

RESENTI VOLUMINE CONTINENTUR TEXTUS AB ANNO 1414 AD ANNUM 1721 PER-
ENTES, QUOS QUIDEM IN TOMIS VIGESIMO OCTAVO ET TRIGESIMO PRIMO, SECUNDO,
TIO ET QUARTO INSERERE DEBUISEMUS, SED NON POTUIMUS PROPTER GENUS
RODUCTIONIS, IN INDICE VERO EORUMDEM TOMORUM, MENTIONEM OMNIUM TEXTUUM
INE CHRONOLOGICO FECIMUS, UT FACILIUS INVENIANTUR. HI TEXTUS SUMUNTUR
TOMO V A COL. 193 AD COL. 1352, ET EX TOMO VI A COL. 1 AD COL. 378, 401 AD 464, ET 671
720. SUPPLEMENTI QUOD MANSI AD COLLECTIONEM CONCILIORUM COLETI ADDIDEE.

IP

SACRORUM CONCILIORUM

NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO
CUJUS

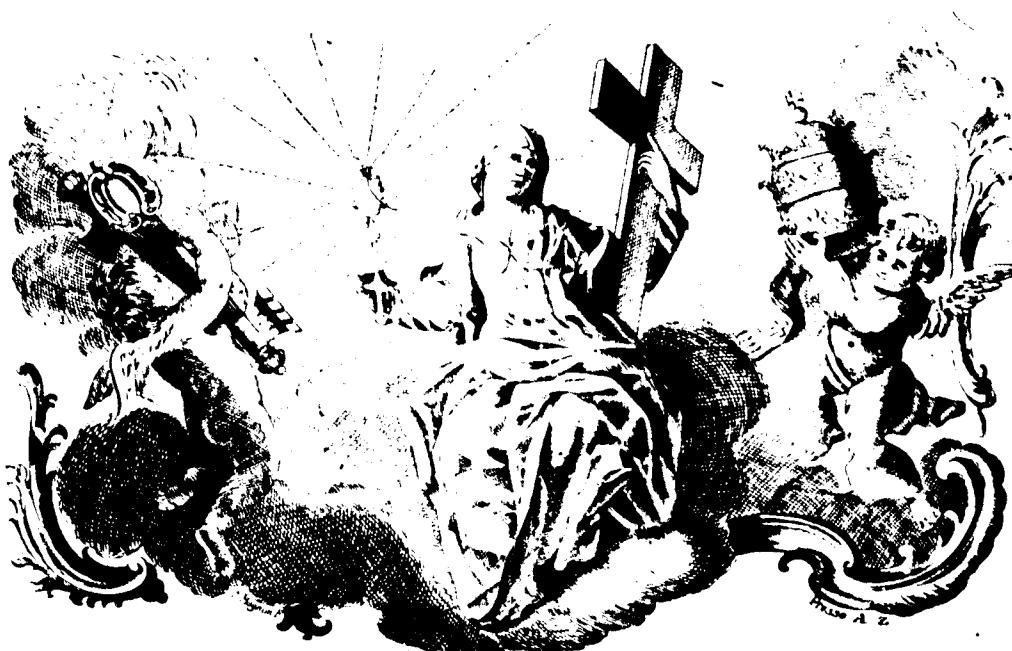
JOANNES DOMINICUS MANSI

ET POST IPSIUS MORTEM, FLORENTINUS ET VENETUS EDITORES

AB ANNO 1758 AD ANNUM 1798, PRIORES TRIGINTA UNUM TOMOS EDIDERUNT.
NUNC AUTEM CONTINUATA, ET, DEO FAVENTE, ABSOLUTA.

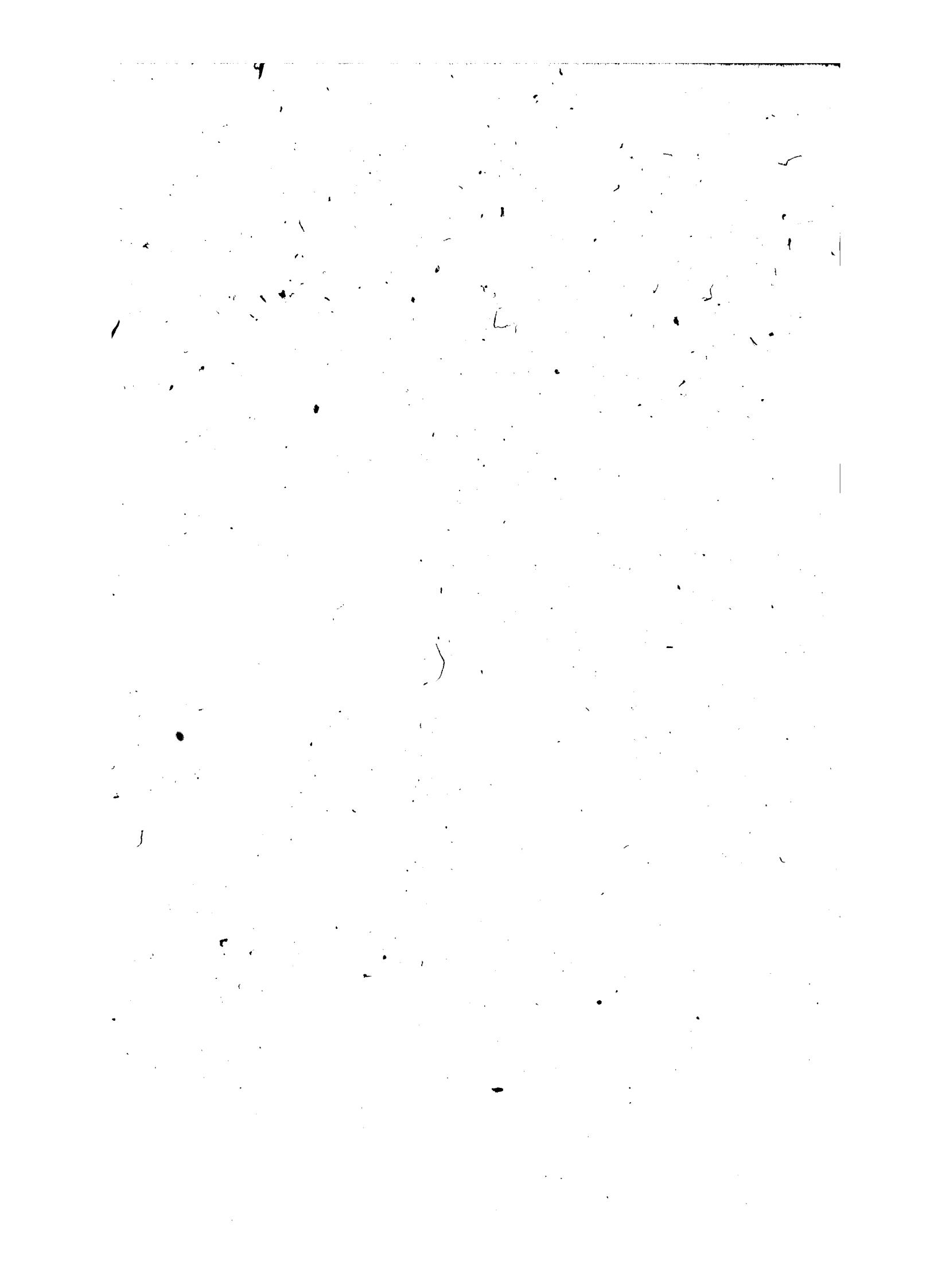
TOMUS TRIGESIMUS QUINTUS.

*In quo continentur reliqui textus ab anno MCDXIV. ad annum
MDCCXXIV. pertinentes.*

PARISIIS
MDCCCCII

EXPENSIS HUBERTI WELTER, BIBLIOPOLAE.

SYLLABUS

EORUM QUAE IN TOMO XXXV. CONCILIORUM CONTINENTUR.

ANNO CHRISTI		ANNO CHRISTI	
1414.	Catalogus orationum in concil. Constant. habitarum. <i>Ex cod. ms. Vindobon. mon. prium datur.</i> 1589	1440.	Collecta per D. card. S. Sixtu tempore S. D. N. Eugenii P. IV. super petitione regis Francie, ut alius III. celebraret universale concilium, et M. S. codice <i>Lucca</i> <i>num. primum datur.</i> 160
1438.	Ad concilium Florentinum Ferrarie coepit. Florentiae continuatum, & Rome abolutum ab an. 1438. ad an. 1446 additio. <i>Collectoris Praefatio.</i> <i>Ibid.</i> 161	1443.	Gracorum concilium, in quo Metropoli Cypriani patriarchae itemque & Latinis se haerentes omnes anathemate damnant anno 1443. habitum. 162
	Documenta varia ad concilium Florentinum pertinientia. 163		Decretum trium patriarcharum Syrie, Philoi Alexandrii, Joachim Hierosolimitani, Jacobum Hierosolimitani, & Dorothei Antiocheni contra Florentinam synodum. <i>Cum variantibus ex codice Luccensi.</i> <i>Ibid.</i> 164
	Capitula pro concilio venturo Ferrari. <i>Ex M. S. cod. Cl. g. V. Iosephi Antonii Scalabini canon. majority ecclesie Ferrar. mon. primum edita.</i> <i>Ibid.</i> 165		Forumdem Patriarcharum littera ad imperatorem. G. L. 166
	Brève Eugenii papae IV. ad Johannem Cabillon. episcopum. 167		NICOL AUS PAPA V.
	Fidei formula de dogmate processionis Spiritus S. a Latinis propria Graecis, & ab eis recta. G. L. 168	1447.	Ad Lautensem concilium, in quo concil. Baldeensis iehesmac continuatur, & deme extinguitur, ab anno 1447 usque ad 1491 appendix. 169
	Formula fidei de dogmate processionis Spiritus S. a Graecis propria Latinis, & ab eis partim improbata. G. L. 170	1447.	Epistola Nicolai papae V. ad Carolinum Artegum Francorum. 171
	Anm. advertiones ad formulam superiori. G. L. 171	1448.	Decretum I. S. concilii Lautanensis. 172
1439.	Copia expositionis legatorum Armeniorum ad S. pontificem. <i>Ex M. S. cod. Biblio. PP. ord. Ser. B. M. V. Venetus mon. primum datur.</i> 173	1449.	Bulle Nicolai papae V. super restituitione ecclesiasticae dudum ipsorum Nov. 174
	<i>Collectoris Praemonitio ad sequentem epistolam.</i> 175		Felici V. antipape bulla, qua usurpatæ dignati renunciat. 175
1440.	Copia litterarum Armeniorum S. D. N. multarum per Fr. Albertum, et <i>codem</i> <i>mon. primum editur.</i> 176		Sexto altera synod. Taulamenti. Xc. 176
	Ambulata Ethyopum ad D. Eugenium P. IV. <i>ex alia versione quam in editis, ex codem codice.</i> 177		Epistola Jacobi Juvenalis de Urtinis episcop. Patriar. & patriarche Antioch, ad prepositum Parvus camerae computorum, de remuneratione S. Pontificatus facta, a Felice. 177
1441.	Copia Literarum patriarchar. Jacobitarum ad D. N. S. P. Eugenium, <i>suppleta ex codem codice.</i> 178	1451.	Bulle Nicolai papae V. super approbatione actorum etc. querundam Felicis in via obdienia papae nominati. 178
	Copia literarum Alexandr. Melchitarum ad D. N. Eugenium, <i>ex altera versione, quam in editis, ex codem codice.</i> 179	1453.	Ad Mogundinum concilium anno 1451. habum emendationes & additio. 179
	Philethri patriarchæ Alexandriae et totius Egypti, epistola ad papam et <i>codem</i> <i>codice cum variantibus ex edito Labbi.</i> 180	1455.	Concilium Provinciale Catholeric. Imerici lebratum, anno 1453. 180
	Canon, seu Hymnus in VIII. Synodus Florentie habitam, auctore Johanne Phinadeno. G. L. 181	1458.	CALLISTUS PAPA III. 181
	Synaxarium sancte & occumentæ synod. G. L. 182	1459.	PIUS PAPA II. 182
1440.	Monitio & citatio facta Felici V. antipape in concilio Florentino. 183		Ad Mantuanum concilium pro decernenda Turcas expeditione coram Pio II. P. an 1459. habitum, additio. 183
	In seq. opusculum Joannis de Torrecemata, præmonitio ejusdem auctoris. 184		<i>Praemonitio collectoris.</i> 184
			Pio II. pontif. max. in conventu Mantuae allocutiones et <i>M. S. codice Luccensi</i> <i>num. primum edita.</i> 185
			Oratoribus duis Sabaudia in conventu Mantuano. 186
			Ad eosdem ibidem. 187

SYLLABUS

SNO RESTIT.		ANNO CHRISTI	
159.	Ad oratores imperiales.	109	1511.
	Ad Albertum Marchionem Brandenburgensem.	111	1517.
	Ad oratores Venetos.	112	
	Oratio Pii papa in thicetu, vel in fine dictae Mantuae, ex M. S. cod. Ambros. biblio. Mediol. missa a Cl. Saxio, munc primum data.	113	
	De modis & formis, quibus futurus pontifex ad observantiam promillorum politi astringi. ex M. S. codice Lucenti nona pagina editur.	119	
160.	Cantuarie concilium anno 1400. habitum.	135	
161.	PAULUS PAPA II.	141.	
171.	SIXTUS PAPA IV.	ibid.	
175.	Londinense concilium anno 1475. habitum.	ibid.	
180.	Supplicationes cleri factae praelatis &c. ibid.	1518.	
	Londinense concilium anno 1480. habitum.	ibid.	
184.	INNOCENTIUS PAPA VII.	147	
186.	Concilium Londinense.	147	
188.	Concilium provinciale Eboracense.	151	
492.	ALEXANDER PAPA VI.	153	
503.	PIUS PAPA III.	153	
503.	JULIUS PAPA II.	153	
510.	Concilium Patreavveniente in Polonia.	153	
511.	Pitium conciliabulum a cardinalibus technici matrics an. 1511. indicatum, & aliquando Pits habitum, dein Lugdunum translatum.	155	
	Convocatio concilii Pitani per cardin. technicos.	157	
	Litterae ejusdem concilii rev. & egr. patribus rectori, &c. a. universitatis Heydelbergenis.	161	
	Mae ejusdem concilii litterae.	162	
	Bulla monitorii & declarations incuriosi privations & aliarum poenarum contra praelatos Galliae nationis &c.	164	
	Epistola cardin. technicatu, ad Margaritam Austriae archidiaconatam, &c.	171	
	Le e PAPA X.	215	
	Ad Concilium Lateranense V. G. Additio.	1539	
	Epistola Pauli de Middelburgo ad idem concilium pro calendari emendatione, ut legitima Pascha obseruatio in utrum revocetur.	1539	
	Ad concilium Lateranense V. oecumenicum anno 1511 habitum, additio nova.	1563	
	Epistola Julio papa R. &c.	1563	
	Oratio angeli anachorite Vallisumbrota pro Conc. Later.	1563	
	Epistola ejusdem ad Iulium II. &c.	1569	
	Ad Bernardimum Carvagal tunc cardinalem S. Crucis.	1570	
	Ad regem Francorum.	1571	
	Ad Iulium II. Pont. Max.	1572	
	Ad eundem.	1573	
	De correctione Kalendarii propositiones XIII. recollectae ex multis disceptationibus habitis per D. ad hoc deputatos ex parte S. D. N. Papae & iacta deputationis fidei in concilio Later. pro Patcha rite celebrando.	1574	
	Summaria Kalendarii correctio.	1579	
	Breve Leonis PP. X. ad correctores super correctione Kalendarii.	1580	
	Edictum contra iubectos R. P. D. alma Urbis &c. in spiritualibus Vicariis generalis pro Sacri Lateranensis Concili constitut. obseruacione.	1582	
	Edictum contra transgressores earamdem.	1584	
	Monitorio per la obseruatione &c.	1586	
	Concilium Florentinum provinciale anno 1517. habitum, & tequenti 1518. a Leone X. Pont. max. confirmatum, ex edito Florentiae anno 1504.	215	
	Epistola R. Johi de Medici, & R. E. vice cancellarii & archiep. Florent. ad archidiaconos & canonicos ecclie Florentinae.	ibid.	
	Constitutio Leonis approbantis, confirmantis &c.	ibid.	
	Constitutiones, seu ordinationes Florentinae synodicae &c. in unum digesta ac dispositae volumen per R. D. Petrum Andreum Gammarum de Caligi Bon. prefati R. archiep. vicarium &c.	217	
	Bulla Leonis P. X. approbantis eadem constitutiones.	309	
	Constitutiones Eboracen. provinciae a Thoma archiep. & legato recognite &c.	173	
	Mandatum cardinalis Wyolleji episcopo Herefordensi, de exquirendis libris M. Lutheri prohibitis, cum catalogo 42. errorum in iis contentorum.	319	
	Concilium provinciale Paribus celebratum ab archiep. Senonatu & suffraganeis.	325	
	HADRIANUS PAPA VII.	329	
	CLEMENS PAPA VII.	329	
	Convocatio praelatorum & cleri provincie Cantuar.	329	
	Statuta & ordinationes praelatorum in eo concilio edita.	331	
	PAULUS PAPA III.	345	
	Collectoris prefatio in sequentem lucubrationem.	345	
	Confilium electorum cardinalium & aliorum praelatorum & de emendanda ecclesi. S. D. N. D. Paulo III. ipso jubente contemptum &c.	347	
	Ad Tridentinum concilium oecumenicum ab anno 1545 ad 1562. celebratum, additio.	357	
	Collectoris Praefatio.	357	
	Pauli P. III. bullia, qua concilium Mantuanum indicit.	359	
	Ejusdem bulla prorogations concilii &c.	363	
	Altera prorogatio concilii &c.	366	
	Tertia prorogatio concilii &c.	368	
	Bulla declarations non inchoandi concilii &c.	369	
	Bulla iuspenzionis concilii &c.	379	
	Bulla revocatoria iuspenzionis, & inductionis concilii in civitate Tridentina &c.	375	
	Bulla mandati apostolorum in personam RR. praesidentium S. conc. Tridentini.	379	
	Bulla potestatis transferendi concilium ex Tridento ad quamcumque aliam civitatem.	389	
	Bulla inhibens praelatis ne compareant in concilio per procuratorem.	382	
	Bulla inductionis supplicationum per universum orbem christianum pro celebratione concilii &c.	385	
	Aperitio concilii Tridentini.	386	
	Breve iurisdictionis ejus.	ibid.	
	Bulla per quam praefati praesentes concilio eximuntur a solutione decimarum &c.	387	
	Bulla indulgentiae pro pace publica & extirpatione heretorum.	390	
	Epistola Pauli III. ad patres concilii Bononiensium.	393	
	Bulla qua retardari jubet pontifex concilii progressum &c.	394	
	Nomina patrum qui Bononiensis concilii inchoationi interfuerunt.	395	
	Breve apostolicum ad episcopos Gallie.	399	

TOMI TRIGESIMI QUINTI

ANNO CHRISTI		ANNO CHRISTI	
1545.	Nomina cardinalium, oratorum &c. qui selectione XI. Tridentinae interfuere. 400	1556.	Formula christiana & catholice fidei tra m s. tynodo Lovviti celebrata &c. Epistola Nicolai archiep. Gnesnensis ad P lum IV. 401
	S. synodi protestatio ante Gallie regis litera rum lectionem facta. 401		Litterarum Palatinum Vilnensis reponitiva ad lit tunc apotolici &c.
	Bulla S. D. N. D. Julii P. III. novae monitionis &c. prælatorum, ut ad concilium personaliter accedant, &c. 401		Reponitones prælatorum & cathedral Vilnensis &c. ad consultationem R nunci apotolici super negotio fidei &c.
	Litterae missivæ regis Galliae ad concilium Trident. 404		Convocatio prælatorum & cleri provinci Cantuarie auctoritate Lovviti regni celebra per D. Reginaldum Polium &c. 405
	Protestatio ejus nomine facta. 405		Concilium provinciale totius cleri Scotti habitum Edinburgi &c. 406
	Reponitio synodi post litterarum lectionem. 408		Littera Johannis Hamiltoni archiep. S. And &c. 407
	Decretum prorogationis IV. articulorum de sacramento Eucharistiae, & salvi conducti protestantibus dati. 409		Mandatum Jacobi archiep. Glasguen, pro vocatione abbatum &c. 408
	Prælati qui interfuere sebioni III. Tridentinae tub Julio III. 410		Mandatum Malcolmum Viarum Ecclie C aledia eata quo convocat abbates No concluimus. 409
	Copia decreti suspensiois concilii &c. 414		Acta concilii epidem. 410
	Protestatio oratoris regis catholici super pr ecedentia. 413		PIUS PAPA IV. 411
	Reponitum oratorum christiani regis ad pro tectionem oratoris catholici. 416		Collectoris montium. 412
	Epistola Anonymi de inchoatione concilii tub Pio IV. ex M. S. cod. senat. Venet. exed. D. Petr. Gradiengo nunc primum datur. 417		Acta concilii provincialis Traiectensis per D. Fredericum, archiep. Traiecti pagi bus &c. 413
	Capita ad levandas differentes inter oratores Principum. 418		S. PIUS PAPA V. 414
	Deputationes super indice librorum prohibi torum. 418		Constitutiones & decreta provincialis ty Sipontina. 415
	Litterae ad S. D. N. Pium IV. nomine illorum, qui tenent referendam esse de jure divino 419		Provincialis tynodus Ravennatus. 416
	Pi papa IV. reponitum ad patres quoddam occeptione referentiae. 421		Historia concilii. 417
	Patres deputati ad confidendum canones & doctrinam de sacrificio mitre. 422		Decreta ejus. 418
	Deputati ad colligendos abutus de sacrificio mitre. ibid.		Decreta provincialis concilii Urbani. 419
	Doggmata tradita patribus consideranda. ibid.		Acta concilii provincialis Capuani. 420
	Protestatio patrum inferius tubicentrum contra decretum tynodensis ad biennium concilium Trident. &c. 423		GREGORIUS PAPA XIII. 421
	Pi IV. P. M. oratio post abolutum concilium Tridentinum in confitorio. Julio Pogano auctore, ex M. S. cod. apud P. Hieronymum Lagomanum S. J. nunc primum datur. 425. 426		Synodus Florentina provincialis. 422
1549.	Concilium provinciale cleri Scotticani habitum Edinburgi anno 1549. 429		Constitutiones & decreta provincialis ty Neapoltana. 423
1550.	Acta ejusdem. 432		Decreta edita in tynodo provincie Capu Catara Costa archiep. ex M. S. ecclie Cap puane nunc primum datur. 424
1551.	JULIUS PAPA III. 432		Constitutiones & decreta condita in Pro tynodo Contentina, archiep. Faetino trignano. 425
	Concilium provinciale cleri Scotticani habitum Edinburgi anno MDLII. 432		SIXIUS PAPA V. 426
	Acta ejusdem. 432		URBANUS PAPA VII. 427
1552.	Concilium provinciale prælatorum & cleri Scotie Lythquor habitum anno MDLII. 439		GREGORIUS PAPA XIV. 428
1554.	Cardinalis Poli litteræ dispensatoria cum us qui bona ecclie possident, & illicita ma trimonia contraxerunt. 460		INNOCENTIUS PAPA IX. 429
1555.	MARCELLUS PAPA II. 464		CLEMENS PAPA VIII. 430
1555.	PAULUS PAPA IV. ibid.		Concilium provincialis Salernitanum, arch Mario Bolognino, ex M. S. ecclie Caja nunc primum editum. 431
	Cardinalis Poli monitio ad tynodium Lega tinam celebrandam apud Vellmoniæ. &c. ibid.		Acta tynodi provincialis Maronitarum Monte Libano, ab D. Sergio Petro patri cha Antiocheno, habita. 432
1556.	Lovvitiense in Polonia concilium Provinciale ab Aloysio Lippomanno A. S. I. anno MDLVI. habitum. 505		Adiutor ad superiorem tynodium tub. Iose Petro patriarcha. 433
	Fragmentum epistole Aloysii Lippomanni &c. ex M. S. cod. exed. D. Petri Gradiengo Senat. Venet. huc primum editum. 506		Concilium provincialia duo S. Severinae Congregat. concilii revua. 434
	Confederatio principum tam spirituallum, quam secularium &c. Regni Poloniae in Regni colas inobedientes &c. 510		Collectoris adnotatio. 435
			Constitutiones & decreta provincialis ty Amalphianæ, tub D. Julio Rothmire arch ex M. S. cod. archiep. Amalph. nunc pri manto. 436
			Diaperitana tynodus in Malabarica, qua C than S. Thomas vulgo dicti, idem cat heam amplexi sunt, & disciplina in Malabar instituta, anno 1599. habita. 437
			Collectoris præmonitio. 438
			Ejus publicatio & indicatio. 439

SYLLABUS TOMI TRIGESIMI QUINTI

S. NO.	R. S. T. I.		ANNO CHRISTI	
1509	Actus & Decreta	1168	1720.	Synodus provincialis Ruthenorum habita in cavitate Zamolxe anno 1720. 1437 - 1538
1603	Decreta concilii provincialis Capuam	1309	ibid.	Epidem approbatio & confirmatio facta a Benedicto Papa XIII. 1439
1605	LEO PAPA XI.	1372	ibid.	Decretum super ea s. Congregations de Pro- paganda Fide. 1441
1621	PAULUS PAPA V.	1373	ibid.	Sacrae Congregations & concilii Tridentini Oratio R. D. Hieronymi Grimaldi archiep-
1623	GREGORIUS PAPA XII.	ibid.	ibid.	Edetenni, numer apostolorum, habita ad patres in ea Synodo congregatos. 1443
1644	URBANUS PAPA VIII.	ibid.	ibid.	Taxa cancellarie. 1447
1645	INNOCENTIUS PAPA IX.	ibid.	ibid.	Proletiones fidei remitte ab omnibus qui interfuerunt synodo. 1449
1655	ALEXANDER PAPA VII.	ibid.	ibid.	Decretum s. Congregations de Propaganda fide habite die 27 Maii 1715 permisit tentis eidem synodi celebrationem. 1469
1667	CLEMENS PAPA IV.	ibid.	ibid.	Ferenc Kisza archiep. Metropolit. Kyovensis Halicensis, & tunc Ruthene & episcopate. 1469
1669	CLEMENS PAPA X.	ibid.	ibid.	Acta eidem Synodi. 1474 & seq.
1676	INNOCENTIUS PAPA XI.	ibid.	ibid.	De Dominica Manu montium. 1580
1689	ALEXANDER PAPA VIII.	ibid.	ibid.	Catalogus orationum in concil. Conflant ha- bitarum. Et eod ms. Fundat. nunc pri- mam editio. 1580
1691	INNOCENTIUS PAPA XII.	ibid.	ibid.	
1700	CLEMENS PAPA XI.	ibid.	ibid.	
1703	Concilium provincialis Albani Clemente XI P. M. Albani.	1375	1437	
	Litterae inductionis quidem	1375		
	Cohortatio ad synodum	1379		
	Eius decreta	1384		
1721	INNOCENTIUS PAPA XIII.	1437	ibid.	
1724	BENEDICTUS PAPA XIII.	ibid.	ibid.	

CONCILIO FLORENTINUM.

2

ANNO
CHRISTI
1438.

AD SACROSANTUM OECUMENICUM

ANNO
CHRISTI
1438.

CONCILIUM

Ferraria cooptum, Florentia continuatum, & Roma absolvitum,

Ab anno 1438. ad annum 1446.

ADDITIO.

COLLECTORIS PRÆFATIO.

Actorum Florentini oecumenici concilii partes sunt duæ, quarum alia gesta in redditio-
ne Christianorum orientalium ad ecclesiam catholicam complectitur; altera vero ea
continet quæ ad retundendam Basileensem, conciliabuli audaciam visa sunt expedire. Ad
utramque partem additamenta hic exhibeo, nec sphenunda nec proletaria. Quoad Gracorum
cum Latinis causam palam & ante selectos a concilio judices atlstatam, omnia quidem di-
ligentissime collecta exhibentur in aliis Labbeanti Gracis Latinisque, nihilque in iis deside-
randum superest. Hanc ita tamen idem diligentia servatam est, sive in iis qua Gracis apud
suos ventilarunt priusquam cum Latinis conferrent, sive qua proposita a Gracis, rejicenda,
sive reformanda Latini judicarunt. Horum vero quædam accipere licet ex Sylropulo, cui
jus fidet, & si minus probetur cum adversus Latinos debacatur; cur tamen etiam in aliis
neutri parti faventibus sollicitetur, nibil est. Ex hoc igitur damus fiduci formulam a Gra-
cis exhibitan Latinis cum in dogmate processionis Spiritus Sancti a Patre & Filio inter
ecclesiam utramque conveniendum esset: ambigua in ea plura offendebant Latinis, carumquæ
expositionem postularunt.

Præterea ad conjunctionem Christianorum orientalium cum Latina ecclesia pertinent non-
nulla hic primum a me, ut arbitror, prolatæ ex MS. codice equalis cum concilio vetustis,
quem mecum communicavit vir de me deque re tota ecclesiastica bac sua liberalitate
optime meritus, P. Josephus Bergantini Ord. Servorum B. M. V. Veneta provincia tunc An-
tistites meritisim. Parvus ille, sed probatissimus codex plura exhibet monumenta ad reduc-
tionem Christianorum Orientalium speleantia, quanvis Gracorum tantummodo meminit ti-
tulus, ita conceptus: De unione Grecorum. Ex his autem quædam accepia credo a scri-
ptore codicis ex ipso ore interpretis, qui pro concilio ea Latina effabatur, qua orientales ver-
nacula promebant. Hinc sit ut nonnulla ibi occurrant, qua pariter leguntur in collectione
Justiniani a Labbeo edita, sed interpretationis diversa. Omnum primam ex eo codice damus
breve orationem, qua Armenorum legati in conspectum admissi Pontificem compellarunt.
Successunt deinde littera Gregorii Armenorum patriarchæ, de quibus vide ibi præmonitionem
nostram. Tertia ab his oratio Abibyopum legatorum ad Eugenium papam, eadem quidem
cum vulgata apud Labbeum, sed interpretationis diversa. Succedit exordium literarum pa-
triarchæ Jacobitarum, quod in editis non apparet; forte tamen bac non portio literarum baben-
da est, sed allocutio legatorum a Jacobitis missorum; qui postquam perorarunt, literas exhibue-
runt apud Labbeum legendas. Ea vero legatorum oratio in Labbeo deest. Demum subjan-
guntur Pbilobei Alexandrinæ patriarchæ litera bina scripta (ut in postrema epistola ad-
motatum est) anno Gracorum 6949. i. c. Christi 1441. In his vero recipere se scribit Patriar-
chæ fidem in concilio definitam, prout didicerat ex literis pontificis ad se delatis a P. Alber-
to (Sartianensi), viro doctrine & morum sanctissima accele') Minorita, ex directo ab Euge-
nio, itemque ac aliis literis paulo post ab ipso Gracorum imperatore receptis. Hic idem
est Pbilobetus, qui biennio pps, idest anno Gracorum 6951. Christi 1443. una cum cate-
ris Orientalibus patriarchis synodican scriptis, omnem revocans cum Latinis communionem.
Quare vel postrema ha' litera commentaria babenda sunt pro Gracorum quorundam more,
vel levitatem patriarchæ buius ac ceterorum insigne monumentum exhibent posteritati. Hunc
vero patriarcham Melchitis Ægyptiis præfuisse judico, cum Jacobitarum Ægyptiorum pa-
triarcham tunc ageret Joannes, qui pariter literas suas pro synode receptione dedit, legen-
das in Labbeotom. XVIII. pag. 1217. Non desunt quidem & apud Labbecum litera Pbilobai;
sed hic dantur ex alia versione.

Alteræ afforum pars, qua res in concilio Florentino gestas adversus Basileenses offert,
additamentis aque nobilibus hic augetur. Nam prater ea qua ex Martene Vet. Mon. tom.
VIII. hic translatus, petita sunt quadam e MSS. Felini codicibus, que hic faciunt,
at scripta quadam Turrecremata in hoc ipso concilio producta, & nunquam alibi excusa.
Sunt insuper nonnulla ex novissima editione Gallia Christiana deducta. Atque ita demum
tota de concilio isto commentatio absolvetur. Sed & ante ista & superiora omnia colloca-
re visum est scriptum de pactis conventis inter Estensem Marchionem Ferraria dominum,
& Eugenium papam IV. ut in ea urbe concilii securitati, & quiete provideretur. Misit in-
ditum hoc monumentum vir eruditissimus & in antiquitatibus patriæ sua apprime versatus
D. Joseph Scalabrin Ferrariensis majoris ecclesia canonicus. Illa vero de pactis scriptio
lituris subinde & reformationibus altera manu adjectis emendata in Scalabrin codice legi-
tur, quo indicio intelligimus, banc ipsam chartam alterutram ex partibus porrocessisse alteri ut
Concil. General. Tom. XXXV.

A pro-

CONCILIO FLORENTINUM.

3

anno probaretur. Nunc avit insuper per literas ad me datas, vir doctus, babere se in suo My-
Christi saepetiamen inscriptionis sepulcralis imposita tumulo nunc diruto. Dionysii Sardicenfirme-
1438. tropolita, qui dum ageretur concilium mortalitatem exorti, ibique in cimiterio ecclesia S. Ma-
ria de Bucca conditus est. En fragmentum DIONI CAPAIX COM.

Afferenda hic essent quedam ad absolutissimam concilii bujus historiam necessaria. Sed
iis qua ab auctoribus tracta sunt pauca vel nulla animadversanda super sunt. Unum aliquid
suggeram de tempore quo concilium hoc duravit. Sunt qui non ultra tempus permanentis
Gracorum prorogeni, quos tamen in errore versari tam certum est, quam ut hic refutari
mercentur. Constat enim post Gracorum recessum auditos fuisse pro concilio legatos Axmo-
norum & Coptorum. Denum translatum fuisse idem concilium Romam discimus ex litteris
Eugenii, Laterani datis in publica sessione synodi, anno 1444. prid. Kal. octob. apud La-
teranum. In eodem quoque Lateranensi concilio Eugenius signavit constitutionem pro Chaldaicis
& Maronitis anno 1445. VII. non. augstii. Lateranensi bujus concilii sessionem primam die
XIII. octobris anni 1443. habitat testatur Paulus filius Lelis Petroni, qui tunc Roma
agens Miscellaneam historiam scribebat, vulgatam Rer. Ital. tom. XXIV. col. 1125. De
ejus dissolutione nihil uspiam legisse me subie; forte tamen obiente post birenum,
anno scilicet 1446. Eugenio, patres ad propria redierunt.

4

anno
Cordizzi
1438.

DO.

ANNO
CHRISTI
1438:

DOCUMENTA VARIA

ANNO
CHRISTI
1438.

AD CONCILIO FLORENTINUM SPECTANTIA.

CAPITULA

Pro concilio venturo Ferraria.

Ex M. S.
Cod. Jo.
sephi An.
Scalabrinii
Canonici
major.
Eccl. Per.
tar.
(a) Verba
lineis no.
tata sunt
in M. S.
eius.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi amen. Capitula tractata, & conclusa inter reverendissimum in Christo patrem & dominum, dominum Franciscum tit. S. Clementis presbyterum cardinalem Venetiarum, domini pape camerarium, vice, & nomine SS. dominii nostri Eugenii pape IV. & illustrem dominum Nicolaum marchionem Ester. Ferrarie, & clarum, sive egregium virum Augustinum de Villa ipsius domini Marchionis cancellarium & ad hanc nuntium specialem, (a) prædicti domini Marchionis nuncius ad hanc specialiter deputator pro concilio, quod Ferraria celebrabitur.

I. Quod ipse illustris dominus marchio ejusdemque filii, officiales, magistratus, & subditi omnes, tam mediate, quam immediate subjecti, recipient ipsum dominum nostrum papam, reverendissimos dominos cardinales cum eorum societate, & familiis, omnesque ad concilium venientes, ac prælatos & Romanam curiam in ipsa civitate Ferraria, terris suis & quas gubernant, cum honorificentia omnimoda, securitate, libertate, immunitate & privilegiis, ac ceremoniis consuetis.

II. Item quod ipse dominus marchio ejusque filii, officiales, & subditi, ut supra dicuntur, recipient serenissimum dominum imperatorem Romanorum, illustrissimos reges, principes, & barones omnes, ac omnes eorum ambassiatorum ad concilium & Romanam curiam venientes, honorifice & cum ceremoniis consuetis, ita quod eidem imperatori, regibus, principibus, baronibus, & ambassiatoribus licebit stare in civitate & ceteris supradictis, & inde discedere pro libito voluntatis, omni impedimento cessante.

III. Item quod ipse dominus marchio ejusque filii, officiales, & subditi, ut supra dicitur, recipient serenissimum dominum imperatorem Romanorum, & reverendissimum D. patriarcham Constantinopolitanum, aliasque prælatos Graecos cum eorum familiis, & societate venientes ad dictum concilium, honorifice & cum ceremoniis consuetis; ita quod eidem imperatori, patriarche & Graecis licebit stare in civitate, & locis prædictis, & ab eis recedere sine impedimento quocumque.

IV. Item quod libertas ecclesiastica, & plena securitas in civitate & per totum suum dominium illibate servabuntur, omnibus prædictis & aliis ad concilium venientibus & Romanam curiam sequentibus, & residentibus ab eadem in ære & personis & bonis quibuscumque generaliter & specialiter.

Bter cum effectu; (b) & bac intelligantur (b) linea.
non derogando quartodecimo cap.
sa fuit.

V. Item quod dictus D. Marchio per se vel officiales aut alios quoscumque directe, vel indirecte nullatenus impedit quodcumque SS. dominus noster per se, vel officiales suos libere exerceat omnem jurisdictionem suam.

VI. Item quod si aliquis Ferrariensis aut subiectus dictæ civitatis contra aliquem ex cortegianis seu concilium, & Romanam curiam sequentibus, vel qui causa concilii & dictæ curie ibi erunt delinqueret, vel excederet, officiales civitatis faciant celerem & expeditam justitiam in civilibus, vel criminalibus de eodem; & similiter faciant officiales ipsius D. N. pape, si aliquis ex cortefanis, seu concilium & Romanam curiam sequentibus, excederet contra aliquem jurisdictioni dictæ civitatis subiectum; & ubi non ministraretur justitia cortefanis, facta prius notificacione per D. camerarium D. marchioni, seu officialibus suis, liceat officialibus D. N. pape per se ipsos de talibus facere, & ministrare justitiam, sicut et illis qui spectant ad forum eorumdem corteforum.

VII. Item quod licet sit cuilibet, qui erit ibi caula concilii seu curie, de die vel de nocte, etiam post sonum campane vel alterius igni, ambulare per civitatem pro suis agendis, sine armis, et cum lumine.

VIII. Item quod prælati & officialibus, & omnibus ad concilium venientibus, ac Romanam curiam sequentibus de domibus, & habitationibus sufficientibus, utensilibus necessariis, pro salario & mercede competentibus provideant opportune.

IX. Item quod illustris dominus marchio, & sui non impediatur se aliqualiter de locis ecclesiasticis, & religiosis; cum sint necessaria pro generalibus & magistris secum venturis.

X. Item, ut omnia & singula cum moderatione procedant, quod D. N. papa deputet duos cortefianos, & dominus marchio vel civitas seu officiales civitatis, duos etiam de suis, qui quatuor aut tres eorum, prius prestito juramento in manibus domini camerarii, in concordia habeant taxare pensiones domorum, & utensilium, salario sive precia, prout domorum tam intus quam extra, & utensilium qualitate pensata rationabiliter viderint expedire. Et si tres ex quatuor prædictis concordes non essent, habent recursum ad duos reverendissimos D. cardinales, vel duos prælatos per sanctissimum dominum nostrum ad hoc & infrastructa deputandos, qui eos concordabunt vel aliter providebunt; quorum judicio debeat stari.

XI. Item quod taxæ prædicto modo hende stetur per utramque partem inconcusse,

CONCILIO FLORENTINUM.

7

ANNO non obstantibus quibuscumque contrariis ;
Christi etiam si pactum aliquod fecus vel aliter in-
 1438. ter locatorem & conductorem factum suis-
 set ; etiam si pactum illud esset juramento
 vel alia firmitate , etiam pignore vel fide-
 jussione de non contraveniendo , vallatum ;
 etiam si premium esset solutum cum promis-
 sione , & juramento de non repetendo : a
 quo juramento ex nunc intelligantur omnes
 esse absolti . Et declaret S. D. N. tales
 non teneri in foro litigioso , vel consciencie,
 etiam si huic taxe tacite vel expresse
 renunciatum foret ; ita quod taxa , ut pre-
 mittitur facienda , pactis & promissioni-
 bus omnibus prævalebit , & servabitur ab
 ultraque parte effectualiter , & servari de-
 beat omni appellatione , & contradictione
 cessantibus ; & quandiu conductor velit
 inhabitare , locator , vel quisvis alias pro-
 hibere non possit . Et prædicta intelligantur
 tam pro iis , qui domos ipsas conduxerint
 pro ipsa causa concilii ante adventum di-
 chi D. N. pape & sua curia per quatuor
 menses , quam qui in futurum conducturi
 sunt . Et si locator nollet consentire , sub
 illis poenis , que videbuntur reverendis do-
 minis cardinalibus vel prælatis , compellatur ,
 & prædicta etiam intelligantur e converso
 pro parte civium .

XII. Item quod quilibet , qui domum ,
 aut possessionem aliquam in civitate vel
 extra , ante vel post adventum concilii , &
 curia sub quovis pacto conduxisset domum
 aut possessionem ipsam in totum seu pro par-
 te libere , etiam non petita licentia , pos-
 sit , & valeat cortesano , seu concilium &
 Romanam curiam sequenti , vel ad illam
 venienti locare pro tempore pro quo illam
 primo conduxerat . Et talis locator secun-
 dus a primo locatore vel alio nullatenus
 perturbari possit vel molestari aliquo non
 obstante . Ita tamen quod persona , cut se-
 cundo fiet locatio , sit honesta .

XIII. Item quod dominus marchio , ci-
 vitas , ejusque officiales & subditi per se
 vel alios providebunt effectualiter , & pro-
 videri facient de virtualibus , & vestibus
 abundantier , tam pro personis , quam pro
 animalibus & pro condecoranti precio pro
 concilio & tota curia & etiam sequenti-

(c) Ita quo bus (c). Quod quidem premium rerum se-
 sequuntur neantur in eo statu , ut fuerint per duos
 non lineo-
 menses ante in dictum concilium ; nec au-
 sa , quis
 geantur aut crescant nisi in casu necessita-
 tes non
 concorda-
 venientis minuantur , prout de predictis vi-
 debitur predictis duobus reverendis dominis
 cardinalibus , aut prælatis .

XIV. Item quod D. Marchio , & ci-
 vitas , ejusque officiales & subditi non im-
 ponant datum , pedagium , thelonium , an-
 gariam , perangariam , gabellam aut quod-
 vis onus reale , personale , aut mixtum pro
 omnibus & singulis venientibus ad concilium & Romanam curiam sequentibus re-
 bus ac bonis , in auro , argento , jocalli-
 bus , equis , pannis , virtualibus & utensili-
 bus in quacumque materia consistenter
 per terram & aquam , neque post exi-
 gantur , prout etiam in fabris conductibus
 continetur ; non obstante quocumque casu

superveniente . Et prædicta intelligantur de **ANNO**
 rebus cortesaniorum , & venientium ad con-
 cilium ipsos spectantibus pro usu suo , ex-
 ceptis rebus , que pro mercatura conduce-
 rentur , pro quibus solvantur consueta da-
 tis ; & tamen per hoc non derogetur salvo **CHAI**
STI
1438.
 Addita in
 margine
 M.S.

XV. Item quod dictus D. Marchio , ci-
 vitas , & officiales & C. per totum ter-
 ritorium , & ditionem suam tenebunt stra-
 tas & vias securas , & apertas toto pos-
 se ; ita quod omnes venientes ad dictam
 curiam , aut recedentes ab eadem libere ,
 & tute absque aliquis offendiculo possint
 recedere , & venire .

XVI. Item quod dictus D. Marchio ,
 filii , & cives , exceptis datis consuetis
 que ante indicium illuc concilium solve-
 bantur per cives , nullum datum , aut ga-
 bellam exigent a conducedentibus virtualia ,
 & quocumque usui tam hominum , quam
 animalium necessaria . Et quod talibus vo-
 lentibus conducere undecumque talia vi-
 tualia & usui hominum , ac animalium
 necessaria ex nunc data sit plena licentia .
 Nec debeant tales conductores solvere a-
 licubi per loca marchioni subjecta aliquam
 extraordinariam solutionem ; & ordinariam
 solvant solummodo , prout solvebatur ante
 indicium concilium per cives Ferrarienses .
 Et hoc intelligatur tam in civitate Ferrariæ ,
 quam extra .

XVII. Item quod omnibus , & singulis
 curiam ipsam sequentibus , aut venientibus
 ad concilium sit licitum & permisum que-
 cumque cambia , mercantias , & artes jux-
 ta consuetudinem curie , etiam in venden-
 do vinum , panem , carnes , pisces , hos-
 pitalitatem , & cibaria quocumque alla-
 quevis ad usum vitæ tam personarum ,
 quam animalium , exercititia per se , vel a-
 lios in civitate gerere , & exercere duran-
 te dicto tempore , sine aliqua contradic-
 tione , solvendo , prout solvum cives pro hujus-
 modi exercitiis .

XVIII. Item quod si aliquis de concilio ,
 vel cortesanus cujuscumque gradus , & pre-
 minentia existat , in aliquo deliquerit , pu-
 niatur , nec suum delictum S. D. N. aut
 concilio , vel curie imputari possit . Nec
 per hujusmodi privata delicta intelligantur
 erupta capitula hujusmodi .

XIX. Item si contigerit , quod ab sit , præ-
 fatum S. D. N. papam Eugenium , durante
 residentia hujusmodi , rebus eximi ab huma-
 nis ; quod praesentia capitula , & omnia
 in eis contenta pro concilio sacro collegio
 cardinalium & aliis cortesaniis , deinde pro
 successu summo pontifice remaneant illi-
 bata .

XX. Item quod super dubiis aut contra-
 dictatibus que super effectu , aut obser-
 vatione ipsorum capitolorum , vel alicuius
 eorum , seu contentorum in illis oriretur ,
 declaratio , & interpretatio spectet , & per-
 tineat dumtaxat ad predictos DD. car-
 dinales , vel prælatos , & M. Ugucionem
 de Contrariis , per dictum illustrem D. Mar-
 chionem (d) , seu ad alium doputandum
 per ipsum D. Marchionem loco dicto magnifi-
 ci Ugucionis .

(d) in mar-
 gine addi-
 ta sunt je-
 guncia
 que om-
 nia capi-
 tula sono ,
 & bono in-
 dituro in-
 tellenda in-
 telligi
 semper de-
 beant , &
 interpre-
 tari .
 Hac sunt
 addita .

XXI.

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1438.

In margi.
ne adduc.
tur so-
quenti.
Quæ om-
nia capitu-
la sano &
bono infa-
lta intel-
lectu de-
bent &
interpretari.
*Has sunt
addita.*
(f) verba
deleta.
alio cha-
ractere,
sed coevo.

XXI. Item quod supradicta capitula, & eorum quodlibet, & contenta in eis pro tempore accessus, residentia, & recessus D. N. pape, DD. cardinalium, officialium & curie predicatorum, durante dicto tempore concilii & per quatuor menses (f) ante adventum & totidem post recessum ejusdem D. N. pape in civitate, ejusque territorio, & dominio, & recommendatis es- ffectualiter stabunt in singulis eorum parti- bus, bona & sincera fide, pro D. N. pape, & concilio, & cardinalibus, cortegia- tuto intel- lectu in personis & etc, aliquo fa- ciente in contrarium non obstante.

XXII. Item quod D. Marchio, civitas, ejusque officiales, & subditi per se, vel alii, seu alias non permittent, nec facient aliquem hostem vel rebellem S. D. N. pape, ecclesie Romane civitatem ipsam, existente D. N. pape, ingredi, nec in ea morari, neque post duos menses post recessum D. N. pape; & hostes idem D. N. per se seu ejus camerarium omni casu habeat declarare, ejusque declarationi statu debeat omni contradictione cessante. Et si forte aliqui venient hostiliter, vel alio quoquo quod marchio praeditus occurre, & eos expellere, & prosequi teneatur cum toto posse suo tam de territorio Ferrarensi, quam de ceteris aliis, quas tenet ei &c.

XXIII. Item ut in praedicta civitate Ferrarie habeatur in competenti foro de bladis pro equis, pro praedictis concilio, & curia, debeat fieri determinatio per reverendissimos D. Cardinales S. Marcelli, car- dinalem S. Marci, & cardinalem Venetiarum ac illustrissimum D. Marchionem, pro quo pretio nunc, & in futurum in omnem eventum vendi debebunt ipsa blada, que ab extra territorium Ferrarie a quibuscumque conductentur, seu dicta declaratio fieri debeat per duos deputandos per S. D. N. & praedictum ill. D. Marchionem.

XXIV. Item quod pretia frumenti, vini, straminum, & bladorum ab equis, que collecta sunt, & colligentur in districtu & territorio Ferrarie, ponantur, & declaren- tur per supradictos B. cardinales & D. Mar- chionem; determinationi quorum debeat stari. Et similiter omnium aliarum rerum aliqualiter dubiarum, que in his capitulis comprehensæ non essent, declaratio, & certa determinatio prævia fiat per supradictos D. cardinales & marchionem de iis rebus dubiis, et que indigerent provisione, vel declaratione.

Item quod precia imposita concordi pre- cito consensu infra scriptis servabuntur, nec aliqualiter excedentur & similiter sicut o- mnia, que in istis instructionibus & declara- tionibus continentur.

ANNO
CHRISTI
1438.

Alio cha-
ractere sed
coevo.

Alio cha-
ractere,
sed coevo.

V. C.

JOSEPH ANTENORIS SCALABRINI

AD NOTATIO.

Q UAM alio charactere adnotata esse admonuimus, judico esse imbreviaturas, ut dicunt Notariorum, capitulorum illorum, que testibus Nicolao de Valle Camere Apostolice Clerico & Christophoro a Beate Scriptore literarum Apostolicarum die XVI. Januarli 1438. Bononia in domo habitacionis Card. Antonii de S. Marcellio inita sunt inter Card. S. Clementem Eugenii pape no- mine, & Augustinum de Villa Cancellarium & nuncium specialem Marchionis Nicolai. & rogata per Blondiam Antonii Blondri de Forlilio pontificis a secretis & ejusdem Cald. Camerarii & Camere Apostolice Notarium, ut ex agis Concilii apud Labbe.

B R E V E Z U G E N I I P A P E I T.

Ad Joannem Cabilon. episcopum, quo ipsum de fausto Gracorum in Italiæ ad- ventu certior facit & ad concilium oecumenicum proxime celebra- dum evocat.

Ex Gall. Christ. nov. edit. to. 4. pag. 250. App.

Eugenius episcopus, servus servorum Dei, venerabilis fratri episc. Cabilonensi, salutem & apostolicam benedictionem. Benedicimus & laudamus Deum qui ca- rissimi in Christo filii nostri Johannis Pal- lologi Romanorum Imperatoris illustris, & venerabilis fratr. nostri Joseph Patriarchæ Constantinopolitani, & Gracorum cor- da inspiravit, & sancta eis subministravit consilia, cum octava die presentis mensis Venetias applicuerint, & ad civitatem Fer- rariensem pro oecumenico concilio ibidem celebrando venturi sint; quod inter ceteros prelatos, fraternitatæ tue significan- dum esse duximus, ut tu nobiscum in Domino gratuleris, & vero gaudio replearis; nam ob hujusmodi Gracorum adventum, jacta sunt fundamenta pacis & unionis in

D fide Christiana & Dei ecclesia, quam divi- na suffragante clementia, nostris etiam tem- poribus cum grege Dominico, nobis desu- per credito, asequuturos esse speramus. Hunc siquidem Gracorum adventum popu- lo tibi commisso, ad communem ipsorum laetitiam denunties, & ut hoc sanctum opus, orationibus ad Deum emissis, & processio- num solemnitatibus, & aliis operibus adju- vent, inducere studeas. Verum quia tua devotionis ac fidei ardor, & zelus erga in- crementum Christianæ religionis & sedis apostolice, nobis notus, est ut hujus com- munis & salutari boni particeps sis, can- dem tuam fraternitatem ex corde requiri- mus, & hortamur in Domino; tibi etiam in virtute sanctæ obedientie & præstiti ju- ramenti præcipimus & mandamus, ut con- festim

ANNO
CHRISTI
1438.

festim iter affumas ad oecumenicum concilium, & ob hanc Dei causam (qua ceteris rebus preponenda est) accedas, & insuper his euse dioecesis, qui de jure seu antiqua consuetudine ad generalia concilia venire tenentur, nostro & tuo nomine sub eadem praestiti juramenti virtute & obedientia pricipias & mandes, ut quam primum se ad iter ponant, & ad hoc oecumenicum concilium accedant, & in eo, Spiritus sancti gratia adjuvante, per tuam assistentiam &

sapienciam, & aliorum prelatorum, ea A N N O
trafrentur & agantur, que ad ipsius Dei C H R I S T I
laudem cedant, fideique Christiane unionem
& incrementum, reformationem & exalta-
tionem ecclesie sum sancte. Ceterum alii-
qua communis dilecto filio Petro de Co-
mitibus, juris utriusque doctori, nuntio no-
stro, tibi referenda, cui debes fidem credu-
litatis plenariam exhibere. Darum Ferrar-
ie, an. incarnationis Dom. MCCCCXXXVII.
12. cal. Martias, pontificatus nostri an. VII.

1438.

P I D E I F O R M U L A

De dogmate processionis Spiritus S. a Latinis propria Graecis, & ab eis rejecta.

B

Ἐτειδὴν ταῦτη τῇ ἵερᾳ καὶ δικαιμοικῇ συ-
νέδη τῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ Θεῷ χάριτι ἡμᾶς
λατίνοι, καὶ οἱ γραποὶ συνέθουμεν, ὑπὲρ τοῦ
μεταξὺ ἡμῶν την ἄγιαν ὥστιν τελεσθεῖσαν συν-
δην ἀλλήλοις ἐθερεύει πότε τὸ ἀρθρον ἐκεῖνο τὸ
τερψ τῆς ἐκπορεύεσθαι τοῦ ἁγίου Πνεύματος, κατὰ
μεγάλης ἀπρεβείσας καὶ συνεχεῖς διασκέψεως ἐγ-
καθιδηγαν. προκομδητον δὲ λογον ἀπὸ τοῦ Θα-
νατού γραφόν, καὶ τολλῶν χριστὸν ἄγιον διδασκά-
λων ἀναγολεῦν τε καὶ διηγούν, ἡμᾶς οἱ γρα-
ποὶ ἀπὸ φανέμενοι, ἔτι τοῦ ὅπερ λέγομεν το
Πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπὶ τοῦ πατρὸς ἐκπορευεσθαι,
ἢ ταῦτη την διανοίαν Φαμέν, πότε ἡμᾶς ἀπο-
κλεῖται τὸν ψυχήν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ
τοῦ ἄγιον ἐκπορευεσθαι ἐπὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ
νιστρί, ὡς απὸ δύο ἀρχῶν καὶ δύο Πνεύμα-
των τὸ ἄγιον, εἰς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ νιστρί-
ου, ἀπὸ τοῦ δὲ τοῦ τρόπου τῆς δημιουρίας. τοῦτ-
ον δέ τι τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, τοῦ πατρὸς καὶ
τοῦ ϕύσης ἐκπορεύεται ἐφιλάχθησθαι, ἡμᾶς οἱ οἱ
λατίνοι διστριχρίζεσθαι, ὅπερ τοῦ ὅπερ λέγομεν
τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, εἰς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ϕύ-
σης ἐκπορευεσθαι, ἢ ταῦτη Φαμέν την διανοίαν πότε
ἡμᾶς ἀποκλεῖν τοῦ πατρὸς οὐτοὶ τοῦ πατρὸς καὶ
δερχόντος ὄπλος τῆς θεοφιλίας τοῦ ϕύσης, καὶ
τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Η τοῦ ὅπερ τὸ Πνεῦμα
τὸ ἄποιν εἰς τοῦ ϕύσης ἐκπορευεσθαι, τον ϕύση
μὴ ἔχει παρὰ τοῦ πατρὸς οὐτοὶ δύο αποφα-
νεμέναι εἴναι ἀλλὰς δύο προβολέας τοῦ ἁγίου
Πνεύματος, ἀλλὰ μίαν μόνην ἀρχήν, καὶ μο-
ναδικὸν προβλέμα. Εν τῷ διδούσι τούντι τῆς ἀ-
γίας τράπεζῃ, τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ νιστρί, καὶ
τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἰς ταῦτα τελευταῖον τη
ἄγιον καὶ την θεοφιλίαν ἴώσσει τὴν ἀντρὶ ποτε την
τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀντρὶ διανοίας, ἡμᾶς οἱ τε
λατίνοι καὶ οἱ γραποὶ ἀλλήλοις ἐντιθεμένοι
καὶ δραστήρεις, ως ἀν ταρά την πάντων τοῦ χρι-
στιανῶν ἀντρὶ τῆς τίσιως ἀλλήλων τηνευπλη-
τε πάντα σέργυνται. καὶ ὑπὸ διαδοχῆς μηδο-
νοῦ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον εἰς τοῦ πατρὸς καὶ
τοῦ ϕύσης ἀπόιν εἰς τοῦ πατρὸς ἄγιον
καὶ τὸ ὑπαρχόντον εἴναι ἔχει τοῦ πατρὸς ἄγιον
καὶ τοῦ ϕύσης, καὶ εἴς αμφοτέρων ἀπόιν, ως
ἀπὸ μίας ἀρχῆς, καὶ μοναδικῆς προβολῆς εἰ-
καπορευεται. καὶ εἴτε πάντα δέσι εἰς τοῦ πα-
τρὸς ἀντρὶ τῷ μονογενῆ ἀντρὶ ϕύσης εἰς τοῦ
τοῦ ϕύσης δέσι. καὶ πλὴν τοῦ ἀντρού πατέρα. τοῦ
πάτρος, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον εἰς τοῦ ϕύ-
σης ἐκπορεύεται, ὑπὸ δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ πατρὸς

Sgr. L.
Hist Conc.
Florent.
pag. 36.

Quandoquidem in hanc sacram & ne-
cumenicam synodum omnipotentis Dei
singulari nati, & gratia nos Latini & Gre-
ci convenimus, ut inter nos unio sancta per-
fecetur: utrique invicem summam exer-
ciciimus diligentiam, & ut articulus ille de
Spiritū S. processione acerrima indagine &
pervestigatione continua discuteretur: nam
post varias a sacra scriptura rationes in me-
dium allatas, multaque sanctorum utriusque
ecclesie, tam Orientalis quam Occidentalis
patrum testimonia, nos Graci declaramus il-
lud, quod nos asserimus Spiritum S. a Patre
procedere, non ea mente a nobis proferri, ut
Filius excluderetur, a quo non negamus Spi-
ritum S. aeternum processisse, suamque etlen-
tiam derivasse & eque ac a Patre; sed quia suspic-
bamur Latinos affirmasse a Patre & Filio Spiritū
S. promanasse, tanquam a duobus fonti-
bus, aut duabus sacrosanctæ Trinitatis spira-
mentis; ideo ab hoc loquendi modo & in eo
sensu Spiritum S. a Patre & Filio procedentem
dicere cavimus. Consimili ratione & nos La-
tini illud quod nos contendimus, Spiritum S.
a Patre & Filio procedere non in eo men-
tis sensu a nobis asserti quasi Patrem exclu-
dere niteremur, quo minus fons esset ac
principium totius Deitatis, tam Filii, quam
Spiritū S.; aut quasi illud quod dicimus
Spiritum S. a Filio procedere, crederemus
Filium a Patre non derivasse, aut quasi duo
principia aut duas prosempliations Spiritus S.
introduceremus, & non unicum tantum prin-
cipium, unicam prolemationem. In nomine
igitur Sacrosanctæ Trinitatis, Patris, Filii, &
Spiritū S. tandem in hanc piam divino numi-
ne afflatam unionem, nos Latini, Graecique uno
eodemque mentis, animæ ac rationis nodo
revincti coalescimus & conspiramus, ut ab
omnibus Christianis haec fides creditur &
fanciatur, quam in hac verba explicataim
profitemur. Spiritus S. a Patre & Filio aet-
ernis aeternus profluxit, et ab utroque traxit
essentiam simul et personæ subtinentiam in-
dividuam, atque ita ab utroque aeternae tan-
quam ab uno eodemque principio et origi-
ne promanans. Et si quidem omnia qua Pat-
ris sunt Pater ipse Filio unigenito imper-
tiuit, præterquam ut Pater sit, in prima sui
generatione etiam et illud ut Spiritus San-
ctus a Filio una cum Patre procederet, Fi-
lius a Patre in ipsa generatione aeterna ac-
cepsum refert, a qua aeternus ipse extitit.
FOR-

ANNO
CHRISTI
1438.

De dogmate professionis *Spiritus S. & Spiritus propriae Latinus, & ab his partim improbae.*

Ἐπειδὴ ὑπελαμβάνομεν πρότερον ἡμῖς οἱ Γραῦδε τοὺς λαϊκοὺς λέγοις τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τοῦ πατρὸς καὶ δὲ τοῦ αὐτού διατορέσθαι, ὃς ἀπὸ δύο ἀρχῶν καὶ δύο Πνεύματος, ἢτι μὲν λέγουν τὸν πατέρα ἀρχὴν καὶ πηγὴν ὅλης τῆς Σεβτηθῆ τοῦ ψυχῆς δηλοῦσθαι, καὶ τοῦ ἄγιου Πνεύματος· καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς εἰς τῷ συμβόλῳ προσθέμενος ἡ ἀνατίκησης αὐτῶν, ὥσπερ τοῦτο θεωρεῖται τὸν πατέρα τοῦ ἄγιου Πνεύματος, καὶ τοῦ πατέρος καὶ τοῦ ὑπὸ διατορέσθαι, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ τῆς περὶ γραφῆς, καὶ τῶν ἄγιων διδασκάλων τὸ διδαγμόνας. οἵτε μὲν οἱ λαϊκοὶ διασχυρίζεσθαι, ὅτι τοῦ ὑπὸ πατέρος λέγουν τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, εἰς τοῦ πατέρος καὶ τοῦ ὑπὸ διατορέσθαι, καὶ τοῦ ἄγιου Πνεύματος· η τοῦ ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, εἰς τοῦ νινού ἐπιφορεῖται τὸν νινού μὴ ἔχειν πατέρα τοῦ πατέρος. οἵτε δύο ἀποφανόμενοι εἴησιν αρχῆς, οἵτε δύο προβολαὶ τοῦ ἄγιου Πνεύματος· ἀλλὰ δρολογούμεν τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον διδίξει εἰς τοῦ πατέρος καὶ νινού, οἷς ἀπὸ μαζὸς ἀρχῆς, καὶ μοναδικῆς προβολῆς ἐκπορεύεσθαι. ημεῖς δὲ οἱ ἡρώιοι φιλολογούμενοι μὲν τὸ πιστεύομεν τὸ Πνεῦμα τὸ δρολογεῖται, εἴτε δὲ τοῦ νινού εἴτε τοῦ πατέρος διπλορευεῖται, εἴτε δὲ τοῦ πατέρος εἴτε τοῦ νινού, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναβλύζειν, καὶ ὑποθέσαι εἴτε ἀπόθεται ηγούν εἰς πατέρος διεῖ τὸν προχειρῶν διασχύρη· ηδη τοῦ πατέρος ἀπὸ τοῦ πατέρος πατέρος εἰς πατέρος, καὶ ἦδη ἐνεμέται αλλιώτις καὶ Σεοφάλης συνιστομέναι. τείραι δεινωτές αλλιώδεις τῆς ιδίας πίστεως καὶ δρολογίας, καὶ εὐτεροὶ ἀπὸ τῆς ἑτέρης ἁντιστοιχίας ἡ πάντομος φυλαττέσθαι λοιπὸν διακρίνομεν. ἀλλὰ πάλιν εὐτιθεούσας ἀλληλούς καὶ ὄμονούμεν καὶ ἐς μίαν ἀποληγόσιαν θεῖ χρήματα παντες ἀποκαθίσαμο-

α. Επειδὴ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ γραμματίου ὑμῶν περιφέρεται ὅτι, ἀπειδαὶ ὑπελαμβάνετε τοὺς λαϊκοὺς λέγοις οὐκέτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον εἰς τοῦ πατέρος, καὶ τοῦ νινού ὑποφεύεσθαι οἷς ἀπὸ δύο ἀρχῶν, ποιεῖται· διὰ τοῦτο· οὐδὲλλοντες ἀπὸ τοῦ προστίκην ἡ ἀνατίκησης τὸ γενομένιον εἰς τῷ συμβόλῳ, καὶ αὐτὸς τοῖς λαϊκοῖς φέρει. ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπαλφορθῆται τὸν λαϊκὸν κράτον τονταντού, οὐκ ἔτι δροιτελεῖ ἡρῆ φιλαττέσθαι τὸν προφητεύσιν προσθέμενος καὶ ἀνατίκην, καὶ γράψῃ τὸν αὐτοῖς ἀργυροῦς αργυροῦ ὄφελον καὶ τὸ ἀποτελεῖται. εἰτι τόδε οὐ ζητοῦμεν ἀποληγόσια.

β. Εκδιδούσει τὴν τὸν λαϊκὸν πίστιν. ἀπειδαὶ τὸν ἀπορεύσατε τοῦ τηλεοῦ περίβολον ἀλλ-

ANNO
CHRISTI
1438.

Quoniam nos Graeci, antehac arbitraba-
tur Latinos affirmasse, Spiritum San-
ctum a Patre et a Filio procedere, tan-
quam a duobus principiis aut duobus spi-
ramentis, & præterea non affirmasse Pa-
trem esse principium & fontem totius Dei-
tatis Filii, nempe & Spiritus Sancti, pro-
pterea nos & ab Additamento, seu a vocu-
la quam Latini symbolo explicando adjiciunt,
pariter, & ab eorum communione
aversati declinavimus: nunc autem in hanc
Sacram oecumenicam Synodum congregati,
singulare Dei gratia, ut sancta inter nos
unio procuretur, post multas hac illac
venitatis questiones, aceritas disceptatio-
nes, & producta in medium quamplurima
testimonia, e sacrâ litteris simul, & e sanctis ecclesiæ doctoribus: Nos Latini aller-
ius & profitemur, id quod nos affirmamus,
Spiritum Sanctum a Patre & Filio pro-
cedere, non eo sensu dicere, quasi aut Pa-
trem excluderemus, quo minus esset fons
ac principium totius Dicitatis Filii, scilicet
& Spiritus Sancti, aut quasi crederemus
illud, Spiritum Sanctum a Filio procedere,
sicut a Patre non accepisse: aut quasi duo
principia, aut duas productiones Spiritus
Sancti exhiberemus: sed firmiter credimus &
& profitemur, Spiritum Sanctum a Patre
& a Filio tanquam ab uno principio, &
una singulare productione, ab æterno pro-
fluxille. Similiter & nos Graeci affirmamus &
profitemur Spiritum Sanctum a patre pro-
cedere, proprimum autem esse Filii et ab illo
promanare, & ab utroque, scilicet a Pa-
tre per Filium, secundum substantiam pro-
fundi credimus et affirmamus: Et nunc sub
hoc unanimi professione in mutuam unionem
coalescimus, dextrisque conjungimus: Quin
& hoc ut specimen datum invicem, pecu-
liaris fidei, ac professionis tesseram, & ut
nemo ab alterutrius Communione abstinere
in posterum debet dijudicamus, sed sur-
sum invicem in unum integrum coimus, et
concordamus, ac in unam denouo ecclæ-
siam Dei Opt. Max. benignitate restituiri re-
dintegramur.

Animadversiones ad formulam superiorēm.

Quandoquidem in ipso nomine vestre sche-
dule hec continentur: Quoniam arbit-
rabimini Latinos affirmasse Spiritum
Sanctum a Patre ac Filio procedere, tanquam
a duobus principiis &c. Propter ea et ab
additamento, seu explicatione ad Symbolum
interjecta, et a communione nostrorum re-
fugitis: At jam cum pro compertissimo ha-
beatis, Latinos contrarium proficeri, an ul-
terius ab Additamento seu explicatione re-
fugere debet? cessante causa celat effe-
ctus: responsumque huic scrupulo impensis
postulamus.

Dicitis vos etiam Latinorum fidem expo-
suisse in vestra formula: quizzimus ut respon-
detis.

**ANNO
CHRISTI
1438.**

અ. એ) રિલે સિલ્વર કોડિફેન.

γ. Κατέβαστο τὸν πόλεων ὄπλον. ληγούσες τοι
εἰςαν τὸ Γλυκύμενον τὸ δύσιν ἀν τοῦ περγάλαιον
τετράποδον, ζευγόντος τοιαν αὐτοπρόσθητον, ἀν τοῦ
τετράποδον διελθεισάντος πάντας τοῦ περγάλαιον
εἰς, ἡρέτης δὲ καὶ τοῦ ἔθου;

Αγγείο τὸ Πνεύμα τὸ ἄγνωτον, οὐκον
τοῦτο οὐδὲ. Κατατάσθι τὸν πλαισιόφυτον πότερον ή-
διαν μετέρια τὸτε δένδρον φρεσκόν μόνον, ή οὐκον
τότε δένδρον ξηρόν τοι τοντού τοῦ οὐδὲ διαντέται τὸ ήδη,
περιέχει εἰς τοῦ πατρὸς.

ε. Λέγεται δέ αὐτὸς ἀνθρώπος. Σητύμων
αποδίδειν, πότερον οἱ λόγοι γένει τὸ δέ αὐτὸν
πρᾶγμα τὸ πατέρα ἀνθρώπογενον, ή πρᾶγμα τὸν ἄνθρ.

τ. Εἰς τούς τοὺς οὐρανούς πάντας, πάντας
πανταχόντων αἰώνων πολλούς καὶ μεγάλους καὶ προ-
σωπωμένους εἰς τοῦ γάτην ἡμῶν

ζ. Στούμενοι διασπόρησαν τοῦ διοικήσαντος ταῦθι
ὑμῶν τὸ βῆμα τὸ ἀπεβλέπων· εἰ τὴν ὑστείαν
διλέπεις· καὶ τὸ ὑποτάκτιον αὐτοῦ ὡχα τοῦ κατα-
λαμβάνοντος δὲ ποτέ τοῦ δὲ· καὶ εἰ ταῦτα ση-
μαῖνον τὴν ἀποτρέψεων, καὶ εἰ διὰ τοῦ δια-
φέρει, καὶ διὰ τοῦ.

καὶ Λέγεται ὅτινας δὲ ἀμφοῖν ἔγους εἰς ταῦ
πατρὸς διὰ τοῦ μὲν προχθεσθεοῦ. Κατόμενον δια-
βάσθησιν, ἵνα ὑποιδῆντες ταῦτα καὶ αἴσθισιν.

6. Τὸν σημάντων τὸ δευτερόν αὐτοῖς προχρέων εἶ ἐμφέρει; εἰ δηλαῦτο, τὸν νοσον ἔχον, αὐτὸν λαμβάνειν εἶ φέρειν· αὐτὸν εἰ εἴ τρις τῷ πράγματι ταυτόν εἶναι τὸ προχρέων, αὐτὸν εἰ τὸν διαθέραντι, αὐτὸν τοῦτο;

ε· Αληθέας είναι τον πρόσωπον της θεότητος, τον Πνεύμαντον τον προχειρότατον από τον θεοτοπόνον, αίδειον της πατέρας καὶ τοῦ, δικαιούχον τουτού τούτου της οὐρανού, δικαιούχον της γῆς καὶ της ουρανού.

θεούς ήταν οι μάρτυρες, και έσφιγαν συ-
πτόμενος. Ερωτήμενος ότι λαβάνει επιφύλακας η
τιν ίδια μέση, αλλά επινοήμεσα. Τόπος γ. ω για
λέγοντα φίλους, οι οποίοι ίδιοι λέγονται, και φίλοι
χαρτογράφων ήταν οι έγγραφοι, και ψήφις προέτοι-
τερ πρατητών. Άλλα μέσα το ταλαιπωρείας και δικαιο-
τον επινοήσαντας θέτερ έστι άλλα φίλα οι θεοφόροι μετά
την γέννηση των ιδεών τους. Είναι φίλοι μεταξύ θεών
της φυσικότητας μεταξύ μεταξύ φύλων ή γένων, ή μεταξύ
της φύσης μεταξύ φύσεων. Ήδη τούτο δικαιο-
τείται από την ανθρώπινη σπουδή που τούτο
πάντα οι φιλοτεχνίες σπουδαίες είναι τρόπος ή
τάσσεται πρατιγρίφος ήτοι δε τών θεωτικών θεώ-
τερων δει ψεύδει σε και, πώς τα πρατετεί το φαιδρό¹
δημιούργου της φύσης στην πράγματα
γένους την θεοφόρη συνέδεσμον. Άλλα δύο τα
μέσα είναι την ποιητική μέθη τους τα, διότι έπεινεν
την γραμματικής ίδιαν θεοφόρησαν. Άλλα τα τοι-
δι είναι ότι είναι η θεοτική συνάντηση μέσω της
σύμμαχης, διαφορετικού διηγή διανού, η τοις μέριμνα
δι τοις φύλοις, αλλά πράγματα απογειώνεις
προσβάσιν δι δικτύων ή γένους την λαζανί-
γη πραγματικότητα, ή ότι πρατετεί διεπιφύλακας ή το
αποφέρει περίσσοις διάσποντες, κατόπιν διεπε-
ντει ή άλλητης πατούντας ή διατης τόπου φύλων ή
της άντρης διανού, και τοις μάτει μήματας. Τα
φαντασμάτων δι πατούντα, ή την κατά μίαρα ή
κατά την πραγματικότητα περιβάλλοντα, διότι ή
φράγκων αποφεύγοντας, διέργατο το πεταλούδιο
της διαδικασίας της διάσποντης ίδιας της τάχης

deatis, an eam veram creditis? & in eam ANNO
desideratis unionem paungere? CHRISTI

In veritate sde exposcenda, affirmatis vos
crederemus Spiritum Sanctum procedere: at nos
querimur ut respondematis, si ab interno cre-
ditis cum a Patre solo procedere, et non
pari modo a Filio?

Dicitis Spiritum Sanctum proprium esse Filii: quarimes ac illa vox nobis accuratius explicetur, utram per illum proprium intelligitis Spiritum Sanctum Filio tantum Consubstantialem? an proprium i.e. trahentem sacerdotium esse suum a Filio, aque ac a Patre?

Dicitis ab eo scaturire: Petimus et hujus
vocis explicationem: utrum illud ab eo, ad
Patrem an ad Filium referatur?

Si ad Filium, utrum scaturire ab eterno intelligitis, et secundum substantiam, et personaliter nec ne?

Quantum valet itud verbum apud vos sca-
turire? et quid propriè significat? an sub-
stantiam nempe ac personalem substantiam
Spiritum Sanctum habere ac trahere ab ip-
so Filio: et an idem significat quod ver-
bum procedere, vel in aliquo sensu dif-
ferat? et in quo sensu differat?

Affirmatis substantialiter ab utroque profundis, nempe a Patre per Filium. Scire cupimus an substantialiter etiam et externe intelligatis?

C Et quid sibi vult illud substantialiter et ab utroque profundi? an scilicet habere ac sumere substantialiam ab utroque? Et si in hoc negotio idem sonet profundi ac procedere? et si differunt in aliquo sensu? et in quo sensu differunt?

An ipsa hac propositio in seipsa, Spiritu
Sanctius profunditur ac procedit externum, sive hac illustratione, a Patre per Filium, aut quavis alia illustratione aut Com
mentario fit vera, nec ne?

Ubi affirmatis per Filium, querimus an
dicitio per, in vestro sensu dicat Filium Spir-
itus Sancti causam esse vel principium?

Dicitis iam unimur, et facient divino nu-
Dmne conjugimur: at nos querimus clare ac
perspicue doceri, in quam rem aut in quod
vinculum uanimur ac conjugimur? utrum in
ea dogmata, que nos profitemur? an in
ea que vos profitemini? An quam nos pro-
pugnamus quod retinemus? aut quam vos
defenditis que defenditis? Sed quod ut ult-
imum omnem controversiam dirimere, nu-
quam in unum coalescere poterimus, si invi-
cem discriminamur: Uoum et Idem oportet
id esse, in quod unio confabatur animalium
antea dissidentium: Nam vero aut necessarium
erit, ut nos nostram adhuc retineamus, et
vestram simili amplectamur confessionem: aut
vos vestram pariter & nostram: Sed ne sic
E quidem possibile erit copulari: Nam si con-
fessiones ambi et mentis operatione, et fine
et scopo discrepabant, quomodo aut ipsa
res contrarie invicem sociabuntur, aut nos
eadem profitebimur? Unum contrariorum
oportet esse falso, quomodo igitur in re-
bus fidei mixtam cum veritate falso sic
tuebimur, ut exeat in laudabilem, Deoque
carum coniunctionem? Sed crescat unio

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1439.

Item, in sola communionis participatione διαντέλεται, ἡγετός ἀπόλος τὸ γραμμάτων Α διάδοσης ὑπὸ ὑμῶν ιδεώσασθαι δίκησθαι.
vestra scedula nobis subinvenit: Arque autem
qualis huc futura est Unio? Corporibus in-
vicem conversari, anima vero et communione
intelligendi sensu, in rebus fidei, salutem
eternam spectantibus, rorco Coelo distingui-
nari? Conducet igitur multum ut res omni-
nino per necessaria schedulam Latinorum, in
qua utriusque partis et sensus et ratio ex-
primuntur, et vera, genuina, ac communis
unius ejusdemque fidei perhibetur confessio,
In eodem sensu, iisdem verbis quibus par est,
excutere atque examinare. Quare vos ob-
noxie hortamur atque obsecramus, ut signifi-
cione ad singula hic a nobis objecta capita,
sine equivocatione verborum aut ambiguitate, B
responsa paretis et sensa mentium ve-
stiarum illustreris, quam diligenter ac ex-
pedite poteritis: Aut (quod nos malemus)
schedulam fidei quam vobis nuper transmi-
simus, simpliciter et sine ulteriori tergiver-
satione aut mora amplexi prohibeamini.

COPIA EXPOSITIONIS LEGATORUM
ARMENORUM

*Ad summum pontificem super facta
MIIIXXXVIII. die Augusti
Florentia.*

Christi sedem tenes. Christi vicarius es C in sede Apostolorum. Venimus ad caput nostrum. Venimus ad pastorem. Tu es fundamentum ecclesiae quod membrum elongavit se a te elongavit; et gregem qui se a

te separavit sera peccata laceravit. Ecclesia que te non fuit secuta vel substantia, funditus fuit eversa. Caput condole membris. Pastor collige gregem. Fundamentum confirma ecclesiam. Tu qui habes potestatem clavium celestium, aperi nobis portam vita eterna. Cum auctoritate patriarchae nostri et episcoporum omnium gentis nostre, C venimus ad sanctitatem tuam et vidimus. Nostrum simbolum et fidem si est defectus, doce. Via tantum retinuit nos; quare tardavimus. Servi tui sumus.

AD SEQUENTEM EPISTOLAM

COLLECTORIS PRÆMONITIO.

Armenorum Christianorum summa & sacra dignitas ex una, ut olim obtinebat, nunc in duas dividitur. Harum est altera penes episcopum residentem nunc in Monasterio Eccliasin ab Erivan, urbo majoris Armeniae metropoli, binis leucas distante; aliam vero tenet episcopus Sidae in Cilicia, nisi opportune mons P. Galanus Clericus regularis Theatinus in praetato opere conciliacionis ecclesia Armenia cum Romana. Sidensem patriarcham probatam concilio fidem admisisse certum est. Qui vero nunc in monasterio Eccliasin residet Catholicus, paulo post concilium Florentinum patriarcha insignia suscepit; cum ante nulla ejus loci patriarcha fuerit. Quis ergo Patriarcha ille statnatur, qui vulgariter hic primo literas scripsit, in obscuru est. Sidenis literas apud Labbum legimus; hic noster a Sideni illo Lubbanus nomine differt. Quis ergo Patriarcha iste? Forte unus ex pluribus illis Armenis episcopis censendus, qui subinde nomen sibi & insignia Patriarcha usurpabant, quoniam recipi nihil essent supra episcopos. Hujus enim affectatio dignitatis exempla saepe in Armenis episcopis occursero, monast me per literas D. Joan. Aga Armenus Liburag agens, quo viro doctiorem neminem inter ejus nationis homines offendi. Facile etiam Gregorius hic noster in dignitate Catholici Sidenis Constantino, cuius extant litera apud Labbum, successit; quare literas ad concilium miseric Constantinus; rescriptas vero a concilio Gregorius receperit; qui vicissim suas dederit ad Eugenium, usque adbarere se concilio significkerat.

CONCILIO FLORENTINUM.

19

ANNO
CHRISTI
1440.

COPIA LITTERARUM

Armeniorum S. D. N. missarum per fratrem Albertum.

Gregorius servus servorum Domini nostri Iesu Christi, & Dei nostri sapientiae & caritas, catholicus quoque omnium provinciarum & episcoporum episcoporum utriusque Armeniae, benedictionem scribit omnibus. Benedicat Deus & custodiat sanctissimam sedem Latinam gloriosissimi fortissimi iisque pastoris & sancti patris pape Eugenii II. sacerdotumque auctoritatem & ministrorum ac nobilium eius. Peto ego a Deo, & a sancto Gregorio Illuminatore, ut custodias te in pace dum vivis, B.P. vivaque usque in senectam & senium in sancta sede apostolorum Petri & Pauli, in quorum recordatione successor positus es. Amen.

Noverit S. T. pervenisse ad nos altissimum sermonem literarum tuarum instar solis resplendentis & stellae ac serenissimo coelio similem, & tanquam aurum preciosum ex anima immaculata sensibus quidem procedens. P. sancte, bene te video esse vere principalem veritatis pastorem & ordinatorem catholicorum juxta ritum praeteritorum patrum. Ego vero confiteor Trinitatem, unum Deum patrem & Filium & Spiritum Sanctum; veritatem Filii quoque mei spirituales Sarchis Uhartabesh, & Thomas Vhartabesh venerunt ad te meas personam representantes. Quicquid tecum fecerint & dixerint, totum gratiore acceperio, quod a te altissimo sit statutum. Multos ad te magistros & episcopos volebam mittere, sed hoc metu infidelium completere nequivi. Nisi tamen duos predictos Magistros, per quos quicquid constitutisti, complector. Noverit praeterea S. T. quod ad nos apud Caxrum pervenit legatus tuus frater Albertus sapiens, & sanctus Domini prædicator, cum ego jam ad Soldanum venisset. Attulit vero ad me literas tuas, quos Jerosolymis missas ad Dominum episcopum martyrum legi eas iussimus, in quibus omnes quod scriptatas intelleximus; sacram videlicet synodus caritatis & unitatis esse completam. At vero ego super omnes episcopos & magistros immixtus Catholicorum in Jerosolymis constitutus, cum hac omnia compressem, vehementissime exultavi referens gratias Deo nostro; qui per te hac gessit in famam nominis tui nulla unquam oblitione delondam.

Scripta in medio magni millesimi Armeniorum, anno octingentum nono IIII. Septembris.

AMBASCIATA ETHYOPUM

*Ad Dominum Eugenium papam quartum
die tercia Septembris. Retulit vul-
gariter Interpres. Sed qua-
dam in latinum non bene
posuit.*

Edita apud Labbeum. **O**mnes homines qui perveniant ad tuam S. B. pater habent multum regatam. Tiari Deo, eo quod eos fecerit dignos visus interdere in te Christum adhuc conversari interpretatio diversa. homines peccatores. Sed non nisi in Ethyopia.

20.

ANNO
CHRISTI
1440

pia habemus multas occasiones in quas non habere partem cum nobis extremitate; quare debemus reddere gratias Deo infinitas eo quod nos sacerditus dignos videre benedictum tuum vultum in presenti die. Primo, quia non credimus quod aliquis personae venerant de longioribus partibus ad te, quam nos qui sumus positi in fine mundi. Secundo, quia salva pace quibuscumque non credimus, quod gentes in mundo sint qui majorum portent devotionem, fidem, atque reverentiam papae Romanae ecclesie quam nos. Et hoc est ita notum inter nos, quod per transactam experientiam nos opportet quidem timere de periculo humanae aplausonis. Rediendo nos ex Roma ad domum nostram, eo quod consuetudo est in rito nostro Imperio quod qui venit de papa Romano omnes magni & parvi masculi & foeminae currunt ad osculari pedes suos; & beatus ille qui poterit habere partem vestimentorum suorum. Unde quanta sit existimatio de tua sanctitate satis per hoc & multos similes actus intelligi poterit. Tertio, propter magnam prerogativam imperii nostri, quoniam nos estimamur multo majus aliis, quod etiam hodierna die Imperator noster habet centum reges coronatos sub se, & adhuc est nostra antiqua gloria Regine Sabba que venit Jerusallem ad famam Salomonis; sicut nos ad quem qui es plus quam Salomon, quamquam nos minores sumus regina Sabba: etiam regina Candacis, & Eunuchus, quem baptizavit Philippus fuerit de partibus nostris. Et tu qui es major omnibus magnis debes videre nos parvi propter istas res magnas. Ultima ratio est divina conservatio circa nos, ex qua est manifestum, quod omnis ecclesia & populus separatus a te corruit in ruinam; sed nos soli inter omnes ecclesias recessas a Romana sede sumus adhuc fortes, potentes & liberi. Unde a sapientibus ex ratione trahitur quod alii sunt elongati a te per perfidiam, & ideo sunt percussi; sed nostra extraneitas a te est citius propter longam locorum distantiam & propter pericula intermedia, & propter negligientiam priorum pastorum circa nos. Quare nobis non est memoria aliqua vestra visitationis & cum vestrarum oviis dispersarum, sed credimus quod sint plus quam octingenti anni, quod non fuit Papaus qui misit nobis dicta bona dies. Et haec est summa laus tua, & nostra leticia, quod tu es solus ille, qui vis nunc querere tacere sanctam unionem cum nostro imperatore per medium vestra congregacionis & nostri abbatis Nicodemii servi tui, in Jerusallem, qui mittit nos ad te, secundum evidentiam nostrarum literarum, & recommendat se & omnes suos filios tue sancti rati, offerendo se ad omnem laborem pro sancta Unione facienda, prout tue sanctitati placebit sibi committente. Certificando S. T. quod noster Imperator de Ethyopia nullum majus desiderium habet quam quod sit unicus ecclesiasticus Ro-

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO CHRISTI Romanus . & esse sub pedibus Sanctitatis tuae ; tam magnum est in conspectu ejus nomen Romanum & fides Latina , quam tecum Christus prosperat , & conservet in secula seculorum Amen .

COPIA LITERARUM

Patriarcha Jacobitarum ad dominum nostrum summum Pontificem Eugenium Die XXXI. Augusti M. D. L. profulerunt.

*Quam-
quam se lo-
gatur in M.
S. Cod. bar-
ba usque ad
illud Jo.
bannes hu-
miliis puto
viva voce
prolata efe-
s Logasis
Jacobita-
rum in ipso
literarum
exhibi-
tione .*

*Hinc usq[ue]
legati Jaco-
bitarum
orationem
suam profe-
quunt sunt,
dein obtu-
terunt litera-
ras quas
& Labbeus
sufficit .*

COPIA LITERARUM

*Alexandrini (Melchitarum) ad Do-
minum nostrum Eugenium de Gre-
co in latinum traducta .*

*Sunt apud
Labbeum
ex alia
verbis .*

Per sanctissime , probatissime religiosissime , justissime , terrestris Angeli , & caelestis homo , qui cum gratia Dei induitus sis , cum sacra veste ornaris , boni gregis optime pastor , qui doctrina tua insipientes lupos ob ovibus rationalis ovilis depellis ; Christi nostri benefactoris primo deinde Apostolorum Petri & Pauli Vicarie ; petra fidei , caput omnium Christianorum ecclesiarum , qui ex Christo domino sacram potestatem accipiens , Papa magna Urbis Romanae & protector ceterorum patriarcharum factus es comminister , & frater in Spiritu Sancto . Domine sancte Papa Eugeni sit tibi gratia

ANNO CHRISTI 1441.

A magnificientia simul & gloria a Deo patre omnipotente & Dom. nostro Iesu Christo , qui tribuens suis discipulis in sancta Syon : pacem , inquit , meam do vobis , pacem relinquo vobis ; non sicut ad ceteras gentes , sed per ignes linguis illis advenierat ; aperientque corda eorum adimplevit eos quantum quisque capere poterat , ac sic institutos in universum orbem ipsos divisit ; quantoque naturalis ac gentilis philosophia indocti fuerint , tanto vero , fidei ac iustitiae erudimenta suscep- runt . Hanc igitur gratiam , pacem , & benedictionem in maxima tua beatitudine , primo , deinde in sanctis fratribus mez moderationis pontificibus , omnibusque Christiano nomine appellatis , idem spiritus multiplica- te dignetur ! intercedentibus & hoc munus a sequentibus sanctissima Regina ac Dei genitrici Maria , beato Marco Apollolo & evangelista ac demum omnibus sanctis Dei . Amen .

B Mea humilitas pater beatissime audiens haec , cum maxime sanctitatis a filio meo in Spiritu Sancto Fratre Alberto Monacho sacro ordinis minorum milio in Egyptum re- fero ; ut scilicet huc ad nos veniens de- tulerit sanctissimas literas sanctitatis tuae , quas diligentissime legimus , & precepta in illis & mandata de sacra & oecumenica sy- nodo cum omnibus patribus loca tenentibus sanctorum patriarcharum , & potentissimo C imperatore nostro Johanne Paleologo de omnibus pontificibus ac doctoribus orientali- bus ac occidentali bus satis intelleximus : cognovimusque quo pacto unio & pax in tota catholica ecclesia celebrata est carita- te perfecta , anima una , fide una ac sym- bolo ; abieciisque veteri scismate ac inimici- tia in latram tristem mysticam Dei omni- potentis amor & pax revocata sunt per gra- tiam & miserationem domini nostri Iesu Christi , cui gloria in secula seculorum Amen .

PHILET HEUS

*Miseratione divina papa , & Patriarcha ma-
gne Civitatis Alexandriae & Iouis Egypti-*

Latis igitur sacerrimis literis tuis per- etat
sanctissime pater , omnes adorantes gra- etiam apud
tias agimus Domino Iesu Christo de tam Labb ex
excellentissimo dono ecclesie tua catholice quo hic va-
elargito . Hunc nostra alacritati aliud quo- riante
que latitiae genus additum est ; siquidem eo- dantur .
dem peno momento , quo dominus frater Lab. per-
Albertus huc accesserat , redditus sunt mihi li- feclitatem .
terae ex magna urbe Constantinopoli cere- L. egimus .
nissimi Domini nostri imperatoris , & locum
nostrum tenentium patrum , quorundam no-
bilium perlatarum manibus perlaetissimi fra-
tris mez moderationis metropolithe Thro- Deceit .
dori domini Natbamatbis . Legimusque utras- L. quo-
que græcas scilicet & latinas ; contulimus- rumdam .
que eas orationem oratione , versum quo- que .
que versu , & similares omnino illas reperimus L. Rhodio .
ripulatas subscriptionibus sanctorum patrum L. Ana .
& fratrum archiepisc. & magistrorum ori- therinclus .
entalium , atque occidentalium , obsignatas sigil-
latae tuae magna sanctitatis , & potentissimi prin-
cipis Diimperatoris . Unde tunc Aegytiispon- L. cum .
tibibus & ceteris clericis nostris statuimus ut
B 2 ubi

**ANNO CHRISTI
1441.** ubique in omnibus Christi ecclesiis inter missarum solemnia per ceteris patriarchis memoriam tuam beatitudinis faciamus, sicut in sacrificiis canonibus ritecum est. Ego vero, pater sanctissime, decretum sacrum Synodum summam cum veneratione suscipiens in pectore L. pre. L. caurum. L. beatiss. L. inspe- decretum. apostolicos canones. Agimus praeceps gratias Deo plissimo cum his populis christianis, quod nos tanto dono dignos efficeremus, constitueritque nos omnes ut sub auctoritate et potentia S. T. regamur atque sub umbra alacrum tuae pietatis doceamur. Te autem, pater sanctissime, felicem summe que beatitudinis dignum esse omnes gentes existimabunt; nam sons vita in Evangelio beatos dicit ac filios Dei qui pacem hominibus comparant. Et certe beatus es, pater sanctissime. Multi enim superiorum pontificum ad regum cupierunt videre hoc unionis L. sancte.

Κανόν τῆς ὥρδον συνόδου τῆς εἰς Φλωρεντία γεγενένης. τοιμήσας ιερούς Γ' αναντού τοῦ Ιλλασιανοῦ ἡ ἀκροσύνη. ἔπειται τερτιοῦ τὴν συνόδου γεράσιμον Γ' αναντόν.

Ἐκ τῶν περάτων θεορήσιφ τελευταὶ συναθρούντες εἰς ἄν, εἰ τῷ λαμπρῷ κόλα, Φλωρεντίων σημεῖον οἱ ιεροὶ διδάσκαλοι. δυναρχαὶ τὸν ψεῦδον συκαλοφίσε το πατρίους δέρμα εἰς πολὺν ἀπόδικαν.

Πατὴρ Χριστὸς τῷ βασιλέως ἀνωθεν μεμνητέος σαφῶς. ὡς αἴραγες τύλαι, γεγονότος ὠρθοῦσος οἱ ἐκκλησίαι πρόβεδροι. οἱ Χριστὸς ερατιώται, τὸν διεργαταῖς αντίταλοι, καὶ τῆς ἑστέβασις διδάσκαλοι.

Εὐσεβοφόρος οἱ π.ροὶ συνθράμματοι, χάρας κρατεύοντες π.τ.δ., καὶ τὴν λαμπρὰν ταύτην, καὶ σύγιαν συνάδου, ὑμαίνονται φρεστοί, τὸ συναθρώμα τάντος εἰς οὐαὶρη τῆς τίσεως, Γ' ησοῦν Χριστὸν μεγαλύσουτες.

Συναπτικὴ τὸ διεσώτων ἁγιστος, παρθενότητων ἀγνή. τὸ Γ' ησοῦν ματηρ, σὺν ὑπαρχοῖς δέσποται, καὶ τὸ Δαβὶδ ἀπόγονο. Θεοτόκος Μαρία, καὶ τὸ μητρόλανθρακινόντα καὶ τὸ γηγενὲν ἀγαλλίαμα.

Γέρων ἀδριανοῦταις οἱ ιεραὶ σύνοδοι. καὶ τῆς δικηλοτος λογαρδες πάντες ευπίχθονται εἰς τὴν ἑνότητα Χριστοῦ τὸν πατέρας οἱ ποιμένες εἰς τῷ σῷ εἰργατοι αἵματι δέσποται.

Τὸν πατηρικὸν ἀπάντων οἱ πορωνίς σήμερον καὶ τῶν θεολόγων, ἀπρότητος τάχα συνέδραμε. καὶ πρὸς διεργατας εἰς ταῦτην συναθρούστατα εἰς τάχα. πάντοτε ἐξηράντος τὸ διαστόσιο.

Εὐσεβεῖσθαι οἱ πύργοι, ἐκλαζοῦσι πρέμαχοι. καὶ τὸ οἰκουμένης ποιμένος το καὶ διδάσκαλοι. οἱ Σεολόγοι λαμπρῶς εἰς τὸ πατρός καὶ τοῦ τε. εὐσεβῶν εὐηγέρσει τὸ Πνεῦμα σήμερον.

Μύσται παντοι άγαγονται καὶ παραπομνῶν ἀπαντασ. τοις προσκαλυμμένοις, τὸ θεῖον οὐρανὸν δέσποτα. εὖ, τὸ πανέγιον τοῦ Θεοτοκοῦ κυρίως. εὐσεβῶν δέσποτον καὶ μεγαλύσουτες.

Πατὴρ Χριστὸς τὴν ἑκατονταῖς ἀλφαρτο. τὰς αἰρέσις πάντας καὶ τὰ χίστρατα, εἰς τῆς αὐτῆς πειμανὸς αλλαζόντος Πιλιευματο. ιχύν. ἐκτέμνον καὶ ἀποκρινεῖσθαι πατέρες θεοφόροι. συνελθόντες δέσποτοι. καταχρεων οὐρανὸς μεγαλύσουται.

Νέα Σιων, ή Φλωρεντία ἰγνετο. τὸν παῖδας, παντοφθερούσας πρώτος εἰσήγανται καὶ τὸν δερον ὄρον θεοφόρων τὸ πάσχει γῆν ἀκατέβαλλαν.

A munus et non potuerunt. Tu vero non solum hoc præ ceteris assequi meruisti; sed & summam mercedem habebis coronaque, veritatis cum omnibus iustis coronaberis Amen.

Scriptis mea humilitas literas ad potentissimum principem dominum Imperatorem, & ad quosdam pontifices Constantinopolim, significans, ut si quis ea que in sacra Synodo decreta ac definita sunt non recipit, tanquam tyrannus & hereticus habatur, decidaturque a communione sanctæ L. deel-catholicæ ecclesie. Inclino melipsum P. B. datque. sub scabello pedum sanctitatis tue cum quo sit gratia benedictio & pax cum omnibus utriusque ordinis viris sub tua potestate confluens. Et benedictio tua beatitudinis sit cum omnibus nobis Amen.

B Data festo millenario nongentesimo quadragesimo nono, primo die mensis Septemb. Debet in Labdeo.

C A N O N , S E U H Y M N U S

In octavam Synodum Florentia habitam, auctore Johanne Plusiudeno, officiens banc acrostichidem: Successibus verbis Synodum ce-lebro Jobannes.

EX totius terre finibus, Divino spiritu in unum congregati hodie in praetura Florentinorum civitate Sacri Doctores duorum principiorum fonsitatem, & commixtio-nis execrandum dogma procul amoverunt.

Suriū a Christo rege manifeste duci, tamquam infrae columnæ facti apparuerunt Ecclesia presules, Christi milites, impietatis hostes & pietatis magistri.

Religiose, fideles, conveniātus, & communi plausu praetoram hanc, sanctamque synodum hymnis concelebremus, que fides omnes Iesum Christum predicantes in eisdem fidelis contentione adduxit.

D Tu Virgo casta Iesu Mater, que diffitos Dapte conjungis, tu Domina, progenies David, Deipara Maria, Angelorum splendor, terrigenumque gaudium.

Divinitus congregata sacra Synodus, ecclieisque doctores omnes convenerunt in unionem, Christe, divini tui gregis, quem proprio redemisti sanguine.

Patrum omnium corona hodie, atque Theologorum ceterus una concurrit, atque in occidentibus partibus hic congregatus brevi omnes dissipat tenebras disperlit.

Religionis munima, ecclieis defensores, totiusque terræ paleres, ac magistri Theologi insigni hodie pietate procedentem ex Patre, Filioque Spiritum depraedant.

E Ab omni necessitate, ac tentatione libera invocantes divinum numen, sanctissimumque, ac divinum tuum natum pie glorificant, ac praedicantes, Deipara.

Potestatem a Christo accepitis hereses omnes, & schismata ab ejus grege virtute Spiritus Sancti vere exscindendi, atque propulsandi, optimi Patres convenientes: quo-circa jure meritoque vos praedicamus.

Nova Sion facta est Florentia, Patres undique ad se congregans, & sacrum decretum divino consilio in universas terræ partes misit, quo multiplici Theologica do-

**ANNO
CHRISTI
1441.**

Debet in
Labdeo.

ANNO
CHRISTI
1446.

τολλῆ θεολογία καὶ τοθίσια συνέδεσφ. τὴν δρόμον πάσιν εκπιτέλονται.

Οὐ λορε, καὶ τανασθέσιμον ὄμιλος τῶν πατέρων, τὰς τὴν δυχίην τὸν τουμπὸν, θεορήσεις γενέσεο. καὶ τὸ Σῶν δύομα, τὸ τὸ Τριάδον ἑταῖρον. δρόμον ἐρολογία καὶ συζῆ διανεγκεῖ τὸ τὸ πίεσον ἔγινε συμβολεῖν.

Γὰν τὴν εἰρή θεολογίαν διεποτέται, δρόμοδεξιος, τάντας θεοί ποιματί, τὸν ἀρχηγὸν τὸν ἰκλησῶν εἰς τὴν Φλωρεντίαν, σύναψις τάντα τὰ σπάνδαλα. οὐδέντας εἰς μέσον διὰ μάτην τὴν αρρένων. καὶ οὐδέποτε τάσιν ἔχωντας.

Σὺ τὸν βρατῶν ὥρην παρέδει τὸ παύχημα, καὶ ἀγγύτλων πλάνης ἡ γαλλίαμα, ως τὸν Χριστὸν, τίσασα σαρκί. τὸ ταμπλατίλα, καὶ ταυτην πάσης πτίσεως. διὸ παρενερόματο διά σε οἱ εὐ-
στόντες εὐλογοῦμεν ἀκούσων τὸν τόπον σου.

Τὴν σεβόμενον ταῖτιν καὶ ἀγίαν σύναδον πιστὸν γεράριόν μοι. τὴν εἰς Φλωρεντίαν εἰσῆσαν αὐχθόσιαν ή Πικούματι. καὶ τὰς ἐκκλησίας διερρυμάτας ἀνιάτως. εἰς ἕνωσιν ἀντὸς κατευθύνεσσαν.

Η' Θωκὴ τὸ Σωτῆρος ἀληθῶς πετλήρωται, η τάλαις Κλεοπάτρα. ιερώς τοι. Πέτρῳ φτιητήφας σημέρις εἰς ἕνωσιν σὺ τοὺς ἀδελφούς σου. εἴνα γαρ Πέτρος ἀδελφός, ην μάτοτο λάψιν ή τίσις συ.

Νῦν δὲ Ρώμης πρεσβάτης ὁ κλητός. Εὐγένειος, πάντας συμφέροντος εἰς τὴν Φλωρεντίαν ὡς τὴν πίσιν κατέχων ἀκλόνετον. καὶ εὑρίσκεις ταυταῖς, καὶ πρὸς αὐτὸν παντοδηγήσας. τὸ Σωτῆρος τὸν λέγον πατήσθε.

Συντάθοντες εἰς τίσα. πάντες μακαρίζουσιν, εἰς τὴν πανεύκρατον. τὴν τὰ διεσπότα, παρέδειν ταρδότες συνάψασαν τῷ σεττῷ σὺ τόπῳ, ἀλλὰ καὶ νῦν ταῖς ἐκκλησίαις τὴν πόρην καὶ λόγον πατήσθεταιν.

Τ' ψίσε παριθασίλεϋ. τὸν ἀτάντων παντεπόττα καὶ κτισά. σὺν ἀληθῶς γαρ ἔργον τὸ παρὸν παντοδύναμε, τὸ ἕνωσαι τὰ μακρὰ καὶ πρὸ τολλῆ διεσπότα δύο Σωτῆρα μι γενη καλλίστα.

Νῦν ἐπέλαμψε Φανδρός. ή χαράστινον ἡμέρα κυρίου, εἰς η τὸ Σῶν δρόν τὸν ἀρίστης τὸν σύνδεσμον, τὸν πατέρων ὁ χορδή, συνθέτο ὄρθοδξός εἰς, καὶ θεοφράστες ἐπαγάλλεται.

Οἶματα πλειάνων καὶ κατία καὶ διάστασις πάσα θεολογίντων ήρθον. εἰς ποδὸν καὶ ἡράκλειον. τὸν πατέρα τὴν Χρυσοῦ. σκηνομάκα θόρητον τὸν ὑψίσιν. ίν φί δέ λέγετο σάρε τύτητο.

Οὐ μαλοφέντος ηφαίνεται πατέρων. εἰς περάτων ἀπορθεῖται εἰς τὸ Φλωρεντίαν οὐθέατος, καὶ τὸ οὐθέατος, καὶ τὸν πατέρα τὸν Χρυσοῦ. τὸν πατέρα τὴν Χρυσοῦ. σκηνομάκα θόρητον τὸν ὑψίσιν. ίν φί δέ λέγετο σάρε τύτητο.

Οὐδεὶς κυρίος πανταχθεν ευηθρούσθησαν πατέρες θεογόροις. τὸ ἕνωσαι τὰ τρία κακῶς διεργότα καὶ μελδόντες φωστήν, ἀσμα Σῶν τοι διεσπότη.

Τέλεοντες δρόμον τὸς συνέδην, καὶ κατέσχυνεν ἑχθρῶν τὰς Φλωρεντίας. καὶ τὸ δύομα σερῶς, ἀδίδαξε τὸ οὐθέατον. τὸ Πικούμα ἐκπορεύεται εἰς Πατρὸς καὶ διὰ τὸν τε.

Εὐν ἀμφοτέρων μηδέται. τὸ γινόμενον η σύνθετον η θεα διὰ ἀζύμης αὐτὸς ἄρτος καὶ διὰ ἀζύμης. σῶμα σεττὸν καὶ ἀγίαν τὸ κυρίον παντότες.

Ρ ςαὶ κινδύνων θεοτόκε τὸν οὐκέντας σὺ τὸν

ΑΝΝΟ
Συνιστε
1446.

αρίνα, sapientiae conjuncta orthodoxam fidem prouulgarat.

Sacer, & venerandus Patrum coetus omnem impiorum difficultatem perspicue diluit, divinumque Trinitatis dogma, nec non sanctum fidei symbolum recta confessione, aptaque intelligentia exposuit.

Ut de tua divinitate recto, convenienti-
que modo loquimur, divino nutu omnia Ecclesiæ præfules Florentiam congregans omnia scandala de medio eorum futulilli,
pacem & concordiam dissensinans.

Tu Virgo, mortaliū gloria, & Angelorum es gaudium, Christum in carne patiens omnium Regem, atque rerum creatarum factorem: idcirco Virgo mater per te servati indesinenter Filio tuo beneficiamus.

Venerandam hanc, sanctamque Synodum fideliter celebramus, que Sancto spiritu afflante Florentiam congregata est, quævis divisas insanabili ferme modo Ecclesiæ, ad unionem composuit.

Vere impletus est servatoris sermo ad Petrum olim habitus: conversus confirmat in unum fratres tuos: Ego enim Petre, rugavi, ut non deficiat fides tua.

Nunc Romanus pontifex celebris Eugenius omnes Florentiam congregavit, incer-
tum fidem velut effundens, cunctisque confirmans, & viam ad ipsam monitans, Servatoris dictum implevit.

C Convenientes in fide universi laudamus te maculæ omnis expertem, quæ disjunctas Ecclesiæ præter opinionem venerabilis Filio tuo concilias, & nunc pacem inter eas perbelle confirmas.

Altissime rex, rerum omnium author, atque creator omnipotens vere tuum opus est duas partes eximias, valde, longeque inter se distitas, Servator mihi, conjinxisti.

Nunc vere luxit dies Domini lætitia plena, in qua Patrum coetus divinum decretum, tamquam societatis vinculum, re-
te itauit, ut cælesti repletus sapientia exultat.

Hæreticorum opinamenta, & impiora, Daturque divitio omnis sublata est, & procui abjecta, ac in vere, divinæque fidei unionem convenerunt fideles Patres.

Agite jam fideles, canamus cañissimam Domini matrem, splendidam nubem, cælestem scalam, thalamum aureum, prestantius altissimi tabernaculum, in quo Verbum caro factum est.

Vitus est Patrum coetus ex terra finibus Florentiam congregatus tamquam exercitus armis instrutus adversus hostes, ipsorumque audaciam strenue dejectis.

Divino afflato convenerunt undique Pa-
tres Theologi ad confocianda, que prius nefarie dñvia fuerant, jamque concinentes E divinum canticum domino persolverent.

Prodit synodi decretum, statimque animatum dimiserunt oblaterantes adversarii, & dogma nos perspicue docet venerari Spiritum ex Patre Filioque procedentem.

Unum utrobique sentit divina Synodus venerandum, sanctumque Christi corpus, sive azymo pastæ, sive fermentato perhiciatur mysterium.

Ab omnibus periculis immunes serva Dei-
para

ΑΝΝΟ ΤΟΥΝ ΤΑΝΑΓΡΙΑ ΚΑΙ ΔΕ ΕΛΛΗΝ ΦΥΧΗΣ ΒΩΩΣΙ ΣΟΙ
CHRISTI Η ΥΠΟΥΡΟΥ ΗΣ ΤΟΥ ΉΔΗΝ ΣΟΙ ΜΑΛΤΑΣΟΝ ΟΙ ΆΔΑ...
1441.

α Β' π' ἀπρού γής ἀς πίρατα. συνεβλαμψε
σύμμερον. οὐ εἰ Φλωρεντία τανάγρια σύνοδος η
εἰς ἐπιδιδασκαστον, τὴν τὸν ψυχῶν ἀπόλυτον
νῦν τὸν εἰ τῷ πειρόντι, ικανῶς δυλιθεάντων.
προδύναμες τῷ Συντῆμα, καὶ αὐτῷ μελοδύτων,
τῷ τὸν ψυχῶν νυμάδι, τὸν ύμνου εἰς αἰώνας.

Ι' να λυθῇ μεστοιχον. τὸ τῷ χίσματος η
χίσμαν. καὶ αφανιτῇ η μυχηρὰ διάσατος. ἐνώπιον;
Ἐλαμψεν η Θωτανγή τανάγριας ήδη. καὶ τὴν τη
ψυχῶν καθερτικὴν τιμωρίαν δοξάζονται διδάσκειν,
τὰς πιστὰς δεχομένας. οὐ όρον τὸ συνέδειν ως ἀλη-
θεῖας τόμων.

Ρ' οἵσται λιμένες καὶ θάσεων καὶ κινδύνων τὰς δύ-
λας σθ. τὰς τὸν ιερὸν καὶ ἀλιθῆ διδάσκαλουν.
τὸ Πέτρον διάδοχον. τὰς ἐκκλησίας καθηγητών.
καὶ τὰς οἰκουμένης οδηγούν καὶ ποιμένα. καὶ θάσον
χορυφαῖσιν ιερών απάντων. ὅλη ψυχῆς τιμώντων,
οὐς ιπηγγάλω

Ως θαυμαστὲ τὰ ἔργα ση Ιησού ταντοδύνα-
με τοῖς θεοσεβέστιν θαυματίοις μέδωνται. ιδεῖν
τὸ μυστήριον τοῦ ιερᾶς ἐνώπιον καὶ γάρ τρες ἡμέρων
ἐπιθυμήσαντες ἄλλοι σοφοί, πατράρχαι, ἀλλ'
ἄκιντον τέττα. ἡμέτερος οἱ ιδότες δοξάσομέν
σε Σώτερ.

Ι' να συνάψῃ τανάγριε τὰ ὄράνια & τανταὶ μῆ-
τον γηικον, σάρκα ἀνελάβετο. καὶ μῆτραν κα-
τέρκοσ. τὴν σὴν τερψθεομάτωρ ἀγνή. μωμόνης
ἐκ τοῦ Πατρὸς τροπιών. ὡς ἀνθρωπος οὐρανος,
καὶ εἰς τὴν ἐπεργάτων μονογένης ἐκλινήσατε
πτωτὸς ἀτυχῆγος.

Ως κτιστὰ τὸν ἀτάντων καὶ τοιητὰ δρατῶν ἀσ-
φάτων καὶ κύριε πάτερ σάρκος, δόξα σοι προτά-
γουσιν βασιλεὺς. τὴν ἡμέραν μετάνοιαν καὶ τὴν
τιτηρίαν ἐπιτίχητον καὶ θέλον ἡμέτερος εἶναι, τι-
σις ἐν δινοσίᾳ καὶ ἐν ἀλλήλοις ἀριστεύοντας.

Ανέβητε εἰς ὑψον τὸ ιερόν καὶ ἀγίας καθη-
δρας μακάριοι. τὸ ιερὸν χρίσμα περικείμενοι εὐ-
σεβώσ. καὶ τὰς τιτιν διδάσκαλε. Αἴγον εὐσε-
βίας ταναληθῆ. τατέρες θετύροις, οὐδεν οὐδὲ
τιρβαῖν. εὔτεβορχρόνες καὶ γεράριοι.

Νῦν θέσοι ιεράρχαι ταρά Χριστὸν ἐτάξιος τῶν
τόπων ἀληφάτε ταῖς αἰσιοδόσ. ἀν εὐσεβοφρόνος
ἔτι τῆς γῆς. μεγάλως ἡγωνίσασθε. καὶ σκιαν
ἐπιθέμψοις τῆς σαρκὸς οἰστάτε σὴν ἀγγέλοις,
χορέψοντες ἀτάντως. περὶ τὸν Θρόνον τὰ τα-
γάνακτο.

Νῷ πεκαθαράμενοι, οὐ εὐσεβοῦ οἱ πατέρες ἐξ-
δεῦτο σῆμαν, οὐρον σαθῶν. πάντοθεν κοσμό-
μηνον ιεροῖς καὶ ὁρθοδόξοις δόγμασι. αἰσχυνέ-
σθα μη χριστιανῶν τὸν γάτον μη τη
μώντων. μη δε ομολογήστων. ὥστερ η συνέδος
ἐκπίριξεν.

Η' λίν λαυπροτέρα η ἐργῆ τῆς συνόδου τῆς
δέας ἐπέλαμψε τάσσει τὸν γῆν αἰρέσων σκο-
τομένων καὶ ποτρῷ χίσματος τὸ πρὶν ἐξαίρειν.
το τὴν τάλαντα, καὶ τάντας διεγέρει πρὸς τὴν
ἐπόπτητα τὴν πίστην.

A para Sanctissima tuum natum celebrantes, ANNO
omnibusque animi viribus hymnis ad te cla- CHRIST.
mantentes, & cantica tibi jugiter persolven- 1441.
tes....

Velut in sublimi posita terrae fines omnes
lucis splendore consperlit hodie Floren-
tina Synodus, edocens animarum fruitionem
non defuturam iis, qui servatori. alaci ani-
mo famulancur, & animarum sponso hym-
num jugiter canunt.

Solutus est interjectus paries schismatis
peccatum, & dissidii lqualia. evanuit, jam-
que unionis publica celeb̄itas miro splen-
dore illuxit, & poenas animum expiante-
pradicans, docet fideles Synodi decretum
ut veritatis dogma accipere.

B Ab inopia, seditionibus, aliisque peri-
culis libera famulos tuos, qui sacrum, ve-
rumque doctorem, successoremque Petri ec-
clesie praefulem, tonusque teræ ducem,
& pastorem, & divinum Sacerdotum om-
nium Coriphæum toto animo colunt, sicut
.....

Quam mirabilia sunt opera tua, Omnipotens Jesu, qui Deum coletibus mirabilis sa-
ne modo dedisti videre sacrae unionis myste-
rium! Ante nos enim Sapientes alii, & Pa-
triarchæ id vehementi desiderio cupiebant,
sed non assecuti sunt. Nos vero præ oculis
jam habentes, te celebramus, Servator no-
ster.

Ut celestia omnia cum terrenis concilia-
ret, carnem atsumpsit, & in tuum uterum
descendit, Vrgo mater casta, Unigenitus
Patris ante sæcula velut homo apparuit,
atque ex te prodiens unigenitus appellatus
est circa ullam mutationem, atque inordi-
nationem.

O Creator omnium, tam visibilium, quam
invisibilium factor, totiusque carnis Domine,
gloriam tibi proferimus Rex, qui conver-
tionem nostram, atque salutem expertis, &
in concordia nos fideliter persistantes esse, nec
non pacem invicem servare jubes.

Ascendite super sacram, sanctamque se-
dem beati sacro Christmate religiose circum-
diliti, atque fideles plim veritatis sermo-
nem edocete, Patres digna Deo loquentes:
quocire vos magno honore, atque venera-
tione prosequimur.

Nunc divini sacerdotes dignata laboris
mercedem a Christo accepistis, propter quam
pie & strenue certavistis & cum umbram
corporis deposituris, habitabiles cum An-
gelis, exultantes perenniter circa thronum
regis regum.

Mente pura sacrum hodie decretum po-
suerunt patres, omnino conveniens sacris,
& orthodoxis dogmatibus. Pudeat..., schis-
maticos, qui debitum huic honorem deferre
refusant, atque confiteri, sicut definit Sy-
nodus.

Sole splendidior divina Synodi celeb̄itas
terram omnem heresos caligine obductam
illustravit, pessimique schismatis errorem
primum auferens, omnes in unionem fidei
adduxit.

ANNO
CHRISTI
1441.

Συναξέριον τῆς ἁγίας καὶ εἰκονιμούσικής
συοῦδη.

Η̄ ἀγία ἅντε καὶ μεγάλη σύνοδος γεγονός
τῷ φιλῷ ἔται ἀπὸ τῆς τοῦ Κυρίου ἐνανθρωπί-
σεως. ἐν ταῖς ἡμέραις Γ΄ ὥστη Παλαιολόγου τοῦ
τελεταῖς βασιλέως τῶν Β' ὥραιον καὶ Γ' ὥρα
πατριάρχης Κωνσταντινούπολεως. συνθρόσει δὲ
ἄντην ἐτὰς προσβούτηρας Ρ' ὥμηρος ἀρχιερέως, δὲ
μέγιστος Βίκτορος. αὐτῷ ως ἄλλος τις τῶν μακα-
ρίων ἄδρων, θεοφόρος τῷ ὄντι καὶ μέγας θεός
ἱεράρχης. καὶ τὴν εὑρεῖ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλη-
σίας πτυχῶν ἀπὸ ψυχῆς, ἐπικαθιερέσσα τῶν ἀρ-
χημένων τοῦ Τίτου τὸ Θεῖον, μὴ ἔχην πάντα τὰ
Φυσικὰ τὸ Πατρὸς ἀγαθά. οἱ γὰρ ἀρνηθεῖσοι
τοῦ Τίτου μὴ εκτερέσσαν τὸ Πνεῦμα, ἀρνῦνται μὴ
ἔχειν τὰ Φυσικὰ τὸ Πατρὸς ἀγαθά. καὶ τοῦτο
γὰρ Φυσικὸν εἶναι τὸ Πατρὸς ἀπὸ αὐτοῦ ἐκπορευεῖ
τὸ Πνεῦμα. εἴτε κατὰ τῶν ἀμαρτιῶν θλαυρωτῶν
ώς τὸ διάζυμον θυάριμον, ὃς εἶναι σῶμα Χρι-
στοῦ. πρὸς γάρ τοις οὐσεῖσθαι ἀρνημένον μὴ ἔχειν
τὰς ψυχὰς τούς ἐν μετανοίᾳ κατανιμένοντα. Βού-
θεαν μὲν θάνατον μηδὲ καθαίρεσσος ἀντάτε. ἔτι
μηδὲ γάρ τῶν ἀγίων ψυχῶν μὴ απολαμβάνειν
νῦν καθ' ἄπον εἰσὶ ψυχαῖς ἵτις καὶ πρὸς τοὺς μὴ
βιολέμνεις κλίνει τὴν κεφαλήν. καὶ δέναι τῷ
Ρώμης ἀρχιερεῖ, τὴν αἰδίν τε καὶ ὑπεταγμήν.
ώς ἀνωθέν καὶ πρὸς παραδότως ἑσεδόθη καὶ ἐτι-
κώθη ἐν τοῖς ιεροῖς καθός. συνήχθη μὲν γάρ οὐ οὐ-
αρνεῖν ἀγία σύνοδος ἀπὸ Φεραρίας καὶ Φλωρε-
τίας· πόλεσιν ἀξιελάγγοις τῆς Ἰταλίας. παρῆγαν
γάρ ἐν αὐτῇ τολλοὶ δύο καὶ καλοὶ. σοφίζεις καὶ ἀρ-
τῆς διαλάμποντος εἴδη ἀμφιέρων τὸ μερόν. επαλ-
ηρούν γὰρ τοὺς οἴρον τὸν θιάσον πλανούντας ἡ ω ἄν-
δρες. αὐτῷ μὲν τὸ μέρος τὸ Ιταλῶν. δὲ τὸ δέσμος
μητρὸς Εὐγένιος ὁ Β' ὥμηρος ἀρχιερέως μέγιστος.
σὺν τάσσῃ τῇ κατ' αὐτὸν ἀγίῳ ἐκκλησίᾳ, δη-
λονότι ιερεύσι, Καρδινάλεσιν. Αρχιεπισκόποις
Επισκόποις. Α' βάσιν Γεροντούχοις καὶ Μονα-
χοῖς. ιερεύσι καὶ διακόνοις. πλάτεις ἡ ἑράκ-
τος τὸν τοπογριτῶν, καὶ τῶν ἄλλων
ἀρχόντων τῆς Ἰταλίας. Α τὸ δὲ τὸ μέρος τῶν
Δικαολόγων. δὲ γαλλισταῖς Βασιλείους Β' ὥ-
μηρος Γ΄ ὥστην Παλαιολόγος. Γ' ὥραρχος ὁ Φρα-
νσέστατος καὶ Φοβερώτατος πατριάρχης. σὺν
τάσσῃ τῇ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίᾳ. Αρχιεπισκό-
ποις Επισκόποις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκκλησια-
κοῖς ζωροφόροις. ἡγυμένοις, ιερεύσι, ιερορο-
χοῖς καὶ μοναχοῖς. ἔτι δὲ καὶ η τὸ βασιλέως
σύγκλητος πλάτεις καὶ εὐχύνης ἄνδρες. ἀκο-
μη γὰρ καὶ αὐτὸν ἡ βασιλικὴ σύνταξις ὡς ἀ-
κούει. ἀλλοιοί μὲν δὲ καροὶ τὸ διαλέκτων, καὶ συ-
γγένειοι ἀταυτοίς ἐν τῷ διαλέκτῳ ιδεῖν τὸν διαφο-
ράν. θάνατον δὲ καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τοὺς διακονούς.
ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων. διεφέροντο γὰρ πέντε καὶ
μόλις κεφαλολογοί, ἄνακτος, τὸ περὶ τὸ θέατρον
ρεύσεως τὴς ἀγίων Πνεύματος τὸ περὶ τὸ ἀγό-
μα καὶ τὸ ἐκέντημα περὶ τὸ καθεδρικόν τυρος
περὶ τῆς ἀπολαυστικῆς τῶν ψυχῶν τῶν ἀγίων
καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάτα. Ταῦτα γάρ αὐ-
τοῖς εἰς Εὐρώπην εἰς ὁν καὶ αὐτοὶ τῆς ιερᾶς
διάκονης διαλέκτους. εἰς περὶ πάντων η διαλέκτος
ζημιεσταῖ ἔφη, ἐπειδὴ η διαφερόμεσσα περὶ

ANNO
CHRISTI
1441.

Sancta, & Ecumenica Synodi.

Sancta hæc, magneque Synodus facta est
anno ab Incarnatione Domini 1439. in
diebus Johannis Palæologi postremi Roma-
norum imperatoris, & Josephi patriarchæ
Constantinopolitanæ. Eam autem congrega-
vit summus præfus senioris Romæ magnus
Eugenius, vir, si quis alias, beatorum vi-
torum divino nomine plenus, & magnus,
divinusque Pontifex, ad ecclesiam Christi unio-
nem toto animo anhelans, ut condemnaret
eos, qui negant Dei Filium habere omnem
naturalē Patris virtutem. Nam qui sen-
tiunt, Filium haud producere Spiritum S.
iudicant existimant, eum non habere omnem
naturalē Patris virtutem: hoc enim ad
naturalē Patris spectat producere Spir-
itum. Tum adversus eos, qui indeo ga-
riunt, azymum panem consecratum haud
habet corpus Christi, & qui pio quodam af-
fectu negant morientes in poenitentia posse
post mortem juvari suffragiis, aut ipsorum
animas purgari, simulque Sanctorum ani-
mas perfectam fruitionem adipisci, quatenus
animæ sunt. Tandem adversus illos, qui
caput inclinare nolunt, debitamque Roma-
no pontifici venerationem, & obedientiam
testari, quemadmodum ex vetusta tradicio-
ne habetur, atque in sacris canonibus ita-
tutum fuit. Convenit igitur dicta sancta Sy-
nodus in civitates Italiz prestantissimas,
Ferrariam, atque Florentiam; aderantque
multi optimi, ac præstantes viri sapientia,
virtuteque celeberrimi ex utraque parte.
Componabant enim istum cœtum plusquam
octingenti viri. Ex parte quidem Italorum
sancte memoriae magnus Eugenius romanorum
Pontifex maximus cum omni ecclesia
ipsi suojecta, nimis sacerdotibus, cardinibus,
archiepiscopis, episcopis, abbatis,
Hieromonachis, monachis, presbyteris,
& diaconis plusquam sexcentum, omis-
sis locorum præpositis, aliisque Italiz præ-
fulibus: ex parte vero Orientalium fere nullus
Romanorum imperator Johannes Palæo-
logus, Josephus intelligentissimus, reveren-
dissimusque patriarcha cum omni sua ecclesi-
a, archiepiscopis, episcopis, aliisque ec-
clesiasticis viris crucis insignibus decoratis,
prefectis, presbyteris, hieromonachis, &
monachis, simulque imperatoria cohors mul-
tis, nobilibusque viris constans. Secutus est
enim cum imperatori comitatus, ut par-
erat. Quum fuit itaque disceptandi tempus,
convenerunt omnes, ut ex disputationibus
partium discrimen observarent. Erant au-
tem & ipsi supra ducentos aliquæ principi-
bus. Ac discrimen quidem quinque capi-
bus continebatur; de processione Sancti Spi-
ritus, de azymo, & fermentato, de igne
purgatorii, de beatitudine animarum san-
ctorum, de potestate Pape. Hæc audiens
Epichinus, qui & ipse ad disputandum ele-
ctus fuerat, non de omnibus, inquit, initui
oportet disputationem, quoniam non in
omnibus simpliciter differimus. Sed unum
duumtaxat sedulo investigandum est, atque
de

ANNO
CHRISTI:
1441.

31

πάντων ἀπλός. ἀλλ' οὐδὲ καὶ μέν τι ἔργα
θύεσθαι καὶ δέ γένος, τὸ περὶ τῆς ἀποτελεσμάτων
τὸ ἄγιον Πνεύματος. περὶ τόπου γέροντος βόλοροι
πίδειν τὸ δόγματος. τὰ δὲ ἀλλα τάπτα,
μηδὲς ὅπερ ἀράσθαι ποιεῖ. οὐδὲν παλι περὶ τούτου
η διάλεξις ἡρήκει. καὶ δέ γένος ἡγερτιζότο.
καὶ πήροντος ἐπὶ τούτο τάπτα ταῖς ταῖς εἰσεστά-
ζουσαῖς ὑπὲρ τούτω μήρες αὐτοῦ ἀγνοίζονται.
ηρήκετο τοῖναι η συνέδεσμος διαλέγεσθαι. Λατρείᾳ
θριψθεὶ τῷ ποντίῳ ἀπὸ Χριστοῦ καὶ διαλέ-
γοντο μάνας ιδε μέχρι καὶ τὸ λεθεῖσαν Ιχ-
λίν σ. καὶ οὐχ ἡτούχισαν οὐχον τὰ μέρη ἀλλ
ηγούντοντο μεθόποροι ποιεῖν μεγάλην. καὶ δέ
ἄγιον τῶν ἀγώνων διεδέχετο. καὶ η διάλεξις
τὴν διάλεξιν. οὐδὲ δὲ Εὐφρέτο Μαρεῖον μη δι-
νάλιμον αντιλέγειν πρὸς τὰ Φωτιώτατα, ἀπέ-
δρα τὸν ἄγιον δαιλάτας τῆς διάλεξεως. εἰ δέ
δοιποὶ πατέρες ἀρχάρχους ατείτη τὸ ιερόν
πατριάρχην. καὶ τὸ μεγαλωτάτην κυρία τὸ βα-
σιλέως, τάπτες συνήσαντες ἐν τῇ ἵνωσι τὸ πι-
στεως. ἐργάζοντες γάρ της ἱεροῦ θεολόγου τοῦ
ἐκκλησίας. καὶ εύροντες αὐτὸς ευμάρτυρας τῷ
δόγματι, ἔκριτον δίκαιον αὐτοὺς ἐνώπιον τη τό-
θεος ἐκκλησίας, ἡς χωρὶς ὑπέστη εἰλικρίας σωτη-
ρίας, η μάναις ἐν τῷ χωρισμῷ καὶ τῷ φερεγμα-
τι, ηδὲ οὐδεμία ἐπὶ τομορίᾳ. μνωτάσιον τά-
νουν. ὥσπερ ἐπὶ τῷ δόγματι ὅπων καὶ ἐν τῷ
λοιποῖς κερδαλίσιον. τάπτα γάρ διὰ μαρτυρίων,
τῶν τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων συνηστάτες, ορθο-
δοξερώντων τὴν ἐκκλησίαν χαράσσοντες. εὐθρα-
νεῖσθωσαν οἱ ἄρχοντες καὶ ἀρχιεπίσκοποι οὗτοι. λε-
γούντες. οὐδὲν γάρ τοι δρόν τελεστάτες εἰς καύτην
τὴν ἐκπόδισιν τὸ παναγίον Πνεύματος, εἰς
τὴν Πατρὸς καὶ τὸ Σίνον σαφανίζετο. καὶ τὰν
οἱ ἀζύμια θυσίαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν αἷμαν
την μετά τὴν ἀζύμην γινομένων. καὶ τὴν τὸν
ψυχῶν καθάρισμαν. καὶ τὴν τὸν ἄγιον ἀπό-
λαυσιν καὶ τὸν ἄκρον ἀρχιερέα τῆς Ρώμης.
διάδοχον τὸ μακαρίον Πέτρον αἷμα επιφός τα-
ριζόσι. ἐν σημαντικοῖς αἴτοις λαϊς τα καὶ το-
ρυζότες γράμματι εἰς ἀπαλανούσιν εἰναιμένων ἀτέσ-
ταλαι. καὶ τάπτες οὐρανίαν καὶ ὀμολύβδην.
καὶ συνεθνήσαν καὶ ιεράρχησαν διοῖ μετά
τη Ρώμης ἀρχιερέως. καὶ αὐτὸς οὗτος Εὐφρέτος
συνεψήσαντες ἐν τῷ ἀναγνώσα τὸ ὄρον. εἰ οὕτο-
ισται γάρ αποτέλεσμα πάτρων καὶ λιγών ἐπιτίθε-
ματα τῆς ἱερᾶς συνθέσης. ἀλλ' οὐ μόνον ταῖς
περὶ τόπου η ἐκκλησία τῆς Ρώμης Σροτίστων
ἀπέστη τὸν Κορώνην ἐπίσκοπον ἀνδρα πάντας
εοφίας ποταμούς μέντος καὶ θεολόγους ἀριστούς
Κωνσταντινούπολην διαλεχθέντας μηδὲ τῷ Εὐφρέτῳ.
ίνα μη ἔχειν λέγον. οὗτος διὰ φύσεων τίπαται
ηδύνατο λέγειν ἐν Γαλατίᾳ. ἀλλὰ κακάστη μίαν
καὶ διτέραν διάλεξιν ποιήσασται προσάξαν τὸ βα-
σιλέως, ἐξίφυγε τὴν διάλεξιν. ἔτοι γάρ ἐκπά-
τατο, οὐδὲτελε διαλέγεσθαι. καὶ κατὰ μόνας
ἐν ταῖς γωνίαις συνεπάρτεται πάσχει τὴν τέ-
λιν. ἔτι γερμην καὶ τὰς νήσους, καὶ ἀπ' ἐκά-
πη μέχρι τὸ νῦν η ἐκάπη λύκη πολλὰς διέρ-

ANNO
CHRISTI:
1441.

de eo disputandum, ne tempe de processione
Spiritus Sancti, hoc enim præsertim dogma
scire volo: cetera vero omnia unius horæ
spatio expediri possunt. Quocirca de hoc in-
stitui coepita est quæstio, atque parabatur
certamen, & super hoc admodum vigilabat
unusquisque ex parte sua, & vehemens flu-
dum in certando adhibebat. Coepit igitur
disputari in Synodo aprilis nona die anno a
Christi incarnatione 1438. atque disputatum
est mensibus XIV. nimirum usque ad diem sex-
tum Julii anni 1439. neque partes otio va-
cabant, sed magna utrinque contentione cer-
tabatur, atque certamen certamini, dispu-
tatio disputationi succē debat, donec Mar-
cus Ephesinus, rebus jam in aperto positis;
contradicere non valens, atque disceptan-
do adhuc certare formidans aufugit. Ceteri
autem patres ab ipsomet facro patriarcha,
maximoque imperatore omnes in unionem
fidelis convenerunt. Investigantes enim sacros
ecclie doctores ipsi, ipsique dogmati con-
sentientibus repertis, æquum extinxerunt,
se potius ecclie Dei conjungere, extra
quam nulla fulger salutis spes, quam man-
tere diutius in separatione, & ichilimare, in
quo nulla sit salus. Convenerunt igitur tam
in hoc dogmate, quam in reliquis capitu-
bus, omniaque doctrinorum ecclie testimoniis
confirmantes decreta promulgaverunt, quod
laetitia multum attulit ecclie, dicentes,
Exultent cœli, & laetetur terra. Sic igitur
decretem r. aperunt, & eodem declararunt
processionem Sancti Spiritus ex Patre, Filio-
que, atque azymī consecrationem perinde
valere, ac fermentati, tum animarum pur-
gationem, Sandorumque fruitionem, deni-
que summum pontificem Romanum succe-
sorem beati Petri aperente definierunt. Quod
quidem decretum apostolicis, rubrisque li-
teris signatum, in omnia terrarum loca mis-
sum est, atque omnia pacis amore, communi-
que consensu eandem fidem confessi sunt,
peratis sacris una cum Romano pontifice.
Ipse etiam Ephesinus consensit lectioni de-
creti, noluit tamen subscribere, dilationem
temporis prætendens; pudebat enim eum
nimia anxietate adhuc contradicendo impie-
tatem suam aperire. Sancit igitur peractis,
leatum est decretum in magna Ecclesia Flo-
rentia, Latino, Graecoque sermone, & utra-
que pars iure jurando in sacrosanctum Chri-
sti corpus sese obstrinxit, fore ut ea om-
nia completeretur, quæ in decreto statuta
 fuerant. Constantinopolim autem reversus,
commovit, perturbavitque Orientalem ec-
clesiā, scribens, ac loquens contraria sy-
nodi statutis. Curam & in id suam conver-
tit Romana ecclesiā, missō Coronensi epilco-
po, viro omni sapientia instruto, theolo-
go optimo Constantinopolium, ut cum Mar-
co Ephesino disputaret, ne ullum amplius
subterfugium haberet, dicens se propter
metum quemdam caussam suam defendere
haud potuisse in Italiæ partibus; sed facta
ibi una, & altera disceptatione ex impera-
toris mandato, certamen vitavit, & quam-
vis requisitus, noluit amplius disputare:
verum privatim, occulteque commovebat
omnem civitatem, simulque insulas, & ab
illo usque ad præsens tempus orta ab ipso
per-

ANNO
CHRISTI
1440.

Ταῦτα καὶ μέλισσα τὴν περίφημον ταύτην μή-
σον, ἀλλ' εἰπεῖν μόνον ὅπερα τὰ; αὐτὸς οὐκεί-
σθαιμοίσις τε καὶ ἀλαζονίας ἔλαβεν ἐπειδήσ-
της αὐτῷ βλασφημίας καὶ ἀναδίνεις. ὅτι δὲ
δύναται τῇ αἰνιγματικῇ Συνθήκῃ εμάχεσθαι γέρε-
ρεψις τοῦ αὐτοῦ ἀναλύεσσων. Ιδεὶ τοι βίσον κατέ-
στρεψε. οἱ δὲ ἑπτῶν μηνυταί τε καὶ ὄτασι,
εὐχάριστοι ὄμοιοι τόλμη εἰκόνα χρηστοῖς. ὁ δὲ
κηρυγμάτων σὺν Χριστῷ βασιλεὺς. καὶ ταύτην ἀ-
ρώμαντον αὐτὸς τούτην τῷ τρόπῳ τοῦ ταῦτα βίσον
ἀπερχόμενος. ηὔδις δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγους ἀπο-
στραφόμενος τῇ αὐτῇ τῷ Θεῷ εἰκασίᾳ, φωνεύ-
μαν, καὶ εὐχάριστα. Ινα μέχρι τέλους διαμη-
νούμενος ὅταν τοῖς τοῦ Θεοφόρου σὺν πατέρεσ-
πρεσβύταις δὲ Θεῷ ἡμῶν ἐλέησον ἡμέας.

MONITIO ET CITATIO FACTA

Felici V. antipapa, in concilio Florentino.

Affert
Marten.
Vet. Mon.
to. VIII.
pag. 962.

Eugenius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam recti memoriam.
Multa sanctorum patrum veteris ac novi
testamenti exempla nos admonent, ut crimi-
na, praesertim gravia, & que in scandalum
ac divisionem publicam tendunt populi no-
bis commissi, neque prætereamus silentio,
neque ullatenus impunita relinquamus. Si C
ea enim quibus vehementer Deus offenditur
insequi vel ulcisci differimus, ad ira-
scendum itaque divinitatis patientiam pro-
vocamus. Nam & culpa nonnullae sunt, in
quibus culpa est relaxare vindictam. Iustum
quidem est ac rationi consonum, iuxta san-
ctorum patrum sententiam, ut qui divina
contemnunt mandata, & inobedientes pa-
ternis existunt sanctionibus, severioribus
corrigantur vindictam, quatenus & ceteri talia
committere vereantur, & omnis gaudeat
fraterna concordia, antiquæ sumat severita-
tis & honestatis exemplum. Nam si, quod
ablit, ecclesiasticam sollicitudinem vigorem-
que negligimus, perdit delicia disciplinam,
& animabus fidelium permaxime nocebitur.
Resecande sunt ergo putride carnes, & sca-
biosa ovis a gregè repellenda est, ne tota
domus mala, corpus & pecora ardeant, cor-
rumpantur & pereant. Nam & Arrius, teste
B. Hieronymo, in Alexandria una scintilla
fuit: sed quia non est statim oppresus, to-
tum orbem ejus flamma depopulata est. Præ-
terea in persona B. Petri Romano pontifici
a Salvatore nostro ligandi atque solvendi
datæ sunt claves, ut in via veritatis &
iustitiae tramitantes debitis ligentur ac
coerceantur poenis. Apostolicæ quippe....
... exemplo didicimus, errantes & alios
in errorem mittentes, per censuras ecclesia-
sticas satanæ esse tradendos, ut spiritus eo-
rum salvus fiat, ut & tam ipsi quam re-
liqui blasphemare deditant, &, ut beatus
Inquit papa Sixtus, memores simus sub il-
lius nomine præsidere ecclesiæ, cuius con-
fessio a Domino Iesu glorificata est, &
cuius fides nullam heresim umquam fo-
vet, sed omnes quidem hereses destruit. In-
telligimus autem nobis aliter non licere,
quam ut omnes conatus nostros ei cause im-
pendamus, in qua universalis ecclesiæ salus
infestatur.

Concil. General. Tom. XXXV.

pernices multos pervasisit, praesertim vero ce-
leberrimam hanc insulam. (a) Ait ille quidom
promptam subiit poenam sue ostentationis,
dignam sane impietate, & impudentia, qua
solus Occumenicus Synodo adversari ausus
est. Cum enim resolutionis ejus tempus ad-
venisset, convolculo correptus e vita mi-
gravit. Ipsius autem imitatores, & aiecle
similem huic finem habere precentes, iusto
tuo iudicio, Christe rex, singulis diebus vi-
demus codem prorsus modo interire. Nos
autem ab ipsis dictis recedentes, Sanctæ
Dei ecclesiæ unionem amplexi sumus, atque
obsecramus, ut ad finem usque in ea perma-
nere possimus. Sanctis patribus interceden-
B tibus miserere nostri Deus noster. (b)

ANNO
CHRISTI
1440.

(a) Desi-
gnare vi-
detur Cy-
prum;
quod si
admisser-
imus, Jan-
nes Pla-
denus lon-
ge aliud est
a Julepho
Metho-
nensi in
Pelopon-
neto epi-
scopo quod
visum Al-
lato.

Sane proximis diebus in generali hujus (b) Scri-
facci concilii congregazione, in ea nobis ptum hoc
præsidentibus, dilectus filius magister Justi Joanni
nus de Planta legum doctor & filii nostri Plafideno
advocatus, nomine dilectorum filiorum ma-
gistrae Joannis de Prato legum doctoris, ip-
sius facri concilii promotoris, & magistri
Veitini de Castello, filii camera apostolice
procuratoris, in legibus licentiati, publice
lamentabilem quamdam sub his verbis que
relam exposuit:

Quamquam, beatissime pater, vosque alii

reverendissimi reverendique patres, in hoc

sacro generali & ycumeno concilio in Spi-

ritu sancto legitime congregato, unam lan-

gam catholicam & apostolicam Romanam

ad juncturam.

ecclæ hæc

veluti la-

cinta super-

hymni

ad juncturam.

mini nostri Iesu Christi in cantico cantii-

corum designet, dicens: Una est columba

mea, perfecta mea, & una est matris sua

electa genitrix, & vas electionis aposto-

lus Paulus hanc ecclesiam unitatem iplius-

que unitatis sacramentum ostendat, in-

quiens: Unum corpus & unus spiritus, una

spes vocationis, unus Dominus & una fi-

des, unum baptismus, & unus Deus, &

ut B. Cyprianus ait, unum caput est, &

una origo, & una nostra secunditatis

causa adulterari non potest, Christi spon-

sa incorrupta & pudica est, unam do-

mum novit, cuius cubilis sanctitatem ca-

rito pudore custodit. Et alio loco idem

Cyprianus: Non habet ecclesiasticam or-

dinationem, qui ecclesia non tenet uni-

tatem. Et ut Pelagius papa, ex verbis

præclarissimi doctoris ecclesie B. Augusti-

ni, afferit, quoniam ecclesia nulla esse non

poteat, crescat, ut ea simul quæ est in

apostolicæ sedis per successionem episcopo-

rum radice constituta; nihilominus ab i-

pis, ut ita dixerim, ecclesie incunabulis

quorundam pestiferorum hominum esse-

nata libido hanc sanctam unitatem eccle-

sie scindere & lacerare tentat, adversus

quos divina ultio & sanctorum patrum

póstea auftoritas iplurexit.

Quiquis ergo hanc sanctam & imma-

culatam ecclesie unitatem aufu sacril go-

& diabolica persuasione temerare pre-

sumferit, hic, ut facri canones edocent,

alienus est, profanus est, hostis est.

C Ha-

CONCILIO FLORENTINUM.

35

ANNO
CHRISTI
1440.

Habere non potest Deum patrem, qui universalis ecclesie non tenet unitatem; non potest cum aliquo convenire, qui cum corpore ipsius ecclesie & cum universa fraternitate non convenit. Si autem, cum propter ecclesiam Christus passus sit, & ecclesia sit corpus Christi, non est dubium, quod qui ecclesiam dividit, Christi si corpus lacerare convincitur. Hinc in schismaticos illa vindicta Domini voluntate profecta, ut Chore, Dathan & Abiron contra virum Dei Moysen schisma facientes, hiatus terra una absorpti sunt, ceteris coelesti igne consumitis; idolatria vero gladio punica est, & exultio libri bellicae cæde & peregrina captivitate vindicata.

Denique quam sit inseparabile unitatis sacramentum, & quam sine spe sint, perditionemque sibi maximam de indignatione Dei acquirant qui schisma faciunt, & relatio vero ecclesie sponso, sibi pseudo episcopum constituant, in libris regum scriptura divina declarat, ubi cum a tribu Iuda & Benjamin decem tribus scissæ fuisse, & reliquo suo rege, alterum sibi foras constituerent, indignatus est, inquit, Dominus omni semini Israel, & dicit eos in direptionem, dñe abjeceres eos a facies sua. Indignatum Dominum esse dixit, & eos in perditionem dedisse, qui ab unitate dissipati, alterum sibi regem constituerent, & tanta indignatio Domini extitit adversus illos, qui schisma fecerant, ut etiam cum homo Dei ad Jeroboam missus esset, qui ei peccata sua exprobaret, atque ultiōnem futuram prediceret, nam apud illos edere & aquam bibere vertetur: quod cum non custodisset, & contra præceptum Domini prandisset, statim divina censura percussus eit, & inde regrediens, impetu ac mortu leonis in iterum necaretur. Ex quibus, ut B. Hieronymus asserit, nullus jam dubitaverit, faciūs schismatis scleratus esse commisum, cum sit gravius vindicatum.

Sine cum olim in sacro generali concilio Constantiensi veterānum illud ac perniciōissimum schisma, quod ecclesiam Dei & Christianam religionem magno cum animarum interitu, & non solum hominum, sed multarum quoque urbium & provinciarum strage crudeli & diuturno morte affixerat atque vexaverat, suisset per omnipotentis Dei ineffabilem misericordiam, multorumque regum & principum tam ecclesiasticorum quam secularium, multarum insuper universitatum, aliorumque Christi fidelium infinitis laboribus & angustiis, expensarumque prolufvis tandem aliquando sedazat; & universalis ecclesia, tam per electionem felicis recordinationis domini Martini, quam post eius obitum per indubitatam, sinceram, unanimen, atque canonicanam sanctitatis veritatem ad apostolatus apicem assumptionem, crederetur optata cunctis pace gaudere; ecce rursus cum Jeremia propheta multis cum lacrymis dicere compelluntur: Exspectavimus pacem, & ecce turbatio. Et iterum cum Isela: Exspectavimus lucem,

36

ANNO
CHRISTI
1440.

& ecce tenebra. Nonnulli squidem perditionis filii, & iniquitatis alunni, pauci numero, & auctoritate leves, Basileæ etiam post translationem concilii, quod ibidem aliquandiu viguerat, per sanctitudinem vestram justis & evidenteribus, urgentibus & necessariis ex causis, canonice & legitime factam, primo sanctissimam & universo populo Christiano desideratissimam Græcorum & totius orientalis ecclesie unionem totis viribus ac omni doilo, astu & fallacia impedire conati sunt. cum prædicti scandalorum patratores, qui Basileæ remanserant, ipsiis Græcis in promissione defecissent, & ab ipsorum Græcorum & orientalis ecclesie oratoribus percepissent, serenissimum principem dominum Johannem Palæologum Romeorum imperatorem, ac bonæ memorie Joseph Constantinopolitanum patriarcham, cum aliis plurimis prelatis ceterisque orientalis ecclesie viris, ad locum pro celebrando œcuménico concilio esse venturos, ac sanctitatem vestram plures prelatos & oratores cum nonnullis galicis multisque cum sumtibus & expensis destinasse; ad disturbandum prætorum imperatoris & Græcorum adventum, quoddam detectabile monitorium contraria sanctitatem vestram, & reverendissimos dominos meos, dominos S. R. E. cardinales decernere ausi sunt; & ex post cum prædictos imperatorem & patriarcham aliosque orientales venire percepissent, quamdam sacrilegam suspensionis ab administratione papatus contra vestram sanctitatem de facto sententiam protulerunt. Quibus aliquique eorum nefariis contibus, ausibusque sacrilegis non obstantibus, cum vestra hujusque sacri concilii pervigili cura, multisque laboribus assumisis, variisque disputationibus adhibitis, tandem divina miseratione concessisset, ut prædictum Græcorum & orientalis ecclesie schisma, quod per quingentos fermos annos maxima cum totius populi iactura Christiani duraverat, de medio ecclesie tolleretur, & optatissima unio, que fieri vix posse credebatur, occidentalis & orientalis ecclesie, lumina cum concordia se queretur, ex tam sanctis vestris & hujus sacri concilii operibus, qui potius vehementissime admirari & summis cum laudibus & exultationis jubilo, prout tota reliqua Christiana religio fecerat, venerari debebant, & gratias Altissimo de tam admirabili dono referre, crudeliores & oblitinationes effecti, volentes potius prædictis nequissimæ bellus eorum jam conceptum incendum, cum totius reipublicæ Christianæ ruina, ad executionem deducere, in reprobrum sensum dati, fame fuse prodigi, & proprii persecutores honoris praefecti temeritate perfidia unitatem S. f. effecti. R. & universalis ecclesie, ac inconsutilem Domini tunicam, quantum in eis est, scindere moliti sunt, & ipsius pie & sanctorum matris uterum viperinis morsibus lanbare.

Horum dux & princeps ac totius tam nefarii operis architectus exicit primogeni-

ANNO CHRISTI
 1440. genitus ille satanae, infelicissimus Amedeus, olim Sabaudie dux & princeps, qui jam diu ita animo suo premeditans, & ut a plerisque assertur, prestigis, sorilegii, ac phantasmatibus nonnullorum infelictum hominum ac multicularum, qui suo Salvatore reliquo, retro post satanam conversi, demonum illusionibus seducuntur, qui vulgari nomine Stregnes vel Stregones seu Waldenses nuncupantur, & quorum in patria sua permagna copia esse enarratur, seductus dudum ante aliquos annos, ut monstruosum se caput in Dei ecclesia erigi aliquando faceret, eremite habitum, vel potius falsissimi hypocrita assumit, ut sub ovina pelle, agni specie, lupi feritatem indueret; ac deum procedente tempore ipsis Basileum existentibus confoederatus, vi, fraude, pretio, pollicitationibus & minis, magnam iporum Basileantium partem, quem fure dictio seu tyrannidi subdita erat, ut se in idolum & Beelzebut, ipsorum novorum demoniorum principem adversus sanctitatem vestram, verissimum Christi vicarium & Petri successorem indubitatum in Dei ecclesia, indixit. Itaque eundem infelicissimum Amedeus insatiabilis & inuidus cupiditatis hominem, & quem semper avaritia, qua secundum apostolum est idolorum servitus, excæcavit, illa sceleratissima synagoga, perditissimorum hominum colluvies, & totius Christianitatis erubescenda sentina, certis ad hoc nefandissimis hominibus, vel potius demonibus sub hominum specie & figura latenteribus, pro electoribus seu verius profanatoribus deputatis, tandem in idolum & veluti quamdam Nabuchodonosor statuam in Dei ecclesia erexit; ipseque etiam suorum facinorum furoris agitatus, in profundum malorum omnium descendens, deus, more Luciferi, Ponam, inquit, semper meam in Aquilone, & ero similis Altissimo. Et sic prædictam electionem, immo verius profanationem de se factam, qua per prius tanto mentis stu & animi anxietae quæsiverat, summa & detestabilis aviditate amplectens, papalia industria, ornamenta & insignia assumere & inducere, ac pro Romano & summo pontifice se gerere, tenere, & exercere, et a quibusdam pro tali venerari se facere non exhorruit; et insuper litteras suas bulla plumbea Romanorum pontificum more bullatas, in quibus se Felicem, cum sit omnium mortalium infelicissimus, appellat, et cum quibus in pledem Christi diversa suarum artium venena conatur effundere, ad quamplura et diversa numeri loca scribere et destinare, similiter non expavie.

Quid hic primum querar, beatissime patre, et sacratissima synode, aut quid pri-
 mum accusem, aut qua vi vocis, qua gra-
 vitate verborum & quo dolore animi, quo
 nimbo, aut qua orationis procella tantum
 facinus deplorem? Quæ oratio tanta af-
 fluentia ubertate decurrent scelus hoc te-
 terrimum, nedium satis digne deflevere,
 seu expresserit? Non potest profecto hæc

res pro magnitudine facinoris enarrari. Vincit namque officium lingua tanti ice
 lexis magnitudo. Sed, ut video, beatissime pater et reverendissimi reverendique
 patres, jam tempus est magis remedii,
 quam querelæ. Ecce enim sancta mater
 ecclesia, qua in persona sanctitatis tuæ,
 sui indubitate sponsi, sincera per prius uni-
 tate et pace gaudebat, referatis lacry-
 marum fontibus, multis cum suspiriis ac
 linguibus, ad te sponte suum, ad
 vos reverendissimos et reverendos patres,
 qui estis in parte sollicitudinis, et ad hoc
 sacrum et oecumenicum concilium evo-
 cati, clamare et vociferare compellitur:
 Misericordia mea, misericordia mea, saltem
 vos amici mei: Viscera namque mea ama-
 ritudine sunt repleta. Nam vineam Dei
 Sabaoth vulpes exterminant, et Christi
 inconsutilem tunicam impii lacerant. Ex-
 surgat ergo Deus, & dissipentur omnes ini-
 mici ejus; et tu, beatissime pater, cum
 omnia adeo ministra sint prædicta, pu-
 blica et notoria, quod nulla possint ter-
 giversatione celari, nec excusatione de-
 fendi, in virtute Altissimi, una cum hoc
 sacro concilio, exurge, et judica causam
 sponsa tuæ, et memor esto filiorum tuo-
 rum. Accingere gladio tuo super femur
 tuum potissimum. Intende, prospere pro-
 cede, & regna, et dic una cum Psalmi-
 Cœta: Persequar inimicos meos, & conte-
 ram, & non revertar donec consumam eos.
 Consumam & confringam, & non consur-
 gent, cadent sub pedibus meis. Nec enim
 decet tam nefarium facinus abominan-
 dumque portentum sub dissimulatione trans-
 ire, ne forte impunita temeritas atque
 malitia inventiat succellorem; sed potius
 puniat transgressionis exemplar retrahat
 alios ab offensa.
 Exemplo itaque ipsis Moysi virti Dei per
 sanctitatem vestram et hanc sanctam sy-
 nodum universæ plebi Christianæ dicen-
 dum est: Recedite a tabernaculis hominum
 impiorum. Exemplo etiam beatissimi Leo-
 nis papæ prædecessoris tui, qui secun-
 dam Ephesinam synodum submovit, et
 Diocorum suosque fautores et sequaces in
 Chalcedonensi, quam postea instituit, sy-
 nodo condemnavit, aliorumque summorum
 pontificum prædecessorum tuorum, qui
 semper insurgentes in Dei ecclesia hæ-
 ses et schismata cum iporum au托ori-
 bus, fautoribus, sequacibus, a Dei ec-
 clesia et communione fidelium sacratissimo
 Christi corpore eliminarunt, et aliis mul-
 tiplicibus et condignis poenis exigente ju-
 stitia affligerunt, hanc novam rabiem in
 tuam et sanctæ Romanae ecclesie sponsa-
 tuam injuriā, et totius Christiani populi
 E, apertissimum scandalum conflatam, hoc
 sacro oecumenico approbante & auxi-
 liante concilio, condigna penarum exag-
 geratione ulciscere, et prædictos impios
 tam prodigioli sceleris parratores, una
 cum eorum hæretiarcha infelicissimo, et
 vero in Dei ecclesia antichristo, comque
 omnibus eorum fautoribus, adharentibus
 et sequacibus, et præsertim nefandissimis
 ejus electoribus seu verius profanatori-

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO " bus, omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus et tua auctoritate, perpetuo anathemate a liminis bus sancte Del ecclesie remove et segregare. Abiiciatur ipse omnesque predicti sicut antichristus et invaserit, et destruxit totius Christianitatis; nec aliqua ei omnibusque predictis super hoc aliquando audientia reservetur, siveque ab omni ecclesiastico et mundano gradu et dignitate quacumque ipsi eorumque posteri et successores sine reclamacione privati, omnesque perpetuo anathemate et excommunicatione damnati existant, et cum impiis, qui in iudicio non resurgent, computentur, omnipotens Dei contra se iram sentiant, et iuncto uim apostolorum Petri et Pauli, quorum presumunt ecclesiam confundere, in hac vita et in futura futorem sentiant. Fiat habitatio eorum deserta, et in eorum habitaculis seu tabernaculis nullus inhabitet. Riant filii eorum orphani, et uxores eorum viduæ. Orbis terrarum pugnet contra eos, et omnia sint eis eleminta contraria, adeo quod abiiciantur, exterminentur, et abominentur ab omnibus, ut eis perpetua egitate fordanibus, sit merito mors solatium, & vita suppli- cium, et omnium sanctorum merita illos confundant, et in hac vita super eos aper tam vindictam ostendant, et cum Chore, Dathan, et Abiron debitam portionem fulciant; et tandem, nisi ad cor reversi dignos poenitentia fructus egerint, et sancti tuæ et universalis ecclesie protatorum reatum immanitate digne faci- cerint, cum impiis in infernas tenebras recondantur, ad æterna supplicia digno Dei iudicio destinati. Nos autem omnes et universi Christi fideles, qui predictos heresarchas eorumque nefandissimum idolum et antichristum meritis blasphemis execravimus, et te Christi vicarium et dignissimam ecclesie spontem confitemur, et devota reverentia et constanti fide et obedientia veneramur, omnipotens Dei gratia protegat, et auctoritas beatorum Petri et Pauli et tua ab omnibus peccatorum vinculis absolvat, et in hac peregrinatione omnibus benedictionibus replete, et sua tandem ineffabili miseratione ad æterna gaudia perducat. Amen.

Nos vero, ut primum fide dignorum relatione tantam percepimus impietatem foris commissam, magno quidem, prout decebat, dolore & moerore affliti sumus, tum pro tanto ecclesie scandalo nuper exerto, tum pro animarum eorum, qui talia perpetravunt, interitu, & praesertim ipsius Amedeo antichristi, quem in visceribus completemur caritatis, cujusque preces & desideria, quantum cum Deo potuimus, exaudire semper curavimus; & cum jam dadum adversus hujusmodi abominationem, juxta nostri pastoralis officii debitum, in animo geramus salutaribus providere remedios; nunc tamen publice in facie ecclesie ad occurrentem his malis requisiti, celerius atque instantius pro defensione ecclesie insurgere, & tanto sceleri obviare disponimus. Quam obrem ut res ista tam enorvis & execrabi-

lis in ipso ortu, adjuvante Domino, cuius annos agitur, radicitus extirpetur, una cum Christi hoc sacro concilio, sine cunctatione qua possimus, juxta canonicas sanctiones adhibemus remedium.

Attentes igitur memoratam promotoris & procuratoris petitionem esse justam, ac divino & humano iuri consonam, licet predicta scelera & excessus sint usque adeo publica & notoria, quod nulla possint tergiversatione celari; nec alia foret informatione necessaria; ad maiorem tamen cautelam, certitudinemque premissorum, sacro approbante concilio, nonnullis insignibus viris ex omni ipsius concilii statu commisimus, ut se de premisis diligenter informarent, & quæ per hujusmodi reperirent informationem, nobis & ipsi sacro concilio referrent. Idem vero commissarii super premisis, quantum pertinet ad hujusmodi schismatis pravitatis indagationem, diligent habita inquisitione, nobis & ipsi sacro concilio insynodal congregacione ea quæ per fidem dignarum peritoniarum examinationem repererant, fideliter retulerunt. Et tamen quamvis super his tam publicis, manifestis & notoriis, sine alia expectatione, per poenarum severitatem, juxta sanctiones canonicas, in predictos flagitosos & scandalosos homines animadverti potuisset; nihilominus nos & haec sancta synodus, omnipotens Dei imitantes clementiam, qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat, omni qua possumus pietate uti decrevimus, & quantum in nobis est agere, ut proposita mansuetudinis via ad cor revertatur, & a predictis resipiscatur excessibus, ut ipsos tandem, sicut filium illum prodigum, ad gremium ecclesie revertentes, benigne suscipiamus, & paterna caritate amplectamur.

Ipsum igitur Amedeum antichristum, & prefatos electores, seu verius profanatores, & quoscumque eidem Amedeo credentes, adherentes, receptatores, & quoquomodo faventes, per viscera misericordie Dei nostri, & per aspersiōnēm pretiosi sanguinis domini nostri Iesu Christi, in quo & per quem humani generis redemptio & sancta matris ecclesie ædificatio facta est, ex toto corde hortamur, precamur & obsecramus, ut ipsius ecclesie unitarem, pro qua ipse Salvator tam instanter oravit ad Patrem, violare amodo desistant, fraternalm quoque dilectionem ac pacem, quam totiens & tam accurate idem redemptor transitus ex hoc mundo discipulis commendavit, & sine qua pecorationes, nec jejunia, nec elemosynæ Deo acceptæ sunt, scindere & lacerare expavescant, & a predictis quantocius tam perniciose & scandalosis proflus desistant excessibus, inventui profecto apud nos & hoc sacrum concilium, si effectualiter paruerint, prout tenentur, paternæ in omnibus caritatis affectum. Et ut ipsos, si forte iustitia & virtutis amor a peccato non retrahat, poenarum terror & rigor coercet discipline, prefatos Amedeum antichristum, electores, immo profanatores, credentes, adherentes, receptatores & quomodolibet faventes, eodem sacro approbante concilio, requirimus &

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO & inonemus, & in virtute sancte obediens
CHRISTI ac sub anathematizationis & criminum
1440. heresis ac schismatis & lese maiestatis, in
 quibuscumque contra tales ab homine vel
 a jure infideli poenis districte precipiendo
 mandamus, quatenus infra quinquaginta dies,
 ab affixione presentium immediate sequen-
 tes, ipse Amedeus antichristus pro Roma-
 no pontifice ulterius se gerere ac nominare
 delicit, nec per alios, quantum in ipso
 est, haberi ac nominari pro tali se patiatur,
 insignisque papalibus ac aliis ad Romanum
 pontificem quoquo modo spectantibus, nul-
 latenus uti de cetero presumat: minoratos
 vero electores, immo profanatores, adhæ-
 rentes, receptatores ac faventes, ulterius
 ipsi Amedeo in hoc schismatis crimen non
 assistant, nec credant, adhærent, vel fa-
 veant, quoquo modo per se vel per alios,
 directe vel indirecte, in quovis quæsito col-
 ore. Sed tam ipse Amedeus, quam predicti
 electores, credentes, adhærentes, recepta-
 tores, & fautores, nos in verum Romanum
 pontificem, ac Christi vicarium, & Petri
 legitime successorem habeant, recognoscant,
 & venerentur; nobisque tamquam patri &
 pastori animarum suarum reverenter pareant
 & intendant, ac de lis infra predictum
 terminum nos & hoc sacrum concilium legi-
 time certificare studeant: ita ut de eorum
 vera obedientia nullus dubitationis scrupu-
 lus valeat remanere.

Si Amedeus, eligentes, credentes, adhæ-
 rentes, receptatores, ac faventes predi-
 catus, quod absit, egerint, seu præmissa omnia & singula infra terminum predictum
 cum effectu non adimpleverint, ex tunc prout
 ex nunc, hujusmodi poenas incurre: ipso
 facto volumus ac decernimus. Et nihilominus faventes predicti conjunctim seu divitium
 quinta decima die presatum terminum im-
 mediate sequente, si non fuerit feriata, al-
 ias proxima sequente non feriata, compa-
 reant personaliter coram nobis & presato
 concilio, ubi tunc erimus, ad videndum &
 audiendum se, & quemlibet eorum, etiam
 nominatum, quos & sic citamus ad diem
 eundem, declarari schismaticos, blasphemos, & tamquam hereticos, & reos crimen
 lese maiestatis, fore puniendos, ac centuras
 & poenas predictas incurrisse, & alias inflig-
 gi, prout visum fuerit & justitia suadet:
 certificant eosdem & eorum quemlibet,
 quod sive venerint, sive non, & se paruisse
 non ostenderint, ad declarationem predi-
 catorum poenarum, justitia mediante, pro-
 cedemus, eorum contumacia vel absentia non
 obstante, processuri ulterius ad aggravationem & reaggravationem, prout justitia ri-
 gor postulaverit, & eorum demerita ex-
 egerint.

Ut autem hujusmodi nostra monitio ac
 citatio ad eorumdem monitorium ac citato-
 rum, aliquorunque quorum interest notitiam
 deducantur, cartas sive membranas eam
 continentis ecclesie B. Marie Novelle de
 Florentia & palatii nostri apud eamdem ec-
 clesiam sibi, & ecclesie cathedralis Floren-
 tiae portis sive januis affigi faciemus, quo
 monitionem eamdem suo quasi sonoro pre-
 conio ac patujo indicio publicabunt, ut i-

idem moniti, quod ad ipsos non pervene-
 rit, & eamdeni monitionem ignoraverint, **ANNO**
CHRISTI nullam possint pretendere excusationem, vel
 ignorantiam allegare; cum non sit vero si-
 mite, quod ad eos remaneret Incognitum
 vel occultum, quod tam patenter omnibus
 publicatur.

Volumus etiam, & apostolica autoritate
 decernimus, quod hujusmodi nostra moni-
 tio in eisdem valvis seu portis intimata per-
 inde valeat, & plenum robur obtineat fir-
 mitatis, diffloque monitos peractet, qua-
 cumque constitutione contraria non ob-
 stante, ac si eisdem monitis & eorum sin-
 gulis intimata ac intinuata personaliter &
 presentialiter exticaret, ne tandem moniti
 & citati predicti ipsum concilium & curiam
 Romanam, communem omnibus patriam, locum sibi minus tutum, & propter pre-
 missa alias inimicitias, velex causis aliis
 imminere periculum in veniendo, stando &
 redeundo, ad excusationis sua velamen for-
 san allegent, ipsos tenore presentium tecu-
 rantes, universos & singulos patriarchas,
 archiepiscopos, episcopos & alios ecclæ-
 sum, monasteriorum prefatos, & clericos
 ac personas ecclæsticas, necnon duces,
 marchiones, principes, potestates, capi-
 neos, & quocumque alios officiales & co-
 rum loca tenentes, necnon communites,
 universitates civitatum, castorum, oppi-
 dorum, villarum, & aliorum locorum, te-
 nore presentium requirimus & exhortamus,
 ipsique patriarchis, archiepiscopis, episco-
 pis & aliis praeditis, ceterisque subditis no-
 stris districte mandamus, quatenus pre-
 dictis monitis & bonis aut rebus eorum nul-
 lam inferant, nec ab aliis, quantum in eis
 fuerit, permittant inferri injuriam vel of-
 fensam.

Nulli ergo omnino hominum, &c. Si quis, &c. Datum Florentiae in sessione pu-
 blica synodali, in ecclesia B. Marie Novel-
 le solemniter celebrata, anno Incarnationis
 Dominicæ millesimo quadragesimo quan-
 dragesimo, XIX. calendas Aprilis, pontifi-
 catus nostri anno I.

IN SEQUENS OPUSCULUM

Ioannis de Terrecromata

Præmonitio ejusdem Authoris.

Quoniam non hominis sed divinitatis es-
 se convincetur omnia inconcuse tunc
 re in memoria, ut ea de veteri, jur.
 enucleando, l. tanta, S. si quisunque; ob
 id inter alias causas sitere nobis a divina
 providentia date sint, ut ea quæ pro de-
 bilitate cellulæ memorialis fixa permanere
 non possunt, sed cum tempore dilaberentur,
 saltem literis viverent, et ad notitiam fu-
 turorum perpetua firmitate durarent; arbitri-
 tri sūmus bonum esse ut ea quæ superio-
 ribus diebus inter reverendissimos patres et
 dominos meos, videlicet reverendissimum do-
 minum sancti Angeli, et dominum Morinen-
 sem, et me tituli sancti Sixti presbyteros
 cardinales per sanctissimum dominum nostrum
 Eugenium deputatos super petitionem illu-
 stris.

CONCILIO FLORENTINUM.

43

**ANNO
CHRISTI
1447**

Utrumque domini regis Francie de celebrando
alio generali concilio in tertio loco et re-
verendos patres domini oratores prefati do-
mini regis super materia antedicta sapien-
tissime ventilata et disputata fuerit, ad futu-
ram rei memoriam et ad utilitatem legen-
tium commendaremus scripturam.

**Collecta per dominum cardinalem sancti
Sexti tempore sanctissimi domini nostri
Eugenii papa IV. super petitione do-
mini regis Francie, ut aliud ter-
tium celebretur universale
concilium.**

SIC. Quod autem convenientissimum esset con-
vocare tertium universale concilium viii
sunt ostendere rationibus subsequentibus
oratores illustrissimi regis Francie. Primo,
ex ea: si duo contra fas! in 9. dist. 1.
secundo, ex ea: frequens, concilii Constanti-
nensis; tertio, ex practica antiquorum pa-
trum, qui pro sedandis scismatis leguntur
aduanctis concilia; sicut proxime praticatum
fuit in concilio Constantiensi: quarto, quia
contra potestatem summi pontificis respe-
ctu conciliorum sunt variae opinione &
valde contrarie, Basilienses enim in suis
definitionibus illam nimium suppresserunt;
concilium vero Florentinum illam videtur
plurimum exaltasse. Quare pro declaratio-
ne hujus materie qua tangit fidei, vide-
tur non modo convenientis, sed necessario con-
gregare tertium concilium pro illuminatio-
ne populi christiani. Quinto, apud multos
sunt terupula conscientiarum, quia variae
Constantie et Batilee et hic Florentie sunt
facte definitiones circa materiam fidei, quae
sibi ad invicem videntur repugnantes: et
sunt hinc inde magistri et doctores varia sa-
pientes et docentes: videtur quod dominus
noster teneatur pro serenitate conscientia-
rum fideliuni tertium convocare concilium;
quia alia via non videtur esse aptior; quia
etsi sedis apostolice authoritas potestatis sit
suprema in eccllesia Dei; authorias tamen re-
pugnacione videtur esse major in concilio
universalis. Sexto, quia reformatio ecclesie,
pro qua synodus Basiliensis fuit instituta,
nondum est facta neque Batilee neque Flo-
rentie; & nihilominus est necessaria, neque
commodius fieri potest quam in concilio uni-
versali. Septimo, quia necessario videtur dan-
da aliqua regula circa usum potestatis apo-
stolice; quia videmus plures summos po-
nentes super numero abusos fuisse hac po-
testate in magnum dispendium ecclesiarum,
particularium et regnum christianitatis;
quod convenientius non potest fieri quam
per concilium universale. VIII. quia multa
mala dicta, scripta, et praedicata sunt per
multas provincias per damnatissimos Basiliens-
es, et delata sunt ad aures principum de
sanctissimo domino Eugenio, unde nonnulli
scandalizati sunt. quare videtur quod san-
ctissimus dominus noster instar Leonis, Xi-
tii, Damasi summorum pontificum deberet
congregare unum tertium concilium, in quo
se purgaret, et innocentem ostenderet a
criminibus impositis coram patribus ecclesie.
IX. sanctissimus dominus noster cum sit pa-
stor christiani populi tenetur de jure divino

44

**ANNO
CHRISTI
1440.**

A removere scandalum de medio populi sibi com-
missi; cum autem scandalum, quae nunc sunt
in eccllesia Dei, non videatur posse provi-
deri quam per convocationem tertii con-
cilii, videtur quod sanctissimus dominus no-
ster gravissime peccet non assentiendo peti-
tionibus regis domini Francie. X. quia si
dominus noster refugit congregatae concil-
lium universale, videretur apud multos ti-
mere de justitia sua; et ita retraherentur a
devotione sanctissimam suam. XI. quia Basiliens-
es petentes congregationem tertii concilii
ad ostendendum justitiam et legitime cuncta
facta per eos esse contra sanctissimum domi-
num nostrum; si sanctissimus dominus noster
refugit congregationem tertii concilii, plu-
rimi converterentur ad Basilienses creden-
tes illos habere justitiam. XII. quia si do-
minus noster non vocet concilium, sicut pe-
titur; timendum est quod principes secu-
lares auctoritate alterius congregentur,
quod esset multum scandalosum pro sancti-
tate sua. XIII. dicebant quod dominus no-
ster non deberet confidere in principibus,
quia non sunt firmi; nisi enim semper ac-
cipient, cito vertunt tergum. XIV. quod mul-
tiplices principes tenerunt Basiliensem con-
gregationem facere concilium universale,
etiam post translationem factam per domi-
num nostrum; nec crediderunt quod Ferrari-
e aut Florentie celebraretur synodus uni-
versalis. Quare videtur necessario conve-
candum tertium concilium, quod indubita-
rum haberetur ab omnibus. XV. quia nisi
dominus noster velit convocare hoc tertium
concilium videbitur confirmari quod hodie
multi de eo referunt, quod sanctitas sua
udit concilia universalia; quorum tamen Au-
gustinus scribens ad Januarium dicit salu-
berrimam esse auctoritatem.

Quod vero convocatio tertii concilii in
hoc tempore non sit conveniens per re-
verendos dominos deputatos multipliciter o-
stensum est, presupponentes pro fundamento
firmissimo quod synodus Florentina sit vera
synodus ecumenica; dubitare enim de hac
synodo est scandalosum & pericolosum in-
tende, quod ei summus Romanus pontifex, cuius
a domino totius ecclesie cura commissa
est, non potuerit pro reductione tantorum
populorum errantium a via veritatis concil-
ium de Basilea transferre, aut illo dissoluto
aliud instituere, non videtur, bene sapere
in fide apostolici principatus, neque de fide
divine providentia in gubernatione populi
christiani. Immo videtur manifeste error
contra articulum unam sanctam. Tum se-
cundo, redditia enim dubia ista synodo, redi-
cerentur universa in ea definita dubia, &
reducio Gracorum, Armenorum & Jacobi-
norum ad Romanam ecclesiam, in maximum
scandalum totius populi christiani. Secundo,
presupposito argutum est sic: primo quod
non sit conveniens convocatio tertii concilii
gratia discutiendi ea que in hac synodo de-
terminata sunt. Et primo, quia contra in-
stituta sanctorum patrum, scribitur enim in
ea, *majores, 24. q.t. Majores divina inspi-
ratione ercentes, necessario praeaverant,*
ut quod circa unamquaque barcham coacta
idejus coadunata semel synodus pro fides com-

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1440.

munitio & veritate catholicæ atque aposto-
lica promulgasset, non sinerent novis post
hoc retralatationibus mutilari; & sequitur
in fine: synodus semel gesta condemnans,
alterius ad nova concilia venire non finit,
quod cautum est in ea quod bene, &
q. q. quod semel bene definitum est, nulla
debet reiteratione retralari, nisi fortassis ubi
major autoritas sit; sed nulla major au-
thoritas nec potestas nec reputationis potest
esse in aliqua alia synodo quam in presente
synodo Florentina, in qua omnes patriarchæ
presentialiter aut per procuratores suos suffi-
cienter, presente etiam Remorum impe-
ratore, intersuerunt. Tertio, etiam arguitur
ex ca. si quis episcopus, tt. q. 3. ubi definitum
est per patres in concilio Antiocheno,
quod si quis episcopus damnatur a synodo,
non licet ei in alia synodo spem restitu-
tions aut locum satisfactionis habere. Quar-
to, quia discutere ea quæ determinata sunt
in hac synodo pertinere ad fidem christianam
in materia potestatis Romani pontificis est
multum scandalum, etenim est præbere
offendicula fidei christiano populo, quod nos
maxime vitare debemus secundum illud Isaiae
LVII. *austeræ offendicula de via populi mei;*
quod ostenditur sic: quia ducere ea iterum
ad discussionem, est ea reddere dubia, dis-
putatio enim agitur argumentis; argumen-
tum autem est ratio rei dubia faciens fidem.
Reddita autem dubia; iam haberentur tam
quam ad fidem catholicam non pertinente,
quia ut ait Bernardus: *fides ambiguum non
babet; aut si babet; fides non est;* sed opinio:
et ita leaderetur veritas fidei eorum quæ
hic determinata sunt cum Græcis & Arme-
niorum in magnum scandalum fidei et ecclesiæ
sanctæ Dei. Quinto, in confirmatione hujus
rationis facit illud beatissimi Leonis pape
in epistola ad Martianum imperatorem, qui
ad suggestionem quorundam nolentium re-
cipere fidem determinatam in Calcedonensi
concilio de incarnatione Del, scripterat pape
Leoni ut aliud concilium convocaret; ubi
sic Leo papa respondet, *nimirum autem inimi-
cum est,* ut propter paucorum insipientiam, ad
conjecturas opinionum & ad carnalium dis-
peccationum revocemur bella, & utrum perver-
se Diocorus judicaverit, qui in sancta me-
moria Flaviano condemnationem protulit, &
ut simpliciores, quos in eandem ruinam pro-
volverentur, impedit. Sexto, in firmitatem
& robur præfata rationis est beatus Augu-
stinus, qui contra Julianum et ejus sequaces,
non recipientes doctrinam fidei jam per
patres definitam, sed potentes publicas dispu-
tationes, ita loquitur: *scripturarum sanctarum
clarissima lumina certa varietate fulgen-
tia vos pravarum disputationum perplexitate
obscurare conamini.*

Septimo, arguitur quia talis convocatio
tertiæ concillii est præjudicialis authoritatí
œcumenicorum conciliorum, quorum autho-
ritas tanta est, ut beatus Gregorius in ca.
sicut, dist. 15. sicut sancti evangelii quatuor
libros sic ea suscipere et venerari se fatea-
tur. Hoc pater, si ea quæ in hoc synodo
œcumenica semel definita sunt, iterum di-
scutienda in alia synodo venirent. Hinc
imperator Martianus dicit de summa Trini-

ANNO
CHRISTI
1440.

tate et fide catholica, injuriam facit judi-
cio reverendissima synodi, si quis semel judi-
cata ac recte disposita revolvore & publice
disputare contendit. Octavo, convocatio ter-
tiæ concillii gratia discutiendi ea quæ hic
determinata sunt, est inconveniens; quia es-
set præjudicialis privilegiis; & prærogati-
vis præjudicari est magnum periculum, ut
habet in ca. omnes, dist. 22. ubi dicitur: qui
autem Romana ecclesia privilegium, ab ipso
summo omnium ecclesiæ capite tradidum,
austeræ condit, hic proculdubio in barefim
labitur. Privilegium autem apostolicæ sedis
est, ut judicium ejus in his quæ fiduci sunt
sit indefectibile; & per consequens indis-
cutibile postquam semel est datum, quod
privilegium colligitur ex illo Matth. XVI.
tu es Petrus &c. & in illo Luc. XXII.
ego autem rogavi pro te, Petre, ut non de-
ficiat fides tua, cum notatis ibid. in glossa
per sanctos doctores. Hinc Augustinus, ut
in ca. in canonice, dist. 19. inter canonicas
scripturas enumerat sanctiones apostolicas.
Agatho papa dicit in ca. sic omnes, ead.
dicit. accipiente sunt tamquam ipsius domi-
nici voce Petri firmata. Non est autem
dubium, quod convocare tertium concilium
ad discutiendum ea, quæ hic definita sunt
per apostolicam sedem, effet præjudiciale
præfato privilegio ejusdem sedis. Nono, con-
vocatio præfata tertii concillii propter cau-
sam dictam est derogare honori, quem conci-
lia universalia solita sunt exhibere apostoli-
cae sedi, ait enim Agatho papa in suggestio-
ne, quam scriptit imperatori Constantino,
quæ lecta in sexta universalis synodo, fuit
ab omniibus patribus venerabiliter suscepta:
hac apostolica fides numquam a via verita-
tis in qualibet erroris parte deflexa est,
cujus auctoritatem, utpote apostolorum o-
mnium principis, omnis catholicæ Christi ec-
clesia, & universales synodi fiduciter ample-
ctentes in cunctis seculis sunt, omnesque ve-
nerabiles patres apostolicam ejus doctrinam
plexi. Non est autem dubium, quin præ-
dicaretur præfato honori per antedictam
convocationem. Decimo, præfata convoca-
tio prædicaret supreme authoritati apostoli-
cae sedis, cuius auctoritatis celitudo non
permittit judicia sua venire alio judicio,
quam divino judicanda. Unde in ca. pa-
ter, g. q. 3. dicit textus: *pater profecto sedis
apostolica, cuius auctoritate magis non est
judicium, a nemine retrahendum.* Item in
sequentibus canonibus, scilicet ca. nemo, ca.
nulla subditorum, ca. iste sunt canones, ca.
nulla per mundum, causa et q. eisdem. Un-
decimo, convocatio tertii concillii ad examen
eorum, quæ hic definita sunt per apostoli-
cam sedem, est manifeste contra rationem;
ratio enim dicit, ut membra caput sequan-
tur, et non ut e converso; unde 12. dist.
dicit textus: *non decet a capite membra dis-
cedere; sed juxta scriptura testimonia, o-
mnia membra caput sequantur.* Nulli vero
dubium, quod apostolica ecclesia mater sit
omnium ecclesiæ, a cuius regulis nulla-
tenus convenient deviare. Duodecimo, talis
convocatio tertii concillii effet scandalosa
Græcorum, & Armenorum, quorum redu-
cio & concordia ad Romanam ecclesiam
&

CONCILIO FLORENTINUM.

47

ANNO
CHRISTI
1440.

& conclusio omnium articulorum, in quibus inter ipsos & Latinos erat discordia, habita est in hac cœcumenica synodo. Nulli datum quod scandalum maximum oriretur, si de veritate hujus synodi & determinatorum in ea discussio veniret fienda in alia synodo; infirmata enim autoritate hujus synodi..... viderentur univerla in ea conclusa. Decimo tertio, convocatio praefati concilii esset nimis scandalosa & christiani nominis plurimum offensiva; quoniam apud omnes quidem orbis partes divulgata est synodus Florentina, potentissima in auctoritate, & in operibus clarissima; sicut patuit de Gracis, Armenis, Jacobitis, Aegyptiis, Indis, & etiam Teucris & diversis aliis provinciis. Magna profectio esset confusio auctoritatis christiani nominis si apud praefatas orbis partes sciretur, quod Latini disputant & discutere volunt de veritate hujus synodi, quam principes christianorum, Romanus pontifex, cum tanta patrum ecclesie presentia celebravit, & per omnes partes orbis promulgavit. Decimoquarto, si concilium universale plenarium esset convocabundum, necessario omnes patriarchæ Graecorum, Armenorum & Jacobitarum, qui nobiscum per gratiam Christi in uno corpore ecclesie convenient, essent convocandi; cum plenarium concilium, ut ait Augustinus contra Donatistas lib. i. de unico baptismo, sit, quod ex partibus totius orbis congregatur. Hoc autem quam grave & difficile sit temporibus praesentibus, tam propter expensas quæ oportet eis refundere, quam propter labores & fatigations, & fortassis audita tanta irrationalitate convocationis tertii concilii, neque vellent venire ad illud, neque aliquid susciperet concludum in illo.

Decimoquinto, praefata convocatione tertii concilii est inconveniens, quia videtur esse occasio magni scandali futuri temporibus; si enim petitio domini regis Francie admittetur, quilibet alias rex etiam pro parva occasione futuri temporibus posset petere & requirere celebrationem concilii generalis, in magnum scandalum & prejudicium apostolicæ sedis. Quare cum Romanus pontifex non solum ad presentia tempora, sed etiam ad futura debet providentia sua oculos extendere, non videtur quod sanctissimus dominus noster debet talem petitionem admettere. Decimosesto, convocatione praefati concilii videretur inconveniens; quia non solum prajudicaret primatui apostolicæ sedis, sed etiam libertati totius ecclesie, quia cum clerici & prelati pro majori parte propter peccata nostra nihil facient in conciliis, nisi juxta mandata suorum principum, sicut explicatissimum habemus de ambaxia temporibus regum & principum in conciliis universalibus nostri temporis; nulli dubium, quin ex tali celebratione concilii timeatur depressione apostolici principatus, & suffocatio libertatis ecclesie.

Decimoseptimo, non omnes reges & principes sunt unius affectus & devotionis ad sanctissimum dominum nostrum; immo quidam fuerant apertissimi hostes sui, sicut rex Aragonum, & dux Mediolani, & multi prelati & clerici, quibus quia compla-

48

ANNO
CHRISTI
1440.

cere non potuit juxta vota eruin, moverunt sibi bellum in concilio Basiliensi, quod notum est toti orbi. Convocare autem novum concilium universale, est dare occasionem ut iterum praefati hostes molestent cum suis complicibus sanctissimum dominum nostrum.

Decimo octavo, praefata convocatione tertii concilii videretur multum prejudicare veritatem circa determinanda & declaranda in eodem concilio; quia ad tale concilium verisimiliter creduntur non solum patres ecclesie, videlicet episcopi, sed alii inferiorum statuum conventus; puta doctores, magistri in artibus, canonici ecclesiastarum, & rectores parochialium ecclesiastarum, quale auctem judicium sit popularis multitudinis, quæ ut ait Chrysostomus, mater est seditionis & contumacie, errores & scandala Basiliensium apertissime demonstrarunt.

Decimonono, praefata convocatione tertii concilii non videtur conveniens, quia propter guerras & diversitates, quæ sunt inter principes christianitatis, & viarum discrimina, & gravamina expensarum, cederet ad magnam vexationem ecclesiastarum & molestiam prelatorum: eo maxime attento, quod ante decem annis continuata sunt concilia universalia. Vigesimo, quia talis celebratio tertii concilii non videtur bene possibilis, cum non videatur possibilis haberi concordia cum Basiliensibus super auctoritate institutionis ejusdem, super praesidentia, super forma & ordine servandis in eodem; sicut manifeste arguitur ex contradictionibus alias factis per eos Basileæ adversus præsidentem sanctissimi domini nostri. Vigesimoprimo, praefata convocatione est inconveniens, quia præjudicaretur justitia sanctissimi domini nostri, quia celebrare concilium pro discussione eorum, quæ hic sanctitas sua fecit, est justitiam suam reddere dubiam, & statum sanctitatis suæ certissimum reddere ambiguum; quod est contra omnem iustitiam.

Vigesimosecundo, praefata convocatione est inconveniens, quia præjudicaretur per eam obedientia sanctissimi domini nostri; facta enim convocatione tertii concilii pro discussione praefata facienda, reddit a dubia justitia sanctissimi domini nostri, omnes vellent esse neutrales usque ad finalem conclusionem habitam in praefato tertio concilio congregando; & hoc manifestum est derogare obedientia sanctissimi domini nostri. Vigesimotrio, praefata convocatione est inconveniens, quia cum celebratio talis concilii deberet esse simul cum Basiliensibus peritus & excommunicatis; talis celebratio non posset esse congrua & licita, ut in ca. cum quibus erat synodus incunda, 24. q. 3. ubi dicit textus: cum perfidis non licet babere conventum ascente psalmista: non sedi cum concilio vanitatum, & cum iniqua gerentibus non introibo. Nec ecclesiastici moris est cum his, qui pollutam habent communionem, permixtumque cum perfidis miscere concilium. Vigesimosequarto, quia talis celebratio concilii non videtur necessaria nec propter discussionem quorumcumque dubiorum, nec propter schisma tollendum, nec propter aliquam reformationem faciendam; tum quia sanctissimus dominus noster est paratus cum pte.

ANNO
CHRISTI
1440.

presenti synodo declarare univeria dubia quaecumque sint apud quoscumque, de singularis definitis & conclusis per eum in hac synodo; & ita solum est in similibus dubiis recurrere ad sedem apostolicam, juxta dictam beati Gregorii in ea, nec licuit, 27. dist. sic dicentes: *quoniam aliqua de universalis synodo aliquibus dubitatio nascitur, ad recipiendum de eo quod non intelligunt ad apostolicam sedem pro recipienda ratione convenienter; tum secundo quia sanctissimus dominus noster est paratus per se, aut cum presenti synodo dare reformationem iuri consonam; tum tertio quia genus hujus schismatis currentis, quod est per intrusionem cuiusdam, qui nullum habet colorum pretensi episcopatus sui, sed est adulterus atque extraneus, a desertoribus, imo schismaticis per ambitum introductus, juxta ea. Novatianus, 7. q.t. contra quem ferro & gladio procedendum magis est, quam alia via. Vigesimoquinto, quia praefata congregatio tertii concilii videretur præstare multum favoris Basiliensibus, & esset dare cornua peccatoribus; quia cum dominus noster non possit complacere omnibus, cum varia sint merita personarum & variae affectiones hominum; multi quibus sanctissimus dominus noster complacere non posset, converterentur ad Basilienses, sicut exemplariter visum est Basileæ de quibusdam etiā in magnis in ecclesia D-i, qui prout intellegabant dominum nostrum respondere votis iuris, mutant vota in synodo: & ita timendum esset quod error novissimus esset peior prior. V. gelimosexto, talis convocatio concilii istis temperibus, maxime extra Italiam, sicut continebat petitio oratorum illustrissimi regis Francie, esset multum damno domino nostro & periculosa; quia si dominus noster illuc præstantialiter se conferret, non dubium quis totum patrimonium ecclesie exponeretur periculo perditionis, si autem non se conferret ad locum concilii, timendum esset non convenire cause tue.*

Ad has responsones reverendissimorum dominorum deputatorum præfati domini regis oratores nū sunt respondere, & reducentes earum universitatem ad septem puncta; sic, si bene mente teneo, sententialiter processerunt. Primus punctus est de veritate hujus synodi Florentina, ad quem respondebant quod a apud multos etiam principes, qui tenuerunt Basileæ esse concilium, dubium erat de veritate hujus synodi; & ideo rationes fundatae communiorum super hoc punctum non videbantur procedere. Contra hanc responsonem existit replicatum, quod sicut dictum est, dicitur de veritate hujus synodi, quam præstantialiter Christi vicarius & princeps ecclesie celebrat, non videtur bene sapere in fide Christi circa pontificatum Romani pontificis, cui dictum est a Domino in distinctione: *pase oves meas, Jo: ult.* Secundo, negare veritatem hujus synodi est male sapere contra doctrinam sanctorum patrum, qui autoritatem celebrandorum conciliorum dixerunt esse penes apostolicam sedem, ut dicitur per totum. Tertio, dubitari de veritate hujus synodi non modo est maculam erroris & mendacii perpetuam ponere in-

Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1440.

ecclesia Romana; sed etiam est destruere universa bona acta & conclusa in hac synodo Florentina, quo nihil posset esse scandalus. Ad id quod dicebatur, quod aliqui principes tenuerunt Basileæ esse concilium; responderetur quod verum est antequam dissolveretur aut transferretur idem concilium; et si aliqui non bene informati aut male consulti etiam postea ita crediderint, non propter hoc derogatur veritati synodi Florentinae. In talibus enim magis credendum est apostolicæ sedi, quam quibusunque aliis; dicit enim textus in c. rogamus, XXIV. q.t. *rogamus vos, fratres dilectissimi, ut non aliud doceatis, neque sentiat, quam quod a beato Petro apostoli & reliquis apostolis & patribus accepistis. Ipse est caput totius ecclesie, cui ait Dominus: tu es Petrus, & super hanc petram adificabo ecclesiam meam.* Secundus punctus est, quod Florentia facta sit jam definitio circa potestatem Romani pontificis & conciliorum. Ad hoc respondebant, quod Constantia prius & postmedium Basileæ erat prius facta definitio de potestate conciliorum; cui videbatur contraria definitio hic Florentia facta; quare videbatur necessaria celebratio tertii concilii. Contra istam responsonem fuit replicatum per dominos; primo, quod partes de Constantia non videntur habuisse illum erronem sensum de potestate conciliorum, quem habuerunt Basilienses & praticarunt. Secundo, dixerunt, quod definitio facta in Constantia fuit facta tempore schismatis ab una obedientia tantum, videlicet Iohannis XXIII. & non a tota universalis ecclesia; unde cum omnes obedientie simul Constantia convenirent, decreverunt in festione trigesimalia sexta, quod papa cum concilio haberet declarare propter quæ, & quomodo papa possit corrigi. Tertio, quia in determinatis per Basilienses numquam adfuit assensus nec authoritas sedis; quare juxta canonem regulari vestra, 17. dist. nullas habent vires. Quartio, quod definitio facta hic Florentia facta est in synodo universalis, Romano pontifice præidente & definiente; quare definitio facta per sanctissimum dominum nostrum in hac Florentina synodo est maxime standum. Tertius punctus est, quod articulus fidei semel definitus sine fidei præjudicio & universalis synodi, non poterat iterum in alia synodo venire discutendus. Ad hoc respondebant dupliciter præfati oratores; negando hoc; dicendo enim, quod sine præjudicio fidei & synodi potest iterata vice discuti articulus prius definitus, sicut exemplariter dicebant patere: primo, de articulo confessionalitatis Patris & Filii in concilio Niceno; qui tamen in aliis conciliorum sequentibus, ut dicebant, fuit discutitus. Secundo, de articulis Constantia definitis contra Bohemos, iterum Basileæ resumptis; item de articulis hic Florentia definitis cum Gracis & discussis; quorum tamen aliqui in superioribus conciliorum fuerunt prius definiti. Secundo, respondebant, quod articuli hic definiti non venirent iterum definiendi propter dubium; sed gratia reductionis Basiliensem. Contra ista replicatum est per dominos, & primo ad primum, quod falso erat, quod

D. art.

ANNO
CHRISTI
1440.

articulus semel definitus per universale concilium veniret iterum per aliud concilium, tamquam dubius. & de veritate suspectus, examinandus. Licer autem aliqua definita in prioribus conciliis legantur repetita in posterioribus per modum confessionis & acceptationis; non tamen causa examinis. Neque pro articulo consubstantialitatis inter Patrem & Filium, pro quo sicut congregata synodus Nicena, congregata legitur aliqua alia synodus posterior; sed quilibet synodus habuit specialem articulum suum congregationis; sicut manifeste colligitur ex *ca-sacrosancta octa concilia*, dist. 16. Præterea neque Basileæ congregatum sicut concilium ad discutiendum & definitum iterum ea, quæ Constantia discussa & definita erant contra Bohemos; unde nulla facta sicut Basileæ do hac re definitio. Verum quia conquerebantur Bohemi, quod non fuerant auditæ; & dicebant populis nos non esse auctos convenienti cum eis in disputatione; data est eis audientia & signati sunt eis certi magistri, qui rationibus corum responderent. Et ita sanctissimus dominus noster paratus est facere Basiliensibus in hoc loco, si contumacia & temeritate deposita; & vellent informari de veritate. Id vero quod dicebatur de Græcis etiam non procedit, cum Græcis enim conventum est synodaliter; quia, ut ipsi assertabant, numquam ipsis praesentibus & auditis in aliqua synodo de professione Spiritus Sancti & reliquis articulis definitum fuerat. Perierunt ergo synodum ecumenicam celebrati, ubi omnes patriarchæ convenientes audirent super prædictis articulis, submitentes se determinationi synodi. Quod autem secundo dicebant, quod non dubitationis gratia, sed reductionis Basilientium discussio heret, non tollit inconveniens; quia licet hoc ipsi verbo dicenter, alii tamen, & maxime ipsis Basiliensibus, non nisi causa suspicionis de veritate factorum hic dicenter talem discussionem intendam. Præterea, cum omnia ita in hoc loco fieri possent plenissime, sicut cum Græcis & Armeniis factum est; nulla necessitas est congregandi tertium concilium. Quairus punctus quod injuria fieret apostolica sedi, si causa discutiendi definita per eam, congregaretur universale concilium; respondebant praefati oratores, quod tam dominus vollet, quam apostolica sedes in causa ista sit sic ut pars, & ideo sine injuria ipsis recurrentem videtur ad alium judicem. Ad istam responsonem replicatum sicut per dominos tripliciter, primo, quod ista materia non est propria papæ sed fidei principaliter, quia quæstio est quæ sit potestas data a Christo Romano Pontifici. Item quæ sit intelligentia evangelii, ubi dictum est Petro suisque successoribus: *tibi dabo claves regni cœlorum* &c. Matth.XVI. & *pascere ovem meas* Jo. ult. & Iunilia. Nulli autem dubium quin in tali questione, ubi de fide agitur aut de injuria pontificatus Romani pontificis, & prædictio apostolica sedis, papa sit iudex, sicut potest colligi ex ca. *si quis super'bis nos,* 2. q. 7. Secundo, sicut replicatum quod apostolica sedes in materia, quæ tangat ejus potestatem, hanc neque in quacumque alia

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1440.

fidei est habenda suspecta, cuius fides nullam herefim numquam sover, sed omnes haereses destruit, ut in ca. *Memor.*, 24. q. 1. Tertio, quia eti in causa potestatis inter papam & concilium iudicio pape live apostolice sedis non esset standum quia pars; pari ratione nec iudicio concilii. Quintus punctus est, quod ruerent universa conclusa cum Græcis & Armeniis si convocaretur &c. respondebant oratores, quod non ruerent propter ea, etiam in angulo terræ definita tuissent; tum quia verissima sunt; tum quia etiam alias definita fuerunt. Contra istam responsonem sicut replicatum per dominos, quod licet articuli definiti cum Græcis & Armeniis verissimi sint in se; & quidam eorum a Latinis fuerint alias definiti; Græcis tamen & Armeniis non ita visi sunt; acceptaverint autem definitionem illorum nunc ratione autoritatis hujus ecclæmæsynodi, que ipsis intervenientibus praefatis articulis definitivit; unde dubitare de veritate hujus synodi, est destituere omnem authoritatem definitorum & conclusorum in eadem apud illos. Sextus punctus est, quod in tali casu vocatianis essent convocandi Græci & Armeni, respondebant oratores quod non erat necessarium, quia per eorum reductionem non impediabantur Latini quin possent concilia universalia celebrare in ecclesia occidentali. Contra hoc sicut replicatum per dominos, quod licet ante Græcorum & Armenorum reductionem Latini, apud quos solos reputabatur esse ecclesia Christi, poterant celebrare concilia universalia sine Græcis & Armeniis; modo tamen, existentibus illis nobiscum unitis in eodem Christi corpore, necesse est, si debet fieri concilium plenarium, quod omnes patriarchæ ex universo orbe convocentur; ut patet ex octava synodo manifeste. Præterea hoc etiam colligitur ex primo ca. dist. 17. in glossa ubi dicitur: *universale concilium est quod a papa vel ejus legato, specialiter ad hoc destinato, cum omnibus episcopis statutum.* Septimus punctus est, quod esset maxima difficultas convenienti in forma & in ordine procedendi in illo concilio; respondebant illi quod non esset dubitandum de hoc, quia dominus rex Francie volebat quod autoritate domini nostri congregaretur concilium, & gubernaretur regulis, forma, ordine, & modo per sanctitatem suam imponendis. Contra hoc sicut replicatum per dominos, quod licet dominus rex vellit ita fieri; cum ipse non esset omnes reges christianitatis, non erat tamen tanta securitas, quanta merito debet esse in ista re, quod ita fieret, quia congregata synodo multi vellent ut libertate ad regendum ut vellent; sicut Constantia, non obstantibus promissionibus, falsa vis conductis domini imperatoris, processum est in multis ut voluit multitudo. Basileæ etiam contradicentibus multis etiam præsidentibus pape & principum oratoribus, contra omnem pollicitationem factam, perpetrata sunt multa scandala, que toti orbi nota sunt. Ita timendum est hic, & verisimilis quam ante.

Illis expeditis ad rationes primas oratorum factas ita visum est milti satisfactum esse

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1440.

esse per reverendos dominos deputatos. Ad primum de canone *si duo*, responsum est quod textus ille, cum loquatur de duobus contra fas temeritate concertante ordinatis, non est ad propositum; quia sanctissimus dominus noster non fuit hujuscemodi ordinatus, sicut patet. Ad secundum de *frequens*; responsum est primo, quod intelligendum est *juxta canonem præsumtum si duos*; non autem quando unus per annos multos fuit Indubitus, verus, a tota ecclesia summus pontifex habitus, antequam aliquis alius temere præsumeret usurpare libt pontificarum. Quid manifeste colligitur ex ipsa forma statuti, ait enim sic: *si vero, quod absit, novum schismatis oriri contingat, ita quod duo vel plures pro summis pontificibus, ex quacumque causa se gerant; a die quo ipsi duo vel plures insignia pontificatus publice assumperunt, seu administrare coeperint, intelligatur ipso jure terminus concilii &c.* Secundo, responsum est, quod etiam constitutio illa intelligenda est, quando acta non est synodus congregata, sicut modo est. Ad tertium, dicendum quod numquam hujusmodi practica observata in ecclesia Dei, quod ubi est unus summus pontifex, & actu celebraret universale concilium, ad tollendum schisma introductum per temeritatem quorundam, petetur celebratio tertii concilii. Ad quartum, dicendum, quod circa opiniones illas jam jam terminau posuit apostolica sedes in presenti synodo, nec ulterius querendum; sed est humiliter suscipienda determinatio sua *juxta canonem bac est fides, papa beatissime*; absque quacumque alia convocatione cuiuscumque concilii. Ad quintum, responsum est circa replicas contra secundum punctum; dictum est etiam, quod nulli doctores, bene docti in literis sanctorum patrum, tenent aliud quam id quod sanctissimus dominus definit in presenti synodo; & si aliqui habent scrupula conscientiarum debent illa deponere; & si in aliquo dubitant de determinatis in ista synodo, juxta canonem *neque licuit, 17. dist.* recurrerent ad apostolicam sedem pro percipienda illorum ratione. Præterea dicebatur quod si dubitatio erat apud aliquos servaretur ordo politus in ca. de quibus, 20. dist. ut prius recurratur ad scripta veteris & novi testamenti; secundo ad canones apostolorum vel conciliorum; tertio ad decreta vel decretalia Romanorum pontificum, quarto ad scripta & exempla sanctorum doctorum: & ubi sic veritas dubii inveniri non possit, tunc convocandus est conventus sapientum ex orbe terrarum & non ante. Ad id vero quod dicebatur de reputatione & majoritate, responsum est, quod attenta præsentia domini nostri, & tot & tantorum dominorum cardinalium, & aliorum prælatorum ecclesie occidentalis ex una parte; & considerata præsentia domini imperatoris Graecorum & dominorum patriarcharum ecclesie orientalis ex alia; consideratis insuper effectibus quos Spiritus Sanctus operatus est in ea, non potest majoris reputationis aliquod aliud concilium expectari. Ad sextum responsum est, quod dato quod sit necessaria, dominus

ANNO
CHRISTI
1440.

noster paratus est dare illam, & iam dedisset, si ad hanc synodum singulae provinciae, sicut existimavit, concurrisse. Nec propter reformationem est alia necessaria tyndus; quia in presenti fieri potest. Præterea ad faciendum reformationem non est necessarium concilium celebrare, quia sicut per multas decretales patet, reformatio facta fuit plures per summos pontifices sine concilii universalis celebratione, quia ad illam faciendam papa cum collegio dominorum cardinalium est sufficientissima autoritatis. Etiam reputatione, valde enim durum esset universali ecclesie, ut pro qualibet re, etiam respiciente totum populum, christianum congreganda esset synodus universalis. Ad septimum responsum est, quod regula illa danda circa usum potestatis papalis, aut esset danda per modum directoris, aut per modum coactionis; si primo modo non requiritur universalis synodus, quia sacra scriptura & canones sanctorum patrum sufficienter docent de regimine prælatorum; si secundo modo intelligatur, non potest esse: quia ut habetur inca significasti, Extrav. de electione, concilia non præfigunt aliquam regulam Romanae ecclesie; cum omnia concilia per Romanam ecclesie autoritatem & facta sint & robur accepissent. Præterea si aliqua regula danda esset, in presenti synodo posset dari. Ad octavum responsum est, primo, quod numquam legitur universale concilium proper purgationem summi pontificis esse congregatum. Licit legatur quod aliqui pontifices coram paucis episcopis hoc fecerint. Secundo, quia ex hoc non est imposita lex summis pontificibus, quod se purgent, ut patet ex ca. *auditum*, 2. q. 7. Tertio, quod dominus noster est paratus in hac synodo ostendere innocentiam & justitiam suam, sicut se numero voluit facere coram regibus & principibus. Ad nonum responsum fuit, quod dominus noster tenetur removere scandalum populi libi commissi, modo quo potest & debet. Ipse habet synodum actu congregatam, & est paratus dare rationem de omnibus definitis & gestis per apostolicam sedem. Convocate autem tertium concilium, sicut petitur, videtur magis esse scandalum, sicut ex superioribus patet; unde nulla ratio dicitur, quod convoctur tertium concilium. Ad decimum, responsum fuit quod dominus noster non times de justitia sua; sed semper paratus fuit ostendere justitiam & innocentiam sanitatis suæ. Neque propter hoc est necessaria convocatio tertii concilii, sicut jam dictum est. Ad undecimum pari modo responsum est. Ad duodecimum, responsum fuit quod cum principes christiani sunt Deum timentes & habeant doctos viros apud se, quibus notum est concilia universalia absque autoritate apostolicæ sedis non esse concilia, sed conciliabula, & conventicula malignantium; non credit sanctissimus dominus noster quod principes pro eorum fide & religione talia attentarent. Ad tertium decimum, dictum est quod sanctissimus dominus noster principaliter in principe omnium principe, Salvatore Iesu Christo, cuius vicarius est in terris; in aliis autem pro eorum religione, qui ecclesiam

GRÆCORUM CONCILIO.

56

55
ANNO
CHRISTI
1443.

tuendam suscepserunt, confidit quod memores erunt sui ministerii. Ad quartumdeci-
mum, responsum fuit sicut superius in repli-
cis contra responsa primi pundi. Ad quin-
tumdecimum responsum fuit, quod illa ra-
tio non habet apparentiam, quia dominus
noster aetu habet synodus congregatam;

ANNO
CHRISTI
1443.

nec est verum quod sanctitas sua odiat con-
cilia rite & legitime celebrata; odit autem
mala, sicut & quilibet justus debet facere,
secundum illud psalmi: odio ecclesiam ma-
lignantum, & cum impiis non sedeo.

Collecta sunt ista per dominum sancti Syxti.

GRÆCORUM CONCILIUM

*In quo Metropbanes Constantinopolitanus Patriarcha, itemque &
Latinis adharentes omnes anathemate damnantur,*

Anno 1443. babitum.

Metropbanes Constantinopolis patriarcha renunciatus anno 1440. inter peccatas sacerdotis sui curas illam habuit antiquissimam, ut orthodoxus ipse, orthodoxyum promo-
veret, & schismaticos infestaretur. Quo ejus studio offensi ceteri orientis patriarchae in
synodus collecti anathematis illum devovisse cum una episcopis ceteris Latinarum partium
studiofis, simulque & omnem cum Latinis communionem quam per ablegatos suos in concilio Florentino admiserant, repudiasse feruntur. Literas synodicas in Metropbanem buc trans-
fero ex Bandurio Atticuit. Cpar. 10. 2. pag. 950. edit. V. n. ex quo pariter literas adjungo
eorundem patriarcharum bac ipsa de re ad imperatorem Joannem scriptas, quas tamen ex
temporis adscriptione discimus ante aliquor menses quam literas ad pontificem signatas fu-
isse. Unum ergo ex tribus ex hoc inferamus opertet sive patriarchas illus nunquam in syn-
odus respsa convenienti; sive concilium eisdem medicantes patriarchas, ante quam respsa se-
in cogitum redigerent, eas literas misse ad imperatorem, vel tandem collectos in concilium per menses, & menses perseverare, quod vix credo. In eam intentam propendo, scri-
psum hoc esse plane commentarium, & Graeco quodam schismaticarum partium studiofis con-
fictum, cum nec Pbranza ejus menunxit, nec aliis quis ex Latinis Gracisque.

O P O S

DECRETUM TRIUM PATRIARCHARUM

Græcum
tit. cum
varianti-
bus credit

Codex M.

S. Taurin.

186. & ex-

cuse fuisse

in Catal.

erudit. Bi-

bl. 10. 1.

pag. 370.

επαύλη

τοῦ πανιερότατοῦ μητροπολί-

της ἀγιοτάτης μητροπόλεως Καισα-

ράς Καππαδοκίας. ὁ καὶ πρωτότονος τε, καὶ

in Catal.

επαύλη

τοῦ πανιερότατοῦ μητροπολί-

της Αγίας Τριάδος τοῦ Ιερού

τοῦ Πατρὸς

τοῦ Θεοῦ

τοῦ Αγίου

Ιωάννου

τοῦ Αγίου

Αγίου Στεφανού

τοῦ Αγίου

Αγίου Ανδρέα

τοῦ Αγίου

Αγίου Αντωνίου

τοῦ Αγίου

Αγίου Ανδρέα

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Τῶν ἀγιωτάτων τριῶν ἡραρχῶν τῶν ἐν Συρίᾳ.

Φιλοθέου Αἰγανδρέας. Γαβριήλ ἡροτούρου

καὶ Διοφέντου Αἰτιοχέας κατὰ τὴν εἰ-

Θλωρετίας συνέδει.

Syria, Philotetes Alexandrinus, Joachim Hiero-
solymitus, & Dorotheus Antiochenus con-
tra Florentinam Synodum.

Cum venerit huc per omnia sanctissimus
Metropolis sancti Simeonis Metropolis Ce-
careae Cappadociae, qui protosternus est, ex-
archusque totius Orientis, cum ut apprime
venerandum dwinumque Domini nostri Je-
su Christi sepulcrum adoraret, sacraque, que
Hierosolymis sunt, loca, in quibus maxime
admiranda Christi dispensationis mysteria
perfecta sunt, visitaret; tum ut una no-
biscum recte fidei ac pietatis ingens arca-
num communicaret, manifestaretque scandala
omnia Constantiopolis exorta propter
execrandam Synodum, que apud Floren-
tiam Italiz urbem coacta est, & Latino-
rum cum Papa Eugenio, quod non licebat,
dogmata approbavit, & additionem quam-
dam in fidei nostra sacro inculpatoque sym-
bolo subscriptis, sua sitque ex Filio divinum
Spiritum procedere, conceleste atque apud
nos quoque sacrificium offerre, & proprie-
tae commemorationem Papæ facere; præte-
rea alia multa illorum præter præscripta
canonum illicita accepti & amplexata est:
& quomodo matricida Metropbanes Cyzi-
zenus, more predonum, Constantinopolita-
nam fedem invasit, que assensum prebit
hereticis, & jam dicto Papæ et Imperato-
ri Greco Palæologo, cum Latinis sen-
tienti, fideles et fana fidei sectatores non
abique minus persequenti veluti tyronni op-
priuenti et redarguenti; infideles vero, et
eos, qui pravis opinionibus sunt inibuti,
accricti, honoranti, & ad dignitates pro-

GRÆCORUM CONCILIJ.

57

ANNO CHRISTI 1443. Ειστὶν αἱρέσεις σύμφροντες, καὶ ὑπερεκπεριστάσεις μέλιται πρωτομητῶν τύπος κατὰ ἀντίταξην τῆς ὄρθοδοξίας, καὶ εὐτελέσις. ὃς ἐκ τύπου τὸ τρόπον, καὶ μητροπολίδια βέβηλα, καὶ μητροπολίδια ταυταχῦ τοῖς θεῖοις καὶ ἀγίοις Θρύνοις; τοῖς ἀγίοις μεγάλοις ἐκκλησίαις Κωνσταντινοπόλεως προτρέψας, ὃς ὑπὲν τοῖς ταῦτα τάχα εἰρίας ὑποκείμενος. Ήδην δὲ τοῖς ἀρχηγοῖς πανιερώτατοι μητροπολίτης κύρος Αρσένιος τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως μεγάλης Καισαρίας Καππαδοκίας πρωτόθρονος τοῦ Κέαρχος πάσης ἀνωτάτης. ὡς ἐκ μόνου πρὸς τὰς ἀλλας ἐκκλησίας ὁ Μητρόφονος Πατρίας χριστὸς τὴν παρανόμην Χριστούνας προτρέψας λατινοφρόνοις, ἀλλὰ ἵδη καὶ πρὸς τὰς τοῦ ἀταρχῆς τάσης τέσσαρας ἀκηροτόνης οικειότητης μητροπολίδια, καὶ ἀποτικπίδια, πρὸς τὰ τὸν Αἰματίου δηλούτη, Νεοκαισάρειαν. Τύμα, καὶ Μακρόστη τὰς πάντας Φροντίζεις, τάκτοις καὶ ἀπότελεσι, ἀλλὰ γε μετα τὴν τοσούτην τολμαν, καὶ τοῖς ὑπὲν τῷ Χριστῷ ποιημένων ἔταντος ἐκάτε Χριστίους ὅποις ἀπατώντα, καὶ διαφθάροντα, καὶ τολλά την ὄρθοδοξίαν ἐκκλησίας σκάνδαλον προκεντάτα. διὸ τοῦ ἐστεβνής, καὶ πιστότατος καὶ τῆς ὄρθοδοξίας τάσης ὑπέρμαχος τε καὶ ζηλωτὴ ὅποις ὁ ἀριμένος μητροπολίτης Καισαρίας Καππαδοκίας καὶ αὐτεχθόνης τὸν τῆς ἐκκλησίας Χριστοτάτος μετανοτούμαν καὶ λύμαν τῶν ἐπερδόξων πρὸς τὴν προτολίτης ὁ Εὐτάλιον, καὶ ὑγιαίνονταν ἡμέρας πίσιν, ήσωσε τοιούτους λαβάνην γνώμην ταρπήμαν τῶν τριῶν ὄρθοδόξων Αρχιερέων τῶν ἐν τῇ Συρίᾳ, τοῦ τὸ δηλούτη Φιλόθεου Λεζανδρέατος, Διορθέας Αγτιοχίας, καὶ Ιωανδρίου Ιεροσολύμων, ὅποις ἀποσκοπήτης τῶν μη ὄρθδων Φροντίζεις εἰς τὰς τοῦ ἀταρχῆς πάντας, καὶ ὡς ὅπις προτρέψας οὐτοῖς τοῦ ὄρθοδοξίας οὐτοῖς τοῦ ὄρθοδοξίας. Εὐθέων τι καὶ δρίζοντι μητροπολίτης συνοδικὸς ὅμιλος ἐν τῷ ὄνδρατοι τῆς ὀμονοίας ζωαρχικῆς τε, καὶ ἀδωρτοῦ ἀγίας Γρίας καὶ ιππίου, τοῦ μηδὲ ἀρετὴν, καὶ εὐσεβείας χαρεῖ, ἐτί τε ροτημέντας μητροπολίτας τε καὶ ἀποτικπότους ἡγυμένους ταυταχῦ, καὶ προστίτης ἡγυμένους ὅμιλος καὶ τοντούς τε περί τοις καὶ διακόνων τάχα. ὠταύτος τε περί τοις καὶ μητροπολίταις, ἀλλὰ βεβαῖος, καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἀτλῶς θύμῳ, βηλεκκούς μελιταῖς βέβηλοις ὄντας, καὶ ἀνάξιος, τὸν δὲ τοῦ μόνου, αρίστους καὶ διογμῆς τῆς ὄρθοδοξίας δραχμάτην τοῖς κατορύνει, καὶ δραμάντας ἀναξίους, κενοδόκους μόνις, καὶ αἰρέσεως προτον πρὸς ἀποκοπάς τε καὶ μητροπολίταις, ἀς δῆθεν τάχα στῆμα ψυχῶν, οὐα σὺν ἀντοῖς ἀλλὰς θεράψοι καὶ τὸ τῷ Χριστῷ τῷ αὐτοῖς θεῷ ἡμῶν ἔταν ὄρθοδοξος τοίμιον, μηδὲ ὅλος Φόβον θεού, καὶ δικαιοσύνης καὶ εὐσεβείας κεκτημένος καρτεύον, ἀλλὰ καταφροντάς, καὶ ἀστάδας ὄντας πρὸς εὐσέβειαν τάσσον, τοτέσιν ὄρθοδοξούς στᾶτον ἀργοῖς καὶ ἀνερεῖ. ἀγνοοῦτες δὲ καὶ ἀνθισαῖσιοι ἀπτρικοῖς τῷ παντοθεάτρῳ ἐσωστας ἀδωριστοί, καὶ ἡλλοτριμένοι καὶ τῆς ἀγίας καὶ ὑπερτελεῖς ἀναξίους τριπλάκους δοῦλους, ὃς ἀπαγέλλει καὶ ἀντίτοιο, οἱ ὀστάτοις ἢ καὶ ἡλλωτεῖς οἱ ὄταντοις, καὶ συναντοῦτος ἐν τούτοις, καὶ ὑπερασπίζοντος. Αποκριτῶν δὲ ὄτων καὶ κηρυκα τῆς εὐσεβείας, καὶ ὄρθοδοξίας τὸν ἀνωθεν ἀριμένοι τανιερωτατούς μητροπολίτας, τοις καὶ ὑπέρτιμον, καὶ ἔργον

58

ANNO. CHRISTI 1443.

promoventi, tamquam sua heresēos alleclias; & quod magis est mirum in modum hos eosdem deosculanti, propter eam, quam in se perfecte, aduersus rectam fidem pietatemque repugnantiam. Hinc factum est, ut prophanos metropolitulos, et execrandoς episcopilos, ubique in divinas et sanctas sedes sancte magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ tamquam sua diocesi obnoxios intrusent. Datus sanctissimus Metropolita dominus Arsenius sanctissime Metropolis magnæ Cæsarei Cappadocie, necnon protothronus et totius Orientis Exarcus, ostendit non solum in alias ecclesiæ matricidam Metropharatem Patriarcham contra canones ordinaciones iis, qui cum Latinis sentiebant, commisisti sed jam & ad Orientis universi Dioceles quatuor inordinatum istum ordinasse metropolitulos & episcopilos, et in Asia nempe Neocæsaria, Tyans, & Mocessio, Latinorum omnia approbantes & exequentes, qui non solum inde tibi subsequituram ruinam atque excidium exspectant, verum quoque, post tantum facinus, omnes sub Christi gregi ibi degentes Christianos fallunt, corruptunt, multaque inter eos dissident, que orthodoxæ ecclesiæ scandala militant. Propterea pius, fidelissimus, et fata fidei universi propagator zelatorque jam laudatus metropolita Cæsarie Cappadocie, ægre ferens ecclesiæ Christi innovationem et noxam que ab aliena sentientibus in reculissimam, sanamque nostram fidem intruduntur, petuit tibi ex haberi synodalem a nobis tribus orthodoxis antistitibus, qui in Syria sunt, Philotheo Alexandrinio, Dorotheo Antiocheno, et Joachimo Hierosolymano, sententiam, ut oinnes male sentientes ex universa sua diocesi pellere possit, quod ipse antiquior sit et orthodoxus. Propterea nos, simul synodaliter congregati, precipimus in nomine consubstantialis, vivificis et individuæ sanctæ Trinitatis, metropolitas, atque episcopos propter virtutem & pietatem haud promotos, ad hæc abbates simul et patres spirituales si qui fuerint, simul sacerdotes diaconos et in quocunque gradu ecclesiastico constitutos, profanos alias et indignos, qui heresis occasione arrepti, dum recta fides in discrimen adducatur indignè cucurrere, inanis gloria et hereticos modulo ad episcopatus et metropolitatus, quasi essent servatores animarum, ut cum se ipsis alios in exitium ducerent, et Christi veri Dei nostri universum orthodoxum gregem, penitus timore Dei nec non iusticie et pietatis fructibus destitutos, quin immo despectores et ad omnem pietatem inveterados, hoc est, ab hoc die ita decerentes, spoliamus omni actione sacerdotali, et ecclesiastico ordine, donec eurundem pietas communiter et universaliter examineatur. Hi si obedierint, ab omni munere sacerdotio cessent; si contra se opponant, et prædonum more, contra ac canones sancti, adversantur, tamquam contumaces et contradictores, sint excommunicati, et ab alienati a sancta, et supersubstantiali et consubstantiali Trinitate; similiter et qui eos amplectuntur, et in similibus alienis præbent et auxilium. Concedimus facultatem,

59

ANNO Βασιλείων, μὴ αἰδούμενον πρὸς ἀλλοῖς πρέσβητον
CHRISTI βασιλείων, ἡ ταπεινή τὸ μὲν ὄρθος Φραγκῶν
1443. τῷ, καὶ πράττωντο, μηδὲ πλεούσι, καὶ ἄρ-
χοντος ἀνθρώπου: ἀλλὰ ταρροῦρις τὸν τίσιν εἴ-
η τὸ τυ-
χόντος
αὐτούς τοι
τῆς πίσιν
καὶ σύν-
δεσιν κατ-
έχειν

tamquam pietatis orthodoxaque præconi su-
pra laudato sanctissimo Metropolite qui Hy-
pertimus est, Exarchusque totius Orientis,
per loca omnia pietatem denunciando, cum
non reveratur ad veritatem astruendam,
neque faciem imperatoris, neque patriarche,
qui non recte sentiat et agat, neque
diviris neque principis, sed palam ac libe-
re fidem ac orthodoxiam possideat, sine ul-
lo metu et hæfitatione, secundum præce-
ptum sibi impositum: licet itaque ipsi, ex
hoc tempore, pietatis causa reprehendere,
increpare, corriger male sententes in om-
ni loco, quo potest accedere, data a nobis
ipsi venia, propter datam nobis gratiam et
potestatem Spiritus Sancti, qui debet omni-
no in his integre atque incorrupte pietatem
servare; propterea illi tradita est in scri-
ptis nostris sententia plena Synodi, et pro-
priis manibus subscripta, mense Aprili VI.
MDCCCCLI. anni, nunc currentis indi-
cioneis textæ, et a Christo anno ClCCCC-
XLIII.

ANNO
CHRISETI
1443.

BORMDEM PATERNARUM

Literæ ad Imperatorem.

Κράτισε καὶ ἡμέραται, καὶ γαληνόταται μοι
ἀνίστηται, καὶ καρσιλεῖ. εὐχάς τυγχανομει τοῖς
προ. Θεοῖ αδιστλητοῖς, δύο τηρεῖν σε τὸ
κράτος ἀπὸ ταυτὸς ἐναντίου συναντημένος, καὶ
δικαιότερον πνευματικήν εὐθρονύμιαν. Γνωστόν
ἔσω τῇ ἀγίᾳ βασιλείᾳ σε ὅτας ἡμεῖς δεξά-
μετα πρώτων, καὶ δεύτερων, καὶ τρίτων γρα-
φῶν ἀπὸ τὸν Πάτερνον Εὐγένειον περὶ τὸ εὐώ-
στος τῆς ἐκκλησίας, ἵνα σέρβειμε ταύτας ἀ-
πα αὐτοῖς, καθάπερ ἔγένετο, καὶ τὰ μη-
μονεύσαμεν καὶ τὸν πάτερνον. τοιωτά μεν ἀ-
πιῶς δὲ Ιεπτας Εὐγένειον τρόπον ἡμέας γέγρα-
φεν, οὐδὲν δὲ περίειδεν ἡμῖν, ὅπος δὲ τραχεί-
στεντα. ἐγὼ δὲ κατὰ την προλαβόμενον γρα-
φὴν πρὸς με τὰ ἀγιστάτα με τοῦ ἀδελφοῦ
κυρίου Ιωσήφ τοῦ Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινούπο-
λεων θέλει Κύριον, καὶ οίκου ψηφικοῦ Πατριαρχοῦ,
οὐδὲν ἔμεσον αληθῶς, ὅτι εἰν Φλωρεντίᾳ σύνοδος
οὐ γέγετο κατὰ τὰς συμβολάσσεις, διὸ εἴχω
πρὸς Κύριον οἱ Δατίνοι ιέρωροι διὰ γραμ-
μάτων, κανονικῆς καὶ ἀβίας, καὶ ἐλαττό-
κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν ἀγίων Αὐτούδολον,
καὶ τῶν ἀγίων ἑπτά, καὶ οκτωκικοῦ Πατριαρχοῦ,
καὶ τῶν ἀγίων οἰκουμενικοῦ συνδο-
δικον, καὶ τὸν πατέρον. ἀλλὰ γραμμήταις
μηδὲν εἴπουσινταντες οἱ Ιταλοὶ τοι: μηδ συμβο-
λάσσεις ἀγέγοναι, εἰ πρέβησαν δὲ τὰς ἁγγρά-
φους ἀντῶν ὄρης, ἔβισαν δὲ τὴν ἀληθαῖαν,
καὶ τέλος τυραννικῷ τρόπῳ τὰ ἀθέορατα ἀ-
τοῦν πάλιν ἐκύρωσαν δόγματα, καὶ εἴτι ἀπ-
λοτερά κανόνας ἐκρέτησαν, τὸ Χάρτον δὲ μελ-
λον, καὶ στερεόν, ὅτι μετά τῶν ἀλλων, καὶ τὴν
ἐν τῷ κανονῷ της τίσεως συκρίσοντο προσθήκειν
παραισηταντο, ἀλλὰ καὶ ἁγγράφους παρέδωκαν,
φεῦ, πιγία τάπιν διολιγόσθωσι. διὰ τότε ἀπ-
λογιζόντων ἐγὼ πρὸς τὸν Ιεπταν ποιούσαν, ὅτι
μηδέπειραν τὰς παραδόσεις τῶν ἀγίων οἰκου-
μενικοῦ συνδολοῦ καὶ αποκρύψασι, καὶ εἴτι κα-
νονικον καὶ νόμιμον οἱ τοιεῖται θεῖοι πατέρες ε-
γκατισαν, ηγή καὶ την εἰν Φλωρεντίᾳ συνοδον,

D
P
Orientissime, humanissime, et serenissime
Domine et imperator. Supplices conti-
nue Deum exoramus, ut maiestas tua atque
imperium ab omni adversa fortuna immune
conservetur ad nostram spiritualem lætitiam.
Notum sit tue sacre majestati, nos accep-
se tres a Papa Eugenio de unione ecclie-
literas, ut eam, remotis arbitris, ample-
teremur, ut gesta est, faceremusque Pa-
pa commemorationem. Et haec quidem nu-
de Papa Eugenio ad nos percepit; at non
edocuit quanam ratione res illa transacta
erit. Veruntamen ipse per antecedentes ad
me literas sanctissimi fratris domini Josephi
archiepiscopi Constantinopolis novæ Ro-
me, et oecumenici patriarchæ plane,
vereque cognovi synodum Florentinam
non fuisse, uti Græci, et Latini, cum ju-
ramento per scripta convenerant, canoni-
cam et liberam secundum traditions apo-
stolorum et sanctorum septem et oecumeni-
carum et diorum patrum, sed infinitas fra-
udes comminantes Italos pacta quidem vio-
lasse, scripta jurejurando confirmata perver-
tisse, et tandem tyrannorum instar impia sua
dognata rufus stabilitivisse, et cætera con-
tra canones obtinuisse, et quod ipsius est
E
ac magis impium cum multis aliis addi-
tionem illam in communī fiduci symbolo non ne-
glexisse, sed scripto etiam tradisse, heu
miseros! ab omnibus enunciari. Quapropter
ipse pape respondi: si ille traditiones tam
patriarum universalium synodorum et determi-
nationes, et quicquid canonicum ac legitimi-
num hi sancti parres decreverunt, suscep-
rit, jam et ipse Florentinam synodum am-
plicet, et pape commemorationem non
recen-

61
ANNO
CHRISTI
1443.

καὶ ἀντὸς τέργυφ, καὶ τὸ τὸ Πάτερ μημερισμένον. Α δέχομαι σεζοράνη ὡντα τὴν τοιωτίου δημιουργίαν. Τὸς ἡμέας ἐγγράφως τελεῖ ἐ πάτας κατὰ τὴν οὐρανού, καὶ ἀρχαῖν ταρθόσιν, καὶ συνέβαινεν. Χωρὶς δὲ τύτῳ ἀλλοτρόπως, ὅτα τὴν σύνοδον ταραδίχομεν, τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἡδὲ ὄλος, ὅτε τὸ πάτα μημερισμόν, ἀλλὰ καὶ τὸς εἰς ἡμῶν συγκατατιθεμένος πρὸς τὰ τοιωτά, πρὸς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδον δηλούντος, καὶ τὸ πάτα μημερισμόν, χωρὶς τῆς ὑγιαίνοντος ἀρμάτης διαλογίας ἔκεινος, ἢ μὲν τὸ πλήρες ὅστιν, ἄργυρος ἀντίτης καὶ ἀνέρες ἀπὸ τὸν τὸν πατερὸν ἀεροτριχίζει ἔχομεν· εἴ τοι τῆς συγκατάθεστης ἀφορίσμενος καὶ ἀκοινωνήτης κατὰ τὸν θεοκρυκόν κανόνας, καὶ μαθητῶν τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν Θεόν, καὶ οκτωκύριον ἐπὶ τὸν συνδόναν ἀποκρυψώσεις, καὶ περιθόνεις. Ταῦτα μὲν ἡμεῖς πρὸς ἔκεινος ἐγγέφερμόν, ὥν καὶ πρὸς τὴν σὺν βασιλέαν γνωρίζειν ταῦτα. ὅτι ἡ μὲν προσέδεσμόν, ὡς τὸ ἡμετέρῳ γένει ταντελεῖς ἐξηνεκτός, καὶ διὰ τότε κατανεγκαθίδυος· ταντοιούροτος, ὅτες ληψιν βοηθεαν, καὶ τινὰ ίτινα ἀλλισ οἰκονομίαν νεοβικας, εἴτε τῆς καὶ πρὸς τὰ τὸ λατίνους ἔπειτας, καὶ τὴν προστηκτικήν ἡδὲ πατερᾶς αἰάγκης· εἴ τοι ὅποτε φάνερος· τὸν τὰ ἔκεινον γερατολογίαστα τὸ καὶ κατεύθυντα, καὶ τὴν ὑγιαίνονταν εἰ τῷ Θεῷ συμφόρων ταράτσιν κατὰ τὰς θάλαττας γραφής οὐρανογένεις αδισάκτως τε, τέργυφες, καὶ πινδή, ὡς οἱ πρὸ σὺ ἀταντες εὐτεράς αὐτοκρατορες βασιλεῖς. Ὡδὶ καὶ ἡμεῖς ἐ μόνον τὸ προσφέρεις μημέρισμόν της βασιλίας επιτελεῖς ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ διάκεκτη, καὶ αέ.αν ικεσίαν πρὸς Θεόν ἐκτητηρίν μέλλομέν τη σὲ κράτης ἔνεσι, καὶ ὑπὲρ τοῦ πατηματικάτων. ὅτως Ε ἀφεσίς τῶν ἀγνοητάτων, εἰ μὲν τας θάλαττας ἀπέτας παρθόνες, ἢ δὲ περιμένεις, καὶ αὐτῆς τὰ τὸ ἔπειρος, ὥστερ ἀλλοτρία δύντα πάσιν κανονικής παραδόσεως, καὶ συνοδίας, ὁ μόνον επικοφῆμος τὸ τὰ πρετερῶν μημέρισμον, ἀλλὰ τὸ τὸ βάρος προσθητικόν επιτίμα, ὥντα μὴ τη τὸ λριστὸν ἐκκλησίας διαθέρη ἡ λύκη τὸν παλλοτρίν καὶ βλαφέρων δογματός, καθόδι τοιμένης τὸν εὔσεβεστας εἰλ. Ιημᾶ, καὶ διαλογίας· ὅτων ἐγγράφων ἔντοπιον Θεόν, καὶ ἀγίων ἀγγέλων. Οὐκέτι κατὰ τὸ μισθωτής ἀνέχομεν τοιμένην τὴν τὸ εὐσεβείας ἐκκλησίαν, ὡς Φειδόμετρα μέλλοντο ψυχῆς τε καὶ αἵματος· ἀλλὰ ἔπειται Χριστόν, καὶ τὸ Εὐαγγελίον ἐποίησε ψυχῆς, καὶ σάρκας, καὶ αἵματος, καὶ τὸ ἀλλα τὸ σπλαγχνής παραδόμως μετάζητην καὶ πατερολογής τὴν εἰλεύθεραν καὶ αδύσιτον Χριστὸν ἐκκλησίαν, γίνοσκε ὅτως, ὅτι παρειτασμένα μὲν ἡμεῖς τὴν σύστασιν ὄλος. ὧν ἀνεξέμενα δὲ σιωπῶν ἐρεζοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐντατὴν ἀρθρόβως ἀλεύξεις, καὶ ἐπιτιμῆσαι μέλλομέν τετον. διότερ καὶ σελινοῦ πρὸς τὴν ἀγίαν την βασιλίσκην ταῦτα μὲν τὸν ἵερομναχον καὶ τονικαῖς τιμιωτατην Κυρίαν Μακαρίαν, καὶ σύν της ἡμένιν μετριότητος· δις καὶ ἀνεχγελέ πρὸς τὴν σὺν βασιλίσκην τὰ περὶ τῆς συνόδου, ἀπέρ ἀντοῦ ἀνεψικαριμ. σφρόδρα γὰρ ἡμεῖς πειθόσον, ὡς ὅδες τῶν ἀνθρώπων ἐπικοθέμενοι τὴν τρεπτύτερας Ρώμην, καὶ τῶν ἱταλῶν πατερῶν ἔνωσις, συζητεύει πρὸς τὴν ἀλλοτρίαν εἰλοτῶν. εἴ τοι συσηνει τὸ ψεύδος φιλονικοσιν, ἡ δυνάμεια

recuso: dummodo similem professionem ad nos in scriptis papa miserit ut legitima et antiqua traditio, et consuetudo prescribit. Quod si id non fiet; neque Florentinam ipsam synodum sufficiō neque pape commemorationem. Quin et ex nostris, qui similibus assensu præbuerunt Florentinæ scilicet synodo, et pape commemorationi fine jam dicta recta illius confessione, si ex electo sunt eos depositos, omni sacro munere, et sacerdotali ministerio privamus, si ex featur, excommunicamus, et consortio fideliū segregamus secundum Deli præconum canones, et discipulorium Christi et sanctarum ac universalium septem synodorum prescripta atque traditiones. Et hæc quidem nos ad illum scripimus; tuæ vero majestati hec nota facimus. Si similibus locum detit nationis nostræ penitus afficit, et tantum non emortuæ causa modis omnibus coatus, ut auxilia tibi comparares vel forte alia providentia suffultus in Latinorum sententiā iusti, vique aliqua additionem amplexatus es, et nunc, eorum absurdis atque impiebatibus lemotis, sanari in divino symbolo traditionem secundum omnes divinas scripturas indubitanter confiteris, et amplecteris, illique credis quemadmodum qui ante te imperio potiti sunt, jam et nos non tantum amicam majestatis tuæ facilemus commemorationem, sed continuis inexhaustisque precibus Deum pro tuo imperio, potithum pro anima exorabimus, quibus quoridam Deum tibi proprium reddimus, ut delictis tuis tum dedita opera, tum ignoranter commissis veniam concedat. Et hæc ratione miserationem peccatorum et ignorantiarum remissionem consequens si divinas traditiones non improbas. Quod si pertinax perfiditeris, & aliena sentientium dogmata sufflimes, cuius ea aliena sint ab omni canonica et synodali traditione, non tantum tuæ majestatis commemorationem excidemus, sed poenas etiam aggravabimus; ne in Christi ecclesia, alieni et noxiī dogmatis pernicias vites sumat; dum pietatis pastores vocamur, Dscripto que ita professi sumus ante Deum et sanctos Angelos. Quare non uti mercenarii pietatis ecclesiam pascimus, neque carior est nobis sanguis et anima, sed pro Christo illiusque Evangelio prompti sumus, animam & carnem, & sanguinem, & quicquid aliud super terram pollidemus, profundere. Quod si, tyranni instar, nefarie vim infers, & seducere contendis libertam jugique impatientem ecclæsiam, scito, nos numquam pietatem desertos, nec taciturnitatem æquanimi laturos, sed secundum præceptum absque metu reprehensuros, & additis etiam minis increpaturos. Ideoque hæc ad majestatem tuam mittimus cum hieromonacho, & spirituali Patre, præstantissimo domino Maccario, & nostræ mediocritatis filio, qui & majestatis tuæ de Synodo, quæ ipsi commendavimus, nunciabit. Ardenter enim nos, mihi crede, & ut quivis alius, senioris Romæ & Italorum omnium unionem cupiscimus, dummodo illi veritati manus dent. Quod si mendacium constabiliter contendunt, non possumus cum illis communicare, etiam in uno die omnium cervicibus caput abligantem optime

ANNO
CHRISTI
1443.

GRÆCORUM CONCILIUM.

63

ANNO
CHRISTI
1443.
 συγκατοπίσαι αὐτοῖς, ὃδ' ἐν τάντας ἡμέας διὰ
 μήκη χρόνων ἀπεκράδησαν. κράττον εὐσεβῶν
 καὶ πολὺ, ὅτε τὸν ἀποθανόν μάλλον μὲν τεί-
 θῆται τοιχαρέν καὶ ἀντεῖ ῥωσιλεῦ γαλλικό-
 τατε καὶ θεότατο τοῦ θεοῦ Θεοφάνε, καὶ εὐ-
 μήν Χριστό, καὶ τὰς παραδόσεις τῶν θεοκρύ-
 κων αὐτῷ μαρτυρῶν καθότι εὐσεβῶς ζητεῖς
 χριστὸν τὸν οὐ, ὃς εἰ τοῖς πατέρες ἀμολογοῦσιν ἔρ-
 γον, εὐσεβῶς καὶ δύναται τελείωσαι. οὐδέπου
 γάρ εἰσι τὰς ἡμετέρας εὐσεβεῖας ἀμφιβολῶν,
 καὶ πρὸς απορίαν διατίσουσι, καὶ δισαγμούσιν
 τοῖς Χριστιανοῖς δύναμεν, ἀλλ' ἄμας οὐ δι-
 ἔν γένεται τοπάτην απρίβειαν καὶ ἔρδιναν πε-
 ποίηκε περὶ πίσεως, ὅποια πάτερες εἰς Χριστὸ-
 νέας πεποίηκαν. οὗτοι καὶ τὰς ἀπὸ κτίσεως
 κέρτρα μαρτυρίας εὑρόντες καὶ ἀδικήσαντες πα-
 ρηρὸν τὴν τούτην πνύματον διὰ τὸν τούτην
 πρωθυποκρίτην, ιερέαν μὲν ταῦτα
 βεβίωσαν εἰς πρωτοτόκους. οὗτοι δὲ τὸ σημᾶν παρ-
 ελθόντος διὰ τῆς χάριτος παρεστάσις τὸν εἰ-
 κονομίκας ὄλων ἐπελεύθηκαν πατηρίου, καὶ
 καὶ ὅτα τῆς ὑπερλάμψης καὶ ζωτικῆς ἀντιστά-
 σεως πληρωθέσης, οἱ τῆς ἀντῆς θεωρίας μέ-
 σαι καὶ μαθηταὶ διὰ πνύματος τούτης σαδῶς
 τὸ ματήριον τὸ το γραμμάτες τάξεν θεώρησαν.
 οὐ οὐδέποτε επέδιδον τάντας φρέσκας, οὐ αποχή-
 σωματίου ὄλων: τὴν τῆς ἀτεράντην ρωσιλεῦς ἔκά-
 θεν ἀπόλαυσιν. οὐ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπι-
 τυχάν εἰς Χριστὸν Ιερόν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ἀμην.
 μίαν δικερθρίν Γιούκτιοντος ἔκτην.

64

ANNO
CHRISTI
1443.
 optimum & pie quacumque hora vitam po-
 nere, si semel tandem moriendum est. Aii-
 plestere itaque & tu, o Imperator serenissi-
 me & divinissime, sacras sanctiones & leges
 Christi & traditiones Dei praeconum & Christi
 discipulorum, qui ad hanc usque tempora
 pio vixisti, quod tibi tul parentes con-
 stantur, pie probeque fato functi. Nihil enim
 est in nostra pietate ambiguum, quod ad ha-
 sitationem atque dubitationem in christianis
 dogmatibus erahi possit. Sed enim nulla na-
 tio tantam disputationem & accuratum exa-
 men in rebus fidei posuit, quantum ipsi pa-
 tres nostri in Christi fide, idcoque ab orbe
 condito testimonia recollecta diversis tem-
 poribus a S. Sancto per sacros vates pra-
 vaticinata firmiter illis & ante alia fidem
 prestiterunt; postea prætorgressa umbra,
 gratia accepitu, dispensationis universum &
 salutare absolutum mysterium est. Et sic splen-
 didissima ac vivifica resurrectione absoluta,
 illius mystica, & discipuli per S. Sanctum pla-
 ne mysticum declarantes, omnibus denuncia-
 runt, ut polteri omnes recte eos sequentes
 semper duraturi regni participes evadamus,
 cuius utinam compotes fieri contingat in
 Christo Iesu Domino nostro, Amen. Menis
 Decembrii indictionis sextæ.

NI-

ANNO
CHRISTI
1448.

NICOLAUS PAPA V.

ANNO
CHRISTI
1448.

Sedie ab Anno 1447. usque ad 1455.

AD LAUSANNENSE CONCILIO.

In quo Concilio Basileensis schisma continuatur, & denum
extinguitur,

Ab anno 1448. usque ad 1449.

APPENDIX.

EPISTOLA NICOLAI PAPAE V.

B Decembribus, pontificatus nostri anno primo.
Sic figuratum P de Noxio. †

ad Carolum VII. regem Francorum.

Collatio facta est cum originali per me
Dyonice

Facultatem ei donat tractandi nomine suo pro
ecclesiis, & agendi, concedidi & pro-
missende quidquid judicaverit ne-
cessarium.

DECRETUM PRIMUM SACRI

concilii Lausannensis.

Ex Marte-
ne ver.
Monu. to
VIII. pag.
994.

Nicolaus episcopus servus servorum Dei
charissimo in Christo filio Carolo regi
Francie illustri, salutem & apostolicam be-
nitionem. Commendavimus per alias literas
nostras tuam serenitatem, & eo quod
quarit & agit pro tollendo presenti schismate,
& te hortati sumus ad tam salutifera-
ri operis perfectionem. Verum quoniam Dei
misericordia praestare posset, ut per tuam
serenitatem tantum malum tolleretur de me-
dio, nos considerantes quod sicut iam pes-
tuam sapientiam est tractatum, esset neces-
se pro votiva rerum conclusione concedere
& promittere nonnulla; que debita obser-
vatione indigerent, ac volentes ut que pre-
te promitterentur debitum consequantur ef-
fectum, serenitati tue circa reductionem ad
viam veritatis ab erroribus suis, & ad ec-
clesie unitatem eorum qui a Romana ec-
clesia & a sedis apostolica & vicarii Iesu
Christi obedientia & fide deviantis schisma
in ecclesia Dei excitarunt, cuiuscumque sta-
tus, gradus & conditionis se esse dixerint,
etiam supra Dei ecclesia se assertant
esse dignitate, omnia & singula auctoritate
sua cum eis tractandi, praticandi, an-
nullandi, seu pro multis haberi debere decla-
randi, concludendi, efficiendi & promit-
tendi que circa reductionem hujusmodi ne-
cessaria seu opportuna cognoveris, & que
noster ac sedis apostolica statui, honori ac
dignitati convenire serenitati tue videbun-
tur, plenam & liberam facultatem & po-
tentiam concedimus per presentes. Volentes
ut hec nostra facultas in omnibus per te
promittendis valeat perinde ac si ad ea sin-
gula specialiter se extenderent, & ad ipsa
mandatum haberes speciale: ratum & gra-
tum habituri quicquid per te actum, gestum,
promissum aut factum fuerit in proximis;
que omnia nos observatores promittimus bo-
na fide. Datum Rome apud S. Petrum an-
no incarnationis Domini 1447. pridie Idus

Concil. General. Tom. XXXV.

Sacrofonda generalis synodus Lausannen- Ibid.
sis in Spiritu sancto legitime congregata, universalem ecclesiam representans, presidente in ea sanctissimo domino Felice papa quinto, ad futuram rei memoriam.

Divinus attestatur sermo, quod ubi Spi-
ritus Domini ibi libertas; libertas utique a-
gendi que fieri suader Spiritus Domini, cu-
jusmodi illa sunt que a generali synodo per-
aguntur, visa ita fieri debere, & a Spiritu
sancto qui praesidet, & a patribus ibidem
congregatis. Dicit enim: Vobis est Spi-
ritus sancto & nobis. A rationibus igitur lym-
balibus permixta debita est libertas: pro-
pter quod si deliberato universitatis propo-
sito impedimento assit publica secularis po-
tentia, ne libere sint ejusmodi actiones Spi-
ritus, locus ille a patribus relinquendus est,
suos instruente discipulos Salvatorem in quam-
cumque intrassent civitatem, si non recipi-
dant eos, nec audirent eorum sermones,
quod exirent foras de civitate illa, ut a
quisbus recedebant intelligerent, non discri-
palorum temporali lucro, sed eorum fulle
gratiae & utilitatibus in eam civitatem conve-
niisse. Synodo vero generali id profecto age-
re convenit. Experientia namque ab initio
Christianae religionis aperte nos docet Pa-
trum conventus ad concilium celebranda suis
filiis honoris atque gratiae illis civitatibus, a-
pud quas generales synodi celebrationis ea-
rum finem accepissent. Erenim ipsorum no-
men celebre reddunt per secula, que in eis
sunt declarationes fidei: quoniam veritas
Domini manet in eternum. Decreta quo-
que ibidem condita ad perpetuam rei me-
moriem, quemadmodum nominis gloriam,
aceperunt apud Grecos Nicena, Epheli-
na, Chalcedonensis & Constantinopolitana
civitates: apud Latinos vero Romana, Lugau-
nensis, Viennensis & Constantiensis, aliaeque
plures.

Sed & propter zelitam earum nominis

E lau-

ANNO
CHRISTI
1448.

laudem & copiosa atque multiplex utilitas temporanea illis accrescit. Unde nostris sumus experti diebus, quamplures civitates desiderare apud se celebrari generale concilium, offerentes salvos conductus, suos aliquae multa accommoda, ut in plena libertate apud eas celebratio fiat concilii generalis.

Rem notissimam eloquimur, translationis sanctæ synodi Basileensis justas & manifestas exponentes causas. Sancta hæc synodus Lausannensis, in Basileensi civitate dum constituta, multis perseveravit annis pro felici consummatione sanctorum operum, ad quæ ab initio fuerat legitime congregata, & protali, tamquam veræ universalem ecclesiam representans, ab universis Christi fidelibus recognita atque venerata. Permanerat vero his ultimis diebus ea praesertim ratione, ut inibi unio fieret & pax vera atque integra ecclesiae daretur, pro qua asequenda certa avisamenta in dicta Gebennensi de mense Decembri proxime lapidicelebrata, concepta fuere, in praesentia Iosephini oratorum carissimorum ecclesie filiorum Caroli Francorum, Henrici Anglie, & Renati Sicilie regum illustrium, atque nobilis viri Ludovici Dalphini Viennensis primogeniti prefati Caroli Francorum regis illustris, inter cetera continentia, ut in sacro ipso Basiliensi concilio unio & pax darentur.

Quncirca magis ac magis nostrum fuit desiderium in dicta periantere civitate, quanto ad pacem ipsam dono Dei secuturam propinquorem inspiciebamus dispositionem. Sed necessitas cogit perhibere testimonium veritati. Die tiquidem XIV. mensis Junii proxime præteriti, venerabilis Fredericus episcopus Basiliensis; præpositus, aliquique plures de capitulo & clero; item antiquus magister civium, aliquique plures de consulatu Basiliensi, eorum notariis & scribis ad hocem, ut dicebant, ut nos sciemus id quod ipsi sciebant, & semper eo melius secundum hoc sciremus, & possemus nos regere atque providere; nobis intimarunt, significatum eis suisse per suarum litterarum oratorum, quemadmodum ferta sexta post festum Corporis Christi, in judicio camerae Romanorum regis, super articulo salvum - conductum concernente, quod per eos revocari deberet, contra eos lata susscit sententia; quodque magna cum difficultate obtinuerint a rege spatiu duorum mensium: sed quod interim in ea civitate non fierent actus conciliares: verum quod de his non haberent adhuc testimonium authenticum litterarum ipsius domini regis, intimabant nobis illa relative.

His intellectis, quoniam infra paucissimos dies oratores ipsos regressus sperabatur, post quorum adventum, sicut postea intimauit, a rege ordinatum erat actus non fieri conciliares, attendentes nos jam suisse avisatos, nec concilii indemnitatibz providere posse, si post regressum dictorum oratorum non erant faciendi conciliares actus; Spiritus sancti dono, cui immensas referimus gratias, singulariter assistente, juxta decreto formam, prævia matura deliberatione & scrutatis votis singulorum suppitorum

LAUSANNENSE CONCILIIUM.

ANNO
CHRISTI
1448.

in sacris deputationibus & generali congregatione, unanimi omnium consensu accedente, publicatum est decretum sessionis quadragesima quinta dicti concilii, incipiens: De fiducia Ezechieles rex, de allegatione loci pro futuro concilio, & de translatione ipsius sacri Basiliensis concilii in hanc civitatem, pro ejus continuatione.

Deinde post redditum dictorum oratorum, qui sequenti applicuerunt hebdomada; non obstantibus requisitionibus, exhortationibus, nostro ex mandato, quomodo alias plures factum erat, per dilectissimos ecclesie filios Johangem tituli sancti Callixti, & Guillermum tituli S. Marcelli sancta Romanae ecclesie presbyteros cardinales, aliosque prelatos & doctores, in consulatu dictæ civitatis fasces, quatinus persistere vellent in salvo conductu per eos nobis concessu: post relationem suorum oratorum, ut dixerunt, maturis deliberationibus habitis in novo, antiquo & magno consulatibus, per eosdem revocatione dicti salvi conductus facta est.

Et die vigesima octava dicti mensis Junii ad specialem eorum requisitionem de mandato presidentis ipsius sacri Basiliensis concilii, vocatis & in loco sacre deputationis fidei, ubi similes fieri conventiones consuerunt, congregatis suppitoris ejus, presentibus dicti episcopo ac multis de capitulo & clero, novus magister civium, antiquus ma-

gister Zunistarum, aliquique plures de consulatu dictæ civitatis Basiliensis, presentibus scribis & testimonium perhibentibus, quod ad infra scripta specialem a consulatu haberent commissionem legi fecerunt in vulgari Theotonico, quo scripta erant, & demum Latino interpretantes sermone, litteras prefatis Romanorum regis, de revocatione facienda dicti salvi conductus; alias etiam ejusdem litteras gravia continentis mandata contra libertatem & auctoritatem ipsius sacri concilii, assidentes expresse, voluisse dictum Romanorum regem, ut post redditum ipsorum oratorum in dicta civitate non fierent actus conciliares: quodque ex parte & de mandato ipsius hæc nobis intimabant. Et ex abundanti quod revocabant, & actu revocarunt dictum salvum-conductum, publice assertantes, quod dicta civitas Basiliensis non vellet apud ipsum dominum regem de inobedientia sive rebellione quacumque notari; sed vellet, prout necesse haberet, voluntati & mandatis regiis hujusmodi plenarie obedire, prout de his aliquique multis, eamdem concernentibus materiam, publicis constat instrumentis, quæ inter alia gesta sacri concilii redigi mandavimus.

Sancta igitur hæc synodus Lausannensis de premillis veram atque plenam habens notitiam, presenti decreto suo decernit atque declarat conditions, in dicto decreto contentas, suisse & esse purificatas, ipsamque sanctam Basiliensem synodum pro ejus continuatione suisse & esse legitime translatam in hanc civitatem Lausannensem, quæm habilem, tutam & idoneam fore ad ipsius sacri Basiliensis concilii continuationem iudicat atque venient decernens etiam & declarans sacrum generale concilium, quod in dicta civitate Basiliensi usque ad ejus translacionem

ANNO Lausannensi, in nomine Patris & Filii & Spiritus Christi
1448. ritus sancti, cum eisdem modis & formis,
 qualitatibus & ordinationibus, cum quibus
 in dicta civitate Basileensi fuit, etaque a sua
 transitionis tempore, continandum fore
 & prosecutionem habere. Omnesque & in-
 gulos, qui generalibus concilii intereste te-
 nentur, in ipso conveniri debere ad ea sum-
 ma opera, propter que Basilea congregatum
 fuit, & presertim ad prosecutionem dande-
 in ecclesia unionis & pacis.

Quapropter presenti suo solemni decreto
 sancta hec synodus Lausannensis, specialiter
 & expresse assidente in hoc laudissimo Fe-
 liete papae quinti, publice assedit & declarat,
 quod parata est atque intendit in hoc loco
 omnia & singula facere pro unione & pace
 in ecclesia dandis, & specialiter quae per suas
 litteras predictas avitamenta concernentes,
 praefatis principibus, necnon carissimo ecclae-
 si filio Johanni Castellio & Legionis regi
 illustri directas, facturam se obtutit, quem-
 admodum si Basilea, prout speravit & de-
 siderabat, permanisset.

Datum Lausanne in sessione nostra pu-
 blica ipsius sancte synodi, in eccllesia majo-
 ri Lausannensi solemniter celebrata IX. cal.
 Augusti anno a nativitate Domini mil.
 Iesimo quadragecentesimo quadragesimo o-
 tavo.

BULLÆ NICOLAI PAPÆ V.

*super restitutione occasione dissensionis
 ecclæsiæ dudum spoliatorum, con-
 ceffarum, &c.*

Ibid. **N**icolaus episcopus servus servorum Dei
 ad perpetuam rei memoriam. A pacis
 auctore & omnium bonorum largitore Deo
 munus excellentissimum accepimus, quo u-
 niversalis ecclæsia, quæ propter divisiones
 subortas inter felicis recordationis Euge-
 nium papam IV. predecessorum nostrum &
 tunc Basileense concilium, multis, pro do-
 lor: ab annis variis extitit agitata procel-
 lis, gravissimis adversitatibus lacelita, ve-
 hementibus obducta turbinibus, in tranquil-
 litatem, pacem, caritatemque consurgeret.
 Siquidem tractatu & interventu oratorum
 carissimorum in Christo filiorum Francorum,
 Anglie, Renati Sicilie regum, necnon Del-
 phini Viennensis primogeniti Francorum re-
 gis illustris, pacem ecclæsiæ redditam vide-
 mus, dum perceperimus venerabilem ac ca-
 rissimum fratrem nostrum Amedeum primum
 cardinalem episcopum Sabinensem, in non-
 nullis provinciis apostolica sedis legatum,
 vicariumque perpetuum, Felicem papam V.
 tunc in sua obedientia nominatum, iuri
 quod in papatu afferbat se habere, ad hu-
 jusmodi pacem ecclæsiæ obtinendam cœlisse.
 Eos vero qui Basilea postmodumque Lau-
 sanne, sub nomine generalis concilii hac-
 tenus permanerunt, ordinasse & publicas-

se, nobis tamquam unico & indubitate sum-
 mo pontifici obedendum esse a cunctis fi-
 delibus, & prefatam Lausannensem datu-
 viisse cong regationem.

ANNO
CHRISTI
1448.

2. Quapropter nostri officii debitum esse
 arbitramur, mentis aciem potestatique no-
 stræ plenitudinem extendere in cuncta & in-
 gula, per quæ facultatarum delictionum &
 divisionum fomenta penitus extirpentur,
 ut ad restitutionem & conservationem ita-
 tur & honorum cujuslibet apertissime pullu-
 let & perseveret integritas, reddaturque pa-
 cis clarissima virtus, quod abituit caliginosa
 divisio.

3. Omnes igitur & singulos, quocumque
 nomine computentur, qui tam in Basileensi
 quan Lausannensi civitatibus sub nomine
 generalis concilii, & ratione obedientie,
 adhesionis, seu favoris tam prefato vene-
 rabilac carissimo fratri nostro Amadeo car-
 dinali, episcopo, legato & vicario supradicto,
 in sua obedientia tunc Felici V. no-
 minato, quam ipsi tune ibidem congrega-
 tis, quoniamdoliber praetitorum & factorum,
 ecclæsiæ metropolitanis, cathedralibus, mo-
 nastryis, dignitatibus etiam majoribus post
 pontificales in cathedralibus, aut principi-
 bus in collegiatis ecclæsiis, necnon mona-
 steryis, prioratibus, praeposituris, persona-
 tibus, administrationibus, officiis, necnon
 canoniciis & praebendis, ceterisque qui-

busvis beneficiis ecclæsticis cum cura &
 sine cura, secularibus sive regularibus qui-
 buscumque, iuribus quoque & jurisdictionib-
 us, pensionibus & commendis, castis,
 dominis, terris, feodis, possessionibus, he-
 reditatis ac rebus & bonis suis quibuscumque
 per litteras prefati Eugenii pape pre-
 decessoris nostri ac nostras, vel ipsius aut
 nostra seu ecclæsticâ alia quacumque au-
 thoritate, privati aut destituti existunt, ad
 ecclæsias, monasteria, dignitates, priora-
 tus, officia, necnon canoniciatus & praeben-
 das, ceteraque beneficia ecclæstica cum
 cura vel sine cura, secularia vel regularia,
 iura quoque & jurisdictiones, necnon pen-
 tiones, commendas, castra, dominia, ter-
 ras, feoda, possessio-nes, hereditates, ac res
 & bona hujusmodi in illum statum pristinum
 in quo ante tempus & tempore privatio-
 nis & destitutionis hujusmodi erant, ac si
 factæ non fuissent, pro bono pacis & uni-
 onis ecclæsiæ realiter & cum effectu restitu-
 endos, reponendos, & reintegrandos fore de-
 cernimus, & declaramus, ac motu proprio
 ex certa scientia, plenitudineque potestati
 apostolice, de venerabilitum fratrum no-
 strorum S. R. E. cardinalium conilio &
 sensu, tenore prætentum restitutimus, re-
 integramus, etiam si ab aliis personis seu co-
 rum aliquo, in re vel ad rem ius queritur
 fore ex collatione, provitione, seu dispo-
 sitione sedis apostolice sive alia quacumque,
 quæ quidem collationes, provitiones, dispo-
 sitiones cum omnibus inde fecutis, humili-
 bus motu, scientia ac plenitudine potestatis
 pro infectis haderi voluntus, nulliusque ro-
 boris vel momenti, etiam si in viâ eorum
 habita fuerit posseſſio ecclæiarum, mona-
 steriorum, dignitatum, prioratum, praepo-
 situtarum, personatum, administrationum,

**ANNO
CHRISTI
1449.** officiorum, necnon canoniciatum, præbendarum & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, iuriū quoque & jurisdictionum, necnon pensionum, commendarum, castorum, dominiorum, terrarum, feudorum, possessionum, hereditatum, rerum & bonorum predicatorum: omnes, unam & singulas supplicationes ac signaturas, etiam in proprio motu emanantes, ac literas defulper expeditas in registris supplicationum & bullarum callantes & expressis callari mandantes.

4. Et privatis & destitutis antedictis opportune provideatur, ipique certiores per nos reddantur, omnibus & singulis quaruncumque metropolitanarum & cathedralium, ac diarum ecclesiastarum, ac monasteriorum capitulis, conventibus ac singularibus personis earundem, ceterisque ad quem vel ad quos ecclesiastarum monasteriorum, dignitatum & beneficiorum superius, ut praemittitur, specificatorum electio, institutio, presentatio, provitio seu quavis alia dilatio spētare dignoscitur, communiter & divitim, & alias quomodolibet, omnibusque aliis & singulis personis, tam ecclesiasticis quam secularibus quibuscumque nominibus cœntantur, aut cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditio-
nis vel præminentia, et ambi patriarchalis, archiepiscopalis, aut episcopalis existant, & specialiter possessoribus aut de-
tentoribus, earundem ecclesiastarum, dignitatibus & beneficiorum superius designatorum, etiam succellentes fuerint in dictis ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, beneficiis illis, qui per privationem alicuius ex permanentibus, adherentibus, obedientibus predicitis possessionem habuerunt ex collatione facta tamquam de vacante per obitum, aut per viam renegationis, permutationis, seu alias quoquemodo, videlicet patriarchis, archiepiscopis & episcopis sub suspensionis ab ingressu ecclesie; minoribus vero personis singularibus sub excommunicatione, detentoribus quoque & eis auxilium dantibus sub simili excommunicationis pena ac privatione omnium & singulorum beneficiorum & officiorum suorum quæ obtinent, inhabilitatione ad illa & alia in posterum obtinenda perpetueque infamie; collegii vero capituli ac conventibus sub suspensionis ad minus poenis, sententiis, censuris, quas contra facientes & rebelles, prout quenlibet eorum concernit, incurrire ipso facto, districte præcipimus atque mandamus; quatinus infra novem dierum spatium, postquam sive personaliter seu in loco beneficii, aut loco illi viciniori, ad quem pro presentium executione seu publicatione tuus patebit accessus, defulper fuerint requisi-
ti, seu alter eorum fuerit requisitus, imme-
diate sequentium impetrantes, seu de-
tentores ecclesiastarum, monasteriorum, dignitatum, prioratum, præpositurarum, personatum, administrationum & officiorum, necnon canoniciatum & præbendarum & aliorum beneficiorum, iuriū quoque & jurisdictionum, necnon pensionum, commendarum, castorum, dominiorum, terrarum, feudorum, possessionum, hereditatum, & rerum ac bonorum predicatorum privatis & destitutis hujusmodi, prout quenlibet eorum concernit, aut eorum legitimis procuratibus et nulli alteri plenarie & integre respondeant, ac debitam solutionem faciant, & quilibet eorum impendat realiter & cum effectu, rejectis in præmissis omnibus & singulis exceptionibus, cautelis, necnon ap-
pellationibus quibuscumque in præjudicium

**ANNO
CHRISTI
1449.**

ratum, & rerum ac bonorum hujusmodi, ab iporum . . . eorumdem possessione seu dete-
ctione, quantum in eis est amoveant & abi-
cient, ac alioveri faciant & proculent; quos nos etiam per praesentes amovemus &
abiciimus, ac pro abiectis & amotis haberi
volumus. Privatos quoque & destitutos in
& ad corporalem & aqualem possessionem
ecclesiastarum, monasteriorum, dignitatum,
beneficiorum, officiorum & aliorum predi-
ctorum pure & libere reponant, restituant,
& reintegrent, dictique impetrantes &
detentores, post requisitionem seu examinatio-
nem & publicationem hujusmodi sic, ut praemittitur, saecas, ecclesiastas, monasteria, di-
gnitates, præposituras, personatus, admini-
strations & officia, necnon canoniciatum
& præbendas & alia beneficia, jura quoque
& juridictiones, necnon pensiones, com-
mendas, castra, dominia, terras, feuda,
possessiones, hereditates, res ac bona antedicta
dictis privatis & destitutis realiter &
cum effectu restituant, illaremque possesso-
rem vacuum, liberam, & expeditam dimittant,
ac eisdem pacifice uti & gaudere si-
nant & permittant, nec se de illis in antea
quomodolibet impediant per se vel alium seu
alios publice vel oculite, directe vel indi-
recte, quovis quezito colore, vel ingenio:
siquin statim lapsu dæ termino, contra-
venientes hujusmodi, si patriarchæ, archie-
piscopi, aut episcopi fuerint, ab ingressu
ecclesiæ suspensos; minores vero personas
singulares excommunicatos, necnon posses-
sores seu detentores, ipsos; & eis auxilium
dantes, ultra excommunicationis penam,
beneficiis & officiis suis privatos, inhabiles
& infames: capitula vero collegia &
conventus a divinis suspensos per quemlibet
ordinarium loci; seu in dignitate constitutum,
sive canonicum alicuius ecclesiæ cathedralis
per ipsum privatum aut destitutum eligendi
aut executorem dandi super hujusmodi
nostra voluntate, sive in curia Romana,
sive extra eam declarari & denunciari volu-
mus & mandamus. Super quibus omnibus
& singulis eisdem & eorum cuiilibet plena-
riam auctoritate apostolica damus & conces-
dimus facultatem: mandantes omnibus &
singulis vassalibus, attendoribus, agriculto-
ribus, colonis, censuariis, reddituaris & aliis
quibuscumque, quatenus post publicationem
præsentium, de universis & singulis fructi-
bus, redditibus, censibus, juribus, obven-
tionibus ecclesiastarum, monasteriorum, di-
gnitatibus, prioratum, præpositurarum,
personatum, administrationum officiorum,
necnon canoniciatum, præbendarum, &
aliorum beneficiorum, iuriū quoque, juris-
ditionum, necnon pensionum, commendarum,
castorum, dominiorum, terrarum, feudorum,
possessionum, hereditatum, & rerum ac bonorum
predicatorum privatis & destitutis hujusmodi,
prout quenlibet eorum concernit, aut eorum legitimis
procuratibus et nulli alteri plenarie & integre
respondeant, ac debitam solutionem faciant,
& quilibet eorum impendat realiter & cum
effectu, rejectis in præmissis omnibus &
singulis exceptionibus, cautelis, necnon ap-
pellationibus quibuscumque in præjudicium
bu-

ANNO
CHRISTI
1449.

hujusmodi restitutorum interpositis & interponendis, quas tamquam trivolas & inanes cum inde secutis & securis, pro bono pacis & unionis ecclesie cassamus & irritamus & annullamus, & pro infestis haberi volumis, detinentes per illa, interpositionem, restitutionem, & reintegracionem antedictas nullomodo impediri debere quolibet vel differrri, quibuscumque etiam super illis & aliis premissis, & eorum quilibet perpetuum silentium imponentes.

5. Et ne privatis & destitutis antedictis ulteriores premissorum occasione dentur vexationes, vicecancellario & quibuscumque alius officialibus nostris mandamus, expresse inhibentes, ne ad instantiam possessorum seu detentorum praeditum, aut cuiuscumque alterius super causis praetentiarum appellationem hujusmodi, aut alias via simplicis querelae seu restitutionis in integrum aliquam commissiōnem signare seu recipiētum etiam extra curiam concedere. Neque auditores caesarum palatii nostri commissiones, sive ordinarii locorum, aut alii quicunque rescripta hujusmodi recipere praeiungant seu attinent. Ut autem premissa, que pro pace, unione & quiete in ecclesia dandis sunt ordinata, firmius observentur, dicto venerabili ac carissimo fratri nostro Amedeo, primo cardinali, legato, vicario perpetuo, ut premissum est, felici pape V. tunc in sua obedientia nominato, necnon illis qui, ut praemittitur, Bellinzona & Lausanne sibi nomine generalis concilii fuerunt, ac illis qui eis aut alteri eorum adhaerunt, de omnibus & singulis quos praesens tangit negotiis, & eorum cuiilibet, pro nobis & iuccelloribus nostris Romanis pontificibus, de consilio & attitu quibus supra, pollicemur atque promittimus omnia & singula in his nostris litteris contenta inviolabiliter observare, atque observari facere, contra ea seu eorum quilibet in toto vel in parte, nullo umquam tempore quicquam innovare seu facere, & quod nobis licere non patimur eisdem successoribus nostris indicamus: dicensentes ex nunc irritum & inane, si secus a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignorantiter contigerit attentari. Constitutionibus, ordinationibus apostolicis, necnon quarumcumque ecclesiasticis, monasteriorum & ordinum statutis & consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, certiique contrariis quibuscumque non obstantibus: quin immo si adversus premissa seu eorum aliquod aliquæ litteræ apostolicae quascumque declarationes, seu concessiones, clausulas etiam derogatorias generales vel speciales sub quacumque verborum expressione in se continent, etiam in eis dicuntur: Non obstantibus quibuscumque clausulis E dicentibus, quod illis non derogetur, nisi specialiter de eisdem fiat mentio, aut mandata etiam poenalia ad cuiuscumque instantiam, etiam motu proprio, aut ex certa scientia ab ipso nostro praedecessore, vel a nobis, seu ejus vel nostra auctoritate, sive quovis alio emanant, seu in futurum emanarent, aut aliquo umquam tempore apparent, et quas hujusmodi reintegratio seu resti-

LAUSANNENSE CONCILIO.

ANNO
CHRISTI
1449.

tatio impeditur vel retardari, aut huic nostræ voluntati & pollicitationi, seu litteris praesibus quomodolibet derogari, vel prajudicium aliquod in aliqua sui parte quovis modo haberi possit, cum omnibus & singulis inde secutis executionibus & processibus pro infestis haberi volumis, nulliusque extere roboris vel momenti pro bono pacis & unionis praediarum decernimus & declaramus, nisi hujusmodi litteræ consecutæ sint & expeditæ de expreßio contentu illius, aut illorum quibus hanc nostram pollicitationem facimus: de quo alias quam per tenorem litterarum apostolicarum legitime edulæ, omnium & singulorum praedictorum tenores & effectus specificè & inter se pro expressis habentes. Et quoniam difficile faret praesentes litteras ad singulas, in quibus eis fides forsitan facienda fuerit, loca deferri, deceperimus, quod ipsarum tractumto manu publica & sigillo al cuius episcopalis vel superioris ecclesiastice curiae munito, tamquam prefatis, si originales exhiberentur, litteris plena fides adhibetur, & stetur perinde ac si dictæ originales litteræ forent exhibitæ vel ostenta. Mandantes nihilominus litteras in humili forma pro praedictis & aliis quibuscumque singularibus personis eas petentes aut habere volentes, illorum nominibus & executionibus specificè & expresse, cum designatione quorumdam beneficiorum quibus privati & destituti existunt gratis in cancellaria nostra & alibi moderato salario expediti, cum designatione, conservatoria & exemptorum in forma meliori & fortiori conformiter ad premissa, & in auxilium & robur eorumdem, & ut premissa omnia & singula ad opus & utilitatem privatorum & destitutorum ceterum & plenariam nostræ voluntatis executionem fortiantur, omnibus regibus & principibus ac dominis temporalibus, in quorum dominis & terris beneficia restituenda consistunt, in virtute sanctæ obedientie precipimus & mandamus, ut privatis & destitutis ipsis pro restitutione beneficiorum suorum, auxilium sui brachii praebant secularis, favoremque opportunum exhibeant. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrorum constitutionis, abjectionis, praecetti, mandati, dationis, concessionis, cassationis, irritationis, annulationis, implicationis, inhibitionis, pollicitationis, promissionis, decreti & voluntatis infringere, vel ausu remerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumenter, indignar oneri omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incurvurum. Datum Spoleti, anno Incarnationis Dominiæ MCCCCXLIX. XIV. calendas Iulii, pontificatus nostri anno tertio.

LAUSANNENSE CONCILIJ.

ANNO
CHRISTI
1449.

FELICIS V. ANTIPAPE

Bulla qua usurpata dignitatis renuntiat.

Felix episcopus seruit servorum Dei ad per-
petuum rei memoriam.

Recitat Zandtlet
in Chro.
Vulgat.
Martene
Vet. Mon.
to. V. p.
467.

Quas ob causas evocati & emoti curam apostolici regiminis suscepimus, toti se numero manifestavimus orbi. Quam in Chro. Vulgat. a quam enim imparitatem nostrarum virium Martene ad sustinendam hujusmodi oneris gravitatem Vet. Mon. sentiremus; nihilominus, ubi universalis ecclesia Basilea in Spiritu Sancto legitime congregata pias exhortationes simul ac sanctas missiones accepimus, quibus ad succurendum auctoritati ecclesiae suppressae nimium incessanter commonebamus, concaluit introrsum cor nostrum pietate, que ad omnia valet, & caritate, que omnia sustinet, animum fraudulosum congerminantibus, atque confidentes in illo qui omnia potest, & de cuius agebatur negotio, tranquillam solitudinem reliquimus, laboriosum & immensum opus aggrediendo. Namque immortali Deo nihil placentius offerri existimamus posse, quam conatus nostros in obsequio ecclesiae, grandibus & infuetis oppugnationibus conturbare. Quid nempe condignum reddi potest ab homine illi inclita matri nostrae, cuius in gremia fidelis quisque salutem consequitur, propter quam unigenitus filius Dei Deus noster & Dominus Jesus Christus de sinu patris ad terras descendens, & proprium sanguinem effundere dignatus est. Cumque ipsam videremus tantis perplexam anxietatibus, ut nullus mortalium ab exhibitione possibilis auxilii debetur excusari, profecto cogente fide, excitate devotione, spe denique in nem opime ducendarum rerum freti, personam, operas, facultates quo nostras ex integro devovimus.

Aderat namque tempus quo ab omnibus vehemens debebat restinguiri incendium, & tanto validiore fortiorique praetidio opus erat, quanto sacrorum conciliorum generalium auctoritas fortius agitata, non modo fluctuaret, sed quasi conculcata prostrataque jaceret. Non enim exciderat a memoria nostra Sacri Constantiensis concilium nulla unquam oblitione defenda definitio, que videlicet sancta Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata concilium generale faciens, ecclesiamque catholicam militarem representans, potestatem immediate a Christo habet, cui quilibet, cuiuscumque statutis vel dignitatibus, etiamque papalis existat, obedire tenetur, in his que pertinent ad fidem, extirpationemque schismatis, & ad generalem reformationem ecclesie Dei in capite & membris. Satis etiam & recenter editum decretum Sacri concilij Basiliensis audiembamus, hanc veritatem resumendo confirmans, conspiciebanus non minus eandem ab ecclesia catholica suscepit & practicata esse.

Proinde satagentes gravissimis & abhorrendis periculis postea tenuis obviare, ac ostendere cunctis fidelibus rectitudinem quo-

ANNO
CHRISTI
1449.

nostræ, Deo inspirante, voluntatis, quod non eaducorum futiliumque bonorum, sed communis salutis affectu commoti, eamdem sedem apostolicam teneremus; non praesie sed prodesse cupientes, in sancta Synodo Basiliensi personaliter comparere voluimus, sub iure communes pro salute publica labores.

Cumque nobis in temporis processu Juculenter exploratum fore, dissensionis & differentiae materiam in ecclesia sancta Dei magis ac magis obdurari; dubitantes, ne a quovis hominum de scandalio notari possemus; oblationes multas & grandes regibus ac principibus orbis destinare curavimus; ex quibus quidem animadvestere potuerunt, nos propria non querere, sed que Jesu Christi, ac publicam pacem; neque umquam a formis modique a patribus, dum schismata vi- gerent, pro unitatis & pacis obtentu traditis, & praticatis divertere, liberiori apto que animo temper acquirevi omnibus & singulis, que ad ferentiam redintegratio- neque ecclesiae judicata fuerant quomodo libet opportuna: atque longe ferventiori studio laboravimus & invigilavimus per nostrarum celsionis & renunciationis medium, dilectos, distantes animos Christi fidelium counire, quam in sede potentiae, manente schismate, diutius immorari. Non enim ignoramus schismatis incommoda mortifera. Scimus etiam Christianam religionem a pa- cis auctore fundatam, sine pacis vinculo damnosa confusioni subjacere. Cumque pax omnium rerum tranquillitas sit, & ea nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil postremo melius inveniri; debito filialis astringebamus pietatis ipsi matris ecclesiae luctuose venustatem, jucunditatem, integratatem, unionem & pacem extrema politissime curare; quantumque pro hujusmodi excelli & desideratissimi boni consecratione perleveranter & indefesse laboravimus apud ipsos reges & principes certosique fideles, & nostris accuratissimis diligencie, multiplicimumque litteratum tenori- bus totus fere cognovit orbis.

Nunc igitur ut tempus constituti sub inef- fabili incomprehensibilique providentia Dei omnia disponentis & uigentis in melius, post acerrimos continuoque labores, quos folius veritatis manifestanda auctoritatisque generalium conciliorum conservandæ gratia voluimus amplexi, maxime post carissi- rum in Christo filiorum Francorum, Anglie & Sicilie regum, necnon delphini Viennensis, primogeniti Francorum regis illustrissimi, supplices frequentesque instantias, quarum saluberrimis iunctionibus intentas semper commendavimus aures nostras, omnes cogitatus per orbem dilpersos in arcem unicæ considerationis reducimus, desiderantes namque toto corde, in hoc dierum nostrorum refudio, beatam pacem in ecclesia Dei diseminari, que veluti a nostris egesta manus, in corda omnium fidelium dilabatur, sine ritatem nostræ intentionis per evum restauratam, exemplo Domini nostri Jesu Christi, qui sic dilexit ecclesiam, ut pro ea non modo formam servi acciperet, sed tra- deret semetipsum; in hac sancta synodo Lau-

LAUSANNENSE CONCILIOUM.

77

**ANNO
CHRISTI
1449.**

sannensi in spiritu legitime congregata, universalis ecclesiam representante, pure, libere, simpliciter, sincere & realiter cum effectu; in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, papatui, eiusdem oneri, honori, dignitati, titulo & possessioni cedimat, & renuntiantur per presentes, sacerdantes quod in futorum prefati ceterique reges ac principes, prelati & alii catholicci, quibus hismodi nostram renunciationem acceptissimam fore judicamus, auctoritatem sacrorum conciliorum generalium, eaque tuebuntur & defendent, quodque universalis ecclesia pro cuius dignitate, supereminencia, & auctoritate totis viribus pugnavimus, nos apud clementiam primi & eterni pastoris, nostrae hujus pacificae humilitatis contemplatione, suis devotionibus jugibusque orationibus commendabat. Datum Lausanne VII. idus Aprilis, anno a Nativitate Domini MCCCCXLIX. pontificatus nostri anno nono.

SACROSANCTA GENERALIS SYNODUS

Lausanneris in Spiritu Sancto legitime congregata, universalis ecclesiam representans, ad perpetuam res memorem.

**Apud
Raynald.
ad Annum
1449. § 3.**

Multis ab annis circumspicientes ecclesiam catholicam gravissimi impedimentis & conturbationibus infestari, cum confusis erroribus, tum moribus depravatis, tum (proh dolor) invalecente schismate que mentes Christi fidelium paulo momento hue & illuc impulse gutantes incertaque vagabantur accuratissimis studiis invigilavimus prominentibus periculis, gravibus malis in virtute sancti Spiritus obviare, & pro nostra possibilitate consulere publice saluti in idem tempus deveneramus, permittendo Deo, quo non modo perniciofa erroris alacrus audacia vel promulganda disciplina virtutum, vel inter dissidentes principes populosque firmanda concordia videretur, verum opera pretium fuit auctoritatem ecclesie universalis insolentius oppugnaram viribus accumulatis & extremis defensare, arque tanto fortius incumbere continuo gloriofoque certamini, quanta ex tantu offensa suppressaque veritate indicavimus populum christianum in scandalum irreparabile colapsurum, nobis ipsis persuadentibus, nullo unquam convenientiore fruatur. Quotisque labore detineri posse, quam tanta in tempestate fluctuanti ecclesie, mitigatis fluctibus turbulentis succurrendo anchoram firmam unius veritatis, unius confessionis, unius pacis in domino jacientes, ut quemadmodum una fides est, unum baptisma, unus Deus, & dominus noster Jesus Christus, ita unanimitatem, integratem, & pacem una sancta catholica confiteretur ecclesia, in hacque sua peregrinatione terrena, cuius finis est tranquilla eternitas, & eterna tranquilitas perlungavi serenitate frueretur saluti cunctarum animarum accommoda.

Is sane finis a nostrorum laborum initio ante oculos versabatur: hoc inibi perleve-

78

**ANNO
CHRISTI
1449.**

ranter communius propositum, ad id ipsum nostri semper effervescere cogitamus, & actiones omnes ulquequaque direximus, prout ex decretis, responsionibus, epistolis, legationibus, mandatis, patientia, longanimitateque nostris nulli Christianae nationi arbitramur incognitum, quantisque fuerit cum tunc sanctissimo domino Felice Papa V. noster ad pacem electus, quantisque congratulationibus oblata media unionis non solum suscepimus, verum etiam declaraverimus necessariam esse pacem (pacem auctoritate tamen ecclesie juxta definitionem sacri Constantientis concilii illibata permanente) maxime pertenserunt charillitorum ecclesie filiorum Francorum, Angliae & Scociae regum, nec non Delphini Viennenlis primogenitus Francorum regis illustrum complurimis in diebus illis sanctissimi domini tunc Felicis papae V. praecipue ingentemque sanctorum iisdem iphi perceperunt, dum pro ecclesie universalis integra pacificatione, quieteque finali obtinenda pure, libere, simpliciter, & sincere, realiter, et cui effectu cessit & renunciavit papatui, volens exemplo domini nostri Iesu Christi, cuius vices gerebat in terris, semetipsum deiaceere, ut ecclesiam in summo tranquillitatis culmine collocaret, atque sue humilitatis admirabili remedio populum Christianum servaret claritate pacis, insigillis utique pietate viri laudibus altissimis extollendi, cuius inclita virtus nec oblivione eorum, qui nunc sunt, negre reticentia futorum poterit sepeleti. Et etiam excellensissimum e coelo dimissum munus suscipiendum cum omni promptitudine & alacritate animorum: propter quod in semperternum agenda sunt habendaeque gratia clementissimo domino Deo nostro, qui ecclesiam suam sanctam tanta nostris temporibus felicitate donavit, ut extirpata caligine, beata pax oriens ex alto cordia omnium fidelium illutrando latificeret. Sursum propterea nostra mentis oculos pia devotione susbilevantes, attentaque meditatione pentantes sapientiam illam eternam pertingen-tem a fine usque ad fines, & disponentes omnia suaviter speciosissimam viam ad abundantiam plenitudinemque tranquillitatis unius ostendisse boni quidem supereminentis & incomparabilis, quod longa expectatio ne cupivimus, nihil iam profecto nobis agendum superesse arbitramur, quam ut cum recta voluntate prefaci domini Felicis concurrentes, pacem ipsam dederatissimam pro qua omne nostri temporis curriculum elaboratum est, in una tandem animorum atque principatus consensione complectamur, tunc namque pacem semper nostrae intentionis Eunicus finis, & terminus nostrae sollicitudinis, requies, amoenitas pacis exitu, nostri porto certamini pacem prepotentem opulentiam victoriam esse probemur.

Desiderantes itaque de unico pastore, uni sancte catholice & apostolice ecclesie providere, cuius solicito sanctoque ministerio populus Christianus feliciter gubernari, atque pacificis & salutiferis semper adaugari valeat incrementis, complurimis loadenibus

LAUSANNENSE CONCILIO.

ANNO
CHRISTI
1449.

tibus & urgentibus causis, & praesertim dilectione dande unionis et pacis in ecclesia sancta Dei, in perfunam dilectissimi ecclesie filii Thomae in sua obedientia Nicolai V. nominati nostra vota conculimus, prestantes ipsum ea factumque summus Pontifices facere rehetur, sida quoque relatione intelligentes eandem credere & tenere veritatem pro conservanda manuteneenda faciendo auctoritate conciliorum in sacrificanda synodo Constantiensi defensauit et declarata, ac in sacro Basileensis concilio res novatam, nec non a praesatis regibus, & principibus, universalibusque orbivs sufficiptam, predicatam, & dogmatizatam, videlicet quod generalis synodus in Spiritu Sancto legitime congregata, generale concilium faciens, ecclesiam catholicam militante representans, potestatem immediate habet a Christo, cui quilibet cuiuscumque status vel dignitatis etiam papalis existat, obediens teneat in iis que pertinere ad fidem, excommunicationem schismatis et ad generalis reformationem ecclesie Dei in capite & in membris, et quod quicunque cuiuscumque status vel dignitatis, etiam papalis existat, qui mandatis, statutis, seu ordinationibus et praeceptis hujus sancte synodi, & cuiuscumque alterius concilii generalis legitime congregari super praemissis sed ad ea pertinentibus factis vel faciendis obediens contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condigne poenitentie subiicitur & debite puniatur, etiam ad alia juris subdita, si opus fuerit, recurrendo: (falsum omnino est eorum principium quo pontificem non ambiguum subici synodo interpretantur, nam de ambiguo tantum sanctio intelligenda fuit.)

Ad laudem igitur Dei omnipotentis, salutem, pacem, et consolationem omnium Christi filiorum sancta hæc synodus in Spiritu Sancto legitime congregata, universalis ecclesiam representans matura, unanimi, concordique deliberatione præhabita in suis sacris deputationibus votis dilectissimum ecclesie filiorum Ludovici S. Ceciliæ Arelateniæ, Ludovici tit. S. Susanne de Warwicke, Georgij tit. S. Marci in Teranibetum Viennensis vulgariter nuncupati, Joannis tit. S. Callixti, Joannis tit. S. Stephani in Coelio-monte de Areto, Bartholomai tit. S. Marci Cornetani vulgariter nuncupati, et Guillelmi tit. S. Margelli S. R. E. presbyterorum cardinalium ac venerabilium nec non dilectorum ecclesie filiorum archiepiscoporum, episcoporum, electorum, abbatum, ducum, divini et humani juris magistrorum, et doctorum, ac omnium et singulorum eidem sancte synodo incorporatorum præstatum dilectissimum ecclesie filium Thomam in sumnum eligit Pontificem nomine, quo nunc appellatur, Nicolaum V. appellandum, utque pro summo pontifice habeatur præensis decreti tenore ex certa scientia statuit et ordinat et decernit iuribus, decretis, et ordinationibus etiam sacri Basileensis concilii quibuscumque non obstantibus, quibus quoad hujusmodi actus celebrationem voluntus esse derogatum, suppliantes omnes et singulos detectus, si qui

ANNO
CHRISTI
1449.

interveniant in premissis, et si tales forent, de quibus deberet presentibus fieri mentio specialis. Mandat propterea, jubet, ac principi ^E hac sancta synoda omnibus et singulis Chalcicolis, quatenus eidem tanquam unico, vero, et indubitate summo pontifici obedient, parcent, et intendant. Dat. Lausanna in sessione nostra publica in maiore ecclesia Lausannensi solemniter celebrata XIII. Kal. maii anno a nativitate Domini millesimo quadragesto quadrigesimo nono.

Sacrosanta generalis synodus Lausannensis in Spiritu Sancto legitime congregata universalis ecclesiam representans ad perpetuam res memoriam.

Sanctorum ecclesie operum finem atque terminum pacem esse docet regius prophetæ, testimoniū perhibet Deum, qui tetra confortat portarum ecclesiarum, fides eius possit pacem. Ad hanc autem in populo Christiano procurandam et firmandam hæc sancta synodus ab initio sui congregata solitudine continua laboravit, ut quemadmodum una fides est, unum baptisma, unus Deus, unum ecclesie ea, ut dominus noster Iesus Christus, ita et in ea praesideat unus et indubitatus Christi vicarius, unus pastor, unus pontifex summus qui in eternam salutem cunctos fideles dirigit salutarium exemplo actionum et sanctorum odore virtutum, quam utique pacem in persona sanctissimi domini Nicolai papæ V. operante Altissimo, his diebus salutis donataam ecclesie conspiciens eadem synodus tempus acceptabile arbitratur tam felici tamque optato fine suas claudere actiones. Quocirca persistens in nominatione loci pro futuro celebrando concilio sancta per ipsam in decreto translationis sua a Basilea in hanc civitatem, iustis et manifestis causis ad optimi suadentibus fine imposito celebrationi tue, praesenti decreto semetipsam dissoluit et dislocatam esse decessit, et inquiturque et singulis in ea conuententibus ad propria remeandi licentiam impartitur ad laudem et gloriam omnipotentis Dei Patris, et filii, et Spiritus sancti. Amen. Dat. Lausanna in sessione nostra publica in maiore ecclesia Lausannensi solemniter celebrata VII. Kal. maii anno a nativitate Domini MCCCCXLIX.

ANNO CHRISTI
A. D. 1449. EPISTOLA JACOBI JUVENTALIS DE URZINIS A.

PULLA NICOLAI PAPAE V.

1449. Episcopi Pictaviensis & patriarcha Antiocheni ad prefectorum Parisiensium camera super approbatione alterum & gestorum quod ruminum Felicis in sua obedientia Papa nominatus.

ANNO
CHRISTI
1449.

De renuntiatione Summi Pontificatus facta a Felice V.

Cariissimi Domini, & Fratres, me vobis in tom. IV. Anec. iuvat post diuturnos labores, sollicitudines, dot. Mart. curaque pro obtainenda S. Ecclesie matris nostrae pace; id tandem placuisse Deo creatori ut gratiam suam largiretur populo suo diu vexato schismatis & scissionis jam de- cennalis (ut bene noscitur) immanitare. Eo enim venti sumus, ut Dei gratia illa me- diante & Regis Domini nostri prudentia sa- tagente excellentissimus Dominus, & pater Domini ducis Sabaudie nuper in obedientia sua Felix Papa dicitur, nunc vero reverendissimus in Christo pater dominus episcopus Sabinenis inter Cardinales S. R. B. primus, & S. A. S. legatus in dignis modicis exemplo sponte libere palam se abdicavit ab omni jure, & possessione sedis Apostolice, quod sibi res arbitrabatur, omnes ejus dignitatis veiles & insignia dimisit, ceterique pariter, qui te habere iustabant generale Concilium hanc Lausannensem urbem e Basilea translatum conventum solverunt, unoque omnibus consilio ad obsequium SS. patris nostri Nicolai papae V. redierunt genuinum unicum pontificem, & Vicarium J. C. illum agno- scentes, que omnia tam sancte, tam iuste, tam egregie praestata sunt, ut omnibus esset honor, nemini propudii agitare fidellum con- scientiae sedarentur; Ecclesia vero optime, & expedite reformaretur opitulante Deo, ut alias vos plenius rescire licebit. Si o- mnia probe discutantur res agende homi- num indoles retumque præstandarum ratio- nes rerumque circumstantiae constabat equi- dem opus hoc Dei non honinum fuisse, in quo Rex Dominus noster gloriam compara- vit, & decus summum, famam apud omnes fideles perpetuam & immortalē. Decet ergo in Dei laudes & gratiarum actiones effundere, qui tale tantaque gratia nos im- merentes donavit. His vero laudibus et gra- tiarum actionibus insisteremus omnibus Regem Dominum nostrum principes, & sub- ditos ejus decet, illi enim & zenti sunt ho- norem operis hujus, aliorumque magnorum & evidenter Deus concessit. Videte quan- ta gratiarum prodigia operatus Deus in ipsum, & super ipsum totamque domum gen- tem nostram, cui super alias Christiani orbi gentes favet impensis. Vixit enim erit si quidquid justum reputaveritis pro tam singulari hoc exterisque Dei munibibus, sic- ut, & pro optimo Ecclesie statu, rectaque gubernatione, pro domini nostri Regis pro- speritate providere, ut grates, laudes, & preces Deo exhibeantur juxta ac eorum, quos hec cura tangit prescriperit in agni- tationem doni Dei, cuius in vobis gratia num- quam non perseveret.

Nicolaus episcopus, servus servorum Del, ad perpetuam rei memoriam.
 Ut pacis, qua nihil desiderabilius in uni- versali ecclesia amplissime diffundatur, & perduret serenitas, omnium corda, quos p. 40. exagitavit, & defatigavit, divisa unitas in- tegra ad cuiuslibet status, & honoris prof- peritatem consolidat: libenter secundum no- stra & apostolicae auctoritatis plenitudinem, Exstet apud Brovium. to. XVII. magnitudinemque voluntatis omnia ample- atur, per que non solum super presenti- bus & futuri, sed & præteritis, ut firma illibataque permaneant, debite provisionis adhibetur remedium. Cum itaque post cre- bras, varijsque concurbationes, quibus mul- tis ab annis sancta Dei subjavit ecclesia, causantibus divisionibus, que inter felicis recordationis Eugenium papam IV. prede- ceſſorem nostrum: & tunc Basileæ Concilium viguerunt, hoc in nostro tempore, & ex altissimi Dei providentia ineffabili, Interpo- sitione, tractatuque oratorum carissimorum in Christo filiorum, Francorum, Anglie, & Renati Sicilie Regum, necnon Delphini Viennen. primogeniti Francorum Regis Il- lustris, pacem Ecclesie redditam videba- mus; dum percepimus venerabilem, & chari- llum fratrem nostrum Amedeum, primum Cardinalem, Episcopum Sabinen. in nonnullis Provinciis Apostolice sedis legatum, Vicariumque perpetuum, Felicem papam V. tunc in sua obedientia nominatum, juri, quod in papatu assertebat se habere, ad hu- jusmodi pacem ecclesie obtainendum cessisse: eos vero, qui Basileæ, postmodum Lausanne sub nomine generalis Concilii, hancen congregati permanerunt ordinasse, & pu- blicasse, nobis tamquam unico, ac indubito summo Pontifici obediendum esse a cun- datis fidelibus, et præstatam Lausannæ. dis- solville Congregationem. Dicentes igitur toto affectu ea perficere: quibus Chilii si- deles suppetitis, & extintis dissensionum, & differentiarum seminariorum, communis fruan- tur concordia cuiuslibet eorum status, hono- ris, reputationis, & quietis stabilitate firmata: qualcumque promotiones, electio- nes confirmationes, postulationes, admisio- nes, translations, commendas, administra- tiones, & provisiores, ad qualcumque pa- triarchales, Metropolitanas, & Cathedra- les Ecclesiæ, necnon Abbatiales dignita- tes, ac monasteriorum regimina quorūcumque exemptorum, & non exemptorum: ne- non qualcumque collationes, provisiores, & dispositiones quorūcumque beneficio- rum ecclesiasticorum, reguliarum & secul- larium: de jure patronatus, etiam laicorum: cum cura vel sine cura, etiamque Ecclesie parochiales fuerint: aut canoniciatus & præ- benda dignitates majores post pontificales in cathedralibus, vel principales in colle- gialis existant, personatusque perpetuae ad- ministrations, vel officia: etiam curata vel ele.

ANNO
CHRISTI
1449.

electiva, in quibuscumque ecclesiis prioratu, conventualis: aut ejusdemcumque conditionis, qualitatis vel nature fuerint: etiam alterius generis, quam expressa pars vel majoris: etiam si ex quavis causa tunc dispositioni apostolice specialiter vel generaliter reservata fuerint litigiosa: aut alias affecta, vel ad fidem apostolica non quo modo libet devoluta vim quorum, seu praetextu collationum, provitionum, reservationum aut aliarum dispositionum hujusmodi, seu alicuius praemilliorum, alias quam ex titulo privationis factarum praemilliarum occasionum, divisionum ipsarum eccliarum, beneficiorum, dignitatum, officiorum, personatum, administrationum, ac canonicatum & praebendarum habita, seu adepta sit possessio, & possidentur de presenti, admissions etiam renegationum quorūcumque beneficiorum, dignitarum, Eccliarum simpliciter, vel ex causa permutationis factarum, auctorizationum & institutionum, pensionum quorūcumque super quorūcumque beneficiorum Eccliarum fructibus, reservationibus, & assignationibus cum processibus, & fulminationibus inde securis, nec non uniones, annexiones, incorporaciones quorūcumque dignitatum & beneficiorum ecclasticorum secularium, & regularium, quibuscumque patriarchalibus, archiepiscopalibus, abbatialibus, & capitularibus mensis, aut monasteriis, conventibus, dignitatibus, canoniciis, & praebendis, vel beneficiis seu ad invicem sub quibusvis verborum formis dimembrationes, etiam ecclasticarum, & beneficiorum quorūcumque, eccliarum quoque monasteriorum, studiorumque generalium fundationes, creationes, surreptiones, & subjectiones & quorūcumque beneficiorum creationes, exemptions. Item renovations pallii: dationes, consecrationes, benedictiones personarum, de ordine ad ordinem translationes, infundationes, institutiones, contra confirmationes, facultatis testandi concessiones, absolutiones, liberationes, quituarias, super quibuscumque debitis ratione decimatarum, semidecimatarum, indulgentiarum, annatarum, communiarum, & minutorum servitorum, vel alias quomodolibet dispensationes, tam super statis quam nataliis, & aliarum inhabilitatum defecitibus super incompatibilibus, in quoconque numero, etiam ad curas parochiales matrimonios, juramento, ordinibus, & voto etiam transmarino, & rebus aliis quibuscumque, nec non absolutiones a quibuscumque excommunicationis, anathematizationis, & aliis censuris ecclasticis interdictorum, tam generalium quam specialium relaxations, ac etiam illarum fulminations, & appositiones juramentorum, etiam fidelitatum relaxations, rehabilitations ab omni macula irregularitatis, aut alia inhabilitate unde cumque processerit, restitutio etiam ad famam, & honores gratiarum, indultorum, indulgentiarum, & privilegiorum, & quascumque alias concessiones, ac omnia & singula tam justitiam, quam gratiam concernientia, sive in foro conscientia, aut contentio in personis, aut locis, que tem-

LAUSANNENSE CONCILIO.

ANNO
CHRISTI
1449.

porē concessionum, & aliorum praemilliorum obdiderunt praefato venerabili, & charissimo fratri nostro Amedeo cardinali, episcopo legato, & vicario supradicto tunc Felici pape V. nominato: ac congregatis antedictis: seu eorum alteri tam per ipsum tunc Basileen. Concilium, & Amedeum in sua obedientia Felicem V. nuncupatum: quam illos, qui in Basileens. & Lausannensis civitatibus sub nomine generalis Concilii congregati remanserunt: aut alium, seu alios sua, aut alterius eorum auctoritate, & de latere legatos delegatos, sive alios quoscumque ab eis, vel eorum altero potestatem habentem conjunctum, vel divisiū qualitercumque facta, geita, concessa, data, iudicata, disposita, & ordinata, etiam majora & graviora, aut alieius ejusdemcumque natura praemillis existant, & specialem requiringant expressionem, que volumus, & determinamus pro expressis species haberi cum omnibus & singulis inde secetis, ac etiam omnia & singula per ordinarios in dictis locis facta, pro bono pacis & unionis ecclesie motu proprio, ex certa scientia, & de apostolicis potestatis plenitudine, de consilio & sensu venerabilium fratrum nostrorum sancte Romanae ecclesie cardinalium, praesentium serie approbamus; ratificamus & etiam confirmamus, rataque & firma haberi volumus, necnon porori pro caute la de personis Patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum, & abbatum quibuscumque eccliarum, & monasteriis, quarum & quorum affecti sunt possessiones, & possident de presenti, necnon de dignitatibus, prioratibus, personatis, administrationibus, officiis, canoniciis, & praebendis, commendis & beneficis quibuscumque etiam sedi apostolice, specialiter vel generaliter reservatis, devolutis vel quomodolibet affectis eorum possessoribus quibuslibet de novo providemus, ac ipsorum omnium fructus, redditus, & proveniens, necnon emolumenta singula in quibuscumque & ubicumque etiam extra diocesum, in quibus ecclias, monasteriis, prioratus, dignitas seu beneficium hujusmodi fuerint constituta, ad eorum possessores spectare & pertinere. Et quod ipsi in tuarum eccliarum monasteriorum, prioratum, dignitatum & beneficiorum prout eorum singulos concernit possessionibus, pro nouj nodi bono pacis, & unionis pacifici reuocante & quieti determinamus & declaramus, gratis & ablique solutione communium, vel minutorum servitorum, annuarum, aut vacantie, tam nostra camera, quam venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium Collegio facienda noverimus, & cognominamus, valoresque ipsorum beneficiorum & dignitatum, ac non obstantia, ipsorum possessorum pro expressis habentibus, constitutionibus & ordinationibus apostolicis non obstantibus quibuscumque insuper quascumque obligaciones seu debita, de & super annatis, seu communius, & minutis servitiis juxta cu re nostre censuetudinem, ceterisque juribus nobis & S. R. E. cardinalium collegio, ceterisque officialibus debitibus: si que deberit dicterentur, occasionum quorūcumque,

me-

ANNO
CHRISTI
1449.

metropolitanarum, et cardinalium ecclesiærum, monasteriorum, dignitarum, prioratum et conventionalium, beneficiorum et officiorum hujusmodi usque ad præsentem diem possessoribus auctodictis, ex humili scientia remittimus, et relaxamus parior & donamus: eosque qui hujusmodi debitum obligati essent, ab omnibus solutione absolvimus et liberamus, et super illis dari quicunque poteritis, aut volentibus demandamus in forma plena debita, et opportuna, fructus etiam illos, quos durante hujusmodi divisione ex dictis ecclesiæ, dignitatibus, beneficiis, et officiis percepimus, etiam si nobis et camere apostolicæ debiti essent, penitus ipsis et cuilibet ipsorum remittimus de dicta sedis munificentia liberali, camerario, thesaurario clericis camere, collectoribus, et subcollectoribus nostris quiduscumque inhibemus sub excommunicationis sententia, et aliis censuris ecclesiasticis, atque poenis, quas remissi, et inhibitioni nostris hujusmodi contravenientes incurtere volumus ipso facto, ne scutus predictis occasione proxima, dicta divisione durante percipios, et per nos remissos ut prefertur, a quoquam quoniodolibet exigere, seu extinqueremus presumant. Dicorum rursus possessorum, singulis adversariis super praefatis ecclesiæ, monasteriis, prioratibus, dignitatibus, officiis, et beneficiis perpetuum silentium imponentes, quascumque promotiones, impetrations, concordiones, provitiones, declaraciones, et litteras desuper pro ipsis avversariis, et aliis quibuscumque in prejudicium ipsorum possessorum, vel derogationem hujusmodi per nos confirmatorum quoniodolibet, etiam si motu proprio ex certa scientia, aut plenitudine potestaris, et de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. cardinalium consilio et assensu, tam per dictum nostrum prædecessorem, quam nos, sive alium quemcumque illius, aut nostra auctoritate, sive alia quacunque factas, das, concessas, et habitas: etiam si in vim earum ipsis, aut alicui eorum jure, vel ad rem jus qualiter foret: nec non diffinitivas, et alias etiam, que in rem transfruerunt judicatas: super ecclesiæ, et aliis premissis in Romana curia, vel alias ubiquecumque contra dictos possessorum promulgatae sententias, et quæcumque inde secuta predictis motu, et scientia, ac plenitudine pro bono pacis et unionis prædictarum, callamus, irritamus, et annulamus, ac calla, irrita, infecta, nullaque et inania, ac viribus vacua declaramus, et denunciamus. Illas vero ex sententiis, que pro predictis possessionibus super præmissis, ac etiam quæcumque alias sententiis, et subrogationes, que pro quibusvis perlonis, partibus se defendantibus illarum omnium nominibus, et cognominibus pro expressis habentes, et que in rem transfruerunt judicatas, in Basileam, seu Lausannæ civitatibus, seu in curia præfati venerabilis, ac charillimi fratris nostri Amedei primi cardinalis, ut transmittitur legati, vicariisque perpetui Ecclesie V. in sua obedientia nominati, usque in hodiernum diem prolatæ, ac subrogationes pro altero ex colligantibus mutuo se defendantibus

ANNO
CHRISTI
1449.

sunt, validas et ratas decernentes: nec non quascumque siles et causas duper in nostra curia, vel alibi contra ipsos possedores, super prædictis ecclesiæ, dignitatibus, beneficiis et officiis quoniodolibet pendentibus: quorum omnium etiam si una vel due seu plures diffinitivæ vel aliae sententiae prolatæ sint statu prieletibus pro expressis habentes, ad nos advocamus, et totaliter extinguiam: et pro majori omnium et singulorum securitate, et roboris validitate, quiduscumque personis tam ecclesiasticis quam secularibus cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, vel præminentiae existant: etiam si cardinalatus patriarchatus, archiepiscopali, episcopali, aut alia quacunque præfulgeant dignitate, necnon quæcumque tam cathedralium, quam collegatarum, & aliarum ecclesiærum, & monasteriorum, capitulis, collegiis, & conventibus, ac singularris perlonis eaturdem, illique, vel illis, ad quem seu ad quos dictarum ecclesiæ, beneficiorum, ecclesiasticorum & officiorum electio, collatio, provisio, præsentatio, seu quævis alia dispositio communiter vel divisi hinc pertinet, ac hujusmodi possessorum adversariis: quibus per nos ad nostrum prædecessorem, seu alium quæcumque factæ sunt concessiones, & provisiones de hujusmodi ecclesiæ, beneficiis, & officiis possessoris, omnibus & singulis aliis quorum intereat, vel intererit quoniodolibet in futurum mandamus expresse innibentes, videlicet patriarchis, archiepiscopis & episcopis sub suspencionis ab ingressu ecclesiæ: minoribus vero perlonis singularibus sub excommunicationis sententia, & rebus per nos ad nostrum prædecessorem, seu alium quæcumque factæ sunt concessiones, ac privationis omnium & singulorum beneficiorum suorum, que obtinent, & irhabitantes ad illa, & ad alia in posterum obtinenda perpetueque infamie: colligiis vero capitulis, & conventibus sub suspencionis a divinis, poenis, sententias, & censuris, quas contrasacentes & rebelles: prout quilibet ipsorum concernit ex nunc, prout ex tunc, & ex tunc, prout ex nunc incurtere volumus ipso facto: ne ipsi, seu eorum alter publice, vel occulte directe vel indirecte, quovis quæsito colore, vel ingenio contra declaraciones, concessiones, approbationes, ratificationes, confirmaciones, et alia predicta, vel eorum aliquid in prejudicium, damnum et gravamen dictorum possessorum, et derogationem præmissorem per nos confirmatorum, aut alicujus eorum facere, dicere, et attentare, seu ipsi prænominatio, ad quos spectat hujusmodi electio, collatio, provisio, præsentatio, seu quævis alia dispositio, quengam alium ad ecclesiæ, dignitates, beneficia, et officia, seu alia præmissa hanc tenus sic possella, recipere, et admittere, neque possessorum hujusmodi super præmissis in aliquo vexare, perturbare, molestare, seu inquietare quoniodolibet prætentire, aut præsumere. Sed ea omnia et singula inviolabiliter, et sine contradictione quacunque (quantum in eis est) manuteneant, et obseruent, dictisque possessorum in possesso ne seu hujusmodi teneant et defendant. Si

ANNO
CHRISTI
1449.

que etiam (quod absit) per quempiam quacunque etiam auctoritate nostra contra premissa, seu eorum aliqua: aut in prejudicium dictorum possessorum, seu alicuius eorum novitates facte fuerint, seu ferent illas, ac quocunque inde secuta ex nunc prout ex tunc habemus et haberis volumus pro infatis. Et nihilominus contra venientes, et rebellis iusmodi, sive patriarchae, archiepiscopi, aut episcopi fuerint, ab ingressu ecclesie: minores vero personas singulares excommunicatos: nec non dictos adversarios, et ejus auxilium dantes, ultra excommunicationis poenam beneficis, et officiis suis privatos, inhabiles et infames. Capitula vero, collegia, et conventus a divinis suspenses per quemlibet ordinarium loci, aut alterum in dignitate constitutis, sive Canonicum alicuius ecclesie cathedralis, per quemcumque ex hujusmodi possessoribus eligendum et requirendum seu executione dandum super hujusmodi nostra voluntate in Romana curia sive extra declarari, et denunciari volumus, et mandamus super quibus omnibus, et singulis ipsis et eorum cuiuslibet auctoritate apostolica damus atque concedimus facultatem, rejectis in premisso omnibus et singulis cautelis, et appellacionibus quibuscumque in prejudicium praemissorum interpositis, seu interponendis, quas tanquam scivolas, & inanis cum inde securis & securis, & ex tunc prout ex nunc & ex nunc prout ex tunc castigamus, irritamus & annulamus, & pro infatis haberi volumus. Vicecancellario, & quibusvis alius officialibus nostris expresse inhibentes, ne ad cujusvis instantiam super causas praefatarum appellantionum hujusmodi, aut alias via simplicis querelle seu restitutionis in integrum, aliquam commissionem signare, sive rescriptum etiam extra Romanam curiam concedere: nec auditores causarum Palati nostri, sive ordinarii loci: aut quiunque alii commissiones, sive rescripta hujusmodi recipere, seu causas desuper moras, & movendas audire presumant, seu attinent. Adiuentes, quod si ullo unquam tempore appareret de alia concession, seu declaratione per nos, aut nostris, seu dicti predecessoris litteras quascunque, clausulas etiam derogatorias generales, vel speciales sub quamcumque verborum forma in se continentibus: licet in illis dicatur non obstantibus clausulis dicentibus, quod illis non derogetur: nisi de eis specialis mentio fiat, aut quod de verbo ad verbum, & cum rotulo tenore illarum inseri debeat facta, seu sienda, per quam dictos possessores, seu eorum aliquem in hujusmodi suorum beneficiorum possessionem, seu alias turbari, vexari, molestari, seu inquietari, aut contra hujusmodi nostras concessiones, provisiones, et alia per nos approbata fieri, atque contravenient possit, etiam si motu proprio ex

ANNO
CHRISTI
1449.

certa scientia, sive de plenitudine potestatis, et de ipsorum venerabilium fratrum nostrorum cardinalium consilio et assensu, emanarent seu emanassent tales declarationes, aut concessiones pro bono pacis, & unionis ecclesie nullatenus effectum fortisi: sed pro infectis ex nunc prout ex tunc haberi volumus. Verum si in obedientia preditorum, tunc nuncupati Felicis, & illorum qui Basileas, & Lausan. sub nomine generalis concilii tunc permanerent duo, vel plures super uno, vel plurius beneficiis litigarent, possessio non possidenti non afferat prejudicium: sed cuiuslibet jus suum semper salvum conservetur: etiam unicuique manet jus, quod ante hujusmodi divitorem sibi qualitum erat. Et si fuerint aliquae ecclesie seu beneficia, quarum seu quorum caput in una obedientia, & membra in altera existant, membra reducantur ad caput. Salvo tamen, quod membrum obtainens in illius remaneat possessione, si jus eidem competebat ante hujusmodi divisionem. Ceterum quia difficile foret presentes literas ad singula, in quibus eis forsan fides facienda fuerit, loca deferre, dicta auctoritate apostolica decernimus, quod illarum transumptio manu publica, & ignollo alicuius episcopi, aut illius vicarii, seu curie, aut superioris ecclesiastici lignato & muniro: perinde ac si originalis litera hujusmodi exhiberentur, fides plearia adhibetur, & stetur. Mandentes nihilominus litteras in simili formâ pro quibuscumque particularibus personis eas patentibus, & habere volentibus illorum nominibus, & cognominibus specie expressis, cum designatione ecclesie, dignitatis, beneficii, sive beneficiorum, aliarumque concessionum superiorius designatarum in cancellaria nostra, & alibi gratis, & sine solutionum alicuius taxâ salvo moderato solatio scriptorum expediti: & utrum decernimus, & inane, si fecus fu per his a quoquam quantevis auctoritatis scienter vel ignorantiter contingit attentari. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrâ approbationis, ratificationis, confirmationis, provisionis, decreti, voluntatis, impositonis, castrationis, remissionis, relaxationis, donationis, abolitionis, liberationis, inhibitionis, impositonis, irritationis, annulationis, declarationis, denunciationis, advocationis, extinctionis, voluntatis, mandati, dationis, concessionis, adjunctionis, & constitutionis infringere, vel ei auctu temerario contraire. Si quis autem haec attemptare presumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Spoleti, anno incarnationis dominice, milleimo quadringentesimo quadragesimo nono, XIV. Kal. Iulii pontificatus nostri anno tertio, P. de noxeto; Marcellus de curia, registrata in camera apostolica consuli.

ANNO
CHRISTI
1451.

AD MOGUNTINUM CONCILIO.

ANNO
CHRISTI
1451.

Anno 1451. habitum

Emendationes & Additio.

Moguntini concilii provincialis sub Theodoro archiepiscopo ad ea bis representat Lunigius in Spicilegio ecclesiastico continuat. 11. semel scotum pag. 68. item vero pag. 1037. inserta in actis concilii dioecesani Herbipolensis anni 1453. in quo^B huc ipsa statuta Moguntina palam lecta sunt patribus, ceu regule in tota provincia, adeoque & ab ipsis servandae. Venerus Labbel editor constitutiones hæc datus, eas tan-

tum vidit, exhibuitque que primo se offrunt in eadem Lunigi collectione. Ego utramque editionem contuli, unde non quidem variantia; sed, quod plus est, emendationes illæ resultarunt, quas hic adnoto. Ex hac enim collatione deprehendi lectionem in Labbeum relatam vicio labore non semel, & ab altera optime corrigi; quin & canon integer deest in priori illa ex posteriori supplendus.

C A S T I G A T I O N E S

Labbel edit.

Conc. Herbipol. editio.

Io. XIX. Pag. 113. Per vocationem.

Pag. 134. Non sine culpa tamen
Ibid. Nec ecclesiastica sacramen-
ta ut solvente.
Pag. 135. In precedentibus
Ibid. Est gloria faciendum.
Ibid. Retringimur
Ibid. Non excommunicationis
Ibid. Habere possunt
Ibid. Divina temporalia
Ibid. Pericula suis
Ibid. Negotia ipsa fore
Pag. 136. Quod sine
Ibid. Ecclesiæ alteratio.
Ibid. Sub prædicta
Ibid. Non obstante felicis recordat.
Ibid. A sede apostolica deputati
fuerint.

Pag. 137. Transmissa est
Ibid. Archiepiscopis
Pag. 138. Leonardo
Pag. 140. Tales idoneos
Ibid. In monasteriis
Ibid. Sepe pueri
Ibid. Veni pladorum
Pag. 141. Comprehendi volunt
Ibid. Quando contra Deum
Pag. 142. Per vos.
Ibid. De quinque in fine
Ibid. Publica sunt
Pag. 143. De libertate
Ibid. Omnis utriusque sexus statutum Synodale de publicando
&c.
Ibid. In casibus episcopis
Ibid. Veraciter absolvimus

Per nationem
Non sine causa; sine culpa tamen
Nec &c. sacramenta ministrant ut so-
lent
In pendentibus
Est gratiosa facienda
Altringimur
Non ex ratione
Habere non possunt
Dominia temporalia
Periculosis
Negocia &c. gratiosa fore
Quæ sine
Ecclesiæ alteratio
Supradicta
Non obstantibus constitutionibus fel.
record.
A sede &c. deputati fuerint extra civi-
tatem vel dioecesum, in quibus de-
putati fuerint
Transmissa non est
Archiep. episcopis &c.
Leonardo Cassel.
Tales idoneos.
In monasteriis
Sepe pueros
Veni pladorum.
Comprehendi nolant
Quasi contra Deum
Per nos, & he etiam infra
De quibus in fine.
Publicata sunt.
Deliberare
Omnis statutum Synodale reperimus;
tunc consequenter ad illud ipsum ra-
le statutum synodale de publicando
&c.
In casibus ipsis
Veraciter absolvunt.

De cursu ad imagines prohibendo.

Similiter mandat eisdem ordinariis ut si
in visitatione suarum dioecesum sur alias
reperiant concurredum populi ad certas ima-
ges & cognoscant populum hujusmodi ima-
ges ad dispositionem figure habere repre-
sentant.

CONCILII CASHELENSIS.

ANNO
CHRISTI
1453

^Q
rum, quod hoc omnino prohibeant, ne ydolatria committatur. Sique etiam sint in suis dioecesis hostie transformatae aut palle rubricatae, siquidem hostie tales sumi possunt, eas sumi faciant, alioquin illas totaliter occultent aut recondi disponant, ut sic omnis occasio cursum hujusmodi auseatur.

ANNO
CHRISTI
1453

CONCILII PROVINCIALE CASHELENSIS

*Limeritii celebrasum**Anno 1453.*

Exstat
apud
Wilkins
ex. M. S.
J. ep.
Cloppe-
rentis 10.
III pag.
165.

AD honorem Dei Patris omnipotentis, Filii, & Spiritus Sancti, nec non pro ampliore conservatione libertatis ordinatæ sanctæ synodus in sacro provinciali concilio, Limerici celebrato, die lunæ proximo post festum, quod dicitur, *Ad vincula.*

1. Quod ordinarii locorum singulis annis diligenter attendant, & inquiri faciant, qualiter in suis dioecesis divina officia celebrantur, diesque Dominicæ, & aliæ festivitates venerabiliter observantur.

2. Statutum est quod ministri ecclesiæ annibus diebus Dominicis, & aliis festivitatibus horas canonicas in suis ecclesiis ordinare dicant, & aliis diebus, quomodo valent; & tamen præmissa tria campanarum pulsatione saltem in diebus festis missæ & alia divina officia celebrentur, etiam ter in qualibet hebdomada, excommunicati & interdictis exclusi, sub poena XL. dñi. ab exorcista, & curaris toties, quoniam negligenter, episcopo visitanti, ut ejus officiali locendorum; quibus diebus Dominicis, & festis per ecclesiam publicatis cesserent omnes populi christiani, clerci, & laici, ab omni opere servili, & ad officia divina audienda convenient, sub poena excommunicationis per prælatos ecclesiæ ferende.

3. Statutum est, & perpetuo ordinatum, quod parochiani quarumcumque ecclesiæ parochialium in eorum ecclesiis ad celebrationem divinorum officiorum, & sacramentorum ministracionem suis expensis habeant missale, & calicem argenti, aut deauratum, amictum, albam, cingulum, manipulum, stolam, casulam, super pellicium, baptisterium lapideum decenter construtum, seratum, aut bene coupertum, honestum vas oleum in se continens sacram chrismam in usu infirmorum, & sanctam eccleiam in navi, & cancella, juxta facultates populorum, in testo parietibus decenter habeant constructum & mundum, tam intra, quam extra teneant ab omnibus rebus, bladis, & animalibus secularium laicorum. Et nulli omnino hominum, etiam si conjuges sint, cum eorum uxoribus aut concubinis ibidem jacere uno lecto, aut cohabitare præsumant, sub poena mortalis peccati, & excommunicationis ferendæ tentient, ut præfertur, contra delinquentes:

4. Quod in singulis ecclesiis ad minus ha-

beantur tres imagines, sanctæ beatæ Mariæ virginis, sanctæ crucis & patroni loci, in cuius honorem ecclesia dedicatur; nec non & vas honestum consecratum pro corpore Christi.

5. Quod coemeterium sit mundum & muratum in expensis popularium.

6. Quod excommunicati publice denunciantur omnibus dominicis & festis diebus per singulos curatos in eorum ecclesiis, omnes inceituosi & clandestina matrimonia contrahentes, & illis interessentes, hæc des legitimos exheredantes, falsos limites assignantes, usurarii & usura convicti, falsam monetam facientes, & veram monetam scindentes & radentes, ecclesiæ, coemeteria, ac personas ecclesiasticas suis rebus spoliante vel percutiente, viam regiam insultante, fure latrones congregatorum depopulatorum, viarum derobatores, pacis violatores, & alii omnes & singuli, quos sacrosancta sedes apostolica excommunicari præcipit atque mandat, cum eorum fautoribus.

7. Declarat & statuendo ordinat idem concilium pro confirmatione libertatis ecclesiæ, quod nulli domini temporales, aut eorum equites, pedestres, tributarii, vel aliæ temporales personæ ad maneria episcoporum sive grangias, aut clericorum habitacula, loca, & hospitia venientes, ultra unum diem aut noctem refectionem exigant aut recipiant; & hoc requisito & obtento episcoporum consensu, aut aliorum prælatorum præsidentium voluntate interveniente; ita tamen quod hujusmodi nocte diei Dominice aut precedente Sabbati nullo modo recipiant nec exposcent, ubi personæ ecclesiastæ servitio divino & missarum solemnitatibus quiete vacare debent, expulsione temporalium vexatione, nec amplius a tempore publicationis præsentis statuti, dicunt aut noctum exigantur a personis ecclesiasticis, contrarium vero facientes per totam provinciam excommunicati denunciantur nouinatim & expresse in singulis ecclesiis per curatos ecclesiæ, quibus sacrum concilium ad hæc omnia autoritatem tribuit; & majoris excommunicationis sententiam ipso facto incurant, & episcoporum dominium ac loca alia, ad qua declinaverint, cum sua familia ecclesiastico maneant interdicto ingredi autori-

Sensus
turbatus.

ANNO
CHRISTI
1453.

tare praesentis sacri concilii; quorum omnium absolutio ordinariis locorum dumtaxat reservetur, cum interdicti relaxazione.

* 8. Declarat concilium, quod omnia emolumenta, provenientia ex novis capellis per laicos, vel alios infra parochiam aliquam noviter constructis, omnia cedant ecclesiis parochialibus, infra quarum similes constructae sunt.

9. Statuit & declarat praesens concilium, quod omnes ecclesiastici & praelati, eorumque tenentes, & familiares in terris ecclesiasticis ac maneribus episcoporum degentes, omnino sint immunes, & liberi ab omni exactione temporali, & seculari distributione congregate & bonnguog.— & similia sub poena majoris excommunicationis & interdicti.

10. Statuit praesens concilium & ordinavit, quod nulla persona secularis vel temporalis pro quaenam causa, actione, vel injuria pignora clericorum in rebus aut personis capere presumant, aut bona familiaria & tenentium ecclesie, ubicunque reperta, distinguere, nisi prius causa ipsa coram competenti judice terminata fuerit, & discussa. Contrarium facientes auctoritate concilii actionem suam perdant, & majoris excommunicationis sententiam ipso facto incurvant, & dominus capiens sic pignora post monitionem negligens restituere, cum suo dominio & familia maneant interdicti.

11. Declarat concilium, quod nullus clericus pro criminali, civili, aut alia quavis causa coram seculari arbitrio vel judice a quocumque valeat conveniri, nec sententia talis arbitrii aut judicis secularis contra clericum lata valeat ipso jure, cum sit lata contra libertatem sancte matris ecclesie; & reprobat concilium arbitrios, & eorum sententias contra clericos, maxime dum dicunt eos contentari debere duobus servientibus, quodque residere debent infra eorum cemeteria, que sententia erronea est, propter quod ipsi secularis judices ipso facto incurvant excommunicationem, quousque eorum sententias hujusmodi erroneas & iniquas, ac profus nullas revocent, & damnata exinde pallis congrue satisfecerint.

12. Statuit sacrum concilium quod nulli questores amplius in provincia Cashellensi admittantur, exceptis B. Patricii nuncius & questoribus, nisi secum deferant literas episcoporum, de anno in annum reformatas; & praelati seu curati eccliarum aliter admissentes, contra formam hujusmodi statuti, toties, quoties ad unam marcam maneant obligati, ordinariis locorum applicandam.

13. Statuit, & ordinavit hoc sacrum concilium, quod nulli mendicantes admittantur ad quemlibet in festis, quibus ecclesia oblationes percipit, donec personis ecclesiasticis satisfactum fuerit, sub poena excommunicationis, quam ipsi mendicantes hoc statutum violantes, & curati illos admitterentes auctoritate hujus concilii incurvant, & sub poena eadem extra suam limitationem ad quemlibet non accedant nisi sufficienter privilegiati.

14. Declarat concilium, quod omnes fratres Mendicantes debent solvere quarum partem omnium bonorum ex testamento defundi, aut ratione funeris eis relictorum, ubi cumque, & quacumque causa, & undecumque eis evenientium, etiam ratione quiesitus, aut tempore sepulturae, aut funeralis, nec candelas fratribus ante divisionem, nec oblationes persolvant, donec predicta quarta pars ex integro ecclesie fuerit persoluta. Hanc declarationem non observantes majoris excommunicationis sententiam, ex auctoritate praesentis concilii, ipso facto incurvant.

15. Statuit hoc sacrum concilium, quod omnes beneficiati maxime constituti in sacris, & aliis dignitatibus prediti in eorum cathedralibus ecclesiis, & aliis principali bus more sacerdotali resident, horas canonicas dicant, & missas celebrent in ipsorum propriis personis tribus vicibus in hebdomada sub poena privationis beneficiorum, & dignitatum futurum; ipsorumque beneficiorum fructus, qui hoc statutum violaverint, ad fabricam eccliarum hujusmodi sequentur, quouique tententia privationis ejusdem lata fuerit, & quandiu in suspensi permanerit, fructus ad eccliarum fabricam debentur.

16. Statuit quod ubicumque ecclesie, aut capelle aliquibus locis unita, & appropriate habentur, & ex hoc, prout in diversis locis experientia edocet penitus desolata, & destruta fuerint, ordinarii locorum, quibus ipsa beneficia subiectiuntur, fructus ipsarum eccliarum possunt ad necessariam reparationem eccliarum deputari, in eorum negligentia poenam, quorum sunt fructus, hujusmodi contradicentes, cuiuscumque ordinis, aut religionis tuerint, eccliarum, beneficiorum suorum appropriatores per centuram ecclesiasticam, & alia juris opportuna remedia compescendi auctoritate praesentis concilii.

17. Statuit concilium quod nullus religiosus, aut alii secularis, praelati, & dominini ecclesiastici, abique expresso consensu ordinariorum locorum, aliquibus clericis, vel laicis, maxime juvenibus, & illiteratis viris, sub quo cumque colore terras suas ad firmam tradant, nec ipsos laicos sub colore aut nomine procuratoris firmarios constituant, aut clericos in suis literis nominent, nec laici fructus percipiant, nec procuratores laici iuxta eorum altaria accedant, dum missarum solemnias celebrantur, nec ad divisionem obventionum eccliarum adiungantur, saltem in firmam eccliarum. Contrarium vero facientes, aut contrahentes, ipso facto majoris excommunicationis sententiam incurvant, & contractus factus auctoritate praesentis concilii nullus habeatur & irritus, & laici exinde nullam habeant actionem, sed eo ipso excommunicati sint & ab ipsa firma perpetuo exclusi maneant, & totum concilium exequatur contra tales & alios in forma.

18. Declarat concilium, quod contractus dandi frumenti modium pro ovo denar. tundend. festo sancti Martini, si certum est ipsam

Ita legit.
M. S. Cod.

ANNO
CHRISTI
1453.

ANNO talis contractus est usurarius; & si lapsum
CHRISTI fuit tempus, ad festum Philippi, & Jacobi
1453. bi, et tunc modius frumenti valet ad XXX.
aut XL. denar. pro en quod contractus in
sui initio fuerit usurarius, non crescit usura,
supposito quod valeret XL. denar. modius,
debitor non habet unde redderet in
pecunia; sed convenient quod modius frumenti
daret pro quibuslibet X. denar. In ip-
sis XL. denar. existentibus, etiam IV. mo-
dius solveret, & cursu temporis, iste con-
tractus est uiura, & taliter exigens usu-
rarius est censendus, & propterea ex-
communicandus, quoque illicitum exin-
de contractum in statum pristinum juris
exposuerit & poenitentiam agat pro com-
missis.

19. Declarat concilium præteritas usuras
fore restituendas ad arbitrium ordinarii seu
officialis sui generalis, qui in talibus ha-
beant arbitrare, & cum contrahentes non
vitio usuram, sed ignorantia duxi, prædi-
ctos usurarios contractus fecerint, et exer-
cuerint.

20. Statuit concilium, quod omnes cle-
ri ad primam tonsuram ordinati, ac pri-
vilegium in rebus, & personis habere volentes
seiptos honeste habeant, casti vivant, & ma-
xime beneficiati, & ad sacros ordines pro-
moti, usuras & ludos alearum omnino evi-
tent, iuperiores barbas non deferant, co-
mam non nutrit, curlos scindant, pre-
dis, & furcis, & violentiis abstinant, sub
poena majoris excommunicationis late[n]-
tentiae ipso facto; & nihilominus privile-
gium in rebus amittant post quam de hoc
coram ordinariis loci convicti fuerint.

21. Statuit concilium, quod quilibet cu-
ratus, rector, & vicarius habeat in ecclesi-
gia sua copiam litarum constitutionum &
aliarum singulis annis noviter editarum, que
quidem natura quater in anno teneantur suis
parochianis maternali lingua exponere; vid-
iebus dominicis immediate proxime ante fe-
stis natalis Domini, Pasche, Pentecosten, &
sancti Michaelis archangeli. Curati vero in
his negligentes ad unum noble, toties, quo-
ties maneat obligati ordinariis, & eorum
officialibus Ordinarii vero desuper remissimeti-
ropolitano ipsorum multati hinc ad XXX.
sol. pro fabrica ecclesiarum suarum, ac of-
ficiales in hoc negligentes ad XX. sol. ma-
neant obligati.

22. Declarat concilium, quod capellani
per totam provinciam admittantur, donec
literas suarum promotionum ordinariis exhibe-
buerint, ac præclaræ ritæ, & sufficientis li-
terature existant.

23. Quod nullus celebret aut minister no-
mine notorie furniant. prælatorum, aut
aliorum curam animarum habentium.

24. Quod singuli promoti, & impo-
tem promovendi ad sacros presbyteratus or-
dines, fideliter extrahant (^a) de cura epi-
scoporum sic promoventium, & hoc omni-
nu sub poena majoris excommunicationis ip-
so facto.

25. Declarat concilium, quod ex bonis
quibuscumque in mortis articulo per maritos
uxoribus suis, aut aliis, dotis nomine, seu

alia via relixis aut dotatis, portio canon-
ica ecclie parochiali debetur.

26. Declarat concilium, omnes vicarios
& capellanos admittentes in suis officiis
extorquentes illicita onera & exactiones a
personis ecclesiasticis, ipso facto suis benefi-
ciis privatos, & ad interesse partis, pro
cujus rebus excommunicati & denuncia-
ti habentur, nihilominus fore obligatos.

27. Declarat concilium, quod cera, qua
tempore exequiarum defuncti iuter alia fu-
neralia offerri debet, integre ad maius al-
tare præstantis devenire, ibique semper pro
usu ecclie remanere debet.

28. Declarat concilium, consuetudinem se-
cundum ratam temporis, aut juris commu-
nis dispositionem, fore observandam circa
decimas annualium, que in diversis paro-
chii postulantur.

29. Declarat concilium, quod rel vendi-
catio personis ecclesiasticis contra quoscun-
que rerum suarum detentores licita est, nec
juvat bona fide ex parte occupantium, quo-
cunque titulo ad ipsos devenire.

30. Declarat concilium, vicarium esse de
ecclesia, & in illo tempore generalis inter-
dicti fieri non posse sepulturam etiam per
fratres cuiuscunq[ue] ordinis.

31. Declarat concilium, commorantes in
coemeteriis aut ecclesiis, absque ordinario-
rum licentia petita & obtenta, nullo gau-
dere immunitatis privilegio, sed consugien-
tes tantummodo tempore necessitatis & in
ipso actu necessitatibus.

32. Declarat concilium, quantum ad je-
junium cadens in pascham et Pentecosten, &
principie in jejunis rogationum præscriptam
consuetudinem fore observandam.

33. Declarat concilium, quod verbum am-
plus in literis apostolicis apponi solitum ad
minus tempus sit referendum, neque dispen-
sationem super mala perceptione fructuum
obtentam extendi debere ad perceptionem
fructuum in tempore date literarum usque
provisionem sicutem factam.

34. Declarat concilium, quod medici poe-
træ aurifabri, & scissorei, carpentarii, &
hujusmodi de omnibus per eos licite acqui-
bitis seu lucratis decimas solvere tenentur,
consuetudine contraria non obstante, pre-
terquam in modo solvendi, si quam allega-
verint, necessariis tantum prius expensis de-
ductis.

35. Mandat concilium, sub poena priva-
tionis ipso facto, in manifestis & peccati
mortalis in occultis, quod curati ecclie-
sium omnes fures & latrones in suis paro-
chii degentes ad ordinarios locorum abfol-
vendos remittant; & declarat concilium
tunc esse manifestum, quando in parochia
sunt famosi fures, & latrones.

36. Declarat concilium, quod fratres de
tertio ordine sancti Francisci, Inter quos
plerumque ortitur contentio cum personis
ecclesiasticis circa funeralia eorum, qui apud
eosdem fratres sepulturam eligunt, non gau-
derent privilegio Clement. *Dadum cap. De*
sepulturis; sed juris communis exposicio ob-
servetur in his & in aliis; quodque de bo-
nis iporum fratrum tertii ordinis quoties
decedunt, idem judicium est habendum, & de-
pue-

ANNO
CHRISTI
1453.

ANNO
CHRISTI
1453.

pueris laicis quantum ad administrationem,
& alia debita ecclesiastica consequenda, sal-
vo eorum privilegio.

37. Declarat concilium, quod quotiens in
ecclesia, coemeterio, aut mentionibus ec-
clesiarum furtum, aut sanguinis effusio inter-
venierit, poena hujus sanguinis & furti om-
nino cedar *præfate ecclesie*, & non tem-
poralidomino, etiam si in subditos suos actum
est per quoscunque, & contrarium exigen-
tes ipso facto sint excommunicati, & ex-
communicentur.

38. Statuit concilium Heriotam pauperum
laicorum in ecclesia degentium persolvi de-
bere ordinariis locorum, & *equalem* divi-
sionem emolumenterum, vid. cunagli, &
hujusmodi faciendum inter rectorem, & vica-
rium, ac dominum temporalem ratione pa-
sture animalium pauperum inibi degen-
tium.

39. Statuit concilium, quod curati ec-
clesiarum, qui dolo aut fraude formam li-
terarum, quas eorum superiores particula-
riter iis dirigunt exequendas, exponere aut
publicare disimulant, suis beneficiis sine
ipso facto privati, & parti, pro cuius re-
bus hujusmodi exequendas literæ ipsa dire-
ctæ sunt, ad omne interesse mancant, au-
thoritate *præsents* statuti, penitus obli-
gati.

40. Declarat concilium, quod rectores,
vicarii & alii eccliarum *prælati*, qui C
nonnunquam tempore generalis interdicti,
cum aliquis amicorum suorum moritur, se
absentant de sepultura sic decedentium, i-
gnorantiam jam prætendere valeant, & sub-
sequenter sub umbra hujus ignorantia ce-
lebrent, pœnam juris propterea incurvant,
achè *præsentes* interessent, & talia commis-
serint.

41. Declarat concilium, decimam partem
terrarum desertorum, sicuti aliorum *prædia*.
lium personæ debere.

42. Declarat concilium, quod uno coniu-
gum decedente, omnia bona, utriusque
debitis subductis, veniant in rectamento com-
putanda, & de dote aut ejus parte non so-
luta tempore mortis videante ordinarii, item
de dote alienata veniant dividenda, inter
alia bona concilium remittit.

43. Declarat concilium, clericos simplices
non esse admittendos loco canonicorum aut
prælatorum ad servitium divinum.

44. Declarat concilium, quod laici, qui
in causis suorum amicorum clericorum in-
surgentibus bella, & litigia generant, unde
homicidia & plura mala insurgunt, ipso
facto excommunicationem incurvant, nisi
ordinariorum suorum consensus prius ad id
intervenerit.

45. Declarat concilium, antiquas ecclie-
sias, ecclesiolas in possessione immunitatis
existentes, & quæ habent insignia sanctitatis,
immunitate gaudere ecclesiastica de-
bere, & quod episcopi pro illis exequi de-
beant, nill cum eis placuerint, pensatis om-
nibus rei circumstantiis aut causis.

46. Declarat concilium, & perpetuo re-
probat exactiones laicorum, & nefandas con-
suetudines, quas in terris ecclesiasticis exer-
cent.

Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1453.

47. Mandat concilium, sub poena excom-
municationis latæ sententie, & beneficio-
rum privationis, & nihilominus declarat,
quoties archiepiscopum vel episcopum per
laicos aut alios capi contingit, totam pro-
vinciam, in qua capiuntur, ecclesiastico
suppositam fulsse interdicto, totamque dioce-
sin, in qua inferior *prælatus* aut sacer-
dos, decanatum, in quo simplex clericus;
& in illis ad minus officiis, necessitatibus tem-
poribus exceptis, omnino esse cessandum,
captura hujusmodi durante.

48. Statuit concilium & declarat, laicos
signantes blada clericorum, necessitatibus illis
ponentes, aut impeditentes, ne clerici de
illis disponant ad placitum, dicentes; de-
cimas dominii ipsorum ipsi præteritis vendi
et dari debere, ipso facto fore excommu-
nicatos, et interdictos, cum suis locis et ho-
minibus.

49. Mandat concilium, quod de coetero
per ordinarios nulla unio fiat simplicibus be-
neficis, aut præbendis, de beneficiis, cura-
tis, aut dignitatibus ad aliorum instantiam,
maxime nobilium et juvenum personarum,
& si contra hoc fecerint, concilium decla-
rat rotum nullum.

50. Statuit concilium, quod ultra num-
erum solitum canonici non recipiantur, ne-
que vocales canonici in ecclesia admittan-
tur ultra numerum sex canoniconum com-
putatis jam receptis.

51. Statuit et mandat concilium, quod or-
dinarii non committant causas nisi discretis
ac juris peritis, sub poena nullitatis pro-
cessus, neque imperitos recipiant ad cano-
nicatus et dignitates.

52. Declarat concilium, quod clerici me-
diū facientes infirmis beneficiorum, ut lai-
ci fructus percipiant, sunt ipso facto ex-
communicati, cum in hoc antiquo statuto
fraus committatur, quæ non debet patroci-
nari, & firmas ipsas ipso juro non te-
neri.

53. Sacrum concilium inhibet magistris,
sub poena excommunicationis, quod nullos
nobiles, aut alios ad suam lecturam admit-
tant, de quibus non est spes, quod in ec-
clesia Dei profecerint.

54. Declarat concilium, quod clerici no-
mine laicorum appellantes, aut consilium
eis dantes, contra executionem ordinario-
rum et causam ecclesie, sunt ipso facto ex-
communicati, appellations illas esse fri-
volas et inaneas, quibus omnino obstantibus
hat executione contra illos, prout prius est
præscriptum, qui pro laicis et contra per-
sonas ecclesiasticas advocate, et contendo-
re presumunt.

55. Statuit concilium, quod laici juxta
eccliam edificantes, si contra prohibitio-
nem curatorum quicquid damni exinde ec-
clesie contingat, per incendium, aut alia
via, tam ipsi edificantes, quam etiam ex-
ercitus de omni danno tencantur, et ipso-
rum quivis in solidum.

56. Declarat concilium, quod decimæ,
que in plerisque locis imaginis, ac ad ubi-
riorum declarationem aliquæ tantis mura-
culorum suorum intuitu de diversis locis &
provinciis offerentur, inter rectorem & vi-

G

ca

CONCILIOUM CASHRELENSE.

99

ANNO
CHRISTI
1453.

carium equaliter dividenda, salva canonica præscriptione.

57. Declarat concilium, omnes eos, qui impedirent confugientes ad unitatem ecclesiæ libere transire, esculent & proculen- ta ad eos devenire ipso facto fore excom- municatos & interdictos.

58. Declarat concilium, ecclesiæ quibus- cunque ab intestato decedentibus executo- res nomine ecclesiæ illis posse deputari, ac hoc impudentes ipso facto fuisse excommuni- nicatoros.

59. Declarat concilium, non esse creden- dum executoribus singulis plura debita defunditorum, nisi quatenus id legitime do- cuerint.

60. Declarat concilium, ordinarios com- pellere posse laicos ad pacem & trægam obseruandam.

61. Declarat concilium, mendicantes sin- gulos suis limitibus in eorum quæstu con- tentari.

62. Declarat concilium non esse creden- dum resignationibus episcoporum, nisi sig-illum resignantis una cum sigillo capituli ejus- dem ecclesiæ hujusmodi resignationi fuerit appositum, & subcriptione quatuor de ca- pitulo & duorum notariorum munitatur.

63. Declarat concilium, decimas casei & lactis sumul non debere solvi, & ecclesia- tum eligere potest lac aut caseum, cum ea- seus factus sit.

64. Declarat concilium, collationes sim- plicibus personis factas, & idiotis, ipso ju- ze fore nullas literas, & alia inde secuta.

65. Declarat concilium, quod nullus vi- carius potest deseruire per alium sine licen- tia ordinariorum, ac beneficiatos non dicen- tes horas canonicas, ipso facto fore priva- tos, & ferentes arma ad quadraginta foti- lidos puniendos, roties quoties.

66. Mandat concilium, sub poena priva- tionis beneficiorum ipso facto, quod clerici & ecclæharum prælati penitentes & si- pendia laicis non concedant, vel fructus be- neficiorum suorum illis assignent, sub poe- na eadem, & recipientes laicos ipso facto D fore privatos.

67. Statuit concilium, ob reverentiam sacramentorum, vid. eucharistie, & extre- me unctionis, quod ecclæharum curati talia ministrantes alba induiti, & campana precedenti in firmam accedant; si extet in propinquuo, saltem infra domum ad Christi fidelium devotionem excitand. & hæc omnia sub poena observent; campana tamen semi- per precedat eucharistiam.

68. Statuit hoc præsens concilium, quod clericis, maxime in sacris ordinibus constituti, nec non ecclæharum prælati, reffores, & vicarii suas suspectas personas infamiam generantes in clero & populo, extra curam & curiam relinant etiam post publicatio- nem presentis statuti infra 28. dierum spa- tium, sine spe recuperationis earum sub poena privationis beneficiorum, & digni- tatis, inhabilitatis & infamie ipso facto: quod quidem statutum locorum ordinati ex- ecutioni demandare non negligant, sub poe- na XX. sol. metropolitano in cursu sui vi- sitationis applicandorum, de propriis epi- scoporum deluper negligentium.

100

ANNO
CHRISTI
1453.

69. Declarat concilium sacrum, quod ec- cleſia parochiales mundæ sint & immacu- late, nullaque ædificatio fiet in ecclesiis ip- sis, aut earum coemeteriis, nulla flagella- toria laicorum ibidem fient contra voluntati- tem episcoporum, vel aliorum ecclesiæ pre- sidentium, ac coemeteria ipsa muri clau- dantur, In expensis populorum, sub poena excommunicationis & Interdicti ipso facto, & edificata haecne ibidem omnino expel- lantur infra viginti dies post requisitionem desuper factam, & inde cedant omnino ee- cleſia & earum peronis.

70. Declarat sacrum concilium, standum esse antiquis libris & totulis ecclesiæ circa jura ecclesiæ, census & redditus, quoties- cunque quæſtio oritur desuper inter ecclesiæ & subditum suum, vel aliud, etiam libri ipsi recentes sint, dummodo per ipsum prælatum, qui nomine ecclesiæ agat scripti non sunt vel inventi.

71. Statuit concilium, quod clerici non recipiant filios nobilium ad nutriend. sub poena XL. sol. ordinariis applicandorum, roties quoties, nisi de eorum licentia (spe- ciali).

72. Declarat concilium, de omni lucro decimas fore persolvendas, necessariis prius expensis deductis.

73. Declarat concilium, quod clerici be- neficiati decimas solvere tenentur in loco C beneficii, vagabundi in loco studii, ac do- micilium habentes in loco domicilii.

74. Declarat concilium, laicos non posse possidere ecclæsticos fructus jure heredi- tario, etiamque antecessores sui hujusmodi fructus per quatuor annos, & ultra possi- debant.

75. Declarat concilium, decimas molendi- dinorum gurgitum fore solvendas, salva prima fabrica corundem; & damnat concilium contrarium consuetudinem.

76. Declarat concilium in majoribus cau- sis matrimonialibus summam viginti solidoru- rum non esse excedend. In minoribus vero taxent ordinarii; & aliter agentes excom- municentur.

77. Mandat concilium ordinariis, & suis officiis sub poena mortalis peccati, quoties facient remitti, quod exequantur cum effectu antiqua statuta edita contra prælatos & ecclæharum curatos competentem habi- tum non deferentes, ab habitu laicorum o- mnino diversum, tunicam, vid. galmaron- con cum honesto bireto, & aliis ordinis cle- ricatus congruentibus, que poena imposita talis est; vid. unum, noble, quoties in ha- bitu contrario reperiantur, cum perditione vestium sic habituarum ordinario seu officiali videnti.

78. Declarat sacrum concilium antiquam E contiuetudinem provincie Cashellenis circa Heriatam episcoporum, & aliorum præla- torum, necnon & antiqua statuta desuper edita inviolabiliter, fore observanda, vid. meliorem annulum, ciphum, sellam, vel portafolium archiep. scopo & episcopo fore persolvenda.

79. Declarat concilium fructus primi an- ni executoribus deberi a die obitus benefi- ciati usque ad annum, salvis contrariis con- suetudinibus.

80.

ANNO
CHRISTI
1453.

80. Sacrum concilium declarat, quod omnes pauperes seculo abrenunciantes, ac in locis sacris degentes, in libris ecclesie registrantur, ac vix approbat sunt & singulis annis libram ceræ aut ultra, juxta qualitatem personarum aut locorum suorum, ecclesie cathedrali humiliter persolvant, congruum habitum sua paupertati deferentes, earum parochiales ecclesiæ & cœmeteria peragrare faciente, crucis altas juxta eorum habitacula construant, & habent in altum ecclesiæ sub poena perditoris privilegii ipsorum & libertatis, cum ad mandatum superiorum requisiti fuerint, & negligentes.

81. Statuit & declarat concilium, quod nulli prelati, aut ecclesiæ curati, quæstores vel alii, vigore alicujus executionis aut privilegii deinceps audient confessiones latronum, furum, & sacrilegorum, seu bona quorumcumque fidelium scienter detinentium usque ad restitutionem condignam, si ad hoc potentes existant, curati vero aliter facientes tortes, quoties convicti fuerint, dimidiam marcam ordinario persolvant, aut suo officiali de hoc inquirenti. Qui autem occanione predicta semel in anno conselli non fuerint, & minime communicaverint, ecclesiastica careant sepultura.

82. Declarat sacrum concilium & determinat, juxta sanctorum patrum decreta, quod omnes & singuli clericis, prelati, laici, & domini temporales, qui bona episcoporum ante vel post mortem invaserint, que futuris successoribus reservari, & in ecclesiæ utilitatem converti debuerint, ipso facto excommunicati, anathematizati, & maledicti existant perpetuo, usque ad satisfactionem condignam; neque eis in premissis valeat ultra simplex remissio ad salutem, & per singulos curatos ecclesiæ, tales publice excommunicati & sacrilegi denunciantur, in omni generali executione, saltem quater in anno, sub poenis predictis, aut interdicti maneat cum earum terris & familiaribus.

83. Mandat concilium, quod singuli curati, & ecclænarum prelati, quoties per eorum superiores citati fuerint ad dies synodales vel convocationem, alias albis induantur, & more clericali convenient, siveque se habeant quando stando & redeundo, sub pena XL. den. episcopo solvendorum tortes, quoties contrarium actum fecerint.

84. Declarat sacrum concilium, quod porticus ecclesiæ gaudet eadem immunitate cum ecclesia ipsa, quoad immunitatem consequendam ipsis ad eam confugentibus necessitatibus tempore, etiam si porticus illæ consecratus non sit, sed annexus locis sacris, dummodo non fiat in illis continua residentia.

85. Statuit & declarat concilium, quod quicunque prelatus, rector, clericus, vel vicarius judices deligant, vel eorum adversarios clericos capiant, vel ab aliis capiantur vel arrestari, totum suum jus in ipsis beneficiis & causam ipsam perdant eorumque absolutio sedi apostolicæ reservatur, hæc pacta & juramenta quæcumque

præfita ab hujusmodi captis de jure non esse obligatoria, sed concilium remitteret eadem.

ANNO
CHRISTI
1453.

86. Statuit concilium, quod in civitatibus & locis, in quibus cantus habetur, & chorus regitur, nulli ad aliquas prælaturas nisi cantores admittantur, salvo privilegio speciali sedis apostolicæ.

87. Statuit & declarat concilium, quod ordinarii non absolvant excommunicatos absque consensu partium, & sine sufficiente cautione, & si contrarium fecerint, non tenet absolutorio.

88. Declarat concilium, quod clericis gaudent privilegiis clericalibus in immunitatibus & terris patronalibus liberis; in terris non tributarioris, quoad sua bona privilegio gaudent tantummodo.

89. Declarat concilium, quod clapsulæ generales apponi solitus in literis apostolicis, videlicet a quibuscunque excommunicationis, suspensionis, &c. columnmodo extenduntur ad specificata, literasque ipsas sic tacite Imperatras ipso facto fore nullas, cum omnibus inde secutis.

90. Statuit concilium, quod nullus sub pena excommunicationis sententia porrigit aliquam supplicationem diffinitivam, nisi exprimat suum nomen, & eandem prosequatur in forma.

91. Statuit concilium formam cum modis observari debere in excommunicatione serenda, nisi delictum est notorium & manifestum.

92. Declarat concilium quotidiana vestimenta ecclesiæ persolvi debere ab omnibus defunctis, & hanc indifferenter tam ab Anglicis, quam ab Hibernicis.

93. Declarat concilium animalia clericorum reperta in terris desertis ad damna tantummodo esse obligata, etiam si terre ipsæ oneribus secularibus astringantur, sub omnibus poenis ecclesiasticis.

94. Declarat concilium, quod rectores & vicarii debent reparare cancellini, parochiani navem, quantum suffpetant facultates ecclesiæ.

95. Statutum concilii revocat omnes translationes curiarum in ecclesiæ cathedrales jam factas sub annua pensione, & ligat manus ordinariorum, quod talia iterato non sint sub pena nullitaris ipso facto.

96. Declarat concilium, quod de consensu episcopi, decani, & capituli potest fieri divisio fructuum alicuius pinguis beneficij ad ecclesiæ exilem & pauperem, pro diuini cultus augmentatione.

97. Statuit concilium, omnes in excommunicatione per annum indurat. anno clauso privatos suis beneficiis, inhabiles & incapaces.

98. Declarat concilium per omnes quæstores de omni lucro exinde acquitatio ecclesiæ parochiali, in qua habent domicilia, & ecclesiastica percipiunt sacramenta, decimas esse perfolvendas.

99. Declarat concilium, quod cum in beneficiis taxatis heredes defunditorum eligere habent taxam, vel residuum infra mensim, hoc de taxa capitali intelligi debet non de alia.

• ANNO
CHRISTI
1453.
100. Declarat concilium, quod fures, & latrones & alii confugientes ad ecclesiasticam imunitatem, non gaudent privilegio usque ad satisfactionem in primo delicto & sacrilegio, de quo alias convicti sunt vel conselli.

101. Mandat concilium, sub pena interesse partis, tam episcopis, quam aliis inferioribus, & ecclesiarum praelatis & curatis, quod in absentia partis neminem absolvant, satisfactione non premissa, vel idonea cautione, de qua pars se expresserit contenta.

102. Item, quod ordinarii literas eis directas sub eadem pena simpliciter execuantur.

103. Declarat concilium ob sidem ecclesie fore restituendum, facta eidem emenda de injuryia, & habita restitutione, praesita tum per ob sidem idonea cautione, quod habet iuri insuper actione civili coram suo iudice competenti, tunc ipsum debet ecclesia liberare & decernere.

104. Irritat concilium collationes per metropolitanum ante probationem devolutio- nes factas, & declarat concilium standum esse juramento episcoporum, circa eorum scientiam in vacatione beneficiorum suarum diocesum, dummodo ignorantia non sit crassa, vel supina.

105. Declarat concilium, quod forma conquestus non extenditur ad processum judicialis, qui in rem transit judicatam.

106. Declarat concilium in translatione proliis non esse credendum matri.

107. Inhibet concilium aliquem quantum fieri diebus solemnibus ante solutio- nem oblationum, & aliorum iurium ecclesie, sub pena XL. denar. toties quoties.

108. Declarat concilium, quod lucrum contingens ex negotiacione, que in jure non debet compensari, & quicquid excedit sortem principalem, est usura.

109. Declarat concilium laicos, qui se intromittant de fructibus ecclesie vacantis percipiendis, & si in illa jus habeant patronum, excommunicationis sententiam ipso facto incurrisse, eorumque dominium ecclesiastico subiacere interdicto.

110. Declarat sacrum concilium, quod omnimoda jurisdictione ordinaria, ad Archiepiscopum spectare dignoscitur in diocesi suffraganeorum suorum, si hoc eidem consuetudo attribuit: sede episcopalni vacante.

111. Declarat concilium, quod accedens ad curiam Romanam pro suis expeditionibus, gaudere debet privilegio itinerantium, fraude & dolo cestantibus.

112. Declarat concilium, quod celebrantes, & celebrari auctorizantes contra sententias & censuras ordinariorum, ipso facto sunt excommunicati, irregulares, ac ratione contemptus per sedem apostolicam solummodo venient absolviendi.

113. Statuit sacrum concilium, quod Christi fideles sub pena peccati mortalis non accedant ad prædicationem alicujus fratris,

• ANNO
CHRISTI
1453.

A nisi prius per loci ordinarium admissus fuerit; ac concilium inhibet fratibus hujusmodi, quod non nisi admissi prædicare presumant, sub pena subtractionis questus per diocesum ipsam.

114. Declarat concilium, quod privilegium fratrum de decimis horitorum percipiendis, quos noviter infra parochiam aliorum construunt & colunt, non debent ad novalia extendi, nisi ex forma privilegii contrarium in specie apparere.

115. Declarat concilium, quod ubique metropolitanus & suffraganeus de aliquo beneficiorum sedi apostolicae reservari disponunt; collatio ordinarii debet prævalere, donec de hujusmodi beneficio per sedem ipsam provisum fuerit, infra ramen tempus juris eidem sedi etiam limitatum.

116. Declarat concilium, quod cum quis literas impetrat contra incumbentem propriet non promotionem ejusdem, scilicet duobus beneficis curatis, potest is provide de beneficio, in quo probavit non promotionem, licet in altero probando defecit impetrans.

117. Statuit concilium, quod quories numeri, praecones, aut familiares episcoporum in rixis aut contentionebus casu aliquo interficiantur, quod tantum debetur episcopis ratione interesse, quantum rationi & genti plus interfici pro redemptione sanguinis ejusdem.

118. Mandat sacrum concilium omnibus ecclesiarum praelatis, vicariis, & cappellaniis, quod infra mensum post publicationem hujus statuti omnes suas suspectas personas, licet etiam aliis viris maritatas, ab omni cura & curia ipsorum sine spe reversionis omnino reliquant sub pena privationis ab omni officio & beneficio ipso facto.

119. Declarat concilium, quod ordinarii locorum, in negligencia religiosorum non presentantium idoneas personas ad ecclesias ipsorum curatos, de hujusmodi ecclesiis & beneficiis, tanquam de jure vacantibus possunt libere disponere, & in illis perpetuos vicarios instituere.

120. Statuit sacrum concilium clerum & capitulum civitatis & diocesis Waterfordian. ac prelatos ecclesiarum, qui secundum consuetudinem provincie Cashellensis fructus primi anni, ratione collationis eis facte, ordinariis solvere renunt, per totum concilium fore reformatos, juxta morem & consuetudinem aliarum diocesum, & (ad) hujusmodi annatam humiliter per solvend compellendos.

121. Statuit concilium, quod ubi rector alicujus ecclesie personaliter non residet in eadem, vicarius ibidem residens, & animarum curam gerens habeat, & in suos usus convertat terras ecclesiasticas pro parte rectoris non residentis, reddendo exinde ipsi rectori omnia reddenda; ac rectores ipsi, contrarium exercentes, per vicarios locorum excommunicentur auctoritate praesentis concilii & statuti.

ANNO
CHRISTI
1455.
1458.
1459.

CALLISTUS PAPA III.

Sedis ab anno 1455. usque ad annum 1458.

ANNO
CHRISTI
1455.
1458.
1459.

PIUS PAPA II.

Sedis ab anno 1458. usque ad 1464.

AD MANTUANUM CONCILIUM

Pro decernenda in Turcas expeditione

Coram Pio II. pontifice, anno 1459. habitum

ADDITIO.

Indictum Mantuanum seu concilium, seu principum coetum nec pratermisit Labbeus, nec rerum in eo gestarum partem modicam exhibuit. Sunt tamen ejus concilii seu conventus nonnulla qua minus iisdem supplementum desiderant. Ac inter prima his a me danda sunt allocutiones Pontificis ad singulorum principum legatos, prout quisque primum veniens in eius conspectum admittebatur, coetui adjungendus. Aureus basse orationesculas verus N. S. codex Felini in pluteo bibliotheca Cathedralis ecclesiae Lucensi, hic usque sepulchrum tenuit; me primum eruente tesaurus iste publica utilitate palam est expositus. Quanquam, ne quid diffinilem, orationescula illa Pii, ad collectorum patres in ipso concilio exordio dicta, rotidem verbis legitur inserta in opusculo Lendrisi Cribelli de expeditione Pii II. in Turcas, quod a Muratorio vulgatum extat Ker. Ital. to. XIX. Adiecti orationes in fine dieta Mantuana, que cum & in MS. Codice Lucensi Orationes Pii II. continete desideraretur, exploratumque haberem superesse in MS. Codice Ambrosiana M. diolanensis bibliotheca, Cl. Saxium supremum ejus curatorem rogavi, ut pro ea qua sunt semper in me humanitate, transcribendam mihi curaret, quia & praestit vir non scientia magis quam in promovendis literatorum studiis conspicuus, ex cuius propinde beneficio hic datur. Superstant consultationes illa, quas ex altero Feliciano codice addo, ac de his quidem paulo diligenter commentatio primitenda est.

Inter multa qua unbelautem in Turcicam expeditionem pontificem retardatura timebantur, illud erat profectio de affecta ejus astate, & valitudine, necnon de usus etate difficultate (ipse enim per se una cum exercitu ire meditabatur) consideratio. Quid si pontifex in expeditione deceperet? Num Rome vel alibi successores electio praestanda? Notusne pontifex legibus quibusdam adstringendus erat? (querebantur enim de Pio cardinaliter, quod dispositio nimis imperaret). Quia insuper Romana curia forma absente pontifex? Primi omnia rite discutienda ac determinanda erant, ne quid surbarum res improposita uiceret. Eo consilio scriptum iisdem ab autore suo, quisquis tandem esse fuerit, adornatum est, cui forte in fine accesserunt leges ipse a Pio pro rebus praesentibus, & futuri, si quid accidisset, opportune componendis. An vero statuta haec sint in ipso Mantuano conventu, in quo catena omnia expedita, tenuor ambiguum. Cum tamen in Felianiano codice proxima hinc succedit bulla Pii contra appellaciones a pontifice ad concilium, quam datam in eo Mantuano conventu novimus, bac inductus conjectura, bac omnia inter catena hujus Mantuani conveetus documenta resero. Quenquam fateor supplicem illum libellum Romani populi exhibitum pontifici Mantuanam banc professionem praecepsisse, cum Pio conferre se medianti ad locum nondum certo definitum pro habendo Principum conventu porrexis fuerit, ut ex ipsa ejus lettione intelligimus. Est vero scriptum iisdem totius hujus trattationis postremum.

ANNO
CHRISTI
1459.

Magna pars vestrum, venerabiles fratres,
Edita in Opusci.
Leodrisii Cribel. de expedit.
P. II. in Tres.
Hic datur ex M.
S. Cod.
Lucens.

Edit. com.
paratum.

Ed. sua
quarant.

Ed. gerend.
dum.
Ed. ad
virtutem.

Agna pars vestrum, venerabiles fratres,
remus aliunde causas intellexit, propter
quas in hac urbe Mantuana christianorum
regum & populorum conventum indiximus,
eadem nunc omnes a venerabili fratre no-
stro episcopo Coronensi, qui publice per-
ravit, plenius intellexistis. Publica nos tra-
xit necessitas, utinam utilitas sequatur, quam
speravimus. Pauci adhuc venerunt ex his qui
vocati sunt. Ita natura compertum est. Non
est hominibus ea publici boni cura, que
privati. Omnes que sunt sua diligenter que-
runt, pauci que Jesu Christi. Non tamen
abicienda spes est. Jaustum cogitatum no-
strum in Domino, & ipse nos entriet. Hoc
opus Dei est quod coepimus; opem ejus-
dem devotissime imploremus; non deerrit in-
vocantibus se divina miseration. Si non af-
funt quos vocavimus, dolemus quidem; at
tempus adest, venire adhuc poslunt, & ves-
nient, ut in Domino Deo nostro piissimo
confidimus. Expectandum est donec scia-
mus que tandem sit regum & populo-
rum Christi cultorum cogitatio atque sen-
tentia. Si venerint qui rebus gerendis con-
silio, & auxilio esse possunt, proferemur
alaci & magno animo coepit negotium,
nec ambigimus, quin, opitulante divina pietate,
Christianam religionem ab hostili vex-
atione magnifice defendamus. Sin minus,
quod magni Dei bonitas avertat, intelli-
gent omnes potestatem nobis bene gerende
rei non voluntatem desuisse. Vos interea-
monitos atque oratos volumus, ne tadeat
in hoc loco moram trahere, & si que sunt
incommodities æquo animo perferre. Nam
cum sitis sal terræ, & lucerna supra can-
delabrum posita, condimentum omnibus es-
te debetis ad bene agendum, & cunctis lu-
men ad veritatem præbere: qui sunt in do-
mo Dei, idest in ecclesia D. N. Jesu Christi,
apostoli Dei sua corpora tradiderunt, et
animas suas posuerunt, ut secundum Christi
evangelium salutaremque legem huic mun-
do prædicarent, atque infererent & nos
pro suscepta majorum fide atque religione
tutanda aut labores vitabimus aut sumptus?
Invitemus eos quorum tenemus locum, nec
graveatur pecunias, rem valem, exponere,
qui pro Christi nomine tenemur sanguinem
effundere. Nos certè huc venimus nullam
privatam ob causam, nullum querimus pro-
prium emolumentum; ut ab initio diximus,
salus reipublicæ nos traxit. Venimus non
sine gravibus incommodis, & periculis ter-
rarum ecclesiæ, neque sine offense nostri
corporis. Si qui adfunt legati principum, E
aut civitatum ad res gerendas mandatum
habentes, audiemus eos, & cum eis conser-
remus; nos nullam viam adhuc suscepimus,
neque hunc aut illum procedendi modum
aggressi sumus. Liber omnium audire consilia,
res diligenter examine discutere, & quod
majori & seniori parti placuerit, id profe-
qui. Si reperiemus principes ad rem hanc,
idest ad defensionem Christianæ religionis in-

P. II. II. PONT. MAX.
In conventu Mantuano Adlocutiones.

ANNO
CHRISTI
1459.

tentos, invenient & ipsi Romanum presu-
lem pro communi utilitate ardenterissimum.
Quicquid nostrarum virium erit ad hoc fa-
lulare opus conferemus: nec sumptus fu-
giemus, neque labores. His nunc paucis
contenti sumus, alio tempore cum plures
aderint, pluribus utemur.

Ed. age-
mus.

ORATORIBUS DUCIS SABAUDIA
in Conventu Mantuano.

Quamvis non sine magna causa, orato-
res Sabaudenses, adventum nostrum f. uestrum.
in hanc usque diem fuisse dilatum.
arbitramur, fatemur tamen, incusatimus
sepe numero principem vestrum, & alios,
qui nondum misere legatos suos in tanta
necessitate reipublicæ Christianæ. Audiunt
omnes, vident, palpant evangelium Christi
pellam ire; nec tamen de remedio cogi-
tant, omnes ignoscunt & nemo succurrat:
expectare periculum quam vitare malunt.
Pudet dicere, dicendum est tamen. Longe
major est Turcis, Saracenisque suæ super-
stitionis propagandæ, quam nobis sacratissimæ
religionis nostræ tuende diligentia.
Illi, si usquam vexantur, socii præsto ad-
funt, & turmatim occurrentes, hostes ex-
pellunt, nos Græcos, Albanos, Rascianos,
Valachos, Hungaros in mediis discriminitibus
tue ullo subsidio relinquimus. Sed h[ic] su-
mus, ut de communi tandem salute cogi-
remus. Venitis vos, Sabaudenses, venerunt
& alii complures. Quisque pro sua virili
magnifice se offert: si resp[on]debunt verbis
facta, non carebit, magnificis adjutoribus
Christianæ religio. Hoc opus, hic labor est.
Stat Deus contra quenque vocans.
Si ego pater, ubi ainor? Si ego dominus, ubi
timor? Sunt plurimi qui Deum labii ho-
norant, corde autem ab eo longe discesser-
unt; sed nihil fætum stabile, nihil simula-
tum potest esse diutinum. Que sunt in ve-
ritate, & veniunt ex corde perfecto non
timent casum; fundata enim sunt supra fir-
mam petram, idest super veritatem, que
Christus est. *Petra autem erat Christus*, in-
quit apostolus. Verba vestra, auditores Sa-
baudienses, arbitramur ex puro corde de-
prompta esse, et talem esse principis vestri
animum, qualem expressisti. Expectamus
nunc, ut magnificis sponsionibus vestris ma-
gnifica facta respondeant, cujus rei & no-
bilitas, & pietas & religio vestri principis
spem nobis quodam modo certam praebent.
Ad reliqua per vos dicta alia hora, & alio
loco respondebimus.

A D E O S D E M
in eodem Conventu.

Satisfacit abunde nobis dilectus filius no-
bilis vir Ludovicus Sabaudia dux, qui
cum per valetudinem huc accedere non pos-
set, charissimum filium suum, nobile pi-
gnus, egregium adolescentem, & vos pre-
stantes oratores ad consulendum reipublicæ
Chr.

ANNO
CHRISTI
1459.

Christianz transmisit. Videmus Ieto vultu, & alaci animo. Idem faciunt venerabiles &c. Idem tota concio. Verba vestra doctrinae & sapientia plena fuerunt. Videmini a sapiente principe missi; magna ex dictis vestris documenta recepiimus, quæ vobiscum & cum ceteris, qui ad hanc rem vocati sunt conabimur persequi. Magnificas oblationes vestras laudamus & amplectimur; dignæ sunt quas Sabaudiensis domus efficiat, quæ regium & imperatorum sanguinem perteferens, non potest nisi magna & regia polliceri. Dignus est princeps Sabaudiensis quem cundi ament; maxime vero apostolica sedes; quod quidem, vita comite, a nobis non negligetur.

AD ORATORES IMPERIALES.

Expostebat haud dubie res, quæ hoc in conventu geritur, imperatoris majestatis presentia; siquidem fides ipsa catholica & orthodoxa tuenda proponitur, cujus protestatio ad eum pertinet, qui gladium portat ad indiciam malorum, laudem vero bonorum; sed non tulerunt tempora & rerum conditions Cæsarem ex patria sua recedere. Ideo vos missi estis, præstantissimi & insignes oratores, non equidem indigni, qui tanto in confessi vices Cæsareas impletatis, sive dignitates vestras, sive præcipuas doles metimur. Novimus jampridem quemque vestrum, & singulari benivolentia prosequutis sumus cum in minoribus ageremus. Gratias Cæsari agimus qui vos misit, nobis ex omni parte charos acceptosque. Non attinemos cunctas orationis vestrae partes; præteribimus laudes nobis attributas, quæ conscientiam suæ parvitas peccus nihil extollunt. Præteribimus alia multa sapienter, & ornatissime dicta. Duo tamen non possumus non reficare; alterum est in Turcos de bello gerendo; alterum de laude Cæsaris. In Turcos sumenda esse arma omnes sentent; ac quibus potissimum hominibus hoc ipsum incumbat, nemo dicit. Dicemus hoc nos; si non ornate, at libere & vere; nec putamus nos quemquam offensuros veritatem dicentes, quamvis in proverbio est: obsequium amicos, veritas odium parit. Quippe cogitantibus nobis sèpenumero cui potissimum nationi contra Turcos expeditio debeatur, quamvis nemo Christianus immunitus esse debeat; quatuor tamen cause occurunt, quæ nationi Germanicæ hoc bellum onus, sive honorem ipsis demandant. Prima est necessitas; secunda auctoritas est; tertia facultas; quartam invitatio majoris vicinitatis, quæ vobis cum Turcis est; duo facit; nam & timere nos cogit, ne superatus Hungariz, qui medii sunt inter vos & illos, res vestre pereant. Et enim planum iter, & facultatem præbet ducenti copias in hostes, per Danubium enim a minori usque in superiorem, & inferiorem Mitham, quam Turci possident, milites vestros navibus transvehere potestis. Et ratione igitur imperii vestri tuendi, & ratione propinquitatis & facilitatis convenienti cum hoste prima belli partes in Turcos ad Germanos pertinent. Is enim primus ad restinguendum regnum exurgere debet, quem propria incendijs

81.

ANNO
CHRISTI
1459.

dia tangunt. Succedit loco secundo auctoritas & dignitas nationis; nam cum imperialis gloria culmen apud vos sit; cujus est ecclæsiæ Dei protegere, fidem defendere, religionem augere, quis non intelliget ejus bellum, quod pro fide tuenda suscipitur, eos duces, eos vexilliferos, eos imperatores esse debere, apud quos est insigne victoris aquilæ, & nunquam violanda maiestas? His conjugitur facultas belli gerendi, neque enim inerme vobis imperium, aut regnum pauper. Longe lateque patet Theutonica natio, dives agris, armis, equis, viris, & inexhaustis argenti metallis opulenta; & ubi nam gentium nobiliores, aut potentiores familiæ, quam in Germania? ubi splendidiiores, ditiones, munitiores urbes? ubi ferocior populus, ubi juventus bellici cupidior, ubi robustiores milites, ubi duces prudentiores? semper armata Germania est, semper indomita, semper victrix; aptissima profecto quæ Turcorum ferocie opponatur. Quod ultimio loco magnopere suadent, & invitant exempla majorum, qui res clarissimas pro Christi nomine gelserunt. Namque cum nobilissimi sitis, maiores vestros imitari debetis, Carolos, Pipinos, Henricos, Ottones, Fridericos, Conrados, qui non soluni Germanias, Gallias, atque Hispanias; sed Hungariam, Græciam, atque Altam viatoribus cum exercitibus percurrent. Quod si alii non essent, unus vos excitare, & commovere satis deberet vicit ille ac triumphator Carolus, qui ob magnitudinem rerum gestarum magni cognomen adeptus est. Vester ille, vester Theutonicus fuit, & sua gloria vestra est. Nec propter hoc clarissimis Francie regibus quicquam detraximus; sua cuique servata laus est. Illi ex Carolo orti sunt, vos Carolus genuistis. Unus igitur Carolus & Francos & Germanos commovere debet: Agite igitur Theutores, expurgescimini, sumite animum, excutite periculum quod ante omnes vestre imminet nationi. Cumque facile copias vestras in hostes ducere possitis, nec vobis desunt robustissimi, & dunitissimi exercitus, & dignitas imperii quod tenetis hoc expositule, & progenitorum vestrorum ingentia facta vos invitent. Audete tandem, & quod inter vos sepe cogitatum tractatumque est, in opus educite. Nil habet natura vestra majus, quam ut possitis, nihil melius, quam ut velitis christiane reipublicæ cum honore Dei & vestro consulere, & prodere quamplurimis, quod in hoc bello contra Turcos gerendo facile præstare potestis. Nec plura de prima parte. De secunda, hoc est de virtute Friderici Cæsaris paucissima lubiungemus. Non quod ipsis diminute loquuntur sitis; sed quod indigna res fuerit in ejus laudes nos silere. Qui cum celebrari ab omnibus debeat; præcipue tamen præconia nostra meretur Fridericus imperator. Judicio nostro felix est: nam Deum timet, diligit, & colit, & potestatem suam maxime ad Dei cultum dilatandum exercet, iuste imperiat, tarde judicat, facile ignoscit, vindicat ex malefactoribus pro necessitate reipublicæ tuenda, non pro saturandis inimicis nostris exercet; veniam; non ad impunis.

ANNO
CHRISTI
1459.

punitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis indulget. Si quid aspere cogitur aliquando decernere; misericordia lenitate, & eleemosinarum largitate compensat. Luxuria tanto in eo castigatior est, quanto posset esse liberior; maxime cupiditatibus suis, quam quibuslibet gentibus imperare. Inter linguas sublimiter honorantur, & obsequia nimis humiliter salutantium non extolluntur; sed hominem se esse meminunt. Pro peccatis suis sacrificia Deo suo immolare non negligit; in omnes benignus & clemens. Qui cum talis sit, non veremur Augustini testimonio felicem appellare in hac vita per spem, & in alia te ipsa futurum.

AD ALBERTUM MARCHIONEM BRANDIS.
BURGANSAM.

Advenisse te citius, dilectissime fili, & optavissimus quidem, & rebus gerendis nostro iudicio non parum conduxit; sed curasti ne bellum civile inter Alemaniis exoriret; non minus reipublice profuisti, quam si hic affuissest. Venisti tamen modo, & omnes difficultates superasti; nulla te potuerunt impedire impedimenta, quominus desiderio nostro satisfaceres. Neque fluminibus, neque montibus vera charitas retineri potest. Et presentia tua, & verbis tuis mirum in modum nos recreas. Probamus que tuo nomine dicta sunt, & consilia tua non aliter quam viri prudentis, & qui multa viderit & probaverit, amplectenda esse ducimus, de quibus recum leorsum agemus. Verum quia natio Germanica, ex qua tu ortus es, inclita & potens in expeditionem contra Turcos obeyundam duo & XL. millia pugnatorum Christianarum religioni pollicita est, ut hoc fiat, quod promissum est duo necessaria esse videamus. Unum, ut pax Norimbergae proximo anno composta, itabilis sit, & nihil novi dissidii suboriri sinat; neque enim aliter educi exercitas posset. Alterum, ut ad cogendas copias ingens studium, & diligentia solers adhibeat. Utrumque in rectum est; si voles, pacata erunt omnia, nec deerit validus contra Turcos exercitus, ubi tua solertia incubuerit. Novimus studium & diligentiam tuam; omnia sicut quavis difficillima, ubi tuum animum intenderis. Age igitur, erige mentem, & his te rebus accinge, que te possunt beatum & immortaliter reddere. Multa haecne bella gessisti; in Franconia, que tibi patria est; in Misnia, in Saxonia; in Bohemia; in Slesia; in Polonia; in Hungaria; in Austria; in Bavaria; in Suevia: nulla regio in Germania est tui non plena sudoris; a teneris (ut ajunc) unguiculis versatus in armis, adeo clarum gessisti militem, & dein ducem, ut non ab te Theutonicum te Achillem quidam nominaverunt. Tulisti saepe optima ex hoste spolia, tæpe vallum, saepe murum primus hostilem ascendisti; erexisti pluribus in locis victoriarum trophyæ, & ex manibus taliis tua templo dixisti. Si cujuspam nostri temporis virtutis gloria est fama, tua profecto virtus est; injuriam enim feriatores tuo nomini fecerint, nisi te priscis

equaveriant, quos Gracia, & quos Roma miratur belli ducibus. Verum, quamvis te justa sequutum bella petemus, inter Christianos haecne prælatus est, quod difficile sine peccato fieri potest. Sepe innocens sanguis effunditur, interveniunt puellarum & nuptiarum rapta. Dum superbis impius, incendiunt pauperes, diripiunt ecclesiæ, monasteria incenduntur, divini & humani miscentur; apud victorem raro moderatio magis quam libido vindictæ potest; multa urgent conscientiam tuam; (non dubitamus) non potuisti non ledere multos. At haec expiare Turconico bello facile poteris; pugnasti pro mundo haecne, pugna nunc pro Christo; pugnasti pro corpore, pugna Bnunc pro anima; pugnasti pro fragili & caduca gloria, pugna nunc pro immortalis & æterna laude. Exerce te in hoc bello, in quo possis omnes veteris culpe maculas expurgare, & te gratum creatori tuo redere. Age, amplectere volenti animo hanc expeditionem, in qua si te armatum esse senserimus, magnam victoriz fiduciam capiemus; nam te alterum in prælio David futurum speramus, de quo canebant quod Saul mille, & David decem millia strivissem hostium. Tua persona pro magno nobis erit exercitu, & in te alterum Judah Machabæum, aut alterum Samsonem esse censemus. Confortare igitur, & celo robustus, & cum redieris ad fratres tuos Germanie proceres, stude, ut sedatis domiticiis contentiobus, si que pullulant, exercitus, qui prouulnus est, in Germania confletur, & in hostes ducatur. Reliqua Dominus Deus pro sua misericordia felicia esse præstabit. Amen.

AD ORATORES VENETOS.

Fatemur, insignes Venetorum oratores, nos superioribus diebus non parum admiratos esse, quod vos, qui primi esse debuissetis in hoc conventu, ultimi omnium de veniendo cogitaretis. Nam quid aliud hic queritur quam eum perdere hostem, qui vestris cervicibus imminent, & qui rem publicam vestram in primis odit? quippe si cujuspam interest Turcos exterminari, & Hungarorum & vestra interest. Dolebamus eo deductas res esse ut rogari, vellent, qui rogare deberent. Multa per vos in excusationem dicta sunt, & quidem prudenter atque ornatissime; que tamen nos facile dissolveremus, ubi contendendum esset. Sed satisfactum est omnibus, postquam venistis, & magnificas oblationes facitis. Magni facimus dicta vestra, neque ignari sumus Senatum Venetum ad bellum contra Turcos plurimum posse, five mari five terra prælietur. Non latet nos quotiens vestri progenitores magnas classes gesse, & magnas tulerunt ex hoste victorias. Legimus majorum vestrorum gesta, que cum antiquis comparanda sunt. Nec ignoramus, que præstitiis Alexandro III. auxilia; que aliis pontificibus: nec nos latentes ornamenti que ipse vobis Alexander præbuit. Fueritis & vos ecclesiæ faventes, & ipsa vobis benignissima exitit. Scimus captam a vobis olim Constanti-

ANNO
CHRISTI
1459.

ANNO
CHRISTI
1459.

(a) f. cau.
fr.

Rantinopolim esse. Scimus, quas in Asiam, quas in Syriam contra infideles militis armatas, indeque veitria res aucta. Voluit enim Deus vos magnos facere qui magna pro sua gloria fecistis. Sed advertere vos oportet quod quanto maiores estis, tanto majora pro fide Christi facere oportet, ut Gregorii sententia est. Si enim cum veitrum imperium, multo minus esset quam hodie, Mahumetam longe invallis; quid nunc facere debetis? & si hostes longe positos aggredi non timuistis; cur nunc non audetis quando vicinus est & magis nocere potest? Nunc portissime cogitandum est. Vos primi estis quos illi invadent post Hungaros. Non vestri causa haec agimus ut occurratur & Hungarorum causa (a)? si non juvatis modo Hungaros; quæretis juvari & non juvabitini. Sed animadvertis vos boni esse animi, letamur, & confidimus vestro auxilio & Dei adjutorio, quando alii multi concurrunt rempublicam non deferendam esse. De consilis veitris post simili conferemus, & putamus quod vestro & aliorum consilio, adjuvante Domino, res publica Christiana magnifice defendetur.

ORATIO PII PAPÆ II.

in discessu vel in fine dietae Mantua.

Ex MS.
Cod. Am.
broliana
Bibliot.
Mediolan.
munt Cl.
Saxius.

Septimo jam exacto mense, venerabiles in Christo Fratres ac filii dilectissimi, & octavo currente, finis adest Mantuani conventus, quem non dissolvimus, sed nobiscum, quocumque duxerimus Curiam nostram, transferendum duximus, & auctoritate Apostolica transferimus. Sed quoniam Salvatoris proprio finis bonus concessus est eacum serum, quæ hic tractandæ fuerunt, gratias reddere Divina pietati convenit, & cum Prophetæ dicere: date magnificentiam Deo nostro, Dei perfecta sunt opera, & omnes via ejus iustitia. Sed ait fortasse quispiam: quid hic boni factum est? quid sperare Christiani; quid timere Turchi debent? aut quæ hic conclusa sunt, propter quæ gratias Deo reddamus alacres? Non latet vos, viri fratres, fuisse complices, qui auditæ convocatione hujus Concilii, & intellecta profecione nostra ex urbe: consilium nostrum vel temerarium, vel nimis audax judicarunt, tanquam Reges armare in Turcos, & omnem Græciam atque Asiam ex manibus horum vindicare cogitaverimus. Nane quoque non desunt malevoli & iniqui homines, qui nihil hic actum esse laudabile dicunt, & omnia depravant, contemnunt, irrident, adversus quos recte inquit sapiens: eijus derisorum, & exhibet cum eo iugum. Nos sane cum animadvertemus perdita Græcia, Christianam plebem dietim acrius ureti a Turchis, sacra nostra fœdari, & sanguinem Evangelium conculcari, non Mahumethem barba prehensum trahere; non Turcos aut Arabes in vincula rapere, non Hierusalem aut Constantinopolim recuperare.

Non est vis animo nec tanta superbia nosfuo.

Concil. General. Tom. XXXV.

Sed conservare quod reliquum est Christiani nominis cogitavimus, neque hoc nobis persuasimus Italem fieri posse, sed concilium ejus rei cum Principibus Christianis capendum esse putavimus.

Non altus ille spiritus Eugenii datus est nobis a Domino, neque sublimis concessa Nicolai mens, neque vultus Calisti permensus animus. *Frigidus baret nobis circum precordia sanguis.* Illi per se Turchis indicere bellum, copias armare, classes intruxere. Nos tantam belli molem per se solam sustinere posse Romanam ecclesiam, nequaquam arbitrati sumus. Sed conventu Christianorum indicito, res communes communis consilio gerendas censuimus, memores ejus sententia: quoniam cogitationes consilii roborantur, & gubernaculæ tractanda sunt bella. Reprehenduntur haec in nobis; & tumor audacia, consilium temeritas appellatur. Garruli vero, quorum non parva copia est: nos uibem frustra reliquisti dicunt, & frustra huc profectos. Frustra haec dies plurimos consumpsisse, quoniam nihil actum sit, de quo bene sperare fidèles populi queant. Stulta calumnia, injulta reprehensio. Arguimus, quia futurum nefsumus, quod magna caligine Deus occuluit; a Domino diriguntur gressus viri; quis autem hominum potest intelligere viam suam? quamvis coelum sursum & terra deorsum & cor Regum interutabile; nostrum tamen fuit de Principibus Christianis bene ac magnifice sperare, & hunc conventum magnos effectus paritum credere. Verum sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri; multæ cogitationes hominum; voluntas autem Domini permanet. Existimavimus Christianos Reges multa facturos. Deus autem qui solus bonus est, & solus sapiens, solusque novit quod nobis expediat; hoc tamen heri voluit, quod factum est; ad cujus consilium nulla potest curiositas hominum pervenire. Fatemur, non sunt facta omnia, quæ putavimus; sed neque omnia prætermisita; neque maxima, neque minima sunt quæ DChristiani Principes promiserent; & longe plus factum est, quam multi judicarent.

Alius haec magnificis ampliaret verbis; nostrum est solam & nudam veritatem ostendere, & dicere cum Prophetæ: date magnificentiam Deo nostro: Dei perfecta sunt opera, & omnes via ejus iustitia. Quæ opera dicit fortasse aliquis? opera certe, quæ in hoc conventu operatus est Dominus, cuius voluntate factum est, ut omnes, qui convenerunt uno animo, & uno ore bellum Turchis indicendum suaserint: ad quod nutrient quæ subsidia promissa sunt, & quæ sperentur, quam brevissime referendum est. In qua re non servabimus dignitatum Ordinem, sed ut quisque memorie se obtulerit, ita & recensabitur. Nobilissima Provinciarum Italia clericorum declinas, Judentorum vigesimalis, laicorum tricentimas pollicita est.

Audiitis oratores incliti Joannis Aragonæ Regis qui propter Trinacriam atque Sardiniam Italiam annumeratus est, quam multa pro tua fide promiserint. Auditis & Oratores Ferdinandi Sicilie Regis, qui, quam-

ANNO
CHRISTI
1459.

ANNO CHRISTI 1459. vis doméstico implicitus bello est, Christianae tamen religioni sua præsidia non dengat. Franciscum Sforiam Mediolanenum Principem ipsi presentem vñdissit; verba ejus memoris tenetis, quæ Christianum animum & religiosam mentem ostenderent. Quam liberalis & magnifica fuerit Borsil Mutinæ ducis oblatio non ignoratis; ad trecenta uique millia auri nummum legati ejus obligare dominum potuere. Ludovicus Marchio Manuanus, insignis & modestissimus Princeps, plus cupit ecclesiæ subvenire, quam possit. Florentini, potens & prædices populus, per legatos suos sese obligarunt. Idem fecerunt Senenses & Lucani, non contempnende civitates. Marchionem Montis ferrati, antiquæ nobilitatem Principem, progenitorum suorum vestigia securum strator Guttemus obtulit. Si vera loquuti sunt Genuenses, ex illa quoque nobili ac potenti civitate non parva expectanda sunt auxilia. Ludovici Sabaudie ducis, qui non parum in Italia dominium possidet, nondum responsum habemus: confidimus tamen, filium, quem Cipris Regem dedit, non derelinquet. De maxima & potentissima Venetorum Republica nihil dicimus; ipsum tam silentium non nihil spei præstare potest. Et præterea in Italia Romana ecclesia, urbs Roma, caput orbis; opulenta Bononia, nobilis Perusia; vetus Ancona & omnis Ager Picenus; omnis Umbria; omne Patrimonium beati Petri, cuius nos parentes sumus, ne minora prætibimus, quam literæ nostre promittunt, quæ mox legentur. Sunt & fratres nostri sanctæ Romane ecclesiæ Cardinales. Sunt officiales & ministri curie; omnes suis opibus bellum juvabunt; sic mater Italia se se exhibet; sic Dei perfecta sunt opera.

Sed neque armipotens Germania, neque gloriissimus Imperator Fridericus, neque nobilissimi Austriae, Bavariae, Saxonie, ceterique Duces: Marchiones, Comites, populique potentes nationis ejusce otiosi esse, volunt. Duo & quadraginta pugnatorum milia in hostes educere promiserunt; magnum militum & prævalidam manum quæ fugere nesciant. Auditis Albertum Marchionem quem coram cernitis; non hic gregarius miles aut infimus Princeps, sed Dux peritissimus est, qui plures ex hoste viatorias tulit, quam allus nostri temporis legerit; multum est quod ipse promittit: in cuius persona instar est non parvus exercitus.

Transcamus in Galliam; Philippus Burgundie Dux, & nobilitate & potentatu admodum excellens, cuius dominia per Germaniam ac Galliam latissime patent, sex milia bellatorum pollicitus est. Credimus generosum animum Principis, ut captivitatem Patris magnifice ulciscatur, etiam majora facturum.

Hungari, quorum res agitur, duodecim millia equitum pediisque non parvum numerum se se armaturos affirmant; & nos si facultas aderit, quam speramus, parem equitum alam adhibebimus. Hic est exercitus, qui promittitur, septuaginta milium bellatorum & ultra, quem qui non sufficie arbitratur, is neque rei bellicæ peritiam

ANNO CHRISTI 1459. habet, neque spem in Domino. Romanique orbeis armis subegerunt, quatuor legiones cum auxiliis, ad omnem vim belli sufficiendam idoneas putaverunt, nec plures in auxiliis milites, quam in legionibus esse sinebant. Fatae non satis fuisse hic exercitus Xersi, neque Dario, neque Tamerlano, quem Patrium nostroru[m] memoria denacentena millia hominum in armis habuisse prodicunt est; sed Alexandro magno, sed Hannibali Poeno, sed Scipioni Africano, sed Cn. Pompejo, sed Julio Cesaris minoris quam haec copia satis, superque satis fuissent; qui parva saepe manu innumerabiles hostium turmas delevere. Considerandum & est illud, quod ad Gedeonem in libris Iudicium dixisse Dominum legimus: multus, inquit, secum est populus, neque tradetur Madiam in manus ejus, ne glorietur contra me Israël & dicat: meis viribus liberatus sum. Tribuendum est Domino tuus honor, & aliquid sibi reservandum est. Nam turris fortissima nomen Domini; ad ipsam currit iulus & exaltabitur; speremus in Domino, & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros; qui timet hominem eito corrue; qui sperat in Domino, sublevabitur; quamvis, & humana ratione sperare nobis victoriam licet. Cum terra marique magnis viribus aggressuri hostem simus, curavimus enim & validam classem armari: tunc postea suo tempore cognoscetis; neque Christiani milites effeminati instar Turcorum sunt. Virilis exercitus noster; ille muliebris erit; neque multitudo timenda hostium est. Nam & Christianoru[m] (ut diximus) ingentes erunt turmæ; quibus & Cruce lignatorum accedunt cunei, quorum virtus tertio ab hinc anno probata, magnam & præclaram victoriam peperit. Haec sunt auxilia, quæ dominus parare voluit, cujus perfecta sunt opera, & cui tam facile est cum paucis quam cum multis vincere. Numeravimus ea, quæ tamquam certa promissa sunt auxilia; nunc sperata referamus.

Quis Carolum Francie regem tum religiosissimum tum potentissimum & nobilissimum Orthodoxæ fidei defuturum putet? cuius maiores iecirco Christia nissimi dicti sunt, quia legem Christi adversus Barbaros magnifice defenderunt. Oratores ejus, viri præstantes, optimam spem nobis fecerunt, regem hunc digna suo genere præstaturum auxilia.

Nec Hispania, terra nobilis & præpotens, Christianæ necessitati defutura est. Henrici, Castellæ Regis maximi & clarissimi, quamvis Granatenii bello detinetur, pecuniaria tamen subventio non denegabitur. Joannes Aragonensis, qui pluribus regnis præstet, & in Italia & in Hispania late imperat, magno animo fidem non solum ut Italus, sicut prædictum est, sed etiam sicut Hispanus, se turaturum afferit. Aphonius Portugalie rex & ipse magnanimus, quamquam Ceptemsem Mauritanumque hominem premit, voti tamen memor adversus Turcos aliiquid molietur. Henricus Anglie Rex haud contempnendam legationem mitturus erat; impedivit civile bellum, quo composto, non est credibile pius principem christianam religionem deserturum. Nec Scotorum

**ANNO CHRISTI
1439.** torum rex Jacobus, & si extra orbem politus esse videretur, auxilia sua catholice negabit ecclesie. Neque Casimirus Poloniæ rex, Lituaniæque magnus dux inultam esse animam patietur Vladislai fratris, quem Turchi crudeliter obtruncarunt. Nec Georgius, qui regno Bohemiæ præsider, fortes suorum turmas religioni negaturus est; cuius non minor est animus, quam potentia. Christernus quoque Daceorum, Suctiorumque rex, Gotthicæ gentis rector, nequamquam ultimus esse volet eorum regum, qui fidei curam gerunt.

Verum hæc sperata sunt auxilia; illa quæ supra diximus magna ex parte promissa & affirmata, propter quæ libet iterum atque iterum cum propheta dicere: *Date magni B*ficentiam Deo nostro, *Dei perfecti sunt opera*, & omnes via ius judicia. Sed quæritis fortasse, fratres, quo pacto fieri hic exercitus, cum novæ inter Germanos exortæ littores ferantur, & Cesar de Regno contendat? Respondemus, quamvis investigabiles vix Domini, & judicia ejus abyssi multa, qui tamen ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Nos legatum in Germaniam mittimus venerabilem fratrem nostrum Bellarium cardinalem Nicænum, virum doctum, & rerum experientia præditum, qui vel pacem componat, vel inducas bellis statuāt, qualis exitus rerum erit, nescimus: expectatio iutorum lætitia, spes autem impiorum peribit; si bona erunt opera nostra, si Deo fideliter seruiemus, nihil proficiet inimicus in nobis, & filius iniquitatis non apponat nocere nobis. Quod timet impius veniet super eum, desiderium suum iustis dabitur. Suffici nobis prestat quæ possumus, reliqua Deo dimittenda sunt, cujus omnes via salutis ac salvatio. Ipse noster protector, si merebimur, et propugnator erit; ipse hactenus ita res in hoc conventu direxit, ut agende sint ei ingentes gratiae, qui misericordibus & plenibus oculis nos respicere dignatus est. De reliquo supplicandum est, ut vias suas erga nos in judicia per misericordiam dirigat, quare hortamus ut omnes nobiscum divinam pietatem implorantes, versiculos, quos pronunciabimus in modum qui subscriptus est, devote respondeatis.

*Tu nos Domine Iesu Christe fili Dei vivi:
Ex omnibus gentibus regnum elegisti.
Et Christiano insignitor nomine:
Cobare tuos afflumere dignatus es.
Sed indigni tam excellebas gratia peccati-
vimus cum patribus nostris:
Injuste egimus, iniquitatem fecimus.
Dereliquimus te Deum factorem nostrum:
Et recessimus a te, salutari nostro.
Exacerbavimus eloqua tua:
Profanavimus justitias tuas;
Et in iudicis tuis non ambulavimus:
Visfrusti propterea in virga iniquitates no-
stras.
Et in verbis peccata nostra:
Exaltaisti dexteram deprimentium nos,
Et latificasti omnes inimicos nostros:
Tradidisti fratres nostros in manibus gen-
tium.
Et dominati sunt eorum qui oderunt eos.*

**ANNO CHRISTI
1439.** *Foris vestigiam gladio,
Et intus pavore consumimur.
Facti sumus obprobrium vicinis nostris,
Et subiannatio & illusio illis qui sunt in
circum nostro.*

*Ne memineris iniquitatum nostrarum an-
tiquarum,
Cito anticipent nos misericordia tua, quia
pauperes facti sumus nimis.
Ne respicias peccata nostra;
Respicie fidem ecclesia tua.
Nister adhuc sponsa tua;
Sine ruga, & sine macula est amica tua,
& candida est columba tua.
Non omnes simul a te recessimus,
Neque omnes fornicate sumus.
Supersunt adhuc supra septem millia vi-
rorum,
Quis non curvaverunt genua sua ante Baal.
Inspice Sacerdotum abdita;
Rimare Virginum celas, & monachorum in-
tuere penetralia.
Non defuit anima recta & simplices,
Quæ tibi fiducier serviant, & pro nobis
veniam petunt.
Audi supplicum preces,
Et confidentium parce peccatis; & quæ
fundimus lacrymas ne despicias.
Ulo sanguinis servorum tuorum quis effu-
sus est,
Introcat in conspectu tuo,
Et gemitus compeditorum
Sonet in auribus tuis.
Nos quæmos peccatores,
Christiani tamen sumus & nominis tuis
cultores.
Averte a nobis indignationem tuam,
Et procul sit a nobis furor tuus.
Effunde iram tuam in gentes, qua se non
reverunt,
Et in regna, quæ nomen tuum non invocaverunt.
Ecce inimici tui sonuerunt,
Et qui oderunt te, extulerunt caput.
Superbiunt Constantinopolitana victoria bo-
stes tui;
Et manus nostra, inquisunt, non Dominus
fecit bac omnis.
Quo usque patetis bac, Domine?
Cur tacer? cur obdormis?
An non tibi potestus est?
Et virtus, qua coherces inimicos?
Et quis similis tibi in fortibus, Domine?
Magnificus in sanctitate, terribilis & lau-
dabilis, & faciens mirabilia.
Adjuva nos, Deus, salutaris noster;
Et propter gloriam nominis tuis, Domine,
libera nos.
Propitius esto peccatis nostris propter no-
men tuum.
Ne forte dicant in gentibus, ubi est Chris-
tianorum Deus?
Ostendisti balterus quia misericordi velles pro-
puli tui,
Fidelium mentes ut exercitum contra
Turcos mitterent inspirando.
Perfice quod restat, da perficere quæ pro-
missa sunt, & adversus inimicos tue
Sanctissima Crucis præbe victoriæ.
Memento, Domine, in benefacito populi
tui;*

ANNO
CHRISTI
1459.

*Et oportet nos in salutari tuo.
Salvo fac nos, Domine Deus noster,
Ut liberati de tribulatione confitemur no-
mini sancto tuo.
Gloriemur, Domine, in laude tua,
Lata & alacri voce dicentes:
Date magnificentiam Domino Deo nostro,*

ANNO
CHRISTI
1459.

*Dei perfecta sunt opera, & omnes via ejus
iudicia.
Dominus exaudi orationem meam,
Et clamor meus ad te venias.
Dominus vobis sum,
Et cum spiritu tuo.*

O R A T I O.

OMnipotens, sempiterne Deus, qui pretiosissimo sanguine dilectissimi Filii tui huma-
num genus redimere & jacentem in tenebris mundum ad Evangelii lucem erigere
dignatus es: praesta quassumus, ut adversus impias Turcorum gentes eisdem Evangelii
contemptores, & cunctaque barbaras nationes, vici & crucis inimicas, fideles Christianorum
Principes ac populi per hoc persecutoris tempus, ita potenter arma corripiant,
ut quicunque pro tua nominis gloria militaverint, virtutis tuae brachio sublevatae, ad ec-
clesiam tuam victoria signa feliciter reportent; per eundem D. N. Amen.

DE MODIS ET FORMIS

*Quibus futurus pontifex ad observantiam promissorum possit
astringi.*

Ex MS.
Cod. Feli-
ni.

Michi videtur, primo, pontificem tene-
ti, & astringi posse, si voverit Deo,
& BB. apostolis predictis, de quibus supra
diximus, servaturum: quoniam licet prin-
ceps a legibus suis potuisse sit exceptus;
non tamen a lege divina, vel natura, i.e.
eundem quod notatur per doctores, maxi-
me per D. Antonium de Butrio in c. p. de
confit. & quod notatur per Innocentium c.
magna, de voto, vovendo autem se obligat
Deo ad reddendam quod promisit, iux-
ta illud: *vivete, & reddite Domino Deo ver-
stra;* & illud: *Salomonis Prove differas et
adde quid voveris, despiciet enim Deus in-
fidelis & stulta promissa.* Poterunt ergo lin-
guli cardinales ante electionem vovere, &
electus ratificare secundum formam infra
subiectam.

At si aliquis dicat, hoc non esse satistu-
tum, quoniam a tali voto seipsum absolu-
vet: respondeo hoc recte non poterit, ut
notatur XV. q. t. in canone, *authoritatem*,
& per Innocentium in c. nisi cum pridem,
de renunt. Præterea voto, & jurejurando
se astringit nunquam se absolvere vel ali-
cu*m* absolutionem committere.

Secundo, astringi poterunt juramento car-
diniales linguli, & electus post electionem,
quod juramentum papa obseruare tenebitur,
ne faciat irrita juxta psal. que de labiis illius
processerint, XI. q. p. *scimus;* nec se-
cum posset dispensare contra preceptum
secunda tabule, ut notatur per D. Anto-
nium in c. quanto, in gl. in *V. absolvit*,
de jurejurando.

Tertio modo, obligabitur papa per viam
contractus, si ante, & post electionem no-
tariorum stipulanti nomine ecclesiæ universalis
& coetus tominorum cardinalium, ac om-
nium, quorum interest; quod potest cum
sit..... publica, juxta legem penult.
ff. rem pupilli salvam fore: quoniam con-
stat papam, & imperatorem obligari ex
contrafatu, ut inc. p. ubi notatur per docto-

res de probat. & notat c. in l. *digna vox*,
c. de legibus, & quod illa non possit re-
vocare tunc in q. facti, de privil. ecclie *sic.*
Ursidagaleni concessio.

Quarto modo obligabitur futurus pon-
tifax, si talia promiserit, ad que tenetur ex
obligatione naturalis charitatis, qualia fe-
re sunt omnia in capitulis contenta, vide-
bilet circa defensionem catholice fidei, in
conseruanda ecclesiastica libertate, non alle-
vando patrimonio ecclie, servando jura col-
legii cardinalium, & cetera; quod ad talia
servanda tenetur ex ordine naturalis cha-
ritatis patet ex c. sunt quidam, & c. quod
ad perpetuum, & cap. *divinis;* & fere per
totam illam quæst. XXV. q. p. XI. q. p. *per-
venit.* Quod autem ratio naturalis charita-
tis cum obliget, tenet idem Antonius in d.
c. p. & quod in illis casibus Romanus pon-
tifax non possit a promissis recedere in limi-
tibus titulis de promissione facta in conclavi
ante electionem, & post facta per Gie-
gorium papam plane deducit dictus Antonius
de Butrio in c. *canonum*, de confit. et
D. Franciscus cardinalis de Zabarella in
tractatu, quem fecit, de schismate Urbani.

Quinto modo, poterit tacite & efficaciter
obligari, si (se) subjecerit in eventum
transgressionis sententia concilii, quod ex
tunc ad revocationem majoris partis cardinalium
apostolica authoritate intelligatur
indictum, hoc certe facere poterit, quoniam
potest se inferiori iudicio sponte submitte-
re. Et q. VII. nos si incomptemus; doc. in
c. p. de jud. exemplo Sixti, qui se subjecit
synodo a Valentianino Augusto congregato,
et q. V. *mandatis;* item exemplo Leonis c.
auditus, eadem causa, & quæstione.

Quod autem tali precedenti decreto per
solicititudinem cardinalium possit convocari
concilium, plenissime consultum sicut per An-
tonium de Butrio & Franciscum Zabarella in
similibus casibus, ubi papa vere argueretur,
& deprehenderetur deformato, & scanda-
liza-

ANNO
CHRISTI
1459.

lizator status ecclesie, transgredendo tam sancta promissa; quod etiam repetendo originem congregationis conciliorum primo factam auctoritate Apostolorum, Act. VI. ibi convocaverunt omnem multitudinem discipulorum; & ex conventionibus factis per imperatores, antequam per jus positivum introduceretur, synodus universalem nonnisi Romani pontificis auctoritate vocari; sed secundum predicta non posset dici non assidue semel auctoritatem apostolicam sedis, licet veller postea resilire.

Sexto, quod in eventum transgressionis promissorum in semet, tanquam in defomatorem & perturbatorem ecclesie, proferat anathema & sententiam maledictionis eternae; hoc enim videtur posse fieri exemplo Marcellini, III. c. auctoritatem, XXI. dis.

Notanda vero est necessaria cautela, sine qua facile illuderetur ecclesie, si unum tantum fieret instrumentum, vel haec promissio in camera concederetur: accederet enim, sicut dicitur, decretis concilii Constantini editis pro reformatione ecclesie, restringentibus libertatem pontificis, quorum licet multa extens exempla, nusquam tamen reperiri potest authenticus ut fidem faciat. Igitur servanda cautela, quam etiam servarunt cardinales ante electiones Gregorii, ut singula instrumenta publica singulis servent cardinalibus.

Item cautela necessaria est, ut in singulis instrumentis omnes cardinales subscribant, & electus pontifex, antequam publicetur, veneretur, vel intronizetur in consclavi, ratificando subscrabat se propria manu.

Ut autem res deducatur ad praticam, subiectetur forma voti ac promissionis.

Nos omnes & singuli S. R. E. cardinales congregati Romae in palatio apostolico pro electione futuri summi pontificis in conclavi, ante altare, in quo Missa communis celebrari consuevit, infra scripta capitula inter nos unanimiter & concorditer ordinatae pro defensione catholicæ fidei & creatione ecclesiasticae libertatis, pro reformatione ecclesie in capite, & in membris, ac vinculo charitatis & pacis inter futurum summum pontificem & fratres ejus S. R. E. cardinales conservando, vovemus Deo, & ejus Marii, et Virgini gloriose, & beatis apostolis Petro, & Paulo rotique coelesti curie; jurantes quoque ad sancta Dei evangelia corporaliter per nos facta, ac alter alteri, & etiam notario publico tanquam legitime personæ nomine sancte Romanæ ecclesie & sacri collegii nostri ac omnium, quorum interest stipulanti, quod si quis & si qui nostrum, qui fuerit assumptus ad apostolum apostolatus, omni dolo, fraude, & machinatione cestantibus, & omni prorsus exceptione semotis, servabit, & adimplebit omnia, et singula in dictis capitulis contenta, nec illis, aut eorum alteri contravenient directe, vel indirecte, publice, vel occulte; quodque statim post electionem, et ante publicationem, vel inthronizationem omnia et singula predicta capitula confirmabit, et approbat authentico modo, et

ANNO
CHRISTI
1459.

A de novo similem promissionem faciet in omnibus, et per omnia coram omnibus nobis notario, et testibus cum subscriptione manus propriæ simili voto, juramento stipulatione et obligatione; promittentes quod ipse qui ex nobis electus fuerit a predicitis, promissione, voto, ac obligatione, et jura menti prestatione, et ejus observatione, ac omnibus, et singulis in dictis capitulis contentis nullus nostrum, nec eligendus ex nobis absolutionem petet, seu impetrabit per se vel alium, et impetratis vel impetrando utetur, et sibi concilium nullatenus acceptabit, nec dicta potestate per ipsum eligendum alteri data se faciet absolviri, seu etiam secum in aliquo dispensari; sed volet perpetuo vinculo remanere obligatus. Quod si forsitan (quod abut) aliquis vestrum predicitis aut predicatorum aliquo contraveniet, tanquam transgressor voti, & fidei praeterea, ac perjurus, tanquam etiam perturbator et scandalizator ecclesie, et totius christianitatis habetur, et reputetur, et perpetuo anathematice atque excommunicatione damnatus existat, et cum impiis, qui non returunt in iudicio reputetur, et omnipotentis Dei contra se iram sentiat, et SS. Petri et Pauli, quorum perturbat ecclesiam, in hac vita, et in futura suorum sentiat; hancque dies eius pauci, et episcopatum ejus accipiat alter; et nihilominus eligendus et futurus pontifex se synodali sententiæ usque ad depositionem inclusive subiecet. Cui sententia, atque iudicio quisquis nostrum a sumptus fuerit in papam, ex nunc proinde ex tuce, et e contra sponte, voluntarie subiicit si tertio a minori pare cardinalium communitus non resipuerit. Quod quidem consilium ex nunc idem pontifex futurus ante publicationem, in eventum contraventionis et transgressionis predictarum apostolica auctoritate irrevocabilium pari voto et juramento atque obligatione auctoritate apostolica iudicet; ita ut in dictum casum et eventum possit major pars collegii cardinalium, vel imperator illis requirentibus, concilium velut legitimate et apostolica auctoritate inditum, non obstante quacunque revocatione, et derogatione cum quibuscumque clausulis, et censuris, per suam sollicitudinem congregate. Et nihilominus ad maiorem reitudinem et firmitatem quilibet ex nobis tenetur se subscrivere manu propria omnibus et singulis instrumentis conficiendis, exinde quod etiam ante publicationem futurus pontifex facere tenetur; quorum instrumentorum quilibet ex nobis unum vel plura habere valeat pro ejus arbitrio voluntatis, renunciando pari voto, et juramento omnibus et singulis legibus et constitutionibus synodalibus, apostolicis, et aliis quibuscumque, quibus contra praemissa quodmodolibet nos juvare possemus.

Sequantur subscriptiones omnium cardinalium.

Forma subscriptionis futuri pontificis.

Ego N. papa hodie videlicet etc. electus et assumptus in Romanum pontificem sic, ut præmittitur juro, voveo, promitto, ratifico et confirmo omnia et singula supradicta.

ANNO
CHRISTI
1459.*Capitula quæ multum statutus ecclesia videatur esse necessaria.*

Primo, promittat, & juret quilibet cardinalis singulariter, (quod) si contingat cum assumere ad dignitatem summi pontificis, servabit, & adimpleret realiter ea, quæ sequuntur; renuntiabit quoque iuri aut exceptioni superioritatis aut non competenteri judicis, & alteri cuicunque, per quam se juvari posset ad dicta capitula non observanda.

Item, quod non transferet sive educet curiam Romanam de urbe ad urbem, loco ad locum, patria ad patriam, provincia ad provinciam, sine consilio, & assensu DD. cardinalium, aut majoris partis ipsorum.

Item, quod non curabit, seu assumet aliquos cardinales etiam ex principibus quorumcumque, imperatorum, regum, ducum, aut principum quorumcumque, nisi dicto consensu majoris partis DD. cardinalium, quodque exquisitio hujusmodi votorum fieri consistorialiter, & non auriculariter; fieri quoque dicta creatio novorum cardinalium, juxta ordinationem factam in concilio Constantiensi, nisi de consilio, & assensu DD. cardinalium aliud fiendum videatur.

Item, quod nullam promissionem seu promotionem faciet de ecclesiis cathedralibus, monasteriis, etiam sub titulo commende administrationis, vel alio quocumque titulo sive modo, nisi consistorialiter, & interveniente consensu omnium cardinalium, aut saltem majoris partis eorum.

Item, quod nullum bellum unquam expediti consentiet, in qua ponatur, aut infestatur clausula illa, *de consilio fratrum nostrorum &c.* nisi prius realiter, & cum effe. Au vota frarum super contentis in ea sint exquista, & quod major pars consenserit, quodque ad minus sint subscriptiones trium DD. cardinalium, videlicet unius episcopi, unius presbyteri, & unius diaconi; qui in eorum subscriptionibus attestentur de consilio & assensu majoris partis, & nomina consentientium exprimendo.

Item, quod nullam facultatem praesentandi aut nominandi ad ecclesiis cathedralibus, collegiatas, seu monasteria, dignitates, seu alia quocumque beneficia conceder principibus secularibus, aut praelatis ecclesiasticis, cujuscumque conditionis, status, aut qualitatibus existant, sive imperatoria, regalis, ducalis, archiepiscopal, episcopal vel cuiusvis alterius præminentiaz, nisi de expresso cognitio & assensu majoris partis DD. cardinalium.

Item, quod nullam infederationem etiam de rebus quæ consueverunt infundari, seu alienationem sub quocumque titulo, etiam vicarius, pignoris, emphiteusis, vel alterius contractus faciet in quamcumque persona ecclesiastica vel seculari aut communitate de rebus & bonis spectantibus ad patrimonium ecclesie, nisi deliberatione prius habita, consistorialiter, & consentiente majori parte cardinalium cum eorumdem subscriptionibus.

Item, quod nullam bullam unquam expediti permitteat seu alicui concedet, per quam se addringat principibus vel alicui ipsorum,

ANNO
CHRISTI
1459.

aut eos ratificet, quod nullas ecclesiæ cathedrales, collegiatas, monasteria, seu alia beneficia conferet, nisi de ipsorum beneficio aut voluntate, sine consilio & assensu majoris partis DD. cardinalium & cum eodem subscriptionibus.

Item, quod nullum legatum de latere unquam constituet, aut eidem jam creato facultatem aliquam dabit, sive concedet, nisi juxta & secundum deliberationem DD. cardinalium, aut majoris partis ipsorum consistorialiter habiram, & quod in facultatis consentientium nomina describantur.

Item, quod nulli principi, aut communione movebit guerram, aut cum eis ligam, seu confederationem aliquam faciet sine expresso consensu eorumdem DD. cardinalium aut majoris partis ipsorum; & idem generaliter faciet de omnibus gravioribus actibus per eum gerendis, aut illa non faciet ab ipso consilio & consensu DD. cardinalium, aut eorum majoris partis, quemadmodum iura disponant.

Item, quod bona cardinalium, aliorumque praetorium, necnon omnium coritiorum in curia decedentium nullo modo occupabit, vel occupari patientur: sed permitte juxta iuris dispositionem, & voluntati decedentium, ut idem decedentes de bonis ad ipsos quoniammodo pertinentibus, & prout eis placuerit, disponant; religiosi, qui propriam voluntatem ab se abdicaverint, tantummodo exceptis, quorum bona devolvuntur ad illum, vel ad illos, ad quem, vel ad quos pertinent de jure, contiuidine vel privilegio; nec de iuribus capelli cardinalium decedentium aliquid occupabit, vel occupari faciet, aut permettit. Immo sit liberum cardinalibus de eisdem iuribus testari aut facere, prout eis videbitur. Si ab intellecto tamen ipsi cardinales decederint dicta iura capelli transcant ad heredes, sublati contraria abusibus quibuscumque.

Item, quod dominis cardinalibus permittere libere recipere, & assignari faciet mediatem omnium & singulorum censuum, iurium, reddituum, proventuum, & emolumenorum quorundam Romanæ ecclesie, juxta consuetudinem Nicolai IV. cuius tenor sequitur.

„ Nicolaus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cœlestis altitudo potentiae, clementia providentia cuncta disponens, voluit cum summo pontifice concordare S. R. E. cardinalibus, ut ipsi tanquam membra ejusdem ecclesie capititis Christi capitii deservirent, & submissis humeris ad regendum universalis ecclesie fundamentum optinere sedulitate cum ipso pontifice laboraverint, & tam ipsius ecclesie, quam totius urbis incumbentia onera indefessis cum eo sollicitudinibus patirentur. Hi sunt, quos dixit Dominus, & velut proprias & sublimes ecclesie predicatorum columbus prærogativa sublimavit honoris: horum cœrus in urbe magnificus omnes & singulos qui buscumque titulis decoratos excellerint, horum altitudo concilii ex parte, circumlocutus. „ Spe-

ANNO
CHRISTI
1459.

Morte il.
Iud non
abundat.

specie, industria circu dirigena que-
libet, & agenda salu liter afferre uni-
versaliter majora coniuncta dignoscantur;
& ideo reputantes incongruum, ut ipsi
cardinales, tanta prediti dignitate, tantis-
que sollicitudinibus & laboribus pregra-
vati, quibus ad conferendum nobiscum
tantorum sarcinas onerum nobis incum-
bentium ex apostolicæ officio servitutis
dies labotlos agunt, riotesque perdu-
cunt insomnes, reddantur ejusdem Romæ
næ ecclesiæ proventuum ac redditum ac
prosperitatis expertes, cui non communi-
cant in adversis; conspicientesque quo-
modo in nonnullis regnis, provinciis, in-
sulis, lacubus, civitatibus, terris & lo-
cis ecclæ memoriae ubilibet constitu-
tis jura & jurisdictiones ipsius ecclæ
multa haecen negligenter patuisse, &
alias multe expolitas tuile dispensis per
occultatores & occupatores multiplices,
qui ad ea manus illicitas extenderunt;
dignum duximus, ut predite Romæ
ecclesiæ universos fructus, redditus, &
proventus, quos in Siciliæ, Anglia, aliis
que locis quibuscumque, regnis Sardinia,
Corica, aliisque insulis, necnon Mar-
chia Anconitana provincie Romandiæ,
ducatu Spoletoano, terra Arnulfori, pa-
trimonio B. Petri in Tuscia, Campania
& maritima; Sabina, Mæsa Trabaria,
Carphagnana, comitatu Venetini, civi-
tate Beneventana, & aliis terris & locis
& censibus predicatorum, eadem ecclæ
obtinere dignoscatur, cardinales modo
participent infra scripto, firmam haben-
tes fiduciam quod ex cetero per eorum
sollicitudinem, diligentiam, & considera-
tionem expertam favore prelidiū
in eisdem locis fidelium terris crescat
devotio, justitia plenius reddetur, & aqui-
tas diligentiori custodia habita servabitur,
occupata & alienata in statum debitum
revocentur, & restaurabuntur etiam dis-
sipata. Itaque hujusmodi participatio ma-
gni honoris & utilitatis pariet incremen-
tum. Quare de communis fratrum nostro-
rum consilio & assensu statuimus & de-
cernimus de plenitudine apostolicæ poti-
tatis, ut de diversis fructibus, redditibus,
proventibus, multis condemnationibus,
& censibus supradictis fiat divitio in duas
partes; quarum una papali camera sem-
per cedat; reliqua vero inter cardinales
cosdem æqualiter dividatur; quodque par-
tem hujusmodi predicatorum fructuum, red-
ditum, proventum, multarum conde-
mnationum, & censuum collegium cardi-
nalium percipiat jure suo. Ut autem pre-
dicta successivis temporibus salvemus, &
utilius valeant effectu mancipari, sanc-
tus, ut inititio & destitutio rectorum,
qui præfunt locis & terris predicitis, &
quorumcumque, & aliorum dictorum fru-
ctuum, reddituum, & proventum, mul-
tarum, & condemnationum, & censuum
collectorum fiat de consensu cardinalium
predicatorum. Nulli ergo hominum omni-
no licet hanc paginam constitutionis in-
fringere, vel ei a usu temerario contraire.
Siquis autem hoc attemptare præsumpe-

ANNO
CHRISTI
1459.

Locus
corruptus.

rit, indignationem omnipotentis Dei, ac
beatorum Petri, & Pauli apostolorum
cujus se neverit incursum. Datum &c.
Item, nullus novas gabelias, aut alias
exactiones imponat, nec aliquas augmenta-
bit in urbe Romana, nec in aliis terris ec-
clesia Romana, nec concedet qui super
alicui regi dominio temporali seu commu-
nitati, præter, vel contra libertatem ec-
clesiasticam, exactiones super clerum, vel
ecclesiæ, seu bona ad ecclesiæ, & loca-
pia pertinencia sine causa rationabili, &
tunc de simili corundem dominorum cardi-
nalium consensu.

Item, quicumque fuerit requisitus per
majorem partem dominorum cardinalium
congregabit generale concilium in loco, &
tempore, de quibus fuerit sic consultum per
ditam maiorem partem; & in eodem con-
cilio generali reformabit, seu resoluerit
universalem ecclesiam tam in capite,
quani in membris circa fidem, vitam, &
mores, tam respectu dictorum secularium,
& regularium, quam religiosorum etiam mil-
itarium, & tam respectu principum tem-
poralium, quam communitarum; precedet
que in dictis reformationibus quemadmodum
ipsis dominis cardinalibus, aut majori ipso-
rum parti videbitur.

Item, ut Romano pontifici & dominis
cardinalibus libera perveniant concilia, non
capponer, nec per quempiam apponi per-
mitte, manum in personam vel bonis alli-
cujus ex eis; nec aliquem in suo statu &
provisione immutabit pro qualcumque cau-
sa, vel occasione civili, vel criminali sine
expresso consilio & assensu majoris partis
DD. cardinalium; nec damnabit eum nisi
convictum numero testium expresso in
constitutione Silvestri pape, facta in Synodo
generali, quæ incipit; *præstul non damne-
tur.*

Item, quod feudatarios regnum, & a-
lios vicarios, capitaneos, gubernatores,
senatores, castellanos, omnique & linguis
officiarios u. bis Romana, & aliarum
terrarum patrimonii ecclesiæ Romanae faciet
jurare in eorum institutione obedientiam,
& fidelitatem Romanae ecclesiæ; videlicet
sibi & successoribus & cœtui DD. cardina-
lium in omnibus & singulis capitulis, que
ipsi DD. cardinalibus videbuntur esse ne-
cessaria. Faciet insuper jurare supradictos
feudatarios, & officiales ceterosque in hoc
capitulo nominatos, qui sedo vacante ad
mandatum ipsorum DD. Cardinalium civi-
tates, terras, loca, arcas, fortificia, &
castra ecclesiæ Romanae immediate tradent
cœtui ipsum DD. cardinalium, & expedient
libere, & sine contradictione qualcumque.

Item, jurabit expedire & tradere quin-
quaginta milia ducatorum exponenda pro-
laudabili prosequitione in favorem fidei con-
tra, & adversus ipsos Turcos juxta, & se-
cundum provisionem factam per felicis re-
cordationis Nicolaum papam V. predecес-
sorem suum; eam ante prosequitionem tra-
habet, & faciet prout üdem DD. cardinales,
aut eorum major pars, consuluerit esse fa-
ciendum.

Item, jurabit quod si electus in summum
pon-

ANNO
CHRISTI
1459.

pontificem in aliquo istis capitulis in toto, vel in parte directe vel indirecte, contra. venire permette, vel patietur, sit omni dignitate pontifici ipso facto privatus, & destitutus, nec ea ratione ejusdem dignitati DD. cardinales teneantur obtemperare.

Supradictas autem poenas incurret idem D. electus contraveniendo sine aliqua DD. cardinalium admonitione, & sine quacumque judiciali declaratione.

Item, jurabit quilibet, quod in eventu, & casu quod idem D. electus in aliquo superdictorum contravenerit, possint iidem DD. cardinales, & ex vinculo prostiti jura- menti, & voti teneantur procedere ad novam electionem summi pontificis ad requisitionem plurim, vel unius ex dictis DD. cardinalibus.

Item, quod ille, qui assumetur ad apostolatum statim, & immediate, facta electione antequam publicetur, juret ad sancta Dei evangelia omnia praesentia capitulo inviolabiliter observare: & ea tamquam per eam facta & statuta approbare, & confirmare, derogando etiam aliis iuribus, quae hujusmodi capitulis quocumque modo contrariari videntur ex certa ejus scientia, ut c. ubi maior; & Clem. ne Romani, & cuiuscumque alteri istis contrarie constitutioni. Quod si hujusmodi juramentum prestare, aut approbationem facere renuerit, sua elec-^Bto sit casta, & irrita ipso jure, nec eam aliquis D. cardinalis audeat publicare, sed ea non obstante ad novam electionem procedatur.

Item, de consensu omnium ordinetur, quod omnes & singuli DD. cardinales dantes vota teneantur illa dare sub illa conditione, quam nisi ille, in quem duæ partes consenserunt, postquam electus fuerit ante ipsius electionis publicationem juraverit & voverit omnia praesentia capitulo se cum effectu observaturum, nullo modo in ejus personam consensum dare intendunt, aut volunt, quodque ad novam electionem, ut supra dicitur, procedatur.

D. numero & qualitate DD. cardinalium, & modo promotionis corundem.

Est consti-
tutio Con-
cil. Con-
flantien-
sium In se-
cunda
XIII.
Vide La-
bo. XVI.
pag. 732.

Lab. XXII

„ Statuimus ut deinceps numerus cardina- lium S. R. E. adeo sit moderatus, quod nec sit gravis ecclesiæ, nec superflua u- niversitate vilescat, quod de omnibus partibus Christianitatis proportionabiliter, quantum fieri poterit, assumatur, ut no- titia causarum, & negotiorum in ecclesia emergentium facilius haberi possit, & equalitas regionum in honoribus ecclesiasticis observetur, sic tamen quod numerum XXIV: non excedant, nisi pro honore nationum, que cardinales non habebunt, unus vel duo pro tempore de consilio & consensu cardinalium alii mendici viderentur: sint autem viri in sanctitudine, moribus, & rerum experientia excellentes, doctores in Theologia aut in iure civili, vel canonico, prater ad medium paucos, qui de stirpe regia, aut duci, aut magni principis oriundi existant, in quibus competens literatura sufficiat; non fratres, aut nepotes ex fratre, aut

MANTUANUM CONCILIUM.

ANNO
CHRISTI
1459.

sorore alicuius cardinalis viventis, nec de uno ordine mendicantium ultra unum. Non corpore vitiati, aut alicuius criminis vel infamie nota respersi; nec fiat eorum elec-^Alio per auricularia vota solummodo, sed etiam cum consilio cardinalium collegialiter, sicut in pronuntiatione episcoporum fieri consuevit; qui modus etiam observe-^Btur quando aliquis ex cardinalibus in episcopum assumetur.

„ Cum summo pontifici E. S. R. cardinales in dignitate christiana republica, collaterales assistant, necesse est ut tales instituentur, qui sicut nomine, ita re ipsa cardinales sint: quibus ostia universalis ver- sentur ecclesiæ nec superflua numerositate vilescat, qui de omnibus Christianitatis re- gionibus quantum commode fieri poterit af- ficiantur, ut notitia rerum in ecclesia e- mergentium facilius haberi, & supra his maturius deliberari possit: sic tamen, quod pag. 720. numerum XXIV, inter eos, qui nunc sunt, & allumentos non excedat; ita quod de una natione ultra tertiam partem respectu cardinalium pro tempore existentium, ac de una civitate & diœcesi ultra unum inde or- riendum, & de ea natione, quæ nunc ultra tertiam partem habent usque ad ipsius parti reductionem esse nequeant. Sint viri in scientia, moribusque, ac rerum experientia excellentes, non minores XXX. annis. Magistri, doctores tive licentiati cum rigore examinis in iure divino, vel humano. Sit saltus tertia, vel quarta pars de ma- gistris aut licentiatis in sacra scriptura.

Inter eos autem XXIV. esse poterunt ali- qui, valde admodum pauci, filii, fratres hic notat. aut nepotes regum, seu magnorum princi-^{Felices} pum, in quibus cum circumspectione & ma-^{In prag-} turitate morum competens literatura suffi-^{matica} ciat. Non sicut cardinales nepotes ex fra-^{confiran-} te vel sorore Romani pontificis, aut aliciu-^{tionem} jus cardinalis viventis; non illegitime na-^{additur in} tio, non corpore vitiati, nec alicuius crimi-^{ne. Sal-} nis vel infamie nota respersi. Prædictio au-^{vo quod vi-} tem numero XXIV. pro magna ecclesia ne-^{detur ni-} mis rigorosissima.

Dilectitate vel utilitate, dummodo alii in summa circa quibus viræ sanctitas vel eximia virtute re- fugiantur quamquam memoratos gradus non Romano. dabeant ac de Graecis cum Romana eccl. rius ponti- sia uniti fuerint insignes aliqui viri addici- fium, si alias sint poterunt. Non sicut cardinalium electio per auricularia vota; sed illi soli assumi petunt, & prome- benemer- to, maiores partes cardinalium per subscriptionem collegialiter contensisse; desuper (depre- etiam apostolicæ literæ cum subscriptione henban- cardinalium conficiantur manus propriæ con- ficitur, decreto hujus sacri concilii in IV. Sie. sessione solemniter publicato, quod incipit; Item cum multiplicatis cardinalium, in suo Senatus. Robore inviolabiliter permanero. Facto ve- ro scrutinio ac publicato maiorem partem cardinalium per subscriptionem collegialiter confeccione desuper apostolicæ literæ inde sub- scriptio cardinalium conficiatur.

Capitula infra scripta statu universalis ec- cleiæ plurimum necessaria juret & promit-^{gu-} tate Deo omnipotenti, & beatis apostolis Petro, & Paulo quilibet D. cardinalis fin-

ANNO
CHRISTI
1459.

gulariter, si contingat eum assumi ad dignitatem summi pontificis quod servabit, & adimplebit realiter & cum effectu abi- que aliqua tergiversatione & excusatione.

Primo, jurabit, & promitteret expeditionem inceptam contra infideles, & inimicos crucis Christi pro amplificatione, & dilatatio- ne fidei totis viribus ulque ad felicem ex- itum persequi, secundum facultatem Roma- nae ecclesie, juxta consilium fratrum suorum S. R. E. cardinalium vel majoris partis co- rum.

Item, quod quantum in se fuerit, juxta consilium prædictum, intendet reformationi curia Romanae.

Item, quod non transferet sive educet cu- riā Romanā de patria ad patriam, pro- vinciā ad provinciam, sine consilio, & af- sensu DD. cardinalium aut majoris partis ipsorum.

Item, quod non crebat seu assumeret ali- quos cardinales precibus quorūcumque, imperatorū, regum, ducum, aut princi- pium, nisi de consilio & assensu majoris partis DD. cardinalium, quodque exquisitio hu- justissimodī vororum fieri consistorialiter & non auriculariter, tñque dicta creatio novorum cardinalium juxta ordinacionem factam in concilio Constantiensi, tam quoad quantita- tem, quam quoad qualitatem.

Item quod providebit de centum floren- sum camere omni mente cuilibet cardinali non habent integrum de beneficiis & ca- pelle quatuor milia florenorum, quoisque ei provisum sit de dicta summa redditibus; & quod cardinales omnes habentes quacum- que beneficia & incompatibilia in titulum, vel in commendam manutenebit, & delen- det in possessione eorum.

Item, quod nullam provisionem, seu pro motionem faciet de ecclesiis cathedralibus, abbatis, & magistratibus & aliis quibuscumque in camera apostolica taxatis, & sub ti- tulo commende, administrationis, vel alio quocumque titulo sive modo, nisi consis- torialiter, & interveniente consensu saltem majoris partis cardinalium; præterquam de iis, quas confert DD. cardinalibus, & præter- quam de abbatibus, que non excedent valorem ducentorum ducatorum, & quod nihil ultra taxam recipietur, & quod nullam bullam ul- quam expediri consentiet in qua ponatur aut intercribar clausula illa: *de consilio fratrum &c. nisi prius realiter & cum effectum consis- torialiter vota fratrum super contentis in ea sint exquisita, & major pars consenserit.*

Item, quod nullam facultatem praesen- tandi, aut nominandi ad ecclesiis cathedralis, collegiatas sive monasteria dignitates, seu quacumque alia beneficia concedet prin- cipibus secularibus aut prælatis ecclesiasti- cis cujuscumque conditionis, status aut qua- litatis existant, sive imperatoris, ducalis, regalis, archiepiscopalis, episcopalis, vel cui- juscumque alterius præminentia, nisi de ex- presto consilio & assensu majoris partis DD. cardinalium.

Item, quod nullam bullam unquam ex- pediri permittet, seu alicui concedet, per quam se adstringat principibus, seu alicui ipso, aut eos certificet quod nullus ec-

Council. General. Tom. XXXV.

MANTUANUM CONCILIO.

ANNO
CHRISTI
1459.

clesias cathedrales, collegiatas, monaste- ria, seu alia beneficia confert, nisi de ipso- rum beneplacitu, aut voluntate, & omnes concessas revocabit.

Item, quod nullam infestationem de re- gnis, castris, civitatibus & terris, & de rebus, que consueverunt infestari hinc alienari, sub quocumque titulo, etiam vicaria- tus, pignoris, emphiteolis, vel alterius con- tractus faciet in quacumque portionam ec- clesiasticam, vel secularem, aut communia- tem de rebus & bonis spectantibus ad pa- trimonium ecclesie, nisi deliberatione prius habita consistoriali, & consentiente majori parte cardinalium cum eorumdem subscri- ptionibus.

Item, quod nulli regi, domino, princi- pi, aut communia non subditis sibi mo- vebit guerram, aut cum eis ligam aliquam faciet, ad inferendam alicui guerram, sine expre- so consensu majoris partis DD. car- dinalium.

Item, quod bona cardinalium & religio- forum aliorumque prælatorum, necnon om- nium cortesianorum in curia decedentium nullo modo occupabit, vel occupari patie- tur, seu permitte juxta juris dispositionem, vel voluntatem decedentium, ut idem de- cedentes de bonis ad ipsos quoquomodo per- pertinentibus prout eis placuerint disponant, alii religiosis qui propriam voluntatem & se abdicarunt tantummodo exceptis, quo- rum bona devolvantur ad illum vel ad il- los, ad quem, vel ad quos pertinent; de jure, consuetudine, vel privilegio, nec de juribus capelli cardinalium decedentium ali- quid occupabit, vel occupari faciet aut per- mittet; immo sit liberum cardinalibus, & religiosis de eisdem juribus testari aut fa- cere prout eis videbitur.

Item, quod nullas novas gabellas aut alias exactiones imponet, nec antiquas augmentabit in urbe Romana, nec in aliis terris ecclesie Romanae, nec gabellas jam politas auferet, vel diminuet, nec conce- det insuper alicui regi, dominio temporali seu communia præter, vel contra libe- tatem ecclesiasticam exactionem super cle- rum, vel ecclesiis seu bona ad ecclesiis & loca pia pertinentia sine causa rationabili, & tunc de simili eorumdem D. D. car- dinalium consensu.

Item, quod feudatarios regnum, & alios vicarios, capitaneos gubernatores, castel- laneos, omnique, & singulos officiarios ut- bis Romanae, & aliarum terrarum patrimonii ecclesie Romanae faciet jurare in eorum in- stitutionem, obedientiam, & fidelitatem ec- clesiæ Romanae, videlicet sibi & successoribus; faciet insuper jurare supradictos feudatarios, & officiales ceteroque in hoc capitulo nominatos, quod sede vacante, ad man- datum ipsum dominorum cardinalium, ci- vitates, terras, loca, arces, tortilicia, & cæstra ecclesie Romanae immediate tradent eorum ipsorum cardinalium, & expedient libere, & sine contradictione quacumque.

Item, quod DD. cardinales omni anno semel in unum congregati videant, cogi- tent et examinent utrum illa per pontifi- cem serventur, quod si non servantur ad-

I. mo-

ANNO
CHRISTI
1459.

moneant eum caritatively, et eum ad illorum obseruationem exhortentur usque ad tertiam admonitionem.

Item, quod de his omnibus fiat una bulla authenticā, quā servetur in aliquo loco communī ad petitionem collegii.

Item, quod hēc omnia ratificabit, et approbat ante publicationem electionis suę, mediante promissione et juramento.

Item quod in fine erit subscriptio S. D. N. in hunc modum videlicet.

Ego Pius II. premillia omnia et singula promitto, et juro servare, quantum cum Deo, et honestate, et iustitia sedis apostolice potero.

Et cum hoc signati sui impressione.

Beatissime pater. Si pro sancto subventionis religioni, & reipublicæ, fideique christiani opere arctetur V. S. proficiisci Mantuanum, aut Utinum, prout in publico consistorio decrevit S. V. supplicat devotissimus ac peculiaris S. E. & S. R. E. populus Romanus, ut recessum suum ex urbe, quanto magis poterit, differat, & ex ea secum curiam Romanam nullatenus transferat; nam id expedire honori V. S. ejusque curiae & reipublicæ Romanæ statui, bono, & commodo detegitur (his) rationibus.

Primo, quia si sic differat & transference caveat V. S. omnis homo intelliget quod in vestre peregrinationis asserto subventionis fidei &c, nulla simulatio, sed ipsa necessarie cause pura ineat veritas: si recessum accelerat, aut secum transferat curiam, intelligent homines per contrarium quia V. S. voluntarium ejus ex urbe discessum in dicta causa necessitatem simulet.

Secundo, ex prima parte differendi recessum. V. sanctitatis quanto plus fieri poterit, succedit V. S. commoditas & urbi ac sanctæ recessus vestri cause oportunitas non exigua; nam cum plurima in terra & mari, ut sic dixerim, extrinsece & intrinsece junta orta apparent, apta turbare pacem, quietem, & statum in urbe, & patria ejus, ut illa ante discessum beatitudo vestra componat, est necessarium, ut ante discessum V. S. concor praticæ & Italicae potentias conduceat, & offerre possit ultramontanis ad contributionem; eo quod discedere illis non compositis, & Italiciis ad opus non conductis error videretur, & tunc tempore ad rem accommodo illa impossibile est componere.

Tertio, succedit ex prima parte, quod Romanæ urbis aliarumque civitatum V. S. ciues & incolæ, & V. S. subditæ patienter absentiam V. S. supportabunt, & ipsius redditum avidi præstolantes a devotione V. S. nulla iporum cœptio, nullaque malignantium persuasio aut oppressio eorum animos subvertere poterit; Sed ex secunda contraria parte, qua se illi sola voluntate pontificis derelictos a V. S. intelligentes de redditu V. S. delperabunt, facile succedit quod male cogitationes eorum, pejorative malignantium opera eorum animos a dicta devotione sub-

A vertere, & tanti patrimonii Romanæ eccliosie status periclitare poterunt.

Quarto, quod S. V. non ducat secum curiam Romanam expedire permaxime videtur sancto operi, sanctæque cause velitræ peregrinationis; cui liberius, cui incessanter, & cui semper intendere poterit si ab aliis Romanæ curia curis fuerit (*non*) distracta.

Quinto, ex prima parte succedit, quod propriæ abundantiam, V. S. ex urbe peregrinatione durante, nihil aut valde parum S. V. deperibit, eo quod urbis & aliarum terrarum ecclesiastici patrimonii introitus in eo statu, sicut si S. V. præsens esset, conservabuntur, ubi ex secunda parte contraria illi omnes perdentur, & dissipabuntur.

B Sexto, cum subventioni hujusmodi sancti operis modus in pecuniis transmittendis populis Turco finitimi permaxime consistat, ad illud conducendum sola prima pars, ex loco curiae in urbe remanente ex recessu V. S. non solum ipsi V. S. sed Senenibus, Florentinibus, Ferrarinibus, Mediolanentibus, ceterisque populis intra urbem & Mantuanam seu mediis, quos in ea subventione contribuere oportet; nihil aut valde parum de suis introitibus &c. deperiturum erit.

Septimo, ex prima parte, quia curia quo in urbe remanet (*non*) soluni ejus urbis, sed rectorum ecclesiastici patrimonii hominum animas & in devotione & obedientia V. S. & in patientia ejus redditum expediendi conservat, relevatur. V. S. ab impensis magnis, quas necessario subita foret in arniorum gentibus, Locus vi. & aliis provisionibus in hac patria dimittit, & faciendis in secunda contraria parte, qua videlicet V. S. secum curiam transferat.

Ottavo, quod ex prima parte gratificatur V. S. suis curialibus, quos a laboribus itinerum, expensisque magnis & variis periculis, necessario subituri ex secunda parte, non solum in ipsa peregrinatione, sed in progressione viualium & aliorum supellestium iam per totum annum facta, ac eorum dura separatione a conjugibus & liberis relevat.

Nono, prima pars succurrit & providet pauperibus litigantibus, qui ex partibus remotissimis cum laboribus, impensis & periculis personarum sequuntur curiam pro iustitia consequenda. Nam si auditores causarum intelligent se in urbe remansuros, visioni regestrorum, & causarum expeditiōni libere intendent; ubi si per secundam partem contrariam se itineraturos sciverint, recessu providere coacti, nec cum itinere detinebuntur, neque ad tempus postquam ad destinatum venerint locum vacare visioni, expeditionique prædictis poterunt.

Decimo ex prima parte, occurritur vel in solam urbem aut in eam & Italiam insidiari cupidientibus, cogitantibusque modos per quos animum V. S. a reditu ad urbem divertere, ut eam ultra montes suos demonstratione alicuius apparentis honesti vel utilis conducere possint: quia semper se poterit defendere V. S. ab infidelis eorum re, & facto, ostendendo quod fidem datam de non trasferendo ex urbe curiam cum Deo, & honestate strangere non potest.

Ua.

Decratis-
quid.

ANNO
CHRISTI
1459.

**ANNO CHRISTI
1459.**
(*) Lege X.
Undecimo, cum statutum fuerit, primo in concilio Lugdundensi per Gregorium III. A

(*) quod moriente papa in loco, in quo cum sua curia residebat, si locus ille sit civitas, in ea; si sit castrum, in civitate dioecesis, cuius illud est, fieri debeat electio successoris; & deinde in consilio Viennensi per Clementem V. sive additum, quod si in civitate a qua papa recessit audientia causarum & apostolicarum literarum remansit, ad illam, ubicumque papa moriatur, redire debeant cardinales pro eligendo pontificem successorem; oportet engere partem primam, per quam si (quod Deus avertat) in ea peregrinatione papam mori contigerit, redirent cardinales hoc casu pro successoris electione facienda ad urbem, ubi DD. Ipsi & plena libertate & securitate gaudentes impressionem nullam timere possint, & occurritur periculo, quod in ea electione convenire posset. Ex parte secunda, si aliquis in ea civitate, ubi secundum illam electionem fienda foret, esset dominus, aut sic potens quod ipsos Romanos cardinales eligere, quem ipse vellet, cogere per impressionem posset

Nec ultimo, iustum, aut inconsuetum vel in honestum est si papa ex causa te ad locum transferens, in loco, unde se transfert curiam dimittat; cum videamus hoc de jure fieri posse iuxta statutum Clementis papae in Viennensi concilio in clem. 2. de elec. §. Jane v. eo tamen adjecto, et sic non solum confuetum fieri ex tunc, sed moderno tempore hoc fieri per fel. rec. Martinum V. Eugenium IV. & Nicolaum ipsius successorum.

Si ergo solam causarum, & literarum apostolicarum, que contradictarum appellantur, audientiam vult S. V. dimittere, satisfaciat ordinando quod Romæ sit cancellariam

**ANNO CHRISTI
1459.**

regens, commissionesque finet, prout illas signat vicecancellarius aut pro tempore regens de communi justitia; alias autem commissiones justitiae graviori, si placet V. S. signabit etiam ipse solus, si talis sit, de quo S. V. confidat, vel ipse cum aliquibus aliis peritis sibi in hoc pro consilio adjungendis, precedentem semper advocate publica audientia, prout fieri solet in publicis audiencias, totumque fieri de mandato V. S. Et similiter apostolica litera de justitia minori, que per contradictarum audientiam expediti consueverunt, & sub nomine & plumbo V. S. expedientur. Nec absoluui est, quod ista sub pape nomine absente papa fiant, cum legem condendo dicat Imperator: omnia nostra facimus, quibus ex nobis omnis autoritas impartiatur. Cumque videamus omnium regum torius mundi consilia, literas omnes, omniaque negotia regnorum sub nomine suorum regum longe absentium expedita. Ego quoque vidi praedicta, quando in primis Eugenii fere annis bon. mem. tunc Rothomagenensis cardinalis & vice cancellarius, adjunctis primo sibi aliquibus cardinalibus, & deinde prelatis, ac (ad) publicas audiencias advocate confitoribus, faciebat in palatio suo S. Laurentii in Lucina illico auditis advocate propositas commissiones, per seipso de pape mandato signabant, absque statum (f. sci tu) relatione, vel consultatione pape. Si enim papa confidit de conscientia, prudenter, & scientia cuiuscumque in videndis commissionibus, & pro signaturis earum dandis conciliis; decens, & congruum est quod de illius signature de sue sanctitatis mandato facienda confidat: quia, ut dictum est, omnia nostra facimus quibus ex nobis omnis autoritas impartiatur.

ANNO
CHRISTI
1460.

CANTUARIENSE CONCILIO

ANNO
CHRISTI
1460.

Anno 1460. habitu

Apud
Vvilkins.
10. 3. pag.
577.

Premissis juxta formam consuetam præparatoriis, mag. Robertus Caseley, frater ordinis fratrum Prædicatorum, die nono mensis prædicti, exhibuit literam a domino rege domino archiepiscopo directam, quam honorifice dictus reverendissimus pater suscepit, & per Rogerum Malmesbury, unum de clericis suis eandem fecit publice legi. Qualecta idem reverendissimus pater decrevit eandem publice legi in domo inferiori, ubi clerici dictæ convocationis tempore ab antiquo solebat suam communicationem exercere & habere. Sequenti die clerici donus inferioris ex mandato domini archiepiscopi prolocutorem electum, Joannem Stokys, eidem præsentabant. Hac præsentatione facta, idem reverendissimus pater Cant. archiepiscopus declaravit diversas causas convocationis hujusmodi, eisque intimavit, quod nonnulli de concilio domini regis illuc essent accessuri, qui eis negotia domini regis declararent: comparuerunt deinde ac materiam concernentem prosperitatem regis & regni, ac defensionem ecclesie Anglicane proposuerunt. Die Mercurii (14 Maii) sequente dictus reverendissimus pater in domo capitulari bullam per dictum fratrem Robertum Caseley die luna præterito exhibuit debitam cum reverentia recepit. Et deinde reverendus pater London, episcopus eandem bullam de manu domini archiepiscopi Cant. recepit, protestatione publica per eum in præsencia dicti reverendissimi patris & aliorum confratrum suffraganeorum suorum, & cleri ibidem congregati, facta, quod dictam bullam, iuxta omnem vim, formam, & effectum, sibi demandata, et prout in eadem continetur, exequi vellet, quatenus ad ipsum attinet, & ut filius obedientie sedi apollonica, & domino nostro papæ obediret. Deinde propoliis in scriptis per certos venerabiles patres, dictæ Cant. provincia episcopos, nonnullis articulis, et ibidem lectis; quorum tenores in quibusdam sohedulis per ipsos ad tunc ibidem deliberaatis plenius apparent, ut sequitur.

In primis, cum ecclesia Anglicana defensu executionis canonum, decretorum, & constitutionum poenalium a sanctis patribus contra delinquentes, et eorum violatores denotatorum, & feriose editorum publicatorum, & per universum mundum prædicatorum, sit multipliciter in dies plus solito opposita; dignemini, & pastorali officio, pie considerare, quod magna pars populi regni Anglie est censuris & excommunicationibus sententiis a jure latissim involuta; & adeo in hujusmodi sententiis censurisque, defectu denunciationis & publicationis, plures de populo nostro credunt se excommunicationibus sententiis suis ligari; & illo praetextu & occasione forte gratia deest populo, & inde magna discordia & vindicta

causantur, in magnum præjudicium ecclesie, regis, & regni, & fortasse in destructio nem finalem, si remedia congrua citius non oppanantur.

Item dictis vestris paternitatibus proponitur, ut superius, & huic illime petitur, quod ad hanc sacram convocationem clerici vocentur de certis comitatibus, vicecomites & subvicecomites, & eorum ministri detestabiles, neconon falsi juratores, presertim illi pro talibus communiter habiti, tenti, & reputati, curatos, sacerdotes, & alios iuste ex fictis falsis notorie indicantes, & sic indicari procurantes; & cum tales suæ a jure canonum excommunicati, & pro talibus manifeste habiti & noti, declarentur hic pro excommunicatis, denuncientur & deinde in partibus suis inter vicinos & notos, quoique absolutoriis meruerint habere sententiam in forma juris.

Item omnes personæ, cujuscumque status, gradus, aut conditionis fuerint, clericos ad veritum examen, hoc est ad curias temporales per breve, *Premunire facias*, & alia iniusta brevia invitos trahentes, & prosequentes, sunt simili excommunicationis sententia ligati, & sic vocandi, declarandi, & pronunciandi. Et simili modo violatores libertatis ecclesiastice sunt denunciandi. Tunc reverendus pater Exoniensis episcopus desideravit unum articulum, quod admissions clericorum ad beneficia ecclesiastica præsentatos volentes admitti per procuratores, de quorum scientia ordinatione, minime constat, declarari. Et tunc dictus

reverendissimus pater Can. archiepiscopus, cum consensu fratrum suorum, decrevit hujusmodi præsentationes & admissions, secundum discretiones ordinariorum considerari: & quod, si de hujusmodi præsentatorum scientiis eis minime constare poterit, quod ex tunc communi deliberatione ibidem habita, licetum esset ordinariis quoscumque sic præsentatos, & modo prædicto admitti volentes, eos non admittere, donec de eorum scientiis fuerint informati. His in domo synodi superiori peractis, nonnulla per mag. Joannem Stokis, prolocutorem, coram reverendissimo vive vocis oraculo proponebantur, que statum regni Anglie, & utilitatem ecclesie Anglicane, reformationemque ejus concernebant; quæ in certos articulos redacta, cum aliquibus viris præminentibus scientiæ a reverendissimo electis communicabantur. Medio tempore dicto reverendissimo patre una cum venerabilibus suis confratribus, ut prius, comparentibus, ac deliberatione & communicatione super articulo, & grossis arboribus scissis, seu prostratis decimandis habita, statuto regio in contrarium edito, lecto continuara fuit dicta convocatio per dictum reverendissimum pa-

ANNO
CHRISTI
1460

patrem usque & ad diem lunae proxime ex tunc sequentem. Quo die adveniente, dicto reverendissimo patre una cum aliis, ut prius, comparentibus, quidam dominus Bredhill rector ecclesie parochialis sancti Nic. Callixt, comparuit ibidem, ac objec-
A tis contra eum, per dictum reverendissimum patrem nonnullis articulis, hereticam pravitatem sapientibus, quibus idem dominus Johannes ad tunc respondebat, licet non plane. Tunc dictus reverendissimus pa-
ter cum consensu confratrum suorum decre-
vit, quod dictus dominus Johannes Bredhill coram eis in dicta domo capitulari singulis diebus, durante convocatione se praesenta-
ret, & quod nullo modo illioeneiatus rece-
deret. Alia synodi die sequente, dicto reverendissimo patre aliunde occupato, compa-
ruit reverendissimus pater Sarpon episcopus, presidens dictae convocationis, loco & ho-
ra consuetis, una cum aliis confratribus suis, & prelatis, & lecto articulo edito per dictum dominum Johannem Bredhill publice ibidem coram clero, idem reverendus presidens dixit, quod vellet deliberare su-
per ipso articulo, & decretivit dictum domi-
num Johannem Bredhill citari personaliter, & possit apprehendi; fin autem, pu-
blice per dictum in valvis ecclesie cathe-
dralis Sancti Pauli London. possum. Et ad istam citationem exequendam mandavit Jo-
hanni Broum, apparitor reverendissimi in Christo patris domini Cant. Archiepiscopi anedicti generali, ut diligentiam faceret. Et deinde publice in domo capitulari, fuerat detectum, & delatum dicto reverendo patri Sar. episcopo, commissario, sive presi-
denti dictae convocationis, & aliis confratribus suis coepiscopis, & toti clero, quod quidam magister Galfridus Langstroke, procurator nobilis viri magistri Petri Courtnay, archidiaconi Exon. clericus convocationis fuerat per officialem vicecomites London. ad sectam Simonis Notyngam, moram suam trahentis infra parochiam sancti Michaelis apud Quernn, civitatis London. arrestatus, & in prisiona positus. Et hiis auditis, & per dictum presidentem cognitis, idem reverendus pater presidens antefatus, cum consensu totius cleri ibidem ad tunc praesentis, decretivit transmittendum fore ad maiorem & vicecomitem dictae civitatis pro de-
liberatione dicti magistri Galfridi, sic in-
prisona existentis. Et priorem ecclesie Christi civitatis London. rogavit, quatenus cum majore London. & vicecomite communicaret, ac eis intimaret, & innotesceret, qualiter auctoritate dictae convocationis contra eos esset procedendum; videlicet per censuras ecclesiasticas, & alia remedia juris, nisi ipsum magistrum Galfridum per eos ar-
restatum statim liberarent a carcere. Deinde habita communicatione cum majore & vicecom. per dictum priorem, incontinenti fuerat dictus magister Galfridus, auctoritate dictae convocationis, a carcere libera-
tus. Et tunc habita aliquali communicatio-
ne super diversis articulis motis in dicta convocatione per clerum ibidem, reverendus presidens, post unam alteraque continuationem, infirmitate detentus, substituit com-

CANTUARIENSE CONCILIOUM.

ANNO
CHRISTI
1460.

misiarios certos ex confratribus suis ad ne-
gotia synodi expedienda. Sanctati tamen-
haud diu post restitutus dominus archiepisco-
pus, comparuit in loco confuero, coram quo propolite fuerant petitiones cleri pro
reformatione in subscriptis habenda.

In primis, quod ordinarii in suis visita-
tionibus servientes munerum procurator. in
virtualibus vel pecunia taxata pro procura-
tione. de jure vel consuetudine sine conteni-
ti; opione reservata vilitatis, an velint hu-
jusmodi ordinarios in esculentis & poculen-
tis, vel pecuniis hujusmodi procurator. at-
que munera sibi vel suis oblata omnino re-
futant. ne sententiam excommunicationis
incurrant ipso facto. Et haec visitandi for-
ma ab universis episcopis aliisque ordinariis
de jure seu consuetudine visitantibus obser-
vatur.

2. Item, cum per commissarium, iusta
causa subsidente, episcopi visitaverint, vi-
tualibus duntaxat, absque pecunia sine hu-
jusmodi ordinarii & eorum commissarii con-
tentis, prout facti canones declarant editi
in hac parte.

3. Item, cum pecunia decuratur pro alicuius
electione facta vel facienda, vel pro con-
firmatione electionis, elecio est reproba-
da, nisi constiterit illos, qui dederunt pe-
cunias hujusmodi, hoc seculle per fraudem,
in dispendium illius eleci, ut notari docto-
res. Liquet ergo ex praemissis, quod confir-
mationibus, hujusmodi electionum saltem a
prelatis receptione pecuniaria sit reprobata.
Providetur, quod pro hujusmodi confirmationibus
pecunia non recipiatur ab eisdem,
nec pro benedictionibus abbarum cum hu-
jusmodi receptiones simonianic contineant ina-
misse, seu saltum turpe lucrum. Reserva-
tis tamen rationabilibus & moderatis expen-
sis, si quæ factæ sint episcopis & ordinariis
hujusmodi, si confirmandi vel benedicendi
habeant unde haec present; alioquin ipsi
episcopi seu ordinarii de suo hoc facere te-
neantur.

4. Item, quod ordinarii hujusmodi in vi-
sitationibus suis diligenter confiderent &
videant statum monasteriorum & prioratum,
per ipsos visitatorum seu visitandorum, &
quod singuli officiarii reddant rationem de
suis administrationibus singulis annis ple-
nam, & claram, & per depuratum a con-
ventu approbatum, & de aliis inquirant,
prout in constitutionibus legatis clarus
continetur.

5. Item, petitur quod archidiaconus West-
mon. In causis matrimonialibus & divorciis
inter suos subditos solum procedat, qui sui
subditi per annos & dies ante cause ince-
ptionem absque fraude fuerint, & non inter
subditos aliorum ordinariorum, qui pro
tempore litis more ibidem permanent, &
habito divorce statim ad propriam revertun-
tur, & quod tentativae divorciatorum prius
latae, que notoria sunt, & ex latae causis
habitæ, cum scandalo totius ecclesie per
judices ordinarios vel eorum deputatos re-
vocontur, & nullificantur. Et quod archi-
diaconi ibidem in futurum habeant sibi do-
num virum in affectorem in causis prædi-
cis, cum hujusmodi causis per maiores ju-
dis.

ANNO
CHRISTI
1460.

dices sint solum terminanda propera periodum animarum, & quod procuratores & notarii publici dictam curiam Westmon. cum tanto ecclesiæ scandalio occupantes, a curulis ordinariorum omnino repellantur.

6. Item, quod ordinatio illa provincialis facta per bonæ memorie dominum Henricum Chicheley de quæstoribus, in omni sui parte observetur, sub poena restitutionis seu satisfaktionis aliorum receptorum per quæstores antedictos.

7. Item, quod fratres Jerusalæ in suis capellis, vel ecclesiis, per suos cappellanos subditis aliorum ordinariorum sacramentum Eucaristia vel Matrimonii non ministrarent in futurum, nec per eorum tolerariam & conniventiam ministrari permittant, sub poena juris, sicut haec tenus ministrari fecerunt, nec excommunicatos a iure vel ab homine absolvant, vel excommunicatos hujusmodi seu alios seipso occidentes sacre sepulture tradant, sicut aliquando fieri continevit per eosdem.

Clandestina matrimonia. Dispensatio contra bannorum editiones.

8. Item, petitur quod cum magnum scandalum in ecclesia Dei gereretur super clandestinis matrimonio, occasione dispensationum ordinariorum sepius indiscrete concessarum, super bannis in hac parte edendis, placet ordinariis, quod Dominus Cant. provincie alter non valeant dispensare super matrimonio solemnizando, nisi banna bina vice diebus solennibus inter se distantibus, in ecclesiis parochialibus viri & mulieris matrimonialiter conjugendorum, prius publice edantur, examinatione partium diligenti & inquisitione precedentibus; exposita insufficiente & legitima cautione. Inferiores autem judices dispensationes hujusmodi di nullo modo concedant, cum potestas dispensandi in talibus eis commissa non existat. Proviso semper, quod si vagabundi veniant ad parochiam aliquam omnino inibi commorandi ut parochiani, & sic faciant se parochianos inibi, eo non obstante hujusmodi banna edantur publice in ecclesiis parochialibus, in quibus pro majori parte prius moram haberunt hujusmodi vagabundi, sive noviter supervenientes; & ubi melius sunt agniti & noti, precedentibus, ut supra, partium diligent examinatione & inquisitione, & cautione sufficiente exposta, ut supra.

9. Item, cum per habitum debeat distinguiri conditio omnium clericorum, videbatur superiorum et inferiorum, modernis tamen temporibus quoddam abusus crevit, et in publico exercetur quod simplices presbyteri & alii sacerdotes ultra gradum et statum suos in apparatus suis ad modum doctorum, seu cæterorum venerabilium virorum canonorum ecclesiarum cathedralium caputis, cum curtis liripiis, vulga-

ANNO
CHRISTI
1460.

A riter "Tippetis nuncupatis, publice deferre, ut eis uti, et in eis incedere non ventur; ita quod vix per habitum modernis temporibus cognoscitur simplex sacerdos, qui modicum sit ultra laicum a doctore vel alio venerabili viro perito ecclesiastico, nec e contra, & indumenta sua superiora non deserunt clausa, sed per totam antiorem partem aperta, ut veneranda sua publice videlicet valeant ad modum laicorum; & plures hujusmodi presbyteri utuntur caligis clavis & capellis cum liripiis annexis eisdem, & copreliis duploidorum suorum ex scarleto vel alia fulgida veste ultra modum supra togas seu jupas suas publice extendentibus, ad modum illorum, qui nominantur Galantes, in magnum scandalum ordinis facri, & derisum & ridiculum laicorum, fiat, si placeat, reformatio.

B Habitaque deinde communicatōne per dictum reverendissimum patrem cum suffraganeis & clero de & super hujusmodi articulis, idem reverendissimus Pater Cant. archiepiscopus continuavit dictam convocationem, ut supra, ad alium diem. Quo die adveniente, dictus reverendissimus pater suis cum suffraganeis de & super nonnullis motis articulis in dicta synodo communicavit, ac super certis constitutionibus per praecedentes suos editis, quas cum consensu & assensu suffraganorum suorum ad tunc ibidem presentium, & totius synodi legi jussit, & suspendit censuras latas ipso facto in constituit. Stratford. Adeo quorundam nona; Item, Quia Ipsi. Effrenata cupiditas; Chicheley cum ex eo & illas sententias decrevit fore serendas synodo. Et deinde continua fuit dicta convocatio per antefatum reverendissimum patrem Cant. archiepiscopum ad diem extunc sequentem. Quo die adveniente, habita communicatione per eundem reverendissimum patrem Cant. archiepiscopum cum suffraganeis suis de & super arduis negotiis, utilitatem ecclesie Anglicane concernentibus ac pluribus articulis ibidem lectis & recitatis, ad supplicationem totius cleri, idem reverendissimus pater, aliquique reverendi patres penes regiam majestatem pro reformatione eorumdem promiserunt suos impendere labores. Deinde certi viri ex clero electi fuerunt, qui dictum reverendissimum patrem, & alios reverendos patres ad premissa facienda sollicitarebat. Demum clerus Cant. provincie antedictæ illas urgentes necessitates regis, & regni, alia insuper plura & varia ecclesie Anglicane regni & regno ab hostibus imminentia pericula, quantum in eis fuerat, debite considerantes, unam integrum decimam regie celsitudini solvendam concessit. In hac convocatione, que sexto die mensis Maii, an. Dom. MCCCCLX. primordiacepit & ad 17. Julii an. Dom. MCCCCLXI. continuata fuit, nihil aliud memoratu dignum tractatum fuerat.

ANNO
CHRISTI
1464.
1471.
1475.

PAULUS PAPA II.

Sedit ab anno 1464. usque ad 1471.

ANNO
CHRISTI
1464.
1471.
1475.

SIXTUS PAPA IV.

Sedit ab anno 1471. usque ad 1484.

LONDINENSE CONCILIO.

Anno 1475. habitum.

Supplicationes cleri facte praelatis in convocatione incipiente 23. Ian. Anno Domini MCCCCCLXXV. & finita 25. Febr. prox. sequent. celebrat. in ecclesia sancti Pauli London. super certis reformationibus, babendis, ut sequitur.

Affert.
Wilkies
to. 3. pag.
608. ex
reg. Ecc.
Cam.

Placeat velite reverendissime paternitate, una cum assensu ceterorum prelatorum in hac celsa convocatione congregat, auctoritate ejusdem, assentire, & discerne-re, ut hi articuli sequentes pro jure provinciali modo serventur, & quilibet eorum observetur.

In primis, quod certe constitutiones provinciales interius descriptae quæ sunt modo latæ tentent, vigore quarum quamplurimi, in grave ipsarum animarum periculum, judices censorum ecclesiasticarum involvuntur, a nunc sint ferenda sententia. Quarum prima constitutio incipit, *Effrenata*, de celebrazione missarum; qua cavetur, quod presbyteri pro animabus defunctorum celebratur VII. marci, aut cibariis, & tribus marciis, & qui curæ habent, deservire VIII. marciis, aut cibariis & IV. marciis annuatim sint contenti, & contrafracentes huic constitutioni dando aut recipiendo, sententiam excommunicationis incurvant ipso facto.

Item, secunda constitutio incipit: *Adeo quorundam*, de testamentis; ubi dicitur quod quisunque ordinarius concesserit literas acquietanciarum executori alicujus testamenti, ante fidem computum suæ administrationis, incurrit sententiam suspensionis ipso facto. Et si quæ ordinarius receperit pro approbatione, intimatione, literis acquietanciarum, seu aliis quibuscumque ex testamento alicujus defuncti, ultra quam in eadem constitutione est expresse permisum, non restituens duplum ipsius recepti infra mensem fabricæ ecclesie cathedralis, ingressus ecclesie est eo ipso sibi interdictus.

Item tertia constitutio incipit: *Statutum eß*, tertio de testamentis, qua cavetur, quod quisquis executor testamenti alicujus defuncti appropians sibi de bonis ejusdem defuncti, titulo emptionis aut alicujus præter quam in casibus expressatis in eadem constitutione, incurrit ipso facto poenam suspensionis ab ingressu ecclesie, a qua non potest absolvi absque restitutione ipsius rei sic appropriata, & solutione dupli ejusdem fabricæ ecclesie, cui defunctus erat subditus; videtur clero, quod prælati & ec-

clesie cathedr. remittant pro præterito interesse, quod habent ad prædictum duplum ratione prædictarum deorum, &c.

Item quarta constitutio incipit: *Item quia archidiaconus*, de inst. qua cavetur, quod archidiaconus aliquid receipts pro quod inductione alicujus intitulati in aliquid beneficium, ultra quam est in ipsa constitutione constitutum, incurrit ipso facto sententiam suspensionis, ab officio, & beneficio, qua ligatur, donec laeso hujusmodi de damnis legitime satisficerit.

Item, quinta constitutio incipit, *Reverendissime*, de hereticis, qua continetur, quod aliquis etiam a jure privilegio non autorizatus, prædicens verbum Dei, priusquam fuerit approbatus a dioecesano, & literas realiter exhibuerit sub ejus magno sigillo, ipso facto incurrit sententiam majoris excommunicationis, & ecclesia, in qua sic prædicatur, est ipso facto suppedita interdictio; perit quod relaxetur hoc interdictum quod omnes ecclesiæ, &c.

Item constitutio, qua incipit, *Superno Dei munere de tententia excommunicationis*, atque cetera capitula, contenta in sententia generali, quater in anno tam in cathedralibus, quam parochialibus ecclesiis, in singulis dioecesis hujus provincie publicentur.

Item constitutatur, & pro jure provinciali observetur, quod quicunque abbas, prior, & conventus, aut aliquis alias paronos ecclesiasticus, sive tacularis, & eorum severitates, recipientes ab aliquo pro præsentatione aut collatione alicujus beneficii, scripturave, sive sigillo ejusdem ultra VI. fol. VIII. den. sit ipso jure privatus jure præsentandi sive conferendi hujusmodi beneficii, cum proxima vice extunc vacare contigerit.

Item, quod nulli collectores decimarum certificant in locaccario domini regis differentes solvere decimam, nisi ad hoc prius requirerint assensum ipsius ordinarii, sub poena suspensionis a divinis.

Item, quod si decima a clero concedatur, quod in omnibus circa illam stetur cer-

tifici-

ANNO
CHRISTI
1475.

LONDINENSE CONCILII.

tificatoris ordinariorum; & si quid in scac-
ario domini regis dubii emergerit, stetur A
pro declaratione ejusdem ad interpretatio-
nem archiepiscopi aut ordinarii.

Item, quod omnes & singuli ministri re-
gis in scaccario non plus exigant pro eo-
rum feodis ab aliquo collectore, unius in-
tegræ decima majoræ collectam habentem,
quæ XX. iol. minorem collectam meno-
rem summam XX. sol. juxta discretionem
baronum ibidem.

Item, quod precipitur per celsitudinem re-
giam, quod nulli captores granorum alio-
rumque viualium pro rege aliquid capiant
a viris ecclesiasticis seu earum firmatis, aut
procuratoribus de bonis seu catallis corun-
dem.

Item, quod cum canones & constitutiones
contra intrusores in beneficiis sunt satis poe-
nales, tamen non possunt debite demanda-
ri executioni, propter vim laicalem & ma-
nutenentes aliorum; dignetur regia maje-
stas hac in re suas apponere manus adjutri-
ces, cum ad hoc per ordinarium fuerit re-
quisitus.

Item, quod prior, sive dominus sancti Jo-
hannis evocetur coram reverendissimo do-
mino cardinali, ceterisque praélatis & clero
in præsenti convocatione congregatis, ad
exhibendum privilegia, si quæ habuerit,
quibus sui ministri diversis locis infra hanc
provinciam benedicant, habere correctionem,
dominium, & jurisdictionem in foro conten-
tioso, apprehensionem, & intimationem te-
stimentorum maxime suorum tenentium, at-
que potestate deputandi simplices presby-
teros ad absolvendum quoiquaque a senten-
tia juris, vel homines qualitercumque ad
patris instantiam, vel ex officio judicis in-
volutos alienis paroch. sacra & sacra me-

ANNO
CHRISTI
1475.

alia nainfrand. clandestina matrimonia con-
tra factorum canonum Natura celebrand.
neconq; qui tenentes propriis curatis
decimas reales atque personales solvere non
tenentur, sicuti in nonnullis locis (in) præ-
senti prætendunt.

Item, quod magistri domorum de Houn-
dslowe, Teyliford, Knaysburgh, ordinis
sancti Roberti, simili modo evocentur, quo
jure alienos paroch. sine licentia & alieno
su proprii curati ad sacram poenitentia ad-
mittunt, sive confessiones alienorum pa-
roch. audiunt eodemque absolvunt.

Item, quod sacerdotes & curati coram
vicecomitibus, & aliis justitiariis domini re-
gis, in verito foro accusati, seu indicati,
B possunt per celsitudinem regiam remedari;
sic quod dicti vicecomites & justitiarii sint ju-
rati in fisciendiis eorum officiis, quod nul-
lus sacerdos coram eis a modo accusatus
aut indicatus arrestetur, incarceretur, aut
alio modo gravetur, seu molestetur in per-
sona seu bonis, sed incontinenti renuntiat
illas accusationes, & indicamenta eorum
ordinariis. Ad istam petitionem dominus rex
bonum consentit, &c.

Item, quod licet cuicunque sacerdoti,
quotienscumque sibi videatur, assumere sibi
quemcumque sacerdotem idoneum in confes-
sorem in casibus non reservatis.

Item, quod festa translationis sanctæ Ethel-
dredæ in vigilia S. Lucæ evangelista, &
translationis sanctæ Fredeswyðe proximo die
post festum S. Lucæ, cum IX. lection. &
ceteris omnibus de communi unius virginis
non martyris; & depositionis sancti Osmundi
4. die Decembri cum IX. lection. & ceteris
omnibus de communi unius confessorum
& post. celebrentur.

ANNO
CHRISTI
1480.

LONDINENSE CONCILIOUM

ANNO
CHRISTI
1480.

Anno 1480. habitum.

Exstat
apud
Vvilkins
to. 3. pag.
612.

Pelecto mandato reverendissimi pro con-
vocatione, cui breve regium insertum
exitit, ac tradita potestate ab archiepisco-
po certificatoria & procuratoria recipien-
di, & convocationem continuaudi in ab-
sencia sua, mag. Will. Pykenham in pro-
locutorem electus, reverendissimo die 26.
Martii, MCCCCLXXXI, presentatur.

Postea consiliarii regii necessitates regis
in domo capitulari exponentes; subsidium
aliquid notabile petunt, quod tertio die
Aprilis concessum fuit; quo die praefatus
prolocutor nomine rotius cleri, ut afferuit,
exhibuit duas papyri schedulas in forma con-
sueta conscriptas; unam in se continentem
unius integre decimae domino nostro regi
concessionem, & alteram concessionem cu-
jusdam charitativi subindii praesato rever-
endissimo in Christo patri concessi afferuit,
allam schedulam papyream in se contingen-
tem huc verba exhibuit: instantissime cum
omni humilitate & reverentia perimus nos
clerus, pariter & supplicamus, quatenus
vos, reverendissime pater, cum singulis re-
verendis patribus, consacribus vestris, ve-
stre Cant. provinsie episcopis regiam ma-
iestatem pro ecclesie Anglicane universi,
ipiusque rotius cleri statu, & tranquillitate,
ne ipius libertas, cum omnium chris-
tianorum regnorum pulcherrima ecclesia
fuit, in ruinas cadat, hortari, & suppli-
citer rogare dignemini, & iustitiariorum,
vicecomitum, ballivorum, & iustitiariorum
pacis, ac aliorum officiariorum suorum tem-
poralium quoruncunque in ecclesiasticos vi-
ros jurisdictionis abusus, temerarieque ve-
xationes compescantur per ipsius serenissi-
mam regiam celsitudinem, per suas differ-
entissimas literas praeipiendo eisdem officiaris
temporalibus, ut ab ipsorum ecclesiastico-
rum virorum indictionibus, incarcerationi-
bus, ac molestationibus aliis quibuscumque,
cum talia in clericos temporales officiarii
sive eorundem animarum magno periculo at-
temptare nequeant, omnino desistant. Et si
aliquem ecclesiasticum coram ipsis offici-
ariis indictari, aut per eos attachari con-
tingat, ipsis ecclesiasticis viros sic indicta-
rios, attachatos tive incarceratedos, ad loci
dioecesanum libero & indilat remittant.

Exhibuitque ibidem praebitus prolocu-
tor aliam schedulam papyream, sub hac
serie verborum: Decet ut exultent immen-
sis cuncti christicola gaudiis, quod per glo-
riolissime virginis Matris, genitricis unici
Filli Dei Domini Iesu humani generis re-
depositoris plissimi, sanctorumque Osmundi
episcopi, Frideswide, & Ethelredae virgi-
num, grandia praecelsaque merita, multa &
evidentia miracula ipse Dominus operatur
in terris; qui & animo & omni veneratio-
ne colendi sunt, ut quanto divina clemen-
tia precibus eorum aurem suz pietatis in-
clinat, tanto ipsis, qui Dei sunt mediatores

Concil. General. Tom. XXXV.

& hominum, intercedere pro peccatis effi-
cacious inducantur. Et quia non itaque prius
dui consiliis, dignisque studiis excitari,
quod beatissimi patres in apostolatu olim
summi pontifices festum visitationis beatissi-
me virginis Marie auctoritate divina indi-
ixerunt, & nuper, divina clementia annun-
cente, beatum Osmundum episcopum, Frides-
wide, & Ethelredam virgines, ingentibus
corum meritis exigentibus, in saeculorum
catalogo numerari, & a Christi fidelibus
venerari decreverunt, ideoque sanctissima
Marie visitationis festum sub more duplicitis
feiti, secundum usum ecclesie Sarum cum
plenio servitio VI. non. Julii cum oct. que
celebrantur cum regimine chori, festaque
Osmundi XI. non. Decemb. sancte Frideswide
XIV. calend. Novembris; & Ethelredae
XVI. Novembris cum regimine chori, &
novelem lectioibus, per provinciam Cant.
auctoritate hujus sacri concilii volumus,
statuimus, & praeiplimus, annis singulis,
perpetuis futuris temporibus devote celebra-
tri. Quibus sic exhibitis, praefatus reveren-
dissimus in Christo pater dixit se velle com-
municare cum fratribus suis, & praebatis;
& animadvertere quid super & in premis-
lis esset agendum. Sequenti 9. die Aprilis,
coram praefato reverendissimo in Christo pa-
tre, & suffraganeis suis, comparuit vene-
rabilis vir magister Johannes de Sighs, utri-
ulque juris doctor, fructuum camere sedis
apostolice collector in Anglia, & exposuit,
qualiter datus in Christo pater & dominus,
dominus Sextus papa IV. omnia vasa & lo-
cula sua argentea in pecunias convertit pro
defensione civitatis Rhodi, & resistentia illi-
bus nefandissimi Christi nominis inimici, qui
nuper — invaserat, & infra breve civita-
tem Romanam invadere, & universum Chri-
sti nominis intelligentem destituere in dies co-
natur, & intendit, nisi citius remedium ac-
curatur, quod fieri non possit, sine adiuto-
rio christianorum, ob quam causam, ut
dixit sanctissimus in Christo pater decimas
indixit super universalis ecclesia, ut pater
per bullas ejusdem sanctissimi patris, quas
habuit ostendere, ut dixit, & his relatis,
praefatus reverendissimus in Christo pater
dixit, quod haberet colloquium cum suffra-
ganeis suis, & praebatis, & quod provi-
deret sibi de responso. Et tunc idem col-
lector recessit a dicta domo, & sepedibus
reverendissimus in Christo pater communica-
vit cum antedictis suffraganeis suis, praebatis
& clero, quid videretur eis in pre-
mis faciendum; & habita diu communica-
tione super premis & aliis, nulla con-
clusione sequente, in aliud tempus nego-
tiatio hoc differebatur.

Et quia tempus Pasche appropinquavit,
ita quod praebati & clero ab ecclesie suis
non deberent esse absentes, ulterius ordi-
natum fuit, quod reverendissimus cum VI.

X epि-

ANNO
CHRISTI
1484.
1486.

episcopis, VI. abbatibus, VI. aliis pra-
tis III. decanis, VI. archidiaconis, & VI.
cleri procuratoribus, ab archiepiscopo no-
minandis, aliquo certo die ante festum Pen-
tecostes, ad id ab archiepiscopo eligendo,
in ecclesia S. Pauli London. convenire, ad
subsidium domino papæ concedendum. Et
tunc reverendissimus commisit potestate in
Thomæ London. episcopo dictam convoca-
tionem dissolvendi, quod & fecit 16. die
montis Aprilis. Postmodum dominus Archie-

piscopus submonebat nonnullos ad quintum
diem mensis Junii, ad deliberandum de sub-
sidio domino papæ contra Turcos Rhodium
invadentes pugnanti concedendum. Sed ha-
cenus in his frustra fuit. Continuata dein
de sessio hujus concilii ad diem 7. Novemb.
prox. sequ. & deinde ad diem 6. Maii, an-
no M. CCCC. LXXXII. & inde ad 12. No-
vemb. prosequenter; & tunc rem remi-
vit ad proximam convocationem.

ANNO
CHRISTI
1484.
1486.

INNOCENTIUS PAPA VII.

Sedit ab anno 1484. usque ad annum 1492.

CONCILIO LONDINENSE

Habitu anno 1486.

*Jobannis Mottoni, archiep. Cant. epistola, continens statuta de vita, & mori-
bus clericorum in provinciali synodo edita.*

Extr.
apud
Wilkins
to. 3. pag.
8. 9.
Bx reg.
Joh. Al-
cock.
episc. Eli.
ensis.

Johannes permissione divina Cantuar. ar-
chiepiscopus, potius Anglie primas, &
apostolice sedis legatus venerabilis fratti no-
stro Thomæ, Dei gratia London. episcopo,
salutem, & fraternalm in Domino charita-
tem. Cum in presenti convocatione pra-
latorum & cleri nostre Cantuar. provincie
in ecclesia cathedrali S. Pauli London. ce-
lebrat. pie & salubriter consideratum fuit,
quod nonnulli sacerdotes & alii clerici ejus-
dem nostre provincie, in sacris ordinibus
constituti, honestatem clericalem in tantum
abjecerint, ac in coma tonsuraque &
superindumentis suis, quæ in anteriori sui
parte totaliter aperta existere dignoscuntur,
sic sint dissoluti, & adeo insolestant,
quod inter eos & alios laicos & seculares
viros nulla vel modica comæ, vel habituum,
sive vestimentorum distinctio esse videatur;
quo fieri in brevi, ut a multis verisimiliter
formidatur, quod sic ut populus ita &
sacerdos erit, & nisi celeriori reinedio tante
lascivie ecclesiasticarum personarum quan-
tocyus obviemus, & clericorum morès, cor-
ruptos hujusmodi digna acrimonia maturius
compelcamus ecclesia Anglicana, nostre
saltæ provincie Cantuar. antedictæ, quæ
superioribus diebus vita, forma, & com-
positis moribus floruisse dognoscitur, nostris
temporibus ad magnæ desolationis oppro-
brium, quod Deus avertat, precipitanter
ruet. Volentes igitur, quantum cum Do-
mino possumus, tantis morbis congruas me-
delas apponere, ne sanguis nostrorum sub-
ditorum, & taliter delinquentium, imo ve-
rius perlicitantium, in extremi judicii exas-
amine de nostris manibus requiratur, au-
toritate nostra archiepiscopali atque metro-
politica, ex unanimi consensu & assensu
venerabilium fratrum episcoporum, suffra-
ganeorum nostrorum, & aliorum, & pre-
latorum, & totius cleri dictæ nostre pro-
vincie, in ipsa provinciali sacra synodo
congregatorum, statuimus, & ordinamus,

ne aliquis sacerdos, vel clericus, in sacris
ordinibus constitutus, infra provinciam no-
stram Cant. antedictam beneficiatus, vel ad
beneficium ecclesiasticum inibi promotus,
rogari gerat nisi clausam a parte anterio-
re, & non totaliter apertam, & ne quis
presbyter, cui id ratione sui gradus in alii
qua universitate accepti, non competit
(filiis dominorum, ac viris in aliqua digni-
tate constitutis, ecclesiastica vel alias nota-
bilibus beneficiariis duntaxat exceptis) ca-
putum penulatum, vel non penulatum, aut
duplicatum, cum serico seu simplex cum cor-
neto vel liripipio brevi gerat, vel chameleo
circa collum suum publice, sed utatur quilibet
tal's presbyter, nullatenus graduatus, ca-
putio cum liripipio longo, suo ordini con-
veniente. Neque utatur ense, vel lica, nec
zona, aut marcipio daurato, vel auri or-
natum habente. Incident etiam omnes &
singuli presbiteri, & clerici ejusdem nostre
provincie, coronas & tonsuras gerentes,
aures patentes ostendendo juxta canonicas
sanctiones, quas in quoconque presbyteros
& clericos hujusmodi, contra præmissa vel
aliquid præmissorum post mensem a die pu-
blicationis eorumdem continue enumerande
venire præsumptentes, per locorum ordinaria-
rios debite executioni demandari volumus.
Ad hæc insuper de consensu fratrum nostro-
rum prælatorumque & cleri hujusmodi, hoc
provinciali statuto illud addendum fore de-
cernimus; ut si canonicas sanctiones ad re-
franand. presbiteros & clericos hujusmodi
adiatis abusionibus minime sufficerint, ipsos
E omnes & singulos eorumdem canonum trans-
gressores & violatores, qui comam nutritre,
tonuram abiicere, vel contra aliquam præ-
missarum venire præsumperint per venera-
biles fratres nostros episcopos, archidiacono-
nos, & eorum inferiores moneri volumus
primo, secundo, & tertio, atque perempto-
rie, quod infra unius alterius mensis spatium
continue numerand. a die monitionis sue

ANNO
CHRISTI
1486.

hujusmodi, in certo loco per ipsos ordinarios & eorum inferiores praediti, talibus transgressoribus specialiter prafigend. se effectualliter reformatos eis exhibeant beneficiati, sub pena sequestrationis fructuum beneficiorum suorum; non beneficiati vero sub pena suspensionis ab officio. Quas penas contra transgressores hujusmodi, si vel in termino sis affligendo comparere contemperint, vel comparentes se reformatos esse juxta monitionem eis factam nullatenus exhibuerint, cum omni juris effectu exequendas fore omnino decernimus, donec respiscant. Et quia frequenter contingit, quod, pastore gregis sibi crediti custodiā negligente, & absentante, lupus rapit & dispergit oves; ut diligentia pastoris praestantis & noctis vigilias custodientis a lupinis morsibus illese servaretur, hac constitutione provinciali de consilio fratrum nostrorum praetoriumque & cleri antedicti, nostra provincie statuend. esse duximus, quod omnes & singuli rectores, vicarii, & alii, quounque nomine censeantur, ecclesiarum curati seu beneficiati ejusdem provincie nostra residentiam in ecclesiis & beneficiis suis hujusmodi, cessante canonico impedimento, vel alia legitima causa absente, faciat corporalem, ac suos parochianos informet verbo & exemplo, ad bene vivend. & se protegen. a lupo rapaci diabolo. Et ut eidem indigenitus subvenire valeant temporali subludio, et, si quos repererint ordinarii locorum, contrarium facientes, diligentiam et sollicitudinem suas adhibeant secundum canonicas sanctiones ad vocand. eosdem suas resiliencias, ut præmittitur, facturos. Quod si beneficiati hujusmodi, sic ad residend. vocat. dispensationem pluralitate ad duo beneficia ipsi ordinaris vocantibus exhibuerint, carent iidem ordinarii, ut in suis hujusmodi beneficiis residentiam vicissim faciant. Verum, si dicti beneficiati ad residend. vocati, dispensationem specialem sedis apostolice de non residendo eidem demonstraverunt; in hoc vigeat ordinariorum solicitude ad diligenter examinand. vires dispensationis hujusmodi, ut attenta suggestione, & aliis in ea parte pensandis, intueri va-

ANNO
CHRISTI
1486.

leant, utrum preces veritati mirantur, aut mendax precator cargre debeat impletat. Et si, diligentia facta inquisitione, preceps hujusmodi veritati inniti deprehenderint, carent tamen locorum ordinarii, quod pastores illi ad non residend. licentia idoneos subrogent mercenarios, qui cutiis eorumdem, iphs te absentantibus, sufficienter in divinis deservire valeant. Et in casu, quo aliqui beneficiati praediti, vel sua sponte residentes, vel ad residend. in super beneficiis suis hujusmodi vocati, suam residentiam debite. & cum effectu fecerint in eisdem; venerabiles fratres nostros episcopos atque suffraganeos provincie nostra Cant. sepedictæ hortamus in Domino, imo rogamus & requirimus, quatenus eidem taliter residentibus officiis defensionis praedium sic studeant assisterè, quod per laicorum potentiam vel alij quorum malitiam in vicinio vel alibi commorantium, fratribus beneficiorum suorum, cum quibus honeste vivere, ac se & suos sustentare & onera eis incumbentia sustinere debeant, carere nullatenus compellantur: velut igitur fraternitati tenore presentium commitimus & mandamus, quatenus omnibus & singulis ecclesie nostra Cantuar. suffraganeis, infra dictam nostram provinciam constitutis, ac absentem episcoporum, si qui sint vicariis in spiritualibus generalibus, ac vicariis nostris in spiritualibus generalibus, in civitate & dioecesi Winton. sede episcopali ibidem vacante literis vestris patentibus, harum serie in continentibus, injungatis, quatenus eorum singuli præmissa omnia & singula in dictis literis nostris contenta, ac eorum consensu statuta; et ordinaria, quatenus personas & ecclesiasticas suarum civitarum & dioecesium concernant, per se & inferiores suos debitæ executioni demandare studeant diligenter cum effectu. Votique pari forma ea in civitate & dioecesi vestris debite exequi non omittatis. Dat. In manorio nostro de Lamchith quoad sigillationem presentium sexto die mensis Martii, A. D. M. CCC. LXXXVI. et nostra translationis anno primo.

ANNO
CHRISTI
1488.

CONCILIO PROVINCIALE EBORACENSE

ANNO
CHRISTI
1488.

Anno 1488. habitu me.

Vvilkis
to. 3. pag.
622.

Concilium hoc per breve regis datum 19. die Novembris; anno regni IV. apud Ebor. celebratur die Martis prox. post festum conversionis S. Pauli Apostoli, vid. 27. die Januarii. Mandatum archiepiscopi ad Episcopum Dunelm. ad comparendum tunc ibidem datum est 1. die Novemberis, anno Dom. MCCCCLXXXVIII. & translat. IX. In eo clerus concessit duas integras decimas, sub quibusdam exceptionibus paucis, omnino necessariis; quibus concessionis certificatorium datum 18. die mentis Martii, sic incipit: Excellentissimo in Christo principi & domino, domino Henrico, Dei gratia regi Angliae, &c. Illustri, Thomas, permissione divina Ebor. archiepiscopus, &c. salutem in eo, per quem reges regnant, & principes dominantur. Cum nuper ex vestre regiae celsitudinib[us] speciali mandato magnum & solemnem concilium, quale retraictis temporibus vix aut raro visum fuerat, nobilioribus tam spiritualium, quam temporalium dominorum vestri inclisi regni Angliae personis, in quaenque dignitate constitutis, exercitique ejusdem regni maxime sapientibus non paucis per vestram majestatem regiam in consiliarios vocatis & assumptis, super quibusdam arduis & plus solito urgentibus negotiis, causisque de novo emergentibus, ecclesie Anglicane securitatem, munimen, & defensionem, & statum salubrem, utilia-

tem, & commodum regni Angliae, ac bonum publicum, pacem, & tranquillitatem subditorum ejusdem regni intime concernentibus, cum matura deliberatione celebratum fuerit; quibus quide[m] nobilioribus & consiliariis priuynibus & singulis hujusmodi vestro per celebri concilio interessentibus, ex certis causis mature ibidem discussis, visum fuerit valde necessarium, & opportunum, ut de terris, tenementis, & possessionibus ac bonis & rebus, tam temporalibus quam spiritualibus, & de temporalibus spiritualibus annexis, per totum vestrum regnum praedictum subsidium, solito magis ampli, vestre regiae majestati concederetur. Hinc nos nuper in nostro provinciali concilio, in domo capitulari ecclesie nostra metropolitae Ebor. In hoc concilio provinciali apud Ebor in domo capitulari 27. die mentis Februarii celebrato, constitutiones quadam una cum consensu & assensu nostrorum suffraganorum & praetorium, & cleri nostra provincie discens & laudabiliter duximus statuendum, sunt verba episcopi Ebor. vid. de festo Transfigurationis 6. die Augusti, de festo nominis Iesu 7. die Augusti; de festo dedicationis omnium & singularium ecclesiarum, uno & eodem die dominico omnium prox. post festum commemorationis S. Pauli apostoli, & de festo S. Cedri 2. die mentis Martii, in perpetuum celebrandis & observandis.

ANNO
CHRISTI
1492.
1503.
1510.

ALEXANDER PAPA VII.

Sedit ab anno 1492. usque ad annum 1503.

ANNO
CHRISTI
1492.
1503.
1510.

PIUS PAPA III.

Capit anno 1503. eodemque & desit.

JULIUS PAPA II.

Sedit ab anno 1503. usque ad 1513.

CONCILIUM PATERCAVENSE IN POLONIA

Anno 1510. babitum.

DECRETA SACRAE SYNODI PROVINCIALIS

In Paterkavo. pro festo S. Martini. Anno Domini Millefimo quingentesimo decimo.

Ex Lunig. Spicileg. Eccl. Cant. II. pag. 1128. **Q**UAM TUM REVERENDISSIMUS IN CHRISTO pater, dominus Johannes, Dei gratia, sancte ecclesie Gneznensi archiepiscopus & primas: una cum reverendissimis patribus, Domino Bernardino archiepiscopo Leopoliensi, Vincentio Wladislavensi, & Johanne Poznanensi, episcopis, abbatis & capitulis ipsorum, ac nuntiis & procuratoribus reverendissimorum dominorum Cracoviens, Wratislavien, Plocent, Vilnens, & Medicen, multisque alijs praefatis, tam religiosis quam secularibus, & clero nostrae provincie, in spiritu S. congregatis, invocata spiritus S. gratia celebravit.

In primis sacrosancta synodus instituit festum Conceptionis beatissime, & glorioissimae Dei genitricis virginis Marie, cum octava in tota provincia Gneznensi, sub officio domini Leonardi Nagaroli Prothonotarii apostolici, sacre Theologie doctoris, edito, & a Romano Pontifice approbato, de cetero fore celebrandum a festo proximo Conceptionis ejusdem virginis gloriosae, per annum incipendum, & dampnus continuandum in perpetuum: quod officium apud Joannem Haller impressorem, civem Cracoviensem, invenitur.

Item: festivitatem sancti Francisci deinceps perpetuis temporibus celebrem esse, & a cunctis christianis celebrati, ab omni servili opere abstineri, & sub observantia & precepto comprehendi, eadem synodus decrevit & voluit.

Item: Statuta provincialia dudum divinitus edita, ab omnibus eadem synodus observanda decrevit & mandavit: adjiciens, quod episcopi aut suffraganei, exigentes aliquid ultra procurationem expensarum a jure concessam, in consecrationibus, reconciliationibus, & benedictionibus: præter poenas juris, pro arbitrio archiepiscopi puniantur; in quo per capitulum majoris ecclesie avisabatur, & in hoc eorum conscientiae oneratae sint.

Item: Archidiaconi, & qui habent onus visitandi, si non fuerint vigiles circa vocationem, aut exigentes aliquid præter procurationem a jure concessam, ultra poenas juris, & lititorum, arbitraria poena per diœcesanum puniantur tortes, quoties id fecerint: In quo conscientiam diœcesanorum sint oneratae.

Item: quod circa secclesias collegiatas aliquæ prebende depatentur, ad quas non nisi juris periti eligantur, qui in officiales foraneos constituentur.

Item: quod non instituantur ad parochiales ecclesias nisi docti & de bonis moribus, & quod ante institutionem examinarentur.

Item: ut venerabiles domini Petrus Thomitzki archidiaconus Cracoviensis, & Sigismundus Targovitzki cultos Sandomirientis & canonicus Cracoviensis, cum reverendissimo domino episcopo Cracoviensi, cancellario universitatis Cracoviensis, omnes decessus ejusdem universitatis, quoad studium, si quiete, revideant.

Item: quod ad regendas scholas cathedralium collegiarum, & parochialium Ecclesiasticarum, docti & idonei virti deinceps elegantur & assumantur; nec per eosdein Regores in scholis, nisi qui studii intendenter, servarentur. Non recipianturque deinceps aliunde venientes, nisi cum literis testimonialibus de vita & moribus a Rechorre vel Plebanodandis, ubi prius testibent; quomodo illuc se obseruant.

Item: ut nullus ad aliquos ordines, etiam maiores recipiendos, admittatur: nisi prius per literas testimoniales archipresbyteri vel Decani ruralis, & duorum plebanorum ejusdem decanatus, sub quo degit, doceat de vita, moribus & conversatione suis bonis honestis; circa quam institutionem uniuersaque plebani instituendi conscientia oneretur, quod non nisi bene idoneum promoverit.

Item: bullam Cuene Domini diebus solennibus, & principiis teria quinta magna, alijs

PISANUM CONCILIABULUM.

155

ANNO
CHRISTI
1511.

aliaque statuta atque jura que mandantur cianda, populo publicent.

Item: Quod statutum provinciale de fide instrumentorum, propter falsarios bene exequatur. Et ne falsarii sint, unusquisque in sua dioecesi bene videat.

Item: De non curantibus censuras ecclesiasticas, & insordescientibus in eis, ac publicis blasphemis ne de maliciis sua commodum tales reportent, dioecclani bene provideant, eisdem secundum iura & statuta plenientes.

Item: Nundinæ diebus dominicis & festis non teneantur, prout in iure & statutis notis cavitetur: Idque per omnes ecclesias deinceps principaliter publicetur.

Item: Heretici & Schismatici, & Tartari Turcique, per spirituales non serventur in servitio domestico circa se. Et ordinarius servitores facultatem habebit accipientes circa unumquemque abique contradicione, servitio vili per eundem applicando.

Item: Quod Pontificale Romanum in conferendis ordinibus, & consecrationibus episcoporum, & virginum benedictionibus, officiisque divinis, & aliis in tota provincia observetur.

Item: Ut episcopi roketas iuxta statutum deferant.

Item: quod presbyteri conformerit se in celebrationibus officiorum rationali divinorum: quod quilibet curatus, & alii statuta provincialia, & sacramentale habere debent.

Item: Quod missæ alta & intelligibili voce legantur; præter secreta & canonem maiorem & minorem.

Item: Quod uniones ecclesiarum parochia-

156

ANNO
CHRISTI
1511.

lium, que decreverunt in preventibus per ordinarios fiant.

Item: Quid contra adulteros & concubinarios publicos animadvertisetur per ordinarios, regisque majestati suggestur ne tales ad dignitates, aut ad officia publica promoteantur.

Item: De usurariis statutum provinciale in genere observetur.

Item: Ut statutum, ne spirituales vestes seculares hascas cognominatas deferas, in proxime præterita synodo provinciali factum observetur.

Item: Quod bireta cornuta ne de cætero deferantur per clericos, nisi in via.

Item: In conviviis ad æquales haustus sumendos ne obligarent se potatores, & pro salute alicujus ne biberent.

Item: Sacerdotes tabernas ne visitent: de quo ordinationem episcopi in suis locis faciant.

Item de matrimonio contractandis, ut prævideatur, ne plebani alienarum parochialium homines copulare audeant.

Item: De vestibus sacerdotum ne de cætero portarentur, præter thabin custalibus, & nuncis Regis, & principum dumtaxat permetterit, si voluerit, illis uti.

Et propter alia negotia, que non sunt determinata ex certis causis, & ex consensu unanimi omnium ejusdem synodi Peterkoviensis, cum potestate & auctoritate hinc ad feriam tertiam post festum trium regum proxime venturum prorogatur & continuatur: omnia & singula per eos, qui pro tunc erunt præsentes, definienda, declaranda, patiter & concludenda &c.

P I S A N U M C O N C I L I A B U L U M

A cardinalibus schismaticis anno 1511. inditum, & aliquandiu Pisibus babatum, deinde Lugdunum translatum.

Cum ex celebri Concilii Constantiensis constitutione, frequens, singulis recentibus decenniis generalia concilia convocanda essent; & a supremo Florentino generali concilio nimis multum temporis supra decennium effluxisset; cardinales in conclavi pro electione futuri Pontificis couentes se invicem voto & jure, reutando obstrinxerunt, si forte assumeretur eorum aliquis in pontificem, statim concilium illud indicendi. Renunciatus ex eorum cœtu pontifex Julius II. concilium habere, juto forte prohibitus impedimento, neglexit. Quare indignati Cardinals nonnulli secessione ab eo facta concilium pro suo, ut afferebant, iure convocarunt, & peruntque Pisibus, tum Mediolanum transierunt; demum transtulerunt Lugdunum, ubi anno 1513. die V. martii spectrum illud sanctæ colitionis nondum evanuerat, ut ex documento hic afferendo contabit.

Porro conciliabuli hujus documenta nulla dedit Labbeus; quedam sufficit Venetus editor; sed horum documentorum alterum exhibens literas patentes Cardi-

naliū pro concilii indictione publici scriptæ manu firmatas, ita mancum & recessum est, ut producendum iterum sanius integrarique ex Lunigii Spicileg. Eccles. tom. I. pag. 365. censuerim. Adjungam huic geminas alias literas ad idem concilium pertinentes, alias ex eodem Lunig. Spicileg. Cont. III. pag. XI. alteras vero ex Gallie Christ. to. III. pag. 227. append. acceptas. Denique ceu ejusdem conciliabuli appendicem addo bullam Julii pape, qua schismaticos concilii Pisani patres in alias pontificis literas contumaces, eas priores incurrisse declarat, quas prioribus illis literis inflixerat si parere recusassent. Literas illas comminatoryas dedit Labbei editor Venetus; adiecte & literas alias, quibus patres ipsos olim rejectos iterum admitturum se spondet pontifex, siquidem resipuerint. Rejectionis hujusmodi literas hic exhibeo ex edito tunc Romæ.

CON-

ANNO
CHRISTI
1518.

CONVOCATIO CONCILII PISANI.

per Car. schismaticos.

T Enore praesentis cedulae, aut instrumenti cunctis pateat evidenter, & sit notum: quod anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo undecimo, indictione quarta decima, die vero lunae, decima nona mensis Maii, Pontificatus sanctissimi domini nostri, domini Iulii, divina providentia Papa II. anno octavo; constituti coram nobis notariis publicis & iustibus infra scriptis, Reverendissimi in Christo Patres, & domini, domini B. episcopus Sabidentis, & G. episcopus Prænestinus, & F. & sanctorum Nerei & Achillei Cossentinus, sancte Romane ecclesie cardinales, suis nominibus, & pro sex aliis dominis cardinalibus sufficiens mandatum habentes, & pro aliis eis adhærentibus, & adhære volentibus, dixerunt & proposuerunt sequentia verba videlicet: quod considerantes quantam reipublicæ christianæ utilitatem concilia generalia universalis ecclesie attulerint, quantumque detrimenti ex eorum intermissione respublica sit passa, quamque in præsentiarum conspiciant clare magnam instare necessitatem universalis Concilii congregandi, pro vera pace christianorum fundanda, & sufficienti bello contra infideles stabiliendo: necnon possilime pro reformatione morum universalis ecclesie in capite & in membris plurimum collapsorum, ac emendatione criminum, gravissimorum, notiorum, continuorum ac incorrigibilium, universalem ecclesiam scandalizantium, quorum omnium ecclesie morborum salutaris, & unica medicina congregatio universalis Concilii semper fuit habita. Cumque tempus decenni post ultimum universale concilium jamdudum sit effluxum, & saluberrima decreta Constantienti constitutione edita, quæ incipit: Frequens &c. singulis decenniis universale concilium congregari debeat: et sanctissimus dominus noster, dominus Julius papa II. cui primo curse illa debet illud congregandi, tanto tempore hoc neglexerit, maxime cum noverit, & juraverit post bienium a creatione sua illud temere, & ne- dum negligens in precepto ecclesie, & concilii, sed voti, & juramenti hujusmodi transgressor illud non tenerit, tempusque interpellat pro homine; cumque nunquam sua auctoritate, aut voluntate futurum concilium credatur; & cum de gravibus ecclesiæ scandalis in capite agendum sit, quo casu juxta patrum sanctiones & ipsius sacri Constantientis concilii decreta ad summum pontificem congregatio concilii non attinet; sed secundo loco ad reverendissimos dominos cardinales, qui pontifici in hujusmodi sua negligientia non adhæserint, in similibus casibus convocatio concilii spectet, non ad eos qui sunt participes continuæ negligentie suæ. Zelo igitur Dominus Dei, quo nos maxime accendimur, post Missam S. Spiritus, ipso invocato, & in reformationem ecclesie in capite, & in membris vehementer efflagitantes, & de-

ANNO
CHRISTI
1518.

A poscentes, ex nostra certa scientia, & spontanea voluntate, quantum jure melius possimus, & debemus, nomine sacri reverendissimorum dominorum cardinalium collegii, quod in nobis representatur, in hoc calu, jure, & etiam particulariter nomine noltio, & aliorum cardinalium, quorum habemus mandata, & aliorum cardinalium, & platorum nobis adherentium, & adhaere volentium, una cum consiliariis, & procuratoribus sacratissimi domini Maximiliani electi Romanorum imperatoris temporis aucti, & christianissimi domini Ludovici Francorum regis, ducis Mediolani, certisque nobis in hoc acharcentibus, & adhaere volentibus, concilium generale universalis ecclesie indicimus, & convocamus, et quantum in nobis est effectualiter congregari monemus, & hortamur futurum in civitate Pisana, & inchoandum in kalendas septembri proxime futuri, & ibi continuandum, & terminandum usque ad distinctionem superiorum causarum, nisi de contentu majoris partis congregandorum, in concilio aliqua legitima causa ad alium locum commodiorem transferendum sit. Quapropter cum omni reverentia & humilitate ac intia sanctissimum dominum nostrum, Julium papam secundum, supplcamus, & per viscera misericordia Del nostri hortamur, ut huic congregationi concilii pro dictis causis attentre dignetur, & illud personaliter, vel per suos legatos honorare, & confirmare: similiter & reverendos dominos sancte Romane ecclesie cardinales, patriarchas, archiepiscopos, episcopos, reges, principes, & potentatus, ac communates, & collegia, universitatesque studiorum generalium, ac religionum generales, ac magistros, necnon omnes alios ecclesiæ prelatos, & in conciliis generalibus auctoritatem diffinendi, aut consulendi habentes, & ad concilium de jure, vel consuetudine venire solitos, & obligatos, convocamus, & requiri mus, ut per se vel solemnes oratores, vel procuratores, si conmode personaliter interesse non poterunt, ad concilium ipsum, loco, & tempore, quibus supra, accedere dignentur, procuraturi, quantum in eis erit ut concilium sit liberum, tutum, & securum, & in eo, juxta formam Constantientis Syndici procedatur, ad honorem Dei, & ecclesiæ splendorem, pacem christianorum, & infidelium expugnationem, quod nos, sancta Romane ecclesie cardinales, pro viribus offerimus Deo, & ecclesiæ effectualiter procuraturos, & pro viribus facturos. Quare sanctissimum dominum nostrum, & reverendissimos dominos cardinales, juxta formam aliorum conciliorum enix supplcamus, & hortamur, ut a quatuor causis, quæ maxime possent hujusmodi sanctam congregationem impedire, ex nunc abitare dignentur: videlicet creatione novorum cardinalium, & a publicatione creatorum, si qui forsitan sunt, & processu contra antiquos cardinales, aliosque prelatos, & personas ad concilium ipsum accedere volentes, & illi prout decet, consententes: Necnon ab impediendo hujusmodi

ANNO
CHRISTI
1511.

modi convocationem concilij, directe, vel
indirecte, publice, vel occulte, quovis
qualitate colore, & ab alienatione feudo-
rum, seu terrarum sanctae Romanae ecclie-
sie. In quibus omnibus causis cum omni
humilitate protestamur de nullitate actus,
nisi a sanctissimo domino nostro in dicto
concilio hujusmodi fieri contigeret; &
aliter facta, vel facienda irita haberi, ac
per Ecclesiam, seu prout pars fuerit, an-
nullari, & cassari debere protestamur, &
requirimus. Insuper vos omnes reverendissi-
mos dominos cardinales, & prelatos,
principesque, ac dominos temporales &
personas alias cujuscumque status, gradus
conditionis, vel preeminentiae existant,
hortamur, & monemus, quatenus hujus-
modi bono proposito nostro annuere, op-
portuneque favores praebere, & a qui-
buscumque molestationibus, & impedimen-
tis, ac prohibitionibus contravenientes, &
venire volentes ad dictum generale concilium
quomodo cumque, & qualitercumque,
directe, vel indirecte, sive alio quovis qua-
lito colore, vel ingenio, publice, vel
occulte desistant, atque desistere velint,
& debeant, & ab omnibus censuris cu-
juscumque qualitatibus, praetextu hujusmodi
congregationis sacri concilii abstineant; &
si fecis super his a quoquam quavis au-
toritate scienter, vel ignoranter fieri, im-
pediri, vel attemptari contigerit, prote-
stamur de nullitate taliter gerendorum,
& de omni remedio habendo in dicto ge-
nerali concilio, ut talia irrita, & nulla
declarentur, & de omnibus aliis remediis
nobis competentibus, maxime ex forma-
dite Synodi Constantien. prout coram no-
tabilibus personis, notariis, & testibus
etiam in scriptis pro nobis, & adhæren-
tibus, ac volentibus adhædere, protestati-
sumus, & reclamavimus, prout etiam te-
nore presentium protestamur, & provoca-
mus. Et quia tutum non est nobis di-
ctam convocationem concilii, ac protesta-
tionem in presentia sanctissimi domini no-
stri facere, qui sanctae Romanae ecclie-
Cardinales fratres suos, & ecclie univer-
salis Principis carceribus mancipari, &
muniti fecit, oratoresque Principum contra jus
gentium detineri; ideo decrevimus, quod
per affixionem hujusmodi edicte, sive in-
strumentum convocationis, monitionis, &
protestationis hujusmodi in valvis Ecclesiastarum
Marinen, Regentis, & Parmen. ex quibus
veritam literat ad notitiam sanctitatis sue, &
reverendissimorum dominorum cardinalium,
ac principum Christianorum, & aliorum Pra-
latorum venire poterit, quam vim publici
editi habere peritus, perinde arctare ad
veniendum ad Concilium supra requisitos,
& monitos, ac si personaliter illis intimata
fuerit ipsa convocatio, montio, & prote-
statio, cum non sit verisimile, ipsi fore in-
cognitum, vel occultum, quod tam paten-
ter omnibus publicatur. Alioquin dictis ka-
lendis Septemb. advenientibus, & etiam
elatis, in dicta Civitate Pisana, vel alio
loco, in quo, ut praefertur, de consensu ma-
joris partis congregandorum transferri con-
gerit ad celebrationem, & perfectionem di-

CONCILIABULUM PISANUM.

ANNO
CHRISTI
1511.

eti generalis concilii gradatim, & successi-
ve procedemus, & procedetur una cum illis
reverendissimi dominis cardinalibus, pa-
triarchis, archiepiscopis, episcopis, & do-
minis, aliisque, ut supra, citandis, qui no-
biscum in dicto generali concilio conven-
tine, juxta statuta, & decreta in dicto con-
cilio Constantieni, aliorum, sicut supra,
requirendorum, & citandorum, absentia, seu
negligentia, aut consumacia in aliquo non
obstante, elique propter hoc ulterius non
citatris, vel mortis. De cuius praesentis in-
strumenti hujusmodi convocationem, moni-
tionem, protestationem, & decreta in le-
continentis, in locis praedictis, & aliis ubi
expedicius fuerit, publicatione, presenta-
tione, & in valvis praedictis affixione, &
dimissione, cuilibet hujus instrumenti latori
nuncio in hac parte nostro cum juramento,
aut instrumento publico manu notarii pu-
blici confecto plenam dabimus fidem. Quia
vero fidelibus non est tam de solicita inven-
tione quacumque fidendum, quam de instantia
orationis humilis, & devote sperandum,
cum non simus sufficietes etiam cogitare ali-
quid ex nobis, quasi ex nobis, sed suffici-
tia nostra, iuxta verbum Apostol. ex Deo sit,
ideo omnia vestrum charitates precamur
in Domino quatenus per vos, & per fideles
vestre sollicitudini commissos, humiles preces
fundantur ad Dominum, & devotis oratio-
nibus insistatur, ut ipse, qui concordiam
operator in sublimibus, dignetur efficere,
ut debita hujus sancte nostrae deliberationis
& convocationis provisio concors & celer
ac canonica subsequatur, ut ecclie salus
exigit, & totius orbis pax & utilitas deli-
derat, & expolice. Et novissime, vos re-
verend. dom. archiep. hortamur in Domino,
ne in tempore hujusmodi convocationis sitis
deficientes, sed interim suffraganeos vestros,
exemptos & non exemptos, ac alias nota-
biles personas provinciarum vestrarum re-
quiratis, ut in tempore & loco designatis
abique dilatione & cum deliberationibus &
avilatibus vestris & suis circa fidem, pa-
cem & mores fidelium instruti compareatis
& compateant, quasi coram Domino natio-
nem vestre vilificationis reddituri. De qui-
bus omnibus praedicti reverendissimi domini
sancte Romanae ecclie cardinalis petierunt
a nobis notariis infra scriptis unum, vel plu-
ra instrumentum atque instrumenta fieri, at-
que confici debere. Acta fuerunt haec Me-
diolani in domo moderna rehidentia praedi-
ti reverendissimi domini cardinalis, episco-
pi Prenestini, sita in porta Ticineni, paro-
chia sancti Georgii, in palatio, sub anno,
Indictione, die, Mense & Pontificatu, qui-
bus supra, praetibus ibidem illustribus do-
minis, Carolo Jafredo, presidente reveren-
dissimi senatus regii Mediolani, & Galeatio
vicecomite, & senatore regio, testibus idoneis
ad premissa vocatis specialiter & ro-
gatis.

Nomina autem reverendissimum domino-
rum cardinalium, a quibus & quorum man-
dato hujusmodi convocatio facta fuit se-
quentur.

Bernardinus, episcopus Sabinensis, car-
inalis sancte Crocis. Gugliermus, episco-
pus

ANNO
CHRISTI
1511.

pus Praenestinus, cardinalis Narbonensis, Philippus, episcopus Tusculanus, cardinalis Cenomanensis, Franciscus, tituli sacerdotum Nerei & Achilei Cossentinus. Hadrianus tituli sancti Gisugoni de corneto. Renatus, tituli sancte Sabinae Bainensis. Karolus, tituli sancti VIII in macello Deinclaro presbyteri cardinales. Nec non dominus Fedrigus, sancti Angelii de sancto Severino ac dominus Ypolitus, sancte Lucie in scilicet Estensis sancte romane ecclesie diaconi cardinales.

Ego Gentilis ex gentilibus Fulginas, publicus apostolica auctoritate notarius, de premissis rogatus hanc cedulam sive instrumentum fideliter impressum subscripti & publicavi signo meo apposito conferto, in fidem premissorum rogatus & requisitus.

Ego Petrus Rebe, clericus Eduensis diecesis auctoritate apostolica notarius publicus de premissis rogatus, hanc cedulam sive instrumentum fideliter impressum unquam prae nominato notario subscripti & publicavi signoque meo manu signavi in testimonium premissorum.

REVERENDIS ET EGREGIIS PATRIBUS

Rectori, Cancellario, deputatis, consiliariis, magistris & doctribus almae universitatis studii generalis Heydelbergensis.

Ex eodem Luniq. Spic. Ecc. cont. 3. pag. 11. **M**isereratione divina, episcopi, presbyteri S. R. E. cardinales in Lombardia pro bono ecclesie convenientes. Reverendis & egregiis patribus rectori & cancellario deputatis consiliariis, magistris & doctribus almae universitatis studii generalis Heydelbergensis, cum intelligentia prosperitatis & directionis ecclesie sancte Del, cum frequentes generalium conciliorum celebrationes tanquam flumen paradysi semper Dei ecclesiam irrigaverint & secundaverint, illorumque intermissiones, tribulos & spinas, viciorum, dissensiones errorum, & bellorum sepius induxerint, quales hodie gravissimas Deo permittente patimur, effectum unde est, ut divina illa Constantiensis sindodo, sanctum sit, ut decimo quolibet anno universale concilium congregaretur, id autem animo revolentes S. D. N. astra coronationem, & cardinales omnes in conclave existentes, nobiscum jurejurando & solenni voto post biennium ab eo die generale concilium convocare statuerunt, ad quod exequendum, & si sanitatem suam aliquando supplices exhortati sumus, nihil tamen haecne profectius, atque cum sua sanitatem, & nonnullis aliis reverendissimis dominis cardinalibus negligenterib, & nonnullis, forsan non liberum reputenis, ius omnemque potestatem concilii congregandi ad nos esse devolutam, ut voto nostro jureto satisfaciamus, labentique ecclesie succursum, concilium ipsum faciendum curare decrevimus, quod cum iudicione ecclesie, ut liberum nobis ac tutum id agere non fuerat, libertate nostrri sacri ordinis plurimum oppressa procurare non audemus, in Lombardiam secessimus, ubi post longum matut. Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1511.

rum tractatum, plurimarumque divini & humani juris doctissimorum virorum consilio, voluntate & assentu serenissimi ac sacratissimi Domini Maximilliani electi Romanorum imperatoris temporis Augusti & christianissimi domini Ludovici, Francorum Regis serenissimi, die Veneris sedecima presentis Mensis Maii, auxilio Dei omnipotens, & ipse bone adherentia aliorum principum & fidelium generale concilium universalis ecclesie indiunus & convocabamus celebrandum Kal. Septembris proximi futuri, in civitate Pisana inchoandum, continuandumque usque ad diffinitionem bone & constantis pacis inter christianos principes belli sufficientis, contra intideles reformationis ecclesie, & in capite & in membris, extirpationes Heresum, Scismatum, & errorum in christiana republica vigentium, ac aliorum, que in cedula convocationis continentur, quas paternitatibus vestris transmisimus in locis publicis & consuetis affigendas, & a vobis bene pensandas, ut diligere ex probatissimis doctrinalibusque viris, universitatibus vestre valeatis, qui ad tantam rem, & plures causas fidei in aliis consiliis nondum conclusam, suis consiliis juvandas, terminandas mittendi uni nobiscum de omnibus consultari in commune, ad quod, eti nullo admonente, sponte properare debeatis & teneamini, hortamur nihilominus plurimum in domino P. V. quod tam sancto & necessario operi decet non velitis, & ad constitutam diem adesse consiliis & rationibus plenilime instruti christiane reipublice, & sancta ecclesiae causas curaturi, & bene valete, ac nos orationibus juvate, Mediolanum vicecum tercia Maii, Anno &c. Unde-

Vestri fratres episcopi, presbyteri, diaconi, S. R. E. cardinales pro bono ecclesie in Lombardia convenientes, ut supra pro se & adherentibus sibi cum mandatis.

ALIA E IUS DEM CONCILII L I T E R A.

Synodus Pisana deputat archiepiscopos
Lugdunensem, & Senensem, &
episcopum Petragorensem pro
collectione subsidis singulis
ecclesiis ab eadem Synodo imperati.

S Acrostantha generalis synodus Pisana in Ex Gall.] Spiritu Sancto legitime congregata, uni- Christi] versalem ecclesiam representans, Lugdunum nov. Edit. ad tempus translata, venerabilis tratti no- to III. stro episcopo Graffensi salutem, & omni- pag. 127 potentis Dei benedictionem. Dudum vene- append. rabiles fratres primatem Lugdunensem, & Senensem archiepiscopum, ac Petragori- censem episcopum deputavimus, cum plena facultate per se insimul, vel saltim duo eorum, in absentia tamen tertii, aliquem probum ecclesiasticum, vel secularem Deum timentem, & in casibus experum, cli- gendi, creandi, & nominandi, qui eorum, & nostro nomine, lucubras yeltræ vicinae- que

ANNO
CHRISTI
M.DLX.

que dioecesi respective impositas, pretextu caritativi subsidii, ecclesie filio Ludovico Francorum regi christianissimo, pro ecclesi, & regni defensione potremo concessi, a solventibus reciperent, quittantias quoque pro modo solutorum sacerent, & expedirent, prout in nostris defuerit concessis litteris plenius continetur: verum cum propter aliquia ad tua, & urgentissima negotia publica aliasque per necessarias causas, prefatos venerabiles fratres nostros commissarios productos a sacrosancta synodo ex ordinatione nostra, abesse ad aliquot dies oporteat; dictam facultatem eis concessam, per has presentes litteras duximus revocandam: hinc est quod nos de fide, industria, probitate, & legalitate honorabilis viril Johannis d'Aulhon, predicti Francorum regis cubicularii, confisi, cundem d'Aulhon receptorem generalem ad recipiendum eiusdem domini Regis Christianissimi nomine atque nostro, subdidiu humusmodi dicto regi ordinatum, harum serie deputamus. Pro cuiusquidem subsidii portione, tu, & dioecesis tua ad summam quadringentiarum librarum Turonensem, prout per easdem nostras litteras vobis notificatum fuit, quotiati estis. Quocirca circumscriptio tua per haec scripta mandamus, quatenus quotisationem predictam, eidem d'Aulhon receptori, vel ejus substituto, quam primum ipse, vel idem substitutus, te, vel vicarios tuos in dicta dioecesi tua existentes, requisierint ejusdem christianissimi regis atque nostro nomine, in termino in dictis litteris prehoxo, omni excusatione, & dilatione cessantibus, sine sumptu ratione portus, seu dilationis, humusmodi summam subsidii tibi, & tuae dioecesi impositi, realiter, & cum effectu tradas, & exhibeas, & rapportando, & exhibendo nobis presentes cum quittantia dicti d'Aulhon receptoris, te, & dictam tuam dioecesim, de dictis quotisatione, & summa vobis impositis, & sic solitus quiros, & liberos tenebimus. Datum Lugduni in congregacione nostra generali, habita in loco capitulari ecclesie Lugdunensis, sub sigillo nostro Sancti Spiritus, die quinta mensis Martii anno a Nativitate Domini millesimo quingentelimo tertio decimo.

Cum sigillo cereo in quo Spiritus Sanctus expansus alis in forma columba cum duobus scutis sub pedibus, sed semiratis, representatur.

Ex ipsa originali littera,

De mandato
Sacrosanctæ
Synodi.

Chaliot Not.

BULLA MONITORII ET DECLARATIONIS

in cursus privationis, & aliarum penarum contra praelatos Gallicos nos signis hic expressis: qui intercesserunt in Pisano Conciliabulo cum Scismatibus.

ANNO
CHRISTI
M.DLX.

J. Ulius episcopus servus servorum Dei Ad futuram rei memoriam. Tanta est clavium ecclesiae potestas in persona beati Petri nobis commissa, ut sicut pro decoro & regimine universalis ecclesie nobis per Prophetam dominus precipit, ut debeamus viros graves, doctos, & religiosos in timore domini viventes in ecclesia sua plantare, educare, & erigere velut vircentia germina, & firmillimas columnas, tanquam stellas in firmamento fulgentes, quorum labia custodiunt scientiam: quoniam mente propheta: Angeli sunt domini exercituum, in quibus ecclesiae decor, & fortitudo sustentent secundum gradus distinctionem: ita nobis mandat ex dominico agro novas, & venenosas plantas evellere, dissipare, & disperdere, pestiferos sceleres, & scandalosos, seisinatricos, contumaces, & seditiones homines in Dei ecclesia supra merita ascitos, juxta Apostolum apud Clemens sapientes, quorum reproba scientia est velut gladius in manu furiosi; & qui de Christi patrimonio ditati, & exaltati contra matrem suam velut integrati filii recalcitrant, Calcedonensis concilii vestigii inherentes ultiōnis gladio ferire, & in eos debite & iuste animadvertere, impietatisque colligationes & congregations dissolvere & eliminare: ut alii eorum exemplo moniti discant in semitis iustici ambulare, & ecclesiae unitatem in pacis vinculo servare, a schismatis labe & infectione immaculatos custodire. Nusquam enim melius (teste Alexandro secundo predecessor nostro) hortus dominicus plantat quam quando si que recta sunt nutriat, & que virtutem impediunt extirpet. Dudem siquidem desiderantes pro nostri pastoris officii debito, quod semper metu gesimus, expeditionem contra infideles christiani nominis inimicos per christianos principes sumi, ut juncis nobiscum viribus tam pia sancta & necessaria expeditio felicem & votivum sortiri posset effectum; Idque nobis per difficile fieri posse videretur, propter christianorum principum dissensiones & discordias & alia diversa impedimenta, nisi in generali concilio per nos celebrando exemplo majorum nostrorum hoc tractaretur, ubi unitis animis & robore se visque discordiis & inimicitias depositis, ac restitutis unicuique his que sua sunt, & reformatione ecclesie & morum facta prout necessitas exiget, tam felix & optata expeditio non minus quam necessaria votivum sortiret effectum, prorsertim his temporibus, quando sive digna relatione percepimus, propter vigentes inter infidelium principes & populos discordias & bella inter se capitallibus odii dissidentes, eorum viribus tanquam domi-

ANNO
CHRISTI
1511.

domino contritis & debilitatis: propter innimeras eorum exdes inter se mutuo factas: sed cilius eorum feritatem & saeviam contundit ac aquila christianorum dominia regna provincias & civitates praesertim Sepulchrum dominicum tam diu christianorum locorum Saracenorum manibus prophananum, recuperari posse: ut tandem juvante domino, imo vero manifestis signis nos incitante uniuersitate ovile & uous pastor: matura, desuper deliberatione & consultatione cum doctissimis & timoratibus conscientiis viris de venerabilium fratrum nostrorum sancte Romanae ecclesie cardinalium consilio & consensu generale & Occumenicum concilium indiximus immediate post festum Paschatis Resurrectionis dominicae futuræ, in Laterano, domino concedente celebrandum. Conciliabuli Pisani. & congregationis malignantium ecclesie ac schismatica sectæ indictione & publicatione factis procuratis & temere attemptatis per perditionis filios scismatis factores Bernardinum Carvalem, olim episcopum Sabinen. & Guillelmum Brissonerum olim episcopum Prenestin. ac Franciscum Borgiam sanctorum Nerei & Achilei presbyterum olim cardinales: improbatis eliminatis ac damnatis, de eorundem fratrum nostrorum consilio, velut a non habentibus auctoritatem nec potestatem aliquam nobis inconsultis similia faciendi: prohibentes praefatis olim cardinalibus Bernardino, Guillelmo, & Francisco & aliis quibuscumque, ne ad dictum conciliabulum Pisani. accedere, vel illud ibi celebrare vel tenere auderent, sub gravissimis poenis scismatis, heresis, criminis lese maiestatis, & privationis cardinalatus dignitatis & omnium ecclesiarum & beneficiorum quorumcunque et alii prius a iure vel ab homine contra tales statutis & ordinatis: quas etiam poenas ipso facto incurre voluimus, omnes & singulos archiepiscopos, episcopos, & prelatos, & ecclesiasticas sive temporales personas, cuiuscumque dignitatis & præminentiae existenter, que præmissis contrasfecerent vel venirent, ut latius in dictis nostris litteris continetur, quarum tenorem hic pro expresso haberi volumus: quas etiam publicari, & ad omnes principes christianos transmitti, & sub infinitis exemplaribus impressas ad omnium christianorum notitiam deduci fecimus & mandavimus: prout ad singulorum notitiam indubitanter pervenerunt. Vocatis deinde dictis perditionis filiis, olim sancte Romanae ecclesie cardinalibus Bernardino, Guillelmo, & Francisco, ac patente & benigne invitatis ad redditum & ad debitam obedientiam, a qua recesserant: commissorum eis venia plenissime oblata & diu expectatis: etiam supplicantibus nobis, eisdem venerabilibus fratribus nostris sancte Romanae ecclesie cardinalibus, si ad cor reverti & errata recognoscere voluissent: & exemplo prodigi filii ad parentem & parentem animarum suarum redire, ut nos pius parentem imitantes, eos in visceribus caritatis & ulnis aperte ad misericordiam recipere & amplecti possemus, & tanquam perditas oves ad ovile Dominicum reducere: ut in litteris etiam aliis nostris defu-

CONCILIABULUM PISANUM.

ANNO
CHRISTI
1511.

per confessis plenus continetur. Quibus litteris nostris & indulgentia abutentes dicti perditionis filii, & pro ob lata eis non pertinentibus, pro nostra clementia & paterna pietate, venia elatiiores effici, illas nedum contempserunt, sed pejora quotidie molientes & exemplo Pharaonis indurati cum inconsuitem dominii tunicam incendere oblitate & pertinaciter perseverarent, & scisma horrendum in Dei ecclesia seminare non cessarent, iustitia & ecclesie periculis id exigentibus, pro nostri pastoralis officii debito, nostrorum majorum exemplo admoniti, licet invicti coacti fuimus de humili consilio, eorum demeritis id exposcentibus, eos consistorialiter damnare & contra eos velut scismaticos & hereticos & lese maiestatis criminis reos sententiam ferre, ac dignitate cardinalatus & aliis ecclesias & beneficiis privare & inhabilitare: ut in sententiis per nos latius & literis Apostolicis desuper confessis latius continetur. Cujus sententia & privationis, predicti perditionis alumni habita notitia, nedum eorum erga deflere & veniam petere cum omni humilitate & lachrimis ut tenebantur, voluerunt: sed in profundum malorum descendentes, animarum suarum salutem & honorem contendentibus diabolis itimulis exagitati & avertentes se retrosum ne videbantur, membra iam putrida diaboli & ab ecclesie unitate separata effecti in reprobum sensum eorum exigentibus peccatis dati, etiam armatorum cohortibus stipati Pisas proficiunt, plures prelatos, archiepiscopos, episcopos, notarios nostros & abbatibus & alias ecclesiasticas personas, quod dolenter referimus, in perditionis semitam, & ruanam secum trahentes, & veluti morbi oves insipientes, conciliabulum sive conventiculum scismaticum & ecclesie malignantium congregationem celebrare non sunt veriti nec erubuerunt: foribus ecclesie majoris Pisani. ipsis velut scismaticis & excommunicatis clausis, & illas ingredi prohibiti, alias generali interdicto praesertim durante non aperiendis: clero reclamante per vim & violentiam refractis & apertis, sive potius ruptis: & securi & asecia conscientiis & dejectis, ecclesiam ipsam ingredi illamque prophanare & contaminare, ac clavium ecclesie potestate contempta & spretis censuris & interdicto, celebrari missas, & alias divina officia facere, clericos & alios ad dandum sibi vestimenta, & alta sacra per vim compellere, ibidemque cogitantes confilia que non potuerunt stabilire, consuetudinem generalium conciliorum simulantes, pretensiones eorum lessonestencere, prelati predicti de dominio regis Francie duntaxat mutatis circumscripti, & aliquas determinaciones & conclusiones damnatas & haereticales ac schismaticas facere ausi sunt, eaque publicare non timerunt: Deinde fuga se ex dicta civitate Pisarum protipientes, conscientia criminum exagitati magisque recedentes in Lombardiam, & ducatum Mediolanum. ubi conciliabulum hujusmodi continuandum post paucos dies ab eorum adventu in civitatem Pisarum ex certis conflictis eorum causis transferentes se receperunt

ANNO
CHRISTI
1511.

runt: factis prius per eos aliquibus conclusionibus & determinationibus in dictis eorum sessionibus, in quibus nonnulla non minus iusta & satua quam scandalosa scismatica, venenosa & piarum aurium offensiva, quod Pisani concilium esse legitimum; creando officiales custodes & praesidentes concilii, decernens etiam quod omnia contra eos per nos post indictionem & publicationem conciliabuli Pisani usque in illum ditem gesta & imposterum gerenda, nulla & invalida & nullius existent roboris vel momenti, accusantes contumaciam votorum ad concilium, & quod eorum non comparatione & absentia non obstantibus ad ulteriora procedent censuras; & poenas contra impedientes, adhaerentes dicto conciliabulo fulminando: & que indictione Lateran. concilii per nos facta minime procedat ex certis futilibus insipidis rationibus per eos adductis: certis etiam legatis nomine alteri concilii in civitatibus ecclesie Bononiensi & Avignon. ut dicitur, deputatis, adeo eorum processit temeritas, & audacia & damnata ambitionis improbleas & scandalizandi ecclesiam Dei obstinata & pertinax voluntas; premissa & alia deteriora in eorum multiloquii sermonibus aggredi & dicere non sunt veriti: linguas eorum & ora in cajum ponentes, & more canum larrantes in profundum malorum descenderunt. Quanvis autem invaliditas nullitas & improbus generorum adeo pateant & sine manifesta & notoria, & sua ipsorum natura & malignitate destruantur & corruntur, veluti facta ab omni penitus auctoritate & potestate parentibus & cum sacerdotum parvum & sacrorum canonum antiquarumque observationum & consuetudinis formam & usque ad praesens seculum iuaudita & inteniptata contra verum & indubitatum Romanen. pontificem per tot annos ab universo christiano orbe etiam ab eisdem schismaticis pro tali veneratum & habitum & contra nostras expressas prohibitions & mandata silentio & taciturnitate prætereunda, ut eorum rabies contrita in scipios rumpatur silentio repononis loco servato. Ne tamen infirmis in fide & ignorantibus scientiam scripturarum & sacrogum canonum instituta aliquis scrupulus vel scandala orlantur propter premissa, si sub silentio præteantur, ac veriti ne juxta prophetam anima deviantium a semita veritatis de manu nostra requirantur: simulque eorum tam audax temeritas sonoro sedenti in throno iustitie testimonio frangatur & annihiletur, & inobedientia ac contumacia prælatorum, qui dictos olim tres cardinales, et Renatum de Pria olim S. Sabine presbyterum Car. similiiter privatum una cum eis existentem perditionis filios sunt fecuti et eorum ducatum sequentes in foveam inciderunt: & eis tam perire & temere adhaerere non sunt veriti, in aliorum exemplum puniantur, ipsique emendati ad cor reverti reminiscantur, valentque eorum errata & graves excessus recognoscere & deploare: & quam periculum existat ab unitate ecclesie & dominici gregis ovili recedere & scismatice sectam facere, vel facientes sequi,

ANNO
CHRISTI
1511.

eis auxilio & prelio esse eorum proprio periculo discant & edoceantur: instantibus etiam dilectis filiis Justino Coroso adyocato & Mariano de Cuccinis procuratore Fiscinostri & cameræ apostolicæ in virtute altissimi exiugentes de beatorum Petri et Pauli auctoritate & potestate confisi, ac de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. card. consilio, tam præfati conciliabuli Pisani scismatici conventiculi latitans & congregationis malignantium & injistorum celebrationem per præfatos perditionis filios factam in ecclesie Dei scismorum & turbationem diabolica suggestione cogitataam; ad inducendum schisma & divisionem & ecclesiæ ruinam; ac omnia & singula supra narrata in eo gesta & conclusa alia quecumque in ipsorum damnatis sessionibus & congregationibus traxata & facta determinata & conclusa, etiam dicta conciliabuli translationem ad civitatem Mediolanen. vel Vercellen. aut alia loca quæcumque veluti contra formam juris & sacerdotum parvum instituta & factorum canonum, absque nostra licentia & auctoritate nobis expressa, damnantibus et prohibentibus sub gravissimis penis ne fierent interminantibus, facta determinata & conclusa ab omnibus schismaticis & hereticis & criminis lese maiestatis reis & omni dignitate cardinalatus & ecclesiæ etiam Metropolitan. & episcopatibus & titulis tententaliter privatim, in Consistorio publico de eorumdem fratrum concilio damnatis, et omni dignitate & sacerdotali titulo nudatis, & alias omni protinus auctoritate et potestate parentibus fusile esse et fore nulla, invalida, ineffacia, scandalosa et damnata et in destructionem uniuersi ecclesiæ et schismatica et excogitata & facta, et prout sunt nullius protius existere roboris firmitatis vel momenti: eaque penitus pro infectis haberi præsentium tenore de potestatis plenitudine, ac ex cetera nostra scientia et de eorumdem venerabilium fratrum nostrorum consilio determinamus discernimus et declaramus. Præfatis igitur nostris literis-inherentes, omnes et singulos archiepiscopos et episcopos, abbates, decanos priores archidiaconos, prepositos, protonotarios et officiales Romanae curie, et preceipue illos, quorum nomina infra scripta sunt videlicet episcopum Edunen. christianissimi Regis oratorem, Franciscum archiepiscopum Ligdunen. et episcopum Andegaven. Galliarum primarem: Tristandum arundinum archiepiscopum Senonen. necnon Lodonen. antedicti Guillelmi Brifoneti filium cardinalis Maclovien. filium: Lucionen. Apren. Magodonen. Ruthenen. Lezovien. Babilonen. Ambianen. Eugulissen. Tholonen. dicti Guillelmi olim cardinalis etiam filium: Elecken. Abrincen. Lenionen. Matisonen. episcopos: ac Cisterciens. et dicti Dionysii prope Parisus et sancti Marc. iessionen. monasteriorum abbates modernos, quid dictæ congregationi et conventiculo schismatico et damnato Pisani Conciliabuli principaliter vel per procuratorem intervenierunt, interfuerunt, et præsentiam et auctoritatem præliterunt, siue adlitterunt: cuiuscumque gradus dignitatis

ANNO
CHRISTI
1511.

tis et auctoritatis fuerint: et consensu suffragium sive vocem aut consilium praestiterunt, in habitu pontificali vel aliis celebrationi sessionum vel divinorum interfuerunt: vel in dicta Pisan. Civitate una cum illis ad finem auctorizandi dictam congregacionem, et congregatis favorem praestandi presentes fuerunt tanquam fautores ac nutritores perticacis schismatis ultra plena a sacris canonibus institutas; pœnas et censuras qualcumque, etiam privationis in literis nostris contentas, praesertim indictionis concilii generalis Lateranen. incidisse, et incuruisse ipso facto; nisi coram nobis se excusaverint de premissis, et innocentes esse docuerint: nosque infra terminum infra scriptum per nos eis perficiendum docuerint de eorundem innocentia, vel saltem per publica et authentica instrumenta coram nos praesentanda & exhibenda in forma probante fidem fecerint, quod premissa congregationi et Conciliabul. Pisan. sessionibus, non sponte nec voluntarie, sed compulsi & coacti & per metum adducti persone vel perditionis ecclesiasticorum & bonorum: qui metus cadere potuerit in constantes viros: hoc fecerint et attemptaverint: alias hoc minime facturi vel ausuri, de simili fratum consilio etiam declaramus. Et dicet juxta saecorum canonum instituta schismaticis notoriis eorumque fautoribus omnis audiencia neganda esset; consueta tamen urentes clementia ad abundantem cautelam, & ne aliquam excusationem de predictis praestenderet posset, monemus, requirimus et citamus omnes et singulos supradictos archiepiscopos episcopos et praedatos et abbates et alias personas ecclesiasticas et officiales, qui premissis ut praefertur interfuerunt, et praesentiam et aduersitatem praestiterunt, et alios praedatos et personas ecclesiasticas: quorum omnium et singulorum nomina et cognomina in executione praesentium pc. edictum, infra faciendum exprimi possint, et perinde arbitentur, ac si personaliter illis sic cognomatis & expressis intimata fuissent, et in declaratione infra facienda exprimi debeant & possint: quatinus omnes ipsi et eorum quilibet die trigesima post praesentiam litterarum in locis intrateriptis affixionem, quorum die trigesima die Consistoriorum habeatur: alias in die Consistoriorum immediate sequenti compareant personaliter & non per procuratorem addendum & allegandum & dicendum causam quare censuras & pœnas predictas etiam privationis ecclesiasticorum & monasteriorum ac beneficiorum quorumcumque, qui obtinuerint quomodolibet in titulum vel commendam in dictis nostris literis contentas, & alias a jure contra schismaticos indicatas incidisse & incuruisse ipso facto declarari non debeant: & ad videndum et audiendum predictam sententiam declarationis per nos de eorundem fratrum nostrorum consilio omni meliori modo ferri & promulgari. Ut autem premissa omnia et singula ad omnium

CONCILIABULUM PISANUM.

ANNO
CHRISTI
1511.

præmissorum et aliorum notitiam deduci posse et valeant, nullusque justam de præmissis ignorantiani pretendere valeat: cum ad eos personaliter cirandos tutus non patet accessus: volumus praetentes nostras litteras vel earum membranas & tractumpria in urbe in valvis basilicarum principis apostolorum et sancti Joannis Lateranen. et acie campi Floræ attigi per aliquem ex nostris Cursivebus deberi: ac extra urbem in valvis ecclesiistarum Senen. et Pisan. vel Lucen. ac dictas citationes et monitiones sic factas ita ardare ac si personaliter facte fuissent: nullusque de earum ignorantia se excusare valeat neque possit. Volumus etiam et apostolica auctoritate decernimus quod nostra monitia in eisdem valvis et acie intimata perindu valeat et illos praeter, quacunque constitutione apostolica contraria non obstante, ac si eisdem monitis et eorum singulis intimata et intinuata personaliter et praesentaliter exitisset. Ne tamen noniti et citati prediici urbem ipsam et curiam Romanam communem omnibus patriam locum, sibi minus tutum, & propter premissa, vel ex quibusvis aliis causis similibus, vel dissimilibus imminentे periculum in veniendo, stando, & rediendo excusationis, sive velamen forsitan allegent, ipsos tenore praesentium securantes, cuiusbet ex monitis predictis plenum, & amplissimum in fide pontificia, & venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium in verbo veri & boni pontificis salvum conductum in veniendo, stando, & rediendo, ut praefertur, concedimus. Universos, & singulos patriarchas, archiepiscopos, episcopos, & alios ecclesiasticorum praedatos, & clericos, ac personas ecclesiasticas, necnon duces, marchiones, principes, potestates, capitaneos, & quoslibet alios officiales, & eorum locatenentes, necnon communitates, universitates, civitatum, castrorum, oppidorum, villarum, & aliorum locorum tenore requirimus, & hortamur, diphisque patriarchis, archiepiscopis, episcopis, & aliis praedatis, ceterisque subditis nostris distingue mandamus, quatenus praefatis monitis omnibus, & singulis inveniendo, ac dictam curiam occasione predicta morando in ipsa, vel ab ipsa redendo in personis, & bonis, aut rebus eorum nullam inferant, nec ab aliis quantum in eis fuerit permittant inferri injuriam, vel offendam. Nulli ergo omnino hominum licet habeat hanc paginam nostræ determinacionis, decreti, declarationis, monitionis, requisitionis, citationis, assignationis, voluntatis, securacionis, concessionis, hortationis, & mandati infringere, vel ei autem temerario contrarie. Si quis autem hoc attemptare presumperit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Roma apud sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingeniesimo undecimo, tertio nonas Decembri, Pontificatus nostri anno nono.

Sigismundus.
Ia. Questenberg.
Vi.

CONCILIABULUM PISANUM.

ANNO
CHRISTI
1511.

Vita A. Dacri de Curia.

Anno Domini millesimo quingentesimo undecimo, Indictione decima quarta, pontificatus sanctissimi in Christo patris, & domini nostri domini Iulii divina providentia papae secundi anno nono, die vero Sabbati decimatercia mensis Decembris: praesentes retroscripte litteræ Apostolicæ prefati sanctissimi Domini nostri papæ prout in eisdem continentur, fuerunt affixa, & publicatae in Basilicarum principiis Apostolorum de Urbe, & sancti Joannis Lateranensis valvis, seu portis, ac in aie campi Flory, & sic affixa per longum temporis spatium dimisimus. Demum copiam earundem in locis suprascriptis affiximus, & affixam dimisimus contra omnes in eisdem nominatos. Et vigore earundem litterarum Apostolicarum simili modo monimus, & requisivimus Zaccariam de Arcira Abbatem, Philippum Decium, & Philippum Boticellum, ut juxta earundem litterarum Apostolicarum vim, formam, & tenorem, patere debeant, & quilibet eorum debeat, per nos Johannem Bernardi Cursorem. Ita est Joannes Brangi Cursor.

XPISTOLA CARDINALIUM
SCHISMATICORUM

Ad Margaritam Austriae Archiducissam,
in Belgia inferiori administratricem.

Convocationis concilii literas mittunt, regantque ut ecclesiasticis distinctione sua proponat.

Exstat inter episto-
las Ludo-
vici XII.
reg. vul-
gatus Bru-
xellis an.
1511. tomo
II. pag.
438.

Iustissima Domina colendissima; misericordia ratione divina episcopi, presbyteri, diaconi sancte Romane ecclesie cardinales in Lombardia pro bono ecclesie convenientes salutem, & commendationem cum intelligentia prosperitatis & directionis ecclesie sancte Dei. Sacratissimus dominus Caesar excellentia vestra Pater, divini in terris gladii moderator ac sancte ecclesie Deli advocatus ac defensor, & christianissimus dominus Francorum rex ejusdem ecclesie primogenitus filius attentes ecclesie, ac christians reipublice fluctuationes presentes ex nulla re magis provenire, quam ex intermissione celebrationum generalium conciliorum, quibus discordie omnes solerent sedari, haec- ses, schismata, & errores extirpari, ecclesiasticus splendor deturatus purgari, & ad nitorem pristinum reduci, & intelligentes nos pro hac causa potissimum in Lombardiam secessisse: per commissarios & procuratores suos requierunt nos, ut institutum hoc celebrandorum conciliorum sanctum & salutare, illorum incuria, quibus maxime id curæ esse deberet, obfoletum, ad usum revocaremus, pro premissis omnibus, que, nunc

ANNO
CHRISTI
1511.

maxime in christiana republica vigente, collendis, & christianorum animis ad pacem mutuam stabilem inducendis, & ad bellum contra infideles pro Christi domini nostri fide usque ad ovulis unius sub unius pastoris cura constitutionem convertendis, confirmavit illos, & nos in deliberatione hac, concilii Constantiensis sanctio, qua singulis decenniis concilii celebratio præcipitur, que per annos quinquaginta, & ultra fuit præterita, ac speciale juramentum & votum sanctissimi domini nostri, ac nostrum & aliorum dominorum reverendissimorum sancte Romane ecclesie cardinalium in Conclavi sum creationis existentium, quo se omnes simul nobiscum obligarunt, infra biennium a die assumptionis suæ ad pontificatum concilium celebrare, quibus negligenter ad nos jus convocandi devolvebatur, & nobis omnibus negligenter secundo loco ad imperatorem & principes. Post maturam ergo cum ipsis commissariis consultationem, invocato auxilio Dei omnipotentis, cum illorum adherentia ac spe bona adhesionis allorum principum & fidelium ad convocationem concilii generalis universalis ecclesie XVI. maji post missam S. Spiritus devenimus, quam & ipsi commissarii & procuratores adserunt, & etiam nomine suorum principum eadem die fecerunt tenendum in civitate Pisarum, & inchoandum Kalendis Septembris proximi futuri, & continuandum usque quo premissa omnia firmiter & solidè diffiniantur. Mittimus excellenti vestre cedulas convocationis, quas rogamus faciat per dominia ista serenissimi domini principis archiducis affigi, & publicari, nunciabitque divinum hoc opus Prelatis omnibus per ista dominia, quo in tempore qui tenetur possint intercessione simulque ordinare oratores solemnes serenissimi domini principis, ad quem etiam scribimus, quo actiones serenitatis suæ, & excellentiae vestre sunt in laudem Dei & splendorem ecclesie, conformes illis sacratissimi Domini Caesaris communis patris, & cum his omnibus curabimus pacem universalem Christianorum, bellum sufficiens contra perfidos Ismaelitas, reformationem ecclesie in capite & in membris, ac perennem gloriam sacratissimi domini Caesaris, & aliorum principum, qui adjumento erunt huic sanctissimæ reformationi, quam Dominus pollicetur his qui in hac ecclesie resurrectione parte habuerint. Regamus excellentiam vestram, mandet premissa omnia diligenter, & celeriter fieri, & ex nunc ordinari: felicissime valeat excellentia vestra, cui nos offerimus Mediolano XXIV. Maji MDXL. excellentissime vestre excellentiae deditissimi episcopli, presbyteri, diaconi sancte Romane ecclesie cardinales pro bono ecclesie in Lombardia convenientes, ut supra pro se, & sibi adherentibus cum mandatis G. cardinalis sanctæ Crucis, D. cardinalis Narbonensis. F. cardinalis Culentinus. A Tergo: Illustrissime dominae colendissime dominæ archiducissæ Austriae &c.

CONSTITUTIONES EBORACENSIS
PROVINCIÆ

*A Thome ibidem archiepiscopo, & legato circiter annum Domini MDXVIII.
recognita, & secundum titulum promulgata.*

LIBER PRIMUS

PRO O E M I U M .

Exstat
apud
Wilkins
to. III.
pag. 692.
Ex M. S.
penes
Thomam
episc. At.
faven.

THomus, permissione divina Eborum archiepiscopus, Angliae primas, apostolicæ sedis legatus, universis & singulis abbatibus, prioribus, ministris, ictoribus, vicariis, & aliis ecclesiæ prælatis, ac quibuscumque clericis nostræ Eborum provincie, salutem in Domino sempiternam. Etsi nonnullæ constitutiones, per quam utilæ a predicendoribus nostris Eborum archiepiscopis in synodis provincialibus per ipsos celebratis, ad conservationem ecclesiastice libertatis fideique munimen edite sint & legitime promulgatae, antiquas tamen hostis admodum iavidens saluti fidelium, obque id semper fuggerens mala, ac quod potest nova præstans adjiciens, quo plurimos secum ad tartara miris in dies singulos artibus laborare non desinit, ut orthodoxam fidem evertat, quietem perturbet mortalium, libertatemque ecclesiasticam labefactet: nos igitur tam hujusmodi moliminiibus insidiisque diaboli, quam malitiis hominum obstatre, atque obviare volentes, ad munimen fidei, & augmentum ejusdem, reformatio nemque morum ac defensionem ecclesiastice libertatis, de consensu, & assentu suffraganorum nostrorum, ac prælatorum, & cleri nostre provincie has constitutiones fieri fecimus, quas promulgamus, & ab omnibus subditis nostræ Eboracensis provincie finiter observari volumus & mandamus.

I. De summa Trinitate & fide catholica.
Georgius Nevill.

Ignorantia sacerdotum populum precipitat in foveam erroris, & clericorum stultitia vel ruditas, (qui de fide catholica mentes fidelium instruere jubentur) magis aliquando ad errorum perducit, quam ad doctrinam. Quidam enim exteris predican tes non semper loca visitant, que magis constat veritatis lumine indigere, testante propheta qui ait, *Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret;* & alio reclamante. *Quia egeni & pauperes querunt agnum, & lingua eorum fit aruit.* In quorum remedium discriminum statuendo precipimus, ut quilibet sacerdos plebi presidens quater in anno, hoc est, semel in quolibet quarterio anni, die una solemniter vel pluribus per se vel per alias exponat populo vulgariter, absque cujuslibet subtilitate textura fantastica, quatuordecim fidelium articulos, decem mandata decalogi, duo precepta evangelii, scilicet gemina chari-

tatis, septem opera misericordie, septem etiam peccata capitalia cum sua progenie, septem virtutes principales, & septem gratiae sacramenta. Et ne quis per ignorantiam se excusat, quin sciat articulos fidei, quos omnes ecclesia ministri tunc tenentur eos summaria, ut sequitur, perstringimus brevitatem. Scendum est igitur, septem fidei articulos pertinentes ad mysterium sanctæ Trinitatis, quorum quatuor pertinent ad divinitatis trininfeca, tres vero pertinent ad effectus. Primus est, divina essentia in trium personarum indivisibili Trinitate, juxta illud *Credo in unum Deum.* Secundus est, credere Patrem ingensum esse Deum. Tertius est, credere Filium unigenitum esse Deum. Quartus est, credere Spiritum Sanctum nec genitum, nec ingensum esse Deum, sed a Patre & Filio pariter procedentem. Quintus est creatio coeli & terra, hoc est omnis visibilis & invisibilis creatura a rota indivisibili Trinitate. Sextus est sanctificatio ecclesie per Spiritum Sanctum, & gratiae sacramenta, & cetera omnia, in quibus communicat ecclesia christiana; in quo intelligitur, quod ecclesia cum suis sacramentis & legibus per Spiritum Sanctum omnium hominum quantumcumque peccatori sufficit ad salutem, & quod extra ecclesiam non est salus. Septimus est, consummatio ecclesie per gloriam æternam in carne & anima veraciter suscitanda; & per oppositum intelligitur damnatio æterna reproborum. Nam ali septem articuli pertinent ad Christi humanitatem. Primus est, incarnatione seu vera carnis assumptio ex lola per Spiritum Sanctum virginem gloriosa. Secundus est, veri incarnati Dei nativitas ex virginie incorrupta. Tertius est, vera christi passio & mors in cruce sub tyranno Pilato. Quartus est, descensio Christi ad inferos in anima, quiescente corpore in sepulcro, ad spoliationem tartari. Quintus est, vera Christi resurrexio. Sextus est, vera ipsius ad coelos ascensio. Septimus est, ipsius venturi ad judicium certissima expectatio.

E
Forte idem.

Attendant sacerdotes, quod cum communionem sacramenti porrigit simplicibus tempore paschali, vel alio, sollicite eos instruant, sub panis specie eis humul dari corpus & sanguinem Domini, item Christum integrum, vivum & verum, qui totus est sub specie sacramenti. Docent etiam eisdem,

CONSTITUTIONES EBORACENSES.

ANNO
CHRISTI
1518.

dem, quod eisdem temporibus in calice propo-
natur, non est sacramentum, sed vinum A
purum eis haeretorum traditum, ut faciliter sacramentum glutant, quod cuperant.
Solis enim celebrantibus sanguinem sub spe-
cie vini consecrati sumere in hujusmodi
minoribus ecclesiis est concessum. Instruante
etiam eisdem sumptum ore sacramentum
non nimis dentibus comminuere, sed tri-
tum modico sorbere perfecte, ne particula-
lam aliquam eveniat inter dentium interstitia,
vel alibi remanente.

II. De constitutionibus. *Johannes Thoresby.*

Et ne constitutiones nostre per non usum
seu abusum, effectu (quod absit) careant &
vigore, precipimus in nostra provincia Eb-
oracum eas futuris temporibus inviolabilitate
oblivari; mandantes coepiscopis, & suffragancis nostris, archidiaconique universis
nostris provinciis Eborum, ut ipsas nostras
constitutiones, vel per se, vel per alios,
ut jus exigit, publicent & faciant publi-
cari, ac in publicam notitionem deduci, ad
utilitatem communem, laudem & gloriam
nominis Iesu Christi; & quod annis ungu-
lis in visitationibus & capitulis generalibus
per archidiaconos, & eorum officiales ce-
lebrantur, fiat & habeatur diligens & ex-
acta inquisitione ad effectum, ut premissas no-
stras constitutiones non observantes canoni-
ce puniantur.

Idem.

Et ne rectores, vicarii, & alii subditi
nostris ignorantia in pretendere valant in
futurum, injungimus omnibus & singulis
rectoribus, & vicariis, & capellaniis aliis
curam animarum habentibus, quod ipsi,
et corum singuli veras copias de nostris
constitutionibus præmissis inter duos nien-
ses, a tempore prima publicationis earum-
dem, eis factæ, habeant, et recipiant, et
eas in omnibus et singulis articulis obser-
vent, ac parochianis et subditis suis singu-
lis diebus dominicis publice intitulent et ex-
ponant, eas ab eis fore observandas, sic-
ut ipsi vel illi pœnam ultionis canonice
voluerint evitare.

In convocatione provinciali habita pri-
mo sept. anno Domini M. CCCC. LXII.
Willie Booth.

Memorand. quod prelati et clerus in-
prædicta convocatione volunt et concedunt
unanimiter quod effectus constitutionum pro-
vincie Cantuarie, ante hæc tempora tenta-
rum constitutionib. prov. Ebor. nullo modo
repugnant, seu pizjudicialium (& non alter-
ter, nec alio modo) annumerentur, & quod
hujusmodi constitutiones provincie Cantua-
riensis et effectus earumdem (ut preferitur)
inter constitutiones provincie Eboracen-
sis, prout indiget et decet inferantur, et cum
eisdem de cetero servande incorporensur,
et pro jure observentur.

III. De consuetudine.

Cum inter rectores ecclesiarum nostre
diocesis et executores, sive bonorum ad-

ANNO
CHRISTI
1518

ministratores immediatorum prædecessorum
suum, post festum sancti Marci evangeli-
stæ decadentium, et super modo, coninc-
tudine, et forma percipiendi fructus autu-
mnales, et supportandi onera, ecclesiis præ-
dictis incumbentia, nonnullæ dissensionis ma-
teriae exortæ fuerint, et questiones, nos li-
tes sedare, et omnem questionis materiam
imputare cupientes, de voluntate, consen-
su et assensu prælatorum et cleri nostre dioc-
esis in hac sacrosancta synodo congregato-
rum statuimus, ordinamus, et diffinimus:
quod si rectores ecclesiarum nostre diocesi-
s, quarum ecclesiarum fructus majores au-
tumnales existunt, post festum sancti Marci
evangeliste dececerint, fructus autumnales
hujusmodi ecclesiarum executoribus, vel bo-
norum eorumdem administratoribus perti-
nent atque cedant ad ipsorum legate vel
debita per solvenda; fructibus tamen prædi-
cis, iure prærogative ecclesia nostra hac-
tenus obtento, quandiu hujusmodi ecclesiaz
vacaverint, nobis, et successoribus nostris,
in omnibus semper salvis. Et quia qui emo-
lumenta percipiunt, etiam onera subire de-
bent; volumus et autoritate prædicta statu-
imus, quod quicunque rectores, seu ex-
ecutores vel administratores bonorum eo-
rumdem, fructus autumnales ecclesiarum
hujusmodi percipientes, sive ipsas ecclesias
per mortem, spontaneam resignationem, ces-
sionem, vel privariacionem vacare contigerit,
onus officiandi dictis ecclesias per se vel a-
lios, et alia onera, occasione dictorum fru-
ctuum majorum incumbentia, utique festum
annunciationis beatæ Mariæ virginis tunc
proximum sequens subire et agnoscere te-
neantur: dum tamen hujusmodi fructus ad
hoc suppetant, certeis majoribus fructibus
contingentibus interim incumbentibus in
eisdem ecclesiis omnino reservatis. Quod si
hujusmodi fructus autumnales ad officiationem
et onera hujusmodi non sufficiunt
supportanda, tantum ex aliis decimis et
obventionibus ad ecclesias hujusmodi inte-
rim contingentibus deerrahatur, quantum cum
fructibus prædictis ad officiationem et one-
ra hujusmodi sufficere poterit perimplenda:
que etiam de vicariis ecclesiarum nostre
diocesis, quorum portiones in decimis au-
tumnalibus existunt, volumus observari.

Idem forsitan.

Statuimus etiam, quod si ille, qui ecclesi-
iam tenet pensionarium, moriatur die cœ-
ne, unde de consuetudine archiepiscopatus
nostris fructus autumni sequentis ad eum per-
tinent, ut de eisdem preventibus satisfaciat
usque ad eamnam Domini ejusdem anni se-
quentis. Quod si aliquo casu satisficeri non
possint successori, inde respondeat, si fuerit
talis ecclesia, quod in oblationibus, vel
medietate obventionum constat, qui perci-
pit: pro rata respondeat.

IV. de officio archidiaconi Williel.
Grauefeld.

Eligant itaque rectores ecclesiarum præ-
byteros notæ ordinationis, & conversatio-
nis

ANNO
CHRISTI:
1518.

nis honeste, potentes opere & sermone, qui exemplo vita & verbo doctrinæ dare domino valeant plebem perfectam, qui circa correctionem parochianorum vigilient incessanter, & excessus subditorum diligenter investigent, & corrigan, quæ fuerint familiariter corrigenda. Excessus autem in publicam prodeentes notitiam sive famam archidiaconis vel decanis seu officiali nostro denunciant corrigendos, ad quod juramento vinculo altringantur: ad hæc præcipinus, ut rectores vel eorum presbyteri singulis intersint capitulo, & excessus denunciant subditorum, & denunciationes vacationis, & executionis, ac alla mandata recipient, quæ occurrerint, injungenda.

Idem.

Rectores ecclesiarum presbyters suis ecclesiis non præficiant, donec ipsos archidiaconis, vel eorum officialibus representent, de quorum ordinatione, & vita, & scientia, examinatione habita diligenti, illi, qui reperti fuerint idonei, admittentur, & stipendiiorum quantitas in rotulum publicum capitulo redigatur; minus autem idonei, & de quorum ordinatione & vita non constiterit, penitus repellantur: ordinati vero a non suis episcopis, vel alias irregularitate innodati, ad nos mittantur, pro gratia, si digni fuerint, obvinenda, si sit casus, in quo ex nostro officio possimus de jure dispensare.

V. de officio arcibipresbyteri.

Idem.

Quia vero exigentibus culpis nostris, frugis humanis necessitatibus, celesti miseratione provisos, frequenter absorberi repentina calamitas tempestatum, orationum suffragis est Christi misericordia, & piis precibus invocanda. Ideoque singuli presbyteri cum aeris intemperie viderint imminentem, non expectato nostro vel archidiacorum mandato, protinus ad processiones & humiles orationes devotionem excitent subditorum, ne, dum iussionis nostra auctoritas expectetur, ultra quam expediret, deprecatio fidelium protergetur.

Item.

Præsentis concilii diffinitione distriktu[m] injungendum, ut rectores, vicarii, & alii presbyteri curam animarum habentes, infirmos singulis dominicis, & festis diebus visitent diligenter: caveant autem rectores, vicarii, & alii presbyteri, ne ad visitandum infirmos se exhibeant difficiles, quacunque hora fuerint sequuntur; quod si facere præsumperint, canonica[m] non effugient ultionem. Nec sicut haec tenus a quibusdam est præsumptum, mittant cum eucharistia diaconos ad infirmos, dum ipsi vel potionibus vel aliis voluptatibus carnis vacant; sed personaliter infirmos audeant, & confessiones audiant solerter, crimina, & circumstantias criminum investigent, & innotescant infirmis, quæ forent paenitentias injungenda ac iniungant, quod paenitentia.

Concil. Gener. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI:
1518

tentiam recipient cum salutis fuerint reddituti, cum paenitentia non sit infirmis injungenda, sed innotescenda: pro furtis & rapinis seu dannis alibi irrogatis, missarum solennia non iniungant (rerum restituitione prætermissa) huc solet fieri a quibusdam, qui salutem animarum non querunt, sed compendium temporale, sed ante omnia rem restitui, & damnata refarciri precipiane defraudatis.

Gregorius Nevill.

Ignorantia sacerdotum, ut intia; Præcipientis, ut quilibet sacerdos plebi præsident, quacuer in an. hoc est semel in qualibet quadra anni, die una solenni vel pluribus, per se vel per alium exponat populo vulgarter, absque cupilibet subtilitatis texture fantastica, quatuordecim fiduci articulos, decem mandata decalogi, duo præcepta evangelii, scilicet gemina charitatis, septem opera misericordie, septem peccata mortalia sua cum progenie, septem virtutes principales, ac septem gratis sacramenta. H[ic] ne quis a prædictis per ignorantiam se excusat, expositis quatuordecim fiduci articulis sub titulo congruenti, cetera sub quadam, ut sequitur, perstringimus summaria brevitate, decem omnium mandatorum Veteris Testamenti, tria ordinantur ad Deum, que dicuntur mandata prime tabule: septem vero ad proximum, que dicuntur mandata secunde tabule. In primo prohibetur omnis idolatria, cum dicitur. *Non babebis Deos alienos coram me*, in quo implicite prohibentur omnia sortilegia, et omnes incantationes, cum superstitionibus characterum, et hujusmodi figuramentorum. In secundo mandato, cum dicitur. *Non affumes nomen Dei tui in vanum*, prohibetur principaliter nefris universa, et secundario omnis blasphemia, et irreverens Dei nominatio, et præcipue in perjuro. In tertio mandato, cum dicitur, *memento et Sabbatum sanctifices*; præcipit cultus religionis christiane, ad quicunque indifferenter clerici et laici obligantur. Ubi sciendum est, quod obligatio ad ferriandum in Sabbatho legali, secundum formam Veteris Testamenti, expiravit omnino, cum ceteris in lege ceremoniis, et sufficit in Novo testamento modicus vacandi divino cultu diebus dominicis, et ceteris diebus solemnibus ad hoc auctoritate ecclie deputatis, quibus diebus modus vacandi non est sumendum a superstitione Judaica, sed a canoniciis instrumentis. Primum secunda tabula mandatum est, *Patrem, & matrem explicite temporaliter et spiritualiter honore*, implicite autem et secundario omnis homo pro merito sui gradus ex eodem mandato intelligitur honorandus: in hoc autem mandato intelliguntur non solum pater et mater carnaliter, verum etiam spiritualiter, ut pater sit prælatus ecclie mediatu[s] vel immediatus, mater autem ecclie, cuius sunt filii catholici universi. Secundum est, *Non occides*: in quo explicito inhibetur omnis illicita persona alicuius interemptio, consensu, ore, verbo, opere, vel favore, implicite vero omnis iusta alicuius persona letio inhibetur.

M inhi-

ANNO
CHRISTI
1518.

inhibetur; spiritualiter vero occidunt, qui non reficiunt; indigentes similiter occidunt, qui derrahunt, vel qui innocentes opprimunt et confundunt. Tertium mandatum est, non macaberis; in quo explicite inhibetur adulterium, implicite vero omnis fornicatio, que explicite prohibetur in Deut. XXIII. ubi dicitur, non erit meretrix de filiabus Israel, ne que securator de filius Israel; inhibetur etiam in eodem mandato omnis commissio viri, & mulieris, quam bona matrimonii non excusat; omnis etiam voluntaria pollutio prohibetur, quocunque modo studiose vel voluntarie procurata. Quartum mandatum est, Non furum facies; in quo explicite prohibetur clandestina contrectatio rei alienae, invito domino; implicite vero omnis injuriosa, seu per fraudem, seu per usuram, seu per violentiam, seu per metum rei usurpario alienae. Quintum mandatum est, Non loqueris contra fratrem tuum, sive proximum fallum testimoniū; in quo explicite prohibetur falsa testimonio ad nocendum, implicite autem falsa testificatio ad indignum contra meritum promovendum; in quo etiam mandato omnem mendacium, sed perniciosum præcipue condemnatur. Sextum mandatum est, Non concupisces domum proximi tui; supple cum ejus injuria; in quo mandato implicite prohibetur cupiditas possessionis immobiliaris, catholici præcipue cujuscunque. Septimum mandatum est, non desiderabis uxorem proximi tui, neque seruum, neque ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia, que illius sunt, in quibus omnis cupiditas possessionis alienae, quantum ad res mobiles, condemnatur. Huius autem decem mandatis superaddit evangelium duo, videlicet dilectionem Dei, & proximi; Deum diligit, qui prædicta mandata ex amore, & non timore pena bene custodit; proximum autem debet quilibet diligere, huc ipsum. Ubi hec particula sicut nondicit equalitatem, sed conformitatem, ut videlicet diligas proximum tuum, ad quod te ipsum, hoc est, ad bonum, & non ad malum; & quomodo te ipsum, hoc est, spiritualiter, & non carnaliter secundum quod carnalitas vitium dicitur; item quantum te ipsum, hoc est, in prosperitate, & adversitate, sanitate, & infirmitate: item, quantum te ipsum, respectu temporium, pro tanto, ut plus diligas omnem hominem & singulos, quam affluentiam temporalem: item, sicut te ipsum, pro tanto, ut plus diligas proximi tui animam, sive animam salutem eternam, quam propriam tuam vitam temporalem: sicut etiam anima tua vitam debet proponere vita carnis tua: item, qualiter te ipsum, ut videlicet omni homini in necessitate subvenias, sicut tibi velles in necessitate consimiliter subveniri. Hec enim omnia intelliguntur, cum dicatur, Diliges proximum tuum &c. Sex autem misericordia sunt opera que ex evangelio Matthæi patet, que sunt pascere famelicum, potare fisciem, hospitio recipere peregrinum, vestire nudum, visitare infirmum, consolari carceri manuspatum. Septimum ex Tobia colligitur quod est, sepelire corpora mortuorum. Septem vero peccata capitalia sunt, videlicet superbia, in-

ANNO
CHRISTI
1518.

vidia, ira, accidia, avaritia, gula, & luxuria. Et est superbia amor excellentie propriae, de qua oriuntur jaania, ostentatio, hypocrisia, schismata & similia. Invidia vero est otiū felicitatis allepa, de qua oriuntur detracatio, mormuratio, dissensio, perversa judicia, & similia. Ira est appetitus vindictæ & nocimenti alieni, que cum perseverat in corde, fit odium, de qua oriuntur persecutions verborum, & factorum, plaga, homicidia, & similia. Accidia est radium boni spiritualis, ex quo homo nec in Deum, nec in divinis laudibus delectatur; ex qua sequitur ignavia, pusillanimitas, desperatio & similia. Avaritia est immoderatus amor mobilis & immobiliaris affluentie, vel illicite acquirendo, vel illicite detinendo, ex qua oriuntur fraus, fursum, sacrilegium, simonia, & omne turpe lucrum. Gula est immotteratus amor delectationis secundum gustum in cibo & potu; in qua quintupliciter peccatur, videlicet in tempore, quando comeditur nimis mane, vel nimis tarde, aut nimis assidue; item in qualitate, quando queruntur cibaria nimis delicata; item in quantitate, quando nimis comeditur aut bibitur; quod est vilissimum genus gule; & est nimium in cibo & potu quando corpus aggravat, vel quando impedit sensum interiorem, aut exteriorum, seu quando ledit corporis sanitatem; item in aviditate & voracitate; & ultimo, in curiosa alimentorum preparacione pro gula deliciis excitandis. Quæ quinque continentur in hoc versu: Præpropere, laete, nimis ardenter, studiose: luxuriam non oportet notificare, cuius infamia aerem inficit universum. Septem vero virtutes principales sunt fides, spes, charitas, que ordinantur ad Deum, & ideo theologicas appellantur; prudentia, temperantia, iustitia, & fortitudo, per quas ad seipsum & proximum homo ordinatur. Et est actus prudentiae bonum eligere; actus iustitiae recta facere; actus autem temperantiae non obediens deliciis; actus fortitudinis non dimittere bonum agendum angustiis, aut molestiis quibuscunque. Et dicuntur haec quatuor virtutes cardinales; hoc est principales, quia istis, quatuor plures alias sunt subjectæ; de quibus, quia pro simplicibus laboramus, ad praesens amplius non tractamus. De septem gratiæ sacramentis supradictum est in suo loco.

VI. De officio vicarii. VII. Williamus Grenfeld.

Vicarii autem per fructuum subtraditionem cogantur in suis vicariis residentiam facere personalem. Religiosi autem ad vicarias ecclesiarum, quas habent in propriis usus, vicarios nobis idoneos representent, alioquin, taxatione vicariarum præhabita, de illis curabimus ordinare.

Idem.

Cum autem repetitis vicibus in synodis duximus statuendum, & ante singulas ordinum celebrationes solenniter commonendum ut rectores in subdiaconos & vicaril in presbyteros per interstitia temporum a canonibus diffinita se facerent ordinari; quia tam

**ANNO
CHRISTI
1518.**
men hactenus inde rarus fructus provenit,
nisi impunitas contemptum parat amplior-
em, decernimus, nondum ordinatorum be-
neficia tequestrati; de coetero liquidem ad-
mitendi fructus beneficiorum non perci-
piant, donec fuerint in sacris ordinibus con-
stituti.

VII. De profundo. Idem.

Quia per falsas excogitatas exceptiones,
quas advocati plerumque opponunt, jura-
partium pervertuntur; firmiter inhibemus,
ne quis advocatorum ad patrocinia admittatur,
nisi prius jurerit, quod causam inju-
stam ex certa scientia non sovebit, nec fal-
sas allegationibus vel probationibus utetur
ad justitiam perimendam, vel iustum judi-
cium declinand. Qui autem in causa matri-
moniali falsas exceptiones malitiose oppon-
nunt, vel opponi procurant, vel qui in cau-
sa matrimoniali, vel ubi de exhereditatione
agit, falso scilicet perhibent testimoniu-
m, vel id fieri procurant, vel testes subor-
nant, excommunicationis sententia se no-
verint subjacere.

INCIPIT LIBER SECUNDUS.

I. De iudicis. VVillielmus Grenfeld.

Quia cause plerumque matrimoniales &
aliae per indiscretos examinatores periclitan-
tur, & diutius protrahuntur, volumus,
quod in singulis decanatibus sex vel qua-
tuor fide digni eligantur & discreti, qui re-
stes producentes diligenter examinent, &
dicta singulorum integre & fideliter redi-
gant in scripturas, non (sicut fieri con-
suevit) scribendo, quod cum aliis concor-
deret, vel per omnia idem dicat. cum talis
sit obsecrata reprobanda. Ad hoc se obli-
gent vinculo sacramenti, salario ad hoc eis
moderamine archidiaconi & capituli con-
stituto.

De iudicis. Johannes Thoresby.

Quia nonnulli archidiaconi, decani, ab-
bates, & alii vii ecclesiastici, juridicio-
neum ecclesiasticam & cognitionem causa-
rum matrimonialium se habere praetenden-
tes, causas matrimoniales (que inter alias
causas utpote maiores & per indiscretos judi-
cates diligenter tractari deberent, & matru-
rius terminari) personis simplicibus & in-
discretis examinandas & diffiniendas moder-
nis temporibus indiscrete, contra canonica-
s sanctiones, & sanctorum patrum in-
stituta committere, hujusmodique perso-
nas insufficientes, & quandoque laicos in
officiales, commissarios, seu custodes, cum
potestate de hujusmodi causis matrimoniali-
bus cognoscendi, praeficere & deputare
praesumunt, in animarum suarum grave pe-
nitendum, & reipublicae prejudicium perni-
ciosum, ipsique officiales, seu custodes, ut
præmittantur, deputati, personis aliis insuffi-
cientibus & imperitis (etiam interveniente,
nonnunquam notabili quantitate pecunia)

**ANNO
CHRISTI
1518.**

ad agnoscend. de causis matrimonialibus hu-
jusmodi, & easdem terminand. committunt
indebite vices suas, & sic tam officiales,
quam custodes prediti, per se & suos in-
sufficientes commissarios, ut praefertur, de
causis matrimonialibus & divorciis nedum
cognoscere, sed etiam iniustas sententias &
multipliciter indiscretas (quas indifferivas
aferunt) proferre praesumunt & periculo-
sius promulgare, ex quibus nedum gravia
scandala animarum comperimus; nos Johanes
archiepiscopus, de consensu & consilio
suffraganeorum nostrorum, & cleri nostri
in consilio nostro provinciali congregato-
rum, volentes hujusmodi scandalis viam pre-
cludere, & quantum cum Deo possumus,
periculis obviare, laicorum patrum ve-
tigii, & sacris canonibus inherentes: uni-
versis & singulis archidiaconis, decanis,
abbatis, praepositis, & aliis viris ecclie-
siasticis quibuscumque nostrarum civitatis,
diocesis, & provincie Eboracensis, jurisdi-
cionem ecclesiasticam obtinentibus, & eo-
rum officialibus, & spiritualitatum hujus-
modi custodibus seu deputatis & deputan-
dis interdicimus & firmiter inhibemus, ne
videlicet archidiaconi ipsi, abbates, prepo-
siti, seu alii supradicti aliquo in officia-
les, seu custodes hujusmodi cum potestate
de causis matrimonialibus, & divorciis (quoad
sædus) cognoscendi praeficer & deputare,
seu eis vices suas in hac parte committere
praesumant, vel ipsi officiales seu custodes
ad cognoscendum de causis hujusmodi aliqui-
bus vel alicui, aliis, seu alii, quam viris
idoneis, providis, & fide dignis, habenti-
bus juris peritiam, vel saltem competens
exercitum de causis hujusmodi judicandi,
committant, seu aliquis eorum comittat,
quomodolibet vices suas, seu per seipsum alibi
quam in capitulis per eosdem celebrandis hu-
jusmodi causas diffiniant vel decidant; sed pu-
blice in eisdem capitulis pronuncient, que
duxerint statuenda sub poena (quoad ipsos
archidiaconos, decanos, prepositos, & a-
lios viros ecclesiasticos, quounque nomi-
ne censeantur, iurisdictionem seu potestate
tibi vendicantes hujusmodi officiales
seu custodes deputandi) suspensionis ab of-
ficio, & quoad hujusmodi officiales seu cu-
stodes, vices suas in præmissis aliis insuffi-
cientibus committentes, & quoad hujusmo-
di commissarios insufficientes, & eos insuf-
ficienter & scienter admittentes, & de cau-
sis cognoscentes, majoris excommunicatio-
nis sententia; quas quidem poenas præsen-
ti constitutione, ut præmittitur, promulga-
tas, omnes & singulos, qui præsenti con-
stitutioni vel statuto scienter vel ignorantia
crassa & affectata, vel supina contrarie,
præsumplerint, & eam cum effec-
tu non servaverint, prout superius distinguitur,
& plenius declaratur incurere voluntus i-
psa facto; sententias vero seu pronunciatio-
nes in causis quibuscumque matrimonialibus
vel divorciis, contra præsentis constitutionis
tenorem quomodolibet divulgatas, decerni-
mus iritas & inanies, easque omnino viri-
bus vacuamus, ut nulla sententia ab hujus-
modi personis prolatâ, nomen habeat sen-
tentie vel effectum. Salvis semper consti-
tu-

CONSTITUTIONES EBORACENSIS.

ANNO
CHRISTI
1518.

tutionibus bonae memorie Othonis, apostoli sedis dudum in Anglia legati; de hismodi cuiarum cognitione quondam proinde promulgatis, & aliis quibusunque constitutionibus, canonibus, & statutis super premissis editis, quibus non intendimus in aliquo derogare, sed ea volumus & cupimus observari.

Willemus Booth.

Auctoritate hujus concilii statuimus & ordinamus, quod nulli decani rurales infra diocesim & provinciam Eboracensem alias causas matrimoniales, sive divorcii, damnationis, violationis fidelis, sive periuui, decimaruim, oblationum, mortuariorum, aut alias quascunque ad instantiam partium aut partis motas sive movendas, dumtaxat per literas suas citatoriales, aut alias eorum se trahant, aut cognoscant in eisdem, sub pena quadraginta solidorum fabricae ecclesie illius loci cathedralis sive diocesis, & illi, qui dictum decanum in premissis culpabilem inde accusare, & causam illam contra ipsum prosequi voluerit (si ipse decanus inde convictus fuerit) equaliter dividendorum & distribuendorum.

II. De foro competenti. Georgius Nevill.

Dierum invalescens malitia qua mundus in deteriora jugiter labitur, hominum mentes in aportam facit nequitiam profiliere: unde nostrae provinciae Eboracensis nonnulli alii malignari conantes, brevia regia de computo seu de transgressione, vel alias contra illos, quibus nocere desiderant, ad extraneos comitatus, in quibus sui nunquam adversarii fuerunt, nec contrarerunt, vel deliquerunt ibidem, bonave administrarunt. Inibi cujuscunque, fraudulenter & malitiose impetrare presumunt, & ideo contra eos ignorantes clam prosequantur in illis, quod utlagantur, vel foris banniantur a regno. Unde cum processus & sententiae contra ignorantes & taliter indefensos habiti a iure merito reprehendunt, nec sit malitiae hominum indulgenda statuimus, ut quicunque clerici vel laici in nostra provincia talia surreptitie, fraudulenter, vel malitiose de cetero, ut premitteatur, impetrantes & prosequentes, facientes, procurantes, vel ad ea impendentes scienter consensum, auxilium, consilium, vel favorem, aut ea ratata habentes nomine suo facta, majoris excommunicationis incurvant sententiam ipso facto.

III. De seruis. Jobanes Thoresby.

Animarum saluti prospicere cupentes, initium ordimur de verbis Christi, qui sanctam ecclesiam domum suam peculiarem, non negotiationis, sed orationis domum volunt nominari; volens negotiations (in quibus quilibet nescire ut communiter dicatur, proximum suum decipere) ibidem exercere, vendentes & ementes ejus de templo, ne domum suam facerent domum fraudis, & speluncam latronum. Sicut inter ih-

ANNO
CHRIST.
1518.

bemus, ne quis in ecclesiis, aut eorum porticis seu coemeteriis, vel aliis locis sacris nostrae dioecesis diebus dominicis & festis, forum resum venalium teueat, vel mercatum: nec ultam in eis negotiationem exercere presumat, nec placita secularia tenentur in eisdem, nec in ipsis sicut festationes, sagittationes, vel ludi, qui causam vel occasionem praestare poterint peccati, dissensionis, odii, vel pugnae; sed quilibet catholicus illuc reverenter accedat ad ordinandum, & peccatorum veniam humiliiter implorandum.

idem.

B Et quia sepe contingit, quod quidam in sanctorum vigiliis convenient in ecclesiis (qui divinis ibidem deberent vacare obsequiis) vel in exequiis defunctorum pro animabus defunctorum hujusmodi suppliciter oraturi, qui versi in sensum reprobum, ludis noxiis & vanitatibus & quandoque pejoribus frequenter intendunt, Deum & sanctos, quos se venerari simulant, graviter offendentes, & in defunctorum obsequiis de domo luctus & orationis, domum risus faciunt & excessus, in animarum suarum periculum per quam grave districtus inhibemus, ne aliqui venientes ad hujusmodi vigilias & exequias, praesertim in ecclesiis hujusmodi, ludos, aut turpitudines, vel alia in errorem vel peccata ducentia faciant, vel exerceant quovismodo, sed quilibet studeat sic veniens humiliiter & devote facere, proper quod hujusmodi vigilie, & exequiae fuerant ordinatae; omnibus & singulis rectoribus & vicariis, ac aliis quibusunque, beneficia ecclesiastica obtinentibus, sumiter injungentes, quatenus insolentias & excessus hujusmodi in suis ecclesiis, coemeteriis, & locis Deo dedicatis, per suspensionis & excommunicationis sententias fieri & exerceri canonicæ inhibeant, & compescant, sub poena viginti solidorum, quos ab ipsis rectoribus, vicariis, & beneficiatis (quotiens & Dquando circa executionem hujusmodi constitutionis in premissis vel aliquo premissorum ipsis constiterit negligentiam commississe) fabricæ ecclesie nostræ cathedralis volumus applicari, perpetratoribus dictorum excessuum ingressus ecclesie cuius honestatem polluere nitebantur, sit eo facto penitus interdictus, & ipsis ad audiendum divina officia & sacramenta ecclesiastica percipiendum aditus non pateat in eadem, quo usque satisfecerint de commissis.

Executio ejusdem constitutionis.

Thomas permissione divina, &c. dilecto filio decano nostro de Pontefracto salutem, gratiam, & benedictionem. Decet, domum Dei sanctitudo, ut cuius in pace factus est locus, eius cultus cum debita veneratione pacificus habeatur. Nullus itaque secundum canonicas sanctiones, & etiam constitutions, per nos nuper de consenuit cleri nostri editas, in ecclesiis, vel earum porticibus aut coemeteriis negotiations, nundinas, aut foro exercere præsumat, sed omnis in-

ANNO CHRISTI 1518. **eis tumultus & scelerarium judiciorum strenuitus penitus conquecant, nulla inhibicau-**
sa per laicos agitur, sed sint loca eadem omnino a laicorum cognitionibus aliena. Sane displicerter audivimus, fama publica divulgante, quod in ecclesiis parochiali de Whitgate, nostra dioecesis, portico, & coemeterio ejusdem, usus malus irrepsit & consuetudo, quin verius corruptela inolevit, quod nonnullae diversae conditionis personae divini mandari, quo sabbata sanctificari precepitur, totaliter immemores, diebus festi, & praeceps dominicis (qui utriusque juris sanctionibus in laudem Dei creatoris, omni solemini devotione, ad peccatorum expiationem, devotis orationum suffragiis a Christi fidelibus sunt explendi) procurante bonorum omnium intimis, celas erigunt, & diversa mercimonia venditioni publice exponunt, mercata serum venalium communiter tenent, & exercent, & diversos contractus illicitos inibi incurrunt, & plurima inhonestia ibidem committunt, que dedecent dominum Dei, ex quibus perjuria, dissensiones, rixae, contentiones, & alia pericula & scandala gravia sunt secuta. Intelleximus etiam, quod nonnulli parochiani illius parochiae, Christi & ecclesie filii degeneres, hujusmodi diebus dominicis & festiis a dicta ecclesia ac divinis officiis, & potissimum missa parochiali in eadem ecclesia celebranda, perperam se subirahunt, & absentant, nec C hujusmodi obsequiis, quibus tam ad ordinum adeste debent, & ad audiendum etiam expositiones jejuniorum & dierum feriarum, quam alia iuranda canonica & injuncta salubria eis extunc per curatos suos exponenda interesse curant; quin verius, Del timore postposito & sacrosanctae ecclesie matris sue reverentia abjecta temporibus hujusmodi celebrationis divinorum obsequiorum negotiationibus, portionibus, commessionibus, ac aliis voluptratibus & insolentiis prohibitis institutis, conclemationes intolerabiles faciunt, in divine maiestatis osculum, divinorum obsequiorum impedimentum, devotionis popularis suberactio nem, animarum hujusmodi delinquentium grave periculum, aliorumque Christi fidelium exemplum perniciatum. Nos igitur ipsius doctrinam, qui videntes & ementes a domo Del legitur exercisse, sequentes, ac volentes hujusmodi erroribus & insolentis salubriter obviare, tibi mandamus quatenus ad dictam ecclesiam personaliter accedens firmiter inhibeas, & publice interdictas omnibus subditis nostris partium prædictarum, ne quis, conditionis cuiuscumque existat, celas in dicta ecclesia, portico, vel coemeterio ejusdem de cetero erigeret præsumat, aut in eisdem locis, vel eorum aliquo mercimonia venditioni exponat, seu mercata aliquarum rerum venalium teneat, vel alias emptiones vel venditiones exerceat sub poena excommunicationis majoris, quam in contravenientes per te servato legitimo processu in eventu volumus fulminari. Monetas insuper, & efficaciter inducas omnes & singulos parochianos dictæ ecclesie, quod cessante impedimento legitimo diebus festiis, & præfertim dominicis ad dictam ecclesiam suam paro-

ANNO CHRISTI 1518.

chiam corde faciant, & divinis obsequiis in eadem facientis vel sicutem missis parochiali intersint, & ea ibidem faciant, & suadant, que filiis ecclie convenientes catholicis, & salutem animarum respiciunt sub poena excommunicationis superius recitate. Et si quos monitionibus tuis rebellis vel contrarios invenies, cites peremptorie eosdem quod compareantur coram nobis ubiquecumque tunc fuerimus in nostra dioecesi certi die juridico sibi per te in hac parte statuendo nobis super commissis premisso concernentibus ex nostro officio objiciendis responsuros facturosque ulterius & recepturos quod justitia suadebit, & qualiter praesens mandatum nostrum fueris executus opportuno tempore nos distinet & aperte certifices.

IV. De jure jurando. Willielmus Grenefeld.

Illum autem abusum penitus reprobamus, quo religiosi a clericis ad beneficia praesentati ante institutionem obtentam fidelitatis exigunt juramentum; qui autem tale sacramentum præliterint, beneficiis ipsis se novent privandos, nec exactiores relinquimus impunitos, cum timoniacam contineant pravitatem.

Jobanes Kempe.

Statuimus, providemus, decernimus, & ordinamus, quod presbyteri, etiam cantuarias habentes, & alii sacerdotes, propriis sumptibus vel annualibus sustentati, in nostris civitate, dioecesi, & provincia divinae celebrantes proximo die dominico seu festivo post admissionem suam ad celebrandum in ecclesiis, capillis, vel locis alii divino cultui dispositis, jurabunt, ratis sacrosanctis Dei evangelis, coram rectori bus, vicariis, vel aliis locum eorum tenentibus, quod ecclesiis, & capellis curatis vel locis aliis, in quibus celebrabunt, eorum rectoribus, vicariis, seu ipsorum vices gerentibus nullum omnino interant præjudicium sive damnum circa oblationes, portiones, decimas, obveptiones, trentalia, denarios, pro requie sive legatis mortuorum, vel alia iura, quocunque nomine censeantur, imo quatenus in eis est, eosdem rectores, vicarios & eorum locumtenentes servabunt indemnes in premisso & singulis praemissorum. Jurent etiam specialiter dicti sacerdotes, quod oda, scandala, rixas, contumelias, vel contentiones inter rectores, & vicarios ac eorum parochianos nullo modo suscitent, soveant, aur sustineant, quatenus in eis erit; imo conco diam nutritiant & conservent inter eos. Et praefati sacerdotes infra civitatem, dioecesim, & provinciam nostras divina non celebrant, sed eis expresse interdicatur, donec præstuerint praemissa juramenta, vel per eos non iteretur, quo minus præliterint, & si celebrare præsumperint, præter poenas alias, quas canones inducunt contra celebantes in locis interdictis, irregularitatem incurram, si coram suis ordinacis super praemissis fuerint

ANNO
CHRISTI
1518

rint coövici. Insuper tandem eis interdicatur divinorum celebratio, donec fuerit cum ipsis supra hoc legitime dispensatum. Rectores vero & eorum locumtenentes predici debent benigne recipere juramenta predicta, & de hac nostra constitutione ad memoriam presentium & futurorum copiam habeant in suis ecclesiis.

V. De appellationibus. VVillielmus Grenfeld.

Exigit perversorum maligna protervitas, qui captiosis insidiis maternos lares, quantum in eis est, depriment, lacerant funditus, & subvertunt, ut competentibus remediis corundem malitiis effractatis circumspectius obviemus, praesertim cum eos obnebulaverit cæcitas, quod propriam & irreparabilem ruinam non sentiant, dum natiorem confundere cupiunt & presumunt. Cum itaque Eboracensis archiepiscopus, Anglia primas, præter Romanum Pontificem in spiritualibus superiori non habeat, ac ipsa nostra Eboracensis ecclesia honore primatiz illustretur, & gaudet plenius, ut est notum; hac sacra synodali constitutione proinde duximus statuendum, ut nullus clericus vel laicus, secularis vel religiosus, seu etiam universitas quæcumque, cujuscunque sit dignitatis, officii, ordinis, status, professionis, vel etiam conditionis, in causa, lite, vel negotio cujuscumque rei nomine, vel ipsius occasione in nostris diecesi & provincia existentis, sit aut constituta, vel etiam in quacunque alia causa vel negotio, jure cujuscumque actionis, officio judicis seu quovis alio colore motis, quæ vel quod ex nostris diecesi vel provincia trahit originem, seu cuius nomine reus in nostris diecesi & provincia forum sortiri poterit quoquomodo, quoquaque loco agi vel convenire contigerit curia Cantuariensi pro ipsius iustitione vel alias, directe vel indirecte, per se vel per alium, suo nomine vel alieno provocet vel appellat, seu archiepiscopo Cantuariensi, officiali ejusdem curia, seu etiam cuicunque alii auctoritate cuiuscumque eorum, non ex delegatione apostolica, prætententi, in hujusmodi appellationibus vel procurationibus obedient quovis modo, seu mandata alicuius predicatorum, cujuscumque tenoris existant, aliquiliter exequatur. Qui quidem contrarium fecerint in aliquo præmissorum, vel eisdem facto vel verbo consenserint, consilium, vel auxilium præsterint, paenit subjaceant infrascriptis. Si clerici fuerint, & dignitate prædicti, vel in officio constituti, locum dignitatis & officii amittant, & hanc ineligibiles ipso facto; si alias beneficiati, suis beneficiis, nulla etiam motione præmissa, sint præsentis constitutionis auctoritate privati. Si non beneficiati, ad nullum honorem ecclesiasticum ordinis vel beneficii admittantur. Si advocati vel procuratores, præter paenas superiores, postulationis & prourationis officium cum nota infamiae perpetuo sibi noverint interditum. Si collegium vel universitas, cum missione bonorum pro nostro arbitrio in pios

ANNO
CHRISTI
1518.

usus convertendorum; si clerici fuerint. Aut interdici: si laici, excommunicationis majoris sententias, quas in eos serimus in his scriptis, ipso facto incurant. Laici etiam nihilominus intestabiles fiant, quarum sententiarum relaxationem nobis specialiter reservamus. Si vero religiosi fuerint, vel in dignitatibus obedientiarum seu officiis quibuslibet constituti, eisdem ipso facto, sine spe restitutio, præsentis constitutionis auctoritate præventur, & a celebratione divinorum & executione sui ordinis suspensi maneant, donec nostrum & successorum nostrorum gratiam promoverint obtinere. Quam constitutionum cum sois paenit tam in futuris causis, & negotiis, quam adhuc pendientibus, locum sibi volumus vendicare: hæc etiam a singulis libertatem prætendentibus districtus præcipimus observari.

INCIPIT LIBER TERTIUS.

I. De vita & honestate clericorum. VVillielmus Grenfeld.

Rectores ecclesiarum, & universi, quibus incumbit regimen animarum, plebes sibi commissus exemplo honestæ conversationis, verbo exhortationis, in fide recta & bonis moribus diligenter instruant & informant; ut autem liberius & efficacius officium implant exhortantes, universi, curam habentes animarum, ecclesiasticis officiis, & aliis bonis studiis se exerceant, orationibus & lectiōnibus vacent jugiter & intendant. Sint autem pudici, virtutum operatione præclarí, humilitate prædicti, pacifici, evangelizantes pacem, annunciantes bonum, dissensiones, rixas & scandala ressecantes, ab illicitis spectaculis se abstineant & præcipue a duellis, torneamentis, scutis, & aliis, quibus sanguinis effusio poterit formidari, tabernas & inhonesta convivia non frequentent, extranearum fugiant conforitia foeminarum, & omnium, ex quarum cohabitatione sinistra suspicio poterit extirri.

Idem.

Sicut via prebyterorum a vita vulgari debet esse semota, ita decet ut in habitu & in incessu a cæteris distinguantur. Propterea inhibemus ne cappis manucatis vel aliis indumentis levitatis, vel lascivitatem prætentientibus utantur publice contra constitutionem concilii generalis; alioquin hujusmodi indumenta fabricis ecclesiasticis, ubi degunt, vel quibus deserunt, applicentur.

Joannes Kempe.

Item, Sacerdotes prædicti & alii presbiteri curati suis vacent libris; tabernas, spectacula, cellulas mulierum suspectarum, vel ludos noxios seu prohibitos, sub pena suspensionis a divinis, nullatenus exerceant.

Jo.

ANNO
CHRISTI
1518.

Johannes Thoresby.

Item, cum omnis iactantia lasciviaz corporalis a sacro ordine fieri debeat penitus aliena; a sacris canonibus & sanctis patribus proinde prohibetur sub poenis gravibus & censuris, ne virtus ecclesiastici in sacris ordinibus constituti, potissimum sacerdotes, quorum genus laicis, quibus esse debent exemplum & forma vivendi, facile trahitur in exemplum, vestes deferant nimia brevitate ridiculosas, vel notandas, nec in calcemantibus querant gloriam & decorem; sed in vestimentis & in habitu corporis Deo & hominibus studeant complacere, & per decentiam habitus extrinseci, morum honestas intrinseca valeat ostendi. Dum tamen nihil in eis pateat, quod oculos, vel asperatum intuentium offendat; nam secundum scripturas, incompositio corporis iniquitatem indicat mentis, & ex habitu forte indecentis is, qui gestat vel appareat, corda videntium pro facultate judicii scandalizat. Nonnulli tamen, ut facti & famae evidencia manifestar, clerici in sacris ordinibus & sacerdotio constituti, proprie dignitatis immemores, & officii & ordinis clerialis honorem temere prosequentes, contra sacras constitutiones, & poenas in eisdem ordinatas, vestes publice defereat presumptim deformiter decurtatas, medium tibiarum suarum seu genua nullatenus attingentes. ac contra decentiam & clerialis sive sacerdotalis ordinis honestatem, ad iactantiam & suorum corporum ostentationem & mortum dissolutionem, absque rationabili causa & honesta sic defere, & eis uti co.nmuni- ter & publice non delunt, in animarum suarum periculum, ordinis clerialis & ecclie Dei grave scandalum, aliorumque Christi fidelium exemplum perniciosum. Volens igitur hoc sacrum provinciale concilium insolentius hujusmodi & animarum periculis obviare, poenas quascunque sive censuras in hujusmodi constitutionibus, canonibus, & statutis quomodolibet ordinatas, contra hujusmodi delinquentes decrevit & statuit fore realiter executas.

II. De cobabitatione clericorum & mulierum.

Willemus Grenefeld.

Concupinæ vero presbyterorum ac clericorum, qui in sacris ordinibus fuerint constituti, de quibus constiterit, per excommunicationis sententiam ad agendum presentiam compellantur, earundem abolutione nobis, praeterquam in mortis articulo, reservata. Si que autem, excommunicatione contempta, animo obstinato in peccato pertinaciter perseverant, corripiantur brachio seculari, & in vita careant communicatione fidelium, & in morte ecclesiastica sepultura talibus denegetur.

III. De clericis non residentibus.

Thomas Savage.

Item, quod beneficiati in suis beneficiis non residentes, & curis alienis inservientes,

ANNO
CHRISTI
1518.

vel alibi salarym recipientes, ad residendum in suis beneficiis juxta juris exigentiam vocentur, & per subtractionem fructuum hujusmodi beneficiorum suorum per lectorum ordinarios compellantur, nisi privilegia apostolicis muniri, vel alias ab eorum ordinariis sufficienter licentiati reperiatur. Et quod citatio sive monitio in valvis ecclesie sive beneficii hujusmodi publice proposita, & in scriptis affixa, in eo casu peraque valeat, ac si citatione sive monitione per loquaciter fuerit apprehensus.

IV. De rebus ecclesie non alienandis.

Willemus Grenefeld.

Ecclesiæ vero viris religiosis ad firmam dari firmiter inhibemus, & illis præcipue, qui in eisdem obtinent jus patronatus, idem multo fortius de laicis quibuscumque; quod si contra presumptum fuerit, beneficia sequestrantur, & tam dantes, quam accipientes canonice puniantur. Decimas autem nullus prestat ante tempus, quo inde ex beneficio consuetudinis restandi facultatem, sed ne laicis ullo tempore, donec fuerit a novem partibus separata. Indulgemus vero clericis, in suis ecclesiis residentibus, aut in nostro servitio commorantibus, aut etiam de nostra licentia causa studiorum absentibus, ut de fructibus terrarum ecclesiistarum suarum, quas propriis sumptibus excolunt atque serunt, quacunque parte anni decesserint, restandi habeant facultatem.

Locus tur-
batus.

Johannes Kempe.

Præterea, nos fideli & concordi relatione informati, & rerum experientia edocti, quod nonnulli abbates, priores, abbates proprios non habentes, hospitalarii, & alii administrationes honorum ecclesiasticorum habentes, in desolationes monasteriorum, prioratum, & aliorum locorum, quibus præsunt, & prodeste deberent, bona hujusmodi monasteriorum, prioratum, & aliorum locorum ecclesiasticorum, videlicet arbores syrivarum non ceduarum & etiam ceduarum, redditus, possessiones, & alia jura sua vendunt, & alienant, ac pensiones, corrodia, & liberationes ad vitam, vel longi temporis spatium vendunt & concedunt; nechon ecclesiæ sibi & eorum monasteriis appropriatas ad firmam admittunt, & pecunias pre manibus acceptas in usus suos proprios exponunt & convertunt, mutuumque recipiunt, ac se & monasteria sua, successoresque suos ac jura, redditus, & possessiones suas proinde obligani, & distinctioni seculari suis notis & amuletis in immensum donant & contribuant; siue ecclesiæ præmissorum eorum monasteria & donus, ac loca eis pertinentia, propter defecum reparationis collabuntur, & maximam minantur ruinam, divinulque cultus in locis hujusmodi, præmissorum occasione, diminuitur, observantia regularis negligitur; ac bona hujusmodi monasteriorum propter abusus hujusmodi, quod dolenter referimus,

deva-

ANNO
CHRISTI
1518.

devastata sunt pariter, & consumpta. Nos Joannes archiepiscopus antedictus, monasteriorum, prioratum, hospitalium, & locorum aliorum religiosorum infra nostram provinciam Eboracensem existentium indemnitatis occurtere desiderabiliter affectantes, & super eis opportunum remedium adhibere, de suffraganeorum nostrorum aviso, ac consilio statuimus & ordinamus quod, salvis aliis preventionibus, statutis, constitutionibus & remediis super hujusmodi venditionibus, & alienationibus & concessionibus antiquorum patrum autoritate editis, cum venditio arborum, sylvarum non ceduarum vel ceduarum ad maximum quantitatem vel concessio juri, redditum, vel possessionum, aut pensionum corrodiorum, sive liberaturarum ad vitam aliquis vel longi temporis spatium fuerit facienda; tractatus duorum dierum a dierum a divinis inter abbatem & ejus conventum, aut priorem abbatem proprium non habentem cum suo conventu procedere debeat diligens & matrus; & si post tractatum hujusmodi solemnem praefatis abbati & conventui seu priori abbate proprio non habenti, & eius conventui visum fuerit quod hujusmodi venditiones, alienationes & liberaturarum concessiones vel mutua receptiones eorum monasteriis, prioribus, vel locis aliis necessariis fuerint, utiles, vel opportunes, tunc super alienationibus, venditionibus, & concessionibus premisis nobiscum in nostra dioecesi, & provincia nostra, & cum suffraganeis nostris in eorum dioecesis, ac nostris, & suis successoribus temporibus futuris tractatum habeant specialem; & deinde post licentiam, & autoritatem a nobis, seu nostris suffraganeis in dioecesis suis prehabitis in premissas venditiones, alienationes, & concessiones liberam habent facultatem. Quod si abbates predicti, priores, & hospitalarii contra hanc nostram ordinationem, sive provisionem venditiones, & concessiones ad vitam vel in perpetuum fecerint, pro nullo habeantur & omnino careant firmitate. Et nihilominus praeter alias poenas in diversis ordinationibus inde provis, predicti abbates, priores & hospitalarii hanc nostram constitutionem infringentes, violantes & contemnentes eo facto a celebratione divinorum sint suspensi, & administratione bonorum monasteriorum & dignitate, & officiis, quibus praesunt, ipso facto, in perpetuum privati existant.

V. De donationibus. Jobannes Thoresby.

Item, corruptela pessima per quorundam versutias, & calliditates adinventa in nostris dioecesi & provincia inolevit, quod quidam viri ecclesiastici, praetati, & alii, quos ordo clericalis includit, & nonnulli laici, dum mortis periculum appropinquare recognit, universa bona sua, seu eorum tam immensam quantitatem inter vivos donare, seu aliquo modo alienare praeiungunt, quod nedum ecclesias, sed rex, & alii credidores, quibus hujusmodi alienantes, dum vixerint, fuerint ex variis causis

ANNO
CHRISTI
1518.

affecti, & efficaciter obligati, suis actionibus & prosecutionibus sunt exclusi, uxores, & liberi de portione bonorum, de consuetudine seu jure eis debitorum, irrecuperabilitate defraudantur; nonnulli etiam talibus negotiantibus in extremis existentibus, hujusmodi alienations fieri malitiose suadent, et temere inducent, eosque a libera voluntate testandi versuta sapientia nequiter et callide avertunt; ex quibus solita et legitima testamenti factio transire ut plurimum in abutum, et ecclesiarum iuribus et prosecutionibus aliorum predictorum indebita seu malitiose derogatur: unde provida deliberatione concilii provincialis in domo capitulari ecclesiae nostrae metropoliticae Eboracen sis celebrati, exhibitum exitit sub precepto, ne hujusmodi alienations seu donations quoconque colore vel ingenio fierent in futurum. Et quia, ut docet experientia, generalls prohibitio legis malitiae deditos a mali propositi executione non revocat, nisi specialis poena formidine propensius compescantur; nos presentis auctoritate synodi omnibus, et singulis in hujusmodi donationibus sive alienationibus consilium præbentibus, auxiliu, vel favorem, in nostra dioecesi ingressum ecclesias interdicimus ipso facto, donantes intuper et bona sua in nostra dioecesi predicta taliter alienantes, propter sui quantitatem excessus, ecclesiasticae cae- reant sepultura,.... fraudis seu malitiae in hoc casu eo facto probatur intervenisse con ventum; quotiens aliqui omnia bona sua quoconque titulo alienant, ut præfertur, inter vivos, vel in tam immensa quantitate, quod ecclesias, regi, creditoribus, uxori bus, et liberis satisfaci non poterit de residuo, sicut juris latio exigeret, et consuetudo, si hujusmodi alienatio facta taliter non fuisset.

Georgius Nevill.

Cordis dolore concutimur intuentes quod in nostra provincia, malicia excrescente, pessima corruptela noviter inolevit, dum ecclesiarum praetati, et beneficiati clerici alii que nonnulli laici mortis vincula conjecturam verisimilem obtinentes, universa bona sua seu quotam eorum partem tam notabilem donare inter vivos seu aliter alienare præiungunt, quod nedum ecclesias, ad quarum domos, edificia, et cancelllos reparanda, dum vivebant, fuerant obligati, suis exclaudantur, remedii; sed rex et alii, quibus alienantes efficaciter tenebantur, suis iuribus, uxoresque et liberi conjugatorum suis portionibus de consuetudine, vel de jure ipsiis debitibus, irrecuperabilitate defraudantur. Quidam etiam dolii nimil experti languentibus in extremis hujusmodi alienationes facere consuluerunt, et temere procurarunt; ipsosque languentes consiliis, et suasionibus perverterunt, ex quibus impediri testamenti liberam factionem ac ecclesias et ceteros suos predicatos suo jure non ambigitur malitiose privari. Unde presentis deliberatione concilii omnes et singulos in nostra provincia donantes, seu alienantes taliter bona sua malitia,

ANNO 1518. **CHRISTI** **sive fraude, ac hujusmodi malitia, sive fraudis concios recipientes sic alienata, et ad hoc dantes consilium, auxilium, vel favorem majoris excommunicationis sententiam incurrire volumus ipso facto. Donantes insuper bona sua in ipsa provincia taliter alienantes propter sui gravitatem excessus nisi prius poenituerint, et dictam donationem effectualiter, quantum in eis fuerit, revocaverint, ecclesiastica careant sepultura. Ceterum ne probationis, fraudis, vel malitiae in hac parte difficultas hanc provisionem praesentem reddat inutilem; statuimus quod quotiescumque aliqui dicta provincia bona sua omnia sic, ut praesertur, donaverint, aut alias quovis titulo alienaverint, seu in quantitate tam notabili, quod appareat ut residuo ecclesie, vel creditoribus aliis de suis debitibus, uxoribus, et liberis de suis portionibus supradictis non poterit satisfieri si eut decet, alienatio hujusmodi per malitiam, sive fraudem eo ipso fieri censeatur, malitia sive fraudis probatione, ulteriori minime requisita.**

VI. De Testamentis.**Villielmus Grenfeld.**

Licet testamenta legitima clericorum decedentium observari volumus, nolumus tamen quod concubinis suis quidquam in testamento suis relinquant; quod si de cetero factum fuerit illud in pios usus nostro arbitrio convertatur.

Idem.

Indulgemus vero clericis in suis ecclesiis residentibus, aut nostro servitio commorantibus aut etiam de nostra licentia causa suorum affluentibus, ut de fructibus terrarum suarum, quas propriis sumptibus excolunt atque serunt quacunque anni parte deceaserint testandi habeant facultatem.

Idem.

Statuimus etiam ne quisquam testamento vel ultimas voluntates scienter vel malicie impediat aut perturberet, quo minus executores eorum vel administratores per nos officios, seu ministros nostros in bonis testantium deputandi secundum libertatem & consuetudinem ecclesie Anglicane administrare libere valeant in eidem. Si quis vero statuti hujusmodi transgressor fuerit, ipsum majoris excommunicationis sententiam incurrire volumus ipso facto.

VII. De sepulturis.**Villielmus Grenfeld.**

Ad hæc firmiter inhibemus ne cuiquam communio corporis Christi, vel morienti ecclesiastica sepultura pretextu cujuslibet debiti denegetur.

A VIII. De Parochis & aliens parochianis.
ANNO 1518. **CHRISTI** **Idem.**

Nullus presbyterorum alienum parochium ad confessionem vel communionem corporis Christi præsumat admittere sine licentia proprii sacerdotis. Cum autem licentia petitur a sacerdote alteri confitendi, sacerdos personam designet, cui debeat confiteri ne quisquam tali velamine nemini contendo penitentia diffugiat sacramentum.

Idem.

Ad hæc firmiter iuribemus, ne quis alienum parochianum admittat ad matrimonium contrahendum, nisi tam ibi, ubi vir conversatus fuerit, quam ubi foemina degit, diligens scrutinum præmittatur, & literas referat tui prælati, quicquid per scrutinum appareat continentis, fidei etiam dationes de matrimonio contrahendo fieri prohibemus, nisi coram testibus fide dignis, & sub praesentia sacerdotis, & laici, qui talibus interfuerint contradictibus, puniantur.

IX. De decimis. Idem.

Ne autem conniventia nostra consensum inducat, & taciturnitas pariat culpe reatum; nos synodali diffinitione firmiter injungimus & monemus, ut ecclesie decimæ, pensiones, & alia quacunque juris ecclesiastici, que per viciousum sunt usurpata ingressum, sine mora salubriter resignentur, cum virtutia possessionum a prædecessoribus ad posteros transmittantur; & ne supradicta percipiantur vel exigantur, sub obtestatione divini judicij humiter inhibebus, cum ad paria judicantur aliena invadere, & illicite detinere.

De decimis. Jobannes Thoresby.

Item, licet Deus & dominus, cuius est terra & plenitudo eius, gratiola dispensatione universa disponens, plebi sue terram colendam concederit & regendam, reservando decimas frugum & operum suorum fidelium pro sacerdotibus & levitis, ad ministrandum in ecclesiis in fortem Domini præleedis, virtute cuius divine reservationis rectores ecclesiarum, & personæ ecclesiastice decimas garbarum, & rerum aliarum infra commissas sibi parochias existentes, libere perceperunt, & eas per eadem loca, quibus & per que domini prædiales novem partes hujusmodi garbarum cariant, & libere & licite cariarunt, & per alios cariari fecerunt, & in possessione, vel quasi libertatis hujusmodi fuerunt d.ii rectores & personæ ecclesiastice per tempus, cuius contrarii memoria non exilit, pacifice, continue, & quiete; quidam tamen sanctæ matris ecclesie filii degeneres & ingratiti factam eis celestem gratiam de novem partibus minus debite ponderantes per exquisitas malitias & impedimenta illicita diuntur personas ecclesiasticas, Christi ministros, in libera perceptione decimæ partis

**ANNO CHRISTI
1518.**

diversimode impedire: quidam enim ipsas decimas libere percipere, & eas per vias & itinera, per que carari consueverunt, abducere clericos non permittunt, sed per longos circuitus, & nocivos eas cariare malitiose compellunt: quidam etiam garbas expositas & assignatas pro decima non permittunt a suis terris carari, quandiu in illis quicquam de bladis remaneat earundem, sed ipsas decimas a suis & aliorum bestiis scilicet & scandalose conteri tolerant, & consumi, ac ipsis rectores ordinare de hujusmodi decimis non permittunt, in divinis maiestatis offensam, violationem notoriam ecclesiasticae libertatis, ac diutorum rectorum, & personarum ecclesiasticarum damnum non modicum & gravamen, ac aliorum perniciosem exemplum. Cupentes igitur, prout ex officii nostri debito astringimur, contra malitias & injurias hujusmodi in Dei & ecclesie sua contemptum nequiter irrogatas salubriter providere, praesentis constitutionis oraculo firmiter inhibemus, ne quis, cujuscunque fuerit conditio, status aut gradus, ecclesiasticus rectores, seu alias personas ecclesiasticas, eorumque servientes, & ministros, quominus decimas garbarum, feni, & aliarum rerum quarumcunque sibi & ecclesiis suis pertinentes, Andecunque & quandecunque obvenientes, sine contumacione animalium & alia qua-cunque diminutione earundem voluntaria, & damosa, integraliter & libere possunt percipere, apprehendere, & per omnia loca, per que novem partes cariantur, & consueverant carari, abducere, & de illis pro suo voluntatis arbitrio disponere impedit, & perturbet, nec impediti seu perturbari faciat vel procuret, sub poena excommunicationis majoris, quam censes & singulos contravenientes incurtere volumus ipso facto.

Georgius Nevill.

Quanquam exsolventibus bene decimas Deus frugum omnium abundantiam & possessionum ubertatem tribuit, tamen dolenter referimus, quod nonnulli nostrae provinciae, contra testamenti veteris, atque novi doctrinam, de sylvis suis ceduis, & lignis arborum ceduarum excisis in eis, circa que munus, quam circa fructus agrorum labores impendunt, decimas Deo & ecclesiis, quibus debentur notorie, per hoc, quod ipsas in praeterito non dederunt, solvere contradicunt, quod estimant idcirco licere, quia legem moris de longa inviolata consuetudine arbitrantur; in dubium etiam revocantes, que sylva cedua sit dicenda. Nos igitur advertentes quod si sua portione sit ecclesia defraudata, diluturnum crimen propterea non minuit, sed augetur, ac fames, & penuria, omniumque rerum egestas opprimunt bene decimas non solventes, hujusmodi declaramus provisione concilli, sylvam ceduam illam fore, que cujuscumque existens generis arborum in hoc habeatur ut cedatur, aut est habilis ad cedendum, que etiam succissa rursus ex aliis aut radicibus renascitur, ac ex ea

A decimam utpote realem & praedictam baptimalibus seu matricibus ecclesiis persolvendam, necnon sylvarum possessores hujusmodi ad præstationem decimarum ipsorum signorum excisorum in eis, sicut feni & bladorum omnium, censura ecclesiastica fore canonice compellendos.

**ANNO
CHRISTI
1518.**

Idem.

Cum, sacro eloquio jubente, de omnibus, que renovantur per annum & nullo tempore excluso, decime sint cum omni integritate absque diminutione solvendæ; omnibus & singulis rectoribus, vicariis, capellani parochialibus & ecclesiistarum parochialium juratis per nostram provinciam, constitutis in virtute obedientie mandamus, firmiter injungentes quatenus diligenter mo-neant & efficaciter inducant & quilibet ipsorum in parochia sua monent & inducat, quod sui parochiani omnes decimas inferius annotatas suis ecclesiis persolvant; videlicet decimam laetis, seu laeticii a. priuino tempore suæ innovationis tam in messe Augusti, quam in allis mensibus de preventibus etiam boscorum, virgultorum, pannagiis sylvarum, vivariorum, piscaria rum, fluminum, stagnorum, arborum prostratarum, & excisatum, pecorum, columbarium, lemnium, fructuum, & bestiarum, warrenarum, occupii, hortorum, curtaliorum, lane, lini, vini, croci, grani, tercidiiorum, & carbonum in locis ubi fabricantur, & foduntur, cygnorum, & caponum, avicarum, & anatum, ovorum, apum, mellis, & cere, preventuum, monachinorum, venationum, vellerum, artificiorum, & negotiationum, nec non agnorum, & vitulorum, pullorum equinorum, capiolorum, & aliorum secundum animalium, tunc ad decimam dandorum, cum le alieno in paucis a matribus separatis commode vivere possint. De fructibus etiam & garbis, quarreia, calce, minerali; & de nutrimentis animalium, pascuis, pasturis, D tam communibus, quam non communibus secundum numerum animalium & dictum, sicut expedie ecclesiæ; de foeno ubicunque crescat; aut in semitis, magnis pratis sive parvis secundum verum valorem, & de omnibus preventibus aliarum rerum de cetero satisfacient competenter ecclesiis, quibus de jure tenentur, nullis expensis ratione præstationis decimarum deductis, seu retentis, nisi tantum de præstatione decimarum, artificiorum, & negotiationum; quod si monitionibus hujusmodi parere contemperint, per suspensionis, excommunicatio- nis, & interdicti sententias per ordinarios locorum ad præstationem decimarum prædictarum compellantur; consuetudine contraria nequaquam obstante, que peccata non minuere, seu augere dignoscitur.

Willemus Wickwane.

Quia plerisque colonorum mercenariis tam modicum pro stipendiis assignatur, ut vix de acceptis ducant vitam sub inopie angustiis; precipimus, ut qui dimidiam marcam vel

ANNO CHRISTI 1518. vel minus capiunt annuatim, ecclesis ruralibus, a quibus ecclesiastica sacramenta recipiunt, oblationes faciant consuetas, nec ad pristinum alias decimas de suis stipendiis compellantur, nisi ubi certa annua præstatio ex antiqua consuetudine pro hujusmodi decimis est taxata. Circa vero alias præstationes decimarum personalium credatur decimantium sacramento.

X. De religiosis domibus.*Georgius Nevill.*

Quamquam bon. mem. Octobonus, olim sedis apostolice in Anglia legatus, monachos seu canonicos regulares per maneriam vel ecclesias solos morari, firmiter & stricte prohibuerit; mandans abbatibus & prioribus quibuscumque, ut si qui tales fuerint, eos sine mors dispendio revocarent ad conventum, vel sibi unum monachum, vel canonicum sociare studeant, aliquoquin ipsos abbates & priores, donec id implevieren, decrevit fore suspensos; nonnulli tamen abbates, priores, & praepositi religiosorum non solum monachos, canonicos, & alios subditos suos extra secta monasterii sui morari permittunt, verum etiam licentiam per suas litteras patentes ad absenteri, si a monasteriis suis, ac annualia a servitia recipienda, & inter seculares personas vivendi eis conferunt & concedunt, ex quibus hujusmodi subditi, occasionem vagandi contra canonicas sanctiones ac regulares institutiones sepius habere dignoscuntur. Nos hujusmodi licentias sequelasque earundem tam indecentes, quam animabus corundem religiosorum periculosas esse consipientes, firmiter injungendo mandamus, quatenus nullus abbas, prior, praepositus, minister, magister, seu alias quicunque religiosus presidens, quoquaque nomine censeatur, subditi suis hujusmodi licentiam de cetero concedere præsumat, sub poena quadraginta solidorum Sterlingorum, quam circa poenam constitutionum legatinarum predictarum ipsum sic deliquentem incurre volumus, fabricæ nostre ecclesie metropolitice Eboracensis fideliter applicandorum, ipsumque religiosum sic vagantem, tamquam apostatan haberi volumus & computari. Per hanc tamen nostram constitutionem his, quibus ad deserviend. in ecclesiis suis vel capellis per unum religiosum de subditis suis sedes apostolica induit, nonolum in aliquo derogare.

XI. De jure patronatus Thomas Savage.

Non licet de cetero alicui personæ ecclesiastica jus patronatus, sive ad vocacionem alicuius ecclesie, seu beneficil ecclesiastici pro unica vice aut pluribus alicui laico concedere, sub poena suspensionis a celebratione missiarum. Et si talis fuerit, qui propter aliquam causam non celebrat, tunc sub poena suspensionis ab officio sive beneficio & rando remaneat sic suspensus, donec a suo diocesano gratiam & absolutionem inde meruit obtinere.

XII. De censibus & procurationibus.

ANNO CHRISTI 1518.
Wilhelmus Grenefeld.

Pensiones autem debitas terminis statutis solvi præcipimus sub pena dupli ecclie Eboracensis fabricæ persolvendas; tali pena puniti volumus eos qui synodalia, antequam a synodo recesserint, non persolvant.

XIII. De celebrazione Missarum.*Idem.*

Ne pro levitate stipendiiorum villores honestioribus, vel imperiti peritioribus preferantur, stipendia presbyterorum unius anni taxanda duximus quinque marcs: In diutoribus tamen ecclesiis juxta ipsarum facultates presbyteris volumus uberioris provi-deri.

Idem.

Presbyteri sint seduli ad divina officia horis competentibus & statutis in ecclesis suis celebranda; ne de desidia vel negligencia arguantur. Qui autem cantant, dulciter proferant, & aperte, non transiendo, vel transcurrente, vel syncopando, sed cum debita reverentia, ut ad devotionem Cexcitent animos auditorum.

Johannes Thoresby.

Pastoralis officiis tunc debitum credimus exercere, dum subditorum nostrorum utilitati vigilanti studio prospicimus pariter & quieti. Sane considerantes nuper & diligenter attentes difficultates, & excessus, quos capellani stipendiarii super conventione & perceptione stipendiiorum suorum annualium propter defectum & raritatem capellanorum hujusmodi existentium his diebus impenderunt hactenus & fecerunt, ac impendunt & faciunt in presenti; volentesque & diligenter affectantes difficultates & excessus hujusmodi refrænare, ac etiam moderari, quantum cum Dœo poterimus in hoc casu, ut sic utilitas subditorum nostrorum capellanos hujusmodi stipendiarios conducere volentium valeat provideri, ac excessus & difficultates hujusmodi, quatenus nobis possibile fuerit, extirpentur; de juris peritorum consilio nobis assistentium, ac deliberatione prehabita pleniori ordinandum duximus & etiam statuendum; quod omnes & singuli capellani, tam retroactis temporibus ordinati, quam etiam in postrum ordinandi, infra scriptis stipendiis sub pena annorata inferius sint contenti, videlicet, quod capellanus quilibet, etiam si parochialis esset, ultra sex marcum summam in pecunia numerata, vel valorem eiusdem in aliis rebus, pro stipendio suo annuali a quoquam non percipiat quovis modo; que quidem stipendia, consideratis considerandis, praesertim raritate capellanorum sic durante, sufficientia existere dignoscuntur. Inhibentes universis & singulis capellaniis hujusmodi ordinatis & ordinandis, ne

N 2 quis-

ANNO CHRISTI 1518.

quisquam eorumdem, sub pena suspensio-
nis a celebratione divinorum per unum an-
num, ultra summam sex marcarum pra-
taxat, pro suo annuali stipendio percipere
præsumat aliquatenus in pecunia, vel va-
lore; quo si fecerit, dictam suspensionem
nem ipsum sic percipientem incurere vo-
lumus ipso facto. Universis insuper rectori-
bus, & singulis ecclesiarum prælatis, vi-
cariis, & aliis quibuscumque personis ec-
clesiasticis, capellis, cantariis, oratoriis,
hospitalibus, seu beneficia ecclesiastica que-
cunque infra nostram dioecesim obtinentibus,
in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pena
quadraginta solidorum elemosinae nostra
applicandorum similiter inhibemus, ne in
ecclesiis, cantariis, hospitalibus, seu aliis B
beneficiis suis hujusmodi quemquam capel-
lanum stipendiatum divina celebrare per-
mittant, nisi nomine stipendiis sui annualis
de summa sex marcarum hujusmodi se con-
tentaret; quibus etiam omnibus & singulis
in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pena
coquimini nihilominus inhibemus, ne quem-
quam capellanum hujusmodi stipendiatum
de extero ad celebrandum missas anniversa-
rias, seu peculiares in ecclesiis, capellis,
cantariis, oratoriis, hospitalibus, aut locis
ecclesiasticis quibuscumque dicta nostra dio-
ceœs aliquatenus admittant, seu celebrare
permittant, priusquam ecclesiis parochiali-
bus locorum hujusmodi de capellaniis pa-
rochialiis pro stipendiis prætaxatis priu-
matus sit providum. Et ne ordinationes, inhi-
bitiones, & statuta nostra hujusmodi per
non usum seu abusum efficiat careant, &
vigore; volumus & ordinamus in his ser-
pis, quod in singulis synodus Pasche &
S. Michaelis, in ecclesia nostra Eboracensi
celebrandis, & aliis temporibus opportu-
nis, annis singulis fiat inquitio, & habeat
diligens & exacta ad effectum, ut præ-
missa non observantes penitus superscriptis
& aliis, prout expedire videbitur, canonice
puniantur. Per presentes tamen ordina-
tiones & statuta nostra, quæ propter in-
stantem raritatem capellaniorum emitimus
& facimus publicari, constitutioni synodali,
super perceptione stipendiiorum hujusmodi
capellaniorum conductiorum, prius edite
& promulgata, non intendimus nec volu-
mus derogare.

Johannes Kempe.

Insper presbyteri memorati debent &
sunt interesse in cancello ecclesiæ, in qua
detinunt maturinis horis, processionibus,
missis, & vesperris & aliis divinis officiis in-
ibi psallendis, induit superpelliciis, qui si-
bi propriis expensis providebant, & ad as-
signationem curatorum hujusmodi lectiones,
epistolas, & evangelia in missis solennibus
legent, & cum ratione mortuorum vel nra-
bentium uno die in ecclesiis hujusmodi teneat
missæ plures solemnes, missas illas cum no-
ta celebrent & percantent, ac tempore hu-
jusmodi divinorum sic in ecclesiis ipsis ce-
lebratorum in navi ecclesiæ vel cœmeteriis
aut campis vagari minime præsumant. Pre-
terea dicti Sacerdotes diebus dominicis &

A festis, vel si corpus alicuius defuncti sit
prætens, vel nuptiæ celebrandæ fuerint in
ecclesiis supradictis, missas suas post leđum
evangelium majoris missæ incipiunt, & non
prius, & eas sic compleant; nisi per dictos
rectores, vicarios, vel præsidentes ad hoc
specialiter fuerint licentiati.

ANNO CHRISTI 1518.

Thomas Savage.

Statuimus, quod nullus presbyter, secu-
laris, vel regularis, prætextu alicuius pri-
vilegii, missum nisi in loco convenienti di-
vino cultuiduntaxat disposito & deputato,
celebrare præsumat sub pena suspensionis
a celebratione missarum per tres menses.

Item, quod nullus rector, vel vicarius,
aut alicuius ecclesiæ proprietarius (non)
faciet curæ ecclesiæ, deserviri per religio-
sum aliquem, ubi per capellatum secula-
rem detinuti solebat, ultra spatiū octo
diorum, nisi evidens, & urgens necessitas
id exposcat, sub pena viginti solidorum
fabriœ ecclesiæ cathedralis hujusmodi loci,
& illi, qui taliter delinquenter accusat, &
causam contra eum prosequi voluerit,
equaliter dividend. applicandorum.

XIV. De custodia Eucaristia. Willenus Grenfeld.

Cum autem in urbibus & viliis, ubi sit
sunt ecclesiæ, accedunt presbyteri cum Eu-
charistia ad viliandum infirmos, pro rever-
entia corporis Christi, superpelliciis sine
induti, cum cruce, lucerna accensis, &
campana, clericis vel alio præcente.

Idem.

Quia domum Del decet ornari honore
congruo, dicente Psalmista: Domine, dilexi
decorum domus tua, præcipimus in vatis,
vestimentis, libris, & aliis ad divinum mi-
nisterium deputatis, ecclesiis honorifice pro-
videri; item Eucharistiam & Christum sub
clavibus custodi. Si quis vero ea incaute
telquerit, tribus mentibus ab officio tu-
pendatur.

XV. De ecclesiis adificandis. Idem.

Et quia cedentibus vel decedentibus ca-
nonicis ecclesiis nostra Eboracensis, & ali-
iarum ecclesiarum collegiarum nostra
dioecesis, nec non rectoribus, & vicariis,
successores eorum confueverunt taxationem
defectuum in ornamenti, cancellis & doni-
bus ad beneficia, in quibus successerint,
pertinentibus interdum ultra veram estima-
tionem pro suo libito procurare, & quod
gravius dignoscitur, omnem pocuniam, vel
majorem partem exinde redactam, in pri-
vatos suos usus convertere, nulla peccato
emendatione, reparacione, vel refactione
facta per eosdem in ornamenti, cancellis,
& domibus memoratis; nos tanta iniqui-
tatis ausul temerario volentes competenti
gemedio, prout possumus, obviare, de con-
fessu unanimi capituli nostri Eboracensis
statuimus, ut facta taxatione defectuum
pre-

ANNO CHRISTI 1518. predictorum per legaliores & discretiores de vicinia, qui ad hoc haberi poterunt, bono modo tota pecunia ex praemissa causa levata, ad manus dvarum vel trium personarum in locis singulis ad hoc specialiter electarum absque omni diminutione proveniat; quæ personæ, dictorum canonici, rectoris, vel vicarii requisito consensu, omnem pecuniam sic receptam, in reparations ac refectio[n]es necessarias prius consideratas & taxatas, absque mora dispensando convertere non emitant; ad quod per locorum archidiaconos, legitima monitione praemissa, si necesse fuerit, per majoris excommunicationis sententiam compellantur. Has autem duas constitutiones inter alias synodales, a quibuscumque prædecessoribus nostris factas, incorporari volumus, & inter eas in singulis celebrandis synodis solemniter publicari.

Georgius Nevill.

Cum inter nonnullos parochianos dioecesis no[n]re tali[n] inolevit protervitas, quod ad fabricam matricis ecclesie sive parochialis conferre nolunt, arbitrantur se ab oneribus hujusmodi excusari posse, pro eo quod ad fabricas capellarum infra parochias litterarum contribuunt, nos attendentes, quod parochiani predicit ad contribuendum matrici sive ecclesie prius quam capella magisque tenebantur proinde statim, quod sicut parochiani antedicti ad refactionem capellarum hujusmodi conferant, a contributione ad ecclesie matricis sue fabricam & reparacionem, ac alia onera parochialis, quæcumque, supercanda nullatenus excusentur, sed juxta discretionem ordinarii sui contribuere teneantur. Quod si hujusmodi parochiani onera predicta post monitionem legitimam eis in hac parte factam subire recusaverint, capella predicit interdicatur, & divina in eisdem non celebrentur, quoisque parochiani hujusmodi onera predicta subeant cum effectu, seu saltet ad eadē subeunda sufficientem præstiterint cautionem.

Walterus Gray.

Cum plerumque inter rectores, seu vicarios in nostra provincia Eboracensi constitutos, eorundemq[ue] parochianos super variis ornamentis, rebusque ecclesiasticis altercatio non modica sit exorta, & ideo, ut quantum, quæ, & qualia ad rectores seu vicarios ecclesiarum per totam provinciam Eboracensem constitutos substantienda, & reparanda pertineant, & quæ autem ad parochianos eorundem de ornamentis ecclesiasticis reparandi pertinere noscantur, per subscripta sole clarissimis omnibus illucescat; ordinamus & statuimus, ut parochiani nostri omnes et singuli existant hic edicti in singulis subsequentibus, ut sciant, et intelligent atque obseruent totaliter universi, videlicet quod calix, missale vestimentum ipsius ecclesie principale, videlicet casula, alba, munda,

ANNO CHRISTI 1518.

amictus, stola, manipulus, zona, cum tribus tuellis, corporalia, & alia vestimenta pro diacono et subdiacono honesta, juxta facultates parochianorum et ecclesie, cum cappa ferica, principali pro principalibus sacerdotibus, et duabus aliis pro choris regendis in festis predictis; crux processionalis, et alia crux minor pro mortuis, feretrum pro moreuis, vas ad aquam benedictionis, osculatorium, candelabrum ad cereum paschallem, thuribulum, lucerna cum tintinnabulo, velum quadragesimale, duo candelabra pro ceroferariis, legenda, antiphonale, gradale, psalterium, troparium, ordinarie, missale, manuale frontale ad magnum altare, tria superpellicia, paxis pro corpore Christi, honesta vexilla pro rogationibus, campanæ magnæ cum cordis, faser fons, chrismatorium cum ferulis, imagines in ecclesia, et imago principalis in cancellio de quo sancto dedicatur ecclesia, reparatio librorum, et vestimentorum, quotiens contigerit emendari, cum omnibus predictis, luminare in ecclesia, reparatio navis ecclesie, et construacio ejusdem cum campanili, exterius et interius et fenestris vitreis cum clausura coemeteriorum cum aliis, navis ecclesie et singulis aliis ad ipsos parochianos pertinentes noscantur. Ad rectores vero vel vicarios juxta varias ordinationes, omnia alia pertinebunt; scilicet cancellus principalis cum ejusdem reparacione tam in parietibus quam testuris, et fenestris vitreis eidem pertinentibus cum decisis et scannis, et aliis ornamentis honestis, ut cum propheta decantare valeant, Domine, dilexi decorem domus tua &c. cum manu rectoris, et ejus reparacione hinc inde, et ad alia que non sunt scripta in hoc libro, noverint rectores vel vicarii rectorum ordinariis compelli posse secundum hanc constitutionem, et alias in hac parte prolatas.

XVI. De immunitate ecclesia.
Villielmus Grenfeld.

Statuimus etiam, ut si quis de dominibus et maneris, granciis, vel aliis hujusmodi locis ad archiepiscopos, episcopos, vel alias personas ecclesiasticas, vel ad ipsas ecclesiastis pertinentibus, accedens, quidquam praeter voluntatem, aut permissionem dominorum vel eorum qui sunt hujusmodi rerum custodes deputatis, consumere vel aufere, aut contrahere presumperit, ipso facto sit excommunicatione ligatus, aqua, donec satisficerit, absolutionis gratiam minime consequatur. Et ne hoc salubre statutum praetextu ignorantiae negligatur, ipsum vel intentionem illius per annum continuum a tempore publicationis ejusdem in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, et aliis per rectores et capellanos earum quibullibet diebus dominicis, ultante parochianorum et fidelium multitudine, præcipimus publicari.

Quamvis canonici institutis sit expressum, quod laicis de rebus ecclesiasticis, et religiosis quomodolibet disponendi nulla sit penitus attributa facultas, quod obsequendi manet

ANNO
CHRISTI
1518.

manet necessitas, non auctoritas imperandi inultos tamen ecclesiastica jura latent; alii A vero ecclieis et ecclesiasticis personis Dei timore postpositio, propter dolor! oppido sunt infeliti, adeo ut jura ecclesiastica non formident in sua damnationis interitum usurpare. Nos igitur, Willielmus, permissione divina Eboracensis archiepiscopus, Angliae primas, qui ecclesiarum nostro regimini commissarum jura, et immunitates ex officiis nostri debito conservare tenemus pro viribus ac tueri, de consensu capituli nostri Eboracensis provide duximus statuendum, ne quis laicus arbores seu herbas in coemeteriis cujuscunque parochialis ecclesie seu capelle in nostra dioecesi, divino cultui deputatis, crescentes, absque rectoris licentia speciali ausu temerario prostertere seu falcare praeferat, aut prostratas auferre vel amovere, seu quidquam juris in ipsis aequaliter vendicare, cum ea, que locis religiosis adhaerent, religiosa penitus esse censcantur, juxta civiles et canonicas sanctiones. Ecclesiarum autem rectoribus et vicariis, seu quibuslibet ipsorum ministris hujusmodi arbores aut herbas in coemeterio crescentes omnino non liceat in aliud usum convertere, nisi in ecclesie sua reparationem vel edificationem, aut etiam manu proprii ad ecclesias pertinentes. Si quis autem hujusmodi nostrae statuti temerarius violator extiterit, ipsum volumus per archidiaconum loci super hoc congrue requiratum, legitima monitione præmissa, majoris excommunicationis sententia innodari, a qua ipsum omnino absolviri nolumus, donec ecclesia, cui contra praesens statutum latitum vel injuriam interrogaverit, ad arbitrium praefati archidiaconi satisfacte competenter.

Gregorius Nevill.

Accidit novitate perversa, quod cum eccliarum prelati de morum disciplina, peccatis, et excessibus subditorum nituntur inquirere, magnates, et potestates aliae seculares officia impeditre volentes eorum, inhibent laicos, ipsorum tenentibus aut nativis, ne ad ordinatariorum citationes pro funiglorum criminum vel excessuum correctionibus canonice subeundis, quorum correctio et cognitio ad ipsos ordinarios noscitur pertinere de consuetudine vel de jure, aut probatio testamentarum probationibus, approbationibus, initiationibus aut calculis de bonis defunctorum administratis per eos, seu computis, et aliis testamentaribz juribus extra locum sui domicilii veniant et compareant coram eis, et ne in locis sui domini per prelatos exerceantur, præmissa impediant, et procurent nequiter impediti, sibique super hanc jurisdictionem usurpent. Alii præterea viros ecclesiasticos jurisdictionem ecclesiasticam exercentes, et suis subditis pro eorum culpis et excessibus ponentientias corporales seu pecuniarias imponentes, ac ipsos facere cogentes easdem, sicut ipsis ordinariis licet, aut pro ponentientis corporalibus iuxta modum excessuum suorum impositis redempções pecuniarias, prout ju-

ANNO
CHRISTI
1518

ste poterunt admittentes, de et super extortioribus excessibus indignant, siveque indictatos attachant et incarcerant, ac super his in foro seculari eos sibi responderem compellunt; quibus multas pecuniarias ea occasione in dicto foro seculari imponi procurant, et faciunt indebito pro libero voluntatis. Frequentes multi cum turmis et strepitu ad judicia occurunt ecclesiastica, ac judices litigantes seu habentes ibidem alia expedire, graviter sic exterrant, quod ecclesiastica confunditur jurisdiction, et opprobrio officium prelatorum suspenditur, et nequiter impeditur, ac in culpm homines de facili corrunt, dum poena non reprimit transgressores, impunitatem sibi poenalem nutriunt, et antiqui hostis insidiis levem aditum preparant et frequentem. Alii liquidem multos, pro eo quod causas et negotia in foro ecclesiastico, de jure vel consuetudine pertractanda ibidem, contra adversarios suos movent, nec non advocatos postulantes pro eis, et procuratores aliosque ministros, et ecclesiasticos judices cognoscentes super hiis, indictari, attachari, incarcerarique et carceri mancipari, et alias in foro seculari multipliciter faciunt fatigari, et procurant, siisque tenentibus aliis ad forum ecclesiasticum pro causis seu negotiis in ipso de consuetudine vel de jure tractandis recurrentibus, C si non desistant, et in foro seculari, super his litigent, imponunt sepiissime graves multas, ipsosque affligunt, et vexant iniuste multimodis laboribus & expensis. Alii vero episcopos, archidiaconos, & eorum officiales, & alios ordinarios judices, jurisdictionem in civitatibus seu locis aliis eis subiectis debite exercere volentes, de & super hiis, que spectant notorie ad eosdem, seu pro exercitio jurisdictionis ecclesiastice mandata licita & canonica delinquentes, executionesque eorum debito faciendas impediunt, vel impediti procurant iniuste, ac nuncios, mandata hujusmodi deferentes, & facere debite justas executiones volentes, capere, verberare, & male tractare injuriosè prælument. Quidam etiam domini temporales, & eorum ballivi bona decedentium ab intestato in suis districtibus ad ipsos dominos prætendentes fore, quanvis erronee, devoluta, ne per ordinarios bona hujusmodi pro debitorum solutione lic decedentium, ac etiam in alios prius usus, pro ipsorum animalium salute, convertantur utiliter, prout consentit regio & magnatum regni Angliae, tanquam pro jure ecclesiastique libertate ab olim exitit ordinatum, impediunt, interrogationem ecclesiastice libertatis, iurisque & jurisdictionis ecclesiasticorum impeditum, & lesionem enormem. Nos autem praesentis deliberatione concilii omnes & singulos in præmisis vel eorum aliquibus delinquentes, seu præmissa vel eorum aliquibus delinquentes, seu præmissa vel eorum aliqua in suis facta negotiis, seu nominibus eorumdem, rata vel accepta habentes, hoc sacro approbante concilio, pronunciamus majoris excommunicationis sententia innodari, quorum absolutionem dlocesfanis locorum episcopis, vel episcopalem jurisdi-

ANNO CHRISTI 1518. **jurisdictionem** habentibus, specialiter reser-
vamus, & delinquentes hujusmodi quater
annis singulis in cunctis ecclesiis parochia-
libus nostra Eboracensis provinciae excom-
municatos in genere principimus publice pro-
nunciari.

Idem.

Cum ecclesia Del secundum evangelicam
veritatem domus orationis esse debeat, sa-
crae canones, & leges civiles, ob Dei re-
verentiam, & ut Christi fideles quietius ora-
tioni insisterent in eadem, providentius sta-
tuerunt, ne quis ad eam fugiens, seu ibi-
dem causa orationis, vel alias insistens, ab
eadem extrahatur, citeturve, aut arreste-
tur in eadem; nos volentes leges hujusmo-
di, in quantum possumus, imitari, provida
deliberatione prehabita, statutus quatenus
nulla ecclesiastica, secularisve persona
quendam, occasione alicuius actionis, seu
querelæ, in ecclesia aliqua, præcipue tem-
pore quo divina celebrantur in eadem, nisi
propter offensam in dicta ecclesia inmedia-
te, aut paulo ante arrestationem hujusmodi
factam, arrestet, citetur aut extrahat, ar-
restative, citari, aut extrahi faciat, sub
poena excommunicationis majoris, quam in
hac parte delinquentem incurtere volumus
ipso facto.

De immunitate ecclesia.

Johannes Thoresby.

Item, quod nullus de cætero perturbet,
impedit, arrestet, vel perturbari, aut ar-
restari faciat aliquem vocatum, vel venien-
tem ad convocationes, synodos, visitationes,
capitula generalia ordinatariorum, aut ad cu-
riam Eboracensem, vel alias curias spiri-
tuales pro negotiis & causis suis necessariis
expediend. & exequend. quominus liber D
habeat accessum & regresum, sub poenis
majoris excommunicationis, quam contra-
facientes incurtere volumus ipso facto; jure
& prerogativa domini nostri regis, & his
ad coronam suam spectant. omnino semper
salvis.

INCIPIT LIBER QUARTUS

*De clandestina dispensatione. Johannes
Thoresby.*

Item, quamvis clandestina matrimonia,
ex quibus animarum & corporum pericula
solent sapissime provenire sacri canones, ut
pote sic contrahentibus & reipublicæ dam-
nosa, prohibeant, & ea fieri sub poenis
interdicant; nonnulli ramen illicite plures
in matrimonio occulte contrahere callide ma-
chinantes, absque editione bannorum rite
& legitime premisa matrimonia per capel-

**ANNO
CHRISTI
1518.**

lanos, Dei timorem & legis prohibitionem
temere contemnentes, solemnizari facere,
non absque gravi scando & periculis ani-
marum procurant damnabiliter in dies & pre-
sumunt, poenas contra hujusmodi matrimonio-
nia contrahentes, celebrantes, & eisdem
interessentes latae & promulgatas minime
formidantes. Nos igitur, archiepiscopus
prælibatus, de consensu suffraganorum
nostrorum, & cleri nostri prædictorum,
hujusmodi capellanorum & personarum sic
contrahentium, & aliorum solemnizatio-
nen hujusmodi indebito procurantium te-
meritatem & audaciam poenarum aggre-
gatione reprimere cupientes, prohibemus
tub poena excommunicationis majoris, su-
perius (memorata) quam omnes nostra-
rum civitatis, dioecesis, & provinciae præ-
dictarum, qui huic nostræ constitutioni con-
traire præsumperint, incurtere volumus ip-
so facto; ne quis presbyter secularis, sive
regularis cujuscunque conditionis existerit,
matrimonium clandestine celebrare, vel ei-
dein interesse præsumat; sed quotiescumque
matrimonium solemnizandum fuerit inter
alias personas, in ecclesiis seu capellis
parochialibus ipsorum contrahentium fiat
editio bannorum. & publice proponatur
editum per tres dies solemnes, competen-
ti termino præfinito, ut infra illum termi-
num, qui voluerit & valuerit, impedimen-
tum opponat; & presbyter nihilominus in-
vestiget, utrum aliquid impedimentum ob-
sistat, aut quisquam apparcat reclamans in
hac parte, seu quomodolibet contradicens;
quod si apparuerit contra copulam contra-
hendam contradicito vel probabilis conjectura,
contraclus nullatenus celebretur, sed
interdicatur expeditè, donec quid fieri de-
beat, super hoc per judicem in hac parte
competentem legitime fuerit declaratum,
vel alias de superioris ordinatis licentia cum
contrahere voluntibus, quoad temporum in-
terstitta & bannorum editionem, fuerit dis-
pensatum; quorum omnium absolutionem,
quos in poenias hujusmodi vel eorum aliquem
incidere contigerit, præseruat in mortis
articulo, quoad impedimentum hujusmodi,
nobis in nostris civitate, & dioecesi paro-
chianis earundem, & nostris suffraganeis,
in suis civitatibus, & dioecesis, vel su-
perioribus nostris specialiter reservamus.

Sciendum est autem, quod istud statutum
postea cum alio concilio provinciali fuit
modificatum, & restrictum, ut non incur-
ratur excommunicatio, nisi in certis casibus;
videlicet, quod contrahentes, scientes legitime
impedimentum, etiam si in bannorum
editionem nihil obiciatur, sunt excom-
municati. Item, contrahentes absque editione
bannorum matrimonium solemnizari facien-
tes sunt excommunicati, ac presbyter so-
lemnizans. Item, ubi contrahentes faciunt
solemnizari matrimonium, ubi objectum est
impedimentum in editione bannorum, ipso
impedimento non prius excusum, sunt ex-
communicati: item, compellentes capella-
num per metum solemnizare matrimonium
clandestinum: item, capellanus non edens
bannos per tres dies solemnes, & mar-
rimonium solemnizans, ubi potesta apparet im-
pe-

ANNO CHRISTI
1518.

CONSTITUTIONES EBORACENSES.**INCIPIT LIBER QUINTUS.****I. De purgatione canonica. Willielmus Greenfeld.**

Si quis antem de incontinentia vitio graviter diffamatus, non poterit se canonice purgare, habebitur pro convicto; a convic-
tis vero, vel in jure confessis fructus be-
neficiorum seu stipendia subtrahantur, do-
nec inde gratiani nostram consequantur.
Ceteri in sacris ordinibus constituti juxta
medium culpe puniantur; graviori autem
sunt animadversione puniendi, qui proprias
filias spirituales, quas baptizaverint, vel
semel ad confessionem admiserint, & resto-
res, qui proprias parochianas corrumpere
non verentur. Hac autem, que supradixi-
mus, de poena presbyterorum parochias re-
gentium, ad alios extendi volumus, qui
non regunt parochias, cum omnes pari
voto continentia sint adstricti, & omnes
deceat par honestas.

Idem.

Caveant insuper rectores, ne publicis
fornicariis, aut de vitio incontinentie con-
victis, seu diffamatis parochias committant,
seu retineant noverit diffamatos; quod si
facere presumperint, sexaginta solidorum
poena noverint se multandas.

II. De homicidio. Jobannes Thoresby.

Item, cum ex eo, quod matres &
nutrices parvulos, quos enutrunt, in lectis
suis incaute juxta se collocant, provenient
frequens & dolenda nimis oppressio, seu
suffocatio hujusmodi parvulorum, & sic
inde procedit mortis occasio, unde vita consolatio sperabatur; inhibemus, ne partes,
vel matres, nutrices, & alii quicunque,
custodiad parvulorum habentes, secum li-
pios in lectis ponant, vel cubiculis suis,
sed seorsum in cunabulis suis, vel aliis lo-
cis securis, ubi timor suffocationis hujusmo-
di non supererit, illos collocent, vel fa-
ciant collocati; seu lac ipsius parvulus mini-
strando somnum super ipsum cunabulis ar-
ripiant quovis modo.

III. De Simonia. Willielmus Greenfeld.

N: autem presbyteri quemadmodum salutem pre-
ferant animatum, tractatum de decimis seu
aliis temporalibus in confessionibus non
pratermittant, sed diligenter exponant
confidenti, qualiter debeat confiteri; quisque sit fructus poenitentie; ac expletis
omnibus tunc petant, que de decimis, vel
annis ecclesiis debebuntur. Similiter in sa-
cralizando die Pasche absque ulla exactione
decimae, vel debiti, seu oblationis libera-
liter conferant corpus Christi, ne una ma-
nu porrigitendo Eucharistiam, altera reci-
piendo pecuniam, nolite redemptio my-

ANNO CHRISTI
1518.

sterium sit venale; quod si compertum fuerit, præcipimus graviter puniri.

IV. De poenitentiis & remissionibus.*Idem.*

Nullus autem ad poenitentiarium nostrum
Eboracensem pro aliquo delicto mittatur,
nisi de quo in jure confessus fuerit, vel con-
victus; enormia vero delicta nobis vel pri-
mario nostro, præter quam in mortis articulo, reservamus. Literas autem decant
vel officiales ad primarium gratis concedi
volumus, & præcipimus poenitenti; &,
ut liqueat, qualis fuerit poenitentia, & pro
quo crimen sit injuncta, poenitens literas
B poenitentiarii referat ad mittentem.

Idem.

Item singulis etiam decanatibus per ca-
pitulum duo eligantur presbyteri, qui n.o-
ribus & scientia prædicti, confessiones au-
diant sacerdotum.

Gregorius Nevill.

Licet ex statutis concilii generalis, &
Clementis Papæ prohibitum sit expesse,
ne custodes aliqui nisi apostolicas & diœces-
sanis literas exhibuerint, quomodo libet ad-
mittantur vel permittantur aliud aut po-
pulo prædicare vel exponere, quam quod
in literis continetur supradictis, literis a-
postolicis per dioecesanum prius diligenter
examinitatis; quidam tamen quæstores hujus-
modi, non sine magna temeritatis audacia
& deceptione multiplici animarum, indul-
gentias populo motu suo concederunt, su-
per votis dispensarunt, a perjuris, homi-
cidis, & peccatis aliis absolverunt; male
ablati, incerta, data sibi pecuniae quantita-
te, remiserunt; tertiam aut quartam partem
de poenitentiis injunctis relaxarunt,
animas tres vel plures parentum vel ami-
corum illorum, qui eleemosynas eis contulerunt,
de purgatorio, ut alteruerunt men-
daciem, extrahebant; & ad gaudia para-
disi perducebant, beneficioribus locorum,
quorum quæstores extiterunt, remissione
plenariam peccatorum indulserunt; &, ut
eorum utatur verbis, a poena & culpa
abfoluerunt; quo circa Clemens Papa pre-
dictus in concilio Viennensi hujusmodi ab-
itus de cætero attemptari omnino inhibuit,
ac omnia privilegia, si quæ super præmissis,
vel eorum aliquo fuerunt aliquibus locis,
ordinibus, vel personis quæstorum hujusmo-
di quædamcumque concessa, auctoritate apo-
stolica penitus revocavit; volens quæstores,
si qui in præmissis vel aliquo præmissorum
deliquerit, vel alias etiam suis quibuscumque
privilegiis abusus fuerint, per locorum epi-
scopos debite puniri; nullo eis in hac parte
privilegio suffragante. Quæstores tamen
prædicti hiis diebus avaritie veneno inebriati,
ut aurum & argentum subtili &
fallaci ingenio extorquent, aliqua de abu-
sionibus prædictis, & alias majores vel con-
similes attemptare presumunt, utpote ex-
communicatos a judicibus ecclesiasticis ab-
sol-

ANNO
CARTISTI
1518.

volunt, poenitentiam publicam & sollemnem per locorum ordinarios pro publicis excessibus inflictam remittunt, seu saltem diebus, quibus ipsos ad ecclesias causa poenitentiae perlustrare venire contigerit, differre, & mortem sibi conscientes in coemeteriis sepelire presumunt, aliaque nonnulla enormia committere non verentur, per quae censura vilescit ecclesiastica, & clavium ecclesie autoritas ducitur in contemptum. Nos vero hujusmodi abusus plenius abolere volentes, volumus & praecipuus in nostris dioecesi & provincia statuta conciliorum predicatorum firmiter observari; ac cum hujusmodi literæ apostolice per dioecesanum examinata fuerint, schedulam de indulgentiis hujusmodi conscribi, & literis suis annexi, nihilque per quæstores proponi vel praedicari, nisi quod in schedula praedita continetur. Quod si quæstores aliqui aliquas de abusoribus predicitis de cætero attemptare presumperint, seu præsentí nostra constitutione in aliqua sui parte contravenient, ab officio predicatorio penitus expellantur, & ad dictum officium nullatenus admittantur. Si quis vero rector, vicarius, capellanus, vel curatus aliquem de quætoribus hujusmodi contra formam conciliorum in ecclesiis, tive capella sua adunserit, pœnam quadraginta solidorum legalis monere Angliae fabricæ ecclesiæ metropolitanae Eboracenſis applicandorum solve re tencatur. Per hanc tamen constitutio nem huius, qui jurisdictionem episcopalem habeat, nolumus in aliquo præjudicium degenerari.

Jobannes Kemp.

Presbyteri vero non audient confessiones parochianorum vel capellorum in ecclesiis, in quibus divina celebrent, nisi in casibus a jure permisiss, sine licentia presidetum in ecclesiis suis petita & obtenta.

Georgius Nevill.

Et quia tam rectores, & vicarios, quam presbyteros parochiales parochianos suos ad confitendum passim admittere perpendiculariter, inter crima, tive enormia tive levia non distinguenter; cum tamen nonnullis casibus incurritur irregularitas; in aliis vero irregularitas licet nullatenus curratur, absolutione tamen sedi apostolice specialiter reservatur, & nonnunquam nobis permittitur seu conceditur absolutio in eisdem: majora crimina que nobis & primario nostro detinemus, in brevi, Deo dante, dilucide aperiemus, ut in casibus, in quibus absolutione pertinet ad nos, contentientes absolvamus; in aliis vero ad fedem apostolicam transmittamus eosdem pro absolutione, sicut convenit, obtainenda. Primus casus est in eo, qui peccat contra fidem. Secundus casus est in eo, qui peccat contra naturam, & maxime cum brutis. Tertius casus est in eo, qui peccat homicidio.

Council. General. Tom XXXV.

dium committendo. Quartus casus est in eo, qui peccat in Deum, vel aliquem sanctorum publice blasphemando. Quintus casus est in eo, qui peccat ecclesiam violenter frangendo, aut ecclesiasticas immunitates seu libertates violando. Sextus casus est incestum committendo. Septimus casus est adulterium notorum committendo. Octavus est falsum testimonium perhibendo, & sic perjurium committendo. Nonus est simoniam committendo. Decimus est tortilegium committendo. Undecimus est in illis, qui faciunt conjurations, & conspirationes contra prelatos suos. Duodecimus est incendium perpetrando. Decimustertius est votum licitum & honestum violando. Decimus quartus est in parentibus, qui liberos suos opprimunt. Decimus quintus est in his, qui sanctimoniales corrupti. Decimus sextus est in eo, qui in clericum vel personam religiosam quamcumque manus injectat violentas; vel cum possit, eos a violenta manu injectione non defendit; vel qui clericum invitum detinet, licet manum non immittat, & forte ponendo ei custodes, vel infra domum aliquam includendo. Decimus septimus est in eo, qui per se, vel per aliquem literas domini papæ falsaverit, sive hujusmodi falsarius fuerit, seu eos defendet. Decimus octavus est in eo, qui hujusmodi literis etiam ab alio falsatis scienter culus fuerit. Decimus nonus est in archidiaconis, decanis, plebanis, praepositis, canonicis, & aliis clericis personatus habentibus, necnon presbyteris, legem vel physicam audientibus, nisi infra duorum mensium spatium deficerint omnino. Vicimus est in eo, qui participat in crimine criminofo post crimen suum excommunicato a papa in divinis officiis. Vicimus primus est in eo, qui sponte & scienter participat cum excommunicato a papa in divinis officiis. Vicimus secundus est in eis, qui ecclesiis, sacerdotibus, & eorum possessionibus exactionem, seu onera indebita imponunt, nisi moniti deficerint. Vicimus tertius est in disfusariis publicis, & in his, qui ab eis oblationes recipiunt, vel qui eos ad ecclesiasticam sepulturam admittunt. Vicimus quartus est in illo, qui celebrat vel alias in ordine suo officia exercet, excommunicatus minori excommunicatione, vel suspensus, vel interdictus ab homine. Vicimus quintus est in clero, qui accedit ad judicium principis, contempto judice ecclesiastico. Vicimus sextus est in clero qui bigamiam contraxit. Vicimus septimus est in clero, non ordinato ministrante. Vicimus octavus est in clero per saltum promoto. Vicimus nonus est in illo, qui furtive ordines recepit. Tricesimus est, si quis se fecerit in eodem ordine iterum ordinari. Tricesimus primus est si quis se fecerit iterum baptizari. Tricesimus secundus est, si ad subversionem fidei adheserit hereticis, & in contemptum ecclesie ab eis esse fecerit ordinari. Tricesimus tertius est in ordinato extra quatuor tempora, vel alias illicite & ante dispensacionem obtentam ministrante. Tricesimus quartus est in suspensi, etiam a canone a divinis officiis.

O & sic

ANNO
CHRISTI
1518.

ANNO
CHRISTI
1518.

& in tuispenso divina celebrante, in casu, quo suminus pontifex sibi dispensationem reservat, ut in casu illius canonis qui incipit cum *eternis*: & in casu canonis qui incipit cum *medicinali*: quorum uterque est in concilio Lugdunen. Tricesimus quintus est in eo, qui excommunicatus ordinem suscepit. Tricesimus sextus est in illis, qui de domibus, maneriis, seu grangiis, vel locis aliis archiepiscoporum, episcoporum, vel aliarum personarum ecclesiasticarum contra ipsorum voluntatem, vel custodum rerum, earundem aliquid auferunt, vel consumunt, vel injuriose contrectant. Tricesimus septimus & ultimus est in illis, qui publice perpetraverunt delicta enormia, unde tota civitas, vel villa, vel patria movetur, pro quibus publica poenitentia fuerit loquenda. In his igitur excessibus & aliis, qui majores annumerantur, nobis vel poenitentiario nostro, præterquam in mortis articulo, mitti volumus delinquentem.

V. De verborum significacione.

Cum propter nimiam purgationem litium, quo ex subili ordinis judicarii observantia nonnunquam proveniens, solet esse litigantibus, maxime pauperibus onerosa, in jure communi statutum hat, quod in quibusdam casibus simpliciter, & de plano, & sine strepitu & figura judicii procedi valeat; ac in nostra provincia Eborum multe sunt ecclesiarum in fructibus sati abundantium exiles vicarie, quarum fructus, propter recessentem modo plusquam solito populi devotionem, earundem vicariis etiam ad vitam tenuem ducentam non sufficiunt, contra quos insuper, si propter augmentationem sue portionis coram locorum ordinariis agant, per rectores proprietariove ecclesiarum hujusmodi tota difficultates per exceptionum dilationumque dispendia opponuntur, quod a propolis eorum justis querelis propter inopiam & obtinendi in causa desperationem, ab initio penitus desistere compelluntur; praesentis concilii provida de liberatione statutus, quod de cetero sumarie, & de plano, & sine strepitu & figura judicii procedatur; adjicientes quod ordinarii locorum vicarios affirmantes se coram eisdem proprio juramento paupertatis onere nimium prægravatos, caufam augmentationis hujusmodi predicatorum vicariatum, suarum prosequentes in forma pauperum admittent, officium suum in hac parte gratis & liberaliter impendentes; nec non ab advocatis, procuratoribus, ceterisque officiis, & actorum scribis curiarum, consistoriorum suorum patrocinia, atque gratis impendi facientes, et liberaliter imperiti, talesque portiones hujusmodi vicariis assignare carent, quales pro fructibus & preventibus ecclesiarum rationabiliter suppeditare, & ad onera, quæ ad vicarios pertinere debent, viderint convenire; & quod non minor portio iassignetur alicui vicario, quam summa duodecim marcarum, si ad tantam summam totius ecclesie, cujus est vicaria

augmentanda, fructus integræ se extendent. Et ne locorum ordinarii praetextu difficultatis citandi proprietarios, & rectores hujusmodi, qui nonnunquam moram faciunt & trahunt extra dioeceses, in quibus constunt vicariz, de quorum augmentatione portionis quæstio veritut, sicut ab executione suorum officiorum quomodolibet impediti; ejus concilii auctoritate statutus, quod in causis augmentationum vicariarum predicatorum per citationes in ecclesiis illis, quarum rectores aut proprietarii extra dioecesim ordinari demandant citationem hujusmodi commorantur, aliquo die dominico vel festivo, cum major sive notabilis afferit populi multitudo, publice & personaliter acti. In quibus citationibus ad comparand. Ipsi citatis ad minus dentur triginta dies, praedictique rectores & proprietarii perinde arceantur ad comparendum, ac si essent per hujusmodi citationem personaliter apprehensi.

ANNO
CHRISTI
1518.

VI. De sententia excommunicationis.

VI. Williamus Grenfeld.

C Excommunicamus autem omnes illos, qui pacem regis & regni perturbare, aut libertates ecclesiasticas, & præcipue hujus sancte Ecclesie Eboracensis ecclesie infringe, aut possessiones ecclesiasticas invadere, aut ad bona ecclesiastica manus impias extendere præsumperint, in prejudicium ecclesiastice libertatis. Item illos, qui in beneficia ecclesiastica se intrudunt; & eos, qui per laicalem potestatem seu aliam violentiam ea detinent occupata. Illos, qui sequestra nostra violent, confimili sententia involventes. Eadem sententia innodamus omnes illos, qui mandata regia pro coercendis excommunicatis, a quibuslibet impetrata gratia, vel odio alicujus personæ, seu lucri causa exequi malitiose differunt vel omitteunt. Omnes eriam incendiarios, ecclesiarum factores, veneficos, & veneficas, & magicis incantationibus urentes & haec fieri procurantes, & qui immunitatem ecclesie violaverint, denunciamus excommunicationis sententiam incurrere ipso facto. Prohibemus autem, ne excommunicationis sententia in genere pro damnis vel injuriis proferatur, quotiens dignosci poterit, quis adversus quem habeat actionem, nisi evidens utilitas id exposcat. Excommunicamus autem omnes illos, qui odio vel lucri causa alii falso imponunt criminata, pro quibus mors, vel exilium, aut membrorum mutilatio, vel exhortatio, seu bonorum spoliatio sequi debeat, si judiciale convincantur. Qui autem ad diffamationem alterius quid proponit, quod mores sugillet, nisi hoc probare voluerit, canonicæ puniatur, & injuriam passo pro modop culpæ satisfacere compellatur.

CONSTITUTIONES EBORACENSES.

ANNO
CHRISTI
1518.

Thomas Savage.

Item, quod omnes & singuli, qui citationes, suspensiones, excommunicationes, vocationes, & mandata licita & honesta quorumcunque judicium ecclesiasticorum fieri, exequi, & observari impederint, impeditive fecerint, seu procuraverint, majoris excommunicationis sententiam incurant, & sine involuti ipso facto; & pro sic excommunicatis nominantur, & in specie in valvis ecclesiae cathedralis illius loci, vel ecclesia-

rum suarum parochialium, si illi tutus patet accessus; sin autem, in valvis ecclesiastrum aliarum parochialium vicinarum, ubi tute fieri poterit, in scriptis publicentur, & publice denuncientur, nulla alia monitione seu citatione aut processu judiciali prehabitatis.

ANNO
CHRISTI
1518.

Explicit opus super constitutiones provinciales Eboracenses.

ANNO
CHRISTI
1517.

CONCILIUM FLORENTINUM PROVINCIALE

Anno 1517. habitu[m], & sequenti 1518.

A Leone X. Pont. Max. confirmatum.

E P I S T O L A

Reverendissimi Julii de Medicis Sanctz Romanz ecclesiz vi-
ce cancellarii, & archiepiscopi Florentini,

Ad archidiaconum & canonicos ecclesia Florentina.

Superioribus diebus pro universalis morum correctione proque divini honoris aug-
mento, dum Florentinæ (sicut immeriti) præsumus ecclesiz, provinciale concilium in-
diximus & celebrari mandavimus juxta sacro-
rum canonum dispositionem; sperantes (ut
verum decet pastorem) sacro isti conventui,
quod literis nostris P. V. alias significavimus
interesse. Verum quia gravioribus san-
ctæ Romane ecclesie negotiis occupati, pro-
positum nostrum adimplere nequivimus, R.
P. V. & domino Petro Andreæ Gammare
vicario & locum tenenti nostro generali vi-
ces nostras demandavimus, ut vocato uni-
verso provincie clero, laudabile hoc sa-
luberrimumque institutum aggredieremini,
idque arguendo, increpando, ea quæ cor-
rectione digna reperirentur corrigendo,
plantando, evellendo, dissipando, ex animi
vestri sententia purificeretis. Quod a vobis
rite recteque impletum fuisse cum multo-
rum qui istinc ad nos venere relatu accep-
imus, tum & ipsi vidimus, dum constituta-
tiones ordinationesque, tanta maturitate
editas, tamq. morum instauracione ac Chri-
stianæ religionis augmento opportunas &
necessarias vicarius nobis representavit.
Quas quidem constitutiones sanctissimo D.N.
ipso, ut confirarentur, obtulimus. Isq. sta-
tim eas legendas & examinandas tradidit re-
verendissimis fratribus nostris, D. Dominico
de Jacobatis, & magistro Thomæ Gajetano,
viris omni cum humanarum, tum divinarum
rerum notitia insignibus, sanctæ Romane
ecclesie cardinalibus, qui maturo eas ex-
amine dispicientes, labores holce vestros,
sanctumque bene vivendi amorem in primis
laudantes, illas dignas esse retulerunt, quæ
apostolica sedis auctoritatem consequen-
terunt. Itaque factum est, sanctissimus pastor
gemino illas diplomate communicerit. Quas,
quia intendimus ab omnibus provincie no-
stræ subditis inviolabiliter observari, nec
jota aut epicem ex illis præteriti, P. V. in
Domino monemus &hortamur, ut eidem
vicario assistentes totis vtribus entamini,
quo ab omnibus observentur. Vosmet ipso
(sicut æquum parq. est) verbo simili & ope-
re ad eorum observationem paratos in pri-
mis ostendite. Ita enim sicut, ut cæteri, ve-
stro moniti exemplo, salubria hæc institu-

Bta libentius amplectantur.
Omnipotenti insuper Deo, S. D. N. no-
disque rem valde gratam, vobisq. tam lau-
dabilis instituti auctoriibus honorabilem fa-
cietis. Bene valete.

Roma ex apostolico palatio VIII. martii
MDXVIII.

Leo episcopus servus servorum Dei, ad
perpetuam rei memoriā. In apostoli-
ca dignitatis specula, licet immeriti, divi-
na disponente, clementia, constituti, ad ea
per quæ singuli Christi fideles ad bene bea-
teq. juxta canonum normam vivendum, ac
sanctorum patrum instituta observandum,
diviniq; cultus augmentandum inducuntur
operolis studiis intendimus, ut iis quæ pro-
pter ea provide facta comperimus, ut illibata
persistant apostolici muniminis adiuvimus fir-
mitatem. Accepimus siquidem quod alias
dilectus filius noster Julius tituli sancti Lau-
rentii in Damaso, presbyter cardinalis, sanctæ
Romane ecclesie vicecancellarius, qui
ecclesia Florentina ex concessione & di-
spensatione apostolica praefecte dinoſcitur,
provide attendens, quod a quinquaginta an-
nis citra archiepiscopi Florentini, qui ec-
clesia Florentina praefuerunt, raro in civil-
tate Floren. reſederunt; & propterea po-
poti civitatis & dioecesis Florentina, nec
non & totius provincie, velut oves erran-
tes, a recta bene vivendi norma ac semita
deviarunt, & laxatis habenis, ut eorum sta-
tui conveniebat, minime vixerunt; ac cu-
pient, ut vigilem decet pastorem, oves er-
rantes sibi commissas, ad rectam vivendi
normam, reducere, ac eorum animas deo
luciferasse posse, pro salutifera morum re-
formatione provinciale & synodale concil-
ium in dicta civitate Floren. celebrandum
E indixit, eodemque concilio inibi legitime
congregato nonnullæ salutiferae ad Dei lau-
demi editæ fuerunt constitutiones, salvo no-
stro & sedis apostolice beneplacito, quas
deinde in unum librum redactas idem Julius
cardinalis nobis exhibuit; nosque librum il-
lum duobus sanctæ Romane ecclesie cardi-
nalibus legendum & examinandum vive vo-
cis oraculo commisimus; & cum cardinales
ipsi nobis zeulerint constitutiones illas lau-
dabi-

ANNO CHRISTI 1517. **dabiles & ad morum observationem pluri-**
mum oportunas; ea propter motu proprio,
cujuscumque nobis super hoc oblate per-
missione instantiam, sed de nostra mera deli-
beratione, & ex certa nostra scientia ac de
apostolica potestatis plenitudo, constitui-
tiones & ordinationes predictas, in dīgo
libro contentas, & quarum tenores infi-
rius de verbo ad verbum annotari fecimus,
auctoritate apostolica tenore praesentium ap-
probamus, & confirmamus, ac presentis
scripti patrocinio communimus, cisque per-
petua & inviolabilis firmitatis robur adiici-
mus, supplemūque omnes & singulos, tam
juris quam facti defectos, siqui forsan inter-
venerunt in eisdem; ac constitutiones & or-
dinationes easdem per quoquemque cujusvis
dignitatis, status, gradus, & conditionis,
nobilitatis & præminentiae fuerint, observa-
ri debere decernimus atque mandamus. Non
obstantibus constitutionibus & ordinationi-
bustis apostolicis, ac dictarum civitatis, dioce-
sis & provinciæ, juramento, confirmatione
apostolica, vel quavis firmitate alia ro-
boratis statutis & consuetudinibus, privile-
giis quoque indultis & literis quibusvis per-
sonis cujuscumque dignitatis, status, gradus,
conditionis, nobilitatis & præminentiae exi-
stentibus, etiam cum quibusvis derogatoria-
rum derogatoriis, fortioribus, efficacioribus,
insolitis, etiam talibus, quod illis nullate-

ANNO
CHRISTI
1517

nus & non nisi sub certis inibi expressis mo-
do & forma derogari possit clausulis, irri-
tantibusque & aliis decretis, & cum mo-
tus proprii certæ scientie & potestatis ple-
nitudine similibus conceulis, confirmatis, ap-
probatis & iteratis vicibus innovatis, qui-
bis, etiam pro illorum sufficiente derogati-
one de illis eorumque totis tenoribus spe-
cialis, specifica, expressa, individua ac de
verbo ad verbum, non autem per genera-
les clausulas idem importantes, mentio seu
quævis alla expressio habenda, aut aliqua
exquisita forma servanda est, & illorum
tenores, praesentibus pro sufficienter expre-
satis & insertis habentes, illis alias in suo ro-
bore permanens, hoc casu dumtaxat spe-
cialiter & expresse, motu, scientia &
potestatis plenitudo predictis derogamus, ce-
terisque contrariis quibuscumque. Volumus
autem quod transumptis praesentium litera-
rum manu publici notarii subscriptis &
sigillo aliquo prelati munis eadem prorsus
fides adhibetur, que praesentibus adhibe-
retur, si illæ in iudicio vel extra essent exhibi-
te vel ostendit: tenor vero constitutionum,
& ordinationum earundem sequitur & est
talis.

Nota quod praesentes constitutiones fuerant
publicata in archiepiscopatu Florentia die
XII. Aprilis MDXVIII. Rogatus Ser. Joha-
nus Vannutus, notarius curia archiepisco-
palis.

CONSTITUTIONES SÆU ORDINATIONES

*Florentina synodi, anno ab incarnatione Dom. MDXVII. ad reverendiss. in Christo
 patris D. Iulii de Medicis, sacrosancta Romana ecclesia cardinalis vice cancel-*
larii dignissimi, necnon archiepiscopi Floren. meritis. convocationem per mul-
tas sessiones celebrata, Dico Leone X. pont. max. Christianam rempu-
blicam feliciter gubernante, in unum digesta ac disposita volumen per
K. D. Petrum Andream Cammarum de Cafalo Bon. prefati
reverendiss. archiepiscop. vicarium & locum tenentem ge-
neralem. Quam synodus insignes ex omni religione
Theologi & muli in utraque censura prudentes
viri confititi dictosq. suis celebrem
reddidere.

CAPUT I.

Quales esse debeant clericorum vestes, & qualis tonsura.

Considerentibus patribus in synodo, Episcopus exurgens, ita locutus est. Viri fratres qui Spiritu sancto duce in hunc locum convenitis, emendaturi vitia & ababus quæ provincie hujus nostræ populos a multis annis invaseré, tractaturiq. & discussuri multa pro orthodoxa religionis defensione, proq. factorum canonum observatione, eos quæ desuetudine sublatos excitando, paenarumque adjectione muniendo, operæ pretium facturos nos sitc arbitror si prius, quæ in nobis emendatione digna sunt emendaverimus, vitam, moreisque nostros correxerimus; ita enim sicut ut emendatorum animos spiritus ille divinus facile illabatur, ceteriq. exemplo ducti nostro statu-

corum ordinationumque synodalium jugo li-
 bester colla submittant: aliter nobis alios
 corrigeret voluntibus facile objiceretur. Me-
 dice cura respsum. Videtis, fratres mei aman-
 tissimi, quantum interius exteriusq. ipsa vi-
 vendi norma a majoribus nostris declinave-
 rimus; eo namque devenit est, ut ple-
 roq. pudeat clericalem portare habitum &
 tonsuram decentem: de ludis aurem, co-
 messationibus, ebrietatisbus, impudicitias pu-
 blice glorientur: de ceteris, sillo: nota sunt
 vobis omnia: haec in primis si placet ordi-
 nate, istis vestre inanum severitatis apponite.
 Universa synodus dicenti assensum pre-
 mulgavit, mandavitque omnibus observari.

A In primis namq. acceptavit & in tota Florentina provincia observari voluit constitutionem reverendiss. Cosmi dudum archiep. Floren. & contrafacentes ab ordinatis suis puniri; cuius quidem constitutionis tenor est.

" Cum regula; & infra; presenti constitutione statutimus quod omnes & singuli prelati & rectores ecclesiarum, & alii quicunque clerici & personae ecclesiastici 'cu'juscumque status, dignitatis, aut conditionis existant nostre civitatis & dioecesis Florentiae, continue habitum clericalem deferant & tonsuram suo ordinis & statut congruentem, videlicet quod religiosi habitum sue religionis apparetur deferant, & super aures condeantur cum tonsura rotunda, ita quod auris tota appareat discooperta. Coronas etiam reliquias clerici gestent desuper rafas & competentes; prelati & alii rectores ecclesiarum in fæderatio confituti, & omnes alii curam animalium habentes, & in civitate Florentia seu in castris & in locis Floren. dioecesis continue permanentes mantellum seu vestem talarem simul cum capitulo in sparsis continue gestent, & tonsuram decentem ferant; ita quod saltem extremitas inferior aurisapparet discooperta cum corona desuper rafa competenti, & nullus audeat gestare farset. eos (ut vulgo dicitur) scutulos extra hospitem, prout hodie communiter ferunt laici. Clerici autem in aliis minoribus ordinibus constituti tonsuram præstatam deferant cum corona competente. Vel tales talares continuo deferant nimia longitudo, vel brevitatem minime norandas, & tales propter quas laicis omnino distinctionem recipiant a viridi ac roseo colore & a clericis vestibus abhincant. Liceat tamen in dignitate constitutis doctotoribus atque canonicis deferre fuscum ex raso nigro, & infra. Si quis autem super iis aut aliquo predicationum culpabiliter exhibuerit, si constitutus fuerit in sacris pro vice qualibet, & qualibet forum in quibus contraspercerit in poenam duorum florenorum nostra cameræ solvendorum ipso jure incurrat: si in minoribus, clericale privilegium perdat, nisi si beneficiatus; tunc enim ut & careri puniatur.

C A P. II.

Ex se patet.

Constitutionem quoque a Clemente quinto in Vlennen. concilio editam cum suis preciosis acceptavit, & inviolabiliter observari mandavit, que habentur in Cle. in ti. de vit. & honest. cle.

C A P. III.

Et clerici deferant clausa indumenta vel subranas longas.

B **A** **NNO**
CHRISTI
1517.

Item omnibus clericis qualitercumque beneficiis aut habentibus curam animalium in tota provincia Florentia mandavit, ut quando sunt in civitatibus aut locis insignibus provincie Florentiae, ibique domicilium habent, clausa desuper ferant indumenta aut vestes inferiores (quas subranas vocant) ita longas & honestas, ut calligae aut diploides, etiam si exterius indumentum aperiat, nullatenus apparent; contrafacenti duorum ducatorum multam indixit.

C A P. IV.

Priuantur distributionibus qui tonsuram & habitum non detulerint.

C Et ut præmissa certius observentur precepit ab iis, qui quotidie in ecclesiis insignibus ubi multitudo populi convenit, declaravit canonicos, & capellanos collegiatar. Ecclesiæ eo ipso privatos esse distributionibus quotidianis, donec reperti fuerint inde sine habitu & tonsura decenti, mandando omnibus capitulis, collegiis, sindicis, camerariis, punctatoribus & aliis, ad quos spectat hojusmodi distributionum solutio, sub poena excommunicationis & floreni unius, ne praefatis sic sine habitu & tonsura incedentibus aliquas distributiones solvant; donec habitum & tonsuram, ut præmittitur, resumplerint, & continue per civitatem & in ecclesiis portaverint.

C A P. V.

Declarantur excommunicati qui certis qualibus coloribus habitum religiosi clausum deferunt.

Ad hæc exurgens venerabilis Abbas sarcum conventum ita assatus est: P. R. postquam P. vestre temeritatem eor. qui ordinis sui insignia gestare recusant, compescere inceperunt, unum explicabo, quod declarare erit, cum utile, tum necessarium ad evitandam animalium discrimina prius quam ad alia progrediantur. Ex nostris allarumque religionum fratribus quidam elationis spiritu inflati, querentes vagandi matrem, contra tenorem Bonifatianæ constitutionis est in c. 11. ne cler. vel mona. lib. sexto apostolica sedis beplacitatem, adeunt, petuntque licere sibi ad arctiorem fere religionem transferre. Idque facile (ut justum est) obtinent. Is vero mendacis ita in oraculo munimine securus ad abbatiæ alicui commendatam se confert, ubi nullus vel rarus, & is quidem sine obedientia & sine religione inhabitat monachus, ibique uno eodemque contextu habitum assumit, profitet novam religionem habitumque eundem dimittit, licentiam aliquid extra monasterium commorandi vestiri clericorum secularium habitu, dummodo gamiolam quan-

ANNO CHRISTI 1517. **A**dam sub diplode ferat, siveque venerabilis ille vir, suggestente diabolo, sub artioris discipline praetextu & regulari efficitur clericus secularis, vagus & apostaticus. Ego, patres mei, illum existimo excommunicatio sententia inmodum incidiisseque in canonem illum Bonifacii; manifesta enim & luce meridiana clarior est hujus mendacis apostatae scens. & scriptum est, fraude a dolo a iure poena sublevari neminem: hujus sacri conventus declarationem expecto.

Universa Synodus multis hinc inde addu-
ctis rationibus & argumentis declaravit ta-
les esse apostatas, & excommunicatos, & ut
excommunicatos ab omnibus vitari debere;
& ideo nullatenus ad animarum curam ad-
mittendos.

C A P. VI.

*Prohibentur clerici ab infamium conver-
satione & ab accessu ad monasteria.*

Et quia clericorum aliorumque religiosorum virorum conversatio debet esse honesta & laudabilis, prohibuit clericos & religiosos viros cum lenonibus, cynedis, mangoni- bus, meretricibus & aliis quibuscumque infamibus personis habitare, aut commercium, quodcumque habere, nisi in quantum expo- scit animarum salus vel alia probabili ne- cessitas; contrafacentem rotiens uno, flore- no ordinariorum fisco adicendo condenna- vit.

Item vetuit ad loca minus honesta acce-
dere; ideo repertum in lupanari in lib. XXV.
accidentem ad thermas seu stuphas vel ta-
bernam extra casum necessitatis in lib. V.
ut supra applicandis, condemnavit.

Item vetuit clericos & religiosos viros ac-
cedere ad monasteria monialium sine expres-
sa ordinariorum licentia sub poenis in capite de monialibus contentis.

C A P. VII.

*Privantur beneficiis alteriusque multan-
tur clerici concubinas aut suspectas
mulieres retinentes.*

Cum omnes clericos, praesertim in sacris ordinibus constitutos, ab omni carnis vicio abstinere deceat, quoscumque clericos & religiosos viros mulierem suspectam domi- teneentes eo ipso xxv. florenos auri inul- tam incurrisse declaravit. Et si sic convi- etum vel monitum, etiam semel tantum, per duos menses eam publice tenuisse consti- ret, declaravit cum omnibus beneficiis que obtinet eo ipso aliter non vocato conferre, & patronis praesentare & electoribus elige- re cum primum per ordinarium declaratum erit eum in praesentis constitutionis poenam incidisse. Et hoc secundum tenorem cuiusdam constitutionis recolenda memorie D. fratris Latini Hossieni, climi episcopi apo- stolicique sedis Legati; & alterius consti- tutionis reveren. Cosmi de Pacciis, contra tales concubinarios, & suspectarum mulie- rum detentores editarum & promulgata- rum; Quas ambas constitutiones cum suis

poenis acceptavit, & in tota Florentina, provincia observari mandavit iste sacer con- ventus. Iterum, repetita admonitione mo- nendo omnes clericos, hujusmodi fociarias seu concubinas tenentes, ut intra octo dies illas dimisise debeant, & a se proflus abje- cisse sub poenis antedictis. Publice aurem teneri hoc calu a clero mulierem suscep- tam declaravit, quando apud vicinos vel majorem eorum partem res erat nota.

ANNO CHRISTI 1517.

C A P. VIII.

Ex se pates.

Item precipit ne pueros suspectos & In- fames domi teneant, poenamque ordinarii sui arbitrio moderandam ex infamia & suspi- tionis qualitate voluit.

C A P. IX.

*Imponitur poena fornicatoribus, adulteris
& incestibus.*

Allorum quoque iminunditias luxuriasque ita compescendas ordinavit. Simplicis num- que fornicationis poenam esse voluit lib. xx.
nisi cum parochiana sua fornicatus fuerit; tunc enim in ducatis xxv. condemnavit.

Adulterii criminis convictum vel benefi- ciis privari vel in ducatis quinquaginta con- demnari voluit. Et si semel convictus iterum convincetur, eo ipso beneficiis privatus sit, & in vincula ad peragendam poenitentiam detrudatur.

Eos quos cum matre, sorore, moniali, aut filia spirituali, id est cuius confessionem audiverunt, rem carnaliter habuisse comitte- rit, beneficiis eo ipso privatos declaravit, atque ad perpetuo poenitentiam agendum in vinculis conficiendos, si plusquam temel id fecisse apparuerit. Simili quoque poena le- ziendos eos iudicavit, qui de crimen illo pessimo, propter quod velet ira Dei in fi- lios diffidentia, convicti fuerint.

D Pro aliis autem incestibus usq. ad quar- tum gradum indixit multam quinquaginta de- catorum.

C A P. X.

*Punitur clericus qui virginem, aut viduam,
aut etiam nupiam violaverit.*

Si clericus virginem stuprum violenter in- tulerit, beneficiis privetur, & eam cui vim intulit dotare cogatur, & si beneficiis car- ret, amplius in ducatis quinquaginta mul- tetur, pellaturque utroque calu a provin- cia quinquennio.

Sed si volentem virginem vitiaverit, eam dotare tencatur, condemneturque in ducatis xxv. & si quam viciarie de parochia sua erat, quinque annis exulet extra dioecesum proprium. Et quod de violento virginis stu- pro dictum est, id & de eo quod vidue, honeste aliquin vite, interficit intelligi voluit. ut pars scilicet illum poena sequatur, qui vidue tale stuprum violenter intulerit.

Sed si nupta violentiam intulerit eo ipso bene-

**ANNO CHRISTI
1517.** *beneficiis privatum vinculis perpetuo alligari decrevit.*

C A P. XI.

Clericus diffamatus quomodo se parget.

Si contigerit clericum adulterio aut stupro aut alio quopiam virtio diffamari, voluit ipsum, perinde ac si de crimine convictus esset, puniri, nisi se septem honestorum testium juramento purgaverit.

C A P. XII.

Contra clericos, lenones, goliardos, bifrisones, joculatores, tabernarios, & alia bugusmodi vetita exercentes.

Clericorum quotiens lenocinium exercuerit in ducatis vigintiquinque condemnavit.

Clericos qui buffonem, histrionem, goliardum, joculatorem, lenonem, mangonem publice agunt, si per annum aut tertio moniti artem illam ignominiosam exercuerint, eo ipso beneficiis & omni ecclesiastico privilegio (ut sacra Rom. pont. instituta decernunt) privatos esse declaravit, amplius quoque quotiens aliquid eorum fecerint, totoque X. florenorum poenam incurrisse voluit.

Tabernarii quoque, coriarii, macellarii, balnearii, id est balneo president, exercitium illis omnino interdixit, omnesque ex nunc quicquam eorum exercentes, ut intra XXX. dies peremptorios a tali exercitio defissant, monuit, alias omnes qui a presentis constituti promulgatione in aliquo præmisorum culpabilis reperi fuerint in ducatis XXV. condemnavit, & si per annum exercuerint, beneficiis privari voluit. Tabernariorum sane appellatione hoc casu comprehendendi declaravit, vendentes panem, vinum, carnes hominibus ut tunc edant & bibant. Vendere aut vinum amphoris, aut parvis vasis & ut vulgo dicitur, a biaſchi: Ita demum prohibuit, si ipsi ipsi emetint, ideo ut sic vendant, vel alias ita vendere que propriis aut ecclesiis agris collegent, nullatenus prohiberi decrevit, nisi ex tali venditione sequeretur scandalum, aut occasio maledicendi populo. Qui contrafecerit uno ducato multari voluit.

C A P. XIII.

Paniuntur clerici negotiatores & usurarii.

Post hec alter afflgens dixit: super vetitis clericorum ordinis exercitii pulchre habēnus, & ex sacerdotum canonum instituto per P. V. diffinitum est. At rurales quidam clerici a præmissis abstinentes non minorē clericali ordini injuriam afferunt, dum sacerularibus nimis sese negotiis impliqueant. Nundinas frequenter adeunt, ovium, bovum, alinarum, pororum, caparum, equorum, armamenta ducentes, opilionis, bubulci, agaponis, subulci, armentarii quandoque offi-

**ANNO
CHRISTI
1517.**

cio publice fungentes; contractus quoque inveniunt, emunt, vedunt, permunt, mendaciis, rixis, clamoribus omnia fora replete, usurarias quoque & simulatas quando possunt conventiones habent. Quod fit ut in curiis secularibus & ecclesiasticis eo quod a nundinis superest tempore pro reis excutiendis, libibusq. extricandis obversari oporteat, raro missas, rarius officium celebrant, de cura populi nihil misus. Quare & super lis P. V. aliquid declarare, & canonicas institutiones poenis veltris adjuvare necessarium arbitror.

Dicentem universa synodus laudavit, monuitque omnes clericos, ut intra mensem ab omni animalium, & quarumcumq. aliarum rerum negociatione caveant, alias clericos omnes qui post hac hujusmodi negotiacionibus intendere reperti fuerint in decem ducatis condemnavit, & si per annum ita perseveraverint beneficiis privari posse voluit.

Clericum autem de contractu usurario, aut simulato, aut in fraudem usurarum confessio, aut alias illicito conviūtum praeter restitutionem ad quam de jure tenetur, quoties id acciderit in ducatis X. puniri voluit. Et si acciderit, ut semel convincatur, eum beneficiis privari & ab officio suspendi voluit.

C A P. XIV.

Clerici fures qua poena afficiantur.

Clericorum quoque furta competere intendens, pro primo furto praeter legitimam restitutionem in ducatis X. condemnavit, pro secundo in XX. pro ulteriori beneficiis privari, & si postea se in profundum malorum demerserit, excommunicari, degradarii, & seculari corie tradi.

C A P. XV.

Ex se patet.

Simoniacos puniri mandavit, ut in loco suo dicetur. In puniendis quoque percutiobus falsariis, aliisque delinquentibus admonuit ordinarios esse diligentes, ut ferueant jura contra tales vindictam sumentia.

C A P. XVI.

Paniuntur qui personati incedunt, aut personatis ecclesiastica paramenta commodant.

Finierat sacer conventus quem de clericis sermonem facere intendebat, cum sic exceptit alius. R. P. contra clericos qui personati incedunt per urbem, effigiem Dei contra sacerdotum canonum instituta obumbrantes.

Item & in eos qui clericali obliti decoris mulieribus, coreis, pompisq. interfunt, quiq. ludis illicitis (que maxima turba est) operam dant, non est lex edita. Sed quid dicemus, non satis est ipsos personatos incedere, sed & aliis religiosos habitus & ecclesiastica paramenta commodant, quibus am-

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO CHRISTI
1517.
amici per urbem personati incedant, vel alias
secularium hominum pompas honorent. P. A
V. poenis suis talia heri vetent.

Item, & contra clericos arma deferentes,
hac constitutio; nosc enim arma clericorum
esse lacrimas & orationes.

Affessere omnes, statimque, ut sequitur, sta-
tuerunt, quoscunq. clericos & religiosos
viro qui personati incederent per urbem
vel aliis ita incedentibus, aut secularium
pompas, & festa honorantibus; planetas,
tunicellas, aut quæcunq. alia paramenta,
aut vasa ecclesiastica, aut etiam proprios
habitus commodaverint, eo ipso in ducatis
quinq. fabricæ sanctæ Reparatae, denuntato-
ri & ordinario æquis portionibus applican-
dis condemnavit. Eos autem qui personati
publice religiosorum habitum detulerint, ex-
communicatos esse decrevit.

C A P. XVII.

*Clerici prohibeantur arma portare sub
pannis bic annotatis.*

Contra clericos arma deferentes observa-
ri voluit in tota provincia Florentina con-
stitutiones reverendiss. Cosmi de Pacciis ar-
chiepiscopi Floren. cuius quidem tenor est.

Item statuimus, quod quicunque clericus,
regularis vel secularis, seu persona ec- C
clesiastica nobis subiecta quæcunq. de causa
arma porraverit per civitatem & dioecesum
Floren. absque nostra licentia speciali
vel nostri vicarii, nisi in itinere constitu-
ti, seu per loca suspecta contigerit eos
ire, pro vice qualibet, si de die fuerit,
in ducatis quinque pro qualibet armo-
rum genere offendibilium, defendibilium
in solidis quadraginta; si de nocte in flore-
nis decem auri sententialiter condemnat-
mus, arma perdant, & ipsorum premium
in usus pauperum per nos vel vicarium
nostrum convertatur.
Religiōs vero & seculares, qui poena
pecuniaria multari non possunt, per nos
vel vicarium nostrum carceri depentur,
prout justum fuerit visum, & arma per-
dant. Quorum premium convertatur, ut
superius est expressum.

C A P. XVIII.

*Accentur clerici a ludis, choreis, tabernis,
nocturnis conversationibus.*

Item contra clericos pulsantes, acceden-
tes ad choreas, cantus; contraque ludentes,
acceptavit, & in tota provincia observa-
ti voluit duas prefati Reve. Archiepiscopi
constitutiones, quarum tenor sequitur.

Item statuimus quod nullus clericus, re-
ligiosus vel secularis nostra jurisdictioni
subiectus ad choreas mulierum, vel ad
alios ludos ipsatum vadat, nec intersit
aliqua ratione. Nullus etiam ipsorum ta-
bernas ingredietur ad comedendum vel
bibendum, nisi in itinere constitutus.
Contrarium verb facientes in præmissis
vel aliquo præmissor. pro vice qualibet.

Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO CHRISTI
1517.
,, quorum quilibet possit esse accusator, in
,, uno floreno aureo nostræ camere exsolven-
do condemnatus existat, cùjus condemna-
tionis medietas sit denuntiatoris, & no-
men ejus in secreto teneat. & insuper
,, eis & cùilibet predictorum interdicimus
,, omnem ludum taxillorum. Idem preci-
,, pimus de ludo cartarum in omni loco.
Si autem alicubi luserint ad taxillos in-
,, quoconque ludo pro vice qualibet in flore-
,, nis auri x. nostræ camere exsolvendis con-
,, demnati existant, nec in domo cimiterio,
,, vel curia, seu alibi ludum retineant sub
,, pena consumi nostre camere exsolven-
,, da. Si vero aliquis eorum ludis alicubi
,, interfuerit supradictis, eos in ducatis quin-
,, que auri nostra camere exsolvendis len-
,, tentialiter condemnamus. Quorum conde-
,, mnationum quarta pars sit denuntiatoris,
,, & nomen ejus in secreto teneatur.

Item statuimus, quod quicunque cle-
ricus, vel aliqua persona ecclesiastica
quacunque de causa nobis subiecta inventa
fuerit de nocte, aut in hora suspecta, vel
loco cum personis suspectis, live etiam
aliquando per terram instrumenta musica
publice pulsare, vel cum eis cantare pre-
sumperit, pro qualibet vice in ducatis
duobus auti nostra camere exsolvendis
effectualiter condemnata exsistat.

C A P. XIX.

*Monentur omnes ut resideant in beneficiis, &
non residentes eo ipso privati decla-
ratur.*

Proposuit aliis: quanquam, P. R. a sacris
canonibus diffinitum sit, clericos debere in
propriis beneficiis residere, alias eisdem pri-
vari; tamen multi, de ordinariorum fortassis
negligentia securi, ecclesias suas dese-
runt, & ad alienas oves curandas se trans-
ferunt avaritia causa; plerique etiam de
ecclesiasticis fructibus impinguati otio domi
marcescent, de commissis sibi ovibus nihil,
Postquam eas lana spoliavere, curantes.
Quocirca P. V. huic perniciose occurrent
morbo, si omnes ad beneficiorum residen-
tiani præmissa monitione vocaverint, & e-
clapso monitionis tempore beneficia eo ipso
vacare judicaverint. Universi responderunt.
Placer.

Deinde sacra Synodus monuit, omnes cle-
ricos coiuscumque status, habentes benefi-
cia curata in tota provincia Florentina,
ut infra terminum trium mensium omnes
resedentur in beneficiis propriis; al-
lias eo termino (quem peremptori loco
assignavit) elapsò pronunciavit & declara-
vit omnia talia beneficia velut habita pro
derefecto vacare ipso iure, posseque per cum,
ad quem collatio spectat, conferri.

Voluit tamen in quibusdam casibus posse
per Vicarios absque vacationis periculo de-
serviri; quando beneficiatus de consensu or-
dinarii sui, ex omni cœla per ipsum ordi-
nariorum approbanda, ponere Vicarium in
dictis beneficiis. Alias autem prefati ordi-
narii licentia non accedente, nou residentem,
ut præmittitur, puniri vel in ducatis decero
condemnari.

P Cap.

ANNO
CHRISTI

1517. C A P. XX.

*Priuantur conjugati priuilegio clericali, nisi
habitum portaverint clericalem.*

Animadvertis quoque sancta synodus quantum obloquendi materiam tribuant secularibus hominibus illi, qui in seculo cum uxoribus, & liberis, clericali tamem sese pallio adversus secularem jurisdictionem protegere nituntur, sequendo canonice sanctionis instituta, statuit nullum clericum conjugatum posse defendi ab ordinario pro delictis excessibus suis, nisi per duos menses ante commissum excessum portaverit tonsuram, & habitum clericalem more aliorum clericorum non conjugorum, qui in Florentina provincia degunt. De mantellatis autem, pinzocheris & hujusmodi statuit, ut habeatur in titulo de foro competenti infra in ito volumine.

R U B R I C A

De multarum applicatione.

C A P. I.

*Multas in constitutionibus inficias in
pios usus esse convertendas.*

Exurgens in synodo reverendus archipresbyter Florentinus, dixit. Laudanda sunt, profecto, patres reverendi, que præterita synodo per P. V. super vita & moribus clericorum diffinita sunt, & credo meliora in dies dabit ite sacer conventus. Sed unum vos volo animadvertere, ex tam crebris multarum illationibus aliquam in vobis avaritie suspicionem generari posse apud subditorum animos, qui (ut est semper ad malum credulitatem proclivis hominum natura) fortasse dicent, haec non a caritatis zelo, sed a cupiditatis fonte educta retia, emissos laqueos ad corradiendas subditorum pecunias. Quod a mentibus vestris & si ego alienum esse cognoverim; tamen (nolitis omnes) nedum ab eo quod malum est, sed & ab eo quod mali speciem habet abstine-re oportere prælatos, ut ad boni eorum nominis odorem cæteri ad bene beateque vivendum accendantur. Ab hoc igitur infamie periculo exolvemini, si publice declaraveritis, vos manus vestras ab omni multarum emolumento excusuros.

Placuit sermo iste in auribus universæ syndicis, que iis primum auditis, statuit omnes multas, harum prætextu constitutionum exigendas, esse pauperum Iesu Christi, aut alterius pii operis vel loci, & in eorum usus erogari debere per ordinarios, exceptis aliquibus portionibus que quinque judicibus, ut ad executionem incitentur, vel accusatoribus, ut ad delicta detegenda animentur, speciali quadam ordinatione applicabuntur. Voluit tamen ex dictis pecuniis posse per ordinarios satisficer expensis, que occurrerent in paupere facinoroſo puniendo, & in depurandis ministris non consuetis pro justitiae conservatione, aut in vi-

ANNO
CHRISTI
1517.

sitando, synodum celebrando, solvendo stipendia notariorum, ut gratis in ordinariis servitium suum impendant; si tamen alias non erant consueti aliunde stipendum capere. Extra istos autem casus quicquam per ordinarios de predictis multis acceptum, alterius ergo erogatum fuerit, id totum restitu-tionis subjæcere, nullatenusque nisi ergo-atione prius in licitos usus facta absoluvi posse declaravit; homicidæ enim sunt, pau-rem alimentorum subtractione encantes.

Et ut res penitus sine suspitione proce-dadt, statuit per quilibet ordinarium teneri debere librum scorsum ab aliis ecclæscopalibus rationibus, in quo omnes penarum exactiones & distributiones speciali-ter describantur, ut postea tertio quoque anno in provinciali synodo datorum accep-torumque rationem exhibeant, quas condemnationum distributiones fieri voluit ab ordinariis consilio senioris alicuius ex canonicis ecclesiæ cathedralis, quem ordinarius deputaverit, ut ille apud Dcum & ho-mines sit fidelis dispensationis testis.

R U B R I C A

De constitutionibus.

C A P. I.

*Quod omnes clerici habeant presentes
constitutiones.*

Item, ut presentium ordinationum notitia ad omnes subditos transeat, præcepit omnibus prælatis & rectoribus ecclæiarum totius provincie, ut presentes constitutiones apud se habeant, & illis studeant, easque populis suis legant & declarent in partibus & capitulis necessariis; & rectores ecclæiarum qui penes se hæcæ constitutiones pon habuerint uno ducato condemnari vo-luit.

C A P. II.

*Constitutiones esse intelligendas ad
literam.*

Et ut malignantium cavillationes eviten-tur, constitutiones istas ut jacent, & ad literam intelligi voluit, exclusa omni interprætatione extensiva, vel etiam inten-siva, quam verba non designent.

C A P. III.

Quando constitutiones ligare inci-piant.

E presentes quoque constitutiones quatenus novæ sint aut disponendo, aut disposita-novis pœnis comprobando, a secundi mentis fine tantum a die promulgationis ligare vo-luit, alias autem statim.

C A P. IV.

ANNO
CHRISTI
1517.

*Qua sit concilii provincialis auctoritas
in statuendo.*

Et cum in synodo quereretur de adunato-
rum patrum in statuendo potestate, con-
clusum est, eos posse canonum dispositio-
nes paenit multipliciter suis vare.

Item, & que dubia sunt & in doctorum
opinionibus collocata ad alteram partem,
ut provincie moribus convenire videbatur,
interpretari & declarare; ita tamen ut sci-
rent interpretationes declarationesque suas
subditos tantum alligare, hosque nisi per
sedem apostolicam aliter declaratum aut in-
terpretatum fuerit. Sancte etenim atque
apostolice sedis, judicium in omnibus (si-
c ut decet) preponi semper voluit, & a-
perte protestata est tota synodus, omnes de-
ciones, declarationes, ordinationesque suas
sancte matris Ecclesie, & S. D. N. iudicio,
auctoritati & correctioni subiicie & sub-
iectas esse velle.

Qo circa ordinavit omnium synodalem
constitutionem confirmationem petendam
esse a sede apostolica; ita tamen ut ordi-
nariorum manus in dispensando, necessitat-
e aut honestate exigentibus, in causis
alias communis jure permisit, nullatenus li-
gatas esse intelligerentur.

R U B R I C A

De synodo provinciali & dioecesana deq.
visitatione per praedatos habendis.

C A P. I.

Dioecesana synodus singulis annis,
provinciale tercio quoque anno ce-
lebrari, omnesque clericos &
praedatos ad illam accede-
re oportere.

Dixit N. Abbas. Notum vobis esse exi-
stimo P. R. quanto studio antiqua patrum
decreta providerint concilia singulo quoque
anno in provinciis & dioecesiis celebrari
debere pro virtutum hæretumque extirpatione
proque morum reformatione, quod & san-
ctiss. D. nostrar. Leo X. papa in Later. concilio
nuper institutum renovavit, madavitque ter-
tio quoque anno saltem observari; videtis
enim qualis in moribus iacturam fecerit
christiana religio postquam ab hujus lauda-
bilis instituti observatione cessatum est.
Item, & quam necessaria sit praedatorum in
visitando diligentia, vestrum credo latere
neminem. Divino namque oraculo praeditum est:
Itende ad visitandas omnes gen-
tes. Igitur vestrarum partes esse iudico,
pro universalis omnium totius provincie ani-
marum salute, canonica hæc instituta re-
novare; & quia quasi desuetudine inumbera
ta sunt, omnibus ad memoriam reducere
ac inviolabiliter observari mandare.

Affessere omnes, & tota deinde synodus
ordinavit provinciale concilium tertio quo-
que anno tempore & die a reverendissimo

arciepiscopo Florentino pro finiendis con-
gregari debere, triduo taorum (nisi aliud
coram que tractanda erunt qualitas inafe-
rit) duraturum. Synodus autem dioecesa-
nam singulis annis in suis cathedralibus ec-
clesiis, seria quinta, que erit post Domini-
nicam in aliis, vel alio quod ordinariis
placuerit commodiori tempore convocari
mandavit. Suffraganeos autem, abbates &
alios praedatos non exemptos, qui invitati
ad provinciale concilium, legitima non
subsistente causa, per se vel per alium quan-
do necessitate suaderet, venire neglexerint
per sex menses ab officiis sui executiones
suspensos esse declaravit; quo ad exemptos
autem servari voluit constitutionem Latera-
nensis synodi in sessione decima. Plebanos
vero, priores, rectores, aut alios quoniodo-
cumque animarum curam habentes, qui ad
dioecesana synodus non venerint, eo ipso
unius floreni multam ipsius synodi expen-
sis adiiciendam incurrere volute.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. II.

Ex se patet.

A Synodo dioecesana nullum nisi licentia-
tum, & soluto prius cathedralico, recede-
re posse voluit, aliter recedentem in so-
lidis quadraginta condemnavit.

C A P. III.

Ordo qui in synodis obseruandus est.

In conciliis ac synodis habendis hunc man-
davit observari ordinem, ut ante diem con-
cilio vel synodo dictum omnibus cathedrali-
bus & collegatarum ecclesiarum capitulis,
necnon & religiosis virorum & monia-
lium collegiis, singulisq. prioribus, pleba-
nis, rectoribus, & aliis quibuscumque devo-
tis & religiosis viris injungatur, ut publica
& privata Deum omnipotentem oratione
& psalmitate. Duplicent, ut spiritum suum de coelis emitte-
re dignetur, qui mentes & corda patrum
in synodis adunatorum illuminet. Hic autem,
qua synodus inchoati debet, prius rogatio-
nes a clero habeantur circum ecclesiam. De-
inde incipiatur missa Spiritus sancti, & inter
missarum solemnia per praedatum vel alium
cui ipse mandaverit ad clerum habeatur
oratio. Finita autem missa, si per tempus li-
cuerit, legantur alta voce constitutiones; in
sequentibus postea diebus tractentur cause,
puniantur rei, sicut ordinationes, & alia
que secundum Deum expedire videbuntur.

C A P. IV.

Contra suscitantes rixas in synodo.

Excitantes in conciliis rixas aut tumultus,
eo ipso in ducatis tribus condemnato-
res esse voluit.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. V.

Tempora offendi, & quando quis in officando dicatur negligens.

De prelatis autem in visitando negligentesibus ita statuit: ut tertio quoque anno saltem parochias suas visitare teneantur praepati; alias praepati, qui triennio dicensis sua visitationem omiserit, negligentem reputari, & ejus statim negligentiam per eum ad quem de jure spectat absque alia monitione suppleri posse, incurrebat; omnia negligentis praepati, diffiniebat.

C A P. VI.

Visitator effringat ostia, quando ecclesia ingressi prohibetur.

Ordinarios visitantes ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium ostia valvasque effigero posse declaravit, quando sibi ecclesiarum aut hospiticiorum aditus indebet clauderentur.

C A P. VII.

Associantes pralatum visitantem baberi pro presentibus & interessentibus.

Item, & voluit ordinarios visitantes unum aut duos ex cathedralis ecclesie canonicos ducere per civitatem & diocesum, coram quibus omnia visitationis acta & gesta scribantur, & fiant. Archiepiscopum autem, si per se visitaverit, tres aut quatuor si videbitur; si per Vicarium unum aut duos ex canonice ecclesie Florentiae; Capellanos autem quod uoluerit, dummodo non exceedat numerum a canonibus taxatum, ducere posse statuit. Et ne officium suum cuiquam damnosum sit, omnes canonicos, capellanos, archiepisc. episcopum aut vicarios in visitando comitantes haberi pro presentibus & interessentibus divinis in ecclesiis suis cum plena omnium quotidian distributione, strenuarum, & quorumcumque extraordinariorum lucrorum perceptione, voluit.

C A P. VIII.

Onera expensarum inter visitatores partienda esse.

Item, ne subditu visitatione nimis graventur, utque partitum onus levius feratur, voluit omnes ecclesias visitatas, apud quas non hospitabitur visitator, conferre in sumptus ab ecclesia in hospitando visitatorem factos pro modo facultatum ipsius ecclesie conferentis, quas expensas visitantis arbitrio taxari placuit.

A C A P. IX.

Prohibet a visitatis quicquam ultra expensas accepit.

Sacrorum quoque canorum vestigiis inherendo, sub poena maledictionis aeternae praecepit omnibus visitatoribus, ne ultra legitimam procurationem, id est virtualia quicquam a visitatis exigant, & illis quoque non sint morosi; sed ea que sibi apponentur cum gratiarum actione suscipiant, nec plus apud visitatos, quam necesse sit, immoretur; omnia quam celerrime possunt expediant; & si calus astriorem indaginem requirens emeruerit, notarius illud adnotet, postea in civitate terminetur. Cendum quoque monuit, ne visitator venationibus aut aucupiis intenderet.

Posse tamen visitatorem reos punire, multas justas indicere, & ex illis notario & equorum vexationibus satisfacere voluit.

C A P. X.

Pralatus in visitando ducat notarium qui omnia conscribat.

Visitatorem ordinavit secum ducere notarium, qui ea que visitando geruntur, scribat, ecclesiarum qualitates necessitatisque adnotet, cui, ut praemissum est, ex instigendis multis falarium visitator exhibebit: Librum autem quo visitationis acta concribuntur in archivio publico ad perpetuam rei memoriam permanere voluit.

R U B R I C A.

De Deo glorioso ejusque sanctis verbo & opere honorandis.

C A P. I.

Acceptatur constitutio Lateranensis synodus contra blasphematores, ejusque tenor inferitur.

Quoniam in primis decet homines gloriosum Deum ejusque sanctos principia religione venerari; cumq. laudando quotidie magnificare & glorificare, sancta haec Florentina synodus in Spiritu sancto congregata animadvertisens, scelerata quorundam ora, in ipsum coeli & terrae cretorem, necnon unigenitum ejus filium, Dominum nostrum Jesum Christum, aliamque ejus genitricem, sanctosque alios ita passum aperiri, ut pleisque violentes sibi fortis atque animosi homines in populo vendicare, non prius id sequenti posse arbitrentur, quam si nutrita barba ad omne verbum Deo Christo, ejusque matre, aut sanctis maledicere, inq. eos verba contumelias plena effundere didicerint. Ut eorundem sceleratorum ora occulderet, divinamque a tanta maiestatem injuria liberaret, acceptavit, & in rota provincia publicari, publicataque observari mandavit constitutionem in Lateranensi concilio nuper editam per

CONCILIUM FLORENTINUM.

ANNO Leonem X. Pont. Max. Cuius quidem
CHRISTI constitutionis tenor est.

1517. Ad abolendam execrabilem blasphemiam, quæ in maximum divini nominis & sanctorum contemptum supra modum invaluit, statuimus & ordinamus, ut quicumque Deo palam seu publice maledixerit, contumeliosisque ac obsecnis verbis Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam virginem Mariam, eum genitricem, expresse blasphemaverit, si munus publicum jurisdictionem ve gesserit, perdat emolumenta trium menuium pro prima & secunda vice, dicti officii, si tertio deliquerit, illo eo ipso privatus existat.

Si clericus vel sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto hujusmodi fuerit convitus, etiam beneficiorum quæcumque que habuerit fructibus applicandis, ut infra, unius anni multetur, & hoc sit pro prima vice, qua blasphemus ita deliquerit. Pro secunda vero si ita deliquerit & convictus, ut praesertur, fuerit, si unicum habuerit beneficium eo privetur. Si autem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio ejus sceleris arguatut & convincatur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quæcumque habuerit eo ipso privatus existat: ad eaque ulterius retinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari & conferri possint.

Laicus vero blasphemans, si nobilis fuerit poena xxv. ducator. multetur, & pro secunda vice L. Fabricie Basilei principis apostolorum de urbe applicandum, & aliis, ut infra deducitur; pro tertia vero nobilitatem perdat. Si vero ignobilis ac plebeius fuerit, in carcерem detrudatur: quod si ultra duas vices publice blasphemans reprehensius fuerit, mitra infamia per integrum diem ante fores ecclesie principalis mitratus itare cogatur.

Si vero plures in hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carcerares, vel ad tritemes damnetur ad judicis deputati arbitrium; in foro autem conscientia nemo blasphemiae reus absque gravissima poenitentia severi confessoris arbitrio iuncta possit absolvi. Qui vero sanctos reliquos blasphemaverit, arbitrio trii judicis rationem personarum habituari, initius aliquanto puniri volumus.

Statuimus etiam ut seculares judices qui contra tales blasphemias convictos non animadverterint, eosque justis poenis minime afficerint, quantum in eis fuerit, quasi eidem eccleri obnoxii, eisdem quoque poenis subiiciantur. Qui vero in illis inquirendis puniendisque diligenter & severi fuerint, pro qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem multæ pecuniarie habeant. Quicumque vero blasphemantem audierint eum verbis acriter objurgare teneantur, si circa periculum suum id fieri posse contingat: cundem que deferre vel notificare apud judi-

ANNO
CHRISTI
1517.

cem ecclesiasticum seu secularis intra triduum debeant.

Quod si plures dictum blasphemantem simul audiverint, singuli eum accusare teneantur, nisi forte omnes convenirent ut unus pro cunctis tali fugatur officio.

Quos omnes, in virtute sanctæ obedientie hortamus & monemus in Domino, ut pro dixini nominis honore ac reverentia, in suis dominis ac terris premissa omnia servari, & exaltissime exequi mandent ac faciant, uberrimam ab ipso Deo tam boni ac pii operis mercedem habituiri, similemque annorum decem indulgentiam ab apostolica sede consecuturi cum tertia parte multæ qua dictus blasphemus plectetur, quotiens tale scelus puniendum curaverint. Quam quidem indulgentiam, & reliquam tertiam multæ partem accusatori, blasphemii nomen deferenti, similiter concedi & assignari volumus. Alius poenis contra hujusmodi blasphematos per facios canones expressis mitigominus in suo robore manentibus.

C A P. II.
Reservat ordinariis blasphematorum absolutiones, mandatque præcedentem constitutionem in parochiis publicari.

Utque magis præfatae constitutionis tenor obseretur, reservavit ordinariis absolutionem eorum, qui Deum aut sanctos publice blasphemaverint, mandavitque omnibus prioribus, plebanis, rectoribus, & vice-rectoribus ecclesiarum ut ter in anno infra missarum solemnia, festis diebus, quando populus est frequentior in ecclesia, legant & declarent hanc prefatam salubrem constitutionem sub unius ducati poena.

Item, ut eisdem ordinariis omnes publice blasphemantes denunciare teneantur sub eadem poena.

C A P. III.

Ne crucis aut sanctorum signa in locis immundis ponantur.

Item, quia factio seque ac ve bis divinam litudinis inaequalitatem, & quæ in imaginem sunt, in eum quem imago refert, facta esse dicuntur. Ordinavit ne quisquam ponat crucis aut alicujus sancti ligna in locis immundis vel in silicibus aut pavimentis, que hominum aut animalium pedibus terantur, poena ducatorum X. auti dominis octo pauperibusque Christi æqualiter applicandorum si laici, alias in pauperum ulus si clerici sint, pingere aut sculpere audeat

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. IV.

*Ponitur poena eorum qui eucaristiam,
Deo, aut sancto, imagines percus-
serint.*

Item, & omnes, qui diabolico furore ac-
censi crucifixi aut almae virginis imaginem
percusserint, aliave injuria affecerint in du-
catis centum; quarta Dominis octo, quar-
ta accusatori, quarta judicii exequenti;
quarta pauperibus Christi ex parte appli-
candis condemnavit, si laici sint & nobiles;
si ignobiles triennio mitra dehonitatus vi-
ni-
Bculis coerceri mandavit. Si clericis sint, be-
neficiis, si qua habent, privari, ab ordinum
executione suspendi; & si beneficiis careant,
ad ordinarii arbitrium multari, suspendi, &c.
in vinculis detrudi voluit.

Quod si sanctissimum eucharistie sacra-
mentum simili afficerint injuryia, illos ex-
communicatos illempque & majoribus, si
judicii videbitur, obnoxios poenis voluit,

C A P. V.

*Excommunicatis, beneficiis & bonis priuat,
aliiq. gravioribus poenis afficit apo-
statantes a fide.*

Eos autem qui diaboli aut alterius huma-
næ creature, aut propriæ temeritatis im-
pulsu (ut de nonnullis maleficiis & mulieri-
bus & viris auditum est) crucifixum aut
hostiam pedibus, a Christi fide apostatando,
calcaverint, confuerint, aut aliter Christum
abnegando injuryia affecerint, excommuni-
catos omnibusque officiis & beneficiis ecclæ-
siasticis ac secularibus, nec non bonis, ju-
ribus & actionibus quomodocunque compe-
tentibus eo ipso privatos, infames, intesta-
bileisque esse pernunciavit, inhabileisque ad
officia ac beneficia ecclesiastica usque ad
quartam generationem; ita tamen, ut si lai-
ci sint, eorum bona seculari fisco adjicantur,
et eisdem quoque, nisi cito resipuerint,
seculari tradendos curiæ judicavit.

C A P. VI.

*Contra fortilegos, maleficos, malvad-
as, & divinatores, contraq. esse
auxilium, consilium, aut fa-
vorem dantes meritis insurge-*
poens.

Ad hæc venerabilis quidam exurgens di-
xit: quantum studii ac diligentia impende-
rint primi illi patres in conventibus syno-
dique suis in eliminando penitusque ex-
tirpando a Christi religione magos, ariolos,
incantatores, augures, aruspices, fortilegos,
maleficos, elementorum adoratores, obser-
vatores, ceteraque a zabolio inventas su-
perstitiones, arteisque infandas, qui Toleta-
ni, Laudicensis, Carthaginensis, Aquirensis,
conciliorum, aliorumque sanctorum institu-
ta & ordinationes patrum legerit, facile in-
veniet. At nunc ista nullo prohibente ita-
passim exercentur; ita diabolicum hoc, ad-
Christianæ religionis pernitiem inven-

Atum virus serpat, ut pro furtis reperiendis,
proque sanitate habenda, prius fortilegos
incantatoresq. quam judices aut medicos con-
sulant, proque puellarum amore concilian-
do, aut pro sumenda de inimico vindicta,
ita maleficiis artibus alligantur, ut Christum
sanctamque ejus fidem abnegare, expellis
aut tacitis saltē foederibus dæmones ado-
rare fas, pliisque exitiment. Quocirca
opere precium facturas esse arbitros P. V.
statutis ordinationibusque suis ab omni-
bus provinciæ populi eliminare contenden-
t.

Universis placuit sermo.

Propterea detectabilem & sacrilegam hanc
corruptelam de Sanctorum patrum sen-
tentia a Florentinæ provinciæ limitibus a-
vertere desiderans iste sacerdōtis conventus,
monuit omnes fortilegos, incantatores,
magos, maleficos, augures, ariolos, quod-
cunque illicitum divinationis genus exer-
centes, stellarum aut elementorum quorun-
cumque adoratores, & ab eis auxiliū,
quomodolibet requirentes, ut infra XV. dies,
quos peremptorie assignavit, illaudabile hoc
& nefarium exercitii genus dereliquerit de-
beant. Alias, si quis postea in tota hac Flo-
rentina provincia convictus fuerit fortile-
gam aut magicam artem pro reperiendis
furtis, aut pro quavis re exercuisse, vel
maleficia seu malias fecisse, aut incantatio-
nibus, que cum denionum intocatione
hant, operam dedisse, aut lunam, stellas,
elementa, demonesque aut aliam creaturam
contra Sanctorum decreta patrum adorasse,
aut huiusmodi magis, fortilegis, malefi-
cos, incantatoribus, pro consilio, auxilio
que habendo participasse, si raro & non
antea convictus, liquidem clericus est, be-
neficiis si qua haber privatim; alias in duca-
tis L. multari, aut triennio vinculis arceri;
si laicus & nobilis in ducatis L. Dominis
octo pro tercia, accusatori pro tercia, pro
reliquo Christi pauperibus applicandis con-
demnari; si ignobilis mitra dehonitatu in e
provincia expelli statuit & ordinavit.

Et si semel de prædictis cum expedita de-
monum invocatione convictum, iterum re-
labi contigerit, velut incorrigibilem &
apostatam seculari tradendum curiæ, ut de-
betis suppliciis afficiatur, judicavit.

Item, & ipsas maleficas, que maleficiis
suis alicui mortem aut membra debilitati-
onem aut jugem & non sanabilem ægritudi-
nem attulerunt, aut pueros fascinaverunt,
etiam si alias convictæ non fuerint, dum-
modo artem illam diabolicam per annum
exercuerint, seculari tradendas curiæ pro-
nunciavit cum primum semel convictæ tuut.

C A P. VII.

Contra clericos qui sacramenta maleficiis impartunt.

Clericum quoque qui eucharistiam aut a-
lia sacramenta maleficiis dederit, vel eis
imagines aut scripta benedixerit, baptiza-
verite, beneficis privatim, & amplius in
ducatis quinquaginta condemnari voluit.

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHRISTI
1517.

R U B R I C A

De festorum dierum observatione.

C A P. I.

Punit ruralia exercentes festivis diebus, excepto necessitas causa.

Non potuit cano synodus, pro divina maiestatis, sanctorumque ejus honore sollicita, non dampnare execrabilē corruptelam nonnullorum, qui festis diebus passim mechanicas exercent artos, & negotiantur, non sine magno catholica religionis opprobrio. Quocirca rusticis omnes & quoscumq; alios qui festis diebus araverint, feminaverint, ligonizaverint, agrosve aliter soderint, boves junxerint vchendi gratia, grainum, vimnum, oleum, ligna, mercenariae alias asportaverint, in ducatis duobus, iquarta accusatori, quarta judici exequenti, quarta Dominis octo (si laici sine) reliqua Christi pauperibus applicandis. Declaravit tamen bello aut aliis imminentibus periculis ex parochiani sui consilio (si adsit) eisdem posse frumenta ceterosque fructus colligere, ad tuta loca vahere hęc & alienaria supellestilia, cum necessitas legi minime subdatur.

C A P. II.

Puniuntur quoque artifices, & alii venientes festivis diebus aliud quam esculenta & pocula.

Simili quoque poena artifices facili voluit, qui Deo ac sanctorum festa inhonoraverint. Item, & eos qui ex inolita corruptela cartas, gladios, vase, & plerunque res surri virtio subjectas eisdem festivis diebus vendere non erubescunt. Vendentes tamen esculenta ob pauperum utilitatem istis poenis subiungere noluit, dummodo prius misericordiam audiant, ut ex precepto tenentur.

C A P. III.

Compescitur insolentia ciurmatorum necessant aut videntur dum divina celebrantur.

Circulatorum quoque, prestigatorum, pharmacopolarum, & aliorum quos communis nomine ciurmatores vocamus, pernitiosa garrulitas eo usque processit, ut dum divina in ecclesiis celebrantur, ipsi publice in plateis cantent, ita ut populus, nugarum avidissimus, ipsis cantentibus a divinorum auditione retrahatur. Quare vetuit sancta synodus hujatmodi homines, dum divina in ecclesiis celebrantur, cantare, vendere, aut quidquam aliud, quo populum detineant, facere, poena unius diei, Christi pauperibus & accusatori pro parte applicandi.

ANNO
CHRISTI
1517.

Prohibet saltations, sonor, & lusus, dum divina celebrantur.

In comitatu quidam festivo tempore ad ecclesias accedentes, dum divina celebrantur, saltant, ludunt, sonant, ita ut & divina strepitu concurbent, aliosque ab ipsorum audiione avertant. Que ne deinceps fieri contingant, verule omnes, dum missarum solemnia celebrantur, saltare, sonare, aut canere, nisi id fieret in ecclesia pro Sacramento honorando, & contraficienes in libris tribus, ex parte accusatori, parte judici exequenti applicandis, condemnavit. Post Missarum autem solemnia non vetuit ipius pro more saltare, sonare, aut canere, modo id non fiat in ecclesia aut locis sacris, vel quando vesperae celebrantur prope eccleiam trecentis passibus, aliter enim vesperarum officia perturbarent.

C A P. V.

Prohibet eos qui ludicris & obscenis rebus, divina scripture testimonis abutuntur.

Non minorem Deo ejusque orthodoxe Religioni contumeliam afferit perdita nonnullorum audacia, qui ex sacramentis rebus que fidelis, jocorum ac risus argumenta querunt. Nonnulli enim turpes de amore sermones in commissationibus tripudiisque habent, invocando divinae legis testimonia adducendo, alia que signa faciendo, more corrum, qui in ecclesiis verbum Dei populo enunciant. Quidam vero de lupo capra missam se dicere pollicentur, alias plenis buccis credo Margutii publice intonat; alias poenitentia sacramentum deridens publice confitetur, delictaque pro auditorum risu excitando maxima commemorat cum sanctorum nominum abuione. Quo circa sancta synodus, de Christiane religionis honore sollicita, omnes homines, qui in futurum talia dixerint, aut aliter quoniadocunque jocosis ridiculisque rebus, faciorum aut divinae legis nomina miscuerint, seu talia discaverint, scripserint, impellerint, aut dictata, ad impresa vendiderint, quotiens id fecerint, in ducatis quinque condemnavit, quorum quartam accusatori, quartam judici exequenti, reliquum pauperibus Christi applicari voluit. Et si clericus id fecisse convincetur, gravior illum (ut judici videbitur) poena expectet.

C A P. VI.

Per se patet.

Item, mandavit omnibus celebrantibus in comitatu, ut crebro moneant parochianos suos sub excommunicationis poena ne arma deferant in ecclesia, aut ea deponant juxta valvas ecclesie, experimento namque compertum est, ob armorum vicinorum communitatem homicidia & cedes in ecclesia suisse perpetrata.

ANNO
CHRISTI
1517.

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. VII.

*No celebretur in locis fraternitatum:
dum in principali ecclesia celebre-*

*Abusus quoque indelevit maximus apud
istas laicorum fraternitatem, ut illis festivis
diebus convenientes, reliktis principaliori-
bus ecclesiis, ea hora, qua in illis missa
cantantur, ipsi & suas aperiant sinagogas,
cantentq; sua populo officia, itaque ecclæ-
sie populi multitudine subtrahatur. Cui vo-
lens morbo occurtere sancta synodus, pra-
cepit omnibus hujusmodi fraternitatum go-
bernatoribus, sindicis & capellani, he, dum
principalis missa in ecclesia, in cuius pa-
rochia vel ambitu est dictarum fraternita-
rum oratorium, legitur, aut cantatur, ipsi
audeant missam aut aliquid aliud officium
cantare, aut cantari vel alter celebrari fa-
cere. Contrafacientes autem duobus ducatis
multari voluit; & si non desisterint,
excommunicari.*

R U B R I C A

De celebratione missarum anniver-
sariorum, deque sacramentis
honorandis.

C A P. I.

*Es non celebretur in locis ubi dormitur
vel ulter immundis, etiam quando
altare portatile est ex privi-
legio concessum.*

Quam munda quamque honesta debeat
esse loca ubi divina celebrantur, & preci-
pue ubi glorioissimum illud eucharistia sa-
craumentum conficitur, divina & canonica
edocent instituta. Scriptum est enim: *Vi-
de me offeras holocasta tua in omni loco;*
nunc autem in Florentina provincia inva-
luit corruptela, ut in domibus prophanis,
incameris ubi dormitur, matrimonialia exer-
centur, luditur, aliaq; corporis necessaria
veraguntur, passim celebretur.

Prolinde sancta synodos, volens a tanta
sacramentum irreverentia vindicare, pra-
cepit omnibus sacerdotibus ne ulterius ce-
lebrent missas in locis non Deo sacratis,
nisi ex speciali sedis apostolica vel ordina-
tiorum induito sit aliquibus concessum al-
tare portatile, & tunc, quoniam hujusmo-
di concessiones hac adiecta conditione dan-
tur, ut celebretur in locis congruis & ho-
nestis, declaravit loca congrua esse orato-
ria privata vel loca in domibus munda, ubi
non dormiatur, nec aliud exercitatur, pro-
pter quod locus sit minus decens, ubi tan-
tum sacramentum conficiatur. Celebrantes
autem contra præfatae constitutionis teno-
rem uno ducato condemnavit, partem ac-
cusatori, partem Christi pauperibus appli-
cando.

A C A P. II.

*Ut missa devote celebretur, & prius re-
videatur.*

Item, ad tollendum abusum nonnullorum
clericorum, qui tanta Indevotione missas ce-
lebrant, ut accedentes ad altare jocula-
ris potius speciem præferre videantur,
missamque ita ex abrupto & inpremedita-
ti auspicentur, ut tum irreverentia, tum er-
roribus, quos improvise legendo committ-
tunt, populo divina mysteria contemptibi-
lia reddant, sintque magno devotis menti-
bus scandalo; præcepit omnibus sacerdo-
tibus in virtute sanctæ obedientie, ut cele-
bratur, missam private legant, suisque ad-
notent signis, priusquam ad altare accedant.
Deinde ad altare accedentes non prius con-
fessionem incipiunt, quam ante illud gehua
devote flexerint; postea vero ea qua decet
reverentia a principio usque ad finem sacra
mysteria peragant. Ad que omnia ut faci-
lius invitentur, omnibus missam, ut præ-
mittitur, antequam ad altare accedant le-
gentibus, & cum præmissa reverentia ce-
lebrantibus XL. die remissionem de in-
junctis poenitentiis concedit; contrafacien-
tesque ordinariorum arbitrio puniri voluit.

C A P. III.

De se patet.

Item, clericum qui bis in die celebrev-
el, exceptis casibus a jure permisis, in-
ducatis quinque ordinariorum filio appli-
candis condemnavit.

C A P. IV.

*Contra celebrantes missas mortuas, aut
mortuorum festivis diebus.*

Clericos, qui avaritie & cupiditatis vicio
laborantes Dominicis, & aliis festivis die-
bus populos currenti missa fraudantes mor-
tuorum anniversaria celebrant, ducatis duo-
bus quoties id fecerint condemnavit.

C A P. V.

*Quibus temporibus non licet ad alie-
nas ecclesias accedere pro anni-
versariis mortuorum cele-
brandis.*

Ad anniversaria quoque seu mortuorum
officia in alienis ecclesiis celebranda veruit
synodus rurales ecclesiarum rectores acce-
dere a Dominica de passione usque ad osta-
vam resurrectionis. Voluit enim facris hisce-
diebus rectores ovium suarum curæ intende-
re; propterea moneant parochianos suos:
ut anniversaria sua celebrari faciant in sa-
crauti jejus principio. Contrarium facien-
tes uno ducato multari voluit, nisi in ec-
clesia sua relinquenter, qui injunctum libi-
onus completerent.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1517.

CONCILIUM FLORENTINUM.

241

C A P. VI.

ANNO
CHRISTI
1517.

Non licere diebus festis proprias eccleras deferre nisi certis casibus.

Inolitam confuetudinem ut sacerdotes propriae parochias deferentes festis diebus ad alias eccleras, ut earum festa honorent, celebrandi causa conferant, ut potest animabus perniciem tollere intendoens haec sancta synodus, praecepit omnibus ecclesiarum rectoribus & vice restoribus, ne Dominicus aut aliis festis diebus eccleras sibi commissas sine missa relinquent hoc vel alio praetextu, nisi accesserint ad plebem vel aliquam ecclesiam de plebano non distante ultra unum militare & non habentem flumen in medio; ita ut verisimiliter populus suus possit ad ecclesiam honoratam vel aliam vicinam accedere, inibique audire missam; contrarium facientes in libris quinque condemnavit, quarum partem accusatori, partem judicii exequenti adiici voluit.

C A P. VII.

Multantur qui eucaristiam aut alia sacramenta indecenter tenuerunt.

Ut juxta sacrorum canonum dispositio nem sanctissimum Eucharistie sacramentum debita, vel ea saltet qua possunt reverentia custodiant, sacerdotes qui Eucharistiam in loco aut vase indecenti & imundo tenerunt, aut sine lumine & sine clausura in ecclesia, & extra ecclesiam sine lumine & tintinnabulo, quando acciderit illud defteri ad agrotos, in libris X. accusatori & iudici exequenti aequaliter applicandis condemnavit.

Eadem quoque pena feriri voluit tenentes aquam baptismatis in loco indecenti & sine clausura. Item & tenentes oleum sanctum, Crisma & sacerdotum reliquias in locis apertis & non decentibus. Constat enim multoties a maleficio dirisque hominibus illa fuisse ob sacerdotum negligentiam subtracta.

C A P. VIII.

Contra illos, qui celebrant in vasis lignis fractis, aut folidis; item & super lapidibus fractis aut corporalibus immundis.

Multi sacerdotes, principue rurales, celebrando aliquoties utuntur calicibus fractis, ut rubigine ita consumptis & folidis, ut praeter nauseam, quam celebranti movere pollunt, aliquas sacramenti reliquias semper retineant. Quare sancta synodus periculam istorum cupiens emendare negligentiam, sacerdotes calicibus ruptis, rubigine notatis, folidis, ligneis celebrantes, quoties id fecerint in lib. X. condemnavit. Et si calicis fractura sit notabilis, ita ut de facili sacramentum spargi possit in duabus quinque.

Council. General. Tom. XXXV.

A Simili quoque ducti negligentia muri celebrant super alteribus, quorum lapides amoti, aut fractio consecrationis sigillo excretati sunt. Ideo super iis excretatis lapidibus celebrantes iu ducatis tribus condonavit, eos quoque qui corporalibus aut paraculatoris immundis aut sine debito tabularum numero celebaverint in libris quaque.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. IX.

Celebrans ex induito in aliena parochia a lignibus abstinerre debeat.

Item vetuit omnes celebrantes in oratoriis privatis aut publicis infra limites parochiae alterius pulsare campanas pro populo adunando, cauiciale festa, colligere oblationes, vendere candelas, sacramenta conferre, aut quicquam aliud facere in parochialis eccliesie prejudicium, nisi speciali aliquo jure muniantur, seclusus facientes in lib. quinque condemnavit, & ad restitutionem emolumenti inde percepti rectori parochiae faciendum.

C A P. X.

Omnes oblationes irregulariter pertinere ad principalem eccliesia rectorem.

Item ad collendam scandali & rixae materiam, statuit & ordinavit praefata synodus omnes oblationes consistentes in cera laborata vel non laborata, frumento, bladiis, pane, vino, oleo, & caseo, pannis laneis, laneis, vel alii quibuscumque rebus, que quoquomodo fierent in qualibet parte eccliesie & cimiterii, aut eius pertinentiarum spectare & pertinere ad eccliesiam & Rectorem ejus, nisi privilegio aut alio speciali jure alteri competere dignoscatur.

R U B R I C A.

De ecclesiis reparandis deque eorum operariis & fraternitatibus apud eas consistentibus.

C A P. I.

Decernitur tertiam partem reddituum eccliarum esse hypothecatum pro reparacione, & aliis eccliarum necessitatibus, & exceptis non nullis casus.

Quoniam divini cultus honor maxime conservatur in templis, oratoriis, aliisque sacrificio & orationibus deputatis locis, statuit & ordinavit sancta synodus tertiam partem reddituum eccliarum esse hypothecatum pro reparacione atque inserviatione earum. Item quod pro ornamentis, calicibus, libriss, atque aliis ad divinum cultum spectantibus, quando aliquo eorum indigent, posseque hujusmodi fructus per ordinarios auctoritate propria capi & con-

Q. Verte

CONCILIO FLORENTINUM.

243

ANNO
CHRISTI
1517.

veri in reparationem aut operatus, & alias prefatas necessitates, quando rector beneficii monitus per annum sicut negligens in dicta reparatione facienda aut in prefatis necessitatibus occurreret. Quod ita sane intelligi voluit, quando duas partes reddituum, que superstant, sunt sufficietes ad subserviendum rectorem vel alium qui loco eius ecclesie deserviat. Vivere enim in primis debent qui altari servient de ecclesie redditibus; & si nihil ultra superest, parochiani vel patroni ecclesie omnis hoc subire cogantur per ordinarium. Eo quoque casu, quo quis per plures annos ecclesie ruinose redditus perceperit, si ecclesia ultra viatum deservientis abundat, nec potest tertia reddituum parte reparari, ordinarius possit dimidiam fructuum in ecclesie reparationem convertere.

De ecclesiis tantum, que in plerisque provinciis locis operarios habent, qui in ecclesia fabrica curam gerunt, intelligi noluit presentem constitutionem, si opere redditus ad hoc sufficiunt.

C A P. II.

*Ut operariis ecclesiarum idonee caveant
in manibus ordinariorum, usque
juxta modum hic traditum
rationes reddant.*

Et ut isti operarii laici sint diligenteres & sollicitiores ad exponendos redditus ad hujusmodi reparationem destinatos, statuit,

Quod operarii ecclesiarum vel aliorum locorum rotius provinciae Florentiae, infra X. dies a die quo elegeruntur, vel alio modo creati in operarios debeant in manibus ordinarii sui idoneam prestatre cautionem de ratione reddenda in fine cujuslibet anni, qua infra dictum tempus cautione non praesita ipso jure sine, & esse intelligantur eo officio privati, alliq. similiter qui cautionem praestent eligantur. Quorum operariorum rationis redditio in fine cujuslibet anni fieri debeat in presentia rectoris ecclesie vel eius viceregantis infra mensem a die finis officii, & si aliquid residui in eorum manibus vel in possic debitorum quod exactum non esset, remaneret, possint, & debeant per locorum ordinarios, etiam ad instantiam rectori ecclesie vel vicegerenti, prefatorum vel operariorum novorum infra unum alium mensem a die finis mensis praefati ad exponendum & expondendum praefatam quantitatem in reparationem ecclesie vel in ornamenta, & alias eius necessitates, prout videbitur & placebit prefatis dominis operariis; alias dicto termino duorum mensium elapsa voluit dicta synodus per rectores & vicegerentes prefatos posse cogi dictos operarios & debitores ad reddendum rationem administrationis temporis sui, & ad dandum & tradendum eisdem rectoribus & vicerectoribus omnia residua penes eosdem operarios & debitores remanentia. Qui similiter rectores & vicerectores teneantur expendere prefata residua infra tres menses in necessitatibus dictae ecclesie, requisito tamen ope-

244

ANNO
CHRISTI
1517.

rariorum prefatorum consilio, & expendo in illis necessitatibus, in quibus operarii expendere tenabantur. Quam quidem constitutionem sancta synodus declaravit habere locum in omnibus operibus ruralibus, ubi tales excessus maxime sequantur.

C A P. III.

*Extendit precedentem constitutionem ad
administrantes bona societatum.*

Idem quoque statuit observari quoad cautionem praestandam ab omnibus capitaneis, gubernatoribus camerariis, & aliis quibus cunque administrantibus bona societatum, sive fraternalium habentium bona propria vel redditus speciales, & subjectarum ordinariorum iurisdictioni, ut & ipsi intra dictum tempus idoneam cautionem de recte administrando praestare debeant in manibus ordinariis sub poenis ante dictis, & ea quae exponere tenerentur in reparationem vel necessitatem ecclesie similiiter consignasse debeant rectoribus ecclesiarum, quando essent negligentes in ea expendendo, ut de operariis dictum est.

R U B R I C A

*C De poenitentiis, & remissionibus, &
quaestoribus.*

C A P. I.

*Non esse admittendos aliquos ad confessio-
nes audiendas sine ordinariorum
licentia.*

Dixit venerabilis N. P. R. Poenitentia sacramentum (ut probe noslis omnes) est secunda naufragii tabula in populo Charliano, illudque quo reges & principes, ne dum populi sacerdotum iudicio colla submittere non designantur, divini profecto iuris inventum. Sed quid dicam? tales hodie poenitentia judices aliquando eliguntur, vii indicti, cupidi, prius conscientium crumenas quam conscientias examinantes, sine charitate, sine zelo, ut nisi per P. V. celeri remedio succurratur, tam salubre, tamque necessarium sacramentum a plerisque contemptum iri videbimus. Video immo plerisque sine poenitentia & sine communione mensum & annorum spatio degere. Quodam autem ut confiteantur, extremum sacri, jejuniū expedire, tamque eodem contextu & errata confiteri & communionem accipere, nulla præmissa aut opere aut lachrimarum (ut sancti canones experti) satisfactione. Quosdam vero a non suis sacerdotibus ligari aut absolviri procurare. Quare P. R. statutis ordinationibusque vestris tantæ canonum, transgressioni occurrit.

E responderunt universi placere ut isti abusus tollerentur, & ideo sancta synodus statuit ut nullus de cetero admittatur ad confessiones audiendas in tota provincia Florentina, nisi de licentia ordinarii sui. Quibus ordinariis sub eterna maledictionis intermissione præcepit, ut sint diligentes in co-

ANNO 1517. **Capituli** cognoscenda ejus, qui confessionibus audientis deputatur, sufficientia; aliter autem sine praefatorum ordinariorum licentia assumentes, atque assumpcio excommunicationis sententiam incurserunt declaravit.

C A P. II.

Ut confessores, qui poenitentiales canones ignoraverint, reprobentur.

Item, animadveriens sancta synodus quod licet hodie omnes poenitentiae sine arbitrio, ita ut in dandis illis non oporteat sacerdotem sequi illorum antiquorum canonum rigorem; tamen sacerdos est iudex & arbitrator, unde debet illis canonibus, si non in quantitate, sicut in qualitate poenae adhaerere quantum potest. Quo circa praecepit omnibus audiendarum confessionum curiam habentibus in virtute sancte obedientie, ut edificant canones poenitentiales, de quibus habetur mentio apud Doctores in summis suis, ut sciens illos posita sapienter & discrete moderati secundum circumstantias peccati, & contritionis qualitatem; alias excludenti canonum notitiam non habentes, ut insufficientes reprobare voluit. Mandavit igitur omnibus confessionum auditoribus, ut aliquam summam apud se habeant vulgarem vel Latinam, cui studeant sub poena ordinarii arbitrio moderanda.

C A P. III.

Ex se patet.

Confessores quoq. qui confessi sibi peccata signo aut verbo prodiderint, qui cum ea cuius confessionem audiunt quicquam inhoneste turpiterve egerint, aut eam ad lasciviam & inhonestam perpetranda fuserint, beneficiis officiisque eo ipso suspensos, privatos perpetuisque addictos vinculis declaravit.

C A P. IV.

Laicos & clericos a propriis parochianis absolvendos esse.

Damnavit quoque synodus corruptelam nonnullorum clericorum & religiosorum, qui sibi confessores pro arbitrio eligunt. Declaravit enim eos parochiano suo subesse, & ab eo ligari ac absolvi debere, sicut & ceteri parochiani.

Eos autem presbyteros qui ausu temerario parochianos alienos sine licentia parochiani proprii absolvere presumperint in libels decem condemnavit.

C A P. V.

Monitus babenda per rectores ecclesiarum.

Monuit sacerdotes ut sine diligenter in exhortando populos ad poenitentiam & euangelisticum sacramentum, reducendo ad memoriam dispositionem c. omnis utriusque

ANNO 1517. **Item**, in admonendo parochianos, ut confiteantur ante hebdomadam sanctam, protestando & comminando se ut post dominicam in palinis non audiantur.

C A P. VI.

Contra eos qui semel in paschate poenitentiam communionemque non acceperint.

Item, statuit ut eum qui semel in anno in paschate poenitentiam, communionemque non acceperit, ter moneat sacerdos post pascha, & si non relipuerit privet eum ingressu ecclesie; si tamen sacerdos videbitur subesse iusta non communicandi causa poterit tempus illud aliquantulum prorogare juxta discretionis sua motivum. Eum tamen qui biennio a confessione & communione monitus abstinuit infamem ecclesiastique ingressu privatum esse declaravit. Et si triennio id fecerit contra eum acriori poena procedetur, ut ordinariorum discretioni consenserit esse videbitur.

C A P. VII.

Quotiens oporteat clericos, poenitentiam communionemque accipere, penitentia in premissis negligentium.

Clericos celebrantes monuit ut singula saltem hebdomada confiteantur; non celebrantes quater ad minus in anno temporibus a canone designatis & Eucharistiam sumant. Clericum celebrantem qui per sex menses confiteri distulerit, non celebrantem qui per annum, beneficiorum redditibus per annum; & si biennio a tam salobi sacramento abstinuerit, beneficis iplis privari voluit.

C A P. VIII.

Contra quædoles abutentes literis apostolicis, & eas ulter quam sancientes vulgarizantes aut vulgarizatas imprimentes.

Nonnoli a sede apostolica literas impediunt indulgentiarum, ut illis exquirant pecunias vel pro redimendis captiis, vel pro alio quoconque. Deinde gratia suæ tenorem materno sermone imprimi facientes plus in impresso habent, quam sit in bullæ sua originali, ut populos decipient. Quandoque etiam aliter sibi date potestatis terminos, cum in absolvendo, tum in dispensando egreduntur.

E Quæ ne ulterius hant, sancta synodus mandavit omnibus ecclesiarum rectoribus, ut hujusmodi impressas copias nullatenus acceptare aut publicare debeat sub pena x. ducat. nisi ab ordinario subscriptæ & signata fuerint, etiamque alias ab ipso ordinario generalem querendi licentiam habuissent. Ipsos autem quædoles talia impressa, si quibus plus sit quam in originali ostendentes, aut circumferentes,

Q. 2 ut

ANNO ut alios apostolicarum literarum falsarios **A**
puniri voluit.

CHRISTI 1517. Impresores autem qui talium literarum vulgarizationes, copias, & exemplaria sine ordinariorum subscriptione imprefserint, poenis, quibus alii impresores non subscripta ab ordinariis imprimentes plebantur, subiacere voluit, & alias falsi crimis incurtere, si, ut praemissum est, aliud quam originale habeat continuerint.

R U B R I C A.

De sponsalib. & matrimonii.

C A P. I.

Che forma si abbia a servare nel contrarre li sponsali de futuro o de presenti.

Ad huc exurgens quidam dixit: viri fratres, postquam de sacramentis honorandis multa & quidem sancte terminatis, hortor P. V. ut de matrimonii aliqua ordinent & declarent materno (si libet) sermone, ut omnibus patere possint. Placuit universis hic sermo, & que sequuntur ordinaciones fecit, communis omnium voto comprobatas, maternoquo, ut omnes intelligant, sermone dictatas.

Considerando questo sancte sunodo di quanta importanza sia el vinculo matrimoniale, & quanto cautamente bisogni li Judicii verificare nelli judicij di quello; attenta la difficultà, che qualche volta resulta alli prefati in cognoscere se li vinculo è de presenti, o de futuro per essere stata celebrata la cosa tra huomini ignoranti, & ehe non intendono la forza delle parole da lor prolate, & che molte volte credendo obbligarsi de futuro, dicono parole de presenti, del che poi ne risultano effetti cattivi & maligni, come insegnala l'esperienza, di tutte le cose macchia, ha fatta la presente constitutione.

Che per lo advenire in tutte le dioceſſa della provincia Florentina neſſuno ardiſca contrabere sponsalitii de futuro, ne de presenti, se prima non chiama el prete suo, ò vero un notajo, el quale faccia le parole tra loro in questa forma. Antonio, prometti tu alla M. qui presente, che ogni volta che da lei o da fuol farai richieſto, tu la piglierai per tua moglie; & ello risponda: messer sì. Et dipoi il detto prete o notajo, chiami due testimonij come costoro hanno contrafatto sponsalitii de futuro, li quali si possono dissolvere di conſentimento delle parti con la autorita dell'ordinario. Et acciò che queste cose si habbino ad osservare, condanna in dieci ducati li sposi, la madre, & padre, & tutte quelle persone che si intramerteranno in detti sponsalitii senza queſta ſolennità.

C A P. II.

ANNO
CHRISTI 1517.

Che li sposi non poffano andare alle ſpoſe oltre due volte ſenza derti lo anello.

Item, perche molti sposi, da poi che per molti tempi ſono praticati insieme dopo e detti sponsalitii di futuro, cercono di ſolversi & liberarli, eſſendo molte volte tra loro per la diuturna pratica insieme intervenute coſe occulte, che hanno fatto li sponsalitii de futuro diventare matrimonio, & comanda alli sposi non dobbino andare alle ſpoſe, ne le ſpoſe alli sposi oltre a dua volte, & ſenza dormirli in casa, fe prima non gli danno l'anello ſpoſandole per verba de presenti, ſotto pena di ducati dieci ogni volta che contrafaranno.

C A P. III.

Della pubblicatione ſe ba a fare nella parrocchia dopo li sponsali di futuro inanzi ſi dia l'anello,
& del modo di provare
li impedimenti ſi op-
poneranno.

Item, perche ſpeſſo accade che per ignorantia alcuni ſi congiungono, tra li quali è qualche perpetuo impedimento, el quale fa che tal congiuntione ſia adulterio o incesto, ordind che dopo li sponsalitii de futuro ſi vada al prete della parrocchia, & li gli dica che lui pubblichi all'altare due di dominici, come N. figliuolo del tale, & la M. figliuola della tale hanno contrafatto sponsalitii per verba de futuro, & intendano paſſare al matrimonio per verba de presenti; onde pregano che fe alcuno ſapeſſe impedimento di confanguinita o di affinita, o di publica honesta, o di cognatione spirituale o legale lo voglino manifestare fra otto giorni. Et fe qualchuno moſtraſſi eſſerli impedimento, el prete gli admonifica che fra otto giorni compariranno dinanzi a lordinario ſuo a dimandare la diſſolutione de detti sponsali; & il che non volendo loro fare, el detto prete ſia tenuto a diſunpiarli incontinenti al prefato ordinario paſſato detto termine ſotto pena di ducati x. doro, a tutti quelli che contrafaranno alla prefata constitutione. Comandando anchora a tutti e notarii non dobbino rogarne alcuna datione di anello o ſponsali de presenti fe prima non farà ſatta la publicatione predetta ſotto pena di ducati x.

C A P. IV.

La pena dell'i contrabenti in grado prohibito.

Coloro che ſcientemente contraheranno ſponsalitii de futuro in grado prohibito, o offante alcuno de predetti impedimenti, s'intendano ipſo fatto condannati. xxv. da applicarſi per la metà alli Signori oſſo dei-

ANNO CHRISTI 1517. della bolla della città di Firenze, per la-
tra metà alli poveri di Jefu Christo. Et se A
contraheranno per verba de presenti non
li seguendo copula carnale, intendano con-
dannati in ducati L. da applicarsi come di
sopra, & se consumeranno el matrimonio
intendino condannati nella prefata somma,
& in oltre privati della dote, se quella
che contrarie è maggiore di xxv. anni; &
similiter el marito intendà privato dogni
cosa havessi donato alla donna da appli-
carsi come di sopra. Restando però faculta
al judice di punire tali incestuosi con altre
pene al judicio suo concesse.

La medesima pena anchora incorrano,
quando non sapeffino detto impedimento,
se contrahendo non hanno servata la det.
ta constitutione. Salve le altre pene da
canoni infiste a quelli che contrahono e
matrimonii clandestini.

C A P. V.

*Declaratione di tutti li impedimenti de
matrimonii per istruzione dellis sim-
plici preti.*

Et perche la maggior parte, almancho
de contadini, non sanno quello importino
forse questi termini de impedimenti, el pre-
te della parochia ogni volta pubblicherà
detti sponsaliti sia obligato dichiarargli
ad uno por uno. El cho ad cio più facil-
mente si possa fare, el sacro sinodo giudi-
cò essere espeditivo si inserifino in la pre-
sente constitutione in lingua similmente vol-
gare, ad istruzione de semplici sacerdoti.
Delle quali il tenore e questo.

Impedimento di consanguinità perviene
da una attinentia di persone per essere lo-
ro generate d' un medesimo sangue, o sia
per via di maschio, o per via di femina.
Et quegli sono legati insieme di questo
vinculo non si possino conlunghere in mat-
rimonio sino al quarto grado inclusivamente.

La computatione de quali gradi si fa in
questa forma. Pigliando el stipite, cioè quel-
lo huomo, o quella donna donde hanno
havuto la origine della coniunctione sua; su-
cessivamente numerando quelli da chi e
desceso el sposo, & poi quegli da chi e
descenduta la sposa, & in quanti gradi sa-
rà el più remoto dal stipite, in tanti gradi
de consanguinità faranno tra loro. Verbi
gratia.

Francesco generò Antonio & Maria. Di
Antonio nacque Julio, di Julio nacque Gre-
gorio; di Gregorio nacque Helisabet. Et
poi piglia el lato di Maria dicendo. Di
Maria nacque Agneta; di Agneta nacque
Blaxio; di Blaxio nacque Theodoro. El qua-
le Theodoro vorrebbe pigliar per donna
Helisabet, e si dubita in che grado siano:
piglia el stipite, cioè Francesco, & numera
le persone descendendo per la linea di An-
tonio per fino ad Helisabet; tu troverai
senza el stipite el quale non si debbe mai
computare esserci quattro gradi, cioè An-
tonio, Julio, Gregorio, Helisabet. Piglia
poi la linea di Maria, & similmente non

computando el stipite, tu troverai quattro
gradi cioè, Maria, Agneta, Blaxio, Theo-
doro. Theodoro adunque non puo piglia-
re Helisabet perché sono in quanto gra-
do; ma potrebbe ben pigliare una figlio-
la di Helisabet, perché quella fa el quin-
to grado con el stipite. Onde è da notare
che sempre si attende el grado del più re-
moto dal stipite; per tanto con la figlio-
la di Helisabet potrebbe contrahere Theo-
doro, Blaxio, & tutti li suoi ascendi

ANNO CHRISTI 1517.

fino al stipite esclusivamente.
Et nota che si dice esclusivamente quan-
to al stipite, perché questa regola predi-
cta procede quanto alli collaterali, ché dop-
po el quatto grado si possono congiungere;
ma quanto alli ascendi & descendi la
prohibitione si crede esser perpetua in in-
finitum, talmente che, come dicono e do-
tori, se hora viveisti Adam non potrebbe
pigliar donna.

Impedimento di affinità nasce quando el
maschio & la femina si congiungono insie-
me carnalmente, o sia per via di matrimo-
nio, o per altro modo non lecito, & que-
sto impedimento non nasce tra le persone,
che si congiungono, ma solo tra li consan-
guinei delle persone copulate & essi copu-
lati, in modo che se Berta & Antonio ha-
vessino a fare insieme carnalmente niuno
consanguineo di Antonio per fino al quar-
to grado potrebbe pigliare Berta per mo-
glie. Et similiter niuna consanguinea di
Berta fino al quarto grado potrebbe pigli-
are Antonio per marito. Tamen perche que-
sto impedimento, come è detto, nasce solo
tra le persone copulate, & li consanguinei
delle parte, el fratello di Berta potra
pigliar per moglie la sorella di Antonio, &
el fratello potra pigliare la sorella della
moglie del fratello.

Lo impedimento di publica honesta e uno
impedimento canonico el quale nasce quan-
do uno ha dato la fede per verba di futuro,
o de presenti ad una donna di pigliarla per
moglie, & dipoi non segue la consumazio-
ne del matrimonio, o perche el sposo muo-
re, o perche si refutano, o per ingresso di
religione, o perche qualche canonico impe-
dimento li obstante; & questo impedimento
fa che niuno consanguineo di Antonio fino
al quarto grado non puo pigliar per donna
quella che fussi stata sposa di esso Antonio.
Anchora che quelli sponsali fussino di niu-
no valore & declarati nulli per la autorità
judiciale. Et colsi econverio Antonio
non potra pigliare per donna alcuna consan-
guinea della sua sposa fino al quarto grado.

Lo impedimento di cognatione spirituale
è quello proviene per rispetto del Battesi-
mo, & della Chresma, quando si fanno
E compari & comare.

Et nasce questo impedimento tra quello
e battezzato & el levante, & la donna sua
prima carnalmente cognita.

Item, tra detto battezzato e figliuoli di
detto levante, o sieno legittimi & natura-
li, o naturali folamente; & similiter tra pa-
dre & madre del battezzato & el levante,
in modo che el battezzato non potra piglia-
re per donna niuna figliuola del levante,

ANNO
CHRISTI
1517.

ne anche la donna sua quando morissi. Ne el levante potra pigliare per donna la battezzata ne la madre sua.

Item, el padre del baptizzato non potra pigliare la donna del levante.

Et questi medesimi impedimenti nascono con la persona di colui che batteza, o cre-fina respectivamente.

Per questo si dichiara, che tra li figlioli del levante, & li fratelli o sorelle del battezzato non nasce alcuno impedimento.

Cognatione legale, è quando alcuno piglia altri per figlioli adottivi. Imperoche el padre non puo contrahere con la figliolla adottiva, ne la madre con lo figliuolo adottivo, ne anche el figliuolo legitimo & naturale con la sorella adottiva durante la adottione.

C A P. VI.

Che nelle chiese battesimali si tenga uno libro ove si scrivano li compari.

Et perche per la moltitudine de compari si fanno oggidì, accade spesse volte non si ha notizia di questi impedimenti, per etter morti li compari & le comare, ha ordinato el prefato synodo, che in tutte le Chiese dove si battezza si habbia a tenere un libro nel quale si scriva li nomi di tutti li battezati, & similiter el nome dellli conpari & delle comare, & el di che si battezzano, condannando in ducati cinque doro tutti li Rettori, e Capellani, che non hattino detti libri dove li batteza.

C A P. VII.

Li matrimonii violenti esser nulli, & la pena de gli operatori di tale matrimonio.

Anchora ha dichiarato el prefato Sinodo tutti li matrimonii fatti per forza, o per timore che potessi cadere in huomo o donna constante, esser nulli ipso jure, & non havere in alcuno modo a impedire l'altro matrimonio fatto con libera volonta. Se-gia dopo el timore non fussino intervenuti segni di ratificatione o approbatione.

Et accid ch' il matrimonio proceda con quella liberta debbe, ha condannato tutti quelli industranno alcuno ad contrahere matrimonio per forza o per timore, o siano padre o madre, o parenti, o estranei in ducati cinquanta, da applicarsi se faranno laici per una quarta alli Signori otto, per l'altra quarta allo accusatore, per l'altra al Judice esequente, per el resto alli poveri di Jesu Christo.

Non di manco se si trovassi alcuno haver vitiata, o altrimenti svergognata alcuna fanciulla, & dipoi essere stato sforzato, o da parenti, o da governatori di detta fanciulla pigliarla per donna, dichiarò el matrimonio doversi pronunciare nullo, quando fusi stata violentia espressa, o timore della morte, o debilitazione de membri, o perditione di tutti o della maggior parte dellli beni, ma non di manco volse che li

parenti o governatori che seccono tal forza, o violenza non incorrino in alcuna pena o prejudicio.

Item, non vuole possi essere assoluto el detto violatore dal detto vincolo del matrimonio, se prima non dota la fanciulla violata secondo el tenore di un'altra constitutione conciliare, la quale e nel titulo de adulterii.

C A P. VIII.

La pena di chi flante el primo matrimonio anchora che nullo, contrabesse el secondo innanzi alla dichiaratione del judice.

Et accio che sotto pretesto di violentia o timore, o altro impedimento, colui, che ha sposata una non pigli un'altra indebitamente, & commetta adulterio, ordind el prefato sinodo, che per fino a tanto ch' il primo matrimonio publicamente contratto non sia chiarito nullo per il suo judice ordinario, nessuno degli conjugati possa contrahero altro matrimonio, condeonando in ducati L. ciascuno che contrafcessi; & volendo sia separato el secondo matrimonio; infino a tanto non sia dichiarato el primo esser nullo, sia che causa voglia di annullarlo.

C A P. IX.

El si dichiara ogni promissione di pena per el futuro matrimonio esser nulla.

Item, per maggiormente ampliare la liberta da detti matrimonii & sponsalitii, dichiarò ogni pena apposita nella promissione degli sponsalitii o matrimonio essere nulla, & non havere alcuna forza o vigore per qualunque juramento o altra clausula, comandando a tutti li ordinarii, che se per vigore di detta promissione accadesse alcuno essere molestato in la curia seculare, essi requisiti vogliono & debbino inhibire, si che tal pena non habbia effetto. Et il medesimo dichiarò haver luogo nelle arre promesse o confessate in fraude di detta pena.

C A P. X.

El si dichiara essere nulli tutti li statuti de laici restrittivi de matrimonii.

Item, dichiarò el prefato sinodo tutti li statuti de laici, che annullassino e matrimonii, o apponesino certa poena ad quelli che contrahessino matrimonio senza contenfo di padre, o madre o altre persone, esser nulli, & non havere alcuna fermecza, o forza, non havendo el foro seculare alcuna autorita sopra e mattimonii o dependentia sua.

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHARTER
1517

C A P. XI.

A

C A P. XIV.

ANNO
CHARTER
1517.

Ei si provede che non si possa contrahere una fanciulla minore di anni 18. senza trattato di governatorì di quella.

Desiderando el prefato concilio rimediare alla simplicità delle fanciulle non sieno sedute o ingannate, ha ordinato, che da qui avanti nessuno possa contrahere matrimonio in tutta la provincia Florentina con alcuna fanciulla minore di anni XVIII senza trattato & consiglio di quelli hanno detta fanciulla in governo; altrimenti colui, che la sposera contro alla predetta costituzione, sia privato dogni commodità di dota, & altre cose pertinente alla fanciulla fino che vivera lui. Ma dopo la morte del detto marito, vuole la fanciulla o li figliuoli suoi acquistino tutto quello haveva havere quando fu sposata, accio che solo el marito senta questa pena, così come solo fu nel peccato. Condemnando non dimanco anchora el detto marito in ducati XXV. da applicarsi per la metà alli Signori otto di batia della Città di Firenze, per l'altra metà alli poveri di Christo.

C A P. XII.

Li sponsali de futuro non si poter disfolvere senza la autorità dell' ordinari.

Item ordinò, che contratti che faranno li sponsali di futuro nessuno ardisca lasciare la sua sposa & contrahere con un'altra. Anchora che le parti fussino d'accordo, se prima non sarà adimandata la absolutione di detti sponsali dinanzi all'ordinario sotto pena di ducati dieci a chi contrafarà.

C A P. XIII.

Ei tempo, che siano da publicare le presenti costituzioni.

Et accio che le presenti ordinatione pervenghino a notitia dell' seculari, el prefato Sinodo ha voluto si pubblichino in lingua volgare; & comanda a tutti li rettori & vicerettori de beneficii, che tre volte lanino ne di solenni inter missarum solemnia legghino & dichiarino al popolo, si che ognuno le intenda, sotto pena di ducati due a chi contrafarà per ciascuna volta; & li tempi paiono più commodi al sinodo sono questi, cioè, la Domenica in albis, la prima Domenica d'agosto, & il giorno della epiphania.

Item, ad compescendam insolentiam eorum, qui habentes unam uxorem legitime conjunctam accipiunt aliam, statuit, ut si quis deinceps uxoratus vivente uxore aliam despontaverit, hujus rei insciam, mirra honestatus per civitatem ducatur, ponaturque in carcere quinqquennio ad penitentiam peragendum. Et si id fecerit sciente ea quae ita conjugitur; eterque simili pena feratur, vel multetur in ducatis centum, prout iudicii videbitur, applicandis ad usum pauperum pro dimidia, & pro alia dimidia foro seculari.

C A P. XV.

Quæ probationes sint necessaria ad matrimonium probandum.

Ad removendas difficultates, quæ in cognoscendo efficaces matrimoniorum probationes in curis ordinatariorum quotidie exponuntur ob inexplicitas doctorum opiniones, habita diligentia hinc inde opinionum discussione sancta synodus eam, quæ sequitur, distinctionem tenendam esse declaravit & pro vera approbavit.

Quandoque aliquis agit ad unum matrimonium, & fit alteri matrimonio praedium; & tunc aut secundum est contractum in faciem ecclesie, ita quod de eo non est dubium; & probatio primi ut secundo, ut presumitur, contracto praedictum, fieri debet per duos testes, qui nullum possint exceptione repelliri, vel per instrumentum manu publici notarii confessum. Ex quorum dictis necessario inferatur matrimonium per verba de presenti fuisse contractum; alias autem testimoniis depositiones de fama, de auditu ab aliis, & qualcumque alias enunciationes, de dote, de conjugio, aut similes presumptiones nullum secundo matrimonio praedictum assertre declaravit.

Item, nec nocebit probatio, quæ de primo matrimonio fieret per testem quantumcumque integrum & famam, ne nos pro incertis contigeret certa derelinqueret.

Si tamen unus testis integer cum fama & tractatu maritali deponeat super primo matrimonio contracto in faciem ecclesie, ista probatio erit sufficiens ad clitionem secundi, ut per omnes comprobatum est.

Quandoque vero simpliciter agitur ad probandum matrimonium de presenti fine, alterius praedictio; & tunc matrimonium per duos testes de visu & praesentia verbis matrimonium de presenti necessario inferentibus deponentes, vel per proprium partium confessionem, vel per instrumentum manu publici notarii confessum idem continens, legitime probari judicavit.

Item

CONCILIO FLORENTINUM.

255

ANNO
CHRISTI
1517.

Item, & si post sponsalia de futuro legitime contracta, carnis capula commixtio vel alias probaretur sponsum tenuisse sponsam in lecto & mensa, matrimonium (at) concludenter probatum esse judicavit.

Item, & si nullis precedentibus sponsibus probaretur aliquem decennio mulierem domi tenuisse, & eam in omnibus in mensa & lecto, ut uxorem tractasse, siveque vicinaz haberet illos matrimonio copulatis suis, matrimonium concludenter probatum declaravit. Extra illos autem casus omnem probationem, quæ fieret per unum testem & sicutam, vel per sicutam solam, aut per quantumcunque longam cohabitationem (cum causa sit gravis & irreparabilis præjudicii, maritali hominem jugo alligare) inutilem ac nullam esse declaravit.

Quandoque vero agitur de matrimonio probando, non ad effectum ligandi aliquem, sed ad probandam legitimatem filiorum, volentium succedere mortuo patri: & per omnes conclusum est filii legitimatum eo ipso probatum esse, cum primum probatum est filium natum esse ex viro & muliere invicem cohabitantibus, qui a vicinia viri & uxores reputabantur; nisi postea per eos qui se successuros prætendunt, aliud ostendum fuerit.

R U B R I C A

De ordine in ordinandis clericis
obseruando.

C A P. I.

Hic ponitur quomodo cognoscatur de sufficientia clerici ordinandi, & quomodo scribantur a notario.

Proposuit Abbas in synodo: R. P. de temporis nostri clericorum ignorantia; deque immodestia nihil est, ut in conspectu vestro verba faciam, res plusquam par sit in confessio est; ob cleri ignorantiam & clericallis ordinis inaestatem, & provincialium nostrorum animas pericitari video. Quid ita docti indoctique ad sacerdotium nullo discrimine promoventur. Occurrite, si placet, provinciam hanc nostram a tali labo vendicantes. Laudaverunt universi dicentes, & ut sequitur statuerunt.

Statuit igitur sancta synodus, ut nullus admittatur ad ordines sacros, nisi presentetur ab aliquo honesto viro, qui jure jurando fidem faciat examinatori præsentatum, non habere aliquos defectus occultos, quibus arceri possit ab ordinatione si deteguntur: verbi gratia, jure ipsum esse honestis moribus prædictum, & honestæ conversationis, liberum, legitimo natum matrimonio, sanæ mentis, non epilepticum, non simoniacum, non homicidam, non percussorem, non rixosum, non bigamum, non abstemium.

Deinde examinator inspicat si est claudus, cecus, vel alla apparenti deformitate notandus, si habet tirolicum sufficiens beneficium vel patrimonium.

Et postea examinet eum de literis, ut vi-

256

ANNO
CHRISTI
1517.

deat si intelligat, saltem grosso modo, quid legit, ita ut ex una epistola vel evangelio sciat elicere sensum literalem, cognoscendo quid important verba, singillatim materno sermone explicando, & si vult promoveri ad sacerdotium, examinetur super sacramentis ecclesie, super materia confessionum. Et si super præmissis non erit saltem mediocriter eruditus cum nullatenus admitti voluit. Declarando examinatorem qui non (ut præmittitur) idoneum admiserit, ad reddendam rationem de tali re ante tribunal Domini nostri Jesu Christi in die extremi iudicii teneri.

Si autem fuerit repertus idoneus scribatur per tabellionem nomen ordinandi & præsentantis & tituli.

Deinde hora ordinationis vadant examinatores, vel unus ex eis, & præsentatos ordinandos episcopo, vocando unumquemque sigillatim, ut moris est, & notarius semper stet præsens ordinationi.

Finita autem ordinatione, idem notarius vocet ordinatos eodem ordine, & publicum de omnibus conficiat instrumentum, reponatque in libro episcopalium vel archiepiscopalium curiae ad usum hunc specialiter deputato. Quem librum in omnibus ordinariis curulis publice teneri voluit.

C A P. II.

Poena ejus qui præstares indignum pro digno.

Et ne contra tam salubre institutum, fraus aliqua procurari possit, statuit & ordinavit, illum qui præsteneret ordinandum examinatori esse condemnatum in duocatis X. auri, si postea apparuerit præsentatum laborare aliquo ex defectibus prædictis, super quibus ipse juravit, nisi fulsenter ita occulti, ut potuerint probabiliter ignorari ab homine habente notitiam de præsentato; & ipsum ordinatum suspendit ab ordinis sui executione, condonavitque, ut supra.

C A P. III.

Ex se patet.

Et quia aliquoties evenit ut non approbati in examine temeritate propria vel docto notarii ordinationi se seingerant, ipsos sic ordinatos ab ordinum executione, & tabellionem id procurantem a tabellionatus officio suspendit.

C A P. IV.

Ordinatus extra provinciam non admitti ad celebrandum, nisi examinetur & approbentur.

Item, quia nonnulli quæsitis coloribus procurant extra provinciam ordinari, vel in provincia extra tempus ordinationum generalium, ut debitum examen effugiant, statuit hujusmodi ordinatos nullatenus ad anularum curam, vel alias ad celebrandum admitti,

ANNO
CHRISTI
1517.

mleti, nisi prius fuerint per ordinarium ex-
aminati, & reperti ea sufficientia esse pre-
dicti, quæ requirunt superius in ipsis cleri-
cis ordinandis.

Eosdem autem aliter se animarum curæ aue-
celebrationi ingerentes. & alios qui eos ad
animarum curam deputaverint, in ducatis de-
cem condemnavit.

R U B R I C A

De monialibus & earum monaste-
riis, gubernatoribus, & vita.

C A P. I.

*Accessus ad monasteria omnibus inter-
dicitur, exceptis quibusdam.*

Ut sanctimoniales Deo dicatæ honestius
securiusque Jesu Christi sponsi obsequiis in-
tendere valeant, quo ab aliorum consortio
remotiores erunt, præcepit hæc sancta sy-
nodus omnibus clericis secularibus & reli-
giosis, cujuscunque status sint, ne accedant
ad monasteria monialium sine expressa
ordinarii sui licentia, sub poena excommunica-
tionis & florenorum. X. tercia accusator.,
tercia judicii exequenti, tercia Christi pau-
peribus applicandorum. Excipiendo tamen
confessores, medicos, capellanos, procura-
tores, factores & alias personas ad mona-
sterii servitii deputatas, quoniam illi acce-
dere possunt temporibus & horis congruis,
quando necessitas & utilitas monasterii fu-
serit.

Ceteros autem laicos vetuit ad prædicta
monasteria accedere sine licentia ordinarii,
aut gubernatoris monasterii sub poena quin-
que ducatorum, ut supra applicandorum.

Quæ licentia ipsiis laicis aut clericis da-
ta, ita demum eos excusat, quando rati-
o & cum causa accesserint; alias eodem
sine causa legitima monasteria frequentan-
tes excommunicari, & in ducatis decem con-
demnari voluit.

Mulieres vero ad crates quandocunque ac-
cedere de gubernatoris licentia non prohi-
buiri, dummodo honestæ sint vita & conver-
sationis.

C A P. II.

*Poena monialis missentis vel accipientis
literas injussu abbatis.*

Item, quod nulla monialis accipiat vel
mitrat literas; Quin eas presentet legendas
abbatis; & quæ contrafecerit octo diebus
in carcere poenitentiam agat; si autem amato-
rias, aut minus honestas miserint aut ac-
cepint, sex mensibus vinculis arceantur. E

C A P. III.

*Poena missentium literas amatorias
monialibus.*

Eo ipso excommunicatos esse, qui amato-
rias literas, aut minus honestas monialibus
miserint, & amplius in ducatis quinquagin-

Concil. General. Tom XXXV.

ANNO
CHRISTI
1517.

A ta condemnatos voluit, quarta accusator.,
quarta Dominis octo si laici sint, si clerici
Judicii exequenti, quarta monasterio ubi mo-
nialis degit, reliqua Christi pauperibus ap-
plicandis, qua etiam multa piestantur qui
cas per se vel per alium inhoneste allocuti
fuerint.

Eos autem qui in talibus literis aut nun-
ciis deferendis meditatores fuerint, tive ma-
sculi, sive locumne sint, liquidem ignobiles
& pauperes mitra denonientur, si nobiles
& divites eadem poena itidem applicanda,
ut in superiori casu puniantur.

C A P. I V.

B Corruptores monialium puniuntur, ut sic.

Omnes monialium corruptores excommu-
nicatos, infames, intitabilesque esse decre-
vit. Et amplius si layci sint & nobiles in
ducatis mille, tercia monasterio injurya af-
fecto, tercia Dominis, oðu tercia pauperibus
Christi adjiciendis; si vero ignobiles, car-
ceri perpetuo condemnatos esse voluit.

Et si clerici fuerint, qui tanta Jesum Chri-
stum sponsum injurya afficerint, beneficis
quæcumque habent eo ipso privatos, suspen-
tos, infames, ineligibilesque esse voluit, con-
demnatosque carceri perpetuo. Relapsi au-
tem seculari curia tradendos judicavit.

C Moniales autem ipsas sic corruptas per-
petuo carceri condemnavit.
Eadem quoque poena in omnibus puniri vo-
luit qui nefando huic crimini auxilium fa-
voremque attulerint.

Corruptorum vero nomine intelligi vo-
luit, non solum qui re ipsa corrumpunt,
sed & qui osculati fuerint, aut aliter in-
inhoneste tetigerint, aut eorum pudicitiam
qualitercumque attentaverint.

De his autem qui moniales abducunt vel
cum eis contrahunt servari voluit consti-
tutionem, quæ habetur in titulo de adul-
teriis infra.

C A P. V.

Quales debeant esse crates monialium.

Item, ne ex raritate cratum derur mo-
nialibus, aut eas alloquentibus aliqua ma-
li occasio; statuit in omnibus parlatoriis
monialium esse, aut fieri debere crates du-
plices, palma invicem distantes, habentes
claros seu fenestellas ita strictas, ut ma-
nus quantum vis parva nullo modo intrare
possit; item & sine aliquo spottellino. Ut-
que quando alloquantur masculos semper
tencant velum ante crates, nisi qui allo-
quitur sit pater, avus, aut consanguineus.

C A P. VI.

Quales esse debeant rosa monialium.

Item, statuit rotas, quibus moniales dant
& recipiunt, quæ volunt extra monasterium,
esse debete ita parvas & ferris interfecan-
tibus munitas, ut nullo modo mulier quam-
vis parva per illam intrare aut exire pos-
sit;

CONCILIO FLORENTINUM.

259

Anno
Christi
1517.

sit; quas erat ut rotarum restitutions, ut fieri procurent infra duos menses propter omnibus abbatissis, & monasteriorum gubernatoribus sub poena excommunicationis & decem ducatorum.

C A P. VII.

Ne cella monialium recipient lumen a locis publicis aut vicinorum.

Item, præcepit omnibus abbatissis, ut procurent, ne cellæ monialium habeant lumen versus vias publicas, aut domos vicinorum, quando aliunde haberi possunt. Si autem necesse habeant ab hujusmodi locis lumen sumere, tunc voluit fenestras interxi ferris crebris, & claudi fenestra vierea non amovibili, & ita elevata, ut monialis illam pertingere non possit. Abbatissas præmissa non servantes moderi & excommunicari voluit.

C A P. VIII.

Et in omnibus monasteriis sit carcere.

Ut quas Dei timor a malo non revocat, temporalis saltem poena formido cohercat, præcepit omnibus abbatissis & monasteriorum gubernatoribus, ut procurent in monasteriis suis esse locum carceri destinatum sub poena excommunicationis & tenorum x. aurii.

C A P. IX.

Ut legatur sapientia regula monialium.

Item, monuit omnes abbatissas, priorissas, & alias monasteriorum curam habentes, ut habeant regulam propriam materno sermone exaratas, faciantque illam legi omnibus monialibus saltem semel in mense, procurentque ut illa obseretur cum omnī devotione & puritate cordis. Abbatissas autem, priorissas & ministras, quæ in officio suo privati voluit.

C A P. X.

Cuius etatis eligenda sit in abbatissas.

Quoniam experientia docuit quantum detrimentum incurrat fragilis sexus multitudine, quando earum præfatio datur juvenibus, quarum nulla est gravitas vel materni nominis similitudo; statuit & ordinavit nullam deinceps posse assumi in abbatissam aut priorissam monialium alicujus monasterii, nisi quadragesimum attigerit annum, electionemque aliter factam irritam esse declaravit, nisi aliud suaderet loci necessitas & utilitas maxima, ordinariorum arbitrio declaranda.

260

C A P. XI.

Ex se patet.

Abbatissaque aut priorissis senio aut morbo impeditis coadjutricem per ordinarium dari voluite si perpetuum sint; alias removeri.

C A P. XII.

De ordinariis licentia deputentur capellani, medici, confessores, & gubernatores monialium.

Item, statuit nullum confessorem, capellum, medicum, gubernatorem, procuratorem, actorem, factorem, sindicum, aut alium ministerium, quoconque nomine censeatur, in monasteriis dari, aut assimi posse sine expressa ordinariorum suorum licentia. Ordinarios exhortans sub intermissione diviniti judicii, ut diligenter inspiciant, cui fragilis sexus curam committant. Acceptantes autem quidquam ex præmissis aut deputantes aliter quam constitutum sit, inductatis x. condemnavit.

C A P. XIII.

Nullam mulierem seculariem, sive viduam, sive virginem posse habituare cum monasteriis.

Cum male conveniat cythara cum psalterio, & virgini cordis puritatem facile corrupta sermo qui de nuptiis, de liberis, deque ceteris mundana vita cum sollicitudinibus, cum delectationibus haberet, præcepit sancta synodus omnibus abbatissis, & priorissis ac aliis monasteriorum prælatis sub poena excommunicationis, ne deinceps in monasteriis suis teneant ad secum habendum aliquam viduam, aut mulierem conjugatam, aut quamecumque aliam mulierem seculariem etiam virginem, quando excedit dictam duodecim annorum, nisi ibi manente ea intentione ut fiant moniales, & nisi aliqua urgente causa honesta per ordinarios aliter fuerit dispensatum.

C A P. XIV.

Deputandos esse duos singulis annis, qui exigant rationem administrationum a gubernatoriis monialium.

Et quoniam experimento compertum est pauperes moniales substantiis propriis per administratores suos pierumque defraudari; iussit omnibus ordinariis, ut duos ex canonicis ecclesiarum cathedralium singulis annis deputent, qui exigant rationes administrationum suarum a negotiatoribus & administratoribus bonorum monasteriorum prædicatorum, assumpto secum aliquo perito ratiocinatore (si opus fuerit) ipsarum monialium expensis. Non eximens tamen prefatos administratores a redditione rationum, quas tenentur exhibere abbatissæ, aut alteri secundum coniunctitudinem monasterii.

Et

Anno
Christi
1517.

ANNO CHRISTI 1517. Et si quisquam monasterium fraudulis re-
pertus fuerit, quadrum monasterio restitu-
tuere cogatur, amoveturque ab admini-
stratione, afficiaturque alii, ut ordinario
videbitur, poenis juxta delicti excessus &
personæ qualitatem.

C A P. XV.

*Ne in festivitatibus consecrationum monas-
terium sicut convivia in monasteriis.*

Ad occurrentum quoque nonnullis excessibus, qui in monialium festivitatibus & velationibus evenire consueverunt; statutum, ut quotiens moniales ab episcopo vel coram prælato velari aut consecrari contigerit, expleta velationis aut consecrationis solemnitate ostia monasterii immedie claudantur, nullaque deinde monialis tota illa die exire audeat sub poena excommunicationis. Episcopus vero cum aliis canonicis & consanguineis quibuscumque domum revertantur. Nisi extra septa monasterii esset aliquis locus ubi gubernator monasterii velleret parare ipsi episcopo & clericis servientibus electionem, exclusis tamen laicis & facultatibus hominibus, quorum frequentia in hujusmodi solemnibus tumultus crebro excita-ri solent.

C A P. XVI.

Die consecrationis inhibetur ingressus in monasteria omnibus.

Præcepit quoque sub excommunicationis poena omnibus, tam malicis quam freni-
nis, ne ea die qua monialis velatur aut consecratur, monasterium intrare audeant. Quoniam etiam mulieres nimio ornatu spe-
ciales Iesu Christi sponsarum mentes facile corrumpunt & avertunt a sancto religiosis instituto.

C A P. XVII.

Novas nuptias in monasteriis nunquam admittendas.

Et ideo præcepit omnibus abbatissis, priorissis, & quibuscumque monasteriorum pre-
latis sub excommunicationis poena, ne novas nuptias admittant intra septa mona-
sterii, non obstante corruptela hue usque observata.

C A P. XVIII.

*Pro habendis oblationibus monialis se publi-
co conspectui non praesenteret.*

Pro habendis quoque oblationibus a con-
sanguineis, aut amicis suis, monialis que
consecrata est publico se conspectui nullo
modo presentet; sed aliquam aliam perso-
nam loco sui ponat, que pro ea parentum
oblationes fideliter colligat, quam oblationem
deinde gubernator monasterii consecra-
te novella presentabit.

C A P. XIX.

ANNO CHRISTI 1517.

A quibus ceterum si quando ornantur ecclæsia monialium.

Ecclesiam autem ipsam ipsis velationum solemnitatibus mundo decenterque ornari posse & debere statutum: preciendo tamen ipsis clericis aut laicis, qui ornandæ ecclæsæ curam suscepérunt, ne ultra triduum in hujusmodi ornandis ecclæsis se se exerceant, idque interim faciente absque eo quod monasterii septa intrent, aut moniales ipse in ecclesiam que ornabuntur excent; alias clericum aut laicum, qui monasterii ipsis claustra intraverint, aut aliqua moniali in ecclæsia existente ecclesiam ipsam ornaverint, eo ipso excommunicatos, & in duca-
tis. x. tertia accusatori, tertia judici exequenti, tertia Christi pauperibus applican-
dis condemnatos esse voluit. Ipsis quoque monialibus inhibuit, ne interim ad erates aut rotam accedant, nisi sit abbatissa, vel alia officialis, que rationabiliter aliqua causa id faciat.

Ornatus autem, si qui intra monasterio-
rum septa habendi sint, per moniales ipsas non per homines fieri posse voluit.

Quam constitutionem cum poenis suis etiam in ornatibus qui propter alias festi-
vitates sunt, locum habere declaravit.

C A P. XX.

*Ne moniales juvenes mittantur extra mo-
nasterium ad querendum panem.*

Item, statuit ne aliqua conversa aut monialis cuiuscumque ordinis minor. xl. annis possit ire extra civitatem ad querendum panem, vinum, & alia monasterio suo necessaria sub poena excommunicationis. Abbatissas & priorissas que juniores ad hujusmodi exercitium miserint, officio suo per annum privari voluit.

C A P. XXI.

*Sine ordinariorum licentia nullam moni-
tem posse recipi in monasteriis.*

Item, quia licet iure cautum sit in monasteriis non debere poni nisi tot moniales, quot ex redditibus vivere possunt, tamen in plerisque monasteriis Florentiæ ob aliquorum imporunitatem assumuntur tot moniales, ut fame eas confici contingat, redditibus non sufficientibus, propter quod co-
guntur postea pro victu habendo secularium & religiosorum hominum frequentare con-
sortia, & amicitias inire periculosa, ex quibus postea nefandi sequuntur eventus,
ideo prefata synodus præcepit omnibus ab-
batissis, priorissis & prelatis monasteriorum ne deinceps aliquam monialem admitteret,
possit sine ordinariorum suorum licentia
sub poena excommunicationis & suspensi-
onis eo ipso per annum ab officio suo.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. XXII.

A

C A P. II.

ANNO
CHRISTI
1517.

In uno monasterio non possunt recipi plures quam duas moniales ejusdem sanguinis.

Item, statuit & ordinavit in uno monasterio non posse recipi ultra duas moniales ejusdem sanguinis & cognationis; quoniam experientia comprobatum est seistas & divisiones ex consanguinearum multitudine in monasteriis plerunque generantur.

R U B R I C A.

De emptione & venditione

C A P. I.

Videntes ceram viciatam, medicinas alteratas aut veteres & diminutas, item & habentes inusta pondera & mensuras excommunicari ac multatis praecepit.

Dixit N. P. R. suadet divini cultus honor, & pauperum hominum indemnitas, quæ præcipue nobis cordi esse debet, ut vobis quorundam aromatariorum, pictorum, tabernariorum, & aliorum qui esculentæ & poculentæ vendunt excessus (innovescant). Aromatarii enim candelæ, quibus claro Deum igne venerari solemus, ex cereis, resina, pice, atque aliis multipliciter viciatis vendunt, ita ut altaria dum accenduntur sætore ac obscuritate repleantur.

Item, & medicinas quandoque vendunt nimis veteres, inutiles & alteratas. Pictores vero, tabernarii, laniæ & ceteri, qui pauperum turbas quotidianis venditionibus pascunt, inusta pondera mensurasque æquo minores habent, & si secularium iis præsente magistratus excessibus, tamen multi vel quia ignorantur, vel quia dissimulantur, quotidie pauperes emptores fraudant; vestrum est officium, vestra id exigit pletas, ex crabiles hujusmodi homines a tanta iniquitate compescere.

Universa synodus excommunicando pronunciavit omnes aromatarios viciantes carnem ex qua sunt candelæ pro illuminatione sacramenti, aut scienter ab alio datas videntes. Item & aromatarios conscientes medicinas ex rebus alteratis, viciatis aut corruptis, aut non ponentes in eis ordinata per medicos secundum bonitatem & mensuram debitam.

Item & omnes pictores, laniæ, fastores, pescatores, tabernariorum, & quoscunque alios esculentæ & poculentæ videntes, qui inusta pondera aut mensuras tenuerint, ilisque usi fuerint.

Et amplius in ducatis xx. tertia Dominis anno si layci sint, alias ordinario, si clerici, tertia Christi pauperibus, tertia accusatori applicandis multari voluit, nisi fuerint per seculares magistratus alias condemnati & puniti.

Excommunicatis videntes venena aut medicinas pro abortibus procurandas, & graviter multas.

Item, excommunicavit omnes aromatarios, aut quoscumque alios videntes venena ad hominum extincionem preparata, aut medicinas pro procurandis mulierum abortibus, eosque in ducatis xxv. si non sit secura alicuius mors vel abortus; alias in ducatis centum; tertia Dominis odio, tertia accusatori, tertia Christi pauperibus applicandis condemnavit. Et si sit clericus, beneficiis privatum esse, aliisque gravioribus subiectum pœnis declaratur.

R U B R I C A

De locato.

C A P. I.

Puniuntur clerici locantes domos hebraicæ, meretricibus, aut retinenti baratteriam.

Clericos & religiosas quæcumque personas domo suas Hebraicæ pro exercenda usura, aut meretricibus ac mulieribus inhonestam ducentibus vitam, aut tenentibus baratteria locantes, in ducatis quinque condemnavit, nisi domus essent constituta in loco publico, ubi tantum meretrices inhabent.

R U B R I C A

De commodato & pignoribus.

C A P. I.

Commodatarius etiam de levissima culpa tenetur pro rebus ecclesiæ amissis. Recclesia sacras commodatas cogitur commodare statim redimere.

Commodatarium pro rebus ecclesiæ sacris commodatis amissis, etiam de levissima culpa de casu fortuito teneri voluit hoc sancta synodus, ut magis consultum sit ecclesiæ rebus, quibus divina in ecclesiæ honori ac celebrari consueverunt. Vix enim sit ut culpa non adiuvet, ubi sacrata e Domini templo vasa asportantur. Quinimmo, ut magis arceantur ecclesiarum rectores a commodando aut pignorando tales res, statuit synodus eosdem rectores sic vasa, vescæ, crucæ, & alia sacra ecclesiarum suffragentilia commodantes, aut pignorantes, statim cogi posse ad ea redimenda, vel per suhereditatem fratribus, vel excommunicationem, ipsosque commodatarios aut credidores, qui talia pignoris loco acceperint sine ordinatione leontia, posse ad ea restituenda, etiam fidei aliter non satisfacto, cogi, & ecclesiasticis censuris compelli.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. II.

Excommunicantur qui pro larvis aut In-
dicris faciendois ecclesiastica commo-
dant.

Commodantes vestes sacras aut vasa, aut vestimenta religiosa, illis, qui larvas, astiludia, & ludicrum quodcumque aliud exercent, & tales vestes sic commodatas defecentes excommunicari, & in quinque duca-tis coadunari volunt.

R U B R I C A

De testamentio.

C A P. I.

Principitur notariis, ut intra octo dies
significant ordinariis legata ad pias
causas facta.

Nostris (inquit N.) quantum piis defuncto-um voluntatibus iura sacerdantur; & tamen multa sunt in in provincia & civitatibus ad pias causas relata, que ob heredum avariam, & notariorum vel negligentiam vel impietatem occulta manent, & quanum cum defuncti cadavere ruminata. Quare P. V. monco, ut morbo huic eis, quo possunt, re medio occurant, ut defunctorum anime ex onerentur.

Laudavit synodus dicentem, & monuit omnes notarios & quoscumque alios defunctorum vota exscribentes, ut de omnibus legatis ad pias causas intra decem dies a die conditi testamenti notitiam dene reverendissimo archiepiscopo, aut eius vicario, vel ordinariis suis, si sunt de dioecesis suffraganorum, ut notentur in libris episcopalibus curiae, & hoc sub poena excommunicationis, & decem ducatorum, quam poenam itacum incurere voluit notarios clausis illis decem diebus superiorius assignatis.

Et hoc verum quod legata posenda in testamentis, que in futurum fiunt. Quo autem ad legata praeterita precepit sub eiusdem poenis, ut ad ordinariorum notitiam deducant ea, quae credunt, aut scilicet, adhuc impleta non fuisse, infra terminum unius mensis.

C A P. II.

Omnia legata esse describenda in li-
bro per notarium.

Ut autem horum legatorum meiprincipia facilius conservari possit, statuit & ordinavit in qualibet curia episcopalium tenere debere librum, in quo specialiter ista describantur per notarium ad id deputatum. Qui notarius describens, debet habere duos solidos pro scriptura & labore suo in reponendo memoriam dicti legati in prefato libro, quos duos solidos solvere tenentur ille vel illi quibus legata hujusmodi relata sunt. Scribet enim nouus notarii, testatoris, & legatarii, diem & annum & testes.

A

R U B R I C A

De simonia.
C A P. III.

ANNO
CHRISTI
1517

Electiones, presentationes, institutiones
simoniacae factas mentes declarat,
promittentesque aut dicipientes
pro hujusmodi quicquam
graveuer puniri.

Hanc simoniacam labem longe lateque vagante tollere cupiens hac sancta synodus, omnes electiones, presentationes, institutiones, provisiones alicuius simoniace passionis interventu factas, secundo antiquorum canorum instituta, irritas ac nullas esse declaravit, condemnavitque nihilominus dantes, promittentes, aut accipientes pecunias, aut quicquam aliud pretio estimabile pro hujusmodi electionibus, presentationibus, institutionibus provisionibus in ducatis centum auri, quarta ecclie laicæ, quarta ecclie clausorū, quarta Christi pauperibus, qua-
ta judici exequenti applicandis.

C A P. II.

Contra vendentes aut aliter pretio con-
cidentes jus patronatus aut pra-
sternandi.

Item, & omnem juris patronatus, au-
tovis de presentando donationem, ventilio-
nem, aut quamcumque concessionem alicuius pecuniarum commodi interventu factas ir-
ritas esse, ipsorumque sic dantes aut recipien-
tes omni illo jure patronatus ac presenta-
di privatos esse, eccliamque a tali servitu
liberari, & in plena ordinarii sui dispo-
sitione remanere declaravit, natus & or-
dinavit. Ipsos tamen contrahentes, & hu-
jusmodi contractuum mediatores in ducatis x.
condemnando, quorum quartam accusatori,
quartam ecclie, quartam judici exequenti,
quartam Christi pauperibus applicari vo-
luit.

C A P. III.

Excommunicantur qui principium aut po-
tentiam ministras terroribus praes-
tatur.

Item, clericum, qui principium, dominorum temporalium, aut quocumque po-
tentiam ministras terroribus impulerit patro-
nos ad se presentandum; cum tamen illi
alium presentare vellent; eo ipso excom-
municatum esse voluit inhabilemque ad hu-
jusmodi assequenda beneficia, talimque pre-
sentationem, & superinde emanataem con-
firmationem nullius esse ruboris aut momenti

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. IV.

*Suspendit ab officiis & beneficiis indi-
gnum, qui favore aut muneribus
ordinari obtinet.*

Item, eum qui cum idoneus non sit ami-
corum favore, aut alicuius muneris inter-
ventu ordinatus fuit, perpetuo ab officio be-
neficiisque suspensum esse decrevit.

C A P. V.

*Suspendit episcopum, qui pro ordinan-
do aut consecrando quidquam ex
pacto repererit.*

Episcopum, qui pro conferendis ordinibus,
benedictionibus, consecrationibus monialium
quidquam ex pacto repererit, ab officiis suis
executione suspensum esse voluit; alii poe-
nis communī iure infiſti in suo robore per-
manentibus.

Consuetudinem tamen offerendi candelas,
panem, vinum, & quedam alia in ipso or-
dinationum vel consecrationum actu, ut po-
te laudabilem, observari voluit. Sponte quo-
que etiam post consecrationem oblata, quo
minus accipere possint, nullo prohiberi cano-
ne declaravit.

C A P. VI.

*Quid & quando precium petere possint
notarii, ordinationum ultra con-
scribentes.*

De notariis vero ordinationum acta con-
scribentibus ita statuit, ut si nullum alias
stipendium habuerint, pro scriptura ordina-
tionem attestante, quando ab eis require-
tur, possit congruentem mercedem petere,
adempta eisdem notariis omni facultate co-
gendi ordinatos ad talis scripturæ receptio-
nem. Si autem e publico stipendum acce-
perint, nihil penitus accipere possint, sed D
laborem in scribendo suum gratis impendant.
Notarium contra præmissa quidquam perten-
tem aut recipientem per annum ab officiis
sui executione suspensum esse voluit.

C A P. VII.

*Ne confessores a confitentibus ali-
quid petant.*

Confessoribus quoque ne ab his quorum
peccata audiunt, quidquam petant, sub ana-
thebatis interminazione præcepit. Eum ni-
hilominus quem a confitente aliquid petuisse
constiterit, perpetuo ab hujusmodi officio
suspensi, & in ducatis decem vel alia gra-
viore poena, ut judici videbitur, condem-
nari voluit. Sponte tamen ex pia devotio-
ne a fidelibus oblata, quo minus recipere
possint, nullatenus prohibere intendit.

A C A P. VIII.

ANNO
CHRISTI
1517.

*Accipientes aliquid pro compatribus ad-
mittendis, vel ultra tres compates
baptizando admittentes, ven-
dentes sepulturas puni-
tur.*

Item, ut tolleret pernitiosum abusum
nonnullorum clericorum, qui baptizantes
pueros tot petunt solidos quot sunt com-
patres, qui puerum de sacro fonte levant,
prohibuit talia deinceps fieri. Contradicen-
tes autem, aut ultra tres compates admit-
tentes in libris quinque condemnavit. Ea-
dem quoque pena feriti voluit, qui sepul-
turas vendiderint, aut quenquam in eccl-
esia sepelierint, non facta prius ibidem se-
pultura.

C A P. IX.

*Excommunicat judices, qui muneribus
corrupti, sententias ferunt iniquas.*

*Item & illorū qui judicem ta-
liter corruerint.*

Animadvertis insuper quantum homines
muneribus corrupti soleant a recto judicio
declinare, ex quo pauperes litigatores pro-
fusi divitioribus oppresi, nequeunt
coram judicibus justicie complementum al-
sequi, præcepit omnibus judicibus ordinariis,
delegatis, secularibus, ecclesiasticis & qui-
buscumque magistratibus in tota hac Flo-
rentina provincia justiciam ministrantibus,
ut ab omni munere receptione aut pro-
missione a partibus coram eis causam ha-
bentibus abstinentes. justiciam sine aliqua
personarum acceptance faciant; alias omnes
judices & magistratus præfatos munera a par-
tibus coram se litigantibus, aut ab aliis pro
eis recipientes, & ideo a vero judicii tra-
mite declinantes, eo ipso excommunicationis
sententia innodatos esse voluit, a qua
non possint absolviri nisi per ordinarios fuos,
& erogato prius de consilio absolventis to-
to eo quod recepit, & satisfacto prius par-
ti, contra quam muneribus corruptus inju-
re & indebet sententiam tulerit.

Intelligendo munera omnem pecuniarum
quantitatē, omne obsequium pretio esti-
mabile, & omnia alia etiam esculenta &
poculenta, quæ de jure accipi non possunt.

Eadem quoque sententia innodari voluit
ipsam partem taliter eisdem donantem, pro-
curatores, notarios, advocatos, & quoscun-
que alios mediatores, procurantes talia mu-
nera dari aut offri.

Et amplius, causidicum, advocationem, &
quemcunque alium, qui judicem muneribus
corrumpere tentaverit, & judicem talia ac-
cipientem in ducatis XXV. condemnavit,
tertia accusatori, tertia judici exequenti,
tertia fabricæ apostolorum Petri & Pauli.
Si clericus sit judex, si laicus Dominis oculo
applicandis.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. X.

Sportulas pro accessu ad locum pro examinationibus testimoniis, aut sententiis dandas communibus partium sumptibus dari debere.

Laudabilem rāmen nonnullorum provinciarum locorum consuetudinem, ut sportulae seu talaria dentur, vel pro testimoniis examinandis, vel pro accessu ad locum, vel etiam pro sententia, quando causa est delegata, tollere noluit; dummodo servetur aequalitas, & non excedatur modus consuetus. Sportulas igitur aut talaria, quæ debentur pro accessu ad locum, vel pro sententiis iudicium degatorum, mandavit communibus partium sumptibus deponi; vel si ab altera tantum parte deponi, contingat, altera non curante causam expediri, partem, quæ habebit sententiam, contra se, in integris sportulis condemnari, sicut sportularum ratione in expensarum taxatione haberi.

R U B R I C A

De magistris, deque hereticis & Christi fidem scandalizantibus.

C A P. I.

Recenset causas constitutionum, quæ sequuntur, narrando multis excessus.

Dicit venerabilis senex: invalidit quidam apud hosce triviales literatores abusus, ut non aliter se latine lingue principis teneros adolescentium animos formare posse credant, nisi statim lasciva illis Catulli, Marcialis epigrammata endaverint, aut quemque impudica de amoribus carnalibus monstraverint; quasi desint honesti Latinæ lingue auctores, quibus teneram puerorum infantiam imbuant. Sunt quoque qui volentes plus sapere vider quam sapiant, infirmos auditorum suorum animos quibusdam impii Philosophorum positionibus erudiant, quæ catholicæ palam veritati repugnant; ut est quando ex mente Philosophi concludere volunt animam esse mortalem, vel mundum esse æternum, & similia. Sed quid de sacra scripture expolitoribus dicam? omnes jam libi licere putant eam ex proprio ingenio interpretari, lancinare, torquere, adeoque peregrinos, & a catholicæ, ut plurimum, expolitione diffidentes sensus trahere; reliquo illo communis tacrorum interpretum sensu, ad novas heres & ficta dogmata viam sedulo aperiennes. Et ne longe exempla petantur, præ E manibus sunt Francisci Miletii opera, qui cum laicus sit & quidem idiota, (ut videlicet omnes) ausus est ingentes scripture thesauros everttere, atque omnem catholicæ corum expositorum sensum conturbare, novas libi & inauditæ ex scripture conclusiones formando. Quare P. V. per Jesu Christi viscera oro, ut lis quæ dixi omnibus ea qua potestis ordinatione confundatis. Tum

Vide Mabillon Itinerarium Ital. pag. 170.

Ieto verba dicentis animo excepte convenit, & ut sequitur statuit.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. II.

Prohibet legi in scolis puerorum opera lasciva, & poemata Lucretii.

Ut nullus de cetero iudi magister audeat in scholis suis exponere adolescentibus poemata, aut quacunque alia opera lasciva & impia: quale est Lucretii poema, ubi anima mortalitate totis viribus ostendere ntitur; contrafacientes excommunicari, & in ducatis deceni, carceribus fincharum applicandis, condemnari.

C A P. III.

Vetat philosophos & quoscunque alios legendi etiam disputative afferere conclusionem catholicæ dogmati contrarium.

Item, & omnibus theologicis philosophiam publice aut privatum legentibus precepit, ut nunquam legendio astruant aliquam conclusionem, quantumvis philosophicam & philosophice tractatam, quæ directe vel indirecte contra fidei articulos veniat, quin & catholicam simul veritatem Cexponant & eam si possunt, defendant, vel quibus possunt rationibus colorent. Et si quando incident in illam de immortalitate animæ, & de mundi æternitate questione, semper cum catholicæ veritate conciliant animam esse immortalem, mundum fulle factum &c. Et contraria omnia, si quidem solubilia sunt, argumenta solvant alias autem omnes talia in scholis concudentes, aut etiam extra firmare contendentes, veluti falli dogmati & perniciose heresis disseminatores vitandos, & ut hereticos puniendo esse declaravit, super iis acceptando & publicari in tota provincia, mandando extravagantem fandissimi D. N. Leonis papæ X. in Lateranensi concilio nuper editam, quæ incipit: *Apostolici regiminis sollicitudo*, cujus tenorem hic inscri mandavit, qui talis est.

Leo episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam, facio approbatte concilio.

C A P. IV

Animam esse immortalem, & per se aessentialiter humani corporis formam, & pro corporum quibus infundit, multitudine singulariter multiplicabilem.

„ Apostolici regiminis sollicitudo nos aſſidue, & infra.
 „ Cum itaque diebus nostris (quod do-
 „ lenter referimus) zizanæ seminarior, an-
 „ tiqüs humani generis hostis, nonnullos
 „ pernicioſissimos errores a fidelibus semper
 „ explosos in agro Domini ſuperseminare
 „ & au-

Anno
Christi
1517.

¶ & augere sit ause, de natura praefer-
tim anima rationalis, quod videlicet mor-
talis sit, aut unica in cunctis hominibus;
ut nonnulli temere philosophantes, secun-
dum saltem philosophiam, verum esse af-
severant. Contra hujusmodi pestem oppor-
tuna remedia adhibere cupientes, hoc sa-
cro approbante concilio, damnamus &
reprobamus omnes afferentes animam in-
tellectivam mortalem esse, aut unicam
in cunctis hominibus, aut hoc in dubium
vertentes; cum illa non solum vere per
se & essentialiter humani corporis forma
existat, sicut in canone felicis recorda-
tionis Clementis papae quinti predecesso-
ris nostri in generali Viennensi concilio
edito continetur, verum & immortalis
& pro corporum quibus infunditur mul-
titudine singulariter multiplicabilis, &
multiplicata multiplicanda sit, quod ma-
nifeste constat ex evangelio, cum Domini-
nus ait; animam autem occidere non pos-
sunt. Et alibi. Qui odit animam suam in
hoc mundo, in vitam eternam custodit eam.
Et cum eterna premia & eterna supplicia
pro merito vita iudicandis reprobemus;
tit; alias incarnationis, & alia Christi my-
steria nobis minime profuerint, nec re-
surrectio expectanda foret, ac sancti &
iusti miserabiliores essent (juxta Aposto-
lum) cunctis hominibus. Cumque verum
vero minime contradicat, omnem assertio-
nem veritati illuminare fidei contra-
riam omnino falsam esse diffinimus, & ut
aliter dogmatizare non licet distillamus
inhibemus. Omnesque hujusmodi erroris
assertionibus inherentes veluti damnatis-
simas hereses seminantes per omnia ut
detestabiles, & abominabiles hereticos &
infideles, catholicam fidem labefactan-
tes, vitando & puniendo fore decernim-
us. Insuper omnibus & singulis philo-
sophis, in universitatibus studiorum ge-
neralium, et alibi publice legentibus, di-
stricto praecipiendo mandamus, ut cum
philosophorum principia aut conclusio-
nes, in quibus a recta fide deviare no-
scuntur, auditoribus suis legerint seu ex-
plicaverint; quale hoc de anima morta-
litate aut unitate intellectus et mundi &
ternitate, ac illa hujusmodi, teneantur
eisdem veritatem religionis Christianae
omni conatu manifestam facere, et per-
suadendo pro posse docere. ac omni stu-
dio hujusmodi philosophorum argumenta
cum omnia solubilia existant, pro viri-
bus excludere atque resolvete.

C A P. V.

In sacris constituti ultra quinquennium
philosophia aut poesi vocare non pos-
sunt, sed tenentur theologia aut
pontificis juris studiis inumber.

Et cum non sufficiat aliquando tribulo-
rum radices praescidere, nisi et de iterum
pululent funditus eveltere, ac eorum semi-
na originalesque causas, unde facile oriun-
tur, removere. Cum praecipue humana phi-
losophiae studia diuturniora, quam Deus se-

Anno
Christi
1517.

cundum verbum Apostoli evacuavit et Aul-
am fecit, absque divine sapientie condi-
mento, & que sine revelatae veritatis lumi-
ne in errorem quandoque magis inducunt,
quam in veritatis elucidationem; ad tollen-
dum omnem in premisis errandi occasio-
nem, hac salutari constitutione ordinamus
& statuimus, ne quisquam de cetero in
sacris ordinibus constitutes secularis vel re-
gularis, aut alias ad illos a jure arctatus in
studii generalibus, vel alibi publice audien-
do philosophie, aut poesis audiis ultra
quinquennium post grammaticam, & diale-
ticam sine aliquo studio theologie, aut juris
pontificii incumbat. Verum dicto exacto
quinque anno, si etiam illis studiis insudare
voluerit, liberum sit ei, dum tamen simul
aut scorum theologie, aut sacris canonib-
us operam navaret, ut in iis factis &
utilibus professionibus sacerdotes Domini
inveniant, unde infetas philosophiae aut
poesis radices purgare & sanare valeant. Ecce
hos canones per ordinarios locorum ubi ge-
neralia studia vigent, & rectores universi-
tatum eorundem studiorum singulis annis in
principio studii in virtute sancte obedi-
tiae publicari mandamus.

C A P. VI.

Scripturam sacram non esse aliter inter-
pretandum quam sacri doctores
interpretari fint, & dumat
novarum opinionum affer-
tores.

Item, ordinavit nullum posse ulterius
scripturam sanctam scribendo aut predican-
do aliter expondere aut interpretari, quam
sancti ecclesiae doctores hucusque interpre-
tati sunt.

Immo omnes interpres, predicatores, &
quosconque alios, novas sibi opiniones &
communi sanctorum doctrine adversas fin-
gentes, etiam si speciali scripturarum
testimonio utrantur, suspectos de heresi ju-
dicari voluit; & si in ea persistirent ut
hereticos puniri, nisi postea sua ab aposto-
lica sede comprobetur. Qui enim aliter sen-
tire aut docere presumit, quam sentiat aut
doceat ecclesia, & si angelus esset nulla-
tenus audiri debet. Hac enim via diabo-
lus omnes hereses disseminavit.

C A P. VII.

Predicatores non esse ad predicandum
admittendos, nisi qua bis dicuntur,
obseruent.

Item, quoniam scriptum est: quomodo
E predicabunt nisi missantur; statuit sancta
synodus nullum posse predicare verbum Dei
populis adunatis publice aut privatum in
tota provincia Florentina, nisi habeat literas
patentes de ejus vita & doctrina, fidem
facientes a suis ordinariis aut prelatis, si
sint religiosi, vel nisi fuerint specialiter per
fedem apostolicam, aut ordinarios locorum,
ubi predicate volunt, approbati; quandoque
enim experimento compertum est, ut
dum

**ANNO CHRISTI
1517.** dum passim omnes ad divini verbi semina-
tionem admittuntur, multi in Dei populo A-
ctores promulgantur.

Ecclesiarum tamen rectores semel ad hoc
manus electos & approbatos praesenti con-
stitutione nullatenus comprehendendi voluit.
Piores autem, rectores ecclesiarum, pleba-
nos, abbates & quoscumque ecclesiarum ad-
ministratores, qui contra premisla quem-
cumque in ecclesia sua predicare passi fue-
rint in ducatis X. condemnavit.

C A P. VIII.

*Contra affirmantes ea que pro peccatis
mortaliibus recepta sunt, non esse pes-
cata.*

Item, omnes publice afferentes usuram,
adulterium, aut quæpiam alia vicia, que
Rom. Eccl. judicat esse peccata mortalia
non esse mortalia, hereticorum numero ag-
gregari judicavit, & contra eos ut contra
haereticos procedi.

C A P. IX.

*Copia sententia synodalis, qua Fran-
cis Miletii opera damnata sunt.*

Quamvis Florentina synodus in Spiritu
sancto congregata omne vaticinum, quo C
apostolica ecclesiæ & Christianæ fidei, quam
omnino sperat & optat, amplificatio pro-
mittitur, pio quodam ardore acceptet li-
benter & audiat, sperando etiam omnipot-
tentem Deum, si quando eam contingere-
t a malis hominibus vel regendo vel incitan-
do molestari, celeri remedio occursum,
ita ut nullo turbinis aut ventorum agitata
fluctibus umquam cessura sit Petri navicula
Opera tamen quedam Francisci Miletii,
Convivii & Quadrivii, et expositionis psal-
morum titulis prænotata, que plerosque
sub hujus premisla amplificationis pietate
in errorem atque heresies et schismata faci-
le inducere possent, velut veneno, impia,
& in plerisque conclusionibus catholice ve-
ritati inimica, erronea, temeraria, præsum-
ptuosa condannata & suspecta reddidit,
ne dum illa, sed & omnia sua alia opera
impressa & non impressa, donec fuerint per
sedem apostolicam approbata; mandavit
que omnibus in tota Florentina provincia
commorantibus, ut quæcumque & quocun-
que qualiacumque ex predictis operibus ha-
bent, deferant, vel ad vicarium reverendissimi
archiepiscopi Florentini vel ad præli-
dentem Capituli ecclesiæ Florentine, vel ad
R. hereticæ pravitatis inquisitorem infra
octo dierum spatiu, sub pena excommu-
nicationis & florenorum X. auri, ut flam-
mis demandentur, sicut cremari digna sunt,
& ita ea cremanda pronunciavit

C A P. X.

*Contra eos qui Milesi doctrinam pre-
dicant.*

**ANNO
CHRISTI
1517.**

Item, quia audivit nonnullos temerarios
concionatores auros novam hanc, erroneam
& præsumptuofam doctrinam in pulpitib;
prædicare, præcepit omnibus prædictorib;
sub pena excommunicationis, quam
statim incurvant, & privationis officii præ-
dicandi perpetuo, ne similem doctrinam am-
plius prædicare aut exemplare audeant,
pronunciando ex nunc suspectos de heresi,
& ut male sentientes de Christiana religio-
ne quicunque librorum illorum doctrinam
prædicare, aut alias, ut veram defendere
anti sucent.

Ipsum autem Franciscum condemnavit ad
componendum libellum recantationis erro-
rum suorum, in quo petat veniam de teme-
ritate & præsumptione sua, & postea sin-
gillatum omnes errores suos abjuraret, & hoc
infia duos mentes proxime futuros.

R U B R I C A

Contra impressores librorum.

C A P. I.

*Imprimentes vel imprimi facientes librum
aut scripturam sine licentia Vicarii in
arbe, ordinariorum in aliis civita-
tib; graviter puniuntur, & in-
seritur constitutio Latera-
nen. Concilii.*

Item, ut tollatur in futurum omnis oc-
casio disseminandi errores & falsas homi-
num interpretationes, promulgavit, & in
tota Florentina provincia obliterari man-
davit extravag. S. D. N. Leonis Papæ X.
in concilio Lateranen. nuper editam, qua
incipit. *Inter sollicitudines*; cuius tenor est.

C O N S T I T U T I O .

„ Inter sollicitudines nostris humeris, &
„ infra.
„ Quia tamen multorum querela nostrum
„ & sedis apostolica pulsavit auditum quod
„ nonnulli hujus artis imprimendi magistri
„ in diversis mundi partibus libros tam Græ-
„ ce, Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldaicæ lin-
„ guarum in latinum translatos, quam a-
„ lios latino ac vulgari sermone editos,
„ errores etiam in fide ac perniciose dog-
„ mata etiam religioni Christianæ contra-
„ ria, ac contra famam personarum etiam
„ dignitate fulgentium continentis impri-
„ mire, ac publice vendere prælumunt, ex
„ quorum lectura non solum legentes non
„ edificantur, sed in maximos potius tam
„ in fide quam in vita & moribus prola-
„ buntur errores. Unde varia sæpe scanda-
„ la (prout experientia rerum magistra do-
„ cuius) exorta fuerunt, & majora in dies
„ exoriri formidantur.
„ Nos itaque ne id quod ad Dei gloriam
„ &

CONCILIO FLORENTINUM.

276

275

ANNO
CHRISTI
1517.

„ & fidei argumentum, ac bonarum artium,
 „ propagationem salubriter est inventum in A
 „ contrarium convertatur, ac Christi fidei
 „ lium salutis detrimentum patiat super lib-
 „ brorum impressione curam nostram haben-
 „ dam fore duximus, ne de cetero cum
 „ bonis seminibus spinæ coalescant, vel
 „ medicinis venena intermisseantur. Volen-
 „ tes igitur de opportuno super iis reme-
 „ dio providere, hoc sacro approbante con-
 „ cilio, ut negotium impressionis librorum
 „ hujusmodi comprosperetur feliciter quo
 „ deinceps indago solerter, & diligentius
 „ & cautius adhibeatur.
 „ Statuimus & ordinamus quod de cate-
 „ ro perpetuis futuri temporibus nullus
 „ liberum aliquem, seu aliam quamcumque
 „ scripturarum tam in urbe nostra quam
 „ aliis quibusvis civitatibus & Diœces. im-
 „ primere seu imprimi facere presumat,
 „ nisi prius in urbe per Vicarium nostrum
 „ & sacri palati magistrum; In aliis vero
 „ civitatibus & Diœcesibus per episcopum
 „ vel alium habentem peritiam scientia li-
 „ bri seu scripture hujusmodi imprimente,
 „ ab eodem episcopo ad id deputandum,
 „ ac inquisitorum hereticae pravitatis civil-
 „ tatis huc Diœces. in quibus librorum im-
 „ pressio hujusmodi fieret, diligenter ex-
 „ minentur, & per eorum manu propria sub-
 „ scriptionem sub excommunicationis sen-
 „ tentia gratis & sine dilatione imponendam
 „ approbentur.

„ Qui autem secus presumperit ultra
 „ librorum impressorum amissionem, & il-
 „ lorum publicam combustionem, ac cen-
 „ tum ducat. Fabricæ Basilice Principis A-
 „ postolorum de urbe sine spe remissionis
 „ solutionem, ac anni continui exercitii
 „ impressionis suspensionem, excommunica-
 „ tionis sententia innodatus existat, ac de-
 „ numerum ingrauecente contumacia taliter
 „ per episcopum suum vel Vicarium no-
 „ strum respective per omnia juris remedia
 „ castigetur, quo alii ejus exemplo familiia
 „ minime attemptare presumant.

R U B R I C A

De raptoribus.

C A P. I.

*Renovantur constitutiones Archiepiscopi Cos-
mi contra occupantes bona archiepiscopa-
tus & quarumcumque ecclesiarum.*

Contra occupantes bona Archiepiscopa-
 tus, & quarumcumque ecclesiarum posse-
 siones & bona, acceptavit, & in tota E Florentina provincia observari voluit duas
 constitutiones Reverendissimi Cosmi Archie-
 piscopi Florentini positas in titulo de ra-
 poribus.

C A P. II.

ANNO
CHRISTI
1517.

Excommunicatis invadentes vel ratam ba-
 bentes invasionem ecclesiarum vacan-
 tium eosque inhabilitas ad omnem
 provisionem de ecclesiis sic in-
 vahsibi faciendam alii
 que afficit paucis.

Item, ad reprimendam insolentiam non-
 nullorum laicorum, qui divina humanaque
 ausu confundentes temerario, cum vident
 ecclesiæ restorem mortuum aut morti vi-
 cinum ecclesias invadunt, spoliant, &
 B positis ibi armatis prohibent ne ille cui de
 jure ecclesia competit, possit vacantis ec-
 cleſie possessionem apprehendere, consu-
 munt deinde quacumque ibi substantias re-
 periunt omnia profanantes.

Declaravit, pronunciavit, & statuit pre-
 fata synodus omnes laicos & clericos cu-
 juscunque status ac conditionis sint, sive
 nobiles ac illustres seu plebei eo ipso ex-
 communicationis sententiam incurtere, quo-
 tiens ausi fuerint alicuius vacantis ecclie, &
 vel qua de proximo vacare speratur, per
 se vel per alium possessionem apprehendere,
 aut eius bona quomodolibet invadere sine
 litteris sanctissimi domini nostri Papæ, aut
 Ordinariorum, quas litteras presentare ce-
 neantur quando beneficii possessionem acci-
 piunt.

Item, & amplius eosdem sic invadentes
 vel talem invasionem verbo aut facto ratam
 habentes omni jure, quod super hujusmodi
 invasio beneficio haberent, privatos esse,
 & omnem postea electionem aut presenta-
 tionem, aut quamcumque provisionem de-
 talibus sic invadentibus, aut invasionem ra-
 tam habentibus factos nullius momenti, aut
 valoris esse declaravit, pronunciavit & sta-
 tuit, omnes quoque taliter invadentes, aut
 invasioni confilium, auxilium, ac favorem
 prastantes in ducatis centum condemnavit,
 D applicandis, si latci sint, dimidia Dominis
 octo; si vero clerici, ordinariorum fisco,
 dimidia Christi pauperibus. Ea autem que
 de bonis ecclesiæ consumpta aut ablata re-
 perientur in duplo restituenda esse decre-
 vit.

R U B R I C A

De usuris.

C A P. I.

*Iurarios cogi ad librorum suorum editionem
 nisi impossibilitas excusat.*

In materia usurarie pravitatis ter disputatum est, & multæ fuerunt per sacre Theolo-
 giae & canonum magistros discussæ, &
 subtiliter ventilatae quæstiones, ex quibus
 firmatae & in statutum redactæ sunt conclu-
 siones que sequuntur.

In primis namque statuendo decretit,
 convictio de usuris vel de contractibus em-
 ptonis & venditionis, qui ex eo quod pro-
 pter

ANNO CHRISTI 1517. pter temporis dilationem carius vendatur, A usurarii nuncupantur; item eum quem no-
torium est usurarios inire contractus, sem-
per quando contra eum super hujusmodi cau-
sis agitur, teneri ad librorum suorum edi-
tionem, quos si exhibere pertinaciter recu-
faverit pro convictio haberi voluit, nisi eum
excusaret impossibilitas edendi. Quam im-
possibilitatem probari voluit aliter quam per
proprium juramentum.

C A P. II.

*Usurarius qui malitiose efficit, ne libri
sui possint edi, habebetur pro con-
victio.*

Immo statutum quod si usurarius devenit
ad hanc edendi impossibilitatem malitia pro-
pria, ut quia scribebat in cedulis, & post-
ea lacerabat eas, vel quia laceravit libros
suos, fieri debere juramento repetentis usu-
ras super solutione illarum.

C A P. III.

Usurarius quando cogatur edere libros.

Sed quia multi calumniose agunt contra al-
quem de usuris, ut cogant eum ad librorum
suorum editionem, statuit in causa usuraria
nullum posse cogi edere libros suos, nisi C prius judici saltem summarie constet, cum
qui de usuris imperit usurarium esse,
vel habere aliquam in gentem usurarum pre-
sumptionem contra se.

C A P. IV.

*Libris usuriorum fides non adhibetur,
nisi in eorum prajudicium.*

Libris autem eorum, qui de usuris con-
victi sunt, nullam in ipsorum favorem usu-
riorum idem adhibendam esse declaravit, D etiam si sint mercatores, & habeant libros
mercatorum more regulatos & ordinatos.
Quam enim fidem habere possunt scripta e-
ius quem constat nullis conscientiae stimulis
actinerti?

C A P. V.

*Exceptio c. quia frustra, quando opponi,
& quanto tempore probari debeat.*

De exceptione autem c. quia frustra, E quo crebrius in iudiciis contra repetentes
usuras opponitur, ita declarando statuit eam
posse opponi in quocumque iudicio tam or-
dinariorum quam delegatorum, & debere
opponi ante licet contestatam, nisi post li-
cet noviter pervenisset ad ipsius rei no-
ticiam. Quam quidem exceptionem proba-
ri debere infra decem dies utiles, postquam
admissa fuerit, statuit, quo termino elapsa
talis exceptio nullum praestet impedimen-
tum negocio principali.

C A P. VI.

ANNO CHRISTI 1517.

*Probata exceptione c. quia frustra, non ab-
solvit reus, sed iudex ex officio pro-
cedit & mandat deponi, ut sic.*

Post probationem autem talis exceptionis,
licet auctorem excludendum esse declarave-
rit, donec legitime satisficerit, tamen ipsum
reum non statim absolvi voluit, sed contra
eum procedi debere ex officio iudicis statuit,
donec convincatur. Huncque convictum
cogi deponere apud camerarium curia episcopalis,
quod per usurariam pravitatem
extortis. Deinde auctorem expectari per tres
menses, ut si interim restituat, quas ipse
ab aliis usuras extortis, depositum recipiat,
Balias eo qui praemititur termino elapsio vo-
lute usuras depositas esse in pauperum usus
erogandas, adempta omni facultate auctori
eas ulterius repetendi.

C A P. VII.

*Singulares testes, & illi cum quibus
usura celebrata sunt, mulieres &
prosenetas admittantur ad probandum
usurariam pravitatem.*

Ad convincingendas quoque usurariorum ma-
litias, qui tot palliis pravitatem suam in-
volvent, ut vix firma unquam super illis
probatio haberi possit, statuit ad probandum
consuetudinem alicuius de celebrandis
contractibus usurariis, admitti posse testes
singulares, etiam eos, a quibus usuras ex-
tortisse, aut cum quibus usurarios contra-
gues iniuste constituerit, dummodo renuncient
commendo quod sibi exinde provenire possit.
Item & prosenetas & mulieres ac omnes
testes, qui a probando simoniacam labem
non relincerentur.

C A P. VIII.

*Probatio per unum testem cum juremen-
to partis convincit solitum fane-
rari.*

Item, & ad probandum aliquem recepi-
se usuras ex mutuo jam soluto, declaravit
sufficere unum testem, si sit legitime pro-
batum illum esse consuetum mutuare pecu-
nias suas sub usuris, accidente iuramento
ipius partis.

C A P. IX.

*Quando contractus judicetur usurarius
ex modicitate precii cum pacto de
retrovendendo.*

Item & cum longe lateque disputaretur
illa questio: An modicitas precii cum pa-
cto de retrovendendo faciat contractum
dici usurarium; inter varias doctorum binc
inde adductas opiniones, hanc sibi inter-
pretationem assumptis, & secundum illam sta-

ANNO
CHRISTI
1517.

Statuit, ut si simus in eo qui solitus est foenerari, & emerit recti cum tali pacto de retro vendendo, si minoritas precii est ultra quartam, ita ut si res valebat quadragesimis, si empta minoris trecentis, contractus presumatur in fraudem usurarum confessus. Sed in eo qui non est solitus foenerari tunc voluit contractum presumi simulatum, cum minoritas precii est ultra tertiam iuli precii, ut si fundus qui valebat trecentis venditus est minoris ducentis; id est pro centum & nonaginta, apposito illo pacto de retrovendendo. Quem tamen valorem attendendum esse secundum tempus initii contractus, & secundum mediocritatem inter excessum & defectum volunt. Ecce sextariolum terre in eodem fundo ab aliquibus venditur octo, ab aliis xii. minoritatem & defectum in precio, non a xii. nec rursus ab octo, sed a decem computari debere statuit.

C A P. X.

Emen predium, & statim locass, cum pacto, ut post certum tempus redimatur pro eodem majorive precio est usurarius.

De istis autem qui emunt fundum pro certo precio, & illum statim venditori locant, hac adiecta conditione, ut post certum tempus venditor illum pro eodem majorive precio redimere teneatur, ita declaravit, ut hujusmodi emptores usurarii judicentur, cum ex contractus tenore appearat ipsos voluisse interim vel excessum precii vel pensionem, de qua convenut fuit, lucrari.

C A P. XI.

Quis pro pecuniis depositis quidquam exigunt usurarii sunt.

Item, & perniciem quamdam nonnullorum piorum locorum corrupciam abolere volens, quorum administratores, viduarum, pupillorum, & aliorum quorumcumque hominum deposita accipiunt ad numerum, & ipsi deponentibus ad rationem quinque aut sex pro centenario respondent, quo plerique exemplo duci quasi licitum sit quod ab ecclesia toleratur, & sic pecunias suas pro tali emolumento annuatim consequendo apud eadem loca deponunt; declaravit omnia deposita talibus intentione & pacto facta esse usuraria & in perniciem animarum a diabolo inventa: & ideo praecepit omnibus rectoribus, abbatis, hospitalariis, & alius quibuscumque locorum piorum rectoribus, gubernatoribus quocumque nomine censcantur, sub offici, beneficii, administracionumque suarum privationis poena, ne similes deinceps contractus ineant, depositaque talibus aut pactis aut intentionibus recipiant. Declaravitque omnes ram masculos quam feminas pro talibus depositis ultra portem aliquid recipientes usurarios esse, & eisdem in utroque foro ad usurarum sic acceptarum restitutionem teneri.

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1517.

Verumtamen si contingere camporem aut quemcumque alium depositarium ex pecunia penes se depositis vel praedia emere, vel alias negocari, & libere ac sponte lucri partem, et qui depositum donaret, id recte tuteque accipi posse declaravit, dummodo aliam fuisse deponentis causam constet.

C A P. XII.

Valeat statutum quod dentur quinque pro centenario, positis in tenutam bonorum, nisi fiat in fraudem usurarum. Quomodo autem dicatur frater fieri bic describitur.

Disputarunt & aliam questionem, an illa quinque pro centenario, quae dantur a statuto Florentino, missis in tenutam bonorum creditoris, licite caperentur a credito ab ipso aliquo usurario habitis vitiis; interpretata est synodus tale statutum valere, & lucrum quod ex tenuta hujusmodi percipitur in utroque foro licitum, explora quorundam superstitionis opiglione.

Quod utique obtinere judicavit, quando in usurarum fraudem nihil fieret. Alias si de fraude signis aut conjecturis constare posset, declaravit nullo suffragante statuti aut consuetudinis rigore, eum qui talia lucra accepit teneri in utroque foro ad efficacem restitutionem, praeinde ac si nullum fuisse statutum.

Fraus autem fieri, si statim, id est ante finem unius mensis postquam debitum factus est debitor, creditor, debitore non contradicente, hujusmodi tenutam adeptus est. Vel si apparuerit pecuniam qua quis debitorem se confessus est post adeptam tenutam suffice numerata.

Itein, et si causa propter quas quis talis tenutam adeptus fuerit, tempore adepti possessionis erat injusta, tenutarium ad percepti lucri restitutionem cogendum esse voluit.

C A P. XIII.

Quare non fuerunt omnia disputata decisa.

Multa quoque alia in usurarum materia dubia proposita & disputata sunt; sed propter varias magistrorum opiniones indecisa remansere.

R U B R I C A

De adulteriis & stupriis.

C A P. I.

Poena abducentis, aut cognoscentis meretricem alteri matrimonio copulatam.

Et si iura etiam pontificia eius reatum nulla censura ferant, qui publice meretricis amplexibus inquinatur; volens tamen hec sancta synodus matrimoniorum securitati consol-

ANNO
CHRISTI
1517.

Sulere condemnavit in ducatis quinque autem, pauperibus dimidia, accusatori pro reliquo applicandi, quicumque cognoverit meretricem extra lupanar, quam alteri matrimonio copulatam esse neverit. Illum autem qui talen mulierem abduxerit, aut eam in lupanari vel extra turpis quaestus gratia tenerit in ducatis centum, dimidia Dominis octo, quarta accusatori, reliqua Christi pauperibus applicandis, condemnavit; voluitque nihilominus ipsum scelerati hujus lucri auçupatorem, si non destiterit, excommunicari. Mulieri autem quæ talia volens patitur, mira debonitatem, & perpetuum carceris exilium, si judicii vitum fuerit, indici voluit.

C A P. II.

Poena eorum qui alienas uxores penes se retinent.

De iis autem qui alienas uxores penes se retinent, adulterii culpam sub ancillaris servitii nomine praetexentes, ita statuit, ut si talis sit, de qua merito sit adulterii suspicio, onerataque sit super hoc retinentis fama, eo ipso in ducatis centum, dimidia Dominis octo, quarta Christi pauperibus, quarta accusatori partibus applicandis: non specifies autem tenere, dummodo mariti accedat assensus, non prohibuit.

C A P. III.

Graviter plectuntur qui consanguineam, aut monialem, etiam meretricem cognoscunt, gravius qui moniales abducunt, aut in matrimonium accipiunt.

Idem statuit de cognoscentibus meretricem, consanguineam vel monialem, ejus tamen poenam ob sceleris immanitatem augendo qui hujusmodi moniales abduxerit teneriuscum excommunicatum intestabilemque esse voluit, privatumque omni feudo ac beneficio ecclesiastico, tradendumque seculari curie, ex legitimani tanti sceleris vindictam ultoribus flammis experlatur.

Eum quoque qui monialem sibi matrimonio copulaverit, aut pro concubina tenuerit, eidem poenis subjacere voluit.

C A P. IV.

De tenentibus moniales in domo, aut eas simpliciter cognoscentibus.

Qui vero monialem professam, licet non suspectam, absque ordinariorum licentia in domo tenuerit in ducatis XXV. monasterio in quo professa erat applicandis condemnavit. De cognoscentibus autem simpliciter moniales servari voluit, quod habetur in titulo de Monialibus.

ANNO
CHRISTI
1517.

Poena cognoscentium consanguineam, aut pupillam.

Sacrilegum & abominandam libidinem eorum qui naturæ fodera rumpentes cum propriis matribus aut filiabus commisceri non verentur, compescere volens hæc sancta syndodus statuit, ut siquidem clericus fuerit qui cum matre, aut filia rem carnaliter haberet, beneficiis eo ipso privatus degradetur perpetuoque in carcerebus detrudatur ad poenitentiam peragendam. Si autem laycus sit, aut secularis, & Judex illum juxta legitimos trahentes punivit, aut punire paratus est, ei relinquatur, alias per ecclesiasticum judicem multetur & perpetuis vinculis coercetur. Parem quoque poenam esse voluit filio, quæ commiscebitur filio, & socii, quæ commiscebitur genero. Simili quoque poena feriri voluit patres & matres qui proprias filias publice prostituant.

Fratrem qui forore carnaliter abusus fuerit, aut uxore fratris sui in ducatis centum, pro tertia delatori, pro reliquo Christi pauperibus applicandis; si dives si multari voluit; alias fustigari vel alia corporali poena affici.

Simili poena feriri velut tutorem qui pupillam stupraverit, ampliusque cogi ad eam dotandam.

C A P. VI.

Vitians virginem, vel dotes vel in uxorem accipiat.

Quinimmo generaliter statuit, ut quicunque virginem stupraverit, cogatur vel accipere eam in uxorem, vel dotare dote convenienti & ampliori quam exposceretur si non esset stuprata. Quia stuprata difficultius maritum reperire potest; hoc judicis arbitrio declarari voluit.

C A P. VII.

Acriter insurgit contra sodomitæ & eos qui pueros prostituant.

Crimen illud nefandum propter quod venit ira Dei in filios dissidentes, a Christi fidibus averttere intendens, hæc sancta syndodus Clericos hujusmodi infando crimine, convitos puniri voluit, ut in titulo de vita & honestate clericor. in isto volumine. Laycos autem infames intestabilesque esse declaravit, ampliusque in ducatis quingentis, E per dimidia Dominis octo, pro sexta accusatori, pro reliquo Christi pauperibus applicandis, nisi alias meritis per secularis potestatem fuissent affecti supplicis. Idemque in omnibus observari voluit contra eos, qui pueros lucri vel alterius commodi causa prosteruerint seu leonis officium in eis corrumpendis exercuerint.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. VIII.

*Contra parentes qui filias proprias pro-
ficiuntur.*

Sceleratum quoque parentum & quorundam aucupium qui proprias filias lucrati gratia proficiunt ita puniri voluit, ut a tali scelere compescantur. Condemnavit igitur eos in ducatis vigintiquinque, & si per annum in hujusmodi turpitudine publice severaverint, fustigari, aut acclori, ut judicii videbitur poena plectri voluit, ob secularis judicis negligentiam.

Reliquas constitutiones ad titulum pertinentes require in tit. de vita & honestate eccl. & in tit. de monialibus.

R U B R I C A.

De foro competenti deque appellationibus.

C A P. I.

*Causas in prima instantia ventilandas
coram ordinariis, & removet ap-
pellationem ab interlocutoriis.*

Quoniam ecclesiasticus ordo confunditur si sua cuique iurisdictio non servetur, anredita synodus sequendo vestigia Leoninae constitutionis in Lateranensis concilii confessu habet, statuit & ordinavit omnes causas spirituales, civiles & mixtas, & ecclesiasticum forum quomodo liber concernentes, dummodo non sint de beneficiis reservatis vel excedentibus valorem florenorum XXV. auri de Camera, in prima instantia semper ventilari debere usque ad diffinitivam sententiam inclusive in curiis ordinariorum suorum, nec posse per quascunque appellaciones ab interlocutoriis, vel futuris gravaminibus interpositas sub quoconque quanto colore removeti, quas appellations innitendo prefatae constitutionis Lateranensis ordinatio, ut frivolas & nullas respici posse & debere voluit, nisi esset talis interlocutio, que diffinitivae vires contineret, vel que in diffinitiva reparari minime posset.

C A P. II.

*Ubi sunt ventilanda causa in secunda
& tertia instantia, & coram qui-
bus judicibus.*

In secunda autem & tertia instantia, nisi sint de beneficiis, ut dictum est, reservatis vel excedentibus valorem florenorum XXIV. vel nisi essent profanæ excedentes sumnum florenorum ducentorum auri de camera tractari debeant in civitate Florentie vel coram archiepscopo & ejus Vicario. Quando erit appellatum a sententiis suffraganeorum: vel coram judicibus a tede apostolica delegatis iuicibus ubi necessaria est Apostolicæ sedis commissio.

Quos quidem judices commissarios depontandos esse debere voluit unum vel plures ex numero eorum, qui erunt descripti in rotulo, de quo inferius dicetur: & partes que-

A extra descriptos in praefato rotulo judices, impetraverint, puniri voluit, ut inferius dicetur in alia constitutione.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. III.

*Poena procurantium causas ventilari vel
committi alibi quam coram judici-
bus deputatis.*

Eos igitur notarios, procuratores vel advocatos, qui contra præmissa, causas in prima instantia directe vel indirecte tractari per alium quam per ordinarium suum, & in secunda & in tertia instantia committi alicui judicii non descripto in rotulo prædicto, vel qui aliter contra præmissa vel aliquid eorum quicquam fecerint aut procuraverint, eo ipso ingressu curie ordinariorum suorum a quibus causam amoverunt privatos esse voluit, nisi celeriter idest intra octo dies causam ad locum debitum restituí cum effectu procuraverint, de notariis & procuratorum rotulo sine restitutionis spe abradendos.

C A P. IV.

*Quid agendum sit quando ordinarius re-
cusatur ut suspectus.*

Sed ne tamen cogatur quis litigare coram judice suspecto, statuit, ut si quis recusat primam causam suam in prima instantia coram ordinario suo agitare: compareat & alleget suspicionis causam. Tuncque ut juris est eligentur tres arbitrii qui suspicionis causam intra quindecim dies terminent. Quibus elapsis si non fuerit diffinita suspicionis causa judex ordinarius procedat in causa, rejectis omnibus appellacionibus & recusationibus.

Hos autem arbitros eligi voluit sorte ex numero eorum, qui erunt descripti in rotulo prædicto.

Et si contingeret pronunciari per eosdem arbitros electos ordinarium esse merito suspectum, voluit exarhi quatuor ex judicibus rotuli prædicti, & ordinarium teneri unum eorum vel duobus, si videbitur, causam committere, a quibus judicibus si postea contingat appellari, voluit servari omnia, que servari debent, quando ab ipso ordinario appellatur.

C A P. V.

*Notarium non posse rogare alla vel pro-
curatoris officium exercere, nisi sit
descriptus in rotulo.*

Item statuit nullum notarium posse tractare causas aut scribere acta, vel procuratoris officium exercere quomodounque coram aliquo judice ecclesiastico, sive ordinario, sive delegato, nisi sit de notariis aut procuratoribus deputatis in curia Floren. aut Fesulana ordine & modo inferius describendo.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. VI.

*Numerus notariorum qualis esse debet,
& quod non possint acta per alium
scribere.*

Statuit Igne & ordinavit numerum omnium notariorum deputandorum ad acta conscribenda non excedere numerum quatuordecim, quorum duodecim deputari possint in curia archiepiscopali, & duo in curia Fesulanica, qui universa judicil acta per se originaliter non per alium & scribere debeant, nisi aliquo legitimo impedimento vellent subrogare unum de illis qui sunt descripti in albo notariorum antedicto; alias si per alium aliter quam supra dictum est, acta conscripserint, eo ipso per mensem ab hujusmodi actibus conscribendis sine suspensi.

Subnotarios autem habere possunt pro aliis exemplandis, & coplis exhibendis de licentia ordinariorum suorum, quot voluerint.

C A P. VII.

De sufficientia notariorum, & quales esse debent qui assumuntur.

Item, quod notarii assumendi in tali numero debent esse competentis literatura, ita ut sciant saltet gresso modo grammatico loqui ac intelligibiliter scribere, & alias ad notarii ecclesiastici officium pertinent exercere.

Et ideo decrevit nullum admitti nisi prius per sex menses factam steterit sub disciplina alicuius periti notarii de illis qui sunt in antedicto, XLI. notariorum albo descripti.

Item nisi prius examinentur a collegio notariorum hujusmodi & reperiantur idonei, & per archiepiscopum, vel eius vicarium approbentur cum consilio praesidentis rotule judicium, qui pro tempore erit, si notarius deputandus erit de illis qui habent scribere acta in archiepiscopatu Florentino alias approbari debeant per reverendum episcopum Fesulanum cum consilio similiter praesidentis antedicti, excepta ista prima notariorum deputatione, quam ad reverendissimum archiepiscopum Florentinum, & episcopum Fesulanum pro rata ita pertinere voluit, ut non sit opus praecedere aliquod notariorum examen.

C A P. VIII.

Ad quem pertinet notariorum depositio.

Depositionem autem & privationem hujusmodi notariorum, si quando exegerint demerita sua, ad ipsos archiepiscopum & episcopum pro numero in curia suis deputorum pertinere voluit.

A C A P. IX.

Procuratoris officium nullus exercere posset, nisi sit deputatus per habentes autoritatem.

ANNO
CHRISTI
1517.

Item, & similiter ne vituperetur ministerium Florentinæ curiæ ex procuratorum imperitia, statuit nullum posse procuratoris officium exercere in causis vertentibus coram ecclesiasticis judicibus, nisi, sine examinati & approbat, ut supra, & descripti in albo ecclesiasticorum procuratorum; qui deputatio fieri debeat per archiepiscopum Florentinam, episcopum Fesulanum & praesidentem rotule, de personis idoneis & habentibus aliqualem juris peritiam, & hoc nisi essent causa breviores, in quibus sine stipitu & figura judicil proceditur, quoniam tunc voluit admittit quosque ad officium hoc excedendum.

C A P. X.

Procuratores non possunt acta conscribere.

Hoc semper intellectu, quod nullus exercens officium procuratoris possit se aliquatenus intrrompere in aliis conscribendis, nec econverso aliquis actuarius possit exercere officium procuratoris sub poena abrasionis e rotulo in quo descriptus est.

C A P. XI.

Procurator cogitur defendere gratis miserabilem personam.

Et si continget miserabilem personam litigare, voluit quod judex coram quo judicium versatur, teneatur eligere unum de procuratoribus descriptis, & consignare illam causam defendantem; & quod procurator ita electus teneatur gratis officium suum impendere sub poena privationis & abrasionis de rotulo, nisi haberet aliam consimilem causam, qui tunc poterit se excusare si volet, & Judex tenebitur eligere alium non habentem similem causam.

C A P. XII.

Notarios actuarius esse extrahendos forte in causis excedentibus summam librarium L. exceptis criminalibus & fidelibus, & beneficialibus, quas sibi archiepiscopus reservauit.

Item, ad tollendas suspiciones in judiciis, que non minus orientur contra notarios quam contra Judices, statuit & ordinavit in omnibus causis non executivis, excedentibus sumnam librarium quinquaginta, sive agarum coram ordinariis, sive agatur coram delegatis aut conservatoribus, & aliis quocunque nomine censeantur, notarios e communi bursa extrahi debere hoc modo. Videlicet, ut si causa sit coram ordinario jure ordinario, extrahatur notarius de bur-

ANNO
CHRISTI
1517.

sa notariorum curia illius ordinarii. Si autem jure delegationis coram ipso vel coram alio extrahatur notarius de bursa communni omnium notariorum, que bursa retineantur, & in eis retinendis observetur consuetudo hactenus in archiepiscopali curia observata; & si contingeret quemquam Judicem sine notario taliter extracto procedere, in causa, voluit judicium ita agitatum esse nullum, & notarium contra praemissa scribentem eo ipso esse abrasum de albo aliorum notariorum, & a reverendissimo archiepiscopo etiam gravius, ut sibi videbitur, puniendum, etiam si sit de notariis non descriptis. Hec tamen omnia intelligi voluit, dummodo non sine cause criminales vel feudales archiepiscopatus Florentiae vel beneficiales ratione collationis vel institutionis ab archiepiscopo Florentino sacram, quoniam omnes praemissa causas, quando in prefatis archiepiscopi curia jure ordinario ventilabuntur, praefatus archiepiscopus sibi reservavit ad libitum suum distribuendas inter notarios.

C A P. XIII.

Quae sunt illa de quibus non possunt esse rogati alii quam notarii in rotulo descripti.

Item statuit nullum notarium posse rogare contractus rerum ecclesiasticarum, aut qualitercumque ad ecclesiasticum forum pertinentium, ut decretorum interpositiones, beneficiorum renunciations, vel ad renunciandum procurations, sponsaliorum dissolutiones, & similia, nisi unius descripti in numero actuiorum substitutorum, vel procuratorum curia Florentina & Fesularum. Scripturas autem super praemissa ab aliis quam ad antedictis notariis factas, scriptas, & rogatas nullam in ecclesiasticis judiciis fidem facere statuit & ordinavit, Alii predicti contractus essent rogandi extra civitatem Florentiae, qui tunc rogatos per alios fidem facere voluit.

R U B R I C A

De rotulo judicum delegatorum.

C A P. I.

Ut judices describendi in rotulo sint doctores, & in dignitate constituti; exceptum tamen quosdam.

Quoniam quotidiana nos docet experientia ob delegatorum judicum imperitiam multas partibus iniusticias fieri, & multo tamen ecclesiasticum jurisdictionis ministros vituperari, & scandali occasionem nasci apud seculares praetertim homines ex tanta judicum locordia, statuit & ordinavit perpetuis futuris temporibus esse & fieri debere unum rotuluni hominum habentium tamen qualitates, quas in Judicibus delegatis iuxta requirunt, extra quod collegium Judex a partibus nullatenus impetrari possit in civitatibus Florentiae aut Petularum, aut in eorum Diocesis.

ANNO
CHRISTI
1517.

A In uno quidem rotulo eo ipso describi & pro descriptis haberi voluit, reverendum archiepiscopum Florentinum, & ejus pro tempore vicarium; episcopum Fesularum, & ejus pro tempore vicarium, necnon reverendos abbates generales cuiusque ordinis, quos in civitatibus aut Diocesis predicitis commemorari contingeret, abbatem abbatiae Florentiae, etiam si doctorati non fuerint.

Item & omnes canonicos cathedralis ecclesiae Florentiae, & Priorem collegiatam ecclesiae sancti Laurentii, qui in jure canonico vel civili doctorati tuerint in rigoroso examine, alias non. Nec non & ceteros viros praticos & doctos, quos ista prima Rotuli formatione describendos esse judicaverit praefatus Reverendissimus archiepiscopus, aut ejus Vicarius, dummodo habentes qualitates a jure requisitas.

Constituto autem & ordinato hujusmodi rotulo semel statute & ordinavit, ut dictum est, nullum admitti possit, qui non habeat doctoratus gradum, dignitates vel doctorinam, de quibus supra.

C A P. II.

Electio deputandorum in rotulo ad quem pertinet.

Electionem autem deputandorum in hoc rotulo post hanc primam vicem voluit spectare & pertinere ad personas dicto rotulo descriptas; confirmationem vero ad Archiepiscopum Florentinum excepta electione eorum qui habent dignitates praenotatas, aut qui sunt canonici prefatae ecclesiae Florentiae altero jure rigoroso examine doctorati, quia voluit nullo requisito consensu Archiepiscopum posse & debere illos in praefatorum judicium rotulo describi facere.

C A P. III.

Puniuntur qui causas in rotulo non descripsit committi procuraverint.

Omnis autem causarum commissiones fieri procurantes quoquo modo in civitate Florentiae, aut Fesularum vel earum Diocesis judicibus, qui in hujusmodi rotulo non fuerint descripti, ex ipso poenis, de quibus supra dictum est, subjacere voluit, postquam praesentes constitutiones a Santissimo D. N. Papa confirmatae fuerint.

C A P. IV.

E *Que cause pertincent ad forum ecclesiasticum.*

Ad ecclesiasticum vero forum pertinere declaravit omnes causas clericorum & religiosarum personarum, societatum, hospitalium, heremitarum, & aliorum locorum piorum, quomodocumque in judicio ipsos comparere contingat, agendo sive defendendo, sive etiam testificando; condemnando in libris decem ordinariorum sive adiiciendis omnes clericos & religiosas personas,

ANNO
CHRISTI
1517.
sonas, que vel agendo, vel excipiendo,
vel testificando, vel aliter quomodocumque A
seculariysese foro subiectarint sine ordina-
riorum suorum licentia.

C A P. V.

*Vassallus clericus potest privari feudo a
laico, non tamen in persona aut aliis
bonis molestari.*

De clericis tamen laicorum vassallis ra-
tione feudi quod a laicis tenent ita judica-
ri posse declaravit, ut scilicet feudo priva-
ri possint, & in se feudalibus bonis contra
eos fieri executo; in persona autem aut B
ecclesiasticis bonis nullatenus distingi posse
aut judicari.

C A P. VI.

*Enumerat quasdam species causarum ec-
clesiasticarum.*

Causas quoque usurarum, simulatorum
contraodium, usurariam pravitatem quo-
modolibet sapientium, decimatum, matri-
moniorum, beneficiorum, hæresis, simoniz,
sacrilegii, juris patronatus, & omnes alias
causas que iure vel consuetudine ecclesia-
stice judicari solent, in ecclesiastico tantum
foro discuti ac judicari statuit, omniesque
processus ac sententias super premisis co-
ram secularibus judicibus agitatos, aut la-
tas esse nullius roboris aut momenti, nec
quidem indicium facientes ad judicium ec-
clesiasticum, nisi in premisis accesserit or-
dinariorum licentia.

C A P. VII.

*Enumerat causas mixti foro, in quibus
dicit locum esse præventionis.*

Item in causis autem extra premisa pie-
ratem concernentibus, ut reprimere divi-
tes ne carius debito virtualia vendant, ned
aromatarii res adulteratas, ut factores, la-
nii, pittores, & hujusmodi habeant mensu-
ras & pondera iusta.

Cause doris, viduarum, pupillorum, &
aliarum miserabilium personarum; coactio
laicorum ad satisfaciendum legatis piis, pu-
nire perjurcs, adulteros, stupratores virgi-
num, sodomitias, sacrilegos, incestuosos,
concubinarios, violatores pacis, effractores
ecclesiastici, blasphematores Dei & sancto-
rum, vendentes, aut laborantes diebus fe-
stis, aut feta quomodolibet inhonorantes, E
locantes domos publicis usurariis, piratas
seu curiosos cum suis fautoribus spolian-
tes christianos, qui naufragium patiuntur,
publicos latrones, deferentes arma, fer-
rum, lignamina, & merces vetiras ad Sa-
racenos, & alia crima quo mixti fori ju-
dicari solent, voluit locum esse præven-
tioni, ita ut sufficienter punitus in foro eccl-
esiastico, in seculari nullatenus puniri posset,
& e contra.

C A P. VIII.

ANNO
CHRISTI
1517.

*Conjugati non gaudent privilegio cleri-
cale nisi in habitu & tonsura ince-
dant, in non conjugatis servatur
c. si judex.*

Ad tollendas tamen fraudes nonnullorum,
qui sub clericali pallio sese ubilibet prote-
gere volunt, & quandoque in fraudem cre-
ditorum promoveri procurant, secularis
tantum judicium declinandi causa; declaravit
clericos conjugatos in nullo gaudere privi-
legio sori aut canonis, nisi clericalem habi-
tum & tonsuram gestaverint. Eum autem
gestare clericalia insignia dici debere judi-
cavit, qui per duos menses ante delictum
perpetratum, vel iudicium motum portavit
biretum, tonsuram more aliorum clericorum
Florent. provincie. Quod in conjugatis
obtinet, in aliis vero servandam esse vo-
luit dispositionem. c. Si judex de sentent.
excom. in VI.

C A P. IX.

*Fratres de tertio ordine, corrigiatas
& mantellatae extra congregations
viventes, ut laici reputantur.*

Quantum autem ad mantellatas, corri-
giatas, & fratres de tertio ordine, & simili-
les personas attinet, statuit & ordinavit,
sequendostatura Lateranensis concilii in un-
decima sessione nuper facta, eos posse con-
veniri coram laicis judicibus, & ab eisdem
judicari quando in propriis domibus sine col-
legio habitant, secus autem quando simul
in congregatione habitarent. Nec non &
ejusdem concilii vestigiis inherendo statuit
& ordinavit, eorumdem fratum de tertio
ordine, mantellatarum, corrigatarum, &
similium in propriis domibus habitantium
personas, quoad sacramenta recipienda &
jura parochialia omnia, ut seculares judi-
car, & pro secularibus haberi debere, sic
que teneri a parochianis propriis extremam
unctionem, Eucharistiam in paschate exetera-
que ecclesiastica sacramenta recipere, ipsos
que ecclesiarum rectores ab ecclesiis, apud
quas sepulturam elegerint, consuetam fune-
ralium partem exigere, non obstantibus
consuetudinibus quibuscumque hactenus in
contrarium observatis.

C A P. X.

*Quid de illis qui lite contra eos moto
ordinantur, vel professiones emit-
tunt.*

Quo ad illos autem qui judicij secularis
decunandi gratia ordines assumunt aut pro-
fessionem emitunt, liquidero id jam lite
contra eos moto faciunt, nullatenus pro-
delle declaravit, quo minus ab eo judice
coram quo judicium incepsum est civiliter
judicentur. Si autem ante motam item ad
clericales fuerint ordines promoti, secula-
rem effugere statuit potestatem.

Quinimmo & criminaliter judicari posse
T decla-

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. XI.

*declaravit quando accepti ordinis vel emis-
se professionis tempore carceri addictus erat.*

*Clerici artem exercentes quando subfint
judicibus artis.*

Clerici quoque qui secularibus negotiacionibus & artificiis intendunt, societatem etiam cum laicis plerumque incedunt, ita decrevit, ut si sint in minoribus tantum ordinibus constituti, non incidentes in habitu & tonsura possint civiliter a retributis & judicibus artis quam exercent secundum illius artis statuta (nisi per ordinarium fuerit preventa jurisdictione) judicari. Si vero in sacris a suo tantum ordinario; voluit tamen omnes scripturas, testes, consuetudines, instrumenta, que alias si causa agitaretur in foro seculari fidem facerent, quoad negotiium artis, ratione cuius convenitur, similiter alligari posse & fidem facere in iudicio ecclesiastico.

C A P. XII.

*Quando mercator effectus est clericus,
contra eum admittuntur omnes pro-
bationes que admitterentur in
foro seculari.*

Quod utique generaliter obtinere voluit, quandocumque in foro ecclesiastico est contentio de iis que gesta sunt a personis que tempore natæ obligationis suberant alicui foro, in quo leviores erant probations, ut scilicet eadem probations in foro nostro parem vim eamdemque habeant efficaciam. Ut si contingat mercatorum effici clericum, vel clericum mercatorum succedere. In iis enim super quibus ratione hujusmodi mercaturæ conveniet vel convenietur clericus, scriptis ac libris corundem eam adhiberi fidem voluit, que & in mercatorum foro adhiberi solet.

R U B R I C A

De causarum avocationibus & inhibitio-
nibus.

C A P. I.

*Inhibitio concedenda pro omni causa ec-
clesiastica.*

Quoniam ecclesiasticus ordo confunditur, si sua cuique jurisdictione non servetur declaravit judicem ecclesiasticum posse et debere cum primum requisitus fuerit omnes causas ecclesiasticas et spirituales quomodocunque inceptas coram judice seculari, sive id principaliter, sive per accidens ad ecclesiasticum forum revocare inhibendo sub poenis et censuris, ut moris est.

C A P. II.

*Prohibet inhibitiones fieri in fraudem.
Et vult prius judices informari
per signa & conjecturas, &
postea inhibere.*

ANNO
CHRISTI
1517.

Monuit tamen ecclesiasticos judices, ut sint diligentes et prospiciant nequid fraudis in hujusmodi avocationibus et inhibitionibus committatur; multi enim ut secularis judicis incepti censuram devirent, quanto usurparum colore, ut rem in longum protrahant ad ecclesiasticum configuiunt jurisdictionem; precepit ergo omnibus judicibus ecclesiasticis sub pena periurii, ne statim secularibus judicibus coram quibus lis pendet inhibeant, cum petuntur; sed prius citent partem et capiant summariam informationem vel per instrumenta, vel per testes, vel per alias conjecturas etiam extrajudicialiter causam illum pertinere ad ecclesiasticum jurisdictionem, et postea inhibeant; quam inhibitionem postea simpliciter dari absque ulla termini prefixione voluit, cestantibus antiquis constitutionibus, que ante inhibitiones hujusmodi certis temporum angustiis concludebant.

C A P. III.

*C Quid agendum sit quando laycus cedit
jura clero contra laycum pulchra
distinctione respondet. Et quid
quando clericus layco ju-
ra sua cedit.*

Præfata quoque synodus explicando dubia quedam in hujusmodi causarum avocationibus quotidie nascentia, statuit et declaravit, ut infra.

In primis cum quereretur quid agendum sit quando laycus contra laycum cedit jura & actiones clero vel alteri personæ religiose, rem hac distinctione firmavit, quod si tempore cessionis lis jam erat coram seculari judice incepta, ibi omnino terminali debeat, nulloque cessionarii pretextu ab eo valeat avocari. Et si ante inchoatum iudicium cessionem fieri contingat, aut subest aliqua justa cedendi causa, fraudis presumptione verisimiliter excludente (quod in iudicis arbitrium referri voluit), & tunc placuit causam avocari posse, alias non. Sed omnem cessionem aliter factam ut fraudulentam nullius roboris esse declaravit; clericumque hujusmodi in fraudem factis cessionibus consentientem in libris decem condemnavit.

Eamdem quoque constitutionem obtinete voluit adverlus clericos & religiosas personas, que ut ecclesiasticum forum declinarent jura sua & actiones layco concesserint.

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. IV.

Quando clericus nominatur ut defensor auctoritatis causam a judicio seculari ante item contestatam. Si ut dominus & possessor indistincte avocat. Si ut dominus directus tandem distinguuntur ut illitera.

Et cum quereretur quando clericus nominatus a reo in judicio seculari posset a vocare causam ad judicem ecclesiasticum rem distinguendo firmavit. Et in statutum rededit.

Aut enim nominat clericum ut defensorem: aut nominat ut dominum & possessorum si ut defensorem, verbi gratia in causa evictionis; tunc si sumus ante item contestatam vel quasi, clericus avocabit causam ad forum ecclesiasticum; si post item contestatam, secus.

Si ut dominum & possessorem omni casu cognitio spectabit ad judicem ecclesiasticum, & causa avocabitur a seculari cum inhibitione in forma, cum jura non permittant laycos de clericorum rebus judicare.

Sed si nominetur clericus in dominum tandem, legitima apud alium possessione remanente, ut quando esset laycus emphiteuta vel ultructarius, & clericus esset dominus directus, siquidem agitus simpliciter ad frumentos consequendos, & tunc possidenti nullatenus proderit nominatio, sed causa omnino terminari debeat coram seculari judice; sed si actum fuerit rei vindicatione vel etiam ut habeatur possessio rei, vel per tenutam, vel per quodcumque aliud remedium extra casus antedictos, poterit causa ad ecclesiasticum judicem avocari secundum consuetudinem in Florentina curia haec tenus observatam; nam licet hoc secundo casu videatur agi contra jura layci, querendo ab eo possessionem quam habet amoveri; tamen maxime interest clerici non mutare, possessorem in rebus, que ad eum iure direxto pertinent, ne in eventum caducitatis duriores inveniat detentores. Item, cum hujusmodi possessiones dominii ad se partem trahant, iniquum est eas sine ecclesiastica auctoritate cuiquam adjudicari.

C A P. V.

An quando clericus comparet in judicio ut tertius possessor, causa auctoretur a judice seculari.

Et cum quereretur quid dicendum esset, quando causa possessionis agitur contra laycum in suo foro, & clericus comparet ut tertius possessor, an possit causam ad ecclesiasticum judicium trahere, ita statuit: Ut si possessio clerici habet causam a reo conuento directe vel indirecte, & id post motum judicium, vel etiam ante motum judicium, quo tempore sperabatur item moveti, ut quia intra duos menses ante motum judicium, tunc causa agitur & decidatur coram judice laico, nisi clericus o-

stenderit arte motum judicium rem a laico ex iustis & rationabilibus causis habuisse ANNO CHRISTI 1517.

Si vero possessionis allegata a clero causa non dependeat a reo extra causas praemissis causam avocari posse decrevit.

C A P. VI.

Inhibitus debet fieri judicii seculari, fine prejudicio processus, quando petitur post item contestatam ..

In omni tamen casu inhibitionis concedenda per ecclesiasticum judicem ad tollendas improborum calumnias, qui quandoque circa periodum litis petunt inhiberi cum periculo instantie, que petit, declaravit omnes inhibitiones, que de cetero sicuti iudicii seculari post item contestatam vel quasi fieri debere sine prejudicio processus secundum practicam hucunque a multis observatam; cujus inhibitionis effectus erit, ut si ex deductis postea in causa videretur iudicii ecclesiastico secundum juris dispositionem causam primo judicii remittendam, pronuntiatio interim facta convalesceret, perinde ac si nulla emanasset inhibitio etiam non obstante quacumque appellatione a parte interposita.

C A P. VII.

Inhibitus fit sine prejudicio legitima executionis, quando competebat execu-

Sed si jam virtute sententiarum competebat executio in curia seculari, declaravit & voluit inhibitionem non esse concedendam, nisi sine prejudicio legitima executionis. Quam deinde executionem nullatenus revocari posse voluit, donec principalis causa fuerit per ecclesiasticum judicem terminata; ita ut cum ipsa diffinitoria sententia executionem factam, vel infirmet si viderit avocantem fovere iustitiam, vel confirmet si e contra.

Ut fiat depositum, quando tacti in foro seculari petunt causam avocari ad judices ecclesiasticos.

Et quia contigit in civitate Florentiae ratione certorum contractuum maxime in curia mercantia incipi ab executione per viam tactus, & quandoque e modo tacti coniungunt ad ecclesiasticum judicem, dicentes contractus vel obligationem, ratione cuius tacti sunt, usuraria pravitate laborare, statuit, & ordinavit, ut taliter tacti non prius obtineant inhibitionem ab ecclesiastico judicio quam sacerdoti reale depositum de summa petita apud camerarium Archiepiscopalis curie, seu saltem dederint idoneum fidejussionem in forma depositi ad declarationem domini Vicarii. Quod depositum camerarius vel fidejussione tenetur statim relaxare parti tacti cum primum pronuntiatum erit ipsam fovere iustitiam, non obstante quacumque appellatione, quamquo ad impediendam praediti depositi rela-

ANNO
CHRISTI
1517.

xationem nullae vires habere decrevit. Et similiter si pronunciaretur in favorem ejus qui traxit causam & depositum, relaxetur ei tale depositum, nec possit ulterius in executione molestari, donec causa fuerit legitime terminata.

RUBRICÆ

De judiciis & modo procedendi in causis.

C A P. I.

In omnibus causis summarie procedendum esse.

Cordi maxime fuit hunc sacro conventui lites minvere, earumq[ue] dispensia pro pauperum litigatorum utilitate quantum potuit resecare. Quoniam experimentum competitum est quamplures pauperes, quinetiam & dientes, dum diuturnas & pene immortales litigandi molestias abhorrent, justitiae complementum assequi nequissimum. Quo circa statuit & ordinavit (innitendit speciali indulto nuper a Sanctissimo D. N. Leone X. Pont. Max. Reverendissimo D. Julio S. R. E. Cardinali & Vicecancellario dignithmo, nec non archiepiscopo Florentino concessio) omnes causas tam civiles quam criminales, ecclesiasticas, quam profanas, & mixtas quomodolibet quacumque auctoritate coram ecclesiasticis judicibus ventillandas in omni sua instantia summarias esse, ac in eis summarie simpliciter & de plano sine strepitu & figura judicii procedi debere, excepto tamen ordine inferius declarando.

In causis igitur excedentibus summarie librarum quinquaginta, non habentibus executionem paratam, voluit hoc ordine procedi,

C A P. II.

Incipit modus procedendi in causis majoribus secundum tenorem istarum constitutionum.

In primis, volens contra aliquem experiri, porrigit libellum seu summariam petitionem notario cause, qui extrahetur e bursa secundum modum in praecedentibus dictum, & missa copia libelli ciceretur pars ad respondentum libello & jurandum de calunnia intra tres dies, quorum unum pro primo &c. Assignando sibi illum pro ultimo peremptorio, alias ad primam ad videndum se excommunicari, & ita si sit contumax excommunicetur, nec audiatur nisi refectis expensis, & nihilominus ipse actor jure de calunnia, & perat sibi terminum ad postendum & articulandum, & si in contumaciam partis adverse probaverit de jure suo, obtineat sententiam definitivam super causa principali nec etiam tunc appellando audiatur adversarius, nisi refectis omnibus expensis litis meruerit absolutionis beneficium obtinere.

Et si reus comparuerit in termino, & proponuerit aliquas exceptiones declinatorias

aut dilatorias, aut quascumque alias, que ante litis contestationem proponi solent & debent, detur terminus actori ad tertiam ad replicandum.

Deinde, detur utrique parti terminus x. dierum utilium ad probandum incumbentia circa dictas exceptions & replicationes.

Eo autem termino elapsi super dictis exceptionibus & replicationibus pars nullatenus audiatur, sed partes teneantur intertres dies dare processum judicii, qui postea intra sex dies utiles teneatur super exceptionibus pronunciare: & si fuerint tales exceptions, que altiorem requirant indagationem, si videbatur, possit in fine litis reservare, & etiam judice aliter super dictis exceptionibus non pronunciante censcantur referentes in fine litis & omni casu quo iudex ad ulteriora processerit intelligatur esse lis contestata.

Deinde, assignetur terminus actori ad postendum & articulandum ad octavam.

Quibus exhibitis citetur adversarius ad primam ad respondentum positionibus si fuerit in civitate: ad terram si fuerit in dioecesi vel provincia; ita tanquam ut quando est abiensa civitate ultra tria miliaria, tempore quo citatur ad respondentum possit respondere per procuratorem, qui habeat auctoritatem jurandi in animam principalis sui. Sin autem tam actor quam reus fuerint contumaces in respondendo positionibus, possit & debeat iudex parte instante pronunciare eas pro confessatis.

Deinde, actori assignentur tres dilationes ad probandum, primam decem, secundam octo, tertiam sex dierum si petite fuerint, intelligendo semper, quod si accideret ultimam diem termini esse feriatam, illa dies & omnes aliae similiter feriatæ non conniverentur, sed prima dies que erit iuridica censeatur esse ultima dies termini.

Et si procurator actoris in ultima die unius termini cessaverit petere aliam dilationem, sit ipso facto exclusus a petitione dilationum sibi specialiter competentium.

D. Et si contigerit testes produci intra dies terminos, assignetur terminus ad dannum interrogatoria ab hodie & cras (ut moris est) nisi essent testes affluti, quia iudex tunc poterit terminum abbreviare ut sibi placuerit. Qui testes examinari debeant usque ad terminum datum ad dicendum contra iura producta inclusive; & notarius in processu de examinatione testimoniū mentionem faciat & in actis redigat tempus examinationis predictarum.

His autem dilationum predictarum temporibus elapsi assignetur terminus trium dierum ad producendum omnia.

C A P. III.

Termini qui conceduntur actori, conceduntur etiam postea reo.

Et successive postea detur terminus sex dierum ad dicendum contra iura producta. In quo termino si reus exceptions & articulos dederit, detur sibi omnes dilationes ad probandum, producendum. & dicendum contra iura producta, que actori conceduntur

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO 1517. **CHRISTI** tur per presentem constitutionem. Quibus elapsis, si per aliquam partem petitem fuit, detur terminus communis utrique parti viginti dierum utilium ad probandum & probatum habendum hinc inde incumbetia per omnes genus probationis.

C A P. IV.

Post conclusum in causa, datur dilatio ad reprobandum testes; sed prius praefito juramento calumnia ab eo qui reprobare intendit.

Quo termino elapo censeatur conclusum in causa, nec audiatur aliquo modo pars volens aliquid producere vel allegare, excepta reprobatione testimoniū, quia si aliqua partium vel ambō vellent dicere contra testes ad amborum vel unius petitionem opponendo criminis & defectus contra eos, debet assignari terminus peremptorius duodecim dierum utilium ad reprobandum & reprobatum habendum, & opponendum, ac probandum, & probatum habendum quicquid voluerint contra dictos testes; faciendo etiam intra illud tempus deposuisse omnines testes si quos contra primitos examinare vellent.

Sed tamen hoc ultimo casu noluit partem admitti ad testimoniū reprobationem, nisi prius praefito juramento a reprobante quod hoc non facit animo calumnandi, & si intra dictum terminum non probetur quod contra testes opponebatur, voluit opponenter condemnari in libris decem, Archiepiscopali curiae applicandis.

C A P. V.

Trafigatur instantia causa.

A die autem conclusionis in causa procuratores partium, vel saltem ille qui perierit causam expediri, teneatur inter x. dies dare processum integrum domino Vicario. Qui a die exhibitionis registri de quo notarius teneatur mentionem facere in actis intra xx. dies utiles, teneatur diffinitivam proferre sententiam in causa; ita quod terminus ipse intelligatur praefixus instantia Judicii, & parti, & ipso iure intelligatur instantia defertia, nec possit aliquam sententiam ferre nisi ab observatione judicij cum expensarum condemnatione, quam tamen proferre teneatur ad instantiam cuiuslibet partis.

C A P. VI.

Puniuntur judices, notarii & procuratores, quorum culpa instantia peribit.

Judex autem qui infra dictum tempus si acta, ut primitur, exhiberat, partite instantie sententiam diffinitivam proferre negleverit incurrit perjurii poenam, teneaturque partibus ad interesse; procurator quoque qui fuerit negligens, & in curia sua instantiam labi permisit, condeme-

ANNO 1517. **CHRISTI**

tur parti ad interesse. Simili quoque pena feratur notarius, qui satisfacto plus sibi de mercede, sua acta exhibere neglexerit intra tempus prefatum, videlicet infra X. dies post habitam mercedem; prædictum tam tempus XX. dierum utilium datum iudicii ad pronunciandum voluit per ipsum ex causa posse ad alios XII. dies utiles prorogari; ita quod infra illos semper possit, ut præmittitur diffinitivam proferre sententiam, adempta omni facultate ulterius prorogandi.

C A P. VII.

Quando testes examinandi sunt in longinquis partibus, iudex declarare potest tempora non currere.

In causis tamen ubi examinandi essent testes in longinquis partibus constituti, poterit iudex si judicaverit hujusmodi testimoniū dicta tam parvo tempore haberi non posse, prorogare terminum pro testimoniū dictis habendis, pro itineris & regionis dilatantia, declarando interim tempus præfixa non currere. Quorum terminorum dilatationes ad evitandas partium calumnias voluit clero judicis arbitrio; ita quod nullus ab eorum vel denegatione vel concessione appellare possit, intelligendo tamen quod ita facultas prorogationis tantum competit iudicii, quando testes sunt remoti ultra quinquaginta miliaria a civitate Florentia.

C A P. VIII.

Ponitur modus procedendi in causis minoribus, id est a quinquaginta libris infra.

Et hunc quidem ordinem, ut primitum est, observari voluit in omnibus causis antedictis. Sed in causis a quinquaginta libris infra voluit procedi debere per viam monitorii juxta statutum consuetum. Et in termino si reus comparuerit & negaverit monitorium, habeat auctor terminum decem dierum utilium ad probandum, infra quem terminum possit, si velit, dare articulos, producere testes & instrumenta, postea autem habeat reus alios decem dies ad dicendum contra iurata producta, & dandum exceptiones, articulos, ad producendum testes & omnia alla que duxerit ad causam facere.

Deinde detur terminus sex dierum utilium utrique parti ad probandum & probatum habendum per omne genus probationis, & idem observetur in causis decimarum ac sequentibus, que fierent virtute iurum exequibilium, que non possunt revocari. Alio autem sequestrationes que non procederent a iure alias exequibili revocari possunt ad petitionem partis, & deinde in eis procedatur: prout in causis monitorii juxta ordinem praetaxatum.

Quo termino elapo dominus iudex mandet libi acta exhiberi, que quidem atra partes renuant exhibere inita octo dies, & a die exhibitionis infra XII. dies utiles iudex teneatur pronunciare moritrium esse con-

**ANNO
CHRISTI
1517.**
confirmandum vel infirmandum & partem
excommunicare vel a petitis absolvere ut li-
bi videbitur.

C A P. IX.

*In causis habentibus executionem para-
tam proceditur per viam monitorii.
Et quia tantum exceptiones ad-
mittuntur.*

*In causis autem iurium habentibus execu-
tionem paratam, etiam procedatur simili-
ter per viam monitorii; & tunc admittan-
tur tanto in duas exceptiones, solutionis,
scilicet, & nullitatis, quando opponitur
exceptio solutionis tantum detur terminus
decim dierum ad probandum eum; & etiam
si judicii videbitur, & pars petat, detur al-
lia dilatio octo dierum, quibus elapsis si
actor petierit, habeat terminum trium dierum
ad dicendum contra iura producita, & po-
stea etiam detur alias terminus communis
utriusque parti ad producendum, allegandum
&c. Quibus elapsis terminis nullatenus au-
diatur aliqua partium; sed notarius tene-
tur exhibere acta iudicii infra tempus, de-
quo supra, satisfacto sibi prius de compe-
tentia mercede, ut supra, qui judex simili-
ter etiam teneatur judicare, ut supra.*

*Sed si reus opposuerit exceptionem nulli-
tatis, ut quia dixerit contractum esse usu-
arium, & simulatum, habeat reus oppo-
nens terminum duorum dierum ad informan-
dum. Judicem summarie qualitercumque per
conjecturas, & signa altera quam per pro-
prium juramentum de simulatione aut usu-
ris dicti contractus; & si iudex videbit ut
aliquam verisimilem presumptionem ea que
oppontuntur per reum probari posse, refol-
vat monitorium, & mandet procedi ordina-
rie secundum ordinem traditum supra in cau-
sis excedentibus valorem librarum quinquaginta.*

*Quod utique obtinet, quando instrumen-
tum esset de summis contentis in dicto statu-
to, id est excedentibus summam librarum
quinquaginta; alias procedendum est, pro
ut proceditur supra in causis minoribus.*

C A P. X.

*Practica observanda quando agitur vir-
tute obligationis in forma camera.*

*Et haec que supra diximus obtineant in
omni instrumento executivo sub quibuscun-
que verbis, modis & formis concepro, &
etiam in quibuscunque instrumentis & juri-
bus, & aliis iuxta formam statutorum com-
munis Floren. executionem paratam haben-
tibus. Excepto si sit obligatio in forma ca-
merae; quia tunc si reus opposuerit solu-
tionem, voluit servari modum primo loco di-
ctum. Si vero opposuerit exceptionem nulli-
tatis, tunc si actor est paratus dare ido-
neum fidejussorem, iudicis arbitrio declaran-
dum de stando iuri & judicatum solvendo
reus nullatenus audiatur, nisi prius conten-
ta in instrumento adimpleverit. Sed si actor
renuerit, ut supra, fidejussorem dare, si*

**ANNO
CHRISTI
1517.**

*tals exceptio nullitatis fuerit opposita, te-
neatur reus infra duos dies, ut dictum est,
informare judicem & petere absolusionem a
juramento; qui iudex li videbit, ut dictum est,
verisimiles pro reo presumptioes absolvet
& mandabit ut supra procedi, vel cum
omnino reliicit.*

*Et hec dummodo ille qui est obligatus,
sit praesens in dioecesi vel civitate; quia
Synodus ordinavit illum non excommunica-
ri, nisi citatum, ad evitandas iniurias que
inseruntur quotidie multis, qui cum post
talem obligationem solverint, tamen excom-
municantur, quando autem erant absentes
a dictis locis, tervetur practica consueta.*

C A P. XI.

*Ne, quando summa major debetur, pet-
tur minor in fraudem constitutionis,
qua vult notarios extrahere & hur-
sa, quando maiores summa pe-
tuntur.*

*Et ad tollendum fraudes nonnullorum no-
tariorum & procuratorum, qui ex uno de-
bito quandoque gemina iudicia fulcit, ut
effugiant illam constitutionem de extra-
hendis notariis in causis excedentibus sum-
mam librarum quinquaginta; contra enim
illum qui est obligatus in majori summa
procedunt per viam monitorii, pertente li-
bras quinquaginta pro parte majoris sum-
mae, vel salvo jure calculi; & si cum effe-
ctu petunt summas maiores & evadunt il-
lius constitutionis rigorem, statuit & ordi-
navit reum praetextu similium monitorio-
rum non posse in plus condemnari quam sit
summa librarum quinquaginta; & si illud
plus quod ultra illam sumnam librarum
quinquaginta debetur, sit debitum annexum
vel per infra mentum vel per scripturam,
ita ut facile & clare appareat illi summa
petitz, censeatur eo ipso extintum, nec pos-
sit reus super illo ulterius molestari, perin-
de ac si per distinctivam ab eo sententiam
deterit absolutus, & notarius qui hoc mali-
tiose procuraverit; teneatur parti ad interes-
se, & ideo quilibet notarius & procurator
sit cautus in admonendo autores, ne minus
debito petant, ne de suo refarcire te-
neantur.*

C A P. XII.

Qui sunt dies utilis.

*Et quia in præmissis sepe habetur mentio
de diebus utilibus, declaravit quoad præ-
missarum constitutionum tenorem illos dies
esse utilis, in quibus jus redditur; annos au-
tem inutiles sive id sicut ratione feriarum a
jure inducatum sive, ab homine.*

ANNO
CHRISTI
1517.

C A P. XIII.

In dubio constitutio intelligitur de diebus currentibus.

Et quando in lis constitutionibus sit simpliciter mentio de diebus, intelligitur de currentibus non de utilibus tantum, nisi exprimatur.

C A P. XIV.

Per quos teneri debeant computus de diebus utilibus.

Item statuit, quod tam procurator cause quam notarius teneantur, & debeant tenere notulam & computum de diebus utilibus, & terminis pertinentibus ad causas proprias, alias si negligentes fuerint, puniantur judicis arbitrio.

Item pro communi utilitate omnium camareriarum Archiepiscopalis curiae teneatur habere librum particularem, in quo ordinate scribat dies, quibus judex non federit tribunal, ut omnibus quando opus fuerit patere possit.

C A P. XV.

Ferias archiepiscopalium curiae esse ubi omnibus observandas.

Item, ad tollendas confusiones statuit & ordinavit, ut omnes judices ordinari, & delegati in civitate Florentina, causas quomodounque cognoscentes, debeant & teneantur servare omnes ferias inducetas in curia Archiepiscopal vel Inducendas aut in honorem Dei, aut in commoditatem hominum, ut sunt serie messium & vindemiarum, nisi sint feriae repentinae inductae ex arbitrio domini Vicarii archiepiscopi Florentini. Quia tales dies noluit esse feriatores in causis delegatis aut aliorum ordinariorum, his ipiusmet judices easdem servare voluerint.

C A P. XVI.

Intra quod tempus appellans teneatur facere fidem judici a quo de presentatione appellationis aut rescripti.

Item, quia parum esset consultum litium breviti, si postmodum in appellatione causa liberum esset procrastinande litis votum, statuit declaravit & ordinavit in appellationibus hoc ordine procedendum esse, ut scilicet appellans habeat illos decem dies juridicos ad appellandum, ultra quos si non appellaverit non admittatur.

Interposita autem appellatione si appellat ad archiepiscopum habeat unum mensem ad faciendum fidem judici appellato de presentatione appellationis coram judge ad quem; si autem appellaverit ad sedem apostolicam, habeat duos menses similiter ad faciendum fidem appellato de commissione

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1517.

A cause, & de presentatione rescripti facta judici idoneo secundum tenorem antecedentium constitutionum; & si infra dictum terminum non fuerit facta fides de praemissis respectively, appellatio eo ipso censetur deferta, & sententia dicatur transivisse in rem judicatam.

C A P. XVII.

Quod in secunda & tertia instantia servatur idem modus in procedendo, qui & in prima.

Präsentatio autem réscripto vel promota causa, ut præmititur, detur appellanti terminus decem dierum ad libellandum; & postea serventur omnes termini respective secundum qualitatem causarum qui servari debent in prima instantia. Ita quod idem termini in secunda instantia censeantur præxi judici, cause, & parti sicut in prima; nisi partes hujusmodi terminis vel aliquibus eorum duxerint renunciandum.

Et totum illud quod dictum est servandum esse in secunda instantia, voluit etiam servari in tercia, & ulteriori, si contingaret pluribus instantiis propter diversitatem sententiuarum causam ventilari.

C A P. XVIII.

Pendente compromisso tempora non currere.

In omnibus tamen instantiis, ne occasio concordandi partibus adimitur, declaravit tempora non currere quando penderet compromissum inter partes.

C A P. XIX.

Judex potest reservare partibus jus deducendi jura sua intra certum tempus post sententiam definitivam, que virtute illorum iurium retractari potest.

Item, quia posset contingere quod ob locorum distantiam vel aliud occurrentis impedimentum, partes non possent infra predictum tempus de jure suo ostendere, statuit & ordinavit judicem, quando videbit negotii qualitatem id exigere, posse & debere lata sententia reservare parti vel partibus jus deducendi jura sua infra tempus, quod ipse judex congruum judicaverit. Per quæ nova iura, qualiacumque sint, infra dictum tempus producta possit sententia retractari & nullificari, & contra partem pronunciari, perinde ac si nulla sententia fuisset super hujusmodi negocio lata: hoc tamen semper intellecto, quod pendebit hujusmodi terminis sententiuarum executiones nullatenus impediendi debeant; dummodo pars quæ executionem petit sufficienter caveat ad declarationem judicis de stando juri & judicato solvendo in eventum retractionis & annulationis hujusmodi.

ANNO
CHRISTI
1517.

RUBRICA:

De ordinariis deque omnium judicium officio.

C A P. I.

Excitat jurisdictionem ordinariorum, & docet circa qua invigilare debeant.

Considerans hec sancta synodus quam sit necessaria ordinariorum vigilancia in punientibus criminibus & evellendis malis mortibus e populo Christiano, innixa romani pontificis statutis & ordinationibus, admonuit, & in virtute sancte obedientie, & sub poenis a jure comminatis praecepit omniibus ordinariis episcopis eorumque vicariis, & aliis quocumque nomine censeantur, ut sint diligentes & solliciti in cogendis subditis ad observationem presentium provincialium constitutionum, & ad publicandum eas in dioecesibus suis, & praesertim singulo quoque anno in synodo dioecesana. Sintque alias diligentes in correctionibus clericorum, & etiam laicorum, in coercendis & puniendis hereticis, simoniacis, schismaticis, adulteris, concubinariis, incestuosis, usurariis, accedentibus ad monasteria, usurpatioribus bonorum ecclesiasticorum, & quibuscumque aliis publicis & notorios peccatoribus, in ministrando vel ministeriali faciendo iustitiam viduis & pupillis, & aliis quibusq; pauperibus ad ipsos confugientibus. In visitandis ecclesiis, clericis & populis diligenter intendendo ne divinus cultus aliqua in parte minuatur, ne ecclesiarum edificia corruant, in arguendo, increpando, obsecrando, docendo in omni pacientia, bonum de se exemplum honestate vita ceteris probendo.

C A P. II.

Ut ordinarii requirant titulum ab babentibus plura incompatibilitate.

Procurant quoque ut omnes habentes plura incompatibilitate beneficia intra duos menses vel aliud tempus, arbitrio suo moderandum, ostendant titulum & dispensationem dictorum beneficiorum. Quo tempore elapsi, si non erit facta fides de sufficienti dispensatione, ille ad quem spectat, declarat beneficia vacare, procedatque ad collationem & institutionem & possessionis dationem; alias autem si apparuerit de sufficienti dispensatione, provideat ne indictis beneficiis animarum cura negligatur.

C A P. III.

Quando incompatibilitate sunt in diversis dioecesibus voluit illum ordinarium nos requirere qui alium preconaserit.

Et cum ista duo incompatibilitate fuerint in diversis dioecesibus, voluit preventioni locum fore inter dioecesanos, ita tamen, ut unus possit a lectione iunctam exequi.

C A P. IV.

Excommunicare, interdicere reservatur episcopis.

Item, facultatem excommunicandi & interdicendi reservavit episcopis tantum, nisi apud alios prelatos inferiores esset ex privilegio vel consuetudine diutius approbata, & tunc episcopos monuit ne tales ab inferioribus juste excommunicatos absolvant.

C A P. V.

Observandam esse constitutionem Lateranensem concilii in synodis celebrandis.

Item, voluit constitutionem sanctissimi D. N. Leonis Papae X. in decima Lateranensis concilio sessione promulgatum de celebrandis synodo dioecel. singulis annis, & prodiocesi tertio quoque anno, ab omnibus Florentiae provincie suffraganeis observari, citatis & requisitis omnibus etiam exceptis in provinciali, ut ad praedictas synodos accedere debeant.

C A P. VI.

Excitat ordinarios ad visitandum.

Item, praecepit omniibus ordinariis in virtute sancte obedientie & sub aliis poenis iuris, ut tertio quoque anno saltem visitent dioeceses suas per se vel per alium idoneum, corrigendo & castigando ea que emendatione digna reperirent, cum moderatione tam evictionum & expensarum, de qua habetur supra in tit. de visit.

C A P. VII.

Quando visitanda sunt monasteria monialium.

D Sub iisdem quoque poenis praecepit, ut visitarent monasteria monialium tam exemptarum, immediate apostolicæ sedi subjectarum auctoritate apostolica, quam non exemptarum auctoritate sua singulo quoque anno si possint; alias tertio quoque anno saltem; ad quam visitationem cum omni honestate & timore Del accedant, ducento secum duos ex antiquioribus canoniciis suis ecclesie & alias honestas personas, ut sibi videbitur quando visitat monasteria predicta, & seruando alios ordines in regulis & constitutionibus monasteriorum datas.

C A P. VIII.

Excitat jurisdictionem archiepiscopi ad supplendam negligentiam suffraganorum.

Reverendissimum quoque Archiepiscopum inonuit, & ei in virtute sancte obedientie praecepit, ut in dioecesi propria invigiles sicut ceteri suffraganei. Et suffraganorum negligentias quamprimum corrigat & emendet,

ANNO
CHRISTI
1517.

det, ex suffraganeorum namque negligencia voluit omnem auctoritatem in archiepiscopum transfundi, qui archiepiscopus omnia notoria provincialium delicta emendare, consuetudines pravas e tota provincia tollere, eundem visitare, ut sacramenes voluerunt, diligenter procuret, sub premissarum incursione poenarum.

C A P. IX.

Ut jurisdictiones competant inferioribus prałatis cumulative, non privative.

Quo autem ad omnes prałatos inferiores habentes aliquam jurisdictionem in dioecesis provincialium episcoporum, declaravit omnem similius jurisdictionem & auctoritatem praefatis inferioribus prałatis competere accumulative non privative, ita quod preventionis locus sit, nisi eadem jurisdictione ex privilegio privative competere, vel ex consuetudine in contraditorio iudicio obtenta; ad quæ privilegia & consuetudines ostendenda infra quatuor menses a die publicationis hujus constitutionis monuit omnes hujusmodi inferiores prałatos pro ultimo peremptorio, quo elapsopronunciati omnes hujusmodi jurisdictiones, ut premitteatur, cumulative competere. Et in casibus etiam ubi privative competit data illorum negligentia supplebit dioecesanus.

C A P. X.

Ne prałati ab ecclesiis subjectis non exigenda exigant.

Item admonuit omnes ordinarios, ne ultra ea quæ Honoriiana constitutione continentur, a subjectis sibi ecclesiis quicquam exigant, aut eas in alio molestent.

C A P. XI.

Ut miserabilibus personis dentur procuratores & advocati qui gratis serviant.

Item, quia viduis, pupillis, mentecaptis, furiosis, ceterisque miserabilibus personis, ex officii sui debito tenentur ecclesiastici reges, præcepit hæc sancta synodus omnibus iudicibus ecclesiasticis, delegatis & ordinariis, ut non permittant miserabiles hasce personas colligantibus favoribus, parentia, divitiis, opprimi. Sed illis non habentibus provideat de advocoate aut procuratore sufficienti; & si viderit expedire, cogat partem colligantem ad dandum fidejussionem de non offendendo ipsam partem. Quos advocatos & procuratores volui effectualiter posse cogi a praefatis iudicibus per censuras vel multas ad suscipiendum hujusmodi patrocinium, constituto tamen eisdem advocatis & procuratoribus competenti salario de bonis litigantibus, si habeat unde satisfaciatis; alias praefati advocati & procuratores teneantur officium suum gratis impendere, ut scientiam, quam ipsi gratis a Deo acceperunt, gratis pauperibus impendant.

Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1517.

De immunitatibus ecclesiarum.

C A P. I.

Ut in locis vicinis monasteriorum per trecenta brachia, vicinis aliis ecclesiarum per quinquaginta brachia mulieres inbonestas non habent, tabernae aut balnea non aperiatur.

Quoniam vera religiosorum locorum, & horum præsertim que Deo dicatis virginis habitant, immunitas est conversatio vite laudabilis & honesta, sequendo quorumdam statutorum civitatis Florentie vestigia (quæ usq[ue] laudabilia & religione propria eadem synodus admisit & approbat) statuite & ordinavit nullam foeminae in honeste viventem posse habitare in locis viciniis monasteriorum per trecenta brachia. Item, nec in locis propinquis portis aut accessibus ecclesiistarum aliarum per quinquaginta brachia; mulieres in predictis locis habitantes, & domos eisdem qualitercumque locantes in ducatis X. condemnavit. Sub eadem quæ poena præcepit ne infra predictos terminos aperiantur taberne aut thermæ sive balnea vel pro hujusmodi usibus cuique locentur domus & habitationes.

C A P. II.

Quæ loca ecclesiistarum præstant immunitatem ad se confugientibus,

Quanquam jure cautum esse videatur quilibet ecclesiam egredi gaudere privilegio, ut per XXX. passus in ambitu suo ad se confugientibus immunitatem præster; attamen quia in locis angustis, quas sunt Florentie, ubi ita frequentes sunt ecclesie, ut rotunda fere civitas redderetur immunit, id sine magno publice utilitatis incedendo servari non potest; praefata synodus declaravit, ea tantum loca circum ecclesias in civitate Florentie immunitatem ad se confugientibus præstare, quæ aliquo notabili signo a viis publicis & aliis i. cis profanis distincta sunt.

C A P. III.

An cessantes & fugitiivi sint tuta in ecclesiis, ita ut capi non possint.

Item, cum quereretur in synodo, quid dicendum esset de ipsis cessantibus, & fugitiis secundum statuta communis Florentie; an illi confugientes ad ecclesias & religiosa loca tuti essent, ita ut a seculari familia capi non possent; res validis in utramque partem argumentis disputata est, plerisque assertentibus debitores hujusmodi quod eorum persona esset ex statuto creditoribus quasi mancipata etiam in ecclesiis capi posse; alii hoc quasi dissonum abhorrentibus. Prævaluit tamen æquior sententia, ut etiam debitores quantumvis cessantes in ecclesiis aut domi-

ANNO CHRISTI 1517. **domibus adjacentibus quas continue inhabitant clerci aut persone aliquin religiose nullatenus capi possent, sicut laudabiliter consuetudine obseruatum est; in dominibus autem quas debitores ipsi vel alii ecclesie non deservientes inhabitant, vel quia locatae, vel quia gratis ad inhabitandum concessae sunt, prefatos debitores nulla volunt immunitate gaudere.**

C A P. IV.

Ut sicut inventaria de omnibus bonis ecclesiistarum.

Iecit, ut ecclesiistarum indempitati consummatur, quarum bona cum mobilia, tum etiam immobilia ex eorum qui præsumt negligentia veteriam ignorantia, sibi deperire solent, præcepit omnibus ecclesiistarum, monasteriorum, aut quorumcumque piorum locorum rectoribus & administratoribus, ut infra tres menses, a die publicationis præsentium constitutionum assumptis secum duobus antiquioribus de populo, in quo sita est die, a eccllesia vel locus plus, una cum rectore seu sindico populi prædicti, faciant inventarium de omnibus bonis, mobilibus & immobiliis ecclesiistarum & locorum præditorum, adnotando in uno vel pluribus foliis omnia vasa sacra, vestes, supellectilia, fundos, agros, domos, cum qualitatibus & confiniis suis, scribendo per se vel per alium, cum subscriptione allumpratorum prædictorum, si sciante scribere, alias cum subscriptione notarii qui de illorum præsencia ac diligentia fidem faciat, utque facto dicto in entriu infra XV. dies præsentem illud ordinario suo & per se vel per alium transcribante in libro, quem specialiter ad hunc usum per omnes ordinarios teneri voluit. Rectores vero & administratores in præmissis negligentes in ducatis X. condemnavit. Idemque præcepit omnibus illis, qui in futurum ecclesiastis auctoritate præmissa receperint, ut & ipsi inventaria hujusmodi confiscant, eaque ordinario præsentent, & ut præmissum est in inventariis libro transcribant priusquam dictorum locorum & ecclesiistarum bona & fructus administrare incipiunt. Declarando eosdem noviter provisos de dictis beneficiis, ecclesiis, aut locis eo ipso privatos esse omnibus fructibus & redditibus ante confessio[n]em prædicti inventarii perceptis, applicandis pro diuidia Fabricæ apostolorum Petri & Pauli, & pro diuidia ordinario loci. Et ne in prædictis inventariis dandis fraus aliqua procurari possit, omnes rectores & administratores hujusmodi qui fideliter non confecerint aut dederint talia inventaria, malitiosa quicquam omitendo, eo ipso excommunicationis sententia innodari voluit.

RUBRICA

ANNO CHRISTI 1517.

Ad quos pertinet declaratio dubiorum emergentium in contractibus.

C A P. I.

Constitutionum correctio & declaratio ad reverendissimum archiepiscopum pertinet.

Quoniam nulla juris sanctio tam claratam, que aperta esse potest, quod non olim in dubium refricari possit, & etiam contra disponentis intentionem per captiosa argumenta & cavillationes a vero sensu detorqueri, statuit & ordinavit præfata Synodus omnium ambiguitatis & dubiorum solutionem, ordinatorum correctionem & declarationem specare & pertinere ad reverendissimum archiepiscopum Florentinum, volens omnes declarationem, correctionem & solutionem hujusmodi vim roburque synodalitatis constitutis obtinere.

C A P. II.

Constitutiones non inducere nova peccata mortalia.

Item, ne ex præsentibus constitutionibus mortalia peccata in grave animarum præjudicium, contra adunatorum patrum voluntatem multiplicari contingat, declaravit intentionis sua, iussisse nullam ex præmissis constitutionibus, quoconque verborum tenore dictatam, transgressores suos ad mortalis peccati aut ecclesiasticae centurie in force conscientie vinculum obligare, nisi quatenus eosdem obligat communis legis dispositio vel contemptus.

C A P. III.

Sequuntur vera bulle. S. D. N. approbantibus præsentes Constitutiones.

Nulliergo omnino hominum licet hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, communionis, adfectionis, supplicationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere vel ei auctu temerario contrarie. Si quis autem hoc attemptare presumperit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud Ianum Petrum. Anno incarnationis Domini millecento quingentelimo decimoleptimo, cal. Martii, Pontificatus nostri anno quinto:

Bembus.

Tho. De Binis

Vita P. suo. Foris autem. Registrata apud me, Bembum, anno 1564.

Concilium

bor dedi

ex edito

Florentia

ANNO
CHRISTI
1517.

LEO Episcopas servos servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Decet Romanum Pontificem ea que pro divini cultus augmendo, fideliumque omnium, praetertim ecclesiasticarum personarum, animarum salute & utilitate prouida ordinatione facta, & per ipsum confirmata & approbata fuerunt, ut eo firmius maneat, quo sepius facine sedis apostolicae auctoritate munta, denuo confirmare, approbare, & innovare, alias que desuper opportune providere, prout in domino complicit salubriter expedire. Nuper si quidem nonnullas constitutiones in provinciali concilio Florentino ad indictionem dilecti filii nostri Iuli tituli Sancti Laurentii in Damasco presbiteri Cardinalis Sancte Romane Ecclesie Vicecancellarii in ecclesia Florentina, cui ex concessione Apostolica praesete dignoscitur, celebrato, pro divini cultus augmendo, morum reformatione, animarumque provincialium personarum late editas, habita a dilectis filiis nostris Dominico sancti Bartholomaei in Insula, & Thoma sancti Sixti titulis presbyteris Cardinalibus, quibus cum de constitutionibus hujusmodi certam nostram non habemus, illas inspicendas & diligenter examinandas, & an rationabiles, & eque forent nobis referendum committeramus, relatione plenaria, quod ille iusta & honesta sacrificia canonibus conione & provincialibus praefatis plurimum utiles existebant, confirmavimus & approbavimus, prout in nostris desuper confessis literis plenus continetur. Nos igitur qui divinum cultum ubique vigere & augeri personarumque provincialium praedictarum, quas speciali affectione prosequimur & sin visceribus gerimus caritatis, animarum saluti earumque indemnitat & utilitati salubriter consuli intensis desideriis affectamus, ut constitutiones & literae praefatae cum omnibus & singulis in eis contentis clausulis eo magis obseruantur, quo clarius constituerit ea matura deliberatione illas confirmatas & innovatas esse, qua prius confirmatae & approbatae fuerint providere cipientes, constitutionum & literarum hujusmodi tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus inferentur pro expressis habentes, motu proprio & ex certa nostra sententia, ac de Apostolice potestatis plenitudine constitutiones ac literas hujusmodi innovamus, confirmamus, & approbamus, ac robur perpetuae firmitatis in judicis & extra obtinere debere, provincialesque personas dictae provinciae ad observationem omnium & singulorum in constitutionibus ac literis hujusmodi contentorum juxta illarum tenorem atque formam teneti, & obligatos fore, omniaque & singulas interpretationes, cautarum commissiones, concessiones, gratias, literas, privilegia, & indulta, contra constitutionum & literarum hujusmodi tenorem in quarumvis ecclesiarum, monasteriorum, prioratum, prepositurarum, praepositatum, dignitatum, personatum, administrationum, & officiorum, exterritorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura & fine cura, secularium, & quorumvis ordinum regularium, hospitalium &

liorum pectorum locorum ac personarum cu-jusvis dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, praeminentie, aut excellentie ex istentium favore seu coniunctum, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine, similibus, ac cum quibusvis clausulis cum derogatoriis, derogatis fortioribus, etiacionibus insolitis & magis urgentibus, etiam cum dictarum constitutionam etiam de verbo ad verbum tenorum expressione, & ad quorumvis etiam imperatoris regum & aliorum principum secularium, communis, universitatum, dominiorum, collegiorum, cardinalium & aliorum prefatorum ecclesiasticorum, & ex quibusvis urgentibus, & excogitabilibus causis, que a populo vel a sede Apostolica praefata haec eius emanaverunt seu in posterum emanabunt, ut post defectu intentionis nostra ac tediis hujusmodi subjacentia, omnibusque & singulis processus, sententias, condonations, desuper habitos & habendos, & inde lecta quocumque, nulla, invalida & mania nulliusque roboris vel momenti exulere, itaque parendum aut standum minime fore. & constitutionibus ipsis derogari aut illas suspendi nullo modo posse, & quotiens illas derogari seu illas suspendi contigerit, totiens illas in pristino statu confirmatas & approbatas ac innovatas esse; & ad plenariam probationem commissionis nostra eidem cardinalibus, & eorum relationis nobis factarum hujusmodi praesentes ubique sufficiere, nec ad id cuiusvis alterius administracionis probationis requiri, sive per quoscunque iudices ecclesiasticos & seculares, ordinarios, delegatos & subdelegatos, etiam praefatae Sancte Romane Ecclesie Cardinales, etiam tediis ejusdem legatos, & causarum palatii Apostolici auditores in Romana curia, & extra eam in quavis instantia sententiarii, judicari, decidari & interpretari, deberit, tabula eis & eorum cuilibet quavis alia sententiandi, judicandi, decidendi & interpretandi facultate, ac irritum, & inane quoquid fecas super illis a quoquin, quavis etiam nostra & seculdis praefatae auctoritate, scilicet vel ignorantie contingit, attemptari, decernimus & declaramus. Non ostantibus apostolicis ac quibusvis aliis provincialibus & synodibus constitutionibus & ordinationibus, statutis quoque & consuetudinibus dictae Florentiae, & aliarum provinciarum, hujusmodi ecclesiarum etiam iuramento confirmatione Apostolica aut quavis alia firmata robortis, privilegiis, indultis & literis apostolicis, illis etiam motu sententia & potestatis plenitudine praemitis concessis, confirmatis & innovatis. Quibus etiam pro illorum sufficiente derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, non autem per clausulas generales id importantes, mentio seu alia expressio habenda foret, & in illis caveretur expreisse quod eis nonnulli sub certis inibi expressis modis & formis aut nullatenus derogari posset, illorum tenores ac si de verbo ad verbum praesentibus inferentur pro expressis habentes, illis, alias in suo robore permanens, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus extensisque con-

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHRISTI
1517.

contrariis quibuscumque. Volumus autem quod si perpetuis futuris temporibus super interpretationibus & intellectu dictarum constitutionum per nos confirmatarum aliquam dubia oriri aut de illis hestari quomodolibet contingat, dictus Julius cardinalis & Vicecancellarius, quandiu dicitur ecclae Florentinae praefatus archiepiscopi illas declarare & interpretari valeant; eorumque declarationi & interpretationi in iudicis & extra ac ubique stetur in omnibus & per omnia, perine ac si declaratis & interpretatis hujusmodi per eos, facta a nobis seu sepe praefata emanassent. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrae innovationis, confirmationis, probationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumperit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se novet incursum. Datum Romae apud sanctum Petrum. Anno incarnationis Domini Millestimo quingentesimo decimo septimo. Quintodecimo Cal. Aprilis. Pontificatus nostri anno quinto. Bembus.

Tho. De Binis.

Vita, P. fuso.

Registrata apud me Bembum.

*Declarationes circa ea que concernunt
Rotulum & judices descriptos.*

Ordinatum est in primis per reverendissimum D. Julium de Medicis, S. R. Ec. vicecancellarium & archiepiscopum Florentinum, ut omnes judices commissarii scribantur in albo & affigantur in audience causarum archiepiscopalis curiae, ubi omnibus patere possint.

Item, declaravit & voluit ad ipsum archiepiscopum, vel ejus pro tempore vicarium spectare & pertinere proponere eum, qui futuris temporibus veniet assumendum in numerum Rotularum, dummodo sit qui proponitur altero jure doctor, ut in constitutionibus continetur. Et quod ipso nolente proponere, praesidens possit proponere, quando numerus rotularum non excedet viginquatuor; alias non, nisi sint de illis canonici ecclesie cathedralis, vel aliis qui jure a constitutionibus admittuntur; quoniam tunc per quemlibet proponi poterunt, & archiepiscopus cogeretur eos admitere.

Item, ordinavit ex ipsis in Rotulo descriptis per reverendissimum archiepiscopum singulis annis eligi debere unum, qui vocetur praesidens Rotuli. Cujus officium anno tantum durabit, poteritque ex causa ad biennium prorogari. Nec voluit posse eligi nisi sit canonicus vel in dignitate constitutus in ecclesia cathedrali, vel de praesatis habentibus perpetuum locum in Rotulo.

Hujus autem praesidentis officium erit invigilare, ut constitutiones circa judicia obponentes observentur, & non servantes una cum reverendissimo archiepiscopo aut ejus vicario e Rotulo abraderet, ac alias, ut sibi videbatur, punire. Item & convocare dominos de Rotulo quando aliquid communiter tractandum erit.

ANNO
CHRISTI
1517.

A Item, & in sedendo honorabitur supra alios omnes exceptis archiepiscopo Florentino & episcopo Fesulanio.

Item, & notente archiepiscopo propone, ipse proponet omnia que tractandu-

re venient. Item, & ipso exiger poterit multas infigendas, vel a constitutionibus inflictas iudicibus, notariis aut procuratoribus non servantibus constitutiones, que judicialia concernunt, et deponere eas apud camerarium constitutionum. Et ipsas multas una cum reverendissimo archiepiscopo distribue-

re in usus honestos.

Item, ordinavit ex multis taliter infi-

dis constitui salarium quinque ducatorum,

B uni ex nunciis archiepiscopalis vel Fesulan-

curiae, qui postea teneatur vocare omnes

de Rotulo ad nutum praesidentis vel archie-

piscopi Florentini.

Item, ex eisdem multis constitui salarium X. ducatorum uni notario, qui teneatur semper esse prefens, quando domini de Rotulo congregabuntur, & scribere citationes & suffragia, & omnia que sicut ratione hu-

jusmodi Rotuli vel judicium aut notarium

aut procuratorum in eo descriptorum.

In causis difficultibus poterit judex, si vo-

luerit, petere dominos descriptos convocari

& cum illis tractatum causa habere.

Si aliqua partium petierit, teneatur ju-

C dex commissarius non doctor accipere as-

sessorem neutri parti suspectum, antequam

vel inhibeat vel procedat ulterius in causa;

contrafacentem & Rotulo deleri voluit; mo-

dus autem assumendi sessorem erit per

dationem suspectorum & confidentium.

Quando sedebunt domini de Rotulo, pri-

mo loco sedebit archiepiscopus, secundo

loco episcopus Fesulanus, tertio loco pre-

ses Rotuli, quarto loco reverendi patres

Abbes Generales, si aderunt, quinto loco

domini Canonici ecclesie Cathedralis juxta

ordinem suum, septimo loco Abbes, o-

ctavo loco Prior sancti Laurentii, nono lo-

co sedebunt alii secundum quod prius fue-

runt descripti.

Sic.

*Quaedam declaratio circa cognitionem
causarum qua fieri debet in civi-
tate Florentia.*

Item, cum in illa constitutione que inscribitur de Rotulo judicium delegatorum oriatur dubitatio an intentio constitutionis sit quod causa committi in civitate, aut diocesi Fesulanus possint cognosci in civitate Florentie, declaravit intentionem constitutionis esse quod possint cognosci & terminari in civitate Florentie, quoniam epis-
copus Fesulanus & omnes judices descripti in Rotulo habitant in civitate praedicta, & difficilis est ad urbem Fesulanum accessus, ibique est nulla peritorum copia.

Hi sunt poenitenciales Canones, quos hic in fine subiectos duximus ad sublevan-
dam simplicium clericorum imperitiam, ut cum viderint certam a jure penitentiam imponi, ipsi melius arbitrium suum informare possint, quomodo attentis confessione, flero,

ANNO
CHRISTI
1517.

fletu, lacrymis & dolore, dispositione & facultate contentum, poenitentiam salubriter moderari possint. Nam qualitas temporum nostrorum, in quibus non solum merita sed & corpora defecerunt, non patitur rigorem antiquorum canonum permanere, sed necesse est illum a discreto sacerdotis iudicio temperari.

Primus est, quod si presbyter fornicationem fecerit, si sponte confessus est, in hunc modum X. annis poenitebit, tribus siquidem mensibus a ceteris remptus pane & aqua a vespera in vespere utatur, tantum autem diebus Dominicis & principis festis modico vino & pisciculis atque leguminibus recreetur, sine carne & sagamine, ovis & caseo utatur, sacerdos induitus humiliter regat, die ac nocte misericordiam Dei omnipotentis imploret; tunc mensibus tribus exeat; postea viribus resumbris unum annum & diuidium in pane & aqua expletat, exceptis diebus Dominicis & principis festivitatibus & reliqua, ut hæcetur in cap. presbyter, LXXXII. di.

Secundus est, quod si sacerdos fornicetur cum filia spirituali, foemina res suas in pauperes erogabit, & in monasterio usque ad mortem permanebit. Sacerdos ab officio deponetur, & XII. annis peregrinando poenitebit; & postea in monasterio cunctis diebus vita sua Domino serviet. Si autem episcopus fuerit, XV. annis poenitebit, c. C. si quis, c. non debet, XXX. q. I.

Tertius est, quod clericus adulterium committens deponitur & in monasterium detinatur, ut toto tempore vita sua poenitentiam agat, c. si quis, c. Romanus LXXXI. di.

Quartus est, quod monialis que in vitium carnis habitur, leveriter castigata in monasterium retruditur ad poenitentiam perpetuo peragendam, c. si quis monacharum, XXVII. q. I.

Quintus est in ea, que cum virginitatem vovisset, maritum accepit, c. virgines, c. de filia, c. devota, XXVII. q. I.

Sextus, quando quis despontatum alteri uxorem accepit, nam XL. dies in pane & aqua, & VII. annis poenitet, c. II. de sponsu.

Septimus est quod si pater & filius aut duo fratres cum una muliere, aut si cum matre & filia, aut cum duabus sororibus, aut cum duabus commatribus aliquis concubuerit, octo annis poenitebit, c. si pater, XXX. q. IV. Idem si contrahatur matrimonium cum talibus, c. h. ea, q. & c. si quis, XXVII. q. II.

Octavus in ea que cognita ab uno scienter nuplit fratri illius; nam qui cognovit septem annis penitentia; mulier autem perpetuo remanebit sine spe conjugii, c. si homo, XXXV. q. III.

Nonus quod si quis coierit cum brutis, aut cum uxore, aut aliter contra naturam, si laicus est, excommunicari debet; si clericus, deponi, & detruiti in monasterio ad poenitentiam peragendam, c. flagitia, XXXII. q. VII. c. clericis, de excel. praela. & secundum leges civiles ultimo supplicio afficiuntur. Aut. ut non lex contra na. circa si. I.

cum vir. C. de adul. vi. §. bœ etiam XXXIII. q. II. ubi dicitur quod coiens cum brutis plusquam septem annis poenitebit.

Decimus est, quod ille qui cognoscit uxorem adulteram antequam peregerit poenitentiam de adulterio, duobus annis poenitebit, c. si quis uxorem, XXXII. q. I. & in alio c. si quis uxorem, ea q. dic quod tribus annis poenitebit.

Undecimus quod si quis duxerit in uxorem eam quam parer de sacro fonte levavit, debet eam dimittere, & ipse & omnes alii cooperatores talis matrimonii septem annis poenitere debent, c. non oportet, XXX. q. III.

XII. Et in sacerdote qui celebrat & communionem non recepit, nam uno anno a perceptione sacramenti & celebratione ab itinero debet, c. relatum, de conse. di. II.

XIII. Eit in c. nema el. II. de conse. d.t. ubi diaconus involvens mortuum vestimentis altaris, triennio & sex mensibus jad alteri removetur, presbyter vero decem annis & sex mensibus.

XIV. Eit quod sacerdos qui clandestinis matrimonii intersuerit, vel ea non prohibuerit, triennio suspendetur, c. cum imbibito, §. h. cl. desp. ubi etiam dicitur quod gravius punietur si res postulaverit.

XV. Quid si quis simpliciter virginitatem voverit, & postea matrimonium contraxerit, tribus annis poenitere ab eo uxore retenta, c. si vir, XXVII. di.

XVI. Quod si excommunicatus celebraverit, triennio poenitere debet; & a vino & carnis abstinere, c. de illis, XI. q. III.

XVII. Quod si parentes frangunt sponsalia filiorum, triennio separantur a communione, & filii similiiter, c. unico XXXI. q. III.

XVIII. Qui ducit in matrimonium quam polluit per adulterium, quinque annis poenitebit, c. si qua fuerit, XXXI. q. I.

XIX. Quilibet homicida voluntarius sine spe restitutionis deponitur, & XV. annis poenitet si est episcopus & cunctos vitæ lus annos peregrinando finire debet. Si est presbyter XII. annis poeniteat, & tres ex illis in pane & aqua; Diaconus X. annis, & tres similiiter in pane & aqua, clericus simplex & laicus septem annis, & tres ex illis similiiter in pane & aqua, c. si quis homicidium, §. dis. c. miror, ea d.

XX. Quod pro homicidio casuali imponitur poenitentia quinque annorum secundum novos canones, sed secundum antiquos VII. annorum, c. si quis femina, c. si quis, I. di. Pro homicidio autem quod pro defensione factum est, ad cautelam imponitur, clericis poenitentia duorum annorum, c. de illis ea. di. c. II. §. si de homicidi. Quid autem de illo qui intuitu discipline incaute percutiendo occidit aliquem, vi. c. fructiferum, de homicidi. c. si quis non status, XV. q. I. Et quid de eo qui per intianam occidit, vi. c. idiccas, III. q. IX. c. aliquantos, c. illa, c. si quis XV. q. I.

XXI. In matricida qui per annum integrum ecclesiam non ingrediatur, sed ante fôres ecclesiæ flans, vrans, & deprecans Deum perseveret; completo anno poterit ingre-

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO CHRISTI 1517. ingredi ecclesiam & audire divina, sed non communicare usque ad triennium, quo ex pleto per aliud septennium abstinebit ab oblatione altaris. Et illi XI. annis carnem non manducabit, nec vinum bibet, nisi festis diebus & a pascha usque ad Pentecosten. Iten nec poterit aliquo vehiculo vehi, nec arma interim sumere, nisi contra paganos, jejunet autem tribus diebus per hebdomadam a vespera usque ad vesperam, c. latrem, XXXII. q. 11.

XXII. In eo qui interfecit uxorem, quanto tempore sita sua vinum & siceram bibere & carnes comedere, equitare usq; extremudere, armam cingere, communionem accipere prohibetur, poenitentiam agere debet in pane aqua & tale, jejunii, vigiliis, orationibus & elemosinis omni tempore perseverando. Vi c. admonere, ubi huc latius ponunt, XXXII. q. 11. Ex quo collige quod major poenitentia imponitur illi qui interfecit matrem.

XXIII. Quod qui presbyterum interfecit XII. annis poenitbit, & militiae cingulo perpetuo carebit, c. 11. de poenit. & tenitis.

XXIV. Jurans temere & juramentum transgrediens uno anno poenitbit, c. qui sacramento, XXII. q. III. Sed transgre diens juramentum leuitum XL. dies in pane & aqua, & septem sequentes annos poenitbit, c. quicunque, VI. q. 1.

Et qui liber est & compulsus perjurat, XL. dies in pane & aqua poeniteat & septem sequentes annos, si servus tres quadragentimas, & legitimas ferias poeniteat, c. qui compulus, XXII. q. V.

Et quod ille qui perjurat in manibus aut in cruce concreta, poenitet tres annos vi c. sequens.

Qui falso jurat vel alium jurare compellit septem annis poenitbit, c. si quis coniuratur, XXII. q. V.

XXV. In eo qui signo vel verbo confessionem manifestaverit, c. omnis utriusque sexus, de pini. & remis.

XXVI. In eo qui dicendis horis canonice & aliis officiis divinis a consuetudine metropolitana ecclesie diligenter, septem enim mensibus communione privatur, c. de illis, XII. di.

XXVII. In episcopo qui ordinat invitum sine causa; anno enim suspenditur; c. II. LXXXIII. di.

XXVIII. In dissimilante correctionem de venditione mysteriorum, nam episcopus duobus mensibus, sacerdos quatuor, i. q. I. c. quicquid inservivit.

XXIX. In sortilegio qui XL. dieb. poenitet, c. re fugiisti, de tortile.

XXX. In eo qui videt in astrolabio duobus annis poenitet, c. ex tuarum, de sortilegio.

XXXI. Qui domum suam lustrat cum magis, & incantatoribus quinque annis poenitet, c. cum diuinatores; c. non licet, XXVI. q. V.

XXXII. In eo qui communicat heretico inictius anno poenitbit, qui scienter quinque annis, c. si quis dederit, XXIV. q. I. multe aliae poenitentie in hac materia.

XXXIII. Si per negligentiam aliquid de

ANNO CHRISTI 1517.

sanguine stillaverit in terram, id est tabulam terre adherentem singula lambatur & tabula radatur. Si non fuerit tabula, locus corradatur cavendo & comburatur, & cinis juxta altare condatur, & sacerdos XL. dies paeniteat; si super altare stillaverit calix, sorbeat minister stillam & tribus diebus poeniteat. Si super linteum altaris & ad aliud linteum stilla pervenerit, septem diebus; si usque ad tertium, novem; si usque ad quartum, XX. diebus, poeniteat, & linteum quae tertigeri stilla, minister tribus viciis abluat calice subterposito, & aqua ablutionis sumatur vel condatur, c. si per negligentiam, de conse. di. 11.

XXXIII. Si quis per voracitatem vel ebrietatem eucharistiam evomuerit, XL. diebus, si sit laicus; si clericus LXX, si episcopus XC. diebus poenitbit. Sed si per aegritudinem acciderit, septem diebus, c. si quis per ebrietatem, de conse. d. 11.

XXV. Si mus comedat corpus Christi, sacerdos XL. dies poeniteat; si illud aliter percederit XXX. diebus, c. qui bene de conse. di. 11. Sacerdos qui in caute dimittit eucharistiam, & si nihil niali acciderit, tribus mensibus ab officio suspenditur, c. 1. de cust. euchi.

XXXVI. Qui scienter rebaptizatur septem annis poenitet faciendo tres quadragentimas, & feria IV. in pane & aqua jejunando, c. qui erit, de conse. di. IV. de quo etiam in c. bonitas, ea. di.

XXXVII. Qui domum vel aream succedit, sublata vel incensa omnia restituat, & tribus annis poeniteat, c. si quis domum, de injur.

XXXVIII. Falsarius quandiu vivit in pane & aqua poenitere debet, c. novimus, de verbo. In.

XXXIX. Sacilegus qui secundum chrisma poluerit, & vasa sacra ad humanes ulius transluterit, hoc modo poenitbit; uno anno extra ecclesiam manebit; secundo anno ante foras ecclesie sine communione manebit. Tertio anno ecclesiam ingreditur; sed non admittetur ad oblationem, illaque tribus annis a vino & carnis abstinencebit, c. de vino, XII. q. 11.

XL. Solemniter poenitens & ad vomitum rediens, X. annis poenitbit, c. II. qui vero, de poe. di. V.

XLI. Maledicens seu blasphemans Deum septem diebus dominicis praे forib. ecclesia dum missarum solemnia aguntur itare debet sine pallio & sine calamitatis, zona circa collum ligata, & VII. continuis diebus in pane & aqua jejunare debet, c. 11. de maled.

XLII. Comburens ecclesiam, XV. annis poenitbit, c. si quis ecclesiam, XV. q. IV.

XLIII. Excommunicatus celebrans tribus annis continuis poenitere debet, omni tempore, secunda, quarta & sexta feria a vino & carne jejunando, c. de illis, XI. q. III.

XLIV. Degradatus celebrans, toto tempore vita sua a communione corporis Christi privatur, c. accedens, i. dist.

XLV. Opprimentes seu suffocantes filios proprios tribus annis poenitere debent, uno in

ANNO CHRISTI 1517. in pane & aqua jejunando, c. si. de iis qui
fi. occid.
XLVI. Injuste alium accusans ad mortem,
quadragesima diebus in pane & aqua cum
septem sequentibus annis poenitentia debet,
c. accusatis, de accusa.

XLVII. Contrahens contra interdictum
ecclesie, unq mense poenitentia, c. i. de mag.
contra interd. ec. contrac.

XLVIII. Est in c. si quis laicus, XXIII.
q. ulti.

XLIX. Fur rei ecclesiastice, ultra qua-
drupli restitutionem, septem annis poenite-
bit, & tres in pane & aqua, c. pecunia,
XVII q. IV. & qui ecclesiam combusserit
quindecim annis poenitentia, c. si quis ee-
clesiam, ea. cau. & q.

Circa illos Canones adverte quod ubi im-
ponitur poenitentia centum annorum, in-
telligitur esse in arbitrio sacerdotis quo tem-
pore anni & qualiter velit poenitentiam agi;
nam poterit sacerdos dare uniuersum dieum jeju-
ni, vel duos pro hebdomada, vel dare ali-
quas quadragesimas jejunandas in anno; ita
dicit Spec. in suo reper. auroeo.

Quadragesimae poenitentium committuntur
sunt tres, ante pascha est prima, secunda ante
festum sancti Johannis, tertia ante nativitatem
Domini, ut in c. i. XXII. q. V. c.
quicunq. III. q. VI.

Curet semper sacerdos imponere poenitentiam
contraria peccato, nam luxuri-
so & guloso imponatur poenitentia jejunii,
macerationis carnis. Avaro cleemosynarum;
superbo humilis oratio, accidioso peregrina-
tio, suspecto de heresi fidei prædicationem.

Casus reservati absolutioni ordinario-
rum in provincia Florentina.

In primis, reservavit sibi absolutionem
homicidi quomodolibet perpetrati.

Item, & absolutionem eorum qui proprios
vel alienos infantes suffocaverunt; manda-

turque omnibus ecclesiarum rectoribus sub
poena florenorum decem, ne parentes qui
hebdomadi pueros suffocaverint, admittant
ad communionem praetextu cuiuscumque ab-
solutionis ab alio quam ab ordinario suo fa-
cto; nisi de eadem absolutione ipsi ordinario
fides facta fuerit. Quod etiam observa-
ri voluit in quocumque alio criminis mani-
festo reservato, ut parochianus absolu-
tionem ab alio factam non acceptet, nisi de
iis qui ab solvitur auctoritate facta sit
ordinatio.

Item, blasphemantium Deos & Santos
publice.

Item, absolutionem sodomitarum & coe-
untium cum brutis, cum personis religio-
Bis, cum confanguineis vel affinibus usque
ad secundum gradum inclusive.

Item, absolutionem eorum qui virgines de-
floraverint.

Item, absolutionem eorum qui in pro-
priis parentes manus injecerunt violentas.

Item, absolutionem eorum qui sine causa
accedunt ad monasteria monialium contra
tenorem constitutionum synodalium & eo-
rum qui mittunt vel recipiunt literas ab eis.

Item, absolutionem incendiariorum quo-
rumcumque locorum.

Item, eorum quorum negligenter infantes
sine baptismo pereunt.

Item, & tenentium infantes in lecto usq.
ad annum.

Item, aperientium literas sigillatas alio-
rum.

Item, falsantium scripturas, instrumenta
& hujusmodi, & corruptipientium testes &
testium deponentium falsum.

Item & eorum qui cognoscunt filias spi-
rituales.

Item, & judicum qui muneribus corru-
pti iniquam tulerint sententiam.

Item, & omnium casuum, quorum absolu-
tionem praesentes constitutiones ordinariis
reservarunt.

ANNO
CHRISTI
1517:

ANNO
CHRISTI
1522.

Paulo superius
collocan-
dus erat,
sed ex in-
curia om-
missus, hic
reponitur.

Exstat
apud
Wilk. to.
III pag.
690.

LEO PAPA X.

Sedit ab anno 1513. usque ad annum 1522.

ANNO
CHRISTI
1512

MANDATUM CARDINALIS VVOLSEII

Episcopo Herefordensi, de exquirendis libris M. Lutheri prohibitis; cum carbo-
logo XLII. errorum in isti contentorum.

Thomus, miseratione divina, tituli san-
ctae Ceciliae sacrosancte Romanae ec-
clesiae presbyter cardinalis, Eboracen-
tis archiepiscopus, Angliae primas, & apostoli-
ci sedis legatus, ipsiusque regni Anglii can-
cellarius, necnon sanctissimi in Christo pa-
tris, & domini nostri, domini Leonis, divi-
na providentia hujus nominis pape decimi,
& dictæ sedis ad illustrissimum & potentissi-
mum principem & dominum nostrum Hen-
ricum, Dei gratia Angliae & Francie re-
gem, & dominum Hiberniarum universaque
ejus Angliae regnum, ac omnes & singulas
ipsius regni provincias, civitates, terras,
atque loca illi subjecta, & alia illi adjacen-
tia etiam de latere legatus; venerabili fra-
tri nostro dom: Carolo Hereforden episco-
po, ipsiusve in spiritualibus vicario gene-
rali, salutem in Domino. Cum jam pridem
prefatus sanctissimus dominus noster multos
& varios articulos sive errores cuiusdam
Martini Lutheri pestiferos & perniciosos,
ac Graecorum haeresim & Boemicam expresse
continentes, olim etiam per consilia gen-
eralia; & summorum ponitum confi-
tutiones damnatos, & per ipsum Martinum
super suscitatos, habita primitus super eis
dem & eorum singulis diligentia discussione,
ac matura deliberatione, tamquam pestife-
ros, perniciosos & haereticos, ac simili-
cum mentium seductives, veritatem cat-
holicam obviantes, ejusdem quoque Martini
libellos, scripta, & schedulas in Latino,
vel quocunque alio idiomate repertos dam-
naverit, reprobaverit, atque omnino reje-
cerit, proque damnatis, reprobatis, & re-
jectis ab omnibus Christi fidelibus haber-
ire decreverit & declaraverit, inhibue-
ritque idem sanctissimus dominus noster in
virtute sanctæ obedientiæ, & sub majoris
excommunicationis sententia, atque etiam
haereticorum & fautorum eorumdem alii-
que multiplicibus, gravibus, & formidabili-
bus penis eo ipso absque ulteriori declara-
tione incurriendis, omnibus & singulis tam
ecclesiasticis quam secularibus personis, cu-
juscunque gradus, aut conditionis, aut pre-
eminentiae forent, ne prefatos errores aut
eorum aliquos assertere, affirmare, defendere,
aut aliis quomodolibet favere, sive hujus-
modi libellos, schedulas, scripta, vel imi-
tis contenta capitula legere, assertere, ini-
primere, publicare, defendere, aut in do-
minis suis, sive locis aliis, publice vel oc-
culte quoquomodo tenere praesumant, prout
In literas prefati sanctissimi domini nostri
sub plumbo cum filii sericeis rubei & glau-
ci colorum pendentibus, more Romane cu-
riae bullatis, dat. Rome apud sanctum Pe-

trum anno incarnationis dominice millesi-
mo quingentesimo vigesimo, decimo septi-
mo calendarum Julii, pontificatus sui anno
octavo plenus continetur; nos igitur Thom-
as cardinalis Eboracen-
sis, ac legatus de
latere antedictus, pro divina & ipsius san-
ctissimi domini nostri reverentia, proque
officii nostri debito, hujusmodi pesti; prius-
quam in hoc inclyto Angliae regno radices
agat, providere, ac ne tanquam vepres no-
civa latius serpat, viam praeccludere cupien-
tes, de consensu, voluntate, & mandato
expressis prefati potentissimi & illustrissimi
principis domini nostri regis, quem dictus
sanctissimus dominus noster tanquam preci-
puum fidei catholice propugnatorem & de-
fensorem, per suum breve, ad hujusmodi
haereticum ab hoc inclyto suo regno exploden-
dam, extirpandam, & abolendam summo-
pere rogavit, & hortatus est, habitoque
super hac re diligenter tractatu, & exacta
deliberatione cum reverendissimo in Chri-
stio patre & domino, dom. Willielmo Can-
tuari archiepiscopo totius Angliae primate,
& apostolicae sedis legato, ac cum nonnullis
aliis venerabilibus fratribus nostris, hu-
ijs regni prelatis, denique eorum consilio
& expresso consensu vobis auctoritate no-
stra legatina. qua fungimus in hac parte
hincque injungendo mandamus, quatenus
omnes & singulos abbates, priores, gua-
dianos, & prædentes monasteriorum, pri-
oratum, & locorum religiosorum quorum-
cunque, cuiusvis ordinis, tam exemptorum
quam non exemptorum, necnon collegia-
tarum decanos, praepositos & custodes, pa-
rochialiumque eccliarum rectores, vica-
rios, & curatos, quisunque, tam vestra,
quam cuiusvis peculiaris, sive exemptæ ju-
risdictionis, intra vestram diocesum consi-
stentes, districte monentis, & eis injunga-
tis, seu sic monentis; & injungi faciatis,
quod proximo die dominico, sive solenni
post hujusmodi vestram monitionem, sive
injunctionem eis factam in ecclesiis suis in-
tra missarum seu divinorum officiorum so-
lemnia, cum major inibi convenerit po-
puli multitudine, publice monent, vel mo-
nenti faciant omnes & singulos bibliopolas,
stationarios, sive librorum venditores, ac
omnes alias & singulas personas ecclesiasti-
cas & seculares, intra præcinctum monaste-
riorum, prioratum, collegiorum, sive lo-
corum aut parochiarum suarum respective
existentes, seu commorantes, cuiuscunque
generis, status, aut conditionis existant,
ut omnia scripta vel impresa, vix tche-
duelas & libellos dicti Martini Luther, vel
cujus nomine composita, edita, sive divulgata

ANNO gata in Latino, vel quovis alio idiomate, penes se existentia, ad vos seu vestrum in **CHRISTI** hac parte commissarium extra quintum decimum diem, hujusmodi monitiones sive injunctiones eis factas proximo & immodiage sequentem afferant, & ad manus vestras seu veltri hujusmodi commissarii realiter tradant & liberent, seu sic afferri & tradi faciant. Recusantes vero aut ultra dictum quintum decimum diem hujusmodi scripta interre, ut praemissum est, & realiter tradere temere, & concumaciter differentes, omnes & singulos cuiuscumque gradus, statutus, aut conditionis existant, majoris excommunicationis sententiam eo ipso incursum, ac tanquam hereticorum pravitatis, & hereticorum celatores, & fautores esse reguendos, habendos, & indicandos, hereticorumque poenit percellendos. & puniendos denuncient & declarant, predictos eriani abbes, priores, guardianes, praedidentes, decanos, prepositos, custodes, portatores, vicarios, & curatos supradictos, ut supra, moneatis & eis injungatis, quod etiam ipsi omnia scripta, oppressa, libellos sive schedulas, a dicto Martino composta & edita, aut sub eius nomine divulgata, penes se existentia, pari modo circa predictum decimum quintum diem ad vos, vel vestrum hujusmodi commissarium afferant, & realiter tradant. Quod si qui ex ipsis facere non curaverint, aut predictas veltras monitiones debite executi non fuerint, & personis intra sua monasteria, prioratus, collegia, parochias, & loca communitibus (prout eos respective concernunt) modo, quo praemittitur, minime publicaverint, eos denuncietis simili modo majoris excommunicationis sententia innotatos, & tanquam hereticorum fautores habendos, ac eorum poenit afficiendos. Moneatis insuper omnes & singulos abbates, priores, gardianos, praedidentes, decanos, prepositos, custodes, rectores, vicarios, & curatos predicatoros, & eis auctoritate nostra injungatis, quod ipsi omnes & singulas personas ecclesiasticas & secularies, infra limites monasteriorum, prioratum, collegiorum, sive locorum, aut parochiarum suarum respective existentes, sive degentes, loco, tempore, & modo praesertim districte moneant, quod si quis hujusmodi libellos vel schedulas, scriptas sive impressas dicti Martini Luther opera penes aliquem, cuiuscunque status aut conditionis fuerit, occulte servari aut supprimi, ac vobis vel dicto vestro commisario circa praesertim diem quintum decimum minime tradi & liberali cognoverit, quod sic servant, tenent, & supprimunt, mox quinto decimo sub poenis superius expressis vobis vel trove hujusmodi commissario denunciet, detegat, & revelet; quod si fortassis non ante premenioratum quintum decimum, sed postea ad alieius notitiam pervenerit hujusmodi scripta, vel impressa dicti Martini opera a quovis celeri, teneri, & servari, tunc infra quindecim dies a tempore notitiae sue hujusmodi, sub poenis superius expressis, id vobis detegere & denunciare non omittat. Et quoniam universae reipublica christiana prae-

Council. General. Tom. XXXV.

etim huic regni, & locorum supramemoratorum plurimum intereat praefatas literas sanctissimi domini nostri, damnationem dicti Martini Luther, & opinionum suarum peruersarum continentibus, divulgari & publicari, idcirco vobis committimus & mandamus, quatenus ipsarum literarum apostolicarum transcripta per notarium publicum in formam authenticam redacta, & sigillo nostro sigillata, que ad vos una cum presentibus transmittimus, in valvis seu locis publicis ecclesie vestre cathedralis, aliasque ecclesiarum regularium, collegiarum, & parochialium vestre dioecesis magis insignium firmiter affigatis, siue attra dimittatis, seu saltem affligi & dimitti faciat. De die vero receptionis praesentium, executioneq[ue] carundem, et quid in praesentis feceritis nos circa primum diem mensis Augusti proxime futuri debite, distincte et aperente exerciscetis, ac omnia et singula libellulas, libellos, tractatus, et opera per dictum Martinum edita, terpta, et impressa, per vos recepta; seu aliter quovismodo in manibus veltris sive penes vos existentia, circa predictum primum diem Augusti nobis tradere, sive ad nos fideliter et absq[ue] ulla fraude transmittere curetis. Dat. sub sigillo nostro in sedibus nostris prope Westmonasterium decimo quarto die mensis Maii, an. Dom. millesimo quingentelimo vigelimo primo.

ANNO
CHRISTI
1521

Sequuntur aliquae errores pestiferi
Martini Luterae.

1. Heretica sententia est, sed usitata, lacrimenta novaz legis iustificantem gratiam illis dare qui non ponunt obieem.

2 In pucio post baptismum negare remanens peccatum, est Paulum & Christum simul conculcare.

3 Fomes peccati, etiam si nullum aditum actualis peccatum, moratur ex extrema corpore animam ab ingressu cali.

4 Imperfeta charitas mortui fert se. D cum necessario magnum timorem, qui seculo satis est facere poenam purgatorii, et impedit introitum regni.

5 Tres esse partes poenitentia, contritionem, confessionem, et satisfactionem, non est fundatum in sacra scriptura, nec in antiquis sanctis christianis doctoribus.

6. Contrito que paratur per discussionem, collectionem, & detestationem peccatorum, qua quis recognoscit annos suos in amaritudine anime sue ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem eternam beatitudinis, ac eternam damnationis acquisitionem. Hac contrito facit hypocritam, imo magis peccatorem.

7. Verilimum est proverbium, et omnium doctrina de contritionibus hucique data, praestantius de cetero non facere.

8. Summa poenitentia, optima poenitentia nova vita.

9. Nullo modo praeclara confiteri peccata venialia, sed nec omnia mortalia, quia impossibile est, ut omnia mortalia cognoscas, unde in primitiva ecclesia solum materialia mortalia confitebantur.

ANNO
CHRISTI
1521.

MANDATUM CARDINALIS VOLSEI.

10. Dum volumus omnia pure confiteri, nihil aliud facimus; quam quod moderatione Dei nihil volumus relinquere ignoscendum.
11. Peccata non sunt ulli remissa, nisi remittente sacerdote credit sibi remitti, immo peccatum maneret, nisi remissum crederet; non enim sufficit remissio peccati, & gratia donatio, sed oportet etiam credere esse remissum.
12. Nullo modo confidas absolutioni propter tuam contritionem, sed propter verbum Christi; *Quodcumque solveris &c.* hic inquam confide, si sacerdotis obtinueris absolutionem, & crede fortiter te absolutum, et absolutus vere eris, quicquid sit de contritione.
13. Si per impossibile confessus non esset contritus, aut sacerdos non serio, sed ipso absolveret, si ramen credit se absolutum, verillime est absolutus.
14. In sacramento poenitentiae ac remissione culpe non plus facit papa aut episcopus quam intimus sacerdos, immo ubi non est sacerdos, & que tam qualibet christianus, etiam si mulier aut puer esset.
15. Nullus debet sacerdoti respondere se esse contritum, nec sacerdos inquitere.
16. Magnus est error eorum, qui ad sacramenta eucharistiae accedunt huic innixi, quod sint confessi, quod non sint sibi confessi alicuius peccati mortalis, quod premiserint orationes suas & preparatoria, omnes illi ad judicium sibi manducant & bibunt, sed si credant & confidant se gratiam ibi consecuturos: haec sola fides facit eos puros & dignos.
17. Conflitum videtur, quod ecclesia in communione confilio llaueret laicos sub utraque specie communicandos, nec Bohemi communicantes sub utraque specie sunt heretici, sed schismatici.
18. Thesauri ecclesiae, unde papa dat indulgentias, non sunt merita Christi & sanctorum.
19. Indulgentiae sunt p[ro]m[ulg]ationes fidelium, & remissiones bonorum operum: & sunt de numero eorum, quae licent, & non de numero eorum, quae expedient.
20. Indulgentiae h[ab]ent qui veraciter eas consequuntur, non valent ad remissionem poenitentiarum actualibus debit[us] apud divinam iustitiam.
21. Seducuntur credentes indulgentias esse salutares, & ad fructum spiritus utiles.
22. Indulgentiae necessarie sunt solum publicis criminibus, & proprie conceduntur duris solummodo & impunitibus.
23. Sex generibus hominum indulgentiae nec sunt necessarie, nec utiles; vid. mortuis seu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non commiserunt, sed non publica, his qui meliora operantur.
24. Excommunicationes sunt tantum externae poenitentiae, nec privant hominem communibus spiritualibus ecclesiae orationibus.
25. Docendi sunt christiani plus diligenter excommunicationem quam timere.
26. Romanus pontifex Petri successor, non est Christi vicarius super omnes totius mundi ecclesias ab ipso Christo in beato Petro institutus.

ANNO
CHRISTI
1521.

27. Verbum Christi ad Petrum, quodcumque solveris super terram &c. extenditur dumtaxat ad ligata ab ipso Petro.
28. Certum est in manu ecclesiae aut pa[re] propterea non esse statuere articulos fidei, immo nec leges morum seu bonorum operum.
29. Si papa, cum magna parte ecclesie sic, vel sic tentaret, nec etiam erraret; adhuc non est peccatum aut heresis conseruari sentire, praesertim in re, non necessaria ad salutem, donec fuerit per concilium universale alterum reprobatum, alterum approbatum.
30. Via nobis facta est enarrandi auctoritatem concilios & libere contradicendi eorum gestis, & indicandi eorum decreta, & confidenter confidendi quicquid verum videtur, sive probatum fuerit, sive reprobatum a quocunque concilio.
31. Aliqui articuli Johannis Husse condemnati in concilio Constantieni sunt christianissimi, verissimi, & evangelici, quos nec universalis ecclesia posset damnare.
32. In opere bono justus peccat.
33. Opus bonum optime factum est veniale peccatum.
34. Hereticos comburi est contra voluntatem spiritus.
35. Prelari advertit Turcas est repugnare Deo visitantibus iniquitates nostras per illos.
36. Nemore est certus se non semper peccare mortaliter propter occultissimum superbiae vitium.
37. Liberum arbitrium post peccatum est res de solo titulo, & dum facit quod in se est peccat mortaliter.
38. Purgatorium non potest probari ex sacra scriptura, quae sit in canone.
39. Anima in purgatorio non sunt secundum earum salutem, sicutem omnes, nec probatum est ullis aut rationibus, aut scripturis ipsas esse extra statum merende aut augeande charitatis.
40. Anima in Purgatorio peccant sine intermissione, quandam querunt requiem, & horrent poenas.
41. Anima ex Purgatorio liberata suffragii viventium minus beatantur, quam si per se satiscissent.
42. Prelati ecclesiastici & principes seculares non malefacerent, si omnes factos mendicitatis idelerent.
- Qui quidem exiores respective, quam sint pestiferi, quam perniciose, quam scandalosi, quam piarum & simplicium mentium sedulivi, quam denique sint contra omnem charitatem, ac S. R. E. matris omnium fidelium & magistrorum fidei reverentiam, atque nervum ecclesiastice discipline obedientiam sanctam, quae fons est & origo omnium virtutum, sine qua facile unusquisque infidelis esse convincitur, nemo tamen mentis ignorat; nos igitur in proximis, &c.

CONCILIUM PROVINCIALE

Parisit celebratum ab archiepiscopo Senonensi & suffraganeis mense Martio MDXXI
Ex archivo S. Germani a Pratis.

ANNO
CHRISTI
1521.

Ex Marte-
ne Vet.
Mon. tom.
VIII. pag.
1018

ANNO
CHRISTI
1521.

I. **S**ane cum honestas non patiatur a prælatis ecclesiæ cathedralium, & collegiarum capitulis, abbatibus, abbatis, eorumdem monasteriis, & aliis quibuscumque personis ecclesiæ, maxime quibus res familiaris redditibus annis abunde ex patrimonio Christi cumulata suppetit, quicquam temporale loco mercedis pro collatione spiritualium accipi, ne plebeis scandali occasio, memoratis ex causis oboriri solita, suggeratur; utque omnia mundæ in hujusmodi spiritualibus fiant, & sine labe, labis suspicione, aut specie mali, sacro, approbante concilio, statuimus & ordinamus conformiter ad sacrorum conciliorum & sanctorum patrum decretâ, ut pro electionum confirmatione, postulationum admissione, presentationum provisione, collatione, distributione, electione, postulatione, præsentatione, &c. a laicis facienda, institutione, installatione, investitura de ecclesiis etiam cathedralibus, monasteriis, de dignitatibus, beneficiis, officiisque ecclesiasticis quibuscumque, necnon ordinibus sacerdotiis, benedictione, nihil ante vel post exigatur, sub quoquinque titulo, colore, vel nomine aut alia quavis causa seu occasione, directe vel indirecte; idem pro tonsura et minoribus ordinibus, litteris commendatis seu dimissoriis ad ordines, pro beneficiorum representatione, inthronizatione, et eorumdem in possessionem missione, in canonicum receptione, religionis ingressu observandum decrevimus. non obstantibus quibuscumque juramentis, status, et consuetudinibus introductis, et in futurum introducendis: irrationaliorem illam judicantes consuetudinem, qua ad unam præbendam receptus, suorum in dicta præbenda prædecessorum non receptorum, a quibus jus non habeat, sed a conferente seu instituente, plures receptiones solvere compellit.

Ne tamen merces labori debita auferatur, tum ut regista celebriter, argue authenticæ in membranis non cartis papyrusceis conseruantur, & conscripta fideliter afferventur; permittimus quod secerarii, seu notarii prælatorum, collatorum, præsentatorum, & cæterorum hujusmodi pro litteris sigillatis, expeditis, & registratis tonsuræ clericalis, tres solidos Turonenses, pro litteris minorum ordinum tres solidos Turonenses, pro litteris alterius cuiuslibet saceri ordinis, & litteris commendatiis, seu dimissoriis, etiam omnium ordinum tres solidos Turonenses; pro litteris præsentationis decem solidos Turonenses, pro litteris collationis, seu institutionis cuiuslibet beneficij viginti solidos Turonenses; pro litteris præsentationis decem solidos Turonenses; pro litteris reprobationis decem solidos Turonenses, pro litteris missionis in possessionem decem solidos Turonenses recipere a promoto, præsentato, reprobato, priori, & inthronizato, investito, seu in pos-

sessionem misso, possint, & valeant, eisdem ad portas restitutionis dupli, & alias graviores a diœcessanis pro modo culpæ imponendas, inhibendo, ne quicquam præter supra taxatum recipere prælumant, aut audeant. Provideant autem diœcessani ne ecclesiæ parochialium rectores, matriculari, aut alii quicunque indebitas exactiones in sacramentorum, sacramentalium, & divinorum administratione faciant.

II. Ad nos, quod amarius condolendum est, pervenit, quod multis ecclesiis, cathedralibus, & collegiatis hujus nostræ provincie nullæ sunt, aut usque adeo tenues, quotidianæ distributiones, ut vix tertiam partem grossorum fructuum ascendant, in quibus haec tenus invaluit confutudo, quod ecclesiæ illarum canonici absentes pro intercessione unius diel grossos fructus totius anni percipiant: ex quibus vagandi materia oritur, cultus divinus, quem augeri omnino optamus, diminuitur, officium quoque propter quod beneficium ecclesiasticum datur, omittitur, quibusdam clericis admodum ignaris tenet pretio conductis, cura divini officii committitur, quod unico contextu, non servatis intersticiis temporum ab ecclesia pœnitis per hujusmodi mercenarios transcurriendo, & syncopando celebratur, ut alunde ex qualibet missarum vitaq; sibi mendicent. Nos igitur cupientes pœnitentias occurrere, & quantum possumus adversus futura cavere, sacro approbante concilio, hujusmodi consuetudines tamquam ecclesiæ nocivas, & cultui divino detrahentes, castigamus, & revocamus: hisque non obstantibus, statuimus, quod diœcessani in suis diœcessibus, dictarum ecclesiæ canonicos per juris remedia, etiam tuarum præbendarum privatione ad suas ecclesiæ revertent, dictosque grossos fructus pro majori parte in quotidianas distributiones convertant, ut residentes, & divino officio æqualiter interessentes, secundum menutram laborum plus minusve quisque capiat emolumenti, sub obtestatione divini judicis omnibus præcipientes, ut respectu perceptionis hujusmodi quotidianarum distributionum, jura antiqua sacrorum conciliorum, & patrum decretâ integre obseruent, & observari faciant.

III. Fidei dignorum relatio ad nostrum auditum perduxit, quantum in multis monasteriis a prime institutionis puritate recessum: siquidem illorum cenobites sic vitam regularem, & monachalem receperunt *, ut & moribus, & nomine, & habitu religiosi, & haberi, & nominari. * i. revereantur. Quod si in præmissis gubernaculum discipline contemnatur, hoc solum restare videmus, ut religio naufragetur. Rebus itaque in deteriora prolabentibus obviam ire volentes, statuimus, ut abbatæ, & abbatissæ, priores, & priorissæ, & alii religiosorum superiores, quocumque

ANNO
CHRISTI
1521.

que nomine censcantur, sic iua monasteria in cultu divino, vita, & moribus, vestimentis monachalibus, cibis & potibus reformat, & suos religiosos, & moniales ad vitam regularem, & monasticam secundum institutiones suorum ordinum, & alias regulares reducant; quod in eis nihil reperiatur quod divinam majestatem, & simplicium animos offendere possit. In premissis autem per dioecesanos in suis visitationibus diligens inquisicio fiat, & quae repeterint deformata reformat, & omnino corrigan. Et quæ super prædictis facta fuerint, sequenti concilio referant.

IV. Et ne notorium illum abutum, quo nonnulli regulares apostasiam incurriendo, sine habitu regulari etiam in publicum indecedere non erubescunt, sub dissimulatione pertransire videamus; statuimus quod canonici regulares de cætero super veste exteriori togam lineam tam extra quam infra monasterium ferre omnino teneantur: nisi forte super hujusmodi toga non deferenda privilegium habuerint; quod suis dioecesanis exhibere infra mensem a die pascha computandum habeant, qui viso privilegio, super alio habitu patenter dñsnto, a vestimentis clericorum secularium ordinabunt, ut expedite, & juris esse videbitur.

V. Cum ex multiplicatione confratricarum sæpe monopolia oriiri contingat, & quæ in usus pios contumenda, sunt in crapulam converti videantur, liquidem dies festos confratricarum non aliter se confratres dignæ celebri putant, nisi comensationibus, & chrietatis deferviant; sacro approbante concilio, sub poena excommunicationis inhibemus, ne aliqui cujuscumque status fuerint, confratrias erigere, & de novo instituere, sine episcoporum expresso consensu, & approbatione audeant. Antiquas autem quas per episcopes institutas, aut aliter approbatas fuisse constituerit, toleramus. Omnes baculorum delationem confratibus, & aliis quibuscumque tam intra, quam extra ecclesiam, necnon conventiculares comensationes diebus festis illarum confratricarum, & ex denariis earumdem fiendas, seu solvendas sub prædictis poenis prohibemus.

VI. Insuper ne quis per excommunicationem, quam pro præcipuo mucrone ecclesia habet, a fideli communione ex levi causa ejiciatur, sacro approbante concilio, prohibemus, quatenus de cætero nullæ excommunicationes concedantur, nisi pro gravi causa, & ea quidem cognita, secundum formam juris, generalesque monitiones in forma malefactorum non decernantur pro injuriis verbalibus, nisi forte atrocioribus, quarum distinctio arbitrio of-

ANNO
CHRISTI
1521.

ficialium relinquitur, quos nihilominus, & districte monemus, ut omnino caveant illarum multiplicationem, ne in vilipendio & contemptu deducantur.

VIII. Cum elationis habeat calumniam quicquid propriæ venustatem, non propter necessitatem accipitur; & ne bona ecclesia, quæ pauperum sunt, in fastu, & corporis ornatum, qui a sacro ordine alienus esse debet, convertantur. Inhibemus omnibus, & singulis ecclesiasticis noctiæ provinciæ, ne vestimentis exterioribus, & targis elongis sericeis in publicum, aut domestice urgantur, sub poenis arbitrio dioecesanorum imponendis: non tamen intendimus ecclesiasticis ex sanguine regio, aut ducale ortis, hujusmodi vestimentorum sericeorum delationem prohibere: quos nihilominus hortamur, ut in suis vestimentis decentiam ecclesiasticam observent.

IX. Multa nuper suisse in medium deducta non ignoramus, quibus tam expresse, tamque exakte consultum est, per statuta conciliorum, constitutiones Romanorum pontificum, inhibitiones, adjunctiones pœnarum, milias carcerum, & censuras, ut non solum nihil commode possit adjici; verum etiam si quidquam addatur, supervacuum intuentibus reperiatur, & sola in illis superabundaret repetitio. Hæc iustum hoc nomine ad dioecesanos remittuntur. De clericis non residentibus in beneficiis sine causa; de curatis deservientibus aliis beneficiis, ut ad propria redire compellantur; de festis vulgo dictis brachiorum, de nondinis dominicis diebus fieri solitis in alios dies transferendis, ut titulis monialibus, de titulis provincialibus, de multitudine sacerdotum, de picturis, & imaginibus, ut omnis indecentia, & superflitio in illis cesset, de examine predicatorum, antequam ad predicandum recipiantur, de prioratibus, qui sunt multum pingues, in quibus nullum fit servitium divinum, ut circa primilla provideatur, ac sollempniter eurent divinum cultum, in dies magis ac magis excrescere, saluti suorum subditorum consulant, qui de manibus suis aliquando exquirerent.

Ad postremum nos antiquum morem sequentes, quo provinciales sanctiones elegit solitus fuit, easdem in hoc sacro concilio legi jussimus, lecteque fuerunt, nec prætermittimus eas, quæ de quæstoriis, & visitationibus latæ sunt; quandoquidem, ut ex multiplici querimonia, & frequenti relatione cognovimus, in illis plurimum, & graviter delinquitur. Hæc autem omnia, & singula cum simus curiose observavimus, volumus, & mandamus, ut ab omnibus in violabiliter. & ad unguem custodianus vel observentur

ANNO
CHRISTI
1522.
1523.
1529.

HADRIANUS PAPA VI.

Sedit ab anno 1522. usque ad annum 1523.

ANNO
CHRISTI
1522.
1523.
1529.

CLEMENS PAPA VII.

Sedit ab anno 1523. usque ad annum 1534.

CONVOCATIO PRÆLATORUM

*Et cleri provincie Cant. in ecclesia S. Pauli Londo. s. die mensis Novembris
incepsa Anno 1529.*

Exstat apud Wilk. to. 111. pag. 717. Ex actis convoc. & Heylini excerptis.

Praetatis sacris, perleffis mandato archie. Blandas obtulerint (Nov. 22.) Deinde dictus reverendissimus declaravit, quod quia regia maiestas prosequitur ecclesiam Anglicanam cum sua defensione circa libertates ecclesiasticas & reprimendos hereticos, & ex aliis causis predicti prelati nominibus suis & suorum procuratorum pure & sponte demiserunt summas pecuniarias, quas mutuas illi dederant regi, assentiente prolocutori & toto clero. Post secretam deinde excommunicationem reverendissimi cum suis suffraganeis causa controversia inter episcopum Hereford. & priorem S. Joannis de Ierusalem fuit discussa.

In festa sessione (Nov. 22.) praeter provisiones supra memoratas nonnulli episcopi & prolocutor separatim articulos & billas pro reformatione abusionum ecclesiarum appro priatarum monasteriorum &c. proponebant, quorum examen in aliud tempus deferibatur.

1. Quod fiat provisio pro clericis ordinandis.

2. Pro eorum moribus reformatiis, vid. a. quod non exerceant tabernas, nec ludant taxillis, vel alii iudicis prohibitis; b. quod nulli iis concedantur facri ordines, nisi in arte habilibus, aut approbatis moribus, et scientia doctis; c. quod non pertincent in locis suspectis sed in cameris propriis, horis competentibus, d. quod non intresint inhonestis spectaculis.

3. Pro excessivo apparatu clericorum.

4. Quod fiat reformatio de personis ecclesiasticis promotis per simoniacam pravitatem.

5. Quod fiat provisio pro abusionibus ecclesiarum appropriatarum monasteriorum & aliis locis.

6. Pro reformatione abusuum regularium personarum. Postea monuit omnes sub poena excommunicationis, ne aliquis revelet extra domum aliquibus personis cuiuscunque status, nisi inter semetipos.

In quarta sessione (Nov. 15.) reverendissimus consultavit cum suffraganeis, ut fiat generalis processio contra Turcam per totam provinciam, & quod fiat generalis processio per dictos suffraganeos suos, clerum, & prælatos presentes in synodo in ecclesia D. Pauli die Mercur. proximo. (Nov. 17.) Eodem die archiepiscopus secretam habuit communicationem cum suffraganeis suis, exclusis omnibus aliis, postea cum abbatis Ebus, deinde cum fratribus Mendicantibus.

Tandem ingressus est prolocutor cum quibusdam de clero, qui proposuit certa capitula in vulgari concernentia utilitatem predicta synodi pro reformatione abusionum.

In sequenti sessione (Nov. 19.) reverendissimus voluit, ut suffraganei sui & alii prælati conciperent provisiones & ordinaciones de abusionibus, quas synodo exami-

nabat.

In sequenti sessione (Nov. 26.) archiepiscopus voluit ut ordinatio fieret de appropriationibus ecclesiarum, et de pensionibus vicariis persolvendis, & postea monuit ut conciperentur articuli contra hereticos et injunxit quibusdam ne jurisdictionem exercerent sub nomine delegationum in praedictum ordinarium sub poena excommunicationis. Die 29. mensis predicti archiepiscopus longum habuit tractatum de hereticis, & ibidem episcopus Bathon &c. produxit libellum continentem nomina diversorum librorum hereticorum, qui cum tractatibus prolocutorum super quibusdam reformatiibus abusionum prorogabatur in aliud tempus. Tertio die Decembris reverendissimus fecit quasdam provisiones contra hereticos publice legi per cancellarium suum, de quibus deliberare voluit in proxima sessione. Deinde per quinque sessiones & prorogationes convocatio continuata fuit usque ad 20. diem Aprilis anni sequentis.

ANNO
CHRISTI
1530.

STATUTA (a) ET ORDINATIONES.

praelatorum in concilio provinciali edita.

Ex MS.
Coll.
Cleop.
F. ii. fol.
54.

Quod episcopi tum ea, que infra scribuntur, tum omnia alia, que suo officio incumbunt diligenter exequantur. Quin archiepiscopi & episcopi esse debeant forma gregis, ad quam se debeant inferiores reformati, quod nequit fieri, nisi se omnibus exhibeant in exemplum; majorum, itaque institutis inherentes, exhortamus in Domino, et in virtute sancte obedientie atque subdivini attestacione judicii monemus, ut omnes et singuli episcopi in festis principaliibus, saltem in festis nativitatis Domini, Pasche, et Pentecostes, atque in Hebdomada sancta presentiam suam debitam in ecclesiis suis cathedralibus exhibeant, et oleum sacrum ac infirmorum in die coenæ Domini, quilibet anno, conficiant; nisi eos ab ipsis ecclesiis ac suis superioribus evocari, aut ex infirmitate, vel aliqua alia justa causa tunc abesse contingat. Circumeant praeterea dioeceses suas temporibus opportunitis, monasteria et hospitalia reformato, clerum et plebem corrigo, heres et errores extirpando, et verbum vite in agro dominico seminando. In conferendis ordinibus atque beneficiis, instituendisque curatis multo diligentius quam ante hac vigilando, ne inhabiles ad curam animarum etiam ad tempus subtilituantur præcavendo; beneficatos, qui ex causa non admodum urgenti absuerint, ad residendum in suis beneficiis citra omnem redemptionem compellendo, veniasque eadem beneficia pro pecunia locandi prorsus retinendendo: exactiones et rigores officiariorum, et ministrorum suorum compescendo; ecclesiarum et capellarum privilegiatarum abuusus comprimendo; concionatores idoneos per dioeceses suas subinde emitendo; hereticos eorumque libros explorando et corrigo, et, cum opus fuerit, etiam condemnando et extinguendo. Et ut rudimenta fidei et literarum tam in universitatibus, quam in aliis gymnasiis puris pura jacantur, puriusque et sincerius coalescant, sollicitius incumbendo, abbates et priores ad debitum numerum religiosorum observando, ipsosque religiosos in suis monasteriis degentes, ad monasticam conversationem excitando ac reducendo, absentes ad sua monasteria compellendo, licentiam capacitatum coercendo. Et ut per proprietarios, rectoresque et vicarios, ut frequentes in suis ecclesiis conciones faciant, aut saltem fieri procurent, distributionesque debite inter pauperes eorundem parochianos sicut diligentissime providendo, clericos delinquentes vigilanter inquirendo, et severius quam ante hac corrigo, eodemque super horrendis sceleribus etiam coram laicis conviatis, in carceribus vel in perpetuum retinendo, vel saltem, nisi ex urgen-

tissima causa, ad purgationem admittendo; simoniacos deponendo, et carnis libidine lapsos, ad rigorem canonum et constitutum, tam in praesenti synodo quam in prioribus editarum castigando; venatores et aucepes clericos coercendo, pretiosisque vestibus induitos ad vestium modum in hac synodo praefinitum reducendo, et in eodem retinendo, ceterosque clericos otiosos aut dissolutos ad exercitia et honestam conversationem revocando. Et ut in summa dicimus, omnes sub cura nostra existentes, ad mandatorum Dei, cananumque et constitutionum, usu et moribus hujus regni legitime receptorum et approbatorum, maxime tuitionem fidei et morum integritatem concernentium, observantiam verbo et exemplo cohortando, persuadendo, &, ubi opus fuerit, etiam compellendo.

De qualitate ordinandorum.

Præsentis sacri concilii provincialis auctoritate facimus, ordinamus, et statulmus, quod nullus episcopus per se, sive suum suffraganeum quempiam alienæ dioecesis. (etiam si sunt regulares exempti) ad factos ordines inter Cant. provinciam de cetero admittat, nec ordinet, nec eis, aut eorum alicui licet extraneos, et qui, infra dioecesim vel jurisdictionem tuam non sunt oriundi, aut beneficiati non fuerint, vel domicilium ibidem per triennium non habuerint, quoquomo ordinare, etiam si idem literas episcoporum suorum dimissoriales habuerint, quas auctoritate præsentis concilii decernimus non esse admitteretas quoquomo. Statuimus quoque et ordinamus, quod nullus clericus secularis de cetero admittatur ad sacros ordines, nisi habuerit literas testimoniales curati et oeconomicorum vel parochiae, in qua natus, beneficiatus, vel per triennium proxime, praecedens commoratus fuerit, sub sigillo archidiaconatus jurisdictionem habentis, aliquoquin sub sigillo commissarii in parochia predicta jurisdictionem habentis; seu, si in aliqua universitate studens fuerit, sub sigillo commissarii universitatis Oxon. seu vice cancellarii Cantabrig. cum testimonio superioris loci sui, que litera ipsius ordinandi vitam, genus, patrem, bonam famam, & conversationem tam circa fidem catholicam, quam circa alia contineant; pro quibus quidem literis & sigillo ultra quatuor denarios nihil exigatur, sub poena suspensionis ab officio, quam ipso facto auctoritate hujus concilii incurrat, donec duplum pecunie recepta, parti sic solventi restituat. Exalte etiam current episcopi, ut neminem de cetero ad subdiaconatus ordinem promoveant, nisi cum qui adeo sit exercitatus in evangelii & epistolis sacris, saltem in misse contentis, ut eorundem sensum grammaticalem examinatori prompte & expedita reddere valeat: sive coram quilibet sufficienter instructus etiam in aliis ad or-

ANNO
CHRISTI
1530.

(a) Constitutiones istas cum superiori convocatione continuavit Wilkins, ad illam pertinere ratus; sed cum inter vetilos libtos quendam referat continentem res gestas anni 1530. hinc serius editas statuimus oportet.

ANNO
CHRISTI
1530.
diocesis illum, quem tunc assumpturus est,
per factos canones requisitus, & in officiis
divinis secundum morem ecclesie & loci
confuetudinem promptus & expertus; ha-
beatque præterea in presbyterum ordinan-
dus cetera ad ipsius officium & ordinem
per e. q. ipsiis §. 8. diffinit. i. p. sacerdoti-
bus necessario requista.

*De non admittendis ad beneficia per pro-
curatorem.*

Quia, ubi res agitur per procuratorem, ordinarius potest mores, scientiam, & conditions persona sibi presentata ignorare, & sic insciens indoctum vel indignum, ut sepe contingit, aut religiosum ad beneficium, nomine clerici vel capellani, suppresso religionis titulo, per procuratorem sibi presentatum in beneficio ecclesiastico instruere; igitur statutum, ordinatum, & decreta est, ut quilibet ad beneficium curatum presentatus, in persona sua propria ad ordinarium veniat, si in sua dioecesi seu jurisdictione praesens fuerit; si autem absuerit, & reliquerit in sua absentia vicarium generalem, ad ipsum veniat, ut diligenter examineretur, an moribus & scientia, ac ceteris qualitatibus sit aptus & idoneus ad eisdem beneficii curam administrandam; ut quod taliter non examinatus ad beneficium per procuratorem non admittatur, nisi sit in aliqua certa universitate ad minus artium magister, ac juris pontificii, vel Cesarei baccalaureus secularis, vel nisi sit talis, de cuius scientia & moribus alio modo suo ordinario factis constat; vel nisi in partibus transmarinis ex aliqua causa legitima coram ordinario approbanda tunc egerit, vel nisi adversa valetudine impeditur. Si quis autem in suo procuratorio se in ecclesiastica dignitate constitutum, artiumve magistrum, seu juris canonici aut civilis baccalaureum falso nominaverit, aut se clericum vel capellum, cuius sit religiosus, existere falso simulaverit, an aduersa valetudine laborare fixerit, cum sit sanus, quia dolus & fraus nemini debent patrocinari, institutio vel in possessionem inducere sequens ex hujusmodi fallaci procuratorio nullius sit roboris aut momenti; ipseque constituenta tale procuratorium beneficio, ad quod tunc nominatur, sit ipso facto privatus; & licet patrono beneficium be vacans conferre, seu ad idem alium idoneum presentare. Quod si aliquis, cum quo forte per sedem apostolicam d. delatione habitus, vel ut sit capax beneficii ecclesiastici, dispensatum sit, coram ordinario in habitu seculari, cum sit religiosus, comparuerit, & se religiosum esse ordinario etiam non interrogatus non determinet, institutio & in possessionem inducere pro nullo habeatur. In omnibus autem predictis casibus, quibus presenti constitutione quinquam per procuratorem ad beneficium curatum admitti permittitur, illud omnino volumus observari, ut procurator ipse suo proprio vel alterius fide dignae personæ (cui promovendis sit cognitus) juramento fidem faciat, se credere, quod is, quem ad beneficium admitti postulat, quantum ad mores

attinet, idoneus, quantum vero ad scientiam, sufficiens existat ad ea omnia & singula praeflenda, que in aliis constitutionibus praeseatis synodi exiguntur.

ANNO
CHRISTI
1530.

De absentibus causa studii.

Ne falsus studii praetextus excuser absentes a beneficiis, ordinarii locorum in suis visitationibus et capitulis diligentem faciant de absentibus a beneficiis suis curatis inquisitionem; nulliusque absentiam gratia studii in quacunque academia approbent, nisi absentes hujusmodi bonarum literarum capaces, & ad adipiscendum doctrinam admodum apti per probationem legitimam libi commendentur. Ac deinceps caveant prælati, ne senibus beneficium vel beneficia habentibus (præsidibus collegiorum, seu aulorum, ut publicis in sacra theologia, jure canonico, aut civili prælectoribus duxatae exceptis) a suis beneficiis, praetextu studii, abesse indulgent vel permittant. Quia in re sub obteitatione divini nominis prælatorum conscientias oneramus. Et ut dicta nostra ordinatio promptiore fortius executionem, ulterius statuimus & ordinamus, quod cancellarii seu vicegerentes utriusque universitatis, in prima sua admissione ad sua officia juramentum præfuent corporale, alioquin non admittendi, quod bis singulis annis de ineptis & inidoneis hujusmodi per singula collegia, aulas, et hospitia speciale faciant inquisitionem, quod si quos ibidem etiam juvenes beneficiatos, nulli deditos studio, in otio et delicia vitam degentes competenterint, de eisdem dioecesanois episcopos, seu ordinarios, ubi beneficiati existunt, cum omni, qua possint, celeritate, et diligentia certiores facere non omittant, qui mox eos ad residentiam in ecclesiis suis parochialibus debitam, et hospitalitaris solatium, quæ sub velamento studii deditos hujusmodi fraudulenter subtrahentes, canonice cogant et compellant.

De bis, qui deserta residentia in cura propria, recipiunt stipendia altiude.

Hoc sacro approbante concilio prohibemus, ne cantaristia vel aliter beneficiatus, propria cura sua cantaria, vel suo beneficio dimisso, alieno deserviat, nec stipendia aliunde percipiat, sub poena amissionis mediationis fructuum sui beneficii, arbitrio ordinariorum tempore visitationis eorum, sub testimonio oeconomicorum applicandorum ad reparationem ecclesie ornamentorum, et pauperum parochianorum elemosynas, Exceptis illis studentibus in universitatibus, quorum beneficiorum valor ad summam octo marcatorum de claro non extenditur.

De hereticis & hereticorum libris.

Nostræ solicitudinis principia cura esse debet, statim ut pullulare aliquid cognoscimus, quod fidei christiane puritatem vel ecclesie Christi concordiam, pacem, et tranquillitatem offendit, illud penitus recindere, agrum dominicum a noxiis, zaniis,

ANNO
CHRISTI
1530

zaniis, et reprobis omni diligentia expurgare. Sane dudum in nostra provincia, quod dolenter referimus, quidam heresiarchae damnablem exsecari alios, secum in infidelitatis interitum trahere satagentes, libellos nonnullos Latino et vulgari sermone conscriptos edere, spargere, et publicare curaverunt, contraria fidei catholicae & sanctae matris ecclesie doctrine dogmata continebentes.

Cujus generis est liber ille, qui Parabolam Mammonae iniquitatis inscribitur.

Item aliis liber, qui obedientia Christiani hominis vocatur.

Item translatio novi Testamenti in lingua Anglicana a Willielmo Hitchyns, alias Tindall, corrupta.

Item aliis liber, qui revelatio Antechristi intitulatur.

Item, aliis liber, qui Dialogus inter patrem & filium vocatur.

Item, aliis infamis liber, qui de sepulchra mille rhythmo sermone vernaculo compositus est.

Item, aliis, qui introducio in epistolam Pauli ad Romanos inscribitur.

Item aliis, qui Practica prelatorum; & aliis, qui vocatur A. B. C. to the prelacy; & aliis, qui vocatur Defensorium pacis; & aliis vocatus Dialogus inter generosum & rusticum.

Item, aliis in vituperio divi Thomae, quondam archiepiscopi Cant.

Item, aliis, qui De abroganda missa privata Martini Lutheri inscribitur.

Alius, qui enarrationes Martini Lutheri in epistolas Petri nominatur.

Alius, qui Lutherus in epistolas Pauli & Judex vocatur.

Alius de votis monasticis Martini Lutheri.

Item Lutheri commentarius in epistola Pauli ad Galatas.

Item Annotationes Johannis Oecolampadii de genuina verborum Domini. hoc est corpus meum, expositione.

Item commentarius Johannis Oecolampadii in postremos tres prophetas nempe Aggeum, Zachariam, & Malachiam.

Item Johannis Oecolampadii liber in epistolam Johannis catholicam.

Demegoriarum ferrago annotationum in Genesim, ex ore Zwinglii.

Commentarius Pomerani in Deuteronomium et Samuelem.

Item Pomeranus in psalmos.

Francisci Lamberti Avignonensis in divi Luci evangelium commentarii.

Francisci Lamberti commentarii in Iocelum prophetam.

Ferrago omnium scere rerum theologicaum Franciso Lamberto auctore.

Francisci Lamberti in Sophoniam, Aggeum, et Zachariam.

Franciscus Lambertus in Amos, Abdiam, et Jonam prophetas.

Nova Icholia Philippi Melanchthonis in proverbia Salomonis.

Commentarii Philippi Melanchthonis in epistolas sancti Pauli ad Colossenses.

Annotationes Philippi Melanchthonis in

epistolas Pauli ad Romanos et unam ad Colossenses.

Translatio sententiarum Salomonis ad Hebreum a Philippo Melanchthoni.

ANNO
CHRISTI
1530.

Lambertus in Oseam.

Annotationes Christophori Hegendorphini in sancti Marci evangelium.

Job cum commentariis Johannis Brentii.

Ecclesiastices Salomonis cum commentario Johannis Brentii.

Item Johannis Brentii exegesis in divi Johannis evangelium.

Andrea Althemari Brentii Annotationes in epistolam Jacobi.

Commentarius Lutheri in Sophoniam.

Commendacione brevis Lutheri ad Oltho nem Brumfelliū de vita, candore, doctrina, et martyrio Johannis Husse.

Relacione Johannis Tindall ad dialogum Thomae Mori militis, in sermone Anglicano.

Item, aliis liber, qui intitulatur The disputation of purgatorii editus per Joahinem Friztho.

Felinus super psalterium.

Brentius super ecclesiasticum.

Brentius in Johannem

Hegendorphinus in Marcum

Pandecta Othonis.

Catalogus virorum illustrium

Lambertus in Lucam.

Bucerius super quatuor evangelia.

Annotationes Iusti Iosephi in Acta apostolorum

Matrimonium Johannis Tindall.

Alius liber compilatus per fratrem Willielmum Roy contra septem sacramenta ecclesie

Qui quidem libri, una cum aliis multis pestiferis partim a Willielmo Hitchyns, alias Tindall, a Simone Fiske, Willielmo Roy, Richardo Brightwell, partim a Luther, Pomerano - Franciso Lamberto, Hildicio Zwinglio, Johanne Brentio, Philippo Melanchthoni, Christophoro Hegendorphino, Andrea Althemaro Brentio, eorumque coniunctibus compotiti sunt

Quos omnes et singulos libros infundis et pestilentissimis hereticis, et blasphemis refertos, innumeris erroribus plenus, una cum predictis et aliis corundem timiliunt auditis quibuscumque, hoc lacrante concilio approbante, damnamus, reprobamus, et hereticos esse judicamus et decernimus. Praeterea etiam patrum nostrorum vestigis inherentes, prohibemus, ne quis in posterum tractatus, opuscula, schedulas, aut libros quoquaque, sacram scripturam, aut eius interpretationem in se continentem in lingua vulgarem translatos vendere, donare, commodare, emere, imprimere, inscribere, edere, legere, spargere, vel publicare, in parte vel in toto, publice vel privatim, vel penes scientiam retinere, absque sui diocesani in scriptis licentia presumat, nisi prius hujusmodi libri episcopo loci exhibiti, atque ab eodem diligenter examinati, atque auctoritate ejusdem comprobati fuerint. Qui vero contra fecerit, ut zizaniorum sator et hereticorum pravitatis factor puniatur. Si qua vero persona ecclesiastica vel in predicto excusat, vel in quavis heretice

ANNO
CHRISTI
1530.

heretici vel errore perniciose, quem illico ad monitionem dioecclani hoc recantare recusaverit, manifeste deprehensus fuerit aut convictus, beneficiis. si quæ habeat, hoc sacro approbante concilio, sit ipso jure privatus, et ad dignitates ecclesiasticas, vel alia beneficia, curam animalium habentia, necnon ad curati officium gerendum perpetuo inhabilis reddatur. Et quia multi libri heretici etiam in lingua Latina a Luthero, Lamberto, Pomerano, Zwinglio, Oecolampadio, Bucco, Melanchthon, Carolodio, Brentio, Jona, Wescinero, Hegendorphiano, Johanne Agricola Urbano, Breitenino, Andrea Knopkyne, Simone Hesse, Johanne Weltkwy, Orthone Brumfelsio, Westello compotiti et editi, et quidam alii libri nullius auctoris nomine prodeuntes.

Cujusmodi est liber ille, qui de veteri et novitio Deo inscribitur.

Alius, qui Pie precatio[n]es.

Alius, qui Oeconomia christiana vocatur.

Alius, qui Processus consistorialis martyris Johannis Husse intitulatur.

Alius in sermone Anglicano, vocatus, The prologue into the fifth boke of Moyles called Deuteronomij.

Alius nuncupatus, The firste boke of Moyles, called Genesis.

Alius, qui inscribitur, The prologue into the thirde booke of Moyles, called Leuiticus.

Alius, qui intitulatur, The prologue into the fourthe boke of Moyles, called Numeri.

Alius, qui vocatur, The prologue into the seconde boke of Moyles, called Exodus.

Alius nuncupatus, The booke of Scripture

Alius nominatus, The exposition into the seventh chapre to the Corinthians.

Alius nominatus, Hortulus animæ, in sermone Anglicano.

Complana[n]tiones in Iuliam

Complana[n]tiones in Hieremiam

Capita in Oliam.

Capita in Abacuc.

Unio desiderium.

Confessio exhibita Cesari in comitiis Auguste, an. Dom. MDXXX.

Omnes innumeri erroribus et pestilentissimis hereticis pleni, brevi gregem dominicum infecturi videntur, si in vulgus prodire, et passim ab omnibus nihil in iis non rectum subesse suspicantibus, lexitari possint. Et alii etiam ejusdem generis libri, alias nominibus et titulis quotidie novi parantur, et educuntur; ad occurrentum hunc eminenti malo, hoc sacro approbante concilio, prohibemus, ne quis librum quemcumque sub predictis titulis, aut auctorum praetatorum nomine inscriptum aut compositum, vel impoterum componentem habere, legere, edere, publicare, seu penes se retinere presumant. Quod si fecerit, ut de hereti suspectus habetur et puniatur, nisi forte episcopus loci eidem propter singularem ejus doctrinam, fideique integritatem hujusmodi librum, sive in lingua vernacula, sive Latina editum; ad effictum impugnans.

Concil. General. Tom. XXXV.

CANTUARIENSE CONCILIO.

ANNO
CHRISTI
1530.

di eundem habere, legere, et penes se retinere concederit. Nova vero opera quatuor que ad sacram scripturam ejusve interpretationem, seu ad dogmata ecclesiastica pertinientia, cuiuscunque fuerint auctoris auctiuli, ne prius edantur aut publicentur precipimus, quam ab episcopo loci examinati et comprobati fuerint tub poena praedita.

De clericis venatoribus.

Quum sacerdotes et clerici in sacris ordinibus constituti, canes venaticos loris more lasciali ducere, ac accipitres manibus per civitates et loca publica gestare nunc dierum ne verentur; nos tamen clericorum impiadentiam poenali lege reprimere cupientes, statuimus, ut quicunque clericus in sacris ordinibus constitutus, vel beneficium adeptus ecclesiasticum, qui canes sic duixerit, & accipitres, aut aves aucupes per viros & plateas in villis vel urbibus quovismodo gestaverit, a celebrazione divinorum ipso facto per unum mensem sit suspensus.

De clericis & religiosis lagis in omnium carnis.

Quum nullum vitium æque ut carnis gravet infamia, & ministros Domini deceat mundities & sanctitudo, quoniam ipse mundus & sanctus est; ideo statuimus & ordinamus, ut subdiaconus aut diaconus, qui in simplici fornicatione deprehensus, vel confessus, vel convictus fuerit coram ordinario suo, singulis quartis & sextis feris omnium hebdomadarum trium mensum in pane angultæ & aqua doloris in carcere maneat; ita ut in singulis ordinum praedicatorum duplicitur poena pro adulterio, triplicetur pro incestu, & in cæteris carnis spuriis poena crescat, ut impunitas crescat & turpitudo. Quod si etiam curatus vel religiosus sit, aliquid illi præter cæteros addatur. Dad poenam, veluti qui duplicit voti ut reus & ordinis & professionis. Ut haec observentur, conscientias prælatorum oneramus, et ut infamiam vident, quæ ad illos recurret, nisi severiter in impuros animadvertere, in Domino, exhortamur. Incorrigibiles vero juxta sacrorum canonum statuta deponantur. Quod si quispiam ex iis in luponari aut ullo alio loco infami deprehensus sit, in quo tamæ sit pudicitæ profligationes publicæ aut secrete exerceri, illi augetur præscripta poena ordinarii arbitrio, iuxta vitii qualitatæ.

De Simonia vitanda.

Quanta autem simonia infamia contranostri temporis tam seculares, quam cunctib[us] ordinis religiosos invaluit, quis est qui ignorat? Non enim precibus, & odsequiis tantum, sed et apertis munieribus beneficia, & prælaturas non modo vacantes, tea de verisimili vacaturas, it animalium suarum gravissimum periculum, his proximis annis absque rubore, & De-

X timo-

ANNO
CRC: 1571
1530.

timore aliquo comparaverunt. Quorum ambitione factum est, ut electionum saluberrima forma, qua per canones libere esse deberent, jam multis annis, vel fraudibus obtinebantur, vel ad compromissi necessitatem redacti. Ut itaque tanto scandalio salubri aliquo remedio, quanto citius, & melius fieri possit, consulamus, presentis sacrae synodi autoritate præcipimus, & mandamus, ut episcopi hujus, aut provinciæ singuli in suis diœcesis diligenter advertant, ne talia de cetero committantur, currentque per se, & ministros suos maxime, quos in prælatorum electionibus tanquam directores, & consuletes interesse contingat, ut electiones hujusmodi secundum sacratissimos canones, & indulta principum deinceps libere pro arbitrio eligentium, procedant, fraudesque, & passiones, per quas in hujusmodi electionibus recta eligentium conscientia captivetur, aut seducatur, penitus recluantur. Singulique locorum Ordinarii in suis visitationibus, & quoties necessitas postulaverit, diligenter in suis diœcesis inquisitionem faciant, an contra aliquos intra easdem ulla simoniæ labis nota sit. Et si quemquam, Del timore, polloposito, per pecunia, & munera fordes prælaturam, vel aliud quocumque beneficium ecclesiasticum adeptum fuisse, competent, pœnis jam a jure communia contra simoniæ promoto salubriter adventis, in eundem acriter animadvertant, ut quarum pœnarum defuetudo obliuosa audaciam jam aliquot annis præbuit delinquendi, carumdem nunc innovatio, & irremissibilis exequitio cunctos in officio contineat, & a delinquendo cohibeat.

De otio vitando, & honesta clericorum conversatione.

Quia desidia mater est omnium quodammodo vitiorum, hoc sacrum concilium omnibus curatis, rectoribus, vicariis, & cantaristis mandat & præcipit, quod peractis divinis officiis, sine deinceps occupati in studiis, orationibus, lectionibus, aut aliis honestis rebus & negotiis, qua suam deceant professionem, videlicet instituendo pueros in alphabeto, lectura, canto, aut grammatica. Et tribus in hebdomada diebus tres vel minus duas horas in sacre scripture, vel alicuius doctoris approbati lectione, cessante legitimo impedimento, se exerceant; de qua re diligenter in suis visitationibus inquirant ordinarii, ut sacerdotes otiosos & tempus suum male terentes severe castigent & puniant. Et quia nimis sacerdotem inter laicos conversatio nonnulla pericula, præter ordinis sui contemptum gignere solet; singuli in suis diœcesis episcopi & ceteri ordinarii carent, quod rectores, vicarii, curati, etiam cantaristi, qui dominos suis beneficiis pertinentes habent, in rectoris, vicariis, aut cantaristi suis, & non alibi, nisi itineris aut infirmitatis gratia pernovent. Et quod si plures in eadem vilia sint sacerdotes simul & non separatum,

quatenus judicio ordinarii commode fieri possit, communis habeant. Et quia non solum a malo, sed ab omni specie mali secundum apostolum abstinentiam est, id est, ab eo quod mali apparentiam habet, aut suspicionem sinistram gignere, aut populo scandalum præbere potest, abstinentiam est; presentis sacrae synodi decreto statuimus, ac presentis synodalis concilii auctoritate districte inhibemus, ne quis clericus in sacris constitutus, ludos aliquos jure canonico vel regni aut regis auctoritate prohibitos, quovis patro exerceat aut utatur, sed loca suspecta & malorum iniquorumque consortia omnino deviter. Tabernas in quibus quodvis genus potus passim venditur, non frequenter, aut in eis quovis modo moram faciat, mulierum colloquia suspecta nullatenus habeat. Quid si per ordinarium suum, aut alium quamvis sufficienti auctoritate super aliquo præmissorum predicit, monitus non resipiscat, prima vice ab executione sui officii per integrum hebdomadam suspendatur, & crescente in hac parte ejus contumacia, crebat & hujusmodi poena parvioriter. Et si nec sic resipiscat, si cantarista, aut aliter beneficiatus existat, tertiam partem fructuum cantaristæ, sive beneficii sui ipso jure sit privatus, in pauperum subventionem, & alios prius usus dilectione ordinarii distribuendos, & convertendos, donec resipiscat, & ab hujusmodi excessibus abstinat. Si vero nec beneficiatus nec cantarista fuerit, sed ex solo stipendio vivens, si tertio, ut prefertur, monitus non se corrigat, ab altari remotum se noverit, donec & quoque ab hujusmodi excessibus plene abstineat. Item quia, ut ait sapiens, *multa mala docet oras, ad hoc pestiferum virus evitandum & eliminandum*, presentis sacrae synodi decreto præcipimus, & firmiter injungendo mandamus, ut poena suspensionis ab officio, & beneficio, ut quilibet in sacris constitutus, & presentis iacecetes stipendiarii tres horas, vel ad minus duas in sacre alicuius scripture vel approbati doctoris lectione singulis diebus, cessante legitimo impedimento, se exerceant.

De dilapidationibus.

Salubriter ab Edmundo, olim Cantuar. archiepiscopo, extitit ordinatum, ut decadente rector, ex bonis ipsius tanta portio per loci ordinarium deduci deberet quanta ad reparandas ecclesias, & aliarum eiusdem beneficij ædium ruinas viderentur sufficere: nos eidem ordinationi addere cipientes presenti decreto statuimus & ordinamus, ut beneficiati, qui deinceps aliquid ex bonis prædecessorum suorum sub nomine vel pretextu reparandarum ædium, vel se iendorum ecclesiarum defectuum ex decreto ordinarii, compositione cum heredibus, executoribus, vel administratoribus bonorum defuncti, vel alio quocunque modo accepterint, illud totum in eundem ædium reparazione, & defectuum eundem suppletione infra biennium a tempore receptionis expondere tenentur, deductis expensis (si quoz expositæ fuerint) circa item & recuperatio-

ANNO
CHRISTI
1530.

ANNO
CHRISTI
1530.

tionem dictæ summae recepta. Quod si in-
cumbens resignaverit aut decesserit, seu a-
lio quocunque modo recesserit, tunc summa
per eum pro dilapidationibus recepta, & non
exposita relinquatur, & realiter tradatur
futuro successori, qui sicut dictam summam
nomine dilapidationum recepit, ita in eos-
dem usus exponat, ut supradictum est, &
ad observationem premissorum in sua insti-
tutione, sive admissione juramentum praeti-
terit corporale, alioquin institutio ipsa sive
admissio ipso jure nulla censeatur.

De Indimagiſtris.

Quia vetus est adagium, quod nova testa-
capit, inveterata sapit; & qualis est mo-
derator in civitate, talis est & populus; A
hoc sacro approbante concilio statuimus,
quod præceptores scholarium grammaticalium
sint præter eruditionem, quatenus fieri
potest, viri catholici & probi, & ut primum
omnium doceant pueros sibi traditos simplici-
cem fidel & agendum & fugiendum
summam, & ne pueris rudibus prælegantur
opuscula, que locorum pro tempore ordi-
nariis mores puerorum, aut fidem videbun-
tur corruptura, neque ulli libri, quibus quasi
per lusum puerilia ingenia infici possent. Et
quoniam vel propter pestem laborantem in
locis ubi hujusmodi publicæ scholæ sunt, aut
propter mortem præceptoris (ut plurimum
contingit) quod qui anno aut biennio sub
uno præceptore grammaticam addiscere coe-
pit, illo relitto, cogitur novum adire præ-
ceptorem, apud quem aliis est docendi mo-
dus (ut pene diversus est apud omnes) at-
que ita sit, ut rudes adhuc in grammatica
magnum ex hoc sentiant in provectione
studii detrimentum; ad communem igitur
utilitatem totius provinciæ Cant. hoc sacro
approbante concilio, statuimus, ut post an-
num a publicatione præsentium unus & u-
niformis sit docendi grammaticam modus
per totam provinciam Cant. nullus auctor
regularum seu præceptionum grammatica-
lium pueris in grammatica instituendis edi-
scendus proponatur, nisi quem archiepisco-
pus Cant. simul cum quatuor aliis sue pro-
vinciæ episcopis, quatuor abbatibus, qua-
tuor archidiaconis in hac synodo deputandis
hoc anno prox. sequen. præscriperint pue-
ris perlegendum; qui etiam habeant potes-
tatem formulam institutionis grammatico-
rum præceptoribus præscribendi. Ludorum
vero grammaticalium magistri, tam admis-
si, quam admittendi, juramentum vinculo per
locorum ordinarios ad obseruanda omnia
in hoc statuto contenta, quatenus eos con-
cernunt astringantur; maxime hi qui locis
insignioribus publicas scholas salario publico
vel privato tenent.

*Ut numerus debitus & convenientis reli-
gioſorum in unoquoque monaſtiro
perpetuo habetur.*

Nihil magis laicos, eos potissimum, qui
religiosorum locorum fundatores existunt,
hoc nostro tempore a simili locorum fun-
datione deterret, quam quod vident loca-

ANNO
CHRISTI
1530.

religiosa carere numero tam religiosorum
quam aliorum pauperum, quos vel secun-
dum primævam fundationem, vel secundum
portionem redditum, quos nunc possident,
sustine & atere deberent; statuimus ita-
que & ordinamus, ut numerus religiosorum
debitus in unoquoque monasterio deinceps
habeatur, & perpetuo servetur, oneribus or-
dinariis atque extraordinariis, proventuum
que & prædiorum per maris & fluviorum
inundationes, & alioquin damnis & ruinis
pro tempore perpensis & consideratis.

De educatione & exercitio religiosorum.

Quum ex nulla re magis monasteria col-
labi soleant, quam cum ignari & rerum
agendarum imperiti monasteriis præficiuntur,
aque ita expediatur habere plures in
singulis religiosorum domibus, qui tam in
temporalibus quam spiritualibus modum &
usum calleant, ne si quando religiosorum
domus vacare contingat, non habeant in-
ter se idoneum de gremio, quem defuncto
substituant; statuimus & ordinamus, ut in
quolibet monasterio & loco religioso sit
juxta Cle. ne in agro dominico instructor
aliquis grammatices sufficenter eruditus,
ad informandum religiosos in grammatica,
& allis primitivis scientiis. Ex quibus illi,
qui in singulis locis ad capessendas literas
apiores fuerint, iuxta facultatem possesso-
num eorundem mittantur ad universitatem
Oxon. vel Cantab. ad studendum in sacris
literis, ut eo modo cogita lege divina,
magis convalescat obseruanta veræ religio-
nis. Et ut abbates, & priores diligenter
& assiduè curen religiosos subditos minor-
es per alios suorum monasteriorum pro-
ficiantur, in regulis, constitutionibus, & ce-
remoniis sui ordinis institui & informari,
& quos ad administrationem spiritualium seu
temporalium apiores inter suos fratres ar-
bitrentur, eos in administrationibus compe-
tentibus exercere satagant officia cellari,
camerarii, hospitalarii; & alia tam clau-
stralis observantie, quam exterioris indu-
stria fratribus ad hoc aprioribus ita imper-
tiendo & committendo, ut in utrisque vi-
ciliis triti & exercitati, ad abbatis seu
prioris officium, cum vacaverit, habilo-
res reddantur.

*De recipiendis apostatis, & aliis religioſi-
panientibus.*

Quum inter opera charitatis numerari so-
leat, si quis errantem ab errore revocet, &
ab ecclesiâ nunquam claudat gremium re-
deunti; statuimus & ordinamus; quod re-
ligiosi, qui prætextu capacitatum seu lite-
rarum suorum præsidentium, vel alias su-
perioribus suis sive invitatis, sive consentien-
tibus, se ab observantia regulari absenta-
runt, in mundo aliquandiu degentes, si po-
nitentes fuerint, & bono spiritu ad loca
sue professionis redire nitantur, dictorum
locorum abbates seu priores ipsos in sua
monasteria recipere, & cum omni charita-
te, quantum per statuta religionis in cil-
dem tractare teneantur illis dumtaxat ex-

ANNO
CHRISTI
1530.

ceptis, qui dioecesano loci, ex signis & indicis vehementibus videantur in necem abbatum, priorum, seu fratrum sui monasterii vel olim conspirasse, sive in futurum conspiraturi, vel eandem necem alloquin molituri. Aestimabitur autem bono spiritu redditum ad suum monasterium religiosus parare, si quamvis locum, gradum, aut conditionem in eodem, pro sui abbatis aut prioris secundum regulam arbitrio, humiliter accepte, & servet, & per testimonium priorum virorum coram abbe priore, seu ordinario suo, si requiratur, constare. poterit, eum, dum extra monasterium agebat, vel saltē per annum ante hujusmodi petitionem prox. precedentem, si in seculo diutius commoratus est, honeste fuisse conversatum, & propositum habuisse redeundi. Quod si tuliter receptoris postea a suo monasterio deserta religione decesserit, eum postea superior ejus in suum monasterium recipere minime hujus vigore statuti teneatur.

*Quod litera ex falsa suggestione impe-
trata non suffragentur apostatis.*

Præterea statuimus & ordinamus, quod nullus religiosus, qui tria cujusvis probata religionis vota emiserit, possit per aliquam dispensationem etiam apostolicam, etiam sibi sub plumbo concessam, suum monasterium, demum, hospitale, sive collegium exire, aut aliquid beneficium, servitium, aut cantariam acceptare, nisi prius coram ordinario loci, in quo moratur, seu primitus abbe, priore, magistro, sive superiore ad hoc vocato, causam sive causas in hujusmodi dispensationis suggestione expressas, veras aut justas esse & fuisse probaverit, & pro sic probatis per eundem ordinarium declarari & decerni obtinuerit. Qui contra fecerit, tanquam verus apostata per suum abbatem, priorem, magistrum, sive superiorem quemcumque apprehendi, corsigi, & puniri licite poterit, juxta canonicas san-

ACTIONS CONTRA APOSTATAS SALUBRITER EDITAS,
ATQUE JUXTA STATUTA & ORDINATIONES AC CON-
SUETUDINES LAUDABILES LOCI ILLIUS, A QUO SIC
ILLICITE RECESSERIT.

ANNO
CHRISTI
1530.

*De abusibus in capillis sancti Johannis
& similium.*

Quoniam in diversis partibus hujus regni tam milites & alii, qui sunt de religione crucis signati in hospitalis sancti Johannis Hierosolimitani in capillis suis vocatis, leviores churches andebappellis, quam illi in turri London. & alii complures, alibi in ecclesiis seu capillis admittunt alienos parochianos, ad clandestinorum & illicitorum conjugiorum solemnizationem, etiam bannis non editis, & alioctum perceptionem sacramentorum, & sacramentalium, in ecclesiæ scandalum & animarum multarum manifestissimum periculum; prohibemus itaque, ne quis deinceps in ecclesiis seu capillis antedictis vel aliis exemptis, alterius parochie parochianum, nisi in casibus iure permisis, ad solemnizationem matrimonii, sive bannis editis sive non editis, vel aliorum sacramentorum perceptionem sine licentia ordinarii admittat, seu eorum aliquod administret, sub poena excommunicationis, quam contravenientes atque eorum fautores, necnon omnes, qui matrimonium in aliqua hujusmodi capella vel ecclesia, absque licentia dioecesani, solemnizari procuraverint, seu eucharistam in festo Paschatis, vel circiter, absque licentia sui proprii curati, seu saltē dioecesani, suscipere presumperint, noverint se ipso facto incurvatos; a qua a nemine absolvi possint, præterquam ab episcopo, intra cuius dioecesim hujusmodi ecclesie vel capellarum situate sunt, aliis tam ordinariis & curatis quam partibus etiam laesis prius satifact. Et præterea ipsi sacerdotes huic ordinationi aliqua ex parte contravenientes, ad quodcunq[ue] beneficium ecclesiasticum per septennium prox. sequens ipso facto sint inhabiles.

PAULUS PAPA II.

ANNO
CHRISTI
1534.

Sedis ab anno 1534. usq. ad annum 1550.

IN SEQUENTEM LUCUBRATIONEM

COLLECTORIS PRÆFATIO.

ANNO
CHRISTI
1534.

EO tandem devenimus quo invidiam amoliamur in S. R. E. aeternitatis nostri temporis & nostris etiam nonnullis jam inde ab uno alteroque seculo exsuscitatam, & modo etiam incendium nondum deflagravit. P. Petrus Crabbe in sua conciliorum collectione inferendum censuit *Concilium electorum cardinalium de emendanda ecclesia*, Paulo Pape III. fugitum, ipsis quod, nulla licet synodali autoritate munirum, adhuc tamen vim plus quam privatam obtineret, propter ejus, qui consilium illud exegit, dignitatem, & contumelium prudentiam cum eruditio summa coniuncta. Fius vestigii infistendum ibi non duxit, qui pone sequutus est in adornanda conciliorum collectione, P. Laurentius Surus, ratus, nihil nisi conciliare, quodve legis vini haberet in opus istud conferri oportere. Postremum hunc ducenti secuti ceteri, a suis, quas subinde compegerunt ampliores, collectionibus lucubrationem hanc sive repulerunt, sive rejectam olim, ne iterum assumerent recularunt. Hinc calumniam Romanam ecclesiam oblatam occasio est, quasi scilicet a voluntate reformationis abhorrens, ejus scripti evulgationem prohibuerit, metu ne latens ejus consilium palam detergetur; quandoquidem nihil egisse deprehenderetur eorum, quae viri communionis sue gravissimi, & rei discutiende a summo ecclesiastice antitrite destinati, agenda judicassent. Quin & adeo vehementer libellum illum execratos pontifices Romanos, scriptores quidam afferuerunt, ut inter veritos libros accensendum non dubitaverint; quod a Paulo IV. praestatum affirmat Joannes Launojus in epist. ad Joannem Barillonum, & novissime Schelhornius bibliothecarius Memmingensis in epist. ad Enin. Angelum Mariam Quirinum S. R. E. cardinalem. Egregie quidem eam calumniam redarguit presul i.e. doctissimus in adnotat. ad eam Schelhornii diatribem, evicunque argumentis librum illum, qui in indice librorum veritorum, Pauli IV. jussu edito an. 1559. hoc titulo enunciatur: *Iuber inscriptus: consilium de emendanda ecclesia*, eam tantummodo consilii hujus editionem ferire, quam Joannes Sturmius heterodoxus curavit, adiectaque epistola sua ad cardinales produxit Argentorati an. 1528. in 4. Quis profecto credat Paulum illum pontificem adeo parum sibi constitisse, ut quod ipse cum ceteris (erat enim ex eorum numero qui consilium diffaverat, & subscriptione sua firmaverat) privatus adhuc dederat iudicium; dein pontifex reprobaret? Vir praesertim summae gravitatis & sanctimonie, ac reformationis ecclesiastice maxime sollicitus. His a viro doctrina æque ac dignitate eminentissimo accurate expensis, ita ego persuaderor, ut editionem opulculi hujus hic dandam summa confidencia aggrediar, nihil metuens censuram illam, quam vel ex ipsius operis hujus exceptis in suis libris insertis expertos fuisse scriptores nonnullos Joannes Launojus non minori mendacio, quam audacia afferunt. Ita tandem fieri, ut querelæ de subdusto a collectionibus conciliorum scripto isto sopianantur, nec rei ecclesiastice studiosi huc, illucque queritare cogantur opusculum, cuius desiderium vehemens disceptationes ejus occasione natae excitarunt.

ANNO
CHRISTI
1538.

C O N S I L I U M

DELECTORUM CARDINALIUM

*Ex aliorum pralatorum de emendanda ecclesia, S. D. N. D. Paulo III. ipso
iubente conscriptum, & exhibitum anno MDXXXVIII.*

Ex edito
Colo. 28.
1538.

Beatissime pater, tantum abest ut verbis explicare possumus, quam magnas gratias res publica Christiana Deo optimo Maximo gere debeat, quod te pontificem hinc temporibus ac pastorem gregi suo presecerit, eamque quam habes mentem dedecrit: ut minime spemem cogitatione eas quas Deo gratias debet consequi posse, nam spiritus ille Dei quo virtus coelorum firmata est, ut (ut ait propheta) labentem, imo ferre collapsam in praecipit ecclesiam Christi per te restaurare, & huic ruinæ manum ut videmus supponere decrevit, eamque erigere ad pristinam sublimitatem decorique pristino restituere, certissimam divinæ hujus sententia conjecturam nos facere valemus, quibus sanctitas tua ad se vocatis mandavit, ut nullius aut commodi tui, aut cuiuspiam alterius habita ratione, tibi significarentur abusus illos, gravissimos videlicet morbos, quibus jam pridem ecclesia Dei laborat, ac praesertim huc Romana curia, quibus effiectum prope est, ut paulatim ac sensim in gravescentibus pestiferis his morbis magnam hanc ruinam traxerit, quam videmus. Et quoniama sanctitas tua spiritu Dei erudita: qui (ut inquit Augustinus,) loquitur in cordibus nullo verborum strepitu probe noverat principium horum malorum inde fuisse, quod nonnulli pontifices tui prædecessores, pruientes auribus, ut inquit apostolus Paulus, coacervaverunt sibi magistros ad desideria sua, non ut ab eis discerent, quid facere deberent, sed ut eorum studio & cunctitate invenirentur ratio, qua licet id quod liberet. Inde effectum est, præterquam quod principatum omnem sequitur adulatio, ut umbra corpus, difficilissimumque semper fuit aditus veritatis ad aures principum, quod confessim prodirent doctores, qui docerent pontificem esse dominum beneficiorum omnium: ac ideo cum dominus jure vendat id, quod suum est, necessario sequi, in pontificem non posse cadere simoniam. Ita quod voluntas pontificis qualiscunque ea fuerit, sit regula qua ejus operationes & actiones dirigantur: ex quo proculdubio effici, ut quicquid libeat, id etiam licet. Ex hoc fonte, sancte pater, tanquam ex equo Trojano, irruperet in ecclesiam Dei tot abusus & tam graves morbi, quibus nunc conspicimus eam ad desperationem fere fatalis laborasse, & manasse harum rerum famam ad infideles usque (credat sanctitas vestra scientibus) qui ob hanc præcipue causam, Christianam religionem derident, adeo, ut per nos, per nos inquinamus, nomen Christi blasphemetur inter gentes. Tu vero sanctissime pater & vere sanctissime, edocisti a Spiritu Dei, præter veterem illam tuam prudentiam, cum totus in hanc curam in-

cubueris, ut sanatis ægritudinibus, Christi ecclesia tuz curæ commissa bonam valetudinem recuperaret, vidisti, ac probe vidisti, inde incipiendo medicationem, unde primum ortus est morbus, securusque doctrinam apostoli Pauli vis esse dispensator non dominus, & fidelis inveniri a Domino: immatus etiam servum illum, quem in evangelio Dominus præfecit familiæ suæ, ut de illis in tempore tritici monsorami, ac propterea decrevisti nolle quod non licet, nec vis posse, quod non debes. Ideoque nos ad te accessivisti, imperitos quidem, ac tam magno negotio impares, non parum tamen affectos cum honori & gloriæ sanctitatis tuz, cum præcipue instauracioni ecclesie Christi, ac gravissimis verbis injunxi, ut omnes hos abusus colligeremus, tibique illos significaremus: obtestatus nos reddituros esse rationem hujus negotii nobis demandati Deo optimo, si negligenter ac infideliter ageremus Atque ut omnia liberius inter nos tractari possent, tibi a nobis explicari, jurejurando nos destrinxisti, addita etiam excommunicationis poena, ne cuiquam aliquid hujus nostri munieris proderemus.

Nos igitur tuo imperio parentes collegimus, quanto paucioribus fieri potuit, hos morbos eorumque remedia, ea inquam, quæ pro tenuitate ingenii nostri excogitare potuimus. Tu vero pro tua bonitate ac sapientia omnia refarcies ac perficies, in quibus pro tenuitate nostra offendecimus. Verum ut omnia certis quibusdam finibus complectamur; cum sanctitas tua & si princeps provinciarum harum quæ subsunt ditioni ecclesiastica, ut sit pontifex universalis ecclesie, sic etiam episcopus Romanus, nihil nobis dicendum sumplimus de his, quæ pertinent ad hunc principatum ecclesie, quem tua prudentia optime regi videmus: tangemus tantum ea quæ pertinent ad officium universalis Pontificis, & nonnulla quæ sunt Romani episcopi. Illud vero ante omnia, beatissime Pater, putamus statuendum esse; ut dicit Aristoteles in polit. sicut in unaquaque republica, ita & in hac ecclesiastica gubernatione ecclesie Christi hanc præ omnibus legem habendam, ut quantum fieri potest, leges serventur. Nec putemus nebis licere dispensare in legibus nisi urgenti de causa & necessaria. Nulla namque perniciosa consuetudo in quavis republica induci potest, quam hæc legum inobsvantia, quas sanctas majores nostri esse voluerunt, eamque potestatem venerandam, & divinam appellarunt Scis tu hæc omnia optime pontifex; legisti jam pridem apud Philosophos & theologos: illud vero non tantum huic proximum, sed longe prius & potius superiore putamus, non licere pontifici & Chri-

ANNO
CHRISTI
1538.

ANNO
CHRISTI
1538.

& Christi vicario in usu potestatis clavum A potestatis inquinamus, a Christo ei collat: lu- crum aliquod comparare. Hoc etenim est: Christi mandatum: *Gratis acceptiss, gratis date.* His primum statutis cum sanctitas vestra ita gerat curam ecclesie Christi, ut ministros plurimos habeat, per quos hanc curam exerceat. Hi autem sunt clerici omnes, quibus mandatus est cultus Dei, presbyteri praesertim, & maxime curati, & pre omnibus episcopi. Idecirco si gubernatio haec sit recte processura, primo danda est opera, ut hi ministri idonei sint muneri, quo fungi debent.

Primus abusus in hac parte est ordinatio clericorum, & praesertim presbyterorum, in qua nulla adhibetur cura, nulla adhibetur diligentia: quod passim quicunque sint, imperitissimi sint, villissimo genere orti, sine malis moribus ornati, sint adolescentes, admittantur ad ordines sacros, & maxime ad presbyteratum, ad characterem, inquam, Christum maxime exprimentem. Hinc innumerata scandala, hinc contemptus ordinis ecclesiastici, hinc divini cultus veneratio non tantum diminuta, sed etiam prope jam extinta. Ideo putamus optimum fore, si sanctitas tua primo in hac urbe praeficeret huic negotio duos aut tres prelatos, viros doctos & probos, qui ordinationibus clericorum praescerent. Injungerer etiam episcopis omnibus, adhibitis etiam poenis censu- rorum, ut id curarent in suis dioecesis. Nec permitteat sanctitas vestra ut quispiam ordinetur, nisi ab episcopo suo, vel cum licentia deputatorum in urbe, aut episcopi sui: insuper ut in Ecclesis suis quicque episcopus magistrum habeat, a quo clerici minores & literis & moribus instruantur, ut iura praecipiunt.

Abusus alias maximis ponderis est in collatione beneficiorum ecclesiasticorum, maxime curatorum, & pre omnibus episcopatu- um, in quibus usus invaluit, ut provideatur personis, quibus conferuntur bene- ficia, non autem gregi Christi & ecclesie. Ideo in conferendis his beneficiis, curatis, inquam, sed pre aliis episcopatibus, curandum est ut conferantur viris bonis, doctis. que: ideo, ut per se possint fungi illis munieribus ad quae tenentur: insuper illis quos verisimile est residentiam facturos. Non ergo Italo conferendum est beneficium in Hispania, aut in Britannia, aut e contra. Hoc servandum est tam in collationibus, cum vacante per decepsum, quam in cessionibus, in quibus nunc tantum habetur ratio volun- tatis cedentis, nullius praeter rei. In cessa- tionibus his, si quispiam praeficeretur probus natus pluresve, bene factum iri putaremus.

Alius abusus, cum beneficia conferuntur, seu cum ceduntur aliis, irreplet in consti- tuendis super eorum fructibus, pensionibus. Imo quandoque cedens beneficio omnes sibi fructus reservat. Qua in re illud est ani- inadvertendum, nulla alia de causa, nullo- que alio jure pensiones constitui posse, nisi ut quasdam eleemosynas, que in pios usus & indigentibus concedi debent. Nam reddi- tus sunt annexi beneficio, ut corpus anime. ideo sua natura pertinent ad eum, qui be-

necium habet, ut possit ex eis vivere ho- nreste pro suo ordine, sumique queat suffi- nente impensis pro divino cultu, & templi sacrarumque adiumento reparatione, et quod reliquum est, impendat in pios usus. Hoc

est enim natura eorum reddituum. Verum sicuti in rerum natura administratione non nulla sunt a natura particulari praeter inclinationem universalis naturae. Sic in Pon- tifice, quoniam est universalis dispensator bonorum ecclesie, si viderit eam fructuum portionem, que in pios usus expendi debet, aut ejus partem in pium quempiam alium usum ut expendatur magis expedire, po- test proculdubio id facere. Ideo iure merito pensionem ponere potest, ut subveniat Bogeno, praesertim clero, ut honeste queat vitam ducere pro ejusdem ordine. Ideo omnes fructus reservari, adimique id omne, quod divino cultu, sustentatione haben- tis. beneficium tribui debet, magnus est ab- usus. Itemque pensiones dari clericis diviti- bus, qui coniuncte & honeste vivere queunt ex redditibus quos habent, magnus certe ab- usus, tollendus uterque.

Alius item abusus in permutationibus be- neficiorum, que sunt cum pensionibus, que simoniae omnes sunt, nulloque respectu habito nisi lucri.

Abusus alias omnino auferendus, qui cal- lilitate quadam nonnullorum peritorum jam invaluit in hac curia; nam cum lege cau- tum sit beneficia testamento legati non posse, cum non sint testatoris, sed ecclesie. & ut res haec ecclesiastica servaretur commu- nis bonorum omnium, non autem fieret pri- vata cuiuspiam, invenit humana non tamen christiana industria plurimos modos quibus huic legi illudatur. Nam sunt renuntiationes episcopatum, aliorumque beneficiorum pri- mo cum regressu, addunt reservationem fru- ctuum, addunt reservationem collationis beneficiorum. Insuper cumulant reservationem administrationis, faciunque hoc patre episcopum, qui nullum jus habet episcopi alterum vero cui omnia episcopi conperant, non tamen episcopum. Videat sanctitas tua, quo processit attentatoria illa doctrina, qua tandem effectum est, ut id licet quod libeat. Quid, quo, est hoc, nisi heredem benefi- ci sibi constituere. Alius praeter hunc in- ventus est dolus, cum scilicet coadiutores dantur episcopis petentibus, minus idonei quam ipsi sint, ita ut nisi quispiam claudere oculos voluerit, liquido videat hereden- ta ratione institui.

Item lex est antiqua instaurata a Clemen- te, ne filii presbyterorum habeant paren- tum beneficium, ne scilicet res communis E hoc modo fiat privata: dispensatur tam- (ut audimus) in hac veneranda lege. No- luimus tacere, id quod verissimum esse qui- vis prudens per se judicaverit, nullam rem magis confitit hanc invidiam clericis, unde tot feditiones sunt orta, & alia instant, quam hanc aversionem commodorum & pre- ventuum ecclesiasticorum a communis ad rem privatam: ante hac omnes sperabant, nunc in desperationem adducti, acuunt lingua- contra hanc sedem.

Alius abusus est in expectativis & refer- va.

ANNO
CHRISTI
1538.

ANNO
CHRISTI
1538.

vationibus beneficiorum, & datur occasio, A ut aliena mors desideretur & libenter audiatur. Precludunt etiam aditum supremum dignioribus cum vacant, dant libibus causam. Omnes has putamus tollendas esse.

Abebas alius est, eadem calliditate inventus. Nam quædam beneficia incompatibilitia jure sunt & appellantur, quæ ex ipsa vi hominis majores nostri admonere nos voluerunt, non deberi ea uni conferri: nunc in his dispensatur, non tantum duobus, sed pluribus: & quod peius est, in episcopatibus. Hunc morem, qui ob avaritiam tantum invaluit, tollendum ducimus, preferemus in episcopatibus. Quid de unionibus beneficiorum ad vitam unius, ne scilicet obliteret illa beneficiorum pluralitas ad obtinenda incompatibilitia, nonne est mera straus legis?

Alius etiam abusus invaluit, ut reverendissimis cardinalibus episcopatus conferantur seu comindentur non unus tantum, sed plures: quem, pater beatissime, putamus magni esse momenti in ecclesia Dei. Primo quidem, quia officium cardinalatus & officium episcopi incompatibilitia sunt. Nam cardinalis est assistere sanctitati tuae in gubernanda universalis ecclesia: officium autem episcopi est pascerre gregem suum quod præstare bene, & ut debet haud potest, nisi habitet cum omnibus suis, ut pectori cum grege. Præter ea pater sancte hic usus maxime obest exemplo. Quonodo namque hæc sancta sedes poterit dirigere & corrige re aliorum abusus, si in præcipuis suis membris abusus non tollerentur? Nec ob id quod cardinales sint, putamus eis magis licere transgredi legem: imo longe minus. Horum enim vita debet esse alius lex, nec imitandi sunt pharisei, qui dicunt & non faciunt: sed Christus Salvator noster incepit facere & postea docere. Amplius hic usus nocet in consultationibus ecclesiæ, nam hæc licentia fomentum est avaricie. Ambiant praeterca cardinales a regibus & principibus episcopatus, a quibus potissimum dependent, ne possint libere sententiam dicere, imo si possent & vellet, fallerebunt canem passionis animi in judicando perturbati. Ideo utinam hic mos soleretur, & provideretur, cardinalibus ut possent honeste pro dignitate vivere, omnibus æquales redditus, quod putamus facile fieri posse, si vellemus abutere servitatem mammonæ, & Christo canum servire.

His castigatis, quæ pertinent ad constituentes tibi ministros, quibus veluti instrumentis & cultus Dei bene administrari & populus Christianus in vita Christiana bene instrui & regi possit, accedendum nobis est ad illa quæ spectant ad gubernationem Christiani populi. In qua re pater beatissime, abusus ille primo et præ omnibus corrigendus est, ne scilicet episcopi primi & præ omnibus aliis, deinde ne curati absentes a suis ecclesiis et parochiis, nisi ob gravem aliquam causam, sed residentibus facerent; maxime episcopi, ut diximus, quia sunt ipsorum ecclesiæ ipsis demandatae. Nam per Deum immortalem, quis miserabilior

ANNO
CHRISTI
1538.

viro Christiano conspectus esse potest Christianum orbem peragrandi, quam hæc solitudo ecclesiærum? Omnes sere pastores recesserunt a suis gregibus; commissi sunt omnes sere mercenariis. Imponenda ergo esset magna poena episcopis præ aliis; deinde curatis, qui absunt a suis gregibus, non tantum censurarum, sed etiam ne recipi ent redditus illi qui absunt, nisi impetrata licentia a tuis sanctitate episcopi, curati ab episcopis suis per breve aliquod temporis spatium. Legantur in hoc aliqua jura aliquorum conciliorum decreta, quibus cautum erat episcopos non licere absente a sua ecclesia, nisi tribus tantum dominicas.

Abiūs etiam est, quod tot reverendissimi cardinales absunt ab hac curia, nec aliqua in parte faciente quidquam ejus officii, quod spectat ad cardinalatum. Ideo etiæ tortasse non omnes, quia expedire existimamus nonnullos habitare in provinciis suis, nam per illos tanquam per radices quasdam in totum orbem Christianum sparsas continentur populi sub hac Romana sede: plurimos tamen esset sanctitatis tuae vocare ad curiam, ut hic residerent. Hac enim ratione præterquam quod fungentur officio suo cardinales, pro videretur etiam amplitudini curie, supplereturque si quid ei detractum fuisset per recessum multorum episcoporum, qui ad suas ecclesiæ se contulissent.

Alius abusus Magnus et minime tolerandus, quo universus populus Christianus scandalizatur, est ex impedimentis quæ inferuntur episcopis in gubernatione suarum ovium, maxime in puniendis sceleris & corrigendis. Nam primo multis viis extimunt se malii homines præsertim clerici a jurisdictione sui ordinis. Deinde si non sint exempti, confugiunt statim ad Poenteentiariam, vel ad Datariam, ubi confessum inveniunt viam impunitati, & quod peius est, ob pecuniam præstitam. Hoc scandalum beatissime pater, tantopere conturbat Christianum populum, ut non queat verbis explicari. Tollantur, obtestamur sanctitatem tuam per sanguinem Christi, quo redemit sibi ecclesiæ suam, eamque lavit eodem sanguine, tollantur hæ maculae, quibus si daretur quispiam aditus in quacunque hominum republica, aut regno, confessum aut paulo post in præcepseruet, nulloque pacto diutius constare posset: et tamen putamus nobis licere, ut personas in Christianam rem publicam inducantur hæc monstra.

Alius abusus corrigendus est in ordinibus religiosorum, quod adeo multi deformantur, ut magno sint scandalo secularibus, exemplique plurimum noceant. Conventuales ordines abolendos esse putamus omnes, non tamen ut alii fiat injuria, sed prohibendo ne novos possint admittere. Sic enim sine ullius injuria cito delerentur, et boni religiosi eis substitui possent. Nunc vero putamus optimum fore, si omnes pueri qui non sunt professi, ab eorum monasteriis repellerentur.

Hoc etiam animadvertisendum & corrigendum centemus in prædicatoribus & confessoribus constituendis a fratribus, quod ab eorum præfatis primum adhiberetur magna dilige-

A N N O
C H R I S T I
1538. diligenter, ut idonei essent: deinde ut praesentarentur episcopis, quibus prae omnibus cura ecclesia est demandata, a quibus examinarentur per se vel per viros idoneos, nec nisi eorum consensu admitterentur ad hec peragenda.

Diximus, beatissime pater, non licere aliquo pacto in usu clavium aliquid lucri utenti comparari, est in hac re firmum verbum Christi: *Gratis accepisti, Gratis date.* Huc non tantum ad laicitatem tuam pertinet, sed ad omnes qui sunt participes huius potestatis: ideo a legatis, et nuntiis vellemus idem servari. Nam sicut usus, qui nunc invaluit, dedecorat hanc sedem et conturbat populum: ita si fieret e contra, maximum decus huic sedi compararetur, et adiudicaretur misericordie populus.

Abusus alius turbat Christianum populum in Monialibus, que tub cura fratrum conventionalium, ubi in plerisque monasteriis sunt publica sacrilegia cum maximo civium tecando. Aulerat ergo Sanctitas vestra omnem eam curam a conventionalibus, eamque det aur ordinaris aut aliis, pro ut melius videbitur.

Abusus magnus et perniciosus est in gymnasii publicis, preteritum in Italia, in quibus multi philosophie professores impietatem docent. Intra in templis sunt disputationes impiissimae: et si que sunt piae, tractantur in ea res divine coram populo valde irreverenter. Ideo putaremus indicendum episcopis, ubi sunt publica gymna, ut per eos admonerentur lectors qui legunt, ne docerentur adolescentes impietatem, sed ostenderent infirmatorem luminis naturalis in quælibet questionibus pertinentibus ad Deum, ad mundi novitatem, vel eternitatem, & similia, eosque ad pietatem dirigerent. Similiter ne permetterent fieri publicas disputationes de hujusmodi questionibus, neque etiam de rebus Theologicis, que certe multum existimationis perdunt apud vulgus: sed privatum de his rebus sunt disputationes, publicæ de aliis quælibet Phylisis. Idemque injungendum esset omnibus aliis episcopis, maxime insignium civitatum, in quibus hujus generis disputationes fieri solent. In impressione etiam librorum eadem adhibenda esset diligenter, scribendumque principibus omnibus, ut cœaveant ne passim quivis libri in eorum ditione imprimantur. Dandaque esset hujus rei cura ordinariis. Et quoniam pueris in Iudeis solent nunc legi colloquia Erasmi, in quibus multa sunt querules animos informant ad impietatem; ideo eorum lectio in Iudeis literaris prohibenda esset, et si que alia sunt hujus ordinis.

Post hæc que ad instituendos ministros tuos in hac universalis ecclesia cura, et in ejus deinde administratione speflare videntur, animadvertisendum est in gratias que sunt a tua beatitudine præter priores abusus, alios quoque abusus introductos esse.

Primus est in fratribus seu religiosis apostatis, qui post votum solemne a sua religione recedunt, impetrantque ne teneantur gerere habitum sui ordinis, in eo nec vestigium habitus, sed tantum vestem honestam clericalem. Prætermittamus nunc de lucro.

Council. General Tom XXXV.

Jam enim diximus in principio, non licere ex usu clavium, & potestatis a Christo tradite comparare sibi lucrum; sed etiam ab hac gratia abstinendum. Nam habitus est signum professionis, unde nec ab episcopo potest dimitti, cui tenetur hi apostole: ideo hæc gratia eis concedi non deboret, neque etiam cum ipsi recesserint a voto, quo Deo se obligarant, eis permittatur ut habeant beneficia, neque administrationes.

Alius abusus in questuariis sancti Spiritus, sancti Antonii, aliquique generis, qui decipiunt rusticos & simplices, eosque innumeris superstitionibus implicant: tollendos hos questuarios censemus.

Abusus alius in dispensatione cum conflitu in sacris ordinibus, ut possit uxorem ducere: hæc dispensatio non esset ulli danda, nisi pro conservatione populi cuiuspiam vel gentis, ubi esset publica causa gravissima: præsentim his temporibus, in quibus urgent Lutherani hanc rem maxime.

Abusus in dispensatione in nuptiis inter consanguineos seu affines: certe in secundo gradu non putamus faciendam esse, nisi ob publicam causam gravem. In aliis vero gradibus nisi ob causam honestam & absque pecunia, ut diximus, nisi iam prius conjuncti essent, ubi licet pro abolitione a peccato jam perpetrato imponi multa pecuniaria pot est absolutionem, & deputari ad pios Causas, in quibus sanctitas tua impensas. Nam sicut ubi non est peccatum in usu clavium, nihil exigi pot est pecunie: ita ubi absolutione petitur a peccato, imponi multa pecuniaria pot est & deputari ad pios usus.

Abusus alius in absolutione simoniaci. Proh dolor! quantum in ecclesia Dei regnat hoc pestilens vitium, adeo ut quidam non vereantur simonium committere, deinde confessim petunt absolutionem a poena. Imo eam emunt, siveque retinent beneficium quod enierunt. Non dicimus sanctitatem tuam non posse prenam illam, que est de jure positivo constituta, eis condonare. sed quod nullus pacto debeat, ut tanto sceleri resulatur, quo nullum pernicioles, nec magis scandalolum.

Licentia etiam redandi clericis de bonis ecclesiis non esset danda, nisi pro causa urgenti: ne bona pauperum converterentur in privatas delicias & ampliaciones domorum.

Confessionalia autem cum usu altaris portatilis non essent facile danda; sic enim viles sunt ecclesiasticae res & Sacramentum omnium præcipuum. Nec indulgentie item deinde essent, nisi semel in anno in unquamque insignium civitatum. Commissatio etiam votorum neque ita facile facienda, neque comunitanda, præterquam in æque valens bonum.

Confusevere etiam mutari voluntates ultime testatorum, qui ad pias causas legant. Quampli pecuniam summam, quam auctoritate sanctitatis tuae transferunt ad heredem vel legatarium, ob pretensionem paupertatem, &c. idque ob lucrum. Certe nisi facta sit magna mutatione in zo familiari heredis post obitum testatoris, ita quod verisimile sit testatorem ob eam mutationem mutaturum fuisse voluntatem, voluntates testatorum mutari impium est. De lucro jam toties diximus; quare putamus omnino abstinentem.

A N N O
C H R I S T I
1538

ANNO
CHRISTI
1538.

Omnibus in summa explicatis, que per-

tinente ad universalis ecclesie pontificem,

quantum animo potius comprehendere,

restat ut nonnulla dicamus, que pertinent

ad Romam episcopum. Hec Romana ci-

vitas ecclesia mater est & magistra aliarum

ecclesiarum: ideo maxime in ea vigere de-

bet divinus cultus & morum honestas: ide-

eo, beatissime pater, icandalizantur omnes

exteri qui ingrediente templum B. Petri,

ubi sacerdotes quidam folidi, ignari, in-

duiti paramentis, & vestibus quibus nec in

folidis sedibus honeste uti possent, militas

celebrant. Hoc magnum est omnibus scan-

dalum; ideo injungendum est reverendissimo

archipresbytero vel reverendissimo paeniten-

tario, ut hæc carent & amoveant hoc scan-

dalum: siveque in aliis ecclesiis.

In hac etiam urbe meretrices ut matrone-

ne incedunt per urbem seu mula vchuntur,

quas affectantur de media die nobiles fami-

liares cardinalium clericique. Nulla in ur-

be vidimus hanc corruptionem, præterquam

in hac omnium exemplari: habitant etiam

insignes ædes: corrigendus etiam hic turpis

abusus.

Sunt etiam in hac urbe privatorum civium

odia & inimicitie, quas componere & ci-

ties conciliare præcipue interest episcopi: ideo

per cardinales quosdam Romanos, præsentim

qui magis essent idonei, omnes hæc inimicitie

componenda, esse & civium animi conci-

liandi.

Sunt in hac urbe hospitalia, sunt pupilli,

sunt viduæ. Harum cura maxime pertinet

ANNO
CHRISTI
1538.

ad episcopum & ad principem. Ideo San-

ctitas tua per cardinales viros probos pos-

set etiam commode hæc omnia curare.

Hec sunt, beatissime pater, que in pra-

sentia pro tenuitate ingenii nostri colligen-

da esse duximus: & quæ nobis corrienda

videntur. Tu vero pro tua bonitate &

sapientia omnia moderabere: nos certe si

non rei magnitudini, qua nostras vires lon-

ge superat, conscientia tamen nostræ sati-

scimus; non sine maxima spe, ut sub te

principiæ videamus ecclesiam Dei purga-

tam, formosam ut columbam, sibi in cordem

in unum corpus consentientem, cum æterna

tui nominis memoria. Sumpsiisti tibi nomen

Pauli, imitaberis, speramus, charitatem Pau-

li: electus fuit ille ut vas, quod deferret no-

men Christi per gentes. Te vero speramus

electum, ut nomen jam Christi oblitum a

gentibus & a nobis clericis, restituas in cor-

dibus & operibus nostris; ægritudines sanas,

oves Christi in unum ovile reducas, amo-

veasque a nobis iram Dei & ultionem eam,

quam meremur, jam paratam, cervicibus

nostris imminentem.

Gaspar Card. Contarenus.

Job. Petrus Card. Theatinus.

Jacobus card. Sadoletus.

Reginaldus card. Anglicus.

Fredericus archiepisc. Salernitanus.

Hieronymus archiepisc. Brundusinus.

Job. Matthæus episc. Veronensis.

Gregorius abbas sancti Georgii Venet.

Frater Thom. magister sacri palasti.

Sic.

Ex exem-
plar Co-
lon. excu-
so zu.
1538.

ANNO
CHRISTI
1545.

AD TRIDENTINUM CONCILIUM OECUMENICUM

Ab anno 1545. usque ad 1563. celebratum.

A D D I T I O COLLECTORIS P R E F A T I O.

SAcrosancti oecumenici concilii Tridentini actis a Labbeo traditis supplementa daturum mihi, fruens ingens monumentorum offerebatur, & tanta, qua unica valeret ad plurimum implenda. Multa enim sufficiebat Raynaldi continuator; majora Martene; ubertosa adhuc P. Carolus Ludovicus Hugo, Ord. Praemonstratensis, abbas Stevagis in Lotaringia, in suis sacra antiquitatis monumentis, Stirps editis, an. 1732. in fol. Quadam Schelborius tum Amoenitatis Literar. to. VII. cum in utroque volumine Amoenitatum bifi. Ecclesie quid dicam de collectionibus Puteanorum praeiorum, epistolalarum Visconti, Vargas, also-rumque. In tanta rerum copia seu statim delectum adhibendum esset, neque enim propositum mihi semel consilium, dandi Collectionem Conciliorum omnium, a Labbeo pratermissorum, serebat, ut dicata omnibus volumina, uni tantum concilio consecraretur. Dum hac animo voluntabam, fors mihi, ne cogitans quidem, obiec' virum, quem vel si semel novissim, in maximum meum lucrum depudarem. It est reverendissimus Pater D. Petrus abbas Mazzoleni Bergomas, Cassinensis congreg. decus eximium, qui cum Venetiss. eo tempore ageret, quo ego illuc diverteram, me, seu data opera, seu casu convenit, atque inter multas de nostris studiis collectiones, incident sermo de Tridentino concilio, quod argumentum versare se prodat, meditans amississimum documentorum omnium ad illud pertinentium collectionem; sedque operis, cum post annum Parma virum illum iterum convenisset, in manus suas crevississe ad volumina octo decemque testatus est. Nec vana illum galatiae compri, cum praeter edita omnia, Italicas Bibliothecas praeiens inviscerit & expolaverit, ex quibus ibesaurum suum, mire quantum locupletavit. Hac intelligens ego, omnem de supplementis ad Tridentinum concilium dandis sollicitudinem excussi, neque enim res ecclesiastica & literaria conducere posse quidquam arbitrabar, si ego hic traderem nonnulla ex iis, qua plenori manu virum illum doctissimum brevi sufficietur oram. Quanquam vero ita mecum tunc constitui, hinc tamen manum sub opere retrahere omnino baud duxi opportunum. Deesse plura in Labbeanis aliis intelligebam, qua ad eorum integratem ita pertinebant, ut sine illis manca essent et trunca: alia vero multa auctorissimum conciliorum collectionem, in qua posuerint integra referri, plane dederent. His igitur supplendis si pro viribus enitar, ne-mihi vituperationis, sed laudi possuntjure dederit. Quenam vero ea sine monumenta, quibus sufficiente allaborandum mihi est, ne quid dehi actorum completem, indicabo paucis. Conciliorum omnium acta ab inductione concilii ducent exordium. Concilium quod Tridentini dein convenit, sape indictum, sapis dilatum, nec semel loci mutato fuit. Bullae omnes pontificis ejus inductionis, protelationis, ac tandem immutacionis locorum exhibenda erant; de-erant vero in aliis Labbeanis; hic igitur describuntur ex Raynaldo. A quo etiam, sicut ex Martene ac Psalmone quardam pontificias bullas invitantes seu urgentes ad concilium episcopos, seu morosos, seu detrectantes, accepti. Decreta tandem quadam a concilio emissa sunt, ex pa-tribus delecti quidam rebus nonnullis gravioribus discentiis, ac post diligentem discussio-nem ad concilium referendis, frustra bac es Labbeo repetas; hic habes. Id generis alia qua-dam ita synodalia judicavi, ut extra perfectionis pendulum nequaque abesse ex aliis Tridentinis judicaverim. Plura fortasse repeti potuisse ex M. SS. codicibus, quibus ex-cutientis amici doctissimi operam suam ultra pollicebantur. Sed nolis Collectoris rerum Tri-dentinorum palmam rei inventa præcipere. Ex eo expertus es, quidquid ex me vellent. Unum tamen non invidebo, quod debo humanitati viri doctissimi P. Hieronymi Lagomarsini e Soc. Jesu presbyteri, viri catus amicissim colo, scientiam ac doctrinam singularem observo. Ea est oratio a Paulo papa IV. in curia Praesulum (confessorum volant) Roma habita, cum de Tridentino concilio jam penitus absolute referendum esset purpuratorum Pa-trum senatus. Julie l'ogiant viri eloquentissimi foetus est, baud impar alii viri lucubratio-nibus quas in MS. codice vir ille doctus sorvit, suo tempore in lucem publicam extre-bendis. Interim mea opera & amico beneficio oratione bac res ecclesiastica studiofi utrantur. Inservi etiam suo loco narrationem historiacam de incovatione seu portus restauracione concilii Tridentini sub Pio IV. pontifice, quam excepti e locupletissimo codice MS. rerum concilii Tridentini apud excellentissimum Petrum Gradenigo e S. Justina Senatorem Venetum, cuius viri humanitatem summam expertus sum, cum ante aliquot annos Venetias me contulisset. Pronum mibi tunc fuisse affatum meditare prestatissimis illis mercibus; sed manum continet, amico Benedectino intulla omnia relitterus.

ANNO
CHRISTI
1545.

AD CONCILIUM TRIDENTINUM

ADDITAMENTA.

PAULI PAPÆ III. BULLA

Qua concilium Mantuanum indicit.

Ex Ray-
naldo ad
an. 1546.
num. 35.

Paulus episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.
Ad Dominici gregis curam, & regimen,
divina disponente providentia, assumpti, ni-
hil magis ex animo desideramus, & ab om-
nipotenti Deo precati sumus, quam ut ec-
clesiam suam nobis commissam, & tot ha-
resum, & errorum veribus jampridem in
ea subortis, Spiritus Sancti operante gratia,
nostroque studio repurgatam, ejusque novi-
bus in melius reformatam, debito ritori, &
sinceritati restitutam in sanctitate, & iusti-
tia gratiæ Deo obsequium prestare videa-
mus: sed & illa nihilominus cura nos tan-
git, cum consideramus, atque adeo oculis
spiritus cernimus Christianam rem publicam inte-
stinis fidelium odiis, & infidelium vi, ac do-
lo afflitam, in diebus magis dissipari, at-
que adminui. Quibus opportuna remedia
adhuc pro pastorali cura cupientes, cum
multis, variisque viis per nos diligenter ex-
aminatis, nullam aliam judicaverimus melio-
rem, ac promptiorem ea, quam maiores no-
stræ sanctissimi viri, adeoque universalis ip-
sa ecclesia in hujusmodi casibus experta est,
fuluberrimam, generalis videlicet concilii
celebrationem. Idcirco eorum tandem vesti-
giis insistentes Sacrofandum Occumenicum,
seu universale concilium, quod etiam, cum
in minoribus esset, & nobis maxime desi-
deratum) ineunte statim pontificatu nostro
celebrare omnino statuimus, & de hac no-
stra constanti voluntate, non solum palam
loqui sumus, sed & charissimos in Chri-
sto filios nostros, Carolum Romanorum im-
peratorem, & alios christianos reges, &
principes per literas ad munios nostros
cessiores fecimus; & nunc auctore domino
indicare & exinde in loco, & tempore per
nos inferius declarando celebrare, ac de-
num ad optatum finem perducere, omnino
decernimus. Et sperantes, & cum Dei au-
xilio nobis promittentes, per hoc tam san-
ctum, & tam salubre remedium, non solum
omnes hereses, & errores ex agro Domini-
ni extirpandos, & christiani populi mores
cœrigendos, sed & universalem inter fide-
les pacem componendam, & facta sub vexilo
salutiferæ crucis contra infideles gene-
rali expeditione, regna, & terras nostras
ab illis occupatas recuperandas, captivos-
que innumerabiles liberandos, & infideles
ipsos, ad sanctam religionem nostram, fa-
vente domino, convertendos, & sic ab uni-
verso orbe in unum, idemque ovile Domini-
ni coalescente in vera fide, spe, & chari-
tate subrie, & iuste, & pie vivatur, & in-
de ab omnipotenti Deo corona justitiae ex-
pectetur.

Hoc igitur perpetuum, & constans ani-

mi nostri super universalis concilii celebra-
tionis propositum, & sententiam ad Dei
laudem, & gloriam, ecclesiæque sue sa-
lutem, decus, & incrementum exequi ag-
gredientes; in nomine sanctæ & individue
Trinitatis, Patris, & Fili, & Spiritus San-
cti, auctoritate omnipotentis Dei, ac bea-
torum Petri & Pauli apostolorum ejus, qua
in terris fungimur, de venerabilium fratum
nostrorum S. R. E. cardinalium consilio, &
assensu Oecumenicum, seu universale, ac
generale concilium in civitate Mantuana
loco tuto, commodo, fertili, & domorum,
ac bonarum habitationum copia prædicto,
anno domini MDXXXVIII. die XXIII. men-
sis maii, quo erit feria quarta post sacrifici-
sum festum Pentecostes inchoandum, &
ut sequitur, continuandum, & auctore Do-
mino, statuendum, nuntiamus, convocabamus,
statuimus, indicimus, & ordinamus uni-
versis, & singulis venerabilibus fratribus no-
stris, patriarchis, archiepiscopis, episcopis,
& dilectis filiis abbatibus, & ceteris ecclæ-
siarum & monasteriorum prælatis, ubique
terrarum constitutis, in virtute prædicti ju-
ramenti, ac fidei obedientiæ, & tub poe-
nis de jure, vel consuetudine aut alias con-
tra eos, qui ad generale concilium non
accedunt, statutis, mandantes, quarenus
personaliter; prædictos vero imperatores,
reges, principes, duces, marchiones, &
alios, qui de jure vel consuetudine in uni-
versali concilio, interesse debent, per vice-
ra charitatis Domini nostri Iesu Christi in-
vitantes, et exhortantes, quatenus pro pa-
ce, salute, et augmento ecclesie Dei, et
dipi personaliter (quod mallemus) vel, si
personaliter non possunt, per solemnes Ora-
tores suos, congruo tempore huic sacro
concilio, in dicta civitate Mantua, ut præ-
fertur, celebrando, debeant interesse. Qui
tamen, si considerent quam nobis jucunda,
Christianæ vero reipublicæ maxime necessaria
futura sit eorum in dicto concilio pa-
storalis præsencia, non dubitamus, quin tum
alii supradicti reges, et Principes, tum Ca-
rolus imperator, tum Franciscus Fran-
corum rex christianissimus tunc illi personaliter
interveneri: siquidem Carolus pro sanctæ
fidei nostra zelo, et amore, tam suo, quam
serenissimi Ferdinandi Romanorum regis fra-
tris sui, ac electorum, ceterorumque sacri
Romani Imperii ordinum nomine pro uni-
versalis concilii celebratione apud foelicis
recordationis Clementem Papam VII. Præ-
decessorem nostrum se numero et maximo
perg institut; et cum variis rerum perturba-
tionibus, et bellis, ac aliis legituris de cau-
sis, et præsertim præfati Clementis super-
veniente obitu, tam sancti operis et optimi
animi,

ANNO
CHRISTI
1545.

animi, quem ad hoc idem Praedecessor habebat, impeditus est et effectus, nobis ob hanc nostram promptam, ultraque sibi, et omnibus supradictis ab inicio usque nostri pontificatus, ut praedictum est, a nobis significata, et oblatam super dicto concilio, per nos indicendo, et celebrando deliberationem, et proxime in praedictorum fratum nostrorum S.R.E. cardinalium generali congregatione decretam, et declaratam concilium, qua decuit filiali reverentia eudem nomine maximas gratias egit. A Francisco vero rege presato, qui etiam ad eundem Clementem et sacrum ipso forum cardinalium collegium plenas pietatis, ac religionis hac de re literas scriperat, quale a principe vere christianissimo sperabamus consensum, et conforme bona nostra voluntati super hujusmodi concilii negotio responsuni acceptimus.

Et nihilominus eos imperatorem, reges, principes, et alios supradictos similiter rogamus, et horcamur, ut omni exhibita opera, et studio efficiant, et omnes, et singula personae in eorum regnis, et dominis existentes, quae de jure, vel coniunctudine generalibus concilii interesse debent, ad concilium hujusmodi, cessante legitimo impedimento, de quo legitime docere teneantur, personaliter, alias per idoneos nuntios, procuratores, vel oratores legitima mandata habentes, concilio praedicto interesse et que ad ipsius conclusionem, et absolutionem in dicta civitate Mantua morari debent, et sic congregata multitudine Christianorum copiosa, ea quae ad Dei laudem, ecclesia in moribus reformationem, et exaltationem, heresum vero omnimodam extirpationem, fideliumque praedictorum concordiam, et salutem, ac generalem contra infideles expeditionem pertinent, in eodem concilio, Deo auctore, et adjutore, salubriter ordinentur &c. (adjecta sunt nonnulla de ejusdem diplomatis promulgatione, & affitione). Nulli ergo &c. Datum Romae apud sanctum Petrum anno incarnationis dominicae MDXXXVI. IV. men. Junii pontificatus nostri anno secundo.

Ego Paulus catholicæ ecclesiæ episcopus subscriptus.

Ego Johannes episcopus Ostiensis, card. Sennensis subscriptus.

Ego Jo. Dominicus, episcopus Portuensis, card. Tracentensis subscriptus.

Ego Bonifacius episcopus Sabinensis, card. Iposegiensis, manu propria subscriptus.

Ego Laurentius episcopus prænentinus, card. Campegius, manu propria subscriptus.

Ego Antonius presbyter card. de S. Severino, manu propria subscriptus.

Ego Augustinus card. Perusinus, sanctissimi Domini nostri papæ camerarius, subscriptus.

Ego Vincentius Carafa, card. Neapolitanus manu propria subscriptus.

Ego Andreas card. Palmerius, manu propria subscriptus.

Ego Franciscus card. S. Crucis manu propria subscriptus.

Ego Franciscus card. Cornelius, manu propria subscriptus.

Ego Nicolaus card. Capuanus manu propria subscriptus.

Ego Hieronymus card. de Ghinuccis, manu propria subscriptus.

Ego Jacobus car. Simoneta, manu propria subscriptus.

Ego Gaspar card. Contarenus, manu propria subscriptus.

Paulus sancti Eustachii diacon. cardinal.

..... subscriptus.

Alexander S. Marie in via lata cardin Cesarianus subscriptus.

Joannes card. de Salviatis, manu propria subscriptus.

Nicolaus cardin. Rudolphus, manu propria subscriptus.

B Ego Augustinus S. Adriani diac. card. Trivulius manu propria subscriptus.

Ego Hercules S. Marie Novæ, diac. card.

..... manu propria subscriptus.

Ego Matthæus S. Theodori diac. card. de Gaddis subscriptus.

Ego Hieronymus cardin. Grimaldus subscriptus.

Ego Alexander card. de Farnesio Vicecancellarius subscriptus.

Ego Guido Ascanius Sforzia card. S. Floræ, manu propria subscriptus.

Ego Martinius S. Marie in Aquiro diac. cardin. Caracciolus subscriptus.

C Fides publicationis supradictæ bullæ.

A Nno a nativitate Domini MCXXXVI. A indicione IX. die vero dominica sa- cratissimæ Pentecostes IV. mensis Junii, pon- tificatus SS. in Christo patris & domini no- stri Pauli divina providentia papæ III. anno ejus II. ego Johan. Doliatorisipius SS. D. N. papæ cursor retro scriptus, litteras apostoli- cas nuntiationis, convocationis, statuti, in- dictionis, ordinationis, mandati, invitationis, exhortationis, rogationis, voluntatis & de- creti concilii generalis Mantua, juxta for- mam ipsarum litterarum celebrandi in ec- clesia S. Johannis Lateranensis, & Basilica D. S. Petri de Urbe, dum ibidem missæ & alia divina officia celebrarentur, & populi mul- titudo copiosa assisteret, alta & intelligi- bili voce coram omni populo ibi stante, de- bite de verbo ad verbum legi. Et tam ego Johannes, quam Petrus Serrano, & Petrus Gomez similiter SS. domini nostri papæ cur- sores, easdem litteras leetas & publicatas ad valvas ecclesiæ & basilice praedictorum affi- ximus, & sic affixas per spatium unius ho- ræ & ultra in qualibet ecclesia dimisimus, reliquis in ipsis valvis præfatarum litterarum copiis cum originalibus per nos auscul- tatis, ut moris est. Eadem die ego idem Johannes Doliatoris cursor & Petrus Ser- rano & Petrus Gomez prefati, dictas retro scriptas litteras apostolicas legimus, publi- cavimus & affiximus in valvis seu portis cancellarie apostolice in acie campi Floræ hora vesprorum, & similiter per spatium unius horæ & ultra in qualibet ex ipsis lo- cis affixas dimisimus; dimisimus similiter in valvis dictæ cancellarie apostolice, & a cie campi Floræ copias cum originalibus collet- tionatis similiter, ut moris est.

Ex Mart.
Ver. Mon.
pag. 1025.

ANNO
CHRISTI
1545.

Ita est Johannes Doliatoris cursor.
Ita est Petrus Serano cursor.
Ita est Petrus Gomez cursor.
Ita est Thomas Roger magister cursorum.

SIUS DEM PONTIFICIS.

Bulla alia prorogationis concilii ad Kal.
Novemb. 1537.

In Nomine Domini Amen.

Apud Schelbor. viuum anno. nit. liter. 10. pag. 254.
Noverint universi hoc praesens publicum transfluentium inspecturi, quod B nos Jacobus Puteus, J. U. D. Canonicus Sabinensis, Reverendissimi Domini, Domini curie caesarum cameræ Apostolicæ generalis Auditoris, romanæque curie Judicis ordinatii locum tenens, habuimus, vidimus, & diligenter suspicimus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Pauli divina providentia Pax pætūlī literas ejus vera bulla plumbea cum cordulis seicis rubis croceisque, coloris more Romanae curie impendentibus bullatas, & omnimoda suspicione carentes. Quarum quidem literarum eorum continentia erat ista.

PAULUS.

Episcopos, servos servorum Dei ad futuram rei memoriam.

Dicit romanum pontificem pro pastore in grege ovium sibi commissarum scandala auctere, & ne orientur procurare, verum etiam, quantum cum Deo potest, earum comodis providere. Superiori itaque anno, desiderantes his malis & calamitatibus, quibus christiana multipliciter laborat ecclesia, pro officio nostro succurrere, vestigiis majorum nostrorum, qui salutare remedium in tumilibus casibus universalis Concilii celebrationem experti fuerant, inhærendo. De venerabilium fratrum nostrorum sanctæ romane ecclesiæ cardinalium consilio & assensu concordinicum seu universale concilium, in civitate Mantue præsenti anno die XXIII. mensis Maii proxime futuri inchoandum, indiximus universis & tingulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, archiepiscopis, episcopis, & dilectis filiis abbatibus & ceteris ecclesiarum & monasteriorum prelatis ubique terrarum constitutis, mandantes, quatenus personaliter, christianos vero, principes & dno, qui de jure & consuetudine in hujusmodi concilio interesse debent, exhortantes ubi pro pace, salute & augmendo ecclesie Dei & ipsi personaliter (si possent), seu minus, per soleas orato-

ANNO
CHRISTI
1545.

oratores suos congruo tempore, dicto sacro concilio in civitate Mantue, ut prefertur, celebrando deberent interesso, prout in aliis literis nostris, quas tum Rome in locis solitis, tum per literas & numerios nostros ad hoc destinatos, in omnibus christianicatis partibus publicari fecimus, plenius continetur.

Cum autem nuper dicti concilii inchoandi tempore appropinquare, dilectum filium, nobilem virum Fridericum Ducem Mantue, quem promptissimum in hoc futurum sperabamus, ut civitatem predigiam in hospitiis, virtualiis & aliis rebus necessariis pararet & disponeret, requisisemus, ipse Dux nobis super hoc respondens, non parvam huic negotio intulit difficultatem, afferens militare præsidium & pro eo nutriendo stipendium, pro nostra & aliorum venientium ad concilium suæque civitatis (ut dicebat) securitate sibi necessarium esse. Quam quidem objectam tam sancto operi difficultatem, licet difficillimum & fere impossibile nobis fuisset, hoc tempore, quo præter alias nostras & apostolicæ sedis longe solito graviores impensas, tunc cum perfidissimus fidei nostræ hostis universum christianum imperium occupare molitur, etiam littora & urbes status nostri ab utroque italico mari defendere coguntur, pecunias alio dirextere, tamen omnino superare conatus fuissent, nisi rem incongruam, & mali exempli judicavissent armatum concilium celebrare.

Eidem itaque Duci statim rescripsimus, ad tam sanctum opus peragendum, nec nobis nec aliis illuc conventuris aliquid timendum esse, minimeque æquum fore, ibi anima conspiciri, ubi libera omnium suffragia esse deberent. Ideoque nihil aliud esse iam petere, quod petebat, quam civitatem prædictam manifeste denegare. Cum autem nos multis etiam aliis rationibus suspicionem hujusmodi ab ejus animo tollere conati fuimus, idque non semel tantum, sed plures frustra contentemus, coacti fuimus de loci mutatione, & ut maturius id facere possumus, de concilii celebratione ad aliquod tempus proroganda cogitare.

Quod quidem tum ex eo, quia rem tam salutarem, & tam christianitati necessariam accelerare potius, quam differre voluissemus, tum etiam quod vrebamur (prout veremur) aliquos ex conventuris nostris inductioni confusos, iter aggredi cœpisse, & suo cum incommodo & nostra molestia, vel progressuros, unde jam exclusi sunt, vel tanto itinere frustra suscepto in suam patriam reddituros, certe molestissimum nobis fuit. Quando autem aliena, non nostra culpa ad hoc deventum est, æquiore animo id serimus. Ut igitur quam citius eam, quæ ex inopinato hujus rei eventu in ipsorum conventorum mentibus forsitan orti posset, perturbationem tollamus, ac eorum inmodis (ut fieri potest) occurramus, de præfatorum cardinalium consilio & assensu, tempu. celebrandi hujusmodi ad hanc.

Anno 1545. **lend. Novembri proxime futuri proto-**
Christi **gandum duximus, prout prorogamus, alte-**
rius non minus commodi & idonei loci
electionem interim per nos faciendam,
ad eorum, ad quos spectat, votum, quam
citius fieri poterit, deducturi.

Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrae prorogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominice 1537. duodecimo kalend. maii, pontificatus nostri anno tertio.

B. Motta.
B. Motta.

Quibus quidem litteris apostolicis diligenter inspectis, per notarium publicum infra scriptum ipsas exemplari mandavimus & transsumi, ac in publicam formam redigi. Decernentes & volentes, ut huic transsumpto publico sive exemplo, plena fides deinceps adhibeatur, ubilibet in locis omnibus & singulis, quibus fuerit opportunum, ipsumque transsumptum fidem faciat & illi stet, ac si originales ipsae litterae apparerent. Quibus omnibus & singulis autoritatem nostram ordinariam, interposuimus, & decretum, & ad amplioram evidentiam premissorum sigillum prelibati reverendissimi Domini Auditoris, quo utimur, duximus apponendum.

Actum & datum Romæ in domo prelibati domini Auditoris, in qua jura redditi solent, hora vesperarum & audiencie causarum consueta, ibidem ad jura redditum in loco nostro solito pro tribunali nostro sedentes. Sub anno a nativitate domini millesimo quingentesimo trigesimo septimo, indictione decima, die vero mercurii, sexta decima mentis maii, pontificatus prefati sanctissimi Domini nostri anno tertio, presentibus ibidem discretis viris, magistris, Philippo de Quintellis, & Jacobo Apocello, dicta Curia causarum camere Apostolica Notariis testibus ad premissa vocatis atque rogatis.

Et quia ego Johannes Jacobus Bucca, cur. caus. camere apostolica notarius, exhibitioni, presentationi, auscultationi & transumptioni suprascript. literarum, ac omnibus, & singulis premissis presens fui, eaque fieri vidi, & audivi, superscriptum transsumptum instrumentum, alterius manu scriptum exinde publicavi in fidem premissorum omnium.

Johannes Jacobus Bucca
Notarius qui supra scripsit.

ANNO
CHRISTI
1545.

Ad Kal. majas 1538. & indicio Vi-
centum.

Paulus episcopus servus servorum ad futuram rei memoriam.

Ex Ray-
naldo ad
an. 1537.
num. 56.

Benedictus Deus & Pater domini nostri Iesu Christi &c. qui secundum multitudinem miserationum suarum jugo, quod cervicibus Christianorum perfidissimus Turcarum Tyrannus imponere moliebatur, sola virtute mirabilium suorum confregit, atque dissipavit: unde nos cum universalia Dei ecclesia meritas ipsi gratias agimus, quod tantam nobiscum misericordiam fecit, ut sine timore de manu inimicorum liberari in sanitate, & justitia serviamus illi; quodque de universalis inter Christianos pace, tanto studio a nobis haecenus procurata, melius jam sperare, & sacrosanctum Oecumenicum concilium, quod anno proxime praeterito indiximus, tranquillato, nunc omnium animo, ex frequentiore Christianorum convenitu poterimus celebrare.

Sane superioribus mensibus cum appropinquare tunc termino, praedictum universale concilium celebrandi civitas Mantuana, quam ad id in ea ab brandum elegeramus, nobis (nihil tale expectantibus) impedita fuisset, tempus celebrationis hujusmodi ad Kal. novembri, proxime futuri, ut interim de alio loco cogitare possemus, prorogavimus, hancque prorogationem Christianis principibus & Prelatis notam fecimus. Cum autem de loco praedicto ad hunc maxime opportuno assidue cogitaremus, interim superadius implissimus Turcarum Tyrannus ingentissimus, si unquam antea, copiis terra, marique comparatis velut Christianum Orbem devocatus, iam Italiz partem, igne, ferroque devastare coepit, magno, & manifesto universæ Christianæ reipublicæ periculo; nisi repente misericors Deus nubibus affuerit, qui sancti nominis sui hostes, non humanis auxiliis, sed mirabili dexteræ sua potentia, e finibus Christianorum ita avertit, ut non discedere, sed fugere potius, nullis persecutibus, videretur.

Nos vero, licet durante periculo supradicto, essemus pro parte nostra circa remediam contra tantam tuic imminentem calamitatem procuranda, & pacem inter Christianos principes conciliandam, eorumque animos contra communem fidei hostem excitando, continuo intenti, non tanien propter ea delitissimus, etiam de loco ipso celebrationi hujusmodi accommodo esse solliciti, sed requisita non semel per literas, & numerios nostros Christianorum principum opinionem, si quid haberent, quod super loco praedicto ad nos referendum existimarent, unde in certam, & determinatam ejus electionem devenire possemus, cum ab eis nihil certi, aut quod inter se super hoc convenienter, accepemus, & tempus majore in

**ANNO CHRISTI
1545.**

in dies ecclesie detrimento præterflueret, nequaquam etiam hac in parte officio nostro deesse voluimus; sed omnibus diligenter perpensis, cognoscentes nullum usquam alium locum huic celebrationi magis idoneum, quam in dominio Venetorum habent posse, cum prædictis Venetis paterne tunc egimus, ut aliquam suis civitatibus huic sancto operi peragendo nobis accommodarent. Qui tametsi jam tum ab initio Turcici motus, quando a nobis de hoc sunt requisiiti, vicinorum periculis, deinde etiam suis ipsorum non parum impediti essent, cum Turcarum Tyrannus Coreyram ipsorum ditionis Insulam, unum e præcipuis Christiani Orbis propugnaculis, validissima obsidione infestaret, tamen pro veteri sua in Deum pietate, erga universam Christianam, rem publicam amore, suam civitatem Vicentia, aeris salubritate, ubertate soli, situs & locorum amoenitate, aliisque ad id requisitis commoditatibus prestantem, & nemini jure suspectam, ad dicti concilii celebrationem nobis benigne, & libenter concesserunt. Verum cum, impedimentis obstantibus supradictis, vix post concessionem hujusmodi nobis significaram, tantum temporis, ut præfertur, antea prorogari superesset, ut de hac loci accommodatione principes, & prælatos ad hujusmodi concilium conventuros possemus reddere certiores, ne dum ipsi intra terminum Kal. Novebris anno præstitutum ad civitatem ipsam Vicentia se conferre valerent, celebrationem hujusmodi in aliud magis opportunitum tempus differe coacti sumus. Re itaque cum venerabilibus fratribus nostris tanq[ue] Romanæ ecclesiæ cardinalibus mature discussa, & examinata, habita etiam jam ingruentis hymnis ratione, initium celebrationis hujusmodi ad vernum tempus multo mihi, & Kal. Maii proxime futuri anno Dom. MDXXXVIII de corundem fratum nostrorum consilio, prorogavimus, prout per presentes prorogamus, habentes, ut, iuxta formam, & tenorem literarum inductionis concilii prædicti alias per nos factæ, & in domino requirentes omnes, & singulos Christianos principes, & prælatos, circa terminum Kalend. Maii supra scriptum ad antedictam civitatem Vicentia se conferant: in qua ad Dei laudem, & gloriam ecclesiæque sanctæ sue pacem, salutem, & incrementum, hanc sanctam universalem synodum, favente domino, dicta die inchoare, & successive ad optatum finem perducere omnino decrevimus; nulli ergo, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ MDXXXVIII. VIII. idus Octobris pontificatus nostri anno III,

**ANNO CHRISTI
1545.**

Ad Pascha resurrectionis Domini anno 1539.

Paulus episcopus servus servorum
Dei ad futuram rei memo-
riam.

Apud Raynaldo
A Universi populi Christiani curam, licet sullentes in terris, officia nostri partes es- 1538. se putamus, ut si quid idem populus ob tem-

porum conditiones facere omiserit, quod ad pietatem erga Deum pertineat; per nos, ut id commode exequi valeat opportune prævidentes, præcipue principum votis, & præcibus nos ad id impellantibus. At cum statutum Christianitatis, hinc diversis heresis turbatum, inde dissidentibus inter se Christianis principibus, Turcarum minis, ac violentia expositum viderimus, occumenicum universale, ac generale concilium Mantua primo, & deinde (Mantua nobis denegata) in civitate Vicentia indiximus, spem certam in ipso Deo repentes, posse nos per illud ipsas haereses extinguere, & facie Turcarum impetus retundere. Præteritis autem mensibus, cum tempus ipsius concilii celebrationis intaret, nosque propterea quod ad civitatem Nicie proficisci ebamur, ut pacem, & concordiam inter charissimos in Christo filios nostros Carolum Romanorum imperatorem semper augustum, & Francorum regem christianissimum totius per literas, nuntios & legatos nostros fructu tentata, per nos ipsos, si qua via fieri possit, conciliaremus, ipsi concilio personaliter interesse statuto tempore requiremus, tres legatos nostros, & apostolicæ sedis, videlicet venerabilem fratrem Laurentium episcopum Sabinensem, & dilectos filios Jacobum S. Apollinaris, ac Hieronymum S. Chrysogoni presbyteros S. R. E. cardinales Vicentiam misimus, nosque ad civitatem Nicie profecti, ibi utriusque principis colloquium, quod antea magna cum instantia procuraveramus, habuimus, & a Dei misericordia tandem impetravimus, ut si non plenam pacem, in quam omnes seruos nostrarum affectionum cum intendimus, & reconciliationem animorum, induciasque decennales ante nostrum indecessum viderimus constitutas.

Cum autem antea, & nuperime nostri legati ad nos scripserint, neminem ex conventuris Vicentiam ad concilium venisse, et uterque princeps, facta per nos in ipso colloquio de celebratione concilii mentione, sua quicunque regna a quibus diu absuerat, revivere cupiens ipsos conventuros, quorum magna pars cum ipsis principibus erat, ad propria, ad tempus aliquod, redire cupiebat, ad uniendum ad ipsum concilium exceptari, idemque charillimus quoque in Christo filius noster Ferdinandus Romanorum, atque Hungarie, Bohemie rex illustris, pro prælatis regnorum suorum per suas literas petierit. Nos considerantes presentem statum Christianitatis generali omnium nationum, ac frequentia personarum conventuarum

**ANNO CHRISTI
1545.** rarum ad concilium, si unquam ante, in praesenti indigere; existimantesque ceteros A conventuros, ut ipius colloquii finem videant adventum suum ad dictam civitatem Vicentie distulisse (magni Dei beneficio) jactis inter ipsos principes pacis fundamentis, illamque interim plenissime confessum iri, sive concilium ipsum feliciter ac sanctius celebrari, & oportatos fructus inde colligi posse, sperantes ipsos conventuros ad veniendum ad ipsum concilium, usque ad festum Paschalis resurrectionis Domini nostri Iesu Christi proxime venturi, expectandos duximus, & expectari volumus, ipsis Legatis, omnibusque & singulis aliis quacunq[ue] dignitate fulgentibus ad quos quomodolibet spectare possit, ne integrum circa ipsam celebrationem procedant, aut modo aliquo se intromittant, in virtute sancte obedientiae mandantes. Nulli ergo hominum licet hanc paginam nostrae voluntatis, & mandati infringere, vel ei aul[us] temerario contrarie. Si quis autem &c. Datum Genue anno Incarnationis Domini MDXXXVIII. IV. Kal. Julii pontificatus nostri anno IV.

BULLA DECLARATIONIS

Non inchoandi concilii post Kal. Maii
1538.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam

Apud Raymalo
ad an
1538. n.
34.

Romanus pontifex, supra gregem Dominicum pastorum divina constitutus dispensatione, ad ea tunc vigilancia curam adhibuit, per que scandalis & dissidiis, que inter ipsius gregis oves, praesertim ex variis interpretationibus oriri possent, obviatur. Hodie liquidem, cum ad noticiam nostram devenisset, quod nullus ex iis, qui ad concilium conventuri sunt, ad civitatem Vicentie pro celebrando concilio in die Kalendarum maii proxime praeferiti inchoando deputatam, pervenerit, habita super hoc cu[m] venerabilibus fratibus nostris S. R. E. cardinalibus deliberatione matura, ab ipso concilio in praesentia inchoando, de ipsorum fratum consilio supercedendum esse decrevimus, dilectis filiis nostris, & sancte sedis apostolicæ legatis ad dictam civitatem occasione dicti concilii destinatis injungentes, ut donec allud a nobis ordinatum fuisse, ab ipsius concilii inchoatione supercederent, prout in nostris in forma brevis litteris desuper confessis plenius continetur. Cupientes autem ante omnia occasionem dubitationis aut difficultatis, que circa inchoationem, aut apertitionem dicti concilii, aut alias circa ipsum concilium, modo aliquo, oriiri pollet, tollere, & amputare, de eorumdem fratrum consilio, & assensu, statuimus, & ordinamus, non solum dictum Concilium, etiam postquam dicta dies Kalendarum Maii venerit, inchoandum, aut apertendum non esse, verum etiam generaliter diem ipsius concilii inchoandi in aliam diem, per nos de dictorum fratrum consilio declarandam, differendum fore, prout dif-

Concil. General Tom XXXV.

ferimus. Declarantes quod ante declarationem hujusmodi per nos, ut praetextus faciemus, etiam si eam post dictam dictam kal. maii fieri contigerit, ipsum concilium nullo modo coepit, nec apertum sit, nec esse censeatur, nec per adventum dictæ diei Kal. maii incipiat, aut aperiatur, aut incipi, seu aperiri valeret, immo dies ipsa inchoandi, aut aperiendi concilii ante declarationem praeditam, nullo modo cadat, aut veniat, nec venire, aut venisse quoquo modo dici possit, aut debeat, neque ab omnibus, quavis auctoritate fungentibus, tubulata eis, quavis judicandi, ac interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & interpretari debere decernimus; non obstantibus inductionis, & protogationum dicti concilii literis, in quibusvis constitutionibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Datum Placentie anno incarnationis domin. MCXXVIII. VII. Kal. Maii, pontificatus nostri anno IV.

**ANNO
CHRISTI
1545.**

BULLA SUSPENSIONIS CONCILII

Usque ad tempus per suam sanctitatem declarandum, & revocationis legatorum ex Tridento anno Dom.
MDXLIII. pridie nonas Julii.

C Paulus episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

E T si cunctis quidem in rebus conficien dis, si ille statuto tempore terminari nequunt, temporis opportunitatem attende expedire, id ramen in gravioribus rebus Christiane causis & negotiis, & per Romanum pontificem, cum ad eum ipsorum negotiorum explicatio pertinet, maxime convenienti observari ut per opportunitatem ipsam eadem negotia prosperum valeant habere succelsum. Quam enixe nos semper oecumenici & generalis concilii celebrationem concupiverimus, & quo propterea studio & animi sollicitudine huic rei, ac inter Christianos principes paci & concordie incubuerimus, tot labores per nos, praesertim cum ea de causa Nicæam nos consultimus, suscepisti, tot nunci & legati ad eosdem principes propterea a nobis misi, tot super ea re a nobis ad illos date litteræ, toties per nos denique indicatum concilium hujusmodi, totque prelatis & aliis qui ad illud venire tenentur, ut omnino accederent transmissa mandata et exhortationes, reddunt testimonium veritatis. Concilium enim ipsum Mantuæ primo, deinde Vicentie, ad quam propterea tres a latere nostro ex venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium numero legatos misimus, & novissime Tridenti per nostras litteras sub data Roma apud S. Petrum XI. kal. Junii anno incarnationis Dom. MDXLII. In quibus, ne idem repetamus, cur in Mantuana & Vicentina civitatibus praedictis concilium hujusmodi celebrari nulla ratione valuerit, explicavimus, & ad calendas Novembrie, que proxime præterierunt incipienti & prosequendum. & Dominino adjuvante

A a

Apud

Mantua

Vicentia

pe 153

CONCILIO TRIDENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1545.

te, ad ipsius gloriam & laudem, & Christiani totius populi salutem absolvendum, indiximus, annuntiavimus, & convocabimus omnes ex omnibus locis, tam venerabiles fratres nostros patriarchas, archiepiscopos, episcopos, quam dilectos filios abbatibus, & alios quoicumque, quibus jure aut privilegio in conciliis generalibus residendi et sententias dicendi in eis permissa potestas est: requirentes, hortantes, & admonentes, ac eis in vim juramenti nobis & apostolicz sedi præstiti & virtute sancte obedientie, ac sub certis tunc expressis poenis mandantes, ut ipsimet, nisi forte iusto derinentur impedimento, aut per suos procuratores & nuncios huic sacro concilio omnino adesse & interesse deberent. Nec non carissimos in Christo filios nostros Carolum imperatorem semper augustum, & Franciscum Francorum regem Christianissimum, ceterosque reges, dukes, & principes Christianos, ne Dei causam & negotium deserent, sed ipsimet ad sacri hujusmodi concilii celebrationem venirent; & si venire non possent, saltet graves viros legatos, cum auctoritate, qui personam principis sui & prudentia & dignitate possent in concilio reseire, mitterent; curarentque, ut ex suis cujusque regnis & provinciis episcopi & prælati sine tergiversatione & mora ad concilium proficerentur, rogavimus & obsecravimus: sperantes oculenici concilii celebrationem hujusmodi, ad quam pro agri dominici purgatione cepe antea devenire, ut præfertur, frustra conati eramus, eo saltet tempore Dei benignitate ac clementia omnino successuram esse; litterisque nostris prædictis publicatis, cum postquam nuncios nostros speciales pro pace inter dictos principes tractanda destinaveramus, odia & similitates inter eosdem principes augeri, etiam cum ab unoquoque eorum per alterum ab induciis nostro interventu Nicæa inter eos factis, discessum esse prætenderetur, arma tractari & bellum moveri cerneremus, duos summæ auctoritatis viros inter cetera animi ornamenta pacis studiosissimos S. R. E. cardinales a latere legatos ad eosdem Carolum imperatorem, & Franciscum regem misimus, qui ipsi nostro nomine in qua pericula ex eorum discordiis universa respublica Christiana brevi esset ventura exponerent, eoque per viscera Domini nostri Jesu Christi ad pacem inter se mutuo amplectendam & rempublicam Christianam a tot tantisque imminentibus periculis liberandam, quam maxime possent hortarentur; ac appetente jam die pro qua, ut præfertur, concilium indixeramus, cum in eodem proposito & desiderio illud omnino celebrandi persisteremus, dilectos filios nostros Petrum Paulum S. Balbinæ Parisium, & Joannem S. Vitalis Moronum titulorum presbyteros, ac Reginaldum S. Mariæ in Confidem, tunc SS. Nerei & Achillei diaconum Polum nuncuparos, S. R. E. cardinales nostros & dictæ sedis legatos de latere, summe virtutis, doctrinæ & auctoritatis viros ad ipsam civitatem Tridentinam, ut episcopos prælatos & alios ad concilium venientes exciperent, ac ea qua ad concilii

ANNO
CHRISTI
1545.

celebrationem hujusmodi necessaria esse, seu opportuna facerent, destinavimus; nec non quamplures ex eisdem prælatis, linguis ad illos nostris datis litteris, admonuimus, ut frequentes concilio hujusmodi interese vellent.

Demum cum spe pacis per dictos legatos nostros inter eos componenda, ex eis que ab eisdem legatis accepéramus, fere destituerem, ne quod reliquum erat in facultate nostra omittēremus, præsumptum Carolum imperatorem & Franciscum regem, diversis nostris ad eos datis literis hortati sumus, ut pro concilianda inter eos aliqua concordia, nobiscum in aliquo commodo loco, ad quem etati nostræ non parcentes, nos protecturos esse pollicebamur, convenient, utque desiderium nostrum pacis & colloqui, & concilii celebrationis hujusmodi reipublica comprobaremus, e nostra propria sede Bononiæ venimus, ut motis, quod sperabamus, per appropinquationem nostram ipsorum principum animis, concordia statui, celebrationique ipsius concilii securius & frequentius instari, & fluctuanti respublicæ christianæ aliquod salutare remedium afferri posset. Iterumque post adventum nostrum hujusmodi prælatos prædictos per diversas alias nostras literas admonuimus, ut exemplo quamplurimum prælatorum, qui ex Urbe nostra ad locum concilii de mandato nostro se contulerant, ad illud accedere amplius non tardarent.

Cum autem dicti Carolus imperator & Franciscus rex suorum regnum & dominiorum tuitioni intenti, cui se propter ingentia inter ipsos bella vacare oportere asserant, nobiscum convenire recusaverint; ac licet postmodum Petrus Paulus & Johannes, ac Reginaldus cardinales & legati prædicti, pro prædicto concilio ad ipsam civitatem accesserint, ac inibi sex menses & ultra, non sine aliqua dictæ sedis indignatione expectando permanerint, nihilominus præter eos, qui ex alia urbe, ut præfertur, venerant, admodum pauci prælati inibi convenerint, quin immo, sicut provinciarum diversitas afferre, diversimode se excusaverint; & alii bellorum motus, alii itinera non tuta, ac viarum pericula, alii diversa alia impedimenta attulerint, nos propriea prædictos Petrum Paulum & Reginaldum cardinales & legatos, ut ab eis quo in statu res essent, & quid super celebratione concilii sperari posset, intelligeremus, accessivimus. Cumque euindem Carolum imperatorem Germaniam petere, & per Italiam iter facturum esse intelligeremus, nos apud eundem Carolum imperatorem, cum quo in oppido Busseti convenimus, tam per nos ipsos, quam per venerabiles fratres nostros S. R. E. cardinales, qui tunc nobiscum aderant, pro pace hujusmodi omni cura & diligentia, quod etiam cum præfato Francisco rego non minori studio antea, pluribus litteris egeramus, instituimus. Cum vero nihil haftenus proficeremus potuerimus, & a Petro Paulo & Reginaldo cardinalibus & legatis prædictis, ac ex præfati Johannis cardinalis legati, necnon cæterorum prælatorum in dicta civitate Tridentina existentium

ANNO
CHRISTI
1545.

literis, quorum fere singulorum super ea re sententiam exquisivimus, cognoverimus, & nos ipsi clare perspiciamus, vigentibus tot in locis inter eosdem principes bellis, ac immanissimo Turcarum tyranno cum validissimo exercitu Hungariae regnum invadente, ejusque copiosa & munitissima classe jam mare inferum ingressa, cujus conatibus, quantum vires nostra, licet impares, suppetent, resistere, ut tenemur, intendimus, non posse ad praesens, Domino forsan ob peccata nostra sic permittente, nostram super hujusmodi concilio intentionem implere: quin immo eamdem actionem concilii in aliud opportunitus & commodius tempus, quo dignitas & frequentia concilio & reipublice christiana præsentior salus adserri possit differendam esse: sperantes ex Dei bonitate & misericordia post tenebras lucem, & aliquando tandem, quod brevi futurum speramus & optamus, concilium ipsum celebrari posse: volentes interim generali christianorum defensionem a periculis, propter infidelium mare & terras infestantium impetus, imminentibus, quantum in nobis erit, procurare, & aliae urbi sedi nostra ac orbis capiti, omniumque perfugio, quæ nobis ab ea diutius absentibus, ob ipsorum infidelium incursions, non leve periculum subire posset, nostra præsentia, quod necesse est, ceterisque præsidii succurrere, ac conscientis, & commoditatibus prelatorum, qui ad ipsum concilium venire tenentur, ne propter ipsius concilii celebrationis incertitudinem, molestia aut incommodo afficiantur, paterna caritate consulere. Habitata super his cum eisdem fratribus nostris S. R. E. cardinalibus matura deliberatione, de eorum consilio & assensu, celebrationem concilii hujusmodi usque ad aliud opportunitus & commodius tempus per nos declarandum, apostolica auctoritate, tenore præsentium suspendimus, & suspensum esse nuntiamus, ac poenas contra patriarchas, archiepiscopos, episcopos, abbates, & alios in posterioribus litteris indictionis concilii hujusmodi comprehensos inflatis usque ad tempus prædictum, quo concilium ipsum, omnino prosequi intendimus, relaxamus: necnon eosdem Petrum Paulum & Reginaldum cardinales & legatos, ac Johannem, cardinalem & legatum præfatum ab eodem concilio ad nos & sedem prædictam revocamus: ac prælati in eadem civitate existentibus, inde usque ad tempus per nos declarandum prædictum, quo eosdem patriarchas, archiepiscopos, episcopos & abbates, ac alios in litteris posterioris indictionis concilii comprehensos, sub perjurii ac aliis in eisdem litteris contentis poenis concilio prædicto, juxta formam ipsarum litterarum adesse & interesse volumus, recedendi licentiam concedimus: decernentes ex nunc irritum & inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

Nos etiam ut haec nostræ literæ, & in eis contenta quocumque ad noticiam omnium-

quorum interest perveniant, scientque cum: A eti se ad tempus declarandum prædictum, quo concilium hujusmodi prælequi & continuare, ac, dante domino, perficere intendimus, præsto esse debere, & ad id sub poenis prædictis teneri, ne aliquis illorum ignoranter ^{* a. igno.} excusationem prætendere possit: tantiz.

ANNO
CHRISTI
1545.

volumus & mandamus, ut in basilica S. Petri de urbe, cum inibi populi multitudo ad divina audienda convenerit, palam clara voce per curia nostram cursores aut notarios aliquos publicos legantur, lectæque in dictæ basilice necnon cancellarie apostolicæ valvis affigantur, ubi ad lectionem & notitiam cunctorum aliquandiu expositæ pendeant, cumque inde amovebuntur, yearum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Transumis quoque earum quæ manu publici notarii scripta aut subscripta, & sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constituta munira fuerint, ut fides certa & indubitate habeatur, pariter mandamus atque decernimus.

Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrorum suspensionis, nunciacionis, relaxationis, revocationis, concessio- nis, decreti, voluntatis & mandati infringe, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumferit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Bononiae, anno Incarnationis Domini MDXIII. pridie nonas Julii, pontificatus nostri anno IX.

Jo. B. de Bernardis.

Fides publicationis supra scripta bullæ.

A Nno a nativitate Domini MDXIII. in indictione 1. die vero Mercurii, XIX. mensis Septembri, pontificatus in Christo patris & domini nostri, domini Pauli divina providentia papæ III. anno IX. retroscriptæ literæ apostolicæ lectæ, publicate & affixæ fuerunt in basilica principis apostolorum de urbe, cum divina celebrarentur, & populi multitudo ad divina audienda conveniret, & valvis seu portis cancellarie apostolicæ, dimissisque eisdem retroscriptis literis in eisdem locis per multum temporis spatiū affixis, dimissisque copiis earumdem rescriptarum litterarum in eisdem valvis similiter affixis, per nos Johannem Doliatoris & Maturinum Melandi, prælibati SS. domini nostri papæ cursores.

Dominicus Vacquer magister cursorum

Aaz. BUL.

CONCILIO TRIDENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1545.

BULLA REVOCATORIA

Suspensionis, & inductionis concilii in
civitate Tridentina ad Dominicam
Letare MDXLV.

Paulus episcopus servus servorum Dei ad
futuram rei memoriam.

Ibid. pag.
1039.

Letare Jerusalēm, & conventum facite, omnes qui diligitis eam, gaudete cum lētitia, qui in tristitia fuitis, ut sugaris & satiemini ab uberibus consolatiōnis ejus. Licit prophete verbi in hac nostra ingenti cumplataque lētitia, quam de conciliata nuper inter carissimos in Christo filios nostros Carolum imperatorem temp̄r̄ augustum, & Franciscum Gallorum regem Christianissimum pace concordiaque concepiimus, omnes qui diligunt eam frequentes ad concilium convocare, ut secundum prophete promissionem sicutem ab uberibus consolatiōnis ejus. Etsi enim non dubitamus hunc sanctissimā pacis nūcīū omnium animos, qui tem̄publicam Christianam salvam cupiunt, ingenti gaudio exhilarasse, ea tamen res hoc nobis majorem lētitiam attulit, quo magis per tot annos, in hoc negotio componendarum controversiarum inter hos principes laboravimus, & in eo p̄cipuum curam adhibuiimus. Nam cuī jam inde ab initio noītū pontificatus, magno cum animi dolore prospiceremus, quæ mala ex inestinis Christianorum bellis evenirent, & quantus religionis contemtus in dies cresceret, nec contemtus solum, sed tot p̄tēre in ea dissidentes, tot variae opinione & secte per omnes pene provincias Christiani orbis, cum incredibili animarum jactura spargerentur, quāunque communis Christiani nominis hostis Turcarum tyrannus, hac potissimum occasione atrepa, viribus quotidie augeretur, ita ut propagatis finibus suis, magnam jam imperii Christiani partem occuparet, in id semper omni in primis conatu incubuimus atque intenti fuimus, ut pacis consilia inter hos duos potentissimos principes, qui secum reliquā sere orbis Christiani partem trahebant, agitaremus.

Nec vero hac sola pacis trattatione contenti fuimus, sed simul cum videremus discordias in religione subortas, non alio facilius remedio, quam oecumenico concilio posse sedari, & ad sanam concordiam posse perduci, semper quidem concilii celebratiōnem cum pacis negotio conjunximus, neque umquam sane desistimus, cum hortando, tum monendo, principum animos ad hęc conjunctim excitare: quorum in altero i& fauimus assidui & vehementes, ut neque litteris, neque nūciis quos frequenter hac de causa ad utrumque misimus, neque legatis & latere nostro profectis, neque deinceps nobis ipsis pepercimus. In altero vero sic omnes difficultates superare conati sumus, ut cum concilium temel atq̄e iterum Mantuę primum, ac deinde Vicentia indictum haberet, his de causis quas per alias nostras litteras tunc deinceps datas significavimus,

ANNO
CHRISTI
1545.

A non posset; tamen nullo impedimento, nulla ratione abduci nos a proposito nostro in tam sancto opere prosequendo passi sumus: sed semper magna spe insistentes, alio loco invento, ad unum concilii celebrandi finem, per multas difficultates licet contendimus, donec, sicut Altissimo placuit, hic letissimus dies illuxit, quo divino consilio ac beneficio, pace facta, erigi in magnam spem omnes decet, ut reipublicae Christianae res, quæ per bella attrite, divulse, ac omnibus prope modis afflīctæ erant, per concordiam jam carentur & instaurentur. Quare huc statim, hoc nuncio accepto, omnia nostra consilia direximus, partim institutum nostrum in eo sequentes, qui ob hanc p̄cipue causam pacem semper optimus, & quoad potius procuravimus; partim consilium prophetæ, qui cum nos ad inquirendam pacem hortaretur, statim adiunxit. Et prosequere eam. Nec vero nos posse melius vias pacis prosequi, quam per portam concilii nobis certo persuademus.

Itaque cum superiorē anno oecumenicū & universale concilium per nostras litteras, datas Romae XI. cal. Junii anno incarnationis Dominicæ MDXLIII. Tridenti ultimo loco convocassimus, & ad civitatem statuto tempore tř̄s nostros & apostolicę sedis legatos etiam destinassimus, qui episcopos & ceteros pr̄latos ad concilium venientes excepissent, ac reliqua quæ ad ipsius concilii celebrationem necessaria seu opportuna forent, curarent. Cumque hi in ea civitate septem prope menses expectando sere soli permanissent, paucis adinodum comparentibus, propterea quod alii bellorum, alii itinerum pericula, alii alia impedimenta pro eorum excutitione asserrent, inviti tunc nos quidem, sed paterno tamē animo pr̄latorum conscientiis confidentes, & difficultatibus temporum cedentes, necessario inchoationem ipsam concilii distylimus, & in aliud opportunius tempus & commodius per nos declarandum suspendimus. Datis demum ea de re litteris Bononię pridie nonas Julii, anno Incarnationis Dominicæ MDXLIII. non cessantes interim neque precibus ad Deum porregatis, neque iterata missione legatorum nostrorum, paci ipsi, ut semper fecimus, studere.

Postquam autem misericors Deus sua infabilis pietate & clementia nostras & ecclesiæ suæ preces exaudire, & pacis donum nobis gratissimum atque optatissimum largiti dignatus est, quo dono p̄t̄ter cetera sublata incommoda, concilii quoque impedimenta remota sunt, ut divine ejus maiestati pro tali ac tanto beneficio ingentes gratias habuimus & habemus, ita etiam cunctandū non sumus rati, quin ad tollendam concilii suspensionem properaremus: sperantes cum Dei gratia omnes jam qui concilio ipsi interesse debent, prout ad locum destinatum accedentes, & operam pro se quisque daturos, primum ut discordia in rebus religionis, quibus ecclesiæ unitas misere in partes scinditur, penitus tollantur. Deinde ut ea quæ in populo Christiano reformatione indigent, reformatur, & in meliorem formam restituantur. Postremo vero

ANNO CHRISTI 1545. vero ut communi omnium consilio atque auxilio aliqua expeditio decernatur, qua & ea a fidelibus recuperentur, quae ab infidelibus occupata sunt, & tot millia animarum, quae quotidie sub eorum jugo misericorditer pereunt, liberentur & salventur. Quorum trium capitum causa concilium maxime esse necessarium semper duximus.

Igitur cum impedimenta, que concilii celebrationem ante retardare solebant, sublata sunt, & bonam spem habeamus, quod tam ipse serenissimus imperator & Christianissimus rex, quam ceteri Christiani reges & principes vel per se huic sancte celebrationi sunt affuturi, vel saltem graves viros eorum legatos missuri. Habita super his cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus matura deliberatione, de eorum consilio & assenti, suspensionem predictam per nos, ut praesertim, factam, apostolica autoritate, tenore praesentium tollimus & removemus, sublatamque ac remoram esse declaramus. Omnes omnibus ex locis tam venerabiles fratres nostros patriarchas, archiepiscopos & episcopos, quam dilectos filios abbates, & alios quoquecumque, quibus jure ac privilegio in concilio generalibus residendi & sentientia in eis dicendi permissa potest est, requirentes & horstantes & admonentes, ut ad Dominicam IV. in quadragesima proxime futura, quam tamquam diem letitiae ad prosequendum ipsum concilium deputavimus, sub periurii & alii tunc in litteris indictionis expressis poenit personaliter, nisi forte justo decineantur impedimento, de quo fidem facere teneantur, aut eo casu per suos legitimos nuncios & procuratores prosecutioni ipsius celebracionis concilii jam nunc facienda omnino adesse & interesse velint.

Insuper dictum Carolum imperatorem & Franciscum regem, necnon ceteros reges, duces & principes, quorum presentiam hoc pacis tempore orthodoxe fidei & Christianorum saluti utilem fore sperandum est, rogamus & in Domino obsecramus, quatenus ipsi personaliter, quod valde cupimus, aliquin per oratores suos idoneos huic sacro concilio adesse, & usque ad optatum ipsius finem assistere & favere velint, quo tutius & liberius, quae ad tollenda in religione diffidit, & ad reformatos Christiani populi mores, necnon ad suscipiendam sub tantissimo crucis signo contra infideles expeditionem pertincent, Deo bene juvante, in dicto concilio consuli & tractari, ac deinde confici & ad optatum exitum perduci possint. Et ut praemissa omnia ad eorum quorum interest notitiam deducantur, nulliusque de eis ignorantiam juste pretendere possit, aut le legitime excusat, volumus & dicta apostolica autoritate decrevimus, quod E

deant. Et cum inde amovebuntur, earum exempla in eisdem locis remaneant affixa; quodque earum transsumptis manu notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personae in dignitate ecclesiastica constituta muniris, certa & indubitate fides adhibeat, prout praesentibus litteris adhiberetur, si forent exhibita vel ostensa.

Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrae declarationis, requisitionis, admonitionis, rogationis, obsecrationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei auctorario contrarie. Si quis autem hoc attentare presumserit, indignationem omnipotentis Dei, beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDXLIII. tertio decimo calendas Decembri, pontificatus nostri anno XI.

Blo. & Fulgin.

B. Mota.

Fides publicationis supra scriptæ bullæ.

Anno a nativitate Domini MDXLIV. indictione XI. die vero trigesima et ultima Novembris, pontificatus SS. in Christo patris & Domini Pauli divina providentia papæ III anno eius XI. retro scriptæ literæ indictionis, intimationis, annunciationis, convocationis, & obsecrationis concilii generalis, palam publice, alta, clara & intelligibili voce in basilica principis apostolorum de Urbe, dum ibi divina officia celebrantur, & magna populi multitudo congregata esset, de verbo ad verbum per me Johannem Roillard praefati SS. domini nostri papæ cursorum, lectæ, & deinde affixe, & publicata fuerunt & successive eadem die in eccllesia S. Johannis Lateranensis etiam de verbo ad verbum similiter hora vesprorum per me eundem Johannem lectæ, affixe & publicata fuerunt. Et postmodum eadem die affixe & publicata fuerunt in valvis seu portis cancellariæ apostolicaæ, & in acie campi Flora, dimissis in suprascriptis locis per aliquod temporis spacium affixis, & deinde amotis, copiam earumdem litterarum in quolibet loco supradicto attigendo & dimittendo per nos Petrum Gomez & Johannem Roillard prelibati SS. domini nostri papæ cursorum.

Ita est Petrus Gomez cursor.

Ita est Johannes Roillard cursor.

Ita est Theobaldus Tallard magister cursorum.

CONCILIO TRIDENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1545.

BULLA MANDATI APOSTOLICI

In personam reverendissimorum praesidium sacri concilii Tridentini.

Paulus episcopus servus servorum Dei
venerabili fratri Johanni Marie epi-
sc. Prænestino & dilectis filiis Mar-
cello tit. S. Crucis presbytero &
Reginaldo S. Marie in Cosme-
dim diacono S. R. E. cardi-
nalibus S. & A. B.

Ibid. pag. 1044.

Universalis gregis dominici curam nobis
licet insufficientibus superna dispositio-
ne commissam utiliter gerere cupientes fin-
gulis Christianæ reipublicæ occurrentiis,
quibus debitum apostolica servitutis nos ipsi
personaliter præstare non possumus, viros
proponimus virtute, doctrina & auctorita-
te pollentes, quorum operatione ministe-
rium nobis commissum divina assistente
gratia utiliter exequi valeamus. Cum itaque
nos alias sperantes, quod in rebus religio-
nis discordia, quibus ecclesiæ unitas scin-
debat, penitus tollerentur, & oves er-
tantes ad ovile dominicum reducerentur, ac
ea que in populo Christiano reformatione
indigebant, reformarentur in melius, & in
meliorem formam restituerentur. Necnon
communi omnium consilio & auxilio aliqua
expeditio decerneretur, qua & ea fidelibus
recuperarentur, que ab infidelibus occu-
pata erant, & tot millia animarum que
quotidie sub eorum jugo miserabiliter per-
ribant, liberarentur & fervarentur, suspen-
sionem celebrationis sacri oecumenici & uni-
versalis concilii dudum antea per nos in ci-
vitate Tridentina ex causis tunc expressis,
de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E.
cardinalium consilio & assensu indi*fti*, ex
certis aliis etiam tunc expressis causis, us-
que ad illud opportunius & commodius tem-
pus per nos declarandum, simili consilio &

D
assensu factam, accepto nuncio pacis Inter
carissimos in Christo filios nostros Carolum
Romanorum imperatorem semper augustum
& Franciscum Francorum regem Christianissimum
conciliare, pari consilio & assensu
sustulerimus & amoferimus, prout in aliis
nostris inde confessis litteris plenius con-
tinetur. Nosque etate nostra jam valde in-
gravefsgente, & alias multipliciter impedi-
ti, ad dictam civitatem ad præsens perso-
naliter accedere, & ipsi concilio juxta de-
siderium cordis nostri interesse nequimus.
Nolentes tam sanctum celebrationis concilii
hujusmodi initium ex nostra absentia impe-
diri, vos fide ferventes, & doctrina & pro-
bitate conspicuos, ac prudentia & rerum
experiencia insignes, cum plena & libera ac
omnimoda legatorum de latere potestate ac
speciali & expresso mandato, necnon rati-
habitionis & aliis clausulis in similibus ap-
poni solitis, de simili eorumdem fratrum
nostrorum consilio, nostros & apostolicæ se-
dis legatos de latere apostolica auctoritate
tenore præsentium constituiimus & depu-

ANNO
CHRISTI
1545.

mus, vosque ad dictam civitatem Tridenti-
nam pro concilio hujusmodi celebrando tam-
quam pacis angelos destinamus, ac vobis,
aut uno ex vobis legitimo impedimento de-
tentio, vel absente, duobus ex vobis nomi-
ne & auctoritate nostris, ipsi concilio præ-
sidendi, ac in illo pro vestra pietate & sa-
pientia, ea omnia quo in premissis & circa
ea necessaria, & alias quomodolibet oppor-
tuna esse, ac alias ad laudem & honorem
Dei pertinere noveritis, etiamsi magis spe-
ciale mandatum exigant, juxta formam lit-
terarum indictionis nostræ, faciendi &
exercendi plenam, liberam auctoritate præ-
dicta tenore præsentium concedimus pot-
estatem & auctoritatem. Quocirca circum-
spectio vestre per apostolica scripta man-
damus, quatenus injunctum vobis munus hu-
jusmodi ita implere studeatis, ut sperati fru-
ctus inde proveniant, vosque a nobis com-
mendationem, & a Deo bonorum operum
retributore felicitatis æternæ gloriam con-
sequi valeatis. Datum Roma apud S. Pe-
trum anno Incarnat. Dominice MDXLIV.
octavo calendas Martii pontificatus nostri
anno XI.

Blosius & Fulgin.

BULLA POTESTATIS.

Transferendi concilium ex Tridento ad quam-
cumque aliam civitatem, sub dat. Ro-
ma MDXLIV.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ve-
nerabili fratri Johanni Marie Prænesti-
no, & dilectis filiis Marcello tenu-
ti S. Crucis in Jerusalem presby-
tero, ac Reginaldo S. Marie in
Colmedim diacono cardinali-
bus, nostris & apostolicæ
sedis legatis de latere,
S. & A. B.

Regimini universalis ecclesiæ, meritis li-
peret imparibus, disponente domino, 1049.
prudentes, nostri officii partes esse puta-
mus, ut si quid gravis causa reipublicæ
christianæ constituendum sit, id non modo
tempore opportuno, verum etiam loco com-
modo & idoneo perficiatur. Cum itaque
nos super postquam suspensionem celebra-
tionis sacri oecumenici & universalis concilii
alias per nos in civitate Tridentina, ex
causis tunc expressis, de venerabilium fra-
trum nostrorum S. R. E. cardinalium consilio
& assensu indi*fti*, ex certis aliis etiam
tunc expressis causis usque ad aliud oppor-
tunius & commodius tempus per nos de-
clarandum, de simili consilio & assensu factam,
audita pace inter carissimos in Chri-
sto filios nostros Carolum Romanorum im-
peratorem semper augustum, & Franciscum
Francorum regem christianissimum concilia-
ta, pari consilio & assensu sustuleramus &
amoferamus, nequeentes ipsi tunc legitime
impediti ad dictam civitatem personaliter
ac-

CONCILIO TRIDENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1545.

accedere, & eidem concilio interesse, vos nostros & apostolicæ sedis legatos de latere in eodem concilio, de simili consilio constituerimus & deputaverimus, vosque ad eam civitatem tamquam pacis angelos destinaverimus, prout in diversis nostris desuper confessis litteris plenius continetur. Nos nemam sanctum celebrationis concilii hujusmodi opus ex incommode loci, aut alias quovis modo impeditatur, aut plus debito differatur, opportune providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, parique consilio & assensu, vobis insimul ac duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento de tente, seu inde forte absente, quandcumque vobis videbitur, concilium praedictum de eadem civitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem, & opportunior em, seu tutionem civitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi, & mutandi, ac illud in ipsa civitate Tridentina supprimendi & dissolvendi, necnon praelatis & aliis personis concilii hujusmodi, ne in eo ad ulteriora in dicta civitate Tridentina procedant, etiam sub censuris & poenis ecclesiasticis inhibendi, ac idem concilium in alia civitate hujusmodi ad quam illud transferri & mutari contigerit, continuandi, tenendi & celebrandi, & ad illud praelatos & alias personas concilii Tridentini hujusmodi, etiam sub perjurii & aliis in litteris indicationis concilii hujusmodi expressis poenis evocandi: eidemque sic translati & mutato concilio nomine & auctoritate praedicti presidendi, ac in illo procedendi, ceteraque in premissis & circa ea necessaria & opportuna, alias juxta priorum vobis directarum litterarum continentiam & tenorem, faciendo, statuendo, ordinando, & exequendo plenam & liberam apostolica auctoritate, tenore praetentum concedimus potestatem & facultatem, ratum & grarum habituri, quidquid per vos in premissis factum, statutum, ordinatum, executum fuerit, idque facturi, auctore Domino, inviolabiliter observari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ceterisque contradictionibus apostolicis, ceterisque contradictionibus quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit in ourorum. Datum Roma apud S. Petrum, anno Incarnationis MDXCIV. octavo calendas Martii, pontificatus nostri anno XI.

Fab. episcopus Spoletanus.
B. de Motta.

B U L L A.

ANNO
CHRISTI
1545:

Per quam inhibetur praelatis, ne compareant in concilio per procuratorem.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

D Ebet nos a coelesti patrefamilias vinea ^{Ibid. pag.} 1037.

fue excolendæ praefatos, more diligenter villici, qui singula queque in agro suo peragenda, non solum opportunis loco & tempore, verum etiam per ministros ad id idoneos expedire curat, diligenter intendere, ut que in eadem vinea pro tempore facienda occurrent, tum congruis loco & tempore, tum etiam per ministros, ad quos ea spectant, sollicite procurentur. Dudum siquidem sperantes ex celebratione oecumenicæ & generalis concilii fieri posse, ut dissidia in religione christiana tollerentur, & christiani populi mores reformatarentur, ac sub sanctissimo crucis vexillo expeditio contra inuides fusciperetur, sacram oecumenicum et generale concilium in civitate Tridentina incipiendum & prosequendum indiximus, & annuntiavimus, ac omnes omnibus ex lecis tam venerabiles fratres nostros patriarchas, archiepiscopos & episcopos, quam dilectos filios abbates & alios quoscumque, quibus jure aut privilegio in conciliis generalibus residendi, & iacentias in eis dicendi potestas permisla est, requisivimus, hortati suimus, & monimus, eis nihilominus in vi jurisjurandi quod nobis & huic sanctæ sedi praesiterunt, in virtute laude obedientie, & sub poenis jure aut consuetudine in celebrationibus conciliariorum adversus non accedentes ferri & proprie solitis, mandantes ardeque præcipientes, ut ipsi personaliter, nisi forte justo detineantur impedimento, de quo fidem facere tenerentur, aut eo casu per suos procuratores legitimos & nuncios prosecutioni celebrationis concilii hujusmodi omnino adesse & interesse vellent, prout in diversis nostris desuper contextis litteris plenius continetur.

Cum autem, sicut nobis nuper innotuit, licet IV. Dominica quadragesima, quam tamquam diem latititia ad prosequendum concilium hujusmodi deputaveramus, iam diu effluxerit, nihilominus præter nostros & dictæ tedi legatos, & quoddam praelatos, qui ex curia Romana illuc se contulerant, pauci adhuc praelati ad dictam civitatem accelerint; quia immo fide dignorum relatione accepimus, quamplures ex praelatis et aliis in conciliis generalibus vocem habentibus, non reminiuntur, quod ipsi, ubi aliquo legitimo juris impedimento non detineantur, per seiplos et non per procuratores in concilio comparere, et illius prosecutioni interesse debent, proprietas quod mandata ad inibi pro se comparendum alii dederint, ad concilium hujusmodi accedere non curare. Nos attentes gravitatem negotiorum, que in eodem concilio tractanda erunt, praelatorum et aliorum vocem habentium hujusmodi judicium, concilium

ANNO
CHRISTI
1545.

lum et præsentiam exigere; et propterea ne sub prætextu aliquius fortitan minus legitimi impedimenti, aut serie spei eorum admissionis per procuratorem, ipsi ab accedendo ad ipsum concilium retrahantur, et ut absque aliqua corruptela singulorum prælatorum, ac allorum, ut præfertur, vocem habentium, judicia et consilia hujusmodi in eodem concilio libere exquiri et haberi possint, providere volentes; habita desuper cum venerabilibus fratribus nostris sacerdotibus Romanæ ecclesiæ cardinalibus matura deliberatione, de eorum consilio et assensu, eosdem patriarchas, archiepiscopos, episcopos, et abbates, et alios quibus in conciliis generalibus residendi, et in eis sententias dicendi, ut præmititur, permitta est potestas, de novo monemus, et hortamur, ac in domino requirimus, eisque non solum sub perjurii et alii poenis prædictis, verum etiam suspensionis a regimine et administratione ecclesiæ quibus prætunt, et aliarum dignitatum ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, quorum ratione eis locus in concilio & potestas sententias in eo dicendi permititur, per eos attentorum, necnon interditi ingressus ecclesiæ, sententiasque per eos, nisi prætentibus cum effectu patuerint, eo ipso incurwendis, districte præcipiendo mandamus, quatenus mandatis procurationum per eos habentus, ut præfertur, factis, vel in posterum faciendis; quæ omnino revocare, & eorum revocationem procuratoribus per eos constitutis, aut in concilio hujusmodi minime attentis, ipsimet personaliter per se ipsos, & non per procuratorem aut procuratores, nisi forte justo detineantur impedimento; quo casu procuratorem ad se in eodem concilio excusandum, & de eorum impedimento fidem legitimam faciendam: ita tamen, quod eodem impedimento cessante, ipsi personaliter, & non per procuratorem aut procuratores ad hæc omnino teneantur, constituere possint, quanto ciriis poterint, ad eandem civitatem Tridentinam accedere, & prosecutioni celebrationis concilii hujusmodi adesse & interesse velint, nec mandata procurationum pro aliquibus prælatis aut aliis vocem, ut præfertur, habentibus, nisi justo impedimento detineantur; & tunc ad eorum impedimenta dumtaxat deducendum & probandum recipere aut acceptare præsumant. Nos enim omnia & singula mandata per eosdem prælatos & alios, ut præfertur, vocem habentes, ad aliud quam eorum justum impedimentum in concilio hujusmodi allegandum & probandum habentus facta, & in posterum facienda; nulla, irrita, inania, nulliusque roboris vel momenti fore, ac solum per prælatos & alios vocem, ut præfertur, habentes, in dicto concilio præsentes, & E pro ipsis dumtaxat & non aliis, etiam si ab eis mandata cum quacumque etiam plena & libera facultate & potestate habuerint, vocem in dicto concilio habere, siveque in præmissis omnibus & singulis per quoscumque quavis auctoritate fungentes, sublata eis & eorum cuiilibet quavis alteri judicandi & interpretandi auctoritate & facultate, judicari & interpretari debere. Et quicquid

CONCILIO TRIDENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1545.

secus super his, a quolibet quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attenuari, irritum et inane decrevimus, non obstantibus quibusvis concessionibus, indulgentiis, et litteris apostolicis, et quibusvis aliis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis irritantibus et aliis decretis quomodolibet, etiam motu proprio concessis, et etiam iteratis vicibus, approbatis et innovatis, contrarisperque, quibuscumque; aut si patriarchis, archiepiscopis, episcopis, abbatis, et aliis sub præsentibus litteris comprehensis, communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdiu suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

B Ut autem præmissa omnia ad eorum quorum interest notitiam deducantur, nullulque de eis ignorantiam jute prætendere possit, volumus, et apostolica auctoritate decernimus, quod præsentes litteræ per aliquos curia nostræ cursores vel notarios publicos in basilica principis apostolorum de Urbe, et ecclesia Lateranenu, dum ibi multicudo populi ad divina audienda convenerit, palam et clara voce legantur, et lete in eorumdem basilice et ecclesiæ ac cancellarie Apostolice valvis, necnon in acie campi Flora affigantur, ubi ad lectionem et notitiam cunctorum aliquandiu affixæ pendeant, et cum inde amovebuntur, eorum exempla in eisdem locis remanent affixa, quodque eorum transsumis manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constituta munis certa et indubitate fides adhibetur, prout præsentibus litteris adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostense. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostræ monitionis, hortationis, requisitionis, voluntatis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumferit, indignationem omnipotens Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Darum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominice MDXLV. decimo calendas Maii pontificatus nostri anno XI.

Fab. episcopus Spoleianus.

B. Motta.

CONCILIO TRIDENTINUM.

ANNO
CHRISTI

1545.

BULLA INDICIONIS

Supplicationum suorum processionum per universum orbem Christianum pro celebratione sacri oecumenici concilii, cum boratione ad jejunium & communionem & plenaria indulgentia.

Paulus episcopus servus servorum Dei
ad futuram rei memoriam.

ibid. pag.
1055.

Cum prophete vox nostris in auribus jugiter insonet *Clama ne cesses, idque præcipuum munus ex onere nostre injuncto humeris, licet his impari, nobis incumbere agnoscamus, ipsa præsertim temporum calamitatem, ac hæresum undique pullulantum pernicie: in intimis adeo pulsamur præcordiis, ut nobis ipius pro sancta universalis ecclesia, ac dominici gregis nostra cura crediti salute, numquam satis operæ, laboris ac sollicitudinis adhibere posse videamur. Tot igitur ac tantis turbinibus aliquando sedandis nullum æque salutiferum, ac præsentissimum remedium comperiri semper existimavimus, quam sanctissimi oecumenici concilii celebrationem indicere, ad sananda scilicet catholicæ ecclesiæ vulnera, ab impiis infidelibus reprobisque hæreticis eadem inflicta.*

Una igitur hac ratione sanctissimam synodum a nobis Tridenti jam dudum indicatam, hodierna luce aperiri mandavimus, eam fine optato, Spiritu-sancto adjuvante, conclusam ire, & optatam orbi christiano salutem allaturam, denique sperantes. Oecumenicum autem cum sit concilium hoc, decer a cunctis fidelibus humili & contrito corde devotisque precibus celebrari, ut quos adesse coram opus fuerit, ii multorum orationibus adjuti, gratius in rebus catholicæ fidei, dictæque universalis ecclesiæ reformationis ibi peragendis omnipotenti Deo exhibere valeant obsequium.

Quamobrem omnes Christi fideles hujusmodi hortamur, ac in domino requirimus, ut posteaquam haec nostræ litteræ ad eorum manus pervenerint, & per locorum ordinarios publicate fuerint, diligenter peccatorum suorum perscrutacione & examine præviis, se ad eorum confessionem, in hebdomada carundem litterarum publicationem immediate sequenti, de more ecclesiæ subeundam præparent, & illa confiteantur, quartaque ac sexta feria ipsius hebdomadæ, neconon die sabbati jejunent; dominica vero die proxime sequenti, sacratissimi corporis domini nostri Iesu Christi eucharistiam sumant, Deum ex intimo cordis pro Christianorum omnium pace, & pro salutifero & tranquillo ac fructuoso ejusdem sacrosancti oecumenici concilii progressu & prosecutione orantes; ac ut præfatos Christi fideles ad hoc etiam præmis caelestibus invitemus, omnibus & singulis Christi fidelibus ipsis, qui præmissa adimplerent, & processionibus ac supplicationibus quarta & sexta feris ac sabbati die prædictis, eo ordine, qui in alma urbe nostra Romæ observatus extitit publice habent. Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI

1545.

dis, interfuerint, aut qui adversa valetudine seu allo impedimento detenti ac abbatisse, prioriss & monasteriorum quorumcumque moniales, etiam tibi clausura existentes, & eisdem, processionibus interesse nequeunt, si elemosinam juxta eorum devotionem & facultatem alicui pauperi Christi pie fuerint elargient, aut inopes extiterint, dominicam orationem cum salutazione angelica quinques recitaverint, & præmissorum loco pias ad Deum preces devote effuderint, eisdem omnipotentis Dei benignitate ac misericordia, beatorumque ejus apostolorum Petri & Pauli auctoritate fratiti, plenissimam omnium peccatorum suorum veniam & remissionem misericorditer in Dominino concedimus & elarginur.

Et ut hæc omnia ad plurimum notitiam pervenire valeant, simulque Deus ipse misericors a quamplurimi exoretur, omnibus patriarchis, archiepiscopis, episcopis, & aliis eccliarum prælati, ut quamprimum eadem præentes litteræ ad eorum manus pervenerint, eas seu earum transiunctum manu alijcujus prælati seu persone in dignitate ecclastica constitute subscripti, ubique per eorum provincias, ecclesiæ, civitates & dioeceses absque ullo quæstu, cum gratis concessionibus & indulgentiis ibidem contentis gratis publicari faciant, In virtute sancte obedientie præcipiendo mandamus, constitutionibus & ordinationibus apostolicis, et aliis contrariis non obstantibus quibuscumque.

Volumus autem quod hujusmodi processiones et supplicationes unica tantum vice in civitatibus, terris, castris et locis, et in ecclesiis, in quibus præcipua animarum cura iniuncta reperitur, dumtaxat sicut et habeantur, præsentibus postquam in urbe ac provinciis, ecclesiis, civitatibus et dioecesis predicitis publicate fuerint, ac quarta et sexta feria et dies sabbati hujusmodi præterierint minime valituris. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis dominice MDXLV. idus Decembri pontificatus nostri anno XII.

L. de Torres.
B. Motte.

APERITIO CONCILII TRIDENTINI

MDXLV. XIII. Decembri.

Breve aperitionis concilii.

E P aulus papa III. venerabilis frater, et dilecte fili. salutem et apostolicam bene-
ditionem. Ibid. pag. 1057.

Anno superiore secuta Dei munere pace inter serenissimum Cæarem et regem christianissimum, nos sperantes concilium universale celebrari posse, ejusdem concilii suspensionem sustulimus, illudque in dominica Letare proxime præterita inchoandum esse decrevimus. Cum autem ob subsecutas postea iustissimas illas quidem et ipsamet religionem concorrentes rationes et causas, ip-

B b law

ANNO
CHRISTI
1545.

iam celebrationem in hanc usque diem distulerimus, et insuper ipsius causis cessantibus, ipsum concilium in dominica Gaudere, tertia presentis adventus, aperiendum, inchoandum, et proloquendam esse, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium conilio, decrevimus, id vobis per presentes nostras significare voluimus vobis, injungentes, ut ad aperitionem, et inchoationem prosecutionemque dicti concilii, in dicta tertia dominica presentis adventus, juxta formam litterarum nostrae indictionis, facultates vobis desuper a nobis concessas, in Dei omnipotens nomine procedentis; premisis decretis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contraria non obstantibus quibuscumque. Datum Romae apud sanctum Petrum sub anno millesimo pteatoris die IV. Decembri MDXLV.

Baldus, & Fulgus.

a tergo

Venerabili fratri Johanni Marie episcopo Prenestino, & dilectis filiis Marcello cito S. Crucis presbytero, & Reginaldo S. Mariae in Coimedin diacono S. R. E. cardinalibus, nostris & apostolicis sedis legatis.

B U L L A

Per quam prolati qui presentes sunt in concilio eximuntur a solutione decimarum & subdiorum & conceditur eis facultas percipiendi fructus in absentia.

Paulus papa III. ad futuram rei meino- riam.

Ibid. pag.
1020.

Crounpecta Romani pontificis providentia singulorum merita & obsequiis debita mea ratione considerans, illos prout aquum est, specialibus favoribus & gratiis obsequitur, quos universalis ecclesia obliquis iugiter intentos pro ea labore, & dispersis impensis subire cognoscit. Hinc est quod nos tam ad labores quam ad impensis graves, quas venerabiles fratres patriarchae, archiepiscopi, ac episcopi, necnon dilecti filii abbates, & ceteri, quibus iure vel privilegio in concilii generalibus residiendi, & in eis sententiis accendi permissa est potestas, sacro oecumenico & generali concilio per nos dudum in civitate Tridentina indato, & quod ad presenti celebratur, interessentes, pro prosecutione ejusdem concilii, sustinere coguntur, debitum respectum habentes, & animo revolventes, eos inibi residendo universalis ecclesiae referire, & cum causa reipublicæ Christianæ abint, in ecclesiis in quibus praesunt, aut in quibus beneficiari existunt, presentes & residentes merito reputari debere, motu proprio, non ad eorumdem patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum ac abbatum & ceterorum predicatorum vel aliorum pro ei vobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, &

ANNO
CHRISTI
1545.

ex certa scientia, omnibus & singulis patribus, archiepiscopis ac episcopis, necnon abbatibus & aliis sententiis dicendi, ut praeferrur, potestate habentibus, & in posterum habituris, qui in dicto concilio ad præses resident, & ad illud in posterum accedent, quod quandiu concilium prædictum duraverit, & ipsi illi interfuerint, occasione patriarchalium seu archiepiscopalium vel episcopalium ecclesiarum ac monasteriorum, quibus ad praesens præfunt aut in posterum preerunt, aut aliorum beneficiorum ecclesiasticorum cum cura & sine cura secularium, & quocumvis ordinum regularium, que etiam ex quibusvis concessionibus & dispensationibus apostolicis in titulum et commendam alias quoniam libet obtinent, et in posterum obtinebunt, quocumque, quotcumque et qualiacumque sint, que omnia pro expressis habent volumus, ad solutionem quocumque subdiorum seu decimarum, per nos et sedem apostolicam ex quavis quantumvis urgenti causa, hactenus impositarum et in posterum imponeandorum minime tenentur, nec ad id ab eorumdem subdiorum seu decimarum collectoribus seu subcollectoribus, aut aliis exactoribus vel quibusvis aliis personis quavis auctoritate fungentibus cogi possint; quodque in eodem concilio, quamdiu duraverit, residendo, pro presentibus et residentibus ac divinis interessentibus in ecclesiis, monasteriis et beneficiis supradictis habentur, ac etiam a die arrepti per eos ad dictum concilium itineris, quoisque ad ecclesiis, monasteriis et beneficiis sua hujusmodi di commode redire potuerint, omnes et ingerulos suos fructus, redditus et proventus ac distributiones quotidiana ecclesiarum, et monasteriorum ac aliorum beneficiorum suorum, que in quinquis ecclesiis sine lecis obrinent, et in posterum obtinebunt; etiam canonici et praebenda, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus, etiam metropolitanis et collegiatis, et dignitates que in cathedralibus etiam metropolitanis post pontificales maiores, seu in collegiatis ecclesiis hujusmodi principales fuerint, et ad dignitates, personatus, administrationes, et officia hujusmodi consueverint per electionem assumi, et que cura iniminet animarum cum ea integritate, cum qua illos perciperent, si in eisdem ecclesiis, monasteriis seu locis personarum residerent, et divinis interessent, percipere libere et licite valeant, apostolica auctoritate, tenore presentium de speciali gratia indulgemus.

Mandantes universis et singulis personis in dignitate ecclesiastica constitutis, necnon canonicis metropolitanarum et aliarum cathedralium ecclesiarum, quatenus ipsi vel uno aut unus eorum per se vel per alium seu alios faciant, auctoritate nostra, fructus, redditus, et proventus, ac distributiones hujusmodi eisdem patriarchis, archiepiscopis, episcopis, necnon et aliis sententiis dicendi potestate habentibus et habituris, in eodem concilio pro tempore residentibus, quamdiu concilio hujusmodi interfuerint, vel procuratoribus suis eorum nomi-

ANNO
CHRISTI
1545.

nibus, iuxta induit hujusmodi tenorem in-
fegre ministrari. Non permettent eos per
locorum ordinarios et dilectos filios capitu-
la ecclesiarum predicatorum aut quovis alias
quomodolibet moleburi, contradicentes per
centurias ecclesiasticas, et alia opportuna
juris remedia, appellatione postposita com-
peteendo.

Non obstantibus si in eisdem ecclesiis sive
locis primam non fecerint residentiam per-
sonalem consuetam, ac quibusvis apostoli-
cis necnon in provincialibus et synodalibus
conciliis editis generalibus et specialibus
constitutionibus et ordinationibus ac prædi-
catorum et aliarum ecclesiarum, in quibus
beneficia hujusmodi fuerint, necnon eorum
dem monasteriorum iuramento, confirma-
tione apostolica vel quavis firmitate alia ro-
boratis statutis et consuetudinibus, etiam si
de illis servandis, et non imperrandis litteris
apostolicis contra ea et litteris ipsis etiam
ab alio seu alii imprecatis, aut alias quo-
vis modo concessis, non utendo, patriar-
chæ, archiepiscopi et episcopi ac abbates,
et alii prefati per se vel procuratores suos
præstiterint forsitan haec tenus vel eos in po-
sterum præstare contigerit juramentum. Aut
si eisdem locorum ordinariis et capitulis a-
dicta sit sede indulsum, vel in posterum in-
dulgeri contingat, quod canonicos, recto-
res et personas ecclesiarum, civitatum et
dioeceseon eorumdem, etiam in dignitatibus
personalibus, administrationibus vel
officiis constitutos, per subtractionem pro-
ventuum beneficiorum suorum ecclesiastico-
rum, aut alias compellere valeant ad resi-
dendum personaliter, seu quod canonicis,
rectoribus et personis ecclesiarum suarum ci-
vitatum et dioeceseon, etiam in dignitatibus
personalibus, administrationibus vel officiis
constitutis, et in illis non residentibus, aut
qui in eis permanent non fecerint residentiam
personalem consuetam, fructus, redditus,
proventus et distributiones quotidianas be-
neficiorum ecclesiasticorum in absentia sua
ministrare minime teneantur, et ad id com-
pelli, aut quod interdici, suspendi, vel ex
communicari non possint per litteras apo-
stolicas non facientes plenam et expressam
de verbo ad verbum de induito hujusmodi
mentionem, et qualibet alia dicta sedis in-
dulgentia generali, vel speciali, cuiuscumque
tenoris existat, per quam presentibus
non expressam vel totaliter non insertam ef-
fectus hujusmodi gratia impediti valeat quo-
modolibet vel differti, et de qua ejusque-
toto tenore habenda sit in nostris litteris
mentio specialis.

Proviso quod ecclesiaz et monasteria ac
alia beneficia hujusmodi debitibus propterea
non fraudentur obsequis, et animarum cu-
ra in eis quibus illa imminet nullatenus
negligatur, sed per bonos et sufficiens vi-
carios, quibus de beneficiorum eorumdem
proventibus necessaria congrue ministrantur,
diligenter exerceantur, deserviantur inibi lau-
dabiliter in divinis. Et quia difficile foret
presentes litteras ad singula in quibus de eis
fides forian facienda fuerit loca deferriri, vo-
luiimus eadem auctoritate decernimus,
quod ipsorum transiuntis manu alicujus no-

ANNO
CHRISTI
1545.

tarii publici subscriptis, et si illo alicuius
curiae ecclesiastice, vel persone in dignita-
te ecclesiastica contineat, punient ea pro
sua fides in judicio et alibi, ubi opus fuerit,
adhibetur, que adhiberetur presentibus,
si forent exhibita vel ostensa. Datum Ro-
me apud sanctum Petrum, sub annulo piscal-
toris die 1. Iunij anno MDXLVI. pontificatus
hosti anno XI.

Blosius & Fulgin.

BULLA INDULGENTIA
pro pace publica & extirpatione heresum.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad
futuram rei memoriam.

Domi omnipotenti spiritu, cuius omnia
& providentia ecclesia sue semper au-
dit, nos pro pastorali officio nostro hortan-
& admonem non desinimus, ut ex ipsa ecclæ-
sia pestiferas, que in ea increbuerunt here-
ses auferre studeamus; ac nos quidem jam
inde a nostri pontificatus initio hanc in ani-
mo nostro curam initiam. & iniçiam habui-
mus, ut vincam dominini purgaremus, &
dileminata ab hereticis in Germania impio-
rum dogmatum zizania evelleremus. Inge-
nuimus enim semper, & ex intimo corde
doluimus, cernentes tantum piarum anima-
rum numerum, quas Christus dominus no-
strus pretiosissimo suo sanguine redemit, pro-
pter pestiferas iniuriorum doctrinas, ex
sancte matris ecclesie sinu & obedientia ab-
stractum fuisse. Sed non solum errantes fi-
lios in viam revocare semper optavimus,
verum ipsorum quoque hereticorum mentes,
si qua ratione possemus, sanare tentavimus.

Et primo quidem quod nostra naturæ hu-
manitas postulabat fecimus, ut lenibus eos
medicamentis ad sanitatem reducere cona-
remur. In quo eram Deum dominum no-
strum imitari voluimus, qui longanimitate
& misericordia peccatores diu ut convertantur ex-
pectat. Sed cum lenes nihil medicinae pro-
ficerent, omniesque conatus nostri inane es-
serent atque irriti, ad concilium generale de-
scendimus, cuius auctoritatem illis gravissi-
mam fore sperabamus, ipiumque concilium
in urbe Tridentina, que in ipsis Germanicæ
nationis iure ac ditione est, ad accedendum
commoda, ad commorandum libera congrega-
vimus. Sed ita profecto res se habet, ut
qui non errore humano, sed diabolica perti-
nacia a recto salutis curriculo deflexerunt,
que ad eorum animos astringendos valere de-
berent, valeant potius ad indurandos, nihil
enim prorsus nec concilii generalis movit
auctoritas, nec variis ex locis episcoporum
conventus, nec ch. istianorum regum &
populorum veneratio, quam hujusmodi semper
ecumenicis conventibus tribuerunt, itaque
aperto iam multis mensibus concilio, cele-
bratisque aliquot sessionibus eorum nemo
illuc accedere voluit, tandemque ipsam
Tridentinam synodon in spiritu sancto legi-
time congregatam, usque eo contemnunt ac
despiciunt, ut non decretis ejus statueros se,
non definitionibus fidem habueros, non au-
toritati cessuros esse palam profiteantur at-
que denuntient; sed in primitiva sua pertin-
entia.

**ANNO CHRISTI
1545.**

cia & impietate permanentes, sicut ipsi subversi sunt: ita, alios subverttere, & ut nihil concilii auctoritate moveantur persuadere, nituntur.

Hanc eorum tam diutinam pravitatem si diutius in ecclesia manere, & ad aliorum perniciem impunitate ipsa augeri & corroborari paterentur, non videmus profectio quomodo gravissimam Dei iram & judicium possemus effugere, nec quam rationem tot animalium, quot ab ipsis ad exitum & interitum ducuntur, in illo die supremaque judicio reposcenti a nobis Domino reddere. Itaque cum de eorum correctione omnino desperavimus, vidi semisque illos plane sancte Dei ecclesie hostes esse, bellumque prius omnibus indixisse nefarium, quantis ue possunt conatus eniti & contendere, ut in eamdem, in quam ipsi ceciderunt foveam impietatis reliquos omnes detrahant, divini Spiritus inspiratione accidit, ut charissimus in Christo filius nostrarum Carolus Romanorum imperator semper augustus, fortissimus & religiosissimus princeps in eodem & Dei hostes, & rebellis ius, arma sibi capienda esse statuerit: cuius quidem prius laudabilis que conatus, & excellens in rem christianam studium omnibus nostris & sancte Romanae ecclesie facultatibus pro pitorum salute, pro religionis defensione, pro Dei honore, denique pro pace & tranquillitate publica sumur adjuturi, sed cum omne donum optimum superne ad nos descendat a patre lumine, parque sancta & salutaris, quam ecclesie catholice restituere cupimus & paramus, e Dei manu ad nos ventura sit, sacris etiam litteris moniti, patres nostros jejuniis sepe & lacrymis, & orationibus, fine integra & sincero affectu effusi, iram divini numinis placuisse, extintisque diffensionibus concordiam & sedatis bellis vieteriam & pacem impetravisse.

Idecco Christi nideles omnes utriusque sexus hortamus in Domino, & paternae admonemus in quibuscumque provinciis, regnis & oppidis, locisque sunt, ut ad eundem Dominum nostrum huius cordे converti, posteaquam praesentium nostrarum literarum tenor & sententia eorum, qui ordinarii loquuntur, opera, ut ad eorum auxiles & notitiam venerit, huic sancte expeditioni, suis ad Deum orationibus, piske eigi pauperes eleemosynis suffragentur, quartaque & sexta feria, & sabbato proxime sequentibus jejunent, nisi aliquo justo impedimento id agere prohibeantur. Interim pura cordis contritione & oris confessione conscientias suas diligenter emundent; & ut Deum sibi magis propitium reddant, die dominica quo sabbatum quo jejunaverunt proxime sequitur, salutari Christi Domini nostri corpore reficiantur, Deum omni animi studio suppliciter orantes, ut tandem populi sui quem unigeniti filii sui languine redemit, misericordia commotus, praesentibus eum calamitatibus liberare dignetur, pacemque illi & concordiam sublati diffusionibus donare: quo omnes ejus fideles impius extirpati heresis, sublatique dissidentes, & infidelium christianæ religionis horum metu vacui ac soluti, divine ejus ma-

**ANNO
CHRISTI
1545.**

jeitatem & pium famulatum exhibeant; atque ut tranquilliore animo & majore fiducia caelesti eucharistie panem vescantur, neque ullius gravitate peccati, & absolutionis difficultate cum sumere prohibeantur; utque eorum oratio quo puriore a corde manaverit, hoc sit Deo acceptior, & ad misericordiam christiano nomini imperrandam efficaciori nostra, quam a Deo obtinemus, auctoritate, omnibus & singulis Christi fidelibus, qui haec quæ praecipimus egrent, concedimus, ut presbyteros seculares & cuiuscumque ordinis regulares possint eligere, quibus peccata sua confiteantur; quorum confessionibus diligenter auditis, illi unumquemque eorum a quibusvis delictis & peccatis, quanvis gravibus etiam sedi apostolica reservatis, praeterquam iis quæ in bulla in die coenæ Domini legi solita continentur, & ab omnibus censuris, in quas propter illa peccata incident, salutari prodelictis admissis satisfactione injuncta, possint absolvere, dummodo & admisitorum eos peccatorum ex animo penitent, & in posterum recte, & ut christianos homines decet, vivere statuant, eaque quæ sacerdotes illi pro peccatorum satisfactione mandaverint exequantur; atque etiam eadem auctoritate apostolica ius & facultatem damus & concedimus predictis sacerdotibus, vota omnia ab ipsis Christi fidelibus suscepta in alia quævis pietatis opera consumutandi, exceptis dumtaxat castitatis & religionis votis.

Præterea ut Christi fideles præmis caelibibus invitemus, omnibus & singulis, qui haec omnia rite fecerint, processionemque indicandam, animq ad Deum & cogitatione conversa ei pro heresum extirpatione & pace publica supplicantes, fuerint prosecuti; aut si qui eorum morbo aut alio quopiam justo impedimento id facere prohibeantur, piam eleemosynam alicui pauperi homini pro Christi amore quantum ipsis videbitur elargiti fuerint, aut si ipsi egent aut pauperes sint, quoque orationem dominicam & salutationem angelicam pacis a Deo & concordie impetrande, & tollendarum ex ecclesia hereticum causa, pia mente dixerint, nos omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum suorum auctoritate confisi, plenissimam in domino peccatorum omnium veniam & indulgentiam damus arque largimur. Præcipientes insuper omnibus presbyteris tam cathedralium & collegiarum ecclesiarum secularibus, quam altiarum quartumcumque etiam claustralium regularibus, simulque omnibus cuiusvis ordinis monialibus, ut durante hoc adversus impios & pertinaces hereticos bello, donec fuerit divino auxilio feliciter confitum, secunda, quarta & sexta feria post nullarum solemnia litanias pie canant, una cum orationibus ad hanc rem accommodatis.

Atque ut haec omnia quo pluribus Christi fidelibus nota fuerint, hoc inveniantur plures qui Deo pro publica pace & extirpatione heresum supplicant, in virtute sanctæ obedientiae præcipimus & mandamus omnibus & singulis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, & aliis ecclesiarum prelatis, ut cum primum presentes aut illarum tran-

ANNO
CHRISTI
1545.

transfumtum manu alicuius prælati aut personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ subscriptum, ad eorum manus pervenerit, eas statim omni in loco per suas ipsorum provincias, dioeceses, ecclesias, castra & terras sine aliqua fraude aut furo; cum iis gratiis, concessionibus, facultatibus & indulgentiis gratuitis, publicare faciant, non obstantibus quibuscumque constitutionibus & ordinationibus apostolicis, & aliis quibuscumque in contrarium, ea declaratione premissa, quod postquam præsentes in regnis, dominis, provinciis, civitatibus, castis, dioecesis, terris, locisque supradictis publicatoe fuerint, aut ad supra dictorum Christi fidelium aures pervenerint, die que predicti quartæ & sextæ feriarum ac fabbati, ac dominice fuerint elapsi, ulterius non sint valitare. Datum Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ M. DXLVI. idus Julij, pontificatus nostri anno XII.

Vita de curia. Jo. de Fortibus, Franc. Aragonia. B. Motta, Sextus vice episcopalis.

PISTOLA PAULI III.

Ad Patres Concilii Bononiae coacti.

Consulit illos utrum transferendum sit
Concilium Tridentum instantibus
Germanis.

Venerabilis fratri nostro Joanni Mariæ Episcopo Prenestino nuncupato,
& apostolicæ sedis Legato de
Latero.

Apud
Raynald.
ad an.
1547. nu-
mci. 91.

Venerabilis frater salutem, & apostoli licam benedictionem. Missus ad nos his proxiniis diebus a Serenissimo Cesare dilectus filius noster Christophorus tituli Sancti Cesarii presbyter cardinalis Tridentinus ipsius Cesarii nomine nobis retulit, maiestatem suam magno studio, & diligentia procurasse, ut universa natione Germanica Concilio jam indicho, & incœpto Tridento celebrando se submitteret, prout se submiserat, addidicte se habere in mandatis ab ipso Cesare, ut tunc majestatis, ac serenissimi ejus fratris Romanorum Regis, & statuum facie Imperii nomine a nobis petret, ut pro reuione dictæ nationis ad gremium ecclæ ipsum concilium Tridentum reduci faceremus. Et deinde dilectus filius Didacus Mendoza ipsius Cesarii orator in nostro consistorio (interessibus de nostra voluntate, cum ipsi id cuperent, ceteris oratoribus Principum & Rerum publicarum, qui apud nos sunt) idem dixit & petuit, & ne mora interponeretur, initanter postulavit. Nos vero te cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus communicata de ipsorum consilio, & voto pro communis pacis conservatione, & pro evitandis, & ut tam illud, per quod Concilium Bononiam translatum est, quam cetera istius sacrosanctæ synodi decreta illæsa, conservarentur, ante omnia in re tam ardua, more majorum nostrorum ipsius sanctæ Synodi fratres

A nustros episcopos & prælatos, qui ex omnibus fere nationibus isthic sunt consulendos esse decrevimus. Quamobrem de salute dictæ nationis solliciti, & ne mora ad respondendum ipsi Cesari interponatur, volumus, ut hæc omnia ejusdem sacroianæ synodi patribus explicet, ac sancti Spiritus nomine, quo illa regitur, Invocato, universale bonum reipublicæ Christianæ & sanctæ Fidei catholice, ac dictæ nationis reunionem, præ oculis habentes, omnes ea matutinæ examinetis, & perpendatis, & quid ipsi Cesari, a nobis super hoc responderi posse putatis, ad nos scriberet non differas. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo pectoris die XVI. Decemb. MDXLVII pontificatus nostri anno XLIII.

ANNO
CHRISTI
1545.

R U C L A

Qua retardari juber pontifex concilii progressum, & ad sc̄ missi concilii deputatos mandat.

Venerabili fratri Joanni Mariæ episcopo Prenestino, et dilecto filio Marcello ut.
S. Crucis in Hierusalem presbytero
S. R. E. cardinalibus nostris,
et apostolicæ sedis de latere Legatis.

Venerabilis frater, et dilecte fili Nister, salutem, et apostolicam benedictionem. Quam semper fuerit flagrans, et ardens desiderium nostrum, ut oecumenicum concilium pro remedio heresum, et reformatione morum, ac ceteris Christianitatis necessitatibus per nos non solum indicaretur, sed inditum aperiretur, continuaretur, fineque debito concluderetur, notum Deo est, non ignotum hominibus, vobis vero notandum, qui in ipso concilio legati nostri, eique nostro nomine præsidentes, id nostrum desiderium cura, diligentia, et pietate velitra, illorumque venerabilium patrum voluntatum in eo commorantium, hactenus indecipienter executi esses, ita ut rem ad propinquum pene finem domino auctore perduxeritis: sed accedit, ut dum nos nostri officii, universalisque beneficii, er vestri pii laboris fructum atque exitum janjam affore speravemus, hic noiter, velterque in sancto pietatis studio cursus, sicut alias ex beatis, et discordis christianorum principum, ita nunc ex causa, quam vobis putamus non ignotam, aliquantisper necessario retardandus fuerit. Cogimus enim querelas coram nobis propontas audire, ne iuris administracionem super illis denegare velle videamur, quod sane neque nostra, neque hujus sancte fides confucitudinis unquam fuit. Proinde et si voluissemus ea, que restabant, per nos agenda in ipso concilio quanto citius expediti, ne celebratio, neque expeditio ejus tandem contra nostram voluntatem dilata, diutius deferretur, boni tamen consulendum, et equanimiter ferendum nobis est, si ad modicum tempus a prosequitione rerum in ipso concilio tractandarum supersedeatur, et interim præcognita ipsius rei veritate ad ipsam prosequitionem concilii postea recuratur.

Apud
Raynald.
ad an.
1548. a.
92.

ANNO
CIRISTI
1545.

tatur tago ardentes, quanto id ipsum ad nostrum utrumque officium, atque ad bonum publicum, cui omnes audere debemus, pertinebit.

Nuper siquidem pro parte charissimi in Christo filii nostri Caroli Romanorum imperatoris semper Augusti per dilectum filium Jacobum, seu Didacum de Meadowza apud nos oratorem procuratoremque ad id specialiter constitutum coram nobis, et venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus in Consistorio nostro secreto fuit contra vos, et prelatos vobisem Bononie congregatos exhibita ac propulsa querela, per quam idem Jacobus procurator nomine ejusdem Cesaris conquerebatur.

NOMINA PATRUM

Qui Bononiensis concilii inchoatione interfuerant.

Collectoris praemissio.

Patrum qui concilio Bononie inchoando interfuerunt nomina quidem haud omitit Labbeus; sed ejus recensio adeo manca est & imperfecta, ut opera pretium duxerit accuratiorem illum catalogum reproducre, quem ex Barberino codice vulgavit Rynaldi continuator ad annum 1549. 22.

Sacri concilii praesidentes, & Legati.

Reverendissimus, & Illustrissimus dominus

Maria episcopus Praenestinus de Monte.

Reverendissimus, & illustris. dominus

Marcellus Cervinus tit. sancte Crucis in Hierusalem, presbyter, S. R. E. card. sacri concilii praesidentes, & apostolici legati de latere.

Oratores Henrici regis Christianissimi.

Illustrissimus D. Claudio Durse, praefectus provinciae, de Forez, Gallus.

Illustris. D. Michael ab Hospitali, con-siliarius Parisiensis, Gallus.

Archiepiscopi.

R. D. Andreas Cornelius, archiepiscopus Spalatrensis, Venetus.

R. D. Antonius Pilholi, archiepiscopus Auenensis.

R. D. Ludovicus Cheregattus, archiepiscopus Antibarenensis ordinis Minorum de Observantia, Vicentinus.

R. D. Jacobus Coccus, archiepiscopus Corcyrensis, Venetus.

R. D. Michael Saracenus, archiepiscop. Materanus, & Acheruntius, Neapolitanus.

R. D. Lecavela, archiepiscopus Naxien. ordinis Prædicatorum, Græcus.

R. D. Olaus archiepiscopus Uspalensis, Gotchus.

R. D. Robertus Vauchop. Venantius, archiepiscopus Armacages, Scotus

Episcopi.

A R. D. Christophorus de Spiritibus episcopus Cesenaensis Viterbiensis.

R. D. Philos Roverella, episcopus Asculanus, Ferrarensis.

R. D. Jacobus Ponzetta, episcopus Malphetensis.

R. D. Thomas Campegius episcopus Feltrensis, Bononien.

R. D. Benedictus de Nobilibus, episcop. Acensis ordinis Prædicatorum, Lucentis.

R. D. Quintius de Rusticis, episcop. Milensis, Romanus.

R. D. Robertus Senatis, episcopus Ambrienc. Gallus.

R. D. Joannes ab Angusto, episcop. Noviomagen. Gallus.

R. D. Cathelanus Trivultius, episcopus Placentinus, Mediolanensis.

R. D. Ferdinandus Pandolphinus, episcopus Trojanus, Florentinus.

R. D. Alexander Campegius, episcop. Bononien.

R. D. Antonius de Humeis, episcop. Isernen. Florentinus.

R. D. Leo Urlinus, episcopus Forolivien. Romanus.

R. D. Fucherus, episcopus Torcellan. Venerus.

R. D. Lucius Staphileus, episcopus Sibennic. Illyricus.

C R. D. Marcus Antonius episcopus Grossetan. Bononien.

R. D. Dignylius Græcus, episcopus Miliopotamensis & Chironensis, ordinis Minorum de Observantia, Græcus.

R. D. Braccius Martellus, episcopus Fejulanus, Florentinus.

R. D. Lelius Baruffus de Piis, episcopus Sardinaten. Britonorien.

R. D. Philibertus Babu, episcopus Angolismensis, Gallus.

R. D. Joannes Baptista Campegius, episcopus Majoricen., Bononien.

R. D. Thadæus de Pepulis, episcopus Catinen., Bononien.

D R. D. Petrus Vorstius episcopus Aquensis auditor Romanæ Curæ, Flander.

D. Augustin. Zanettus, episcop. Sebalsten. Bononien.

R. D. Hellseus Theodinus, episcopus Soranus, Arpinas.

R. D. Jacobus Cortesius a Prato, episcopus Vationensis, Romanus.

R. D. Franciscus Boerus, episcopus Maelcovenensis, Gallus.

R. D. Georgius Cornelius, episcopus Tarvianus, Venetus.

E R. D. Baldassar Lymphus, episcopus Portu-en. in Portugallia ordinis Carmelitarum, Portugallienus.

R. D. Bernardus Bonioannes, episcopus Cametenen. Romanus.

R. D. Angelus Patchalis episcopus Motulanus ordinis Prædicatorum, Dalmata.

R. D. Joannes Campegius, episcop. Parthenus, Bononien.

R. D. Ludovicus Simoneta, episcopus Pisauren. Mediolanen.

R. D. Augustinus Stenches, episcop. Chiffamenti Bibliothecarius apostolicus, Eugubinus.

ANNO
CHRISTI
1545.

**ANNO
CHAPOTI
1545**

- R. D. Tiberius de Mutis, episcopus Je-
racen. Romanus.
R. D. Georgius Andreacius, episcop. Re-
giensis, Mantuanus.
R. D. Aloysius Lipomanus episcopus Mo-
tonensis coadjutor Veronen. Venetus.
R. D. Jolicius, episcop. S. Pauli, Gallus.
R. D. Philippus Archintus, episcopus Sa-
lutiarum vicarius SS. D. N. pape in iurbe;
Mediolanen.
R. D. Vincentius de Durantibus episco-
pus Thermularum. Brixien.
R. D. Jo. Petrus Ferretus, episcopus My-
lonensis, Ravennatensis.
R. D. de la Guiche, episcopus Mirapi-
scensis, Gallus.
R. D. Egidius Folietta, episcopus Ca-
prulanus, Cingulanus.
R. D. Ricardus Patus episcopus Vigor-
nien. Anglicus.
R. D. Petrus Ghinuccius episcopus Ca-
vallicen. Senensis.
R. D. Cornelius de Massis, episcopus Bi-
tuntinus ordinis Minorum Conventualium,
Placentinus.
R. D. Marcus Maliperius, episcopus Cor-
sulanus, Venetus.
R. D. Jacobus Jacobellus, episcopus Bel-
castren. commissarius generalis apostolicus
sacri concilii, Romanus.
R. D. Alvarus de la Quadra, episcopus
Venusinus, Hispanus.
R. D. Thomas Casellus, episcopus Brit-
tonien. ordinis Prædicatorum, Rossanen.
R. D. Galeatus Floreimontanus, episco-
pus Aquinaren, Suelanus.
R. D. Philippus Bonus, episcopus Fama-
gusten. Venetus.
R. D. Jo. Baptista Cicada, episcopus Al-
bingen. auditor camere apostolice, Ge-
nuenus.
R. D. Stella, episcopus Lavellensis ord.
Prædicatorum, Venetus.
R. D. Franciscus de Mauni, episcop. Brio-
censis, Gallus.
R. D. Puccius, episcopus Veneten. Flo-
rentinus.
R. D. Berengarius Bombau, episc. Cal-
vensis, Hispanus.
R. D. Franciscus Gallianus, episcopus Pi-
storianus, Florentinus.
R. D. Petrus Dival, episcopus Sagien-
sis, Gallus.
R. D. Gregorius Castagnola, episcopus
Mylenensis ordinis Prædicatorum, Græcus.
R. D. Roccabella, episcopus Maceraten-
sis, Recanatenis.
R. D. Jacobus Barba, episcopus Apruti-
nus ordinis Heremitarum sacrae aposto-
licus, Neapolitanus.
R. D. Camillus Mentuatus episcopus Sa-
trianensis, Placentinus.
R. D. Jacobus Spiphame episcopus Ni-
vernien. Gallus.
R. D. Sebastianus Pighinu, episcopus Aliphanus, auditor curie Romane, Re-
giensis.
R. D. Ambrosius Catherinus Politus, epi-
scopus Minerien. ordinis Prædicatorum, Se-
nensis.
R. D. Peregrinus Fabius episcopus Ve-

stanen, auditor Romane curie, Bononien.
A. R. D. Pompejus de Zambeccaris, episco-
pus Sulmonensis, Bonogentius.
R. D. Camillus Peruschus, episcopus Ala-
trinus rector studii Romani, Romanus.

**ANNO
CURESSA
1545.**

Procuratores.

R. P. Ambrosius Pelargus ordinis Præ-
dicatorum procurator, reverendissimi, & il-
lustrissimi Domini Adolphi archiepiscopi Co-
lonien. facti Romani imperii electoris, nec-
non capituli ejusdem ecclie Colonensis
procurator, reverendissimi & illustrissimi do-
mini archiepiscopi Treveren. electoris facti
imperii, germanus.

Abbates.

R. D. Lucianus de Ortonibus, abbas Pom-
polie Ferrarien. Mantuanus.
R. D. Chrysostomus Gimilianensis, abbas
SS. Trinitatis de Cajeta, Calaber.

Generales ordinum.

R. R. Franciscus Romeus, generalis or-
dinis Prædicatorum, Aretus.
R. P. Bonaventura Pin, generalis ordi-
nis Minorum Conventualium, Costacciarus.
R. P. Heronimus Seripandus generalis
Heremitarum S. Augustini Neapolitanus.
R. P. Nicolaus Audetus, generalis ordi-
nis Carmelitarum, Cyprus.
R. P. Augustinus Bonuccius generalis ordi-
nis sancte Marie Servorum, Aretus.
R. P. Simon Guicciardus Stampeno, ge-
neralis ordinis Minorum S. Francisci de Pau-
la, Gallus.

Officiales Concilii.

D. Hugo Boncompagnus abbreviator, Bo-
nonien.
D. Hercules Severolus Promotor, Faven-
tinus.
D. Angelus Maffarellus secretarius, San-
toseverinus
Pompejus de Spiritibus magister Ceremo-
niarum, Spoletanus.
Subduntur nomina Notariorum diversa-
rum nationum, qui fuere tredecim, & Theo-
logiae professorum, qui fuere numero octua-
ginta quinque, quorum ultimi a societate
Jesu, qui presbyteri reformati dicebantur,
fuere viri insignes, Claudio Ipus, Jacobus
Laynes, Alfonsus Salmeron, socii sancti
Ignatii, & Petrus Canilius Germanus eru-
ditis operibus clarissimus.

ANNO
CHRISTI
1545.

BREVES APOSTOLICUM

ad universos episcopos Gallie.

Eos invitat ad concilium Tridentinum.

Venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, & dilectis filiis abbatibus, ac quorundam ordinum generalibus, & aliis in concilii generalibus locum aut vocem quomodolibet habentibus, in regno Francie constitutis S. & A. B.

Cupientes pro commissio nobis apostolatus officio, & debito honoris Dei & salutis antimarum studio, & tam gravibus malis laboranti universali ecclesie eo remedio subvenire, quod tandem haec sedes ad tollendas heres, & schismata sedanda perpetuo adhibere consuevit, sicut ab initio pontificatus statutum ad deliberandum nobis fuit: cuius voluntatis nostra carissimum in Christo filium nostrum, regem Christianissimum, aliosque reges & principes, testes & confidios habemus. Hetero die ad Dei omnipotentis laudem, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium consilio & assensu, oecumenicum & generale concilium in civitate Tridentina, a die sacratissimo resurrectionis dominice proxime futuro, divina opitulante gratia, celebrandum indiximus, sicut litterarum exemplo, quas super eius indictione edidimus, cognoscetis. Ehi autem minime dubitamus, quin tam necessario tempore, quisque vestrum muneric sui memor, paratus sit Deo & sponsa eius ecclesie officium suum praestare, sicut bonos & catholicos prefules ac fideles Dei ministros decet; tamen pietatem vestram nostra etiam hortatione duximus vehementius excitandam, universitate vestram in Domino cohortantes, & monentes, & per apostolica scripta in virtute sanctae obedientie diritti praeципentes arque mandantes, ut sine recufatione ad celebrandum concilium Tridentinum intra prædictam diem conveniantis, affuturis illic sedis apostolicæ legatis, qui vos & ceteros prelatos advenientes exipient, ut pro veltro ac reliquorum studio ecclesia tam diuturnis miseriis afflita erigatur, et ex rariis laboribus & procellis aliquando conqueseat, sicut divina mitercordia freti confidere debemus. Nos quidem pro loco & munere nostro vos & reliquos fratres ac filios nostros omni studio, cura, diligentia, adjuvare parati sumus, nihilque quod praestari a nobis possit prætermittere, quoad concilium ad optatum, Deo ansiiente, finem perducatur.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo pectoralis, die ultimo Novembris 1560. pontificatus nostri anno 1.

A NOMINA CARDINALIUM • ANNO CHRISTI

Oratorum: archiepiscoporum qui sessioni XI. 1545. Tridentina interfuerunt.

- R. Exerendissimus Marcellus de Crescen-
tis, cardinalis legatus.
R. Cardinalis Tridentinus.
R. episcopus Sipontinus, praesidens.
R. episcopus Veronensis, alter ex praesi-
dentiibus.
R. Sebastianus archiepiscopus Magundi-
nus elector.
R. Joannes archiepiscop. Trevirensis elect.
Generosus D. Comes de Monfort, Ora-
tor imperii.
D. Franciscus de Toledo regis Hispaniarum orator.
R. Federicus Nauceri episcopus Viennensis orator regis Romanorum.
R. archiepiscopus Turritanus.
R. archiepiscopus Amberensis.
R. archiepiscopus Panormitanus.
R. archiepiscopus Calarritanus.
R. archiepiscopus Granatenlis.
R. episcopus Segobiensis.
R. episcopus Majoricensis.
R. episcopus Castellarianensis.
R. episcopus Laucianensis.
R. episcopus Algarensis.
R. episcopus Miciensis, suffraganeus Ma-
guntinus.
R. episcopus Siracufensis.
R. episcopus Gzarenlis.
R. episcopus Auriensis.
R. episcopus Pacensis.
R. episcopus Constantinensis.
R. Episcopus Olcenlis.
R. episcopus Solonensis, suffraganeus epi-
scopi Herbipoliensis.
R. episcopus Galaguritanus.
R. episcopus Elnenlis.
R. episcopus Monopolitanus.
R. episcopus Lezionensis.
R. episcopus Onetenlis.
R. episcopus Tudensis.
R. episcopus Lacoriensis.
R. episcopus Cadinensis.
R. episcopus Altoricensis.
R. Nicolaus Pœlaume episcopus Virdu-
nensis.
R. episcopus Salaminensis. suffraganeus
Majoricensis.
R. episcopus Boffanensis.
R. episcopus Mutinensis.
D. Franciscus, Fiscalis Hispaniarum.
D. Secretarius concilii.
Doctores Theologi non copiosa hominum turba

ANNO
CHRISTI
1545.

Sacrosancta synodi protestatio ante Gallia
regis literarum lectionem facta.

Ibid. pag.
113.

Sacrosancta generalis oecumenica synodus interpretando verba literarum christianissimi regis, ubi illam conventum appellat, in bonam partem, prout de tanto rege Christianissimo credendum est, ita ut de conventu hoc legitimo, oecumenicum ac generale concilium faciente intelligentur, & protestando si aliter literæ intelligenterent, non esse ad ipsam synodum directas, pasti est quod literæ regis predictæ legantur & protestatur legi sine aliquo ejus prejudicio.

B U L L A S. D. N.

D. Julii divina providentia papa III. No-
va monitionis & requisitionis poenalis
prælatorum, ut ad concilium quan-
tocius possint personaliter, & non
per procuratores accendant.

Ibid. pag.
119.

JUlius episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Licet nos alias ex eertis tunc exprellis rationabilibus cau- sis, sacrum oecumenicum generale concilium per foelici recordationis Paulum pa- pam tertium prædecessorem nostrum indi- cavit, ad civitatem Tridentum reducendum esse duxerimus, ac venerabiles fratres no- stros patriarchas, archiepiscopos, et epi- scopos, nec non dilectos filios abbates, o- mnesque & singulos alios de jure, vel con- fuetudine aut privilegio, conciliis generalibus interesse debentes, ut tunc proxime fu- turis, & nunc præteritis cal. Maii in ipsa civitate Tridentina, legitimo cessante im- pedimento convenire & se congregare, ac ipsius concilii continuationi & prosecutioniD incumberere vellent, per nostras litteras hor- tati fuerimus, prout in illis plenus conti- netur, ac dilectus filius Marcellus tituli san- ti Marcelli presbyter cardinalis de Crescen- tiis nuncupatus, noster & apostolicæ sedis ad dictum concilium legatus, & Venerabiles fratres Sebastianus episcopus Syponentinus, ac Aloysius episcopus Veronensis, nostri & di- cæ sedis, ac in eodem concilio, una cum præfato Marcello cardinali & legato nomi- ne nostro præsidendum nuncij, eisdem cal. in dicta civitate adfuerint, & concilium ip- sum resumplerint, ac sessionem in Kal. Sep- tembris proxime futuris sieri ordinaverint, jamque estivi calores præterierint, et ex ip- sius Dei benignitate, annonæ aliquantum ubi- tor nobis redditæ sit, nec res humano vi- qui necessarie hoc tempore defint. Nihilominus præter legatum & præsidentes præ- fatos, ac nonnullos Hispanice nationis epi- scopos, pauci admodum prælati in dicta ci- vitate convenerint, in maximum prosecu- tionis ejusdem concilii præjudicium, & in eo tractandorum dilationem. Nos qui indicio-

Concil. General Tom. XXXV.

nis & alias quascumque desuper contextas & publicatas ipsius prædecessori litteras, ANNO CHRISSTI 1545.

A cum omnibus & singulis in eis contentis li- teris, clausulis & decretis in suo robore permanere voluimus, & quatenus opus esset innovavimus, ipsius prædecessoris, qui præ- latos & alios vocem in eodem concilio ut præteritur habentes sub diversis poenis iterato monuit, vestigii inherentes, habita desuper cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus matura deliberatione, de eorum consilio & assensu, eodem pa- triarchas, archiepiscopos, et episcopos et abbates & alios in concilii generalibus re- sidendi & in eis sententias dicendi potesta- tes habentes, de novo hortauimus & mo- nemus, ac in Domino requirimus, etique in virtute sancte obedientiae & in vijoramen- ti quod nobis & aliis Romanis pontificibus, prædecessoribus nostris præstiterunt, ac sub omnibus de jure, vel consuetudine in celo- bationibus conciliorum adversus non acce- dentes ferri et promulgari solitis, aliquis in litteris prædecessoris hujusmodi, conten- tis, per eos nisi prætentibus cum effectu pa- ruerint, incurrēdis poenis districte præci- piendo mandamus, quatenus ipsum personaliter per seipso, & non per procurato- rem aut procuratores, quos solum ad se in eodem concilio, si forte justo impedimento detineantur excusandum, & de eorum im- pedimento fidem legitimam faciendam, ita tamen quod eodem impedimento ceßante, iphi personaliter & non per procuratorem aut procuratores comparere omnino teneantur, constituere posse nolumus, quanto citius po- terunt ad eandem civitatem Tridentinam ac- cedere & continuationi et prosecutioni con- ciliij hujusmodi adesse et interesse vellent. Nec mandata procriptionum pro aliquibus prælatis aut aliis vocem, ut præfetur, ha- bentibus nisi, ad eos ut præfetur excusandum & eorum impedimenta deducendum & probandum recipere aut acceptare præsu- mant. Nos enim omnia et singula mandata per prælatos & alios prædictos ad aliud quam eorum justum impedimentum in concilio hu- jusmodi allegandum et probandum, ha- ctenus facta et in posterum facienda, nulla, irrita, et inania, nulliusque roboris et mo- menti fore, ac si lumen prælatos et alios pa- trates in dicto concilio presentes, et pro ip- sismet præsentibus tantum et non pro aliis, etiam si ab eis mandata cum quacumque et plena et libera facultate et potestate ha- buerint, vocem in dicto concilio habere pos- se. Sicque in præmissis omnibus et singulis per quocumque, quavis autoritate sun- gentes, sublata eis et cuilibet, quavis alii- ter judicandi et interpretandi facultate et autoritate judicari et interpretari debere, E ac quicquid fecus super his a quoquam, quavis autoritate scienter vel ignoran- ter contigerit attentari, irritum et ina- ne decernimus. Non obstantibus quibusvis concessionibus, indultis et litteris apostoli- cis, sua quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatoriarii de- rogatoris, aliquis efficacioribus et insoliti- tis clausulis, nec non irritantibus et aliis decretis, quomodolibet etiam motu proprie-

C c con-

ANNO
CHRISTI
1545.

concessis, ac etiam iteratis vicibus ap. probatis et innovatis, quibus omnibus, co- rum tenores presentibus pro sufficienter ex- pressis habentes, illis aliter in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expressè derogamus, contrariis quibus- cumque. Etiamque patriarchis, archiepisco- pi et aliis praefatis ab eadem si sede indu- tum, quod interdici, suspendi vel excom- municari non possint; per litteras apostoli- cas non facientes plenam et expressam, ac de verba ad verbum de induito hujusmodi mentionem. Ut autem praemissa omnia ad eorum quorum intereat notitiam deducan- tur, nullusque de eis ignorantiam juste pre- tendere possit, volumus et apostolica au- thoritate decernimus, quod presentes lite- rae per aliquos curia nostra cursores vel no- tarios publicos, in basilica principis aposto- lorum de urbe et ecclesia Lateranensi, dum inibi multitudo ad divina audiendum conve- nerit, palam & clara voce legantur, & le- gata in earundem basilicæ & ecclesiæ, ac can- cellarizæ apostolicæ valvis, nec non in aie- campi Flora affigantur, ubi ad lecternem & notitiam cunctorum aliquamdiu affixæ pen- dant, & cum inde amovebuntur earum exem- pla eisdem in locis remaneant affixa, per quæ earum transumptis manu notarii publi- ci subscriptis & sigillo alicuius perlone in dignitate ecclesiastica constituta munitis, certa & indubitate fides adhibetur, prout presentibus adhiceretur si fuerint exhibite vel ostense. Nollis ergo omnino hominum licet hanc paginam nostræ hortationis, admonitionis, requisitionis, mandati, voluntatum, decretorum, & derogationum in- fringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attestare presumperet, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum apostolorum ejus Petri, & Pauli se noverit incursum. Datum Roine apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Domini 1545. sexto Kal. Septembris, pontificatus nostri anno secundo.

Gal. Aquinas a Latata.

Pro R. D. M. cardinali Crescentio.

Joannes Larniens.

A tergo supra scriptæ Bullæ hæc erant descripta.

A Non a nativitate Domini 1545. Indi- Aione nona, die vero ultima mensis Augusti, pontificatus sanctissimi in Christo patris, & D. N. D. Iuli divina providen- ti Pape III. anno secundo: presentes retro scriptæ litteræ affixæ, publicatae & lete- fuerunt, juxta formam retro scriptam literarum apostolicarum, ut moris est, dimis- sis copiis, affixis ad valvas seu portas Basili- carum principis apostolorum de Urbe, & ecclesiæ Lateranensis, & cancellarizæ aposto- licæ, ac in Aice Campi Flora, dimissa bul- la originali affixa per aliquod temporis spa- cium, & deinde dimissa copiis affixis ut su- pria per nos Thomam Roger, & Joannem

Freyle praefati sanctissimi D. N. pape cur- sores.

ANNO
CHRISTI
1545.

Registrata apud Galeatum Secretarium.

P. Gomez magister cursorum.

LITERA

Missiva regis Gallie ad concilium Tri- dentinum.

H Enricus divino beneficio Francorum rex ^{Ibid. pag. 224.} Sanctissimis in Christo & observandis

summopere patribus Tridentini conventus S. P. D. Hoc in primis vobis est con- venire cum cuidam singulari observantie nostraræ, majoru nique nostrorum in universam ecclesiam, tum egregio praeterca studio erga ordinem vestrum, patres ornatisissimi, quod apud vos minime nos quidem dilimulandum duximus, quibus non cau- lis, quam justis, quamque necessariis modo adducti vel impulsi, verum etiam coa- viamus nullum episcopum qui nostræ di- tationis esset / Tridentum mittere, ad eum conventum celebrandum, qui esset a be- attissimo patre papa nostro Julio indicatus no- mine publici concilii, eaque de causa pre- scribenda breviter ad vos omnia curavimus, & que pro nobis exponenda, et que vobis ipsius, ita dignitate, ista gravitate homi- nios diligenter et attente perpendeqa vi- debantur. Praesertim cum nobis dubium non esset, valde alienum a sapientia, prudentia, integritate vestra sanctissimi patres, factum aliquod aut nostrum, aut alterius cujusvis temere condemnare, quod prospecta dijudi- cataque causa vobis facilimè probaretur. In iis itaque que pro causa nostra scripta mittimus, sunt que partim communii omniū, partim que precipuo jure aut pro- ficiemus ultra, aut aspernantur a nobis, ac depreciamur, necessario quodam et explorato pene injuria, ac contumelie metu inquisi- tio- tuncatur a vobis humanitatis tenus, aut benignitatis, minus vehementer, ac praeter modum videbimus oppugnari a nonnullis. Quibus tamen ne repugnaremus quidem, si licet nobis ab omni justitia, atque aqui- tatis initituto & suscepso semel patrocinio recedere. Sed hec omnia sanctissimi patres non fecerunt ac honorarii arbitri comiter, ac benigne uti audiatis ab eoque recitari pa- tiamini, cui has ipsas literas ad vos nulla alia de re dedimus vos vehementer etiam, atque etiam obtemperamus, eaque sic accipiatis, ob- seceramus, non tanquam ab ignoto, aut alieno, aut adversario profecta, sed velut ab eo, qui hereditatio nomine Maximus, aut, sicut loquimur, primus, et perhibetur, et in ecclesia catholica filius; quo quidem in doméstico ornamento obtinendo, & in suffi- nenda majorum nostrorum et virtutis & pie- tatis opinione pollicenur vobis præstantissimi patres, Idque adeo nobis facere aude- mus freti benignitate Domini nostri Jesu Christi recipimus, spondemus nos mirificam illorum animi magnitudinem, vigiliam, sollicitudinem, fortitudinem, religionem, omni- genem

ANNO
CXXIIII.
1545.

genero prefaturos esse, Audiorum, officiorumque nostrorum; tantum abest ut dum factam, & illatam ab aliis. Injuriam necessario cogimus repellere, aut traditam nobis a majoribus nostris ecclesie catholice cunctatem deponere quicamus, aut nostra sponte desinere prosequi quidquid ab ea per tractatum, decretum, constitutum fuerit. Quomodo videlicet ab illa pertractari decerni, & constitui par est: dum ne quid interea sincero atque integro ab hereticorum recordia principi immerenti, atque innocenti aut captiōnē compareret, aut consumētiōnē. Sit D. N. Iesus Christus ipse, qui author est, custos etiam & conservator, patres ornatisimū, salutis; incolumentis diligētissimū vestrā. Valete. Ex villa regia, quæ fontis Bellæ aqua dicitur ante diem Id. Aug. 1551. Sic signatum Henry; & Inferius Du Thier. In dorso literarum fuerat scriptum: sanctissimis & observandis in primis in Christo patribus conuentus Tridentini.

Protestatio regis christianissimi nomine facta.

Ibid. pag.
223.

Hec sunt, sanctissimi patres, quæ post susceptum primum agri Parmensis patrocinium a christianissimo rege, post exortam deinde ea de re gravissimam, sed injustissimam illam quidem querimoniam, post oblatum postremo proximum hunc tumultum, & certissimum civilium armorum intestinique belli teriore ostentatum. Rex ipse christianissimus p̄fuit, cum beatissimo patre nostro Julio, cum sacro cardinalium collegio protectori, denuntiarique, quæ ratione prope verbis sunt delinceps exposita. Cum facta quedam sua, quæ non modo reprehensione nulla, sed etiam summa laude digna essent, tali tamen, atque vocari in invidiam animadverteret, idque hominum quorumdam iniqua interpretatione fieri, coque dissensionum semina jaci, quæque materiam armorum, illud in primis sedulo curavisse ut quoad res integra esset & consilli, & facti totius rationem illius sanctitati, collegio quo accuratissime redderet Paulus a Termiss orator suus, vir equitati dignitate clarissimus, idque de consilio a se factum esse, ut si qua in animis illocum minus commoda de se opinio infundisset, ingenua illa satisfactione revelleretur. Atque ita immunitibus malis, si repudiata pace occasiones armorum cupidius arriperent, iter ipse obviam, & quod eius fieri posset, tanto ante refutaret. Itaque primi omnium illud proposuisse, id quod fecisset, ut ejus propagationem taliperet, qui in fidem suam quā in portum aliquem confugisset, se non videre quia ratione a quoque iure posset improbari, quinque cum id non magis communis cupiditas esset humagitat ad incorrectos & rerum, & temporum calus, quam optimi, maximisque ac vere regii, & liberalis animi officium; nec æquum esse te de teriori conditione haberi quam ceteros. A se nihil altius actum, nihil subdole cogitatum, nihil coniungi alicuius sui caula gelum: sed unius ecclesie tantummodo ha-

ANNO
CXXIII.
1545.

biam esse rationem, pro perpetua quadam Francorum regum ac majorum suorum constructio, qui illam ipsam non opibus solum suis extornarunt, aut armis extulerunt, sed corpora etiam sua gravissimis illius temporis periculis omnibus opposuerunt. Idque quod fieret illius causa exceptam esse, his conditionibus esse testatissimum, quas ipsas pacis, concordiaque constitutæ obtulister; quæ quidem eo semper spectarent, ut quæ de re agebatur, ea res ne ecclesie aliquando, vel furtiperetur, vel eriperetur, quam vellet perpetuus juris eiusdem ditionisque esse, idque unum tantopere contendet. Quæ cura hujusmodi essent, neminem latè intentis existimare posse, quæcumque a se vel actum, vel suscepit, quod non maximum, generosissimumque regem deceret, & hoc loco, & hoc animo principem, qui se non modo abitissimum prestatueret, sed etiam suis maximis sumptibus ac nonnullo suarum rerum dispendio Italie pacem, otium, libertatem obtulisset, & omni suo studio, cunctaque ecclesie dignitatem, atque auctoritatem procurasset; se præterea palam deuotissime, ac testatum esse, si beatissimi patrum nostri sanctitas hanc justam esse causam armorum decreveret, ac proinde Italiam, atque adeo universam pene Europam bello implicavisset, ex quo ecclesie status convelleretur, tum mores, tum religio, tum fides ipsius causa in ultimum discrimen adiaceceret. Maximo id quidem suo cum dolore futurum, sed sibi tamen nihil eorum merito imputatum sit, qui omnia ante fecisset, quo minus illa acciderent; omnesque propter ea conditiones, quæ modo & honeste & temporis illius essent, non solum terre, verum etiam arripare voluisset. Denique concilii, quod nuper indictum erat, solutionem, quam libi ad arma iretur necesse erat consequi, sibi minime assignari posse; orare etiam atque etiam obteitari enixius summi nostri pontificis sanctitatem, considerare etiam atque etiam quanta ex bello temel suscepto danina, atque incommoda reipublicæ christiane impenderent, eaque ne evenirent, quod pro pace tuenda facilissimum erat efficeret. Attamen cum hoc tot ac tanta pro se per supradictum illum oratorenum eum egisset, monuisset, denunciasset, horatus esset, rancum abesse ut illis omnibus, quæ summopere jure omni divino humanoque niterentur, ullo modo summus Christianorum pontifex moveretur, ut cum pacem tranquillitatemque tueri deberet, controversias, dissidia, lites, sive ipsis inter se principibus christianis essent, vel minuere, vel funditus tollere, oculum atque securitatem omni ratione celebrando concilio pararo; Italie tamen summissimum bellum concitare, quo totam mor Europam conflagrare necesse esset, noxa excitare animorum dissidia, aditus ad concilium omnes præcludere maluisse videretur, eamque omnibus suspcionem inducere, istam ipsam concilii Tridentini indictionem non communis universæ ecclesie utilitatis gratia repetitam esse, sed factam potius conditionem cum iis, quorum privatis rationibus ac commodis illuc intervireret, nullo reclamante, nullo repugnan-

CONCILIO TRIDENTINUM.

407

ANNO
CHRISTI
1545.

te; videri certe summi pontificis nostri sanctitatem se excludere, ac fructu optatissimi concilii privare voluisse; id rerum initia, progressus, exitus conciliorum sanctitatis eius videri declarasse cum illa de causa, nec hoc tempore, nec hoc auctore, aut bellum tam perniciosum, tanto universitate reipublicae periculo suscipi, aut tanta ejusdem, reipublicae iactura & calamitate geri debuerit. Claros sepe numero & admirabili quādam animi magnitudine principes dissimulando gravioribus injuriis pacem retinuisse, eoque modo restinxisse initia communis insectam. Nunc quādam videri ultero & adoratam, a quo minime debuit flammæ istius perniciōissimæ ac luctuosissimæ materiam; constituantur fulle, aut revocandam magis exemplo sanctitatis illius, concilio ipso jam indicito, veteris ecclesie severiorem disciplinam, ac speciem, non labefactandam aut deformandam eam, que cum paucissimum hominum religione nititur, cum pauciorum multo honestate, ac moribus agnosceatur, nec spargenda christianis principibus odiorum semina, nec obiciendam Petri principis apostolorum naviculam majoribus prope fluctibus quam unquam ulla majorum nostrorum memoria objecta sit, nec se ab eo concilio, quod magnopere expedivisset, interclusis itineribus arceri oportuisse. Regem perpetuo suo sensu non modo nomine christianissimum, cuius cum tanta majorum beneficia in ecclesiam existant, ipse incomunis fidei, ac religionis causa non heserit usquam, nec offenderit, nec titubaret ullo modo, nec animo futurus sit unquam ab ecclesie catholicæ rationibus alieno, si sacre non potuisse, quin apud eum sancti aitem, apud sacrum cardinalium collegium dolorem suum exponeret, ac vere, & ex animo conqueretur, illudque tameo querendo cum precondo postularer, nec alienum existimat aut suo, aut majorum suorum more quod deprecaretur quædam, hoc est ut nunc loquimur) protestaretur ipse quomodo quidem omnino protestatus est; sicut ab ipso sibi iure permisum esse non ignorabat, videlicet ne sibi gravissimis bellicorum motuum difficultatibus implicato necesse esset Tridentum ad concilium mittere sive ditionis episcopos, quippe quibus nec liber, nec tutus eo pateret accessus, neve ad ipsum concilium, a quo excluderetur invitissimus, generalis, totius ecclesie catholice aut habetur, aut appellaretur, quin potius privatum existimatetur concilium, quod videatur quidem qualitum & expertum non reformanda, restituendaque disciplina, nec sectarum comprimendarum studio, sed quibusdam obsequendi, quorum private utilitas magis quam publicæ ratio inita esse videretur. Denique nec concilli hujusmodi, eorumque decretis aut ipse, aut populus Gallicus, aut ulli ecclesie Gallicæ ministri in posterum tenerentur. Immo vero se testari palam, ac denunciare ad eadem se remedia ac præsidia descensurum, si necessarie videretur, quibus maiores sui Francorum reges in re consimili, causaque uti consueverint; nec sibi quidquam antiquius forte secundum fiduci, ac religionis integritatem,

408

ANNO
CHRISTI
1545.

tem, libertate, & incolumitate ecclesie Gallicane. Nihilominus hoc se profiteri tam non haec ita a se dici, quali aut cogitatet ullo modo, aut haberet in animo meritam, ac debiram a se sanctæ apostolicæ sedis observantiam, & obediendi conditio nem, aut excludere, aut imminuere; contra operam daturum esse ut magis, ac magis in dies se dignum probaret hoc christianissimi regis cognomine, hocque maximi ecclesie, & fidei protectoris elogio. Animus hujus sui ac studii propensiones ad feliciora, melioraque tempora reservari, cum scilicet hoc humano generi, ac principiis reipublicæ christianæ summis ipsius, ac populi totius Gallici votis Dei optimi maximi gratia tribuisset, ut honeste depositis armis, que essent parum modeste illata, & motions componerentur, & hoc modo pax ipsa conveniret. Sed præterea cum ab ejus sanctitate, cum ab ipso sacro collegio postulare, uti ne moleste ferrent si suam ipsæ professionem, instationem, denunciationem, depreciationem in acta referri peteret, subique instrumenta his de rebus publice confici, quibus quoties aut tempora, aut res sive poposcissent, uti posset ad superiorum omnium fidem, subique, ut ad singula responderetur, rogare, ut his de rebus omnibus ceteros christiani nominis principes, populos, civitates licet certiores facere. Nunc itaque, sanctissimi patres, cum votis promptum sit, ac facile nudum christianissimi regis animum, & explicatam, aper tamque facti conciliique sui mentem prospicere, potestis etiam statuere nec hunc ordinis istius conventum ab illo sperni, nec auctoritatem gravitatemque non magni fieri, sed præceptam potius hujus celebrandi facultatem, quod vos ita accepturos confidit, ornatissimi patres, ut nec de illius religione dubitate possitis, nec de animi erga vos totamque ecclesiasticam administrationem fecus ac commodum est, judicare. In quo uno vestro iudicio adversus malevolorum, & iniquorum hominum sermones satis sibi præsidii esse putat, satis adversus fuggillationes argumenti, ut in sui conscientia & recordatione officiorum suorum conquiescat.

Henry. Du Thier.

Responsio synodi post literarum lectionem.

Sacrofanza, & generalis Synodus in S. ritu congregata intendens ^{bid. pag.} consulto, & mature, ac cause cognitione adhibita, & publica sessione, prout vos facere eligitis; necnon ipsius negotii qualitas requirit, vobis respondere, monet vos ut ad audiendam & recipiendam responsionem hujusmodi prima proxime futura sessione, quæ erit die undecima Octobris proxime venturi coram ipsa synodo omnino comparere debeatis, dumque christianissimus rex vester in suis literis affirmat in civitate Tridentina adesse concilium, acceptat, admittitque libenter; personam vero vestram pro legitima, ac omnia alia per vos dicta non admittit, nisi quatenus de jure id facere tenetur. Protestans nihilominus nullum inter ea ipsi sacrofanza synodo, ac profe-

cu-

**ANNO CHRISTI
1545.** cutioni ipsius concilii, etiam per quaecumque per nos alta, & gesta prejudicium generari: ac interim inhibet omnibus notariis ne instrumentum istius actus vobis aut alicui tradant, nisi una cum adjectione suæ responsionis, & sui notarii subscriptione; aliter protestatur de nullitate.

DECRETUM

Prorogationis 4. articulorum de Sacramento Eucaristia, & salvi-Conduci protestantibus dati, publicatum in tertia sessione Tridentina die 11. Octobris MDL1. sub Julio III. pontifice maximo.

Ibid. pag. 241. **E**adem sancta synodus errores omnes, qui super sanctiss. Sacramento repullularunt, tanquam verpes, ex agro dominico eveltere, ac omnium fidelium saluti prospicere cupiens, quotidianis precibus Deo omnipo-tenti pie oblatis, inter alias ad hoc Sacramentum pertinentes articulos, diligentissima veritatis catholice inquisitione tractatos, plurimis accuratissimumque pro rerum gravitate disputationibus habitis, cognitisque præstantissimorum theologorum sententiis, vos etiam tractabat. Ap necessarium sit ad salutem, & divino jure præceptum, ut singuli Christi fideles sub utraque specie ipsum venerabile Sacramentum accipiant, & num minus sumat qui sub altera, quam qui sub utraque communicat, & an erraverit sancta mater ecclesia, laicos & non celebrantes sacerdotes, sub panis specie dum taxat communicando, & an parvuli etiam communicandi sint. Sed quoniam ex nobilissima Germania provincia, ii qui se Protestant nominant, super his ipsis articulis, antequam dissinantur, audiri a sancta synodo cupiunt, & eam ob causam fidem publicam ab illa postularunt, ut ipsis tuto hoc venire, & in hac urbe commorari, ac libere coram synodo dicere, atque proponere que senserint, & postea cum libuerit recedere licet; sancta ipsa synodus licet magno desiderio eorum adventum multos antea menses expectaret, tamen, ut pia mater quo ingemiscit & parturit, sommopere id desiderans, ac laborans, ut in iis qui Christiano nomine censentur, nulla sint schismata; sed quemadmodum eundem omnes Deum & redemptorem agnoscent, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant, confidens in Dei misericordia, & sperans fore, ut illi in sanctissimam & salutarem unius fidei, spei, & charitatis cordiam redigantur, libenter eis in hac remorem gerens, securitatem & fidem (ut pertinerunt) publicam, quam salvi conducent vocant, quod ad se pertinet, ejus qui infra scriptus erit tenoris dedit, atque concessit, & eorum causa distinctionem illorum articulorum ad secundam sessionem distulit, quam ut illi commode ei interesse possint, in diem festum conversionis divi Pauli, qui erit XXV. die mensis Januarii anni sequentis, indixit. Illudque preterea statuit, ut in eadem sessione de Sacrificio Missæ agatur: propter magnam utriusque rel. connexio-

nem. Interca sessione proxima de Poenitentie & Extreme-Unionis Sacramenta transandum. Illam autem die facto Divæ Catharinae virginis & martyris, qui erit XXV. Novembris habendam esse decrevit, simul ut in utraque materiam reformationis protegatur.

**ANNO
CHRISTI
1545.**

P R A E L A T I

Qui interfuerunt Sessione III. Tridentina sub Julio III. pont. Max. die 11. Octob. MDL1.

B Quanquam in Labbeo non deest catalogus iste patrum, mendacius est tamen adeo, ut iterum sit dandus ex ipsis Psalmis.

R Everendissimus & illustrissimus D. Marcellus S. R. E. presbyter cardinalis. Crescensius nuncupatus, sacri concilii legatus, & primus præsidiens Romanus.

• R. D. Sebastianus Pighinus archiepiscopus Sipontinus, secundus præsidiens, Regiensis.

R. D. Aloysius Lippomarus episcopus Veronensis, tertius præsidiens, Venetus.

Cardinalis.

C Reverendissimus & illustrissimus D. Christopherus Madruccius, tituli Sri. Cesarii in palatio, S. R. E. cardinalis presbyter & episcopus princepsque Tridentinus & administrator Brixiensis Germanus.

Sacri imperis principes electores.

Reverendissimus & illustrissimus D. Sebastianus Hennefstein, archiepiscop. Maguntinus, Germanus.

R. & III. D. Joannes ab Islemburgh archiepiscopus Trevirensis, Germanus.

R. & III. D. Adulphus ex comitibus de Scanemburgh, archiepiscopus Coloniensis, Germanus.

Oratores Casuris.

Illustr. D. Hugo comes a Montfort, & Rotenfels, Germanus.

Illustr. D. Franciscus a Tolcto. Hispanus.

R. D. Guillelmus a Pictavia, archidiaco-nus Campaniae, Flandrus.

Oratores Ferdinandi Romanorum regis.

R. D. Paulus Gregorian. episcopus Ra-gubrensis. Hungarus.

R. D. Fredericus Nanseri, episcopus Vi-ennensis. Germanus.

Oratores electoris Brandenburgensis.

Excell. D. Christopherus a Straffen, J. U. Doctor, Germanus.

Mag. D. Joannes Hoffmannus, secreta-rius, Germanus.

CONCILIO TRIDENTINUM.

*Anno Christi
1545.**Archiepiscopi.*

- R. D. Salvator Salaputius, archiepiscopus Turitanus. Sard.
 R. D. Ludovicus Chiregritus, archiepiscopus Antibarenensis. Vicentin.
 R. D. Olaus, magnus archiepiscopus Upsilonensis. Gothens.
 R. D. Perrus Taqllania, archiepiscopus Panormitanus. Siculus.
 R. D. Perrus Gnerro, archiepiscopus Granatenensis. Hispanus.
 R. D. Balthasar de Heredia, archiepiscopus Calaritanus. Sard.

Episcopi.

- R. D. Thomas Campegius, Feltrensis. Bononiensis.
 R. D. Gaspar Joffredus episcopus Segobricensis. Valentinus.
 R. D. Corolianus Marticaeus, episcopus Sri. Marci. Neapolitanus.
 R. D. Jo. Baptista Campegius, Majoricensis. Bononiensis.
 R. D. Bocardus Bonjoannes Camerinoensis. Romanus.
 R. D. Joannes Fonsca, episcopus Castellmaris. Hispanus.
 R. D. Joannes Salazar, episcopus Laucianensis. Hispanus.
 R. D. Balthasar Vapsman, Misienensis suffraganeus. Maguntinus Germanus.
 R. D. Petrus Vagnier, episcopus Alagrensis. Hispanus.
 R. D. Hieronymus de Bononia, episcopus Syracusanus. Siculus.
 R. D. Richardus Patus, episcopus Vigorienensis. Anglus.
 R. D. Erasmus a Limpurgh, Argentenensis Germanus.
 R. Cornelius de Muffis, Bitutinensis. Placentinus.
 R. D. Jacobus Jacobellus, Bullicastrensis. Romanus.
 R. D. Franciscus Manrique, episcopus Daurienensis. Hispanus.
 R. D. Franciscus de Navarra, Pacensis. Hispanus.
 R. D. Joannes Jobinus, Constantianensis Hispanus.
 R. D. Petrus de Augustinus Oscensis. Hispanus.
 R. D. Jacobus Naclautus, Olodiensis. Florentinus.

- R. D. Gregorius Elarth, episcopus Solonensis suffraganeus Herbipolensis. Germanus.
 R. D. Joannes Bernardus Diaz de Luco, Calagurritanus. Hispanus.
 R. D. Michael Puccius. episcopus. Elnenensis. Hispanus.
 R. D. Michael a Turre, Screnensis. Uticensis.
 R. D. Octavius Preonis, Monopoliensis. Siculus.
 R. D. Joannes Ferdinandi Tesmino, Legionensis. Hispanus.
 R. D. Christophorus Roscius, Onetensis. Hispanus.
 R. D. Joannes Emilianus, Tadensis. Hispanus.

A R. D. Antonius Codina, Laconensis. Sus-fraganeus Barchinonensis. Hispanus.
 R. D. Martinus Aliala, Guadicensis. Hispanus.

*Anno Christi
1545.*

- R. D. Petrus de Acqua, Asturicensis. Hispanus.
 R. D. Nicolaus Pseaume, episcopus Verdunensis. Lotharingius.
 R. D. Christophorus, Constantiensis. Germanus.
 R. D. Francisco Salazar, Salamineensis. Hispanus.
 R. D. Vincentius de Leone, Boffanensis. Siculus.
 R. D. Aegidius Fascararis, Mutinensis Munensis.

Abbates.

- R. P. Gerardus de Hamerincourt, abbas Sti. Martini, Marinensis Dioecesis. Flandrus.
 R. P. Marcus de Brixia, abbas sancti Vitalis. de Ravenna.
 R. P. Eusebius de Parma, abbas sancte Mariae Gratiae. Placentin. Dioecesi.

Alii episcopi.

- R. D. Laicer de Caravalla, episcopus Placentinus. Hispanus.
 R. D. Francisco de Benavides, episcopus Meridionensis. Hispanus.
 R. D. Gerardus de Pambaldis, episcopus Civitatenensis. Veronensis.
 R. D. Petrus Ponz de Leon episcopus Cinnatensis. Hispanus.
 R. D. Gaspar del Steiniga, episcopus Segobiensis. Hispanus.
 R. D. Angelus Bragadius, episcopus Vicentinus. Venetus.
 R. D. Alvarus Mescosus, episcopus Pamphilensis. Hispanus.
 R. D. Thomas de Plantanis, episcopus Turicensis.
 R. D. Julius Phurqlos episcopus Neumburgensis. Germanus.
 R. D. Christophorus Patavinus, generalis ordinis Heremitar. S. Augustini.

Doctores theologi missi a S. D. N.

- Jacobus Lainez, Hispanus } Congr.
 Alphousus Fermeco, Hispanus } Iesu.

Missi ab imperatore.

- Petrus Malvenda, Hispanus) Clerici
 Joannes Arte Hispanus.) seculares.

- Melchior Canus, ordinis Predicatorum.
 Hispanus.
 Alphonsus de Castro, ordinis Minorum. Hispanus.

*Missi ab universitate Lovaniensi & se-
 renissima regina Hungaria Maria.*

- Quardus Quaper, decanus & cancellarius
 universitatis Lovan. Flandrus.
 Joannes Leonhardus Fassolensis clericus
 secularis. Flandres.

ANNO CHRISTI 1545.

Franciscus Sonnus . clericus secularis .
Flandrus .
Jodocus Ramenstain , Cilestanus clericus
secularis Flandrus .
Joannes Valtheri ordinis Prædicatorum .
Flandrus .
Joannes Mauffius , Aldernandensis , ordi-
nis Minorum . Flandrus .
Rogetius Juvenis , ordinis sancti Augusti-
ni Flandrus .
Alexius Candidus , ordinis Carmelitarum .
Flandrus .

*Qui sunt cum sacri imperii electo-
ribus .*

Ambrosius Pelargus , ordinis Prædicatorum cum Rmo. Trevirensi . Germanus .
Joannes Troperus Clinis cum R. Colo-
nensti . Germanus .
Eberardus Billicus , ordinis carmelitarum
cum Rmo. Colonensi . Germanus .
Joannes Delphicus secularis clericus cum
Rmo. Trevirensi . Germanus .

*Qui sunt apud D. praetor clerici se-
culares .*

Martinus Malo , familiaris R. D. One-
tenisi . Hispanus .
Jacobus Ferrusius cum R. D. Segobiensi .
Hispanus .
Franciscus Joro cum R. D. Granatensi .
Hispanus .
Martinus Claveus , procurator Rmi. cat-
dinallis Auguñtensis . Hispanus .
Melchior Vosmediano cum R. D. episco-
po Pacensi Hispanus .
Petrus Frago cum eodem R. D. Pacensi .
Hispanus .
Joannes Cabalius cum R. D. Auriensi .
Hispanus .

Regulares ordinis Prædicatorum .

Reginaldus de Genua . Siculus .
Aloius de Catavia cum R. D. Panor-
mitano . Siculus .
Bernardinus de Coloredo cum R. D. Le-
netensi . Utienensis .
Didacus Xanes , socius patris de Cano .
Hispanus .
Desiderius de Verona in sancto Laurentio ,
ordinis Minorum de observantia .
Alphonfus de Contreras , socius patris de
Ortega . Hispanus .
Antonius Ulla , socius patris de Castro .
Hispanus .

Ordinis S. Augustini .

Marianus Felting , prior S. Marci . Tri-
dentinus .
Adeodatus de Senis cum Rmo. D. Panor-
mitano .
Franciscus cum Generali .

Ordinis Minorum Conventualium .

Sigismundus Feduus de dicitu D. Umber
cum R. Tridentinu .

Desiderius de Panormi cum R. D. Buffa-
neni .

Ordinis S. Hieronymi .

Franciscus de Visargia cum R. D. Gra-
natensi . Hispanus .

Die Jovis 28. Aprilis 1552. celebrata fuit *Ibid. pag. 314.*
postrema sessio in æde D'vi Vigili, in
qua post missa celebrationem , R. D. Pighi-
nus preses , absente D. Legato ob morbi
gravitatem , quo interea laboravit , inchoa-
vit solemnia Sessionis , assistente illi D. Ve-
ronensi presidente . Deinde decretum su-
spensionis concilli iustum fuit a D. Se-
deni ex ambone , quod quidem placuit fe-
re omnibus , præterquam archiepiscopo Tur-
ritano qui maxime contradixit , prout in ce-
dula intra scripta , aliisque episcopis , Ca-
stellimaris , Lucianensi , Pacensi , Calagur-
ritano , Elmensi , Gadicensi , Astoricensi , Tu-
densi , Pampilonentu , Civitatensi , & Segobriensi .

C O P I A

C Decreti suspensionis concilii in Sessione
ultima Tridentini publicate , per re-
verendum dominum Senedensem .

S Acro-Sancta ecumenica & generalis sy-
nodus Tridentina in Spiritu Sancto legi-
time congregata , præsidentibus in ea revo-
rendissimis D. Sebastiano archiepiscopo Si-
pontino , & Alaylio , episcopo Veronensi ,
nuncis apostolicis , tam eorum proprio ,
quam Rmi. D. Marcelli , tit. Sti. Marcelli ,
S. R. E. cardinalis Crescentii legati nomi-
ne , ob adversam ejus gravissimam valitudi-
nem absentis , non dubitat Christianis oin-
nibus patere , hoc concilium ecumenicum
D Tridentinum , primo a Paulo foci. record. con-
vocatum & collectum fuisse ; deinde a S. D.
N. Julio III. efflagitate Carolo V. augu-
stissimo Imperatore , ea præcipue de causa
fuisse restitutum , ut religionem in multis
orbis partibus , & præsertim in Germania ,
in diversas opiniones miserabiliter distra-
ctam , in statum pristinum revocaret , abusus
& mores Christianorum corruptissimos emen-
daret . Cumque ad hoc agendum quamplu-
rimi patres nulla laborum suorum periculo
rumque habita ratione , e diversis regioni-
bus alacriter confluxissent , resque strenuo
magno fidelium concursu feliciterque pro-
cederet , ac spes esset non levis , illos Ger-
manos , qui eas novitates excitarunt , in
concilium venturos , sic animatos ut veris
ecclesiæ rationibus unanimiter acquiescerent ,
lux denique quædam rebus afflatis videtur ,
caputque attollere inciperet profliga-
ta antea & afflita respublica Christiana , hi
repente tumultus , ea bella hostis generis
humani verutia exarserunt , ut concilium
velut herere , ac suum cursum interrumpere
satis incommode cogeretur , spesque omnis
ulte-

**AÑNO CHRISTI
1545.** ulterioris progressus hoc lo tempore tolle-
re tur, tantumque aberat ut sancta synodus
Christianorum malis & incommodis mede-
etur, ut multorum mentes præter animi
sui sententiam irritaret potius quam plac-
ret. Cum igitur ipsa sancta synodus omnia,
& præcipue Germaniam armis ardere &
discordiis videret, omnes fere episcopos: Ger-
manos, præsertim principes electores, suis
confultum ecclesiæ e concilio abiliss, de-
crevit tante necessitat non reluctari, &
ad meliora tempora reticere, ut patres, quod
eis nunc agere non licet, suis oīibus pro-
spectum, ad suas ecclesiæ regredi vale-
rent, ne diutius utrobius inutili otio con-
terantur. Atque ita quoniā sic temporum
conditio tulit; hujus occumenici concilii
Tridentini progressum per biennium suspen-
dendum fore decrevit, prout præsenti de-
creto suspendit; ea tamen lege, ut si citius
pacata res sit, ac tranquillitas pristina re-
stituitur, quod sperat Dei Opt. maximi be-
neficio, non longo forsan spatio futurum,
Ipsius concilii progressus, eodem tempore
suam vim, firmitatem, vigoremque ha-
bere censeatur. Sin autem, quod Deus aver-
tat, peracto biennio prædicta legitima im-
pedimenta non fuerint submota, quam pri-
mum cessaverint, talis suspensio eo ipso
sublata esse intelligatur, ac suus vigor &
robur concilio sit restitutum, & esse intel-
ligatur, sine alia nova concilii convocatio-
ne: accedente ad hoc decretum consensu
& autoritate sanctitatis sue & S. Sedis
apostolicæ. Interca tamen eadem sancta sy-
nodus exhortatur omnes principes Christianos
& omnes prælatos, ut observent, &
respective quatenus ad eos spectat, obser-
vare faciant in suis regnis, dominis & ec-
clesiæ omnia & singula, quæ per hoc sacrum
occumenicum concilium fuerunt hæcenus
statuta & decreta.

Reverendissimi & illustrissimi domini re-
verendique patres, placentne hæc omnia
vobis? omnibus placuit, exceptis supræ-
moratis. Laus Deo.

PROTESTATIO

Oratoris regis catholici super præ-
dicta.

Ibid. pag. 189. **D**om. Claudio Fernandes Vegil de Qul-
gnones comes Luna &c. Philippi His-
paniarum utriusque Siciliæ, Hierusalem &c.
regis Catholici, archiducis Austriz, ducus
Burgundiz, Brabantiz, & Mediolani, & co-
mitis Hapsburgi, Flandriæ & Tyrolis, & ad
hoc sacrum occumenicum concilium Tridentinum orator &c. Etsi mihi ut tali Oratori,
hic & alias, & in hoc confessu locus de-
beat, qui primus post imperatoris Roma-
ni oratorum sedes est (quod ante omnia te-
stificor ac protestor) verum cum hic locus,
& ea causa de qua agitur, tempusque etiam
ipsum, & res publica, sit hujusmodi, ut hu-
manis ullis contentiōibus sanctissimus hic
divinarum rerum, & salutis publicæ peten-
de cursus non impediti debet, cumque sit
maxime consentaneum, ut qui ad juvau-

dum, suscipiendum, praefandum hoc com-
munis euse consilium adiungit, li primum ipsi
diligentissime current, dentque operam, ne
quam a se afferant contentionis, discordie,
secessionis, ulla hominibus vel minimam
causam. Cum hæc ita sint quod ad, locum
sedemque attinet, accipio quod datur, eo
que in præsencia, & quo aderit commodum,
utar, ita tamen, ut omnes intelligent, ve-
lle me, (id quod sedulo prædico ac pro-
fessor) ne quod hæc mea moderatio & salu-
tarium hujus sacri occumenici conventus de-
liberationum, a me habita ratio, præjudi-
cium ullum, ulla ratione dignitati, maje-
stati, juri principis mel Philippi regis catho-
lici, posterumve ejus nomine, justissimam
verissimamque intentionem, omnibus, ut re-
gibus loco & honore omni præferatur, &
ad has & alias omnes causas, omnia lo-
ca, tempora, reservatam esse volo, ac re-
servo: ut semper ea jura, eamque inten-
tionem & profequi & tueri perinde possint,
ac si hoc tempore, & hoc loco debitus mi-
hi, ut tali, Oratori locus quem dixi datus
fuerit; illaque omnibus que a quovis homi-
num objecta huic meæ assertioni & pro-
testationi adversari videri poterunt, mini-
me obstantibus, omninoque abnegatis: quam
meam protestationem hoc libello compre-
hensam a vobis peto, patres sanctissimi, ut
actis hujus sanctissime Synodi inseri ad
scribique faciat, neque sine ejus integro
exempla hodiernæ actionis hujus monumen-
ta circumferri, edive cuiquam patiemini,
mihique imprimis hujuscæ rei exemplum te-
stationemque publicis tabulis obsignatam, &
reverendissimo secretario, scribisque vestris
jubecatis dari, patres reverendissimi.

R E S P O N S U M

Oratorum christianissimi regis ad proteſ-
tationem Oratoris catholici, codicem
die in congregacione.

Si nos hodie in hac Sta. synodo alio lo-
co sederemus, quam semper majores no-
stri, & novissime in concilio Constantiensi,
& ultimo Lateranensi, qui primi post im-
peratoris & ante omnes cæterorum regum
Oratores sederunt, si etiam novus hic lo-
cus, in quo nunc extra ordinem Oratorum
sedere incipit clarissimus catholicæ maje-
statis Orator, illustris comes a Luna, posset
nobis, aut aliis oratoribus esse damno; Vos
certe, patres sanctissimi, qui ecclesiam uni-
versalem representatis, nobili vestro offi-
cio & majorum exemplo non omnes ad an-
tiquum ordinem revocaretis: aut saltu de-
nuntiatione evangelica nobiscum ageretis.
Cum ante racciat, neque etiam huic novi-
tati intercedant clarissimi Cæsareæ maje-
statis Oratores, quibus-cum causa nostra non
potest non esse communis: Nos qui hodie
in ordine Oratorum, & proximi Cæsareæ
majestatis Oratori, pristinam possessionem
regi nostro conservamus, fratique fide, ami-
citia, & affinitate maximæ & potentissimi
Philippi regis catholici in Carolum fratrem,
pupillum, regem Christianissimum, potula-
mus tantum a vobis, ut hodiernum dictum
& fa-

ANNO
CHRISTI
1545.

& factum illustris comitis a Luna ita inter-
pretemini, ne quod inde prejudicium fieri
possit antiquissime prerogative, & perpe-
tua possessioni regis Christianissimi, idque
in acta vestra referri jubeatis.

Die Sabathi vigesima secunda, cardinalis
Lotharingius protectus est Ferrariam, invi-
sus cardinalem Ferrariensem. Eodemque
die a meridie pronuntiavi votum in congre-
gatione super abusibus ordinis in medium
propotitis.

ANONIMI.

*de incocatione Concilii sub Pio IV.
epistola.*

Illustrissime & Reverendissime Domine
Domine mi Colendiss.

Ex M. S.
Cod. Ve-
net. Ex-
cell. D.
Petri Gra-
denigo.

Hec die 18. cathedralis Romanae S. Petri, induta est in Dei nomine solemnis ritus apparatuque inchoatio sacri Concilii, prout in Congregatione habita die Jovis praeterita determinatum fuerat. Mane igitur hora XV. DD. legati, & D. Cardinalis Mandruetus comitantibus prelatis processerunt ad S. Petri, ibi omnes assumptis pluvialibus ac mitris in morem sacre pompe ad cathedralem profecti sunt, ubi sacro peracto a Cardinale Mantuano, Regiensis archiepiscopus ex Ordine S. Francisci assumptus peroravit, monstrans temporis hujus exigentiam postulare hoc promptum concilii presentis renedium; quid etiam a Patribus praestandum esset ostendit, ut tam sanctum opus juvarent. Eo peracto, Cardinalis Mantuanus opem S. Spiritus precibus quibusdam recitatis imploravit, tum ipse cum legatis aliis assedit ante altare, donec Litaniæ intonarentur, quas omnes genuflexi religiose prosequunt sunt. Secundum hæc D. de Tiliis a secretis e suggestu iussu legatorum alte legit bullam de concilii celebrazione a sanctitate sua dudum evulgata, tum & facultatem concessam illustrissimis DD. praesidenti nomine legatorum sedis apostolice. Post hæc archiepiscopus Reginensis, qui orationem ad Patres habuerat, et manu Domini Illustrissimi Mantuani duas schedulas accepit, in quibus decreta continebantur, que die Jovis praecedentis in plena congregatione proposita fuerant. Utramque de suggestu legit. Prioris summa hæc erat, an placaret Patribus ad honorem Dei & exaltationem S. Sedis Apostolice celobrari S. Concilium, in quo pro extirpatione heresum, & reformatione ecclesie, iuxta bullam D. N. ea agerentur, que a legatis proposita fuissent. Alterius vero, ut prima seiso indici posset ad V. feriam Dominice II. in Quadragesima, que incident in diem 26. Februario. Postremo huic libenter assenserunt omnes; priori vero reclamatum ab Hispanis nonnullis, illis omnibus in unam sententiam convenientibus, quin & Granatensis archiepiscopus legit Secretario & schedula votum quoddam suum in formam consuetam decreti, ferens sibi haud probari, unus DD. legatis res in concilio agendas, paucus fore. Veruntamen ceteris omnibus, pau-

Council. General. Tom. XXXV.

cis his exceptis, decretum approbantibus, atturgens concilii promotor rogavit omnes patronos & notarios ut publicas conficerent tabulas omnium eorum, quæ conclusa & decreta fuerant; atque ita hora jam diei XXI. evoluta dimissa est sessio. Intervenerunt Cardinales V. cum Domino Duce Mantuæ, qui a Card. Mandrueto sedebat secundus, Patriarchæ tres, nempe Hierolymitanus, Barbarus electus Aquilejensis, & Venetus qui in ipso processionis Inchoandæ articulo supervenit, archiepiscopi XI. episcopi nonginta, Abbates tres, Generales quatuor, & si iter paulo oculis accelerare potuisset nec defuisset episcopus Quinquecclesiensis, quem mittit Cesar Regni Hungariae oratorem, cum secunda tantum hora, post hæc omnia confecta, huc pervenerit.

ANNO
CHRISTI
1545.

Marten.
Vet. Mon.
Tom.
VIII. pag.
1350.

Capita ad levandas dissensiones inter oratores principum.

Illustrissimi domini concilii praesidentes & legati ad obviandum difficultatibus & dissensionibus que oriri possent inter oratores circa eorum praecedentias, decernunt ut sequitur.

Quod in aula congregationum oratores ecclesiastici sedent in parte dextra illustrissimorum legatorum, sicut in praecedenti congregatione federunt. Oratores vero laici Imperatoris sive alterius cuiusque regis, sedent in parte sinistra ipsorum DD. legatorum.

Dum ex ædibus illustrissimi cardinalis Mantuani itur in ecclesiam, oratores laici praecedant illustrissimos legatos & crucem immediate. Oratores autem ecclesiastici subsequuntur immediate post illustrissimos legatos, ante omnes prelatos, & in ordine ingrediantur ecclesiam.

In celebratione missarum solemnum in ecclesia cathedrali & in sessionibus oratores ecclesiastici sedent ubi erat tabernaculum corporis Christi prope altare maius in ecclesia S. Vigili. Oratores vero laici sedent e contra illustrissimos legatos.

Pax & incensum detur prius oratoribus ecclesiasticis, deinde oratoribus laicis, postmodum reverendissimi prelati.

Dum imponitur cinis, quia prelati omnes sunt cum mitris & pluvialibus, prius accedant oratores ecclesiastici, deinde certi prelati, & post predictos mitratos accedant oratores laici.

Oratores ecclesiastici si dicere voluerint eorum sententias in congregationibus & sessionibus, quia tunc loquuntur ut episcopi non ut oratores, loqui debent juxta ordinem promotionum quas fecerunt.

Deputationes super indice librorum prohibitorum.

Antonius de Maglio, archiepiscopus Pragensis sacræ caesareae majestatis orator.

Johannes Trivisanus, patriarcha Venetiarum.

Sebastianus le Cavellius, archiepiscopus Naxientis.

D d Lu-

Anno Christi 1545.

Ludovicus Beccatellus, archiepiscopus Ragusinus.
 Julius Pandius, archiepiscopus Surrentinus.
 Bartholomeus de Martyribus archiepiscopus Bracarense.
 Thomas Cassellius, episcopus Cavensis.
 Donatus de Causentis, episcopus Ariensis.
 Egidius Fosclerarus; episcopus Munitensis.
 Hieronymus Vloscus, episcopus Eventinus.
 Antonius Augustinus episcopus Herdenensis.
 Dominicus Bolano, episcopus Brixensis.
 Nicolaus Sfondratus, episcopus Cremonensis.
 Hieronymus Trevisanus, episcopus Veronensis.
 Urbanus Vogerius, episcopus Sennegliensis.
 Abbas Casinensis Euticius.
 Generalis Minorum de Observantia.
 Generalis S. Augustini.

Littera ad sanctissimum dominum nostrum Piam IV. nomine illorum qui tenent residentiam esse de jure divino.

Ibid. pag. 227. **B**eatissime pater, post sanctorum pedum oscula, cum superioribus diebus diversa inter patres hujus oecumenici concilii de pastorum residentia opiniones extiterint, quod eam nonnulli humano tantum, alii vero divino iure praceptam esse contendenter; incredibili dolore animi affecti sumus, cum accepimus non defuisse, qui non scandala & dissensiones alere, atque in sanctam apostolicam sedem malo animatos esse apud sanctitatem vestram insimulant, propterea quod illam sententiam quam veriorem putaremus, secuti sumus, utque a sancta synodo declararetur, pio quodam & sincero studio petierimus. Hujus autem generis crimen, cum a nobis adeo remotum sit, ut non longius distet celum a terra, faciendum existimavimus, ut sanctitati vestrae ad ejus sanctissimos pedes humiliter jacentes, confitili nostri rationem nude & aperte probaremus, nondum catholice & sancte Romanæ ecclesie fidem & observantiam profitemar, pro ejus auctoritate vitam ipsam profundere paratussumus, tamquam iniquitatis filii merito damnemur. Nos beatissime pater, sic, precipiente sanctitate vestra, ad hoc sacrosanctum concilium ea mente accessimus, ut a flante Spiritu sancto, omnia nostra studia ad catholice ecclesie utilitatem conferremus, nihil præ oculis habentes, nisi gloriam Dei, cum sedis apostolice, & sanctitatis vestrae auctoritate conjunctam; quare si cum oblata occasio esset, ut de residentia ageretur, diximus placere nobis, ut a sacrola synodo statueretur, illam divina lege constitutam esse; id ea potissimum ratione fecimus, doctrina sanctorum patrum & gravissimorum theologorum auctoritate confirmati, ut magis residentia stabiliteretur, quam usque ad hanc diem nimis negligi aplerisque magno ecclesie detimento ani-

ANNO CHRISTI 1545.

madvertimus, coque alacrius hanc sententiam amplexi sumus, quod idem etiam sanctitatem vestram sentire multis ex patribus affirmarunt. Necessariam autem hanc declarationem judicavimus, quod videremus non sine piorum offensione, quosdam paucis ab hinc annis eam in dubium revocasse, & nedium sermonibus, sed libris etiam in vulgo editis contrarium assertere veritos non sullen, dubitaremusque, uti hominum ingenia semper ad malum pronicia sunt, ne tam late hujus pestis contagio serperet, ut ecclesie catholice majores tenebrae offundentur. Verum si ex hujus capituli explicatione, quod nonnulli jaçant, absurdula aliqua consequi posse videantur, que sedis apostolicae auctoritatem imminent; dicimus vereque affirmamus, ea nobis haec tenus incognita suisse, quæ illa sint ne supicari quidem posse: quin potius existimare, quo stabiliora ecclesie instituta apparent, eos summi pontificis potestatem illustriorem reddi, ad quem solum, cuiusvis legis declaratio & interpretatio spectat. Illud præterea pro ea pietate & observantia, qua sanctitatem vestram & sanctam Romanam ecclesiam prosequuti semper fuimus, religiose promittimus, & aperte prohtemur, nos omnia illa, quæ inde ori possent, scandala, cœmea constituerit, non solum detestaturos & reprobaturos esse, sed pro viribus etiam operam daturos, ut certo & proprio decreto dammentur, ne vestre sanctissime sedis auctoritas aliqua ex parte ledatur, aut ecclesiastice hierarchie ordo a Domino institutus, nobisque a majoribus traditus perturbetur. Cum igitur hæc ita se habeant, nondubitabimus sanctitatem vestram supplices obsecrare & obtestari, primum, ut hujus controversie veritatem, ad totius ecclesie edificationem, ut arbitramur, maxime accommodatam illustrari patiarur; deinde ut sinceram hanc nostram mentem, qua nos Christi ipsius eam quam debemus pietatem a fidem praestare credamus, pro sua clementia benigne agnoscat, nosque ut S. R. E. filios servosque obsequientissimos tucatur. Quod reliquum est, pater beatissime, veniam nominis sanctitas vestra dabit, si ei aliquam his litteris molestiam attulimus. Nam quamvis recta conscientia freti, longe nos ab omnibus suspicione abesse existimemus: tamen veritatem quæ nobis per calumniam objecta criminatione patris & domini nostri animum offendet, audacieores fortasse fuimus, quam per nostram humilitatem nobis licet; dominus noster Jesus Christus, cuius vices in terris gerit, sanctitatem vestram diutissime incomulmum sancte catholice ecclesie conservet. **E Tridenti die VI. Junii MDLXII.**

Beatus misericordia vestra fidelissimi & devotissimi servi.

Sebastianus archiepiscopus Naxiensis.

Ludovicus archiepiscopus Ragusinus.

Marius archiepiscopus Jadrensis.

Julius archiepiscopus Surrentinus.

Augustinus archiepiscopus Genuensis.

Ludovicus episcopus Brittonorientis.

Jacobus Naolantus episcopus Clugensis.

M. episcopus Cenetenus.

A. Episcopus Nolanus.

CONCILIO TRIDENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1545.

Antonius episcopus Brugatensis.
Ægidius episcopus Mutianensis.
P. episcopus Fesulanus.
Jac. M. episcopus Virariensis.
G. episcopus Esius.
Jacobus episcopus Groseti.
Urbanus episcopus Senogallienensis.
Jo. Carolus episcopus Ostunensis.
Minturnus episcopus Vexentinus.
Vincentius episcopus Anconae.
Hieronymus episcopus Beanensis.
Jo. Fabritius episcopus Acerrensis.
Hieronymus episcopus Sutrinus & Nepelinus.
Petrus Aquensis episcopus.
Jo. episcopus Masse Lubrensis.
Federicus episcopus Bergomensis.
Hippolytus Papæ coadjutor.
Hieronymus episcopus Sebenicensis.
Hieronymus Famagustæ coadjutor.
Antonius Maria Salvatus episcopus S. Papuli.
Espinellus episcopus Politianus.
Hieronymus episcopus Seronensis.

A tergo.

Sanctissimo ac beatissimo domino nostro
Pio IV. sancte universalis ecclesie pontifici
maximo.

Episcopi Hispani, quorum maxima pars e-
jusdem erat sententia circa residentiam,
cujus supra scripti, has noluerunt subfici-
bere litteras ut ceteri.

PIUS PAPA QUARTUS.

Responsum summi pontificis ad patres quo-
dam occasione residentia.

Ibid. pag.
1575.

Venerabiles fratres S. & A.B. Fraterni-
tatis vestrae literas pietatis & devo-
tionis vestra erga sanctam hanc sedem indi-
ces grato animo accepimus, in quibus lite-
ris, quod in disputatione, que istud habi-
ta fuit, de pastorum residentia, mentis vestre
sinceritatem nobis esse notam & testata-
voluistis: nos plane credimus, & persuasum
habemus vos & ceteros quibus declarari
placuit, quo iure præcipiatur pastoribus ut
resideant, pro studio commotos fuisse, &
omnes vos dixisse quod sua quemque mo-
natur conscientia. Nec vero nos hi sumus
qui offendamur libertate cuiusquam: concil-
lium enim plane liberum esse volumus, &
sue quemque religioni ac conscientiae con-
sulere & satisfacere debere censemus atque
etiam hortamur. Illud tantum desideramus,
ut offensionibus & scandalis, que ex discor-
dia & pertinaci dissentione ori possent,
aditus præcludatur, sicut pro vestra pru-
dencia vos quoque faciendum esse intelligi-
tis; cum heretici perattente quid in conci-
lio agatur speculentur & diligenter obser-
vent, quibus nullam dari ansam oportet ob-
structandi, & sacre synodi autoritatem ele-
vandi, si ipsum concilium inter se divisum
esse videatur. Quare eam moderationem ab
omnibus cupimus adhiberi, ut cum ingenuis
atque aperte dixeris quisquam quid de re
proposita sentiat, tum ea que decernenda
visa fuerint, remoto contentionsis studio,
ea qua decet consensione atque concordia

ratuantur. Qua de re quamplurima loquuti
sumus cum venerabili fratre Leonardo ar-
chiepiscopo Lancianensi, que fraternitati-
bus vestris referet. Datum Roma apud
S. Marcum sub annulo pectoris die prima
Julii MDLXII. pontificatus nostri anno ter-
cio.

ANNO
CHRISTI
1545.

Antonius Horebellus Cavellinus.

A tergo.

Venerabilibus fratribus Naxiensi, Ragu-
sino, Jadrensi, Surrentino, & Januensi ar-
chiepiscopis, ac Britonorienti, Clugensi,
Cenetenisi, Nolano, Brugatensi, Mutien-
si, Fesulano, Vivariensi, Exino, Grofeta-
no, Senogallienti, Ostunensi, Voxentino,
Anconitano, Theanensi, Acerrensi, Sutri-
no, Aquensi, Masse Lubienti, Bergamen-
si, Siglinentii, Sancti Papuli Politiano &
Veronentii episcopis, Papæ & Famagustæ
episcoporum coadjutoribus in Tridentino
concilio constitutis.

Patres deputati ad confiendum canones
& doctrinam de sacrificio missæ.

A Archiepiscopus Gratanensis, Hispanus. Ibid. pag.
Archiepiscopus Lancianensis, Genuensis. 1545.
Episcopus Leitoratensis, Cosentinus.

C Episcopus Interamnenis, Neapolitanus.
Episcopus Senensis, Portugallensis.
Episcopus Vaurenis, Gallus.
Episcopus Almeriensis, Hispanus.
Episcopus Veronensis, Venetus.
Generalis Fratrum Minorum Observan-
tiz, Hispanus.

Et possunt uti opera & studio theolo-
gum quos magis voluerint. Deputarunt quo-
que infra scriptos, ut colligant que vitan-
da, & que non erunt in sacrificio missæ.

Deputati ad colligendos abusus de sacrificio
missæ.

D Archiepiscopus Ragusinus, Bononiensis.
Archiepiscopus Surrentinus, Brixensis.
Episcopus Senogallienensis, Genuensis.
Episcopus Laventinus, Gernianus.
Episcopus Limilinenis, Florentinus.
Episcopus Tortosæ, Hispanus.
Episcopus Timinenis, Hungarus.
Quibus rebus expletis & sic statuis, di-
missa est congregatio.

Dogmata tradita patribus consideranda.

C Um omnia quoniodcumque in finem Ibid. pag.
concilii properent, cumque multa adhuc 1545.
superline, que omnino necesse esset expedi-
re; visum est Illustrissimis dominis legatis
aliqua dogmata aliquibus reverendissimis pa-
tribus & reverendis theologis tradere, ut
illorum abusus considerantes, decreta con-
fiant in congregacione ante sessionem, re-
verendissimis patribus ostendenda & trans-
fienda, ac ejusmodi forma utendo, ut bre-
vius & facilius ad finem perveniantur. atque
ita per classes negotium hoc partiti sunt,
concedendo reverendissimis patribus depu-
tatis

CONCILIO TRIDENTINUM.

423

tatis totidem reverendos theologos, vide-

licet.

De purgatorio.

Clodensis.	Doctor Sollius.
Legonensis.	Decanus Lovaniensis.
Genogallensis.	Doctor Cornelius.
Hiprensis.	Doctor Tricius.
Abbas Longeville.	

De imaginibus.

Lancianensis.	Salmeronus.
Camerinus.	Magister Supre.
Aucensis.	Frater Franciscus Fo- terius.
Arrebatenis.	Secundus theologus Lovaniensis.
Tervisius.	Doctor Zumel.

De indulgentiis.

Bracharenis.	Magister Adrianus.
Mutinensis.	Magister Vigor.
Vicitanus.	Doctor Paita.
Namurensis vel ejus loco Argolicensis.	Ultimus doctor Lova- nienis.
Ilerdensis.	Rbmiser.

Atque ita quotidie proceditur domi illustrissimi praesidentis, ubi ad hoc convenienter illistrissimi DD. legati cardinales de Loreno & Madruccius, reverendissimi deputati, neenon quamplurimi patres & theologi.

*Protestatio patrum inferius subscriptorum
contra decretum suspensionis ad birenum
concilii Tridentini, letta in dicta
sessione per reverendissimum D.
Salvatorum archiepiscopum
Turritanum.*

*Ibid. pag.
1421.*

Cum hoc sacrum ecumenicum concilium ante eum a toto christiano orbe denderatum, tantis laboribus procuratum, tandem Tridenti ad extirpandas heresies, tollenda schismata, reformatos mores, pacemque inter Christianos principes compendian fuerit convocatum, neque post eius convocationem fuerit adhuc latifactum, nequin omnibus, sed nec plane alicui ex causis, propter quas convocatum est, praesertim reformationis nebulosius abusuum, unde mala omnia quibus vexatur ecclesia exorta esse & confoveri apertum est; nos infra scripti archiepiscopos & episcopos, nostrarum conscientiarum testimoniis compilati, huic decreto suspensionis concilii cum omnibus in eo contentis circumstantiis & conditionibus; tam quoad substantiam ejus, quam quoad formam contradicere decrevimus, prout de praesenti contradicimus & repugnamus; tum quia causa suspendendi que in eo assignantur, bella scilicet & Germanie tumultus; quos brevi sedatos iri ac evponi, vel in ipso decreto sperari dicuntur, non utque adeo videntur urgere, ut sit propter eas ita a concilio prosequitione cessandum, saltem in his que ad reformationem attinent: quin. immo ad sedandas principum discordias aptissima viva est concilii convocatio, subindeque prosequitio & continuatio: tum etiam quia dicta suspen-
sio magis dissolutionis, quam justæ, mode-

424

A ratæ aut necessitatis & suppressionis speciem
præ se ferre videtur. Neque enim etiæ ce-
teræ difficultates deerint, quæ timere nos
docuit experientia, tam celebriſ prælatorum
conventus ex tam diversis temorisque pro-
vinciis haberi facile poterit, nec deerunt
impugnatoribus catholicæ ecclesiæ occasio-
nes & rationes ad cienda alendaque bella
atque discordias, quibus hujus concilii, cuius
nomen apud eos est tam odiosum, reassum-
tionem impediunt, ac ludificentur, quod nunc
eos conati variisque rationibus tentare vide-
mus, si præfecti viderint conatus hujusmodi
prospere eis cedere, nosque eo adegisse, ut ab
incepto opere cessaverimus. Præterea de-
terret nos ingens scandalum, certaque he-
reum propria confirmatio, quam ex tali &
tam diurna suspensione, nedum ipsis ec-
clesie adversariis, sed & catholicorum ple-
risque oriturum esse manifestum est, cum
Dominica castra publicamque causam de-
serere non alia ratione magis quam perte-
cutionum metu, laborum impatientia, &
quod pejus est, cause ipsius & divini auxi-
lii desperatione opinabuntur, cum tamen in
toto loco ab omni bellica injuria remoto
sedisse nos viderint, ut alias cum non mis-
sus periculosa bella gererentur, nihilominus
ipsa synodus fiducialiter in divino hoc ope-
re perseveraverit, quod profecto iniciari
nec nos ipsis possumus, immo & contradic-
mus, & quantum possumus absolute repu-
gnamus. Ne tamen omni concilio non con-
sentienti rationem querere videamur, neve
abhorre credamur a suavi rerum disposi-
tione, cum & nos difficultatis temporum
recensusque prælatorum Germanicæ nationis
rationem aliquam habendam esse non im-
probemus penitus, ut sequens viam quam
haec tenuit atque servavit hæc sancta
synodus, sessionem ad proximas calendas
Maii inditam, ad moderatum aliquem ter-
minum proroger, itemque declaret, qui ipse
ita pro homine interpellat, ut alia convo-
catio, declaratio aut intimatio minime sit
exspectanda, quominus ad hunc locum con-
ciliis omnes prælati convenire & possint &
teneantur: addentes nihilominus, quod si in-
fra dictum declarandum terminum prædicta
impedimenta cessaverint, curet sanctitas sua
prælatos omnes ad prosecutionem concilii
revocare, quos interim ad proprias ecclesi-
as remeare, si liberat, licebit. Ultima ve-
ro decreti verba, quibus commendatur de-
cretorum hujus sanctæ synodi observatio,
placerent utique, si abique his verbis, qua-
tenus ad eas de jure spellat, publicetur,
que illum occasio esse videntur & semina-
rium. Quæ quidem omnia ita & non aliter
sieri petimus, & protestamus quod si fecus-
sit, nullum nobis, nec sanctæ synodo præ-
judicium fieri quovis tempore, tam propter
hujus decreti suspensionis publicationem,
quam ob quemcumque alium auctum factum vel
faciendum, attentatum vel attentandum per
quascunque personas contra hujus ecume-
nici concilliis auctoritatem & potestatem,
conciliorumque ecumenicorum omnium.
Petimus insuper a synodi hujus notario,
ut hanc nostram schedulam contradictionis,
attestationis ac protestationis Inter acta sy-

ANNO
CHRISTI
1545.
of. su.
spensionis.

ANNO CHRISTI 1545.
nodi, una cum hoc decreto inserat; inde que ipse vel alii nobis unum vel plura au-
thentica instrumenta exhibeant.

*Praleti qui contradixerunt decreto suspen-
sionis concilii fuerunt isti.*

Reverendissimi D. Salvator Alexius Sal-
parus, archiepiscopus Turritanus, Hispanus.

D. Johannes Sallazar episcopus Lancia-
nenis Hispanus.

D. Alvarus della Quadra episcopus Ve-
nulius, Hispanus.

D. episcopus Tundensis.

D. Petrus Acuna & Avellanae episcopus
Asturicensis, Hispanus.

D. episcopus Civitensis.

D. Johannes Fonseca episcopus Castelli-
maris, Hispanus.

D. Franciscus de Navara episcopus Pa-
centis, Hispanus.

D. Michael Pach episcopus Elnensis His-
panus.

D. episcopus Gadixensis.

D. episcopus Pamplonensis.

D. Johannes Deoz episcopus Calagurita-
nus contradixit si implicite l' suspensioni, nul-
la facta distinctione inter suspensionem vel
prorogationem concilii &c.

PII QUARTI PONT. MAX.

*Oratio post absolutionem concilium Tridentinum
in Consistorio. Iulio Poggiano auctore.*

Ex MS.
Cond.
abud P.
Hieron.
Lagomar-
sinus
Soc. Jesu

Vere haec dies aliam vitam afferat, fra-
tres, alios mores postulat. Et enim Tridentini concilii auctoritate correcta, qua
corruptissima erat, morum disciplina, pre-
scriptaque, praecipue ecclesiasticis homini-
bus, vivendi ratio, ut, qui eam personam
suscepserint, facile videant, sibi esse neces-
sitatem impolitam colendae eius vita, quam
salutaribus decretis divinitus expressa in in-
telligunt. Qua in re, quicquidmodum apud
vos proxime fecimus, primum Deo gratias
agimus immortales, cujus benignitate Tri-
dentino concilio, celeberrimo & maximo,
felix & optabilis exitus contigit: deinde
Ferdinando imperatori laudem tribuimus
Christianz pletatis, & in nos studii singu-
laris; cujus septa presidio, ac pondere Tri-
dentina synodus suam auctoritatem ampli-
tudinemque liberam & incolunem confer-
vavit. Nec vero non hujus officii testimo-
niis reliquis regibus catholicisque principi-
bus libenter impertimus. Laudamus etiam
magno animi voluptate legatos nostros pro-
pter vigiliam ac prudentiam, fortemque
difficillimis & rebus, & temporibus, & con-
stantem animum, nullo loco desideratum in
tuenda sedis apostolicæ dignitate. Denique
reliquorum patrum fidem, religionem ac il-
liberæ sententia perleverantiam agnoscimus
ac probamus; qui laborem diligentiamque
omnem ad tollendas heres pravaisque
consuetudines ejiciendas contulerunt. Qui-
bus quidem patribus magnam quoque nostro
nomine gratiam habemus, quod in moribus
emendandis, corrugendaque vita disciplina
ad eo præbuerunt moderatos in nos & in-

dulgentes, ut, si nobis ipsis illam curam ad

nostrum arbitrium revocare, nec patrum ju-

dicio integrum relinquere placuerit, omni-

no adhibetur fucitus plus animadecho-

nis. Cum igitur haec salutariter constituta

sint, certum ac fixum est nobis efficere, ut

servatis sacri concilii decretis, illa disci-

plinæ ratio in mores inducatur. Quod si,

si qui malam de nobis opinionem inibibe-

runt, illum eripiet errorem, qui, nescio unde

occultus, multorum animos occupavit, fu-

turum, ut, quod ad reformationem atti-

net, primi nos tamquam concilii claustra

perfringamus. Itaque patrum ea in re vel

moderationem, vel certa aliqua ratione

adhibeam diligenter, si res tulerit, corri-

gemus ipsi, & tamquam cognitioni ac ju-

dicio nostro reservatam supplebimus: tan-

tum abest, ut remissam de ea aliquid vel

detractum velimus. Et quidem Mororum car-

dinalem, consilii vi, animique magnitudine

prestantem, Tridentinarum actionum, qui-

bus cum laude & interfuit & perfuit, per-

petrissimum, jubemus curare ac videre dili-

genter, ne quid concilii decretis vel aufer-

sarium vel alienum in senatu agatur, aut

privatum nobiscum per ministros nostros ul-

la ratione tentetur. Quas item partes esse

volumus collegi ejus Simonetta cardinalis,

cujus in Tridentina legatione fides & indu-

stria, perpetuaque S. sedis propugnatio cele-

bratur, acute odorandi videntique, dura-

rio adhibito, nequid eiusmodi postulerit a

nobis, quod, per summas occupationes no-

stras non sat is animadvertissem, ac propterea

**ANNO
CHRISTI
1545.**

CONCILIO TRIDENTINUM.

427

ANNO CHRISTI
1545.
 quod omnes votis ac benevolentia professuntur. Contra clandestinum illud atque transversum, inane & omnium odio maledictisque propositum est. Quid vero est magis omnium sermone iactatum; quam ab ipsis menstruo stipendio tentatos esse nonnullorum vestri ordinis animos, ut eorum mercenarii sententiis suffragiisque ad novi pontificis creationem abuterentur? magna argenti atque auri vi, majori spe ac promissis alias quotidie sollicitari ab ipsis, qui pecuniam libi quamquam ratione conciliantes, quantamque maximam possunt, auferentes undique, & de omni re confidentes, profusis largitionibus suffragia corrumpti? Quos autem obsecrare & surentes ageret ambitione, propficieren illorum celerem ac principem destitucionem, quorum sententias pretatio mercari student, nihil enim est mercenaria voluntate fallacius, nihil mobilius. Rem indignam atque scelestam, fratres! sed illud indignius ac scelestius, quod adeo effrenato ac precipiti furore rapuntur, ut aperta vi, aperta, inquam, vi, si ulla ex omni memoria atrocior res audita est, occupare pontificatum, ac ferro, quoniam auxilii subsidium tardius est, in pontificiam sedem truere conantur. Verum inauditam rei atrocitatem, in qua invictissima veratur oratio nostra, omittam, tantumque moneamus eos, qui hec moluntur, ut mentem mutant, pecuniaeque & armorum, si quam in ipsis spem posuerunt, obliviscantur, potiusque se nostra mansuetudine dignos praebant, quam nos justo dolori servire cogant. Nam & veteri jure pontificum maximorum, & sancte theorie Pauli quarti pontificis editio, in nefarii sceleris affines, nisi ad sanitatem redierint, animadvertere, ejusmodique monstra, expleto ordine amplissimo, tollere necesse habebimus. Quod vero pontificatus initio quibusdam cardinalibus dedimus provincias, quibus ad biennium legationis nomine praesentem, eas illi quadriennium obtinuerunt, cogimur aliquando illo subdilio multas magnaque difficultates sublevare. Nam & tenuiores cardinales, quo dignitatis gradum tueri possint, sunt adjuvandi, & providendum serarii angustis, quod exhausimus continentibus quadriennii prope infinitis sumptibus, dum Gallos praesidio & pecunia juvamus pro religione dimitantes, dum Avenionem agrumque ejus ab hereticorum obuidione & vastatione defendimus, dum subvenimus Helvetios, dum in urbem provinciasque nostras retum omnium copiam introducimus, dum portus reficimus, urbem communimus, portas, mœnia, arcas, propagacula extirimus, ædes sacras edificamus, aliasque impenas facimus in res publico usui ac splendori necessarias. Quare non modo æquis, sed etiam libentibus illis cardinalibus speramus, illo adjumento provincialium tot publicis consulturos incommodis, præsertim cum ipsis etiam affines nostri cardinales sint de suis provinciis discessuti. Volumus autem ipsi obire provincias, coramque provincialium hominum postulata cognoscere, ut, qua letitia videndi Principem domi sue post Paulum III. Pontificem maximum ad hanc

428

ANNO CHRISTI
1545.

diem caruerunt, ea nostra præsentia perfruantur. Sed quia decretum est consilio Tridentino, ut in suo episcopatu commorenatur episcopi quod nos jamdiu vehelementer optravimus, cum videremus hanc initio occasionem lupos habuisse ovilis invadendi pastorum absentiam, ut gregem, mercenario custode, crudeliter misereque diriperent, jubemus, eos primo quoque tempore in suos episcopatus proficientes, parere concilio. Quare, quos apud se cardinales habent, statim dimittant, quo eos & nostra vocat auctoritas, & compellit sacrosancti concilii lex, & episcopalii officii cura, commissaque gregis tempora flagitant. Ita quo tollimus omnes exceptiones, omnem præsidimus omnibus spem in urbe adhæscendi. Quin ipsi nullum patiemur episcopum negoti nostri causa, vel munere urbanæ administrationis implicari; pro quibus prothonotarios adhibere, & eorum opera ad illud officiū munus uti volumus. Nec tamen nolumus ipsis esse consultum episcopis. Nam, qui episcopatibus cardinales ita cesserunt, ut & fructus & administrationem eorum retinerent, restituentur administrandi jus illis, quibus deberi censemus, & ita cum ipsis vegetigalia partientur, ut æque sit utraque prodignitate prospectum. Placet etiam nobis, quod a Tridentino concilio divinitus decreatum est, ut Romæ ac Bononiæ seminaria initiantur ecclesiastice disciplinæ; ubi alantur, & iis moribus atque artibus informentur pueri, ut inde soboles existat & copia bonorum ecclesie ministrorum. Concilii autem decreta principes ipsis amplectimur & colimus, ut exemplo & instituto nostro commoti omnes, illa necessario servanda, nullamque libi relicket causam existiment a concilii auctoritate discedendi. Quam cum ipsis nobis hujus officii necessitatem imponimus, non tam quid porellas nostra postule meminimus, quam quid mansuetudo requirat, ac modellia, cogitamus. Præclarum est enim, legibus solutum principem vivere ex legibus. Sed, ut tota hæc concilii ratio quam optime via atque ordine procedat, cardinalibus legis Cicadam, Vitellium ac Borromeum adjungimus, ut omnem complectantur cogitationem confirmationis concilii decretorum, & quomodo vulgo preceptorum formularum consuetudo capi possit, animadverteret. Tum, ne quibus auctoritatibus nostræ pondus accelleret, ea quisquam violare audeat. Extremum illud erit in oratione nostra, ut, quorum hereses, si quis rei initium diligenter consideret, ex illa causa magna ex parte profectæ sunt, quod episcopal honor iis plerunque datus est, quorum aut malitia aut nequitas fuit iniugnis, uti posthac ad eum dignitatis gradum provehantur viri, illo amplissimo munere digni. Quare damus negotium trium ordinum principibus cardinalibus, qui una cum relatore diligenter cognoscant de vita, moribus ac doctrina eorum, quibus mandandus sit episcopatus, & ut de iis omnino referatur, quia eam personam substituere possint, cuius & verbo et exemplo salutis cibis gregi benigne præbeat, qui sit illorum fidei prudentiæque commissus; et ut den-

ANNO CHRISTI
denique tales nominentur in hac pastoralis officii difficultaria ratione, qui non, ut sepe ante, sacri honoris ornamenta turpare,
1549.

ANNO CHRISTI
1549.

CONCILIO PROVINCIALE

Cleri Scoticani habitus Edinburgi anno Domini 1549.

Exstat
apud
Vulkins.
to. IV.
pag. 46.
Ex MS.
Bibl. re.
giz Paris.
n. 3887.
codd. Ba-
luxian. n.
58.

Admonuit nos salubriter divus Paulus, ut, qui ipsius & ceterorum apostolorum vices gerere dignoscimur, huic nosmetipsos præcepto quamprimum accommodare nitamur. Attendite, inquit, vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos, regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Quocirca præfens hujuscemodi ordinariorum prælatorum, aliorum ecclesiasticorum & cleri conventio in Spiritu Sancto congregata, conformiter apostolico huic præcepto, ad Dei gloriam, ecclesiastici status tranquillitatem refarcendam, ac integratatem conservandam, intente animadvertis quamplurimas heres in greges dominicos pastoralibus eorum curis commissos crudeliter grassari, volensque easdem ab ipsis velut radibus funditus extirpare, prudentis medici exemplo agendum fore decrevit, ut primum studiosa meditatione, tantorum malorum, quibus ecclesiastici mores pridem corrupti sunt, anfas & occasiones indagandas curet; deinde ut de opportunis remedii illis cogitet & provideat; cumque duæ potissimum malorum cause & radices appareant, quæ tantas nobis turbas heres umque occasions excitatere, nimis in personis ecclesiasticis omnium fere graduum morum corrupctela ac vite profana obscenitas, tum bonarum literarum artiumque omnium grassa infuscia; atque ex his prædictis duabus causis multi abusus oriuntur: hæc sancta synodus ac provinciale concilium hisce malis quadam pro temporum occasione licet, remedia & modum ponere statuit. Ad laudem igitur & gloriam omnipotentis, modicum in ecclesia Scoticana reformationem, & heresum extirpationem die mercurii mensis Novembri A. D. 1549. in templo fratum prædicatorum Edinburgen S. Andreæ dioecese, habita & facta fuit conventio reverendissimi & reverendorum venerabiliumque in Christo patrum & dominorum ordinariorum, prælatorum, aliorumque spectabilium et eximiorum virorum ecclesiasticorum, & de clero infra scriptorum generali hujus regni conventionem & concilium provinciale archiepiscoporum & episcoporum, ordinariorum, prælatorum & aliorum ecclesiasticorum & de clero pro tempore facientium & representantium, venerabili in Christo patre et domino Johanne S. Andreæ archiepiscopo, totius regni Scotie priuate, legato nato, et monasterii a Passeo abbate concilium indicente & presidente.

J Epistoli sequuntur.

Willelmus Aberdonensis. Patricius Moravientis commendatarius a Scona. Andre-

as Candide Casse et capellæ regiae Strivilensis. Willelmus Dunblanensis. Robertus Orchadensis commendatarius a Kinlos. Willelmus electus Lefmorensis confirmatus.

Vicarii generales sedium vacantium.

Magister Gavinius Hamylton, ecclesie metropolitane Glasguensis decanus, et ejusdem sede vacante vicarius generalis. Magister Jacobus Herren, decanus Dunkeldensis, & ejusdem sede vacante vicarius generalis.

Abbates, priores & commendatarii.

Jacobus prioratus ecclesie primatialis S. Andreæ commendatarius.

Jacobus a Kalco et Melros commendatarius.

Georgius a Dunfermlyng commendatarius Archidiaconus S. And. primatialis.

Malcolmus prior de Quhithorne.

Donaldus abbas a Cupro.

Quintinus abbas monasterii Crucis regalis.

Gualterius abbas Vallis Lucis.

Alexander prior Pluschardenensis.

Willelmus commendatarius de Culros

Jacobus abbas de Newbottle.

Adam abbas de Dundrayman.

..... abbas de Dery.

Johannes prior de Mungster.

Doctores in theologia licentiati, & bachelores.

Magister Petrus Sacellarius, collegii S. Salvatoris infra civitatem S. Andreæ canonicus et præpositus ejusdem coadjutor, doctor theologus.

M. Johannes Gryson sacrarum literarum professor.

M. Johannes Wynrame, ecclesie metropolitani primatialis S. Andreæ canonicus regularis, et superior, theologiae doctor.

F. Richardus Maruell Anglus, divinarum literarum professor.

F. Robertus Leeche, ordinis prædicatorum in theologia licentiatus.

M. Willelmus Cranton, præpositus de Scypy in theologia licentiatus.

M. Alexander Andersone, collegii Aberdonensis universitatis supprimarius in theologia licent.

M. Alexander Dick, sacrarum literarum bacalaureus.

M. Johannes Mary, decanus facultatis theologicæ universitatis S. Andreæ, et Martinus Baltour, doctores in theologia, annosi, grandaevi, et debiles comparuerunt per procuratores.

Or-

CONCILIO EDINBURGOENSE.

ANNO
Cartarii
1549.

Ordines predicatorum.

Johannes Gersovin provincialis.
P. Robertus Leche.
F. Andreas Abercromby.

Ordinis minorum de obseruantia.

F. Johannes Paterson, minister generalis.
F. Andreas Cotis, guardianus dicti ordinis apud S. Andream.
F. Jacobus Winchester, guardianus apud Perth.
F. Johannes Scott.

Ordines conventualium: ordines S. Augustini; ordines SS. Trinitatis de redēptione capiōrum: ordines Carmelitarum.

M. Johannes Spittel, praeceptor beate Mariz de Campis, officialis S. Andreæ principalis ac rector universitatis S. Andreæ.

M. Abraham Weichtoun, praeceptor Dunglas officialis S. Andreæ infra archiepiscopi.

M. Jacobus Hamyltoun, decanus Brichlennensis.

M. Johannes Sinclair, decanus a Restalrig.

M. Gregorius Hay, decanus de Dunbar

M. Willielmus Lamb, rector a Coreis.

M. Johannes Thornton, præcentor Moravienis.

M. Johannes Stevenson, præcentor Glasguensis.

D. Georgius Crygheon, præpositus SS. Trinitatis prope Edinburgum.

M. Patricius Myrtoune, archidiac. Aberdonensis.

M. Alexander Erskyne, subdecanus & officialis Dunkeldensis.

M. Archibaldus Boyne, præpositus de Dalzell.

M. Alexander Ferret, præpositus de Fidolis.

M. Johannes Maccale, archidiac. Lefmonensis.

M. Arthurus Telzefere, canonicus Aberdonensis.

D. Nicolaus Roch, præpositus de Taynes.

D. Andreas Dickson, canonicus Duneldenensis.

D. Hugo Curroye, commendatarius de Strathphilian.

D. Andreas David, eruditus & studiosus in theologia.

M. Johannes Macquin, divinarum scripturarum interpres.

D. Robertus Leddal, superior de Melros ordinis Clerciensis.

Secretarius & notarius in concilio Andreas Eliphantus.

Qui omnes convenientes, missa primitus solenai ibidem in dicto templo fratrum predicatorum Edinburgen, de mandato reverendissimi domini archiepiscopi, primatis, legati nati; præsentis, pro divina gratia fundenda, felicique incremento & successu

ANNO
CHRISTI
1549.

rerum gerendarum in praesenti concilio seu synodo cantata & finita, simul unanimiter egredientes, se in aulam seu secretarium refectionis dictorum fratum contulerunt, & ibidem omnibus in suo ordine sedentibus, & exclusis excludendis, habita fuit concio per eruditissimum in sacris literis certiatum.

Sequuntur alla ordinata in praesenti concilio, & in primis circa reformationem morum.

1. De incontinentia ecclesiastarum.

Hec praesentis synodus provide attentionis quam constet ex clericorum incontinentia gravissima ecclesie scandalum esse exorta, proinde pro hujusmodi macula repurganda statuit decretum illud concilii Basileensis de concubinatis, sessione vicefesta adiunguem observandum, & executioni demandandum, cuius decreti tenor sequitur in hac verba. Sacrosancta synodus generalis Basileensis in Spiritu sancto legitime congregata universalis ecclesiam representans ad perpetuum rei memoriam statuit, ut quicunque clericus cujuscunque status, conditionis, religionis, dignitatis etiam p[ro] pontificalis, vel alterius preminentiae existat, qui post hujus constitutionis notitiam quam habere presumatur, per duos menses post publicationem ejusdem, in ecclesiis cathedralibus, quam ipsi diocesani omnino facere teneantur, postquam eadem constitutio ad eorum notitiam pervenerit, publicus fuerit concubinarius, a perceptione fructuum omnium beneficiorum suorum trium mensium spatio sic ipso facto suspensus, quos suus superior in fabricam vel aliam evidenter ecclesiarum utilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur convertat, necnon & hujusmodi publicum concubinariu[m], ut prius esse tales innoverit, mox suus superior tencatur monere ut intra brevissimum terminum concubinam dimittat, quam si non dimiserit, vel dimisit aut aliam publice resumperit, jubet haec sancta synodus, ut ipsum omnibus suis beneficiis omnino privet, & nihilominus hi publici concubinarii, usquequo cum eis per suos superiores post ipsarum concubinariu[m] dimissionem, manifestaque vita emendationem fuerit dispensatum, ad susceptionem quarumcunque dignitatum, beneficiorum vel officiorum sint inhabiles; qui si post dispensationem recidivo vomitu ad hujusmodi concubinatum publicum redierint, sine spe alicuius dispensationis, ad predicta prorsus inhabiles existant. Quod si hi ad quos talium correctione pertinet, eos, ut predictum est, neglexerint punire, eorum superiores tam in ipsis de neglectu, quam in illos de concubinatu modis omnibus digna punitione animadvertant. In Conciliis etiam provincialibus & synodalibus adversus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos per suspensionem a collatione beneficiorum vel alia condigna pena severiter procedatur. Et si hi, quorum destitutio ad summum pon-

ANNO
CHRISTI
1549.

pontificem spectat, per provincialia concilia, aut suos superiores propter publicum concubinatum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ipsi summo pontifici deferantur. Eaque diligentia & inquisitio in quibusunque capitulis generalibus & provincialibus quoad suos servetur, poenam aliis, contra predictos & alios non publicos concubinarios statutis, in suo labore permansuris; publici autem intelligenti sunt, non solum hi, quorum concubinatus per sententiam aut confessionem in jure factam, sed per rel evidentiam, quae nulla possit tergiversatione celari, notorius est, & qui mulierem de incontinentia suscepit, & infamam tenet, & per suum superiorem admonitus ipsam cum effectu non dimittat. (Cum hoc nunc in praesenti concilio addito, quod ordinarii locorum in clericos non beneficiatos & in sacris ordinibus iniciatos poenam arbitriari animadvertent, juxta personarum in sordecentium qualitatem, contemptum & in similibus delictis perseverantiam.) Quia vero nonnulli jurisdictionem ecclesiasticam, pecunarios questus a concubinariis percipere non erubescunt patiendo eos in tali fructu in sordecente, sub pena maledictionis eterna precipit, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe aliquius questus talia quovis modo tolerent, aut dissimulent, alioquin ultra permissionem negligentie penam, duplum ejus quod propterea restituere ad pios usus omnino teneantur & compellaneur; ipses autem concubinas seu mulieres suscepentes prelati modis omnibus eurent a suis subditis etiam per brachii secularis auxilium, si opus fuerit, penitus arcendas. Qui etiam ex tali concubinatu procreatos filios apud patres suos cohabitare non permittant. Jubet insuper hec sancta synodus, ut etiam in predictis synodis, & capitulis hec constitutio publicetur, & quilibet suos ad ipsarum concubinarum dimissionem diligenter hortetur.

Injungit præterea omnibus secularibus viatis, etiam si regali prefulgeant dignitate, ne ullum qualecumque inferant impedimentum, quounque questio colore, prelatis qui ratione officii sui adversus suos subditos pro hujusmodi concubinatu procedunt. Et cum omne fornicationis crimen lege divina prohibitum sit, & sub peccati mortalis pena necessario evitandum, monet omnes laicos tam uxoratos quam solutos, ut similiter a concubinatu abstineant, nimis enim reprehensibilis est qui uxorem habet, si ad alienam mulierem accedat; qui vero solitus est, si continxere nolit iuxta apostoli concilium, uxorem ducat. Pro hujus autem divini observatione præcepti, hi ad quos pertinet tam salabribus monitis quam aliis canoniciis remedii omni uti studio laborent. Et hoc ipsum in praesenti decreto contentum in premis etiam monialibus hujus regni, prout congruit, praesens conventio statuit & decretit observari.

A 2. Proles concubinarias in suis consortiis clerics non teneant.

ANNO
CHRISTI
1549.

Item hortatur hec synodus, ne qui prelati aut alii ecclesiastici inferiores proles suas ex concubinatu suscepentes in suis consortiis teneant, nec in suis ecclesiis directe aut indirekte promoveri patientur, neque eas baronibus quovis questio colore in conjugium de Christi patrimonio jungant seu barones efficiant.

B 3. Ne clerti vel monachi secularibus negotiis se se immiscendant.

Similiter ordinandum est, ne ullus ecclesiasticus, habens unde juxta suum statum honeste vivere possit immisceat se secularibus negotiis, præcipue mercaturam exercendo, aut lucri causa, ut empia revendat, emens, alienave prædia conducendo, quo ruit cis laboribus a spirituali exercitio, propria cura neglecta abstrahatur.

C 4. De vestibus clericorum.

Item ut beneficiati & in sacris ordinibus constituti hyretis rotundis, veteri clericorum more, dunraxat utantur, pileosque in ecclesiis & portissimum in choris & tempore divinorum omnino deponant, nec veste, ut puta caligas & diploides, vel alias fetas, vel colorum prohibitorum, ut flavi, viridis, & id genus discoloris deserant, togas in ecclesiis, civitatibus, oppidis & vilis insignioribus portent longas & talares; itinerando vero togas habeant curtas, & manicatas, salva tantum loci & temporis necessitate; camillas habeant albas & albæ futuræ, sub pena suspensionis in presbyteros, & excommunicationis in alios per locorum officiales, commissarios, & decanos declaranda, a quibus quidem penis non absolvantur, nisi prius prædicta cautione deobstinendo in futurum sub pena arbitrii judicis arbitrio juxta qualitatem personarum infligenda pro prima vice; & deinceps obediencia crescente, augentur & pena. Super quibus per singulos decanos in eorum visitationibus, & si quis fuerit, fiat diligens inquisitio; & qui culpabiles inventi fuerint, post duos menses a publicatione praesentis statuti puniantur ut supra. Si autem decani in premis deficiant, sive ordinationis negligentes sint competi officiales, tunc seu ordinariorum commissarii in eos ad suum arbitrium severius animadvertant.

D 5. Circa nutrientes barbas, & non portantes tonsuras.

Hec eadem conventio variis adducta argumentis, & rationibus circa barbarum usum propositis, universos & singulos hujus provinciæ clericalis fortis & ecclesiasticos per locorum ordinarios attente hortari decrevit, ut sui status & conditionis rationem habentes, & frequentes obrectationes contra barbatos compescantur, utque clerici a facies distincti appareant, eorum barbas con-

E 6 den-

ANNO 1549.
dendas carent, utque singuli clerci, falsi
tem in sacris initiati ordinibus, rafuram A
CHRISTI cungruam in coronis habeant.

6. De temperatia in vita clericorum.

Item præsens conventio hortatur omnes
hujusce regni prælatos & alios ecclesiasti-
cos beneficiatos, ut in posterum parcus &
moderatus in eorum mensis vivant, omnium
esculentorum & poculentorum exquisita su-
perhuitate juxta uniuscujusque statum &
præminentiam reiecta, ut & largius &
liberalius pauperibus in eorum necessitatibus
subveniantur, publicamque jejuniorum ab ec-
clesia indictorum violationem & in se & in
suis familiis evitent, ne ex hoc de cetero B
eorum malo exemplo laici scandalizentur,
precaturque in ecclesiasticorum mensis fre-
quentiores lectiones sacrarum scripturarum
juxta decretum concilii Toletani tertii, cu-
jus tenor est talis. *Pro reverentia Dei &*
sacerdotum universa constituta synodus, ut
qua solent crebro mensis otiosa fabula in-
terponi, in omni sacerdotali convivio lectio
divinarum scripturarum immiscatur; per hoc
enim & anima adscitantur ad bonum, &
fabula non necessaria probiventur.

7. De gravitate babituum clericorum.

Item hortandi sunt prælati & ecclesiasti-
ci omnes, ut deinceps graviores solito por-
tent habitus, qui potius lanci sint decentis
coloris quam ferici, gravitatem pre se fe-
rentes, meminerintque illius verticuli divi
Bernardi, vid *Dicte pontifices in fratre*
quid facit aurum.

8. De clericorum servis.

Item carent prælati ut tales in domis
familiares continuoque domesticos alant &
teneant, qui non aleatores, scortatores pu-
blici, ebrui, pugnaces, scurriles, noctivagi,
aut divini numinis blasphematores, execra-
bilis jurauentis affueti reputentur, sed D
qui catholici, probæ vite, honorum mo-
rum ac conversationis honestæ habeantur, in
honorum exemplum & iniquorum terrorem e
cum, ut Bonaventura, insolentia familiæ
patrisfamilias dedecus videtur.

9. De visitationibus monasteriorum.

Item statutum est insuper, ut singuli lo-
corum ordinarii, cum primum poterunt,
villent inonalteria canonicorum regularium,
monachorum non exceptorum & mona-
chum, ad effectum, ut quæ inibi corrigenda
reperiatur, insequenti & proximo concilio
sive conventione per visitationis chartam
referant. De exemptis vero, ut qui quid
per inquisitionem in vicinis parochiis ex pu-
blica voce & fama contra honestatem vite
monastice, & debitam loci reparacionem,
redituunque administrationem deprehendeb-
rint, humiliet futuro concilio intinuerit, ut
ex hoc de remedio proficiatur opportuno;
& qui pretendunt exemptiones in talibus
monasteriis, ut easdem una cuius numero re-

ANNO
CHRISTI
1549.

ligiosorum commendatarii, & illa in com-
mendas optinentes, ut suas provinções in
dicto futuro concilio exhibeant, ad effectum
considerandi & intelligendi ad quid ipsi il-
ligerunt suarum provisionum teneantur, & qua-
tenus privilegiis ut defenduntur. Et circa
haec præsens conventio exhorteatur in Do-
mino omnes & lingulos abbates, priores, com-
mendatarios, administratores locorum exem-
plorum, cum conlecti regulari disciplinam
& monasticam magna ex parte, negligencia
corum qui illis superintendere tenentur, la-
befactatam & collapsam esse, quatenus ipsi
& eorum quilibet, prout decet bonos pa-
stores, vitam, mores, devotionem, & stu-
dia religionis statum reducenda carent,
quo inibi & devotio vigeat, & populi
murmur devitetur.

10. De apostatis revocandis.

Simili modo mandat præsens conventio
omnibus & singulis abbatibus, prioribus,
commendatariis, administratoribus, mini-
stris & locorum presidentibus, quatenus
ipsi & eorum quilibet omnino modam dilig-
entiam faciant pro perquiliendis & compre-
hendendis suis apostatis & fugitivis, qui ex-
tra loca eis subjecta aufugerint, auxilium
ordinariorum illorum locorum, in quibus
existunt, ad effectum comprehensionis & re-
ductionis eorum invocent, & si id per ipsos
hieri non possit, auxilium secularis po-
statis per ipsos ordinarios imploretur.

11. De montalibus apostatis revocandis.

Item statutum est ut ordinaria auctoritate
compellantur omnes priorissimæ montalium,
ut quam primum dispersas suas moniales in
unum congregent respective ad effectum,
ut cum ipsis simul cohabitent & susten-
tent, vel in aliis locis montalium hujus re-
gni pacificis collocentur, priorissimæ impen-
ta sustentandæ.

12. De criminibus puniendis cum invoca-
tione bracbi secularis.

Item contra adulteros, incestuosos, fa-
cilegos notorios ordinat hæc conventio, ut
primum prælatorum ordinatione charitati-
ve admoneantur ad vitæ emendationem, &
si nihilominus in suis publicis criminibus
potest insisterint, fulminentur monitoria-
les cum omnibus censuris ecclesiasticis, etiam
cum interdicto, quam citissime hieri poterit,
ad quod etiam, si opus fuerit, auxilium
bracbi secularis invocetur, & super hu-
iusmodi publicis excessibus diligentem per
decanos investigationem hieri ordinat, si non
ficit in delinquentum ecclesiis, saltem in vi-
ciniis ecclesiis ut talis in-dagatio.

13. De visitationibus.

Præterea constituit hæc conventio, quia non
nunquam tales, ut prætert publici excessus,
tam maiores, quam minores, per decanos & ali-
os visitatores occultari & dissimulari dicuntur,

ANNO & adulteris accipere non erubescant; facien-
do eos in tali foeditate sordescere, quod
CHRISTI 1549. decani ante suceptionem sui officii jurent
de fideli ejus administratione in omnibus,
& cum excessus maiores eorundem commis-
sariis deferunt, non prius recipiantur ab
eis, quam illi denuo jurati fuerint, quod
omnes & singulos excessus maiores, tam
publicos quam privatos, sibi per affi-
tas & inquisitiones utrobique delatos,
absque gratia & favore, prece vel pretio,
nullis penitus omissis, commissariis tradant,
qui si reperti fuerint in premissis culpabili-
les, perjurii, amissionis officii, & alii ar-
bitrariis poenis per ordinarium infligendis
subjaceant; & super hoc solleite inquirant
commissarii, prout domino ordinario sunt
responsuri.

14. De ecclesiis non dandis in in-
feudationem vel emphyteofim.

Ne residentia vicariorum & rectorum in
animarum curis & sacramentorum ecclesie
administratione negligatur, statutum est, ut
nulle fiant infedulations seu emphyteutarie
locationes, vel ad longum tempus assedia-
tiones quarumcunque glebarum, seu terra-
rum ecclesiasticarum aliquarum, rectoria-
rum, vel vicariarum per ipsos rectores vel
vicarios in posterum, nisi prius causis tra-
tatis; & ne tales infedulations seu loca-
tiones per ordinarios vel capitula admittan-
tur ullo modo vel autorizentur; que, si
facte fuerint, pro nullis reputentur, & quod
longas assediations novemdecim annorum
de supra fructibus & decimis garbalibus
dignitatem ecclesiastarum cathedralium post
pontificales majorum ac praebendarum, re-
ctoriarum particularium, mensis episcopali-
bus & abbatialibus separatis, praeterea con-
ventionio easdem fieri usque ad proximum con-
ventionem generalem vel concilium provin-
cialie statuendum, inchoandum, & celebran-
dum, penitus prohibet, & ne ordinarii seu
capitula interim alias hujusmodi admit-
tant seu autorizent; & si quas interea fieri
contigerit nulla & invalida sine, & qui in
premissa interesse praetenderint, in proxi-
mo concilio audiantur.

15. Circa neglectam doctrinae reforma-
tionem divinis verbis ministerium.

Præsens conventione mature avisata, actis
concilii Tridentini in sessione quarta inhe-
rent, ad hæreses reprimendas, & ad edifi-
cationem Christi fidelium in verbis doctri-
nae evangelice, statuit & ordinat, ut qui-
libet episcopus, ut & loci ordinarius in
grege sibi commisso verbum Dei, juxta gra-
tiam sibi a Domino concessam, per se sal-
tem quater in anno, nisi legitimo impedi-
mento, ultra communes prædications, que
per alios ad id admissos sient, prædicet; &
si qui ordinarii haec tenus minus exercitati
fuerint in prædicando, sese, quam primum

fieri poterit, ad hujusmodi officium tam
proprio studio quam aliorum doctorum red-
dant habiles, & ad hunc effectum viros in
sacris literis eruditos in suam familiam &
contubernium asciscant. Cujus quidem con-
cili, acti seu decreti tenor sequitur in hec
verba.

„Eadem sacrosancta synodus pli sum-
morum pontificum & probatorum conciliorum
constitutionibus inhærens, cas-
demque amplectens, & illis adiciens, ne
caelestis ille thesaurus sacrorum ciborum,
quem sanctus Spiritus sua liberalitate ho-
minibus tradidit, neglectus jaceat, sta-
tuit & decrevit; quod in illis ecclesiis,
in quibus præbenda aut præstimonium,
seu quovis alio nomine nuncupatum fi-
pendium, pro lectoribus sacrae theologiae
deputatum reperitur, ipli episcopi, ar-
chiepiscopi, primates, & alii locorum
ordinarii eos, qui præbendam aut præsti-
monium seu stipendium hujusmodi obti-
nent, ad iplius sacrae scripture expositio-
nem & interpretationem per seiplos, si
idonei fuerint, alioqui per idoneum sub-
stitutum ab episcopis, archiepiscopis, pri-
matibus & aliis locorum ordinariis eli-
gendum, etiam per subtractionem fru-
tiuum cogant & compellant. De cetero
vero præbenda præstimonium seu stipen-
dium hujusmodi non nisi personis idoneis,
qui per seiplos id munus explicare pos-
sunt conferantur; & aliter facta, provi-
cio nulla sit & invalida. In ecclesiis au-
tem metropolitanis vel cathedralibus, si
civitas insignis seu populoa ac etiam in
collegiatis existentibus in aliqua insigni
oppido etiam nullius dioecesis; si ibi cle-
rus numerosus fuerit, ubi nulla præben-
da aut præstimonium seu stipendium ejus-
modi deputatum reperitur, præbenda
quo nodocunque, præterquam ex causa re-
ligationis, prima vacatura, cui aliud
onus incompatible injunctum non sit, ad
cum usum ipso facto perpetuo constituta
et deputata intelligatur; & quatenus in
ipsis ecclesiis nulla vel sufficiens præben-
da foret, metropolitanus vel episcopus
ipse per assignationem fructuum alicuius
simplicis beneficii, ejusdem tamen debiti
supportatis oneribus, vel per con-
tributionem beneficiorum sua civitatis
& dioecesis, vel alias, prout commodius
fieri peterit, de capitulo consilio ita pro-
videat, ut ipsa sacrae scripture lectio ha-
beatur; ita tamen quod quecunque aliae
lectiones vel confuetudine, vel alia qua-
vis ratione instituta, propter id minime
prætermittantur: ecclesia vero, quarum
annui proventus tenueris fuerint, & ubi
tam exigua est cleri & populi multitudo,
ut theologie lectio in eis coramode ha-
beri non possit, saltem magistrum habeant
ab episcopo capitulo consilio eligendum,
qui clericos aliosque scholares pauperes
grammaticam gratis doceat, ut deinceps
ad sacrae scripture studia, adjuvante
Deo, transire possint; Ideoque illi magi-
stro grammaticis alicuius simplicis bene-
ficii fructus, quos tamdiu percipiat,
quamdiu in docendo peritierit, assignen-
tur;

ANNO
CHRISTI
1549.

AANNO
CHRISTI
1549.
 tur; dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio, vel ex capitulari vel episcopali mensa condigna aliqua merces persolvatur, vel alias epis copus ipse aliquam rationem ineat sue ecclesie & dioecesi accommodam, ne pia huc utilis ac fructuosa provisio quovis quæsiuo colore negligatur. In monasteriis quoque monachorum, ubi commode id fieri queat, etiam lectio sacrae scripturae habeatur, qua in re, si abbates negligentes fuerint, episcopi locorum in hoc ut sedis apostolicæ delegati, eos ad id opportunitis remedii compellant. In conventibus vero & aliorum regularium locis, in quibus studia commode vigere possunt, etiam lectio sacrae scripturae habeatur; que lectio a capitulis generalibus vel provincialibus assignetur dignioribus magistris. In gymnaliis etiam publicis ubi tam honorifica et ceterarum omnium maxime necessaria lectio instituta non fuerit, religiosorum principum & rerum publicarum pietate & charitate ad catholicæ fidei defensionem & incrementum, sacreque doctrinae conser vationem & propagationem instituatur, & ubi instituta fore, & negligenter, restituatur, & ne sub specie pietatis impietas disteminetur.

16. *Quomodo eligi debent publicus lector.*

Statuit eadem sancta synodus neminem ad hujusmodi officium lectionis tam publice quam privatim admittendum esse, qui non prius ab episcopo loci de vita, moribus & scientia examinatus & probatus fuerit, quod tamen de lectoribus in clausis monachorum non intelligatur.

17. *Privilegia studentium in theologia.*

Docentes vero scripturam ipsam sacram, dum publice in scholis docuerint, & scholares qui in ipsis scholis student, privilegiis omnibus de perceptione fructuum prebendarum & beneficiorum suorum in absentia a jure concilii plene gaudeant & fruantur. Quia vero christiane reipublica non minus necessaria est praedicatione evangelii quam lectio, & hoc est precipuum episcoporum munus; statuit, & decrevit eadem sancta synodus omnes episcopos, archiepiscopos, primates, & omnes alias eccliarum prælatos teneri per seipcos, si legitime præpediti non fuerint, ad predicandum sanctum Jesu Christi evangelium; si vero contigerit episcopos & alios prælatos legitimo detineri impedimento, juxta formam generalis concilii viros idoneos assumere teneantur ad hujusmodi predicationis officium salubriter exequendum, si quis vero hoc adimplere contempserit, distictæ subiaceat ultiōni.

18. *De predicatione verbi populo.*

Archipresbyteri quoque, & plebani, & quicumque parochiales vel alias cum animarum habentes ecclesias quo-

cunque modo obtinent, per se vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus taliter dominicis & festis solennibus plebes sibi commissas pro sua & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea que omnibus scire necessarium ad salutem, annunciantoque eis, cum brevitate & facilitate sermonis, via, que eos declinare, & virtutes, quas eos testari oportet, ut pœnam æternam evadere, & exlestem gloriam consequi valeant; id vero si quis eorum præstet, re negligat, etiamsi ab episcopi jurisdictione quavis ratione se exemptum esset, se prætenderit, etiamsi ecclesiæ quovis modo exemptæ dicantur, aut alibi aliis, cui monasterio etiam extra diocesum existenti forsan annexæ vel unice (modo ipsis in diocesibz sunt) provida pastoralis solicitude non desit, ne illud impleatur parvulus petterunt panem & non erat qui frangeret eis. Itaque ubi ab episcopo moniti trium mentium spatio numeri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas aut aliis, ad ipsius episcopi arbitrium, cogantur, ita ut etiam, si ei expedire visum fuerit, ex beneficio rum fratribz alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse resipiens officium suum impleteat. Si que vero parochiales ecclesiæ reperiantur subiectæ monasteriis, in nulla diocesi existentibus, si abbates & regulares prælati in præmissis negligentes fuerint, a metropolitanis, in quorum provinciis dioceses ipsæ sitæ sunt, tanquam, quoad hoc, sedis apostolicæ delegatis compellantur; neque hujus decreti executionem consuetudo vel exceptione, aut appellatio, vel reclamatio, tive recursus impeditre valeat, quoque desuper a competente judice, qui summarie, & sola facti veritate insperata, procedat, cognitum sit ac decissum.

DRegulares vero cujuscunque ordinis, nisi a suis superioribus, de vita, moribus, & scientia examinati & probati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in ecclesiis suorum ordinum prædicare non possunt, cum qua licentia personaliter se ceram episcopis presentare, & ab eis benedictionem petere teneantur antequam prædicare incipient. Item in ecclesiis, que suorum ordinum non sunt, ultra licentiam suorum superiorum etiam episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis ecclesiis non suorum ordinum nullo modo prædicare possint, ipsam autem licentiam episcopi gratis concedant.

19. *De p̄fendo-prædicatoribus.*

Si vero, quod absit, prædicator erores aut scandala distemperaverit in populum, etiamsi in monasterio sui vel alterius ordinis prædictet, episcopus ei prædicationem interdicat. Quod si heres prædicaverit, contra eum secundum iuris dispositionem aut loci consuetudinem procedat; etiamsi prædicator ipse gen-

ANNO CHRISTI 1549.

20. Quod rati vel speciali privilegio exceptum se esse prætenderet. Quocasū episcopus autem apostolica, & tanquam sedis apostolice delegatus procedat. Curent autem tem episcopi, ne quis prædicator vel ex falsis informationibus vel alias calumnias vexetur, justam de eis conquerendi occasionem habeat. Caveant præterea episcopi, ne aliquem vel eorum qui cum sicut nomine regulares, extra claustra tamen & obedientiam religiosum suarum vivunt, vel presbyterorum secularium nisi ipsis noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam quoniamlibet privilegiorum prætextu in sua civitate vel diœcensi prædicare permittant, donec ab ipsis episcopis super ea re sancta sedes apostolica consulatur, a qua privilegia huiusmodi, nisi tacita veritate, & expresso mendacio, ab indignis extorqueri verisimile non est.

Quæstores vero eleemosynarii, qui etiam quæstuarii vulgo dicuntur, cujuscunque conditionis existant, nullo modo nec per se, nec per alium, prædicare præsumant; & contras facientes ab epis copis & ordinariis locorum, privilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remedii omnino arceantur.

20. Quod rectores & episcopi quatuor in anno prædicent.

Circa que quo frequentioribus divini verbis prædicationibus instruatur populus statutum est, ut ecclesiarum parochialium rectores, qui judicio ordinarii ad prædicandum fideli rudimenta suis parochianis habiles & idonei censebuntur, per se saltē juxta statuta provincialia & synodalia pro prædicatoribus edita, quater in anno prædicent; illis vero rectoribus, qui juvenes & idonei ad id vici fuerint, per locorum ordinarios injungantur, ut se ad hoc quantum reddant per studia in gymnasii publicis habiles, & interim per alios prædicatores suis sumptibus de licentia ordinarii admittendos, prædicare, & suas vices supplerere debeant; qui autem grandavi & doctrinæ incapaces sunt, hoc ipsum similiter per alios fieri procurent, quos etiam per suam presentiam prædicantes auctorizare oportebit, & hoc ultra communes prædicationes seu instructiones per vicarios seu curatos singulis dominicis diebus & forsitan aliis majoribus festis, ut supra, fiendas. De rectoris vero, monasteriis, collegiatis ecclesiis, seu aliis piis locis in communione seu mense capitulari unitis, ordinatum est ut abbates, priores, & commendatarii, administratores, præpositi, decani, & præbendati, rectoriarum portionarii, per se vel eorum membra inferiora, seu alios eorum nomine, populum in fide instruendum curen, & id suis parochiis fieri procurent; priorissas autem monialium archiepiscopae sancti Andreæ subjectas, ut a fide apostolica tentiatur et, sub poenis in dicto provinciali statuto & aliis statutis desuper editis, ad idem teneri decretit, quæ de novo publicari & presentibus inseri in hac synodo secretum est.

21. Quod in unaquaque ecclesia cathedrali sit theologus, & iuris canonice professor.

ANNO CHRISTI 1549.

Concilium seu conventio verbii divini sermonum in sequens pro sustentatione doctorum & eruditorum in theologia, ac iure pontificio, apud ecclesias cathedrales & civitates, statuit; ut universi & singuli locorum ordinarii apud suas ecclesias cathedrales habeant continuo unum doctorem theologum, licentiatum vel bachelorem, in theologia, & similiter canonicam in iure pontificio qualificatum, utque theologus praeditus omni die legioili, saltem in unaquaque hebdomade, in sacris literis publice legat & interpretetur, ac tam in eadem cathedrali quam in aliis ecclesiis prædicet, cui interpretanti & prædcenti civitatis illius episcopus & canonici & reliqui ipsius civitatis clerici intersint; pro quorum theologi ac canonica sustentatione quilibet ordinarius depurabit aliquid beneficium de proximo vacaturum ad suam dispositionem; permanens int̄ suam ecclesiam, ad valorem annum pro theologo ad minus centum librarum, pro canonica vero centum marcum scoticum monete, pro perpetuis futuris temporibus, ipsis & eorum successoribus in eisdem officiis remansuris. Qui ambo theologus ac canonica legeret & docere circa festum divi Michaelis die 29. mensis Sept. proxime futuri incipient. Provinet et quoque per hanc synodum quod usque ad vacationem beneficiorum prædicatorum, ad prænuntium effectum disponendorum, quilibet ordinarius suis propriis sumptibus a dicto festo divi Michaelis eos honeste sustentabit ad ratam & quantitatem dictarum summarum.

22. Quod in unoquoque monasterio sit unus theologus.

Similique pro effectu ad eundem modum, ut sacrarum literarum studia & virtutes, ipsi Deo acceptæ, in monasteriis, ut olim secundum Deum florent, ordinatum est ut singuli abbates, priores, commendatarii, prælatarum majorum administratores inventant & sustentent theogum religiosum vel secularium, qui singulis diebus, ut supra, infra septa monasteriorum divinas litteras, prout auditoribus expedierit, legere teneantur, & in ecclesiis ipsius monasteriorum annexatis, ut præmittitur, prædcent. Prælati etiam beneficia ad eorum dispositionem spectantia obtinentes iudicem theologis & eorum successoribus pro eorum sustentatione de beneficiis ad valorem centum marcarum provideant; non habentes vero beneficia ad eorum dispositionem & presentationem ad prædictum effectum, cujusmodi sunt illi Cisterciensis ordinis, eundem theologum propriis expensis, juxta prefatae summe rationes, præfato theologo honeste secundum statuta sui ordinis sustentando providere carent, ea tamen lege adjecta, quod per hanc ordinationem, eleemosyne conlecte religiorum mendicantium & prædicitorum

CONCILIO EDINBURGENSE.

443

**ANNO
CHRISTI
1549.**

torum non abstrahantur vel minuantur. Item ut in monasteriis de se etiam evadant & effloreat viri literati, & in divino eloquio & pastu animarum salutari concionatores, hæc sancta conventio præcipit, ut ex uniuscujusque hujus regni dioecesis monasteriis, juxta ipsorum monasteriorum facultates, transmittantur, duo aut unus religiosi, vel religiosus ad literarum capacitatem maxime habiles, & ingeniosi, ad universitates omnes proximas vel alias, ut illis libuerit, ibidem talem ad quadriennium in theologia & sacris litteris studia remansuri, quo spatio completo remittantur ad ipsas universitates alii religiosi prædicti, pari modo literis vacaturi.

23. Monasteria præcipua e quibus ad literarum studia præfatis effectus causa religiosi juxta monasteriorum vites & facultates sunt emittendi, sequentem per modificationem notantur.

Et primo de dioecesi S. Andreae.

Ex monasterio prioratus sancti Andreæ religiosi.

Ex monasterio de Aberbrothick glori

Ex monasterio de Dunfermling.

Ex monasterio sanctæ Crucis

Ex monasterio de Culco

Ex monasterio de Cupro

Ex monasterio de Cambuskenneth

Ex monasterio de Lundoris.

Ex monasterio de Balmerino

Ex monasterio de Coldingham

Ex monasterio de Perrynweymer

Ex monasterio de Dryburgh

Ex monasterio sive prioratu de North Berwick.

Ex prioratu de Haddington seculari

Glasguensis dioecesis.

Ex monasterio de Paisley

Ex monasterio de Melros

Ex monasterio de Kylwynning.

Ex monasterio crucis regalis

Ex monasterio de Jedbourg

Ex monasterio de Halywoode

Ex monasterio dulcis cordis

In dioecesi Candida casa.

Ex prioratu de candida casa

Ex monasterio Vallis lucis

Ex Dundraman

Ex Tongland

In dioecesi Aberdonensi.

Pro monasterio de Deyr

In dioecesi Moraviensi.

Ex monasterio de Kinlos

Ex monasterio Pluscardensi

444

In dioecesi Dublancensi.

Inchechaffsthay

Culros

Inchemahome

**ANNO
CHRISTI
1549.**

1.

1.

1.

In dioecesi Dunkoldensi.

Pro monasterio S. Columbz

De tellquis dioecilibus tacetur.

24. De methodo & forma predicationum.

B Prædicatores nunc instituti & alii secundum præsentem hanc synodum post hujuscemodi statuti publicationem hanc formam in suis predicationibus observare tenebuntur ut in omnibus, & singulis eorum predicationibus seu concionibus priorem partem epistole vel evangeli declarando tribuant, & illas partem posteriorem, prout tempus & auditores patientur, catechismo, hoc est communis doctrina & instructione impertiantr. Catechismum autem vocamus brevem instructionem in fidei rudimentis, vel in expositione articulorum fidei, decalogi preceptorum, peccatorum septem mortalium, septem ecclesiæ sacramentorum, dominice orationis, & salutationis angelicæ, ac operum misericordiz, in quibus omnibus prædicationibus injungatur ut populum christianum inducent ad sacramenti altaris condignam venerationem, & ut de viribus & utru ejusdem pro captu populi populum instruant.

25. Forma in interpretatione theologiae servanda.

Ut ea circa hæc in publicis gymnasii & academiis legantur, por que doctrinam utiliæ tradi & populi Christi fidelis eruditio ni consuli speretus; statuit hæc sancta synodus, ut lectores scripturarum & theologie in singulis collegiis ita scripturis & theologie vident, ut aliqui scripturas quam purissime juxta ecclesiam catholice sensum tractare nesciantur; alii vero ex eis ad veterum doctorum amissum & catholicæ fidei veritatem theologia diversis horis uniuscujusque hebdomadae diebus certis legendæ incumbant; sic ut taliter studentes in sacris ipsis scripturis & speculativis proficiant, & ut id ipsum quilibet ordinarius intra suam universitatem, si quam habeat, aliter vero intra suam civitatem & apud ecclesiam cathedralem fieri procuret; mandat ipsa synodus, quod utilius & pro tempore efficacius fore censemur, ut quantum ad speculativam theologiam, lecturæ probatorum auctorum, ut sunt opera magistri sententiistarum, commentarii divi Thomæ Aquinatis, sancti Bonaventuræ, & aliorum potius va cent.

1.

1.

ANNO
CHRISTI
1549

26. Ordo servandus in lectionibus grammatices & dialectices.

Vult & jubet hæc eadem synodus, ut provideat uniuscujusque universitatis rector, causis ad id moventibus non oblitus seu omis-
sis, ne ulli ad scholas dialectices recipientur, nisi qui latine & grammaticè loquuntur, ac ut dialecticam artem experiri cupientes prius quam ad illam artem admittantur, examinentur, & ne ad bacalaureatus seu magisterii lauream recipientur, nisi prius ad hoc de examinis rigore idonei fuerint reperiti; alioqui ad proximam inferiorem classem deponantur, quod nisi factum fuerit, rectori imputabitur.

Item provideat archidiaconus sancti Andreæ pro magistro schole grammaticalis in civitate sancti Andreæ, qui sit in grammaticis versatus, & bonis moribus imbutus, & in aliis ad instruendos pueros, & puerilia grammaticæ non callentes requisite sufficiens.

27. De qualitate ordinandorum.

Quantum ad qualitatem ordinandorum in monibus, scientia & titulo, statutum est ut in his sacerorum canonum dispositio ad unguem servetur, & inter ordinandum singuli ordinarii habeant præ oculis eandem dispositionem, quam ordinando legere, aut legi facere, faciant, quodque nulli ecclesiasticæ quantuncumque in literis & moribus sufficientes per spatum trium annorum proximorum a data presentium futurorum in sacris ordinibus initientur, nisi beneficiati, religiosi, etulum canonicum ad valorem vnguentum librarum monetae Scoticane habentes; circa que discutant diligenter ordinarii eorum titulos; omnis etiam illicite partionis ablati suspicio, & super hoc fidem faciant ordinandi. Et ordinati per ultramarinos episcopos, undeunque venerint, altari non se immisceant, & nisi per dioecesanos auctorum deputatos ad id commissi in quorum dioecesibus altari sese junxerint, prævlo examine idonei compariantur, nequam permittantur, ita ut idonei secundum praesens initium reperti admissionem mereantur, & in his inidonei comperti ab ordinum suorum executione, usquequo habiles & idoneos sese reddiderint, tulpentur.

28. Quod singuli curati examinentur per ordinarios.

Circa parochialium ecclesiarum curatos seu ministratos curam animarum exercentes, quæ ex illis plurimi per totum regnum Scotie adeo insufficientes, tam in literatura, moribus, & discretione, quam in aliis ad id officium necessariis deprehenduntur; statuit praesens conventio, ut per locorum ordinarios intra hinc & ultimum Decembri proxime futurum vocentur coram ipsis ordinariis, vel eorum commissariis ad id deputatis, seu deputandis, singuli curati ad subendum examen debitum in omnibus eo-

ANNO
CHRISTI
1549.

rum officio convenientibus, cum certificatione, quod u non comparuerint, ab eorum curis & officiis amoveantur, & qui idonei fuerint, & comparuerint, continuabuntur & denuo admittantur; inidonei vero juxta juris dispositionem reiicientur, & ad se removendum in proximis eorum synodis prænioneantur, ac singuli curatorum inidoneorum vicarii seu rectores, ubi vicarii proximi non sunt, admoneantur; ut per se in eorum curis deserviant, quoadusque per ordinarium loci de qualificato curato provisum fuerit. Pensionarii vero vicarii, ut ex statutis & consuetudine in eorum curis & pensionibus resideant, ac per se, detervant sub poena suspensionis & contumelias fructuum omnium suorum pensionum, & reddituum in pauperum usus per ordinarium applicandorum; & similiter examinentur uti vicirii pensionarii, ac eorum parochiani & vicini, seu alii noritiam habentes, & qui inhabiles inventi fuerint, statutum ordinarii deferantur, ad effectum, ut in concilio provinciali seu conventione generali proxime futura contra eos de medio provideatur opportuno.

29. Qualis eligi aebat, ut fiat curatus.

Idoneitas autem præfendorum animarum curis & beneficis ecclesiasticis in hoc potissimum consideretur, ut qui ad huiusmodi beneficia & curas admitti possint, satisfacere velint & possint officiis suis libi committendis, suoque munere iuxta beneficij & care exigentiam fideliter fungi, hincque viri legitime eratis, moribus graves, literarum scientia prediti, ad facios ordines promoti, nec corpore viciati, alioqui sciant hi, quorum interest, tales ad beneficia ecclesiastica & curas admitti cupientes, ut si quidem dolo, gracia, favore, vel negligenter in hi peccaverint, non minorem libi quam illis malis vicariis aut curatis, quos ipsi dictis curis prefecerint, poenam incurrisse, que eis in distrito Dei judicio inmitten, & preterea poenis etiam canonicis sciant esse obnoxios. Et præterea, ut ipsi vicarii & curati suo officio attentius absque impedimento detinere teneantur, negligenter eorum liberius puniatur; ordinatum existit, ut quilibet vicarius pensionarius seu curatus curagi animarum exercens & in eo residens, habeat singulis annis pro suo teudo & stipendio viginti marcas Scoticane monete, vel equivalentiam computandam proficis horro & curse adjacentibus, hoc proviso, quod in illis dioecesibus seu locis, ubi viget famis & caritas virtualium exhortiorum invasionibus & incursionibus, ordinarii locorum in suis synodis iustusmodi liberalitatis & caritatis annoꝝ causa stipendia charitable augent, ac ut non licet ipsius vicarii pensionarii seu curatis per substitutos, sed per seipso in dictis curis residere, alioqui loco curatorum licet vicario seu rectori aliuin loco non residentis depurare de ordinarii contilio, absque ulteriori processu; quoniam pensionarii non residentes per ordinarios veniant privandi iuxta illud Tridentini concilii, quod incipit inde-

CONCILIO EDINBURGENSE.

447

ANNO
CHRISTI
1549.

riora vero beneficia , cuius tenor sequitur
in hæc verba: inferiora vero beneficia ec-
clesiastica præsertim curam animarum ha-
bentia , personis dignis & habiliibus , &
que in loco residere , ac per seipso curam
earum exercere valeant , juxta constitutio-
nem Alexandri III. in Lateranensi , que in-
cipit : *qua nonnulli* : & aliam Gregorii X.
in generali Lugdunensi concilio , que inci-
pit : *litter canon* : editam , conferantur . Ali-
ter autem facta collatio sive provisio , omni-
no irritetur ; & ordinarius collator poenas
constitutionis generalis concilii , que inci-
pit : *grave nimis* : se noverit incursum .

D 30. *Quod nemo plura beneficia incom-
patibilia habeat.*

Quicunque plura curata habeat , aut alia
incompatibilia beneficia ecclesiastica , sive
per viam unionis ad vitam seu commendæ
perpetuae aut alio quocunque nomine &
titulo , contra formam sacrorum canonum ,
& præsertim constitutionis Innocentii III.
que incipit : *de multa* ; recipere ac simul re-
tinere præsumperint , beneficis ipsius juxta
ipiis constitutionis dispositionem ipso jure
præsentis canonis vigore privatus existat .

31. *Quod ordinarii dispensationes exhibe-
bent faciant.*

Ordinarii locorum quouscunque plura cu-
rata aut alia beneficia incompatibilia bene-
ficia ecclesiastica obtinentes dispensationes
suis exhibere districte compellant , alias
procedant juxta constitutionem Gregorii X.
in generali Lugdunensi concilio , que inci-
pit : *ordinarii* : quam eadem sacrotanta
synodus innovanda censeat & innovat ; addens
insuper , quod ipsi ordinarii , etiam per
idoneorum vicariorum deputationem , &
congrue portionis assignationem , omnino
providcent , ut animarum cura nullatenus
negligatur , & beneficia ipsi debitibus obse-
quis minime defraudentur ; appellationibus
& exemptionibus quiuscunque , etiam cum D
judicium specialium deputatione , & illorum
inhibitionibus in præmissis minime suffragan-
tibus .

32. *De unionibus beneficiorum .*

Uniones perpetuae a quadraginta annis ci-
tra factæ examinari ab ordinariis , tanquam
a sede apostolica delegatis possint , & que
per surreptionem vel obreptionem obtenta
suerint irrata declarentur , illæ vero que a
dicto tempore citra concessæ , vel in toto
vel in parte effectum nondum sunt sortitæ ,
& que deinceps ad eujusvis instantiam fue-
rint , nisi eas ex legitimis & rationabilibus
causis coram ordinario loci , vocatis quo-
rum interest , verificandis factas suæ con-
stiterit , per surreptionem obtenta presu-
mantur , ac proprieæ , nisi aliter a sede
apostolica declaratum fuerit ; viribus omni-
no careant .

Beneficia ecclesiastica curata , que cathe-
dralibus , collegiatis , seu aliis ecclesiis vel
monasteriis , beneficiis seu collegiis , aut

448

ANNO
CHRISTI
1549.

piis locis quibuscumque perpetuo annexa &
unita reperiuntur , ab ordinariis locorum
annis singulis visitentur ; qui solicite provi-
dere procurent , ut per idoneos vicarios
perpetuos (nisi ipsi ordinariis pro bono
ecclesiæ regimine aliter expedire vide-
bitur) ab eis pro tertiaz partis fructuum
aut majori vel minori arbitrio ipsorum or-
dinariorum , portione , etiam super certa re
assignanda , ibidem deputando , animarum
cura laudabiliter exerceatur ; appellationi-
bus , privilegiis , exemptionibus , etiam cum
judicium deputatione , & illorum inhibitionibus ,
qui quisque in præmissis minime
suffragantibus .

B 33. *Ordinarii loca exempta visitent.*

Locorum ordinarii quascunque ecclesiæ
quomodolibet exemptas , auctoritate , aposto-
lica singulis annis visitare teneantur , &
opportuni remedii providere , ut que re-
parati indigent , reparantur , & cura ani-
marum , si qua illis immineat , alisque de-
bitis obsequiis minime defraudentur ; appella-
tionibus , privilegiis , consuetudinibus eti-
am ab immemorabili tempore præscriptis ,
judicium deputationibus & illorum inhibitioni-
bus penitus exclusis .

C 34. *Circa clericos parochiales .*

Statuit synodus , ut clerici parochiales
per se serviant in eorum officiis , vel præ-
sident in singulis synodis sufficientem sub-
stitutum , per ordinarium admittendum , in
ipsi officio deservientem , qui honestus sit ,
& novit honeste vices sui principalis in
officio hujusmodi supplere , aliqui si id non
sunt fuerit , multetur tertia parte emol-
lumentorum clericatus prima vice , & se-
unda bina pauperibus applicanda , & de-
inceps arbitrio ordinarii pena puniatur .

35. *De testamentis , & quod executores
computum reddant & rationem .*

Hæc conventione statuit , ut registrantur au-
tentice omnia testamenta , & defunctorum
bonorum inventaria , ad executionem noni-
natorum , & bonorum intermissorum con-
servationem , a quibus per officiales & com-
missarios ordinariorum singulis annis de bo-
norum & rerum fideli administratione com-
putum & ratio omnium reddatur , prout
ad id admonendi sunt tam in confirmationibus ,
quam in redditione computorum ,
ut provideatur super indemnitate prolixi ,
pupillorum , legatariorum , & aliorum in-
teresse habentium per sufficientem rationem ,
& aliter , prout de iure & ne decani vel
commissarii aliqua testamenta confirmente ,
nisi prius receptis juramentis ab executori-
bus de fidilitate , & veritate inventariorum ,
& de pretiis bonorum .

36. Cir-

ANNO
CHRISTI
1549.

36. Circa testamenta diocesorum Orcaden-
sium ad modum & morem solitum &
debitum reliquarum provincie Scot-
icae diocesanum reducend. & ob-
servand.

Præsens provincie Scoticanæ generalis
conventio, seu concilium provinciale legi-
time convocatum, servatis primis de jure
& consuetudine servandis, ac longis & ju-
ris super infra scriptis tractatibus & con-
siderationibus præhabitatis disputatis & discus-
sis, pro perpetuis futuris temporibus, &
ad perpetuam rel. memoriam constituit, de-
crevit, & ordinavit; quod in condendis
testamentis & bonorum innovationibus, tam
in testatis quam non testatis ab intestato
decedentium per omnes & singulas totas
& integras insulas Orcaden. & Zetlandie,
& alias partes ubilibet per dioceses & ju-
risdictionem spiritualem subiectas Orcadensis
ecclæ, omnes et singuli Orcadensis dice-
cesani eidem legi & consuetudini subjaceant.
quibus extant in aliis quibilibet Scotiz pro-
vinciis ac diocesibus; quodque defunctorum
diœc. Orcaden. executores nominati,
& utsunque testantium et non testantium,
seu ab intestato decedentium bonorum in-
termissores ad confiencia bona inventaria,
eaque ordinario aut ejus commissariis exhib-
enda et confirmanda current, et pro eis or-
dinaria debita & solita satisfacere tenen-
tur; quod si non fecerint, seu aliquis eo-
rum non fecerit, licebit dicto ordinario &
ejus commissariis, servatis processibus in li-
mibus consuetis, de dictis bonis live testa-
tis live non testatis executores dativos ad
ejus arbitrium dare & constituere in omnibus,
juxta morem prefatam in illis ser-
tum & servandum.

37. De examinatione notariorum.

Ordinatum est præterea, ut vocentur no-
tarii in singulis diocesibus per eorum ordi-
narios respective ad subeundam novam ex-
aminationem secundum juris consuetudinem, D
& parlamentorum regni exigentiam, qui vo-
cari statuuntur ad hos dies, ad quos vo-
candi sunt ecclesiastum curati, inter hanc &
primam suarum diocesanum synodum, ad ef-
fectum examinationis; utque interea fiat in-
quiliatio inter eorum vicinos per commissari-
rios ad hoc deputandos, super firma existi-
matione, legalitate & fideli exercitio / ta-
bellionatus & officiis hujusmodi, antequam ad
examinationem veniant; ubi habita examina-
tione, idonei reperiuntur, admittantur, &
statim literas suarum admissionis recipiant;
inidonei vero ab executione offici iuspendan-
tur, sic quod in posterum eorum instrumenta
pro nullis & invalidis in judicio & extra
habeantur; nec non quod notarii admitti
imprimant, vel subcribant sua signa, qui-
bus in instrumentis usi sunt & usui, in li-
bris officialium illarum diocesanum, sive com-
missariorum, coram quibus & per quos exa-
minantur, & contumaces citatione preventi
usque ad comparitionem iuspendantur, &
tam admissi quam non admissi in synodis
prædictis publicentur.

Consil. Gener. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1549.

Statuit hæc synodus et decrevit, ut pro-
tocolia, sive libri et abbreviatura notario-
rum defunctorum decedentibus notariis, ad
officiale illius diecess, in qua deceidunt,
actualiter deliberentur, et si hi libri pro-
tocoli per notarios decedentes aliquibus
in eorum testamentis legati fuerint, in eaque
ratio seu transactio inter tales legatarios &
scribas officialium, super protocolis et utili-
tate instrumentorum de protocollis extra-
hendorum, que sienda carent singuli offi-
cialies in eorum officialibus et juridictione;
et quod folia protocollerum in eorum re-
ceptione numerentur, et lignentur per di-
ctos officiales.

39. De pluralitate beneficiorum.

Quantum ad pluralitatem beneficiorum
conventio seu concilium refert se ordinatis
seu ordinandis in concilio Tridentino, non
dum dissoluto, quod sic incipit: Nemo qua-
cunque etiam dignitate, gradu aut preeminentia
præfulgens, plures metropolitanas,
seu cathedralis ecclesiæ in titulum live com-
mendam, aut alio quovis nomine, contra
sacrorum canonum instituta, recipere et si-
nuo retinere præsumat; cum valde felix sit
ille censendus, cui unam ecclesiam bene
ac fructuose et cum animarum sibi commis-
satim salute regere contigerit. Qui autem
plures ecclesiæ contra præsentis decreti te-
norem nunc detinent, una, quam maluerint,
rotenta, reliquas infra sex menses, si ad li-
beram sedis apostolice dispositionem perti-
neant, alias infra annum, dimittere tenen-
tur, alioquin ecclesiæ ipse, ultimo obtenu-
ta duntaxat excepta, eo ipso vacare con-
teantur. De beneficiis inferioribus superius
patuit.

40. De fundationibus hospitalium &
monasteriorum.

De hospitalium statu et reformatione sta-
tutum, est ut quilibet ordinarius per suum
diocesum diligenter inquirat de fundationi-
bus hospitalium, ubicunque locorum intra e-
jus diocesum sitorum, et si ipsorum funda-
tionis chartæ sive instrumenta reperiri po-
tentunt, consideret diligenter qui redditus et
jura eisdem spectabant, et spectare deberent,
et pro quibus et qualibus personis erant in-
stituta, et de eorundem piorum locorum de-
structione, mutatione reddituum in alios ulis,
et a quibus de præenti possidentur, et quo
titulo; et idem fiat de capellanis et aliis fun-
dationibus et officiis ecclesiasticis perpetuis, et
in divinum cultum et pro salute et suffra-
gio animarum fundatis intra diocesim; et
quod in præmissis certi competerent, in
sequentia conventione generali, seu prola-
torum concilio provinciali, ad effectum cor-
rections referant: circa que hortatur hæc
conventio omnes et singulos abbates, prio-
res, commendatarios, administratores, prio-
ritas monialium, necnon præpositos, ac
decanos ecclesiastum collegiarum, et qui
ad hoc tenentur, quatenus eleemosynæ per
ipsos

Ff

CONCILII EDINBURGENSIS.

451

ANNO CHRISTI 1549.

ipos pauperibus mendicantibus erogari solitas, renovandas et continuandas carent, ac tuas ecclesias tam in paroletibus quam in rectis ruinolas, ac defectuofas reparant, et restaurant; et defuper singuli ordinarii in suis visitationibus proxime futuris diligenter inquisitionem et discussionem habeant, nec non et hujusmodi eleemosynarum dispensatio viris fidelibus et discretis ac honestis committatur, qui pauperum curam in illis locis agant, atque ut uniuscujusque monasterii magistri fabricae et operum directores, quatenus singulis annis in ecclesiis fieri debet, ad loca ecclesiastica ipsius monasterii et ecclesiis prefatis annexata, pro defectuum correctione visitanda mittantur, hortatur et ordinat.

41. Quod beneficia patronorum non conferant nisi prævio editto.

Item ad evitandas lites in beneficialibus, ne ex ignotis procedatur interdum ad conferendum beneficia, que ad aliorum patronatum spectant, statuit concilium, ne per locorum ordinarios provisiones quorumcumque beneficiorum, in non maxime claris, nisi prævio editto publice et summarie, tam de vacationibus quam de jure patronatus ipsorum presentantium, juxta cap. fid. de elec. lib. VI. cognito. Exceptis his, que ad ipsorum ordinarios dispositionem collationemque pleno jure pertinent, et de quorum patronatu certo et liquido constat, cuicunque vel quibuscumque siant aut concedantur, utque regista omnium collationum apud singulos ordinarios et eorum quemlibet remiancant.

42. Ad substantiationem & persistentiam seminariorum verbi divini, quo christiana plebs pascenda est.

Archiepiscopus, primas, episcopi ordinarii, & alii inferiores de clero, in concilio praesenti provinciali conventionem generali episcoporum, & cleri regni Scotie re. praesentantes, ad perpetuitatem sermocinantium per provinciam, & eorundem sustentationem, ne praedicantes ipsi viatu & necessariis desituantur, assignarunt pro se & aliis respectivis predicatoribus sermocinaturis, per quemlibet prælatum, in suis locis & populo subiecto, praedicandi beneficia sequentia, cum provisione fienda de non relinquantis illis per possefiores in præjudicium sermocinantium, ut instrumentis defuper captis continetur.

Sequitur prædicatoribus affigatum.

Pro archiepiscopo S. Andreæ rectoria seu ecclasia de Mutzerz.

Pro archiepiscopo Glasguensi vicaria Glasguensis seu Glasg. secunda.

Pro episcopo Aberdonensi præcentoria aut præbenda de Crouden.

Pro episcopo Moraviensi rectoria de Inverkathen.

Pro episcopo Candidæ case rectoria de Szczitzersy.

452

ANNO CHRISTI 1549.

Pro episcopo Dumblanensi præbenda de Kippin.

Pro episcopo Dunkeldensi archidiaconatus Dunkeldensis.

Pro episcopo Lesmorensi archidiaconatus Lesmorensis.

Pro episcopo Orcadensi præpositus de Kullenay, aliter Orknay.

Pro episcopo Brechinensi subdiaconatus Brechinensis.

Pro episcopo Rossensi archidiaconatus Rossensis.

Pro episcopo Cathanensi archidiaconatus Cathanensis.

Pro prioratu S. Andreæ vicaria trinitatis S. Andreæ.

Pro monasterio de Aberbrothec vicaria de Heymure.

Pro monasterio de Pasleto vicaria de Kilmahome.

Pro monasterio Kilw yning vicaria de Domlop.

Pro monasterio de Dumfermling vicaria de Muillbrugh.

Pro monasterio de Kelso vicaria de Lymthon.

Pro monasterio Sanctæ crucis vicaria de Falkirk.

Pro monasterio de Driburg vicaria de Killymuir.

Pro monasterio de Lundoris vicaria Dumdey.

Pro monasterio de Scona ecclasia Kyler nad in dioecesi Cathanensis.

Pro Inchmahome vicaria Linthrathen.

Pro monasterio de Melros vicaria de Hafieden.

Pro prioratu de Codynhamme vicaria de Edinburg.

Pro prioratu de Quhythorne vicaria de Glassantone.

Pro Kynios.

Pro monasterio S. Columbae insulae vicaria de Lesflia.

Pro monasterio de Jedburg vicaria de Dunbian.

Pro monasterio de Deyr vicaria de Peterburgh.

Pro monasterio de Balmerino rectoria de Logymarthe.

Pro Cupro.

Pro Glenlus.

Prælati monasteriorum non habentes beneficia ad eorum dispositionem, dent pensiones condignas ad sustentationem prædicantium.

Prioratus de Northberwick vicaria de Largo.

Item visum est præsenti concilio rerum & temporis qualitate pensata, ut in principio sive exordio concionum, seu post easdem finitas, servetur vetus & receptus invocandi modus, dicendi *Pater noster*, pro gratia obtinenda, cum salutatione angelica ad beatissimam Virginem, ad divinam gratiam pro felici & fructuoso sermone fiendo impetrandam apud Dominum Deum; ut fiat in fine sermonis oratio pro animabus defunctorum, ex recepta ecclasia conlute dñe.

ANNO
CHRISTI
1549.

43. *Pro hereticis extirpandis.*

Item pro hereticis extirpandis in praesenti concilio statutum est, ut singuli locorum ordinarii in iuis dioecesis deputent hereticis pravitatis inquisitores viros, pios probos, eruditos, & in theologia doctos, qui etiam sine bone conversationis, & fame, & magna circumspectionis, & quicunq; exactissima diligentia perquirant de hereticis, & coercendis erroribus, & peregrinis opinib; contra sacramenta ecclesiastica, & aliis; quique inquirent teneantur de libris damnatis hereticorum, & de fide male sentientium, & ubi comperti fuerint, ad locorum ordinarios deferantur. Et praeterea singuli abbates & priores, commendatarii, administratores, provinciales, ministri & guardiani in suis monasteriis, coenobiis, & locis, hoc idem circa suos subditos & religiosos faciant, diligenter cellas suorum religiosorum perscrutentur, ut quicquid ibi hereticorum librorum, aut contra fidem sentientium repertum fuerit, etiam ad ordinarios deferatur.

44. *Sequentur nonnullae ordinationes ad reprimendas heres tum utiles tum necessarie.*

In primis statutum est, ut ordinarii locorum quantum commode fieri poterit, pro tempore & locorum ratione contra hereticos diligentem & exactam inquisitionem faciant singulis annis, universales quater in anno, particulares vero toties quoties occasio sese obtulerit; ut eas quidem juxta sum possibilitatem & diligentiam exequantur, secundum formam & dispositionem sacrorum canonum, & prescriptorum capitum, ut officium cap. *objurans*, cap. & *commissa*, cap. *ut statuta de hereticis*, lib. 6. aliaque jura canonica insequendo ac regni consuetudines hactenus observatas contra heresiarchas, & sacramentarios, & precipue contra sacramentum Eucharistie obloquentes cum severitate juris procedant; & ut inhibitoriales literæ fulminentur subpoena excommunicationis ipso facto, tam contra predicantes absque permissione ordinarii, quam contra ipsos parochianos, seu annos corundem hujusmodi predicatorum auditores, ne ipsis audientiam & assistentiam seu favorem praestent; & cum hoc litteræ regiae suis literis conformes per ordinarios impetrantur, & executioni demandentur.

Item hortatur praesens conventio in visceribus Iesu Christi; ac pro pietatis zelo, quo omnium heretum in hoc regno occasionibus facilius occurratur, ipsique ordinarii ad easdem reprimendas liberius & expeditius procedere valent, quatenus ipsis & eorum quilibet, nec non ceteri prelati, & beneficiati regni mores suos ac vitam juxta presentis concilii statuta & ordinationes ad meliorem frugem emendent, ne ad aliorum mores districte corrindos prorumpant ipsis no-

CONCILII EDINBURGENSIS.

ANNO
CHRISTI
1549.

45. *De predicatione verbi Dei.*

Tertio, ut provideat quicque infra suam dioecesum, ut rectores ecclesiarum, & aliae ecclesiastice personæ laborent pro viribus, ut verbum Dei inter suos greges pure, sincere, & catholice tractetur, veri ceremoniarum ecclesiasticarum usus prædcentur modeste, sobrie & prudenter; vetentur opiniones falsæ, criminantis palam & argumentantur. Ut ecclesiis, monasteriis, collegiis, universitatibus, aliisque pliis locis unitis & incorporatis frequentioribus verbi Dei prædicationibus provideatur, statutum est ut abbates, priores, commendatarii, administratores, ac talium locorum præpositi, mercedes solito liberaliores, tam religiosis quam aliis, ad disseminandum verbum evangelicum per ordinarios admittendis, restituant; & ut ipsi predicatores ad unamquamque ecclæsum parochiale benigno hospitio recipiantur, quodque ad hunc effectum ipsi religiosi & singulis parochialibus ecclæsiis, de quibus nullas habent annuas pensiones virtualium, pro quatuor prædicationibus per ipsos annuatigi ad supplendum rectorum vices fiendis, pro suis laboribus & expensis in toto quadriginta suscipiant annuatim solidos; pro qua summa officiales seu commissarii singularium dioecesum, ubi per ipsos religiosi ad hoc vocati fuerint, ostensis testimonialibus contra rectores suas monitiones simplices fulminent, atque eosdem cogant, ad earundem summarum solutionem aliis juris remedii opportunis; proviso tamen, quod iidem religiosi sint contenti pensionibus virtualium, quas annuatim ex monasteriis, prioratibus, aliisque locis seu collegiis pro suis prædicationibus percipere solent.

46. *Quoties prædictetur per rectores in quatratur.*

Item ut singuli curati in suis libris notent, quoties nomine rectoris seu vicarii in singulis ecclæsiis concionati fuerint ipsis religiosi, & id ipsum locorum ordinariis in suis synodis intinent, atque etiam ut per ipsos predicatores commonentur vicarii seu curati residentes de certo die feito prædicatiois futuræ, ut ipsis parochianos suis debito tempore denunciant, quo frequentiores sermonibus intercede posint, & curati hoc negligentes per ordinarios..... feriantur; & de singulis in praesenti statuto contentis diligenter inquirant decani in suis visitationibus.

47. *Articuli inquirendi per inquisidores hereticæ pravitatis.*

Item expedire visum est, ut notentur specialiter nonnulli articuli, super quibus hereticæ pravitatis inquisitores suas inquisitiones formare potissimum deberent, & ut concionatores in suis prædicationibus, ubi

ANNO corundem occasiones inciderint secundum
CURISTI temporis & auditorum exigentiam, inter
1549. quos tales errores noti fuerint, contra eos
dem diserte & prudenter populum doceant
& instruant, juxta catholice ecclesie sen-
tentiam. Caveant tamen, ne ubi nullas in-
ter suos auditores haereses compertas ha-
buerint, de haeresibus ignotis mentionem fa-
ciant.

48. *Sequuntur ipsi articuli.*

In primis contra eos, qui adversus ipsa sa-
cramenta aut ceremonias, ritus, & obser-
vantias ab ecclesia receptas in sacramento-
gum administratione obgängiant, & preser-
tim in sacramento baptismi, & sacrificium
missæ, confirmationis, extreme unctionis,
poenitentia, & aliorum; contra censuras
ecclesiasticas contenterent.

Contra negantes aliquas animam sancto-
rum cum Christo jam regnare usque ad di-
em judicii, & cum anima & corpore glo-
rificato postea in eternum regnaturas.

Contra negantes animæ immortalitatem.
Contra negantes retributionem opertum in
fide & charitate.

Contra negantes purgatorium post hanc
vitam.

Contra negantes intercessiones & oratio-
nes sanctorum.

Contra negantes imagines licitas esse in
ecclesiis christianorum, & sanctiones cano-
nicas.

Contra negantes auctoritatem concilii ge-
neralis in decernendis dogmatibus.

In universum contra adversantes quibus-
libet determinatis vel determinandis per con-
cilium generale, seu provinciale; contra
derogantes jejunis, & festis inditiss ab ec-
clesia.

Item ut unusquisque ordinarius intra su-
am dioecesum, perquirat, qui apud se deti-
nent aliquos libros rythmorum seu cantile-
nardm vulgarium, scandalosa ecclesiastico-
rum & hominum vel constitutionum vitu-
peria & probra, seu famosos libellos, aut
quamcumque haeresim in se continentia; &
ubi comperti fuerint, prohibeantur sub poe-
nis actorum parlamenti atque confiscentur,
& comburantur, interdicaturque universali-
ter eorum usus, mercatura, impressio &
lectura sub similibus poenis.

49. *Circa orationem dominicam.*

Concilium decrevit ex moventibus hoc
vulgare quod sequitur hic inferendum.

*De Pater noster & Ave Maria in con-
cionibus.*

In omnium concionum publicarum exor-
diis servetur vetus & receptus invocandi
modus per orationem dominicam, cum sa-
lutatione angelica ad virginem Delparam
pro gratia impetranda; & in earundem con-
cionum fine oreetur pro animabus defunctorum
in recepta ecclesie consuetudine.

ANNO 50. *Sequuntur nonnulla ordinationes pe-
nes officium procuratorum.*

ANNO
CURISTI
1549.

*De exercitu curiarum confessorialium in ea-
rum causis deducendis.*

In primis prohibet hæc conventio, ne qui
procuratorum in foro ecclesie causas vel in-
tendendas vel defendendas temere suscipiant,
absque integra & plenaria informatione ve-
ritatis, si non in primo, saltem in secun-
do termino; & si si super veritate infor-
mationum fidem facere recusaverint, dene-
getur eis procurandi suffragium; habita ve-
ro in hunc modum informatione prudenter
exploreant, & quilibet eorum exploret me-
rita cause, & quo jure tam actio quam de-
fensio noratur; quod si per se hoc non va-
leant præstare, a doctoribus exquirant quid
iuris, & si comperiant nec canonico, nec
civili, nec municipali, & coniuctudinario
juri aut stylo fore consonam informationem,
suo patrocinio destituant, quantumvis ma-
gna merces proponatur, & idipsum fa-
ciant, ubiunque in cause deductione de
ejusdem injustitia apparuerit.

51. *De calumniatoribus & infamibus.*

Secundo statutum est contra manifestos
calumniatores, qui nihil pensi habent, ju-
stane an iniusta causa fuerit, dummodo spes
lucri inde fulserit, quod quicunque de talibus
fuerint convicti scienter iniquam cau-
sam suscepisse, vel sustinere, vel qui ad
deterrendas partes a justis actionibus vel de-
fensionibus proferre præsumant, tene causas
vel lites ad annum, biennium, vel aliud
longum tempus protracturos calumnian-
di animo, tanquam perjuri ac infames ha-
bendi sine, ac ab officio procurandi repel-
lantur, & insuper per ordinarios locorum
ad arbitrium puniantur; & idipsum de his
sentientium est, qui cum litigatore de quota
litis paciscantur, aut paciscentibus suam
operam pollicentur.

52. *Frustratorias rationes obiciens pu-
nitur.*

Item statutum est, quo meliori fide cause
tractentur, ut si quis frustratorias rationes,
vel exceptiones exhibuerit, iisdem repulsi,
vel si admissa fuerint, non probatis exhib-
bens easdem seu producens, ultra expensas
litis parti solvendas, taxatione judicis pro
prima vice duos solidos persolvat, pro se-
unda vice in eadem causa duplicetur, pro
tertia triplicetur, & sic deinceps crecat
poena, & insuper suspectus de calunnia
habeatur, & poenis prioris statuti subja-
Eccat; si tertio in eadem causa hoc admis-
serit, & si quas nova relevantes, aut alia
quevis legitima ratione non admissibili pro-
duixerit, antequam ad corundem reformatio-
nem de stylo admittatur, iuret,
quod suam omnimodam diligentiam fecit
pro iisdem pertinent ad ipsum terminum
fabricandis, nec ex industria insufficientes
proposuisse ad effectum prorogandi termi-
num.

ANNO
CHRISTI
1549.

53. Inducere ad jurandum.

Item statutum est, si quis sive persuasib-
nibus partibus aut testes ad sophistice juran-
dum induxit, aut frustrationis causa subter-
fugere fecerit instrumentave corrumpenda
procuraverit, aut a protocollo variana,
quod poenis de calumniatoribus subiaceat.

Item ne quis longiores urgeat dilationes,
quam cause necessitas postularat, ne sux dis-
fidiae aut malitiae falsas excusationes prote-
lande animo lites, scripturaves semel in
judicium productas suppressat, ne judicio-
rum cursus defectu earundem impediatur,
aut causas ultero inter se per collusionem
dormire patientur.

54. De ordine advocatorum in iudicio.

Item statutum est, ut in iudicio aut cau-
sarum disputationibus omnia modeste & abs-
que tumultu fiant & dicantur, & ut quis-
que suo loco sedeat, quoadusque per scri-
bam ejus causa fuerit in suo turno nomina-
ta; & tamen breviter desiderio termini res-
pondeat; & sic vicissim alterius partis pro-
curator agat, atque a vulgari sermone,
quantum fieri possit, in iudicio abstineant,
reliqui vero audiant in silentio, ad quos illa
causa non spectat.

55. Advocati iudicii bonorem deferant.

Item statutum est, ut scribæ curiarum in
omnibus se promptos & paratos ad obse-
quendum & parendum iudicium mandatis
præsent, eisdemque debita obsequia, ho-
norem & observantiam deferant, atque in-
tra sui officii fines sese contineant, vid.
præter communia nihil, inconfusa judice,
nullaque acta confessionis, nisi prius per
judicem considerata, an levia, an fecus,
an simoniaca, an usuraria, aut alias illici-
tas factiones continentia fuerint; & ne ult-
ra taxam veterem a procuratoribus vel
partibus exigant, prætextu cujuscunq[ue]
consuetudinis aut corruptelæ hastenus ob-
tentæ, cuius taxæ veteris tenor infra ha-
betur.

56 Us processus per scribam ante iudicem
diligenter obseruetur.

Item, ut scripta conserventur & proces-
sus partis, statutum est, ut regista fiant,
in quo omnium processuum omnes partes
& scripta in iudicium producta redigantur,
ne pereat ulla pars processus, aut ne alia,
quam coram iudicibus producta primo fue-
rint, supponantur; principalia vero rema-
neant ad registrum, & accepto signo re-
ceptionis & nomen recipientis in libro no-
tient, que tantum quamprimum scribæ re-
stuantur. Et si in præmissis culpapiles re-
pertæ fuerint scribæ, provideant potesta-
tem habentes de aliis eorum loco.

ANNO
CHRISTI
1549.

57. Circa reformationem processuum curiarum
confessorialium.

In primis pro abbreviacione processuum sta-
tutum est & ordinatum, ut in omnibus cau-
sis summarum viginti librarum non exceden-
tibus, procedatur in posterum modo quo
sequitur; ut parte citata, & minime compa-
rente, in poenam contumacie ejusdem
proponatur petitio rem petitam continens,
& specificatio qualitatum ejusdem ad articulos
referatur, & statim statuantur termini
ad articulandum & probandum, et ci-
tetur pars ad respondendum positionibus et
articulis, nec non ad videndum testes, et
B alia probationum genera recipi, jurari, et
admitti, qui si apparuerint etiam in poe-
nam contumacie rei nolentis comparere,
ad effectum præmissum admittantur, et ex-
aminentur, et statim ad acta fiat publicatio,
et statuantur terminus ad dicendum contra
producta, necnon ad proponendum omnia
jura, parte adhuc citata, in quo termino
parti similiter contumaci statuantur terminus
ad pronunciandum.

Si vero pars rea in primo termino com-
paruerit, qualificetur statim petitio & infe-
ratur apud acta; si nolit statim respondere
facta fide corporaliter, quod instanter re-
spondere nequeat, detur ei triduum ad re-
spondendum, aliudve breve tempus ex ar-
bitrio judicis, quo termino si ad respondendu-
m contumax fuerit, quovis modo proce-
datur, ut supra; si vero comparuerit, &
dilatorias proposuerit, discussantur similiter
exclusa omnium reservationum causa, &
lite postmodum contestata, statuantur unicus
terminus ad probandum, et post probatio-
nes productas si reus petat articulos dire-
cte contrarios; juratus primitus solenniter
quod sint necessari pro defensione causa,
statuantur ei brevis terminus ad probandum
eosdem una cum oblatis contra personas te-
stium & peremptoriis ac omnibus iuribus
quibus uti voluerit in causa procedendum;
Quibus hinc inde discussis & probationibus
desuper deductis, quam brevissime juxta for-
mam veteris statuti, super hoc statuantur
terminus ad pronunciandum in principali
causa, in omnibus tamen his salvis legibus
..... partium defensionibus replicatis, du-
plicatis, cum arbitrio boni judicis neces-
riis absque tamen calumnia.

Et eodem modo quo supra in omnibus
caulis summaris procedatur, & breviter,
ut in caulis infra viginti libras procedatur
seque summarie, salvia infra scriptis atque
solitis, et in caulis infra decem libras.

In plenariis vero usitate procedend. for-
ma servetur, terminis tamen arbitrio judi-
cis, salvis substantialibus iudicii, corrispon-
dis & abbreviandis.

In caulis vero appellationum statutum est,
si ab interlocutorio appellatum fuerit, &
nequaquam devolvantur, nisi causa in ap-
pellatorio contentæ relevantes apparuerint,
juxta juris dispositionem; abolitiones ve-
ro nullæ dentur ante devolutionem, sive
ab interlocutoria sive a definitiva fuerit ap-
pellatum, præterea, si decretum fuerit per
ju-

CONCILIO EDINBURGENSE.

459

ANNO
CHRISTI
1549. judicem, ad quem bene judicatum et male
appellatum, ab interlocutoria remittatur. A
causa judicial, a quo nec retineatur; et an-
te omnia cavendum, ne dentur citationes
seu inhibitiones super appellatoris nisi vi-
sis apostolis.

Item infra archidiaconatum Laudonie non
committatur examinatio testium ulli nota-
rio curie primatialis, nisi ipsi officiali Lau-
donie suisve commissariis ad hoc facien-
dum per supplicationem primitus requi-
situm.

Item si quis citatus ad respondendum po-
sitionibus & articulis comparans, jurare aut
respondere requisitus per judicem, recusa-
verit; decretivit conventio, quod juris dispu-
tatione consonum esse agnoscit, ut pro con-
fidente in articulis habeatur, ne per recu-
fantis malitiam retardetur ius alterius par-
tis.

Item caveant procuratores, et alia mem-
bra judiciorum, ne judicem vociferationi-
bus in judicio turbent, ne vel palam vel
occulte apud colligantes blasphemias, aut
convictis traducant, sed si lesos sese quo-

460

vis modo compierant, modeste de remedio
juris protestentur.

Item statutum est, ne quis officio procu-
randi lese ingrat, nisi catalogo fuerit de-
scriptus, atque hi omnes sint parati ad pre-
missa observanda, et ad omnino modam reve-
rentiam judicii, tam in judicio quam extra,
exhibendam, et qui in premisis culpables
fuerint, arbitrio judicis coercantur, vel a
procurandi officio penitus suspendantur.

58. Demum hanc sancta synodus seu con-
cilium provinciale statuit et decrevit pro-
ximum futurum concilium provinciale hu-
ius provinciae Scoticane habendum et ce-
lebrandum fore, sine quacunque præter-
missione, aut literis mittendis vel fulminan-
tibus, in loco fratrum predicatorum Edin-
burgh, infra oppidum Edimburgi die Jovis
14. mensis Augusti proxime futuri, salvis
tamen impedimentis, alioquin dicto die Jo-
vis 14. Augusti prefati in civitate S. Andreæ
seu oppido de Lynlythuho sancti Andreæ
dioecesis, sic et prout rogati et requisi-
tuerint episcopi ordinarii, prelati, et alii
de clero regni predicti.

ANNO
CHRISTI
1549.

CON-

ANNO
CHRISTI
1558.

JULIUS PAPA III.

Sedie ab anno 1550. usque ad annum 1555.

CONCILIUM PROVINCIALE

clericorum Scotticani habitum Edinburgi An. D. MDL.

In quo sequentia altera edita sunt.

Exstat
apud
Vilkins
tom. IV.
pag. 69.
Ex MS.
Paris. re-
gio. num.
1887.
Codd. Ba.
luzian. n.
38.

IN primis hoc praesens concilium, constans B hujus regni praefatis, concilium provincialia facientibus, relectis, auditis, et discussis diligenter per omnia statutis et ordinatio- nibus aliarum provincialium conventionum, praeclide reverendissimo domino primate ro- tius regni moderno et praesenti, antehac habitarum, eadem in certissimum totius ec- clesiastici status ac populi christiani commo- dum vergere, in universum ratificanda, ap- probanda, et observanda una cum nonnul- lis in hac synodo additis, et adjectis, que in specie sequuntur communis omnium et publico decreto conclusa, prout eadem pra- senti tenore approbat, acceptat, et rati- ficat.

2. Executio decretorum prioris concilii.

Verum quia propter temporis difficultatem et multiplicia impedimenta quædam eo- rundem statutorum prius editorum, quibus executioni demandandis certa in ipsis erant tempora praefixa, nullum tamen adhuc ef- fectum sunt sortita; idcirco expressio jam omnium consensu abique ultra ulteriori dilatio- ne deinceps eadē, quemadmodum antea salubriter sancta erant, ita et nunc dili- genter executioni demandanda decrevit, ad tempora inferius limitata, prout unusquisque ordinariorum respondere voluerit pro suo officio in districto Dei iudicio.

3. De predicatione verbi Dei.

Et specialiter cum ceteris omnibus su- pra scriptis approbat praesens concilium sta- tucum illud prius editum, de divini verbi predicationibus per rectores..... quater singulis annis siendis, cum multis et poe- nis in deficientes seu contravenientes ei- dem utroque addutis; atque ejusdem ex- ecutionem per singulos ordinarios fieri man- dat, infra hinc et proximas uniuscujusque dioecesis synodos, et quod in contravenien- tes suavæ partes in dicto statuto injunctas absque mora citationes simplices dentur pro ipsarum multarum solutione, juxta statuti tenorem per ipsos ordinarios, aut eorundem commissarios, in religiosorum et pauperum usus applicandatum.

4. De theologo & canonista.

Approbatur quoque similiter statuta ista de theologiis et canonistis apud singulas ecclesiæ cathedrales, necnon pro theologiis in

B singulis monasteriis instituendis, et honorifi- ce sustentandis, juxta continentiam ejusdem; placet universo concilio, ut statuta eadem sententia debitam executionem fortiantur, intra hinc et festum divi Michaelis proximum, et quod contra negligentes severiter procedatur, atque eodem modo ut statutum illud de religiosis, ad universitates studiorum gratia mittendis, et ibi juxta monasterii fa- cultates honeste sustentandis suam executionem cum omni rigore intra hinc et festum Pentecostes proximum fortiantur.

3. De examinatione curatorum & vice- riorum.

C

Ad haec universæ synodo ritum est utile et necessarium, ne diutius per minus suffi- cientes seu idoneos curatos animarum cura- d.fraudetur, ut statutum illud de curato- rum, et vicariorum pensioniorum exami- nationibus, diligentè indagatione et execu- sione habeatur infra hinc et proximas cu- jusque dioecesis synodos; et ibidem circa statutum de monasteriorum examinationibus, & clericorum parochialium.

6. De computo & ratiocinio testamento- rum.

Approbat similiter praesens conventio con- stitutionem illam de testamentorum confir- mationibus prius promulgatis, hoc addito, ut in posterum nullæ omnino confirmationes ad intus et extra dentur, sed singula confirmanda in specie exprimantur, & con- tineantur in bonorum inventariis, non au- tem sub aliqua summa generali & extra sub poena omissionis quotæ levandæ piis usi- bus applicande.

Item mandat, ut reverendissimi & rever- rendorum dominorum ordinariorum, & de- cani registra testamentorum, tam majorum quam minorum, habentes eadem, bis singulis annis, ipsis officialibus, seu commis- sariis generalibus patefiant, ut procurato- ribus fiscalibus pro computis & ratiociniis eorundem testamentorum mandatum dent, ut ipsa computa expedienda quamprimum juris ordine curent, & ipsi procuratrices su- per debitu sui officii respondere voluerint, alioquin de negligentia puniendi & officio destituendi; ne tam proles defunctorum suis por-

ANNO
CHRISTI
1551.

portionibus bonorum, quam creditore & A legatarii fraudentur.

Simili quoque modo statutum illud de testamētis Orcaden. dioecesis ad formam & honorem ceterorum hujusmodi regni dioecesis ordinandis, approbat & testamenta dioecesis & insularum omnium exten-dendis, decrevit, cum uti pia dignoscitur esse ratio, eadem quoque debet esse juris dispositio.

7. De causis matrimonialibus.

Porro quia contingit causas matrimoniales nimis leviter in iudicio transmitti; cum tamen sint sua natura valde graves & arduæ, ac episcopis ipsis de jure reserven-tur; statuit hæc sancta prælatorum conven-tio, ut nulla deinceps sententia in causis matrimonialibus ad divortium tendentibus per officiales seu commissarios, cujuscunque dioecesis hujus regni pronuncientur, nisi processus hujusmodi & causarum merita per ipsos ordinarios discussa, & legitime per-pensa fuerint, quo facto ex speciali ipsorum ordinariorum mandato & consilio, quod sa-cris canonibus consonum fuerit, decernatur; utque testes ipsi in ejusmodi causis pruden-ter & circumspicte super gravibus facti circumstantiis ad testimoniū fidem tentandam & explorandam necessariis & opportunis examinentur & diligenter interrogentur, quodque supplicationes pro testimoniū examina-tionibus infra alienas dioeceses præcisa ipsi locoruū ordinariis, officialibus seu commis-sariis cujuscunque dioecesis, & nullis deputatis, aut substitutis delegabun-tur, testibus vero secus examinatis nulla fides habeatur.

8. Quod parochiani singulis dominicis & festis interfici missæ.

Item præsens conventio animadvertisit divinorum mysteriorum contemptum maxi-mum aliquot hisce proximis annis inter regni subditos invaluisse, sicut pauci admō-dum ex populissimis parochiis facrofanci-misse sacrificio diebus dominicis, & aliis se-flivis duplicitibus ab ecclesia inditæ, aut di-vini verbi prædicationibus adesse dignentur; Ideo statuit & ordinat, ut omnes & singuli a suis parochialibus missis diebus præscripsiis vel prædicationibus verbi divini in suis ecclesiis parochialibus sese ultero absentan-tes diligenter notentur per curatos, qui eosdem decanis in suis visitationibus majorum excessuum deferant, poenis publicatis jux-ta personarum qualitates, & delicti hujus-modi frequentationem, & hujusmodi deficien-tiam districte puniendos, & similiter, qui rem sacra minus reverenter aut indevote E audire consueverint, quique jocantur, aut scurriliter se gerunt in ecclesiis temporibus sermonum, aut qui in portis ecclesiarum aut coemeteriis iudibria interim exercere, aut aliis profani negotiis vacare præsumplerint, non solum censura ecclesiastica feriantur, sed etiam aliis poenis arbitrio ordinariorum infligendis subjaceant; & quod hujusmodi abusuum occasiones citius

ANNO
CHRISTI
1551.

tollantur, statuit hæc præsens conventio, ut prohibeantur per vicarios & curatos o-mines mercatus in portis ecclesiarum, & in coemeteriis divinorum tempore diebus dominicis & festiis, & quod nulla venalia durante sacro exponantur, seu aperiantur, prope limites ecclesiarum, sed quod singuli tunc temporis vel sacro, orationibus, pre-cibus, vel divini verbi prædicationibus di-ligenter attendant, & hoc sub poena ex-communicationis, & 200. solidorum singu-lis vicibus, quibus præsentibus fuerit con-traventum.

9. De visitatione hospitalium.

Insuper præsens conventio pietate erga pauperes Christi mota, ad quorum suppor-tationem hospitalia ab initio erant institu-ta, statutum illud celeberrimum super vi-sitationibus hospitalium in singulis hujus regni dioecesibus, intra hinc & festum divi Michaelis proximum executioni mandari vult; & ut decani in suis visitationibus de statu omnium hospitalium juxta tenorem illius statuti referant, & debito tempore, officialibus, seu commissariis generalibus ad effectum, ut ipso defectus hujusmodi corri-gant, & opportuna remedia desuper pro-spiciant.

10. Additio ad vetus statutum de excommu-nicatis vitiandis.

Item quod excommunicatio omnium ecclæsiasticarum personarum gravissima poena pro hominum corruptis & dissolutis mori-bus prope vilute, ut eidem tanien sua au-toritas, reverentia, & vigor juxta factorum sanctiones canonum restituatur quantum, hæc tempora ferunt; statuit hæc præsens con-ventio, & nomina excommunicatorum per singulos curatos suarum parochiarum, cu-juscunque status, gradus, conditionis aut præminentie fuerint, in suis libris scriban-tur, ut singulis diebus dominicis publicen-Deur omni timore & favore exclusis.

11. Nomina excommunicatorum publicentur.

Item ut infideles a viginti diebus juxta vetus statutum provinciale, nisi sub-julta appellatione fuerint, velut abomina-biles in cancellis ecclesiarum parochialium, & in aliis publicis locis per curatos affi-gantur, & ibidem fixa remaneant eorum nomina, donec absolutionis beneficium ob-tinuerint; habita vero absolutione eorum no-mina de libro delectantur, & in margine scribatur talis absolutus.

12. Infideles affigantur in cancellis & valvis ecclesie.

Insuper ut ipsi curati, antequam exos-diantur rem divinam, moneant publice & generaliter omnes personas excommuni-catas, ut quamprimum sese a divinis rebus a-moveant; certificando expresse, quod quel-cunque scienter post illam admonitionem seu requisitionem sese divinis ingesserit, tunc teni-

ANNO 1551. **CARTA** temporis excommunicatus existens sive personaliter, sive in sua ecclesia fuerit parochia, publice & solenniter denunciatus sententiam juris incurrit, a qua non poterit absolvi, nisi per sanctissimum dominum nostrum papam, & insuper poenis actorum parlamenti subjacebit: & si ecclesiastica persona & beneficiata fuerit, & hujusmodi admonitionem contempserit, aut quendam sub excommunicatione hujusmodi insorduerit, quod pro rata temporis sue infodescens fructibus sui beneficii privabitur, in pauperes sue parochiae per ordinarios, aut eundem commissarios erogandis; si vero non fuerit beneficiatus, tamen incarcetur persona & aqua, quendam sub ejusmodi censura insorduerit, vel aliter arbitrio ordinarii puniatur.

13. De glebis ecclesie non alienandis.

Præterea quod res & bona ecclesiarum & certa decima reditus & proventus jam passim sub prætextu evidentiis utilitatis ecclesiariuin, ad ipsorum possessorum cupiditatem duuntaxat explendam, aut consanguineorum & amicorum opes, facultates, & possessiones augendas, & amplandas, carnali affectione ad longum tempus locantur, alienantur, dissipantur, & profligantur, tam in ipsarum ecclesiarum irrecuperabilem dispendium, & dampnum, quam etiam in ipsorum successorum suminam inopiam & penuriam, ut vix ex reliquis fructibus onera ecclesie & necessarias expensas juxta personas sue facultatem sufferre possit & valeat: quo circa hujusmodi parum providis ecclesiasticarum personarum administrationibus occurrere volens præsens conventio inhibet expresse, ne in posterum mansiones, crotæ proxima vicariis ipsis residentibus deputatis ecclesiis contigæ jacentes per rectores vel vicarios in emphytheosim ullo tempore futuro dentur, aut ad longum tempus alludentur; constitutiones veteres provincialium conciliorum hujus regni desuper olim prudenter sanctitas in usum revocandas, hoc ipsum temporum necessitate exigente, decrevit, easdem approbat in omnibus & ratificat, ac in perpetuum validura constitutione firmum eidem robur addit.

14. De clandestinis matrimonio, & bannis, & registris curatorum.

Eodem quoque modo approbat & ratificat præsens conventio vetera illa statuta, provincialia super clandestinis matrimonio, et bannorum debitis proclamationibus, tenoreisque eorundem præsentibus inserti mandat, eidemque addendo quod quia experimentis quotidianis compertum est ex nativitate et matrimoniorum clandestinorum, quæbus & controversiis, quamvis etiam legitime ratis, in summum paternæ seu arietæ hereditatis, ac fortunarum omnium discrimen adduci; et hoc potissimum defensum legitorum documentorum super natilibus et nativitatibus temporibus, superque bannorum proclamationibus: statutum igitur est, ut singuli curati deinceps habeant

Concil. General. Tom. XXXV.

registrum, in quo nomina infantum baptizatorum inscribantur, una cum nominibus personarum, quæ calum baptizatorum parothes communites habentur et reputantur, nec non compatrium et commatum, cum die, anno, mense, adscriptis etiam duobus tribus notent; quod etiam ipsum in bannorum proclamationibus servetur, quas præsens conventio in ecclesiis parochialibus tam viri quam mulieris respective, si diversarum fuerint parochiarum, fieri mandat; que quidem registra inter pretiosissima ecclesiæ jocalia conservari vult et præcipit, quodque decani ih. suis visitationibus desuper diligenter indaginem faciant, et deficiente ad comunitarios referant, ut graviter in eosdem animadvertiscantur.

ANNO 1551. **CARTA**

15. De pana ministri in clandestino matrimonio.

Præterea statuto de poenis tam partium contrahentium, quam ministrorum in matrimonii clandestinis addit, & id aliqua ex parte reformat, statuitque ut presbyteri tuum ad eadem clandestina matrimonia contrahenda operam seu ministerium accommodantes incarcarentur per annum, in pane et potu, necnon ab executione ordinum in triennium suspendantur; partesque ipsæ contrahentes publicas agant preuentias, arbitrio ordinariorum, juxta statum eo qualitate carundem personarum moderandas et imponendas; hortaturque, ne ordinarii sint in hac parte quacunque occasione nimis remissi, ut plurima inconvenientia, quæ binc proveniunt, saltem metu pognæ evitentur.

16. Circa editionem & publicationem catechismi in gratiam virorum ecclesiastico-rum curam animarum gerentium.

Item præsens conventio semper habens oculos, quam diligenter ecclesiæ pastoriis a pastorum omnium principe Christo Iesu sit prædicandi verbi Dei officium commendatum, ut saltem in primis fidei catholice rudimentis probe instituantur greges ipsi, sive curæ concediti; atque interim secum reputans quo horrende heretici aliquot hinc ordinis in variis et diversis hujus regni partibus sint grallata, jam vero devotissimi maximique providentia, singulariisque favore principum ac prælatorum vigilancia studioque erga fidem catholicam tandem reprepta, ac fere sopia videantur; E consideranque insuper ecclesiasticos hujus regni inferiores et prælatos pro majori parte nondum eo eruditioris in sacris literis esse prædictos, ut populum recte in fide catholicæ, aliisque ad salutem necessariis instruere, aut errantes convertere suo studio valent. Ad igitur juvandos eorum pios connotatus, industriamque promovendam, utque eadem vera, catholicæ, et apostolicae, scilicet universis erroribus, integra et inviolabilis conservetur, statuit et ordinat librum quendam vulgari et Scotico idiomate concriptum, ac prudenter omnique hujus regni prælatorum, doctilliorumque

G G theo-

theologorum, et aliorum ecclesiasticorum. ANNO viorum presenti conventioni intercessentium A CHRISTI judicis et calculis exactissima discussione ha- 1551. bita, approbatum, in rectorum, vicariorum, et curatorum manus, tam pro populi christiani, cuius curam gerunt, instructione tra- dendum; quem catechismum, id est, com- munem et faciliter rudimentorum fidei insti- tutionem et doctrinam vocati vult, ipsiusque reverendissimi domini Johannis S. Andreæ totius regni Scottie primatis; in pre- senti concilio presidis, Ihesusque provincialis hujusc synodi nomine imprimendum, inque lucem edendum, ac in multa exemplaria transq[ua]ndum continentem veram sinceramque, juxta catholicę ecclesie sen- sum ac intellectum decalogi, seu decem man- datorum Dei interpretationem, articulorum fidei, septemque sacramentorum simplicem, puram, ac christianam doctrinam, necnon orationis dominice, et salutationis angelice integrum et salutarem expositionem; quo- rum ignorantia, ut ait Bernardus in declara- tionibus: *excusare non poterit hominem, qui se magistrum infantium doctoremque insipientium proficitur, quippe ipse ignorans ignorabitur; immo mulios ignorare facies & ignorabis;* quantum enim sit periculi omnibus, cum non invenerit passionem pascha, ignorat dñe stineris vim, vicarius nescit Domini volun- tam, ecclesia quotidie multipliciter & mi- serabiliter experitur. Hoc divus Bernardus.

Cujus quidem libri exemplaria omnia, ubi excusa fuerint, presentari ipsi reverendissimo mandat et ordinat præsens concilium, ut ipse singulis tam suis ecclesiasticis, quam aliis singulis locorum ordinariis, quot cuique dioecesi pro rectorum, vicariorum, ac curatorum numero et multitudine suffici- videntur, eis tribuat; reliqua vero apud ipsum reverendissimum remaneant, et firma custodia serventur, prout tempus et neces- sitas postulaverint, dispettienda.

Caveant vero ipsi rectores, vicarii, et curati, ne sua exemplaria secularibus qui- busque indiscerte communicent, nisi ex judicio, consilio, et discretione sui ordina- riis; quibus ordinariis licet nonnullis probis, bona fides, ac discretis viris laicis, ejusdem catechismi exemplaria communica- re, et lis potissimum, qui videbuntur potius sua instructionis causa, quam curiositatibus cuiuscunque eadem expetere.

Cujus quidem catechismi singula capita et partes singulas ab ipsa præfatione seu exordio libri incipiendo ad finem usque absque interruptione, seu locorum quotunque omissione, continuando rectores per se, vel ipsi vicarii, aut curati, qui curam adminis- trant omnibus dominicis et festivis diebus, quando ad divina audienda populus conve- nit, solet et tenetur, alta et intelligibili voce, distincte, clare, articulate, et pun- tuatim omnibus silentio interdicto, quanta poterit maxima gravitate in suggesto, superpellio ac stola leduti ante summam missam ad dimidiæ horæ spatiū legere, et de libro ipso recitare Integre, et absque ul- la hesitatione, nihil addito, mutato, sup- presso, vel omisso, sed prout verba jacent, sic ut populus lecta & recitata modo, quo

ANNO
CHRISTI
1551.

supra, audire cum fructu, ac edificationem inde concipere, & sue salutis intelligentiam haurire valeat.

Quod ipsi quoniam, quo facilius, & cum majori populi reverentia & utilitate præstare possint, ipsi, quibus hoc munus pre- senti constitutione injungitur, caveant ipsi rectores, vicarii, vel curati, ne minus pre- meditare in pulpitum cōscendant, sed toto studio & intentione ad lectionem peragen- dam cœbra, frequenti ac diuturna future lectionis repetitione sele preparant, ne se auditorum ludibrio exponant, ubi imparati in medio lectionis cursu hæc auferint, aut impegerint, & propter hoc maledictioni di- vine se reddant obnoxios, cum, ut inquit scriptura maledictus omnis, qui fecit opus Domini negligenter; & similiter, ne languide & oscitantur, sed cum quanto possunt maxi- mo spiritus ardore, voce, vultu, & gestu ad pronuntiationem concurrentibus, ut qua- leguntur animis auditorum vivæ vocis im- pressione, prout cūque gratiam dederit Do- minus, infigantur. Hoc tamen proviso, ut non licet cuiquam auditorum super lectis, aut modo quo supra recitatis, controver- siam ipsi rectori seu vicario seu curato mo- vere. Et si aliquis id attemptare presumperit, deseratur inquisitoribus hæretice præ- vitatis; nec vicissim licet ulti rectori vi- cario, seu curato; nisi ad hoc ipsum (spe- cialiter habita consideratione ipsius qualifi- cationis) fuerit ab ordinario loci ei facul- tas concessa in scriptis, ulti controversias & querelles hujusmodi moventibus desuper respondere, aut disputationes Ingredi, sed mox respondeatur, se hujusmodi dispu- tationis resolutiones ad ipsos ordinarios re- mittere, & hoc sub poena privationis ab hu- jusmodi officio seu beneficio.

17. De multa in negligentes lectionem catecismi.

Quod si quis rector, vicarius, seu curatus in aliquo præsentis statuti puncto negligens aut culpabilis fugit deprehensus, pro pri- ma vice multetur, 20. solidis, irremissibili- liter ab eo exigendis & levandis, pro se- cunda 50. solidis; pro tercia duplicitur multa, & cum hoc incarcetur in pane & potu duntaxat ad mensem, et ulterior ad arbitrium ordinarii. Nihilominus ubi conti- git conciones verbi Dei per religiosos vel alias ordinarios prædicatores vice re- torum, juxta tenorem priorum statutorum interim fieri, quod talibus diebus catechi- smi lectio intermitteatur impune. Et super singulis punctis & partibus præsentis statuti hiant diligentes inquisitiones per decanos in suis visitationibus, & desuper delatio- nes hiant fideles absque omni favore vel odio communis maiorum excessuum.

Firis enim statutorum concilii pro- vincialis in omnibus suis sessionibus facti per reverendissimum Johannem archiepisco- pum sancti Andreae, & reliquos regni Scottie episcopos, & abbates, ac totius Scottie ecclesiæ clerum, in annis Domini mil- lismo, quingentesimo, quadragesimo nono, & quinquagesimo primo respective.

CON-

ANNO
CHRISTI
1552.

CONCILIUM PROVINCIALE

ANNO
CHRISTI
1552.

Prælatorum & cleri Scotiae Lythquois habitum anno 1552.

Erat
apud
Wilkins
to. 1. v.
pag. 78.
lx. jo.
Lesco de
reb. goff.
Scot. lib.
10. p. 578.

LOdem plane tempore cum heretici catholica religionem cominovissent, qui cuncte ex clero prudentissimi, doctissimi & integerrimi fuerunt, concilio provinciali Lythquois celebrato, heresim justissima anathematis nota configunt; omniaque que patrum auctoritate in concilio Tridentino sub

Pauli III. auspiciis sancta erant, iusta, rata ac tanquam Dei imperio hæc plenis comitis declarant. Multaque alia de cetera, que ad hæresis vires elidendas, catholicæ fidei auctoritatem firmandam, ac cleri mores per purgandos plurimum faciebant, constantissime scilicent. Hæc Lesleus.

CARDINALIS POLI LITERÆ

Dispensatoria cum iis, qui bona ecclesia præfident, & illicita matrimonia contraxerunt.

ANNO
CHRISTI
1554.

Ibid. pag.
111.
Strype
mem. ec-
cl. vol.
III. ap-
pend. pag.
61

Reginaldus, miseratione divina S. Marie in Cosmedin S. Romanae ecclesiæ diaconus cardinalis Polus nuncupatus, ad serenissimos Philippum & Mariam, Anglia reges, fidei defensores, & universum Anglia regnum sanctissimi domini nostri papæ & sedis apostolice de latere legatus, eisdem serenissimis Philippo & Maria regibus salutem in Domino sempiternam.

Cum supremum concilium istius regni parlamenti nuncupatum, magistratibus vestris per suos supplices libellos exposuerit, quod perniciosestimo iachinante in hoc regno alias vigente, quod nunc Dei misericordia & maiestatum vestiarum pietate extinctum est, auctoritate ipsius parlamenti nonnulli episcopatus divisi, & ex his aliquæ interiores ecclesiæ in cathedralis ecclesiæ, & schola arque hospitalia fundata, neconon plurime dispensatione & beneficiorum provisio- nes factæ fuerunt, ac multæ personæ, quibus persuasum fuerat, juris canonici dispositions hoc in regno amplius locum non habere inter se in gradibus consanguinitatis vel affinitatis de iure prohibitos, & alii impeditimenta canonici sibi obstantibus, matrimonia per verba de presenti contraxerunt, & multi actus judicarii & processus tam in primis, quam ulterioribus instantiis super rebus spiritualibus & ecclesiasticis, coram judicibus, tam ordinariis, quam delegatis, qui auctoritate laicali procedebant, habiti & servati; ac super eis etiam sententiae late & promulgatae furentur, & bona ecclesiastica per diversas ejusdem regni personas occupata & apprehensa furentur. Que quidem licet ex factorum canonum iniustis iurica declarari possint, tamen si ad alium statum, quam in quo nunc sunt, revocarentur, publica pax & quies universi regni turbaretur, & maxima confusio oriretur, postrem si dictorum bonorum possessores molestarentur; & propterea majestibus vestris humiliter supplicaverint, ut apud nos intercedere dignentur, ut praemissarum rerum firmitati & stabilitati, & simul hujus regni quieti & tranquillitati, de benignitate apostolica providere velimus.

Cumque episcopi quoque deinde, ac re-

liqui provincie Cantuariensis cleris totum fere corpus ecclesiasticorum regni representans, ad quos hæc bona ecclesiastico-causa maxime pertinet, exposugint, quod hec bona ad jus ecclesiasticum revocari non possint, quin pax universalis & quies hujus regni turberetur, & causa fidei arque unitatis ecclesiæ jam toto omnium confundu hoc in regno introducta, in maximum periculum adducatur & propriece ipsi quoque supplicaverint, ut apud nos intercedere velint, ut in his bonis ecclesiasticis possessoribus relaxandis restrixi & difficile esse nollemus; majestates autem vestrae, ad quas maxime spectat providere, ut regnum ipsorum potestatis, regumini, & curæ commissum, in pace & tranquillitate conservetur, his supplicationibus & postulatis cognitis, & mature consideratis, iudicaverint ea omnia, & maxime illa, quæ in bonorum ecclesiasticorum causa petuntur, pro causa fidei et pro pace publica, per nos deberu sine ulla dilatione concedi, et quemadmodum rogare furentur, apud nos intercedere dignate furentur; prout in supplicationibus per idem supremum consilium, et episcopos, ac clerum presatum majestibus vestris porrectis, atque in libello intercessione per easdem majestates vestras nobis simul cum aliis supplicationibus exhibito latius apparuit.

Idcirco nos, qui ad majestates vestras et hoc nobilissimum vestrum regnum a sanctissimo domino nostro Julio papa tertio, ipsius et sedis apostolice de latere legati missi sumus, ut regnum istud, quod jam diu ab ecclesiæ catholicae unitate separatum fuerat, Deo et ecclesiæ Christi, eisque in terris vicario reconciliaremus, et ut ea omnia, quæ ad pacem et tranquillitatem hujus regni pertinerent, omni studio procuraremus, postquam Dei benignitate, et maiestatum vestiarum pietate, per auctoritatem ejusdem sanctissimi domini nostri pape, cuius vices hic sustinemus, reconciliatio jam facta est, ut paci et tranquillitati regai præfati consulamus, atque ut unitas ecclesiæ, ex qua salus tot animalium pretioso Christi sanguine redemptarum dependet, hoc in regno jam introducta concreboretur, et salva per-

**ANNO
CHRISTI
1552.**

mancar, cum utriusque rei stabilitatem in eo maxime consistere, si hocum ecclesiasticorum bororum pessimis molestia nullatenetur, quo minus ea teneant, tot et tam gravia testimonia nobis idem faciunt, et maiestatum velstrarum intercessio, quæ pro unitate ecclesie et sedis apostolice auctoritate hoc in regno inaugura, tam diuina et tam pie elaborarunt, eam, quam pacem, auctoritatem apud nos habent; et ut universum hoc regnum sedis apostolice materialiter vere indulgentiam et caritatem erga se agnoscat, et res ipsa experietur; quoque ad quos intrat terrena pertinet, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliusque ecclesiasticis tententis, censuris, et poenis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa fatis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effidum praetrium dantur, cunctem harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, auctoritate apostolica per literas sanctissimi domini nostri, domini Iulii papæ tertii nobis concelta, et qua sanguinatur in hac parte, ratione praetrium dispensamus, quod omnes et singula cathedralium ecclesiarum etationes hospitalium et scholarum fundationes, tempore praetrium iustitiae licet de facto et nulliter attulata, in eisdem, in quo nunc sunt, perpetuo hermae et tabulis permaneant, illisque apostolice similitatis robori adjiciamus, ita ut non ea auctoritate, qui prius, sed ea, quam namcū eis tributus facta ab omnibus censeantur; et cum omnibus et singulis personis regni prediali, que in aliquo contumaciam vel astinuitis gradu, quam multipliciter, vel cognationis spiritualis, seu publice honestatis justitiae impedimento, de jure positivo introduxit, et in quibus sanctissimus dominus noster papa dispensare consuevit; matrimonia scienter vel ignorantiter de facto contraxerint, ut aliquo impedimentorum praeviolorum non obstante, in eorum matrimonio sic contractis, libere et licite remanere, seu illa de novo contrahere possint, misericorditer in Domino dispensamus; prolem suscepimus, aut suscipiendam legitimam decernentes; ita tamen ut qui scienter et malitiose contraxerint a sententia excommunicationis, et ab incestu seu sacrilegio reatu abolutionem a tuo ordinario vel curato, quibus id faciendi facultatem concedimus obtineant; ac omnes ecclesiasticas secularies, seu quorumvis ordinum regulares personas, que alias impenitentes, dispensationes, concessiones, gratias et indulta, tam ordines quam beneficia ecclesiastica, seu alias spirituales materias praetria auctoritate iuramentatis ecclesie Anglicane, licet nulliter et de facto obtinerint, et ad eam reverent ecclesie unitati restituta fuerint, in suis ordinibus et beneficiis per nos ipsos, seu a nobis ad id deputatos, misericorditer recipiemus, prout jam multæ receptæ fuerint, atque super his opportune in Domino dispensabimus; ac omnes processus in quibusvis instantiis, coram quibusvis judicibus tam ordinariis, quam delegatis, etiam laicis super materias spiritualibus habitos et for-

**ANNO
CHRISTI
1552.**

matos, et sententias super eis latae, licet nulliter et de facto, quoad nullita em, ex defectu jurisdictionis praetatio tantum insuffigentem sanamus, illosque et illas auctoritate apostolica confirmamus: ac quibusvis hujus regni personis, ad quarum manus bona ecclesiastica ex quoconque contractu seu titulo oneroso vel lucrative jani devenerint, illaque tenuerint: seu etiam teneant, omnes et quoconque fructus ex eisdem bonis, licet indebita perceptos, in totum remittimus et relaxamus, volentes et decernentes, quod istorum honorum ecclesiasticorum tam immobilium, quam immobilium postellores praefati aon possint in praesenti, nec in posterum, seu per conciliorum generalium et provincialium dispositiones seu decretales Romanorum pontificum epistolas, seu aliam quamcumque censuram ecclesiasticam in dieis bonis, seu eorundem possessione molestatari, inquietari, vel perturbari; nec eis aliqua censura vel poena ecclesiastica propter hujusmodi detentionem, seu non restorationem irrogari vel infligi: et si per quoconque judices et auditores sublata eis, quae suis alteri judicandi et interpretandi facultate et auctoritate judicare et definire debere, et quicquid secus attemptari contigerit, irritum et inane fore decernimus, non obstantibus praemissis defectibus, et quibusvis apostolicis, ac in provincialibus & synodalibus concilii editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibusunque.

Admonemus tamen, cum divitio episcopatum et erectione cathedralium ecclesiarum sit de majoribus causis, que summo pontifici sunt reservata, recurrentem esse ad suam sanctitatem, et ab ea simpliciter postulandum, ut haec confirmare, seu de novo facere dignetur. Et licet omnes res mobiles ecclesiarum indistincte eis, qui eas tenent, relaxaverimus, eos tamen admonitus esse volumus, ut ante oculos habentes divini judicij severitatem contra Balthesarem, regem Babylonis, qui vasa sacra non a se, sed a patre e templo ablata, in profanos usus convertit, ea propriis ecclesiis, si existant, vel aliis restituant. Hortantes etiam et per vicera misericordie Jesu Christi obtestantes eos omnes, quos haec res tangit, ut salutis sua non omnino immemores, hoc saltet efficiant, ut ex bonis ecclesiasticis maxime eis, que ratione personatum & vicarium populi ministrorum sustentationi fuerint specialiter destinata, seu aliis cathedralibus, & aliis, que nunc extane inferioribus ecclesiis, curam animarum laudabiliter exercere, & onera incumbentia congrue supportare valeant. Datum Lambeth, prope London. Wintonien. dioce-
Eos, anno nativitatis Domini MDLIV. nono cal. Januarii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri Iulii, divine providentia papæ tertii, anno quinto.

Reginaldus cardinalis Polus, legatus.

ANNO
CHRISTI
1555.

MARCELLUS PAPA II.

ANNO
CHRISTI
1555.

Sedit ab anno 1555. eodemque deceffit.

PAULUS PAPA IV

Sedit ab anno 1555. usque ad annum 1559.

CARDINALIS POLI MONITIO

*Ad synodum legatinam celebrand. apud Vestmonast. secundis die Decembriis
anno 1555.*

Exstat
apud
Wilkins
tom. IV.
pag. 137
Ex reg
Boone-
mer, fol.
394.

Edmundus, permissione divina London episcopus, reverendo in Christo confratello nostro Thomae, eadem permissione Elien. episcopo salutem & fraternalm in Domino charitatem. Noverit fraternitas vestra reverendus nos literas commissionales & mandatarias illustrissimi & reverendissimi in Christo patris & domini, domini Reginaldi, miseratione divina sancte Marie in Gosmedin S. R. E. diaconi cardinalis, Poli nuncupati, sanctissimi domini nostri papae & sedis apostolicae ad serenissimos Philippum & Mariam Angliae reges, & universum Angliae regnum de latere legati, suggillo istius illustrissimi & reverendissimi patris in quadam capsa stanea & cera rubea cum filii sericis rubei coloris comprehenso, ligillatas, nuper cum ea, quae decuit, reverentia, obedientia, & honore recepisse humiliter exequendas, sub eo, qui sequitur, verborum tenore: Reginaldus sancte Marie miseratione divina in Colle medin S. R. E. diaconus cardinalis. Polus nuncupatus, sanctissimi domini nostri papae & sedis apostolicae ad serenissimos Philippum & Mariam, Angliae reges, & universum Angliae regnum de latere legatus, venerabili & nobis in Christo dilecto Edmundo episcopo London salutem in Domino sempiternam. Circumpectioni tue, se qua in his, & aliis plurimum confidimus, ut episcopos & reliquos provincie Cantuar. personas ecclesiasticas, quae synodis provincialibus de jure, vel legitima, & hic haecenus approbata consuetudine interesse solent, quatenus ipsi intra competentem arbitrio tuo statuendum terminum, presenti quo, Spiritus S. gratia inspirante, auctoritate apostolica nobis quomodolibet concessa & commissa, quae fungimur, cum iudicem circumspitione tua & aliis tam eiusdem Cantuar. quam Eboracen: provinciarum episcopis & reliquis ecclesiasticis, quae jam hic adsunt, personis inchoavimus, synodo per se, vel si legitimo aliquo sunt impedimento detenti, per procuratorem idoneum mandatum legitimum habentem esse, & usque ad ejus finem interesse debeant, per se vel alium etiam sub certis contra inobedientes arbitrio tuo communandis poenis, nomine nostro monetas, & eadem synodum voces eadem auctoritate, tenore praesentium committimus & mandamus, contra-

riis non obstantibus quibuscumque. Datum in palatio apud S. Jacobum probe Westmonaster, anno a nativitate Domini MDLV. sexto idus Novembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Pauli, divina providentia papae quarti, anno primo: sic ugnatas, Reginaldus cardinalis Polus legatus. M. Antonius, Faire secretarius Lampionius. Quarum quidem litterarum reverendissimum vigore pariter & auctoritate nos Edmundus, episcopus antedictus, vos reverendum contraitem nostrum praedictum, & per vos decanum & capitulum & archidiaconos ecclesie vestre cathedralis, ceterosque prelatos quoscumque, & clerum dñe. vestre praedictae, tamen exemplis quam non exemplis quoscumque, tenore praesentium, inobstatre praesertim peremptiole monachus, subinde & illis sub pena suspensionis ab officio mandamus, quarum vos, reverende confrater antedicto, decanusque, archidiac. & prelati personaliter, dictum vero capitulum, & cleris per vos auctoritate & tenore praesentium monendi, per procuratorem idoneum sufficienter instruam, & clausulam ratificationis in procuratorio suo habentem, si personaliter comparete non possint, aut voluntate coram dicto il lustriSSIMO & reverendissimo in Christo patre & domino cardinali & legato praedicto synodum praedictam, Deo favente, prosecuturo in cappella sive oratorio vulgo vocata The King's chappel, infra palatium regium apud Westmonaster, secundo die mensis Decembriis prox. post datam praesentium venturi (si citius taliter venire non poteritis aut poterint) inter horas octavam & nonam ante meridiem ejusdem diei, cum continuatore & protogatione dierum & horarum extunc sequent. & locorum, si & quatenus dicto illustrissimo & reverendissimo domino cardinali & legato antedicto ita expedire videatur, in synodo legatina praedicta cum aliis prelatis & personis tam Cantuar. quam Eboracen. provinciarum compareatis & comparetis, intercessione & intersint, super hiis, que in dicta synodo tractabuntur, transacturi, deliberaturi, contenturi, & conclusuri, ceteraque saturi, gesturi, & expedituri, que dicta synodi natura & qualitas literarumque praedictarum tenor in & de se exigunt & requirunt, vobis insuper injungimus. & mandamus sub poenis tulisionis p*re-*

ANNO
CHRISTI
1557.

prædictæ, tam de receptione & executione
præsentium, ac de omni eo quod in hac
parte mihi voborum sufficenter & plene con-
tinente, ut unum juluſtissimum & reverendissi-
mum in Christo patrem cardinalem & lega-
tum antedictum dicas, die, hora, & loco
debite certificet fraternitas vestra. Dat.
in palatio nostro London, sub sigillo nostro,
decimo die mensis Novembris, anno Domini
MDLV. & nostra translationis anno de-
cimo septimo.

In hac synodo die 13. Decembris, pro-
locutor protulit librum intitulatum. *Insti-
tutio hominis christiani, factum tempore Hen-
rici VIII. examinandum, & divisus est in
partes: & tunc feligebantur quidam e domo
inferiori ad conficiendas homilias; &
articuli symboli apostolorum committieban-
tur quibusdam ex eadem domo.*

Die Lunæ 15. Decembris, fuit divisio no-
vi testamenti, ut verteretur in Anglicum,
& de septem sacramentis tractabatur.

Die Veneris 20. Decembris, prolocutor
ex parte reverendissimi mandavit omnibus
præsentibus, præsentim decanis, ne confir-
mant aliquas elocutiones factas a clericis
de beneficio suis, deinde proculis scriptum
continenſ quidam vocabula bene considera-
nda in translatione novi testamenti, de
quorum interpretatione tractatum fuit 8. die
Januarii; quo die prolocutor mandavit no-
mige reverendissimi, ut consultarent de mo-
do habendi scholas in ecclesiis cathedralibus:
et 20. die ejusdem mensis delecti sunt
quidam ex ambabus provinciis qui consulta-
rent de quibusdam articulis, de modo alen-

di scholaſticos in ecclesiis cathedralibus.

Primo, ut qui fulciperent beneficia va-
cantia, solverent decimam partem pro pri-
mo anno tantum.

Secundo, ut de bonis testatorum ali-
qua pôrto per ordinarios assignetur, et
ut administratores obligentur ad solven-
dum.

Tertio, ut contributio fiat de bonis in
salutem animarum testatorum non certis per-
sonis legis.

Quarto, ut prædictæ solutiones durarent
ad triennium.

Sequenti die 21. Januarii, facta fuit ses-
sio apud Lambeth, in superiori camera,
ubi die Luna seq. tractatum fuit de mini-
stris sacerdotum, qui neque ministrarunt,
neque ad celebrandum venire volunt, sed
oblitioſe abscent. Die decimo Fe-
bruarii (post nonnullas continuationes ses-
sionum) prolocutor monuit omnes, ut con-
venirent in ecclesia parochiali de Lambeth
ad audiend. constitutions provinciales po-
stridie legendus (quas vide apud Labbeum
tom 20. pag. 1009).

Hoc factio, adierunt facillum infra mane-
rium reverendissimi, ubi solennis missa de-
Trinitate habita fuit, reverendissimo, episcopis,
et electo ibidem præsentibus, cum
copiosa multitudine plebis. Et finita missa,
fiebant nonnullæ precationes, ministrante
reverendissimo. Et postea mag. Watson, ex
suggetto, Latine concionem habuit, in qua,
inter alia, pronunciavat prorogationem sa-
dam a reverendissimo usque in diem 20.
Octob. proximo futuri

ANNO
CHRISTI
1557.

CONVOCATIO PRÆLATORUM

*& cleri provincia Cantuar autoritate brevis regi celebrata per dom. Reginald
Polum, card. archiepiscopum Cant. i Januarii in ecclesia S. Pauli, London.
anno 1557.*

ANNO
CHRISTI
1557.

Ex tal. apud Wil-
kins tom.
IV. p. 155.

Ex reg.
Poli. Iol.
sp. leg.

Eodem die, sacris peractis, episcopur
London exhibuit certificatorium super
executione mandati monitorii, & reveren-
dissimus clerus dominus inferioris iulij eli-
gere sibi prolocutorem, 24. die Januarii
præsentandum. Quod die Johannes Harpfield
præsentatus & admittitus fuit a reverendissi-
mo apud Lambeth, qui mox causas hujus
synodi verbo tenus proposuit, videlicet:
quod cum de antiquo more rex Anglie ob-
aliquot arduas causas prelatos hujus regni
ad concilium sive parliamentum suum adesse
jubet, propter regis securitatem & hujus
regni statum ac bonum publicum concertoent.
confilia, & auxilia sua impensuros; ita archie-
piscop. Cantuar. episcopos suos suffraganeos,
prelatos &c. ad lacrum concilium evocare
affolet de isdem causis tractaturos, & au-
xilia sua contumili modo daturos. Et inter
alia monuit negotium eximi ponderis; sci-
licet cogitare, quomodo oppidum Caleis ad
pristinum jus regni vi armata reduci possit.
Etiam censuit perpendendum, & istud inpri-
mis, quo modo defectus ecclesiastum cathe-

dralium, rectoriarum, vicariarum, totius
cleri, & status omnium dioceſeos & pro-
vincie Cantuariensis, & ut ecclesiæ ex re-
gina munificentia dilpositioni reverendissi-
mi commendatæ, recto ordine disponi &
confirmari valent. Et quid sibi videatur,
voluit eos sibi significare. Et ad feliciorum
expeditionem communum est hoc negotium
episcopis London. Roffen. Meneven. Perci-
burghen. & Glouceſtr. ut consulta sua in scri-
pis renunciare velint quamprimum: deinde
voluit reverend. statuta ecclesiæ novitet
cretarum, aut mutatarum a regularibus ad
seculares, expendi per episcopos Lincoln.
Cicestren. & Petriburgen. item, & Nico-
lao Wotton Cant. Edmund. Stuard, Win-
ton. & Seitho Laud, Wigorn. ecclesiæ
decanis; & que consideranda sunt, referre
reverendissimo, quamprimum commode po-
terint.

Sequenti die 28. Januarii, episcopus Lon-
don exhibuit in scriptis quidam collecta,
quæ ipse alique episcopi in suis dioceſis
reformatione digna esse existimatæ. Et
quia

ANNO 1557. **CHRISTI** quia omnes non erant parati cum suis col-
legiis, ideo supercederunt de lectioane A
utque in tempus magis opportunum. Dein-
de pro locutor cum clero intrans, porrexit
patribus schedulam causarum raritatis pres-
byterorum ex una parte collectarum, & re-
media, quibus major copia valeat haberi, &
ex adversa continentem. Qua lecta per Henr.
Cole decanum, &c. patres voluerunt, ut
hanc schedulam traduceret reverendissimo. De-
inde monuit locutorens prelatos inferiores
domus, ut ipsi exhiberent in scriptis, quod
reformandam putarent, & exhiberent pro-
ximo die, vid. 4. Februarli, ad quam con-
tinuata fuit synodus.

Quo die 4. Februarli, episcopus London
proposuit quandam schedulam circa res di-
vinas; qua lecta, rogabat patres, ut illi
de remedii cogitarent, & deputarent certos
episcopos, ut inter se consularent. De-
inde idem Dominus praesidens consuluit,
ut, quia status hujus regni perturbatur ex
infestatione Gallorum, & Scotorum, ipsi
velint regie maiestatis subvenire, & puta-
vit ampliorem summam concedendam, quam
antea, qua majus periculum ab hostibus sit
timendum. Quibus verbis a praefato locum-
tenente vix prolati, omnes una voce affir-
mabant hoc perquam necessarium, idque
lubenti animo te prefitoros. Quod nego-
tium quo facile expediti posse, electi sunt
episcopi London. Winton. Ellen. Roffen.
Lincoln. & Patriburghen, quibus adjuncti sunt
sex de domo inferiori, qui constituerent in-
ter se tam de quantitate solvenda, quam
etiam de modo, & tempore solutionis.

Et tandem post variis tractatus, 9. die
mensis Februarie statuerunt concedere regie
majestatis otto solidos de qualibet libra o-
mnium beneficiorum ecclesiasticorum; idque
ultra solutionem veteris subsidii prius con-
cilli. Quam concessionem in instrumento pu-
blico redactam, 14. die Februarli exhibuerunt
reverendissimo, qui archiepiscopum Eborac.
de subdicio certificavit, rogans, ut
ille consimiliter in sua provincia facere di-
gnetur.

Sequenti 16. die Februarli in domo capi-
tulari, comparuit episcopus Affavensis ex
mandato reverendissimi, le supere, ut du-
rante parlamento rotes synode celebra-
retur, quoties commode fieri posset, atque
ut de rebus reformatione indigentibus tra-
ctaret; ac parlamento finito, ut illi, qui
decedere ad suis dioeceses vellent, vices
suas concederent, ut alienum darent, epi-
scopis London. Ellen. Roffen. & ceteris
episcopis hic permanerent, que ita videntur
viderentur ad reformationem ecclesie.

Secundo post die, vid. 18. mensis Februa-
rii, dom. locutorens, &c. consultabar, &
quomodo beneficia tenuia possine officiari,
& tandem habitis inter se mutuis colloquis,
excogitaverunt sequentes articulos ad eam
rem pertinentes; vid.

I. That no priests be taken up to serve
the vvars.

II. Item, That xvjd final benefices conti-
guale may be joyn'd together in commendam
by the bishop, to serve them. Alterius vi-
cibus.

III. Item, That the parishioners of cha-
pels annexed may be compelled to come
unto the parish church, where unto they
be annexed for a time, till curates may
be provided.

IV. Item, That the bishops may be au-
thorized by the piope to give orders: extra
tempora prescripta.

Quos articulos rogauit patres dominum
Cole, ut ipse eorum nomine reverendissimo
exhiberet.

Deinde 25. Februarli locutorens & alii
patres convenientes, consultarunt, de pro-
videndis armis contra vim Scotorum, — de
concessione ejusmodi armorum, quoniam
& a quibus essent preparanda. Quos arti-
culos reverendissimo tradiderunt, qui vo-
luit (synodus) expedire, an concedendum
sit hoc tempore quadragesimali, ut promis-
cue omnes in tanta piscium caritate luctici-
ni velci possent, qua de re aliquando pa-
tres consultantes, nihil certi fateretur.

Tandem habitis tractibus de solutione
decimaru, quam adhuc cessare non posse
perspicerunt, reverendissimus 8. die Mar-
tii continuavit, & protogavit convocatio-
nem ad 11. diem Novembris, anni MDLXVIII.

In MS. sequuntur nonnulla capita ar-
ticulos de doctrina, & disciplina ecclesie,
& ecclesiasticorum continentia, item statuta
quadam de eadem materia, que in hac sy-
nodis, si non habuissent, saltem proposita fuissent.
valde probabile esse.

Articuli de doctrina.

Cap. I. Ut populus per concionatores,
quantum fieri potest, doceatur; ut qua-
tuor brevium concionum genera Anglice
perscribantur, eaque ubi concionatores de-
fuerint, dominicis diebus, & aliis festis po-
pulo per rectores, vicarios, & paroches.
recitentur.

Primi generis conciones, sive de eucha-
ristia, de poenitentia, de confessione aut
deculari, & de reliquis sacramentis, juxta ha-
retici nostri temporis maxime impugnarent.
Item, de libero arbitrio, de iustificatione,
de bonis operibus, de ecclesia ejusque au-
toritate, unitate, ac ministris.

Secundi generis, sunt expositiones in ar-
ticulos fidei, orationem dominicam, ange-
licam salutationem, decalogum, & septem
ecclesiastica sacramenta.

Tertii generis, sunt conciones breves de
tempore, & de sanctis.

Quarti generis conciones sive de natura,
usu, & significatione ceremoniarum, que
in ecclesia sunt maxime unitate. Item de
virtutibus & virtutis, velut de charitate,
de obedientia, de timore Dei, de extremo
iudicio, de adulterio, de avaritia, de per-
jurio, de luxu &c.

Ut brevis catechisitus edatur Latine &
Anglice, quo juventus in fidei rudimentis
eruditatur.

Sunt quoque salutaria quadam ac pia
documenta, quibus Sacerdotes tam in confes-
sionibus audiendis, quam in iuris vitan-
dis, utantur.

CONCILII PROV. CANTUAR.

479

ANNO
CHRISTI
1557.

De bis que ad orationem pertinent.

II. Ut precationum liber, horas beatæ Mariæ, psalmos poenitentiales, vigilias mortuorum, commendationes, psalmos passionis, & alias piæ precatio[n]es complectens, Latinæ & Anglice edatur, quo a populo in ecclesiâ uniusmodi precandi modus obser-vetur.

Sit formula quædāti graciarum in prandio, & in cœna Deo agendum, patrum sermo-ne composita, qua laici per totum regnum utantur.

Ut dum concio, vel summa missa, quam vocant, ac solen[n]is peragitur, nullus sacerdos celebret; sed omnes eam sacerdotes quam laici eam attentis animis pariter au-diant?

Ut breviaria ac libri missales recogno-scantur, & rep[ro]pagentur, & uniusmodi per totum regnum habeantur.

Ut in omnibus dioecesiis eadem ceremonia omnino teneantur.

Ut festum dedicationis uno certo ac statuto die in omnibus ecclesiis celebretur.

Ut in templis, dum res divina peragitur, nemo ambulare, aut confabulari permittatur, sed vel precibus se dedit, vel exeat e templo.

De tempib[us] decoro ornandis, & refar-ciendis.

III. Ut vestes sacrae, ad tremenda myste-ria obeunda, sint in singulis templis ad mi-nimum duplices; quarum una diebus festis, altera profectis interviant: unt etiam hone-sta ac decore.

Sint calices argentei; sint præterea thuri-bula honesta, & crux cum vexillo.

Altaria item sint decore admodum orna-ta: parentur item libri ad sanctum Dei cul-tum necessarii: sint etiam corporalia munda.

Sit porro imago crucifixi ad dominicæ pas-sionis recordationem. Sint etiam superpel-licia pro parocho & ministro honesta & in-munda.

Paretur locus vel circiter medium altaris, vel ad ejus cornu, in quo sacrosancta eu-charistia sub serua sancte custodiantur, ne in eam impii sacramentarii aliquando impetum faciant.

Ut vestimenta sacra, calices, & altaria jamdudum polluta, & prophana[n]ta, de-novo conseruentur.

Ut recta, fenestræ, tabulatum, crucifixi, & extera partes templorum probe reficiantur.

Ut altaria diruta in singulis templis de-nuo erigantur.

Ut coemeteria sancte serventur, diligen-terque circumseplantur, ne pecudes irru-pant.

De disciplina eccl[esiast]ica removenda, & moribus cleri per eandem refor-mandis.

Ut in synodis inquiratur diligenter in o-mnes rectores, vicarios, & curatos, & a-llios quoslibet sacerdotes, quomodo anno precestito se gesserint.

480

ANNO
CHRISTI
1557.

Provideatur item de archidiaconis, qui sunt episcoporum oculi, ut suis munericibus secundum veteres canones sedulo perfun-gantur.

IV. Ut rutal[is] decani, & officiales non venalem habeant disciplinam ecclesiasti-cam, sic ut loopes (h[oc]ut hoc tempore sit). plementur, divites ne appellantur quidem.

V. Ut nullus sacerdos mulierem proba-bilitate suspetat, vel alias infamem in æ-dibus suis tenet, sed ab ordinario admis-tus, intra mensam eam excludat.

VI. Ut sacerdotes nullam exercant mer-caturam, neque sordidis, & prophanicis mu-nericibus omnino se dedant, ne ordo con-te-mnatur, ejusque vilescaut[er]ia auctoritas.

VII. Ut Sacerdotes singuli vel in precipi-bus, vel in studiis, vel in pueris erudien-dis, vel aliis honestis exercitus assidue ver-sentur, ne adversarius eos otiosos repe-riat.

VIII. Episcopus, presbyter, diaconus, aut subdiaconus, in fornicatione, aut per-jurio, aut furto deprensus, vel legitime convictus, castigetur, vel deponatur.

IX. Episcopus, presbyter, aut diaconus, qui vel ales, vel ebrietatis indulget, ad-monitus, vel delinat, vel deponatur.

X. Presbyter si uxore duxerit, ab ordi-nac[re] suo illum deponi debere. Quod si fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit, extra ecclesiam abiici, & ad poenitentiam inter laicos redigi.

XI. Si quis clericus, jam olim post suscep-tos sacros ordines, illicite conjugatus, & postea separatus, & post poenitentiam re-stitutus ministerio, ad illicitum thorum de-nuo redit presumpt[er]it, officio deponatur usque in diem mortis, laica tantum commu-nione ei concessa.

XII. Et quoniam populus a cultu Dei, qui a sacerdotibus conjugatis tam irrever-enter obit, penitus abhorret, tales sa-cerdotes, vel amoveantur penitus a mini-sterio, vel, propter paucitatem ministri-um ac sacerdotum, sint ad tempus curati. Sed nullum omnino propriuni habent sa-cerdotium, quinetiam poenitentiam dignam crimine, quod admiserunt, agere cogantur.

XIII. Ut in diœcisis, in quibus uxo-rem duxerunt, ministrare nullo modo per-mittantur; sed idem ad sexaginta millia passuum remaneantur: & si quipiam illo-rum vel semel verlatus cum uxore, vel col-locutus esse deprehensus fuerit, canonice castigetur. Et in singulis synodis de eorum conversatione inquiratur.

XIV. Quo simoni labes, qua eccl[esi]a Anglicana non ante hoc tempus soluni, sed etiam iam misere infecta est, prorsus tol-latur; statutus synodus, ne vendantur a pa-tronis eorumve famulis sacerdotia, neque sub pacto aliquo, aut conditione concedan-tur; neque sacerdotum quipiam, qui sa-cerdotium aliquod petet, quidquam mu-neris, quo illud obtineat, cuiquam det. Quod si patronus sacerdotium vendidisse, aut sub pacto aliquo cupiam sacerdoti concessisse de-prehensus fuerit, non admittatur. Singuli denique ordinarii ab his, qui ipsis presen-tati fuerint, recipiant iuramentum, prout elias

ANNO
CHRISTI
1557.

alias statutum fuit in constitutione provinciali, quæ incipit *Præfensi de jurejurando* A
cujus formula sequitur ad verbum:
 » Ego N. præsentatus ad ecclesiam parochialem de N. per talen patronum ejusdem
ecclesie, juro ad hæc sacrosancta Dei
evangelia per me corporaliter tacta, quod
propter ecclesiam parochialem prædictam
obtinendam, aut presentationem ad can-
dem habendam, aut acquirendam, neque
ego, neque alia persona vice & nomine
meo, nec de consensu aut scientia meis
prædicto patrono, seu alii culunque aliis
quod, præmissorum nomine aut intuitu,
promissimus, aut dedimus; nec quicquam
ejus Dei gratia permotavimus, compen-
savimus, aut prius datum confirmavimus;
 » apudve quemquam depositimus, seu quic-
quam mutavimus, commutavimus, seu
elocavimus; priusve mutuatum, commo-
dum, depositum, aut elocatum, aut
quocunque modo debitum remisimus seu
relaxavimus. Nec de sanctuario, gleba,
terris, prædiis, tenementis, redditibus præ-
dictæ ecclesie, fructibusve, decimis, aut
oblationibus ejusdem præteritis, præsen-
tibus, aut futuris, donationem, remissio-
nem, locutionemve promissimus, fecimus,
aut invimus, seu aliquis nostrum de man-
dato, scientia, aut consensu meis promi-
sit, fecit, aut invit. Ita me Deus adju-
vet, & hæc sacrosancta Dei evangelia.

XV Ut nemo levè de causa excommunicetur.

XVI. Ut nemo cum excommunicatis ver-
sari permittatur, nisi quibus de jure per-
missum est.

XVII. Ut episcopi, & ordinarii in syno-
dis; & alias, diligenter inquirant de iis,
qui tempore schismatis magistros se profite-
bantur pravorum dogmatum, ut vel publi-
ce te jam relipuisse profiteantur, vel a mi-
nisterio amoveantur; & si laici fuerint,
excommunicentur.

XVIII. Ut in mensis sacerdotum lectio
sacrarum literarum habeatur.

XIX. Ut sacris initiandi literas testimo-
niales habeant, & titulum, itemque ut de
doctrina, ætate, & moribus exquisite ex-
aminentur.

De ecclesiis cathedralibus & aliis.

XX. Ut in illis sint aliqui præbenda-
rii concionatores verbi qui episcopos ju-
vent.

XXI. Ut secundum antiqua ecclesiarum
cathedralium statuta, sit in singulis earum
vir doctus, qui tacras literas clero & po-
pulo interpretetur. Et in noviter erectis ec-
clesiis aequaliter aliqua præbenda cum in-
cremento redditus, que nulli conseratur, e-
niti qui velit hæc præstare.

XXII. Ut in singulis predistarum eccl-
esiarum sint sexaginta, vel plures pueri ex
beneficiis appropriatis sustentandi, ibique
grammaticam dicant, quo clero postea in-
serviant.

XXIII. Provideatur item, ut in singulis
ecclesiis parochialibus sit rector, vicarius,
aut parochus: & ubi non satis ex decimis.

Council General Tom. XXXV.

& fructibus ecclesie suffpetit ad sacerdotem
sustentandum, vel aliquo modo tritus au-
geantur, vel due ecclesias uniantur, idque
potissimum in urbibus & oppidis incorpo-
ratis.

ANNO
CHRISTI
1557.

Consideretur etiam de capillis annexis.

Ut pluralitas beneficiorum doctis solum
viris concedatur, quod doctrina premium
sit, & induti ab hoc privilegio proflus
excludantur.

De vestitu.

Ut sacerdotes omnes habitu clericali in-
cedere cogantur.

Ut, qui præbendis aut ulla promotione
spirituali gaudent, etiam si sacris non sint
initiati, habitu sacerdotali, vel clericali
vestiti incedant pro more patriæ, ubi de-
gunt.

Ut in vestitu episcoporum & presbytero-
rum moderatio adhibeatur.

Ut episcopi inquirant de his, qui sy-
via, aut aliis aditris locis se occultant,
aut aliquin non accedunt ad parochia-
les ecclesias diebus & horis, quibus divi-
na officia diebus festis celebrantur; & si
admoniti non relipiscant, examinentur tan-
quam suspecti hæreticos, & canonice casti-
gentur ad aliorum exemplum.

Articuli de academis & scolis.

I. Ut una eademque sophistica & diale-
ctica introductio in utraque academia juven-
tuti prelegatur. Deinde Porphyrii predica-
bilia & prædicamenta. Tum Aristotelis dia-
lectica. Adhibetur interdum (si placet)
Rodulphus Agricola de inventione. Ceter-
e omnes dialecticæ relictantur.

II. In philosophia tam morali, quam na-
turali legatur solum Aristoteles.

III. In theologia legat unus aliquam Bi-
bliae partem, alter Magistrum Sententi-
arium, vel alium auctorem ex theologis scho-
lasticis, quo doctrina scholastica, que theo-
logie professoriibus maxime necessaria est,
renovetur.

IV. Et quoniam studiorum ardor, qui in
academis olim vigore solebat, iam pene de-
ferbuit, & ad professores publicos audiendos,
propter delicatum quoddam fastidium,
pauci admodum confluunt, provideatur, ut
certus numerus cuiusque collegii, prout
præpositis collegiorum ad hanc vel illam
lectionem magis idonei judicabuntur, ad lin-
gulos prælectores publicos audiendos quo-
tidie accedere cogatur, quo & prælectores
ipi ad accusatos prælegendum incitentur,
& auditores majores in libris faciant pro-
gressiones.

V. Ut nemo in sociorum, aut discipulo-
rum numerum in aliquo collegio coopte-
tur, & bonis alatur collegii, nisi pauper
sit, & parentes illius pollicent voluerint,
se cum eo, simulacrum ad maturam etat-
em pervenerit, serio affectos, ut clero
se addicet consecratque. Idemque in ludi
literaris, in quibus aliquis discipulorum

Hh nume-

ANNO
CHRISTI
1557.

numerus ex fundatoris beneficio sustentatur, omniō obliteretur.

VI.

VII. Ut maturè provideatur, quo numerus eorum, qui in academis operam literis navant, aliqua ratione augentur; ut non delinant, qui in posterum clero se ad dicant.

VIII. Ut omnes, cujuscunque ordinis, conditionis, aut itatus sint, qui in academis dicendi causa versantur, clericali & sacerdotali habitu, sub poena expulsionis, vestiti incedant, quo a laicis distinguantur; & quotquot aliquo gradu scholastico sunt insigniti, semper extra collegia induit incedant, prout ipsorum gradus postulat, sub eadem poena.

IX. Ut nemo ad sacerdotium, aut ullam aliam promotionem (ut vocant) spiritualem supra summam viginti librarum admittatur, nisi triennio in academia æatem discendi causa degerit, & gradu saltem bacalareatus insignitus fuerit.

X. Ut nemo alearym, chartarum pictarum, scelerarum ludo in taberna, diversorio, aut domo ulla extra collegia pro pecunia utatur, sub poena expulsionis.

Ut prolixæ pœnæ, atque etiam conversationes, que nuper in principiis disputationum haberi solebant, amputentur, quo tempus in argumentis episcopis consumatur.

Ut beneficii, qui in academis studii causa, vel sud pœnæ studii degunt, teneantur statutis temporibus sece disputationibus exercere, & lectionibus publicis interesse, & in collegiis, vel aulis, aut aliis dominibus studentium morari.

De scolis.

Ut plures iudi literarii (si fieri potest) ex gantur, & illis, tum qui jam sunt, tum qui futuri sunt, pii ludimagiſtri, & catnoli, qui preficiantur, & de heresi suspecti removantur.

Ut nemo ad juventutem vel in scholis, vel in generosorum ædibus instituendam admittatur, nisi per ordinarium approbatus.

Statuta, clero in synodo collecto proposta

Quod episcopi tum ea, que infra scribuntur, tum omnia alia que suo officio incumbunt, diligenter exequantur. Quum archiepiscopi, & episcopi esse debent, forma gregis, ad quam se debeant subditi reformare, quod nequit fieri, nisi se omnibus exhibeant in exemplum; maiorum itaque institutis inherentes, exhortamus in Domino, & in virtute sancte obedientiae, aque sub divina attestatione judicii monimus, ut omnes & singuli episcopi in festis principalibus, saltem in festis Nativitatis Domini, Pascha, & Pentecostes, aquæ in hebdomada sancta presentiam suam debitam in ecclesiis suis cath. exhibeant, ibique missas celebrent, & oleum sacrum, aquæ antimorum in die coenæ Domini qualibet anno conficiant, nisi eos ab ipsis ecclesiis a suis superioribus levocari, aut ex infinitate, vel aliqua alia justa causa tunc abesse

ANNO
CHRISTI
1557.

contingat. Circumeat præterea dioeceses suas temporibus opportunitate, monasteria & hospitalia reformato, clerum & plebem corrugando, heres & errores extirpando, & verbum vite in agro dominico seminando, in conferendis ordibus, atque beneficiis instituendis; curatis multo diligentius, quam ante hac, vigilando, ne inhabiles ad curam animarum, etiam ad tempys, substituantur, præcavendo; beneficiarios, qui ex causa non admodum urgenti absuerint, ad residendum in suis beneficiis citra omnem redemptionem compellendo, veniasque eadim beneficia pro pecunia locanti prouersus rescindendo; exactiones & rigores officiorum & ministeriorum suorum compescendo;

Ecclesiastum & capellarum privilegias, abusus comprimendo; concionatores idoneos per dioeceses suas subinde emittendo; hereticos eorumque libros explorando & corrugando, & cum opus fuerit, etiam condemnando & extingundo, &c, ut rudimenta fidei & literarum tam in universitatibus,

quam in aliis gymnasii publicis pura jactantur, puriusq; & sincerius coalescant, solicitus incumbendo; abbates & priores ad debitum numerum religiosorum reducendo, ipsosque religiosos in suis monasteriis degentes, ad monasticam conversationem excitando, absentes ad sua monasteria compellendo licentiam capacitarum coercendo; et, ut per proprietarios, rectoresque & vicarios frequenter in suis ecclesiis conciones fieri procurent, distributionsque debite inter pauperes earundem parochianos hant, diligenterne providendo; clericos delinquentes vigilantes inquirendo, & severius, quam antehac, corrugando, eosdemque super horrendis sceleribus etiam coram laicis vivatos, in carcerebus vel in perpetuum retinendo, vel saltam non ita facile, nec tam cito ad purgationem admittendo; simoniacos depenendo, & carnis libidine lapsos, ad rigorem canonum, & constitutionum tam in præsenti synodo, quam in prioribus editarum, castigando; venatores & auctipes clericos coercendo; pretiosisque vestibus induitos, ad vestium modum in hac synodo præsumitum reducendo, & in eodem retinendo; caterosque clericos otiosos, aut dissolutos ad exercitia, & honestam conversationem revocando: & ut summa dicamus, omnes subditos viros ad mandatorum Dei, canonumque & constitutionum maxime tutionem, fidei & morum integritatem concernentium observantiam vrgdo & exemplo cohortando, persuadendo, & ubi opus fuerit, etiam compellendo.

De qualitate ordinandorum.

Præsentis sacri concilii provincialis auctoritate facimus, ordinamus, & statuimus, quod nullus episcopus per se, sive suum suffraganeum quempiam alienæ dioecesiæ, præter regulares exemptos per ordinatorem debite examinatos, ad factos ordinis intra Cant. provinciam de cetero admittat, nec ordinet; nec iis, aut eorum alicui licet extraneos, & qui infra dioecesis vel jurisdictionem suam non sunt oriundi, aut beneficiati non fuerint, vel domicilium ibid.

ANNO
CHRISTI
1557.

ibid. per triennium non habuerint quoquomodo ordinare, etiam si idem literas episcoporum suorum dimissoriales habuerint; quas auctoritate presentis concilii decernimus non esse admittendas quoquo modo. Statutus quoque & ordinamus, quod nullus clericus secularis de cetero admittatur ad sacros ordines, nisi haberet literas testimoniales curati, & oeconomicorum, vel parochiae, in qua natus, beneficiatus, vel per triennium proximo praedebens commoratus fuerit, sub sigillo archidiaconi illius loci, vel eius officialis, ubi archidiaconus jurisdictionem habuit, alioquin sub sigillo eonmissarii in parochia predicit, jurisdictionem habentis; seu si in aliqua universitate studens fuerit, sub sigillo commissarii universitatis Oxon. seu vicecancellari Cantabrig., cum testimonio superioris loci sui; que literae ipsius ordinandi vitam, genus, patriam, bonam famam, & conversationem, tam circa fidem catholicam, quam circa alias contineant. pro quibus quidem literis, & sigillo ultra quatuor denarios nihil exigitur, sub poena suspensionis ab officio, quam ipso factio auctoritate hujus concilii incurrit, donec duplum pecuniae receptae parti sic solventi restitut. Exacte itaque current episcopi, ut neminem de cetero ad subdiaconatus ordinem promoveant, nisi eum, qui adeo sit exercitatus in evangelio, & apostolis facis saltem in missali contentis, ut eorundem sensum grammaticalem examinatori prompte & expedite reddere valeat. Sitque eorum quilibet sufficienter instructus etiam in aliis ad ordinem illum, quem runc assumpturnus est, per sacros canones requiri, & in officiis divinis secundum morem ecclesie & loci consuetudinem promptus & expertus; habearque præterea in presbiterium ordinandus cetera ad ipsius officium & ordinem per c. Quæ ipsi 38. dist. ipli sacerdotibus necessario requirita.

De idoneitate admittendorum ad beneficia.

Sacerdotibus valde tremendum est iudicium Dei, ne per eorum ignorantiam, aut negligentiam populus ob penitiam verbi Dei sancte pereat, et a regno Dei exclusetur. Statutus Iraque, et ordinamus; quod ad ecclesiastici parochiale, ejusve vicariam perpetuam, post annum a publicatione presentis statuti, ordinarii locorum neminem admittant, nisi eum, qui omnia & singula in quadam constitutione provinciali sic incipien. *Ignorantia sacerdotiorum &c.* de officio archipresbyteri intellexerit, adeo in eisdem tritis et exercitatus fuerit, quod meioriter et prompte eorum sensum verum juxta tenorem eujusdam libelli vocati, Exonerationum curatorum, explicare, & expondere possit; evidenique per ordinarium specialiter tunc injungatur, quod quater ad minus in anno ea omnia suis parochianis diligenter et sincere exponat, prædicet, et declareret super quo, an debite observatum fuerit, ordinarii locorum in singulis suis visitationibus inquisitionem faciant specialiem, et quos constitutionem tam salubrem

ANNO
CHRISTI
1557.

violasse, prædictaque non fecisse compere. A primi vice per suspensionem ab officio per unum mensem, et secunda vice per duos menses, et sic deinceps poenam aggravando, prout illorum negligentia crecit, ad obtinerandum prædicta compellant: providentes tamen, ut interim curæ animarum impensis suspensi, quatenus opus fuerit, debite deserviatur. Sacras vero literas, ad ecclesiastici parochiale, ejusve vicariam perpetuam admittendus, & admisus ita grammaticæ intelligat, ut earum sensum cum industria, & aliquali studio, secundum interpretationem alicuius catholici doctoris, & intelligere, & suis parochianis exponere posse. Quod si eorum aliquis præmissa facere & observare neglexerit, aut quovis iusto impedimento præpeditus, præmissa facere & observare non possit; tunc, si ejus beneficium valoris fuerit octo librarum, semel in anno; si vero valoris fuerit decem librarum bis anno; si valoris fuerit viginti librarum, quater in anno verbum Dei parochianis suis per concionatorem idoneum & approbatum solicite, & cum effectu in partem recompensationis sui in ea parte officiis prædicari procuret, præter et ultra sermones, quos in ecclesiis suis aliqui ad populum haberi continget. Quod si beneficiu appropriatum fuerit, & vicarius pro sua portione deceni libras habeat aut supra, vicarius, qui simul ad curam, & hospitalitatem obligatur, bis; proprietarius vero, si ejus portio, seu fructus in beneficio libris approbato, super vel circiter decem libras communiter valeat, tunc annuatim bis, si vero viginti libras excedat, tunc (modo prædicatorum idoneorum sufficiens copia fuerit) ter; si vero plurimum infra decem libras, tunc saltem semel in beneficio hujusmodi per se, vel aliam personam idoneam prædicari procuret, præter distributiones parochianis ejusdem aliqui impertiendas. Et ad præmissa diligenter facienda, tam rectores & vicarii quam ipsi proprietarii per ordinarios locorum, sub poena 6. 6. 8. d. pro qualibet vice, in pauperum parochianorum, & alios pios usus illius parochie distribuendorum, si in præmissis remissi fuerint inventi, arceantur & compellantur.

De substitutis beneficiatorum per ordinarium admittendis.

Statutum, decretum, & ordinatum est, ne quis de cetero rector vel vicarius ex quacunque causa per tres menses absens a beneficio suo curato quinpiam ibid. ad vices suas supplendas substituat, nisi quem hujusmodi rector aut vicarius episcopo, ejusve vicario in spiritualibus generali, officiis principali, aut commissarii locice ordinario per literas suas privatas, vel si beneficiatus in partibus fuerit transmarinus, tunc per literas sui procuratoris, signo & subscriptione dicti rectoris, vicarii, seu procuratoris munera presentaverit, & quem sic presentaturum, episcopus dioecesanus, vicarius generalis, officialis, seu commissari-

ANNO
CHRISTI
1557.

rius, locice ordinarius predicit. in moribus & scientia prius approbaverit, & ad cuius animarum administrandam admiserit. Quibus quidem literis rectoris, vicarii, seu procuratoris signatis, ut prefertur, & subscriptis, ordinarius, & quilibet officialium predicit. fidem indubiam sine dilatione dabit. Ita tamen, ut sic presentatum ad administrationem curie illius non admittant, nisi quem adeo doctum esse constiterit, ut omnia & singula contenta in constitutione provinciali superscripta, sic incipiant. *Sacerdosibus valde tremendum est,* &c. quantum ad cognitionem sacrarum literarum attinet, parochianis suis praestare possit. Qued statutum diligenter, & perpetuo in omnibus observari volunus, nisi summa temporis necessitas, taliumque virorum extrema inopia alios, licet minus idoneos, etiam ante presentationem hujusmodi substituti, exigat, ast permitat. Super quo volumus statre juramento substituentis procuratoris ipsius, quod alium magis idoneum justo pretio pro tunc commode invenire non potest; quem tamen sic substitutum, diutius remanere nolumus, quam magis idoneus commode inveniri possit. Ordinarii autem seu commissarii antedicti cosdem sic presentatos infra tres dies proxime & immediate sequentiam, qua hujusmodi presentati presentis suis se obtulerint, sine quacunque ulteriori dilatione vel repellant, vel admittant. Quod si non fecerint lapsi, ut præmittitur, dictis diebus pro admisso habeatur; nec rector, vicarius, vel substitutus predicit. ultra, de & pro substitutione illius sacerdotis, pro illa saltem vice, per ordinarium, vel dictos officiales ea de causa molestetur, inquietetur, aut turbetur. Si quis vero a beneficio curato suo hujusmodi sive substituto taliter, ut præmittitur, presentato & admisso absens fuerit, fructibus beneficii sui, in pios usus per ordinarium distribuendis, tam diu careat, donec ad beneficium suum redierit, et in eodem resederit, vel ordinario suo, seu ejus officiali, aut commissario predicit. suum substitutum in moribus & scientia approbandum, ut praefertur, presentaverit, et ejus admissionem, ut praefertur, obtinuerit; pro quibus quidem substitutionis admittendis ordinarius, officialis, vel commissarius predicit. nullusque sacerdos, secularis, vel regularis curam animarum in ecclesia paroch. ab ordinario prius ad eandem non admisso, administraret, nisi in tempore, ut praefertur, necessitatis. Qui autem contra fecerit, intendatur ei per annum immediate sequenti, ne ulli cura deserbiat infra dioecesum, in qua taliter servire tenaverit, nec in aliqua alia illi dioecesi contigua. Si quis vero dictorum officium aliquem substitutum minus idonum, sibi, ut praefertur, presentatum, ad servendum curam animarum admiserit, ordinarii arbitrio, et discretione poena condigna puniatur.

A De non admittendis ad beneficia per procuratorem.

ANNO
CHRISTI
1557

Quia ubi res agitur per procuratorem, ordinarius potest mores, scientiam, & conditiones personæ sibi presentatae ignorare, & sic inscius indoctum vel indignum (ut sepe contingit) aut religiosum ad beneficium nomine clerici, vel capellani, superpresso religionis titulo, per procuratorem sibi presentatum in beneficio ecclesiastico instruere. Igitur statutum, ordinatum, & decretum est, ut quilibet ad beneficium datum presentatus, in persona sua propria ad ordinarium veniat, si in sua dioecesi vel jurisdictione præsens fuerit, si autem absuerit, & reliquerit in sua absentia vicarium generalem, ad ipsum veniat, ut diligenter examinetur, an moribus, & scientia, ac ceteris qualitatibus sit aptus, & idoneus ad eiusdem beneficij curam administrandam; Et quod taliter non examinatus, ad beneficium per procuratorem non admittatur, nisi sit in dignitate aliqua ecclesiastica constitutus, vel nisi sit ex aliqua certa universitate ad minus artium magister; aut juris pontificii, vel Cesarei bacalaureus secularis, vel nisi sit talis, de cuius scientia et moribus alio modo suo ordinario fatis conatur, vel nisi in partibus transmarinis, ex aliqua causa legitima coram ordinario approbanda, tunc egredit, vel nisi adversa valetudine impeditur. Si quis autem in suo procuratorio se in ecclesiastica dignitate constitutum, artiumve magistrum, seu juris canonici, aut civilis bacalareum falso nominaverit, aut se clericum vel capellanum, cum sit religiosus, existere falso simulaverit, aut adversa valetudine laborare finxerit, cum sit famus, quia dolus et fraus nemini debent patrocinari, institutio, vel in possessionem inductio sequens ex hujusmodi fallaci procuratorio, nullius sit roboris, aut momenti; ipse constituens tale procuratorium beneficio, ad quod tunc nominatur, sit ipso factio privatus; et liceat patrono beneficium sic vacans conferre, seu ad idem alium idoneum presentare. Quod si aliquis, cum quo forte per sedem apostolicam de delatione habitus, vel ut sit capax beneficii ecclesiastici, dispensatum sit; coram ordinario in habitu seculari, cum sit religiosus, comparuerit, et se religiosum esse ordinario, etiam non interrogatus, non detexerit, institutione, et in possessionem inductio pro nullo habeatur. In omnibus autem prediis casibus, quibus presenti constitutione quemquam per procuratorem ad beneficium saturatum admitti permittitur, illud omnino volumus observari, ut procurator ipse suo proprio, vel alterius fide dignæ personæ, cui promovendus sit cognitus, juramento fidem faciat se credere, quod is, quem ad beneficium admitti postulat, quantum ad mores attinet, idoneus quantum vero ad scientiam, sufficiens existat ad ea omnia et singula prestanta, que in aliis constitutionibus presentis synodi exiguntur.

ANNO
CHRISTI
1557.

Causa correctionis ex officio.

Ut, que a sacris canonibus pro animarum salute salubriter cognoscuntur statuta cum minori delinquentium iactura, & dispendio, quantum fieri potest, executioni mandentur; statuimus, ne quicquam in causa correctionis morum, ad effectum poenitentiae, vel purgationis indicendae, ex apparitorum informatione, vel alter, ex officio mero & promoto, coram quocunque ordinario vocetur, nisi prius de eodem crimen, vel in visitatione per probos detectus fuerit, vel nisi crimen notorum existat, vel nisi qui ad judicium sit vocandus, apud bonos & graves fuerit de eodem crimen infamatus; quibus casibus si purgatio veniet indicenda pro fornicatione & simili crimen, non ultra sexta manus; pro graviori vero non ultra duodecima manus compurgatorum numerum imponant. Ita tamen ut pro singulo quoque compurgatorum non ultra unum denarium; pro laboribus vero aut feodis curae officiorum, non ultra decem denarios, arbitrio ordinarii dividendos, hujusmodi purgationis causa exigatur.

Districtus quoque inhibendo præcepimus, ne locorum quorumcunque ordinarii in quibus causis quemquam ultra duas dictas ad respondendum positionibus, vel ad scerendum testimonium, vel ad se purgandum, nisi episcopo ordinario prius de urgenti aliqua causa ad eum ulterius evocandum constiterit, personaliter trahant; sed committatur examinatio aliquibus viris idoneis in locis illis, quibus partes examinanda, & purgande commorantur. Qui in aliquo præmissorum hanc nostram constitutionem violare præsumperit, duplum damni, quod illatum est parti letæ restituat.

Proviso, quod nec hoc statutum, nec aliquid in eodem contentorum, in aliquo præjudicet jurisdictioni, aut auctoritati archiepiscopi Cant. in quantum archiepiscopus est primas, vel legatus natus; nec canonibus, aut constitutionibus contra simoniacos seu hæreticos editis, per aliquid in hoc statuto contentum quovis modo derogetur.

De absentibus causa studii.

Ne falsus studii praetextus excusat absentes a beneficiis, ordinarii locorum in singulis suis visitationibus et capitulis diligenter faciant de absentibus a beneficiis suis curatis inquisitionem, nulliusque absentiam gratia studii in quacunque academia approbent, nisi absentes hujusmodi bonarum literarum capaces, et ad adipiscendam doctrinam admodum apti per probationem legitimam sibi commendantur. Ac deinceps caveant praefati ne senibus beneficium, vel beneficia habentibus (præsidibus collegiorum, seu aularum, aut publicis in sacra theologia, iure canonico, aut civili prælectoribus donatax exceptis) a suis beneficiis, praetextu studii, abesse indulgent, vel permittant: quia in re sub obtestatione divini numini: prælatorum conscientias oneramus. Et ut dicta

ANNO
CHRISTI
1557.

A nostra ordinatio promptiore fortius exectionem, ulterius statuimus, et ordinamus, quod cancellaria vil, seu vices gerentes utriusque universitatis in prima sua admissione ad sua officia, juramentum presentent corporale, aliquoquin admittendi, quod bis tunculis annis de ineptis et inidoneis hujusmodi per singula collegia, aulas et hospitalia, specialem faciente inquisitionem; quod si quos ibid. etiam juvenes beneficiatos, nulli dedicos studio, in otio et deliciis vitam degentes, compererint, de eisdem diecessanos episcopos, seu ordinarios, ubi beneficiati existunt, cum omni, qua possunt, celeritate, et diligentia certiores facere non omittant, qui mox eos ad residentiam in ecclesiis suis parochialibus debitam, et hospitalitatis solatium, quæ sub velamento studii delides hujusmodi fraudulenter subtraxerint, canonice cogaut, et compellant.

De biis, qui, deserta residentia in cura propria, recipiunt stipendia aliunde.

Hoc facio approbante concilio, prohibemus, ne cantarilla vel aliter beneficiatus, propria cura sua, cantaria vel suo beneficio dimisso, alieno deserviat, nec stipendia aliunde percipiat, sub poena amissionis medietatis fructuum sui beneficii, arbitrio ordinariorum, tempore visitationis eorum, sub testimonio oeconomicorum, applicandorum ad reparationem ecclesie, ornamenti, & pauperum parochianorum elemosynas, exceptis illis studentibus in universitatibus, quorum beneficiorum valor ad summam odio marcarum de claro non extenditur.

De concionatoribus.

Item, quoniam, pronunciante apostolo, cognovimus, quod in novissimis diebus instarent periculosa tempora, & quod multi a fide discederent, attendentes spiritibus erroris, videmusque ovile Christi per lupos Drapaces Wicelli, & recentiorum quorundam hæreticorum discipulos, undique periclitari, summa prudencia maximaque prælatorum diligentia huic morbo tempellive succurrendu est, ne malum hoc latius divagando vires acquirat, & ne sero de medicina cogitetur, cum per longas moras malum hoc adeo invaluerit, ut de remedio quodammodo desperetur. Et quia hujus defensionis officium tam per divinas leges, quam per sacros canones, ad episcopos, apollorum successores, maxime spectat, & ipsi propter suas occupationes multiplices, vel invaliditatis corporales, seu occasiones alias, per seipsos in hoc periculoso tempore non sufficiunt ministrare populo verbum Dei, maxime per amplas, & diffusas dioeceses; hac sacra iunctio statuimus, & ordinamus, ut episcopi viros idoneos, ad tandem prædicationis officium salubriter exequendum, pro dioecessum suarum amplitudine assumant, potentes opere & sermone, qui greges corundem (cum ipsi episcopi alter impediti, hoc nequeunt per se ubique pergere) tolite visitantes, errores & ha-

CONCILIO PROV. CANTUAR.

491

ANNO CHRISTI 1557. & heres modo invalescentes exterminent, rectam & veram fidem, & que credenda, quæque fugienda sunt, doccant verbo, & exemplo edificant, quibus ipsi episcopi, ne-nellaria juxta canonem inter casera de officio ordinarii eurent subministrari, episco-porum conscientias apud altissimum in hac parte onerantes. Constitutionem quoque provincialem positam sub titulo *De hereticis, C. reverendissimi*, salubriter editam, quoad ea, que sequuntur, innovando atque ampliando statuimus, ordinamus, & defernimus, quod nullus secularis, aut regularis, præterquam in sua ecclesia, ad prædicandum verbum Dei etiam a jure scripto auctoratus, privilegio spirituali munitus, officium sive exercitium prædicationis verbi Dei in se afflumat, populove, aut clero quovismodo prædicet in latino ser-mone seu in vulgari, in ecclesia aut extra, nisi primo archiepiscopo, vel dioecesano illius loci, in quo prædicare sic nititur se præsentet, & examinationem subeat, siueque deinde tam moribus, quam scien-tia per ipsum archiepiscopum, vel dioecesanum idoneus ad prædicandum comprobetur. Et postea per eundem cum iteris authenticis ad prædicandum mittatur ad aliquam certam parochiam, vel ad plures, prius eidem archiepiscopo, vel ordinario, secundum qualitatem personæ videatur ex-pediens. Nec etiam aliquis premissorum, etiam per archiepiscopum huc dioeces-anum admittit prædicare præsumat, nisi pri-us eodem die restori, vicario, seu curato loci, ubi concessionatus est, ipius archiepi-scopi, seu dioecesani literas, iub ligillo suo magno ad hæc sibi confessas, ostendit. Ce-tera vero omnia in constitutione provinciali supradicta, *De hereticis C. reverendissimi*, contenta, juxta formam in eadem tra-ditani firmiter obseruant, & executioni di-ligentissime demandati, etiam hujus præ-sentis synodi auctoritate decernimus, sta-tuimus, & ordinamus.

De hereticis & hereticorum libris.

Nostræ sollicitudinis principia cura esse deber, ita ut nullum aliiquid cognoscimus, quod fidei christiane puritatem, vel ecclesie Christi concordiam, pacem, & tranquillitatem offendit, illud penitus re-scendere, agrum dominicum a noxiis zizanii & verbis omni diligentia expurga-re. Sane dudum in nostra provincia, quod dolenter referimus, quidam heresiarcha damnabiliter exsecuti, alios secum in infidelitas interitum trahere satagentes, libellos nonnullos Latino & vulgari sermone conictricatos, edere, spargere, & publicare curaverunt, contraria fidei catholice, & sanctæ matris ecclesie doctrinæ dogmata-continentes, cujus generis est liber, qui *Parabola Mimonis iniquitatis* inscribitur. Item aliis liber, qui *Ovidentia christiani bonitatis* vocatur. Item translatio Novi Te-menti in lingua Anglicana a Wilhelmo Hyghyns, alias Tyndal, corrupta. Item aliis liber, qui *Revelatio Antichristi* intitulatur. Item aliis liber, qui *Dialogus in-*

492

ter patrem & filium vocatur. Item aliis infamis liber, qui de sepultura missæ ryth-mico sermone vernacula compositus est. Item aliis, qui *Introductio in Epistolam Pauli ad Romanos* inscribitur. Item aliis, qui *Supplicatio mendicorum* nominatur. Item aliis liber, qui *Practica Prelatorum*, & aliis, qui vocatur *A.B.C. to the prelacy*, & aliis, qui vocatur *Defensorium pacis*. & aliis, qui vocatur *Dialogus inter gene-rosum, & rusticum*. Item aliis in virtu-erium divi Thomæ, quandam archiepiscopi Cant. Qui quidem libri, una cum multis aliis pestiferis, partim a Wilhelmo Hyghyns, alias Tyndal, partim a Simone Fish, Wilhelmo Roy, & Richardo Bryght-well, eorumque complicibus compotiti sunt.

Quos omnes & singulos libres, infandis & pestilentissimis heresis & blasphemis resertos, innumeris erroribus plenos, una cum prædictis, & aliis corundem, & simili-um auctoribus quibuscumque, hoc facio-sando concilio approbante, damnamus, re-probamus, & hereticos esse judicamus & decernimus. Præterea etiam patrum no-storum vestigis inherentes, prohibemus, ne quis imposterum tractatus, opuseula, schedulas, aut libros quæcumque, sacram scripturam aut ejus interpretationem in se continentis, in linguam vulgarem transla-tos, vendere, donare, commendare, eme-re, imprimere, scribere, edere, legere, spargere, aut publicare in parte vel in-toto, publice vel privatum, vel penes se scienter retinere, absque sui dioecesani in scriptis licentia, præsumat, nisi prius hu-jusmodi libri episcopo loci exhibiti, arque ab eodem diligenter examinati, atque au-toritate ejusdem comprobati fuerint. Qui vero contra fecerit, ut zizaniorum sator, & heretica pravitatis fautor puniatur. Si que vero persona ecclesiastica vel in prædicto excessu, vel in quavis heresi, vel er-ore perniciose, quem illico ad monitionem dioecesani loci recantare recusaverit, ma-nifeste deprehensus fuerit aut convictus,

D'beneficiis, si que habeat, hoc sacro appro-bante concilio, sit ipso jure privatus, & ad dignitates ecclesiasticas quascunque, vel alia beneficia curam animarum habentia, necnon ad curati officium gerendum per-petuo inhabilis reddatur. Et quia multi li-bri heretici in lingua Latina a Luthe-ro, Lamberto Pomeriano, Zwinglo, Oecolam-padio, Bucero, Melanchthono, Carolistadio, Brentio, Jona, Westmero, Heghen, Dor-phino, Johanne Agricola, Urbano Brense-mano, Andrea knopkyn, Simone Helle, Johanne Wykith, Ottone Bromselio Wel-selio compositi & editi, & quidam etiam ali libri nullius auctoris nomine prodeuntes, cujusmodi est liber ille, qui *De ve-teri & novi Des* inscribitur. Item aliis qui *Pie precatio[n]es*, aliis qui *Occomia Christiana* vocatur; omnes innumeris erroribus & pestilentissimis heresis pleni brevi gregem dominicum infecti videntur, si in vulgus prodire, & passim ab omnibus, nihil in eis non rectum subtile suscipientibus, lectori possent. Et ali etiam ejusdem generis li-bri, aliis nominibus & titulis quotidie no-vi

ANNO
CHRISTI
1557.

ANNO CHRISTI 1557. vi parantur & eduntur. Ad occurrentum huic imminenti malo, hoc sacru approban- te concilio, prohibemus, ne quis librum quicumque sub praedictis titulis, aut aucto- rum praefatorum, aut quorumcunque allorum de novo imprimentur nomine inscriptum aut compositum, vel in posterum componendum, habere, legere, edere, publicare, seu penes se retinere presumat. Quod si fecerit, ut de haeresi sus- pectus habeatur, & puniatur, nisi forte episcopus loci ejusdem propter singularem eius doctrinam, siveque integritatem hujusmodi librum, sive in lingua vernacula sive Latina editum, ad effatum impugnandi, eundem habere, legere, vel penes se reti- nere concederit; nova vero opera quecumque, ad sacram scripturam quasve interpre- tationem, tew ad dogmata ecclesiastica pertinentia, cuiuscumque fuerint auctoris aut tituli, ne priu- edantur aut publicen- tur, praecepimus, quam ab episcopo loci examinata & comprobata fuerint, sub pena praedicta.

De clericis convictis.

Statuimus, & presentis sacra synodi au- toritate ordinamus, quod quilibet sacerdos, diaconus, vel subdiaconus, qui vel de cri- minibus gravioribus; videlicet, de crimine proditionis, matricidii, homicidii voluntaria- ri, furti per insidias in viis publicis, vel per effractionem ecclesiarum aut domorum commissi, vel super crimen violenti raptus mulierum, incendii domorum aut agrorum voluntarii, coram iudice laico convictus fuerit, & traditus ordinario loci, si postea de crimen hujusmodi ipsius ordinario, vel per confessionem partis, aut per probatio- nes legitimas coram eodem canonice factas, constiterit, clericus hujusmodi si coram ordi- nario convictus, perpetui, abique spe aliqua purgationis admittenda, custodiatur carceribus, & omni beneficio ecclesiastico, si quod habeat, censeatur ipso facto priva- tus. Quod si clericus hujusmodi super cri- minibus praedictis, aut eorum aliquo gravi- ter apud loci ordinarii suspectus vel defa- matus fuerit, & nihilominus facta per ordi- narium infra annum inquisitione legitima, clericus hujusmodi per confessionem suam, aut per alia legitima probationum genera, super eisdem vel eorum aliquo legitime, ut prefertur, minime convincatur; quia tam- men sua culpa in sanctam losiam, in scandala- dum cleri, videtur incidisse, ille ante- quam ad purgationem faciendam admittan- tur, per unum ad minus annum integrum in vinculis in arca carceris custodia deti- neatur, tribus diebus singulis septimanis illius anni tollummodo: pane & aqua aut cer- vilia refecus. Et post lapsum anni, si tunc ad purgationem faciendam hujusmodi clericus petat se admissi, certi dies & locus idonei, in quibus hujusmodi purgatio recipi debet, per ordinarium designentur, hancque locis convocationis & purgationis sufficien- titiones, citationes, & publicationes pur- gationis indicenda, viis & modis juxta ju- ris ordinarii seu morem confectum, pro op-

ANNO CHRISTI 1557.

ponere voluntibus contra hujusmodi purga- tionem, ut die & loco praefixa, quia sua interesse putaverint, si velint, in loco pur- gationis recipienda, auditis per ordinarium allegatis hinc inde & propontis, si ordinarius clericum illum ad purgationem facien- dam admittendum existimaverit, cum sex ad minus prabis & honestis viris in forma ju- ris juratis, & non aliter, ad eandem ad- mittatur. Quia quidem omnia tam in praedictis, quam in aliis convictis clericis ordi- nis ecclesiastico etiam prima tonsura, priusquam hujusmodi majora scelera commis- erant, iniciatis, qui tonsuram & habitum suo ordini competentem gerere consuever- int, observari volumus, quamdiu ordinarii ad custodium illorum, qui per ordinis vel saltet primae tonsuræ ante commissionem illorum scelerum, pro quibus coram judici- bus laicis fuerant convicti, susceptionem ad clericatum minime assumpti fuerunt, inviti non ardenter. In convictis vero & incar- ceratis clericis pro aliis criminibus, quam praedictis, per purgationem liberandis, no- lumus antiqua jura & ecclesie consuetudi- nem immutare; nisi quod illud etiam ex- aste observandum recipimus, ne hoc ca- su faciliter liberentur, nec perfundorie pro- cis purgatio admittatur.

De vestibus & indumentis clericorum.

Quoniam aliquot annos jam abusus cler- icorum in vestitu & indumentis longe magis invaluit, quam antea fieri convevit, unde non mediocrem apud vulgus invidiam sibi conflarent, & ingentem obloquendi praes- titerint animi, nimisrum ecclesie bona in apparatum nimis sumptuosum prodigentes; idcirco ita sacra synodus remedii quibusdam opportunis huic mali duxit quanto ci- tius occurrentum. Quimobrem statuit, de- crevit, & ordinavit, quod nemo in sacris ordinibus constitutus, vel beneficium asse- cutus ecclesiasticum, toga quavis utatur pu- blice, qua serica sit, ornatae pretiosis pel- libus, nisi prelatus, ordinis senatorii, vel aliquius baronis ad minus filius, aut fra- ter, vel nisi fuerit do cancellaria domini regis, vel aliquius archiepiscopi, vel epi- scopi vicarius generalis, aut officialis prin- cipialis, archidiaconus, seu aliter in digni- tate ecclesiastica constitutus, seu ex univer- sitate aliqua graduatus; quibus licebit ut sericus sumptuosusque pelibus, prout, se- cundum eorum gradus in universitatibus suscep- tos, ubi permitti sunt, & consuever- ent. Item statuit, & decrevit, quod ne- mo in sacris ordinibus constitutus in tunica sua utatur chameleoto, nisi fuerit ad min- artium magister, vel in legious bœcal. Nec in epitoglis quisquam presumat, ut vel- veto aut sacrineto, nisi fuerit, ut praem- tititur, graduatus, vel beneficium assecutus ecclesiasticum; sed nec cuiquam in pycno suo velveto uti liceat in futurum. Non hone- statem, & modestiam in suis indumentis cle- ricos omnes exhibere decet, potius quam splendorem, vel pompam, sed & justa pri- mittam sacerdotum laudabilem consuetudi- nem, sacerdumque patrum instituta, sem- per

Anno
Cantuar.
1557.

per extima vestis, quam quoque, praterquam, itineris gratia in publicum exiens, gerit, sic talaris, hoc est, neque nimia longitudine caudam trahens, neque nimia brevitate crura cibiasque demonstrans; sic eadem quoque superius proxime sub prento clausa pariter, & inferius tam honeste collecta, ne fimbriis ipsius togæ patulis, & diffluentibus conspicua fiant, quæ tegi magis & operiri pro honestate clericali conveniret. Manicis quinetiam togæ sue quisque congruis, & decoris utatur, non pendiolis, aut notabiliter in latitudine, longitudine, vel angustia peccantibus. Nullus præterea clericus, nisi eoi pro dignitate sui gradus conveniat, annulum aureum, vel deauratum gestet in digitis; nullus induitis, aut camillis, quas vocant Phrygiatis, hoc est acu laboratis, auro, sericeo contextis, utatur. Nullus conspiendium se, non indutum togæ publicitus ostendat. Nullus pileo cum ligulis, aut corrigiis lanceis asfutis, aut contextis, caput operiar. Nullus caligis varii coloris, aut cœuris panni sericei desuper insertis, se induat: Nullus calceos, aut fotorulares cum ungulis utrinque prominentibus, more laicorum, pedes regat. Nullus absque tonsuris foras prodeat, quin & ita tonsuratus incedat, ut infima pars auris queat liquido conspicui. Ut igitur in summa dicatur, singuli clerici, maxime sacris in ordinibus constituti, veñibus incedant ejusmodi, quæ materia, colore, compositione, modoque utendi, clericalem ordinem haudquaquam dehonestent. Si quis vero contra statutum et ordinacionem dictam agere deprehensus fuerit, is primo per ordinarium, ejusve officiale, aut commissarium, decanumque ruralem monetur, quatenus errorem suum reformat, nec deinceps recidat in eundem. Quod si per triduum in obitinitate sua steterit, aut emendatus postea reinciderit, & celebrazione divinorum suspendatur per mensem. Quod si nec sic emendatus fuerit, tunc iterum suspendatur, donec resipiciat realiter cum effectu.

De clericis venatoribus.

Quum sacerdotes, & clerici in sacris ordinibus constituti, canes venaticos loris more laicali ducere, & accipitres manibus per civitates, & loca publica gestare nunc dierum non verentur, nos tantam clericorum impudentiam poenali lege reprimere cupientes, statutum ut quicumque clericus in sacris ordinibus constitutus, vel beneficium adeptus ecclesiasticum, qui canes sic ducere, & accipitres, aut aves aucupes per vicos & plateas, in villis, vel urbibus quovis modo gefaverit, a celebrazione divinorum ipso facto per unum mentem sit suspensus.

De clericis & religiosis lapidis in vitium carnis.

Quum nullum vitium & que ut carnis gravet infamia, & ministros Domini deceat mundities & sanctitudo, quoniam ipse mun-

Anno
Cantuar.
755.

dus, & sanctus est; ideo statutum, ut ordinamus, ut subdiacones aut diaconus, qui in simplici fornicatione deprehensus, vel confessus, vel convictus fuerit coram ordinario suo, singulis quartis et sextis feris omnium hebdomadarum unius mensis in pane angustie, & aqua doloris in carcere maneat. Ita ut in hogiis ordinum predictis duplicitur poena pro adulterio, triplicetur pro incestu. Et in ceteris carnis spurcetiis poena crescat, ut impuritas crescet, & turpitudo; quod si etiam sacerdos, curatus, vel religiosus sit, aliquid illi præter ceteros addatur ad poenam veluti qui duplicitis voti sit reus, et ordinis, & professionis. Ut hec obseruantur, conscientias prelatorum observamus; et ut infamiam vitent, quæ ad illos recurset, nisi severiter in impuros animadventant, in Domino exhortamer. Incorrigibiles vero juxta sacerorum canonum statuta deponantur. Quod si quispiam ex his in lupanari, aut ullo alio loco infami deprehensus sit, in quo fama est pudicitie prostitutiones publice aut secrete exerceri, illi augeatur prescripta poena ordinatii arbitrio juxta vitii qualitatem.

De simonia vitanda.

Quanta autem simonia infamia contra nostrum temporis tam seculares, quam cujuslibet ordinis religiosos invaluit; quis est qui ignorat? Non enim precibus & obsequiis tantum, sed & assertis munericibus beneficia, & prelatura non modo vacantes, sed de verisimili vacaturas, in animarum suarum gravissimum periculum his proximis annis abque rubore, & Dei timore aliquo comparuerunt, quorum ambitione factum est, ut electionum saluberrima forme, que per canones libere esse deberent, iam multis annis vel fraudibus obtenebrantur sunt, vel ad compromissi necessitatem redactæ. Ut itaque tanto scando salubri aliquo remedio, quanto cito & melius fieri possit, consulamus; presentis sacre synodi auctoritate precipimus, & mandamus, ut episcopi hujus Cant. provincie singuli in suis dioecesis diligenter advertant, ne talia de cetero committantur; curentque per se, & ministros suos, maxime quos in prelatorum electionibus tanquam directores & consuletes interesse contingat, ut electiones hujusmodi secundum sacratissimos canones, & indulta principum, deinceps libere pro arbitrio eligentium procedant, fraudesque & pactiones, per quas in hujusmodi electionibus recta eligentium conscientia caplvetur aut seducatur, penitus secludantur; singulique locorum ordinarii in suis visitationibus, & quoties necessitas postulaverit, diligentem in suis dioec. faciant inquisitionem, an contra aliquos intra easdem ulla simoniaca labii nota orta sit. Et si quemplam, Dei timore postposito, per pecuniae & munericorum fordes prelaturam, vel aliud quocunque beneficium ecclesiasticum adeptum fulsi compererint, poenis iam a jure communni contra simoniace promotois salubriter adiumentis, in eundem scriber animadvertant; ut quarum poenarum defunctudo obli-

ANNO CHRISTI 1557. oblivious audaciam jam aliquot annis praebuit delinquendi, earundem nunc innovatio, & irremissibilis execratio cunctos in officio continet, & a delinquendo cohibeat.

De bis, qui passionem faciunt rumpentes.

Eiusdem auctoritate concilii ordinamus, ac statuimus, ut nullus patronus spiritualis pro pensione, quam sibi, & ecclesie sua pretendit debitam, presentatum a se jurare cogat de pensione solvenda, vel aliter de novo sibi obligari. Cum ictiusmodi jura menta & obligationes nonnihil in se habeant suspicionis contractus simoniae; & patronus, si jure pensionem petat, etiam circa presentati juramentum, aut obligationem aliunde remedium habeat contra negantem de jure communi. Idem eadem auctoritate mandamus, ut presentando ne hoc juramentum aut obligationem praefert, immo potius beneficium recusat; & nihilominus si ob hanc causam repulsum se fulsse probare possit, & patronus in poenam ea vice caret jure presentandi, & ordinarius velut hujus vicis patronus, prout illam esse volumus & ordinamus, presenti decreto, clericu repulso ob hanc causam tantum suo jure beneficium illud, ad quod presentandus erat, conferat, quum equum non sit, ut illi oblit sua probitas. Quod si & patronus jus jurandum exigit, & clericus praefert; et hunc inhabilem ad hoc beneficium, vel ad ultum aliud ecclesiasticum intra proximum triennium censemus & decernimus, & illum, prout supra, jure patronatus pro ea vice privamus.

De otio vitando, & honesta clericorum conversatione.

Quia desidia mater est omnium quodadmodum viriorum, hoc sacrum concilium omnibus curatis, rectoribus, vicariis, & cantaristis mandat & praecipit, quod peractis divinis officiis, sine deinceps occupati in studiis, orationibus, lectionibus, aut aliis honestis rebus & negotiis que suam decant professionem; videlicet, instruendo pueros in alphabero, lectura, canto, aut grammatica, & tribus in hebdomada diebus, tres vel ad minus duas horas in sacra scripture vel alicuius doctoris approbata lectione, cessante legitimo impedimentoo, se exercant. De qua re diligenter in suis visitationibus inquirant ordinarii, ut sacerdotes otiosos, & tempus suum male terentes, severe castigent & puniant. Et quia nimia sacerdotum inter laicos conversatio nonnulla pericula, praeter ordinis sui contemptum, genere foler, singuli in suis dioce, episcopi, & ceteri ordinarii curent, quod rectores, vicarii, curati etiam, & cantaristi, qui domos suis beneficiis pertinentes habent in rectoris, vicariis aut cantaristi suis, et non alibi, nisi itineris aut infirmitatis gratia pernovent. Et quod si plures in eadem villa sint sacerdotes, simul, & non separatis, quatenus iudicio ordinarii com-

Concil. General. Tom. XXXV.

mode fieri potest, communes invocant. Et quia non solum a malo, sed ab omni specie mali secundum apostolum abstinentiam est, id est, ab eo quod mali apparentiam habet, aut suspicionem sinistram gignere, aut scandalum populo praebere posse, abstinentiam est; presentis sacra synodi decreto statuimus, ac presentis synodalis concilii auctoritate districte inhibemus, ne quis clericus in sacris constitutus, ludos aliquos, jure canonico, vel regni aut regis auctoritate prohibitos quovis modo exerceat aut utatur; loca suspecta aut malorum iniquorumque consortia omnino devit; tabernas, in quibus quodvis genus potus passim venditur, non frequenter, nisi aliter necessitas cogat, aut in iis quovis modo moram faciat; mulierum colloquia suspecta nullatenus habeat. Quod si p'r ordinarium suum aut alium quemvis sufficienti auctoritate super alio premissorum monitus non resipiscat, prima vice ab executione sui officii per integrum hebdomadam suspendatur; & crescente in hac parte ejus contumacia, crescat & hujusmodi poena pariformiter. Et si nec resipiscat, si cantarista aut aliter beneficiarius existat, tertiam partem frumentum cantarie, sive beneficii sui ipso jure ut privatus, in pauperum subventionem, et alios pios usus discretione ordinarii distribuendorum, et convertendorum, donec resipiscat, et ab hujusmodi excessibus abstineat, si vero nec beneficiarius nec cantarista fuerit, sed ex solo stipendio vivens, si tertio, ut praefertur, monitus se non corrigat, ab altari remotum se noverit, donec et quoique ab hujusmodi excessibus plene abstineat. Item quia, ut ait sapiens, multa mala docet otiositas, ad hoc peccatum virus evitandum & eliminandum presentis sacra synodi decreto precipimus, & firmiter injungendo mandamus ut poena suspensionis ab officio & beneficio, ut quilibet in sacris constitutus, & praetertim sacerdotes stipendiarii tres horas vel ad minus duas in sacra alicuius scripture vel approbati doctoris lectione singulis diebus, cessante legitimo impedimentoo, se exercant.

De ludis magistris & uniformi docendi modo.

Quia vetus est adagium quod nova testa capit, in veterata sapit: & qualis est moderator in eritatem, talis est & popularis; hoc sacro approbante concilio, statuimus, quod praecoptores scholarum grammaticalium hinc praeter erudititionem, quatenus fieri potest viri catholicici & probi, & ut primum omnium docent pueros sibi traditos simplicem fiduci & agendorum & fugiendorum summam. Et ne pueros rudibus praetegantur opicula, que puerorum mores aut fidem videbuntur corruptura, neque ulli alii libri in quibus, quasi per lusum puerilia ingenia infici possint. Et quum vel propter pestem laborantem in locis ubi hujusmodi publicae schole sunt, aut propter mortem praecoptoris, ut plurimum contingit, quod qui anno aut biennio sub uno praecoptore grammaticam addiscere coe-

Ii coe-

ANNO CHRISTI 1557.

ANNO CHRISTI 1557. coepit, illo religio, cogitur novum adire preceptorem, apud quem alias est docentur modus, ut pene diversus est apud omnes; atque ita ut rudes adhuc in grammatica magna ex hoc ientiantur in profectione studii detrimentum; ad communem igitur intelligentiam totius provincie Cant. hoc sacro approbante concilio, statuimus, ut post annuni a publicatione praesentium unus & uniformis sit docendi modus per totam provinciam Cant. nullus auctor regularum seu preceptionum grammaticalium pueris instituendis in grammatica ediscendum proponatur, nisi quem archiepiscopus Cant. simul cum quatuor aliis sua provincie episcopis, quatuor abbatibus, & quatuor archidiaconis in hac synodo deputandis hoc anno proximo sequenti praescriperunt pueris perlegendum; qui etiam habeant potestatem formulam institutionis grammaticorum praecitoribus praesbendi. Ludorum vero grammaticalium magistri tam admissi, quam admittendi, juramenti vinculo per locorum ordinarios ad observandum omnia in hoc statuto contenta, quatenus eos concernit, adstringantur, maxime, hi, qui in locis insignioribus publicas scholas salatio publico vel privato teneant.

De inquisitione habenda tam super heretica pravitate, quam de modo studendi in eis iurisdictibus.

Quia, fonte corrupto, necesse est, rivulos inde fluentes impuros & intalubres esse, conitatur universitatis illas Oxon. & Cantabrig. fontes esse, unde rivuli omnium scientiarum profluxerunt; qui quidem fontes, si fuerint corrupti, si errorum & heresum maculis conspurcati fuerint, quantum timendum est, ne ex illis fontibus prodeant, qui universum regnum suis heresibus inficiant! Ut igitur sane doctrina eruditioni in ipsis fontibus consulatur, errorumque & heresum in ipsis omnipotens occasio tollatur; hoc sacro approbante concilio, statuimus & ordinamus, quod episcopus Lincoln. ad universitatem Oxon. & episcopus Elien. ad Cantabrig. universitatem infra suas jurisdictiones respective existentem, quam primum & quoties opus fuerit, accedant, & ibid. supra heretica pravitate diligenter respective inquirant, & puniant quoscunque in hac parte delinquentes. Et insuper adhibitis sibi cancellariis praedicatorum universitatum, seu eorum vicibus ibidem gerentibus, cum ipsorum consilio, consentiu, & assensu, super debito in studiis modo habendo, ordinem statuant, atque constitutionem provincialem bone memorie Domini Arundell, Cant. archiepiscopi titulo *de hereticis*. Incipien. Fecit in hac parte factam, una cum bac nosstra ordinatione ibidem publicent; & postea annuatim in utraque universitate praedicta easdem, simul cum hac nostra ordinatione, publice reperi, & executioni demandari faciant; singulis annis consimilem vocationem & inquisitionem, ac quoties episcopus fuerit, Auditorum ordinationem in utraque universitate praedicta, juxta consti-

tutiones praedictas faciendo. Quod si aliquo alio tempore eodem episcopo, vel eorum commissariis, ad classis respective universitates pro hereticae pravitatis aut aliorum excelluum reformatione, accedere contingat; totiens, quotiens sic fecerint, jus commune, consuetudines & antiqua, tam ipsorum episcoporum, quam universitatum privilegia inviolabiliter observentur, quibus nolumus ullo modo per praesentem constitutionem derogari.

Ut numerus debitus & convenientes religiosorum in unoquoque monasterio perpetuo habeantur.

Nihil magis laicos, eos potissimum, qui religiosorum locorum fundatores existunt, hoc nostro tempore a simili locorum fundatione deterret, quam quod vident loca religiosa casere numero tum religiosorum, cum aliorum pauperum, quos vel secundum primaveri fundationem, vel secundum portionem redditum, quos nunc possident, sustinere aut alere deberent. Statuimus itaque & ordinamus, ut numerus religiosorum debitus in unoquoque monasterio deinceps habeatur & perpetuo servetur; oneribus ordinatis atque extraordinariis preventiumque praediorum, per maris & fluviorum inundationem, & alios quin, damnis & ruinis pro tempore, praepensis & consideratis.

De educatione & exercitio religiosorum.

Quum ex nulla te magis monasteria colabi soleant, quam cum ignari & terum agendarum imperiti monasteriis praeficiantur, atque ita expediæ habere plures in singulari religiosorum domibus, qui raro in temporalibus quam in spiritualibus modum & usum calleant, ne si quando religiosorum domus vacare contingat, non habeant inter se idoneum de gremio, quem defunctori substituant; statuimus & ordinamus, ut in quolibet monasterio, & loco religioso sit. iuxta Clement. *Ne in agro dominico, instructori aliquis grammatices sufficienter eruditus ad informandum religiosos in grammatica, & alijs primitisis scientiis; ex quibus illi, qui in singulis locis ad capessendas literas aptiores fuerint juxta facultatum possessionem eorundem, mittantur ad universitatem Oxon. vel Cantabrig. ad studendum in facris literis, ut eo modo cognita lege divina, magis convalecat obervantia vera religionis.* Et ut abbates & priores diligenter & assidue curent suos religiosos subditos juniores per alios suorum monasteriorum praedictores in regulis, constitutionibus, & ceremoniali sui ordinis institui & informari. Et quos ad administrationem spiritualium seu temporalium aptiores inter suos fratres arbitrentur, eos in administrationibus competentibus exercere satagent; officia cellararil, cameraril, hospitalaril, & alia cum claustralibus observantie, quam exterioris industrie, fratribus ad hoc aptioribus ita imponendo & committendo, ut in utrisque vicissim tri-

ANNO CHARTÆ 1557.

ANNO 1557. **CIRCA** ti & exercitati, ad abbatis seu prioris officium; cum vacaverit, habiliores reddantur.

De recipiendis apostatis, & aliis religiosis penitentibus.

Quum inter opera charitatis numerari soleat, si quis errantem ab errore revocet, & ecclesia nunquam claudat gremium redicunt, statuimus & ordinamus, quod religiosi, qui praetextu capacitatum, seu literarum tuorum praesidentium, vel alias superiores, sive invitis, sive consentientibus, se ab observantia regulari absentarunt in mundo aliquandiu degentes, si poenitentes fuerint, & bono spiritu ad loca sua profissionis redire nitantur, dictorum locorum abbates seu priores ipsos in sua monasteria recipere, & cum omni charitate, quantum per statuta religionis possunt, in iisdem tradare teneantur. Illis duntaxat exceptis, qui dioecesano loci, ex signis & judiciis vehementibus, videantur in necem abbatum, priorum seu fratrum sui monasterii vel olim conspirasse, vel in posterum conspiraturi, vel eandem necem aliqui molituri. Existimabitur autem bono spiritu redditum ac suum monasterium religiosis apercari, si quecumvis locum, gradum, aut conditionem in eodem pro sui abbatis aut prioris secundum regulam arbitrio humiliter accepte & servet; & per testimonium proborum virorum coram abbatе, priore, seu ordinario suo, si requiratur, constare poterit, cum, dum extra monasterium agebat, vel saltum per annum ante hujusmodi petitionem proxime precedentem, si in seculo diutius commoratus est, honeste fuisse convertatum & prooplitum habuisse redendi. Quod si taliter receptus postea a suo monasterio deserita religione, discesserit, cum postea superior ejus in suum monasterium recipere minime hujus statuti vi teneatur.

Quod litera ex falsa suggestione impetrata non suffragentur apostatis.

Præterea statuimus & ordinamus, quod nullus religiosus, qui tria cuiusvis probatae religionis vota emiserit, possit per aliquam dispensationem etiam apostolicam, etiam sub plumbō concessam, suum monasterium, domum, hospitale, sive collegium exire, aut aliquod beneficium, servitium, aut cantariam acceptare, nisi prius coram ordinario loci, in quo moratur, suo primitus abbate, priore, magistro, sive superiori ad hoc vocato, causam sive causas in hujusmodi dispensatione suggestione expreas, veras ac iustas esse & fuisse probaverit, & pro sic probatis per eundem ordinarium declarari & decerni obtinuerit. Qui contra fecerit, tanquam verus apostata per suum abbatem, priorem, magistrum, sive superiorum quemcunque apprehendi, corrigi, & puniri licite poterit, juxta canonicas sanctorum contra apostatas salubriter editas, atque juxta statuta, ordinationes, & constitutions laudabiles loci illius, a quo sic illicite recederit.

De ecclesiis appropriatis & hospitalibus.

ANNO 1557. **CIRCA**

Curent quoque episcopi singuli in suis dioecesibus, ut proprietari faciant distributiones debitas in parochiis appropriatis, iuxta iuris exigentiam sub poena sequestrationis fructuum, & quod intra annum a tempore publicationis præsentis statuti, in singulis ecclesiis parochialibus, monasteriis appropriatis, quarum proventus ad id sufficiant, judicio ordinarii, vel loci dioecesani habentis jurisdictionem episcopalem, canonice institutus unus vicarius perpetuus cum sufficienti portione, secundum proventus ecclesie appropriate quantitatem & qualitatem cura animarum; & quod infra triennium a publicatione præsentis idem vicarius habeat sufficientem mansionem sumptibus ipsorum proprietariorum (modo emolumenta ex eisdem ecclesiis proprietariis provenientia ad id sufficiente) primitus eretam, & per eundem vicarium postea substantandam & manutinendam. Et casu, quo emolumenta prædicta ad hoc non sufficient (quod intelligi voluntus ex ipso, quod ad novam libras non extendant) redat ecclesia in prælinuni statutum, & instituatur ibidem rector, sicut ante appropriationem fieri confuevit. Hospitalium quoque quorumcumque fundationes, quibus jam magnus certetur abusus, ferventur juxta Clementinam de religiosis dominis: quia contingit: & tam proprietarii prædicti, quam etiam hil qui hospitalibus præsunt, ad omnia & de quibus supra respective observanda, per fructuum sequestrationem, censuras ecclesiasticas, & alia iuris remedia ordinariorum arbitrio cogantur.

De abusibus in capelle S. Johannis & Iustinum.

Quoniam in diversis partibus hujus regni tamen milites & alii, qui sunt de religione crucis lignatorum hospitalis S. Johannis Ierosolymitan, in capellis suis vocatis *Lavole's churches and chapels*, quam illi in turri London, & alii complices alibi in ecclesiis seu capellis admittentes alienos parochianos ad clandestinorum & illicitorum conjugiorum solemnizationem, etiam bannis non editis, & ad aliorum perceptionem sacramentorum & sacramentalium in ecclesia scandalum & animarum multarum manifestissimum periculum; prohibemus itaque ne quis deinceps in ecclesiis seu capellis antedictis, vel aliis exemplis & non exemptis alterius parochie parochianum, nisi in causis a iure permisitis ad solemnizationem matrimonii sive bannis editis sive non editis, vel aliorum sacramentorum perceptionem, sine licentia ordinarii, admittat, seu eorum aliquod administraret, sub poena excommunicationis, quam contravenientes, atque eorum factores, nec non omnes, qui matrimonium in aliqua hujusmodi ecclesia vel capella, absque licentia dioecesani, solemnizare procurant, seu eucharistiam in festo Paschatis, vel circiter absque licentia sui proprii curati, seu solitem dioecesani, suscipere præ-

ANNO
CHRISTI
1557.

sumperint, noverint se ipso facto incursum, a qua a nemine absolvii possunt, praeterquam ab episcopo, infra cuius dioecesum hujusmodi ecclesie vel cappelle situate sunt, alii tam ordinarii, & curatis, quam paribus etiam ius prius satisfacti. Et praeterea ipsi sacerdotes huic ordinationi aliqua ex parte contravenientes, ad quocunque beneficium ecclesiasticum per septennium proxime sequens, ipso facto sunt inhabiles.

De dilapidationibus.

Salubriter ab' Edmundo olim Cant. archiepiscopo extitit ordinatum, ut, decadente rectore, ex bonis ipsius tanta portio per loci ordinarii ducet deberet, quanta ad reparandas ecclesias, & aliarum ejusdem beneficii redditum ruinas videretur sufficere; nos tamen ordinationi addere cupientes, praetenti decreto statuimus, & ordinamus, ut beneficiati, qui deinceps aliquid ex bonis pra-

ANNO
CHRISTI
1557.

decessorum suorum sub nomine vel praetextu reparandarum redditum, vel supplendorum ecclesie defectuum ex decreto ordinarii, compositione cum heredibus executoribus, vel administratoribus bonorum defuncti, vel alio quocunque modo acceperint, illud totum in earundem redditum reparacione, & defectuum earundem supplicatione infra biennium a tempore receptionis exponens teneantur, deductis expensis (si quis exposita fuerint) circa item recuperationem dicta summa recepta. Quod si incumbens resignaverit, aut decesserit, seu alio quocunque modo a beneficio suo recesserit, tunc summa per eum pro dilapidationibus recepta, & non exposita, relinquatur, & realiter tradatur futuro successori, qui, sicut dictam summam, nomine dilapidationum recepit, ita in eosdem usus exponat, ut supra dictum est. Et ad observationem premissorum in sua institutione, sive admissione juramentum presentem corporate; alioqui institutio ipsa, sive admissione ipso jure nulla censeatur.

ANNO
CHRISTI
1556.
LOVITIENSE IN POLONIA CONCILIUM
PROVINCIALE AB ALOYSIO LIPPOMANO A. S. L.

ANNO
CHRISTI
1556.

Anno 1556. habitus.

FRAGMENTUM EPISTOLÆ

*Aloysii Lippomani, Veronensis episcopi & apostolici in Polonię lugati,
ad ducem Palliani, in quo Lovitienis concilii historia fuit
narratur.*

Ex M. S.
Cod. Ex-
cell. D.
Petri
Gadenigo
Senat.
Veneti.
Concilium
stud pro-
cedenti
preferen-
dum erat.
Epistola
vero hac
quaque
scripta
bit tamen
Latine
tunc, ut
cavere
cavaret.

Allis epistolis meis renunciavi nos co-
nos sollicitationibus Catholicorum, ac præterim capitulorum Cathedralium ec-
cliarum Regni Indixisse presulum & capi-
tularium conventum ad diem VI. Septem-
bris currentis; atque ita ad statutum tem-
pus infrascripti Presules convenierunt, vi-
delicet, Cracoviensis, Posnaniensis, Ploce-
nis, Dermiensis, Præmiliensis Chilensis,
& Camonensis; defuit archiepiscopus Li-
ponensis, gravi senio præpositus, & Cul-
mentis detenus morbo. Rex etiam per li-
teras apud me excusat eis episcopos Litua-
nos, quorum consilio in praesenti rerum Li-
tuianicarum discrimine indigere se dixit. Pra-
terea ex toto Regno cathedralia capitula sin-
gula duos e suo ordine canonicos misserunt,
huc & qui per se non potuerunt episcopis
ablegatos suos misserunt suo nomine con-
ventui intersuturos. Ita tandem, opitulan-
te Deo, Dominica sexta mensis diu so-
lemni sacro Spiritui sancto cuius cantu ha-
bito, cœpta synodus est, in qua lecto prius
brevi sanctitatibus suis a me delato ad archie-
piscopum cæterosque Regni hujus præsules
verba pauca feci de fraterno amore & ca-
ritate, qua Dominus noster omnes simul &
singillatim singulos prosequebatur; cum sta-
tim ab assumptione sua in Pontificem iusse-
ximus venire me in hoc regnum ut praesente-
bus malis remedium aliquod una cum ipsis
quereretur; cum ejus nomine talutem lingua-
lis dixi ejusque in hac re openi autorita-
temque spopondi. Adiecti, laudari illos plu-
rimum ab eodem SS. Domino, quod in pra-
fensi rerum suatum angustia confusigisse
in sinum piissime matris, apostolicæ sedis,
quam portus est tutissimus ad refugium op-
pressorum miserorumque omnium, cuius con-
silio fut ne eos pœnitenteret, demonstravi SS.
eundem Pontificem toto anno cum per
me, cum per literas efficacissimas, cum de-
nique ore proprio apud Regium legatum
Romam missum, nunquam non sollicitasse
eundem serenissimum regem, ut removere
tandem vellet a regno hereses hasce, libe-
rumque cursum permitteret juri episcopo-
rum, in nullo tandem defuturam beatitudinem
suam muneri suo pastorali spopondi.
Multæ præterea alia in eam rem dixi, ut
sibi cavere persuaderentur, & furori per-
versorum horumque hereticorum strenue obli-
kerent. His absolutis, regielli sumus domi-
num, nolque omnes lauto convivio domi-
nus archiepiscopus exceptit. Post hæc om-

nes invitavi in sequentem diem ad profe-
quendum colloquium; ipsique in vicissim
rogarunt, ut mane alterius diei spatum illi-
us unius horule concederem ad consultan-
dum meditandumque breve responsum ad
ea que ego in templo dixeram, sponden-
tes me dein conventuos simulque de rebus
in communis agendis deliberaturos.

Die igitur luna, mane primo, hora nem-
pe XII. Antistites hi omnes simul convenie-
runt, acciditque jucundo casu, ut clausi
illi manerent usque ad horam XXII. longam
inediam trahentes, alterantes & expo-
litantes cum reverend. archiepiscopo, quod
eos ad synodum arcensset sub poena tantum
marcarum & delationis ad sedem apostolicam;
contendentes haud ita se invitando esse.
Ipse tamen se defendit egregie causatus ita
agi oportere cum negligentibus, qui alias
abique poenarum multa invitati deriserunt
vocantes & venire despicerunt; sibi vero
ut primari & legato jus competere cogendi
metu poenarum; presertim synodalibus
constitutionibus faventibus, quod si venire
neglexissent, facto ipso se comprobaturum
dixit quid tandem posset. Demum motus iste
quievit, tum in absurdum aliud consilium
descenderunt; hoc scilicet, ut me absente
de rebus consultarent, & postquam conve-
nissent me adirent in aulam ad colloquium
destinatum deducturi ubi unus pro omnibus
loqueretur. Ea vero res erat contra omne
jus ac plane institutum in hisce conventi-
bus. Delinabant huic muneri Varmiensem
episcopum, de quo certe mirabar, quod si
scilicet cum esset scientia prædictus, sed
apostolicæ maxime addidus & amicus meus
singularis, hanc me inscio provinciam affu-
meret. Igitur die tota venientes oppertus,
nec quenquam intuitus usque ad vesperam,
volvebam animo num scandali aliquid sub-
ortum fuisset; cum præterim habeam ex-
ploratum sovere illos inter se odia interne-
cina, caritate penitus destitui, cuius si quid
suporesset, nunquam tantum maledicti in
regno debaccharetur. Demum ex improvi-
so subiente nocte convenerunt me archiepi-
scopus, episcopus Varmiensis, & illis non-
dum quidquam locutis, supervenit episco-
pus Cracoviensis, qui prolixo sermone me
detinuit ultra horam, verborum circuitu huc
se illucque convolvens, nihil vero de priori.
Inter eos altercatione tangens; significavit
tamen decreuisse se quod responsum mihi
daretur per unum. Hæc intelligens ego,

prin-

ANNO
CARTERI
1556.

507

CONCILIO LUVITIENSE.

principio quidem vehementer conquestus sum, A quod me tota die expectantem haud sane pro dignitate neglexisse, ne admonitum quidem per ministrum, ut se facturos spondetunt. Nihil, tale mo promeruisse ab illis, cum enim eo venisset a beato Petro milles, ut eorum honori consulterem, me nuntium ejus haud satis observavissent. Similiter vero quae haec ratio esset habenda synodi quæstivi, ut inter se se consultarent de rebus occurrentibus, absente nuntio sanctitatis suæ, atque uni committerent ut pro omnibus responderet: rem plane novam & inauditam. Illæ excusæ factum, tanquam non dolo male præstitum, sed ne tanti Polonici sermonis difficultatem atque morositatem in deliberando sentirem. Ego tamen, qui noram probe id ab illis actum ne tesis adesse timi, dissidiorum, & oppressionum, quas in episcopos capitulares parabant, repulsi me id nequaquam faturum, quin & presentem adstiterum consultationibus omnibus, ne quis prohiberetur a sententia sua libere quo melius posset, expromenda. Tyranni enim esset secus agere. Is finis colloquio fuit.

Die martis succedenti, in quam natalitia B. V. festa inciderunt, sacro solemini archiepiscopus operatus est in templo; quo peracto ex meis domesticis quidam habita ad patres oratione palam omnibus exposuit præsentium temporum calamitatem desolations subversionesque templorum, decimationum subtraffiones, sacrorum locorum profanationes, eversiones monasteriorum, imaginum dejectiones, ac tandem fidei instabilitatem, tantumque in ea dissidiis ab hereticis inventum. Longum igitur veternum executerent, zelo se pastorum munirent, armarent doctrinis divinis & pierate religiosa; seque opponerent furori impiorum luporum ursorumque vineam domini vastantium, fauoresque inter se coetu simul regem adirent, rogarent, postularent que fidei catholicae restorationem in regno, patriarchum legum in hereticos vindicationem. Oratione peracta, præfules omnes excepti convivio. Eadem die, D. Vermiensis episcopus auditore meo levocato a ceteris colloquio cum illo diu protogato, professus est continuo se in sedem apostolicam & in me pariter obsequentissimum; quare non pastorum, ut illi celaretur aliquid, quod de me obmurmurari audiebar, ut quæ ipse intellexisset ad me dextere referret: ajebat, me servidorem esse, neque permittere, ut alii sensus suos proderent, sed pro imperio & autoritate omnia moliri; quod sane iniquum videbatur. Hæc ab Auditore renunciata, sollicitum me valde reddiderunt; sed agnovi demum innocentiam meam, nec nisi per summam injuriam mihi hæc exprobri intellexi, cum penumbra quidem superbit atque impatiens ex me transluxerit; quin & humaniorum me ac benigniore plus quam par est præstiterim, in auscultando omnes quantumvis morosos. Immo forte accusations istæ in eos ipsos accusatores meos recidunt; cum ipsi eo sine ingenio, ut nunquam delisteret velint a loquendo, nec aliis loqui permittant; quare in eam descendam sententiam,

508

ANNO
CHRISTI
1556.

num forte bonus hic episcopus aliena sensa sua lingua depromperit, atque alieno igni somitem se præbuerit, vel tandem, quod invitus ajo, num ille inani quadam gloriosus aegerrime tulerit, præpedi i te a consilio solitarium loquendi in synodo, ac toram illam eloquentiam suam erugandi juxta illud satyrici Poetæ. Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter &c.

Die Mercurii summo mane archiepiscopus una mecum conventum accivit, ubi palam dixi insuluratum mihi esse in aures a viro probo & amicissimo, palam de me dictari, virum me esse servidoris ingenii, alieni sermonis impatientem, qui omnia agere vellem pro imperio & autoritate & arbitrio meo; quod de me dictum graviter serui ajebam, cum nulli unquam sive præsuli, sive capitulari occasionem dederim, ut merito ira de me quereretur; in omnibus enim colloquiis privatis liberam cuique facultatem permisi, ut diceret quantum ferret voluntas. Nunc vero primum palam in synodo me loquutus; neque aliam ante hac actionem synodi præcessisse; nec adhuc quicquam ab illis petii, seu quenquam a loquendo impedivi. Ita me brevibus expedii; continuo pro se quisque sententiam suam promere contendebat, factoque a Præsulibus exordio, tum capitulares suo ordine, singuli questi sunt de his dictariis, quæ non nisi Cædome instigante sparsa dicebant, ut dissidit. Inter me & Præfules igniculi inicierunt; haud vere hæc in me obiici. Ipse pariter Vermiensis episcopus visus est inique tulisse hæc de me jaclari, palamque ex me quæsivit, quis mihi renunciasset synodum de me conqueri; se quidem audivisse e vulgo aliquos hæc ita obmurmurantes, nihilque contra reposuisse. Cui statim ego: e synodo aliquem queri de me nuquam afferui.

His expeditis, ego tunc verbo assumpto: Rev. Domini, dixi, delatum est ad me id vos cepisse consilii ut inter vos de rebus deliberaretis, me absente, tum me revocatum uni a vobis delecto pro omnibus respondere adigeretis. Id injuria in Pontificem sedemque apostolicam illatæ me nunquam pasturum sciatæ, ut felicet synodus ab ejus nuncio & ab archiepiscopo indicatur, tum vero ab ea Nuncius ipse abigitur. Jus mihi esse contendō perpetuæ fictionis, tanquam sanctitatis suæ ministri, eumque tenere gradum volo, quem inter omnes ecclesiasticos prima sedes tenet. Per me tamen licet, ubi yobis liberis, conventus agere vestros; dummodo meo invitatu dum hanc in synodum conveneritis me præsentem semper habeatis, sitque omnibus tum præsulibus cum capitularibus libera loquendi potestas: quia sumus in negotio fidei, & quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari. Igitur hoc volo, ut ab impacta accusatione me purgem, sciantque omnes nequaquam id mihi sumere, ut solus loquer, nec feram alios loquentes. Collectis suffragiis convenerunt omnes in meam sententiam, factum illud prius excusantibus omnibus, tanquam non dolo male nec eo consilio lugellum ut me excluderent; sed ideo tantum ut mihi tedium adimerent commodumque pararent.

la

ANNO
CHRISTI
1556.

In synodo gemina fuit consultatio. Res fidei, & abusus quidam cleri in scandalum degenerantes. De altera quidem, recitata malorum diade, que miserum hoc Regnum affligebat, utpote quod tanta dira heresum monstrata vel ipsa narratione horrenda tenebat, decretum fuit ut praefules omnes una omnes Regem venientem Variovicam conveniremus, atque apud eum instaremus, rogantes, veller ipse servare, & servari ab omnibus mandaret fidem apostolicam in Regnum invictam a S. Romana sede, quod & ipse se cum Regni coronam acciperet iuratus sponderat, hereses quascunque deppereret. Quod vero hereses adem invaluerint, ut non in eadem tantum Urbe, sed vel in una eademque domo fides sit diversa; tum etiam quod ipsi pariter heretici se tenere fidem Catholicam affirment, tanta caligine omnia oboluta sunt, ut simplices veram fidem jam distinguere plane nesciant, in tanto lacrorum oratorum ac Patochialium sectorum defectu; communi totius synodi decreto provisum est, ut brevissima conderetur formula explanans fidem catholicam, quam totum regnum disseret; eademque Regi proponeretur, quo autoritate sua ad eam observandam omnes adigeret. In ea temporis angustia decreverunt Patres felix formulam Lovaniensis Universitatis, cum brevissima sit, rebus presentibus aptissima, unoque veluti istu heresis simul omnibus hic regnantiibus quaecunque tandem sint exercitum praeviderit; defumptam vero ex Florentino Concilio & S. Thomae opusculis, cui forte accessio fieri poterit ex capitibus derivatis e libris S. Augustini de SS. Trinitate, cum Impii iuri homines aegrandam illam assumperint, contendentes unum Deum coli oportete, nec alium esse servatorem nostrum quam Dei ministrum & hominum magistrum. Addunt, nullibi in SS. Scripturis reperiunt, spiritum sanctum, postquam in apostolos illapsus est sub igneatum linguorum emblemate, in Coelos dein redisse; & sexcentas id generis blasphemias. Ideo res exigere visa est ut formula illa scriberetur nihil novi statuens, sed Catholicam fidem expones, aliqui omnia in deterioris rugeant.

Altera de re, que in deliberationem venit, producta sunt in medium multa de episcopis, de singularibus ecclesiis pessime administratis, de juvenibus studentibus, de lectione librorum hereticorum, de cencionorum defectu, decretumque fuit servari in his omnibus veteres novaque Regni constitutiones provinciales que opportune de singulis statuant, quarum executionem ut urgeret serenissimo archiepiscopo iniunximus est.

Praefules ceterique omnes in eandem sententiam convenerunt, ne Uladislavensi quidem excepto, cui verbum nullum excidit alteri grave. Adfuit & Chilmentis episcopus qui Comiti Ternovienti in primis carus, haud vehementer probavit. se aliis, at justam indidit iuspcionem, ne quid novarum opinionum, quam tamen non prodidit, soveret in mente. Ex Praefabus duo probitate excellebant, Prismilensis nempe, canonista optimus & mentis sincere, &

Caminiensis, Theologus, pauper licer, cum ejus redditus 150. ducens non supererent.

Hec acta die veneri mensis undecima; atque ita tandem conventui finis est impositus, letique omnes ad propria remearunt. Vel ipsi pariter Varmiensis episcopo factum est, cui semper obsecundavi, eundemque observavi; sponponit se venturum ad Versoviensem conventum, cummodo ad hospitandum domum illi conducam; quod & excuar. Capitulares pariter, qui onines, favente Numine, Catholicam fidem tenent, obsequium semper maximum in sedem apostolicam, & in me quoque observantiam exhibuerunt. Evorantibus licet multis ex his Praefabus ut absolverem & dispensarem. Oricoviam illum, qui sacerdotio initiatus uxorem duxit, & pertinaciter retinet; haud acquevi, negans id mihi esse juris a SG. Prelule datum; nec si mihi id concessisset, eo usum ob scandulum quod ab illo in Clerum inducitur, tuin quod minus probum Christianum illum agnolo, arguente eamquam mihi legit epistola, quam tralmitro. Cum vero ipse scribat se in Dicta superiori absolutionem & dispensationem ab omnibus Praefabus obtinuisse, id cum illis expostulavi. Causati sunt, se non absolvisse, quidem hominem, sed centuras iuspendisse, donec rebus suis per Pontificem providisset.

Dum in Synodo ageremus, uti postea relatione comperi, Comes Tercovicus cum plurima nobilium turba, capita quadam, dictavit Vormiensi conventui exhibenda, inter qua est articulus Communionis sub utraque specie, conjugii sacerdotum, missa in vulgari idiomate celebranda, abrogationis annatarum.

Nec desiderant manent heretici &c.

Leges Polonicae in hereticos, quarum facta hic mentio est, & Patres Synodi remorandas Regi decreverunt, bas recitas idem M. S. Exc. Gradenigs Codex; rec dubito eas ipsas esse, quas Veronensis episcopus Romanus litteris suis insertas transmiserat.

CONSIDERATIO PRINCIPUM

Tam spiritualium, quam secularium; bonorum, procerum militum, nobilium &c.

Regi Polonia in regnicolas inobedientes, juri contumaces & barettos ac eorum scutatores.

Nos Principes spirituales & temporales, barones, proceres, comites, milites, nobiles, civitates, tota communitas regni Poloniae, singulariter singuli, & universaliter universi, eodem modo, eadē voluntate, scientia, consensu & ratificatione, omnes unanimiter significamus tenore presentium, quibus expedit, universis, presentibus & futuris notitiam presentium habituris, quomodo consideratis nonnullis disordinationibus, que in ipso regno Poloniae suboriri inciperant, viis literis predecessorum nostrorum Poznairiz, Pythirokowit, & in Geldne factis circa eadē litteras & earum articulos, sub quascumque forma verborum confessis remanere voluntus

ANNO
CHRISTI
1556.

ANNO
CHRISTI
1556.

mus usquequa & spondemus, & praep-
pue circa hunc articulum: quod quicun-
que exilens indigena regni poloniz veller
aliquas inobedientias contra jus terrestre,
commune, aur etiam guerras, nobis &
eidem regno Poloniae damnosas alicui mo-
vere sine licentia D. N. regis gratiosissimi
& consili sui, & in jure terrestri communi-
ni nollet contentari, aut etiam hereticis
erroris favere vel promovere veller; con-
tra talem seu tales cuiuscumque status, gra-
duis, conditionis & praeminentiaz existant,
sive spirituales sive saeculares, & in eorum
constitutionem confurgere volumus, & pro-
mittimus sub fide & honore nostris absque
dolo & fraude, nec ipsis auxilio vel favore
patrocinari volumus sub fide & honore no-
stris, etiam sanguine, affinitate, & qua-
cumque propinquitate forent nobis & ali-
cui nostrum conjuncti, nec pro eis loqui vo-
lumus. Jura tamen nostra ducalia & ter-
restria in nullo per hoc violando, nec ab
eisdem recedendo. Harum, quibus sigilla no-
stra cum suscriptione nominatim nominum
nostrorum in pendulis sigillorum, sunt ap-
pensa testimonia literas; (scilicet) scriptum &
datum in nova Civitate feria VI. ipso die
S. Marci apostoli & evangeliste, generali
tunc parlamento celebrato, anno Domini
MCDXXXVIII.

FORMULA CHRISTIANA

& catolica fidei, tradita in sacra synodo
provinciali Lovitiensi, celebrata anno Do-
mini MDLVI. die XI. Septembri, pra-
sidentibus in ea reverendissimo domino Aloisio
Lippomano episcopo Veronensi, nuncio a-
postolico. & reverendissimo domino Nicolo
Dzierzowski archiepiscopo Gnesnensi,
legato nato, & rotius regni Poloniae prima-
te, qua omnibus ecclesiis provinciis ejusdem
inviolabiliter servanda & tenenda man-
datur.

Ex Mart.
Vet. Scrip.
Toni.
VIII
pag. 1445:

1. Principio symbolum apostolorum, Ni-
coenum & Constantinopolitanum, sym-
bolum etiam divi Athanalii, recipimus, ve-
neramur & complectimur, omnibusque recipi-
endum & amplectendum mandamus.

2. Juxtaque symbola certa & firma fide
credimus, sanctam Trinitatem, id est Pa-
trem & Filium, & Spiritum sanctum unum
Deum omnipotentem, unius essentiae, unius
potestatis, Creatorem omnium creaturarum,
a quo omnia, per quem omnia: in quo
omnia.

3. Eadem fide credimus Patrem a semel-
ipso esse, non ab alio; Filium a Patre
genitum, Deum verum de Deo vero, lu-
men verum de lumine vero, non tamen
duo lumina, sed unum lumen.

4. Eadem pariter fide credimus Spiritum
sanctum a Patre & Filio equaliter proce-
dere, consubstantialeque Patri & Filio coex-
istentem esse, qui super apostolos in linguis
igneis descendit, & a quo totum corpus
ecclesie sanctificatur, vivificatur & regi-
tur, atque in ea manet in eternum.

5. Simil & illud credimus & confitemur

A que Filio & Spiritui sancto, atque Deo
patri cultum latriza praefari debere, que
Filium & Spiritum sanctum atque Patrem,
adorandum & glorificandum esse, quando
quidem tres personae Deus unus est, per
Christum nos quidem accessum ad Deum Pa-
trem habere, esse illum advacatum & me-
diatorem nostrum secundum humanam na-
turam, qua minor est Patre. Secundum di-
vinam vero equaliter esse Patri, & eodem
cum illo & Spiritu sancto honore afficiendum.

6. Credendumque esse septem ecclie sa-
cramenta a Christo instituta, que sunt Bap-
tismus, Confirmatio, Eucharistia, Poenitentia,
extrema Unio, Ordo & Matrimonium,
per que quavis externa & corporalia si-
gna Deus invisibiliter sive per bonos sive
per malos ministros nostram salutem opti-
matur.

7. Baptismus ad salutem omnibus est ne-
cessarius etiam infantibus, per quem peccata
plene tolluntur, & hunc filii Dei ac-
heredes vita eterna, nec unquam est ite-
randus.

8. Poenitentia sacramentum, quod post
baptismum omnibus relapsis est ad salutem
necessarium, complectitur contritionem
confessionem & satisfactionem.

9. Contritio est dolor de peccatis propter
Dei offenditam suscepimus, cum proposito con-
fidi & satisfaciendi, non autem ut qui-
dam hoc seculo perniciose docent, terror
conscientiae propter apprehensum gehennæ
supplicium peccatis debitum: preparat cu-
men terror & gehennæ metus ad veram con-
tritionem.

10. Confessurus diligentiam legitimam adhi-
bere debet, quo sacerdoti judici suo manife-
stet omnia peccata sua mortalia, etiam oc-
cultia cordis, ut ab eis per illum absolu-
tur, cuius absolutionis minister est solus la-
certos secundum ritum ecclesie consecratus.

11. Satisfactione est perfolutio poena
plenumque adhuc debitæ, remissa jam culpa:
eroneum est & scripturis sacris adver-
tatur.....

D 12. Certa fide tenendum est hominem ha-
bere liberum arbitrium, quocum potest ma-
le, & cum gratia bene agere, & post peccatum
mortale admisum, Deo adjuvante,
poenitentia & peccatorum remissionem con-
sequi.

13. Ad justificationem ante omnia nec-
ssaria est in adultis fides, qua certo credi-
mus Christum Jesum Dei filium, nobis pro-
piciationem esse pro peccatis nostris in san-
guine ipsius, sine qua nullis nostris operi-
bus, nulloque poenitentia & proposito vi-
vendi secundum mandata Dei justificamur

14. Fides qua quis firmiter credit & cerro
statute propter Christum sibi remissa esse pec-
cata, sequitur possessionem vitam eternam, nul-
lum habet in scripturis testimonium, immo
eisdem adversatur, etiam si firma & certa
spe expectare debemus in hac quidem vita
per sacramentum baptismi & poenitentiae
remissionem peccatorum, in seculo autem
futuro vitam eternam.

E 15. Itaque quamdiu inter hostes no-
stros & adversarias potestates hic vivimus,
nulla est nobis securitas, sed cum timore &
tre-

ANNO
CHRISTI
1556.

ANNO CHRISTI 1556.

tremore juxta sententiam apostoli nostram salutem operari debemus, & secundum varias animorum nostrorum affectiones nunc magis sperare, nunc magis timere, simplius tamen magis & frequentius de misericordia Domini sperandum, est quam formulandum de severitate.

16. Opera bona omnibus adultis sunt ad salutem necessaria, & cum ex fide caritatis spiritu perficiuntur, ita grata sunt Deo, ut eis tamquam justam mercedem vitam retrubuat eternam.

17. Confirmatio & extrema Unigenito sacramenta sunt a Christo instituta, sed non ut duo praecedentia ad salutem necessaria, ex contemptu tamen illa omittere est peccatum mortale.

18. In Eucharistie sacramento est re ipsa verum corpus Domini nostri Iesu Christi, illud ipsum quod de Virgine natum est, & in cruce passum est.

19. In Eucharistia non manet panis & vīnum, sed hæc in corpus & sanguinem Christi admirabilis potentia verbi illius sunt conversa, manentibus tantum panis vīnique speciebus: unde certa fide tenendum est sacram Eucharistiam a nobis adorari sive in missa, sive extra missam, ubicumque reposita fuerit, aut quoties in supplicationibus publicis a sacerdote circummetterit.

20. Non est laicis necessaria ad salutem communio sub utraque specie, justisque de causis ab ecclesia sancitum est, ut illis sub una panis tantum specie sacramentum communicetur, in quo carnem & sanguinem atque ita totum Christum sub una specie sumunt.

21. Sacrificium missæ ex institutione Christi tam vivis prodest quam defunctis, ac solis sacerdotibus secundum ecclesiæ ritum ordinatis data est a Christo potestas consecrandi verum corpus Christi & sanguinem.

22. Matrimonium contractum & consummatum inter Christianos est indissoluble, qualiscumque sit alter conjugum, sive adulterer, sive steriles, sive hereticus.

23. Numquam licet Christiano post divorcium contrahere matrimonium, vivente coniuge quo quis legitime contraxerat.

24. Matrimonia contra contra canones ipsa dirimentes simpliciter sunt irrita & nulla.

25. Firma fide tenendum est unam esse in terris veram atque catholicam Christi ecclesiam, eamque visibilem, que ab apostolis fundata in hanc usque nostram statem perdurans, retinet & suscipit quidquid de fide & religione tradidit & traditur a cathedra Petri, super quam ita a Christo suo sponsa est edificata, ut in eis quæ fideli sunt & religionis errare non possit.

26. Extra hanc nulli est speranda salus, sunque extra hereticos, schismatiques, excommunicati, unde vehementer formidanda est excommunicatio, nec humana, sed divina est excommunicandi potestas.

27. Unus est ecclesia summus pastor, cui omnes obediunt, ad cuius judicium controversiae quæ super fide & religione existunt, sunt referenda.

28. Summam hanc preposituram primus
Concil General Tom.XXXV.

omnium gessit S. Petrus verus Christi in terris vicarius & totius familiæ ejus pastor: post Petrum vero, ex Christi institutione omnes deinceps pontifices Petri in cathedra successores.

ANNO CHRISTI 1556.

29. Certa fide tenenda sunt non solum quæ scripturis expresse sunt prodita; sed etiam quæ per traditionem ecclesiæ catholicæ credenda accepimus, & quæ definita sunt super fidei & morum negotiis per cathedram Petri, vel per concilia generalia legitime congregata.

30. Constitutiones ecclesiasticae de jejunis, festis, & abstinentia ciborum aliisque mulieris, obligant in conscientia, etiam extra casum scandali.

B 31. Recte sit in ecclesia quod sanctos in celis cum Christo agentes veneramur & invocamus ut pro nobis orient, quorum etiam meritis & intercessione Christus nobis hic multa largitur, alias non largitus, per quos etiam miracula multa operatur.

32. Quapropter sancte & religiose faciunt, qui loca eis dicata una cum ipsorum reliquis religiose pietate visitant, & hoc modo ab ipsis opitulationem querunt.

33. Gratus est Deo imaginum usus, recteque coram eis procumbimus invocaturi sanctos, quos representant.

34. Firmiter credendum est post hanc vietam purgatorium est animarum, in quo solvitur poena peccatis adhuc debita. Eisdem tamen subvenitur sacrificio altaris, oratione, jejunio, elemosyna, aliisque bonis operibus vivorum, hec & indulgentiis quo cito libenter.

35. Animæ defunctorum purgatorum mox regnare cum Christo in coelo, & animæ impiorum hinc migrantes, sempiternis inferni traduntur suppliciis.

36. Recte Deo vota facimus. Tamen monastica, quam alia facta obligant apud Deum, nec advertantur libertari evangelicæ, quæ a peccatis libertas est, & his quæ spiritum nostrum quoquo modo impediunt quominus totus Deo serviat: non autem a voti & iugementi obligatione, nec ab obedientia magistratus ecclesiastici vel secularis.

EPISTOLA NICOLAI

Archiepiscopi Gnesnensis ad Paulum IV. summum pontificem.

De suo adversus hereticos studio.

S Andissimo ac beatissimo in Christo patri & domino, domino Paulo divina providentia pape IV. sacrosanctæ Romanæ & universalis ecclesiæ summo domino clementissimo.

Ibid. pag.
144R.

Sandissime ac beatissime in Christo pater ac domine, domine clementissime, post oscula pedum beatorum, perpetuam servitatem, orationes meas sanctitati vestre humillime defero. In hac nostra perpetua cum hereticis horum temporum lucta, nihil mihi accidere potest optabilius, quam quod apud sanctitatem vestram gratum esse studium meorum qualiumcumque laborum, quos

Kk affidue

CONCILIOU LOVITIENSE.

516

515

ANNO
CHRISTI
1556.

affidue in vinea domini libenter impendo, ex litteris illius intellexerim: In quo stu- dio ut: gnaviter perseverarem, non solum patetio monet; sed etiam ut ad evitanda pericilia, quæ ecclesia catholica ab hereticorum fautoribus futuris comitilis impen- dente, consilia mea cum reverendissimo domino episcopo Veronensi, nuncio sanctitatis vestre, alioquin viro prudentissimo & integrerrimo, conjugam, ipsique in omnibus adhuc sancte & pie, me cohortari di- gnata est: pro qua sanctitatis vestre clementi & benigna de me persuasione grati- as eidem immortales ago, enitarque se- dule, ut in cuncto mihi munere commisso aliquatenus pro posse meo satisfacere possem. Et si ante officii mei esse videbatur, ut ea de quibus in proxime preterita nostra syno- modo provinciali egimus, sanctitati vestre describerem, tamen cum ea omnia reverendissimus dominus episcopus Veronensis, qui nostra synodo non modo interfuit; sed etiam presuit, sanctitati vestre praescrip- fit, longioribus meis litteris gravissimis illam reipublicæ Christianæ negotiis intentam interpellare nolui. Quod rei quoniam est, summis votis exopto, ut Deus optimus maximus sanctitatem vestram diutissime & felicissime conservare dignetur incolunam pro sui no- minis gloria & Christianæ reipublicæ tran- quillitate. Datum Lovitii XXI. Septembris, anno Domini MDLVI. Nicolaus archiepi- scopus Gnesnensis.

LITTERÆ PALATINI VILNENSIS

Responsio ad litteras nuncii apostoli- ci, recepta Lovitii die V. Septem- bris MDLVI.

Ibid. pap. 1449. R Everendissime præful, amice carissime & honorandissime, salutem ac Chri- stianam felicitatem.

Quod reverendissimam dominationem tuam de mea erga illam voluntate presbyter D. Cor. nki, majestatis regie secretarius, litteris suis certiore fecerit, egit hoc sa- ne, ut verum fatear, me penitus incio: etiæ etenim in eo sermone, qui mihi cum eo non ira pridem acciderat, multa sim de dominatione tua reverenda & amanter & honorifice locutus, tamen ut ad eam de- ferrentur non putabam necessarium esse, proinde studium quidem hoc in me ipsius, quo admodum reverendam dominationem tuam conatus est mihi amicorem reddere, non solum non improbo, verum etiam ve- hementer laudo, gratiasque illi ago pluri- mas. At quod reverenda dominatio tua pro hac mea quantulacumque, quæ declarar- potuit humanitate & benevolentia, multum se mihi & debitur esse & devinctam fore afferat, non video quomodo sim de il- la meritus, ut qui ceteris quoque omnibus exteris, qui modo autam terrenissimam regis nostri adeunt, eadem omnia, mente ea- dem libertissime solitus sim praestare. Par- est profecto mea haec erga reverendissimam dominationem tuam cum aliis humanitas. Nihil peculiare est, quod in ipsam contu- lerim, communis apud nos ex majorum mo-

re & gratia & fortuna esse omnibus solet. Itaque nec ego etiam peculiarem aliquam nomine hoc a reverenda dominatio tua expeto exopto gratiam. Satis est si id mihi redditur, ut animum meum meaque ami- ca & candida officia esse apud te grata ju- cundaque sint; cujus rei declarande ac te- stificande gratis, quod tua reverenda do- minatio tua viri boni, hominisque, ut pra- fecti, in primis Christiani munere, capta in- de occasione, nonnulla mihi ignota quasi, idque animo & candido & mei majorem in modum amante & studioso, presribenda & communicanda opere pretium duxerit, non possum non fateri agnoscerre me in eo sue erga me gratissime voluntatis non ob- scura indicia, quæ ut eo etiam mihi cara magis sint, cum hic reverenda dominatio- nis tuæ candor & singularis benevolentia- tum viro etas ejus, non vulgari, ut vide- re licet, condita humanitate affectit. Accep- tpa ergo hæc sunt a me omnia in partem, quod ajunt, optimam, & ita sane accepta, non, quemadmodum reverenda dominatio tua arbitratur, ignota, sed prorsus notissima; neque & intra meos tantum privatos sensus oblitus atque recondita; sed ut se- pe ante hæc a me palam & publice profes- sa, & multorum hominum oculis multis in locis sine fuso sineque omni simulatione objec- ta; in quibus licet fortasse quæ mea sit senten- cia, reverenda dominatio tua confirmari vel ipso silentio possit, tamen ut ne hanc suam in me compellando cohortandoque liberta- tem, vel neglectam a me vel prorsus con- temptam esse existimarer, respondendum illi breviter ad singula duxi eo modo eodemque ordine, qui mihi ab illa propositus est per omnia servato; atque id equidem non quo- tantum in ita harum controversia dispu- tationum vel ingenio vel arte doctrinaque padum me ostentem; sed ut qui meus sit de objectis sensus, etiam quibus fundamentis quibusve rationibus nitatur, simplicissime exponam. Sum fateor homo aulicus, ma- gisque militiae artibus quam studio theolo- giae atque philosophie deditus; attamen cui nihil delit ex iis quæ Deus hominibus ad investigandam sui notitiam, verumque sui cultum, ad veram religionem eo- gnolcendam & apprehendendam, pro sua admirabilis bonitate indidit & concellit. In primis autem scribit reverenda domi- natio tua, cum non ita pridem Augustæ Vin- delicorum apud serenissimum Romanorum regem aliquandiu ageret, audire se que- dam de me, quæ illi minus placuerint, ni- mirum a catholica fide me penitus defecisse, manum cum novis hereticis junxit; ejus rei adlatum ad se indicium, me cum dicere nolle ab instituto aperte, a regia ma- gistrata prohibiti non esset, ne contra id quod matris ecclesie constitutum erat, sextis fe- brilis & diebus sabbatorum carnibus vesceceret. Ex his sane ipsis reverenda dominatio tua vel facilius existimare potest, quam ego sermones illos, qui tunc ibi de me vulga- bantur, esse mihi voluerim ignotos, cum ea quæ domi facerem, sic essent intra ejus pa- rietae foreisque conclusa, ut non solum in vulgus ipsum, sed ad regiam maiestatem sta- tum

ANNO CHRISTI 1536. **tim prorumperent, cuius judicium & auctoritatem, si culquam parum parte in ea vide-**
bar veritus, multo minus miror, quin etiam maximopere litor, ea reverende dominationi tue & sui similibus non potuisse probari pro comperto confirmatoque ab ejus loci ordinisque hominibus, quae recta sunt pro malis, quae mala pro recte factis censeri, sicut apud evangelistam homines ejusdem farine scribi & pharisæi.

Epistolam hanc longissimam quia hereticis dictis refutare esse vidi, & summarium totius hereticae pravitatis, nolui inter mea scripta referre, eamque data opera pretermisi. Scias in summa, in ea nihil aliud containi præter mera mendacia & facilligia.

RESPONSIONES PRÆLATORUM,

Canonicorum & capitulorum cathedralium Gnesnensis, Posnaniensis, Udalislavienensis, & Plocensis ecclesiæ regni majoris Poloniae, ad consultationem reverendissime domini nuncii apostolici, super negotio fidei summatis collectæ.

Ea quæ per illustrissimam dominationem vestram S. D. N. nomine nobis sapientissime sunt proposita, ad exhortationem & consolationem nostram adducta, gratissimo excipimus animo, ut quæ non obscure testantur piæ & præclaræ voluntatem sanctatæ sua erga religionem Christianam, lethali quadam temporum calamitate non solum apud nos, sed etiam apud alias vicinas nationes graviter perturbatam. Plurimum igitur hanc optimam suæ sanctitatis universali pastore dignissimam colaudamus, & cum omni alacritate atque devotione amplectimur, eidemque quam maximas possimus gratias habemus pro tanta illius erga nos humanitate, quod non solum sanctitas sua piam curam & sollicitudinem de nobis suscipere, sed etiam ad salvandam & invisendam humilitatem nostram per illustrissimam dominationem vestram dignissimum suum legatum dimittere sit dignata. Precamur vero nos indigni sanctitatis sua facellani & exoratores, ut Deo optimo maximo conatus istos sanctitatis sue pro restauranda religione Christiana suscepitos feliciter dirigat, arque gubernet, ut que sanctitatem suam diutissime servet in colum.

Satisfacere igitur, ut par est, volentes mandatis reverendissime dominationis vestra, ea quæ ex mutuis colloquis ac deliberationibus præhabitæ consequi nobis datum est, non celamus, immo libere & alacriter coram dominatione vestra reverendissima declaramus adducti in eam spem, ut morbi hujusmodi causis detectis & plane cognitis, facilius in pristinum statum hoc regnum reduci valeat, tua amplitudine, prudenter medico, mediante.

Primam igitur hereticos in hoc regno introductæ causam esse negligentiam pastorum & prælatorum ovilis Christi dicimus, inter quos, ut principem locum obtinet apostolica sedes, ita timemus ne mali hujus quoque (parcat nobis) illa aliquatenus

Council General Tom. XXXV

A causa sit, quatuor præsertim rationibus. Primo, quod a tringa & amplius anni; quo coepit est hoc malum, Romani pontifices, qui pro tempore fuerunt, excepta sanctitate sua, cui Deus longissimam vitam concedat, nullum vel legatum vel nuncium ad hoc regnum misere, qui apud reges instanter sollicitarent, juxta paternas leges temperarios hos ausus comprimerent, & etiam ecclesiæ defensores existerent.

Secundo, quia est generale concilium Tridenti indicum fuerit, non tamen ea, sit diligentia exhibita, ut felicem cursum haberet; sed semper aliquibus & levioribus occasionibus coepit intermitteretur, quod ipsum sorte non tam apostolica sedis quam Christianorum principum culpa factum alterare possumus, mutuis inter se odiis & disfidiis & bellis contendentium.

Tertio, propter multa privilegia regibus & imperatoribus a diversis Romanis pontificibus contra ecclesiæ libertates & imunitates concessæ: per quæ ipsi redditæ sunt insolentiores, & aliquando negligenter ad Christianam fidem tuendam & defendendam, cum totum contrarium habuissent, prout de jure tenentur.

Quarto denique propter beneficiorum aliquotis per absurdas provlaciones. Nam dum degentibus in Romana curia quibusdam, seu potius beneficia explicantibus, canonizatus cathedralium ecclesiæ & parochiales ecclesiæ regni nostri conferuntur a sede apostolica; de hujusmodi beneficiis quandoque mercimonia & nundinationes, ne quid obiciatur dicatur, a provinis sunt, qua re nulla posset esse ipsiis ecclesiæ insuffici & deterior, prout dominatio vestræ amplissime perpendere potest.

Secundo loco est negligentia reverendissimorum episcoporum nostrorum, quæ profus etiam magna ruina est causa. Cum enim tripli gaudent potestate, episcopali, senatoria & temporali, nulla harum, pro dolor! bene usi quidam fuisse videntur. Missas tacimus hic duras exactiones & deputationes in gravi proflus pondus, quod subditis suis imponunt & faciunt, Dominicis etiam ac festis diebus eos laborare cogendo, & haud parum eis videatur si nobilibus hac in re pares sint, nisi etiam superent illos multis nominibus: sed etiam non admittenda quæ in admonenda & manutenenda regia maiestate in pristina fide ipsi reverendissimi domini episcopi & iidem primarii senatori non eam quam debebant & poterant secesserunt diligentiam; idque ideo quia ascensiones in corde suo meditantur semper, sed non in monte Dei Jacob. Expediret reipublicæ nostræ, ut non tam crebre translationes fierent episcoporum. Nam horum expectatio efficit, ut impotito digito ori suo loqui pro domo Dei nolint vel non audiant. Adversus hereticos concionatores & sectatores processum est procediturque, negligentissime, ut quidam eos in curiis suis & ius familiares habeant, illis defensores concilient. Excommunicationis tanta vis est, ut cura excommunicatis alii conversari sit religio, illis rauores & commensales sint, & breviter eam bene ac libenter contra-

K k 2 he-

ANNO
CURIAE
1556.

hereticos & alios contumaces episcopali utuntur potestate, ut libentius ea carerent, & facile eam sibi suspendi patientur: quod jam in aliquot comitiis generalibus factum fuisse videmus, immo & summi pontificis auctoritati plurimam detrahi patientur; ne scimus aurem, si non etiam procurant proscriptiōnibus, bannitionibus toties factis contra eos, qui ad Romanam sedem in causis recurrent. Quidam etiam eorum coram nobilitate dixisse auditus est, Credat, inquiens, quisque ut vult, modo reditus mei integrif. Libri hereticorum, nemine prohibente, imprimuntur & distrahuntur in regno, ut jam pene totum premium ac lucrum bibliopolarum sit ex eorum venditione. In defendendis ecclesie iuribus & personarum eius quanta sit remissio, palam testantur raptae proventus, & earum vacua ministris alię plus quam sexaginta in variis episcopatibus, alię prorsus spoliata, pulsi locis suis sacerdotes & ex arbitrio hereticorum alii constituti. Collationes etiam reverendissimorum episcoporum non carent labore sua; nam plurima hic ratio sanguinis & servitutis habetur; eruditio autem & honestatis vite parva admodum; unde ut parum religiosi & parum utilis, utpote pueri, ecclesia proficiuntur, & plerique tales vel taliter, & hoc respectu promoti nec erant, nec vestiuntur clericorum habitu. Cancelarii doctique viri non servilunt in suis ecclésiis, & minime resident, sed huc illucque semper vagantur, ut lupis sit aditus ad caulas Domini quondamque voluerint invadendas. Multa alia dici possent, sed quae ex his facile colligi possunt.

Sed cum tam multa de negligentia reverendissimorum DD. episcoporum diximus, numquid sunt tantum in hac parte culpabiles, immo & innumeri alii. Nos omnes inquam, & in ordine ecclesiastico & religioso omni magnam esse videmus morum deturpationem. Nam luxu, pompa, avaritia, libidinibus, otio & negligentia omnia repleta videmus; & quod omnibus deterius videtur in sacerdotibus, legis Dei ignorantia, quam quia Iudorum sacerdotes a se repulerunt, & Deus se eos repulsorum ne sacerdotio fungantur, per prophetam minatur.

Præterea gliscit perpetuo Inveteratum odium secularium, qui inhiant bonis nostris; ita quod non alium praetextum mutanda religionis forsan habent, quam ut ecclesiastica bona occupent.

Diurna etiam pax civilis mali & errorum domesticorum præbet occasionem: ita cum militaris ordo sine exercitio sit bellici studii, arma projecerunt militaria, & libros sine iudicio trahere coeperunt, unde multe heres in diem augentur.

Postremo regis majestatis facilitas & convenientia, quodque omnibus indifferenter tam hereticis, quam Christianis gratiam regiam liberalitatemque & munificentiam exhibere, ac honoribus citra debitum insignire omnes dignatur, præsertim hereticos, quod tamen regni legibus expresse est prohibatum.

Educatio etiam juventutis in studiis Ger-

manicis & commercia hereticorum, neconon licentia imprimendi libros, plurimos inficit, & hereses invexit. Et haec sunt causae litorum omnium inalorum.

Sed & absentia dominorum episcoporum a judiciis regiis, quando rex in comitiis presidet, multum incommodi afferit, vel potius multis commodis rempublicam defraudat; proptereaque per ignaviam videntur se subducere ab administratione iustitiae, & a patrocinio miserabilium personarum; sed & ecclesiasticae personae miserabiliter illic a prophanis rabulis opprimuntur, patronis eorum nihil id ad se pertinere putantibus.

Hucusque magno cum animi nostri dolore morborum & vulnerum nostrorum causas reteximus. Quibus autem rationibus hoc malum sistendum esset ex provincia, explendum facile occurrit, quod contrariis omnibus, siquidem contrariis contraria curantur, ut in medicinali proverbio dicitur.

Primum igitur remedium est: videtur, quod sancta & apostolica sedes hoc in regno facit & apud alios principes facit, nuncum continue haberet vel legatum, vitum domum, bonum, & Deum timentem, rerum gerendarum scientia peritum, qui familiam haberet exemplarem, qui munera non diligenter, qui fortis & masculo esset animo, & in curia desideret, semperque regis lateri adhaeret, atque cum offici sui admoniceret; hic catholicam fidem atque libertatem ecclesiasticam tueretur, & sedis apostolice obedientiam & reverentiam in regno conservaret, & ad eum tamquam ad asylum viri boni semper pro iusto patrocinio fugere possent.

Secundum illud videretur, quod sanctitas sua primo quoque tempore per se quoddam curaret concilium oecumenicum, nec bella moveret quae corpora perimunt. Nam haec de qua nobis sermo est, omni bello truculentior pestis est, necat enim animas, & pretium pars haec corpore majus habet. Novimus multa concilia ad sedandos multos bellorum tumultus coacta fuisse: tantum abest ut propter bella concilium destitui debeat; nec videmus, quo facilitiore modo desiderium nationalis concilii exinguui debeat, quam celeriori generalis congregazione concilii, in loco tamen libero, & nulli regum subiecto, ad quod sub gravissimis poenis oinnes qui de jure vel consuetudine venire tenentur, accedere debeant, & non hi pauci tantum qui a regibus mituntur, ceteris domi retentis.

Illud & tertium occurrit, quod regibus & principibus ipsis tot & tanta privilegia quotidie non concedantur, quae ecclesiarii iura, immunitates & libertates enervant. Nam si penes capitulum clement episcoporum electiones, ut sunt in Germania, fortasse alios ibi viros contra fidei ecclesiae hostes præstarent ipsi episcopi, atque nunc præstant, quod præterita tempora satis nobis exemplo ostendere possunt.

Quartum demum remedium quod ad se dem apostolicam attinet, esset quod collationes, canonicatum & aliorum beneficiorum, præsertim curatorum, quae per sanctitatem suam in hoc regno sunt, intuitu ec-

ANNO & **1550.** **CHRISTI** clesiarum, non autem personarum fierent, A & viri docti & boni assumerentur, qui vero & exemplo populos pascerent, & personalem residentiam omnino apud collatas ecclesiis facere tenerentur; qui etiam si ante beneficiorum ademptionem diligenter super vita & moribus atque doctrina examinarentur valde consultum esset ecclesiis.

Venimus nunc ad aliam heresios causam, que dominorum episcoporum nostrorum negligenter attributa est, clericorumque vite impuritati; in primisque morum reformationem in ordine ecclesiastico, tam in capite quam in membris; aut potius, si fieri posset, tam in ecclesiasticis quam in secularibus, & in sublimitate constitutis personis, ad repurgandam ab heresibus catholicam religionem, censemus plurimum esse utilem atque necessarium. Agnoscamus enim mores nostros a prisa illa ecclesiastica discipline norma multum defluxisse. Ininde omnium malorum causam exortare esse. Subscribimus vero in hoc omnes, ut catholica & modesta pro temporis congruentia fiat reformatio inter ecclesiasticas personas memrum & abusum, juxta canones sanctorum patrum & sanctiores nostras synodales, quatenus duret, & inviolabilitate servari debat.

Et quia nunc episcopi ad nominationem regiae maiestatis conceduntur ecclesiis cathedralibus, valde opportunum esset, si oinnes nominati indifferenter antequam a sede apostolica preficerentur, sub districti examinationis rigore de vita & moribus & literatura, fama eorum & pristina conversatio ne, quibus mediis ad dignitates ascenderint, & magis in Romana curia quam hic discuterentur, & demum tales prelati haberentur, qui scirent & possent, dignique essent ecclesiis regere. Licer enim maiestatis regie intentio sit optimos quoque viros nominare, atamen cum sit alii pene infinitis occupata negotiis, illi quandoque surripitur ab his qui laeti ejus adhaerent, & pro auro nonnumquam ei supponitur aurum.

His deinde quos de presenti habemus omnium reverentia suggerimus, ut curias suas reformat, secundum prescriptum canonum vivant, ex negligentibus hanc diligentiores speculatores, exploratores & indagatores dioecesum suarum; circumveant quolibet anno dioeceses suas, synodos etiam dioecesanas quolibet anno celebrent, viciosos arguant synodaliter, & unumquemque delicti sui pudeat, & alios in vitam cleri & mores ac doctrinam intendant, curam secularium rerum omnino contemnant, & spiritualium assumant, que est eorum propria oeconomia; ecclesiis parochiales reformat, ut in eis idonei presbyteri, & nonnulli prius de vita, moribus, eruditione bene & diligenter examinati ponantur, & laicos & pueros ex eis eliminent. Ad predicandum facile quinquam non admittant, & certum modum predicandi ab ecclesia receptum illis tradant. Bibliothecas sepius revideant, & libertatem imprimendi quibusvis impressoribus, necnon vendendi bibliopolis auferant: aut unusquisque parochorum pro-

concionibus autores bonos ab ecclesia receptos juxta dispositionem provincialium habeant, ut habet in omnibus parochiis vera & sana Domini nostri Jesu Christi doctrina. Ceterum domini ipsi episcopi vitam suam, que ubique male audit, pace ipsorum sit dictum, reformat, & quemadmodum ceteris praestant dignitate, sic praestent exemplo & laudabili conversatione: ex cupidis & avaris sine munifici & liberali, in pauperes primum, deinde in alios, etiam viros equitum ordinis, eosque circa statim suam sibi & ecclesiis suis devinciant, hospitalitatem servent, ex curiis suis hereticos ejiciant, doctos viros & sacerdotes reliquamque familiam in curiis suis exemplarem habeant, cessent in eis scandala & oppressiones subditorum, revocentur pro maledictionibus benedictiones, in reliquo tollantur & medio cause, que eorum praeflentur occasionem, quibus sublati auferentur effectus. Cesset omne studium exaltationis fratrum, nepotum & consanguineorum suorum, quorum causa etiam pii pontifices ab officio suo quandoque deviant. Si enim sui eorum non dominarentur, tum immaculati essent, & emundarentur a dicto delicto maximo. Capitula pristinam autoritatem retincent in commones facienda episcopis, & eorum admonitiones grato suscipiant animo. Hoc enim semper praesertimum fuit remedium ad continentos, dissolutos priatos, maxime oppresores subditarum ecclesiistarum.

De reformatione etiam cleri qui est secundus articulus, dicimus neminem esse qui non videat clerum reformatione in vita & moribus ac toto statu suo egere; que ut apostolice est necessaria & utilis in ecclesia, ita nobis est optabilis, ut modo fiat, ut dictum est, tam in capite quam in membris, ut tollantur inde omnes occasions scandalorum. Unde expectatur exemplum, & modo omnes religiosi; praesertim qui Mendicantes appellantur, quoniam & ipsi non minus quam non seculares clerici ea indigent, in dicta reformatione includantur. Sed adversarii ecclesie talem forte reformatiōnē volunt, ut clerum atque adeo ecclesiis ac monasteriis omnibus proventibus & bonis immobilibus spoliant & exuant, quo potea facilis clerum opprimant, quod nullo pacto eis concedendum est rationibus multis, que hic adduci posunt.

Quod vero ad caput odij secularium contra clerum, et ad iniunctionem eorum ad bona ecclesia pertinet, hoc plus quam verum esse assertimus. Sed si clerus bene vivet, si seculares in suis paupertatibus adjuvaret; si filios eorum in disciplinis studiorum foveret, si eorum filii quo honeste nubere possint aliqua elemosyna solvere, ut prisci patres facere consueverant; facile rumor et iniunctio ista tolli possent. Nihil enim magis infensorum odium placat quam liberalitas, elemosyna et largitio.

At quod diuturna pax in orgine militarium bellum nobis cum Deo et ejus fide pererit, inficiari non possumus. Verum is severissimus compellendus esset poenis, ne ad libros hereticorum manus poneret, ne-

ANNO
CHRISTI
1550.

CONCILIOU LOVITIENSE.

523

ANNO
CHRISTI
1556.

ve in his se exercebat que muneris sui non sunt; sed eorum qui ad ecclesiarum regimina. Deo vocante, asciti sunt. Cum ipsi oves sunt; ut ad eos discere pertineat, non docere, quod pastorum proprium officium est.

Quamvis autem de regia maiestate domino nostro clementissimo tacere hoc in loco maluissemus, quam aliquid dicere, cuius mens temper pia, catholica et sancta nobis vita est pluribus in rebus perspecta: quia tamen sine eius auspiciis, ductu et favore, nulla aut pauca praestari possunt, necesse est, ut de ea humiliiter et qua decet reverentia nonnulla loquamur. Primum ergo roganda est, regia maiestas, ne ad tot tantas impietas innovationes conventicula, que quotidie in regno suo, modo in uno, modo in alio loco sunt, atque ecclesiarum occupationes, et illarum bonorum depraedationes ulterius conniveat. Nam tandem haec sub silentio tolerata regni excidiun patient, prout Bohemia, Germania et Anglia exemplo nobis esse possunt.

Regia etiam maietas aulam suam repugnare dignetur, obsecranda est, utque ipse nulli ex hereticis communiqueret, consiliis eorum non utatur, nec aliquem eorum ad honores aut dignitates vel officia provochat; et illis praehiat.

Insper prohibere omnino regia maietas dignetur, ne hæresiarche illi ex Germania in Poloniam veniant, utpote Laski, Calvinus, Melanthon, et ceteri eorum similes, qui sua rabie reliquum plebis inficere, et regnum in magnum discrimen civilis belli suis seditionibus polscent inducere.

Cum etiam omnium rerum publicarum atque regnorum fundamentum sit fides et religio, et in nostro regno tam fortes et effigaces leges contra hereticos et innovatores illos late sint, enixissime roganda esset maiestas sua, ut illas executionem demandaret; quod quidem ut hat, nullius magis interest, quam ipsius regie maiestatis, nisi malit videre interitum regni sui. Nam si illi audens, jam quasi excisa obedientia, litteras regias spernere, nec mandatis ejus in aliquo parere, futurum est quod illi, si numerosiores erunt, conabuntur regem in suam pertrahere sententiam, et in euudem errorem quem ipsi sequuntur; alioquin recepta sensim majori licentia, audacia et temeritate cavendum est, ne obedientiam sue majestati interdicant, et pro rege eum habere recusent. Ista itaque regie maiestati essent inculcanda et persuadenda, si vult videre salutem regni sui, suumque quietum imperium, executionem legum de hereticis omnino ne differat, ponendo suæ majestati oboculos quod in executione legum hujusmodi continetur, nempe unitas, pax obedientia et tranquillitas. Per connivitatem autem et impunitatem ac licentiam seditionis, tumultus, discordia, ad ultimum interitus regni, et periculum, quod absit, personæ regie sequitur.

Si, quod absit, regia maiestas prohibere hæsim et leges regni desuper exequi noluerit, quod pro sua pietate numquam credimus, ex tunc reverendissimi episcopi qui prima loca et vota in senatu obtinent, cum

524.

ANNO
CHRISTI
1556.

sibi adhaerentibus protestationem solemnem faciant publice in senatu si ad aliqua consulta alla procedere nolle, per que in religione a majoribus eorum recepta, mutationi debeat, & per eos non sit quominus regno a periculis ob tolerationem hæresis illi imminentibus provideatur, neque se amplius in senatu per aliquas novationes obiciant, & id genus alia facienda, que ad talen protestationem consona visa fuerint. Hac ratione confidimus adducendum fore regem, & multos ex senatoribus in sententiam nostram.

Quod in nobis est, nomine nostro & toto cleri afficti, promittimus ipsis reverendissimi dominis episcopis assistere velle, & omnia nostra ecclesiarumque nostrarum, & que in manibus & facultatibus nostris sunt, parati sumus profundere, & insuper corpora in catholicæ fidei nostræ defensionem.

Quo etiam in casu omnia summo pontifici deferenda essent, ut sanctitas sua in spiritu lenitatis primum salubriter cum admoneret, etiam cum advocatione imperatoris & aliorum regum, ne officio suo maiestas regia decesser, postea, & comminationibus utendum esset, sanctitatem suam nempe processuarum contra suam maiestatem, si non resipuerit, sicut contra talēm qui ab universali ecclesia sese amovere conaretur. Sed, absit, quod ad tam fortia remedia deveniendum esset. Christianissimum enim Dei gratia regem habemus, & sancte apostolice sedis obedientissimum filium.

Et quia inter causas hæreseos illa etiam adnumeratur, quod pueri mittebantur ad studia Germanica: placaret quod omnino ratio inveniretur, ut pueri nostri in regno erudirentur, vel in collegiis crederent, ut est Posnaniense, vel apud cathedrales ecclesias cum contributione monasteriorum, & prout alias in synodo provinciali constitutum fuit: quod tamen nullam habet executionem, & tunc exigentur poena a legibus nostris statuta contra mittentes filios suos ad studia peregrina, & nulli qui in hoc delinquentur patceretur, quacumque præfulgeret dignitate.

Utile etiam foret & valde necessarium, ut duo saltē ad minus episcopi, viri boni & Deum timentes, semper essent presentes in aula regia, qui quando principi familiariores essent, plura in negotio religiosi præstare possent; nam reverendus dominus vicecancellarius tanta negotia contra tot religionis expugnatores vix solus sustineret; qui etiam prælati judicis regis serendis interessent, prout eorum prædecessores facere solebant, & fidei ac ecclesiastarum regotia, iura & libertates tutarentur, & viduarum & pupillorum ac pauperum personarum defensores existerent. Ita enim fieret, ut ex ore clementissimi nullum judicium nisi rectum, nisi justa lance libratum prodiret.

Admonendi quoque videntur reverendissimi domini summa diligentia, ne comitiis particularibus in quibus nuncil terrarum ad comitia majora eligi solent, interesse dengentur, & quam maxime curent, ut viri catholici in nuncios diligantur, quos & officia

ANNO fidelis & beneficis sibi conciliare audeant; **1559.** non frustra enim dicitur, immo vulgi pro-
CHRISTI verbo patrem esse multorum conciliato-
rem, hæc nobis visa sunt in tam difficilli con-
sultatione V. R. D. suggerenda, quæ omnia

prudentissime in primis sanctissimi domini no-
tri ejusque sacri lenatus, atque amplissime
D. V. iudicio subjecimus, atque illud Spi-
ritu-lando tuo gubernet D. Deum preca-
mer-

ANNO
CHRISTI
1559.

CONCILIUM PROVINCIALE

*Totius cloris Scoticani utriusque provincia S. Andrea & Glasguen. habitum
Edinburgi Anno Domini MDLIX.*

(a) Jo-
hannis
Hamilton.

LITERÆ (a) JOHANNIS ARCHIEPISCOPI

*S. Andrea, totius regni primatis, quibus dictum concilium indicet, & Jacobum,
archiep. Glasguensem ad illud invitat.*

Exstat
apud
Wilkina
tom. IV.
p. 104.
Ex auto-
grapho in
colleg.
Scot. Pa-
rif. mem.
Scot. tom.
I. 6. 129.

Johannes, mileratione divina S. Andrew archiepiscopus, totius regni Scotie primatis, apostolica sedis legatus natus, ac per universum regnum praeditum ejusdem sedis de latere legatus, reverendissimo in Christo patri, ac fratri nostro, domino Jacobo, Del & apostolica sedis gratia archiepisc. Glasguensi, felix suscepit cura moderamen, & mutuam in domino charitatem pro salute.

Inter graves sollicitudines, & multiplices animi curas, quibus pro pastoralis officiis, ac metropolitica & provincialia nostra debito premur; verum etiam ex injunctio apostolica legationis munere, quo, licet immeriti, ex apostolica sedis clementia in hoc regno fungimur, ea peculiaris & præcipua est, ut defensioni, & indemnitate, ac animarum saluti, non solum dioecesanorum nostrorum nobis immediate subiectorum, sed & alibrum nobis tam jure metropolitico, & regni primatiali, quam etiam jure legationis apostolicae de latere nobis committit subditorum, quorum auctor æternus de sua benignitate & clementia, & apostolica sedis providentia curam superioritatem, dominium, visitationem, correctionem, jurisdictionem, reformationem, potestatem, & præminentiam habere voluit, semper & assidue invigilamus, & remedii & curis omnibus ita pro videamus, ne sancta catholica Scoticana ecclesia, illiusve prælati, ministri, & subditi, etiam cujusvis exemptionis titulo, qualitercumque insigniti, hoc tempore procello, Lutheranis, Calvinianis, & aliis quam plurimis nefandis hæresibus undique infra regnum suum pullulatibus, per hæreticos & hæsiarchas, ac hæretice pravitatis Lutheranarum, & Calvinianarum ac nefandorum aliarum hæresum in hoc regno fautores, autores, assistentes, ac insectatores indies, & continuo omni eorum cura, studio, & diligentia, libertatem ipsam ecclesiasticam, illiusque statum, ac jura, & privilegia ipsius S. Scoticanae ecclesie simplificiter, & in totum enervare, tollere, & subverttere nitentes, in spiritualibus aut temporalibus, aliquo modo damnum seu detrimentum aliquod patiatur, seu pati valeat, sed in unitate fidei christiana, Itatu, libertate, & privilegiis suis peccatis, sublati quibusvis erroribus, & obseculis, in con-

Btrarium agentibus, semper & secure, ac pacifice, ut decet, remaneat. Et ut hæc eo facilius citius & melius, & felicius succedant, quo paternitas vestra reverendissima, & alii hujus regni prælati, ac cleri famosior pars, in unum subfiscum congregati, prout ex SS. PP. decretis & ordinacionibus tam pie tamque laubriter editis, per singulas provincias episcoporum concilia generalia, tum ad Dominicæ agri præcipuum culturam, quæ vespes, spinas, & tubulos hærefum errorum, & schismatum extirpat, mores, & excelsum corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem uberrimam fertilitatis adducit; tum ad querularum & controvertiarum, quæ inter diversos ecclæsæ ordines nasci astolent, dissolutionem, quorum neglectus præmissa disseminat arque tovet, quotannis, sapientiæ & frequenter celebrari ultum ei ea, quæ beremandantur vestra & eorum opera, cura, consilio, unanimique concursu, pro libertatis ecclæsæ, hujuice regni defensione, & manutentione, personaliter compareant, pro conventione & synodo provinciali generali inter nos paternitatem vestram, & eos ad præmissorum effectum habenda, ad laudem gloriam, & honorem summa & individue D Trinitatis, Patris videlicet, & Filii, & Spiritus S. beataeque incomitate Virginis Mariae Dei & Domini Nostri Iesu Christi genitricis, & omnium coelestis curie sanctorum, ac hujus universalis Scotiae ecclæsæ imminentem & inestimabile bonum, auctoritate nostra metropolitica, & regni primatiali (cum de jure concilium ipsum provinciale generale, & in hoc regno indicere, & convocare spectat & incumbit nobis, ut præmittitur) ac etiam instigante pia & benigna inquisitione illustrissimæ supremæ dominæ nostre, reginæ regentis, ad effectum præmissorum videntis, quam maximos nefarios tumultus in populo decadent, & prorsus aberrante a vera fide, idem concilium provinciale generale die primo mensis Martii proxime futuri, intra locum fratrum dominicanorum Edinburgi celebrandum, tenendum, & inchoandum, cum continuatione & protogatione dierum subsequentium, usque ad ejusdem conclusionem & dissolutionem, in quo, disponente altissimo,

pre-

ANNO
CHRISTI
1559.

praesidebimus, indicimus, convocamus, denunciamus, statuimusque & præfigimus. A Quare vestram reverendissimam paternitatem in Domino obnoxie requirimus & hortamur, quatenus una nobiscum, & aliis reverendis patribus, & fratribus nostris dominis hujus regni coepiscopis, ac clero eadem vestra paternitas reverendissima compareat perioraliter diuis die & loco, cum continuazione dierum subsequentium, usque ad finalē conclusionem dicti concilii provincialis, generalis, hora octava de mane, ad pertrafundum, communicandum, consulendum, determinandum, & definiendum ea quæ pro libertatis ecclesiastice, totius Scoticæ ecclesie, & ejusdem privilegiorum, & immunitate, conservatione, manutensione, & defensione, pertrafanda, communicanda, confundenda, determinanda, & definienda fuerint. Insuper citari, requiri, & moneri vestra ordinaria auctoritate curetis reverendos, & venerabiles patres, dominos episcopos vestros suffraganos, ac abbates, priores, commendatarios, decanos, præpositos, & alios viros ecclesiasticos, & circumspetatos vestros subditos, & ex familiis, consultoribus, & prudentioribus de capitulis & clero vestrarum ecclesiarum, civitatibus, diecesis, & provincia Glasgow, etiam religiosis, cujusvis fuerint ordinis, &c. ut præmititur, qualitercumque exemptos, prout paternitati vestra reverendissime visum fuerit, expedire; ad vobisum diuis die & loco ad effectum præmissorum comparendum, ibidemque nobiscum una cum paternitate vestra reverendissima, & aliis regni praælatis, & clero usque ad dissolutionem, terminationem, conclusionem, vel continuacionem dicti concilii provincialis, generalis inclusive permanens, obnoxie, ut præmititur, requirimus & hortamur in Domino. Præterea, ex pia requisitione, & benigna illustrissime & suprema dominæ nostræ, reginae regentis, processiones publicas, ut moris est, omnibus diebus dominicis, quartis & sextis feris, infra vestram dioecesum in omnibus collegiatis, & parochialibus ecclesiis, & aliis quibuscumque per vicarios, curatos & capellanos, orandi Deum pro felici successu hujusmodi nostri concilii generalis, provincialis, ac pace, & tranquillitate reipublica hujus regni & sublatione errorum & heresum fieri procuretis, & demandetis. Datum Edinburgi sub nostra subscriptione manuali, & signeto nostro ultimo die mensis Januarii, anno Domini millesimo, quingentesimo, quinquagesimo octavo, consecrationis nostræ XIII. & translationis nostræ ad regni primatialem sedem anno decimo.

V. R. P.

Humilissimus confrater,
Johannes, archiepiscopus S. Andreæ.

In dorso inscripta: Reverendissimo in Cuncto patri domino Jacobo, Dei gratia archiepiscopo Glasguensi, contrari nostro charissimo.

MANDATUM JACOBI ARCHIEPISCOPI
GLASGUEN.

ANNO
CHRISTI
1559.

Pro convocatione abbatum, priorum &c.
sue dioecesis ad dictum concil. pro-
vinciale Edinburg.

A. D. MDLIX.

J Acobus miseratione divina archiepiscopus Ex auth.
Glasguensis decano nostro christianitatis grapho in
de Lanrick seu cuicunque alteri capella. Collegio
no, curato, vel non curato, infra civita- Scoti. Pa-
tein, diecesis, & provinciam nostram, ris memor.
Glasg. constituto, & super executione præ- Glasg. fol.
sentium debite requisito, salutem, cum be- 220.
neditio divina. Vobis, & vestrum cuiu-
bet in virtute S. obedientie, & sub poena
suspensionis a divinis stricte præcipiendo man-
damus, quatenus moneatis legitime omnes
& singulos abbates, priores, commendata-
rios, usucuprarios, ministros, præcepto-
res, præpositos, & insigniores, & probio-
res ecclesiastum parochialium rectores, &
vicarios perpetuos, per vestrum decanatum
constitutos, & præsertim magistrum Robertum
de Baile rectorem de Lamington; ma-
gistrum Nycholaum Graford, rectorem de
Hartsyde, Thomam Levinston, rectorem de
Cultrie; magistrum Johannem Stensone,
rectorem de Thankerton; magistrum Tho-
mam Somervell, rectorem de Quenquhem;
& dominum Thomam Wedy, rectorem de
Liberton; quod compareant personaliter
coram nobis, & reliquis hujus Synodi Do-
minis ordinariis, prælatis, & de clero in
loco fratum Dominicanorum Edinburgensi
die sexto mensis Aprilis proxime futuri, ad
ea omnia & singula, quæ ad eos attinent,
tractanda, agenda, decernenda, & conclu-
denda fuerint, assistendum & consentien-
dum; & generatim omnia alia faciendum,
que in præmissis, & circa ea necessaria fuer-
int, seu quomodolibet opportuna, tub po-
na excommunicationis majoris tententiae la-
te in his scriptis & præsentes debite ex-
ecutas earundem latori reddatis. Datum sub
nostro signeto apud Edinburgum die 18. men-
sis Martii, anno Domini millesimo, quin-
gentesimo, quinquagesimo octavo, & no-
stre consecrationis anno septimo.

Per dictum reverendissimum dominum
archiepiscopum Glasguensem.

Willemus Fogo, secretarius de mandato.

Sequuntur subscriptiones prædictorum decani,
rectorum, &c. quibus testantur se manda-
tum archiepiscopi prædictum debite insi-
nuasse, & executions mandasse.

ANNO
CHRISTI
1559.

MANDATUM MALCOLMI,

Vicarii generalis ecclesie Candidæ Casæ,
infra provinciam Glasguensem, quo con-
vocat abbatem, priores, &c. ejusd.
dict. Cand. Casæ ad dictum conc.
provinciale.

A. D. MDLIX.

Ibid. 4.
1559.

MAlcolmus, permissione divina, com-
mendatarius perpetuus, ecclesie ca-
thedralis Candidæ Casæ, & sedis episcopali-
cis ejusdem jam vacantis vicarius generalis
venerabili viro Domino Michaeli Haythorn,
nostro commissario, & decano de' Finnes,
& Renis, seu culcunque alteri capellano,
curato, vel non curato, infra nostram jurisdic-
tionem divina elebranti, & super executio-
nem presentium debite requisito, salutem.
Quia reverendus in Christo pater & Domini-
nus Jacobus, miseratione divina archiepi-
scopus Glasguensis literas suas monitoriales
ad universos & singulos ordinarios suos ad
comparendum coram reverendissimo in Chri-
sto patre & domino, domino Johanne, ea-
dem miseratione divina S. Andree archiepi-
scopo, totius regni Scotie primate, lega-
to nato, & a Pasleto abate in coenobio
fratrum predicatorum Edinburgensi die sexto
mensis Aprilis proximo furuit ad omnia &
singula, que ad eos attinent, tractanda,
agenda, definienda, & concluenda in hoc
instanti concilio provinciali jam inchoato,
& quotidie conveniente & sedente in dicto
coenobio, sub poena excommunicationis e-
misit: vobis igitur & vestrum cuilibet pre-
cipimus & mandamus, quatenus monachis
legitime primo, secundo, tertio, perempto-
rii omnes & singulos abbates, priores, com-
mendatarios, ususfructuarios, ministros, pre-
ceptores, prepositos, & probiores viros be-
neficiatos prefata nostre dioecesis Candidæ
Casæ, & precipue venerabiles in Christo
patres Jacobum, permissione divina Vallis
Lucis abbatem, Johannem, eadem permis-
sione commendatarium sedis animarum, ve-
nerabiles viros magistrum Patricium Vaus,
rectorem de Wigton; dominos Georgium
Clapperton, & Davide Paterson, rectores
de Kirkynie; magistrum Wilhelmu Blayr,
archidiaconum Candidæ Casæ, necnon do-
minum Andream Arnot, dicti archidiaconatu-
s ususfructuarium; ad comparendum per-
sonaliter in praedicto concilio provinciali,
in praedicto coenobio fratrum predicatorum
Edinburgensis, praefato die sexta Aprilis pro-
xime & immediate sequentis, ad sedendum
in eodem concilio, assistendum, consulendum,
tractandum, & approbadum ea, que ad
honorem divinum, catholice fidei exaltatio-
nem, & reipublicæ, ecclesiæque utilitatem
tractanda, agenda, & concludenda fuerint;
& generaliter omnia alia & singula, que
ad partes suas in premillis attinent, facien-
dum, decernendum, gerendum, & exer-
cendum hac vice, sub poena excommunica-
tionis, quam contrarium facientes, incurre-
re volumus ipso facto; & praesentes debite
execute redditur latori. Datum ex Irvyne

Concil. General. Tom. XXXV.

sub nostris signeto, & subscriptione manu-
Ali 24. Martii, anno Domini MDLVIII.

ANNO
CHRISTI

Malcolmus, Candidæ Casæ vicarius
generalis. 1559.

ACTA CONCILII

Provincialis totius cleri Scoticani utri-
usque provincie habiti Edinburgi
A. D. MDLIX.

Concilium provinciale cleri totius regni

Scotie inditum & convocatum per re-
verendissimum in Christo patrem, & domi-
num Johannem S. Andreæ archiepiscopum, rati. num.
ejusdem regni primatum, legatum natum 3887. cod.
&c. assistente & consentiente reverendissimo Baluzian.
in Christo patre, Jacobo Glasguensi archi-
episcopo; convocatis etiam, & presentis apud eun-
utriusque archiepiscopi reverendis dominis dem Vvili.
suffraganeis episcopis, vicariis genetalibus
abbatibus, prioribus, commendatariis, de-
canis, prepositis, sacrarum literarum pro-
fessoribus, rectoribus, ac aliis literatis vi-
ris ecclesiasticis, ecclesiam Scoticam re-
presentantibus, coemptum est Edinburgi in
religiosa domu Dominicanorum primo die
mensis martii, anno iuxta computationem
ecclesie Scoticanae (a) MDLVIII. & fini-
tum ibidem 10. die meis aprilis anno Do- (a) Hoc
seculo
mini MDLIX. & hoc ad dictæ ecclesie Sco-
Sci anticane disciplinam recte reformandam, &
dominici gregis salutem promovendam; pro-
pterea quod videremus pastorale nostrum
munus in extrema incidisse tempora, in qui-
bus crudelis lupi dispersas Christi oves mo-
dis omnibus conantur devorare, legitimos
sacramentorum usus invertere, ecclæse ce-
remonias a Christo, ejusque discipulis &
successoribus bene institutas, prorsus con-
tenere, omnia deum Dei, & sanctorum
tempora dirucere: in quo quidem concilio an-
tiquas majorum consuetudines insequuntur su-
mus, quas apostoli instituerunt; apostoli
viri retinuerunt, atque nobis sanctissime ve-
luti per manus reliquerunt; ut videlicet,
quoties de fide christiana quæstiones occur-
serent, scandala pullularent, aut hominum
mores, emendatione indigerent, toties ty-
nodum indicerent, in qua salutaria remedia

adhiberent occurribus suo tempore pe-
ricalis. Pari modo, Deo disponente, in hac
praesenti synodo consultavimus, quonam-
modo possimus oves nobis conimitas in chri-
stiana professione retinere, salutarem eis ci-
bum providere, curantes humeris nostris
impositas ad ovile Dominicum reducere, &
ecclesias in sincera pace regere, donec ge-
nerale concilium his tantis malis aptiora
provideat remedia. Nostra consultationi ac-
cessit auxilium, opera, et beneficium nobis
illimæ & christianissimæ principis Mariae,
hujus regni Scotie reginæ dotariz, ac re-
gentis; cuius piam voluntatem experti tu-
mus non soli in defendendo hoc nostro
regno a ferocibus exterorum incuribus, sed
etiam in administranda justitia per singulas
hujus regni provincias, necnon in vera re-
ligione preservanda, retinenda, & augenda.
sic nos Dei gratia et favore dæ principis

L 1 col-

ANNO CHRISTI
1559. collegimus, ac congregatus ea in constituta-
tione, que maxime videbantur pro ratione
horum temporum necessaria et commoda,
ad Dei honorem et reverentiam ecclesie
sive discipline emendationem, atque ad
christiani populi salutem, que omnia com-
muni consentia decretivimus publicanda, ut a
cunctis hujus regni incolis obseruantur.
Quapropter universos ecclesias Scotianas
ordines oramus, atque in visceribus Iesu
Christi obtestamur, ut presentis concilii
decreta diligenter legant, lecta obseruant,
atque sibi ipsis persuadeant, nos gratia Dei
& auxilio dictae regiae curatores ea exacte
executioni demandanda. Præterea cunctis
ecclesiasticis viris præcipimus et mandamus,
ut oves Christi illis commissas diligenter cu-
rent, frequenter vident, & recte exer-
cent, conformiter traditioni et consuetu-
dini ecclesie catholicæ, rejequias vanis no-
vitatibus, et suspectis opinionibus; sic enim
eam nobis ipsis quam ovibus nolis cursu
commisiss, acquiremus eternam beatitudi-
nem, quam nobis tribuat, qui sine fine vi-
vit et regnat. Amen.

Primum actum: approbatio conciliorum
apud Linlythquo & Edinburgum
ante tentorum.

Præsens synodus diligent consilio & maturo
trahatu præhabitis, decretis quoque con-
stitutionibus, & ordinatiōibus conciliorum
provincialium in oppido de Linlythquo
in mense augusto, & Edinburgi in me-
se novembri anno Domini millesimo
quingentesimo, quadragesimo nono: Edin-
burgi etiam in annis MDLI. & MDLII.
respective tentorum & celebratorum in-
hærens, eadem decreta, constitutiones &
statuta ratificat, approbat, & confirmat,
quatenus in præsenti concilio immutata,
declarata, & innovata non sunt, ipsaque
inviolabiliter observanda decrevit, eisdem
quoque lexis, viuis & discussis, præsentis
concilii auctoritate robur adiiciens.

Jam sequuntur statuta edita in concilio
provinciali celebrato in mensibus mar-
tii & Aprilis annis Domini MDLVIII.
& MDLIX. respective.

I. Hec præsens synodus prioris apud
Linlythquo inchoati, Edinburgi finiti
MDLIX. constitutionibus adhærens, rat-
ificat & acceptat decretum concilii Ba-
silicenſis contra concubinarios promulgatum,
& in prædicto priori concilio per ecclesia-
sticos hujus regni receptum, in omnibus
suis capitibus observandum, & executioni
demandandum, tam in archiepiscopos epि-
scoposque & eorum suffraganeos, quam
in alios prelatos ac inferiores clericos
hujus regni per metropolitanos in episco-
pos suffraganeos, & episcopos in alios cle-
ricos inferiores respective; & ne reveren-
dissimus Johannes S. Andreæ archiepisco-
pus, hujus regni primas, legatus natus,
&c. nec non reverendissimus Jacobus, Glas-
guensis archiepiscopus, videantur reverendis
suis suffragancis. & aliis inferioribus ec-

ANNO
CHRISTI
1559.

clesia onera gravia alligare, & suis for-
te privilegiis & exemptionibus submetitpisis
liberius indulgere, sua sponte in bonum
aliorum exemplum submisserunt se consilio,
requisitioni, & admonitioni facienda per
reverendos patres episcopum Dunkeldens-
em, postulatos candide casæ, & Rossen-
sem; nec non probos & doctos viros ma-
gistrum Johannem St. T. Clat, decanum
de Restalrig fratrem Joannem Grif-
foun, provincialem ordinis fratum Pre-
dictorum hujus regni, & facultatis theo-
logice universitatis S. Andreæ, Civitatis
decanum, Joannem Wynrame, sacre theo-
logie professorem, monasterii ecclesie me-
tropolitani S. Andreæ suppriorem; ut ipsi
inquirant de observatione præsentis statuti
per eosdem tam per se quam de correccio-
ne exercenda in inferiores pro observatio-
ne ejusdem. Et ut commodius dicti inqui-
sidores suo fungantur munere, convenienter
Edinburgi bis singulis annis, primo vid-
uali, & 15. Januarii, ubi diligent inqui-
sitione præhabita per dictos sex, quinque,
aut saltē quatuor illorum, si quid emen-
datione dignum deprehenderint, primum
prædictos reverendissimos archiepiscopos
christiano more & charitable admoneant;
deinde provinciali concilio, si necesse fuerit,
referant; postremo sanctissimo nostro
pape abique ulla mora aut conclusione,
prout coram summo iudice respondere vo-
luerint, intimet & notificant; & si quēm-
quam ex dictis sex extra regnum fore,
aut vita defungi contigerit, licebit cœ-
ris alium in locum absensis vel demortui
surrogare. Præterea concilium hoc decre-
vit, ut tam archiepiscopi, quam episco-
pi curent prædictum statutum concilii Ba-
silicenſis dein continentia observandum in-
omnes & singulos abbates, priores, com-
mendatarios, & alios quoscunque inferio-
res clericos exemptions suarum diocesan-
respective, aliter abique præjudicio sui or-
dinis.

D II. Circa proles ecclesiasticorum.

Inhibet præterea hæc synodus, ne qui
prælati, aut alii ecclesiastici inferiores suas
viroles ex concubinatu susceperint, in suis fa-
miliis, aut consortiis alant, aut teneant;
& ne ultra quatrium, et id non palam
singulis trimestribus in eorum familia mo-
rente, sub poenis ducentarum librarum,
prima vice per archiepiscopum in premi-
sis culpabilem, & centum librarum per
episcopum, aut alium prælatum, sub po-
ena arbitria in alios inferiores clericos,
arbitrio ordinarii injungenda, levanda, &
in pios usus applicanda, & tertio quadru-
plicanda.

III. De non promovendis filiis presby- terorum in ecclesiis paternis.

Vetat quaque, ne ullus archiepiscopus,
aut alius prælatus suas proles directe, aut
indirecte ad beneficia quæcumque ecclesia-
stica in suis ecclesiis promoveat, aut pro-
moveri patiatur; alioqui promocio vel pro-
vicio

ANNO
CHRISTI
1559.

visio desuper concessa, ipso facto nulla sit & invalida, sic quod licitum sit superiori, vel cui devolvitur potestas conferendi tale beneficium, libere conferre clero idoneo, cui voluerint; non obstante praedita collatione, vel provisione antea contra juris dispositionem, & praesentis statuti tenorem facta. Et ut praesens statutum debitum sortiatur effectum, concilio visum est expedire reginam obnoxie rogandam, quatenus literas supplicatorias ad SS. D. N. papam mittat, eidem sanctitati suppli- cando, ut nullas dispensationes adversus predictum statutum in posterum concedat. Et si fraudolenter, nulla mentione habita hujus statuti, obtenta fuerint, ipso jure nullae sint & irritae.

*IV. De non elecandis filiabus prelato- rum, & ecclesiasticorum baronibus
& de patrimonio Christi.*

Inhibet similiter haec praesens synodus, ne qui prelati, aut quicunque ecclesiastici per se vel alios eorum nomine, filias suas baronibus, aut aliis terrarum dominis supra summam centum librarum annui hereditarii proventus habentibus, de patrimonio Christi dotent, aut in matrimonio collocent, sub poena tantundem pecuniae, quantum dotis nomine promissum, datumve fuerit, solvendi, & in alium usum exigendi, inque plor usus disponendi, neque etiam filios suos barones aut terrarum dominos ultra summam centum librarum annui hereditarii proventus efficiant, sub poena tantundem levandi, & repetendi, quantum terra valuerit; terras autem ecclesiasticas, aut alias ad eorum beneficia spectantes, vel decimas diuisis suis partibus & concubinis directe vel indirecte nullo modo alienent, vel affident; quod si fecerit factum fuerit, casse sint locationes & assedationes ipso facto & jure.

V. De familiis & servitoribus ecclesiasticorum.

Statuit præterea haec synodus, ut nullus prelatus aut ecclesiasticus, cujuscunque status, gradus, dignitatis, aut præminentie exilit, teneat, aut alat in sua familia, vel comitatu, aut ullo quotidiano officio, quascunque personas de heresi suspectas aut qui sacrofæctæ missæ sacrificio, & aliis diuinis officiis interesse dèdignantur, diebus sâtem dominicis, & majoribus festis, vel qui contemnunt ecclesie Sacra menta, vel qui contra fidem catholicam, et orthodoxorum patrum sententiam erroneas teneant opinions; sed statim ubi hujusmodi reperi ti fuerint culpabiles, ab eorum consortio, servitio & familia removeantur, prout idem prelati respondere voluerint coram summo judice; ac desuper fiat diligens inquisitio per ordinarios, sub pœnis ducentiarum librarum in singulos archiepiscopos & alios prelatos, abbates, priores, & commendatarios in præmissis culpabiles, pro prima vice, & dupli- canda pro secunda vice, & tertia vice tripli- canda; & sic deinceps arbitriaria in ecclesiasticos inferiores arbitrio ordinariorum.

VI. Ne clerici exerceant mercaturam.

ANNO
CHRISTI
1559.

Similiter statuit decretum prioris concilii mercaturam, & secularia negotia per ecclæsiasticos vetans, & prohibens, ad unguem observandum; addendo, quod si qui prelati, aut alii ecclesiastici per se, vel alios emant virtualia, pisces, sal, bissimum, lanam, vel alias quacunque merces lucri causa, ut empta revendant, hujusmodi merces, aut eorum valores a talicerico nego- tiatore exigantur, & leventur pro prima vice (nomine multæ intelligitur poena aliqua arbitraria, quæ imponitur ad arbitrium) et si talis clericus negotiator continuaverit, exigatur duplum ejusdem per ordinarium lo- ci, vel superiorum ejusdem in pia opera applicandum.

VII. De habitibus.

Statutum est et ordinarum, quod constitu- tiones prioris concilii de habitibus et con- fura clericorum, et ecclesiasticorum viro- rum executioni demandentur, etiam in ipsis abbates, priores, commendatarios, & alios quoscunque beneficis ecclesiasticis gauden- tes, sub poena amissionis quartæ partis pro- ventuum suorum beneficiorum per ordinari- um vel superiori levande, et piis usi- bus applicande, pro prima vice . . . Hortatur similiter omnes et singulos archiepisco- pos et episcopos hujus regni, quatenus in publico et in ecclesia semper indumen- tis lineis, vid. suis rochetis congruis tem- poribus utantur.

*VIII. De celebratione horarum canonicas;
& de sacrificio missæ.*

Præterea hoc praesens concilium rogat, & in vicieribus Jesu Christi hortatur omnes, & singulos prelatos, & alios quoscunque ecclesiasticos, ut frequentius solito sacrola- dum missæ sacrificium in conspectu populi celebrent ad Dei honorem, quo facilius populum christianum ad pietatem & religio- nem moveant; inquirant quoque ordinarii, an sacerdotes & beneficiati dicant, & quo- tide recitent horas canonicas & alia divina officia, & intermissione sacrificio missæ, fal- tem diebus dominicis, et aliis festis; et ad hoc per ordinarios moneantur, & compellan- tur sub poenis arbitrariis in ipsis infligendis.

IX. De visitatione monasteriorum.

Insuper decrevit, quod statutum prius editum pro visitatione monasteriorum, mo- nachorum, & monialium diligenter obser- veretur, & quod ordinarii per seipso, aut eorum fide dignos commissarios visitente singula monasteria etiam exemptorum intra suas dioeceses, secundum formam concilii Tridentini, & de singulis, quæ corrígenda sunt, inquirant, et corrigant; et curent; ut sufficiens numerus religiosorum in illis sustentetur per facultates et redditus loci, ut honeste tractentur tam monachi, quam moniales in vîtu, vestitu, et in aliis neces- sa-

CONCILIO EDINBURGENSE.

535

ANNO
 CHRISTI
 1559.
 sariis; et ut loca diruta, et dilapsa repa-
 rentur, et ipsi ordinarii diligenter praeditum A
 statutum exequantur, prout respondere vo-
 luerint coram summo judice; et quod prio-
 rissimorum monialium per ordinarios moneantur,
 et compellantur ad reddendum computum,
 et ratiocinium omnium et singulorum pro-
 ventuum suorum respective monasteriorum
 ipsius locorum ordinariis singulis annis, sub
 poenis et censura ecclesiastica.

X. De reparationibus ecclesiasticis.

Item ordinat presens synodus et decrevit, ut ecclesie quæcunque intra regnum Scotie diruta et dilapsa redificentur, et reparentur in parietibus, tectis, ornamentis, et omnibus necessariis, a rectore et parochianis reparari solitis, et ad hoc per sequestrationem fructuum per ordinarios compellantur, et quod dirigantur litera monitoriales contra rectores, eorum firmatos pro reparatione earundem, et fiat diligens inquisitio per ordinarios contra infringentes ima-
gines, violatores, combustores ecclesiasticum, et coram ordinariis vocentur, secundum iuriis dispositionem, et canonicas iunctiones pupiendi; et pari modo procedatur contra parochianos pro reparationibus navium ecclesiasticum, et murorum coemeteriorum. Vocentur quoque violatores tequetri, et puniantur, prout de jure; statuit præterea, ut nulle arbores in coemeteriis ecclesiasticis plantatae, et crescentes ex quavis causa se perdantur, aut excindantur nisi ex speciali causa consensu ordinarii, rectoris, vicarii, et parochianorum ipsius parochie, et ecclesie, & qui in hoc culpabiles invenientur, coram ordinario vocentur, et puniantur, non soium in extimationem, et valorem arboris excise, & ablatae, verum etiam in damnis et interesse, arbitrio ordinarii moderandis; verum si que arbores ob vetustatem, vel aliquo casu fortuito deciderint, fabricæ ipsius ecclesie applicabuntur.

XI. Quod beneficiarii compellantur ad re- ceptionem sacrorum ordinum, & de pluralitate beneficiorum.

Approbat similiiter hoc presens concilium statuta in prioribus conciliis edita, quod singuli plura beneficia ecclesiastica obtineutes, per locorum ordinarios interhinc & pri-
mum diem mensis augusti proximi vocentur ad exhibendum suas dispensationes, si quas habeant, juxta tenorem cap. ordinarii de officio judicis ordinarii lib. 6 singuli quinque beneficia ecclesiastica obtinentes per locorum ordinarios ante dictum diem similiiter vocentur, et qui minime sacris ordinibus initiati fuerint ad susceptionem ordinum suis beneficiis requisitorum, aut iisdem suis be-
neficiis renunciandum censura ecclesiastica, et sub poenis in cap. licet ea de ele. lib. 6 per ordinarios compellantur, ne de altari vivant, qui altari inservire designantur.

536

XII. De curatorum stipendiosis.

Confirmat quoque et approbat presens synodus statutum in concilio editum, quod singuli curati annuatim summam viginti marcarum monetae Scoticane cum manu et hor-
to, pro suo anno stipendio, et salario ha-
beant; quod in dioecesis Aberdonensis, Rossensis, Moraviensi, Cathanensis, et Orcadensis observari decrevit. In aliis vero dioecesis hujus regni singulis curatis summa-
34. marcarum annuatim pro suo stipendio et salario persolvatur, cum manu et hor-
to solitis et consuetis.

Item vicarii pensionarii per locorum ordi-
narios ad pertinaciam residentiam sub pri-
vationis poena compellantur.

XIII. De posnis delinquentium & de excessibus.

Statuit præterea et ordinavit hæc synodus quod Statutum circa officium decanorum ru-
ralium, in priori concilio editum debitæ executioni demandetur, et ulterius brachil secularis auxilium invocetur contra impe-
dientes decanos rurales, ac commillarios or-
dinariorum in visitatione ex executione sui
officii, et similiter contra parochianos citi-
tos super cisis et inquisitionibus contu-
maces, aut respondere super articulis recu-
santes. Iniuxerit statuit, ut crimina laicorum
ad jurisdictionem ecclesiasticam pertinentia,
per publicas poenitentias in parochia, in
qua delictum est commissum, vel apud ca-
thedralem ecclesiam, ut ordinario et suis
commissariis visum fuerit, secundum qualiti-
atem et quantitatem delicti puniantur et
corrigantur, et invocetur auxilium brachil
secularis contra inobedientes: et similiter
procedatur super excessibus clericorum jux-
ta juris exigentiam. Verum quia nonnulli
poenas pecuniarias ab hujusmodi delinquen-
tibus exigere, levare, et in suos primos
usus convertere dicuntur; statuit quod hu-
jusmodi poente pecuniarie, ad quas solven-
das sponte se obligant delinquentes, vel
pro quibus cautionem invenerint in pios u-
sus, partim intra parochiam, ubi delictum
est commissum, partim alibi arbitrio ordi-
narii disponantur. Et quo presens statutum
debitum fortiori effectum, quilibet ordi-
narius eligat tres aut quatuor sui capituli,
aut alios probos et discretos viros ecclesia-
sticos, qui de delictis hujusmodi, et corun-
dem poenis cognoscant, ut eisdem mode-
rentur, et quod aliqui ex eisdem poenas pe-
cuniarias in delinquentes injunctas exequan-
tur, et recipiant, et de consilio ordinarii
ad praeditos et alios pios usus applicent,
prout respondere voluerint.

XIV. De prædicatione verbi, & circa neglectam doctrinam reformationem.

Hoc presens concilium approbat singula statuta in priori concilio pro prædicatione verbi Dei elata, et debitæ executioni de-
mandanda decrevit; quibus etiam addit ut
singuli episcopi per se non solum quater in
anno

ANNO
 CHRISTI
 1559.

ANNO 1559. **anno**, prout in priori concilio statutum erat, **CHRISTI** in suis dioecesibus prædicer, verum etiam **frequentius**, quoties coimode per eosdem fieri poterit secundum formam & tenorem constitutionis concilii generalis in cap. **inter cetera**, de officio judicis ordinarii, & contra negligentiam inquiratur in proximo concilio provinciali. Et singuli etiam episcopi qualibet biennio ad minimum suas dioeceses integras per scriptos complete visitent. Et inter visitationem per se, & per alios verbum Dei prædicer, & quæ corrigenda invenerint, diligenter reformat & corrigan: & archidiaconi ad sequendum suum officium in visitando compellantur sub poenis in jure communi & ejus dispensatione contentis, & hoc ultra visitationes fieri solitas per archidiaconos & decanos rurales, aut episcoporum commissarios. Et præterea decrevit concilium statutum prioris concilii pro sustentandis per ordinarios canonista & theologo in singulis ecclesiis cathedralibus ante proximum concilium executioni demandandum, & quod singuli archiepiscopi & episcopi in familia sua theogum habeant.

XV. De prædicatione facienda per alios ecclæsticos.

Insuper, ut frequentioribus verbis Dei prædicationibus instruatur populus, statutum est, ut ecclæiarum parochialium rectores, qui de iudicio ordinarii ad prædicandum inde rudimenta suis parochianis habiles & idonei censemebuntur, per se non solum quater in anno, ut antea in priori concilio statutum erat, sed etiam frequentius, ad discretiōnem ordinarii, prædicer sub pena anathēmatis quartæ partis fructuum suorum beneficiorū, per ordinariū loci levandorum, & in pios usus applicandorum; his vero, qui juvenes sunt, & inidonei ad prædicationis munus debite exequendū, per ordinarios injungatur, ut scilicet ad hoc quamprimum reddant per studia in gymnasii publicis habiles, & interim per alios prædicatores suis sumptibus per ordinarios examinandos & admittendos prædicari, & suas vices suppleri faciant; donec de alio iuris remedio opportuno fuerit provisum; & ad illud munus, ut dictum est, obsequundi, singuli tales rectores prædicatores suos condūcant, & cum ipsis conveniant, & ordinario præsentem ante primum diem Augusti proximi. Grandævi autem, qui quinquagesimum annum excesserint, & antea non sive soliti concessionari, hoc ipsum similiter per alios fieri procurent, quibus etiam assistant, & eorum propria præsencia prædicatoribus ipsis maiorem honorem addent & auctoritatem; & hoc præter & ultra communes instructiones & catechismi lectiones singulis diebus dominicis, & aliis majoribus festis, cum non sit concio, per curatos & penitentiarios fieri solita. & similiter episcopi, abbates priores, prioritæ, commendatarii, administratores, prepositi, porteriori ecclæiarum, & quicunque priuenit ecclæsiis cujuscunque monasteri, mensis episcopaliibus, capitulis & collegiatis unitis & anne-

xis procurent verbum in suis ecclesiis prædicandum per se, aut alios idoneos prædicatores, per ordinarium dioecesanum examinando & admittendos, cum quibus convenient, & eosdem ordinario præsentent ante dictum primum diem mensis Augusti: quo quidem primo die mensis Augusti elapsu, & dictis concionatoribus minime conductis, & ordinario præsentatis, quilibet ordinarius quartam partem fructuum cujuscunque ecclesie, cui de prædicatore minime provisum fuerit, exiget, & levabit, quos partim ad suffocationem prædicatorum applicabit, & partim in alios pios usus distribuet & disponet.

ANNO
CHRISTI
1559.

XVI. De uniformi doctrina per singulos prædicatores observanda.

Approbavit similiter hoc præsens synodus statutum in priori concilio editum de methodo & forma prædicationum a prædicatoribus observanda, addit quoque hoc præsens concilium, ut nullus officium prædicandi verbum Dei assumat, nisi prius per ordinarium loci examinatus, & legitime ad hujusmodi prædicationis nunus exercendum admissus fuerit; & prædicatores admissi in his, quæ circa negotia fidei, & religionis christianaæ, sacrae scripture, sanctorumque doctorum & patrum approbatorum testimoniis, ecclesiæ quoque catholice, & conciliorum generalium auctoritate decreta sunt, sedulo ac diligenter inter concionandum sele exerceant, populumque in illis instruant, prædictum circa articulos subsequentes.

Sequuntur articuli de traditionibus ecclæsia.

Articulus I.

Certa fide tenendum est, non solum quod expresse nobis atque aperte per scripturas traditur, verum etiam quidquid ecclæsia sancta catholica, aut universale concilium legitime congregatum, credendum tradidit, definit, & concludit; & similiter quicquid observand. præcepit, quod ad bonos mores attinet, observari debet; & contrarium pertinaciter afferere hereticum est.

Appendix.

Ecclesiæ traditiones & ordinationes, ut quæ de jejunis, ciborum abstinentiis, & deœctu, festorum celebrationibus seu feriationibus, & id genus alii ad sui observationem publice & privato christianos obligant.

E De sanctorum veneratione & invocatione.

Articulus II.

Recte fit in ecclæsia, quod sanctos cum Christo in coelis agentes veneramus & invocamus, ut pro nobis oreant, quorum precibus & intercessione Christus hic nobis multa largitur, per quos & in terris multa miracula operatur.

De

ANNO
CHRISTI
1559.

*De recto imaginum usu.**Articulus III.*

Imagines Christi & sanctorum sunt licite ad eorumdem representationem & imitationem, & exdem absque ludibrio & approbris reverenter tractande sunt.

*De purgatorio post hanc vitam.**Articulus IV.*

Firmiter credendum est post hanc vitam esse purgatorium pro animabus in quo poena adhuc debita peccatis exfolvit; quibus tamen subvenitur piis vivorum operibus, quo clitius liberentur.

*De existentia corporis & sanguinis Christi in Eucaristia sacramento.**Articulus V.*

In Eucaristia sacramento est relata verum corpus Domini nostri Iesu Christi, hoc est, vera caro & verus sanguis ejusdem, immo totus Christus; Deus & homo: unde in eadem non panem, non vinum, non easdem etiam, que oculis corporeis obiliciuntur, species, sed Dominum nostrum Jesum Christum crucifixum recte adoramus, sive in missa, sive extra missam, ubiquecumque eucaristia deposita fuerit, aut quoties in supplicationibus publicis a sacerdote circumfertur.

*De laicorum communione sub una tantum specie.**Articulus VI.*

Non est laicis ad salutem necessaria sub utraque specie communio, sed juxta legitimam ecclesie sanctionem sub altera tantum panis videtur sacramentum exhibere sufficit, in quo carnem & sanguinem atque adeo totum Christum sub una duntaxat specie sumi credendum est.

*De utilitate missa.**Articulus VII.*

Missa sacrificia in recordationem passionis Christi institutum, ejusdem passionis virtute vivis & mortuis prodest.

*De legitimo sacramenti eucaristiae missione.**Articulus VIII.*

Evangelico tantum sacerdoti secundum ecclesie ritum legitime ordinato eucaristie sacramentum benedigendi, consecrandi, aut ministrandi potestas concessa est

A XVII. De exhortationibus ante ministerium sacramentorum.

ANNO
CHRISTI
1559.

Insuper ut populus Christianus sacramentorum ecclesie verum effectum, viii, ac usum facilius ac commodius intelligere valeat, statuit hoc praesens concilium quasdam catholicas exhortationes, easque succinctas declarationes sacramentorum baptismi, sacrosancte eucharistie, extrema unctionis, matrimonii auctoritate hujus concilii edendas, & inferius inserendas, quas singuli parochi, vel alii presbyteri eorumdem sacramentorum legitimati ministri, ipsa sacramenta ministratur, singulis suam propriam & debitam exhortationem praemittant, & publice & distincte recitent; & legant singuli curari & vicarii, dum sacre missae sacrificium diebus dominicis & aliis majoribus festis sunt celebraturi, infrascriptam exhortationem; & ejusdem sacrificii declarationem publice in ecclesia similiter legant, quo populus Christianus majori pietatis affectu rebus divinis assistat, & interfit, & idem observent episcopi in ministratione sacramentorum confirmationis & ordinis, & confessarii sacerdotes in sacramento poenitentie, quo quidem exhortationes in calce (4) hujus concilii inscribuntur.

XVIII. De religiosis ad universitates mittendis.

(4) Declaratio-
nes haec in
MS. Balu-
ziano
omissæ
sunt.

Statuit & decrevit praesens synodus, quod statutum antea desuper editum executioni mandetur circa religiosos, ad universitates gratia audit mittebidos; & singuli abbates, priores, & commendatarii exhibeant & presentent ipsis ordinariis nomina eorum, qui mittuntur ad universitates, intra hinc & primum diem mensis Augusti proximi, & similiter testimoniales literas ipsius universitatis, in qua fuerint recepti, & desuper diligens inquisitio per ordinarium fiat.

XIX. De qualitate promovendorum ad beneficia.

Hac praesens synodus diligenter attingens quamplurima oriri scandalum in ecclesia Dei, dum inidonei etate, moribus, & doctrina assumuntur, & ad ecclesiastica beneficia promoventur, statuit & decrevit, ut nullus impostorum assumatur, aut quovis modo promoveatur ad quocunque ecclesiasticum/beneficium per ordinarium loci, vel quemcumque alium, ad quem de jure vel consuetudine collatio vel provisio, seu quævis alia dispositio pleno jure, & aliter ad presentationem alicuius patroni pertinet, nisi praesens per ordinarium diligenter examinatus, ab eodem inventiarum idoneus ad exercendum & implendum officium tali beneficio annexum: aliqui collationes, provisiones, & dispositiones hujusmodi eo ipso nullæ sint & invalidæ; & eo in casu potestas disponendi & conferendi, ea vice, duntaxat, ad superiorum, cui de jure provisio

ANNO
CHRISTI
1559.

vilio in casu devolutu pertinet, devolvar, acsi hujusmodi collatio minime facta fuisset. Et pro observatione praesentis statuti concilium decrevit serenissimam dominam nostram reginam obnoxie & humiliiter deprecandam, ne quinquam ad episcopatum, monasteria, prelaturas, seu quodcunque aliud beneficium ad presentationem, seu supplicationem, aut nominationem regiam spectans & pertinens, nominet, presentet, aut promovere patiatur, nisi moribus, scientia, &estate ad officium dicto beneficio incumbens ad Dei honorem. & populi & utilitatem exercendum idoneus, & qualitate reperitur, onerando conscientiam domini ordinarii admittentis seu conferentes, ne in distrito Dei iudicio sanguis percuntum de ejus manibus requiratur. Et pari modo concilium expedire vixum est, litteras supplicatorias ad sanctissimum dominum nostrum papam mittendas, ne quemquam ad prelaturas, vel alia quacunque beneficia promoteat, aut promoveri patiarur, nisi estate, moribus, & scientia idoneum.

XX. De executoribus testamentorum dativis.

Hæc synodus provincialis volens & cūpiens danno & indemnitati prolium, purillorum, & aliorum in rebus & bonis ab intestato decedentium interesse habentium occurtere, & de remedio providere, statuit & decrevit, ac ordinavit, quod in futurum nulli dentur aut confirmentur executores dati ad bona ab intestato decedentium, vel extra testamento emissa, nisi prævio edicto publico tempore dvinorum in ecclesia parochiali defunctorum, saltē per quindecim dies ante citando intromissores bonorum talis defunctorum, & omnes alios interessentes, debito executo, & indorsato, & vocato; & quidam magis idonei iuxta discretionem ordinarii de proximiорibus agnatis, vel cognatis defunctorum, si comparuerint, in executores dativos confirmantur, cum tamen sufficiente cautione de fideli & debita dispositione & administracione bonorum & computo ad finem anni a dio confirmati testamenti computandi reddendo & faciendo; nec non de debita responsione solutionis debitorum evitatorum, creditoribus, si qui sunt pro rata bonorum, absque tamen prejudicio bonorum pertinentium uxori & prolibus defunctorum, & casu, quo agnati cognati sunt, ut præmititur, citati recusaverint onus executoris acceptare, vel non comparuerint, constituantur per ordinarium alii viri probi, & boni testimonii qui illud officium cum simili cautione debite exequantur. prohibet E quoque, ne qui locorum ordinarii sibi ipsiis aut suis familiaribus aliqua de dictis bonis, præter quotam iuliam, recipiant, vel assignent.

XXI. De mortuaris.

Item in relevamen & subliuum pauperum, ad tollendum strepitum & murmur contra

ANNO
CHRISTI
1559.

mortuaria obloquentium eadē in futurum solvenda, prout sequitur, decrevit; videlicet defunctorum bonis in inventario, debitibus abstractis, in debitas partes divisis, ubi defuncti pars ad decem libras monete Scoticanæ tantu se extenderit, vicario illius ecclie in compositione pro annuali sine mortuorio perlvolvi solito, & 8 veste superiori solvantur quadraginta solidi tantum, & ubi defuncti pars ad immam decem librarum se non extenderit, sed infra eandem summam usque ad virginis solidos respective in compositione, de qua supra, solvatur vicario de dicta parte defundi, pro rata quadraginta solidorum de decem libris; & quando defuncti pars virginis solidos non excelerit, nihil inde solvatur pro mortuorio, vel veste superiori. Si vero defuncti pars ultra summam decem librarum dictæ monete Scoticanæ se extenderit, tum satisfaciat vicario pro præmissis, ut antea consuetum est, non obstante praesenti constitutione. Circa barones vero & burgorum incolas servetur veteris consuetudo. Si qui autem defunctorum justa inventaria non fecerint, aut bona in ipsis inventariis contenta iuste non extimaverint, tunc per ordinarios in vicariorum favorem de remedio provideatur opportuno: & in singulis episcoporum synodis hoc ipsum statuatur & publicetur, non obstante precedentí constitutione.

XXII. De terris ad ecclesias spectantibus in feudi firmam, seu emphyteosis minime locandas.

Pensato diu ecclesiæ incommmodo, subditorum hujus regni depauperatione, & magnō inde exerto, præterim belli tempore, & alias, defectu habilium pro tutione regni virorum, dispensio per locationem terrarum ecclesiæ spectantium in feudo, emphyteosi, & aliis assedationibus & arrendationibus, aliis per tonis, quam antiquis nationibus tenentibus, possessoribus & elaboratoribus rurorum; vetat & prohibet præsens concilium, ne quis archiepiscopus, episcopus, abbas, prior, priorissa, commendarius, præpositus, decanus, usufructarius, præceptor, minister ecclesiæ cathedralis & collegiate canonicus, præbendarius, rector, vel vicarius, seu quivis alius ecclesiasticus secularis vel regularis quacunque terras, ad suum beneficium pertinentes, deinceps locet, concedat, aut arrendet in emphyteosim, vel assedationem quamcumque longam vel brevem, nisi duntaxat tenentibus & elaborantibus earundem, & si quas tales terras contra praesentis constitutionis tenorem locari contigerit, earundem locationes, sive ad feudum, sive ad certos annos fiant, ipso jure nulla existant & invalidas cum decreto irritante. Et archiepiscopi, prælati, & alii ex prædictis ecclesiasticis dignitatibus & beneficiatis, terras taliter principaliter in feudum, vel ad annos locantes, tertia parte fructuigi illius beneficii, cui tales terræ pertinent, pro uno anno multabuntur, per superiorum tuinlevanda, & ad pios usos applicanda; & ea-

ANNO
CHRISTI
1559.

dem poena canonici, & probendarii ex cathedralibus & collegiatis ecclesiis in tertia parte suorum beneficiorum, ac religiosi ex conventibus religiosorum & monasteriorum in tertia parte sue portionis pro uno anno, similiter modo in pios usus arbitrio ordinarii dioecesani applicanda, punientur, ipsis nichilominus alienationibus, seu locationibus contra praesentis statuti tenorem factis seu fiendis, nullis omnino existentibus & invalidis ipso facto & jure, super quibus uniuscujusque dioecesis ordinarius singulis annis tenebitur diligenter facere inquisitionem. Et præterea statutum est casu, quo aliqui ex dictis tenentibus & terrarum laboratoribus, qui tales locationes obtinuerint, aut quos in posterum obtinere contigerit easdem in manibus superiorum, in favorem quorumcumque, ex quavis causa resignare voluerint; tumeo in casu non licet dictis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prelatis, vel aliis dictis ecclesiasticis beneficiariis in dictis feudis vel locationibus recipere vel admittere quoscumque alios existentes majoris gradus & potentioris, quam dicti resignantes extiterint, dummodo sufficienes fuerint ad hujusmodi terras occupandas, & pro eiusdem juxta tenorem locationis respondendas; proviso tamen, quod si contigerit dictos tenentes & laboratores fundorum deficer in solutione censuum, vel aliud committere, propter quod hujusmodi locationes amittere debeant, & ab illis iuste amoveri, eo casu licet dictis prelatis & ecclesiasticis beneficiariis, talibus tenentibus bonis occupare, (a) vel aliis personis non majoris gradus & conditionis, sufficientibus tamen laboratoribus, & non aliis locare, sub poena tertiae partis fructuum superdiuterum, neconon nullitas hujusmodi locationis fructuum ipso facto & jure. Quantum vero ad glebas ecclesiasticas attinet, verat & prohibet praesens synodus, ne illo modo, aut ex quavis causa in feudum seu emphitheosim locentur, aut etiam ultra triennium, & hoc duntaxat laboratoribus & occupatoribus earundem de praesenti eisdem polliciti, & non aliis, sub poenis superadiutis; praesenti statuto pro quinquennio proxime futuro duntaxat duraturo.

(a) forte
applicare.

XXIII De decimis.

Statutum item & ordinatum extat in favorem pauperum colonorum et agricultorum, quod decimæ garbales, que de praesenti in manibus seu libera dispositione archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, priorum, commendatariorum, priorissarum, monialium, prepositorum, ecclesiistarum tum cathedralium, quam collegiarum, canonicorum, vel probendariorum, rectorum, seu aliorum quorumcunque ecclesiasticorum virorum, tam religiotorum quam secularium, aut per ipsos viros ecclesiasticos ad earundem proprios usus colligantur, aut ipsis colonis et agricultorum laboratoribus locentur et assidentur, nisi ipsorum colonorum obstat malitia noctivitatem; videlicet pro decimis hujusmodi

CONCILIO EDINBURGENSE.

ANNO
CHRISTI
1559.

ecclesiasticis viris redditus consuetos et per solitos, saltem communiter ad decennium jam proxime perfolvere, et sufficientem cautionem pro solutione henda praestare. Quod si ipsis colonis seu occupatoribus terrarum recusantibus tales decimas, aliis locare contigerit, tunc hujusmodi locatio pro triennio duntaxat fiat; alias vero decimas, que in aliorum manibus ad longum vel breve tempus sive super literas assedationis sive tolerantia existunt; omnibus modis tenentur ecclesiastici viri, ad quos earundem decimarum locatio pertinet, ipsis colonis seu terrarum occupatoribus, ut supra locare; quod si commode id efficere nequeant, omnini saltem ingenio talen conditionem cum decimis hujusmodi de novo conductentibus inire studeant, quod colonis sive laboratoribus juxta ratam occupationis corundem moderato pretio seu estimatione locentur tales decimæ, ne adversus ecclesiasticos viros tali occasione oriatur scandala, aut murmur invalecat in posterum; super quorum executione singulorum onerantur conscientie, prout in die judicii responderem vulerint; praesenti tamen decreto pro quinquennio duntaxat duraturo.

XXIV. De abbreviatione processuum curiarum consistorialium & officio procuratorum.

Statuit præterea omnia et singula statuta in priori concilio edita pro abbreviatione processuum curiarum consistorialium, & officio procuratorum observantia et debitis executioni demandanda, et quod in omnibus causis summaris procedatur summarie, & de pleno sine strepitu judicil, amputatis dilationibus, quantum de jure fieri poterit. Quæ vero sint causæ summarie in calce praesentis concilii inferentur, addendo insuper, quod quicunque procurator vel advocatus frivolam exceptionem replicandam, duplicandam, triplicandam, quadruplicandam in judicio exhibuerit, seu aliter manifeste deprehensus fuerit, pro prima vice poena 40. solidorum, pro secunda vice quinque libraturum monete hujus regni, in pios usus, ad arbitrium judicis applicandum absque remissione multetur, & tertia ab officio procurandi vel advocandi in ea curia in perpetuum suspendatur & removetur.

XXV. Quod nulla absolutiones dentur ex mortuis neque ad effectum agendi.

Statuit similiter, quod nullæ deinceps per archiepiscopos, episcopos, eorumque officiales & commissarios, vel alios quoscumque judices ecclesiasticos, ordinarios, vel delegatos, dentur absolutiones a sententiis excommunicationis, & aliis censuris ecclesiasticis ex quacunque causa fulminatis, cum illa clausula propter motiva; ex mortuis, vel similibus clausulis; sed vel concedantur similiter, vel inferatur causa in iisdem, propter quam dentur, alioquin nullius sint roboris vel momenti. Item quod in postorum nullæ dentur absolutiones a quibusvis ten-

**ANNO
CHRISTI
1565.**
tentis excommunicationis, & alii censuris ecclesiasticis, ex quacunque causa etiam contumacia fulminatis, ad effectum agendi, prosequendi, judicandi, vel alicujus membrae curiae officium exercendi, nisi duntaxat testimoniis conferendi causa; alioquin nullae sint ipso jure & invalide.

XXVI. Quod in capitalis omnia capitulariter gerantur

Similiter statutum est, quod in omnibus capitulis & conventibus, in quibuscumque aitibus capitularibus, omnia gerantur, et sicut capitulariter, et in loco capitulari, tam quod consensum praestandum, quam etiam quod subscendendum et sigillandum; B alioquin facta et gesta nulla sint et invalida.

XXVII. De officialibus & commissariis episcoporum.

Statuit insuper, quod officiales et commissarii ordinariorum ipsorumque delegati quicunque, sint sacerdotes, et alterius sufficienter qualificati pro jurisdictione ecclesiastica exercenda; et singuli archiepiscopi, episcopi, et alii jurisdictionem ordinariam habentes, hoc statutum executioni demandante, infra hinc et primum diem mensis Junii, superioribus negligentiam suorum inse- tiorum dicto die elapo suppleturis.

XXVIII. De legitima astate subditorum regni.

Præterea statuit et declarat, subditos huius regni, quamprimum vicesimum primum etatis sui annum compleverint, esse et debere censi majores, et atque perfecti; et ita judicandum in foro ecclesiastico, quod et in foro civili de jure et consuetudine hujus regni est observatum; et si que actiones coram judicibus pendent, secundum presentis tenorem judicentur.

XXIX. De collectoribus poenarum.

Insuper statutum est, quod in singulis dioecesis per ordinarios deputentur tres aut quatuor ecclesiastica personæ, habiles et sufficietes ad collectiones et levationem opium et singularium poenarum pecuniarumque statutarum predictarum cum potestate easdem in pia opera, modis, quibus supra, et alias legitimis, de eorumdem ordinariorum respective consilio disponendi; qui etiam deputati tenebuntur in proximo consilio provinciali dispensationis et dispositionis suæ rationem reddere.

XXX. Quod singuli parochiani interficiant missa sacrificio.

Item, quod a singulis ordinariis per ecclesiarum rectores leventur literæ monitoriales, ut singuli parochiani divinis officiis, et præterius missa sacrificio devote interficiant, singulis annis per decanos rurales, et

Concil General Tom. XXXV

alios commissarios contra eos, qui adesse A designantur, diligens inquisitio fiat.

**ANNO
CHRISTI
1565.**

XXXI. De forma literarum ordinaria- rum, & aliarum monitorialium & inhibitorialium exequendarum.

Statutum est, quod in futurum literæ monitoriales sive inhibitoriales super provisiōnibus et collationibus beneficiorum, et super decimis, dentur per locorum ordinarios, et eorum officiales sub poena excommunicationis cum hac clausula: *Quam paenam in contrarium facientes ferimus in his scriptis, & quos vos sic excommunicatos in ecclesiis vestris & ubi episcopos fueritis, dominicis & aliis festis diebus tempore summa Missa & divinorum excommunicatos denuncietis & publicetis.*

XXXII. De ratione pro minutis decimis & oblationibus ante Pascha facienda.

Cum juxta apostoli sententiam non solum ab omni malo, verum etiam ab omni specie mali abstinentum sit, maxime vero circa ecclesiastica sacramentorum administrationem, que Dominus noster Iesus Christus, ut gratia instituit, gratis etiam fidelibus exhiberi & ministrari voluit; hinc ad evitandum populare murmur, præsertim tempore Pasche, dum in sacramento corporis & sanguinis Christi ministerio, in exigendis minutis decimis, et aliis quibusdam oblationibus ecclesiastici ministros adeo contingit esse sollicitos, ut in grave christianorum scandalum rudi saltet populo, singulisque, qui in ecclesia fuerint, ratione vestimenti reddendi, videantur augustinum illud sacramentum venundare; statuit et ordinat haec synodus, ut ecclesiasticum vicarium, prout singulis eorum manebit, cum suis parochianis paulo ante Quadragesimam in mense Februario pro decianis hujusmodi minutis, sive personalibus sive mixtis, aliis quoque oblationibus ecclesiastici debitibus, rationem ineat, et ad hunc effectum literas monitoriales in forma debita a suis ordinariis respetive levent, impetrant, et executioni demandari current, ut in paschali solemnitate populus christianus liberius orationi vacet, idemque sacramentum ardenter pietatis affectu, divinoque fervore percipiat, omni tunc temporis exactione penitus interdicta: spontaneæ autem fidellum oblationes facta dicti sacramenti ministerio, ab eis qui libere offerre voluerint, recipientur; ac nihil exigatur, ut supra.

XXXIII. De baptismatione infantum se- cundum formam a Christo institu- tam, & ab ecclesia receptam.

E Quoniam Paulus Methven, Willelmus Harlawe, Johannes Grant, Johannes Willocks, Johannes Patriz, & alii complures catholice fidei & ecclesiastica unitatis defensores, non solum pestifera hereticos dogmata disseminarunt, sed & novum, iniuritatum, & nusquam ab ecclesia catholica habentem receptum baptizandi modum, induxerunt, unde merito dubitari possit, Mm utrum

CONCILIO EDINBURGENSE.

547

ANNO
CHRISTI
1559.

utrum infantes, ab eis & similibus sic baptizati, verum baptismi sunt consecuti, necne; proinde ut hujusmodi omnis ambiguitas tollatur, & infantum saluti tuncius ac melius consilatur, decrevit haec synodus, ut tales infantes a sacerdotibus baptizentur secundum formam a Christo institutam, & ab ecclesia receptam, in qua quidem ecclesiæ forma sacerdotes preferant haec verba: *si tu ex baptizatus ego non te baptizo; sed si non ex baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris &c.* adiungendo etiam aspergitionem, oleum, & alia inter baptizandum observari solita. Atque ut dictum decretum ad honorem Dei & infantum salutem cito & facile fortius teneat, moneat patrem & matrem dicatorum infantium, ut illos deferant aut deferendos curent ad suas ecclesiæ parochiales, & presentandos vicario, curato, aut alii sacerdoti illius sacramenti legitimo ministro, & hoc ante quindecim dies monitionem talis proxime subsequentes, sub pena excommunicationis majoris. Insuper prohibet praesens synodus, ne qui infantes imposterum baptizentur, nisi a sacerdotibus, & hoc secundum communem formam ecclesiæ, necessitatis articulo excepto, sub pena excommunicationis majoris tam in patrem, quam in matrem, quam etiam in ministros, & patrinos, & matrinas, & aliis penis a jure statutis.

548

ANNO
CHRISTI
1559.

A XXXIV. Ne sacramenta euccharistia & matrimonii ministrantur, nisi secundum solitam formam ab eccl. jura institutam.

Similiter prohibet haec praesens synodus, ne quis imposterum præsumat ministrare sacramenta euccharistie & matrimonii, vel eadem recipere, nisi secundum solitam & consuetam formam ecclesiæ, hancenam sive observatam, & a sacerdotibus celebrari consuetam, sub pena excommunicationis majoris, tam in ministrantes & celebrantes, quam etiam in eadem suscipientes.

Apud ~~ad~~ dominicanorum fratrum in concilio provinciali hujus regni Scotie incepto, ut supra, & finiendo seu finito die 10. mensis aprilis, anno Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo nono,

Monitio sive intimatio concilio provinciali proxime futuri. Hac praesens synodus significat, & intimat reverendis archiepiscopis, & coramque episcopis, suffraganeis, abbatis, prioribus, commendatariis, ac omnibus aliis hujus regni ecclesiasticis viis, fore concilium Edinburgi in coenobio dominicanorum die dominica septuagesima proxime futura; ut illic diligenter consideretur, atrum **omnia** praesentis concilii decreta sive executioni demandata, atque ut ibidem mature consultetur de aliis rebus ecclesiasticis disciplinis, si quæ interim oriantur. Præterea vult praesens synodus, ut omnes ecclesiastici ordinis existimant se hac intimatione sufficienter monitos atque citatos ad dictum concilium proxime futurum.

ANNO
CHRISTI
1565.

PIUS PAPA IV.

ANNO
CHRISTI
1565.

Sedit ab anno 1559. usque ad annum 1565.

COLLECTORIS MONITUM.

Apsoluto Tridentino concilio, catorum que accepit celebrata sunt per Christianum ordinem conciliorum collectionem pratermissorum se Venetus Labore actor perficerunt. Nec sane plura dedit supra ea que necessaria duxit ut Labbeanam editionem fiduciter representaret. Quanquam excidisse illi quedam nova, Labbes plena instata sumat. Hujus ergo consilii rigorem moderatione quadam temperandum ratus, omnia quidem omittam consilia facile obvia, cuius generis ea iudico, qua collectionibus conciliorum singulorum gentium vel nationum ut Hispanica, Hungarica, Anglica iherantur. Reliqua vero hoc usque palantia nec adhuc in familiam redacta ut non negligenter & singulorum dignitas poscerentur. Et eruditorum desideria ex difficultate alias habendo iollitata efflagitare visa sunt. Acquiescendum illis duxi, premonitis tamen letitoribus ne me accusent ojetantia, si nihil hic viderint corum, quo a Veneto collectoris primum omisso, ex me fortasse qualiscerint.

ACTA CONCILII PROVINCIALIS
TRAJECTENSIS

Per reverendissimum & amplissimum dominum, D. Fredericum, Dei & apostolicae sedis gratia archiepiscopum Traiectensem,

Presentibus reverendissimis episcopis comprovinciales, abbatibus & praedictis, in civitate Traiectensi, & in digna ecclesia Metropolitana inditi & celebratis, anno dom. millesimo quingentesimo sexagesimo quinto.

ESSATIO PRIMA

Habita die duodecima mensis octobris.

Bx Batu-
via Sacra
to. II. p.
35.

In hoc concilio provinciali fuerunt presentes, reverendissimus dominus noster archiepiscopus Traiectensis.

Reverendissimus dominus Nicolaus a Nova terra, episcopus Harlemensis.

Reverendissimus dominus Nicolaus de Castro, episcopus Middelburgensis.

Reverendissimus dominus Joannes Knijff, episcopus Groningenensis.

Reverendissimus dominus Remigius Druius, electus & confirmatus Leovardiensis.

Reverendissimus dominus Joannes Mahibus, electus & confirmatus Daventriensis.

Qui quidem episcopi sunt comprovinciales reverendissimo domino archiepiscopo Traiectenii prefati.

Præter hos adiuit reverendissimus dominus Wilhelmus Lindanus, episcopus Ruremundenensis, vocatus per reverendissimum dominum archiepiscopum Traiectensem, & admissus per suam reverendissimam Paternitatem Traiectensem in concilium, hoc, non ea quidem ratione, quod esset comprovincialis, sed subditus sive P. reverendissimi, tanquam decanus Hagensis, & tanquam sacrae pagina profector, cuius opera atque consilium sive P. reverendissima Traiectensis usui esse poterit in hac synodo Provinciali.

Item fuerunt presentes abbates S. Pauli Traiectensis, insulae beatae Marie partium

Geldria, prepositus, & decanus metropolitane, prepositus S. Joannis, decani S. Salvatoris, S. Petri, S. Joannis, & S. Marie ecclesiarium Traiectenianum, una cum magna copia canonistarum eundem quinque ecclesiistarum Traiectentium.

Interrogati autem signillatum per reverendissimum dominum archiepiscopum omnes antedicti episcopi comprovinciales, abbatess, praedicti, decani & canonici indecum presentes, an ne vellent recipere, acceptare, & parte naturis & decretis sacro sancti concilii & ecclie generalis Tridentini factis, quantum ad fidem nostram catholicam, sacramenta & ritus ecclesie catholicæ spectaret, responderant idem episcopi comprovinciales, abbates, & archidiaconi, prepositi & decani ac canonici presentes omnes, uno successive, ore, se amplecti omnia & singula; in scito sacro concilio Tridentino acta concernentia fidem nostram catholicam, sacramenta & ritus ecclesie catholicæ, & te penes tua vivere velle & mori.

Intuper recepto a reverendissimo dono nostro archiepiscopo prefato, prædictis episcopis comprovincialibus, abbatibus, archidiaconis, prepositis, praedictis, decanis & canonici hujusmodi responso, declaravit quoque sua P. reverendissima se queque obviis ulnis amplecti antedicta facili conci-

CONCILIO TRAJECTENSE.

551

ANNO
CHRISTI
1565.

iii Tridentini circa fidem catholicam, sacramenta & ritus ecclesie Dei decreta & conclusa.

Quibus perquis reverendissimus dominus Remigius Drusius, electus & confirmatus episcopus Leovardiensis, tam suo reverendissimi domini Joannis Mahusii, electi & confirmati episcopi Daventriensis nominibus, exhibuit antedicto domino nostro reverendissimo archiepiscopa litteras clausas illustrissimæ ducisse Parmensis gubernatricis, ad antedictum reverendissimum dominum nostrum archiepiscopum scriptas, quibus innuit sua celiitudo illustrissima de suo consilio & advitamento antedictos reverendissimos dominos episcopos Leovardiensem & Daventriensem ad hoc concil. provinciale, non obstante eo quod nondum sine conferenti, admittendos esse, quo suis prudentia & consilio in eadem synodo provinciali negotia ejusdem juvarent, dirigere, quaque prudentia doctrina et experientia tractare.

Deinde reverendissimus dominus episcopus Middelburgensis, exhibuit quoque ibidem certum constitutionum & depurationum mandatum per decanum & capitulum ecclesie cathedralis Middelburgensis, de persona venerabilis domini magistri Thomae Mertuoristi, canonici ecclesie collegiae S. Martini Middelburgensis, factum, petens, quatenus reverendissimus dominus noster archiepiscopus eundem quoque dominum Thomam, ut procuratorem et commissarium antedictae ecclesie cathedralis Middelburgensis, ad hoc concilium provinciale ad deliberandum et transandum admittere dignaretur.

Quem guidem dominum Thomam lecto prius sue depurationis mandato, reverendissimus dominus archiepiscopus ad idem concilium provinciale admisit.

Quo facto solutum et dimissum fuit concilium per dictum reverendissimum dominum nostrum archiepiscopum in christiane die heram nonam antemeridianam, quam sua p. reverendissima presentibus hujus concilii hic in capitulo comparitutis prefigit. Adui anno et die prescriptis, in domo majori capitulari ecclesie Metropolitane Traiectensis.

SESSIONE SECUNDA

Habita die joviis, undecima mensis Octobris anno proxime prescripto.

Reverendissimus dominus noster archiepiscop. Traiectensis exposuit patribus conciliis provincialibus, qualiter sancta synodus generalis Tridentina sessione vicetima quinta, cap. secundo præcepit & mandatis, prout requiritur.

Cogit temporum calamitas, et invalecentium haeresum malitia, ut nihil sit prætermittendum, quoq; ad populorum edificationem et catholicæ sedi præsidium videatur posse pertinere; præcipit igitur latus synodus patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, et omnibus aliis, qui de jure vel consuetudine in concilio Provinciali interesse debent, ut in ipsa prima synodo provinciali post finem presen-

552

tis concilii habenda ea omnia, et singula, que ab hac sancta synodo definita vel statuta sunt, palam recipiant, nec non veram obedientiam summa Romano Pontifici sponteant et profiteantur, simulque haereses omnes a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab hac eadem synodo damnatae publice detestentur, et anathematizent, etc. Idemque reverendissimus dominus noster archiepiscopus Traiectensis haec insequendo petiit, ut omnes patres hujus Provincialis concilii ita ut supra lectum esset, faciant et subscrivant.

Comparuit eadem hac sessione nomine reverendi domini abbatis sancti Laurentii in Ostobrouck, venerabi; D. Christophorus Alberti, ejusdem conventus gubernator in temporalibus et spiritualibus designatus ob adversam ipsius domini abbatis voluntatem, qui quoque per reverendissimum dominum nostrum Traiectensem ad hoc concilium fuit admittus.

Deinde prefatus reverendissimus dominus noster archiepiscopus Traiectensis de communis consilio et assensu suorum episcoporum comprovincialium, adnonuit et reliquit omnes et singulos canonicos predicatorum ecclesiarum Traiectentium barbas gerentes, ut infra trium dierum spatium suas respective abradi faciant barbas, ad minus forcipe ad latum culmum, ita ut desit in Celerio scandalum; idque sub poena suspensiois a divinis, et privatione quotidianarum distributionum, et ad eum modum easdem suas barbas exinde abradi, et si velint, gerere coarent.

Eodem die reverendus dominus abbas in Dickelingen patriæ Transylvanæ milie fratrem Anthorium Bartholomæi facellatum suum, conuentualem dæi monasterii, excusaturum evundum dominum abbatem, prout id latius contineri dixit in litteris ejusdem domini abbatis ad dominum decanum divi Petri Traiectensis scriptis, et per hoc concilium provinciale tractanda et concludenda subscripturum: quem reverendissimus dominus archiepiscopus Traiectensis ad dictum concilium provinciale admisit; salva tamen reverendissimo Traiectensi iteratione litterarum ad eundem suum abbatem scribendarum.

Quo facto reverendissimus dominus noster archiepiscopus Traiectensis primo, deinde alii comprovinciales episcopi et abbates, stipulatione solemni mediante, receperunt, et acceperunt decreta concilii Tridentini, quantum concernit orthodoxam fidem, sacramenta et ritus ecclesie catholicæ, execrantes, detestantes, et anathematizantes omnes et singulas haereses per concilia generalia, et praesertim sacrum concilium Tridentinum dominatas, spondentes et promittentes obedientiam summō pontifici in praemissis: abbates autem adiecerunt se quidem modo præmisso recipere, acceptare, execrari, detestari, et anathematizare, salvis juramento sedi apostolicæ præstito; nec non iuribus et privilegiis suorum ordinum.

Deinde archidiaconi, presbiteri, decani et canonici quinque ecclesiarum Traiectentium, (quorum nomina hic inferius sunt inserta) receperunt quoque et acceperunt, stipulazione

ANNO CHRISTI 1563. tione solemni etiam mediante, decreta sacri concilii Tridentini circa articulos praemissos, videlicet quod fidem, sacramenta et ritus ecclesie catholice. Nomina autem eorumdem archidiaconorum, praulatorum, decanorum et canonorum sequuntur.

Reverendus dominus Cornelius de Meyrop, praepositus et archidiaconus. Johannes van den Vecht, decanus metropolitane ecclesie. Bucho a Montzima, praepositus sancti Joannis.

Wilhelmi Taita de Amerongen, decanus sancti Salvatoris. Jacobus Utep Eng, decanus sancti Petri, Adrianus de Zuylen, decanus sancti Joannis. Dominus Johannes ab Hogelande, decanus beate Matris. Et canonici quinque ecclesiarum, videlicet Wouterus de Codenort sancti Petri, Joannes Sceter, sancti Salvatoris, praepositus Zurphaniensis.

Lebuinus der Spille,) beatæ Arnoldus Collart,) Mariæ. Theodoricus de Zuylen) Joannes Bogaeit, sancti Petri. Rodolphus Muylart praepo- situs Leydenis.) Metropoli- Johannes a Bruhezen.) politane. Gerardus Ram. Wychardus Scuerinck, beatae Mariæ. Tytmannus de Morendael, S. Salvatoris. Johannes de Duvenvoorde, Scolasticus metropolitane. Jacobus Cnuretorff, S. Salvatoris. Johannes de Drolshagen, Scolasticus beatae Mariæ. Gerardus de Veno, metropolitane. Gerardus Bosch, S. Petri. Albertus de Borichem, S. Salvatoris. Wilhelminus Pilk, S. Joannis. Joannes a Noortwic, beatae Mariæ. Theodoricus Boncamp.) Otto de Malfem.) metropoli- Joannes Avelius.) tanæ. Joannes de Zuylen.) Petrus Honchort, S. Salvatoris. Bernardus Coesvelt, beatae Mariæ. Joannes de Wael, metropolitane. Gerardus Knoop.) S. Joan- Bernardus Vyten Eng.) nis. Adelbertus a Nyboren.) S. Salvato- Heymannus Ruyssch.) ris. Gaspardus Oom, S. Petri. Johannes de Renesse, S. Joannie. Florentinus Herema, S. Salvatoris. Maximilianus a Walscapple, metropoli- tanæ.

Albertus Boll.) Theodoricus de Zuylen) beatæ Lambertus van den Borch.) Mariæ. Cornelius Junius) Egbertus Loefflinck.) Valerius Cuyck.) metropoli- Georgius de Renesse.) tanæ. Gerardus Beyers,) respettive ecclesiarum Traiectensem. Canonicus D. Thomas Meruortius, comillarius ecclesie cathedralis Middelburgensis.

Item Fr. Christophorus Alberti, administrator in Ootbroek, etiam reverendi domini abbatis sui ibidein valetudinarii nomi-

ne acceptavit quoque, ut supra per abba- tes stipulatione inediante acceptatum fuit.

Et quia plerique canonorum diclararum quinque ecclesiarum Traiectensem fuerunt absentes, decretum fuit et ordinatum per praemissi concilii patres, quod idem canoni- ci admoniti, per tuos respettive decanos simili stipulatione-recipient, et acceptabunt sacri Tridentini concilii decreta, ita quantum fidem catholicam, sacramenta et ritus ecclesie concernent.

Insuper decreverunt, unanimiterque statuerunt ejusdem concilii patres, quod trai- stina die in ecclesia Metropolitana Traje- ctenii in chori superiori parte publice legentur omnes & singuli articuli in sacro concilio Tridentino decreti, concernentes idem nostram catholicam, sacramenta & ritus ecclesie. & si dies ille christianus non sufficiat legendis hujusmodi decretis, quod reliqui tuerintur, legetur diebus sequenti- bus, decernentes eisdem articulis teutonice legendos esse, ut omnes eos intelligant, & id quidem pulsata primitus ad certum temporis spatum magna campana.

Deinde reverendissimus dominus noster archiepiscopus Traiectensis autorizavit do- minum Adrienum Wilhelmi Szayk Nutium hujus concilii, ad intimationem rectori- bus civitatis Traiectensis, ut & ipsi hoc ipsum campana civitatis publicandum Carent, necon gratias & pastoribus civi- tatis Traiectensis.

Similiter sua P. reverendissima authoriza- viri quoque me Joanne de Lanzeerde Notarium infra scriptum, ad excipendum, an- nuntiandum, & decernendum omnia hujus Provincialis acta concilii.

Decernentes insuper quod exinde nihil aliud trahatur, aut in hoc concilio Pro- vinciali procedetur ulterius, nisi primitus publicatis dicti facili Tridentini circa fidem catholicam, sacramenta & ritus ecclesie editis statutis & decretis.

Quibus abstat, partes Concilii statuerunt ulterius ad alia procedendum, vel in Dac domo capitolari, vel alio loco congruo, ut Prelatis liberum erit, vel per se, vel per suos legatos sufficienti mandato sufful- tot comparete.

TERTIA SESSIO

Habita die decima mensis Octobris, an- no ut supra.

Reverendissimus dominus noster Archi- episcop. Traiectensis coram provincialis hujus concilii patribus reuult unam partem concilii facili Tridentini scilicet esse absolu- latam, nunc autem refare, ut secunda pars qua reformatiōem continet, publice legatur de canone ad canonem utique ad hanc continuanda. Quo facto dixit tua P. reverendissima te comunicaturis & re- sponsum super articulus gravissimum per Prelatos ecclesiarum Traiectensem, nec non capitula sua P. reverendissima esti- bitis, nec non modicatione detuper per eisdem Prelatos, Archidiaconos & capitu- la respettive conceptis. Denique tuam P. rever-

ANNO CHRISTI 1563.

**ANNO
CHRISTI
1565.** reverendissimam cum patribus hujus concilii convenisse, ut premisis absolutis denuntiantur in hac synodo provinciali crimina & excessus omnium & singulorum, que in eodem concilio provinciali denunciari possunt; mandans insuper sua P. reverendissima mihi Notario infra scripto ad reformationum canonum lecturam procedere, prout idipsum sua P. reverendissimae obsequens feci.

QUARTA SESSIONE.

Newje decima sexta mensis Octobris,
anno ut supra.

Continuata fuit canonum lectura reformatio-
nium, quique hac sessione absoluti non
sunt, reverendissimus dominus noster Tra-
jectensis praefixit diem crastinum ad eosdem
ulterius legendum.

Die XVII. mensis Octobris, anno ut
supra, fuit quinta Sessione.

Qua quidem Sessione, quandoquidem nec
sunt reformatio-
nium, quique hac sessione absoluti non
sunt, reverendissimus dominus noster Tra-
jectensis praefixit diem crastinum ad eosdem
ulterius legendum.

Die decima nona mensis Octobris, que
fuit sexta Sessione, anno ut supra.

Absolutis canonibus super reformatio-
ne per sacrum Tridentinum concilium decre-
tis, reverendissimus dominus noster archie-
piscopus Trajectensis patribus concilii pro-
vincialis, reliquo quoque Clero presenti dixit
et proposuit, quod cum jam ad finem us-
que legi sunt canones et decreta reformatio-
num, ac proinde archidiaconi, praefati, et
capitula sua P. reverendissime nonnulla exhibuerint gravamina, declaravit sua P. reverendissima se eadem gravamina velle visita-
re, et cum suis comprovincialibus episco-
pis communicare, eoque facto denuo capitu-
lum seu patres concilii desuper convocare,
et sic sua P. reverendissima hujus diei ses-
sionem absolvit.

Die vicefima secunda mensis Octobris,
anno ut supra, fuit septima Sessione.

Priusquam patres hujus concilii essent
congregati, reverendissimus dominus abbas
monasterii in Dickeligen, patrie Transi-
sulanæ, Ripulatione solemní præcedente, per
me Notarium inferius descriptum facta, ac-
cepit, atque acceptavit omnia et singula
decreta sacri concilii generalis Tridentini,
in quantum catholicam fidem, sacramenta
et ritus ecclesie concernerent, et prout alii
abbates eadem receperunt et acceptarunt,
detulans, execratis etc.

Deinde congregatis in solito loco concilii
hujus provincialis patribus, reverendissimus
in Christo pater, amplissimusque dominus,
archiepiscopus Trajetensis dixit, et pro-
posuit archidiaconi, praefati, decanis et
capitulis ecclesiarum Trajetensis, hodie

**ANNO
CHRISTI
1565.**

indictum esse hoc capitulum ad audiendum
responsum sua P. reverendissimæ et episco-
porum provincialium, super nuper ex-
hibitis gravaminibus ex decretis sacri concilii
Tridentini collectis et resultantibus; pe-
rente sua P. reverendissima ab archidiaconis,
praefatis, decanis et capitulis, ac toto cle-
ro ibidem presente, an ne parati essent id-
ipsum responsum audire? Unde auctedicti do-
mini archidiaconi, praefati, decani et ca-
pitula, per os reverendissimi domini Joani-
nis Vandem Vecht, decani Metropolitanæ
ecclesie Trajetensis, dixerunt et declararunt
idem responsum se cupere et velle audire

Responsoque hujusmodi dato, jubente
archiepiscopo reverendissimo illud ipsum res-
ponsum per me notarium, sive ibidem pa-
lam lectum, tenoris subsequentis.

Fridericus Dei & apostolica sedis gra-
tia archiepiscopus Trajetensis.

Visis diligenterque expensis et masticatis
gravaminibus pro parte venerabilium domi-
norum archidiaconorum, praefatorum, atque
capitulorum quinque ecclesiarum Trajeten-
sium nobis exhibitis, et ex decretis seu ca-
nonibus sacri concilii Tridentini, ut assertur,
resultantibus, habitaque desuper ma-
tura cum reverendissimis confratribus no-
stris comprovincialibus episcopis delibera-
tione, de corundem consilio et assensu dic-
imus et declaramus, nobis nullam altera-
tionem, moderationem, seu interpretationem
præmentionatorum sacri concilii decretorum
permittam, idipsumque sub certis, eisque
gravissimis poenis inhibitum esse; et ea pro-
pter omnia et singula decreta et canones
eiusdem sacri concilii, quoescunque etiam
concernentia, inviolabiles secundum co-
rundem tenorem ac seriem observanda esse,
et observari debere.

Hinc est quod vos universos et singulos
requirimus in virtute sanctæ obedientie, at-
que sub poenis et censuris in facris canonis-
bus et concilii Tridentini decretis, causis,
contentis et expressis, quatenus, omnia et
singula sepe mentionati concilii Tridentini
decreta acceptis et palam recipiatis, pro-
ut per eudem, nec non sanctissimum demum
nostrum Pium pontificem magnum man-
datur.

Ita erat subscriptum; Fredericus a Tau-
tenborch, archiepiscopus Trajetensis.

Nicolaus a nova terra, episcopus Harle-
mensis.

Nicolaus de Castro, episcopus Middel-
burgensis.

Johannes Knyff, episcopus Groningenensis.

Remigius Druitius, electus Leovardensis.

Johannes Mahusius, electus Daveltriensis.

Proinde lesta hujusmodi declaratione &
responso reverendissimi domini nostri archie-
piscopi, reverendus dominus Johannes van-
den Vecht, ecclesie Metropolitanæ Traje-
tensis decanus, tam suo quam reverendo-
rum dominorum archidiaconorum, praefato-
rum & capitulorum ecclesiarum predicatorum
nomina, dixit, & declaravit decreta con-
ci.

CONCILIO TRAJECTENSE.

557

A N N O
C H R I S T I
1565.

cili Tridentini, quantum ad morum & vite reformationem attinet, tanquam proflus neccessariam se velle acceptare, salvis juridictionibus, iuribus, privilegiis, libertatibus, statutis, consuetudinibus, et exemptionibus archidiaconorum, praulatorum & capitulorum quinque ecclesiarum Trajetensem, de quo experte protestabatur, petens sibi decerni per reverendissimum dominum nostrum archiepiscopum ejusdem responsi & declarationis copiam, & certum competentem terminum ad desuper deliberandum & communicandum cum archidiaconis, pralatinis & capitulis predicitis. Unde praefatus reverendissimus dominus noster prævia aliqui deliberatione antedictis archidiaconis, pralatinis & capitulis concessit antedicti responsi & declarationis copiam, præfigent eisdem terminum ad deliberandum ad triduum, ac ipsi unum pro prima, secundum pro secunda, & tertium dies pro tertia dilatando allignando.

Quo factò, reverendus dominus decanus Metropolitanae ecclesiæ predicte, alta & intelligibili voce interrogavit, ab archidiaconis, pralatinis & capitulis ibidem presentibus, an ne haberent suam acceptationem, declarationem & petitionem superius factam, ratam & gratam; quod autem nullus archidiaconorum, praulatorum & capitulorum, quicquam in contrarium diceret, sed profsus omnes tacerent, facendo declararent se idipsum habere ratum & gratum.

S E S S I O O C T A V A

Probibitæ XXV. mensis Octobris, anno ut supra.

POilquam reverendissimus dominus noster archiepiscopus Trajetensis patribus hujus concilii provincialis dixisset, hunc diem præfixum esse reverendis dominis archidiaconis, pralatinis, & capitulis quinque ecclesiarum Trajetensem ad respondendum superiore declaratione per suam P. reverendissimam ab archidiaconis, pralatinis & capitulis predicatorum ecclesiarum, an ne suu lis hujusmodi responsum haberent paratum. Unde reverendus dominus, decanus Metropolitanae ecclesiæ predicte, tam sua ecclesiæ, quam archidiaconorum, praulatorum, & aliarum ecclesiarum nominibus exhibuit corundem dominorum archidiaconorum, praulatorum & capitulorum in scriptis responsum ad manus sue P. reverendissimæ, quod jubente eadem sua P. reverendissima ibidem per me Notarium infra scriptum palam fuit lectum, tenoris sub sequentis.

558

R E S P O N S U M
A N N O
OCTOBRI
1565.

*I*quaque ecclesiarum Trajetensem, ad declarationem per reverendissimum dominum nostrum archiepiscopum Trajetensem, die octobris secunde ottobris super exhibitis gravaminibus per eadem prælatus resultantibus ex decreto & canibus sacrae sanctorum concilii Tridentini.

Reverendissime pater, archiepiscopul amplissime.

Quipiam P. vestra reverendissima declaravit nullam alterationem, moderationem seu interpretationem præmentionatorum sacri concilii decretorum gravaminum veitrum P. reverendissimæ permittam; imo idipsum sub certis hisque gravissimis penitentiis inhibitum; capropter omnia & singula decreta & canones ejusdem sacri concilii, quoquecumque etiam concernentia, inviolabiliter secundum eorundem literam & tenorem, observanda esse & observari debere.

Idque de consentu & consilio dumtaxat confeatur reverendissime P. vestra coepiscoporum comprovincialium, sic nos sentientes hujusmodi subitaneo sine ulla nobiscum communicatione habita responso ac declaratione gravatos, cupientesque in termino nobis præfixo P. vestre reverendissimæ super premilo gravamine responderemus, eidem P. vestre reverendissimæ in modum infra scriptum respondendum duximus, prout per presentium tenorem respondemus, petentes ut eadem veitrum P. reverendissima hoc nostrum responsum benigne accipere, si quisque bonique consulere dignetur.

In primis, quod nos cupientes satisfacere intentioni patrum congregatorum in sacro sancto concilio Tridentino, necnon regia majestatis catholice deiderio, requito a reverendissima P. vestra a nobis omnibus & singulis suffragio, prout hoc in communi concilio provinciali solemniter observar consuevit, omnia & singula, que in sacro sancto concilio Tridentino dicta sunt, in quantum concernunt fidem nostram catholicam, administrationem sacramentorum, nec non ritus eorundem, publice communibus suffragis, etiam stipulatione subsecutus tam a nobis quam a vestris confiati tribus coepiscopis comprovincialibus & abbatis acceptavimus, & in publicationem eorundem consensum nostrum adhibuimus.

Et quantum ad reformationem attinet, eandem quoque tanquam proflus neccessariam, quantum spectat ad vitam & mores, lubenter animo ampliæ sumus; in quo utique nos nostro officio fundos esse credimus, desideriæ patrum concilii, & sacrae majestatis catholice sufficienter satisfecisse.

Verum quoniam multa alia sunt in decreto predicatoris contenta, que nihil commune habent cum reformatione vite ac morum, quorum acceptationem ecclesiæ nostras, illa-

ANNO CHRISTI 1365. Iurumque jura, jurisdictiones & privilegia, libertates, exemptiones, bona, & laudabili- ter habentas consuetudines iude- remus; hinc est, quod hos cupientes eadem servare illata atque illibata, prout Cesarea maiestas feli. recordat. In translatione temporalitatis primo, dñnde regia & catholica, maiestas tempore iure inaugurationis, & postremo P. vestra reverendissima ante admissionem ad archiepiscopatum Trajectensem, in eisdem nos conservare sacrae addixerunt; non possumus eadem, in viam juramenti nostri ecclesiae nostris presenti, prout idem decretta sunt acceptare, de quo protestam expresse.

Et quia hujusmodi vestra P. reverendissima declaratio facta est cum consilio dumtaxat privatim, & extra concilium habitum comprovincialium episcoporum, de quorum particulari & privato commodo nec non adipiscenda jurisdictione archidiaconorum & capitulorum ecclesiarum Trajectentium agitur, cuius etiam ratione lites, & querelae habitae sunt, sive etiam inter illos nonnulli, qui nec ordinem episcopalem, nec jurisdictionem habent, & per consequens votum decisivum de jure habere non possunt, imo quod amplius est, nobis spretis, inconscitis & inauditis, licet tamen ratione jurisdictionis nobis & archidiaconis nostris votum etiam decisivum coeptere dignoscatur, prout etiam in duobus notissimis conciliis provincialibus Coloniensis sub reverendissimo domino Adolpho, archiepiscopo Coloniensi celebratis habuimus:

Et quia nos quoque a P. vestra reverendissima ad praesens concilium vocati sumus ad consultandum & pertractandum super iis, que Dei gloriam, ecclesiae decus, unitatem fidei, nostrum emendationem arque animarum salutem respicere dignoscuntur, eaque forma non sit observata, imo ad hoc nequidem requiritur sumus, ita ut nullus tractatus aut consultatio nobiscum habita hanc vestram P. reverendissimam declarationem preceperit.

Dicere cogimur honore & reverentia vestre P. reverendissima talvis, eandem declarationem esse nullam, nullitatisque virtio subjacere, atque proinde ad ejusdem declarationis observationem nos minime teneri, de quo etiam tenore presentium expesse protestamur, ut progressus sacri concilii impedire velimus, sed potius ut eo facilius sine nostra lesione idem sacrum concilium suum consequatur effectum.

Protestantes insuper, quod si durante presente concilio provinciali aliquid tractetur, diffiniatur, aut terminetur nobis inauditis & inconsultis seorsum, & extra concilium, aut si quid tractatum, diffinitum aut terminatum fuerit, quod hoc ipsis habeatus pro nullo. Ita erat subscriptum, de mandato reverendorum dominorum archidiaconorum, praulatorum & capitulorum quinque ecclesiarum predicatorum.

Lamfverde, Not. Secr.

ANNO CHRISTI 1365.

Eodemque responso lecto reverendissimus dominus archiepiscopus Traiectensis hujusmodi responsi petens copiam, justique per suam P. reverendissimam dictis archidiaconis, praelatis & capitulis Traiectensibus paullum secedere, ac prius, communicato consilio cum episcopis comprovincialibus & abbatibus, de omnium corundem episcoporum & abbatum consensu & assensu dixit P. suam reverendissimam non putare archidiaconos, praelatos, & capitula predicta in nullis gravatos aut gravata esse, eo quod super supplicatione certa quedam gravamina continent, ratione certorum decretorum atque statutorum concilii generalis Tridentini sua P. reverendissima oblatas ad communicationem habendam cum eadem sua P. reverendissima & episcopis comprovincialibus non fuerint admissi, ex eo & ob id, quod supplicantes non deberent esse judices aut consultores in negotiis propriis in dicta supplicatione contentis.

Secundo, quod reverendissimi domini episcopi electi & confirmati Leovardienses & Darentienses de jure vocem habent in negotiis sua ecclesie & dioecesis, etiam ante consecrationem obtentam.

Quantum attinet ad juramentum Imperatoris atque regis majestatis ipsis praeditum, hoc se posse allegare, loco & tempore opportunis, juramentum autem a sua P. reverendissima praeditum in nullo violatum esse, neque violandum, memores tamen eos esse debere, quod in juramentis intelligi debet excepta superioris auctoritas. Et si ad illum finem sua P. reverendissima porrecta esset supplicatio ad invicem tractandum & colloquendum, hoc in sua P. reverendissima potestate & arbitrio non sufficit, quum ex debito obedientiae teneantur in omnibus & per omnia sequi decreta atque statuta dicti sacri Tridentini concilii.

Et quoniam antedicti praleti, archidiaconi & capitula scripto primum, deinde verbo alligant comprovinciales episcopos esse suspectos, eo quod de ipsis privato commode hic agitur, nempe de exercitio jurisdictionis ecclesiastica & aliis, prout latius in dicto responso in scriptis per eos dato continetur.

Respondit sua P. reverendissima antedictorum episcoporum comprovincialium nominibus se merito suspectos haberi non debere, quum nihil hic attentetur, nisi quod auctoritate sacri concilii generalis omnibus per universum orbem terrarum episcopis permisum, indultum & injuratum sit, etiam sub poenia in ejusdem concilii generalis decretis contentis, potissimum quum ipsis in concilio generali prahabito vota sua in proprium commodum & aliorum detrimentum non inveniantur protulisse, imo nec ejusdem concilii tractatibus interfuisse, excepto solo reverendissimo domino episcopo electo Darentiensi, quo in dicto concilio presente non intulimodis, sed dumtaxat negotia fidei & sacramentorum tractabantur: his addens sua P. reverendissima, quod praleti & capitulo in hoc provinciali concilio vocem quidem haberent decisivam in negotiis ipsis commodum non respicientibus.

Ac

ANNO
CHRISTI
1565.

Ad quæ reverendus dominus decanus metropolitanae ecclesie Traiectensis quibus supra nominibus respondit & dixit, quod maxime suspecti haberi debeant sicut episcopi provincialis, quam ratione jurisdictionis ecclesiastice etiam in iudicio contradictorio lites habite sunt, atque per sententiam decisam in favorem archidiaconorum & ecclesiarium Traiectensium preditarum, & quod propter ea insitum suo priori responso, maxime attento quoque, quod quum votum decisivum debendeat ex auctoritate jurisdictionis, non autem ordinis episcopaloris, quod ideo episcopi in concilio presentes, quum non habeant jurisdictionem, nec debeant etiam in praesente concilio ad votum decisivum admitti, sed solum illi qui habent, (& non sunt suspecti) hujusmodi jurisdictionem; proinde etiam archidiaconos, praelatos & capitula, habentes, & habentia jurisdictionem episcopalem ad vota decisiva respectiva admittendos esse, & admittenda, maxime attento quod sint in ea possessione.

Et super declaratione sua P. reverendissima, quæ declarant eisdem praelatos admittendos, ubi non agatur de iliorum privatocommodo, dixit idem dominus decanus nominibus quibus supra, eisdem generaliter esse admittendos, quum hic de iliorum privatocommodo non agatur; sed solum de damno communis vitando, & alii episcopi provincialis agant in prejudicium dictorum archidiaconorum, praelatorum & capitulorum de lucro captando.

Ad hoc ultimum sua P. reverendissima, scipondit episcopos provincialibus non certare de lucro captando propria auctoritate, sed in vim legis atque statuti per concilium generale per totum orbem terrarum promulgati, cui velint nolint, in vim juris jurandi praestiti obediunt & obligantur.

Deinde communicatione habita cum epis copis provincialibus & abbatibus videl. S. Pauli Traiectensis, insulae beate Marie partium Geldiae & abate de Dickelingen partium Transylvaniae, declaravit sua D. P. reverendissima, & declararunt antedicti episcopi & abbates in omnibus & per omnia, nullo excepto, parendum atque obediendum esse sepe dicti Tridentini concilii statutis atque decretis: abbatis iisdem hoc adjacentibus, se hoc quoque declarare, salvis respectu juriis & privilegiis suorum ordinum.

Quo facto redierunt archidiaconi, praleti et capitula quinque ecclesiarium, (qui dum proxime prescripta declaratio fieri fecerant) ad reverendissimum dominum nostrum archiepiscopum Traiectensem, atque repetentes per dictum dominum decanum metropolitanae ecclesie, dixerunt, quod insitum suo priori responso atque protestationi, dicentes denuo ex causis prescriptis nonnullos episcopos provincialis in hoc praesenti concilio, (quantum illorum proprium concernit commodum) esse suspitos, ea propter illos honore tamen et reverentia illorum salvis, non agnoscent fannquam judicesset, porrigens eo ipso idem dominus decanus, nominibus quibus supra.

Concil. Gener. Tom. XXV.

reverendissimo domino nostro archiepiscopo novam aliam brevem petitionem seu supplicationem, petens quartus sua P. reverendissima eandem dignaretur acceptare, prout eandem acceptavit sua P. reverendissima, dicentes quod eandem cum suis provincialibus episcopis visitabit, et desuper liberabit in crastinum diem aut diem sabbati ad horam nonam, quam sua P. reverendissima patribus concilii ad hoc capitulo comparituris praefixit: addens sua P. reverendissima, quod reverendissimus dominus episcopus Harleensis hoc die non possit adesse, suam P. reverendissimam hoc ipsum antedicto domino decano Metropolitano hora quinta hujus Dei vespertina indicaturum. Et petita tam reverendissimorum episcoporum provincialium, quam archidiaconorum, praelatorum et capitulorum nominibus omnium prescriptorum copia, solum fuit hujus diei concilium. Brevis autem illa petitio seu supplicatio prementionata sequitur in modum infra scriptum.

Quia gravamina nostra ad illum fiduciammodo et nullum alium finem reverendissima vestra P. exhibita sunt, quam ut P. vestra reverendissima eadem vilitate, coequo facto nobiscum desuper communicare pro moderatione obtinenda ab iis, quibus hoc in vim concilii Tridentini permisum esse dignoscitur; quod quum factum non sit petimus. Omnia et singula decreta concilii Tridentini derogantia ac prejudicantia juriis, jurisdictionibus, privilegiis, libertatibus exemptionibus et laudabilibus consuetudinibus ecclesiarium nostrarum, corundemque decretorum executionem suspendi, donec et quo usque eadem moderationem a summo pontifice, aut rege nostro catholicis obsuerimus. Ita erat subscriptum, de mandato reverendorum dominorum archidiaconorum, praelatorum et capitulorum quinque eccliarum prescriptorum.

Lamsweerde Not. Sec.

Die viceima sexta mensis octobris fuit
babita nona Sessione, anno ut supra.

Qua quidem sessione, jubente reverendissimo domino nostro archiepiscopo lecta sunt quedam ex parte abbatum, quæ sunt P. reverendissima heri dixit fuisse omnia, videlicet quod declararent prout sequitur. Quia abbates heri dixerunt se in omnibus et per omnia obediere velle statutis et decretis concilii Tridentini generalis salvis eorum privilegiis et exemptionibus, interrogati a nobis quomodo hoc intelligerent, responderunt se cupere privilegia quidem et exemptiones suas esse salvas, sed non in illis casibus, in quibus per decretum generalis concilii Tridentini specialiter, vel generaliter illis est derogatum; nam in illis tanquam filii obedientie obediunt intendunt sacro concilio et sanctissimo domino nostro papa.

Qua quidem cedula responsionis lecta reverendi domini abbates S. Pauli Traiectensis, insulae beate Marie virginis partium Geldiae, et in Dickelingen partium Transy-

N II fula-

ANNO
CHRISTI
1565.

ANNO
CIRCAE
1505.

folaniis rogati a reverendissimo domino no-
stro predicto, an ne ita sentirent, respon-
derunt quod sic, et approbarunt id quod le-
gium fuit, uti prima facie apparebat.

Ponendum reverendissimus dominus ar-
chiepiscopus Traiectensis docendo, quod re-
verendissimi domini episcopi Leovardienos
et Daventrienses electi et confirmati, non
tamen consecrati, per suam P. reverendissi-
mam fuerint et iunt admissi ad ordinandum,
confundendum et tractandum cum sua P. re-
verendissima ea que in hoc concilio pro-
vinciali agenda et tractanda incumbunt,
exhibuit sua P. reverendissima literas clau-
sas illustrissime ducisse Parmentis, gubernati-
cis, etc. que quidem litterae, in parte
hanc materiam concernente, fuerunt ibidem B
per me notarium infrascriptum lecta, teno-
ris subsequentis.

Hongerwidge in Goudt, besondere goe-
de Vrint; Alloo van vvegen de gekoren
Bischoppen van Levvaerden en van Deven-
ter ons te kennen gegeven is geweest, hoe
dat zyluyden by U. L. gevoerdert en be-
schreven zyn gevveelt ten concilio provin-
ciaeldinnem Utrecht, ende on geconfulteert
hebben, hoe zy hen deshalven zouden heb-
ben te holden ende reguleren, hen latende
duncken, dat zy behoiten geexcuseert te
zyn der comparition aldaer, aengelien dat
zy niet geconsecrate, noch geslecht zyn
in possesie van haire Bisdommen, kouwen
U. L. nyet verhalden, dat vvy aengemerkt
die voorzij. Bischoppen te vera gekoren zyn,
hebben voor goet neegelen in respecte van
haire geleertheyt, ervarentheyt, goet le-
ven, ende andere goede qualitevten, dat
zy hen aldaer vrgen, ende veynden laten,
ende hen belast alto te doen, om met haj-
ten goeden ravid die dingen ten besten te
holpen stueren, ende ordineren, tot voer-
deringhe endachantholdinge van onsen heyl-
igen gelove ende religie, tot gemeyn vvel-
vaert der heyliger Kerken, ende des Ge-
estelyken staets, &c.

Geschreven tot Bruefleden tvedendag
des maents Octobris, 1505.

En vvas onderteckent,

Margareta.

Heinde reverendissimus dominus noster
archiepiscopus Traiectensis respondendo pe-
titioni reverendorum dominorum archidia-
conorum, pralatorum & capitulorum quin-
que ecclesiarum Traiectentium, dedit &
exhibuit Iuxta P. reverendissimam eandem re-
sponsionem in scriptis, cuius tenor sequitur,
& est talis.

Fredericus, archiepiscopus.

Perspecta ac mature visitata supplicatione
continente petitionem iusmissionis executio-
nis nonnullorum decretorum sacrosancti con-
ciliij Tridentini, nominibus reverendorum
dominorum archidiaconorum, pralatorum
& capitulorum quinque ecclesiarum Traje-
ctentium, die heilerna vicesima quinta Octo-
bris nobis exhibita & porrecta, habitaque

ANNO
CIRCAE
1505.

desuper deliberatione ac communicatione
cum reverendissimis dominis nostris compro-
vincialibus episcopis, simulque abbatis in
concilio hoc provinciali congregatis de co-
rumdem confilio & assensu dicimus & de-
claramus, non esse in nostra facultate aut
potestate petitionis ab ipsius facta suspensione
concedere.

Superest igitur si opportunum aut necessa-
rium esse videbitur, ut pari consilio trajecte-
nsis de cultu divino, morum reformatione
acque emendatione vita, & aliis eodem per-
tinentibus. Et erat subscriptum, de specia-
li mandato Ampliss. reverendissimi domini,
D. Frederici archiepiscopi, allorumque pra-
fatorum assensu, & sublignatum

Henricus Zonijs, Not. Seer.

Qua quidem responsione reverendissimi
domini archiepiscopi per me notarium in-
frascriptum lecta, reverendus dominus de-
canus metropolitanae ecclesiae, quibus supra
nominibus petiit, cum dictis archidiaconis,
pralatis & capitulis paululum secedere &
deliquer deliberare, prout de contensu suu
P. reverendissime fecerit & deliberavit,
qui post parvum temporis intervallum cum
eisdem archidiaconis, & pralatis rediens, di-
xit eisdem archidiaconos pralatos, & ca-
pitula ecclesiarum petere copiam hujus suu
P. reverendissima responsioni: quam quidem
copiam eadem sua P. reverendissima eisdem
archidiaconis, pralatis & capitulis annuit
& concessit una cum termino ad deliquer
deliberandum: & ulterius idem dominus de-
canus metropolitanae ecclesiae quibus supra
nominibus dixit archidiaconos, pralatos &
capitula contentos esse & contenta, quod
infuper procedatur ad reformationem, pro-
ut in eadem suu P. reverendissima respon-
sione. Ad cetera iidem domini archidiaconi,
pralati & capitula habita per ipsos delibe-
ratione, responsuros se dixerunt Iuxta P. re-
verendissimam.

Deinde per reverendissimum dominum
Dnostrum archiepiscopum Traiectensem inter-
rogatus venerabilis dominus Thomas Mert-
vorius, canonicus sancti Middelburgensi-
sis, an ne acceptaret omnia ea ad formam
eam qua abbates acceptarunt decreta con-
cilia, respondit idem dominus Thomas com-
missarius in scriptis, ut sequitur.

Cum reverendissimus in Christo pater &
& archipreful amplissimus vicechima texta
octobris a domino Thoma Mertvorio, com-
missario venerabilium dominorum decani
& capituli cathedralis ecclesiae divi Petri
Middelburgensis, votum & mentem expe-
teret de decretorum concilii Tridentini ac-
ceptatione, respondi & respondeo per pra-
fentes me omnia & singula, quia ab eodem
concilio Tridentino definita sunt & statuta
palam recipere, tam quia fidem, quam
morum reformationem & venerabilium sa-
cramentorum administrationem concernunt,
& publice detestari & simul anathematiza-
re omnes heresies a sacris canonicis & ge-
neralibus conciliis, presentimque ab hoc con-
cilio Tridentino damnatas, salvis semper
privilegiis & immunitatibus supradictorum.
domi-

ANNO
CHRISTI
1565.

dominorum meorum decani, vicedecani et capitula, quibus per eadem decreta expelle derogatum non existit, salvis itidem gratiis aliquis privilegiis posthac per sanctiss. dominum, D. nostrum papam, tantumque sedem apostolicam eisdem concedendis, et seu antiquis renovandis & moderandis.

Posthac iusit reverendissimus dominus noster archiepiscopus domino commissario reverendi domini abbatis S. Laurentii Ostbrouck, ut adferat prvincia vice plenum mandatum ad recipiendum & acceprandum, prout supra per illos abbates est receptum.

Die vicefima nona mensis Octobris, anno ut supra, habita fuit decima sessio.

Qua quidem sessione congregatis ibidem praesentis concilii provincialis patribus, cum reverendissimus dominus noster archiepiscopus Traiectensis dixisset hoc capitulum esse indictum ad audiendum responsum dominorum archidiaconorum, praetoriorum & capitulorum, petivissetque, an ne iidem domini paratum haberent suum responsum rev. D. decanus metropolit. eccl. illud ipsum responsum exhibuit in scriptis ad manus sua P. rev. quod ibidem jubente sua P. reverendissima fuit lectum, per me notarium infrascriptum tenoris subsequentis.

R E Q U I S I T O

Archidiaconorum, praetorum, & capitulorum quinque ecclesiarum Traiectensium, quoad declarationem factam per reverendissimum dominum nostrum archiepiscopum Traiectensem super supplicatione per requirentes facta de suspensione executionis quorundam decretorum concilii Tridentini.

Reverendissime in Christo Pater archipresul amplissime.
 Quamvis ex nostris prioribus responsis, declarationibus, ac protestationibus coram reverendissima P. vestra factis abunde testati sumus, & ingenue declaravimus nos nunquam intentionem habuisse, prout nec adhuc habemus, nos apponendi sacrosancto concilio Tridentino, sed illud acceptaverimus, in quantum fidem nostram catholicam, sacramenta ecclesie, ritus eorumdem, nec non reformationem vite ac morum concer- nit, prout ad oculum est videre ex declaratione per nos vicefima secunda octobris facta, ad quam nos referimus, ita quod nos quoad concilli mentem & principiam intentionem putemus nos officio nostro ac desiderio concilii, & sacre regie & catholicae maiestatis satisfecisse; quia tamen in dictis decretis multa sunt & continentur, quae cum fide nostra catholicae, reformatio- ne vite ac morum nihil habent commune, sed solummodo concernunt ademptionem jurisdictionum, libertatum, iurium, exemptionum & laudabilium consuetudinum nostrarum, quibus sacrum concilium voluisse prejudicare, & nos privare, nobis inauditis, in animum inducere non potuimus. Rogavimus propter ea obnoxiae per reverendissimam P. vestram

decreta, eorundemque executionem pro

sua tollita erga omnes humanitate suspendi,

donec a S. D. N. papa desuper interpreta-

tionem, aut a rege nostro catholico mode-

rationem obtinuimus. Et licet P. vestra

reverendissima secundum decreta facri con-

cilii Tridentini, bullaque per modernum

sancitissimum pontificem super illius confir-

matione promulgatae jus, facultatem & po-

testatem habuerit hujusmodi suspensionem,

nobis concedendi, attento quod tam di-

ctuin concilium quam summus pontifex in

bulla super dicta confirmatione concillii ema-

nata sedi apostolice interpretationem, &

moderationem omnium difficultatum & con-

troveriarum, (si quae ex dicto concilio, il-

lusque decretis obortae fuerint) expresse & di-

fertis verbis reservaverit declarandas, et de-

cidendas promittendo eisdem difficultatibus

pro omnium provinciarum necessitatibus, ea

ratione que sanctitati sue commodior visa fu-

erit, providere; decernendum irritum & ina-

ne si tecu a quoquam quavis auctoritate (cien-

ter vel ignorantie contigerit attemptari

idque sub indignatione incursionis ipse omni-

potentia Dei, ac beatorum Petri & Pauli

apostolorum, referendo desuper ad bullam

praetulam; in qua quidem reservatione mo-

derationis & declarationis tacite proculdu-

bio videtur esse comprehensum congruum,

tempus, intra quod hujusmodi moderationis

C sollicitatio a sancta sede apostolica commo-

de posset obtinari; pricipue quod aliquo

concelso, omnia concessa videantur, sine

quibus ad illud perveniri non potest: nihil-

ominus P. vestra reverendissima vicefima

sexta octobris declaravit sua amplitudini

illam facultatem non esse concessam seu per-

missam, & sic petitam suspensionem nobis

non posse concedere: quod ipsum decretum,

cum tendat in gravissimum prejudicium,

imo ademptionem & subversionem jurisdi-

ctionum, libertatum, iurium, exemptionum,

privilegiorum, & laudabilium consuetudi-

num nostrarum, nobisque habeamus per-

suasum esse contra mentem, non solum con-

cilii, sed etiam domini nostri pape, nec

non sacre regie & catholice maiestatis,

qui alicui jus suum tollere, & induta cau-

sa, contra jus naturae alii jus quisitum adi-

mere non cupiunt; praesertim etiam cum

regia maiestatis nomine illustrissima Ducilla

Parmensis ad reverend. P. vestram litteras de-

derit, quibus diserte contendit prerogativis

& praeminentiis sua maiestatis, suorum val-

lavorum, nec non subditorum, inter quos

etiam pratali & ecclesiis Traiectensis tanquam

representantes primum statum in sua maiestatis

dictionibus & dominis Traiectensibus con-

numerandi & comprehensi sunt, per hujus-

modi concilii decreta non esse derogatum,

E sed potius ratione locorum & provinciarum

singularum regionum ita omnia venire mo-

deranda, ut nemini querelae possit esse lo-

cus; vehementer & obnoxie rogamus reve-

rendissimam P. & amplitudinem vestram,

quatenus prmissis rationibus attentis, &

maxime quod executio bonae partis decre-

torum praetitorum erit irreparabilis, di-

gnetur dictum decretum suum innovare, &

seu mitigare, et dictorum concilii decreto-

rum

ANNO
CHRISTI
1565.

ANNO
CHRISTI
1565.

rum executionem suspendere, quoad nostros legatos ad S. D. N. papam modernum et seu sacram regiam catholicam majestatem, vel illustrissimam dominam gubernatricem pro obtinenda interpretatione vel moderatione miterimus, et reponsum eorundem recepimus.

Et quantum concernit ulteriore declarationem P. V. reverendissime, ut procedatur & tractetur de cuitu divino, morum reformatione, atque virtute emendatione, parati sumus cum P. vestra reverendissima ad eandem procedere, dummodo nihil agatur, aut concludatur circa praemissa, nobis inconfutis, nostrisq[ue] suffragiis non collectis.

Ab soluto jam quinque diebus Provincialis concilio Traiectensi, reverendissimus dominus noster Traiectensis, ea que sequuntur annosuri bie precepit, videlicet.

Hæc archiepiscopus acceptanda nonduxit tanquam sua derogantia auctoritati, que non a capitulorum suffragiis, sed a canonibus, & potestate sibi jure permitta in hujusmodi pendere debat. Adum IV. Novembris, anno 1565.

Qua quidem requisitione per me Notarium infrascriptum lecta, iubilique per reverendissimum dominum archiepiscopum antedictis archidiaconis, prælatis & capitulis paululum secedere, præviaque aliqualli deliberatione, rediuntibusque archidiaconis, prælatis & capitulis sua P. reverendissima, ipsi dixit & respondit, sibi non esse integrum & priore suo responso recedere, sed C hic esse observandum, prout in concilio provinciali Cameracensi adum est, in quo decretum esse dixit sua P. reverendissima, omnia & singula decreta sacri concilii generalis Tridentini fore & esse observanda, salvo quod si quispiam sentiret se hujusmodi decretis gravatum esse, liberum eidem foret adire sanctam sedem apostolicam pro moderatione obtinenda.

Cum autem prædicti archidiaconi, prælati & capituli inherenter dicto suo responso, & praetenderent vigore executionis decretorum prefatis sacri concilii Tridentini sibi damnum imminere irreparabile, &c.

Idein reverendissimus dominus noster archiepiscopus dixit non esse damnum censendum, quos per tantos patres in concilio occumeno statuum fuit & diffinuit, longe minus irreparabile esse, nam sua P. reverendissima cavebit una cum suis episcopis provincialibus (quorum interest, si opus fuerit) de restituendo eisdem archidiaconis, prælati & capitula in integrum, & in pristinum statum, si a sede apostolica prælatorum decretorum moderationem aut aliam provisionem acquirere & obtinere poserunt.

Quo quidem responso per suam P. reverendissimam verbo dato, iidem dominus archidiaconi, prælati & capitula paululum E secundentes, & deliberatione inter se prævia habita revertentes ad reverendissimum dominum nostrum, reverendus dominus decanus Metropolitanae ecclesie Traiectensis, nominibus quibus supra ad praemissa respondit & dixit, quod quantum concernit ultioriem declarationem P. sua reverendissime

CONCILIO TRAJECTENSE.

ANNO
CHRISTI
1565.

proxime supra factam, archidiaconos, prælatos & capitula inherere prioribus suis responsis ac protestationibus, & se adhuc protestari de nullitate decreti sue P. reverendissime; item de gravamine, & appellando aut alio juris remedio acquirendo, ipsa magis utili, necessario & opportuno, petens hanc suam protestationem apud acta hujus concilii annotari, sibique desuper confici & tradi instrumenta.

Deinde quæsumus tuis per reverendissimum dominum nostrum archiepiscopum & prefatis dominis archidiaconis, prælatis & capitulis, cum dixissent se decreta sacri generalis concilii Tridentini quoad fidem & reformationem morum acceptasse, an ne in omnibus illis casibus, in quibus inorū reformatio, atque excessum correcțio episcopis concessa est, tamquam sedis apostolicae delegatis, episcoporum jurisdictioni subesse, atque illis decretis parere vellent. Ad quæ proposita cum antedictus dominus decanus nominibus predicitis diceret, se super propolis velle deliberare cum reverendis dominis archidiacopis, prælatis & capitulis quinque ecclesiasticis predicatarum, ac petet propterea certum terminum deliberandi & desuper respondendi; reverendissimus dominus noster archiepiscopus Traiectensis eundem terminum petitus concessit, prægendo eisdem diem perendinum ad desuper respondendum ad horam nonam antemeridianam.

Ceterum quia non vagus rumor erat, ea quæ in hoc concilio tractantur, passim evulgi, reverendissimus dominus noster archiepiscopus una cum suis episcopis provincialibus itauit & decretivit, quod eo quod in hoc concilio provinciali decretentur & statuentur, non debeat conscribi per aliquem privatum, ne alii extraneis ab hoc concilio communicentur, ac proinde in vulgaris prodeant.

Emanato autem hoc decreto soluta est præsentis diei sessio, & continuata in diem perendinum.

Die trigesima mensis Octobris fuit ur-
decima, & bujus provincialis con-
cilii ultima Sesio, anno ut
supra.

Leatis & reverendissimi domini archiepiscopi mandato prius lis quæ proxima lelio ne tractata & decreta sunt, rogatisque prælati, archidiaconis & capitulis, an super iudicioribus, quantum reformationem concernit, per reverendissimum dominum nostrum propositis, & ab iisdem archidiaconis, prælati, & capitulis interrogatis de liberasse; reverendus dominus decanus Metropolitanae ecclesie predicit, tam luce eccliesia quam archidiaconorum, prælatorum, & capitulorum nominibus respondit, & sue P. reverendis. dixit, quod quantum concernit reformationem virtutum ac morum, quam acceptarunt, parati sint ad eandem procedere; salvis iuribus, privilegiis, jurisdictionibus, libertatibus, & laudabilibus consuetudinibus ac statutis eorumdem, prout declaravit die vicesima secunda huius mensis Octobris, cui decla

ANNO
CHRISTI
1505.

declarationi se per omnia inhaerere dixit.
Ad quæ reverendissimus dominus noster archiepiscopus respondit, itud responsum non congruere suo in nupera & ultima sessione facta quodlibet, & suam p. reverendissimam per consequens in decretis atque statutis oecumenici concilii super hoc quæstio proditis & emanatis persistere. Reverendo autem domino decano iterum insistente suis allegatis protestationibus & appellationibus, declarando ulterius in vim privilegiorum, jurisdictionum, statutorum & consuetudinum ecclesiarum suarum se paratos esse incontinenti procedere ad vita reformationem, motum emendationem, correctionemque criminum & excessuum illorum videlicet adhuc einandanda & corrigenda.

Et cum reverendissimus dominus noster archiepiscopus sustineret in vim decretorum predicatorum sacri Tridentini concilii sibi in delinquentes jurisdictionem competere, in illis calibus in quibus hoc diserte & expressum scilicet.

Datus dominus decanus metropolitanus ecclesie Traiectensis dixit se contrarium suffinere nominibus quibus supra, addendo ipsis illam jurisdictionem, quam hactenus praefati archidiaconi, pralati & capitula inviolabiliter exercuerunt, per decreta concilii Tridentini non esse ademptam, sed reliquam, & magis confirmatam; petens ad illum item certos canones in concilio hoc provinciali denovo relegi ad finem, ut possit constare quid archidiaconis, praletis, & capitulis sit reliquum, & quid in certis cunctis ipsis sit ademptum, solisque episcopis concessionem; & id quidem, ne in exercitio jurisdictionis ecclesiastice sit perturbatione.

Relectis autem ibidem de sua p. reverendissime expresso consensu & mandato per me Notarium infra scriptum nonnullis canonicis, reverendus dominus decanus Metropolitanus ecclesie, nominibus, quibus supra dixit, & declaravit dictos canones ad illum finem esse leitos, ut constaret de eorum jurisdictione, quam tanquam ordinarii hactenus exercuerunt, & quod eandem in vim dictorum canonum alius exercere possunt: & cum proinde ageretur de exemptione archidiaconorum, praletorum, & quinque ecclesiarum Traiectensis, idem dominus decanus Metropolitanus, quibus supra nominibus respondit, & dixit; quod dictæ quinque ecclesie Traiectenses non sunt mere exemptæ ab ordinaria reverendissimi dominini archiepiscopi jurisdictione, nam ab illorum sententiis in prima instantia latissimis civilibus, quam correctoriis causis, liberum semper fuit ad reverendissimum Traiectensem, sed non ad ipsius officialem appellare, prout adhuc liberum est. Et quod inde reverendissimus in extremis majoribus, etiam in prima instantia, possit cognoscere conjunctum in capitulo, prout sepius hoc observatum esse dixit, & clare exprimitur in libro statutorum ecclesiarum Traiectensis.

Ad quæ p. sua reverendissima respondit, se acceptare claram, atque dilucidam confessionem decani predicti, nomine & con-

ANNO
CHRISTI
1505.

sentu quæ nuptiæ ecclesiarum Traiectentium ibi dem praetentum, colore provincialis concilii vestitam, scilicet quod palam recognoverunt se ab archiepiscopi sui iurisdictione non esse exemptas seu exempta, quominus cognoscere poterit in civilibus atque correctoriis causis inter capitulares seu canonicos emergentibus, eo modo atque illi, sicut latius in supradicta domini decani metropolitanis confessione narratur, atque continetur. Ps quoniam occasione eorum, quæ de ordinariis statuit concilium, ad se trahat, atque libicoognitionem primo loco competeret existimat, dixit reverendissimus dominus noster, nomine ordinarii absolute & sine distinctione prolati contineri episcopum iuxta tit. Et que, ubi haberet, decret. in rubrica de off. judicis ordinarii. Nam omnne analogicum, per te positum, capitulatur pro tuo significatio, tam more, unde antedicto domino decano metropolitanu, nomine earundem ecclesiarum & confratrum suorum sustinente & cupiente contrarium docere facile videlicet intellectum, ac mentem concilii Tridentini contrarium, petit legem quintæ sessionis sub Paulo tertio de leticie & predicatione sacrae scripturae decretos articulos, ubi his verbis uti dicit: "episcopi, archiepiscopi, primates & alii locorum ordinarii" distinguendo ne episcopos ab aliis locorum ordinariis. Item sessione septima, que incipit, C deinde ut, ubi quoque sic dicit, "statuit tandem synodus, ut episcopi, archiepiscopi, primates & alii locorum ordinarii." Item in bulla confirmationis concilii, ubi etiam sanctissimus dominus noster utitur ordinarie eisdem verbis, ita ut constet non alios esse ordinarios, quam solos episcopos, addendo etiam de jure illos debere censeri ordinarios, qui ordinariam jurisdictionem exercuerunt, & adhuc aucto exercent, ipsique ecclesias, ac praletis illam ordinariam jurisdictionem attributam esse, non solum ex prescriptione et longo uso, sed etiam ex capite irrevocabili de off. ordinarii. Et ex tentativa Panormitanæ in cap. cum ab ecclesiarum, Deinde in titulo dicendo, eos quinque esse ordinarios, qui ordinariam jurisdictionem exercerent.

Ad quæ reverendissimus dominus noster archiepiscopus respondit & dixit, quod licet super præmissis sint controverse doctorum, & opinionum diversitas, attamen declaravit sua p. reverendissima, non esse suæ intentionis decanis & capitulis jurisdictionem suam ordinariam, si quam habeant, immixtu aut in medio tollere, sed in illis casibus in quibus episcopis jurisdictione tribuitur & conceditur per statuta generalis concilii privativa, & non cumulativa, ut in illis secundum decreta ejusdem concilii jurisdictione apud episcopos. Et predicto domino decano metropolitanæ ecclesie, nominibus quibus supra, intulente tuis prioribus respondis, protestationibus & appellationibus de gravaminibus acceptavisti idem decanus primam partem declarationis p. sua reverendissima, qua tua p. reverendissima declaravit, non intendere decanos & ecclesias Traiectentes privare sua jurisdictione, si quam habeant, prout dicebas.

571

Anno Christi 1565. bat prelatos & capitula habere, salvis interim juribus archidiaconorum tanquam judicium ordinariorum; super quo ultimo puncto reverendissimus dixit se velle deliberare cum patribus concilii iubens secedere prelatos & ecclesias Traiectenses: quibus reversis, reverendissimoque post communicationem habitam iterum sedente cum patribus concilii, iussit per nuntium capituli aperiri valvas majoris domus capitulatis ecclesie Traiectensis, atque habens in suis manibus quandam papiraceam cedulam, absque eo quod prelati & ecclesias predictis quicquam responderit super dicto ultimo punto, eandem mihi notario legem tradidit, cuius tenor sequitur.

Nos Fredericus, Dei & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Traiectensis, una cum nostris episcopis comprovincialibus in hoc concilio provinciali in civitate Traiectensi congregatis, insistentes prioribus nostris declarationibus & decretis, non obstantibus quibuscumque per archidiaconos, prelatos, & capitula quinque ecclesiastarum Traiectensium allegatis, unanimi consensu decernimus & declaramus, juxta sanctissimi domini nostri papæ, simul & regie catholicæ majestatis decretum, omnia & singula statuta & constitutiones sacrofanci concilii Tridentini esse stricte in omnibus & per omnia inviolabiliter observanda & observandas, & executioni demandanda, & demandandos, prout eadem et easdem per presentes observari, & executioni demandari precipimus & iubemus sub poenis sententiis, & censuris in decretis dicti sacri oecumenici concilii expressis, contentis & comprehensis. Et per hoc praesens concilium concludimus, eique finem imponimus, ad laudem, honorem & gloriam omnipotentis Dei ecclesieque suæ sanæ. Et ita erat subscripta cedula, de mandato amplissimi, reverendissimi, domini archiepiscopi Traiectensis, atque ceterorum comprovincialium episcoporum.

Et erat adhuc signata,

Henricus Zonnius, secret. &c.

Quo quidem decreto & declaratione conclusionis concilii provincialis lecto & auditio, reverendus dominus decanus metropolitanus ecclesie, nominibus quibus supra protellatur de gravamine, nullitate, & appellando, ac alio juris remedio desuper inventiendo, praesertim quod de mandato illorum episcoporum hoc decretum promulgaverit, contra quos notoris causa suspicionis in hoc concilio sunt allegata, que primo & ante omnia ad arbitrios remitti debuissent, antequam ad hujusmodi decreti promulgationem perveniri potuit, referendo se desuper ad jus commune, & petens suas priores protestationes hic inseri, easdem de novo repetendo, sibique desuper tradiri instrumentum, & instrumenta.

Ei ego Joannes de Lanzwerde, clericus Tornacensis dioecesis publicus, sacris apostolica & imperiali auctoritatib. notarius ad-

missus, ac per reverendissimum dominum archiepiscopum Traiectensem ad prescripta concilii acta conscribendum auctorizatus, quia omnibus & singulis sessionibus hujus concilii provincialis praesens interful. eaque sic ut prescribuntur, fieri vidi & audivi; ideo ea omnia in hanc prescriptam formam redigi, signoque & cognomine meis solitis subscripsi, & signavi in fidem omnium presillorum.

Anno
Christi
1565.

STATUTA SYNODALIA

Archiepiscopi Traiectensis.

De consilio pariter & assensu prelatorum & capitulorum quinque ecclesiastarum Traiectensium lecta & publicata anno Domini millesimo, quingentesimo, sexagesimo quinto.

F Redericus a Tautenburch, Dei & apostolice sedis, nec non catholice Regiae majestatis gratia archiep. Traiectensis, omnibus & singulis, reverendis dominis abbatis, prelatis, prepositis, archidiaconis, decanis, capitulis, pastoribus, abbatissis, prioribus monasteriorum, quorumcunque regularium prefeatis, cotique clero ac populo in civitate & dioecesi nostra metropolitana & provincie Traiectensi ubilibet constitutis, salutem in eo qui est omnium vera salus Officii nostri debitum explore cupientes, & libertatem & ecclesiasticam jurisdictionem & emunitatem cleri & ecclesie observare volentes, statuta synodalia infra scripta mandamus & decernimus vobis & vestrum cuiilibet publicanda & intimanda, ac eadem precipimus & volumus inviolabiliter sub sententiis, censuris ac poenis inihibi contentis observari.

In primis episcoporum Traiectensium praedecessorum nostrorum pro tempore vestigiis in hac parte inherendo monemus primo, secundo, tertio, & peremptorie omnes & singulos presbyteros, curatos & huic synodo subjectos, quatenus singulis annis feria tertia post Dominicam Cantate, atque in crastino Remigii de mane hora primaria, personaliter compareant Traiecti in ecclesia nostra Traiectensi cum superpellitiis ac religionem induiti, & inibi maneant usque ad finem sermonis, ac statutorum & mandatorum synodalium publicationem perfectam, & intra triduum a civitate Traiectensi non recedant, nisi de nostra, seu vicarii nostri generalis speciali licentia petita & obtenta, ac interim curati & Vicecurati de cathedralico, quod *affum* vocatur, collectori ad hoc deputato satisfaciant sub excommunicationis & trium scudatorum antiquorum poenis, prout in statuto nostro synodali plenius continetur.

Cum nusquam Salvator noster majorem exercuerit censuram, ac distinctionem (quam in afferenda dignitate, & estimatione domus patris sui) quam & domum orationis vocandam dixit, notumque sit in ecclesiis nostris civitatis & dioecesis, praesertim in nostram sumam Metropolitanam *edem*

CONCILIO TRAJECTENSE.

573

ANNO
CHRISTI
1563.

edem detestandum irrepsisse abusum, ut tam cleris quam populus inibi sub divinis obambulando, confabulando & garrisendo incondito murmure magnoque strepitu convexa templi faciane reboare, adeo & in tantum ut nec sacrificantes sacerdotis, nec psallentium in choro voces nequeant exaudiri; statuimus, præcipimus & ordinamus, hunc abusum penitus esse abolendum, edientes, ne quis de cætero talia presumat, sed inquiete, modestia & devotione piis precibus dominum Deum sanctificet, maxime missarum dum peraguntur solemnia, idque sub prena arbitria, nec non suspensione praefontiarum unius hebdomadæ, quam ad instantiam nostri Fiscalis pro rei & personarum qualitate in locis non exemptis; in exemptis vero per Syndicum cuiusque ecclesie, duxerimus infligendam. Præcipientes omnibus pastoribus & ordinib[us] mendicantium concionatoribus, ut in singulis concionibus sacris, hec populi auribus diligenter inculcent, horfantes etiam magistratus ac judices seculares, ut pro suo erga domum Dei zelo, pium hoc nostrum statutum sua quoque provehant auctoritate, penali judicio, multisque statutis adversis editio nostro non parentes. Prohibemus quoque sub anathematis poena, ne in æde sacra seu ecclesia agitentur convivia aut commissationes; dominus quippe Dei non commissationes, sed orationes esse debet. Vetamus etiam & interdicimus, ne post in domibus claustralibus, aut collegiatis alicuius ecclesie, seu infra emunitatem ecclesiasticam constitutis, celebrentur nuptiæ, neque puerperia recentur, exceptis conjugatis domos claustrales inhabitantibus; veterum statutorum super hoc editorum poenis, adiacentes quoque pecuniariam nostro arbitrio in pauperum usus convertendam.

Item statuimus, præcipimus & ordinamus, ut Curati parochialium ecclesiæ sub persona privationis fructuum, in usus substituendi eo casu pastoris applicandorum, personaliter in suis parochiis resideant, suoque fungantur officio, nisi legitimam obtinuerint dispensationem, Vice curatis mox & proorsus amovendis, nisi fuerint sufficientis doctriña, probatorum morum, etatis matute, & inculpatæ vita, qui populum palcore queant doctrinæ, moribus & exemplo.

Cum experientia quotidiana manifestet, quantum malorum agmen in ecclesiam Dei invehant fugiti & apostate monachii, qui prætextu apostolicæ, (quam jactant) dispensationis, per obreptionem & subreptionem illicite præsumunt regere parochiales ecclesiæ: statuimus & ordinamus omnes tales a regimine amovendos, & custodias mancipandos, donec Indultorum, (quæ jactant) series & narratio plenissime fuerit in contradictorio iudicio verificata & probata, in loco insigni, hujus regionis catholice majestatis dictioni subiecto, ubi est copia peritorum & doctorum hominum: & quod talia indulta nunquam possint aut debeant purificari in contumaciam citatorum & non comparentium, quorum interest, sed qui juridice, & in figura iudicii totum & omne id probetur, quod de

motu & compulsione parentum, seu mino-
ritate Sanctissimo domino nostro pape fug-
gererit.

ANNO
CHRISTI
1563.

Fit quoque non raro ut apostate prefatæ huic veniant ex regionibus alienis, in quibus eorum Indulta prætenduntur purificata, sed quia fere tempus aut in contumaciam, aut levato velo, causa plene non cognita nec discussa fieri, & statuimus id eis in nullo penitus suffragari intra limites nostræ diocesis, quoad affectionem & retentionem simplicium beneficiorum, multo minus ad alicujus parochialis ecclesiæ regimen, vel obtinendum, vel tenendum, nisi docent dictam dispensationem legitime coram ordinario ejusdem loci fuisse & esse purificatam.

Item statuimus & ordinamus, ne clericis beneficia ecclesiastica obtinentes, aut ordinibus sacerdis initiatis nocte vagente per plateas, neque habitum deferant sacerdalem, non calcos aut caligas gestent scillas, sed integras, non bisso transverlo distinetas, nec subtiliter suffarinatas, neque tabernas & loca inhonesta ingrediantur, non gladio accincti discurrant, sed ad honestatem ecclesiasticam modis omnibus se componant, poena transgressoribus secundum juris regulas infligenda. Statuimus quoque clero nostro barbas non esse nutriendas, nisi rationabilis causa & probabilis observetur.

Præcipimus omnibus abbatis, præpositis, abbatissis, & priorillis, ceterique monasteriorum rectoribus, ne habitum religiosis monasticis, quem ab antiquo, secundum regulæ & ordinis initia obrincent, in aliquo sinant immutare. Quare veiles monachorum in factura, & præcipue vestimenta monialium, quæ nimium exorbitare & secularem curiositatem reserce cernuntur, ad veterum & consuetum ante viginti quinque annos cultum reformatur, inobedientibus arbitraria nostra poena percellendis.

Urgentibus innumeris causis statuimus, præcipimus & mandamus, ut clerici & iheredotes quicunque per totam metropolitanae dieccesis nostræ Traiectensis provinciam constituti, a contubernio & cohabitatione sua amoveant focarias & concubinas, idque intra spatum trium septimanarum publicatione præsentium, ut scandalis & offendiculis innumeris exinde scatentibus, tandem & dignitas cleri, quæ per hoc evuluit, in prælinam estimationem restituatur, paraque sacrificia offerantur puritatis amatori Deo; injungentes fiscalibus & officialibus respective nostris, ut quanto acius de jure potuerint, contra inobedientes procedant ad pœnas canonicas, & tales, quales noverint magis formidabiles fore, implicant & de plano, sine strepitu & figura iudicii, cum in notoriis iuris ordo minime sit observandus.

Interdicimus & prohibemus, ne juniores ex clero & nobilitate, sine iulta & urgenti causa ad monialium cameras aut triclinia accedant, nec interdiu seu noctu portando aut alias vanitates exercendo convergentur, sed moniales tñant penium servitutis luce in choro persistere, ac in omnibus ordi-

ANNO ordinis regularis disciplinam observare; ad
1565 quod in virtute sancte obedientie omnes
Cristi pio requirimus affectu, ne opus sit ad alia
confugere, quibus sic periculosus abusus de
medio tollatur.

Cum virgines sacras non deceat virorum
coetibus imminicari, statuimus ut moniales
civitatis & dioecesis nostre non reformaretur,
a vagando arceantur, nec in civitate Tra-
jectensi vel alia in domo aliqua seculari per-
novent, nisi ex legitima causa superioribus
probata, atque ab iisdem licentia obtenta;
quod tamen ultra triduum in civitate Tra-
jectensi, extra civitatem vero ultra spatium
trium septimanarum non dobet extendi, nisi
licentia a nobis aut Vicario nostro obtenta.

Ad hæc statutum & districte precipimus,
ne abbatisse aut prioriss, uno eodemque
tempore plures quam duas moniales exire
permittant, et si aliquando suos parentes in
locis disabitibus & consanguineos invisere
cupiant, prout hoc minus canonice inolevit,
non ad multas septimanas, ut de facto con-
tingit, sed ad duas dumtaxat hebdomadas
precise hæc, illis ex gratia concedantur,
& non ultra, nisi ex justa & rationabili cau-
sa superiores sue tempus laxius eis duxerint
concedendum; si in hoc vel abbatisse, vel
prioriss, vel moniales excesserint vel deli-
querint, sciunt se pecuniariam multam pau-
perum necessitatibus erogandam incururas.

Item statuimus & ordinamus, quod si per
nostram dioecesim electi seu promoti in ab-
bates aut prepositos monasteriorum adminis-
trare presumperint in temporalibus ante
confirmationem a nobis aut alias legitime
obtentam, aut spiritualibus solemnis abba-
tibus, antequam a nobis munus consecra-
tionis fuerint adepti, se immiscere presum-
perint, eo ipso sint & concientur privati
omni jure per electionem tibi quæsito, non
enim sine manuum impositione sacram illam
unctionem suscipere possunt.

Cum plerique abbates, prepositi monaste-
riorum, abbatisse & prioriss quotannis non
curent debitum calculum & computum fieri
de monasterii bonis, tam receptis, quam
erogatis, colludentes cum suo receptorre in
præsencia paucorum, unde receptor dictat
& conventus damnificatur: statuimus ut ta-
les faciant & curent tales receptores suos
in præsencia totius conventus suas reddere
rationes liquide & pertinenter, adhibito e-
tiam discreto viro per nos ad hoc deputan-
do, qui in civitate Trajectensi, aliisque lo-
cis oportuni, talibus interies rationibus au-
diendis: incumbit enim nostra sollicitudini
providere, ne bona monastica detrimentum
patiantur; inio potius incrementum acqui-
rant, si quid superfit, in pios usus xternos.
que thesauros recondendum.

Item statuimus de hospitalariis, piorum-
que locorum sectoribus, ut pertinentes &
congruas quotannis rationes reddant, &
pauperibus ac miserabilibus suis personis de-
cundis necessariis, de vestitu, &
ceteris, iuxta debitum, consuetumque ritum
provideant nobis si in hoc negligentes
sigerint, officium suppleturis.

Item statuimus, jus vetus innovamus, ut
executio testamentaria ultimatum voluntä-

ANNO
CHRISTI
1565.

tum ad pias causas intra anni spatium, a
morte testatoris non finita seu terminata,
idque clavis annis gratis & computatis,
mox ad nos plenissime cum omnibus depen-
dentiis & connexis, devolutio causarum
executionum testamentorum tanquam ad
Diocesanum devolvantur & devoluta cen-
santur; volentes ut hæc constitutio ad
preterita quoque trahatur.

Item prohibemus quoque sub arbitria-
correctione, ne peregrini importentur li-
bri, aut distractantur, nisi prius per eos
qui ad hoc committi sunt, fuerint appro-
bari.

Item prohibemus sub excommunicationis
pena, ne monachi vel quicunque religio-
B si, (exceptis ordinibus mendicantibus) pu-
blice coram promiscuo populo in suggestu
concionari presumant, nisi prius licentia a
nobis petita & obtenta; docent enim quod
nunquam didicerunt, cupionque agere do-
ctores priusquam fuerint discipuli, inanem
vulgj auram captantes, & venantes que
sua sunt, non que Iesu Christi. Religiosi
enim qui sub se habent ecclesiæ parochia-
les, sive vocari ad regimen alicujus paro-
chiz, in eadem dumtaxat poterunt prædi-
care, dummodo tamen sanam pianique pro-
mant doctrinam, & dictæ curæ institutio-
nem rite fuerint affectui.

Item renovantes vetera jura statuimus,
a correctione legitima in notoriis, ac ma-
nifestis criminibus appellari non posse; &
si appellatum fuerit, appellationi non esse
aliquatenus deferendum.

Frequentier contingit, ut ecclesiæ parochialium
rectores & suggestu & in con-
cione facia pudendum in modum detinent
in plebis ac iuxtentur, ob non solitas ob-
lationes, obventiones, aliaque, ut vocant
jura curæ pastoralis, unde & predicanis
evilesce estimatio, animi nulis cum fru-
ctu irritantur, quare statuimus sub excom-
municationis pena, ne curati post hac in
suggestu aut ecclesia taliter rem tuam a-
gan, sed nihil ibi præter verbum Dei pu-
re prædicent, absque ullis affectibus, sacrif-
que officiis summo cum fervore intistant,
proprii commodi respectum saluti anima-
rum posthabentes; poterunt tamen extra
ecclesiæ locis & temporibus congruis, de-
bitores & cessantes compellare, & juris
trahit ad solutionem adigere.

Cum multis collegiis & monasteriis in-
corporata sint ecclesiæ parochiales, præ-
cipimus illis viros exemplares in Theologia
aut jure canonico præfici graduatos &
promotos, aut saltē artium liberalium
magistros, aut alias examine debito præmis-
so repertos idoneos, qui non solum do-
ctrina, verum etiam populum pascant mo-
ribus & vita; in quo si fuerit cœsum,
nisi nostri esse officium agere contra ces-
santes & contemnentes, ut per censuras &
arbitrariam multam ad hoc juridice com-
pellantur.

Ceterum quia capitula & monasteria tam
agunt compare et exiliter cum hiis subtili-
tutis parochis, ut honeste se exhibere, nec
hospitalitatem servare, nec suo munere cum
decore præesse quæcant, declinantes ad tur-
pia

CONCILIO TRAJECTENSE.

577

ANNO
CHRISTI
1563.

pia lucilla, & populi fervorem placitis magis quam plis concionibus abbländientes, A unde postea scatent multa incommoda; statim & ordinamus, ut talibus de honesta & decente sustentatione provideatur: sequum enim modis omnibus est, ut quis alterius servient, de alterio vivant, & non ob alligandum os bovis tristurantur in area fruges; maxime cum talia collegia & monasteria ratione incorporate curæ ut plurimum possideant decimas optimas, quæ pro necessitate parochi sublevanda abunde sufficiant.

Denique statim & ordinamus, ne ecclesia vel monasteria solitas suas eleemosynas, & conuentus panis, frumenti, cibi ac potus in usus pauperum distributiones diminuant, extenuent ac præscindant, nec absque iusta & notoria causa diligenter, ubi triticum date confueverunt; & qui curam hospitalium gerunt, lectiternia pro infirmis non diminuant, sed augeant potius & multiplicent, ut in die illo gaudentes audiire queant.

Elsurti & dedisti nibi manducare, fratre & dedisti nibi bibere, bosques eram & colle- gisti me &c.

Si hoc mandatum non adimplerint nostrum, sciens nos huic negotio vices nostras interpostratos.

Postremo statim & ordinamus, ut se- xus utriusque monasteria, ecclesie, piaque loca nostra jurisdictioni seu legi dioecetane subiecta, quot annis ad minus semel visitentur per suffragancum aut vicarium officialem nostrum, vel illum aut illos, quibus de jure aut consuetudine competere dignoscitur, & ibi quæ noxia fuerint, evellant, eradicent, extirpent; quæ vero salutaria, seminarent, serant & plantent, & si opus fuerit, nostrum quoque ministerium invocent, ad Dei gloriam & animarum salutem, & sanctorum religionis conservationem.

Item, eadem nostra auctoritate præcipimus, & mandamus, quod in & super omnibus matrimonii contrahendis in facie ecclesie, ante ejusdem matrimonii solemnizationem & benedictionem, diebus dominicis aut festiis, & uno non festivo a te distantes, per presbyterum parochialis ecclesie siant proclamations seu banna publica tempore divinorum, ut si qui sciverint legitimum impedimentum, proponant & publicent, & hoc præcipiat sub poena excommunicationis; et ipsi presbyteri investigent utrum aliquid impedimentum obsit; alioquin hujusmodi matrimonia nullatenus solemnizent, et itud præcipimus sub poena, nostro seu vicarii nostri arbitrio taxanda et moderanda.

Item, præcipimus nostra eademi auctoritate et mandamus, sub poena excommunicationis et viginti scudatorum antiquorum ad usum pauperum, si commissa tuerit, applicandorum, ne de solemnizatione quorumcunque matrimoniorum aliq[ue] quam supra, et funiliter de solemnizatione, et ne de proclamatione, seu bannorum abbreviacione seu omissione, et ceteris calibus nostræ ordinariæ potestati et auctorati reservatis, ab ipso nostra licentia speciali vos nostræ synodo subjecti intronissatis, et matrimo-

Concil. General. Tom. XXXV.

578

ANNO
CHRISTI
1563.

nia clandestine contrafacta et etiam qualitercunque contrahenda inter personas diversarum parochiarum non solemnizent, nisi contrahentes de proclamationibus, modo quo supra in ambabus eorum parochialibus ecclesiis factis, legitimate certificaverunt, et docuerunt sufficienter et quod hujusmodi matrimonium solemnizaciones et benedictiones non in sacrificio, neque in dominibus, aut camenis seu locis privatis, sed publice tempore divinorum in facie ecclesie honitifice celebrentur.

Item, ne sanguis subditerum de manibus vestris requiratur, vobis rectoribus parochialium ecclesiarum, sub excommunicationis et viginti scudatorum antiquorum ad usum pauperum applicandorum poenis, districte præcipiendo mandamus, ut excommunicatos propter clandestinum matrimonium contractum et ejus intercessentiam, ac existentes in heresi, adulterio, fornicatione, perjuryo, illicita cohabitatione, dissidio aut aliquo alio excessu notorio et manifesto, vel qui sunt ultarum publici, vel peremptores, aut qui in festivitate paschali, vel falso nomine in anno vobis confessi non fuerint, nobis cum talia sciveritis aut ad hoc requiriti fueritis, nominatim et in specie insinuetis, prodatis, et revelatis, ut eorum crimina et excessus non maneant impunita.

Item præcipimus et mandamus, quod monachi, etiam quicunque ecclesiastici, aliquem propter clandestinum matrimonium contractum, vel propter alios casus prohibitos in excommunicationem existentem, non absolvant, nisi talis excommunicatus a nobis, seu vicario nostro desuper abolutionem in scriptis obtinuerit.

Item, præcipimus et mandamus procuratoribus et custodibus ecclesiarum parochialium et quarumcunque capellarum ac locorum sacerdotum, in quibus venerabile sacramentum conservatur, sub excommunicationis et duodecim florenorum poena, totis quoties commissa fuerit, ad usum pauperum applicandorum, ut candelam seu lampadam dardentem ante venerabile Sacramentum euangelizante hujusmodi die noctisque teneant, et in hoc nullatenus sine negligente.

Item, auctoritate apostolica, et regie majestatis decreto, nec non auctoritate nostra ordinaria inhibemus omnibus et singulis Christi fidelibus, ne quis libros fratris Martini Lutheri, Philippi Melanthonis, Johannis Calvinii, aliorumque hereticorum, tam latino, quam alamanico sermone compertos multisque ab orthodoxa fide alienis erroribus refertos, et propterea a sede apostolica damnatos, legere, tenere, emere, vendere, imprimere, describere, aut praeditis libris quoquo modo favere presumant; E quinimo tales libros in termino trium dicorum a notitia presentis mandati, ad manus vicarii nostri in spiritualibus generalis ferant, vel mittant debito igne comburendos, sub poena et censuris in literis apostolicis ac regie majestatis decreto contentis.

Item, eadem nostra auctoritate ordinaria prohibemus, sub excommunicationis latenter poena in his scriptis, ne quis aliquem excommunicatum in ecclesia vel ce-

OO mc-

CONCILIO TRAJECTENSE.

ANNO CHRISTI 1565.
meterio ejusdem audeat sepelire seu cada-
ver excommunicati in ecclesia seu ceme-
tario ponere super terram, et si qui sepulti
sint, iterum exhumentur, dummodo eorum
ossa ab aliorum Christifideliis olibus di-
scerni possint, nisi amici aut heredes, co-
rundem pro eis absolutionis beneficium me-
ruerint obtinere ac creditoribus satisfec-
rint, & ewendam praetiterint de commissis
condignis.

*Articuli clarissim quas nuper elucidati ex
concilio Tridentini statutis & decretis,
per praelatos & capitula sive ca-
nonicos quinque ecclesiarum Tra-
jektensem recipiis & acce-
ptatis, exceptis & obe-
dienter obser-
vandi.*

Primo, ut non solum inferior clerus, sed
etiam quinque dictarum ecclesiarum tam ca-
pita, quam membra in moribus et vestitu,
absciendo scilicet caligas, calceos, lagula
et indumenta personis ecclesiasticis indigna,
deinde in conversatione honesta, vitando
monasteria virginum et religiosorum, ta-
bernas, choreas, venationes, lusus, et can-
onica indecora, a sacris canonibus (quos
servari vult concilium Tridentinum) inter-
dicta; adhuc in chori frequentatione et ter-
tia pars omnium fructuum ratione distri-
butione, boris canonis intercedentibus
prestandorum assignatione, se prebeant obe-
dientes concilio Tridentino, assignatione
inquam facienda tam ex fructibus dignita-
tum quam officiorum, scilicet scholastiarum,
thesauriarum, et certarum praepositura-
rum atque canoniciatum et praedicatorum
in dictis quinque ecclesiis provenientibus;
his etiam in omnibus collegiatis ecclesiis per
totam nostram dioecesim limiter inviolate
observandis; et episcopo prefectorum fru-
ctuum quantitas indicetur ut ex eis faciat se-
cundum latiorem dicti concilii tenorem.

Pariter obedient eidem concilio quadad
residentiam, ne ultra tres mensies qualibet anno absint. Item in honestate vita, ne vel
attonitis sint crinibus, vel barbas deferant,
pariter et in continentia, ut concubinas
amoveant, nec earum contubernia repe-
tante, nec alias superinducant aut recipiant.

Ut quinque obedienti in recipiendis ordinibus sacris, ut diuidia saltēni pars canonici sint presbyteri, ceteri vero diaconi et subdiaconi, postquam ordines uni-
cuique præbende et canoniciatu (secun-
dum concilium) fuerint assignati et annexi:
et utrum tunc possidores corundem canoniciatum, vel eorum successores tantum ad
dictos ordines teneantur, consulendum erit
sanctissimus dominus noiter pontifex roma-
nus, ante Featum Remigii proximum.

Ut omnes in ecclesia per se divina, &
non per substitutos obeant, ac officia sua
adimplere debeant, alioqui ad id compellen-
di iuxta concilium.

Ut habent beneficia curata seu dignita-
tes, quibus cura imminent animarum, vel quilibus ex fundatione, nativo vel consuetudine
annexus est ordo sacerdotalis & presbyte-

ANNO CHRISTI 1565.

A rī, curent hi primo quoque tempore se in
sacerdotes ordinari, maxime si ultra annum
fuerint in possessione talium dignitatum,
cum intra annum a tempore ademptis pos-
sessionis ad sacerdotium te promoveri cu-
rate debuissent.

Ut causas matrimoniales, criminales &
incontinentiam vita concernentes, non de-
cani, archidiaconi aut aliorum inferiorum
iudicio, etiam visitando, sed episcopi tan-
tum examini & iuridictioni relinquantur.

Ut episcopi in choro & in capitulo, &
auctibus publicis sit prima sedes & locus,
& precipua rerum agendarum auctoritas,
qui si aliquid canonis ad deliberandum pro-
ponat, nec de re ad suum vel suorum com-
modum spectante agitur, episcopus ipse
capitulum convocet, vota exquirat & iuxta
ea concludat.

Ut in executione testamentorum ad pias
cautias se regulent executores, secundum
concilium Tridentinum, quod se refert ad
iūs scriptum, proinde anno clatio cogant
episcopo reddere rationes, eique omnia
tradere, & assignare monumenta, literas,
registra, scripta & reliqua omnia, que ad
eandem rationem reddendam necessaria fue-
runt, seu alla quomodolibet opportuna.

Ut negotiorum seminarii a sacro Tridenti-
no concilio prescripti ad effectum deduci
& absque moris inchoari possit, cum epi-
scopus ad illud perficiendum duos de capi-
tulo assumere debet, ex parte sua nomi-
nat dominum thesaurarium, magistrum Jo-
hannem Brugesen, & de reliquo clero ab-
batem S. Pauli.

Ut archidiaconi & capitula, seu alii qui-
vis neminem ad ecclesiasticum beneficium
instituant, nisi prius examinatum, & ap-
probatum ab Episcopo.

Ut capitula quinque ecclesiarum mox
nominent ex suo gremio, qui una cum
archiepiscopo sint habituri cognitionem
caustarum super delictis & aliis, prout in
decreto concilii latius est expressum, ne
vel ex officio, vel ad partis instantiam ju-
stitia denegari videatur diutius.

Denique ut non solum hi articuli, sed
alia omnia que in decretis dicti facti Tri-
dentini concilii continentur, non solum a
clero hujus nostra metropolis, sed etiam ab
omnibus per totam nostram dioecesim nobis
subjectis, devote recipiantur & fideliter ob-
serventur.

Hi articuli fuerunt per reverendissimum
archiepiscopum Traiectensem presentibus
regis commissariis propoiti, dati & assigna-
ti prælatis et capitulis quinque ecclesiarum
Tradicentium, pro regie maiestatis volun-
tate ac mente dicti reverendissimi ab ipsis
ad adamulum observandi et accomplendi.
Aetum Trajecti in aula archiepiscopalii, die
quarto mensis Julii anno a nativitate Do-
mini supra milletum, quingentesimum, se-
zagelimo octavo.

CONCILIO TRAJECTENSE.

581

ANNO
CHRISTI
1563.

Sequitur descriptio Prelatorum ex copia
copia authenticata.

Reverendissime in Christo pater, archi-
presul amplissime.

Nos prelati et capitula quoque eccl-
iarum vestiarum Traiectensium, cupientes
paternitati vestra reverendissimum plen no-
strum desiderium pariter et voluntatem cir-
ca universalem observationem decretorum
sacrosancti concilii Tridentini demonstrare,
atque consequenter tam hisce posterioribus,
quam prioribus articulis per P. vestram re-
verendissimam nobis propositis respondere,
dicimus atque declaramus juxta ea que in
ultima acceptatione decretorum dicti con-
cilii Tridentini una cum P. vestra reveren-
dissima diximus et declaravimus, nos in
omnibus et per omnia dictis concilii Trid-
entini decretis repliter & cum effectu pa-
rero ac obodire velle, ac proinde P. vestra
reverendissima liberum esse juxta au-
toritatem eidem a prefato concilio attri-
butam, ad eorundem decretorum execu-
tio-
nem, ac eorum que nondum sunt emenda-
ta, & inobedientium correctionem procede-
re, obnoxie P. vestram reverendissimam ro-
gantes, ut in exequendo ejus rationem ha-
bere dignetur, ut nihil exequatur, quod
contra expremum textum concilii vel du-
bitum videri possit.

Quia vero in articulis hesterno die per
vestram P. reverendissimam exhibitis, non
nulla continentur que videntur non sa-
tis convenienter intentione decretorum dicti
concilii & in se continero quandam dubie-
tatem, visim nobis fuit in primis quantum
attinet ad assignationem tertii partis omnium
fructuum ratione distributionum pro inter-
essentibus horis canonicas, videri nobis ca-
nones ea de re in concilio praescripto men-
tionem facientes, non habere locum in quo-
que ecclias nostris Traiectensibus, attemp-
tum quod praescripti canones loquuntur de illis
ecclias domitaxat, ubi nullae sunt presen-
tis, aut tam tenues, ut verisimiliter negligantur. Jam vero licet in confessio sit pra-
escriptis ecclias vestris de praescriptis distri-
butionibus sic satis esse prouisum, ut ob eam
falsam causam non negligantur, tamen ut cul-
tus divinus cumulatius frequentetur eique plu-

582

ANNO
CHRISTI
1563.

A res quotidie intersint, offerent premisa-
rum ecclesiarum singule quotidianas distri-
butiones ad mille florenos annuos pro ho-
ris divinis interessentibus, atque ibidem per-
manentibus augmentare, & quatenus ha-
nostra allegationes & oblationes non satis-
faciant reverendissime P. vestra senectate
& intentione, statuant juxta beneficium di-
ci concilii hanc questionem ad sedem apo-
stolicam referre, parati interim sub festum
Remigii proximi praemissorum mille flore-
norum summam praesentis applicare.

Secundo quoad barbam & crines, licet
nihil decretum sit in decretis antedicti con-
cilii, tamen referunt se dictae eccliae ve-
stre ad decretum ea de re factum in ultima
statuta synodalibus.

Tertio, quandoquidem canones concilii,
praescripti loquentes de contentis tertii arti-
culi, clari sunt & manifesti, non pra-
sentes videlicet praebendarum possessores,
sed eorundem succedentes tantum esse obli-
gatos ad eorum (de quibus agitur) ordinum
susceptionem.

Et quia sequens quartus articulus com-
mode exequi non possit ex eo quod non
inveniantur aliquibus praebendis certa one-
ra annexa esse, parate tamen sunt eccliae
vestre quoad commode fieri poterit, ef-
fectum suum personaliter peragere.

Quoad causas criminales in sexto articu-
lo expressas, eccliae vestre inherentes ca-
noni tertio sexta sessionis concilii Tridenti-
ni, referunt se ulterius ad dispositionem ju-
ris communis & doctoris.

Quantum ad executionem testamentorum
ad plas causas octavo articulo comprehensam,
eccliae vestre referunt se ad canonem octa-
vum XXII. sessionis, cuius tenori sese
plene submittunt: reliquos articulos tam
præsentes quam subsequentes eccliae vestre
acceptant, salvo quod in examine instituen-
dorum ad dignitates, canoniciatus & bene-
ficia iidem non reficiantur nisi legitimis de
causis, archidiaconis, decanis & capitulis
exprimendis nominatum tam ad executionem
seminarli, quam causarum criminalium co-
gnitionem suos commissarios. Actum IX. Ju-
lii A. LXVIII. Paulo Inferius scriptum
erat. Concordat praesens copia cum origi-
nali responso reverendissimo dato, quod at-
testor subscriptus Lamswerde, fecr.

S. PIUS PAPA V.

Sedit ab anno 1566. usque ad 1572.

PROVINCIALIS SYNODUS
RAVENNATENSIS

Anno 1568. habita.

HISTORIA CONCILII

Ex Rubeo biss. Raven. lib. X. pag. 747.

Diligens archiepiscopi studium, nequam tot persante institutis contentum, vetustaque dignitatis revocanda cupidum, hic non persistit; sed ut optimus pastor, cognitus, que sint illius oves, & qua ratione curarentur, indixit provincialie concilium. In qua re opus archiepiscopo haud minus potenti, ac diligenti, profecto fuit, multis subjectis episcopis, sese liberis, neque Ravennati archiepiscopo subjectos, in tanta rei intermissione, afferentibus: ducentos enim, & quinquaginta iam annos derelictam hujusmodi subjectionis significationem revocanti eis recte consideremus, maxima auctoritas & diligentia, summiisque labor fuit adhibendus. Pietatis autem & religionis officia archiepiscopus non omittens, cum indisti concilii tempus adveniat, primum quidem ad eos, quos alebat perpetuo domi familiares viros doctos, summoque theologos, alios undique evocatos adjungit; idem facit de phonacis, ut diligenter cultu sacra ferent. Et ne quidquam incommodi Ravennatis accederet, comportari conicatum Foro Sempronii, siveque ceteris regionibus iubet. Quia omnia quanta impensa ferent, ut explicetur, necessarium non puto.

Cum autem hoc temporis spatio tempus concilii praefitum, kalendę scilicet Matę, adveniens, ii Antifites Urtinam in eadem congregati sunt. Julius Felerius ab Ruvere, Urdinatium cardinalis tituli S. Petri ad Vincula, Arcis Sororque dux, & archiepiscopus Ravennas; Joannes cardinalis Mertonus Mediolanensis Mutinensis; Gabriel cardinalis Paleottus Bononiensis, Bononiensis; Alexander cardinalis Sforzia, Romanus, Parmentium; Lelius Garuffus Plus, Sassinginum; Baptista Grossus Mantuanus, Regenium; Alfonso Rosettus Ferrarensis, Ferrarentium; Scipio Sanacrucius, Romanus, Cervinellum; Julius Parisanus, Tolentinas, Ariminensium; Julius Cananus, Ferrarenis, Hadrianorum; Odoardus Gualandus Pitatus, Casenatum; Franciscus Guarinus, Tifernas, Foro cornelianorum; Joannes Baptista Sighicellus, Bononiensis, Favanitorum; Hercules Sacratius, Ferrarens. Clamellensium; Antonius Zanottus Montagnensis, Forolivianorum; Franciscus Rusticus, Fanestrus, Fanetrium; Joannes Baptista Maremontes, Forosemprenensis. Uticen-

sium episcopi; Augustinus Molignattus, Vercellensis, Britonorianus episcopus, quod erat agrotus, interesse non nisi per procuratorem potuisse; ejusque accepta est excusatio. Unum postremus Joannes Antonius Boninus Cremonensis, abbas Nonantulanus, numeratus est. Cum itaque cardinales & episcopi, ceteri minores sacerdotes quisque ordine consenserint, in medio autem praetata in sede mitratus archiepiscopus veteris dignitatis honorem referret; Letania pie pronunciatis, sacra solemnia, admirable & vario ceremoniarum modo, & eximio phonacorum concentu incredibilique hominum frequentia, operante archiepiscopo, peracta sunt. Secundum quam Bernardinus Pinus, vir discretissimus, suggetto lignen consenso, splendidam orationem habuit, qua utilitatem conciliorum provincialium ostendebat, ejusq. dici, que felicissima Ravennati populo illuxit, letitiam explicabat. Eo tacentre, archiepiscopus sua in sede graviter exortus, declarat initio archiepiscopatus sui, ut corruptos mores conformaret; depravata disciplina ad normam facti rotacili Trid. concilii restitueret; si dem catholicum, ac vere orthodoxam evangelium, in animis populorum confirmaret iussus patrum qui hujusmodi, provinciales synodos, in concilio eodem Tridentino, mandassent, pareret, animum ad illud provinciale habendum concilium adiecisse, nullis que eujusvis generis incommodis retardari tam salubri instituto potuisse: similiter omnium aliorum episcoporum opera persante actata maximum operam comparandam fore ad sedandam procellam, qua jam multarum externalium gentium animi vehementissime commoventur, & longe maximum Reipubl. diuornis affecta malis discriben imminet: sperareque se benignitate Dei, diuorum immortalium, qui recta incidentes via nusquam secesserunt, adjuncta. Ei pil quinti pontificis maximi, atque optimi diligentia, his coepitis summa eventus felicitate responsuros. Quamobrem omnes hortari atque obsecrare, ut, quando studia, cogitationesque sue omnes ad rem christianam juvandam mitifice conversae atque directe esse debent, omni alia cura posthabita, quo ad ejus fieri posset, accurate, que ad bonorum morum reductionem, emendationemque malorum sunt necessaria in eo con-

ANNO
CHRISTI
1568.

conventu, cum Dei auspicio, & nomine, agerent, & confulerent. Quibus dictis, Camillus Perutius a Mondulfo juris consultus & Ruverci Archiepiscopi a secretis, causarumque iudex, qui actis concilii praeferat, in medium prodiens, omnes, qui adesse deberent, nomine appellavit; cunctis, extra episcopum Placentinum respondentibus, quod is multo pertinacius, quam reliqui, se minime Ravennatis ecclesie subjectum affirmasset, cui & a Leonardo Morisio jurisconsulto Ravennati, concilii, (ut ajunt) promotore dita dies est; facta demum prium ab archiepiscopo, deinde a ceteris, ex laudabilis majorum consuetudine & Pli quarti Pontificis prescripto, sua fidei confessione, reliquaque ceremonia, que in pontificum editis libris habentur, primi confessio Kalendarum majorum absolute est. In altera, que tert. Non Maii cit habita, postquam sacris, & ceremoniis de more peractis, nomine Alexandri Storze cardinalis, Parmensis episcopi, luculentam orationem canonicus Parmensis habuit, Joannes Baptista Maremontes, episcopus Uticensis, Ruverci Archiepiscopi vicarius, pro fug-

getto ligneo parvo adiidi munere accommodato, eorum partem, que defacta fuerant, recitavit: reliquorum venerationem terra, eademque postrema sessione ad sept. id. absolvens: quam sessionem extremam Franciscus Vicedominus, Ferrarentis cocultatus, francitanus, Ruverci Archiepiscopi Theologus eleganti, & docta oratione plenum exornavit, dum singularem explicavit archiepiscopi pietatem, atque prudentiam, ingenitumque omnium, Ravennatumque praesertim letitiam, atque eo maiorem, quo diuturnius, atque acrius haec concilio sum provinciarum Ravennatum consuetudo disturbance, dissipata, intermissa, tunc demum singulari Dei omnipotentis beneficio sanctis Tridentini concilii Institutis & summa Julii Ruverci Archiepiscopi non tam cura, & sumptu, quam felicitate, ac laude revocata videbatur. Recitatis decretis, quibus ad summam cavebatur, ut omnia ad salutem nostram pertinentia, pure, calle, atque ex more, institutoque majorum tractarentur, cu[m] patres placere sibi respondissent, dictum est concilium.

ANNO
CHRISTI
1568.

DECRETA

PROVINCIALIS SYNODI

RAVENNATI S,

PRAESIDENTE IN EA,

ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISS. DOMINO

JULIO DE RUVERE.

Tituli sancti Petri ad Vincula, S. R. E. presbytero cardinali Urbino, sancti Ravennae ecclesiae archiepiscopo.

In nomine sancta & individua Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Ex Edito
Romae an-
no 1569.

Nos Julius Feltrius de Ruvere, tituli sancti Petri ad Vincula S. R. E. presb. cardinalis Urbini, & Dei, acque apostolicæ sedis gratia, S. Raven. ecclesie archiepiscopus, de concilio & assensu reverendissimum DD. coepiscoporum nostrorum, in presenti Raven. provinciali Synodo legitime congregatorum, haec, que sequuntur, statuimus & ordinamus.

Professio Fidei.

In primis vero fideli confessionem, ut decet, praemittentes, atque in hunc, qui sequitur, modum, eam juxta formam in bullæ se. re. Pii Quarti traditam, profitebentes; credimus, & profitemur omnia, & singula, que continentur symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur, videlicet, Credo in unum Deum patrem omnipotentem, factorem cœli, & terre, visibilium, immutabilem, & invisibilium. Et in unum Do-

minum Jesum Christum, filium Dei unigenitum, & ex patre natum ante omnia te-
cula: Deum de Deo, lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero, genitum, nou-
factum, consubstantiale patri, per quem
omnia facta sunt: qui propter nos homines,
& propter nostram salutem descendit de
cœli; & incarnatus est de Spiritu sancto ex
Maria virgine, & homo factus est: cruci-
fixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato,
passus, & sepultus est: & resurrexit fer-
tia die secundum scripturas: & ascendit in
cœlum: sedet ad dexteram Patris: & iterum
veniens est cum gloria judicare vi-
vos, & mortuos: cuius regni non erit fi-
nis. Et in spiritum sanctum dominum, &
vivificantem, qui ex patre, filioque prece-
dit: qui cum patre, & filio simul adora-
tur, & conglorificatur: qui locutus est per
Prophetas. Et unam sanctam catholicam,
& apostolicam ecclesiam. Confiteor unum
christum in remissionem peccatorum: & ex-
pecho

ANNO
CHRISTI
1568.

peccato resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi. Amen.

Apostolicas, & ecclesiasticas traditiones, reliquaque ejusdem ecclesie observationes, & constitutiones, firmissime admittimus, & amplectimur. Item sacram scripturam juxta cum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione scripturarum, admittimus: nec eam umquam, nisi juxta unanimem consensum patrum accipiemus, & Interpretabimur.

Profitemur quoque septem esse vere, & proprie Sacraenta novae legis, a Iesu Christo domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, (licet non omnia singulis necessaria,) scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium: illaque gratiam conferre; ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque, & approbaratos Ecclesie catholice ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solemini administratione recipimus, & admittimus. Omnia & singula, quae de peccato originali, & de iuit ficatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplectimur, & recipimus.

Profitemur pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro vivis, & defunctis: atque in sanctissimo Eucharistie Sacramento esse vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, una cum anima, & divinitate domini nostri Iesu Christi, herique conversionem totius substantiae panis in corpus, & totius substantiae vini in sanguinem: quam conversionem catholica Ecclesia transubstantiationem appellat.

Fatemur etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum lumi. Constanter teneamus purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragiis juvari: humiliter & sanctorum una cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse: eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas.

Sicutim assertimus imagines Christi, ac deinceps semper Virginis, nec non aliorum sanctorum habendas, & retinendas esse: atque eis debitum honorem, ac veneracionem impartiendam; Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia relictamuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse affirmamus.

Sanctam, catholicam, & apostolicam Romanam ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem, & magistrum agnoscimus: Romanoque pontifici, beati Petri Apostolorum, principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondemus, ac juramus: cetera item omnia a sacris canonibus, & oecumenicis conciliis, ac praecipue a Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipimus, atque profitemur, simulque contra rationia omnia, atque haereses quascunque ab ecclesia damnatas, & rejectas, & anathema-

ANNO
CHRISTI
1568.

titas, nos pariter damnamus, rejicimus, & anathematizamus.

Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte probemur, & veraciter renemus, eandem integrum, & immaculatam, usque ad extremum vite spiritum, conitissime, Deo adjuvante, retinere, & conservari, atque a nostris subditis, vel illis, quorum cura ad nos in nostro munere spectabit, teneri, doceri, & praedicari, quantum in nobis erit, curaturos.

Prescriptam autem fidei professionem, ex ejusdem fe: re: Pii Quartii Bulla, omnino facere tenentur, qualcumque de beneficis ecclesiasticis, curam presertim animarum habentibus, quovis modo provisi fuerint: quive in posterum ad doctorales, vel magistrales gradus promovebuntur, seu hactenus sunt promoti: ea ratione habita, ut qui nondum sunt promoti, in ipso promotionis actu, alii vero infra tempus ab episcopo statuendum, fidem ipsam profiteantur: nec non publice, vel privatim, theologiam, canonicam, vel civilem censuram, medicinam, philosophiam, grammaticam, atque alias bonas artes quascumque probientes, legentesve, sub poenis in eadem Bulla contentis.

De canoniciis vero, atque aliis ecclesiasticis dignitatibus provisi, prater propria fidei professionem, in episcoporum manibus faciendam, in ipso quoque capitulo, infra duorum mensium spatum, a die adeptarum possessionis, ex sacri Tridentini concilli precepto, fidem profiteantur, ut fructus suos faciant: & adepta illis possessione suffragetur. Quod si capitulum in ea recipienta, negligens fuerit, graviter, ordinarii arbitrio, puniatur, si vero ipsius provisi culpa id acciderit; ad distributiones, donec, satisficerit, non admittatur: nihilominus ad eam gravioribus poenis propositis, faciendam, omnino cogatur.

In fidei autem professione facienda, precipue observetur; ut publice, ac palam, ab omnibus fiat, adhibitaque jam premisa verborum forma: necnon eamdem perepiscopalis curie Notarios de ea rogatos, in peculiari libro annotari, cum ipsius profectis subscriptione, ad perpetuam rei memoriam, episcopi curent.

C A P. I.

De hereticis.

Quod ad conservandam catholicę fidelis integritatem pertinet, ut ab eo possimmo exordiamus, quam maxime Episcopos hortamus ac monemus in domino: ut diligissime in primis Invigilent, & attendant, ne virus aliquod in tanta malitia propinquitate ex infecta aliqua radice latenter subrepatur, quod gregem, & eius pacem inficiat, vel corrumpat: studeant ut opportuna adhibeantur remedia, quæcumque ad populos in orthodoxa fide continebant, facere videantur: Idque præ certis curent, ut conventiculæ ruidum, ac præ-

**ANNO
CHRISTI
1568.**
præsertim suspectorum hominum prohibeantur: de his, que ad fidem pertinent, ab idiotis præcipue, & literarum ignariorum nec publice, nec privatim disputetur: a catholicis, & sans doctrinæ religiosis viris sermones, vel conciones quam sepiissime habentur: & his similia. Quod si putridum quid appareat, statim resecati provideant: & quos scemel infectos suisse cognoverint, diligenter obseruent.

C A P. II.

In hereticis, vel de heresi quoquo modo suspeccatis perquirendis, & extirpandis, non solum vigilantissimi sint episcopi, atque ordinarii omnes; quod praecipuum est eorum munus, usque ad animam, & sanguinem exequendum: sed etiam seculi principes, ac magistratus quoquaque frequenter admoneant: quemadmodum eos monemus, & hortamur in domino, ut episcopis atque aliis sacrae inquisitionis ministris auxilium, favorem, & consilium praebant: quo canonicas poenas evitent, atque enitanter, in hoc tam necessario ac præcellenti fidei negotio plurimum proficeret: quo certe nil Deo gratius, aut populis salubrius excogitari potest.

C A P. I.

De libris prohibitis.

Posteriorem librorum prohibitorum indicem, cum suis regulis, episcopi ad unguem observari faciant: bibliopolisque atque impressoribus, quocunq; ad eos pertinent, ad memoriam sepe revocari eurent, ne in aliquo delinquentes, poenas contra eos statutas incurant.

C A P. II.

Animadvertant præterea episcopi, in quorum dioecesis imprimendi ars exercetur, ut libri atque opera quocunq; antequam imprimantur, exactissime perlegantur, atque ubi opus fuerit, castigantur: cum primum vero typis excusa fuerint, non antea ex officina excent, aut venalia propontur, quam cum originalibus diligentissime conferantur: eademque tubignata ad perpetuam rei memoriam fideliter conserventur.

C A P. III.

Episcopi non solum in eos, qui libros, quavis ratione prohibitos retinent, sed etiam in omnes sacrae scripture verbis ad iocundam assentationem, contumeliam, superstitionem, atque alias profanos usus abutentes, severissime animadvertant.

C A P. I.

**ANNO
CHRISTI
1568.**
De verbi Dei prædicatione.

Non ambigitur, episcoporum munus in pascendo grege, ac diligenter in fide erudiendo, potissimum versari. Proprium huic munus agnoscentes episcopi ipsi illud pie, ac fideliter exequi satagent, & spiritualem panem esurientibus frangant: sepe recolentes, ovium suarum sanguinem ex eorum manibus esse requirendum: quod sane officium, si per scriptos, ut decet, legitime præpediti obire nequeant, idoneos verbi Dei ministros, juxta sacri Tridentini concilii decretum, eligendos, ibi ipsis adjungant: qui eorum vices omni diligentia, & pietate supplicant: atque in primis attendant, ut eorum sana sit, & illibata doctrina, ne mala sibi electio imputari possit.

C A P. II.

Hæc autem præcipue a verbi Dei prædicatoribus quibuscumque observentur: ne quæstionibus inutilibus, aut fabulosis, vel jocolis verbis, aut dubiis, vel implicitis sermonibus audientium mentes occupent: ab historiis apocryphis, miraculorumque non approbatorum recitatione abstineant: hereticorum opiniones, & argumenta (nisi id urgens rei necessitas postulet) quanto minus fieri potest, nominatim recenteant, sed omnino refellant: vita generatim reprehendant: & Salvatoris exemplo, populorum vitam componere, atque instituere studeant: in aliquem tacite, vel expresse non inventantur: prælatos, & magistratus pie, ac reverenter admoneant: subditosque ad eorum obedientiam excitant, & hortentur; quibus de rebus, atque aliis hujusmodi, sacratum concionum tempore, ab episcopis, & curatis omnibus, prædicatores præmonantur, ut quid magis, vel minus pro loci, & popularium peccatorum qualitate, dicit audientibus enunciandum intelligent: docenturq; in virtutis redarguendis, atque animis Deo reconciliandis, potissimum ibi esse elaborandum: rejectis quibuscumque ad ostentationem, & fastum tantummodo latentibus.

C A P. III.

Ordinarii omnes in propriis, & subditorum ecclesiis, ubi commode fieri potest, statutis a Tridentino concilio diebus sacras conciones haberi eurent, quibus non solum ipsi frequenter interhinc, sed & clericos loci universos adesse eurent.

C A P. IV.

Dei verbum quoquaque anni tempore diurnis horis predicitur. Item pallio domini nostri Jesu Christi luceiente die, non autem noctu, per prædicatores enuntiantur: provideantq; episcopi, ne quid per illos, eo tempore, vel etiam alias quandoquaque dicatur, aut fiat, etiam ad lachrymas.

ANNO CHRISTI
1568.
mas provocandas; quod a Christiaca disci-
plina aliquo modo abhorret; & a tanti
mysterii dignitate sit alienum.

C A P. V.

Povideant insuper episcopi; quo ad ejus
fieri potest, ut in concionibus soemina seor-
sum a masculis in ecclesiis interlinet, atque
ita disponatur; ut a maribus, religionis,
ac honestatis gratia, distinguantur.

C A P. VI.

Ne vero aliqua inter patrochos & popu-
los tibi commissos, de alendo predicatore,
eique de aliqua eleemosyna previdendo, ut
sepe fit, dilenso habeatur, statuimus, &
ordinamus laudabiles locorum consuetudines
inviolabilitatem amplecti debere: in du-
bio autem superiores admoniti, quod si bisi
magis expedire videbitur, efficiant ac pa-
trochorum praesertim pauperum, quo magis
biri potest, indemnitatim provideant.

C A P. VII.

In predicatore autem eligendo inhibe-
mus, ne seculi potestates, magistratus aut
universitas aliquaullo pacto te te ingrat;
cum hoc totum munus ad episcopos, &
ecclesiarum reffores ex sacrorum canonum
dispositione pertineat, qua in re si difficultas
aliqua laboria fuerit, ad ordinarium de-
feratur, qui modis omnibus ecclesiarum ini-
munitati confutat, sicuti magis conducere
existimaverit.

C A P. I.

De lectione theologicâ

THeologiz lector, ubi commode fieri
potest, secularis clericus, si minus re-
gularis in subiudium, in unaquaque cathe-
drali ecclesia, ac etiam collegiata insigni
extra civitatem per ordinarios adhibetur.
Statuta eidem congrua mercede, vel ex pre-
benda proxime vacatura, vel alio, quovis
modo, juxta Tridentini concilii decretum,
veluti magis uniuersique prelato videbitur,
& ecclesiae sue qualitas patietur

C A P. II.

Is autem, qui lectioni hujusmodi depura-
tus fuerit, statis diebus, & horis juxta epi-
scopi prescriptum, sacre scripturæ libros,
aque aliis pro casuum poenitentialium co-
gnitione, a curatis, & iacerdotibus haben-
da, clero praesertim, per anni circulum, in
loco per episcopum designato interpretabi-
tur: cujus lectioni, ut tam majoris, quam
minoris gradus clerici frequenter interlinet,
non tolum episcopi carent, sed etiam se-
pultime singulos illius auditores, ut in hu-
jusmodi lectione proficiant, hortentur, &
admonent.

C A P. I
De scholis & magistris.

ANNO CHRISTI
1568.

UT literarii iudi, bonaramque artium
magistri, non tam doctrina, quam sive
orthodoxa, ac bonis moribus ornati, ab
his, ad quos pertinet, elegantur; episcopi
atque alii locorum ordinarii exactissimam cu-
ram adhibeant: cum ex hoc ipso potissimum
pendeat adolescentium salus, & incorrupta
morum ac virtutis institutio & disciplina.

C A P. II.

B Caveant autem maxime profientes hu-
iusti modi; ne libros aliquos, obscena, vel
turpia tractantes, discipulis legendos, vel
interpretandos proponant: studeantque com-
muni os eorum discipline pueros honestis no-
ribus, in flexibili illa etate, & ad malum
prona, decenter imbuere. scientes se se de
ipiorum negligentia, Deo primum rationem
reddituros, ac propterea sibi maxime ca-
vendum esse, ne rebus pessimis vel profa-
nis initientur.

C A P. III.

Ut ergo nullus sit habendi locus; &
C via oannis fraudibus precludatur, statu-
mus, & ordinamus, ne quis literarum lu-
dum per cooperatoriales dioeceses aperi-
at, vel privatim profiteatur; nisi faculta-
te ab ordinario prius gratis obtenta, ac
fidei professione emissa, sub illius arbitrio
poena cum sepe re ipsa compertum sit,
lupos sub ovina pelle delituisse.

C A P. IV.

Mininerint præterea episcopi, puerorum
scholas, nedium gymnasia, ubi juventus pu-
blice profiteretur, ex officio tibi esse visiten-
das: qua in re plurimum confidimus omnes
curam ab eis fore impendendam. Hortamus
autem seculi principes, & magistratus quos-
cunque, ut episcopis visitantibus faveant:
ac cosdein, proprium munus obeunt, &
perturbari nullo pacto patientur.

C A P. V.

Illud insuper decernimus, ut ordinarii in
quorum dioecesis generalia vel quævis alia
studia vigent, provideant, ne conclusiones
aliquæ, publice vel privatim ostendandi in-
genii causa, vel alia quapiam ratione dis-
putentur, aut defendantur, antequam per
eos examinentur, & approbentur: quacum-
que consuetudine, non obstante; nec item
patientur disparationes, quæ sine clamori-
bus fieri non possunt, de cætero in sacris
edibus haberi, sub eorum arbitrio poena.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. I.

De sanctorum Reliquiis.

Sanctorum reliquie honestissimis in locis, ac decoris vasculis, in ecclesiis afferventur; non sine luminibus populo exhibeantur; nec temere, & sine ordinarii licentia, ex propriis loculis extrahantur: neve ad inspicendum, vel tangendum alia quam plam ratione, quam devotionis gratia, proponantur; pro certis autem non nisi illae habeantur, quae rite fuerint ab episcopis approbatæ; quæcunque vero pro reliquiis sunt habita, honestatis causa, decenti ac tuto loco recondantur.

C A P. II.

Si quas vero reliquias, de noxo detegi, ant exhumari configerit; episcopi provideant, ne incertæ pro certis habeantur: & quod religioni, ac pietati consentaneum videbitur, adhibito quoque piorum, ac religiosorum hominum consilio, decernant.

C A P. III.

Abusus quoque, si qui forsitan in reliquiarum veneratione, aut visitatione irreprobatur, videantur, ab episcopis quam primum tollantur: ne piorum animæ sub falsitatis imagine decipiantur. Eam autem venerationem sanctorum reliquiis ab omnibus exhiberi, & doceri episcopi carent, quam sacrosancta Tridentina synodus decrevit.

C A P. I.

De sacris imaginibus.

In sacris imaginibus effigendis, id primum vitetur: ne insolita aliqua imago, vel insolito modo pingatur, sculpatur, vel apponatur: præsertim in ecclesiis, atque aliis piis, & religiosis locis. Nihil præterea indecens, indecorum, lascivum, profanum, habitu, vel vultu, ac toto corporis statu adhibeatur: atque hujusmodi divine imagines existant, ut in illis inspicendi pietas excitetur: nec quicquam in eis appareat, quod prototypo, ac exemplari suo, ex approbata ecclesiæ consuetudine, non conveniat.

C A P. II.

Mandamus præterea ejus generis artificibus quibuscumque, atque imaginum effigendarum curatoribus; ut nonnulli de episcoporum, vel parochorum licentia, sacras imagines quovis modo effingere, vel in ecclesiis, piisque locis apponere præsumant: & que haec tenus appositis sunt, si se recte non habeant, eas episcopi deleri, corrigi, vel instaurari faciant, eorum sumptibus, ad quos ea res pertinet, sub eorum arbitrii pœnis.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. III.

Quod autem ad ipsarum sacrarum imaginum cultum, & veneracionem attinet, eam pariter reverentiam, & honorem illis episcopi impendi current, quam sacrosancta Tridentina Synodus statuit: idque tamen populos edoceri studeant.

De miraculis.

In novorum miraculorum approbatione formam a sacro Tridentino concilio traditam, episcopi diligenter obseruent. Sed quoniam sepe, vulgi concursu, & populi clamore, quid pro miraculo promulgatur, quod vere non est; studeant episcopi summopere, cum se se offert occasio, ut primis illis vulgi clamoribus obstant; donec miraculi veritas habeatur, ac legitime comprobetur: ne falsa pro veris recipiantur; atque incerta tolerando, eadem approbare videantur: ad populi nihilominus devotionem & pietatem, quantum catholicæ fidei ratio patitur, respicentes, dubia quæcunque iuxta ejusdem concilii decretum, quam primum decernantur.

De sanctorum gestorum representatione.

Scripture sacra historiæ, sanctorum martyria, & actiones, aut etiam Domini nostri Passio; quasi ex scena, seu alio quocunque modo, sive in sacro, sive in profano loco, aut etiam in monachum monasterio, nullatenus represententur: cum exemplo constet, ex iis altantes magis oblectari, & ad risum, ac scandalum superius excitari; quam ad pietatem accendi: nisi aliud pro populi devotione, ac rei & temporum conditione episcopis, ex rationabili causa, videatur: qui re ipsa diligenter cognita; quod pietati conducere prospicerint, pro Deorum prudentia statuent.

C A P. I.

De festorum dierum cultu.

Festorum dierum reverentiam, ore nobis Dominico propositam, episcopi, atque aliis ordinarii omnes, honore debito prosequentes, diligenter carent; ut Dominicæ dies, & alii ab ecclesia recepti, præcipue vero in honorem Dei, beatæ Mariæ virginis, & sanctorum apostolorum feriati, omni, qua decet, veneracione, juxta sanctissimi D. N. D. Pii quinti bullam, per eorum civitates & dioeceses observentur. Omnes Christi fideles in diebus hujusmodi, ecclesiæ frequentent: divinis officiis devote incumbant: atque eo potissimum tempore ab illicitis quibuscumque abstineant. Qui vero festis diebus illicitum opus aliquod facientes, deprehensi fuerint, ex quo lucrum præcipue sibi redundet; præter divinam ultionem, & alias poenas ex ejusdem bulle dispositione inflatas, graviter quoque modo culpe, ex episcopi arbitrio, puniantur.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. I I.

Illas præterea festivitates, que juxta locorum consuetudinem solemniter celebrari consueverunt; eadem consuetudine servata, propositis itidem ex arbitrio poenis, ejusdem bullæ auctoritate; debita cum reverentia episcopi observari carent.

C A P. I I I.

Predicta vero omnia, non solum in civitatibus, & oppidis, Episcopi festa servati studeant; sed etiam per agros & villas; quibus in locis a rusticis, & villicis hominibus, in hoc sepe delinquuntur; quod ceteris parochorum admonitionibus, & executorum adhibita diligentia, consequi poterunt.

C A P. I V.

Ut autem Divi Apollinaris primi Ravennæ ecclesiæ antistitis, & martyris gloriosi, aliorumque undecim archiepiscoporum, qui per columbam electi fuere, memoria digne ac pie habeatur, prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, & eorum decreta innovantes, statuimus, ut a comprovincialibus episcopis in suarum ecclesiæ calendariis, eorum nomina perpetuo scribantur, ubi id consuetudo fecit; & eorum festa celebrentur.

C A P. V.

Quezunque vero a fidelibus festo tempore vel agenda, vel vitanda sint; populos ex sui officii debito, episcopi, commoneri faciant. quo major festis diebus reverentia, ut par est, ab omnibus præstetur.

C A P. I.

De jejuniorum obſtratione.

SAcra jejunia quæcunque ex ecclesiæ instituto indicta, pariter ab omnibus observari, episcopi Rudcent: quisquis autem eadem legitima cessante causa, violare præsumperit; præter divinam ultionem, quam cibis utendo veritis, ipso jure incurrit; graviter quoque ordinarii arbitrio, si id ablique rationabili causa factum sive confiterit, puniatur; præsertim si sepius in illud idem crimen incidentur.

C A P. I I.

Jejuniorum tempore, ac præcipue quadragesimæ, veriti cibi pro imbecillium ac infirmorum usu, non alibi, aut ab aliis vendantur, quam in statutis locis, & ad id deputatis: ac non nisi ex causa ab utroque medico comprobanda, ac licentia ab ordinario, vel eius vicario, seu deputatis ab eis gratis sublignata & obtenta, sub poenis ex arbitrio statuendis; extra urbes vero, & oppida a parochis licentia hujusmodi ex rationabili ac urgenti causa dumta-

A xat, ubi medici consilium haberi non potest, ac similiter gratis concedantur: cum ANNO CHRISTI his tamen conditionibus, que suis episcopis necessarie videbuntur. 1568.

C A P. I I I.

Cibos insuper jejuniorum solemnium tempore prohibitos coquentes, vel ad eum quoquo modo parantes, aut absque prædicta licentia ementes, vel participantes, servitus ab ordinariis ipsis plectantur & si sit opus, & culpe qualitas id exposcat; in subsidium quoque excommunicentur.

C A P. I V.

B **Q**uez vero jejuni diebus observari vel vitari debeant, episcopi populos edoceri current: eosque moneant, jejuniorum tempore non solum a cibis veritis esse abstinentium; sed etiam ex praefcripta ab ecclesia forma, jejunandum; ubi quis a jejuni præcepto, aliquo rationabili jure non subtrahitur, aut excusat.

C A P. I.

De maleficiis, & incantationibus.

Maleficos & maleficas quoscunque cum incantationibus, ligaturis, ac remediosis omnibus, que non commendat ars medicorum, ex sacrorum canonum dilpositione, episcopi puniant: & si ita oportere intelligent, de hujusmodi criminis vehementer, etiam suspectos, a suis diœcetibus eliminent; quod si forte, vel homicide fuerint, vel in eorum maleficiis aliquis sacramentorum abusus intercesserit; legitime puniendos carent.

C A P. II.

D **R**es præterea quæcunque ad maleficia paratas exhibentes, propinantes, vel ministrantes, item hi qui flagitia hujusmodi affectaverint; vel cum eadem profidentibus participaverint; ex communicantur; atque aliter pro modo culpe, ex arbitrio puniantur; necnon cum dæmono tacite vel expresse quicunque convenerint, & a catholica fide quoquo modo apostataraverint, maleficii cauta, adhibito etiam inquisitore, canonis poenis afficiantur.

C A P. I.

De superstitionibus.

E **S**uperstitiones, & vanas populi observationes, quæcunque sint, episcopi tolli, & ab ovibus sibi commissis, veluti rem pernicioſissimam vitari carent: concionumque tempore, atque alias quandocunque opportunitum videbuntur, haec atque alia hujusmodi a recta fide aberrantia, subditos cavere moneant; & gravi quoque poena proposita ex sacrorum Canonum decreto, compellant.

ANNO
CHRISTI
1508.

C A P. II.

Certum insuper candelarum numerum, cum vana quacunque observatione ad mortuos praesertim ex vulgi opinione, repellendos, vel ad maleficis perpetranda; sive in Missie sacrificio, live alias quomodocunque, adhiberi prohibemus, sub arbitrii poena: clerici vero consentientes, vel id fieri permittentes, ac scientes, nec ad episcopum deferentes, ab eo graviter puniantur.

C A P. I.

De blasphemia.

IN blasphemos quam maxime, ut reatus qualitas exigit, insurgentes; statuimus, tam laicos, quicunque sint, quam clericos, qui Deum, & Dominum nostrum Jesum Christum, vel gloriosam virginem Mariam, eius genitricem, expieblasphemaverint, poenitentiam in Bulla Sanctiss. D. N. Pi Quinti contentis omnino afficiendos esse. Si vero reliquos sanctos maledictis lacessirint, vel eorum nomini detraxerint, pro personae & culpe qualitate, ex eadem Bulla, Ordinationi arbitrio corripiantur.

C A P. II.

Blasphemantium parentes, aut domini, filios, vel ministros, blasphemandi confitudinem deserere nolentes, objurgen, deferant. & incorrigibiles eiiciant, ne & ipsi divina Majestatis rei, tantum scelus perferendo, constituantur: quod in eorum receptatoribus locum habere decernimus

C A P. III.

Seculares quoque potestates, ac Magistratus, in blasphematos insurgere monemus, & hortamur in Domino, ut Indulgientiam a posteriore Lateranensi concilio illis condesciam consequantur; neve poenas quas ab aliis sumere prætermiserint, ex eiusdem concilii decreto, in seipsis convertant.

C A P. IV.

Studeant autem episcopi modis omnibus, hoc execrabilis blasphemie scelus abolere: quod ut facilius aliquid possint, vehementer horcamur; ut societates nominis Dei in eorum civitatibus, & dioecesis institui eurent: juxta regulam eidem societati prescriptam, una cum Indulgientia in Bulla fel. rec. Pi Quarti desuper edita contentis.

C A P. I.

De cathedrali ecclesia vacante.

Quoties Dei voluntate, cathedralem aliquam nostram hujus metropolis ecclesiam, vacare contigerit, defuncti pastorum exequias, ipsius vacantis ecclesie capitul

lum, clericis omnibus adscitis, quo debet studio, ac pietate celebret, illiusque animam frequenti Missarum sacrificio, aliis que sacris precibus, in quibusvis tam orbatae civitatis, quam dioecesis ecclesias, de more adhibitis, Deo plurimum commendari curerit; quod item episcopos coprovinciales omnes, fraternae charitatis memores, accepto de aliquibus episcopi dormitione nuncio, quamprimum facturos esse confidimus: quemadmodum eos, ne id ullo pacto facere prætermittant, prædecessorum nostrorum vestigia sequentes, plurimum in Domino cohortamur. Tum publicæ applicationes & privatae orationes iustitiae Tridentini concilii monita decernantur: quibus universo clero adstante a Deo religiosissime postuletur, ut eum viduato gregi Pastorem concedere ex sua largitate dignetur, qui tanto ministerio munus digne, ac laudabiliter exequi possit.

ANNO
CURSUS
1508.

C A P. II.

Curet autem vacantis ecclesie capituli, intra praesitum ab eadem Tridentina Synodo tempus (ne jus hujusmodi ad Superiorum devolvatur) ex ejusdem Synodi decreto, ut Oeconomus, ac vicarius orbatae ecclesie ejusmodi elegantur, qui eorum munus exequi, ac futuro Pastor optime scimus de seipsis rationem reddere possint; caveant autem præcipue, ne dimissorias ad ordines, nisi post annum, quo Sedes ipsa vacaverit, vel nisi aliquis iure electus existat, cuiquam concedant, ex ejusdem concilii Tridentini decreto.

C A P. I.

De promovendis ad cathedrales ecclesias.

Quicunque inandatum Apostolicum de aliquo ad cathedralem ecclesiam regendum examinando, suscepit, cum per vitcera misericordiaz Dei nostri obsecramus; ut omnem curam, mentem, & cogitationem pro sua ipsius conscientia exoneranda, ad hujusmodi examen recte conficiendum, adhibeat: memineritque; vel ex hoc ipso potissimum, populi salutem, & orbatae ecclesie dignitatem pendere, Pastor vere dignus assumatur, quive præcessit, ac prodeste fiet: & propterea in re tam necessaria, quam maxime esse animadvertisendum.

C A P. II.

Hæc autem examinis formula, ut facti Tridentini concilii monitis obtemperemus; a nobis in praesenti Synodo, pro assumentis ad cathedrales ecclesias Sanctissimi D. N. arbitrio comprobanda, praescribitur, ut accepto apostolico mandato ab episcopo cui dirigitur, primum per testimoniun, quo fieri poterit graviorum, examen, cui ipsemet episcopus presit, super promovendi vita, moribus, & astate, quam diligentissime inquiratur, his vel similibus interrogacionibus propotitis. que sequuntur.

Primo, an ex legitimo matrimonio, an

P p 2 ex

CONCILIJ RAVENNATENSE.

599

ANNO
CHRISTI
1568.

ex catholicis parentibus ortus, ubi, qualiter, & a quibus educatus, qualisve pluribus annis cetera fuerit illius vita, & conversatio, an infamia unquam notatus, vel de aliquo crimen inquisitus, vel suspensus; an unquam apostata verit, vel publice penituerit, an bigamus, an, & quo tempore sacris iniciatus; an sanx mentis, timoratque conscientia; an, & qualiter aliquam aliam ecclesiam rexerit; an domui suo bene praest; an aliquo corporis vito, ac praeципue exitiali morbo labore. Item de animi dotibus, modestia, affabilitate, prudentia, sobrietate, continentia, & ejusmodi, an trigesimum annum expleverit; an in aliquo publico gymnasio profectus fuerit, & an sit denique eis moribus, & virtutibus ornatus, ut in ecclesiis Del non immerito presul esse possit.

C A P. III.

Cum vero in promovendis ipsis scientia maxime sit necessaria; idcirco quamvis aliquis in universitate studiorum, magister, sive doctor, aut licentiatus in sacra theologia, vel iure canonico sit promotus; seu etiam publicum alicujus academie testimonium doctrina sua ostendat; ut omnino via fraudibus precludatur, is nihilominus examinis periculo subjiciatur. Adhibitis itaque non paucioribus quam tribus, juxta promovendi professionem, theologia, seu juris pontificii peritis; duo illi puncta, seu articuli assignentur, quibus post integri unius diei & noctis intervallum congrue respondeat, atque ad interrogations super illis, ex tempore facientes, apre eruditissq. juxta ipsius episcopi conscientiam, ac peritorum juratorum relationem replicet. Quibus perfectis ad fidei professionem admittatur: atque omnia a notario, qui examini interfuerit, in instrumentum relata, & ab episcopo obligata, ad sanctissimum Romanum pontificem fideliter deinde transmittantur.

C A P. I.

De episcopi qualitate, & dignitate.

Illud primum episcopi ex sacri Tridentini concilii precepto admonentur, ut pastores se se, non percussores constitutos esse existim: nec dominandi quidem causa, sed ut subditos suos utrū fratres, ac filios ament, arguant, obsecrant, incipient in omni patientia & doctrina. In puniendis autem delictis severitatem cum mansuetudine temperent, medicosque imitantes, a levioribus ad graviora remedia descendant, atque alla hujusmodi in hoc genere obseruent, juxta saluberrimum prefari concilii decretum.

C A P. II.

Subditi vero ita episcopos ipsis tractent, ut nullum obsequii genus erga illos prætermittant, quod eorum dignitatem tuendam pertineat, reverentiam, atque obedientiam omnem illis exhibentes, ac deferentes: co-

600

rum admonitionibus, preceptisque obtemperent, & acquiescant, voluti parentes eosdem vereantur, & ament: illis non detrahant, sed subditos se se ad propriam ipsorum salutem, semper agnoscant.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. III.

Seculi quoque principes, & magistratus omnes quo maiore fieri potest animi affectu, hortamur & obtestamur in Domino, ut episcopos pro eorum dignitate venerentur, ac nullo pacto patiantur, ut obsequiis quibusque episcopali ordine minime conguentibus, ipsis inserviant, ne divinam ultionem incurvant. Episcopos vero ipsis, benigne admonemus; ut a sacri concilii Tridentini decreto, quoad obsequia per eos principibus impendenda, minime discendant, meminerintque, si fecerint, in unaquaque provinciali synodo, non sine eorum dignitatis nota, culpe sue rationem sibi redendum.

C A P. IV.

Sit autem episcoporum vita, & conversatio irreprehensibilis, qualcm Dei ministros decet; prorsusq. emitantur, ut a quacunque vel levi, malis suspicione, ne dum ab ipso malo caveant: atquo ita seipso, ac domos suas componant, ut exteris sint exemplo, nec iure merito redargui possint.

C A P. V.

Sit præterea non nimis lauta, sed frugalis episcoporum mensa, spiritualis alicujus lectio pabulo condita: quam & benedictio praedeat, & gratiae subsequantur. Superlex non sumptuosa vel superflua, sed moderata existat: omnisque luxus vitetur, & quemcunque ab apostolicis traditionibus, ac sacrorum canonum dispositione super his, quis ad vitam, & mores pertinent, aliquo modo abhorrent, penitus episcopi ipsi Dab illis abstinent; parvumnam, qua tantopere nos Deo commendat, omnino secessentur: ut eo uberioris, his que supererint, pauperum indigentia sublevari, & ecclesie ipsius commodius instaurari, ac exornari valeant. Familiares vero numero, estate, & qualitate habentur, quot pro cuiusque episcopi dignitate congruere videbuntur: siveq. & ipsi religione, ac pictare conspicui, nemini ullam offensionem dantes. Si quis vero in præmissis reprehensibilis unquam (quod absit) extiterit, & immoderata sua ipsius actione merito redargueretur.

C A P. VI.

Meminerint præterea episcopi, quod valde populos edificant, & ad religionem excitent, ut sepe publice, quam sapientissime privatim, festis presentium diebus, mitis sacrificium celebrent, ac divinis intertent: itudentque, ut omnia in earum ecclesiis recte, atque ea, qua decet, maiestate, & pietate peragantur.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. VII.

In ecclesiasticis autem bonis distribuendis quicunque bene praefesse voluerint episcopi, atque alii ecclesie prelati, qui communes omnium, praesertim subditorum, parentes existimantur; illam potissimum rationem servent, quam sacri canones statuerunt: misericordes vero suarum civitatum, ac dioecesum personas, praeceps respiciant, atque in necessitatibus protegant; earumque egestati parerna charitate succurrere non differant, aut ullo modo praetermittant.

C A P. I.

De episcoporum residentia

A nimadvertant in primis episcopi sibi minime licere a propriis ecclesiis abesse, nisi ex causis a sacro concilio Tridentino comprobatis, quo, prater mortalis peccati reatum, alias quoque poenas ab eadem synodo in absentes statutas, evitent: scilicet quod de commissis hoc in genere se se in provinciali synodo rationem reddituros. Libenti itaque ac hilari animo episcopi ex proprio munere, & conscientia in eorum ecclesiis, vel dioecesibus residente: ne si desertas oves, pastore nesciente, lupus comedat, id sibi culpæ, ac virtio dari possit.

C A P. II.

Ne sit autem ociosa prelatorum residentia, pontificalia munia per seiplos episcopos obeant, nisi legitimo impedimento detineantur, promoventorum ad ordines, ac si fieri potest, de beneficiis etiam providendorum examini ipsiusmet prestant, subditorum pacem quauiuant, & prosequantur, loca pia quaque ac praesertim clericorum seminaria, & monialium monasteria recte curari studient, atque alia omnia que pastoralis sunt munera in Domino exequantur, quo frugis D sit, ac populo salutaris, prelati cuiusque residentia.

C A P. I.

De visitatione.

Dioeceses suas episcopi, atque alii locorum ordinarii singulis annis visitare, si per eorum amplitudinem licet, alioquin infra biennium ex sacri Tridentini concilii precepto non praetermittant. Scopus autem in visitando praecipuus is sit: religio & pietas, ultiorum expulsio, lapsumque morum, & ecclesiasticae discipline reparatio, quos autem visitant, inutili sumptu non gravent: exquisitiores epulas devinent, ne visitatis clericis plus aequo sint oneri: quosve modum excedere comperebant arguant, atque compescant. Quanto vero citius fieri poterit, ecclesie cuiusque visitationem, commode tamen, absolvique decernimus; plurimum confidentes episcopos ipsos in comitatu, atque aliis ad visitationem pertinentibus, pro eorum prudentia, ea moderatione usuros, ut merito reprehendi non possint, nec alicui conquerentur.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. II.

Visitantes autem suas dioeceses episcopi prospiciant, qua ratione pauperum ecclesiarum rectoribus, ac presbyteris consuli possit; ne dum suo recte funguntur munere, egestate laborent; quod si nulla ratio inire possit, qua curatorum miseria sublevetur; summum pontificis ea de re consulant.

B

C A P. III.

Ubicunque vero urbanae alicujus parochiae fines, extra locorum moenia protendit contingat, animadvertant episcopi, ne parochio intra urbem, vel oppidum pernoctante, quae foris sunt animæ periclitentur, idcirco provideant, ut, vel alicui viciniori parochiali ecclesie forensi, familiae extra moenia constitutæ aggregentur; vel ecclesia de novo in suburbis, ubi id per rectoris, & forensium parochianorum facultates liceat erigatur, vel alia aliqua ratione, praesentis decreti auctoritate, huic malo episcopi ipsi succurrant, prout magis expedire videbatur.

C A P. IV.

Diligenter quoque visitando perpendant episcopi; ut ubi parochiae sunt ampliores, sequi nimis late diffundentes, populorum commoditati, ac saluti aliqua ratione provideant, vel novas erigendo parochias ex ejusdem concilii decreto, si fieri potest; vel alteri proximiori ecclesie, quod longius abest, aggregando, vel commendando, prout satius fore judicaverint.

C A P. V.

Ubi vero ita numerosus populus existat, quamvis latius non diffundatur, ut sacerdos unicus minime sufficiat, vel aliae parochiae episcoporum iudicio constituantur, vel tot sibi sacerdotes adjungere, iuxta ejusdem decreti formam, rector ipse cogatur, quot sufficere possint, ejusdem rectoris imperia alenos, ubi ecclesie facultates, & emolumenta, pluribus luppiter valcent: alioquin qua commodiore vitetur via, ad episcopis huic incommmodo consulatur.

C A P. VI.

Provideant insuper episcopi visitantes, ne in sacramentis administrandis ubi flumina transmeare, oportet, sacra praesertim eucaristica fluminis periculo exponatur; quod valde abominabile videtur: ac propterea carent, vel parochianos trans fluvium existentes viciniori ecclesie ascribi, aut commendari: vel saltē ex eadem ecclesia sacramenta sumi; aut pontes, ubi fieri potest, constitui; vel oratorium trans annam, aut etiam novam parochiam erigi, & edi-

Anci, prout magis parochianis ipsis, ac
marii ecclesie consulum fore videbitur;
modo in defensio sacramentis, & fa-
erolanda praetrium eucharistia, periculum
onine viretur.

C A P. VII.

Cum autem potissimum visitationis, ac pa-
storalis munera ratio in dioecesana syn-
odo celebranda constiterit videatur; me-
moriem episcopi singulo quoque anno, ex
sui officio debito, omni jure ad ipsam dioe-
cesanam synodum congregandam teneri,
prout eadem nullo modo praetermitti man-
damus; in qua præter ea, quæ de jure vel
consuetudine fieri consueverunt; & examin-
atorum electio, vel confirmatio, judicium
deputatio, & acrutorum cum provin-
cialium, tum synodalium receptione vel com-
memoratio sit; nec non difficultates omnes,
qua inter visitandum acciderint; tractari,
ac definiti poterint; prout episcopo cuique
magis oportere videbitur.

C A P. I.

De beneficiorum collatione

Collatores quoquaque in Iesu Christi
viceribus hortamus, & enre obtem-
pus, ut eos ecclesiis rectores preficiant,
qui vere iuo muneri lauslaceret possint. ne
ambigendum sit, quin de ecclesiis ipsis, ac
earum bonis & iuribus, bene sint promoti-
turi; ab indignis, atque his praestitum, qui
non religione & animi devotione duci, sed
sue, vel suorum commoditati potissimum
contententes, ecclesiastica beneficia appetunt,
omnino caveant; præcipue vero in parochia
libus ecclesiis merito conferendis, quam ma-
xiue invigilant; cum ex hoc ipso pendaat
recta ecclesiaram administratio, & anima-
rum subjectarum salus: qua ceteris omni-
bus sit praferenda.

C A P. II.

Quia vero exemplo constat diutinam vaca-
tionem ecclesiis detrimentum affere confue-
uisse, curata praefertim beneficia, ab his ad
quos pertinet, Tridentini concilii decreti,
ac sanctissimi D. N. Pii Quinti bullæ fer-
vara forma, quamprimum conferantur, cu-
rentque episcopi, ut vacationis notitia,
quanto ceteri fieri potest, habeatur: quo va-
cantes ecclesia infra praefitum tempus,
a suis collatoribus juxta eiusdem sanctissimi
D. N. bullam canonice conferti possint.

C A P. III.

Illud autem summopere current episcopi,
ut in examinatores ex praefati concilii de-
creto, in unaquaque dioecesana synodo eli-
gendo, ii proponantur, & comprobentur;
qui religione, ac vita integritate ce-
teris praestent: & quodorum electionis tem-
pore jurant, fideliter exequantur, ita enim
sit, ut nonnulli digni ad beneficia recipian-
tur, & approbentur.

C A P. IV.

Anno
Christi
1568.

Animadverrant præterea episcopi, ne be-
neficia in eorum dioecesibus, vel alibi sita,
a subditis ita obtineantur, ut vel alter fru-
etus, & emolumenta quacunque abique a-
postolica dispensatione percipiat; alter nu-
do nomine tantum, ad alterius commodum
beneficium retineat, vel ad alterius nutum
racito, vel expreso pacto eidem cedere te-
neatur: que timoniaca proculdubio existunt,
tum ex tactis canonibus, tum ex se. re.
Pii Quarti, ac etiam sanctissimi D. N. Pii
Quinti Buila.

C A P. V.

Opportune insuper episcopi caveant, vel
jurezurando, vel alia quapiam ratione, ne
laici in beneficiorum quomodolibet ad fe-
pertinentium collationibus, ab his ad quos
spectat, faciendis, aliquid sibi dari pacifican-
turi, aut ex hujusmodi causa consequi, vel
retinere, quomodocunque presumant, sub
excommunicationis poena: qua clericus quili-
que usurpatione alicui consentiens, ex ejus-
dem concilii Tridentini decreto ipso facto
innodabitur.

C A P. VI.

Nulli licet in casibus a jure permisissis, se
se a vexatione redimere, absque ordinarii
licentia, qui re diligenter inspecta & cogni-
ta, quod juri, & equitate consentaneum vi-
debitur, pro sua conscientia decernet &
admitteat.

C A P. VII.

Pro beneficiorum collationibus nihil pen-
itus a collatoribus ipsis accipiatur: nec no-
tarii ea ratione plus exigant, quam quod
ipsis juste pro labore debeatur: pro sigillo
vero non nisi, quod in taxa desuper ab epi-
scopis statuenda continetur, persolvatur.
quod episcopi ipsis diligenter current, ab-
ususque si qui hac in re irreplisse videan-
tur, quam primum tollere non prætermittant.

C A P. VIII.

De beneficiis quomodolibet provisi, infra
mensem a die adeptæ possessionis numeran-
dum, ordinarii, in quorum dioecesibus be-
neficia ipsa constitutæ, eorumdem tam mo-
bilium, quam immobilium rerum inventa-
rium tradere, ac presentare teneantur, ut
cum praecedentibus inventariis conferti pos-
sit: & si quid delit; episcopi restituendum
current; transgressoresque ipsos graviter ex
arbitrio puniant.

C A P. IX.

. In resignationibus admittendis, collatio-
nibusque ex causa resignationis de cetero
faciendis diligenter attendant episcopi, at-
que animadvertant, id sibi licet in casi-
bus

ANNO CHRISTI 1568. bus tantum a sanctissimo D. N. Pio Quinto in ejuspteris expressis, non autem passim ac indistincte: meminerintque ex eorumdem litterarum dispositione excommunicationem, & suspensionem propterea contrahendam, apostolicæ sedi reservatam fore.

C A P. X.

Quicunque de ecclesiastico beneficio per inferiores ab episcopo provisus fuerit; is intra duos menses ab ipso provisionis die computandos, patentes sua collationis literas, vel alterius cuiuscumque provisionis testimonium presentare debeat; quod si legitime premonitus non satisficerit, ejusdem beneficii de quo agetur, unius anni fructibus careat: & nihilominus sua provisionis titulum ostendere, propositis ex arbitrio pueris, servato juris ordine compellatur.

C A P. I.

De judiciali foro episcopi.

Eccllesiastici judices quicunque in administratione flanda indifferenter omnibus iustitia, maxime pauperibus, ac miserabilibus personis, se promptos, & faciles præbeant: ac breviori qua fieri potest ratione, præcipue ubi summarie de jure procedere licet, causas expediant, ac decidant; litigantiumque sumptibus, quo ad ejus fieri poterit, parcere studeant: ac præterum in causis alimentorum, mercedum, pitorum locorum, atque hujusmodi, que moram non patientur; in causis a jure permillis, abique iudicaria tela, veritati, & æquitati innondo, ad expeditionem procedant.

C A P. II.

Ut autem omnis avacitiz suspicio ab ecclesiastico foro arrebeat, prædecessorum nostrorum vestigii inherentes statuimus & ordinamus, cujunque episcopalii curia notariis, cancellariis, catervum custodibus, exectoribus, atque alius hujusmodi ministris in singulis cujusque operæ mercedibus taxam legitimam & honestam per episcopos ipsos quam priuum præstitui, ubi hactenus præstata non est, quam qui excellerint, & officiiprivatione, inhabilitatione, & carceris maceratione, atque alias pro modo culpe severissime puniantur.

C A P. III.

Ne autem indefensæ miserabiles personæ sua in re fraudentur, vel adversariorum potentia opprimantur; current episcopi personis hujusmodi, vel generales in suis dioecesis procuratores, & advocatos constituti, vel quoties causis evenierit, illis per episcopos, vel eorum vicarios de opportuna defensione provideri: quam si suscipere absque rationabili causa recuaverit, inhabilis ad ecclesiastica negotia tractanda ad episcopi beneplacitum censeatur.

C A P. I V.

ANNO CHRISTI 1568.

Curent præterea episcopi, ut notarii quicunque juxta sacri Tridentini concilii decreta examinentur: & quos minus idoneos invenerint, aut quomodounque in officio deliquerint, eos ex ejusdem concilii decreto a spiritualium causarum usu arceant. Studentque ecclesiastici fori notarios jure jurando eorum admissionis tempore compelle-re, ut causarum ad episcopalem curiam pertinentium acta & processus quicunque per eos exemplentur; atque omnium pro curia gestorum instrumenta, in authenticam formam redactam in archivio reponantur, ac perpetuo conserventur. Infuper notarios ipsos modis omnibus episcopi cogant, ut infra terminum ab eadem Tridentina synodo statutum, in appellationum causis, acta conferant, & partibus ea potestibus exhibeant, modo & forma, ac sub poenis in ipso decreto contentis.

C A P. V.

Ne partes sumptibus inutiliter prægraventur; aut inhibitiones indebitas fieri contingat, in executionem sacri Tridentini concilii decreti, de non recipiendis appellacionibus, aut eorum commissionibus, vel inhibitionibus concedendis, nisi a diffinitiva reparari non possit; propterea decernimus, ea de re in primis a judice ad quem, breviore termino partibus præfixo, ubi probabilitate juxta communes juris regulas & doctrinas ea de causa dubitetur esse discutiendum, an appellatio sit hujusmodi, que ex prefatis concilii decreto recipi vel rejici debet: ne si quas minime deceat, appellations judex admiserit, vel admittendas, rejecerit, justa conquerendi occasio alicui præbeatur.

C A P. VI.

Carcerum episcopalium custodie, eos episcopi præficiant, qui diligentia, ac pietate polleant: quive tam carceratorum communitati, quam turis securitati confulant; meminerintque ordinarii omnes, quam sepius time carcere, non solum episcopales, sed etiam, si fieri potest, secularium iudicium, quantum ad religionem, atque ad eorum qui carcere detinentur, vite necessaria pertinet, per se vel alium, ipsis impeditis vilitate: currentque ut opportuni temporibus carceratis ipsis ecclesiastica sacramenta subministrantur, in quo quidem charitatis opere plorimum confidimus, & exoptamus, auxilium & favorem omnem a secularibus potestatibus, ac magistratibus, episcopis impariendum; velut eisdem in domino munemus, & cohortamur.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. I.

De archivio.

Instrumentorum atque aliarum scripturarum quaruncunque de rebus ad cathedralis ecclesias, seu etiam collegiatas insig- nes, earumque dioeceses pertinentibus, per- petuitati prospicere cupientes, mandamus, in unaquaque cathedrali, vel collegiata insigne, ubi haec non extant, archivia institui, vel episcopo & capitulo communia, vel separata, prout magis expedire videbitur; aut episcopi ipsi cum eorum capitulis convenerint. Quæ vero jampridem sunt instituta, ea recte curari episcopi audeant: nonenque diligentiam adhibeant, ut instrumenta quaunque, atque alia scriptura omnes in eis contentæ, ita conserventur; ut ea nequeat vel temeraria manus attingere, vel ullo pacto violare.

C A P. II.

Ut vero facilius ecclesia cujusque jura, ac monumenta quæcunque ob temporum injuriam, & hominum incuriam desperita, aut usurpata reperi possint; canonica monitione præmissa, excommunicationis sub- scriptione quicunque ea detinentes, vel usur- pantes non revelaverint, donec satisfecerint, scripturasque, ac instrumenta ipsa, quæ ab aliquo detineri sciunt, omnino prodiderint. Qui vero ea detinent vel usurpant, ab episcopis certiores fieri debeant, eos ex facili Tridentini concilii decreto, uti ecclesiastico- corum iurium usurpatore excommunicatio- nis sententiam incurrisse.

C A P. III.

Unicuique autem archivio custos ab episcopo pro suo, & ecclesia jure depute- tur, fide integra ac spedita, qui diligenter cuncta conservet, & administret, decenti clausura adhibita, quod a capitulo quoque fieri debeat, ubi archivia sunt distincta: custodi ipsi cuncta per inventarium tradendo; quæ postmodum in sui officii fine, ex eodem inventario restituantur.

C A P. IV.

Nullo modo licet archivii cujusque custodi, alicui etiam ipsius episcopi, vel capituli procuratori ex archivio ipso archetypa, si- ve originales scripturas, tradere, etiam da- ta fide, aut pignore deposito: si quis autem contrafecerit, ab ordinariis graviter ex ar- bitrio mulctetur.

C A P. V.

Ne vero episcopali sede vacante, publi- cum aliquod documentum, ad episcopalis- mensis jurisdictionem, vel proventus perti- nens intercipiatur; præsertim ubi episcopi archivium a capitulati sit distinctum; statui- mus, ut cum primum prælatus decesserit, ipsius archivii claves sive publica, à custo-

de, vel alio illius præfeto, oeconomico, & capituli vicario tradantur; & si illarum tra- ditio differatur, etiam exigantur, & penes eosdem fideliter conserventur: quæ qui- dem postea, in eorum fidei, ac diligentie testimonium futuro Pastorì consignentur.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. I.

De Seminario.

Episcopi qui nondum pauperum collegia clericorum pro Seminario erexerunt, juxta sacri concilii Tridentini præceptum infra annum a præsentis synodi fine com- putandum inchoata perficiant; & nondum coepita mature instituant, ex præscripta ab eodem concilio formula. Ea autem taxan- di, componendive pro seminariis instituen- dis, & conservandis ratio servetur, quam sanctissimus D. N. Pius Quintus decrevit.

C A P. II.

Episcopi Seminaria quæcunque in suis dice- celibus erecta persépe vident, & a depu- tatis vilitari curent: bene propiciientes, an omnia recte se habeant: & quos virtu- tis, & religioni minime deditos, vel ad ma- los mores propensos esse perspicerint, post trianam admonitionem ex ejusdem concilii Decreto e conturbatio ejiciant.

C A P. III.

In eo autem potissimum omnem curam, & exactissimam diligentiam impendendam esse decernimus, ut magistri pueris hujusmodi, numero, ætate, & moribus tot atq. ejusmodi elegantur, ut præter bonarum ar- tium, & ecclesiasticarum rerum disciplinam, quam percipere possint, bonis etiam mori- bus in primis imbuti, verae pietatis alumnæ efficiantur.

C A P. IV.

In seminarium vero admissi pueri, in ha- bitu & tonsura clericali semper incedant, festis diebus in cathedrali ecclesia solemnibus intersint: nec alio unquam, nisi virtutis, atque relaxandi animi causa, ocio fruan- tur, in codem cubiculo, si commode fieri potest, omnes decumbant, libros autem la- cros, & bonos mores edocentes, & maxi- me cathechismum sanctissimi D. N. Pii V. jussu nuper editum, assidue præ manibus ha- beant, quos eis interpretandos episcopi cu- rent; cibis absque benedictione gratiarum que aëbre ab illis non sumatur: nec inter refactionem spiritualis lectio unquam desit.

E

C A P. V.

Collegii constitutiones singulo quoque mente pueri perlegant: præsertim quæ ad religionem ac vitæ honestatem pertinent; casque ad unguem observent; atque omnem præceptoribus obedientiam ab eisdem præ- stari episcopi curent: præcipue vero ei qui moribus præst; quo cum religiosissime, & conjunctissime vivant.

CAP.

C A P. VI.

ANNO
CHRISTI
1568.

Discendendi autem e collegio facultas nemini detur absque superioris licentia, in casibus vero ab episcopo statuendis excuntes, non nisi bini, atque ea, qua decet religiosos adolescentes, modestia & gravitate progradientur.

C A P. VII.

Duodecim annis minores in collegium non affumantur: ac diligenter attendant episcopi, ut & ingenio, & animo ad religionem propenso sint; atque his omnibus qualitatibus praediti, qua in illis ex sacri Tridentini concilii decreto requiruntur.

C A P. VIII.

Pueri vero ditiones, qui in hujusmodi collegia, ex facultate tibi ab eodem concilio attributa, affumi voluerint; juxta cum numerum, qui rationabilis episcopo, pro loci qualitate, & collegii captu videatur; siudam etatis, habitus, professionis, & animi esse debent; eisdemque legibus & clausuræ, & morum disciplina vivere, prout ordinarii ejusdem collegii pueri: tantumque propriæ zris conferre debent; quantum & ad seipso alendos, & ad alia onera proportionabiliter perferenda, ex ejusdem concilii decreto sufficiet.

C A P. I.

De vicariis foraneis.

Foraneos vicarios quam maxime necessarios fore prospicientes, statuimus; ut in singulis suarum dioecesum regionibus, ubi non adsunt, de cætero per episcopos constituantur, quicunque magis idonei videbuntur; & ut sua dignitas unicuique; in regione qualibet digniores eligantur, ut archipresbyteri, vel prepositi rurales, si sunt idonei: alioquin ex inferiorum numero magis probatos episcopi diligent.

C A P. II.

Hi vero vicarii diligenter invigilant, & scire contendant, an in parochiis sibi commissis omnia recte agantur, num curati omnes resideant, & eorum innumus exequantur; absentes deferant, & episcopis indlicant; quos vero in aliquo delinquare perspexerint, primum fraterne admoneant: deinde si opus fuerit, vel per literas, vel alio quovis modo, prout res ipsa postulaverit, superioribus denuncient, præcipue autem inquirant, an a parochiis erga miserabiles suæ curæ personas debitum persolvatur officium: provideantque, ne quis ob vitæ incommoda decedere cogatur.

C A P. III.

Ut autem debitus vicariis ipius honor, & obedientia tribuatur, decernimus, & mandamus.

Concil. General. Tom. XXXV.

A damus, ut in his qua ad eorum officium pertinet, subiecti eis clerici, atque presbiteri pareant: inobedientes vero episcoporum arbitrio puniendos deferant, quod si in aliquo ipsi quoque forte deliquerint; ab ordinariis ipsi puniri, vel etiam ab officio amoveri debebunt.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. IV.

Semel saltem in mense vicarii foranei quique, ubi commode fieri poterit, ex sui officii debito, sua regionis clerum convocent: qui ubi conventus, ut vocant, alternatim haberi consueverit, eo explete, atque omnibus qua ad eam rem pertinent religiose peralit, querelas audiant, & componant, clericos admoneant, & si qua sunt decernenda, vel consulenda, proponant, ac decernant: ubi vero conventus hujusmodi non sunt in usu, in unaquaque parochiali sua regionis ecclesia, alternis vicibus clericos congregent, illius rectoris sumptibus, in cuius ecclesia congregatio quavis haberi contigerit. Curent autem episcopi, ne exceptus aliquis in hujusmodi congregationibus accidat: & si qui abusus in eisdem irrepuisse videantur; eos episcopi ipsi tolli, & aboleri curent.

C A P. I.

De examinando promovendorum ad parochiales ecclesias.

Protochiali ecclesia vacante, episcopi habita vacationis notitia, si opus fuerit, idoneum in ea vicarium, cum congrua ipius episcopi arbitrio, portionis fructuum assignatione constituant, qui ipius ecclesiæ onera sustineat, donec ei de rectore provideatur, juxta sacri Tridentini concilii decreta. ac sanctissimi D. N. P. V. bullam.

Tum per episcopum proponatur editum ad valvas cathedralis, & ipius vacantis ecclesiæ, atque alii opportunitatis locis, episcopi ipius arbitrata, quo celerius, & vaccinationis, & termini per editum ad examinandum praæfixi, notitia habeti possit; qui quidem terminus decem dies ab eodem Tridentino concilio statutus ultra alios decem dies minime protogetur, ex ejusdem bullæ prohibitione.

Editi vero termino durante, episcopus, & qui iuspatronatus in vacanti ecclesia obtinet, clericos aliquos ad regendam ecclesiam idoneos, examinatoribus juxta ejusdem decreti formam deputatis, nominet, & non nisi ab eisdem examinatoribus per aliorum qui examinatis fuerint, concursum, tanquam magis idoneo ab episcopo judicato, & electio, de ecclesia provideatur, infra terminum, ac sub poenis in eadem bullæ contentis.

C A P. II.

Interrogabuntur autem in primis qui cunque examinandi fuerint, per synodalium examinatorum inquisitionem, de etate, & ordine, in quibus sint constituti: qua de re

Q q fui.

CONCILIO RAVENNATENSE.

ANNO CHRISTI 1568. facile ex eorum promotionis testimonio, ac baptifimi codice; vel etiam ex aspectu, aut fide dignorum relatu, quod ad etatem pertinet, constare poterit.

Tum de promovendi vita, & moribus percutando juxta ea, quæ supra circa assumendorum ad cathedrales ecclesiæ examen proportione servata, statuta sunt; ita inquiratur, pro examinatorum prudentia; ut quales sint illius mores, ac vita honestas, & integritas, facile dignoscendi possit.

C A P. III.

Illud vero generatim super inquirenda scientia promovendorum ad parochiales ecclesiæ proponendum censimus; ut examinatores primum se se de promovendi captu, ac intelligentia diligenter informent: quod ex responsionibus, & interrogationibus eorum, quæ illis legenda proposuerint, liquido patet: tum studeant etiam nosse, quod si examinandi in sacramentorum administratione exercitatio: an eorum vim, & virtutem ita calleat, ut vita monita ab eo expectari possint; & ad populum ea docendum, quæ scire omnibus ad salutem necessarium est, idoneus comprobetur, atque, si ita videbitur expedire, difficultas aliqua proponetur, vel circa confessiones audiendi, vel quo ad ceterorum sacramentorum peritiam; ex quo facilius illius habilitas colligi, & in regenda ecclesia idoneus reprehendi possit.

C A P. IV.

Peracto autem examine, studeant episcopi, ut non solum dignis, sed magis idoneis repertis, iuxta ejusdem concilii decretum, parochiales ecclesiæ conferantur: ne si minus parabilem, posthabitis magis idoneis, elegant; appellandi occasio praebatur ex ejusdem Bullæ dispositione.

C A P. V.

Si vero duos aliquando, vel plures, quod ad literarum scientiam pertinet, & que idoneos concurrere contigerit; inspicendum erit, an etas gravior, aut morum, & vitae integritas in alio præpondet, quise eorum ad ecclesiæ vacantis regimen, loci, ac personarum qualitate penitata, utilior videatur: ceteris autem paribus, & nullo concurrente quod prægravet; is qui ex eadem dioecesi, & multo magis qui etiam e vacantiæ ecclesiæ regione fuerit, extraneo præferri poterit, alioquin episcopus quem excludit potiorem, deligit: electu eadem in presentatis vel nominatis ab his ad quos pertinet, si plures fuerint, habendo.

De Parochis, & eorum officio.

C A P. I.

Clerici omnes curam animarum habentes, gregem sibi creditum, ex eorum officio, & facri Tridentini concilii praepro, festis presertim diebus salutaribus ver-

bis pascant, & erudiant; vel memoriter per seipso, si ingenium suppetat, vel ex scripto, seu homiliario aliquo a superioribus approbato: diebus hiderem quadragesime, vel ab episcopo præscriptis, vel usu compobatis, per se, vel alios idoneos & approbatos viros verbum Dei enuncient.

ANNO CHRISTI 1568.

C A P. II.

Parochi præterea ex ejusdem concilii decreto, singulis dominicis, atque aliis festis diebus suz parochie pueris fidei rudimenta tradant; & edoceant Deo primum, ac parentibus obedire, tum quæcunque christianum hominem decent ex institutione aliqua eis ab episcopis proposita; poena negligientibus eorum arbitrio imponenda.

C A P. III.

Abusus insuper omnes circa divina parochi populo frequenter improbent, & constanti animo refellant; curenque, ut divinis nihil profanum misceatur, sed ut pie, devote, ac frequenter illis parochiani omnes intersint, moneant; atque ut ecclesiæ sacramenta frequentent, quo ubiores fructus ex illis consequantur, casus in quibus excommunicationis poena infligitur, ad subditorum memoriam sepe revocent; ut ab his cavere possint: & alia quæcunque a christiano homine vitanda, vel observanda sint, optime non docere prætermittant.

C A P. IV.

Parochi unica tantum parochiali ecclesia sint contenti; eamque omni jure, ut unicam sponsum unice diligant: quicunque vero duas eodem tempore parochiales ecclesiæ obtainere præsumperit; utraque atque aliis quoque beneficiis ex ejusdem concilii decreto omnino carebit; quod si ab aliquo duo haftenus, vel plura quoquo modo incompatibilia beneficia obtenta sint; & adhuc obdurato animo obrineantur; ea omnia jampridem vacasse intelligantur: ac velut vacantia, quamprimum ab his ad quos attinet, conferantur; fructus autem interea perceptos omnes restitui, ac partim vacantibus ecclesiæ, partim piis locis, ordinarii arbitrio, distribui mandamus; quod si incompatibilia ipsi in diversis dioecesis sint constituta; uteque episcopus, & hi ad quos pertinet, quamprimum ea de re certiores redditi, suo jure conferent.

C A P. V.

Pro piis locis civitatum, & dioecesum quarumcunque elemosynas procurantes a parochis abique speciali prælatorum licentia non admittantur.

C A P. VI.

Indulgentia item nullæ absque ordinatii licentia, in scriptis obtainenda, servatis ramen conditionibus, quas ordinarius ipso in ea concedenda præscriperit, publicentur, quan-

Anno Christi 1568. quandocumque vero a parochis indulgentie aliquae superioris decreto sunt promulgantur, carum salutarem effectum fideliter explicit; quo maiore populi devotione recipiantur: si qui vero abusus de cetero circa eas emergerint, episcopos commoneantur, qui eos quamprimum tolli curabunt.

C A P. VII.

In sacramentis autem administrandis, antimis curandis, quod præcipuum est parochorum munus, quammaxime invigilant, atque summopere current, ne eorum culpa ab illo sacramentis aliquem e vita migrare contingat: alioquin suspensione ab officio, & beneficio, atque alias pro modo culpe, gravissime corripiantur.

C A P. I.

De residentia inferiorum.

Proochialium ecclesiarum rectores assidue in suis ecclesiis resideant: suoque gregi pro officio diligenter attendant; sub penitentiis in utroque Tridentini concilii decreto contentis, & in apostolicis literis que abunda contra non residentes editae sunt, ex preciis: nemine tinctique, sibi nullo pacto licere a propriis ecclesiis abesse absque rationabili causa ab episcopis scripto comprobanda; cum absentia tempore fructus suos nullo modo faciant, ac propterea ad eorum restitutionem omnino teneantur, præter mortale peccatum, quod non residendo coerantur.

C A P. II.

Residere autem in ecclesiis intelligantur, qui in domibus ecclesiis coherentibus habitant; vel saltem ubi ecclesia proprias sedes non habet, infra parochie limites, unde comode in iunctu sibi operi satisfacere possint; vel etiam prope parochiam in loco ad eum exercitium accommodato, episcopi judicio, loci vicinitate, & gregis commoditate pensata: quod ordinarii ipsius conscientia dijudicandum relinquuntur: alioquin pro absentibus habeantur.

C A P. III.

Il quoque qui rejecta in vicarium cura, otio indulgent, & alieni laboris spectatores, magis quam ecclesiæ sue rectores existunt, cum per seipso animarum curam administrare possint; ab episcopis redarguantur: & per seipso curam exercere cogantur, Missas celebrando, atque alia peragendo, quæ suo muneri convenient.

C A P. IV.

Si quis ex repentina causa absque licentia a propria ecclesia recesserit, is absentia sue equaliter statim superiori per se, vel per alium insinuet: quæ si ab eo comprobetur, ac si ab initio approbata fuisset, ha-

beatur: alias pro absente reputabitur, & poenas non residentium perficeret.

Anno Christi 1568.

C A P. V.

Quicunque ab ecclesia discedendi facultate etiam obtenta, aliquandiu absfuerit, infra mensem de suo ad ecclesiam redditum ordinarium commoneat: alioquin dies medii illegitima quoque absentia adscribantur.

C A P. VI.

Si qui vero, ut debent, in suis ecclesiis minime resident, vel absentia nomine quoquo modo sunt suspecti per fructuum sequestrationem, & aliis poenis a sacro Tridentino concilio statutis, merito pleellantur.

C A P. VII.

Non residentium autem per dioeceses nomina, & cognomina, ubi vicarii foranei desunt, a plebanis; & illis absentibus, vel negligenteribus, a proximiioribus ecclesiæ de relictæ curatis, quamprimum ad episcopos deferantur, sub eorum arbitrii poena.

C A P. VIII.

Ubi parochiales ecclesiæ adeo tenues existunt, ut sedes pro parochi residentia, nec instaurari, nec de novo construi possint; si aliter provideri nequeat, vel ex parochianorum contributione aliqua, vel etiam ex portione de fructibus pectorum locorum in parochia, vel prope eam existentium (de consentia tamen eorum, qui illis praefunt) deducenda, si quid superest injuncto onere persoluto, instaurentur, vel edificantur: seu alla quapiam ratione, quam magis ab episcopo probetur, modo rector resudeat.

C A P. IX.

Si vero ecclesiæ aliquæ a communi hominum commercio adeo distent, & in secessu aliquo ita sint constituta, ut a crassantibus afflue vexentur, ac diripiatur, & propter eam Parochi inibi residere pertineant; Magistratus, atque alios locorum rectores contra hujusmodi facinorosos homines insurgere monemus, & obtestamur: quo pacate sint parochiæ, nec divinus cultus illis pretermittatur.

C A P. X.

Quicunque præterea ecclesiastica quælibet alia beneficia obtinent, de jure vel confuetudine personalem residentiam requirentes, nisi moniti paruerint, ab episcopis, poenis ex prefati concilii decretis, & apostolicis literis contra non residentes statutis, usque ad privationem inclusive, contumacia crescente, servato juris ordine, puniantur.

CONCILII RAVENNATENSE.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. I.

De sacramentorum administratione.

IN sacramentis administrandis, parochos primum ex sacri Tridentini concilii decreto curare oportet; ut cujusque sacramenti vim atque efficaciam, vulgari idiomate populo clarissime demonstrent, quo majore animi devotione ac reverentia ad ea percipienda preparetur.

C A P. II.

Cum vero sancta Romana ecclesia aliam matrem & magistrum, merito sit amplexanda, & in suis ritibus limitanda; statuimus, & ordinamus, ut in exorcismis & catechismis baptismalibus, atque in aliiorum omnium sacramentorum administratione, ac ceteris quibuscumque ad divina pertinentibus, ipsius sancte Romanae ecclesie ritus, ceremoniae, & consuetudines observentur, quod propositis etiam ex arbitrio poenis episcopi curent.

C A P. III.

Sacmenta insuper quocunque, ne ad alium usum quam ad eum cuius causa a domino sunt instituta, ab aliquo convertantur, vel alicui concedantur, episcopi parochos ad noncant: quisquis autem vel eis abusus fuerit, vel alicui eadem abutenda tradiderit, ex arbitrio severissime puniatur.

C A P. IV.

Sacra olea, anno quolibet ab episcopis consecranda, statuto tempore plebani per dioeceses constituti, ab eorum matrice ecclesia recipiant; & ecclesiis sibi commisssis primo quoque tempore distribuant, nisi aliud pro locorum distantia, vel ecclesie qualitate, episcopis ex causa videatur, quocunque confuetudine non obstante.

C A P. V.

Pro novis autem sacramentis accipiendis, vel deferendis, nonnisi clericos in sacris constitutos, nisi aliud rei necessitas suadeat, destinandos esse decernimus.

C A P. VI.

Caveant autem cathedralium ecclesiarum ministri, plebani, atque alii omnes, ad quos facrorum oleorum distributio spectat, ne quid pro illorum perceptione vel sponte datum accipiant: quacunque confuetudine etiam immemorabili non obstante, sub suspensionis poena.

C A P. VII.

Locorum, ubi sacramenta reconduntur, claves, diligentissime, ac in tuto loco per parochos conserventur: neque sub alterius custodia, quam parochi, vel ejus, cui vi-

ces suas mandaverit, ex aliqua rationabili causa, teneantur: quae sane claves ejusmodi sint, ne facile aliqua ex parte vitari possint, si quis autem hac in re negligendo deliquerit, severiori poenae ab ordinario subjiciatur.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. VIII.

Eiusdem dioecesis parochiæ, que ob incorrectos fines confusæ sunt, vel in familiis, non autem in loca distinctæ, ut altercandi tollatur occasio, eas episcopi quamprimum certis limitibus distinxerint: & quas invicem implicatas compererint, explicent; atque ita distibuant, ut quilibet curatus, B quod ad suum officium pertinet agnoscat, nec in sacramentis administrandis aliquæ hæsitatio contingat.

C A P. I.

De baptismo.

Sacerdos Baptismi Sacramentum administratur, ad tanti munieris functionem sancte, graviterq. accedit: animadvertisendo primum, quidnam per eum fiat: idque compates, & commatres, pie ac religiose doceat: eosq. clarissimis verbis admoneat, quemnam cognatio per Baptismi Sacramentum contrahatur: necnon teneri eos, quos e sacro fonte suscepint, si parentes praestim id prætermiserint, catholica fide & Christianis moribus instituere.

C A P. II.

Curent autem episcopi sacri Baptismatis fontes in suis dioecesis, interius, & exteriorius nitore, ac mundicia infligni ornatos, rebusque omnibus, quanto magis fieri potest, decenter instructos esse; sacra vero olea ad Baptismi usum ita parata habeantur, ut vasculum sit commune, ex decenti materia distinctorum, vel argenti conflatum: & nihilominus alterum ab altero sacro oleo perfectius literis, & lamina interposita clarissime distinguatur.

C A P. III.

Omnino præterea prohibemus, ne, quo tempore sacrum Baptisma celebratur, Baptismalis aqua, vel sacrum aliquod oleum a laicis personis quoquo modo tangatur: neve linteola quibus absterrsum fuerit infantis caput, alicui lavanda tradantur; aut aliqua hujusmodi fiant, ut inde spiritualis cognatio contrahatur: improbantes propter ea abusum illum transmittendi chirothesas, sive etiam aquam benedictam compertitatis contrahendæ gratia; quacunque confuetudine etiam immemorabili non obstante: declarantesque nulla alia ratione spirituale cognitionem contrahi; quam apud sacros canones habeatur; nec inter alias personas, quam facri Tridentini concilii decreto comprehensas.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. IV.

A

Baptizandis vero, non gentilium, sed sanctorum nomina imponi episcopi carent: ne in ipso christiane religionis limine, cum Etnicis participato fideles quodammodo videntur: atque ut eorum virtutes imitari studeant, quorum se se patrocinio nominis similitudine committunt.

C A P. V.

Provideant quoque episcopi opportune, ne, dum Baptismi sacramentum administratur; ritus, clamores, atque alia id genus in ecclesia, vel extra ea de causa hanc; sed quod adstantes devote, & cum silento, atque orantes intersint; abusus vero quicunque circa hujusmodi sacramentum forsitan irreperint, presentis decreti auctoritate, quam primum tolli carent.

C A P. VI.

Infantes ad ecclesiam, legitimo impedimento cessante, ut primum per eorum valitudinem, ac temporum, & locorum conditionem licet, ad minus autem infra octo dies, a nativitate numerandos, ad Baptismum suscipiendum deferantur.

C A P. VII.

Sacerdos vero qui extra ecclesiam necessitate aliqua non imminent, sed vel parentum nobilitatis intuitu, vel aliqua alla ratione sacrae fontis Baptisma celebraverit; tam diu suspensus maneat, quamdiu episcopo videatur, & ejus arbitratu satisficerit.

C A P. I.

De Confirmatione.

Quod ad Confirmationis sacramentum attinet, episcopi per se, vel alium, antequam illud conferant, ipsius virtutem peripicue edoceant: ac distincte declarant, ex hoc ipso matrimonio prohibiti inter confirmatos, eorumque parentes, ac susceptores ipsos, juxta sacri Tridentini concilii decretum, non fecerit atque ex Baptismi sacramento: cognationem hujusmodi non minoris esse faciendam; nec teneat contrahendam, ob animarum periculum, quod evidenter imminet, si cognatio ista negligatur.

C A P. II.

Ne vero populus ad confirmationis ipsius sacramentum imparatus accedat; tempus, quo sacrum Christma ministrandum fuerit, episcopi pronunciarit faciant; populus quoque moneri, ut adulti nonnisi confessi, vel saltēm contriti ad confirmationem ipsam devotissime suscipiendam, se conferant.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. III.

ANNO
CHRISTI
1568.

Infantes septennio minores non confirmantur: atque illi tantummodo adulti, vel parvuli iungantur, quos anteas fuisse confirmatos ignoratur; ne sacramentum hujusmodi reiterari contingat: quod episcopi populos cavere omnino studeant.

C A P. IV.

Carent praeterea episcopi, ut parochi parvolorum confirmatorum parentes admonent; eos, postquam adoleverint ea de re certiores facere, ne parentibus postea defunctis, an Confirmationis sacramentum suscepserint, dubitari contingat: & si fieri poterit, confirmatorum nomina annotentur, & in peculiari libro conscribantur.

C A P. V.

Confirmatorum frontes inaequam ab episcopo recedant, ob sacramenti reverentiam recte, vel bombice, vel panno lineo abstergantur: carentque episcopi ipsi, ne sacramentum hujusmodi minus honorifice tractetur: ac propreterea pueros a scipis minus quam decet abstergos, nullo pacto dimittant: abususque si quos forsitan in hujus quoque sacramenti administratione perspexerint, prorsus tollant.

C A P. I.

De Sanctissima Eucaristia.

Sacrosanctum Eucaristiae sacramentum. Sin cathedralibus, collegiatis, & parochialibus ecclesiis quibuscumque, ubi comode fieri potest, decentissime collocetur: nihilque quod ad illius ornatum, & tutam conservationem pertineat, prætermittatur: quod quamprimum, & quanto honorificius fieri poterit, in eorum ecclesiis, & parochiis episcopos curatores esse confidimus.

C A P. II.

Episcopi præterea efficiant, ut in quibusvis parochialibus ecclesiis, ubi non fuerit, societas corporis Domini N. Iesu Christi quamprimum instituatur; ubi vero societas hujusmodi haec tenus vigent, eas visitent, reformat, amplifcent, & in officio continant, nihil penitus omittentes, quod ad tanti sacramenti celebritatem, & ipsarum societatum instituta retinenda, & moderanda facere videatur.

E

C A P. III.

Ad agrotos sacram Eucaristiam, præfertim per urbes, & oppida sacerdotes allaturi, non nisi decenter ornati prodeant, nec sine umbella, ac honesto fidelium lumen deferentium comitatu; ut vero populus eo frequentior accedat, crebris per coronem admonitionibus, indulgentiarumque clar-

CONCILIO RAVENNATENSE.

ANNO elargitionibus eum excitari Episcopi vehe-
CHRISTI menter studeant, cum ex hoc ipso populi A
devotio, ac religio maxime cognoscatur.
1568.

C A P. IV.

Sanctum Eucharistiae sacramentum, ubi id ecclesiae qualitas, & amplitudo patitur, masculis separatione a sceminiis administretur; adolescentes vero ad hujusmodi sacramenti usum, non admittantur, abique diligenti parochorum inquisitione, num ea discretione sine prediti, que in tanti sacramenti perceptione requiritur.

C A P. V.

Ne vero sacrosanctam Eucharistiam sumentes, praesertim rudes & imbecilli, sub utraque specie fortasse communicare arbitrantur; statuimus, communicantes omnes in vase aliquo, quod non habeat calicis formam, se purificandos.

C A P. VI.

Non communicatorum in Paschate notula quamprimum a parochis sibi proferri singulis annis episcopi jubeant: qui postquam vere contumaces, ter a die sancto Pasche usque ad Pentecosten cujusque anni, generatio admoniti publice fuerint, eorum nomina primum in cathedralium ecclesiarum valvis affixa, tum in propriis parochiis denunciari episcopi ipsi current: ac deinceps ab ecclesiæ ingressu, ut presenti decreto mandamus, inobedientes hujusmodi omnino arceantur, sub paenitenciam episcoporum arbitrio contra eos statuendis: quos si interea decidere contigerit, iuxta Lateranensis concilii decretum, in ecclesiis, vel eorum coemeteriis sepeliri prohibemus.

C A P. VII.

Qui vero diurna animi obstinatione, Episcopi judicio discernenda, inimicitias deponere noluerint, ac propterea non communient; ab ecclesiæ aditu, ac fidelium etiam coru, si videbatur, excommunicacione repellantur.

C A P. I.

De penitentia.

Confessionibus audiendis diligent Inquisitione prævia, eos præficere episcopi quam maxime studeant; qui recte peccata distinguere, & curare, atque olem & vinum vulneratis conscientia superinsundere probe callant: cum ex hoc ipso sacramento peccatorum converto, & corrupte vita reformatio potissimum pendeat.

C A P. II.

Confessiones publice, ac in aperto ecclesiæ loco, non autem in cubiculis, etiam ecclesiæ coherentibus audiantur; quod ut commodius, ac decentius effici possit; man-

damus in singulis cathedralibus, ac parochialibus ecclesiæ confessionales sedes erigunt, atque ita institui; ut tabulae interpositione, crata ferrea vel lignea, aut perforata lamina adjecta, confessores a penitentibus separentur, ac distinguantur; extra quas quidem sedes, confessoribus qui busunque inhibemus, ne confessiones illas praesertim mulierum cuiuscunque etatis, vel qualitatis audiane: nisi rei necessitas aliud posuit, sub pena episcopi arbitrio imponenda.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. III.

Hoc autem a confessoribus vitentur: ne confitentes orationibus interrogacionibus, aut inutilibus detineant: Idque præcipue caueant, ne pueri, & pueræ cæterique rudes de eo quod ignorant imprudenter interrogati instruantur. Mulieres ante solis ortu, vel post occasum, nisi aliud relæcessit, suadeat, ad confessiones non recipiant; concubinarii, aut contractus illicitos incuties, unde solvant habentes, sub spe futura satisfactionis, ultra primam vicem nisi satisfactione ipsa præcedente non absolvantur. In calibus apostolicæ edi, vel episcopo reservatis, quos præoccupant, nec semper habeant, confessores ipsi non se immitteant: penitentias pecuniarias non infligant, eas sibi ipsis vel eorum ecclesiis applicando; sed prius tantum operibus, vel locis: nec etiam hujusmodi distributiones sibi committi procurent, verbo, aut signo confessiones non prodant, vel reveleant: penitentias graviores, & quas verisimile est non esse implendas, evitent: gravissimam tamen delictis non leves imponant. In predictis autem, atque aliis similibus si confessores deliquerint, illos episcopi ex arbitrio, & conscientia severissime compescant.

C A P. IV.

Artis medicæ professores, agrotos quos durant, primum omni charitate admonent, ut divinam prius, quam humanam medicinam, ecclesiastica videlicet sacramenta percipiunt: quod si facere infirmi ipsi prætermittant, ab eorum curatione Medici deficiant. Medicos autem ipsis, qui vel negligenter, vel remissius quam debet, in hoc se gesserint, canonice poenis, atque in sanctiss. D.N. Pii Quinti bullia contentis affici mandamus, currentque episcopi, ut hujusmodi bulla ad medicorum memoriam ob eorum, & proximi animarum salutem, si prius revocetur.

C A P. V.

In cathedralibus ecclesiæ ubi episcoporum judicio fieri poterit, Tridentini concilii decretum, quod penitentiarii deputationem, & præbendæ assignationem obtinari mandamus, aut aliter provideri, ut in ecclesiæ prædictis officiis hujusmodi minime defit. Huic autem penitentiario episcopi ampliorem in casibus sibi reservatis absolvendi facultatem concedere poterit, cu-

ANNO rabunque, ut omnia juxta facultatem sibi
CHRISTI in eodem decreto concessam, ex sui officii
debito diligentissime exequatur.
1568.

C A P. VI.

Quia vero saepe contingit confessores ob
bulle, que singulis annis in die coenæ do
mini legi consuevit, ignorationem a casi
bus sanctiss. D. N. reservatis, frustra & inu
tiliter absolvere carent; idcirco episcopi,
juxta apostolici mandati formam, præfatum
bullam femeſ saltem in ann. ad Christifidelium
notitiam deduci, ac solemniter publicari,
dum major in ecclesia populi multitudo con
venerit; atque ita distincte, & aperte de
clarari, ut casus in ea expressi, omnibus
innotescant. Idemque per eorum dioeceses
hieri mandent: eadem bulla ad faciliorem,
& populi & cleri intelligentiam, per ca
pita comprehensa, & in summarium re
ducta.

C A P. I.

De extrema unctione.

UT sanctæ unctionis extrema sacramen
to debita reverentia præstetur; statui
mus id ipsum in tuto, ac honesto loco, &
vasculo ab aliis sacris oleis distinquo, ho
norifice ad inungendos infirmos aſſervari:
ad quos quidem quoties deferri debebit,
proſpiciant episcopi, ut ea qua decet ve
neratione & religione deferatur, in vafcu
lo ſcilicet argenteo, vel ſaltem ſtamneo,
quo major munditia in eo conservando adhi
beatur.

C A P. II.

Parochi vero saepe dubitantes, quinam
potiſſimum hoc ſacrum oleo ſint inungendi,
ab episcopis edoceantur, eos præcipue in
ungi oportere, qui cum in mortis articulo
vere ſint conſtituti, adhuc tanen quid a
gant intelligent, & ſenu, quantum hieri
potest, integro exiſtant. Impoientibus
vero, & hi, qui cum notoriis peccatores
effent, vel ab ecclesia alieni, nullum po
nitentiſ ſignum emiferint, ſacram hanc un
ctionem ex ſacrorum canonum diſpoſitione
negandam eſſe non ambiguitur.

C A P. III.

Episcopi crebro curatos admoneant &
obtinentur, ut in extremis conſtitutos omni
pietato, ac studio traheant: cum nullo un
quam tempore iſpirituſi medico magis ſit
opus, ut vere dici poſlit, totius curæ ſum
miām huc ſpectare, quod in extremo vite
ſpiritu fidelium animæ Deo reconcilientur,
& commendentur: in quo cum paſſim paro
chi tepidiores eſſe conſueverint, eos idcirco
ſepe ab episcopis excitari exoptamus, ut
circa ægratos, & morti proximos diligen
tissime tuuim munus exequantur, gravilima
poena negligentibus, corum arbitrio pro
ponenda.

C A P. I.
De ordine.

ANNO
CHRISTI
1568.

IN ordinibus quibusque conferendis faci
Tridentini concilii decretâ omnia, tam
quoad temporum interſtitia, quam quo ad
ordinandorum etatem, & qualitatem, ab
episcopis exæte obſerventur.

Cum vero ſacrorum ordinum recepſio,
ad animarum curam exercendam quali adi
tus ſit, & præparatio quædam, fine qua
ecclæſiaſtica disciplina conſtare non potest,
quam periculosa res ſit proſpicientes, epi
ſcopos omnes obſeruamus & obteſtamus in
Bdomino, ut omnem in clericis ad ordines
promovendis diligenter impendant: nec
quemquam aliqua ratione a legitimo exami
ne excipiant, habita nihilominus locorum,
ac peronarum prudenti diſtinzione pro i
pſorum ordinantium religione, & conſcien
tia.

C A P. II.

Inquirant autem episcopi ſuper ordinan
dorum vita, & qualitate, prudentibus vi
ris adhibitis, juxta ejusdem concilii decre
tum, ac prout circa affumendos ad paro
chiales ecclesiæ ſupra ſtatuiſimus: inferiorum
& superiorum ordinum competenti ratione
habita, juxta ejusdem concilii præcepta.

C A P. III.

Episcopi ſacros ordines collaturi, ſi le
gitime impediti fuerint teste eorum conſcien
tia, id nominatim alicui probo, & eruditio
viro demandant: qui cum divinæ legis pe
rictis, ad id per episcopos deputatis, ordi
nandorum examini diligenter incumbat, &
ſuam, & mandantis conſcientiam exoneret;
nullam autem quamvis grævem occupatio
nem episcopi huic anteponant; cibis de re
tanti ponderis agatur, in qua & clericalis
ordinis dignitas, & ipſorum episcoporum a
nimarum periculum præcipue verlatur.

C A P. IV.

Clericos ad quoscumque ordines promotoſ
episcopi per ſuarum dioecelium ecclesiæ,
& pia loca diſtribuant, illisque ne incertis
vagentur ſedibus, adſcribant, ex ejusdem
concilii decreto: eaque de re in teſtimonia
libus literis caveatur.

C A P. V.

Animadvertant etiam episcopi, ne ſacris
ordinibus aliquem initient, qui vere ecclæſiaſt
icum beneficium, penſionem, vel patri
monium ejus videtur ſufficiens, juxta ejusdem
concilii decretum, non obtineat. Patrimo
nium vero, ſi ad illius titulum aliquem or
dinare episcopo expedire videatur, ſit pro
prium, non autem commentitium, vel ſi
mularum, cum mediata, vel immediata re
troceſſione: quod ab episcopis animarum
ſuarum periculo, magnopere eſt pre
venandum.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. VI.

Monentur præterea episcopi, ne indistin-
Ac beneficiorum, ad quorum titulum aliqui
sint ad factos ordines promoti, resignatio-
nes admittant, nisi alias habeant unde se
alere possint, ex ejusdem concilii decreto;
ac sanctiss. D. N. Pii Quinti bulla.

C A P. VII.

Illud quoque circa patrimonii titulum
statuimus; ut de eo non alienando episcopi
sibi caveri current, donec vel ex ecclesiæ
reditibus, vel aliunde suppetat, ut episco-
pi judicio decenter vivat: cuius quidem rei
apud acta per episcopalæ curiæ scribam
testatio fiat.

C A P. VIII.

Minoribus ordinibus initiati, in principiis
Dominii N. Iesu Christi, ac beate Matris
virginis festivitatibus sacram eucharistiam
fuscipliant: diaconi vero & subdiaconi, e-
tiam si canonici sint, & in dignitatibus con-
stituti, semel saltem in mense id facere nul-
lo pacto prætermittant.

C A P. I.

De matrimonio.

Quacunque a sacra Tridentina synodo pro
matrimonii reformatione statuta sunt;
in suis dioecesis observari episcopi di-
ligenter current, propotius etiam ex arbitrio
poenit, ubi arbitrio locus est, necnon se-
pius in anno ad populorum memoriam, præ-
fertim quod ad ipsius sacramenti substanti-
am & formam pertinet, revocari faciant.

C A P. II.

Denunciations quæ matrimonia antece-
dere debent, ex ejusdem concilii precepto,
tam in Parochia viri, quam mulieris fiant:
eas in totum, vel pro parte remittendi fa-
cilitate Parochis penitus interdicta: cum id
totum episcoporum arbitrio ab eadem sy-
nodo prouersum committatur.

C A P. III.

Parochi, quicunque vel denunciations fa-
cere, vel sponsos & sponsas benedicere ne-
glexerint, vel calumniose distulerint, absq.
uationabili cauta, ab episcopis comproban-
da, graviter eorum iudicio multulantur.

C A P. IV.

Parochus per seipsum, legitimo Impedi-
mento cessante, non per alium, & matri-
monia celebret, & sponsos ac sponsas be-
nedicat: quo impedito teneatur, qui paro-
chi vices supplet, ipsi parochio mandanti fide-
liter reserte verbo vel scripto, matrimonii
per eum celebrati diem, locum, sponso-
rumque, ac testium nomina: ut in proprium

sponsorum librum a parochio referri possit:
A quem quidem librum in parochialibus quibus-
cumque haberi, ac diligenter conscribi &
custodiri episcopi current, poena etiam ex
arbitrio negligentibus proposita.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. V.

Quo ad Matrimonia vero cum vagabun-
dis contrahenda, ejusdem concilii disposi-
tio accuratissime observetur: exigantque
episcopi de personis hujusmodi authenticam
fidem, tum quod solute sint, tum quod a
catholica communione non alienæ; quod si
aliqui non expectata ordinari licentia con-
traxerint, vel hujusmodi matrimonia cele-
braverint, gravissime puniantur, quamvis
solemnia intercesserint.

C A P. VI.

Hortamus insuper ac enixe hortari
mandamus sponsos & sponsas, ne co-
habitent, donec rite, ac recte matrimo-
nium celebretur; ut scandala, que exinde
oriri possent, evitentur, præter peccatum,
quod committitur; monemusque eosdem jux-
ta ejusdem concilii monita, prout etiam
ab episcopis moneri exoptamus, ut ante-
quam contrahant, vel triduo saltem ante
matrimonij consummationem, peccata con-
fiteantur, & ad Eucharistie sacramentum
pic ac reverenter accedant; quo majore
veneratione matrimonij sacramentum pro-
sequantur.

C A P. VII.

Meminerint postremo episcopi ad eos spe-
clare ex ejusdem concilii decreto, quæcun-
que hujus sacramenti sanctitati, ac hone-
stati contraria videbuntur penitus tollere:
cum res tam sancta, non nisi pic ac sancte
traduci debeat.

C A P. I.

De sacrificio Missæ.

SAcrosanctum Missæ sacrificium debitiss
horis celebretur; neque post meridiem,
neque ante auroram, excepta nocte Nativi-
tatis Domini: nec etiam extra ecclesiam,
vel oratoria rite ab episcopo designata &
approbata, sub suspensionis poena, atque
aliis ex arbitrio imponendis tam contra ce-
lebrantes, quam contra eos qui id affecta-
verint, vel curaverint, quacunque dignita-
te præfulgeant.

C A P. II.

Ceremoniis tantum ab ecclesia compre-
batis in Missarum celebratione sacerdotes
utantur, ne verbum quidem addendo, vel
immutando ex his, quæ in cujusque diei Mis-
sa continentur, vel etiam in ipli Missæ
ordinario, iuxta Lateranensis posterioris
concilii decretum

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. III.

Ad missam, ut vocant, nova celebracionem nullus admittatur, quem per diligentem episcopum, vel eius vicarii inquisitionem non constet recte ceremonias didicisse, ut uniformis sit ubique celebrandi ratio, eo autem tempore ludos, choreas, aut alia hujusmodi profana representari, sub suspensionis, & arbitrii poena, omnino prohibemus.

C A P. IV.

Studeant autem magnopere sacerdotes, ut inter celebrandum omnia recte & complete, nec nimis celeriter, quam decet, aut nimis tarde peragantur: ac propterea Missam prelegant; quo partes singulae ita sint in promptu, ut neque haesitatio aliqua contingat: quod sine populi offensione accidere non posseit.

C A P. V.

Missam celebratur prius peccata confiteantur: caveantque, ne cum se reos mortalis delicti ex conscientia agnoscant, quantumcumque se se contritos existimant, habita confessoris copia sacramentalem confessionem prætermittant: aliter enim sentiens, vel afferens, ex facti Tridentini concilii decreto excommunicationi subjacet, quod si necessitate urgente sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quamprimum iuxta ejusdem sanctæ synodi præceptum confiteatur.

C A P. VI.

In Monialium ecclesiis absque earum superiorum licentia nemo celebret, sub suspensionis poena, atque alia ordinarii arbitrio infligenda.

C A P. VII.

Illud autem maxime a populo in Missa celebratione episcopi vitari current; ne quis ita ad altare accedat, ut sacerdoti celebranti sit molestia vel impedimento, ne etiam erexit, aut aversi, sed omni cum devotione, atque animo ad Deum propenso, fideles quique Missam sacrificio intersint: neconon detecto capite & genibus flexis capita reverenter inclinantes, quandocunque nomen D. N. Iesu Christi memorari continet, sub poenis a sanctiss. D. N. Pio V. per eius Bulliam statutis.

C A P. VIII.

Peregrinum sacerdotem incognitum, ad celebrandum absque ordinarii licentia, ecclesiarum rectores ex Tridentini concilii decreto non admittant. Ordinarii vero ipsi diligenter invigilant, ac bene perspiciant, quænam dimissoriam sint comprobanda, vel resciende: cum exemplo constet innumera-

Concil. General. Tom. XXXV.

biles fraudes hac in re committi consue-
A vise.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. IX.

In unaquaque ecclesia provideant episcopi, ut omnia ad Missam sacrificium opportuna, ea munditia, ac puritate conserventur, quæ dominum Dei maxime debeat, & ecclesie cujusque dignitati convenient.

C A P. X.

Inter Missarum solemnia quæstus fieri, vel quoquo modo in ecclesiis mendicari, ex eadem sanctiss. D. N. Bulla, sub poenis que in ea continentur, tam clericis, quam laicis prohibeatur: quod & concionum tempore minime est permittendum, nisi aliud ex causa quandoque episcopo videatur.

C A P. I.

De dignitatibus, & canonicis.

Ubicunque sacri Tridentini concilii decretum, quo cavetur majorem saltem capituli cujusque partem in presbyteratu esse constitutam, hactenus non est in usu, debite executioni demandetur: ita tamen ut deinceps ordinis prerogativa Inter eos perpetuo servetur, quacunque consuetudine non obstante: nempe ut presbyteri diaconis, subdiaconis vero diaconi, donec ad superiores ordines promoti fuerint, de cæteris preferantur.

C A P. II.

Ad dignitates vero, vel canonicatus in quibusque ecclesiis illi afflantur, qui episcopos opera & officio juvare valeant: eaque morum integritate prædicti sint; ut eorum capitulum cujusque ecclesie Senatus merito dici possit: atque alius existant qualitatibus ornati, tam a jure, quam ab eodem Tridentino concilio requisitis: super quo episcoporum conscientias oneramus.

C A P. III.

Canonici atque alii dignitates vel personatus quoscumque in cathedralibus ecclesiis, vel collegiatis obtinentes, prælati suis omnem obedientiam, ac reverentiam praestent, quacunque exemptione non obstante, quod ad honorem eis exhibendum pertinet. Quare eos ad ecclesiam divinorum causa deducere, & dominum reducere in habitu, loco, tempori, ac eorum dignitatibus congruent, dignitates, & canonicatus obtinentes, capitulaque ipsa omnino teneantur, salvis, quo ad alia, cujusque capituli ac dignitatum iuribus, exemptionibus, ac privilegiis quibuscumque.

C A P. IV.

Expediret maxime, ut cathedralium ecclesiastum, ac insignium collegiatarum dignitates & canonici omnibus dominicis, festis R r die-

CONCILII RAVENNATENSE.

ANNO CHRISTI 1568.

diebus, & aliis quam sacerdotibus. Missarum publice in eorum ecclesiis celebrarent: ad huius anni solemnitatibus, in quibus episcopi in Pontificis beatæ Mariæ virginis, & Sanctorum Apostolorum festivitatibus, ac dedicationis ecclesie, & Sanctorum protectorum civitatis cuiusque, atque in quibusvis tam Quadragesimæ, quam Adventus Dominicis diebus Missarum solemnia in majori ecclesiis cum ipso altari per seiplos omnino celebrare tenentur: eo ordine & legelque intersipsis intra mensem ab harum constitutionum publicatione convenerint. Alioquin ipsi met episcopi pro suo arbitrio deputent, quia die singuli celebrare debeant: nec licet eisdem ab illorum prescripto recedere, quacunque consuetudine etiam immemorabili non obstante, sub suspensione, atque aliis ex arbitrio poenis infligendis; salvis tamen carum ecclesiaram constitutionibus seu consuetudinibus, in quibus idem publice & solemniter frequentius celebrantur.

C A P. V.

Divinorum tempore a canonicis, vel aliis ecclesiæ ministris conventus, seu capitula. ut vocant, non habeantur, alioquin distributionibus illius diei carent; quas episcopi prius usibus ex arbitrio tribuant; & si major conumacia intervenierit; episcopi iudicio aliter pro modo culpe præterea puniantur.

C A P. VI.

Cappæ, vel Almutie tam a canonicis, quam ab aliis ecclesiæ ministris, juxta cuiusque loci consuetudinem deferri solite, deferantur; alioquin eas deferre omittentes, ut non residentes punctentur; quæ nichilominus Almutie dum sacra mysteria celebrantur, in altari statim deponantur: non autem super sacris vestibus ullam tenus habentur, nisi tantum in incelsu, sub eadem poena.

C A P. I.

De Mansionariorum.

Mansionarii in ecclesiis ubi adsunt, per seiplos munus suum obeuntur (scilicet & ceteros ecclesiæ ministros cuiuscunq; gradus, qualitas, & dignitatis existant, propria cuiusque munia similiter per se ipsos obire mandamus) illud ipsum accuratissime implere satagant, ne deficienes annotentur; necnon pro rata portionum, vel prebendarum suarum, si distributionibus careant, punctationes in proprio libro annotandas persolvant: atque eadem in illis ratio servetur, que in canonorum punctuationibus, ac distributionibus infra proxime statuetur: nisi allud ecclesiæ sue magis expedire episcopo videatur.

C A P. II.

ANNO CHRISTI 1568.

Illud autem Mansionarii semper obseruent, urea hora qua libi injunctum ex Mansionaria munus incumbit, a ceteris curis in ecclesia, ne dum extra eam, prorsus sint expediti, alioquin & si ea hora defecerint, a punctatore norentur: sciantque od eorum officii necessitatem, quod & in canendo, & psallendo præcipue versatur, festis diebus punctaturas eisdem esse duplicandas, nisi majori poenæ ex aliquo ecclesiæ instituto plectantur.

C A P. I.

De distributionibus quotidianis.

Quotidianæ distributiones, his tantummodo qui statim horis diuinis interfuerint, ex sacerdorum canonum dispositione, ac Tridentini concilii decreto, tribuantur; cuius quidem concilii auctoritate, prohibemus collationem aliquam, vel remissionem de eis fieri, sub dupli pena a camerario capitulo, si capitulariter omnes deliquerint persolvenda; si vero aliquid de capitulo hac in re exceperint, ipsi delinquentes tantumdem ex suis distributionibus amittant: & episcopi arbitrio utraque poena prius usibus applicetur: his dumtaxat exceptis, quos vel corporis infirmitas, vel ecclesiæ utilitas excusat, ex eorumdem canonum dispositione.

C A P. II.

Provideant autem episcopi, ut ubi tenuerit, vel quale distributiones existunt, vel per terram iructuum, dignitatum, ac præbendarum partem, in distributiones convertantur, vel per simplicium beneficiorum uniuersum, adeo arguantur, ut servientium usus sufficiere possit: idque quamprimum efficiant juxta eisdem concilii præceptum.

C A P. III.

Non constitutos in sacris, de distributionibus participare, necnon vocem in capitulo habere, ex ejusdem concilii prohibitione penitus interdicimus, qui vero fecerint distributionibus ipsius tamdiu careant, donec episcoporum arbitrio satisficerint.

C A P. I.

De Punctatore.

Punctationes, pro quotidianis distributionibus consequendis, quam diligentissime per eum, ad quem spectat, ac distincte annotentur, & sine aliqua personarum acceptione.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. II.

A

Punctatores vero singulo quoque anno per Episcopos, vel alius ad quos iuxta ecclesiæ summi consuetudinem ea res pertinet, modo ab eisdem comprobentur, confiuantur: quibus quidem juramentum deferatur, de bene, ac legitime officium suum exercendo, sub dupli, quanti id fuerit, & perjurii poena.

C A P. III.

Singulis autem mensibus, nisi aliud episcopo videatur, ex sui officii debito, superiori suo punctationum librum punctatores ipsi presentare teneantur, que si non recte se habere superior ipse cognoverit, eos negligenter suæ poenæ, dupli scilicet & perjurii dare compellat, idem quoque punctator quisque facere debeat, antequam aliqui ecclesiæ ministro, qui de diluviationibus participet, ejus servitii portio assignetur: quo certior fiat episcopus, an aliqua collusio ea in re intercesserit.

C A P. I.

De Chori prefetto.

Chori prefectori officium iuxta eujusque Ecclesiæ consuetudinem a deputatis exercetur: ubi vero aliqua consuetudo non videtur; episcopus ex dignitatibus vel canonicis, seu aliis Ecclesiæ ministris, eum, qui sibi aptior videbitur, huic muneri preficiat, quod & prompte suscipere, & diligenter exercere, quicunque idoneus fuerit habitus, sub poena, ipsius ordinarii arbitrio statuenda teneatur.

C A P. II.

In primis vero chori prefectum curare sportet, ut Missarum solemnia, atque alia divina officia congruis horis, & qua decet religione, ac studio solvantur; atque ea omnia in Ecclesiæ observentur, que ad rem divinorum celebrationem pertinent: negligientiamque clericorum culpas annotare arguere, & si sit opus deferre, prefectus ipse fatigat, ut ab episcopo redarguantur, vel pro modo culpe ex arbitrio puniantur.

C A P. III.

Illud autem meminerint episcopi, nullum in Ecclesiæ officium hoc ipso fere praestans esse, aut magis necessarium: ac prius pterea ab ipsis quam sapissime commonendos esse eos, qui illud in Ecclesiæ pro tempore gerunt: cum ab eo potissimum pendeat recta Ecclesiæ ordinatio, ac divini cultus propagatio, carentque prefecti ipsis in clericis omnibus, in his que ad eorum officium pertinent, obedientiam sibi præstari: inobedientes vero deferant, ac pro culpe qualitate ab episcopis puniri carent.

A

C A P. I.

ANNO
CHRISTI
1568.

De ceremoniarum magistro.

Ceremoniarum magister, ubi ex ecclesiæ alicuius initio non adest, in cathedralibus, & collegiis praesertim insignibus, si ab episcopis eligatur, qui in divisorum celebratione optime sit versatus; atque huic muneri satisfacere possit. Is vero quicunque ad ceremonias attinent curare debet, ut quam diligentissime, rite, & ex ordine in Ecclesiæ peragantur, cui ut ab omnibus, quo ad ceremonias ipsas, pareatur, quicunque ille sit, episcopi efficiant & quos contumaces inventent, quamvis canonici sint, vel in alia Ecclesiastica dignitate constituti, ex officio, scripiant, ac debitum poenis afficiant: quemadmodum & ipse, si in his que sui munera sunt, quovis modo deliquerit, episcopi arbitratu puniatur, vel emendetur.

C A P. I.

De Chori magistro.

In unaquaque cathedrali vel collegiate Ecclesiæ chori magister initiuatur, ubi mansionarii non sint, vel alius quispiam ab episcopo, vel capitulo ad id deputatus, qui praecantoris officium exercet, & in Ecclesiastico cantu sit eruditus: congrua sibi mercede, iuxta eujusque Ecclesiæ institutum, vel episcopi prescriptum, constituta.

C A P. II.

Chori autem magistri officium id erit, que sunt in Ecclesiæ canenda; vel legenda proponere, ac prævidere, ut promptus recitari vel cantari possint. Item alii in cantu præire, ut dissonantie vitentur: necnon curare, ut tam antiphona, quam gradualia, & his similia concorditer, ac recte cantentur, quo minus audientium aures offendantur. Ad eundem quoque spectabit efficere, ut alte & intelligibili voce canonicæ horæ recitentur, voces depressas extollendo, vel numis elatas remittendo, prout sibi magis conducere videbitur.

C A P. III.

Omnes vero clerici qualescumque sint, in his que ad ipsius chori magistrum pertinente videbuntur, eidem assentiri, & obedire teneantur. Quisquis autem illius officium perturbare, aut quoquo pacto eidem in suo munere molestus esse presumperet, ab episcopo graviter pro modo culpe ex arbitrio corripiatur.

ANNO
CHRISTI
1568.

De musicis magistris.

C A P. I.

Musicæ magister pro ecclesiæ facultatis bus & instituto, congrua ei mercede proposta, qua videbitur episcopo tuiori via, ubi consuetudo aliqua non appetat, in unaquaque cathedrali ecclesia constituitur, is vero vel idem sit, qui seminarii pueros ecclesiasticos cantus edoceat, vel alias pro ecclesiæ cuiuscumque dignitate, & qualitate episcopi iudicio adhibeatur.

C A P. II.

In ecclesiis autem ubi musici redditus pro cantorum mercede sunt instituti carent episcopi, ut vere musicæ artis perit, clericis ubi haberi possunt, tribuantur; alioquin laicos, qui ramen clericalibus vestibus sacrorum tempore, si commode fieri poterit, induantur, pro stipendio assignentur, qui si statis diebus, quicunque sint tuo muneri defuerint, ex eorum mercede portio aliqua episcopi arbitrio detrahatur: eademque ratio in musicæ magistro, atque aliis hujusmodi ecclesiæ ministris servetur; quo maiore in suis officiis sollicitudine utantur.

C A P. III.

Musici cantus ejusmodi in ecclesia adhibeantur, qui populum ad devotionem provocent. Divine laudes musicis rhythmis non involvantur aut implicentur, sed explicite proferantur, atque ita, ut clare intelligi possint. Gradualia vero, introitus, atque alia hujusmodi, piano cantu, ut vocant, annotata juxta canonicas sanctiones a suo originali tono minime alterentur: liberum tamen sic cantoribus consonantias aliquas adjungere, non mutata cantus origine.

C A P. I.

De organo.

In cathedralibus præsertim ecclesiis organa divinorum causa ex vetusto ecclesiæ instituto non desint: necnon qui ea pro ecclesiæ dignitate, atque ex arte pulsant adhibeantur: mercede eisdem juxta ecclesiæ consuetudinem, & ea deficiente pro episcoporum ratione persolvenda.

C A P. II.

In organis autem lascivum quid, vel impurum ex sacri concilii Tridentini præcepto minime canatur, nec pulsando misceatur: quod qui neglexerint, severiore poena ex arbitrio plectantur, sicut organorum sonus, & vocum in illis modulatio ejusmodi, que ad pietatem & religionem audientes excitet, non ut aures vulgi tantummodo mulcet.

A

C A P. III.

Alla vero instrumentorum genera, præter organa, non adhibeantur; nisi aliud ex causa episcopo videatur: qui pro temporis & loci qualitate, quod religioni congruere jucdicaverit, pro sua prudenter statuet.

C A P. I.

De horis canoniceis.

Hore canonice pro dierum ac festorum qualitate legantur, vel cantentur; prout chori præfectus ex ecclesiæ instituto, vel Episcopi præscripto expedire arbitrabitur.

C A P. II.

Ea autem psallendi ratio comprobetur, ut concorditer psallatur: & sive verbo, sive canu agatur, voce non nimis deprecta, nec nimis arguta, Dei laudes proferantur. Fiat autem in medio cuiuscumque psalmi versiculo suspenso conveniens, qua pars a parte distinguatur, quod valde ad bene psallendum conferre exemplo possit: contineantque psallentes ipsi eorum voces intra tonos & modulos, quicunque conigerint, ne c vocibus evagentur, quo nihil est indecentius: Necnon inter festivum, & feriatum officium congrua differentia fiat, pro ipsius chori præfecti arbitrio.

C A P. III.

Singulaeque horæ opportunis temporibus ex universalis ecclesiæ instituto recitentur. Matutinum vero carent episcopi, ut summo mane dicatur, atque ea circumspetione habita, ut aliae horæ commode persolvi possint.

C A P. IV.

Quod vero ad canonicas horas a clericis recitandas attinet, statuimus ab omnibus & singulis in sacris constitutis, vel ecclesiastica beneficia obtinentibus quotidie recitari debere: alioquin beneficiati divinum officium omittentes, juxta Lateranensis posterioris concilii decretum fructus suos non faciant, qui quidem in piis usus converti debent: post debitam monitionem beneficio quoque priventur, præter grave peccatum quod continue commitunt. Item quicunque in sacris constituti illud sine causa prætermiserint, præter peccati reatum quem contrahunt, etiam severissime ex arbitrio puniantur.

C A P. V.

Si quis autem error inter psallendum, aut orandum, vel omitendo, vel subvertendo contingit; is non ab omnibus, sed a chori præfecto tantummodo corrigatur: qui pro sua prudenter vel suppleret, vel reperi, aut progredi mandabit, prout sibi magis expedire videbitur.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1568.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. VI.

A

Ad Martinum officium quicunque responsoria vel lectiones pro suo munere est in ecclesia recitaturus, ea prælegat, ac prævideat, ut promptius legat, errores inter legendum ritet, divinorumque officiorum continuatio cunctando non impediatur.

C A P. I.

De Choro.

Clerici quique sub cathedralis, vel collegiis ecclesiæ stipendio militantes, ad conuentum campanæ signum ea quæ de- celer gravitatem ad ecclesiam accedentes, oratione peracta ante Sanctissimi D. N. Corpus, sacrificium ingressi, ut vestibus suo ordinis ad psallendum congruentibus induantur: postquam omnes convenerint hora adveniente præcedentibus luminibus a sacrificio bini a minoribus ad majores progredientes, saltem solemnibus diebus, ac in majoribus anni festivitatibus ad Missam maiorem & Vesperas, ad chorum tacite ac modeste accedant.

C A P. II.

Chorum ingressi, ac in propriis sedibus confidentes concorditer psallant, eodem tempore cum opus fuerit, singuli assurgant, sedant, genuflexant, & capita detegant, nihil extraneum divinis immissant, privatum officium non recitant, nec colloquuntur, obstrepant, aut literas legant, non evagentur, nec a propria sede recedant, nisi divine rei gratia, non incomposito modo sedibus cohærent, aut dormirent, aut rideant, nec choro nisi petita a præfecto licentia, aut expletis omnibus recedant, sed tuto corde in rem divinan, incubuant. Si qui vero in his, atque aliis hujusmodi quoquo pacto deliquerint, ad præfecti arbitrium pro non residentibus habeantur, & alias pro modo culpa ab episcopis quoque puniantur.

C A P. III.

Ne vero clerci, dum divinis incumbunt ab aliquo impediatur, curent episcopi, ut loca clericorum usui in ecclesiis destinata, a laicis non occupentur, sed seorsum a clericis omnino divinis intersint: nec chorum ad psallendum institutum præsentim, ubi commode fieri potest, occupent: poena in negligentes, vel impudentes quoscunque ab episcopis ex arbitrio proponenda.

C A P. IV.

Alla vero omnia quæ ad chori legem atque alios ecclesiæ ministros, de quibus in præsentibus nulla sit mentio pertinere videbuntur, pro ecclesiæ cuiuscumque qualitate, adhibitis in consilium duobus de capitulo, ex sacra Tridentini concilii decreto episcopi suppleant.

C A P. I.

ANNO
CHRISTI
1568.

De vita, & honestate clericorum.

Non solum in saeculis constituti, aut ecclæsticis quæcunque beneficia obtinentes, verum etiam minoribus ordinibus initiativæ qui clericibus privilegiis potiti velint; clericalem habitum suo ordini, & qualitatæ congruentem, necpon tonsuram conspicuam continue gerant, sub poenis per episcopos iam statutis, vel in posterum statuendis. Sacerdos vero barbam præterea e superiore labro ita detonsam, & in aliis sui partibus apertam semper habeant; ut sumptuous Christi corpus & sanguinem nullatenus sit impedimento.

C A P. II.

Clerici vetes tericeas nullo modo defenant, superiori vero semper usque ad talos protensam gerant. Inferiores autem vetes, tive subtane, ut vocant, per canonicos & alios in ecclæsticâ dignitate constitutos pariter longæ usque ad talos defenantur: ceteri vero præsternim pauperes & rurales clerici præfensa ad minus ultra genua, sub eadem tamen forma, gestare debant. In itinere nihilominus clericis quæbusunque brevioribus vestibus uti liceat: ita tamen, ut a clericali honestate non abhorreat. Sit autem vestium color omnino niger; præterquam in constitutis in dignitate, qui & leonato, & violaceo colore uti poterunt.

C A P. III.

Clericorum caligæ non sint inflatae, nec ullatenus incisa: neccnon calcei & crepidæ sunt simplices, non autem incisa, vel sericeæ. Camisia in nulla sui parte exteriori sancrispatæ, vel lacūtatae, nec arte aliqua ullo modo elaboratae. Pilæ quoque impliæ existant, non acuti tive turbinati: nec eis utantur clerici, nisi necessitatibus gratia, ac pro temporum & locorum qualitate: non autem intra ecclesiam, præferti duni divinis intersunt. Subbireta pariter sine & ipsa simplicitate, & honestate: quæ tamen dum Missæ sacrificium per eos celebratur, semper deponantur: annulosque nisi id dignitas postuler, clerici ipsi non deferant. In præmissis autem omnibus ad clericalem ornatum pertinentibus, præter rerum quibus deliquerint amissionem, episcoporum arbitrio aliter pro modo culpa puniantur.

C A P. IV.

Et taxillis, tesseris, pictarumque pagellærum lusu, & alio quocunque ludi genere sacræ canonibus improbatæ, penitus abstinant: nec sint etiam prohibitorum ludorum spectators. Chorea non ducant, aut spectent, nec larvati incedant, publice quoque, si scandalum ex eo orihi potest, ludis etiam permisus non utantur, sub arbitrii poena.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1568.

C A P. V.

Ab omni profligis suspectarum mulierum familiaritate, conversatione, & cohabitatione clerici abstineant, sub poenis in sacri Tridentini concilii decreto comprehensis, atque alii a sacris canonibus infictis, vel episcoporum arbitrio infligendis: ita sane ut mulieres omnes pro suspectis habeantur; illis tantum exceptis, quarum conversatio a jure permittitur: quas tamen absque speciali ordinarii licentia domi retinere non au-deant.

C A P. VI.

Caveant insuper clerici, ne vel in sedibus eorum patrimonialibus foeminae quovis modo suspectae commoventur, aut detineantur, vel infamibus personis eas locent; quod multo magis in suarum ecclesiarum dominibus prohibitum esse intelligent: sub poenis in sedi ex arbitrio statuendis.

C A P. VII.

Venerationem quoque contra sacerorum canonicum formam, clerici minime exerceant: ab illicetque artibus & officiis quibusunque caveant, tabernas non adeant, nec diversoria frequentent: nisi itineris, ac necessitatis gratia. Qui vero in predictis offenduntur, gravissime episcoporum arbitrio plectantur.

C A P. VIII.

Arma sive ad offendendum, sive ad defendendum parata, non obtenta ab oratione licentia, ex urgenti tantummodo causa concedenda, clerici, precipue in sacris constituti, tam per civitates & oppida, quam per villas non deferant, nisi per loca minus tutu iter faciant: Inobedientes autem prima vice pecunaria poena episcopi arbitriatu multoferentur: secunda vero, carceris maceratione, ac suspensione ad arbitrium affiantur: postremo, si te enormibus presertim immiscant, nec reliplicant; frumentorum ecclesiasticorum privatione, ac etiam beneficiorum amissione, vel depositione pro modo culpa, & personae qualitate puniantur: ea semper circumspectione adhibita, ut non nisi causa poena duplicitur & aggravetur.

C A P. IX.

Clerici quoque noctu sine causa, vel minus quam honesta, ac rationabili evagantes, ab episcopis corripiantur, & abstine-re cogantur. Quid si vel canendo, vel instrumenta aliqua pulsando, per noctem deambulaverint, aut id agentibus comites sepe praeberint; carcerentur, & poenis ab Ordinario congruentibus subiliantur.

A C A P. X.

ANNO
CHRISTI
1568.

In sacris constituti clerici, in famulatu laicorum, etiam principum, nisi ad officium aliquod non indecens, & suo ordine non indignum, ac de episcoporum suorum licentia, non admittantur, sub suspensionis, & arbitrii poena.

C A P. XI.

Generatim vero praetera, quacunque alia clericis ex sacris canonibus, generalibus concilii, vel apostolicis ordinationibus, ad eorum vitam & honestatem pertinentia, statuta sunt, ab eis obseruari mandamus; sub poenis in eisdem contentis, quas sacri Tridentini concilii auctoritate innovamus, atque aliis ordinariorum arbitrio pro delicti qualitate statutis, vel statuendis. Meantur inquit clerici omnes, nihil esse, quod magis alios ad pietatem, ac Dei cultum instruer, quam eorum vita & exemplum, qui se divino ministerio mancipantur: ac propterea ita vitam & mores suos componere debere, ut eorum actiones cunctis venerationem afficer possint.

C A P. I.

De sacrofanciis ecclesiis.

Ecclesiis quoque per dioeceses constitutae, sacra oratoria, facillaque aut dicta, aut ruinosa; instaurari, redificari, atque ea reverentia teneri, ac custodiendi episcopi curent, que ex sacerorum canonicum dispositio requiritur. Quod si ecclesia, vel loci paupertas obster; iuxta sacri Tridentini concilii decreti formam, Ordinarii provideant, ut vel oracula reficiantur, vel transferantur.

C A P. II.

Nemo autem divinorum praesertim officium, aut predicationum tempore per ecclesiis deambulare, aut ibidem negotia tractare, clamores, risus, dissoluciones, confabulationes, atque alia hujutinodi profana, neque etiam cum suspectis mulieribus colloquia habere presumat; sub poenis, quae in sanctissimis D. N. Pii Quinti Bulla continentur.

C A P. III.

Prohibemus insuper, ne in sacrofanciis ecclesiis comediones, sive compotationes, quovis anni tempore fiant: aut in earum porticibus, vel coemeteriis, aliqua ad eium, vel potum venalia habeantur, nec etiam prope ecclesiam, quantum fieri potest, sub poena per Ordinarios ipsos flagranda.

CONCILIO RAVENNATENSE.

ANNO
CHRISTI
1508.

637

C A P. IV.

Ecclesie cujuscunque parietibus, nihil profanum, vel immundum adhaereat: ac præcipue tabernæ, & Judiciorum familiæ procul absint; ne sacra profani musceantur, sub poena episcopi arbitrio propria.

C A P. V.

Altaria in ecclesiis quibusque constituta, si donata sint, per eorum rectores tam in temporalibus, quam in spiritualibus recturari episcopi studeant: nec eadem a quocquam usurpari permittantur; indotata vero, vel ab his, a quibus eresta fuerint, initaurari, ac exornari, vel amoveri carent.

C A P. VI.

Ecclesiarum fabricæ, bona, ac redditus omnes, in destinatos usus a deputatis converti, Ordinarii quique provideant: nec ullo modo patientur ab aliqua vel seculari, vel ecclesiastica persona usurpari, aut in alios usus converti, sub dupli poena, atque animarum suarum periculo.

C A P. VII.

Ecclesiarum præterea indemnitate prospere cupientes, pertonis ecclesiasticis, quavis dignitate fulgentibus, atque aliis quibuscumque ecclesiastica beneficia, quocumque nomine censeantur, obtineantibus, ac hospitalium, aliarumque piorum locorum gubernatoribus, Rectoribus, seu administratoribus universis injungimus, ut infra annum a præsentis synodi fine connumerandum, inventarium bonorum omnium mobilium & immobilium, juriisque, & actionum, ac nominum de bitorum, ad ecclesias ipsas vel pia loca, que obtinent, aut regunt, quovis modo pertinentium, cum ipsorum bonorum qualitatibus, situationibus, vocabulis, & containib; coram honestis, ac fide dignis testibus, in forma probante conficiant: quorum quidem bonorum, duo publica hiant instrumenta, ex quibus unum, in propria ecclesia, hospitali, vel pio loco, alterum apud episcopum in Archivio perpetuo custodiant. Quicunque vero in hoc exequendo vel negligens, vel parum fidelis extiterit, graviter episcopi, ad quem hujus rei cura pertinet, arbitrio puniatur.

C A P. I.

De rebus ecclesiasticis non usurpan. ac male alienatis recuperandis.

Mandamus insuper sacri Tridentini concilii auctoritate, ut singuli episcopi, seu eorum vicarii, hincum cum uno de capitulo, & altero de clero: ex his, qui aptiores, & probatores eis videbuntur, ab ipsis de capitulo: & clero civitatis, respondeat, deligendis, recognoscant, etiam ex

officio, qualcumque locationes rerum ecclesiasticarum, ad longum tempus, seu ad vigininovem annos, aut bis vigininovem, a tringita annis circa, ante publicationem Tridentini concilii factas, etiam auctoritate apostolica confirmatas: judicentque an in damnum ecclesie, & contra canonicas sanctiones factas tuerint: abique tameq; aliquo cantarum de praetenti pendientium prejudicio.

Quod si res de qua agitur, ad episcopum, seu illius mensam pertineat, aut episcopus ipse, vel ejus vicarius locationis ejusdem commissarii, seu executores fuerint, tunc ad episcopum, qui magis vicinus sit, una cum deputatis ab ejusdem capitulo, & clero, hec recognitio & judicatio pertineat. Si autem delectorum a capitulo, seu a clero legitima forsan aliquo causa est recusatatio, tunc ab eisdem de capitulo & clero, alii in ea causa substituantur.

C A P. II.

Quoniam vero usu compertum est, alienationes bonorum ecclesiasticorum fieri sepe sub conditione, ut illarum confirmatione ab apostolica sede obtineatur, interim autem possideri, non obtenta aliter confirmatione ejusmodi, in grave ecclesiarum dampnum, & animalium ipsorum contrahentium prejudicium, Ideo ordinariis quibuscumque mandamus, ut diligenter super hujusmodi alienationibus quorūcumque bonorum ecclesiasticorum, etiam hospitalium, & ad fabræ, rive ad luminarium, ut ajunt, usum deputatorum, & aliorum quocumque nomine censeantur, inquirant: & si quae sub iuncta conditione nondum impleta a tringita annis, ut supra, factas reperierint, iteras, & inanes declarent, in eosque qui in possessionem, vel detencionem ante obtentam confirmationem, ut supra se intrudere ausi fuerint, poenas a sacris canonibus & summi pontificum constitutionibus, adversus eosdem inflatis exequi omnino studeant.

C A P. III.

Generaliter autem tam in his, quam in aliis quibuscumque ecclesiasticarum rerum alienationibus, quas in futurum auctoritate apostolica fieri contingat, animadvertiscet episcopi, & eorum vicarii, ut omnia rite, & recte, maturaque, ac diligenti investigatione adhibita peragantur, etiam in rem presentem accedendo, indemnitatæ ecclesiæ prospiciant: adinonenentes etiam frequenter populum, eos excommunicationi forte subjectos aliquique poenis teneri, qui contra factorum canonum decreta, ecclesiastica bona alienare, aut indebet detinere presumant. Monemusque propter ea episcopos omnes, ac enix in domino obsecramus, ut ad minus semel in anno sacri Tridentini concilii decretum sub sessione vigilima secunda, capitulo undecimo de reformatione, quod incipit, si quem clericorum, vulgari idoneate, per predicatorum in Dominica Letare, frequenti populo publicari ac ad mem-

ANNO
CHRISTI
1508.

638

CONCILIUM RAVENNATENSE.

639

**ANNO
CHRISTI
1568.**

moriā revocari carent: quō cestiores siad
ecclesiasticarum rerum quarumcunque usur-
patores, ipso jure excommunicatos esse, nec
ab alio quam Rom. pontifice absolvī posse.

De Monialibus.

Quod ad Moniales ac Doo dicatas virgi-
nes attinget, id solum nobis commemoran-
dum censimus, ut episcopi potissimum eu-
rent eas modis omnibus ad regulę quam sunt
professae, prescriptum reducere, ac eam
vitam, & mores ex illa componere, fideliterque
ad eisdem principiis servari studeant;
quæcumque ipsiarum peculiaria vota vel
circa ea præcepta respiciunt. Illarum clau-
suram, ubi violata est, ex injuncto sibi B
proprio munere diligenter restitui, & in-
violatam conservari provideant, necnon
quæcumque ad eas pertinent diligentissime
exequantur, & exequi faciant, juxta sa-
cri Tridentini concilii saluberrima decre-
ta, ac sanctissimi Domini nostro Pii V.
Bullam: atque enitanter in primis, a mo-
nialium monasteriis quæcumque castitatis
proposito aduersari videbuntur, opportunis
ordinationibus avertere, atque eas in viam
Domini omni studio, ac vigilancia diligere.

C A P. I.

De locorum piorum administratione.

Circa locorum piorum administrationem
diligenter animadvertant episcopi, ut
probatisimi viri, timoratque conscientia
ad hujusmodi regimen assumantur: qui
sua familiæ bene præsent: quive in operi-
bus charitatis se se exercere consueverint:
necnon recte calculandi rationem teneant,
nec locorum ipsorum debitores existant: ri-
teque caveant, se fideliciter Christi patrimo-
nium administratores. Hi vero non ultra
tricennium ex sacri Tridentini concilij decre-
to, nisi rei necessitas aliud suadeat, admini-
nistrent: male ablata, vel alienata recuperen-
tent, fructus in destinatos usus convertant:
his præcipue quibus ex loci instituto tenen-
tur: præsto sint: singulis annis accepti, &
expensi tabulas proferant, & a deputatis
cum ordinarii interventu calculari studeant:
ruinosa ædificia reparent: bonaque, ac
redditus ipsorum locorum ita gubernari &
dispensari satagant, ut vere boni admini-
stratores dici possint.

C A P. II.

In hospitalibus ad peregrinorum usum
paratis, vere egeni, & pauperes recipian-
tur: circulatores, prestigiatores, simula-
to habitu incidentes, herbularii, atque a-
llil id genus homines ab hospitio arceantur;
qui vero puellas nubiles, ac juvenes lecum
ducunt, nec de eorum matrimonio constat;
ultra unam dormitionem non accipiant; ma-
res a foeminis prorsus distinguantur, nec
viris ad mulieres, vel contra, quamvis ju-
gales sint, honestatis gratia pateat adieus,
neque aliqui in hospitio alangur, nisi ne-
cessitatis causa. Pueri quoque a viris, ubi

A commode fieri potest, segregantur. Immo-
desti, blasphemæ, & inquieti eliminantur,
nec validi meadicantes ultra unam noctem
recepentur.

640

**ANNO
CHRISTI
1568.**

C A P. III.

Quod ad pauperes infirmos attinet, in
locis ad eorum usum deputatis, ministri non
desint, Christiana pietate prædicti; qui ne-
cessaria omnia illis subministrent, ea qua-
debet charitate; ex his que medici decre-
verint, nihil penitus prætermittentes, quod
ad infirmorum salutem procurandam perti-
neat; horas & momenta, rerum qualitates,
& quantitates diligenter attendant, totque
ministros adhibeant, quot infirmorum nume-
ro, & usus sufficere possint. Illud vero ma-
xime ad infirmorum regimen deputati cu-
rent, ut cum primum infirmi possint, pec-
cata confiteantur, sacramque eucharistiam
sumant.

C A P. IV.

Illud præterea hospitalium infirmorum
redores ac profecti ipsi animadvertant,
ne valetudinarii & convalescentes, nisi post-
eaquam bene se habuerint, ab hospitio
dimittantur, ne vel eos recidivare con-
tingat, atque ita, sumptus augeantur, vel
In itinere deficere cogantur; quod ipsi ho-
spitiis profecti quam diligenter curabunt.
Ne vero dum corporibus fit medicina, ani-
marum cura negligi videatur; Sacerdotes
non desint, qui Missas scitis saltem diebus
in loco infirmis ipsis accommodato celebrent,
Sacramentaque rite & opportune languen-
tibus administrant: atque infirmantibus ad
mortem, ad animæ salutem necessaria com-
memorent, & charitatis officium usque ad
vitæ exitum, in eos exerceant; illorumque
nomina, genus, & patriam diligenter an-
notent; defunctos vero ecclesiastice sepul-
ture sacris precibus adhibitis pie ac reli-
giose mandent.

D

C A P. V.

Circa orphanorum domos invigilant epi-
scopi, atque provideant, propositis ex-
communicationis, atque aliis ex arbitrio
pœnis, ne infantes ab illis parentibus
exponantur, qui eos vel eas ex industria,
vel aere proprio atere polsunt: fiatque ea
de re ab ipsis loci curatoribus diligentissima
inquisitio: nec a confessoriibus, nisi satisfe-
cerint, absolvantur.

E

C A P. VI.

Omnia vero ad ipsorum infantium expo-
sitorum usum opportuna, parata & instru-
& habeantur nutrices præsergit subsidiariæ,
donec intanter ipsi baptizentur, & ad alen-
dum tradantur: quod quamprimum a præ-
fectis curetur: debitaque merces nutriceibus
nullo pacto desit, atque alla pueris necesi-
taria; ne eorum defectu, aut culpa aliqua
periclitentur.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1569.

CAP. VII.

A

CAP. XII.

ANNO
CHRISTI
1569.

Postquam autem ad eam statem perverserint, ut disciplinae sunt capaces; tam matres quam foeminae, ubi fieri potest, & facultates suppetunt, bonis moribus, atque artibus etati, & sexui congruentibus intendantur, donec illis aliter Deo adjuvante fucit provisum.

CAP. VIII.

Curent autem episcopi, ne mendicantes aliqui parochias circumueant, uorbum aliquem simulantes, vel aliud quidplam falso jacientes, ad decipiendum simplicium animas: sed quod redire ac pie, sine longaverborum serio eleemosynas petant, sub eorum arbitrii poena.

CAP. IX.

Insuper episcopi omnes diligenter se informare studeant de vita & moribus mendicantium: providentes omnino, ut in Paschate communicent: alioquin eos exiiciunt. Mandantes hospitalium praefectis; ne post Pascha aliquos in hospicio recipient, quos non constet, aut verolimile sit eo anno fuisse confessos, & sacram eucharistiam sumplisse, vel paratos ecclesie precepto statim satisfacere.

CAP. X.

Montes quoque Pietatis ubi adfunt, episcopi vident, & recte administrari carent: ubi vero desunt, eos erigi, atque initium faciant: nec ex mutuo aliquid ultra recipi ab eorum ministris patientur, quam quod ex apostolica indulgentia pro eorum labore dari conceditur. Pignora recte, ac tuto in loco serventur, debite illis pecuniae exigantur: necnon legata quocunque in eam causam facta persolvantur, ac bona stabilia si qua habent, usurpari minime permittant.

CAP. XI.

Disciplinatorum praeterea confraternitates, seu societas quoconque nomine munceptur, ex iaci Tridentini concilii precepto, episcopi uilitate non prætermittant, provideantur, ut ab eis charitatis opera, ad que tenentur, impleantur; atque ad suarum regulatum, si probata sint formam, disciplinati ipsi redigantur, ac reformatur: nec ullo pacto differant, si quos in eisdem invenerint, abusus tollere: arctantes eosdem & ad processiones ordinarias etiam non vocatos; ad alias vero quandocunque fuerint evocati; frequenti numero convenient; ac binos graviter, & modeste, compositeque procedere: que si facere neglexerint, atque alia ad eorum officium spectantia implore, debitissimis poenis afficiant. Quod si incorrigibiles sint; ipsorum episcoporum arbitrio extinguantur, atque alia eorum loco substituantur, prout illis magis expedire videbitur.

Concil. Adulari. Tom. XXXV.

Quicunque vero tam in premisis, quam in aliis quibusque piis locis administrandis, quovis modo deliquerint; & praeterritum rationes cum ordinarii interventu reddere omiserint; dupli poena quanti ea res fuerit, atque alter pro modo culpe episcoporum arbitrio afficiantur.

CAP. XIII.

Notarii quicunque de testamentis, atque aliis dispositionibus, qualecumque sint, in quibus aliquid ecclesis, hospitalibus, monasticis pietatis, atque aliis pile locis, vel causa reliquum fuerit, rogari; teneantur relata, ac dispositiones hujusmodi, his ad quos pertinet, infra mentem, a die quo dispositio ipsa suum effectum sortiri ac irrevocabiliter ligare incipit, computandum, deferre, sub dupli poena, & excommunicationis in subliuum, monentque eosdem persepe episcopi, ut in legatis, ac dispositionibus hujusmodi opportune deferendis, ea qua decet solertia utantur: nec aliqua ratione in suarum animalium perniciem, & ipsorum locorum, ac piarum causarum prejudicium id facere prætermittant.

CAP. I.

De Usuris.

D Etestabile usurarie pravitatis crimen, abolere cupientes, Ordinarios horum enix, ut a suis oibus pro eorum prudencia, venenum hoc avertere & extirpare contendant: carentque, ut usurarii ipsi, & quicunque contractus quoquo modo illicitos celebaverint, juxta canonicas sanctiones puniantur: necnon & proxenete seu mediatores omnes quicunque sint, ad illicitos contractus quoconque, fideles ipsos trahentes, canonicas poenis afficiantur.

CAP. II.

Notariis vero de contrahibus illicitis, rogatis, qui ex conscientia plane perspicuerunt contractuum pravitatem, nihilominus se id scire dissimulant, instrumenta conscientia, que in eorum superficie suspicione carere videntur, cum tamen venenum latitet; sub poena iusta factorum canonum formam imponenda mandamus, ac per episcopos mandari exceptamus, ne ullo pacto contrahibus, quos ipsi ex animo & conscientia suspectos existimant, vel suspicantur, ad stipulari præsumant, præter divinam ultio-
rem quam inturcent.

CAP. I.

De meretricibus, & concubinis.

M Ulires quemlibet suo corpore facientes, que abominabile sui ipsius present exemplum, ab honestarum mulierum viciniis segregari, ac in peculiares vicos quo

**ANNO
CHRISTI
1568.** quo citius fieri poterit, redigi; necnon ubi
lignum deferre soleat, quo ab honestis mu-
lieribus distinguantur, ad illud ferendum
cogi mandamus: hortamurque cuiusque lo-
ci rectores, ac magistratus, ut in hoc
tam pio opere exequendo episcopis presto
esse velint: & quas a fide dignis, diligen-
ti Inquisitione exhibita, pro hereticis
haberi compererint, fecerni eurent: nec
aliquorum impietatis defensorum importu-
nas voces audiant.

C A P. II.

Digna quoque animadversione concubini-
narios, & concubinas quascumque, sive
soluti, sive conjugati sint, notandos esse
principimus, juxta facri Tridentini concilii
decretum, poenis quoque factorum Ca-
nonum in eosdem infligendis. Quæ vero con-
jugata mulieres cum amatoribus vivere,
nec a turpi vita discedere proposuerint;
vel e civitatibus & dioecesis arceantur;
presentim si notorie incontinenter vivant;
etiam post trinam monitionem pro infami-
bus habentur & tradentur.

De Judicis.

Episcopos monemus, & hortamur in Do-
mino, ut mandatorum apostolicorum memo-
res, Bullam a sanctissimo D. N. Pro Quin-
to contra Judicis editam, ex sui offici-
debito publicent, ac pro viribus obser-
vi eurent.

De Cinganis.

Ginganos vagorum hominum genos, at-
que omni impietate refertum, nisi Chris-
tiane vicerint, & a superstitionibus, ac
improbatis vita ritibus abstinerint; ab
eorum dioecesis episcopi, quantum fieri
potest, longe arceti eurent.

De Bullis apostolicis publicandis.

Considerantes quam maxime expediat a-
postolicarum Bullarum queruscumque noti-
tiam ab omnibus haberi, tum ob præcep-
ta, quæ in illis continentur, ut ab omni-
bus servari possint, tum ob paenam quæ in
illis infliguntur, ut a singulis evitentur;
episcopos nobis quam maxime commonen-
dos esse decernimus, prout eosdem ex ani-
mo conuincemus, ut non solum Bullas de-

quibus in presentis synodi decretis fit men-
tio, publicari, ac pro eorum viribus ob-
servari faciant, sed etiam quascumque alias
pro tempore promulgari contigerit, eas-
dem summam etiam, ac per capita popu-
lis vernacula lingua insinuari, atque illis
observandas proponi, sepiusque eisdem in
memoriam revocari studeant.

**ANNO
CHARISTI
1568.**

Decretum Generale.

Postremo non solum omnia & singula in
his decretis comprehensa, sed & alia que-
cumque tam a sacris canonibus, & apostoli-
cisis ordinationibus, quam a generalibus
quibusque conciliis, presentim & sacrosan-
cta Tridentina synodo statuta, ac definita
sunt, sive dogmata, sive reformationem,
& morum correctionem respiciant, plene
atque integre ab omnibus comprovinciali-
bus episcopis, abbatis, capitulis, & aliis ecclesiasticis personis, quæ etiam ex
propria electione huic nostre metropoli ex
eiusdem concilii precepto adhaeserunt, &
vel per se, vel per eorum idoneos pro-
curatores interfuerunt, aut interesse de-
buerunt; ac etiam secularibus quibuscumque,
quod ad eos attinet, servari debero de-
cerminus, ac districte præcipiendo mandamus,
sub juris, & arbitrii paenis: salvis tamen in
omnibus constitutionibus & consuetudinibus
ecclesiarum archioribus, & laudabilioribus.
Hortantes, & in Domino monentes quo-
cumque seculi principes, ac potestates, ut
ecclesiasticam inimicitudinem quo decet fa-
vore prosequentes, juxta ejusdem Tridenti-
ni concilii decretum, non solum episco-
pis iunius suum exequi volentibus, præ-
dicto esse velint; sed nec a magistratibus &
eorum officialibus quibuscumque illatenus
eosdem, vel eorum ministrios impedita pa-
tiantur, debitissimè eos afficiens: pre-
ter excommunicationem, quam ipso facto in-
currunt ex Bulla in Coena Domini, sacro-
rumque canonum dispositione. Mandantes
præterea, ut hec ipsa decreta, postquam

Drite publicata fuerint, in eorum civitatibus,
& dioecesis, episcopi ipsi eadem publica-
ri, ac observari eurent: salvo semper, &
reservato in omnibus sanctæ sedis apostoli-
ce, ac sanctissimi Domini nostri beneplaci-
to: cujus iudicio hec ipsa emendanda, &
corrigenda, qua debemus obedientia, &
reverentia submittimus, ad Dei gloriam,
& catholicæ sidei exaltationem.

ANNO
CHRISTI
1569.

DECRETA PROVINCIALIS

CONCILII, URBINI

ANNO
CHRISTI
1569.

AB AMPLISSIMO ARCHIEPISCOPO
FELICE TYRANNO

Habiti anno Domini 1569.

FELIX TYRANNUS URBINATIS

Ecclesia archiepiscopus RR. coepiscopis salutem in Domino.

*Ex edito
Pilaur.
codice an.
no.* Provincialis synodi nostra decreta, quæ Brarum, admittimus, nec eam unquam, nisi ex sacri Tridentini concilii instituto hideibus dioecesium nostrorum populis, Spiritu Sancto nos adhortante, proponendo statuimus, ut primum ab apostolica fide comprobata, & confirmata fuere, nihil magis studio, quam ut mature, ac diligentee imprimenterentur, agendum curavimus. Quare ea jam sic impressa, & perulgata, ut ab hominibus nostris ad omnipotentis Dei gloriam, & ad ipsorum salutem summa cura serventur ad vos nunc mittimus Ita enim fieri, ut Iesu Christi Redemptoris nostri gratia nobis commissio bene pascendo praesinus, & ad beatam vitam in celstibus pascuis consequendam eodem domino nostro Iesu Christo nos adjuvante, duces illi, ac magistros nos praebamus. Bene valete.

In nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus, Sancti.

Nos Felix Tyrannus Dei, & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Urbinas de RR. DD. coepiscoporum nostrorum consilio, & aitensu in provinciali Urbinati synodo legitime congregata, hec quæ sequuntur statuimus, & ordinamus.

De professione Fidei.

Attendentes in primo catholicam fidem, totius spiritualis edificii, ac religionis principium esse fundamentum, sine qua neque ecclesia consistere, neque quisquam Deo placere potest, ejusdem fidei confessionem ante omnia premittendam esse statuimus; ut quod corde credimus ad justitiam, id ore confiteamur ad salutem. Eandem inde hunc qui sequitur modum juxta formam in Bulla fel. recor. Pii IV. traditam unanimiter profitemus.

Credimus, & profitemur omnia, & singula, que continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem omnipotentem &c.

Apostolicas & ecclesiasticas traditiones reliquaque ejusdem ecclesie observaciones, & constitutiones firmissime admittimus, & amplectimur.

Item sacram scripturam juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet S. mater Romana ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum scriptu-

juxta unanimum consentium patrum accipimus, & interpretabimur.

Prosternemus quoque septem esse vere, & proprie sacramenta novæ legis a Iesu Christo D. nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, poenitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium, iliaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos ecclesiæ catholice ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemni administratione recipimus, & admittimus.

Omnia, & singula, que de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina synodo definita, & declarata fuerunt, amplectimur, & recipimus.

Prosternemus pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro vivis, & defunctis, atque in sacratissimo Eucharistie sacramento, esse vere, & realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem una cum anima, & Divinitate D. N. J. Christi, siveque conversionem totius substantiae panis in corpus, & totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholicæ ecclesie transubstantiationem appellant.

Fatemur etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi, constanter teneimus Purgatorium esse, aninasque ibi detentas fideliū suffragiis juvari. Similiter, & sanctos una cum Christo regnantes venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas.

Firmiter assertimus imagines Christi, ac Deiparae semper Virginis, nec non aliorum sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac veneracionem impartiendam; indulgentiarum etiam potestate a Christo in ecclesia relata, fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutare esse affirmamus.

Santam catholicam, & apostolicam Romanam ecclesiam omnium ecclesiarum matrem, & magistrum agnoscimus, Romanoque pontifici Beati Petri apostolorum principi-

647

ANNO
CHRISTI
1569.

successori, ac Jesu Christi vicario veram obedientiam spondemus, ac juramus. Cetera item omnia a sacris canonibus, cœmenicis concilii, & præcipue a sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita, & declarata Indubitanter recipimus, atque profitemur; simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab ecclesia damnatas, & rejectas, atque anathematizatas, nos pariter damnamus, reiiciamus, & anathematizamus.

Hanc vero catholicam fidem, sine qua nemo salvus esse potest, quam in præsenti sponte profitemur, ac veraciter teneamus, eandem integrum, & immaculatam, usque ad extremum vite spiritum constantissime, Deo adjuvante, retinere, & confiteri, atque a nostris subditis, vel illis, quorum cura ad nos in nostro munere spectabit, teneri, doceri, & prædicari quantum in nobis erit, curaturos spondemus.

Statuimus itaque, & ordinamus, ut hanc ipsam fidei professionem ex ejusdem fel: rec: Pii IV. Bulla facere tenentur, quicunque dignitates, aut canonicatus, & præbendas, in cathedralibus, aut majoribus ecclesiis, aut alia beneficia ecclesiastica, curam animalium habentia, vel in præsenti obtinent, vel imposterum obtinebunt, vel alias de iure, & consuetudine ad diœcesanam synodum convenire tenentur, in proxima diœcesana synodo convenire ab eorum ordinario habenda, ubi haec tenus id factum non fuerit: provisi autem in posterum, infra duos menses a die adeptæ professionis juxta formam decreti sacrosancti Tridentini concilii. Qui vero id facere neglexerint, ecclesiasticorum fructuum participatione, donec satisficerint, omnino inhabiles reddantur. Illud idem decernentes de iis quoque, qui de dignitatibus, vel canonicatibus provisi fuerint, nec non de promovendis ad doctorales, vel alios quoscumque gradus; itemque de Medicis, ludi Magistris, Repetitoribus, Pedagogis, atque literarum alias quomodocum professoribus. Qui quidem omnes, & singuli, nullatenus ad lux professionis excicium D admittantur, nisi prius de eorum fide, moribus, ac sacra doctrina constituerit, fidelique ex præcripta jam forma professionem fecerint.

Illud autem præcipue in hujusmodi fidei professione obseretur, ut coram Notario, & testibus omnino fiat; præmissaque ea verborum formula, quam supra explicavimus, qua de re per Notarium cujusque episcopalis Curie in peculiari libro publica testatio, eaque gratis fiat.

C A P. I.

De Hereticis.

In his, quæ fidei negotium tangunt, veluti omnium præstantissimum diligentissime, in primis se gerant episcopi, parochosque continue admonent, ut super gregem invigilent, sedulo inquirentes omni cum pietate, ac fide, num aliquis a recta credendi norma, vel minimum quid declinet, statimque, tam hæreticos, quam suspectos,

una cum nominibus, & cognominibus rebus, a quibus rei veritas haberi possit, deferant; atque ab aliis deferri current, ne venenum hujusmodi latius diffundatur, & ut male de fide sentientes canonice puniri queant. Volumus autem, ut singulis eucœcumque diœcesis curatis de præmissis observandum Juramentum defteratur.

ANNO.
CHRISTI
1569.

C A P. II.

Observent præterea episcopi, simulque parochi omnes, quo ad ejus fieri poterit, quos semel hæreticos, aut de hæresi suspitos fuisse constituerit, nec non et advenas, & peregrinos quoscumque ad eorum parochias confluentes, an eo potissimum anno sacram Eucharistiam sumiserint, quæve sit eorum vita, & qui mores, Missamne, festis diebus audierint, & audiant, suspechosque ordinariis judicent, qui eos, vel corrigendos current, vel si ita expedite jucaverint e suis dioecesis expellant.

C A P. I.

De libris vetitis.

Regulas omnes librorum vetitorum in indice comprehensas episcopi ab omnibus Christi fidelibus, eorum curæ commissis, & præcipue in Bibliopolis observari diligenter current, illis inhibendo, ne libros ullos, quovis in loco impressos vendant, aut teneant, qui, a deputatis inspecti, & approbati, aut alias pro approbatis recogniti non fuerint, nec ullo pacto prætermittent episcopi, non solum singulis annis, sed quam sepissime Bibliothecas inviserent, vel alias ab eis deputatos, ac diligenter inquirent, num forte libri aliqui vetiti in eis inventantur, vel retineantur. Mandantes eidem Bibliopolis, ne libros aliquos inferant, aut venales proponant, antequam eorum catalogum propria ipsorum manu subscriptum ordinariis tradiderint. Quos autem in catalogo prætermisso ordinarius invenerit, pro suspeçis habeat, ac juxta indicis normam delinquentes debitum poenam affiat.

C A P. II.

Observent præterea episcopi, ne bibliopolis captas, seu librorum falses (quas balas vocant) absque interventu episcopi vel ab eo deputandi ullatenus appetiant sub arbitrii poena. Mendent quin etiam medicis, legum doctoribus, theologis, ac ludi magistris, aliisque libros habentibus, ut librorum suorum notulam pariter ab eis subscriptam ordinariis edant, sub poena eorum arbitrio imponenda, si fideliter non trahiderint.

C A P. III.

Insuper nullo modo patiantur episcopi commentarios, aut libros quoscumque, vel tractatus de rebus etiam piis, sine sua, seu inquisitoris licentia circumserri, vel comuni-

ANNO CHRISTI 1569. municari proposita ex arbitrio poena, omniisque studeant, ne opera aliqua, ante diligentem emendationem, imprecisioni tradantur, que postquam excusa fuerint cum originalibus fideliter conferri, atque diligenter observari carent, ne aliqua ex parte corrupti ullo unquam tempore possint, juxta indicis formam.

C A P. I.

De sacris Imaginibus.

Attendant diligenter ordinarii omnes, ut sacrae Imagines ita per earum artifices effigiantur, ut ejus quem referunt maiestatem, & virtutem sanctitatem imitari videantur, sintque ejusmodi, ut ex earum inspectione pietas excitetur, & ne ulla unquam turpissimae cogitationis inde oriatur occasio, nec aliquas insolitas imagines ab eisdem artificiis ordinarii ipsi effingi patientur. Quia vero alter quam decet effigie fuerint, non solum in ecclesiis, aut publicis locis, sed nec in privatis clericorum domibus, nec in religiosarum seminidarum monasteriis, que ordinariorum curae subsunt, ullo pacto teneri permittantur: quod si que hujusmodi inventae fuerint in regularium, vel monialium exemplarum domibus ad superiores, ut opportune prouideant, quam primum deferrantur.

C A P. II.

Sacrarum item imaginum forma ita representetur, ut ab ecclesiastica Historia, & consuetudine diu in ecclesia approbata nul latenus distet: quas vero aliter se habere, imagines vultu, habitu, vel genitu, ordinarii perspexerint, eas delere, aut adhibito pectorum consilio corrigi carent, provideantque ne de cetero imagines aliqua in ecclesia, vel alio pio loco effigiantur, vel apponantur absque ipsorum, vel saltem parochorum, seu rectorum licentia, ut id tantum quod decet in ecclesia retineatur.

De sacerorum afforum representatione.

Saluatoris nostri passio, aut alia quaecumque ipsius, vel ejus sanguinum actio in monasteriis monialium omnino non represententur; alibi, aut nec in sacro, nec in profano loco publice, vel privatum, aut agantur, aut represententur, absque praecipua ordinariorum licentia. Qui quod pietati, ac religioni congruere judicabunt, hac in re pro eorum prudentia statuent.

C A P. I.

De blasphemis.

In blasphemos modis omnibus pro modo culpe iniungant episcopi, poenasque injure, atque in apostolicis bullis contentas, debite executioni mandare non prætermittant, necnon in alios criminosos quoscumque in eisdem bullis comprehensos, ut debitorum qualitas exigit, severissime animadvertiscant.

A

C A P. II.

ANNO CHRISTI 1569.

Admoneatur autem populus per parochos, ac concionatores, ut si quis blasphemantem quempiam audiverit eum quam primum ordinario ecclesiastico, vel seculari denunciat; quod si quis exequi omiserit, arbitrio ordinarii pro modo culpe puniatur.

C A P. I.

De sacris verbis vel rebus non abutendis.

Attendant diligenter episcopi, idque a parochis saepe populum moneri carent, ne sacrae scripturae verbis, vel sententiis ad scurrilia dicta, detractiones, adulaciones, incantations, superstitiones, libellos famulos, aut ad quosvis alias profanos usus vel ad alia illicita aliquid abutantur. Qui vero secus fuerint, uti verbi Dei temeraret, juris, & arbitrii poenis afficiantur.

C A P. II.

Præcipimus insuper ne ulla unquam secularis, vel ecclesiastica persona, licet claustralitatis sit, nostræ dictioni subjecta, habitum mutato vestes clericales, seu religiosas, vel religiosarum personarum, quarumcumque, seu alias ad altaris, vel ecclesiæ ulimi destinatas, vel ad eorum formam aptatas publice, vel in privatis eiusdem induat, aut quomodolibet hujusmodi vestibus abutatur, alioquin eo ipso pecuniaris, atque aliis poenis, & censuris ecclesiasticis ad episcopi arbitrium omnino subjiciantur, quod & caucum etiam volumus adversus quoscumque, qui easdem ad illicita commoda vecint.

De fortificationibus & superflusionibus.

Episcopi omnes quocumque superstitionis, divinationis, fortificationis, vel alterius causpiam hujusmodi damnati criminis genus, De suis dioecesis eliminare contendunt. Animadverentes præterea in maleficiis latuinas, sive strigas, atque alios quocumque, qui cum dæmonie tacite, vel expresse convertent, quod si forte homicidium quoque eorum causa sequutum fuerit, vel aliquis sacramentorum abusus in maleficis intervenierit, eosdem levere juxta canonicas sanctiones puniri carent.

C A P. I.

De festorum diesrum observatione.

Dies festi, quos sancta mater ecclesia vel episcopi in suis dioecesis observari mandant, pie ac sancte ab omnibus obseruantur, propositis poenis juxta SS. D. N. Pii V. bullam, atque aliis ad arbitrium proximo colpe, ac festi qualitate pensandis. Festis diebus fideles quique frequenter ecclesias, & pia loca adire studeant, divinis officiis, & concionibus devote inter sint, officiis non aperiantur præterquam in casibus in bullâ contentis; ab omni opere servilli

ANNO
CHRISTI
1569.

vili abstineatur, nisi aliud necessitas vel plena
tas suadeat, idque ordinarii iudicio, atque
arbitrio cognoscendum; mercatus ac nun-
dime in antecedentem, vel subsequentem
diem episcoporum arbitrio transferantur,
nihilque venale festo die proponatur, pro-
terquam quod ad illius diei victimam sit ne-
cessarium, vel ad infirmorum salutem op-
portunum, vel alias de jure permisum sub
jam dictis poenis.

C A P. II.

Provideant insuper episcopi, ne seculis die-
bus divinorum praesertim tempore, quoad
eius fieri potest, nisi peregrinationis, aut
necessitatis causa (idque non nisi auditu
prius missa) ad tabernas vinarias eatur,
quo etiam tempore circulatores, parabula-
ni, & herbularii sileant, a choreis, & sal-
tationibus populus abstineat: prope eccle-
siam vero in locis publicis nullo unquam
tempore id agi permittatur, idque omnino
servetur in iudicis etiam licitis divinorum
tempore; necnon a rebus vendendis, & emen-
dis omnino caveatur, idque principes, &
magistratus, quoquaque vero religiosos,
quam maximè curare optamus et enixa in
domino rogamus.

C A P. I.

De jejuniorum observatione.

Jejunia quoque a jure divino et ab ecclisia instituta, vel ab episcopis indicta, ut
per eorum dioeceses obseruantur, episcopi
provideant temporali quoque proposita poe-
na, praeter delicti reatum, quem quicunque
inobediens contrahit.

C A P. II.

Curent præterea locorum ordinarii ne
in jejuniorum diebus præcipue quadragesi-
malibus pro agrotantum, vel imbecillium
usu paucum carnes, vel alii cibi vetiti ven-
dantur, seu venales habeantur, sed in lo-
cis ad id deputatis tantummodo, ne indi-
stincte unicuique petenti tradantur, sed his
dumtaxat qui licentiam in scriptis obti-
nuerint; que quidem licentia ab episcopis,
vel eorum vicariis, ubi ipsi morantur de-
utriusque medici consilio concedatur; extra
urbes vero, & oppida ubi medici defunt,
accepta per ordinarios fidei a parochiis iux-
ta formam ab ipsis prescribendam de
agritudine, vel imbecillitate sicutem pa-
rochianorum, hujusmodi licentiae concedi
possunt.

C A P. III.

Animadventant quoque episcopi, idque ex
editio pariter graviori poena proposita, ne
christiani a iudeis jejuniorum tempore car-
nes aut alios cibos vetitos emant, vel do-
no accipiant; nec audeant iudei ipsi tem-
poribus hujusmodi carnes, vel ad eorum
usum venales habere, nisi secreta aliqua in
parte, ne iudeos ex eo offendantur, idque

sub arbitrii poena. Quæcumque vero ieju-
niorum tempore fidelis populus potissimum Anno
agere debeat, vel evitare, parochi fre- Cui rata
quenter inter missarum solemnia per se, 1569.
Vel per alios ad id idoneos edoceant

C A P. I.

De predicatione verbi Dei.

Cum proprium sit episcoporum, & pa-
rochorum munus Dei verbum populis pre-
dicare, atque in viam Domini dirigere, epi-
scopi per se, vel alios idoneos, si juxta sa-
cerdotum canonum formam legitime impedi-
ti fuerint, diebus a sacro concilio Tridenti-
tino statutis, salutaribus monitis populos
eis commissos pascant, & erudiant; idem-
que parochialium ecclesiarum rectores in-
suis ecclesiis agant ex eiusdem concilii de-
creto pro sui ac populi capacitate, vel me-
moriter, vel e scripto, sive libro aliquo ap-
probato. propterea vero ex Romano ca-
techismo nuper edito de his, que ad fidei
doctrinam, & morum correctionem perti-
nent, sepe populum, clarissimis verbis in-
stituant, & erudiant.

C A P. II.

Sacrae conciones quæcumque lucecent
die non autem noctu habeantur nisi de or-
dinarii licentia, nec per concionatores ali-
quid ullo unquam tempore imprudenter, vel
ad lachrimas etiam provocandas dicatur, aut
fiat, quod a Christiana disciplina sit alienum.

C A P. III.

Caveant autem potissimum predicatores
verbi Dei, ne errores, aut scandala in po-
pulos disseminent; inutiles autem questio-
nes evident, jocosa, fabulosa, aut ambigua
ne recitent, neve miracula vel historias
ex obscuris, vel rejectis auctoribus sumpras,
neve quid ab ecclesia, & approbatis aucto-
ribus alienum proferant; populos in com-
mune, nullum autem in specie tacite, vel
expresse corripiant, nisi in casibus a jure per-
missis. In populi abusus, ac superflitiones
quæcumque invententur. Hæreticorum argu-
menta, & opiniones quanto minus fieri
potest referant, sed assidue reprobent præ-
fertim quando coram idiotis, vel imperitis
hominibus concionantur. Prelatos, & se-
culares potestates quæcumque, si admoneri
oportere intelligent, non nisi pie, pruden-
ter, ac reverenter id faciant, subdilosque
ad eorum obedientiam ac reverentiam sem-
per hortentur.

E

C A P. IV.

Loca virorum ac mulierum, ubi commo-
de fieri potest in concionibus, & aliis divi-
nis peragendis sint omnino dillucta.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. V.

Laudabiles insuper locorum consuetudines in praedicatori publice vel privatim alieno, ac etiam in elemosynis ei elargiendis approbamus, & observari mandamus, quod si diversimode sit observatum ea consuetudo recipiatur, que vel antiquior sit, vel ecclesiae magis pro futura ordinarii iudicio videatur.

C A P. VI.

Predicorum autem electionem omnino ad episcopos, vel ecclesiarum rectores ex sacrorum canonum dispositione spectare decernimus, quod si aliquando ea de re inter ecclesiarum rectores, & populum dissentio forte oriatur, re ad ordinarium delecta, id executioni mandetur, quod magis rationi consentaneum, & ecclesie indemnitate expediens ordinario videbitur quoque privilegio vel consuetudine etiam immemorabili non obstante.

C A P. I.

De indulgentiis, & elemosinariis.

Quoties indulgentiae populo ex apostoli- ca auctoritate sunt enunciatae, episcopi in suis ecclesiis per se ipsos vel per alios idoneos ab eis doputandos id agant. In aliis vero per parochos, & alios ecclesiarum rectores, quam accurate id fieri audeant, vilm ac virtutem earum edocentes, ut eo facilius, ac majori cum devotione ad eas accipienda fideles alliantur.

C A P. II.

Quod si elemosinae aliquae ea de causa finit elargienda, per deputatos ex facili concilio decreto eas colligi carent; si qui vero abusus, vel in illis promulgandis, vel elemosynis colligendis, aut alias quoniodo libet earum occasione forsan emerent, quam primum ab episcopis extirpentur.

C A P. III.

Eleemosinas vero potentes nec per se, nec per alium predicare aut indulgentias promulgare permittentur nisi juxta formam in decretis facti Tridentini concilii, & in bullis apostolicis contentam, si qui vero facultatem super hac re ab apostolica sede vel ab ea potestate habente obtinerint, caveant omnino, in enique vehementer intendant episcopi, ne forniam literarum ultimo pacto excedant sub arbitrio poena, nec eleemosynas, vel longa verborum serie, vel fidolorum miraculorum recitatione prævia, aut alicuius rei elargitione, ab ullo exigunt patientur episcopi, sed pie, & modeste, peti jubeant, turpis cypuscunque lucri, vel exactioris indebita sospitione remota. Hor tamur, autem episcopos, atque alios locorum ordinarios, ut pie potenteribus eleemosynas benigne faveant.

ANNO
CHRISTI
1569.

De seminario clericorum.

Quoniam vero ad religionem, & ad Dei cultum adolescentum clericorum animi instituantur, & a mundi illecebris avertantur a fac. Tridentina synodo episcopis injunctum fuit, ut pauperum clericorum seminaria in unaquaque dioecesi, ubi commode fieri possint instituantur. Eiusdem concilii monitis propere obtemperare volentes, statuimus & ordinamus, ut episcopi omnes, & singuli, qui ea nondum crederunt, quam primum fieri poterit juxta ejusdem concilii decretum instituant, & erigant, et itaque, & instituta pro viribus sublinere, & augere nitantur clericis, queis in eisdem receptis cum primum scientia, & rerate idonei fuerint, beneficia conferant, juxta ejusdem concilii mentem: eam autem taxandi rationem adhibeant, que juxta illustrissimi domini nostri Pii V. declaratione rationabilis videatur. Quod si aliquis fortasse obstat videbitur, quo minus a quoquani id effici possit, statim ad cundem SS. D. nostrum referatur, ac remedium ab ejus singulari prudentia, ac bonitate expectetur. Sin autem aliquæ aliae difficultates hac in re exequenda oriuntur, proximam quoque futuram provincialem synodus confulant. Inter ea vero omnino provideant, ne pauperibus clericis, magistri, tam grammaticæ, quam musicæ desint. In primis que viri boni eligantur, qui eos bonis moribus, atque his omnibus, que ad religionem, ac Dei cultum pertinent, diligenter instituant, & erudiant.

C A P. II.

Duodecim annis minores in seminarium non asciscantur ex ejusdem concilii decreto. Ante omnia vero animum vertant episcopi, ut pueri in hujusmodi collegiis illumendi in omnino qualitatibus sint prædicti, que ex decreti illius forma requiruntur, & eo potissimum inspecto, ut animo sint ad religionem propenso, & ingenio ad disciplinas capessendas accommodato.

C A P. III.

Qui vero in Seminarii pueri recepti fuerint, religioni ac ceteris virtutibus assidue vaccent: Otio non indulgent, honestis animi relaxationibus, opportune, ac moderate utantur, semel in mense peccata confiteantur, & sacram Eucharistiam sumant hi saltem, quorum eas id ferat; in eodem cubiculo omnes, si fieri potest, & seorsum singuli decumbant, libris preferenti sacris, & catechismo potissimum nuper edito assidue dent operam, mensie benedicant, atque a cibo, Deo gratias agant, nec inter epulas spiritualis lectio unquam ab illis pretermittatur.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. IV.

A

Illi autem potissimum carent episcopi, pro recta Seminarii cuiusque institutione, & administratione, ut Magistri, & tot numero, & state, ac moribus idoneis, præter eam, quæ requiritur in erudiendis scientiam admittantur, quo pueris sufficere possint, sive que alii humanarum literarum profectores, alii musices, & ecclesiastici cantus peritii, alii vero qui moribus, & eorum regimini præsint, ubi plures pro Collegii facultatibus commode haberi poterunt.

C A P. V.

Episcopi vero quam sepiissime per se ipsos, ac etiam ab eis deputatos hujusmodi Collegia visitent, atque omnia recte, & adamassim in iis disponi carent, & quos religioni, aut virtuti minime deditas invenerint, aut malis moribus imbutos, si admoniri non resipuerint, ex ejusdem conciliis decreto e Collegiis eliminant, atque alios in eorum loca substituant.

C A P. VI.

Divitium quoque filii ex eodem decreto in Seminariis recipi possint, dummodo aetate, animo, & ingenio sint eo, quod in pauperibus requiritur. Præterea vero alimentis eorum tantum contribuent, quantum pro eorum rata portione ad perficienda Collegii onera, eisdemque alendos sufficere possit

De Theologo, ac penitentiario.

Quia sacrarum litterarum cognitio, absque interprete commode haberi non potest, ut ejusdem Tridentini concilii quoque decreto Super Theologica lectione habenda obtemperemus, mandamus, & injungimus, ut in quibuscumque cathedralibus ecclesiis, & collegiatis insignibus, quoad eius fieri poterit, theologus per episcopos, atque alios locorum ordinarios deputetur, qui statutis horis juxta episcopi cuiunque prescriptum fuerit theologiz libros, vel tractatus aliquos apprime utiles interpretetur, constituta eidem quo communius id fieri poterit, juxta praefati concilii dispositionem, mercede. Cui quidem lectioni prius seminarii pueros, si ita expedire videbitur, ut clerus universus intereat, ordinarii ipsi curabunt.

Poenitentiarius quoque in unaquaque cathedrali ecclesia, vel collegiata insigni, ubi fieri potest, hacenus quæ de eo non sit prouidum, quam primum deputetur, qui juxta ejusdem concilii prescriptum suum munus diligenter obeat. Constituta pariter eidem competenti mercede, ejus decreti auctoritate, facultate unicuique concessa, ut idem theologus, ac Poenitentiarius esse possit, ubi diversi haberi nequeant pro temporum vel ecclesiarum conditione.

C A P. I.

ANNO
CHRISTI
1569.

De sacrofandis ecclesiis.

Cum ecclesiæ ea potissimum ratione constitutas esse constet, ut in illis preces, orationes, & sacrificia, cum gratiarum actione Deo ipsi porrigitur, carent episcopi, ne in illis, præcipue vero dum divina officia celebrantur, inambuletur, neve negocia secularia ultra ratione tradantur, nulla de profanis rebus, aut cum suspectis mulieribus colloquia habeantur, sed ita fideles in eis reverenter commorenur, ut sanctissimum eucharistie sacramentum funimo semper in honore habeatur, & ecclesia ipsa, quæ dominus est Dei debita reverentia veneretur. Pauperes vero omnino extra ecclesiam, non autem intra eam elemosynas querant, nisi aliud quandoque episcopo ex causa in scriptis approbanda videatur; atque in premissis aliisque in bullæ sanctissimi D. N. Pil Quinti comprehensis inobedientes juxta ipsis bullæ tenorem graviter puniantur.

C A P. II.

Ecclesiæ quæcunque, ac rurales præstigiis extra divinorum tempora clavis teneantur; Urbanæ vero, præcipue cathedrales quoad fieri poterit, nunquam absque hostiario vel alio clericò patcent, idque episcopi omnino prohibeat sub arbitrio poena.

C A P. III.

Nemo præterea venaticos canes, accipitres, balistras, sclopettos, arma hastata, atque alia hujusmodi in ecclesia inferat vel inferri cureret sub poenis in eadem bullæ contentis, atque aliis ordinarii arbitriatu infligendis. In ecclesiis quoque pernoctari, vel in eis nocturnas vigilias haberi omnino prohibemus absque ordinarii licentia, prætereaque, ut nullus exul, vel criminatus, præterquam in casibus a jure permisso in eas, vel earum coemeteria, vel ædes eisdem contiguas se recipiat vel administratur, nisi consulto prius ordinatio, sub poenis, quæ magis opportunæ videbuntur, cum invocatione etiam brachii secularis, si opus fuerit, quod a religiosis principibus, ac magistratibus quibuscumque in nunc exposcimus, & omnino ad saturum confidimus.

C A P. IV.

Qualiter autem fideles ecclesiæ ingredi, & in eis se potissimum gerere debeant, episcopi per parochos edoceri faciant juxta ejusdem bullæ factorumque canonum dispositionem, nihil omnino eorum prætermittentes, quæ ad Dei laudem, & domus ejus decorem pertinent.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. I.

De parochiis.

Anmadvertant in primis episcopi, ne confusio discordiam pariat, ut si qua sit inter eas dioecesum, vel finium incertitudo quam primum tollatur, adhibita, si opus fuerit, unius, vel etiam alterius proximioris episcopi opera, & consilio, presentis decreti auctoritate.

C A P. II.

Parochiales quoque ecclesie omnes, si certos fines non habeant, certis, & aperi- tis limitibus per proprios episcopos distin- guantur, diligenti inquisitione habita, ne aliqua familiæ incertitudinis gratia nullius parochiæ se esse profiteantur; & quas duarum ecclesiæ subiectiōnis prætextu se le- tueri noverint, ac propterea tergiversari, episcopo renunciant, qui statim eisdem, cui magis videbitur ecclesie, commendabit, pro sacramentorum perceptione, juriumque parochialium recognitione, donec si qua fuerit finium causa, parochianorum dissen- tio sedetur.

C A P. III.

Mandamus insuper, animarum saluti con- cientes, ut omnes, & singuli fideles in ecclesia illius parochiæ in qua pro tempo- ze domicilium habuerint, donec ibi eos com- morari contigerit, missas audire, quan- tum commode fieri poterit sacramenta re- cipere; eique decimas de jure debitas juxta formam concilii Tridentini persolvere omni- no teneantur, & consequenter ejusdem ec- chiesi rectorum, veluti proprium obseruent, & agnoscant, salva nihilominus in reliquis propriis cujusque parochiæ justitia.

C A P. IV.

Ubicumque vero alicujus urbane, vel oppidanæ, aut forensi parochiæ fines ex- tra locorum moenia protenduntur, ac præ- fecti tū se nimis late diffundunt; ordinarii quique quasprimum provideant, ne que foris sunt parochianorum anime, vel nimis ab urbe, vel oppido distantes, in divinis detrimentum aliquo patientur, & proper- ea populum commoditat, pariter & sa- luti, qua commodiori via videbitur, con- sulendo, vel novas parochias erigant ex Sac. Trid. Concilii decreto, earumque re- stitoribus provideant, vel per decimatum, tam sacramentalium, sive personalium, quam prædialium solutionem, ad quas cives etiam E ipsi teneantur ordinarii arbitrio, vel per taxationem, quam aliam a provinciali sy- nodo faciendam, seu alias prout ordinarii ipsi judicaverint, vel juri, & rationi ma- gis consentaneum fore videbitur, anima- rum indemnitat propiciant. Implorato e- tiam si opus fuerit illustrissimorum, & ex- cellentissimorum principum aliorumque ma- gistratum auxilio.

Concil. General. Tom. XXXV.

C A P. V.

ANNO
CHRISTI
1569.

Ubi autem populus ita sit numerosus, ut sacerdos unus minime sufficiat, ibi vel aliæ parochiæ episcoporum judicio constituantur ex ejusdem concilii decreto, vel tū sibi sacerdotes adjungere, si facultates suppon- tant, rector cogatur, quot sufficere possint: alioquin qua commodiore videbitur via epi- scopi pro eorum prudentia populorum sa- luti consulant, juxta prefati decreti di- positionem.

C A P. VI.

B Curent etiam episcopi ne trans flumina pontem, aut certum, & tutum vadum non habentia, inundationum tempore per cura- tos sacramenta deferantur, sed vel ea in aliqua sacra æde, sive oratorio trans flumen potissimum affluerentur, vel parochiani hu- jatimodì viciniori alicui parochiæ adscriban- tur, vel ab eadem saltē necessestis tem- pore sacramenta per eosdem sumantur; aut eis denique, & ecclesiæ matribus, dummo- do sacramentorum, & iplius curati peri- culum propter vim fluminis evitetur, utili- oru aliquo, prout episcopo videbitur, modo provideatur.

C

C A P. VII.

Quoniam in hac nostra provincia, circa parochiales ecclesias abusus quidam anima- rum cura valde perniciosus irreperatur, ut beneficia nonnulla licet animarum curam habentia de media nihilominus cura appellarentur, idcirco animarum saluti consu- lentes, juxta sacrosancti concilii Tridentini decretum statuimus, & ordinamus, ut quæcumque beneficia, que haec tenus quoquo modo animarum curam habuisse constiterit, in simplicita beneficia nullo modo converti possint, nec debitibus servitiis aliquo pacto de- fraudari, aut amplius de media cura ap- pellari, quam quidem de media cura nomi- nationem, tamquam sacris canonibus infor- mitam, penitus aboleamus.

C A P. I.

De baptismo.

Non solum in ecclesiis, que ex earum instituto sunt baptis tales, sed etiam in aliis quibuscumque, prout episcopus expedire judicaverit ad fideliū commodum, & u- lum baptismalis fons habeatur, in quo sa- cra aqua solemani ritu benedicta digne, ac venerabiliter afflueret, adhibito decenti ornatu, & clausura, ne temeraria manus sanctum domini possit attingere.

C A P. II.

Sacerdotes vero baptismi sacramentum, administraturi, sancte, graviterque ad id agendum se preparant, & accedant, popu- los ple, ac religiose docentes, prætes cate- ra

Tt

ANNO
CHRISTI
1569.

ra juxta formam ab episcopo tradendam, quae
lis cognatio, & inter quas personas ex hu-
jusmodi sacramento contrahatur. Omnia-
que habeant ad hujusmodi sacramenta ne-
cessaria, ac libros praeceps in quibus ba-
ptizatorum, & eorum parentum, ac etiam
parvorum, sive compatrium omnia nomi-
na, & cognomina, necnon & baptismi
diem, mensem, & annum diligenter con-
scribant, ex prescripta ab episcopo formu-
la, ac singulis annis eorum exempla ordi-
narilis tradant sub arbitrio poena, qua-
dem exempla ordinarii ipsi fideliter in archi-
vio conservari current; negligentesque in
premis graviter ex eorum arbitrio pun-
niantur.

C A P. III.

Infantes ad ecclesiam baptismi suscipien-
ti gratia statim, si fieri potest, alioquin
saltet intra dies octo deferantur, nec ullo
pacto in longinquus tempus, legitimo im-
pedimento cessante, baptismus differatur.

C A P. IV.

Inquirant autem parochi diligentissime,
an infans necessitatis casu forte imminen-
te, baptizatus fuerit an inadversanter, ac
baptizatos hujusmodi (si: illud constat adhi-
bitam sussisse veram baptismi formam, ac ma-
teriam) iterum quoquomodo non baptizent,
sed ea dumtaxat suppleant, qua ad ritus,
& ceremonias attinent, qua per episcopos
declarabuntur.

C A P. V.

Sacerdotes quicumque in baptismi cele-
bratione, quemadmodum in aliorum sacra-
mentorum administratione, ceremonias adhi-
beant, quibus S. R. ecclesia utitur, ab illis
que, quanto minus fieri potest, recedant,
salva nihilominus cujusque ecclesiae lauda-
bili, ac non improbata baptizandi consue-
tudine, sine talari vero vette, ac superpel-
lico sacramentum hoc, & catena quecumque
sacmenta in ecclesia presenti, ne-
cessitatis causis tantummodo exceptis, non
administrent; incongrua quoque nomina, vel
ab ecclesia minime usu jam recepta in ba-
ptismo non imponantur, de eoque alias
frequenter, atque in ipsa baptismi etiam
celebratione pie populumhortentur, ac
moneant.

C A P. VI.

Caveant insuper parochi, ne vel nobili-
tatis intuitu, vel aliqua alia ratione, extra
necessitatis casum, alibi quam in ecclesia
baptizent, alioquin tandem suspensi manent
quamdiu episcopis visum fuerit, & eorum
arbitrari satisficerint.

C A P. VII.

Curent præterea episcopi, ut abusus, si
qui irrepererint circa sacramentum hujusmo-
di, quam primum tollant, nec ullo pacto

ANNO
CHRISTI
1569.

patientur alium morem introduci ad spiritua-
lem cognitionem contrahendum, quam apud
sacros canones, et Tridentinum concilium
habentur.

C A P. VIII.

Ducendi autem potissimum sunt compa-
tres per baptismum pueros Christo spiritua-
liter generari, ac propterea si in illis chri-
stiane instituendis carnalium parentum ope-
ra defuerit, id compates in primis curare
debere ex debito contracta cognitionis
juxta sanctorum canonum dispositionem;
alia item omnia in hujusmodi sacramenti
administratione recolenda parochi ple, ac
B diligenter atlantes edoceant.

C A P. I.

De Confirmatione.

In sancti chrismatis administratione illius
sacramenti vim, ac virtutem præter extre-
ma opportuna episcopi per se, vel alium pu-
pulo diligenter, ac pie recensent, quo ma-
jore devotione, ac reverentia ad illud unus-
quisque accedit. Infantes vero septemnio
minores confirmari vel ad confirmandum de-
ferri, ne patientur, ut sacramentum hujusmo-
di suscepunt, verisimiliter illud sese jam su-
cepisse recordari in posterum possint, ne rei-
terari contingat. Curentque episcopi, ut con-
firmatorum, eorumque parentum, & com-
patrum homina, qui eis videbuntur commodiore
via, adhibeatis etiam, si opus fuerit pluribus
scriptoribus in libro ad id potissimum institu-
to conscribanter, ne de cetero de alicuius
confirmatione sit dubitandum.

C A P. II.

Episcopi præterea sepe populos moneant,
ac per parochos admoneri current hanc com-
paternitatem nec minoris faciendam, quam
eam qua mediente baptismi contrahitur;
cum & ex hac causa ipsa matrimonii im-
pedimenta in suis casibus orientur, et com-
patres ipsi, non minus ad instituendos eos
quos ad confirmandum detulerint, vel te-
nuerint obligentur, quam ex ipsius bap-
tismi sacramento. Alia præterea quicunque
circa hujusmodi sacramentum opportuna,
populus ab episcopis per se, vel alium ido-
num opportune admonentur.

C A P. I.

De Eucharistia.

Ut sanctissimum eucharistie sacramentum
in tabernaculo decenti diligentissime conser-
vetur, ac in altari majori cujusque eccle-
sie, nisi aliud ex causa episcopo vdeatur;
decentissime collocetur, episcopi studeant;
similique, ut omnia ad illius usum, & or-
natum spectantia non defint omnino provi-
deant.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. I I.

A

C A P. I.

ANNO
CHRISTI,
1569.

De Missa sacrificio.

Curentque præterea, ut in quibuscumque
fuarum dioecesum parochialibus ecclesiis
si id fieri potest, et Ordinariis expedire ut-
sum fuerit, quanto citius sacramentum hu-
jusmodi habeatur, perpetuoque conservetur,
quacunque confutudine non obstante. Cu-
rrente in primis, ut societas corporis Do-
mini nostri Iesu Christi in eisdem institui-
tur, & sibi instituta est amplificetur, ac si
suerit opus reformatum; nihil penitus præ-
termittendo, quod ad tanti sacramenti de-
corem, ac reverentiam pertinet.

C A P. III.

Ad negatos quoque præmisso campana
signo, nec sine lumine, adhibita quoque (ubi
commodè fieri potest) umbella per sacer-
dores decenter ornatos sacram Eucharistiam,
deserri, ac reduci omnino carent.

C A P. IV

Sacrolanatum Eucharistia sacramentum,
ubi ecclesie magnitudo ferat, sejunctim ma-
rzes a foeminiis accipiant, nec ullo pacto in
vase aliquo, quod habeat calicis formam
communicati purifcentur, ubi commode fieri
poterit, et ordinario expedire videbitur, ne
tudes sub utraque specie communicare sibi
ipsis forte persuadeant.

C A P. V.

Fideles quicunque sepius a parochis sunt
admonendi, atque hortandi, ut non solum
in pascha Eucharistia sacramentum, veluti
ex consuetudine quadam, vel vi ecclesia-
sticæ præcepti suntiant, sed frequenter hoc
se admirabilis cibo pascere non prætermi-
tant, præsertim in majoribus anni solemni-
tibus, quo maiorem ex eo fructum spiritua-
le consequantur, divinaque gratia in eis-
dem augentur.

C A P. VI.

Quicumque vero abique rationabili cau-
sa, vel diurna animi obstinatione cum
inimicis reconciliati recusantes singulo quo-
que anno juxta ecclesia præceptum non com-
municaverint a fideliū cœtu repellantur,
curentque quam maxime ordinarii omnes,
ut non communicatorum in Pascha notulam
singulo quoque anno illis curati porrigan-
t, ut continuaces puniri queant, nec ulio pa-
no eos prætermittant, qui absque rationa-
bili causa eorum iudicio comprobanda ec-
clesie præcepto minime satisficerint, nec in-
tra annum quoconque alio tempore sacram
Eucharistiam transperint, juxta Lateranen-
sis concilii decretum ab ecclesia post octa-
vam Paschalis arcere, & ecclesiastica sepul-
cra prohibere.

Diligentissimi curare Sacerdotes oportet,
ne in facrosancto Missæ sacrificio, vel ne-
gligentia, vel etiam contemptu error ali-
quis committatur, quo populus offendit, vel
devotio minuit possit.

C A P. II.

Antequam Sacerdos ad tremendum hu-
jusmodi sacrificium accedat, conscientiam per
peccatorum suorum confessionem juxta sa-
cri Tridentini concilii dispositionem diligenter
expurget, si confessoris copia haberi possit,
necnon Missam diligenter prelegat, ubi fieri
potest, & ejus partes ita in promptu habeat,
ut nec error, nec hesitatio aliqua contingere
possit. Caveat præterea sacerdos celebratus
ne Missam inchoet, nisi luminibus ac-
censis, et in Altari recte aptatis, ac dispo-
sitis quibuscumque ad sacrificium opportu-
nis; neve super Altari aliqua locentur pre-
ter ea, que ad celebrationem sunt necessaria;
ea vero, que populum audire oportet
clare proferat, que autem secreta vo-
cantur sub silentio pronuntiet.

C A P. III.

Nihil in missæ parte aliqua substantiali,
vel addendum, vel detrahendum esse sacer-
dothes intelligent, nec aliis ceremoniis uten-
dum nisi iuxta sacri Tridentini concilii de-
creta.

C A P. IV.

Ante auroram, vel post meridiem, ne-
mo celebret præterquam in casibus a juro
permisis, nec in privatis locis, nec alibi
quam in ecclesiis, & oratoriis tibi Deo dicatis,
& ab ordinariis approbatis ex Tri-
dentini concilii decreto, sub suspensionis
pena atque aliis ad arbitrium, quacum-
que confutudine non obstante.

C A P. V.

Peregrinum, seu alienum sacerdotem in-
cognitum abique ordinarii licentia ad ce-
lebrandum, ecclesiarum rectores non ad-
mittantur. Ordinarios autem hortamus omnes
in domino, & monemus, ut diligenter in-
tendant ad dimissiarum veritatem com-
probandam, qua comperta, celebrandi li-
centiam pro eorum conscientia concedero
poterunt; alioquin præstatos in dioecesibus
celebrare prohibant, nec a quoquam admitti
patiantur, poena inobedientibus ex arbitrio
infidigenda.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. VI.

Superstitiones vero quaecumque in Missa celebratione irrepisse ordinarii compererint pro eorum prudentia, & judicio aboleri hudeant, ut certus candelarum numerus, & alia hujusmodi extraordinaria, prout sanctissime Tridentini concilii decreto sunt cautum.

C A P. VII.

Insuper a celebrante, nec antea, nec postea, nec inter ipsa Missarum solemnia quaevis aliqui sicut Missa intutu, ne veniale quodammodo sacrificium hujusmodi videatur, absque ordinarii licentia, salvis nihilominus consuetis cujuscumque ecclesie oblationibus ex vetusto canonum instituto, & laudabili ecclesie confuetudine.

C A P. VIII.

Quaecumque vero ad Missa sacrificium spectantia ea munditia, & puritate converventur, qua Dei domum maxime decet, & ecclesie cujusque dignitati congruere videbitur.

C A P. IX.

Ad Missas, ut vocant novas, celebracionem nullus admittatur, quem recte ordinatum suffit, ac ceremonias ex ordinario missa probe dicisse non constituerit; in eisdem autem Missis, ludos, choreas, atque alia id genus profana ullatenus fieri prohibemus sub suspensionis, & arbitrii poena. aliosque abusus quoquaque circa Missas easdem aboleri mandamus prefatis sacri concilii Tridentini auctoritate.

C A P. X.

Ea autem in primis a populo in Missa sacrificio vitari mandamus, ne ita ad altaria quisquam accedat, ut Sacerdoti celebranti sit molestus. Astantes non stent averni, vel resto capite, aut cresti, nisi ubi de jure permititur, sed genuflexi, principue vero quandiu sacramentum heterit in Altari. Collocutiones, dum Missa celebratur, non habent, sed orationibus videntur; altaris non inhaerent, & capita reverenter inclinent, dum nomen Domini Iesu Christi profecti conigerit sub poenis in apostolicis litteris contentis, atque aliis ad arbitrium. Quibus quidem de rebus, atque aliis hujusmodi, ad retam in ecclesia permanendi rationem pertinentibus, parochi concionatoresque populos frequenter moneant, & principue ab ea non recedant, nisi peractis sacris, ac benedictione a Sacerdote recepta.

C A P. XI.

Episcopi autem, atque alii presbyteri omnes, legitimo impedimento cessante, saltem Dominicis diebus, atque aliis festis solemnibus quibuscumque; parochi autem,

ANNO
CHRISTI
1569.

& alii curam animarum habentes tam frequentes, ut injuncto sibi muneri satisfaciant, Missas devotissime celebrent; diaconi vero, vel subdiaconi saltem semel in mente, minores autem clericis in majoribus ad minus anni solemnitatibus communicent. Quos quidem diaconos, & subdiaconos vehementer hortamur, ut etiam in diebus, quibus in altaris ministerio versantur, sacram Eucharistiam sumant iuxta salutaria Tridentini concilii monita.

C A P. I.

De Penitentia.

B Confessiones audire nullus audeat secularis sacerdos, nisi id ei sit a Tridentino concilio concessum, vel alias sit ab ordinario examinatus, approbatus & admittus: Idem servetur a regularibus, qui qui ab examine non sunt per privilegium exempti. Si vero sunt exempti, non ante se ingerant ad confessiones audiendas, quam sepe ordinario presentaverint, eorum privilegia ostensuri, atque alia omnia persicerint, ad que tenentur. Quod si quispiam ex iurisdictiis fecerit auctoritate, excommunicationis centura, atque alii juris, & arbitrii poenis ab ordinariis coerceretur.

C

C A P. II.

Curent autem episcopi tempore quadragesima vel alias, prout magis illis videbitur expedire, ut confessorum approbatorum nomina annotentur, ac publice proponantur, ut ab omnibus dignoscantur quicunque ad confessiones audiendas admitti fuerint. Clerici vero世俗的, vel alii qualcunque, qui ordinariis subsunt, mulieres ante solis orrum, vel post occasum, nisi aliud evidens rei necessitas postuleret, ad confessiones non admittant, nec in privatis editibus confessiones audiant, neque omnino extra ecclesiam excepta necessitatis causa, nec aliquem absolvere presumant in casibus, sed apostolicis vel episcopo reservatis, quos præterea penes te adnotatos habeant, sub iuris, & arbitrii poenis, quia quidem lege poenitentiarum ab episcopo deputatum iuxta formam decreti sacri Tridentini concilii exceptum esse declaramus, quatenus ejus facultas se ex rendat ex ejusdem decreti dispositione. Mandamus autem curatis omnibus, ut in Quadragesima initio casus omnes quomodocunque reservatis ab ordinariis requirant sub poena ordinarii arbitrio impedita.

C A P. III.

Confessores omnes præterea hortamur, ne aliquem absolvant in casibus, ubi realis satisfactio requiriatur. Qui vero non satisficerint, vel satisfacere promiserint, cum tamen satisfaciendi facultas non desit; cum vero qui plures id promiserint, nec præfiterit cum potuerit, absolutione omnino interdicimus, excepto tamen mortis articulo,

Anno
Christi
1569.

la, quo nihilominus casu admonendi erunt.

C A P. IV.

Cum vero parochi tepidiores esse soleant, circa eos qui in extremis sunt constituti, propterea ab episcopis sepe monentur, ut circa negotios, & morti proximos exactissime, pietatis munus exequantur, gravissima poena negligentibus eorum arbitrio propoenda.

C A P. I.

De Ordine.

Caveant in primis episcopi ne ullus prima tonsura initietur, qui confirmationis sacramentum non suscepere, & fidei rudimenta ignoraverit, quique legendi, ac scribendi fuerit imperitus, & de quo probabili conjectura id intelligi non possit, ipium, ut tantum Deo fidem cultum praestet, id genus vite ita elegisse, ex Sacri Tridentini concilii decreto. In ordinibus autem quibuscumque conferendis, tam quoad intervalla cujusque ordinis, quam quoad ordinandorum qualitatem ejusdem decretorum diligenter obseruent.

C A P. II.

Episcops autem omnes obtestamus, & obsecramus in Domino, ut in ordinandorum examine exactissime elaborent, nec ullo patro approbent, nisi quos vere idoneos per diligentem inquisitionem, adhibito peritorum consilio repererint, cum ex hoc ipso pendeat animarum salus, & cleri reformatio; enitanterque per se ipsos examen pergere, vel illi caltem praesse, non omnem gravem occupationem huic antepontentes, in qua clericalis dignitas, & animarum periculum versatur. Quod si alteri examen ex causa demandetur, is sit eiusmodi, ut episcopi conscientia merito exonerari possit.

C A P. III.

In ordinibus autem conferendis caveant omnino episcopi ne pro collatione ipsa, vel per se, vel per interpolatam personam aliquid etiam sponte oblatum accipiant, nec a suis familiaribus accipi permittatur, ut in omnibus avaricie ac timoniace labi suspicio vitetur.

C A P. IV.

Ad subdiaconatum non promoveantur, nisi qui grammatice ita calleant, ut latum sermonem in vernaculam linguam competenter convertere queant, ac propterea circa sacramenta aliquo pacto ad interrogata respondere; potissimumve sui officii rationem reddere sciant, quod & in diaconis examinandis ac sacerdotibus omnino observari mandamus.

C A P. V.

Anno
Christi
1569.

Ad diaconatum vero ordinandi praeter latim lingue eruditionem, scire etiam debent apte respondere, ac rationem reddere de his, que ad fidelrudimenta, & sacramenta pertinent, vel ex sepe dicto catechismo nuper edito, vel aliunde responsiones accommodando, veluti bene intellegentes, & edocti quæcunque responderint. Quæ quidem cognitio, & capacitas multo major in promovendo ad sacerdotium requiritur pro officiis dignitate, & excellentiâ, presertim quod ad sacramentum poenitentiae, & Eucharistie, ac Missa sacrificium pertinet, praeter id quod in his requisitur etiam facultas edocendi populum quæcunque ad salutem animarum preclare videantur.

C A P. I.

Ad patrimonii titulum, si quos ordinari debere episcopi expedire judicaverint, abhaindverant in primis, ne quod afferunt se habere patrimonium, sit nullum, vel communitatum, mediata vel immediata retrocessione, nec non quod sit eiusmodi, ut victui ipsius sufficere possit, adhibiro quoque propter jure jurando de eo non alienando, donec aliunde suppeditar, unde episcopi arbitrio decenter vivere valeant. Similiter beneficium, & penitus si titulum facere debent, hinc eiusmodi, ut ad viatum satis esse possint, quæ pariter ut de patrimonio datum est, inalienabilia hant donec aliter ordinato fuerit provisum. Qui vero in premis, vel eorum aliquo deliquerit, vel dolose egerit, severiori poena episcopi arbitrio plectatur.

C A P. I.

De Matrimonio.

D Parochis autem, atque aliis curam animarum habentibus præcipimus, & mandamus, ut quæcunque a sacra Tridentina synodo circa matrimonii reformationem statuta sunt, ipsi diligenter observent, & ab aliis exacte observati carent, monentque festis diebus intra missarum solemnia populum, ut si quis eorum aliquid adesse cognoverit, quo matrimonium impecri posse, id pateficiat, alioquin excommunicationis sententia innodetur. Quod si dubium aliquid emerterit, quo matrimonium impediri possit, intra octo dierum terminum ordinario denuntietur, ac illius iudicium expectetur antequam parochi ad matrimonii celebracionem accedant. Denunciations, que matrimonia antecedere debent, tam in viris, quam in mulieris parochia fieri debere decernimus, sublata eis in totum, vel pro parte parochis remittendi facultate, cum id totum ex episcopi arbitrio, ejusdem decreti autoritate pendeat. Nuptialis benedictio in mulieris parochia fiat.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. II.

Curati omnes, qui denuntiationes facere, vel sponsos, & sponsas benedicere neglexerint, vel sine causa ab episcopis comprobanda distulerint, graviter eorum, arbitrio puniantur.

C A P. III.

Hortamur insuper; ac sepe populum hortamur, & hortari mandamus, ne sponsi, ac sponsae cohabitent, donec rite, & juxta decreti formam matrimonium inter eos celebratum fuerit, ut scandala, que exinde orbi possunt evitentur, præter mortalis peccati periculum, cui coabitando se exposunt.

C A P. IV.

Eosdem præterea sponsos & sponsas hortamur, & ab episcopis exoptamus hortari, ut antequam matrimonium contrahatur, vel ad minus triduo ante ipsius consummationem, iuxta ejusdem concilii monita peccata confiteantur, & sacram eucharistiam sumant ad maiorem ipsius sacramenti veneracionem.

C A P. V.

Quod ad matrimonia cum vagabundis hominibus contrahenda pertinet exactissime, ejusdem concilii dispositio servetur; animadverterisque episcopi de personis hujusmodi authenticam fidem habere, tum quod solutes sint, tum quod a catholica religione non sint alienæ, qua de re parochus ordinarium quam primum certiorem reddat. Si qui vero aliter contraxerint, vel matrimonia hujusmodi celebraverint, & si nihil ex solennibus fuerit omissum, gravissimus poenis pro personarum, & culpe qualitate afficiantur.

De cathedrali ecclesia vacante.

Cum primum cathedralis ecclesia pallore vacaverit, peractis solemnni more defuncti episcopi exequis, ejusque anima pie, ac religiose omnipotenti Deo commendata, necnon Vicario, & economo intra tempus a Tridentino concilio præscriptum rite constitutis, qui vacantem ecclesiam fideliter administrant, & regant, supplications publice, & privatum habeantur, atque a capitulo per dioecesum indicantur, quibus clerici, & populus universus omni pietate, ac devotione optimum a Deo pastorem impetrare, contendant.

A

C A P. I.

De promovendis ad cathedrales ecclesias.

ANNO
CHRISTI
1569.

Episcopum, quemcumque mandatum apostolicum de aliquo ad cathedralem ecclesiam regendant examinando suscepisse contigerit, per viscera misericordie Dei nostri hortamur, & obsecramus, ut meminerit ex hoc ipso populi salutem, & orbate ecclesie dignitatem pendere: ac propterea omni sollicitudine, ac studio huic examini esse vacandum, ut nonnisi vere dignus pastor assumatur, qui præesse ac prodeesse sciat, ne ulta unquam ipsi examinatori negligentia imputari possit.

C A P. II.

Quoniam vero unicuique provinciali synodo a sacro Tridentino concilio injunctum fuit, ut aliqua examandi ratio prescribatur, hanc ipsam examinantis formulam a sanctissimo D. N., si libuerit comprobandam proponimus, ut accepto apostolico mandato ab episcopo cui examen committitur, quam diligentissime in primis exquiratur super promovendi vita, religione, moribus, & aetate, per testes, quo fieri poterit, graviores, cui quædam examini ipsem et ipsos, eo modo, quo sequitur interrogare non pretermittant.

Primo, an ex legitimo matrimonio sit ortus, catholicis parentibus, ubi, qualiter, & a quibus fuerit educatus, qualis fuerit illius vita, & conversatio a pluribus annis citra, an de aliquo gravi criminis inquisitus, vel suspectus, an infamia unquam notatus, an apolata, an unquam poenitetur, an, & quam pridem sit sacris iniciatus, an capitales inimicitias exercitat, an domui sibi bene presit, an aliquo corporis vicio, & præterim comitiali morbo labore, an triginta annos expleverit, an in publico aliquo gymnasio professus fuerit, & an iis virtutibus ut ornatus, que secundum apostolum in optimo pastore requiruntur; præterea vero de aliis interrogetur, prout episcopi, examinatoris, religioni, prudentiæque videbitur.

C A P. III.

Cum autem in primis literarum scientia in promovendis ad cathedrales sit necessaria, ea propter, quanvis aliquis, vel Theologus, live doctor, vel licentiatus in sacra Theologia, vel iure canonico in aliqua studiorum universitate promotus fuerit, ut nihilominus fraudibus obvietur, eundem examinis periculo subjiciendum esse decernimus, præterquam si liquido constiterit eum esse insigni prudentia, ac literatura prædictum, utpote quia per plures annos optime professus fuerit, & sue doctrinæ testimonium indubitate dederit, quo sane casu pro tpius examinatoris conscientia, ac prudenter hujus examinis rigor remitti poterit,

ac

ANNO
CHRISTI
1569.

ac solum super notorio testes examinare sufficiat; alioquin adhibitis non paucioribus, quam tribus seu theologiae seu pontificis juris doctoribus, juxta promovendi facultatem, duo illi puncta vel articuli assignabuntur, quibus post integri unius dicti, & noctis intervallum congrue respondeat, atque ad interrogations super illis ex tempore facienda, apre eruditoreque juxta ipsius episcopi conscientiam, ac peritorum relationem medio juramento faciendam responses accommodet, quibus peractis professionem faciat, atque omnia pro notarium examinis in authenticam formam redacta, & ab episcopo subscripta, & sublignata ad sanctissimum romanorum pontificem fideliter quam primum militantur.

C A P. I.

De episcopi qualitate, & dignitate.

Cum praetorium mores eos esse deceat, ut eorum exemplo reliquorum hominum vita, veluti sale condiri debeat, hortator, ac monens in domino, ut eorum tam publice, quam actiones evangeliae, atque apostolicæ disciplinae, sacrorum conciliorum institutis, Tridentinæque synodi in primis decretis respondeant, plurimum confidentes eos sui nominis, & officii memores, modesta supellestis sic fore contentos, ut omnis domesticus cultus ad moderatam decertis viis, ac vite necessitatem, magis quam ad voluntatem, exquisitamque elegiantiam comparatus esse videatur, nec propterera ullo unquam tempore reprehendendos esse. Episcoporum animum a luxu, omnique inanis splendoris apparatu abhorre, utpote, qui probe notint episcopales redditus in pauperum potius indigentie supplementum converti, quam in delicias profundi debere.

C A P. II.

Curent præterea episcopi, ut eorum mensis lectio ex sacro aliquo auctore semper adhibetur, quam interdum piam, aut certe graveam & honestam colloquutionem subliequi exoptamus, ut non minus animi, quam corporis vires cibo reficiantur, quem quidem cibum, & benedictio precedat, & debite semper gratiarum actio subsequatur.

C A P. III.

Meminerint insuper episcopi ne domesticorum ministrorum multitudine onerentur, sed quot duxerint ad domestica ministeria obvenda necessarios admittant, familiaremque suos bonis moribus instituendos current, quo se se domui sue bene præesse declarant; eisdemque non culto, nec corporis ornatu, sed religione potissimum ceteris prætare studeant, ac propterea current in primis, ut ecclesiæ sacramenta frequentent, quo ceteris omnibus sint exemplo. Itaque quod ejus fieri potest, clericos, ac reliquios viros secum habeant.

C A P. IV

ANNO
CHRISTI
1569.

In ecclesiasticis autem redditibus dispensandis pauperum, & miserabilium personarum necessitates respiquant, ac veluti plissimi parentes illis subvenire non prætermittant.

C A P. V.

In puniendis autem delictis paterna mansuetudine ac benignitate episcopi utatur, ubi vero correctione sit opus, ieritatis cum lenitate ex divini Gregorii sententia temperetur; ne vanum sit episcopi officium, siue numero recolentes, non dominandi quidem causa, pastores se constitutos esse, sed ut subditos suos, ut filios ament, quemadmodum, & ab illis amari, & reverenter tractari debent, omninoq; illis impatiendo obedientium, ac reverentiam, paternisque eorum admonitionibus, & preceptis semper optemperando, ut obedientia filiorum decet.

C A P. I.

De residentia episcoporum.

Episcopi omnes in suis ecclesiis vel dioecesis pro eorum pastorali munere exequendo relideant juxta Tridentini concilii decreta. Gregisque suo semper invigilant, ac pastoralia munera per se ipsos, nisi legitime prepediti fuerint diligenter obeant, meminetrantque se non ad propria commoda, sed ad labores, & sollicitudines varias, ac multiplices pro Dei gloria vocatos esse, ac propterea non ea quæ mundi sunt, sed quæ ad animarum salutem pertinent, clementemque patriam sibi ipsis, atque aliis residentes procurare debere intelligant.

C A P. II.

Dominicis, atque aliis festis diebus publice divinis intercint, sape solemnii ritu pontificalibusque ceremoniis adhibitis; saepissime vero privatum missas celebrant, diligenterque omnia in eorum ecclesiis peragi current, quibus quidem rebus facile populus ad Dei cultum, ac religionem instruitur, & accenditur.

C A P. III.

Singulo quoque anno si commode fieri possit, alioquin infra biennium omnes & quascunque suæ jurisdictionis ecclæsias juxta præfati Tridentini concilii decreta per se ipsos, vel eis impeditis, per vilitatores ab eis deputatos vilitare non prætermittant, modello tamen comitatū, atque equitatu contenti; studeantque, quanto ciuius fieri potest, debita tamen cum diligentia visitationem absolvere & pauperum clericorum sumptibus parcant; in quo quidem munere summa opere studio equitantur tanam orthodoxamque doctrinam inducere, bonos mores tueri, delinquentes corrigerere. Populum pli-

**ANNO
CHRISTI
1569.**

piis admonitionibus ad pacem, & religio-
nem hortari, aliaque omnia prout res ipsa A
postulaverit ad animarum protecum ex pa-
norali debito perficere.

C A P. I V.

Dioecesanam synodus pariter praefituto ab eis tempore annuatim habere non pretermittant, in qua examinatores promovendorum ad parochiales ecclesias eligi, vel confirmati, & judices commissarios deputari, constitutionesque pro suarum dioecesum usu promulgari vel confirmari, nec non & provincialia decreta recipi, atque ad eorum obsecrantiam subditos hortari curabunt, praeter ea, que de jure vel consuetudine, sive pro temporum, ac rerum opportunitate eo tempore fieri, ac tractari oportebit.

C A P. V.

Meminerint autem episcopi eo potissimum tempore sue ditionis clericos monere, ut sacri Tridentini concilii decretum super reformatione matrimonii, saepe ad populorum memoriam vulgari idiomate reducant, baptizimi, ac sponsorum libros exerceant, & fideliciter conscribant, notulam non communicatorum in Pascha, ut ab ordinario dignoceantur, praefituto tempore tradant, & apud acta curie annotari current. Transumptum bullae in Coena Domini, vel eius compendium populis promulgandum accipiant, eoque demum ad personalem residentiam, atque animarum curam omnimoda cum sollicitudine sedulo hortentur ac monent.

C A P. I.

De beneficiorum collatione.

In beneficiis per episcopos conferendis curam praesertim animarum habentibus sacrorum canonum instituta conciliariaque decreta quæcunque quam diligissime obseruentur, humana quavis affectione postposita, hisque dumravas, quos ob eorum virtutes, ac merita digniores, & vacante ecclesiæ utiliores episcopi judicaverint, eadem conferant juxta sanctissimi Domini nostri Pii V. bullam. Quos autem non religione, atque animi devotione beneficia appetere prospexit, sed ut ecclesiasticis bonis ditati, vel suos potissimum juvent, vel proprio commodo indulgeant, ne simplicibus quidem beneficiis dignos esse judicent.

C A P. II.

Curent autem in primis episcopi, ut illi quos scientia, & integritate vita preditos, ac ceteris præstantiores esse noverint, examinatores in unaquaque dioecesana synodo deligantur, eosque ad suum munus fideliter exercendum ex ejusdem concilii decreto jurejurando adstringant, quo nibil salubrius, ac in conferendis beneficiis præstantius exigitari potest.

C A P. III.

**ANNO
CHRISTI
1569.**

Præterea diligenter exquirant episcopi, in aliqui beneficis, vel pensiones, vel frumentum reservations nudo nomine tanum absque apostolica dispensatione obtineant, vel ad alicuius nutum tacito, vel expresso pacto eadem cedere teneantur, vel quovis modo sint obstricti, necnon an laicus aliquis in beneficiorum (in quibus aliquod jus habeat) collationibus, vel atius quispiam, ut pote autoritate, & gratia apud collatorem plurimum valens, familiaris, et hujusmodi, aliquid tacite, vel expresse promissum, vel sponte etiam oblatum collationis pre-textu acceperint, vel eo nomine retinuerint: in eos veluti limoniacos tum ex facris canonicibus, tum ex summorum pontificum constitutionibus condignis poenis animadvertant.

C A P. IV.

Caveant insuper episcopi, atque alli lectorum ordinarii, ne quid collationis beneficiorum nomine, non solum ab ipsismet, sed nec ab aliis collatoribus sue ditioni subjectis, vel eorum familiaribus etiam sponte datum accipiatur, neve præterea a cuiusque curie notariis pro sui laboris mercede plus æquo collationis nomine exigatur; qua de re maxime expedire arbitranur taxam præcipuam ab unoquoque ordinario fieri pro literarum certorumque actuum requiritorum in beneficiorum collationibus expeditione, prout ordinarios omnes, ut id efficiant ente hortamus, ac monemus in domino.

C A P. V.

De beneficiis quibuscumque noviter prævili intra sex menses a die adeptæ possessionalis numerandos, qui quidem terminus nisi magna ex causa prorogari non possit, Inventarium omnium bonorum mobilium, ac immobilium, juriumque, & actionum beneficiorum eorumdem ordinariis exhibere teneantur, ut habita cum præcedentibus inventariis collatione, si quid ex ipsis bonis iuribus, vel actionibus usurpatum, vel invasum fuerit, sibi restitui current, transgressores vero, vel usurpatores, aut invadentes ejusmodi graviter ordinariorum arbitrio puniantur.

C A P. VI.

Episcopi in casibus tantum a sanctissimo domino nostro Pio V. in ejus moderatione super resignationibus admittendis comprehensis, beneficia ex resignatione vacantia conferant, ut censuras ab ejus beatitudine contra inobedientiam inditas evitent, attendentes etiam, ut resignationes ipse infra terminum, ac juxta modum in alia ejusdem SS. domini nostri bullæ super traditum omnino publicentur.

C A P.

CONCILII PROV. URBINAT.

673

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. VII.

Cum experientia doceamus, quod mul-tos nostre provincie clericos plurimis iam elapsis annis sine titulis, sive cum legitimis, facisque ordinibus carerent, beneficia ecclesiastica etiam curata occupasse, fructusque eorum in gravem animarum suarum perni-ciem usurpasserat, atque animarum curam sine ulla penitus jurisdictione exercuisse, huic morbo quantum cum Deo possumus succur-rere cupientes, sanctimus, ut omnes & singuli nostre provincie clerici cujuscumque qualitatis gradus, & conditionis, beneficia obtinentes, post duorum mensium a publica-tione harum constitutionum nostrarum com-putandorum terminum, suorum omnium be-neficiorum titulos, sive patentes literas ac ordinum susceptorum quoruncumque pu-blicam attestacionem ordinariorum suorum magibus exhibere, ubi id haecen-sus factum non fuerit, teneantur; praedictaque omnia ab ordinarii notario registrari carent, alioquin ordinarii arbitriu punitur.

C A P. I.

De judiciali foro episcopi.

In causis praesertim alimentorum, merce-dum, pliorum locorum, atque hujusmodi, quae moram non patiantrur, ecclesiastici ju-dices rejectis his, que dumtaxat judiciariam figuram, ac solemnitatem respiciunt, atque si tantum admissis, que ad justitiae purita-tem, judicijque substantiam pertinent, in-caulis personis ad forum, & jurisdictionem ecclesiasticam pertinentibus, ex meritis cau-se animi sui motum informent, omnibusque mature consideratis, veritatem ipsam se-stantes, atque aequitati inquitentes causas expediant, ac litigantium somptibus, quoad ejus fieri potest, in causis omnibus parcere studeant, iuxta canonicas sanctiones, & sa-crosancti concilii Tridentini decretum.

C A P. II.

Miserabilibus personis indefensis, ac praesertim carceratis in foro prefato, ne suo iure fraudentur, vel adverbariorum potentia opprimantur, quoque sit opus de advocatis, & procuratoribus, qui gratis eorum cau-sam dicant, ordinarii provideant. si qui ve-ro sine rationabili causa ab ordinariis ap-probanda, munus hujusmodi suscipere re-cusaverint, ad cetera negotia in ecclesiasti-co foro tractanda, quamdiu ordinario fuerit bene visum, inhabiles omnino reddantur

C A P. III.

Meminerint autem episcopi atque alii ordinarii omnes sepe numero per se vel alium carceratos invicare, debitumque caritatis obsequium, ut plios parentes decet, in eos exercere non pratermittant, nec ali-qua illis necessaria deesse patientur.

674

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. IV.

Notariis ecclesiastici, scientia, ac in-tegritate, examine etiam, si videbitur, pra-missio, idoneis minime repertis, aut in offi-cio delinquentibus, ejusdem concilii au-to-rate, eorum officii in negotiis, & causis ecclesiasticis, ac spiritualibus usum episco-pi interdicant, quod omnium instrumento-rum, auctorumque, & procelium quorumcumque ad episcopalem curiam pertinen-tium exempla in authenticam formam per ipsos redacta in archivio perpetuo affervan-da tradent.

C A P. V.

Edicimus insuper, & mandamus cujus-cumque episcopalis curiae notariis, ut con-grua mercede eis persolvenda petentibus, vel auctorum, vel procelium, vel aliarum scri-tutarum quaruncumque copiam, decretum, intra competentem terminum ordinarii ar-bitrio omnino exhibeant, sub poena etiam pecuniaria ordinarii arbitrio imponenda, & applicanda.

C A P. VI.

Ut rapinis vero, atque executorum ex-cessibus, ac ministrorum quoruncumque ex-tortionibus occurratur, episcopi notariis, ex-eutoribus, carcerum custodibus, atque aliis quibuscumque ecclesiastici fori ministris ho-nestam cujuscunque opere mercedibus ta-xam decernant, innovent, vel reformat, prout libi magis expedire videbitur, cujus quideam taxae transgressores officii privatione carcere, atque alius poenis praeter indebi-te ablatis restitutionem episcopi ex arbitrio gravioribus afficiant.

C A P. VII.

Ne judicia, & lites cum indebitis partium D expensis injuste protrahantur, vel e suo foro educantur, ejusdem concilii Tridentini decretis innixi, statuimus, & ordinamus, ut appellations dumtaxata diffinitivis, aut diffinitiva viam habentibus, & cujus grava-men per diffinitivam reparari nequat, a quoque judge recipientur, & admittantur, tuncque inhibitiones dentur; alio ve-ro quoque penitus recitantur, & inhibi-tiones omnino denegentur, sub poena nullitatis appellationis, inhibitionis, & pro-cellus inde tecuti, damnorumque, ac expensarum, tam per judicem, quam per partem inhibitam factarum, atque alii ad proximioris suffraganei arbitrium, si ab ar-chiepiscopali curia inhibitio emanaverit, alioquin ipsiusmet Metropolitani judicio im-ponendis. Praedita vero omnia sub pre-fenti rubrica contenta in caulis, & personis ad forum, & jurisdictionem ecclesiasticam pertinentibus tantum locum habere intelli-gantur.

ANNO
CHAISSI
1567.

C A P. I.

De archivio.

In cathedralibus ecclesiis, & collegiatis insignibus archivia per episcopos, & eorum capitula communiter, vel divisiim constituantur, & ubi adiunt recte conserventur, in quibus scriptore ad monumenta cuiuscunque generis sub spectate fidei custode, bene, ac diligenter conserventur, ne deinceps eccliarum jura ob temporum, vel hominum injuriam depereant, vel supprimantur.

C A P. II.

Volumus autem, & decernimus in hujusmodi archiviis ab ordinario quovis instituendis, non solum matricum eccliarum jura, & instrumenta quæcunque originalia conservari, sed etiam capitulorum suorum, ac quarumcumque eccliarum libri subjectarum, aliorumque locorum originalia, vel sicut exempla hinc transumpta in authenticâ forma deponi, nec non bullarum beneficiariorum copias, aliasque libros quoquaque, tribus clavibus adhibitis, quarum altera penes ordinarium, altera penes aliquam capitularem personam ab ordinario deputandam, atque altera penes notarium curie, qui nihilominus ad ipsius ordinarii notariorum claves huiusmodi exhibere, fideliiterque easdem custodire teneantur sub arbitrio cuiuscumque ordinarii poena. Caveant autem custodes hujusmodi exhibere, fideliiterque easdem custodire, ne ex eodem archivio de originalibus scripturis, vel transumptis cuiuscumque generis, & qualitatibus sint, propria praesertim auctoritate depromptis, alicui, vel ad modicum etiam tempus accommodent sub poenis episcopi arbitrii infligendis. Teneantur infuper de scripturis omnibus eorum custodiam creditis, aique eis assignatis, confessio inventario cōtempore, quo archivii custodiām suscepint, ex eodem inventario peracto munere, nonne de omni eorum diligentia exactissime reddere rationem.

C A P. I.

De vicariis foraneis.

Constituantur præterea per episcopos, aliquique ordinarios in singulis suarum diocesum regionibus vicarii foranei; quod si archipresbyteros, vel plebanos ipsos idoneos fore censeant, eos huic muneri præficiant. Hi autem omni cum diligentia explorent, & exquirant, an in ecclesiis sibi commissis omnia recte gerantur; an singuli sacerdotes a profanis, ac prohibitis quibuscumque abstineant; siisque optimum exemplum præbeant; an curati omnes sue regionis resideant, suumque munus obrant; ac præterea an ea qua debet pietate, & caritate erga negrotos præcipue, ac misericordibiles parochie sua personas utantur; quosque a recta vivendi norma aberrare perfexerint, fraterne primum hortentur, ac

A moneant, quod si non resipuerint, quamprimum ordinario denunciens; simulque absentium non modo curatorum, sed etiam allorum sua regionis clericorum nomina eidem quoque tempore deferant primo; & cum parochis atque aliis sua regionis clericis, semel saltem in mensa, eo convenienti, ubi clericorum conventus, ut vocant haberi solet; alioquin, ubi ordinarii quicunque expedire judicabant, convenientes, quæ de bono eccliarum regimine, atque aliis ad animæ curam pertinentibus religiose tractabunt, & colloquentur.

676

ANNO
CHAISSI
1569.

C A P. II.

B Statuimus præterea ac decernimus, ut vicarii ipsi ordinariis suis beneficiorum subiectorum nomina quamprimum tradant; ubi vero vicarii hujusmodi foranei non fuerint, ab archipresbyteris, & plebanis singulis notulam hujusmodi sub arbitrio poena afferendam mandamus.

C A P. III.

Ut vero debitus eisdem vicariis honor, & obedientia tribuatur, statuimus, ut in his, quæ ad eorum officium pertinent, eisdem sua regionis clerici omnino parent. Inobedientes vero pro modo culpe ab ordinario graviter puniantur; quemadmodum & ipsi etiam vicarii, si se negligenter in suo munere gesserint, vel quoniam pacto in eo deliquerint, erunt puniendi.

C A P. I.

De examinâ promovendorum ad parochiales ecclesias.

Episcopi cum primum certiores redditi fuerint parochiale aliquam ecclesiam quodocunque vacasse, juxta formam decreti facili Tridentini concilii constitutionumque apostolicarum tenorem, idoneum in ea vicarium, si eis ita visum fuerit expedire, cum congrua ipsius beneficii assignatione, fructuum constituent, qui vacanti ecclesie & bonis eiusdem, animarumque ei subiectarum salutis pie, ac diligenter consulat, donec canonice de rectore provideatur. Sit autem in ordinarii potestate, eundem vicarium quandocunque ex causa ab eo bene perspecta amovere, tametsi nemo se examine expotuerit.

C A P. II.

Cum primum autem episcopus parochiam aliquam ecclesiam vacasse cognoverit Edicto proposito (si ita sibi expedire videatur) juxta eisdem concilii decretum ad valvas cathedralis ecclesie, aliisque in locis ejus arbitratu certum terminum præstuant, qui tam a die scientie vacantis ecclesie vigesimum diem non excedat, juxta sanctissimi D. N. bullam super ea de re editam, intra quem quidem terminum quicunque examinari voluerint, prætentare se debeant, eorumque nomina ad episcopum de-

ANNO
CHRISTI
1569.

defarantur. Quo termino elapsi, qui per diligentem examinatorem in diocesana synodo electorum, vel confirmatorum inquisitionem moribus, scientia, & state magis idoneus ab episcopo judicatus fuerit, vacanti ecclesie preficietur juxta ejusdem sanctissimi D. N. Pii V. bullam.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. III.

Quod si nemo se se examini exposuerit, vel quilexaminari potuerit se minime presentaverit, ordinarii ipsi de examinatorm consilio, pro eorum conscientia, & religione de idoneo rectore provideant. Qui cunque vero aliquem ab examine, vel minis, vel concussione aliqua per se, vel per alium detergere presumperit, modo id plane considerit, graviter ex arbitrio puniatur: si autem nulla fuerit ei poena ab ordinario inflata, uti ecclesiastice discipline contemptor excommunicationi tardius subjecat, donec ordinarii arbitratus fecerit.

C A P. IV.

Summopere autem invigilent ordinarii omnes, omni affectione postposita, ne latine lingue ignari, rerumque tum divinarum, tum etiam humanarum omnino imperiti ad interrogations, ante examen promulgatas, responsa quedam feriatim, ut ea didicerint, ac memoria mandarint, accommodantes, & nihil ultra scientes, veluti idonei, ad beneficia curata promoventur, sed exactissimo, prout supra de promovendis ad sacerdotium statuimus, examinentur, ne res tanta cum animarum periculo oscitantes transiugentur.

C A P. I.

De curatis & eorum officio.

Curati omnes in suarum ecclesiarum sedibus assidue resident; quod si ades propriis non extensit, quam proxime ad parochiale in ecclesiam ordinarii arbitrio, atque intra parochia fines, donec proprie ades constituantur, vel habeantur, inhabitent, ut si qua acciderit ex his, que ad curam animarum pertinent, celerrime presto esse, ac suo muneri satisfacere possint. Carent autem in primis parochi necessitatibus infirmorum, si ab ecclesia habitat longius absit, omni cum ipsorum incommodo consulere, ut animarum propriarum periculum evident. Ab hujusmodi autem sedibus, quæcumque sint profana omnia, illicitaque a secularia absint, nec in eisdem ullo pacto retineri, aut tractati res hujusmodi patiantur, sub suspensionis, & arbitrii poena.

C A P. II.

In propriis parochiis curati omnes de singulorum vita, & moribus diligenter inquirant, quosque reperirent blasphemos, foederatores, adulteros, vel alias quomodolibet, praestitum publice criminatos, ad episcopum deferant; qui vero id sacre o-

miserint, graviter ab ordinariis puniantur. Quos vero peccare, ut non ita aperte, vel ut publice sciatur, curati norint, eos pri-
mum paternè monent, tum si nihil pro-
segerint ordinario denuncient, qui quod a-
nimarum saluti expedire videbitur quam-
primum decernet.

C A P. III.

Quo vero facilius, ac plenius curati ipsi faciem fuli pecoris agnoscant, decernimus, ut singulorum cuique subjectorum nomina per familias a parochis diligentissime in libello annotentur, ac visitationis tempore suorum parochianorum notulae ordinario presententur: quod si facere prætermis-
sent, ex arbitrio parochi omnes puniantur severe.

C A R. IV.

Meminerint omnes parochi præterea ex Sac. Conc. Tridentini decreto ibi injunctum esse, ut singulis dominicis, atque aliis festis diebus parochie sue pueris fidei rudimenta tradant; præterea manus suum ea in re diligenter exequantur, vel per seipso, vel per ludimagistros, aut alios idoneos; quod si id per alios fieri, pueros nihilominus ipsi, que didicerint recitantes festis diebus, in ecclesia, aut alio commodi loco audiant, paternèque ad virtutes horrentur, eosque edoceant Deo primum, ac parentibus obedire, tum quicumque christianum hominem decent, ex constitutione aliqua ab episcopis eisdem tradenda; monent autem parochi parentes, ut filios ad christianam institutionem percipiendam statutis diebus ex episcopi præscripto ad ecclesias, vel alios ad id deputatos mittant, sub ea poena, que magis ordinatio videbitur opportuna.

C A P. V.

Episcopi sepe parochos admoneant, ut in dignoscendis conscientiæ casibus, necnon in percipienda sacramentorum ratione, ac latino idiomate perdiscendo summopere invigilant, elisque commententur, quod si aliquem infra terminum ab ipsis prescriendum minus idoneum ad animarum curam, & regimen invenerint, juxta sacri Tridentini concilii decreta, non solum coadjutorem ei constituent, sed etiam alii opportunis remediis populorum saluti consulent; deinde vero quod eis magis expedire visum fuerit pro eorum prudentia efficiant.

C A P. VI.

Ordinarii quicunque, vel editio proposito, vel per parochos, obætrices admoneri current, ut veram baptizandi formam a parochis ipsis accipiant, & addiscant, nec priusquam eam perfecte didicerint, baptizareullo pacto au-
deant, sub excommunicationis poena. Mo-
neantque præterea obætrices ipsis, ne post perceptam etiam formam, præterquam in casu necessitatis domi baptizent sub eadem poena.

Vt & CAP.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. VII.

Parochi atque alii curati omnes populo sepe commemorent casus apostolicæ sedi, vel episcopis reservato, quos ab ordinariis accipiunt; præcipue populo annunciantur casus illos, quibus excommunicationis poena est adjecta, vel ex sacrorum canonum dispositione, vel ex apostolicis ordinationibus, vel etiam auctoritate ordinaria, ut ab illis caverre possint, frequenterque fideles eorum curia commissos hortabuntur, ac monentur, ut a malo abstineant, & bonam faciant, abususque omnes circa divina, quam saepissime coram illis improbabunt, nec non quæcunque a christiano homine vitanda, vel observanda fuerint, præsertim intra Missarum solemnia, clarissimis verbis enunciabunt.

C A P. VIII.

In sacramentis administrandis, quod præcipuum est parochorum munus, diligentissime se gerant, omnino carentes, ne quis sacramentorum capax, eorum culpa sine sacramentis ab hac vita discedat, quod sane crimen, & suspensione, & beneficil quoque privatione ab episcopo pro modo culps corripi mandamus.

C A P. IX.

Quicunque vero duas eodem tempore, parochiales ecclesiæ obtinere de cætero presumperit, utraque, atque aliis beneficiis ex ejusdem concilii decreto apostolicisque ordinationibus, carebit; si vero aliquis obtinare nimulum jam nunc duo, vel plura curata beneficia retinere audeat, iampridem eadem vacare compertum sit, ac veluti vacantia a collatoribus suis libere, ac dicere conferri posse, fructusque interea perceptos restituendos esse; quos quidem fructus pro parte ipsiis vacantibus ecclesiæ, pro parte vero aliis plus locis, ordinarii arbitrio presenti decreto applicamus, & applicatos esse declaramus. Addentes idem omnino iudicandum, & si beneficia hujusmodi in diversis dioecesis sint constituta, salva tamen cuiuscunque episcopi conferendi, & fructus applicandi facultate.

C A P. X.

Curent maxime episcopi, atque alii locorum ordinarii, ut laudabiles locorum consuetudines circa oblationes quibuscumque ecclesiæ, & locis piis fieri solitas juxta sacrorum canonum dispositionem, absque aliqua diminutione omnino serventur, aliqua consuetudine, vel potius desuetudine non obstante.

C A P. XI.

De residentia infirmorum

Parochialium ecclesiarum rectores in propriis ecclesiæ assidue residendo commissio eorum curæ gregi pro suo ipsorum munere

ANNO
CHRISTI
1569.

A invigilent, sub poenis tam decretis in sacro Tridentino concilio, quam in apostolicis literis contra non residentes expressis, meminerintque eis nullo modo permitti a propriis ecclesiæ contra predictorum decratorum formam sine iusta, ac rationabili causa ab episcopis approbanda, abesse; nec ullo modo, dum absuerint, ecclesiasticis redditibus quibuscumque tutæ conscientia portari posse, ad eorumque restitutionem omnino teneri, præter mortalis peccati reatum, qui ex illicita absentia juxta orundem formam contrahitur.

C A P. XII.

B Non residere autem in suis ecclesiæ intelligentur non solum, qui longe ab illis absunt, & aequaliter ad illas redount, sed etiam quicunque, vel mensis tantum tempore resident, vel ultra tempus in ordinarii licentia expeditum procul ab ecclesiæ degunt. Idcirco statuimus, & ordinamus, si qui Absentia nomine quovis modo suspecti ex consuetudine videantur, per fractum sequestriationem, aliasque poenas in predictis decretis, at quo apostolicis literis contentas ad vere residendum omnino compellantur.

C A P. XIII.

C Diligenter autem inquirant episcopi, alii locorum ordinarii, an qui studiorum causa abesse volunt, cum tamen in suis ecclesiæ alioquin residere teneantur, vere studiis saltet humanioribus vacare intendant, atque in loco, in quo resident, præceptoris copiam non habeant, aut in humanioribus literis sint adeo eruditæ, ut verisimile sit eos ad alia studiorum genera animum applicasse: quod si sint ejusmodi, atque etatis communiter ad studia accommodata, absentie facultas non tamen ultra congruum tempus arbitrio ipsorum ordinariorum ex causa ejusdem concedi possit, dummodo infra annum sacræ initientur, ac publico aliquo gymnasio, seu etiam alibi vel theologia, vel iuri canonico, vero, & cum effetu operam dente; alioquin facultas hujusmodi sit, & censeatur ipso jure nulla, fructusque suos non faciant, atque aliis poenis contra non residentes statutis episcoporum judicio sint obnoxii.

C A P. XIV.

De clericis quibuscumque.

E Studient diligenter episcopi cuiuscumque gradus, & qualitatibus sint, rejectis omnibus, quæ mundi sunt, & divina in primis meditantes omni studio pietatem in Deum, charitatem in proximos, mansuetudinem, humilitatem, continentiam, aequæ alias animi virtutes amplectantur, sanctitatemque, & justitiam perpetuo colant, ac quæcunque ad eorum officium pertinent, scire contendant; seque in divinis rebus, & orationibus exerceant; sacrarum infuper literarum studia sectentur, & ament, catechismumque sapienter memoratum Pil. V. post. max. jussu

ANNO
CHRISTI
1569.

Julio editum, nec non aliquam ex probatis summis ut Antoninam, Silvestrinam, atque alias hujusmodi pro cuiusque ingenii capti premanibus habeant. Quotidieque ex sacris scripturis, vel aliquo ex approbatis autoribus aliquid semper addicant, vel se se edocere studeant: delicta quantumvis levia, quae in clericis ob populi offenditionem exemplo gravia existimantur, studiose vitantes, ut vere clericos se esse sicuti probentur, ostendant.

C A P. II.

Ut autem evagandi omnis evitetur occasio, nemini clericorum, qui in minoribus sit constitutus, & seminario additus, licet absque ordinarii, vel magistri licentia; si vero sacris iniciatus sit, & ecclesie servitio obligatus inconsulto episcopo, vel ejus vicario extra civitatem abesse. Ceteris vero non ultra biduum extra dioecesum moveri permisum sit: qui secus agere presumperint, pro modo culpa ordinarii iplius arbitrio plectantur.

C A P. III.

Precipimus insuper omnibus, quamvis simplicibus sacerdotibus, atque aliis clericis quibuscumque, ut qui intra urbem sunt, singulis dominicis, ac alii festis diebus de pracepto ad missam conventualem (quao majorem vocant) & vesperas solemniter celebrandas ad ordinarii nutum in cathedrali ecclesiam, vel altam ab ordinario declarandam adveniant. Qui vero in aliis cunctisque dioecesis locis degerint ad matricis hujusmodi locorum dioecesanas ecclesias frequenter pariter ad ordinarii nutum eadem ratione convenire teneantur sub poenis, ordinariorum ipsorum arbitratu infligendis summopere hortantes, ac monentes eosdem ut decretum hujusmodi diligenter observari faciant, cum personae res sit exempli, clericos divinorum tempore, vel per urbes, & oppida evagari, vel inter laicos dividinis interesse, ceteris in choro psallentibus, ac Deum collaudantibus, quod proprium est Dei ministrorum officium & munus.

C A P. I.

De vita & honestate clericorum.

Quocunque a clericis honestatis, ac religiosis gratia potissimum vitanda sunt perstringentes statuimus, & ordinamus, ut ecclesiastica quocunque beneficia obtinentes, rec non in sacris constituti, ac etiam minoribus ordinibus iniciati, si clericalibus privilegiis poterit voluerint, clericalem habitudem suo ordini, & qualitatibus congruentem, nec non confuram clericalem perspicue gerant, sub poenis in decreto sacri concilii contenitis, atque alias episcoporum arbitratu fluctuis, vel de cetero fluctuendis, etiam extra urbem ejusdem decreti, ac clericorum canonum auctoritate. Comam clerici studiose non enuntiant, capilliisque simili- cum cultum adhibeant, barbam vero e su-

periore labi ita detondeant ut Sacrolandi corporis, & sanguinis Domini sumptioni non obstat, vestes superiores omnino sint usque ad talos protens. Inferiores vero, consistunt in dignitate canonicis, atque ecclesiastum quarumcumque rectores usque ad talos pariter protens ferant. Ceteri verò pauperes vel rurales clerici, si inferiorem talarem habere non poterunt, superiorē falem usque ab talos demissam gestent: quod si alicubi decretum hujusmodi executioni mandari non poterit, current locorum ordinarii omnes, ut quanto minus fieri potest ab ejusdem decreti dispositione fecerint.

C A P. II.

Pallium quoque quod ferrajolum vocant sit ejusmodi, ut a superiori veste longitudine non distet, idque temperata cum talari tunica induatur, nec a collo supra plus duobus digitis, vel circa emineat, nisi pluviarum, vel itineris, aut alia necessitatis causa, tunc enim brevioribus, sicut etiam ceteris vestibus clerici quicunque uti poterunt, modo simplices sint, clericalique honestati congruentes. Caligis non turridis, nec dissectis, sed simplicibus, ac pariter calcato repidisve non incisis, sed integris, & minime sericeis utantur.

Camillas, nec ad collum, nec ad manus crispatas, aut nimia arte elaboratas deferaut, earumque collare omnino simplex, ac honeste latitudinis sit, quo tres ad summum digitos, vel circa non excedat.

Pileos præterea per urbes, & oppida non gerant, nisi valetudinis, aut pluviarum, vel aeris inclemens cauia, qui nihilominus pariter simplices sint nulloque pælo pyramidis formam habeant, aut turbinati, aut pyramidales, in superficie plani, ac sine redimiculis, semperque in ingressu ecclesie (quando cumque alias illos deferat licet) deponantur, nec ullo etiam pælo eis præstrium divinorum tempore in ecclesia utantur, anulos non deferant nisi dignitas postulet, cetera vero jocalia omnia clericis penitus sint interdicta.

Voles foricas, aut serico, auro, vel argento contextas, vel ornatas, nec non pelles præciosiores, domi, vel foris omnino prohibemus, quemadmodum, ut unguenta odorata, atque alia odorum genera.

Vestium color sit niger vel aliis modo honestus, & docens, atque is quem dignitas exigit, & expostulat, omnemque in vestitu clericali novitatem, nec non tam eleganter, quam sordium suspicionem devitent.

Non personati, nec vestibus, nec habitu Esecularium induiti aliquo unquam tempore incedant.

C A P. III.

Arma cujuscumque generis, etiam ad defensionem parata, non obtenta ab ordinario licentia, ex urgenti dumtaxat causa concedenda, clerici præsertim in sacris constituti non deferant, nisi itineris causa, ac

V u s t u m

ANNO
CHRISTI
1569.

ANNO
CHRISTI
1569.

tum parce id, ac modeste fiat; alioquin pri-
mo pecuniaria pena ex arbitrio mulieris.^A
tur; secundo vero privatione a divinis, &
cæraris maceratione; postremo fructuum, ac
beneficii amissione, ac etiam depositione
pro culpe gravitate, ac personæ qualitate
puniatur. In aliis vero casibus præter ve-
stium, ac rerum amissionem, pecuniaria
quoque pena, episcopi arbitrio affiantur.

C A P. IV.

Comœdias præsertim obscenas, hastiludia,
choreas, atque alia hujusmodi spectaculo-
rum genera, nec agant, nec spectent, nec
in suis sedibus agi patientur; non pila in
publico loco, neve tesseris, pagellis platis, aut ^B
alio prohibitorum ludorum genere ludent,
aut ludentes spectent, nec in suis sedibus lu-
dere permittant.

C A P. V.

Comeſſationibus, & ebrietatibus abſti-
neant, cauponas, tabernas, nisi telineris
causa non ingrediantur, seque in hospitio
ut fieri poterit honestiora ex necessitate re-
cipiant, & honeste ibidem converſentur;
nullum venationis, aut aucupi genus ad-
versus sacros canones obeant, vel exerceant:
qui vero secus in præmissorum aliquo fece-
rit, ab ordinario graviter ex arbitrio pu-
niatur.

C A P. VI.

Suspectarum mulierum non solum cohabita-
tionem, sed etiam familiaritatem, con-
versationem, & allocutionem, præter quam
in casibus a jure permisus omnino devitent,
sub poenis a proprio decreto Tridentini con-
ciliis expressis, & aliis ex sacrorum canonum
dispositione, & ordinarii arbitrio imponen-
dis. Pro suspectis autem mulieres omnes ha-
beantur, præter eas, quæ de jure cum cle-
ricis cohabitare minime prohibentur. Ca-
veant insuper quammaxime clerici ne mu-
lieres inhoneste in eorum patrimonialibus,
sedibus inhabitent; multo vero magis, ne
in domibus suarum ecclesiarum sub poenis
de quibus proxime supra.

C A P. VII.

Generatim vero quicunque alia ad vitam,
& honestatem clericorum pertinentia statu-
ta sunt, vel a generalibus conciliis, vel con-
stitutiōibus apostolicis, vel ab eadem Tri-
dentina synodo, ac in parte specialiter in-
novata ab eisdem clericis distictius obser-
vari mandamus sub poenis iam constitutis,
atque etiam ordinarii arbitrio pro culpe
qualitate quomodolibet infligendis.

C A P. I.

De negotiis clericis interdictis.

Præterea quoniam, qui mensa Domini
servitio sunt additi, a secularibus negotiis
ex apostolica institutione se abstineat de-

ANNO
CHRISTI
1569.

bent: Idecirco præcipimus, & mandamus;
ne quis ex clericis cuiuscunq[ue] gradus, vel
dignitatis sit, cuiusvis secularis persona ne-
gocia, sub quoconque titulo gerat, vel ad-
ministret, nisi quatenus a jure permititur,
ac de expressa sui ordinarii licentia, pro-
hibentes insuper eisdem, ne profanum ali-
quod negocium, vel artificium clericali or-
dini indecens exerceant, conducant, tra-
gent, vel ultatenus IIII fe immisceant. In
ecclesiasticarum personarum vero famulatu-
milia ibidem officia, clericalique honestati
minime congruentia, præsertim si in sacris
fint constituti, nullo modo exerceant.

C A P. II.

Eisdem præterea inhibemus, ne notaria-
tus, vel tabellionatus officium sine licentia
ordinarii, nisi in casibus a jure permisis,
aut medendi artem præsertim chirurgiam,
aut mercaturam exerceant, nec se media-
tores in rebus contrahendis exhibeant.

C A P. III.

Prohibemus quoque clericos, uti procu-
rationis, vel advocationis officio in secu-
lari præsertim foro, neque aliena pra-
dia lucrī causa conducere, curationesque,
vel tuteles suscipere, exceptis casibus a je-
re permisis.

C A P. IV.

Nobilioribus etiam sc̄minis, nec se co-
mites præbeant, ne discubentibus aliquo
modo affstant, nisi id cum dignitate, vel
eorum rationabilis officio fiat. Qui vero in
præmissorum aliquo deliquerint, pecuniaris
poenis, fructuum sequestratione, suspensi-
one, atque etiam beneficii privatione, aliis-
que pro modo culpe ordinarii arbitrio ple-
nantur.

C A P. I.

*De obtinentibus dignitatē, vel cano-
nicatā.*

De cathedralibus ecclesiis, & collegiis
insignibus dignitates omnes, & ea pars ca-
nonicatum, & præbendarum, in quo com-
mode poterit, doctoribus, vel magistris, aut
etiam licentiatis in theologia, vel jure ca-
nonico conferant: sicut autem hi omnes
præterea, & morum probitate, & fide in-
tegritate conspicui, eoque ordine initiati,
quem dignitas eorum, vel præbenda postu-
lat; vel saltem in eaestate constituti, ut in-
tra tempus a jure, & sacra Tridentina sy-
nodo statutum iniciari valeant.

C A P. II.

De dignitatibus, vel canonicatibus pro-
visi, collationis, vel saltem adipiscenda pos-
sessionis tempore fidel professionem publice
faciant: in capitulo autem, vel in ipso
receptionis actu, vel omnino intra duos
menses a die receptionis ejusdem ex pre-
fa-

ANNO
CHARISTI
1569.

fati concilii decreto emittant, ut fructus suos faciant, & adepta illis possessio sus-fragetur: ex canonicis autem, qui majore salem ex parte presbyteri esse debent, e-iusdem concilii auctoritate in ordine presbyterali constituti, licet promotione poste-riores, diaconis canonici, diaconi vero subdiaconi, prater ordinis prerogativam, quamvis ante promovitis omnino praferantur, quacunque consuetudine etiam immorabili atque aliis quibuscumque non ob-stantibus.

C A P. III.

Universi, & singuli de capitulo, etiam si exemptio aliqua prætendatur prelati suis debitam nibilominus obedientiam, & obsequium præfente, eodemque ad ecclesiam domo ducant, ac reducant, pretestim cum pastoralis muneri exequendi gratia prodeunt, necnon & ipsis, vel celebrantibus solemnites, vel pontificalia quacunque exercentibus interficiant, pariter, & assistant, inobedientesque opportunis juris remedios ex arbitrio ordinarii compescant, nec aliqua appellatio tam in hoc, quam in aliis clericorum suorum correctionem respicientibus executionem impediatur, ex ejusmodi concilii decreto.

C A P. IV.

Capitulares conventus haberi dominicis, vel aliis festis quibuscumque, aut etiam fe-riatis diebus divinorum tempore, nisi aliqua necessitas urgeat, omnino prohibemus, alioquin distributionibus illius diei, eo ipso careant, crescenteque contumacia, alii quoque poenis ex arbitrio subiiciantur.

C A P. V.

Quoniam vero venerabilium canoniconorum, atque aliorum in dignitate constitutorum præsencia & opera, Dei templum quam maxime decoratur, ac divinus cultus aug-mentatur, properea statuimus, & ordinamus, ut quicunque dignitates, vel canonicius in cathedrali, vel collegiata ecclesia obe-identes in suis ecclesiis resident, juxta ca-rundem ecclesiarum laudabilem confuetudi-nem; nec non per se ipsos, & non per substitutos juxta Tridentini concilii decre-tum, canonicas horas, arque aliis divinis officiis inter sint, sua munera personaliter ob-eundo, canonicas horas ipsius recitan-tes. Non residents vero, vel sua munia obire ex episcopi præscripto, & ecclesie instituto detrectantes, Ordinarii ipsi oppor-tunis ioris remedios, usque ad privationem inclusive compellere non prætermittant, ut fun illi munori plene satisfaciant.

C A P. VI.

Præterea ne canoniconum, ac dignitates in ecclesia obtinentiua, uno, & eodem tem-pore plurium forsitan absentium defectu ca-thedrales, vel collegiate ecclesie in Del-cultu detrimentum aliquod interdum pa-

ANNO
CHARISTI
1569.

tiantur: id circa si quis residentium in di-gnitate constitutorum, vel canonicorum, duorum, vel trium dierum spacio ex causa abesse desideret, saltem ecclesie digniorum ea de re commoneat, ne incerea ecclesia ipsa, ob ejus rei ignorantiam, aliquod in divinis incommodam perferat, ex quo sa-plissime scandala in ecclesia oriri solent; u-lioquin præter distributiones illius diei, vel temporis, quibus eo ipso carebit, alii quoque poenis ordinarii arbitrio subiiciantur.

C A P. I.

De adibus canonicalibus.

Ut canonici ceterique omnes in dignitate constituti in cathedralibus ecclesiis, & col-legiatis in igitur divinis rei commodius in-cumbere valeant, & ecclesiae opportunita-tibus interficiere, distributione precipiendo man-damus, ut orantes ii, & singuli canonicalis sedes, ubi adfuerint, omnino inhabitent; utque inibi cibum, & somnum capiant, niti aliud quandoque ordinarius ex causa videatur: qui vero secus fecerint, debitis monitionibus premisis, & quoridianas distributiones percipiendi facultate, quas ordinarii ipsi in usus piis eorum arbitrio convertant, & a divinis suspensione, fructuum iequesta-tione, ac genuum præbendarum canonicarumque privatione, consumacia sic exigente, puniantur; quavis consuetudine, vel diffu-situdine, etiam diurna, quamvis immemorabili existat, ceterisque contrariis non obstantibus.

C A P. II.

Ædium autem hujusmodi claves, si clau-sura submitti posunt, sacrificia, vel alius quip-piam, cui id episcopi, vel alii locorum ordinarii injunxerint, fideliter custodiunt; claudendique, & aperiendi debitis horis sedes eisdem curam præcipue gerat: eas vero in prefatis sedibus honeste vivendi ra-tionem ab omnibus servari mandamus, quam ordinarii ipsi præscripterint, sub poenis illorum iudicio statuendis, vel alias ex ar-bitrio jam statutis.

C A P. III.

Laicis vero quibuscumque etiam consan-guinis sub excommunicationis poena, ca-nonica monitione præmissa, interdicimus, ne in hujusmodi sedibus absque ordinarii licen-tia habitent, vel comiorentrur. Clericis autem præcipiimus, ne a laicis eisdem habitari ullo pacto permittant, sub ejusdem garbitrii poena, niti aliud ex causa ordina-rius ipse expedire judicaverit.

C A P. I.

De canonice boris.

Hoc canonice ab iis, qui ad eas, de ju-te, vel ecclesie cuiusque consuetudine, aut ordinarii decreto tenentur, congruis tempo-ribus,

ANNO CHRISTI 1569. ribus, & consuetis signis precedentibus, ea, quia decet, animi devotione, ac pietate, quotidie persolvantur, habita dierum festorum, & serialium convenienti ratione, ac differentia: quo vero tempore recitari, vel cantari debeant, episcopi, atque alii ordinarii omnes adhibitis duobus de capitulo, salva cujusque ecclesiae laudabili consuetudine, quod magis expedire censuerint, suo judicio statuent.

C A P. II.

Quoniam vero, teste rei experientia, plurimum ad bene psallendum conferit in medio cujusque versiculi aliquam intermissionem fieri, idcirco statuimus, ut in psallendo in R cujuscunque versiculi medio ejusmodi suspensio fiat, qua pars a toto pricipue distinguitur. Illud praeterea recta psallendi ratio requirit, ut in psallendo clerici concordes sint, e proposito tono nunquam aberrantes; idcirco animadvertant, ne voces nimium, vel canendo, vel divina officia alter rectando, aut deprimantur, aut efferrantur, sed media quedam via magistri chori arbitrio eligatur.

C A P. III.

Matutinæ horæ summo mane dicantur, atque ita ut vel ante vel saltæ paulo post C solis ortum compleantur, nisi aliud episcopis pro locorum qualitate videatur; reliqua vero horæ congruis temporibus pro dierum, ac festorum qualitate juxta S. R ecclesiæ ritum, non raptim, vel cursum, aut properanter, sed ea qua decet maturitate, ac pietate ab omnibus quotidie persolvantur.

C A P. IV.

Meminerint autem clerici omnes, praesertim vero qui in sacris constituti sunt, ad divinum officium quotidie recitandum ex precepto se teneri sub poenis in posteriori L. D terantissi concilio contentis.

C A P. I.

De distributionibus quotidianis.

Quotidianæ distributiones, quacunque collisione, remissione, retentione, vel pasto celsante ex prefatis concilii Tridentini decreto fideliter, ac realiter pro cujuscunque servitii ratione conferantur, illis dumtaxat, qui vere divinis interfuerint; istantummodo exceptis, quos vel corporis ægritudo, vel ecclesiæ utilitas, vel alia quamplam causa excusat, ex factorum canonum dispositione, E sub suspensionis, & arbitrii poena.

C A P. II.

Animadvertant nihilominus episcopi, eos tantummodo ægrotos, & non alios autem ad distributionum participationem admittendos esse, qui dum vere, & effective resident in morbum aliquem inciderunt, quo-

vel actinentur in lecto, vel eo impediti domo non egrediuntur, idque de medicorum peritorum consilio; quæ quidem exemplo eo usque durare intelligatur, donec infirmus ita convaluerit, ut ad libitum domo corundem medicorum peritum, etiam juratorum (ordinario videbitur) judicio egredi, & cum alii una esse possit. Non obstantibus constitutionibus capitularibus, & consuetudinibus quibuscumque, quas uti dispositioni juris contrarias quoad infirmos, & convalescentes attinet, praesentis decreti autoritate irritamus, ac pro irritis haberi mandamus

ANNO CHRISTI 1569.

C A P. III.

Curent praeterea episcopi, & alii locorum ordinarii, ut tertia pars fructuum præbendarum, digitorum, & canonicatum quorūcumque ex sacri concilii Tridentini decreto in distributiones convertatur, in ecclesiis ubi nullæ vel ita tenues existant, ut ecclesiæ servitium negligatur, si capitularis mensa, vel per simplicium beneficiorum unionem, vel aliam quamplam rationem augeri non possit. Qui quidem fructus, sic ut presertim detrahi ordinarii cujusque arbitrio distribuantur, & applicentur ejusdem decreti auctoritate.

C A P. IV.

Pariter animadvertant episcopi, ne dignitates, vel canonicatus quoscumque oblinentes, qui sacri initiati non sunt, ad distributiones, vel etiam ad vocem in capitulo, contra ejusdem concilii decretum, ultatenus admittantur, propositis ex arbitrio poenis, præter id quod praesentis decreti auctoritate inobedientes quoscumque percipientiarum distributionum facultate privamus, & episcopi arbitrio in pios usus eas erogandas relinquimus.

C A P. V.

Quicunque vero in quotidianis distributionibus conferendis, vel applicandis, prout cujusque servitii ratio postulat, perspexerint fraudem aliquam vel dolum in divini cultus committi, nec ordinario, aut ejus vicario, cum primum potuerint, indicaverint, tandem tuensi maneat, donec ipsius ordinarii arbitriu satisfecerint.

C A P. VI.

Provideant autem episcopi, atque alii locorum ordinarii per diligentem capitularium redditum inquisitionem, & excusationem, ut eadem sit lucri, & damni ratio, ne plus canonici, atque alii in ecclesiæ servientes residendo lucentur, quam qui divinis non intersunt, amittant, habita si ita expediri videbitur, competenti distinctione inter serialium, & festorum dierum servitium pro ecclesiæ cujusque dignitate, & qualitate.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1569.

CONCILIO PROV. URBINAT.

C A P. VII.

A Si qua dignitas personatus, vel præbendaria etiam juris patronatus exilita in cathedrali, vel collegiata ecclesia reperiatur, quæ nullum habeat in ecclesia serviendo onus, certumque munus, huic illud onus ab ordinario pro divini cultus augumento quam primum adjungatur, quod ei rationabile pro reddituum quantitate videatur. Tertia vero pars fructuum, & preventuum dictarum dignitatum, vel præbendarum, vel illius pretium juxta communem extimationem in distributiones assignentur, quibus dignitates hujusmodi, vel præbendas obtinentes, non residendo, juxta ordinarii ipsius prescriptum careant, vel residendo portantur. Absentium vero portiones, vel ecclesiæ fabricæ, vel sacrarum, vel aliorum in ecclesia deservientium communitatæ, pro ordinarii cujusque prudentia attribuantur.

C A P. VIII.

Idem quoque decernimus de beneficiis simplicibus quibuscumque, quibus ex eorum institutione, vel consuetudine, vel multa vel non proportionabilis obligatio est injuncta; hujusmodi namque beneficia, vel seminaris, vel parochialibus tenoribus, vel alias quomodolibet ex sacri Tridentini concilii decretis uniri, vel eis aliquod onus ordinaris bene visum injungi præsentis decreti auctoritate mandamus, contraria non obstantibus quibuscumque.

C A P. IX.

Dignitatibus autem, & personatibus, quæ licet de distributionibus quotidianis in ecclesia participent, certum tamen officium in ecclesia habere non dignoscuntur, nec ex inveterata consuetudine, nec ecclesiæ constitutionibus, nec ex primæ eorum institutione; episcopus unusquisque adhibitis duabus de capitulo, quorum alter ab ipso episcopo, alter vero a capitulo eligatur, vel pristina eisdem (si innoverent), munia restitutæ, vel illis ea potissimum assignet, quæ juri, & rationi ad aliarum quoque proximorum ecclesiæ, bene institutarum exemplum congruere videbuntur, non obstantibus contraria quibuscumque, ne nudo nomine tantum in ecclesia dignitates inveniantur; salva semper anterioribus dignitatibus honoris, gradus, & officii prærogativa, quibus prioræ partes omnino reservari volumus, & mandamus, quocunque nomine censeantur.

C A P. I.

De punctatore.

Ut recta punctandi ratio in unaquaque cathedrali ecclesiæ, vel collegiata insigni, perpetuo servetur, punctatores pro cuiusque ecclesiæ consuetudine vel instituto singulo quoque anno elegantur, qui residentes, vel

Concil General Tom XXXV.

ANNO
CHRISTI
1569.

absentes quoquinque quotidie diligenter adnotent, nullo perfone discrimine habito. His autem curent episcopi, atque alii locorum ordinarii in officiis initio juramentum deferri de bene, ac legaliter punctando. Quod si capitulum, vel in punctatore eligendo negligens, vel alias in hoc genere male se gerere videatur, Episcopus eligat quem magis ad hoc idoneum perspiceret: quicunque iste, qui minus recte, quam deceat, in officio vertetur, ab episcopo ex arbitrio punitur; qui quidem maxime perspicere debet, ut munus hujusmodi diligentissime administretur, cum ex hoc ipso pendeat recta, ac perfecta serviendi ratio, præfertim ubi quotidiana distributiones sunt ubiores.

C A P. II.

B Illud autem in primis observent, qui huic muneri pro tempore praerunt, ut non in fine cujuscumque diei, sed in horas singulas, nec alibi, quam in choro, nec aliter, quam præsente saltæ digniore in ecclesia publice, ac palam punctationes annotentur; studeantque potissimum punctationum librum fideliter conservari, ne ab aliquo violari possit; quem quidem librum in promptu semper habeant, ut unicuique pro eo, quod sua intereat, patere, atque exhiberi possit; cui quidem decreto ne fraus aliqua fiat, ordinarii ipsi pro suarum ecclesiæ servitio, ac residuum indemnitate pro viribus diligenter curabunt.

C A P. I.

De choro.

Clerici omnes, qui in cathedralibus, vel collegiatis ecclesiis residere quoquomodo tenentur, cujuscumque qualitatis, & gradus sint, opportunis horis ad divina, & sacrario egredientes, vestibus suo ordini congruentibus post preces ad Deum in ecclesiæ ingressu suppliciter emissas, decenter induiti, ac præsentim superpelliceo, chorum ad psallendum institutum humiliter ingrediantur, dubi omni qua decet mentis devotione, & vocum concordia, Deo jugiter psallant, eodem tempore quod ejus fieri potest affideant, afflurgant, capita deregant, vel cooperant, aut genuflexant, ut rei occasio dederit, ut uniformitas in omnibus servetur.

C A P. II.

Caveant autem in primis clerici, donec in choro divinorum causa commorantur, ne aliud, quam quod res ipsa postulat, agant, sed in rem divinam omni animi studio incumbant, a propriis cancellis non discedant, nisi id divinorum ratio requirat; evagations tum mentis, tum corporis, collocutiones, risus, clamores, atque alia hujusmodi a divinis aliena devitent, in legendis literis nullo modo se occupent, in manibus flores, vel alia id genus nullatenus habeant, catulos secum ne ducant, modestiamque & gravitatem in omnibus præseruant, invicem tibi ipsis honorem defrentes, divinis laudibus animo ad Deum propenso diligenter intendant: qui vero in

X x. præ-

**ANNO
CHRISTI
1569.**
præmisso offendere, præter id quod ad
prefecti arbitrium pro absentibus puncta. A
buntur, alias quoque poenas ordinarii ju-
dicio perferent.

C A P. III.

Curent autem quantum fieri potest epi-
scopi, atque alii ordinarii omnes, ne laici,
cujuuscumque generis, & qualitatis sint,
dum divina celebrantur officia contra sacro-
rum canonum initia in choro confideant,
aut comminorentur abique speciali ipsorum
ordinariorum licentia sub pecuniariis poe-
nis, ac censuris in subsidium eorummet
arbitrio statuendis, & infligendis.

De chori prefecto.

Expedit autem quam maxime, ut omnia
ad Dei cultum pertinentia in ecclesia op-
portune peragantur, ut aliquis chori regi-
mini præt; quod sicubi ex ecclesia initi-
tuto, vel consuetudine aliis non adsit, eum
qui major in ecclesia sit, vel ex canonicis
antiquior, quive denique dignior pro tem-
pore in ecclesia re ludet, ut unicuique sua
dignitas, & prærogativa servetur, id mu-
nus exercere oportere decernimus, ad quem
potissimum spectabit, ut quæcunque ad rem
divinam perrinent suo ordine singuli quique
ecclesiæ militi diligenter efficiant, omnia C
que toleranti ritu, horisque congruis pro
temporum qualitate peragantur: is negli-
gentes, atque inobedientes arguit, & an-
notabit, ac si fuerit epus superioribus in-
dicabit, absentes notari, seu punctori faciet,
discedentibus a choro, non nisi divine rei,
vel necessitatibus gratia veniam dabit, ac de-
nique superiores partes in ecclesia supple-
bit, quo omnia recte, & ex ordine hant.
Huic autem in his, quæ ad ejus officium
pertinent, quicunque obediens recutaverint,
vel neglexerint, pro modo culpæ graviter
ab ordinariis ipsiis puniantur, quemadmo-
duum. & ipse, si in suo officio deliquerit,
superioris arbitrio erit puniendus.

C A P. I.

De chori magistro.

Chori quoque magister, ubi ex ecclesia in-
stituto, vel consuetudine non adsit, ab or-
dinariis eorum cathedralibus, vel colle-
giatis ecclesiæ deputetur, quo comodiudis
id fieri posse videbitur. Is autem potissi-
mum curabit, ut ea qua decet reverentia,
ac devotione divinæ laudes in ecclesia re-
cite persolvantur, atque ita officia pro die-
rum qualitate de more ordinantur, ut nec
error, nec hesitatio aliqua inter divina ce-
lebranda, aut scandalum oriatur, sub poena
ordinarii cujusque arbitrio statuenda. Sit au-
tem in ordinariorum potestate, pro ecclesiæ
qualitate, vel magistri hujusmodi, choro
prefigere, vel unum, atque eundem, & chori
protectum, & magistrum in utroque mu-
nere statuere, propt̄ magis videbitur expe-
dire.

C A P. II.

Si quis præterea inter orandum, & pfallen-
dum error acciderit, propter ea quod aliquid
fuerit, vel omisum, vel inversum, vel alio
ordine, quam decet explicatum, is ab eodem
chori prefecto, vel supplendo, vel repetendo
corrigitur; et tamen ratione semper adhibi-
ta, ut si error parvi sit momenti, divinorum
progressus ex eo minime impeditur, ne
populus de eo, quod forte ignorat instrua-
tur, atque ita, quod absit, offendatur.

De ceremoniarum magistro.

B Ut omnia solemnibus præsentim diebus
in cathedralibus ecclesiis, collegiatisque
insignibus, quo decet splendore peragan-
tur, ubi ex ecclesiæ more ceremoniarum
magister non adest, ab episcopo id decernat-
tur, qui magis at ceremonias aptus, &
accommodatus, ac eisdem instructus esse vi-
deatur, cui quidem magistro in iis, quæ
sui sunt munera, quæ prope sunt innumer-
abilia ab omnibus quacunque prærogativa
non obstante pareatur, nec audeat aliquis
ab illius ordinationibus absecdere, aut en-
sus ceremoniarum gratia ab eodem illi
injunctum ullamrenus recusare sub luspen-
tis, & arbitrii poena.

C A P. I.

De sacrificia.

Sacerdotum cultus, qui vulgo sacrificia ap-
pellatur, in primis diligentissime curerit, ne
quid in ecclesia sit incultum, aut foribus
obsolecat, sed omnia religioso quadam
cultu, ac splendore nitant, præsentimque
mappæ, corporalia, pallia, atque alia quæ-
cunque ad altaris usum, vel ornatum, ac
commodata omni puritate, ac mundicia te-
neantur, caveantque ne indecorum aliquid,
& loci sanctitate indignum in ecclesia ap-
pareat.

C A P. II.

Studeant præterea sacrificia, ne quid pro-
fanæ in sacrificia, vel ei coniuncto loco a
clericis, vel laicis agatur, quibus quidem
laicis excepta necessitatibus causa, illuc ingre-
di prohibeant, neque ullo pacto patientur
de inanibus rebus ibidem sermones haberi;
ablinque omnino ab eo loco altercationes,
incompositi corporis motus, iugia, titus,
scurrilia, verbi, atque alia hujusmodi, que
a christiana caritate, & clericali gravita-
te vehementer abhorrent.

C A P. III.

Non prætermittant insuper sacrificia ex
vetusto sanctæ matris ecclesiæ instituto, an-
gelica salutationis signo, campane sonitu,
ter in die fidicium menses ad bellum Ma-
riam semper virginem salutandam excitare
ante diem VI. in meridie ac vespere, at-
que

ANNO
CHRISTI
1569.

que alii locorum ordinarii per parochos se-
pe moneti ac hortari studeant.

C A P. I.

De magistro musica.

In unaquaque cathedrali ecclesia, vel collegiata insigni, musicæ magister habebatur; qui præter ecclesiasticum cantum, ubi illius curam, aliis quispiam non gerat, & commode fieri poterit, clericos musicem e-doceat, ac festis diebus jocunda modulatione, atque unanimi vocum concordu Deum collaudent, ac venerentur. Is autem animadvertis quammoxime, ut musicæ concentus sit ejusmodi, ut populus ad devorionem accendatur, non ad lasciviam provocetur; nec profanum quid vel seculare curmen mulicis concentibus, organis sive vocibus agatur, ullo modo miscoatur.

C A P. II.

Curent præterea episcopi, ut divina verba ita clare & explicite musicis vocibus reddantur, ut ab omnibus intelligi possint, ne ea, que ex antiphonario, vel graduall recitantur, canto nili plano, quem vocant, represententur juxta canonicas, sanctiones, quod si consonantias aliquas cantores ad jungere voluerint, dummodo ecclesiastici cantus naturam, & qualitatem non inversant, id illis facere concedatur.

C A P. III.

Cantores in ecclesia ubi fieri potest clerici dumtaxat habentur, quod si laici ex necessitate ad hoc munus sint assumendi, clericali habitu, quoad ejus fieri potest, festis præsertim diebus utantur: carent autem episcopi, ne ad canendum in ecclesia Dei homines admittantur, sed si tantum, quos noverint bonis moribus prædictos, & a christiana religione non alienos.

C A P. I.

De processionibus.

Confraternitates, scholæ, atque alias societates hujusmodi, quovis nomine nuncupantur, etiam non vocate, ad ordinarias supplicationes, si ex consuetudine ad eas accedere consueverint, convenire tenentur. Ad alias vero quascunque, quoties ab ordinario fuerint confratres advocati: nec per interpolitam personam, sed per seipsum legitimo impedimento cessante suum munus unusquisque exequatur: inobedientes autem per ordinarios poenis sibi bene visis afficiantur, opportunisque ~~pro~~ remedii obediunt, quacunque consuetudine non obstante. Qui vero confratres ad processiones etiam ordinarias exire minime consueverint, ad eas quoiquaque sint accedere ita demum tenentur, si ab ordinariis vocati fuerint.

C A P. II.

ANNO
CHRISTI
1569.

Procedentes autem non nisi bini, nec incompositi, aut clati, sed omni qua decet cordis humilitate, ac mentis devotione progradientur, ut cunctos excident, ad venerationem; hymnos, psalmos, litanias, atque alia hujusmodi prout res ipsæ potulantur, ac devote enuncient, vel si ea ignorant, saltem taciti secum preces ad Deum effundant.

C A P. III.

Episcopi atque alii, ordinarii per parochos, vel conclonatores populos sepe moneri faciant, quid hujusmodi processiones sibi velint, & qua de causa fuerint instituta, & quod præterea non variarum rerum inspectione, nec confabulationibus, sed orationibus, & divinis meditationibus procedentes quicunque intendere debent, ne inanis quodammodo actio representari videatur.

C A P. IV.

Moneant præterea ordinarii ipsi sepe, ac moneri faciant confratres hujusmodi, ut diebus festis congregentur in eorum oratoriis, sive tcholis, ubi preces Deo porrigit, vel aliquam spiritualem lectionem ordinariorum episcoporum iudicio illis utilem audiant, qua ad bene, christianeque vivendum edocantur; eaque potissimum ratione societas hujusmodi sive institutas intelligent, ut ad religionem ac Dei cultum quotidie magis accendantur, atque ut ea que ad animarum salutem pertinent, facilius exequantur.

C A P. V.

Moneantur præterea quicunque in fraternitatibus, seu confraternitatibus hujusmodi disunt adscripti, ut anniversaria ex pia aliquorum dispositione citidem injuncta, ea qua decet pietate, & caritate fieri carent, superflua autem omnino vitantes, ac pauperes in eorum necessitatibus sublevantes, ut boni dispensatores pro eorum munere facere debeat, & debent.

C A P. VI.

Provident quoque episcopi ne quo tempore supplicationes sunt per vicos, & plateas, actiones cuiusvis generis abique eorum expressa licentia represententur, plurimumque animadverstant, ne fabulas, aut etiam sacras historias, larvas, atque alia hujusmodi agi patientur, ex quibus fidelium mentes ad iniania abstrahuntur, & sepe etiam cum maximo fidelium scandalo rius existantur; necnon imagines, & signa lasciviani præferentia effici, & populo produci prohibeant, ob laice rei reverentiam, ac pudoris, & honestatis gratiam.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. VII.

Prohibeant insuper episcopi, ne disciplinorum sociates quounque nomine censemantur, etiamli hospitalium curam gerant, comedationibus, & comportionibus aliquo unquam tempore vident, eisdem sepe intinuantes regnum Dei non esse potum, & escam, pauperibusque quod ipsi inaniter absunt esse erogandum, sublata omnino eisdem in eorum scholis, & oratoris, ac etiam domibus eis coherentibus edendi, & bibendi facultate, quacunque consuetudine etiam immemorabilium non obstante.

C A P. I.

De exequiis, & sepulture.

Non licet parochis, & aliis clericis quibuscumque jus sepulture habentibus ordinariis jurisdictioni subjectis aliquid petere vel exigere, vel ex eo quid defunctus aliquis in communi ecclesie sua sepulchro, vel noviter per heredes defuncti constructio tumuletur; quod si sepulcrum ab ipius ecclesie rectore constructum tuerit, forte ne ecclesie deformetur aspectus, quotidie eam effodiendo, idque defuncti heredes ipiorum proprium esse vellent, eo casu ratione impensarum in eo factarum aliquid in ecclesie fabricae usu convertendum licite, præterim sponte datum accipi poterit, alioquin iuris, & arbitrii poenis inobedientes omnino subjaceant.

C A P. II.

Cerei, ac luminaria cum defuncto ad ecclesiam allata, si heredium impensis comparaata eo nomine fuerint, vel alterius exequias procurantis ecclesie integre emanant, salva tamen parocho sue quarta justitia, nihilque heredibus de cereis restituere cogatur, quacunque consuetudine non obstante. Horramur autem parochos quoquecumque, ut eisdem heredibus alla quacunque cum defuncto allata repetenter restituant, ubi vero pars aliqua cereorum ejusmodi, vel luminarium alicui pio loco ex inverterata consuetudine tribut solet, non improbamus, dummodo in profanos usus minime convergatur.

De funeralibus.

Cum statuta circa funeralia, quæ funebrem pompan non respiciunt, sed ad animalium defunditorum levamen pertineant, contra libertatem ecclesie procul dubio esse censeantur, ut eorum conditoris, quantum in nobis est, excommunicationem, qua ipso facta a jure illaqueantur, evitent, decernimus, in coquæ magistratus, & universitates monemus, & obtestamus in Domino, ut a statutis ejusdem imponeretur, condendis, omnino abstineant, atque hec omnia secundum regulas sacrorum canonum moderentur; statuta vero quæcumque ejusmodi hancenüs edita, veluti ecclesiastica libertatis ad-

versantia omnino reformat, & tradidere, neque vim habere, aut aliquem ligare intelligantur, alioquin excommunicationi ipsius tandem subiacere te intelligatur, donec facta secerint.

Anno
Christi
1569.

C A P. I.

De Hospitalibus, & aliis pīis locis.

Curent ordinarii quicunque, ut loca pīa omnia; vel summi pontificis auctoritate, vel ordinarii, aut alterius cuiuscumque ad id auctoritatem habentis instituta approbata, & confirmata suis immunitatibus gaudent, nec aliquo pacto violentari permittant.

C A P. II.

Illud vero diligenter prospiciant episcopi, ad hospitalium ac pīorum locorum quocumque regimen eligantur pīe ac religiosis vita & conversationis homines, quos sit verisimile pauperum Christi patrimonium recte administraturos, maxime attendentes, ut in destitutos usus, redditus, & proventus omnes sine fraude convertantur.

C A P. III.

Qui vero, vel vere alieno sunt oppressi, vel alicujus pīi loci debitores, non affumantur ad hujusmodi regimen, absque speciali ordinarii licentia, neve aliqui ad pīorum locorum administrationem quovis modo deputati, quicunque tandem hi sint, antea administrarent, quam ab ipso ordinario approbati fuerint, sub ejus arbitrii poena.

C A P. IV.

Erit quoque episcoporum cura, ut a quibuscumque hospitalia, seu alia quævis pīa loca in titulum, commendam, vel administrationem obtinentibus, tametsi alicui ecclesie, vel monasterio sint annexa, obligaciones, & cetera omnia a fundatoribus, vel alias quomodocumque ex primæa eorum institutione eisdem imposita, vel etiam ex consuetudine introducta integre supponentur, ac restituantur. Hospitalitasque in primis ad quam tenentur, sine diminutione aliqua exercentur juxta Tridentini concilii decretum. Quod si debita hospitalitas, aut obligatio illis annexa completi nequeat, vel non constet, quemam obligatio cuique pīo loco incubat, in alium pīum utrum ex ejusdem concilii auctoritate, ordinarii arbitrio fructus, ac redditus quicunque locorum hujusmodi convertantur.

C A P. V.

In peregrinorum, atque etiam infirmorum domibus, mulieres a viris honestatis gratia separantur; si qui autem concubinas subelegantur uxoris, vel alio titulo circumducentes, rectoribus ignorantibus, in hujusmodi hospitio receperint, cum id vere constituit, non solum separantur, sed iustis poenis prius affecti, statim ejiciantur.

CAP.

Anno
1569
Capituli

C A P. VI.

Nisi minus quaque diligentia adhibeatur in paucis, ac pueris perquisendis, an vere peregrinorum liberi sive, vel potius dolos alieni omnes circumferuntur, cumque impudicitia defervens, quod in ita esse perspectum, & cagulum fuerit, pro modo culpe ab ordinariis afficiantur, vel alias adolescentium honestati consuluntur.

C A P. VII.

Prestigiatores, circulatores herbularii simulato habitu incidentes, divinatores, seu evanescatores, omnis generis, blasphemati iusti, res morbum trahentes, & id genus, alii, sine ordinarii licentia non recipiantur, nec ultra rationem unam iubvi percedent, idque ut necessitati, si qua vertetur consuluntur, ubi ab ordinario licentia commodo haberi non posset.

C A P. VIII.

Admoneantur hospitalarii, atque alli hujusmodi religiosarum domuum ministri, ne quid ab hospitibus mercedis nomine, seu alias, vel exigant, vel etiam sponte obtulunt accipiant, ut eos in hospitio ultra id quod decet permanere patientur: præterea, & nullo iudi generi prohibito peregrinos, vel alios confluentes uti permittant, quinimum ludentes expellant, aut ordinarii defellant, nec patientur eisdem aliqua illicita ibidem committere, vel prohibita aliqua inferre sub privationis officii poena, atque alii ab ordinario ex arbitrio imponendis.

C A P. IX.

Infirmis vero male se habentibus, quecumque ad animalium, & corporis salutem pertinentia subministrantur, nec infirmi priusquam vires reperire, & bene convalescere ab hospitio dimittantur. Qui vero peccata confiteri sacramque communionem recipere recusant, cum tamen id medici iudicio facere possint, omnino expellantur.

C A P. X.

Orfani, & expositi omnes, postquam ad statu[m] legitimam pervenerint bonis moribus christianaque præcipue doctrina instruantur, ac pro cuiuscunq[ue] ingenio aliqui artificio, cui aptiores videbuntur dent operam, idque ut agatur episcopis cordi sit, & cura.

C A P. XI.

Illi autem magna cum diligentia attendent episcopi, atque etiam universi piorum locorum rectores, ut quoad ejus fieri possit, de vita & moribus ad religiosas domos confluentium inquiratur, præsertimque an in pascha communicaverint, & quos consisterit non christiane vivere, e suis dioecesis eliminent, atque alias ex arbitrio perian-

A

C A P. XII.

Anno
Christi
1569

Montes pietatis, confraternitates, sive scholæ, atque alia pia loca quæcumque ab ordinariis ex sacra Trid. Conc. decreto, visitentur, provideantque, ut ab eorum administratoribus singulo quoque anno rationes reddantur juxta formam decreti, concilii ejusdem. Male autem administrantes, seu hujusmodi locorum bona usurpantes, vel dissipantes severe puniantur, laudabiles consuetudines, approbentur, abusus extirpen-
tur, atque alia omnia id genus fiant juxta factorum canonum, ac prefati concilii decretorum formam, pauperesque, debiles pupilli, & viduæ, aliisque miserabiles personæ plurimum in Domino commendatae ha-
beantur.

C A P. I.

De ecclesiistarum, atque aliorum piorum locorum preparatione.

Pia, ac religiosa loca omnia ex sacrosum canonum ac Trid. Conc. dispositione reparantur, instaurantur, sarta rectaque conserventur pro reddituum eorundem qualitate; quod si fabræ nomine, vel nihil penitus possideatur, vel quod possidetur non sit satis, non solum laici ejus loci si & subditi iure parochiali, sed etiam propinquui, aliquid contribuere ab ordinariis, si his potest indicantur; quod si nullo patro reparari, aut instaurari poterunt bona, & obventiones quæcumque illius loci, vel ecclesie de qua agetur, cui magis videbitur expedire ecclesie vel pio loco adiciantur, juxta ejusdem concilii decretum, & onere adjectu, quod rationabile, & ipsi pio loco translato proportionabile videatur.

C A P. II.

In quibuscumque cappellis, vel altariis, que in ecclesiis dotata repertuntur, provideant episcopi, atque alii locorum, ordinarii, ut onera ex fundatione, donatione, vel primaria aliqua institutione eidem injuncta, per solvantur, idque per fructu[m] sequestrationem, atque alia juris remedia opportuna. Cappelle vero, sive altaria, que absque alia dote sunt erecta, ordinarii ipsi a fundatoribus dotari current; quod si facere recusent, vel demoliantur, vel si ex eo ecclesia aspectus deformetur, exornari, & conservari current, vel alteri assignent, qui eadem ornata, & instruta conservent, propositis ex arbitrio poenit.

C A P. III.

Studeant quoque episcopi, ut locorum piorum quæcumque bona vel dotis no-

mine

ANNO
CHRISTI
1569.

mine, vel legati causa quovis debita quam primum recuperentur; monentque eos, ad quos pertinet, ut id scientes ea qua decet diligentia, & celeritate recuperare current, ne & ipsi usurpationibus assidentes excommunicationis laqueo innodentur, quo usurpatores ipsi, ex ejusdem concilii decreto illaqueantur; quod quidem decretum (quod incipit. Si quem clericorum) sepius in anno vulgari sermone ad populorum memoriam per parochos, & concionatores revo- cari curabunt.

C A P. IV.

Insuper statuimus, ac districte mandamus, ut omnes, & singuli quarumcumque ecclesiastarum rectores, hospitaliumque, & aliorum quorumlibet locorum pitorum administratores intra sex menses ab. hujus synodi publicatione numerandos omnium, & singularum bonorum mobilium, & immobilium, juriuum, & actionum ad ecclesias vel pia loca, que regunt, vel obtinent, quovis modo pertinentium, cum suis qualitatibus, mensuris, fundorum vocabulis, & lateribus coram honestis, & fide dignis personis, authenticam inventarium conscient, ac in duo publica instrumenta redigant, quorum alterum apud ipsam ecclesiam, vel pium locum, alterum vero in episcopali archivio ad perpetuam rei memoriam conservandum reponetur. Qui vero negligens, vel minus fidelis, in hoc exequendo se se presterit, graviter ab episcopo per suadendum privationem atque aliis ad ordinarii arbitrium poenis, ac censuris eo ipso plectatur.

C A P. V.

Nemo præterea ecclesiarum hospitalium, atque aliorum pitorum locorum, quorumcunque, vel emptionis, vel permutationis, aut alterius cuiusvis alienationis titulò bona, ac jura quacunque in se transfere præsumat, nisi prius obtenta ab apostolica sede licentia, sententiisque, & recte cum diligenti cause cognitione inde subsecuta, quod in evidenter ecclesia, vel pii loci utilitatem contra hujusmodi cedat; alioquin instrumenta, & pacta quacunque, aliter celebrata, etiam reservato S. sedis apostolicæ beneplacito nullius sint roboris, vel momenti, liceatque ecclesiarum ipsarum rectoribus, & pitorum locorum administratoribus hujusmodi conditione, ac reservatione, eo ulque non purificatis, dummodo a die celebrati contractus tantum temporis clavum fuerit, quod verisimiliter purificari potuerint, a pacto etiam jurato discedere, cotenta tamen prius ab ordinario absolutione, & declaratoria per eundem ordinarium quanto fieri poterit magis summarie, subsecuta, quam primum ei brevi manu constiterit huic decreto esse locum, quacunque appellatione non obstante, & ad bona nulliter alienata redire, nec non fructus (quos suos facere non potuerunt, nec possunt) interea perceptos iure me- dio ab occupatoribus recuperare in ipsius ecclesie vel loci pii usum convertendos.

ANNO
CHRISTI
1569.

Notarii vero, qui de cetero contractus hujusmodi ante sententiam recipient excommunicationi tamdiu subjaceant, quamdiu ordinarii arbitrio satiascerent, facultate nihilominus imperi premium nondum consumptum recuperandi minime ablata, quinmo si ecclesia ex eo locupletior fuerit redita, rector ex illius bonis, si fructus non sufficienter, illud restituere cogi possit, alioquin emperoris detrimenti pretii consumptio cedar, & alias prout caveatur in sacris canonicibus.

C A P. VI.

Notarii quicunque de testamentis, atque aliis pli dispositionibus quibuscumque rogati, in quibus aliquid quomodocunque ecclesiis, hospitalibus, atque aliis hujusmodi pli locis, vel causis haec tenus relatum fuerit, vel de cetero relinqu contigerit, pro sua ac aliorum conscientiae exoneratione, relata & dispositiones hujusmodi iis, ad quos pertinent deferre teneantur omnino, & relata quidem jam facta infra mensem a die publicationis presentium computandum, de cetero vero facienda infra mensem a die quo ipsa dispositio suum effectum sortiri, ac irrevocabiliter ligare incipier connumerandum sub excommunicationis, ac dupli poena quanti id fierit: ea vero de re, notarios ac fabelliones quoscumque episcopi sepe monent, ac moneri faciant.

C A P. I.

De jure patronatus.

Provideant episcopi, vel per edictum, vel alias quomodocunque, ut beneficia omnia, que de laicorum patronatus iure esse prætendentur, fideliter recognoscantur, an juxta formam decreti concilii Tridentini, vere sint ejusmodi; nec ullo patro permittant sub falso juris patronatus pretextu liberum beneficium ab aliquo subdicti, & in servitutem redigi, sed quam primum, vel faltem vacationis eorum tempore omnem curam adhibeant, ut ea de re certiores hant, nec ante presentationes, & nominationes admittant, qua vere constet, juxta decreti formam beneficium juris patronatus esse; cum æque iniquum sit, vel a laicis beneficio servitutem imponi, vel eodem suis iuribus fraudari.

C A P. II.

Episcopi sepe patronos moneri current, ne se se ullenus in beneficiorum juris patronatus administrationem, nisi in casibus a jure permisis audeant intrromittere, aut sui patronatus jura contra canonicas sanctiones in allum transferre: quod si fecerit a suo jure cadant, & excommunicationis vinculo pro modo culpe subjiciantur.

ANNO
CHRISTI
1569.

C A P. III.

A

Recognoscant idem ordinarii ex eisdem concilii decreto uniones de beneficiis quibuscumque ecclesiis juris patronatus factas a quadraginta annis circa, quamvis effectum sint fortiter, & quas subreptite impetratas suisse repererint, irritas declarent, atque aliis beneficia unita conserant; idemque de unionibus quibuscumque, vel quae de cetero obtinebunt, vel nondum plene suum consecuta sint effectum ex eisdem concilii decreto agant.

De immunitate, & potestate ecclesiastica.

Ut ecclesiastica immunitas, ac potestas magis, & magis illibata conservetur, & liberius per ecclesias Dei ministros exercetur, ad Dei gloriam, catholicaque ecclesie maiestatem rogamus, & obsecramus in Domino illustrissimos principes & seculares potestates omnes, ut in tuenda libertate, ac immunitate ecclesiastica, spiritualisque jurisdictionis exercitio juxta Tridentini concilii decreta episcopis, ac eorum ministris, ordinariisque quibuscumque, atque universo clero semper favere, ac pietate esse velint, nullo pacto ferentes magistratus, & officiales suos eisdem ulla tenus adversari, & ab eis, vel aliis quibuscumque molestiam aliquam ecclesiasticis personis inferri, vel eorum iura, & immunitates perturbari contra sacrorum canonum formam, Tridentinique concilii decretum, & illustrissimi D. N. Bullam, qui dicitur in coena Domini novissime editam, idque religiosorum principum exemplo, exterios omnes inferioris ordinis magistratus & potestates facturos esse non ambigimus.

De scolis, & magistris.

Episcopi, & ordinarii omnes exactissimam curam adhibeant pro incorrupta morum, ac vita adolescentium disciplina comparanda, ut ludi literarum magistri, atque bonarum artium professores, & ab his ad quos pertinet, non solum doctrina, sed etiam bonis moribus, ac fide praestitum orthodoxa prædicti elegantur. Caveant autem profientes ejusmodi in primis, ne libios aliquos non locum vetitos ex posterioris indicis praefertis, sed vel obscoena, vel turpia continentis discipulis legant, vel interpretentur, vel a pueris legi permittant; deinde vero studeant potissimum, ut pueri eorum fidei commissi in flexibili etate, & ad malum fuitate natura propensa honestis moribus imbuantur. Carent præterea, ut christianam aliquam institutionem illis ab ordinariis tradendam, vel indicandam pueri ipsi memorie mandent, eandemque festis diebus propriis parochis recitent. Meminerintque de eorum negligencia Deum ipsum ultorem habitutos; ea vero sit ordinariorum cura, ut antequam confiteri incipiunt fidei professionem juxta feliciter. Pil IV. Bullam pie, ac religiose faciant.

C A P. I.

De Monialibus.

ANNO
CHRISTI
1569.

Quod autem ad moniales attinet, & eorum reginien, studeant diligenter episcopi, juxta luci Tridentini concilii decreta apostolicaque constitutiones eas reformatre, & ad proprie regule prescriptum, votorumque observantiam; atque ea omnia, quae ad illa pertinent, omnibus modis reducere, cum paternis admonitionibus, cum particularibus constitutionibus pro locorum, & personarum qualitate promulgandis. Vehementer autem præ ceteris intendant episcopi, atque alii locorum ordinarii, quæ præcipue est eorum cura, ad ea quæ clausuræ integratatem recipiunt, tamque nullo modo violari, aut remitti permittrant, non solum ab ipsis monialibus, sed nec ab aliis quibuscumque quovis praetextu, vel causa, necessitatis causibus tantummodo exceptis, quos nihilominus et ipsis diligentissime cognoverint, & approbabunt: ab ipsis præterea monialium monasteriis quæcumque, earum castitati, ac vita sanctitati, religiosisque puritatibus adversari videbuntur, intus, & extra penitus amovebunt. Accedentes quoque ad eorum monasteria, vel auditoria, pecuniaris poenis, ac ecclesiastis censuus coerceant, si id absque superiorum permisso, vel licentia in scriptis obtinenda presumplerint; atque alia quæcumque flatulent, innovabunt, vel reformabunt, quæ illis pro felici eorum regime magis opportuna videbuntur, studentes modis omnibus eas salutiter in viam domini diriger.

C A P. II.

Illud quoque episcopi curare non prætermittant quo ad ejus fieri poterit, ne editicia aliqua eisdem praefertim monasteriis proxima, vel ita præminent, ut facile videri intersecus possint, vel ita contigua sint, ut colloquentes audiri valeant. Nec non una cum illustrissimis, ac religiosissimis principibus, & locorum magistris quibuscumque eorum libertati, & conservacioni omnimode præsipient, quorum opem, & auxilium confidimus nullo pacto pro eorum religione defuturum.

C A P. III.

Curent præterea episcopi, excommunicationis late sententie poena proposita, ne quis vel capellanus, vel confessor monialium, live olitor, aut famulus, live quævis alia persona, cujuscumque gradus, etatis, qualitatis existat, intra monasteria ipsa quæcumque praetextu, vel caula pena. At, quam quidem poenam pariter incurrit ex prædicti concilii decreto quæcumque contra eisdem concilii formam monialium ipsorum monasteria ingredi ausus fuerit. Num non præterea aliquis eorum licentia de scriptis monialibus cum ipsis colloqui permittant. Sint aurem in eadem licentia descriptæ moniales illæ, cum quibus colloqui permisum fuerit. Cetera vero omnia, quæ vel ad ea-

CONCILIUM PROV. URBINAT.

703

**ANNO
CHRISTI
1569.**
earum ingressum, vel proprietatem, vel professionis emissionem, officialiumque creationem pertinent, juxta eisdem concilii reformationem episcopi, ac ordinarii quicunque, quam diligentissime in eorum monasteriis observari curabant.

C A P. I.

De decimis.

Quoniam spiritualia seminantibus Paulo apostolo teste temporalia debentur subsidia, sunt propterea Dei ministris decimas, a Deo attributa, ut libentius altari servientes ejus maiestati sacrificia in altaribus offerre, laudes divinas perfolvere, ac precibus a populo divinam iram avvertere possint, iniquum sane est illos propriis stipendis defraudari. Cum vero compertum sit plurimos proprias salutis immemores usque ad eos cupiditate, que radix est malorum omnium detineri, ut obstinato animo decimas, ad quas divina, & humano iure tenentur spiritualibus parentibus suis prestare recusent, licet ex plurimis in locis in minima quadam quantitate exigantur; huc lethali modo opportune occurrere cupientes statuimus, & ordinamus, ut parochus in quibus pars una parochianorum decimas solvit, alia vero, vel nihil penitus, vel minus ceteris aliis solvit, nemo in posterum se tueri quocunque praetextu posse, licet in parochia continue non habiter, aut minus, decimam parochiali ecclesie vel altari cui tenetur, praesertim ex decreto Conc. Tridentino modo, & forma, & in quantitate per solvat, quam major pars parochianorum solventium ejusdem parochie solvit, nisi infra terminum ordinarii arbitrio assignandum ostenderit conventione aliqua cum ecclesia facta, eam juste in alio compensatam, vel privilegium, quo iure tueri se possit, idque intelligatur in parochiis iam factis.

C A P. II.

In exigendis vero, si ordinario visum fuerit juxta Tridentini concilii decretum per decimarum solutionem rectoribus providerere, cogere possit omnes, & quoscunque, qui in ea parochia prædicta possederint quamvis in eadem non habent, vel ab ea ecclesia sacramenta erunt percepturi, tam eti nulla decimas prius solvere consueverunt ad eas praefandas, eo modo, & forma, ac in ea quantitate, que ordinario, considerata vicinarum parochiarum ea in re consuetudine, visa fuerit, quibuscumque non obstantibus. Si quis autem post hujus decreti publicationem id recusare ausus fuerit, præter excommunicationis poenam, a. illis etiam poenis ordinarii arbitrio puniantur, invocato si opus fuerit auxilio brachii secularis.

704

C A P. I.

De usuris.

ANNO
CHRISTI
1569.

Fraudibus, in maximam animarum suarum perniciem, illiciti a plerisque contractus vulgi tagi solent, quantum cum Deo possumus remedium adhibere cupientes, ordinarios omnes moneros, ac hortantes in Domino, ut quam diligentissime inquirent, ac recognoscant in primis contractus initos, adjecto pacto de retrovendendo, aut clausula inolite adjecte fuerint, atque alia concurrent, quorum causa hujusmodi contractus, secundum canonicas sanctiones pro usurariis habeantur, contrahentesque si ejusmodi esse compererint, canonice puniri non prætermittant, animadverteantque contractus hujusmodi, ut plurimum in fraudem usurarum, ut rel experientia docet vulgo celebrari.

C A P. II.

Præterea statuimus, & ordinamus, ut si qui fundum, vel alium quidpiam solo adhærens sub perpetua venditionis praetextu viilius emerint quam communiter alteri vendi potuissent, ea conditione adjecta, ut emptor, venditori statim rem emptam locaret, praesertim sub iniquo censu annuo, contra eos uti de usuraria pravitate vehementer suspectos, secundum canonicas sanctiones procedatur.

C A P. III.

Contractus insuper censuaril quicunque, quos in forma juris debita, & juxta bullam SS. D. N. Pii V. desuper editam celebratos esse non constituerit pro usurariis, vel falem prævalde suspectis habeantur, ac præterea quocunque suspectorum contractuum genus, vel ex claustralium insolitarum adjectione, vel in tempus dilata solutione, vel ajo quovis praetextu ab ordinaria emendi, vendendi, sociates officiorum (ut vocant) contrahendi, deponendi, locandi, vel permutandi via discrepans, quam diligentissime recognoscant episcopi, atque notariis de eis rogatis, sibi ipsis fidem fieri current, quosque invenerint ejusmodi, rescindant; contrahentesque ipsos, ac eorum mediatores debitis poenis afficiant, nec omnino prætermittant in usurarios manifestos quoscunque inquirere non solum, sed etiam canonice poenis animadvertere; curentque usurariam pravitatem, quoad ejus fieri potest ex eorum urbibus, ac dioecesis eliminare (Judæis tantummodo exceptis) qui patentes tolerantie literas a sede apostolica, vel ejus ministris ad id potestatem habentibus obtentas ostenderint.

De Bullis apostolicis publicandis.

Quia sepe contigit ob apostolicarum bullarum ignorationem, vel contentorum in eisdem oblivionem quam plures christifideles in eas committere, ac ob earum inobser-

van-

CONCILIO PROV. URBINAT.

705

ANNO
CHRISTI
1569.

vantiam in poenas, ac censuras ecclesiasticas incidere luminopere current episcopi, ut bulle illarum opinis, atque apostolicarum constitutiones, quas ad populi notitiam deducere oportere judicaverint, opportune publicentur, quo promptius obedient, ac poenas in eisdem contentas evitent.

De penis.

Animadvertant episcopi, atque alii locorum ordinarii, quod ubi poenae presentibus non sunt expedita, promodo culpe, ac loci, temporis, & personarum qualitate inspecta, ordinaris iplis imponendas, relinquimus, ac reservamus, easque debitis executioni mandari decernimus, salvis poenis per summos pontifices in eorum bullis, necnon in sacris Tridentini concilii decretis, sacrificio canonibus inflictis, quas omnino per ordinarios executioni mandari præcipimus.

De publicatione, & observatione presentium.

Postremo omnia, & singula, quæ promotorum reformatione, atque ecclesiastica disciplina a summis Pontificibus ecumenicisque conciliis, ac praesertim Tridentina synodo, non non, & in praesenti provinciali nostra, quæ post archiepiscopalem dignitatem nostræ huic ecclesiaz apostolice beneficio attributam omnium prima est, definita, & statuta sunt, salvis ramen in omnibus ecclesiastiarum constitutionibus ab omnibus hujus nostræ provincie episcopis, abbatis, plebanis, eorumque capitulis, atque aliis ecclesiasticis personis, quæ de jure, vel generaliter consuetudine, aut etiam per electionem eiusdem Tridentinæ synodi decreto huic nostræ provinciali synodo per se, vel per eorum legitimos procuratores interfuerunt, aut quomodolibet interesse debuerunt, ac etiam a singulis secularibus, personis, magistris, quibuscumque, quod ad eos attinet, recipi, ac inviolabilitate observari de eorumdem reverendissimorum coepiscoporum nostro, cum consilio, & assensu decernimus, ditribuimusque præcipiendo mandamus in virtute sanctæ obedientie, & sub juris, & arbitrii poenis, quod nulla quoad ipsa decreta, vel defunctudo aut inobservantia, vel contraria consuetudo, etiam immemorabilis obliici, vel allegari possit, quin in suo semper labore, ac firmitate permaneat. Declarantes nihilominus, quod per hac nostra decreta nullo pacto prejudicare intendimus jurisdictioni illusterrimorum DD. principum. Quæ quidem decreta post a quam ab apostolica sede sanctissimoque D. N. Romano pontifice, cuius iudicio, autoritati, & prudentia ea omnia, & singula corri-

706

ANNO
CHRISTI
1569.

genda, emendanda, & confirmanda, quæ decet humilitatem, obedientiam, ac reverentiam subiicitur, correcta, emendata, ac confirmata, ac postmodum in hac nostra metropolitana ecclesia publicara fuerint, ab ipsis episcopis, atque ordinariis, quibus eadem syodus communis fuit, in suis civitatibus, oppidis, & dioecesiis, pariter publicari, & observari, ac per eos subditos, ut id efficienti mandari decernimus, statuimus, & ordinamus ad Del gloriam christianeque religionis, & catholice fidei incrementum.

Littera apostolica super confirmatione synodi Urbinatensis.

Reverendissime domine. Decreta synodi provincialis tuz, quæ jam huc niterat, ut sedis apostolica monitis, & iussis correctione fierent, cum SS. D. N. ad cardinales Tridentini concilii interpres referri jusserit, ab illo accurate perlegi, & si qua, in eis opus esset, etiam judicium suum interponi, eorum occupationibus est effectum, ut tibi antea non sint redditia. Nunc ad te illa remittimus, in quibus animadversta, & nota ab ipsis cardinalibus quedam sunt, & seorsum descripta, quæ pro tua prudentia, & equitate operam dabis, ut plane ad eundem modum observentur; quid vero amplius tuu, ac ceteri illius provincie coepiscopi in provinciali concilio convocando, atque habendo spectaculo videamini, id quidem S. D. N. & perspectum est, & probatum; eienim christiano populo apud vos religionis vivendi vias, vel patefecisti, vel ecce illustratis, ut ex vettra pietate ad alios utilitas, ad vos benemerendi letitia, & laus pervenerit. Itaque tuz præcipue erunt partes, ut que a vobis sancte & prudenter excogitata, & constituta sunt, eadem vetria opera, & vigilantia omnes observent, quorum salus vobis, tamquam pastoriis animalium, concredita est. Deus amplitudini tuz salutem incolumentemque D. perpetuam largiatur.

Rome die 22. Decembris 1569.

Amplitudinis tuz
Uti frater card. Alexandrinus. Extra.

Al molto reverendo Sig. come fratello
monig. l'arcivescovo d'Urbino.
★ Loco ligni.

Concordat cum originali, in cuius rei fidem, & testimonium, nos Julius Corvinus,
& Lelius Fidelis de Urbino notarii publici,
& actuarii dictæ curie archiepiscopalis sub-
scriptiimus.

ANNO
CHRISTI
1569.

ACTA PROVINCIALIS
CONCILII CAPUANI
CELEBRATI

ANNO
CHRISTI
1569.

NICOLAUS CAETANO

S. R. E. TIT. S. EUSTACHII PRESBYT.

CARDINALIS DE SERMONETA.

Nuncupati, anno 1569.

Nicolaus Caetanus, Dei, & apostolicæ sedis gratia S. R. E. tit. S. Eustachii presbyt. cardinalis de Sermoneta nuncupatus, & archiepiscopus Capuanus &c. Omnibus provinciæ nostræ fidelibus, salutem in Domino.

Ex edito
Romæ sec.
decimanno

Sanctissime, & prudentissime, ut alia omnia, statuerunt patres in concilio Tridentino, in locis suis pridem obsoleverat, & referretur, & renovaretur primo quoque tempore, & deinceps attente ac diligenter retinetur. Nam ut in corporibus, ita in moribus nostris multa quotidie vitijsa rignuntur, quæ nisi sape purgantur, ab exiguis profecta principis temporis progressu incredibile dictu est, quuntas inferant calamitates. Vnde igitur ex his, cum primum efferre se, ac sucerere incipiunt, corripi, ac comprimi, neque expellari usque eo, dum vetustate robustias fiant. Id facilissime, ac commodissime ejusmodi synodis videtur fieri posse, in quibus, & communis diligentia, ac studiis inquiritur in ea omnia, quæ in quaque provincia defectunt ac degenerant recta christiana disciplina regulam; & Deus ipsi, ac Dominus noster Iesus Christus communibus votis vocatus prefert animis nostris, ad repentina, capiendaque salutaris consilia, & ad inveniendam rationem, quæ quæ depravata sunt corrigantur. Nos quidem animo, atque bac spe fæti, omnes Capuana nostra provinciæ episcopos ceterisque, quibus in eis generis conventibus sententia dictio est, baud ita pridem conuocavimus, enique quantum in nobis fuit, adhortati atque obtestati, ut Dei, & muneric sui memores in commune consulentes, iunctaque platerent, que Deo grata, & publice utilia fore censent; de illorum conuincioneque platerent, que Deo grata, & publice utilia fore censent; de illorum consilio, ac consensu decreverimus, ac statuimus hanc, quæ nunc, ne quis ed fibi incognita esse possit, atque in culpa hoc persiguum habeat, publicamus. Obsecramus autem vos per eam, quæ omnibus boniis practicaua esse debent, Dei gloriam, & animarum vestiarum salutem, ut ea & suscipiatis libenter, & diligenter observare studeatis. Cogitate, quanto labore sicut vita sit eorum, quæ virtus, quam eorum qui legibus servunt; simul illud considerate in re violandis, non tam nostram autoritatem contemnit, quam illius, & quo dictum est. Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit. Deus optimus maximus immutat insigne viris omnius eam mentem, ut vestra potius inobtemperando modestia laus tribuenda sit, quam pene a quocumque ob contumaciam exigenda. Valete in Domino.

ACTA PROVINCIALIS CONCILII CAPUANI.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Nos Nicolaus Cajetanus Dei, & apostolicæ sedis gratia S. R. E. tituli S. Eustachii, presbyter cardinalis, & archiepiscopus Capuanus, de consilio, & alieni in reverentissimum DD. coepiscoporum testrum qui nostro mandato, ad laudem, & gloriam Dei in hanc provincialem synodum convenerunt, hac statuimus, & facimus.

De munere episcoporum.

Primum, ut quod ipsi fecimus, idem etiam reverendissimi fratres, ac coepiscopi nostri faciat; id est ut in eis, quæ posthac cogentur, dicetis synodis omnia, & singula, quæ a sacro Tridentino concilio definita, ac constituta sunt publice fulcipient, summo Romano pontifici veram, ac perpetuam obedientiam ipondeant, omnes heretes detestentur, & anathematizent, fidem catholicaam

ANNO eodem Sac. Conc. Trid. & iis ipsis verbis, **CHRISTI** quibus concepta est formula a sancte memoria Pio V. Pont. Max. publice praescripta, eademque omnia exigant ab iis, qui cujusunque generis dignitates aut beneficia ecclesiastica in provincia nostra obtinent aut obtinebunt.

II. At quia Deus caritas est, etiamque priam quasi notam esse voluit Christus, qui tui a ceteris innotescerentur, si se mutuo amarent; omne studiū, omnemque autoritatem suam conferant, ad tollendas componendasque, si que sunt, tam inter ecclesiasticas, quagn inter secularias personas omnes, controversias, ac dissensiones, & ad universum populum Dei sancte pacis, & charitatis vinculo devinciendum.

III. Provideant, ut Sacra omnia pro dignitate honorifice, & cum veneracione, administrentur.

IV. Ordines sacros dignis tantum personis conferant, neque quidquam ullo modo pro eorum collatione, aut exigant, aut accipiant. Ipsi se esse meminerint, quos Apostolus nulli omnino reprehensione obnoxios esse oportere pronuntiat. Ideoque vitam, moreisque suos ad sacros Apostolicos canones, imprimisque ad pracepta Sac. conc. Trid. quanto maximo studio poterunt, omni ex parte conforment.

V. In eos severe animadvertant, qui sa- erorum librorum verbis, aut sententiis ne sarie, ac temerario ausu ad jocum, contumeliam, affestationem, superstitionem, impietatem, & uno verbo, ad quoscunque profanos usus abutuntur.

VI. Divini verbi concionatores eos eli- gant, & habeant, qui in ecclesiis suis sa- craram scripturam, legem Dei, apostolicas & ecclesiasticas traditiones, omillis iniuriis ac supervacancis questionibus, ac di- sputationibus, & frequenter aliis, & sta- tutis temporibus quotidie exponant; sed & ipsi episcopi idem illud munus per se ope- beant, & verbo Dei commissum tibi popu- lum pascant.

De Baptismo.

Ac quoniam Baptismus aliorum omnium sacramentorum janua est, per quem homines renascuntur, & ad Christi ecclesiam aggregantur; ideo ab ipso potissimum exor- dientes, mandamus, & in posterum non nuli in ecclesiis, & sacraulis, quæ proprie- fontes baptismalem honorifice in eum ulti- instruentur, praterquam in casu necessitatis aliove alio speciali casu, de quo ordinarii, aut ejus vicarii notio erit, administretur, ac conferatur.

II. Prohibemus parochis ne salem benedi- cum, neque aquam baptismi secularibus a- liisve concedant; si secus fecerint, viginti- quinque scutatorum poena multabuntur.

III. Si quando attigerit, aut domi, aut ubiqueunque extra ecclesiam quempiam bapti- zari, ut illud, in quod effundetur aqua ba- ptismi, nuncquam posita profanis ulti- vire fas esto.

IV. Infantes intra octavum, postquam na-

tuerunt, dicim, baptizari jubemus. Si pa- rentum culpa secus factum erit, ab eis eadem illa Vigintiquinque scutatorum po- na, in pios usus ordinarii arbitrio conver- tenda, exigeretur.

ANNO CHRISTI
1569.

V. Habeant parochi Eborum, in quo ba- ptizati, parentum, comparum nomina, & cognomina, diemq[ue] nat[us] dei infantis, & quo die baptizatus, & ex legitimo matrimonio natus sit, an secus, praeferibant, & ex Tridentini concilii decreto unum tantum, vel unam, vel ad summum unum & unum ad tendendum infans admittant.

VI. Habeant item album, & decorum lin- teum, pro ueste candida, quam albam vo- cant, baptizatis tradenda. Idque tempore ad hunc actum tantum, & usum existent, & bombice, non albulis ad oleum sacram, & chrisma tergendum, utantur.

VII. Caveant ne dyum baptizant, oleum sanctum aut chrisma, aut in ore, aut in fronte infantium ponant, neve ullo modo nisi abutantur; sed prius pedius, & humeros tantum oleo sancto; deinde christina- te solum verticem linante, ad eam primam; quæ a sancta Romana ecclesia constituta est, quam linguis episcopi singulis paro- chis suis exhibeant, observarique mandent. rejectis omnibus superstitionis observationi- bus loci, & temporis, atque onini alia su- perstitione, sum arbitrio configenda.

VIII. Vetamus, ne qui parochus aliove sacerdos utquam alibi baptizet, quam in sua parochiali ecclesia, præterquam in casu necessitatis; non obstante quacunque, quamlibet antiqua, consuetudine in contrarium observata, sub poena vigintiquinque scutatorum auri, qui ordinarii arbitrio in pios usus, ut supra dictum est, conver- tantur.

Sicubi autem parochiarum domus contul- sint, curent episcopi, ut apte, & comme- de distinguantur.

De Confirmatione.

D Confirmationis sacramentum minori se- prem annis ne conferatur, neve ullo pre- textu iteretur. Si secus factum erit a parentibus puerorum, & ab eis qui ad eos re- tendos exhibiti erunt, si modo id scientes fecerint, poena decein unciarum auri in eosdem usus, qui supra dicti sunt, converte- darum exigeretur.

Sacro chrismate confirmati ne aqua ab- luantur, sed bombice aliove linteo albo commodiori in eum usum destinato, statim in ecclesia per aliquem sacerdotem, cui id ar- bitraru ordinarii mandatum sit, detergan- tur.

De sacramento Eucaristia.

E Sacramentum Eucaristie super præcipuo altari, decentiorelio loco ab omnibus a- dorandum collocetur. Condatur autem in tabernaculo, quod auro purissimo illatum sit, intra pixidem auream, argenteamve, aut certe intra capsulam argenteam pixide li- gnea aurata inclusam, sublato semper cor- porali, veloque serico superposito custodia-

CONCILIO CAPUANUM.

712

711

ANNO CHRISTI 1569. tur diligentissime, & taliter bis in mensa renovetur. Aidez ante ipsum diu neque lampas, taliter una; n. cuius negligentia horum quid omisum erit, in eum ordinarii ade eis vicarii arbitratu poena statutur.

II. Cum ad regatos deferendum erit, convocetur populus campane sono, ad illud veneracionis causa prosequendum.

III. Deterat autem iudic faceret cotta, stola, vel etiam pluviali induitus, intra ecclesiam cum patena, palla, & corporali praevantibus luminibus, & tincinnabulo, quam poterit honorificentissime, eodemque ritu referat ad ecclesiam, provideatque, ut semper una saltem sacre eucharistie particula in ecclesia maneat, itidemque una in calice, quam ipse fecum refert, ut si quod populus adoret.

IV. Neque praebatur alibi, quam in ecclesia, praeiorum exigente necessitate, praesertim die pasche, nisi ob aliquam probabilem, sicutam aliqua speciali casu alterius ordinario, non sit.

V. Missa in ecclesia tantum celebretur; nullo autem modo concedatur ejus celebratio in privatis sedibus, nisi in quibus decora sint oratoria, vel capeliae per ordinarium ipsum visitanda, & approbanda.

VI. In missis, quas novas vident, ludos, choreas, obscenoaque & tumultuosa convivia omnino prohibemus, & interdicimus.

VII. Inter missarum solemnia in ecclesiis ordinario subiectis a secularibus, regularibus, clericis, laicis, confratribus, &c. quique omnibus stipem colligi, aut elemosynas per ecclesiam peti vetamus; ne cum quidem cum sacrae conciones habebuntur, immo si quis forte ejusmodi personis specialiter populo concionator ipse commendatur.

VIII. Dum sacra sunt, aut officia celebrentur, laici in sedibus ad canonicorum, aut regularium usum destinatis ne sedent.

IX. Canonici, ceterique omnes clerci totu eo tempore ne sedes absque necessitate comunitent, neve a choro discedant, aut integr se colloquantur; sed roti sint in D reum divinam, & animo, & corpore intenti. Qui secus fecerint, ordinarii, aut ejus vicarii arbitratu punientur.

X. Ut autem haec omnia serventur, ordinarius, aut ejus vicarius, aut eo absente qui ex presentibus in majori dignitate constitutus erit, aut ceteris antiquior canonici cureret.

XI. Nemo, neque clericus, neque laicus in ecclesia ullo tempore deambulare, aut turpes inaneles sermones conferre audeat. Dominus enim Domini, non deambulationis aut confabulationis, sed orationis domus est. Qui adversus hoc editum venerit, poena nomine decem scutatos plus usibus applicandos exigetur.

XII. In atris postibusve ecclesiarum mentes ne ponant qui panes dulciarios, bellaria, aut alias quascunque merces venales habent, neve ibi mercatura ullus generis exerceatur. Nemo ibi pilat, aut aliquo modo ludat; nemo profanum quidquam, & dishonestum agat. Qui contra fecerit, in singula facta lungenias auri uncias,

in pios usus arbitratu ordinarii convertentur, dare dominatus esto.

ANNO CHRISTI 1569.

De sacramento poenitentiae.

Parochi, ceterique, quibus confessiones audiendi, ius / in tubellis in ecclesia ad eum ulum exequitis cum opportuna assidueitate benigne, ac patienter confessiones audiunt, nullam prorsus in eo mercedem aucepantes. Quid & de ceteris omnibus sacramentis praeceptum volumus, ut ea videat omnino gratis administrentur. Qui fecerit, ei a tacrorum administratione ad tempus, ordinarii arbitrio, interdicitur.

II. Caveant, qui confessiones audunt, ne poenas pecuniarias, ex quibus ipsi commodum cipient, contentibus imponant. Non enim lucro iuo, sed animatum saluti studere debent.

III. Una omnes atque eadem absolutio formula utantur, que in sacerdotali prescripta est; nempe hac: Si teneris aliquo vinculo excommunicationis, &c. Misericordia &c. Dominus noster Iesus Christus, &c. Passio Domini nostri Iesu Christi.

De sacramento extrema Unctionis.

Curati oleum infirmorum, stola, & cotta cindunt, non in ampullis cum chrismate, & olio sancto, sed in vaseculo stamnoe sejungo, bomblici insufsum, & in decenti pyxide reconditum, cum uno saltem lumine, & cruce per clericum delatis, & velo aliquo decenti super ipsam pyxidem oberto, ad infirmos quanta maxima poterunt mentis puritate orantes deferant.

II. Claves omnes sacramentorum omnium sub custodia curati, & non alterius cicerentur.

III. Caveant sacerdotes curati, aliqui tum clericu tum laici, ne sub specie pietatis ullo modo abutantur iis, que dicta sunt, sacramentis; ac presbyteri ne laicis aliisve quibuscumque personis sacrilege sacramenta ipsa concedant. Si quid contra factum erit, laici quidem viginti quinque ducatis aureis in pios usus, arbitratu ordinarii, convertendis multabuntur. Clerici vero, & eandem illam poenam suffert, & praeter ea quaecunque beneficia obtinebunt iis eruerentur, ea lege, ut neque illa neque ultra alia, impostorum obtinere possint.

De sacramento ordinis.

Ordinarli idoneos homines diligant, ex decreto concilii Tridentini, a quibus li, qui ad sacros ordines promoveri volent, itemque presbyteri, quibus animalium cura committenda erit, prius diligenter examinentur.

II. Monemus insuper eosdem fratres, & coepiscopos nostros, ut illi demum ordines tum, minores, tum maiores conferant, qui & ex legitimo matrimonio editi sint, & pietate, moribus, literarum scientia idonei ex prescripto ejusdem sacri concilii Tridentini.

III.

**ANNO CHRISTI
1569.**

III. Clerici autem ipsi, cum ad sacros or-
dines promoti, aut aliquo beneficio or-
nati erunt, oras canonicas ne omittant.

IV. Hocentur etiam ordinarii eos, qui
aut in sacris constituti, aut beneficio ali-
quo ornati erunt, ut saltem semel in men-
se peccata sua confiteantur proprio sacer-
doti, sumanteque sacrosanctam communi-
nem.

V. Seminarium, ita uti constitutum est a
sac. conc. Trid. sess. 23. cap. 18. singuli ordi-
narii pro modo facultatum omnino, consti-
tuant, quod & nos ipsi dante Domino, fa-
cilius sumus. Quod si qui episcopatus ita
tenues redditum habent, ut Seminarium in
eis erigi non queat, nos, adhibitis duobus
antiquioribus coepiscopis nostris, in aliqua
ecclesia commodiore unum aut plura Semina-
ria, prout expedire videbitur, ex fructi-
bus duarum, vel plurim ecclesiarum,
ex eis in quibus singulis seminariis commo-
de institui non possit, erigendum curabimus,
ubi pueri illorum ecclesiarum educentur.

VI. Clerici, qui minores ordines, aut e-
cliam primam tantum tonsuram acceperint,
nisi in habitu, & tonsura incellerint, &
allicui ecclesiæ, de ordinarii mandato, vere
inservierint, aut in seminario, aliave aliqua
schola, ubi & bonis litteris, & moribus in-
formentur, manferint, ecclesiasticis privile-
giis ne gaudeant.

VII. Clerici in sac. ordinibus constituti,
quive aliquod beneficium obtineant, in habi-
tu, & tonsura congrua incedant. Ni fe-
cerint, post primam admonitionem sucul-
bus unius anni priventur, vel alia pecunia-
ria poena, pils utibus ordinarii arbitrio ap-
plicanda, puniantur. Quod si contumaces
esse perrexerint, advertius eos quidem qui
beneficia obtinent ad privationem bene-
ficiorum, & privilegiorum, si in sacris non
fuerint, procedi possit. Sin aurem in sacris
fuerint, aut beneficia non obtinuerint, pos-
suna carcere, vel pecunia; aliave, arbri-
tratu ordinarii puniantur.

VIII. Omnes cuiusvis ordinis, status, gra-
duis, & conditionis, qui aut jure, aut con-
suetudine facultatem habeant conferendi be-
neficia non curata, talitem infra lex men-
ses a die vacationis ejus, de personis ido-
nis providere teneantur. Quo tempore
elapsio, & nulla provisio canonice facta,
ad ordinarium loci, iuxta formam sacro-
rum canonum, pro vice illa collatio defera-
tur. Quod si qui desecrerit, episcopus fuerit,
collatio eodem modo ad metropolitanum
devolvatur; & demum ad sedem Apo-
stolicam. Quod vero attinet ad collationem,
& devolutionem beneficiorum curatorum,
seu parochialium, da omnia obseruentur,
que continentur in bulla sanctissimi domi-
ni nostri Pii V.

IX. Beneficia vero non curata, que nunc
vacant, neque in hunc usque diem collata
sunt, moneantur, qui potestate conferendi
habent, ut inter tres menses a die moni-
tionis legitime illa conferre debeant; qui-
bus elapsis, si eis canonice provisum non
sit, ab ordinario loci libere conferantur.
Qui si & ipse negligens fuerit, collatio ad
metropolitanum, ac demum ad sedem Apo-

stolicam, ita uti, jam constitutum est, de-
volvatur.

X. Ad fraudes & simulatas collationes
tollendas statuimus, cuicunque de beneficio
aliquo prouidum fuerit ab inferioribus or-
dinario, generatur infra mensem, a die pro-
visionis, bullam expeditam collationis, seu
alterius provisionis facta ordinario ostende-
re. Qod ni fecerit, prouisio inanis, irrita
habeatur; licetque ordinario tunc conser-
re, & beneficio ipsi, tanquam iterum va-
cant, iterum providere.

XI. Carent episcopi, ut qui beneficia
sine cura obtinent, ari quando ibi missas ce-
lebrent, aut celebrari faciant pro ratione
reddituum, quos ex us percipiunt, dum
ne fundatio obliteretur.

XII. Beneficia diruta, que reparari non
possunt, in ecclesiæ matrices, vel alias,
ex prescripto laici Tridentini concilii, trans-
ferantur.

XIII. Jubemus, ut quicumque ex bonis
ecclesiasticis alienatis collectas qualcumque
pecuniarum summas detinent per ordina-
rium, cogantur bona Rabilia iisdem pecunis
emere pro cedendo ecclesiæ.

XIV. Qui habent jus presentandi ad be-
neficia, videant, ut ex prescripto facti
concilii Tridentini presentent.

XV. In collationibus beneficiorum nihil
accipiat, nisi pro scriptura; quantum ac-
cipi pro ea debet ordinarii notitio esto, ta-
lamen ut ne excedat summa decem car-
lenorum.

XVI. In visitatione obseretur quæ de-
creta sunt a sacra synodo Tridentina.

XVII. Vasa sacra, vestes sacre, & omnis
sacra supellex a quicunque cujuscunque
sumptibus facta sit, & ubicunque reperi-
atur, usui ecclesiæ, arbitriu ordinarii appli-
cetur, non obstante quicunque conductio-
ne in contrarium observata. Hoc si quis im-
pedire consabitur, hoc ipso statim in poe-
nam excommunicationis incidille intelliga-
tur.

XVIII. Adhibeant episcopi curam ad re-
cupera omnia bona ecclesiastica aliena-
ta, quoquomodo ab aliis occupentur, salva
tamen deputatione judicium, quæ initia po-
netur.

XIX. Beneficas omnes, per quas in ec-
clesiam prospexit est, quam primum tol-
lendas carent, illarumque ulti modis omni-
bus interdicant.

XX. Jubemus intupi, ut quilibet bene-
ficiatus clericus, ordinario non id postulante,
bullam provisionis, seu collationis beneficiorum
sui intra mensem a die postulationis perio-
daliter facta ostendere teneatur. Qod ni
fecerit, ordinarius ipse ei beneficio tanquam
vacanti providere possit; dum tamen jus
conferendi ad ipsum pertineat.

XXI. Volumus etiam, ut quilibet bene-
ficiatus, ordinario jubente inventarium
omnium bonorum stabilium, & reddituum
beneficiorum sui in manibus ordinarii, vel ejus
vicarii tradere teneatur intra mensem in-
choandum, ut supra dictum est, qui si con-
tinuit fuerit, decem ducatorum poena mul-
titetur, ordinarii arbitrio pils utibus appli-
candorum.

CONCILIO CAPUANUM.

715.

De matrimonio.

ANNO
CHRISTI
1569.

Curent ordinarii, ut decretum sagri concilii Tridentini de matrimonii contrahendis, & publicandis diligenter a curatis observetur. Qui ut ab eodem concilio constitutum est, libellum penes se habeant, & diligenter servent, in quo prescribantur nomina, & cognomina viri, uxoris, testium, ac dies, & locus.

De rectoribus curam animarum exercere debentibus instituendis.

Cum sancta mater ecclesia singulis ecclesiis parochialibus, quoad ejus heri potuit, tempore singulos pastores, & perpetuos preficie confueverit; propterea certum capellorum genus, qui ita quibusdam ecclesiis proponi solebant, ut ad nutum capituli, universitatis, abbatis, monasterii, confraternitatis, vel alterius cuiuscunque persona amoveri possint, tollendum omnino esse decernimus, & iam nunc collimus. Mandamus omnibus & singulis, ad quos hujusmodi institutio pertinebat, ut intra tres menses proximos ab ultimo hujus synodi die instituant idoneos rectores, non qui ad eorum nutrum amoveri possint, sed perpetuos ad vitam; quibus rectoribus, & eorum ecclesiis ea portio assignetur, que prescripta est in bullâ inediissimi domini Pii V. observentur ex et cetera, que in eadem bullâ continentur.

II. Moneantur in praesenti per singulos episcopos rectores omnes parochialium ecclesiastum sibi subditarum, ut intra tempus eius ab ordinario præfigendum debeat quilibet eorum coram ordinario suo compareare, ad reuendam comprobandumque causam, cur non teneantur facere se promoveri ad presbyteratum, seu ad sacros ordines, que suis ecclesiis residere, ac ibidem exercere animarum curam. Quo tempore elapsi, si nihil attulerint, præter consuetudinem quamlibet vetustam, nihil amplius ea excusat ipsi propter. Sed ordinarii illico declarent, sicuti nos quoque praesenti decreto declaramus, eos tamquam veros parochos teneri ad suscipiendos sacros ordines, & ad relidendum, curamque animarum personaliter in dictis ecclesiis exercendam, ac sacris canonibus, statutoque concilii Tridentini sub decreto de reformatione cap. I. fcts. 23. & omnibus aliis decretis, que de parochis loquuntur, subditos esse, etique teneri qualibet, quamlibet coniunctio longa, seu postus corruptela non obstante. Capellanos autem earumdem parochialium ecclesiarum, non curatos, sed iplius curarii rectoris adjutores esse debere, si tamen prius ab ordinariis examinati, repertis fuerint habiles ad eum in exercenda animarum cura adiuvandum.

III. Curent præterea ordinarii, ut ecclesie diruta, vel que redditus nimium exiles habent, quibusve paucis animarum numerus subditus est, arbitratu & coniuncto ipsorum, quam commodissime heri poterit, uniantur, & si opus fuerit, domus parochialium, si que sine nimium a parochia sua

716

distantes, de consensu parochi sui proprii, & parochianorum propinquiori parochiae ascribantur arbitrio ordinarii.

ANNO
CHRISTI
1569.

IV. Statuimus etiam, & declaramus eos esse cujusque parochialis ecclesie veros, ac proprios parochianos, qui domos hirta ejus terminos sitos incolunt. Non autem si in aliam parochiam habitandi causa commigrarunt.

De vita, & honestate clericorum.

Omnis clericus beneficiatus, aut in facti constituti abstineant ab aleis, taxillis, aliisque ludis prohibitis. Qui secus fecerit una auri uncia piis usibus, arbitratu ordinarii, applicanda in singula facta multabitur.

V. Nulli clericu, etiam in minoribus constituto ordinibus, aut prima tantum tonsura insignito, cuiuscunque sit gradus status, ordinis & conditionis, ac dignitatis, licet in provincia nostra arma serie ullius generis, neque ad effensionem, neque ad defensionem; neque per civitatem, aut castra, & villas pro usu suo per alium, senatum, seu comitem deferri facere; aliquin exigentur ab eo, poenam nomine ducata tecum auri, si interdiu id fecerit; si noctu, viginti. At si scelopettum deferre ausus sit, multabitur quatuor uncias auri convertendis, ut supra dictum est in pios usus & poenam carceris per annum unum sustinebit.

VI. Clericus, qui armis Qlium percussit, siquidem fine sanguinis effusione, vingtiquinque uncias aureis multabitur, si cum cistione sanguinis duplicabitur poena, convertenda in eodem usus pios; & præterea & propterea vulnerato quanti intererit præstare cogetur.

VII. Clericus cuiuscunque status, gradus, dignitatis, & conditionis sit, si (quod absit) aliquem interficerit, vel occidi mandaverit, procuraverit, contentierit, auxilium, consilium, vel favorem ante factum, vel in facto ipso præstiterit, ultra poenas canonicum, poenam amissionis omnium beneficiorum, & inhabilitatis ad eadem, vel alia impetranda incurrit, omniumque penitentium, fructuum, & preventuum pisiuitus, ut supra dictum est, applicandorum. Graftores autem, si qui fuerint quod Deus avertat, severius, ex prescripto sacerorum canonum, puniantur.

VIII. Noctu deambulantes clerici, aut in habitu seculari prehendi decem ducitos aureos, aut quo plus minusque ordinatio videbitur, per solvere cogentur, piis locis attribuendos.

IX. Clerici mercaturam ne faciant; neve alia secularia negotia, que quidem a jure clericis prohibita sint, tractent. Qui si clericus fecerint, quinque genis ducatis multabuntur, in eodem illos usus, pios convertendis.

X. Nec licet clericis, qui quidem in ecclesiis constituti sint, mulieres cuiuscunque tandem ordinis sint, manibus apprehentis, humeris innixas deducere. Qui fecerint, arbitratu ordinarii puniantur.

XI. Et quoniam hominum improbitate

lit,

CONCILIO CAPUANUM.

717

ANNO
CHRISTI
1569.

fit, ut quibusdam ex verbis, quibus pietas
excitari solebat, hodie scandali sumatur oc-
casio, prohibemus, ne passio Redemptoris
nostris, neve divorum res geste usquam in
morem comediarum, aut tragediarum p-
gantur.

IX. Adhibeant ordinarii curam, ut dies
festi religiose & a clericis, & a laicis ob-
serventur, nec negotia in eis prohibita ex-
erceantur; qua in re qui deliquerint, ab iis
poenas arbitrari suo exigant.

X. Concessiones nostru haberi nullo modo
permittant.

XI. Clerici neque domi, neque extra do-
minum concubinas aliasve mulieres suspecti
pudoris detineant. Si fecerint, plecentur
iis poenis, que Tridentino concilio consti-
tute sunt; quod ipsum ut & a laicis obser-
vetur ordinarii carent.

XII. Nullus imponderum duos canonica-
tus, aut parochiale unam cum canonica-
tu, aut duas parochiales, aut duo alia cu-
juscunque generis beneficia obtinere, ac
retinere possit; & collatio ipsa in contra-
rium ab ordinario facta ipso jure nulla sit,
nisi quando tenuja essent beneficia, aut
unum eorum ad ultimam ejus, cui conferetur
substantiam non sufficeret; tunc enim li-
cet aliud simplex eidem conferre, dum ne
utrumque personalem residentium requirant.

XIII. At qui jam duas parochiales obti-
nente, neque carum alteram ex praescripto
concilii Tridentini intra spatiu sex men-
sium dimiserunt, scilicet in poenam amissio-
nisi earum, & aliorum omnium beneficio-
rum suorum ipso jure incidit; propterea
que talia omnia beneficia conferri possint
tamquam vacantia ab iis, ad quos jure col-
latio pertinet.

XIV. Super dissimilitudine recitandi horas
canonicas, que in provincia nostra est, sum-
mus pontifex constitutus.

XV. Restores beneficiorum parochialium,
qui ad ecclesiarum reparacionem omnes sum-
ptus facere tenentur, sive hoc, sive quo-
cunque alio nomine vocentur, aut illis pro-
videant, ita ut statuet ordinarius, constitu-
to eis ad id faciendum brevi aliquo tempo-
ris spatio; aut ordinarius ipse tequestratis
fructibus provideat. Ita tamen ut interea
superbit ipsis rectoribus; aut quoquo alio no-
mine vocatis, unde se alete possint.

De judicibus designandis

Deligat quilibet ordinarius dioecesi suz
spectate probitatis & doctrinae viros, qui-
bus ex praescripto concilii Tridentini mande-
tur notio causarum ecclesiasticarum spiri-
tualium ad forum ecclesiasticum pertinen-
tiem in ea delegandarum.

II. Nos vero eidem concilio parentes, E
munus & curam examinandi denuo causas
bonorum ecclesiasticorum, que his proxi-
mis triginta annis alienata sunt, deque ille
cognoscendi mandamus, & committimus
rev. Capuano vicario, dico Jo: Dominico
Roccella J. V. d. can. Capuano D. Lelio Ses-
se V. J. D. can. & vicario Svezzano, d. Mar-
co Bolognino primicerio Calatino.

718

De monialibus amittendis, & earum
professione.

Sacri concilii Tridentini decreto obtem-
perantes, mandamus, ne puella ulla, que
regulari habitu suscipere voluerit, prius
admittatur, quam duodecimum annum com-
pletevit, liquidoque cognitum fuerit ab episcopo,
aut ejus vicario voluntatem ipsius
plane liberam, & sponte luceptam esse;
neque vim, aut metum, neque dojum,
aut fraudolentes blandicias intervenire; que
utraque siaduerint, neque ullum aliud ca-
nonicum impedimentum obliteris, ex de-
creto ejusdem Tridentini concilii cap. 17.
f. 25. ordinarii, aut ejus vicarii cogni-
tione, & arbitrio admitti poterit.

II. Ad professionem autem emittendam
nulla admittatur, que decimum sextum
annum non expiecerit, queque talitem an-
num unum potest habitum luceptum in pro-
batione non fuerit.

III. Si que antea profecta erit, professio
ipsa nulla sit, nullumque producat effectum;
neque prius emitatur profectio, quam or-
dinarius, aut ejus vicarius diligenter ex-
ploraverit, num libera ut puelle volun-
tas, cui rei, ut diligenter operam-
dare possit, teneatur praefecta monas-
tri ceterorum cum facere mense uno an-
te. Nisi fecerit, suspendatur ad tempus
ad officio, ipsius ordinarii, aut ejus vicarii
arbitrari.

IV. Emissa autem professione, nemobi mo-
nialium licet etiam ad breve tempus e mo-
nasterio exire; nisi ex legitima causa ordi-
nario, aut ejus vicario probata, & exequi-
di facultate ab eorum alterutro data ac
scriptis comprehensa. Si qua secus fecerit,
aut poena carceris ad tempus, aut alia
ordinarii arbitratu plegetur.

V. Potest ordinarius permettere, ut &
consanguineis, & affinis alicuius monia-
lis quippe ei dono detur, dummodo id
rotum tradatur in manus abbatissae, que ex
eo primum providebit necessitatibus illius
cui datum erit; reliquum, si quod erit, in
datus monasterii convertatur.

VI. Idem etiam intelligatur de mercede
siqua debetur alicui moniali ob aliquid,
quod manibus suis elaboraverit.

VII. Nulli profus neque laico, neque cle-
rico cujuscunque gradu, etiam alicuius monia-
lis monasterii monialium gubernator sit, licet
in ipsius monasterii logia ingredi, nisi ejus
rei facultatem scripto comprehendat, prius
ab ordinario equive vicario, obtineat. Si
quid secus factum erit, excommunicatio
in quam ipso facto incurrit, poena esto.

VIII. In ipsa monasteria a gubernatoribus
initia praefecta nihil immitti licet.

De blasphemia.

Detestabile blasphemie vitium, cui & di-
vina, & imperiali lege capit is poena pro-
patica est, a provincia nostra exterminare
cupientes, haec statuimus, inherentes facio
concilio Lateranensi, & constitutioni S. Do-
N. Pli pape V. super ea edita, ut si cle-
ricus (quod ablit) sanctum Dei, & Christi,
ejusve matris nomen blasphemaverit,
pro prima vice multetur fructibus uniusan-
ni beneficiorum omnium suorum. Quod si
denuo

ANNO
CHRISTI
1569.

denuo idem fecisse coniugis sit, omnibus beneficiis exdatur. Si tertio, omnibus dignitatibus spoliatus deponatur, & in exiliu mittatur. Quid si is sit, qui nullum beneficium obelineat, pro prima quidem vice arbitratu ordinarii, aut pecuniaria, aut corporalis ab eo poena exigatur; pro secunda ejusdem arbitratu afficiatur poena ceteris. Pro tercia solemniter degradetur, & ordinarii ut (ut dictum est) arbitratu ad triremes relegetur.

II. Ac laicus, si quidem nobilis fuerit, pro prima vice vixinti quinque ducatis. Pro secunda quinquaginta. Pro tercia centum ducatis multetur; & præterea ordinarii arbitratu ad tempus exulet.

III. Pecunia, que hoc nomine exigantur, tertia pars ad executores officiales perveniet; reliquum piis locis ordinariorum arbitrii applicetur.

Quod si ignobilis fuerit, & non solvendo, ne inopia sua poenam eludere se posse confidat, pro prima vice manibus post tergum revinctis ad ostium ecclesie per diem integrumflare cogetur. Pro secunda frusta per civitatem verberabitur. Pro tercia publice perforabitur ei lingua, & ad triremes arbitratu relegabitur.

V. Qui sanctos sanctasve Dei blasphemaverit pro qualitate blasphemie, & personae, ejusdem arbitratu punietur.

De incantatoribus, & sortilegiis.

Ut maleficiorum, incantatorum, & sortilegorum impiis artibus, que sepe numero etiam hæretici oient, obviandum eatur statuimus, ut clerici quidem, si qui te forte quoquo modo eo crimine obstrinxerint, solemniter degradati, atque omnibus beneficiis exuti, in carcerem præterea detrudantur, ibique arbitratu ordinarii poenas luant. Laici autem pro commissi atrocitate, & qualitate personarum, aut pecuniariis poenis in eos qui supra dicti sunt, usus convertendis, aut etiam corporalibus coercantur. Quod si etiam abusus rerum sacrarum, aut demonum invocatio intervenit, tanto severius in eos, qui id fecerint, animadverteret.

De Usuris.

Ut inexplicabilis fœneratorum aviditas poena aliqua comprimitur, statuimus, ut quicunque clericus, in quounque contractu & negotio usuram aliquam commiserit, poena suspensionis, ac pecuniaria, vel carcerum, ordinarii arbitrio, pro modo delicti puniantur. Laici autem ejusdem criminis convicti notentur infamia, multentur amissione ejus rei, aut quantitatibus, piis usibus applicandis: imponantur eis etiam aliae poene pecuniariae, ut ordinario videbitur pro modo delicti, in eisdem usus convertenda. Idque ultra restitutionem faciendam partilata. Declaramus autem etiam notarios, qui usuraria instrumenta conficiunt, illemodem poenis teneri.

De Sacrilegio.

ANNO
CHRISTI
1569.

Si qui sacrilegi comperti fuerint, poenis canonum sufficiantur.

II. Si qua alia, episcopis corrígenda videbuntur, pro eorum prudentia corrígant, omnesque studium suum conferant ad radices vitiōrum, ita elidendas, ut denuo pullulante non possint.

De funeribus, & aliis quibusdam ad mortuos pertinētibus.

Quod ad pompam funebrem attinet veteramus, ne prehinitum ullum pretium sit pro viaticis, pro sepultura, pro pulsatione majorum minorumve campanarum, pro diversis Crucis insignibus, pro cultricis mortuorum, pro panno quo feretrum cooperitur, similibusque rebus deferendis, aut agendis. Ita tamen; ut non tollant honestam & probatam confuetudinem, conditam jam corpore, accipiendo aliquid pro exequiis, quod etiam coram ordinario ab iis ad quos pertinet peti possit.

II. Capite omnes muris ecclesiārum affixæ, seu alia mortuorum deposita, aut cadaverum conditoria supra terram extantia, ornatumque, aut debitum ulsum ecclesia vel cappella impeditantia, & earum omnis generis apparatus, & ornatus prof. nus infra mensam a die publicationis præsentis synodi sub excommunicationis poena tollantur; & ossa mortuorum, ac cineres in sacro loco subitus terram collocentur; ita ut sepulturae lapides solo sequentur. Talia autem deinceps ponni, & fieri omnino ordinarii non permittant.

III. Cum multis in locis Capuane præsencia nostra extiterit, extetque hodie in veterata, & supra hominum memoriam confuetudo, qua decedentibus ab intestato civibus, seu incolis, atque etiam peregrinis, quarundam ecclesiastuni capitula, vel ipsorum canonici, seu alii, etiam in ecclesia Difīca dignitate constituti, an forsan episcopi eisdem defunctis testamento condebant, hæreditatisque jacentis partem hæredibus ab intestato adscribant, nec non etiam partem aliquam ecclesia, vel pauperibus Christi, seu etiam sibi ipsis relinquebant. Nullis vero eorundem ab intestato decedentium compertis hæredibus, de bonis ipsis omnibus arbitrio suo disponebant. Nos cupentes hanc immemorabilem confuetudinem, & de disponendo de bonis hujusmodi liberam facultatem, in melius quantum cum Deo possumus commutare; statuimus, ne iis qui intestati decedunt, testamento, aliæ exactiones adversus hæredes, posthac, a quoquam, prout haec tenus factitatum est, fiant. Quod si peregrini fuerint, episcopus parentis vicem implens, eos mortuos sepellendos curat, eorumque bona omnia ex manibus cuiuscunque recuperare studeat, & equeos, aut alia animalia impensam requirentia, si quis reliquerint, vel bona alia, quæ servando, servari non possunt, facileque & brevi tempore consumi possent, in pecuniam numeritatem statim per publicam venditio-

CONCILIO CAPUANUM.

721

ANNO
CHRISTI
1569.

ditionem plus offerenti faciendam redigat, & apud fidias personas deponat, si & patriam ipiorum noverit, eorum heredes perquirere studeat. Alteraque ad episcopum ejus Civitatis, mortis & relictorum bonorum, dinuntiatorias mittat, ut ipsi peregrinatum heredes de morte, & bonis reliquis certiores faciat, nec nisi habita demum ipsius episcopi response, & non prius, de bonis eorum quicquam disponat; & si heredes reperti fuerint, bona fide eis reddi omnia jubeat; nullis vero compertis heredibus, vel non habito, responso, aut si mortuus cujas fuerit seculi nequiventer, factis prius publicis proclamationibus primo, secundo, & tertio, ut si quis heres sit, compareat, & se tales doceat, alioquin &c. Elapso demum termino, & nemo comparente, expleto a die elapsi termini hujusmodi, anno in peregrinis italicis, & in transalpinis triennio, publico documento inventari confecto, apud episcopalis curia Archivium conservando, mortui bona impios usus per manus episcopi, & duorum seniorum ex capitulo distribuantur.

IV. Quod etiam in morte Civium nullis reliquis heredibus ab intestato decedentium, anno decurso factis proclamationibus & aliis elapsis predidis observari volumus, & mandamus.

V. In eos qui ecclesiae statuto salutari neglegto, & anno confessi non fuerint, & sacram Eucharistiam non sumperserint, si mori-

A contigerit, procedatur servata forma constitutionis Innocentii tertii, que incipit: Omnis utriusque sexus &c. alia consuetudine in contrarium non obstante.

VI. Nihil exigat episcopus pro mortem aliquius canonici, vel presbyteri.

Et quoniam id solum superesse videtur in hac synodo Capuana, ut absentes damnum, qui de jure, vel consuetudine intercesseret debebant, propterea admissa excusatione per reverendissimum episcopum Isernensem facta, habito etiam pro excusato reverendissimo episcopo Aquinatense, reliquos omnes (si qui fuerint) contumaces declaramus, & uti tales, & pro talibus reputari mandamus & juxta formam canonum, testarisi iis, quae servanda sunt, puniendo es- se decernimus.

Potremo decernimus, & mandamus, ut episcopi omnes comprovinciales nostri, teneantur infra tres mentes post publicationem praesentium constitutionum illas insuis dioecesis, publicare, observare, & observari facere, & mandare, omnesque alias constitutiones sacrorum canonum, & sacri concilii Tridentini totis viribus servent, atque inviolabiliter observari mandent, & faciant.

Hac omnia supradicta decreta, ac nosmetipos in omnibus, & per omnia, arbitrio, judicio, & correctioni SS. D. N. Pii pape V. subjecimus.

722

ANNO
CHRISTI
1569.

SYNODUS FLORENTINA
PROVINCIALIS
PRESIDENTE
ANTONIO ALTOVITA
ARCHIEPISCOPO

Anno 1573. habita.

ANTONIUS ALTOVITA

Archiepiscopus Florentinus

Venerab. fratrib. & capitulo metropolitano ecclesiz Florentinæ.

Ex edito
Florentiae
An. 1574

Magnopere semper concupivimus, metropolitanam banc Florentinam ecclesiam, vix quo quanquam indigni ad eam & regendam & gubernandam summa Dei Opt. Max. ne existimamus, voluntate acsis sumus, quasi vitem secundissimam, ramos jucundissimos fructibus omniis in agrum domini late profundere, cumque perinde ut cypressum in calum tollis. Quare nos quidem ipsius excoleda, & juvanda desiderio flagrantes, postquam multos labores atque incommoda perpossi sumus, magnisque sumptus fecimus, ut munera nostro satris aliquis ex parte factum esset, aliquid tandem sanctam synodum provincialem corgimus, quemadmodum & a sacro sancto generali concilio Tridentino rite nobis impetratum. Idque egimus, ut quod constitutum & in reliquo facris consiliosum generalebatur sum provincialibus, qua maiores nostri partim domi, partim fere celebrarent, & in banc regiam artem Dei Opt. Max. gratia, & catholicam & piem coacta viderant, in hac quoque synodo firmius corroboretur sic, ut altissimus desixum radicibus labefactari praterea non possit. Ut forte populus atque adeo clerus vel iuncte malitia, vel sarcana impulsu, se seu vero cultu sacerorumque canonum disciplina longe abducent, etiam redeat, qua qui ingreduntur, ad perfectam atque absolutam beatitudinem perueniant. Aique hoc ipsum quod dicimus nullum est, & assidentibus, & re & consilio juventibus fratribus nostris comprovincialibus reverendissimus episcopis: nec non vobis & praesentibus, & operi & auxiliu ad rem totam confitendum affertur. Itaque vos quantum quidem possumus, & oramus & obtestamur, ut operam dectis, ut quicquid Deo Opt. Max. adjuvante a nobis constitutum est, id vos omni studio & sollicitudine tum a vobis ipsis, tum ab ipso grege, qui fides nostra commissus & mandatus est, agendum cureris. Et quoniam incredibilem vestram omnium prudenter perspectam habemus, incredibili nostra cum latitia atque animo volupitate in eo observando constantes, ut speramus & assiduos spectabimus. Quod ut eveniat, omnium bonorum auctor & princeps Deus ad vestram ceterorumque omnium salutem nobis permittat. Valete.

Datum Florentia, idibus decembbris MDLXXIII.

D E C R E T U M

De incendo synodo.

Reverendissimi patres, placet ne vobis, & gloriam sanctam, & individuum Trinitatis, patris, & Filii, & Spiritus sancti, ad juvandam & augendam christiana religionis disciplinam, pro abusibus tollendis, reformatis moribus, corrigendis excubibus, aliisque ex facris canonicis permisitis statuendis, provinciale Florentinum concilium incipiat, & inceptum sit?

Respondebunt. Placet.

De non prejudicando.

Cum maxime deceat omnia ordine, & ratione fieri, aliorum sacerorum conciliorum, & presertim Tridentini vestigiis inherendo, hec sacra synodus in primis staruit, & decrevit, ut qui prior ad episcopalem dignitatem vocatus existit, priori loco sedere, & alias procedere debeat. Expresso declarans, quod nulli ob id fiat prejudicium, nullique novum jus acquiratur.

ANNO
CHRISTI
1573.

R U B. I.

De professione Fidei.

C A P. I.

Ponitur formula professionis fidei.

PRINCIPIO ponit professionem fidei, tamquam fundatum, contra quod portae inferi non prævalebunt, juxta prescriptam formam Pii Quarti, videlicet.

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem Celi & Terre, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum; Et ex Patre natum ante omnia secula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantiale Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Celis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas, & ascendit in celum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, Dominum, & vivificantem, qui ex patre Filioque procedit. Qui cum patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam, & apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi saeculi. Amen.

C A P. II.

Sacram scripturam juxta interpretationem sancta matris ecclesia esse intelligendam, & apostolicas traditiones acceptandas.

Apostolicas & ecclasiasticas traditiones, rei qualisque ejusdem ecclesie observationes, & constitutiones firmissime admittimus, & amplectimur. Item sacram scripturam juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione sacram scripturarum, admittimus; nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum patrum recipimus, & interpretabimur.

C A P. III.

Septem esse sacramenta nova legis, & ea gratiam conferre, quorum tria irreversibilia; quatuor vero minime.

Profitemur quoque septem esse vere, & proprie sacramenta novae legis a Jesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia similibus necessaria: sanctum baptizatum, cons-

CONCILII FLORENTINUM.

726

A
firmationem, eucharistiam, poenitentiam, & extreami unctionem, ordinem, & matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his baptismum, confirmationem, & orationem sine sacrilegio secessari non posse.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. IV.

Comprobantur ritus ecclesia in sacramentorum administratione, et admittuntur quae de originali, et justificazione a sacrosancta Tridentina synodo definita fueru.

B
Receptos quoque, & approbatos ecclesiæ catholice ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemnis administratione recipimus & admittimus omnia, & singula, quae de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina synodo definita, & declarata fuerunt, amplectimur, & recipimus.

C A P. V.

De conversione, & transubstantiatione panis, & vini, in corpus & sanguinem Christi, quod pro viris mortuisque offeratur.

C
Profitemur pariter in Missa offerti Deo verum, proprium, & proprietariorum sacrificium pro viris, et defunctis: atque in sanctissimo eucharistia sacramento esse vere, realiter, et substantialiter corpus et sanguinem, una cum anima, et divinitate D. N. Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholica ecclesia transubstantiationem appellat.

C A P. VI.

D
Sub altera tantum specie verum sacramentum sumi. Purgatorium esse, animasque ibidem detentas fidelium precibus adjuvare; honorando, orando, et venerando esse sanctos.

E
Profitemur etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constanter fateamur purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari: similiter et sanctos una cum Christo regnantes, venerando, atque invocando esse, eosque orationes Deo pro nobis offerte, atque eorum reliquias esse venerandas.

C A P. VII.

Christi, beata Maria, ceterorumque imagines esse venerandas.

F
Firmiter assertimus imagines Christi ac Deiparae semper Virginis, nec non aliorum sanctorum habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem, et venerationem adhibendas.

ANNO
CHRISTI
1573.

CONCILIJ FLORENTINUM.

C A P. VIII.

Ex se patet.

Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in eccllesia, reliquam suffit, illarumque utrum Christiano populo maxime salutarem esse affirmamus.

C A P. IX.

Romanam ecclesiam omnium aliarum matrem, summumque pontificem esse Petri successorem.

Sanctam catholicam, & apostolicam Romanam ecclesiam omnium ecclesiastum, matrem, & magistrorum agnoscimus; Romanorum pontificis beati Petri apostolorum dominus successor, ac officio Christi vicario veniam obedientiam spondemus, ac juramus.

C A P. X.

Comprobantur decreta Tridentini Concilii, & reprobantur contraria.

Cetera item omnia a facili canonibus, & occidenticis conciliis, ac praecipue sacrificiaria Tridentina synodo tradita, definita, & declarata indubitate recipimus, atque profitemur; simulque contraria omnia atque heretesi qualunque ab ecclesia damnatas, & rejectas, & anathematizatas, nos pariter damnamus, rejectimus, & anathematizamus.

C A P. XI.

Catholicam fidem semper tenendam, docendamque.

Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in presenti sponte profitemur, & veraciter tenemus; eandem integrum & immaculatam usque ad extremum vita spiritum constans, Deo adjuvante, retinere, & confiteri, atque a nostris subditis, vel illis quorum cura ad nos in nostro munere spectabit, teneri, doceri, & praedicari, quantum in nos erit curatores; & ita spondeamus, vovenus, ac juramus. Sic nos Deus adjuvet, & hec sancta Dei evangelia.

C A P. XII.

Beneficia & dignitates obtinentes teneantur dictam fidem proficeri.

Eandem fidei professionem facere teneantur ad dignitates & canonicatus, nec non provisi etiam de beneficiis quibuscunque animarum curam habentibus, ad minus intra duos menses a die adeptae professionis in inanibus episcopis vel eo impedito coram ejus generali vicario, seu officiali; ita tamen ut dignitates, & canonicatus in capitulo fidei profiteantur; aliquoquin omnes supradicti fructus non faciant suos,

ANNO
CHRISTI
1573.

A nec illis possello suffragetur. Et nihilominus etiam poenit ab episcopis ad id omni no prestandum compelli possint; si vero culpa capituli id diffici contigerit, capitulum pro modo culpe legitime puniatur.

C A P. XIII.

Idem servare debent doctordandi, & doctores legentes, magistrique puerorum.

Idem quoque servent, qui in posterum ad doctordales & magistralis gradus promovebuntur in ipso promotionis actu; promoti vero infra tempus ab episcopo statuendum; puerorum etiam pedagogi, & omnes illi, qui quocunque modo publice vel privatione in propriis aut alienis sedibus, & domiciliis pueros, seu quacunque estate prædictos litteras, aut quacunque alias liberales artes, seu illarum rudimenta docent, & profitentur.

C A P. XIV.

Norma professionis facienda.

Professio vero fidei juxta prescriptam formam semper fieri debet, exhibitis duabus, vel tribus testibus coram notario, qui Ceam in publicum instrumentum redigat, & in librum ad eum tantum usum comparatum, una cum proficiente subscriptiope referat; liber autem in archivio episcopali erit diligenter ad perpetuam memoriam servandus.

R U B. II.

De libris prohibitis.

C A P. I.

Quod librorum prohibitorum index servetur.

Quantum utilitas pure, & catholicæ doctrinae appulerit index librorum prohibitorum, facile omnibus perceptum esse potest, videndum igitur erit episcopis, ut regule in indice traditis exquisite ab omnibus serventur.

C A P. II.

Sine episcopi licentia, vel inquisitoris non profundi imprimi libri, sub penit in decreto expressis, et impressi cum originalibus collati, et ab autoclere subscripti in primis episcopo presententur.

In quibus locis ars impressoria viget, nemo imprimere per se, vel per alium, quidquam presumat, quod episcopi, aut inquisitores accuratam discussionem, & probationem, quæ gratis dentur, non habuerit. Alioquin juxta novissimi Lateranensis, & Tridentini concilii decretum, libris ammis, et publice combustis anathemati subiectis,

Anno Christi 1573. jectus sit, et centum aureorum poena, pro dimidia filio, & pro altera egenis mortalibus applicata, puniantur; verum immo prelia non prius ex officina prodeant, aut exponentur venalia, quam cum propriis exemplaribus collata fuerint. Deinde auctor ipse offerat episcopo libram imprellum, ut supra collatum, et manu propria subscriptum, qui perpetuo episcopali archivo custodiri debet.

C A P. III.

Qui libros prohibitos habuerint, quique sacris abutuntur verbis, puniantur.

BQui libros quavis ratione prohibitos habuerint, sciant in poenas Bullæ in die Coenæ Domini incurrere; quique sacra scripturae verbis ad jocum, alienationem, contumeliam, superstitionem, aut alias profanas indignitates abutantur, iis & impunitatis, & temeritatis poenas debitas episcopo dabunt.

R U B. III.

De reliquiis Sanctorum.

C A P. I.

Sanctorum reliquia bonis locis, de censibusque serventur vasis, nec quæstus gratia ostenduntur.

POpuli iuxta catholicæ, & apostolice ecclesiæ usum de reliquiarum honore diligenter instruuntur, atque illud episcopis curæ sit, ut honestissimis in locis, ac decentissimis vasculis serventur, populoque sola pietatis, non quæstus gratia, cum ea qua decet veneratio, & reverentia ostendantur; nec ita passim sine episcopi licentia e vasculis extrahantur: nam tantum ob devotionem, aut inspicendi, vel tangendi proponi debent. Qui temere aliter fecerint, ab episcopis ipsius modo culpe poena afficiantur.

R U B. IV.

De sacris Imaginibus.

C A P. I.

Quales debent esse Imagines, in Ecclesiis pingende & retinente.

Maximam his calanctiosis temporibus episcopi debent diligentium adhibere in imaginibus habendis & retinendis, ita que probabant omnino, ne insolitus aliqua, aut insolito modo pingatur, sculptetur, aut apponatur, perfectim in ecclesiis, aut aliis religiosis, & etiam publicis locis, nisi hinc in eis indecorum, obscenum, profanumque habitu, vulnu, ac tota effigie conspicatur; quo fiduciam inentes, aut oculi offendendi possint: sed tales ille sine, quibus spectandis pietas excitetur, queque ab exemplari suo ex probata ab ecclesia consuetudine minime abercent.

C A P. II.

Anno Christi 1573.

Pictores, & sculptores sine expressa sui epis copi licentia imagines in ecclesiis, & aliis locis prius & publicis non ponunt; et episcoporum autoritas circa factas.

Caveant etiam pictores, sculptores, ac quicunque artifices, & qui imagines sacras effingendas curabunt, ut sine expressa episcoporum licentia, in ecclesiis, aliisque piis locis ac etiam publicis eas nullummodo ponant; & si quis haec tenus posuit, eas episcopi deleri, emendari, amoveri, vel mutari etiam ex officio quam primum jubeant, eorum sumptibus quorum interest, ac poenis contra contumaces imponendis.

C A P. III.

Sanctorum imagines, in locis immundis delicanter, & de eorum venerazione.

Caque ut verus cultus, honorque sacrissimis imaginibus exhibeat, prohibuit, ne imagines tam salutiferae crucis, quam beatissime Virginis, & omnium Sanctorum, apt immundis, & contemptibilibus locis, sive in pavimentis post hac collocentur, & collocante delicanter; inobedientes autem poenas suam statuendas ab episcopis; qui etiam dabunt operam, ut serius doceatur populus nullum in illis divinitatem, aut virtutem inesse, unde colantur; nihil ab eis petitum, aut sperandum tamquam simularis, sed veneracionem ad quam per ipsa excitamus, & fiduciam ad veram imaginum referant prototypa. Ut dum eas osculum, dum reverenter procumbimus, Christum dominum adoremus, ac sanctos ejus veneremur, quos effigies ille representant-

R U B. II.

De representationibus tollendis.

C A P. IV.

Nulli clero seculari, aut regulari, nec laico, aut quibusvis personis licet in posterum Passionem D. N. Jesu Christi, sacras historias aut gesta sanctorum, ullo modo reprezentare, nisi de licentia episcopi in scriptis gratis obtempta; qui prout expedite judicaverit, efficerit, ut multa que in illis a falso contra sanctorum patrum, & antiquam ecclesiæ consuetudinem introducta sunt, omnino tollantur.

ANNO
CHRISTI
1573.

R U B. VI.

De miraculis.

C A P. VI.

Quid in novorum miraculorum comprobatione faciendum.

Episcopi in novis miraculis theologos, & alios pios ac peritos viros confulunt; populorum concurus & acclamations prohibent, donec rei veritas legitime compobetur; ne temere falsa pro veris, & incerta pro certis aliqua episcopi negligentia recipiantur; ita tamen ut populi devotioni quantum catholice fidei ratio patitur, provideatur; falsorum autem miraculorum auctoribus gravissime ab episcopis poenae interrogandæ erunt.

R U B. VII.

De magicis artibus, divinationibus, incantationibusque tollendis.

C A P. I.

Clericorum, nobilium secularium, mulierum magican artem sectantum poena.

Magi, arioli, venefici, sortilegi, atque alii hujus generis satellites, ac ministri Sathanæ eo misericordum hominum mementes deduxerunt, ut reliquo Deo suo Creatore, pro recuperanda valetudine, rebus desperatis, temperatibus arcendis, atque alii negotiis ad opem, & subSIDium Demonum configuant; qui cumque igitur five verbis, sive notis, cantionibus, characteribus, ligaturis, aut alio quocumque modo, maleficam, sortilegiam, veneficam artem profiteri, & colere repertus fuerit, si clericus etiam quacumquedignitate praeditus, omnibus beneficiis privatus, quinque anno in vinculis conjiciatur. Relapsus autem tamquam incorrigibili, & apostata, curia seculari tradatur, legitimis suppliciis afficiendus. Si vero laicus, & nobilis fuerit, ducentorum aureorum poena, pro dimidia Fisco, & altera egenis monialibus applicata, multetur; ignobilis autem turpitudine dehonestatus, vel ad tritemes. aut ad carcerares, aut in exilium relegetur. Mulieres illæ maleficiæ, veneficiæ, aut sortilegiæ, quæ aliqui, aut membris debilitationem, aut insanabilem ægritudinem attulerint, puerosque fascinaverint, aut aliquo modo diabolique illius artis suspectæ, vel dissimilares fuerint, & turpitudinis, & carceris, & exilii poena ab episcopis multetur.

C A P. II.

Pena confugientium ad auxilium, et confilium ipsorum.

Confugientes vero pro quacumque occasione ad homines sortilegos, & maleficos,

ANNO
CHRISTI
1573.

nec non qui confugiendi, aut eos consulenti audores fuerint; ac præterea vanis, ac superstitiosis observationibus, & divinationibus deditos gravissime ab episcopo puniendos esse decievit. Et omnes tam clerici quam laici alias etiam poenas incurvant, tam a jure communi, quam a novissimo Lateranensi concilio sanctitas.

C A P. III.

Poena clericorum sine licentia ordinarii energumen. exercisi adhibentium.

Nulli clero seculari, aut regulari licet in imposterum energumenis exorcismum adhibere, nisi de licentia ordinarii in scriptis habita; & tunc cum summa reverentia, & devotione, & in ecclesiis, seu saltem cum pluribus honestis personis, hujusmodi religiosum opus perficiatur; transgressiores autem carcere atque aliis ab episcopis animadversionibus puniantur.

R U B. VIII.

De Judeis.

C A P. I.

Judei festiis diebus a negotiis absineant, et anteresurrectionis Pascha per triodium in eorum dominibus relegentur.

Ingentes Deo & serenissimis principibus nostris gratias habendas esse agnoscit hec sacra synodus; quod eorum pietate ac religionis studio effectum sit, ut Judaica prævitas in commerciis, negotiis, ac omnibus aliis actionibus intra terminos ab ecclesia permisso coerceatur. Tamen pro suo mente, admonendos omnes fideles esse censuit de his, quæ a sacris canonibus circa hujusmodi obstinatos Crucis Christi inimicos sunt præcipue interdicta. Judeis igitur non licet diebus festiis ab ecclesia receptis mercari, aut quoconque modo negotiari, aut aliquid quidquam agere a sanctorum temporum veneratione alienum, extra septa loci eis ad habendum specialiter assignati; & præsertim triduo ante Pascha, adeo ut eo tempore neque ex propriis domibus exire possint, & inobedientes pecuniaris fisco applicandas, & carceris poenas severissime ab episcopis plestantur.

C A P. II.

Christiani aliquod ministerium non impendant Judeis et eorum familiaritatem effugiant.

Sed ne libera serviat ancilla, ac in Juðorum abominationem expresse sanctum est, ut christiani nullo servitutis genere Judeis se addicant, non obsecranti, laetandi, educandi, aut alicuius alterius ministerii eis opera præstent, sed & eorum medicis, & cibis uti, & esculent, & poculenta ab eis emere, & tandem societas.

ANNO
CHRISTI
1573.

tages, conjunctiones, nimias familiaritates, cum eis habere omnino caveant; & qui non paruerint, in excommunicationem incidant præter poenas a sacris canonibus statutas.

R U B. IX.

De hereticis.

C A P. I.

Prohibentur tam publica, quam privata disputationes articulos fidei tangentes.

Episcopi singulare, ac maximum studium in eo potissimum impendere debent, ne ipis dormientibus inimicus homo prava heresum semina, doctrinæque, ac morum corruptionem disseminare, aut interferere valeat. Idcirco rudium maxime ac præsternit suspectorum conventus, imperitorumque, atque idiotarum, de his quæ ad fidem speiant, tam publicas, quam privatas disputationes, ac sermones, ceteraque hujusmodi periculosas occasiones prohibeant, ac penitus tollant.

C A P. II

Inquiratur contra suspectos hereticos pravos.

Sedulo præterea dent operam inquirendis hereticis, aut eo nomine suspicisis, ut inventos de suo ovili constanter exterminent; parati etiam, si opus fuerit, hac de causa sanguinem animamque profundere. Quo Deo gratius, & ovibus suis sa. lubrius in universo suo munere efficere nihil possunt.

R U B. X.

De blasphemia.

C A P. I.

Pena contra blasphemantes, et executio constitutionis Pii V.

Blasphemie scelus adeo detestabilis est, ut sacre literæ abhorrentes nomen malæctionis, quo blasphemia exprimit solet, in benedictionis nomen aliquando convertant; ad obtruenda igitur blasphemantium ora poenatum, & suppliciorum terror adhibitus, & auctor est a fel. rec. Pii V. novissima constitutione. Quæ poenæ, & supplicia episcopi studio debent a parochiis persæpe ad populi memoriam revocari. Ideoque omnibus notum sit, quod delinquentes, juxta tenorem dictæ constitutionis, pro modo culpe, & personarum qualitate, sine aliqua remissione sunt omnino ab episcopis puniendi. Qui si in executione negligentes fuerint, sciant se in proximo provinciali concilio hujus negligentie rationem reddituros.

ANNO
CHRISTI
1573.

Saculares judices abortantur contra bujus modi severissime procedere, eorumque conuersatio fugienda, et incorrigibilium nomina episcopo deferantur.

Magistratus quoque seculares vehementer hortatur, ut contra blasphemos severissime procedant, ad hoc ut indulgentiam proximi Lateranensis concilii consequi possint; itemque omnes Christi fideles in Deum obsecrantur, ut non solum a blasphemorum familiaritate abstineant, sed etiam ut quos incorrigibiles repererint, eorum nomina ad episcopos deferant.

C A P. III.

Episcopi societates nominis Dei instituantur.

Atque ut nihil prorsus omittatur, quod ad exterminationem tam atrocis peccati conducere possit, episcopi in suis civitatibus, & dioecesis societates nominis Dei (ubi non sunt) quam primum instituant, ea norma, regula, & indulgentiis propositis, quæ in bulla fel. rec. Pil. Quarti continentur

R U B. XI.

De festorum dierum cultu, & observatione.

C A P. I.

Festivi dies observentur, et tempore eorum celebrationis fileant comedias, joculations, et id generis alia.

Festorum dierum cultus facile homines adducere potest ad reliqua legis praedicta servanda. Idcirco Episcopi magnam diligentiam adhibeant, ut facri dies ecclesiæ præcepto, vel loci consuetudine observandi nullo modo in suis civitatibus, vel dioecesis violentur; quinimmo ita populi instituantur, ut ecclesiæ frequentent. missæ celebrationi, ac divinis officiis reverenter intersint, totogique ad colendum Deum & verbis, & opere se transfigrant. Atquid divina celebrantur circulatores, prefigiatores, comediz, & alia hujus generis prohibentur, aut voce, aut instrumentis in publicis, vel quasi publicis locis canere, seu saltationes, ludos, choreas, & alia nugarum irritamenta exercere, sub poenis episcoporum arbitrio imponendis, quæ in pauperum usus erogentur.

C A P. II.

Rufici, et omnes a negotiis, et mercibus, ac conflicit incundis, abscent.

Omnes vero a quibuscumque illicitis, & ser-

CONCILIO FLORENTINUM.

735

ANNO CHRISTI 1573. servilibus operibus, judiciorum agitationibus, emporiis, nundinis, aliisque ihercatoris conventibus exercendis quoconque nomine nuncupentur, abstineant; & maxime rustici, qui in hoc sepe delinquent, nisi belli, aut imminentis aliquius periculi causa: convocationes etiam, que consilia vocant, si necessitas urget, post vespertas tantum, dummodo non in ecclesiis, fieri permittantur, sed & esculenta, & poca- lenta venundari possunt, si tamen in ecclesiarum atris id non fiat.

SESSIO SECUNDA.

Celebrata die VIII. Aprilis MDLXXIII. B

R U B. XII.

De sacrosanctis ecclesiis.

C A P. I.

Prohibentur deambulationes, nuga, et negotiaciones in ecclesia.

Quando ecclesiis, que sunt orationi tam destinate, cultu, & honore sicut deles non reverentur; conseqvnt est, ut veniens Salvator noster iratus, & flagellis, & funiculis, e domo Patris sui ejicit; & propterea nemini licet, dum sacra sunt, ac divina celebrantur, sive predicatorum verbum Dei, in ecclesiis deambulare, vociferari, nugari, negotiari, aut aliquid irreverenter agere, neque eo tempore capitula cathedralium, aut collegiarum ecclesiarum congregare.

C A P. II.

No judiciales attus, colloquia cum suspectis mulieribus, nec commissiones sunt, nec bastata arma, & id generis alia deferantur in ecclesia.

Caveant etiam omnes ne ita stent in ecclesiis, aut aduersi fideant, ut reverentia, que sacrosancte eucharistie sacramento debetur, aliqua injuria fiat. Non judicia exerceantur, non cum mulieribus suspectis colloquia habeantur, non commissiones, aut comparationes sunt, nihil in porticibus, atris, vel vestibulis aliquid venale, etiam ad usum sacrificii, vel ecclesie exponatur; baliste, sclopeta, aut bastata arma in ecclesiis non deterantur.

C A P. III.

Mendici in ecclesiis non possint petere elemosinas, dum divina celebrantur, praeter monialium agentes, et hoc post communionem Sacerdotis.

Illud quoque prohibetur expresse, ne in ecclesiis quibuscumque etiam regularium, pauperes, aut mendici, ad petendas elemosinas per ecclesiam vagentur, inter Missarum solemnias, aut dum divina celebrantur, exceptis illis inopum monialium,

736

& aliorum piorum locorum ministris, qui capsulas circunferunt; eisque non aliter permisum sit, nisi de licentia episcopi, & postquam sacerdos in missa communicaverit, eleemosinas petere; & qui omnibus in ecclesiarum honorem supra statutis non paruerint, cujuscunque qualitatis, & dignitatis, etiam regulares præter poenas in bulla fel. rec. Pli Quinti sanctitas, pro modo culpe, ab episcopis gravissime puniantur.

ANNO CHRISTI 1573.

De immunitatibus ecclesiarum.

C A P. I.

Confidit per serenissimos principes tuendam esse libertatem ecclesia.

Tridentini concilii hortationes, quibus universis christianis omnibus populorum dominis ecclesiarum defensionem, ac immunitates enixa commendat, quam alte in serenissimorum principum Etrurie mente fixa sint, quotidiana catholicæ fidelis propugnatio, ac erga ecclesiasticos viros, ac loca pia, & religiosa veneratio, ac beneficencia locupletissime testantur. Quare dubitantri nullo pacto videtur; quin sibi ipsi constantissime ut semper fecerunt) curatuti sint, ut debitus Deo cultus, ac ministris, & mysteriorum eius dispensatoribus, legitimus honor exhibetur; nec permisuri, ut officiales, magistratus, alii eorum administrationi constituti ecclesiasticam jurisdictionem, & libertatem divinis, & humanis legibus sanctitam ulla ex parte violent impone, utpote qui obsequientissimi ecclesie filii, summorumque pontificum, ac omnium pontificum, ac omnium pontificiarum constitutionum, ac decretorum conciliarium observantissimi semper fuerunt.

C A P. II.

Prohibet ne in locis vicinis monasteriis, & ecclesiis habent mulieres inbonesta, & ne taberna, & balnea aperiantur.

Atque, ut jam Florentinis municipaliibus legibus laudabiliter statutum est, ut religiosorum domorum ratio maxime habeatur, præsertim in quibus Deo dicatae virginis perpetuo habitant: codem modo interdicitur, ne feminæ publicæ inhoneste viventes, nec ducentis cubitis prope monasteria monialium, nec centum prope ostia, aut ingressus ecclesiarum domicilium habeant. Quod si intra ea spatia ipse habitaverint, Eureis quindecim fisco multentur; eamdemque poenam subeant, quicumque sine episcopi licentia cauponarias, tabernas, aut thermas, sive balnea in codem ambitu habuerint, quique ad eos usus domos, aut facultula poluerint.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. III.

*Declarantur qua loca extra ecclesiam sint
immunia.*

Et si jure unicuique ecclesie id immunitatis concessum videatur, ut consugentibus ad eas per triginta passuum circuitum securitatem praetet; quia tamen propter locorum angustiam, aut ecclesiarum frequentiam Florentiae totam fere immunitas civitatem occuparet, unde & justitiae vinculum nimis dissolveretur; declarandum visum est, ea tantum loca circa ecclesias immunia esse, que notabili aliquo signo, a publicis viis ceterisque profanis locis in predicta civitate Florentiae distinguuntur; in reliquis autem locis extra civitatem juris communis privilegia remaneant.

C A P. IV.

*Cessantes sint securi in locis religiosis
& capture, sed non clericis.*

Fugitiui vero, qui Florentiae, jure municipali, cessantes nominantur, in ecclesiis, aut religiosis procul dubio protegi debent a capture, qua quidem immunitate minime frui possint li in dominibus, in quibus debitores ipsi, vel alii non servientes ecclesiae, sive mercede, seu gratis inhabitante; sciant tamen clericis quod intra domum ecclesiae, & locos ei adjacentes nullo modo se predicta libertate, & immunitate tueri possunt; quominus in omnibus episcopi iudicio, & executioni contra eos commissione subjaceant.

R U B. XIV.

De ecclesiis reparandis, aut unicendis.

C A P. I.

*Uniones ex necessitate etiam invitiss domini fieri de parochialibus, nisi
patroni, vel alii ecclesiarum
indemnitas pror
deant.*

Prochiales ecclesie, que ita tenuis redditus sunt, ut necessario pro aedificiis tuendis, alendo rectore, ac aliis cultui divino opportunis sumptus non sufficiat, nec aliter tali incommodo provideri potest, episcopi habita vicinitatis, ac frequentia parochianorum ratione, servataque concilii Tridentini decretis prescripta forma, alii uniant parochialibus. Quod si jus patronatus, aut presentandi in eis habentes contradixerint; & ad episcopi mandatum supradictis necessitatibus congrue consulere voluerint, audiantur; sin autem aut recusaverint, aut contempserint, episcopi ipsius patronis etiam invitiss dictas uniones facere nullo pacto differant. Nisi alii sint, qui religione aut pietate ducti propriis bonis velint, & ecclesie ruinas sarcire, & redditus ita augere, ut rectoris substantiationi, ac aliis necessariis sumptibus satiat, servatis solemnitatibus, ac vocatis vocandis.

Et hi juris patronatus, aut presentandi

Concil General Tom. XXXV.

partem pro rata in perpetuum acquirant, facta iusta omnium ecclesie bonorum estimacione eorum, que ipsi in dotem, & instauracionem contulerint; reliqua parte in quolibet predicatorum casum reservata prioris patronis, qui ter ab episcopo moniti instaurare, ac dotem supplere ipsum neglexerint.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. II.

Dirutis ecclesiis provideatur, & quomodo.

Ecclesiis non curatas ferme collapsas episcopi instaurandas curent, aut oratoria ibidem erigendo, vel si id non videbitur expedire, in alias transferant ecclesiis, ubi sub titulis sanctorum, seu sanctarum, quibus ante ecclesie dicatae erant, altaria construantur, & pro reddituum quantitate divinus ibi cultus instituatur, ita tamen, ut in area dirutae ecclesie signum crucis erectum semper appareat.

C A P. III.

*Unionum literas ab annis quadraginta,
episcopi videant, & judicent.*

Qui beneficia tenent, non ante annos XL. unita, infra tempus ab episcopo prescribendum, unionum literas ordinariis exhibeant, qui re cognita decernent, quae per surrogationem, vel obreptionem impetratz, & obrente iritate sint babendae, ut dicti Tridentini concilii decretis statuitur: quorum etiam poenae innovantur.

R U B. XV.

De ecclesia cathedrali vacante.

C A P. I.

*Ecclesia cathedrali vacante, quid sit
exequendum.*

Cum primum aliquam cathedralem ecclesiam Deo disponente vacare contigerit, pastoris defuncti exequiz ea qua decet pietate per totam dioecesim celebrantur, & assidue publice, & private supplicationes hant, in quibus universus clerus humiliiter, ac religiosissime a Deo petat orbato gregi pastorem, qui ad tanti ministerii munus idoneus & aptus esse possit.

C A P. I.

*Mortuo episcopo a capitulo constituantur
vicarius, & economi.*

Post obitum vero episcopi capitulum infra octo dies vicarium constituat, vel existenter conformet, qui sit doctor, vel licentiatus in iure canonico, vel alias quantum fieri poterit idoneus; atque item ubi frumentum percipiendorum ei munus incumbit, capitulum unum, vel plures economos decernat, qui rerum temporalium curam gerant, & episcopo futuro rationem reddant; quod item facere teneatur vicarius, officialis, & alius quilibet administrator;

Aaa tor;

CÓNCILIO FLORENTINUM.

739

ANNO
CHRISTI
1573.

Ator. qui sede vacante, a capitulo, vel ab aliis constituti fuerint; quod si capitulo in praemissa negligens fuerit, ad metropolitanum, si comprovincialis ecclesia fuerit; & si ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, capitolumque, ut presertim, negligens fuerit, tunc ad antiquorem episcopum ex suffraganeis in metropolitana, & propinquiorum episcopum in exempta hujusmodi deputatio devolvatur.

R U B. XVI.

C A P. I.

BForma prescribenda inquisitionis de episcopo promovendo.

CQualitates episcopi promovendi, & forma servanda in examine, & alias requisitis.

QUi aliis praest, ea vite, morum, & scientiae excellentia fulgere debet, ut merito a sancta Tridentina synodo præcipiatur, & exactissimam de qualitatibus præficiendorum cathedralibus ecclesiis inquisitionem esse faciendam, & ejus inquisitionis formam in concilio provinciali esse prescribendam; ideo hæc sacra synodus infra scriptam examinis formulam a sanctissimo D. N. comprobandum proponit, vide. C licet.

An legitimis natalibus, & ex catholicis parentibus ortus.

Quibus in locis, & quomodo fuerit educatus.

An triginta annis major sit.

Quæ conversatio vite, & fama ejus a pluribus annis fuerit.

An sit criminosus, bigamus, vel aposta-

ta.

An publicam penitentiam egerit.

An sane mentis, & domui sue bene pre-

positus.

Item quam modestiam, prudentiam, sobrietatem, continentiam, & alias virtutes in actionibus suis ostenderit.

Deinde a quo tempore sacris ordinibus sit iniciatus, & an in eis per sex menses saltēm antea sit constitutus.

An sit in universitate studiorum magister, sive doctor, aut licentiatus in sacra theologia, vel iure canonico merito promotus, aut publico Academiz testimonio ad alios docendos idoneus ostendatur; eique declarandus, vel locus unus ex novo vel veteri Testamento, aut ex sententiis Theologicis, ex decretalibus, aut decreto proponatur, ita ut propositiones etiam disputandam in theologia, quam in jure canonico tueatur; absoluto vero hoc examine ab eo, cui a sanctissimo D. N. hoc onus demandatum fuerit, & probatis omnibus suprascriptis, per quinque saltēm testes omni exceptione maiores, publicum fiat instrumentum, quod una cum ipsis promovendi fidei professione ad summum pontificem ob signatum quam primum fideliter transmittatur.

740

R U B. XVII.

C A P. I.

De dignitatibus, & canonicis.

Quales esse debeant canonicis assumendi.

EPiscopi summopere studeant, ut ad qualitercumque ecclesiarum dignitates, & canonicatus in adsumantur, qui & ipsis opera, & officiis presto sint, & morum, integritate, doctrina, & vita exemplo efficient, ut merito eorum cœtus ecclesiarum senatus dici possit.

C A P. II.

Quæ sunt partes, & officia canonicorum.

In dignitatibus aut canonicatibus consti-
ti, ceterique ecclesiarum servituti addicti,
statis horis attente divinis adlînt officiis;
non tunc vagentur per ecclesiam, neve a
choro discedant, nisi precibus absolutis,
aut aliqua compulsi necessitate; in choro
propriis quique sellis consideant, concordi
voce, & corde psallant; simul omnes de-
bitis opportunitatibus adsurgant, sedeant,
genua flecant, capita detegant, & nihil
alienum divinis misceant, privatum offi-
cium non recitent; literas non legant,
non obstrepant, non colloquuntur: si vero
aliqui in his offendenter, quas percepturi
ercent, distributionibus careant; aliterque pro
culpa gravitate corripiantur.

C A P. III.

Ut babentes etiam solam præbendam, eisdem
curis, & officiis sint obstricti, & ul-
tra tres mensis non absint sub pena.

Omnes dignitates, & canonic tam cathe-
dralium quam collegiarum, teneantur om-
nino secundum ecclesie consuetudinem in
tuis ecclesiis deservire. Quod decretum
etiam illos comprehendat, qui præbendam
tantum habent, adeo ut putent se ad hoc
servitum minime obligatos esse: hoc ex-
presso declarans, quod non licet vigore cu-
juscumque privilegi, aut consuetudinis ul-
tra tres mensis ab eisdem ecclesiis quoli-
bet anno abesse; alioquin primo anno pri-
vetur unusquisque dimidia parte fructuum,
quos ratione etiam præbendæ ac residentia
fecit suos. Quod si iterum eadem usus fue-
rit negligientia, privetur omnibus fructibus,
quos eodem anno lucratus fuerit; crecen-
te vero contumacia, episcopi contra eos jux-
ta sacrorum canonum constitutiones pro-
cedant.

C A P. IV.

Eorum habitus sit conformis.

In choro autem omnes dignitates, &
canonic tam cathedralium, quam collegia-
tarum conformiter se in habitu, in proces-
sioni-

ANNO
CHRISTI
1573.

tionibus, funeralibus, omnibusque aliis ecclesiasticis functionibus, nisi aliquis pro prium habitum prætendat, quod intra tres menses episcopo probare debeat. Contrafacientes vero distributionibus careant illius diei, ac etiam arbitrio episcopi puniantur.

C A P. V.

Ad episcopum una cum duobus e capitulo spectantes ordinationes, & reparationes chori, & aliorum id generis.

Reliqua hic non memorata, que ad divini cultus institutionem, aut reparationem, ad chori legem, & ordinem, aliorumque ministrorum conformatiōnem pertinent, episcopi duobus e capitulo in consilium vocatis, ut precipit eadem Tridentina synodus, pro ecclesiarum conditione adimplere studeant.

R U B. XVIII.

De celebratione Missarum.

IN sacrosancto Missæ sacrificio juxta sacri concilii Tridentini prescriptum diligenter episcopi intrascripta servanda, & cavenda curabunt.

C A P. I.

Qua sint servanda in sacrificio Missæ, & quod quicunque sacrissimi iniciati, seu simplex beneficium obtinentes juxta modum Roma. Breve. divinum officium recident.

Omnes hujus provincie sacerdotes, etiam regulares, qui Romano missali utuntur, in omnibus in dicti missali formula prescriptis ceremoniis, ac ritibus omnino, & ad uniuersum convenient, officium etiam divinum juxta modum brevia:ii Romani rectetur, & quicunque sacrissimi iniciati, aut beneficium etiam simplex obtinentes horarias preces praetermiserint, his poenit. puniantur, quæ in Lateranensi concilio, & in bullâ fel. rec. Pli. Papae V. sanciente sunt.

C A P. II.

Peregrinos clericos, & diversa dioecesis, non posse sacrificium missæ celebrare, nisi sint testimonialibus litteris muniti.

Presbyteris alieno dioecesis nullo modo missæ celebrandæ in suis ecclesiis licentiam e p̄scopis concedat, nisi proprii ordinarii testimoniales litteras habeant, adeo recentes, quibus pro locorum, unde advenerint, dicitaria fides adhiberi possit. Quod si vestitata suspicionem parerent, illisque affirant, alii se in locis commoratos; non ante ad celebrahdum admittant, quam illocrum locorum quo diverterunt testimonio, eorum mores, ac vita probata fuerint.

C A P. III.

ANNO
CHRISTI
1573.

Quid agendum sit sacerdoti ante celebrazione.

Sacerdotes antequam accedant ad altare, missam accurate prævideant, hujus sacre synodi auctoritate XL. dierum indulgentiam, quam illa modo concedit, consecuturi: monentur præterea in Domino, ut studeant quæ lecturi sunt, præsternim omnam canonis rationem plene intelligere, quæ ignorare eorum est officio maxime indignum.

C A P. IV.

Celebraturi, & indui aliquem non addiquantur, nec birretum in altare teneant.

Sacris porro vestibus induiti neminem impli adloquuntur, aut audiant adloquentem; mentemque & oculos, quam fieri poterit, avertant ab his, quæ ad aliena distractere possint: nullum capit, aut alterius nemibri regumentum, aliudve id generis in altari locent, neque ab offertorio, usque quo oblationem sumperint, etiam sub irato regantur, atque de altari nihil amoveatur nisi tota missa completa; quod ut diligentissime C fiat, episcopi operam dahunt.

C A P. V.

Coniuncto, & congruo tempore missa celebranda, nullius privati babito refellu.

Omnibus etiam sacerdotibus præcipitur, ut nullius privati caussa horam missæ popularibus suis accommodam, aut anticipent, aut differant. Neque in ea, aut corciones, aut alia quæ diei officium aut festi celebritas exposcat, prætermittant: nec missam inchoatam adveniente aliquo repetane, nec ad altare expetent, aut alia ratione contra rei sacre decorum, aut populi utilitatem alicui obsequium præstent. Quod si quis ante tecum monitus ad aliquid predicationis minis aut metu adegerit, inquit clericus, beneficium obtinens, et pro illo privatus existat; non habens, ad continentem inhabilis reddatur, si vero laicus fuerit excommunicetur, atque ecclesiastici feudi, ac empheuseis incapax sit; sacerdos autem sponte hujus decreti violator proculpe gravitate ab episcopo puniatur.

C A P. VI.

In societatibus secularium non circiter missa diebus festis, ante quam parochus suam absolvit sub poena.

Prohibetur quoque ut dominicis, & festis diebus in confraternitatibus, & societatibus laicorum quocumque nomine nuncupatis missæ celebrentur, antequam parochus in sua ecclesia, in cuius parochia illa

Aaaa:

CONCILIO FLORENTINUM.

743

A N N O
C H R I S T I
1573.

illa societas sicut est, missam absolverit; A
aliquin gubernatores, syndici, & alii di-
torum locorum ministri, si correcti non pa-
suerint; & poenis, & censuris ad obedien-
tiam omnino cogantur. Et sacerdotes etiam,
tam seculares, quam regulares per duos
menses a divinis suspensionem incurvant,
quoties eo tempore in dictis locis celebra-
verint.

C A P. VII.

*Nec ante auroram, nec post meridiem,
nec bis in die celebretur sub poena.*

Missæ ante auroram, nec post meridiem,
nisi ex legitima cauſa, jure expressa, pro-
hibetur. Et sacerdos qui contrafecerit, &
qui bis in die celebraverit, a ministerio al-
taris per biennium suspensus esse intella-
tur, & gravi etiam ab episcopo animad-
versione afficiatur.

C A P. VIII.

*Anniversaria in rusticis ecclesiis qui-
busdam anni temporibus ne fiant.*

Anniversaria defunctorum officia in rusticis ecclesiis nullo modo fiant, a die dominice passionis, usque ad completam octauam resurrectionis: nec parochi propterea ovium suarum eo tempore necessarium cu-
ram deferant, transgressoreisque, ordinarii judicio poenas luant. Conventualis autem missa, quæ populi dicitur, & officio con-
formis, in cathedralibus, & collegiatis ec-
clesiis nullo umquam tempore prætermit-
tatur.

C A P. IX.

*Parochi diebus festiis proprias oves
ne deferant, nec ann. vel oves.
missas dicant.*

Episcopi vetent, ne parochi dominicis, aut aliis festiis diebus ad alienas ecclesiis quo-
cunque præceptu convolantes, missas popula-
res suos defraudent; quin etiam his diebus anniversarias, aut votivas missas celebrare
caveant. Quare ita hæc disponant, ut pa-
rochianorum & ecclesiæ simul ratio habeatur, poenis quæ sibi videbuntur im-
positis.

C A P. X.

*Altaria indotata docentur, & curen-
tur, & ponitur forma altaris
portassis.*

Altaria, quibus est dos constituta, co-
gantur eorum rectores recte curare, & que-
dote carent, ante a constructoribus, seu eo-
rum successoribus, pro dignitate instauren-
tur, exornentur, aut amoveantur. Porta-
tile vero altare ea latitudine, & longitu-
dine habeatur, ut calicem, & hostiam su-
perpositam, commode, ac sine periculo ca-
pere possit, ac triplici, ut debet, velamine
contegarur, ejusque forma ab episcopis pro-
valis in eo locandi, magnitudine prescri-
batur, & non parentes, eorum arbitratu-
multentur.

744

C A P. XI.

A N N O
C H R I S T I
1573.

Prohibentur sacerdos & munera in
missis novis, se precipitare exami-
natione ab episcopo de futuro
sacerdote.

Tridentinæ synodi auctoritate prohibeant
episcopi quoscunque etiam exemplos a qui-
bulcumque mercedum conditionibus, pa-
tias, acceptationibus munerum in novis
missis, & carum, quæ publice oblationes
dicuntur, nec non ab omnibus importunitis
& illiberalibus exactiōibus potius quam
postulationibus, alijque ejusmodi, quæ a
synonimis labet, vel certe turpi quaestu non
longe absunt. Nullus etiam ad novæ mis-
sæ celebrationem admittatur, nisi prius fuerit
ab iis, quos episcopus designaverit, ex-
aminatus; qui autem in iis deliquerint, per
sex menses ipso jure ab altaris ministerio
sint suspensi, & episcopi arbitrio punian-
tut.

C A P. XII.

*Puniantur qui in privatis locis cele-
brant.*

Quam poenam etiam incurrat sacerdos,
qui in privatis ædibus, aut alio in loco,
præterquam in ecclesiis, aut oratoriis di-
vino cultu dedicatis, ac ab episcopo desi-
gnatis seu visitatis, missam audcat cele-
brare.

R U B. XIX.

De prædicatione verbi Dei.

C A P. I.

*Admones episcopos ad prædicationis munus
vel ad eligendos idoneos viros ipsi im-
peditis, & parochi singulis festi-
vitatis, & in quadrag. &
adventis, prædicent; aliar-
corum impensis alius sa-
tisfaciat.*

Quoniam prædicandi munus ab apostolo
omnibus pastoralibus munis longe
præfertur, synodus episcopos etiam
per viscera D. N. hortatur, ut in hanc cu-
ram toto animo incumbant, atque ipsi oves
suas verbi divini prædicatione pascere non
prætermittant; quod si legitime impedit
suerint, idoneos viros elegant, qui hoc
munus diligentissime præsent: idem etiam
sicerent a parochiis omnibus dominicis
& solemnibus diebus; tempore autem jeju-
niorum, quadragesimæ, & adventus Domini
ni quotidie, vel saltem iis diebus, quibus
episcopi ipsi expedire judicaverint; pa-
rochii vero impeditis, per alios impensis eo-
rum, qui eas præstare tenentur, vel so-
lent, deputandos in civitate, aut quacum-
que parte dioecesis, prædicandi munus ex-
pleri episcopi current. Illud tamen semper
parochi sibi propositum habeant, quod o-
ves sibi ad pascendum commissæ magis pa-
storis simplicitate, & caritate, quam alio-
rum altiori, & exquisitorie doctrina instrui-
& eruditæ poterunt.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1575

CONCILIO FLORENTINUM.

C A P. II.

Idem statuit contra, exemplis, parochiales obesentes.

In parochialibus quoque ab episcopi jurisdictione quavis ratione exemptis, aut alicui monasterio, congregationi aut hospitali etiam extra dioecesim existentib; annexis, vel unitis, modo re ipsa in dioecesi sunt, per censuras ecclesiasticas, & alias eorum arbitrio poenas, ac etiam omnia remedia a sacrosancto concilio Tridentino statuta episcopi provideant, ut supradictis temporibus fidelis populus pabulo exelectis doctrina, & verbo vita nutritur per predicatorum ab episcopis ipsis eorum impensis, qui dictarum ecclesiarum fructus percipiunt, deputandos.

C A P. III.

Quod regulares absque episcopi benedictione non predicent etiam in propria ecclesia, & interdicuntur predicatione regularibus extra claustrum morantibus.

Meminerint regulares, quod, nisi ad pertendam benedictionem coram episcopis se prius personaliter presentaverint, nullo modo in ecclesiis propriis suorum ordinum, & preserit contradicente episcopo predicare possit; in aliis autem ecclesiis episcopi licentiam in scriptis, quae gratis detur, habere debeant, & qui contra fecerit, per sex menses sit ipso facto suspensus, & crecitate contumaciam, etiam excommunicatione seriat: regularibus autem extra claustra, & obedientiam religionum suorum viventibus, predicatione interdicatur, etiam quorumlibet privilegiorum praetextu; donec super ea re lucta fides apostolica consulatur.

C A P. IV.

Quale sit officium predicatoris, & a quibus se abstineat.

Quicumque autem hoc predicandi officio funguntur, ab oinni interpretatione, quae puro, & vero sensu sacra scripture ab ecclesia catholica recepto non conveniat, aut a sanctis patribus, & doctoribus probatis discrepet, proorsus abstineant; sed omnem scripturam ad geminam Dei, & proximi exigant caritatem; cum lumina finis, ac plenitudo legis, ac scripture sit dilectio. Exempla, & historias ex apocryphis scripturis ineptas, ac ridiculas fabulas, profana insuper, & vanitoquia, futilem, & inanem loquacitatem, quae ratioinationibus humanis falsam scientiam opinionem querunt, maxime fugiant: unicus autem predicationis scopus sit, ut Christiani predicent, & hunc crucifixum, qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, legatum

ANNO
CHRISTI
1575.

A bonorum operum: ad quae omnia maximam vim habere, ipsis persuasum sit, si virtus, & virutes, premia & poena pulis proponantur.

C A P. V.

Prohibetur omnis predicatione nocturna.

Et tandem, ut hoc ministerium ad salutem animarum institutum, ab omni irreverentia alienum sit, statuit ut verbum Dei quocumque anni tempore diurnis tantum horis, & passio D. N. Iesu Christi crescente die, non autem noctu per predicatorum prædictetur; atque eo tempore id maxime servetur, ut nihil fiat, aut dicatur, etiam ad provocandas lacrymas, quod a Christiana disciplina aliquo modo abhorreat.

R U B. XX.

De praebenda theologali.

C A P. I.

Quod sacra theologia publice proficitur, & legatur, & adfigetur merces.

Nihil minus negligere oportet episcopos, quam executionem decreti laici concilii Tridentini de lectore sacrae theologiae. Quidquid est in unaquaque ecclesia cathedrali, vel oppidi insigni collegiata, quam primum constituantur, cum affiliatione libere præbende primo vacature, aut, ubi nulla fuerit, aliqua mercede, aut alia ratione, quae episcopi iudicio magis ecclesie statui convenire poterit: & ut plium hoc, & tam fructuolum opus, nullo modo inane relinquatur, si seculares clerici non reperiantur ad hoc munus idonei, regulares adhibeantur: lectio autem habeatur tempore ab episcopo statuendo, & in his tractandis purissimum vestetur, quae magis pro loci, & personarum qualitate opportuna esse idem episcopus judicaverit: & clerici cuiuscumque gradus non solum in audiendo assidui sint, sed etiam ad eam scientiam, quae maxime in eis requiritur, multum se proficie in dies probare valeant.

R U B. XXI.

De initia fidei a parocho tradendis.

C A P. Unic.

Initia fidei pueros docenda.

Singulis dominicis, & festis diebus flatura hora, & proprio campanæ sono, parochi pueros omnes ad ecclesiam convocent, ubi initia fidei eos doceant, & ad obedientiam primum Deo, deinde parentibus praefandam, atque etiam ad ea omnia, quae ad christianam religionem pertinent, accurate instituant. Hortatur autem parentes, ut idem ipsis domi faciant; atque.

CONCILIO FLORENTINUM.

747

ANNO
CHRISTI
1573.

atque etiam carent, ut filii hanc tam sa-
lutarem disciplinam negligere non possint. A

R U B. XXII.

De seminario.

C A P. I.

*Quod ecclesia seminarii juxta concilii decreta
exequatur, & quod infra sex menses in-
stituatur ex fructibus mensa episcopalis,
ac aliorum locorum etiam exempto-
rum, & quod constituantur taxa.*

Erectio seminarii clericorum tam accu-
rate, & multis verbis est a sancto Tri-
dentino concilio pertractata, ut facile omnes
intelligant, quanta in hac re, & cura, &
opera episcoporum requiratur. Nec circa eos
in Domino haec synodus hortatur, & mo-
net, ut hoc tam pium, & necessarium
opus executioni demandare nullo pacto dis-
ferant: & ubi jam institutum non est, in-
fra sex menses a fine hujus provincialis sy-
nodii omnino instituant; adeo ut ex fructi-
bus cuiusque mensa episcopalis, & capi-
tuli, aliarumque collegiarum ecclesiasticorum
& quorumcumque beneficiorum ecclesiasti-
corum cum cura, & sine cura, abbacia-
rum, prioratum, & quocumque alio no-
mine nuncupentur, etiam exemptiorum,
etiam si nullios dioecesis fuerint, hos-
pitalium que dantur in titulum & ad-
ministrationem; & ex fabricis ecclesie-
sticorum, seu corporum, vel confraternita-
tum, exceptis iis, que in decreto concilii
Tridentini excluduntur, et ex quibuscumque
aliis ecclesiasticis redditibus, quocumque
nomine vel causa percipientur, etiam
penzionibus, quantumlibet exemplarum
fuerint, taxa constituantur, que singulis annis
ad rationem dimidia decimae ad antiquam
taxam relata reducantur, que summa ab
episcopis minui posse decernit. communica-
to consilio duorum de capitulo, & duo-
rum de clero, qui juxta formam concilii D
Tridentini electi fuerint: coram quibus etiam
rationes reddituum episcopi singulis an-
nis repeteret debent. Ejus autem taxa ex-
actio post dictum tempus sex mensium exi-
gi debet; & ita deinceps unoquoque an-
no, donec seminario aliqua beneficia sim-
plicia ex auctoritate ejusdem concilii unita
fuerint, & ea tamen ratione, ut juxta red-
ditus beneficiorum, que seminario attribu-
bitur fuerint, taxa proportionabiliter, aut in
totum, aut in partem remittatur.

C A P. II.

*Qualitas, & officium adsumendum in
collegio seminarii.*

Eorum vero, qui ad hoc collegium adsu-
muntur, etas, scientia, mores eiusmodi
sunt, ut nihil a prescriptione concilii Tri-
dentini discrepare videantur; atque ea re-
ligione, modestia, & obedientia vivant, ut
vere ad pietatem, & ad divinum cultum
instituti, & educati, omnibus notum esse pos-

748

sit; eaque ut perpetuo serventur, episcopi
seipissime ipsa seminaria visitabunt, aut a
deputatis visitari curabunt.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. III.

Eorum electio ad episcopum pertinet.

Electio eorum, qui in iisdem collegiis e-
runt recipiendi, ad episcopos tantum syno-
dus pertinere decernit. Qui non modo pue-
ros eligere possint, sed etiam adultos, de
quibus sperandum sit, ut brevi ad sacros
etiam presbyteratus ordines promoveri me-
reantur, atque etiam pauperes presbyteros
beneficio carentes admittere possint. Quos
omnes puniant, expellant, & eliciant,
quando dicilos, incorrigibiles, ac malo-
rum inorum seminariorum repererint.

R U B. XXIII.

C A P. I.

De beneficiorum collatione.

*Beneficiandi in concurso eligi debent,
& circa resignationes obseruetur con-
stitutio Pii V.*

Cum parochiales ecclesiae conferuntur,
animarum saluti consulere, non ho-
minum cup dirati obsequi, pro ea quam Je-
sus Christus debent pietate, Episcoporum par-
tes sunt; illos igitur elegant in concurso,
qui officii sui onus digne sustinere possint,
ac prompto animo subire velint; indignos
autem, ac preteriti eos, qui sua, & suo-
rum querunt, non que Jesus Christi, omni-
no reliquant; in admittendis autem resigna-
tionibus ea omnia, que a fel. rec. Pii V.
constitutionibus fencita fuerint, episcopi
exacte servent.

C A P. II.

*Patroni laici etiam ultro quid oblatum
non accipiunt, & prohibentur confi-
dencia cum pana.*

Hi, quibus in beneficis praesentandi, eli-
gendi, aut nominandi jus est, nihil omnino
ejus caussa accipiunt ab illis, quos praesen-
taverint, elegerint, aut nominaverint, e-
tiam si ultro oblatum fuerit: neque per
conductiōem bonorum ecclesiae eadem ex
caussa, aut suo, aut alieno nomine factam
illos ex eis fructus percipient. Caveant au-
tem episcopi, ne fiduciaria beneficia fiant,
neve tacite, aut expresse conventum sit,
ut ad alterius voluntatem alter titulo re-
E nunciare tenetur: quod ad symoniacam
labem accedere, tum sacris canonibus, tum
quarti, ac quinti Piorum constitutionibus
declaratum est. Qui autem talia commi-
tient, ipsi tantum iure supradicto praesen-
tandi, eligendi, ac nominandi ammisso, in-
dictas sacris legibus contra symonicos
poenas etiam pendant. Quique presentati,
electi, aut nominati ab illis fuerint, loca-
tionis, aut alio quovis titulo electoribus,

præ-

ANNO CHRISTI 1573. **presentatoribus, aut nominatoribus, beneficiorum ipsorum fructus capiendi, administrandi potestatem faciant, excommunicatis vinculo innocentur.**

C A P. III.

Beneficiati infra mensem debent facere inventarium.

Quicumque beneficia consequentur, infra mensem ab adepta possessione, omnium bonorum, tam mobilium, quam stabilium inventariorum ordinario offerre teneantur, & qui omisserint, ejusdem arbitrio gravem subeant poenam.

C A P. V.

Quod statuatur certa merces notario pro labore collationis.

Statuant episcopi justam mercedis sumam, quæ notariorum scriptori, aliorumque ministrorum labori, operæ ac sumptui collationis litteris debeatetur; ita ut transcendit pro illorum cupiditate, aut mutari non possit; eaque taxatio in affixa tabella prescripta in episcopali curia habeatur, aliique, si ulli irrepserint, abusus omnino tollantur.

C A P. V.

Quales esse debeat examinatores eligendi.

Examinatores eorum, qui promovendi sunt ad beneficia, in dioecesani synodis ii elegantur, & comprobentur, qui religione, vite integritate, aliisque, quæ Tridentinum jubet concilium, virtutibus, & ornamentiis certos antecellant; in quo non solum cathedralis capituli, sed aliorum etiam clericorum, ac regularium ratio habeatur. Muna autem examinationis occasione, aut aliud quidquam illi non accipiant, quod etiam episcoporum vicariis, aut aliis, qui examini intererunt, similiter interdictum declaratur; alloquin in poenias a concilio Tridentino statutas incidisse se sciant.

R U B. XVI.

De editio proponendo pro parochialibus vacantibus.

C A P. Un.

Vacante ecclesia in primis instituatur economus, & patroni infra x. dies presentent, & fiat concursus electorum.

Ut in ecclesiis parochialibus conferens animarum regimini & saluti consultatur, episcopis magnopere curandum est; ut nonnisi illi dictis ecclesiis præficiantur, qui officio suo valeant satisfacere. Quapropter habita notitia vacationis, idoneum in ea vicarium, cum congrua eorum arbitrio

fructuum portione constituant: & episcopi, aut qui jus præsentandi, eligendi, aut nominandi habent, intra decem dies, seu aliud tempus ab episcopis præscribendum, aliquos clericos ad regendam ecclesiam idoneos nominent. Et alii etiam, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre possint; aut episcopi ipsi edito proposito ad certam diem convocent; & ita vocati, nominati, præsentati, & electi, examini se subjiciant, quæ fieri debet ab examinatorebus in dioecesana synodo deputatis, ea ratione, ut per concursum magis idoneo juxta decretum concilii Tridentini beneficium conferatur: Ita tamen, ut metas gravior, mores & vita integritas in æquali literatum scientia præponderent, atque illi qui ex eadem Diocesi, & multo magis qui ejusdem loci fuerint, in quo ecclesia vacans constituta est, extraneo, ceteris, patibus præferantur.

ANNO CHRISTI 1573.

R U B. XXII.

De pluralitate parochialium.

C A P. Un.

Retinent plures parochiales, omnibus prædictis, & fructus restituant.

CQui sunt, qui contra quam statuit Tridentina synodus, plures retinent parochiales, episcopi omnibus eos privatos esse declarant, fructusque quos indebet percepere, ab ipsis exactos in fabrica ecclesie convertant, atque sine ulla remissione impendere faciant.

R U B. XXVI.

De residentia.

C A P. I.

Decretum de residentia summa cura servandum, nisi ex causa.

CUm pastorum residentia tam valde commendetur, & districte præcipiat, tum a summo pontifice, tum a sacrorum conciliorum constitutionibus, tamquam illud unum fundamentum, in quo spes omnis sit collata retinende ecclesiastice disciplina, nulla potest in hac re adhiberi, aut opera, aut diligentia, que satis sit. Iccirco hæc sacra synodus omnes episcopos monet; & in Domino, atque etiam per viscera D. N. hortatur, & alios omnes inferiores, qui cum animarum habent, etiam eis præcipiendo requirit, ut divinorum præceptorum memores gregi suo invigilent, atque assilant eo studio ac pietate, ut nihil quod ad salutem ovium sibi creditarom pertinet, ullo umquam tempore ab illis desiderari possit. Cum vero aut pro christiana caritate urgenti necessitate, debita obedientia, ac evidenti ecclesiæ, & reipublicæ utilitate, attenta temporis, personæ, ecclesiærum, ac locorum qualitate, providendum erit; episcopi prius causam optime, & co-

gni-

CONCILIO CAPUANUM.

751

ANNO CHRISTI 1573. gnitam, & probatam habeant, atque illi centiam in scriptis, & gratis concedant; modo ultra bimeti tempus absentiæ, non nisi ex gravi causa extendatur.

C A P. II.

Vicarii Foranei, & plebani significant episcopos non residentes.

**Ad incre-
ria**

Sed ne ullo umquam tempore non residentium, & aut incognita, aut impunita remaneat, committitur vicariis foraneis, una cum testibus synodalibus; & plebanis, tam conjunctim, quam divisiim, ut nomina eorum, qui in propriis ecclesiis non resident, quam primum deferant, sub poena excommunicationis, & aliis poenis ab episcopis imponendis.

C A P. III.

Episcopi non residentis poenitentia

Quod vero ad episcopos attinet, & si non dubitat haec sacra synodus eos proprii munieris perpetuo memores fore, tamen pro suo officio non potest non commemorare; quod præter poenas, quæ contra non residentes a concilio Tridentino constitute sunt; quotannis respectivæ, vel metropolitano, vel antiquiori suffraganeo, vel episcopo viciniori causas absentie probare debent: alias tam fabricæ ecclesiæ, quam pauperibus loci jus fructuum, & redditum, quos non residendo amiserunt, sciant omnino quæsumum esse. Et propterea tam gubernatoribus fabricæ, quam aliorum plorum locorum, haec synodus distribue, & in virtute sanctæ obedientiae principiendo mandat, ut fructus & redditus, ut supra, sibi ratione non residentiæ acquisitos sine aliqua dilatione aut temporum interpositione integre, & realiter exigant; & tandem, ut sacro concilio Tridentino satisfaciat, decreta super residentia, quæ tam sub Paulo tertio, quam sub Pio IV. statuta fuerunt, inserenda & publicanda hoc loco decrevit, videlicet.

Si quis a patriarchali, primatiali, metropolitana, seu cathedrali ecclesia sibi quocunque titulo, causa, nomine, seu jure commissa, quacumq; ille dignitate, gradu, & præminentia præfulget, legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam dioecesim morando absuerit, quartæ partis fructum unius anni, fabricæ ecclesiæ, & pauperibus loci per superiorum ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amitteret. Crescente vero contumacia, ut severiori sacrorum canonum censuræ subiiciatur, metropolitanus suffraganeos episcopos absentes, metropolitanum vero absentem suffraganeus episcopus antiquior residens, sub poena interdiu ingressus ecclesiæ eo ipso incurrienda infra tres menses per litteras, seu nuntium Româno pontifici denunciare teneatur; qui in

752

ANNO CHRISTI 1573. ipsos absentes, prout cujusque major, aut minor contumacia exegerit, sua supremæ sedis auctoritate animadvertere, & ecclesiæ ipsiæ de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animalium cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbiq; divini prædicatione, sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cetera munia pastoralia incumbere; que omnia nequam ab his præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non invigilant, neque afflunt, sed mercenariorum more deserunt: sacrosancta Synodus eos admonet, & horatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio & veritate pascant, & regant. Ne vero ea, que de residentia sancte, & utiliter jam ante sub fel. recor. Paulo III. sancta fuerunt, in sensu a sacrosanctæ synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat: illis inhærendo, declarat sacrosancta synodus, omnes patriarchalibus, primatialibus, metropolitanis ac cathedralibus ecclesiis quibuscumque, quocumque nomine, & titulo præfectos, etiam S. R. E. cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia vel dioecesi residentiam, ubi injuncto sibi officio defungi teneantur: neque abesse posse, nisi ex causis & modis infrascriptis. Nam cum christiana caritas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens ecclesia, vel reipublicæ utilitas aliquos nonnumquam abesse postulent, & exigant; decernit eadem sacrosancta synodus, has legitimæ absentie causas a beatissimo Romano pontifice, aut a metropolitano, vel consente, suffraganeo episcopo antiquiori residente, qui idem metropolitani absentiam probare debet, in scriptis esse approbadat; nisi cum absentia incidente propter aliquod munus, & reipub. officium, episcopatus adjunctum: cuius quoniam causæ sunt notoriz, & interdum repentina, ne eas, quidem significari metropolitano necesse erit; ad eundem tamen cum concilio provinciali spectabit judicare de licentia a se, vel a suffraganeo datis, & videre, ne quis eo iure abutatur: & ut poenis canonicis errantes puniantur; Intercea meminerint discelluri, ita oib; suis providendum, ut, quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem qui aliquantis per tantum ablute, ex veterum canonum sententia non videntur abesse, quia statim reverti sunt: sacrosancta synodus vult, illud absentiam spatiū singulis annis sive continuum, sive interruptum extra prædictas causas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere; & habet rationem, ut id æqua ex causa sit, & absque ullo gregis detrimento: quod an ita sit, abscedentium conscientia relinquere, quam sperat religiosam, & timoratam fore, cum Deo corda patcent: cuius opus non fraudu-

ANNO duenter agere, suo periculo tenentur. Eos
CHRISTI deum interim admonet, et in domino hor-
1573. tatur, ne per illius temporis spatium, do-
minici adventus, quadraginta, nativitatis,
resurrectionis domini, pentecostes item, et
corporis Christi diebus, quibus refici maxi-
me, et in domino gaudere pastoris pre-
sencia oves debeant, ipsi ab ecclesia sua ca-
thedrali ullo pacto absint, nisi episcopalia
munia in sua dioecesi eos alio vocent.

Si quis autem, quod utinam numquam e-
veniat, contra hujus decreti dispositionem
absuerit: statuit sacrosancta synodus, prae-
ter alias poenas adversus non residentes,
sub Paulo III. impositas, et innovatas, ac
mortalis peccati reatum, quem incurrit, B
eum pro rata temporis absentiae fructus
suum non facere, nec tuta conscientia, alia
etiam declaratione non secuta, illos sibi
detinere posse; sed teneri, aut ipso cestian-
te, per superiore ecclesiasticum illos fa-
bricæ ecclesiarum, aut pauperibus loci ero-
gare: prohibita quacumque conventione,
vel compositione, quæ pro fructibus male
perceptis appellatur; ex qua etiam prædi-
ci fructus in totum, aut pro parte, ei re-
mittantur: non obstantibus quibuscumque pri-
vilegiis cuiuscumque collegio, aut fabricæ
concessis. Eadem omnino, etiam quo ad cul-
pam et amissionem fructuum, et poenas de
curatis inferioribus, et aliis quibuscumque,
qui beneficium aliquod ecclesiasticum, cu-
ram animarum habens, obtinenti, sacrosan-
cta synodus declarat, et decernit: ita ta-
men, ut quandocumque eos causa, prius
per episcopum cognita, et probata, ab
ealle contigerit: vicarium idoneum ab ipso
ordinario approbandum, cum debita mer-
cedis assignatione relinquant. Discedendi
autem licentiam in scriptis gratisque con-
cedendam ultra bimestre tempus, nisi ex
gravi causa, non obtineant. Quod si per
editum citati, etiam non personaliter, con-
tumaces fuerint, liberum esse vult ordina-
riis, per censuras ecclesiasticas, et seque-
strationem, et subtractionem fructuum, a-
liaque juris remedia, etiam usque ad pri-
vationem, compellere, nec executionem
hanc, quolibet privilegio, licentia, fami-
iliaritate, exemptione, etiam ratione cuius-
cumque beneficium, passione, statuto, etiam
juramento, vel quacumque auctoritate con-
firmato consuetudine etiam immemorabili,
quæ potius corruptela censenda est, sive ap-
pellatione, aut inhibitione, etiam in Ro-
mana curia, vel vigore Eugenianæ consti-
tutionis suspensi posse. Potreino, tam de-
cretum illud sub Paulo Tertio, quam hoc
ipsum in concilis provincialibus, et episco-
palibus publicari, sancta synodus prece-
pit. Cupit enim, quæ adeo ex pastorum
munere, animarumque salute sunt, frequen-
ter omnibus auribus, mentibusque insigi, ut
in posterum, Deo juvante, nulla tempo-
rum injuria, aut hominum oblivione, aut
desuetudine aboleantur.

ANNO
CHRISTI
1573.

De visitationibus.

C A P. I.

*Visitatio unoquoque biennio omnino fiat
ab episcopo.*

Visitatio ab episcopis quo annis aut sal-
tem uno quoque biennio omnino tie-
ri debet, ea ratione, ut ecclesiarum sta-
tum, & subjectorum vitam diligenter ex-
plorent, ac omnia quæ locus, & tempus,
& occasio ferant ad augmentum divini
cultus, ecclesie utilitatem, & honorum
morum perfectionem, pro sua providentia
procurent, ordinent, moderentur, & exe-
quantur, sicut dioecesis suis necessaria,
& opportuna judicabunt, sublatis maxime
Tridentinæ synodi auctoritate impedimen-
tis, quæ difficultatem aliquo modo afferre
poterant.

C A P. II.

*Impediti alios eorum loco sufficiente,
prohibentur sumptis immoderate.*

Cfungi possint, alios mittant ad visitandum;
caveantque ne visitatos graviori sumptu o-
nerent, sed frugali vieti ipsi contenti cor-
tipliant etiam subditos, si immoderatos fe-
cerint apparatus, ubique deum ea mode-
ratione utantur, ut nec reprehensionis, nec
querelæ ullam praebant occasionem.

C A P. III.

*Corrigi possunt etiam capitula cathe-
dralia ab episcopo, nulla exceptio-
ne obstante.*

Cathedralium capitula etiam vident episo-
copi, corrigit, & emendent, si opus fue-
rit, ex statuto Tridentini concilii; idque
impediti non possit praetextu quarumlibet
exemptionum, consuetudinum, & concor-
diarum, quæ suos tantum autores, non
successores obligent

C A P. IV.

*Visentur etiam ecclesia nullius dioec-
sis per vicinorem episcopum*

Eadem episcopi diligentia utantur in his
etiam ecclesiis visitandis, quæ nulli dioecesi
subjecta dicuntur. Quod tamen jus illi com-
petit, cuius cathedralis ecclesie propinquior
esse constet, alioquin quem ecclesie vi-
tanda prefectus in provinciali synodo ele-
gerit, qui tamquam apostolicus delegatus
visitet, quibuscumque privilegiis non ob-
stantibus

ANNO
CHRISTI
1573.

CAP. V.

Vistans se informet, & examineat magistrorum puerorum, cisdemque prohibetur lectio iibrorum obscenorum.

Principiam etiam in visitatione curam habent episcopi de scholis, litterariis ludis, & bonarum artium magistris: nempe, ut pueri, & adolescentes doctrina instituantur, & moribus, que idoneos reddat ad cultum, & debitum officium Deo, patria, & parentibus tribendum: de magistris vero diligenter inquiratur, num vita probitatem, integritatem, & scientie puritatem servent: atque illud etiam erit animadverendum, ut omnino ab auctorum interpretatione, & lectione abstineant, qui in obscenis, & turpibus versantes, facile illam tenetam statem, & ad malum flexibilem corrumper possunt; quibus rebus omnibus commodius consuli poterit, si ii, ad quos ipsorum magistrorum eleatio pertinet, numquam sine maturo ipsorum episcoporum consilio, & probatione eos eligent, ac constituent.

CAP. VI.

Vistari etiam debent hospitalia, confraternitates & omnia pia loca.

Et quoniam episcopis expresse est a censu synodo Tridentina injunctum onus visitandi hospitalia, collegia, ac laicorum confraternitates, & pia loca omnia, que in decreto concilii Tridentini continentur; eam in hoc negotio diligentiam adhibeant, ut omnia, que ad Dei cultum, aut animarum salutem, aut pauperum substanconem instituta sunt, ipi pro officio suo, juxta sacrorum canonum statuta cognoscant, & exequantur; contumaces, & contradicentes, huic tam pio, ac necessario officio aut verbis, aut factis graviter ordinarii arbitrio puniantur, & nihilomi. Dous huic decreto parere omnibus opportunitatis remediis, invocato etiam si oporteat secularis brachii auxilio, ab episcopis cogantur.

CAP. VII.

Retinetur liber specialis visitationis in archivo, & quid in eo scribendum.

Habeant episcopi librum, in quem totius visitationis summa, & ordo referatur, ac praesertim parochialium ecclesiarum dioecesis, ac rectorum earum nomina, tituli, ac conditiones; quo scilicet iure possideantur. An jurispatronatus obnoxia, & quali statu sint, tam temporali, quam spirituali: quibus omnibus a notario in scriptis redactis, episcopi visitatoris subscriptio accedat in codem libro; qui in episcopali archivo custodiatur.

CAP. VIII.

ANNO
CHRISTI
1573.

Interestentes cum episcopo visitante non fraudentur distributionibus, & aliis emolumента.

Liceat episcopis, dum visitant, duos ex capitulo, & totidem ex clero in comiteatu habere; coram quibus omnia, que ad visitationem spectant, fiant, & conscribantur. Qui perinde, ac si in ecclesiis presentes e tempore, ac inservientes essent, quotidiana distributiones, strenas, & quacumque alia emolumenta, ac obventiones integre percipient. Metropolitanus autem tres, aut B quatuor ex capitulo numero, & capellano rum, quo a sacris canonibus est permisum, secum visitans adducere possit, qui supra dicto privilegio absentie potiantur.

R U B. XVIII.

De sacramentis & eorum administratione.

CAP. I.

Carati lingua vernacula instruant populum, de effectu, & efficacia sacramentorum.

C

Parochi ad celestem, & amplissimum sacramentorum thesaurem dispensandum destinati eorum, vim ac naturam populis suis vernacula lingua non desinant sepidis me explicare, ut instruantur, que sanctitas, atque maiestas etiam illis sit; quare in exteriori illa materia, & usu visibili, interioris virtutis & invisibilis gratiae forma continetur; quo illi majori puritate, & devotione ad ea suscipienda, præparationem adhibe se valeant.

CAP. II.

Puniantur parochi sacramenta non ministrantes populo, maxime infirmis.

Attendant quoque magnopere, ne quisque sacerdotum popularium aliquius sacramenta munere fraudetur, atque potissimum ca veant, ne aliquis excedat e vita sine his sacramentis, que sunt ad salutem necessaria; alioquin ab episcopo Parochi, & culpa, et negligencia severissime plectantur.

CAP. III.

Omnes autem in sacramentis administran dis ritus, ceremonia, ac confuetudines serventur, que sanctæ Romane ecclesiæ alias rerum matris, & magistræ conformes sint. Idque episcopi indicis arbitrio suo possis omnino procurant.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. IV.

Plebani recipiunt annuatim ab episcopo olea sancta, & ea rectoribus distribuantur: nec nulli, qui non sunt in sacris, deferenda tribuantur.

Quotannis plebium rectores olea ab episcopo consecrata ab ecclesia cathedrali, & ab illis aliis intra plebatum limites constitutae ecclesiae petant, & accipiant; olea que praedita nulli, qui sacris initiatus non sit, deferenda tribuantur, quacumque consuetudine non obstante, nisi alias ex urgente necessitate episcopo visum fuerit.

C A P. V.

Solus parochus retineat clavem sacramentorum.

Porro sacramenta, & olea tanta reverentia, & diligentia custodiuntur, ut claves, quibus observari necesse est, parochus tantum retineat, neque alteri nisi ex urgente necessitate commitat, ne ad ea abutenda facilis occasio relinquatur. Quod si umquam evenerit, & qui ea converterit; & qui confenserit ad alium usum, ad quem non sunt instituta, gravissimis poenitibus ab episcopo infligendis corripiantur.

R U B. XXIX.

De baptismo.

C A P. I.

In ecclesia solemniter a sacerdote baptizentur pueri, nisi ex imminenti periculo, & tunc etiam femina absentibus viris, & viri absentibus clericis, ecclesia forma, & materia servata possunt baptizare.

Baptismus nonnisi in ecclesia, ac a sacerdote solemniter ministretur, nisi imminentia urgens necessitas, ac vita periculum, tunc enim a quocumque non solum mare, sed etiam femina dari potest; modo clericis presentibus laici cedant, viris mulieribus, & ecclesia forma, ac debita materia naturalis aqua utantur. Quia omnia sepe materna lingua, & parochi, & confessarii exinde populares doceant, tunc res rati momenti aliqua, infelicia, aut errore inanis efficiatur; tum etiam, ut omnes intelligent, quo in honore tam necessarium sacramentum habendum sit.

C A P. II.

Si domi puer fit baptizatus, sacerdos solum dicat, quia tu es baptizatus, ego te benedico; sed si dubitetur, cum sub conditione baptizet.

Ne hujus sacramenti exercenda iteratio

ANNO
CHRISTI
1573.

A contingere possit, aut necessitas omittatur, precipit omnis, qui baptizandi munere funguntur, ut cum delatus fuerit intans ad ecclesiam baptizatus, deferentes interrogentur, fuerit ne ille domi baptizatus. Et si pro certo confirmaret, non fulsis baptizatum, adhibita forma ecclesie, simpliciter, ac sine ulla verborum conditione dicant: ego te baptizo, &c. si autem testetur, ac certo sciat puerum baptismum privatum in aliis suscepisse, sacerdos premissis ceremoniis, & aliis ritus circumstantiis, baptismi formam non dicat, sed proficerat haec verba. Quia tu es baptizatus, ego te benedico in nomine patris, & filii, & spiritus sancti, Amen. Quod si ita res dubbia sit, ut vere nesciatur, an sit baptizatus, tunc minister premissis ritibus, ac ceremoniis conditionaliter proferat haec verba tantum, si tu non es baptizatus, ego te baptizo in nomine patris, & filii, & spiritus sancti.

C A P. III.

Quod retineatur liber, in quo manu baptizantis scribantur ex quibus parentibus, & qua die nati sint,

& baptizatis.

In ecclesiis baptismalibus liber habeatur, ac sedulo custodiatur, in quo baptizatorum nomina, & cognomina, cum parentum, atque compatrium, baptizantis manu determinantur; ac an ex legitimo matrimonio infans natus sit, quove die natus, & baptizatus fuerit; aliquoquin ecclesie rector episcopi iudicio multetur.

C A P. IV.

Levantes non confessi, nec communica- li in anno, & regulares prohibi- bentur.

D

Querant sacerdotes baptizaturi, an levaturi de sacra fonte infantem excommunicariunt, atque in sancto illius anni paschate confessionem, ac communionem omiserint. Quod si tales deprehenderint, omnino levare prohibeant: quod item prohibetur regularibus, ad vitandam familiaritatis occasionem.

C A P. V.

Sed etiam femina, & ad plus solus viri, & sola femina levare possint.

E

Unus sive vir, sive femina, aut ad summum vir unicus, & unica femina, simul infantem levare possint in baptismate, ac confirmatione. Quod plebani carent, ne ullo modo violetur; ac simul doceant, quae spiritualis cognatio inter levantes, ac levatum levatique patrem, & matrem contraria fuerit.

ANNO
CHRISTI
1573.

R U B. XXX.

De Confirmatione.

C A P. Unicum.

Eadem spiritualis cognatio nascitur in confirmatione, qua in baptismo, & eadem prohibiciones militant.

Episcopi antequam confirmationis sacramentum administrent, per se, aut per alium eius vim, mysteria dilucide explicent, ac denuncient, ex eo inter confirmatos, levareque patrem, & matrem, atque illorum oblatores, seu patrinos, eandem spirituali cognationem nasci, nec minoris extimandam, quam qua ex baptismō gigantur; ac propter ea inter eos carnale matrimonium contrahi non posse, & cetera, qua Tridentinæ synodi decreto traduntur. Excommunicatis item, ac eo anno in paschate non confessis, quive communionem non acceperint, patrinos confirmandorum esse non licet.

R U B. XXXI.

De sanctissima Eucharistia

C A P. I.

Hoc Sacramentum in qualibet curata loco honoratori, ac primo altari, si potest, lampadibus semper accensis retinetur.

Sanctissimum eucharistie sacramentum in omnibus cathedralibus collegiatis, ac aliis curatis ecclesiis episcoporum studio, quam honoratissimo, ac illustrissimo loco lampadibus continuo accensis custodiatur: & si quidem absque ecclesie, aut populi communicari incommmodo fieri possit, supremo altari collocetur, quo venerabilius extet. Alioquin in proximo inferiori simili ornatu ponatur, unde maxime ecclesie ingredientium conspectui offeratur.

C A P. II.

In curatis, seu saltē in plebanis instituantur societas Corporis Christi, & instituta amplifcentur.

Carent episcopi, ut in parochialibus ecclesiis, aut saltē Plebaniis societas sub titulo Corporis Domini nostri Iesu Christi instituantur; institutas autem vident, reformat, & amplificant; omniaque faciant, unde omnes earum functiones exercantur, ac instituta serventur.

C A P. III.

Feminae & maribus segregantur in hujus sacramenti communicatione.

Dum ad sanctissimam Eucharistie communionem populares accedunt, (nisi angu-

Aia loci prohibeat) scemine a maribus parochi opera se jungantur, ut omnes Damnum infidie, & carnis peccati illecebrosus cillus caveantur.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. VI.

Curatis antiquam consuetudinem quotidie communicandi pradicent.

Parochi siue inter missarum celebracionem populum admoneant, de antiqua ecclesiæ consuetudine quotidie communicandi, ut ad frequentationem hujus sanctissimi Sacramenti inflamentur; & saltē singulis annis in diebus Resurrectionis, Pentecostes, Natalis Domini, ac beatissimæ Virginis Matris Assumptione, confessione peccatorum facta, sanctissimam Eucharistiam accipere assuecant: tum vero Lateranensis concilii caput illud, quod incipit, omnis christians sexus recitent in Quadragesima; & vulgaribus verbis exponant; ut poenam, quam inferi, cognoscentes, semel in Paschate communicare non omittant.

C A P. V.

Parochi episcopo significant, qui semel in anno se confiteri, ac Sacramento refici recusaverint; & contumaces tamquam de heresi suspecti babaantur.

Eorum autem, qui praedicto tempore confiteri & a Corpore Christi refici recusavint, nomina ad episcopos deferant parochi statim post octavam Pasche; & si negligentes in descendendis nominibus fuerint, graviter episcopi arbitrio multentur; delati vero, ut iupa, & contumaces excommunicantur, deinde si spretis censuris non resipuerint, acerrimis poenis afficiantur: quod si per anguin in censuris perseveraverint, contra eos tamquam de heresi suspectos ab episcopis procedatur.

C A P. VI.

Eisdem subiciantur poenis, qui a proprio parochio sine causa communionem non suscepint in paschate; & etiam regulares fratres nisi suspensi, qui tunc eos communichuerint.

Quicunque non a proprio parochio sine legitima caussa ab eo, seu episcopo approbanda Paschali tempore communionem suscepit, legitimis subiciantur poenis; illi vero etiam regulares, qui Eucharistie sacramentum eo tempore administrare presumperint contra quod dicitur est, sint ipsis facto per sex mentes suspensi, & alias etiam poenas dent, quae ipsis episcopis debite videbuntur, salvis ramen in omnibus in adultis & privilegiis apostolicis.

C A P. VII.

Qui suis rejiciendi ab hoc Sacramento.

Ex saeculorum patrum institutione, qui si-

quum

ANNO
CHRISTI
1573.

Etum ad sanctam Eucharistiam accessum valde detestati sunt, præcipitur parochis, ne cum publice infamibus, & facinorosis, manifestisque criminibus, ac flagitiis illaqueatis sacrosanctum Christi corpus communient, nisi sufficienti temporis probatione ex animo, ac sincere vitam commutasse, competerint: perraro admittant ad communionem, ac diligentius excusas, an recta accedant conscientia, illius generis mulierculas, quæ ut famam impudicitia deponant, aut velent, aut hominibus placeant, aut eleemosinas, vel alia commoda aucupantes immundo corde non verentur sanctam Eucharistiam frequenter sumere, propriam auxentes damnationem; has parochi, aut superdicta, aut alia utiliori ratione querant a tantis periculis tamquam impudenti temeritate revocare.

C A P. VIII.

Quæ cura, & devotio sit addibenda in Sacramento deferendo.

Dum sacrosanctæ Eucharistie viaticum, per urbes, & oppida maxime ad infirmos desertur, superposita umbella tegatur, quam plurimis possit, luminaribus associatum, ita compositis, ut saltem aliquo ventorum impetu non extinguntur; episcopi vero, & monitis & indulgentiarum promulgationibus fideles vehementer excitent, & inflammet, quam frequentissime, ac devotissime illud continentur, ac omni alia ratione vencentur.

R U B. XXXII.

Dé poenitentia.

C A P. I.

Prohibentur etiæ regulares, & seculares clerici non curati sine episcopi licentia confessiones audire, ac de casibus reservatis absolvire.

NE imperitum culpa confessiorum contingat, ut qui innocentie navim fregerunt, secunda poenitentia tabula apprehensa ad latitatem portum pervenire nequeant, interdicitur omnibus secularibus presbyteris, qui parochialibus non præsumt ecclesiis, & quorumcumque ordinum, etiam mendicantium, regularibus tacita quoque ordinariorum hactenus sortitae permissione, toleratis, ne posthac secularium confessiones audire quoquo modo audeant, vel presumant; nisi prius approbentur expresse ab ordinariis, prævia parochorum examinatione, & scriptam acceperint licentiam: quibus rāmen omnibus non liceat a casibus episcopis reservatis, etiam excommunicationem annexam non habeant, ab solvere, juxta constitutiones Pii V. de privilegiis mendicantium revocatione, ac fundatis. Gregorii XIII. de litterarum Pii V. ad jus commune, ac concilii Tridentini decreta redactione.

C A P. II.

ANNO
CHRISTI
1573.

Nomina confessorum approbatorum in tabula, in ecclesia retinenda scribantur.

Nomina autem confessorum, qui fuerint ab episcopis approbati, describantur in tabella, quæ in eo loco in ecclesia affigatur, ut facile ab omnibus conspiciatur, & nemino possit ullain unquam excusationem asserre, si excus a capitulo ductus in foveam cadere contingat, cum illis, qui a non approbato confessore absolutionem acceperint, iterum confiteri necessit. Confessores vero erunt gravissimi poenis ab episcopis coercendi, qui contra hoc decretum face- re presumperint, itaque etiam superiores, qui negligentes in affigenda tabella fuerint.

C A P. III.

Fœmina ante, & post ortum solis, nisi in casu necessitatis non consistantur, & qualis esse debet locus, & sedes sacerdotiss.

In confessionibus audiendis, & temporis, & loci ratio habeatur, ita ut post occasum, & ante ortum solis mulieres ad confessiones non admittantur, præterquam in casibus necessariis; atque ille tantum locus ad confessiones eligatur, qui magis in ecclesia patens, & apertus sit, ubi sedes adesse debet, cum tabula interposita, qua poenitentes a confessoriis separati, omnis irreverentia, & peccati periculum evitetur; extra quas sedes, qui confessiones, præsertim mulierum audiverint, incident in poenas, quas episcopi dignas existimaverint.

C A P. IV.

Confessorum peritiam admonet.

D Confessari canonos poenitentiarios non ignorant, ut conhidentes ex eis peccatorum gravitatem coniicere, & cognoscere possint, atque inde facilis ad antiquorum satisfactionum severitatem, quoad fieri potest, opere, aut saltem animo se transferant.

C A P. V.

Casus papa, & episcopo reservatos habent, & bullam in Coena Domini publicent.

Habent etiam omnes casus reservatos episcopo, & summō pontifici, & presertim bullam, quæ quotannis in Coena Domini legi consuevit, quam ipsi episcopi semel saltem singulis annis, ut illa præcipit, publicandam suis populis current in civitatibus, ac dioecesis, ne casus in ea contentem temere, ac sine fructu absolvantur.

C A P. VI.

ANNO
CHRISTI
1573.

Penitentia regulantium confessionem.

Confessarii caveant omnino, ne (quod abit) verbo, aut signo, aut alio quovis modo aliquatenus prodant peccatorem, sub poenis a jure communii sanctis, & aliis episcopi arbitrio infligendis.

C A P. VII.

Penitentia nunquam confessori applicanda.

Caveant confessarii non modo symoniām, sed etiam omnem cupiditatis suspicionem. Quare nihil aliquid petant ab aliis qui sibi confitentur; pecuniarias satisfactiones, quas poenitentias vocant, non nisi ex gravissima, aut necessaria causa imponant; eaque sibi numquam attribuant; ceteraque omnia vitent, quae confitentibus, aut populo scandalū esse possint; alioquin ordinariorum iudicio pro commissi qualitate plectantur.

R U B. XXXIII.

De extrema unctione.

C A P. I.

Hoc sacramentum loco, & vase bone-
ao retinendum, & velo sericeo im-
pabo deferendum.

Sanctas unctionis extremæ sacramentum, debita reverentia præstandum est, & in tuto, & honesto loco, & in vaso argenteo, vel saltē stanneo juxta facultatem ecclesiārum aſervandum. Et in Pyxide eleganti forma confecta velo sericeo super imposito ad infirmos deferendum.

C A P. II.

Deferrri debet ad existentes in mortis articulo, & quibus denegetur.

Parechi ad eos inungendos accedere oportet, qui cum in mortis articulo vere sint constituti, adhuc tamen quid agant intelligant, & sensu quantum fieri potest integrō, existant: impoenitentibus vero, & his qui cum notorii peccatores essent, vel ab ecclesia alieni nullum poenitentiam signum emiserint, sacram hanc unctionem ex sacrorum canonum dispositione negandam esse non ambigitur.

A R U B. XXXIV

ANNO
CHRISTI
1573.

De ordine.

C A P. I.

Episcopi per se ipsos ordines conferant,
& sine episcopi propriis licentia ali-
quis non ordinetur.

Cum mala, quæ tot jam annos ecclesiam Deli miserabiliter vexaverunt, magna ex parte, ex ministeriorum improbitate, & imperitiae evenerint, episcopi ex quilibet servent ea omnia, quæ a sacro concilio Tridentino, de ordinum collatione fabulriter sancta fuerunt; arque illud maxime ipsi cordi sit, ut nulla fere occupatio ne, a conferendis per se ipsos ordinibus revocentur: quod si aliqua aegritudine id efficeri non possint, suos jam per examen probatos, ad episcopum in sua ecclesia residentem, vel pro eo pontificalia exercentem, dimittant. Nam alii episcopi cuiusvis privilegii pretextu in alterius; vel nullius dioecesis loco, etiam exempto, aut cuiusvis ordinis monasterio, sine expressa ordinarii licentia nullo modo possunt, & in exemptos pontificalia exercere, quin poenas incurvant, a sacris canonibus, & a concilio Tridentino contravenientibus constitutas. In minoribus ordinibus conferendis quoad ejus fieri poterit, episcopi temporum interititia non omittant: ita enim facilius, sicut concilium Tridentinum præcipit, eorum ordinum functiones in cathedralibus, & collegiatis ecclesiis, si eorum proventus ferent, refitui poterunt; & in eorum functionum exercitatione probabuntur illi, qui eo animo hoc vita genus elegerunt, ut si deinde Deocultum præstantes ad altiores gradus ascendere mereantur.

C A P. II.

D Promovendi ad maiores ordines per men-
sem aucti de episcopo deuancient, & qua-
liter de eis, debeat fieri examen.

Quicunque vero ad singulos maiores ordines voluerint promoveri, omnino per mensem ante ordinacionis tempora voluntatem suam episcopo declarant, ut publice nominibus ordinandorum propositis diligenter inquit.

Num videlicet legitimis natalibus orti, & statim habent ad eos ordines necessariam.

Num publice aliquid grave, & enorme peccatum admiserint, aut in eo persistant.

E Num percuttores, homicidae, uirarili, scinditiosi, bigami, symoniaci, abstemili, aut alicui curia quamcumque ex causa obligati.

Num de heresi suspecti, aut publicam poenitentiam egerint.

Num denique vita conversatione honeste, pie, & religiose se gesserint, & vere, ac re ipsa beneficium, pensionem, qui patrimonium, ejusmodi posse dicant, ut ad vitam & vietum fari esse pos-

ANNO CHRISTI
1573. possit. Cujus inquisitionis testimonium parochus, aut alter ad hoc deputatus per literas ad episcopum quam primum dabunt. Deinde qui pro utilitate, aut necessitate ecclesie servatis etiam temporum intersticis, quantum fieri poterit, episcopo videbuntur esse ordinandi, feria quarta ante ipsam ordinationem coram episcopo se presentent, ut ab eo una cum iis, quos doctrina, pietate, ac prudentia praeditos accerset, sedulo, atque accuratissime examinentur de genere, persona, etate, institutione, moribus, & fide; magnam præterea cautionem adhibendo, ut nulli beneficio, pensioni, ac patrimonio fictioni, aut fraudi locus esse possit. Ordinationes postea presentibus canoniciis, in ecclesia cathedrali, si in civitate; & si in diocesi in digniori ecclesia sicut, ita ut ordinati, aut alicui ecclesiæ, aut pio loco, ne incertis vagentur sedibus, omnino adscribantur.

C A P. IV.

Parochiale obtinentes etiam in commendam, vel non curato unitam ordinentur, & quid agendum sit in regularium ordinatione.

Illi autem, qui parochiale obtinent, vel in posterum obtinebunt, etiam in commendam, aut non curato unitam, & annexam, ad sacrum presbyteratus ordinem suscipiendum, ab episcopo, & poenis, & censuris, si opus fuerit, omnino cogantur: videndum etiam est episcopis, ut in ordinatione regularium habeatur ratio temporum intersticis, prout ecclesiæ utilitas, & necessitas exigerit; neque illis sacri ordines conferantur, antequam professionem emiserint; & nisi de etate legitima constituerit; & ab episcopo fuerint examinati, sicut a sacro concilio Tridentino statutum fuit.

C A P. V.

Abbates exempti, & capitula cathedralia. D
literas dimissorias non faciant, nisi arctatis, qui beneficium vere possident, aut recipere statim, debant.

Abbates, & alii quantumvis exempti intra fines allicujus dioecesis consistentes literas dimissorias clericis secularibus nullo modo concedant, nec capitulis cathedralium sede vacante id permilium ei vigore eu-jusvis privilegii aut consuetudinis, nisi clericis arctatis, qui beneficium ecclesiasticum vere possident, aut illud recipere, & retinere statim debeant; qui vero huic decreto non paruerint, sciant se a sacro concilio Tridentino, ab officio, & beneficio per annum ipso jure suspensos esse: capitulum vero ecclesiastico subjaceat interdicto.

C A P. VI.

ANNO CHRISTI
1573.

Notarii solum decimam partem auri recipiant pro literis dimissoriis.

Notarii in his tantum locis, quibus non vigeret laudabilis consuetudo nihil accipiendo, pro singulis literis dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantum unius aurei partem acipere possint, si nullum habent salarium constitutum; & qui contrafecerint, ab officiis sui executione suspendantur.

R U B. XXXV.

De Sacramento matrimonii.

C A P. I.

Curati bis, vel ter in anno publicent populo decret. conc. Trid. super hoc Sacram.

IN celebratione matrimonii in primis instruatur populus; ut hoc magnum ecclesiæ catholice sacramentum summa pietate, ac maxima devotione revereatur, & collatur; deinde episcopi diligenter observari faciant ea omnia que a sacro canente synodo Tridentina pro reformatione matrimonii statuta fuerint; & praeterritum, quod a parochiis matrem lingua bis vel ter singulis annis, in ecclesia inter missarum solemnia decretum de matrimonii clandestinis divulgetur, ac publicetur: qui autem contra hæc omnia fecerint, tam seculares, quam regulares per tres mentes suspensi sint, quæ poena contra singulare etiam episcopi arbitrio augeri possint.

C A P. II.

Denunciations, & in parochia viri, & mulieris sicut in diebus festis in medio mense.

Denunciations, quæ matrimonia antecedere debent, ex ejusdem concilli præcepto, tam in parochia viri quam mulieris sicut, easque in totum, vel pro parte remittendi facultate parochi penitus interdicta, cum id totum episcoporum arbitrio profus committatur, sicutque festis illis diebus, quæ ecclesiæ præcepto servantur, in ejus medio mense, ad quam populus frequenter convenire solet, quo denunciations ipsæ notiores omnibus esse possint.

C A P. III.

E Retineatur liber, in quo nomina, cognomina denunciatorum, dies, mensis, annus, & quibus præsentibus celebratum sit matrimonium, scribatur.

Parochi librum conficiant, illudque diligenter afficerent, in quo omnium matrimonio conjunctorum in suis parochiis nomina, & cognomina, quove die, mense, & anno, quo loco, & quibus præsentibus contracta ma-

CONCILIO FLORENTINUM.

767

**A N N O
C H R I S T I
1573.**
matrimonia fuerunt, describantur, & singulis annis ad plebanos deferre teneantur, qui A plebani in libro ad hoc destinato, & describant, & diligenter conservent.

C A P. IV.

Parochus per se ipsum id munus exequatur, impedimento cessante; & quod facere debet ad id substitutus.

Parochus per se ipsum, legitimo impedimento cessante, non per alium & matrimonia conjugat, & sponsos, & sponsas benedicat; quo legitime impedito, qui parochi vires supplet, diligenter exequatur, ac ipli parocho mandanti verbo, vel scripto quidquid egerit fideliter referat; & qui denunciations facere, aut conjungere sponsos, & benedicere neglexerit, vel caluniose distulerit, absque rationabili causa, ab episcopis comprobanda, graviter eorum judicio multetur.

C A P. V.

Peregrinorum, & advenarum conjugis non interficit, nisi servata forma constitutiva.

Parochis præcipitur ne vagantium hominem, & alienigenarum intertent matrimonii, ut ejusdem concilii dispositio monet, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, num alias in locis forsitan aliam, vel alias uxores duxerint; & re ad episcopos deputata, ab eis facultatem id facti obtinuerint: at si aliqui non expectant ordinarii licentia contraherint, quamvis solemnia intercesserint, gravissime puniantur; prout etiam parochos puniri voluit qui contraherint.

C A P. VI

Prohibetur sponsorum cobabitatio ante celebrationem matrimonii, & ante benedictionem monentur, ad confitendum, & communicandum

Ut scandala evitentur, quæ in cohabitatione sponsorum exoriri verosimiliter possunt, prohibetur, ne sponsi, & sponsæ cohabitent, donec rite, ac recte matrimonium in facie ecclesie celebretur; monentaque eosdem, iuxta Tridentini concilii formam, ut antequam contrahant, vel triduo saltem ante matrimonii consummationem, sua peccata confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistia Sacramentum pie, ac reverenter accedant, res enim sancta nonnulli pie, ac sancte tractari debet.

768

C A P. VII.

**A N N O
C H R I S T I
1573.**

Impedimentum publicæ honestatis, ubi sponsalia nulliter sunt celebrata, est sublatum; & quando valida fuerint, non excedunt primum gradum; sed impedimentum propter affinitatem ex fornicatione contrarium, ad primum, & secundum gradum duntaxat consanguinorum insertur.

Scire debent parochi a Tridentina synodo impedimentum publicæ honestatis, ubi sponsalia valida non fuerint, prorsus esse sublatum, & quando valida fuerint, primum gradum non excedere; atque etiam ad eos tantum, qui primo, & secundo gradu conjunguntur, restringit esse impedimentum illud, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, quod quidem impedimentum inter consanguineos copulatorum duntaxat oriri debet

C A P. VIII.

Separentur conjugati in gradu prohibito, & ad papam remittantur.

Episcopi, si quos in gradibus a jure prohibitis matrimonia contraxisse reperient, eos statim a cohabitatione separant; & de personarum ita conjunctarum qualitatibus si scienter, vel ignoranter, si ante, vel post confirmationem concilii Tridentini, quæve causa contracta matrimonia fuerint, processus conficiant illosque ad sanctissimum D. N. transmittat, ut a Summo pontifice statui possit, quid agendum sit, si cum his dispensandum esse judicatum fuerit, an potius aliquam pro modo culpæ poenam tubire debeant.

C A P. IX.

Matrimonia debere esse libera sub pena excommunicationis, & nullantur super hoc quacumque statuta jacularia.

Ad conservandam libertatem matrimonii, iuxta sacrorum canonum constitutiones, præcipitur omnibus cuiuscumque conditionis existant, ne quovis modo direpte, vel indirecte aliquos cogant, quo minus libere ad libitum matrimonium contrahatur, sub anathematis poena ipso facto incurrienda, irritando, & annullando quorumcumque statuta laicorum contra libertatem sacramenti matrimonii quomodolibet disponentia, ac quamlibet poenam contra canonicas sanctiones appositam in promissione sponteriorum, seu matrimonii contrahendis pro non apposita haberi, nullamque & invalidam omnino esse decrevit

CAP.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. X.

Sponsalia non rumpantur per matrimonium, nisi eis per sententiam soluta.

Sponsalia per verba de futuro contracta mutuo consensu partium, posthac non dissolvantur, cum altera contrahendo, nisi prius decreto judicis prima sponsalia soluta fuerint; qui contrafecerit, poenam ab episcopis imponendam incurrat.

C A P. XI.

Quibus temporibus nuptias sine probitate.

Declarant parochi nuptias, vel nuptiarum solemnies benedictiones posthac ab Adventu Domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphanie, & a feria quarta Cinerum usque ad octavam Paschatis inclusive solum esse prohibitas; in aliis vero temporibus posse solemniter celebrari.

S E S S I O T E R T I A.

Celebrata die XII. Aprilis MDLXXIII.

R U B. XXXVI.

De episcopis.

C A P. L

Quales esse debeant episcopi, eorum mores, & vita per tria cap.

Cum totius familie Domini status, & ordinio nuter, si quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite; ideo hæc sacra Synodus hortatur episcopos, ut quanto cæteris dignitate præcellant, tanto aliis inferioribus, singulari virtute sanctitate, ac morum probitate præfulgere studeant, præbeantque se ipsos exemplum bonorum operum, sequentes ad illam virtutem rationem (Domino adjuvante) perstringant, quam illus Apostolus prescripsit.

C A P. II.

Eorum sermo, vestitus, gestus, supellex, nil nisi grave, moderatum, ac religione plenum præferant, ita ut irreprehensibilis, sobrii, domui sive bene præpositi, ab omnibus cognosci facile possint; & quoniam domesticorum præcipuum, ac singularem curam habere debent, ita familiares suos episcopi instruant, & informent; ut a rixis, impudicitiis, maledicentiis, ac vitiis demum omnibus abstineant, sicut decet ministros ministrorum Dei; nam cum sint illi episcoporum tantum potestati, & jurisdictiōni in utroque foro subjecti, de moribus, & eorum vita episcopi non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus rationem sunt redituri.

C A P. III.

ANNO
CHRISTI
1573.

Episcoporum mensa habeat frugalitatem, & ciborum moderationem, & in ipsa mensa divinarum scripturarum lectio admisceatur; sed & miserabilium personarum ea cura ad episcopos spectat, ut proprie pauperum patres dici possint; quare in animo, & cogitatione illis perpetuo infixum sit, quod de mala bonorum ecclesie administratione gravissimum sit in die Domini iudicium faciendum.

R U B. XXXVII.

De vita & honestate clericorum.

C A P. I.

Quales esse debeant Clerici, & a quibus se abstinere.

Clerici omni ingenio, ac opera studeant, ita vitam moresque componere, ut aliis exemplo esse possint, caque etiam, que leviora videntur crimina, gravissima sibi pro sua conditione esse meminerint: que igitur novissime post multas sanctissimorum pontificum, ac sacerdotum conciliorum sanctiones, Tridentina synodus præcepta innovavit de vita, honestate, cultu, & doctrina ab eis comparanda & retinenda, queque de luxu, comedationibus, choreis, alca, lusibus, & aliis hujus generis, ac præsertim profani negotiis evitandis, ut maxime necessaria, & eorum ordini consentanea omnino servent; aliquin statutis ab ea poenis, aliisque severioribus, si ita episcopis videbitur, coercantur, quarum executionem nulla appellatio, aut provocatio suspendit.

C A P. II.

Etiam in minoribus incedant basitu, & tonsura, & quales eorum vestes, & indumenta.

Atque ut aliqua singillatim exprimantur, cuncti clerici facias initiati, aut ecclesiasticis beneficiis, vel simplicibus prædicti, clericali tonsura, que spiritualis militie nota est, numquam careant. Internam tunicam, & exteriorem vestem simplicem, & talari longitudine per urbes, & oppida semper gestent; pallium, quod vulgo ferrariolum dicitur, non nisi talare, collariumque non altius tribus digitis habens, nec nisi cum talari itidem tunica: iter vero facientes, contractioribus uti poterunt, modo religiosam retineant honestatem; pauperiores tamen, & rusticani breviores ferre possint, modo eadem forma sint, & infra genua excedantur: in ecclesiis pileis non tegantur, extra vero valetudinis, aut alia justa causa uti possint, sed simplicibus, ac honeste ampliudinis, & formæ, neque scutatis, aut turbinaris; camilias non ferant, quæ ad collum, aut ad manus crimpas, rugosas, fabrefactas, ullave texture arcte componta, & effecta ornamenta habeant:

Ccc

a cap.

ANNO CHRISTI 1573. a ceteris demum ejusmodi levitatibus se absque disciplina aliena; ad que ecclesiastica sunt disciplina aliena; ad que omnia episcopi illos suscepione a ministeriis, fructuum amissione, ac beneficiorum privatione, prout ex parte judicaverint, cogere omnino possint.

C A P. III.

Prohibentur a conversatione mulierum suspectarum.

Concubinas, aut feminas eo nomine suspectas in proprio, aut alio domicilio habere, si clerici non vereantur, aut aliqua cum eis familiaritate, ac consuetudine conjungi, poenis a sacro eodem Tridentino concilio, aut sanctis canonibus irrogatis, aliquisque **B.** episcopi iudicio afficiantur.

C A P. IV.

Etiam mulieres consanguinea suspecte prohibentur in dominis, & locis ecclesia retineri.

In sedibus istidem canonorum, parochorum, & aliorum ministrorum Ecclesie domicilio additissimae suspecte feminae, etiam consanguinitate illis conjugatae, commorari prohibeantur; utque cum eis ubicumque cohabitare mulieres, nisi probante episcopo, qui contra haec facientes possit arbitratu-

C A P. V.

Domus canonica ecclesiistarum non possint locari laicos; & si canonici, & rectores in eis non habent, potest episcopus alias confignare, exceptis dominis artis lanæ.

Domus vero ecclesiistarum, aut earum partes, in quibus habitant clericci, aut que eorum habitationi praesertim sunt, laicos nullum modo locentur, aut concedantur in domicilium: que autem locari solent; & si ecclesiæ sunt, nec ecclesiastica habitacula, non prohibentur. Propreterea canonice ades, atque canonorum usui destinatae, si ipsi incollerent, ab episcopis aliis canonicis, aut ecclæsiæ ministris confignari poterunt sine ulla mercede incolendæ, preter eas, que consulam artis lanæ Florentiae dilectionis sunt.

* C A P. VI.

Puniuntur clericci ludentes, cauponantes, & se eboreis immiscentes.

Qui clericia leas, aut alios improbatos sa- eris legibus latus exercuerint, aut publice eorum respective ludengibus domum suam comodaverint; quive choreis interfuerint, aut larvati in publicis, aut privatis coetibus fuerint, vel ad cauponarias tabernas accelerint, aut diversoria, nisi itineris, aut necessitatis causa, frequentaverint, gravissimis (ut episcopus censet) poenis afficiantur.

ANNO CHRISTI 1573. Corripiuntur noctu vagantes; sed canentes, & sonantes eo tempore carcerentur.

Clerici noctu sine legitima, & honesta causa vagantes arguantur ab episcopis, ita ut desistant; si vero etiam voce, aut instrumentis cantitantes incedant, aut comites eorum, qui talia agunt, carcere includantur, aut aliter plecantur episcopi arbitratu.

C A P. VIII.

Non se secularibus artibus, & negotiis immiscant.

Item si medicinam exercuerint, aut mercaturam, si in mercimoniis, intermediis, conciliatores, aut proxenetae fuerint, si laicorum in negotiis procuratores, non impetrata per scripturam ab episcopo permissione, si in servitio secularium, nisi munus sit sacerdote non indignum, & episcopi scripta licentia suscepimus, si praecellentes, aut pedestre, vel aseculæ, seu in mensis administrati foeminarum, primo carcere, aut aliis pecuniaris poenis, in pios usus convertentis, iudicio episcopi coercentur; deinde nisi propterea a predictis cessaverint, beneficiis priventur, aut aliter gravissime plecantur; a negotiatione vero supradicta, si tertio moniti non desisterint, ut Honori Tertiæ constitutione statutum est; in his que proprii patrimonii, & bonorum sunt clericale privilegium amittant.

C A P. IX.

In ordinariis arbitrio relinquuntur alia crimina pleienda.

Cetera vero, que hoc loco non sunt enumerata, haec sacra synodus ita reliquit episcoporum arbitrio, ut confidat atrociora crimina, & praesertim incontinentiae, que ne in cogitatione quidem cadere debent, ab ipsis ultra poenas a sanctis canonibus statutas severissime esse animadvertenda.

C A P. X.

Generaliter ab omnibus a jure prohibitis se abstineant.

Omnia demum generatim, que ad vitam, & honestatem clericorum pertinentia, a sacris canonibus, oecumenicis conciliis, & apostolicis sanctionibus præcepta, ac prohibita sunt, clericci omnes diligenter pertinere aut cavere jubentur, subituri, ni parant, eas omnes animadversiones, que illis a sacris canonibus impositæ sunt, & sacre synodi Tridentine auctoritate innovatae, aliasque præterea, quas pro delictorum qualitate episcopi haecenus statuerunt, aut in posterum constituent.

ANNO
CHRISTI
1573.

R U B XXXVIII.

De adulteriis.

C A P. I.

*Quia poena sunt luenda ab adulteris ob-
stinatis, tam masculis, quam foemi-
nis, & solitus.*

Quantus matrimonii sacramenti contemnens sit, eos, qui hoc vinculo sunt conjuncti, invicem sibi fidem non servare, & concubinas quandoque domi, & cum uxore alere, & retinere, gravissime poenam a canoniceis sanctionibus contra adulteros constitute testantur. Quicumque igitur de adulterii criminis convicti fuerint, in poenas a sacris canonibus inflatas incurvant; quod si in hoc adulterii, vel concubinatus statu vivere obstinato animo voluerint, ter admoniti excommunicatione feriantur, retenta absolutione, donec re ipsa a concubinarum consuetudine separantur; si autem persistenter in peccato, ac censuras neglexerint, severe contra eos agatur ad poenas, quas culpa ipsa exposceret videbitur. Mulieres etiam conjugatae, quae post legitimas monitiones, in concubinatu, seu adulterio publice vivent, ex officio ab episcopis puniri debent, & ad eisdem ciendum eas extra dioecesum, si ita eis videntur, etiam auxilium brachii secularis implorent; quae omnia non de uxoratis tantum, sed de solutis quoque dicta, & statuta esse declaravit, ut contra adulteros, & concubinarios aliae poena a canoniceis inflatae augantur.

C A P. II.

Pena suprantis virginem.

Quicumque virginem supraverit, ab episcopo cogatur, vel in uxorem accipere, vel eam saltem dote convenienti, & D ampliori, quam si viuenda non esset, dota se; quia difficultius, cum virginitatem amiserint, possunt in matrimonio collocari, & etiam aliis poenis ipsius episcopi arbitrio puniantur, quibus etiam, & gravioribus poenis afficiendi erunt illi, qui virginis vim intulerint.

C A P. III.

Pena parentum profliguentium propriae filias.

Si quis autem parentum nefarium illud scelus commiserit, ut proprias filias lucri gratia profligere non vereatur, & in hujusmodi turpitudine perseveraverit, & carceri mandicetur, & ad extremes mittatur; prout episcopis visum fuerit, quando judecatus laicus negligens esset.

A R U B. XXXIX.

ANNO
CHRISTI
1573.

De Usuris.

C A P. I.

*Quam detestandum sit usura peccatum:
& usurariis libros proprios exhibe-
re debent.*

Cum omni jure divino, & humano usuraria pravitas damnata, & detestata sit; studeant episcopi hanc peccatum animarum, ac pauperum perniciem extirpare; ac propterea in usurarios, omnesque qui illicitos inueniunt contractus, ex canonicearum sanctiōnum praescripto vehementer debent animadvertere; atque ut tanti sceleris gravitas prorsus innoteat, infra scripta expresse declarare maxime his temporibus necessarium visum fuit. Primum igitur notorie, & manifeste usurarios contractus inire solitus, ei, qui cum ipso de usuris agat, libros suos edere teneatur: quod si obstinate exhibere in judicio recusaverit, pro convictio habeatur, nisi edendi, & exhibendi cum excuset impotencia, quam non solo juramento, sed legitimis probationibus docere debeat.

C A P. II.

*Libros celans, & lacerans cedulas pu-
natur, & contra ipsum juretur.*

Quod si usurarius ille notarius, & manifestus maliciose fecerit, ut edere non possit, utpote quia conscribebat in cedulis, quas postea lacerabat, vel libros ipsos evertit, idque probarum fuerit, juramento usurras reperientis credatur usurarum solutionem factam.

C A P. III.

*Judice summarie prius constet de usur-
ante librorum editsonem.*

Ne vero per calumniam usurariam, quis cogatur libros suos edere, nemo compellatur ad codicem edendum, nisi prius judici saltem summarie constiterit, qui usuraram accersitur, notorie esse usurarum, vel aliqua vehementi ejus criminis presumptio ne teneatur.

C A P. IV.

*Libris usurariorum pro se non cre-
datnr.*

E Libris eorum, qui de usuris convicti sunt, in causa usuraria nulla in ipsorum favorem fides habeatur, hec mercatores illi sint, & eorum libri mercatorum more constructi, conscripti, atque in formam, ordinemque redacti fuerint; nihil enim credendum est iis, qui propria conscientia seducta, credidam sibi animam prodere non verentur.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. V.

Quomodo probetur quem esse solitum fenerari.

Porro ad ad probandum quem fenerari, aut usurarios contractus inter confuevisse, recipi possint testes singulares, atque illos etiam, quibus cum usurario contraxisse, aquibusve fenera accepisse liqueat, dummo ei, quod sibi provenire posset, conimo do renuncient, tum vero proxenetas quoque, ac mulieres & quicunque aprobatio ne symoniace labis non arcentur.

C A P. VI.

Unicus testis cum juramento partis probat usuras.

Ad huc testis unici testimonium juramen to partis conjunctum satis probet, quem ex mutuo fonus accepisse, si tamen ante legitime dictum fuerit, cum solitum feneratione mutuare.

C A P. VII.

Prohibentur fieri deposita penes loca pia, ut aliquid ex eis solvatur.

Depositum que sunt apud ecclesiastica lo ca, & religiosa, unde deponentes annuas summas, ultra fortem qualescumque acci piunt, illicita omnino sunt. Precipue rigitur quibuscumque dictorum locorum su perioribus, seu administratoribus, ne hu jusmodi contractus celebrare ullo modo au deant; depositaque cum eis pactis, conditionibus, aut intentione suscipiant; depo nentesque ejusmodi, si quid ultra fortem ea intentione acceperint; usurarios teneri in utroque foro.

C A P. VIII.

Prohibetur res carius vendi propter tem pus secundum commune pretium rigorosum.

Quoniam in venditione mercium ad tem pus, que mercatoribus sepius fieri solet, iniustitia, atque usura iniquitas latere potest; caveant omnino mercatores, ne pro tempori dilatione majori pretio res suas distrahit, quam valeant: animadvertiscant autem, ut si ad tempus vendant, non cariores vendant; quam secundum communem fori usum rei pretium currat. Qui sane usus inter probos, & integros mercatores constitui solet. Possunt autem carius ali quid amplius vendere, quam in presenti recipieren; dummodo iusti latitudinem non excedant; quod quidem pretium a catholicis gravissimumque theologia distingui solet in infimum, tenuissimum; medium, sive moderatum; supremum, vel rigorosum; idque ex communi mercatorum usu dignosci potest: ultra haec tua pretia rem carius distrahere omnino illicitum est; qua-

propter nefarium, atque usurarium decer net haec sacra synodus, cum pro majori temporis prorogatione rei pretium propor tionabiliter augetur.

ANNO
CHRISTI
1573.

R U B. X L.

De censibus.

C A P. Unic.

Contractus censuales juxta decretum Pii V. persistuntur.

EX pluribus summorum pontificum Martini Quinti, Calisti tertii, & aliorum pontificum constitutionibus facile constat, Censuum, sive annuorum reddituum contractus non solum licitos esse, sed etiam ad tollendam usurariam pravitatem, & ad com modum reipublicæ christianæ magnopere accommodates eo maxime quod ex proxima fel. rec. Pii Quinti constitutione jam regula, & forma habeatur, quo legitimate, & sine salutis periculo hujusmodi contractus celebrari possunt. Idcirco nihil aliud sancta synodus monendum esse censuit, quam ut omnes Christifideles eandem Pii Quinti constitutionem ad unguem exactissime ser vent, cujus quidem ne aliquo ullo unquam tempore possit ignorantia excutare inserendam esse cecevit, cujus tenor talis est, C videlicet.

P I U S E P I S C O P U S.

Servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum onus apostolicæ servitutis obeun tes cognoverimus innumeros celebratos fuisse, & in dies celebrati censum contractus, qui nedum non continentur intra limites a nostris antecessoribus eisdem contractibus statutos; verum etiam, quod de terius est, contraris omnino passionibus propter ardente avaritie stimulum, legum etiam divinarum manifestum contemptum praeserunt, non potuimus animarum prout tenemur saluti confidentes, ac pri sum mentionum petitionibus etiam satisfacientes, tam gravi morbo, letiferoque veneno salutari antidoto non mederi. Hac igitur nostra constitutione statuimus, censem seu annum redditum creari, constitutive pullo modo posse, nisi in re immobili, aut que pro immobili habeatur, de sui natura fructifera, & que nominatim certis finibus designata sit. Rursum nisi vere in pecunia numerata, praalentibus testibus, ac notario, & in actu celebrationis instrumenti, non autem prius receptio integro, iutoque ex pretio, solutiones quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut in peccatum deduci prohibemus. Conventions directe, aut indirec tie obligantes ad casus fortuitos cum qui alias ex natura contractus, non teneantur, nullo modo valere volumus. Quemadmodum nec pactum auferens, aut restringens facultatem alienandi rem censiui suppositam, quia volumus rem ipsam semper, & libere, ac sine solutione laudem illi, deu quinqua geli-

**ANNO
CHRISTI
1573.**

gesimæ, aut alterius quantitatis, vel rei, tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari. Ubi autem vendenda sit, voluntas dominum census aliis omnibus preferri, eique denunciari conditiones quibus vendenda sit, & per mensem expectari. Paœta continentia morosum census debitorem teneri ad interesse lucri cessantis, vel ad cambum, seu certas expensas; aut certa salario, aut ad salary, seu expensas medio iuramento creditoris liquidandas, aut rem censi subiectam, sive aliquam ejus partem amittere, aut aliud jus ex eodem contrahere, sive aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto irrita sint, & nulla. Immo, & census augeri, & novum creare super eadem, vel alia in favorem ejusdem, aut persone per eum suppositæ pro centibus temporis vel posteriori, vel futuri omnino prohibemus. Sic ut etiam nullamus paœta continentia solutiones onerum ad eum spectare, ad quem alias de jure, & ex natura contractus non spectarent. Postremo census omnes in futurum creandos non solum re in totum, vel pro parte perempta, aut infrauctosa in totum, vel pro parte effecta, volumus ad ratam perire, sed etiam post pro eodem pretio extinguui: non obstante longissimi etiam temporis, ac immemorabili, immo centum, & plurium annorum prescriptione, non obstantibus aliquibus pactis directe, aut indirecte talem facultatem auferentibus, quibuscumque verbis, aut clausulis concepta sint. Cum vero traditione pretii redditus extinguendus erit, volumus per bimestre ante id denuntiari ei, cui pretium dandum erit, & post denunciam intra annum tamem, etiam ab invito premium repeti posse, & ubi premium, nec volens intra bimestre solvat, nec ab invito intra annum exigatur; volumus nihilominus quandcumque redditum extinguui posse, prævia tamen semper denuncia, de qua supra, & non obstantibus his de quibus supra: idque observari mandamus etiam quod pluries ac pluries denunciatum suisset, nec omnquam effectus secutus suisset. Paœta etiam continentia premium census extra casum, predictum, ab invito, aut ob poenam, aut ob aliam causam repeti posse, omnino prohibemus. Contractusque sub alia forma posthac celebrando foeneratios judicamus. Et ita illis propterea non obstantibus, quid vel expresse, vel tacite contra hec nostra mandata dari, remitti, aut dimitti contingat, a fisco volumus posse vindicari. Hanc autem salutiferam sanctionem nedum in censu noviter creando, verum etiam in ccreato quocumque tempore alienando, modo post publicationem constitutionis creatus sit, perpetuo, & in omnibus servari volumus. Declarantes premium semel censui constitutum, numquam posse ob temporum, aut coherahentium qualitatem, seu aliud accidens, nec quo ad ultimo contrahentes minui, vel augeri. Et licet legem ipsam ad contractus jam celebratos non extendamus, illos tamen omnes, in quos sub alia forma pervenerunt census, hortamur in domino, ut singulos contractus censuræ honorum re-

**ANNO
CHRISTI
1573.**

ligiosorum subiiciant, & animarum saluti consulant. Non obstantibus quibusvis constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, statutis, & consuetudinibus, necnon privilegiis, & litteris etiam per quoscumque Romanos pontifices predecessores nostros, ac etiam nos, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, nec non irritantibus decretis, ex quavis causa, etiam per modum legis universalis, aut alias quomodolibet editis, sive in favorem universitatum, communitatuum, collegiorum, congregationum, Civitatum, & locorum concilis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores presentibus pro expressis habentes, quatenus direkte, vel indirecte presenti nostræ constitutioni in toto, vel in parte contrariantur, specialiter, & expresse derogamus, certisque contrariis quibuscumque. Volumus aurem, quod presentes in cancellaria, & acie campi Fioræ publicentur, & inter constitutiones extravagantes perpetuo valuitas conscribantur. Et quia difficile foret presentes ad tingula quaque loca deferri, volumus & etiam declaramus, quod earum transumptis etiam impressis, manu aliquius notarii publici subscriptis ac sigillo aliquius prelati munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeat, que presentibus adhibetur, si forent exhibitis, vel ostense. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostræ prohibitionis, annulationis, statuti, mandati, judicij, hortationis, derogationis, declarationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contrarie. Si quis autem hoc attemperare presumperit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis, Dominiæ, Millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, quarto decimo Kalendas Februarii. Pontificatus nostri anno Quarto.

R U B. XXXXI.

De symonia.

C A P. I.

Ad sacros ordines per Symoniam promotus, per decennium indispensabiliter suspenditur, & per annum carceratur.

Q Uicumque per symoniam ad ordines ecclesiasticos pervenerit, ipso factò, ab eorum ordinum exercitatione decennio suspensus erit, omni dispensationis spe sublata, annuoque carcere damoatus.

CAP.

CONCILIO FLORENTINUM.

779

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P . II.

Quicumque beneficia, & officia ecclesiastica obtinuerit symoniaco, est eis privatus, & inhabilis efficiens, & fructus restituere debet.

Qui dignitates ecclesiasticas, aut beneficium, vel officium quodcumque symoniaca largitione, aut passione interpolita adeptus fuerit, illis ipso jure privetur, & ad alia omnia adipiscenda inhabilis, & incapax omnino censeatur, fructuque, quos ex illis percepit, restituere teneatur: & si iterum symoniaco labis convictus fuerit, corpore etiam poenas det, & ab ecclesiasticis ordinibus depositu a fidelium confortio abigitur.

C A P . III.

Alienans jus patronatus contra juris decreta, eo vivente, ipso privatur, & excommunicatur.

Jus patronatus, venditionis, aut alio quo- cumque titulo in alios contra canonicas factiones nullo modo patroni transferre. presumant, nec aliquis ejusmodi illicitarum alienationum particeps aut mediator extat, qui secus fecerint excommunicationis vinculo innodentur, & dicto jure patronatus ipse patronus, quoad vikerit, privetur.

C A P . IV.

Damnantur, & puniantur omnes illicita passiones.

Et tandem eas omnes passiones, promissiones, & receptiones, tam pecuniae, quam aliarum rerum temporalium pro administracione quorumcumque sacramentorum, aut ex alteris rebus spiritualibus nefarie symoniacas episcopi severissime puniant, & acerrime persecuantur, ac coercant, ut Tridentina synodus, & Pius Quintus latissime precepissent.

R U B . XXXII.

De Jejunio.

C A P . L.

Non servantes jejunia ecclesia puniantur.

SAcra jejunia omnia, quae ecclesia indixit, quisquis sine legitima causa violaverit, praeter eam in quam incidit interdictum, utendo cibis, Dei offendit, severo ab eo judicandam, ordinatii etiam arbitratu puniantur, habita contemptus, aut iterationis ratione.

780

ANNO
CHRISTI
1573.

A

C A P . II.

In jejunio quadragesima non vendantur carnes, nisi in loco deputato, & ab his emanunt, qui licentiam utrusque medici, & ordinarii habuerint, & extra urbem suppletat parochus.

Jejuniorum tempore, & præcipue quadragesima carnes in urbibus, & oppidis, statutis tantum in locis, & publice venales habeantur, eaque aliaque interdicta oblatione nonnisi in eorum usu emantur, quibus confessarii, & medici testimonio pro imbecillitate, aut valerudine, aliaque legitima ratione opus fuerit, ac licentiam ordinarii scriptam, gratisque tribuendam concesserint; extra vero civitates & municipia, ubi medici consilium haberi non potest, ex conspicua, & urgenti caussa imbecillibus, senibus, ac valetudinalis Parochi indulgere id poterunt, illis tamen conditionibus servatis, quas episcopi juxta eorum conscientiam necessario apponendas judicavent

C A P . III.

Eo tempore prohibentur cibaria prohibita in tabernis & domibus publicis, nisi iusta causa.

Prohibeant omnino episcopi ne quadragesima, aut aliis jejunis in cauponibus, aut diversoriis carnes, aut ceteri illiciti, & vetiti cibi coquantur, vendantur, aut habentur, nisi in necessarium alicuius usum, ut præcedenti capite dictum est; ea forma servata, poenaque inobedientibus imponant quas arbitrabuntur.

C A P . IV.

Hortantur omnes servare jejunia, & maxime ad vocatorum.

Monentur omnes Christifideles, ut jejunia omnia servent, & maxime vigilias ab ecclesia indicias, ac eas, quae in civitatum, ac aliorum locorum patronorum honorem constitute sunt; ingrati enim animi est, non omnia in eorum venerationem impendere, quorum patrocinis, ac precibus infinita a Deo beneficia accipiuntur.

R U B . XLIII.

De decimis

C A P . I.

Decima integræ sunt persolvenda secundum loci consuetudinem, sub poena excommunicationis, & plebanus quartus solvatur.

Cum præceptum divinum de solvendis decimis, aut contemnitur, aut negligitur; ad eam inopiam, & egestatem ecclesie rediguntur, ut facile debitum obferquis.

A quibus, & cultu destituantur; idcirco juxta Tridentinæ Synodi decreta, præcipitur o. minibus cuiuscumque gradus, & conditio- nis sine, ad quos decimorum iolutio spectat, ut eis, ad quas de jure tenentur, ecclesiis, aut personis, quibus legitime debentur, in- tigre persolvant secundum locorum consue- tudines; alioquin tam subtrahentes eas quia in- impedientes ab ordinariis excommunicantur, nec nisi plena restitutione secuta absolvantur, plebanisque pars, quo quadragesima, seu quartesima dicitur, reddatur, juxta di- cimum morem; si qua vero prædia a decima- rum solutione iusta occasione, aut pre- textu cessaverint, episcopi ipsorum loco- rum in quo sita erunt, usi, ut supradictum est, prætare eas compellant.

C A P. II.

Rectores semel in anno publicent de- cretum de decimis solvendis.

Atque ut populis innoteat, quam per- riculo se facinore obstringant, qui deci- mas abnegant, patrochis itidem ipsis præ- cipitur, ut semel saltem quotannis, quo tempore episcopi expedire censemunt, aut ipsis commodius fuerit, decretum supradicti concilii Tridentini de decimis inter- missarum solemnia frequenti populo legant, publice ac materno sermone interpretentur.

R U B. XLIV.

De rebus ecclesiis recuperandis.

C A P. I.

Episcopi & rectores ecclesiæ bona male alienata ad ecclesia proprie- tatem reducere carent.

Sicut Tridentini concilii auctoritate pre- cipitur singulis episcopis, ut ipsis, vel eorum vicariis adjunctis duobus, altero qui- dem ex capitulo, altero ex civitatis cle- ro, qui juris periti sint, quique illi aptio- res videbuntur, quorum alter a capitulo, alter a clero elegantur, tum ecclesiæ rectoribus pertinentibus, tum etiam ex officio recognoscant quascumque locationes bonorum ecclesiasticorum ad longum tempus, seu ad vigintinovem annos, seu ad dupli- catum vigesimalium nonum annum, que ante publicatam Tridentinam synodum intra anni- nos triginta confectæ fuerint, judicent, ac decernant, an cum ecclesiæ detrimento, an contra canonicas sanctiones, an omisso- juris ordine contrarie; et quo ramen cau- sis pendentibus nil prejudicii afferatur, quod si ad episcopum, vel ejus mensam bona E locata pertinente, aut ipse, vel ipsius vi- carius, commissarius, seu executores fue- rent, ad vicinorem episcopum cum supradictis a capitulo & clero electis recogni- tio, ac judicium ejusmodi transferatur; si vero etiam ipsi legitime recusari poterunt, duo allii eodem modo a capitulo, & clero adjungantur, qui eam tantum causam cum illo episcopo recognoscant, & judicent.

C A P. II.

Ordinariis etiam alienationes hospitalium ab annis xxx. perquirant.

Ordinariis itidem præcipitur, ut diligenter inquirent, an bona quæcumque ecclesiæ etiam hospitalium, ea conditione a- lienata sint, si apostolica accederet confirma- tio; quod si in aliqua ejusmodi aliena- tione, & præcipue, qua supradictos tri- ginta annos non excedunt, compererint conditionem non expletam, revocent ut irritam, & inancem.

B

C A P. III.

Prohibetur locatio cum anticipata solu- tione.

Nulla ecclesiæ bona anticipatis pen- sionibus locentur, nec, si id fieri, succel- toribus officere nullo modo poterit.

C A P. IV.

Judices super confirmatione si in eviden- tem &c. indemnitati ecclesiæ ma- xime provideant.

C Episcopi, aut eorum vicarii ecclesiastico- rum bonorum alienationes, auctoritate a- postolica confirmatur, sedulo carent, ut diligenter investigatione exhibita, & in rem præsentem euntes, rite, recte, ac maturo omnia faciant, adeo ut omnino ecclesiæ in- demnitate consulatur.

C A P. V.

Ordinarii semel in anno publicari fa- ciant populo decretum concil. Trid. contra occupatores rerum ec- clesiæ.

Rogantur in Domino omnes episcopi, & obsecrantur, ut saltem semel quotannis caput xii. sessionis xxii. de reformacione, quod incipit, si quem clericorum, in die domini- nica Letare, per publicum concionatorem frequenti populo publicetur, ac vulgari- bus verbis exponatur, ut omnes tam cle- rici, quam laici sciant, & meminerint, ecclesiasticarum rerum occupatores ipso ju- re excommunicatos esse, neque ab alio, quam ab ipso pontifice Maximo, absolviti posse.

R U B. XLV.

De indulgentiis.

C A P. I.

Rectores doceant populum effectum in- dulgentiarum.

C Um indulgentia a summo pontifice con- cesse publicande erunt, doceant paro- chi, & apud ecclesiam esse earum conceden- da.

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO CHRISTI 1573. darum potestatem a Christo illicollatam, & illarum usum plurimi faciendum, cum Christifidelibus magno emoluimento fructuissime que sine animarum saluti.

C A P. II.

Quid sit faciendum per episcopum super abusibus indulgentiarum.

Diligentissime scrutentur episcopi, siquiescuntur, aut absurditates in usum indulgentiarum se insinuaverint, easque singillatim adnotatas ad provinciale concilium, quod sequitur referant, ut communione consilio ad sanctissimum Rom. pontif. defterantur, quo auctore quidquid expedierit constituatur.

C A P. III.

Indulgentia omnes perpetua cum onere aliquid praestandi sunt abrogata.

Pius V. fel. rec. Pontifex Max. quascumque indulgentias, etiam perpetuas, quas qui consequi voluissent, manus conferre debent adiutrices, quasi ad quantum ductas, penitus abrogavit, quod neminem ignorare pium valde ac necessarium est.

R U B. XLVI.

De processionibus.

C A P. I.

Btiam exempti, & laicorum confraternitates secundum loci consuetudinem debent processionibus interesse, ac redire in eum locum, unde primo discesserunt sub poena.

Processiones suo tempore hant eo ordine, ac religione, qua decet, ad quas accedere omnino teneantur non solum regulares, & exempti, sed etiam confraternitates laicorum secundum consuetudinem loci, aut secundum quod fuerint ab episcopis convocatae, hoc semper servato, ut capitulum cathedralis ecclesie, ad locum unde discessit, ab omnibus reducatur, sub poenis episcoporum arbitrio imponendis.

C A P. II.

Præcedentiarum Ister extrajudicialiter ab episcopo appellatione remota servinuntur.

Præcedentia vero, qua maximo populi scandalo disputari, & disceptrari aliquando solent, ab episcopis etiam extrajudicialiter omnino compontantur, ac tollantur; atque illud quod in ea compositione statutum fuerit, brachii secularis invocatione ab omnibus, appellatione remota, decretum inviolabilitate servetur.

C A P. III.

In processione Corporis Christi locus præcessus ornatur & appareatur.

In quibus omnibus processionibus, & praesertim in festo sanctissimi Corporis Christi in locis, per que incedere solent, is ornatus, apparatus, & decor appareat, qui praesentia, & aspectui Salvatoris Domini nostri convenire videantur; fideles vero in affectione reverentiam, pietatem, & religiosam eam servent, ut fructum tam pii operis, & laboris a Domino consequi possint.

R U B. XLVII.

De funeralibus.

C A P. I.

Pro funeralibus non potest aliquid prescribi, nec exigiri.

Sola charitatis ratio clericos, tam sacerdotes, quam regulares adducero debet, ut Christifidellum funeribus intersint, plus precibus defunctorum animabus suffragantur; quare ab omni eos decet avaritia corruptela, & ostentatione alienos esse: prohibentur igitur ne exequiarum, sepulturæ, aut anniversariorum causa quidquam omnino pacificantur, petant, aut exigant, aliudve committant, unde symoniacæ labes, aut cupiditatis suspicio contrahiri possit.

C A P. II.

De ordine procedendi in processionibus funeralibus defunctorum inter regulares, & seculares.

Ne controversiis, ac contentiōibus, quae inter parochos seculares, quoscumque nasci solent, locus relinquatur, decernitur, Daut cum ex parochia regulari ad regularem etiam ecclæsiam funus deducendum est, regularis, qui parochiam exercet aut cum repreäsentat, superpellico & stola, seu pluviali ornatus dignorem locum teneat, etiam inter ludi magistrum & choristam, seu hebdomadarum supremæ ecclæsiæ; ceteri vero corregulares eo ordine contineantur, quo in processionibus uti consueverint: regulares porro, in quorum ecclesia funus consistit, inter regulares primum teneant locum, nisi monachi adint, quibus mendicantes omnino cedant: quod si e parochia seculari funus egreditur, ad ecclæsiam regolarem, in qua cura sit animarum, producentum, vel e converso, digniori serie regulares incedant, aut stent; inter seculares autem parochus ille præcedat stola, ut supra, aut pluviali induitus, ad cuius ecclæsiam cadaver defertur, sed eodem habitu par ille sit ex cuius parochia effertur. Qui autem fecit fecerint, seculares arbitrio episcopi, & regulares per tres menses suspensi sint, aliis etiam poenis, pro modo culpa secularibus ab episcopo infligendis.

CAP.

ANNO CHRISTI 1573.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. III.

Parochi retinere debent librum mortuorum.

Jubeantur parochi librum habere, in quo parochianorum suorum, qui decesserint, nomina omnia diligenter, & dies obitus annotentur; alioquin, ut episcopo videbatur, puniantur.

C A P. IV.

De clericorum babitu in exequiis.

Clerici autem universi seculares, dum exequie sunt, superpellicis, seu alio quo uti in ecclesia possunt habitu induit in funere sint, & ipsi quacumque dignitate, & prerogativa praediti, ac etiam regulares omnes, non ante discedant ab exequiis, quam officium absolutum fuerit; & tunc si capitulum ecclesiae cathedralis aderit, prout dictum est de processionibus, omnino deducatur; alioquin portione ex funere adpta, aut ejus compensatione priventur, que pauperibus pro suffragio defunctorum tribuantur, aliis poenis etiam contra contumaces ab episcopis statuendis.

C A P. V.

Quod cera destinata in funere spellet ad ecclesiam, & vestes restuantur.

Atque ut omnis, & turbæ, & scandali occasio evitetur, declarat hæc synodus omnem ceram, quæ quocumque modo est ad allocandum funus destinata, ipso iure ad ecclesiam illam pertinere, in qua defunctus sepelitur, sine tamet prejudicio quartæ parochialis; insuper statuendo, quod etiam vestes, ornamenta, & alia ejus generis ab ecclesia cum licentia parochi extrahit debent, ita ut sine tumultu restuantur.

R U B. XLVIII.

De sepulcris.

C A P. I.

Cadaverorum deposita ne super terram tollantur, nisi ea anca vel marmorea sint, & bac etiam nisi altari sint proxima, vel non multum eminentia, & ecclesiam impendientia, & prohibentur in eis appons infra gressus bellicos.

Illam quorundam ambitionem detestandam esse, & abolendam prorsus decrevit, qui cum nihil altud, quam pulvis & cinis sint, eminenti tamen, & excelsa loco cadavera collocari volunt; quapropter capsæ omnes, deposita, seu alia, ubi corpora mortuorum conditi solent, si supra terram existant, & quæ parietibus adjuncta ex altera parte eminent, nisi marmorea, aut anea, ab ecclesiis tollantur, juxta fel. recor. Pii V. constitutionem: Anæa autem, & marmorea

Council. General. Tom. XXXV.

sepulcre retineri posse declarat, si altari ANNO
CHRISTI
1573.
non adhærent, vel extra murum non mul-
tum emineant, aut alias ecclesiam ipsam
non impediant; neque in illis vexilla, aut
arma bellica, aut alia hujus generis orna-
menta affigi, aut apponi ullo modo posse
decrevit.

C A P. II.

Cameteria clausa custodiuntur.

Et quia cameteria ad sepeliendum de-
finata maxima cum irreverentia in aliqui-
bus locis, & magno populi scandalio negli-
guntur, ante omnia usum in ipsis sepeliendi,
ubi commode fieri potuit, synodus ad
pristinum ecclesiaz morem revocandum esse
statuit, districte præcipiendo, ut ea loca
ad cameterium destinata, parochi clausa eo
modo teneant, at neque bestiis pervia,
neque immunditiis exposta esse possint. Id-
que episcopi efficient, ut etiam poenis co-
rum arbitrio impositionis a parochis diligenter
servetur.

R U B. XLIX.

De suffocationibus.

C A P. Unicum.

*C Parochi semel in mense admanentes latentes
mulieres, & præcipiant eis in lecto re-
tuncere capsulas, & de poenis suffo-
cationis.*

UT autem suffocationibus in posterum
providatur, que padum ferme impu-
ne pretermittuntur, hortatur hæc synodus
omnes episcopos, ut efficiant, quod a re-
toribus saltu singulo quoque mense po-
pulus doceatur, eique declaretur gravitas
hujusmodi culpe, mulieribusque latrem pro-
prius, vel alius infantibus præbenibus præ-
cipiat, ut nullo modo ipsos in lecto absque
capsula retineant; contras facientes vero,
tam poenis pecuniariis quam censuris ecclæ-
siasticis in subdilium, & etiam exilio a di-
ceseli, vel metropoli puniri possint, quæ poe-
nia extendantur etiam ad earum maritos
(quiccum sit caput mulieris vir) hujus trans-
gressionis culpam habere maxima ex par-
te putantur: contra suffocantes vero supra-
dictæ poenæ pro modo culpe ab episcopis
gravissime augeri possint, addita etiam con-
digna, ac salutari poenitentia, ab ipsis tan-
tem injungenda; atque interea teneantur
omnes revelare parochis mulieres, quæ
pueros in lecto absque capsula conserua-
hujus decreti dispositionem retinuerint, & eos,
qui non revelaverint, etiam si opus fuerit
excommunicandos esse decrevit.

CONCILIO FLORENTINUM.

ANNO
CHRISTI
1573.

SESSIONE QUARTA.

Et ultima celebrata die XIV. Aprilis
MDLXXIII.

R U B. L.

De piorum locorum administratione.

C A P. I.

*Quales esse debent administratores pio-
rum locorum.*

Piorum ecclesiasticorum locorum admini-
strationi ut in praesente episcopi carent, qui
qui pictatis studioli, vitaque probati digno-
scantur, quique ex integritate, ac pruden-
tia praedicti sint, ut tamquam pauperum pa-
rentes eorum patrimonium cum summa fide
& abstinentia procurent.

C A P. II.

*Ad quid teneantur Hospitalarii loco-
rum.*

In hospitalibus episcoporum studium ma-
xime versetur, ut omnes quocumque titu-
lo, ac nomine hospitalia tenentes, & gu-
bernatores re ipsa, & cum effectu officio
suo satisfaciant, & in hospitalitate iam
peregrinorum servanda pauperes, & indi-
gentes benigne recipiantur, & caritative
traferentur, ita ut qui hospitalitatem, aut
nullo modo, aut negligenter servant ab epi-
scopis omnibus juris remedium, ac etiam cen-
suris, si opus fuerit, ad id omnino praetan-
dum compellantur.

C A P. III.

Ad idem tendit.

Curatores etiam hospitalium, que sunt
ad pauperum infirmorum necessitates deli-
natae, accurate dent operam, ut omnia que
sunt, tam ad corporum sanitatem, quam
ad animarum salutem necessaria, intrinsecus
ministrantur, adeo ut peccatorum confessio
quam primum fiat; communio vero, extre-
ma uncio, & commendatio animae suo tem-
pore non definet. Medici quoque medica-
menta, & ministri omni munditia, & diligen-
tia presto sint, ita ut morte interveniente
curatorum negligientia nulla ex parte
culpari possit, decedentium nonnulla genos,
ac patria in proprium librum deferantur,
& pia sepulture, ac exequiarum justa, qua
debet, caritate persolvantur.

C A P. III.

*Prohibentur parentes exponere pro-
prios filios.*

Commonendi sunt parentes, ne in orpha-
notrophiis filios suos infantes exponant;
quos ipsi alere etiam industria valent, ut
sciant se ad restitutionem alimentorum pro-
prios teneri.

C A P. V.

ANNO
CHRISTI
1573.

*Expatrii, effecti adulti, artibus, & mo-
ribus imbuantur, ac erudiantur.*

Infantibus ipsis in orphanotrophiis ex-
positis, & nutrices que lactent, donec ba-
ptizentur, & atlendi locantur, & omnia
alia pro illorum cura ita comparentur, ut
perpetitandorum puerorum nulla occasio esse
posset: cum vero ipsis ad eam statem per-
venient, que ad disciplinam est idonea,
tam masculi, quam femine pro facultati-
bus, & opportunitate locorum, & instruan-
tur moribus, & artibus erudiantur, que-
cumque sexui convenire videbuntur.

C A P. VI.

*Rectores piorum locorum episcopo reddant
rationem, vel magistris, quibus
ex consuetudine convenit.*

Et tandem administratores quicunque
hospitalium, fabricarum, confraternitatum,
ac aliorum piorum locorum quorumcumque
iuxta concilii Tridentini decretum, tenean-
tur rationem reddere ordinario: & si ex con-
suetudine aliqua, aut constitutione magi-
stris, aut aliis personis reddenda esset,
tunc & ipsis reddatur. Episcopi vero exe-
qui sedulo carent, ut in ipsa administratio-
ne, & culpa & negligentia, prout juris
fuerit, emendetur, & puniatur, & prefer-
tim prouident, quod redditus & fructus
fabricarum ecclesiistarum, ante omnia in sacras
veites, & alla ornamenta ecclesie impen-
dantur, prout necessarium & opportunum
vulm fuerit, non obstante quacumque con-
suetudine.

R U B. LI.

De confraternitatibus laicorum.

C A P. I
*Confraternitates ab ordinario approbatæ
visitantur.*

Quoniam a sacro concilio Tridentino fuit
expensis verbis episcopis graviter injun-
ctum munus visitandi etiam confraternita-
tes laicorum; in illud episcopi incumbant.
ut ipsis constitutiones integre, & inviola-
biliter observentur, que tamen ab ipsis epi-
scopis & approbatæ, & subscriptione
manit, & roborata fuerint; adeo ut divi-
nus cultus, atque probata ipsorum vita me-
rito apud dominum commenderetur.

CAP.

CONCILIO FLORENTINUM.

C A P. II.

ANNO
CHRISTI
1573.

Laici prohibentur concionari, ac babere sermones de rebus fidei, & religionis, exceptis professoribus, & qui licentiam ab episcopo habuerint, qui secundum morales sermones faciant.

Præcipit ut præterea omnibus & singulis gubernatoribus, custodibus, confratribus, & aliis quibuscumque laicis, qui in hujusmodi confraternitatibus convenient, ne pothac concionari, aut verba facere in dictis societatibus presumant de rebus ad christianam fidem, & catholicam religionem pertinientibus, nisi prius fidem professionem emiserint, & ab episcopis licentiam in scriptis obtinuerint, exceptis illis qui post maturam deliberationem ab rectoribus, & gubernatoribus idonei reperti, & electi fuerint ad faciendos juxta consuetudinem loci morales sermones, in quibus confratres tantum ad virtutes cohortari & a vitiis deterrirentur.

Siqui vero in prediis deliquerint, ab episcopis correcti etiam ipsorum arbitrio puniantur.

C A P. III.

Ex se patet.

Comessationes, & compotationes, aut alia ejusmodi in oratortis confraternitatum nullo unquam tempore fiant, excepto ramen die Coenæ Domini, quo tempore prouideant episcopi, ut nihil fiat, quod contra pietatem, & reverentiam tantæ solemnitatis esse videatur: extra oratortis in diuis confraternitatum locis refectiones non aliorum fiant, quam de licentia episcopi, & tunc de propriis non de confraternitatum bonis.

R U B. LII.

De monialibus.

C A P. I.

Episcopi claustram etiam in exemptis monasteriis servare carent.

Quod ad monialium reformationem, tutelam, & curam pertinet, abunde Tridentine synodi statutis, & præstissim fel. rec. Pii Quinti constitutionibus procuratum videtur.

Quare episcopi ad effugientiam obtestationem divini judicii, & interminationem maledictionis æternæ, qua maxima possunt diligentia, claustram in omnibus monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis vero auctoritate apostolica inviolabiliter confervari procurent; & propterea, ut in hoc tam necessario & salutari munere officio satisfaciant, vehementer eos hortatur hac sacra synodus, & ut visitationibus, & aliis quibuscumque rationibus necessariis, & opportuniis, & omni studio & vigilancia utabantur.

A tur, que eos apud Deum, & homines, tam in foro exteriori, quam interiori excutare possit.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. II.

Prohibetur confessoribus, & gubernatoribus baberatio iuxta monasteria, & quibus casibus permittuntur crates & rotae in dictis locis.

Ne nimia familiaritate aliquis contemptus oriatur, statuit, ut, ubicumque comode fieri poterit, confessores, & gubernatores in domibus, ipsis monasteriis coniunctis non habent: & si quando ex necessitate aliqua loci sit arbitrio episcopi habitatio relinquenda, tunc crates, rotae, & omnia alia hujus generis, quæ ad claustram maxime pertinent, nullo modo in dictis habitationibus permittantur. quin immo muro, quam primum oblituantur, & etiam in dictis domibus non habent.

C A P. III.

Quales esse debent rotae, & crates; & quod moniales cum mare non loquantur, nisi velo nigro mediante, exceptis confanguinis, utique ad tertium gradum.

C Efficiant præterea episcopi, ut rotæ etiam per quas mittuntur, aut recipiuntur a monialibus opportuna, parvæ latae, & ferris interiectis munite; singulis vero fenestræ, & ad loquendum destinatis, sint duplices ille crates infixa, non minus palmo inter se distantes, ex quibus non licet monialibus cum mare aliquo colloqui, nisi nigro velo obducto, præterquam cum patre, avo, aut alio consanguineo, utque ad tertium gradum exclusive, etiam si licentiam adeundi ab episcopo habeant; & inobedientes, prout contumacia, aut negligencia exegerit, poenas subeant.

C A P. IV.

Intra claustra loci prohibentur dari ei baria colonis, & aliis quibuscumque sub panæ.

Præfatis autem quibuscumque monialium præcipitur in virtute sanctæ obedientie, & sub privationis, aut suspensionis poena arbitrio ordinarii imponenda, ne permittant intra claustra monasterii colonis, aut quibuscumque aliis quacumque de causa eibum dari; sed statim rebus ad portatis, jumentique exoneratis, extra claustra exire cogantur.

CONCILIO FLORENTINUM.

791)

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. V.

*In abbatisnum electione quid sit facien-
dum, & quod ultra triennium non
eligantur.*

*In electione abbatis, prioris, aut quo-
cunque nomine praefecti, accuratissime
seruentur ea omnia, quae a sacro concilium Tri-
dentino praecipia sunt, nam quo ad modum
electionis, quam quo ad statum; & alias
conditions in eo explicatas, quae electio in
monasteriis episcopis subjectis posthac ultra
triennium non extendatur, neque confirme-
tur, nisi legitimo monialium voto: quod si
iterum electi fuerint, tunc toties conirma-
ri possint, quoties episcopis expedire vi-
suerit, ubi tamen fuerint triennales.*

C A P. VI.

*In monasteriis cibus, potus, & vesti-
tus sint communes, & quod propter
non possideantur.*

*Curent episcopi, ut eadem synodus ju-
bet, ut in omnibus monasteriis cibus, po-
tus, vestitus communis sit, quo ad fieri
possit, obseretur, ac presertim ne bona
tam mobilia, quam immobilia contra dictam
synodi praescriptum moniales proprie possi-
deant, sed quidquid eis relatum, datum,
aut quoquomodo acquisitum fuerit, abbas-
sa tantum & camerariis tradatur, ac con-
signetur, unde prius illius, cuius causa col-
latum, opera comparatum est, necessitatibus
consulatur; quod reliquum suet in mona-
sterii usum transferatur.*

C A P. VII.

*Confessores pro spiritualibus non ingredian-
tur intra sepiam monasterii nisi per petico,
stola ecclesiastica; pro temporalibus autem
cum uno ex operariis, vel episcopo speciali
licentia ingrediantur.*

*Monialium confessores, gubernatores, aut
quocumque nomine sacerdotes earum specia-
li monasterio additi pro administratione sa-
cramentorum, nisi superpetico, stolaque
induti monasterii sepiam ingredi caveant: si
autem pro aliqua temporali necessitate sit
ominino ingredendum, tunc aut duo ex ipsis,
aut alter eorum cum uno saltu ex opera-
riis ingrediantur, aut alias de episcopi li-
centia specialiter obtulta, quam in casis
bus necessariis episcopus tantum dare debet.*

C A P. VIII.

Quales esse debeant earum confessores.

*Confessores, cappellanique monialium vi-
ti probi, probetta etate, ac probata vi-
ta, & quam maxime poterunt, doctrina
prediti, elegantur: confessores leidem ex-
traordinarii, ut juber sancta synodus ab
episcopis in monasteriis sibi subjectis offe-
rancur, & concedantur saltem ante festum*

assumptionis beatissime Virginis, & post
impositionem Cinerum, seu alii temporibus,
quod magis episcopus probaverit.
**ANNO
CHRISTI
1573.**

C A P. IX.

*De examine faciendo ingressuris mona-
steriorum extra sepiam monialium.*

*Memores quoque sint abbatis juxta for-
mam concilii Tridentini certiores facere
episcopum de tempore professionis monia-
lium sub poenis suspensionis ab officio, &
aliis arbitrio episcopi infligendis. In ex-
amine autem ab episcopo, vel a vicario,
aut ab alio deputando, tam ante susceptio-
nem habitus, quam ante professionis tem-
pore faciendo, ea diligentia, & prudentia
adhibeatur, ut libertas virginum Deo di-
candarum semper integra, & inviolata re-
maneat, & appareat, doceaturque specia-
liter puella de gravitate votorum regulæ,
& clausura, atque irrevocabili professione
emissa, libertatis amissione, atque ut faci-
lius effici possint, & extra monasterii septa,
& in ejus ecclesia examinetur.*

C A P. X.

*Bine episcopi licentia, aliquae non admis-
tatur in monasterium, & quod ea-
rum numerus sit juxta facul-
tates, & consuetas elecio-
nias.*

*Cum jubeat sancta Tridentina synodus,
ne plures recipiantur in monasteriis, quam
pro redditus annui, vel consuetarum ele-
ctioninarum quantitate substantari commo-
de possint, episcopi, etiam in monasteriis
ab eorum cura & regime quomodocumque
exemptis, cum illarum superiorum in-
terventu, iuxta formam literarum. S. D. N.
Gregorii XNI. statuant monasteriorum redi-
ditibus, aut piis auxiliis computatis, quis
numerus cuique conveniat, ita, ut excedi-
D non possit, neque tamen quomodocumque
inconfutato, & non permittente episcopo ul-
la admittatur, alioquin praefecti puniantur,
prout episcopo videbuntur.*

C A P. XI.

*Ministri omnes tam spirituales quam cor-
porales, ab episcopo approbantur, &
cum ejus licentia ingrediantur.*

*Quicumque monialium ministerio, & ser-
vicio futuri sunt gubernatores, confessarii,
cappellani, medici, pistores, famuli, atque
alii artifices antequam recipiantur, in mo-
nasteriis sibi subjectis, ab episcopo appro-
bantur. Nec illi prius monasteria ingre-
diantur, quam ab episcopis, seu eorum vi-
cariis scriptam licentiam acceperint.*

CAP.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. XII.

Ex se patet.

Puello educationis, aut custodie causa in monasteriis non recipiantur sine episcopi, monialibus, & prefecta consentientibus, licentia, quæ minoribus viii. annis non concedatur, nisi aliud episcopo videatur.

C A P. XIII.

Velata virginis ostia monasterii claudantur, & omnes dimittantur, nisi in locis extra civitates & oppida.

Cum virgines velanda erunt, absoluta consecratione, statim monasterii ostia claudantur, omnesque dimittantur, qui convernent, nisi altius episcopus expedire judicaverit; prandiumque ibi nullum fiat, nisi extra civitates, aut oppida monasterium situm est.

C A P. XIV.

Abbatissa, & cameraria rationem quotannis reddant episcopo, vel deputatis ab eo.

Principitur omnibus episcopis, ut quotannis duos ex cathedralium ecclesiarum canonicos constituant, adjuncto etiam si opus fuerit calculatore, qui una cum aliis secundum consuetudinem loci ad id deputatis diligentem administrationem ratione monialium negotiorum gestoribus exigant; si vero ipse moniales sua administrent, episcopis ipsis, aut ab eis eligendis ratione reddant, quacumque consuetudine non obstante, neque vero propterea impediatur quo minus ex initio monasterii etiam abbatissæ rationem reddant: quod si quis monasterium fraudasse deprehensus fuerit, quadruplum illi rependere compellatur, atque administratione pro delicto in perpetuum privetur.

C A P. XV.

Littera missiva etiam consanguineis ab abbatisse videatur; & quæ ad eas missæ fuerint.

Illud quoque distincte prohibetur, ne moniales aliquibus, etiam si parentes sine literas scribant, aut mittant, nisi prius lete & cognite fuerint a monasterii prefecta; quod esse diligentissime servandum in quibuscumque literis, quæ ad moniales scriptæ, aut missæ fuerint, synodus ipsa declaravit, & statuit.

C A P. XVI.

In monasteriis deputetur locus carceris.

Ut quas Dei timor a malo tortasse non revoeat, temporarie coercitionis formatio ex-

CONCILIO FLORENTINUM.

A terreat, in omnibus monialium monasteriis locum carceri destinatum abbatissa, & gubernator constituent.

ANNO
CHRISTI
1573.

C A P. XVII.

Quod per supra sanctæ, comprehendantur etiam monasteria exempta.

Postremo ut debitis executionibus mandentur omnia, & singula de monialibus, ut supra decreta, que ad restituendam, & retinendam clausuram valde necessaria esse existimavit, synodus expresse declarat omnia, & singula in superioribus capitibus de monialibus contenta, quæ ad clausuram tantum spectare videntur, locum habere libere non solo, in monasteriis episcopis subiectis, sed in aliis quoque omnibus exceptis, etiam si regularium curæ, & regimini sine quocumque modo committi, & praeterea episcopos monendos esse censuit; prout presenti decreto monet, & hortatur, ut statim predicta omnia & singula tam ordinaria, quam apostolica auctoritate exequantur, sub poenis, & censuris, etiam contra clauture violatores, ac perturbatores in sacro concilio Tridentino contentis, aliusque episcoporum arbitrio imponendi; alioquin eorum negligentiam in provinciali synodo esse supplendam & coercendam, omnibus testatum esse voluit.

C A P. XVIII.

Oriunda ex clarissimis confiliaris rebus publica Florentina declarantur etiam loco ultra descendentum ex vexilliferis Justitia.

In erectione, seu fundatione quorundam monasteriorum dioecesis Florentina certum repeatur onus injunctum, ut ibi nullæ moniales recipiantur, nisi ex nobili prosapia ortæ, & quorum majores supremum in civitate magistratum, qui tunc vexillifer diiustitiae dicebatur, obtinuerint: sed cum ea potestas (ut est temporis varietas) sit deinde abrogata, nec possit illa voluntas sine magno monialium incommodo, si invi verborum tistant, adimpleri; declarat hec synodus recte ab eis satisficer posse, si ex his familiis etiam accipiant moniales, quæ locum tenentis, & qui a concilii summi Magistratus splendore sint illustratae.

R U B. LIII.

De medicis.

C A P. I.

Medici non visitent infirmum, non confessum post tertiam visitationem.

A una fel. rec. Innocentii, & ab altera pii V. Pontif. Max. constitutione longe saluberrima præmoniti, multorum falori consulere episcopi poteront, si modicis ad infirmos in lecto jacentes evocatis pra-

CONCILIO FLORENTINUM.

795

**ANNO
CHRISTI
1573.**
principere, qui post secundam vel ad summum tertiam visitationem illos monent, ut juxta sancte Romane ecclesie ritum omnia peccata sua sacerdoti confiterentur, nisi ob aliquam rationabilem causam pretermittentes, infirmos ipsos visitare non audiant: quod si qui meulcorum praedita non observaverint, nullentur juxta pontificum constitutiones.

R U B. LIV.

De testamentis.

C A P. I.

Notarii tenentur episcopis denuntiare legata ad pias causas, & canonica portio solvatur.

Quoniam plis defunctorum voluntatibus jura maxime favent, & tamen vel heredium, executorumve, aut avaricia, vel notariorum negligencia, aut impietate peritope ad pias causas relicta occultantur, & quasi cum defuncti cadauere tumulata; monet synodus omnes notarios requiritos ab episcopo teneri ad denunciandum legata facta ad pias causas, utrum sumi de eis nota possit, quando tamen iuxta leges loci & consuetudinem id facere possint. Arque ut ecclesiis jura sua restituantur, statuit, ut posthac canonica portio integra, & realiter persolvatur non obstante qualunque consuetudine, aut privilegio.

C A P. II.

In curia episcopi retinetur liber legorum prorum.

Ut autem horum legatorum memoria facilius custodiatur & observeretur, statuit, & ordinavit in qualibet curia episcopalii retinendebere librum; in quo specialiter ista describantur, per notarium ad id depuratum; qui D notarius describens pro scriptura, & labore, in redigendo memoriam cuiuslibet legati in codicem designatum, aliquam mercedem arbitrio episcopi consequi debet ab eo: cui legatum hujusmodi relictum fuerit, scribent enim notarii nomen testatoris, legatarios diem, annum, & testes.

R U B. LV.

De foro competenti.

C A P. I.

Causa etiam regularium, & hospitalium, & locorum piorum in prima instantia coram iudice ecclesiastico agendo, vel excipiendo agitur, vel cum licentia episcopi ex causa concedenda, alias omnia acta sint nulla.

Quoniam cause omnes ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes juxta sacros canones, coram ecclesiasticis dum-

796

**ANNO
CHRISTI
1573.**
taxat judicibus debent cognosci & terminari: ideo episcopi suo arbitrio poenis, & censuris (si opus fuerit) efficiunt omnes, & singulos clericos, etiam regulares, administratores hospitalium, & aliorum piorum locorum quorumcumque, qui in causis ut supra vel agendo, vel excipiendq, vel aliter in judicio, & foro seculari comparere, vel eis se subiungere presumperint, nisi de licentia episcopi, que raro, & ex causantum concedatur: declarando praeterea nullius esse roboris, vel momenti processus & actus quoscumque, qui tam in praemissis, quam in omnibus aliis causis ad forum ecclesiasticum ex decreto concilii Tridentini pertinentibus coram iudice & foro seculari quacumque occasione, aut praetextu actitati, aut ventilati fuerint: atque ut hoc decretum inviolabiliter servetur, episcopi diligenter operam dabunt.

C A P. II.

Cause omnes appellantionum tractari debent in civitate Florentia, & committi judicibus in rotulo descriptis.

In secunda autem, & tertia instantia cause omnes appellantionum tractari. & cognoscere debent in civitate Florentiae; vel coram archiepiscopo, vel ejus vicario, quando erit appellatum a sententia suffraganorum; vel coram judicibus a sede apostolica delegatis in causis, ubi necessaria est a apostolica sedis commissio: quo quidem iudices commissarii deputandos esse debere voluit unum vel plures ex numero eorum dumratae, qui erunt descripti in rotulo; & si partes alios iudices extra descriptos, & delignatos in rotulo impetraverint, priuati voluit.

C A P. III.

Procuratores, & notarii contrafacentes praecedentibus capitulis prouentur curia, sine fine restitutionis, nisi intra octo dies causam reduixerint ad ordinarium.

Eos igitur notarios, & procuratores, qui contra praemissa causas in prima instantia per alium, quam per loci ordinarium, & in secunda, & tertia instantia committi, aut delegari alicui iudici in rotulo non descripto, vel qualiter quidquam fecerint, aut procuraverint, eo ipso ingressu curiae ordinariorum suorum, a quibus causam a moverunt, privatos esse voluit, nisi celeriter, idest, nisi infra viii. dies causam, ubi erat cognoscenda, restitui vere curaverint, de notariorum; & procuratorum rotulo sine restitutionis spe omnino tollendos.

C A P. IV.

Quid agendum quando delegatus allegatur suspectus.

Sed ne tamen cogatur quis litigare coram

CONCILIO FLORENTINUM.

797

ANNO
CHRISTI
1573.

ram judice suspecto, statuit, ut si quis refusaret causam suam coram aliquo judice delegato agitari, compareat, & causam suspicionis alleget, tuncque, ut juris est, eligantur tres arbitri forte ex numero eorum, qui erunt descripti in rotulo judicium delegatorum, qui suspicione causam infra quindecim dies cognosant, & terminent, quibus elapsis, si causa suspicionis definita non fuerit, delegatus procedat in causa, rejectis omnibus appellacionibus, & recusationibus. At si contingere per eosdem arbitrios electos delegatum esse iure merito suspectum, voluit forte extrahi quatuor ex judicibus etiam rotulo descriptis, & delegatus tenet alteri eorum, vel duobus coniunctim, si ei videbitur causam committere, & delegare, a quibus judicibus si postea contingat appellari, voluit servari omnia que servanda sunt, quando ad ipso delegato provocatus, & appellatur.

C A P. V.

Notarius probabet causas ugere, & procurare, nisi ab episcopo approbetur; & qui in patrocinis deliquerint vel erraverint, presentur curia ad libitum episcopi.

Nullum notariorum tractare causas, acta rogare, vel procuratoris officium exercere posse statuit quomodocumque coram aliquo judice ecclesiastico sive ordinario, sive delegato, nisi sit de notariis, aut procuratoribus deputatis ab episcopo, curia foro, vel curia se exercere voluerit; qui quidem notarii ab episcopo non aliter eligantur, & approbentur, nisi sint experientia, probitate, scientia, & etate praediti, ut in illis delinquendi suspicio haberet non facile possit: quod si errat, aut deliquisse reperti fuerint in litibus, & causis ecclesiasticis, ac spiritu alibus, exercendi usum perpetuo, vel ad tempus eis prohibere episcopi debent, nullaque appellatio interdictionem ordinarii ullo modo suspendat, prout idem Tridentinum concilium decrevit.

C A P. VI.

Allorum notarii in foro ecclesiastico Florentino non excedant numerum xii. in foro Fuscalano duorum, in aliis locis restringitur arbitrio episcopi, & alia per se, vel per substitutum approbatum solum scribantur sub poena.

Numerum autem notariorum deputandorum ad acta conscribenda non excedere, numerum quatuordecim statuit, & ordinavit, quonrum duodecim deputari voluit in curia archiepiscopali, & duo in curia episcopali Fuscalana; in aliis, vero foribus, & curiis episcoporum, licet at locorum ordinarii non eligere, ac deputare, ac constitutere quod tribunalis negotiis, causisque sufficiere videbitur; qui quidem notarii universa judicij acta per se, vel substitutum sed probandum, non per alium scribere de-

beant, alias qui contrafecerint, eò ipso per mensem ab officiis conscribendis fint iuspeni; habnotarios autem, sive substitutos possunt pro officiis exemplandi, & copias exhibendis de licentia ordinario suorum habere quae voluerint.

798

ANNO
CHRISTI
1573.

Procuratoris officium quis non potest exercere, nisi examinetur, & probetur aucta scribere.

Ne ex procuratorum imperitia vilescat ministerium episcopalis curie, statuit nullum post procuratoris officium exercere in causis verecentibus coram ecclesiasticis judicibus, tam ordinariis quam delegatis, nisi fuerint diligenter examinati, & approbati per locorum ordinarios, is tamen conscribere aucta sit omnino prohibitum.

C A P. VII.

In curia deputentur procuratores pauperum, & bursa extrahendi, qui gratis causas agant; idem serventur quando litigans non inventus procuratorem.

Ne pauperes procuratorum defectu propter eorum inopiam indefensim remaneant, statuit, quod ordinarii in suis curiis procuratores pauperum instituere non omittant, ut si contingat miserabilem personam ligare, iudex, coram quo judicium veritatis teneatur mandare extractionem ex bursa procuratorum ad id deputatorum unius ex illis, qui in apodillis in dicta bursa nominatis continebuntur; & qui suisset ita extractus, debeat gratis officium suum impendere sub poena privationis ab usu & exercitio procuratoris in foro ecclesiastico: cumdem quoque modum servari voluit, quando aliqua pars litigans non inventus ex dictis procuratoribus, qui patrocinium sue causae suscipere velit, sub eisdem poenis.

C A P. VIII.

Notarii in causis ordinariis extrahantur ex bursa, exceptis causis executivis, feudalibus & beneficitalibus.

Ad tollendas suspiciones in judiciis, quae non minus oriri solent contra notarios, quam contra judices, statuit, & decrevit in omnibus causis non executivis excedentibus summam librarium ducentarum, sive agatur coram ordinarii, sive coram delegatis, & aliis judicibus ecclesiasticis, quocumque nomine censeantur notarios, & communibusc in curia Florentina extrahendos esse, & in quacumque etiam alia curia alterius loci cum illa reservatione ad librum episcopi causarum criminalium, feudalium, & beneficiorum, quas inter notarios eius arbitrio sibi reservavit, in aliis vero curiis episcoporum is ordo modique servetur, quos episcopi magis expedire judicaverint, dummodo suspiciones hujusmodi magis quam fieri potest, tollere curent.

CAP.

ANNO
CHRISTI

1573. Notarii extra curiam, in ciuitate Florentia non possunt rogare contractus rerum ecclesiasticorum, ac materialium spiritualium, alias fidem non faciant.

Statuit nullum notarium rogare posse in ciuitate Florentiae contractus rerum ecclesiasticorum ad forum ecclesiasticum pertinenter, ut decretorum interpositiones, beneficiorum renuntiationes, vel ad renditione procurations, sponsorum dilutiones, & similia, nisi sint descripti in numero notariorum curia archiepiscopalis Florentiae, aut episcopalis Fusulanae: scripturas vero hujusmodi ab aliis notariis confessas, scriptas, & rogatas nullam in ecclesiasticis judicii fidem facere statuit, & decrevit, nisi essent confessae, & rogatae extra ciuitatem Florentiae, quia tunc eisdem fidem addibendam, & attendi debere voluit, prouide ac si a notariis deputatis confessae, ac rogatae fuissent.

C A P. XI.

Clerici vassalli laicorum a laicis possint judicari, sed contra eos non possint fieri executio in personam, vel rebus ecclesiae.

De clericis tamen, & laicorum vassalibus, ratione feudi, quod a laicis tenent, judicari posse declaravit, ut scilicet feudo privati possint, & in feudibus bonis contra coeteri executio; in persona autem, aut ecclesiasticis bonis, nullatenus distingui, aut judicari.

C A P. XII.

In causis mixtae fori locum sit preventio, & eas declarat que finit.

In causis autem extra preventia pietatem concernentibus, ut reprimere divites, necrarius debito virtualia vendant, ne aromatarii res adulteratae, ut factores, tamini, pistores, & hujusmodi habentes mensuras, pondera iusta, cause misericordium personarum, coactio laicorum ad satisfaciendum legatis piis, punire perjuros, adulteros, illupratores virginum, sodomitas, sacrilegos, incestuosos, concubinarios, violatores pacis, effractores ecclesiarum, blasphematores Dei, & sanctorum, vendentes, aut laborantes diebus festis, seu festa quoniodolibet in honorantes, piratas, seu corsarios cum suis sautoribus, spoliante Christianos, qui naufragium patiuntur, publicos latrones, & alia crimina, quod mitti fori judicari videntur, voluit locum esse preventio.

A

C A P. X.

A

C A P. XIII.

ANNO
CHRISTI
1573.

Mantellata, corrigata, & fratres de tertio ordine sine collegio babulantur in propriis dominibus subjectantur secularibus, & eorum parochianis in spiritualibus.

Sequendo decreta Lateranensis concilii in XI. sessione statuit mantellatas, corrigatas, & fratres de tertio ordine, & inimiles personas, conveniri posse coram laicis judicibus, & ab iisdem judicari, quando in propriis dominibus sine collegio habitant, secus autem, quando una in congregacione viventer: nec non ejusdem concilii vestigis inherendo, declaravit eorumdem fratum de tertio ordine, mantellatarum, corrigatarum, & id genus in propriis dominibus habitantium personas, quo ad sacramenta recipienda, & jura parochialia omnia, ut seculares judicari, & pro secularibus haberi debere, sive teneri a parochis, Extremamunctionem, Eucharistiam in Patchate, ceteraque ecclesiastica Sacra menta recipere, ipsorum ecclesiarum rectores ab ecclesiis, apud quas sepulturam elegerint, confuetam funeralium partem exigere, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, hactenus in contrarium observatis.

C

C A P. XII.

Contra illos, qui judicium secularium fugientes, ordines adjungunt, vel professionem emittunt.

Quo ad illos autem, qui judicium secularis declinandi gratia ordines aliquant, aut professionem emittunt, siquidem id jam litem mota faciunt, nullatenus prodest declaravit, quo minus ab eo judice, coram quo judicium incepit est, civiliter judicentur: si vero ante motam litem ad clericales fuerint ordines promoti, seculariem elogere statuit potestatem; quinimum & criminaliter judicari posse declaravit, quando accepti ordinis, vel emissae professionis temporis pro aliquo crimen perpetrato, carcer adjectus erat.

C A P. XV.

Eadem probationes sufficient contra eos in foro ecclesiastico, que validae erant in curia seculari.

Quod unque generaliter obtinere voluit, quandocumque in foro ecclesiastico est contentio de his, que gesta sunt a personis, E quae tempore natae obligationis suberant aliqui tuto, in quo leviores erant probationes, ut scilicet eadem probationes in foro ecclesiastico patem vim eamdenique habent efficaciam.

CONCILIO FLORENTINUM

ANNO
CHRISTI
1573.

R U B. LVI.

De judicibus delegatis.

C A P. I.

Forma eligendi, & qualitates assumendorum in delegatos.

Curent episcopi, ut in prima (que cogatur) dioecesana synodo ex decreto Tridentini concilii praescriptus eligatur numerus insignium virorum, qui canonici cathedralium sint, aut in dignitate ecclesiastica constituti, canonum scientia, ac probitate vite ornati, qui judices delegati ab apostolica sede, aut eius legatis, & nuntiis in caussis, que fori ecclesiastici sunt, soli constitui possunt, atque descripti ad sanctissim. D. N. mittantur, ceteraque omnia perolvantur, que in dicti concilii decretis tradita sunt.

C A P. II.

Quod delegati intra X. dies lata sententia teneantur dare motiva actuari sub poena, & in locum prae mortui, vel absens episcopus alium substituat ejus loco, & non possunt reddere iura in ecclesias, sed in locis per eos eligendis.

Hi autem infra decem dies a die latet per eos tententie cauñas, & rationes, ac autoritates, quibus adduici ad homodo pronunciandum fuerit, scriptas, aut subscriptas propria manu notarli, qui acta cauſe conscripta, consignare teneantur actis adscribendas; alioquin vigintiquinque multam aureorum pro dimidia parti succumbenti, & altera dimidia egentibus monialibus ab episcopo declarandis ipso facto applicatam. Siquis autem ex supradictis decedere, aut iuste abesse contigerit, aliis per episcopum subrogetur, qui eodem modo adnotatus ad superiores superius nominatos defatur. Caveant autem ejusmodi judices, ne in ecclesiis ullo modo jus dicant, sed eliant archiepiscopalem curiam Florentinam, vel episcopalem Fæsalanam, vel altos locos, qui sibi commodiores videbuntur.

C A P. III.

Amba partes sportulas pro dimidia deponunt actuaria ante actorum exhibitionem.

Qui omnes delegati sportulas, que in dioecesanis synodis, vel ab episcopis constituentur, post latas sententias accipiant, que sportulae per ambas partes pro dimidia ante exhibitionem actorum in manus actuarii deponi debent.

C A P. IV.

ANNO
CHRISTI
1573.

Prohibentur judices etiam quid obsequiis accipere.

Omnis judices ecclesiastici, tam ordinarii, quam Delegati, nihil muneri omnino a litigatoribus, aut eorum causa accipient, non modo pecuniam, sed nec obsequia quidem, aut aliud, quod pecunia extinari posset, sub poenis episcopi arbitrio inferendis.

R U B. LVII.

De caussarum avocationibus, & de iudiciis.

C A P. I.

Forma judiciorum, qua fuit in synodo tractata, relinquatur in futura synodo, & interim ordinares videant.

Quod vero attinet ad formulam judiciorum, que in alia provinciali synodo hoc loco latissime tractata fuit, cum nequeat hoc tempore ea ratione preferri, ut omnibus locis accommoda & qualueret esse possit, haec sacra synodus eam in dipositione, stilo, & confuerudine, quo ad predicta tantum usque ad futuras synodos dioecesanas relinquendam esse decrevit, ita ramen, ut interim etiam hujus synodi auctoritate littium diuturnitati, & anfractibus, ac litigiorum artibus, & cavillationibus, prout ecclesiistarum status requiri, omni diligentia, & studio ab ordinariis provideatur.

R U B. LVIII.

De excommunicatione.

C A P. Un.

Abstinendum est a censurarum fulminatione, & executione.

Reste fuit a sacra Tridentina synodo statutum, ut excommunicationes, atque etiam que monitionibus premissis fieri solent ad finem revelationis, non nisi sobrie & magna circumspectione concedantur, cum gladius iste nervus sit ecclesiastice discipline: quare episcopos hujus etiam synodi horatu meminisse oportet, ut ram in monitionibus, quam etiam in executionibus civilibus & criminalibus a decernendis hujusmodi censuris omnino ablingant, nisi forma exacte servetur, quam Tridentinum concilium accuratissime prescripsit. Iludque etiam animadverterant, quod si orum culpa haec arma spiritualia contemni contigerit, nullo modo se excusare poterunt, quominus Deo rationem reddere debeant de pernicie, que loco salutis animatum hac de cauſa fecuta fuerit.

ANNO
CHRISTI
1573.

R U B. LIX.

De poenis.

C A P. Un.

Poena constitutionum; arbitrio ordinorum, inspectis circumstantiis moderentur.

Quoniam ob varietatem locorum non potest in legum executione omnis aequalitas, et idem modus servari multe que statuta sunt poene, quae moderatione in aliis dioecesis indigent; praeterea possunt episcopi quacumque poenas in his constitutionibus expressas, pro qualitate locorum ad statum suarum ecclesiarum, ut res exposcere videbatur redigere et compiti, quos non dubitandum est omnium ad pietatem, et animarum salutem relatuos. In poenis item infligendis capitulis et canonice cathedralium ecclesiarum, eorum privilegia salva maneat juxta concilii Tridentini constitutiones.

R U B. LX.

De constitutionibus.

C A P. I.

Verba constitutionum ad litteram intellegantur.

A Tque ut cavillationibus locus nullus, et occasio praebatur, constitutiones ad verborum proprietatem, et (ut dicitur) ad literam intelligentur, nulla admota, aut intensiva interpretatione, ultra quam verba ipsa significant.

¶

C A P. II.

Infra duos menses post impressionem constitutionum poena habeant locum.

Hæ constitutiones, quatenus novi aliquid statuant, aut novas imponant poenas, ex quo impresse fuerint, infra duos menses vim suam obtinere, & quoscumque tenero decretum est.

R U B. LXI.

De interpretatione constitutionum.

C A P. Un.

Dubitaciones super constitutionibus declarantur ab archiepiscopo, cuius declaracione stare debent provinciales, abrogatis omnibus aliis constitutionibus priuis, salva pontificis, & supra maxima auctoritate.

Si in his constitutionibus dubitationis, aut ambiguitatis aliquid quomodocumque exortum fuerit, reverendissimus metropolitanus in sua provincia interpretabitur, cu-

ANNO
CHRISTI
1573.

jus sententiam omnes sequi omnino teneantur, quoque alia synodus provincialis habentur, abrogatis penitus omnino, præter quam ut supra decretum est, de causarum avocationibus, et judicis, prælinis omnibus constitutionibus; in civitatibus vero, et dioecesis exemplis episcopi ipsi eo interpretandi et declarandi munere fungantur usque ad proximum tempus, salva tamen sanctissimi D. N. et sanctæ Romane ecclesiæ suprema auctoritate, cui omnia in hac synodo decreta, et acta interpretanda, mutanda, et emendanda, qua debet obedientia propensione, ac reverentia humilitate subjiciuntur.

R U B. LXII.

De bulli apostolicis publicandis.

C A P. Un.

Curent episcopi bullæ omnes pontificum vulgari sermone publicari.

Episcopis valde ouræ sit, ut summorum pontificum bullæ non solum in his decretis memoratae, & hactenus emanatae, sed quacumque aliae pro tempore emanabunt, frequentibus populis, ut in ore est, materno sermone exponantur, ac tamen in memoriam revocentur, ne ignoratione, aut negligentiis observent, aut si omitterint, vel contra convenerint, in ceteris, quos illæ contineant, laqueos incidenter.

R U B. LXIII.

De fine synodo imponendo.

C A P. Un.

Finis synodi.

Confectis jam, Deo favente, absolutissime his, quæ hoc potissimum tempore pro restitutione, et conservatione ecclesiæ discipline in provincia Florentina statuenda, & decernenda fore videbantur, ipsam synodum merito dimittendam esse existimamus.

Quare reverendissimi patres, placet ne vobis, ut ad laudem omnipotentis Dei hunc synodo finis imponatur, & confirmatione omnium decretorum nomine hujus sacre synodi per reverendissimum D. archiepiscopum sanctissimo D. N. petatur?

Responderunt. Placet.

Acclamations patrum in fine synodi.

Beatissimo Gregorio domino nostro sanctæ et universalis ecclesiæ pontifici, cuius auctoritate hoc sacrum provinciale concilium inchoatum et perfectum est, multi anni et æterna memoria.

Resp. Domine Deus sanctissimum patrem diutissime ecclesiæ tue conserva multis annos.

2 Serenissimo Cosmo Erruria magno du-

ANNO CHRISTI
1573. **ci nostro orthodoxo & christiane religionis defensori bona valetudo & multi anni.**

Ref. Catholicum & christiane religionis defensorem, imperator cœlestis, conserva, multos annos.

3 Illustrissimo et reverendissimo Ferdinando S. R. E. cardinali perpetua felicitas & verum gaudium.

Ref. Perpetuam felicitatem & verum gaudium tribuat Deus.

4 Serenissimo Francisco principi nostro, qui hanc sacram synodum protexit multis gratia & multi anni.

Ref. Magnas gratias & multos annos.

5. Reverendissimo domino archiepiscopo hujus sanctæ synodi presuli, & reverendissimis episcopis, vita & felix ad ecclesias redditus.

Ref. Preconibus veritatis perpetua memoria, orthodoxo senatu multos annos.

6 Sacrosanctæ provincialis synodi decreta.

Ref. Semper confiteamur, semper servemus.

7 Omnes ita credimus, omnes id ipsum contemnemur, omnes idem sentimus.

Ref. Ita credimus, ita contemnemur, ita sentimus.

8 His decretis inhærentes digni reddamus misericordia et gratia presati magni supremi sacerdotis Iesu Christi Dei, intercedente simul inviolata Domina nostra Dei para et omnibus sanctis.

Ref. Fiat, fiat. Amen, amen.

Ego Antonius Altovita ecclesia metropolitana Florentina archiepiscopus supradictis omnibus decretis consensum praefeo, & manu propria subscripti, &c.

Ego Bernardinus Minervellus episcopus Arethinus sedi apostolica immediate subjectus eligens &c. supradictis omnibus decretis consensum praefeo, & cum iam factis protestationibus, quas & sic reperio, subscribo, &c.

Ego Nicolaus Tornabonius episcopus sancti sepulcri, supradictis omnibus decretis consensum praefeo, & ut supra subscripti, &c.

Ego Spinellus primus episcopus Politianus sedi apostolica immediate subjectus eligens &c. supradictis omnibus decretis consensum praefeo, & cum iam factis protestationibus, quas & sic reperio, subscribo, &c.

Ego Ludovicus Antinorius episcopus Valtellinensis sedi apostolica immediate subjectus &c. eligens supradictis omnibus decretis consensum praefeo, & cum iam factis protestationibus, quas & sic reperio, subscribo.

Ego Franciscus Diacetus episcopus Fa-

salanus supradictis omnibus decretis consensum praefeo, & subscripti, &c.

Ego Carolus Vexellinus propositus Pisto. vicarius & procurator, & eo nomine R. D. episcopi, Pst. Alexandri Medicei, subscripti omnibus decretis consensum praefeo, & subscripti ad laudem Dei &c.

Ego Philippus Modestus Can. & vicarius R. D. Honofri Camajani procurator, & eo nomine propositi. Pratensis sedi apostolica immediate subjectus supradictis omnibus decretis consensum praefeo, & salva protectione subscripto, &c.

Ego Guido Serguidius propositus & vicarius Floren. synodi bujur, a secretis &c.

Ego Sebastianus Medicei protonotarius Apostolicus bujur provincialis concilii promotor & commissarius &c.

Et ego Benedictus quoniam Francisci Albizi publica apostolica, & imperiali auctoritatibus notarius, & civis Floren. atque archiepiscopal curia Florentina, & bujur provincialis synodi Florentina, una cum domino Philippo Francibino coram prælibatis reverendissimi metropolitano, & episcopis, atque aliis reverend. patribus scriba, quia præmissis dum sic decernerentur & sancirentur intersui, & ea sic fieri decerni, & sanciri vidi, & audiri, & sanctiones, & decreta, & alia facta &c. ideo in fidem præmissorum manu proprio subscripti cum nisi soliti signi appositione, prout subscriptet &c. Idem Philippus Francibinus & ejus signum apponet, rogatus, & requisitus.

Et ego Philippus quandam ser Petripauli ser Luca de Franchini de sancto Minato sacris apostolica & imperiali auctoritatibus iudex ordinarius notariusque publicus, & civis Florentinus, neconarchiepiscopal curia Florentina, & bujur provincialis concilii Florentini, una cum supra scripto domino Benedicto coram prælibatis reverendissimi metropolitano, & episcopis, atque aliis reverend patribus scriba, quia præmissis dum sic fierent & decernerentur intersui, & ea sic fieri vidi & audiri, & sanctiones & decreta atque alia supra scripta &c. ideo in fidem omnium præmissorum propria manu subscripti. Signumque meum apposuit consuetum, prout ambo rogati, & requisiti fuimus.

Quia supra scripta decreta, & constitutio nes concordant cum originali, ideo imprimendi licentiam impartimur; nos Ludovicus Martellius Can. & generalis vicarius Florentinus, die XXV. mensis Dec. MDLXXXIII.

ANNO
CHRISTI
1570.

CONSTITUTIONES & DECRETA
PROVINCIALIS SYNODI NEAPOLITANÆ

ANNO
CHRISTI
1570.

Sub illusterrimo, & Reverendissimo Domino,

D. M A R I O C A R A F F A
ARCHIEPISCOPO NEAPOLITANO

Anno Domini MDLXXVI.

A. S. D. N. GREGORIO XIII. CONFIRMATA.

Annibal a Capua, Dei, & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Neapolitanus universæ provinciæ sui Clero, ceterisque fidelibus, salutem in Domino sempiternam.

Ex edito
Neap.
1580.

Cum primum suscepimus hoc laboris, atque officii mei, cogitavi sane qua ratione possumus etiam muneris meo, & vestra omnium utilitatem satisfacere, ut quod mihi semel imponit erat oneris (quod sentio quam sit gravissimum) pars cum dignitate sustinorem. Plura mibi veniebant in mentem, qua in Neapolitana hac ecclesia mea rei Christianae necessaria esse viderentur, queaque mirifice religionem conservare atque amplificare possent. Occurrunt Neapolitana synodus, felicis olim recordationis Marii Caraffa ceterorumque coepiscoporum maturo iudicio, summa prudentia, pietate singulari paucis abhinc mensibus elaborata, queaque int̄ sapientissimorum theologorum, jurisque pontificis perissimorum hominum ingenia diu multumque exercuit. Nam cum bi in re varia, ac per difficulti, & operis & laboris plurimum posuissent, ad extremum incredibilis confusione uniuorum, ac voluntatum ea decrevere, qua summa cum honestate, & maxima utilitate essent conjuncta. Eadem optimus Antifit edere parat, brevi immatura morte vobis eripitur: neque illi licet tantarum vigiliarum suarum fructum aliquem capere. Ego, quantum ei mihi quoque laboris partem reliquit, pro munere, ac officio meo me facturum existinavi, si quam primum in eam rem incumberem, ut illa in manus hominum venires, cumque omnibus utilitatem asserret, quam in primis officii mei ratio postulabat, & ego, pro mea erga omnes singulari caritate, & amore, maxime volebam. Eni igitur vobis novum synodum Neapolitana provinciae, Romani Pontificis iudicio cognitam, auctoritate comprobatum, quam etiam publicis litteris ratam firmamque esse volui, earum litterarum exemplum infra scribendum esse putavi. Porro tametsi Romana sedis auctoritas, & imperium, cum apud eos, cum apud Christianos omnes debent esse gravissima, qua peculiari quodam Spiritus Sancti ducta, ac praesidio rem Christianam administrat; illud tamen vehementer bortari vos deberet, quod tot tantorumque virorum prudentia, pietate, industria excoigitata conscriptaque sit, quod Pastoris vestri paterna benevolentia, & studio suscepta, quod vestra causa ad exitum usque perduta vobis bude servanda proponatur. Atque ego de vestra omnium probitate, & egregia illa in majoris vestrorum obseruatis tantum mibi pollicor, ut in certissima spe sim, vos Dei optim. max. Christi Jesu gratia adjutos, tanta cum diligentia in intimes animi sensibus hac salutaria decreta concepturos, ac conservatores fore, quanta nos fedulitate, ac cura publicis monumentis confignari mandavimus. Valete in Christo, fratres filiique mihi semper carissimi. Datum Neapoli in archiepiscopalè nostro palatio Kalendas Septembres MDLXXX.

P R I L L U S T R I

Ac reverendissimo, D. uti fratre D. archiepiscopo Neapolitano.

Per illustris, ac reverendissime domine; superioribus diebus cum SS. D. N. provinciali synodi Neapolitanæ decreta accepisset, tradi ea iussit illustrissimis cardinalibus Tridentini concilii interpretibus de more legenda, & consideranda. Quo officio, postquam cardinales studiose, diligenterque functi sunt, ac de tota re retulerunt, placuit sanctitati tua ea nunc decreta in eum, quem, videbit modum correcta, aptataque amplitudini tue mitti, ut pro spectata ipsius fide, ac religione illa quam primum publicari, & observari cureret. Quemadmodum facturam eam persuasum habemus; cui bonam valetudinem, ac perpetuum divinæ gratiæ presidium exceptamus. Roma die XXIII. Iulii 1579.

Amplitudinis tua uti frater, Philippus cardinalis Vassallanus.

Nos Marius Caraffa Dei, & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Neapolitanus de concilio, & assentu reverendissimorum dominorum coepiscoporum nostrorum in provinciali synododo Neapolitana haec statuimus, & sancimus.

CON-

ANNO
CHRISTI:
1576.

CONSTITUTIONES EDITAE

In synodo provinciali Neapolitana, praevidente in ea illusterrimo, & reverendissimo domino D. Mario Caraffa, Dei, & apostolica sedis gratia archiepiscopo Neapolitano.

CAPUT I.

De fidei professione emittenda.

Etsi. c. 13.
scil. 25. c.
s. de re-
fusione.

Cum primum, ac praecepsum pastoris officium, cui oves manu Domini crederunt sunt, id esse oporteat, ut orthodoxa catholicaque fides sinceritate integra, & illicibata permaneat, omni cogitatione, cura & opere incumbere, quo possint illae, provincialis hæc synodus firmissimum cupiens sacre fundamentum reliquarum constitutum, contra quod ne ipse quidem inferi portæ prevalent, fidelis professione premissa juxta sacrofæcta Tridentine synodi decreta. Sess. 24. c. tuin, & fel. re. Pii IV. bullam, omnes do- 11. de re- stores atque magistrorum, sive hanc profiteantur, ibid. tur facultatem, sive illam, itemque dilectio- & extra de pulos, ad aliquem artium disciplinarum summa Trinit. & que gradum ascensuros eandem fieri profes- tid. cat. tionem precipit emittere, idque intra duos per totam. menses ab eo die, quo hæc synodus fuerit publicata, sub poena excommunicationis la- ta sententia juxta bullam fel. rec. Pli pa- pe IV. Quicunque etiam beneficium curam animarum habens asseditus fuerit, intra bimestre tempus, ex quo in ejus possessionem venerit, in manibus episcopi vel generalis ejus vicarii, alteriusque ejus officia- lis id ipsum non efficerit in poenam a concilio Tridentino sanctitatem incurrit, idemque jus in omnibus constituitur, ad quos ratione ecclesiastici beneficii, quo gaudent, dioecesana synodo interesse spectabit. Qui vero ad dignitatem, sive canonizatum in cathedralibus ecclesiarum fuerint propositi, lijam dictam professionem non modo in manibus episcopi, vel ejus officialis; verum etiam coram capitulo emittent. Emittende autem professionis formula, ne quæquam latet, hæc erit.

„Ego N. & firma fide credo, & profi- „teor omnia, & singula, qua continentur „in symbolo fidei, quo sancta Rom. eccle- „sia utitur in missa, vid. Credo &c. juxta „formam a fel. rec. Pio papa IV. traditam.

CAPUT II.

De editione atque usu librorum.

Quoniam vero docuit nos experientia rerum magistra, suspectorum perniciosorumque librorum lectionem catholica fidei plurimi afferre detrimenti; sermo quippe hereticorum (teste Apostolo) ut cancer ferit; dent operam episcopi diligentissime, ut librorum a sede Apostolica prohibitorum index, una cum poenis, ac censuris ibi contentis admodum obseretur.

Decretum: libri non prius imprimantur, quam iuxta Lateran. conc. sub Leone X. & lefti, & examinati fuerint; Insuper,

& approbati; habita quoque facultate ab illius Civitatis, in qua imprimendi erant, episcopo, apposito denique tam auctoris, tam impressoris nomine.

Nemo unquam sac. Scriptur. verba ad profana, id est ad scandala, fabulosa, vana, adulterationes, detractiones, divinationes, fortæ, famosoque libellos, vel ad id genus alia torqueat, & usurpet. Qui vero verba Dei hujusmodi violaverit, ad poenas juris, & arbitrium episcopi mulctetur.

Biblioteca quoque venalium librorum ab his, quos hunc negotio episcopus destinat, crebrius visentur: deturque opera, ut nullus in eis prohibitus liber quoquomo- do habeatur: qui autem contrascripsi fuerit deprehensus, præter librorum amissionem, poenis sub regula X. indicis contentis sub- sibiatur. Qui demum libros, vel in civita- tem importare, vel inde asportare voluerit, is rem totam eidem personis fideliter exponere teneatur.

CAPUT III.

De lectione sac. scriptura.

Ne sac. scripture lectio in cathedralibus ecclesiis unquam delit, dent operam episcopi ut sac. conc. Trident. decreto satis- fiat. Ubi vero ob preventum tenuitatem ipsa sacra scripture lectio iuxta ipsius Tridentini concilii sanctionem haberi nequit, sicut episcopi, ut saltem adhuc ludimac- digisti, qui clericos, aliosque scholares pau- peres latinis literis informent, idque gra- tis. At vero in monasteriis monachorum, ubi commode id fieri poterit, ipsa sacra scripture lectio nunquam omittatur, qua in re si superiores negligentius te gesserint, ab episcopo loci, ut ille magis expedire no- verit, compellantur, ut in sacro concilio Tridentino sanctius est.

Sess. 5. c. 1. &
ibid. &
conc. Con-
stantia.
6. c. 5.
conc. Lat.
sub Alex.
3. c. 18. &
sub Innoc.
1. c. 11. &
Trid. sess.
15. c. 10.
de refor.
ibid. &
Clem. ne in
agro.

CAPUT IV.

De iudicis inqüsitionis.

Qui erudiant infantes, quorum tenera- enim, ac quocumque ducas, flexibilis est, si non minus fide sint & vita, quam do- trina, scientiaque commendant. Nec eos tan- tum libros pueris non interpretentur, vel ab illis legi patientur, qui in indice prohibentur; sed neque alios, qui rebus ob- scenis, & turpibus respergiunt, sive la- tino illi sermone, sive italico conscripti sint. Si enim iuxta apostolorum mentem, corrumpunt bonos mores colloquia mala;

ANNO
CHRISTI
1570.

multo magis christiane vite puritati perniciosum est, si ex hujusmodi cœnoscis lacunis tenera adhuc etas bibere assuecat. Quod si fecerint, poena secundu*m* inuidicem librorum prohibitorum, & o*n* dinarii loci arbitrium, subjacent. In primis autem, precipimus, atque per vicera Iesu Christi domini obnoxius obliteramus, quæ ad christiane vite integratatem plurimum habent momenti, ut eis bonis moribus, ac salutaribus monitis, præcepisque imbuant, ne cum in doctrina, & religione christiana exerceant, ceteraque in eos officia praestent quæ Leo X. in Lateran. Conc. sanxit.

Prima fidei christiane rudimenta singulis dominicis, festisque diebus pueros, aliosque rudes & infantes ludi magistri, vel parochi, vel alii ad id idonei deputati ab ordinario doceant, qui a prandio aliisque, commodi*re* tempore pueros ad ecclesiam campanæ sono convocando*s*curent. Ea propter ubi commode fieri possit, doctrina christiane, societas & instituenda est, & conservanda.

C A P. V.

De prædicatione verbi Dei.

Quoniam vero prædicationis munus, vel maxima pars est ad christiane vite puritatem collabentem, (jam ut plangimus) in staurandam, verbi Dei precones per Jesu Christi sanguinem obtestamur, ut meminimunt se de gravissimis, ac divinitatis agere, intelligent se de Deo, de re omnium maxima, de salute ipsa, de vita, ac morte apostoli, de eternitate verba facere, quamobrem, ut pro verbi Dei dignitate concionandi munus trahatur, factolante occupacione, & generalis Tridentinæ synodi innixi vestigiis, illud serio statuimus ac precipimus, ne videlicet illis post hac licet, vel religio, vel quomodolibet exemplo in propriis, vel aliorum ecclesiis verbum Dei, contradicente episcopo, prædicare: ipsam autem licentiam episcopus gratis concedat. D. Qui de vita, moribus, & scientia examinanti, approbati, & ad verbum Dei seminarium missi fuerint, ad hanc se se regulare conformare diligenterstudiant: Primum, ut que in sacris scripturis abstrusa, vel intellectu difficultia repererint, explanare nitantur, ne latum quidem (ut ajuni) unguem ab eo sensu dicendant, quem vel ecclesiæ authoritas, vel probatorum doctorum consensus, recepit, profanas vocum novitates devitantes: tum ne lubrici sint in dicendo caveant, neve huc, atque illuc omni doctrina vento circumferantur; sed ecclesiæ, quæ columna est, & firmamentum veritatis, inharentes sanum, & irreprehensibile verbum annuncient. Neque nimio studio diligentia*re* inaniū verborum iterpitem effingant, ne sint adulterantes verbum Dei, & ad suam aliorumque perniciem se ipsos prædicent, & non iuxta apostolicam formam, Iesum Christum, & hunc Crucifixum, ut prædicatio non in doctis humanae sapientiae verbis sit, aut sublimitate sermonis, sed in ostensione spiritus, & virtutis;

in id unum toto pectore incombentes, ut vitis ex animis hominum radicibus evellantur, & virtutes inferantur, vel tam insite converventur; quod si secus factum fuerit, merito, ac jure Dominus conqueri poterit, petiti*m* nimur parvulos punem, nec tuisse qui frangeret eis. Deinde nemine*m* populo paupertatis nomine commendent, nisi ab ordinario loci testimonium ille sue paupertatis attulerit; neque indulgentias ullo pacto publicent, nisi de episcopi licentia. Postremo, nō faro tempore nunquam ad populum habeatur concio. Ceterum, quoniam æquitas poscit, rationique consentaneum est, ut gregem pastores pascant, id circa studeant irochi, ut in sacro Tridentino synodo de etum est, in Dominicis caltem, ac felis diebus tempore quadragesime, & adventus Domini plebes ibi committas pro ejus captu salutaribus verbis placere, ea docendo, quæ lete omnibus necessarium est, ad beatæ vivendum: Vitia præterea, que homines declinare, & virtutes, quas sectari opportet; scimus enim, qui dixit. *Va pastoribus, qui pascabant.* Quod si in parochialibus ecclesiis, ab ordinarii jurisdictione quovis modo exemptis, illorum rectores in prædiis negligentes fuerint, ab episcopo, in quorum dioecesis illa sit, ad bujus decreti executionem compellantur, iuxta decretum sacrosancti concilii Tridentini. Si qui vero regulares extra monasterii claustra, & suarum religionum obedientiam degunt, de licentia tamen sedis Apostolice ii, nisi episcopo probato sint, atque moribus probati, prædicare nequaquam permittantur: idem de secularibus ecclesiasticis volumus intelligi. Exaltores denique eleemosynarum, qui etiam quatuor vulgo vocantur, a divini verbi prædicatione opportunis ad id remediis accantur; quodlibet etiam quatuor genus omnino prohibetur iuxta formam factosanti concilii Tridentini.

C A P. VI.

De sanctorum invocatione, & veneratione, deque reliquis, & imaginibus sacris.

Ut universi Christifideles sanctos una cum Christo in celo regnantes debito, (ut par est) prosequantur honore, episcopi in sua propria dioecesi sedulo dent operam, ut omnes, qui in sanctorum venerationem cultu*m* quomodolibet irreperi possunt abusus, prorsus aboleantur, ac ne festi illorum sanctorum dies, qui corporis castigatione jejuniique multis Deo placuerit, comeditionibus, & ebrietatis celebrentur; salutaris Christi passio, sanctorum martyria, actionesque, nec in sacro, nec in profano loco agantur, seu represententur, nisi devote, & de licentia episcopi; ne, quæ fideli ad pietatem excitare debent, pro nostra corruptione, ut in his solet, ad eachinos, & contemptum commoveant. Moneri quoque faciant in concionibus populum, ut sacris sanctorum reliquiis, quas merito S. Nicæna synodus salutares fontes appellavit.

ANNO
CARRIASI
1576.

1. Cor. 1.
Cor. 2.
Tbre. c. 4.
Sess. 5. c.
2. G. 12. c.
3. & Conc.
Constant. 4.

Ezech. c. 3.

Sess. 5. c. 3.

Seff. 11. c.
9. conc.
Lat. c. 61.
sub Inn. 3.
c. cum ex
de pen. &
remiss.

Clem.
abusioni.
busco ut.

Tom. 2.
Nice 2.
actione 3.

ANNO
CHRISTI
1570

vit a Christo Domino reliquias, & sacris imaginibus reverentiam, & veneracionem A habeant. Provideant insuper, ut sacra imagines sic exhibentur, ut illarum aspectus nec turpidinis cogitationem alpicien- tibus iaciat: monenturque pastores, ne dum artis potius ostentandis, quam devo- tions excitandis ratio habeatur, contrarium omnino finem ecclesiae fini consequatur.

Insolite imagines, novaque reliquiae, & miracula populo minime proponantur, nisi ab ordinario loci re prius diligenter inspecta, accurateque discussa, fuerint approbata juxta formam sacri concilii Tridentini sessi 23. Quantum autem ad pingendarum magnum rationem modumque ploribus, atque sculptoribus expresse mandetur, ut ordinario loci facienda figure, seu statutum exemplum exhibeatur, ut cum ejusdem facultate illas sive sacras, sive profanas conficiant; insuper ecclesie, seu capelle & oratoria licet privata ad Divinum cultum tantum dicata, sine ordinarii licentia non erigantur, nec dirute, in profanos, vel folidos usus convertantur.

C A P. VII.

De maleficiis, & veneficiis.

Tomo I
Canon. 36.

Malefici, qui se quibusdam ligaminibus, nodis, characteribus, verbisque obscenis, sacra profanis immiscendo, mentes hominum quo volunt movere, ac perturbare pollicentur, ac omnes quovis maleficis genere tacite, vel expesse pacta cum damonibus incuntes, acriter ab episcopo puniantur, tamque ipsis, quam iplorum opera uteribus excommunicationis poena aliaque a sacris canonibus statuta adhibeantur. Mulierculae etiam, si hujusmodi artificium exercere fuerint convictae, neconon homines, qui verbis etiam sacris, vel cantionibus, quibusdam pagellis, que sunt juxta concilium Laodicenum magna obligamenta animarum, vulnerata corpora curant, vel morbos pelle profitentur, sub excommunicationis poena aliquique secundum sacros canones, & arbitrium ordinarii omnino prohibeantur.

C A P. VIII.

De pravis, & superstitionis consuetudinibus.

Si que prave parumve cum nostre religionis integritate contentientes consuetudines in populum Christianum hominum vitio irrepserint, eas vigilans pastorum cura extirpet. In primis autem caveatur, ne post hoc ante, vel circa tempiorum, aut sacramenti adiunctorum tores choreae ducantur, neve, dum processiones (quas vocant) sibi invicem occurrent ad Christi in Cruce pendentes imaginem exsculdam, relique imagines ad se mutuo applicentur. Prohibeat vulgatus illorum usus, qui ad suum arbitratum compares vocantur, aut commatres; sed si cantum hoc sibi nomen ibantur, qui in baptismate, vel in confirmatione patrini fuerint. Cum scriptura dicat,

A annunciate, que ventura sunt, in futurum; et sciemus, quia Deus estis vos; nemo est sane fidei, qui dubitare possit, ea que a libera hominum pendent voluntate, & divina ordinatione, a nullo nisi ex divina revelatione scire posse, proinde ridiculas divinationes, juxta iudiciorum patrum decreta, condemnantes, districte precipimus, ut interdicatur Egyptiis mulieribus, quas vulgo cingaras appellant, aliisque meritis chiromantue nudis deditis, ut futura, ex quibusdam manuum linearientis ne divinent, ac predicant, similiter omnes aliae divinationes, tamen ex astrologia, quam ex geomantia, & idiomantia, & aliis, que diabolis inventis sunt, explodantur. Operae

B pretium sane erit Christifideles abhortari, ut ab illa consuetudine vel potius malis consuetudinis corruptela abhorreat, & recedant, qua post alienus suorum obitum templum Dei per annum, vel aliquot menses non adeunt, prohibente apostolo, ut non contristemur, sicut & certi, qui spem non habent; quin potius dent operam, ut quisque intelligat, & Deo opt. max. gratius, & defunctorum animabus utilius fore, si tempora frequentarint, sacrificique officia interfuerint, preces ad Deum pro eis fundendo, ut poenis pro peccatis debitiss expiata ad celum evolent. Admoneant praeterea parochi plebes sibi a Deo commissas, C ut omnem superstitionum cultum magnopere declinet; cujusmodi esse solent, que non sine dolore accepimus, & quo diligenter caveantur, breviter attingenda putavimus, venas die Ascensionis, vel die sancti Joannis Baptiste incidere, pedes ablucere, in mari natare, carduos herbatumque semina nocte, que diem Divo Joanni sacrum præcedit, colligere, panom scriptum alteri dare, ovum Annunciationis, vel Ascensionis, vel texta feriz majoris hebdomadæ recipere, reputare oinnino verum infantium, nimirum primos calcos, necessario ex lupina pelle esse conficiendos.

Cum aberravit bestia, nemo astra adjuret, sibique persuadeat eo in loco illam esse, versus quem moveatur astrum, sponsorum umbellam a pueris cantum, qui parentes superstites habeant iustineri oportere; jubere sponsam, cum sponsi dominum primo ingrediatur, ovum pede frangere, vel in eam instrumentum projicere; alia ecclesie janua egredi oportere, quam qua ingressi fuerint, maxima est superstitione. Parentes etiam sponsis super pannum, vel rippetum, in templo, ut fieri solet, benedicentes in benedictionibus piis verbis utantur, sublato quovis abusu, & superstitione. Obstetrics dum sub puerpera lectum superstitionis quadam verba proferant, sunt etiam superstitiones habendæ; ceram e ligillis sepulchri, quod in ecclesiis ad memoriam sepulchorum Christi Redemptoris singulis annis erigitur, & paratur, in superstitionum quandam cultum conservare superstitione quoque est haud parva: que omnia vulgari sermone conscripta parochis tradantur populo frequentius in ecclesis explicanda.

ANNO
CHRISTI
1576

Ez. i. 43.

ANNO
CHRISTI
1576.

C A P. IX.

De blasphemia.

Levit. c.
24.
Tom. 3. &
scil. 9.

Ibidem.

Math. c.
16.

Detectabile blasphemie malum diabulo preceptorum introductum, ut hic incipiat focios habere, quos in eternum possideat criminis confortes, cupientes omnino extirpari, ut Dei omnipotentis honor, quo ad ejus fieri potest, in dies augatur, sicut nostri munera ratio exigit, contra impudentes divine maiestatis, ac sanctorum ejus blasphemos provocamus, ut a tali tantaque Dei injuria, vel sic abstineant; scriptum quippe est: *Qui blasphemat nomen Domini, morte moriatur.* Statutum ergo & decernimus, ut qui palam maledicta, convicia, aut obscena verba in Deum ac Dominum nostrum Jesum Christum, vel in ejus beatissimum Genitricem, vel in aliquem sanctorum plena veneno mortifera lingua proculerit, is si clericus fuerit ad ordinarii arbitrium ad frumentum ecclesiasticorum privationem, & beneficium depositionem usque plectatur, juxta confit. conc. Lateran. sub Leone X. Quod autem ad laicos attinet, sciant se non impune abituros, sed poenis sacris canonicis, & apostolicis constitutionibus statutis multatum iri. Admonemus autem confessarios, ut ne oscitantes, & leniter cum iustissimi modi blasphemis sese gerant, sed acerba, ac severa imposita poenitentia in eos animadverterat, ut sacrum Lateranense concilium decrevit. Hortamur insuper eos, qui hujusmodi blasphemantes audiverint, ut ordinem fratrem corseptionis a Domino prescriptum velint servare.

C A P. X.

De Dominicis festisque diebus.

Ne quis Dominicos aliasve festos dies, vel universalis ecclesie auctoritate constitutos, vel antiqua in nostra hac provincia ejusque dioecesis consuetudine receptos, & admisso transgredi, & violare audeat, poena secundum ordinarii arbitrium ad pios D applicata usus adhibeatur. Primum ergo singuli current sacrostante Missa sacrificio interesse, (& quo ad ejus fieri potest) a peccatis omnibus, que vel maxime servorum opera sunt, abstineant. Monentur parochi, ut in publicis concionibus hortentur populum, ut patres familias, atque matres curram adhibeant, ut pueri nubiles ad ecclesiastis sese conferant, & missa sacrificio festis diebus interliniunt; severe prohibemus ne his diebus opera servilia ullo modo exercantur, neve ulla officina ad vendendum aperta sit, pane, & vino, ac pro segrotis necessariis pharmaci exceptis, que vendi poterunt; carnes vero, fructus, & herbam, clapsa Missarum hora intra officinas vendere permitantur.

Nundinæ, sive mercatus, ut multi volunt, que semel aut bis in hebdomada fieri solent, nulla ratione in festo fiant, sed in proximum futurum diem, vel in alium non festum, ut loci commoditas feret, transfe-

A tantur. In ecclesiis publice promulgetur populo, ut infra duos menses ad hujusmodi provincialis synodi publicationem conveniat, & paret se ad executionem, veteri abusu rejecto. Si feria secunda, vel sexta dies festus erit, in tertiam, vel quintam feriam mercatus transferatur. Qui vero contravenerint, secundum sacros canones, & episcopi arbitrio, estimata renum, & personarum qualitate multentur, invocatio ad hoc auxilio, brachii secularis. Instituant episcopi, & parochi populum, ut festis diebus a ludis, equestribus certaminibus, choreis, & salutationibus in urbe, vel alibi se cohibeant; quin potius divinorum officiorum, & concionum sit quisque auditor assiduus, ne quod maxime dolendum est, in populo gravi, sive hereditate Christi jure illud spiritualiter impleatur, quod olim in spiritu desleverat Hieremias: *viderunt eam boches, & deriserunt sabatam ejus.* Derident enim demones haud dubium christianas plebes, cum vident inde per prævaricationem legis Deum inhonorari, unde ecclesia ad laudes, & gratias tantæ majestati filios suos excitare conatur. Oeconomi seculares de bonis ecclesiasticis iudos non edant, nec certamina, bravia, seu cursus equorum, aut alia id genus spectacula exhibeant. Cessent in causis civilibus executiones, præsertim cum missarum celebrationi vacatur. Ea de re provincialis synodus principes, & magistratus rogat in Domino, vehementerq. hortatur, ut super his provideant. In sacris locis ne pernoctetur, & tandem illa Natalis Domini nocte ludi, comeditiones ceteraque ejusmodi, quod indignissimum est, omni diligentia eviteantur. Prohibeant etiam episcopi in ecclesiis, vel in basilicarum, monasteriorum septis, porticibus, aut atris bellalariorum, & (ut vocant) caralorum venditiones fieri; ex quibus item locis edulia, comeditiones, choreas tripudiaque exterminent, ut domum Del qua decet laetitiae omnes venerentur.

C A P. XI.

De jejunio.

Ut quisque spiritales primicias, atque dierum decimas suo creatori offerat, & juxta apostolicas traditiones memoria hæc conversionis Domini rite celebretur, parochi communere faciant Christifideles, singulis quadragesimæ diebus, (præter Dominicos) quatuor anni temporibus, ac vigilis jejunare ex præcepto teneri, nisi qui etatis, vel valetudinis, vel alterius impedimenti sufficiat excusationem habuerit, obtenta tamen licentia utriusque medici; nec satis esse ad præceptum implendum ab esu carnium, & lapipiniorum abstinere. Caveant itaque medici, ne in suarum animalium perniciem tam faciles se præbeant in faciendo fidem de jejuniis excusatione, vel concedendo, ut carnes comedant, quos vel nulla, vel rationabilis causa ab obligatione jejunii non excipi & liberat; quod si fecerint arbitrio episcopi puniantur. Nec ferendi sunt qui bullis, ut ajunt, cruciatæ sceti carnes, aut

ANNO
CHRISTI
1576.

**ANNO CHRISTI
1576.** aut ova, aut laetitia quocumque tempore A comedere sibi licere salto existimant, cum in Italia talis facultas vires non habeat.

C A P. XII.

De sacramentis.

Cum gratis communicanda noverimus, quæ gratis accepimus, & apostolus cupiat magis mori, quam ut gloriam hanc quis evacuet, omni vigilancia providendum, ut omnis avaritie, vel simoniace labis suscipio de medio tollatur prohibeturque, ne quid in sacramentorum administratione directe, vel indirecte exigatur de poenis de jure statutis aliquaque arbitrio ordinarii indulgendi. Ante collationem nihil sacerdos exigit; post vero laudabilis consuetudo servetur, ita tamen, ut non exigatur per spiritualium subtractionem; sed ad evitandum populi scandalum mitius agatur, ne pereant intimi fratres, pro quibus Christus mortuus est. In sacramentorum administratione obseruentur Romana ecclesia ritus, & ad cathedralem in ritibus se conforment inferioris ecclesia. Non alii sacramenta, quam in propria parochia ministrentur, nisi cum licentia ordinarii habeatur, vel necessitas utgeat.

C A P. XIII.

De baptismis.

Sess. 24. c.
8.

Intra domesticos parietes baptizare non licet, excepta necessitate. Adulti temere non baptizentur, sed ante baptismum per aliquot dies in fide Christi diligenti cathedachi congrue instruantur. Baptismus quam fieri poterit infanti non difficitur, tum quia indignum profecto est, ut adoptione aliorum Dei ob humana aliqua diutius fraudetur: ut nihil in ecclesia, id est domo Christi Domini, qui verus est Salomon, inordinatum, nihilque preposterum appareat, admoneantur obstetrices, ne jam jam natos infants passim audeant baptizare, nisi imminentia periculo mortis, & ubi sacerdotes, vel clerici, vel laici copia opportune nequeat haberi. Quamobrem examinentur ab ordinario, vel parocho, an veram baptismi formam probe noverint; doceantur etiam, ne quid vera formæ, vel materiae addant, vel detrahant, neque talis aquæ necessario admiscentur arbitrentur. Si domini baptizatus infans adhuc vixerit, infra octo dies (ut dictum est) in templo sifflatur, quo in casu illud advertant parochi nimis diligenter inquirere, num cum vera forma, debitaque materia domi fuerit baptizatus. Quod si ita factum esse constiterit, E quoniamvis a feminis, tunc ceremonias tantum baptismi opus erit addere; proinde caveant ne ullo pauci formam baptismi repetere, sive simpliciter sive conditione apposita, audeant; secus autem ubi res est dubia, tunc enim repetent sub conditione. Illud etiam parochi diligenter obseruent, ut videlicet librum habeant, in quo baptizati, parentum, & compatriorum nomina, & cognomina conscri-

Council Generale Tom. XXXV.

bantur, cujus exemplum episcopo quotannis dent; quemque, si a parochiali ecclesia alio se contulerint, successori suo confingent. Hortentur etiam populum, ut sanctorum, non gentilium, seu ethnicorum nomina, neque multa infantibus imponant. Caveant omnino, ne plures admittant compates, quam a sac. Conc. Trident. statutum est, sed unus tantum sive vir, sive mulier, vel ad summum unus, & una baptizatum de baptismō suscipiant, quique orationem dominicam, primaque fidei rudimenta, si fieri poterit, non ignorent. Populum erudiant, præsertim in festis solemnibus, spiritalem cognitionem cum uxore tenentis baptizatum, vel confirmatum, aut cum filii non contrahi, sed inter eas tantum personas, quæ in decreto conc. Tridentini expressæ sunt.

Mulieres, si post partum ad ecclesiam se recipiant Deo omnipotenti gratias auctæ, benedictionem a parocho suscipiant, nec quavis de causa ingressu ecclesie interdicte queant, si talem solemnitatem missam facere voluerint.

C A P. XIV.

De confirmatione.

Curent episcopi, ut saltem tertio quinque Cano suis christiana sacram ministretur, quo sacramento, ut sanctorum patrum verbis utamur, confirmamur ad pugnam, armamur ad agonem, & cor fidele ad prudentiam, & constantiam dilatatur; nec ulli, qui nondum quinque sit natus annos confirmationis sacramentum, conferatur, nisi aliud ordinario videretur. Commonentur ilii qui in baptismi, & confirmationis sacramento susceptores appellantur, ut nihil de more dono dent, aut iis quos suscepient, aut illorum parentibus, sed intelligent se Christi filios spiritualiter generare, tenerique ex vi susceptionis eos in catholica fide, & probis moribus instruere, si modo parentes hoc facere neglexerint, juxta lucros canones. Hortentur autem adulos, ut facta prius peccatorum confessione, & accepto sanctissime eucharistie Sacramento ad confirmationis sacramentum accedant; spiritus enim sanctus, qui per manus impositionem datur, non habitabit in corpore subditio peccatis. Exirpentur dentique abusus illi per auricularum infantis contactum, vel linteorum ablutionem, seu fascia solutionem, seu per aliam superstitionem, vanumque ritum contrahendæ compaternitatis; doceatur populus per susceptionem baptismi in baptismino, & confirmati in confirmatione tantum contrahi cognitionem, atque eandem ex utroque sacramento, idemque matrimonii nasci impedimentum.

**ANNO
CHRISTI
1576.**

ANNO
CHRISTI
1576.

C A P. XV.

De eucaristico Sacramento.

Redemptor noster Jesus Christus, qui novit figuramentum nostrum, ut nos ad suum similitudinis formam repararet, divisusque vita nostra in uomum illud, ardenter anima charitate colligeret unionis Sacramentum, quod propterea synaxeos patres appellarent, institute, ut tantum thesauri participes, & in Ucum Iplum transformaremur concorporales effecti, ut pignus futuræ gloriae, id est perfidissima cum illo unionis sub signis visibilibus teneremus. Quare cum in hoc præcipue Sacramento ipse totius sanitatis auctor, & fons realiter continetur, dolendum maxime est, cum in tanta affluencia fame morimur. Rogamus igitur, & toto pectore monemus parochos, & concionatores, ut populum ad frequentem Eucharistie susceptionem ardentiushortentur, ut sacr. Tridentina synodus operatur. Quod etiam episcopi pro sua pascendi cura diligenter curabunt. Ceterum tempore Pascha, id est a Dominica Palmaturam, usque ad octavam resurrectionis Dominicam, omnes utriusque sexus Eucharistiam sumant, nisi instanti ob causam, & ex consilio proprii lacerdotis id in aliud tempus differre oportuerit. Distribuatur communicantibus, ubicumque tunc communicent, aliquod imprecium symbolum, seu tessera, qua communicantes a ceteris inter se queant, faciantque parocho fidem. Quique in propria parochia, vel in cathedrali ecclesia semel in anno comuneat, idque tempore Pascha, nisi quis a parocho, vel ordinario alibi facultatem communicandi habeat, & episcopo certiore facto se communicasse. In Eucharistie administratione nihil sordidum sit, vel indecens, ut rancum decet sacramentum, sed hinc omnia munda; nec calice consecrato, vel alio vase ad sacri calicis factio formam vinum, vel aqua fundatur, sed vitro, quod superpelliceo induito sacerdoti portigatur. Caveat & diligenter adverteret sacerdos, ne qua particula inter ministrandum excidat, id quod patena communicantium mento luppenita, vel alia commodi ratione praestabit. Current episcopi quam diligenter, ut sacrosancta eucharistia in ecclesia conservetur, collocetur in summo altari in Tabernaculo ornato, ac bene septo in pixide munda, ac decora, in valculo deum argenteo cum corporali; luceas diu noctisque lampas accensa, vel plures, si ecclesiæ facultates id patientur ante Tabernaculum, quod clavi bene obseretur, ipsi autem clavis penes parochum semper servetur: curer parochus, octavo quoque die particulas in pyxide residuas affumere, aliasque consecrare, ut sanctissima Eucharistia ad agrotos summa cum veneratione, & canticis, & umbella deferatur. Parochorum sit populum sepissime hortari, ut frequens assiduisque illam comitetur. Ea de re societas corporis Christi in parochiis instituantur, ut auditio campanæ sono accurrit. Si enim erga umbras tam celebrem-

CONCILIO NEAPOLITANUM.

ANNO
CHRISTI
1576.

A cultum plus, ac sanctius ille rex David legit exhibuisse; quid faciendum erga purissimam illam arcam, ubi omnis inhabitat plenitudo divinitatis, corporaliter? Parochi plures sacre Eucharistie particulas secum aferant, ne, dum ab agroto ad ecclesiam revertuntur, populus inane vasuum adoret. Ut mortis supplicio perituri Eucharistie sacramentum non est subtrahendum si ostenderint evidenta poenitentia igna; ita nec conferendum non jejunis. Significetur itaque secularibus judicibus, ut parochum admoneant, ut ante diem, quo mortis supplicium subiturus est reus, Eucharistie sacramentum ei conferre possit, vel saltem mane ejusdem diei, quo ad mortem trahendus est; nullique dubium sit ad id de jure teneiri, iuxta lacrorum canonum constitutiones: neque decet enim eos tanto viatico privari, quo fortiores in confitu tanto inventi possint. Neque vero quod propter sceleria patiantur, Idcirco illis negandum est ad salutem, cum poenitentibus possint apud occultum judicem tormenta pro martyrio quodammodo reputari.

Abusus ille quo laici, vel clerici sepulchrum Domini nostri, quod quinta feria in cena Domini erigitur, sigillis obsignant, ad tollendam omnem occasionem superstitionis funditus evellatur, cereque astringande superstitione, cujus supra meminimus aboleatur.

C A P. XVI.

De sacramento poenitentiae.

Servetur constitutio fel. rec. Innoc. III. ut saltem semel in anno proprio sacerdoti, vel alteri ab ordinario approbato singuli poccata sua confiteantur, sub poenis ibi contentis, atque aliis arbitrio ordinarii pendendis. Ipsa autem constitutio in ecclesiis cathedralibus, & parochialibus quotannis publicetur. Revocetur ad usum aliud quzdam ejusdem Innocentii constitutio, qua prædictis præceptum est, ut ad agrotos adducti, antequam illorum curam inscipient, eos moneant, ut Idoneo confessario sua peccata confiteantur; alioquin ultra triduum ad eos visitandos non accedant: iuxta constitutionem felic. record. Pii pape V. quia valde preposterum est negligere nobilioris, ac semper duraturæ animæ cura, curando momentaneo pulverit antopere invigilare.

Cum autem animarum curandarum ratio corporali medicina, & subjecto & facultate scientie, & sit longe præstantior, longeque sit difficultior; si tam diligenter examine approbantur, quos curandis corporibus E practicimus, videante diligenter episcopi. ne temere sacerdotes ad confessiones audiendas admittantur, sed curari adhibeant non mediocrem ut tam seculares, quam regulares clerici exactissime de vita, moribus, & doctrina examineantur, & probentur, ne vel exco circum ducente ambo in foveam cadant, si scientia defit; vel mundana lepra crescat porius, si is qui purgaturus adveniat vitia corrumpat. Præfertim vero, qui

ANNO
CHRISTI
1576.

ges. 14. c.
10°

confessionibus mulierum, sive laicarum, sive monialium excipiendis exponendi sunt, A

hi mate maturiores sint, & qui crebro manentur; qui autem se ultra intulerit, ac intrusurie non approbat, poenas iuxta sacros canones & facti concilii Tridentini, ac arbitrio ordinarii pender. Omnes tam canonici, quam reliqui ab examinatioribus ad audiendas peccatorum confessiones admissi, dum in alienis parochiis hoc sacramentum ministrare usuvenerint, a parrocho, vel ab ordinario licentiam ministrandi impetrant. Sacerdotes absque causa necessaria ab ordinariis approbanda in privatibus cuiusvis sedibus, nec maris, nec fontis confessionem audiant; nec mulieres ante solis ortum, nec post occasum in ecclesiis maneant, faciendo confessionis ergo, nequa occatio detur adverteri maledicti, excepta causa necessaria, & dum secus ordinario iusta de causa usum fuerit. Sunt confessionalia ad hoc munus satis accommodata, atque in patenti & aperto loco sita, & quo ad ejus fieri potest, non alibi quam in illis hant exomoleges. Poenitens dum confitetur genuflectat; sacerdos ledeat; id que non in confessionibus laicorum modo, etiam in sacerdotum reconciliationibus. Ut autem sancta sancte administrantur, mandat provincialis synodus, ut nullus e confessis a nobis audiendis confessionibus explicitis vel approbatis petat aut exigat a penitentibus pecuniam, aliudve tempore luctum, live ob poenitentiam pro peccatis perferendam, live quod res sit restitutio obligata, sive pro votorum commutatione; sive pro celebrazione missarum, nec omni non quicquam quovis quæsto coloro, ne quis iuxta apostolum, nos vituperet in hac plenitudo gratia, que ministratur a robis. Qui vero id sceleris committere presumperit, ut ipso facto ab audiendis confessionibus perpetuo suspensus, ac aliis prenis subducatur a sacer. can. statutis. Et ne quis citius manus imponens, alieni peccatis communicare convincatur, caveant sacerdotes, ne ante debitam, vel famam, vel pecuniam satis factionem, ubi restituendi facultas fuerit, aliquem absolvant, præcipue ubi poenitens datum in superiori confessione de satisfactio ne praeciprum neglexerit. Confessarii tam seculares, quam regulares casus summo pontifici, & episcopo reservatos scriptos apud se habeant.

Omnibus, & singulis nostris provinciis vel in ea pro tempore existentibus aut communis presbyteris secularis, vel regularibus interdicimus, iuncta decretum sacramenti concilii Tridentini, ne secularium etiam sacerdotum confessiones audiant, nisi parochiale beneficium obtineant, vel ab ordinario loci fuerint per examen ad id fidem judicati, aut alias approbati, & ad confessiones audiendas admissi; ipsa autem approbatio gratis detur. Volumus etiam, ut hoc decretum quotannis, & secularibus, & regularibus publicetur. Ab excommunicato majori a jure, vel ab homine leta, vel ob manus clericis violenter injicias in casa etiam episcopo reservato, ne dum papæ, simplex sacerdos absolvere non possit, neque

ANNO
CHRISTI
1576.

C A P. X V.

Casus reservati.

Qui ordinario loci vel ejus vicario pro tempore existenti sua peccata confessus, non fuerit absolutus.

Qui dolose, vel ex proposito ignem inferens fecerit incendium.

Qui viter alienas, seu arbores fructiferas invito domino incidet.

Voluntarius homicida, quique ejusdem criminis mandando, vel faciendo, vel consulendo, vel auxiliando particeps fuerit.

Qui membrum abscederit, aut debilitat, simul & qui fieri mandavit, faverit, contulerit, vel auxilium dederit.

Restituto incertorum, non existentibus quibus restitutio fiat, excedentium summam decem aureorum.

Qui infantulos in lecto oppresserit studio, vel casu.

Qui sterilitatem procurarit, vel abortum cum effectu post jam animatum factum.

Qui clavis matrimonium contraxerit, contraque sacrosancti Tridentini synodus decrevit, vel contra ecclesias interdictum, vel in gradibus a iure prohibitis.

Sorilegus, & divinator, qui expressa, vel tacita demonum invocatione usus fuerit.

Testis qui falsum in judicio malitiose deposuerit, quique literas, cibellas, bullas, schedulas, processus causarum, & alias quantumque scripturas corrupserit, sive (ut ajunt) falsificabit; nec non pejurus in alterius derrementum, falsarius tam ecclesiastex, quam secularis curia scriba, notarius que sive actuarius, qui dolose, vel diminutam (ut dicunt) capiunt informationem, neque omnia certum dicta scribunt.

Publius usurarius, quique in contractibus usurariis conficiendis clienter interveniente.

Qui manifesti usurarii cadaver sepulturæ mandat, idque scienter.

Qui testamento, ac legato ad pias causas impedierit, occultarit, vel, cum posset, & debet, executus non fuerit.

Notarius qui legata plia infra mensem non revelaverit.

Qui pannos, aut vestes, & habitus ecclesiistarum, vel religiosorum, vel clericorum, atque divino cultui destinata ad personarum usum, vel secularium ludorum tempore, vindemiarum, aut baccanali, seu (ut vocant) carnis privil commodaverit, vel quovis modo hujuscemodi abusus erit vestibus, seu abutentes.

Qui sacro christiane, oleo sancto, Eucharistia, vel alia quavis re sacra abusus fuerit.

Qui virgines vi oppugnarit, aut violaret, aut quascumque mulieres vi rapuerit.

Qui monetas, vel mensuras adulteravit.

Qui incestum committerit cum patre, matre, fratre, sorore, vel cum atio consanguineorum, aut affinitum usque ad secundum gradum inclusive, quique cum com-
Pff 2 matri

ANNO
CHRISTI
1576.

matribus, aut spiritualibus filiabus se com-
miserit.

Qui absque nostra vel vicaril licentia
quosvis ieiros impreseatur, aut ediderit.

Confessarius sacerdos, qui nomine resti-
tutionis aut satisfactionis aut pro celebra-
tis missis in poenitentiam injunctis ali-
quid exegerit, vel (quod Deus avertat) ad
turpia filias spirituales stimularetur.

Ab infra scriptis potestas absolvendi cas-
ibus, cuiquam idoneo presbytero facile com-
mitti posse. t. ut.

Qui publice maledicta in Deum, vel in
beatam Virginem, vel in Sanctos dixerit.

Qui patrem, matrem, aut parentes ver-
beribus afficerit.

Qui contra naturam cojerint cum bestiis. B

Sacerdos sive rem sacram de loco sacro,
sive non sacram de sacro, sive rem sa-
cram de non sacro surripuerit.

Qui in ecclesiis plisque locis fuerit actu
fornicatus.

At vero sacerdos, qui ad confessiones au-
diendas admittit, vel deputatus a casibus
reservatis absolvere presumperit, a nemine
nisi ab ordinario loci, vel ejus vicario
absolvi possit.

Impuberibus vero & pueris, qui nondum
decimum quartum agunt annum, nullus
ex primis casibus intelligatur reservatus.
Integrum autem erit locorum ordinariis hos
casus, habita temporum, rerum, & perfo-
narum ratione, addendo vel diminuendo
mutare.

C A P. XVIII.

De extrema unctione.

Curet parochus, ut extrema unctionis sa-
cramentum agroto, dum integris est sensi-
bus conferat, nec in quendam articulum
temporis differatur, in quo intimum tensu
omni caret, speque recuperande sanitatis;
sed dum mentis compescit, & sensus ad-
huc vigent, jungatur: he enim fiet, ut sa-
cramentum majori in Deum affectione, &
uberiori fructu recipiat; sublevatur enim,
& morbi incommoda, ac labores levius
feret, & temptationibus demonis calcaneo
ejus insidianis facilis resileat, & sanita-
tem corporis interdum, ubi anima expedi-
erit, consequetur. Ut autem sacramentum
hoc, neque satis corporis ministrandum est,
nec jam ingressuris mare ventorum vi-
turbatum, nec paulo post praelia commis-
suris, nec capite damnatis, neque denique
infantibus nondum usu rationis praeditis, ita
neque iis negandum est, quibus, mortisero
vulnere accepto, mortis imminent periculum,
sive superveniente febre correpti, sive ex
vulnere tantum & via decedant, et si nec
peccata in confessione expiare, nec eucha-
ristiam sumere potuerunt, modo tamen o-
fenderint signa confessionis; & contrarius
abulus extirpetur: nec enim infirmos quis-
quam esse negaverit, quos aliena malitia,
vel casus repente percusserit. Cur igitur
luftaturos non ungamus, qui extremo ian-
prelio aduersus spirituales nequitias in ce-
lestibus collutantur.

Exhortetur etiam assistentes parochus, dum
hoc sacramentum ministeratur, piis ad Deum
fundant preces. Curet etiam, ut dum san-
ctum oleum ad agrotos defertur, crux, lu-
menque preferatur. Cum vero ad agrotum
venerit cum diligenter consoletur, horte-
turque, ut bono animo esse velit, atque
animum a terrenis ad ecclesia studeat abdu-
cere transitus in domum eternitatis.

In mortis agone tam sacerdos, quam ag-
roti consanguinei illum salutaribus monitis,
ac verbis consolatione plenis adjuvare la-
borent; quare adsit aliud agrotanti sacer-
dos, praesertim vero in hospitalibus domibus
id economi current diligentissime.

C A P. XIX.

De sacramento ordinis.

Episcopio consecratio intra tres menses fa-
cienda, vel in curia Romana, vel in pro-
pria ecclesia, vel in propria provincia cele-
bretur, nam cum diu differtur episcopi or-
dinatio non minima creatur officiorum di-
vinorum offensio. Episcopus per se ipsum
ordines conferat; iusta tamen de causa im-
peditus suos jam bene examinatos ac pro-
batos ad alium transmittat. Literas dimis-
soriz non ab aliis, quam ab episcopo conce-
dantur etiam exemptis, ut statuit sacrosan-

cum concilium Trident. Quare Hierosoly-
mitani milites possunt dimissorias suis sub-
litis secularibus literas concedere, nec a-
liis quodvis obtinentes privilegium. Qui au-
tem non ieiros subditos sine dimissoriis pro-
prii ordinarii literis ad ordines promove-
rint, meminerint per annum se a collatio-
ne ordinum suspenso. In aliena vero dioce-
esi cum literis dimissoriis ordinarii, & li-
centia episcopi loci ordines conferre licebit, nullus de-
ut declaratum est in cap. ult. sextae sessio-
nis.

Cum ad secularis militiam temere non
admittantur, quos carnalia arma tractare non
constat; indignum tamen fuerit spiritualia mi-
litia arma, & potentia Deo ad inimicorum
destructionem accepturos paucim ac tunc de-
lectu clericali militiae adscribi; quare juxta cap. cum
decretum sacrosandi concilii Tridentini, pri-
ma tonsura non initientur, qui nondum se
item nati sunt annos, vel confirmationis
sacramentum non suscepserunt, vel fidei ru-
dimenta ignorant, vel legere, & scribere
nesciant; vel demum, de quibus probabilis
conjectura non est, eos, non secularis judi-
cli fugiendi fraude hoc vite genus sibi ele-
gitte, juxta decretum sacrosandi concilii Tri-
dentini. Nullus in minoribus ordinibus con-
stitutus fori privilegio gaudeat, nisi habi-
tum, & tonsuram deferat clericalem, &
alicui ecclie, vel in seminario ex man-
dato episcopi inserviat, ut inibi decre-
tum est. Prima tonsura initiatus beneficium
ecclesiasticum, sive in propria, sive in aliena
dioecesi habens, clericalem habitum, &
tonsuram deferre teneatur. Curent episcopi
in conferendis tum minoribus, tum sacris
ordinibus, diligenter servare canones, non
antiquos modo, verum etiam in sacrosan-
trid. synodo conditos, ut non omnes sine
ultimo

ANNO
CHRISTI
1576.

ANNO CHRISTI 1576. **A**ullo delectu ad ordines provehant; sed quos exacto precedente examine approbaverint, tantum admittent. Pro denuntiationibus ordinandorum, proque illorum fide nihil exigatur. Nemo ad sacros ordines admittatur, nisi sub ecclesiastici beneficio, vel veri patrimonii titulo juxta sacrosancti concilii. Trid. decretum. Altero vero ordinatus noverit se ab ordinum executione esse suspensum, iuxta ejusdem sacrosancti concilii decretum. Caveant ordinantes, vel ordinandorum examinatores, ut quidquam ab illis accipiant, ut sic ab omni symoniaco labi suspitione, vel turpis questius ecclesia Dei, ut bonos dispensatores decet multiformis gratiae Dei, sit aliena. Initiali sacris ordinibus ante legitimam etatem, a concilio Tridentino definitam, vel extra tempora statuta, vel absque generali que dimissoriis ordinarii episcopi literis, vel cum illis quidem, sed depravatis, aut fictis, aut abratis, sint ipso iure suspensi; & si susceptum ordinem exercuerint, irregularitatem contrahant juxta Pii II. constitutionem usu receptam. Quilibet clericus in ea, cui semel adscriptus est, ecclesia resideat, atque inibi sua obeat munera, nec sine dimissoriis proprii ordinarii literis alio vagetur, sive ordinois actum exerceat. In minoribus constituti suffragium in capitulo nequeant dare; initiati vero sacris possint. Seminarium clericorum (ubi fieri poterit) in provincia, vel dioecesi constituantur iuxta sacrosancti concilii Tridentini formam, quam episcopi diligentissime servare debent. Quod si tanta paupertate laborent ecclesias, ut collegium, sive seminarium conflari, ac sustineri non posset, carent episcopi, ut ad celebriorem provincie locum, ubi seminarium sit, suos transmittant cum necessariis expensis; neque enim ignorare possumus, quanta Dei ecclesiae mala ex hac peste proveniant, ubi ministrorum desit, aut doctrina soliditas, aut vita sanctitas.

C A P. XX.

De vita episcoporum.

Postulat episcoporum dignitas, cum sint lumina mundi, ut præ ceteris religione, & vita sanctitate fulgeant; propterea perfectam illam episcopi imaginem ab apostolo descriptam præ oculis semper habeant, cum ait: Oportet episcopum irreprobussem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, honestum, doctorem; non vindictum, non peripitalem, & non cupidum, sed modestum, non litigiosum, non cupido, sed domini sua bene præpositum; Trid. Sess. tantum enim debet (ut merito D. Gregorius 15. c. 3 & alt.) actionem populi actio transcendere praec. Cant. julis, quantum distare solet a grize vita 4. c. 15. pastoris. Episcopus dominicus, festisque die. e episcop. bus, nisi legitime impediatur, missam cele. 41. dist. c. bret, tum ut mediatoris fungatur officio per reue. offerens sacrificia pro peccatis, tum ut rentia 44. fiat in illo duplex spiritus domini, quem lud. conc. cere populis necesse est per exemplum, & Antioch. ardere sibi per charitatem. C. 43 Trid. Quoniam vero episcopo auctoritatem fidei, & vite meritis querendam, non profano ornatu, aut seculari apparatu, & san-

torum patrum exempla monstrarunt, & fac. Concilia docuerunt: Ideo caueat, nimum apparatum, neque pretiosis, neque inauratis utatur vestibus. Vestimenta quibus intradomesticos parietes induetur ea sint, que dignam episcopo gravitatem, atque modestiam redolent.

In mensa frugalitas, in vita eluceat temperantia; denique appareat in omnibus sanctitatis quidam potius, & honestatis, quam suppellectilis fulgor, ne contra ecclesiasticos, vel ab ipsis adversariis contorqueri possit ipsis etiam secularibus fugientium, quod scilicet propheta Domini conqueritur contra eos, qui ingredientes pompatice domum Israel optimo delibuti unguento, & delitiis omnibus afflentes, nihil patiebant super contritione Joseph: valde enim, & Dei, & sanctorum oculos offendere potest, si despici pauperibus, qui necessariis indigent, ipsi superflua multiplicare videantur. Initio mensa benedictione, in fine gratiarum actio episcopi mensam exornent; in medio vero, ut Eusebius inquit papa, non ludrica spectacula, non factorum stultiloquia, non scurrilia admittantur prestigia, sed sacra lectio, ut non tantum corporali cibo, immo verbi spiritualis alimento convivantes se refectos gratalentur.

Adhibeant episcopi curam, ut eorum familia in officio continetur: habeat proinde, ubi id commode fieri potest, ecclesiasticum virum, moribus, & doctrina probatum, qui toti familiæ preficiatur, cuique curæ sit spiritualis omnium salus. Caveant enim, ne in famulatus stipendum ecclesiastica beneficia famulis conferant, ne fideliuum oblationes temporalium esse mercedes incipliant, tanto utique fœdus, ac detestabilius, quanto, & ab indignoribus ad hujusmodi gradus aspiratur. Episcopi synodus dioecesanum quotannis cogant sub poenis a sac. concilio Tridentino sanctis.

ANNO CHRISTI 1576.

Sess. 14. c.
2. de re-form.conc.
Tatrac. c. 8.
& conc.
Agath. c.
71. &c.
sicut solim
de ecclis.
ca. annis
cum fe.
quen. t.
distint.
concil.
Aurelian.
c. 18. con-
cil. Con-
stant. 6.
c. 8.

C A P. XXI.

De judiciali episcopi foro.

Curet episcopus, ut idoneos in foro judiciali ministros habeat, fintque proinde artis periti, non infamis vita, sed probata, & ab avaritia labe prorsus aversi; quomodo enim judicia non pervertant, que malorum omnium radix ab apostolo compribuntur? Statuat præterea commune certumque notarii scribisque pro opere, & officii mercere stipendum, pro loci reique conditio- ne, quod qui excesserit privatione officii, vel alia ad arbitrium poena puniatur, & multetur. Animo etiam diligenter excubet, ne quid falsi, vel in civili, sive in criminalli causa notarii fabricentur, & confingant, de quibus queritur D. judices ejus ludi, vertere non relinquent in mane. In literis dimissoriis, seu testimonialibus, a decreto concilii Tridentini non recedatur: nimurum, ut ultra decimam auri partem non exigatur; qui secus fecerit amissione officii, vel aliis arbitrio episcopi poenis plectetur. Current episcopi, ut carceres non ita sint in.

1. ad Th.
no. c. 6.

opho.c. 9.
Sess. 21. c.
1.

ANNO
CHRISTI
1576.

Sess. 22. c.
6. Cœlestis misericordia personarum causas agat, & defendat, idque gratis: cum oporteat episcopum patrem esse Orphanorum,

& judicem viduarum.

ibid. c. 8. Carceres episcopus per suum vicarium, vel per alias personas frequenter visitet. In irrogandis multis, vel poenis commutandis abhorcent episcopi ab omni avaritia suspicione, quæ populo scandalum parere, sibi vero magnam infamiam notam inure posset. Impetratas a fidei Apostolica dispensationes ac ultimarum voluntatum communationes episcopus perpendere, ac examine

re debet, ut in sacrosancto concilio Tridentino sancitum est. Gratiam ordinarius

cœla publica deliqta obrentam cognoscat juxta concilii Tridentini. Studeat quilibet ecclesiasticus iudex, nescius episcopus, ut

quanta brevitate causa poterit, expeditatur, & litibus præciliis calumniantium dilata

tur, & huiusmodi coerceri possit, & debeat jux

ta sacrosancti concilii Tridentini decretum. Presbyteri superiori labii pilos tonsos ita

scire finant, ut retorti, & hirsuti turca

vita, & vestis itidem superior ac interior,

atque utraque talaris: non annulos in digi

ta gestent, nisi aliud dignitatis, vel hono

ris ratio postulet. Pallio, quod vulgo fer

rajolum vocant, ut clericali convenit ho

nestati ad frigorium tantum pluviaeque inju

rias repellendus utantur, vestemque interio

rem nunquam deponant: clericus si cum

dum sacerdoti ordinarii literis peregrinari con

tigerit cum pallio jam dicto, & veste inter

iori peregrinetur ita longa, ut saltem

infra genua pendeat, sequi post quatuor

dies ordinario loci sicut, & si seculare tri

bunal adire pro justis causis, cumque ordi

narii facultate utuvenit, nulla ei exhibe

atur molestia dum pedibus iter facit,

vestibus poterit uti contractioribus, ex qui

bus tamen clericus facile cognoscatur; ga

lero, cum opus fuerit non turbinato, ut

ajunt, sed simplici utantur, quique a mili

taris galera forma valde discrepet: nec tur

gida, nec incisa femoralia, nec corruga

tas ad collum, vel manus, aut acu pictas

interalas, nec calceos deferant incisos.

Pretiosiores pelles, unguenta, suaves odores,

sericas, aut serico ornatae vestes; a fra

no, ephippiquo mulæ aurum, argentum,

ac sericum amoveant; sclopetas, sive lon

gas, sive brieves ne deferant, atque adeo

nullum armosum genus præterquam in iti

nere suspectis in locis, eaque honesta sint,

ac defensiva. Personati ne ambulent. Si

quis autem in horum aliquid peccaverit,

præter vestium aliarumve rerum amissionem,

aliis gravioribus poenis, extimata delicti &

qualitate personæ, ad episcopi arbitrium

multetur. Si quis autem breviores felo

petas, vel pugiones, vel alia, quia ad trium

palmarum mensuram non perveniente, arma

gestaverit, is præter superadietas poenus,

tritemis supplicio per tres annos damnatus,

vel alia illi secundum episcopi arbitrium

poena irrogetur. In sedibus ad usum eccl

esiæ ministrorum constructis seminæ ne com

morentur; quia cumque cum eis necessitu

dinem cognationemque habeant; in aliis

vero, quæ clericali usui non sunt assignatae,

nonnisi ex causa rationabili, ordinarii

judicio approbanda, possint clerici cum

muliectibus cohabitare. Contubernio ins

uper, familiaritate, consuetudine publica,

vel secreta, quarumcumque suspectum,

muliectum sibi interdictum esse intelligent,

ANNO
CHRISTI
1576.

Sess. 24. c.
6. de re

forin. &

cl. quo-

niam de

bonitate

cleric.

natu, officioque prædicti, beneficioque gau

deant, habitum ordinis graduique suo com

petentem, nec non clericalem tonsuram ge

stent: qui vero non paruerit, monitus etiam

per edictum publicum, per suspensionem

ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac

fructibus, & redditibus, ac proventibus i

psorum beneficiorum; nec non, si semel cor

reptus, denuo in hoc deliquerit, etiam per

privationem officiorum, & beneficiorum

huiusmodi coerceri possit, & debeat jux

ta sacrosancti concilii Tridentini decretum.

Presbyteri superiori labii pilos tonsos ita

scire finant, ut retorti, & hirsuti turca

vita, & vestis itidem superior ac interior,

atque utraque talaris: non annulos in digi

ta gestent, nisi aliud dignitatis, vel hono

ris ratio postulet. Pallio, quod vulgo fer

rajolum vocant, ut clericali convenit ho

nestati ad frigorium tantum pluviaeque inju

rias repellendus utantur, vestemque interio

rem nunquam deponant: clericus si cum

dum sacerdoti ordinarii literis peregrinari con

tigerit cum pallio jam dicto, & veste inter

iori peregrinetur ita longa, ut saltem

infra genua pendeat, sequi post quatuor

dies ordinario loci sicut, & si seculare tri

bunal adire pro justis causis, cumque ordi

narii facultate utuvenit, nulla ei exhibe

atur molestia dum pedibus iter facit,

vestibus poterit uti contractioribus, ex qui

bus tamen clericus facile cognoscatur; ga

lero, cum opus fuerit non turbinato, ut

ajunt, sed simplici utantur, quique a mili

taris galera forma valde discrepet: nec tur

gida, nec incisa femoralia, nec corruga

tas ad collum, vel manus, aut acu pictas

interalas, nec calceos deferant incisos.

Pretiosiores pelles, unguenta, suaves odores,

sericas, aut serico ornatae vestes; a fra

no, ephippiquo mulæ aurum, argentum,

ac sericum amoveant; sclopetas, sive lon

gas, sive brieves ne deferant, atque adeo

nullum armosum genus præterquam in iti

nere suspectis in locis, eaque honesta sint,

ac defensiva. Personati ne ambulent. Si

quis autem in horum aliquid peccaverit,

præter vestium aliarumve rerum amissionem,

aliis gravioribus poenis, extimata delicti &

qualitate personæ, ad episcopi arbitrium

multetur. Si quis autem breviores felo

petas, vel pugiones, vel alia, quia ad trium

palmarum mensuram non perveniente, arma

gestaverit, is præter superadietas poenus,

tritemis supplicio per tres annos damnatus,

vel alia illi secundum episcopi arbitrium

poena irrogetur. In sedibus ad usum eccl

esiæ ministrorum constructis seminæ ne com

morentur; quia cumque cum eis necessitu

dinem cognationemque habeant; in aliis

vero, quæ clericali usui non sunt assignatae,

nonnisi ex causa rationabili, ordinarii

judicio approbanda, possint clerici cum

muliectibus cohabitare. Contubernio ins

uper, familiaritate, consuetudine publica,

vel secreta, quarumcumque suspectum,

muliectum sibi interdictum esse intelligent,

hinc

ANNO CHRISTI 1570. hinc enim (ut Cabillon concilium alt) non minimum vita, & opinio polluitur, nec facile anigabit quis ignem in sinu suo, & vestimenta ejus non comburantur. Caveant præterea, ne in re publica, vel privatorum hominum, ja & curam sint latronum, vel exulum, seu bannitorum (ut agunt) receptatores aut factores sub gravissimis poenis arbitrio ordinarii irrogandis: comedias, fabulas, choreas, equestris, seu hasticos, ludos, profana colloquia, atque spectacula, nec edant ipsis, nec spectent. Talis, tesserae, pœctis, pagellis, globo missili vel pila parva palmari palam, aliisque ludigenere prohibito, nec ludant, nec ludentibus spectatores adiungit: publice vero, nec etiam honesto sub poenis gravissimis. Nullum venationis genus a sacris canonibus clericis veritum exerceant. Comessestionibus, compotationibus, aliisque minus honestis conviviis non intersint, cauponas, seu tabernas nisi iter facientes, non ingrediantur. at neque in constringit, vel aromatariis, vel aliis artificiis, vel vendentium officinis tempus otiose conterant, ne labia divinis laudibus consecrata scurrilia ponus, & quæ ad rem non pertinent sonare audiantur. Mercatum non exerceant, neque in negotiis agentis, aut vendendis, vel emendis rebus, ut mediis, vel interpres interveniant: nemo quippe militans Deo implicat se negotiis secularibus, ut ei placeat, cui se probavit. Aliena prædia, nisi cum ordinarii facultate non conducant; pro alio ne spondeant, nisi de rebus patrimonii eorum. Inter extera fane, quibus a splendore illo suo facies ecclesie innutata cernitur, illud maxime dolendum, quod sacerdotalis ordo omnium appetit viluisse: cum tamen ille sint, de quibus Zach. c. 8. dicitur: *Qui fertigerit vos, tangit pupillam oculi mei;* quos sibi Dominus familiares in tantum esse voluit, ut etiam aliorum hostias per eos acceptaret, neque eorum peccata donaret, sibique reconciliaret: ipi quoque corpus Domini conficiunt populusque tradunt. Quare clerici omnes, atque in primis episcopi suam ubique retinent dignitatem, nec secularibus principibus demisse inserviant, sed in omnibus, ut dignitas exposcit, se se gerant juxta decreta Tridentini concilii. Propterea dum laicos, & oeconomici sacerdos assurgit, vel assistit capite aperto, vel aliter inservit, haud dubie abusus est, atque ideo detenus. Ab iocis scurrilibus, & parum decentibus ludis se cohibeant, & parastos suis testis exterminent. Nullius laici, ne dum magnatum negocia procurent, neque illis famulatur, nisi de episcopi licentia, dum causa a sacerdotiali dignitate non aliena id postularit. Dum autem in ecclesiasticarum personarum famulatu sunt, vilia munera, quæ dignitati clericali maculam inuerterent, ne obeant; nullas mulieres, neque nobiles comitantur, neque illis, offici erigo, ad mensam assistant, nec monialibus, velut internuncii inserviant ad deferenda eorum munera, vel exterorum salutationes deferendas.

Interdicimus quoque presbyteris omnibus & clericis advocatione, procuratione, pa-

trocinio, & omni causarum apud seculares judices actione, iis casibus dumtaxat exceptis, qui a jure permittuntur, in quibus etiam episcopi facultatem in scriptis gratis dannam volumen intervenire. Quicunque vero ex supradictis aliquid violaverit, carcer, vel exilio, vel privatione beneficij, vel gravioribus etiam poenis, pro persona, ac peccati qualitate episcopi arbitrio afficiatur.

Omnis ecclesiasticus personæ cibum sumptuæ mensam benedicant, sumpto vero gratias Deo pro acceptis beneficiis agant. Omnes clerici etiam in minoribus constituti, habitum, & robus Clericalem semper gerant: si secus fecerint, certo sciant se fori privilegio juxta formam concilii Tridentini privatos.

ANNO CHRISTI 1570.

C A P. XX III.

Qui libri sint a clericis legendi.

Habeant clerici, qui commode prestare id possunt, utrumque testamentum, Romanum Cathechismum, sacr. concil. Tridentinum, & provincie hoc nostrum, Tractatum de Sacramentis, antiquum etiam spirituales libellos, ut de contemptu Mundi, & alia prout sua cujusque facultas feret; hoc enim fieri, ut & potentiores reddantur in sana doctrina exhortatores, & se ipsis immaculatos custodiunt, juxta B. Hieron. concilium dicentis *Ama studia. Scripturarum, & carnis vita non amabis imprimisque sacerdotes, qui curam animarum suscepere, vel qui ad confessiones audiendas exposti sunt, aliquam de casibus conscientiz summam habeant, in quorum studiis runc audiendo, nunc legendō diligenter versentur, ne duces cæci jure possint a Dominio appellari atque ut animarum homicidae merito puniantur.*

Mat. c. 15.

C A P. XX IV.

De Missarum celebratione.

Si Mundi olim esse jubebantur, qui Domini vafa terabant, quanta putamus eos puritate fulgere oportere, qui modo mundissimam Christi carnem, & Deo Optimo Maximo offerunt, & ipsi sumunt, & alii summandi porrigit? Quod si sanctus ille Job, qui Domini testimonio rectus appellatur, propriæ infirmitatis conscius exclamat profundius: *Si abluero me quasi aquis nivis, & fulserint mundissima manus mea, tamen sordibus intinges me:* Videant sacerdotes, antequam tremenda mysteria aggreditantur (quod non alibi fiat, quam in ecclesiis, & oratoriis ab episcopo designatis) ut suam quisque conscientiam primo diligenter examinet: deinde si confitei libi fuerint aliquid mortale peccatum a se commissum esse, vel saltum de eo dubitaverint, juxta Apostoli præceptum, & sacros canones ita se ipsi probantes, illud confessione explent, & postremo missam celebrent.

Celebratur vero ubi facta prius brevi saltum oratione sacræ vestibus se se induerint, cum

3. Cor. c.

CONCILIO NEAPOLITANUM.

ANNO CHRISTI 1576. **cum aliis ne colloquuntur, missamque prele-**
gant. Ut vasa, calices, corporalia, pallia,
mappae, sacre vestes, aliaque ad missam
necessaria, munda, nitidaque sint, curam ad-
hibeant. Turpem quæstum, & immoderatas
eleemosinarum exactiones effugiant, peregrini-
nos, atque advenas sacerdotes absque dimis-
soriis literis celebrare non sinant. Et quam-
quam altari deserviens, de altari vivere
debet; caveant tamen omnes, ne plures pro
celebranda missa eleemosinas accipiant; &
proinde nemo plures capellanias habeat,
neque singulis diebus in hebdomada se obli-
get: ad quod, ut melius faciliusque servetur,
statimus, ut pro celebranda missa minus
decima auri parte in eleemosynam, & ad
sustentandam clerici vitam non detur: nihil
tamen ante a sacerdote exigatur. Nec qui
sacrum semel in hebdomada per totum an-
num pro se fieri voluerit, sex aureis minus
tribuac in ungulos arnos; id quod loci
ordinarius pro locorum, & personarum
conditione moderari, & temperare possit.

Si vero alicubi pro magno Missarum nu-
mero ita tenues assignatz sint eleemosinæ,
ut nullus sere sacerdos idoneus suscipere ve-
lit; curet episcopus, ut vel augeantur e-
leemosinæ, vel numerus Missarum diminua-
tur, vel alio modo iuxta decretum concilii
Tridentini provideat.

In celebrando autem ceremonias missalis
reformati studeant integre servare, dumque
ad altare celebratur eunt, vel inde facto
sacro revertuntur, nemini caput aperiant.
In fine missæ Evangelium divi Joannis, quod
incipit: In principio erat Verbum, legant;
nisi aliud ratione Dominicæ, vel ferie, vel
alterius temporis esset legendum. Verba
neque ecclæsius, neque laicius, quam par-
est, proferant.

Canonem memoriter non pronuncient,
sed quo ad ejus fieri poterit attente legant.
Candela non nisi ab soluto ultimo Evange-
lio extinguantur.

Celebratur corona clericali sit insigni-
tus, sine qua celebrare non permittatur.
Aperito capite celebretur; nec pileum, nec
aliud quidquam in altari reponatur. Mille
minister clericus sit, superpelliceoque indu-
lus devote celebranti sacerdoti inserviat,
ubi tamen commodo id fieri poterit. Sacer-
dotio initiatus non ante sacram faciat, quam
ab ordinatio, vel alio ab eo designato, au-
tem ceremonias probe teneat, examinetur.

Mille sacrificium nec ante auroram,
nec post meridiem celebretur. Sacerdos sa-
cristi jam indutus vestibus neiminem expectet:
nec missam semel inchoatam, iterum in-
choet; sed prosequatur. Laioi propius ad
altare non accedant, & præferim mulie-
res, sed aliquo intermedio scabello ab eo
sejungantur.

Aedituus, dum in majori missa sacrosan-
cta Eucaristia populo adoranda elevatur,
campana magna signum dabit. Sabbato
sancto, tam secularium, quam regularium
ecclesiæ campanæ ante majoris vel ca-
thedralis ecclesiæ signum non pulsentur, nisi
aliud censuerit episcopus.

Evangeliorum librum alicui non episco-
po ad oculandum deferre, licet ille magna

sit prædictus dignitate seculari, & absit epi-
scopus, abusus est, & quod consequens est
ab ecclesiis, ubi erit, removeatur. Dum
sacrosanctum evangelium legitur, qui sacro
interfunt, stantes audiant. In nove missæ
celebratione sumptuosa convivia, ludi alii-
que abusus omnino tollantur. Sacerdos per-
fecto sacro in sacrificium reversus Deo optimo
maximo gratias agat, ac proinde ubi
oratorium defuerit, contruatur.

Canonici celebranti episcopo, aliave pon-
ticitalia exercenti diligenter assistant, &
interviant, alioquin poenam episcopi arbitri-
trio persolvant.

Non permittantur laicorum domus fene-
stras ecclesiis ita vicinas, vel contiguas ha-
bere, ut inde in ea intropisci possit; si que
vero ejusmodi fuerint, obstruantur, juxta
edictum felicis recordationis Pii V.

Curet episcopus, ut designata, ne dum
designanda oratoria divino cultui dicata,
ab omni sint profano usu remota: nec su-
per illis habitandi licentia permittatur.

C A P. X X V.

De divinis officiis.

Præscribat episcopus horas, quibus clerici
in celebrandis divinis officiis occupentur;
præcipiat etiam ne vespri matutine pre-
ces sed diluculo recitentur. Clerici statim
horis ecclesiæ adeuntes superpelliceo, vel
aliis pro conditione, ac officiis dignitate in-
dumentis induantur.

Ad tertium campanæ signum e sacrificia,
aut capitulo simul omnes egrediantur, or-
dine tamen & decoro servato, coramque
altare flexis genibus paulisper oreant; dein-
de ad chorum accedentes, suum quique lo-
cum teneat, ubi clericalibus vestibus, non
pilico, vel galero utantur, nec locum mu-
tent.

Dum divina officia celebrantur, nullus
cum alio colloquatur, nullus item psallen-
tibus aliis in choro privatum legat ali-
quid, vel seorsum ab aliis recitat; alioquin
certo sciat, se in poenas a jure statutas in-
cursum.

Unusquisque recites officium ad modum
Romani Breviarii noviter reformati; infe-
tioretque ecclesiæ ad cathedralem, ubi fieri
potest, se se omnino conformet. In choro
nemo rideat, aut dormiat, aut aliud quid-
piam indecorum faciat; sed in tua quique
sede Deum, ac Dominum nostrum pro vi-
sibus laudens, sensusque suos ab omni vani-
tate nitatur avertere. Cum in fine psalmi,
aut hymni, *Gloria patri*, vel quid simile
pronunciatur; cumque sanctissima Jesu, Ma-
rieque nomina proferantur, omnes religio-
se affurgant, apertoque capite magna cum
reverentia super pectus inclinent. Choro sta-
tis temporibus adiungit, & quæcumque ad ipsi-
sum pertinuerint ecclesiastica ministeria ala-
criter obeant. Si quis ad matutinas horas
ante finem primi nocturni, hoc est ante finem
tertii psalmi, vel ad alias ante finem primi
psalmi illius horas non venerit, distributione
careat, proque absente reputetur; idem-
que

ANNO
CHRISTI
1576.

ANNO
CHRISTI
1576.

que de illo dicitur, qui ad missam ante finem epistola non accesserit. Si quis officium ante inchoare presumperit, quam in choro prædicto ordine convenienter, illius hora distributionem amittat, gravissime ab episcopo multetur; easdemque poenas perficeret, qui supradicta servare neglexerit. Inter ecclesiam mature incandat, ibique nunquam deambulet, de inanibus rebus sermonem non inceant. Ex choro nisi perfecto officio egrediantur; quod si quem necessitas exire compellat, is a chori præfecto potestatem excundi petat. Recitatim horis canonicas, flexis genibus aliquantisper orent, & ubi signum chori præfectoris dederit, surgent omnes, seq. invicem salutent, atque exhibita altari debita reverentia ad sacram, vel capitulum modeste, quieteque se conferentes inibi superpelliceam deponant. Caveant denique omnes, qui vel sacro ordinis iniciati sunt, vel beneficio ecclesiastico gaudent, ut divinum officium (licet chori legibus obstricti non sint) nunquam pretermittant. Qui vero pensiones obtinet ecclesiasticas, ut clericus, officium B. Virginis Marie recitare tenetur, aliquin in poenas a concilio Lateranen. sub Leone X. statutas, & per fel. recor. Pium V. innovatas, & declaratas incidet; nimirum ut præter mortalis culpe reatum, perceptos ex beneficio fructus ipso jure in beneficio fabricam, aut pauperum elemosinas restituere pro rata tenetur, nisi legitime fuerit impeditus; certoque sciatis se neque literarum studiis, neque alii temporalibus occupationibus excusatum. Ad divina officia celebra, vel audienda progredientem episcopum in propriam ecclesiam canonici, atque hebdomadarii deducant, & reducant.

C A P. XXVI.

De officio præfectoris chori.

Episcopi erit aliquem choro præficere, qui proinde chori præfectoris vocetur, ac peregrinat, ne quid eorum pretereat quod divinis officiis celebrandis præscripta sunt. atque ne quid indecorum fiat: si quis autem suo haud bene fungatur officio corrigat, si vero res gravis sit, ad episcopum deterat.

C A P. XXVII.

De officio magistri ceremoniarum.

Ceremoniarum magister sequentis diei officium denunciet, doceatque, quando peribus stare, quando sedere, quando demum genu flectere opus sit, præscribat omnibus, idque in sacrificia, quod quisque munus sit per hebdomadam obiturus, cui epistola, vel F evangeliū palam decantandum erit, is a ceremoniarum magistro prius audiatur, & si opus fuerit, ad bens legendum instruer.

C A P. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1576.

De officio sacrificia.

Curam editius adhibeat non mediocrem, ut que de sacrosancte Eucharistie administratione, deque missarum celebratione dicta sunt, diligenter quisque exequatur. Item ut aqua benedicta sanguis saltem hebdomadis renovetur. Altaria præsertim festis diebus, decore ornentur, & chorus veratur. Item ut pro mortuis Missæ, aliaque id genus celebrentur. Sacerdotem clericalem tonsuram, vel superioris labii pilos abrasos non habentem, celebrare non permittat. Curet denique ne mendici eleemosynæ causa huc, atque illuc per ecclesiam vagentur

C A P. XXIX.

De officio punctatoris.

Punctator studiose inquirat, an omnes clericis canonice horis interfuerint, & divina officia obierint; ac eos qui in his deliquerint, in libro, quem vocant punctuationum, notet.

Libros punctuationum fideliter diligenterque custodiat exhibeaque episcopo, vel capitulo singulis membris, & quoties ille vel illud eos petierit. Sunt duo punctatores, quorum unus ab episcopo deligitur, alter a capitulo, vel ut unus tantum a capitulo cum episcopi consensu electus, qui, confirmatus ab episcopo, vel invitatus, cogi possit ut officio fungatur.

Initio sui officii ordinario jurandum def se diligenter fideliterque omnia præstitum. Server denique punctator ea, quæ de celebratione divinorum officiorum præscribita, & imperata sunt.

C A P. XXX.

De officio Thesaurarii.

Peregrinat thesaurarius, vel alias, an quem spectabit, ut sanctorum reliquie ecclesie ornamenta, ceteraque bona quibus cultos præfectoris est integra inviolataque serventur.

ANNO
CHRISTI
1576.

C A P. XXXI.

De officio Collararii.

Iis, cui curia est quotidianas distributiones partiri, estimata pro rata laboris officiique dignitate, atque ex ordine librorum punctatoris in singulos distribuat. Qui sine justa causa choro absunt, vel adiungunt quidem, sed privatum officium recitantes non cantant, illi nihil distribuant, ut in constitutione de divinis officiis scriptum est, & dictum.

C A P. XXXII.

De officio magistri scholarum.

Scholarum magistri, vel alii, quibus incumbet, ad praestandum officium, missamque statutis diebus chororum adeant, cunctaque poni, & reponi libros choro deputatos, ac cetera, que sui munera sunt propria munera exequantur.

C A P. XXXIII.

De officio parochi.

Ut plenius oves sibi creditas cognoscere, earumque rationem habere, ac reddere cum opus fuerit, accuratius possit, habeat parochus librum, qui omnia sua cura commissorum nomina, conditiones, etates, ac sexus continet: in quo etiam, qui ad habitandum in sua parochia recenter veniunt, quique ab ea discendunt, item qui nascuntur, quique e vita migrarunt, scribantur.

Habeat insuper catalogum omnium pauperum sua parochie, praesertim nobilium, puellarum, orphanorum, viduarum, atque aliarum miserabilium personarum, quemendare erubescunt, ut ejus industria his prouideri possit, dicente scriptura de Domino, cuius ministri sumus; pupillum, & viduam suscipiat; meminerit se patrem esse eorum, praeceps, quos commendatos ecclesie novimus. Curet, etiam non accessus, infirmos visitare, maxime in principio infirmitatis, eosque ad peccatorum confessionem exhortetur, caritatisque medici misericordiam, auxiliumque implorente doceat. Oleum sanctum, seu christia non laicis, sed presbyteris, nec externis, nisi prius de hac re consulatur episcopus, sed domesticis, & notis committat, nec aliquo praetextu ova, vel aliud ejus gratia exigatur. Det praeterea operam, ut qui sacramentorum, & praesertim confirmationis, & sacrosancte Eucharistie capaces fuerint, illa suo tempore sufficiant, ne per incuriam (quod sepe evenit) omittant, aut in longius, quam pars sit tempus differat, quia indignum valde est in loco Pasche & aquae refectionis a domino collocatos, pastorum incuria fame, siti que macerari. De quibus omnibus episco-

Psal. 145.

A pum certiore faciat, Idque sepius, prout Anno
temporis ratio postulabit. In hebdomada Choris
santa parochi aut sacrificie per se ipsos, aut sal- 1576.
allii sacerdotes de eorum licentia, aut sal-
tem sacris initiali decenti habitu, super-
pelliceo, & orario ornati, fidellum domos
aqua benedicta aspergant, quique & ce-
tera benedicant, ne tam laudabilis consue-
tudo vilescente incipiat, si fuerit minus de-
center a clericis ministratum, quod pia est
religione introductum.

C A P. XXXIV.

De beneficiis ecclesiasticis.

In ecclesiastici beneficilli collatione, vel
nominacione, seu presentatione, tam juris
patronatus, quam aliorum beneficiorum o-
mnino caveatur, ut nihil prorsus gratia
detur illis, vel accipiatlatur; hac enim max-
ima in re, juxta id quod Esaias loquitur,
excutiende manus sunt ab omni munere,
ne, quod meritis vite, aut ecclesia debe-
tur utilitati, famulorum industria, aut
conseruentia gratie tribuatur; sed ut om-
nis avaritia, vel simoniacz labis suspi-
cio eviteretur, absit omnis paup. omnisque
temporalium pro spiritualibus promissio, e-
tiam sub praetextu redimenda vexationis,
vel litis super beneficio morte, ac cetero-
rum casuum, qui de jure permitti possent
sine episcopi licentia. Prolade monent se-
parochi, idque festis solemnibus, & in
publicis ad populum concionibus, tam dan-
tes, quam recipientes aliquid ob beneficil
collationem, patronos quoque pretio pre-
sentantes, vel vocem presentationis venden-
tes, vel jus presentandi ementes, talium
etiam internuncios, ac mediatores poena ex-
communicationis in simoniacos latere atque
aliis iuxta sacros canones subjacere.

2. Norint etiam dantes, ac recipien-
tes beneficium ad alterius nutum, seu ad
confidiam, ut vocant, in excommunica-
tionem, aliasque poenas, tam in constitu-
tione felic. record. Pii IV., quam Pii V.
sanctitas, incurere.

3. Extirpetur abusus ille, sicuti fuerit,
retinendi nimis omnes vacantium benefi-
ciorum fructus, vel earum mediterratem, vel
alliam quotam, qui aut episcopo, aut ca-
pituli mensa deberentur, veluti in consti-
tutione fel. rec. Pii V. continetur. Adver-
tant patroni, tam clericis, quam secularis,
non licere sibi in perceptione fructuum, aut
proventuum distributione ex beneficiis mi-
sericordiarum sese ingerere, multoque mi-
nus jurispatronatus venditionis titulo, a-
liove quovis modo transferre contra canonicas
sanctiones; alioquin dicto jurepatro-
natus ipso jure privati sint, iuxta concil.
Trident. decretum.

4. Juspatronatus neque impetrari potest,
neque de novo institui, nisi prævia suffi-
cienti dote. Curent episcopi, ut quotan-
dis elegantur examinatores, quibus vacan-
te ecclesiastico beneficio, clericos ad bene-
ficia idoneos examinari incumbat, episco-
poque referre; nihil autem ratione hujus
exa-

ANNO CHRISTI
1575.
examinis recipiant sub statutis a concilio
Trid. paenit.

5. Beneficia curam animarum habentia, non nisi dignis conferantur, quique per se ipsi suo munere fungantur, & resident. In beneficiis conferendis cives peregrino, incola praeferatur externo; ubi fuerint sequi idonei, iuxta decreta sacerorum canonicorum.

6. Unum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem si ad ultimam ejus, cui conferatur, honeste substantiam non sufficiat, licet nihilominus aliud simplex sufficiens (dummodo utrumque personalem residentiam non requirat) eidem conferre, iuxta decretum sac. conc. Trid. aliquo post tempus a jure statutum sciant se ipso jure privatos beneficis, & fructus ab eo tempore perceptos restituere obligatos esse. Curet episcopus, ut parochiale beneficium, quod plus oneris, quam frumentarium tamem, hec jurisparroatus vel ex parochianorum collectis, vel alia commodiore via, ut sac. conc. Trid. statuit, atque decrevit, cogatque rectores ecclesie, vel alios, ad quos pertinet, ut sibi tamen sacerdotes adiungant, quot ad ministranda sacramenta, & divina officia celebranda, iuxta beneficiorum facultatem satis sint.

Sess. 24. c. 4. de reform. &c. ad audiendum de eccl. a dif. Sess. 24. c. 11. de ref. &c. cum de elect. cler. Ubi autem populus ita frequens, ac copiosus esset, contraque parochiales ecclesie ita paucæ, ut sine magno incommodo parochiani eo accedere ad percipienda sacramenta non possint, novas ibi parochias, velint nolint rectores, constitui convenienter, atque decebit secundum sacri conc. Trid. facultatem. Quoniam vero sacerdotalis ordinis confunditur, & populorum salus maxime luditur, si ad beneficia ecclesiastica assumentur, qui suo munere minime respondere possint. Sac. conc. Trid. decretum exactissime servetur, ut nullus ad dignitatem curam animarum habentem assumatur, nisi quintum & vigesimum attigerit annum, sive ritque idoneus. Ad alias vero dignitates, aut personatus a cura animarum immunes, ac liberos ascendere non prohibentur, sed tamen haud minores viginti duobus annis, & digni fuerint. Ad dignitatem, canoniciatum, vel personatum nemo assumatur, nisi qui eo sit sacro ordine iniciatus, quem dignitas, vel praebenda postulat, vel ad eam pervenerit etatem, ut infra legitimum tempus valeat initiali, quemadmodum in sac. concil. Trident. precipit. Numerarii quoque, atque hebdomadarii, non minores duobus, & viginti annis assumantur, quibus tamen onus celebrandi missam adjunguntur: non sit: cetera denique beneficia nulli conferantur, qui decimalum quartum nondam agat annum.

Sess. 24. c. 17. de ref. &c. in Extravag. com. tit. d. pred. Seis. 21. c. 13. de reform. Personalem residentiam non requirat) eidem conferre, iuxta decretum sac. conc. Trid. aliquo post tempus a jure statutum sciant se ipso jure privatos beneficis, & fructus ab eo tempore perceptos restituere obligatos esse. Curet episcopus, ut parochiale beneficium, quod plus oneris, quam frumentarium tamem, hec jurisparroatus vel ex parochianorum collectis, vel alia commodiore via, ut sac. conc. Trid. statuit, atque decrevit, cogatque rectores ecclesie, vel alios, ad quos pertinet, ut sibi tamen sacerdotes adiungant, quot ad ministranda sacramenta, & divina officia celebranda, iuxta beneficiorum facultatem satis sint.

Sess. 24. c. 11. de ref. &c. cum de elect. cler. Ubi autem populus ita frequens, ac copiosus esset, contraque parochiales ecclesie ita paucæ, ut sine magno incommodo parochiani eo accedere ad percipienda sacramenta non possint, novas ibi parochias, velint nolint rectores, constitui convenienter, atque decebit secundum sacri conc. Trid. facultatem. Quoniam vero sacerdotalis ordinis confunditur, & populorum salus maxime luditur, si ad beneficia ecclesiastica assumentur, qui suo munere minime respondere possint. Sac. conc. Trid. decretum exactissime servetur, ut nullus ad dignitatem curam animarum habentem assumatur, nisi quintum & vigesimum attigerit annum, sive ritque idoneus. Ad alias vero dignitates, aut personatus a cura animarum immunes, ac liberos ascendere non prohibentur, sed tamen haud minores viginti duobus annis, & digni fuerint. Ad dignitatem, canoniciatum, vel personatum nemo assumatur, nisi qui eo sit sacro ordine iniciatus, quem dignitas, vel praebenda postulat, vel ad eam pervenerit etatem, ut infra legitimum tempus valeat initiali, quemadmodum in sac. concil. Trident. precipit. Numerarii quoque, atque hebdomadarii, non minores duobus, & viginti annis assumantur, quibus tamen onus celebrandi missam adjunguntur: non sit: cetera denique beneficia nulli conferantur, qui decimalum quartum nondam agat annum.

ANNO
CHRISTI
1575.

De residentia.

Quoniam, ut S. Damasus catholicæ ecclesiæ pastor vigilans monuit, omnis negligenter pascens tories sibi commendatum gregem, convincitur sumnum non a mare pastorem, & qui infantes suos, id est populos sibi commissos alii educandos tradunt, ut pro suo libitu secularibus curis inhabet, multorum sunt causa malorum, inde enim animæ negliguntur, oves perindeat, morbi crescunt, hereses, & schismata prodeunt, ecclesiæ destruuntur, sacerdotes vitiantur, & reliqua mala proveniunt, meminerint pastores sibi pervigilandum, quasi rationem reddituri pro animabus regis; meminerint beatum Jacob per viginti annos ita Laban pascendis gregibus servari, ut dicter: *Die noctuque astu urebar & gelu, fugiebasque somnus ab oculis meis;* si ergo sic laborat, & vigilat, qui palcit oves Laban, quanto labore, quantisque vigilii debet intendere, qui palcit oves Dei, pro quibus etiam ipse animam posuisse cognoscitur? vigilent itaque per se, & excubias agant, & iuxta sac. canonum, atque conciliorum decreta resideant.

Quod si ab ecclesia absuerit episcopus, aut metropolitanus contra decreta iacrosancti concilii Trid. quicunque hoc casu adversus non residentes in eodem concilio statuta, & declarata, & que de legitime absentia causis approbandis, licentiis datis judicandis, & crecente contumacia Rom. Pont. denuncianda disposita sunt, inviolabiliter observentur. Porro fructus, quibus ià qui non resedit, iuxta ejusdem concilii constitutiones editas, tam sub Paulo III. quam sub Pio IV. multandus erit, ad Xenodochium suæ civitatis, quod majori laborat inopia, applicentur, ad pauperum miseriariam sublevandam: id quod, ut melius servetur, cathedralium ecclesiæ capitulis præcipimus, ut metropolitanum, vel in eius abentia, antiquiorem provincie episcopum de eorum pastoris residentia, vel absentia bis in anno faciant certiorem. Si vero alii curæ animarum præfeti a propriis beneficiis absunt, ad ea redire teneantur; qui contravenient, modis, & poenis per iacrosanctum concilium constitutis coerceantur. Sciant præterea parochi omnes sui munericelle, episcopum de beneficiis intra eorum parochie terminos, curam animarum habentibus admonere; in quo, qui negligens fuerit, præter poenas a sacris canonibus statuta allis arbitrio episcopi subjicietur. Canonici cathedralium, aut collegiarum ecclesiæ hebdomadarili, vel numerarii, vel aliis in predictis ecclesiæ portiones habentes, per se ipsi, non per substitutos diuina officia compellantur obire; nec eis ultra tres menses quotannis abesse licet; ultra quo prælacione fructuum, allisque poenis, ut sacra Trid. synodus statuit, puniantur.

ANNO
CHRISTI
1576.

C A P. XXXVI.

De visitatione.

Sess. 15. c.
i. & tefs.
15. c. 15.
& fes. 15.
c. 8. do
refor.

Nihil ita proprium pastoris est, ac ea, que quotidie hominum vitio in deteriorabuntur, paterna vigilancia emendare, & iuxta Exechielis vocem, quod perierat requiri, quod abiectum erat reducere, quod confactum alligare, quod infirmum consolidare; & quod pingue, & forte custodiare: hoc enim est vilitare, ut ibi dominus ait. Itaque episcopi, pastores animatum, in-salutem gregis animum intendentis dioecesum quisque suam per se, vel per alios querantur; nec non omnes in eorum dioecesi consistentes ecclesias, quantumvis exemptas, beneficia quoque curata, atque ea regulatum monasteria, qualitercumque commendata, ubi regularis observantia non vigeret; ubi vero viget, intra praetiosos a sacra Tridentina synodo terminos, tamquam a sede apostolica delegati in superiorum defecuum negligentiamque visitent.

Sess. 14. c.
3. de ref.
& conc.
Trid. vers.
Ratificamus
etiam
ne epi-
scopi,
& c. ca-
vendum,
& c. inter-
cess. 10.
q. 3. 2.
Cor. c. 15.

In fraterna correctione illum sibi visitatores finem proponant, eamque teneant secundum, que a sacrolatio concilio Tridentino prescripta est; legemque quoque de vita, procuratione, deque aliis hujusmodi ab eodem concilio diffinitam servent.

Abusus ille, exigendi videlicet ab ecclesiis certam procurationis pecuniam, cum non visitantur, auferatur. Polcre enim Alex. III. monuit cum dicat apostolus, non debent parentibus filii thesaurizare, sed parentes filii, multum longe a paterna pietate videri, si prepositi suis subditis graves existant, quos in cunctis necessitatibus pastoris more fovere debent. Caritativum, ut vocant, sublidium, nonnisi in casibus a jure permisiss exigitur. Si simplicium beneficiorum ecclesie penitus dirigitur ob eorum inopiam innovari, & initaurari nequeunt, eurent episcopi, ut recte ibi crucce, in profanos, non tamen lordinos convertantur usus; pravitorum quoque hominum oratoria divino cultui dicata visitent, ac diligenter advertant, ne quis eis ad profana abutatur.

Quoniam evenire solet, idque non raro, ut divino cultui Deique ministris substantandis, & alienis dicata bona, vel ut pauperibus subveniatur erogata, ministrorum negligentia vitio temporum perent, vel dilapidentur; propterea mandat provincialis synodes, ut tam episcopi ecclesiarumque capitula, quam hospitalium rectores, ac quorumcumque piorum locorum administratores, aliquae ecclesiastica beneficia fivecurata, five simplicia habentes, ab hujuscemodi confirmatione deinceps, a die, quo in possessionem venerint, intra semestre tempus omnium bonorum, mobilium, & immobilium, jurium, actionum, censuum, & quorumcumque reddituum, repertorum, quod vulgo inventarium dicitur, per publicum notarium confiant, consecrumque in armario, seu archivio, quod episcopo sic cum capitulo, vel cum inferioribus eccle-

sis commune, assertetur; tempore autem visitationis accurate, diligentiusque peripiciatur, numquid desit eorum, que in reperitorio scripta in archivio repolita sunt.

ANNO
CHRISTI
1576.

Curent praetera episcopi facit conc.

Trid. decreto inherentes, ut cum uno de capitulo altero de clero ab eis eligendo, quascumque bonorum ecclesiasticorum locationes recognoscant, sint, nec ne ad longum tempus, vel contra factos canones contraria. Ad hanc, moneant episcopi, & parochi Christifideles per se ipsi, vel per concessionares hortentur summopere, ut decimas de jure debitas, alias oblationes, prout conc. Trid. decrevit ecclesiis ejusdem, quod ministris pendant, ac usus distribuendi candelas per singulas parochianorum domos omnibus domesticis tollatur; at vero die purificationis B. M. Virginis candelarum distributione in ecclesia populo presentia fiat, ut qua decet animi affectione suscipiantur ad eumque finem serventur, ad quem hoc scilicet ecclesia catholica direxit; quare caveant, ne hisce candelis ad superstitiosum, vanumque cultum abutantur.

Moneant itaque parochi laicos, ne quid avarae, & superstitione, seu indecoro clericis faciant, neve illis oblationes de jure debitas denegent, quod benedictas candelas eorum familiis non distribuerint. Advertant ergo ne propterea debitas oblationes, aut decimas illas subtrahant.

C A P. XXXVII.

De hospitalibus, confratribus, seu sodalibus, atque aliis pars locis.

Qui hospitalia aliave pia loca in commendam, vel administrationem obtinent, quae cumque de hac re in Vicenni, ac concilia Tridenti, prescripta sunt, pristare diligenter current. Administrationis ordinem, vel dominibus, ordinariis locorum, vel deputatis, seu de putandis ab eis quotannis reddant tub pœnitis secundum ordinarii arbitrium instigendis, de cuius erit visitare hospitalia omnia, etiam exempla (non tamen, que sub regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia) ac confraternitates laicorum, montis pietatis, aliaque pia loca quomodocunque nuncupentur, ut in sacrolatio concilio Tridentino cautum est. Destinet proinde episcopos aliquos plorum locorum visitatores, eoque fidet, qui hujusmodi loca ter singulis annis visitent, & ordinario referant.

Quapropter, qui plorum locorum administrationi proficiendi sunt, episcopo loci fideliter, accurateque hoc munus exercitatores jurent: quod si deinde male administrasse reprehensi fuerint, eos episcopos poenitentias afficiet scelere dignas, & nonnullas quas haud bene dispensarint, restituere compellat. Discant laici ecclesiarum, vel piorum locorum oeconomici eam reverentiam exhibere clericis, quam dignitas expicit clericalis; cum extra modum absurdum sit clericis in minoribus, nec dum in sacris constitutis profamatis, vel pro mancipiis abuti. Quamobrem caveant, ut clericos ecclesie pli se locis inservientes in honore

Clementis.
quia contigit
de relig.
& Trid.
sess. 15. c.
7. de ref.

Cor. c. 15.

ANNO
CHRISTI
1576.

neste indecoro de aliquo titulo non dimitant, nec in eorum codicem dimissione causas referant, quin potius relatas omnino delent: ac ne ferus, & immanis humani generis hostis inter bonorum triticum zizania de more suo disseminer, magna cum diligentia adverant episcopi, ut laicorum confraternitatem, seu solidates ad magnum animarum fructum institutam, ab illicitis colloquiis, vel parum catholicis dogmatibus, tum propter rerum sacrarum imperitiam, tum propter temeritatem, seu falsam religionem penitus abstineant; ideo optime huic malo consultum, ac provisum ire censemus, si aliquem regularem, vel secularem doctrinam, ac moribus probatum sacerdotem illis praefecerit episcopus, qui eorum sermonibus semper intersit, quemque in rebus dubiis consulant oinnes: nullus audiat animalia oneraria per ecclesiam agere, immo nec ingredi cum illis, neque in capillis, vel ecclesiis aliquid reponere, cum scriptum sit de Dom. Ioh. Non sibihas, ut quisquam transferret eas per templum. Tolerantur publicae commissiones, que a confraternitatibus in ecclesia, vel circa eam specie pietatis fieri solent, negue de soliditatis, aut ecclesiis bonis fiant administratores, seu rectores, & confraternitatum, seu piorum locorum oeconomi nos eligantur, nisi per plura confratrum suffragia secretio lata, prater quam ubi ad alios de jure spectaret electio; nec possunt ullo pacto iterum eligi, vel confirmari, donec integrum sua administrationis rationem reddiderint. Quisquis in laicorum confraternitatis numerum adscribetur, omnia capitula a sede Apostolica, vel ordinario confirmata servare teneatur; si secus fecerit, ea confraternitate eliciatur. Ne pia defunctionum voluntates propter hominum cupiditates sine suo defraudentur, diligenter attendant omnes piorum legatorum executores vel distributores, vel oeconomi, vel exactiores, vel alii quocumque nomine nuncupentur, ne frugibus, redditus, proventus, vel alia tam mobilia; quam immobilia bona ad pauperes substantiandos, vel ad puellas immatrimonium colloquandas, vel ad alios certos piosque usus, vel in consanguineorum commoda, vel alicuius favore in aliam causam, a testatoribus, aut fundatoribus reliata, a testatoris voluntate alienani convertant, alioquin intelligent se obligatione restituendi obstrictos teneri: quodque magis formidandum est; exstabat horum rationem, non tantum ordinario loci tempore visitationis, vel cum opportunius visum fuerit, sed & Domino nostro usque ad quadrantem reddent, & juxta quod scriptum est: Divites, quas decoraverit, comitem, & de ventre illius extrahet illas Deus; neque enim qui fixit oculum, hec non considerat, in cuius prosequendo manus incidere horrendum est.

Marc. c. 6.

ANNO
CHRISTI
1576.

De processionibus.

Generales processiones a cathedrali, vel cujusvis loci majori ecclesia proficiuntur; eodemque revertantur, nisi aliud ordinatio videatur; particulares vero factis est a maiori proficiet. Exempti, seu regulares nulli sint, seu seculares ex decreto sac. conc. Tridentini ad publicas processiones venienterunt, ut pura cum Prelatis triple aderit. Clerici, cuiusvis dignitatis sint, qui ad processiones ire de ore vel consuetudine tenentur, eas cum superpelliceis, & aliis labris vestibus obeant. Si qua controvilia inter regulares, vel seculares confraternitates de priore loco exorta fuerit, eam episcopus auctoritate conc. Trid. componat, & tollat.

Procedant autem graviter modesteque omnes, non huc atque illuc oculos coniungentes, vel ad senectas attollentes, colloquique exclusi, & omniis curiositatibus, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus lesu dolent operam, memores se coram oculis eundam cernentis maiestatis, junctisque angelicis agminibus ita procedere: nam etiam in via inaniter, curioseque spectaculi causa sublittat. Solemnis illa processio, que ad venerationem sanctissimae Eucharistiae instituta est, vel ipso illo die facta, vel infra octavam celebretur, idque mane tantum ante prandium: spectacula que vulgo ingesta dicuntur non edantur, quippe que periculosa sint, & tantum solemnitatem minus deceant. Nec actiones pro fortibus exercitio, aut in via represententur, ne ab intentione tantorum mirabilium avocetur potius animus, ac distrahatur.

De censuris.

Quoniam ecclesia catholica ecclesiasticas centuras non agt animarum intentum, sed ad medicinam adiuvant, & exercet; ideo adverant diligenter episcopi, ut episcopali gladio, praterquam in gravissimis delictis, cauisque non utantur, neque pro minima quaque re sint ad excommunicationis, vel suspensionis poenas infligendas faciles, atque proclives, sed ut fac. Trid. synodus optime docuit, sobrie, & magna circumspetione, atque ad animarum salutem anathematis mucronem exerceant, nec spe lucri temporalis, aut favore magnatum adducantur, ut pro levi quaque re terribilem excommunicationis sententiam ferant. Sed in judicialibus causis, ubi alia via, aliisque iuridicis remedis subveniri poterit, a censuris ecclesiasticis, quo ad ejus fieri poterit abstineant; cum vero ad manifestandum furto subtrafas, vel quavis allo modo perditas res excommunicationis remedium exit adhibendum, tunc non aliter coutiuebbit, quam estimata prius rei magniitudine, & causa diligenter matureque per epi-

ANNO
CHRISTI
1576.

Episcopum examinata, ac demum monitio-
nibus præmissis. Promulgare excommunicati-
onis sententiam per loca civitatis publica,
ac per plateas, ridicula quedam extra ec-
clesias, & minus decentia maledicta pro-
ferendo, abusus est, & quod consequens
est auferendus. Proferatur autem excommuni-
cationis sententia in ecclesia inter Missa-
rum solemnia a sacerdote superpelliceo, sto-
laque induro; deinde plura edantur illius
exempla, etiam in ipsis parochialis, vel
matricis ecclesiæ foribus, atque alibi in lo-
cis affigatur, ut omnibus patere possit.

CAP. XL.

De matrimonii sacramento.

Sess. 13. c.
13.

Sess. 13. c.
13.

Parochi magnum studium, multamque
operam eo conferant, ut que de matrimo-
ni reformatione a conc. Trid. constituta
sunt, serventur adamissim. Singulis saltem
in mensibus, atque ubi populus in ecclesia
frequens adierit, quæcumque de matrimo-
nio contrahendo ab eodem conc. decreta
sunt, materno sermone expromant, in-
struantque mulieres, ne se illud decipique
sinant, clandestina matrimonia contrahen-
tes. Commonefaciant itaque ante omnia fi-
deles, non aliter matrimonium contrahi
posse, quam mulieris in matrimonium collo-
cando interveniente parocco, vel alio sa-
cerdote de illius, vel episcopi licentia una
cum tribus testibus. Qui contra quam di-
ctum est matrimonium contrahere præsum-
perit; licet illud poitea promulgione, fide,
ac jurejurando, quin etiam osculo, & co-
pula carnali consecuta confirmaret, certo
sciane irritum, & nullum esse, leque gravi-
ter, arbitrio ordinarii multatum iri. Lo pro-
hibitis consanguinitatis, & affinitatis gra-
dibus scienter contrahere nemo præsumat.
Et quamvis necessaria denunciations ma-
trimonialia antecesserint, intervenerint etiam
capitula matrimonialia, caveant tamen ne
copulentur, sub poenis excommunicationis
aliisque arbitrio ordinarii futinendis; ne-
que vir mulieris domum, nisi cum matrimo-
nium præsente parocco una cum testi-
bus contrahendum est, adire audeat. Ad
hoc hortentur parochi suos, ne ante bene-
ditionem cohabitent.

Impedimentum, quod propter affinitatem
ex fornicatione contractum inducitur, &
matrimonium postea factum dicitur, pri-
mum & secundum gradum non excedat.
Justitiz vero publicæ honestatis non ultra
primum gradum extendatur juxta sacrosan-
ti conc. Trident. definitionem, & Pii V. felic-
rec. constitutionem, que incipit: Sanctissi-
mus in Christo pater. Qyibus in gradibus
contrahendi matrimonii impedimentum ex
baptismo, & confirmatione oriatur, ubi de
his sacramentis egimus, declaratum est. Ce-
tetera enim de iure antiquo impedimenta,
ita sunt ablata, ut jam matrimonium libe-
re contrahi posse, non tantum inter ipsum
baptizatum, & confirmatum, & tenentis
filiam, sed etiam inter tenentes uxorem,
viduam, & baptizari, vel confirmari fra-
ternem, & ipsum baptizatum, vel confirma-

tum, nec obstar, quod cognatio ante conc.
Trid. fuerit contracta. Cum noctis inter-
dicti dicuntur, id quod sit ab adventu Do-
mini, usque in diem Epiphania, rursus a
feria quarta Cinerum usque ad octavam Pa-
schatis inclusive, doceant parochi popu-
lum, duo tantum eo tempore ab ecclesia
prohiberi, quorum alterum est solemnis be-
neditio conjugum; alterum vero, ne do-
mum viri cum choreis musicis aliquique so-
lemnitatibus nova uxor traducatur. Erunt
autem monendi, ut his temporibus ab ec-
clesia prohibitis, quo ad ejus fieri potest,
matrimonium sine ordinarii licentia non con-
sument, quæ licentia propter humana pe-
ricula facile, & gratis poterit concedi. Hor-
ratus est etiam populus, ut conjuges triduo

ante matrimonii consummationem se pre-
nitentia Eucharistiaque sacramentis commu-
niant. Que autem parochus in matrimonio
contrahendo efficeri prestareque debet, hec
fere sunt. Ter proprius contrahendum pa-
rochus, Idque continuis diebus festis, in utili-
usque parochia, nec in matrice tantum pa-
rochia, sed etiam in qualibet alia, ubi po-
pulus aderit frequentior, intra missarum so-
lemnitas, denunciet, inter quos sit matrimo-
nium contrahendum; quas tamen denuncia-
tiones, quandoque convenit omittere. Id
quod ordinarii prudentia arbitrioque relin-
quitur: poti ultra vero denunciationum
diem, de duorum nominibus, cognominibus,
patris, & contrahere volentium parochia,
deque impedimentis, si que fuerint, fidem
in scriptis faciat. Exteros vero, vel non
suos, iuxta conc. Trid. decretum matrimo-
nio conjungere caveat, nisi prius ordinario
deserat; qui re diligenter investigata licen-
tiam neget, vel concedat. Si vero post de-
nunciationem intra bimestre tempus nec
ipie, ut fidem faciat fuerit rogatus, nec
matrimonium celebratum, denunciations
quidem denuo habeat; matrimonium vero
non nisi cum episcopi facultate celebretur.
Habent proinde parochus librum, in quo
conjugum, & testium nomina, cognomina
etiam, patriamque, diem, & locum con-
tracti matrimonii describat, quem diligenter
apud se custodiat. Conjuges in parochiali tan-
tum ecclesia, vel alibi de licentia ordina-
rii solemniter benedicat. In monialium ve-
ro monasteriis nuptias benedici omnino pro-
hibetur. Missa pro sposo, & sponsa iuxta
Missale Romanum novissime reformatum,
proprius contrahendum parochus, aut alius,
de illius, vel ordinarii licentia, sacerdos
apertis januis celebret: Missa (quam vo-
cant siccam) abusu evulso. Caveant de-
nique parochi, ne quidquam ratione futu-
ri funeris exigant, dum extra parochiam ad
virum ducitur uxor. Atque ut quæcumque
magno huic Sacramento injuriam faciunt,
ab ecclesia prorsus extrahantur, parochus
omni diligentia, & vigilancia inquirat, sine
ne in sua parochia an non concubinarii, & si,
quod abit, esse compererit, eos perinde, ac
parere eos admoneat, ut concubinas ei-
cian; & si quidem matrimonio conjuncti
suerint, in eo sancte, ut per est, vivant; in qui 34.
minus, qui continere nolunt) nubant. Ut dif-
fisi perfectiora non attingunt, saltē secun-
dum

ANNO
CHRISTI
1576.

Sess. 14. c.

Tolet. 1.c.

17. & c. 15.

34.

ANNO CHRISTI 1570.
Sext. 24. c. 9.

dum indulgentiam concessio matrimonio utantur. Qui non paruerint, eos sub poena suspensionis ab officio, & beneficio episcopo, vel ejus generali vicario denunciare teneatur, ut quemadmodum generalis Tridentina synodus prescripsit, in hos concubinarios muctrone anathematis, aliiisque canoniciis poenis severe, ut par est, animadvertisse. Nuptias multas sub una umbella unoque sacro, ne benedicantur; sed singulie separatis, vel ad fumum binas, niū secus ordinario videatur. Caveat sacerdos, ne secundas nuptias benedicat; Virgo tamen; vel nondum benedicta, benedicatur. Monent denique parochi temporales dominos, ne suos subditos direxte, vel indirexte cogant, quo minus matrimonia libere contrahant; alioquin excommunicationi latenterentia, prout in cone. Trid. constitutum est, se subjacere noverint.

C A P. XL I.

De meretricibus, lenonibus, circulatoribus, zingarais, turcs, & mauris mendicis, & aleatoribus.

Sæculi principes non sine causa gladium portantes, ut summi regis, qui autem spiritum principum ministri, recogitent necessitate est, si cives velint bonos, quod gubernanti cuique scopus esse debet, christiane vita puritatem esse retinendam; quin etiam, neque sibi satis esse præsidii in reliquo constitutum ad eos continendos, nisi erga Regem regum populo sint fideles. Quapropter per eum, per quem reges regnant, principes imperant, potentes docernunt justitiam, rogit Neapolitanæ provincie synodus, & in domino hortatur principes, & seculares, ut Urbes a vitorum contagionibus expurgare non negligant, ac proinde meretricum infame genus, quantum res patientur, ab honestarum mulierum cohabitatione, ac multo magis a locis propriezialium canobia satis arceant; neque in meritorius tabernis, vel publicis cauponis hospitari, sive, diu commorari permittant. Curent præterea, ut diverso habitu induant, quo a matronis honestisque mulieribus discernantur. Curru vehi, sellisque, matronarum instar, ut omnino prohibeantur. Lenones cujusvis sexus, præterquam quod gravissimas in foro seculari poenas sustinebunt, anathematis gladio se noverint feriendos, ut qui animas Christi sanguine redemptas diabolo aucupentur. Circulatores, qui præstigiis quibusdam, & fallacibus, & loquacitate, vulgus suspensum detinent procul eliciantur.

Zingari, ut vocant, vagum genus hominum, qui partim furtis, partim præstigiis, & fallaciis quibusdam hominibus damnum inferunt, & quidem magnum, vel ex christianorum finibus exterminentur, vel certis in locis habitantes, vitam honestis artibus ducent.

Turci, mauri ceterique infideles signo aliquo a Christianis distinguuntur, quique ex illis libertate donati a fideliū commercio, quoad ejus fieri potest, arceantur.

ANNO CHRISTI 1570.

t. Cor. c. 9.

Quemadmodum speramus fore, ut pii christiani populi principes mendicos illos, qui ostiatim stipem cogunt, unum in locum congregent; ita non dubitamus, quia episcopi animarum pastores eorum saluti sine contulunt, ut saltē semel in anno sua peccata confessione expiente, & in paschate sacrosanctam sumant Eucharistiam; hoc enim ad misericordia cumulum pertinens paternæ pietas omnino caveat, oportet, ut qui corpore afflictati fame pereant, ii etiam animis tabescant: neque enim oviculas hujusmodi minus proprio sanguine redemit, qui contemptibilia mundi, ad confundenda fortia elegit se cognoscitur. Qui tamen, ne divina dislubent officia, curandum, ne mendicando vagentur per ecclesiam, sed extra portam eleemosinam petant: monetur idcirco populus, ut quos per ecclesiam mendicare videtur, iis eleemosynas minime largiatur, quibus nihilominus ad portas mendicantibus deesse non debet.

Quoniā experientia compertum est tabernas, seu domos expositas ad infames ludos, omnis nequitie sentinas esse, atque ex alem ludo, sive furtis, rapinas, fraudes, blasphemias, aliqua id generis flagitia oriri; præterea seculares principes in iustiis homines graviter animadvertere debent, & quicumque tabernam, vel domum ad recipiendum aleatores ludentes C expositam habent, excommunicationi ab ordinariis locorum subilicantur; magna est enim in ipsa severitate pietas (ut Turonen. conc. verbis utamur) per quam tollatur peccandi facultas; nam ubi infusa libertas gerat vulnera, sacerdotalis distillatio dat medelam.

Latinī qui Rom. ecclesiæ subditi sunt, quique ad illius ritus, legesque sese conformant, a græcorum ritibus omnino abstineant, nec prætextu legis orientalis ecclesiæ jejunia ecclesiastica violent, vel carnes diebus prohibitis edant; alioquin poenis debitibus puniantur. Græci ab episcopis locorum diligenter visitentur.

In primis credant Spiritum sanctum a Patre, Filioque procedere, atque ita ipsorum clericū recident, tum in missis, hortisque canonici, tum etiam extra divinum officium.

Credant Purgatorium animarum eis post mortem, easque suffragiis fideliū sublevari, & adjuvari. Credant Romano pontifici, ejusque iurisdictioni, excommunicationibus, & indulgentiis.

Credant festos dies, videlicet beatissimam semper Virginis Mariæ, Apostolorum, & Sanctorum omnium, quos Romana ecclesia omnium caput, mater, & magistra ecclesiæ instituit.

Eucharistia sanctissimum Sacramentum, nuper nati infantibus non exhibeant; sed tanquam pro iudiciorum viatico procurent. Mortuorum cadavera a sepulchris non eruant, neque comburant. Concilium oecumenicum Tridentinum inter cetera agnoscant, ejusque decretis humiliiter obedient; remanentibus tamen iis tantum ritibus, quos diuturno usu receptos, & a fide catholica non alienos summi pontifices, & sacrosanctum cone. Florent. approbarunt.

Turon. 2.
in proemio
tom. 2.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1576.

C A P. XLII.

*De vindemiarum obscenis verbis
abolendis.*

Quoniam usum compertum est, quam vera sit apostoli sententia: *corrumunt*, inquit ille, *bones mores colloquia mala*: idcirco episcopi, & parochi, quantum possunt, cu-ram adhibeant, ut antiqua illa loquendi corruptela tollatur, quae praecipue in agris, & vinetis viget, quaque freti illius regio-nis rusticis, aliique vindemiatores, impune sibi licere existimant, tempore vindemiarum obscenissima quæque verba, aut dicta, audiretur turpissima in trahentes, cuiusvis sexus illi sint, & quod execrabilis, ac minus ferendum est, in religiosas, ecclesiasticasque personas, sine sexuum, ac statuum discrimine passim eructare, siue tenellas innoxiasque animas pervertere. Mortatur itaque principes, & magistratus sancta synodus, ut tantam, ac male pe-stem e campania exterminate velint, quia horrendum nimis est, quibus apostolus præcipit a scurrilibus, & turpiloquibus, ut ca-vant, eos per omne turpitudinis genus laxatis lingue habenis tam præcipites per-vagari.

C A P. XLIII.

De usuris.

Quoniam usura, velut cancer in paupe-sum bona, & quod execrabilis est, in usu-riarum animas serpit; ideo omnes oportet intendere nervos, ut in populo christiano tantum malum resecetur. Caveant ergo omnes, ne illum ~~mer~~ genus, vel monopo-rium exerceant, neve aliud quemvis, sive aperte iniquum; neve, ut ajunt, palliatum faciant contractum. Ex mutuo, vel depo-sito, tam apud nummularios, quam apud alios, nihil præter fortem exigi possit, li-cet pecunia mutuo data, vel deposita pu-pillorum sit, vel viduarum, vel quorumcumque aliorum: non enim, quia necessi-tate premuntur inviti, ideo voluntate li-center peccant; quin imo, ut tales decet, jastrum cogitatum suum in Domino, & ipse enutriet illos, qui fenum agri sapientissime velet. Cambia secca, nempe cum litteræ ad destinatum locum vere non mittuntur, sed in eodem, quo datur, loco pecunia sol-vitur, cœscent; quippe iniqua sunt. Caveant, ne quid lucri ob dilatam vel anticipatam so-lutionem accipiant, vel ne carius quidquam propter expeditam pecuniam, quam præ-sentem vendant. Tollatur omnino abusus ille, nimis conducendi operarios ad mes-sem, vel vindemiam, vel alia quævis ope-ra certo quidem pretio, minori tamen, quam locorum consuetudo, & laboris ratio ex-poscit; idque ob anticipatam solutionem, ne juxta quod scriptum est: *Postea divitum sint pauperes*; nam potentiores hujusmodi terribiliter increpat scriptura. Ecce merces operariorum, qui mesuerunt regiones vestras, etiam, & clamor eorum in aures Domini Sub*ob*t introivit.

ANNO
CHRISTI
1576.

Aultineant a distractionibus rerum usu con-sumptarum, sive gemmarum, sive aliarum rerum, ultra justi pretii limite, cum modica pecunia summa, quas distractiones partitorum contritus vocant. Caveant denique a quovis suspecto contractuum, vel negotia-tionum g. here. Propterea turius erit, si hisce de rebus homines consuluerint, qui sunt artis periti, & divino timore repleti, ne in animas suas dicant videntibus: *Lo-quimini nō bis placentia; videte nobis erro-re*; fit enim læpe, ut eos consulant, a quibus prava audiant, quæ volunt; non ut recta velint, quæ audierint. Qui vero in horum aliquid deliquerit, certo sciante se præterquam quod mortale peccatum com-mittunt, restitutioni obligatos esse, aliaque poena puniendos, id quod ordinarii relin-quitur arbitrio. Hortamur autem principes, & magistratus, ut ipsi etiam huic malo, qui-bus melius poterunt remedii occurrant; quid enim mali non timendum sit, ubi ipfa malorum omnium radix tantopere excrescit.

C A P. XLIV.

*De falsis testimoniis famosor libellos
edentibus.*

Quoniam experientia nos satis superque docuit, quantum detrimenti reipublicæ af-ferant falsa testimonia, divina atque hu-mana lege damnata, cum falsus testis Au-gustini sententia tribus obligatus sit. Pri-mum Deo, cuius presentiam nihil facit; deinde judici, quem mendacio fallit; postremo innocentem, quem falso testimonio offendit, quippe in ejus est potestate innocentes bona fama, nedum facultatibus orbandi; idcirco ne tantum crimen inultum impuni-tumque dimittamus, contra quam debemus, quia scriptum est. *Avominatio eft Domino labia mendacia, & falsus testis non erit im-punitus*, statuimus, ut qui falsum testimo-nium in judicio dixerit contra innocentem, live in causa civili, sive in causa capititis, vel ut dicatur scienter efficerit, præter poe-nas a secularibus judicibus irrogandas, ex-communicationis vinculo sit ipso jure irre-titus, satanæque potestati traditus, a quo vinculo enodari nunquam possit, nisi fau-ze, ac facultatum iacturam meliori quo poterit modo resarferit.

Eandemque poenam lucent, qui ad inu-rendam famæ aliorum maculam famosos libellos componunt, ac pro palam collocant, ut omnibus noti siant, præter poenas in constitutione Pii V. statutas. Qui ad duellum verbo, vel scripto provocant, quicke ad id favorem, consilium, vel auxilium præstant, præter excommunicationis sententiam aliis se poenis, ut in concilio Tridentino lancitum est, subjacere sciant.

Eodem excommunicationis vinculo inno-damus actuarios, subactuarios, scribas, no-tarios, advocates, causidicos, procurato-res, ac ceteros quocumque nomine nuncup-en-tur, qui contra conscientiam, & justi-tiam cum alterius partis offensione, vel cum reipublicæ detrimento, cuius per magni in-téret, ne delicta impunita sint, in judicio testes

Prov. vi.

Prov. c. 19.

ANNO
CURISTI
1576.

testes favore, vel pecunia corruerint, aut seduxerint; aut testium dicta non integre, nec fideliter scriperint, vel scribi fecerint, vel ad id facientum opem ferre, ac favorem scienter praestare presumperint.

C A P. XLV.

De testamentis ac ultimis voluntatibus.

**Sext. 25. c.
8. de ref.** Ne pia fidelium dispositio aliena avari-
tia pereat, voluntasque fraudetur, cum ad
episcopos ultimarum voluntatum in casibus
a iure concessis, executores esse spectet ex
conc. Trid. decreto: mandat sacra synodus
quibuscumque notaris, & tabellionibus,
siquidque sub excommunicationis poena, ut in
fra bimestre a die publicationis, & confir-
mationis horum decretorum, omnia legata
ad pias causas, vel propter bona male par-
ta, & delinceps infra mensam ab obitu te-
statoris, omnia item legata, testamenta,
ultimas voluntates, codicilos, donationesque
ad pias causas per quascumque personas
factas, tam in testamentis in scriptis, quam
in nuncupativis locorum ordinarii patefa-
cere, & si opus fuerit in scriptis soluta
pro meritis mercede exhibere teneantur,
atque ut melius effici possit, parochi hac
populo singulis annis semel, atque iterum
divulgantur.

**Sext. 25. c.
13.** Ut autem jus suum unicuique tribuatur,
statuimus, ut hujusmodi legatorum quartam, seu canonicam portionem exigere pos-
sint episcopi, dummodo huic nostra confi-
tutioni consuetudo per subditos legitime
praescripta contraria non sit, exceptis tan-
tem his legatis, que pro ornamentiis, Mi-
sis, cereis, fabrica, luminaribus, anniver-
sariis tertio, septimo, decimo tertio, vige-
simmo, & quadragesimo, monumentis, habi-
tu religiolorum, fossis, calcibus, cruce,
thuribulis, libriss, pace, atque aliis simili-
bus reliqua fuerint in perpetuum Dei cul-
tum ecclesiis, seu piis locis, modo tamen
in fraudem id non fiat.

**Sext. 25. c.
13.** Quarta funeralium portio, ubi consue-
tum est, ex decreto concilii Tridentini exi-
gatur, ab iis, qui eam in hunc usque diem
exegerunt: prout juris ac moris est.

**Cablon. 2. c.
14. tom. concil.** Quoniam, ut sancte monuit concilium Ca-
bilense, animarum salutem inquirere sa-
cerdos, non lucra terrena debet: fideles
quippe ad res suas dandas non sunt cogendi,
nec circumveniendi; oblatio namque
spontanea esse debet: idcirco maxime caven-
dum, ne per avaritiae speciem supplante-
mus, quos confirmados a Domino accep-
imus. Censet igitur sacra synodus consue-
tudinem, ut conficiant episcopi testamento-
rum, qui intestati moriuntur, omnino de
medio tollendam esse, etiam immemorabil-
lem. Verum ubi isthac viget confuetudo,
episcopus, qua decet, pietate, temporis
locorum, ac personarum conditione per-
pensa cum expressio legitimis heredis con-
suete, ac voluntate aliquam pecuniae quanti-
tatem, moderatam solum, in missas, at-
que alia pia opera in suffragium animarum
eorundem defunctorum dispensare polit, &
qua integræ & line ulla diminutione, &

Council General Tom. XXXV.

perceptione quartæ ad plos usus tantum
erit applicanda.

ANNO
CHRISTI
1576.

Si vero peregrinum, & advenam a lon-
gissimis remotis urbis partibus, cujus proin-
de legitimi heredes non sint, vel certe
ignorentur, intestatum e vita migrasse con-
tigerit; tunc jus commune servetur juxta
sacros canones.

C A P. XLVI.

De funere episcopi.

Ut pietas erga animarum patres religio-
que servetur, episcopo jam in extremis la-
borante tres de capitulo vicinum episcopum
vel alium, qui commodius poterit haberi,
invitent, ac convocent, qui illum animam
efflantem salutaribus verbis consoletur, ac
mortuum una cum seculari, ac regulari cle-
ri solemni more ad sepulcrum prosequatur.
Curet capitulum, ut circa illius corpus cle-
rii sint, qui pro eius anima ad Deum pre-
ces fundant; eidem capitulo curæ sit, ut
primo quoque tempore provinciales episco-
pos omnes de episcopi obitu certiores fa-
ciant, qui in cathedralibus ecclesiis solemne
sacrum pro eius anima faciant. Anniversa-
ria vero quotannis celebrantur in cathedra-
li ecclesia viventis episcopi, & capituli
sumptibus, quanto tempore proximus eius
successor in episcopatu vixerit.

C A P. XLVII.

De sepulturis, & funeribus.

Ut fidelium corpora, que cum animaren-
tur templo fuere Spiritus sancti, ad sepulen-
trum quo par est ritu affterantur, arque hu-
mentur, quisque hoc decreto contenta exa-
mene servare curet. Clerici ad celebrandas
fidelium exequias accessiti, superpellicies,
ac talari ueste induiti ordine, & bini pro-
cedant, cruce praecunte, psalmos canentes,
ac orantes funus concomitentur. Feretrum,
neque sacerdotes, neque clerici externe,
multoque minus laici ferant; sed parochia-
lis cuiusvis ecclesie ministri, qui vulgo la-
coni dicuntur, vel confratres, ubi commo-
de id fieri poterit. Horum vero ministro-
rum in singulis parochialibus ecclesiis cer-
tus sit numerus, quibus etiam ex officio in-
cumbat sacerdotes ad exequias convoca-
re: Non laicis, sed clericis tantum licet
exequias faciendas curare, ac sacerdotes
invitare. Nec defuncti cadaver extra do-
mum quisquam effret parocco, non accessito.
Ante solis ortum, & post occasum ca-
daver efferti, ac sepulcrum mandari prohibi-
bemus sine episcopi licentia. In effendis
cadaveribus longi viarum circuitus eviten-
turi, vel certe clerici præmoncantur, qua-
sibi, quantoque via sit proboscis, ne
quando, non minimo populorum scandalo,
aliquid possit contentionis orihi. Distribu-
tio funeralis bis tantum, qui funeri interfunt,
atque ita fiat, ut absentium portio prelen-
tibus accrescat. Infirmus aut alia justa cau-
sa impeditus, portione, qua illi obveniret,
non defraudet. Si vero plures tribus ad fu-
neribus

H b b

**ANNO
CHRISTI
1576.** nus clericis decessent cellarii, seu procurato-
ris, vel alterius, cui ex officio incumbet,
erit externos in eorum officium, & locum
sufficere, qui, & exequias prosequantur,
& elemosina donentur Cellarii, seu procu-
ratores ab ecclesia cathedrali cum Cruce ne-
discendant, antequam clerici clerici ad funus
conveniant. Ultra vero statutum tempus in-
tegrum adhuc expedit horam, qua elap-
ta, si non absurint, tunc illis cum cruce
abire licitum erit; si cum cruce ab ecclesia
egressi non fuerint, exequiarum careant di-
stributio[n]e.

Nemo duplicatam mercedem exigat, ne-
que duorum fungatur munere; quo circa ne-
quedubos in locis cellariorum quis esse, neque
clericus dupli portione gaudere possit; qui
autem duabus adscriptis confraternitatibus,
vel pluribus collegiis fuerit beneficiatus,
aut eis interfuerit, si omnes ad funus con-
vocentur, in una dumtaxat, vel uno, quod
maluerit, erit particeps.

Trantaniz, ut vocant, diaconatus, & jus
deserendi, vel humandi defunctorum, neque
locentur, neque conducantur; si contraven-
tum fuerit, contractum irritum, inanem, &
nullum esse decernimus. Provideat insu-
per rectores, ut nullus ex hebdomadariis
portionem diaconatus obtineat, neque is qui
interfuerit acta.

Singulis annis, sub poena excommunica-
tionis, novi cellararii, ecclesiarumque, &
capitulorum procuratores ex ipsa clericorum,
seu canonorum congregatione fide-
liter, ac sine dolo constituantur, qui elemo-
sinas, & candelas pro parochiis, sacrificis,
& diaconis exigit, ac cetera hujusmodi
distribuant; quibus absentibus parochi, vel
sacrifice eorum vicem suppleant. In cellarii
electione ultra præfixum tempus integra ho-
ra expeleretur, donec omnes conveniant;
deinde electio per suffragia secreta fiat, nec
canonice censeatur electus, qui plura me-
diata suffragia non habuerit. Cum novus
electus, qui se officio abdicabit, sive ad-
ministratio rationem infra mensem sub ea-
dem poena reddere teneatur; cum in eccl-
esiæ corpore (inquit Alex. III.) omnia debeant,
ex caritate trattari, nec satis utiliter ava-
riata in populo redurgatur, si sis, qui in-
clero consigunt evidenter, modis omnibus non
caueatur.

Rectores ecclesiarum de pauperis obitu
certiores facti, si platearum capitanei, vel
electi una cum parocho de mortui pauper-
tate fidem fecerint, illum propriis sumptu-
bus humandum carent, si in sua parochia
e vita decetterit. Capellani cum hujusmodi
pauperis mortem reticerint, rectores advo-
cent. Parochorum quoque erit mortuos in
carceribus, mortisque suppicio affectos, &
ad tritemes damnatos, dum a confratribus
in eorum ecclesias afferuntur, gratis sepe-
liendos recipere.

Clerici vita funbi sacerdotalibus vestibus
induti afferantur, ut quos viventes omnium
Dominus tanto munere decoravit, eos etiam
mortuos a ceteris distinguamus. Cumque
inhumanissimum esse nemo non videat, ho-
minum cadavera sepulturæ carere ob debi-
tum nonduni solutum, propterea statuimus,

CONCILIO NEAPOLITANUM.

ut defuncti corpus, neque propter decima-
rum quartæ exactionem, neque propter
nondum exhibitum testamentum, neque pro-
pter jus sepolturæ non adhuc solutum, &
(ut breviter dicamus) nullo modo insepu-
tum detineatur, vel sepultura denegetur.
Verum ut laici laudabilem consuetudinem,
ut decet, observent, dent parocho pigno-
ra, vel idoneam adhibeant cautionem, se-
quod justum fuerit, soluturos, ut absque li-
te, & scandalo parochus debitam sibi mer-
cedem recuperare possit.

Amoveatur, atque omnino tollatur ab-
surga illa consuetudo, impietatem potius,
& barbariem, quam religionem sapiens,
qua imperitorum vulgus sentit, morientes
extra urbis mœnia, sive naturali, sive vio-
lenta morte afficiantur, intra urbem non esse
inferendos, neque in eorum ecclesiis, quin
immo neque in suis, vel suorum majorum
sepulcris, sed in monasteriis, vel ecclesiis
extra urbem sepelliendos esse. Ut igitur ir-
rationabilis hujusmodi consuetudo extirpe-
tur, omnibus cujuscumque conditionis illi-
sint, quocumque mortis genere intereant,
& ubique locorum vita excedant, libe-
rum sit sibi sepulturam eligere, sitque satis
suo confessario, vel testibus aperuisse, vel
ita testamento dispositisse; ac prout in-
testati in propriis capellis, vel sepulturis,
si quas haberint, sin minus, in ecclesia
matrice humentur, salvis tamen iuribus ca-
pitulorum, sive parvo tempore, sive diu ex-
tra mœnia urbis incoluerint.

Cunque sancta ac salubris sit cogitatio
pro defunctis exorare, ut a peccatis solvan-
tur, sicut sacra scriptura testatur, cumque
mortuorum animæ, sacerdotum oblationi-
bus, sanctorumque precibus ab igne purga-
torio liberentur, & eruantur, quam impium
est, pia defunctis suffragia denegari, præ-
sertim ab iis, qui vel ex ecclesia instru-
tione, vel ex fructuum perceptione tenen-
tui. Propterea mandat provincialis synodus
omnibus cujuscumque ecclesiæ etiam exem-
pta clericis, capitulis, & congregacioni-
bus, ut debitis defunctis anniversaria, mis-
sas, aliaque pia suffragia persolvant exa-
ctissime, & pro ea statis diebus satisfa-
cient; aliquoquin præter poenam, quam ab
eis ordinarius suver, dilictam se Deo
omnipotenti rationem noverint reddituros.

Et ne cundis absque discrimine liceat pro-
fana quedam aliave minus decentia sepul-
chris superscribere, episcoporum erit in vi-
tiatione providere, ut in ecclesiis, aut se-
pulchris, aut aliis sacris locis epitaphia,
vel alia hujusmodi, notulis litteris inscul-
pta, seu depicta competerint, ea delegau-
tur; que vero imposterum insculpenda, vel
inscribenda fuerint, ordinatio loci premon-
stretur. Qui contra fecerit, poena ad or-
dinarii arbitrium multabitur. Vivifice præ-
terea Salvatoris nostri Crucis signum in
terra incidere, vel in pavimento dipingere
nullo pacto liceat; que autem ante hac in-
cise, vel depictæ fuerint, tolli omnino ju-
bemus, ne incidentium conculcatione viro-
rum nobilis tropheum injurya afficiatur, pro-
ut in sacris legibus, canonicisque iuris
nib[us], & præsertim in sexta Constantiop-
syno-

**ANNO
CHRISTI
1576.**

*az. Matt.
ca. ca.*

ANNO
CHRISTI
1576.

CONCILIO NEAPOLITANUM.

synodo cautum est. Religioli, cupuscumque ordinis illi sint, fidelium cadavera sine pacheti licentia ad sepeliendum ne efferant, ne corum quidem, qui secum religionis habitu humari mandarint. Quisquis in iis peccaverit, que his decretis prescripta sunt, ab ordinario loci poena afficiatur.

Ut pia mortuorum voluntates perpetuo, quoad ejus fieri potest, conserventur, ac ne e posteriorum animis discedat umquam, priorum fundatorum memoria, prohibet provincialis synodus, ne ecclesie, capelle, sepulchra, monumenta majorum intra ecclesiastas vel monasteria, vel alia tam regulare, quam secularium loca ulla ratione, ullove quæstio colore diruantur, aut evanescantur, aut alienentur, antequam de hoc locorum ordinarii consulantur; etiam si nulla sit fundatorum, aut heredum memoria superest, sub poenis a jure statutis, aliisque ad arbitrium preferendis. Caveant tamen ordinarii, ne licentiam priscorum inugniantur, anovendi present.

Utque omnis importuna atque illiberalis eleemosinarum exactio a clericis evitetur, auferaturque omnis laicorum tumulus, & susurratio, ceteraque omne scandalum, operæ premium nobis visum est certam quantam mercedis summam piægere, praesertimque omnibus ecclesiis, quam transilice nulli unquam liceat, sub poena ordinarii arbitrio danda.

Hortamus insuper in Domino laicos, ut ostirantur bovi alligari nolint, sed animo hilari, & christiana caritate, sine ullo oris, vel cordis murere præfixam prescriptamque pia mercedis summam inviolate servare velint, Deique ministros dupliciti, ut par est, honore prosequantur.

Pro dimittendo a cubiculo, efferendoque cadavere in quæcumque ecclesiæ singulis diaconis carolenos duos statuimus; duummodo civitatis portas, ut modo ita sunt, non egrediantur; quod si opus fuerit, tertius carolenus addatur, singulis, quocumque proficiuntur, live prope, live idoneo.

Pro efferrandis corporiculis in quæcumque civitatis locum carolenos tres, extra vero civitatis mœnia quatuor. Pro campana, atque sepultura, vel fovea in pueris parochiæ, carolenos duos cum dimidio. Pro prescibis, que in ecclesiis decantari solent, candelarum libras tres; carolenos vero quinque. Sacerdotibus qui cadaver cubiculo in cohortem deponunt, carolenos sex. Pro ungulis funeralibus faci us, seu, ut vocant, duos alios, live grana, ut nostri dicunt; cum feretro vero, unum tantum. Pro exequis infantium intra seculum, & septimum annum e vita decadentium, qui in ictrulo, seu scutello portantur, dimidiæ exequiarum portionem: & si sacerdotes volunt integrum.

*Pro exequis sine ullo discrimine, intra mœnia quidem, ut jam sita sunt, carolenos decem, & octo, cum denariis viginti, ut Neapolitanum more vocantur. Extra vero Neapolitum juxta præsentem ritum, carolenos quidem unum, & viginti, denarius vero viginti.

Decr. ali.
quid.

ANNO
CHRISTI
1576.

Pro duplicebus, cum quavis religione, & numero, carolenos quidem sex supra vi ginta, denarios vero viginti. Cum vero extra novas civitatis portas in quenvis locum, exigendum est absque differentia carolenos quidem tringinta, denarios vero viginti. Clericis autem, qui extra parochiam ecclesiæ accessunt ad exequias, oculo saltam asiles, live grana singulis.

Pot hæc autem sacra synodus nihil immutare intendit circa portionem abbatibus, seu rectoribus, aliisque dari solitam, que ex prædicta taxa ent ad antiquæ proportionem deducenda.

C A P. XLVIII.

De monialibus.

Nihil que delectare celestis sponsi ocoulos credendum est, ac si viderit virginis sibi desponsatas, iis ornatas monialibus, que tantas reginas deceant, que dicere cum sponsa possint: *dilectus meus nubis, & ego illi*. Quamobrem necesse est, ut cœnobii monialium, ouz religioni ingressæ diuino fæse cultui emaneantur, verus disciplina Integra perdure, & si forte (quod adit) collapsa fuerit tuolevetur, tamque ipsa servare omniconatu studentes in rerum divinarum contemplationem majori cum libertate incumbant; idcirco nos hasce religiose recteque vivendi regulas, partim ex Tridentinæ synodi decretis eratas, partim pro ratione presentium temporum ad nostrum proventus emolummentum conditas ab universis hujus provinciæ monialibus servari inviolate præcipimus, & mandamus.

C A P. XLIX.

De numero monialium.

In monialium monasteriis tantum constitutatur numerus, & in posterum conserveatur, prout sacrofancum concilium Tridentinum docavit, qui vel ex propriis monasteriorum redditibus, vel ex consuetis eleemosynis pro modo, & facultate loci commode sustentari possit, ut in constitutione S. D. N. Gregorii XIII. videre est. Neque illum numerum licet augere, nisi sufficiens annuorum reddituum monasterio fieret accessio.

ges. ss. c.
3. de re-
gul. & mo-
niali.
& conc.
Arela ca.
c. 8. &
conc.
Mongu.
tate. 4. c.
10. tou. 2.
& cap. au-
ctoritate
de inst.

C A P. L.

De pueris ad religionem, & professio-
nem admittendis.

Nulla puella minor XII. ab abbatilla monialium numero adscribi, neque in monasterio sine ordinarii consentia locum habere queat; neque ullam secularis virginem intra monasteri claustra admittant abbatissæ; quæ vero jam admitti sunt, ut in parentum dominum redeant, procurent. Nullam post hac mulierem pretextu religionis recipiant, nisi prius ejus exploratam habeant voluntatem, & cum ordinarii facultate.

Sicut vero professionem emilia est iuri
lib. 2. jor

ANNO
CHRISTI
1576.

ior sit sexdecim annis, neque illam prius
emittat, quam illius voluntas ab ordinario
exploretur, secundum faci concilii decre-
tum.

Ottavo autem die, antequam ejus explo-
ret voluntatem, curer ordinarius, ut ejus-
dem concilii decretum cum excommunica-
tione latet sententia in monasterio pater-
nisque dominibus publicetur. Expleto novi-
tatis tempore omnes habiles, apteque ad
professionem, profiteri teneantur, aut pel-
lantur e monasterio: abbatissa, vel alia mo-
nasterio praefecta, cum puerla profiteri in-
animum induxit, episcopum certiorem fa-
ciat, idque ante mentem sub poena suspen-
sionis ab officio, ordinarii arbitrio impo-
nenda.

C A P. L I.

De abbatissae electione.

Sext. 25. c.
7 & conc.
Carthag. 3.
conc.
Agath. c.
19. c. Ian.
dia mo-
niales 20.
q. 1.

*Quæ vasa sancta in ministerium Domini
præparata (ut est in concilio Cabilonenu) i-
dest Virgines Deo dicatas gubernandas
suscipiunt, quanto difficultius, atque san-
ctius aggrediuntur opus, tanto eas oportet,
quasi vas auri solidum, ornatum omni la-
pide pretioso cæteris prælucere sororibus,
& super custodiam stantes omni sollicitu-
dine vigilare. Abbatissa itaque, ex Trident.
conc. decreto, non minor annis 40., & que
odo annis post expressam professionem iu-
dabiliter vixerit, deligatur; cæteris doti-
bus polleat, quas sacros canones distictius
exegisse cognoscimus. Quod si in monaste-
rio ejusmodi non reperiatur, ex alio ejus-
dem ordinis possit eligi. Quod si hoc etiam
incommodum superiori, qui electi oni præst,
videatur, ex his, que in eodem monasterio
annum trigeminum excesserint, & quinque
saltrem annis post professionem recte vixerint,
episcopo, vel alio superiore consentiente
eligatur. Tollatur abusus, licubi fuerit, eli-
gendi eam, que cæteris monialibus fuerit
æstat prosector; quin potius fideliter, ac
fine avaritia, vel ambitione in ea deligen-
da, procedatur, nec æstat modo, vel anti-
quitatis professionis emissæ, verum etiam
multo magis morum, probitatis vitaque in-
TEGRITATIS RATIO habeatur. Corporis etiam
incolumentis, & virium, quibus huic oneri
ferendo par esse possit.*

*Ubi duæ pluresve sorores germanæ, vel
mater, & filia fuerint, si una illarum mo-
nasterio præfuerit, altera in vicariam, vel
discretam, vel lanitricem, vel cellarari,
deum in aliud officium non eligatur,
electa vero privetur.*

C A P. L II.

De communi vita usu, deque proprie- tate tollenda.

*Ordinarii locorum, absolute synodo, quam
primum id commode præstare poterunt, mo-
nialium monasteria visitent, currentque in
primis, ut sanctæ paupertatis votum, reli-
gionis murus & antemurale inviolabilitet
servetur, ac proinde propria cuiusque mo-*

ANNO
CHRISTI
1576.

nialis bona, census, legata, ceteraque ju-
ra, sive monasterio omnino communia, &
ad communem illius utilitatem convertan-
tur, soluto prius ære alieno omni, quod
moniales legitime ante conflaverant. Elec-
mosyne vero, aut suis cuiusque parta la-
boribus, aut redditus a parentibus, vel con-
fanguineis promissi, aut dari consueti, non
in proprios cuiuscumque convertantur usus,
sed in communi quadam reponantur arca,
ex qua moniales nihil sine abbatissæ licen-
tiâ possint accipere. Hujs arca duæ sint
claves, quarum altera penes abbatissam
perpetuo asseretur, altera penes cellera-
riam, vel quocumque illa nomine dicatur.
Habent abbatissæ liberum, in quo omnes pe-
cunia, que in arca posita sunt, scribantur,
fideliterque notetur quid quid acceptum
fuerit, & expensum. Alium huic similem
cellararia habere teneatur, ut cum opus
fuerit, ordinario loci pecuniarum ratio fide-
liter, absque ullius damno, injuriave reddat-
tur. Abbatissæ de bonis in communem usum
conversis, ac repositis, monialibus in ne-
cessitate subvenire, atque opitulari tenea-
tur; præcipuum tamen quandam curam ad-
hibeat, ut iis subveniatur, ad quas reposi-
ta pecunia magis pertinet, nisi votum
obstaret paupertatis, in quo ramen caveat,
ne inter ipsas, & reliquias discriberet nota-
bile advertatur. Nulla monialis ab aroma-
taris, vel pharmacopolis quidquam acci-
piant; sed abbatissæ singulis in necessitate
providet; que accepti, expensique ratio-
ne inita hujusmodi debita solvere tenea-
tur. Extra tamen veræ necessitatis casum,
si que monialis in vana, seu curiosa, vel
parum utilia pecuniam expendere cuperet,
id abbatissæ nullo modo ferat, nisi prius
loci ordinarium consuluerit: quod si contra-
factum fuerit, utraque excommunicationis
penæ subjaceat. Abbatissæ insuper ab offi-
cio suspendatur. Utique omnis proprietas
religionis venenum e monasteriis extermi-
netur, nulla monialium quidquam proprii
clam, vel palam habeat, nulli dona rega-
lare, emere, vel vendere in posterum licet;
nec alia quavis ratione etiam pretextu e-
leemosina facienda sine Abbatissæ faculta-
te alienare quidquam, ne id quidem, quod
ad proprios usus jam applicatum esset, &
conversum, nec alio quovis modo nomine
proprio contrahere. Verum abbatissæ com-
muni totius monasterii nomine contrahat,
idque in temporalibus, consultoque prius
ordinario; cui decreto si contraventum fue-
rit, meminerint omnes, qui monialibus
quidquam dederint, hujusmodi contractus
irritos esse, & nullos; ut re vera præsenti
decreto irritos reddimus, & nullos. neque
pecunia recuperandæ spes illa relinquatur.
E Si quid autem monialibus ipsis, nulla ex-
cepta, ex contractu, vel censu, vel loca-
to, vel alia quavis obligatione deberetur,
illud debitores abbatissæ, aut monasterii
praefectæ omnino solvant; quod si moniali,
cul debetur solverint, certo sciunt se ea-
dem adhuc obligatione obstrictos esse, ne-
que sat pro debito fecisse, & quod huic
consequens est. Abbatissam jus habere eos
in jus vocandi, actionemque repetendi, fa-

ANNO
CHRISTI
1576.

CONCILIO NEAPOLITANUM.

A tamen presentis decreti publicatione. Ad hæc lites, causæque judiciales in monia. les in contentione fato jam illata, vel inferenda non ab ipsis, sed a praefecta, & monasterii nomine agantur: ac propterea omnis in posterum auferatur occasio tractandi nimirum cum advocatis, causidicis, notariis, procuratoribus, & quibuscumque caufarum actoribus, ut omni judiciali strepitu longe remoto divinae omnes vacare possint contemplationi; qui contra ac dictum fecerit, per duas hebdomadas pedem e cella non efferat, vel certe ad cancellios rotam- ve non accedat, quandiu loci ordinario, per pensa delicti, & personæ conditione videatur. Bellaria moniales, paneisque dulciarios, aliaque id genus, neque donandi, neque vendendi causa conficiant per quindecim ante Pascha dies, totidemque ante Natalem Domini diem, atque in aliis sanctorum festis, qui in suis ipsorum ecclesiis solemniter celebrantur, cum hisce temporibus Sacro. Communioni, orationi, ceterisque ad divinum cultum necessariis impensis, ac sollicitius sit incumbendum. Reliquis vero temporibus absque Abbatissæ Illæcentia, neque confidere, neque consecuta venire, donec dare possint, quia indignum projecto est hujusmodi occupationibus eas destinati, quæ ut se Deo penitus darent, seculo renunciasse debuerant. Tantumdem volumus intelligi de operibus aut pialis, manuque factis, ut videlicet, neque confidentia suscipi, neque consecuta vendi, vel donari queant.

C A P. L I I I .

De monialium honestate.

Ut monialium modestia perspicua, nota- que sit omnibus, nulla eorum pretiosis uta- tur vestibus; neque illæ, quibus utitur di- versi coloris a communi religionis habitu- sint, sed prosterni ejusdem, pretiique velis, qualis pauperem decent.

Iremque ab omni fuso abstineant: cor- poris insuper ornatus, capillorum, capitis que concinnitas, pretiosa fimbria, chirote- ce, manicæ ex serico, vel ex pretiosis pel- libus confectæ, odores, unguentaque ab eis procul abstant, neque catellos apud se reti- neant; speculum non habeant in cella; neque decet enim similem illa ratione esse ornatum secularium feminarum ornatum spon- se Christi, de qua dicitur: Omnis gloria ejus filiæ regis ab intus in timbris aureis circum- amicta varietatibus.

Cellæ sint semper aperte, & paupertati quam professe sint, convenientes: non eas impura aliqua, vel profana hominis ef- figie, aut vanis pœnitis, aut impudicis fa- bulis deformant; neque aulæ parietes, aliis- ve minus decentibus vanitatibus parent, sed sanctitati loci convenientibus Christi Domini nostri, & sanctorum imaginibus exor- nant, quarum, tamen exempla, antequam effingantur ordinariis, locorum exhibeant.

Inanem etiam, seu supervacanciam pre- ciosamque supellefitem evitent. In exor- nandis, que in hebdomada sancta solent

ANNO
CHRISTI
1576.

(vulgo sepulchra vocant) inque festis celebrandis viginti aurorum summam non excedant, ne argenteum scoria mixtum, idest cultum humanis ambitionibus, fastu- que superbo commaculatum (ut sis contin- gere interdum solet) regum regi & invi- cantur offerre. Depositum ad culodiendum ne recipiant: ante hac recepta infra men- tem restituant. Omnes in cœnaculo, seu re- sectorio, communique comedant, iis exceptis, que ob infirmitatem valetudinis in valetu- dinario, vel alibi ad arbitrium abbatissæ comedent.

Expense in monialis consecratione, vel in professionis emmissione faciente, arbitrio ordinarii præfinienda sunt, ac moderanda: B moderatas esse enim oportet, & que reli- gionem, non inanem gloriam præferant. Munera, neque a consanguineis recipient, neque ad eos mittant, nisi cum facultate abbatissæ: si qua tamen mittenda, ea sint moderata, utpote, que unius aurei pretium non excedant. Si qua monialis in horum aliquid peccalis deprehensa fuerit, vel con- viita, ea biens activa, & passiva voce privata sit, quemadmodum Tridentina syno- dus statuit, ac decrevit; vel ad cancellios tamdiu interdicatur accessu, quandiu loci ordinario videatur, aliave poena pro modo culpe ejusdem arbitrio afficiatur.

Si abbatissa in corrigendo, vel denun- C ciando superior, negligenter se gesserit, ab officio suspendatur, quoad ordinario videbi- tur.

C A P. L I V .

De clausura.

Moniales expressam trium votorum ad complematum religionis rationem pertinentem professionem emitunt, & perpetuam ser- vent clausuram juxta Sacrosancti concilii Tridentini decretum, & S. D. N. Gregorii XIII. constitutionem. Ad omne cujuscumque monasterii fenestras duo ferrari cancel- li cum perforatis construantur laminis, qui saltem palmo distent alter ab altero, ubi cum maribus loquendum est: ubi vero cum feminis absque laminis esse possunt; eo ta- men accedere mares ullo modo queant. Intra vero monasterii ecclesiam, neque cum maribus, neque cum feminis locus detur colloquendi.

Praefecta rotæ, aliave audiendis sermo- nibus proposita, & janitrix fidelis eligatur, que cum aliqua monialium a suis vel exteriis fuerit accerita, eam non ante vocet, quam abbatissa illi facultatem dede- rit ejus vocandæ; cuius erit judicare, num expediatur moniale illam cum suis colloqui, E vel exteriis: Si vero fenserit haud conve- nire, janitrix, aut rotæ praefecta dicte sorori ea de re dicat, ne torte turbationis ei præbeatur occasio.

Cum vero una monialium cum exteriis colloquitur, adit altera, que utriusque dia auribus percipiat; cancelli duabus semper obseruant clavibus, quarum altera penes abbatissam custodiatur, altera pe-

Ad portam nulla cum exteriis colloquatur, nisi

ANNO CHRISTI 1576. nisi adiunt Janitrix, & cui rotæ cura remissa est, ut ea dare, ac recipere possit, que universo monasterio necessaria sunt.

Porta cum aperienda est, sic aperiatur, ut quæ aperiunt sorores, ab iis, qui soris sunt, nequaquam videantur, neque alia iuxta portam præter janitricem sint, neque ibi colloquantur. Ad rotæ portæque custodiæ tres semper afflantes prudentes, prævectæque stantis sorores, quæ nunquam recedant inde, nullaque alia hoc fungatur munere. Porta sine justa causa ne aperiatur. Intra monasterii septa nullus ingredietur, cujuscumque ille sexus, & statim, conditionisque sit, poena excommunicationis latæ sententiae contravenienti proposita a concilio Tridentino illata; eos tamen excipiimus, quibus ordinarius ingrediendi tecerit facultatem, quales sunt medicus, confessarius, atque his similes ex vi constitutionis S. D. N. Gregorii XIII. quos ramen ipsos, cum ingrediantur, duæ semper ex prædictioribus comitentur. Nullus secularium, vel regularium cujuscumque ordinis, sive laicus, sive clericus ille ut, monasteria audeat monialium, ut cum illis colloquuntur, nisi colloquendi prius facultate, & in scriptis impetrata, aliquin excommunicationis poena puniatur, exceptis fratribus, & parentibus, quibus sorores, aut filias, non alias alloqui permitteatur.

Sæculares mulieres cujuscumque conditionis, & nobilitatis in monasterio ad breve tempus non in perpetuum ne recipiantur, neque securitatis, neque custodiz, neque ut ajunte sequestræ causa, secundum formam brevis Gregorii summi pontificis hujus nominis XIII.

Monialium professæ nulla ratione e monasterii septis egredi licet secundum constitutionem Bonifacii octavi, quæ incipit: *Perculso a Tridentina synodo innovatum, nisi ex legitima causa, quæ ab episcopo sit approbanda.*

Hujuscemodi autem excludi licentiam concedere episcopi nullo modo valeant, nisi id summa neocessitas postularit, prout in constitutione Pii V. fanticum est, contra quam si monialis quædam presumperit, ut honestatis laxitas habens, & monachali modestia, sexusque verecundia impudenter abjecta extra sui monasterii septa exeat, ipso facto excommunicationis sententiam incurrit. Abbatissa vero, si ejus permissione illa exiverit, vel prefecta januæ, si ejus incuria id evenerit, præter jam dictam excommunicationis sententiam, ab officio amoveatur, ad quod eriam redditur inhabilis. Nulli moniali literas scribere, vel recipere suscit, nisi eas abbatissa prælegerit: quæ contrassecerit in cellam includatur, vel certe ad cancellos prohibeatur accedere, quoad ordinario videatur: literæ ab externis ad moniales missæ, inscia moniali, confignentur abbatisse, quæ una cum priorissæ, vel novitarum magistra, si ad novitiam mittantur, eas leget, judicabique, conveniat, nec ne pro Divino servitio, boneque illius sororis spirituali, missas illi reddere literas. Idemque de literis e monasterio ad exterros dandis servetur, qua in re si rotæ prefectora,

aut janitrix fideles haud fuerint, officio preventur, & ad cancellos, vel rotam, vel januam ordinarii arbitratu inhibeantur accedere.

ANNO CHRISTI 1576.

Angiportus, quos vocant fundicos, e monasteriis monialium sine disjuncti, & monasteria, ubi commode fieri potest, reducantur ad insulam; qua propter ordinarii cum summo Pontifice, cumque Regibus, sub quorum tutela, & protectione illæ erunt, pro viribus agant, ut duplicita monasteria id est, virorum, & mulierum separantur & sejungantur, ut olim a majoribus in Agathenii consilio legimus constitutum.

Sic certus quidam, & premitus conver sarum numerus pro monasterii qualitate ad superioris arbitrium: hec autem conversæ universitati, & communitatì inserviant. Sin autem conversas habere nequiverint, quæ tub ordinarii regulis vitam degant, ad lavandos pannos, ad panem coquendum, ad purgandum frumentum, & denique ad cetera hujusmodi munera obeunda, honestas, alioquin bona fama habeant mulieres, illæque ad dicta munera intra monasterii claustra utantur; quas si semel e monasterii portis, seu januis egredi contigerit, in idem iterum, vel in aliud sine ordinarii licentia recipi nequeant. Ne moniales unquam suæ professionis officii oblivione capiantur, sed sanctas suæ religionis leges institutaque diligenter, Cut Deo promiseræ, obseruent, in virtute sanctæ obedientie precipimus, ut in singulis cœnobitis regulae credibio legatur, ita ut initio cujusque mensis integre in refectorio legantur: deinde nulla præterea hebdomada, in quo bis aliquod constitutionum, seu regulorum capitulum legatur; & demum illa per se ipse legitimare teneantur: comedias, alias pias actiones non reprecent, personæ, ne animi quidem relaxandi caute incident, ne ullo modo, ac tempore, secularem, sive virilem, sive muliebrem induant habitum.

Universæ montales, ubi commode fieri possit, uno in loco dormiant, vel saltem singulis in singulis cellis, vel certe lectis cibent.

C A P. L V.

De divinis officiis.

Primum omnium statuimus, ut omnes ad maturinas horas convenient, quas semper ante lucano tempore recitabunt, nisi legitima causa, quæ sit ab Abbatella approbanda, impedire fuerint, alias quoque canonice horis interies teneantur, omnes explicit matutinis, vel post primam, vel alio conmodiori tempore, abbatelle arbitrio, dimidiâ saltem horam mentali orationi ex pendent, in qua beatae Virginis rosarium, vel alia vita passionis Christi mysteria, vel si placet, quatuor novissimas poterunt meditari. Noste antequam cubetur erant, conscientiam quæque tuam diligenter examini, cum deceat, maxime eas quas ecclesi tponso, semper præsto esse convenient, quod scriptum est. Exercitabar, & scopulam spiritum meum. Quines silentium, universarum penæ

ANNO
CHRISTI
1576.

peno virtutum custodem & indicium, suo loco, & tempore servent; & si opus fuerit cum externis colloqui, id sine abbatissae licentia minime faciant; neque enim inanes fabulas, quas seculares fere narrare solent, celestibus colloctionibus possent non graviter obesse: cantum, quem figuratum vocant, & musica instrumenta, pulsandi astem, & grammaticam, nulla unquam addiscat, si hec inter ipsas disci non possint, neque doceat; illaque ipsa, nisi arbitrio episcopi ne exerceant; quæ secus fecerit per hebdomadam ad cancellos, vel ad alium colloquendi locum descendere prohibeat. In quovis cœnobio novitarum constituantur praefecta, ex prudenterioribus & antiquioribus electa, cujus officium sit, illudque maxima prosequatur cura, commendatas sibi novitas in capite, humilitate, sui ipsius submissione, patientia, oratione præsertim mentali, paupertate, & omnium rerum contemptu instruere, ut in veris solidisque virtutibus, & suarum regularum constitutionibus sint optime instructæ.

C A P. LVI.

De confessariis, cappellaniis, & procuratoribus.

Sess. 15. c.
10. ibid.

Confessarii monialium non nisi ab ordinario, alove superiore approbati admittantur: qui licentiam præterea in scriptis imperatam, & sexto quoque mense renovatam habent. Illi tantum a idendis monialium confessionibus presicantur, qui etate proventi, & Deum timentes, vitæque probatae fuerint, quique animis tantum meditari studeant, nec extra confessionem, vel quæ ad confessionem minime pertineant, quidquam dicant, vel faciant. Curent episcopi, & superiores monasteriorum, ex decreto sac. concilii Tridentini, ut præter ordinarium confessorem, alias extraordinarii confessiones audire debeant. Socii confessorum, sive secularium, sive regularium clericorum cum monialibus ne colloquantur: nec nisi ab ordinariis approbati admittantur: cappellani, & omnes sacerdotes, qui in monialium ecclesiis rem diuinam sunt facturi ab ordinario approbentur cum licentia in scriptis, gratisque habita.

Sess. 15. c.
5. ibidem.

Nullus audeat. etiam ex causa celebrandi intra septa monasterii ingredi, sed in publicis monialium ecclesiis tantum sacrum faciant, constituta in delinquentes excommunicationis late sententia poena, in Ingredientes intra septa monasterii, tam a concilio Tridentino, quam a SS. D. N. Gregorio XIII. illata. Eandem licentiam privatarum monialium cappellani habere teneantur, factoque facio, inde recedant: nec cum ultila moniali colloquuntur, nec illis intermixtil, seu famili instar inserviant.

Actores, procuratores, oeconomi, redditum exactores, vel alii hujusmodi, quocumque nomine appellantur, nisi fuerint ab ordina-

ANNO
CHRISTI
1576.

rii approbati, a monialibus ne admittantur: quique singulis annis exactam totius administrationis rationem reddere teneantur, non tantum coram monasterii abbatissa, verum etiam coram alio ab ordinario deputando cum libris rationum accepti, & expensi; secus, clauso anno amoveantur ab officio.

Quæ his regulis non obtemperaverint, eis abbatissa multam dignam culpa irrogent, ut in omnibus, & de divino honore zelus, & in servandis regulis solicitude, & in religione conservanda desiderium eluceat; si quæ vero fuerit valde pertinax, & in superiores contumax prelato denuncietur. Post mensem a die confirmationis, & publicationis huius nostre synodi monasteriorum abbatissa prelato denunciaro teneantur, quo modo he nostre constitutiones ferventur, ut opportunis remediiis valeat provideri, alioquin ab officio suspendantur.

C A P. LVII.

De poenis aliisque ad hanc constitutiones pertinentibus.

Statuit provincialis synodus multas alias poenas ordinariis arbitrio relietas ob dilecta, vel a clericis, vel a laicis commissa nulla ratione ad episcopi emolumenntum, sed ad pios usus esse convertendas. Ad hæc facultates, quæ aliquibus ex causis in hac synodo expressis ab episcopo petentur, gratis semper concedantur. Potremo decernit eadem synodus has constitutiones ad duodecimes post eorum confirmationem, & publicationem ab omnibus inviolabiliter servari deberet, ac neminem ignorantie excusationem asserte posse. Veruntamen omnia, & singula, quæ in hac sacra synodo decreta, & auctaque sunt, auctoritate, judicioque S. R. E. omnium ecclesiistarum haud dubie matris, ac magistræ semper emendanda, ac corrugenda, qua debemus obedientia, ac reverentia subicimus.

Deo beatissimæ Matri Laus.

Scriptio episcoporum

Marius Caraffa, Dei, & Apostolicæ sedis gratia episcopus Neapolitanus.

Bal. episcopus Aversanus, exemptus.

Johannes Matthæus episcopus Putecolanus.

Fabrius episcopus Iscanus.

Filippus episcopus Nolanus.

Scipio episcopus Acerarum.

Concordat cum originali correcto in sacra congregazione concilii.

ANNO
CULISTI
1570.

*Consultores, theologi, officiales & nota-
rii sacra synodi provincialis Neapo-
litanae celebratae anno 1570.*

R. D. Carolus Balduinus V. J. D.) cano.
R. D. Paulus Tassius V. J. D. } nici
R. D. Franciscus Lombardus sac. } Nea-
Theologus Doctor.) polit.
R. D. Lelius Sessa V. J. D.
R. D. Hieronymus Vignes V. J. D.
R. D. Gabriel Sances V. J. D.
R. D. Antonellus de Fulgure V. J. D.
Vicarius Aversan.
R. D. Vincentius Quarrimarus V. J. D.
consultor reverendissimi episcopi Nolani.

CONCILIO NEAPOLITANUM .

ANNO
CHRISTI
1570.

R. M. Baldaffar Crispus ordinis S. Fran-
cisci, Conventualium.

R. M. Jo. Antonius Saviliano ord. Praed.
congregationis Lombardie.

R. D. Jo. Baptista Arcutius, clericus
Neapolitanus Theologus.

R. D. Julius Cesar Marcorda, } can.
secretarius. } Nea-

R. D. Andreas Sarmus, Promotor, } polit.
Franciscus Joellis Neapolitanus) Actor.
pub. apostolica, & regia auctori. } magistri
tate notarius. } cur. ar-

Deodatus de Felice Neapolita-) chiep.
nus pub. apost. auctorit. notarius. } Neap. &
} huic sa-
} cræ syn.

ET DECRETA PROVINCIALIS SYNODI

S I P O N T I N Æ

Conci-
lium ibid
paulo lu-
perius
collocan-
dam erat.
1679.

PRÆSIDENTE ILLUSTRISS. ET REVERENDISS. D.

D. PTOLOMÆO GALLIO

S. R. E. TIT. S. PANCRATII PRESBYTERO

CARDINALI COMENSI

Ac Dei & Apostolica sedis gratia archiepiscopo Sipontino.

PTOLEMÆUS GALLIUS

Misericordia Divina sancte R. B. sancti Pancretii presbyter cardinalis Co-
mensis archiepiscopus Sipontinus

Provincie nostræ fidelibus salutem in Domino.

Cum nibil secundum naturam sit, quam ut, quibus principiis quodque productum est, iisdem, & optimum suum statim acquirat, & tueatur; & si quando in determinate contingat, restauretur: ratione sane consonum esse videtur, ut pro sanctissima religionis nostra, qua a Christi, & apostolorum vita sanctitate, & morum integritate, & oritur traxit, & incrementum (Christus enim prius facere coepit, & postea docere) recuperanda salute pene jam deplorata, non ad alia convenienter remedia, quam ad vita & morum correctionem omnium fidicium, & maxime sacerdotum, qui in Christi, & apostolorum locum sunt; quod quidem nec melius, nec efficacius praefari potest, quam ex etre provincialium conciliorum celebratione, a patribus olim nostris ob hoc ipsum instituta; & cum jam ab hominum memoria recessisset, nunc demum a sacro concilio Tridentino in usum revocata. Quare, cum pro meo iunctio munere, proque summis a Deo in me collatis beneficiis, totis viribus, vel usque ad mortem, cura gregis fidei mea commissi mibi incumbendum esse cognoscerem; nibil magis in operis babui, quam ut primo quoque tempore per occupationes liceret, quibus diu detenus apud fel. rec. Pium IV. pont. max. sui, me ad Sipontinam sedem conferrem: ubi, pro viris nostris tenacitate, summa diligentia, summoque labore, totum me, quodcumque sum, ad hoc opus molendum tradidi: tandemque, Deo favente, cum episcoporum, & aliorum provincialium consilio, ad finem perdux: in quo maxime elaboratum est, ut ea possimum decernerentur, qua ad bonos mores restituendos, vacillantes confirmandos, ac sanctos, & optimos promovendos, conducerent; non omessa tamen doctrina, ceremoniarumque cura, cuiusque provincie nostra loci indigentia ratione babita. Quia, ut facilius ad vestrum omnium manus, & nutrictum pervenire, ac per vos excusione mandare queant, typis eius, qualiacumque sunt edore curavimus. Non enim tanti facimus andatura notam illum, quam apud omnes eruditos incurrire possemus, quod scilicet bac decreta nulla verborum elegancia, nulloque prorsus ornamento descripta, in lucem edere ausi sumus, quanti commodum illud ingens, atque uberrimum illum fructum, quem unusquisque vestrum proculdubio percepturus est, si ad ea diligenter, tamquam ad scipum, animum advertebit, & inde normam sumet, ac regulam, qua totius vita vestrae actiones dirigantur. Ita enim factum iri non ambigimus, ut non solum in Dei conspectum christians nomine vestris dignos exhibere, sed in aliis etiam sanctos virtutum suarum emulacionis stimulos excitare possemus: unde debitus omnipotenti Dei honor, ac amicarum nostrarum salutis mira felicitate provenit: qua quidem duo nostrorum omnium laborum suum, & intentionem esse, nobis semper propositum fuit. Reliquum est, ut qua majori possumus caritate, vos omnes, iam facultates, quam ecclesiasticos, bortemur, ac moncamus, ut summa diligentia summoque studio, ac totis denique viribus, quacumque in bac provinciali synodo sancta sunt, pro eo, quod cuiusque intererit, inviolabiliter observetis, ac debita executione mandetis: pro certo babentes, quod si sic feceritis, a Deo pietatis, innocentie, obedientiaeque vestrae maxima præmia consequemini; si minus, præter Deum, quem justissimum scelerum ultorem habebitis, nos quoque, ne de alienis peccatis (cum satis nimis nos opprimant propria) Deo rationem reddere cogamur, poenis, qua delinquentibus propria sunt, arranter, & dolicor coercere, atque multare, quamquam maximo nostro cum mortore, cum vos singulos filiali amore prosequamur, minime tamen cessare poserimus.

Valete in Domino.

Concil. General. Tom. XXXV.

CONSTITUTIONES

Et decretal Provincialis synodi Sipontini,

Celebrata de mense Januarii 1567. Manfredonia.

Nos Ptolemaeus Gallius, S. R. E. tit. S. Pancratii presbiter cardinalis Comensis,
ac Dei, & apostolicae sedis gratia archiepiscopus Sipontinus de consilio,
& assensu reverendissimorum dominorum episcoporum, abbatum, & alio-
rum nostrae provinciae ordinariorum in Provincialis synodo Sipontina
bac statutus, & sanctus.

IN nomine sancte, & individuorum Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Sancta haec synodus provincialis Sipontina in Spiritu sancto legitime congregata at- tendens, Fidem totius esse spiritualis aedi- cili, atque religionis fundamentum, cum qua omne datum optimum, & omne donum aperteum a Patre luminum descendens al- sequimus, & sine qua neque ecclesia subsistere, neque quisquam Deo placere potest: in primis more majorum statuit, ejus fidei confessionemlante omnia esse praesertim; ut, quod corde creditur ad justitiam, id omnes ore confiteantur ad salutem. Quae quidem fides cum una sie, quemadmodum, teste Apostolo, unus Deus, & unum Ba- ptisma: eam ipsam, quam a majoribus ac- ceptam, ductamque a Christi, & Apostolou- rum doctrina, ecclesia sancta Catholica, & Apostolica integrum conservavit, eadem sancta synodus suscepit, & amplectitur, in hunc, qui sequitur, modum profondo.

Credimus, & confitemur omnes utriusque Testamenti canonicas scripturas a Spiritu sancto esse divinitus inspiratas. Itidem cre- dimus, & confitemur ea omnia, quae in sym- bolis ab ecclesia receptis comprehenduntur. Ea quoque omnia, quae de fide, & doctri- na a sacris conciliis ecumenicis, & novis- simae a sancta generali synodo Tridentina sunt definita, nulla habitatione amplexi- mur, & tenemus. Sacrorum vero librorum eum tantummodo sensum pro vero, atque indubitate, agnoscimus, & tenemus, quem eadem sancta Tridentina synodus declaravit, & confirmavit, & communis catholi- cae ecclesiae usus docuit, & tradidit. Traditiones oretus ab Apostolis emanatas, & continua successione in ecclesia Catholica re- ceperas, & conservatas, tamquam ab ipsis Christi ore, vel a Spiritu sancto dictatas, suscipimus, & veneramus.

Septem quoque ecclesie Sacra- menta, quæque de ipsis eadem sancta synodus Tri- dentina mandavit, ac tradidit, firmissime tenemus, ac cætera dogmata adversus om- nes seculi hujus heres cum eadem sancta synodo sentimus, & credimus, damnantes, & anathematizantes quascumque heres, quas eadem sancta synodus damnavit, & ana- thematizavit.

Sanctæ demum Apostolice ecclesie Roma- ne, tamquam omnium ecclesiæ matri, ac beatissimo Domino nostro Pio quinto pon- tifici, Maximi debitam subjectionem, atque obedientiam exhibemus, & juramus.

Statuimus insuper, atque ordinamus, ut omnes, qui beneficia ecclesiastica obtinent, vel imposterum obtinebunt, & qui synodo Diocesanæ interesse debent, in prima qua- que synodo, que celebrabitur, omnia, & singula ab eodem sancto concilio Tridenti- no definita, & statuta, palam recipiant: veram obedientiam summo Romano ponti- fici spondeant; simulque haereses omnes pu- blice detinentur, & anathematizent, fidem profitentes eisdem verbis, quibus nos ipsi fuimus profecti. Qui vero id facere negave- rent, publice excommunicentur, & omnibus ecclesiasticis studiis priventur, fabricæ ec- cleiarum applicandis. Idem de iis, qui de beneficiis curant, & canonicatibus provili- fient, & de promovendis ad doctorales, vel alios gradus, ac de Notariis, nec non de scholariis magistris intelligatur, qui quidem omnes nullatenus ad exercitum officium suum admittantur, nisi prius de eorum si- de, & moribus, ac sana doctrina conste- nit, & professionem supradictam emiserint.

Regulas indicis librorum veterorum epi- scopi ab omnibus Christi delibibus eorum cu- ra comitis, & precipue a bibliopolis ob- servari diligenter curent: illis inhibendo, ne libros ubique que impresos vendant, aut teneant, quos ipse episcopus, sive ab eo deputatus, non insperceret, & approba- verit.

Quæcumque præterea, suggeste Dia- bolo, etiam in vulgo inseruntur, quibus magicarum præstigiarum pro infirmis sanan- dis, aut conjugibus ligandis, vel solvendis, & divinationum pro rebus desperatis, alia- riunque hujusmodi rerum detestandus usus terincatur, prohibeant, execrentur, dam- nent, & exterminent episcopi: & preci- pue diligenter curent, ut mulierculæ, quas strigas vocant, & quibus haec nostra Pro- vincia abundare dignoscitur, omnino delean- tur.

De Divino cultu, & celebratione Missarum.

Cum sanctissimum, Angelisque etiam ipsis venerabile altaris sacrificium Sacramen- tum omnium, & finem, & perfectionem eius Sanctorum Patrum auctoritates pie, sa- ne testentur; celebraturos sacerdotes quam diligentissime elaborare decet, ne tanto in Sacramento conficiendo ignorantia, neglig- entia, vel etiam contemptu, erroris ali- quid ab eis admittatur, quo, & erga talo-

Sacramentum populi devotio minuatur, & imparate ipsorum conscientium conscientia erroris ogere graventur. Heli namque filios, Dominum nescientes, & ad populum sacerdotum officia ignorantes, & libi ipsis perditionem peperisse, & in maxima discrimina, & cedes populum adduxisse sancte scripture proclamant. His igitur ex causis sancta haec synodus decernit, ut quod ad hoc spectat, facri in prius concilii Tridentini decretum omni studio servetur.

Nemo vero sacerdos ad tremendum hujusmodi sacrificium se conserat, qui pridie convivio solutioni operam dederit, aut alter nimio se potu, vel cibo repleverit, seu aliquem insolentis actum fecerit, aut aliquid turpe admiserit.

Singulis saltem hebdomadis peccata sua confiteri non osticet, etiam si mortalis peccati sibi conscius non sit: si vero in mortali existat, omnino confiteatur, priusquam celebret, si confessio copiam habet: qua denegata, cum primum ei se obtulerit id statim efficiat.

In sacrificia Missam diligenter prelegat, & ejus singulas partes sic promptas habeat, ut celebrando nullum errandi, sive hærendi periculum subeat.

Ad altare non accedat, nisi prius in Deum mentem dirigat, se indignum accusans, ut sacris altaribus Deo ministraturus assistat: seque supra se levet, diligenter perpendens, si a quocumque reatu liberam sentiat esse conscientiam.

Missam non inclipiat, nisi prius accensis candellis; urceolis, & aliis, que requiruntur, paratis.

Aperto capite celebret: nec Biretum, Subbiretum, aut aliud id genus, in altare ponat.

Non ante auroram, neque celebret a meridie, nisi ex causa iure permissa.

Addendum nihil, nihil etiam detrahendum sciat. Ea, que ita sunt dicenda, ut populus audire debeat, sono non inscadio, sed voce clara, & debite elevata proferre studeat.

Quæ vero secreta vocantur, sub silentio pronunciet.

Non ocius, neque debito remissius, preces aut ceremonias agat.

In missali omnia legere non pigrat, nec memoria tantum, quæ plerumque labilis est quidquam dicere presumat.

Non nisi semel singulis diebus celebrare licet sciens, Christi Natalis terna celebrazione excepta.

Sacrificio confessio, Divine Majestati, que tanto ministerli dignum, tanticque beneficij contortem illum efficere dignata est, gratias agat.

Corporalia, neque linteolum colligat, sed neque luminaria in altari extinguitur. Evangelio non perfecto, quod post benedictionem populo datam legi consuevit.

Peregrinum Sacerdotem incognitum ad Missam celebrationem, ordinarii licentia non perspecta, ecclesiistarum rectores non admittant; ordinarius etiam non medicare studium adhibeat ad veritatem, vel salutatem comprobandam litterarum, que Dimissione dicuntur.

Nutius omnino, neque sacularis, neque regularis sacerdos in domibus privatis, neque etiam in Oratoriis ab ordinario non approbat, sed ac celebrare.

Populus frequenter a parochio moneatur, ut eorum filii, et famuli, qui in agris colendis, & bestiis pascendis occupantur, saltem diebus festis, missam audiant. In quo parochus patrum, & dominorum conscientiam oneratam esse significet.

Viduas, quibus ob maritorum mortem domo exire per aliquot dies indecorum ducitur, episcopi per mensem integrum tolerant celebrationi Missæ non interesse. Mensa vero exacto, nulla eis cuiusvis consuetudinis executio valeat, sed omnino ad Missam auditionem, etiam (si opus fuerit) per censuras ecclesiasticas cogantur.

In solemnibus, dominicis aliis, vel feriis, Missis cantatis, inter canendum ruderant omnes, tam qui in choro, quam qui ad altare deserviunt, ut non tantum modulatione voluptatibus aures afficiant, quantum christianorum intentibus utilitatem portant, & devotionem. Ideb tam ea, que ad doctrinam, ut epistola, evangelium, symbolum, quam ea, que ad preces pertinent, sic distincte decantentur, ut commode, & devote populorum auribus possint exhaustiri.

In missis, ceterisque divinis officiis ordinorum usus sacri Tridentini concilii decreta non excedant; ut si quidem modulationes lascivas non imitentur.

Ceremonias vero omnes a romana ecclesia institutas, & servari solitas, ut sanctæ, & pie sunt adinventæ, sic religiose teneri, & ad unguem servari jubemus. Omne autem aliud ceremoniarum genus non solum non admittendum; sed penitus ducimus explodendum. Superstitiones autem ordinariorum iudicio, & diligentia aboleantur, si que forte ceremoniarum nomine in ecclesiis inventæ sunt, ut est prefixus quidam candelarum numerus; & alia his similia, veluti sacro Tridentino concilio sanctissime cautum est.

D. De ritu servando in celebratione divisorum officiorum.

Ut in ecclesiis, quæ Dei templo dici, effeque fideliter pieque attestamur, quaque, & prophetarum sanctissima præloqua, & callissima, ac ignita Dominica verba Orationis domus esse tradiderunt, nihil perperam possum, frustrave umquam demandatum occurrat, subscriptas has sanctiones sancta synodus inviolabiliter proponit observandas.

Diurnum, sive etiam nocturnum divinum officium debita campanarum signa antecedant tanto temporis spatio, ut clerici omnes domo mature discedentes, ecclesias opportune se possint offerre. Cum autem ecclesiam fuerint ingressi, signo crucis se muniant, atque benedicta aspersi flexis genibus ad sanctissimum Eucharistie sacramentum, vel ante magis altare (si qua in ecclesia sacramentum non servatur) Domino preces fundant. Quibus

jam porrectis superpelliceis iactuti, omni cum modestia, & reverentia, cætera omnia parent, quæ eorum officia sibi explicantur, & postquam suum unusquisque locum in choro adierit, pulsetur parva campana, & ab hebdomadario, vel ab alio, cuius id munus intererit, alta voce Dominica oratione Indicta, & ab omnibus simul secreto completa, omni devotione officium inchoetur. Qui vero a tali ritu decesserit, illius horæ distributione privetur, nisi ejus excusatio, ab ordinario, vel a chori rectore perpendenda, alter faciendum suaserit.

Qui, aliis jam in choro congregatis, supervenerit, eisdem ceremonias servet.

Primo psalmo jam finito; &, si in matutinis beatissimæ virginis officium celebatur, primo capitulo jam completo; &, in cantatis Missis ultimo Kyrio eleison dicio, qui ad chorum se contulerit, illi hore intersuise non puetetur.

Si quis ad præfixum usque terminum de industria immoretur, cum citius venire potuerit, tamquam absens habeatur.

E choro, nisi urgens necessitas altrinxit, & sine chori præfeti licentia, nemini licet abire. Si vero, dum divina celebantur officia, alicui, vel facerdotum, vel clericorum, cæmoniarum, suorumque officiorum gratia per chorum, aut ecclesiam, eundum erit, ea honestate, & maturitate, gradiatur, que ei debet esse conjunctissima. C

Eorum sedibus hæcanc singuli, in quibus modo sedant, modo stent, modo genuflectant, caput aperiunt, operant, ac submittant, prout officii ratio exigerit.

Non galeris, sed religiosis dicatis, utantur.

A librorum, literarum, & cujusvis scripture lectione, dum officium dicitur, abstineant, neve priuatim officium dicant.

Ritum arceant, colloquia devitent, jocos, & iuxas caveant, somnum non ducant.

Nemo in sua sede si otiosus, sed omnes, tam dignitates, quam canonici præsentes, & capellani & alii quicunque distinet, aperte, diligenter psallant, recitent, alias ad rem divinam facientia exequantur.

Officio jam perfecto, apponet le in genua quisque, & dominica saltem, vel quavis oratione alia sub silentio dicta, singuli singulis mutuis salutationibus impartiantur. Tum superpelliceis depositis, togisque astupitis, vel sacrostanæ Eucharistie, vel majori altari de more honore præstito, in sua cuique licet remcare.

Dignitates, canonici, & alii quicunque harum constitutionum transgessores, si a chori rectore reprehensi, perseveraverint, ad illius horæ distributionis participacionem non admittantur, & infuper ab episcopo, vel ejus vicario, pro delicti mensura, alii poenis afficiantur.

Media nocte Deo matutinum persolvant, vel alio tempore pro ecclesiæ consuetudine, vel episcoporum ordinatione: modo tamen ea sit hora, ut matutini nomen jure sibi sortiatur, idemque de aliis horis canonicas, & Missis fiat, ut scilicet congruo tempore celebrentur.

Matutinum in choro dicatur, nisi justum

intereccelerit impedimentum, per episcopum, vel ejus vicarium approbandum: tuncque in sacrificia, vel alio honestiori ecclesiæ loco, celebrari possit.

Omnes ecclesiæ ministri, sive canonici, dice in qualibet ecclesiastica dignitate constituti, suum ipsius, non per alios, munus obearint. Ubijvero non bene constat, quod cuique dignitati minus sit attributum; episcopus, cum duobus de capitulo, altero ab episcopo, altero a capitulo diligendis, suum uniculque munus assignet, a quo nemo recedere præsumat.

In omnibus cathedralibus, & collegiatis ecclesiæ singuli canonici per vices, altaris ministerium tubire, & in choro hebdomadarium officium quod vocant, præstatæ teneantur.

Capellani autem, diaconi, subdiaconi & cæteri ecclesiæ ministri, eo modo, & forma, coque ordine altari, & choro inserviant, quem episcopus, vel ejus vicarius decreverit, vel ordinaverit.

Pueri, prima tonsura initiati, qui jacantes vocantur, privilegiis clericalibus non gaudcent, nisi diebus fætis festis ecclesiæ inserviant; ferialibus vero duo quotidie per vices idem faciant, cæteris ludo littoralio incumbentibus.

De ecclesiis.

Valde indignum esse sancta synodus duxit, cum in hac provincia plures ecclesiæ, omnipotenti Deo consecratae, aut in beatissimorum sanctorum suorum memoriam extitentes, ita prostratas, & in eam fordeant, ac deformitatem redactas esse contipiant, ut ecclesiæ imagine iam deperdita, ad speluncatum latronum similitudinem prope accessisse videantur.

Episcopis ea propter præcipit, & mandat, ut tam curatas, quam non curatas ecclesiæ, facella, oratoria sacrata, que ruinosa fuerint, redificanda, cooperienda, claudenda, eaque reverentia, atque custodia tenenda curent, que a sacrâ locis aliena esse non debet. Quod si ecclesiæ paupertas id minime patiatur, ea de re Tridentini concilii decreto parere meminerint, ut scilicet altaria in cathedralæ ecclesiæ, sive collegiatæ, vel alias quascumque eorum judicio transferri demandent; lapides, liqua, cæteraque materias, quibus ipsarum ecclesiæ edificia constructa fuerunt (nisi honestiores causæ secus exigere videantur) profanis usibus accommodari non linant; quod enim Deo semel sacratum est, profanum fieri omnis religio, & pletas devet.

Si quis vestimenta, vasa, aut alia quævis ecclesiastica ornamenta, secularibus usibus inservit, comodabit, ordinarii arbitrio gravem poenam iurat.

Et, quoniam ecclesiæ ideo novimus esse ordinatas, ut in illis petitiones nostræ Deo porrigitur: nemo ibi, præsertim divinorum officiorum, aut Prædicationis tempore, deambulare, cœtus celebrare, negotia tractare audeat.

Nulla profanarum rerum, neque cum suis speciis mulieribus colloquia initit.

Ita

Ita sedent, ne sanctissimam Eucharistiam a tergo habeant.

Dum dominicum Corpus sacerdos adorandum elevat, nemo non genuledat.

Ita demum attente se quicque habear, ut nullius, sive negligētia, sive procacitate, Divipūm officium turbari tentiat.

Non in ecclesiis, sed in earum januis, ecclēmōnas sibi pauperes querant.

Urque penitus irreverentia omnis dece dat, nemo venaticos canes, accipitres, balillas, sceloperos, tela, cæteraque hujusmodi, in ecclesiis inducat, aut inferat.

Ecclesiarum quonque rectores, sive procuratores, & quicunque alii, quorum illud interesse videbitur, capitulum non congregent, qua hora canonici in choro esse debent, neque id in choro, (quamvis officium sit expletum) aut omnino in ecclesia, sed in sacristia; aut alio extra ecclesiam loco fiat, nisi aliter urgens necessitas postulaverit.

Ecclesiarum rectoribus Sancta synodus mandat, ut eos, vel per se, vel per alium, admonendos curent, qui in horum aliquo deliquerint: & si (quod absit) admonitiones neglexerint, eos ab ecclesia propellere non vereantur; quod si qua ex causa illud suis viribus existimaverint impar, episcopo denuncient, qui presentiori eo remedio utetur, quo morbi putredinem resecandam magis indigere censuerit.

De Aqua benedicta.

Archipresbyteris, & aliis omnibus ecclesiarum curam gerentibus, Sancta synodus mandat, ut aquam benedictam, cuius aspersione se fideles sanctificant, venientia purgant, ab incurso, & hostis intidit se protegunt, nocturna pharasma profligant, Dominicis singulis quibunque diebus innovandam current; & ideo quolibet dies sabbati fontes in ecclesiarum aditu positos, expurgari, ac sordibus omnibus mundari, & munda aqua impleri faciant. Quæ vero extracta fuerit, non per ecclesiam proiiciatur, ne pedibus benedicta comprimiratur; sed in sacrarium ingeratur; & in cratitum de mane nova benedicatur, servata benedictionis forma, & ritu, in Baptisterio traditis.

De Sacramentis.

Cum in pluribus hujus provincie locis archidiaconi, archipresbyteri, & alii ecclesiarum collegiarum dignitates dicantur, & sint vere parochi, quibus animatum cura, Sacmentorumque administratione, compertit: usus vero, longaque consuetudo recipit, & adhuc retinet, quod canonici omnes, cæterique ecclesiarum presbyteri, illorum coadiutores, simulque sanctissimorum Sacmentorum coadministratores sint: Sancta synodus utrum talis iustis de causis retinendum duxit; ita tamen, ut, postquam de eorum singulis per episcopum facta fuerit diligens inquisitio, ab ea sacramentorum administratione arceantur, si qui, vel propter statem, vel propter inexperientiam,

aut ignorantiam, vel alia quavis causa, minus idonei reperti fuerint. Aequaliter, ut sacramissimæ Eucharistiae, tantum baptismalium, oleorum, ac aliarum sacrarum rerum conservatio, atque custodia, non in communi, sed certæ semper persone, ab episcopo eligendæ, incumbat, penes quem claves semper maneant. Ubi vero animarum cura unu paupero rancum commissa est, illius loci consuetudo servetur.

Qui vero sacramenta hujusmodi ministrerint, caveant, ne quidquam pro illorum administratione petant. Sunt enim absque ulla simonia labe, aut avaritia fulpicio, consérenda.

Qui etiam ministretes per vices teneantur infermos, qui in xenodochiis degunt, & atios quoscumque, & maxime pauperes, visitare, etiam non vocati, illosque verbis Deo plenis solvi, ac ad sacramentorum perceptionem inducere.

Nemini licet, abique superpellico, & flota, sacramenta administrare.

Quod in Missarum celebratione sancta hec synodus decrevit, ut scilicet cærimonie omnes, per sanctam romanam ecclesiam servari solite, ad unguem serventur, & novæ omnes excludantur: idem etiam in sacramentorum administratione, in fontium excusmis, & sponsorum benedictionibus, episcopi omnes, ut in sua cathedrali ecclesia servari faciant, statuit, & decrevit. Quod etiam in omnibus inferioribus ecclesiis parochialibus exacte observetur, regula ab eadem cathedrali ecclesia penitus sumpta.

Ubi sacramenta episcopi administrabune, auditorum capacitate intelligentiisque rite perpenfa, omni sedulitate, & studio eorum sacramentorum usum, argue efficaciam, populis explicare mitantur. Quod idem, & parochi facere non omittant. Et quoties populum adhortantur, ferventissimis exhortationibus suis eo singulorum animos sternerent, ut (si non frequentius) saltem in Nativitatibus Domini, ac Pentecostes, & aliis solemnibus festis, & cunctis, & communicare assidue discant.

De Baptismo.

Quoniam baptisimi sacramentum sacramentorum omnium janua est, quo originalis, & actualis culpa diluitur, fomes mitigatur, gratia confertur, fides datur, & nutritur, necnon filii Dei renascimur: ea propter omni diligentia curandum sancta synodus decrevit, ut fontes, quibus hec salutaris unda servatur decenti operimento, clavumque munimine, custoditi ab omni sordium, aut alterius cujuscumque rei pericu, lo tuti esse possint.

Ne parentum negligentia infantium aliquis sine batismatis aspersione decedat, sub excommunicationis poena præcipitur illis, quos hec cura tangere deberet, ut intra novem dies parvulos in ecclesia baptismum suscipere current: si vero interea periculum infantibus imminentem videatur, domi etiam baptismum tribuendum sancta mater ecclesia approbat, & sancta synodus obsequandum man-

mandat, ministrante tamen (si adsit) sacerdote; vel (si non adsit) altero e clero; vel (eo etiam deficiente) laico primum mari, ac demum foemina, modo rectam baptismi formam noverint. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti.

Elementarem autem aquam, non alteratam, neque illatam, aut aromaticam, talem usum ubi requirere sciant. At, si infans, hoc modo domi baptizatus, vita non cesserit; cum nihilominus (cum primum convaluerit) in ecclesiam deferre parentes tenentur; ubi, si sacerdos Baptismi formam rite prius servatam esse novet, Baptismi tantum ceremonias adjungat. Quod si de forma rite iervata non considererit, tali forma baptizet: Si es baptizatus, ego non te baptizo; si non es baptizatus, ego te baptizo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Parochis etiam praepicitur, ut, ritum, in his casibus tenendum populis sepius inculcent.

Ad baptismum non nisi unum Compatrium, vel ad summum cum una Cominatre, quos etiam, & laudabilis vita, & honeste fama, & christiana pietatis cultores esse constituit, vocandum permittimus.

Omnis abusus tollantur, quibus vel ratione alba, vel alio quocumque modo compaternitatem contrahit vulgus inepte credit.

Caveant baptizantes sacerdotes, ne sacram Chrisma in baptismo ab aliquo laicorum attingatur.

Sacerdotes compatres admonere non omittant, quain magni momenti actionem suscipiant, cum filii per Baptismum spiritualiter Deo generentur: siue munera esse, eos (si parentum opera id minime prestat posse) Christiana fide, pietate, optimis decentilimisque moribus formari curate.

Parochus etiam liberum habeat, in quo pueri, parentum, & commatris, & compatria domina, & cognomina, scribat; in eoque diem, quo baptismatis unda perfusus est puer, ac si ex justis nuptiis fuerit suscepitus enotet. Singulis etiam annis eorum omnium exempla, quae eo in libro fuerint scripta, episcopo, tempore ab eodem prescripto, parochus prebere tenetur. Effetas autem mulieres parochus erudiant, ut, cum primum a partu domo cesserint, tempulum adire studeant, ubi Domino gratias agant, & a sacerdote benedictionem consequantur.

De Confirmatione.

Cum in confirmationis Sacramento Spiritum sanctum, quem in baptismo ad purificationem, & emundationem accepimus, ad robur quoque, ac ut pleni christiani inventiamur, capiamus, ut adversus Mundi, carnis, & hostis insultus confirmemur: idcirco Sanctora synodus episcopis omnibus mandat, ut, tamquam vigilissimi pastores, omnem solitudinem complectantur, ut sui gregis oves hoc tantum Sacramentum suscipere non negligant: ipisque prefixis temporibus pro locorum necessitate id conferre non omittant.

Tempus autem in quo tale Sacramentum erunt collaturi, prius parochis significant, a quibus populo denunciatur.

Neminem tali Sacramento presumant, quem septimum annum agere non cognoverint.

Pris etiam verbis, & pro suscepitorum intelligentia, ejus virtutem, & efficaciam, narrant.

Parochis praepiciant, ut confirmatorum, quorum singulorum singulos compatres voluntus esse, juxta Sacri Concili Tidentini decretum, & eorum compatrum nomina, & cognomina, in libro scribantur.

De Sacramento Eucaristiae.

B Sanctissimum Eucharistie Sacramentum in ultima Coena a Domino Institutum in jugem suæ Passionis memoriam; in nostræ virtutis argumentum, inque quotidiane nostræ infinitatis remedium, quanta cordis contritio, & carnis tremore, quanta lacrymarum largitate, & mentis humilitate, suscipiendum sit, Sanctorum Patrum auctoritates nobis aperite tradiderunt. Parochi ergo diligenter populos moncant, ut ad tale Sacramentum quique accessurus, innocentiam ad Altare portet, & mundam conscientiam; ne, si indignam portaverit, in eum satanas, tamquam in alterum Judam, ingrediatur.

C Juvenes, qui prima vice ad hoc sanctissimum Sacramentum erunt accessuri, per aliquos dies ante parochum adeant, a quo de ejusdem Sacramenti vi, & virtute instruantur, & an, ad suscipiendum habiles sint, judicentur.

Ubi ecclesiarum capacitas id patietur, scorum a mulieribus viri communicent.

In Paschatis diebus, Christi fideles omnes, juxta sanctæ Romanae ecclesiæ usum, & præceptum, Sacratissimum Eucharistie Sacramentum suscipiant, eorum autem, qui non suscepient, nomina, sex diebus a Paschatis octava decursis, parochus episcopo deferre tenetur, qui quidem illos censuris, & alio poenis acriter puniat: eos tamen excipimus, quibus legitima ex causa in aliud tempus Communionem contuluerit diffiri ipse parochus.

D In sua quicunque parochia communicet. Et, si quis, iusta de causa per ordinarium approbanda, ab alio, quam a proprio parochio, Communionem acceperit, nisi veritatis fidem in scriptis ab eodem, a quo sumiserit, proprio sacerdoti detulerit, perinde ac si non communicasset, in illum animadverteretur.

E Post Eucharistie sumptionem, vinum populo non porrigitur in Calice consecrato, nec omnino in vase ad ejus similitudinem formatu.

Qui Eucharistiam sumperferit, aqua benedicta aspersi, pro tanto Sacramento Deo gratias agant.

Solemnis Corporis Christi die episcopum id onoris subire ne pigeat, ut in supplicatione dominicum Corpus ipsum per Civitatem ferat. Cujus absentia, in ea re vices ejus vicarius (si sacerdos fuerit) subeat. Si vero sacerdos non fuerit, vel si aliqua pre-

*prædictum se esse perspexerit, id, munheris ei injungatur, qui pro loci consuetudine pri-
mam obtinet dignitatem; nisi vel consue-
tudines, vel privilegia ad certam aliquam
personam id deferant.*

*De custodia, & loco Eucharistie, & de
modo illam deferendi ad Infimos.*

Neminem effugere arbitramur, quam Omnipotenti Deo gravis inferatur injuria, cum pro virium nostrarum facultate, sanctissimis ejus Sacramentis, & præcipue Eucharistie, Sacramentorum omnium maximo, debitam reverentiam non exhibemus. Quocirca, ut, quod ad ejus custodiæ attinet, omnis irreverentia viteretur, episcopis Santa synodus præcipit, ut quibus in ecclesiis sanctissimum hoc Sacramentum servari consuevit, eo ampliori sumptu, quem facultates pati posse videbuntur, tabernaculum ligneum, auro obductum, & aliquo operoso ornatu distinctum, parari faciant, quod quidem clavi munitum, ita bene, & firmiter majori in altari (nisi aliter episcopo visum fuerit) collocetur, ut inde impiorum manibus non facile possit avelli. In eo autem parvulum aliud tabernaculum, argento, vel (si quando locorum copie ad eum sumptum videbuntur exigua) aurichalco saltem cusum, deauratum tamen reponatur: in quo cum corporali, ac serico oportimento dominicum corpus Infirmis deferendum custodiatur.

Teneaturque parochus, seu ille, cui ab episcopo eucharistie custodia commissa fuerit, eucharistiam servatam ad minus bis in mense sumere, novamque parare; qui quidem parochus, vel custodiæ gerens, teneatur etiam providere, ne lumen ante illam umquam deficiat, & circa luminis impensam cujusque loci consuetudo servetur.

Parochus, vel alias sacerdos, infirmis eucharistie venerabile sacramentum latetur, duas saltem sacratas hostias secum deferat, ne, dum ecclesiam repetit, in idolatriæ peccatum adoratores incurvant. Stola, superpelliceo, pluvialique induitus, sanctissimam eucharistiam, serico amictu copertam, sub pallio (ubi haberi possit) reverenter, atque honorifice, ante pedes ferat, & referat.

Quilibet autem parochialis ecclesia lan-
ternam saltem unam habeat, vel auto, vel honestiori quocumque ornamento exorna-
tam, quam, hastæ impositam, sacramento præferendam jubemus, ut, si vento, aqua,
vel quavis alia tempeste, cætera lumina
suerint extinta, lumen in ea servatum ab
omni aeris injuria defendi possit: atque, ut
populorum devotio magis exciteretur, tin-
tinnabulum aliquod parvulum præferatur;
& pulsetur.

Nemo vero sacerdos sacramentum hoc alicui infirmo afferre præsumat, nisi prius in infirmi domo mundum locum paratum esse cognoverit, in quo debita cum reverentia, & custodia, sacramentum sistere possit, & per campanæ signum populum admonuerit, ut ad associandum Christi corpus convenienter.

Et, ut supra dicta omnia decentius fieri possint, domini nostri Jesu Christi societatis confratres episcopi adhortentur, ut, cum campanæ signum audierint, omnes saltem illius parochie, vel illius regionis confratres, in qua infirmos degit, ad illud associandum accedant. Omne autem hoc ministerium fiat cum pronunciatione indulgentiarum, prout habetur in baptisterio.

De poenitentia.

Quoniam vero poenitentia languores sanat, mortuos suscitat, sanitatem auget, gratianæ confert, sancta synodus confessores monet, ut sacros canones bene calleant, & in confessionibus diligenter quodam temperamento adhibito, nec peccatores nimia acerbitate detercent, & desperent, neque nimia facilitate ad denuo peccandum alieniant, & impellant. Præcipit etiam, ut, postquam poenitentiam, pro modo culpe, & ecclesiæ consuetudine, confessis injunxit, eos quoque de eorumdem canonum rigore, in gravioribus peccatis singillatim admoneant; ut, cum sanctæ matris ecclesiæ benignitatem in mitigandis poenis cognoverint, ad evitanda peccata deinceps erubescant non esse cautores.

Ne vero ad confessiones audiendas aliquis accedat, qui inter lepram, & lepram discrimen ponere nesciat: juxta Tridentini concilii decretum præcipitur, ut nullus, neque secularis, neque regularis sacerdos (nisi parochiali alicui beneficio præpolitus fuerit) sub excommunicationis poena, sine episcopi licentia in scriptis, confessiones audire præsumat. Et ideo in templorum, etiam regularium, janulis tabella affigatur, in qua eorum nomina sint annotata, qui ad hoc confessionum audiendarum munus ab episcopis electi, & approbati fuerint.

Confessores penes se annotatos habeant casus apostolice sedi, & episcopis, reservatos, ne negligientia, aut ignorantia, eam facultatem sibi adscribant, quam sibi novit esse denegatam.

Et, quoniam sacro concilio Tridentino cautum est publicis peccatis publicam infligi poenam, ea propter publicam in privatam convertere non audeant, ut quod episcopis tantum, et corum permisso, licet volumus.

Parochis præcipitur, ut populum monent, saltem singulis annis quemque, cum ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata proprio sacerdoti confiteri oportere; quod fidelis quisque observare tenetur.

Moneat etiam illos, qui confiteri tenentur, ut ad tantum poenitentia sacramentum, quo nobis Paradisi janua aperitur, non nisi debita preparacione accedant, & in cordis contritione, & humilitate, nella sacerdotis Interrogatione prævia, impetrerent confitens Sacerdoti peccata sua aperiatur, & denudetur; quam diligenter, si quando aliqua in te sacerdos debere perspexit, ab eodem præcipimus adiuvari.

Neminem etiam absolvant, quem digne-

satisfecisse non perspicerint, & eos presentem, quibus facultas affuit, & ablati restituendi, & legatis ad plias causas factis satisfaciendi, nec id tamquam (quamvis in precedente confessione per eos promissum) praesliterunt. Eos tamen excipiunt, qui in mortis articulo saceripte constituti: qui tamen erunt admonendi, ut, si convaluerint, quamprimum poterint, satisfaciant: si vero obierint, id onus districte hereditibus injungant.

In ecclesiis cathedralibus, ubi id quidem licet posse videbitur, Tridentini concilii decretum observari jubemus; ut intra tres menses Poenitentiarium constituant, cui præbenda primum vacatura unitatur. Si autem qui id neglexerint, synodus que prima celebrabitur, sive negligenter rationem redant.

Confessores in privatis sedibus, neque in cellis, sacellis, automino extra ecclesiam, confessiones non audiant, nisi ex cœla necessaria.

In ipsis autem ecclesiis, non in angulis, & locis abditis, sed in aperto, neve ante solis ortum, vel post ejus occasum, confitentes mulieres audiant; nisi ex cœla necessaria.

Medici post primam, secundamve visitationem, sub excommunicationis poena, ad regotorum curationem non accedant; nisi certo cognoverint, ipsos, postquam in eum C minorbum inciderunt, de eorum peccatis idoneo confessori confessos esse.

De jejunio.

Cum sanctum Tridentinum concilium pastores omnes hortatum sit, & illis præcepit, ut pio quocumque affectu sacros quadragesimales, ceterisque alias dies jejunio concretoris, in eorum dioecesis pia, summaque diligentia, juxta sanctæ matris ecclesiæ confititudinem, & ritum observari carent: nos ergo, ejusdem concilii, & sacerdotum canonum auctoritate, declaramus, ut per totam quadragesimam a carnium, ovorum, casei, lactis, butyri, adipissu quaque abstineat. Nec ignorant, totius quadragesimæ diebus (exceptis dominicis) quartuor sacris temporibus, nativitatis dominice, gloriose virginis assumptionis, beatorum apostolorum omnium, (beati Joannis evangeliæ, & sanctorum Philippi, & Jacobi exceptis) omnium etiam sanctorum, sancti Joannis Baptiste nativitatibus, & sancti Laurentii vigiliis, omnes Christifideles vere jejunio teneri. Aliis enim diebus jejunare, aut præmium, aut remedium. In quadragesima vero, & supradictis temporibus, & vigiliis non jejunare, peccatum esse, sanctorum patrum monumenta testantur.

Jejunio tamen astrigos non eos esse intelligimus, quos jura eximunt, infirmitatis tñlicit, necessitatis, imbecillæ gratia, aut alterius justi impedimenti causa, episcopi, aut ejus vicaril judicio in scriptis approbanda, de medici tamen consilio quoad infirmos.

De extrema unctione.

Cum Extrema unctionis sacramentum sacramentorum omnium novissimum sit, quo, ad peccatorum remissionem, & corporalis infirmitatis alleviationem misera in hac vita fideles muniantur; cuius etiam ope velut Athletæ fideles preparantur ad luctam contra humani generis saevissimum hostem, homini in supremo viâ termino maxime indiciatrem: ð: igitur de causa parochum curare decerbitus, ut non expeditata infirmorum prostratione extrema, sed dum adhuc sensus optime vigent, hoc sacramentum conferatur. Ut autem ungens sacerdos suo mero plene satisfaciat, piis verbis infirmum consoleatur, præsenti animo ut sit adhortetur, ad coelestem beatitudinem anhelet, ad eam omnem mentem erigat; & ea, que mundi sunt, negligat, mortem non pavescat, e seculo ad vitam a Deo benedicto vocari se gratias agat. Eos autem omnes, qui interfuerint, pro infirmo sacerdos orare suadeat.

Advertat quoque sacerdos, ne erret, quando ungit infirmum; ne unus proferat verba, & alius ungar: sed ~~ad~~ idem, qui ungit, debet verba proferre; alias non conficit sacramentum. Ea propter, ubi est copia sacerdotum, accedere debent ad minus duo, vel tres cum hebdomadariis, qui possint dicere officium, & litanias, & omnia sacra, que in libro, ad tale opus adhibito, continentur, dummodo ille solus ungar, & proferat verba illa, *Per istam ultimam unctionem &c.* ungendio cum prolatione illorum verborum.

Provideant quoque episcopi, & ordinent, ac mandent suis ecclesiæ rectoribus, ut Olea sancta, scilicet Christæ, Oleum Catholicon, & infirmorum, stent in loco tuto, & clauso cum clavi, & renoverunt singulis annis in die Jovis sancto, & vetera olea ponantur in lampadibus, & crecentur: nova autem sumantur a matrice Ecclesia cum solita solemnitate, scilicet quod ferantur per presbyterum, vel constitutum in ordinibus sacris, & ampullis de stanno, vel argento, mundis, & cum lanterna accensa; & tollatur abusus aliquorum locorum, ubi nescio quid solvitur pro dictis oleis habendis: cuius talis exactio sit contra sacros canones, non obstante quacumque consuetudine, que potius corruptela dicenda est. Si vero contigerit, anno nondum completo dicta olea deficere; antequam in totum deficiant, ponatur in ampullis oleum non benedictum paulatim supra olea benedicta, seu consecrata, & sic omnia erunt consecrata, & consecrata. Caveant autem ecclesiæ parochialium rectores, ne ultra annum prædictis oleis utantur, scilicet die Jovis sancto, usque ad alium diem Jovis sanctum, alias inciderent in graves poenas. Si vero oleum infirmorum, transacto die Jovis sancto, haberi minime possit, quia forsan in aliqua matrice ecclesia non fuerit consecratum, vel inde non aportatum, & aliquis infirmus extremam unctionem accipere voluerit, hac necessitate stante, con-

confidendo in Dei misericordia, que hoc opus ad salutem illius acceptare dignabitur, concurrente etiam bona ministri intentione, non erit inconveniens extromani unctionem de veteri oleo praebere. Sed non sic est de baptismo. Quia si novum christma, & oleum cathucumenorum haberi non possunt, baptizandus est, non tamen veteribus oleis ungendus, sed expectanda sunt nova olea prædicta, scilicet chrismatis, & cathucumenorum; cum non sit tanta necessitas in baptismo, sicut est in infirmitate. Advertant parochi, quod, cum necessitas occurrit ungendi infantes baptizandos, seu infirmos, non ponant pollicem in ore diarium ampullarum pro unctione facienda, quia inde oritur periculum cadendi oleum in terram, vel diccas ampullas frangendi; sed habeant vasa alia de stamno, præter dictas ampullas cum ore ampio, in quo ponni possit pollex, & eo sic intincto ungant. Prædicta autem vasa, que numero erunt tria, secundum numerum trium coeleorum, ponantur in capsula parva de stamno, pro usu prædicto.

De sacramento ordinis.

Ne ad ordinis sacramentum, cuius, & sanctorum patrum dicitur, & capituli nostri Jesu Christi exemplo, septem sunt gradus, propter septiformem spiritus sancti gratiam, indignus aliquis assumatur; neve in eo conferendo indecens quid admiratur: sancta hæc synodus, Tridentini concilii decretis inhærendo, illud in primis episcopis omnibus mandat, ut in ordinibus conferendis diligenterne caveant, ne pro talium graduum collatione, nec per se ipsos, nec per Interpositas personas, nihil ipsi, etiam sponte oblatum, accipiant, nec a suis familiaribus, aut ministris accipi finant.

Illi vero, in quos, vel minores, vel scripsi ordines erunt conferendi, pridie, vel aliquot dies ante ordinum collationem, si ita magis episcopo expedire videbitur, vel ab episcopo, vel ab alia quavis persona ab eo ad illud assumpta, christianam doctrinam audiente, & ea præse. rim capita cæthochismi, iussu sanctissimi D. N. P. Pii V. novissime impressi, que ad sacerdotii ministerium spectant.

Deinde accuratissime per examen ab illis requiratur, an ea omnia calleant, quæ ad ordinem eis conferendum spectant, & ad officium, quod exercebunt.

Subdiaconi non admittantur, nisi ita grammaticam possideant, ut, quidquid legant, eos intelligere comprehendantur.

Diconi non promoveantur, nisi interrogati ecclesiastice doctrinae, que in catholicismo continentur, rationem omnem in proprio habeant, symbolo scilicet apostolici, orationis dominicae, decalogi præceptorum, ecclesie sacramentorum, & eorum omnium, que ad diaconatus ordinem, & officium, requiruntur. Ad sacerdotium etiam promovendi ad hoc idem teneantur.

Præter autem examen prædictum, ordinandi omnes sue probitatis, & vita, & quod ex legitimo matrimonio nati sint, tecum.

Council General Tom. XXXV.

imonium in scriptis exhibere teneantur: quod testimonium per vicarium episcopi, sive archidiaconum, aut etiam archipresbyterum, vel parochum locorum, in quibus resident, dari possit; qui nisi in ea re pro veritate dixerint, acerrime puniantur.

Ad ordines promovendorum nomina, & cognomina ecclesiarum rectores per aliquot dies ante ordinum susceptionem populo denuncient: ut cuique licet ordinandos accusare, si quod eorum crimen deprehendetur. Nec episcopus eos ordinet, nisi de hismodi proclamatione facta sibi certo consideriter.

Omnis diligentia episcopi utatur, ut sciant titulos ordinandorum, si sint patrimoniales, an eis sint fatis, an per fraudes, & deceptions sint parati. Neque admittantur, nisi aut vicarii, archidiaconi, archipresbyteri, vel parochi litterarum testimonio approbentur. Si vero beneficiales sint, beneficiorum fructus itidem idonei, ac sufficientes sint. Ipsi vero etiam ordinandi iuramento astringantur, se nec patrimoniales titulos alienatueros, aut permutatueros, nec beneficiales resignatueros. Donec eorum vieti fuerit aliunde provisum.

Qui vero ad pensionum titulos ordinabuntur, nisi aliunde sibi comparaverint, quo vitam sustentent, illas extinguere posse devitamus.

Quas prædictas alienaciones, permutationes, resignationes, extinctiones nullatenus absque contentu episcopi facere possint. Qui in horum aliquo deliquerit, arbitrio episcopi severe puniatur.

De seminario clericorum.

Cum ad avertendos a mundi voluptatibus adolescentes, eosdemque ad pietatem & religionem informandos, mandatum sit a sacro concilio Tridentino provincialibus synodis, ut clericorum seminarium in omnibus dioecesis, ubi commode fieri possit, instituatur: sancta hæc synodus, non ignorans, ultra prædicta, quot, & quanti ex hujusmodi seminario expectari fructus possunt. & insuper ejusdem concilii decretis, uti par est, parere cupiens, & omnino volens, statuit, & ordinavit, ut omnes episcopi, & alii locorum ordinarii, intramentes tres aliquam omnino rationem in eant, qua saluberrimum hoc opus institui, atque adimpleri possit. Quid si aliquod impedimentum intercesserit, quominus id effici queat, de eis teneantur intra dictum tempus metropolitanum docere, atque consulete; qui quidem, si per se ipse id minime explicare, atque amovere poterit, ad sanctissimum dominum nostrum referet, & a sua sanctitatis bonitate, atque prudentiali remedium petet.

De vita, & honestate clericorum.

Cum ad subditorum reformationem, necessaria in primis esse videatur episcoporum, & aliorum, qui animarum curam gerunt, morum splendor, & viræ emendatio, quorum incuria & negligencia abusus

sus certe in hac provincia irreptierunt innumeris statuit sancta synodus, ut ad se ipsos primum reformandos omne studium, & animum convertant, ne scilicet ducatur illis, quod imponunt onera gravia, que ipsis digito tangere nolunt. Ea propter episcopos hortatur, ut (nisi iusto impedimento praepediantur) dominicis, & aliis festis diebus missam celebrent, & pro populorum delicia sacrificium offerant. Sacerdotibus vero omnibus praecepit, ut talibus diebus idem sibi censeant faciendum. Qui vero animarum curam gerunt, singulis hebdomadis ter altem celebrate teneantur, & eo etiam amplius, pro loci consuetudine, & necessitate.

Diaconi, subdiaconi, bis; in minoribus vero constituti, simplices, aut quicumque alii clerci, semel taliter singulis mensibus communicare teneantur. Qui vero necessaria ratione cessante, id neglexerit, ac praeditis ordinationibus parere noluerit, & castigatus se non emendaverit, poenam ordinarii arbitrio impositam luat.

Nihil episcopi ab eorum dignitate, quæ valde excella est alienum, in secularium, quantumvis principum consuetudine, committant, aut patientur.

Circa vestimentum, apparatum, & suppellectilias, mensa frugalitatem, ac familiare modestiam, ea omnia tenuent, quæ illis sacra Tridentina synodus ea de se gravissimo decreto præcipit.

Clerici gestu, vultu, habitu, & vestitu, statum, & ordinem suum proalteantur; sive corona, & tonsura clericis, uniuscujusque ordinis convenienti, insigniti.

Vestis exterior talaris omnino sit. Interniores vero, pro locorum, atque hominum conditione, qua majori poterit decentia, ordinariorum arbitrio.

Comam, atque barbam, studiose non nutrant.

Barba a superiore labore ita recidatur, ut pili in sacrificio misse Christi domini corporis, & sanguinem lumentem non impediatur.

Cum mulieribus, de quibus suspicio oriens posse, consuetudinem, etiam extra domum, non habeant. In domo vero nulli omnino mulieri cohabitent, nisi arctissimo confinavitatis, aut affinitatis gradu conjugent, non remotiori quidem, quam secundo. Arbitrio tamen ordinarii relinquuntur, id etiam prohibere, si aliqua probabilis suspicio existat de mala vita earum mulierum. Omnino autem in eodem cubiculo non dormiant, etiam si sit mater, & filius, aut frater, & soror.

Nulli clero licet mulieres, cuiuscumque gradus, aut conditionis sint, associare, nec ad brachium ducere, aut eis aliquo modo famulari.

Qui in aliquo horum deliquerit, & monitus non se correxerit, graviter ordinarii arbitrio puniatur.

A De residentia episcoporum, & curatorum.

Gravissimo sacri concilii Tridentini decreto cautum est, ut in suis dioecesibus episcopi omnes resileant. Nam cum greges suos doctrina, & vita exemplo dirigere, vigilancia curari debeant, id nequam, absentes praestare posse, perspicuum est. Itaque sancta synodus, huic Inhaerendo, statuit, & ordinavit, nulli episcopo licere extra dioecesim suam morari, nisi causis, & pro tempore ab eodem Tridentino concilio prescriptis, & sub poenis in eo contentis.

Dent autem operam episcopi, si abesse paulisper ab ecclesiis aliquando contigerit, id ne hat Adventus, & Quadragesima tempore, ne diebus festis solemnibus, quibus maxime convenit episcopos ministerium obire suum.

Monentur autem omnes locorum ordinarii, ut non modo praesentia, sed officio, ac ministerio, resileant in suis ecclesiis; ac per se, quantum licet, doceant, sacrificium offerant, Sacraenta ministrant.

Ecclesiarum quoque restores, ac canonici omnes, curam animarum habentes, decreterum de residentia servent, sub poenis in eo contentis.

C De edicto proponendo in examine eorum quibus animarum cura committenda est.

Cum magna diligentia adhibenda sit in examine eorum, quibus animarum cura est committenda, statuimus, ut cum primum episcopus parochialeum ecclesiam, sive canonicum, aut dignitatem in ecclesiis, ubi toti capitulo animarum cura incumbit, vacare cognoverit, intra triduum illas ecclesias valvis editum per decem continuos dies, vel aliud longius tempus sibi bene visum, ponit mander, in quo ad examen invitentur, quicumque de beneficio sic va-

dante provideri cupient, ut transacto editi tempore, examen fieri queat, ac deinde, servatis, quantum fieri poterit, pro temporum, locorum, & personarum qualitate, his omnibus, que a Tridentina synodo sancta sunt, alias idoneus in locum dehorti sufficiatur.

D De examine praeficendorum cathedralibus ecclesiis.

Vacante ecclesia cathedrali, publicæ supplicationes, ac preces, per Civitatem, & diocesum omnino sunt, quibus a Deo religiose postuletur, ut idoneo pastore orbato gregi provideat. Et si forte sanctissimus D. N. pro ecclesiæ sic vacantis, aut pro qualcumque alterius ecclesiæ cathedralis provisione, in aliquem oculos iniciat, de cuius qualitatibus in partibus hujus nostræ provincie examen sit faciendum, eo quod ibi sive natus, vel educatus, aut aliter bene cognitus sit; statuimus, ut, postquam examen una cum fidei professione juxta formam per sanitatem suam transmitti solitam

tam tactum fuerit, per edictum etiam ad vultus majoris ecclesie denuncietur, omnibus aditum patere, qui impedimentum, aut vitium aliquod in promovendo noverint; & si quod hujusmodi delatum fuerit, unacum processu, per examen prius facto, sancte fidei sua fideliter transmittatur; ut recte cognita, & perspecta pro gregis Dominici commodo provideat.

Qua per clericos docens videtur.

Qui clericali militia sunt adscripti, non alio armorum genore decertare debent, quam orationibus, & lacrymis, que quidem una coelum adeunt, certum est, quod absque victoria inde redire non possunt. Eas propter omnem armorum usum, vel ad proprium tuamen, vel ad noctumentum alii inscrendum, Santa synodus clericis omnibus interdicit; exceptis cultellis pro domino vita usu. Si quo vero eis iter sit facienda, & per loca suspecta transendum, de ordinarii licentia in scriptis eis armferre licet. Balistas tamen, scopulos, testas, ceteraque hujus generis nullo modo secum habere possunt.

Et cum, Apostoli testimonio, nemo Deo serviens, secularibus negotiis se se debet immiscere, cumque clericos irreprehensibilis esse deceat, tum ne illis inferant scandalum, quibus bonorum omnium operum se debent exempla praebere; tum vero nemandatorum Domini, vel obliuiosi, vel contemptores facti esse videantur, qui de medio populi offendicula justi auferri: Idcirco clerici, temporalium omnium rerum curas a se abdicantes, omnemque eorum solicitudinem in eum proicientes, cui cura est de omnibus, nec per se, nec per interpositas personas mercature, aut alii secularibus negotiis, per sacros Canones prohibitis, operam dent, aut quoniodolibet se se illis immiscere audeant.

Larvati non incedant. Choris, fabulis, comedisi, aliisque profanis spectaculis, aut venationibus, per eosdem Canones prohibitis, non intersint.

De Sacramento Matrimonii.

Conjugium bonum esse, nullus inficias ire audiatur, nisi a Domini praeceptis, atque a catholica veritate recedens, ad impiorum Tatianorum deliria se conferat. Hujus autem Sacramenti quanta sit excellentia, non modo facile ex eo coniici potest, quod ante peccatum ad officium tantum a Domino fuit institutum, verum etiam, quod Dominus Iesus Christus nuptiis intercessu dignatus, eas sanctissimas presencia sua commendavit. Sancta igitur synodus omnes Christifideleshortatur, ut Tobiz Deo gratissimi, exemplum secuti, multa cum reverentia, & timore conjungantur. Districte etiam mandando, precipit parochis, & quibusunque alii animarum curam gerentibus, ut omni diligentia, & observent ipli, & ab aliis observanda curent, quicumque sacrum occumenicum Tridentinum concilium non omitenda esse decrevit; atque ut festis diebus inter missarum solem-

nia admoveant populum, ut si quis eorum aliquid noverit, imminere, quo celebrandum Matrimonium possit impediri, neque illud tevelaverit, excommunicationis vinculum statim feciat incursum. Si quod vero dubium emergetur, quo minus matrimonium conficit posse videatur, ordinarium consulat ipse parochus. Doceat preterea populum illud Augustini, nuptiale scilicet bonum esse tripartitum, eoque inesse fidem, Problem, Sacramentum. In illo, ut id attendant, post conjugale vinculum illorum neutrum cum alio, aliave coire licere. In prole, ut generetur proles, que Dei gratia eternam beatitudinis futura sit haeres, quae suscepta amanter excipiat: & exceptam honeste, ac religiose parentes current educandam. In Sacramento, ut conjugium non separetur, iuxta illud, *Quod Deus coniunxit, homo non separabit*. Si vero, iusta, legitimaque causa, quoad torum, eos separari contigerit, non propterea dimittus, aut dimissa, quacumque occasione alteri judicatur. Et quoniam scriptum, *Oculus, qui despici patrem, eruant cum corvi*. Parochi moneant contrahentes, ut, non nisi eorum parentibus consulti, & (quoad fieri potest) annuenientibus, contrahere studeant: quibus, dum vivunt, & reverentia, & subventionis obsequia noverint se debituros.

Benedicat quoque parochus, seu presbyter, primas nuptias in ecclesia in mane, cum missa celebratione, & solemnitatibus que requiruntur. Ablineat tamen a benedictione secundarum nuptiarum; nam, cum semel benedicti fuerint, non debet amplius illa benedictione reiterari: sed celebretur tantum missa in predictis secundis nuptiis, absque illa solemnis benedictione, ut ordinatur in libro ad hoc deputato.

De Meretricibus.

Quoniam mala omnia, vel omnino evitandas, vel quoad fieri potest, a nobis sunt removenda, Sacra synodus omnibus episcopis solicitam curam gerere mandat, ut in civitate, vel vicus, vel locus aliquis, meretricibus (ubi sunt) destinetur, quo ab honestis mulieribus secessantur: ipsosque Civitatum rectores hortatur, ut hoc opus autoritate sua adjuvent.

De Blasphemia.

Quo magis lanciflamma illa verba, in Dei laudem dicta, mente volutamus, omnes licet, terra adores te, & pallias ebs, Deus: eo magis in illos iure animadvertendum censemus, qui Dei nomen, cui omne genu curvatur, vel sanctissime Virginis, quam in matrem sibi elegit, vel Sanctorum, qui cum Christo regnant, blasphemare sacrificio ore non verentur. Sancta ergo synodus decernit, ac mandat, ut, iuxta factorum Canonum statuta, episcopi, vel alii locorum ordinarii, eos omnes punire studeant, quos huic sceleri deprehenderint esse obnoxios. Quod si clericus, vel Dei, vel Iesu Christi aut Virginis Marie, aut sanctorum nomini diris verbis pubblice detraxerit, fructibus,

bus, redditibusque omnibus ecclesiasticis A unius anni pro prima vice privetur. Si vero iterum in eodem deliquerit, eo beneficio, quod possidet, privetur, quod ad eius poenam, & emendationem ordinario magis videbitur expedire. At si tertio in eamdem culpam fuerit prolapsus, tunc demum, tamquam præterita venia ingratius, & filius, qui patris doctrinam, & increpationes ad ejus salutem abiiciat, omni beneficio, gradu, dignitate, perpetuo privatus, ac ad quemcumque ecclesiasticum honorem deinceps consequendum prorsus inhabilis esse declaretur. Si vero secularis erit, prima, secundaque vice pecunia mulctetur, juxta sanctionem sacri concilii Lateranensis sub Leone X. At tertia vice, juxta sacramentorum Canonum statuta publice poeniteat. In eos autem, qui non publice blasphemaverint, ordinarius mitius agat. Servi autem, sive operarii, qui in dominorum dominibus in blasphemiam incident, primo acris ab eis extinguantur: deinde ab eorum dominibus contumeliose expellantur. Sciantque qui blasphemis interfuerint, nisi blasphemantes redarguant (modo id sine periculo fieri possit) eorum peccato non parum concommunicare. Omnia autem intra triduum blasphemantium nomina ad judicem ecclesiasticum deferre tenentur: & si plures audierint, idem faciant, nisi unus pro omnibus id sibi faciendum suscepit. Confessores eti, qui blasphemaverit, gravem pro qualitate blasphemie poenitentiam imponant.

De festorum dierum cultu.

Dies festos, vel contemnentes, vel negligenter obseruantes graviter te delinquere nolicant. Cum enim Dominus per prophetam dixerit, *sabbata mea dedi eis, ut efficiantur inter me, & eos, & facient, quia ego Dominus sanctificans eos*, liquido conitatem festorum dierum reverentiam dominico ore nobis esse propositam. Cum igitur neduni dominicum diem, verum & alia Christi, & sanctorum, testa, que sancta mater eccl^{ae} nostra saluti piissime studens, celebranda nobis proposuit, hac in provincia non eo, quo decet, cultu observari videantur: sancta synodus omnibus locorum ordinariis mandat, ut eorum cultum, atque obseruantiam restituendam omnino curent; poenitentia suo arbitrio propositis. Parochis autem distrite praecipit, ut populos erudiant, summa festis diebus reverentiam, venerationem, sanctificationem, celebrationem esse præstandam. Eos etiam doceant, iisdem diebus ab omni inquinamento, & secularibus oblectamentis abstinere, ecclesias frequentare, pura mente Deum venerari, missarum solemnitis & vesperis interesse, orationibus intare, divinis lectionibus, & predicationibus attente vacare, ea omnia preterea charitatis opera in alterutrum exercere, que fideles, & imitatores Christi decere videntur.

De sacrorum actionum reprobationibus.

Cum usum dominice passionis representande, & sanctorum martyria referendi, tametsi piissime introductum, ob hominum nequitiam, alii risum, aliis scandalum potius, quam devotionem, & pietatem affere sancta syndicis animadversat: decerente, tam in ecclesiis, quam in quibuslibet privatis aliis locis ab hujusmodi representationibus abstinentium esse. Concionatores autem, ignito Domini loquio fidellissime exposito, Signoque Crucifixi Domini nostri, aliquis exterioribus piissimis affectibus, per ordinarium probatis, populos ad poenitentiam, ac pietatem, ad fletum, & planctum adhortentur: ac tam domini, quam sanctorum actiones ita pie, & graviter narrent, ut auditores eorum sibi exempla omnibus in operibus proponant, & ad eorum patrocinium in necessitatibus confugere dicant.

De sanctis.

Nemini dubium esse debet, sanctorum intercessione, & precibus apud Deum miseris mortales plurimum juvari, eisque venerationem, & cultum debite exhiberi. Nematamen quid perperam in ecclesia Dei per ignorantiam agatur, concionatores, & parochi illud populos doceant, alium esse cultum, quo Deum patrem, eisque unigenitum filium Jesum Christum, ac Spiritum Sanctum; alium, quo sanctos venerari, ac colere debeamus. Latrrix enim cultum soli Deo debemus; sanctos vero, ut nostros apud Deum intercessores veneremur. Dominica autem oratio, quam ante sanctorum imagines Christi deles frequentant, ipsi Deo dirigitur; cui quidem eam, ceteraque nostra bona opera omnia, sanctorum meritis, atque intercessionibus gratiora fore non ambigimus.

De imaginibus.

Sanctorum imagines in ecclesiis, & aliis honestis locis haberi, eisque omnem reverentiam, per genuflexionem & per alios honestissimos corporis motus, exhiberi, sancta mater ecclesia docuit semper, & tradidit. At vero, ut indecens omne, quod in ea re possit oriri, evitetur, sancta synodus, Tridentini concilii decreto super hoc inherens, statuit, ut, sicuti hac nostra in provincia aliquæ fuerint imagines prototypo non congruentes, minusve, quam deceat, honesta, vel ex eo, quod propter aliquem corporis actum, vel habitum, ad risum, aut turpes cogitationes potius, quam ad devotionem protrahant intuentes, episcopi, vel mutandas eas, vel curent auferendas. Post hæc vero nullæ in ecclesiis imagines ponantur, quas episcopus non diligenter inspicerit, & approbaverit. Qui contra fecerint, tam artifices, quam illos, quorum iussu id fuerit effectum, episcopi arbitrio puniantur.

De miraculis.

Huma i generis hostis tantae sunt infidig, ut sepe numero fatis miraculis, ac illatio-
nibus, Christifideles simplices, atque pios,
in errorem inducere possit.

Quocirca sancta synodus decernit, ut nulla
post hac nova miracula admittantur, nisi (Tri-
dentinii concilii de miraculis prius servato
decreto) ab episcopis illa fuerint appro-
bata.

De reliquis.

Sanctorum reliquias, quas olim spiritus
sancti templum, ac Christi viva meubra,
fuerunt, omni reverentia venerandas, ex
sacri Tridentini concilii decreto, sancta
hæc synodus decernit. Et ideo in vasculis
suis bene, & decenter sub clavi custodian-
tur, nea in altaribus ad longum tempus
exponantur, sed, quotiescumque populo
erunt ostendenda, aut in processionibus
circumferenda, id lumenibus accensis, ac
debita cum solemnitate hat, & denuo sub
clavi recondantur. Novæ autem reliquie
non admittantur, nisi que per episcopos
omni diligentia receptæ, & approbatæ fue-
rint.

*De indulgentiis, & quæstoriis elec-
mosynarum.*

Nemo indulgentias publicet, seu populo
commendet, nisi prius ab ordinario visita-
re fuerint, & probatae. Eleemosynarum
vero quæstores ad hujusmodi indulgentiarum
officium exercendum nullatenus admittan-
tur: sed indulgentiæ, juxta Tridentini con-
ciliï decretum, populo publicentur, & com-
mendentur.

De pīs locis.

Fidelium eleemosynis pia queque loca,
& polita, & dorata esse, sancta synodus
non ignorans, ac illorum voluntati pie (ut
debet) satisfacere volens, omnibus locorum
ordinariis mandat, ac præcipit, ut nullo
in ea re detrectato labore, quidquid pro ta-
lium locorum visitatione, & administratio-
ne, sacro Tridentino concilio demandatum
est, & observent, & inviolabiliter obser-
vandum current.

Redditibus, censibus, & aliis horum lo-
corum bonis quibuscumque, vel male alien-
natis, vel ab aliis occupatis, omni diligen-
tia infudent recuperandis.

Donus, & ædificia, etiam si monasteriis,
aut aliis quibuscumque ecclesiis, aggregata
sunt, vel si commendæ, aut juris pa-
tronatus, aut alio quocumque titulo possi-
dcantur, ad peregrinorum, infirmorum,
pauperumve commodum destinata, ut re-
ficiantur, si ruina sint; vel etiam (si
opus fuerit) ut demum remedientur, toto
pectore incumbant.

Ut plurius peregrinis, pauperibusque
infirmis in hospitiis, quibus pauciores sunt
redditus, alimenta, ceteraque subventio-

nes, commodius subministrari possint, epi-
scopis sancta synodus mandat, ut in qua-
civitate duo, plurave fuerint hospitalia,
quibus singulis pauci sunt proventus, plu-
ra illa in unum redigenda current, idque eo
prosertim, ne tot ministrorum dispensatio-
nibus, id quod censum minimum est, re-
digatur ad nihilum.

Antistites etiam invigilare admonemus,
ut quos ecclesiis, hospitalibus, societati-
bus, aut pīs aliis locis, quidquam debe-
re deprehenderint; nec administrationem, nec
procurationem exercere, nec curam alli-
quam ad prædicta pertinentem, eos subi-
re patientur.

Eorum autem nullus, quibus talium lo-
corum administratio fuerit permitta, nec mo-
bile, nec immobile quidquam pretiosum
vendere, permutare, in emphiteutis trade-
re, aut alio quocumque alienationis genere
in alios transferre presumat, episcopo in-
consulto. Quibus omnibus in rebus ita epi-
scopus consulat, ut a factorum canoniam
ordinationibus tibi recedendum non existi-
met.

Qui post hoc ad piorum locorum admi-
strationem eligentur, sive laici fuerint, si-
ve clerici, antequam munus suum obeant,
mnia fideliter se gesturos in ordinarii ma-
nibus iuramento spondeant. Qui vero ante
hoc fuerint electi, trium mensium spatio
Cipsum hoc jurare cogantur.

Sub excommunicationis latæ sententiae
poena notarii, & quibuscumque aliis a-
ffariis præcipit sancta synodus, ut trium
mensium spatio ordinario revelent, atque
producant testamenta, codicilos, cetera-
que actorum, & legatorum genera, ad pīas
causas factorum, tam de rebus male par-
tis, quam fortim acquisitis, quæ, vel ipsi
rogati scriperunt, vel penes se detinent,
ab aliis scripta. Sub eadem quoque poena
præcipitur iisdem, ut intra mentem dein-
ceps (legitimo tamen impedimento cessa-
te) legata omnia, quæ eis scribenda con-
tingent, ordinario denunciare non omit-
tant.

Episcopi, locorumque ordinarii, poena
arbitrii suo proposta, districte prohibeant,
ne confrates cujuscumque societatis pu-
blicas illas comeditiones exerceant, que
certis festis diebus hieri consueverunt: ex il-
lis si quidem scandalum bonis; ac jurgia
inter ipsosmet confrates sepe numero
oriri, perspicuum est.

De monasteriis.

Si regulares, tam viri, quam mulieres, in mo-
nasteriis vitam agentes coelibem, propheta il-
lud in mentem sibi sepius revocarent, praefare
si quidem non vovere, quam pīs votum vota
non reddere; nec jussionibus, nec nostris
profecto admonitionibus indigent. Cum
ergo nostra in hac provincia regulares ob-
servantib[us] maxima detrimenta accopisse
manifeste inspiciamus: ea propter sancta
synodus decernit, & præcipit, ut in san-
ctimonialium, ac fratrib[us], & monacho-
rum monasteriis quibuscumque suas con-
stitutiones suis regulis sibi demandatas, si-
de-

adire non erubet, cuius studio, & opera ex latino in maternam linguam homilia, & sermones scriptorum catholicorum verticet, & illis memorie demandatis, vel sicut de scripto leonis, debito satisfaciat, cuius canonum, & Tridentini concilii decretis tenetur.

Neminem ad predicationem in suas dioceses episcopi admittant, quem monitionibus catholicis non premouerint, quid scilicet acrius, & crebrius, quid autem remissius, & tarius, pro locorum, & peccatorum communium qualitate, populis sic inculcandum.

Predicatores vero argumenta, & rationes haereticorum non recenzeant, ne in imperitorum fidelium mentibus confusione pariant. At, si quando, ut eorum falsodogmata facilius reliquantur, ipsorum argumenta afferre sit necesse, tunc (quoad fieri poterit) disputationibus resecatis, gravissimisque reprehensionibus, poterunt id exequi.

Fabulas, eaque, que populis risum movent, recensere non audeant.

Apochryphas historias non tractent, nec miracula a catholicis, ac fidelibus auctoriibus non prescripta.

Meminerint etiam cum dominus dixerit, nostrarum non esse, nostre tempora, vel momenta, Antichristi adventum, & ultimam iudicij diem, certo, ac definito tempore non tractare.

Diligenter te habeant in vitiis, & ecclesiis reprehendendis. Caveant tamen, ne ad particularia descendant, nec verbis, odium, & contumeliam potius, quam emendationem patientibus, corrigan.

Spirituales, aut temporales dominos, sive eorum officiales, aut magistratus, modeste, ac pie admoneant, non acerbius obligent: subditosque illud Petri doceant, *Fratres obeditis prepositis vestris, &c.*

Totus autem concionatorum, omnisque scopus sit, ex sacrarum scripturarum interpretatione, vitorum reprehendendorum occasiones invenire: in qua quidem interpretatione ab eo sensu non recedant, quem catholica ecclesia, & factorum doctorum, ab ea acceptatorum, autoritas approbat: ex quibus tantum doctoribus allegorias excerpere poterunt, si quando illis uti voluerint. Sed præcipue in id incumbant, ut audientes sepius moneantur, articulos fidei firmiter credere, & confiteri; decem precepta servare; peccata deflere, paenitentiam agere, dies festos, & jejunia servare, orationibus invocare, elemosynas, & alia pietatis opera facere, que Christifideles decent.

De visitatione.

Episcoporum ea cura propria, & præcipua esse debet, ecclesias suas, ac dioeceses, veluti sacro concilio Tridentino sanctum est, visitare. Meminerint autem, non superfluo, sed necessario tantum comitatu ad illas visitandas se conferre, ac se, quam citissime possunt, expedire, ne superfluis impensis subditi graventur: nec ta-

men eorum quidquam præterant, que visitationis ad actum necessario spectant. Sanctum liquidem eucharistie sacramentum primum visitent: speculentur quo patro, quae diligentia mutetur, & an ea reverentia, qua decet, custodiatur.

Sacrificium postmodum audeant. In ea calices, patens, corporalia, linteola, aliaque ad Christi corpus pertinentia, an mundia sint, & decentia: sacras præterea reliquias, ac sacrarum vestium omne genus, libros, & cetera omnia, an diligenter asserventur, inspiciant. Ecclesiam posthac diligenter perscrutentur: & si alicubi ruinam minentur parietes, aut aliquo modo præseferant indecentiam, restaurari, atque expoliri, demandent.

Diligenter etiam inquirant, si in ecclesiis divina officia debitis horis persolvantur, si dignitates, canonici, & clerici quicumque canonice sint ordinati, & si justo titulo beneficia possident, sive eorum in ecclesiis residant, an inter eos sint dissensiones.

Si baptismi, chrismatis, &unctionis, sacramenta debita reverentia Rectores servent; sive debitibus temporibus ea innovanda curent; ac si in matrimonii sacramento Tridentini concilii formam observent.

Cum primum cathedrales, collegiatas, parochiales ecclesias visitaverint, ad hospitalium, aliorumque piorum, locorum visitationem se conferant: scrutentur, an eorum bona sine fraude administrentur: comitatum, & rationes diligenter inspiciant; ut sciant, an debite redditus dispensentur.

Dilecti ludimagistris inquirant, si vita, atque doctrina sint honesta: sive quidquam prohibitum discipulis interpretentur.

Ut vero facilius rebus omnibus episcopi mature providere possint, ab honestioribus illorum locorum hominibus diligenter exquirant, quae reformatione indigere videantur: si eo in loco haeretici sunt, foenerantes, concubinarii, lusores, blasphematores, factiosi, & inimicitias gerentes, qui non indegre ecclesia catholica præceptis pareant, & ritum non servent. Sed præsestit circa viuum, procuraciones, munera, & similia episcopi servare meminerint, quicquid sacro Tridentino concilio prescriptum est.

De spoliis clericorum.

Quia in hac provincia sepiissime continet, quod spoliorum committarii bona clericorum ex hac vita decedentium, invadunt, & auferunt, tametsi patrimonialia, aut alias hereditaria, nulla habita ratione, quod idem clericus vel nullum, vel adeo tenue ecclesiasticum beneficium possederit, ut vix sibi fructus ad duorum, vel trium anni cujuslibet mensium sustentationem sufficerint, ne dum ut ex illis bona stabila, aut alia quæcumque, comparaute potuerint: statuit sancta synodus, supplicandum esse sanctissimo domino nostro; ut pro sua erga omnes Christifideles bonitate, ac justitia huic rei provideat, & modum aliquem imponat, prout magis expediens vitum fuerit; ac (si sanitati lux vi-

debitur) eorum clericorum bona pro spoliis non auferantur; qui saltem nos habuerint ducatos quinquaginta in redditibus ecclesiasticis.

De Poenis.

Quæ in his nostris Constitutionibus, & decreto, poenæ decernuntur, quæve per episcopos, vel alios locorum ordinarios, auctoritate sibi per hanc sanctam synodum concessa, quibuscumque delinquentibus, tam laicis, quam clericis, infligentur, ultra eas intelligantur, quæ per sacrum Tridentinum ac quæcumque alia Oecumenica concilia, nec non alios juris communis canones, decretae iam sunt, & inflatae, quibus nullatenus derogare sancta hæc synodus intendit.

Quæ vero pecuniae ex dictis poenis provenient, episcopi, aut alii locorum ordinarii, eas nullatenus in usum proprium convertere possint, sed alicui pio loco applicent. data, si expedierit, accusatoribus portione sua, quæ tamen tertiam partem non excedat.

Cæterum, cum sacrum Tridentinum concilium alia multa decretivit, quorum nulla hujus provincialis synodi decretis mentio sit, quia satis expressa, ac explicata sunt: ea

A omnia, hæc ad doctrinam, hæc ad ecclesiasticam reformationem, & morum correctionem pertinent, cum his omnibus, quæ in hac provinciali synodo statuta, definitaque sunt, sancta synodus plene, atque integre, ab omnibus hujus nostra provincie episcopis, abbatibus, capitulis, & aliis quibuscumque personis ecclesiasticis, & secularibus servari debere declarat, atque omnibus modis jubet.

Vult insuper, ac mandat, ut in Diœcesanis conventibus episcopi eadem Provincialis synodi statuta legi, & publicari; ac illa, una cum decretis concilii Tridentini in singulis cathedralibus, collegiatis, & parochialibus ecclesiis hujus provincie certo aliquo loco collocata, perpetuo affervari curent.

Hujus autem sacre synodi decreta suum eborub habere declaramus ad unum mentem, postquam Ecclesiæ metropolitane valvis affixa fuerint.

Omnia, & singula, quæ in hac sacra synodo decreta, atque sunt, sanctæ Romanae ecclesiæ, omnium ecclesiarum matris, & magistræ, semper emendanda, & corrigenda, qua debemus obedientia, ac reverentia auctoritatibz subiiciimus.

ANNO
CHRISTI
1577.

GREGORIUS PAPA XIII.

ANNO
CHRISTI
1577.

Sedis ab anno 1572. usque ad annum 1585.

DECRETA EDITA
IN SYNODO PROVINCIALI CAPUANO
CÆSARE COSTA ARCHIEPISCOPO

An. sal. 1577. 4. nonis Novemb.

DECRETUM I.

De vita & honestate clericorum.

Clerici in sortem Domini electi honeste tempta aliquem intromiserit, praeter poenas ecclesie. Cato habitu incedant, talaribus scilicet vestibus nigro colore seu in caligis albo- utantur, nulla tamen aliquorum colorum varietate distinctæ sint.

Decretum II.

Et quia quidam sunt, qui vulgo silvestres clerici appellantur, quorum finis & consilium est seculare forum evitare, idcirco statuimus, ut nullus clericorum cuiuscumque dignitatis & conditionis, in minibus ordinibus constitutus, gaudeat privilegio fori ecclesiæ, nisi tonsura clericali insignitus fuerit, & decenti habitu incedens alicui ecclesia, cui ascriptus sit, non fidei aut fucatae & raro, sed vere & plerunque inseriat; & si beneficiatus sit, & per tres mentes monitus, trino editio generali propito cum intervallo decem dierum pro qualibet, in supradicto habitu non incedat, beneficio & privilegio clericali ipso jure absque alia sententia privatus intelligatur.

Decretum III.

Clerici personati non incedant, comedijc allisque spectaculis non intersint, ne aures & oculi sacris officiis additi impuris actionibus, sermonibusque distracti polluantur, eisdemque omni genere saltationis & ludi, præterim alearum & talorum interdicimus; nec solum ludere, sed eorum ludorum spectatores esse nolumus in publico, nec in privato, in propria vel aliena domo, & sicuti reperti fuerint pro convictis habentur ex arbitrio ordinarii priventur (s. pudenter .)

Decretum IV.

De monialibus.

Ut virginitatis thesaurus in Deo dicatis montalibus conservetur, omnis diligentia ab episcopis adhibeatur; nec cuique licentia concedenda est, nisi necessariis ministris ingredients monialium septa: quod si abbatissæ temerario ausu sine licentia in scriptis ob-

Porta clausuræ sit duplii clave munita, quorum una penes abbatissam sit, altera alicui commendetur, cujus fides episcopo explorata sit.

Decretum V.

Rationes singulis annis reddantur; & si quia abbatissa de fraude, aut furto convicta fuerit, præter restitucionem, utraque voice activa, & passiva privetur.

Decretum VI.

Laudabilis mos in plerisque Italique monasteriis in eligendis abbatissis servetur, ut triennio monasterio presint; nec possint confirmari, aut iterum eligi, nisi alio medio triennio interlapsio. Idemque in monialibus que sunt germanæ statuimus, ne prefectura inter ipsas continuetur, electioque in nulla; & si moniales admontes in ea- deri electione perseveraverint, pro illa vice jus eligendi amittant.

Decretum VII.

De hospitalibus & eorum magistris & economis.

Quia hospitalia quondam & ecclesie per seculares economes aut magistros expoliabantur, pecuniamque prius operibus destinata averterebant, propriisque utilibus applicabantur; idcirco statuimus ut episcopi quamprimum diligenter rationes & computa videant, & minori expensa, qua possint illas ecclesias & hospitalia vident, nec so dilationibus frustrari aut decipi patientur; & quatenus opus sit auxilium brachii secularis invocentes reliquatores seu defraudatores, procuratores & magistros in posterum esse non patientur, nisi restituta pecunia aliud episcopo videatur.

De-

ANNO
CHRISTI
1577.

Decretum IX.

De sodalitatibus, & confraternitatibus.

Magistri sodalitatum sive priores, sive quocumque alio nomine nuncupentur, tam a contratribus, quam alio quocumque laudabili modo electi intra mensem ab ordinario approbentur, coram quo jurent se fideliter officium administratores. Ordinarius vero compellat eos (& si opus fuerit) per censuras ecclesiasticas ad observantiam capitulorum, & si reddendam rationem ipsi oroinario in fine officii, debitoresque sodalitatis non possint eligi ni facta prius solutione.

Decretum X.

Exigant ordinarii computa & rationes confraternitatum, seu sodalitatum, quarumcumque a decem annis circa; atque compellant omni meliori modo detinentes illarum bona ad restituendum, & ad solvendum. Quae bona in ipsarum confraternitatum ecclesiarumque utilitatem convertantur.

Decretum XI.

Administratoribus ipsis, ni servatis de jure servandis, ex habito episcopi consenserit nullo pacto licet eorum locorum bona quocumque fuerint vendere, permulcare, in emphiteutum dare, ad longum tempus locare, aut aliter alienare. Si secus factum fuerit, episcopi arbitratu puniantur. & facta pro infectis habeantur.

Decretum XII.

At si quæstio inter sodalites & confraternitates de præcedentia oriatur, antiquior præcedat.

Decretum XIII.

Si contingat bona ecclesiarum cum affensi apostolico in evidentem ecclesiarum utilitatem alienari aut permurari, non prius bona tradantur, quam causa per breve apostolicum commissa, & sententia sequens sit; quod si secus factum fuerit, declaramus hujusmodi alienationes esse nullas, & bona ipsa tradentes arbitratu ordinarii puniendos.

Decretum XIV.

Ut vero bona ecclesiarum conserventur, current episcopi ut pretium quod ex alienatione bonorum ecclesiasticorum, affensi tam apóstolico interveniente, pervenit, & E quod ad præsens penes aliquos loco depositi reperitur, jux. sex menses, in emptionem aliorum bonorum stabillum pro securitate ecclesiarum converti debeatur.

Revidetur alienationes rerum ecclesiasticarum illegitimè factæ, pro quarum revisione fuerunt electi.

In dioecesi Capuana fuit confirmatus R. D. Joannes Dominicus Rosellus V. J. D.

canonicus Capuanus, una cum R. D. vi. cario pro tempore existente.

ANNO
CHRISTI
1577.

In dioecesi Caseriana fuit deputatus R. D. Julius Janillus V. J. D. una cum R. vi. cario pro tempore existente.

In dioecesi Yfernieni fuit deputatus R. D. Joannes Dominus Francifellus V. J. D. sacerdos, una cum R. vicario pro tempore existente.

In dioecesi Suessana fuit confirmatus R. D. Lelius Sessa V. J. D. prothomotarius apostolicus canonicus & decanus Suessanus una cum R. vicario pro tempore existente.

In dioecesi Calatina fuit deputatus R. D. Jon. Baptista Visconte canonicus Calatinus una cum R. vicario pro tempore existente.

In dioecesi Venafra fuit deputatus R. D. Horatius Datilus V. J. D. una cum R. vicario pro tempore existente.

In dioecesi Theanensis fuit deputatus R. D. Joan. Thomas Mandarinus cantor, una cum R. vicario pro tempore existente.

In dioecesi Calvensi deputetur Index arbitrio R. D. episcopi Calvensis.

In dioecesi Calinensi deputetur similiter index arbitrio R. D. episcopi Calinen.

Decretum XV.

Præter quætorum avaritiam, quorum improbitas a S. conc. Tridentino reprehensa est, malus quidam inolevis usus, ut private personæ, non ab episcopo iussi, sed proprio arbitrio pro aliis elemosinas per civitates & villas colligant, contingitque elemosinas dari illis qui vere pauperes non sunt. Idcirco nemini licet sub poena excommunicationis ipso facto incurriendo pro aliis elemosinas quærere, & lancea per civitatem circumferre, nisi clericis & laicis ad hoc ministerium deputatis. Neque concionatores etiam regulares possint de suggestu aliquem commendare, nisi de ipsis ordinarii licencia.

D

Decretum XVI.

De notariis, & tabellionibus.

Tabelliones & notarii, si intra mensem a die obitus episcopo non significaverint, que testamenta, vel codicilos, in quibus legata ad pias causas, nec non relata pro male ablatis & acquisitis, sive furto liberaatis contineantur, rogari concenterint, seu ab aliis confecta penes se habeant, ipso facto excommunicationis poenam incurvant; quod quidem decretum singulis annis a parochis bis populo notum habet.

Decretum XVII.

De festorum dierum observatione.

Festorum dierum observationem, a fac. conc. & nuper a beatiss. papa iustissimis de canis ac sub diversis poenis commendatam episcopos quilibet obnoxie restituendam inviolabiliter curet, quo Deo optimo max. & quo cuncta suscepimus, & sanctis eius qui

LII 2 pro

CONCILIO CAPUANUM.

903

Anno
1577.
Christi
vili abstinentia debitus honor & cultus im-
pendatur.

Decretum XVIII.

De sacramento matrimonii.

Quanta cura adhibenda sit ad matrimonia in faciem ecclesie contrahenda ex eo colligere possumus; quod fac. conc. Trident. quoad potuit clandestina matrimonia prohibuit, & irritavit. Ea propter eiusdem sac. concilii Tridentini decretis inherendo, mandat hoc provincialis synodus omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus sub excommunicationis pena, ne antequam matrimonium, saltem per verba de praesenti, contrahatur ad domum sponsi vel sponsorum aliquis accedat, vel invicem osculum, ac rem habeat.

Decretum XIX.

De parochiis.

Parochiales ecclesie, que in plerisque dioecesibus & locis tantum distant a parochianorum habitatione, ut non sine maximo incommodo ad ea pateat accessus, nec sine periculo sacramentorum adservent, intra habitationum loca reducantur, & aliqua ibi extreatur cappella, in qua sacramentum custodiri, & missa audiri comode possit, cuius rei arbiter sit ordinarius.

Decretum XX.

De decimis.

Ait apostolus: non alligabis os bovi trituras. Cum igitur qui altari deserviunt, de decimis, que propterea iure divino debentur, vivere debeant, statuit hec provincialis synodus ab ordinariis remedium aliquod adhibendum esse, quo abusus peccanti in eis persolvendis nuper Parochianorum malitia inventi, penitus extirpentur.

904

Decretum XL.

De medicis.

Anno
1577.
Christi

Medici non accedant ad infirmum post tertiam diem, dummodo morbi gravitas non indigeat majori celeritate, nisi facta ab ipso infirmo peccatorum confessione, & si secus fecerint sive ipso iure excommunicati.

Omnia & singula, que in hac sacra synodo decreta atque sunt, qua debemus obedientia ac reverentia auctoritati & judicio sancte romane ecclesie omnium ecclesiarum matris & magistri semper commendanda atque corrigenda subiiciimus.

B Quia decreta supradicta in praesenti secunda sessione post Missarum solemnia fuerunt alta & intelligibili voce lecta & publicata in dicta ecclesia per R. D. episcopum Calletinum. Quibus dictis & publicatione fuit datum dictis illustrissimi & reverendissimi dominis archiepiscopis & coepiscopis ibidem presentibus. Placet ne vobis Rev. Patres supra scripta approbare & confirmare & sessionem hanc secundam & ultimam finire & concludere, huicque syndo ad laudem, gloriam, & honorem Dei finem imponere, & illa subscribere? Resp. Placet. Tunc illustrissimus & reverend. D. archiepiscopus, quia omnibus placuit, dixit gratias agamus. Deo omnipotenti. Et facta solemnni benedictione recesserunt in pace, factis prius subscriptis acclamationibus.

Ego Cesar archiepiscopus Capuæ de consilio fratrum sic statuo.

Ego Aga episcopus Casertanus consulens, & consentiens subscripsi.

Ego Joannes Baptista Episc. Aternius consulens & consentiens subscripsi.

Ego Octavius episc. Caiventis consulens & consentiens subscripsi.

Ego Horatius episc. Venetranus consulens & consulens subscripsi.

Ego Joannes Paulus episcopus Theanensis consulens & consentiens subscripsi.

Ego Lelius Sessa procurator reverendissimi episcopi Sutianæ, eo nomine decretis predictis consensum prestiti, & me subscripsi.

Ego Joannes Dominicus Glosellus procurator R. episcopi Calvensis eo nomine decretis predictis consensum prestiti, & me subscripsi.

CON-

ANNO
CHRISTI
1579.

CONSTITUTIONES

ET DECRETA CONDITA

IN PROVINCIALI SYNODO

CONSENTINA

SUB REVERENDISSIMO DOMINO

FANTINO PETRIGNANO,

Dei, apostolica sedis gratia archiepiscopo Consentiae, anno Domini 1579.

SESSIO PRIMA

Celebrata die decima mensis Maii.

Ex edito
Rome
an. 1580

Nos Fantinus Petrignani, Dei, & apostolicae sedis gratia archiepiscopus Consentiae, de reverendissimorum coepiscoporum consilio, & assensu in provinciali synodo nostra Consentiae legitime congregatis, haec, quæ sequuntur, decernimus, & ordinamus.

De fidei orthodoxe professione.

Inter omnes pastoralis officiū sollicitudines, præcipua, que ad Catholice fidelis integratatem pertinet, veriari debet, ut quæ letius spiritualis adiunctum fundamentum est, inviolata permaneat, & omnes in ejus duritate immobiles persistant. Quare ab ejusdem fidei negotio, veluti omnium præstantissimo exordiendum duximus, eamdem fidem iusta formulam a fel. record. Pio papa quarto traditam unanimiter profientes, quam hic inservi subiiciendam esse vsum fuit.

Formula orthodoxa fidei professionis.

Ego N. firma fide credo, & confiteor, omnina & singula, que continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utilitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem Omnipotentem, factorem Celi, & Terræ, visibilium omnium, & invisibilium; & in unum Dominum Iesum Christum filium Dei Unigenitum. Et ex patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantiale Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlo, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurexit tertia dies secundum scripturas. Et ascendit in Cœlum, sedet ad dexteram Patris; & iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos: cuius regni non erit finis; & in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre, & Plio simul adoratur, & glorificatur; qui locutus est per prophetas.

Et unam sanctam catholicam, & apostolicam. Confiteor unum baptismum, in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi. Amen. Apostolicas, & ecclesiasticas traditiones, reliquaque ejusdem ecclæsiz observationes, & constitutiones firmissime admitto, & amplector. Item Sacram scripturam iuxta cum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater ecclesia, cuius est judicare de, vero sensu, & interpretatione Sacrum scripturam admitto, nec caio unquam, nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Prohiteor quoque septem esse vere, & proprie sacramenta novæ legis a Jesu Christo Domino nostro instituta, & ad salutem humani generis (licet non omnia singulis necessaria) videlicet, baptismum confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam unctionem, ordinem, & matrimonium: illaque gratiam conferre; & ex his baptismum, confirmationem, & ordinem, siue sacrilegio reiterari non posse. Recepitos quoque, & approbatos ecclesie catholicæ ritus in superdictorum omnium Sacramentorum solemnni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula de peccato originali, & justificatio neque in sacrosancta Tridentina synodo definita, & declarata fuerunt amplector, & recipio. Prohiteor pariter in missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro vivis, et defunctis; atque in Sanctissimo Eucharistie Sacramento esse vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, una cum anima, et divinitate D. N. Jesu Christi, hieisque conversionem totius substantiaz panis in corpus, & totius substantiaz vini in sanguinem, quam conversionem Catholica ecclesia transubstantiationem appellat. Fatoe etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragis juvari; similiterque, & sanctos una cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque corum reliquias eis venerandas. Firmissime alle-

detinet adimplere unusquisque concordat. A
Facetas orationis domos esse non oblivi-
scantur; & ideo in illis, & oratoriis, non
autem in aliis locis orationes, horumque
canonicae reolentur, & ab omnibus: & ma-
xime ab ipsis monasteriorum praepositis fre-
quententur.

Cum autem refectio communis charitatis
vinculum sit, eodem omnino in loco, ea-
demque in mensa (ubi ea omnibus sufficit)
legitima tamen causa aliud non suadente,
cibum sumere, eadem sancta synodus di-
stricte mandat. Ibique servato silencio, di-
vinæ lectiones non defint, corpus esca,
anima vero spirituali cibo nutritur.

Jejunia quoque, quibus diaboli in nos
perpetuez fuderant insidie, si forte negli-
gentia in delictudinem abierint, pro regu-
larum ritu, & bene reformatorum loco-
rum consuetudine, & renovanda, & invio-
labiliter observanda, sancta synodus pra-
cipit.

Regularium autem nemini nisi ardua,
honestaque causa, per superiorum in scri-
ptis approbanda) extra monasterii clau-
stra pernoctare licet.

Ut autem tam viris, quam regularibus
seminis malorum occasio omnis auferatur;
superioribus omnibus, abbatis, ministris,
prioribus, guardianis, abbatissis, praeponi-
tis, sancta synodus præcipit, ut omni stu-
dio incumbant, ne eorum subditi, subdi-
cte commercia aliqua ineant, vel admittant,
quorum familiaritate castitatis votum
in aliquo periculo constituantur.

Atque, ut Deo pauperatus, & obedien-
tiae votum perpetuum esse possit, præcipi-
tur, ac mandatur, ne quis pecuniam, aut
aliud quidquam privati commodi causa pos-
sideat, aut ea utatur, nisi suorum superio-
rum benedictione illud ei fuenterit concessum:
nec propriam in aliqua re voluntatem fa-
ciat.

Superiores autem studiose curent, ut no-
vitiæ, novitiaeque ad plenum doceantur,
quæcumque in regulis, statutis, ordinatio-
nibus ad eis observandis continentur; ut
quæcumque in re eorum debita sciant, &
ad votum imprudentes non accedant.

Iudem superiores illud etiam sapienter ex-
equantur, ut ea sacri concilii Tridentini
decreta legenda proponant, quæ ad regulas,
& coram monasteria spectant, & ipsi
observent, & per eorum subditos inviolabi-
liter observari iubent.

Episcoporum etiam fore præcipimus, ut
in eorum Dioecesanis concillis monialium ad
monasteria recipiendarum numerum præ-
scribere, prefectarum ad eorum regimen
creandarum, puellarum etiam ad religionem
admittendarum, novitiarum ad professionem
recipiendarum, servande clausure, conver-
sarum, ac secularium puellarum, quæ in
monasteriis educantur, concionatorum, Ca-
pellarum, visitantium, propriarum regu-
larum, institutionumque assidue legendarum,
aliarumque serum, quæ ad moniales specia-
re videbuntur, diligentissime curent.

De ecclesiastice Potestate

Ecclesiasticam potestatem a Jesu Christo
traditam, duplicem esse, non est dubitan-
dum: id quod duorum clavium numero a-
percere demonstratur. Prima liquidem est poe-
nitentia Sacramentum, quæ internam, &
secretam conscientiam respicit peccatoris,
qui sponte peccata confitendo solvitur: Al-
tera vero jurisdictionem, & exterius regi-
men exercet, qua non per propriam con-
scientiam tantum, sed per testes, peccato-
res, convincuntur, & puniuntur, quo testi-
monio, & publica delicta corriguntur, ne
eorum gratia e Regno Coelorum peccatores
excludantur.

Cum eam ob causam a Deo traditus sit
excommunicationis gladius, velut ecclesiasti-
cæ disciplina flagellum, quo contumaces,
& rebelles, ab ecclesiasticis Sacramentis, &
a fideliis participatione se Junguntur: claz-
re constat, non tantum sacerorum Canonum
Sanctionibus, sed etiam divino juri, repu-
gnare, cum secularis judices, quibus ecclæ-
sticarum rerum dispositio nullo jure per-
mititur, ecclesiasticos judices sepe devetare
sunt, ne aliquem, iure excommunicatum,
tale esse denunciant, vel ut excommunica-
tionem aliquam fulminatam revocent.

Proinde sancta synodus obsecrat, & obte-
natur in Domino serenissimum regem Ca-
tholicum, cuiusque illustrium, & excellen-
tissimum prægem, ac suos alias in hoc
regno minores Magistratus, & utiles doni-
nos, hortatur, & monet, ut ab hujusmodi
Prohibitionibus, & mandatis, abstinent.

At, si quando (quod Deus non permit-
t) ecclesiasticus aliquis judex sua potesta-
te auferetur, ejus superioribus illud igni-
ficent, nec obliuiscantur poenarum, quæ
sacerorum Canonum constitutionibus super
his sunt indictæ.

E contra, singulos omnes ecclesiasticos
judices sancta synodus devitare, ne excommu-
nicationes ipsas levè de causa fulminent, sed
(ubi commode id posse perspiciens) cœ-
ris aliis justitiae remedii utantur, tam in-
procedendo, & definiendo, quam exequen-
do: veluti sacro concilio Tridentino tradi-
tum est.

Episcopi, cum primum ad sua reversi fuerint, In synodo Diæcesana personas idoneas
pro causis ecclesiasticis in partibus delegan-
dis constituant, ac eorum nomina metropo-
litano mittant, ut, iuxta decretum decimum
sessionis XV. concilii Tridentini, sanctissi-
mo D. N. transmitti possint.

De Usuris.

E Cum, Inter ceteras hujus nostræ provin-
cias calamitates, hoc præcipue usuræ genus
latius manare dignoscamus, quod in plurimi-
mis rerum venditionibus, propter emptoris
pauperiem, temporis etiam fiat venditio,
adeo, ut aliquando pro unius anni dilatatione
duplex fore solvatur pretium: statuimus,
& ordinamus, ut posthac de hujusmodi ven-
ditoribus diligens fiat inquisitio: & qui in-
venti fuerint, poenis, per sacros Canones
con-

constitutis acerrime publantur, ac insuper in confessionibus nullatenus absolvantur, nisi debita (si possint) satisfactione secura, præterquam in mortis articulo, tuncque moncantur, ut vel per se ipsos, si vivent, vel per suos heredes, quam primum possint satisfacere studeant. Omnes autem locorum ordinarii decretum hoc sibi populo publicandum curabunt.

Omnem porro curam, & operam suam conterat ad erigenda, & instituenda, ex auctoritate summi pontificis loca pia, quæ Montis pietatis appellantur, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere. Qua in re principes, & Magistratus obsecramus, ut episcoporum diligentiam adjuvent. Nec in eis quidquam, præter sortem, nisi pro ministris, & aliis necessariis sumptibus, idque ex eadem summis pontificis auctoritate, accipiatur.

De sepulturis, & exequiis mortuorum.

Sicuti piissimum est ut fidelium corpora in cæmeteriis, vel ecclesiæ sinum recondantur; ita impietati proximum videtur, ut putida cadavera in loco excelso, & ornato, collonentur. Curent ergo episcopi, ne ulla deinceps eo modo sepeliantur, & quæ nunc sunt una cum sepulcris (nisi tamen marmorea, aut aerea lini) amoveantur, & humidentur, ita ut locus, in quo condentur, a reliquo ecclesiæ pavimento minime promineat. Nec ecclesiæ rectores permittant, ossa fidelium, quæ huc illuc per angulos ecclesiæ sparsa reperiuntur, insepulta manere, sed huiusmodi sepeliantur.

Caveant parochi, ne pro exequiis, pro sepultura, & anniversariis defunctorum, quidquam paciscantur, exigant, aut petant, vel quid aliud committant, quod simoniam, aut avagitiā lapere possit. Ne tamen ostirantur bovi penitus alligetur, episcopi curia sufficiant, ut laudabiles, piæque in his serventur consuetudines. Legata etiam, quæ pie per defunctos facta fuerint, exigenda carent. Nec, quæ eleemosynæ causa ultra fuerint oblatæ, accipi prohibeant.

Si vero defunctorum heredes ita a se pietatem, & charitatem amoverint, ut debiles suorum exequiis impensis non exhibuerint, episcopi ad ea comparanda eos compellant, quæ ad honestum ejus rei ultum habi convenire videbuntur. Miserabilis tamen perlonga impensa ecclesiæ, ordinarii judicio, erunt sepeliendi.

Morem, multis locis intermissum mortuos in cæmeteriis sepeliendi, quoad fieri poterit, episcopi restituendum curabunt.

Consuetudinem vero, quæ potius amena-tia, & delirium, dici potest, quæ mulieres cognatos suos mortuos multis clamoribus, & capillorum laniamentis, extra domum in publicas usque vias prolequantur, & quæ potius exactum mensum ad sepulture locum convenientes, clamores eosdem, & laniatus, iterant, & renovant, prohibeant episcopi, & omnino tollendam carent.

De purgatorio.

Cum pie, & carolice, sancta Tridentina synodus demandaverit, ut fideles credant, & teneant, nec non etiam, ut doceantur, eisque prædicetur sancta illa ac sana purgatorii doctrina, quam sancti patres tenuerunt, crediderunt, & litteris tradiderunt, sacraque concilia tanxerunt: sancta hæc synodus ordinat, & præcipit, ut episcopi, & ordinarii omnes evigilent, ne iniurias spiritus superstitiosum quid, & scandalum offerens superseminet. Prædictores autem, & parochi, quotiescumque in occasio obtulerit, doceant destinatum locum dari pro purgatione animarum fideliūm, quæ cum divina bonitate sint ad perpetuam gloriam assumendæ, poenitentia incompleta e vita celserunt: quas orationibus, eleemosynis, altaris sacramento, & ecclesiasticis indulgentiis solvi, minime est dubitandum.

De magistris puerorum.

Quoniam in hac provincia quamplurimis, propter inopiam, proficiendi opportunitas subtrahitur, sancta synodus præcipit, episcopis, ut omni studio dominos magistratus, & universitates omnes, horrent, ut sumptui non parentes, honestæ vitæ, & sane doctrinæ magistros conducant.

Magistris autem ipsis eadem sancta synodus præcipit, & mandat, ne libros vetitos, aut de obscenis, & turpibus trahentes, pueris legant, neve per se ipsos legi patientur: sed eos sana doctrina, honestique moribus, erudire, & formare, studeant; ac præterea totum id præsent, quod Lateranensi concilio sub Leone X. statutum est.

De prædicatione.

Neminem episcoporum latere sancta synodus arbitretur, eorum muneri esse, & conciones, & sermones habere ad populum, inque eorum præsertim cathedralibus ecclesiis docere, erudire, & sicut dilegates, solerissimique pastores, omnia gregis errata salutaribus verbis corrigeré, deperditarum oviuum rationem dilatricè domino reddituri. Et propter eos omnes horratur, ut pro viribus se exerceant ad id per se ipsos præstandum; & si quando justum impedimentum ab eorum officio eos revocaret, juxta Tridentini concilii decretum, personas idoneas ad munus illud eligant.

Parochi quoque, archipresbyteri, & alii quicunque, animarum curam gerentes, dominicis saltem diebus, & festis solemnibus, adventus vero, & quadragesima tempore quotidie, vel ad minus ter in hebdomada, in eorum ecclesiis per se ipsos idem omnino faciant; excepto tamen, ubi per quadragesimam prædictores regulares, vel alii, conduci consueverunt; quo tempore parochus quietere poterit. Quod si forte eorum aliquis ad hoc munus oecundum inhabilem se cognoverit, peritum aliquem adi-

CONCILIO CONSENTNUM.

**ANNO
CHRISTI
1579.**

affero imagines Christi ac Deiparæ semper Virginis, nec non aliorum sanctorum habendas, & retinendas esse, ac eis debitum honorem, & venerationem impatiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia reliquam fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse, affirmo. Sanctam apostolicam catholicam, Romanamque ecclesiam omnium ecclesiarum matrem, & magistrum agnoscere, Romanoque pontifici beati Petri apostolorum principis successor ac Iesu Christi vicario veram obedientiam spondeo; ac juro. Cetera item omnia a sacris canonibus, & oecumenicis conciliis, ac præcipue a factosanta Tridentina synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor, simulque contraria omnia, ac hereses quascumque ab ecclesia damnatas, rejectas, anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & anathematizo. Hanc veram, catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in presenti sponte profiteor, & veraciter teneo, tandem integrum, & inviolatam usque ad extremum vitæ spiritum conitantissime (Dec adjuvante) retinens, & cuncti, ac meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri doceri, & praedicari, quantum me erit, curaturum; & ita spondeo, voveo, ac juro, sic me Deus adjuvet, & haec sancta Dei Evangelia.

Eadem fidei professionem facere teneantur etiam omnes provisi de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus intra duos menses a die adepse possessionis in manibus ipsius episcopi, vel eo impedito, coram generali ejus vicario seu officiali, seque in Romanæ ecclesiæ permanentibus obedientia spondeant ac jurent. Provisi autem de canoniciis, & dignitatibus in ecclesiæ cathedralibus, non solum coram episcopo, seu ejus officiali, sed etiam in capitulo idem facere teneantur. Alioquin dicunt omnes provisi, ut supra, fructus non faciant suos, nec illis posseculo suffragetur.

Hiem quoque servent, qui impositerim ad doctorales, vel magistralis gradus promovebuntur in ipso promotionis actu; qui vero hactenus promoti sunt, & fidei professionem facere, prout tenetabant ex Bulla Pii IV. omiserunt, poenas in eadem bullæ contentas incurritse declarerunt. Quæ bullæ obseruentur etiam in omnibus publice, vel privatin, theologiam, canonicam, vel civilem facultatem, medicinam, philosophiam, grammaticam, vel alias liberales artes profentibus, & professoris sub poenis ibidem contentis.

Professio vero fidei juxta præscriptam formam semper fieri debeat; & in ea facienda præcipue obseruetur, ut publice, & palam ab omnibus, exhibitis retribus, fiat, & coram notario, qui eam in publicum instrumentum redigat, & in peculiarem librum ad eum tantum usum comparatum una cum profentis subscriptione referat: liber autem in archivio episcopali erit diligenter ad perpetuam sci memoriam conservaudus.

De libris exhibendis.

**ANNO
CHRISTI
1579.**

Cum hereticorum libros ad fidelium mentes inficiendas plurimum nocere compertum sit, propterea episcopi regulas Indicis de libris veritis ex auctoritate fel. recor. Pil Paue Quarti editas, ab omnibus servari student, mandentque theologis legum doctribus, medicis, iudi magistris, aliisque libros habentibus, ut librorum suorum notulam pariter ab eis subscriptam infra tempus statuendum, fideliter edant; præcipiantque etiam omnibus, qui in eorum oppidis, & locis libros tam impressos, quam manuscriptos introducant, ut illos, nisi prius recogniti, & approbatæ fuerint, nec retinere, aliove legendos tradere, aut modo aliquo alienare, aut commodare audeant sub poenis juxta Indicis præscriptum per ipsos incurridis. Heredes quoque, vel executores ultimarum voluntarum, indicem librorum a defunctis reliktorum intra mensem post obitum ordinariis suis exhibere teneantur, & debent, nec ipsi uti, aut illos, nisi eorum indicem attulerint, vendere, vel alienare valeant; alioquin nullam excusationem prætendere poterunt, quominus in censuras, & poenas apostolicis constitutionibus decretas incurritse censentur.

De sacrificio Missæ.

Quoniam in divino hoc sacrificio quod in missa operatur, idem ille Christus continetur, & in cruce immolatur, qui in atra cruci semel seipsum cruentè obtulit; ideo ut singulari religione ac pietate, & a sacerdotibus celebretur. & a populo colatur juxta fac. conc. Tridentini præscriptum, diligenter episcopi infra scripta ferenda, & cavenda curabunt, & in primis.

Omnes sacerdotes etiam regulares, qui rationabile missale utuntur, in omnibus exercitio, ac ritibus in formula missalis præscripta adunguem convenient, nihil addendo, aut mutando ex his, quæ in eiusdem diei missa continetur, vel etiam in ipsius missæ ordinario.

Debitisque horis celebretur, nec ante auroram, nec post meridiem nisi ex legitima causa a iure permissa; neque bis in die, nec extra ecclesiam, vel oratoria, nec privatim in sedibus, aut alio in loco, præterquam in ecclesiæ, aut oratoriis divino cultui tantum dedicatis, ac ab episcopo designatis, & virtutis; & qui contrarecessit, missas Vespertino tempore celebrando contra pullam Pil V. poenis in eadem bullæ contentis puniatur, in ceteris vero a ministerio altaris per biennium suspensum esse intelligatur, & gravi etiam ab episcopo animadversione afficiatur.

Nullus præterea publice, & notorie criminosus, ac presbyter alienæ dioecesis sine commendataris litteris sui episcopi ab ullo episcopo ad divina celebranda, & sacramenta administranda admittatur.

Ordinariique invigilent, ac bene prospicient,

ANNO CHRISTI
1579. ciant, quenam dimissoriz sint approbandæ, vel reiiciendæ, cum exemplo constet in numerabiles fraudes hac in re committi con-

A episcopi puniatur.

Sacerdotes celebraturi missam, prius private perlegant & percurrant, siveque adnotent signis, priusquam ad altare accedant; ad quod postquam accesserint, ea qua decet reverentia a principio usque ad finem sacra mysteria peragant, clare & distincte legant lectiones, epistolæ, & evangelia, & specialiter secreta, ad hoc ut omnia inter celebrandum recte, & compōsire, nec minus celeriter, quam decet, nec minus tarde peragantur.

Ad que omnia, ut facilius invitentur, omnibus missam, antequam ad altare accedant, ut præmittitur legentibus, & cum præmissa reverentia celebrantibus, hæc syndodus quadraginta dierum indulgentiam concedit.

Et ut puriores ad rem divinam accedant, omnes missam celebraturi prius se colligant, & orantes in tanti mysteri cogitatione mentem defigant; & dum sacras vites induunt, psalmos, & collectas recitent; hor tamque, ut lingua saltem hebdomada peccata sua devote confiteantur, quod & sepius unusquisque facere debet, cum sepius in die cadat iustus; & quotiescumque se in peccato mortali constitutum fenserit, non celebret non habita copia confessoris, nisi forte causa urgens, vel necessitas immunitat, que nisi gravicum scandalum nequeat præteriti; & tunc adit contritio, & positum contendi juxta sacri concilii præceptum.

Et quia per externi candoris speciem, interior sacerdotum munditia denotatur; ideo ut sacerdotes omnes superpelliceis, amictibus albis, cingulis, manipulis, stolis, planetis, dalmaticis seu tonicellis, pluvialibus, & paramentis candidis, & mundis, & integris, non autem laceratis utantur, episcopi curent.

Nemo, ut id fieri poterit commode, celebret cum vino rubro, propter corporalia, & purificatoria, que ex nonnullorum sacerdotum negligentiæ, & incuria aliquando adeo torrida inveniuntur, ut aliquibus horrore sint.

Nemo igitur corporalibus, aut purificatoriis immundis, aut tunc debito tobaleorum, ac duarum candelarum numero temere celebret, aut cum calice fracto, vel rubigine consumpto, ac torrido.

Calices insuper sacerdotes semel in hebdomada lavent, & aqua in piscinam ponant.

Missa vero eodem tempore in altaris ita inter se disjunctis, & separatis celebrentur, ut alter sacerdos ab altero non pertubetur.

Omnibus etiam sacerdotibus precipitur, ut nullius privati causa horum missæ popularibus suis commoda, aut anticipent, aut differant, nec missam inchoatam adveniente aliquo repeatant, nec ad altare expedit, aut alia ratione contrarie rei sacræ decorum, aut populi utilitatem alicui obsequium præsent; & contrafaciens arbitrio

Tollant episcopi autoritate Tridentina synodi sumptuosa convivia, ludos, choreas, ac quod ad avaritiam pertinet, cujusvis genitrix mercedum conditiones, pæna, acceptationes munera, & quicquid in novis missis, & earum, que publicæ oblationes dicuntur, ita quod penitus præmissorum omnium tollatur abusus.

Nullus etiam ad novæ missæ celebrationem admittatur, nisi prius fuerit ab iis, quos episcopus designaverit, examinatus, utrum sit extritus in ceremoniis necessariis, non verique alia, que in missarum celebratione requiruntur. Qui autem in his deliquerit, per sex menses ipso jure ab altaris ministerio sic suppentus, & arbitrio episcopi puniatur.

Prohibentque episcopi, ne pauperes mendicantes, seu elemosynas petentes per ecclesiam tempore missarum, prædicationum, aliorumque divinorum officiorum cant, sed ad valvas ecclesiarum stare faciant sub poenis, que in sanctissimi domini nostri Ihesu Christi bullâ continentur.

Religiosi quoque cuiuscumque ordinis status, & conditionis existant sub excommunicationis poena non audeant & præsumant celebrare in aliquo loco extra eorum ecclesiæ, & monasteria rectore contradicente.

Et quia contigit sepe in quibusdam ecclesiæ, vel tam magnum missarum celebrandarum numerum ex variis defunctionis relietis impositum esse, ut illis pro singulis diebus a testatoribus prescriptis nequeant satisficeri, vel elemosynam hujusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, ut non facile inveniatur, qui velis huic se muneri subiictere, unde depereunt pia testantium voluntates, & eorum conscientias, ad quas prædicta spectant, onerandi occasio datur; ideo ad hoc ut reliæ ad piros usus pleniæ, & utilius impleri possint, statuit provinciale concilium, quod pro qualibet missa celebranda in hebdomada saltem pro elemosyna presbyter capellanus, vel celebrans annuos ducatos quatuor habeat, & imponerum capelle ædificande nonnisi cum dote secundum taxam prædictam erigantur; erectæ vero ad eandem taxam reducantur. Ubi vero ob magnum missarum numerum defunctionum voluntati satisficeri non poterit, episcopi eorum arbitrio, & cum maturitate missas ipsas ad congruentem numerum reducant: ita tamen, ut eorum semper defunctionum commemoratione fiat, qui pro suorum animarum salute legata ea ad piros usus reliquerunt.

Neve Christiædeles a propriarum parochialium cultu, & a divinis audiendis a proprio parocho, a quo christiane fidei erudimenta, salutaria monita, festorum dies, & circa contrahendas nuptias denunciations exaudiunt, in posterum avertantur; statuimus, ut nullius presbyter, beneficiarius vel capellanus cuiuscumque capelle dominicis aliisque festivis diebus in oratoriis sodalitatum secularium, quas confraternitates appellant, aliisve ecclésiis, cappellis aut oratoriis secularibus, que paro-

ANNO CHRISTI
1579.

CONCILIO CONSENTNUM.

911

ANNO
CHRISTI
1579

parochialis ecclesie finibus continentur, missas, & alia divina officia hora nimis præpropera celebrare, atque ad ea audienda populum convocare, audeat, idemque a ruralibus presbyteris, & capellaniis aliquarum ecclesiæ parochialium, & capelatum observandum esse decernimus.

De reliquiis, & veneratione sanctorum.

Reliquiae sanctorum in honestissimis locis, ac in decentissimis valetibus in ecclesiis afferuntur, & sola pietatis non quæstus gratia luminaribus accessis populo ostenduntur, nec ita passim sine episcopi licentia a vasculis extrahantur; ad intrinsecos nullo pacto deferrantur. Qui temere aliter fecerint, ab episcopis ipsis pro modo culpe poena afficiantur.

De festorum divinorum observatione.

Cum dierum festorum observatio ad Deum maxime pertinet, & in lege divina præcipiatur; ideo episcopi diligenter carent, ut dies Domini, & alii ab ecclesia recepti, vel loci conductudine, præcipue vero in honorem Dei, beatae Virginis, & sanctorum feriti cum omni veneratione observentur per civitates, & dioeceses juxta D.N. Pii V. bullam, & factos canones.

Et omnium Christifideles in prefatis diebus ecclesiæ frequentent, divinis officiis devotientur; a quibuscumque operibus illicitis, judiciorum agitacionibus, emporis, nundinis, alias mercatoris contentibus exacerbandis, quocumque nomine nuncupentibus, abstincent, & maxime rufici, qui in hoc sepe delinquunt.

Conventiones etiam, quæ consilia seu parlamenta vocant, si necessitas urgeat post vespertas tantum, dummodo non in ecclesiis, & cæmeteriori, fieri permittant.

Esculenta, & poculenta venundari possint, dummodo id fiat post missarum solemnia.

Qui vero festis diebus illicitum opus aliquod facientes deprehensi fuerint, præter divinam ultionem, alias poenas ex ejusdem bullæ dispositione inflictas, graviter quoque arbitrio episcopi pro modo culpe puniantur.

Et ut festivi dies firmiter in hac provincia obseruentur infra scriptum calendarium describi visum fuit. Januarius 1. Circumcisio D. nostri Iesu Christi; 6. Epiphania Domini. Februarius 2. Purificatio B. Virginis; 24. Martis Apostoli; Martius 7. Thome de Aquino; 25. Annuntiatio B. Marie Virginis; Aprilis 2. Francisi de Paula; 25. Marci evangeliste; Maius 1. Philippi, & Jacobi apostolorum; 3. inventio S. Crucis; Junius 24. nativitas S. Jo. Baptiste; 29. Petri & Pauli apostolorum; Julius 25. Iacobi maioris; Augustus 10. Laurentii martyris; 15. Assumptio B. Marie virginis; 25. Bartholomei apostoli; September nativitas B. Marie Virginis; 21. Matthæi apostoli, & evangeliste; 29. dedicatio basilicae S. Michaelis Archangeli; Octobre 28. Simonis, & Jude apostolorum; No-

912

vember 1. Omnimodum sanctorum; 11. Martini episcopi, & confessoris; 30. Andree apostoli. December 8. Conceptionis B. Marie Virginis; 28. Thome apostoli; 23. Nativitatis D. nostri Iesu Christi; 26. Stephani protomartyris; Joannis apostoli, & evangeliste.

ANNO
CHRISTI
1579.

Festæ Mobilia.

Omnes Dominice totius anni Feria in Cœna Domini per horas miliarum. In pascha Resurrectionis D. Nostri Iesu Christi cum duobus diebus sequentibus. Ascensionis D. N. Iesu Christi. Pentecostenes cum duobus diebus sequentibus. Festum Sanctissimi Corporis Christi.

Præterea dies festos patronorum, ecclesiæ cathedralium, & alios, qui peculiaři quadam devotione, & laudabili confuetudine non nullis in locis hujus provincie observari conuerterunt, sanctificandos, ac fideliciter observandos episcopi carent.

De sacris imaginibus.

Quod autem ad factorum imaginum cultum, & venerationem attinet, eam reverentiam, & honorem illis episcopi impendi carent, quam factosancta Tridentina synodus statuit, sique sepius populum edoceri studeant. Atque ut debitus cultus, hocunque dictis imaginibus exhibetur, prohibuit, ne lignum tam salutiferæ crucis, quam Beatiissime Virginis, & omnium sanctorum, aut in inmundis, & contemptibilibus locis, five pavimentis posthac collocetur, & collatum (si quid forte in honeste depictum reperiretur) delectetur. Inobedientes vero poenas ab episcopis statuendas luant.

De Indulgenciarum.

Cum Indulgencie a summo Pontifice concessæ publicande erunt, docent parochi, & apud ecclesiam esse earum concedendam potestatem a Christo illi collatam, & illarum usum plurimi faciendum, cum Christi delibibus fructuissimis sint ad animarum salutem. Episcopi diligenter scrutentur si que absurditates, aut indignitates ob ignorantiam, aut superfluationem, aut aliunde quomodocumque per ovenerunt, & eas sanguinolentas adnotatas, in proxima synodo discelana; si vero fuerint abusus graviores, in provinciali referant, ut communis consilio ad Romanum summum Pontificem deferantur, quo auctore quidquid expedierit constituantur.

Pius Quintus sed. recor. Pont. Max. quacumque indulgentias etiam perpetuas, quas qui consequi voluissent manus conferre debent adjutrices, quasi a quæstori dicas penitus abrogavit, quod novinam ignorare, prius valde ac necessarium est; nec ab inferiori publicari possint absque episcopi licentia.

De prædicatione Verbi Dei.

Inter cetera quæ ad salutem populi Christiani spectant, pabulum verbi Dei permane-

ANNO
CHRISTI
1579.

me ubi noscitur esse necessarium, quia sicut corpus materiali, sic anima spirituali cibo nescitur, eo quod non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei; unde episcopi ex Sacrosanti concilio Tridentini decreto, & per viscera Iesu Christi horcantur, cum hoc praeципuum munus sit eorum, ut in hanc curam toto animo incumbant, atque ipsi oves suas verbis divini prædicatione pascere non praetermittant; & si legitime impedit fuerint, viros idoneos potentes in opere, & sermone assumant ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exequendum.

Idem etiam fieri carent in aliis ecclesiis per parochos omnibus dominicis, & solemnibus diebus scilicet; tempore jejuniorum Quadragesimæ, & Adventus Domini quotidie, vel saltem iis diebus, quibus episcopi ipsi expedire judicaverint.

Parochis impeditis, per alios impensis eorum qui eas præstare vel tenentur, vel solent deputandos, in civitate, aut quacumque parte dioecesis prædicandi munus explici episcopi carent.

Sollicite etiam provideant episcopi in parochialibus, etiam si quovis modo exempti dicentur, aut alicui monauerio etiam extra diocesim forsitan annexæ, vel unitæ, modo re ipsa in dioecesi sint, ut diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus populus coelestis doctrinæ pabulo pascatur; quod si parochi, etiam si ab episcopi jurisdictione se exemptos esse prætenderent, ab episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alia ad Iphus arbitrium episcopi cogantur; ita ut etiam, si ei sic expedire vixit suorit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta merces persolvatur, donec principalis ipse resipiens officium suum impletat.

Si quis prædicta adimplere contempserit, sciat se districte subjacere ultiō.

Et quoniam, invidens zizaniorum fatorum semper humanæ saluti Diabolus, quod in agrum dominicum per se directe non potest, ad nonnumquam per suos, quos possidet, cupiditatis igne succensos exquisitis modis efficiere conatur, idcirco episcopi summopere advertant, cuius vice sint hi, per quos verbum Dei terminatur in populo, ne planare singentes, destruant.

Moneantque episcopi quoscunque, qui non officio prædicandi funguntur, & per viscera Iesu Christi rogant, ut ipsius Evangelium sincere populo prædicens ac annunciant, imitentur etiam vestigia viris apostolicis præcipiens. *Praebeat Evangelium omni creature: & iterum. Docete omnes gentes servare quocunque mandavi vobis.*

Urantur interpretationibus sanctorum ecclesie antiquiorum doctorum, prout etiam in concilio Lateranensi constitutum est.

Cessent in sanctis concionibus profanarum legum minime necessariarum citationes, poctarum auctoritates supervacuae, subtilium questiones, & plerunque fatilius allegationes, ac hereticorum opiniones, & argumenta, nisi id urgens necessitas postulet, & id quanto minus fieri potest nominata.

Concil. Gener. Tom. XXXV.

sim recentant, sed omnino refellant, memores semper oportere eos, qui docent, & instruunt animas rudes esse tales, ut pro in- genio discentium temetipsos possint aptare, & verbi ordinem pro audientis capacitate dirigere.

Intruant populum ad observationem preceptorum Dei, ut fidem Inconcusse teneant, atque omnibus mandatis Dei, & ecclesiae pareant.

Decreta concilii Tridentini, praesertim que ad mores, & christianam disciplinam, restituendam pertinent, & has constitutiones populo studiosius inculcent.

Paroche adhortentur ad bene educandos liberos suos adhuc in tenera aetate constitutos, cum ea aetas exterarum aetatum fundamentum sit, & principium.

In aliquem tacite, vel expresse non inventantur, sed generatim virtus redarguant; prelatos, & magistratus pie, & reverenter admonescant, subditos ad eorum obedientiam excent.

Non crudeliant Christum Crucifixum christianis prædicare, cujus amorem studeant faxeis hominum cordibus infligere.

Sine in verbo discreti, & calli, quia eloqua Domini, eloquia casta.

Præmonantur predicatores prædicti ab episcopis, & curatis omnibus quid magis, vel minus pro loci, & popularium peccatorum qualitate sit audientibus enunciandum.

Studeantur ea, qua decet charitate abusus civitatis, & dioecesis tollere, & in his fistulant, ut sic circa eos opportune, & importune insistentes quotidie populum ad amorem Dei trahant, virtus detestentur, ad virtutum amplexus auditores alicientes.

Habent præ oculis honorem Dei, & animalium salutem, nihil ad gloriam, & ostentationem facientes.

Non quæsiunt intenti, nec quæ sua, sed quæ Iesu Christi sunt quærentes, ut sic juxta veritatem dent cibum in tempore, & frangane eludenti panem.

Supradicta omnia, quæ concionatores observant tenentur, episcopi non solum concionatoribus ipsi notitient, sed in licentiis eisdem de prædicando in corum dioecesi concedendi inferant.

Regulares cujuscumque ordinis membrinæ te, nisi a suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in ecclesiis suorum ordinum prædicare non posse, cum qua licentia personaliter se coram episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiunt, quibus contradicentibus etiam in prædictis suorum ordinum ecclesiis prædicare non præsumant.

Regularibus vero extra claustra, & obedientiam religionum suarum viventibus prædicatio interdicatur, etiam quorumlibet privilegiorum pretextu.

Et quia sepe oriri solet contentio in eligendo prædicatore; ideo ad tollendi scandala, hec synodus inhibet ne seculi potestates, magistratus, aut universitas aliqua ullo pacto se se ingerant in prædicatore deligen-

Mmm do,

ANNO
CHRISTI
1579.

**ANNO CHRISTI
1579.** do, cum totum hoc munus ad episcopos, & ecclesiarum rectores ex sacerorum canonicum dispositione pertineat, qua in re si difficultas aliqua suborta fuerit, ad ordinarium deferatur, qui modis omnibus ecclesiarum immunitati confulat, sicut magis conduce-re judicaverint.

Statuit etiam hæc synodus, ut transacto quadragesimali tempore, & aliis temporibus, prædicatores omnes, qui in civitate, & diœcesi vice episcoporum, aut curatorum laboraverint, quæ villicationis sua rationem reddituri, se conspectu episcopi aut vicarii præsentent, relaturi quomodo tam secularium, quam regularium vita & mores se habeant, si quid sit, cui pro Dei honore, & subditarum animarum salute consulendum sit. Quod si quis in se præsentando (iusta cessante causa) contumax fuerit, episcopi de cetero ad prædicandum non admittant eundem.

Aë historiis apochriphis, & miraculorum non approbatorum recitatione penitus ab-sineant.

De Conceptione beatæ, & gloriose semper Virginis in popularibus concionibus propriam sententiam alterando, & contrarium refellendo, aut impugnando disputare non audeant, sed Bullam prie record. Pii pa-pe Quinti super hoc editam inviolabilitate obseruent.

Passionem Domini nostri Jesu Christi lu-cescente die, nisi locorum ordinariis aliter expedire videbitur, doce, pie, & graviter exponant, nihilque in ea, quæ a Christiana disciplina, & a tanti mysteriis dignitate alienum sit, etiam ad lacrymas commoven-das, dicetur deinceps, aut modo aliquo fiat.

Studebunt episcopi, ut cum ipsi prædicare non poterunt, prædicationibus semper assistant, utque clerici omnes ejuscumque dignitatis fuerint in eis interline, prvideant, & seculares Dominos, magistratus, & Of-ficiales omnes si in concionibus adiungant, se-pe communioneant, ut eorum exemplo popu-lus ad audiendum verbum Dei reddatur ala-cior.

De præbenda Theologali, & lectione sacrae Scriptura in monasteriis.

Sacrarum scripturarum lectioni incumben-dum esse, in caue assidue versandum tum Apostoli ad Timotheum, tum sanctorum Pa-trum, & conciliorum admonitione docemur, novissime etiam generalis Tridentini concilii decreto jubemur; quare si in cathedralibus, aut aliis in collegiatis ecclesiis insignibus præ-benda, seu Ripendium sacrae Theologie du-cori, & interpreti adhuc affiguntur, aut deputatum non existit, ne tam utile, tam-que necessarium munus omittatur, statui-mus, ut ab episcopis primo quoque tempo-re juxta prædicti generalis concilii præceptum statuatur, vel ex præbenda quomodocum-que, præterquam ex causa resignationis, proxime vacata, cui aliud onus incom-patibile non sit adnexum, & quatenus in ipsius ecclesiis nulla, vel non sufficiens præbenda forer; metropolitanus, vel episcopus ipse

per affigacionem fructuum alicujus simili-cis beneficij, ejusdem tamendebitis suppor-tatis oneribus, vel per contributionem be-neficiatorum sua civitatis, & dioecesis, vel alias prout commodius fieri poterit, de ca-pitulo consilio, ita provideat, ut ipsa sacra Scriptura lectio habeatur.

Admonentur insuper omnium monacho-rum superiores, ut in coenobitis iporum, ubi sacra scripture lectio commode habet-ri poterit, illam a capitulis generalibus, vel provincialibus dignioribus magistris se-cundum prædicti decreti ordinacionem affi-gandam carent. Quod si facere neglexe-rint, episcopi omnes, ut Apostolice sedis delegati, eos ad id opportunis remedii compellant.

Is vero, qui lectioni hujusmodi deputatus fuerit, tam publice, quam privatim, non admittatur, nisi prius de vita, moribus, & scientia fuerit examinatus, & per fidet professionem admissus, juxta sepe me-moratas litteras fel. rec. Pii Papæ Quarti.

In etiam, qui deputatus & admissus fue-rit, statutis diebus, & horis in loco per e-piscopum designato sacre scripture libros, atque alios pro casuum poenitentialium cognitione a curatis, & sacerdotibus ha-benda interpretabitur.

Carent episcopi, ut in hac lectione cle-rici omnes ad eam lectionem idonei cu-juscumque gradus interlini, atque proficiant, singulos horcentur, & sepius admonent, ac deinceps cogant.

De sacris verbis non abutendis.

Prohibeant episcopi, ut ab idiotis pre-cipue, & literarum ignavis de his, quæ ad fidem pertinent, nec publice, nec privatim disputeret; & non solum in eos, si perti-naces fuerint, sed etiam in omnes sacrae scripture verbis, vel sententiis ad scurri-lia dicta, detractiones, superstitiones, incan-tationes, libellos famulos, aliosque profa-nos, & illicitos usus abutentes severissime animadverteret, quod etiam fieri volumus in omnes, qui vestibus clericorum, tam secu-larium, quam regularium, vel eorum simili-bus in profani representationibus usi fue-rint, easdemque personas ecclesiasticas ba-blent, aut verbis deriserent.

De sacris actionibus non representandis

Pia fidellum consuetudo representandi venerandam dominii nostri passionem, & gloriosa martyrum certamina, eo hominum malitia deducta est, ut ex hujusmodi repre-sentationibus oblectari, ad risum sepius, & scandalum excitari potius, quam ad pie-tatem, & lacrymas accendi, & commoveri soleant astantes; propterea prohibemus, ne deinceps in sacro nocte in profano loco, publice, vel privatim agantur, ac repre-sententur, abique præcipua ordinariorum licentia, qui, quod pietati, aut religioni congruere judicabunt, hac in re pro eo-rum prudentia statuerent.

ANNO
CHRISTI
1579.

De processionibus.

Processiones eo tempore sicut, eo ordine, ac religione qua deceat, ad quas accedere omnino tenentur, non solum regulares, & exempti, sed etiam confraternitatis laicorum secundum consuetudinem loci, aut secundum quod fuerint ab episcopo convocati.

In quibus omnibus processionibus, & praeferunt in festo SS. Corporis Christi in locis per quos incedere solent, is ornatus, apparatus, & decor apparent, qui presentis, & aspectui Salvatoris Domini nostri convenire videantur. Fideles vero in associatione, reverentiam, pietatem, & religionem eam servent, ut fructum tam operis & laboris a Domino consequi possint.

Laici a clericis, foeminae a viris separatum prosequantur.

Inter viam non inaniter spectandi gratia subsistatur. Actiones pro foribus & diu, aut in via non represententur, & ne que minus deceat spectacula adhibeantur. Edendi, & bibendi consuetudinem in sacris supplicationibus, episcopi, & parochi omnino tollant.

Processiones, que in aliquibus locis in die resurrectionis a prandio sunt, deferendo sanctum chrisma, tamquam ab ecclesia non institute tollantur.

S E S S I O N E C U M D A.

celebrata die xii. mensis maii 1579.

De sacramentis, & eorum administratione.

Parochi ad celestem, & amplissimum sacramentorum thesaurum dispensandum destinati, ut populus ad ea suscipienda majori cum reverentia, atque animi devotione accedat, eorum vim, ac naturam populis suis vernacula lingua non desistunt sepiissime explicare.

Student episcopi, ut in sacramentis administrandis omnes ritus, ac consuetudines sorventur, que iuncte Romana ecclesia alia, rum matris, & magistrorum conformes sint, indicis etiam, si opus erit, arbitrio poenitentiae.

Ministri ad quos oleorum distributio spectat, caveant ne quid accipient pro illorum receptione, etiam sponte datum, sub poena suspensionis, quacumque consuetudine etiam immemorabili non obstante.

Oleis sanctis sanctoque chrismate veteribus non utantur sub poenis a sacris canonibus statutis.

Et ne propter irreverentiam sacramentorum ira. De seviat in ministros, & ne aieis, que ad salutem proposita sunt, tenetaria manus extendi valeat ad aliqua horribilia, & nefaria exercenda, ideo olea sancta, sanctumque chrisma, tanta reverentia, & diligentia custodiantur, ut claves eorum parochus tantum, sicut dictum est, retineat, & apud se observet, neque alteri, nisi ex urgenti necessitate, committat, ne illis abu-

tendi facilis occasio relinquatur, quod si unquam evenerit (quod absit), & qui converterit, & qui consenserit ad alium usum, quam ad quem sunt instituta gravissima, & legitimis poenis ab episcopo infligendis corripiantur.

In administrandis sacramentis sacerdotes semper superpellicium, & stola adhibeant, nec aliiquid pro eis exigant a quoquam, sed illa gratis omnibus conferant. Current autem ut mundi a mortali peccato illa administrent.

De Baptismo.

Baptismus nonnisi in ecclesia ac a sacerdote solemni rito ministretur, nisi immineat urgens necessitas, ac vita periculum; tunc vero hoc munus omnibus promiscue permisum est, modo mulier si mares adiungit, laici praesertim clericis cedant, ac clericis sacerdotibus, & ecclesiis forma, ac debita materia naturalis aqua utantur, quanquam obstetrices, que baptizare conlueverunt, non sunt impedienda, si interdum presente aliquo viro, qui hujus sacramenti comitendi minime peritus sit, id excequantur.

Quae omnia sape materna lingua, & patrochi, & consulari exacte populares docent, tum ne res tanti momenti aliqua insuffitia, aut errore inanis efficiatur, tum etiam ut omnes intelligant, quo in honore tam necessarium sacramentum habendum sit.

Quia ex charactere vi, & natura ab ecclesia definitum est baptismi Sacramentum nulla ratione reiterandum esse; ideo ne reiteratio contingere possit, aut necessarium omittatur, precipit omnis, qui baptizandi mutuere funguntur, ut cum delatus, fuerit infans ad ecclesiam baptizandus, deferentes interrogent, fuerit ne ille domini baptizatus; & si pro certo confirment non fuisse baptizatum, adhibita forma ecclesie simpliciter sine ulla verborum conditione dicant. Ego te baptizo &c. Sin autem testentur, aut certo sciatur, puerum baptismum privatim in eis suscepisse, sacerdos adhibeat tintum ritus, ac ceremonias baptizimi, nec profeciat ullo modo formam, nec infantem abluat Quia tu es baptizatus, ego te benedio in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Sed si res ita dubia sit, ut vere nesciatur an sit baptizatus, tunc minister (praemissis ritibus, ac ceremoniis) conditionaliter hec verba tantum profeciat. Si tu non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Patentes, & hic quorum cura est, quam primum infantem ad iusciendum baptizandum in ecclesia, vel cathedram, seu exorcistum deferendum erunt, quod si neglexerint excommunicationis potest subeant. Nec parochi ad tenendum infantem admittant in baptismino qui fidei rudimenta ignorant, & qui excommunicati sint, atque in sancto illius anni Paschate confessionem, & communionem omicrident, & ad evitandum familiaritatis occasionem, regulares levare non patientur. Si vero parochi culpa, vel negligentia fecerit in predictis factum.

ANNO
CHRISTI
1579.

CONCILII CONSENTINUM.

ANNO Curret episcopi, ut sacri baptisimi fons A
CHEZETI sit non perra lateritia, sed de marmore,
1579. & si petra reperiretur, quæ tuta non sit,
& aqua effluat, vas in eo zineum stamneatum ponatur, quod ejusdem magnitudinis sit, ac petra ipsa, eamque strictum undique, & apte tangat, eique conjunctim adharet, atque id donec petra aliqua alia tutta comparetur, quod erit curandum, ut quam primum fiat, & fons ipse in cathedralibus cancellis obseratus, & in loco ecclesiarum omnibus conspicuo sit, si quid non impediatur.

Operimentum, quod ciborum appellatur, habeat, & ita aprum, ut sancta olea, atque alia ad baptizandum necessaria commode ibi asservari possint, & conopeo tegatur.

Habentque vas vitreum cum mansula pro effundenda aqua super capite baptizatorum.

Vasa sacramentorum ususalia sint saltem flaminea, munda, & nitida.

Sacramentum in pariete excavatum sit, vel in columnella juxta illum fontem ereatum, quod omnino juxta fontem illum ipsum adsit, & codem septo plane, ac fons ipse, sacramentum concidatur.

Septumque, si ferreum, vel lapideum esse non poterit, ligneum contruatur.

Habentque picturam in pariete (ubi comode fieri poterit) sancti Joannis Christi, Dominum baptizantis, & omnia eo ornatoria, atque decentiora sunt interius, & exterius, quo ecclesia ipsa insignior erit, & quanto magis fieri potest, decenter instruuntur.

Curret omnino sacerdotes, ne cum hoc baptismatis Sacramentum administratur, dissolutiones, risus, aut clamores fiant; sed sacerdotes, & qui assistunt, valde devoti permaneant, cum mysteria singularia in hoc Sacramento contineantur; quinimum ea cum reverentia Sacramentum istud, sicut & cetera ministrent, alias Deum novo peccato mortaliter offendent.

Si apud Gentiles porissima cura erat, ut parentes honestis filios suos nominibus appellarent, afferentes etiam, quod si publica nomina venderentur, deberent enim; quanto magis Christiani homines delectari, atque glorificari deberent illa licere liberis suis eorum nomina imponere, quorum vero tali cognomine gaudientium suffragiis liberos suos fulcitos custodiri continue, & preservari pius sic credere? Unde cum non nulli valde huic synodo errare videantur, dum levitate quadam, aut ipsi novorum nominum auctores haberi volent, aut si quia suis majoribus acceperunt, tamquam gentile patrimonium ad posteros certa fide transmiserint. Omnes igitur utrisque sexus horretur, ne infanticulos suos baptizandos nominibus Paganorum, aut Gentilium, sed nominibus sanctorum, aut sanctarum juxta ritum Christianorum nominare velint.

Liber habeatur, ac sedulo custodiatur, in quo baptizatorum nomina, & cognomina parentum, atque compatriorum baptizantis manu confirbantur, ac an ex legitimo

matrimonio infans natus sit, quoque die natus, & baptizatus fuerit; alloquin in ecclesia rector episcopi arbitrio mulctetur, & copia libri singulis annis episcopo deferatur, in episcopali archivio conservanda.

Infantes quando deferuntur ad ecclesiam, facibus accentis non afflocentur, sub poena arbitrio episcopi imponenda.

Parochi pueras moneant, ut cum primum post partum domo exierint, statim ad ecclesiam Deo auctus gratias accedant, ubi benedictionem a parocho suscipiant.

Cum baptismalis aqua in fontibus renovatur, veterem in sacramentum infundant, illamque potentibus, ad superstitionum vitanda fomentum omnino denegent.

Pregnantes denique mulieres, ut cum nonnum mensem attigerint, confitentur, & sanctissimam Eucharistiam sumant, sedulo hortentur, & frequenter communiant.

De confirmatione.

Si in Sacramento confirmationis explicando pastorum diligentia perquienda unquam fuit, nunc certe opus est illud quam maxime illustrare; cum in sancta Dei ecclesia hoc Sacramentum a multis prætermittatur; paucissimi vero sint, qui diuine gratia fructum, quem deberent, ex eo capere studeant. Ideo episcopi antequam confirmationis Sacramentum administrent, per octo dies antea premoniti curent omnes confirmandos, ut ad sacramentum percipiendum digne se preparent, aut per se, aut per aliud ehus vim, dignitatem, & mysteria dilucide explicent, ac denuncient ex eo Inter confirmantem, & confirmatum, illius patrem, & matrem, & ceterem, eandem cognationem spiritualem nasci; nec minoris estimandam, quam que ex baptismō gignitur; ac proprieas inter eos carnale matrimonium, contrahi non posse, & cetera, quæ Tridentinae synodi traduntur decreto.

Adultos, qui in ea etate confirmandi sunt, si hujus Sacramenti gratiam, & dona D consequi posse cupiant, non solum fidem, & pietatem, afferre, sed graviora etiam peccata, que admiserunt ex animo dolere oportet; ideo admonentur, ut confessi, vel saltem contriti, & jejunii ad confirmationem ipsam suscipiendam se conseruant.

Excommunicatis, ac ex anno in Paschate non confessi, quive communionem non acceperint, confirmandorum patrinos esse non licet.

Parochi describant confirmatos, & compates, servatis ceteris omnibus, que de libro baptizatorum describendorum superius sanctum est, & sunt.

De Eucaristia.

In altari majori, ubi commode id fieri poterit, alios in decentiori loco omnium cathedralium, collegiarum, & aliarum catarum ecclesiarum, nisi necessaria, vel gravi de causa episcopo aliter videbitur, sanctissimum Eucharistie Sacramentum reposatur in Tabernaculo saltem ligneo, pecto, & deau-

ANNO
CHRISTI
1579.

CONCILIO CONSENTINUM.

921

ANNO
CHRISTI
1579.

& deaurato, veloque serico concteo, & intus ornato bene, ac tute clauso, cuius clavis a nemine, præterquam a parochio tenetur, ita aperto, ut ex eo possit ipsa Sanctissima eucharistia commode extrahi, neque superaltare propter ea ascendendum sit; vacuo a reliquo vasculo, oleo infirmorum, ac inanis vase, ut omnino nil aliud ibi conservetur, quam vas ubi Sanctiss. Christi corpus reponitur: sit autem vas illud argenteum deauratum, & interius corporale undique munitum, eodemque substratum. Et ne ex aliqua negligentia, & incuria corruptio generetur, ad minus decimo quinto quoque die Innovetur, & coram illa lampas in conspicua, non a latere perluceat. Quæ si negligentia parochi, aut avaritia corrupta, & extincta reperietur, episcopi arbitrio parochus puniatur.

Antiquæ custodiz, quæ in pariete Sanctissimi Sacramenti invèniuntur, penitus amoveantur, vel signo omnino deleto, in alios usus adhibeantur, ut reliquiarum, aut olei infirmorum.

In omnibus ecclesiis parochialibus societas Corporis Domini quin primum erigatur, & ubi cuncta reperiuntur, omni diligentia conservetur, & episcopi eas visitent, reforment, & amplifcent, omnia que faciant, unde omnes carum; functiones exercent, ac instituta servent & sicut in Civitate, vel oppido aliquo duæ Sanctissimæ Corporis Domini confraternitates reperiantur, unianter, & in unam redigantur, ubi id sine scandalo fieri possit.

Quando in Sepulcro Sanctissimi Christi corpus reponitur, claves sepulcri penes episcopum, vel parochum asservetur, ne laici cuiusvis conditionis existant, in eo se ingerant, ne id episcopi permittant, sepulcrumque ipsum mulieres de die tantum, non de nocte visitent, nec in sepulcro imaginis larvae, nec obscenæ representationes adhibeantur, foreisque ecclesiæ de nomine obseruantur.

Dum faciosantæ Eucharistie viaticum per urbes, & oppida ad infirmos defertur, superposita umbella tegatur, & quam plurimis luminaribus associetur, tintinnabulo semper præcedente. Episcopi vero, & monachis & indulgentiarium promulgationibus fideles vehementer excitent, ut quam frequentissime, ac devotissime illud comitentur, ac omni & alia ratione venerentur.

Et in qualibet parochiali ecclesia sit una lanterna honorabilis, aurata, cum suo baculo in usu habenda, ne in itinere, aut ventorum turbine, aut nimborum vi luxem deficiat.

Parochi partes erunt fideles crebro adhortari, ut quemadmodum corpori in singulos dies alimentum subministrare necessarium putant; ita etiam quam sepius hoc sacramento aleند, & nutriend animæ curam non abiificant; neque enim minus spirituali cibo animam, quam naturali corpus indigere perspicuum est: vehementer autem prodegit, si sepe inter missarum celebrationem, parochus populum admoneat de antiquæ ecclesiæ consuetudine quotidie communicandi, quia ad frequentationem hujus Sacramenti

922

ANNO
CHRISTI
1579.

A inflammabuntur, & saltum singulis annis in diebus Resurrectionis, Pentecostes, Natalis Domini, ac beatissimæ Mariæ Virginis Assumptionis, confessione peccatorum facta, sanctissimam Eucharistiam accipere assuefecunt: reciteretque caput illud Laterane, concilli, quod incipit, *Omnis utriusque sexus in Quadragesima &c.* & vulgaribus verbis exponat, ut poenam, quam infert agnoscentes, semel ad minus in Paschate non omitant communicare.

Parochi non minus civitatis, quam dioecesis, transacta octava Paschatis oves suas recenscant, & qui eo tempore confessi non fuerint, & Eucharistiam non sumplerint, nullius habita ratione, eorum nomina, & cognomina in Schedula ad episcopos deferant; nec non publicos etiam adulteros, concubinarios, & concubinas, blasphematores, ultrarios, & de heresi suspectos; nec non eos omnes, qui contra Tridentinum concilium in gradibus prohibitis matrimonia contraxerunt, alias graviter ab episcopo multetur. Delatis vero, ut supra, & contumacibus ecclesiæ ingressus in vita interdicatur, & ecclesiastica sepultura in morte de- negetur; & si in contumacia perseveraverint, per mensum excommunicentur: deinde si spretis censuris non resipuerint, acerrimas poenis afficiantur. Quod si per annum in censuris perseveraverint, contrâ eos tamquam de heresi suspectos ab episcopis procedatur, juxta Tridentini concilii decretum. Et ne fraus aliqua fiat, qui tempore Paschatis domo abfuerint, nisi veram fidem authencicam habeant de susceppta alibi communione: quandiu in propria parochia Eucharistiam non sumant, cum his, qui presentes sumere neglexerint, eadem predicta poena puniantur. Qui vero extra propriam parochiam in Paschate Eucharistiam sumpserit absque parochiali licentia habeatur, ac si non communicasset.

Regulares vero, qui eucharistie Sacramentum eo tempore administrare presumplerint contra quod dictum est, sciant ipso facto se Excommunicatos esse, a Santa Sede Apostolica tantum absolvendos, & statim per ordinarios pro excommunicatis publicandos, juxta constitutionem felicis recordationis Clementis Papæ V. (salvis ramen in omnibus indulsiis, & privilegiis Apostolicis per eandem sedem non derogatis.)

Cum multi reperiantur, qui in concubinatu, usuris, & aliis notoris peccatis perseverantes, & scandalosi, aut obligati ad restituitionem bonorum promittant se omnino ad meliorem vitam reducere, aut infra terminum competentem sibi assignatum juxta facultates suas satisfacere, & promissa non exequantur; ideo hac synodus decrevit, ut publici concubinarii, usurarii, fures, blasphemæ, & alii hujusmodi factiorosi homines, si semel ad poenitentiam, & communionem admissi fuerint, & postea in eodem peccato permanere, & adherere cognitum sit, amplius ad communionem non recipiantur, nisi potest eos vitam, & mores re ipsa emanasse parochi competenterint.

De

ANNO
CHRISTI
1579.

De poenitentia.

Ne imperitorum culpa confessariorum contingat, ut qui innocentia navium frangerant, secunda poenitentie tabula apprehensa ad salutis portum pervenire nequeant; interdicitur omnibus secularibus presbyteris, qui parochialibus non prasunt ecclesiis, & quocumque ordinum etiam mendicantium, ne pothac secularium confessiones quoquomodo audire audeant, vel presumant, nisi prius expresse approbentur ab ordinariis, pravis, ut parochorum examinatione, & scriptam, accepit licentiam; quibus tamen omnibus approbatis, etiam vigore *Maris magni*, & privilegiorum, non licet a casibus episcopi pis reservatis, etiam si excommunicationem annexam non habeant, absolvere, juxta declarationem alias factam per congregacionem illusterrimorum Cardinallum de inente Sanctiss. ac constitutionem *Pil Quinti* de privilegiorum mendicantium confirmatione, ac *Ss. Gregorii XIII. de litterarum Pii Quinti ad jus commune, ac concilii Tridentini decreta reductione.*

Prioribus, Guardianis, Custodibus, Vicariis, & aliis quoruinvis mendicantium fratrum, & aliorum quorumcumque religiosorum praefatis monasteriorum, & ecclesiarum præcipitur, ut in ecclesiarum suarum & conventuum loco ad legendum aptiore, tabulam continentem nomina Confessorum ab episcopo approbatorum, ac sigillo muniam statuant, & affigant, ad hoc, ut qui voluerit ipsius religious confiteri, videat prius si sint de illis, qui fuerint ab episcopo approbati, & nemo ullam possit unquam excusationem afferre, si cecus a caco ductus ambo in solem cadere contingat, cum illis, qui non ab approbato confessore absolusionem acceperint, iterum confiteri necessit. Confessores vero erunt gravissimi poenis ab episcopo coercendi, qui contra hoc decretum facere presumperint; atque etiam in superiores, qui negligentes in affigenda tabella fuerint, idem obseruentur, & habeat locum in ecclesiis secularibus.

Ad evitanda scandala, quæ aliquando in confessionibus solent contingere, hæc synodus præcipit, ut confessiones, præsertim mulierum, in loco aperto, & evidenti audiatur, nec ante ortum, vel occasum solis, nisi necessitas, vel aliqua rationabilis causa aliud suadeat; extra ecclesiam, & sedes, seu confessionalia confessiones non audiatur, nisi in necessitatibus causa tantum, & ex personarum respectu; & qui contra fecerit, in poenas, quas dignas episcopi existimaverint incidat.

Caveant confessarii ne poenitentias pecuniarias pro peccatis infligant, præsertim illas sibi, vel ecclesiam sue aut monasterio applicando, aut cuiquam per ipsum nominando; sed imponent poenitentiam jejuniorum, orationum, peregrinationum, seu elemosynarum per poenitentes, inter quos maluerint, dispensandarum, non querentes quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi; neque etiam signo, vel verbo aliquid petant, ex-

teraque omnia vitent, quæ confitentibus A aut populo scandalum esse possint: alloquin ordinariorum judicio pro commissi qualitate plebantur.

ANNO
CHRISTI
1579.

Confessarii canones poenitentiales non ignorant, ut confitentes ex eis peccatorum gravitatem coniuste & cognoscere possint, atque inde facilis ad antiquam satisfactionum severitatem, quoad fieri potest, opere, vel falso animo se transierant; habeantque etiam omnes casus reservatos episcopo, & summo Pontifici, & præsertim bullam, quæ quot annis in Coena Domini legi consuevit.

Caveant confessarii omnino ne verbo, aut signo, aut alio quovis modo aliquatenus prodant peccatorem, sub poenis a jure communione sanctis, & aliis arbitrio episcopi infligendis.

De jejunio.

Sacra jejunia quæ ecclesia indixit, qui sine legitima causa violaverit, præter eam in qua incedit, interdictis utendo cibis, Dei offenditionem severe ab eo judicandam, ordinarii etiam arbitratu puniatur, habita contemptus, aut reiterationis ratione.

Jejuniorum tempore, & præcipue quadragesime carnes non vendantur, nisi in loco deputato, & iis tantum, qui licentiam medicis, & ordinarii habuerint, nec cujusvis absq[ue] eadem licentia illas edendi potestas sit, & extra urbem parochus supplet: illis tamen conditionibus seratis, quas episcopi juxta eorum conscientiam necessario apponendas judicaverint.

Moneantur omnes Christi deles, ut jejunitia omnia servent, & maxime vigillas ab ecclesia indicias, ac eas, quæ in civitatem, ac aliorum locorum patronorum honorem constituta sint. Ingrati enim animi est non omnia in eorum venerationem impendere, quorum patrocinis ac precibus infinita a Deo beneficia accipiant.

Hortantur omnes, ut laudabilem confititudinem, ubi adest, his provincie de non edendo caseum, & ova in feria sexta, & sabbato amplectantur, & servent prout tenentur.

De casuum reservatione.

Episcopi in reservandis casibus ad id potissimum intendere debent, ut a peccatis, quæ maxime enormia, & frequenter committi solent, difficiiliori impetrande venie gratia homines arceantur, & ad ea iterum perpetranda retardentur; quare eos tantum sibi reservare studeant, quos necessario reservandos esse sciant: cumque ad editionem, non in destructionem in subditos, supra reliquos sacerdotes inferiores hujusmodi auctoritatem habent, ne confitentes a suis parochis absolusionem desperantes omnino confiteri negligant, aliquorum casuum episcopalium facultatem absolendorum eisdem parochis pro eorum doctrina, & prudentia libere concedant. Neve tam parochi, quam confessarii casus summo pontifici, vel episcopo, quacumque ratione reservatos

**ANNO CHRISTI
1579.** eos per incuriam absolvendi facultatem, frustra tamen, & inutiliter afflant, eos apud parochos, & confessarios ipsos scriptos esse procurent, & quam primi fieri poterit diligenter provideant, ut quando fideles cum charitate ad superiores dirigere, vel facultatem ab ipsis impetrare oporteat clarissime noscant.

Curabunt episcopi, ut parochi fideles omnes sibi commissos frequentius commoneantur, non detinant, ne confessionem, que passim tempore fieri debet, usque ad sanctam hebdomadam diffundant.

Constitutio observanda per medicos.

Ex carnali coniunctorum affectu, & mediorum incuria, a quibus infirmitatis discernen febricitantibus, remissus quam debet inlinuatur, plerumque sit, ut eis, aut cum in extrema aggritudine constituti sunt necessario suadetur, in desperationis periculum incident, & absque ecclesiasticis sacramentis depereant; quare huic malo occurrere, & animarum salutem in Domino, sine quo vana est salus hominis, conuovere volentes, singulis medicis physicis, & chirurgicis sub poenis, in constitutione fecerunt. Pii Papae V. contentis, districte praecipiendo mandamus, quatenus cum ad internos eos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, & inducent, ut infra trienum, nisi inobvi qualitas maiorem celeritatem desideret, animarum medicos advocent, & SS. Euchariatum sumant; neque rectio die eos vident, si premissa non adimplerent, aut longius tempus confessorem ex aliqua rationabilis causa concessisse constituerit, utique constitutio ipsa, qua alia in concilio Lateranensi sub Iunno. III. super hac re edita innovatur, omnibus innotescat, eam scilicet in incise in cathedralibus ecclesiis, & ab unoquoque parochio publice inter missarum solemnia legi, ac publicat decernitus.

De poenitentiario.

Episcopi qui in suis cathedralibus ecclesiis poenitentiarium ex Tridentini concilio praescripto instituere omiserunt, ubi id commode fieri poterit, quam primum instituant, eidemque de praebenda primo quoque tempore vacatura provideant.

De extrema unctione.

Extrema unctionis sacramentum debita cum reverentia prestandum est, & locuto, & honesto loco, in vaseculo argenteo, vel saltem stanneo, juxta facultatem ecclesiæ afferendum, a sacris oleis distinctum; & in pyxide eleganti forma confecta, vello serico superimposito ad infirmos deferendum, & ad illos praesertim inungendos accedere oportet, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vita constituti videantur, adhuc tamen quid agant intelligant, & sensu, quantum fieri potest, integro existant, nec aliis sacerdos, verba in quibus forma sacramenti consistit, quam iplemet ungens proferat.

Parochi persuadere studeant ergo, ut ea fide se ungendum faciendoti prebeat, qua olim, qui ab apostolis sanandi erant, i.e. ipsos offereant consueverant; & omni studio current, ut ante extremam unctionem secundum perpetuam ecclesiæ consuetudinem poenitentie, & eucharistie sacramentum administretur.

Impenitentibus vero, & his, qui cum notori peccatores essent, vel ab ecclesia alieni, nullum poenitentie signum emiserint sacram hanc unctionem ex sacerdotum canonum dispositione negandum esse non ambigitur.

Volumus insuper, ut episcopi omnes, & lingulos sua cura communios communiant, & a parochis commoneri faciant, illiisque mandent, ne graviter turbent exortantes, vel morientes, aut in mortis articulo constitutos vanis, ac secularibus commemorationibus, seu luctibus importunitis, cum sati superque iis obesse possit, quod per se humani generis hostis, & insidiator diabolus tunc molitur; callidissimus enim tempore Christifidelis gravies oppugnare solet, quam cum ex hac vita migrandum est. Quare nec morituri, hujusmodi sunt tentamenta paranda, sed adversus illa pia prius suffragia, & adiumenta ferantur.

De ordine.

Minores, & sacri ordines iis tantum conferantur, qui ea arte, vita, scientia, & omnibus prædicti sunt, prout fac. Tridentini concilii decreta expostulant, que decreta omnia episcopi diligenter obseruentur.

Non solum regulares, sed etiam seculares clerici, quamvis ab eorum ordinantis fuerint approbati, eorumque litteras diuinas presentaverint, non si ab episcopo ordinante examinati, & approbati ordinentur.

Episcopus autem curerit, quod liber conficiatur, in quo omnes ordinati describantur, & hoc in archivio episcopali conservetur.

De matrimonio.

In contrahentis matrimonii in primis populus intruantur, ut hoc magnum ecclesiæ catholicae sacramentum summa pietate ac maxima devotione celebrent, deinde episcopi observari faciant en omnia, que a sancta Tridentina synodo pro reformatione matrimonii natura fuerit, & præstet ut a parochio materna lingua bis, vel ter linguis annis in ecclesia inter missarum solemnia decretum de matrimonii clandestinis divulgetur, ac publicetur. Qui autem, contra haec fecerint omnia, tam seculares, quam regulares per tres menses suspendantur, que poena contra seculares etiam arbitrio episcopi augeri possint.

Habebat parochus librum, illumque penes se diligenter afferret, in quo coniugum, & ceterum nomina, & cognomina

**ANNO
CHRISTI
1579.**

CONCILIO CONSENTINUM

ANNO
CHRISTI
1579.

as, diem, mensem, & annum, & locum
contrafti matrimonii describat.

Sponsalia pro verba de futuro contrafta
mutuo conſensu partium pothac non diſ-
ſolvantur cum altera contraſhendo, niſi prius
decreto iudicis prima ſponsalia ſoluta fue-
rint.

Qui contraſeferit, poenas ab epifcopis
imponendas incurrit.

Epiſcopi, quos in gradibus a jure prohibi-
bitis matrimonia contraſille repererint, eos
ſtacum a cohabitatione ſeparent, & de
personarum ita coniunctorum qualitatibus,
ſi ante, vel post confirmationem concilii
Tridentini, queve fuerint matrimonia con-
traſta proceſſus conſiciat, illoque ad SS.
Dominum noſtrum tranmitat, ut a ſu-
mo pontifice trauendum sit, quid agendum
erit, ſi cum hiſ dispensatum eſſe judica-
tum fuerit, an poenam aliquam pro modo
culpa poenam tubice debent, & ſi ſe-
parari recuſaverint, pro excommunicatis
publicentur.

Declarent parochi nuptias, vel nuptiarum
ſolemnia ab adventu Domini noſtri Iesu
Christi, uique in diem epiphania, & a
feria quaſa cinerum, ulque ad octavam
paschalis inclusive ſolum eſſe prohibita, in
alios vero temporibus poſte ſolemniiter ce-
lebrari.

De monilibus

Quo ad monialium reformationem, tu-
telam, & curam pertinet, abunde Tridenti-
ne synodi rituſ, & praefertim fel. rec.
Pii V., ac SS. Domini noſtri Gregorii XIII.
constitutionibus procuratum videtur. Quare
epiſcopi ad effigendum oblationem a di-
vini judeci, & interminationem mortificationis
eternæ, qua inaxima poſſunt diligentia
clauſuram in omnibus monasteriis invio-
labiliter obſervari procurent, monialesque
in viam domini omni studio ac vigilantia
diligant, faciantque obſervari ea omnia,
qua in dictis constitutionibus sancta fuere.

Necnon ut oīnes ad regule normam,
qua profesſe ſunt, vitam instruant, &
componant, atque id primis ad ea, qua
ad ſue profesſionis perfectionem pertinente,
ut obedientia, paupertas, & castitas,
atque ſi que ſunt alia alicuius regula, &
ordinis peculiaria vota, & praefectio id
eorum reſpective eſſentiam, necnon ad con-
tinuum vitam, & vefitum conſervandum
pertinentia fideliter obſeruent.

Nullus live ſecularis, ſive regularis fa-
cēdo in monialium ecclēſiis, Ordinariis ſub-
jeſti missas, aut alia divina officia celebra-
re praeiunat sine mandato, & licentia epi-
ſcopi ſub poena ſuſpensionis a divinis per
annum, & aliis arbitrio poenis imponen-
dit. In iphis poeo officiis celebrandis, e-
tiam in diebus festiſ ſuatuin ecclēſiarum,
nec ſacerdotes, nec alii canto ſigillato,
ted piano tantum utrantur.

Sub eadem etiam poena eiſdem ſimiliter
principit, & mandatur, ne aliſtentes phyli-
cos, chirurgos, pittores, molendinarios, pro-
curatores, fabros, famulos, & famulas, vel
quincunque aliam perlonam cujuſcumque

ANNO
CHRISTI
1579

conditionis. Itarus, statis & ſexus exti-
terint in tuis monasteriis admittant, niſi
prius ab ordinario approbati, et per man-
datum ſigillo munitione permitti fuerint, &
approbati; ac licentia obtenta caveant
tam moniales, quam ipſi ne ingrediantur
ſepra monasterii, niſi necessitatibus, & offi-
cii eorum cauſa. Quia, ſi contraſeferint,
& licentia abuſu fuerint, incident in excom-
municationem reſervatam ſummo pontifici:
ipſi quoque aliſtentes electi ab epifcopo ap-
probentur, & non aliter, niſi approbati
eorum exequantur officium.

Confefſores ſepia monasterii non ingre-
diantur, niſi a duabus ex antiquioribus as-
ſociati, & lacra menta ministrandi gratia,
vel ex alia rationabili, & evidenti cau-
ſa, ſuperpellico & itola induit; alioquin
ſi fine mandato, & licentia epiſcopi, vel
superioris in ſcriptis obtenta, ſub excom-
municationis poena ipſo ſagio incurrienda, &
alii arbitrio epiſcopi. Dare autem tantum
epiſcopus, vel superior licentiam debet in
caſibus neceſſariis.

Cum iubeat sancta synodus Tridentina, ne
plures recipiantur in monasteriis, quam per
reditus annuos, vel conſuetarum elec-
moſynam quantitatē ſuſtentari commode poſ-
ſint, epiſcopi puxta formam litterarum
SS. Domini noſtri Gregorii XIII. statuant,
qui numerus cuique monasterio conveniat,

Duaua excedi non poſſit.

Nulla ad profesſionem faciendam admis-
tatur, priuſquam ſecum atulerit, unde com-
mode vivere poſſit.

Incontulito, & non permittente epiſcopo,
nulla recipiatur; aliter praefecte punian-
tur priuſi, epiſcopo videbitur.

Fenſtrella, ex qua moniales ſanctissimam
enchariſtiam ſuſcipiunt, ea tantum de cau-
ſa aperitor, & lub poena excommunicationis
late ſententie prohibeatur, ne ad
illam fenſtrellam cum aliqua persona cu-
julcumque conditione exiſtat, moniales col-
loquantur, cuius fenſtrella clavis per de-
putatum ab epiſcopo conſervetur.

Fenſtrella autem, ubi eſt colloquendum
ſit cancellata, & ferrea lamina, qua mo-
veri non poſſit, munita, qua tamē ſit
perforata, & rela, que moveri non poſſit
obducta; in ea lamina hiat fenſtrella, qua
tantum monialibus parentibus aperitur,
ceteris vero nequaquam, & lis parentibus
cum licentia epiſcopi.

Bizoche, qua ſuſcepio alicuius religionis
habitu in propriis domibus, ſeu parentum
habitando vitam ſeducent, habitum talem
deſerant, quo facile a monialibus profesſis,
& clauſtribus diſcerni poſſint, ne dum ex-
tra clauſtra per civitates, & oppida con-
ſpiciuntur, moniales profesſis, & clauſtra
les eſſe maximo cum ſcandalō ab aliquibus
indicitur: nec de cetero mulier aliqua
ſub praetextu cujuſlibet voti, ſeu quod a-
licui ecclēſie, vel religioni oblata, & ad-
diſta ſe, habitum monialium inconsueto
epiſcopo ſuſcipiat.

ANNO
CHRISTI
1579.

De reformatione græcorum, eorumque
erroribus tollendis.

Cum a sancta apostolica ecclesia, & se-
de, tam clerci, quam laici græco ritu vi-
ventes ordinariorum visitationi, correctioni,
jurisdictioni, & omnimodæ superioritati
subiiciantur, eorumque cura ordinariis com-
missa fuerit; necessarium esse duximus, eos
negligi non debere. Propterea episcopi in
quorum diœcesibus Græci ipsi, aut vulgo
Abbanenses appellati, versantur, & habi-
tant, quantum in domino possimus, com-
monemus; ut eosdem per se ipsos vel alios
idoneos deputandos, quam ceteris fieri pote-
rit, visitent, seu visitari current, & man-
dent, ut quæ laudabilia in eis reperiantur,
augeantur; que vero correctione digna sunt,
juxta constitutionem fel. rec. Pii Papæ IV.
super hoc editam contingant, & si que no-
biscum communicanda sunt, communicen-
tur.

Inter cetera diligenter exquirant, an
aliqui sint, qui a veritate & a catholica
fide deviantes Spiritum Sanctum a patre tan-
tum procedere pertinaciter credant, eosque
doceant processionem Spiritus Sancti a Pa-
tre, & Filio, et in illos qui in hoc erro-
re persistere videantur, severe procedant. *

Eos Purgatori veritatem juxta orthodo-
xam fidem, & ecclesie catholicæ doctrinam,
ac decreta œcumenicorum generalium con-
ciliorum Florentini, & Tridentini frequen-
ter doceant, et a parochis aliisque verbi
Dei concionatoribus sufficierent doceri fa-
ciant.

Curent etiam, ut teneant sanctam, &
Apostolicam Sedem, & Romanum pontifi-
cem in universo orbem tenere primatum,
& ipsum pontificem Romanum successorem
esse beati Petri principis Apostolorum, &
verum Christi Vicarium, totiusque ecclesiæ
caput, & omnium Christianorum patrem,
ac doctorem existere, & ipsi in beato Petro
pascendi, regendi, & gubernandi universa-
lem ecclesiam a Domino nostro Jesu Chri-
sto plenam majestatem traditam esse, quem
admodum etiam in gestis œcumenicorum con-
ciliorum, & in factis canonibus continetur;
utque sacerdotes in eorum missis pro Sum-
mo pontifice Romano, & pro episcopo in
eius dioecesi commorantur, carent.

Græcos ipsos de indulgentiarum vi, &
in catholica uero erudiant, & pro ipsis in
ecclesiis illas impetrant, vel quas authorita-
te propria concedere possunt, largiantur.

Utque ecclesiasticas censuras illi posthac
timere assuecant, opportuna remedia, vel
poenæ comminationem adhibeant, & fe-
stivitates ab ecclesia, & a sanctis Patribus
preceptas seu, ab ipsis ordinariis promulga-
tas ultra illas, quas Græci ritus approbat
eis injungunt, omnino observari faciant.

Concil. General. Tom. XXXV.

* Cur non præcipitur parochis ut sicut Græcorum sententiam de processione S. Spiritus exqui-
runt, ita etiam investigent quid illi sentiant de reali Christi presentia in Eucharistia? Pro-
fecto ne ambigebant quidem lymodi busus patres de hoc dogmate recta illos sentire. Videant
ergo heterodoxi, num aliter de Græcis ejus statim afferentes, fallantur. *Mansi.*

ANNO
CHRISTI
1579.

Contra non observantæ severe animadver-
tentæ, ne dum Latini in obseruatione sunt,
Græci cum scandalo operibus servilibus in-
cumbant.

Videant etiam, an il quibus animarum cu-
ra commissa fuerit, doctrinam Christianam
catholice, maxime parvulos sedulo doceant,
& infirmorum confessionibus invigilent.

Providant, ne sacerdotes in Baptismi mi-
nisterio alio oleo sancto aliquo chrismate
utantur, quam quod ab episcopo eo anno
benedictum fuerit; eosque monent, ut cum
sacramenti confirmationis solus episcopus
ordinarius sit minister, parvulos sacro Christi-
matis oleo, non in tronc consignent, sed
in vertice capitis baptismi tempore inun-
gant; ipsum vero baptismum quam primum
infantibus conferre non differant.

Omnis, tam clericos, quam laicos, qui
confirmationis Sacramentum non suscepint,
in visitatione ipsa, aut alio congruo tem-
pore confirmandos curabunt pueros, adul-
tos vero jejunos, & devote confessos.

Illos etiam doceant parvulos usu rationis
carentes nulla obligari necessitate ad Sacra-
mentalem Eucharistie communionem, & in
eos qui de necessitate salutis id fieri falso
afflent, juxta sepe memorati Tridentini con-
cilii decretum severe animadvertant.

Sacerdotes Sa. eucharistie Sacramentum
pro infirmis, non ita, ut haecenus immu-
de conscient, milcent corpus cum sanguine,
& iterum formando buccellam; sed il-
lum sub panis specie cum decore, ac debi-
ta cautela aſervatum, octavo saltem quo-
que die renovent, & ad infirmos honori-
rice deferant.

Laicos non nisi præmissa Sacramentali con-
fessione ad sacra Eucharistie communionem
admittant & sub specie panis tantum.

Intuper tam ipi, quam diaconi, subdia-
coni, ceterique clerci, qui ad id obnoxios
se esse sciunt juxta ritum Græcum a sanctis
Patribus institutum, officium singulis diebus
recitare non prætermittant, sub poenis per
canonicas sanctiones constitutis iis, qui di-
vinum officium non dixerunt, & aliis jux-
ta declarationem piz mem. Pii Papæ Quin-
ti super hoc editam incurvantur.

Dominicis, & festis diebus omnibus su-
per poena episcoporum arbitrio imponenda
confessione prævia missam celebrare procu-
rent, clerci vero, & in factis ordinibus con-
stituti saltem temel in mente communicent.

Altaria portabila episcoporum benedi-
ctione communicant, & corporalia, & pal-
las mundas habeant.

Sed ne Latini, illi præsertim, qui simili-
ces sunt Græcis permixti, in eorum ritum
inducantur; carent episcopi, ut tam latini
quam Græci non nisi in suis quique ecclæ-
sis proprio ritu utentes celebrare, vel fa-
cumentum Eucharistie suis ministrare præsu-
mant.

Non

Con-

ANNO
CHRISTI
1579.

Constitutione, tel. recor. Pii Papæ Quinti, qua sanitates concessæ Græcis Latino, & Latinis Græco ritu missas, & alla divina officia celebrandi revocantur, ab eisdem Græcis servari mandent, & tam Græcos, quam Latinos in suis propriis ecclesiis juxta uniuscujusque morem suo muneri satisfacere, condignis poenis propositis precipiant.

Mandent omnino etiam, ut nullus post hac ab alio, quam a suo episcopo, vel eo impedito de licentia, ipsius a catholico anti-Rite a S. Romana ecclesia gratiam, & communionem habente, ecclesiasticos ordines suscipiat.

Matrimonia sancta, ut decet, sine aliqua superstitione, & abusu, & non inter conjunctas personas, sed tribus in ecclesia precedentibus monitionibus celebrari proculent; utque ad præmissorum integrum observationem nullatenus abeant, decreta sacrosancti concilii Tridenti de hac re Græco idiomate fideliter versa, illis tradant; quæ si postmodum observare neglexerint, juxta sacros canones, & ejusdem concilii præscriptum adversus contrafacentes severe procedant.

Provideant ne Græci secundas, & tertias, ac ulteriores etiam nuptias reprehendant aliquatenus, nec condemnent, sed illas inter personas, quæ alias licite ad invicem matrimonio jungi possunt, approbare compellant, dicente Apostolo: *Malier mortuo viro ab ipsis est lege soluta, & nubens eius uult liberam habet potestarem.*

Oprat etiam ipsa synodus Græcos presbyteros commonendos, atque cogendos fore, ut statim post feriam quintam in Coena Domini ad episcopum, in cuius diœceti morantur accedant, ad devote suscipiendum sacramentum christia, oleum cathechumenorum, & infirmorum.

Vasilla habeant saltem statnea, in quibus dicta olea decenter affervent.

Infirmos oleo infirmorum, quod catholica ecclesia, ex Christi Domini nostri instituto apostolica traditione dicit, & extromamunctionem proprie appellat, dum in exitu vite constituti videntur, inungant, ac etiam non potentibus, præsertim cum periculoze regrant, pie, & religiose conferant.

Aquam etiam benedictam singulis Dominicis diebus, tamque præ foribus ecclesiam teneant.

Ecclesiæ etiam habeant mundas cum pavimentis, vestes aliqua paramenta decentia cum cæmeteriis pro sepeliendis mortuis, sanctissimum Eucharistie sacramentum, sanguine christi, oleaque sancta, fontemque baptismalem ita reverenter, & decenter conservent, prout in Latinorum ecclesiis statutum est.

Potremo curent episcopi, ut a Græcis, qui in locis suis incolatum habent, quæ ab ipsis, tam in baptisiui, & confirmationis, quam in extrema unctionis aliisque ecclesiæ sacramentis administrandis præcipiuntur inviolabiliter obseruentur, & in transgreditiones ipsorum arbitrio animadvertant.

ANNO
CHRISTI
1579.

Celebrata die 14. mensi maii 1579.
De sacrosanctis ecclesiis, & eorum cultu, & veneratione.

Cum Dei domum deceat sanctitudo; propterea ad ecclesiam sit humilis, & devotus ingressus, quieta conversatio, & omnes devouti orationibus insistant, & genibus flexis sanctissimum sacramentum adorent, ad nomen Jesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentie caput inclinent, & nemini liceat, dum sanctissima ac tremenda Missæ mysteria peraguntur, verbum Dei annunciatum, & hora canonice recitantur, in ecclesiis spatiari & deambulare, risus, cachinnationes, & colloquia mala, alios subinde strepitus indecenter facere: neque eo tempore capitula cathedralium, aut collegiarum ecclesiarum congregari.

Caveant etiam omnes ne ita stent in ecclesiis, ut ex adverso sanctissimi corporis Christi sedeant, ut reverentia, quæ sacro-sanctæ Eucharistie sacramento debetur, aliqua injuria fiat.

Nemo ad tractanda profana negotia in illis conveniat; non judicia exercentur, non cum mulieribus suspectis colloquia habeantur: non convocationes, parlamenta, commissationes, aut portationes hant. Nihil in porticis, seu vestibulis, aut scalis veniale exponatur.

Balista, sclopeta, aut hastata arma in ecclesiis non deferantur, nec etiam canes venatici, vel aves.

Et ne clerici dum divinis incumbunt ab aliquo impediatur, curent episcopi ut loca clericorum usui destinata a laicis non occupentur, sed seorsum a clericis omnino divinis intersint, nec chorum ad pallen-dum institutum occupent.

Explerisque sacris a mane, & a prandio, & completo rito a janitorie ecclesia claudatur.

D. Qui superbe, & contumaciter supradictis parere noluerint, cujuscumque qualitatis & dignitatis, etiam regulares, præter personas in bulla sanctissimi Pii V. sanctitas, proximo culpæ ab episcopis gravissime puniantur.

Optamus, ut ecclesia nulla sit, quæ sanctissimi Crucifixi imaginem non habeat loco conspicuo inter altare majus & populum, sed eo orationem, quo ecclesia ipsa erit insignior. In ecclesiis vero minoribus (ubi id commode fieri non poterit) relinquitur ordinarii arbitrio.

Ecclesiæ parochiales, quæ aliqua reparacione indigent, reparentur ab his, qui de Jure, & consuetudine dioecesis tenentur.

Ecclesiæ vero non consecratas, seu non curatas ferme collapsas episcopi instaurandas curent, juxta sacrorum canonum dispositionem, & sacri concilii Tridentini formam, ibidem oratoria erigendo, vel si non videbitur expedire in alias transferant ecclesiæ, vel ibi sub titulis sanctorum, seu sanctarum, quibus antea ecclesiæ dicatae erant, altaria construantur, & pro redditu-

ANNO
CHRISTI
1579.

tuum qualitate divinus cultus instituatur; ita tamen ut in area dirata ecclesie signum Crucis erectum semper appareat.

Sint ecclesie predicte dealbatis parietibusque nihil immundum, aut profanum adhaeret, ne sacra profanis miscentur. Tectum non sit pluviosum, pavimentatum sit integrum, & non deformetur pro sepiendiis mortuis: fenestrae habeant specularia sua saltem linea, & prospicientes in ecclesiam tollantur sub poena arbitrio episcopi pronenda.

Altaria sint lapidea, aut lateritia ita exstructa, aut concinnata, ut fenestella transversa nulla ex parte relinquatur, ubi quidquam altervari possit, aut recondi, & sint altitudinis a scabellis ligneo, vel praedella palmarum trium, & duorum, longitudinis vero ad minus palmarum sex, altitudinis autem palmarum trium.

Et habeat unumquodque altare iconam, vel saltem picturam in pariete, Crucem, candelabra duo, chartulam cum secretis, pectoram sacramentum, que sint ita lata, ut caliceum cum hostia capiat, tobaleas tres, quarum una ad planum usque pertingat, alias due qua divise sint, totam mensam contingat, roridem tobaleum de tela esse debent a pulvere defendendas, telare lignaceum, ubi pallium possit commode affigi. Scabellum ligneum, vulgo bradellum, tegmen ex astibus, aut tela cerulea honeste picta confectum, totum altare tegat. Fenestellam in pariete a parte epistole apie constructam, ad aquam excipiendam ablutionis manum sacerdotis celebrantis, & ad pelvem cum urceolis collocandum, habeant calices & alia instrumenta, paramenta, & ornamenta congiuia ad missam celebrandam.

Neque ullum altare in posterum edificetur, cui quicquam defit ex suprascriptis requisitis, ac sine licentia episcopi in scriptis habita, & constituta altaria, si dota sunt per eorum rectores, tam in temporibus, quam in spiritualibus episcopi curient, ne aliquid usurpetur. Indotata vero, vel his, a quibus ercta fuerint insulari, ac exornari juxta prescriptam formam, vel amoveri curent.

Unumquodque altare amoveatur, quod edificatum int ad columnam, vel pilam, vel ecclesiam ullo modo impedit, vel plane non respondeat, aut respondere possit surmis, & regulis suprascriptis, si tamen episcopo in actu visitationis videbitur id commode, & sine scandalo fieri posse.

Sacristia habeat vestiarium ad paramenta, & reliqua conservanda, oratorium loco positum, quantum fieri poterit separatum, ac disjunctum, in quo sacerdos in solitudine se colligere, & orare possit, & ipsum oratorium in pariete orationes ad id proprieate affixe sint, labellum cum manutergio ad manus abjuendas & abstergendas ante, & post missae celebrationem; chartulam cum orationibus sacro unicuique indumento accommodatis, quas attente reciteret sacerdos cum sacras ipsas vates induit, & exiit.

Confessionalia tota habeat unaquaque ecclesia etiam regularium, quot habet confessores, & ponantur in locis conspicuis & aperiatis, ut sint in omnium oculis collocata, & confessarius, & confitens possit ab unoquoque facile conspicere, utque cum tambula interposita, que habeat fenestellam cancellatam, ut penitentes audiri, sed videri non possit. In quibus confessionalibus affixi sint catulus reservati tam summo Pontifici, quam episcopo, una cum forma absolutionis.

Vas cum aqua benedicta in ecclesia sit, non extia, & in ingressu ad unamquamque portam, a dextris non a sinistris introeuntum; marmore constet, vel petra solidâ pon lateritia, columnella, vel alia base suffultum sit. Alpersorium habeat appennum non ex spongia, sed ex setis confectum.

B Sepulcra marmore, vel petra solidâ constata sint, duplicit, vel saltem unica, ita apte utique, atque compresse, ut inde malus odor exire nullo modo possit; alioquin humo impleantur adequare folio, & nullus in eo amplius sepeliatur, sepulcrorum istorum in posterum edificandorum altum longe abicit ab altaris scabellis ligneo, vel praedella ad minus palmis quatuor. Verum episcopi tarent omni ratione, ut antiquus, & probatissimus sepeliendi in cimiteriis mos restituatur; neque sepulchra nova in ecclesiis edificantur absque licentia in scriptis obtenta.

Cimiteria vero ita claudantur, ut in ea oritur impediatur accessus, ac ab herbis tertio quoque mense expungentur, & in eis arbores, aut rites non plantentur, & si adfert, extirpetur.

Episcopi predicia omnia penitentia, eorum arbitrio imponendis observari faciant.

Campagne deservire habent ad convocandum populum in ecclesia, et clericum, ad annunciam mense misericordiam Domini, & veritatem eius per noctem, & annunciam prædicationem, ad demonstrandumque aliquem esse mortuum, ad hoc ut populus audiatur, & pro eo ore, & benedicatur, ut per illarum tacitum, & sonitum fideles invicem invitentur ad præmium, & crederent in eis devotio fidei, fruges, mentes, & corpora serventur, & omnes insidiae inimici procul pellantur, procella turbinum, impetus tempestatum, & fulgurum temperentur, infestaque tonitrua, & ventorum flamina suspendantur: spiritus procellarum, & aeris tempestates prostrantur, & ut haec audientes configant ad sanctæ Crucis vexillum, cui omnes genuflexant. Quare principes, & magistratus etiam atque etiam horatii oportet, ut campanis, que ecclesiarum usus sunt additæ, ad profanos usus, & penitentiarum significacionem, maxime si consecrata sint, ut non patiantur.

E Tridentini concilii horrationes, quibus universis christianis, omnibus populorum dominis ecclesiarum defensionem, & inimicis enixa commendant, quam alte in catholicis regis Philippi mente sint, quotidiana catholice fidei propagatio, ac erga ecclesiasticos viros, ac loca pia, atque religiosa veneratio, ac beneficentia locupletissime testantur. Quare nullo pacto dubitandum videtur, quin libi ipsi conciliissimus, ut semper fuit, duraturus sit, ut debitus Dei cul-

ANNO
CHRISTI
1579.

935

**ANNO
CHRISTI
1579.** cultus, ac ministris, mysteriorumque ejus dispensatoribus legitimus honor exhibetur, neque permitturus, ut ejus officiales ecclesiasticam jurisdictionem & libertatem, divinis & humanis legibus sanctitatem, ultra ex parte violenti impune, utpote qui obsequientissimus ecclesiae filius, summorumque pontificum, ac omnium pontificiarum constitutionum, ac decretorum conciliorum observantissimus semper fuit.

De immunitate ecclesie.

Vetustissimam ecclesiae immunitatem jure divino, et humano pontificis, et imperialis libus constitutionibus introductam episcopi magnopere illas servari carent, ne super eorum regimine, et tuitione princeps provinciarum sub tributo hat, et praetorium auctoritas, et jurisdictione minime evanescetur; sed potestatem illam etiam liberatam, quam Deus, summi Pontifices, imperatores, et reges ecclesiae tribuerunt, et servaverunt liberam et integrum, in eadem remansisse, remanere, ac semper mansisse esse noscatur; quod quidem eveniet, si ecclesiarum, et clericorum bona ipsosque clericos, eorumdemque episcoporum familiares, tamquam Dei, et ejus dilectionis sponsi ministros, a vestigalibus, et tributis exterisque quibuscumque munericibus, et oneribus laicis, et a temporalium judicium jurisdictione, ad que sacri canones, et summorum pontificum bulle non teneri, nec astrigi debere precipiunt, per censuras ecclesiasticas, earumque publicationes exemptos omnino manutenerint.

Insuper sacros canones, qui ad ecclesiam confugientibus securitatem concedunt, servent, & ab omnibus observari jubeant; nec synodus verendum esse censuit, quin temporales principes, & magistratus, sicuti & fidei protectores, ita & ecclesiarum immunitatum observantissimi semper erunt, nec deterioris conditionis factum sub eis fædotum aliquando esse debere, quam sub Pharaone, qui, & si legis divine notitiam non habebat, attamen totam terram Aegypti præter sacerdotum possessiones tributarum tibi fecit.

De episcopi qualitate, & dignitate.

Episcopi ex sacri concilii decreto admonentur, ut se pastores non percussores esse meuninerint, & ita præfesse subditis opere, ut non in eis dominentur, sed illos tamquam filios, & fratres ament, elaborantque, ut hortando, et monendo ab illis deterrant, ne ubi deliquerint debitum eos poenis coercere cogantur. Quos tandem si quod pro humana fragilitate peccati contigerit, illa Apostoli eis est servanda præceptio, ut illos obfocent, increpant in omni bonitate, et patientia; cum plus erga corrigitas agat benevolentia, quam austritas, plus exhortatio, quam comminatione, plus charitas, quam potestas. Sin autem obdeltati gravitatem iurgio opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia judicium, cum lenitate severi-

tas adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conservetur, & qui correcti fuerint emendentur, aut si relipiscere noluerint, ceteri fabulri in eos animadversionis exemplo a viis deterreantur; cum sit diligentis, & prius simul pastoris officium morbis omnium levia primum adhibere fomenta; post ubi morbi gravitas ita postulet, ad acriora & graviora remedia descendere; sin autem ne ea quidem proficiant, illis submotis, ceteras saltu oves contagionis periculo liberare.

Subditi vero ita episcopos trahent, ut nullum obsequii genus erga illos prætermittant, quod ad eorum dignitatem tuendum pertineat; reverentiam omnem, atque obedientiam illis exhibentes ac deferentes; eorum præceptis & monitionibus obtemperant, & acquiescant, veluti parentes eosdem vereantur & ament; illis non detrahant, sed subditos sese ad propriam eorum salutem semper agnoscant.

Principes, ac magistratus synodus hor-tatur, ut eos debita reverentia prosequantur.

Meminerintque episcopi, quod valde populos edificat, & ad religionem excitat, si sepe publice, quam sapissime privatim, festis præterit diebus, missæ sacrificium celebrant, ac divinis inter sint.

Studeantque in eorum ecclesia, ut omnia rite, atque ea qua decet majestate, ac pietate peragantur.

Domesticorumque præcipuum, atque singularē curam habeant, & ita familiares suos instruant, & informent, ut ab impudicitiis, maledictiis, ac vitiis demum omnibus abstineant, sicut decet ministros mysteriorum Dei.

Habeantque curam miserabilium personarum, sicuti ad eos spectat, ut proprie pauperum patres dici possint, & in animo & cogitatione sit illis perpetuo infixum, quod de mala bonorum ecclesie administratione gravissimum sit in die domini judicium faciendum.

De funere episcopi.

Capitulum admonemus, eidemque hoc munus injungimus, ut cum primum ecclesia vacaverit, vicinorem episcopum, qui prius sanctorum Patrum institutum jamdiu intermissum revocando, statim (si impeditus non fuerit) ad concelebrandas exequias episcopi mortui vocatus accedat, & ea officia solemni more præster, quæ tali tempore requiruntur.

Viciniores episcopi de presulis obitu ab eodem capitulo certiores sunt, qui missam sacramentis, orationibz studio, aliis piis operibus & suffragiis defuncti animam juvare curabunt.

Anniversarium, seu commemorationem mortui episcopi singulis annis in cathedrali ecclesia, quando proximus ejus successor in episcopatu vixerit, faciendam esse præcipimus; idem in omnibus similiter ecclesiis rectorum, & beneficiatorum viventis sumptibus observari mandamus.

Eiusdem capituli onus erit, ut juxta Tri-

**ANNO
CHRISTI
1579.**

ANNO CHRISTI 1579. dentini concilii decretum supplicationes & preces publice puratimque habeantur, & per civitatem, & dioecesim quoque indicentur, ut clerus, populusque bonum a Deo pastorem impetrare valeat.

Forma praescribenda examinis, inquisitionis de episcopo promovendo ad cathedralem ecclesiam.

Quoniam qui ad cathedrales ecclesias erit assumentus aliquis praestet, ea natalium, etatis, vite, morum, & scientie excellencia, atque aliarum omnium qualitatum, quas sacri canones, & ipsa Tridentina synodus postulat fulgere, ac praeditus esse debet, ut non solum praeesse, sed prodesse. sciat; merito sancta Tridentina synodus praecepit exactissimam de qualitatibus praeciendorum cathedralibus ecclesiis inquisitionem esse faciendam, & ejus Inquisitionis, & examinationis formam in concilio Provinciali esse praescribendam. Idcirco, ut sacri concilli Tridentini monitis obtemperet hec synodus, infra scriptam examinam formam pro assumentis ad cathedrales a S. D. N. comprobandum praescribit; videlicet.

An legitimis natalibus, & ex catholicis parentibus ortus, ubi, a quibus, & quomodo fuerit educatus. An annorum triginta sit. Que conversatio, vita, & fama eius a pluribus annis fuerit. An infamia unquam notatus, vel de aliquo crimen inquisitus, vel suspectus. An bigamus, vel apostata; an publicam poenitentiam egerit; an fanum mentis, timoratusque conscientia, domique sue bene praepotitus. Item quam modestiam, prudentiam, sobrietatem, continentiam, & alias virtutes in suis actionibus ostenderit. A quo tempore fit sacris ordinibus iniciatus, & an in eis per sex menses saltem ante a sic constitutus; an sic denique ejusmodi moribus, & virtutibus ornatus, ut in ecclesia Dei non immerito praeful esse possit.

Scientia praeter hec ejusmodi polleat, ut muneri sibi injungendi necessitati possit satisfacere. Ideo inquiratur an sit in universitate studiorum magister, sive doctor; aut licentiatus in sacra Theologia, vel jure canonico merito promotus, aut publico aliquis academicus testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.

Quibus peractis, ac probatis omnibus subscriptis per quinque saltem testes omni exceptione maiores, ad fidei professionem admittantur, atque omnia a notario in instrumentum publicum relata, & ab episcopo obligata ad summum pontificem fideliter transmittantur.

De dignitatibus, & canoniciis.

Cum dignitates in ecclesiis praesertim cathedralibus ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint instituta, ut qui eas obtinuerint pietate praecellerent, atque exemplo essent, atque episcopos opera, & officio juarent; merito qui ad eas vocantur tales esse debent, qui suo muneri respondere possint, quare episcopi summo

A pere studeant, ut ad dignitates, & canonici catus ii assumantur, qui episcopos opera, & officio juvare valeant, & ea morum integritate, doctrina, & vita exemplo sint prediti, ut merito eorum coetus ecclesiarum sensus dici possit.

ANNO CHRISTI 1579

Expedit etiam maxime, ut cathedralis ecclesiae, dignitates, & canonici omnes dominicis diebus, & aliis quam sepiissime missae publice in dicta ecclesia celebrent; ideo episcopi carent, ut constituantur a dignitatibus, & canonici hebdomadarius, quidiebus Dominicis, & festis duplicitibus missam & vespera canat, cui octavo die alias succedat ejusdem ordinis; nec liceat eis ab hoc instituto recedere (quacumque consuetudine etiam immemorabili non obstante) Sub suspensione alisque arbitrio episcopi poenitentia infligendis; salvis tamen consuetudinibus, in quibus iidem publice, & frequenter celebrare tenentur, ac prærogatione concessa dignitatibus de celebrando missas episcopales, episcopo impedito. Reliqui vero canonici, & dignitates decoro cantu antiphonas exordiantur, quas mansionarius, vel alias dictaverit.

Omnes statim horis semper, & attente adiunt officiis; non tunc vagentur per ecclesiam, neve a choro discedant, nisi precibus absolutis, aut aliqua compulsi necessitate, ex licentia tamen vicarii generalis, si praesens fuerit, vel ejus qui choro praefit.

In choro propriis quisque sellis confideat, concordi voce psallant, simul omnes debit opportunitatibus assurgant, sedeant, genuflectant, capita detegant, & nihil alienum divinis miscent, privatum officium non recitent, literas non legant, non obstrepant, non colloquuntur, & existant aliis qualitatibus requisitis, tam a iure quam a concilio Tridentino ornati, ad hoc ut alii eorum exemplo ad studium, & amorem divini cultus accendantur. Si aliqui vero in his offenderint, quas percepturi essent, distributionibus careant, aliterque pro culpe gravitate corripiantur.

Omnesque dignates, & canonici in choro, processionibus, funeralibus, omnibusque aliis ecclesiasticis sanctionibus in habitu se conforment; contrafacentes vero illius diei distributionibus careant, ac etiam episcopi arbitrio puniantur.

De prefecto chori, seu cantore.

Cantor qui choro praefidet vigilet diligenter, ne quid prætermittatur in divini officii institutione, vel progressione, vel in reliquis, que ad probatam rationem chorii pertinent, & alii, que in divinis officiis obeundis sunt necessaria; neve absurde, indecore, vel prepotenter quicquam fiat. Si qui suo officio non satisfaciant, eos graviter, & amanter objurget. Si non reliquerint, jubeat punctatorem in libro illos describere, & ad episcopos deferre, ad hoc ut dignas pendant poenas.

ANNO
CHRISTI
1579.

De magistro chori

Succentor, seu magister chori, qui divinis officiis celebrandis tamquam magister est, denunciet officium, simplex vel solemne celebrandum; quando de Dominicis, de festo, vel de feria; quæ antiphona, orationes, psalmi, lectiones recitandas aut canendas; tabellam in Sacristia affigendam una cum canticis, in qua prescribatur quid a singulis dignitatibus, canoniciis, vel aliis beneficiis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, & cantandum sit, qui quo tempore, & ordine missam celebrare, vel horas dicere, vel alia munera obire debeantur. Qui autem quod eum in tabella praescriptum fuerit, in quam horam peccaverit omiserit, ejus distributiones amittat, si succentor deliquerit, a cantore puniatur.

De Sacrifice.

Sacrifica habeat in sacraria tres tabellas, unam in qua omnes missæ, & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere ac munere quacumque de causa in ecclesia celebrare oporteat; alteram in qua uniuscuiusque dignitatis, canoniciatus, praebende, capelle, altaris, seu alterius beneficii, & officii eius ecclesie in missis, & aliis divinis officiis obeundis debita munera continet; tertiam quam superdiximus a succentore consciendum esse, & non permittat ecclesiam defraudari debito missarum munere; sed pro viribus cureret, quod omnes suas missas suis statutis diebus, & horis ad altaria sua celebrent, & quæ in dictis tribus tabulis praescripta sunt munera, cureret a quibus debent omnino praestetur, negligentes episcopo aut vicario denunciando.

Non permitteat, quod sacerdotes celebrantur plures duobus apparati maneat pro vice in sacraria; sed cum opus fuerit, per se vel alium vocet celebraturum sacerdotem, & nemini permitteat, ut sacris vestibus induatur, nisi tunc cum ei missa celebretur.

Item caveat, quod sepius in anno omnia linea paramenta munda hiant; calices, patenas, & corporalia cum pallio & suis mutuergiis munda, & candida teneat.

Quando celebrandum erit in aliquo altari, per clericos deputatos, ampullas preparatas, quæ ex vitro sint, cum vino, & aqua limpida, luminariaque portare faciat; ceteraque in sacraria ad divina officia necessaria preparet.

Altare maius, & alia, præcipue diebus festis decenter ornent. Hora congrua ipse vel alius per campanam sonum det signum, matutini, missæ, & alliarum horarum canoniarum, salutationis Angelicæ & orationis.

Det etiam operam, ut a sacraria sermones de inanibus profaniisque rebus, multoque magis iurgia, rixa & turbæ omnes arceantur, laicos ibi versari non patiatut.

A

De mensanarie.

ANNO
CHRISTI
1579.

Mansionarii, qui sunt quasi quædam columne totum sere horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suum accurare obeant, ac quoridam ad omnes horas intersint; & quando oportuerit ad letorale accedant, ut antiphonas, responsoria, gradualia, & alia hujus generis recitent, & decantent, solemnibus festis diebus, & quoties opus fuerit pluviali induant, nisi alii nominatione huius officio praefecti fuerint. Si muneri suo defuerint, illius horæ, in qua non satis fecerint, distributionibus preventur, & alii illorum officii partem superventur.

Iudem, ut suo muneri satisfacere possint, ab his oneribus liberentur, quibus ad chori utilitatem magistri ceremoniarum, & ejus, qui choro praest arbitrio levandi videbantur.

Neque quo tempore divina officia in chorico sunt, parvam missam celebrent, nisi necessitas postulaverit.

Ex mansionariis praeditis in singulas hebdomadas diligenter duo sacerdotes; alter vero eorum officium ordiatur, & perficiat, consistens in medio chori, vel ad lectorile, quod ab ea parte sit, ubi id fuerit. Missam etiam festis diebus semiduplicibus ac ferilibus canat, nisi alii hinc ei muneri praepositi. Alter psalmorum tonum instituat pro tempore, & antiphonatum, quæque ubi legendæ fuerint ab ipso tantum, vel ab alio legantur. Diebus vero festis in decantandis antiphonis, dignitatibus, & canoniciis, ac aliis voce praecat, & quæ cantanda, vel legenda sint, ipsis indicet. Is antequam officium inchoetur, chorom ingessus libros præparet, missam, psalmos, antiphonas, & alia, quæ usus requisiuerit, inveniat.

Mansionarii vero in suo munere contumaces, vel negligentes pro modo culpe distributionibus careant.

De punctatore.

Punctator singulo quoque anno, vel juxta consuetudinem ecclesie, constituantur, cui iuramentum deferatur de bene, ac legitime officium suum exercendo, sub dupli, quanti id fuerit, & perjurii poena.

Singulis autem intentibus punctuationum librum episcopo, & capitulo presentare tenetur, qui si non recte se habere fuerit cognitum, negligentes suæ poenas, dupli iicit, & perjurii dare compellatur.

Et ut hoc officium melius exerceatur, & nemini iniuste remitti, aut adimi possit, hec synodus statuit, ut præter electum a capitulo alter punctator sit, qui ad episcopo creetur, isque apud eum superscripto iuramento prædicto notet omnes altero in libro, qui suo muneri defuerint, & singulis hebdomadis, ambo inter se libros conferant, & si discrepauerint aliqua in re, coram episcopo, vel vicario compareant, ad hoc ut tollatur omnis illorum controversia sine litigio, & figura judicii.

Cetera vero hic non numerata, quæ ad debi-

ANNO
CHRISTI
1579° debitum in divinis officiis regimen spectant, & deque congrua in his canendi, seu modulan-
do ratione, de certa lego conveniendi incho-
ro, ac permanendi, simulque de aliis eccl-
esiæ ministris, de quibus in presentibus nul-
la fiat mentio, episcopi, duobus e capitulo
in consilium vocatis, ex sacri concilii Tri-
dentini decreto, pro ecclesiæ cujusque qua-
litate suppleant.

De seminario.

Statuit synodus, ut ordinarii, ubi in eo-
rum dioecesis seminaria ereta non fuerint,
quamprimum, vel saltem infra sex menses
seminarium, juxta formam & regulam a Sa-
cro-sancta Tridentina synodo traditam, eri-
gant; ereta vero manutenebunt.

Quando contigerit unionem alicujus be-
neficij seminario per episcopum fieri, per
actum publicum manu Notarii ad id rogati.
& non per bullam episcopi, tantum fiat.

SESSIO QUARTA

Celebrata die 16. Maii 1579.

*De vita & honestate episcoporum, &
clericorum.*

CUM totius familie Domini status, & cor-
pore non inveniatur in capite; idecirco hec
synodus hortatur episcopos, ut quanto ca-
teris dignitate præcellunt, tanto alii infes-
tioribus singulari vita, & sanctitate, ac
morum probitate præfulgere studeant; præ-
beantque seipso exempla bonorum operum,
seque totos ad illam vitæ rationem, domi-
no adjuvante, dirigant, quam illis aposto-
lus præscriptis.

Eorum sermo, vestitus, gestus, supellex,
nil nisi grave, moderatum, ac religione
plenum præferent, ita ut irreprehensibili-
les, sobrii, domui sue bene præpositi ab
omnibus cognosci facile possint; quod effi-
cient, si ita mores suos omnes componant,
ut reliqui ab eis frugalitatis, modestie,
continentie, ac sancte humilitatis exempla
petere possint. Ideo non solum modesta
supellefili ac menia, & frugali vietu con-
tentii sint; verum etiam in reliquo vitæ
genere, ac tota eorum domo caveant, ne
quid appareat, quod a sancto hoc institu-
to sit alienum, quodque non simplicitatem,
Dei zelum, ac vanitatem contemptum præ-
ferant, ac eorum actiones sint conformes
decretis oecumenici Tridentini concilii.

Cum clerici pars domini appellantur,
ideo eos decet vitam moresque suos omnes
componere, ut habitu, gestu, incessu aliis
que omnibus rebus, nil nisi grave, mode-
ratum, ac religione plenum præferant;
levia etiam delicia, que in ipsis maxima
effent, effugiant, ut eorum actiones cunctis
afferant venerationem.

Quæ igitur novissime post multas sum-
morum pontificum, ac sacerdotum concilio-
rum sanctiones Tridentina synodus præcepta
innovavit de vita, honestate, cultu, & do-
ctrina ab eis comprobanda, & retinenda.

Quæque de luxu, comedationibus, choreis,
alæ lusibus, & aliis hujus generis, ac
præsertim profanis negotiis evitandis, ut
maxime necessaria, & eorum ordini con-
sentanea omnino servent; alioquin statutis
ab ea poenis, aliisque severioribus, si ita
episcopis videbitur, coercerantur, quarum
executionem nulla appellatio suspendat.

Atque ut aliqua ligillationi exprimantur,
cuncti presbyteri diebus dominicis, & festis
solemnibus, ut suo muneri satisfaciant, mis-
sas celebrent.

Barbamque omnes e superiori labro ita
tonsam gestent, ut pili in sacrificio mille
Christi Domini corpus, & sanguinem su-
menti nullatenus sint impedimento. Habi-
tum clericalem, et coronam suo ordini
congruentem clerici etiam omnes ad quem-
cumque ordinem promoti, aut quodcumque
beneficium ecclesiasticum cum cu-
ra et sine obtinentes deferant; capitulum
quadratum, vestes tam superiores, quam
inferiores gestent talares, simplices, et nul-
la vanitate notandas, in ecclesiis pileis non
tegantur; extra vero valetudinis, aut alia
justa causa uti possint, sed simplicibus, ne-
que aculeatis, aut turbinatis: a ceteris de-
mum hujusmodi levitatibus se abstineant,
qua ab ecclesiastica sunt disciplina alienæ.
Ad que omnia episcopi illos suspensione a
ministerii, et fructuum ammissione, ac be-
neficiorum privatione, prout expedire ju-
dicaverint, omnino possint compellere.

Quicumque clerici concubinas, aut alias
mulieres, de quibus possit haberi suspicio,
in domo vel extra non detineant, aut cum
illis ullam-consuetudinem habere audeant,
alioquin poenis a sacris canonibus, vel sta-
tutis ecclesiistarum impositis puniantur. Quod
si a superioribus moniti non abstinuerint,
adversus eos juxta sacri concilii Tridenti-
ni decretum, acriter puniatur, et proce-
datur.

Nemo clericorum implicit se negotiis se-
cularibus; lites coram judice seculari non
agit, nec sit aliorum negotiorum gestor,
aut curator. Tabellionatum, nisi necessi-
tatis causa, aut mercatorum, præsertim
bladordum, vini, & aliorum, que ad vi-
tu annonam spectant, non exerceat, non
artem medendi faciat, non aliena prædia
lucri causa conducat, non pro aliis fideju-
beat, non agriculturam, nisi pro eorum
vitu, non venationem, aut aliam turpeam
artem exerceat; contritus ulturarios vi-
tet, publicis & profanis spectaculis, co-
madiis, choreis non interdit, per civitatem
personatus, ac debacchatus non incedat;
taxillis, tessellis, pagellarum lusu, aut a-
lio quo cumque ludi genere sacræ canonib-
us improbatō penitus abstineat, arma ob-
fensilia, sive secreto, sive palam non de-
ferat, & præsertim pugiones, & sclope-
ta parva, que si qui deferre deprehensi
fuerint, carceris poenam per annum sub-
eant; nocturno tempore sine legitima cau-
sa, et lumine non vagetur, foedaque, et
scurrillia verba non proferat, et operam
non det ebrietati. Cauponarias, seu taber-
nas non frequenter, nec ad eas accedat
nisi necessitatis causa.

Omnia

ANNO
CHRISTI
1579.

ANNO
CHRISTI
1579.

Omnia demum generatim, que ad vitam, & honestatem clericorum pertinentia a la-
ci's canonibus, ecumenicis concilii, et
apostolicis sanctionibus praecepta, ac pro-
hibita sunt, clerici omnes diligenter obser-
vare, ac cavere jubentur; subitui nisi pa-
reant omnes animadversiones, quo illis a
sacris canonicis imponite sunt, et fac. Tri-
dentine tyrodi auctoritate innovata, a-
liisque praeterea, quas pro delictorum qua-
litate episcopi hancen, ut supra dictum
est, statuerunt, aut imponerum statuerunt.
Operas tuas, prout ab aliquibus in hac
provincia fieri audivimus, mercedis gratia
minime locent.

*De editio proponendo pro parochiali
bus vacantibus, ac de examine
promotione ad dictas ec-
clesias.*

Episcopi cum primi parochiale ecclesiam vacare cognoverint, intra triduum ad cathedralis, et vacantis ecclesie januam edicium proponant, et ad diem decimam convocent, et convident qui volunt examinari, vel examinandos nominare, et in-
termodo prestito nominati, et presenta-
ti, electi, et descripti examini se subi-
cient, et per concursum magis idoneo,
ac infra terminum juxta concilii Tridentini decretum, et Pli Quinti bullam, be-
neficium conferatur, ita tamen ut etas
gravior, moris et vita integritas in equa-
li literarum scientia praeponderet, atque
illi, qui ex eadem dioecesi, et multo ma-
gis, qui ejusdem loci fuerint, in quo
ecclesia vacans constituta est, extraneo, ce-
teris paribus, praeferantur.

Terminus vero decem dierum ultra alios
decem dies, minime prorogetur, ex ciuidem
oulate prohibitione.

Interrogabuntur autem examinandi de-
xitate, ordine, vita, moribus, & scientia,
quod liquide patet ex interrogacionibus, &
responsionibus eorum, que illis legenda
proposuerint examinatores.

Examinatores eorum, qui sunt ad bene-
ficia promovendi in dioecesani synodus il-
legantur, et comprobentur, qui religione,
vita integritate, aliisque, que Tridentinum
jubeat concilium, virtutibus et ornamenti-
is ceteros antecellant; in quo non solum
cathedralis capituli, sed aliorum etiam ele-
citorum, et regularium ratio habeatur.
Monera autem occasione hujus examinis,
nec ante, nec post accipiant; aliquoquin in
penas a sacrofancia Tridentina synodo
sanctitas incidisse sciant.

De beneficiorum collatione

Expedit maxime dum parochiales ecclesie conferuntur, ut non hominum cupiditatⁱ sed animarum saluti contulatur; ideo
episcopi pro ea, quam Iesu Christo debent,
pietate eurent, ut illos eligant, qui ful-
lent onus sustinere possint, ac prompto a-
mone tubere velint. Indignos autem, ac
praeferent qui sua fuitumque querunt non
que Iesu Christi, omnino relictant, et cir-

ANNO
CHRISTI
1579.

ca resignationes felic. rec. Pli V. confi-
tatio obseretur; meminerintque episcopi
se ex earundem litterarum dispositione ex-
communicationem, et suspensionem incur-
tere apostolicis Sedi reservatam, si alii in
calibus; præterquam in literis præfatis ex-
pressis, eas admiserint.

Et quia diutina vacatio ecclesiis maxime
parochialibus non parvi detrimenti esse so-
let; ideo episcopi quamprimi, (terva-
ta tamen forma concilii Tridentini & Pli V.
bulle) conferant, & si opus fuerit idoneum
in ea vicarium simulac ecclesie vacationis
noticiam habuerint, cum congrua ejus arbitrio
tructum alligatione constituant, qui
onera ipsius ecclesie sustineat, donec de re-

B fore ei provideatur.

Sciantque patroni, & qui in beneficiis
presentandi, aut deligendi jus habent, se
subictere una cum praudentio, & electio
excommunicationis, & interdicti poenis,
ac privationis juris patronatus, si quovis
modo, & quavis causa vel occasione se
ingerant, pacientur, consequantur, aut
quoquo modo retinere præsumant partem,
etiam si ultra oblatum sit, in bonis, & tri-
butis beneficii; & si libere illos redori,
seu beneficiato non dimittant: nec ante
mortem redoris juris patronatus de futura
presentatione cum patro nis, aliquis nec per
se, nec per interpositam personam tracta-
re possit sub excommunicationis poena, &
inabilitatis ad obtinenda beneficia.

Episcopi præsentatum vel ab inferiore
electum, non prius admittant, aut insti-
tuant, quam jusjurandum juxta subscriptam
formam ab eo exegerint, quod nil de prædi-
cis intervenit.

Forma iuramenti.

Ego N. præsentatus ac beneficium de N.
iuro ad hoc factosanta Dei evangelia, per
me corporaliter facta, quod propter pte-
dictum beneficium obtinendum, aut præsen-
tationem ad id habendum, aut acquirendum
D neque ego, neque alia persona vice ac no-
mine meo, nec de contentu, aut scientia
mea, patroo, seu alii cuique aliquid præ-
missorum nomine, aut intuitu promisimus,
aut uedimus; nec quicquam ejus rei gratia
permutavimus, compensavimus, aut prius
datum confirmavimus, apudve quemquam
depositum, seu quicquam mutuatum, eme-
locavimus, priusve mutuatum, commedatum,
depositum, aut elocatum, aut quocunque
modo debitum remisimus, seu laxavimus,
nec de sanctuario, gleba, domibus, terris,
prædiis, tenimentis, redditibus, prædictæ
E ecclesiæ, fructibus, decimis, aut oblacio-
nibus, epidei præteritis, præsentibus, aut
futuri, donationem, remissionem, locationem
promisimus, fecimus, aut inivimus; seu
aliquis nostrum de mandato, scientia, aut
contentia meo promisit, fecit aut inivit. Ita
me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei evan-
gelia.

Caveant, episcopi ne fiducialia beneficia
hant, neve tacite, aut expresse conventum
hant, ut ad alterius voluntatem alter titu-
lo renunciare teneatur, quod ad simoniaca-
la-

ANNO
CHRISTI
1579.

labem accedere tum sacris canonibus, tum Quarti, & Quinti Pil constitutionibus declaratum est. Qui talia autem commis- sient, poenas in dictis sacris constitutionibus predictis contra simoniacos, & fiduciarios incurraunt.

De parobis, & eorum officio, & mi- nisterio.

Parochi dominicis diebus, & festis sole- mnibus, ac tam frequenter, ut suo munere satisfaciant, Missas celebrent, & festis presentium diebus gregem sibi commissum verbi Del pabulo pascant; dilucide, ac compendiose sacram evangeliū, legis præcep- tra, fidei erudimenta, orationem dominicam, sacramentorum virtutes & effectus decla- rent, cum a virtutib; ad virtutes adhoreantes. Post prandium vero convocatis pueris, & aliis rudibus ad ecclesiam ad signum cam- panæ, eosdem doctrinam christianam do- ceant, sciantque parochi, & omnes alii is, qui talia executi fuerint, indulgentias summi pontificis Gregorii XIII. concessas esse.

Studeant etiam atque etiam, ne eorum cul- pa absque sacramentis aliquem e vita emigra- re contingat; quod si evenerit (quod ablit) officio, & beneficio suspendantur; alias pro modo culpa gravissime corripiantur.

Recipiant quotannis ab episcopo eorum, vel cathedrali olea sancta, sanctumque chris- ma in feria quinta in Coena Domini: nec ei qui in sacris non sit, & superpellico inducos, & si non sit, lumina descerens, deferenda tribuantur; que olea sanctumque christma per parochum in ecclesia cum clavī penes se retinenda asserventur.

Ad ecclesiasticam sepulturam defunctum aliquem cuiuscumque conditionis, status, & sexus extiterit, parochus non recipiat, nisi prius constiterit ipsum defunctum eo saltē anno confessum fuisse, & sacram Eucharistiā sumptissimam, vel signa contritionis tem- pore mortis apparuisse, sub poena excom- municationis, & aliis arbitrio episcopi im- ponendis.

Nemo presbyterorum curatorum ab una ad aliam parochiam insciis episcopis, & sine mandato se transferant, ut in illa inser- viant, & ministrent sub poena arbitrio or- dinarii infligenda.

Nemo etiam audeat falcam in alienam messem mittere, parochiam ingrediendo, fa- cramenta ministrando, ac cetera parochia- lia munera obcundo, sed quisque intra suos limites se contineat, & nullo modo eos transgrediatur.

Parochi omnes semper in suo munere obeundo sint diligentes, sed tunc præterim, cum sui ægrotant, quos sepe visitent, si eos ægrotare sciverint, etiam si minime vo- cati fuerint, ne eorum negligētia aliquis sine sacramentorum perceptione decedat; nec eos descerant; sed cum eis usque ad ex- tremum vitæ assistant, orationibus, exhortationibus, & exemplis ad sancte, & chri- stiane moriendum infirmos juvando.

Si aliquem parochum, tam civitatis quam dioecesis ægrotare contigerit, aut ex hac vita recedere, qui ceteris illi est propin- quior, & vicinior, ordinarium de illius in-

Concil. General. Tom. XXXV.

firmitate, & obitu quam primum certiore- A faciat; alias episcopi arbitrio multetur.

ANNO
CHRISTI
1579.

Quoniam episcopi ubique esse non pos- sunt, & plerumque accidit, quod gravia delicta per sacerdotes, & clericos, & alias ecclesiasticas personas in civitatibus, & dioecesis, & in locis remotis commit- tuntur, & a superiori ignorantur; ideo ne delicta remaneant impunita, synodus statuit, ut omnes & singuli rectores, quam primum sciverint, seu viderint clericum aliquem ea quo minime ordini, ac gradui suo con- gruunt perpetrare, & aliqua indecenter committere, in termino dierum trium, vel quam primum potuerint, denunciare, noti- ficare, & insinuare debeant, & teneantur episcopis.

Quotiescumque in urbem venerint, episco- puim adeant, nec absque episcopi licentia, & benedictione a civitate discedant.

Parochi omnes in die Purificationis be- atæ Virginis candelas distribuant fidelibus Christianis, qui illa die in ecclesia conve- nerint, & devote eas percepturi, accentu- que in processione delatuti erunt; fiat autem distributio in ea quantitate, ponde- re, & mensura, prout laudabilis confu- tudo postulat, & episcopis videbitur.

De residentia.

Cum pastorum residentia tam valde com- mendetur, & districte præcipiatur, tum a sacris pontificibus, tum a factorum conciliorum constitutionibus, tamquam illud unum fundamentum, In quo spes omnis sit colloca- ta retinende ecclesiastica discipline, nulla potest in hac re adhiberi, aut opera, aut diligentia, que satis sit. Idcirco hæc syno- dus omnes episcopos monet in Domino, ac per viscera Domini nostri hortatur, & alios inferiores omnes, qui animarum curam habent, etiam eis præcipiendo requirit, ut divinorum præceptorum menores gregi suo invigilent, atque assistant eo studio, ac pie- tate, ut nihil, quod ad salutem ovium sibi creditarum pertinet, ullo unquam tempore ab illis deliderari possit. Cum vero Chri- stiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens ecclesiæ vel reipu- blicæ utilitas ex episcopis aliquem abesse postulaverint, serventur omnia, que su- per hoc a sacro concilio Tridentino statu- ta sunt. De curatis quoque inferioribus omnino providendum est juxta ejusdem con- ciliū decreta, ut quandocumque eos, causa prius per episcopum cognita, abesse conti- gerit, vicarium idoneum ab ipso ordinario approbadum cum debita mercedis assigna- tione relinquant. Discedendi autem licen- tia in scriptis gratisque concedatur, qua etiam obtenta ultra, bimestre tempus, nisi ex gravi causa, nemini abesse liceat.

Quod vero ad episcopos attinet, & si non dubitet hæc synodus eos proprii muneri per- petuo memores fore; tamen pro suo officio non potest non commonere, quod præter poenas, que contra non residentes a concilio Tridentino constituta sunt, non eva- dent alias in bulla Pil Quarti, et Quinti fel. rec.

Et tandem ut sacro concilio Tridentino satisfiat, decreta super residentia, que tam sub

Ooo

ANNO CHRISTI 1579. sub Paulo II. quam sub Pio IV. statuta fuerunt, ac bulla pape Pli V. quotannis publicanda, decretis in episcopatibus conciliis, ad hoc ut omnium auribus, menibusque infigi possint, et imposterum (Deo adjuvante) nulla temporum injuria, aut hominum oblitione, aut desuetudine abeleantur.

*De sepulturis, funeralibus, & exequiis,
& eorum exactioribus cohibendis.*

Sola charitatis ratio clericos tam seculares quam regulares adducere debet, ut Christifideliūm funeribus interesar. Quare ab omni eos decet avaritia corruptela, et ostentatione alienos esse. Prohibetur igitur, ne exequiarum, sepulturæ, aut anniversariorum causa quicquam pacificant; sed plam et laudabilem consuetudinem circa funeralia observent, ne quod valde religiosum est, aut ecclesiasticum venalis fortasse, quod absit, dicatur, aut ipsi, de humanis videantur mortibus gratulari; si eorum cadas veribus quolibet modo studeant quærrere compendium.

Ante solis ortum, et post occasum ad sepulturam cadaver non effteratur, nisi de licentia episcopi, aut eius vicarii, eoque sepulso per consanguineos, familiages, et amicos defunctorum sepulchrum mullo modo quavis quiglio colore aperiatur, nec aliquid quod superstitionis habeat intentus apponatur.

Pauperes qui sua impensa humari non possunt, gratis a Parocho sepeliantur; quadam alios vero servetur laudabilis consuetudo.

Parochi librum habeant, in quo parochianorum suorum, qui decesserint, omnium nomina diligenter annotent; alioquin, ut episcopo videbitur publantur.

Superstitionem in plorandum mortuis abusum, qui in provincia nostra jamdiu diabolica fraude ircepit, penitus abolere volentes, in sanctæ obedientiæ virtute precipimus, ne qua mulierum praedicarum, quas reputatrices appellant, audeat officio fungi in invitandis ad ejulatum aliis in consanguineorum cognatorumque funeribus; sed hoc nomine, et auctu a Christi Domini grege fugato ac eliminato, ita lugeant post hac, ut Christianas decet feminas, sacra dictante scriptura: super mortuum modicum plora; et apostolo admonente: Nolumus vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut nos contristemini, scilicet, & catcri, qui spem non habent.

Cum vero ad ecclesiam funus effteratur prohibemus ne mulieres, quæ ecclesiæ uliatibus completere solebant, suos sequantur defunctos, sed domi se contineant. Quod si parocho admonitore facere neglexerint, presbyteri omnes cum pompa nullatenus ultra progradientur, sed ibi reddito funere, nisi statim obsequentes se reddiderint, continuo discedant. Non enim decet templo Dei Omnipotens, quæ domus orationis vocatur, et in quibus adstat Divina maiestas, ad fideliūm vota complenda, peccataque dimittenda ejusmodi uliatibus compleri. Quæ omnia etiam in ecclesiis regularium observentur.

Mandatque synodus, ut sepulso defuncto

omnes ejus coniuncti quam primum, vel saltem post decem dies; secundæ vero post mensam ad ecclesiam pro audiendis Missis, et aliis divinis officiis accedere tenentur, et ad id ab episcopo per censuras ecclesiasticas, cogi possint, quavis consuetudine, que potius corruptela est, non obstante.

Sub eisdem censuris, et aliis poenis episcopi proibitantes, ne mulieres praeficiant, ac facient dilaniat, nec sic praeficiant, et dilaniatas in ecclesiam ingredi permittant.

De confraternitatibus.

Episcopi incumbant, ut a confraternitatibus præter supradictas, constitutiones, si quis habent, integre, et inviolabiliter observentur; que tamen ab ipsis episcopis, et approbatione, et subscriptione muniantur, et roborate fuerint; adeo ut divinus cultus, atque probata ipsorum vita merito, apud Dominum commendetur. Que vero nullam regulam habent ab episcopo, eam suvant quanto citius: nova vero confraternitates absque episcopi licentia erigi, vel institui non possint.

Convivia confraternitatis alicujus facultatibus, aut eleemosynis fieri solet nullo modo imposterum sunt, et maxime in confraternitatum oratoriis, sub poenis episcopi arbitrio infligendis.

E Prohibetur præterea omnibus, et singulis gubernatoribus, magistris, procuratoribus, copratribus, et aliis quibuscumque laicis, in hujusmodi confraternitatibus concionari, aut verba facere de rebus ad Christianam fidem, et catholicam religionem pertinentibus, nisi prius fidei professionem emiserint, et ab episcopis licentiam in scriptis obtinerint. Si qui vero in prædicti deliquerint, ab episcopis correctis etiam arbitrio ipsorum puniantur, nec confratres aliud officium, aliasque orationes, et letanias recitare possint, nisi que ab ordinario reviles, et approbatæ fuerint.

De piorum locorum administratione.

D Piorum locorum administratio & ecclesiasticorum episcopi curent, ut servata forma concilii Tridentini decretorum committatur viris providis, et idoneis, qui sciant, et valeant loca ipsa, bona eorum, ac jura utiliter regere, et eorum proventus, et redditus in personarum usum miserabilium dispensare, et quos in usus alios prædicta convertere presumptio verissimilis non existat. Monasteriorum vero monialium aliorumque locorum ad curam episcopi spectantium administratores ab universitate seu a quocunque electi, aut deputati, eorum officium exercere non incipiunt, nisi habita episcopi confirmatione, sine qua elechio, et eorum deputatio nullum fortatur effectum.

E Administratores ad instar tutorum, & curatorum in manibus episcopi, vel vicariorum juramentum præficiant, ac de locorum ipsorum bonis confiant inventarium, cuius exemplum infra tempus supra statutum ordinario præficiant authenticum.

F Administrationis sodalitatum, hospitalium, mens-

ANNO CHRISTI 1579. monitionem pietatis, fabricas ecclesiasticas, et plorum locorum quorumcumque rationes exhibeantur quotannis episcopo, vel ab eo ad id electo.

Episcopi, vel deputati ab ipsis, sodalites, hospitalia, montes pletatis, fabricas ecclesiasticas, & pia loca quacumque, visitant juxta sacros canones, & sancti Tridentini concilii decreta.

Librum autem praedita loca habeant, in quo distincte, et explicite descripta sint legata omnia, et onera, que illis imminent; cuius libri exemplum publici item notariis auctoritate munitus deferant in archivium episcopale. Tabella præterea sit in loco affixa, in quo solent congregari, cum ipsis munib; et legatis scilicet adnotatis, mensum ordine servato, et rerum ipsarum genere; in quibus quidem libris, et rerum ipsarum genere tabella ea in dies erunt addenda, vel demenda, que aut augeri contigerit, aut minui.

Liber separatus habeatur in unoquoque capitulo plorum locorum, in quo libro aperto die describantur propositiones omnes, que in ipso capitulo sunt, et non obtinentur, ut constare facile possit omni tempore eas sulse rejectas.

Nullo modo permittant episcopi, ut administratores suprascripti plorum locorum, procuratoresve corum urbani, vel rurales, aut eorum filii, vel propinquui, vel alius, qui ex illis pendet emphyteous, locationis nomine conductac prædia, aut aliud quidem, quod ad suam administrationem, vel procurationem pertineat; et quando bona locorum plorum locanda erunt, locentur non arbitrio administratorum, sed publice locanda proponantur, facta omnibus, prater supradictos conductendi potestate; et conductione facta, conductor det idoneum fiduciostorem in solidum obligatum cum principali. Si quis autem est, qui id non fecerit, statim ab ea administratione, vel procuratione amoveatur. Neque etiam permittant, quid vendi, aut quovis modo alienari, nisi servatis lis, que a sacris canonibus requiruntur, et ex consensu, et auctoritate eorum; qui contra fecerint episcopi arbitrio puniantur, et quod actum est irritum, et nullum sit.

In hospitalibus sacerdotes non desint, qui Mihi saltem festis diebus in loco infirmis ipsis accommodato celebrent, sacramenta rite et opportune languentibus administrarent, atque infirmantibus ad mortem ad animas salutem necessaria commemoret, et charitatis officium usque ad vita exitum in eos exerceant, illorumque nomina, genus, et patrem diligenter adnotent. Defunctos vero ecclesiastica sepultura (sacris precibus adhibitis) pie, et religiose mandent.

In vigiliis episcopi commoneantque parentes, propositis excommunicationibus, atque aliis arbitrio poenis, ne in Orphanotrophiis filios suos infantes exponant, quos ipsi alere etiam industria valeat; et sciante ad restitutionem alimentorum prorsus tenet: mandentque confessoribus, ut predicatoris non absolvant, nisi satisficerint.

Infantibus vero in ipsis Orphanotrophiis

expositis nutrices dentur subsidiarie, que dantur donec baptizentur, et aleandi docentur, & omnia alia pro eorum causa ita comparentur, ut periclitandum puerorum nulla occasio esse possit. Cum vero ad eam statem pervenerint, que ad disciplinam idonea est, tam masculi, quam foeminae pro facultatibus, & opportunitate locorum, & instruantur moribus, & artibus erudiantur, quacumque sexui conveniro videbuntur.

ANNO CHRISTI 1579.

De legatis suis.

Quoniam pli defunctorum voluntatibus jura maxime faveant, & episcopi omnium paucum dispositionam, tam in ultima voluntate, quam inter vivos sunt executores; ideo avaritia heredum, aut impietate occulta maneat, & exequi episcopi valcent, haec synodus statuit, & ordinavit, ut in equalib; curia episcopali retineatur liber, in quo reliqua pia describantur, cum nomine notarii, testatoris, legazarii, dicti, anni, & testium; & ut ad cognitionem predictorum relictorum legatorum devenerit possit, precipitur, sub pena excommunicationis eo ipso subeunda, notariis scribilibus omnibus testamenta, atque alias dispositiones quacumque sint, in quibus aliquid ecclesiis, hospitalibus, montibus pletatis, atque aliis pli locis, vel causis relictum fuerit, rogatis, ut infra mensem, & die quo dispositio effectum suum sortiri ac irreversibiliter ligare incepit, legata facta ad prias causas denunciente, eamque particulam de legatis, vel reliquis rebus descriptam, & auctoritate publica muniram, debita mercè accepta, episcopis tradant, & acceptam exequi faciant sub centuris, & poenitentia arbitrio eorum imponendis.

Arque ut ecclesiis jura sua restituantur, statuit, ut posthac canonica portio integre, & realiter persolvatur iuxta formam juris. & faci concilii Tridentini decreta.

De rebus ecclesiasticis, ac plorum locorum non alienandis, & usurpandis; ac male alienatis, & usurpati recuperandis.

Ambitiose cupiditat hæc synodus occurrere cupiens, prohibet omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem, omnem partum per quod ipsorum dominium transfertur, concessionem, hypothecam, locationem & conductionem ultra triennium; nec non inseadationem, vel contractum emphyteoticum. Si quis vero inconsulto Romano pontifice de bonis, & rebus ecclesiasticis quamcumque alienare presumperit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio, & inseadatio hujusmodi nullius sit roboris & momenti, & tam qui alienat, quam qui alienatas res, & bona predicta recepta, sententiam excommunicationis incurrit. Declaratque provinciale concilium extravagat rem, Ambitiose, Pauli secundi in provincia in usum receptam.

Et quia usu compertum est alienationes bonorum ecclesiasticorum fieri sepe sub conditione, ut illarum confirmatione ab apostolica sede obtineatur; interim autem possideri, non obtenta aliter confirmatione hu-

ANNO
CHRISTI
1579

jusmodi in grave ecclesiarum damnum, & animarum ipsorum contrahentium prejudicium; ideo episcopi diligenter inquirant super hujusmodi alienationibus quorundamque bonorum ecclesiasticorum, etiam Hospitalium, & si quas sub iam dicta conditione non dum repleta factas repererint, irritas, & inanes declarant, & in eos qui se in possessionem vel detractionem ante obtentos, confirmationem intrudere ausi fuerint, & in futurum dodebunt, poenas factis canonibus, & summorum pontificum constitutionibus adversus eosdem inflatis exequi omnino studeant, mandeturque notariis, quod contractus alienationum hujusmodi, absque assensu apostolico prius obtento, etiam cum episcopi sententia, non conficiant sub pena excommunicationis latere sententie, nec judices, vel testes aliter interficiant sub eadem pena, nec infra forent, seu defensas bonorum, vel aliorum, ecclesiarum bona & territoria includantur, & occupentur direkte, vel indirecte, vel quoque quefido colore sub pena praedicta.

Episcopi, aut eorum vicarii ecclesiastico-
rum bonorum alienationes apostolica auto-
ritate confirmandas omnino curant, ut diligenti investigatione adhibita, & in rem
preferente euncis recte, ac recte, ac naturae
omnia faciant, ut omnino ecclesie indemnitate consulatur.

Sacri concilii Tridentini auctoritate pre-
cipitur singulis episcopis, ut ipsi, aut eorum
vicarii adjunctis duobus, altero quidem ex capitulo, altero ex clero recognoscant
quaicumque alienationes, & locationes bo-
norum ecclesiasticorum ad longum tempus
etiam auctoritate apostolica confirmatas,
qua intra triginta annos consolentur, suerint,
judicent, & decernant an ecclesiarum de-
cetimento, seu contra canonicas sanctiones,
an omnilio juris contractas sint, quod
si ad episcopum, vel ejus mensam bona-
locata pertineant, aut ipse, vel ipsius vi-
carius committant, seu executores suerint
ad vicinorem episcopum, cum supradictis
a capitulo, & clero electis recognitio, ac
judicium ejusmodi transferatur. Si vero
etiam ipsi legitime recusat, poterunt, duo
alii a capitulo, & clero adjungantur, qui
eam tantam causam cum illo episcopo re-
cognoscant, & judicent.

De decimis solvendis.

Cum decimarum solutio sit de jure divi-
no, & qui eas dare nolunt, aut dantes
impedient, res alienas invadunt, & ecclesi-
as ad eas egestatem, & ipsam redigunt,
ut facile debitis obsequiis, & cultu delili-
tuantur; idcirco juxta Tridentini concilii
decretum praecepit omnibus, cujuscumque
grades & conditionis sint, ad quos decima-
rum solutio spectat, ut eas ad quas de ju-
re tenentur, juxta locorum contumeliam
te polerum cathedrali, vel quibuscumque
aliis ecclesiis, vel personis, quibus legiti-
me debentur, integre per solvant; qui ve-
ro eas aut subterfuerint, aut impediunt,
excommunicentur, nec nisi secura plena
relaxatione absolvantur. Parochi vero in

exigendis decimis negligentes ab episcopo puniantur.

Itego parochi quolibet anno in mense de. Cursus
centbris referant episcopo, qui decimas
solvere reculaverint, & declinatum exalto-
nem laicis locare non possint.

Hortaturque omnes, & singulos pro chris-
tiana charitate, debitoque erga pastores
suis munere, ut a Deo ibi collatis epi-
scopis, & parochis, qui tenuioribus praefunt
ecclesias, largiter subventre ad Dei laudem,
argue pastorum suorum, qui pro eis invi-
gilant, dignitatem tuendam non graven-
tur.

Arque, ut populus innescat quam per-
culoso te facinore adstringant, qui decimas
abnegant, parochi itidem ipsis praecepit;
ut semel saltet quotannis, quo tempore e-
piscopi expedire censemur, prout ipsis com-
modius fuerit, decretum supradicti concilii
de decimis inter missarum solemnia frequen-
ti populo publice legant, ac materno ser-
mone interpretentur.

De synodo dioecesana quotannis cele- branda.

Synodus dioecesana quotannis ab episco-
po celebretur, ad quam exempti, qui a-
lias cessante exemptione intercessi debentur,
nec capitulis generalibus subduntur, ac
cedere tenentur; ratim tamen parochialium,
aut aliarum ecclesiarum secularium,
etiam annexarum debentur illi, qui illarum
curam gerunt, quicumque illi sint, synodo
intercessi, ut abusus, qui in dies occurrere
possint, tollantur, & fidei professio per o-
mnes fiat, qui eam facere tenentur juxta
decretem Tridentini concilii, & bullam
Pii IV fel. rec.

Legatur decretum sic. Tridentini concilii
de examinatorebus, scilicet 24. capite.
18. Quod incipit, *expedit;* & eo leto
proponantur ab ipso episcopo sex saltus
examinateores, ex quibus sex qui plura sus-
fragia habuerint, ab ipsa Synodo approba-
ti intelligantur, electi autem in manu epi-
scopi, aut vicarii jurent quacumque politi-
polita humana affectione munus suum fide-
liter se esse executuros.

In dicta synodo eligantur deputati ad u-
tilia cleri, ex his facto scrutinio, qui pro-
positi fuerint decem, qui plura habuerint
suffragia intelligantur electi, tunc autem duo
ex canonice, aut ex ecclesia cathedrali,
unus ex parochis civitatis, & quinque ex
clero dioecesis electi: portio jurent in ma-
nu episcopi, seu vicarii de recte, & fide-
liter exequendo munera sua, politpolita o-
mnia humana affectione.

De visitatione.

Episcopi propriam dioecesim per se ipsos,
si legitime impediri non fuerint, si quo-
cunq; totam propter ejus larcinam vi-
sitare non poterint, saltem majoram ejus
partem; ita tamen, ut sola diuinio per
ea, vel per vicarium, vel visitatores com-
pletetur, visitare non praeferantur. Scopus
autem in visitando principio sit, sanam
or.

ANNO
CHRISTI
1579.

orthodoxamque doctrinam, expulis heresisibus, inducere, bonos mores tueri, pravos corriger, populum cohortationibus, & monitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accenders, cetera prout locus, tempus, & occasio feret ex visitantium prudenter ad fidelium fructum constituere; que ut facilis felicisque succedant, singuli ad quos visitatio spectat, monentur paterna ut charitate, christianoque zelo omnes amplectantur.

Capitula cathedralium etiam visitent episcopi, corrigan, & emendent iantes quales opus fuerit ex statuto Tridentini concilii, non obstantibus exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, & cordiis.

Commendata monasteria, etiam abbates, prioratus, & praepositura nuncupate, in quibus non viget regularis observantia, nec non beneficia, tam curata quam non curata, secularia & regularia qualitercumque commendata, etiam exempta ab episcopis annis singulis visitentur, carentque iidem episcopi congruentibus remediis, etiam per sequestrationem fructuum, ut que renovatione indigent, aut restauracione reficiantur, & cura animalium, si quilibet, vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia exercantur; & si in eis viger observantia regularis, provideant episcopi paternis admonitionibus, ut regularium superioris eorum regularium instituta, & debitam vivendi rationem conservent, & observari faciant & libi subsidiarios in officio conelincant, & moderentur. Quod si sic monachis infra sex menses eos non visitaverint, nec corixerint, iidem episcopi ex decreto Tridentini concilii eos visitent, & corrigan.

Eadem episcopi diligentia utantur in his etiam ecclesiis visitandis, quae nulli diaconi subiecte dicuntur; quod tamen jus illi competit, cuius cathedralis ecclesia propinquior esse conatur; aliquin ab eo, qui sensu in concilio provinciali a prelato illius loci electus fuerit, qui tamquam apostolicus delegatus visiter, quibuscumque privilegiis non obstantibus.

Episcopi etiam visitent hospitalia, collegia, confraternitates, montes pietatis, & pia loca omnia quomodocumque nuncupentur, etiam locorum praeditorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privilegio sunt munita, & omnia que ad Dei cultum, & animarum salutem, seu pauperes subuentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo juxta sacrorum canonum instituta agnoscant, & exequantur, contumaces, & contradicentes huic tam pio, ac necessario officio, aut verbis, aut factis ordinarii arbitrio puniantur, & nihilominus hanc decretu patrum omnibus opportunitas remediis, invocato etiam, si oportuerit, seculari brachio, ab episcopis cogantur.

Principiisque curam habeant episcopi in visitacione scholae, & litterarum ludis, bonarum artium magistris, & summa vita probatim, integritatem, & scientiam puritatem servent.

ANNO
CHRISTI
1579.

An sciant ecclesiam esse consecratam, vel benedictam; an consecrata sint altaria, & vasa, & corporalia; vestes, & id genitus reliqua sint benedicta. Hac omnia diligenter investigentur, ut inde intelligatur quid desideretur in Ihs, & provideatur.

Analiquis etiam usurpet decimas, & bona ad ecclesiam spectantia, & servetur in hoc Tridentini concilii decretum.

De vicariis foranis.

Ut autem primita omnia, & alia etiam inferius statuenda, & ordinanda per ordinarios, maxime in visitatione, facilis executioni mandentur; statuit haec synodus, ut in singulas dioeceses, qui magis idonei videbuntur, vicarii forani, ubi non adsunt, constituantur, quorun munus erit omni diligentia curare, ut omnia que precepta sunt, & alia per episcopos in dies praepianda executionem fortantur, quarantque de vita, & moribus presbyterorum, & quales so in pastorali prebeant cura, & an in parochiis libi commissis omnia recte agantur; num rectores resident, & non residentes episcopis denuncient. Principes autem inquirant, an a parochiis erga miserabiles sub sua cura personas debitum persolvant officium, ad hoc ne quis ob vitam incommoda decedere cogatur.

Provideantque ne diebus dominicis, & festis aliquod illicitum opus fiat, & quos in aliquo delinquere prospexerint, episcopis indicent, ac denuncient crimina, & delicta clericorum, ut quod juris fuerit exequi possint.

De iudiis-magistris.

Magistri scholarum quoque, & praepatores, pueros, & adolescentes suos, nondum in grammatica, & rhetorica, verum etiam in his, que ad religionem spectant, ut sunt divina precepta, articuli fidei, alia similia erudiant, diebusque festiis ad divina audienda horcentur, ac impellant, legantque in scholis cathechismum, nec scholam aperiant, nisi cum licentia ordinarii, & emissis fidei professione.

Et non solum libros in indice felic. regnr. PII Papae IV. edito nominatim veritos, sed nec obscena, nec turpa tractantes pueris legendos, vel interpretandos proponant; sed illos, qui ab ordinariis propositi, & approbati fuerint: eosque vehementer hostamer, ut in tam flexibili etate, & ad malitia prona, discipulos suos bohii moribus, ac salutibus preceptis instituant.

955

SESSION QUINTA.

Celebrata die 17. Maii 1579.

ANNO
CHRISTI
1579De judiciali foro episcopi, & de jura
dictis.

Cum cause omnes ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes juxta sacros canones, coram ecclesiasticis dumtaxat judicibus cognosci, & terminari debant; ideo episcopi suo arbitrio penitus, & censuris afficiant omnes, & singulos clericos, etiam regulares, administratores hospitalium, & aliorum pitorum locorum quotumcumque, qui in causis, ut supra, vel agenda, vel excipiendo, vel aliter in judicio, & foro seculari comparere, vel eis se subiicere presumperint, declarando preterea nullius esse roboris, & momenti processus, & actus quoquamque, qui tam in praemissis, quam in omnibus aliis causis ad forum ecclesiasticum ex decreto Tridentini concilii pertinentibus coram judice, & foro seculari quacumque ratione vel pretextu aitati, ac ventilati fuerint, & ut hoc decreatum inviolabiliter observetur episcopi diligenter operam dabunt.

In terminandis episcopi causis, quantum fieri potest, brevitati studeant, ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte judicis differenda modis omnibus, aut termini præfixione; aut competenti alia ratione occurrant.

Appellations non recipiantur, nec inhibitiones sicut nisi a diffinitiva, vel a diffinitivæ vim habente, vel cuius gravamen per appellationem a diffinitiva reparari non possit. Et ne inhibitorias indebitas fieri contingat, & partes inutilibus sumptibus graventur; ideo hec synodus statuit, ut adveniente casu in primis a judice ad quem, breviori tempore, seu termino præfiso, ubi probabilitate juxta communis iuri regulas, & doctrinas ea de causa dubitet ede discussendum, an appellatio sit hujusmodi, quam ex prefato concilii decreto rejici vel recipi debeat, ne si quas minime deceat appellaciones judex admiserit, vel admittendas rejecerit iusta conquerendi occasio aliqui praebatur.

Quoniam omnis sententia sine legitimo processu recte facta viribus non subficit, statuerunt patres antiqui, ut omnia acta iudicis exacta diligentia, & competentie ordine scribantur, & sic conscripta partibus recognoscitibz tradantur. Itaque originalia penes scriptores remaneant, ut si super processu iudicis fuerit suborta contentio, per hanc possit veritas declarari. Hoc synodus igitur in executione sacrorum canonum statuit & ordinavit, ut de cetero in formandis processibus serventur ad minus termini infra scripti videlicet: ad libellandum, excipendum seu respondendum libello, jurandum de calunnia, articulandum, & articulari videndum, dicendum contra articulos, producendum omnia contra producta.

Notarii singuli episcopalis curiae in omnibus causis querendis aut temporaliibus, civilibus aut criminalibus comparsim, & debant omnia, & singula ad iudicium diligenter

ei ordine conscribere non in schedulis, sed in libris quaternatis. Schedule que sed partes portiuguntur in judicio, ut sunt libelli, responsiones, capitula, & positiones, postquam fuerint descriptæ, ut premietur, reponantur in filiis, quas singuli notarii singulas facere teneantur singulis annis; & ita & taliter premisa observentur, quod nulla causa nulla ratione originalia a se dimittant. Si quis vero contra premissa, vel premiorum aliquid facere presumperit, eo ipso teneatur ad omne damnum, & interesse parti, quam ex ejus iudi cōtingere negligenter; quod si causa ex officio mota fuerit, ea pena mulctetur, qua secundum qualitatem negotii multandus videbitur B episcopis.

Habentque dicti notarii unum registrum, super quo singulariter registrentur omnes litteræ, que de dicta curia exirent sub censuris ecclesiasticis, & aliis episcopi arbitrio penis.

Et quia producuntur iura, & scripturae authenticæ, quando pars producens intendit illa sibi restituiri facere, non restituantur, nisi dimissâ copia auscultata cum originali parte citata.

Et ut omnia recte procedant in formandis processibus, & scripturarum copiis facilendis ponantur in qualibet facie pagina lineæ viginis quatuor, & in qualibet linea C fillabe quindecim.

De notariis.

Cum ex notariorum imperitia plurima damna, & multarum litiuum occasio oriatur, episcopi notarios quoquamque examinent, & quos inventerint experientia, probitatem, scientiam, & estate præditos, illi elegantur, & approbentur, & qui electi, & approbati non fuerint, coram aliquo iudice ecclesiastico, sive ordinario, sive delegato causas tractare, adiutori, & procuratori officium exercere non possint; & approbati si in litiibus, & causis ecclesiasticis, ac spiritualibus deliquisse reperti fuerint, iuxta sacri Tridentini concilii decretu puniantur.

Statuit etiam nullum notarium rogari posse de contractu rerum ecclesiasticarum ad forum ecclesiasticum pertinentium, ut sunt decretorum interpositiones, beneficiorum renunciationes, vel ad renunciam procurationes, sponsalium dissolutiones, & similia, nisi ut supra approbat sint. Scripturas vero hujusmodi ab aliis notariis confessas, scriptas, & rogatas nullam in ecclesiasticis iudicis fidem facere statuit, & decretivit.

Ecclesiastici fori notarii tempore eorum admissionis iacent observare omne id, quod ipsi ab hac sydo mandatum est; ac etiam conscribere, & exemplari acta, & processus causarum ad episcopalem curiam pertinentium, atque omnia pro curia gestorum instrumenta in authenticam formam redigere, & in archivio reponere, ut ibi postea conferventur.

Originales processus (ut dictum est) iudicibus ordinariis, delegatis, arbitris, & arbitrariis non determinant, sed eorum tandem exemplaria fiducia collata, nisi aliquam laco-

CONCILII CONSENTINUM.

ANNO
MAISTRI
1579.

inopia aliud, aliquando episcopo videatur.
Notari ab episcopis cogantur modis omnibus, quanto otius, & ad minus intra mensem (congrua mercede accepta) in applicationum causis copiam appellanti exhibere, & si in deferendo exhibitione fraudem fecerint, iuxta Tridentini concilii decretum punientur.

De Archiboro.

Archivia, ubi non sunt, instituant, & instituta recte curari audeant, omnemque diligentiam adhibeant, ut instrumenta quacumque, atque scripture alii omnes in eis contentae, ita conserventur, ut ea nequeat, temeraria manus attingere, vel ullo pacto violare.

Custos vero ab episcopo deputetur, qui diligentissime custodia conservet; & administraret, & per inventarium custodia tradantur, & ex eodem inventario restituantur.

Custodi non licet ex Archivio originales scripturas tradere etiam data fide, & pignore, & si contraferret ab ordinario ex arbitrio muldetur.

Prælato decedente claves Archivii oeconomico, vel vicario capituli fido publica tradentur, & ponens eosdem fideliiter conserventur, quæ futuro pauci potest consignentur.

Quicunque instrumenta, scripturas, monimenta, juraque omnia cujuscumque ecclesiæ docinant, vel usurpent ab episcopis certiores hanc, eos ex facie concilii Tridentini decreto uti ecclesiasticorum iurium usurpatores excommunicationis sententiam incurrisse. Et qui instrumenta, scripturas, monimenta, juraque omnia cujuscumque ecclesiæ detinere, & usurpare sciverint, & non prodiderint, canonica monitione præmissa, excommunicationi subiciantur, donec destinentes, aut usurpantes revelaverint, vel idoneo fuerit satisfactum.

De inventario processuum, causarum, & negotiorum quorundamque ab episcopis confiando.

Cum in provincia nostra fel. recor. Pil. Quinti præcepto de confiendis inventariis per episcopos regni Neapolitanæ, & Siciliæ haecenus satis factum non sit, ne tam utile, tamque necessarium institutum per incuriam omittatur. Episcopos omnes commonetur, ut quilibet inventarium authenticum omnium, & quarundamque suis causis querelarum, accusationum, inquisitorum, denunciationum, testificationum, instrumentorum, processuum, ceterorumque actionum, causarum, negotiorum criminalium, etiam mixtorum, quæ apud curias sue notarium, sive astuarium fuerint, quam primum confiendum curet, & junta memoratum prescriptum seu bullam quotannis in perpetuum conficiat, & dicti Notarii manu subscryptum penes se custodiat, donec super his judicarium fuerit; & si eum interim de vita deceperit contigerit, illud universum sigillo suo obsignatum, fideli successori, cui peccata sua confessus est (mo-

te impendente) committat; tuto tamen, & fideliiter affervandum, ac futuro præfusi Anno Charisti 1579.

De Blasphemis.

Scientes plerosque poenarum gravitate, magis quam Dei timore arceri solere a votu luntate peccandi; propterea in blasphemos quam maxime (ut reatus qualitas exigit) insurgentis, eos poenit in Bulla p[ro]m[ulg]atione Pii papa Quinti contentis omnino affliendos esse præcipimus.

Sed ut hujusmodi nefandum, & implum scelus, quod tam divinit, quam humanis legibus detestatum est, de medio penitus tollatur; fiduciam Dei nominis instituendam esse decernimus, quam per episcopos in suis urbibus, & dioecesis præscriptis regulis una cum indulgentiis in Bulla expressis a fel. recor. Pio papa IV. hujus rei causa edita, quam primum fieri poterit institui mandamus.

De Simonis.

Cum detestabile scelus simoniæ pravitatis, tam divinorum, quam sacrorum canonicum auditoris abhorreat, atque damnet; ideo ut aboleatur, synodus mandat inviolabilitatem observari constitutiones maxime Pauli secundi, & Pil. Quarti, & Quinti, & quod quicunque crimen simoniae commisit, eo scelus fuerit in conseq[ue]ndis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium fine spe dispensationis suspensus, & per annum carceri mancipetur.

Qui dignitates ecclesiasticas simoniæ acquiescerit, illis sit ipso jure privatus, & in futurum inhabilis, & ad eas, & ad qualcumque alias obtainendas.

Qui officium, vel beneficium ecclesiastici simoniæ adeptus fuerit, illis similiter sit ipso jure privatus, & ad fructuum restitutionem tenetur, & perpetuo sit inhabilis ad ea, & qualcumque alia beneficia obtinenda.

Si autem tale crimen plures commisit, se quis convictus fuerit, præter supradictas poenas, etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus ecclesiasticis degradatus a fiducium confortio elicatur.

Qui vero ordines & beneficia simoniæ contulerint, poenis a jure statutis puniantur.

Caveant præterea quicunque, n[on]t in sacramentorum exhibitione simoniacum aliquid faciant; aliquoquin per locorum ordinarios gravissime puniantur, qui hujusmodi criminis rebus cum maxima severitate coercere procurent juxta Tridentini concilii decreta.

Jus patronatus venditione, aut allo quo cumque titulo contra canonicas sactiones nullo modo patroni, etiam communites, & collegia quacumque existant, transference presumant; si secus fecerint, excommunicationis, & interdicti poenis subiciantur, & dicto jure patronatus ipso jure privati existant. Nec aliquis hujusmodi illegitimarum alienationum particeps, aut mediator sit.

De

ANNO
CURIENSIS
1579.

De Hereticis.

Episcopi singulare, ac maximum studium in eo potissimum impendere debent, ne lapsi dormientibus inimicus homo prava harcello semina, doctrina, ac morum corruptionem, disseminate aut inservere possit de valeat. Ideo pte. ceteris carent, ut conventus seu conventus presertim studium, ac suspectorum monitum, de his qui ad fidem spectant, tam publicas, quam privatas disceptationes ac sermones ceteraque hujusmodi periculosas occasiones prohibeant ac penitus tollant; dentque operam in querendis hereticis, ac eo nomine suspicatis, ut inventos de suo ovili constanter exterminent, parati etiam, si opus fuerit, hac de causa sanguinem animaque profundere, quo Deo gratius, & oibz suis fabulris, in universo suo munere efficere nihil possunt. Si vero negligentes aut remissi fuerint in expurgando de eorum dioecesi heretice pravitatis fermento, sciant incidere in poenam statutam in concilio Lateranensi sub Innocentio III. ac in aliis sacris constitutis, & pontificis constitutionibus.

De Apytasis.

Quam perversum sit hominum genus, qui snavi iugo religionis sue Deique timore, postponit, respicientes retro, apostolice fata sunt, facile ex verbis Sancti Augustini elici potest; quamvis in ecclesia Del infinitis erroribus causam praefliterunt, & praestant, omniibus notum est. Ideo episcopi adversus eos procedant juxta formam sacram canonum, ac bullas summorum pontificum, maximi fel. record. Pauli III. & Pii V. nec permittant eam cuiuscumque ordinis & religionis sint, extra ordinem, & religionem propriam cum habitu, aut sine habitu viventes, ac vagabundos in eisdem dioecesibus permanere, ac missas, & divina officia celebrare, vel ecclesiastica sacramenta, aut animarum curam exercere; immo expellant, remittant, & puniant juxta formam dictarum constitutionum suorum, superiorum licentia non obstantibus.

De adulterio, & omni alio illatio-

co.

Monentur episcopi, ut statuta Tridentini concilii contra concubinarios tam clericos, quam laicos edita, diligenter faciente observari, ne si id omiserint, Deo & summo pontifici reddituri sint rationem.

Sacerdos, & alius clericus, si quis tandem temeritatem inventus fuerit, qui postposito Dei timore se cum parochiana sua commiscerit, perpetuo ab exercitio curia suspenderatur, postquam annum in carcere corporis suum iepalit, & absumens maceratum manefit, & a dioecesi per decennium bananeatur; aliquique poenis arbitrio episcopi mulctetur.

Et quos indigente Diabolo nefandum fecerit incedimus ad matrem, fratrem, &

ANNO
CURIENSIS
1579.

filia spirituali, id est quam baptizaverint, vel in baptismō aut confirmatione renuerint, vel cuius confessionem audierint, & carna- liter rem habuisse confiterit, deponantur, & beneficis, si quis habuerint, eo ipso pri- vati fine ad perperuamque poenitentiam agendum in vinculo conilicantur. Pro aliis inceptibus usque ad quartum gradum, iuxta sacros, canones episcopi arbitrio privatuntur.

Et cum episcopi homines sint, & falli possint, nec hominum corda scrutari valent, ut quod boni causa institutum est, malit sit somnis & origo; si quis eorum, qui tamquam boni, & idonei ab eisdem episco- pis electi sunt, spretq' Del honore, cum ea- cujus confessionem audivit, quicquam inho- neste, turpiter egredit, aut ejus predicationem attentaverit, si non deventum est ad a- dum, temporanea poena iuxta sacros cano- nes acriter punatur, si vero ad actus tur- pitudinis est deventum, ac etiam qui pecca- tum in confessione auditum signo, aut verbo prodiderit, confessionisque sigillum freg- erit, deponatur, & in arculum monasterium ad perpetuam agendum poenitentiam detra- matur.

Qui autem virgini, aut vidue aliqui ho- nesto ruprum violenter intulerit, beneficis privetur, & virginem, cui vim intulerit, ut dictum est, doceare cogatur; & si bene- ficii caret, amplius multetur arbitrio epi- scopi, pellaturque atroque casu a civitate & dioecesi per decennium, postquam in car- ceribus arbitrio ordinarii detenus fuerit. Si vero virginem volentem vitiaverit, eisdem poenis afflicatur, tantum a prestatione do- tis absolvatur. Si vero nuptia violentiam, intulerit, eo ipso beneficis privatus, & vi- cula perpetuo alligari decernitur.

De usuris.

Cum omni jure divino & humano usur- ria pravitas damnata, & detestata sit, Au- deant episcopi hanc pestem animarum, ac pauperum perniciem extirpare; ac propter- Dea in usurarios omnesque qui illicitos con- tractus incurrunt, mediatores, aut rogati sunt, vel fuere, ex canoniarum sanczionum pre- scripto vehementer debent animadvertere; atque ut tanti sceleris gravitas proflua in- corescat, infra scripta expresse declarare, ma- xime his temporibus vilium fuerit, vel fuit.

Notarii qui de contractibus rogati sunt, & ex conscientia plane perspicillunt contra- dictum pravitatem, nihilominus id scire dissimilantes instrumenta conscient, que in eorum superficie suspicione carere videntur, cum tamen venenum latitat, sub poena ex- communicationis ipso factio incurrenda, mul- ti pacto contractibus, quos ipsi ex animo, & conscientia suspectos existimant, vel su- spicuntur, stipulari presumant, praeferre di- vinam ultionem quam incurrent.

Quoniam in venditione mercium ad tem- pos, que a mercatoribus sepe fieri solet, laicitis atque usura iniquitas latere pos- tet, caveant omnes mercatores, ne pro tempore dilatatione majori pretio res suas di- strahant, quam valent. Animadvercane autem, ut si ad tempus vendant, quam-

fatu-

ANNO
CHRISTI
1579.

secundum fori usum rei pretium curat,
qui sane usus inter probos, & integratos
mercatores constitui solet. Quapropter no-
farium, atque usurarium decernit hac sy-
nodus, cum majori temporis prorogatione
rei pretium proportionabiliter augetur.

Qui emit, qui conduceit minoris justo
pretio ob anticipatam solutionem, est etiam
usurarius.

Qui tricicum, vinum, aut oleum alicuius
pradid ante monsem, aut viademiam,
aut sericum ante tempus minoris ob anti-
cipatas solutionem emit, quam collecta
fuit vallata, & praecipue qui cauetam a
debitore exigere de majori quantitate, quam
manualiter prestat, etiam exigerent de-
cem pro centenario ultra fortis, principa-
lem.

Qui pecora, prædia, vel aliud emit ab
eo, quem non credit eam habere, & si-
stam certa pensione ea eidem locet cum ob-
ligatione restituendi pensionem, quam ex-
te, quæ non erat, coepit.

Qui mutuat cum pacto, ut mutuatarius
ultra fortem sibi reddendum det aliquid sibi,
vel alicui tertio, vel pauperibus

Qui aliquid vendit ei, qui pecunia in-
digebat cum pacto, aut voluntate prin-
cipali, ut statim sibi minoris justo pretio,
vendar.

Prohibemus omnia cambia siccæ tamquam
usuraria, taliaque cambia exercentes sen-
tentiam excommunicationis ipso facto in-
currant.

De superstitionibus, maleficiis, incan- tationibus. & sortilegiis omnino tollendis.

Superstitiones, & vanas populi observa-
tiones, quacumque sine, a subditis suis
tamquam perniciose penitus tollendas cu-
rabunt episcopi, gravi poena ex sacrorum
canonum decretis proposita contra respi-
scere nolentes; maleficos autem sortilegios,
lamias, sive frigas, ceterosque omnes,
qui quovis magica artis, & beneficil ge-
nere, passiones, & foedera expresa, vel
tacita cum demonibus faciunt, presentim
cum homicidium eorum causa secutum fue-
rit, vel aliquis Sacramentorum abusus in-
maleficis intervenierit, juxta canonicas
sanctiones.

De receptionibus bannitorum.

Et quia non sine gravi animi modestia
intellexit hæc synodus, quod nonnulli faci-
nosi homines, ut ad alia sceleris perpe-
tranda devenire possint, immunitatis ec-
clesiasticae clypeo abutentes, ad diversas
ecclesias, & alia loca ecclesiastica hujus
provinciarum divertunt, ibique in gravem Del
offensam, & plurimorum perturbationem
degunt, & morantur; ideo ne peccatorum un-
de est postulanda venia, ibi peccandi detur
occasio. Universis, & singulis archipresby-
teris, & clericis, tam secularibus, quam
quorumcumque etiam mendicantibus ordi-
natim regularibus ceterisque personis ecclie-
sialibus quacumque etiam dignitate fulgen-

Concil. General. Tom. XXXV.

tibus in hac provincia consenserib, sub
poena arbitrio episcopi imponenda, ac ex-
communicationis singulariter in singulos.
In conventa vero, & collegia quacumque
in his forsitan deliquentia, suspensionis a
divinis, & in ipsorum, tam singularium,
quam conventuum, & collegiorum ecclie-
sias, monasteria, capellas, interdicti ecclie-
siasticæ poena inhibetur, ac præscriptur, ne
de cetero publicos latrones publicarum Ara-
tarum obsecros, eos qui in ecclesiis homi-
cidia perpetrarunt, aliosve facinorosos ho-
mines quibus ecclesiarum immunitatem sacri
canones prodeste noluer, sive laicos sive
clericos in ecclesiis suis, illorumque domi-
bus, sive aliis locis ecclieasticis provincie
prædicti recipere, admittere, seu retinere,
vel promittere eisdem securitatem publice,
vel occulte quoquomodo præsumant.

ANNO
CHRISTI
1579.

De suffocationibus.

Ut autem in suffocationibus in posterum
provideatur, quæ passim ferme impune præ-
termittuntur, hortatus hac synodus omnes
episcopos, ut efficiant quod a rectoribus fal-
tem singulo quoque mensa populus docean-
tur, elque declaretur gravitas hujusmodi
culpæ, mulieribusque lac propriis, & aliis
infantebus prætentibus præcipiantur, ut nul-
lo modo ipso in lecto absque capsula &
tabula intermedia retineant, contrasancien-
tes vero tam poenis pecuniariis, quam cen-
suriis ecclesiasticis in subsidiaria, & etiam
exilio a diocesi, vel metropoli puniri pos-
sint. Que poenæ extendantur etiam ad
carum maritos, quia cum sic caper mulie-
ris vir, hujus transgressionis culpam habere
maxima ex parte putantur. Contra suffoca-
tores vero supradictæ poenæ pto modo cul-
pe ab episcopis gravissime augeri possint,
addita etiam condigna, ac salutari peniten-
tia ab ipso injungenda, argue interea te-
neantur omnes revelare parochis mulierum,
que pueros in lecto absque capsula, vel ta-
bula intermedia contra hujus decreti dispo-
sitionem retinuerint, & eos qui non reve-
laverint, etiam si opus fuerit, excommuni-
candos esse decrevit.

De elemosynarum Questoribus.

Pravi elemosynarum questores aut mini-
stri, quorum nomen, atque usum provinciali-
lis synodus poenitus aboleri, & abrogatos
effe voluit, ad officium hujusmodi exercen-
dum de cetero non admittantur.

Importunas atque illiberales elemosynarum
exactiones potius quam postulationes
aliquaque hujusmodi, que a sumonaca labet,
vel certe à turpi questi. non abhorrent,
E prohibeant episcopi, neque permittant, ut
regulares, & seculares sacerdotes oblatim,
& per vias vadane, & querant elemosynas
pro celebrandis missis mortuorum ja die,
omnium fidelium defunctorum, faciendo scri-
bere, & obligare personas sere invitas, prout
solitum est in hac provincia, easque postea
conveniendo in iudicio, si non solverint.

Ppp

De

ANNO
CHRISTI
1596.

De poenis.

Pastoris officium est gregem Dominicum fidei suae creditum ita, Deo adiuuante, dirigere, ut quod ad vitam eternam ducit demonstret, & per illud conducat, & quod impedit, & divinam maiestatem offendere viderit, amovere, & e medio tollere non solum hortationibus, ac exemplis, sed etiam quando ea non proderunt, poc arum metu coercere. Idcirco episcopi sunt ante esse tales, ut sua cura pastorali convenit, & in delinquentes omnes, & singulis sententias, censuras, & poenas contra eos, qui a recta via deviaverint, & alias deliquerint, latas proferant, nec de earum rigore quicquam relaxant, admonentes eos, qui talia perpetrate veriti non fuerint non solum futuritos eas poenas, quia sacris sunt canonibus constituta, sed etiam eas, quas episcopi arbitrii discrecio pro personarum qualitate constitutus.

De excommunicatione.

Cum gladius excommunicationis nervus sit ecclesie discipline, & ad continentos in officio populos valde salutaris, sicut tamen magna circumspectione exercendus est, cum experientia doceat, si temere aut levibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quam formidari, & perniciem parete, quam salutem; Idcirco episcopi obiliceant, & servent formam prescriptam a Tridentino concilio.

Monitiones vero, que ad finem revelationis sunt, non concedant, nisi pro desperitarum, & subtractarum eorum restituione, sive illarum, & illas subtrahentium revelatione, & ad instantiam eorum dumtaxat, quorum civiliter intercesserint, & ab eis recepto juramento de rebus perditis, rediligenter, ac magna maturitate examinata.

Capitula rem ipsam de qua agitur, relique valorem nominatum, & specificite exprimant, nisi forte sint pro ecclesiis, locis publicis, communitatibus, universitatibus, collegiis, aut universitatibus successoribus, quos verisimile est certam rerum notitiam non habere, tunc quedam rerum in genere designatione fiat, que ostendat res ipsas non esse vulgares.

Animadvertere episcopi, quod si eorum culpa haec arma spiritualia contemni contigerit, nullo modo se excusare poterunt, quominus Deo rationem reddere debeant de periclio, que loco salutis animarum hac de causa secuta fuerit.

De interpretatione constitutionum synodi.

Constitutiones ad verborum proprietatem, & ut dicitur, ad litteram intelligentur, nulla admota, aut intensiva, aut extensiva

Anno
CHRISTI
1596.

interpretatione, ultra quam verba ipsa significant, nisi quod facultatem, quam habent episcopi ex his decretis per vicarios generales ea exequi possint, exceptis ijs, que pertinent proprio ad ordinem episcopalem, aut a concilio Tridentino, aut ab episcopis expresso exclusasse.

Quoniam ob varietatem locorum non potest in legum executione omnis aequalitas aut idem modus servari, multaque statuta sunt poena, que moderatione in aliis dioecesiis indigant; propriece possint episcopi quantumque possat in his constitutionibus expressis pro qualitate locorum ad statutum suarum ecclesiarum, ut res exposcente videbatur, redigere & aprare; quos dubitandum non est, omnia ad pietatem & animarum salutem relatuos.

Synodus declarat, & statuit, quod quotiescumque clerici multandi sunt, a poena pecuniaria sic exigenda locis pli applicetur, & nihil ad episcopum perveriat.

Et si in his constitutionibus aut ambiguitatis aliquid quomodo cumque extortum fuerit, reverendissimus metropolitanus in sua provincia interpretabitur, cujus sententiam sequi omnes tenentur, quoque alia synodus provincialis habeatur.

P R E C E D U M G E N E R A L E.

D Enique omnia & singula in his decretis comprehensa, & alia quocumque tam a sacris canonibus, quam apostolicis ordinationibus, & a generalibus quibuscumque concilii, presentium a sacra Tridentina synodo statuta, ac definita, sive dogmata, sive reformationem, & morum correctionem respiciant, plene atque integre ab omnibus comprovincialibus episcopis, abbatis, capitulis, & aliis ecclesiasticis personis, que per se, vel per eorum idoneos procuratores interfuerunt, aut interesse debuerunt, ac etiam secularibus quibuscumque, quod ad eos attinet servari debere decernimus, ac sub iure, & arbitrii poenis differte pricipiendo mandamus, salvis tamen omnibus constitutionibus ecclesiarum anterioribus & laudebilioribus. In jungentes episcopis, ut hac ipsa delecta post sex mensium spatium in eorum civitatibus, & dioecesiis publicari, & ab omnibus observari carent. Decernentes etiam omnes, & singulas admonitiones, statuta, decreta, & mandata in hac synodo facta, & ordinata, & gesta, ac eorum promulgationem ita omnes & singulos, quos tangit, afficer, ac si personaliter & singulatiter singulis ipsa notificata, & intimata suffissent; eidem notificamus, quod si contra quicquam adulterint, poenis ac multis, que in eis constituta sunt, & aliis arbitrio episcoporum imponendis constringentur.

ANNO
CHRISTI
1596.

SIXTUS PAPA V.

ANNO
CHRISTI
1596.

Sedit ab anno 1585. usque ad annum 1590.

URBANUS PAPA VII.

Sedit ab anno 1590. eodemque obiit.

GREGORIUS PAPA XIV.

Sedit anno 1590. usque ad 1591.

INNOCENTIUS PAPA IX.

Sed anno 1591. quo & obiit.

CLEMENS PAPA VIII.

Sedit ab anno 1592. usque ad 1605.

CONCILIO PROVINCIALE SALERNITANUM
SUB MARIO BOLOGNINO
ARCHIEPISCOPO

Anno 1596.

EDICTUM PRO SYNODO PROVINCIALI.

Marius Balognini, miseratione divina archiepiscopus Salern. reg. confit. uni-versis provinciis nostris fidelibus salutem in Domino.

Ex MS. In **P**rofessoris cura, & sollicitudo, in qua sane nos, quantum licet Deo adjtore, ope-rarum, emularum salutis, nostra, qua in fide, nistur omni mente, & cogitatione, tenuenda archiepiscopalis munera nostri ita nos admonent, ut non ea tantum, qua ante oculos sunt; sed & qua longas absunt, volvitis & specula quadam altiorique loco prospicere, ac speculatori diligentissime deberemus. Itaque dioecesim nostram in primis, & pie-tatis ardore ac spiritu, quem nobis honorum omnium elargitor Deus pro sua in nos benignitate impertivit, sapa perlustrare, dioecesanam synodum babere, nonnulla edicere, qua ad cleri, & populi sanctitatem augendam, divinique cultus incrementa visa sunt pertinere, pro viribus non deficitus; atque ea animarum nobis concreditarum salutis fundamenta jecimus, quibus spiritualis vita adficiunt, divina adjuvante gratia, altius surgeret, sanctisque professionibus coelum ipsum attingeret. Eft tamen adhuc, quod ad infinitati operis perfectionem pro nostra Metropolitani officii ratione, accuratus obserpa-mus. Concilium provinciale, quod & sacrorum canonum iure, & plurium conciliorum de-cretes, & tandem a sacr. synodo Trident. sanctum, innovatumque eft ac iussum quoli-ber saltem triennio non pratermiti; idque ea lobentius facete constitutum, quod spacio RR. DD. provinciae nostra episcopos non aliquius laboris, aut privatis coiurispiam, & eorum incommodi, sed sui officii debito componitor, divina tantum gloria omniumque salutis, pro quibus etiam vitam ipsam ad aeterni pastoris exemplum profundere debemus, rationem pro sua prudenter habituimus, nestramque sollicititudinem in execundis iis, qua a sacrofanta synodo Tridentina prescripta sunt, summa animo alacritate praecursumus. Quam-obrem eft, & si hic privatum scriptis hoc ipsum praefitemus, hoc etiam publico editto ad concilium provinciale nostrae in metropolitana ecclesia babendum, atque ad primam domi-nicam post ostiavam pascha resurrectionis D. N. I. C. inchoandum evocamus, cumque diecum tempore 28. mensis Aprilis proximi sequentis certum, praefixumque his ipsiis compro-vincialibus episcopis nostris, aliisque omnibus, qui vel coniunctione, vel electione, vel privilegio, vel quavis alia ratione huiusmodi concilii interesse tenentur, ne se possint, aut si ignorantia purgare, aut si contemptus dicere; etiam exceptis, ac nullis, modo intra provincia nostra limites existant, hoc publico editto significamus, ut manu ex ipso die in nostra metropolitana ad hoc provinciale concilium celebrandum conveniant, ac de-ingre alios consequendibus diebus, donec ad Dei laudem, & gloriam absolutatur, indi-

ANNO CHRISTI 1396. cimus, præscribimus, denunciamus, & jubemus; alioquin deficientes poenas, & censuras, sine dirigitur, salutari gratia perficiatur, S. R. R. episcoporum nostrorum, ac omnium fidelium pietatem enixa rogamus, ut suis precibus affidissime sacrificis Spiritus S. gratiam nobis imploreat. Editum vero hoc singularum cathedralium, aliorumque insignium nostra proximam etiam excentorum valvis affigi, publiceque proponi mandamus. In quatuor rerum fidem idem nostra manu subscriptum, & solent sigilli impressione probatum in hac nostra metropolitana ecclesia publicari, & affigi iussimus. Datum Salernitano archiep. palatio die prima Februario 1396.

Anno
Christi
1396.

CONCILIO PROVINCIALE SALLERNITANUM

Primum, quod Marius Bologninus divina bonitate archiep. Salernitanus, habuit anno a Christo nato 1396.

CLEMENTE VIII. PONT. MAX.

In nomine individus Trinitatis, Patris, & Spiritus Sancti. Amen.

Nos Marius Bologninus Del., & apostolicæ sedis gratia archiepiscop. Salernitanus reg. consilio, & assensu RR. DD. coepiscoporum nostrorum hæc in concilio provinciali Salernitano statuimus, & sancimus.

C A P. I.

De professione fidei.

Cone.
Trid. scf.
13. cap. 2.
§. præcep.
pit.

Pastoralis vigilante folle studinem maxi-
mopere decet, que ad christiane religionis
fidem conservandam, & propagandam per-
tinent, principio statim decernere, ac fan-
cire. Nos propterea, veterum patrum mo-
rem seruti, & fac. Conc. Trid. decreta ex
corde amplectentes, mandamus in primis
sacram fidei professionem ab omnibus epi-
scopis a prima prov. synodo cui interfuerint
emitti ea ipsa forma, qua a Pio IV. felic.
record. est prescripta. Ut id ipsum nos,
& coepiscopi nostri hujus nostrarum provin-
cie synodi jurati, præstimus, & professi-
sumus.

Ad quam fidei professionem faciendam te-
neri volumus, qui beneficia cum cura ob-
tineant animarum intra duos menses posse-
sionem adeptam in manibus ordinarii vel
vicarii generalis ejus, & quoties obtinuerint
ea, idem servari curabunt.

Qui vero dignates, aut canonicatus in
ecclesia, cathedrali obtineant, non solam co-
ram episcopo, vel ejus vicario, sed etiam
in capitulo idem facere debebunt; adeo ut
si in predicatione exequendas negligentes se ges-
serint, nedium concilii Tridentini virtute
decreti fructus suos, se non fecisse, neque
sibi possessionem suffragari, sed etiam alias
episcoporum arbitrio poenis se plectendos
esse procul dubio intelligant.

Eos etiam qui ecclesiastica quæcumque be-
neficia in patienti obtinent, & in poterum
obtinebunt, vel quovis jure, consuetudine,
aut alia ratione synodo dioecesana, vel pro-
vinciali interesse debent, ad eundem publi-
cam orthodoxe fidei professionem emitten-
dam in eadem synodo, que primo quoque

tempore celebrabitur, his qui in hoc pre-
senti haecenus præterirent exceptis, ad
eiusdem formulæ præscriptum adstringimus,
alioquin poenas a fac. concil. statutas sub-
ibunt.

Ac mandat insuper prav. nostra synodus,
ut omnes & singuli tam clerici, quam lai-
ci seculares, aut quorumcumque ordinum
regulares, ut in monasteriis suorum ordinum,
qui cujuscumque scientia, aut artis pro-
ficiens munus publice, aut privatim exer-
cent, aut in futurum exercebunt, nec non
ludi magistri omnes, & in propriis domibus
suis expensis alios docentes, eamdem fidei
professionem iuxta constitutionem memora-
tam emittant.

Idem præterea, qui fac. Theologie, ca-
nonum, legum, aut artium doctoratum,
suscepti, collegium aliquod adierint, in ma-
nibus ordinarii, sive prioris collegii, aut illi-
bus locum tenentibus eamdem fidem profiteri
teneantur. De quo in privilegiis specialis
stat mentio. Et si ad medicam facultatem
promovendi, jurare etiam debent se Bullam
Pii V. felic. mem. de Infermis viitandis,
penes collegii priorem asservandam, plane
observatores. Qui contrafecerint in prædi-
ca coniunctionis poenas, & in alias episco-
porum arbitratu se sciante incursum.

Spondeant insuper, qui artes, & discipli-
nas publice legunt, aliosque docent, ac
theorematum disputantes, si quando eis ex il-
larum facultatum intulis, quas tradunt, au-
ditoribus aliqua proponere contigerit, que
christiana religione adversentur, se post con-
clusiones suorum auctorum enucleatas, si-
mul veritatem orthodoxe fidei manifestam
facturos contrariaque argumenta omni conatu
confutatos, ut ex decreto conc. Lateranen-
sis &c.

Advocatis etiam, & procuratoribus, si
quando causa Ss. Inquisitionis illis suscipere
continget, inhibemus penitus, ne eos ante re-
cipiant, quam coram episcopo, vel ejus vi-
cario eandem fidei professionem fecerint; a-
lioquin episcopi judicio plectuntur.

Ac ne longo temporis curriculo, ministro-
rumque incuria, qui diffamam professionem
emitterint ignorentur; quique non emitterint
tene-

ANNO
CHRISTI
1596.

tenere id, quod affecti sunt audeant, jube-
mus eos omnes, qui habentur vel imposta-
rum coram episcopo, ejusque generali vi-
cario fideli professionem emiserit, vel sint e-
missarii, in codice separato describi, & si ipsa
professio in ipso possessione acta facta sit,
cumdemque codicem in archivio, cuiusvis
cathedralis ecclesie perpetuo asseverari.

Ut vero hanc in rem, quam exactissime
conficiendam summa sollicitudine invigile-
mus, bullaque Pli IV. Inhercamus, edi-
mus omnibus fidem professis, ut hujusmo-
di professiones in documenta publica notarii
manu confirmata, adiectis testibus, redige-
das carent.

C A P. I.

*De librorum usu, actione Christi, san-
ctorumque representationibus, & li-
bellos famosos.*

Diurna rerum experientia jamdudum in-
telleximus, quam facile queat damnum af-
ferre, sanctaque fidei puritatem cum inte-
gritate morum in hominibus, eorumque cor-
dibus foedare spurca illa prohibitorum li-
brorum lectio, nedum hereticorum, qui pla-
ne detestandi sunt, sed etiam quorundam
que authorum, laetivas, inotiles materias
tractantium. Quamobrem volumus, & san-
cimius, ut intra quatuor menses, tam secu-
lares, quam regulares omnes cujuscumque
status, ordinis, & conditionis librorum suo-
rum descriptum indicem, adjuncti nominibus,
cognominibus, titulis, inscriptionibus,
& impressionibus ad episcopum, vel eum,
qui ab episcopo deputabitur, afferant, quo
facilius inhibere, igneque cremandos manda-
re valeat quosvis libros suspectos juxta nor-
mam posterioris Indicis conc. Trid.

Et ut in hac re nullus unquam error ob-
repatur, hortamur omnes ilisque in virtute
sancte obedientiae precipimus, qui artem D
quacumque literariam prouentur, ut post
primum librorum suorum, singulis preterea
annis eorumdem indicem episcopo vel depu-
tato exhibeant. Fadem quoque lege adstringi-
gimus heredes, & ultimarum voluntatum
executores, ne libris a defuncto relatis utan-
tur, aut vendant, antequam illorum Indi-
cem locorum ordinariis, vel deputatis attu-
lerint, & facultatem obtinuerint, sub excom-
municationis poena, & librorum amissionis.

Bibliopolie nullos libros veniales habeant,
nisi eorum indicem prius loci ordinario vel
deputato bona fide consecutum tradane, sub-
scriptione propria munitione cum juramento;
quapropter alios apud se tamen non ha-
beant: cuius indicis exemplum alterum ab
ordinario recognitum, & sua, vel ab eo
specialiter deputati manu subscriptum apud
se bibliopolie conservent; habeantque in of-
ficiis foribus Indicem librorum prohibito-
rum sub excommunicationis poena, & a-
missionis librorum.

Nec quisquam libros e loco ad locum fer-
re audeat, nisi de licentia ordinarii loci

A ex quo feruntur, vel ab eo specialiter de-
putati, & in loco, seu civitate ad quam af-
feruntur, prius portorio, seu dogane pre-
positis, ad quos tale spectat officium, five
publicatis, five exactioribus, aut custodibus
portarum libri omnes contingentur sub ex-
communicationis poena, & librorum amissio-
nis, ad effectum ut ordinarius cognosce-
re posset, si quid in illis hereticum, suspe-
cunive, aut contra bonos mores sit; nec
relaxentur, nisi petita, & impedita li-
censia ab ordinario, five deputato gratis
obtinenda. Observentur propterea, & exe-
cutioni diligenter demandentur, que de
editione, & usu sacrorum librorum statutae
conc. Trid. sess. 4. nec non ea, que in de-
cima regula praeposta librorum prohibito-
rum indici a Pio IV. & Sa. Clemente VIII.
super edito, & approbatu continetur.

Quamquam pie olim, ac sancte christia-
norum hominum pietas ac devotione morem in-
troducerat representandi populo salutarem
Christi Domini passionem, & gloriofa marty-
rum certamina, aliorumque gesta SS. tamen
sudente diabolo, eo rem deductam cerni-
mus, ut tuis, & scandala inde portius orlan-
tut. Idcirco prohibet provincialis nostra
synodus omnino Domini passionem, tam in
profano, quam in sacro loco tragico more
representari; sed illa ut par est, doce,
& graviter a concionatoribus exponatur,
ut ad lacrymas, & pietatem auditores
commoveantur. Martyria vero, & actions
sanctorum omnino ne agantur similiter in-
terdictio sine loci ordinarii in scriptis obte-
nita licentia. Qui contra fecerint, tam ele-
cti quam laici episcoporum arbitrio corri-
gantur, & si in loco exempto a subditis
hant sine licentia episcoporum.

Si quis autem fallente Diabulo libellos
famosos scriperit, ediderit, vel quomodo-
libet promulgaverit, in excommunicationis
lata sententia poenam se sciat incidere, &
qua si ad episcopo, vel cui id oneris de-
derit, nequeat absolviri, propter alias poenas
in hoc a sacris canonibus sancitas. Quod
si in eo crimine clericus (quod absit) deli-
querit, beneficiorum etiam, si qua habet
amissione plastratur.

C A P. III.

*De doctrina Christiana per parochos, &
iude magistris tradenda.*

Est procul dubio inter innumera sere pasto-
rum munera illud longe praestantissimum, quod
ad fidem pietatemque attinet, nullo non no-
stro studio, vigilanteque dignius quodque dili-
gentissime current. Quapropter re ipsa intelli-
gentes, quantum in eo genere praeferat assidius
doctrina Christiana utus ad rudes simplicium
mentes, & tenebris ignorantiae obsitas ad
veritatis iubar, lumenque veras cognitionis,
praeceptionem Dei, redigendas, sub ino-
bidentiae poena, aliisque arbitrio nostro
reservatis, mandamus archipresbyteris, re-
liquisque animarum curatibus provincie
no-

ANNO
CHRISTI
1596.

ANNO
CHRISTI
1596.

nostrae, ut singulis Dominicis, sedisque diebus hac doctrina Christiana pueros, ac puerulas instruant, eamque omni maturitate, sedilitateque adhibita eisdem perlegant: priores subiude hujus doctrinae Christianae apud subditos suos, societatem, collegium, seu confraternitatem instituere, ut hoc patro semel porrecta nullo unquam tempore, eis evanescere possit; hac autem, absolutis immediate vesperis, inchoare licebit, premisso tinctinabulo signo, quod per omnes parochias viciniisque vicos deferri suadent: singulos convocando, ne quis tam salutari refectione privetur.

Ut vero praedicta doctrinae Christianae auditum penitus Christifidellum mentibus imprimatur, jubemus in omnibus urbibus, opidis, aliquo provinciae nostra locis suggerita duo in quacumque ecclesia curata ante summum altare hinc, atque hinc erigi, in quibus confitantes pueri, pueriles sanas fidei rudimenta recitantes; ut in metropolitana ecclesia de mandato nostro seminaristi scholares singulis festis illam docere constitui-

mus. Quo in pietatis officio se aliquid oprari posset, volumus ecclesiasticos omnes in ea ecclesia, cui adscripti sunt, parochum sedulo adjuvare. Et ubi ob loci penuriam hujus doctrinae collegium stabiliri non posset, ibi duo tressi saltē homines, episcopi, vel eius cui id imposuerit, judicio deligantur autoritate graves, & morum probitatem conspicui, qui pro Christiane religionis augmento sancte hujus doctrinae sollicitudinem suscipiant, tamquam pastorum ea in re coadjutores.

Et quemadmodum humanus animus prepositis præmissis facile ad quodvis appetendum allicitur, ob id naviter archipresbyteris, & rectoribus elaborandum est, ut omni ferme momento doctrinam Christianam ruidoribus inculcent; indulgentias a sanctissimo domino nostro D. Gregorio concessas superius promulgando: quo populorum voluntates Deo tam divino opere magis magisque indamantur.

C A P. I V.

De predicatione verbi Dei.

Apostolicum illud, divinumque plane predicationis officium, qua dignitate gravitateque administrandum sit, dudum satis advertimus, cum sacr. concilii Tridentini decreta diligentius evolvimus; hinc est quod totis in Christo visceribus flagitanter idem divini verbi populo exponendus munus gravissime, decorè undequaque proponi; ordinamus sub poenis episcopi iudicio reservatis, ne quis sacerdos, & regularis cuiususcunque status, vel conditionis audeat publice, vel privatim prefato predicationis munere fungi sine expressa episcopi licentia in scriptis, omnibus id potestibus gratis concedenda.

Eos autem, quos ob virtutum, ac doctrinae prerogativas ab episcopo ad hunc horis præsumendum, tantique officii præstantiam eveni contingat, omni ope nisi decet, ut

Anno
Christi
1596.

Iesu Christi Verbi incarnati, ejus in praedicando imaginem representante, vestigia sedulo conatu ostendunt, seque quoad patitur humana fragilitas, studeant conformari; qui prius coepit facere, quam docere; caveant, dum hinc obcaecat munera, ne tentio confusio, & disceptationes scholasticas multis tenebris involutas in suggestis agitant; sed quia omnibus ad salutem necessaria, cum brevitatem facilitateque sermonis annuncient.

Si quo in loco nostra provincie libatum, fuit, vel universitatibus, confraternitatibus, scholasticis laicalibus, vel aliis quibuscumque clericis, aut plorū locorum administratoribus concionatorem pro voto diligere, & si illi ipsi eleemosynam, & alimenta de publico, privatique concionatori suppeditarent, eam consuetudinem abrogamus, electionemque nullam esse decernimus, nisi episcopali consensu autoritateque munatur.

Nulli tamen concionatori licet aliquem in suggesto populo commendare, aut alias eleemosynas petere, sine obtenta episcopi, vel eius vicarii licentia. Nec etiam aliam rem promulgent sine eadem licentia, neque nostra predicent, ne ipsam quidem Dominicam passionem.

Entikvero cum æquum sit, unumquemque pastorem proprio gregi praesesse, eumque pacificare, volumus ut archipresbyteri, & rectores diebus saltem dominicis, ac solemnibus festis, maxime autem quadragesima & adventus tempore, plebes sibi commissias pro tua earumque capacitatem salutaribus instituant documentis; ex Cathechismo, vel sac. Evangelio eis exponentes, deque occurrentibus vitiis, manueta maturitate redarguentes.

Nulla porro ratione permittant archipresbyteri, & rectores quoscumque questurarios in ecclesia, aut extra eam predicationibus, exhortationibus, exclamacionibus populum monere, campanas, indulgentias, & bullas deferre, aut vi, vel ordinem S. Antonii aliorumque sanctorum commemorando ab hominibus eleemosynas extorquere, sed quemadmodum in facultate collectoribus eleemosinarum ab episcopi gratis concedenda scriptura recipietur, ita quoque executioni mandabitur.

Si quis parochus latini sermonis imperitia per se predicationis manus obire non valuerit, legat, aut memoriter aut de scripto sermones aliquos vel homiliarium vulgari sermone conversum ab episcopo probandum. Qued si id offici, neque per se nomine per alios praefitterit, ab episcopo graviter puniatur.

Cum Vicenensi concilio, & Benedicti XI. constitutione sanctum sit, ut qua hora episcopus idem, ejus principum manus est, predicare, exequatur, vel coram se predicari juber, ne quis alius cajuscumque sit ordinatus ipsa hora in eadem arte, oppido, vico, locoque etiam in regularium ecclesias, vel alias exempta concionetur, nisi ipsius permisum; nostra synodus id omnino præcepit observari: similiter interdictum, ut dum concionatur in ea ipsa ecclesia; nullus interim sacerdos Missa sacrificium faciat. Cum

ANNO
CHRISTI
1590.

Cum veritas ipsa affirmat ex Deo non esse, qui verba Dei non audit, nostra sybodus omnes utriusque sexus Christifideles civitatis, & provinciae nostra cohortatur, & in Domino patrem monet, ut adventus praeferim, & quadragesima tempore, & quibus per annum diebus in ecclesia metropolitana, & in cathedralibus, aut aliis sacra concio habetur, sese conferane ad illam reverenter, ut decet, devoteque audiendam, maxime autem seculares magistratus, ut quoniammodum ipsi dignitatec alios antecedunt, ita praeligeant exemplo. At vero clericis, ut id omnino servent, sub poenis episcoporum arbitrio constitutis, praecepimus.

C A P. V.

De lectione Sacra.

Sacri concilii iudicione, quoniam episcopis id cura incumbit, ut sacram Theologiam lectionem, aut casuum conscientiae in dioecesis, sive cathedralibus, & collegiis ecclesiis, in oppidis insignibus existentibus, legendam jurent, hortatur eisdem ut sanctissimo iustissimoq. patrum decreto libentes pareant, eandemque lectionem ad Trid. statuti mentem, ubi alias instituta non fuit, introducatur. Mandantes omnibus dioecesis suis sacerdotibus, & clericis, ut ipsi lectio- ni diligenter interibant, audiant, eademque pro virtibus memorie fideant commendare, commodum, utilitatemque suam, apum moxe, ex ea eliciendo.

Stipendum quoque præbenda theologis, vel quid aliud constitutum laboris præmiam ei tantummodo, qui ad hoc munus erit idoneus, & diligenter præfuerit conse- catur.

C A P. VI.

De Reliquiis, & veneratione Sanctorum.

Æquum est, & rationi quam maxime consentaneum, ut quorum auxilia interces- sioneque periculorum malis affligi in dies experimur, eorum sacras reliquias omni ve- neratione prosequamur. Quo circa hortatur synodus nostra provincialis omnes episcopos, ut pro sua pietate & prudentia sacras di- vorum reliquias, tam in cathedralibus, quam in reliquiis suarum dioecesum ecclesiis in- singulos annos quam diligentissime recogno- scant; quod ut accuratius ubique locorum peragatur, mandamus archipresbyteris omni- bus, abbatis, & rectoribus, & beneficia- tis, eorumque procuratoribus, ut intra sex mensium, spatium armatum, ubi haftenos ex- tractum non fuit, constituant, in loco con- spicuo, bane lepro, & undique exornato, quod clavibus duabus ilisque diversis clauda- tur, quarum una recta habeat, alteram ad episcopum transmittat.

Quotiescumque ita poscentibus solemnita- tibus, aut consuetudine locorum, sanctorum reliquias populo ostendentur, vel super altare reponentes, advertant sacerdotes, ut eas digno cultu contrectent, adhucit lumi-

ANNO
CHRISTI
1590.

nibus; quod hoc patet intelligat vulgus qualis honor sanctis Dei amicis, sanctaque advocates sit adhibendus. Carent interea re- tores, ne venerabiles reliquia inculte, & temere ex loculis, scrupulose extimant, neque, quod omnino damnum est, turpis luci, quibusque gratia populus osculandas & con- spiciendas exponat, sub gravissimis poenis episcopi judicio infligendo.

Quaecumque scripta, tabellæ, litteræ, car- ta, annualum codices, aliaque cuiusvis ge- neris monumenta in quibuscumque ecclesiis province nostra compertuntur, licet sint schedulae, dumtaxat inclusæ aut affixa va- sculis arcisive sacrarum reliquiarum per quemlibet uniuscujusque ecclesie abbatem, B procuratorem, aliquumque beneficiatum intra quartor menses describantur, atque in inventarium redacta ad episcopum, quam ci- cilissime fidelicissimeque transmittantur. Testes præterea inquuntur, si qui sunt, qui illarum reliquiarum, scripturarumque testimoni- um dant.

Certus etiam liber conficiatur, in quem supradicta reliquiarum inventaria referan- tur, que in singulis hujus provv. ecclesiis comperta erant, & recte ordineque conscri- pta, omnibus demum contingentibus adno- tatis, perpetuo in episcopali archivio ad- serventur.

Si que deinceps adveniente, aut nuper C inventa sunt, sine scripta episcopi licensia, sive aprobatione, ne regulares quidem, aut alias exempti eas divulgate, populo expo- nere præsumant. Similiter si nove affstan- tur, nisi sedis apostolice autoritate, aut publico instrumento conflet unde, sint de- sumptæ, non recipiantur.

Neque reliquie passim omni tempore; sed certis tantum festis diebus, illorumque præ- seitim sanctorum, quorum reliquia sunt, populo exhibeantur, nec tamen aliquando operimentis, vel velis levantur.

Quo sane tempore archipresbyter, vel rector e testato libro, tabellave subscripta, historiam, vel martyrium breviter explica- Druum vulgari sermone graviter populo de- nunciet, ad illorum sanctorum vestigia se- quenda quemlibet adhortando.

Nulla unquam ratione consentiant paro- chi, ut sacerorum mysteriorum figura, & significations in ecclesiis singantur aut sculpantur, nisi prius omnium eorum imaginum exemplar ab episcopo probatum fue- rit.

Quamobrem maximis in dies periculis ad- moditi, vetamus omnino, ac distictius inhibemus, ne quis laicus imagines quantum- vis pias domi detineat, nisi easdem prius parochio restorative offendat, & recognoscat. Mandantes omnibus animarum curam ge- rentibus, ut peculiari studio in id invigi- lent. Et si quas vel obsecnas, vel christia- nae charitati minus concordes reperiret ad episcopum deferant.

Sanctorum imagines, cruces, alluvia res sacrae, quod vetustate consumptæ sunt, in- villem, torpidum, & profanum usum ne- convertantur, sed ad mentem B. Clementis pontificis, & martyris in ignem deliciantur, cineresque in pavimentum spargantur.

CONCILIJ SALERNITANUM.

975

ANNO
CHRISTI
1396.

Illa vero tabulae imaginis pidae, que
veritate, sive carie, aut sordibus dolere A
funt, ut quae imagines representente plane
non cognoscatur, eas præsentem decreto in-
tra tres mensos, aut reservari, aut omnia
debet mandamus.

Studente quoque parochi omnes, crucis
quasvis & solo pavimentato eccliarum tol-
lere, se tam gloriosum nostre salutis fi-
gnum, nulla non veneratione dignissimum,
immundis teratur pedibus.

Nullum miraculi genus palam publicetur,
quocunque modo accidat, nisi episcopi li-
centia.

Et quemadmodum saeculorum imagines de-
core exornari decet, ita quoque non minus
cavendum est, ne quod parum deceat ad illi-
orum cultum exhibeat; Idecirco quacumque
indumenta, picturæ, ornamento de-
inceps illi addentur, adeo sint perpolita,
atque convenientia, ut nihil indecori, ni-
hil turpis, nihilque inhonesti proflusappa-
reat, videlicet, quod fidelium oculos quo-
quo modo offendere possit; quapropter a
sacr. concil. Trident. patribus animadver-
sum est.

Postremo inhibemus, sub poena gravissi-
mis, ne sacra reliquia per laicos etiam cu-
jusvis ordinis, & dignitatis sine nul-
lo modo tractetur, cum hoc factilegium
esse sanctus Gregorius post. coactetur.

C A P. VII.

De consuetudinibus præviis, & superfi- ciebus penitus extingendis.

Nefanda superstitionis, & abusus m-
agiæ diligenter pastores monent, atque
ad eos commoventes, ut officii ipsius commissi
memores, ex nervis omnes confradant, quo
prava, falsaque diabolice fraudis dogmata
modis omnibus radicitus evellant; quo cir-
ca episcopos in doceant sua superstitionum
avitandarum formam prescribat, omnibus
pastoribus executioni mandandam sub poe-
nis ejus arbitrio.

In primis igitur divinatores, fortilegos,
conejores, artolos, & cuiuscum generis
magos, qui de re aliqua considerant al-
li, vel ut consulerentur fuere adjutores,
vel qui fidem adhibuerint, gravissime punien-
dos, & de fidelium societate exterminando
declaramus.

Irem qui se . . . vanisque characteribus,
verbis occultis, occultisque mentes hominum
perturbant, morbos inducere, vel expelle-
re, corporum figuram, & constitutionem
mutare, venenis, tempestatib., aeris, marisque
Incantationibus imperare posse sibi perfus-
cent, aut alio pollicentur, qualique tacite
vel expresse pactos cum Demonibus fa-
ciunt, idem episcopi iudicio gravibus poe-
nis afficiantur.

Etiam astrologi, qui ex foli lunaque.
& aliorum astrorum motu & aspectu, aut
ex lineaientorum corporis inspectio[n]e, de
homini[n]um actionibus, que de libero voluntati
eis arbitrio proficiuntur, certe aliquid ven-
tum affirmant, qualique augurantur, & ob-
servant dies, tempora, & momenta, quadru-

976

ANNO
CHRISTI
1396.

pedum voces, avium garris, aut volari-
lium vel qui ex occurso hominem, &
pecudum quidquam ardentur, prescriben-
dis ab episcopo poenit omnia subiacant.

Solem indutum vulgus nocte vigilia S.
Joannis Baptiste turpes, & abominabiles
superstitiones exercere, fallacter sibi per-
suadendo eas signare futura, quibus si quis-
piam det operam per contingenias quatuor
Dominicas ante portam maiorem ecclesiam
sub missarum solemnitate candelam in manibus
gestando poeniteat, ultra salutarem poen-
tentiam a confessorio imponeandam.

Sub eadem quoque poena damnamus su-
perstitiones illas nocte Natale D. N. Iesu
Christi fieri solitas. Improbamus similiter in-
cisionem: vene q[ue]d S. Joannis Baptiste non
necessariam, cul tam absurdio errori ne-
deinceps ullus paterat incus, prohibemus chi-
rurgis omnibus, & conforibus, ut eo die
festo alicui sanguinem ne minuas absque
expreso alicuius medici consentiu, quos om-
nes in Domino vehementer hortamur & ob-
secramus, ut Christianæ religionis ingenti
studio in hac invigilant, atque animadver-
tant.

Nihil prorsus servetur de ea pecunia, quæ
tam in sacro sepulcro, quam in cruce obla-
tione die veneri saeculi reperta erit.

Animo etiam affectu sapienter volventes; quod
Demoniacum sit, arque ab omni christiana
Clere alienum, eos (ut ferunt) ligari, qui
sacris matrimonii vinculis ligati sunt, non
solum id plane veramus, verum etiam, qui
tam foedum facinus temerario posthac au-
su tentabunt, excommunicationis sententia
anctandamus.

Nullus preterea quacumque ratione att-
deat ante ecclesiam, seu ante januas earum
ducere choreas, tripudare, sortes emittere,
luctari, vel alium aedium profanum exequi-
Decretum Sac. concilii Tridentini quo pre-
scribitur, ne quis alium compatrium appelleat,
quam qui aut in baptismo, aut in confir-
matio[n]e verus susceptor non extiterit, dein-
ceps in provincia nostra exactissime obser-
vatur, cum cum dumtaxat una cum infante, ejus
patre & matre spiritualem cognationem con-
trahere certissimum sit.

Dedecet maximopere christianam fidem de-
fundit corpus lacrymando comitari, quamo-
bre ex præsenti decernimus, ut hic abusus
in Provincia nostra prorsus tollatur, omnes
clarissim admonentes, ut pro defunctorum re-
frigerio plas orationes potius, & eleemo-
nias perfundant, ne religiosorum preces
disturbent.

Abolimus etiam stolidum hunc errorem,
cum soleant plerique certis aliquo diebus
ab ecclesia officiisque divinis se subterebent;
Imo nolunt interdum ultra domes limina-
e pedem protendere, cum aliquis ipsorum po-
tem e vivis discenderit.

Exoptat vehementer nostra synodus, ut e-
piscopi cohortentur, & communefaciant prin-
cipes, & magistratus, ut vagum, & fallax magi-
ciorum genus, quod vulgus cingaros appellat,
arceant, nisi certe sedibus collocati, vi-
tam honestaque aetibus, & in reliquo omni-
bus, ut christianæ homines decet, agere veillat,
ecclesias frequencare, misericordie, & ful-
tem

ANNO
Circa 1271
1190.

item fidelis in anno cum confessione SS. Eu-
charistia sacramentum sumere, dicitur in
super principiendo, ex interdicendo Aegypti
Ipsius, eorum mulieribus, ut futura ex ma-
nu sua lineamenta, vel alto modo, ne di-
vineat aut prudenter; alioquin fatigatio-
nis poena, vel aliam episcoporum arbi-
trio incurraunt.

Quoniam experientia edocuit colloquitis
maliis honestas mores corrumpti, episcopis &
parochis sane maxima attentione erit dil-
gentia, ut licet etiam illa libertas loquendi,
in agri praeceptis, vinitisque vigenes, abo-
leatur, qua sufficiet vindemiatores, atque
multi vediores fratres, dum vindemias per-
gantur, obscena, fordaque verba in trans-
euntes omnes, & (quod peius est, & inco-
lerabilius) in religiosas, ecclesiasticasque
personas, absque alio sexum gradum
discrimine solent imprudenter evomere.
Proinde hortatur Principes, & magistratus
nostra synodus, ut huiusmodi pestiferam lo-
quacitatem ex nostra provincia exterminent,
& exterminatam arcent. Etenim profecto
horrendum est, que ab apostolo prohiben-
tur: *scurrilis, & turpiloquum esse;* ec-
cum linguas ad omne turpidissimum genus
sine alio timore laxari.

C A P. VIII.

De festorum diuinorum cultu.

Inter alia synodalium accluorum munera
illud insimum non est, ut qua ad festorum
diuinorum obseruantiam attinent, recte, ordi-
nanteque presententur. Quare statuimus, &
mandamus, ut tam Dominicai, quam reliqui
dies festi, ex veteri sincera matris ecclesia
statuto adamantur observantur; Rudearque
episcopus pro officiis pastoralis jure totis vi-
ribus, omnique conatu in id incumbere,
ut parochos ecclesias literisque suis ad hoc
quam accuratissime officiendum commoneat;
atque hortetur, ne quemque cuiuscumque
gradus sit, praefatis diebus illiberales artes,
atque opera manualia exercere patientur.

Ne tamen cuique scrupulosa dubitatio-
nibus oblietur occasio, quo tempore in colen-
dis religiosis festis a servili ut opere acqui-
scendum, antiquum plane & plane laudabilem
S. R. ecclesiam morem fecuti, atque
etiam ex hujus provinciae nostra consuetudine
veteri a media nocte, qui festi illius sole-
mnitatem... praeceps initium fieri, media-
que nocte subsequenti, festum diuinum termi-
nari, & concludi, declaramus, atque de-
cernimus.

Optantes autem ex intimis precordis po-
pulum nobis subditum vitam christiano mo-
re transfigere, monemos omnes & singulos
ne festis diebus a missarum solemnitate se sub-
ducant, audire partem, aut foris (ut mul-
ti solent) sed rotam in ecclesia ab introi-
tu usque ad finem cum silentio, & atten-
tione audiant, mente percurrentes sollicita
sacratiissimam Domini passionem, quam re-
colitur leuditissime in his mysteriis: memores
quoque sumpo coram iudice se confidere,
cuius presentiam venerantur, vulnusque
contremiscuerunt omnes coetus Angelici, to-

Concil. General. Tom. XXXV

taque caletis aula Beatorum.

Unde magnopere cavere debent matres,
ne infantes fasciis involutos in ecclesiis in-
troducant, ne clamore, tumultuque discipi-
tu tremendum missa sacrificium impo-
diatur.

Quibus in ecclesiis convenienter fieri pos-
site, multorum sedes a virorum suis segre-
gantur, ne caelitissimus humani generis ho-
nis mentes divina pietatis zelo extuentes
turpi aliquo libidinis igni incendat.

Inhibemus omnino ecclesiarum procurato-
ritibus, ne ludos emittenda fortis, aut cur-
rendi in studio instruant, vel convivia
celebrent ex preventibus ecclesiarum; apud
quos vero diuturno uso comparatum est,
prædictis, propriis & hereditariis redditibus
agere studiis presentes: quam fuerit utilius,
si superflua illa impensis in elemosynas,
aliaque pia opera immutentur: tripudia,
salutations, ludi scenici, & circulatorii,
aliaque id genus, festis diebus, aut omnino
ne agantur, aut latenter tempore, quo di-
via celebrantur officia, intermitantur.

Ille præterea abusus tollatur plane, quo
concilia, conventus, & parlamenti univer-
sitatum his diebus, & maxime divinorum
officiorum tempore in hac nostra civitate.
& provincia agi consueverunt; nec tunc
tempore trahentur, etiæ necessitas urget,
sine episcopi licentia.

C Nulla officina præter eas, in quibus pa-
nis, vinum, & aromata venduntur, aliqua
ex parte pateant, qua in re si filius, fa-
milius, aut ministri deliquerint, & pater,
& dominus artifices poenas subeat.

Nulla etiam collecta... in oppidis, ca-
stis, & civitatibus, ut ex depravata con-
suetudine factum est, festis diebus exigantur,
præsertim tempore divinorum officio-
rum, & exercitorum doctrine christiane.

Tum vero præter id quod ad vicium li-
luis diei, vel ad agrorum curationem
necessarium sit, nec ematur, nec vende-
tur.

At quoniam pia locorum diversitate,
D alia in angelis dioecesis festa celebrare
contingit; ea proper episcopi curabent, ut
calendarium exactissimum favore cuiusque
civitatis, seu dioecesis conficiatur, adnotatis
in ipsius festis colendis vel de veteri initio
de aia, vel publico vero, vigilia item
fæctorum in dicto calendario describantur;
Id quod nos in ecclesia nostra Metropoli-
tana faciendum curavimus.

Porro illud non minimum archipresbytero-
rum, & parochorum munus erit, ut vi-
gillas omnes festorum, & quatuor tempo-
rum, aperte plisque exhortationibus de mo-
re denuncient, lignificentque.

Patronus item cuiuscumque parochie a
E parochianti festo die celebretur, etiæ in ca-
lendario Romano, vel supradicto non re-
periatur.

C A P. IX.

De ornata ecclesiis.

Opem vigilis attentione, quaque solici-
tudine decorum domus Domini episcopos
Q pp

Anno
Circa 1271
1190.

ANNO
CREISI:
1390.

diligere conveniat, ex eo factis intelligere
habet, quia summae benignissimi patris erga
nos clementia ad regendam ecclesiam, quam
acquidivit sanguine saigeantibus sul afflumpe-
tus. Quo circa episcopos omnes, & na-
gulos sue dicentes, quibus ex debito mun-
dere id competit, debitiisque modis coges,
ut ipsorum insigni vigilancia quecumque
imponda, colluvia, uriae projectio, lutum,
fordesque, ab ecclesiis coramque cemeteriis,
& parietibus attingantur. Arbores quo-
que, arbusti, stirpes, vites, rubi, spinae,
aliaque id generis a quibusvis ecclesiis,
oratoriis, piske locis evellantur, vel ex-
cidantur; a pulvere pariter & ab araneis
tells ecclesie, & oratoria credro munden-
tur; itemque pavimenta lapidis convertan-
tur.

Fenestra unde exterius missa sacrum in-
spici, & audiri poterit dimovantur, vel
paritere obstruantur: alia vero fenestra, un-
de ecclesie introspiciantur cancellis sepi-
antur.

Servitutes ab omni ecclesia poenitus re-
moyantur; nempe ut ab eisdibz clericallis-
bus per eam nulla importatio, nullaque
exportatio, nullum iher, nullusque tianus
fiat, non prospectus. Ave quicunque alia
similis servitus.

Illi quoque summopere caveatur, ne
jalca supellez, fructus, legumina, fruges,
instrumenta fabrilia in ecclesia repodan-
tur.

Ad supplicii significationem ecclesiarum
campana nullo pacto pulsentur.

In ecclesiis prater christiane doctrinae
scholas nulla habeantur absque consensu
episcopi erato. Mendici etiam vagantes
ab ecclesiis omnino excludantur. Nec in
ecclesiis ipsis, vel basilicarum, monasterio-
rumve septis, porticibus, atrisque bellaria,
& (ut vocant) taralla vendantur; itidem
pristera eliminant edulia, commissationes,
chores & tripudia, ut donus Dei debita
sancitate colatur.

Et ut nostra provinciam facella, eccl-
esiisque, quo delideramus ornata, polleant,
mandamus, altaria singula lapides, vel
lateritia, cruce in medio collocata perpe-
tuco decence exornari, positis in utroque
latere singulis candelabris, qui longitudine
& similitudine non differant.

Sine item tribus mappis vestita, quarum
exterior oblonga ad latam partem altaris
usque dimittatur; reliqua due breviores sint,
& ne mappa inquinentur, pulvere, aut
alia forde, omnino altaria coeternantur te-
la cerulea; quod si in altaris tergo gradus
ligneus erit collocatus, si pariter mappa
operatur.

Quodlibet altare baldachinum, &c, uti
vocant, super iconam expansum habeat,
ejusdem latitudinis, cuja est altare, quo
tutus missa sacrum celebretur. Ornatum si-
tideum pallio coloris, tam dei; quam fe-
nixitati congruenti exereveri sancta ma-
tris ecclesie instituto.

Tabula secretorum in unoquoque altari
ponatur, quo peracto missa sacrificio, ne flet
recta, sed deprecia sub tela mappave supe-
riori.

ANNO
CHRISTI
1390

Ne tamen aliquid ad altarium ornatum,
requiri, desideraque possit, eorum quod-
libet arbitribz, seu tabulis per ambitum cir-
cumsepiatur, quatenus mappa aliisque or-
namenta directo tramite pendeant.

Cemeteria quoque pacete, vel alto sup-
mento ligneo circundentur, ne animalium
hominumque excretionibus pateant, inque-
cunum medio Cruz erigatur.

Illi vero, ad congregum ecclesiarum
ornatum pertinere arbitramur, ut loca pia
multis praedecessorum vigiliis extracta, tur-
pique praesentium rectorum desidia, & tor-
pore collapsa, atque divulsa, omni cura,
& studio reparantur. Edicimus, mandamus,
& sanctimus, ut omnes, & singuli abbates,
canonici, pelores, archipresbyteri, rectores,
quorumcunque alio nomine, sive beneficio
titulati, quilibet ecclesiastas, vel eas in com-
mendam, vel in titulum obtinentes, si qua
egent reparatione, intra sex menses eas in
toto, vel in parte restaurant sub poena
amissionis niedis partis fructuum, ullisque
episcoporum arbitrio reservatis.

Ecclesiis autem, quae jam lapsae sunt, vel
penitus dirute, seu ruina jam proxima,
neque censum ullum habent, unde restau-
reantur, hortantur oppidorum, locorumque
universitates, idemque Rev. vicarii forant,
atque archipresbyteri praesent, pro suo
munere diligenter, ut eorum locorum homi-
nes, ubi diece ecclesie sita sunt, communi-
bus, privatisque elemolyinis easdem repara-
andas curent.

Nulla porro ecclesia, capellave in pro-
fanos usus sine episcopi licentia converta-
tur, & si quis profanari debebunt, in ipsa-
rum locis cruz erigatur.

Volumus imponerum codicem compingi,
eumque in episcopali archivio conservari
in quem ecclesiarum, altarium, cemeteriu-
rumque consecrationes, crucem item, &
campanarum benedictiones referantur ad per-
petuam rei memoriam.

Cumque nihil incongruum sacris debeat
adhiberi mysteriis, iubemus, ut Hiragula,
cortina, & conopae profano usui deservient
ad sepulchrum, quod feria quinta ma-
joris hebdomade ob memoriam passionis D.
N. Iesu Christi paratur, circumpleendum,
atque ornandum nulla ratione adhibeantur.
Idem praeципimus de vestibus, & ornamen-
tis, quibus sacrae imagines Sanctorum deco-
ratur.

In ecclesiis autem nemo pernoctare, co-
modere, alliumve actum illicitum in his pa-
trare audeat sub pena episcopi arbitrio in-
flictinga; eaque omnia in SS. Natalis D. N.
festivitate, que summae veneracione colenda
est, praecepimus prohibemus.

Si quis ecclesia laicalia astringant par-
tes ecclesiarum, aut si quas habent sene-
cias, unde in ecclesia inspiciantur, muro ob-
seruant infra spatum unius mensis.

Quoniam vero multe hujus provinciae ec-
clesie consecratae non sunt, eas quo in ur-
ibus sunt, saltem parochiales, insta annum;
qua in provincia infra biennium; quod alias,
quando cilius fieri poterit consecrari man-
damus. Veram cum parochialis ecclesia erit
consecranda, pridie ejus diei jejunium cele-
bra.

ANNO
CIRCA
1596.

bretur, & die consecrationis parochiant ab omni opere serviti obligante, qui res a A patrochō restoreve concordia verbis denunciatur.

Neve aliquid ad ecclesiarum rituum effragitari queat, volumus in cuiusvis ecclesia frontispicio, seu ingressa capella majoris salutare crucis veritatem, palla aut velo consecratum origi, ut populus in ecclesiastam introeundo primo statim contactu optatissimum humanae salutis signum intueatur, compungaturque.

Tabernaculum quajus serico rubro, aut alias congruenti vestiatur intrinsecus, sitque perpetuo conopeo vel ejusdem, vel alterius coloris circumvolvutum.

Pixides duo argentea adiunt in quacunque parochiali; una qua semper ecclesia serviat; altera qua ad infirmos sacrum Domini corpus deferatur, ne aliquando ecclesia absque sacris deferatur particulis.

Confecrata altaris mensa, tota cerata te la ita conregantur, ut amoveri non possit venti insufflatione; sepultura etiam quacunque supra pavementum eminentem juxta mentem fac. conc. Trident. plane amoveantur. Quis vero deinceps constitueretur, duplici operimento erant cooperata, undique liceat coherente, ne illo unquam tempore fessarent, & in superiori nihil unquam deplagatus, describaturque sine episcopi licencia in scriptis obtenta. Tunc statim de ejus capella, altaris, aut sepultura doce instrumentum publicum episcopi manu subscriptum, sanguine firmatum, & alicujus notarii si de in actuum modum roborarem consciatur.

Sexta quaque feria in singulas hebdomadas paulo ante primam noctis horam signum campanæ sono detur in quacunque ecclesia, quo fideles admoniti eadem hora Iesu Christi passionem inclinâ mens pietate recordentur, terque orationem dominicam, & salutationem angelicam ex animo proponent, ac quadraginta dierum indulgentiam, quam in sua dioecesi quisque episcopos conceder, consequantur.

Et quo populi studium magis augentur, manus quoctidie ante vesperam pulsum certum istud ligno campanæ dari, quo publice Christianus, quoctunque loco sit, ter salutationem angelicam, additis verbis illis, Angelus Domini Dei, recitando, pro ferencœcoelo impetrando, ac tempestatibus expellendis, Deum ter maximum deprecans, quadraginta etiam dierum indulgentiam mereatur.

In festo Purificationis divæ Virginis cerei seu candelæ illi benedictæ, quas peavo, ac jamdudum inveterato usi quilibet quasi debitum postulabat, de cetero aequali presentibus, vel legitima causa impeditis singulis singula distribuantur, salvo semper iure, quod patronus in sua ecclesia habet.

Quocumque indulgentiarum tabula, scripta, vel monacheta; que olim concessa sunt, vel impostorum concedentur, tam ad tempus, quam in perpetuum quibuscumque ecclesiis, vel secularibus, vel regularibus, episcopos audito eos recognoscet, & in codicem redigi diligenter curet, qui in archivio episcopali servetur.

Quemadmodum vero ecclesia religioso

CONCILII SALERNITANUM.

oratu perpoliri debet, ita reliqua ejus partes, cum simili decoro elucetate necesse est; hinc sacraria munda, & tanto min. CIRCA: 1596.
Sacerdotio conventus semper habeatur, in quam Seculares nonnulli ingrediantur. Adit in ea oratorium; & singula, que ad missarum preparationem sacerdoti serviant, Nidem accurate custodiatur.

Per ecclesiam nemo deambulet cœfescumque conditionis, ex qualitate sit; quia potius quisque se colligat, & sublata mente ad Deum illius divinitatem speculetur, in eius vultum desiderare Angeli proprieate. Præterea nullus initiatur alibi tribus, vasis aqua benedicta, aut sacro baptismatis fonti, neque tumultu crepitivo quipiam divina turbet officia. Nemo cum accipitribus, hastis, ballatis, alijisque e hujusmodi armis ecclesiam ingrediatur, nisi magistratus publici ministri sint: cum scilicet vero omnibus omnino sub excommunicatis poena interdicimus.

Sicut autem in ecclesiis quocumque consilia, negotia, executiones, sententiaeque causarum, tam civilium, quam criminalium prohibita sunt; Ita pariter ne in clementiis agantur, interdicimus. Tum nequid in his vendatur, & si ad ecclesiam cultum pertineat.

C A P. X.

De sacramentis

Non ignoramus quam seduli, quam diligentes, quamque idonei requirantur ministri, qui sacerorum dispensatores mysteriorum esse cupiunt, cum sanctissima sacramenta scelerata lavent, culpas expurgent, infirmos roborent, lapsos ad caelestia revocent, omniumque gratiarum copia fideles replant. Ne igitur quisquam immonodus, vel imperitus sacerorum administrationi se temere ingrat, præsenti decreto sancitus, & ordinamus, ut si quis sacerdos, quacunque etiam dignitate prædictus, præter eos, qui curam gerunt animarum, præsumperit SS. sacramenta prius administrare, quam ab episcopo examinatus, & approbatu fuerit, vel certe ab his, quibus id imposuerit, gravissima ejus arbitrio poena plectatur.

Nullus etiam ab episcopo approbatu, vel status alicuius præminentia resurgent, extra propriam parochiam sacramenta administrare audeat, præter quam in casu necessitatis, qui nulla lege constringitur; Ita ut in eorum collatione servetur ad literam ritus sanctæ matris ecclesie juxta normam novi baptisterii.

Tollatur penitus omnis avaritia suspicio, seu verius simonia, que ex sacerdoti collatione quoquomodo gigni posset, neque directe, vel indirecte, quicquam aliquid exigit, sub poenis per sacros canones expressis; Idque postissimum ante ipsam administrationem, qua peracta servetur superius sacerdotis laudata consuetudo, dummodo nullum inde scandalum populo orietur.

Sacerdos sacrum conferens, semper fio, & superpellito induatur, ejus sacramenti;

Qqq2 quod

Anno
Cœlestis
1396.

quod confert, vim & virtutem, quam o-
perime poterit, explicando, eaque singula
peragendo, que in catechismo diffusus con-
tinentur, quem hac de causa vel latine,
vel vulgariter idiomate pro manibus omnes
habeant.

Summa quoque vigilantia sacerdotes ad-
vertant, ne quis præter ministros ordinarios
ad sacra furtim accedat; quin etiam post
corum administrationem, quam cunctione pos-
sunt, custodie ea commendent, ut temera-
tior, & sacrilego profanorum manus ad ea
se te extende nequit, neque valeant, ille in
operibus impli, & nefandis abuti.

In id autem omnibus nervis & viribus
infudare debent, ut talia SS. sacramenta
aliquae res alteri nunquam usui deferviant,
quam ei ad quem nobis a Christo authore
concessas, & ab ecclesia Romana ordinata
sunt; quare dum parochi quotannis, aut
alia vigente necessitate ad civitatem cogent-
tur recurrere, ut sacra olea illinc deferant,
per se ipsos, si fieri poterit, id agant; si
minus per alios sacerdotes, vel constitutos
in ordinibus sacris; in quorum defectum
militant clericos; qui si etiam defint, viros
bonos, ac timoratus conscientie, cum ob
majorem sacramentorum veneracionem, tum
etiam ob pericula superius indicata diligen-
tius, severiusque vitanda.

Claves tabernaculi, ubi SS. Domini cor-
pus conservatur, & armarii, in quo sacra
olea vascuли inclusa reconduntur; itemque
fontis baptismalis in parochorum, curato-
rumque potestate perpetuo sint, easque
caute custodiant apud se, ac ne clericis
quidem ministro illas ullo pecto credant,
aut committant, nisi admodum necessitas
urgens secus postularerit.

C A P. XI.

De sacramento baptismi.

Janua illa cœlestis regni, sacrum in-
quam baptismum, per quod Iesu Christi Sal-
uatoris omnium mors, sepultura, ut resur-
reccio nobis representatur, ad archipresby-
teris, & rectoriis omni reverentia, &
gravitate veneratur, ipsoque præsentis sedu-
lio coborentur, ut actionem usque adeo
divinam cum silentio, & devotione com-
mittentur.

Quapropter sacerdos sanctum regenerationis sacramentum conferens, nunquam
manus in fontem attingat; sed ampulla, que
in anteriori parte paulo angustior sit ibi-
dem custodia aquam defumatur, inque baptiz-
andi caput stillet, vel asperget.

Non licet aliquem baptizare domi, pra-
terquam in casu necessitatis; quo circa nullia
obstetrix in præsencia clerici, vel laici
pueros recens natos baptizare audeat. Si
tamen præfensus clericus, aut secularis vir
debitam ignorat formam; obstetrix vero can-
dem ab archipresbytero redi edocita sit,
cunc licet ei baptizare infantem. Si hu-
jusmodi infans ita baptizatus supervixerit,
ad ecclesiam deferatur, ubi si rectam ba-
ptismi formam servatam esse confiterit, si-
ne illa conditione, is tantum ritus, qui

CONCILIOUM SALERNITANUM.

Anno
Cœlestis
1396.

folent in baptismino fieri exhibeantur. Si ve-
ro confert infantem antequam e vita disce-
deret, contracta forma, non esse legitime
baptizatum, cum archipresbyteri suffla
christianorum sepulta ne donet.

Si fortuito in casu infantem exponi con-
sigerit, tametí testimonium collo appen-
sum habeat, cum baptizatum esse, si alia
ratione non confert, baptizetur, servata
hæc forma verborum; si tu es baptizatus,
ego sterum modum non te baptizo; si non es,
baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spi-
ritus Sancti. Amach.

Quod si in ea testimonii schedula nomen
reperiatur adscriptum, idem ipsi impona-
tur, & servata schedula quo in loco, quo-
que modo repertus sit in libro baptizato-
rum describatur.

Nolumus populum latere, quod si mulier
gravida ex hac vita tali modo discedat,
ut spes sit infantem virum remanere, do-
bet, adhibito medica artis periti judicio,
confilioque, cadaver aperire, extractumque
infantem illico baptizare, ne beata illa ex-
ternaque anima visione privetur.

Ne differatur baptismus ultra dies octo
ab ipso partu, quamquam nullum adsit pe-
riculum; quod si adell, statim in lucem
ut est editus, ad ecclesiam baptizandus de-
feratur.

Vetamus plane propter pericula in ba-
ptismo subversionem infantis in sacrum fon-
tem, cum sufficiat aliquantula aqua supra-
scripta ampulla ex eo defumpta, caput ejus
aspergetur.

Ne admittant compates plures duobus, hoc
est viro uno, & muliere una, vel unus
duo taxat sit, nempe vir, aut mulier; ne-
que, inquam, duo viri, vel duo mulieres
infantem suscipere permittantur. Is vero
qui puerum fascipit non sit minor natu 14.
annis, & qui fidei rudimenta callearit, &
ratione, ut suscipiendo, munera satisfacere
possit. Quam ob causam gravissimis poenis
inhibemus, ne excommunicatus, aut pa-
schatis tempore non confessus & commu-
nicatus ad levandum de sacro fonte natum
admittatur. Itemque, qui orationem Do-
minicam, & salutationem Angelicam, &
symbolum ignoret apostolorum. Il autem
non sicut clerici in sacris constituti, sive se-
culares, sive regulares, sine licentia; ne-
que maritus, neque conjux ipsum filium
suscipiat, licet filius ex alio viro sit
genitus, neque uxor filium viri.

Qui autem infante in casu necessitatis
domi baptizatum tenuit, is quoque cog-
atur in ecclesia eodem munere fungi, &
reliquum ceremoniarum. Unde archipresby-
teri subditos moneant, ne domi suscipientem
deligant, quem ad reliquias ceremonias sup-
plentes nolat convocare.

Nomina vero baptelandis imponenda sint
aliquibus sanctis, vel sanctis in calendario
Romano comprehensi, ut cum pueri ad
perfectiores pervenerint annos, frequenti
nomini recordatione ad imitanda sancto-
rum vestigia magis alliciantur: cum etiam
quia homines pie creditimus. hujus confor-
mitatis gratia, divorum perfectioni, ac tute-
lia esse commendatos.

ANNO
CHRISTI
1596.

CONCILII SALERNITANUM.

Singulare Redemptor cura archipresbyteri, & rectores librum aliquem reddentes, in quo pueri baptizati, vel pueri baptizatae, patrie, & matris, & suscipientium nomina conscribant, & an puer ille sit legitimo ex matrimonio procreatus, addito nascitutis die, anno, & ministero conferente; cuius libri exemplum anni singulis ad episcopum transmittant; quod si eos ad ecclesias alterius regimur transire coegerit, debeant librum huic, ut talibus, successori refernare.

Arque ut omnia que ad SS. ministerium desiderantur, ibidem commandate sine reservata, mandamus in baptismatis fontis ciborio mantilla duo candida custodiendi, quae infantis capiti abstergendo usui sint. Quae vero afferuntur, in aliis ecclesiis usus convertantur.

Fonel baptismali cuique conopaeum circumducatur; latus vero serico telave exorgetur, depicta in pariete proximo imagine S. Joannis Baptiste Christum Dominum baptizans.

Aqua etiam baptismalis capitl infantis infusa in sacrasium, non in fontem profluat; ac propterea sacrarium in marmore, solidove lapide in quibusunque ecclesiis prope fontem construeretur.

Sal quoque baptizando infanti adhiberi solitum, nullo pacto servetur, sed quod superflue in sacrarium dicatur.

Linterulus, quibus in baptizatis sacri christiani undio extergitur, nunquam ad hoc serventur; ut hi tangenda tradantur, quos parentes pueri sibi compatres fieri postulabunt; neque il qui easdem lavant, compatres appellantur, sed illi duntaxat, qui infantem in baptismate suscepserunt.

Recordentur suscipientes spiritualis illius affinitatis, que ipso actu inter baptismatum, patrem, matremque ipsius contrahunt, & matrimonii copulam inter eos dirimit; cum uxore tamen ipsius, qui infantem a baptismate levavit, nullam spiritualis cognationem intactam esse censentur ex sac. conc. Trid. decreto.

Mulieres ne cogantur expetiare tempus purificationis, quo minus ad ecclesiam se conferant, debeant tamen accedentes solitam ab archipresbytero, vel parocho accipere benedictionem.

C A P. XII.

De sacramento confirmationis.

Quemadmodum homo per baptismum regeneratur ad novam vitam, & Christo Iesu incipe militare; ita per sac. christianorum roboratur & fortissimi clogitur armis, quibus intrepide lignea, nequissimi hostis tela, quae repellere, pugnare lauream reportare. Hinc facile convincitur, a nullo per negligientiam præteriti debet, nam tametsi non adeo necessarium sit atque baptisatus, nequit tamen in proœdia utate, sine gravi anima dispendio prætermitti.

Hoc sanctum roboris spiritualis sacramentum, non nisi ab episcopo conferatur ad sacrorum canonum prescriptum, idque sal-

ANNO
CHRISTI
1596.

tom tertio quoque anno. Qui sacri christiana confessionem exterior ne conferat, neque ei, qui sui dioecesis non est, huc alterius episcopi, cui uile subiectus est, facultate.

Pueri confirmandi attingant saltem topimum annum, nisi malitia statim suppleverit. Confirmatorum vero frontes laventur per sacerdotes, & aqua in sacraio praetinctur.

Quo autem die ad sacrum christiana suscipientium attinet, Redemptor misericordia missere, quo tenerior eras, non recusabit; sed qui ad perfecti judicij annos pervenerint, peccata confiteantur, SS. que oucharisticum sacramentum sumane plus, quam se confirmando offerant; ad quod etiam compatres paternae in Domino monemus.

Noneant quoque archipresbyteri puerorum confirmatorum parentes, ut eisdem munda fronte, tonsisque & politis capillis mitiant, quo & commodities sacramenta conferatur, & suscipiant convenientius.

Noverit populus inter compatres, & confirmatum, patrem matremque ipsius spiritualem quandam contrahi cognitionem, similem illi que in baptismate contrahitur, que inter eos solvit matrimonium. Verum ne longa temporum revolutione, que tenacitatisque memoriae oblitio caligine nubilat, & inter confirmatos, compatres, patresque, matresque confirmatorum conubia celebrantur, voluntus archipresbyteros, & rectores alterum codicem connovere, adnotantes in eo confirmati, patris, matrisque ejusdem, neconon compatris nomen, & cognomen, cum die, & anno ac reliquo.

Excludantur a suscipientium caterva, confirmatorumque numero excommunicati, enormique peccato publico odinoxili. Nemo etiam clericus, aut regularis confirmandum puerum tenet: in reliquo tamen hominum genere, nihil resert suscipientem, illius quem suscepit, consanguineum esse, modo non sic pater, & mater.

C A P. XIII.

De Sacramento poenitentiae.

Poenitentia sacramentum, tum propter humanam, tum propter assidas rugientis Leonis infidias, perpetuaque cum principe tenebrarum colluctationem, supra quam dici possit, necessarium esse, nemo non intelligit. Quapropter studeant archipresbyteri, & rectores ovlum suarum cordibus imprimere, cum reliqua sciane quantum emolumenti, & commodi afferat hujus Sacramenti, non negligat frequentatio, omnisque adiuvante, quod non semel in anno dumtaxat, hoc est in Paschate, sed singulis saltem solemnioribus diebus, & festivitatibus peccata confiteantur. In ipso tamen Paschate, propriis parochiis, aut aliis de eorum licentia juxta conflituum: omnis utriusque sexus.

Mandamus autem provincie nostre medicis, ut cum primum infirmum visitaverint cum ad panisendum, & confitendum, cohortentur. Neque enim licet ultra tres dies infirmo culvis medicamenta conferre, nisi prius con-

ANNO
CHRISTI
1596.
Pil V. contentas.

confessus fuerit, sub excommunicationis poena, ultra alias in bullâ telle recordationis A politi in monasterium ad agendum perpetuum poenam decludatur.

Nullus sacerdos secularis, vel regularis, etiam sacerdos presumat confessiones audiire, nisi obtenta in scripto episcopi licentia, in qua etiam prescribantur quia a quolibet erunt observanda.

Illi etiam maximopere caveatur, ne confessiones audiantur in domibus, vel angulis ecclesiastum, nisi id requirat necessitas; sed perpetuo in sedibus hant, & locis deputatis, excepta nocte Nativitatis Dominicæ, reconciliacionis etiam gratia. Quare in quilibet parochiali sint confessionaria, quot episc. necessaria esse duxerit, in quibus affixa sit imprimis sacra imago, hinc processus Coenæ Domini quotannis editæ, tabella casuum reservatorum, quos episc. in sua dioecesi sibi reservaverit, itemque orationes ad sacram confessionem preparatorias.

Ne audiantur etiam confessiones mulierum ante solis ortum, neque post occasum, nisi urgente necessitate.

Ut autem absolutionis forma ab omnibus tute concipiatur, neque pro cuiusvis arbitrio varletur, infra scripta in ecclesiastum sacrificiis appendatur, eaque omnes utantur, cuius hic tenor est.

Si teneris aliquo vinculo excommunicationis, a quo passim te absolvere, ego te absolo, & restituo sanctis sacramentis, ecclesiastis communione, & unitate fidelium in nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Misericordia. Indulgentia. Domine noster Iesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius, que fungor, absolvio te ab omnibus peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Passio Domini nostri Iesu Christi, & merita B. Virginis Mariae, & omnium SS. & quidquid boni feceris aut mali subfinieris sit tibi in remissionem peccatorum, in argumentum gratia & premium peccata eterna. In nomine Patris &c.

Si quis confessarius, quod Deus avertat, christiani munera nefarie audeat in hujus sacramenti administratione mutierem ad suum amorem alicere, lasciveque ad venitatem incitare, sic ipso facto excommunicates perpetuoque ab officio suspensas.

Hortamus præterea omnes in Domino confessarios non admodum sine in absolvendo præcipites, nisi facta prius per poenitentes debita bonorum, & famæ restitutione, quando commode fieri poterit. Atque hoc maxime, dum in præmissa super confessione diuina restitutionem polliciti sunt se facturos, deque tamen absolvetur.

Et quamvis credamus, arque adeo speramus, maxime piros prudentesque esse, ac fore, qui ad hujusmodi munus, vel officio admissi sunt, vel imposterum admittentur, ut ne gravissimis quidem periculis mortisque casibus adduci possent ad rovelanda, que sub confessionis sigillo eisdem fuere detecta; opera pretium tamen duximus eisdem commonere, ut ne verbis, vel nutu de audita semel confessione qualecumque significacionem dare præsumant; aliquin confessio- nis arcana præudentes sacerdotali ordine de-

ANNO
CHRISTI
1596.

De casibus reservatis.

Cum SS. patrum sententia, & multorum conciliorum decretis tam Tridentina synodi, perpetuaque ecclesiæ consuetudine ad custodiendam Christiani populi disciplinam & religionem, illud observatum esse antimadvertismus, ut graviora peccata non quibusvis sacerdotibus absolvere, sed episcopis tantum licet. Et quidem nefas esse hoc negare perspicuum est ex concilii Tridentini canonе his plane verbis edito. Si quis dixerit episcopos non habere ius reservandi sibi casus, nisi quoad exterram penitentiam; atque ideo casum reservationem non prohibere, quoniam sacerdos a reservatis vere absolvat, anathema sit. Nos igitur quorundam graviorum casuum solutionem episcopis reservandam doximus, & infra hoc decreto, illos ordine digestos explicari, & promulgari volumus, ne sacerdos ad audiendas poenitentem confessiones admissus potestatis sue linea excedat.

Si quis autem confessarius poenitentes vel a criminibus a nostra synodo episcoporum auctoritatibus reservatis, vel aliis etiam, quorum absolutio canonum jure, vel summorum pontificum iussu episcopis reservata est, ligatos scienter absolvere audebit, non impetrata hujuscem absorptionis potestate, excommunicationis poenam eo ipso incurrat.

Ut autem in promptu iis esse possit semper, quinam sint casus episcopis reservati, præter eos qui in bullâ Coenæ continentur a quibus nemo præter summum pontificem abluvere potest, hic inserere placuit.

CASUS RESERVATI.

Absolvere excommunicatos majori excommunicatione, suspensos, vel interdictos a Diuine, vel ab homine.

Eos, qui dolo, casuve aquam pro vino in caliceum consecrandam apponentes, si consecraverint.

Blasphemantes Deum, ac Beatam Virginem, & omnes blasphemias hereticales.

Opprimentes filios etiam ex casu.

Perjurios in præjudicium testis qui tamen non concedatur, nisi fortissim parti lese.

Procurantes abortum, vel sterilitatem cum effectu.

Homicidium voluntarium, & ad id dannos auxilium, consilium, vel favorem.

Cocentes cum vel cum brutis.

Accidentes ad monasteria monialium, vel illorum claustrorum ingredientes sine licentia.

Concubinarios, tam clericos, quam laicos publicos.

Incestuosos usque ad secundum gradum consanguinitatis, vel affinitatis.

Raptores virginum, illasque violenter suprantes, vel cocentes in locis sacris.

Usurarii, qui sibi locum præfabuntur de-

ANNO
CHRISTI
1590.
de lassionem, & juratoriam cautionem de
restituendo.

Incendiarios voluntarios, & incidentes
arbores fructiferas antequam publicentur.

Notarios qui intra meniem non revelaver-
int legata pia.

Impedientes, occultantes, & cum pos-
sunt & debeant, non exequentes testamen-
ta de legata ad pias causas.

Eislos testes, vel litteras, instrumenta,
bullas, schedulas, processus, aut quascou-
que alias scriptoras falsificantes.

Notarios, qui dolose diminutas informa-
tionem capiunt, vel dicta testium omnia
non scribant.

Restitutio incertorum, vel male ablatorum,
vel certorum non existentibus quibus resti-
tutio fiat, excedentium summam granorum
trium.

Occupantes seu usurpantes quocumque
quoniam colore bona, iura census, jurisdi-
ciones, fructus, emolumenta, & quascou-
que obventiones ecclesiarum, monasteriorum,
hospitalium, & piorum locorum, aut non
revelantes, in fraudem; quorum absolutio
etiam Sanctissimo reservata ex concilio Tri-
dentino.

Eos, qui confessarios, aut notarios pro-
hibent, aut impedit, ne ad aggrotos ac-
cedant.

Permutantes supremas testantium volun-
tates.

Legentes scienter, aut retinentes libros
prohibitos.

Notarii, aut alii quicunque pervertentes
voluntates testantium in relinquendis lega-
tis piai alicui ecclesiae.

Non revelantes, aut denunciantes heret-
icos, vel haresia suspectos.

Lacerantes, vel rumpentes figuris, &
imagines Christi, vel SS. cum indignatione.

Sortiloquos, & divinatores cum demo-
num invocatione, tacite, vel expresse.

Abutentes chismate, oleo fando, aqua
benedicta, vel alia quavis re sacra prae-
sum usum, ad quam sunt instituta.

Comedentes carnes aliosque cibos veritos
in Quadragesima, vel aliis diebus prohibi-
tis ab ecclesia, aut eos diebus quauresi-
nibus in macello, vel caupona venden-
tes sine ordinarii, vel ejus vicarii licentia.

Violantes libertatem, vel immunitatem
ecclesiasticam.

Communiones votorum, aut dispensa-
tionem irregularitatum episcopo concessa-
rum.

Male tractantes verbis, vel factis con-
elonatores verbi Dei. Violantes Festa.

Damnificantes bona, & possessiones men-
sa archiepiscopalis, vel episcopalis.

Non solventes decimas, & oblationes
consuetas.

Sponsos, qui ante matrimonium coram
parochio, & testibus contractum carnali se
copula commiscent.

Falsificantes claves clausuræ vel porte
exterioris monasterii monialium, idque scien-
tes, & non revelantes, aut auxiliis con-
siliis, vel favorem ad id praestantes.

Predictos casus, & alios, quos sibi qui-
libet episc. referaverit, eos archipresbyteri,

& parochi, in sua unusquisque parochiali
ecclesia quotannis quadraginta, & adven-
tus initio promulgant, tum ut qui confessio-
nes audiunt excommunicationis poenam vi-
tent, quis contrafactualibus ab hoc nostro
synodo constituta est, tum etiam ut sciunt
fideles, quorum peccatorum absolutiones ab
episcopo petant, aut ab illis, quibus id oneris
impotuerit.

C A P. XIV.

De SS. eucharistia Sacramento.

Et quia Sa. eucharistie Sacramentum in-
ter cetera primum ac principium est, tum
quia realiter in eo existat verum Christi
Corpus, tum etiam quia ad hujus finem re-
liqua sint instituta; æquum est, & rationi
maxime consentaneum, ut singulare quadam
gravitate, & reverentia administretur, ut
que a plebe supplici devotione sumatur.
Mortamur propterea populos omnium charitate,
ut salutiferum hoc Sacramentum, quo uber-
rimus ille gratiarum fons diffunditur, offi-
ciose affectu sepius frequentent. Cum eis
administrandum erit, qui antea illud num-
quam sumpserunt, eos parochus aliquot
dies ante diligenter admoneat de vi, & di-
gnitate tanti Sacramenti.

Statuto autem ab ecclesia tempore; ut a
Dominica Palmorum usque ad octavam pa-
schatis, volumus, & ordinamus, ut quis
vir, aut mulier perfectæ etatis, & ratio-
nis usum habens in propria parochia eucha-
ristie sacramentum sumant.

Atque ut commodius noscantur IIII, qui
tunc temporis communioni non interirent,
curet episc. a dioecesis sum parochis signum
aut schedulas distribuil, quas post octavam
Pascachis ad ipsum transmiserint, quatenus
hac ratione animarum saluti debite confu-
lere valent.

In hujus administratione sacramenti, in
quo panis virus, qui, de coelio descendit,
manducatur, mappe mundæ semper exponan-
tur, torque fervantur, quo videbuntur com-
municantibus sufficere. Cogant vero archi-
presbyteri communicantes os decenter ape-
rire, tenacisque sub eorum mento pate-
nam, ut si forte aliqua decidat parvula
colligi facilis possit.

Purificatio autem ne detur in calice con-
secrato, sed in vase vtreo, vel stamno,
ne quisquam sibi persuadeat cursus se Chri-
sti sanguinem sumere; cum utrumque, cor-
pus pariter & sanguinem in hostia sacra,
plene, & realiter sumpserit. Ipsum vero
vas vitrum, aut stamineum alteri usui non
serviat, quam fideliuum purificationi.

Minister affutans semper stola, & super-
pelliceo induatur.

Conferant hoc sacramentum rev. archipresb
viris separatis a mulieribus, vel alio in lo-
co sequestratis saltet per scandorum posi-
tionem, aut certe horis diversis, ne vater
ille humani generis hostie tam extimium sa-
cra actionis opus minuat, carnales, & inho-
nestas cogitationes eorum mentibus sugge-
rendo.

Et sane a christiana religione admodum
alio.

ANNO
CHAISSI
1596.

alienum, ut sine plerique in fidei erudimen-
tis addiscendis ita astri & jejuni, ac plane A
negligentia, ut ne orationem quidem do-
minicam, & salutationem scire curant an-
glicam. Quamobrem archipresbyteris omni-
bus, aliquisque curam habentibus animatum
difficile mandamus, ut hujusmodi homines
bis corve in christi visceribus admoneant,
urque que homines Christiano digna sunt in
scholis doctrinam Christianam solemantiter edi-
scant. Si patere recusaverint, eos neque
absolvant, nec sacram communionem admini-
nistrent, nisi prædicta memoria commenda-
verint.

Quicunque vero in paschate a dioecesi
abfuerit, is reversus testimonium sacerdotis,
figilio ordinarii, aut ejus, cui id cura de-
derit, se communionem sumptuose defterat.
Alioquin ecclesia preceptio pareat, & in
propria parochia confessus.

Custodiatur hoc sacrosanctum sacramen-
tum quam ornatissime poterit, juxta ordi-
nem supra descriptum.

Ottava quoque die mutentur particulae
consecratae eas sumendo, & alias conse-
crando, ardeatque nocte dieque lampas ex-
tra tabernaculo SS. corporis Domini. Ubi
vero fine gravi dispendio fieri poterit, tres
lampades ad honorem SS. Trinitatis, que
presentialiter residet, appendantur.

Efficiatur perpetuo SS. Eucharistia sub
palio, lateralis, & thuribulo, cumque
maximo facum numero, qui haberi possit.
Piores autem particulae semper deferantur,
ne in reditu populus vacuam adoret custo-
diam.

Ne licet. definicps sacramentam Euchari-
stiam deferre ad agrotos, qui mordi gra-
vitate impediti sumere eam non possint, ea
saltim ratione, ut ipsis deusculanda offera-
tur. Quamobrem "talis consuetudo ali-
quo in loco nostra Provinciae viget, hoc
plane decreto tollendam decernimus & man-
damus, & declaratione illustriss. DD. car-
dinallium sac. concilii Tridentini interpre-
tum.

Nolumus hoc sacramentum morti adju-
dicatis negati; sed eo die, quo sunt sup-
picio afficiendi vaticis SS. Corporis Christi
Domini nostri se abstineant.

Quotiescumque per civitatem, aliasque
terras processio fiat, ea mane semper, non
a prandio obeat, nisi temporis injurya,
vel alia necessitas impedierit; quo vero tem-
pore hujusmodi processiones aguntur, nemo
a fenestra, vel alto loco prospiciat; sed
inferius stent omnibus flexibus genibus ad-
gantes.

Neque interea actus, representationes,
eclogæ, seu versus recitentur, cujuscumque
etiam devotionis pretextu id fiat, nisi prius
episcopo confiterit, prædictaque ab eo E
sint approbata; ne forte versutus ille fer-
pens inter veneranda mysteriorum solemnia
spinis heresum dissemineret, quod in plenis
que orbis regionibus ipsum hoc modo egisse
comperit est.

ANNO
CHAISSI
1596.

De sacramento matrimonii.

Cum sacramento matrimonii nobis aperi-
tissime demonstretur indissolubilis illa divine,
humaneque natura unio, ipsiusque D. N. Je-
su Christi propensa liberalitas, dilectionem ec-
clesiam in sponsam attulensis, merito de-
bet sancte tractari, & venerari. In primis
igitur dum vir, & mulier sacro matrimonii
vinculo jungi postulant, tres publicæ de-
nunciationes prius sunt a parochis tribus
diebus festis inter missarum solemnitas juxta
formam concilii Tridentini, idque tam in
parochia viri, quam mulieris, ubi contingen-
get eos a diversis locis originem trahere.

Huius autem denunciationes a parocco ante
ne sunt, quam illi, quorum matrimonium
denunciandum est, & non alii eorum
nomine, & si illorum parantes sunt, ab ipso
archipresbytero, vel rectore fieri possulent,
aut saltem ut sicut ambo consentiant, quod
si in diversis parochiis illi habitent, unus &
alter parochus, ut supra dictum est, serve-
tur; neque matrimonium alter rector de-
nunciet, nisi ab altero rectore certior fatus
sit de consensu illius, qui alterius est puro
subjectus.

Archipresbyter, & rector, qui populo
matrimonium denunciaverit, quod parochia
sue incola extra illius sñem contracturus
est, nullam exhibeat in scriptis fidem, quasi
aliquam ejus matrimonii denunciationem
pertulisse significet, priusquam eas omnes,
que facienda erunt omnino absolverit.

Si archipresbytero, vel rectori, qui ma-
trimonium promulgabit, aliquod denuncia-
tur impedimentum, quamobrem inter spon-
sus illud contrahere non posse dicatur, is ne
ad illius matrimonii celebrationem, neque
ad alteram progrederiatur denunciationem;
& si id impedimentum, quod assertur, vel
nullius momenti, vel fallit, vel malicio-
sum sibi esse videatur: sed rem ad episco-
pum deferat.

Si autem denunciatum ter publice ma-
trimonium post duos menses celebratum non
erit, volumus illud ipsum rursus denuncia-
ti, neque ad effectum perduci, nisi prius
episcopis innocentierit.

Monemus itaque sponsos, ut tribus sal-
tem diebus ante sponsalia, vel iphus ma-
trimoniis consummationem vigilis iacentes,
gratiamque divinam implorantes, pie, san-
cteque peccata coniteantur, ac sacra eu-
charistiam sumant.

Horrentur archipresbyteri, & parochi
summa claritate populum, ne post datam
matrimonii fidem sponsi insimul conviven-
tur, cohabitentque, antequam ipsum ma-
trimonium in faciem ecclesie celebrent, be-
nedictionemque ab archipresbytero dari so-
litam in mida receperint, sub poena epi-
scopi arbitrii imponenda.

Is enim abusus inolevit inter nostræ pro-
vincie homines, ut plerique sacro ma-
trimoniis vinculo copulandi fidem dent, ma-
trimoniisque contrahant: tamen sacerdo-
talem benedictionem ex decreto concilii Tri-
dentini

ANNO
CHRISTI
1596.

dentini in ecclesia accipiendo ad mensis sex, interdum ad annum different, interimque convivante. Quod cum multorum scandalorum seminarium sit, pricipimus, ut ille sponsi quacunque dignitate praetulgeant, intra mensem ad summum a consecratio matrimonio commemorata benedictionem a sacerdotio in eisdem sollemnia suscipiant.

Si parochus a matrimonio denunciatione, vel benedictiones sine probabili causa ab episcopo prius approbanda, procrastinari, ab eodem graviter puniat. Si quis vir, aut mulier ad locum nostram provinciam cesserit, de quibus dubitari potest eos in concubinitu degere, ne, parochus ipsorum eos ibidem vivere patiatur, nisi literis parochus ipsorum certior factus sit, eodem realiter vereque matrimonio copulatos ex ecclesie instituto cognoverit.

Parochus, quos sponsos experiendo videbit christiana doctrina rudimenta plane ignorare, nec eisdem conjungat, ni saltem orationem dominicam, salutationem evangelicam, & symbolum apostolorum rectissime, calcent.

Forma verborum, quando imponitur annulus, hec erit. Ego coniuge vos in matrimonio in nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti. Amen. Annulus vero nonnulli benedictus sponorum digitis imponatur.

Illud quoque advertant archipresbyteri, ac benedictionem aliquam uno eodemque tempore dant duobus sponsis, & duabus sponsis, sub uno pallio, & eadem missa.

Non etiam admittant aliquem utriusque sexus extraneum ad sacramentum matrimonii sine expressa episcopi licentia. Volamus etiam ultra supradicta fidem sui parochi, alludere vita testimoniis multorum subscriptione firmatum exhiberi.

Interea archipresbyteri plebi sua sepe numero declarant matrimonia clandestina quavis permissione, fide, seu iuramento facta, subintelligendo osculum, & copulacionalem, nulla esse, & irrita; eosque qui ea contrahunt, gravissime ab episcopis puniendos esse decernimus.

Tencantur etiam parochi compingere librum, in eo nomen, ac cognomen sponsi ac sponsae, testium item praeteritum, cum die nuptiarum, & sacerdotis sacramentum conferente, diligenter adoptantes.

Dum autem in memoriam revocamus, quam graviter eos, qui spurco concubinatu sacri ligaminis uitorem commaculant, sacr. conc. decreta requentes criminis hujus usque adeo arpis adices evellere per optantes, pricipimus archipresbyteris, ut concubinarerum, si quis apud eos sunt, notam describant, quatenus eos pro merito episcopus corrigat, & castiget.

Sciant parochi ab adventu, usque ad epiphaniam, & a feria quarta cinerum, usque ad octavam paschatis inclusive dominicas, prohibitas esse nuptias, vel solemnes benedictiones nuptiarum; ceteris vero temporibus possit eas solemaister celebrari.

ANNO
CHRISTI
1596.

De sacramento ordinis.

Qua, de qua sit hujus sacramenti dignitas, quove in pretio haberi debet, ex sacra scriptura lectione cunctis perspicuum est, quod sacerdotes illustribus, & praelatis dignantur nominibus; interdum eis appellando regale sacerdotium, gentem sanctam, genitum clustum & vocatum in formam ad barbitatem Dei: nonnunquam vero saltem terra, candelabra ardentes, mundi lucem, & familiam, que sane ipsius excellitatem evidentissime declarant.

Quocirca omnes in visceribus Christi monemos, ut ab operibus sordidis, & mecanicis tanto gradui haud congruentibus clericis, & sacerdotibus abstineant, studientque se & suas actiones extiores, & interiores pietate, & gravitate decorare.

Nemo fallaciter sibi persuadeat ad ordines sacros posthac admidum iri, nisi in ipso ea singula elueant, quae a sacro concilio Tridentino, & canonibus necessaria prescribuntur. Unde clericos omnes in Dominico hortamur, ut vitam moreisque suos probe componant, sacrarumque litterarum studii nocte, dieque vacent, ne admodum negligantes divinam communionem.

Ca Domino per prophetam audiente, quia scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungeris. Osea c. 4.

Principiam clericus ad sacros ordines promoveratur, euret in ecclesia ter fieri monitiones & publicas denunciations, non aliter quam in sponsalibus agi solet.

Quicunque ad minores, vel maiores ordines promoveri desiderabit, infra scripta cura episcopo testata facere. In primis ab archipresbytero & universitate scripto probet se legitimo matrimonio natum, diocesanum esse, vel certe dimissoriam episcopo exhibeat, quae ipsum ad suscipiendum illum ordinem, viato, state, moribus, scientia, & reliquis rebus Dad divinum cultum opportuni habilem, contestatur. Tum postea patentes ordinis postremo suscepit exhibeat, statem habeat legitimam, competenter litteris sit imbuitus, & ecclesiasticis functionibus noviter invigilaverit, & confessionem sacramque communionem superius frequentaverit. Testatum etiam faciat, se habitu clericali incedite, & presidentium ecclesie cui adscriptus est, justius parere.

Ad subdiaconatum cupiens promoveri, beneficium, pensionem, vel titulum affigner, qui si patrimonial fuerit, authenticam in scriptis habeat fidem ab officialibus locis, in quo sita sunt bona, qua probetur de ipsorum valore, & redditu, & an sint propria vel aliena, an iuramento, vel publica fide ipsi donata; quam fidem oculo diebus ante ordinationem episcopi notario presentet, ut sciiri possit, an ad illius vicium sufficiant; huc autem bona ei vendere non licet, aut beneficium, vel pensionem resignare, donec de alio beneficio sit ei provisum, vel alias habeat unde vivere possit, de quibus episcopus semper certior

ANNO
CHRISTI
1595.

reddatur. At titulum ecclesiarum receperat, non ordinantur, qui fructus ipsorum plures non ordinantur, qui fructus ipsorum ecclesiarum decenter vicuum illis suppeditare non poterant.

Nemo autem regularis ordinem suscipiat, nisi testimonium afferat se religionem professum esse, jureque in manibus episcopi se sponte id fecisse, vel ratum habuisse manus sua propria signatum. Quid testimonium in archivio episcopali decenter conservetur.

Urges impostoram dignitates, gradus, ordinisque cuiuscunq; dioecesis, neque inveniuntur, neque obliterantur, curabat archiepiscopus, vel is qui proximum post episcopum locum obtinet, librum omnium clericorum tam secularium, quam regularium confidere, in quo eorum nomina, gradus, dignitates, ordines, tempus, diem & annum ordinacionis, ceteraque describitur, eumque annis singulis episc. describendum tradant, itaut ipse, & episc. eundem curiose servent.

CAP. XVII.

De Sacramento extrema unctionis.

Extrema unctionis Sacramentum, quod ultimis fere horis fragili hujus vita suscipitur, nobis est a Christo Iesu omnium sacramentorum auctore reliqua, cum ad defendandam corporis debilitatem, purgandoque defectus, qui propter peccatum veniale, & reliquias peccatorum quae in nobis reperiuntur, cum ad suppeditandum robur, quo validissimis iniuncti tentationibus, quibus tunc temporis mirum in modum homines infestantur, fortiter infirmus sece opponat. Hinc summis viribus Christianos eniti coenunt, ut pio mentis affectu, illud recipiant, non expectantes extremam illam corporis imbecillitatem, vel donec vires omnes prostras exhaustas sint.

Conferant parochi hoc sacramentum agroti adhuc integris sensibus; si tamen morbi gravitate repentina sensus omnes amittat, ita ut adhuc vivat, licebit idem ipsum administrare, si modo antea plus voluntatis significacionem dederit, adeo ut credi possit infirmum hoc sacramentum periturus, si integra mente esset.

Quemadmodum vero hoc sacrum sanis, nullaque aegritudine vexatis non debet, nec potest conferri, neque intrantibus mare ad navigandum, neque ad pugnam proficiscentibus, utque morti adjudicatis, neque etiam poenis, & hominibus ratione expertibus; ita quoque negari hoc ipsum illis non licet, quos vulnerari ad necem contingit, sive febribus corriplantur, sive non, immo si nec & Sacramentum poenitentie, nec Eucharistiam recipere possint. Absolute enim volumus enormem illum abusum ab hac rectissima consuetudine discrepancem de nostra provincia extirpari.

Non administeretur hoc Sacramentum impoenitentibus, publicis peccatoribus, vel excommunicatis, nisi prius evidenter signa demonstrarent.

Et quanvis extrema unctio excusetur, Sacramentum reputetur, nemo tamen &

ANNO
CHRISTI
1596.

post suscepit hoc unctionem convalescens, rursumque in aliud differente incidente, hujus sacramenti subdolo nullatenus privari debet. In una vero eademque infirmitate, quantumvis prolixa, semel tantum negro conseratur.

Quocumque hoc Sacramentum ad infirmum deferatur, non sine, breviori comprehensione, sed sacculo ad hoc aptato facili vasculum olei imponatur, sacerdotis collo appendendum, ut ab effusione, a illo accidente securum reddatur; maxime autem noctu, & tempore caliginoso, & dum longius, & per vicos periculatos eundem est.

Quid si inter unctandum, agrotas repentinio morbo corrupti fuerit, itaut dubitetur, an sic mortuus nec ne, tunc peragat parochus anctionem, his verbis: Si es vivus, per istam sanctissimam unctionem.

Porro episcopos pro pastorali cura, utque aliorum pietatem excite, agrotos, ac maxime religionis amantes interdum invisa, illis moribundis benedictionem, episcopalem impatiens.

Debeat parochi completa unctibus infirmis, item ad meliorem vitam tendentibus afftere, spem illam aeternam salutis propoundingo, verbisque salutaribus eos admonendo, ut hilariter animo presentes labores, quippe qui ad quietem ac beatorum felicitatem gradiantur.

At quia cum in eo tam divino opere non minima meritorum pars conficitur, volumus, & ordinamus, ne a dicta afflentia unquam deficiant, sed precibus, tamdiu praesentes adfici, donec ipsa agonizantis anima relicto corpore ad illius tribunal evolaverit, a quo pro meritis est receptura mercedem, vel si aliorum infirmorum necessitas, vel ecclesiastica munia eos diutius abesse patiatur, horrentur alios, ut ibidem permaneant.

CAP. XVIII.

De vita & benefice clericorum.

Nihil itaque cum sit, quod populum ad platem. Del cultum, religiorumque observantiam magis stimulet, quam ecclesiasticorum vita morum integritate, lucidisque exemplis conjugata; superest ut eam vita probitatem praeferant clerici, eumque actionum suarum odorem emittant, quem, & immaculatum Dei ministros decet, & cunctis facile afferat admirationem; hoc enim & ordinum suorum ratio posulat, & idem facili canentes principiant.

Mandamus igitur universis, & singulis clericis, tam minoribus quam sacris ordinibus iniciatis, ut habitum decentem, & oblongum deferant, qui saltum ultra medianas tibias protendat, & a cervicibus ad collum deflectatur, sub poena episcopi arbitrio reservata.

Sub eadem poena ordinamus, ut quilibet clericus tonsuram ordini suo, convenientem gerat, pilosque labii superioris debito recandos curet, ne in susceptione preiochissimi corporis, & calicis Domini a liquido praebat impedimentum.

Notamus etiam quoscumque clericos ar-

Anno 1596. **Circa** nulos in dito gestare, nisi aliquibus officiis dignitate eminent, aut certe gradus, in quo constituti sunt, id requirat, sub poena perditionis annulorum.

Ne cingant colla sua rugatis collaribus, veltoque opere confutis, neque portent se moralia ampla, aut curiose confusa.

Nullo etiam tempore per civitates, & oppida armati incendant, neque archibus ferent sub poena centum librarum multo irremissibiliter exigenda.

Si quis autem similia arma gestaret, longitudinem trium palmorum excedentia, vel alios cultros unius palmae, gravissima poena plectatur arbitrio episcopi: dum tamen necessitate cogente per periculum loci ipsos proficiunt continget, armis quibusdam statui congruentibus utantur; in memoriam revocantes, eos solum arma ab hostium tam vitibillium, cum invicibilium, injuria tutos reddere, que a divo Paulo non servet nobis assignantur.

Nunquam sese populorum conspectibus larvatos offerant, neque comedias, aut eclogas recitent, aut dum recitantes interpliant sub poena episcopi arbitriatu infligenda.

In domibus ad ecclesias conjunctis solvant mulieres cum sacerdotibus cohabitare, quovis consanguinitatis gradu eis attineant. In alia vero ad ecclesiam non spectantibus nulla, nisi parent germanave sit, cum ipsis convivat, idque causa ab episcopo cognita, & approbata.

Mulierum domos neque nocturno tempore frequentent, nisi consanguinitatis vinculo ipsis junctae sint, plane prohibentes nullarum domos intrent, e quibus vel minima scandali suspicio in populo possit oriiri.

Nullam denique mulierum comitentur, ejusve mensa interficiant, cum id sacerdotali dignitate repugnet.

Caveant omnes sacerdotes tam seculares, quam regulares, quacumque etiam conditione, seu præminentia fulgeant, ne banditos recipiant, aut ab aliis recipiendos carent, occultent, soveant, vel auxili quidam impendant sub poenis gravissimis.

Ab omni etiam iudi genere, qui carnis lusoribus, & taxilla agitari solet, abstineant, & etiam iudis, quos vulgo dicunt pallamaglio in locis publicis, similiter quibusvis aliis iudis sacerorum canonum jure prohibitis.

Nullum vero præterea venationis genus attinent; cum sac. Trident. concil. tam expresse inhibetur. Quapropter nolumus ut canes, avesque venatorias apud se habent, sub poenis a sacris canonibus constitutis, allisque arbitrio episcopi reservatis.

Fugiant quacunque convivia, in quibus viget ebrietas, nec amoribus lascivisque modulationibus, aut choreis delectentur, quaprocul ab animis sacerdotum, & clericorum esse debent.

Nuptialibus præterea epulis, quæ sponsorum, quos conjuxerit, quibusve benedixit causa... erunt, eo usque interpliant, donec in eis ad ludos, choreas, saltationes, aut amatorios & lascivos cantus procedant. Idque omnibus clericis prohibetur, &

multo magis ne laicorum serviant convivis.

Anno 1596. **Circa**

Nuliam quoque mercaturam, turpiaque lucra, & inhonestos quibus exerceant, neque cum aliquo contractent, aut per se vel per interpolatum personam sub poena perdere mercature, carceris, alliae episcopi arbitrii.

Ne obeat munia Baronum, vel communium, neque pro scribis inseruant eisdem, ut scandala, rixæ aliquæ diffensiones (ut plurimum fit) hoc parado caverant.

Prohibemus etiam, ne apud judices seculares procuratorum advocatorumque munere fungantur, qualisunque etiam causa sit; neque ipsorum Tribunellibus compareant, ac ne officialium quidem domos frequentent, ne turpis secreta agant, quod palam facere prohibentur. Id vero si in casibus a jure permitti fieri necesse erit, obtenta at episcopo licentia in scriptis permittatur.

Ad mensam accedentes, illam prius benedicant, atque ab ea decedentes gratiarum laudes pro sumptis beneficis omnium bonorum largitori persolvant.

Habeant semper penes se libros aliquos spirituales, nempe sacrum concilium Tridentinum, synodus hanc provincialem, catholichum Romanum, & aliquam summam, seu tractatum de sacramentis ab episcopo approbadum.

Abbas & prepositi, & alii jurisdictione proprio nomine vel alieno fungentes in provincia nostra actum aliquem ad episcopi jurisdictionem pertinentem exercere ne audeant, nisi prius, vel ab episcopis, vel eius vicario facultatem impearant. Alioquin si secus attentaverint, tanquam usurpatores, & turbatores jurisdictionum episcopi sacerorum canonum poenis afficiantur.

Nullus audeat sacerdos exorcizare, aut immundos spiritus conjurare, nisi cum episcopi licentia, neque enim nos latet in exorcista præter sufficientem rerum experientiam, vite pariter sinceritatem delideri; archipresbyteros tamen in hac legi comprehensos non censemus.

C A P. XIX.

De missarum celebrationis.

Si eos qui arce Domini vasa olim portabant, omni spurcitia, & labe carere necesse erat; quam maiore munditia eos pollere decet, qui immaculatum illum propositionis patrem, corpus, inquam, & sanguinem D. N. Jesu Christi in dies sumunt, alisque sumendum porrigit? Quamobrem omnes sacerdotes vehementer hortantur, & monemus, ut tam tremendum sacrificium peractori, diligenter examine proprias conscientias scrutentur, & peccati alicuius sibi conscieli ad confessari pedes humiliter se persolvant, debeantque etiam Corati bis in mense sacram missa facere.

Priusquam sacerdos vestes induant, vacent aliquanti sper orationi, quamvis etiam se veblendo, & post vestitum similliter observent, cum nulloque confabulentur.

Porte le-
gendum
non curati.

Anno
Christi
1596.

Missam ante perlegant audiose, antequam ad altare procedant ad evitandos errores; neque prius celebrant, quam clericus aliquis superpellico indutus ipsi affiat, qui candelas, vinum, & aquam, ceteraque, ad missam necessaria paraverit.

Principius autem sacrificio omnibus, non sacerdotem ad celebrandum egredi patiantur, nisi albam, & reliquas vestes ut aequaliter dependant adaptaverint sub poena trium dierum carcere.

Sacerdos itaque sacro indutus apparatus preparat calicem cum hostia, & velo ea cooperiendo, & accepto calice manus sinistra dextram deflexi imponat, sive sacrificium operto capi: egreditur, praecedente eum clero, qui antequam ulterius pergit, offert sacerdoti aspergillum, quo se ipsum prius, deinde clericum asperget: si ei contingat coram St. Sacramento præterire, debitam ei flexo poplite reverentiam exhibeat, capite quidem cooperito, quippe qui manum dexteram removere non debeant, eoque modo fixis in terram oculis ad alterum procedat, neminem salutando.

Cum autem ad altare pervenerit, det clericu pileum, & facta inclinatione calicem supra altare collocet apertoque libro missam infimo in gradu incipiat.

Sunt vero calices, vela, mappæ, & corporalia mundissima, que ad actum tam celebrem adhibentur.

Inhibemus vero superstitionis numerum candelarum ab ipso fac. Concilio Tridentino veritum.

In altariis, in quibus non est, imago Crucifixi D. N. aut saltus sancta Crucis, vel Deipara Virginis Mariae depingatur. Nullus sacerdos excusans ad aliquam diocesis nostræ provinciæ veniens permittatur celebrare absque episcopi licentia; si tamen clerici sit accidens, & sui ordinarii dimissogram habeat in transitu ei semel licet celebrare.

Sacerdotum hujus provincie pauperati confulere cupientes, nazarius, ut pro elemosina missæ cuiuslibet medius argenteus, seu carolinus conferatur, ita tamen ne ante celebrationem nil exigatur, cum memorie eos esse deceat, etiam gratis oblaeta benignè esse accipienda. Quia de causa licet minus accipere, ac absque elemosyna celebrare. Quibus in ecclesiis, vel quia certi dies festi aguntur, vel quia indulgentiae iudicatae sunt, atque etiam in die commemorationis omnium fidelium defunctorum plures missæ celebrantur, quam aliis solet diebus, tunc in iis ob missæ celebrationem, ne sacerdoti cuiquam in particulari elemosinas flagitare licet, sed eas in capitula deponendas carent missarum magistri, qui certo ecclæsia loco, vel præ foribus sacrificia collocata erit, nisi alter super hoc jure sit ab episcopis provisum.

Sacerdos vero, aut magistri missarum, vel cui id muneris ab episcopo, vel ecclæsie presidente, aut capitulo injunctum erit, missarum numerum, quorum nomine causaverit illæ celebrari debent adnotent diligenter, sacerdotibusque praesertim, quid in sacro tempore, ad satisfaciendum curram, qui

Anno
Christi
1596

obrulerint voluntari. Animadvertiscant quoque qui sacerdotes, quorū quoties celebraverint; tum peractis omnibus sacris inter eos tantum, qui celebrarint dictas elemosinas, aut in fine anni ex consuetudine ab episcopis approbata, congruerter partiantur.

De elemosyna distributa, si quid supererit apud virum deponi mandamus idoneum, aut in aliam missarum celebrationem distribuantur.

Quibus in ecclesiis missæ quamplures celebrari consueverint, carum rectores, vel sacrificia librum conficiant, in quo quo in unaquaque cappella, atque altari celebranda fine, & a quibus, describatur: ex quo libro tabella transcribatur in sacrificia, & in loco conspicuo posenda.

Quibus etiam in cappellis in provincia nostra, altariisve quocunque titulo legatis, donationis nomine missæ sacram in dies singulos fit, certum aliquem clericum, qui sacerdoti sacram facienti serviat, subtenetari jubemus, idque per cappellanum, altariumve ratione, ubi aut sodalites, vel ecclæsæ, vel piorum locorum procuratores definit; qui id ultra praestare veliot, vel tenetur si ex tituli nomine in eis sacram fit eorum sumptibus, qui titulum gerunt; si & legato, cujus certa summa sit, mercede ex eo defumpta; si ex devotione aliove nomine, eorum nomine praetari, quorum nomine illud Missæ sacram sit. Si vero capella altaris, aut legati census usque adeo exiguis sit, ut clerici sustentandi onus ferre non possit, vel aliqua inveniatur ratio qua contributione aliqua ex illis capellis, & altariis facta clerici sustentationi satisfiat. Quod si huic rel, ne hac quidem ratione, consultum esse potest, is quorum interest, ad episcopos quamprimum rem referant, ut alia ratione commode sat provideat.

Quibus porro clerichs ita, ut supra prædictum erit, pro ratione minorum ordinum, quos suscepint, ecclesiasticæ fundiones in his ecclesiis, ubi subtenetionem capiunt, ipsi prætent. In quibus vero ecclesiis post hujus decreti promulgationem tribus membris hujusmodi clericos non erit qui eam omnia obeat, ibi a solo sacerdote celebratur, nisi hujus rel facultatem nominatum scripto expressum ab episcopo impetrabit.

In privatis Missis unus clericus, si ejus copia haberi potest, superpellico talarique ueste indutus; alioquin laicus clericali ueste honesto aliquo habitu amictus sacerdoti celebranti decore, ut inserviat, mandamus.

Nec clericus sacerdoti ante ministret, in altari, quam in illius mysterii functione ritte instructus sit.

Digni parochus in parochiali ecclæsia concionatur, non licet ulli sacerdoti, ne et quidem qui una cum eodem parochio, sive archipresbytero in ea ipsa ecclæsia curam gerat animalium, Missæ sacram peragere. Ita etiam baptismi, si modo mortis periculum non imminent sacramentum administrare.

Quæ præterea ecclæsia adeo angusta, atque exigua est, ut uno tempore plures sa-

Anno 1596. **Capitulo** 1596. **cerdotes** in ea celebrantes mutuo se audiunt, ita ut alius alium perturbare possit, ne co-
rum faciat; unusquisque ab altero quam longissime poterit distet, idque omni tem-
pore servetur, maxime vero cum dies sa-
lus vel exequia, vel indulgentia cele-
brantur.

Et quemadmodum in missa conventionali,
aut parochiali, cum corpus Domini ele-
vatur, signum sono campanae datur; ita in
privatis quoque missis praeficitur, ut parvum
cinctinabulum, aut in alearis latero appen-
sum, aut e sacrificia allatum, a clero mi-
nistro certis ritibus palsetur.

Omnis fideles missa ita interfine, ut in
omni ejus parte, genibus flexis sine, pra-
ter quam dum Evangelium pronunciatur,
quo tempore, ne mulieribus flectere genua,
aut sedere licet.

Nullus sacerdos cuiuscunq[ue] gradus ton-
suram clericalem non deferens, celebrare
praesumat, neque sacrificia cum vestes sacras
inducere hinat.

Inter celebrandum nemo caput reticulis,
seu fabretis operiat, aut ipsa collocet in
altari.

Nullo modo prætermittatur perantiqua
illa, & plene necessaria consuetudo in
ecclesiis collegiatis, & parochialibus, ut
dominico die inter missarum solemnia denun-
ciant archipresbyteri, & parochi, quæ
vigilia, quæ dies festi in hebdomada inci-
derint.

Cum sit oblatio, non patena, sed crux,
aliave imago, quam vulgo la pese dicitur,
sideribus offerentibus ad osculum, vel si ma-
lini, altera pars manipuli inferiore a sacer-
dotibus celebrantibus prebeat.

Nolumus ante auroram, aut post meridiem
ab aliquo celebrari, & simul acque sacerdos ad
altare pervenerit, nulla ratione perpediat-
etur, neque aliquem praeficitur.

Ne legat memoriter canonem, sed sum-
ma, et par eis, vigilancia, & attentione.

Evangeliorum liber nostri deferatur exof-
culandus, præterquam episc. loci ordinario,
etiam plures episcopi missa sacrificio in-
terfint.

Candela non extinguantur nisi finito ul-
timo Evangelio, & in fine missæ Evange-
lium legatur: *In principio erat Verbum, nisi*
in ordinario aliud assignetur. Quibus vero
libuerit pro sua devotione precari, tum id
agere, commode poterunt, cum postremum
Evangelium absolverint.

Finita tandem sacro sacerdos in sacrificia
omni qua poterit animi elevatione, Deo
gratias agat.

Laici, & maxime mulieres ne adeo acce-
dant ad altare, ut impedimento sint sacer-
doti; atque ob id turris erit, ut ubi fieri
possit, scabellis quibusdam, cancellove alta-
ria circumsepiantur.

In ecclesiis collegiatis, & parochialibus,
nunquam missa conventionalis, quam cantari
debet, omissatur, in qua dum corpus Do-
mini nostri Jesu Christi elevatur, sonum cam-
panæ derur, cuius significacione fideles, qui
in ecclesia non adiuvant admoniti ad tam-
quam magis mysticæ de beneficio recor-

dationem animum excitant, & extollant.
Sacerdotes novissime ordinati primas Mis-
sas ante non celebrant, quam ab episcopo
eiusque vicario generali facultatem obti-
nuerint qua confiteri, quod ceremonias di-
dicerint, gratisque tempor concedatur. Con-
vivia autem illa innumeris abusibus plena,
qua tunc seri solent, omnino prohibemus.

Cum praesules non decant pontificales mis-
sas pontificali illo habitu altissimum sacer-
dotem in ecclesiæ maiestate Christum Domi-
num referentes, plebisque suas Deo con-
ciliare, eisque solemniter benedicere cupien-
tes, his magna populi frequentia celebra-
re; Idcirco nostra synodus vehementer op-
rat, ac perantiquum illam ecclesiæ morem
instaurando decorat, ut singulis insignes ac
solemos dies festi, quibus ut plurimum epi-
scopi solemant sacra facere solent, palam
populo a parochi, & animarum rectoribus
decorantur; unde populus, & optimates,
imprimisque secularis magistratus, qui ci-
vitatibus presunt, ac ceteris, qui inferio-
res sunt rectam vivendi normam debent,
sanctæ exempla præbere, intelligent se
in Domino admonitos, denuntiatio diebus in
cathedralibus ecclesiæ interfine vespere, ac
missis, suamque erga ecclesiæ, ejusque
pastores religionem, & observantiam oden-
dant. Cum indignam sit hujusmodi solemnia-
tates, que ad communem populi devocio-
nem, utilitatemque instituta sunt, tanquam
ad se non pertinent, otiose, inutiliter de-
tinetur.

Anno 1596. **Capitulo**

C A P. XX.

De divinis officiis religione.

Gravissimum probrum, quo prophetica
vox sacerdotes infestatur illud jure consen-
dum est, dum concitato spiritu ipso ex-
clamat; *bis populus labii me boceras, cor
antem oram longe est a me.* Quod nempe
tum sit cum turbato ultro, citroque ordi-
ne, trepidu, clamoribus, & confusione,
Dsummo cum dedecore templum Domini re-
sonat. Itaque ut tot tantisque, qui in dies
in divinis officiis accedunt erroribus occur-
ratur.

Mandat in primis hæc nostra synodus,
ut unaquaque ecclesia cathedralis, vel col-
legiata habeat ordinarium officii, ut diffi-
cultates, quæ in breviarii rubricis possint
oriri, determinentur, & sacerdotes ha-
beant missalia, ac breviaria cum sanctis nu-
per additis. Quoniam & nullo officio diffi-
cile maxima solet generali confusio, cu-
pientes eandem a templo Del simul arce-
re, volumus in singulis ecclesiæ duos eligi
rectores chori, ubi non sunt dignitates,
quibus ex officio competat, ut diligenter li-
bros preparari mandent, officia disponant,
recitent capitula, & responsoria brevia
cum antiphonis, lectiones cuiquam legentes
denuncient, & psalmos ac responsoria in-
cipiant. In omnibus caudis dissonantiam
pro viribus evitantes, qui dum hoc fu-
guntur munere, capite detecto credi sunt.
Nullus inter praefatos illis rebus, temere se
se legere, quæ ad prædicta. choi re-

ANNO
CHRISTI
1596.

fores, seu prefectos quoquomodo spectant, A
neque alias unquam defectus accidat volu-
mus proiectores canonicos vices supplere
absentium.

Singulis Dominicae festisque diebus Te-
Deum, Benedic, cum antiphona, & ora-
tione. In quibus vero ecclesiis viget lau-
dabilis confitudo, ut totum matutinum of-
ficium cantetur, omnino eam retineri man-
damus.

Hebdomadarius primum in choro locum
habeat & obtineat cum solemniter cele-
brat, nec ab eo recedat absque praesidentis
licentia. Si vero recedat, subsequens ipsius
vices suppleat, nisi alicuius ecclesiam consue-
tudine ad altare maius sedere cogatur.

Sunt autem pates hebdomadaril, horas
omnes inchoare, & recitare invitatorium
cum psalmo Venite, incipere Hymnos, &
primas antiphonas, dare benedictiones, &
absolutiones lectionum, ac postremo orati-
ones dicere; que dum prestat, stet creatus,
aperto capite, omniaque singulari diligen-
tia compicat.

Breviatur sacerdotes, canonicatus alia-
que beneficia obtinentes hebdomadaril mu-
nus vicissim, atque ordine, significata hora
qua inchoandum est officium, alter praefec-
torum chori campanulam spatio competen-
ti pulsari mandet, ut sacerdotibus per ec-
clesiam forte dispersis, tempore licet con-
venire; deinde Hebdomadarius statim inci-
piat officium neminem expectando.

Nemo chororum ingrediatur divini officii
tempore, nisi habitu longo, & superpel-
liceo indutus. In introitu chorii facta pelus
oratione, antequam sedem quilibet petat,
caput aliquantulum superiori inclinet, sten-
que omnes ab utraque parte non dispersi,
sed equaliter divisiti, non permittentes
laicos in eorum sedibus sedere, psallentes
per se ipsos distincte, sedate, factaque
pausa in medio versiculi; atque verba ne trans-
scurrant, vel sincopent, decenti gestu ha-
bituque, & compolta voce cum devotione
pronunciantes, nullos unquam silus, &
epiloquia immiscentes.

Cum aliquid responsorium est cantandum,
pergant omnes ante librum, omnes etiam
erecti stent in principio horarumdum hymni
cantantur, vel leguntur cantica, Evange-
lia, capitula, Te Deum laudamus; Quicun-
que, Gloria in Excelsis, Praises, Apo-
stolorum symboli, nec non usque ad sanctas
genusque Beffant usque ad communionem a
celebrante peractam.

Sed capita aperiant atque inclinent,
prefertim ad prolationem nominis Iesu, vel
B. Virginis, aut cum Gloria Patri, vel be-
nedicetur in fine hymnorum Sa. Trinitati.

Punctatores duo in singulis cathedralibus,
& collegiatis in singulis annos constituantur,
uterque juramento prefrito, se fideliter ac
nulla personarum exceptione officio satisfa-
cturum. Ambo punctatores libros conficiant
deficientium, & singulis mensibus libros
punctionum inter se conseruant.

Quibus autem onus hoc impositum erit,
ut defectuosos, tardeque ad divina officia
convenientes adnotent, si in civitatibus sunt
singulis mensibus, si vero extra civitatem

bini, aut ternis ad episcopum, sive ejus
vicarium schedulam adnotatorum deferant,
vel quocumque episcopi mandant. Eos Anno
omnes adnotabunt, & toties, qui, & quo-
ties in aliquem infrascriptorum errorum in-
ciderint.

In primis, qui divinis officiis, impedimen-
to cessante legitimo, non interfuerint.

Qui in choro predictis horis non erit in-
dutus superpelliceo mundo, & decenti, &
capuccio.

Qui tonsuram ordini suo convenientem
non gesserit.

Qui vestem longitudine superius descripta
non habuerit.

Qui vestes alterius, quam nigri coloris,
caligas, aut femoralia alterius quam albi,
vel nigri.

Qui subuculum cum collari rugato, aut
arte laborato gestaverit.

Qui inter officia libros, epistolas, allave
scripta, praeter ea que ad officium spectant,
legerit.

Qui, quo tempore dicitur officium pa-
blice, ipse per se privatum recitaverit.

Qui in choro dormient, semel & iterum
admonitus non vigilaverit, aut redormierit.

Qui praeter oblatam necessariam occasio-
nem, aut extra rem divinis horis congruen-
tem in choro locutus erit.

Qui hinc inde vacatus erit, nisi id ratio-
C portulet officii, aut majori cedens, con-
sueto loco dececerit.

Qui sape numero admonitus, ut ceremonias
decenter exequatur, aut negligenter,
aut electione Prelectorum iusta succipen-
tent.

Qui a latere in quo consistit, nisi aliqua
infirmitas prohibeat, cum ceteris non can-
tet, aut leget.

Qui priusquam terminetur officium e cho-
ro dececerit.

Qui peractis horis religiose cum comite
ad sacrificium recta via non convenerit.

Qui in officio defunctorum, aut exequis
ad primam lectionem non advenerit.

D. Qui dum Pasio D. N. Iesu Christi de-
cantatur, creatus non heterit.

Postremo qui choro praefectis, vel cere-
moniarum magistris in iis que pertineant ad
divina officia, obsequi recusaverit.

Expletio officio nemo exire presumat,
nisi facto signo, quo dato exhibita altari
debita reverentia, invicem religiose salu-
tent, & e choro discedentes bini cum li-
quentio sacrificium ingredientes superpellicium
exuant.

Vetamus autem ne ullius cuiusvis ordinis
clericus pro foribus ecclesia sit, neque
per vias, aut vias incedat, alirove vaget-
ur, neque ab ecclesia egrediatur superpel-
licium gestans, nisi cum processiones, aliud-
ve ecclesiasticum munus obeat, quod indu-
mentum requirat.

Quicunque etiam sacerdotes, & clerici in-
fallibiliter in ecclesiis collegiatis, de quarum
reditibus vivunt, divinum officium omnesque
horas canonicas in dies, aut canant, aut
legant pro temporum, & solemnitatium
ratione.

Singulis quoque diebus fidei, qui vel ex
ecclesie

ANNO
CHRISTI
1396.

ecclie principio, vel loci consuetudine co-luntur, in archipresbyterali ecclie archi-presbyter, in parochiali paroches vespera-rum officium cantet, datis samen prius sta-tuta hora, ut moris est, campanarum si-gnis, ut fideles valeant coavenire; nec non de manu reciter horas canonicas in illismet diebus, & etiam in hebdomada sancta. Qui-cunque autem presbyter in illa ecclia ter quaterve per hebdomadam Missis sacrum facere debet illum adjuvet, nisi alterius ecclie ministerio additus sit, aut ab episcopis addicatur. Quod si nemo adsit, adhibito fibi clero, id vesperarum officium nos cantu, sed alta voce recitat, ut abiis, qui presentes adsunt, opportune audiiri pos-sit. Idque servari mandamus, ubi commo-de fieri poterit.

B Decreta, que mox infra notata sunt, quotannis in ecclesiis cathedralibus, & col-legiatis cum frequentissimus populus in Mis-sa sacro praesens adsit, de scripto per Dia-conum celebrantem summariam expresse le-gantur, & promulgantur. In ceteris vero eccliesiis curam animarum habentibus per pa-rochos vulgari sermone certe infra constitu-tis diebus.

Tridentini concilii decretum adversus eos, qui clandestinum matrimonium attentatim, legatur initio anni, & calendis novembribus.

Eiusdem concilii decretum de his qui non solvunt decimas calendis maij, & prima die Dominicæ septembribus.

Eiusdem decretum de his qui usurpant bona ecclesiastica, ejusve jura; & pars illa bullis die eam Domini latu, que est con-tra eosdem, secunda die quadragesima.

De his qui non denunciaverint hereticos, haereticis suspectos dominica prima adven-tus & quadragesima. Decretum de nota-riis legata pia non denunciantibus dominica die prima quadragesima. De notariis, & publicis usurpatiis, quibus interdicta est publi-ca sepultura calendie Januarii, & feria secunda post Pentecosten.

In sacrificio tam cathedralium ecclie-rum, quam reliquarum collegiarum qua-tuor adsanct perpetua tabella; una in qua omnes missis, & officia pro mortuis, ac reliqua descripta sint, que ex imposito mu-nere, quacumque de causa celebrari oportet; altera in qua cuiuscunq; dignitatis, beneficij, capellæ, altaris, & officii ejus ecclie in missis, & alijs divinis officiis obe-undis debita munia contineantur. Tertia, in qua quid a singulis presbyteris, aliisque clericis per hebdomadam, aut per plures etiam dies, recitandum cantandumve sit; & præsertim cum prelates celebrat, quo tem-pore describatur. Quarta, in qua sunt de-scripta confessariorum nomina ab episcopo approborum ad Christifidellum confessiones audiendas.

Triduo illo hebdomade sancto, quo ex Ro-mana ecclie more, strepitus, & fragor solet, ad significandam in passione Do-mini Jesu Christi omnium rerum commo-
Enem si solum in fine.... matutinarum sunt. Carent autem parochi, & sacrificia ecclie-iarum, ut populum ad religiosam Dominicam passionis contemplationem invitent, & repre-

tumque, præterquam prescripte tempore, ne fieri suant.

ANNO
CHRISTI
1396.

C A P. XXI.

De capitulo & canonicis.

Quandoquidem in terrestri hierarchia di-
gnitates, & prælatura radiantium stellarum instar sunt; ob id non satis est, muta quæ-
dam superioritatis deferre insignia; quapro-
pter canonicos omnes in Christi viceribus obsecramus, ut lucidissimo omnium virtu-
tum exemplo, sicut reliquis dignitate sunt
præstantiores, ita pariter vita decore pre-
fulgeant.

In primis igitur bis saltam in mense quo-
libet canonicis cathedralium eccliearum, nec
non collegiarum quarumcunque aliarum
eccliearum capitulum habeant, in quo dili-
gentissime agatur de divinorum officiorum
ratione servanda, & de erroribus in secca-
runc ceremoniarum ritu committi; tam le-
gatus pars aliqua earum rerum, que de vi-
ta clericorum honestate his provincialibus,
vel aliis dioecesis constitutionibus pre-
scripta erunt; & quotiescumque convocari
capitulum contigerit, super his, vel aliis
negociis, vocentur omnes, & major pars
eorum, qui accesserunt concludet; omnibus
vero non vocatis irritum, & casuum declara-
mus id totum, quod per presentes determi-
netum, atque conculsum fuerit.

Si que vero decisiones, vel constitutio-
nes pro communi omnium commodo, aut
utilitate in prædictis capitulis per canoni-
cos, vel collegiatis actu fuerint, per aliquem
de capitulo ad id ab episcopis depu-
tatum in peculiari libro sedulo adnotentur,
In quo archivio reponantur.

Neve que ad capitulum pertinent ullo
unquam tempore percant, præsenti decreto
statuimus a cathedralium eccliearum cano-nicos & collegiatis archivium adficari de-
bere, duabus, & diversis clavibus occulen-
dum, per duos canonicos retinendis. In
quo archivio alter liber conserveretur, qui
instrumenta qualibet, & scripta cujusvis
generis, quibus singulorum canonicatum,
præbendarumque bona, ac jura notata sint
comprehendat. Item alia instrumenta, &
scripta ad capitulum quomodolibet perti-
nentia in idem archivium resercurat.

Quotiescumque autem capitulum convo-
cati, necesse erit, a stata illa oratione, que
de Spiritu Sancto dicitur, principium summa-
tur.

Porro quo regularis disciplina inter ca-no-nicos magis vigeat, episcopus singulis
mensibus canonici capitulo interesse flue-
deat, vel eo loco ubi convocari solet vel
allo, quo illud secum vacare voluerit, &
de capitulo rebus, tum spiritualibus,
tum temporalibus, de divinorum officio-
rum cultu, & de capitulo legibus inviolate
servandis canonicos monere, atque cum illis
agat.

Canonicis ad capitolium vocati omnes con-
veniant, nisi legitimo impedimento, de quo
docere habeant, detineantur, nec nisi eo ab-
soluto discedere audeant.

Qui.

ANNO
CHRISTI
1590

Quilibet canonicus in capitulo suo loco, A ordineque non sedens, sententiamque dicens, vel dicentem alium interpellans, in illo & in duobus aliis deinceps capitulis sententiam ne dicant, & nihilominus episcopi arbitrio puniatur. Neque praeterea jocose unquam, aut securilliter in capitulo loquuntur, sed graviter, & modeste.

Ne cui officium recusare licet a capitulo commissum, nisi legitima de causa, poena in contarium facientibus proposita, aut quantum pecunia per duos menses caperet ecclesie assidue inserviendo. tantundem amitterat.

Officia autem, quae a canoniceis capituli nomine geruntur, ubi non sunt annalia, ad biennium ad summum conferantur.

Nullo tempore canoniceis, aut collegiatis cuiusvis ecclesie licet bona, redditus, preventus, exactiones, vel emolumenta etiam certa ad capitulum quovis modo spectantia per se, vel per interpositam personam, ne ad minimum quidem tempus conducere sine episcopi voluntate. Alioquin contractus omnes irriti sint, & canonici, & clericitatem locatores, quam conductores gravissima poena plectantur.

Id ipsum sanctius de eorum propinquis, & consanguineis usque ad secundum gradum inclusive, nisi cognita re per episcopum pro ecclesie utilitate aliud judicatum decisum fuerit.

Celebranti episcopo, aut alia pontificia excenti canonici omnes ex prescripto Tridentini concilii diligenter assistunt.

Constitutio autem Pii Quinti pontificis maximi de fructibus canonicearum & prebendarum vacantium, a canoniceis, aut capitulo, & collegiatis clericis recipiendis, omnino servetur.

Quibus canoniceis, & portionibus non est annulus ordo presbyteratus, diaconatus, vel subdiaconatus, episcopus cum consilio capituli singulis singulos annexat, quemadmodum a Tridentino praeceptum est.

Aequum est procul dubio, ut qui quotidianarum distributionum fructibus gaudere volente, iidem laborum, ac onerum ecclesie partem inter se dividant. Quo circu- qui functiones quolibet diei statuto non expleverint, distributionem illius diei ne capiant, sed fabrictam ecclesie, aliove operi episcopi arbitratu addicatur, nisi aliud ex consuetudine ab episcopo approbata receptum est, & ubi distributiones sancte non sunt, sicut juxta prescriptum sacri concilii Trident.

C A P. XXII.

De Parochis.

Quoniam ex ea: um conscientiae cognitione, & frequenter examine pender sacramentorum omnium recta administratio, & praeceps sacramenti poenitentiae; idcirco nostra synodus provincialis mandat omnibus episcopis, ut omnes presbyteros in sacris ordinibus constitutos, & praetertim parochos per suas civitates, & dioeceses, quod huic tam utili exercitationi facilius se tradere

ANNO
CHRISTI
1590

possint, jubeat singulis mensibus convenire in aliquam parochiale ecclesiam, vel a. lium commodum locum, prout magis expedire videbitur, ibique aliquos conscientias casus discutere, & examinare ab ecclesia vel loci propulo proponendos. Et si quid insolitum, aut dubium remaneret, loci theologum vel sac. scripture lectorum adire pro rei dubie declaratione, ejusque dictis stare & acquiescere debeant.

Doceant parochi diebus dominicis, & festis plebem sibi communiam fidei rudimenta cum brevitate & facilitate sermonis; currente in sua parochia institui societatem nominis Dei, vel doctrinae christiane, ad quam audiendam nedium pueros, & puellas, sed rudes omnes venire auctoritate episcopi compellant.

Habent parochi librum, in quo nascentes illorumque patrem, & matrem, & nativitatis diem, si spuri sint matrem tantum; describant. In quo etiam libro baptizatos omnes, illorumque compatres adnotent. Librum item confirmatorum, illorumque compatrium. Librum etiam parochianorum omnium & familiarium sue parochie, in quo confitentes, & communicantes in paschate describant, & statum totius parochie singulis annis referant. Librum etiam conscientiarum, in quo matrimonia, contrahentium nomina, diem contracti matrimonii, testes qui fuere presentes, diemque cujuscunque denunciationis facta diligenter describant. Librum denique morientium, in quo mortis dies, & sepulturae describant, & an testatus vel intestatus decesserit. Quorum librorum exemplum singulis annis episcopali curiae transmittendum carent, in illius ur chivio conservandum.

Caveant autem omnino, ne ullum testificationis genus e suis libris parochialibus descriptum, vel illorum exemplum cuique tradant, sine episcopi licentia, nisi testificatio statis, vel natallium petatur, quae concedi poterit.

Referant etiam in alium librum decimas quas exigunt, tam personales, quam rurales, nec non funeralia, & jura mortuorum; item omnia que ab episcopis, vel eorum visitatoribus in visitatione suarum parochiarum decernentur, ut ea diligenter excequantur, & ab aliis exequi carent.

Visent parochi semel in hebdomada parochiam, & diligenter inquirant de pauperum, pupillorum, viduarumque ac nobilium peculiarum necessitatibus, & ad episcopum referant; idemque de supervenientium incolarum, & mulierum cohabitantium conditionibus. Infirmos vero sive viscent, & quae ad animarum salutem pertinent in primis comoneant, que ad sacra pertinent, in extremisque laborantes non deserant. Mortui non amoveantur a domo, nisi a curato quo sacramenta receperint, aut de ejus licentia, aut ab alio, ad quem de jure, vel consuetudine spectabit.

Parochi frequenter moneant in ecclesia medicos, ut meminerint offici sui circa importantiam capituli: cum infirmis &c. extra de poenitentia, & remissionibus; praesertim vero bullæ Pli V. super hoc edite.

1009

CONCILIO SALERNITANUM.

ANNO
CHRISTI
1390.

Miserabiles personas, quibus nihil aut parum sit ad funeris impensam facieodam, gratia sepellant, vel ecclesie sumptu, aut confraternitatum, ubi hinc pia viget ac laudabilis conductudo.

Parochi moneant patresfamilias, ut dominicis festisque diebus majoribus filios, aut famulos, quos in beatis pascendis, aut arvis colendis, & custodiendis, aut aliis negotiis peragendis occupatos tenent, ad misericordiam concionemque audiendum venire diligenter carent, & moneantur; & parentes, vel filii ad missas audiendas praedictis diebus accedere studeant, cum etiam illi eas audire teneantur.

Admoneatur sepe a parochiis populus quanto sceleri implicati teneantur, qui bona ecclesiastica, jura, jurisdictionem, actiones, redditus proventusque occupant & detinent, decimasque debitas praefare negligunt; & pro iis tandem anathemati tamdui subiacent, quamdui jurisdictiones, bona, res, jura, fructus, & redditus, quos occupaverint, vel eas, que ad eos quomodo cunque etiam ex donatione suppositae persona pervenerint, ecclesie ejusque administratori, sive eius beneficiario, integre restituerint; & deinde a Romano Pontifice absolutionem obtinuerint, juxta dispositionem concilii Tridentini sess. 22. cap. 2. Decimaru[m] que debitores ad earundem solutionem episcopis omnino compellant; & qui moniti non solverint, ex eisdem concilii mente, excommunicati declarentur, & ubi declarati erunt, ecclesiastica sepulta, nisi satisfecerint, careant.

In parochialibus ecclesiis, in quibus plures reperiuntur beneficiarii, rectores seu capellani, vel portionem fructuum vel proventuum habentes, & in ecclesiis, que receptione dicuntur, ad quas promiscue, & insolidum vel alias ex ordine, & gradatim, atque (ut dicitur) per turnum vel per hebdomadas administratio sacramentorum, curaque ecclesie & animarum spectat, nullusque inter eosdem est, qui primum locum, gradumque certum habeat, omnino episcopi per deputationem unius ex eis provideant, & unus administrationem, & primum locum obtineat, & suz, atque aliorum negligenter ratione reddere omnino teneatur, ne segnius, quod commune est, expediatur. Cum vero dictus deputatus morietur, vel aliter munus dimiserit, vel amiserit dictum primum locum, successive aliis ex coram numero per episcopum prævio examine magis idoneus præficatur.

Animadvertant parochi, an illi qui pro patribus in sacramento baptismi adhibentur, an sint confirmati, an catholici, an sane mentis, an bonae famae, an eodem anno in paschate confessi sint, & SS. Eucharistiam sumpserint, an doctrinam Christianam scient; itemque excommunicatos, interdictos, facti horologio ab infantis susceptione arcebunt.

Studeant etiam, ut postquam domum baptizatum infantem retulerint, patrem matremque infantis ipsamque nutricem moneant, ne illum in lecto teneant, ob suffocationis, & suppressionis periculum, donec infans annum integrum saltem compleverit. Concil. Gener. Tom. XXXV.

1010

Quia sepe in muris, & valvis ecclesiasticis affigi solent variae scripturae conclusio[n]um disputandarum, citationis per edictum, notificationes alicuius judicialis actus, & aliorum diversorum negotiorum; mandamus omnibus, & quibuscumque, cuiusvis gradus, offici, & conditionis existant, ne imposta[re]nt tales, aut similes chartas, seu scripturas cuiuscumque generis audeant in dictis locis affigere, vel affigendas curare absque episcopi vel eius vicarii licentia; alias latente sententiæ excommunicationem ipso facto incurvant, & alias arbitrio episcopi poenas. Dicas vero chartas seu scripturas ab episcopis vel ab eorum officialibus non subsignatas, cuilibet licitum sit impune auferre, delere, & lacerare, in quo parochi & clericis omnes invigilabunt.

Orationem quadraginta horarum, ne ultra in ecclesia (initio episcopo) fieri ullo modo parochi patientur, & alii ecclesiarum, & confraternitatum rectores, sed sepe fiat pro loci qualitate.

Quoniam comperimus mortuo beneficiato, vel ecclesiæ ministro bona ad illius successorum, & ad ecclesiæ ipsius ministerium pertinentia a nonnullis surripi; synodus nostra, constitutioni felicis recordationis Pli. V. super hanc editæ Inhaerendo, sub excommunicationis poena latente sententiæ vetat, ne hujsmodi bona quicquam temere auferre, aut in profanum usum vertere audeant, ut supradicta bona ecclesiæ vel ministro successori de episcoporum scientia, & mandato consignant.

C A P. XXIII.

De beneficiis ecclesiasticis.

Mandat nostra synodus, ut qui delinceps ecclesiastici beneficij possessionem adipiscatur, ejus beneficij titulum ante omnia, ad fastigates vitaudas, ordinario suo reddant.

Caveant episcopi, ne passim, aut indistincte omnes ecclesiasticorum beneficiorum causiones admittant; sed in his tantum casibus, qui Pli. V. litteris exprimuntur; & meminerint excommunicationis, quam earundem literarum sanctione contrahitur, apostolicæ sedi reservari.

Ecclesiasticorum bonorum locatio ad diuturnum tempus facta, cum ex Trid. concil. autoritate recognoscenda erit, ne episcopus, qui bona ipsa locaret, quive ejus locationis commissarius, aut executor fuerit, causam dijudicet, sed hujus locationis recognitio ad viciniorem episcopum pertinet, tum ad eos, qui locationis causis recognoscendis in ejusdem episcopi vicinioris dioecesim profecti erunt.

Current insuper episcopi sac. concilio Tridentino inherentes, ut cum uno de capitulo, altero de clero ab eis diligendo quacumque bonorum ecclesiasticorum locationes an sint nec ne ad diuturnum tempus, vel contra sacros canones contractas, ut recognosci faciant, vel recognosci faciant a deputatis a prov. nostra synodo.

Bonorum ecclesiasticorum locatio schedulis publice de more propositis semper hat,

S 22 ni.

ANNO
CHRISTI
1390.

**ANNO CHRISTI
1596.** nisi eam aliquando fucus fieri facultate in
scriptis ab episcopis, vel ab eorum vicariis
imperata permisum sit; sin aliter fiat,
locatio nulla sit, & qui locari poena mul-
teretur episcoporum arbitratur.

Quia ad certos pios usus sunt relictæ, in
alios etiam similes usus ne convertantur; im-
mo ne necessitatis quidem praetextu, etiam
testatoris hereditibus huic rei assentiantur,
nisi jure id permittente ab episcopo facultas
præfita fuerit.

Decimas ecclesiæ omnibus debitas, de qui-
busvis fructibus, etiam antequam illi ad ar-
cas, domumque asportentur, eligi licere
declaramus. Licere item statulimus, si id illi
maluerint, eorumdem fructuum, frugum
que descriptionem fieri illos curare, perque
illam descriptionem rationem exigere posse.
Et quarta epis. ex illis legatis oblationibus
& aliis dari solitis juris consuetudine
integre persolvatur sub poenis arbitratu
episcopi.

Qui vero a decimarum solutione alicujus
vel privilegi vel cause praetextu se immu-
nes esse putant, lis at privilegium, aut cau-
sam afferant immunitatis suæ, duorum men-
sium spatiū constituimus; quo tempore,
si nihil, quod valeat, attulerint, ad illas sol-
vendas jure astricatos esse decernimus, nisi
aliqua justa rationem, qui iudex causa fuerit,
tempus constitutum censuerit prorogandum.

Ecclesiæ rectores, ne ecclesiasticorum
prædiorum uillas arbores credant; si tamen
usuvenire, ut eas, vel ad ecclesiæ, vel
ecclesiasticas sedes farciendas restituenda-
ve, aut ob aliam causam credi opporteat,
cum facultate ab epis. imperanda id ipsi
facere licet.

C A P. XXIV.

De Residentia.

Quam necessaria sit residentia in ecclesiis,
cum ad Dei cultum statuendum, tum ad au-
gendam animarum salutem, satis superque
statuerunt Trident. concilii patres, totis de
co sermonem faciendo: hinc omnes, & si-
gulos in Domino hortamus, quibus anima-
rum cura commissa est, ne gregem suum
more mercenariorum deferant, sed proprie
temores salutis hereditatem pretioso Chri-
sti Sanguine acquistatam current, & pa-
scant verbo, opere, & exemplo.

Si quis autem in ecclesia sibi subdita per-
sonalem residentiam facere neglexerit, eam
episc. eidem infligat poenam, quam sacr.
Trid. concilium præcipit; mandantes præ-
cipue curatis, ut in parochiis suis habent,
etiam si ecclesia propriam domum non ha-
beat.

Nullus sacerdos quacunque etiam de cau-
sa, qui in civitatibus ultra diem, qui in
dioecesis ultra triduum a dioecesi absens
maneat sine in scriptis epis. licentia.

Sciant quoque omnes abbates, archipres-
byteri, rectores, atque curati, & canoni-
ci se ecclesiastica non posse obire officia
per substitutos, sed per se ipsos, & per se
maliter residere debere.

Et si prædicti omnes jure ad residentiam

teneantur, si tamen qui cura non pre-
tendunt animarum, sed alia habent onera digni-
tibus annexa, que personale flagitant mi-
nisterium, ne arbiterentur propterea ad refi-
dentiam se nos teneri. Ad epis. item stu-
dium spectabit, ut suo quicque muneri (ut
praedictum est) per se ipsum, non autem per
substitutum, cum electa sit persona inde-
stria, satisficiat. Hujusmodi sunt, qui di-
gnitates, aut canoniceatus obtinent, quorum
presentia, & officio non solum ecclesie cul-
tus divinaque ministeria, sed etiam episco-
palis ipsa administratio vehementer ornatur,
ac augetur. Quod si prædictas dignitates
obtinentes distributionibus carent, ut &
ipsi congruum ecclesiæ servitum impleant
arb' trio ordinari præsindendum, ordinarius
tertiam partem ex fructibus, & proventi-
bus quibuscumque illarum dignitatum in di-
stributiones convertat juxta Tridentini concl-
ii decretum assignandas.

Præterea quicunque beneficia ecclesiasti-
ca quicunque obtinent, in quibus, etiæ co-
rata non sint, tamen residere vel jure, vel
consuetudine debent, in eos epis. ut præmis-
sum est, animadvertis, & poenis a sacro
concilio Tridentino statutis, & aliis suo ar-
bitrio, si non rescederint, utatur.

C A P. XXV.

De Hospitalibus, & alijs piis locis.

Monemus omnes & singulos, qui ecclæ-
siastica hospitalia, & confraternites, col-
legia, aliaque pia loca in commendam, ad-
ministrationem, aut quemcumque titulum ob-
tinent, ut inviolabiliter obseruent consti-
tiones, & decreta Trid. concilii.

Teneantur magistri, procuratores, admini-
stratores dictorum locorum episcopo, vel
per ipsum deputandis, annis singulis admi-
nistracionis sue rationem reddere.

Non licet eis quoquo pacto piorum lo-
corum bona dilapidare, vendere, alienare,
aut in alios quovis usus convertere, quam
D quibus descripta sunt, sive episcopi consen-
tu & si destinatus usus non reperiatur; defi-
nitetur per epis. in visitatione.

Ad procreationis, vel administrationis of-
ficia electi non præsumant suis fungi officiis,
nisi prius in manibus epis. vel ejus vicarii
juraverint, onus sibi impositum fideliter ac
diligenter se executuros.

Prohibemus etiam, ne in præfatis oratoriis
de alijs rebus verba faciant, quam de con-
ducientibus ad confraternitatem seu collegio-
rum utilitatem, sub poena excommunicati-
tionis.

Ordinamus deinceps, ne præditorum loco-
rum administratio uni eidemque persone
ultra annum, vel ad summum biennium
commutetur; aliter concessa, sit omnino
nulla, ita ut id agens vacet per annum ab
omni officio societatis, vel alterius loci
pil.

Priores vero, & administratores ratio-
nem acti officii non redentes, non possunt
denuo ad eamdem administrationem eligi,
vel assumi, nisi ad minus lapso anno; alias
nihil effectum sit.

Qui

ANNO
CHRISTI
1596.

CONCILIO SALERNITANUM.

Qui bona ecclesie sive solus, sive cum aliis administrat, sive per se, sive per interpositam personam ea emerit, aut emphatevis, locationis nomine conduxerit, ab administratione statim amoveatur, & ad alias censeatur indignus.

Quod si administrantes mutuo dederint, vel quod gravius est, a piis locis sumpserint, idem ab officiis removantur, & indigni ad alia judicentur. Praefectus autem piorum locorum, qui in omnibus tacite consenserit, ipso facto poenam excommunicationis incurrat. His, qui bona piorum locorum administrant, quotiescumque ea locari necesse erit, mandamus, ne eorum arbitrio & voluntate locentur, sed publice locanda proponant, facta omnibus conducendi libera facultate.

Qui vero bona piorum locorum conducere voluerit, dei idoneum fidejussorem, cum quo jure agi possit, aequo atque cum ipso principaliter creditore.

Curent autem quam maxime administratores, ut testantium ultima voluntati in omnibus faciliat, tam eorum, qui in toto vel in parte fundaverunt, quam eorum piis legatis eleemosynisque. Quod si dictam testatorum ultimam voluntatem in aliud opus etiam plium convertere moliantur, gravissimis ab episcopis afficiantur poenis.

Nulli unquam confraternitati eleemosynam quinquare liceat, nisi impetrata ab episcopis facultate in scriptis exarata, qua in eleemosyna petenda non indulgentias circumferant, neque deferant tintinnabula; sed nec populum concionibus, exclamationibus aliquis modis hortentur, aut vi eleemosynas ab hominibus extorquent; sed pie simpliciter, modeste casdem petant ad subsidium piorum locorum, & pauperum.

Nos autem iustis causis admoniti arbitramur non minimum pastoralis officii munus esse, ut indigentibus undequaque subveniatur. Quamobrem ubique in provincia nostra hujusmodi pauperes sint, ut victimum quinquare non possint, nec pro pudore quinque re & oblatim mendicare audeant, ma non mus primo quoque dominico die mensis aliquid in ecclesia parochiali colligat per eos, qui ab episcopis constituerunt, quatenus pia fidelium liberalitate Christi pauperibus provide succurratur.

Quicumque autem notarii, qui rogati testamenti, alias ultimarum voluntatum tabulas de rebus ad piis causas relatis hactenus confecerunt, aut in posterum conscient, & unius iensis spatio post mortem testatoris episcopis non significaverint ea, & quicunque in ipsis tabulis legitam placita non, noverint se ipsi iure excommunicationis poenam incurrit.

CAP. XXVI.

VII.

De monachis.

Virgines, que mundo renunciantes religionis jugum sponte suscepserunt, ut in regnum divinum contemplatione liberius conquiscent, decet plane secularium cognitionibus, vanisve sollicitudinibus esse libe-

ANNO
CHRISTI
1596.

ras; quapropter sac. Tridentini decreto sub excommunicationis latet sententia poena omnibus utrinque sexus Christifidelibus precipimus, ne quacumque ex causa etiam necessaria illatum monasterii septa absque episcopi licentia in scriptis ingredi audire, neque ipse moniales post emissam professionem ullo pacto inde egredi tentent.

Cum primum pueris ad suscipiendum sacram habitum offerentur, abbatissa moneat parentes, vel earum curam habentes, excommunicationis sententiam ex Tridentini concilii statuto incurrere eos; qui invitas coegerint religionem intrare, aut profitari, eidemque anathemati subjacere omnes, qui in hoc consilium, aut auxilium deduxint, tum etiam qui scientes eas non sponde ingredi, presentiam, consentium, vel autoritatem praestiterint.

Advertat praefixa monasterii, ne ad professionem contra Trid. conc. decreta aliqua admittatur, quae sexdecim annis non expleruit, & quae rite, & congrue legere necessitat: & confessores extraordinarii jure decretorum sac. conc. Taid. ter in anno eis concedantur.

Curet etiam, ut moniales saltem quolibet mente sua peccata confiteantur, & SS. Eucharistie sacramentum sumant; que ut quibusdam diebus, ne sermonibus haud necessariis vacent, sed orationibus sedulo incumbant, mandamus praefecte, ut nulli lipsarum, nisi ob urgentissimam causam ad auditorium accedere permittat.

Cum ex pluribus germanis sororibus una efficitur abbatissa, reliquis germanis nullum detur officium, illius praepositura durante.

Abbatissa officium per biennium duret, quod ad tertium quoque annum poterit prorogari, si monasterio probatum fuerit expedire.

Et quoadiudicium par est, ut moniales abbatissae obsequantur, in ejus absentia vicaria eandem obedientiam, & reverentiam omnia praestent. Si qua vero ejus nulla neglexerit, aut superbo, & injurioso responderit, ab ipsa praepolita coercetur; quod si forte coercitudinem, vel poenam libibi impositam renuerit, a propria, & vicaria, aut magistris episcopo deferatur, ut praeterea modo tam arguere, & punire valeat; que si hoc nunciare omiserit, vicaria, & magistris, quales id fecerint humi cibum capere cogantur; ipsa autem praeposita auctioribus poenis ab episcopo puniatur.

Ad auditorium moniales nullae accedant, nisi vocate, & illae tantum vocentur, pro quibus veniens se licentiam obtinuisse ostenderit. Nec quisque ad eas altoquendum accedat sine licencia, sub excommunicacionis poena.

Sermonibus audiendis praehiantur moniales, que state sine provocata, & spectante probitatis, que diligenter suo munere fungantur, & ita loquenteribus assistant, ut quidquid dicunt, vel ab aliis dicitur, intelligant. Quae tamen audierint cum nemine omnino communicent, nisi cum abbatissa, si hoc expedire judicaverint.

ANNO
CHRISTI
1596.

Janus monasterii nullo pacto aperiantur, nisi duabus ex antiquioribus presentibus, quarum una sit ipsa Abbatisa, cum vacare poterit, aliave moniales interim eo se recipiant, quo nec aspicere quidquam externum, nec inspici ab alio ullo modo possint.

Prope januam cum mare vel foemina loqui monialium nulla presumat, & que id egerit in cellam ad superioris arbitrium includatur, eandemque poenam incurrat iantrix, si praeposita temeritatem non detulerit.

Singulis annis de sua administratione tam praeposita, quam monasterii procurator rationem reddant episc. vel eius vic. Præterea, quia omnia providenda in presenti materia salubriter ordinata sunt per sac. congr. nos ad ea libenter remittimus.

In quolibet monasterio non habeantur, nec permittantur plures crates ferre, seu fenestrae collocatorum, quam una, aut ad summum duc.

Ha nullo modo in ecclesiis sint, sed extra eas tantum.

In fenestris confessionibus configantur etiam lamine ferre, seu cum foraminibus, e quibus, nec ipsæ moniales cerne, vel spectare quemquam, nec a quoquam ullo modo cerni, aut speculari possint.

Fenestrae unde Ss. eucharistis Sacramentum percipiunt, alta sit dimidiato palmo, lata vero in tertio, que binis foriculis, totidemque seris, & clavibus, alteris intrinsecus, & alteris forinsecus occcludantur.

Ad januam monasterii vestibulum sit binis foribus munitum, in quo moniales nunquam intrent, dum forae exteriore vel aperte sint, vel mox aperiende, ne inde nunquam moniales spectare, aut spectari possint.

Ne scribant litteras sine licentia superioris, seu Abbatissæ vel priorissæ, nec dent, neve ad eas missas recipient, nisi antea ab eisdem fuerint perlecta.

Presbyteris, confessariis, abbatis, prioribus, vel aliis praefectis monasteriorum statutatur aqua, & idonea elemosyna, seu provisio, que ære communi monasterii perfervatur; his autem vicissim munera quantumvis exigui valoris, que sibi cum monialibus possint intercedere, omnino interdita sit sub poena perpetua suspensiois.

Denuncletur cunctis sanctimonialibus, cunctisque ordinis, religiosas professoras, que testamentum faciunt, vel de rebus sibi in usum assignatis disponunt, mori & decedere proprietarias, illasque censuris, & poenis a sac. Canonibus, regulis, ac ordinum, & monasteriorum constitutionibus, atque aliis ordinationibus contra proprietarios editis, & promulgatis subjacero.

In quovis monasterio sit infirmeria communis, & ubi non fuerit, a superioribus construi, vel fieri quam primum curetur, & si res postulat sub censuris, & poenis ei bene vix: in eam autem recipere teneantur in virtute sanctæ obedientie omnes moniales, & conversas tam professoras, quam novitias agrotas, quibus opus sit medico; nec medicus quampiam in eundo inviset, nec invisere a prefecta monasterii permittatur, neque medicinam prescribat extra infirma-

CONCILIO SALERNITANUM.

riam sub poena excommunicationis.

Agrotantibus autem, & infirmis in infermaria decembentibus ex ea pecunia, que in eam causam assignabitur, suspenditentur omnes sumptus, & expensis pro victu, alimentis, lectulis, & medicinis, & aliis rebus necessariis ad illarum morbos curandos, ac valetudinem consequendam.

Sola moniales officium divinum in suis ecclesiis celebrent; itaut nulla regularis, vel secularis, aut alia qualibet laica persona ad id quomodolibet se ingerat; sed tantum sacerdotes, & clerici deputati, vel deputandi ab ordinario, sive superiore pro celebrandis missis in die solemnitatis monasterii ad ea sua munera obeunda, que sint ex usu necessario ecclesie, cujusmodi sunt missa celebratio, benedictiones, & illos similia, que per moniales expediri non possunt, accedant.

Nulla monialis, vel conversa, vel quavis alia persona, & que non sit de monasterio audeat alias sibi missas privatas celebrari facere in ecclesiis monasteriorum monialium, preter eas que a capellans deputatis, communibus imponitis monasterii celebrandas sunt, nisi cum scientia, & licentia praeposita.

Nulla monialis, vel conversa, cum aliquo advocate, procuratore, sollicitatore, exactore, alioque negotiorum gestorum actore quocunque negotium, causam vel item petractet.

Janitrices, & que sacrificia curam habent, & comitatrixes, que ingressos contantur, quadraginta annos non pauciores natæ sint.

In conversas non recipiantur in quocunque monasterio plures tertia parte illarum monialium, vel ad summum non nisi duæ ad rationem quinque monialium. Ubi vero consuetudo est, ut ea proportio non expletetur, sed minor sit numerus conversarum, ea ut pote laudabilis observetur.

Familiæ seculares, que in monasteriis pro illarum servitio, & ministerio degunt, omnino dimittantur, nec habitum suscipiant nisi prius extra monasterium dimissi, & illarum voluntas ab ordinariis fuerit explorata, juxta sac. Trident. conc. decretum.

Non recipiantur moniales, vel conversæ in quocunque monasterium, nisi in eo singulae singulis monialibus, & conversis propriæ cellæ, que sive ex muro, vel cæmento, sive ex tabulis, sive ex tela in communis dormitorio distinguantur, assignata sint.

Nulla unquam recipiatur in monialem nisi prius parentes, fratres, vel ii ad quos eius cura spectat, promptam habuerint universalis pecuniam pro dote, vel elemosynam consuetam, ex qua peculiar nomine nonnulli redditus ementur, accidente monasterii consensu, cui hujusmodi redditus alimentorum causa, usque ad professionis diem cedat; ea vero sequita, successonis jure integre acquiratur.

Ut autem ad Dei gloriam, & monialium in Domino profectum, & animarum salutem, supradictæ ordinationes debita devotione, & reverentia suscipiantur, universis, & singulis reverendis abbatis, priorissæ, ac aliis

Anno
Christi
1596.

1017

CONCILIO SALENITANUM.

Anno Christi
1590.
allis praefectis, & superioribus monasteriorum, ac monialibus ac conversis in virtute S. obedientis, ac sub privationis officiorum, & perpetua inhabilitatis, ac vocis activa, & passiva, atque allis censuris ecclesiasticis, & poenis, etiam ipso facto incurriendis, dictis praecepit, & mandatur, ut omnia, & singula in eisdem ordinationibus contenta, observent, & exequantur, atque observari, & exequi faciant.

C A P. XXVII.

De usuris.

Nihil cum sit in rerum natura, quod mandatorum animas, & pauperum bona devoret, quam mordax ille, & ubique serpens usus cancer; pastoralibus munis pro virili responderem cupientes, eo animum, & vires omnes conduximus, quo misericordia charitatis ingeniosa industria qualibet ejus radices & subditorum nostrorum cordibus evellamus. Ordinamus igitur sub gravissimis poenis episcopis arbitrio reservatis, ne pro re mutuo concessa, sive pecunia, sive frumentum, aut quidvis aliud sit, plusquam ejus equivalentis exigatur.

Inhibemus ne pro solutione dilata, aut anticipata aliquod lucrum petatur, neque res ulla carius veneat ea ratione, quod ejus solutio ad tempus differtur.

Tollatur abusus conducendi operarios ad fodiendum, arandum, aliudve opus peragendum minori pretio, quam sit dari solutum, ob id nempe, quod illis operaribus super pecuniam contulerit, priusquam id operis inchoasset.

Prohibemus etiam ne aliquis pecunias alii tribuat pro bobus aliisque animalibus, cedendo eundem, qui pecunias accipit, postmodum fateri simile animal se recipise, cum propter exiguum pecuniae quantitatem nihil habuerit.

Nec minus eos damnamus, qui triticum in quibusdam locis, in quibus villoris est pretio conferunt eo pretio, quo in aliis venditur, ideo ut cogant pauperem in necessitate constitutum, frumentum suis imponis evellere, & conducere.

Declaramus etiam contra quip illum esse superfluum maxime, quo triticum, oleum, & alia id genus mutuantur post quindecim dies vel ad quacumque postulationem reddendum sibi paciscuntur: deinde vero cum majori pretio venditur, sibi reddi, vel pretium solvi a debitoribus petunt, quam plurimum venditum fuerit; cum fortasse, si penes se id habuissent, eo tempore, non tanti, nec tantam quantitatem uno eundemque pretio vendidissent. Cum igitur isticta hec hujusmodi lucri perceptio, non domos ipsas, sed & Civitates evertat, in Dominio omnes hortamur, ut saluti tam anima, quam corporis consulentes, a viris peritis consilia petant, quibus ex hisce Demoniorum technis facilis emergant, nec post hac ab equissimo judice graviter puniantur.

Neve nostra negligentia, & indulgentia, prava huc latius, atque latius ferpat, tam iniquam usure periculum pro nostri mur-

1018

neris cura reprimere prorsus, evellere, & extirpare volentes, statuimus, ut quacunque persona, quacunque conditione, seu dignitate praeedita, hujusmodi contrades suspiciose, cambia ficta, libellos fictos, seu quavis alia pacta, quae a vera charitate abhorrent, omniaque iure sunt prohibita, deinceps patrarent, ipso facto poenas a jure statuta subituras se intelligent, hortantes principes episcopos ne padam hujusmodi causum absolutionem allis concedant.

Anno Christi
1590.

C A P. XXVIII.

De arbitrio.

Quotidiana sane experientia perspicuum est, dotes beneficiorum ecclesiasticorum magis, magisque minui, quod a tot, tantisque diversarum qualitatum personis, cum maximo animarum suarum detimento, bonorumque ecclesie damno, & incommodo usurpentur. Ne igitur aliqua in parte studium nostrum desideretur, hortamur, ut episcopus quoddam in cathedrali ecclesia armarium erigat, in quo omnes tam privatae, quam publicae scripturae quorumlibet beneficiorum sui dioecesis tutissime adserventur.

Ordinamus itaque sub poena excommunicationis, aliisque gravissimis eorum arbitrio reservatis, universis, & singulis abbatibus, canoniciis, archipresbyteris, rectoribus, prioribus, curatis, vel alio quocunque nomine vel titulo beneficiatis, ut infra sex mensas teneant copias authenticas suarum bullarum, scripturarum, inventariorum, & quorumque contractuum, tam de bonis immobilibus, quam mobilibus, jurisdictionibus, actionibus, redditibus, & censibus, quos possident, aut possidere jure, vel consuetudine possent, ad ipsum beneficia spectantes episc. offere, qua tam ad perpetuam rei memoriam, tam ad fallacias, fraudesque tollendas in predicto armario, aut archivio debite reponantur.

Cum primum vero Episcopus obierit mortem, archivali episcopali claves notario publice fidei; una capituli vicario; altera de capitulo uni, ad quem vel offici ratione, vel consuetudine pertinet, tradatur. Qui episcopo recente consecrato illas restituat, deque rebus in ea descriptis rationem reddant.

Summorum pontificum bullas, saltim duobus post mensibus, quam illas Roma editas cognoverit, in sua Diocesis promulgari caret episc. eas praesertim, quas promulgari iudicatur, tam eas, quae ad ecclesie sue promulgationem pertinere posse aliqua ratione judicabit, quarum omnium bullarum librum confici, & in episcopali archivio adsevari jubeat, cum earundem publicationibus.

C A P.

1019

CONCILIOUM SALERNITANUM:

C A P. XXIX.

Anno
Christi
1596.

De ratione observandi synodi provincialis.

Episcopus pro suo munere omni sollicitudinis officio incumbat, ut quacumque in hac synodo provinciali decreta constituta que sunt, celerem atque plenam executionem, ut par est, omnino habeant.

Et ut commodius executioni debitis mandari omnia possit, statuit nostra synodus, ut intra sex menses quilibet episcop. suam coget dioecesana synodum; & in ea plenissime omnia publicari mandet cum omnibus iuris remedios observari, quae in hoc nostro prov. coac. acta, vel definita esse noscuntur.

Quicunque vero, vel universi, vel singuli qui non parcerint, il multas, & poenas suant his hinc decretis sanctitas, tum alias ecclesiasticis sanctionibus, & canonum iure prescriptas. Compellanturque præterea ab episcopis ad parendum, omnibus iuris remedios; & alias etiam poenis, quae in eis continentur, se teneri intelligant. Ab afflictionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstare jubemus.

Ubi autem in præmissis constitutionibus nulla sit imposita poena, episcopi arbitrium intelligatur subaudiendum.

Porro si in his decretis nonnulla orietur difficultas, eius declarationem omniumque explicationem a nobis & successoribus nostris archiepiscopi perpetuo reservamus, salva prius & semper iudicis apostolicæ autoritate.

Quamvisque facultatem habet episcopum per suum vicarium generalem ipsum exequi posse declaramus, nisi in iis, que proprie pertinent ad ordinem episcopalem, aut in quibus vicarios a sacris canonibus, vel a conc. Trid. vel a nobis exclusus erit.

Quoniam denique ob publicam hujus provincie, & privatam etiam cujuscumque ecclesie utilitatem a sum. Rom. Pontifice, multa petenda sunt; decernimus, ut quidquid ab eo communibus nostris, & qui presentes sunt coepiscoporum literis petetur, id omne concilii hujus nomine atque auctoritate ita factum intelligi, ac si publice in sessione postulatum esset.

Omnia vero, & singula, quae a nobis in hac prima Salernitana provinciali synodo decreta, atque acta sunt, qua debemus obedientia, & humilitate, auctoritat, & iudicio sancti Rom. ecclesiam omnium ecclesiarum matris, atque magisterem semper emendanda, & corrigenda subdiciamus.

Nomina episcoporum, qui fuerant in hac synodo provinciali.

Ego Marius Bologninus archiepiscopus Salernitanus his omnibus decretis annuens subscripti.

1020

Ego Caspar episc. Cavenis, exemptus, his decretis annuens subscripti.

Anno
Curae
1596.

Ego Petrus Laetus episc. Nuscanus his omnibus decretis annuens subscripti.

Ego Fr. Antonius Perusensis episc. Marisci novi his decretis annuens subscripti.

Ego Lelius episc. Caputaeque his omnibus decretis annuens subscripti.

Ego Antonius episc. Sarnensis similiter subscripti.

Ego Rugerius de Panaldis pro reverendiss. episc. Nucerino interfui, & subscripti.

Ego Claudio Papa pro rev. episc. Campaniensis interfui, & subscripti.

Ego Federicus de Cavo pro rev. episc. Policaetensis interfui, & subscripti.

Ego Antonius Rassi pro rev. episc. Acerensis interfui, & subscripti.

*Nonnulla acta concilii Provinc. sub Mario Bolognino archiepiscopo. Salernitano
de anno 1596.*

Existentia in archivio archiepiscopali eccliesie Salernitanae.

In cau. reverendissimi episcopi Acerri &c.
Per sacrum concilium provinciale audita relatione procuratoris reverendissimi episcopi Aceri fuit provisum, & decretum, ut prefatus D episcopus intra sex menses ab hodie cum effectu erigere habeat seminarium, scilicet scholam, deputare probendas, aut praefinitionem, seu stipendium lectoribus sacrae theologiae ac casuum conscientiae, nec non pro penitentiario, convocare synodum diocesanum, & recitare facere in sua cathedrali, & collegiata, seu receptiva singulis diebus horas canonicas per capitulum in cathedrali, & presbyteros in collegiata, seu receptiva juxta decreta sac. concilii Trid. sub poenis ejusdem fac. Tridentini concilii; & ita hoc suum &c. M. archiepiscopus.

In cau. reverend. episcopi Campanie &c.
Per sacrum concilium provinciale audita relatione procuratoris rev. episc. Campanie fuit provisum, & decretum, ut prefatus R. episc. infra sex menses ab hodie cum effectu erigere habeat seminarium, vel scilicet scholam, deputare probendas, aut praefinitionem, seu stipendium lectoribus sacrae Theologiae, ac casuum conscientiae; nec non pro penitentiario, convocare synodum diocesanum, & recitare facere in sua ecclesia cathedrali singulis diebus horas canonicas per capitulum d. ecclesie cathedralis juxta decreta sacri Tridentini concilii sub poenis ejusdem facili concilii Trid. & ita hoc suum &c. M. archiepiscopus, F. Solimelis. Legum latum die 6. Maii 96. in facili concilio provinciali.

ANNO
CHRISTI
1596.

Illusterrimi e reverendissimi Signori.

Federico de Caro procuratore dell' illusterrimo, e Reverendissimo Filippo Spinello arcivescovo di Rodi, e vescovo di Policastro, dice che essendo trattato in questo concilio provinciale, che il detto reverendissimo suo principale come arcivescovo non debba portar la croce arcivescovale per la Diocesi di Policastro, il che l' è stato confessato in virtù di privilegio apostolico, qual

A privilegio non si deve insegnare in detto concilio, al quale il dottor reverendissimo principale suo è sudito quanto a vescovo di Policastro, e quanto agli altri onori, e dignità arcivescovali riservatili in virtù de' suoi privilegi immediati non possono declarare per altro, che da N. Sig. e per la S. sede apost. per il che gravato con verità da detto trattamento, e di ogn' altra cosa, che sopra di ciò si fosse provista in detto sacro concilio come provinciale, n'appella alla sanctità di N. Sig. & alla S. sede apostolica, perche esse molte modo s. et Dens. s.

ANNO
CHRISTI
1596.

ACTA SYNODI PROVINCIALIS
MARONITARUM IN MONTE LIBANO
AB ILLUSTERRISSIMO ET REVERENDISSIMO DOMINO
D. SEORGIO PETRO
PATRIARCHA ANTIOCHENO

Anno 1596. habita.

Exstant in libro edi- C Onvenerunt die decima octava Septem-
tu Italice bris mensis coram Illusterr. patriarcha
cui titu- reverendiss. archiepiscopi, ceteris legitimè
lue: Mis. impeditis, Josephus abbas Chlaya, Jose-
phus sancti Antonii, & Moyses Bklarai,
lebus &c. Dominiq. diaconi Josephus Chater de Es-
augore P. dron, & Phrag Hadseich, nec non sacer-
dotes complures, presente Hieronymo Dan-
dino Catenate societatis Jesu presbytero,
sanctissimi D. N. Clementis Papæ VIII.
nuncio.

Principio autem lectio sunt apostolicæ li-
teræ, deinde multis, & gravibus verbis de
synodo quadam superioribus annis coacta
conquestus est Patriarcha, eamque a se, fra-
tre suo prædecessore convocata, aut ap-
probata fuisse negavit. Tum errores non
nullos libi, ac sue genti a quibusdam ad-
scripos, & omnes eorum assertores excom-
municavit, atque anathematizavit. Errori-
hi erant.

1. Unam in Christo esse naturam, unam vo-
luntatem, operationem.

2. Spiritum Sanctum a solo patre procedere.

3. In Trifaglio Crucifixionem totius Trini-
tatis interponi.

4. Nullum esse Purgatorium locum.

5. Nullum originale peccatum.

6. Animas mortali hoc solutas corpore an-
te extremi judicii diem nullo præmio, poe-
nave affici, inco quendam detentas interim,
in quo nec supplicium patiantur ullum,
nec bono quoquam latentur.

7. Poisce ore negari fidem, modo teneatur
corde.

8. Confirmationis sacramentum a baptismo
distinctum non esse.

9. In chrismatis confessione præter oleum.

& balsamum alia quendam admisceri ope-
tere.

In fermentato Corpus Christi consecran-
dum esse.

Ad eorum, qui moriuntur inungenda cor-
pora, oleum ab episcopo in die Cœna Do-
mini consecratum non adhiberi, sed illud
quod simplex quisque Sacerdos tunc bene-
dixerit.

Sacramentorum omnium formas minus
perfectas, ac per modum pœnationis illis
esse.

Propter fornicationem, aliasque causas,
& incurabiles morbos uxorem repudiari,
Dat quo aliam ea vivente duci posse.

Qui omnes ita examinati sunt, ut de Gu-
gulis suam, siveque gentis tum presentis,
tum præteriti temporis sententiam ac si-
dem quisque exposuerit. Fuit autem hac.

Unam in Christo Domino esse personam,
Divinam: naturam, voluntatem, atque o-
perationem duplicem, Divinam, & huma-
nam.

Spiritum sanctum a patre, filioquo tan-
quam ab uno principio procedere.

Trifagium duobus modis in eorum libris
usu pari. Cum ad Trinitatem totam refer-
tur, nihil addi. Cum ad secundam perso-
nam propter assumptionem carnem, nativita-
tem, Crucifixionem, & mortem interponi.

Purgatorium locum esse; Ideoque plurimas
pro mortuorum animabus eleemosynas fieri,
preces fundi, missas celebrari, ut cœtius in-
de liberentur.

Ab Adam omnes originale peccatum con-
trahere, eamque ob causam parvulos sine
baptismo salutem non consequi.

Animas ex hac vita migrantes aut in Ce-
lum ad fructum Deo statim evolare, aut
ad

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

1023

CONCILIO MARONITARUM.

ANNO
CHRISTI
1596.

ad sempiternas inferni, temporaria sub purgatorii poenas detrudi.

7. *Fidem ore negari non licere, evangeli. cum illud fatis, superque testari. Qui ne- gaverit me coram hominibus, & ego ne- gabo eum coram Patre meo, qui in Cœlis est.*

8. Confirmationis sacramentum a baptismo penitus distinctum, illiusque ordinarium ministrum episcopum esse. Atque in eo Spiritum Sanctum, gratusque plenitudinem dat, qua ad fidem profundam confantes reddimus.

9. In chrismatis confessione præter oleum, & balsamum, quibus duplex Christi na- tura significatur, nihil admiscendum esse.

10. In pane animo temporibus omib[us] eos confeccasse.

Oleo ab episcopo seria quinta Coena Do- mini consecrata mortales usq[ue] oportere.

11. Sacramentorum formas, quibus utuntur ab ecclesiis Romane consuetudine minime discrepare; easque ministri actionem indica- re. *Ego te baptizo, &c.*

12. Et si quod thorum, & habitationem di- vortium interdum permittatur; matrimonii tamen vinculum nisi morte non solvi, atque apertam extare sententiam. *Quicunque di- miseris uxorem suam, & aliam duxerit, me- chaberat; & qui dimissam duxerit, macaberat.* Quis omnia legitimi, & proprii eorum libri testantur, nec uspiam secus se in illis reperire Hieronymus Dandinus affirmavit.

13. Ergo cum eorum fides a catholica aposto- lica, & Romana sib[il] discreparet; abusus complures propositi fuerunt, qui sive ob sacerdotum imperitiam, sive ob infidellum, hereticarum, & schismaticarum gentium, propinquitatem, ac permissionem in aliqua Maronitarum loca irrepserant; atque a plus, & fidelibus, qui aderant, patribus cano- nes hi, qui subhiciuntur communi omnium consensu formati sunt.

CANON I.

Baptismi sacramentum, ut ex omnibus ad salutem necessarium, ita primo quoque tem- D pore parvulis conferatur, nec ultra decim- um, vel duodecimum diem differatur; Ni- brisque apud se habeat parochus, in quo baptizatorum, & suscipientium nomine adnotentur.

CANON II.

Episcopi omnes, ut muneri a Christo Do- mino, summo, ac primo perfice libi com- mith satisfaciant, hanc annis summe sal- tem sanctum confirmationis sacramentum in dioecesis suis administrent.

CANON III.

Adit autem Patrius, qui confirmandum tenet usus, volum, aut ad summum u- bus, & una.

1024

CANON IV.

ANNO
CHRISTI
1596.

In cognationis spiritualis, que in baptis- mo, & confirmatione contrahitur, gradibus servetur id quod in Tridentina Synodo fa- pienter definitum est. In baptismate videlicet in- ter suscipientem, & baptizatum, & illius pa- rem, ac matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatur baptizatique patrem, ac matrem tantum cognitionem contrahit. Namque rur- sum, que ex confirmatione oritur confir- mantem, & confirmatum, illiusque pa- trem, & matrem, ac tenentem non egre- di. Omnibus inter alias personas spiritua- lis hujus cognitionis impedimentis matri- monii sublatis.

CANON V.

Ils, qui populum Dei sue curse commis- sum verbo, & sacramentis pascere debent, non vulgaris sane doctrina necessaria est. In precipuis igitur ecclesiis diebus dominicis casuum conscientis lectio instituatur, ad quam ex propinquis locis convenire sa- cerdotes omnes cogantur, eorumque summa quamprimum conscribatur, que ab omni- bus haberi pre manibus possit.

CANON VI.

Casus constituantur episcopis reservati, a quibus reliqui nonnihi de illorum conser- va absolvant. Aliique graviores subiciantur, qui ad solius patriarchæ autoritatem pertineant.

CANON VII.

Quoniam parvile sine indecentia maxi- ma, venerabilissimique sacramenti injuria vix potest sacra Corporis Christi communio dari, caveant in posterum sacerdotes uni- versi, ne quemquid ante rationis usum ad eum admittant.

CANON VIII.

Missa Romæ sanctissimi domini nostri Papæ approbatione super impresso, atque ad nos transmissio utatur omnes, nec alio nisi ad Patriarcham delato, & ad Roma- num emendato, ejusque manu subscripto, ac solito sigillo confirmato uti licet.

CANON IX.

Minus omnino deoere videtur, nec eccl- esie consuetudini convenire querundam con- fessio[n]e, qui pietatis, ac religiosæ specie au- dis pedibus sanctum Missæ theratium offe- runt; idcirco intelligent universi, nullato- nus id probandum, aut retinendum est.

CON-

1025

CONCILII MARONITARUM.

CANON X.

ONNA
CHRISTI
1596.

Digitos etiam quibus Sacrum Christi Corpus inter Missarum solemnia contreditur, post verborum consecrationalis pronunciacionem nihil aliud tangere, conjunctioque deinceps esse oportet.

CANON XI.

Cum ad integratatem sacrificii Corporis, & Sanguinis Domini pertinet utriusque scordam sumptio; adstantium, ac ministrorum communione actionem illam sacerdos non interruptat, sed & corpus, & sanguinem ipse primum sumat: tum partes aut in calice intinctas sanguineas, aut cum aliqua sanguinis parte illis distribuit.

CANON XII.

Vasa, quibus sanctissima eucharistia in ecclesiis servatur, argentea quidem esse, aures, & ex meliori materia confare oportet; verum si huc haberi nequeant, lignea sicutem non sint, sed aut serica, aut ramica, aut his similia.

CANON XIII.

Ad matrimonii sacramentum celebrandum ante decimum quartum annum mas, & duodecimum foemina non admittantur; interim tamen promissiones, & sponsalia permitti poterunt.

CANON XIV.

Coram proprio parocho, & testibus matrimonium omnes celebrent. Habeat vero parochus librum, in quo contrahentium, & testium nomina, locumque, & diem scribat. Ac tribus continuis festis diebus in ecclesia inter missarum solemnia futurum matrimonium, antequam celebretur publicet.

CANON XV.

Indignum autem est, quod a quibusdam factum accepimus, ut hereticis, & schismatis filias suas Christi-Fideles in matrimonium traderent: id ne amplius fiat, episcopi, & sacerdotes omnino caveant.

CANON XVI.

Pius, & antiquus in ecclesia aquae benedictionis usus in templo nostra introducatur, locaque & vasa preparantur, in quibus decenter, & commode omnibus exposantur.

CANON XVII.

Diligentius in posterum, & sanctius festi dies obseruentur, illique constituantur, & publicentur, qui ab omnibus ex precepto observandi erunt; atque inter eos Trinitati, sanctissimo eucharistia sacramento, ac sanctis omnibus dicati adnumerentur.

CANON XVIII.

Toliatur penitus mulierum nostrarum il-

Concil. General. Tom. XXXV.

1026

A la simplicitas, aut religio, qua menstruorum tempore, ac quadraginta post partum diebus ab ecclesia ingressu absident.

Anno
CHRISTI
1596.

CANON XIX.

Omnis conatus, atque industria curretur, ut apud patriarcham, & episcopos, & vero etiam in principali omnibus locis libri sacri habeantur; Vetus scilicet, & novum testamentum, quibus fidis nostra presertim nititur.

CANON XX.

Contra vero, cum perniciosum nimis sit simpliciorum animabus, si hereticorum, & schismatistarum libri in eorum versentur manus, diligenter omnes conquerantur, & apud patriarcham in loco clauso afferventur, nec nisi doctis, ac theologis sacrae peritis viris, qui inter veritatem, atque errorum dijudicare possint, permittantur.

CANON XXI.

Hac omnia, ut a nostra synodo sancte definita sunt; ita, ut a Christi-Fidelibus accurate observentur, modis omnibus episcopi, & sacerdotes procerent; contumaces dignis etiam poenis compelliendo.

Quaque nil aliud tractandum superesset; canones hi universi patribus rursum alta, ac distincta voce praetelet fuerunt, atque ab omnibus acclamatum, & ut a sanctissimo domino nostro Papa confirmarentur vehementer postulatum. Quod cum se Hieronymus Dandinus sedulo curaturum polliceretur, dimidia synodus est. Die ejusdem Septembris mense xx. anno MDCXVI.

ADDITIONE -

Ad superiorum synodum sub Iosephbo Petro Patriarcha.

HIS actis, Sergius patriarcha, ut est mortalium omnium conditio, extremum diem clausit, atque ex hac ad meliorem, ut pie creditur, migravit vitam; eique mox summa totius populi approbatione, & consensu electus Iosephus archiepiscopus, & abbas Chsaya in patriarchali munere succedit. Is vero non solum superiorem synodum universam, singulaque in ea contenta confirmavit, atque ab omnibus magnopere observari voluit; verum etiam episcopis eiusdem convocatis, eodemque praesente Hieronymo Dandino apostolicz sedis Nuncio, hosce adjunxit canones.

CANON I.

In sancto Missa sacrificio peragendo quodam accepimus, antequam sacras vestes induant, panem, & vinum offerre; alios prius vedes affumere, tum offerre. Unius gentis ac populi unus oportet esse ritum, unam Divini cultus formam. Et autem ratione, atque ecclesiasticz consuetudini magis consentaneum, ut sacris indutus vestibus ad altare sacerdos accedat.

Ttt

CA.

CONCILIO MARONITARUM.

ANNA
CHRISTI
1596.

CANON II.

Quod a Romanis Pontificibus, sacerdotibus nostris, & ecclesiasticis viris permittitur, ut & uxores habeant, & filios prouarent, intelligent omnes indulgentiam esse non precepimus; neque ita accipiendo a nobis, ut nisi uxores illi ducant, aut ad sacros ordines admittendi, aut regendis populis sacramentisque administrandis praeficiendi non sint. Nam sanctius omnino est; & optabilius, ut qui donum ex Deo habent, calibet vitam agant, quodque apostolus Paulus christianis universis consuluit; ut non aliivi, sed integri, & toti vacare Deo, ac divinis rebus possint; ecclesiasticis, ac B. D. o dicatis personis multo magis convenit. Idcirco liberum id omnibus relinquatur, nec ad matrimonium ullus, aut cogatur, aut urgeatur.

CANON III.

Aequum est iis, qui ad episcopatus gradum assumentur ab omnibus populis honorem debitum exhiberi, illosque a ceteris dignosci; propterea sive monasteriis regendis preponendi sunt, sive populorum curam habituri, solito episcoporum habitu utantur illi, qui ad eum gradum in posterum assumentur. Neque plures in eodem loco preterquam apud patriarcham, episcopi habitent:

CANON IV.

Verbo Dei omnino pascende sunt oves Christi curae nostre commissie, ut & instruantur in fide, & moribus corrigantur;

A constituantur igitur illi, qui ad sanctum hoc & salutare munus obeundum idonei sint, locaque illis prescribantur, quibus singuli Verbum Dei dominicis, ac celebrioribus diebus festis annunciatore debeant; nec ullus nisi a patriarcha, locice ordinario missus, id in ecclesias nostris facere presumat.

ANNO
CHRISTI
1596.

CANON V.

Nemo militans Deo implicatus se negotiis secularibus, ut sanctissime Paulus nos admonuit. Sacerdotes vero tributis, que Turcis solvenda sunt, exigendis vacare, indignum profecto facinus est. Id nullo modo deinceps fiat.

CANON VI.

Monachorum, ac religiosorum hominum, qui relicto seculo intra monasteria sese incluserunt, a foeminarum confortio quam remotissima esse oportet loca. Nullum igitur foemine, nisi foras ad officia Divina in templo, & audienda ubi, & quando patriarche videbitur, intra illa admittantur. Nunquam vero ibi comedant, aut pernoctent.

Hec porro non ideo definita sunt, quod superioribus temporibus apud nos nunquam fuerint pleraque saltem observata, sed quod cum minus nunc essent multis in usu, in memoriam omnibus revocari, atque accuratissime a singulis observari, synodus nostra voluerit. Quod & de sua gentis pietate, ac solita obedientia confidit, & a Deo optimo maximo obnoxie precatur. Die tertia Novembris mensis millesimo quingentesimo nonagesimo sexto.

ANNO
CHRISTI
1597.

CONCILIA PROVINCIALIA
D U O S A N C T E S E V E R I N E
A SACRA CONGREGATIONE CONCILII REVISA

ANNO
CHRISTI
1597.

Anno 1597.

Illustri & reverend. uti Fratii D. archiepiscopo S. Severinæ.

Per illastris, & reverend. D. uti frater. Provinciales synodos, ad S. D. N. missas, quarum prior a Francisco Antonio amplitudinis tua predecessore, posterior autem ab ipsamot amplitudine tua, adhibita in utraque comprovincialibus episcopis celebrata, fuerunt, illustrissimi patres Jacri, concilii Tridentini interpres pro manere fibi injuncto diligenter recognoverunt, atque ubi opus esse duxere, commendarunt, atque approbarunt. Nunc igitur eas ad amplitudinem suam remittimus, ut pro sui munera officio quam pridem fieri poterit, & sedulo in sua ecclesia, totaque provincia obseruandas curet, ut egregia sua opera, ac industria piq. laboris fructus, quos fibi iustis proposuit ubiores in diem, adjuvante Domino, persipiat. Quod ut cumulate, & quam celerissime fiat, nos summe precibus a divina benignitate contendimus. optimamque amplitudinem tua valerudinem ex animo precamur. Roma die 15. Iuli 1597.

Amplitudinis tua

Illust. & reverend. uti Fr. Hiet. card. Matthejus. Locus + signi

D E C R E T A E D I T A

In prima, & reposita in secunda synodo provinciali sancta Severina sub Francisco Antonio Santorio archiepiscopo.

Franciscus Antonius Santorius Dei, & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus sancte Severinæ de RR. DD. patrum coepiscoporum consilio, & assensu in provinciali synodo nostra S. Severinæ legitime congregata, hæc quæ sequuntur statuimus, decrevimus, & ordinamus.

De Fidei Orthodoxa professione.

B. editio
Rome
1597.

Inter omnes pastoralis officii sollicitudines, præcipua, que ad catholicæ fidelis integratorem pertinet, versari debet, ut que spiritualis ædificii fundamentum est inviolata permaneat, ac omnes in ejus puritate immobiles persint. Quare ab ejusdem fidei negotio, veluti omnium præstantissimo, exordiendum esse duximus, eandem fidem juxta formulam a fel. recor. Pio papa IV. traditam unanimiter profentes, quam hic inferius subjiciendam esse visum fuit.

Formula professionis Fidei Orthodoxa.

„ Ego N. firma fide credo & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in symbolo fidei, quo S. Romana ecclesia utitur, videlicet.

„ Credo in unum Deum, Patrem, Omnipotentem, factorem coeli, & terre, visibilium omnium & invisibilium; & in unum D. Jesum Christum filium Dei Unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sancta. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum, consubstantialis Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de coelis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex

Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis tub Pontio Pilato passus & sepultus est. Et resurrectus tertia die secundum Scripturas. Et ascendit in Coelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum dominum & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam S. catholicam, & Apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma in regenerationem peccatorum, & ex parte resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi facili. Amen.

„ Apostolicas, & ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem ecclesie observationes, & constitutiones firmissime admitemto, & amplectitor.

„ Item sacram Scripturam juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet S. Mater ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione Sacrarum scripturarum admitto, nec eam unquam, nisi iuxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

„ Profiteor quoque septem esse vete, & propriæ Sacramenta novæ legis, a Jesu Christo D. nostro instituta, atque ad sa-

T. t. 2

„ la-

ONNA
CHRISTI
1597. „ Iutem humeral generis, licet non omnia,
„ singulis necessaria, scilicet Baptismum,
„ Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam;
„ Extremam Unctionem, Ordinem,
„ & Matrimonium: illaque gratiam confer-
„ re, & ex his baptismum, confirmationem,
„ & ordinem sine sacrilegio reiterari non
„ posse. Receptos quoque, & approbatos
„ Ecclesie Catholicae ritus in supradictorum
„ omnium Sacramentorum solemni admini-
„ stratione recipio, & admitto.
„ Omnia, & singula, aqua de peccato
„ originali, & de justificatione in sacra. Tri-
„ dentina synodo definita, & declarata fue-
„ runt, amplector, & recipio.
„ Profiteor pariter in Missa offerri Deo
„ verum, proprium, & propitiatorium Sa-
„ crificium pro vivis, & defunctis, atque
„ in Sancta Eucharistia Sacramento esse vere,
„ realiter, & substantialiter corpus, & san-
„ guinem, una cum anima, & divinitate
„ D. N. Iesu Christi; siveque conversionem
„ totius substantiae panis in corporis, & vini
„ in sanguinem, quam conversionem catho-
„ lica ecclesia transubstantiationem appellat.
„ Fateor etiam sub altera tantum specie
„ totum, atque integrum Christum verum
„ que sacramentum sumi.
„ Constanter teneo purgatorium esse, ani-
„ masque ibi detentas fidelium suffragis ju-
„ vari.
„ Similiter, & iandos una cum Christo
„ regnantes, venerandos atque invocandos
„ esse, eosque orationes Deo pro nobis of-
„ serre, atque eorum reliquias esse vene-
„ randas.
„ Firmiter affero imagines Christi, ac
„ Deipara semper Virginis, nec non alio-
„ rum Sanctorum habendas, & retinendas
„ esse; atque eis debitum honorem, & ve-
„ nerationem imparteandam.
„ Indulgentiarum etiam potestatem a
„ Christo in ecclesia telicam esse, illarum
„ que usum Christiano populo maxime salu-
„ farem sic affirmo.
„ Sanctam Catholicam, & Apostolicam
„ ecclesiam Romanam omnium ecclesiarum
„ matrem, & magistrat agnoscere, Roma-
„ noque pontifici, B. Petri Apostolorum prin-
„ cipis successor, ac Jesu Christi Vicario
„ veram obedientiam ipondeo, ac juro.
„ Cetera item omnia a sacris canonibus,
„ & ecumenicis conciliis, ac principiis a
„ sacrosancta Tridentina synodo, tradita,
„ definita, & declarata indubitanter reci-
„ pio, atque profiteor, simulque contraria
„ omnia, atque heres quascunque ab ec-
„ clesia damnatas, & rejectas, & anathema-
„ tizatas, ego pariter damno, rejicio, &
„ anathematizoz.
„ Hanc veram catholicam fidem, extra
„ quam nemo salvus esse potest, quam id
„ praesenti sponte profiteor, & veraq[ue]iter
„ teneo, eandem integrum, & immaculatum,
„ usque ad extremum vitæ spiritum constan-
„ tissime, Deo adjuvante, retinere, & con-
„ sideri, atque a meis subditis, seu illis
„ quorum cura ad me in meo munere spe-
„ cibis teneri, doceri, & praedicari, quan-
„ tum in me erit, curaturum ego idem N.
„ ipondeo, voveo, ac juro; sic me Deus ad-

Anno
CHRISTI
1597.

A „ juvet, & haec sancta Del Evangelia.
Hanc ipsam fidem professionem, ac spon-
tionem juxta prescriptum sac. Trid. conc.
& literarum ejusdem Pii IV. & nos ipsi, &
coepiscopi nostri, ac omnes illi, qui ad
hoc concilium provinciale admitti sunt, pu-
blice fecimus, atque ita eandem ab omni-
bus, qui dignitates, canonicatus, & pre-
bendas, nec non alia ecclesiastica benefi-
cia obtinent, vel in futurum obtinebunt, qui
in synodo dioecesana convenient debent, in
proxima dioecesana synodo ab eorum ordi-
nario habentia, palam, & solemniter fieri
mandamus.

Sed insuper, iuxta sac. conc. Trident. de-
cretum, & literas apostolicas predicas, pro-
visi de beneficiis quibuscumque ecclesiasti-
cicis coram animarum habentibus teneantur
a die adepti possessionis, saltem intra-
duos mense, in manibus sui episcopi, vel
eo impedito, coram generali ejus vicario
eandem orthodoxe fidei publicam facere
professionem. Provin vero de canonicatibus,
& dignitatibus in ecclesiis cathedralibus,
non solum coram episcopo, vel ejus vice-
ario gener, sed etiam in capitulo intra-
eundem terminum idem facere teneantur;
alloquin; iuxta decretum ipsum, decla-
ramus omnes predictos fructus suos non fa-
cere, nec illis possessionem suffragari.

*De ejusdem Fidei professione per artium.
& facultatum quarumcumque magis-
trorum, & professores facienda.*

Cuiuscumque artis, & facultatis professo-
res, laici, vel clerici, sive seculares, sive
cuiuscumque ordinis regulares sint, ad sua
professionis exercitium nullatenus admittan-
tur, nisi prius de communis religione, & sana
doctrina confiterit, ejusdemque orthodoxe
fidei, ex prescripta formula, professionem
fecerint, sub censuris, & poenis, & alias
juxta literas sedis recor. Pii IV. desuper
editas, & promulgatas.

In hujusmodi fidei professione, illud pra-
dicta obseruandum erit, ut verbis juxta
prescriptam formulam conceptis publice, &
palam ab episcopis fiat; atque ut ad perpet-
uum rei memoriam semper maneat, eam
dem per notarios, vel ordinarios actuarios
cum ipsius profidentis subscriptione, in pec-
cuniarum libro, & gratis annotari, vel de ea
publicam testationem fieri episcopi curent

De Fidei tuenda cura, & diligentia.

Episcopos omnes quam maxime borta-
mur, & in Domino monemus, ut in sua
quisque civitate, & dioecesi solerter invigi-
let, an aliqui sint, qui a recta credendi nor-
ma vel quid minimum declinet, aut prati-
vis opinionibus imbuti contra catholicam fi-
dem aliquid dixerint, & fecerint, & in ma-
le de eadem fide sentientes, ne vngenum la-
tius diffundatur, canonice procedant.

Parochos etiam omnes admoneant, ne
circa advenas, & peregrinos quoscumque
ad eorum parochias conuententes, & circum-
cisos, ac apostatas, qui ab infideilibus re-
versi sunt, an adhuc reconciliati fuerint se-
dulo

Anno dulo invigilant, & de eorum vita, & moribus, & an eo potissimum anno Sa. Euchae. **Cupisti** ristum sacramentum fumperint, & an Domincis, & festis diebus Missam audiant, diligenter inquirant; & si qua de his suspicio fuerit, ipsi ordinariis indicent, ut ab eis, prout expedire judicaverint, opportune provideri possit.

De libris exhibendis.

Cum improbatæ lectionis libros ad simpli-
cium mentes insinendas plurimum nocere,
compertum sit; propterea episcopi regulas
indicis de libris prohibitis de autoritate fel.
rec. Pli IV. editas ab omnibus servari su-
deant, mandentque theologis, legum do-
ctoribus, medicis, iudicis, aliosque
libros habentibus, ut librorum suorum no-
tulam pariter ab eis subscriptam infra-
tempus statuendum fideliter edant. Præci-
pian etiam omnibus, qui in eorum oppidis,
& locis libros tam impressos, quam manu-
scriptos introducunt, ut illos nisi prius re-
cogniti, & approbati fuerint, nec retine-
re, aliove legendos tradere, nec modo
aliquo vendere, alienare, aut commodare
audeant, sub poenis in codem indice pre-
scriptis per ipsos inc irrendis.

Hæredes vero, vel executores ultimarum
voluntatum libros a defunctis reliquis infra-
mensem post obitum ordinarii suis exhibe-
re tenentur & debeant, nec ipsi uti, aut
illos, nisi eorum indicem attulerint, simi-
liter vendere, & alienare valent; alloquid
nullam excusationem pretendere poterunt,
quominus in censuras, & poenas Apolo-
licis constitutionibus decretas incurriti cen-
fiantur.

De sacris verbis non abnendis.

Prohibeant episcopi ne ab idiotis, seu lai-
cis præcipue, & literarum ignariorum de his,
qua ad fidem pertinent, nec publice, nec
privatum disputetur; & non solum in eos,
hæc contumaces fuerint, sed etiam in omnes,
sacrae scripture verbis, vel sententiis ad
scurrilia dicta, detractiones, adulaciones,
superstitiones, incantationes. libellos famo-
sos, aliosque profanos, & illicitos usus abu-
tententes severè procedant, & animaduertant.

*De superstitionibus, maleficiis, in-
cantationibus, & Sortilegiis
omnino tollendis.*

Superflitosas & vanas populi observatio-
nes, quæcumque sint, & subditæ suis, tam-
quam perniciosissima mala, penitus tollendas
curabunt episcopi, & gravi poena ex sacrorum
Canonum decretis proposita, contra respi-
cere nolentes procedant. In maleficos au-
tem, sortilegos, lamias, fave stirgas, cun-
terosque omnes, qui quovis magice artis, &
veneficil genere pactiones, & foedera ex-
pressie, vel tacite cum demoniis habent,
præsertim cum apostolicos, vel infidelita-
tes, aut idolatriæ actus fecerit, vel malefi-
cium aliquod inde secutum fuerit, vel al-
iquis Sacramentorum abusus in ipsis sortile-

gios, incantationibus, & maleficiis inter-
venient, tamquam contra apostatas a fide
Christianæ suspectos juxta canonicas sanctio-
nes severissime procedant.

Anno Christiani
1597.

De scatris actionibus non representandis.

Prohibemus, ut deinceps nec in sacro,
nec in profano loco publice, vel privatum
representationes veneranda Christi Domini
nostræ passionis, & gloriosorum martyrum
certaminum agantur absque speciali ordi-
nariorum licentia, qui quod pietati, aut
religioni congruere judicabant, hac in se
pro corum prudentia statuent.

*De imagine insolita non admittenda, nec
novis miraculis recipiendis sine or-
dinariis licentia.*

Nemini, juxta fac. Trid. concilii decre-
tum, licet posthac ullo in loco, vel in
ecclesia, etiam quomodolibet exempta, insol-
litam aliquam ponere, vel ponendam cu-
rare imaginem, nisi de licentia ordinarii;
& si qua opinio novi miraculi orta fuerit
ad ordinarium deferatur, qui in premissis
juxta decretum hujusmodi procedat.

*De fidei principiis a parochis tradendis
& scola magistris.*

Ut ad religionem, & Dei cultum puero-
rum animi instituantur, & fidei principiis
imbuantur, quibus quasi lacte nutriti, solido
postea cibo, ceterarumque virtutum in-
crementis augeantur; omnibus hujus pro-
vincie parochis præcipimus, & mandamus,
ut singulis dominicis, & festis diebus a
prædio hora congrua pueros sue parochie
ad ecclesiam campanæ signo dato convocent,
eosque fidei rudimenta, & christianam do-
ctrinam juxta libellum editum, seu alias
summatis doceant, erudiantque, ut Deo
cultum, & reverentiam, & parentibus tum
spiritualibus, tum carnalibus obedientiam
Dormient, & eorum parentes, ut idem fa-
ciant assidue commoneant, & hortentur.

Literarii ludi bonorumque artium magi-
stri non solum libros in indice fel. rec.
Pli V. editos nominatim vettos; sed etiam
alios obsceno, vel turpia continentis, vel
ex quibus boni mores corrumpli possunt,
pueris prelegendo, vel interpretando ne-
quaquam suscipiant, aut proponant; eos-
que vehementer hortamur, ut in tam fle-
xibili astate, & ad malum prona discipulos
suum christiana doctrina erudiant, & bonis
moribus ac salutaribus præceptis instituant.

*De probanda theologali, & lectione sa-
crae scripture in monasteriis in-
stienda.*

Sacrarum scripturarum lectioni incumben-
dum esse, in eaque assidue versandum, tum
Sancti Apostoli ad Timotheum, tum san-
ctorum patrum & conciliorum admonitione
docebatur; novissime etiam fac. Generalis
Trid. concilii decreto jubemur. Quare ubi
in cathedralibus, aut aliis collegiatis ec-
cle-

ONNA
CHRISTI
1597.

glesias insignibus praebenda seu appendium fac. Theologis doctori, & interpreti huc usque assignatum vel deputatum non fuit, ne in eis tam utile, tamque necessarium munus omittatur, statutum, ut ab episcopis primoquoque tempore, iuxta prædictum fac. concilii prescriptum, statuatur, vel ex praebenda quosmodocunque, præterquam ex causa resignationis, proxime vacatura, cui aliud onus incompatible injunctum non sit, vel alio quovis modo prout unicuique prelato videbitur, & ecclesie sue qualitas seret.

Is vero, qui ad lectionem hujusmodi deputatus fuerit, nec publice, nec privatim admittatur, nisi prius de vita, moribus, & scientia fuerit examinatus & approbatus, & ad fidei professionem admissus, iuxta sepe memoratas literas Pil. Papæ IV.

Is etiam qui deputatus, & admissus fuerit, vel etiam theologus institutus statutis diebus, & horis in loco per episcopum designato sacra scripture, arque alias sanctorum patrum libros, necnon pro casuum ponentiarum cognitione necessarios ad curatorum, & aliorum sacerdotum instructionem interpretetur.

Admoneantur etiam omnium regularium etiam mendicantium hujus provincie superiores, ut in conventibus ipsorum, ubi sacra scripture lectio commode haberi poterit, illam a capitulis generalibus, vel provincialibus, dignioribus magistris, seu lectoribus, juxta prædictum decretum, assignandam current; quod si facere neglexerint, episcopi omnes, ut apostolica sedis delegati, eos ad id opportunitis remedii compellant, auctoritate libi decreto concilii tributa.

In monasteriis quoque monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio sac. scripturarum habeatur; qua in re si abbates negligentes fuerint, episcopi locorum in hoc, ut sedis apostolicæ delegati, eos ad id opportunitis remedii compellant.

Curent episcopi, ut hunc lectioni clerici omnes ad eam idonei cujuscunque gradus fuerint intersint, utque proficiant, singulos horrerent, & sapient admoneant.

De predicatione Verbi Dei.

Episcopi, quorum primam, & potissimum munus versari debet in grege pascendo, & in viam Domini dirigendo, spiritualem pacem esurientibus populis frangant, ne, si muneri suo desint, imploratur illud; parvulis petiverunt panem, & non orat, quod frangeret eis. Ad quod, Christi, doctrina apolorum exemplo, & fac. conc. Trident. decreto innixi, eos vehementer hortamur. At si legitime impediti fuerint, ut officio hujusmodi per se ipsos (ut decet) satisfacere nequeant; juxta canonicas sanctiones, per viros idoneos, ex ejusdem concilii prescripto eligendos, & deputandos hoc munus, ea, qua convenient, diligenter, & pieate suppleant; & Del Verbum, adventus Domini, & quadragesimali tempore, & omnibus Dominicis saltem, festisque diebus prædicandum current.

De predicationis electione.

ANNO
CHRISTI
1597.

Predicatoris electionem seu deputationem ad episcopos, ex factorum canonum, praesertim concilii Tridentini dispositione, spectare & pertinere declaramus; & propterea omnibus secularibus potestatisibus, & universitatibus prohibemus, & inhibemus, ne in ea ullo pacto sese ingerere presumant, non obstantibus contrariis quibuscumque, quae idem concilium voluit non obstatere. Qua in re, si difficultatem aliquam vel dissensionem imposterum forte orihi contigerit, episcopi pro suo munere libertati ecclesiarum, sicut magis conducere existimabunt, consulant, aut ad sanctam Apostolicam sedem recurrent. Quid si populus, vel universitas in aliis, quam cathedralibus ecclesias facultatem nominandi, eligendive predicatorum ab immemorabili tempore legitime prescripserint, eis præjudicare in aliquo non intendimus.

De eo aliendo.

Consuetudinem, qua in predicatore, publice, vel privatim aliendo, eique de electione, ut plerumque sit, providendo Quadragesima tempore in hac nostra Civitate, & in provinciæ locis laudabiliter obseruantur, recipimus, & ab episcopis amplectendum esse statuimus. Qui si ipsam diversimode observari sciunt, juxta ejusdem concilii Trid. decretum impensis suis, vel eorum, qui eas præstare vel tenentur, vel solent, opportune provideant.

De predicatorum, seu concionatorum officio.

Concionatores, seu predicatores omnes, quibus ab episcopis in suis ecclesiis, & dioecesiis Verbi Dei predicandi munus merito commissum fuerit, admonitos esse volumus, ut se non levè, sed omnium gravissimo & difficillimo muneri præfatos effe existimantes, fideles dispensatores existant.

Verbum Dei, juxta ecclesie traditionem, & sanctorum Parram interpretationem, pare, simpliciter, dilucide, & absque ulla ambiguitate prædicare, & explicare studeant; inutiles questiones, obscuras propositiones, dubios & implicitos sermones, qui audientium mentes facile occupant, evitare curabunt.

Ab historiis apocryphis, & miraculorum non approbatorum recitatione penitus abstineant.

Auditores suos frequenter propositis poemis, atque veteris ignis, ac aliis inferorum suppliciis a peccanti licentia & consuetudine deterreant, & tanquam frero quodam reprimant, & ad veram suorum peccatorum poenitentiam convertere satagent.

Eos etiam coelestis, ac sempiternæ vitae commemoratis premiis, facilitate sermonis, ad Dei, & proximi amorem accendant. Virtus, qua eos declinare, & virtutes, quas sectari, & bona opera, qua exerceere oporteat affidue annuntient, ut infernas poemas

ANNO CHRISTI 1597. **nas evadere, & coelestem gloriam conse-**
qui studeant.

De conceptione B. M. Virginis semper
gloriosa in popularibus concionibus pro-
priam sententiam afferendo, & conarlam
repellendo, aut impugnando disputare non
presumant; sed bullam sac. rec. Pli pape
Quinti defuper editam inviolabiliter obser-
vent.

Passionem Salvatoris Dei, & D. N. Iesu
Christi lucescente die, nisi locorum ordina-
riis aliter expedire videbitur, pie, & gra-
viter exponant; nihilque in ea, quod a chri-
stiana pietate, & tanti mysterii dignitate
alienum sit, etiam ad lacrymas commoven-
das, dicatur, aut deinceps modo aliquo fiat.

Studebunt episcopi, ut cum Ipsi prædi-
care non poterunt, predicationibus semper
assistant, atque presbyteri, & clerici om-
nes cuiuscunq[ue] dignitatis fuerint, ut eis
intersint current, & seculares DD. magistra-
tus, & officiales omnes, ut in concionatu-
sbus ad sint, sepe commoneant, ut eorum
exemplo populus ad audiendum verbum Dei
promptior, & alacrior accedat.

De parochis, ut ex sac. Trid. syn. decre-
tis plebis sibi commissis Verbum Dei pra-
dicent, eloque sac. mysteria, & Christianam
doctrinam exponant.

Archipresbyteri, plebani, & parochi, si-
ve alii, qui parochiales, & alias animarum
curam habentes ecclesias quoevere modo
obtinent, diebus saltem Dominio[n]i, & festi-
vis, ac tempore jejuniorum per se ipsos,
vel alios idoneos ab ordinariis approbando
aut deputando, si Ipsi legitime impediti
fuerint, verbum Dei, & sacram doctrinam,
divinamque legem annuntiare plebis sunt,
illasque docere, & salutari verbo pascere
tencantur, & debeant.

Inter missarum solemnia predicitis diebus
ex eis, quæ leguntur in missa per se, vel
per alios aliquid frequenter exposant, & in-
ter cetera Ss. sacrificii mysterium decla-
rent. Catechesim etiam de singulis Sacramen-
tis prescriptam, & de his quæ ad fidem do-
ctrinam, & morum correctionem pertinent, D
pro sui, ac populi capacitate italica lin-
gua versam, explanent, & plebis sibi com-
missas clarissimis verbis erudire inducant.

Quæ omnia, si forsan prefare negle-
xint, specialiter moniti per censuras ec-
clesiasticas, aut alias, ut officium suum ex-
pleant iuxta decretum memorati concilii
Trid. dioecesani arbitrio compellantur.

De blasphemis.

Cum pierque poenarum gravitate magis
quam Dei timore a criminibus commit-
tendis abstineres consueverint; propterea
in blasphemos quam maxime (ut reatus qua-
litas exigit) diligenter, & severè proce-
dendum esse, atque eos poenis in bulla san-
ctæ mem. Pli pape Quinti contentis affici-
dos, & plectendos esse præcipimus, & or-
dinamus.

Ac ut hujusmodi atrox, & impium scelus,
quod tam divine, quam humanae leges de-
testantur, de medio penitus tollatur, so-
dalitatem, seu confraternitatem nominalis

Anno
CHRISTI
1597.

Dei in nostra provincia introducendam,
& instituendam eccl[esi]e decernimus, quam per
episcopos in suis Civitatibus, & docebus,
prescriptis regulis, una cum indulgentiis
in bullæ fel. rec. Pli pape IV. concessis,
quam primum fieri poterit, publicari, &
erigi mandamus.

De diuinum Festorum observatione.

Cum vero diuinum Festorum observatio ad
Del cultum maxime pertineat, & divina
lege præcipiat; cupientes Dei præcepto
obtemperare, & sanctæ ecclesiæ mandata
servare; volentesque Christi fideles, quan-
tum cum Deo possumus, ab eorum transgres-
sione compescere, nihil chea festorum die-
rum de præcepto ecclesiæ lo facili Canonis
bullæ observari institutorum, aut in tribuna-
libus & judiciis, præsentim secularibus,
observationem, seu tempus feriarum judi-
cialium immutantes, sed circa alios dies
festos, qui ex devotione populorum, vel
alias pro varia hujus provinciæ, ac ejus
Civitatum consuetudine diversimode ob-
servari consueverunt, examinatis aliquibus,
que confederatione digna videban-
tur, ac humanarum necessitatam rationem
aliquam habentes, illos quidem de consti-
to, & assensu DD. coepiscoporum nostrorum in
pauciores dies contraximus, atque in calen-
darium infra scriptum contulimus, & adscri-
bendos esse curavimus; quos ab universis, &
singulis hujus provinciæ Christi delib[er]is, &
in ea pro tempore commemorantibus, pie san-
ctæque coli, observari, ac celebres duci, &
in eo ab omni servilium operum gener-
abstinendum esse statuimus, & declaramus,
atque facimus.

Sequitur Calendarium, quod omittitur.

De reformatione Græcorum, corumque

erroribus tollendis.

Cum abrogatis omnibus privilegiis, &
Exemptionibus, Græcis, seu eorum natio-
ni concessis per litteras in forma brevis fel.
rec. Pli pape quarti; græco ritu vivente
clericis secularibus, quam laici, ordinariis
visitacioni, correctioni, jurisdic-
tioni & omnimodo superioritati subiciantur,
eorumque cura ordinariis commissa
fuerit, necessarium esse duximus, eos ne-
gligi non debere. Propterea episcopi, in
quorum dioecesibus Graci ipsi, vel etiam
Albanenses appellati, versantur & habitant,
quantum in Domino possimus, commone-
mus, ut eosdem per se ipsos, vel alios
Idoneos deputandos, quam citius fieri po-
terit, visitent, seu visitari curent & man-
dent, ut que laudabilia, in eis reperientur
serventur, & promoveantur; que vero cor-
rectione digna sunt, juxta predicas litteras
Pli pape IV. corriganter, & emenden-
tar. Si qua, autem nobis, aut S. Sedl Apo-
tolicus, pro eorum gravitate communica-
da duxerint, id citius faciant.

Inter cetera diligenter exquirant, an
aliqui sicut, qui a veritate, & sanctæ R.
ecclesiæ veritate deviantes, Spiritum San-
ctum,

ANNO CHRISTI 1597. *Qum, tantum a patre procedere pertinaci-
tercedant, & si tales deprehendantur, in eos tamquam contra hereticos severe procedant.*

Eos autem doceant processionem Spiritus Sancti esse a Patre & filio eternaliter, tamquam ab uno principio & unica spiratione.

Ipsos quoque Purgatorii veritatem juxta Orthodoxam SS. Patrum doctrinam, & Catholicam ecclesiam veritatem, ac definitiōnēm sacerorum generatōrum Fidei regni, & Tridentini, assidue doceant, atque a parochis, aliisve eruditis, & pli viris, aut verbi Dei concionatoribus sufficienter doceri studeant.

Curent etiam, ut summum Romanum pontificem vicarium Christi Salvatoris nostri in terra, & Beati Petri principis apostolorum successorem esse teneant; alioquin in eos, tamquam hereticos, procedant.

Utque sacerdotes in eorum divinis officiis, & sanctis missis loco solito pro eodem summo pontifice Romano, & pro episcopo, in cuius dioecesi commorantur, orare debent: pro scismaticis autem patriarchis, & episcopis, etiam si eorum ordinatores fuerint, minime id faciant.

Grecos ipsos de indulgentiarum vi, & in Catholica ecclesia potestate, & usu erudiant, & pro iporum ecclesiis illas impetrant, vel quas auctoritate propria concedere possunt largantur.

Utque ecclesiasticas censuras illi posthac timere affuescant, opportuna remedia, vel etiam poena comminationem adhibeant, ut festivitates à S. Rom. ecclesia preceptas & ab hac synodo provinciali superius promulgatas præter illas, quas ex Greco ritu, vel eorum devotione observant, omnino observari faciant, & contra inobservantes severe a nimadvertant, ne, donec latini illas sanctificant, Greci eisdem transgredientes cum scandalo servilia opera facere conspiciantur.

Videant etiam, an ii, quibus animarum cura commissi fuerit, idonei sint, & an doctrinam Christianam catholice populos, maxime parvulos sedulo doceant, in infirmorum confessione invigilient.

Provideant, ne eorum sacerdotes in Baptismi ministerio alio christmate utantur, quam quod ab episcopo benedictum fuerit; eosque moneant, ut cum Sacramenti confirmationis, ex sacerdotum Apostolorum, & perpetuo ecclesie usu, & observancia solus episcopus, ordinarius sit minister, nequaquam parvulos sacri chrismatis oleo in fronte configuant; sed eos in vertice capitis tantum baptismi tempore inungant. Tempus etiam baptismi ultra octo dies non differant.

Omnes tam clericos, quam laicos, quos confirmationis sacramentum non suscepisse constat, in visitatione ipsa aut alio congreuo tempore, confirmandos curabunt; atque adulitos quidem peccata sua sacerdoti confessos esse ante oportet, & convenit etiam esse jejunos.

Pueris recenter natis, aliquique rationis usu parentibus Ss. Eucharistie sacramentum

ANNO CHRISTI 1597. *dari prohibeant, & in eos, qui de necessitate salutis id fieri falso afferuot, tamquam de fide suspectos, & male sententes, iuxta sepe memorat concilii Tridentini decreta severe animadvertant.*

Sacerdotes SS. Eucharistie sacramentum pro infirmis non ita, ut hactenus, immunde conficiant, miscentes corpus cum sanguine, & iterum formando bucellam, sed illud sub panis specie cum ditta reverentia, decore, ac diligentia custodia sub clave, & fera servent; ac saltē octavo quoque die renoverent; & cum opus fuerit ad infirmos cum luminaribus, & sub umbella honorifice deferant.

Laicis non nisi peccata sua antea confessis sacram communionem sub panis tantum specie exhibeant.

Insuper, tam ipsi, quam diaconi, subdiaconi, ceterique clerici, qui ad id tenentur juxta eorum Grecum ritum, a sanctis Patribus institutum & approbatum, divinum officium singulis diebus recitare, seu decantare non prætermittant, sub poenis per canonicas sanctiones in eos, qui horas canonicas recitare neglexerint, impositis, & aliis in constitutione san. mem. Pli Quinti defuper edita contentis.

Dominicis, & festis diebus omnibus sub poena episcoporum arbitrio imponenda confessione prævia missam celebrare procurant. Clerici vero, & in sacris ordinibus constituti saltem semel in mense communient.

Altaria portablia, episcoporum benedictione communia, & corporalia, & palias mundas similiiter benedictas habeant.

Sed ne Latini, præsertim hi qui simplices sunt, Grecis permixti, in eorum ritum inducantur, curent episcopi, ut presbyteri Greci in suis tantum ecclesiis celebrent, suo rito utentes, in eisque iporum pleibus tantum Grecis sacramentum altaris ministrant.

Constitutionem fel. rec. Pii pape Quinti, qua facultates alias concessis Grecis Latino, & Latinis greco ritu missas, & alia divina officia celebrandi revocantur, ab eisdem Grecis inviolabiliter servari mandent; & tam grecos, quam latinos in suis propriis ecclesiis juxta cujusque morem suorum muneri satisfacere condignis propositis poenias præcipiant.

Mandent etiam, ut nullus sub poena perpetua suspensionis ad alio, quam a suo proprio episcopo, vel de licentia ipsius a catholicis antistite, S.R.E. gratiam, & communionem habente, ecclesiasticos ordines suscipere audet.

Matrimonia sancta, ut decet, sine aliqua superstitione, & abusu, & non inter conjugatas personas & tribus in ecclesia præcedentibus matrimonibus celebrari procurant. Utque ad præmissorum integrum observationem faciliter compellantur, & ignorantibus excusationem nullatenus prætendere possint, decreta fac. conc. Tridentini de hac re Graeco idiomate fideliter versa illis tradant; quia si postmodum observare neglexerint, juxta sacros canones, & ejusdem concilii prescriptum, adversus contrafacientes severe procedant.

Pro-

ANNO
CHRISTI
1597.

Provideant ne Graeci secundas, & tertias, ac ultiores etiam nuptias reprehendant aliquatenus, nec condemnent, sed illas inter personas, quoniam alias licite ad invicem matrimonio jungi possunt, initas approbare compellant, cum secundum apostolum, *Mulier, mortua viro, soluta sit a lege viri, & nubendi cui vult liberam habeat facultatem.*

Optat etiam ipsa synodus Graecos presbyteros commoneendos, atque cogendos fore, ut statim post feriam quatuor in Coena Domini ad episcopum, in cujus dioecesi moranter, accedant ad devote suscipiendum sacram chrismati oleum in vase decenti; & vasculum habent, saltem rameum, in quo illud diligenter asseretur.

Infirmos, oleo infirmorum, quod catholica ecclesia ex Christi D. N. Instituto, & apostolica traditione didicit, & extremam Unctionem proprie appellat, ducit in exitu vite constituti videntur, juxta eorum ritum benedictio inungant, ac etiam non petentes, praesertim cum periculo agrotant de eo suscipiendo admoneant, tisque pie, & religiose conferant.

Aquam etiam juxta eorum ritum benedicant, quamvis in ingressu ecclesiarum teneant.

Postremo carent episcopi, ut a gratia, qui in eorum dioecesibus incolutum habent, quam ab eis, vel ex eorum legitimo ritu, tam in baptismi, & confirmationis, quam in aliis ecclesie sacramentis rite administrandis princiuntur, diligenter observentur, & in transgrediores ipsorum arbitrio animadvertant, vel si magis expedire judicaverint, ex eorum dioecesibus eliciant.

De sacramentorum administratione.

Antequam sacramentalia actionem quis ministrandum suscipiat, diligenter tanti munierit functionem consideret, atque perpendat, & ad eam sancte, & graviter accedat, seperpellicium, & stolam habeat, ordini, & ministrandi sacramenta nihil addat, aut minuat; sed juxta ritus, ceremonias, & consuetudines S. R. ecclesie monus suum exequatur.

In sacramentorum administratione prohibeant episcopi, ne quid exigatur, aut verbis vel signis, nihil directe, vel indirecte petatur; sed omnia pure, sincere, & sine avaricie suspicione habeant.

Cathedralium ecclesiarum custodes, sacerdoti, aliique omnes, ad quos spectat, sancta olea parochi, & curatis, gratis erogent, sive dispergiant, nec quidquam omnino, quoniamvis minimum, sub poena suspensionis ab officio pro eorum ergotiatione, seu dispersione petant, aut etiam a sponte danib[us] recipiant, quavis consuetudine contraria non obstante.

De Baptismo.

Fontes baptismales, ubi fieri potest, sint ex marmore, vel alio lapide, qui aquam continere, & servare possint, cum ciborio pyramidato, vel saltem intrinsecus ha-beatur vas ex ore flamineo ad aquam tutius.

Concil General Tom XXXV.

ANNO
CHRISTI
1597.

ac nitidius conservandam. Ubi tamen permisso modo hactenus credit non fuerint, in foco ecclesiam non impediens, sed omnibus conspicuo quam citissime erigantur, & credit occulus interclusus exercitusque nitidius custodiantur.

Parochi omnes, aliquae quibus sacramentorum administratio incumbit, nec parentum nobilitate, nec aliqua alia ratione adducantur, ut extra casum necessitatis in privatibus domibus baptismi sacramentum conferant, quod si secus facere attentaverint, ordinarii arbitrio puniantur.

Excommunicati, & alii, qui a sacris Canonibus arcentur, ad parvulos de sacro fonte suscipiendos nullatenus admittantur.

B Obstetrics omnes, seu alii laici commoneantur, et si mortis periculum infantibus immineat, eo casu rancum illos baptizandi facultatem habere sciant, servata debita forma, cum distincta verborum prolatione, & elementaris aquae infusione, & cum intentione id faciendi, quod in hujus sacramenti collatione sancta catholica ecclesia facere intendit. Præterea commoneantur, mulierem presente viro ad manus baptizandi etiam in casu necessitatis, non esse admittendam, nisi forte is baptismi formam ignoret, & illa ad id peragendum magis instruta sit.

Parochi librum habeant, in quem cum baptizatorum, tum eorum parentum, tum etiam patrinorum nomina, & cognomina diemque nativitatis, si commode fieri potest, & ipsius baptismi distinctione referant, illumque custodiante diligenter, & singulis quoque annis episcopo recognoscendum ostendant.

Cum baptismalis aqua in fontibus renovatur, veterem in sacrarium prolicitant.

Parochi denique sedulo bortentur, & frequenter commoneantur prægnantes mulieres, ut cum nonum mensem attigerint, vel tempus partus institerit, ipsi, vel alii sacerdotibus ab episcopo approbatis peccata sua confiteantur, & sanctissimam Eucharistiam consumant.

De Sacramento confirmationis.

Antequam confirmationis Sacramentum ab episcopis conferatur, parochi per se ipios vel per alios illius vim, officiam, & effectus Christi deliberas explicare, & explanare studeant, ut ad illud devote, & reverenter suscipiendum, qui natu majoris, & nondum christiani sunt accedant, vel infantes, & pueri pie & religiose deferant.

Adulci, qui nondum confirmati sunt, ieiunio, & sacramentali peccatorum confessione, ac etiam sacra Eucharistia suscepione ne precedentibus confirmetur.

Ils autem, de quibus probabiliter dubitatur, ea a pontifice confirmari sint, prout & in sacramento baptismi fieri debet, posterius Sacramentum confirmationis sub conditione conferri: si nondum confirmati sunt.

Eorum qui confirmati fuerint, pro decennia sacramenti, gossipium, seu bambacium, & defuper christiale seu lianeolum lineum frontibus apponatur, & aliquantis per de-

Vuu fera-

Anno Christi 1397. feratur; quod potea depositum comburatur in sacrario, nisi ipsum linteolum, ibi ab lumen usibus ecclesie reservare possit, & ideo reseretur; vel saltem adulorum confirmatorum fontes bambacio abstergantur, & deinde abluantur aqua, que combusta bambacio, in commune sacrarium prolixatur.

Provideant etiam episcopi, ut confirmatorum, & patrinorum nomina, & cognomina in libro, quem in episcopali archivio conservandum curabunt, distincte annotentur, & conscribantur.

Plebes suas monane. & per parochos admoneri faciant, inter confirmantem, confirmatos, eorumque parentes, & tenetem, quemadmodum ex baptismi sacramento, spirituale cognitionem contrahi, eoque quod non plures, quam unus; sive viri, sive mulier, vel ad suum unus, & una baptizatum, & confirmatum suscipio, vel tenerem possunt, & quam cognitionem contraxerint tam in baptismo, quam in confirmatione ad ignorantia excusationem tollendam frequenter doceant, atque ex laeti generalis conc. Tridentini decreto distinet declarant.

De sanctissima eucharistia sacramento.

Sanctissima eucharistia sacramentum in cathedralibus aliisque parochialibus ecclesiis, in tabernaculo, ubi commode fieri poterit, deaurato, decentissime ornato, ac nitide, collocetur, nitilque, quod ad illius cunctaque, & sera tutam custodiām conservationemque pertineat, modo aliquo prætermittatur; sit autem sericeo aut alio, decenti velamine coactum. & lampades in conspectu perpetuo ardeant.

Mandent episcopi, ut parochi ceterique animarum curam habentes, publicos concubinarios, blasphematos, usurarios, vel alios facinorosos homines, nisi poenitentes, aut vita, aut mortibus emendatos perspexerint, ad communionem non admittant.

Urque iidem curent, ut pueri, qui communicare voluerint, non alii admittantur, quam qui erant ea vel ingenio polleant, ut quod faciunt recte, discernant.

Provideant etiam, ut si ecclesie qualitas & ampliudo patiatur, maribus seorsum & feminis eucharistia sacramentum ministretur.

Ad Christifideliæ devotionem et pietatem in dies promovendam volumus vos sapientius admoneri, ut non solum Palohum tempore juxta generale ecclesie præceptum sed in aliis etiam præcipuis anni solemnitatibus, premissa sacramentali confessione ad tanti sacramenti perceptionem pie & devote accedant, ac ut uberiores inde fructus, & gratias consequantur, illud sapientius frequentent.

Ut autem ipsi Christiædoles ab exemplo sanctius etiam inducantur, curent episcopi, ut sui domestici et familiares omnes, dicitur, aliisque D. N. Iesu Christi, & beatissime eius genitricis temper Virginis Mariæ lignitabe conceper, & SS. Apóstolorum festivitatibus, vel etiam aliis dominicis, & festis

dilebus, peccata eorum probatis sacerdibus confessi, sacram eucharistiam frequenter sumant.

Cum ad infirmos tantum sacramentorum defteri contigerit, præmisso campane signe ad convocandos clericos, & confratres aliosque fideles, sacerdos ministraturus corta, flos, & pluviali, vel saltem corta, & flos indutus duas particulas in vase ad id dicato, sive in eleganti pyxide reponat, & collocet decanter, ac a collo suo pendens velament desuper expandat; & tunc cum honesto fideliū comitatu, qui cereos, & luminaria deferant, ab ecclesia discedens, tintinnabulo precedente, sub umbella, seu baldacchino, ubi fieri potest, graviter incedat, ac summa cum veneratione & psalmis ipsum sacramentum deferat ad infirmos: cumque ad eorum domos pervenerit, servatis iis, que in hujusmodi sacramenti administratione in sacerdotali sive rituali libro continentur, agrobi sacra eucharistiam religiose exhibeat. Deinde eodem modo, quo prius, ad ecclesiam revertatur.

Ubi sacramentis corporis Christi societas instituta non est, provideant episcopi, ut quam primum fieri poterit, instituatur, quod facile erit ex cleri & populi devotione, & ad id crebris concionatorum sermonibus, & admonitionibus excitari poterunt. Ubi autem instituta fuerit amplificetur; & si Reformatione indiget, episcopi arbitrio reformetur.

De sanctissima missa sacrificio.

Sacrosanctum missæ sacrificium, non solum rite & recte, sed etiam pie & devote celebrari debet; quare, ut singulari pietate & devotione erga illud populus afficiatur, studeant episcopi, ut sacerdotes orantes mentis, & corporis puritate pollere nitantur; utque ad tanti sacrificii ministerium devote accedant, & missa pralecta, digno prosueta, populique salute preces effundant.

Omnes altaris ministros admonitos esse volumus, ut ceremonias juxta missalem Romanum, sancta recor. Pli papa Quinti ius. su edicium, diligenter addicant, & illas in missarum celebratione, ut in omnibus hujus provincie locis uniforme sit celebrandi ratio. Quod si admoniti facere neglexerint, ad altaris ministerium non admittantur, aut ab eo quoad didecerint arcessantur.

Oratoriæ adiunctionem & usum episcopi non faciit, sed cum eis iusta de causa concedi vixit fuerit, concedant. Prohibeant ne quis, quemadmodum saori conc. Trid decretu statutum est, in privatis domibus, aut aliis, quam ad divinum cultum dicatis oratoriis, atque ab ipsi designatis & visitatis missam celebrare præsumat.

Peregrini sacerdotes, aut ignoti ad rem divinam faciendas non admittantur, absque proprii episcopi sive ordinarii litteris dimissoriis; quas (ad evitandas fraudes hac in re committi solitas, prout experimento comperimus) episcopi, aut eorum vicariorum generalibus examinari, & probari mandamus. Quae vero ira recentes non sunt, ut verosimiliter illis credi possit, relictandas esse vo-

ANNO
CHRISTI
1597.

ANNO
CHRISTI
1597.

lumus, nisi a locorum ordinariis, ubi proxime commorati fuerint, de eorum vita, & moribus testimonium afferant.

Prudentia episcopi ut in ecclesiis altaria quocunque divino cultu dicata ornamenta habeant non immunda, nec lacera; quod non sine populi scandalo sepe conspicitur; sed illa pura sint, munda, decenter ornata, cum cruce saltim lignea.

Altare portatile ea longitudine & latitudine sit, ut hostia, & calix, dum super eo celebratur commode collocaari, & retineri possit.

Curabunt etiam, ut abusus tunc, qui in novis, ut vocant, missis celebratione presbyterorum avarita irrepit, juxta sac. Tridentini concilii decretum, importunas, & illiberales petendi eleemosynarum petitiones & exactiones, ludos, & choreas faciendi quam primum tollantur; & ipsos presbyteros ab his, qui a simoniaca labe & turpi quaestu non longe absente abstinere faciant.

Fideles omnes sedulo commoneantur, ut cum missis sacrificio intersint, tanti mysteriorum gravitatem considerent, reverenter assident, & ple ac devote preces effundant; ad altare non ita prope accedant ut celebrant impidimentum, vel perturbationem afferant; ne dum veneranda missarum mysteria, & alia divina officia celebrantur, colloquitiones habeant, & deambulationes faciant, atque in foribus ecclesie, aut extra subsistant, vel altaris in harenze, aut non expectata sacerdotis benedictione ab ecclesia discedant. Quia si observare neglexerint, episcoporum arbitrio puniantur.

Ne defunctorum anima debitis fraudentur suffragiis, curent episcopi, ut que ex imposito onere, vel munere missis celebrari debeant, omnino celebrantur. Ubi vero ex defunctorum religiis, tam magnus missarum numerus sit, ut illis pro testatorum voluntate prescriptis diebus satisficeri nequeat, vel ex eleemosynæ tenuitate non facile inveneri qui velut hujusmodi oneri se subiecte, episcopi facili concilii Tridentini decreti memores, quo facultatem habeant, in dioecesis synodis re matutius confidata, & diligenter perspecta missarum numerum conravant, & pro eorum conscientia galiter reducant, ut defunctorum anima facris missarum sacrificiis, & anniversariorum institutionibus non defraudentur, & sacerdotes pro eorum dignitate cromodius vivere polint.

Ne Christifideles a propriarum parochialium ecclesiarum cultu, & a divinis audiendis a proprio parocco, a quo Christianæ fidei rudimenta, salutaria monita, explicaciones sacrorum mysteriorum missis, festorum dierum, & circa contrahendas nupicias denunciations audire detinet, impetrerum avertantur, statuimus, ut nullus presbyter beneficiatus, vel capellanus cuiuscunque capella, dominich aliisque festis diebus de precepto in oratoris lodalitatum, seu fraternitatum secularium, aliisque ecclasiis, capellis, aut oratoris secularibus, qui parochialis ecclesie finibus contineatur, missas, & alia divina officia hora nimis prepropria celebret, vel ad ea au-

dienda populum convocare audeat, nisi absoluenda missa, que in parochiali ecclesia præmissis diebus celebrari solet. Idemque a ruralibus presbyteris, & capellanis aliquarum ecclesiarum non parochialium, & capellanarum, observandum esse decernimus, ita ut parochi, five archipresbyteri in diuinis officiis predicatis diebus ab ipsis nullatenus præveniantur.

Curent etiam episcopi, ut parochi pro commissi muneri satisfactione patres familiæ frequenter commoneant, ut a filiis, & famulis, qui in pascendis animalibus occupantur, saltim dominicis, & majoribus festis diebus missam auditu procurent.

Videtur aliquæ mulieres, que ex pravae detestibili consuetudine post maritorum, seu conjunctorum mortem ad ecclesias accedere nolunt, ne mense amplius, ad summum ad eas accedere, & missas audire differant, sub ecclesiasticis censuris, vel alter, prout episcopis expedire videbitur compellantur.

De sacramento Pœnitentia.

Curent episcopi constitutionem in generali concilio a fel. rec. Innocentio papa III. editam, que incipit: Omnes utrinque sexus, diligentius observari. Ac ne Christifideles ignorantie praetextu excusari possint, sed omnes sciant ad sacramentalem confessionem proprio sacerdoti, aliis ad audiendas confessiones ab episcopo approbato saltim semel in anno faciendam ecclesie præcepto teneri, eandem constitutionem tribus diebus dominicis in Quadragesima ante Pascha, in eorum cathedralibus, ac in aliis eorum civitatibus, & dioecesum parochialibus ecclesiis de pulpito atra & intelligibili voce legi, evulgari, & publicari faciant.

Insuper sacrosancti Tridentini concilii decreta obseruant empentes, neminem latere volumus interdictum esse omnibus, & singulis presbyteris, tam secularibus, quam cujuscumque ordinis regularibus in provincia existentibus, aut pro tempore commissariis (iis qui parochiale ecclesiam obtinent dumtaxat exceptis) ne secularium etiam sacerdotum confessiones audire, vel eis absolutionem impendere presumant, nisi ab episcopo loci ad id fuerint examinati, & approbati. etiam ex const. S.M. Pii V. desuper edita, quam condit quorumvis ordinum regularibus, eorumque prælatis superioribus quomodolibet nuncupatis, ad omnem ignoranciam excusationem tollendam infinitari, & notificari mandamus.

Prohibemus etiam parochis, ac aliis confessariis sibi subjectis quibuscumque, ab episcopis locorum, ad fideliū audiendas confessiones approbatis, ut nihil pro absolutione, et ne, etiam a sponte dantibus, accipere, vel exigere, aut certam personam, cui datum sit, nominare presumant.

In privatis domibus (causa necessitatis excepta) penitentium confessiones audire non audeant, sed in locis patentibus, & conspicuis in ecclesiis. Ac ut suum officium commodius, & decentius præstare possint, mandamus in singulis cathedralibus ecclesiis, etiam regularium in locis hujusmodi pa-

ANNO
CHRISTI
1597.

ANNO CHRISTI 1597. patentibus & conspicuis confessionalia lignea constitui, & decenter aptari, e quibus & cruce ferrea, aut perforata lamina interposita poenitentium confessiones commode audire, & munus suum diligenter obire possunt.

Cum confessarios sacerdotes, nedium de animarum salute sollicitos, sed etiam eorum, qui in confessione audierint, fideles opporet esse custodes, episcopi in his deligidis eam in posterum diligentiam adhibeant, ut tales, qui vita, & moribus probati, doctrina quoque prudentia, ac patientia pollcant, & ejus veritas, praeferim, qui nullum confessiones audire debent, ut his libere peccata sua confiteri valeant: Ipfatum tamen confessiones ante ortum, vel post occasum solis, nisi necessitas aliter postulet, non audiatur.

Quod si in aliquo premissorum defecerint, eos pro qualitate excessus, præter canonicas penas, aliis dioecesani episcopi arbitrio puniri decernimus.

De casuum reservatione.

Episcopi in reservandis casibus ad id potissimum intendere debent, ut a peccatis quam maxime enormia sunt & frequenter committi solent, difficilior imperanda veniam gratia homines arceantur, & ab iis iterum perpetranda detineantur. Quare eos tantum sibi reservare studeant, quos necessario reservandos esse expedire cognoverint.

Cum autem ad edificationem, non in destructionem in subditos supra reliquos inferiores sacerdotes hujusmodi autoritatem habeant, ne penitentes a suis Parochis absolutionem obtainere desperantes omnino confiteri negligant, ab aliquibus casibus episcopaliibus absolvendi faultacem eisdem parochis pro eorum doctrina, & prudentia liberè concedant, sive impartiantur.

Ne tam parochi, quam alii confessarii a casibus summo Romano pontifici, vel episcopo quacumque ratione reservatis temere, vel per injuriam, inutiliter tamen, & de facto absolvant, illorum notam apud parochos, ac alios confessarios scriptam haberi procurent, ut illos manifeste noscant, & cum in eorum aliquo penitentes illaqueatos esse competerint, illos quam primum ad eos, quibus casus reservatus est, remittant, vel ipsi ab eis facultatem eos absolvendi fatigant impetrare.

Curabunt etiam episcopi, ut parochi fideles omnes sibi commissos frequentius commoneant, ne peccatorum confessiones, quae Pascha tempore sunt, ad extremos usque quadagesimæ, vel hebdomadæ majoris dies differant, seu protrahant; quando nec facile, neque commode audiri possunt.

Præterea nomina eorum, qui praefitio tempore non communicaverint, post octavam Pasche sibi fideliter deferri, vel transmitti præcipiant, descriptis etiam lis, qui ex confessarii consilio iusta de causa facram communionem in aliud tempus produxerint. Contra eos autem, qui cootumates fuerint, severe procedant, & iuxta memoratam constitutionem; Omnes utrinque,

ANNO CHRISTI 1597.

ecclesiastico subliciente interdicto, vel alias relipere compellant, ut ad meliorem frumentum conversi, tandem ecclesie mandatis dicant obtemperare.

Si quis vero extra parochiam suam dicto tempore sacram Eucharistiam sumpserit, Parochio suo fidem deferat; sin minus, in eum agendum esse decernimus, ac si eo tempore non communicasset.

Constitutio observanda per medicos.

Ex carnali conjunctorum affectu, & mediorum incuria, a quibus infirmitatis discri-
men agrotantibus remissus quam debet insinuatur, plerumque sit ut ad eos raro, aut nunquam confessarii, aliive animarum curatores opportune advocentur, & ad sine; & ideo interdum cum ipsis in extrema aggradi-
tione constitutis a medicis suadetur, ut de animarum salute disponant, in desperatio-
nis articulum incidunt, vel absque ecclesia-
sticis sacramentis decidunt. Quare huic ma-
lo occurre & animarum saluti in Domino,
sine quo vana est salus hominis, consulere
volentes, singulis medicis, physicis, & chi-
rurgia sub poenis in constitutione fel. rec. Pli-
pax Quinti contentis districte præcipiendo
mandamus, quatenus cum ad infirmos eos
vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant
& inducant, ut intra triduum, nisi morbi
qualitas majorem celeritatem poscat, con-
fessarios, seu animarum medicos prædictos
advocent, elsq[ue] sua peccata confiteantur,
ac SS. Eucharistiam percipiunt, & se ad
omnem Domini vocationem parent; neque
eos tertio die visitent, si premissa non ad-
impleverint, nisi in longius tempus con-
fessorem ex aliqua rationabili causa distulisse
confiticerit. Utque constitutio ipsa, qua
altera in generali concilio sub Innocentio
III. desuper edita, qui incipit, Cum in-
firmitas innovatur, omnibus innotescat, eam
semel in mense, tam in cathedralibus eccl-
esiis, quam in parochialibus publice inter-
missarum solemnia legi, & publicari man-
damus.

De paenitentiario in qualibet cathedrali institendo.

Episcopi, qui in suis cathedralibus eccl-
esiis poenitentiarium ex sacri generalis Tri-
decimi concilii decreto hastenos non insti-
tuerunt, ubi id commode fieri poterit, quam
primum instituant, eidemque unione vel
applicatione præbenda primo vacatura pro-
videant.

De jejuniis.

Cum inter cetera poenitentias opera cor-
porale jejuniū, & abstinentia plurimum
valeant, episcopi, & animarum padres
ovibus suis sedulo commendent jejunia, ab-
stinentiam, atque alia opera, que ad car-
nem mortificandam conducunt.

Proinde universos Christi fideles nostros pro-
vincie communatos esse volumus, ut sciant
se juxta sacrorum canonum statuta teneri,
& obstrictos esse jejunare ex ecclesiæ pre-
ceptio

ANNO
CHRISTI
1597.

cepto in quadragesima, quatuor anni temporibus, necnon vigiliis, tunc aliojejunii diebus ab ecclesia institutis, cisque a parochis id sepius inculcati, & ab omnibus observari carent, exceptis his, quos valetudinis causa, urgens necessitas, vel imbecillitas a jejunii lege eximit, cojus rei judicium sit episcopi, vel ejus quem suo munere ipse praefecerit, qui utriusque medici fide, seu attestatione perspecta discrete provideat.

Mandamus insuper omnibus locorum ordinariis, ut praeeditis jejuniorum diebus, carnes, & alios veritos cibos publice venales esse non permettant, sed in locis privatis pro infirmis, & iis dumtaxat, qui licentiam in scriptis obtinuerint, quam de utriusque medici consilio (ut supra dictum est) gratis impartiri volumus. In locis autem, ubi corporalis medici copia haberi non potest, solius parochi, seu curati sufficit attestatio.

De sacramento ordinis.

Sacri concilii Tridentini decreta eam diligentie rationem, que in ordinibus quibusunque conferendis adhiberi debet, tam salubriter, & accurate complectuntur, ut nihil aliud providendum esse duxerimus, quam ut inviolate serventur.

Monemus autem episcopos, & quod in hac re caput est, ab ipsis observandum vehementer optamus, ne inhabilibus, aut infamibus, aut etatis, vel litterarum, vel natalium allorumve defectum patientibus, nec per fortes, vel simoniace, quod absit, ordines conferant.

Archidiaconus, si cathedralis ecclesia tam dignitatem habeat; sin minus, si qui post episcopalem proximam obtinet, quam citius fieri poterit librum conficiat, in quo clericorum omnium nomina, qui in civitate, & dioecesi continentur fideliter annotet, & quo quisque ordine quoque tempore, & loco promotus, cuius ecclesie adscriptus fuerit distincte describat. Is vero qui post hac sive ab episcopo sive de ipsis licentia in diocesi, vel extra ad clericalem militiam adscribetur, vel ad aliquam alium ordinem promovebitur intra mensum, a suscepiti ordinis die computandum, nonen suum in eundem librum referendum curer; quod diligenter ab ipso servari, & singulis annis ab episcopo recognosci mandamus.

De seminario clericorum.

Cupientes ut ea, que a sacrostante Tridentina synodo ad rectam institutionem clericorum ordinata sunt inviolabiliter obseruantur, praeципimus, ut omnes episcopi, qui tam pluim, sanctum, & huic provinciae maxime necessarium opus praeferentur, aut aliquo modo instituere distulerunt, statim a fine hujus provincialis synodi, juxta formam ejusdem Tridentini concilii decreto prescriptam, instruendum carent. Ubi autem proprii tenutatem redditum cathedralis ecclesie, & aliorum be-

nificiorum civitatis & dioecesis commode institui nequiverit, in seminarium hujus Metropolitanae ecclesie, seu in aliud in aliqua commodiore, & viciniore comprovinciali ecclesia institutum clericos pueros atendos, & instruendos mittant, & recipi carent, atque ei in expensis contribuant: hoc autem mittant, quod pro rata pecuniarum, quas ab eorum ecclesiis exigentur, consideratis sumptibus viatu, & vestitu necessariis, & libris emendis ac magistrorum salariis persolvendis, ipsis satiis esse videbuntur.

ANNO
CHRISTI
1597.

De sacramento matrimonii.

Ut sacrostanti concilii Tridentini decreta quibus in contrahendis celebrandisque matrimonii certus modus, & forma praescribitur, integræ executioni mandatur, prouideant episcopi, ut illa communis Italica lingua verba ab unoquoque parrocho, quam primum fieri poterit, habeantur: & ne eorum observatio ab hominum memoria facile labatur, singulis mensibus presentis anni, & deinde quoties expedire videbitur, juxta nostræ Metropolitanæ ecclesiaz morem intia missarum solemnia evulgari, & publicari faciant.

Ac præterea librum, in quo unusquisque parochus ex prædicti concilii decreto denunciationes, & conjunctiones matrimoniorum, & conjunctorum nomina, & cognomina, quave die, mense, & anno, ac quibus testibus presentibus matrimonia ipsa contracta fuerint describere tenentur, Ratiem recognoscant, & an id observatum fuerit diligenter exquirant.

Demum quæcunque hujus sacramenti sanitati, & honestati contraria videbantur, episcopi pro eorum prudentia tollere, & penitus abolere non omissant; & quos in gradibus a jure prohibitis contraxisse reperient, ad invicem omnino separant; & de personarum sic illicite conjunctarum qualitatibus; & an scienter vel ignoranter, an ante vel post concilii Tridentini publicationem, & an præcedentibus denunciationibus, & an prohibente parroco, quave ex causa cooperatorant, inquitant, seu procedunt confidant; et si haec vel reparationi non acquiescant, aut gravia exinde facile scandala ori si posse si cum eis non dispensetur, probabiliter dubitetur, SS. D. N. Papam, & ejus sanctam apostolicam sedem, missa relatione desuper consulant, ut quid agendum sit, aut si cum eis sanctitas sua dispensandum duxerit, opportune provideri possit.

De sacramento extrema unctionis.

Sacrum extrema unctionis oleum in vase saltem stanneo, cum aliis sacrorum oleorum vasibus, sub clavis & sera diligenter servetur & custodiatur. Vasecum autem quod cum hujusmodi oleo ad infirmos deferatur, si argenteum, vel etiam stanneum; & similece cum gaudiis mundo intrinsecus, & ab aliis sacris oleis distinctum, in tuto, & honesto loco asservetur. Illud quoties deferatur oportuerit, in bursa serica honorifice

At

ANNO
CHRISTI
1597.

Atque in eo ministrando ritus , preces , & orationes illas , quae in ordine Romano sacerdotali , aliquique ritualibus sacramento rum libris habentur adhibendas , & infirmos , dum adhuc quid agunt intelligent , integrumque sensu existunt , pie , & religiose inungendos esse , præcipimus .

Admonendi sunt parochi , ut circa decumbentes infirmos & morti proximos , quibus tunc gravissimum cum humani generis honeste certamen instat , exactissime pietatis munus exequantur ; & postquam infirmos extremitate unctionis oleo inunxerint , sepe visitent , vel apud ipsos permaneant , consolentur , & ad coelestis beatitudinis cogitationem erigant , ac ut forti animo fine , & mortis metum abillicant , & ad eternam gloriari se vocatos esse cognoscant , diligenter hortentur .

Volumus insuper , ut episcopi omnes , & singuli suę curę commissos commoneant , & a parochiis sepe commoneri faciant , illisque mandent , ne graviter agrotantes , vel morientes , aut in mortis articulo consitutos vanis , ac secularibus sermonibus , aut commemorationibus , seu iubilis importunitate perturbent aut commoveant , cum satis superque sit , quod per se humani generis iniamicus , & insidiator diabolus tunc molitur : caecidissimus enim serpens nullo unquam tempore Christifideles gravius oppugnare solet , quam cum ex hac vita migrandum est . Quare a decedentibus , seu morituris suggestiones , vel periculosa tentamenta hujusmodi sunt amoenanda , atque adversus illa potius affidus , & ferventes orationes fiant , ac pia alia suffragia , & adjumenta ferantur .

De sepulturis .

Omnibus . & singulis clericis , qui ad funerales exequias evocati fuerint , districte præcipiendo mandamus , ut tam in processione , quam in pompa funerum bini , superpelliceis five cottis induiti , ordinato & compoto corporis habitu procedant , & præcedentem crucem sequantur & contenterentur , & eo quo venerunt ordine redeant .

Habent parochi librum , in quo omnium in suis parochiis commorantium nomina , & cognomina distincte describant , & in cuius margine , quo die quis obierit , notent .

De funerum exactione cobibenda .

Clamorosa illa multorum querela , quæ in synodo proposita est contra nonnullos , qui pietatis immemores , debite exactiois praetextu , mortuorum corpora sepelire differunt , opportuna indiget provisio . Quare cupientes , ut tenemur , omnibus potest na charitate consulere , præcipimus omnibus , & singulis capitulorum , parochialium , & collegiarum ecclesiæ procuratoribus , rectoribus , parochis , & curatis , ut ab illicitis exactiōibus , & ab omni specie mali omnino abstineant , & se non turpis quæstus cupidos , nec avaros exactiores præferant ; sed potius se in omniibus , quæ Iesu Christi , non quæ sua sunt , querere , bo-

nis operibus manifeste comprobent ; ac proinde defunctorum corpora christiana pietate ad ecclesiæ , five cemeteria deferre , & religiose sepelire non differant .

De defunctis immoderate non lugendis , seu de mulieribus etiam conjunctis ululantibus , & ejularibus cum clamore ab officio exequiarum arcendis nisi queverint .

Superstitiosum in lugendis mortuis abusum , qui in provincia nostra jamdiu diabolica fraudem ircepit , & saepe veritus , penitus tolli non potuit , abolere volentes , præcipimus in virtute s. obedientie , ne qua mulierum præcarum , quas repetitrices appellant , hujusmodi officium in invitandis , seu excitandis aliis ad luctum , & ejularum in consanguineorum , cognatorumve funeribus exercere præsumat ; sed hoc nomine , & usu a Christi Domini nostri gregi eliminato , ita post hac moderate lugeant , ut christianas heminas decet , sacra dictante scriptura : super mortuum modicum plora : & apostolo admonente : Nolumus autem vos ignorare , fratres , de dormientibus , ut non contristemus , sic ut & catori qui spem non habent .

Cum vero ad ecclesiæ funus effertur , prohibemus ne mulieres , quæ ecclesiæ luctibus , & ululantibus complere solent , etiam suorum defunctorum corpora sequantur , vel Cœsequiarum officiis interlinet ; sed domini se contineant . Quod si parocho admohente negligorint , presbyteri omnes cum pompa funebri ultra non progrediantur , vel de ecclesia , si jam ad eam pervenerint , ibi relictio lunare , excant , nisi statim ipsa parvula redeundo , vel quiescendo ; non enim decet dominum Dei omnipotentis , quæ dominus orationis est , & in conspectu tantæ eius majestatis importunitis hujusmodi ejulati & clamoribus impleri .

De funere episcopi comprovincialis .

Pium sanctorum Patrum institutum , jamdiu intermissum , in usum debitum , quantum in nobis est , revocantes , statuimus , & mandamus , ut cum primum episcopum ex hoc seculo migrare contigerit , capitulum cathedralis ecclesiæ de sui pastoris obitu admoveat archiepiscopum , & alios comprovinciales episcopos , ut de eo certiores facti , illius anima sacris precibus , & missarum sacrificiis , alisque piis operibus susfragari possint , ac etiam accedere , vel mittere ad ejus exequias celebrandas , quibus saltem vicinior episcopus interesse debeat .

Anniversarium exequiarum officium mortui episcopi singulis annis in cathedrali ecclesia , quandovis proximus ejus successor in Episcopatu vixerit , faciendum esse præcipientis ; id ipsum in omnibus simillimer ecclesiæ rectorum & beneficiatorum defunctorum viventis sumptibus observari capimus .

Ejusdem capituli omnis erit , ut juxta facili conc. Tridentini doctorem supplications , & preces , publice privatimque habeantur , & per civitatem , & dioecesum indicantur & celebrantur , & ut clerici , ac populus bonum a Deo pastorem valeant impetrare

D.

ANNO
CHRISTI
1597.

1053

CONCILIA S. SEVERINA.

ANNO
CHRISTI
1597.

De inventario processuum causarum, &
negotiorum querenciumque ab epo-
stele confiendis.

Cum in provincia nostra Pii Papae V. constitutioni, seu precepto de confiendis inventariis per episcopos regni Neapolitanum, & Siciliam habentem satisfactionem non sit, ne tam utile, tamque necessarium institutum per incuriam omittatur, episcopos omnes commonemos, ut quilibet inventarium auctoratum omnium, & quarumcumque sue curiae querelarum, accusationum, inquisitionum, denunciationum, ceterorumque actionum, causarum, negotiorum criminum, etiam mixtorum, que apud curias sue notarium, sive actuariis fuerint, quamplurimum confiendum curent, & juxta memoratum praeceptum conficiant, & confessum, & dicti notarii manu subscriptum, penes se custodiant, donec super his indicatum fuerit; & si eum de vita interim decedere contigerit, illud universum, suo sigillo obligatum, fidei sacerdoris, cui sua peccata confitentur, morte impendente committat, tuto ramen, & fideliter aservandum, ac futuro presensi clausum integrumque tradendum, & alias prout in eadem constitucione continetur.

De piorum legatorum, & ultimarum voluntatum exequitione.

Cum illi, qui in defunctos debitam pietatem non exercere, inhumani admodum censentur; inhumaniores quippe existimandi sunt, qui illorum animas propemodum necantes non satisfaciunt legalis, que pro animalium suarum expiatione pie. & fideliter reliquerunt. Quare eos omnes in visceribus D. N. J. Christi requiri mus, & monemus, ut ne in animalium suarum dispendium incurante, quam primum defundorum voluntates impleant, eisque omnino facere curent.

Ne vero episcopi interim suo munere dient, mandent omnibus noris, & tabellionibus, tam in civitatibus, quam in ipsorum dioecesis oppidis, & terris degentibus sub poena excommunicationis, ut intra mensem notam ad ipsos deferant orationem legatorum ad causas pios relatarum.

Quod si heros, vel ultimarum voluntatum executor intra debitum tempus, vel a testatore prae scriptum pio testatoris dispositionibus seu voluntati factis facere præmittat, illas episcopus, nisi vere eas præparari & impleri non posse legitime considererit, etiam sub censuris ecclesiasticis integre expletu curabile.

De ecclesiis, & earum cultu.

Ecclesiæ omnes, capellas, oratoria, sacella, ac quævis pia, ac religiosa loca reparari, & inaurari, atque pro reddituum qualitate conservari, mandamus. Diruta tamen ad eam rationem que a Tridentina synodo præscripta est, restituiri, vel alio trans ferri, prout expedire videbitur, episcopi curent.

Provident insuper, ut capellis, Altari bus, oratoriis quibuscumque, que in ecclesie-

1054

sis dotata reperiuntur, onera ex fundatione vel antiqua institutione, injuncta, & confiata, integre persolvantur, idque per frumentum sequestrationem, aut alia iuri re meditis oportuni omnino procurent.

ANNO
CHRISTI
1597.

Altaria, & capellas, que sine dote sunt, aut parum ornatae conspicuntur, si fundatores illas dotare, vel ornare nequiverint, vel alteri concedantur, vel si ex eis ecclesiæ aspectus deformetur, episcopi arbitrio diruantur.

In ecclesiis ipsius de rebus profanis, aut de lis, que ad ecclesiam non pertinent, sermones, circulos, conventus, congregations, secularis adições, aut que publica confilia, seu parlamenta dicuntur, haberet nullo modo permittant, neque de quibusvis negotiis alii agi vel tractari, praesertim cum divina celebrantur officia, vel verbum Dei predicatur; neque præterea vana colloquia misceri, strepitus, aut clamores, aut quidquam aliud, quod indecentiam aut perturbationem afficeret, fieri, aut etiam quædam in eis irreverenter versari juxta concilii Trid. decretum, & S. M. Pii Papæ V. argue alias sacras constitutiones patiantur.

Cum non licet altaria, in quibus sacra mysteria celebranda sunt, nisi benedictis lin teaminis seu robales cooperire & ornare, nec deceat, ut quis ipsi Domino in eisdem mysteriis deservierunt, ad privatos hominum usus amplius transferantur, incedicimus sacerdotibus, & cœrcis omnibus tam secularibus, quam regularibus, nonlineari caminis hujusmodi non benedictis, etiam auro, vel argento elaboratis, seu serico depictis, altaria potest hoc cooperire vel ornare presumant. Similiter etiam prohibemus eisdem, ne sub gravi poena sacra linea menta, vel velamina, & alia ornamenta, seu paramenta, & sacra vasa ecclesiistarum Deo consecrata sive benedicta ad profanos aut privatos usus quomodolibet convertere au dent, vel accommodare.

De ecclesia libertate vel immunitate servanda.

Ecclesiasticam libertatem, & immunitatem ab omnibus integrum conservari, & custodiri mandamus, propositis censuris, de poenis a jure statutis, ac in decretis sac. conc. Trid. ac diversis constitutionibus & litteris Apostolicis, etiam die Coene Domini quotannis legi consuetis, contentis, contra omnes qui eam laderet, aut quoquomodo violare presumperint.

Nulli talorum licet domus imposterum edificare, que ecclesiistarum parientes ultra ex parte attingere possint, ut earum circuitus & ambitus semper liber remaneat; nunc autem, si qua sunt, que ecclesiis ipsius adhaerant, ut episcopi judicio tolerari non posse videantur, satim dirui, & amoveti mandamus.

Prohibeant episcopi, ne mercatus & nudus aliave hujusmodi intra ecclesiaram porticos exercantur; nihilque earum portis, seu portis, aut muriis effigi, aut quod præter dignitatem, & decorum existat florii scilicet.

Anno
Castra:
1597.

Ecclesiarum sedes, quae pro rectorum, &
ministrorum usu necessitate, & commodo
constructae sunt, ad frumenta, legumina,
& his similiis locari, aut alicui commoda-
ri omnino prohibemus.

*De inventario bonorum ecclesiasticorum
conficiendo.*

Ne ecclesiarum bona futuris temporibus cupiditati facile exponantur, statuimus & districte mandamus omnibus episcopi, archidiaconis, diaconis, canonici, & capitulis cathedralium, & collegiarum ecclesiarum, ac similiter rectoribus, capellanis, seu curatis parochialium, & alias ecclesiarum, ac quavis ecclesiastica beneficia obtinentibus, nec non hospitalium, confraternitatum, & quorumlibet piorum locorum administratoribus, ut infra sex menses, ab hujus synodi publicatione numerandos, omnium & singulorum bonorum, mobilium & immobilium, jurium, iurisdictionum, pertinentiarum, actionum, censuum, reddituum, ac nomina debitorum, ad eorum respective ecclesias cathedrales, & collegiatas, & alias mentes capitulares, atque parochiales, & alias qualvis ecclesias, seu beneficia ecclesiastica, hospitalia, confraternitates, & placa quecumque, quomodo libet spectantium, & pertinentium per publicum notarium coram testibus fide dignis, ac aliis honestis personis, que illa noverint & plenum Inventarium, seu catastrum, aut, ut vocant, plateas conficiant, seu conscribant & conficerent, cum eorum omnium quantitatibus, qualitatibus, limitibus, & communibz nominatim in ipso fideliter adnotandis, in quo pariter, vel etiam in alio locorum confidendo inventario describantur omnium ipsarum ecclesiarum, mensurarum, beneficiorum ecclesiasticorum & piorum locorum predicatorum, qui extant, foundationes, privilegia, Indulta, concessiones, donationes, uniones, applicationes, bullae, & litterae Apostolicæ, instrumenta, scripturae, atque alia documenta quecumque.

Mense archiepiscopalis catastrum, inventarium quam primum fieri volumus, mandantes ut ex eo tria publica seu authentica conficiantur instrumenta, quorum primum in archiepiscopalium archivio custodiatur, secundum penes capitulum, tertium vero ad antiquorem episcopum conservandum transmittatur.

Episcopos inventarii, mensis episcopalis tria similiter publica seu authentica instrumenta conficiunt, quorum unum in sua cathedralis ecclesie archivio reponit, aliud suo capitulo conservandum tradat, tertium vero ad metropolitanum in ejusdem archivio custodiendum transmittere tenetur.

Inventarii mensis capitularis duo similiter authentica instrumenta sicut, quorum alterum in archivio capitulari, alterum vero in archivio episcopalii conservetur.

Rectores autem parochialium, & alias ecclesiarum, ac reliqui beneficiari quicunque, atque hospitalium, & confraternitatum, & aliorum piorum locorum admini-

stratores similiter habeant, seu fieri faciant duo publica, seu authentica instrumenta; quocum alterum in ecclesia, vel in loco beneficij, hospitalis, confraternitatis, & loci pil conservari mandamus; alterum vero in archivio episcopalii.

Anno
Castra:
1597.

Episcopi in visitatione, quam singulis annis ex sacris canonibus, & sacri concilii Tridentini decreto facere tenentur cuiuscumque ecclesie parochialis, etiam collegiatas, & quorundam beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, hospitalium, sodalitatum, & aliorum plorum locorum, inventariorum pri manibus habeant; & diligenter inspiciant, an ea que in eo anno tata, & descripta fuerint, integra habeantur & permaneant; & si quid alienatum, seu deperditum esse compererint, in negligenti, vel in minus fidelem per suspensionem a perceptione fructuum, vel alias censuras & poenas suo arbitrio imponendas graviter animadverterant.

Hujusmodi inventarium tertio quoque anno, & quoties in ecclesia, beneficiove, aut ipso loco nova successor extiterit, renovari, & precipimus, & mandamus.

De archivio.

Ne deinceps ecclesiarum iura, ob temporum, vel hominum injuriam, ut dictum est, Csupprimantur, vel quoquomodo depercant, volumus, ut singulis cathedralibus, atque inauguribus ecclesiis, in quibus archivia haec caus instituta non sunt, illa per episcopos, & eorum capitula separatis instituantur, in quibus fundationes, privilegia, indulta, instrumenta, aliasque scripturas, & monumenta omnia cujuscumque generis, cum illorum inventarii publico instrumento, ut supra dictum est, sub probata fide cu- scue diligenter affervari, et integre culto diri mandamus.

De locationibus bonorum ecclesiasticorum.

Sacrosancti concilii Trid. decretum exequi velentes, deputamus vicarium generalem in spiritualibus nostræ Metropolitanæ ecclesie pro tempore existentem, qui ecclesiasticorum bonorum locationes, etiam apostolica autoritate confirmatas a triginta annis clara ad longum tempus, seu vigintinovem annos factas in domo ecclesie, et contra canonicas sanctiones contractas sive exanimare, et judicare valeat.

Locationes corundem ecclesiasticorum bonorum, nisi apostolica autoritas intercesserit, ultra triennium iuxta constitutionem felic. rec. Pauli Pape II. ambitoſa, fieri prohibemus, sed si aliter factas sive compertum fuerit, illas invalidas, nullas, irritas, et inane, nulliusque roboris, vel momenti sive, et esse declaramus.

Episcopi vero bona ecclesie, immobilia nullo modo distracti, vendi, et quovis quatuor colori alienari, nec etiam propinquis in emphyreum ad cuiusvis temporis spatium, nisi pro ecclesiæ commodo, et solenitatis pars servata, id fieri expedire, lo-

*Anno
Chai. et
1597.* locari, vel concedi permettant. Transgres-
foris autem non solum in confarētis, et poenatis
in predicta confirmatione Pauli Papa II. con-
tentas incurrisse declarant; verum quam eos
ip̄s̄ ecclesiasticis beneficiis, quorum bona
alienaverint, vel primitivo modo loca-
verint, aut in emphiteutis concesserint,
priventur, et alias eorum arbitrio panis-
tūr.

*De bonorum ecclesiasticorum usurpa-
tione.*

Ad nostram etiam pastoralis officii curam
spectat, aut in reparandis instaurandisque
ecclesiis collapsis, et solo sere sequatis;
ac in recipiendis bonis, et conservandis ju-
ribus, jurisdictionibusque eorum sollicito vi-
gillemus, et attente laboremus. Quare
cum iam in hac nostra synodo pro eis di-
cuntis instaurandisque decrevimus quid agen-
dum sit, presenti etiam confirmatione mone-
mns omnes, & singulos predicatorum bono-
rum, & juriū, ac jurisdictionum ecclesiasti-
ficarum usurpatores, occupatores, & illici-
tos detentores, ne suarum animadūm iactu-
ram faciant, sed potius sum sceliti fideli-
ter consulant, ac ut meopineris gravissimarum
censurarum, quibus ip̄s̄ a sacris canonicis,
& conc. Trid. decretis, & litteris apostoli-
cis die Corpus Domini legi consuetis percel-
luntur, & in eas dannabiliter incurrisse
declarantur, ac quod excommunicati, &
anathematizati sacramentorum participa-
tione, atque communione fidellum privati
existunt, quodque absolvī non poterunt
nisi a summō Rom. Pontifice, si tandem
aliquando resipiscant; & que illicite deti-
nent, occupata restituant.

De jurepatronatus.

Episcopi in beneficiis omnibus ecclesiasti-
cīs, que de jure patronatus esse penten-
duntur, saltem eorum vacationis tempore,
maximam curam adhibeant, & diligenter
recognoscant an vere sint hujusmodi, nec
imposteraū, nisi beneficium iuxta sac. conc.
Trid. decreta vere jurepatronatus esse con-
stitueris, presentationem admittant. Sicut e-
nim iniquum est, liberum beneficium in
servitatem redigi; ita fundatorem ipsius
suo jure frondari permitti non debet.

Beneficiorum ecclesiasticorum patroni,
cujuscumque conditionis, gradus, & digni-
tatis, sive laici, sive clerici fuerint, etiam
communitates, & universitates, collegia qua-
cumque in perceptione fructuum, proven-
tuū, obventionum quarumcumque, etiam
si vere de jurepatronatus ipsorum ex fun-
datione, vel donatione essent, nullateus,
nullaque de causa propria autoritate se in-
gerant, sed illos sub poenis conc. Trid. con-
stitutis decreto, ad liberam rectioris, & be-
neficiati dispositionem, & distributionem
dimittant.

Volumus, ut presentati a quibusvis per-
sonis etiam ecclesiasticis, antequam ab epi-
scopo instituantur, sub hac forma jurent,
quam, ut recte intelligatur, exhiberi prius,
& ab illis provideri mandamus.

Council. General. Tom. XXXV.

Forma iuramenti.

*Anno
Chai. et
1597.*
„ Ego N. presentatus ad N. ecclesiam,
„ vel N. beneficium, juro ad haec sancta Dei
„ evangelia, per me corporaliter, taliis
„ quod pro presentatione ad predictam
„ ecclesiam vel ad predictum beneficium
„ obtinendum, neque ego, neque alia per-
„ sona vice & nominem, nec de consensu
„ aut scientia mea, patre suo patrono,
„ aut civili alteri eorum nomine aut intuitu
„ aliquid dedi, aut promisi, nec quidquam
„ ejus rei gratia invicem permisimus,
„ compensavimus, aut antea datum confir-
„ mavimus, aut apud quemquam depositu-
„ mus, donavimus, mutavimus, commoda-
„ vimus, seu locavimus, aut prius depo-
„ situm, donatum, commodatum, mutatum,
„ aut elocatum, aut quocumque modo de-
„ ditum remisimus, seu relaxavimus; ne
„ de sanctuario, gleba, domibus, terris,
„ praedilis, tenimentis, redditibus ejusdem
„ ecclesie, vel beneficii fructibus, decimis,
„ vel oblationibus ejusdem, præteritis
„ presentibus, aut futuri donationem,
„ remissionem vel locationem proculsimus,
„ fecimus, aut paci sumos; neque aliquis
„ de mandato, scientia, aut consensu meo
„ quidpiam eorum promisit, fecit, aut pa-
„ dus est. Ita me Deus adjuvet, & haec
C, sancta Dei evangelia.

De refidencia.

Cum ecclesiistarum utilitati & saluti nibil
magis expediatur, quam pastorum in eis resi-
dentia, & cursu administratio per se ipsos;
non immorito sacra generalis synodus Trid.
opportune providere volebat, tam in ses-
sione sexta de reformatione sub se. re. Pa-
ulo Papa III. quam in 23. de reformatione
sub Pio Papa IV. Pontificibus maximis fa-
luberrima de cuncta residencia promulga-
vit. Et in hoc ipso postremo cupiens, qui
ad eo ex pastorum munere, animaliumque
salute sunt, frequenter omnium auribus,
mentibusque infigli, præcepit, tam decre-
tum sub Paulo III. quam alterum sub Pio
IV. In coœcilia provincialibus, & episco-
palibus publicari, ut imposteraū Deo ja-
vante, nulla temporum injuria, aut hominum
oblivione, aut desuetudine aboleantur.
Idcirco ejusdem sancta synodi manda-
tis parere volentes, utrumque de residen-
tia decretum in presenti nostra synodo pro-
vinciali legi, & publicari jubemus; prout
E lectum, & publicatum est.

Proinde hortamur episcopos nostros, eos-
que, quantum in Domino possimus, roga-
mus & obtestamur, ut juxta prelecta fac-
synodi Trid. decreta pro injuncto manere
resideant, & omni cura & sollicitudine,
verbo, opere, & exemplo, ac affida pro-
presentia suum ministerium impluant, scientique
sibi minime licere, non servata predicta
generalis synodi forma, a falso ecclesiis ab-
esse. Quod si id quoquomodo omiserint,
aut facere neglexerint, noverint, preter
XXX mor-

ANNO
CHAI 1597
1597.

mortalis peccati restum in quem incurunt, A fructus pro rata temporis absentie suos non facere, quorum partem in suarum eccliarum reparationem, partem vero in pauperes sua civitatis, & digneos presenti constitutione erogamus & dignamus, illiisque per eos tutu conscientia retineri non posso declaramus, propter poenas propositas in litteris, seu bullis se. re. Pii IV. et Pii V. summorum Romanorum Pontificum desuper editis.

De residencia inferiorum.

Episcopi moneant omnes & singulos curatos, & alios quoscumque etiam exemptos, qui beneficium aliquod curam animorum habens obtinent, necnon quosvis alios beneficia ecclesiastica, de jure, seu consuetudine personalem residentiam exigentia in titulum sive commendam habentes, ut personaliter resideant, & suo muneri satisfiant; qui si moniti parere neglexerint, severe puniantur.

De episcoporum dignitate, & vita.

Horramus episcopos, & in Domino monemos, ut tam in ecclesia, quam foris, & ziam in publicis, quam in privatis actionibus suum gradum, & ordinem servantes, se patres, & pastores esse ostendant, ac in bello vita genere ita se habeant, ut decet sanctos, & apostolicos viros; ac evangelicas, & apostolicas disciplinas, sacerorumque conciliorum institutis, & Tridentina synodi decretis in primis respondant, ut merito ex eorum vita & exemplo subditi in Domino plurimum edificantur, atque proficiant.

Missas publice celebrent, & divinis servius intercent, quod valde populos edificat & ad religionem excitat.

Nominis, & officii sui memores esse non definant, & eam, qua episcopos decet, morum gravitatem preferant.

In his, qua in privatum usum pertinent, eam moderationem adhibeant, ut omnem operam ad ecclesia cultum, & ornamentum, & ad pauperum indigentiam sublevandam conferre videantur.

Modesta suppellectili ac frugali vita contenti sint, ut quisque eorum animum lux, omniisque inani splendoris apparatu alienum esse cognoscat.

Superindumento linea seu tunica, quam rochettum appellant, & almutia, cum manecello vel fine, in ecclesia alisque publicis locis affidus stantur. In divinis autem officiis, alisque publicis actionibus, & locis, in ecclesia cappam vel paramenta, ut tempus & solemnitas postulat, deferant. Caterum non profano aut indecori vestitu, sed fidel & vita meritis dignitatis auctoritatem sibi querere studeant.

In valis argenteis, caterisque domos instrumentis episcopalem modestiam ostendant, & se inaniam rerum contemptores esse reflectantur.

Episcoporum mensa non nimis laeta, aut sumptuosa sit, sed sobria & frugalis, ac

moderatione, & temperancia laudabilis in- A rituratur, & facies scriptura, aut spiri- tualis alleluia lectiois pabulo conditatur, quam & benedictio procedat, & gratiarum actio subsequatur.

ANNO
CHAI 1597
1597.

Familiares numero, astate, & qualitate tot habeant, quo pro ipsorum cuiusque dignitate congruere videbentur, qui non corporis ornatu, sed religione potissimum, ac pietate conspicui sint.

Episcopi in gubernandis, & corrigendis subditis pro personarum astate, & sexus diversitate, & qualitate, ac pro loco & tempore & modo culparum prudenter se habeant, & sanctorum patrum instituta sequantur.

In procedendo, judicando, & puniendo nec nimium rigorosi vel severi sint, nec segnes aut remissi, sed in delinquentibus coercendis iuxta sac. canonum, & sac. generalis concilii deicta cum benignitate, vel severitate, pro personarum, & casuum qualitate procedant.

De judiciali foro episcopi.

Episcopi in causis, que in suo judiciali foro imposteriorum pertransiri contigerit, aquilane justitiam omnibus ministrare studeant, ac ut elegantium sumptibus, quoad fieri possit, parcere, & notariorum, atque ministeriorum quoscumque extorsionibus congruent occurrere valeant, singulorum actorum mercedes, si adhuc statute non sunt, quam primum statuant, & in tabulam, publice in curia proponendam, redigant, & observari faciant.

Moneamus omnes, & singulos notarios, actuarios, & eorum scribas, qui certum salarium ab episcopo non habent, eidemque interdicimus, ne sub poena privationis officii, & alia arbitraria, citra poenas a iure prolatas, & a sacri concilii Tridentini canone inflatis, pro scriptura collationis ordinam, aut dimissoriis ad eos suscipiendas, quidquam de cetero ultra decimam partem auri accipere presumant, aut possint.

In causis vero, que mere spirituales sunt, etiam nullum stipendum constitutum habeant, nihil proflus accipiant, praeter id quod episcopus pro scriptura mercede statuendum curabit; exceptis tamen locis, in quibus viger laudabilis consuetudo, ut nihil accipiatur.

Appellationes nonnulli a definitiva sententia aut definitiva vim habente, vel a gravamine, quod per appellationem a definitiva reparari nequeat, iuxta sac. conc. Tridentina deicta, non recipiantur, nec admittantur, neque inhibito aliqua concedatur.

No vero iudicia de lites cum indebitis partim expensis iniuste programantur, si in casu a prefato concilio permisso appellatum fuerit, & a metropolitana curia inhibito emanaverit; notarii eorum, scribi, & actuarii, qui in auctorum, & processuum exhibitione ejusdem concilii deicta servare neglexerint, seu copiam auctorum fraudolenter exhibuerint, necnon & iudex, qui illam impediuerit exhiberi, poena dupli, quanti ea illa fuerit, subjiciantur, & exacta iuxta appellan-

ANNO
CHRISETTI
1597.

lantem, & pauperes loci distribuatur, atque ab officiorum administratione arbitrio ordinarii suspendantur, iuxta eadem concilii Tridentini decreta, quae ex la nostra metropolitana curia omnimodo, & levissimis obseruentur.

De examinando & proposito promovendi ad cathedralales ecclesias.

Cum in sumenda de qualitatibus eorum, qui ad ecclesias cathedrales regendas promovendi sunt, informatione, seu testimonio, non eadem ratio, pro variis nationum, & provincialium moribus adhiberi possit, propterea sacrofancium concilium Tridentinum mandavit, ut in provincialibus synodis habendis, quibuscumque provincialis propria examinatio, et inquisitionis forma prescribatur, a summo Romano pontifice approbanda, que locis magis utilis, & opportuna videretur. Nos eisdem concilii decreto obtemperare volentes, hanc formulam S. D. N. pape approbadam prescribimus, & proponimus, seu prescribendam, & propinquendam esse judicavimus.

Episcopus, cum de alcius, qui ad episcopatum provinciam nostram promovendus erit, faciendo examine apostolicum mandatum acceperit, non paucioribus septem, vel pluribus, prout opus fuerit, probatis & doctis ac plis viris, omniisque exceptione majoribus, juratis testibus, qui verisimiliter de infra scriptis informati sunt, ex officio votatis, de promovendi natalibus, etate, fide, vita, moribus, corporis habitu, scientia, & gradu, quam diligentissime cognoscatur, & his, vel similibus interrogationibus inquirant & in primis.

An testis cognoscat N. promovendum, & a quo tempore, & ubi, & que fuerit causa cognitionis?

An sit illius consanguineus, vel propinquus, aut familiaris, aut inimicus, aut odiosus?

An N. promovendus ex legitimo matrimonio ac honestis & catholicis parentibus procreatus, seu natus fuerit?

An fuerit heretici filius, vel nepos?

An sit fide catholica, seu orthodoxa?

An hereticorum libros legerit, vel retineretur? aut habeat, et retineat?

An cum hereticis conversatus fuerit. An eis aliquando faverit, opem, consilium, vel auxilium praesertim, sive eos juverit, aut receptaverit?

An expleverit trigesimum sus etatis annum, vel cuius etatis sit?

An sit bona existimationis, et fama?

An sit criminosus, vel aliqua nota in vita, moribus, vel doctrina, laboraverit, vel aliquando notatus fuerit?

An unquam publicam penitentiam illum agere oportuerit?

An aliquando infanias, seu mentecaptus, vel energumenus, seu a demone vexatus fuerit?

An inimicitias capitales habeat, vel exercet, et perseruit in civitate, et dioecesi, ad cuius ecclesiam promovendus est?

An sit excommunicatus, suspensus, vel interdictus, vel irregularis?

An sit corpore vitatus, vel comitiali, aut aliquo morbo labore?

An aliquo defectu, vel impedimento connotato impeditatur, quo minus credibili ecclesia presidi posse?

An aliquem unquam verbis vel opere offendit, vel scandalizaverit?

An sit vir pius, sobrius, pudicus, honestus, vita, et bonis moribus prudens, castus, humilis, et domui sum bene propositus.

An sit vir gravis, prudens, consilio matutinus, timorate conscientia, exemplaris, ac Dei honoris et salutis animarum zelator?

An sacris ordinibus initiatus sit, et a quo tempore?

Et si sit in presbyteratus ordine constitutus. An sacrosanctum missae sacrificium sacerdos offerre, vel celebrare confueverit?

Sin autem, an frequenter visiter, et audeat ecclesias, et peccata sua sacerdoti confessario sacramentaliter confiteatur, et SS. Eucharistie sacramentum percipiat?

An literis et scientia polleat, et cui scientie operam dederit, ut munera sibi injungendi necessitati satisfacere possit.

Et ideo, an antea in aliqua studiorum universitate magister, sive doctor, aut licentiatus in sacra theologia, vel in jure canonico sit promotus, vel publico alicuius academie testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur; vel si regularis sit, an religionis suae superioribus similem fidem habeat?

An habeat experientiam regiminis ecclesiastiarum, vel administrationis curae animarum, et alias aptus ad regendum, et docendum populum ipsius curae committendum?

An denique habeat ceteras qualitates a sacris canonicibus, et decretis sacri Tridentini synodi requisitas, et cui merito ecclesia Dei commendari possit.

Deinde ex iisdem vel aliis fide dignis tribus similiiter cum juramento recipiendis interroget, et inquirat de statu, et vaccinatione ecclesiae, et si per obitum, vel reunctionem, vel translationem ultimi episcopi, vel alio modo pastoris solatio defituta sit?

De invocatione seu vocabulo dictis ecclesie cathedralis?

Et de valore redditum, et fructuum illius?

Quae dignitates, canonicates, et prebende sint in ea ecclesia.

An sacrifitum habeat, sacris vasibus, vestibus, et ornamentis, et reliqua ecclesiasticis et sacra suppellestis sufficenter muniam vel instruam?

Quae monasteria, et conventus religiosorum sint in civitate, et dioecesi?

Quot oppida, & terrae in dioecesi, et similia?

Sed et complura ex his etiam per publica documenta, seu instrumenta, litteras, & scripturas facile comprobari possent; ut natales, etas, ordines, gradus, valor, & status ecclesie, & similia.

Quibus peractis, a promovendo iuxta prescriptum in litteris fel. rec. Pil. pape IV. formulam fidelis catholicae professionem,

X x x 2 spon-

ANNO
CHRISETTI
1597.

Anno
Cuiusvis
1597.

profectionem & promovendo recipient, acta, A
et gesta omnia in publicum instrumentum
redacta ad SS. D. N. papam sua manu, et
sigillo oblongata quam primum transmittar.

De vita, & beneficiis clericorum.

In primis clerici habitu iacentes honesto, juxta sacrorum canonum preceptum.

Vestes sericas, aut serico contextas, aut oratas, aut coloratas, domi forsitan nullo modo habeant, sed honestas, et decentes, quia simplices sunt, et coloris nigrit.

Talares vestes, vel saltam his palmo breviore teneant: qui vero pauperes sunt, et inferiorem salarem habere non poterunt, superiorum saltam usque ad talos demissam gestent.

Camicias, nec collari, nec manicis rugatric, sed planis deferant; pileos per civitatem, et oppida, nisi valetudinis aut pluviarum, vel aeris inclemens causa non gerant; sint tamen simplices, non acuti, nec turbinati.

Annulos nisi in dignitate constituti sint, non deferant. Sacerdotes barbam a superiori labore ita detonderent, ut pili in sumendo sacramento corporis, & sanguinis D. N. Iesu Christi non sint impedimento, sed illud non contingant.

Omnies tonsuram habent, quam refici quatuordecimo quoque die, ac quocum opus fuerit, omnino carent.

Publicas, & parum decentes commodationes evitent; ebrietates, jurgia, cootentiores, & rixas fugiant.

Cum mulieribus etiam honestis, & conjunctis, prater eas dumexar, quae a fac. can. excipiuntur, dummodo & ha suspekte non sint, non cohabitent; nec etiam in vicinia permaneant, quia ab inhenestis mulieribus inhabitatur.

Nocte sine honesta & rationabili causa non ambulent; & tunc ad omnem suspicitionem tollendam lumen habent.

Arma, nisi itineris, aut alla rationabili causa ab ordinario approbanda non defensor, nec aliquid admittant, quod proximo suo offenditum prebeat.

Ab omni artificio, quod clericali ordinis non convenit, abstineant.

Secularium personarum cuiuscumque gradus, vel dignitatis existant negotia sub quocumque titulo non exerceant, vel adiungant.

Mercaturas, seu mercimonia, aut funera non exerceant, nec secularibus negotiis se immiscant, nec conductiones bonorum, rerum, & iurium laicorum faciant; neque quidquam tradent, quod a clericis honestate alienum sit. Operas suas alteri mercidis gratia malitiae loquant.

Nisi sine procuratores, patroni vel advocati causarum, in foro praesertim seculari, nisi suas, vel ecclesiarum suarum, aut miserabilium personarum causas, aliasque a iure permittas prosequantur, vel defendant.

Curationes, vel tutelas, nisi in casibus a iure permitti, non suscipiant.

Cum ad horas canonicas in ecclesia reci-

tandas, seu decanendas, vel ad missarum solemnia, aut alia divisa officia celebranda accedunt, superpelligio induantur.

Canonicas horas, vel publice in ecclesia, qui illas sic obire debent; vel privatum ad prescriptam breviarii Romani iusta S. reg.

Pii Papa V. editi patrem recenter.

Qui beneficia ecclesiastica obtinent, mores sint, quod si horas hujusmodi uno, vel pluribus diebus recitare omiserint, pro rata temporis illorum fructus amitterent: juxta constitutionem concilii Lateranen. sub fel. rec. Leonis Papae X. ac declarationem ejusdem Pii Papa V. desuper editam.

Ad hoc, cum non ignorent sacerdotes, certique sacris, ac minoribus ordinibus insigniti vocatos se esse in sortem Domini, ac propterea diligentes querero, quae Dei sunt, aut quomodo placeant Domino, atque ejus ecclesiam affluis precibus, operationibus, & sacrificiis juvare debere, ne tantum eis commissum in terra defossum habent, sacris canonicis, & fac. conc. Trid. decretis inherentes, praeципimus omnibus & singulis hujus nostra provinciam episcopis, ut eurent, ut presbyteri singulis, dominicis festisque diebus de precepto ac solennibus ad sacrosanctum altaris sacrificium Deo offerendum se disponentes, missas religiose celebrent; ac tunc intimo corde perpendant, & meditentur, quale opus aggrediantur, & trahent, illudque devote perficere suadant.

Quicumque alla ad clericorum vitam, & honestatem episcopi pro locorum & temporum qualitate pertinere videbunt, juxta laudem Patrum, et fac. conc. Trid. decreta statuant, atque provideant, et circos ipsos instruant, eorumque mores compobant, ut tam in publicis, quam privatibus actionibus vere clericos se esse, ut profiterentur, ostendant, ac propterea eundem sint venerationi.

De officio sacrificia.

Sacrifice carent, ut non nisi congruo tempore, aut interdiu tangunt ecclesiarum, sacrariorumque fores patente; nocte vero permaneant occclusa.

Pernodaciones, aut nocturnas vigillas, five commissationes in eis fieri semini permittant.

Populum, praterquam si necessitas aliquis immideat, ibidem excubare nullo modo patientur.

In vigiliis etiam super omnes tam presbyteros, quam clericos, aliosque, ut cum ecclesiis, vel sacra laicorum ingrediantur, de inanibus profanisque rebus sermones non habent.

Aquam benedictam singulis dominicis diebus manu benedicant, et si opus fuerit etiam studeant sapientem renovare.

Ad quae quidem omnia fratres mendicanter, et regulares, ut et ipi in ecclesiis suorum conventuum, et monasteriorum idem faciant ad scandala vitanda, et ut ostendant in his, quae ad divinum culum pertinent, nobiscum convenire, invitamus.

Anno
CHRISTI
1597.

De indulgentiis.

Cerabunt episcopi, ut cum indulgentias, vel alias spirituales gratias a s. sede apostolica emanatas publicari contigerit, formam a s. synodo Tridentina pro illarum publicatione traditam, accurate servent, et faciente ab aliis servari.

Illas autem, pro quibus consequendis prorrigenda sunt manus adjurices, quae, quantu[m] continente facultatem, ex predicto synodi generali decreto, et s[ecundu]m rec. p[ro]p[ri]e Pap[ti] V[ic] confitutions, nullatenus publicari permittant, nisi aliter per eandem s. sedem ex certa scientia fuerit concessum, vel mandatum.

Abusus insuper, qui circa hunc plura, et salutarem indulgentiarum usum irreverint, unusquisque diligenter inquirat, colligat et in prima synodo provinciali referat, ut aliorum coepiscoporum sententia cogniti ad s. D. N. summam Romanum pontificem referantur, eoque consulto, quid maxime expedire videbatur, statuatur.

*De electosynarum quaestoribus abrogandis,
& de cetero non admittendis.*

Brevi electosynarum quaestores, aut ministri, quorum nomen, atque usum eadem fac. Trid. synodus penitus aboliri mandavit, et abrogatos esse voluit, ad hujusmodi officium exercendum, ejusdem synodi auctoritate, et memorati precepti vigore de cetero non admittantur.

De excommunicationis sententia.

Cum excommunicationis gladium, qui ad continentos in officio populos admodum fatalis est, S. Synodus Tridentina sobrie magna que circumspetione exerendum esse praeceperit; ideo nos iuxta ejusdem synodi decreta, excommunicationes, quam monitionibus premitis pro derelictione aut subderivatione rebus ad finem revelationis fert solent, a nemine profus, praterquam a sole episcopis decerni, seu concedi voluntas; & tunc, & non alias, quam causa cognitione matute adhibita, & pro re non vulgaris.

Praterea episcopi, vel eorum vicarii generalis in proferendis sententiis excommunicationis in causis judicialibus, sive criminalibus, sive civilibus, id quod a predicta generali synodo prescriptum est, integre, & inviolata servare hudeant.

De pecunia locorum administratoribus.

Episcoporum moneri maxime incumbit, ut hospitalium & eorum propriæ locorum, quæ ad pauperum usum instituta sunt, bona, & redditus, ne dissipentur, nec modo aliquo occupentur. Quapropter monimus episcopos, & quantum in Domino possumus, omniz obtelemus, ut illorum prescrip[ta]m suscipiant curam, & in primis administratores, & magistros ad hujusmodi regim[en]tum assument seu assumi current, qui probitatem vita sunt, quive in operibus charitatis

tatis se[ct]e exercere consueverint, quique sua familia bene præsent, ac plorum locorum debitores nullatenus existant. Ab ipsis, juxta sape dicti concilii Tridentini decretum singulis annis administrationis rationes existant, & si quid in ipsorum suorum que usum compertum fuerit vertisse, illud integrum restitu[re] facient; & demum in reliquis, quæ ad eorum administrationem & conservationem pertinere videbuntur, paternam, ut decet, exercet[re] charitatem.

Anno
CHRISTI
1597.

De Usuris.

Usurariz pravitatis crimen detestabile quidem, penitus abolere cupientes, episcopos horremur enixe, ut pro summa eorum prudentia, peccatum hanc a suis oib[us] opportunitatis remedii arceret & funditus tollere contendant, & illicite contrahentes ad resplenduum a tanti sceleris inumanitate mo[n]eant & inducant, eisque sub gravissimi censuris & poenis, quæcumque usurarum genera interdicant.

Emptiones, & venditiones, quas in provinciam nostram in captiosam animarum, perniciem injectas, & in usum receptas esse audivimus, ut pluris, quam valere res ipsæ vendaneant; pretia earum solvenda differantur ad certum tempus, puta ad molesta, vel aliarum nudinidarum dies, juxta contrabentum conventionem, & proprieas supra iusnum valorem augantur; prohibeant, & tollendas diligenterne current & contractus, si quos inventerint, ejusmodi usurarios, & nullos declarant.

De Poenis.

Cum tam delinquentes interdum, se a poenis canonici eximant, cuius pecunias solvere, vel cum ea pecunia transfigere satagent, quam etiam judices, vel per fidem vel avaritiae studio eos ad compositiones, vel transactiones pecuniaris quandoque admittant, aut alias reis pecunieries multas instigant; idcirco ad tollendam omnem cupiditatem & avaritiam suspicionem flattimus, & mandamus, ne quis de cetero episcopus, vel iudex ecclesiasticus pro crimibus, & delictis, pro quibus est a fac. can. vel ab apostolicis aut aliis generalibus, vel nostris synodalibus constitutionibus certa poena delinquentibus injuncta, ullo modo pecuniariam poenam imponat aut exigat, aut desuper pecuniarias compositiones, vel transactiones faciat, nisi in casibus a iure permisso.

In aliis vero excessibus, & casis, in quibus, vel certa poena statuta non sunt, vel ex antiquis canonibus, aut etiam apostolicis, & aliis generalibus, aut pariter ex nostris constitutionibus multas pecunie irrogantur, & certo usit, vel operi specialiter applicata non sunt, suo arbitratu imponere, seu indicere, ac cum omni moderatione exigere, seu exigi facere possit, easque lege plus omnino applicet.

Eas vero pecunias, non sibi, neque suo usui, aut commode applicet vel retineat, sed virtutum ecclesiasticum idoneum & probatum

ANNO
CHRISTI
1597.

tum illarum exactorem & depositarium in-
situat, & per eum quoties occurrit in
pia loca, vel opera eroget & distribuat;
ille vero codicem rationum deti & accepti
habeat, & in eum omnia referat.

Decretum gene rale.

Tum denique omnia, & singula in his no-
stris decretis contenta, ac alia quæcumque
tam a sacris canonibus, & apostolicis or-
dinationibus, quam generalibus quibuscumque
conciliis, prefertim vero a S. conc. Trid. sta-
tuta, ac definita, sive fidei dogmata, sive re-
formationem, & morum correctionem respi-
ciant, plene atque integre ab omnibus con-
provincialibus episcopis, abbatibus, capitulis,
& aliis ecclesiasticis personis, quæ per se, vel
per eorum idones procuratores huic no-
stro provinciali interfuerunt, aut intereste
habuerunt, ac etiam laicis quibuscumque
quo ad ea quæ ad ipsos spectant, servari
debere decernimus, ac sub juris, &
arbitrii nostri cœnuris ecclesiasticis, & poe-
nis districte præcipiendo mandamus; salvis
tamen in omnibus constitutionibus, consue-
tudinibus ecclesiistarum, quæ archiorem, & lau-
dabilem obseruantiam exigunt. Injungemus
eisdem episcopis, ut hac ipsa decreta,
seu constitutiones post sex mensium spatium in
eorum civitatibus, & dioecesiibus publicari,
& ab omnibus observari carent. Decernentes
etiam omnes, & singulas admonitiones, sta-
tuta, decreta, & mandata in hac synodo
facta, & ordinata, ac illorum promulga-
tionem, ita omnes, & singulos quos tan-

git afficere, ac si personaliter & singulari-
ter singulis ipsa notificata, & intimata
fuerint, prout tenore præsentium eisdem
notificamus & intimamus. Quod si contra
quidquam eorum fecerint vel adquirerint, poe-
nis, ac muldis, que in eis constitutæ sunt,
& alii episcoporum arbitrio imponendis
constringantur.

ANNO
CHRISTI
1597.

Postremo omnia, & singula quæcumque
in hac provinciali synodo acta, gesta, de-
creta, & sancta sunt, omni, qua debemus
humilitate, submissione, & obedientia S. se-
dis Apostolice omnium ecclesiistarum matris,
& magistræ judicis, atque auctoritati emen-
danda, & corrigenda subiiciimus & offerimus,
parati semper omnem emendationem & cor-
rectionem suscipere, ac observare.

Ego Franciscus Antonius Sanctorius Dei,
& apostolica sedis gratia archiepiscopus S.
Severini, & in synodo provinciali presi-
dens, de consilio & assensu reverendissimorum
suffraganeorum meorum definiens suprascri-
ptis constitutionibus subscripti.

Ego Cæsar Jabotellus episcopus Bellica-
strensis. subscripti.

.....

Ego Petrus Burdonus episcopus Umbria-
ticensis subscripti.

Ego Sebastianus episcopus Gerentinensis &
Cariatenus subscripti.

Ego Joannes Andreas Prothospatarus de-
canus Pretilensis, & procurator Rev. D.
Gregorii Formicini episcopi Strongolensis
absentis, legitime impediti, subscripti manu
propria.

COLLECTORIS ADNOTATIO.

Synodus ista prior est ex geminis illis provincialibus S. Severina synodis diversis annis & sub
diversis praefulibus habuit, quæ indicantur in litteris Hieronymi card. Matthei in capite sy-
nodi ejusdem recitatis. Au quod hic datur fit purum putumque concilium illud antiquius, vel hinc
inde interpolatum ex additamentis in altero concilio factis, æque cum ignorantibus ignoro.
Episcoporum subscriptiones ita cum priori convenient, ut cum altero plane non congruant
nam, ut de ceteris heciam, Franciscus Antonius Sanctorius nonnisi usque ad annum 1586. ec-
clesia S. Severina presul, eodemque anno iljam cum Acheruntina commutavit. Superest an-
num celebratz hujus prioris synodi investigemus; illum vero tangam extento digito dimon-
strat nomen Sebastiani episcopi Gerentinensis, quem coepisse anno 1573. die 9. Martii, obiisse
vero anno 1576. ante diem 14. Octobris, qua alter succedit, Ughellius to. IX. pag. 304. novæ edi-
tionis monet. Intra spatum illud patres convernerant. Alterius synodi annus facile statuendus est
idem, quo & litteræ card. Matthei signantur, nempe 1597.

ANNO
CHRISTI
1597.

CONSTITUTIONES ET DECRETA
PROVINCIALIS SYNODI AMALPHITANA

ANNO
CHRISTI
1597.

Anno 1597. celebrata.

SUB REVERENDISSIMO DOMINO

D. JULIO ROSSINIO,

Dei, & apostolica sedis gratia archiepiscopo Amalphitanus.

Perillustris, & reverendissime domine, uti frater.

Provinciale synodum Amalphitanam, quam amplitudo tua, adhibitis comprovinciae libibus episcopis, de eorum consilio, & assensu nuper celebravit, illuſtrissimi patres sacri concilii Tridentini, sanctissimi domini nostri auctoritate, interpres, pro munere sibi injuncto diligenter recognoverunt, atque, ubi oportuit, emendarunt, atque aptarunt. Nunc igitur ad amplitudinem suam remittimus, ut pro sua pastorali vigilancia quoniam curam edendam, & sedulo in sua ecclesia, totaque provincia obseruandam ruret, ut egregia sua opera, atque industria, prius laboris fructus, quos sibi initio proposuit, ubiores in diec adjuvante domino percipiat. Quod ut cumulate & quam celerrime fiat, nos summis precibus a divina benignitate contendimus, optimisque amplitudini tue valetudinem in mea precamar. Roma die 5. Novemb. 1591.

Amplitudini sua per illustre, & reverendi.

Uti frater, Hieron. Card. Mattheus.

JULIUS ROSSINUS.

Dei, & apostolica sedis gratia archiepiscopus Amalphitanus.

Ex MS. Cod. Ar. A D metropolitana bujus ecclesia regimen, meritum licet imparibus, dante Domino, constituti, supra gregem nobis creditum pro pastorali munere vigilantes, & omnis servitutis Angelicis numeris formidandum (propterea nobis desuper concessum fuit) exercentes, nihil quod ad animarum salutem captandum ad nos, & officium nostrum specieflare potuit per operis negligentiam pratermissimus, ac omnia, qua pro divini cultus augumento, & pro subditorum moribus moderandis, eorumque puniendis excessibus fuerant necessario docernenda, exactissima providimus diligentia, populumque nostrum sanctioribus necessariis, ac legitimis manevimus institutis; adeoque adimplitis, quod in nobis fuit, qua pro bono nostra diocesis regimine duximus adimplenda, ad communicandam synodalibus constitutionibus provinciam unum appulimus: cumque sapient provinciali concilium, non abne in nostra metropolitana ecclesia convocabatum, ex Concilio Tridentini decreto nobis ad Dei gloriam celebrandi fuisse in animo, ac plures tam per privatas, quam per nostras editales lucras Reverendissimus Dominis coepiscopis nostris suffraganeis hac nostra fuisse significata intentio, disque statuta ad id sacrum opus persicendum, accedit, sic divisa disponente providenta, quatuor de RR. coepiscopis nostris meliorem vitam cum morte commutasse, aliumque in gravem morbum incidisse; cumve fine ipsi nostra provincialis synodus celebrari non posset, opportunum tempus duximus expectandum, in quo omnes ipsi RR. DD. Coepiscopi fratres nostri, vel saltu major pars eorum ad praefatam synodum celebrandam interesse deberet. Ita igitur die mensis Maii proxime venturi nostrum provinciale concilium, Deo annuntiato, habendum, praecependum, & continuatis diebus ad Dei honorem absolvendum; RR. DD. coepiscopis nostris suffraganeis per nostras privatas literas indiximus; & ut facilius hoc nostra voluntas debita demandetur executione, per hoc praesens edictum supradictos RR. DD. in Cibis Patres coepiscopos, comprovinciales, dilectos filios, abbates, papalitos, priores, commendatorios, archipresbyteros, ac omnes, quibus in hac synodo sedere, & sententiam ex iure communali privilegio quoniamcumque, vel qualitercumque dicere licet, vel per electionem a nobis de ipsi faciendam permittetur; nec non & exemptos, qui alias, cessante exemptione, ex concilio Tridentini decreto interesse deberent, in Domino requiremus, & monemus, ac in virtute sancta obedientia, necon sub excommunicatione poena aliquaque ecclesiastice confusis & poenis contra non interessentes concilii infligi possit, ipsique & unicuique ipsorum mandamus, ut per ipsos, vel si fuerint legitimo impedimento a nobis approbando impediti, per eorum procuratores in dicta die, sequentibus, donec omnia fuerint completa, in metropolitana ecclesia nostra convenire habeant.

ANNO 1597. **ChRISTI** bane & debent, & quilibet debet, ut abusus, si qui in provincia iurisperint, nec non & qui in dioecesi sunt, per nos, & consultivam, decipitque vocem in concilio beneres delectant, ceterisque omnibus necessariis providendis, divina favente clementia, consuli possit; monemus etiam ceteros omnes, tam diocesis quam provincia, quorum inter est intercessio poterit, ut tempore celebrationis concilii prædicti per se ipsa vel per eorum procuratores legitimos, ipsi legitime impeditis, ibidem interficiat; & ut hoc editum manu nostra subscriptum, nostri sigilli impressum munitionem veniat ad nositatem singularem, publici, dioecesis & provinciae locis, aggi mandamus; per cuius affectionem & publicationem omnes supra nominatos sub poena supradictis, ad obedientiam adfricatos esse volimus, ac si personaliter omnibus & singulis notificatum esset.

Datum Amalphia in archiepiscopal palatio nostro, sub anno Domini MDXCVII. VI. indictione, die vero I. mensis Aprilis, pontificatus sanctissimi in Christo patris & D. N. divina providentia papa, Clementis VIII. anno V. archiepiscopatus vero nostri anno 21. feliciter. Amen.

ANNO
CHRISTI
1597.

Loco & Sigilli.

Julius archiep. Amalphitanus.

HISTORIA SYNODI.

In nomine SS. & Individua Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Anno Nativitat. D. N. J. C. MDXCVII. X. indic. die vero 8. mensis Maii, pontificatus SS. in Christo Patris & D. N. Clementis divina providentia Papa VIII. pontificatus sui an. VI. illustrissimus et reverendissimus D. Julius Rossinus, Del., et apostolicam sedis gratia archiepiscopus Amalphitanus, volens incipere provinciale synodum per suas edic tales litteras intimatas, tam in sua Metropolitana ecclesia Amalphitana, quam in cathedralibus ecclesiis R.R. DD. episcoporum suorum suffraganorum, et comprovincialium, induitus suis pontificalibus vestibus, et pluviali broccati ex auro et serico rubeo contexto, ac mitra gemmata, affidentibus sibi admodum R. D. Joanne Andrea de Afflito J. U. D. archidiacono Amalphitano, ornato sua dalmatica simili broccati, et mitra telle alba, et admodum R. D. Joanne Andrea de Albaeno, decano Amalphitano similiier ornato tunicella telle aurea, antecedentibus sibi illustribus et R.R. DD. Joanne Leonardo Bottegnero J. U. D. episcopo Litterense, D. Floriano Nanno canonico regalari Litteranense, de Roccheto S. T. D. episcopo Scalense, et Tho. Zerula J. U. D. et S. T. D. episcopo Minorense suis episcopis suffraganeis conprovincialibus, induitis decentibus albis, & pluvialibus ac mitris damasci albi, admodum R. D. Joannotto Ferrigno preposito Majorano, vestito sua alba & pluviali decenti, ac mitra telle alba, & aliis R.R. DD. dignitatibus canonici, & presbyteris R. capituli Amalphitani, capituli Majorani & congregationum Amalphitanae dioecesis; descendit ab ejus archiepiscopal palatio ad Metropolitanam suam ecclesiam Amalphitanam, subtilis baldachinum ex velluto violaceo per reverendos canonicos dicta ecclesie delatum; & depositis ab omnibus mitris, accessit ad salditorium ante maius altare dicta Metropolitanae ecclesie paratum; & facta reverentia, & oratione coram Se. eucharistia Sacramento, cum dictis R.R. DD. episcopis suis comprovincialibus in genuflexorio separato ibi in paupero inferiore loco preparato: omnes surrexerunt.

Et cum essent dicti DD. archiepiscopus, & episcopi in sala parva sui archiepiscopal palatii in actu descendendi ad ecclesiam prædicam per ordinem supra narratum, comparuit R. P. Odavus de Ancora, procurator R. Capituli Amalphitani, & eo nomine presentavit comparitionem coram ipsis illustrissimis & reverendissimis DD. archiepiscopis & episcopis continentem praetendentiam dicti capituli precedendi superdicto R. D. preposito Majorano in ejus praesencia.

Per quos illustrissimum & reverendissimum D. archiepiscopum & episcopos auditæ differentia prædicta fuit pro nunc decisum, quod dictus R. D. Prepositus hodie mane præcedat R. capitulo Amalphitano vigore privilegiorum concessorum a summis pontificibus prepositure Majorana citra prejudicium iurium ambarum partium, quibus recognitis provideatur, quatenus juris; & sic, fuit observatum in actu discedendi ad ecclesiam, & incedendi in processione standi, & sedendi in dicta ecclesia; & hoc ratione festivitas translationis Divi Andree, & non ratione provincialis synodi.

Deinde facta dicta oratione fuit ordinata solemnis processio ex dicta metropolitana ecclesia per civitatem, & fuit servatus in actu incedendi processionaliter ordo infra scriptus: videlicet.

Crox fratum minorum conventionalium, monasterii sancti Francisci civitatis Amalphitanae, quam sequunt sunt R.R. fratres Capuccini & ultimo loco fratres conventionales eiusdem monasterii.

Crox argentea R. capituli Amalphitani cum duobus clericis superpelliceo vestitis, deferentibus ceros accentos in manibus; quam sequi sunt.

Presbyteri congregati Terræ Concharum.

Presbyteri congregati Terræ Robianæ.

Presbyteri congregati Terræ Ageruelli Plasti & Furoris.

Presbyteri congregati Terræ Trajanæ.

Dignitates, canonici & presbyteri R. capituli Majorani.

1073

ANNO
CHRISTI
1597.

CONCILIO AMALPHITANUM.

R. Primicerius Casanova, & Furoris.
R. Primicerius Majoranus.
R. Archipresbyter Pini & Pimontis.
R. Archipresbyter Terra Agerali.
R. Archipresbyter Tramontanus.
RR. Dignitates, canonici & presbyteri
R. capituli Amalphitani.
Caput B. Apostoli & B. Marchiani ab-
batis cum capsulis sancatarum reliquiarum
Cosmae & Damiani & Vito martyris in armario
decenter adaptato, quod armarium sive
proprios humeris desertum a RR. presby-
teris Rogerio de Judice, Marcellino de Vivo,
Paride Paulillo, & Andrea de Amatruda ca-
nonicis Amalphitanis.
R. P. Donatus de Afflito exercitans lo-
cum R. D. cantoris dicti Metropolitanus
ecclesie, suo decenti pluviali induitus, ob in-
firmatem dicti D. cantoris.
Præfatus admodum R. D. Joannostus
Ferrignus, præpositus Majoranus, præscripto
modo vestitus.
Antedictus reverendissimus D. episcopus
Minorenensis.
Item reverendissimus D. episcopus Sca-
lensis.
Ipse reverendissimus D. episcopus Lyc-
tanensis.
Præfatus illustrissimus & reverendissimus
D. archipiscopus Amalphitanus, vestimenti
suprascriptis ornatus, cum suis assistenti-
bus prænarratis.
Et per ordinem suprascriptum fuit facta
dicta solemnis processio a dicta Metropo-
litana ecclesia ad latalem ecclesiam mona-
sterii SS. Trinitatis monialium ejusdem civi-
tatis, & ab inde reversa est ad dictam Me-
tropolitanaam ecclesiam cum hymnis & can-
tibus spiritualibus, deferente faldam poste-
riorum vestitum dicti D. archipiscopi Marcelli-
lo de Judice electo dictæ civitatis, & vi-
cem gerit præsenti anno Synodi nobilium,
cum in dicto præsenti anno regimen civita-
tis exerceatur a quorum electis duobus no-
bilibus & duobus civilibus.

Locus vi-
tiationis.

Qua finita, præfatus illustrissimus & re-
verendissimus D. archipiscopus deposito di-
cto suo pluviali, induitus est planeta simili
brocatti, & ab eo fuit celebrata missa so-
lemnis, in qua dictus D. archidiaconus re-
citavit evangelium, & R. P. Coratius de
Milano, antiquos canonicos, recitavit episto-
lam; que missa fuit de B. Andrea apostolo.
Resedit in suo throno archiepiscopaliter
in dicta Metropolitana ecclesia, parato or-
nato suo baldachino ex damasco criminis,
francis aureis & sericeis circumdatu, affi-
stentibus fibi eodem D. Joanne Andrea de
Alaneo decano, & R. D. Octavio de An-
cora primo ex suorum diaconibus diacono.
Post lectum evangeliū.

Præfatus R. episcopus Scalenensis satis do-
cile fecle suum sermonem, coram dictis il-
lustrissimo et RR. DD. archiepiscopo et e-
piscopis, clero et toto populo in magno
numero in eadem Metropolitana ecclesia
congregatis. Quo finito, fuit completa mis-
sa; in qua præfatus RR. DD. episcopi reser-
vante in bancho a fronte ipsius illustrissimi

1074

D. archiepiscopi, parato, decenti pallio
A cooperio cum suis genuflexorio et cuscillis
velliuti violacei.

In alio Inferiori bancho resedit dictus ad.
modum R. D. præpositus Majoranus.

A contra prope sedem archiepiscopalem
parati fuerunt scamni, in quibus federunt
RR. DD. canonici Amalphitani capituli.

In scabello ligneo ad pedes ejusdem illi-
lustrissimi D. archiepiscopi resedit præfa-
tus R. P. Donatus de Afflito, pluviali præ-
dicto induitus, exercens officium dicti D.
cantoris intonandi causa.

In schalis dictæ sedis archiepiscopalibus ad-
stiterunt deferentes baculum pastoralem, mi-
tras, crucib., et alijs servientes et ministran-
tes dicto illustrissimo Domino.

In primis sedibus chori dictæ ecclesie, im-
mediate post columnam marmoream, respi-
cientem thronum dicti illustrissimi, et rever-
endissimi Domini, residerunt præfati D. ar-
chidiaconus, et P. Joannes Gratius, modo
quo supra vestiti, et immediate sedet Don
Gaspar de Lecca Cinarca, Hispanus, rever-
endissimus gubernator civitatis Amalphie;
ceteri archipresbyteri, primicerii, et prel-
byteri Amalphitanam dioecesis in choro di-
cta ecclesie.

Ante offertorium missæ potrexit aquam ad
lavandum manus dicti illustrissimi archiepi-
scopi Dominicus Afflitus electus nobilium,
& tobaleam ad abstergendum manus dictus D.
Gaspar gubernator, & post sumptuose fa-
cerunt notarius Jo. Alfonso Furnius electus
civium, et dictus gubernator.

Et post benedictionem receptam a dicto
illustrissimo D. In fine sua missæ, a dicto ma-
jore altari ipsius ecclesie, inde recessit, et
exitus vestitus sacerdotibus, iterum indu-
itus est dicto pluviali, et mitra geromata;
et reversus ad falditorium genibus flexis in-
tonavit antiphonam: Exaudi me Domine Ecce.
et psalmum: Salvum me fac Deus Ecce. que
fuerunt finita a RR. canonici dicti R. ca-
pituli.

Similiter genuflexi sunt præfati RR. D.
episcopi in genuflexorio inferiori pro eis
parato in dicto titulo.

Et dum psalmus cantaretur a dictis RR.
canonicis, præfatus illustrissimus archiepisco-
pus accessit ad suam sedem, et RR. epi-
scopi reversi sunt ad locum eorum, simili-
ter, et dictus R. D. præpositus Majoranus.

Quo psalmo cantato, et repetita dicta
antiphona, recitavit orationes juxta pos-
titcale.

Quibus finitis, recessit a dicta sua sede,
et accessit ad falditorium; et ibi genibus
flexis, cum dictis RR. DD. episcopis, et
aliis fuerant recitata litanie a dictis RR.
DD. canonici Amalphitani capituli, et to-
tius dioecesis clero.

Finitis dictis litanis præfatus illustriss. &
reverendiss. D. archiepiscopus, iterum rever-
sus est ad suam sedem; & deposita mitra
recitavit orationem secundum pontificale:
& deinde induitus mitra ibidem sedet; & sa-
ga benedictione incensu, iterum deposita
mitra.

Y.y

CONCILIO AMALPHITANUM.

1075

ANNO
CHRISTI
1597.

mitra, hanc in pede, fuit recitatum evangelium per prefatum D. Joannem Andream de Affilio archidiaconum, & eo finito, prefatus illustris. D. archiepiscopus & RR. DD. episcopi iterum reversi sunt ad faldistorium & genuflexoria supradicta, & genibus flexis intonavit hymnum: *Veni creator spiritus tuus.* Et cantato a reverentia canonicis rev. capit. Amalph. & reversis omnibus in suis sede & locis, idem illustris. D. fecit a sua sede, monitionem supradictis RR. DD. episcopis, & clero secundam formam in pontificale, adscriptam. Deinde alta voce fuerunt vocati omnes, qui de jure, & consuetudine, intervenire debent celebratio provincialis synodi; & omnes fuerunt reperti, exceptis RR. D. episcopo Caprikano, & R. abate Pietro Joi Campanile commonasterii S. Mariae Tropostiani. Et recepta benedictione a D. illustriss. archiepiscopo, R. P. Marcellus de Vivo, canonicus Amalphitanus, alta voce a loco eminenti majoris altaris legit capitulum Tridentini concilii cap. 2. tesc. 25. de fidei professione tractans. Quo finito diuinus illustris. D. archiepiscopus flexis genibus ac deposita mitra, præficitur iuramentum, professionis fidelis, iuxta bullam Pli IV. in manibus R. episcopi Littorenensis, sedentis ante dictum majus altare modo quo supra induiti. Et finita predicta professione, diuinus illustris. archiepiscopus recepta mitra gemmata sedit in eadem sede ante dictum altare, in cuius manibus RR. DD. episcopi simul præfiterunt simile iuramentum professionis fidei, iuxta dictam bullam. Hoc similliter fecerunt omnes dignatitae, canonicci, archipresbyteri, primicerii, & presbyteri civitatis & dioecesis Amalphitanae, qui in dicta ecclesia sunt congregati secundum bullam prædictam, lectam alta voce omnibus intelligentibus a R. P. Marcello de Vivo canonico Amalphitano. Et reversi ad suam sedem prefatus D. Joannes Andreas de Affilio, archidiaconus ex ordine dñi illustris. archiepiscopi dicit: *Placeat ne nobis,* ac R. archiepiscopo & episcopis co-provincialibus eligere secretarium hujus provincialis synodi? De quorum consensu fuit electus secretarius Mag. notarius Joannes Ferdinandus de Rosa Amalphitanus, qui post electionem præficitur iuramentum, secundum formam sibi traditam, in manibus dñi illi. D. Fuerunt electi promotores synodales RR. presbyteri Joseph Rapicanus, & Marcellus Vivus canonici Amalphitani, qui præfiterunt iuramentum iuxta formam eis traditam, in manibus ipsius illustris. archiepiscop. Fuit primum de consensu omnium, quod celebretur provincialis concilium, & publicentur decretalia; & fuit assignata hora XIX. post prandium ad inchoandam primam sessionem in metropolitana ecclesia prædicta, in qua omnes quasi erant. Et per dictos RR. DD. promotores fuerunt moditi omnes, qui aliquo modo sentirent se gravatos, & reclamaciones, & querelas porrigeret intendent, ut dicto concilio compareant, & alii, qui in eodem interesse debent, ac a civitate Amalph. non discendant, donec synodus fuerit completa, & benedictionem ab illustrissimo D. obtinerent.

1076

ANNO
CHRISTI
1597.

Iudem congregatis prefatis illustris. D. archiepiscopo & episcopis, suis sede & loco prescriptis sedentibus, ac ceteris dignitatibus, canonicis, & presbyteris civitatis, & dioecesis Amalph. qui in dicta provincia convenerunt, fuerunt per dictum R. D. Josephum Rapicanum promotorem electum lecta decretalia & constitutiones synodalia, & synodales alta voce a loco eminenti majoris altaris ejusdem ecclesie, a capite 1. tituli hereticorum, usque ad titulum de magistro ceremoniarum cap. 11. Sequutus est lectionem allorum decretorum, synodaliu[m] a titulo sanctarum reliquiarum R. P. Marcellus Vivus similiter promotor, usque ad ultimum caput tituli observacionis jejuniorum. Fuit suspensum in legendis alio decretis ob tarditatem hora; & intonato hymno: *Veni creator spiritus tuus.* ab illustris. archiepiscopo, fuit decenti tono complectum a RR. canonicis capituli Amalph. hinc quoque versiculo idem illustris. D. recitavit orationem Spiritus S. qua completa præfatis DD. canonicis congruo tono alta voce, cantaverunt hymnum *Tristes erant apostoli.* & canta dicto hymno dictus illustris. D. recitavit orationem B. Andrew Apostoli; & sic omnes reversi sunt ex ecclesia ad palatium archiepiscopale.

Die IX. Mensis Maii 1597. Amalphia, de mane, hora missarum.

Illustris. D. archiepiscopus cum suis RR. episcopis Scalense, & Minorense, indutus fute rochetis & pluvialibus decentibus, ac mitris, cum clero civit. & dioecesis Amalph. descendit a suo archiepiscopali palatio ad suam metropolitana ecclesiam Amalph. & facta reverentia, & oratione coram Ss. Sacramento super majus altare existente, genibus flexis in faldistorio, & genuflexoris in titulo dicta ecclesie ante dictum altare patatis, ut in precedenti die notatum fuit; ab inde omnes surrexerunt, & ad sedem Archiepiscopalem ipse illustris. D. accessit, & ipsi RR. DD. episcopi ad eorum locum; & ibidem ipsi existentibus RR. D. episcopis Litterenensis, indutus vestibus sacerdotibus & pontificalibus, cum mitra Damasci alibi missam solemnem celebravit, absentibus sibi RR. PP. Rogerio de Judice & Marcello de Vivo canonici Amalph. pro recitatione epistola, & evangeli; infra quam missam ante offertorium fuit facta predicatione verbi Dei satis docte per RR. D. episcopum Minorensem.

Finita dicta missa, et data pontificali benedictione per ipsum RR. D. episcopum Litterenensem, adstantibus in ecclesia prædicta; E idem illustrissimos et RR. D. archiepiscopos et RR. DD. episcopi recesserunt ex sede et suis locis prædictis, et genibus flexis in faldistorio, et eorum genuflexoris, ipse illi. D. intonavit antiph. *Propitius tuus.* qua completa per RR. canonicos, fuit ab illis recitatus psalmus: *Adjutor noster tuus.* D. oratione, ut in pontificale, reversi sunt ipsi RR. praefatis ad sedem, et eorum locum.

Dein-

CONCILIO AMALPHITANUM.

1077

ANNO
CHASITI
1597.

Deinde R. D. Joannes Andreas de Alano, decanus Amalph. induitus tunicella A cantavit evangelium secundum Lucam: *Veni creator spiritus tuus.* quo completo illi. archiepiscopus a sua fede intonavit hymnum: *Veni creator spiritus tuus.* quo cantato per RR. canonicos Amalph. ac facto sermone secundum formam adscriptam in pontificale per ipsum illi. archiepiscopum processum est ad II. Sessionem.

R. D. Joseph Rapicanus canonicus Amalphitanus promotor cepit legere decreta, et constitutiones synodalia, et synodales a titulo de processionibus cap. I. usque ad titulum de sacramentis eorumque administratione, exclusive.

Cum sit hora prandii, fuit supercessum in lectione aliorum decretorum synodalium; et data benedictione pontificali ab illi. D. fuit per R. D. Marcellum Vivum canonicum Amalphit. promotorem assignata hora XIX. post prandium ad prosequendum lectio synodalem ceterarum constitutionum synodali.

Eadem die in Metropolitana ecclesia post prandium hora circa XXI.

III. et RR. D. archiepiscopus Amalph. cum presentibus suis RR. DD. episcopis comprovincialibus suffraganeis descendit a suo palatio ad ecclesiam; et omnes flexis genibus more solito oraverunt ante Sanctissimum, et intonato hymno: *Veni Creator Spiritus tuus.* per dictum illi. D. et eo cantato a RR. canoniciis Amalph. accesserunt ad eorum sedem et locum; et ibi sedentes in Sessione III. R. D. Marcellus canonicus Vivus promotor prosecutus est lectionem allarum constitutionum synodalium a cap. I. tituli de Sacramentis et eorum administratione, alta voce in pulpito evangeli loco eminenti dicta ecclesia coram provinciali synodo, et clero civitatis et dioecesis Amalphit. usque ad primum capitulum de poenitentia sacramento; et ab inde prosequutus est lectionem synodalium dictum R. D. Joseph Rapicanus canonicus et promotor usque ad titulum de sepulturis, de exequiis, & funeralibus; & a dicto titulo prosequutus est lectionem eamdem usque ad titulum de judiciali foro episcoporum, exclusive, idem D. Marcellus.

Et sic fuit supercessum ob tarditatem horae vespertine; & cantato hymno: *Iste confessor tuus.* a RR. canoniciis Amalph. & familia oratione ab illi. D. fuit notificata IV. sessio pro crastina mane, hora competenter per D.R.P. Josephum Rapicanum canonicum & promotorem; & omnes DD. presules reversi sunt ad eorum domicilium.

His peractis comparuit R. presbyter Marcellus Strina archidiaconus, & vicarius apostolicus Capritanus ob infirmitatem reverendissimi D. Francisci Liparoli episcopi Capritani mentecapti, qui se excusavit non potuisse per prius accedere ad provinciale concilium ob temporestatem temporis, & procellas mari.

Die X. Maii 1597. in Metrop. ecclesia Amalph.

1078

Sess. IV.

ANNO
CHASITI
1597.

Illustriss. archiepiscopus Amalph. accessit cum suis predicis RR. DD. episcopis Littererens, & Minorensi Suffraganeis & comprovincialibus de mane ad dictam suam Metropolitanam ecclesiam, omnibus induitis suis pluvialibus, ut prius fuit observatum; & facta solita oratione, & genuflexis in eorum solito loco, RR. episcopus Scalensis celebravit solemnitate missam pontificalem, apparitionis S. Michaelis Archangeli, assistentibus sibi RR. PP. Ruggerio de Judice, & Marcello de Vivo canonicis Amalphit. cum eorum dalmaticis ex damasco albo, pro recitatione epistola, & evangelii; quemadmodum celebraretur, omnes predicti Domini presules in sede, & locis eorum destinatis ad eam audiendam resederunt.

Convenit etiam in dicta ecclesia premonstratus R. P. Marcellus Strina archidiaconus, & vicarius apostolicus Capritanus suppelliccio induitus, qui resedit in bancho in titulo dictæ ecclesie parato paucò post tergum dictorum RR. episcoporum.

Et cantato evangelio, idem RR. episcopus Scalensis a cornu sinistro altaris majoris supradicti sedens in sede ibi parata cum assistentibus supradictis fecit suam spiritualem sermonem pro observatione, & executione decretorum provincialis concilii sat optimè, & docte.

Qua missa finita, & data solemni benedictione, clero & populo adductibus, idem R. P. Marcellus Strina induitus pluvialis ex raso certe, venit ad obedientiam ad prefatum illi. D. archiepiscopum nomine supradicti RR. episcopi impediti ob notatam infirmitatem, pro qua fuit excusatus.

Deinde prefati illi. archiepiscopus & RR. episcopi secesserunt ex eorum sede & locis, accedentes ad faldistorium & genuflexoria, & ibi genibus flexis depositis, mitris a dicto illi. archiepiscopo fuit intonata antiphona: *Exaudi nos Domine, &c.* qua cantata cum psalmo: *Salvum me fac, Deus, &c.* a RR. canoniciis Metropolitanis ecclesiis, stantibus in pede dictis illi. & RR. DD. archiepiscopo, & episcopis, fuit per ipsum illi. D. recitata oratio ut in pontificali.

His gestis R. D. Joannes Andreas de Afflito archidiaconus Amalphitanus, qui fuit assistens ejusdem illi. D. cum R. P. Octavio de Ancora canonico, & antiquiori diacono dictæ ecclesie, decentibus dalmaticis induitus, recitavit alta voce evangelium secundum Mattheum: *Respicere Iesum in discipulos suos,* dixit Petro &c.; quo finito, ac intonato hymno: *Veni Creator Spiritus &c.* ab eodem illi. D. a sua sede, fuit cantatus a RR. canoniciis Amalphit.

Finito dicto hymno post monitionem famam per illi. D. ut in pontificali, R. P. Marcellus canonicus Vivus promotor a pulpito evangeli in quarta sessione alta voce prosecutus est lectionem decretorum synodalium, synodo, clero, & populo intelligentibus, a primo capite tituli judicialis fori episcoporum usque ad l. caput tituli de vita & honestate clericorum; & aliquando

Y y 2 de

CONCILIO AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

de aliis constitutiones synodales lecte fuerunt per R. P. Josephum Rapicatum canonicum & promotorem usque ad l. caput tituli chori & eius officialem; & ab inde usque ad caput II. de sacerdotalibus & eorum monasteriis fuerunt lecte per supradictum R. P. Marcellum; & ab inde prosequitur ex lectionem eandem dictus P. Joseph usque ad ultimum caput de excommunicationibus, & excommunicatis.

Dum legerentur supradicta constitutiones synodales peruenit ad metropolitam ecclesiam Amalphit. R. D. Petrus Joannes Campanili abbas S. Mariae Trempositani Amalphitanae dioecesis, indutus rocheto & pluviali ex diamasco criminis & mitra tene albæ; qui post factam reverentiam coram SS. eu- charistia Sacramento accessit ad sedem archiepiscopalem, & per osculum manus obediens precitum ill. D. facta excusatione per prius non potuisse accedere ad provinciale consilium ob mari tempestatem & suam indispositionem; abinde receperit & ad banchum residentiae R. Vicarii Capitanii in primo loco propinquiori RR. episcopis confudit.

Fuit supersessum in legendis aliis con- stitutionibus cum sit hora prandii; & data solemni benedictione per ill. D. reversi sunt ad archiepiscopal palatum, antecedens dictis RR. episcopis praefatus R. vicarius Capitanus: & cum fuisse oppugnatum tam in sedendo quam in incedendo a R. capitulo Amalphitano, fuit decretum quod hoc intelligatur factum cetera prejudicium deriusque partis.

Fuit denunciata ultima Sesio pro presen- ti die post prandium hora XX. per di- cumentum P. Joseph promotorem.

*Eadem die post prandium hora quatuor
XXI. quinta, & ultima Sesio.*

Ill. archiepiscopus sua cappa pontificali indutus, et praefati RR. episcopi suis pri- vatis vestibus, et rocheto descenderunt ab archiepiscopal palatio ad ecclesiam; et post gratiarum actionem habitam coram SS. Sa- cramento genibus flexis in suis saldistorio, et genuflexoris, idem ill. D. intonavit hymnum: *Veni creator Spiritus tuus.* quo can- cato per RR. canonicos Amalphitanos, ac reversis omnibus dictis DD. praefulibus ad eorum sedem, et locum, et recitata oratione Spiritus S. ab eodem D. archiepisco- po omnibus sedentibus in suis locis.

R. P. Marcellus Vivus canonicus et pro- motor ex pulpite evangelii alta voce pu- blicavit synodo et clero ceteras constitui- tiones synodales a l. cap. tit. de poenis usque ad finem decretorum dictæ synodi.

Quibus finitis et lectis, ill. D. intonavit hymnum: *Ave maris stella.* quo canta- to a dictis RR. canonisch, fuerunt a supra- dicto ill. D. recitatae orationes Beatae Ma- rie Virginis, et S. Andreas apostoli.

His gestis, R. D. Joannes Andreas de- Affredo archidiaconus dixit supradictis RR. episcopis Litteranensi et Scalensi, et Minorense: placet ne vobis quod decreta synoda- lia lecta, & publicata admittantur & scri- bantur?

A quibus singillatim fuit responsum: pla- cet nobis quod dicta decreta synodalia le- cta & publicata admittantur & adscriban- tur, ac debita execucione demandetur.

Decide a RR. presbyter Loyio Castro- jecta et Marcello Vivo canonisch, & a chori musica fuerunt intonatae & cantatae subscriptæ proclamationes in modum inscriptum, videlicet.

Canonici intonant.

Beatissimo Clementi VIII. et domino no- stro, sancte universalis ecclesiae pontifici, multi anni et eterna memoria.

Chori musica cantat.

Domine Deus, SS. Patrem diutissime ec- clesie tuae conserva multos annos, multos annos.

Canonici intonant.

Rodulpho imperatori, et serenissimo regi Philippo catholico multi anni, multi anni.

Chori musica cantat.

Pium, et Christianum imperatorem et Cregem Philippum, Domine, conserva. Im- perator ecclésie, terrenos reges, rectas h- dei conservatores custodi.

Canonici intonant.

III. et R. D. Julio Rossino archiepisco- po Amalphitano, et RR. DD. episcopis suffragancis felix in ecclesiis suis statu, & redditus.

Chori musica cantat.

Præconibus veritatis perpetua memoria: orthodoxo senatu multos annos.

Canonici intonant.

Provincialis synodus Amalphitana, ejus decretorum semper servemus.

Chori musica cantat.

Semper servemus & custodiamus.

Canonici intonant.

Civitati Amalphitano & toti provincie fa- lias & perseverantia in bonis operibus.

Chori musica cantat.

Perseverantia, perseverantia.

Canonici intonant.

Decretis synodalibus provincialibus inh- rentes digni reddamus misericordia & gra- tia primi & magni, supremi sacerdotis Je- su Christi Del, intercedente simul inviolate

De-

ANNO
CHRISTI
1597.

ANNO Domino nostro S. Deipara, & S. Andrea
apostolo nostro patrono & omnibus sanctis.
CHRISTI
1597.

Chori musicæ cantat.

ANNO
CHRISTI
1597.

Fiat, fiat. Amen, amen.
Et sic fuit completa provincialis synodus.

DECRETA PROVINCIALIS SYNODI AMALPHITANÆ.

Nos Julius Roffinus, Dei & apostolica sedis gratia archiepiscopus Amalphitanus, de
RR. DD. consipicorum consilio, & assensu, in provinciali synodo Amalphitana
legitime congregata, bae qua sequuntur, decernimus, & ordinamus.

Orthodoxa receptio Sac. B. concilii Tridentini.

x. Cor. 3.
Gloss ord.
& intet.
lin.

Heb. 12.

Sess. 23.
cap. 2. de
reform.

Fundamentum aliud nemo potest pone. **B.** re præter id, quod possum est, quod
est Jesus Christus, hoc est fides Iesu Christi, sine qua ecclesia consistere non potest,
neque nos Deo placere valimus.

Illud ideo, & a nobis ante omnia jacendum esse duximus, qui unanimiter ipsam
fidem toto corde amplecti, & ore confite-
ri debemus. Proinde omnia, & singula in
facrosancto occumenico, & generali concil-
lio Tridentino diffinita, statuta, & decre-
ta palam recipimus, sancte profitemur, &
reverenter amplectimur, & praesertim ca-
nones sacros ab eo editos ad explican-
dam catholicam fidem, ad detestandas, &
anathematizandas heresies, ad moderandos
mores, corrigidos excessus, & controversias
componendas; & promulguamus omnem
obedientiam Romano pontifici, Iesu Christi
vicario, fidem catholicam prothentes ei-
sdem verbis, quibus ex formula a fel. rec.
Pio IV. prescripta est, quam initio hujus
S. Synodi juramus.

Professio Fidei Catholicæ.

„ Credimus, & profitemur omnia, & haga-
la, que continentur in symbolo fidei, quo
S. Romana ecclesia utitur, videlicet, Credo
in unum Deum tr. sicut in missa. D
„ Apostolicas & ecclesiasticas traditiones,
„ reliquaque ejusdem ecclesie obserua-
„ tes, & constitutiones firmissime admittim-
„ us, & amplectimur. Item sacram scri-
„ pturam juxta eum sensum, quem tenuit,
„ & tenet S. mater ecclesia, cuius est judi-
„ care de vero sensu, & interpretatione
„ iacrarum scripturarum admittimus; nec
„ eam unquam, nisi juxta unanimem con-
„ sensum patrum accipimus, & interpre-
„ tamur.

„ Profitemur quoque septem esse vere,
„ & proprie sacramenta novæ legis, a Je-
„ su Christo D. N. Instituta, atque ad salu-
„ tem humani generis (licet non omnia) E
„ singulis necessaria, scilicet baptismum
„ &c. que gratiam conferre, & ex his ba-
„ ptismum, confirmationem, & ordinem
„ sine sacrilegio iterari non posse.

„ Receptos quoque & approbatos ec-
„ clesie catholicæ ritus in supradictorum om-
„ nium & sacramentorum solemní admini-
„ stratione recipimus; & admittimus om-
„ nia, & singula, que de peccato ori-
„ ginall, & de justificatione in sacros.

Telidentina synodo diffinita, & declarata
„ fuerunt, amplectimur, & recipimus.
„ Profitemur pariter in missa offerri Deo
„ verum propitiatorium, & proprium sacri-
„ ficium pro vivis & defunctis; atque in
„ Ss. Eucharistie sacramento esse vere,
„ realiter, & substantialiter Corpus &
„ Sanguinem, una cum Anima, & Divi-
„ nitate D. N. J. C. fierique conversionem
„ totius substantie panis in corpus, & vi-
„ ni in sanguinem, quam conversionem
„ catholica ecclesia transubstantiationem
„ appellat.

C „ Profitemur etiam sub altera tantum
„ specie sotum atque integrum Christum
„ verum sacramentum sumi; constanter te-
„ nemus, purgatorium esse, animaque ibi
„ detentas fidelium suffragili juvari: simili-
„ ter, & sanctos una cum Christo regnan-
„ tes venerando, ac invocando esse, eos
„ que orationes Deo pro nobis offerre,
„ atque eorum reliquias esse venerandas.

„ Firmiter assertimus imagines Christi, ac
„ deiparae semper Virginis, nec non allo-
„ rum Ss. babendas, & retinendas esse,
„ atque eis debitum honorem, & venera-
„ tionem impariendam: indulgentiarum
„ etiam potestatem a Christo in ecclesia re-
„ lligam fuisse, illarumque usum christiano
„ populo maxime salutarem esse affirmamus.

„ S. catholicæ & apostolicam ecclesiam
„ Romanam omnium ecclesiarum matrem,
„ & magistrum agnoscimus; Romanaque
„ pontifici, B. Petri Apostolorum principiis
„ successori, ac Iesu Christi vicario veram
„ obedientiam spondeamus, ac juramus: ex-
„ tera item omnia a sacris canonibus, &
„ occumenicis conciliis, ac præcipue a sa-
„ crosancta Tridentina synodo tradita, dif-
„ finita, & declarata indubitate recipi-
„ mus, & profitemur; simulque contra-
„ ria omnia, atque hereses quæcumque ab
„ ecclesia damnatas, & rejectas, & ana-
„ thematizatas, nos pariter damnamus,
„ relicimus & anathematizamus.

Hanc veram catholicam fidem, extra
quam nemo salvus esse potest, quam in pre-
senti sponte profitemur, et veraciter tene-
mus; eandem integrum, et immaculatam,
usque ad extremum vitæ spiritum constan-
tissime, Deo adjuvante, retinere, et con-
sideri, atque a nostris subditis, ut illis,
quorum cura ad nos in nostro munere spe-
ciale, teneat, doceri, & prædicari (quan-
tum in nobis erit) curatur. Sin.

ANNO
CHRISTI
1597.

Singulorum iuramentum.
„Ego idem N. spandeo, voveo, atque
juro; sic me Deus adjuvet, & haec S. Dei
evangelia.“

C A P. I.

A quibus professio fidei emittenda est.

Seff. 34.
cap. 13.
Et fed. 35.
cap. 2. de
rel.

Cap. 2.
25. fed.
de ref.
9. categ.
vera.

Quam confessionem, seu professionem catholicae fidei ex sacrosancti oecumenici Tridentini concilii decreto emittere etiam tenentur, quicunque parochiales, seu curas ecclesiarum obtinebunt intra duos menses a die possessionis adeptus, coram ordinario, seu ejus generali vicario, quoties prouideri contigerit; dignitates autem, & canonicas obtinentes non solum coram ordinario, seu ejus generali vicario, sed etiam in capitulo toties quoties provisi fuerint, aliquin fructus suos non facient, nec ejus possessio suffragabitur: quod etiam esse observandum decernimus a quibusunque aliis, qui ad apicem doctroratus, vel ad alios gradus promovendi erunt; ac etiam ad medicorum facultatis suscipienda insignia accedentes, jurare debebunt se bullam Pil V. fel. rec. de infirmis visitandis, plene observatores; neconon a sacra Theologia, aliarumque disciplinarum publicis professoribus, a ludi magistris cuiuscunque nominis, conditions, & gradus sint, etiam tantum primas literas docerent; quibus ab ordinariis sua professionis exercitium interdicatur, donec de fide, moribus, & fana doctrina testimonium bonum perhibuerint; & juxta prescriptam formam professionem fecerint coram testibus, & notario curia episcopalis de ea rogato, qui sub poena privationis officii ea gratis acceptare, & in libro ad hoc tantum deputato cum ipsis profitentis subscriptione annotare teneatur; & liber in quo ea attestatio exarata fuerit in episcopali archivio ad perpetuam memoriam diligenter erit asservandus.

C A P. I.

De bareticis.

Cum autem ars quedam artium et scientiarum (recte S. Greg. Nazian.) esse videatur hominem regere, animal omnium maxime varium et multiplex; et in recto eiusdem hominis regimine habendo ea prastanda sunt, que Dominus Hierusalem prophete ostendit. Confirmis te super gentes, & regas, ut excellas, & definas, & disperdas, & dissipes, & adficas, & plases; primum elaborandum est, ut excellantur mala, & cautiis agendum est in his, in quibus magis versatur periculum. Lynceis igitur oculis super gregem sibi commissum invigilabunt episcopi, ita maxime tam depravatis temporibus, ne quod in concorrentibus fidem detrimentum patiatur; Parochosque sepe monebunt, ut omni habitacione perquirant, num in eorum parochia heretici, ac male de fide sentientes, seu de heresi suspecti sint. Si quos vero repererint, eos statim cum nominibus testium, a quibus veritas haberi valeat,

Cap. quis.
sueque,
de Heret.
lib. 1.

Episcopis deferant, vel S. Inquisitionis officio, ne talibus moribus rependo aliis officiant: Imo ut salutaribus remedii elimine possint, & radicitus zizaniarum, & spiritualium mala semina evellantur. Mores praeterea eorum, qui alias heretici, vel de heresi suspecti fuerunt, sedulo obseruent; & ac sacrificium missa, sacramenta poenitentiae, & eucharistie frequentare conseruent, diligenter obseruent.

Haud vero satis est zizania heresum evellere; sed etiam opera pretium est mala erroris initia destruere; ne igitur per impunitiam, ejusque comitem temeritatem adversus omnem doctrinam ulio quodam affectu gradi, pulchrasque veritatis margaritas quispiam conculcate audeat, conventicula rudium, ac praesertim eorum, de quibus suspicio aliqua suborta est, prohibeantur; & de his que ad catholicam fidem pertinent, a laicis nec publice, nec privatim, disputationes haberi permittatur.

ANNO
CHRISTI
1597.

Cap. qui-
cunque, de
Heret lib.
6. Nav.
cun. 6.
codem tit.
& lo Man.
cap. 21. d.
sp.

C A P. I.

De libris prohibitis, & de editione & usu catorum librorum.

Regulas posterioris indicis librorum pro- Seff. 4. de
hibitorum SS. D. N. Clementis VIII. iugis edit. &
recogniti et publicati ab omnibus tam cle- usu fac.
rcis, quam laicis, et maxime impressori. lib. 6.
Cibus, et bibliopolis, si qui sunt vel in po-
sterum erunt, episcopi ad unguem obser-
vi faciant; eisdemque imprentoribus, et bi-
bliopolis frequenter ad memoriam revocari
curent; & prohibeant ne libri purgandi
interim emanant, vendantur, teneantur,
vel legantur, donec purgati fuerint.

C A P. II.

Current itidem episcopi ne libri aliqui, Dec. ejusd.
cujusvis authoris & scientie sint, in eo-
rum dioecesis deferantur, & venales ex-

ponantur, donec ab ipsis, vel deputatis ab
eis omnium librorum elenchus manu propria
deferentis, vel deferrи facientis subscriptus,
approbatuerit, poena eorum arbitrio im-
posita; sub qua etiam omnibus ludi magi-
stris, medicis, legum professoribus, theo-
logis, ac aliis quibusunque libros habenti-
bus mandent, ut fidelem librorum suorum
notam, manu propria pariter subscriptam,
infra tempus ab eis presigendum exhibeant.
Heredes itidem vel exequatores ultimarum
voluntatum indicem librorum, a defunctis re-
lictorum, exhibere teneantur; & nisi atti-
tulerint, eos vendere, vel alienare non li-
cet; nec prius eis utantur, vel eos in aliam
personam transferant quacunque ratione,
vel causa; sed libros a defunctis reliquos,
sive eorum indicem intra supradictum ter-
minum ordinarios offerant, & ab illis licen-
tiā eis utendī obtineant.

C A P. III.

Episcopi autem, non solum in eos, qui
libros quavis ratione prohibitos retinent, edit. &
sed etiam in omnes sacra scriptura verbis usū fac.
ad jocum, afflitionem, contumeliam, lib.
suggestionem, fabulosas detractiones, im-
prias

**ANNO
CHRISTI
1597.**

pias ac diabolicas incantationes, divinationes, sortes, famosos libellos, aliosque in hominibus, & profanos usus abutentes severissime animadvertiscant.

C A P. IV.

Sciunt præterea episcopi mandatis & usu S. Romanae & universalis inquisitionis, facultatem concedendam licentias legendi, vel retinendi biblias vulgares, aut alias sacrae scripture, tam novi quam veteris testamenti partes, quavis vulgari lingua editas eis sublatam fuisse; ideo mandent, ne aliqui supradictos libros auctu temerario retinere presumant, & contra transgressores debitum poenit eos afficiant. Ex indice nov. Clem. VIII. obs. P. circa 4. Regul.

C A P. V.

**SESS. 10.
& TRID.
OCT. 4.**

Libri nulli imprimantur, nisi prius, iuxta Lateranenii concilii sub Leone X. saluberrimum decretum, exactissime perieiti, diligenter examinati, ac ubi opus erat, castigati & approbati fuerint ab ordinario civitatis, in qua imprimendi erunt, per ejus manu propria subscriptionem gratis imponendum, auctoris & impressoris nomine, cognomine, et patria appositis. Cum primum vero typis excusi fuerint, non ante ex officina exeat, aut venales proponantur, quam cum suis originalibus diligenter conferantur; que authenticæ, & manu auctoris subscriptæ apud examinatorem remaneant. Quod si quicunque libellos manuscriptos, nisi antea examinati & probati fuerint, vulgariter, iisdem poenis subiiciatur, quibus impressores, & eos habentes, & legentes, nisi auctores prodiderint, pro auctoris habeantur.

C A P. VI.

Bibliotheca venalium librorum ab eis, qui ab episcopo ad hoc manus deputati fuerint, sepiissime visitentur, deturque opera, ut nullus in eis prohibitus liber quoquo modo habeatur; & transgressores reprehensi, præter librorum amissionem, poenas etiam luant in regula decima iudicis contentas.

C A P. I.

De concionatoribus verbi Dei.

**SESS. 5. CAP.
1. & DECRR.
IN CAP.
PLATINIS
X. Q. 1.
DE REFORM.
CLESILIS.**

Cum pastoris proprium sit oves suas parere, non omittent episcopi, & parochi, quorum principium predicationis munus est, a sacrofante Tridentino concilio statutis, diebus gregem sibi commissum in propriis ecclesiis, & parochiis, per se, vel si legitime impediti sint, per alium in sermone potentem, & bonis moribus, atque literatura, præditum salutari pabulo pascere, sacram scripturam. Divinamque legem pro eorum posse, & audientium capacitate interpretando, & promulgando quæ in cathechismo ab his præteritis Jussu S. mem. Pil. V. edito continetur; quod ut facilius exequuntur

mandari possit; parochi per eorum ordinationes, infra tempus ab eis statuendum dicatum cathechismum latino, vel vernacula idiomate compositum emere cogantur; possidentem nomine inscripto, quod sine libertate tolli non possit.

**ANNO
CHRISTI
1597.**

C A P. II.

Current autem ordinarii omnes in propriis, ac subditorum ecclesiis (ubi commode fieri posse videbitur) statutis a sacrofante oct. 4. de ref. cumenica Tridentina synodo diebus, sacras conciones haberi, quibus quidem non solum ipse semper intersint; (si per valetudinem potuerint) sed clericos loci, ubi concilio habebitur, singulos, & omnes adesse curant.

C A P. III.

Principiant etiam in aliis ecclesiis per parochos omnibus dominicis, & solemnis diebus festis, sermones concioneque haberi; & in quadragesima singulis diebus concio sit, ubi est in more positum, & commode fieri posse videbitur: & parochis impositum per alios predicandi munus exempli episcopi current, impensis corum quæas praestare vel tenentur, vel solent, depositando in civitate, aut quacunque parte dioecesis ab episcopo.

C A P. IV.

Ne vero aliqua inter parochos & populos sibi commissos de alendo predicatorum, cap. 4. de eisque de aliqua eleemosyna providendo, ut ref. sepe fit, dissensio aliquo tempore oriatur; statutus & ordinamus laudabiles locorum consuetudines inviolabiliter amplecti debere; in dubio autem superiores judicent. Quod si magis expedire videbitur, efficiant ut parochorum presertim, quo magis fieri potest, indemnati provideant.

C A P. V.

Quoad tempus vero, in quo est concio habenda, current episcopi quocunque anni tempore diurnis horis predicationes haberi: & quod Passio D. N. I. C. luciente die, non autem noctu, per predicatorum enunciatur; provideantque episcopi nequid per illos eo tempore vel etiam alias dicatur, vel fiat etiam ad lacrymas provocandas, quod a christiana disciplina aliquo modo abhorreat, & a tanti mysteriis dignitate sit alienum.

C A P. VI.

Etenim provideant episcopi (quoad fieri potest) ut foeminae seorum a matulis concionibus in ecclesiis intersint; atque ita disponantur, ut a maribus religionis & honestatis gratia distinguantur.

CONCILIO AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I.

De lectione theologiae.

In quacunque cathedrali ecclesia, ac etiam collegiata insigni extra civitatem, per ordinarios provide adhibeatur Theologus lector, ubi commode fieri potest, secularis clericus; sin minus, regularis in subsidium.

C A P. II.

Hujus lectoris munus erit facere scripturæ libros atque illos pro casuum poenitentialium cognitione a curatis, & fæderibus habenda, clero præsentim, per annum circulum in loco per episcopum destinato, interpretari; cuius lectio, ut tam majoris quam minoris gradus clerici frequenter inter sint, non solum episcopi carent, sed etiam sepius singuli illius auditores, statutis diebus & horis, juxta ab episcopis prescriptum tempus, ut in hujusmodi lectione proficiant, hortentur & admoneantur.

C A P. III.

Lectio casuum conscientie bis in hebdomada imprimatur, horis & diebus eis episcopis decretis, cui omnes confessari et curam animarum exercentes certi statutis poenis, etiam privationis curæ animarum, aut confessionis audiende, interesse teneantur.

C A P. I.

De scolis & magistris.

Bonarum liberaliumque artium magistri non tam doctrina, quam fide catholica & bonis moribus ornati ab eis, ad quos pertinet, eligantur: hec autem episcopis maxime cordi esse debent, & in eo exadmissima cura est adhibenda; cum ex eo (velut ex bonorum omnium fonte) adolescentium salus & incorrupta morum ac vite institutio & disciplina pendas.

C A P. II.

Mihi, non eos tantum libros pueris non interpretari, vel legi patientur, qui in Romano Indice prohibentur; sed nec alios sebus obscenis aut turpibus respersos, sive Latino semone, sive Italico sunt conscripti: cum enim ex apostolica sententia: corrumperunt bonas mores colloquia mala; multo magis Christianæ vite puritati perniciosum est, si ex hujusmodi coenosis lacunis tenera adhuc etas libere afflueat. Studeant præterea commissos eorum disciplina pueros honestis moribus in flexibili illa etate & ad malum prona decenter imbueare; scientes se de ipsorum negligencia Deo primum rationem reddituros. Secus autem facientes prænam secundum indicem librorum prohibitorum, & ordinarii loci arbitrio subjeant.

A C A P. III.

ANNO
CHRISTI
1597.

Prima fides Christianæ rudimenta singulis dominicis festisque diebus pueros aliquaque rudes & infantes parochi, vel alii ad hoc munus deputati ab ordinario doceant, qui a prandio aliove commodiori tempore pueros ad ecclesiam campanæ sono convocandores carent. Ea propter (ubi commode fieri possit) doctrine Christianæ societas insituatur & conseruetur.

C A P. IV.

Cum vero ad episcopos non minime spe. Sess. 9. Etare videatur, per se, aut per idoneos fidelsque ministros, non solum gymnastra puerorum, scholas, verum etiam visitare, & licite inquirere, an bonis moribus, salutaribus monitis, præceptisque imbuantur, & in doctrina & religione Christiana exerceantur, ceteraque in eos officia præstant, quæ Leu. X. in Lateranen. Con. fancivit, ea in re plurimum confidimus omnem curam ab eisdem ordinariis fore impendendam.

C A P. V.

Nulle conclusiones publice disputentur Contentandi ingenii causa, vel alia quacunque ratione defendantur, antequam per ordinarios examinentur & approbentur, quacunque consuetudine non obstante.

C A P. I.

De celebratione Missarum.

Quoniam in hoc divino sacrificio, quod in missa peragitur, idem Christus continetur, & incruente immolatur, qui in aera crucis semel te ipsum cruentem obtulit. Ideo singulari religione, & pietate ut a fæderibus celebretur, & a populo colatur, juxta sacrosancti Oecumenici Tridentini concilii prescriptum, diligenter episcopi infra scripta servanda & cavenda curabunt; & in primis.

1. Omnes fæderes regulares, qui Romanu missali Pii V. utuntur, in omnibus ceremoniis ac ritibus in formula missalis prescriptis ad unguem convenient, nihil addendo, aut mutando ex his, quæ in cunctis diei missa continentur, vel etiam in iplius missis ordinario.

2. Debitis horis celebretur, nec ante auro- ram nec post meridiem, nisi legitima ex causa E. vel a jure permitta, vel ex privilegio & indu- & evit. in to apostolico; neque bis in die; neque extra celeb. miss. ecclesiast vel oratoria, nec privatis in sedi- var in bus, aut alio in loco, præterquam in ec- man. esp. clesiis aut oratoriis divino cultui tantum dicatis, & ab episcopo designatis & qui contrafecerint missas vespertino tempore, celebando contra bullam fel. rec. Pii V. poenis in eadem bulla contentis puniantur. In ceteris vero ministerio altaris per diuinum suspensi esse intelligentur, & gravi etiam ab episcopo animadversione afficiantur.

3. Nul-

ANNO
CHRISTI
·1397·

3. Nullus publice, & notorie criminolus, ac presbyter alienus dioecesis sine commenda tis literis sui episcopi, aut vicarii, ab ullo episcopo ad divina celebranda, & sacramenta administranda admittatur.

4. Ordinarii autem invigilant ac bens perspiciant quemam dimissiorum sint approbanda vel reiicienda; cum exemplo conseruat innumeramus fraudes hac in re committi consuevisse.

5. Sacerdotes celebrant missam prius private perlegant, & percurrent, siveque adnotent signis, priusquam ad altare accedant; ad quod postquam accesserint, ea qua decet reverentia a principio usque ad finem sacra mysteria peragant; clare, & distincte lectiones legant, epistolam, evangeli, & specialiter secreta omnia inter celebrandum recte & composite, nec nimis celeriter quam decet, nec minus tarde peragantur.

6. Ad que omnia, ut facilius invitentur, omnibus missam antequam ad altare accedant, ut premititur, legentibus, & cum premissa reverentia celebrantibus hæc syndodus qd. dierum indulgentiam concedit.

7. Et ut puriores ad rem divinam valde accedere, omnes missam celebrantur prius ad intima cordis se recipient, meditentur quam mirifica sunt que libi peragenda erunt, & orantes in tanti mysterii cogitatione mentem defigant, peccata sua prius sacramentali confessione abstergentes. Dum sacras vestes induunt, psalmos, & collectas recitent in ordinario missalis contentas.

8. Et quia per externi doloris speciem interior sacerdotum munditia denuntiatur; ideo ut sacerdotes omnes superpelliceis, amictibus, albis, cingulis, manipulis, stolis, planetis, dalmaticis, seu tuniculis, pluvialibus, & paramentis candidis, mundis & integris, non autem laceratis utantur, episcopi current.

9. Nemo, ubi commode fieri poterit, celebret cum vino rubro propter corporalia & purificatoria, que ex nonnullorum sacerdotum negligencia & incuria aliquando adeo sordida inveniuntur, ut aliquibus horrore sint. Et ubi est consuetudo in vino rubro celebrandi, sacerdotes post sumptum sanguinis, & lotionem calicis in secunda vice ad abstergendos digitos aquam solam accipient, ne purificatoria colore vini afficiantur.

10. Nemo igitur corporalibus, aut purificatoris immundis ac sine debito tabularum trium, ac duarum candelarum cere numero celebret, aut cum calice fracto, vel rubigine consumpto, ac sordido.

11. Calices, quibus singulis diebus utuntur sacerdotes, semel in hebdomada lavare, atque aquam in piscinam ecclesie ponere teneantur.

12. Missæ vero eodem tempore in altibus ita inter se disjunctis & separatis celebrentur, ut alter sacerdos ab altero minime perturbetur.

13. Omnibus etiam sacerdotibus præcipiatur, ut missam inchoatam adveniente aliquo non repeatant, nec ad altare expellent.

Crucil. Generol. Tom. XXXV.

aut alla ratione contra rei sacre decorum, vel utilitatem populi alicui obsequium praestent, & contrafacentes arbitrio episcopi puniantur.

14. Sumptuosa convivia, ludi, choreæ, & alia vanitatem avaritiamque redolentia Concl. novis missis per abusum fieri solita, ab Trid. fest. ordinariis omnino tollantur & fieri prohibiti. & evit. in celeb. Miss.

15. Nullus ad novæ missæ celebrationem fr. admittatur, nisi prius fuerit ab illis, quos episcopos designaverit, examinatus, utrum sit instrutus in necessariis ceremoniis, & illa omnia noverit, que in missarum celebratione requisita sunt. Qui autem in his deliquerit, per 6. menses ipso jure ab altaris ministeri sit suspensus, & arbitrio episcopi puniatur.

16. Pauperes eleemosinas per ecclesiæ petentes, dum sacrarum missarum sacrificium celebratur, vel prædicaciones & alia divina officia consueverunt, haberi non permittatur, ac eo tempore ad valvas ecclesiæ stare jubeantur, sub penit. a fel. rcc. Pio V. decretis.

C A P. II.

Magistri ceremoniarum constituantur, a quibus omnes sacerdotes de ceremoniis circa missarum celebrationem fieri debitibus examinentur: parum idonei ad tempus suspendantur, dum speratur eorum profectus; vel omnino a ministerio altaris arceantur, si eorum profectus desperatur.

C A P. I.

De Sanctorum reliquiis, siveque veneratione.

Sanctorum reliquias honestissimis locis atque decoris vasculis in ecclesia afferventur, & sola pietatis, non quaesitus gratia lumina-ribus accentis populo ostendantur; nec temere & sine ordinarii licentia ex propriis D locis extrahantur: neve ad inspicendum vel tangendum alia quædam ratione, quam devotionis gratia proponantur. Pro certis autem non oili illa habeantur, que rithe fuerint ab episcopis approbata, quæcumque vero pro reliquiis sunt habite, honestatis causa decenti ac tuto loco recondantur.

C A P. II.

Si autem reliquias aliquas de novo detegi, aut exhumari contigerit, episcopi provideant ne incertæ pro certis habeantur; & quod religioni ac pietati maxime consentaneum videbitur, religiosorum piorumque hominum consilio adhibito decernant.

C A P. III.

Provideant insuper episcopi, ne abusus sint in reliquiarum veneratione aut visita-
tione, ne piorum animæ sub falsitatis
imagine decipiantur; et si qui abusus irre-
pli-
cti comperti fuerint, omnino tollantur;
& præterea eam venerationem eisdem san-

cto.
Z 22

ANNO 1597. **CURIA** Reliquias ab omnibus exhiberi, & doceri carent, quam sacrosancta Tridentina synodus saluberrime decrevit.

1597.

C A P. IV.

Sess. 25.
sub intro-
tum.

Synodus
Nic. s.
A&S.

Cum autem S. & oecumenica synodus Nicena jure merito SS. Reliquias salutares fiontes appellaverit a Christo Domino relatos; invigilant episcopi, & omnino carent, ut in concionibus verbi Divini praecones sacri populum admonent, ut eis debitam reverentiam, honorem, ac venerationem habere studeant.

C A P. I.

De festorum dierum observatione.

Ut universi fideles sanctorum una cum Christo in Cœlo regnantes, debito, ut par est, i. de in- prosequantur honore; episcopi in sua quili- voc. & ve- que dioecesis sedulo dent operam, ut omnes nerat. SS. in dierum festorum celebratione abusus pri- fusi aboleantur; ne sciti SS. dies, qui cor- poris calcinatione, jejuniis multis, floru- & lacrymis Deo placuere, commemorationi- bus, ebrietatis, jocis, & voluptatibus celebrentur.

C A P. II.

Decretum
ejusdem
sessionis.

Cum autem dierum festorum observatio ad Dei cultum maxime attineat, & in lege divina præcipiat, episcopi diligenter carent, ut dies dominici, & alii ab ecclesia recepti, vel loci consuetudine, præcipue vero in honorem Dei, & dei patrum semper Virginis, & sacerdotum feriati omni venerazione obseruantur per civitates, ac dioeceses, juxta bullam fel. rec. Pii V. & sacros canones.

C A P. III.

Omnis Christi fideles in diebus prefatis ecclesiæ frequentare, divinis officiis devo- te intendere, a quibuscumque operibus illicitis, judiciorum agitationibus, emporiis, mundinis, ab instrumentis conficiendis, aliisque mercatoris conventibus exercendis, quounque nomine nuncupentur, abstinerere jubeant episcopi, & circa eos qui in hoc sepe delinquent, quales sunt rustici, suos vicarios invigilare carent: parabolani, circuatores, herbolarii non audiantur, qui omnino ab eorum exercitio, dum divina in ecclesiis peraguntur, & diebus festis solemnioribus abstinerere debent.

C A P. IV.

Conventiones, que consilia seu parlemen- ta vocantur, si necessitas urgat, post ves- peras tantum fieri permittant, dummodo non in ecclesiis, neque cæmeteris siant; & con- tractantes ordinarii arbitrio poenis con- dignis multantur.

C A P. V.

ANNO
CURIA
1597.

Esculentia & poculenta ante missarum solemnia in eisdem diebus festis venundari non permittantur; at post missarum celebra- tionem venundari poterunt, citra ma- gnos dies festos, Natalis Domini, Epiphania, Pasche, ac Pentecotes.

C A P. VI.

Qui festis diebus illicitum opus aliquod facientes reprehendi fuerint, præter divi- nandulationem & alias poenas ejusdem bul- lae dispositione infictas, graviter quoque arbitrio episcopi pro modo culpe punian- tur.

Infrascriptum calendarium describi visum est, quod observari mandamus juxta cu- jusque dioecesis & nostrarum provinciarum appro- batam contuctitudinem.

De calendario festorum dierum.

Januarius.

1. Circumcisio Domini nostri Jesu Christi.
6. Epiphania Domini.
17. S. Antonius abbas, ex devotione.
20. S. Sebastianus, ex devotione.
- C. S. Macharius, in civitate Amalphi, tan- tum.

Februarius.

2. Purificatio B. M. V.
23. Vigilia.
24. S. Matthie apostoli.

Martius.

6. S. Thomæ de Aquino, ex bullâ Pli V.
25. Annuntiatio B. M. V.

Aprilis.

25. S. Marci evangelista.

Majus.

1. SS. Philippi & Jacobi apostolorum.
3. Inventio S. Crucis.
8. Translatio corporis S. Andree, in civi- tate Amalphi, tantum.
27. Translatio S. Macharii abbatis, in ci- vitate Amalphi, tantum.

Junius.

11. Translatio SS. Cosmae & Damiani in civitate Amalphi, tantum.
15. SS. Viti, Modeti, & Crescentii in civitate Amalphi, tantum.
23. Vigilia.
24. SS. Petri, & Pauli apostolorum.

Julius.

2. Visitatio B. M. V.
22. S. Mariæ Magdalena, ex devotione.
24. Vi-

1093

CONCILIO AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

24. Vigilia.
 25. S. Jacobi apostoli.
 Augustus.
 5. Dedicatio S. Mariae ad Nives, ex de-
 votione.
 6. Transfiguratio D. N. J. C.
 9. Vigilia.
 10. S. Laurentii martyris.
 14. Vigilia.
 15. Assumptio B. M. V.
 24. Vigilia.
 25. S. Bartholomei apostoli.
 September.
 8. Nativitas B. M. V.
 20. Vigilia.
 21. S. Marthae apostoli & evangeliste.
 27. SS. MM. Cosmi & Damiani, in ci-
 vitate Amalphie tantum.
 29. Dedicatio Beffice S. Michaelis ar-
 changeli.
 30. S. Hieronymi presbyteri.
 October.
 18. S. Lucie evangelista.
 27. Vigilia.
 28. SS. Simon & Judae apostolorum.
 31. Vigilia.
 November.
 1. Festum omnium SS.
 21. S. Martini episcopi & conf.
 25. S. Catharinae V. & M. ex devozione
 29. Vigilia.
 30. S. Andreae apostoli.
 December.
 13. S. Lucia V. & M. ex devozione.
 20. Vigilia.
 21. S. Thomae apostoli.
 24. Vigilia.
 25. Nat. D. N. J. C.
 26. S. Stephani protom.
 27. S. Jo. evang.
 28. Innocentium MM. ex devozione.

C A P. I.
De sacris imaginibus.

Tanta pictorum sculptorumque inolevit
temeritas, ut iram Dei in se provocare
non vereantur: qui ut ingeniosi, & rerga
no varum inventores esse videantur, sancto-
rum imagines a S. matre nostra Romana
ecclesia ad cultum & religionem ordinatas,
tam impudicis, & lascivis artibus efficer-
e non erubescunt, ut potius inhonestas mu-
lieres, quam sanctas & castissimas virgines
præferre videantur; & quod forsitan pe-
tus est, aliquando alicujus ab eis dilectis
muliercula effigiem inter sanctas Dei pin-
gere non formidant. Ad quorum impude-
nitatem tollendam, episcopi, decretis genera-
lis concilii Tridentini i[n]phareentes, omniibus

1094

ANNO
CHRISTI
1597.

pictoribus atque sculptoribus, sub poenis
A ipsi bene viii, inhibebant, ne in posterum
in eorum dioecesis, tam publice quam
privatum, tam in locis profanis, quam in
sacris, imaginem alicujus sancti vel sancte
effingere audeant, qua lasciviam, inho-
norem, vel impudicitiam represe[n]tent, vel
que ex lineamentis, alicujus mulieris impu-
dicia naturalia exprimat. In quam poenam
incident tales imagines in ecclesiis vel in
domibus personarum ecclesiasticarum deti-
nentes; cum talia potius scandalum, quam
devotionem & pietatem excirent. Provi-
deant etiam episcopi, ne de cetero pieta-
ria aliqua in ecclesia, vel alio pio loco pin-
gatur, vel alibi p[ro]ta absque eorum, vel
vicariorum licentia deferatur; quorum in id
cura erit propicere, an ecclesiasticis, &
approbatib[us] bistoris conveniat, & nihil in-
decens, indecorum, lascivum, profanumve
habitu, vel cultu, ac toto corporis statu
adhibeat[ur].

C A P. II.

Caveant præterea pictores, seu quicunque
alii, etiam religiosi, tam sacerulares, quam re-
guires, cuiuscunque gradus, ordinis, & con-
ditionis existant, ne post hac Agnos Dei,
sub excommunicationis poena ipso facta per
S. mem. Gregorium XIII. illata, depin-
gant, insciant, immundent, horum aut
colorem aliquem illi imponant, vel impo-
ni, depingi, su[m]mari faciant; sed eos in
sua albedine, & puritate, prout benedicti
fuerant, dimittant & conservent.

C A P. II.

Quod autem ad ipsarum sacrarum imagi-
num cultum & venerationem attinet, eam
pariter reverentiam & honorem illis epi-
scopi impendi curent, quam sacrosancta Tri-
dentina synodus statuit, idque sepius po-
pulus edocere audeant. Atque ut debitus Later. sub
cultus, & honor d[omi]ni[s] sacris imaginibus laet. III.
D exhibeatur, prohibuit, ne signum tam sa-
lutifera Crucis, quam BB. Virginis, & om-
nium SS. in immundis, contemptibilibus lo-
cis, sive in pavimentis posthac collocetur,
& collocatum si forte aut depictum repe-
riretur, delectetur; inobedientes vero po-
nas ab archiepiscopis statuendas luant. Quo
vero imagines seu picturae verustate sic cor-
roste, deformate, sea saceratae sint, omni-
no a publico amoveantur, subter altaris
collocantur vel fabricentur, seu alio loco
secretori, cum potius scandalo, quam de-
votioni soleant esse populo Dei.

C A P. I.

De miraculis.

In novorum miraculorum approbatione,
formam a sacro & o[m]n]icenco concilio Tri-
dentino traditam episcopi diligenter obser-
vent.

Z E Z 2

CAP.

CONCILIO AN ALPHITANUM.

1095

ANNO diligentis per Leonem X. in oecum. Lat. A.
Christi Concilio concessis ad blasphemos ordinario.
1597. vel judici ecclesiastico denunciantos allici.

C A P. I.

De jejuniorum observatione.

Tanta quorundam gula studentium ino-
levit temeritas & ingluvies, ut Ecclesie
spretis preceptis jejunia jure Divino insti-
tuta, & pro temporum determinatione ab
ea decreta infringere non vereantur, sed
nullo habito delectu temporum & ciborum
ventri satisfaciant; in quoq; insurgere de-
bent Episcopi poenit a sacris Canonibus,
& aliis arbitriis puniendo. Ut itaque
quisque spirituales primicias, atque dierum
decimas Deo creatori nostro sciat offerre
sece debere, & iuxta traditiones apostolicas
memoria hac conservetur, parochi commo-
nificiant Christifideles, singulis Quadrage-
sim diebus, (prater Dominicos) Quatuor
anni temporibus, ac Vigiliis jejunare ex
precepto teneri, nisi quis etatis aut vale-
tudinis vel alterius impedimenti excusatio-
nem haberet.

C A P. II.

Quisquis (legitima cessante causa) ipsa
jejunia ecclesie violare presumperit, pre-
ter divinam ultiōnem, quam cibis utendo
veritis ipso jure incurrit, graviter quoque
Ordinarii arbitrio, si id absque rationabili
causa factum fuisse consticte, puniatur;
presenti si sapienti in illud crimen incli-
derit.

C A P. III.

Jejuniorum tempore, ac praecipue Qua-
dragesim veriti cibi pro imbecillium ac
infirorum usū non alibi, neque ab aliis
vendantur, quam in statutis locis, & ad
id deputatis, ac nonnulli ex causa ab utro
que medico comprobanda, ac licentia ab
Ordinario, vel eius vicario, seu deputatis
ab eis gratis subsignata & obtenta, sub-
ponens ex arbitrio statuendis: extra urbes
vero, & oppida, a parochis licentia hu-
jusmodi, ex rationabili ac urgenti causa
duntaxat, (ubi medici consilium haberi non
potest) ac similiiter gratis concedantur, cum
his tamen conditionibus, quæ suis episcopis
necessaria videbuntur.

C A P. IV.

Caveant medici, ne in suarum animarum
perniciem tam faciles se prebeant in facien-
do fidem de jejunii excusatione, vel in conce-
ndo, ut carnes comedant illi, quos vel nul-
la vel saltē non rationabilis causa ab obli-
gatione jejunii excipit, & liberat; quod si
secus fecerint, arbitrio episcopi puniatur.

1096

C A P. V.

ANNO
CHRISTI
1597.

Cibos insuper jejuniorum solemnium tem-
pore prohibitos coquentes, vel ad esum
quoquomodo parantes, aut absque Ordina-
rii licentia ementes, vel participantes, se-
verius ab eodem Ordinario plectantur; &
si sit opus, & culpe qualitas id exposcat,
in subdilium quoque excommunicentur.

C A P. I.

De Processionibus.

Processiones en tempore fiant, eo itidem
ordine ac religione qua decet, ad quas ac-
cedere ex decreto Concilli teneantur non
solum regulares & exempti, sed etiam con-
fraternitates laicorum, secundum consuetu-
dinem loci, aut secundum quod fuerint ab
episcopo convocati.

C A P. II.

In omnibus autem sacris processionibus,
& praesertim in festo SS. Corporis Christi in
locis por quoq; incedere solet, is ornatus,
apparatus, & decor appareat, qui praesen-
tis & aspectu Salvatoris Domini Nostri
convenire videatur. Fideles vero in affilia-
tione reverentiam, pietatem, & religionem
eam servent, quæ veros imitatores Domini
decet, ut fructum tam pli operis ac laboris a
Domino consequi possint. Laici a clericis,
semine a viris separatim prosequantur.

C A P. III.

Inter viam non inanter spectandi gratia
substantur, & spectacula quæ minus de-
cent non adhibeantur; edendi & biben-
di consuetudinem in sacris supplicationibus
episcopi & parochi omnino tollere curant.

C A P. I.

De Questionibus & Indulgencias.

Eleemosynarum questores indulgentias pu-
blicare, vel quovis modo predicare episco-
pi non permitant, nisi in ecclesiis presby-
teros infra Missarum solemnia (secunda for-
ma Sacros. oecum. Trid. Conc.) nisi id a ^{in fin. &} _{sec. 1. c. 7.}
Sede Apostolica bullis concessum sit: qua-
rum tenorem ad unguem observari faciant;
& current ne fictionibus indebito ab aliquo
eleemosyna a fidelibus extorquentur, sed
pie penitibus faveant.

C A P. II.

Indulgencias, si quæ erunt Sedis Apo-
stolice mandato publicande, solum episcopi, vel
alii ab eis deputandi in cathedrali, & Pa-
rochi in eorum parochiis evulgent; quorum ejusd. ^{at... 9.}
etiam cura erit eleemosinas ex de causa
elargiendas per deputatos colligi, juxta Sa-
cros. Conc. Trident. decretum; & si qui
irrepserint abusus, ab Ordinariis omnino &
medio tollantur.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I I.

Qui autem quæstus, aut alla causa novorum miraculorum, quæ minime quidem vera sint, falsi & temerarii promulgatores & inventores esse deprehensi fuerint, & convicti, graviter ab iisdem locorum ordinariis puniantur.

C A P. I.

De rebus, & verbis sacris non abutendo.

Prohibeant episcopi omnibus laicis & ecclesiasticis personis, gravibus propositis poenis, ne publice seu privatum, tam re creationis, quam alia quavis indecenti causa in vestibus monialium, regularium & ecclesiasticarum personarum, vel ad sacram usum destinatis, vel aliis similibus larvati incidere audeant, cum id sine contemptu Dei & contumelia ecclesiastici ordinis/hei non possit; quibusvis poenis etiam puniantur vestes ad talium usum conficientes, atque etiam accommodantes.

C A P. I I.

Episcopi præterea temeritatem extorquentium verba sacra in sensu profanos, & eis abutentium in scurrilibus dictis, fabulis, libellis famosis, detractionibus, adulatioibus, superstitionibus, divinationibus, maledictis, incantationibus, & sortilegiis com pescant; eosque juxta sacros. conc. Tridentini decretum, uti temeratores ac violatores verbi Dei, juris & arbitrii poenis puniant, & curent populum per parochos de gravitate hujus criminis moneri.

C A P. I.

De sortilegiis, lamiis, & incantationibus.

De sortil. Prestigiatores, lamiæ, incantationes, magos, sortilegos, divinatores, illicitus artibus medentes, & id genus similius, qui vide. Nav. diabolici illusionibus decepti alios decipere var. c. 11° affectant, episcopi omni conatu a suis dioecesis. in suo cesibus eradicare studeant, & poenis a sacris canonibus inditius afficiant, & praesertim si eorum causa homicidium aliquod, vel sacramentorum abusus intervenerit.

C A P. I.

De pravis & superstitionis consuetudinibus.

Si que prava parumve cum nostræ religionis integritate consentientes consuetudines in populum Christianum hominum virtutio irreperirent, eas vigilans pastorum cura extirpet; & in primis caveantur, ne post hac ante vel circa templorum ac sacerdotum ædium fore chore ducantur.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I I.

ANNO
CHRISTI
1597.
Isa. 45.

Et cum scriptura dicat: *annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciatis quæ Dii estis vos;* nemo est fana fidel qui dubitate possit ea quæ a libera hominum pendente voluntate, & divina ordinatione, a nullo, nisi ex divina revelatione, sciri posse; proinde ridiculas divinationes juxta SS. PP. decreta condemnantes, districte præcipimus, ut interdicatur Ægyptiis mulieribus, quas vulgo Cingaras appellant, alius que meris chiromanticis nugis deditio, ut futura ex quibusdam manuum lineamentis ne divinent ac prædicant: similiter omnes alie divinationes, tam ex astrologia, quam ex iconomancia, & idiomantia, & aliis quæ diabolici inventis sunt, explodantur: admonenturque Christifideles, quod in legentes & retinentes libros astrologia judicaria, divinationum, sortilegiorum, aliarumque rerum in regula nona Indicis expressarum, non modo per ipsos episcopos, sed etiam per Inquisidores lycorum ex constit. fel. rec. Sæc. Papæ V. contra exercentes astrologia indicataria artem procedi potest.

C A P. I.

De Blasphemis.

Detectabile blasphemie malum (Diabolo præceptor introductum, ut hic incipiat socios habere, quos in eternum detineat criminis poenarumque consortes) cupientes omnino extirpare, ut Del Omnip. honor in dies augeatur, sicuti nostri munera ratio exigit, contra impudentes divine maiestatis, ac sanctorum ejus temeratores provocamus, ut a tali rantaqne Inuria Del vel sic abstineant; scriptum quippe est. *Qui blasphemaverit nomen Domini morte Levit. 25. morietur.* Statuimus ergo ac decernimus, ut qui palam maledicta, convicia, ac obsecna verba in Deum ac Domini N. J. C. vel in ejus BB. Geniticem, vel in aliquem sanctorum plena veneno mortifera lingua protulerit, graviter ab episcopis puniantur; & poenis in Sac. Lat. Con. canonibus & bullis S. mem. Pii V. contentis Sæc. 9. subiificant; et si clerici fuerint, ad ordinarii arbitrium, ac fructuum ecclesiasticorum privationem, beneficiorum ad depositionem usque plecantur.

C A P. II.

Admonemus confessarios, ut ne oscitante & leniter cum hujusmodi blasphemis se se gerant; sed acerba & severa imposita E penitentia in eos animadvertant, ut Sac. Lat. Con. decrevit. Hortamur insuper eos, qui hujusmodi blasphemantes audiverint, ut ordinem fratrem correctionis a Domino præscriptum servare velint.

C A P. III.

Curent episcopi populum frequenter de gravitate hujusce delicti per parochos at. Matt. 8. que

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I.

De Seminario.

Seminarium, cum in unaquaque cathedrali, ex gen. Conc. Trid. decreto erigendum sit, in quo adolescentes clerici pauperes, qui ad Deo serviendum incumbunt, intruantur; opera pretium esse duobus, per Episcopos etiam hujuscemus provinciae consilii debere; quibus injungendo ordinamus, ut quam primum fieri potuerit, pro beneficiorum suorum Diaecensem facultate ac debita ratione taxationis erigant, erectumque pro viribus sustineant, & augere studeant, & magistrum saltem grammatices, & canthus Ecclesiastici bonis moribus praeeditum, conducant.

C A P. II.

In seminariis sic erexitis, minores 12. annorum per episcopos non admittantur, sed eisdem. sciss. et. cap. 9. tantum maiores, & qui animo ad religionem tine propensi, ingenioque dociles, & qui qualitatibus, ex eisdem sacros. conc. Trident. decreto, sint praediti, quibus cymscientia, & etate proventi facili, de beneficis vacantibus provideantur. Si vero repellantur aliqui, qui bonis moribus, cum literis vacare nolint, episcopi post monitiones factas, spretas, a collegiis, cum loco aliis bonis indolis pauperibus sufficiatis, arceant.

C A P. III.

Decretum ejusdem sciss. 12. Divitum filii, si qualitatibus supradictis non careant, propriisque expensis vivere velint, & numerum quo magistri minime gravantur, non excedant, per episcopos in seminariis admitti etiam poterunt.

C A P. IV.

Dec. ejusdem sciss. 12. In collegiis vero recepti omni studio, bonis moribus, literis, muliere, ac religione operantur, ne otio torpeant, confessionum libros discant, singulis quoque mensibus peccata sua sacramentali confessione expiare current, & sacrosanctum Eucharistum sacramentum (in quantum vetas postulabit) devote assumunt. In recreacionibus pauce, & modeste se gerant. Ante prandium & coenam, mensam benedicant, & post prandii, coenique refectionem gratias agant pro varietate temporum atque solemnitatum, sicut in fine Breviariorum habentur. Inter prandium vero, & coenam lectio sacra scriptura pro tempore occurrentis semper habeatur, cui intendant, ut dum saucibus sumunt cibum, aures hauiant Dei verbum in codem loco commorantes. Separatis lectis nocte quietant: quotidie sacram missum audiant: Dominicas, ac festis diebus ecclesia inserviant: frequenter ab episcopis, vel ab eis deputatis visitentur, ut omnia secundum institutione recte tramite procedant.

A

C A P. I.

De sacrofamilie ecclesie.

ANNO
CHRISTI
1597.

Quia Del domum decent sanctitude, ac terribilis sit locus iste, qui est scala Paradisi, & porta Coeli; propterea entenduntur, ut ad ecclesiam sit humilis ac devorus ingressus, quieta conversatio; in qua nihil habet, quod cujusquam offendat aliquid; sed omnes devotis orationibus insistant, genibus flexis sanctissimum Sacramentum adorant; ad nomen Iesu Christi D.N. cum exhibitione reverentim caput inclinant; & nemini licet, dum sanctissima & tremenda misericordia mysteria peraguntur, Verbum Del annunciatur, & horum canonica recitantur, in ecclesiis spaciari, & deambulare, risus, carichinationes, & colloquia mala, alios subinde strepitum indecentem facere.

C A P. II.

Caveant omnes, ne ita stent in ecclesiis, ut exadverso sanctissimi corporis Christi se deant, ne sacrosancto Eucharistio sacramento summa reverentia sit quemadmodum Iacobus propheta Ezechiel typici Templi detestabilem quorundam Hebreorum irreverentiam, his verbis abominabilem declaravit. Ecce in officio templi Domini inter osseibulum, & altare, quasi virginisunque videri possint babentes contra templum Domini, & facies ad orationem.

C A P. III.

Prater tempus divinorum officiorum, ut ecclesia semper clausa teneantur ab his abusus introductis, episcopi poenis in Bull. S. Pii V. propulsi omnino tollant. Neminem ad tractanda profana negotia in eis convenire permittant; neque patiantur ibi iudicia exerceri; cum mulieribus suspectis colloquia haberi; convocationes, parlementa, comissiones, aut portationes fieri; neque in porticis, aut vestibulis, seu scalis veniale quidpiam exponi.

C A P. IV

Prohibetur ingressus ecclesiarum delinqentibus, & facinorosis hominibus, prater quam in casibus a iure concedis; & ad domum orationis accedentibus interdicatur Balistas, Solopeta, vel hastas armatas deferre, vel etiam canes venarios, accipitres, similisque aves in manus tenere. Non absque ordinarii licentia in scriptis danda vigilare non permittant, & eo casu, neque cantilenas, aut chorem ducantur.

C A P. V.

Dum clerici divinis incumbunt, ne ab aliquo impediantur, curent episcopi, ut loca clericorum usui destinata a laicis non occupentur, sed seorsim a clericis omnino divinis intersint. Nec chorum ad psallendum institutum occupent CAP.

CONCILII AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I.

De cultu sanctorum ecclesiarum, eorumque veneratione.

Optamus in quavis ecclesia Ss. Crucifixi imaginem in loco conspicuo, inter altare maius, & populum inveniri, atque eo magis ornatum, quo ecclesia ipsa erit insignior. In ecclesiis vero minoribus, ubi commode id fieri non poterit, relinquatur ordinatio arbitrio.

C A P. II.

Ecclesias parochiales reparacione aliquam indigentes reparantur ab eis, qui de jure, atque consuetudine dioecesis tenentur. Profigaturque ab ordinario eis tempus, sub certa poena infligenda termino reparacionis transactio.

C A P. III.

Sess. 23. c.
7. de re-
formo

Ecclesias vero curatas, seu non curatas ferme collapsas episcopi restaurandas cu-
runt, juxta iac. canonum dispositionem, &
sacr. concilii Tridentini formam, ibidem
oratoria erigendo, vel si non videbatur
expedire in alia transferant ecclesias, vel
ibi sub titulis sanctorum, quibus antea ec-
clesiae erant, altare construatur, & pro-
redituum qualitate divinus cultus statua-
tur; ita tamen, ut in area dirutae ecclesie
signum Crucis erectum semper appareat.

C A P. IV.

Sint ecclesiae praeclarae dealbatæ, parie-
tibusque nihil immundum, aut profa-
num, nihil adhæreat, ne sacra profanis mi-
scantur. Tectum non in pluviosum, pav-
imentum sit integrum, & non deformetur
pro sepieliendis mortuis; fenestras habeant
specularia sua saltim linea, & prospicien-
tes in ecclesia tollantur sub poena arbitrio
episcopi proponenda; nisi forte ex legitima
causa in ecclesiae fundatione concessum ali-
ter suisse constet.

C A P. V.

Altaria sint lapidea, aut lateritia, ita ex-
structa aut concinnata, ut fenestrella for-
mene nulla ex parte relinquatur, ubi
quidquam affixari possit, aut recandi, &
sunt altitudinis a scabello ligato, vel pra-
della palmonum quatuor, longitudinis vero
minus palmonum lex, latitudinis autem pal-
monum trium.

C A P. VI.

Habeat unumquodque altare iconam, vel
saltum picturam in pariete, Crucem, can-
delabra duo, cartulam cum secretis, pe-
tram sacratam, que sit ita lata, ut ca-
licem cum hostia capere valeat, tabuleas
quarum una ad planum usque pertin-
get, alias duas, que divise sint, totam

ANNO
CHRISTI
1597.

mensam contegant, alia vero tabula ce-
rulea superponatur, ut a pulvere defendat
cofinia, que integumenta & super altaria
conservantur. Telare ligneum, ubi pallium
possit comode affigi. Scabellum ligneum,
vulgo pradellam. Tegumen ex asperibus.
aut tela cerulea, honeste picta consecutum
totum altare tegat; fenestrellam in pariete
a parte episcopale apte constructam, ad aquam
exciplendam ablutionis manuum sacerdotis
celebrantis, & ad pelsim cum urceolis col-
locandum: habeant calices, & alia instru-
menta, paramenta, & ornamenta congrua
ad missam celebrandam.

C A P. VII.

B
Nullum altare impostorum edificetur, cui
quidquam ex supradictis requisitis deinit, ac
linea licentia ordinarii in scriptis habita;
& constructa altaria, si dotata sint per eo-
rum rectores, tam in temporalibus, quam
in spiritualibus, episcopi eurent ne aliquid
usurpentur; ea vero que non sunt dota-
ta, vel ab eis a quibus ercta fuerint in-
staurari & ornari, juxta prescriptam for-
mam, vel amoverti eurent.

C A P. VIII.

C
Unumquodque altare amovertur, quod
edificatum sit ad columnam vel pilam, vel
ecclesiam ullo modo impeditat, vel plane
non respondeat aut respondere possit for-
mis & regulis subscriptis; si tamen episco-
po in actu visitationis videbitur, id con-
mode & sine scandalo fieri posse.

C A P. IX.

D
Sacrificia habeant vestarium ad paramen-
ta, & alia conservanda oratorium loco
positum quantum fieri poterit, separatum,
& disiunctum, in quo sacerdos in solitudi-
ne se colligere, & orare valeat, & ad
ipsum oratorium in pariete orationes ad id
propria affixa sint; labellum, cum manu-
tergo ad manus abluendas & abstergendas
ante, ac etiam post Missæ celebrationem;
cartulam cum orationibus sacro unicuique
indumento accommodatis, quos attente re-
citet sacerdos cum sacras ipsas velles in-
duit, & exiit.

C A P. X.

E
Confessionalia tot habeat unaquaque ec-
clesia, quæ habet confessores, & ponan-
tur in locis conspicuis, atque apertis, ut
sint in omnium oculis collocata; & con-
fessorius, & confiteens possit ab unoquoque
facile conspicere; siue cum tabula interpo-
lata, quæ habeat fenestrellam cancellatam,
& solum audiri, sed videri non possit. In
quibus confessionaliibus sint affixi calix re-
servati tam a summo pontifice, quam epi-
scopo, una cum forma absolutionis.

CONCILIJ AMALPHITANUM.

Anno
Christi
1597.

C A P. XI.

Vas pro aqua benedicta in ecclesia sit, non extra, & in ingressu ad unamquamque portam a dextris, non a sinistris introcuntur, marmore confert, vel petra solida non lateritia, columnella, vel alia base constructum sit, Aspersorium habeat appensum non ex spongia, sed ex seris confectum.

C A P. XII.

Sepulcra marmore vel petra solida conferta sunt adeo compressa, ut inde malus odor exire nullo modo possit, alioquin humus impieatur adegauato solo, ut nullus in R eis amplius sepellatur. Sepulcorum vero quae in posterum edificabuntur, otiuum longe ab aliis scabelli ligneo, vel pradella ad minus palmis quatuor. Verum episcopi carent omni ratione, ut antiquus & probatissimus sepeliendi in cemeteris mos stirratur, neque sepulcra nova in ecclesiis edificentur absque licentia in scriptis obtestata.

C A P. XIII.

Cemeteria ita claudantur, ut in ea brutes impediti accessus, & ab herbis tertio quoque mense expurgentur, & in eis arbores, aut vites non plantentur. Episcopi vero prenarrata omnia poenis eorum arbitrio imponendis observari faciant.

C A P. I.

De Campanis.

P. 52.

Campanas deserviant ad convocandum populum in ecclesia, & clerum ad annuntianendum mane misericordiam Domini, & veritatem ejus per noctem, & ad euangelicandam predicationem, ad significandumque effemoratum, ad hoc ut populus audiat, & pro eo ore, benedicantur per illarum tactum, & sonum fideles, invicem invitentur ad premium, & crederent in eis devotio fidei, fruges, mentes & corpora serventur, & omnes inuidi inimici procui pellantur, procella turbinum, impetus tempestatum & fuligurum temperentur, infestaque tonitrus, & ventorum, procellarum, acrisque tempestates proferantur, & spiritus nequam effugient, & ut ad hoc audientes confundant ad sanctam Crucis veritatem, cui omnes genuflexant; quare principes, & magistratus etiam horret oportet, ut campanis, que ecclesiarum usui sunt deputatae ad profanos usus, & poenarum significationem, maxime si consecratae sint, ut non patiantur.

C A P. II.

Dum in majori Missa Eucharistia elevanda adoratur, campana magna lignum detinatur, quo fideles extra ecclesiam existentes ad ejus venerationem excitentur, coque auditio grauestant, & ad spiritualem ejus-

Anno
Christi
1597.

dem sancte Eucharistie mandationem invitentur. Ter in die pulsetur magna campana pro salutatione sacratissime Virginis, videlicet, primo mane, meridie, atque sero. Prima vero hora noctis ab horologio significata, pulsetur altera campana tribus vicibus continuatis ad excitandos fidèles ad orandum pro fidelibus defunctis.

C A P. I.

De sacramentis coramque administratione.

Studeant episcopi, ut in sacramentis administrandis omnes ritus, & consuetudines serventur, quae sancta Romana ecclesia aliasque matris, & magistrae conformes sint, in dictis etiam si opus erit eorumque arbitrio poenis. Perinde in exorcismis, & catechisis baptismalibus, allorumque officiis ministerio, ac ceteris quibuscumque ad divina pertinentibus ejusdem sancte Romane ecclesie ceremoniis observentur.

C A P. II.

Sacramenta insuper quacumque, ne ad alium usum, quam ad eum, cujus causa sunt a Domino instituta ab aliquo convertantur, vel alicui concedantur, episcopi parochos admonent; si quis autem, vel eis abusus fuerit, vel alicui eodem abutenda tradiderit ordinarii arbitrio puniantur.

C A P. III.

Sacra olea anno quilibet ab episcopo conservanda statuto tempore, plebani per diocesis constituti ab eorum matrice ecclesia recipiant; & ecclesias sibi communis, primo quoque tempore distribuant, nisi aliquid pro locorum distantia, vel ecclesie qualitate episcopis ex causa videatur, quacumque conuentudine non obstante.

C A P. IV.

Ministri ad quos oleorum distributio spectat, caveant, ne quid accipiant pro illorum receptione, etiam sponte datum, sub poena suspensionis, quacumque consuetudine etiam immemorabili non obstante.

C A P. V.

Oleis sanctis, sanctoque chrismale veteribus, postquam nova fuerint consecrata, nullus utatur, sub poenis a sacris canonicis statutis. Ad ipsa vero sacra, & nova olea accipienda, & ferenda, nonnulli clerici in sacris coquienti destinantur, ut sacra ab eis (qui sunt divinis munieribus deputati) deferantur.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. VI.

Ne forte autem propter irreverentiam sacramentorum Ira Dei contra ministros deficiat, & ne ad ea, quae ad talutem proposita sunt, temeraria manus extendi valeat ad aliqua horribilia, & nefaria exorcenda, olea sancta, sicutumque christa tanta reverentia, & diligentia custodiatur, ut claves eorum parochus tantum apud se retineat, & conservare studeat, neque alteri, nisi ex urgente necessitate committere audiat, ne illis abusendis facilitas occasio relinquatur. Si quis autem hac in re negligendo deliquerit, gravi poena ab ordinario puniatur.

C A P. VII.

In administrandis sacramentis sacerdotes superpellicium, & stolam adhibeant; ne aliquid pro eis exigant a quoquam: post collationem autem eorumdem sacramentorum laudabilis consuetudo servetur, ita tamen ut non exigatur per spiritualem subtractionem, sed ad vitandum populi scandalum, mihius agatur, ne perseant infirmi fratres, pro quibus Christus mortuus est: carent auctem sacerdotes; ut mundi a mortali peccato sacrosancta sacramenta administrent.

C A P. I.

De sacramento baptismi.

Sacramentum baptismi non nisi in ecclesia, & a sacerdote solemniter rite administretur, nisi imminente urgens necessitas, ac vite periculum, tunc vero hoc munus omnibus promiscue permisum est, modo mulier, si mares adhuc, laici presentibus clericis cedant, & clerici sacerdotibus; & ecclesia forma, & debita materia naturalis aqua utantur: quamquam obstetrices, que baptizare coniuerterunt, non sunt improbande, si interdum praesente aliquo viro, qui hujus sacramenti confiendi minime peritus sit, id excequantur.

C A P. II.

Parochi admonent obstetrices, ne jamjam natos infantes passim audeant baptizare, nisi imminentे periculo, & ubi sacerdotis, vel clerici, vel laici copia opportune haberi nequeat; quas vero post admonitionem secus facere deprehenderint, ad ordinarios deferant munere obstetricandi privandas, a. aliisque penis arbitrio ordinarii afficiendas.

C A P. III.

Obstetrices, ab ordinario, vel a parocco examinentur, an veram baptismi formam probe noverint: docentur etiam ne quid proba forma vel materia addant, aut detrahant, neque sal aqua necessario admiscendum arbitrentur. Quas vero formam baptizandi ignorare deprehenderint, obstetricis munus exercere non finiat, sed quamprimum

Concil. General. Tom. XXXV.

A privatum esse declareret, certis statutis potius fecus facienti.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. IV.

Quoniam vero ex characteris vi, & natura definitum est ab ecclesia baptismi sacramentum nulla ratione reiterandum esse; proinde ad evitandum errorem præcipit omnibus baptizaturis, ut cum delatus infans fuerit ad ecclesiam baptizandus, deferentes interrogent, fuerit ne ille domi baptizatus? & si pro certo conformatum non fuisse baptizatum, adhibita forma ecclesia simpliciter sine ulla verborum conditione dicant: Ego te baptizo. Si autem testentur, aut certe sciat puerum baptismum in aliis privatum suscepisse; sacerdos adhibeat tantum ritus, ac ceremonias baptismi, nec proferat ullo modo formam, nec infantem abiuat, sed dicat: Quia tu es baptizatus, ego te benedico in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Sed si res ita dubia sit, ut vero neificatur, an sit baptizatus, tunc minister præmissis ritibus, ac ceremoniis, conditionaliter haec verba tantum proferat: Si tu non ex baptizatus, ego te baptizo in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

C A P. V.

C Baptismus quam primum fieri poterit infanti derur, tum quia pericula multa imminent tenera adhuc etati, tum quia indignum profecto est, ut adoptione filiorum Dei humana aliqua ratione dulcius fraudetur. Proinde parentes, & hi, quorum cura est, quantocutius infantem ad suscipendum baptismum in ecclesia, vel catechismum & exorcismum deportandum curent, quod si neglexerint, excommunicationis posnam subeant.

C A P. VI.

D Parochus ad tenendum infantem, seu esse patrimum in baptismo neminem admittat qui excommunicatus sit. Si vero parochi culpa, vel negligentia fecus in predictis factum fuerit, arbitrio ordinarii puniatur.

C A P. VII.

E Current episcopi, ut sacri baptismi fons sit non de petra lateritia, sed ex marmore; & si petra reperiretur, que ruta non sit & aqua effluat, vas in eo aeneum stannatum ponatur, quod ejusdem magnitudinis sit ac petra ipsa, illudque stolidum undique & apte tangas, eique conjunctim adharet; atque id donec alia petra ruta comparetur; quod erit curandum, ut quamprimum sit; & fons ipse in cathedralibus cancellis obseratus, & in loco ecclesiastum omnibus conspicuo sit. Si quid non impeditur, operimentum, quod ciborum appellatur, habeat, & ita aptum, ut sacra olea arque illic asservari possint, & conopeo tegatur, Ha-

Aaaa

COONCILII AMALPHITANUM.

ANNO CHRISTI 1597. Habeat vas vitreum cum ansula pro effundenda aqua super capita baptizandorum.

Vasa sacrorum oleorum ususalia sint talia: tem flammnea, munda, & nitida.

Sacrum in pariete excavatum sit, vel in columnella juxta ipsum fontem erecta: & eodem septo plane, & sons ipse, & sarcarium claudatur.

Septum si ferreum vel lapideum esse non poterit, ligneum constituantur.

Habeat picturam in pariete (ubi comode fieri poterit) Sancti Joannis Christum Dominum baptizantis, & omnia ea ornatoria & decentiora sine ipterius, & exterioris, quo ecclesia ipsa insignior erit; & quanto magis fieri posset decenter instrumentum sit.

C A P. VIII.

Prohibemus autem omnino, quo tempore sacram baptismus celebratur, ne baptisma aqua, vel sacrum aliquod oleum a laicis personis quonquomodo tangatur, neque in teola, quibus abstersum fuerit infantis caput, alicui lavanda tradantur, aut alla hujusmodi fiant; improbantes præterea abusum illius transmittenti chirotheças, sive etiam aquam benedictam compaternitatis, quocumque consuetudine etiam immemorabili non obstante, declarantes nulla alla ratione spirituale cognitionem contrahit, quam apud sacros canones sancti concilii Tridentini decreto comprehensos.

C A P. IX.

Sacerdos, qui extra ecclesiam necessitate aliqua non imminent, sed vel parentum nobilitatis intuitu, vel aliqua alia ratione sacrosanctum baptismus celebraverit, tandem suspensus maneat, quandiu episcopo videbitur, & ejus arbitratu satisfecerit.

C A P. X.

Provident etiam episcopi opportuno, dum administratur sanctum baptismi sacramentum, ne risus, clamores, atque alia id genus in ecclesia, vel extra ea de causa fiant; sed quod adstantes devote, & cum silentio, atque orantes intersint. Abusus vero quicumque circa hujusmodi sacramenti formam irreperient, presenti decreti autoritate, quamprimum tolli carent.

C A P. XI.

Parochi, ex sacrosancti concilii Trident. decreto, pie doceant fideles, quæ cognatio, inter quas personas per hoc sacramentum contrahatur, & ad quid patrini erga suscepotos tenentur, quique admitti possint, & ex prescripta verborum forma ab episcopis eis tradenda. Hoc teneturque mulieres, ut quamprimum post partum ex lecto surrexerint, gratias Deo actur, & benedictionem a sacerdote acceptur ad ecclesiam se conserant.

C A P. XII.

ANNO CHRISTI 1579.

Liber habeatur ac sedulo custodiatur, in quo baptizatorum nominis, & cognominis, tam parentum, atque compatriorum baptizantis manu conscribatur; & an ex legitimo matrimonio infans natus sit, quovadie natus & baptizatus fuerit; alioquin rector episcopi judicio mulctetur, & copia libri singulis annis episcopo deferatur, in episcopali archivio conservanda.

C A P. XIII.

Prohibeatur postremo vulgatus illorum viuorum, qui ad suum arbitratum compatrios, aut commates vocantur, sed in tantum hoc sibi nomen portantur, qui in baptismis, vel confirmatione patrini fuerint.

C A P. I.

De confirmationis Sacramento.

Si in sacramento confirmationis explicando pastorum diligentia requirenda unquam fuit: nunc plane opus est illud quam maxime illustrare, cum in sancta Dei ecclesia hoc sacramentum a multis, aut prætermittatur, aut parvi fiat, & per pauci reperiuntur, qui divinæ gratiae fructus, quem deberent, ex eo capere studeant. Ideo episcopi priusquam confirmationis sacramentum administrent per certos dies antea præmonere tuerent omnes confirmandos, ut ad sacramentum percipiendum digne se præparent, atque per se, aut per alium ejus vim, dignitatem, & mysteria dilucide studeant explicare, denunciante, ex eo intet confirmantem atque confirmatum, illius patrem & matrem & tenentem eandem cognationem spiritualem nasci, nec minoris estimandam quam quæ ex baptismō dignitur; ac propterea inter eos carnale matrimonium contrahi non posse, & cetera, quæ sacrotandis Trident. synodi traduntur decreto.

C A P. II.

Infantes minores septennio non confirmantur, atque illi tantummodo adulti, vel parvuli ungantur, quos antea suisse confirmatos ignorantur: ne sacramentum hujusmodi reiterari contingat, quod episcopi populos cavere omnino studeant.

C A P. III.

Adultos præmonent qui in seate confirmandi sunt, si hujus sacramenti gratiam & dona consequi cupiant, non solum fidem ac pietatem afferre, sed graviora etiam peccata, si quæ admiserunt, ex animo dolere ac delere opus esse. Ideo admoneantur adulti, ut facta prius peccatorum confessione, atque accepto sanctissimo Eucharistie sacramento jejuni ad confirmationis sacramentum suscipiendum se conserant.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. IV.

Curent præterea episcopi, ut parochi parvulorum confirmatorum parentes admonent, eos postquam adoleverint ea de rectiores facere, ne parentibus postea defunctis, an confirmationis sacramentum suscepient dubitare contingat; & confirmatores nomina adnotentur, & in peculiari libro conscribantur, quem unusquisque curatus, habere procuret, ut sicuti baptizatos, sic confirmatos annotent; & si secus fecerit arbitrio episcopi multetur.

C A P. V.

Confirmatorum frontes, antequam ab episcopo tecerant, ad sacramenti reverentiam, bombace vel panno lineo abstergantur, cunctaque episcopi ipsi, ne sacramentum hujusmodi minus honorifice tractetur; ac præterea pueros a se ipsis minus quam decet, abstergos nullo pacto, dimittant abususque, si quos forsitan in hujus sacramenti administratione perspicerint, prorsus tollant. Ideo extirpant illi abusus per auricularum infantis contactum, vel linteorum ablutionem, seu fasciæ solutionem, seu per aliam superstitionem, vanumque ritum contrahende compaternitatis; & doceatur populus per susceptionem baptizati in baptismo, & confirmati in confirmatione tantum contrahi cognationem, atque eandem ex utroque sacramento, indeque matrimonii nasci impedimentum.

C A P. VI.

Excommunicatis ac eo anno in Paschate non confessis, quive salutarem communionem minime suscepint, confirmandorum patrinos esse nullo modo licet; & secus facientes ab ordinario poena arbitraria puniantur.

C A P. L

De sacramento Eucaristia.

Cum in sacratissimo communionis sacramento, a Patribus synaxi appellato, totius sanctitatis auctor & fons realiter continetur, ut tanti tamque magni thesauri participes efficiamur, & in Deum ipsum transformemur, con corporales effecti, pignus futuræ gloriae, hoc est perfectissimæ unionis, sub signis visibilibus tenentes, rogamus, ac per viscera misericordia Dei nostri monemus parochos, & concionatores, ut populum ad frequentem Eucharistie susceptionem ardentiushortentur; ut sacrosancta Tridentina synodus optat, & admonet.

C A P. II.

In altari majori, (ubi id commode fieri poterit) alias in loco decenti, & honorifico omnium cathedralium, collegiarum & aliarum curatarum ecclesiarum sanctissimum hoc Sacramentum reponatur in Tabernaculo,

lo, saltē ligneo, piñō & deaurato, ve-
loque serico contecto, & intus ornato,
bene & tute clauso, cuius claves a nemine
præterquam a parochio, vel a sacrista in ec-
clesiis majoribus tenentur, vacuo a reliquis,
vase olei infirmorum, atque aliis, ut scilicet omnino nil aliud in tabernaculo con-
seretur, quam vas, ubi sacrosanctum Cor-
pus Domini reponitur.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. III.

Vas autem, in quo Christi Domini sacra-
tissimum corpus in tabernaculum reponitur,
sit argenteum, deauratum, & interius cor-
porale undequaque munatum, eodemque
substratum: mandentque ordinarii bis, ter-
que in mense pro temporum qualitate reno-
vari, ut ad minus decimoquinto quoque
die innotetur; & coram illo lampas in con-
spicuo, non a latere perlucet; quæ si ne-
gligentia parochi, aut avaritia corrupta,
& extincta reperiatur, episcopi arbitrio
parochus puniatur.

C A P. IV.

Cum infirmis hoc sacrificium viaticum de-
ferriri contigerit, prius dato signo Campana
majoris ter pulsata, ut sit in salutatio-
ne Angelica, & ad convocandum populum
C poetas nonnullis itib[us] datis, & dum per
urbes, & oppida desertur, superposita um-
bella regatur, & quamplurimis luminibus
assocetur, tintinnabulo semper precedente,
tam cundo, quam redeundo. Episcopi vero,
& monitis, & indulgentiarum promulgatio-
nibus, fideles vehementer excitant, ut quam
frequentissime, ac devotissime illud cum omnī
devotione venerentur; & in qualibet pa-
rochiali ecclesia in una lanternā honorabilis
aurata cum suo baculo in usu habenda, ne
in itinere, aut venorū turbine, aut nim-
borum violum deficere unquam contingat.

C A P. V.

D In quibusvis parochialibus ecclesiis, ubi
non fuerit societas Corporis Domini N. Je-
su Christi, quamprimum instituatur, etiam
institutas societates episcopi favoribus pro-
sequantur atque amplifcent, & quatenus
opus sit, reformati; nil quod ad tanti Sa-
cramenti cultum pertinet, omittant.

C A P. VI.

Ut autem parochi discernere valent,
quinam tempore Pascha, hoc est aferia
quinta in Coena Domini, uique ad octa-
vam Dominice Resurrectionis sacrosanctum
Eucharistia Sacramentum sumplerint, diatrib-
uant communicantibus aliquod impressum
symbolum seu tessera, qua communican-
tes a ceteris internoscet queant, faciantque
parochio fidem; proinde quisque parochus
observeat, & in scriptis redigat, & non
communicatorum norulam quam primum ad
episcopum singulis annis deferat; qui post-
quam vere contumaces ter a die sancto Pa-
schæ usque ad Pentecosten cujusque anni

Omnis
utriusq.
fexus de
penit.
remitt.

Aaaa 2 ge-

**ANNO
CHRISTI
1597.**
generatum admoniti publice fuerint, eorum nomina plenum in cathedralium ecclesia- rum valde affixa, cum in propriis parochiis denunciari episcopi curent, ac deinceps ab ecclesiis ingressu, ex decreto concilii Lateranensis inobedientes hujusmodi arceantur, sub poenis episcoporum arbitrio contra eos statuendis; quos si integra decedere contigerit, juxta Lateranensis concilii decretum in ecclesiis vel eorum cemeteriis sepeliri prohibemus.

Nea eos vitam & mores emendasse paro-
chi compererint.

**ANNO
CHRISTI
1597.**

C A P. I.

D vitalis Missa Sacrificio.

Ad tremendum altaris sacrificium non im- mundi accendant sacerdotes; sed prius, sa- cramentali confessione conscientiam purga- rent; cum confessarii copiam habeant cur, id facere omnino teneantur: hoc autem fa- co, missam prevident: quo decet habitu, & gravitate altare, in quo ornandum sit, je- junii adeant: nihil missae celebrationi ex- traneum superponant: annulos digitis non B gestent, nisi qui de jure vel privilegio ge- stare possint: clericam patentem, barbam- que supra labium concisam habeant: lumi- nibus accensis reverenter ac attente missam inciplant: Gloriam chartam ante se teneant, secreta premurose pronuntient, caveantque ne quid erroris, quo fidelium devotio of- fendi possit, contemptu, vel negligentia, committant. Quia ut ita fiant, & omnia, que ad sacrificium missae necessaria sunt, munda, nitida, & qua decet diligentia a sacerdotibus custodiantur, episcoporum cu- za erit.

C A P. VII.

Ne autem quis aliqua fiat, qui tempo- re Paschatis domo abscent, nihil veram fi- dem authenticam habeant de suscep- tibi communione; quamdiu in propria paro- chia Eucharistiam non sumant, cum iis, qui presentes sumere neglexerunt eadem, predicta poena puniantur: qui vero extra pro- priam parochiam in Paschate Eucharistiam sumpferint absque licentia parochi habeantur ac si non communicassent.

C A P. VIII.

**Clem. I. de
priv.**
Regulares autem qui Eucharistie Sacra- mentum eo tempore administrare presu- pserint, contra quod dictum est, sciant ipso facto excommunicationis sententiam se incurrisse, a Sancta Sede Apostolica tantum C aboliendos; & statim per ordinarios pro excommunicatis publicandos, postea consti- tutionem Clementis Quinti; talvis tamen in omnibus indultis ac privilegiis Apostolicis per eamdem sedem Apostolicam non deroga- gatis.

C A P. IX.

**Conc.
Trid. sess.
13. c. 8. de
ut quis di-
gine Eu-
charistiam
percipiat.**
Hoc vero sacro-sanctum Eucharistia Sacra- mentum, (ubi id ecclesiae qualitas, & am- plitudo patiatur) masculis separatim a fœ- minis administretur. Adolescentes vero ad hujusmodi Sacramenti usum non admittan- tur absque diligenti parochorum inquisicio- ne, num ea dilectione sint prædicti, que in tanti sacramenta perceptione requiri- tur. Et ipsi parochi hortentur fideles, ut Sacramentum hoc tot spiritualibus gra- tiis resertum, saltem solemnibus anni die- bus frequentare studeant.

C A P. X.

Cumque multi reperiantur, qui in con- cubinatu, usuris, aliisque notoriis pecca- tis perseverantes & scandaloli, aut obligati ad restitutionem bonorum persistant, se omnino ad meliorem vite frugem redu- cere, aut infra terminum competetorem si- bi assignatum juxta facultates suas satisfa- cere, & promissa non exequantur; ideo hac synodus decrevit, ut publicis concubinariis, usurariis, tures, blasphemis, & aliis hu- jusmodi facinorosi homines, si semel ad poenitentiam, & communionem admissi fuerint, & postea in eodem peccato perma- nere, & adhaerere cognitum sit, amplius ad communionem non recipiantur, nisi po-

C A P. II.

Abusus atque superstitiones, uti certus candelarum numerus, & similia, si qui in missarum celebratione irrepserint, ex sa- brolanti concilii Tridentini decretis episcopi tollant. Quæstus missarum intuitu, dum per- aguntur aliquid extorqueri, vel aliter pa- ci, neve in missis importunas oblationes, & eleemosinas queritari, & omnia profa- ha rohantur. Prohibeant episcopi, ne a Græcis Latino modo, & a Latinis Græco, & ab omnibus vulgari idiomate persol- vantur.

C A P. III.

**Episcopi, & parochi tam frequenter, ut
suo muneri satisfaciant, missas celebrent.**
**Conc.
Trid. sess.
13. c. 14. de reform.**
Hi vero, qui ex beneficii institutione at- que consuetudine, aliaque quavis causa an- niversaria, & pro mortuis missas dicere teneantur, munus suum per episcopos gra- vius inditis poenis, etiam amissionis fructuum & hujusmodi beneficiorum priva- tione adimplere compellantur, ne majorum animæ debitum fraudentur suffragiis, Sed ut etiam presbyterorum necessitatibus, quibus a testatoribus exigui redditis tenues- que eleemosina reliete ac legate futre, ex- cessivo celebrandarum missarum onere adje- sto; adeo quod eorum voluntati satisfa- cere nequeant; ex sacro-sancti concilii Trid. decreto consulamus, convenientius sit, ut qui altari servit de altari vivere debet, ta- lio legata, & pia relicta ad ducatos sex pro qualibet missa hebdomadibus per an- num celebranda reducimus atque taxamus; et tamen lege, ut defunctorum legantium semper in missis habeatur commemoratio. Cun

ANNO
CHRISTI
1597.

Confirmatur, pér hoc provincialis concilium decretum membris elapsis per illustriss, & R.R. archiepiscopum latum in favorem Capituli Amalphitan, presbyterorum terra Tramonti, & congregationis terra Alcolea circa taxam missarum pro supradictis tantum. Diaconos deinde ac subdiaconos hortamus, ut & diebus quibus altari inseviunt, singulisque saltem mensibus salutarem Eucharistiam sumant; minoribus vero ordinibus initiatos solemnioribus festis annis diebus.

C A P. I V.

In cathedralibus, & collegiatis, alisque omnibus ecclesiis (ubi id fieri consueverit) singulis diebus missa cantata celebretur, sub poenis episcoporum arbitrio imponendis; firmis tamen remanentibus iptarum ecclesiarum laudabilioribus consuetudinibus, ubi plures una singulis diebus oantari, rotusve clerici convenire solet, quibus derogare non intendimus.

C A P. V.

Conc.
Trid. sess.
2. c. 1. c.
2. de fac.
Miss.

Sess. 22. de
oblig. &
evit. i. n.
celeb.
Miss.

Parochos, & concionatores moneant episcopi, ut frequenter, fideles edoceant, quae animi devotione, & corporis compositione sacrosancto missæ sacrificio attendere, quæve meditatione Passionis Domini nostri Jesu Christi mysteria animo volveat, ac Deo gratias agere debent genuflexi; præferim vero dum immaculati agni corpus in altari manserit, nudatoque capite altari non aversi, neque ita proximi, ut celebrent molestia esse possint; nec extra ecclesiæ, vel in feneris, sed intus, locaque condecenti, a quo sacerdotem facile audire queant; indeque non recedant, nisi peracta missa, habitaque a sacerdote benedictione. Edoceant infuper quomodo graviter peccant pater, atque mater familiæ, impudentes filias, famulas, famulosque curam familiarem agentes, ne festis diebus missis interficiant; omnes hortentur, ut prædictis diebus propriam parochiam ad eant, divina, parochique monitiones, atque consilia audituri, prout ex sacrosanctis concilii decretis tenentur.

C A P. I.

De poenitentia Sacramento.

Poenitentia Sacramentum ex sacrosancti conc. Trid. & bulle sanctæ mem. PII V. decreto, nullus sacerdos, qui parochus non sit, vel extra necessitatis casus, sub-excommunicationis, & suspensionis poena & censura administrare audeat: nisi a locorum ordinariis examinatus approbatusque fuerit, ac licentiam in scriptis gratis concedendam obtinuerit. Qui vero ad confessiones audiendas admissi erunt, quorum nomina (ut ab omnibus dignoscantur) publice proponi current episcopi, atque parochi, canones poenitentiales scire contendunt, quibus, eorum noriscatis poenis, poenitentes a peccatis absolvere, ilisque modicatis ad ea defenda-

ANNO
CHRISTI
1597.

& in futurum evitanda, & ad poenitentiam ab eis injungendam libenter animo suscipiendam induci valeant: a casibus reservatis (ubi periculum mortis non imminent, & ubi minores quatuordecim annorum non sunt poenitentes) omnino absolvere abstineant. Casus ipsos singulis annis in quadragesima initio ab episcopis requirant, eosque, & alia, in quibus ipso jure incurritur excommunicatio penes se referant, & poenitentes ipsis innodatos ordinariis; seu ab eis deputatis poenitentiariis, vel sedi apostolica remittant. Usurarios, usuris non restituti, & satisfactioni reali obnoxios, non absolvant, nisi prius satisfecerint; vel si egeni, cum ad pinguiorem fortunam pervenerint, si ægroti, cum convalescerint. Si autem morientur, per heredes satisfacere promiserint. Notarios pariter contractus: usurarios, aliosque illicitos stipulantes, seu legata pia celantes, publicoque delinquentes (nisi relipiscant) non absolvant. Mulierum in ecclesia solum (dempta infirmatis causa) foribus patientibus, non ante ortum, neque post occasum solis confessiones audiunt: nihil pro confessione audienda a poenitentibus petant, neque eleemosinas pro peccatorum satisfactione imponendas libi ipsi, vel propriis ecclesiis applicent, sed eorum libere dispositioni dimittant. Sponte tamen oblatum modeste accipiunt, nec aliquod avarizie signum ostendant; summam aliquam casuum conscientia, & confessionalia approbata habeant, eorumque lectioi vacent, ut muneri in puncto pie, atque laudabiliter satisfacere valeant.

• C A P. II.

Hæc autem a confessariis vitentur: ne confitentes oris interrogationibus aut inutilibus detineant; idque præcipue caveant, ne pueri, & pueræ, cæterique rodes, de eo quod ignorant, imprudenter interrogati instruantur; verbo aut signo confessiones non prodant, vel revelent, poenitentias graviores, quas verisimile est non esse adimplendas evitent. Poenitentem neminem in confessione audiant, nisi genuflexum, quicumque ille sit, si tamen per valetudinem hoc facere valeat. Confessarius non stando, sed sedendo audiat confessiones, atque abolutionis beneficium, sive laico, sive clericico poenitenti imperiat. In his vero, atque alijs similibus, confessarii delinquentes arbitrio episcopi, & conscientia severissime puniantur.

C A P. III.

E Populum bis, aut ter in Dominicis Quia. Conc. Trid. sess. dragelime per parochos, & concionatores ad confessionem invitare, cumque quo oratione, & animi dolore, qua præparatione, quid, quare, & cui peccata sua manifeste habeat; quæve poena in Paschate non suscipientes poenitentem, atque Eucharistie sacramenta afficiantur, edoceri, monerique, ac decretum factosancti Laterapensis concilii, incipiens: 'Omnis utriusque sexus; etiam cum

**ANNO CHRISTI
1597.** (cum opus sit) vulgari idiomate fideliter translarum evulgari mandent episcopi, ut nulla obdante excusatione contra inobedientes post Pasche octavam ad juris, & arbitrii poenam procedere valeant, qui majori, quam fieri poterit Confessorum addita copia, ne eorum culpa, & defectu accidat, id effici corabunt; qui durante tempore Quadragesima, & præsertim Parochi, & qui curam animarum habent persona litter quotidie per horam taltem in Ecclesia superpellico, & stola induiti ad confessiones audiendas presto sint.

C A P. VI.

Quia vero, sepe contigit, confessarios propter ignorationem bullæ, que singulis annis in die Cœns Domini legi consuevit, a casibus Sanctissimo D. N. reservatis frustra, & inutiliter absolvere; idcirco episcopi confessiones quosquaque, tam seculares, quam regulares transsumprum bullæ prænarratae apud se habere current, sub poena peccati mortalis, & juxta Apostolici mandati forniam præfamatam bullam semel saltem in anno ad Christifideliū notitiam deduci, atque solemnitatem publicari (dum major in ecclesia populi multitudine convenierit) legi faciant, atque ita distincte, & aperte declarari, ut casus in ea expressi omnibus innotescant, idemque per eorum Dioceses fieri mandent, eadem bullæ ad faciliorem, & populi, & clerici intelligentiam per capita comprehensa, & in summarium redacta sit.

C A P. V.

**Die 18.
Martii
1566. an. 1.** Medici, cum ad aliquius infirmi curam in lecto jacentis accessisti erunt, juxta Inn. III. constitutionem, statim cum monebunt, ut medicum spiritualem vocet, a quo medicina animæ recipiat, nec eum ultraduas vices inconfessum visitabunt, nisi alter confessor (cujus conscientiam gravamus) visum fuerit; quodque ut adimplant medici sub poenis in Diplomate sancte memorie Pii V. contentis, eis mandent episcopi, ut infra tempus ab ipsis præfigendum in eorum manibus se prædicta observatores esse jurent pollicenturque: Parochi præterea qualibet hebdomada frequenter perquirant, an in Parochia sint infirmi, ut eis auxilio spirituali presto esse possint.

C A P. I.

De Sacramento Extrema Unctionis.

**Clem de
Priv.** Ut sancte Unctionis extrema sacramento debita observantia exhibeatur; statuimus E sanctum Oleum infirmorum in tuto ac honesto loco, & in Vasculo argenteo, vel saltem stanneo, non autem ligneo, neque vitreo, juxta facultatem Ecclesie altervandum, ab aliis sacris Oleis distinctum, & in pixide eleganti forma confusa, velo serico super imposito ad infirmos deferendum: Hoc autem sacramentum nemo extra necessitatis articulum administrare audeat præter Paro-

chum vel alium ejus permitti], qui superpellico, & stola induitus; ministroque adiutorius sit.

**ANNO
Christi
1597.**

C A P. II.

Curent autem Parochus, ut hoc sacramentum agroto, dum integer est sensibus conferat, neque in quandam articulum temporis deferatur, in quo infirmus sensu omninet, speque recuperande sanitatis; sed dum mentis compos est, & sensus adhuc vigint ungatur, ut in Deum mentis elevatione, animique fervore feratur, & uberiori fructu recructetur: sublevatus enim, & morbi incommoda, laboresque levius feret, & tentationibus Dæmonis calcaneo ejus insidiantis facilius resistet, & sanitatem corporis interdum (ubi animæ expedierit) consequetur.

C A P. III.

Quoniam vero Parochi sepe dubitant, quani potissimum hoc sacro Oleo inungendi sint; ab Episcopis edoceantur, quod sicut hoc Sacramentum sanis corpore non est administrandum, sic nec jam jam ingressuris mæsi, neque capite damnatis, neque infantibus nondum rationis usu præditis, neque impoenientibus, & iis, qui cum notorii peccatores essent, vel ab Ecclesia alieni, nullum penitentie signum emiserint; sic eis denegandum non est, quibus mortifero vulnere accepto, mortis imminent periculum, sive superveniente febre correpti, siue ex vulnere tantum, e vita decadent; & si nec peccata confessione expiare, neque Eucharistiam sumere potuerunt; modo tamen ostenderint signa contritionis: non enim eos firmos esse quisquam recte negaverit, quos aliena malitia, vel casus reente percussit. Cur igitur luctaturos non ungamus, qui extremo jam prælio adversus spirituales occidias in coelestibus collectantur? contrarius vero abusus extirpetur.

**Cone.
Trid. fest.
14. c. 3. de
fac. Extr.
unctionis.**

C A P. IV.

Studeant vero Parochi agroto suadere, ut ea fide ungendum se tacerdoti p. abeat, qua olim, qui ab Apostolis sanandi erant, se ipsis offerre consueverant; & omni studio current, ut ante extremam unctionem, secundum perpetuum Ecclesie confutudinem, penitentia, & Eucharistia sacramentum administretur. Dum autem hoc sacramentum Parochi administrant, hortentur adstantes, ut pias ad Deum fundane preces; current etiam, ut dum sanctum Oleum ad agrotos deferatur, Crux sancta, lumenque præferatur; cum vero ad agrotum venerint, cum diligenter consolentur hortenturque, ut bono animo esse vellit, atque animum a terrenis ad coelestia studeat abducere, transiatur in Domum eternitatis.

C A P. V.

Episcopi autem crebro curatos admonent, & obtestentur, ut in extremis confitutos

ANNO tuto omni pietate, ac salutis eorum studio
Christi trahente, cum nullo unquam tempore spi-
1597. rituali medico magis sit opus, quam quod
in extremo vita spiritu fidelium anima Deo
reconciliantur, aut commendentur, in quo cum
passim Parochi repidiores esse consueverint,
eos idcirco sepe ab episcopis excitati exopta-
mus, ut circa agrotos, & morti proximos
diligentissime suum munus exequantur, ubi
totius cura summa spectare videtur. Negli-
gentibus vero gravissima poena ordinarii ar-
bitrio imponatur.

C A P. VI.

Volumus insuper, ut episcopi omnes, &
singulos sui curae commissos commonent-
tiant, & a parochis commoneri studeant,
illisque mandent, ne graviter turbent ag-
grotantes, vel morientes, aut in mortis ar-
ticulo constitutos vanis & secularibus com-
memorationibus, seu lybris importunent,
cum sati superque illis obesse possit, quod
per se humani generis hostis, & inu-
diator Diabolus, tunc molitur: catillidissi-
mus enim serpens, nullo unquam tempo-
re Christifideles gravius oppugnare solet,
quam cum ex hac vita migrandum est.
Proinde morituri non sunt tentamenta pa-
randa, sed aduersus ea pia suffragia, &
adjumenta ferantur; quare in mortis ago-
ne, tam sacerdos, quam agroti consanguinei
illum salutaribus monitis, ac verbis
consolatione plenis adjuvare studeant, ad-
sitque agrotanti sacerdos, praesertim vero
in hospitalibus dominibus id oeconomici eurent
diligentissime.

C A P. I.

De Sacramento ordinis.

Sess. 33. c. In ordinum quorūcumque unctione sa-
crostanti concilii decreta episcopi ad un-
7. de ref. quem observare eurent, tam circa ordinan-
&c. 8. &c. tionum tempora, & cujuscumque ordinis in-
15. terfictia, (nisi aliter ecclesiæ utilitas sua-
deat) quam circa ordinandorum statem,
& qualitates, & non omnibus indistincte ma-
num imponant, sed tantum qualitates ha-
bentibus a jure, atque eodem concilio pre-
scriptas.

C A P. II.

Sess. 33. c. Nullus in minoribus ordinibus consti-
4. de ref. tutus fori privilegio gaudeat, niū benefi-
cium ecclesiasticum habeat, aut habitum
& tonsuram deferat clericalem, alicui ec-
clesie, vel in seminario, aut aliqua scho-
la, vel universitate ex mandato episcopi
inserviat, ut in eodem sacrostante concilii decretum est; prima tonsura initiatus
beneficium ecclesiasticum, sive in propria,
vel in aliena dioecesi possidens, clericalem
habitum, & tonsuram deferre tenet.
Licer autem in minoribus consti-
tuti, nisi dictas circumstantias habuerint,
fori privilegio non gaudeant, non tamen
privilegio canonis, si quis fraudem Diabolo
privaverit.

C A P. III.

ANNO
Charisis
1597.

Ordines suscipere desiderantur per men-
sem antea nomina, & cognomina per cuius
sciribam in album annotari eurent epi-
scopi, ut eis in publicum propositis eorum
vite, n. orum, & natalium a fide dignis
cognitio haberi queat, bonumque a ludi
magistris, & a parochio, & præstantioribus
viciniis suis testimonium haberi valent: quar-
ta deinde seria, ordinationem præcedente,
ordinandi se propriis episcopis præbeant:
approbati, nisi confessi, & Eucharistiam
sumpturi ordinibus saltem majoribus, Spi-
ritum Sanctum fraudantes, minime se in-
gerant; nec ut mercenarii servi, qui in hoc
mundo mercedem recipiunt, lucri, aut com-
modioris otii vita sua, sed tantum religio-
nis zelo Deum semper præ oculis habentes
ecclesiasticas discipline se ascribi patiantur.

C A P. IV.

Cum vero sacerorum ordinum recepicio ad
animarum curam exercendam iter sternere,
ac preparatio quadam esse comprobetur, li-
ne qua ecclesiastica disciplina consistere ne-
quit, & ars artium sic regimen animarum,
qua res valde periculosa, & difficilis est,
episcopos omnes obsecramus & obtestamur
in Domino, ut omnem in clericis ad ordi-
nes promovendis diligentiam impendere ve-
llint, nec quemquam aliqua ratione a le-
gitimo examine excipiant, habita tamen
locorum, ac personarum prudenti distinc-
tione pro ipsorum religione, atque con-
scientia.

C A P. V.

Eosdemque episcopos præterea in Domi-
no hortamur, pieque monemus, ut omni
alia cura pothabita, & detestabili negligen-
tia rejecta, ordinandorum examini interirent,
indeque absque rationabili causa non disce-
dant, nullamque, quamvis gravem, occu-
pationem, huic anteponant: cum de re-
tenti ponderis agatur, in qua & clerica-
lis ordinis dignitas, & ipsorum episcoporum
animarum periculum præcipue versatur. Si
autem (urgente necessitate) illos abesse
contigerit, viros in sacris litteris eruditos,
& non mediocriter versatos, Deumque ti-
mentes, quorum conscientia se posse acquie-
scere certo existimat, huic muneri tantum
praficiant.

C A P. VI.

III vero, qui ab eorum ordinario lite-
ris non obtent ab alio antiquo ordines sa-
cos suscepentes, vel cura dimissoris sui or-
dinarii, sed depravatis aut fictis, aut abra-
viis eodem ordinis suscipere præsumplerint,
suspensionis poena subjaceant ipso jure, ac
ordinum executio eis interdicatur, iuxta.
Sicut V. constitutionem contra clericos ma-
le promotos; quia poena nedum suscipienti-
bus facios ordines, verum etiam minores
infingatur.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. VII.

Caveant ordinantes, vel ordinandorum examinatores, ac eorum familiares, ne quidquam ab illis accipiant, ut sic ab omni matrimonio labis suspitione, vel turpis qualitas (ut bonos dispensatores decet) multiformis gratia Dei sine alio; proutem vero decreto prohibetur, non solum recipere aliquid exigendo, sed etiam sponte oblatum ab eis, vel pro eis, qui ordinibus sunt initiandi.

C A P. VIII.

Sess. 23. c. Clericos ad quoscumque ordines promos tos episcopi per suarum dioecesum ecclesias, & pia loca distribuant, illisque, ne incertis vagentur sedibus, adscribant ex sacro*s.* sancti concilii Tridentini decreto. Quilibet autem clericus in ea (cui semel adscripsit est) ecclesia sua obeat munera, nec Decretum fine dimissoris proprii ordinarii literis alio ejusdem: **sess. c. XVIII.** vagetur, siveque ordinis actum exerceat.

C A P. IX.

Demum episcopus curet, quod liber conficiatur, in quo quidem omnes, atque singuli ordinati describantur, & adnotentur; & liber ille in archivio episcopali confer- vetur.

C A P. I.

De sacramento Matrimonii.

Tobie. 8. In contrahendo matrimonio in primis populus a parochiis instruatur, ut hoc sacrosanctum Sacramentum summa pietate, ac reverentia celebrent, recolentes praclarissimum illud Tobiae junioris dictum, in hac verba, uxorem Sarah primam die nuptiarum alloquentis; *exurge, & dñe precemur Domum hodie, & cras, & secundum cras, quia bis tribus nullibus Deo jungimur.*

C A P. II.

Deinde carent episcopi, ut ea omnia obseruentur, que a sacrostanta Tridentina synodo pro reformatione matrimonii de ceta fuere, & saltem bis in anno in ecclesiis inter missarum solemnia materno sermone, juxta translationem sibi ab episcopo traditam, prenarratam matrimonii reformationem populo denuncient, & praeferim decretum de matrimonii clandestinis divulgerut, ac publicetur.

C A P. III.

Eiusdem: sess. c. VII. Dubia, que impedit possunt matrimonia, si evenierint, parochi episcopis nota faciant, nec ad ulteriora procedant, donec eorum votum habuerint. Conuges, ut ante benedictionem a proprio parocco in sponse parochia accipiendam non cohabitene, atque triuio ante matrimonii consummationem se tutissimo poenitentia, & sacrafacta Eucha-

ANNO
CHRISTI
1597.

A ritiz præsidio munitant, hortentur. Ab adventu D. N. Iesu Christi, usque in diem Epiphaniae, & a fer. 4. Cinerum usque in octavam Paschatis inclusive, antiquas voluntates nuptiarum prohibiciones ex præscripto Tridentini concilii diligenter observent. Denunciationes, ac benedictiones abque rationabili causa non differant: extreros vagabundos, & ignoratos, absque episcoporum licentia ad matrimonia non admittant. Librum, ordinaris quotannis contignandum, in quo contrahendum matrimonium, eorumque parentum, atque testium nomina, locus, dies, mensis, & annus, continetur, habeant. Si autem in aliquo predicatorum ipsi parochi, & curam animarum gerentes defecerint, episcoporum arbitrio pro modo culpe plellantur.

C A P. IV.

Sess. 24. c. Qui obstacula aliqua sciunt adesse, quibus matrimonia contrahenda, si denuncia ta fuerint, impediri possunt, ea sub excommunicationis censura revolent. Conjuges vero qui post contractum matrimonium in gradibus prohibitis contraxisse noverint, sub eadem censura, a matrimoniali copula & cohabitatione omnino abstineant, donec a sede Apostolica legitimam dispensationem obtinuerint. Alii autem qui spretis denunciationibus contrixerint, arbitrio ordinarii puniantur. Illi vero qui scienter in gradibus prohibitis contrixerint, excommunicationis vinculo sciunt se innodatos esse; mandantes, sub eadem poena omnibus curatis, ut si quos in suis parochiis in gradibus prohibitis contraxisse repererint, statim ad eorum episcopos denuntient, & eos ab invide con cem separari cogant, ut animarum salutem eti

ti eorum provideri possit.

C A P. V.

Episcopi, quos in gradibus a jure prohibitis matrimonia contraxisse repererint, eos statim a cohabitatione separant, & de personarum ita conjunctarum qualitatibus, queve matrimonia contracta fuerint, processus confiant, & pro dispensatione obtinenda ad idem Apostolicam illis adire compellant, & qui recusaverint pro excommunicatis publicentur.

C A P. VI.

Conjuges hortamur autem deinceps ut mutuo amore se invicem prosequantur. Eos vero qui uxore depulsa, membra Christi; meretricis corpus faciant, ac uxores que nulla iusta existente causa viros suos reliquerunt, monemus, ut infra mensam a de publicati hujus decreti, ad debitam revertant unionem, eamque honeste, ac pudico amore conservent. Inobedientes autem debitis penas, etiam excommunicationis ab episcopis serviantur; & non modo uxoratos, verum etiam solitos, qui concubinas domi publice retinere solent, si remonstrati, eas non dimiserint, endem pena excommunicationis malcentur, juxta sancti concilii Tridentini decretum.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I.

De sepulturis, exequiis, & Funeribus.

Infirmis vel etiam bene se habentibus sacramenta administrantes curati, omnesque alii sacerdotes, non tantum pro sacramentis, missis, & orationibus aliquid pacio, aut conventione exigere non debet; sed nec etiam pro sepultura concedenda. Ca- veant igitur sub excommunicationis aliisque juris, & episcoporum arbitrio injungendis pos- tis, ne quidquam hac de causa exigere audiant.

C A P. II.

Ante solis ortus, & post occasum ad sepulturam cadaver non efferatur, nisi de licentia episcopi, aut ejus vicarit, eoque sepulto per consanguineos, familiares, & amicos defunctori sepulcrum nullo modo, quovis quæsito colore aperiatur, ne aliquid quod superstitionis habeat, intus apponatur.

C A P. III.

Pauperes, qui sua impensa humari non possunt, gratis a parocho sepeliantur. Quo ad alios vero servetur laudabilis consueto. Parochi autem librum babeant, in quo parochianorum suorum, qui dececerint, omnia nomina diligenter annotent; alioquin ut episcopo videbitur puniantur.

C A P. IV.

Suersticulum in plorandis mortuis abusum, qui in nonnullis locis diabolica fraude ir- repsit, penitus abolere volentes, in sanctæ obedientie virtute præcipimus, ne qua mullerum præficarum, quas reputatrices ap- pellant, audeant officio fungi in invitandi ad cœlum aliis in consanguineorum funeribus; sed hoc nomine, & usu a Christi Domini grege fugato, ac eliminato, ita lugeant post hac, ut Christianas decet foeminas, sacra dictante scriptura: *Super mortuum modicum plora;* & Apostolo admonente: *Nolumus vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemus, sicut & catari, qui spem non habent.*

C A P. V.

Cum etiam funus ad ecclesiam effertur, prohibemus ne mulieres, que ecclesiæ ulu- latibus implete solebant, suos sequantur defunctoris; sed domi se contineant: quod si (parocho admonitore) facere neglexerint, nullatenus ultra progrediantur, nisi statim obsequentes se reddiderint, & coninuo de- cesserint.

C A P. VI.

ANNO
CHRISTI
1597.

Clerici autem ad celebrandas fidelium exequias accersiti, superpellicies, & veste iuduti, ordine, & bini procedant, cruce praecante, psalmos canentes, & orantes, funus concomitantur; defunctori vero cada ver nullus extra domum deferat parocho non accersito. In offrendis autem cada veribus longe viarum circuitus evitentur; vel certe clerici præmoneantur, qua sibi, quave via sit proficendum, ne quando cum nimio populorum scandalo aliquid pos- sit contentionis oriri.

C A P. VII.

B In sepulcris constructis (siquæ sint) vel in cæmeterioris consecratis & circumvalla- tis fidelium cadavera sepeliantur; adeo quod ecclesiæ pavimenta non demolian- tur, vel deformantur; & si quis tumulus, pavimento supereminens adhuc reperiatur, juxta felicis recordationis Pli V. bullam, Kal. Apr. 1566. destrui mandebit episcopi; qui etiam adhibitis opportunis remedis curabunt, ne defunctorum parentes, illorum more qui spem non habent, luctum ultra octo dies proten- dant; post quos (consuetudine quacunque Thessal. 4. remota) ad ecclesiam pro audiendis missis, & allis divinis officiis accedere teneantur; & si opus fuerit per ecclesiasticas tensuras compellantur.

C A P. VIII.

Funeralia exequiarum causa ecclesiæ de- lata ipsius sint, nec restituantur, dummodo parochus sua quarta funerali, et episcopalis mensa suo jure non fraudentur. Si que autem in hoc laudabile consuetudines adesse reperiantur, conserventur. Statuta vero funeralium, tamquam libertati, ecclesiasticæ contraria, reformati mandent episcopi, contradicentesque excommunicationis fulmine se- riant.

C A P. IX.

Clerici vita funti sacerdotalibus vestibus induiti efferantur, & cum alba sepeliantur, ut quos viventes omnium dominus tanto munere decoravit, eos etiam mortuos a carnis distingueamus. Cumque inhumanissimum esse nemo non videat, hominum cadavera sepultura carere ob debitum nondum solutum; propterea statim, ut defuncti corpus, neque propter decimatum, quartu- ve exactiōem, neque propter nondum exhibitum testamentum, neque propter jus sepul- ture non adhuc solutum, ullo modo inse- pulcum detineatur.

C A P. X.

Ut prius mortuorum voluntates perpetuo (quoad ejus fieri potest) conserventur, ac ne e posterorum animis discordat, unquam priorum fundatorum memoria, prohibet provincialis synodus, ne ecclesiæ, capellæ, se- pul-

**ANNO
CHRISTI
1597.**
pulca, monumenta majorum intra ecclesias
vel cimiteria illa ratione, ullore quæsto
colore diruantur, aut evertantur, aut alle-
nentur, antequam de hoc locorum ordinarii
consulantur, etiam si nulla sit fundatorum,
aut hæredum memoria superest, sub poe-
nis ab ordinariis indigendis.

C A P. I.

De vita episcoporum.

Th. mot. humilitatis splendorem capere valent. Per
2. conc. viscera itaque misericordia Dei nostri obte-
Trid. c. 1. stamur, rogamusque ut mores suos compo-
de modo vivendi & alios in sibilis populis, velut aromata fragrantia redi-
vivendi & alios in meminerintque in speculatori se pos-
conf. tos fuisse, non solum ut ipsis alios videant, sed etiam ut omnes alii in eorum oculos con-
vertant, & recta vivendi exemplaria in-
tucantur: proinde ipsis episcopi perfectam
illam imaginem ab apostolo descriptam,
pro oculis semper habere studeant; opertet,
inquit, episcopum irreprobabilem esse,
sobrium, prudentem, ornatum, pudicum,
hospitalium, doctorem; non vincentum, non
percussum, sed modestum, non litigiosum,
non cupidum, sed domini sue bene proposi-
tum.

C A P. II.

Seff. 21. c. Et quoniam, ex sacrosancti concilii Tri-
de ref. dentini decreto pastores admonentur, ut
subditos suos utrū fratres ac filios ament;
arguant, obsercent, increpant in omni pa-
tientia, & doctrina. In puniendis autem de-
lictis severitatem cum mansuetudine tempo-
rent, medicorum more, a levioribus ad gra-
viora remedia procedentes, gradum etiam in
dignitate servent, atque alia hujusmodi in
hoc genere observare contendant juxta sa-
luberrimum prefati concilii decretum.

C A P. III.

Decr.
cjusdf. In mensa eorum frugalitas, in vîtu tem-
perantia, in copiæculi modestia, in verbis
mansuetudo, in operibus exemplar boni vi-
vendi eluceant, & in onoribus fulgor san-
titatis appareat. Consanguineis & familia-
ribus in eorum animis, & ecclesiæ detri-
mentum non indulgent: qui ad mundi
pompam, corporis luxum, & carnis affe-
ctum, & non ad Dei cultum, neque fidic-
tum adificationem spicant exercentur &
evident. In habitu, gênu, incédo, &
allis omnibus rebus nihil nisi grave, mode-
ratum, ac religione plenius præferant; le-
via etiam delicta, que in ipso maxima-
cessent, effugiant, ut eorum actiones cui-
que afferant venerabiliter.

C A P. IV.

**ANNO
CHRISTI
1597.**

Rochetum, & muzetam in ecclesia, &
publicis locis semper deferant; mensa eo-
rum spiritualia alicuius lectioñis pabulo con-
diatur; a multiloquio caveant, proposito-
que aliquo gravi, pio, ac honesto sermone
modeste, clamoribus & contentionibus o-
missis, ratiocinentur; parsimoniam (qua tan-
topere nos Deo commendat) omnino secten-
tur, ut eo uberioris his que supererint, pau-
perum indigentia sublevari, & ecclesia ipsa
commodius instaurari, & exornari valeant:
valde namque ipsius Dei, & sanctorum oco-
los offendere potest, si despiciat pauperibus,
qui necessariis indigent, ipsis superflua multi-
plicare, atque augere videantur.

C A P. V.

Familiares eorum; numero, estate, &
qualitate tot habeantur, quot pro cujuscum-
que episcopi dignitate congruere videbun-
tur; sineque & ipsi religione ac pietate
conspici, nemini ullam offenditionem dan-
tes; & ut optimis moribus ornari valent,
sacrosancta ecclesiæ sacramenta frequentent,
armis, & corporis cultu non studeant, sed
virtutibus, ac scientiis se honestare contem-
dant. Ut quaten id facilius valeat fieri,
curerent episcopi, quam fieri potest, cleri-
cos, & religiosos penes se retinere.

C A P. VI.

In ecclesiasticis autem bonis distribuendis
quicunque bene præstare voluerint, episco-
pi, atque alii ecclesiæ prælati, qui commu-
nes omnium, præsertim subditorum paren-
tes existimantur, illam potissimum rationem
servent, quam sacri Canones statuerunt:
misérabiles vero suarum civitatum, ac dioce-
sesum personas præcipue recipiant, atque
in occidentibus protegant, earumque ego-
stati paterna charitate succurrere non diffe-
rant, aut nullo modo pretermittant.

C A P. VII.

Discordias præterea, si que in populo
erunt, vel orti contigerit, celeriter sedare
curent; sint denique dignitatis sui memo-
res, ne quid contra eorum statum, & de-
corum gerant reprehensione dignum; rogan-
to etiam principes, ceterosque omnes mo-
nentes, ut eos tamquam patres, ac pasto-
res debita reverentia, & honore prosequan-
tur, nec in eos ita effrenate linguan sol-
vant, ut aliquando consuevit (cum non
conveniat overis pastorem reprehendere,
E nec discipulum esse supra magistrum, cum
scriptum sit: Principi populi tui non male-
dices.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I.

De episcoporum residentia.

Gen.
XXXI.

Cum sanctus ille patriarcha Jacob virginis annorum sedula & continua vigilantia in pascendis gregibus Laban inservieret, atque illius dixisset: *deo, noctisque astu urbar & gelo, fugiebatque somnus ab oculis meis;* sicque per *vigilias quas in domo sua servavit sibi.* Si sic laboraverit, ac vigilaverit, qui pascet oves Laban; quanto labore, quantumque vigiliis deber intende, qui pascit oves Dei, & D. N. Iesu Christi, pro quibus & ipse animam posuit? Idem episcopos hortamus, monemusque, ut nominis & muneris sui memores, gregem vigilare continuo tenentur, minime differant; sed in cathedralibus ecclesis suis, juxta sarcophagi episcopali Tridentini decretum resideant, & pastoralia munera per se ipsos de reforma, quam fieri poterit exequantur. Indeque, legitima causa non intercedente, sub poenitentia ab eadem sacrostantia synodo, & a summis pontificibus Pio IV. & Pio V. ultra canones in eorum Bullis statutis incurritur non recedant: ubi enim non residerit pastor, ibi oves pereunt, morbi crescunt, heres prodeunt, schismata oriuntur, ecclesie destruuntur, sacerdotes deteriores sunt, bona omnia corrunt, malorum omnium incrementa proveniunt, atque gravantur.

Sess. 6. c. 1.

de ref.

de reform.

Ipsi etiam episcopi per dioecesum non vagentur, quam tamen personaliter, vel per suos generales vicarios, aut visitatores, (ipsi legitime impediti) modesto comitatu contenti, omni diligentia & caritate adhibita, que ad animarum salutem spectant, singulis quoque annis visitabunt, infra cujus anni spatium Synodum dioecesanum indicant, in qua judices commissarii, quibus a S. sede Apostolica causa committi valcent, deputabunt, & eorum deputatio ad Ss. transmittatur, juxta formam sacrostanti concilii Tridentini. Et si aliquem ex illis quatuor judicibus deputatis, quos quemcumque dioecesis habere eodem concilio jubetur, mori contigerit, episcopus cum consilio capituli idoneum in eius locum substituet, usque ad futuram provincialem, agt dioecesanum synodum. In eadem synodo examinatores promovendorum ad parochiales, ac eorum qui vel ordinibus sacris initiandi, vel ad confessiones audiendas approbandi sunt, eligent, vel confirmabunt: decretum etiam provincialia in eadem dioecesana synodo promulgabunt, & observari facient, ceteraque omnia ad morum correctionem, vel ad ecclasiasticam disciplinam conservandam, & amplificandam, augendamve concernentia pro temporum, & locorum opportunitate tractabunt.

Sess. 15. c.
20. de re-

C A P. II.

Ipsi etiam episcopi per dioecesum non vagentur, quam tamen personaliter, vel per suos generales vicarios, aut visitatores, (ipsi legitime impediti) modesto comitatu contenti, omni diligentia & caritate adhibita, que ad animarum salutem spectant, singulis quoque annis visitabunt, infra cujus anni spatium Synodum dioecesanum indicant, in qua judices commissarii, quibus a S. sede Apostolica causa committi valcent, deputabunt, & eorum deputatio ad Ss. transmittatur, juxta formam sacrostanti concilii Tridentini. Et si aliquem ex illis quatuor judicibus deputatis, quos quemcumque dioecesis habere eodem concilio jubetur, mori contigerit, episcopus cum consilio capituli idoneum in eius locum substituet, usque ad futuram provincialem, agt dioecesanum synodum. In eadem synodo examinatores promovendorum ad parochiales, ac eorum qui vel ordinibus sacris initiandi, vel ad confessiones audiendas approbandi sunt, eligent, vel confirmabunt: decretum etiam provincialia in eadem dioecesana synodo promulgabunt, & observari facient, ceteraque omnia ad morum correctionem, vel ad ecclasiasticam disciplinam conservandam, & amplificandam, augendamve concernentia pro temporum, & locorum opportunitate tractabunt.

C A P. I.

De visitatione.

ANNO
CHRISTI
1597.

Cum ad pastores potissimum spectare videatur, quod sanctus Ezechiel Propheta docuit, paterna vigilantia perficiendum. Ut pote, quod perfrat require, quod abeclian erat redemptio, quod contractum alligare, quod informum consolidare, quod pinguis & forte custodiare: que omnia visitationis interventu absolvit posse comprobatur; et propter episcopi propriam diocesim per se ipsum, si legitimate impediti non fuerint, visitare non praermittant: scopus autem illorum in viuando praeceps est sanam & orthodoxam doctrinam, expulsis hereticis, inducere mores bonos tueri, pravos corriger, devios reducere, populum cohortare, & salutibus montis ad religionem, pacem, innocentiamque accendere, ac cetera omnia, prout locus, tempus, & occasio feret, ex visitantium prudentia ad fidem fructum confilii: que ut facilis felicisque succedant, singuli ad quos visitatio spectat monentur, ut paterna charitate christianoque zelo omnes amplectantur.

C A P. II.

Quos autem visitabunt, inutili sumptu non gravabunt, exquisitiores epulas devitantes, ne visitatis ecclesiis plus aequo sint oneri. Quos vero modum excedere competerint, arguant atque compescant; abusus autem ille exigendi ab ecclesiis certam proportionem pecuniam, cum non visitantur, auferatur. Visitantes vero suas dioeceses episcopi propiciant, qua ratione pauperum ecclesiarum rectoribus, ac presbyteris consuli possit, ne dum suo teste funguntur munere, cogitate laborent; quod si nulla ratio laici possit, qua curarorum miseria sublevetur, summum pontificis mea de re consulant.

C A P. III.

Et quoniam evenire solet, sepe bona divino cultui Driique ministris substantandis & aliendis dicata, vel pauperibus subveniendis eroganda, ministeriorum negligenter, viciose temporum perire vel dilapidari; propterea provincialis synodus mandat, ut tam episcopi, ecclesiarumque capitula, quam hospitalium rectores, atque quorumcumque plorum locorum administratores, aliquique ecclesiastica beneficia, sive curata, sive simplicia habentes, ab hujuscemodum confirmatione deinceps, a die, quo in possessionem venerint, intra semestre tempus, omnium bonorum mobilium, & immobilium, jurium, actionum, censum, & quorumcumque reddituum repertorium, quod vulgo inventarium dicitur, per publicum notarium confirmant, constitutumque in armario, seu archivio, quod episcopo sit cum capitulo, vel cum inferioribus ecclesie communis, afferetur; tempore autem visitationis accurva-
B b b b z tc.

ANNO
CHRISTI
1597.

te, diligenterque perspiciat & examine-
tur, num aliquid desit eorum, quæ in re-
pertorio scripta sunt, vel quod erat ibi
scribendum exharatum non sit; & errata,
præterim ex dolo, & malitia, gravi ani-
madversione puniantur.

C A P. IV.

Curent autem episcopi, sacrosancti concilii. **Sess. 23. c. 11.** Tridentini decreto inherentes cum uno de capitulo, altero de clero ab eis eligendo, quascumque honorum ecclesiasticorum loca-
tiones recognoscere, sint nec ne ad longum tempus, vel contra sacros canones contra-

Eiud. sess. 22. **c. 12.** **A** Ad hæc, moneant episcopi, & parochi Christifideles, per se ipsos, vel per concio-
natores hortentur summopere, ut decimas de jure debitas, aliasve oblationes, prout sacrosanctum concilium Tridentinum decre-
ta ecclesiis earumque ministris solvant, & oblationes de jure debitas clericis non de-
nigent.

C A P. V.

Capitula cathedralium etiam episcopi vi-
sent, corrigant, & emendent, toties quo-
ties opus fuerit, ex statuto sac. conc. Trid.
Seff. 6. e. 4. de reform. non obstantibus exemptionibus, consuetudi-
nibus, sententiis, juramentis, concordiis:
Seff. 7. c. 8. & 11. c. 8. de re- Comendata itidem monasteria, etiam ab
batia, prioratus, & prepositura nuncupate, in quibus non viget regularis observan-
tia, nec non beneficia, tam curata, quam
non curata, qualitercumque commendata,
etiam exempta ab episcopis annis singulis
visitentur; qui curabunt congruis remedis,
etiam per sequestrationem fructuum, ea-
que renovatione indigent, aut restauratio-
ne refici ac reparari; candem quoque dili-
gentiam episcopi adhibeant in ecclesiis visi-
tandis, quæ nulli dioecesi subjectæ dicun-
tur; quod tamen jus illi competit, cuius
cathedralis ecclesia propinquior esse constat;
aliquin ab eo, qui semel in concilio pro-
vinciali a prelato illius loci electus fuerit,
visitabitur; qui tamquam apostolicus dele-
gatus visitationis munus absolvet, quibus-
cumque privilegiis non obstantibus.

C A P. VI.

Ipsi quoque ordinarii visitent hospitalia, collegia, confraternitates, montes pietatis, & omnia pia loca, quomodocumque nun-
cupentur, etiamsi predicatorum locorum cu-
ra ad laicos pertineat, atque eadem pia lo-
ca exemptionis privilegio sint munita; &
Seff. 11. c. 8. de refor. omnia quæ ad Dei cultum, animarum salu-
tem, seu pauperes substantanos instituta
sunt, ipsi juxta sacerorum canonum instituta, E
ex officio suo agnoscant, & exequantur;
contumaces & contradictores huic tam pio,
ac necessario muneri ex verbis, & factis
ordinarii arbitrio puniantur; & nihilominus
hunc decreto parere omnibus opportu-
nitatis remedis, invocato etiam (si oportue-
rit) sæcularis brachii auxilio, ab episcopis
cogantur.

C A P. VII.

ANNO
CHRISTI
1597.

Ubicumque urbanæ alicujus parochie fi-
nes extra locorum moenia pretendi contin-
gat, animadvertant episcopi, ne parochio
intra urbem, vel oppidum pernoctante, quæ
foris sunt anime periclitentur; sed ecclesia
de novo in suburbis, si id per rectoris, &
foranenium parochianorum facultates li-
ceat, erigatur, vel alia aliqua ratione pre-
sentis decreti autoritate huic malo episco-
pi ipsi succurrant, prout magis expedire
videbitur.

C A P. VIII.

Diligenter etiam episcopi visitando vi-
deant, ubi parochie ampliores sunt, seque-
nitis late diffundentes, & populorum co-
moditatibus, atque saluti aliqua ratione pro-
inde consulatur, vel novas erigendo paro-
chias ejusdem concilii decreto, si fieri po-
test, vel alteri proximiori ecclesiæ quod
longius abest aggregando, vel commandan-
do, prout sanctius fore judicaverint.

C A P. IV.

Ubi vero erit numerosus populus, adeo-
ut sacerdos unus sufficeret non valeat, vel
C aliz parochie episcoporum iudicio consti-
tuantur, vel tot sibi sacerdotes adjungere,
juxta ejusdem decreti formam, rector ipse
cogatur, quot sufficeret possint; ejusdem re-
ctoris impensa alendos, ubi ecclesiæ facul-
tates, & emolumenta pluribus suppetere va-
leant; alioquin quo commodiore videbitur
via ab episcopis huic incommmodo consula-
tute.

C A P. X.

Principiam quoque curam episcopi ha-
beant in visitatione de scholis, & litera-
rum ludis, & bonarum artium magistris, &
D num vita probitatem, integritatem, & scien-
tiae puritatem servent, diligenter inquirant.
Itidem investigent, & interrogent paro-
chos, an scient ecclesiam esse consecratam,
vel benedictam; an consecrata sint alta-
ria, & vasa, & corporalia & vestes, &
id genus reliqua sint benedicta, ut ita in-
telligent, quid desideretur in his, & provi-
deatur; tandem inquiratur, an aliquis usur-
pet decimas & bona ecclesiæ, & ad eas
spectantia, & in hoc servetur decretum sa-
crosancti concilii Tridentini.

De beneficiorum collatione.

C A P. I.

Decreto sacrosancti concilii Tridentini
inquit, in quacumque dioecesana syno-
do non omittant episcopi viros religione,
vite honestate ac scientia ecclesiastica ca-
teris praestantes, de quorum doctrina & in-
tegritate considerare possint, in examinato-
res, qui Synodo satisfacient, & ab ea
probentur, proponere, quibus juramento de-
lato

ANNO
CHRISTI
1597.

Iato se fideliter munus injunctum executuros. Ad quicumque ecclesiastica beneficia A promovendos, omni fraude cessante, examinandois eidem episcopi committant, ut ut nonnisi digni ad beneficia recipiantur, & approbentur.

C A P. II.

Quia exemplo confat diutinam ecclesias vacationem detrimentum afferre confuefisse; curata praeferim beneficia ab iis, ad quos pertinet, sacrosancti concilii Tridentini decreto, ac S. mem. Pli V. bullie servata forma, quamprimum conferantur, currentque episcopi, ut vacationis notitia, quanto citius fieri potest, habeatur; quo vacantes ecclesias infra praestitutum tempus a collatoribus, juxta ejusdem sancte memorie Pli V. bullam conferri possint.

C A P. III.

Parochiam autem ecclesiam, ubi quovis modo vacare noverint episcopi; donec de rectore legitime provisior fuerit, ex sacrosancti concilii Tridentini decreto economum ad curam gerendam aptum, & ad ipsorum nutum amovibilem, cum assignatione partis fructuum eidem praeferiant; statimque per dictum in ecclesia cathedrali, & in ipsa parochiali, ac aliis locis, ubi expedire videbitur, affigendum terminum examinari voluntibus episcopi statuant; quo transacto, qui magis idoneus inter probatos ab examinatoribus judicatus fuerit in rectorem eligatur, eique de ecclesia sic vacante provideatur.

C A P. IV.

Animadvertisant præterea episcopi, ne beneficia in eorum dioecesibus, vel alibi ita a subditis ita obtineantur, ut eorum usus, fructus & emolumenta quæcumque absque apostolica dispensatione alter percipiat, ne alter nudo nomine tantum ad alterius commodum beneficium retineat, vel ad alterius nutum tacito, vel expresso pacto cedere teneatur, que limoniacae produdubio existunt, tum ex sacris canonibus, tum ex felicis recordationis Pli IV. & Pli V. bullia.

C A P. V.

Sciant etiam patroni, & qui in beneficiis praesentandi, aut eligendi jus habent, subjaceret, una cum praesentato, ac electo excommunicationis, & interdicti poenis, ac privationis juris patronatus, si quovis modo, & quavis causa vel occasione se ingerant, pacifearunt, consequantur, aut quoquo modo retinere praesumunt partem (etiam si ultra oblatas sit) in bonis, & fructibus beneficii, & si libere illos rectori, aut beneficiato non dimittant; nec ante mortem de futura praesentatione, cum patronis aliquis, nec per se, nec per interpositam personam tractare possit sub excommunicationis poena, & inhabilitatis ad obtinendum beneficia.

C A P. VI.

ANNO
CHRISTI
1597.

Pro beneficiorum collationibus nihil penitus a collatoribus ipsis accipiatur; nec nocturni aliud quam sui laboris congruum mercem exigant, que sigillo, & ceteris omnibus computatis unum aureum non excedet; & dummodo collatores nihil inde emolumenti direkte, vel indirekte percipient; & dummodo notarii salarium nullum sit ab episcopo constitutum; alioquin nihil omnino percipere queant.

C A P. VII.

Beneficia vero curam animalium habentia non nisi dignis conferantur, quique per se suo munere fungantur, & resideant. In beneficiis autem conferendis, civis peregrino, incola præferatur extero, ubi fuient & que idonei, juxta decreta sanctorum canonum. Unum vero tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem, si ad vitam ejus, cui confertur, honeste substantandum non sufficiat, licet nihilominus aliud simplex sufficiens (dummodo utrumque personalem residentiam non requirat) eidem conferre, juxta decretum sacrosancti concilii Tridentini.

C A P. VIII.

In resignationibus autem admittendis, collationibusque ex causa resignationis de cetero faciendis diligenter attendant episcopi, atque animadvertisant, id sibi licere in casibus tantum a felicis recordationis Pio V. in eius literis expressis, non autem passim ac indistincte; meminerintque ex corundem literarum dispositione excommunicationem, & suspensionem præterea contrahendam, apostolicæ sedi reservatam. Quo ad modum itidem publicandi resignations, & permutationes, tam in manibus SS. Papæ, quam locorum ordinariorum factas, constitutiones sumorum pontificum felicis recordationis Pli V. & Gregorii XIII. observandæ sunt; vacant enim beneficia ipsa, nisi in predictis bullis contenta ad unguem serventur.

C A P. I.

De judiciali foro episcopali.

Caveant episcopi a quibus iura oriri debent, ne injuria prodeant; jubeant igitur vicariis, consultoribus; atque curiæ allefforibus, ut iustitiam querentibus, & preferenti pauperibus, & miterabilibus personis (quod & ipsi exequantur) facilem sui adjutum præbeant, eosque conviciis non afficiant, sed patienter audiant, ac placide alloquantur. In eorum causis, & similibus ad forum ecclesiasticum spectantibus, que dilationem non patiuntur, subtilitates & que ad judiciorum formam & solemnitatem tantum respiquent, respuant ac veritati, & substantiabilibus judicis solum attendant, omnique celeritate & maturitate, & equitatem & justitiae puritatem insequentes, expediant, eosque ab omni potentium divitiumque pressu-
ra tucantur, providantque indefensis de-
advoca-

ANNO
CHRISTI
1597.

advocato & procuratore, & maxime carceratis, quos frequenter obsequium charitatis impendendo visitabunt; nec patientur clericos carcere diutino macerari, sed in condescendibus carcerebus, inspecta persona,estate, debiti vel criminis qualitate evadendi mandabunt, & in coercendis delictis misericordiam cum iuri rigore miscebant, ut iuxta sanctorum patrum, ac sacrosancti concilii Tridentini decreta, pii patres, & pastores esse ab omnibus dignoscantur.

C A P. II.

Scrl. 11. c. 10. de re. reform.

Extortiones præterea a curia officialibus, ne hant, omni adhibita diligentia & cura pro videre debeant episcopi, quod ut facilius facere valeant, vicariis, consularibus, notariis, executoribus, commentariensis & ceterisque ministris mercedum suarum taxam præfigant, quam excedi, & præsertim pro literis dimitissiis aut testimonialibus (jam a sacro nostro concil. Tridentino statutam) minime permittant. Inobedientes vero restitucionis, officii privationis, carcoris, aliquis eorum arbitrio penosi afficiat: quibus Notarios etiam cogant, ut competente mercede accepta, infra tempus ab eis statuendum, auctorum & processorum petentibus copiam faciant.

C A P. III.

Scrl. 11. c. 10. de re. reform.

Notarii, oculi iudicis cum esse dicantur, eos scientia & legalitate prædictos, etiam precedente examine, iuxta facri concilii decretum eligant episcopi, ac ignaros repellant; in principio officii ipsos juramento astringant, quod mandatis, & constitucionibus suorum episcoporum parabunt, quod instrumenta & omnia acta episcopalis curia in authenticam formam, & in scriptis confignabunt, quodque in ceteris omni qua decet integritate se gerent; quibus peractis non omittent episcopi omnium & quarumcumque querelatum, accusationum, inquisitionum, denunciationum, testificacionum, instrumentorum, processuum, & aliorum auctorum, causarum, & negotiorum criminalium & mixtorum, quæ penes notarium reperientur, quotannis in perpetuum inventarium authenticum manu ipsius notarii subscriptum confidere, & reliqua que in precepto sancte memorie Pii V. continentur, observare.

C A P. IV.

Scrl. 11. c. 10. de re. reform.

Nullus deinceps ecclesiasticus index apellaciones præterquam definitivas, seu men per diffinitivam reparari non possit, juxta sacra landa concilii decretum, admittat recipiante qui vero aliter fecerit vel inhibitionem, apellacionem, ceteraque acta inde sequentia nulla & irrita esse; seque judici & parti inhibita in expensis, ac damnis passis, & patientis ex metropolitani, vel ex antiquioris suffragani redentis (ubi ab archiepiscopal curia processerit inhibito) arbitrio teneri. Causa autem omnes ab episcopis infra biennium iuxta formam

A ejusdem sacrosancti concilii Tridentini terminentur.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. V.

Cacerum episcopatum euandie eos episcopi praeficere current, qui diligentia & pietate polleant, quive tam carceratorum commoditat, quam curie securitati consulant, membrointque ordinari omnibus, quam sapientissime carceres, non solum episcopales, sed etiam (si fieri potest) secularium judicem, quantum ad religionem, atque ad eorum qui carceri detinentur vita necessaria pertinent per se vel per alium (ipsis impeditis) visitare; currentque, ut opportunitis temporibus carceratis ipsis ecclesiastica sacramenta administrantur; in quo quidem charitatis officio, plurimum confidimus, exoptamus, auxillum, & favorem omnem a secularibus potestibus, & magistratibus episcopis impariendum, velut eosdem in Domino monemus, & cohortamur.

C A P. I.

De archivio.

Ecclesiarum iura, ne temporum, vel hominum injuria supprimantur perentque, in quacunque cathedrali collegiatave ecclesia, & presbyterorum congregatione, archivia ubi non sunt, confici current episcopi, in quibus inventaria, bullæ, libri, scripture, instrumenta, omniaque alia jura, tam ad ipsas ecclesias, quam capellas, oratoria, ceteraque pia loca pertinentia, originalia, vel saltene in authenticâ forma, fideliter sub tribus clavibus asserventur, quarum una ad episcopo, alias due ab aliis de capitulo, seu congregazione ab ipsomet episcopo eligendis, & ad nutum amovendis hac lege retineantur, ut omnium scripturarum confessi inventario in visitatione, ad omnem eius voluntatem rationem exactissimam redire promittant, ac teneantur.

C A P. II.

Aliud etiam archivium per curia notariorum in cancellaria, vel alio tuto loco constitui mandent episcopi, in quo libri baptizatorum, confirmatorum, matrimonia contrahentium, & fidei professionem emittemunt, aliaque id genus similia diligenter conserventur, custodianturque, ut ea nequeat vel temeraria manus attingere, vel ullo pacto violare.

C A P. III.

Ut vero facilius ecclesie ejuscumque iura, & monumenta quæcunque ob temporum injuriam deperdita, vel usurpata reperi form. possint, canonica monitione præmissa excommunicationi subjiciantur quicumque ea detinentes, vel usurpantes non revelaverint, donec satisficerint, scripturasque atque instrumenta ipsa que ad aliquo detinendi scient, omnino prodiderint. Qui vero ea

ANNO ca detinent, vel usurpant ab episcopis certiores fieri debeant, eos ex sacrosancti con-
CHRISTI cili Tridentini decreto, uti ecclesiastico-
1597. rum iurum usurpatores excommunicationis sententiam incurrisse.

C A P. IV.

Nullo autem modo licet archivii cuiuscumque custodi, alicui etiam ipius episcopi, vel capituli procuratori ex archivio ipso architypia sive originales scripturas tradere, etiam data fide aut pignore depositu: si quis autem contrafecerit ab ordinariis graviter ex arbitrio mulctetur.

C A P. V.

B

Ne vero episcopali sede vacante publicum aliquod documentum ad episcopalis medijs jurisdictionem vel proventus pertinens intercipiat, praesertim ubi episcopi archivium a capitulari sit distinctum; statuimus, ut cum primum praefatus decesserit, ipius archivii claves, sive publica a custode, vel alio illius praefecto, oeconomico, & capituli vicario tradantur. Ubi vero jam tribus clavibus archivium occulsum custoditur, sat erit eam clavem, que apud episcopum servabatur, oeconomico, seu vicario praesentari, alii duobus suas claves usque ad novi episcopi electionem conservantibus.

C A P. I.

De officio capituli sede episcopali vacante.

Capitulum sede episcopali vacante omni charitate, ac devotione quæ ad defuncti pastoris exequias & anime commendationem pertinent, statim ex more perficere studeat, clericis omnibus adscitis, frequenti missarum sacrificio, aliisque sacræ preciis animato illius in quibusvis, tam orbata civitatis, quam diocesis ecclesiis de more adhibitis, Deo plurimum commendari curat, quod item episcopi comprovinciales omnes charitatis memores, accepto de alicujus episcopi dormitione nuntio, quamprimum facturos esse confidimus, quemadmodum eos ne id ullo paeno prætermittant, plurimum in Domino cohortamus.

C A P. II.

Supplicationes publice, & privatim tam per civitatem, quam per dioecesum capitulum indicet, ut cleri & populi orationibus 24. c. 1. de communis Deus, Pastorem qui præfetto & reform. prodeesse sciat, quamprimum sua miseratione concedat.

C A P. III.

Anniversarium, seu commemorationem mortis episcopi singulis annis in cathedrali ecclesia, quandoiu proximus ejus successor in episcopatu vixerit, faciendam esse præcipientius. Idem in omnibus familiariter ecclesiis rectorum, & beneficiatorum viventis sumptibus observari mandamus.

C A P. IV.

ANNO
CHRISTI
1597.

Oeconomum, ac vicarium infra octo dies a die obitus, juxta decretum sacrosancti concilii Tridentini, capitulum eligat, aut existentem confirmet, qui orbata ecclesiam pie atque fideler regat, & administraret, ac de administratis & scripturis rationem, quibus convenit, redditurus sit: caveatque ne ante vacationis annum alicui dimissorius literas ordinum suscipiendorum concedat, sub poenis in dicto sacrosancto concilio contentis.

C A P. I.

De vicariis foraneis.

Vicarios foraneos in omnibus terris diocesis, vel clericorum congregationibus, ubi archipresbyteri vel praepositi ad id munus obendum apti minime erunt, constituent episcopi, ex inferiorum numero magis probatos, Scientia & virtute eminentiores diligendo, quibus a carteris clericis suis distinctione subjectis, sub arbitrii penit, honorem & obedientiam prefari mandent.

C A P. II.

C Eorum manus est diligenter vigilare ac intendere & scire, an in parochiis sibi commissis omnia recte agantur; num curati omnes resident, & eorum manus exequantur, absentes deferant, & episcopis indigent. Quos autem in aliquo delinquere persperxerint, primum fraterne admoneant; inde si opus fuerit, vel per literas, vel alio quovis modo, prout res ipsa postulaverit, superioribus denuncient; principue autem inquirant, an a parochiis erga miserabiles sue cure personas debitum persolvatur officium; provideantque ne quis ob vite incommoda decedere cogant.

C A P. III.

Semel saltē in mense vicarii foranei quique (ubi commode fieri poterit) ex sui officiū debito suis regionis clerum convocent, ubi conventus, ut vocant, alternatim haberi consueverit; & eo expiato, atque omnibus, qua ad eam rem pertinent, religiose peractis, querelas audiant & componant, clericos admoneant, & si quae sunt decernenda, vel consulenda propo- nant, & decernant: ubi vero conventus hujusmodi non sunt in usu, in unaquaque parochiali suis regionis ecclesia alternis vicibus clericos congregent, illius regionis & sumptibus in cuius ecclesia congregatio quavis contigerit haberi. Carent autem episcopi ne excessus aliquis in hujusmodi congregationibus accidat, & si quis abusus in eisdem irrepsisse videatur, eos episcopi ipsi tolli, & aboleri carent.

CAP.

CONCILIO AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. IV.

Borundem vicariorum cura erit liberum, in quo singula sua regionis beneficia, cum possessorum dominibus, & cognominibus conscribantur, ordinariis tradendum, confidere, & ut archivia conserventur curare, frequentiusque clericos ad bonum ecclesiarum regimen, & ad animarum salutem curandam, verbo & opere cohortari.

C A P. I.

De forma praesendi jurementi ab eis qui ad beneficia assumuntur.

Seff. 21. c.
referunt.

Priusquam beneficium alicui conferatur, juramento subiicitur, qui est assumendum ad illud beneficium, sub istaque forma jura-
re compellatur.

" Ego N. presentatus ad beneficium de
" N. juro ad hec sacrosancta Del evange-
lia per me corporaliter tacta, quod pro-
pter beneficium praedictum obtainendum;
aut presentationem ad id habendum, aut
acquirendum, neque ego, neque alia con-
fona vice, ac nomine meo, nec de con-
fensi aut scientia mea patrono, seu ali-
cuique aliquid premissorum nomine, aut
intuitu promisimus aut dedimus, nec
quidquam ejus rei gratia permotavimus,
compensavimus, aut prius datum confir-
mavimus, apudve quemquam depositavimus,
seu elocavimus, priusve mutuvatum, com-
modatum, depositum, aut elocatum, aut
quequomodo debitum remisimus, seu la-
xavimus; nec de sanctuarib; gleba, do-
mibus, terris, prædigis, testamentis, redi-
bitibus, prædictæ ecclæ fructibus, de-
cimis, aut oblationibus ejusdem, preter-
itis, praesentibus, aut futuris, donatio-
nem, & remissionem, locationemve pro-
misimus, fecimus, aut iniuvimus, seu ali-
quis promisit, aut iniuvit. Ita me me Deus
adjuvet, & haec sancta Dei Evangelia.

C A P. II.

Caveant episcopi, ne fiducialia beneficia-
bant, neve tacite aut expresse conventum
sit, ut ad alterius voluntatem alter titulo
renunciare teneatur, quod ad simoniacam
labem accederet, aliquoquin tum sacrae canonici-
bus, tum felicis recordat. Pli IV. & V. consti-
tutionibus praedictis contra simoniacos & fidu-
cialios iocurrant.

C A P. I.

*De obtinentium dignitates, & canoni-
cas, & errorumque residentia.*

Dignates & canonicatus obtinentes, quo-
rum præsentia valde cathedrales collegiatu-
res. Trid. seff. ve ecclæ cohonestantur, cultusque divinus
e. c. a. conservatur; arbitrarili iudicis poenis, &
ges. 24. c. invalescente contumacia, etiam privationis
12. beneficiorum in suis ecclæsis residere, fibi-
que ipsiis ecclæsiam adeunibus, & redensibus
concomitari, ac celebrantibus, vel alia mu-

nera pastoralia exequentibus afftere, in-
A servireque nulla refragante exemptione co-
gant episcopi, nec ab eis ultra tempus a-
lacrosando concilio Tridentino definitum
abesse concedant.

Anno
Cadiisti
1597.

C A P. II.

Expedit etiam maxime, ut cathedralis
ecclæsæ dignitates, & canonici omnes do-
minicis diebus, & aliis, quam spissime,
missas publice in dicta ecclæsia celebrent.
Ideo episcopi carent, ut constituantur ex di-
gnitatibus, & canonici hebdomadarius,
qui diebus dominicis & festis duplicitibus mis-
sam & vespertas canat, & ei octavo die
B alias succedat ejusdem ordinis, nec licet
eis ab hoc instituto recedere, (quacumque
contuetudine, etiam immemorabili non ob-
stante) sub suspensione, atque aliis arbitrio
episcopi poenis infligendis; salvis tamen con-
suetudinibus, In quibus idem publice, &
frequentius celebrare tenentur, ac præro-
gatione concessa dignitatibus de celebrando
missas episcopales, episcopo impedito.
Reliqui vero canonici, & dignitates deco-
ro cantu antiphonas exordiantur, quas man-
tionarius, vel alijs dictaverit.

C A P. III.

C Omnes autem statim horis semper & atten-
te adsint officiis, non tunc vagentur per
ecclæsiam, neve discedant nisi precibus ab-
solutis, aut aliqua necessitate inevitabili
compulsi, ex licentia tamen vicarii genera-
lis si præsens fuerit, vel ejus, qui choro
præst.

C A P. IV.

In choro vero propriis quisque sellis con-
siderat; concordi voce omnes, atque singuli
psallant, ut fructus digne faciant suos; alio-
quin obmutantes suos facere non vale-
bunt, sed indebet percipient. Smul etiam
Domines debitis opportunitatibus assurgant,
sedent, genuflectant, capita detegant, ca-
put inclinent, & nihil alienum divinis mi-
scant, privatum officium non recident, literas
non legant, non obstrepent, non collo-
quuntur; sed summo silentio nisi quoad
divina officia sanctæ, & devote, atque domi-
ni orationis consonum spectare videatur,
effici audeant, & omnibus qualitatibus,
tam a jure, quam sacrosancta Tridentina
synodo requisitis ornari audeant, ut alii
eorum exemplo ad stadium, & amorem cul-
tus divini ascendant, si aliqui vero in-
bis offendent, quas percepturi essent, di-
tributionibus carcent.

E

C A P. V.

Omnis itidem dignates, & canonici
in choro, processionibus funeralibus omnibusque ecclæsticis alijs functionibus se
conformant; contrafacentes vero, illius
dies distributionibus careant, scilicet etiam epi-
scopi arbitrio puniantur.

CAP.

CONCILII AMALPHITANUM.

1137

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I.

De habitu, & consueta clericorum.

Cupientes, & sedulo querentes, ut clerci non solum modestiam, gravitatem, honestatem intus animo gerant, sed etiam ut extra in statu, iugredie, & habitu cum omnibus prodant, sub penite in sacrostanto concilio Tridentino concedatis, alisque arbitrio episcoporum impositis vel imponendis, statim, & ordinatus omnibus, & quibuscumque clericis beneficiariis, & aliis in sacris ordinibus constitutis, vel etiam in minoribus, privilegio fori vel volentibus, ut clericalem habitemus atque consuaram patrem, vel dignitati convenientem, statim assumant, copiam non nutriant, & barbam supra labia detondere, vestesque extiores, tam die, quam nocte, tam in diocesi, quam extra, usque ad talos, & interiores, propter clericorum pauperratem, & hujus provincie viarum incommoditatem, saltem usque ad medias tibias pretensas deferant; nisi sint canonici, vel in dignitate constituti, seu parochi, qui (ubi fieri potest), usque ad talos utrasque defereant, sine quibus ac etiam superpellicco, sine in propria, sine in altera ecclesia celebrare non audiant: careant tamen ne vestibus ferratis, coloratis, seu devergatis, & incisis, aut annulis utantur, nisi eis pro ordinis vel dignitatis sua ratione deferendis jux competit; & il etiam in celebratione missiarum depoant annulos. Abstineant præterea a calligis bursatis, & ab interulis crispatis, vel quavis arte elaboratis, & pilis turbinatis, vel formam pyramidis habentibus; sed tantum in superficie planis, & temporibus pluvialibus, & nunquam in ecclesiastantur: & ut omnia paucis concludantur, ab omnibus illis abstineant, quæ clericis a sacrostanto concilio Lateranensi sub Innoc. III. prohibentur. Inobedientes vero verium amissionem, & alias pecuniaris poenam ab episcopis afficiantur.

C A P. I.

De vīa, & honestate clericorum.

Clericorum vita & honestas cum talis esse debeat, ut nec in minimo ecclesiastica disciplina candorem lardere, vel cuiusque aspectum offendere posse videatur, omnes & quoscunque clericos hortamur & monemus, ut ita mores suos componant, ut certi illi accessi virtutes tantum secentur, ac vita detententur; quod facile efficiunt, si Deum timendo, & pietatem colendo, omnibus animi virtutibus ornari au deant, & qua ad eorum munus exequendum spectant religionis telo scire contendant. Legioni igitur sacre scripture attendant, librosque, & praesertim Catechismum Romanum, & summulariam aliquam approbatam habeant, a quibus que clericos scire decet capere & addiscere valeant.

Concil. General. Tom. XXXV.

A

C A P. II.

ANNO
CHRISTI
1597.

Et quoniam milites Christi lacrymarum, orationum, & piarum obsecrationum praefidio & ope potius, quam armis profani cutoe se reddere debent: careant igitur clerci, qui sub protectione alarum Dei constituti sunt, ne aliquid genes armorum, quodcumque illud sit episcopis loco consilii deferre audeant; alias scilicet se pro prima vice pecuniaria poena ex arbitrio multandos; pro secunda suspensione a divinis, & carcere puniendos; & pro tertia, habita facti & personarum consideratione, fructibus & beneficiis privandos, atque ab ordinibus deponendos esse.

C A P. III.

Caveant insuper clerci ne in comedisi, & maxime obsecraisi, choreis, hastiliulis, & id genus spectaculis interficiant, nec in suis domibus, mimos, gesticulatores, histriones, joculatores, personatosve recipient, eorumque aliis, moribus, & gestis, neque utantur. neque spectent, discedantque a locis in quibus obsecrae, vel amatoria cantilenas decantantur, ac cetera quo studium risum, & chachionum inducent: a ludis taxillorum, & similium prohibitorum abstinente, alisque ludentibus minime afflant, nec in suis sedibus ludere permittant: ludum autem scacchorum, & spilem in loco privato recreationis vel exercitii causa non improbaramus sub poena ab ordinaris imponenda.

C A P. IV.

Iustice.
Propterea.

Et cum dicat Prophetæ, vobis qui consurgitis mano ad ream ebrietatem settandam, & potandum usque ad vesperam, us vino affuetis, & opus Domini non respicitis, nec opera mundana ejus consideratis: abstineant propterea clericis a Tabernolis (præter recessitatis casum in iunctore) a crapulis, comeditionibus, & ebrietatibus, memores regnum. Dei escam & potum non esse; sed cum insimil refractionem tumere contigerit, mensam prius benedicante, cibum modeste sumant, esculensis melloribus feligebitis non relaxentur, ad bibendum mutuo non sollicitentur; omnis inanibus fabelis, aliquid scorsum & pium proponant superque confirmocinentur; & completo naturæ obsequio gratias Deo persolvant: in omnibus ita se gerant, ut Dei, & non gula ministros se esse ostendant.

C A P. V.

E Præter crapulam, & ebrietatem, fornicationem etiam a canonibus, & novissime a sacrostanto concilio Tridentino detectatam devitent clerci, dicente alio Prophetæ: fornicatio, & vinum, & ebrietas auferant cor: cum suspicatis ideo, & aliis mulieribus, quæ de jure cum clericis cohabitare prohibentur, non solum cohabitationem, sed nec etiam familiaritatem, conversationem, vel etiam colloquitionem habent.

cccc

AANNO CHRISTI
1597.
beant. Pariter nec domos ecclesie, vel pa-
trimoniales in honore nulloribus inhabitan-
tas quovis titulo concedant, nec filios ex
illegitimo eorum orty procreatos in altaris
ministerio insevirite, vel beneficia, seu pen-
sionem in eadem ecclesia retinere patientur,
cum ad illa obtinenda ex concili Tridenti-
ni decreto sunt incapaces.

C A P. I.

De negotiis clericis prohibitis.

S. Timot. Non decet Deo militantes se negotiis
secularibus implicare, ut cui se probarunt
placere possint. Clerici idcirco cujuscumque
Decretal. gradus & conditionis sint, præterquam
ne Cleric. in casibus a jure concessis, & de ordinariis
vel Monac. expressa licentia, secularia negotia non ad-
ministrant, aut quovis titulo gerant, tur-
pi villicationi, vel artificio clericali ordi-
ni indecenti non se ingerant, prædia non conducant, mercatura præsertim (ubi il-
licitus quæstus exigitur) operam non dent,
nec uti proxeneta, seu mediatorēs se exhibe-
ant, Laicorum negotiations, seu pro-
curations, tutelas, & curas (nisi aliter
misericordia suadeat) non suscipiant Tabel-
lionatus, notariatusve, aut advocati offi-
cium, extra casus a jure permisso, mini-
me gerant: medicinæ, & præsertim chi-
rurgiae artem non exerceant; multilibus
nobilibus præcedendo, sequendo, vel latere
inhærendo nullo pacto interfiant, aut dis-
cumentibus assistant. Ecclesiasticis quoque
personis in vilibus, & clero non decenti-
bus famulando obsequium non præfent;
venationis, & aucupii exercitium, sacris ca-
nonibus adversans, minime obeant; canes
& alia animalia pro venatione non alant,
& ab omnibus allis, quæ a divinarum re-
rum contemplatione, & studiis sanctioribus
abducere soleant, prorsus abstineant; & ut
omnia paucis perstringamus, quæ ab occu-
menicis conciliis, & apostolicis constitutio-
nibus, & a sacris canonibus circa mores,
& clericorum honestatem sancta sunt, sub
poenis in eis contentis, ac aliis arbitrio
episcoporum imponendis omnino obseruent,
& ut clericorum paupertati occurratur,
exercitium aliquipus honeste artis, ipsis non
denegamus, qua viatum, & vestitum que-
rete valeant.

C A P. I.

De parochiis.

Sep. 15. c. Parochie ne debita fraudentur cura, ani-
xvi de madvertant episcopi; et si aliqua in parte
reform. diminuta, vel in totum sublata fuerit,
in pristinum restituatur; & ubi contra eo-
rum institutionem & foundationem per con-
stitutionem capellanorum divisi fuerint redi-
ctus, morte, seu cessione rectoris, vel ca-
pellani uniantur, adeo quod in totum tol-
lantur capellanæ, & curanigerenti integrum
remaneat beneficium; idemque juxta sacro-
sancti concilii Tridentini decretum, in vi-
caris perpetuis obseruent, nec in poche-
rum ullo unquam pactio beneficia curata in
simplicia reducantur.

C A P. II.

AANNO CHRISTI
1597.
Sext. 14. c.
17.

Quas plurimæ parochias seu incompati-
bilia beneficia per viam unionis, vicariæve
perpetuae contra juris formam & sacrofan-
ti concilii Tridentini decreta pertinaciter
retinentes, earum & aliorum beneficiorum
incompatibilium, etiam in alienis dioce-
bus existentium privatos esse declarant epi-
scopi, & si dispensatione Apostolica se tue-
ri posse credant eam, exhibere faciant, de-
cretumque ejusdem concilii, & summi pon-
tificis voluntatem omnino observari curent.

C A P. III.

Congruum est autem, ut singule oves suum agnoscant pastorem, quodque ab ipso cognoscantur; siue igitur erunt parochie non habentes fines, ab episcopis distin-
guantur, & sublati parochianorum differen-
tibus, omnes allocui parochia subiectantur,
a qua tantummodo ex officio sacra-
menta suscipiant. Si vero ita numero-
sint oves, ut unus pastor sufficere non possit omnibus; vel ita distantes, ut nisi
magno cum incommodo parochiali ecclesie
convenire non valeant, vel in casu necessi-
tatis eis domi sacramenta deferri non pos-
sint, alli sacerdotes, ex decreto sacrofan-
ti concilii Tridentini (parocho etiam in-
vito) in quantum facultates suppetant, ad-
jungantur, aut nove constituantur paro-
chie, assignata rectori competenti portione,
arbitrio episcopi, ex fructibus quomodo-
cumque ad ecclesiam matricem pertinenti-
bus; & si necesse fuerit, episcopus com-
pellat populum ea subministrare, quæ suf-
ficiant ad vitam rectoris prædicti substen-
tandam; quemadmodum Tridentini concilii
decreto carentur: ubi vero in nemoribus,
& summitatibus montium, extra commer-
cium hominum constitute sunt parochie, in
quibus non maximo cum incommodo, &
parochorum, & parochianorum periculo,
sacramenta ministrari non possunt; jubeant
episcopi sacramenta ipsa in alia commodio-
ri ecclesia retineri, atque ministrari, dum-
modo parochie missis & aliis annexis non
desraudentur.

C A P. I.

De parochorum residencia.

Animarum boni regiminis summa in pa-
rochorum residentia & vigilantia consistere
videtur; maxima ideo episcoporum sollici-
tudo erit in redigendis curatis, ut propo-
fitis poenis a sacrofante concilio Tridenti-
no, & bullis apostolicis contra non residen-
tes indicatis, unusquisque personaliter, &
non per interpositam mercenariamque per-
sonam suum exequatur munus, & in propria
parochia resideat.

C A P. II.

Corrent autem episcopi, ne curati possint
discedere ab eorum ecclesia ultra tres dies
sine

Sext. 6. c. 1.
Sext. 13. c.

Bulla Pii
IV. & VII.
kal. Dec.
Pii V. 8.
Idus Julii
1508.

ANNO
CHRISTI
1597.

sine licentia eorundem episcoporum, & te-
neantur tam in illis tribus diebus, quam in A-
llis, pro quibus licentiam haberent, re-
liquae idoneum sacerdotem pro admini-
strandis sacrosanctis sacramentis ab ordina-
rio approbatum; contrafacientes severa pu-
niantur arbitrio ejusdem ordinarii.

C A P. I.

De parochi cura.

Parochi omnes, & animarum curam ge-
rentes ecclesiarum suarum domos inhabi-
tent, ut administrandis sacramentis ovi-
bus suis praeceps esse possunt; ecclesias vero, si
ades non habent, current episcopi, (quam B
primum fieri poterit) confrat & interim pa-
rochii in parochia, & commode loco com-
morari, ne propter eorum distantiam, vel
negligentiam quemquam sine sacramentis ab
hac vita discedere contingat, quod si pro-
pter eorum desidium, & culpam (quod
Deus avertat) evenerit, suspendantur, &
pro modo culpa beneficiis priventur.

C A P. II.

Animarum sibi commissarum periculo,
omni pietate, ac diligentia, proprio non
studenter commodo occurrant parochi; ne
suarum patientur detrimentum. Infirmos
ideo frequenter visitent, charitateve conso-
lentur, debitibus sacramentis non fraudent,
necessariis moalitionibus non parcent, omnili-
que conatu elaborent, ut commissorum sce-
lerum poenitent; veniamque a Deo petant,
& mortem, (cum ideo vocati fuerint) li-
benti animo, & ejus amore substinent.

C A P. III.

Sciant deinde parochi, sanctorum concilii Tridentini autoritate & decreto, si-
gulis dominicis & festiis diebus tenui pro-
fusa doctrina sufficientia & ratione gregem
sibi commissum doctrina, verbo & exemplo D
publice in viam salutis & ad bonos mores
dirigere, puerisque per se, vel alium ad
id idoneum rudimenta fidel Christianam edo-
cere, edocentesque ab aliis, & recitantes
audire; quod ut facilius executioni manda-
ri possit, parentes hortentur episcopi, ut
filios prescripto loco & diebus ad percipi-
piendam doctrinam Christianam mittant. Ubi
vero parochos ad id minime aptos invene-
rint, in eos juxta formam sacrosancti Tri-
dentini provideant.

C A P. IV.

Curati oves suas cognoscant, numerum
que per nomen, & cognomen libro episco-
po in visitatione confignando quam dil-
igentissime conscribant, inquiraneque, num
tint aliqui foederatores, homicide, adulteri,
concubinarii, & aliis similibus criminibus
& delictis irretiti, quibus inventis, si
publici sint delinquentes, statim episcopo
suo deferant; si vero secreti, paternae mo-
neant, ut a peccato abstineant, & si non
audierint pariter eos deferant.

Council. General. Tom. XXXV.

C A P. V.

ANNO
CHRISTI
1597.

Parochi, quotannis ab episcopo casus, tam ab ipso, quam a fidei pontifica reservatos
accipiant, populusque suis publicent, casu-
que, in quibus ex Apostolicis decretis, pre-
fertim bulla in Coena Domini, ex canonum
dispositione, & ex constitutionibus synodali-
bus, authoritateque ordinaria ipso facto in-
currit excommunicatio, ut ab illis cave-
re valeant, enuncient; frequenterque mo-
neant, ut a peccatis abstineant, ac bene ope-
rentur, animaque filii attendant; & qua-
a viro Christiano sequenda & evitanda sunt
dilucidis verbis declarent: & cum sacra-
menta sunt ministraturi, eorum vim, &
usum populo ex precepto sacrosancti con-
cilli Tridentini explicent.

C A P. VI.

Caveant episcopi, parochos non solam
apud se habere libros, quos clericos omnes
habere maxime conseruit, scilicet utrumque
Testamentum, Romanum catechismum,
sacrosanctum concilium Tridentinum, & hu-
ius nostrae synodalis provincie tractatum;
sed etiam librum administrandi Sacra-
menta ad eos spectantia, & aliquam de casibus
conscientiae summaria, in quorum studiis di-
ligenter versentur, ne duces cæcorum iure
possint a Domino appellari, atque ut ani-
marum homicida merito puniantur.

Matth. 5.

C A P. VII.

Ad ecclesiasticam sepulturam defundum
aliquem cujuscumque conditionis, status, &
sexus extiterit, parochus non recipiat, si
confiterit ipsum ab anno nec fuisse confes-
sum, nec Sac. Eucharistia resectum, nec
mortis tempore signa dedisse conditionis
manifesta.

C A P. VIII.

Nemo presbyterorum curatorum ab una
ad aliam parochiam, inscio episcopo & sine
mandato, se transferat, ut in ea interficiat,
& ministret, sub poena ordinarii arbitrio
insligenda. Nemo etiam audeat falcam in aliena
mellea mittere, parochiam ingredien-
do, sacramenta ministrando, ac cætera pa-
rochialia munera obeundo; sed quisque in-
tra suos limites se contineat, & nullo mo-
do eus transgrediatur.

C A P. IX.

Si aliquem parochum tam civitatis, quam
Dioecesis ægrotare contigerit, aut ex hac
vita recessere, qui ceteris illi est propinquior
& vicinior, ordinarium de illius infirmita-
te atque obitu quam primum certiorem fa-
ciat, alias episcopi arbitrio mulgetur.

CONCILIO AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. X.

Habeat quisque parochus librum vel tablam, ubi descripta sine anniversaria ad que ecclesia tenetur, nec anima defunctorum, & p[ro]ximis voluntates defraudentur.

C A P. XI.

Curent parochi infantes baptizatos in leto non retinenter nisi post annum; edoceant obsterices veram baptizandi formam, quibus baptizandi manus interdicant sub excommunicationis poena, & eandem baptizandi formam addictere capaces non fuerint; & quod, nisi in necessitatis articulo baptizare audeant, admonitas faciant.

C A P. I.

De officio, & horis canonicas.

Præceptis sacrosanti concilii Lateranensis sub Leone decimo obtemperantes, clericis beneficiari, vel in majoribus ordinibus constituti, officium divinum quotidie, juxta formam Romani Breviarii sancte memoriam Pii V. iussu editi, & decreto sacrosanti concilii Tridentini, & modo ab eodem prescripto recitent, ne poenas in ejus diplomate indicatas incurram. Pariter qui horas canonicas de jure, consuetudine ecclesie, aut ex decreto episcoporum psallere tenentur, singulique die horis competenteribus pulsaque campana, stolis induti, & in medio cujuslibet versiculi facta condecenti pausa, non rapem, sed quo magis devote fieri poterit, ipsas per solvere studeant, habita tamen dierum festivorum, & feriarum, & diversitatis temporum, laudabilemque consuetudinem distinctione atque discretione; ne quid extraneum, dum choro sunt, quo animus a Deo astrahi possit, gerant, omniesque simili surgant, sedeant, genuflexiant, aut caput aperiant, prout res ipsa postula-
re videbitur.

C A P. II.

Præscriptib[us] episcopos horas, quibus clerici in celebrandis divinis officiis occupentur. Clerici autem statutis horis ecclesiastam adeuntes superpelliceo, vel aliis pro conditione ac officiis dignitate indumentis induantur. Ad ultimum campanæ signum in festivitatibus solemnibus e sacrificia, vel capitulo simul omnes egrediantur, ordine tamen de core servato, coramque altari flexis genibus paulisper orient, deinde ad chorum accedentes suum quisque locum teneat, & illam non mutet hinc inde vagando, & dum divina officia celebrantur nullus cum aliquo colloquatur, nullus alius psallentibus in choro privatim legat, sed unus sit psallentium concentus, unus idem spiritus; nullus demum ibi rideat vel dormiat, sed mente atque corde in Deum cuncti intendere studeant.

A

C A P. III.

ANNO
CHRISTI
1597.

Cum in fine psalmi, aut hymni, Gloriæ Petri, vel aliquid simile pronuntiatur; cum sanctissima Iesu, Marieque nomina profertur, omnes religiose assurgant, aperte que capite cum magna reverentia super pe[n]dentes inclinent. Recitatis autem horis canonicas flexis genibus aliquantis per orientem; & ubi signum prefectus chori dederit, surgant omnes, seque invicem salutem, atque exhibita altari debita reverentia, ad sacrificiam, vel capitulum modeste, quieteque se conferentes, inibi superpelliceum depontant.

C A P. IV.

Qui vero officium beatae semper Virginis Marie quavis causa recitari tenentur, omnibus aliis omisis, solum ejusdemmet sanctissimi iussu Roma impressum, tam in choro, quam extra recitent, nisi aliud religionis proprium a ducentis annis ultra, & a se de Apostolica approbatum, habeant, quod etiam de superiorum licentia in hoc comutare possint, prout in dicta sua bulla disponitur; cuius vigore current episcopi, etiam a laicis recitari, a quibus cetera quovis titulo ante impresa eis corrindenda, & deinde restituenda deferri mandent: caveant tamen ne vulgari idiomate composita restituantur.

V. S. D.
Martii 1597.

C A P. I.

De distributionibus quotidianis.

Distributiones quotidianas ex sacrosanti concilii Tridentini decreto recipient tantum illas qui statim horis interfuerint; absentes vero quacumque collatione, remissione, consuetudine etiam immemorabili, aut conventione non obstante his careant; ab his exceptis pontificis curialibus, qui dum confessiones audit, censeatur tamquam praesens in choro juxta sacrosanti concilii Tridentini decretum.

C A P. II.

Si quis ad matutinas horas ante finem primi nocturni, hoc est ante finem tertii psalmi, vel ad alias ante finem primi psalmi illius hora non venerit, distributione careat, & pro absente reputetur. Idem de illo dictur, qui ad missam ante finem epistola non accesserit, nisi consuetudo adit quod antea accedere teneatur, que omnino servetur. Si quis officium ante laetare presumperit, quam in choro prædicto ordine convenienter, illius hora distributionem amitteret, & graviter queque ab episcopo mulctetur: eidem poena subjacebit prædicta negligens.

CONCILIJ AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. I.

De choro, ejusque officiis.

Prohibeant episcopi iactis cuiuscunq; conditionis (ubi ita expedire judicaverit) ne contra Sacrorum Canonum decreta , in choro dum divina officia peraguntur residerent , commorenrenturque ; remientes verius censuris ecclesiasticis , alioquin poenis pecuniaris in plus usus pro eorum arbitrio converteantur coercantur .

C A P. II.

Cum in oratorio nemo aliquid agere debat , nisi id ad quod factum est , ut Sanctus Augustinus docet ; prouinde in chozo , qui principius orationis locus est , itatis temporibus clerici omnes adstant , & quocumque ad ipsum pertinuerint ecclesiastica ministeria alacriter obeant , & summa pietate perfolvant , psallentes Dominum in timore , atque illi exultantes cum tremore .

C A P. I.

De chori Praefecto , seu Cantore .

Ad episcopum spectare videtur , aliquem chorū preficere , qui proinde chori prefectus , seu cantor vocetur , quique per vigilie ne quid pratermittatur in divinis officiis institutione , vel progressione , vel in reliquo , quo ad probatam rationem chorū spectare dignoscantur , & alii quo in divinis officiis obeundis sunt necessaria , nevè indocēt , vel preposto quidquām sit : cum autem cantorem , veluti praesumtem , alii psallendo sequi debeant , ille hunc muneri obeundo preficiatur , qui bene canere , ac voce intelligibili , & canora psallere inter alios reperitur .

C A P. II.

Ad eum etiam spectabit eos qui officio suo in choro non satisfaciunt graviter & amanter objurgare ; si non resipuerint , beat punctatorum in libro illis non describere , & in re gravi ad episcopum deferre , ut dignas poenas subeant .

C A P. I.

De Magistro Chori .

Succendor , seu magister chorū , qui divinis officiis celebrandis tamquam magister est , denunclet officium Simplex , vel solemne celebrandum ; quando de dominica , de festo , vel de feria , quo antiphona , orationes , psalmi , lectiones recitandas aut canendas ; tabellam in sacrificia affigendam una cum cantore conficit , in qua prescribatur quid a singulis dignitatibus , canonici , vel aliis beneficiis in singulis horis per hebdomadam aut etiam per plures dies recitandum cantandumve sit , qui

pro tempore aut Missam ordine celebra : —
A 1597 vel horas dicere , vel alia munera obire debent : qui item quod ei in tabella prescriptum fuerit , in quam horam peccaverit , ejus distributiones amitterat . Si succendor deliquerit , a cantore objurabitur , & ab episcopo pro deficit modo puniatur .

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. II.

Ut autem in cuiuscumque cathedrali , vel collegiata ecclésia insigni loco omnia ordine debito agantur , ubi de consuetudine vel instituto chori praefatus vel magister non sit , quam primum institutus , & aliquis ex eis hoc munus suscipere compellatur . Hic curabilē absentes & presentes per punctatorem annotari , & quae decet religione divina officia ita perfoluntur , ut cum populorum scandalo errores non fiant , sed ab eis singuli cavers debantur .

C A P. I.

De sacrificio .

Sacrificia in quibus ecclésia non est , adhibeat , qui sacrificia , & ecclésia curam gerat , ut quae ad divina peragenda requirantur prælio & nicta sint , nihilque in eis profanum a clericis agi tractarique permittat , nihilque sordidum , immundum , aut inornatum relinquit : & ita se gerat , ut omnia (quo decet cultu) splendant . Ad eum spectabit curare , ut ille qui præstet campanis pulsandi , habita diuersum solemnium & allorum ratione , missa atque exterritorum divinorum officiorum signa det , atque etiam quilibet die campanam maiorem pulsare , videlicet , in aurora , in meridie , & in vesperis , quo fidèles ad Deiparam salutandam excientur , quod a parochis omnibus etiam fieri mandamus .

D

C A P. II.

Curam vero non mediocrem adhibeat , ut que de sacrosanctæ Eucharistia administratione , deque missarum celebratione dicta sunt , diligenter quoque exequatur . Item ut aqua benedicta hogiis faltim hebdomadibus renovetur . Altaria præsentim sefī diebus decenter ornent , & chorus verratur , & nihil sordidum , & indecorum in ecclésia inveniatur .

C A P. III.

Tres tabellas in sacrificia semper habent , unam in qua omnes Missæ , atque officia pro mortuis , & reliqua descripta sint , quæ ex imposto onere , ac munere quamcumque de causa in ecclésia celebrare oportet : altera , in qua uniuscuique dignitatis , canonicas , præbendas , capellæ , altaris , seu alterius beneficij , & officiis ecclésia in Missis , & aliis divinis officiis obeundis debita munera concilantur , & etiam , quæ supra diximus a succentore con-

**ANNO
CARTERI
1597.**
conficiendam esse, & non permittat ecclesiā defraudari debito missarum munere, sed pro viribus curet, quod omnes suas missas, sive statutis diebus, & horis ad altaria sua celebrent, & que in dictis tribus tabellis prescripta sunt munera, curet a quibus debent omnino praestentur, negligentes, episcopo, aut ejus vicario denunciando.

C A P. IV.

Non permittat sacerdotes celebraturos plures duobus apparatos manere in sacristia; sed cum opus fuerit per se vel alium vocet celebraturum sacerdotem, & nemini permitteat, ut sacrī vestibus induatur, nisi tunc, cum ei Missa celebranda sit; det etiam operam, ut e sacrificia sermones de inanibus, profanisque rebus, multoque magis clamores, strepitus, jurgia, & rixæ omnes arceantur; laicosque ibi manere non patientur.

C A P. V.

Caveant etiam, quod sepius in anno omnia linea paramenta munda fiant; calices, patenas, & corporalia, cum palliis & suis manutergliis munda & candida teneant. Quando celebrandum erit in aliquo altari, per clericos deputatos, ampullas preparatas, que ex vitro sint, cum vino & aqua limpidâ, luminariaque portare faciat, ceteraque a sacrificia ad divina officia necessaria præparat, ut nihil scandali oriri contineat.

C A P. I.

De mansionariis.

Mansionarii, quasi columnæ totum fere horarum ac divinorum officiorum pondus sustinentes, in ecclesiis ubi sunt per seipso munus suum obeunt, quotidie ad omnes horas intersint; & quando opportuerit ad lectorile accedant, ut antiphonas, responsoria, gradualia, & alia recitent atque decantent; solemnibus festis diebus & quoties opus fuerit pluviali induant, nisi alii nominatum huic officio praefetti fuerint. Si muneri suo defuerint, illius horas, si qua non satisfecerint distributionibus priventur, & alii illorum officii partem suscipiant.

C A P. II.

Item, ut suo muneri satisfacere valeant, ab illis oneribus liberentur, quibus ad chori utilitatem magistri ceremoniarum & ejus, qui choro præfest, arbitrio levandi videbuntur; neque quo tempore divina officia in choro sunt parvam missam celebrant, nisi necessarias aliqua interdum urgeat.

C A P. III.

Ex Mis mansionariis in singulas hebdomadas diligantur duo sacerdotes, quorum alter officium divinum exordiatur & perficiat, consistens in medio chori, vel ad le-

ctorile, quod ab ea parte sit ubi is fuerit; Missam etiam casat, nisi alii sint ei muneri præpositi: alter psalmorum tonum instituat pro tempore, & antiphonarum; que ubi legendæ fuerint, ab ipso tantum, vel solum ab alio legantur. Diebus vero festis in decantandis antiphonis, dignitatibus, & canonicis, & aliis voce precat, & que cantanda & legenda sunt ipsis, indicet. Is antequam officium inchoetur, chorum ingressus librum præparat, missam, psalmos, antiphonas, & alia, que usus requirerit, inventat. Qui vero ex mansionariis in sua munere contumaces vel negligentes fuerint, pro modo culpe distributionibus careant, & aliis poenis arbitrio ordinarii subilicantur.

**ANNO
CARTERI
1597.**

C A P. I.

De punctatore.

Punctator fungulo quoque anno, vel juxta consuetudinem ecclesie constituatur, cui juramentum deferatur, de bene, ac legitime officium suum exercendo sub dupli, quanti id fuerit, & perjurii poena. Singulis autem mensibus punctuationum librum episcopo, & capitulo præsentare teneatur, qui si non recte se haberet fuerit cognitum, negligencia sua poenas, dupli scilicet, ac perjurii dare compellatur.

C A P. II.

Ut autem hoc officium melius exercatur, & nemini injuste revelli, aut adimi possit, hec synodus statuit, ut præter electum a capitulo, alter punctator sit, qui ab episcopo constituantur, isque apud eum suprascripto juramento præstet notet omnes in alio libro qui suo muneri defuerint; & singulis hebdomadarum sabbatis diebus, festo non impeditis, ambos inter se libros conseruant; & si discrepaverint aliqua in re, coram episcopo vel vicario compareant, ad hoc ut tollatur omnis illorum controversia sine strepitu, & figura judicii.

C A P. I.

De ceremoniarum magistro.

Ceremoniarum magistro ubi non est in cathedralibus, & collegiatis præsertim insignioribus, is ab episcopo eligatur, qui de clero aptior, in ceremoniis instructior, & in divinorum celebratione optime sit versatus, atque huic muneri satisfacere possit; nec ei sub caesura suspensionis, & aliis poenis arbitrariis officium injunctum recusare liceat, sed illud omni qua decet modestia studeat susceptum, adimplere.

C A P. II.

Is vero quocunque ad ceremonias attinent curare debet, ut quam diligentissime rite, & ex ordine in ecclesia, vel extra peragantur, cui ut ab omnibus quoad ceremonias ipsas pareatur, quicunque ille sit, episco-

**ANNO CHRISTI
1597.** *pi efficiant, & quos contumaces invenerint (quamvis canonici sint vel in aliqua alia dignitate ecclesiastica constituti) ex officio corripiant, ac debitis poenis afficiant, quemadmodum, & ipse, si in his, quae sunt numeris sunt quovis modo compertus fuerit deliquisse, epistoli arbitratu puniatur, vel emendetur.*

C A P. I.

De musica magistro.

Magistrum musicos in supradictis ecclesiis, ubi fieri poterit, clericum, & bonis moribus ornatum pro ecclesie facultatibus congrua ei mercede proposita, episcopi contendant haberi, qui ecclesiasticum cantum, & musicam aliquos clericos edoceat, & diebus festis insimul coacti, devota, & intelligibili modulatione, atque cantu Deum laudent, populumque ad convenientem ecclesie allicit. Is etiam idem sit, qui Seminarii pueros ecclesiasticos cantus edoceat, vel alias pro ecclesie cuiusque dignitate, & qualitate episcopi iudicio adhibeatur.

C A P. II.

In ecclesiis autem, ubi redditus pro cantorum sunt instituti mercede, current episcopi, ut vere musicæ artis peritis clericis (ubi haberi possint) tribuantur; alioquin laicis, qui tamen clericalibus vestibus, sacrorum tempore si commode fieri poterit, induantur, pro stipendo assignentur, qui si statis diebus, quicunque sint, suo muneri defuerint, ex eorum mercede portio aliqua episcopi arbitrio detrahatur; eademque ratio in musicæ magistro, atque aliis ecclesie ministris feretur, quo majori in suis officiis sollicitudine utantur.

C A P. III.

Sess. 22. *Nihil prophanum, seu lascivum in cantu misceatur, ex dispositione Sacrobisdr. & sancti Concilii Tridentini; sed musici canavit in eismodi in ecclesia adhibeantur, qui populum ad devotionem, ac sanctitatem provocent; divine laudes musicis rhythmis non involvantur, aut impllicantur, sed explicite proferantur, atque ita ut clare intelligi possint; gradualia vero introitus, atque alia hujusmodi plano cantu, ut vocant, annotata, juxta canonicas sanctorum a suo originali tono minime alterentur. Liberum tamen sit cantoris consonantias alias adjungere, vel minuere, non mutata cantus origine.*

C A P. I.

De organo.

In cathedralibus ecclesiarum organa divisorum causa ex vetusto ecclesie Instituto sint: nec non qui ea pro ecclesie dignitate, atque ex arte pulsent adhibeantur,

mercede eisdem, juxta ecclesiarum consuetudinem, & ea deficiente pro episcoporum taxatione persolvenda.

**ANNO
CHRISTI
1597.**

C A P. II.

In organis autem nihil lascivum aut impurum, & sacrosancti concilii Tridentini precepto, canere quis audeat; nec pulsando profana sacris, impura sanctis, & lasciva salutaribus misceantur, neque criminis adhuc modulandum admittantur. Sit autem organorum sonus, & vocum in illis modulatio hujusmodi, que ad religionem, ac mentis elevationem in Deum audientes excitant, non ut aures vulgi tantummodo mulcent.

C A P. III.

Alia vero instrumentorum genera praeter organa non adhibeantur, nisi aliud ex aliqua causa interdum episcopo videatur pro tempore & loci qualitate, quod religione congruere judicaverit pro sua prudentia.

C A P. I.

De sanctimonialibus eorumque monasteriis.

Quae in sanctimonialium, & earum monasteriorum materia a sacris canonibus, & a sacrosanctis concilii, & summis Pontificibus per eorum diplomata, vel quovis alio modo constituta sanctitatem fuere, omni adhibita diligentia adamassim observari current episcopi atque locorum ordinarii; in primisque, quam maxime intendant, ut vagantes & apostataentes moniales, ad monasteria reducantur; in quibus perpetuam, integrum, inviolatamque clausuram, juxta Bonifacii VIII. constitutionem a sacrofando concilio Tridentino renovatam, restitutu, conservarique mandent; ac eam (praterquam in casibus necessitatibus) ab ipsis cognoscendis & approbandis; tam a sanctimonialibus quam a quibuscumque aliis quovis praetextu & causa, sub poenis a predicto sacro concilio Tridentino, & a Pio V. sanctæ memorie injus bullis, non solum contra violantes, sed etiam contra auxilium præstantes, afficiantes, & recipientes indicatis, violari minime permittant, easque plerumque publicari faciant, ut omnium memoria redacte evitari possint; precipientes etiam omnibus confessariis, capellaniis, curatoribus, famulis, & quibuscumque aliis cuiusvis gradus, status, conditionis, qualitatis, etatis, sexus esse reperiantur, sub excommunicationis latente sententie censura, ne intra monasteriorum septa (quamvis etiam virgente causa) pernoctare audeant. Ingredi autem valent, quandocumque occurrerit, cum licentia superioris, in scripto obtenta, que non concedatur, nisi ex necessaria causa, ex dispositione sacrosancti concilii Tridentini.

CAP.

CONCILII AMALPHITANUM.

ANNO
CHRISTI
1597.

C A P. II.

Monasteriorum janus semper clausa maneat; nocteque ad minus duabus clavibus, quarum una ab abbatisse, alia a seniori janitrice affervari debet; die vero una clavi ab eadem et janitrice custodenda claudantur; nec propter necessitatis causas, & nisi duabus deputatis presentibus, atque hora competenti aperiantur; dumque aperluntur, alii moniales non adint, nec quae extra sunt aperiant, vel quemquam alloquuntur; & ubi aliquem (necessitatis gratia) monasteria ingredi contigerit, omnes dato campanellis signo in cubiculum vel alio se recipiant, ne ab ingresso vide ri valeant; inobedientes carcere, jejunio, & disciplina coerceri mandent episcopi.

C A P. III.

Vibrent diligenter episcopi monasteriorum loca & crater ferreas quascumque, an de facile ingredi, rumpi trascendive possint; an fenebris conspicuæ sint; anve privatorum domus ita juxta monasteria sint, ut moniales alloquentes audiri, vel ita eminentes, ut deambulantes vel stantes conspicui valeant; & an etiam ecclesiae, in quibus ad divina officia convenienter populi, intra claustra sint: quibus inventis pro eorum prudentia, pietate, ac religione juxta canonicas sanctiones provideant.

C A P. IV.

Prohibeant tamen episcopi ne in fenebris moniales commorentr, ac quemquam absque eorum licentia in scriptis (nisi fratres, aut parentes in primo gradu sint), & sine presentia abbatisse, vel alterius ab ea deputandæ colloquuntur; & tunc nisi ad rotam vel crater ferream duplicum, & telam nigrum (ne videantur) ante se habentem; nec deposita facienda, literas, aut murera etiam a consanguineis missa absque abbatisse licentia recipient; nec alicui mitrant esculenta, poculenta, bellariae laicis parent, vel faciant, neve ipsa inconsulta aliquid emere, aut vendere, aut quid proprium retinere presumant; sed omnia juxta sacrosancti concilii Tridentini decreta sunt communia, etiam ex propriis laboribus parta sint; quibus duæ moniales præficiantur, quarum una sit ad rotam, & quæ elaboranda sint recipere, & elaborata (accepta mercede) abbatisse consignanda restituere sit sollicita.

C A P. V.

Inhibeant insuper episcopi, ne famulæ particulares a monialibus retineantur, sed in universalis tantum; quæ convertæ sint, & quæ clausuram servent. Seculares vero quam primum a monasteriis ejiciant, nec unquam ipsi vel aliis mulieribus ejus septa ingredi patiantur.

C A P. VI.

ANNO
CHRISTI
1597.

Curent præterea episcopi, ut omnes moniales in communis refectorio, (nisi iusta causa, & licentia abbatisse excusat) in quo, vel earum regulæ, vel presentes nostre constitutiones, vel aliquid sacrae scripture pro tempore occurrat, vel hiforia eius sancti cuius dies festus agetur, vel aliquis plus, devotus, ac salutaris liber legatur, sobrie, & cum silentio cibum sumant, & ut in diversis separatisque lectis in communis tam dormitorio (ubi fieri potest) cubent, in quo ad pulsum campanellæ adesse, & ibi clavis ab abbatisse custodienda claudi, & nocte num ad eorum loca dormiant visitari debeant; & ubi in cubiculis quiescendum erit, ipsis aperitis dormiant, pariterque visentur: in ipsisque cubiculis non picturas profanas, sed tantum Christi, & sanctorum habeant. Quibusunque monasteriis monialium confessionibus audiendis religiosos ad id aptos moribus, state, & doctrina preditos præficiant episcopi, mandentque ex sacrofandi concilii Tridentini decreto omnibus monialibus, ut saltu semel in mense a suo confessario, & eligendo, conscientiam suam a peccatis purgant, Eucharistieque sacramento se muniant, quod nullo pacto intra monasteriis septa retinerti permittatur.

C A P. VII.

Provideant deinceps episcopi, ne contra sacrosancti concilii Tridentini depositionem, pro ingressu monasteriis ante professionem a monachandis (quibus sanctarum, & non genitilium nomina imponantur) præter illa, que ad victimum pertinent, acceperiantur neve in ipsis monasteriis, ex ejusdem concilii decreto plures recipiantur moniales, quam que ex eorum redditibus & solitu eleemosynis commode subsistenti valeant; jubecantque, ne ipsis insulis aliqua ad religionis habitum, vel ad professionem admittatur, ut juxta prædicti concilii decretum eorum mentem, & an etiam recte legere, & officium recitare sciens, explorare possit. Debeant etiam novitatem, antequam professionem emitant, in lectura, cantu, & regula esse instruitæ, ut cum professæ fuerint omnis suum subeant, aliasque potius doceant, quam ab aliis doceantur; quod ut ita eveniat, magistra aliqua novitatis præficiatur, que in his casis & allis necessariis instruat atque erudit.

C A P. VIII.

E Novitas post probationis annum a sacro-santo Tridentino concilio statutum professionis emissionem differre non patiantur episcopi, qui ex ejusdem concilii dispositione per mensem ante certiorandi erunt. Caveat tamen unusquisque, cujusvis conditionis gradus, & status existat, ne mulierem virginem, vel viduam (præterquam in casibus a iure concessis) invitam ad professionem emittendam vel religionem intrandum compell-

1153

CONCILIO AMALPHITANUM.

1154

**ANNO CHRISTI
1597.**

pellat, neve ingredi vel profiteri volentem impedit, ut censuram anathematis ab ejusdem sacrofanti concilii Tridentini decreto, tam contra ipsos, quam contra presentem, auxilium, favorem, & auctoritatem praestantes, indicat evident: quod decretum frequenter populis publicari curabunt episcopi.

C A P. IX.

Egrotantium curæ præsidiatur aliqua monialis charitativa & solers, egrotantesque quotidie ab abbatissâ visitentur, ne quid eis tam ad animæ, quam ad corporis salutem deficit: ubi vero abbatissâ negligens erit, & monita recipere noluerit, pro modo culpas suspendatur, vel etiam ab officio depontantur, aliqua juxta sacrofanticconcilii Tridentini decretum eligatur, quod semper in abbatissarum electione servetur.

C A P. X.

Moniales vero omnes tam abbatissæ, quam aliis superioribus ad nutum parent, debitamque reverentiam, & obedientiam presentent: sunt modestæ, humiles, Dei timide, eique cum attentione orationes porrigit, debitissimæ horis pulsante officium diurnum & nocturnum dicant; & tunc tam in dormitorio, & clauistro, quam in ecclesia luminaria accensa teneant. Verbum Dei libenter audiant: sacrosancta poenitentia, & Eucharistia sacramenta frequentent, regulam quam proficitur vulgari sermone legant: pudicitiam non solum corporis, sed etiam animali conservent: carnem spiritui rebellem jejuniis, & praesertim a regula institutis, mortificant, eamque in servitudinem redigant: quarta feria extra Adventum, & Quadragesimam ab eis carnium abstineant: immensa sobrie refestatione fumanit, ac eam ante cibum benedicant, & in ipsa lectio attendant. Postea Deo gratias agant: habitu monachalem secundam regulam semper deferant, nec unquam habitus seculares re creationis, vel quavis alia causa induantur, vestibus, & foderis contra jura non utantur: faciem fuso non pingant, capillataram non ornent, eamque tonsam semper habeant, annulos non superbis, sed castitatis, signo, immodesti preti, benedictæ, digito non gestent: Canes non nutritant: In altari vel sacrario non ministrent, aliqui non detrahant, aut quemquam afficiant convitiis, murmurationibus, & lussuriationibus non delectentur, otio non inserviant: in cachinnis non prorumpant, curiosa non audiant, secretas conversationes, & confabulationes evitent, verbositati & loquacitati non studeant, fabulas non narrent: chorreas & cantilenas non ducant, tripudia non faciant: clamoribus non obstrepant, querulasque minime se exhibeant; sed semper, nul de abbatissâ licentia silentium servent, ac in omnibus diligentiam, soleritatem, pietatem, religionem, modestiam, mansuetudinem, obedientiam, patientiam, prudentiam, & gravitatem ostendant, ac ita se gerant, ut cum sponsus adveneat,

Council General Tom. XXXV.

non uti satuas, sed prudentes Virgines, vigilantes eas inveniat.

**ANNO CHRISTI
1597.**

C A P. L.

De clericis, atque laicis pro causa spirituali, coram judice laico non convenientibus.

Ad tollendam audaciam eorum qui factum in messem alienam ponere non videntur, sub excommunicationis atque alii a jure indicis poenis mandamus, ne quisquam delinceps audeat clericum coram laico judice convenire, auctumque judicarium facere: in quas etiam volumus incidere ipsos judices, patientes tale judicium coram eis agitati.

Ex bull. Cœna Domini cas. 15. 15.

C A P. I.

De censibus, aliisque rebus ecclesiasticis & personis.

Tanta tempore hoc inolevit inclemens & infelicitas, ut Dei ministri, qui a laicis protegi, honorari, atque ali deberent, omnibus tere deprimentur, dedecorentur, atque depauperentur, & cum census, & alia, que eis de jure debentur, petunt, variis minis atque injuriis afficiantur, perque diversa tribunalia non sine maximo Dei contemptu & ordinis clericalis dedecore pertrahuntur, litibusque immortibus & calumnias satigantur; adeoque propter census modicatem, & expensarum gravitatem, vel propter partis potentiam, vel etiam propter justitiae administrande dissidentiam in perpetuum ecclesie præjudicium liti cedere eis necesse hat; cui rei providere (quantum in Deo possumus) cunctientes, omnes judices hortamur ac rogamus, ut personis ecclesiasticis, ac aliis ab eis causam habentibus, qua conveniente charitate, justitie complementum ministrare velint; ceterisque sub excommunicationis poena mandamus, ut infra quindecim dierum terminum post condemnatoriam sententiam, clericis, religiosis, monialibus, omnibusque personis ecclesiasticis, & piorum locorum administratoribus integras expensas cum principali persolvant. In quam etiam censuram incidere volumus, qui eos minis aut injuriis perterrere contendunt, ne eorum iuria experiantur, ac etiam qui census per biennium eis solvere contempserint, vel usurpare præsumptient.

C A P. I.

De decimis.

Tanta præterea auri, & facultatum augendarum crevit famæ, seu potius rabies, ut plerique non modo humana, verum etiam divina contemnere non erubescant; qua propter hac insana aviditate & amore inflammati, decimas, tam per sacros canones, quam per jus divinum Deo debitas subtrahunt vel impediunt; ad quorun*infiam* medendam nos sacrofando concilio Tri-

D D D

ANNO Christi 1597. Tridentino inherentes sub excommunicatio-
nis censura mandamus omnibus his, qui eas
de jure solvere tenentur, ut ipsas non so-
lum in posterum, sed etiam pro praeterita
integras persolvant, mandamusque, ut episcopi,
populos per concionatores, parochos,
& confessarios ad eas solvendas induci,
hortarique frequenter eurent; idque facere
recusantes ex Clementis constitutione ex-
communicent.

C A P. II.

BELL. 24. c. Et quia perplures inveniuntur parochie,
quarum ita exigui sunt redditus, ut vix pro
olen & cera emenda sufficiere valeant, nec
quid vel saltem modicum pro parochorum
victu remaneat, adeo quod ut victim-
15. atiunde querant, ecclesiaz interfervire nequeant,
BELL. 25. c. volumus ideo, ubi ordinariis expedire video-
birur, omnes predia, vel alia intra paro-
chiarum limites possidentes, ad subvenien-
tum rectoribus pro decimarum solutione,
etiam si eas nunquam solvere consueverint,
authoritate ejusdem decreti sacrosancti con-
cilii Tridentini cogi posse pro ea quantita-
te ab modo, & forma, qua ipsis ordina-
riis statuta fuerit, a quibus pertinaciter sol-
vere recusantes excommunicentur, aliisque
juris, & arbitrii poenis plectantur; & ubi
non sunt predia, quod decimz solvi ne-
queant, cogantur parochiani sub eisdem
poenis ad eorum parocho subveniendum.

C A P. I.

De excommunicationibus, & excom-
municatis.

BELL. 25. c. Cum gladius excommunicationis ecclesie
discipline nervus esse comprobetur, & ad
contendos in officio suo populos valde fa-
lutaris sit; ut formidabilis & cavendus eis-
dem populis, uti est, semper appareat, so-
brie ac magna circumspetione exercendus
est, cum experientia doceat, si temere levius
busque ex rebus iunctuatur, magis contem-
nani, quam formidari, & pernititem potius pa-
tere, quam salutem; idcirco, ne ordinarii
aberrent, in eo exercendo, servent formam
a sacrosancto concilio Trident. prescriptam.

C A P. II.

In judicialibus causis, ubi alia via aliquaque
juridicis remedii subveniri poterit a cen-
suris ecclesiasticis, quoad eius fieri poterit,
episcopi abstineant, non spe lucri tempo-
ralis, aut favore magnatum adducantur;
nec ad eas infligendas quisquam impellatur.
Cum autem ad manifestandum furto subla-
tum, vel quovis alio modo perditas res, ex
excommunicationis remedium erit adhiben-
dum, non aliter eo uti licet, quam sciti-
mata prius rei magnitudine, & causa dili-
genter atque mature per episcopum ex-
aminata.

ANNO Christi 1597. Monitiones vero que ad finem revelationis
sunt non concedantur, nisi pro deperi-
ditorum & subretractarum rerum restituione,
sine illarum, & illas subtrahentium revela-
tione, & ad instantiam eorum dumtaxat,
quorum civiliter interest, & ab eis accepto
juramento de rebus perditis.

C A P. IV.

Ne autem in excommunicationem propter
ignorantiam, vel oblivionem contento-
rum in bullis summorum pontificum incident
B Christifideles, non omitant episcopi bullas
apostolicas, ac etiam synodales constitutio-
nes, tam in praeteritum emanatas, quam
in quibus excommunicationis censura impo-
nuntur, opportunis temporibus, populis pu-
blicari facere, ut iis promptius patere, po-
nasque in eis contentas evitare sciant, &
valeant.

C A P. V.

Excommunicatos ab ingressu ecclesiaz, &
Sacramentis, & a communione fidelium, do-
nec reliquerint uti membra putrida refeca-
ri, arcerique mandent episcopi, monentes
Comites, ne cum eis (praeter in calibus in
quibus a jure permisum est) iustum seu con-
suetudinem aliquam habeant. Excommuni-
cati vero, qui ecclesiam ingredi ausi fuerint
& certi fidelium se immiscere presumpe-
rint, aut alii, qui cum eis familiaritatem,
vel interdictam participationem spretis ec-
clesiasticis monitionibus, habere veriti non
suerint, & per annum in ea perseverave-
rint, graviter ab ordinario puniantur, in
eosque uti de heresi suspectos procedi pos-
sit.

C A P. I.

De hospitalibus.

Hospitalia qui possident, etiam si in com-
mendam retinent, existentem hospitalita-
tem non diminutam juxta eorum fundatio-
nem conservent; dimissam vero sub excom-
municationis alisque ab episcopis autorita-
te sacrosancti concilii Tridentini imponen-
dis poenis restituant. Ubi autem hospitali-
tas servari non potest, eorum bona in alium
non dissimilem usum plium ex ojusdem sa-
croso sancto concilio Tridentini decreto con-
vertant episcopi.

E Hospitalium bonis administrandis, nemo
are alieno gravatus preficiatur, neque no-
toriis criminibus maculatus; sed ille tan-
tum qui uti Deum timet, ac rebus fami-
iliaribus propriis bene consulens ab episco-
pi suo comprobatus fuerit, eidemque quo-
tannis villicationis sum rationem fideliter
reddere promiserit, ac efficaciter compel-
latur sub poenis secundum ordinarii arbit-
rii in exigendis, apud quem hospitalibus prae-
ficien-

ANNO
CURIASTI
1597. **scilicet** le fideliter, accurateque hoc manus
executuros current; quod si deinde male ad. A
ministrasse deprehensi fuerint, poena tanto
seclere digna afficiantur.

C A P. III.

Hospitalarii munus suum pie exequantur, nihil ab hospitalitatis gratia accipiant, convalescentes, antequam vires recuperent, non dimittant; bene se habentes non retineant: circulatoris, herbarioris, blasphemos, lusores, lenones, meretrices, & id genus hominum (extra necessitatis casum & inconsulto episcopo) non admittant. Matres a mulieribus, lectio & cubilius quam fieri poterit, dividant. Peregrinorum concubinas, & juvenes, quos emenito uxoris, & filiorum nomine hospitio convenerint ejiciant, utque debitibus afficiantur poenis, episcopis deferant: expositos, & orphanos Christiani enuntiant, & cum ad debitam statem pervenerint, masculos alicui arti addiscende applicent; feminas vero divitis ac publice dominica servitio hac lege accommodent, ut cum nubillis gratis erunt, eas dote confirmata iuptui tradant.

C A P. V.

Provideant etiam episcopi, dum corporibus medicina praesto est, ne animarum cura negligatur: proprieta sacerdotes non definet, qui missas, saltam diebus festivis in loco infirmis accommodato, celebrent, & sacramenta rite, & opportune languidis administrant, atque infirmantibus ad mortem, ad anime salutem necessaria commemorant, & charitatis officium, usque ad vitam extum in eos exerceant, illorumque nomina, genus, & patriam diligenter novent; defunctos vero ecclesiasticis sepulture, sacris precibus exhibitis, pie, ac religiose tumulari mandent. Agrotantes vero consisteri, & sacrosanctam Eucharistiam sumere recusantes, medici consilio accedente, expellantur plane indigni charitate hospitalitatis, quippe qui Dominum intra sul cordis hospitium recipere nolunt.

C A P. VI.

Curent autem locorum ordinarii, quod parentes, qui infantes posse alere, non explicant, nec in hospitali alendo relinquant, sub poenis arbitrio ordinarii instigando: prouinde compellant eos recipere, & pro expensis factis premium debitum solvere, & confessarii in foro conscientiae illos non absolvant, nisi condignum premium pro educatione suorum filiorum obtulerint.

C A P. I.

ANNO
CURIASTI
1597.

De confraternitatibus, & sodalitatibus laicorum.

Confraternitates quo auctoritate ecclesie sunt, quemque confratres in scholis orandi modum teneant, & an missis, & aliis ex pia alicuius dispositione injunctis facilipliant, & processionibus interficiant, videant episcopi; statuta si que habent, vel capitula examinent, rationabilia approbent, superflua eriam jurata tollant, eisque a jamento absolvant, redditus quoque & quales sint, & quomodo distribuantur perquirant. Eleemosynas in reparatione ecclesie converti faciant, ac alios prius usibus applicent: commissiones & choreas ex bonis ecclesie fieri solitas penitus prohibeant, sibique ipsius ad normam sacrosancti concilii Tridentini in singulos annos de administratio rationem reddi jubent, ac novas confraternites, vel sodalites erigi sine eorum assensu non permittant, & sic ecclesiarum administracionem, donec assensum prefatum obtinuerint, sub excommunicationis poena interdicant: debitores confraternitatis officium habere, prohibeant; qui autem fuit officiale per annum, si fuerit confirmatus per annum sequentem administrare nos possit, nisi prioris anni rationem reddiderit, & recte administrationis fidem reportaverit.

C A P. II.

Ne autem serus & humani generis immanis hostis, inter bonum criticum zizania de more suo disseminet, cum magna diligentia episcopi advertant, ut ita laicorum confraternitates ad magnum animarum frumentum instrute ab Ulicitis colloquiis, vel parvum catholicis, tum propter rerum sacrarum imperitiam, tum propter temeritatem penitus abstinant, huic vero malo optime consultum ac provisum, si aliquem regularem vel seculararem ac moribus probatum illis episcopus praefecerit, quem in rebus dubiis consulere tenentur.

C A P. I.

De rebus ecclesia non alienandis.

Non sine maximo animi nostri moerore, comperimus bonorum ecclesiasticorum alienationes, absque debitibus solemnitatibus in grave animarum contrahentium periculum hucusque factas, causas sufficere, ut omnes fore hujuscemodici provincie ecclesie in maximam inciderint paupertatem, ut vix cum vacent, & qui praesse velint reperiantur. Cupientesque, quantum in nobis est, providere, ne de cetero haec sunt, statim ac sub excommunicationis sententia ipso facto incurrienda, allisque iuris poenis, omnibus clericis, & quibuscumque bona ecclesiastica, & plorium locorum quovis titulo possidentibus administrantibusque mandamus, ne impoterum dicta bona seu iura canones atque predia, absque sedis Apostolicae licen-

Dddd tia

II59

ANNO
CHRISTI
1597.

scilicet a. 3.
c. 11. de
referit.

la prius obstante, & processu causeque cogitatione, quod in evidentem utilitatem ecclesiae prius loci cedat praecedente, ac etiam sententia subsecuta, alienare pernuntare, aut alio titulo in alium transferre audiant. In. quam excommunicationem voluntatis etiam incidere nocarius, qui hujusmodi contractus, etiam juratos, his minime praecedentibus, receperint; quos ex tunc irritis & nullis & canonibus & Apostolicis decretis repugnantibus esse declaramus: locationes proprietas ultra triennium & contra canones, & decretum sacrosancti concilii Tridentini factas pariter annullamus.

C A P. I.

De decretis praestantibus publicandis, atque obseruandis.

Et quia frustatorum esset decreta condere, ni ad omnium noticiam observanda deducerentur, ac etiam executioni demandarentur, ideo quae de reverendissimorum notorum coepiscoporum consilio, & assensu definita, atque statuta sunt publicari, & ab omnibus tam laicis, quam ecclesiasticis personis in virtute sanctae obedientie, ac sub aliis arbitrarili poenis inviolabiliter observari mandamus atque præcipimus, quacunque consuetudine, vel dissuetudine non obstante.

C A P. II.

Cum in hac provincia cathedrales ecclesiae ira angusta, ac tenuis redditus sunt, ut dignitas episcopalis ab antisticibus minime conservari possit, sed quotidie propter populi contemptum magis vilescat, decretis sacrosancti concilii Tridentini parentes rationem, qua episcoporum mendicitali modeste consuli posse, inivimus, eisque nomine Synodi ad sanctissimum D. N. referendam fore curabit Metropolitanus, qui beatitudinem suam humiliiter supplicabit, ut ecclesiarum & episcoporum cognita egeat. Rate eis pro sua religione & prudentia providere digneatur.

II60

Decretum generale.

ANNO
CHRISTI
1597

Denique non solum omnia, & singula, que in his decretis comprehensa sunt, sed omnia alia quocunque tam a Sacris canonibus, quam a generalibus quibuscumque conciliis, praesertim a sacrosancta Tridentina synodo statuta & definita sunt, sive dogmata sive reformationem & morum correctionem respiciant, plane atque integre ab omnibus co-provincialibus episcopis, abbatis, capitulis, & aliis ecclesiasticis personis, qua vel per se vel per eorum idoneos procuratores interfuerunt aut intercesserunt, ac etiam laicis quibuscumque, quo ad eos attinet, servari debere decernimus & mandamus, salvis tamen omnibus constitutionibus ecclesiarum archioribus & laudabilioribus; injungentes episcopis, ut haec ipsa decreta post sex mensium spatium in eorum civitatibus & dioecesis publicari & ab omnibus observari curent. Decernentes etiam omnes, & singulas admodum statuta, decreta, mandata in hac synodo facta, ordinata, & gesta, ac eoram promulgationem, ita omnes & singulos quos tangit usficere, ac si personaliter, & singulatim singulis ipsa notificata & intimata fuissent; eidem notificamus, quod si quidquam contra admiserint, poenis ac multo in eis constitutis & aliis episcoporum arbitrio imponendis constringentur. Quocunque vero in hac Merropolitana synodo acta, decretaque fuerit, omni (qua deces) humilitate, reverentia, & obedientia, prudenter iudicio, & autoritate SS. domini nostri patrum, atque sanctarum sedis apostolice constitutioni, & confirmationi supponimus.

Julius archiep. Amalph.

Ego Jo. L. episcopus Literensis consenserens subscripsi.

Ego Don Florianus ex can. reg. Lateranen. episc. Scalen. consenserens subscripsi.

Ego Thomas episcopus Minorensis

ANNO
CHRISTI
1599.

ANNO
CHRISTI
1599.

DIAMPERITANA SYNODUS IN MALABRIA,

*Qua Christiani S. Thoma, vulgo ditti, fidem catholicam amplexi sunt,
& disciplina in terra Malabria instituta.*

Anno 1599. habita.

COLLECTORIS PRÆMONITIO.

Unquam bumilem diocesana synodi appellationem non superat Diamperitanum illud concilium, cuius modo tractationem inservio; cum tamen Malabriæ omnis Christianorum natio in eam convenerit, habendaque coitione illâ destinatus fuerit a pontifice totius India orientalis primas Goenfis archiepiscopus (Alexius Menessius ex ord. S. Augustini, idem qui postea Brachinensem summam cathedram ascendit) qui & summi praefidis ibidem munus exercuit, multo potiorum obtinet dignitatem, quam ut in classem dioecesanorum conciliorum referatur. Quare non abs re Labbeo, a consilio suo negligendi dioecesanarum synodos in bujus gratiæ censuit recedendum, facta diligenter lessoribus suis copia epistola cujusdam, in qua concilii bujus adiubratio quadam, levis licet & summis tantum levitas indicata, continebatur. Nec ultra viro docto licet, nondum vulgaris latine sermone integris allis concilii, qua Lusitanice tantummodo excusa babebantur Conimbricia anno 1606. curanti Antonio de Govrea, patriarcha Armenia, & episcopo Cyrenensi ex ord. S. Augustini. Qua demum alta cum ante annos sex latinis literis tradiderit P. Jo. Facundus Raulin Casaranguianus, ex ord. S. Augustini, Romaque vulgaverit eadem ipso anno 1745. typis Mainardi; materiam mibi sufficerunt apifissimam, ut meam collectionem integris ejus concilii actis dicarem; quod statim praefabo postquam de synodi bujus historiæ aliquid attigerit.

In Malabrico tralatu sita regio est Diamperitana, cui ejusdem nominis urbi imperat regni caput & metropolis. Seder ibi sicut habent per oppida montana dispersi Christiani, S. Thoma, quorū ut ab apostolo Thoma appellationem traxisse concesserim, religione ramen ab apostolica longe diversam, utpote Nestorianam, ad statem usque concilii professois constat. Suos habebant episcopos totius India primates, Amalgala, qua montium Malabria urbs est, residentes, a Chaldaeorum patriarcha datos, Nestorianis dogmatibus vel patam vel occulte faventes. Postremi omnium per bac tempora sacrum illam dignitatem gererant Josephus-III. Abram & Simeon. Prior ille quod barefim drougaffer, Lusitanos, penes quos sumnum erat civitatis imperium, offendit, a quibus exulare dimitus in Lusitania coactus est. Num rediit ad suos, sed brevi post iterum pulsus in exilium in Lusitanam recessit. Vacuum absentia episcopi sedem occuparunt duo, Abram & Simon; ita & dubius enim schismate Chaldaeorum ecclesia, sicuti in duos scindebatur Patriarchas, ita & dubius episcopis India commissa est. Porro Simeon ab amulo vexatus, a Romano Pontifice opem imploraturus ad urbem contendit; ibi tamen deprehensus, nullis initiatum ordinibus episcopum agere, astutum secedere jussus est, venisque profugus in Lusitaniam, ubi mortem obiit. Etenim ante ejus decatum, anno scilicet 1597. obierat & Abram, quem diximus. Item uersatum; atque sic utroque sublato, ecclesiam aliquandiu gubernauit Georgius archidiaconus, cui Abram moriturus regimen illud commendaverat. Sed Romanus Pontifice de ecclesia illa sollicitus Menessio Goenfis archiepiscopo administrationis nomine curare illam jussit. Inscita tunc ab eo tempore dioecesis visitatio, & post varias cum Georgio concertationes

ANNO
CHRISTI
1599-

riores, tandem illum perciebat per sua siue ut viles manus catholicæ fidei daret, videmque stabilenda concilium indicaretur. Diampere urbs commoda, electa est ad eam congregandum, quo per singula, opida variis subiecta regibus dispersi christiani S. Thomæ e causa suo legatos desinuerunt. Condicta est dies 20. Iunii anni 1599. Ad statum illud tempus convenierunt omnes; secessibus, quas alitiones vocant, uocem res tota parallela est, fractaque cotionis bajus existit christianorum S. Thomæ saltem plurim ad catholicam. Idem redactio. His obiter iudicatis, alta domum recitemus, servatis hic pariter uotis; quas idem Romana editione subiecit idem P. Raulis e quo versionem hanc Latinam alterum adsereret supra animadvertisimus.

Anno
CHRISTI
1599.

SYNODUS

Diœcœsana ecclesiz, & episcopatus Angamalensis antiquorum christiano-
rum sancti Thomæ in Montanis de Malabar Indiæ Orientalis,

A REVERENDISSIMO DOMINO

F. ALEXIO DE MENESSES

Archiepiscopo metropolitano Goenzi, India, ac partium orientalium primare celebrata autoritate sanctissimi domini Clemens PP. VIII. tercia die Dominica post Pentecostes 20. Iunii anno 1599. quo tempore sedes episcopalis vacabat, enijs synodi sessiones habita sunt in ecclesia omnibus SS. dicata, in oppido & regno de Diampere sub diotione regis Ethnici de Cochin; ibique summo pontifice Romano obedientia exhibita fuit, & omnes illius dioecesis christiani Romana ecclesia primatum, ac possestacem professi sunt (a).

P U B L I C A T I O

Ex indicio Diamperitana synodi.

Don frater Alexius de Meneses Del, & sanctæ Rom. ecclesie gratia archiepiscopus Metropolitanus Goz Indiæ & partium Orientalium primas &c. rev. In Christo patre Georgio archidiacono episcopatus regnum de Malabar ad Montana christianorum Sancti Thomæ, & omnibus aliis sacerdotibus, Cassanaris, diaconis, & subdiaconis cunctisque populis, Pagis, oppidis, & locis, & omnibus Christianis dicti episcopatus, salutem in Jesu Christo domino nostro. Notum sit omnibus & singulis, qualiter SS. pater Clemens PP. VIII. pontifex Romanus, & Iesu Christi Domini nostri in terris vicarius, & modo Dei ecclesie presidens, binas ad nos direxit literas in forma brevis, quarum una sub die 27. Januarii an. 1594. altera vero 21. Januarii anni proxime preteriti 1597. subscripta fuerat, quibus & munere pastoralis offici, & universalis potestatis, quam super omnes mundi ecclesiæ a Christo Domino, illa suprema sancta, & apostolica divi Petri Cathedra accepit, nobis præcipiebat, ut hujus ecclesie vacantis ob mortem archiepiscopi Mar. Abrahami curam gereremus; utque, huius umquam pacto, episcopum aut prefatum a Babylonica sede tali ecclesie designatum, prout hoc factum fuerat, recipieremus, eo quod omnes schismatici, heretici Nestoriani, & extra obedientiam sanctæ Romane ecclesie, babylonico patriar-

chæ ejusdem heres antecognato subjici. Insuper ut in eadem episcopali sede gubernatorem, & vicarium apostolicum institueremus, qui rebus spiritualibus, ac temporalibus praeficeret, quoque sancta Romana Ecclesia praedita episcopali sedi proprium pastorem designaret. Quia munera nobis apostolica auctoritate demandata, ut debita submissione, & obedientia exequemur, statim ac fuit vita functus praeditus archiepiscopus Mar. Abrahamus, curavimus gubernatorem illius ecclesie virtute literarum apostolicarum instituere, eumque mittere ad dictæ ecclesie possessionem capendum. Id quod alii titulis nostri munieris erat: primo quia talis ecclesia capitulo (quod sede vacante ipsam regeret) deficitus erat; deinde quia ea res ad metropolitam Indiæ, & omnium ecclesiæ in partibus orientalibus primatem artinere videbatur. Verum tamen cura, & labor omnis fructu caruit; & quaque multis variisque tentatis viis hac in re per integrum biennium laboraverimus, omnia quo nos decrevimus, etiam illis mandatum sanctissimi patris Romani pontificis multum ponderis adderet, optatum exitum sortita minime fuerunt. Altas enim vero in ea dioecesi schismata, & contumacia adversus apostolicam sedem radices egerat: Itaut nec nostris; nec pontificis præceptis nullo pecte obdiren; humo plura Indies contra S. Rom. ecclesiam obdi-

(a) Synodus hæc typus excula fuit Coimbræ apud Didacem Gomez Lourenço universitatis Typog. cum permis. B. Officii & ordinarii. anno 2000. Lusitano idiomate.

ANNO
CHRISTI
1599.

dientiam debitam non levia fauina per-
petrarent. Postquam vero causam hanc adeo
implicitam, totque impedimentis involutam
Deo enixe commendavimus, idque ab omnibus
pariter hujus dioecesis incolis fieri jus-
simus, dia deliberavimus & mature perpen-
dimus, quanam via executio mandatorum
apostolicorum obtineri posset. Vehementer
nos commovebat commiseratio gentis illius,
cujus magna pars a tempore, quo ipsi S.
apostolus Thomas evangelium promulgave-
rat, ad hec usque tempora in Christi Do-
mini fide constans perseverabat, in ipso in-
fidelitatis gremio, & in tanta Christiano-
rum illorum dispersione, cum diversas re-
giones incolerent, & eas quidem ditioni re-
gum idololatrarum subjectas, quodque cumu-
lum addebat sine ulla cum reliquo Christianis
communicatione, quae plane a primis il-
lis temporibus interrupta fuit, usque dum
Lusitanii hoc pervenerunt.

Post diurnam deliberationem tandem,
ne quos glorirosus Apostolus Thomas suis su-
doribus irrigaverat fructus Catholicis do-
cet, deficienti alimento penitus arc-
scent, utque Apostolicus S. Sedis manda-
ta executionem haberent, decrevimus a
nostra ecclesia discedere, relictis Ibi ido-
nis Ministeriis, qui vices nostras supplerent,
& dictam dioecesum adire, ut de rebus ad
Montensem illam ecclesiam pertinentibus
cognosceremus: ratio sic decernendi nobis
fuit, ut experiremur an per nos presentes,
aspirante divina gratia, fieri posset, ut
gens illa ad obedientiam S. Romanorum Ec-
clesiam redigeretur, haeresisque, ac false
doctrine, quas Presules Schismatici ab eo-
rum antefigano Patriarcha Babylonensi il-
luc missi superseminaverant, penitus eradi-
carentur, libri pariter erroribus pleni,
qui circumferabantur eliminarentur, que
omnia facilius nos consecuturos esse spera-
bamus, si per nos ipsos pastoralia mun-
era exerentes, viribus divine gratiae, &
divina ope adjuti, populus illis veritates
Catholicas inculcaremus, eosque veræ, ac
salutaris doctrinæ pabulo, quo maxime ca-
rebat, nutririemus.

Accessimus ergo ad dictam dioecesim, re-
rum omnium ad Christianos illos pertinen-
tium inspectores, & cognitores fulimus.
Nihil vero non movit Daemon salutis no-
strarum animarum hostis infestissimus, ut
nostros pios conatus, laboresque eluderet.
Maximas turbas, contentiones, tumultus
excitavit, & eo redacta res fuit, ut quam-

plures a nobis discesserint, & sancta ecclie-
sia Romana novo schismate proscissa fuerit.
At Deus fuit bonitatis memor, nostrorum
que criminum immemor, nos post mul-
tos toleratos labores a periculis omnibus
liberavit, suaque bonitate, & clementia,
qua non vult mortum peccatoris, sed ut
convertatur, & vivat, tum etiam intuita
meritorum sancti apostoli Thomae primi ho-
rum Christianorum magistril, & protecto-
ris, tempestatem illam in pacatissimam ver-
titat tranquillitatem. Omnibus itaque lux ve-
ritatis affulit: quamobrem nobis adheser-
unt, fidem Catholicam professi sunt, no-
bisque morem gerentes, ad sanctæ Roma-
ne ecclesie gremium redierunt.

Ob quæ beneficia, maximas, ut par erat,
Deo gratias egimus, utque iis diu Christiani
illi fruerentur, & ea quæ ad Dei glo-
riam perfecta fuerant, rata, & firma per-
manerent, nobis maxime salutare, &
opportunum visum fuit, Synodum Dioce-
cesanam commodiori in loco, atque adeo
in meditullio dioecesis quampotius indice-
re, ubi quæ ad Dei honorem, fidei catho-
licæ augmentum, vitiorum scelerumque ex-
tirpationem, Christianorum quoad mores
reformationem, animarum denique utilita-
tem, & pacem opportuna forent, pertra-
ctarentur. Ne igitur consilium adeo saluta-
re differamus, ecclesiam, & locum de Diam-
per præstigentes, omnibus & singulis Chri-
stianis hujus dioecesos, tam ecclesiasticis,
quam Laicis cuiusvis status, & condicio-
nis existant, notam facimus indictionem,
& convocationem hujusmodi synodi in di-
cto loco de Diamper peragendæ die 20.
proximi mensis Junii currentis anni 1599.
que erit Dominica tertia post Pentecosten.
Insuper præcipimus in virtute sanctæ obe-
dientie, & sub poena excommunicationis
late sententia Rev. hujus episcopatus ar-
chidiaconi, & omnibus aliis sacerdotibus
eiusdem, legitime ob valetudinem, ætatem,
vel alio inevitabili officio non impeditis,
ut die 20. Junii adsint, ut ab iis nobiscum
congregatis predicta synodus dioecesana,
juxta facios Canones celebretur. Et quia-
ex consuetudine immemorabili, a primis
usque temporibus inducta, & ab ipsis Ethni-
corum Malabaricis regibus permissa, etiam
ea omnia, que propria sunt regiminis tem-
poralis, & causa ipsa etiam (a) Civiles,
ad ecclesiam, ejusque Preludem pertinent:
& quia non minus antiqua viget consue-
tudo notificandi Populo, quæ ecclesia de-
cre-

(a) Quoniam plures Acatholici, cum quibus Justus Hennigius Bohemer *De Jure Profectan.*
& Petrus Giannoni *Bif. Civil. Reg. Neapol.* tom. 2. pluribus in locis, secularium litium cogni-
tionem Episcopis priorum seculorum praefracte adjudicant, ut Romanam prefertim Curiam de-
usuram coarguant, opportune ecclesiaz Angamalensis immemorabilem, que hic laudatur,
conuentudinem ab usque prisca temporibus obilicimus; & quidem inclutibili Augolini testi-
monio & exemplo. Testimonio: etenim locum 2. Corin. 6. de judiciis primorum Christianorum
interpretatur. Psal. 118 sermo 24. dicere non audemus, deo homo quis me confituit judi-
ceme inter nos? Constatuit enim talibus causis, ecclesiasticos Apostolus cogitatores; in fere proble-
mata iurare Christianos. Et de opere Monac. c. 29. hac scribit: Quibus non molestissimis (cause
secularium dirimenti) idem officia Apostolus non usigno suo, sed eis qui per eum loquebantur
arbiterio (id juris a Deo legislatore derivat). Quod etiam exemplo suo roboravit S. Do-
ctor afferens ibidem istas. Quoniam attinet ad meum communum, mallem, in Monasterio ma-
nibus esset, quom immittitissimas perpeditas consuetum alienarum pati de negotiis seculari-
bus,

ANNO
CHRISTI
1599:

crevit, ut ea melius exequantur sub eodem precepto, & censuris omnibus Christianis locorum, & pagorum, vel ubi loca hujusmodi circumscripta, & suis limitibus definita non existunt, omnibus, qui in aliqua ecclesia convenire solent, tamquam ad ipsam pertinentes, pricipimus, & mandamus, ut statim ac hoc nostrum mandatum ad eorum notitiam pervenerit, quilibet Pagus, vel communitas quatuor et honestioribus timorat conscientie, & rerum gerendarum experientia aptioribus eligat, ut populi sui nomine, synodo intersint, & facultatibus sufficienibus instruti, omnium nomine acceptare, subscribere, consilere, obligarique possint ad ea, que synodus statuerit adimplenda: præterea exposcere, & proponere valeant quidquid ad Dei synodum, & rerum spiritualium, & temporaliuum profectum erga populos, & Christianitatem expedire judicaverint.

Per has easdem nostras literas facultatem concedimus omnibus & singulis, tam ecclesiasticis, quam secularibus, qui lites, querelas, dissensiones, competencias, petitio-nes, vel res alias contentiosas pra manibus habent, que per præsumem, aut Christianos determinari debent, ut eas synodo propo-nant, & coram ipsa libere possint, quod sibi vatum fuerit, postulare; in omnibus enim audiendis faciliem se præbebit synodus, & juxta sacros canones & consuetudines, que in singulis territoriis vigent, quod æquum justumque fuerit, decernet. Et quia nobis constat, plura litigia in dicta dioecesi in dies excitari, que sunt frequentium discordia-rum semina; non tantum facultatem faci-mus; verum etiam pricipimus, & manda-mus omnibus, qui in hisce controversiis ver-santur, ut aliis prætermis recursibus, qui plerumque in christianorum præjudicium ce-dunt, inter temporis hanc viam sanctam, & justam invint. Ut tamen omnia ad opta-tum suum producantur, illud in primis opus est, nempe veniam gratiam, & auxilium implorare à Deo, a quo bona cuncta pro-cedunt, & sine quo nihil boni possumus, ut que multorum precibus clementissimus Deus reddatur nobis propitius, laudabilem sanctorum patrum, veterumque conciliorum, consuetudinem festantes, moneamus; pluri-mumque in Domino commendamus cunctis Christianidelibus istius dioecesos, ut a tem-pore postmissum, quo synodus exordium suum, quousque finiatur, jugiter, corde pu-ro, & mundo, in jejuniis, eleemosynis, ora-tionibus aliisque pietatis operibus fesse exerceant, dominum instantissime deprecantes, ut omnium mentes congregandorum illuminet, & nostras suo amore voluntates inflammet, ut in nullo ex agendis deviciemus a vero, & que fuerint decreta efficaciter

ANNO
CHRISTI
1599.

executioni mandentur, & custodiantur per intercessionem sanctissime virginis Marie domine nostra, de cuius honore & gloria (e) singulariter tractaturi sumus, & glo-rioli apostoli divi Thomæ, Institutoris, pa-troni, & protectoris Christianitatis hujus, omniumque coelicularum, ut cunctorum pa-ce, & concordia incipiat, & progrediatur syndicus, & ad Dei æternam gloriam ho-norem, & laudem finatur. Postremo jube-mus hoc nostrum mandatum, & convoca-tionem synodi dioecesane promulgari coram populo in singulis istius episcopatus ecclesiis prima Dominica, que proxime sequitur, postquam notificatum fuerit omnibus Cassa-natiis ipsarum, ulterius valvis ipsarum ec-clesarum affigi, & manere affixum, ut ad omnium notitiam perveniat, & debitam executionem forteatur. Datum Chanotte die 14. Maii sub nostro, & publico sigillo nostre cancellarie. Andreas Cerqueira no-tarius camerae illustrissimi domini archiepi-scopi primatis scriptis anno 1599.

Frater Alexius archiepiscop. Primas.

A C T I O I.

I. IN nomine sanctissime, & individuum Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: anglo à nativitate Domini nostri Je-su Christi MDXCIX. die XX. mensis Junii Dominicæ III. post Pentecosten. pontifica-tus sanctissimi domini nostri Clementis papæ VIII. agno VII. regnante in Lusitania ejus-que dominus rege catholico D. Philippo II. Portugallia, Algarviorum, & Malluca-rum rege ejusque regni anno I. moderante India Orientalis statum ipsi regi subje-ctum, illustrissimo DD Francisco de Gama, comite de Vidigueira, classis præfetto In-dia, ejusque Prorege, in loco de Diamper, Etnici regis de Cochin ditioni subiecto in ecclisia omnibus sanctis dicata, episcopatus Angamallenensis in montanis Malabarum, ubi degunt fideles, qui Christiani sancti Thomæ D appellantur; sede vacante ob mortem archiepiscopi Mar. Abraham, congregata fuit juxta sacros canones synodus dioecesana, ab illustrissimo, & reverendissimo D. D. fratre Alexio de Meneses archiepiscopo metropo-litano Goæ, Indiæ, & partium orienta-lium primate, cum omnibus presbyteris, & Casianariis dicti episcopatus, & cum electis populorum, & pagorum ipsius multisque alii ejusdem Christianitatis ad laudatam sy-nodum, per illustrissimum metropolitanum convocatis; & primum plurimus gratis Deo ait, eo quod turbae & contentiones, quas diabolus humani generis hostis, ne synodus celebraretur, excitaverat, amicibili pace & concordia complicitæ fuissent; cunctis etiam præ-

bus; vel judicando dirimendis, vel interveniente præsidendis. Quo liqueat contra quod aiebat Giannopus, non tantum per arbitrios, lites ab episcopis deficiens esse. Et epist. 33. blandas litigantium salutationes, & ficta officia depingat: Et homines quidem causas suas seculares, apud nos facere cupentes, nos sanctos, & Dei servos appellant, ut negotia terra sua peragant. Vi-nos de etiam Apol. 15. Hoc etiam iterum subjetetur infra, Ad. 9. Dec. 16.

(a). Quod eo dicit Alexius, quia adversus errores Nestorianorum illorum, afferenda erat beatissimæ Virg. Mariæ, non solum maternitas Christi, quam ultra fatebantur, sed etiam quod fuerit Theotocos seu mater Dei, quod inordinate obdinateque negabant.

ANNO
CHRISTI
1599.

pro gaudio exultantibus, quod tandem invenerit ad perpetuandum de servitio Dei, sinceritate fidei, & bono Christianitatis, animarumque, eos in unum congregari. Illustrissimus archiepiscopus pontificalibus induitus ornamenti, missam *Ad tollendum scisma*, prout in Romano Missali continetur, celebravit; habita deinde concione ad populum, & sacro peracto, cum vestes pontificales reassumpsiisse, Officium ad incipendum concilium, juxta praescriptum ceremonialis Romani peregit, quibus finitis, in faldistorio sedet, & considentibus aliis ad Synodum convocatis, tum ecclesiasticis, tum secularibus, & singulorum populorum eleitis, facultatem a communitate habentibus, coetui universo notum fecit, se presentem synodum celebrare auctoritate munitione duorum brevium, patris SS. Clementis PP. VIII. D. N. quibus regimen itiusmodi ecclesie ob mortem archiepiscopi Mar. Abrahami, quandiu proprius praeful & pastor non eligeretur, sibi commendaverat. Id etiam alio titulo ad se spectare juxta sanctiones canonicas, cum archiepiscopaliter sedes vacaret, & ecclesia ipsa archiepiscopaliter, ipsius suffraganea, orbata esset capitulo; atque ipse metropolitanus esset, & totius Indie, cunctarumq[ue] partium orientalium primas literis etiam apostolicis, que exacte fuerant Malabarice reddite, lexis explicatis, & reverenter obsequenterque admisis, iterum dixit dominus metropolitanus, ubi utpote in idiomate Malabarico peregrino, opus esse aliquo viro probato, & in re ecclesiastica versato, qui tam ea, que ipse in congregationibus diceret, quam que sibi dicentur, vernacula sermonae utrinque deliter redderet.

II. Et statim communis omnium consensu electus fuit ad id munera, Jacobus presbyter, Cassanarius ecclesie de Pallurti ejusdem episcopatus, Lusitanica, & Malabarica lingua doctus; cui ad se vocato, & accedenti, commisit dominus metropolitanus, ut officium Interpretis in facia synodo a Jamussum impleret: quapropter ab ipso coram omnibus, Sacramentum exegit tactis sanctis Evangelii, quo Deum adhibens testem promisit, se bene & fideliter munus suum gesturum, ita ut sincere referret, & quia ipse Dominus loqueretur cum adstantibus in synodo; & quia alii loquerentur cum ipso, nihil addendo, vel detrahendo de substantia, & veritate dicendorum: insuper se fideliter, quod pariter sui munera erat, lecturum decreta, & sanzioni synodi in congregationibus: que omnia lingua Malabarica scripta erant, & quia in ore duorum, vel trium testium flat omne verbum, ut ipsa testatur (*a*) veritas, ipsi Jacobo Cassanario interpreti pro ampliori securitate, adjuncti fuere ab ipso Rev. Metropolitanu RR. PP. Franciscus Roz, & Antonius Toscano e Soc. Iesu, collegii de Vaipicota ejusdem episcopatus Alumni, qui utpote Malabarice lingue perfectissimi, exponenda ab Interpretate perpen-

Convil. General. Tom. XXXV.

(a) Matth. cap. 18. v. 20.

ANNO
CHRISTI
1599.

derent: & si quid minus apte Malabarice suisset redditum, simul cum aliis extra concessum presentibus, cum Indigenis, cum Lusitanis, utraque pollentibus lingua, ubi opus esset, corrigerent e vestigio, & emendarent.

DECRETUM I.

III. Cundis igitur congregatis, Illustriss. Metropolitanus sedens in Faldistorio, una cum ceteris, ad latera, ordine suo condentibus, dixit: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, trium Personarum, & unici veri Dei: Amen.* Placet ne nobis Fratres curiosi, & Ven. Sacerdotes filii mei, in Christo dilectissimi, electi & procuratores popularum, ad ludem, & gloriam SS. & Individualia Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus sancti, ad augmentum, & exaltationem Fidei Catholicæ, religionis Christianæ, in hoc episcopatu Montensi, ad destrucionem barefum, & errorum, quos in eo Hæreticorum, & Schismaticorum aliqui seminaverunt: librorumque a falsis doctrinis, qua ab illis in hujusmodi libris scriptis sunt, expurgationem: ad restaurandam perfectam istius ecclesiam, cum Catholicæ, & universalis unitatem: ad redintegrandam obedientiam debitam summo pontifici Romano, Universalis ecclesiae Pastori, D. Petri in ejus Cathedra successori, & Christi in terris Vicario, a quo jam dudum ipsa discessit, ad simoniacam labem, qua in hac diocese invaserunt eradicandam: ad reclam administrationem Sacramentorum, & spirituum usum necessarium in ecclesia, in posterum restituendum: ad rerum ecclesiasticarum, Clerici, & morum totius populi Christiani hujus dioecesis reformationem, synodum diocesanam in Montensis celebrari. Ec dicto ab omnibus, auditoque, Placet, iterum dixit Reverendissimus Metropolitanus.

IV. Dum ergo nobis placet, Ven. Fratres, & filii in Christo dilectissimi, synodum insipere, deprecantes Deum, a quo bona cuncta procedunt, oportet, ut ea quo sunt perpetrandam, tum de pertinentibus, ad Catholicam fidem, tum etiam ad ecclesias, Officia divina, sanctorum Sacramentorum u/um, & totius Populi in moribus profectum, permanenter, benignaque acipienti, & deinceps auxilio divino obsequenter adimplentes; & quae emundatione digna videbuntur, fideliter unusquisque vultum, synodo apertatis: quod si presentium aliquis, qua diuenter, vel trahabuntur displicerent, procul ab omni contentiousis umbra, personaliter coram omnibus mentem suam explicet; ut ita mediante gratia Divina, res discuti possint (quod unice pro oculis habere debemus) & in proximum, rectumque statum restituantur. Ita tamen ut in uox nulium habeat locum contentio, & discordia, ad iustitiam & veritatem perverterendam, neque Christianus vitetur, & iocundudo inquirendi, complectendive sanctora confita, languescat.

DE-

Eccc

DIAMPERITANA SYNODUS.

1171

1172

DECRETUM II.

ANNO
CHRISTI
1599.

V. Præcipit synodus in virtute Sancte obedientie, & sub pena excommunicationis ipso facta incurenda, ne ullus ecclesiasticorum, vel secularium, ex vocatis ad synodum, & in ea existentibus, e loco Diamperitanu, ubi synodus celebratur, absque expressa Illustrissimi Metropolitanani facultate discedat; neque id fiat, nisi post celebrationem synodi, decretis propria manu subscriptis, cunctisque licentia recedendi facta. Illud insuper præcipit, & enixe commendat, ut si quis ad laudem Domini nostri, & in commune bonum Christianorum hujus dioecesos aliquid dignum, de quo in synodo agatur, animo preconcepit, illud Domino Metropolitanu, verbo, vel scripto, per interpositam personam proponat, ut quod expedire videatur, decerni possit.

DECRETUM III.

VI. Cunctis presentibus, & absentibus notum, manifestumque sit, nulli Populo sive Pago præjudicium futurum, quantum ad loci præminentiam, eo quod synodus in hoc loco de Diamper celebretur: nec ecclesia, aut personæ alicui ex ordine confessandi in synodo: immo omnia jura, & privilegia, sicut antea, cuivis integra, & in suo robore petmansura: quod si super iis aut alia re contumili, aliquid suboriantur dubium, Dom. Metropolitanu exhibeat, ut partibus auditis, pro justitia decernat.

DECRETUM IV.

VII. Cum præ oculis habeat hac synodus. (a) quodlibet donum esse a Deo, & omne donum perfectum descendere a Patre lumine, qui perfectam tribuit sapientiam, cum cordis humilitate eam postulantibus: & præterea quod (b) initium sapientie est timor Domini, monemus, & mandamus omnibus fidelibus Christianis, tam ecclesiasticis, quam secularibus hic congregatis, ut sua peccata cum animi dolore confiteantur, & sacerdotes sacrum celebrent: qui vero sacerdotes non fuerint, sanctissimam Eucharistiam suscipiant: a Domino devoto, & humili corde petentes optimum exitum rerum in synodo pertractandarum. Ad eundem finem quotidie, durante synodo duæ Missæ solemniter in ecclesia cantentur; a Latinis una de Spiritu sancto, altera a Syria de B. Virginie Maria Domina nostra, de cuius honore & gloria peculiariter agendum est. He Missæ celebrande erunt horis, quæ congregationem non impediant; quæ congregatio quotidie hora septima matutina inchoabitur. Insuper quotidie etiam post occasum Solis in ecclesia solemniter, tum a Latinis, tum a Syria cantabuntur Litanie B. Virginis, cum ejusdem commemoratione.

(a) Jacobi 2. v. 17. (b) Ecclesiastici 1. v. 26.

DECRETUM V.

ANNO
CHRISTI
1599.

VIII. Ad vitandas perturbationes, quæ excitari possent; neve detur locus contentionibus non necessariis, & prejudicialibus; præcipit synodus in virtute Sancte obedientie, & sub pena excommunicationis ipso facta incurenda, ut dum sunt congregations, & synodales conventus, nullus sive secularis, sive ecclesiasticus audeat simul cum aliis, vel secularibus, vel ecclesiasticis convenire ad discutiendas res ad hanc synodum, vel ad istam Christianitatem pertinentes, absque expressa Illustrissimi metropolitani facultate: verum omnia, quæ pertractanda censuerint, palam, & in congregacione proponant: excipimus autem illos conventus a populo fieri solitos, dum aliquid, de quo commune consilium audiri debet, occurrat, vel quæ sunt ex mandato ejusdem Domini metropolitani.

ACTIO II.

IX. Dic secunda, decantatis Antiphona, Psalmo, orationibus, & Hymno, prout in Pontificali Romano habetur: Illustrissimus metropolitanus in suo faldistorio sedens dicit: *Venerabiles & dilecti fratres presbiteri: filii in Christo carissimi procuratores, & electi populorum: cum festerna die vix nobis per tempus licuerit alia peragere, quam divinis precibus, & concioni habenda ad populum, incumbere, oportet hodie exordium sumere a rebus ad ipsam synodum pertinentibus: & ab iis primum, qua ad integratatem, & veritatem nostra Sancte Fidei Catholicæ, ejusdemque professionem spectant: sed prius Ora sterum monemus in Domino, ut omnia, quæ vobis vel restauranda, vel emendanda, vel in toto episcopatu, vel in aliqua ejus parte, visa fuerint, nobis, vel congregacioni istiusmodi proponantur, ut omnia cum auxilio, & gratia Divina, vobis aduentibus, ad optimum, quem optamus, statim perducantur, ad laudem Domini Nostri Iesu Christi.*

DECRETUM I.

X. Ut quoad omnia synodus sacerorum Canonum regulas teneat, & sanctorum conciliarum generalium, sacri potissimum concilii Tridentini vestigiis inhæreat: ac probe cognoscens, id ab hac ecclesia incerto exigi, utpote in qua varie opiniones adverius nostram sanctam Fidem Catholicam insurrexerunt, variique errores ab Hereticis, & Schismaticis fuerunt disseminati, præcipit omnibus, tam ecclesiasticis, quam secularibus ad ipsam vocatis, ut nomine non solum proprio, sed etiam totius clericorum, ac populi professionem Fidei, & iuramentum per formulam hic adnexam in manibus Illustrissimi metropolitani hujus concilii præsidentis, omnino prestant.

XI. Et statim in executionem hujus decre-

Anno Christi 1599. creti, & que exemplio se invicem accendeant, & alter alteri incitamento esset, Ilustrissimus metropolitanus vestibus pontificis induitus; Mitra deposita, & ante Altare genuflexus, habensque ante oculos Sancta Evangelia, & crucem, illisque tactis, proprio nomine, tamquam presul hujus ecclesie hoc tempore Sedia vacantis, & metropolitanus ejusdem: nomine præterea totius Populi Christiani Istitus diocescos, & singulorum omnium, tam ecclesiasticorum, quam secularium, sequens juramentum, & professionem fidei, que subinde cunctis adstantibus, fuit declarata, emisit.

Professio, & Juramentum Fidei.

XII. In nomine sanctissima, & individua Trinitatis Patris, Filii, & Spiritus Sancti trinam Personarum, & utrius veri Dei. Anno a Nativitate Domini Nostris Jesu Christi 1599. sub Pontificatu Sanctiss. D. N. Clemens PP. VIII. ejusdemque anno septimo, en loco de Diamper regiorum de Malabar india Orientalis, in ecclesia omnibus sanctis dicata, die 21. mensis Junii in synodo dioecesana bjuris episcopatus ad Montano, ab Illustrissimo, & reverendissimo DD. Fratre Alexio de Meneses archiepiscopo metropoli tano Coenzi, Primate Indiarum, & partium Orientalium, sede vacante ejusdem episcopatus. Ego N. libere, & spontaneo, nec aliquo violencia adficitur, sed mero meo arbitrio, & pro anima mea salute, & quia ita ex corde credo, profector, me firma si de credere, & constiteri omnia & singula, qua continentur in symbolo fidei, quo utiliter sancta Mater Ecclesia Romana. Videlicet.

XIII. Credo in unum Deum Patrem Omnipotentem &c. Deinde sequitur totidem verbis, fiduci professio, ut habetur in Bulla Pli IV. Inunctam nobis. Dat. Roma Id. Nov. An. 1564. usque ad illa verba inclusive: Animasque inibi detentas fidelium suffragii iuvare. Deinceps ita habet.

XIV. Pariter affirmo fidolum iustorum Animas ex hac vita migrantes, qua hic pro peccatis ob peccata debitis, jam satisfeceris, & qua purgatorium tormentum, juxta boniplacitum & ordinationem Dei plenam satisfactionem exhibere, & pariter, qua post Baptismum nullum peccatum commiseris, statim post mortem pergere in Calum, ubi videns Deum sicut est. Exinde condemnato, & anathematizato barefim dientium, iustum animas esse in Paradiso terreno usque in diem Judicis: Animasque damnatorum, non aliter torqueris, quam ex scientia tormentorum, quibus post iudicii diem punientur. Similiter confiteor, & affirmo, sanctos, una cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, & eorum Corpora, & Reliquias esse in terris venerandas: insuper Imagines Christi & Deipara semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum, habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertendam.

XV. Similiter sacratissimam Virginem Mariam esse proprie, & vere Dei Matrem, & ita vocari debere a fidelibus, quia reali-

tor, & vero peperit secundum Carnem, ac sine dolore, aut angore aliquo, verum Dei Filium, verum hominem factum, ipsa Vir gine permanente ante partum, in parte, & post partum, atque ipsam, nullam peccati actualis maculam contraxisse affirmo.

Confiteor etiam indulgentiarum potestatem a Christo in ecclesia reuelatam suisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse.

Sanctam catholicam, & apostolicam Romanam ecclesiam omnium ecclesiarum matrem, & magistrum agnoscere; & omnes quotquot ipsi non obediant, hereticas esse ecclesias, schismaticas, atque inobedientes Iesu Christo, ejusque mandatis, nec san Hierarchia ecclesiastica ab ipso instituta, ac dominum extra aeternam esse salutem.

Promitto, & juro veram obedientiam papæ, seu Romano Pontifici, B. Petri apostolorum principis successori, & Christi in terris vicario, totius ecclesia capiti, ipsius doctori, & magistro, patri, prelato, & pastori omnium fidelium: neconon confiteor, omnes quotquot Romano pontifici Christi in terris vicario non obediant, tamquam inobedientes mandatis ipsius Christi, ab aeterna salute excludendos.

XVI. Recipio, approbo, & confiteor, omni blasphematione remota, omnes determinaciones, definitiones, & declarationes in sacris canonicis, & conciliis generalibus, ac praeritatis in sacroculo concilio Tridentino contentas. Pariter damno, rajicio, & anathematizo omnia ipsi contraria; atque heresies quaesunque, ab ipsis damnatas, rejectas, & anathematizatas, una cum ecclesia damnata, rejeicio, & anathematizo; ac potissimum diabolicas, & peruersam barefim Nestorianorum, cum ipsorum perfido Duce Nestorio, ipsiusque pravis magistris Theodore, & Theodore, cum omnibus, sequentibus, prateritis, & presentibus, qui a Satana seducti, & persuasi, duos in Christo personas, & duo supposita impiæ asserabant; affirmantes, verbum divinum non assumptissimum carnem in unitatem persona, sed tantummodo per inhabitacionem, & manitionem in ea fuisse tamquam in templo; nec dicendum esse, Deum fuisse incarnatum; nec Virginem Mariam vocandam esse matrem Dei, sed tantum matrem Christi; qua omnia rejicio, condemno & anathematizo, tamquam diabolicas heresies; immo credo, amplector, & approbo, qua circa hac sacram concilium Epheсинum I. ducentorum patrum decrevit, & in quo ex mandato Romani Pontificis Calixti I. præsedit B. Cyriacus patriarcha Alexandrinus, quem fuisse justum, & sanctum, Deoque gaudere omnino confiteor, quique cum blasphemant, extra aeternam fore salutem.

Similiter damno dicentes, de Christi passione agendum non esse, nec de illo loquendum; immo id facere esse injuriam Christo irrogare, sed credo, & confiteor, meditationes, & colloquia de Passione Christi maximum fidelibus asserre preventum.

Pariter confiteor & credo, quod sicut unus est Deus, una fides, & unum baptismum, ita una tantum est vera lex in toto, atque integræ Christiana ecclesia, qua est lex Iesu Christi

Anno Christi 1599.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1175

ANNO
CHRISTI
1599.

*Si Domini nostri, veri Dei, & veri hominis: quam unam legem omnes Apostoli, & rumque discipuli, & successores unanimiter, & uniformiter pradicaverunt, & pradicamus, & confitemur in toto orbe: & danno, ac reje-
cio inepte dicentes, aliam esse legem sancti Thomae, & aliam dicti Petri, atque esse omnino diversas: & nulla ratione inter se con-
venire; cum aliis omnibus erroribus; & ba-
rebus ab ecclesia matre rejectis.*

*Hanc veram catholicam fidem, extra quem
&c. sequitur prout in laudata formula Pia-
na usque ad ultima verba: quibus profesio
Diamperitana adjunxit sequentia.*

*XVII. Spondeo itaque, voveo, & juro Deo,
Cruci; & sanctis evangelistis, nullum me in
præfens, vel in posterum in hac ecclesia, &
episcopatu Montensi, episcopum, archiepisco-
pum, praelatum, pallorem, vel gubernato-
rem admissum, preter illum, qui a sancta
fede apostolica, per papam, & pontificem Ro-
manum fuerit immediate constitutus; atque
ipsi ita constituto, tamquam proprio, & ve-
ro pastori, obedientiam præstiterum, omnino
independenter, nulloque expedito consensu,
aut nominatione a patriarcha Babylonico,
quem rejicito, danno, & anathematizo, tam-
quam hereticum, Nestorianum, schismaticum,
& extra obedientiam sancta Romana eccle-
sie, & idcirco extra aeternam salutem; nec
non juro, & promitto, ipfi nonquam obedi-
re nec in aliquo cum eo communicare. Igitur
omnia dicta, & promissa spondeo, voveo,
juro, & consecro Deo omnipotente, & huic
sacra sancta Christi Crucis. Sec me Deus adju-
vet, & hac sancta evangelia. Amen.*

*XXVIII. Qua protestatione, ac fidel pro-
fessione peracta, reverendissimus metropoli-
tanus surrexit, & mitra capiti imposta,
in taliditorio sedie, accepitque evangelio-
rum codicem, quem cruci supposuit. Ad
eum primus accessus reverendus Georgius ar-
chidiacus illius Montensis episcopatus,
& coram eo genibus flexis, & clara, &
intelligibili voce proprio Malabarico idio-
mate, candem fiduci professionem emisit, sa-
cramento præstio in ejusdem Metropolita-
ni manibus. Deinde cuncti presbyteris,
diaconis, & subdiaconis, & aliis Cha-
maziis inibi genuflexis, Jacobus Cassa-
narius de Pallurti synodi interpres ver-
nacula lingua Malabrica eam fidei for-
mulam protulit, tandem singulis de verbo
ad verbum repetitibus. Qua formulâ ab-
soluta, omnes singillatim in manibus Metro-
politani juramentum præstiterunt; qui ab uno
quoque eorum quæsivit, num hræmer cre-
deret omnia, qua in ea formula contine-
bantur; & insuper quidquid sancta mater
ecclesia Romana credebat, & confitebatur,
& num rejiceret quidquid ipsa rejiciebat?*

*E
an etiam anathematizaret perversam Ne-
storianorum heresim, cum eorum errori-
bus, ejusque autores, & fautores. Nesto-
rium, Theodorus, & Diodorus, cum ipso-
rum allellis; insuper num sanctam Ro-
manam ecclesiam, ut matrem, & magistrum
agnosceret, omnipotem mundi ecclesiæ
caput; ac consideretur, quod ecclesia ipsi
rebiles ab æterna excluderentur latentes. An
promitterent, & jurarent veram obedien-*

1170

ANNO
CHRISTI
1599.

*tiam, & subjectionem sanctissimo patri pa-
pa, & pontifici Romano, tamquam uni-
versali ecclesiæ pastori, apostolorum princi-
pis Di Petri successoris, & Christi in terris
vicario, exclusa omni communicatione cum
patriarcha Babylonico, schismatis anteli-
gnano, cui iniuste usque ad hæc tempora
subjecti fuerant? An sponderent, & jura-
rent, nullum alium in episcopum nunc, &
in posterum accepturos præter illum, qui
ab ecclesia Romana fuerit institutus, & a
papa missus, & cuiilibet hujusmodi, animo
sincero, obedientiam præstitorum, & rece-
pturos tamquam proprium pastorem, quod
proprium eorum est, qui sunt veri catho-
lici, & ecclesiæ filii; demum se execrati-
ros patriarcham Babylonicum, tamquam her-
eticum Nestorianum, & a gremio sancte
matris ecclesiæ rejectum, nec unquam fore,
ut illi pareant, aut cum illo in rebus ec-
clesiasticis coömmunicent? Quibus omnibus
articulis, & ipsorum cuiilibet, omnes, &
singuli, positis supra evangelia, & crucem
maniibus, responderunt, se ita credere, ju-
rare, Deoque spondere per evangelia, &
Christi crucem ipsis superpositam. Postea
ecclesiastici eandem professionem, & jura-
mentum præstiterunt; & subinde electi, &
procuratores populorum, ceterorumque ejus-
dem dioecesis locorum, nomine communia-
tum, a quibus facultatem ad hoc munus
accepterant. Id quod ab aliis etiam omnibus
Christianis, qui aderant, præstitum fuit.*

DECRETUM I.

*XIX. Præcipit synodus, ut cuncti sacerdo-
tes, diaconi, & subdiaconi presentis dio-
ceseos, qui non intersunt synodo, eandem
fidei professionem, & juramentum in mani-
bus illusterrimi metropolitani in visitatione
episcopatus, quam aggredi proposuit, præ-
stare debeant; quique visitationis tempore
absuerint, id ipsum præstare debebunt in
manibus illius, qui ab eo deputabitur: ita-
ut nemo in sacris constitutus in toto inve-
niatur episcopatu, qui hujusmodi possessio-
nem, prout hic continetur, non emiserit.
Præterea jubet, nullum ex Callanariis in
vicarium, vel curatum cuiuslibet ecclesiæ,
ullo tempore eligi, quin ante possessionem
initiam, prædictam professionem faciat, vel
in manibus præfulsi, aut alterius ad id mu-
neris designati: quod pariter de his, qui
ad ordinis sacros promoveri dohent, eodem
modo decernitur. Quod si prædictorum ali-
quis id facere renuerit (quod Deus ave-
rat) excommunicatus declaretur, & ut talis
ab omnibus habeatur, & tamquam ver-
hementer suspectus os fidei, iuxta sacros
canones puniatur.*

ACTIO

ANNO
CHRISTI
1599.

ACTO III.

*De rebus ad catholicam fidem spectan-
tibus.*

DECRETUM I.

XX. *Q*uia sine fide impossibile est place-
modi, est sancta fides catholica, quae est ve-
ra & principium, & cuius puritate popu-
lus christianus, & catholicus ab eo, qui eius-
modi non est, discernitur; cumque synodo
compertum sit, a pluribus hominibus ab hac
vera fide errantibus, necnon mediantibus
pluribus libris falsis, & erroribus doctrinas
continentibus, errores non paucos in hac
dioecesi suisse disseminatos, eisque plures
fuisse misericordie infestos, & in posterum
multo plures infici posse, eidem synodo op-
portunum visum fuit, ultra professionem
fidei iam factam, singillatim exponere pre-
cipua nostrae fidei capita, & qui sunt con-
tra illam errores in dictis libris, indicare, ut
hujus dioecesos incoete, corum malitiam,
ac falsitatem agnoscant, eosque declinent,
ac fugiant.

C A P. I.

Doctrina fides.

XXI. *Q*ue nostra sancta fides, cum ec-
clesia catholica per totum orbem diffusa,
ab initio creditis, tenet, & unanimiter pro-
ficitur, hæc sunt: credimus in unum ve-
rum Deum omnipotentem, incomparabilem, in-
comprehensibilem, inefabilem, æter-
num, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum:
unum in essentia, trinum in personis; pa-
terem ingenitum; filium genitum a solo pa-
tre, ipsi consubstantialem, & æqualem;
Spiritum Sanctum ab æternō procedentem
a Patre, & Filio; non tamquam a duobus
principiis, aut duplice spiratione, sed ab
utroque, tamquam ab uno principio, & fine
única spiratione. Pater non est Filius, nec
Spiritus Sanctus; Spiritus Sanctus non est
Pater, nec Filius; sed Pater est Pater tan-
tum, Filius est tantum Filius; Spiritus San-
ctus tantum est Spiritus Sanctus: nulla per-
sona aliam æternitate precedit, aut excelle
magnitudine, aut superat potestate, sed
semper est absque principio, & fine. Pa-
ter est qui generat: Filius qui generatur;
Spiritus Sanctus qui procedit; consubstan-
tiales pariter, & æquales, æque potentes,
æque æterni. Tres ita personæ sunt unus
Deus, & non tres Dii, una essentia, una
substantia, una natura, una immensitas;
unum principium, unus creator omnium re-
rum, visibilium, & invisibilium, corpora-
lium, & spiritualium, qui cum voluit o-
mnia sua bonitate creavit, & omnia que
creavit, voluit esse valde bona.

A C A P. II.

ANNO
CHRISTI
1599.

XXII. Præterea unigenitus filius Dei, qui
semper est cum Patre, & cum Spiritu Sancto, patrue consubstantialis, tempore a
Divina misericordia præordinato, ut homi-
nes liberaret a peccato Adam, ceterisque
culpis, incarnatus fuit vere Spiritus Sancti
virtute, in illibato ventre Sacratissima Vir-
ginis Marie dominæ nostræ, atque in ea
acceptis veram, & integrum naturam no-
stram humanam, corpus scilicet, & ani-
mam rationalem in unitatem personæ Di-
vine, tali unione, ut per illam unus idem-
que Jesus Christus sit Deus, & Homo; Fi-
lius Dei, & Filius hominis, nempe Virgi-
nis; quia una natura cum alia confusa sit;
nec una in aliam mutata, vel una mixta
cum alia; vel earum alterutra perierit, &
in nihilum fuerit redacta. Quamobrem in
una persona, & in uno supposito divino,
duplex est natura perfecta; divina, & hu-
mana; fulvis semper utriusque proprietati-
bus, dupli-videlicet voluntate, divina, &
humana; & dupli operatione in uno san-
tum Christo; & sicut forma Dei formam
servi non tollit, ita forma servi Dei for-
mam non minuit, quia ipse, qui est verus
Deus, id est, & verus homo: Deus per
illud, quod in (b) principio erat Verbum,
C & verbum erat apud Deum, & Deus erat
Verbum: Homo per illud, quod Verbum Ca-
ro factum est, & habebant in nobis: Deus
per illud, per quod propria virtute, de-
quinque panibus satiavit quinque millia ho-
minum, per quod aquam vite æternæ, Sa-
maritanæ promulgit; Lazarum quatinus in
monumento suscitavit; viatum ex eis re-
stituit; infirmos sanavit, & impetravit ven-
tis, & mari; homo, per illud per quod fiti-
vit, & esurivit, fatigatus fuit ex itinere,
crucis arbori fuit clavis confixus & in ea ex-
piravit: denique idem secundum Divinita-
tem æternæ Patri æqualis, immortalis, & im-
passibilis, & secundum humanitatem minor
D patre, mortalis, atque passibilis.

C A P. III.

XXXIII. pariter, quod ipse Dei filius in-
carnatus, vere fuit natus ex Maria Virgi-
ne, & ejus corpus ex huius purissimo san-
guine fuit formatum, & iphus est vere Fi-
lius; quapropter confitemur ipsam esse ve-
re Matrem Dei, & ita ab universa catho-
lica ecclesia appellandam esse, & invocan-
dam, eo quod vere, & realiter absque do-
loribus, aliisve passionibus, peperit secun-
dum carnem verum Dei Filium, hominem
factum: & ipse Dei filius incarnatus ve-
re fuit pro nobis passus; vere mortuus, &
sepultus; vere cum anima ad inferos Limbi
descendit ad liberandas sanctorum patrum
animas ibi existentes, & die tercia vere a
mortuis surrexit; & per quadraginta dies
docuit apostolos, locutusque est de regno
Dei, & postea virtute propria in coelum
ascendit, ubi sedet ad dexteram maiestatis
gloriarum, & potentiarum patris, unde venerus
est

(a) Epist. ad Heb. c. 11. v. 6. (b) Joann. i. v. 1. & 14.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1179.

ANNO dum unicuique premium, vel poenam se-
CHRISTI cundum opera sua.
1399.

C A P. IV.

XXIV. Similiter profiteretur neminem ab Adamo descendenter, conceptum, & natum, aliquo tempore salvum fuisse, aut salvandum esse, aliter quam per fidem mediatoris Dei, & hominum, Iesu Christi Filii Dei, & per ejus sanguinem, ac mortem, qua nos aeterno patri reconciliavit, & nostrorum iniquitatum chirographum solvit, quae quidem fides ante adventum Christi, erat de ipso venturo, & redemptuero; & post eius adventum, est fides, qua creditur ipsum advenisse, & nos sua morte, & Sanguine suo redemisse.

C A P. V.

XXV. Insuper omnes, quotquot natura- li generationis modo ex Adamo nascimur, filios irae, & peccati originalis macula infectos, nasci; quam contraximus ob culpam inobedientie Adami, in quo nos omnes peccavimus. Adamus enim peccando, & sibi & nobis sanctitatem, & justitiam perdidit, & peccatum proprium, & personale ipius, in nos omnes generatione pertransiit, dicente apostolo: (a) Per unum hominem peccatum intravit in Mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt. Quod licet verum sit, & firma fide tenendum, peccatum illud in nos generatione pertransire, non tamen anime nostre sunt ex traduce, aut sicut corpora generantur, aut educuntur de potentia materiarum, velut anime Brutorum, sed ex nihilo a Deo creantur, & divina dispensatione, dum corpora perfecte formantur, & organizantur, ipsis infunduntur, & in quo infusionis instanti evanescunt, & in quo infusionis instanti evanescunt originalis peccati, quod in Adamo commisimus, anima contrahunt, per quod a coeli excludimur, Deoque in aeternum privamur: quod tamen peccatum delerat baptis- mate; quo mediante, anima a culpe noxa abluitur, & nos, qui per peccatum eramus filii irae & a coelesti patria, regnique celorum exiles, constituirat filii Deo cari & celorum heredes; insuper virtute ejusdem baptismatis reliquæ noxae, & peccata actualia illis, qui talia perpetraverunt, cum omnibus poenis pro ipsis debitis remittuntur.

C A P. VI.

XXVI. Ulterius animas eorum, qui post baptisma susceptionem nullum admisere peccatum vel de admisis copidiam poenitentiam cum aqua, & integra satisfactione egerunt, statim in celum duci, & ipsum videre Deum trinum, & unum, clare, sicut est, divina gaudentes visione; alias aliis perfectiori mo-

1180

do, pro meritorum diversitate; & pariter do, pro meritorum diversitate; & pariter qui in mortali actuali absque condigna poenitentia decidunt, vel etiam cum solo originali illico ad inferna descendere, poenis aeternis inequalibus tamen, juxta demeritorum inqualitatem, in aeternum puniendos.

ANNO
CHARTA
1599.

C A P. VII.

XXVII. Sicut etiam, quod ii, qui ex fidibus christianis, ex hac vita in caritate decesserint, vera pro peccatis poenitentia perfecta, sed nondum plena Divinitus satisfactione pro ipsis exhibita, mox ad locum, & poenas purgatori ducuntur, ubi per ignem, aliasque poenas, toto tempore, quo Deo, juxta peccatorum qualitatem, & quoisque plene pro illis satisfecerint, visum fuerit, ab ipsorum sordibus abluuntur; postquam vero fuerint abluti, ad gloriam, Deique gaudium recipiuntur; quo in purgatori loco, animabus ibi detentis maxime prosunt suffragia, orationes, elemosynæ, aliasque pietatis opera, quæ viventes pro defunctis facere conveverunt, postquam vero sacrofæcum missam sacrificium, quo poene leviores reddantur, & citius in celum deportentur.

C A P. VIII.

XXVIII. Similiter quod die iudicii, nostra corpora in cinerem, pulveremque redacta, resuscitabuntur, eademque nostris animabus, unumquodque fuit, iterum unientur: aliter tamen, & aliter resurgens, boni quidem, ut circumdat gloria, immortales, & impassibiles regnent cum Christo in coelis; mali autem ut in demnum confortio in inferno, aeterno, & vero igne perpetuo crucientur.

C A P. IX.

XXIX. Pariter quod in principio, & in tempore, creavit Deus omnia visibilia, & invisibilia, corporalia, & spiritualia, & dumque Empyreum Angelis replevit, e quibus Deo obedientes, in gratia suæ confirmati, & retinentes dotes, ac perfectiones, quibus Deus eos in ipsa creatione decoravit, fuerunt ad aeterna gaudia electi: rebellis vero in infernum, quem Deus, dum peccarent, creavit, detrusi sunt, ubi divina justitia rigore, non tantum poena damni, qua divina visione privantur, ad quam crederunt, sed & simili vero igne, aliasque poenis in aeternum torquentur: Qua de causa tanti boni quod justus manet, et quo ipsi ob propria peccata carent, invidia ducti, odio insuper acti erga Deum, ejusque opera, intrinseca demum, qua obdurate sunt malitia, impulsus, homines tentant & ad malum sollicitant.

CAP.

(a) Ad Rom. 5. v. 12.

ANNO
CHRISTI
1599.

C A P. X.

XXX. Præterea profiteret Angelos beatos, aliosque sanctos, cum Christo in Coelis regnantes, (a) a fidelibus colendos, ac venerandos esse, a Deo per ipsorum intercessiones, nostris necessitatibus remedia postulando, utque pro nobis Deum deprecentur: quod quidem præstant, dum Deo offerunt pro nostris malis preces, supplicationesque: Corpora etiam, & Reliquias ipsorum maxima cura, & veneratione in terris custodiendas, osculandas, & colendas, ac in Altaribus, aliquique peculiaribus locis colloquendas: quippe que fuere viva Christi membra, ac Templum Spiritus sancti: nec non iudicij die talia Corpora resuscitanda esse, & eterna gloria in Coelo induenda; per que in terris, plurima nobis Deus beneficia confert.

C A P. XI.

XXXI. Itidem Christi Domini, & Beatisimae Virginis Marie Imagines, neccnon sanctorum Angelorum, qui aliqualiter depingi valent, sicut & aliorum sanctorum, quos esse Coeli incolas ecclesia credit, retinendas esse, & decentibus in locis habendas, non tantum in domibus fidelium, verum & in templis, atque pociissimum: que quidem venerari colique debent, debito ipsi cultu, eo scilicet, quo sanctos, vel aliud quodcumque cultu dignum, quod per ipsas representatum veneramur: non quod ipsis aliquam inesse virtutem, seu divinitatem, ob quam debeant colli, credamus, vel in eis spem, fiduciamque nostram ut Gentiles in Idolis, collocemus, sed quia honor ipsis a nobis exhibitus, ad prototypum per ipsas representatum referatur, ita ut per imagines, ante quas in genua procumbimus, vel alias actus religionis exercemus, adoremus Christum, & Sanctos. Quonobrem signum Crucis adoratione latræ soli Deo debita adoramus, eo quod D Filium Dei Dominum nostrum Jesum Christum pro nobis in ipsa passum exhibit, & quia ut ipse dixit: (b) hoc in die Iudicii apparet signum Filii hominis: eademque latræ adoratione ex eodem motivo, co- limus ceteras Christi Imagines.

A C A P. XII.

XXXII. Pariter Catholica confitetur ecclesia, hominum unicuique ab ortu suo, Angelum a Deo in illius custodiam depatri, ut ipsam ad bonum incitet, & a malis, in quo seclusa custodia solicita casurus esset, eruat: quem infuper Angelus in illius custodiam accipit, quandiu vixerit: itaut eum continuo comitetur, & quantum in se est a malis, & peccatis abducat, eumque ad vitam eternam dirigat: atque adeo ejus libero arbitrio que recta sunt proponit, a quo bona quamplurima, tum temporalia, tum spiritusbia accipimus, etiam nihil tale cogitantes: Angelum vero haec munia obeuntem, nostrum Angelum Custodem appellari.

C A P. XIII.

XXXIII. Unam pariter esse ecclesiam Catholicam toto Orbe diffusam, & cujus est pectora sumimus pontifex Romanus, Beati Petri Apostolorum Principis in ea sede successor, cui, & per quem successoribus suis, plenam potestatem regendi, & gubernandi totam ecclesiam, Christus conculit: & unde ecclesia Romana (c) est Caput, Mater, & Magistra omnium Orbis ecclesiærum, sicut & pontifex Romanus, Caput totius ecclesie, Pater, Magister, omniumque Christianorum docto, omnium in universum Presul, cunctorumque Sacerdotum, episcoporum, primatum, Patriarcharum, ecclesiærum quarumcumque; omnium Imperatorum, Regum, Principum, & dominorum Pastor, omnium denique, (dummodo sine Christiani, tamenque Populi fidei) ex quo ipsis pontifici Romano, & Christi Vicario obediens in terris renuentes extra viam existente salutis æternæ, & in Infernum decludentur, tamquam Heretici Schismatici, inobedientes mandato Jesu Christi, Dei Fili, Domini nostri, ac Hierarchie ab ipso in sua ecclesia constitute

C A P. XIV.

XXXIV. Unum similiter, eundemque Deum auctorem fuisse veteris, novique Testamenti, id est Prophetarum, & Evangelium

(a) Circa ritum venerationis Sanctorum post immensa propemodum ecclesiastice exditionis volumina a SS. D. N. Benedicto XIV. edita confulere juvabit Dissertatione. De ritu officiis Sacrae Reliquiarum. evulgata anno 1732. a Petro Moreto Viro eruditissimo; & supplementum Dissertationis ad calcem Libelli. De rite variandi chorale indumento. ab eodem auctore editi Romano anno 1732. & novissime Johann. Cryfoff. Trombelli Opus De out. SS typis Bononiæ excusum anno 1743.

(b) Locus indicatur Matt. 24. v. 30. ubi legitur Suni apparet signum Filii hominis, Crucem afflent: Cœlo. Veteres Patres & plerique Interpretes, hoc signum Filii hominis, Crucem afflent: quam sententiam adoptavit Ecclesia dum concinit in eius officio: Hoc signum Crucis erit in Cœlo Gr.

(c) Quoniam privilegium istud, quo Romana super ceteras Orbis ecclesiæ jure præmieret, atque extollitur, defumitur ex itinere Romano Divi Petri, etisque in Urbe episcopatu, legendus omnino est liber de hoc argumento editus Florentia anno 1741. a Petro Fugato, in quo accuratissimus auctor, Romana momenta afferit, atque heterodoxorum cavillaciones invicibiliter resolvit; et vel maxime, quod cum hinc veritati acquererent insenitum ecclesiæ hostes, Montanus, Arius, Pelagius, &c. alii demum per decein, & tria secula blasefie hontes, Montanus, Arius, Pelagius, &c. alii demum per decein, & tria secula blasphemantes, venales tantum calami Marcelli Patorini, & Joannis de Janduno, pro Ludovico Bavaro gerint.

ANNO
CHRISTI
1599.

ANNO
CHRISTI
1599.

nam Testimenti utriusque scriptores, afflati Spiritu sancto scripserunt. Itaque recensit ecclesia omnes libros Canonicos (a) Testamenti utriusque, infallibilem in se veritatem continentem, atque a Spiritu sancto dictatos: videlicet e Testamento veteri quinque Moysis libros: *Genesim*, *Exodum*, *Leviticum*, *Numeros*, *Deuteronomium*: pariter libros *Josue*, & *Judicium*, & *Ruth*: quatuor Regum: duo *Paralipomenon*, & primum *Eldas*, & ejus secundum, qui dicitur *Nehemias*: Libros *Tobiae*, *Judith*, *Ether*, *Job*: *Psalterium Davidicum centum*, *quinquaginta Psalmos* continens: *Parabolae*, *Ecclesiasten*, *Canticum Canticorum*, *Sapieniam*, *Ecclesiasticum*: quatuor Prophetas maiores, *Iisaiam* scilicet, *Hieremiam*, cum *Baruch*, *Ezechiel*, *Danieliem*, duodecim item minores, *nimirum Oream*, *Joelien*, *Amos*, *Abdiam*, *Jonam*, *Michaem*, *Nahum*, *Abacuch*, *Sophoniem*, *Aggzem*, *Zachariam*, *Malachiam*, & primum, & secundum *Machabaeorum*. Testimenti novi quatuor Evangelistas, scilicet *Mattheum*, *Marcum*, *Lucam*, & *Ioannem*: Acta Apostolorum a D. Luca conscripta: quatuordecim Divi Pauli epistolas, *nimirum unam ad Romanos*, *duas ad Corinthios*, *unam ad Galatas*, *unam ad Ephesios*, *unam ad Philippenses*, *unam ad Colossenses*, *duas ad Thessalonicenses*, *duas ad Timotheum*: deinde unam *lingulis*: nempe ad *Titum*, ad *Philemonem*, ad *Hebreos*: Petri apostoli duas: *Joannis apostoli tres*: *Jacobi apostoli unam*, *Judee apostoli unam*, & *Joannis apostoli Apocalypsim*; qui libri cum omnibus suis partibus sunt *Canonici*, & infallibilem in se continent veritatem.

DECRETUM II.

XXXV. Declarat synodus, in libris novi foederis, qui sunt in usu in hac dioecesi (b) *Soriana*, vel *Syriaca* lingua scriptis, desiderari Evangelio S. Joanni initium *capitis octave* de muliere in adulterio deprehensa, & ad Christum Dominum adducta: pariter in *capite decimo Lucae*, ubi dicitur, Christum mitisse septuaginta quos Discipulos, poni *Septuaginta tantum*: similiter *Matthaei* & in *Oratione Pater noster*, post ultima verba: *Sed libera nos a malo*: hec addi: *quoniam tuum es Regnum, virtus, & Imperium in secula seculorum*. Sed nec in dictis libris legi secundam epistolam Divi Petri, secundam, & tertiam Divi Joannis, epistolam *Juda*, nec *Apocalypsim*.

(a) *Theodorus Mopsuestenus Magister Nestorianus*, expunxit a sacrorum Librorum Canone, ut constat ex Quinque Synodo Gen. Collar. 4. a. nov. 63. ad 71. & ex Leontio Byzantino Lib. de Nestorianis. Imp. sum. 14. & 17. sequentes Libros: *nimirum Job*, *Paralipomenon primum* & *secundum*, *Eydram*, *Canticum Canticorum*, *Epistolam Jacobi*, & alias aliorum Catholicissimorum alias, in eos libros commentaria scriptura perhibetur. Verum a Nestorianis laudati libri pro Canonice habentur, ut ex Catalogo soboenis Cap. 3. liquet apud Alleman. Tom. 3. Bibl. Orient. pag. 5. & Tom. 4. pag. 239.

(b) Etiam omnia ita loca novi Testamenti, depravata afferantur a Nestorianis, ut notat *sofia Synodus*, & ex ipsa *Posevinus Tom. 2. Apparatus*, pag. 418; & Thomas a Jesu in *Lib. de Conversione Gent. procur.* pag. 155. tamen legenti ipsa loca apud Calmetum in *Evang. & apist.* & que habet Allemanus Tom. 4. *Biblioth. Orient.* pag. 238. & seq. facile constabit ea omnia, ante exortam Nestoriani barefum ita legi in *Vulgata Syriaca* verbione, ut liquet ex MS. Codd. apud *Syros Orthodoxos catantibus*, & ex Nov. *Tellam*, *Syriaco edito Rorox*, *Parisii*, & *Londini*.

ANNO
CHRISTI
1599.

Ioannis. Præterea o cap. 4. epist. 1. B. *Ioannis* impie sive expunctum versiculum illum: *Qui salvavit Iesum non est ex Deo*, & ejusdem epistola illum aliud: *Tres sunt, qui testimonium dant in Calo: Pater, Verbum, & Spiritus sanctus*, & hi tres unum sunt. Et in veteri Testamento desiderari libros *Ester*, *Tobia*, & *Sapientia*. Quos libros, & versiculos jubet transcribi & partes ablatae restituiri, per emendatos Chaldaicos Codices, & conformiter ad editio nem latinam, & vulgatam, qua sancta Mater Ecclesia utitur: ut praesens ecclesia scripturas integras habeat: ipsisque nulla, ne minima quidem parte imminutis, & immutatis sacris libris, prout scripti fuerunt, & in universali leguntur ecclesia, utatur: Quod munus prestari expertus synodus a R. P. Franciscico Roz Societatis Jesu, & Syriaca lingue professore in Collegio de Vaipicota, ob eam qua pollet in illorum Idiomatum, & divinarum scripturarum cognitione.

DECRETUM III.

XXXVI. Cum sacra Biblia, columnæ sine, quibus nostra Catholica Fides innititur, basesque, & fundamenta, in quibus consistit, & ubi veritas, puritasque illius perspicitur, quotquot heretici fidem destruere machinati sunt, idem divinarum scripturarum textum corrumpere, & quædam ipsorum erroribus adversantia intercipere, sicuti & nonnulla, qua iphis favere possent, assuere non desiterunt: & quod in praesenti quoque episcopatu accidit, dum per episcopos Hereticos Nestorianos regebatur, qui in sacris libris, quibus utebantur, loca Nestorii erroribus contraria, similiter depravarunt.

Videlicet *alium apost. cap. 20*, ubi Paulus dicit: *attende vobis*, & *anversa ecclesia*, *in qua vos Spiritus sanctus episcopos posuit*, *ad regendum ecclesiam Dei*, quam *acquisivit sanguine suo*, mutaverunt impie nomen Dei & posuerunt *Christi*, ut sensus sit: *in qua vos posuit Christus ad regendum suam ecclesiam*, quam *acquisivit sanguine*: Nam ipsi Nestoriani a Diabolo acti, veritatem Catholicam, scilicet Deum pro nobis passum, sanguinemque fudit, fateri nolunt.

Ex cap. 4. epist. 1. *Joannis* abstulerunt verbum: *qui salvavit Iesum non est ex Deo*, quippe qui contra Nestorium facili, impie dividenter Christum in duo suppedita.

Ea-

**ANNO CHRISTI
1599.** **Eadem epist. (a) cap.3. ubi dicit, in hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, profus ex misericordia pro Dei vocem Christi expoununt, dicentes: in hoc cognovimus caritatem Christi, quoniam ille Christus, ut pariter cum Nostro negant, Deum pro nobis mortuum.**

In epist. ad Hebreos cap.2. ubi dicit Apostolus: vidimus Iesum propter passionem mortis gloriam, & honorem coronatum, ut gratia Dei pro omnibus gessaret mortem, scribit, ut distinctionem duorum seppositorum cum Nestorius assertat, ita superaddendo: (b) vidimus Iesum propter Passionem Mortis, gloriam, & honor coronatum, ut gratia Dei PRÆTER DEUM pro omnibus gessaret mortem: id est, ut gratia Dei, sed a Deo divisus, & extra Deum pro omnibus moreretur.

In cap. 6. Lucae, ubi Christus dixit: (c) mutum date, nibil inde speranter, ut usurras, quibus alebantur, & quas tanquam iustitiam consonas probabant, defenderent, posuerunt ita: mutum date, & inde sperate: quasi diceret, mutum date & lucrum inde expectate. Que omnia loca, ut depeccata, & corrupta ab Hereticis, præcipit synodus in cunctis codicibus expurgatur, & castigantur, ac purificati pridem, iuxta veritatem editionis vulgatae, qua sancta Mater ecclesia utitur, restituuntur, idque sine mora cupit ab Illustrissimo metropolitano in hujus dioecesis visitatione fieri, vel per sempiternum, vel per viros Syriacos doctos, quos ipse ad hoc munus deputaverit.

DECRETUM IV.

XXXVII. Comperit synodus ob communicationem, quam in hac dioecesi habent Christiani cum Infidelibus, aliquos ipsorum animis adhucisse ineptos errores, colique ab hebetibus, & rudibus hominibus mordaciter teneri, & possumimus quidem tres hisce infidelibus fainillares: nempe animas post mortem in alia corpora transmigrare, sive animalium, sive aliorum hominum, quod & ineptissime assertur, & est error, & heretici.

Conciel. Generale. Tom. XXXV.

(a) Omnibus quidem his locis, eo modo quo leguntur in plurimis Orientalibus versionibus, alebantur Nestoriani, ut Christum in duo supposita dividunt: qui valde impugnabantur. Non Nestoriani, ut Christum in uno supposita dividunt: qui discindit, & tunc illo textu nostra vulgata latine: Qui salvus Iesus non est ex Deo; id est qui discindit, & dividit Christum in plures personas, aut in plura supposita, vel ut commentator Calmetus: Qui studiis quidquid in ejus persona unam tantummodo est. Hic autem verius: ex cap.4. epist. 2. Ioann. non sicut ablatus a Nestorianis, ut PP. Diamperitanus putarunt; sed cum Malabarenses versionibus Orientalibus uterentur, illum versum legebant sic: Omnis spiritus qui non confessus est Iesum Christum in carne veniente, non est ex Deo; que loquio uniformis videtur, in Gracis Joann. Christum in carne veniente, non est ex Deo;

(b) Quatenus ad hunc textum Pauli ad Rom. v. 9. traducuntur Nestoriani, namquam illius depravatores; quo circa consule Cl. Allemans. tom. 4. pag. 2. 9. Ceterum liquet utramque lectio antiquissimam esse: & illa quidem quam Nestorianis tribuitur, ubi pro: Gratia Dei, legitur. Prater Deum, vel: absque Deo, recensetur non modo a D. Fulgent. Theodoret. & Vigilio Tapiro, verum etiam ab Ambroso, Hieron. & Origene; a qua illa delirando intulit, Christum mortuum esse pro omnibus hominibus, & Daemonibus, co quia pro omnibus excepto Deo, aut prater Deum, salvandis, mortuus fuerit. Unde etiam Nestorius antiquior evincitur modus illa legendi. Vide Calmet hic.

(c) Neque locus iste Lucus depravatus est a Nestorianis: nec ex ejus lectione, & genuino sensu educi potest, nisi ineptiendo, licitum esse usuras accipere. Vido inferius adloc. 8. Decret. 9. iv. Nest.

(d) Politorum & Tolerantium in hoc est pervernum Dogma. In solo enim Christo Iesu operet nos salvos fieri: unde indifferentes, quam longissime a via veritatis aberrant.

fis manifesta, nostrae Catholice fidei opposita, docenti, animas post mortem, in Coelum, Infernum, Purgatorium, vel Limbum, pro meritis agnoscuntque duci, absque saeculi transmigratione, falsa, & inter fabulas numeranda.

XXXVIII. Secundo: omnia fieri necessitate, fato, aut fortuna, quod ipsi appellare solent nascentiam hominum: afferentes, res, velini nolint homines, ita debere contingere, ut de facto contingunt, quod est apertus error ab Ecclesia damnatus, tollens de medio libertatem arbitrii, qua Deus nos praeditos esse voluit, In nostra relinquentis libera potestate bene, vel male agere, ita ut nostra electionis sit obedire sanctis inspirationibus, & internis motibus, quibus ad amplectendum bonum, repudiandumque malum allicitur, & provocamus; quamobrem sicuti a sua Divina misericordia, ac bonitate sunt motus, & incitamentum ad bonam, ita a nostro libero arbitrio, Divinis auxiliis adjuro, est motibus illis, & incitamentis vel obtemperare, vel consumantes obfiscere, & uno verbo, bene, vel male operari; atque adeo unice nostra libra voluntas in causa est peccatorum, se nostra perditionis, ut docet Catholica Fides; nascentis vero fatum, quam Infidles impie docent, nostra facitas est.

XXXIX. Tertio: unumquemque sua [d] Cuius legi salvati possit, legisque omnes esse rectas; quod plane erroneum est, se heresis turpissima: nulla enim est lex, in qua salvi fieri valeamus, praeter legem Christi Salvatoris nostri; una quippe ipsa veritatem docet, & homines quoque seculas alias profanter, a veritate turpiter aberrant, & penitus extra salutis eternae viam miserante vagantur; atque adeo ad Inferni portas damnabuntur, nec enim aliud nomen datum est hominibus, praeter nomen Iesu Christi Filii pro nobis crucifixi, in quo uporeat nos salvos fieri. Horum errorum fugam ab omnibus Ecclesiarum Vicariis, & Concionatoribus sepissime rudi Populo inculcat Synodus jubet. Id quod privatione praefari vult ab illis, qui Confessiones audiunt, qui si paudentes suos erroribus bi-

Hif f scc

**ANNO
CHRISTI
1599.**

ANNO
CHRISTI
1599.
sce ireritos invenient, omni ope contem-
dant, ut eos ab hisce delitit, ad Catholi-
cae veritatis professionem revocent.

DECRETUM V.

XL. Ad notitiam pervenit synodi su-
isse in hac Dioecesi etiam e suggestu di-
vulgata hæresim valde noxiā, nimi-
tum iuriam Christo irrogare, [a] qui
eius Sacram Passionem meditetur, vel de ea
loquatur, idque peccatum esse gravissimum
(quod insuper impiis censuris non sine in-
credibili audaciis fuit prohibitum) & etiam
nunc plurimi miseritatem decepti tenent. Hic
manifestus terror, & opponitur fidei, &
fidelibus maximum animarum detrimentum
affert, cum ex diebus meditationibus, &
colloquiis ingenuis capiantur fructus anno-
ris, & dilectionis erga Dominum, qui talia
passus est, ut nos redimeret, cum & imitationis
earum virtutum, que in ejus Passio-
ne magis resplendent; concipitur etiam
odium peccatorum, propter quod delenda
fuit passus, simus divine Justitiae, cui adeo
rigorose satisfecit, fiducia salutis, pro qua
nobis obtainenda, tam copiosum redemptio-
nis pretium impendit; desiderium frequen-
tandi Sacraenta, quibus Passionis virtus
applicatur, ultra alia quamplurima emolu-
menta inde provinentia. Pernicioſimus
error hujusmodi, ad alium in Nestorianā
sexta viam traxit; reprobationis scilicet sa-
crarum Imaginum; si etenim impium est de
Passione Christi cogitare, ejusmodi etiam
erit quidquid illius memoriam excitat inter
fides, & promover, ejusmodi est signum
Sanctæ Crucis, & Sacrae Passionis Imagines:
Quæ omnia cum sint inanis hæreses, &
stultissima Nestorianorum delicia, maximopere
commendat Synodus Concionatoribus,
Sacerdotibus ad audiendas Confessiones de-
putatis, & Rectoribus Ecclesiarum, ut se-
pissime mysteriorum adeo Divinorum, &
sublimium meditationem, Populo persuadeant.
Qua occasione devotionem erga Ro-
farium Virginis Mariæ Populo instillent,
quippe in eo præcipua Vitæ, & Passionis,
ac Mortis Christi Mysteria recoluntur.

(a) Hic error damnatus fuit a concilio Viennensi, inter alios Beguardorum; quorum ultimas
recensentur ab Harduino, Coll. tom. 9. cap. 1399. Quod est imperfectionis, si a puritate & altitudine contemplationis, tantum defunderent, quod circa Sacramentum Eucharistia, aut circa passio-
num humanae Christi aliquæ cogitarent. Attamen meditari in Christo laudabile est, immo ini-
tium ad supremam contemplationem ex S. Theresia a Jesu in Capell. Mon. 7. cap. 2. quam se-
quitur P. Godinez, hoc tempore illustratus a P. Emmanuele Ignatio de la Reguera tom. 2. Pro-
x. Tbol. Myrc. lib. 5. Schol. 20. & 21. ad caput 3. Viro pietate, ac mystica oeconomia con-
spicuo.

(b) In hanc non plurimum juvabit, perelegere, quæ hoc opus scripta sunt pro moe profundi
sanguinem in defensionem istius opinionis, a Parthenotimo, P. Altardi Augustinensi, P. Luca Mi-
norita, aliisque; & quæ ex adverso sub nomine Antonii Lampridi, & Perdipandi Valdeci edidit
eximius atque præclarissimus toto orbe literario Scriptor Ludovicus Antonius Muratori, qui
unus Immaculatae Conceptionis gloriatus, præ omnibus, quæ ex repercuSSIONe luminis, splendi-
diorem reddidit, atque augustinum.

(c) Ita sensiles antiquos Patres appearet ex S. Cypriano seu auctore Serm. de Nativ. Christi di-
cente: Ne teus ibi eras lavacris, quæ solent purpuris preparari; quippe nec aliqua natura inju-
ria, Matrem Domini leserat.

(d) Nullam in partu Virginis intervenisse obfetricem affirmavit Cyprianus, ubi supra: Ge-
nitrix est (Maria) & obfatrix; ultra matrem ab arbore balsi, fructus clausus est; nec oportuit
velletari quod sponte prodibet. Consonant Nazian. de Christi partu. Nyssen. Ser. de Resu. Hiero-
nym. Contra Eustodium: Fulgent. De Iust. v. Maria, & Bernardus Ser. 4. in vig. Nativ. Domini
Aplice ergo pudicitiam fabulam Nestorianam, quod nimis S. Anastasia obfetricis obsequia V
Mariæ praefliter, atque idcirco de ea fieri commemorationem in secunda Missa Nativitatis Do-
mini; vide Lami de erudit. Apofol. pag. 104.

DECRETUM VI.

ANNO
CHRISTI
1599.

XLI. Inter plures erroris a perfidis Ne-
storianis disseminatos in has dioecesis, quos
que uictatis libertis inferuerunt, plerique le-
guntur aduersus B. B. Virginem Mariam Del-
matrem, presentissimum in nostris calamiti-
tibus remedium, misericordie matrem,
peccatorum advocationem, Angelorum regi-
nam; quapropter declarat synodus, catholi-
cam docere fidem, beatissimam Virginem
numquam actualis peccati maculam incur-
uisse; immo pie credi eam (b) suffit a pec-
cato originali preservatam, quod sane ma-
tris Dei dignitatem maxime decet; et si quod
hoc nihil adhuc sarcia mater ecclesia defi-
nierit. Insuper eadem fide, & catolica,
Virginem exercitisse semper illibatissimam
ante partum, in partu, & post partum, pe-
perisse absque doloribus, aliisque anxietati-
bus, verum Dei Filium, Hominem factum,
nec emisisse (c) Secundas, vel subjectam
fuisse purgationibus, aliquaque incommodis,
quibus mulieres aliae subiacent in partu,
Quo etiam nec in partu, nec post, alicuius (d) obstetricis, vel alterius ope indi-
guisse, nam calva virginis claustris integritate,
hora & tempore a Sanctissima Triade
prestito, non sine ejusdem Virginis in-
genti letitia, & spirituali gaudio, æter-
num Verbum caro factum, e purissimis vi-
sceribus prodit: unde appellanda est vera
Dei Mater, & non Mater tantum Christi;
que postquam ex hac vita migravit, affum-
pta fuit in coelum, quo anima, simul cum
purissimo Corpore commigravit, singulari
quidem privilegio dignitati, ac peculiaribus
ipsius meritis debito. Nec enim congruunt
erat, quod Corpus illud, e quo Sanctissima
Caro Filii Dei Hominis facta, efformata-
fuerat, in pulverem, cinereumque, more alio-
rum abiit; sed par erat, ut non expectata
universæ resurrectionis die glorificare-
tur, & exaltaretur super omnes choros An-
gelorum, ut canit, & confitetur ecclesia;
circum quæ omnia impli hæretici Nestoriani
plurimas posuerunt blasphemias et hæreses,
quas

1189-

DIAMPERITANA SYNODES.

ANNO
CHRISTI
1399.

quas vel in Breviariis hujus episcopatus edi-
derunt.

DECRETUM VII

XLI. Non sine iugendo dolore audivit synodus heresim, peruersumque ferorem, fidelibus hujus dioecesis pernicioſum, per schismaticos diſemidatū, aſſerentes, unam miſe legem ſancti Thomæ, aliam ve- ro divi Petri, ambas a Christo immediate la- tas, que tamē conſtituebant duas ecclē- ſias diſeras atque invicem diſtinctas, et alteram ab altera independentem, nec pa- ſtorem unius debere paſtori alterius obedi- re. Prohidentes vero legem divi Petri, co- nari in deſtruſionem legis ſancti Thomæ, eoque oh tale criſiſen a ſancto Thoma pu- niri. Quæ omnia errores ſunt notissimi, aperte- tum Schisma, heretique perverſa; cum lex Christianorum ſit unica a Iesu Christo Filio Dei data, et explicata, et per Iphius apo- ſtolas ſub una hide, et uno baptiſmate per universum mundum promulgata; quo circa una tantum est ecclēſia catholica, et apo- ſtola, cuius unus eſt Sponsus Christus De- us, et homo, qui eam fundavit, unus tan- tum paſtor universalis, qui ea regit, et cui aliis omnes praefati obediuntur, Papa poniſſex Roinanus, divi Petri apoliſtolorum principis in caſheda ſuccelſor, quam illi Chriſtus ipſe, et in eo ceteris illius ſucceſ- ſoribus tradiſit: quam doctriṇam catholi- cam, utpote ad ſalutem eternam neceſſariam jubet Synodus a parochis, concio- natoribus, quamplures populo proponi, ut de te adeo neceſſaria plenius inſtruantur.

DECRETUM VIII.

XLII. Qoniam ante adventum illuſtriſ- ſimi Metropolitani in hanc dioecesi, fre- quentillimo quædām praeferebatur heresis ſe- mel, et iterum in ſancto Miſſe ſacrificio, etiamque bis in diuino officio, patriarcham Babylonicum vocando paſtorem universa- lem, et caput ecclēſie catholice, eoque D decorabatur titulo ſoi, pontifici Romano, principiſ apostolorum, Divi Petri ſuccelſori, Christique in terris vicario debito, quoties iphiſ non en proferendum eſſet; praecipit Synodus in virtute ſanctæ obediencie, et ſub poena excommunicacionis ipſo facto incur- renda, ut nullus in hac dioecesi, ſive ſecu- laris, ſive ecclēſiasticus, hujusmodi titulo audeat verbo, vel ſcripto, tam in diuino ſacrificio, et officio diuino, quam extra, patriarcham Babylonicum, aut quemlibet alterum Praefatum donare, preterquam poni- ſificem Romanum dominum noſtrum; qui vero contra fecerit, pro excommunicato, ſchismatico, et heretico denuntietur, et ut talis puxta ſacros canones puniatur; tum quia patriarche babylonici, quibus ecclēſia praefens erat ſubjecta, ſunt hereticis Ne-

1190

ſtoriani, et hujus maledictæ ſectæ duces, schismatiſ, extra obedienciam ſanctæ Ro- mane ecclēſie, a noſtra fide catholica alle- ni; atque adeo excommunicati, et non li- cet in ecclēſia publice pro excommunicatis orare; tum quia iſta ecclēſia nunc nulla ratione ſubjecta eſt dicto patriarche Baby- lonico, neque reiſpa, neque quad ſpeciem; cum obedienciam praefitie ſanctifimo pa- tri paſtori domino noſtro, christi in terris vi- cario; quam praefare, et jure diuino, et ſub interminatione damnationis eternæ re- nentur: praecipit ergo Synodus ſub eodem pracepto obediencie, et excommunicatio- ni ipſo facto incurrenda, ut nullus Caſſa- riarius aut Chamazius, audeat in poſte- rum in recitatione officii diuini, aye in miſſe ſacrificio, in ecclēſie precibus ta- lem patriarcham nominare, etiam ſine fal- ſo titulo paſtoris universalis; ſed in ipſius locum ſubſtituatur nomen domini noſtri pa- pa, tamquam veri, et universalis totius ecclēſie paſtoris, et poſt illum, nomen do- mini epifcopi hujus dioecesis pro tempo- re: qui contra vero malitioſe, et ſcienter fecerit, excommunicatus declaretur, et ſub- jiciatur aliis poenis, qua viſa fuerint pra- fulsi, juxta Iphius conuaciam eidem inſi- genda.

DECRETUM IX.

XLIV. Cim breviaria omnia, quibus haec ecclēſia utitur, Nestorianæ ſint, et ex pre- ſcripto praefatum ejusdem ſectæ, qui ipſam rexerit, quorunq; praefinita die, qua tamquam festa habebarunt, recitaretur officium de impio ac perverſo heretice Neforio; pariterque in aliis de Theodoro, Diodoro, (a) Abbacathocha, Abraham, Narſai, (b) Barichauma, Johanan, Hormiſda, (c) Mi- chaol, hereticis omnibus Nestorianis; et etiam feria ſexta poſt nativitatem recitare- tur de Neforio, Theodoro, et Diodoro: et septima iuxta feria poſt ipſam de Abra- hamo, Narſai, aliisque tūpia nominatis; et qualibet feria quinta per totum annum me- moria celebretur illorum omnium ſimil- juxta officium Nestorianorum; nec non quo- tidie in Miſſa ſacrificio, et in officio diuino fieret commemoratione de Neforio, et aliis; et ea quidem licet alicubi non fieret de Ne- forio, Theodoro, et Diodoro, fieret tamen universaliter de Abrahamo, Narſai, Bar-ichauma, Johanan, Hormiſda, Michael, et in fine Miſſe ſacerdos populo benedicere per haec verba: Hormiſda vos custodiatis a malis, cuius ebris diſcipuli: (d) Hormiſda, Michael, Johanan, Barichauma, Bariauda, Raban, Heda, Mathai, Hixopus, Cauri- xo, Avahixo, Lixo, Barmun, Lixo, Be- tidor, Cagada, Israel, Ezechia Lixo, Da- vi Lixo Xualixo, Bavai Iraol, Juliavuis, Haudixo, Eulogio, Abba, Martevven, Cu- da, Joanenaudeos, Abraham, Marſai Ma- rabba

Ffffg

(a) Lege Abba Catholico. (b) Lege Barichauma. (c) Lege Michael.

(d) Synodi noſtre inverſor ac pertributor Crozrus, quo religionis ſue reformatæ, Caculum ageret ſcenum, acerbitate debucchatur in Menethum, Luſtanum hominem, quia universa No- do-

rabba, Catholicarchelito, Galara, Jones.
ANNO Caldron, omnium Hereticorum Nestorianorum, atque præcipuorum illius sectæ du-
CHRISTI 1599. cum, ut constat ex ipsorum officio, vices, et commemorationibus, et exortis quibus eos extollebant: propterea præcipit synodus in virtute S. obedientie, et sub poena excommunicationis ipso facto incurrendæ omnibus Cassanariis, Chamazibus, aliisque secularibus, et ecclesiasticis hujus dioce-
 s, ut de ipsis hereticis nullo unquam die officium recitur, neque ipsorum fecta ser-
 ventur, neque solennitas ulla in illorum honorem celebretur, vel de ipsis commemo-
 ratio ulla aut Nercha habeatur in officio divino, aut in Missa, nec extra preces ul-
 lius generis ad illos in commune, vel in particuliari; neque vota, promissiones, obla-
 tiones dirigantur; immo ipsorum imagines neque in ecclesiis, neque in propriis domi-
 bus habeantur, et paucis verbis, nulla fa-
 tione ipsis cultus, et veneratio tamquam sanctis exhibetur; præterea præcipit, ut eorum nomina e libris calendariis, et officiis expungantur, missæ, et officia de ipsis a breviariis, et missalibus abraſa, igni tra-
 dantur: eorum commemorationes, et memoriæ omnis aboleantur a fidelibus indigni enim sunt his honoribus, utpote heretici maledicti excommunicati, ab ecclesia damnati, eternoque igni ob sua crimina, suasque hereses additi: præcipit insuper synodus, ut in posterum, rejectis officiis hereticorum, vice ipsorum recitur feria sexta post nativitatem de SS. Athanasio, Gregorio Nazianzeno, Basilio, Joanne Chrysostomo, et Cyrillo Alexandrino: et septima sexta feria post ipsam, celebretur memoria de Sancto Augustino, Ambrosio, Gregorio papa, et S. Ephrem, de quo etiam inter hereticos fiebat commemorationis: et qualiter feria quarta de omnibus laudatis sanctis confessibus simul recitetur, ac in commemorationibus officii divini, et missæ, idem san-
 ti nominentur, illorum hereticorum loco: quod si quis contra fecerit, et ausus fuerit, vel ad eos preces fundere, absolutionem a censura, quam incurrisse declarabitur, non obtinebit, quoque dignam ad arbitrium presulis poenitentiam non erget, ip-
 lisque hereticis, eorumque pravis sectis ejus-
 ratis, publicum fidei iuramentum non emi-
 terit, aliasque poenas juxta sua rebellio-
 nis meritum non sustineretur; quod si fuerit ecclesiasticus, perpetuo manebit suspensus ab ordinibus, et emolumenis, necnon ad sa-
 crorum canonum normam pignetur.

XLV. Cum ecclesia loci de Angamalle, quam archiepiscopi vocant, a Mar-Abraham fabricata, dedicata fuerit Hormisdæ abati, qui vulgo id hoc episcopatu appellatur S. Hormilius, indignus penitus hoc titulo sancti, quippe qui fuit hereticus Nestorianus, & Nestorianorum dux, eaque de causa catholicis invisus, sive ut in ejus vita habetur, invisus Romanis, prout ex ejus actis constat Syriace scriptis, conti-
 nentibus plures heres, blasphemias, & falsa miracula in confirmationem Nestoriane sectæ; ideoque iusta illustrissimi Metropolitani igni traditis, præcipit synodus in virtute sanctæ obedientie, & sub poena ex-
 communicationis ipso facto incurrenda, ut duo feita in ejus honorem celebrari solita, alterum die prima Septembri, & alterum decima sexta post Resurrectionem, nulla ratione in posterum celebrantur, nec aliqua ipsi dedicentur, nec in illis detur solita Nercha (a); insuper ut ipsa ecclesia dedicerit S. Hormisdæ martyri etiam in per-
 side nato, ac in altari, quod fieri, imago hujus collocetur, et quatenus licet, ejus passio depingatur, quo fidellum populus, cui sanctorum dicata sit ecclesia, probe no-
 scat: sicuti & ad quem suas preces, ac pe-
 titiones, et oblationes dirigat; festumque, et Nercha, que illis diebus fiebat ex mo-
 re, Hormisdæ avari heretico, fiant delin-
 ceps in die, quo celebratur memoria hujus sancti, et in ipsis honorem.

DECRETUM XI.

XLVI. Cum in symbolo fidei, vel Credo, quod in Missa canitur, a SS. Apostolis digito, necnon in sacris Conciliis generalibus ex-
 plicato, præcipua mysteria, ac nostræ fi-
 dei articuli continentur, æquum non est,
 aliquod ipsi verbum addi, vel detrahi, sed
 sicuti in ecclesia universa, & ubique ter-
 ratum canitur, ita nulla ratione auctum,
 vel imminutum cani debet in hac ecclesia,
 & dñebecli: quinobrem præcipit synodus,
 ut que desunt verba, restituantur, atque
 adeo, ubi de Christo Domino habetur a
 Patre natum, ante omnia secula, addantur
 illa verba, Deum de Deo, lumen de lu-
 mine, Deum verum de Deo vero; ulterius
 ponantur illa verba: Consubstantiam Patri,
 ac deleantur illa, que fuerunt subro-
 gata: Filius essentia Patris; qua ratione
 fieri, ut Symbolum, quod in hac diocesi
 canitur in Missis solemnibus, penitus con-
 formetur cum Synbolo, quod in tota ec-
 clesia Catholica cani solet.

DE-

Rorianorum nomina corrupte scriplerit. Tantum ne crimen est, Lusitanum Lusitanæ Syriae nomi-
 nium probatione uti? ipsis ergo fuerit, hominis loquacissimi, ea nomina, hoc in loco, & ab.
 3. Dic. 14. ubi liber Flor Sandorum prohibetur a synodo, ea omnia integra refutare atque emen-
 dare; at hic, lóquax Cicada habet, & induit speciem taciturae Rame Scriptæ. Igitur ex Syria-
 cis codicibus, & Bibliot. Orient. Aleman, cuius eruditio plurimum hac in parte obitrici im-
 minus, haec Nestorianorum nomina, ita sunt emendanda; Hormida, Michael, Jobanan, Barfauo, Bar Sabada, Rabban Iса, Mattba, Jesuab, Sabarofa, Ananias, Jesu Barana, Jesumardas, Sabada, Irael Ezechiel, David, Jesu Saliba, Babai, Abba Juliani, Abdjeim, Eulogii, Abba Marashen, Chedai, Jobanan Abdes, Abram, Narfas, Maraba Catholicæ, Sialite, Gabara Jo-
 banan, Chedai.

(a) Id est convivium; Vide Syllab. Vol. Exor.

ANNO
CHRISTI
 1599.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XII.

Quamquam sacris canonibus fit adversum, pueros Christianorum, Ludimagistris paganis in eorum scholis erudiendos tradere: nihilominus cum haec dioecesis tot subiecta sit regibus Idololatriis, qui plerumque preceptores alios, quam paganos non patiuntur: præcipit, & declarat synodus, non licere Christianis adolescentibus, eas adire scholas, sive addiscendi causa artem legendi, & scribendi, sive armæ tractandi, in quibus preceptores, vel Panicales (a), habent Pagodes (b), & coguntur illuc ingressi Juvenes, juxta consuetudinem, illis Sumbayam (c) exhibere: nec eos, quorum cùræ commissi sunt, id permettere posse, sub poena incurriendi crimen Idololatriæ. Sicubi vero Ludimagistri, sive Panicales ad ejusmodi Sumbayam, Pagodi exhibendam, Juvenes non cogant Christianorum, vel ad alias Idololatricas ceremonias exercendas, adire posse adolescentes Christianos scholas hujusmodi; dummodo tamen nullus existat in Pago præceptor, vel Panicalis Christianus: & parentes, vel alii in quorum custodia fuerint, præmonneant adolescentes, ut nulli obsequium exhibeant, nisi præceptor: nec honoris significationem ullam, ut alii adolescentes Ethnicon exhibeant, quod diligenter careri debet, ne in illa tenera aetate, simulum educationis lacte, Idololatriam combibant: plurimum etiam inculcat synodus panis populis Pagorum, & cuiuscumque loci, ut omni diligentia sibi comparent, præceptorem aliquem, vel Panicalem Christianum, qui Christianorum pueros instruat; & quod attrinet ad imbuendos pueros in arte legendi, vel scribendi, poterunt id præstare Cassanaril suis in dominibus. Quod si constitetur, præceptorem aliquem, seu Panicalem cogere pueros ad exhibendam Sumbayam Pagodi, præcipit synodus in virtute sanctæ obedientie, & sub poena excommunicationis ipso facto incurrienda, cunctis Patribus familiis, aliisve, qui Juvenes in sua cura habuerint, ut nullo pacto eos diligas finant scholas adire: si vero contraspercerint, excommunicati declarentur, & cum rigore a præsulibus puniantur: & ipsos Juvenes ab ingressu ecclesiæ arceant: in quibus plurimum Vicaril, ceterique sacerdotes invigilent, ne juvenes Idololatricis moribus, ac ritibus affluescant: si autem,

(a) Panicales sunt Ianites, qui arma tractandi artem alios docent

(b) Id est Idola.

(c) Sumbaya fortasse est obsequii, ac venerationis signum, quo ingressi ludum, Juvenes Indi, venerantur, Parawai, sive ut alii vocant, Sarapessi Deam scientiarum; ac subinde Panicali Sumbayam exhibent; pari enim cultu Malabares. Deos & præcepstrem colunt: manus nimis fronti admovendo, quas postea tendunt supplices, caput una inclinantes ipsi, Deam illam in rebus dubiis consulunt: eamque filiam Virginem afferunt, Deorum præcipui, ab ipius pectori aut capite natam: ipsam effingunt, corpore nude, cujus dextram lancea, sinistram llybro, Ollis seu palmis solis compaginato instruunt, non secus ac Minervam aut Palladem Mytholog. Consule Vinc. Mari. a. s. Cath. lib. 3. cap. 2. viag. ap. Ind. De obsequio Magistris & Præceptoribus deferendo consule Novarin. in Sobodisio.

(d) De hoc libro, alias inscripto, Evangelium infantia Salvatoris, vide Calmet. tom. 7 pag. 48. & infra, ubi sursum de hoc libro sermo institutus: de quo sicut de aliis libris Apocryphis, videndum omnino Albertus Fabricius De Apocryph. N. T.

in pago, aut in vicinia, Panicallis extiterit Christianus, omnino prohibet synodus, fidelium adolescentes, scholas Infidelium frequentare.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XIII.

XLVIII. Quoniam synodo constituit, nonnullios Panicales Christianos in suis habere scholis, Pagodes, & Idola, quibus, ut moris est, exhibeant pueri Infidelium Sumbayam, quod faciunt, ut aliarum scholarum consuetudini se conforment, nec diPanicales, frequenter minuantur: jubet ipsos scipulorum statim ac de hoc ipsis constituit, sub poena excommunicationis lata sententia, tales Pagodes & Idola, ipsorumque cultum a suis domibus auferre, nec pueros permittere Ethnicorum, in ipsis ejusmodi adorationem exhibere: qui vero contra fecerit, talesque Pagodes habuerit, excommunicati declarentur; nec aliquo pago cum Ecclesia, vel Christianis communient: nec in calu mortis in loco sacro se peliantur, & sepultura careant ecclesiastica, neque pro ipsis Christi fideles publice orient: hujusmodi vero decretum per vicarios ecclesiastum, ad quas dicti præceptores pertineant, ipsis impotestat.

DECRETUM XIV.

XLIX. Cum fidelis candor, libris bonorum & sanctæ doctrinæ plurimum conservetur, sicuti ex adverso, suspectæ & hereticæ doctrinæ libris, quibus corda rudium eos legentium, vel audientium errores ehibunt, populi corruptantur: cumque fuerit synodo compertum, hanc dioecetum libris referat eccle Syracis, Hereticorum Nestorianorum, aliarumque sectatum diabolicarum, heresum quamplurimum, blasphemiarum, falsaque doctrinæ plenis: præcipit in virtute sanctæ obedientie, & sub poena excommunicationis ipso facto incurrienda, ut nemus, cuiuscumque conditionis, aut qualitas exitere, penes se habeat, scribat, vel legat, vel legentes audiat sequentes libros. Videlicet.

L. Librum vocatum de Infantia Salvatoris (d) vel Historia Domina nostra, olim ab antiquis sanctis damnatum, cum plurimas blasphemias, multaque fabulas contineat: quas inter alia, Annuntiationem suis se peractam ab Angelo, in Templo Hierosolymitanq, ubi aderat Virgo: contra Lucam

1195

ANNO CHRISTI 1599. **cam dicentem, falam fuisse in Nazareth: sicut etiam Joseph allam tunc Conjugem, filiosque habuisse, dum despontatus fuit eodem sancto puerum Jesum fuisse reprehensem, eo quod non bona ageret, iofibusque pravis, ac odio dignis oblectaretur: insuper puerum Jesum didicisse in scholis Rabbinorum, & ab ipsis fuisse instrutum; & alia hujusmodi blasphema, Christo quoque indecentissima: cum ex Evangelio constet, ejus sapientiam Judaeos fuisse miratos, dum dicebant: quomodo hic literas scit, cum non didicerit? Christum fuisse tentatum a Diabolo in deserto, ante quadranginta jejuni dies; contra Evangelistas: Joseph ut exploraret, an virgo admississet adulterium, eam ad sacerdotes adduxisse, & juxta morem a lege prescriptum, Virgininem, probationis aquam bibisse. Immidente vero partu, Dominam nostram cum doloribus, & anxietatibus peperisse, itaue iis adaga, se in Bethleemiticum presepe recepit: demum nec ipsam Virginem, aut alium sanctorum, Deo adhuc in Cœlo gaudere, sed in Paradiso terreno, usque ad diem Iudicii: alios præterea quamplurimos errores continet: hic brevitatis gratia omisso; nonnullos enim, & precipuos solum, in hoc libro, sicuti in ceteris aliis, Indicat synodus: ut omnibus clare patet, quam juste, & utiliter ipsos prohibeat, & sententia excommunicationis in legentes, vel habentes prædictos libros animadvertat, atque uniuersique illos magis horreat, & viuet, atque comburatur: potremo suppetunt synodo rationes aliae, sibi bene vise, que prohibitionem hujusmodi reddunt valde utilim, & necessariam.**

Li. Item librum Joannis Brialdon (a), ubi saepius scribitur, duo in Christo fuisse supposita, divinum scilicet, & humanum, contra veritatem Catholicæ Fidei, agnoscens in ipso, unum tantum suppositum Divinum: ex quo errore inferitur, in eodem libro nomina Iesu, & Emmanuel, nomina esse suppositi tantum humani; ideoque voluntarium non esse dulcissimum nomen IESU: scribitur etiam tres divinas Personas, eadem Incarnationis unione fuisse incarnationes: Christum Dominum nostrum esse Filium adoptivum, non vero naturalem Dei: Unionem Incarnationis esse accidentalem, & tantum ex amore, inter duo supposita, Divinum, & humanum.

(a) Ebedcius Sobensis in Catal. lib. Syr. s. 15. recenset scripta Joannis Bar Chaldon, revera Nestoriani, & cuius opera ait Thomas a Jesu Lib. de Conspect. omo. Geor. pag. 354. damnata fuere in synodo Diampereensi: unde putamus ipsum esse, qui in nostro autographo, depravata voce Brialdon dicitur. Liber Ipius, de quo hic loquitur synodus, putat clariss. Allemanni Tomo 3. Bibliot. pag. 555. esse illum, qui inscribitur: Magne liber Quæstionum.

(b) Cum in concilio Bpheiensi anno 431. asserta funderet contra Nestorium V. Mariae Maternitatem Dei, excepti fuerunt illi patres a populo heis acclamationibus, & eisdem Jo. Psana canentes cundi eos ad proprias ades cum lampadibus comitati sunt; qua occasione, agente S. Cyrillo, salutationi Angelica, addita fuere verba illa: Santa Maria Mater Dei ora pro nobis (P. atque Theodosius & Pulcheria ipsius Soror, erigi curarunt, titulus Matris Dei augustissimum (Poli templo in Balchernia, aut Suburbio Balchernia dicto (aliqui autem id Leonis imperatori tribuunt) & Sustus III. in eiusdem rei monumentum, Arcum erexit triumphalem, qui adhuc hoc tempore vivitur, ante aram maximam sancte Marie Majoris in urbe; consule eruditissimum Marangonum pluribus lucubrationibus notissimum, in perpolito volumine: Delle soje Generale obie Gre. hoc anno 1744. Romae edito cap. 23. pag. 95. de corrige erratum typum Balchernia. At neque additionem illam /anta Maria Gre. tempore cogniti illius Bpheiini factam fuisse suscineremus, sed secundum XV. labente, cum Grancolao in Brevior.

Item librum scriptum De Processione spiritus Sancti, in quo per totum distulit probatur, Spiritum Sanctum non procedere nisi a solo Patre, non vero a Filio, adversus Catholicam veritatem docentem, a Patre, Filioque procedere.

**ANNO
CHRISTI
1599.**

LII. Item librum, cui titulus: Margerita Fidei, ubi multis fallacibus rationibus, ac ineptis argumentis probatur, Beatissimam Virginem, [b] nec esse, neque vocari debere Matrem Dei, sed Matrem Christi duplex etiam in Christo distinguendum suppositum, alterum Verbi, alterum Jesu: Unionem Incarnationis accidentalem esse amoris, & potentie, non vero substantialiem; eres insuper esse Fides, & diversas credentias; fidemque esse divisam in tres Confessiones, Nestorianorum, Jacobitarum, & Romanorum; que autem Nestorianorum est, ipsam esse veram, atque ab Apostolis traditam: Romanorum vero hereticam, falsam, atque armorum vi, necnon Decretis Imperatorum, quoad majorem Orbis partem introductam; Idemque esse Nestorium Excommunicationi subjecere, ac excommunicare Apostolos, Prophetas, & totam Scripturam: cum qui eorum doctrinam non credit, vita eterna privandem: qui Nestorium sequuntur, hanc Apostolorum Fidem accepturos, quam usque in praesens Ecclesia Babylonica Syrorum conservat: Matrimonium non esse Sacramentum, sed nec esse posse: Crucis signum unum esse ex Sacramentis, in Ecclesia a Christo institutis: Inferni ignem metaphoricum esse, & non verum ignem: Ecclesiam Romanam a Fide excidisse, contra quam, illud etiam militare, quod in fermentato non celebrat; cum id Ecclesia ab Apostolis acceperit; & contrarium tamquam heresim habendum esse.

LIII. Item librum, qui dicitur Petrum, in quo habetur, B. Virginem non esse, nec appellari debere Matrem Dei: Patriarcham Babylonicum Nestorianorum, caput esse universalis Ecclesie, a Christo institutum: Ignem Inferni non esse verum, sed spiritualem; Hereticum esse dicere, Deum natum fuisse, aut mortuum: in Christo duplex esse suppositum, & non tantum unum.

Item librum Vita Abbatis Iusta, a quodam Nestoriano commentariis aucto, ubi dicitur, unionem fuisse tribus Personis communem; ac S. Cyrillum Alexandrinum, qui Nestorium anathematizavit, esse impium Hereticum, & in

DIAMPERITANA SYNODUS.

1197

ANNO CHRISTI 1599.

& in Inferno existere; eo quod unicum in Christo suppositum afferunt; ubi etiam, quod ties de Nestorio, Theodoro, ac Diodoro sermo institutus, idem Sancti, ac Beati appellantur; & ipsorum testimonio condit, Sanctos ante diem Judicij Coram non adituros, nec Deo gavisuros: damnatos vero morari in Eden loco aliquo tenebroso, apud Paradisum terrenum: insuper quo aliquis nequior est, eo minus a Daemonibus torquentur fore in Inferno, dum illic erit, ob conformitatem, & amicitiam, qua intercessit dum viveret, & quam inibi adhuc colunt: Verbum factum non fuisse hominem; qui vero id afferuerit, blasphemum fore: Christum vicius peccati affectiones virtute ab extra adveniente ipse, quam in se non habebat, cum non esset Deus: Divum Cyrillum hereticum fuisse, quia unum tantum in Christo suppositum agnoscebat: duplum in Christo naturam, divinam, & humanam, amore tantum, adeoque accidentalis unione fuisse unitas: totam Trinitatem incarnatam fuisse; Deum habitasse in Christo, tanquam in rationali Templo, cui virtutem contulit, qua se omnii justitia uniret, non quod eam haberet: Justorum animas in Paradiso existere terreno usque in diem Judicij; malorum autem, que in mortali decedunt, duci ad locum Eden, ubi non alia ratione torquentur, quam consideratione penarum, quas post Iudicium luent.

LIV. Item librum nominatum *De synodis*, (a) in quo epistola reperitur supposita Pontifici Capo, falsis etiam subscriptionibus plurium praelatum Occidentalium munita, atque Babylonis nuncupata: in qua fatentur, ecclesiam Babyloniam nullimode ecclesiz Romane subiecti debere; & tam ipsum, quam ceteras illi subditas immediate a Christo subsistere, quin Romanum teneantur revertere Pontificem: atque alio in loco ait, in ecclesia Romana existentes, Fidem abjudicasse, ac Apostolorum Cannones, armata Imperatorum hereticorum manu, corrupisse; hereticos etiam esse, eo quod in fermento non celebrent, contra inviolatum Ecclesie morem, a Christo ejusque Apollonis acceptum: plurimi faciendo esse episcopos Nestorium sectantes, corum-

(a) Liber hic inscriptus *de Synodis*, fortasse fuerit, qui a Sobense de Casal. cap. 103. recentatur, ubi laudantur Synodi Mar Isaac, Barlaume, Abz, Ezechielis, Jesuab, & aliorum: sicut dicitur, Synodis Orientalibus avide expetimus opus, quod prelo parat exactissimum rerum Orieatium scriptor Joseph Simon Allemanus.

(b) Nestorianos duos insignitos hoc nomine inventimus, nempe Timotheus post Ananictum secundum, in patriarcham Syrorum Nestorianorum electum, circa annum Græcorum 1089. Christi 778- alterum hujus nominis patriarcham, sufficuum legitimus loco Jaballah anno Christi 1317: cum autem illa inter ea que edidit, & videri possint in Biblioth. Orient. clariss. atque eruditiss. Allemani tom. 3. pag. 60. nihil de re sacramentali protulerit, ut fecit Timotheus inde II. qui liber edidit *de Sacramentis Ecclesiæ*, cuius apographum anno 613. exaratum, a Josepho III. Chaldaeorum patriarcha ad Sac. Congreg. de Propaganda, nuper fuit transmissum, huic potius attribuendum videtur iste Liber; vehementissime tamen suspicamus, ne error de Bucharistica figure Christi, ab aliquo e Protestantibus inductus sit, cum Allemanum ejusmodi errorem in illo occultum comprenderi appareat; dum eius capita & Sectiones percurrit tom. 3. a pag. 572.

(c) De hac Epikruse vide *Milior. Synod. Diaperit.* cap. 2. 3. 2. in Notis.

(d) *Legendum Macabamates librum Rhythmorum.*

(e) *Lege Varda*, sive *Rosa*.

(f) A Thome apostolo quartum, sedem solentem tenuisse Abram Hebreum, divi Josephi fili in illi appoggit Jacobum Adolphatum, Vida Altem. tom. 3. pag. 612.

(g) *Legi debet Mar Marci.*

(h) *Legi Marci*. Idem Liber Orationum, seu Formularium.

1198

que adnotaciones; quos etiam Sanctos vocat, atque ipsorum Reliquias venerandas: matrimonium non esse Sacramentum, cumque ob conjugum spesitatem dissolvi posse: usuram non esse peccatum, sed rem hletam.

Item librum, qui dicitur (b) *Timothei Patriarchæ*, in quo libro Sanctissimam Eucharistiam nefarilis erroribus, ac deliramentis impetuunt; Idque tripliciter in capite, impie alienando, in illa Christi dumtaxat imaginem, non autem Christi verum Corpus existere.

Item epistolam appellatam (c) *Le Dominica*, quam fingunt Cœlo delapsam, in qua ecclesiz Romane filii, tamquam a vera religione transfuge, & diei Dominicis violatores traducuntur.

Item librum, cui titulus (d) *Macamas*, ubi longius, pluribusque verbis probare conantur distinctionem suppositorum in Christo, atque unionem solum moralern, & extrinsecam Dei, & Hominis, quem errorem veluti primigenium, aliis falsis ac blasphemis promovent exemplis.

Item librum, qui vocatur (e) *Ugurda*, sive *Rosa*, qui etiam afferit in Christo duplex suppositum, & unionem solum extrinsecam, ac moralern, additique filios Divo Joseph ex alia uxore (f) suscepitos, obtricem advocasse ad Virginem parituran, eamque inter dolores, ac anxietates pepercisse, aliaque id genus commenta penitus fabulosa, atque blasphema.

Item librum sic inscriptum *Camiz*, ubi dicitur nullum fuisse Filium Dei, sive Verbum Divinum, & alium Virginis Filium, & hanc cum doloribus, & angoribus Filium suum enixam fuisse.

Item epistolam (g) *Marnacai*, qua tota est in probando, Beatam Virginem non esse Matrem Dei, nec ita a fidelibus vocandam.

Item librum, cui titulus (h) *Menre*, ubi impie docetur, Christum Dominum esse tantummodo Divini Verbi imaginem: Deique substantiam, sive id quod hoc nomine significatur habitare in ipso veluti in templo; Deinde Christum, secundum tenere locum nisi Divinitatem, Deique socium factum fuisse.

Item libro *De Ordinibus*, ubi primo docetur per solam formam absque materia Oc-

ANNO
CHRISTI
1599.

ANNO
CHRISTI
1599.

Ordines conferri. Secundo assertor. forme
commentaria, & etrorum plena. Duxerit
infuper, nullum habet Ordinem in Ecclesie
prater Diaconatum, & Presbyteratum:
Additur (e) Altaria lignea, & non lapi-
dea consecranda esse. Postremo adjungitur
deprecatio quedam; qua absolvit debent ab
Anathemate, cui subjacent, qui doctrinam
Nestorii Infectantur, & ratus conciliari
cum Ecclesia, qui ab aliis factis ad Nestorii
partes accedunt.

Item librum *Homiliarum*, ubi legitur sa-
gram Eucharistiam esse tantum (b) Ima-
ginem Christi, & ab eo distingui, non te-
ous, ac imago ab homine vero, nec in illa
esse Christi Corpus, quod ibi in Coelo
existit. Præterea totam Trinitatem fuisse cum
humana natura copulatam, (c) & Christum
solum esse Templum Divinitatis, &
Deum non reapse, sed specie tantum: ul-
teriorius Christi animam non descendisse ad
Inferos, sed tantuminodo ad Ealem Paradis-
um ductam fuisse, nec posse ultra errorem
contrarium aliter: atque adeo nos in Sym-
bolo errare: nonnullæ etiam habentur in
eodem libro epistola synodorum heretico-
rum, docentes patriarcham Babyloneum
subjectum non esse Romano pontifici. Po-
stremo adjungitur juramenti formula, qua
eisdem foli patriarchæ ratiocinum totius ec-
clesie capiti, & obediencia promittatur,
non vero Romano pontifici.

Item librum, qui inscribitur: *Expositio
Evangeliorum*. In hoc libro passim duo sup-
posita assertor. in Christo. Infuper assertor.
Christum utpote purum hominem, ex
necessitate Deum adorare debuisse, nec ab
necessitate orandi fuisse hominem; eundem
fuisse templum sanctissima Trinitatis: non
descendisse post mortem ad Inferos: sed in
Paradisum asportatum fuisse; eamdemque
Paradisi sedem, latroni in cruce prouulisse:
præterea impie docetur, Beatam Virginem
reprehensione fuisse dignam, en quod su-
perbe putaret se Matrem magni Regis ter-
reni, atque adeo Christum esse purum homi-
nem, ejusque regnum temporale, quo in
errore cum Judæis consentiebat. Additur in-
super, Evangelistas non scripsisse omnia,
prout vere ostingerunt, cum ceteroqui ple-
risque ex rebus gestis, quas narrant, non

(a) Utrumque hoc, ut disciplina ecclesie Orientalis gerat, sustinendum esset in In-
dia Chaldaeorum ritus.

(b) Errorem ibum de figura Eucharistie adscitis, non nativis Nestorianorum deliramentis
tributurus, cum enim veteris Nestoriani nihil simile assertuerint, non est cur de antiquitate
illius Pseudo-Dognatis, autoritatem illi conciliare concubue Protestantæ cum Crozio videbis
notram Dis. 4. n. 30. 30.

(c) Totam Trinitatem non fuisse cum humanitate copulatam, sive ut dicitur *Inseriatum*
copulata natura Divina, illud est mirabile Myherium, quod varie a Theologis explicatur &
propter omnibus placet Augustinus: utiam non fuisse Concil. Ephesino p̄mōrūs: der. 1840.
alias 17. ex Stirmondatis ann. 3. Deus Christus (aut) hoc est quod ille Pater non habet, quod ille
genuit ille Pater, &c. *Eidus*: Si ergo hic non est qui ille, posset hic incarnari, non incarnato illo.
(d) Jean. cap. 30. v. 38.

(e) Nunc p̄mōrūs, ut notat Calmetus, *Dicitur* non explicite, Iesu Christo in Evangelio
tribuitur; unde Nestoriani validissime confutabatur, cuius vim textus ut cludere Theodorus
Mopfudensis, ibam novitatem exagotavit explicationem, numerum Thomam non fidei consaf-
fum Divinitatem Christi, sed Deum ad Patrem intendit, exclamans propter miraculi magnitudi-
ne. *Misericordia Domini* proponit ap̄terum / quis tamen credas hanc in Synodo V. m.
commissaria Constantiopolitana II. Cap. 15.

(f) Rahan. idem est ac Magister mōrūs, quo titulo Chaldaei Monachos proprie appellatur.
(g) Adversarius Synodi solem Crozum, cum ingenti plausu encipit novum inventorum
imp-

interfuerint, atque inde ortam esse Evan-
gelistariorum distinctionem in his, quæ posteriore
sum memorie tradiderunt: Magos infuper,

qui ab Oriente venerant, nullum mercedem

acepisse a Deo, nec in Christum crediti-
se: Christum vero fuisse Filium Del adopti-

vum, nec ulla ratione fieri potuisse, ut es-
se Filius Del naturalis, ea ferme ratione;

qua impossibile est homines justos fieri na-
turales Del Filios: quælibet illam acce-
pisse per baptismum gratiam, quam anten-

non habebat, cumdemque fuisse tantummodo

do imaginem Divini Verbi, Spiritus sancti

tempium: Ulterius sacram Eucharistiam su-
lum specie tenus, & non revera esse Cor-

pus Christi, quod la illa non existit, sed

folum in Coelo ad dexteram Del Patrie.

Multa de Christo ipso subiectantur prorsus

fabulosa, & sacrilega: cum semper utpo-
te purum hominem, quemam futura esset

finalis judicij dies, ignorasse: Thomam apo-

stolum, cum mittens manum in Christi la-

latus dixit (d) *Dominus meus, & Deus*

meus, non locutus fuisse de Christo, sed

in eam (e) exclamacionem erupisse admis-

tratione raptum, ut fieri solet, ad aspectum

rei mirabilis, & inopinata: potestatem a Christo

ad Petrum reliquit in ecclesiam alibi omnino

differit ab ea quam sacerdotibus aliis con-

cepit: Quælibet Petri successores non ex-

cēdere in jurisdictione episcopos alios. B. Vir-

Cigen non esse Dei Matrem: denum primani

epistolam Divi Joannis & epist. Jacobi non

fuisse ab ipsi scriptas, sed ab aliis, qui eodem

nominis appellabantur, atque adeo non es-

se canonicas.

LVII. Item librum (f) *Hormida Raban*,

cui nomen sancti falso tribuitur, in quo

libro, Nestorium sanctum, & martyrem,

ac pro veritate patrum fuisse affereratus:

Rufus divum Cyrrilum Nestorii Infectato-

rem, Doenoniorum fuisse sacerdotem, &

Diaboli ministrum, atque inferni porcul-

addictum: imagines venerandas non esse, ut

potest idola turpia, & immunda, (g) eas-

que Divum Cyrrilum hereticum (ut ipsi

caluniose dicunt) adiuvaverit, arque

introduxit. Plura in eodem libro narran-

tur falsa, & commentitia miracula, que

ab Hormida illo, ut comprobaret veraci-

esse Sectam Nestorii, patrate dicuntur. Re-

cen.

ANNO Hormisdam egerunt, ad transgendum illius A
Christi: contumaciam, quae omnia, injuria perse-
1599. cutionibus, quas ipse in comprehensionem
varialis sua secta passus fuit, falso an-
numerantur.

Item librum *Soritiam*, cui adjungitur *an-*
nulus, qui dicitur Salomonis Liber hujus-
modi superflueolas continent dierum fau-
lorum electiones pro matrimonio incundit,
allisque rebus bene gerendis, aliaque plera
sacrilegia, atque ex ethnico ruitibus pe-
tita, quem librum, & alios quoscumque
de fortibus, vel de dierum electione tra-
gantes, sub eadē censura synodus pro-
hibet.

Iecū librum allum, qui se habet instar
libri illius, qui apud Catholicos sic inscri-
bitur: *Flos Sancctorum*, describuntur enim
Council General Tomi XXXV.

in illo acta aliquotum Nestorianorum, quos
Sanctos appellant. Eadem damnatione com-
prehenduntur libri alii, qui acta aliquipus
Nestoriani peculiariter narrant, & nominan-
tum li, in quibus describuntur (1) vice
Abrahā cognomento *Magni* (2), Geor-
gii Abbatis (3), Cardeg (3), quem Mar-
tyrem dicunt; Jacobi Abba (4), Saurizq
(5), Johanan (6), Ganri (7), Raban Sa-
bacat (8), Ocamā (9), Daniel, Barcaula
(10), Raban Nusa (11), Jacob, Rabai (12)
Magni, Dadino (13), Jomarusia (14), Schallita
(15), Ihab, Abimelech expositoris (16), Abra-
ham (17) Alterius Abraham Natpraya (18),
Jobcader (19), Joannis, Iscasca (20),
Nestorii (21), Jaunam (22), Barcurra (23),
Raban Gabaruna (24), Schabibi (25), Bar-
cima (26), Titi (27), Raban Saporis (28),
Gregori Metropolita (29), Georgii Mo-

ANNO
CHRISTI
1599.

G g g g m.

imaginum Cyrillum, cum Elmasino heretico Jacobita; atque huius testimonia, & Hormisda
confutus, non quasi certam supponit; refragatur tamen illi consensus Patrum, in traditione
fundatus, & antiquissima ante Cyrilum Pahors imago. Vnde Apol. Bachin. & Cl. Allem.
tom. 4. pag. 100.

(1) Longum se pernoctum esset de his sermonia infinitere; itorum plures memorat Allem
in Biblio. tom. 3. ubi de Scriptoribus Syria Nestorianis agit; pene impossibile autem, orthogra-
phicos cadijare detectus, apographi Luhiani, quo utrumquid, quod nomina cognominibus conun-
dit, disfingit, temere interpongit, aut errone exarat; adeo ut maliciose orthographias Luhianas
Renudotio teat, ut nota Crozat, pag. 224., nomina sua orientalium, redditis sunt clementia
obscurosa tenebris. Ex historia tamen Thomae Margenii, & ex aliis Nestorianorum documentis
que idem Allemanus tom. 3. citato producit, prater ea quo in annotatione ad Doc. IX. hujus
actionis dedimus supra, sic illa nomina corrinda censentur, quae suis cunctis summis respondent.
& cunctis etiam codex, & quo illa castigamus; nimurum:

- (1) Abrahā cognomento Magni: ex Thome Margen. in Hisp. Monach. lib. 1. cap. 4.
- (2) Georgii abbatis idem lib. 3. cap. 12.
- (3) Cardag. Idem lib. 3. c. 6.
- (4) Jacobi abbas. Idem lib. 1. cap.
- (5) Saberje. Idem lib. 1. c. 19.
- (6) Johanan. Idem & ibidem.
- (7) Gabrili. Idem lib. 2. c. 16.
- (8) Raban Saborb. Idem lib. 1. cap. 16.
- (9) Urbana. Idem & ibidem.
- (10) Danielis Mar Cantu. Sobenii in Catalogo cap. 101. apud Allem. tom. 3. pag. 174. ubi di-
xitur, Daniel Tobonite.
- (11) Raban Jona. Thom. Margen. lib. 1. 17.
- (12) Raban Jacob. Idem lib. 1. cap. 14.
- (13) Danisi Magni. Idem lib. 1. cap. 14.
- (14) Marabi. Idem lib. 1. cap. 19.
- (15) Sialira. Soben. in Catal. cap. 109. apud Allem. tom. 3. pag. 175. Et & alius Sialira,
secundum Nestoriani fuitum 3. Eugenii faciunt, de quo in eadem tom. 3. pag. 102.
- (16) Raban Abbi Expositor Soben. in Catal. cap. 113. apud. Allem. tom. 3. pag. 177. de quo &
Thomas Margen. lib. 1. cap. 8.
- (17) Abraham. Soben. in Catal. cap. 116. apud Allem. tom. 3. pag. 194. de quo quam Margen.
lib. 3. cap. 3.
- (18) Alterius Abraham Natpraya. Soben. in Catal. cap. 112. ap. Allem. tom. 3. pag. 191. &
Thomas Margen. lib. 1. cap. 17.
- (19) Job Cacari. Soben. in Catalogo cap. 107. ap. Allem. tom. 3. pag. 175.
- (20) Joannis Amrit. sive Amach Soben. in Catal. cap. 113. ap. Allem. tom. 3. pag. 175.
- (21) Nestorii. Soben. in Catal. cap. 10. ap. Allem. tom. 3. pag. 33. hic cu quo dictari ejusdem.
dicti sunt Nestoriani.
- (22) Johanan idem Joannis de quo Soben. in Catal. cap. 16. apud Adem. tom. 3. pag. 72. cogni-
mento Reb. Robes. Abraha, & Narsetis socius fuit.
- (23) Bartura Thomas Margen. Hisp. Monach. lib. 1. cap. 18. Bartura coenobium memorata. &
lib. 6. cap. 8. eidem Coenobio prefuisse Marcus scribit. Vnde Allem. tom. 3. pag. 459. 470. 501.
& pag. 314. ubi later Coenobia exempta numerantur.
- (24) Raban Gabrus: Gabrus autem idem est & Gabriel: de quo Margenius lib. 6. cap. 1.
& iugis.
- (25) Habib: de Nabilo & Jacobo fratre monachis Margen. lib. 6. cap. 3.
- (26) Barsumma. Soben. in Catal. cap. 54. ap. Allem. tom. 3. pag. aliae Barsumma.
- (27) Titi. Amrit in eis illis IIII. patriarcha. Allem. tom. 3. pag. 318.
- (28) Raban Saporis: Saporis Coenobium vide tom. 3. Allem. pag. 611.
- (29) Gregori Metropolita: Margen. lib. 1. Hisp. Monach. cap. 25. ap. Allem. tom. 3. pag. 611.
ubi fuit de Gregorio Metropolita. Nibbi.

DOMINICA IANNAE PERITANA SYNODUS.

1203

**ANNO
CHIESTA
1599**

nachi (30), Xahucalmaran (38), Joseph (32), Nathanaelis (33), Simonis (34) Abrahams Chabica (35), Zinal Abbatis, Andixio (36), Joannis Crascaya (37) Barcahade, (38) Icalalah (39), Joannis Sahadui (40) Aha (41), Xalite (42), Jonacoreta; Xari, alterius Juannis, Eli; Ioadarmah (43). Annanixio (44), alterius Joannis (45), Anchetta (46), Rabai Simeonis, (47), Narsaf Nabani (48), Raban Theodori, Rabai do Gloria (49), Abda (50), Abolaminet (51); Rabantarsahar (52), de Cardervi (53); Juveal Maran, Sergiududa (54). Xuvealmaran, Dadixo; alterius Abraham, & Ezequieldoza (55) Rabai Perca, David Barnu-

tar, Hormesidem (56), Pition (57), Salamo-
nis abbatis (58), Raban Machizo (59),
alterius Georgii, Muchiqas alterius (60),
Abraham Apulmacen (61), Xauixio, Ixo-
saurao (62), Josefet, Rabancamixo (63),
Bardirtz abbatis (64), Abraham Barmaharait
Georgii Raban, Zilva Abbatis (65), Guiuria-
co (66), Rabambaut (67), Josephi abbatis,
Zaca, Nosbias, Jesus (68) Abbatis, Haronie
(69) Bucatixo, Atcan (70), alterius Abrahami
Xonxa abbatis, Amanixo Gafraya, Sahedo-
na episcopi (71), Joseph Azaya (72) Isfa-
haha episcopi (73), Jacob appellati pro-
phetæ, Isajahu, Eunuchi Ramani, Jobar
Malchi, qui omnes sunt heretici Nestoria.
al.

qj

- (30) Georgii Monachi: Idem Margen. lib. 1. cap. 18. ap. Alem. tom. 3. pag. 218.

(31) Scirubalmorani: Idem lib. 1. cap. 34. apud Alem. tom. 3. pag. 479.

(32) Iosephi Margen. lib. 2. cap. 26. ap. Alem. tom. 3. pag. 477.

(33) Nathanaelis: Idem lib. 1. cap. 20. & Soben. in Catal. cap. 114. apud Alem. tom. 3. pag. 224. & 476.

(34) Simeonis: Margen. lib. 3. cap. 12. & Soben. in Catal. cap. 117. apud Alem. tom. 3. pag. 225.

(35) Abbatis Scialita: Mares & Amrus in vita S. Simeonia. & Bartholomei episcoporum Selenie, mentionem faciunt Scialita & sociorum monachorum: vidi Alem. tom. 3. pag. 306. Alter Scialita idemque recentior extitit Rhenanus episcopus, de quo Alem. tom. 3. pag. 174. Et 394. ita voruit anno Christi 140.

(36) Zyna abbas Abdijesu. Soben. in Cat. cap. 124. apud Alem. tom. 3. pag. 191.

(37) Joannis Cacarensi: vulgo Abbas Cacarensis, alius ab Arabum Cacarensis, de quo Margen. lib. 1. cap. 4. De abbate vero Cacarensi, agit Soben. in Catal. cap. 83.

(38) Barabeda euhemerinus: Iesuabenus Adiabenus: vide Alem. tom. 3. pag. 162.

(39) Alabala: ejus Caenodinum supra pagum Laghes: vide H. B. Monach. Margen. lib. 1. cap. 1. ap. Alem. tom. 3. pag. 496.

(40) Joannis Sabaros: Margen. lib. 1. cap. 14. ap. Alem. tom. 3. pag. 160.

(41) Acha. Acha & Joannes fratres: Alem. tom. 3. pag. 147. & 80.

(42) Scialita: Alem. tom. 3. pag. 306. & 236.

(43) Joannis Carture, alterius Joannis. Elia: Joannis Adrama: Margen. lib. 1. cap. 14. & 212. Alem. tom. 3. pag. 469.

[44] Ananiesu: ibidem nempe pag. 469.

(45) Alterius Joannis: Ibidem.

(46) Barita: Alem. tom. 3. pag. 118. 226. 418. 471. 473. & 500.

(47) Rabban Simeonis: Alem. tom. 3. pag. 184. 185. 474. & 500. & 477.

(48) Rabban Narfa: Alem. tom. 3. pag. 63. 64. & 109.

(49) Rabban Theodoris dottoris: hic est ille Theodorus Mopsuestianus Nekorii preceptor: Alem. tom. 3. pag. 501. & seqq.

(50) abba: Alem. tom. 3. pag. 228. & seqq.

(51) abba alterius: Alem. tom. 3. pag. 309. & seqq.

(52) Rabban Isai: Margen. lib. 1. cap. 14. Alem. tom. 3. pag. 469.

(53) Codabus: Rabban Codabus fuit Coenobiti beth-Hallenus Archimandrita: Ebediesu. Soben. ap. Alem. tom. 3. pag. 154. 204 & 184.

(54) Iohannesmarani. Sergii Duda Soben. in Catal. cap. 83. Alem. tom. 3. pag. 154.

(55) Scirubalmorani: Alem. tom. 3. pag. 306. 474. & 632. Dadyesu: alterius abrahe. Exochites: ibidem.

(56) Rabban Pharebas: Davidis Barnas: Hormida: Alem. tom. 3. pag. 176. 184. 204. & 333.

(57) Pethionis: Alem. tom. 3. pag. 156. 160. 397. 400. & 106.

(58) Salomonis: Abboris Alem. tom. 3. pag. 186. 410. & seq.

(59) Rabban Machibba: Alem. tom. 3. pag. 349 & seq.

(60) Alterius Georgii: Machichus alterius: Alem. tom. 3. pag. 610.

(61) Abraba Sphalmarani: Alem. tom. 3. pag. 141. 148. & seqq.

(62) Sabrajisu: Jofesabru: Alem. tom. 3. pag. 283. 633.

[63] Jofedes Raban Chamisi: Joannes Bar Chamis: Alem. tom. 3. pag. 216. & 306.

(64) Berdita Abbas: Alem. tom. 3. pag. 187. 201.

(65) abraban Bernarani: Raban Georgii. Saliba Abbas: Alem. tom. 3. pag. 140. 218. 473.

(66) Cyriaci: Alem. tom. 3. pag. 482. 489. 490. & 511.

(67) Rabban Basche: Alem. tom. 3. pag. 439. 488. 557.

(68) Jofebi abbatis: Raban Zarbagisu: Alem. tom. 3. pag. 253. 455. 469.

(69) abrabi: Abarbi: Alem. tom. 3. pag. 207. 209. 211. 490.

(70) Exochites: Alem. tom. 3. pag. 186. 217.

(71) abraban: alterius. Scirubalmorani: abbas. Dadyesu: Cacarensis Sabaduna Episcord Alem. tom. 3. pag. 81. 107. 113. 128. 453. & 474.

(72) Iosephi Hubaja: seu Husaja, id est videlicet. Item pag. 23. 81. cu- & seqq.

(73) Iasa Episcopi:

Jacob apostolici Propheta:

Nidia L.

Sunpchi Romant.

Job.

Melchior qui omnes sunt barabas. &c.

) Alem. tom. 3. pag. 204. & in Indi-
ca Scriptor Nekorian.

ANNO CHRISTI 1599.
rum agnac continentibus, qui sedent undique multis heresis, blasphemis, ac fabulosis, falsisque miraculis, quibus Nestoriani secta sunt adem conciliare frustra conantur.

LXXXI. Item librum appellatum Panisman, sive Medicina Perifica veneficis refectum, & qui plura docet verba ad nocendum intem, & ad seducendas, afflicendasque faminas, & ad alia turpia, & prohibita; plura insuper nomina demoniorum penitus incognita recenser, promulgatione adjecta, qua spondetur certo futurum, ut qui ex eorum Demodium nominibus saltet septem chartas inscripta secum tulerit, quemcumque malam, & pericula evadat. Plures etiam continet superstitiones exorcismos ad ejiciendos Demonios; aliqua simul verba sacra, alia que ignota significations, obsecrationesque plures, quin & ipsam invocationem sanctissime Trinitatis, quibus ut sacrilegia ajunt, steratur via ad turpia, & pudenda peccata: continent partier deprecationes plures, in quibus merita Nestorii, ejusque Asseclarum cum meritis Beate Virginis promiscue copulantur, & Angelorum sacerdotum merita cum turpium Demonum meritis, quod quidem in hac dioecesi frequentissimum est, & apud omnes ferme Cassanios ad hanc usque diem usitissimum. Pradios libros omnes sub eadem censura superius lata Synodus prohibet. Qui vero aliquem ex libris praeditis apud se habere compertum fuerit, ultra memoriam censuram, poenam aliis graviter a praeſule punientur.

DEC R E T U M XV.

LIX. Verum non in recensitis tantum libris, sagittis Nestorianorum haereses leguntur; sed quod detestabilius est, in ipsis breviariis, & sacrarum precum libris adhiberi soliti in ecclesia: cum enim a Nestorianis editi fuerint; pluribus blasphemis, heresis, fabulis, ac narrationibus apocryphis scatent: ita ut in solemnitatibus, sacris divinisque officiis, Deum, quem laudare debent, blasphemis, atque conviculis indinenter affiant.

Itaque in Breviario Magno legitur, Verbum Divinum carnem non assumpsisse, quod inceptissime inferunt ex eo quod, si ita fuisse, superflua fuisse obumbratio Spiritus Sancti. In illo eodem Breviario, Officium in Adventu est ex omni parte hereticum, cum in illo passim duo supposita in Christo assertantur, & Christos affidue appellentur Templum dumtaxat Dei: officium vero in festo Nativitatis ultra predi-

(a) Legendum fortasse Mar Adas, id est sanguinem Adamum.

(b) Lega Deodorum.

(c) Quia vix pereipi valeret, ita naturarum mutatio, sine aliqua unione, que habitu culi modum excedat, duplē ex Ioseph. Pincheni Bib. Orient. tom. 3. pag. 315. adinvenerunt unionem Heterodoxi: nōn enim semper commissione; ut si Christi bonum instrumentum & mentiu commissio exaretur: sed (sic) corruptio, en confusio, neque instrumentum est, neque missio. Altera est ratio adhærenſia, si nempe idem nomen instrumento exaretur in charia misericordia; en grandes, en hoc; & instrumentum est, & nōn. Itam unionem affuerunt Jacobites, illam vero Nestoriani: unde illa potius in textu exprimitur, ut apparet.

Aos errores continet solemmē Antiphonam, in qua legitur h̄c propositio verbis Divi Joannis aperte contradicens: nimurum Noe Verbum. Cero salutem est. Illud insuper accedit, quod qui dicit propositum impia, & haeretica retrahantur, inobedientes appellantur, rebelleres, ac tardi corde ad credendum. Quamobrem officia adventus, & Nativitatis nihil aliud esse videntur, quam nefaria haeresum, & blasphemiarum congeries.

In libro Precum iēsus magni sepen-
timo duo supposita divinum, & humanum ponuntur. Atque etiam divina officia in-
cultum, & honorem Nestorii, aliorumque
plurium eiusdem Nestorii Asseclarum, plus
resque commemorationes, de ipso Nestorio
plus fieri præcipit. Illud etiam additur,
nempe (a) Mardeay, Theodorum (b),
Deodorum, aliosque haereticos Nestorianos,
Divum Ephrem lectorum fuisse.

LX. In Breviario majori, quod vocant Hudra, & Gsaa, sive Thesaurum recitan-
di, sepiissime in Christo duo supposita asserunt, necnon impie docetur, Christum
esse Filii Dei representationem, & Divi
Verbi imaginem, ejusdemque templum: sup-
positum divinum illuminante suppositum hu-
manum: Christum tractu temporis, & pau-
latim divina gratia, & scientia infusa pro-
fessisse: Virginem non generasse, nec in-
utero gestare Deum, sed Christum ceteris
hominibus parem; atque adeo illam non esse
descendam Matrem Dei, sed Matrem secundi
Adam. Trinitatem totam, humanitatem
assumpsisse; idque eductos fuisse Hebreos a
Sancto Mattheo: Deum factum non fuisse
carnem, sed hanc fuisse veluti umbraculum,
& quoddam habitatui genus, quo suam glo-
riam teget: Deum se tanta modo addi-
ditisse socium Christo, cum duceretur ad Cru-
cem, nec in Cruci ipsa quidquam fuisse pa-
sum; quippe qui humanitatem non assump-
serat; verbum patris fuisse in humanita-
tem (c) mutatum, ac per filium Marie ge-
nus hominum redemit: patrem eternum
etiam carnem accepisse eodem pacto, quo
Filius: Angelum missus fuisse nuncium ad
Virginem morantem in Templo, non vero
in Domo Nazareth, eamque non sive do-
lore peperisse non fecus ac feminis, & ma-
tres ceterae: in Eucharistia non existere ve-
rum Christi Corpus, pluraque alia prouersus
implia, & a recta fide abhorrentia, contra
illam adduntur: Nestorium fuisse veracem
veritatis preconem. Plures insuper ibidem
gratia Deo aguntur, en quod veritatem re-
velaverit Theodorus, ac Deodoro, Nestorii
magistro. Pluribus etiam precibus oratus
Deus, ut ab omni malo nos eruat, pro-
pter merita Nestorii martyris, qui passus
fuit a filiis iniquitatis, atque erroris, &

ANNO
CHRISTI
1599.

prælettis Divi Cyrilli invidia, qui fuit (a) iniquitatis magister, necon ut puniat alii. A rei credentes, dissidentesque a Nestorio, e- jusque Aseclis, quorum fides ibidem asseritur fundata super fidem Divi Petri, alio- rumque apostolorum; beatam infuper Virgi- nem, ejusque sponsum divum Joseph co- dem in libro venisse fingitur ad sacerdotes, qui nesciebant unde conceperat: Imagines ulterius idola esse impie docetur, nec ve- nerandas in ecclesiis, vel privatis fidelium domibus. Adduntur postremo Officia de Ne- storio, alisque ipsius aseclis, & comme- morationes aliorum plurimi hereticorum.

LXI. In libro (b) Officii Sacerdotum De- functorum habetur: in Eucharistia tantummodo Christi virtutem, non autem verum Corpus, & Sanguinem contineri. Quos li- bros omnes, & breviaria, licet digna sint que igni tradantur, cum ultra enumetatos plurimos alios errores contineant; atc am- Synodus emendari præcipit, eo quod in hac Dioecesi alii sacri libri non suppetant, quibus Sacerdotes utantur in celebrandis di- vinis officiis, donec novi sacrarum precium libri procurentur. & a Romano pontifice petantur, atque impetrerentur. Itaque syno- dus præscribit, ut primum errores, & com- memorationes de hereticis deleantur, delin- de qua habentur integra in ipsorum cultum officia, simul cum officiis de Adventu, & Christi Nativitate, à breviariis revulsa, & in frusta discepta comburantur. Suppli- cat insuper synodus illustrissimo Metropoli- te, ut mandato suo in hac secunda, quam parat dioecesis visitatione, prædictorum omnium executionem urgeat. Demum præ- cipit in virtute sanctæ obedientiæ cunctis Cappadociis, atque Chamazibus, ut dictos li- bros proferant, & alios quoslibet, tum quo- rum usus communis est in ecclesia, tum qui privatis in domibus sunt in usu; rursus tum pertinentes ad horarias preces, tum ad mis- sarum celebrationem, eosque Metropolite, in hac quam adorat visitatione, ad eum finem tradant, ut illos omnes, una cum do-

nis viris, quibus hanc curam commiserit emendet, juxta emendationes alias ab ipso institutas, & executioni mandatas.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XVI.

LXII. Ad Fidei puritatem conservandam præcipit etiam synodus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub anathematis poena Cal- sanaris omnibus, & Chamazibus, alisque quibuslibet cuiuscumque dignitatis, & con- ditionis in hac dioecesi, ut intra bimellete a publicatione hujus decreti, ad ipsorum notitiam perlati, omnes, & quolibet li- bros syriace scriptos, Illustrissimo Metro- politæ vel per se ipsum, vel per interposi- tam personam, tradant eo tempore, quo, hujus Dioeceseos ecclesias visitaverit; vel nisi ipsi, saltem patri Francisco Roz societatis Jesu, syriace lingue professori in col- legio Vaiplcorz; vel ad minimum ad ipsum collegium deferant, ut ab erroribus, si quos continuant, expurgentur: vel si opus fu- erit, penitus prohibeantur, exceptis libris, in quibus continentur horariæ preces quo- tidie ex lege ecclesiæ recitande: namque ii, juxta formam superioris præscriptam, cor- rigi debent. Sub eodem pariter obedientiæ præcepto, & anathemate præcipit, ut ne- mo ex hac dioecesi, cuiuscumque condicio- nis fuerit, librum aliquem syriace transcri- bere audeat; nisi ad id præful facultatem ipsi scripto concederit, facta expressa men- tione libri, ad quem transcribendum facul- tatem concedit, sacris Biblis exceptis at- que Psalmis. Sede autem vacante, & quam- diu haec ecclesia suo Pastore orbata fuerit, has vices commitit R. P. Francisco Roz societatis Jesu, utpote diu versato in ho- rum librorum versione, & lingue tum chal- daice tum syriacæ peritissimo, atque adeo qui optime callet hujusmodi librorum qua- litatem.

DE

(a) Nemo pene dixerim, c sanctis Patribus ita acriter adversariorum obloquutionibus at- que calumniis divexus fuit, uti S. Cyrillus Alexandrinus, Nestorius enim criminabatur, con- fusas esse a Cyrillo duas Christi naturas, atque hujus anathematismis tuos anathematismos opponebat: Joann. Antiochenus, ut ipse Cyrillus in Apologetico scribit, afferbat eum cum impio Apollinari sentire, & excranda impiaque Arii & Eunomii dogmata approbare: omnia denique opera Cyrilli aboleri contendebant orientales: immo & recens scriptor quidam intulit Cyrillum quasi factionarium perturbatorem, qui tamen a Parisiensi Archiepiscopo Marizo, gravi censure repressus fuit, atque ad palinodiam compulsus die 16. Aprilis anno 669. At ut Joannes ille cum suis, fervente disputationis æstu, se illi infelicitatum præ- buit; ita defervescente ardore, ad matuam amicitiam sincere redit. Verum ni fallor occul- tum somitem detexit similitudinem in lib. Margaritar. Sabensis par. 3. cap. 4. nempe quod Nestorius- ni eum inter suos cum adnumerassent, eo delubus quod Theodorus Mopsuestenus Nestorii præ- ceptor, atque erroris precursor, ipsi nuncupaverit Cyrillo, duos in Jobum tomos, regres- me scribant ab eodem ut transfiga impugnari; adeo ut per contemptum non Cyrillus, sed mo- do diminutivus & nominis, & fama ab illis *Cyrillulus* appellaretur. Vide Asseman. tom. 3. Bibliot. pag. 31. Quin & hoc etiam tempore Marchio de Argens tom. 2. Epist. Indicarum, quæ tis diebus iussu Tribunalis S. Officii Romane inquisitionis præ foribus Templi S. Mariae super Minervam manu carnificis, fuere statim flaminis, Cyrrilum, Cardinale Retz componit.

(b) Crozatus legit: *Antifrium defundorum*.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XVII.

LXIII. Quoniam doctrina, qua populo publicis in concionibus insinuatur ad fidem, morumque puritatem servandam augmentandamque plurimum confert, synodus, cui competitum est aliquos ex Cassanariis sufficienti scientia destitutos ad populum verba facere, & non raro errores, atque heres publice proferre, plura insuper fabulosa, & commentitia, qua ex libris hereticis, & apocryphis, praecepit ex libro de *Infantia (a) Salvatoris*, aliisque id genus decerpunt, praeclipe, ut nullus impoterum conciones, & sermonem ad populum habere audeat, nisi ad id facultatem a suo praefule habuerit, eamque scripto traditam, premisso insuper ad eam obtinendam examine de sufficienti doctrina, juxta Concilii Tridentini prescriptum: at quia sedes episcopalvis vacat, Illustrissimus Metropolita examen hujusmodi commitit R. P. Rectori Collegii de Vaipecta Societatis Jesu in hac ipsa Diocesi existentis, qui cum PP. ejusdem Societatis ab eo deputatis, de sufficientia coiussibet, qui examen subierit, judicium ferat, eidemque literas obsignatas tradat, quibus Presul de sufficientia, vel insufficientia literas exhibentis certior fiat. Illustrissimus vero Metropolita, dum obeundo hanc Diocesim de rerum communiam statu cognoscet, viros deputabit idoneos, qui populum, prout necessitas postulaverit, instruant. Omnes autem, qui concionem, & sermonem ad populum habere, absque facultate, a suo Presule in scriptis habita, ausus fuerit, incurrit ad annum poenam suspensionis ab exercito ordinum, & ecclesiasticorum emolumentorum perceptione. Liceat tamen Vicariis in propriis Ecclesias conciones, prout opus fuerit, coram populo habere, eumque salutari doctrina ex Sacra Scriptura, aliisque probatis libris de prompta pascere: ad quem finem Synodus vehementer oportet, Catechismum Malabarico idiomate conscribi, cuius Catechismi die quolibet Dominicis caput aliquod cotam populo publice legatur, cumque non ignoret Synodus, id operis per Illustrissimum Metropolitam inceptum, futurum esse in promptu, tempore primae visitationis, praecepit, ut postquam fuerit absolutum, atque in lucem editum, Vicarii omnes diebus Dominicis, vel tempore oblationis, vel si ipsis liberetur ante, aut post

missam, ex ipso saltem caput unum clara voce, cum populus ibidem convenerit, legante.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XVIII.

LXIV. Cum ex ignorantia Sacerdotum hujus Diocesis, & ex prava doctrina, qua hactenus longo usu legendi hereticos, & apocryphos libros, sepius contingat, ut illi errores, & acta fabulosa in colloquii, & inter concionandum populo incaute propontant; ne aliquid erroncum, ac falsum animis auditorum infigatur, atque ita fiat, ut sensim vel recta fides corrumpatur, vel saltem iniquum integritas, praecepit Synodus. Ut si Presul certo sciatur id contigit, quidquid erronee dictum fuit, scripto conhinetur, & Cassanarius, vel alias quicunque id protulerit, auctoritate superioris cogatur errorem suum reprobare; quam reprobationem, vel oretenus, vel si conjunctius fuerit de scripto coram populo reciteret, eique famam doctrinam, errori, vel salutis contraria exponat. Verum si id (quod Deus avertat) exequi recusaverit, habeatur tanquam lejonus per anathematis censuram a communione fidelium, & juxta sacros canones, ac maiorem, vel minorem erroris gravitatem puniatur: quod quidem severius fiat, si id scienter, & dolo malo pronuntiatur; sin minus, atque adeo ex ignorantia, vel ex incauta loquendi facilitate, mitius cum ipso agendum erit; quamobrem satis erit, si moneatur, cogaturque publice improbare, quod incaute protulit; qua in re, si, ut par est, prompte paruerit, non ultra est progredendum.

DECRETUM XIX.

LXV. Cum Synodo comperrum fuerit, nonnulla celebrata esse sediciose conventacula in hac episcopali sedi, post mortem Episcopi Mar. Abrahami, in quibus & publico, & secreto interposito juramento, contra ius & obedientiam Sancte Romane ecclesie debitam, aliqui ex Cassanariis, aliique plures polliceti sunt unanimiter contentientes, se in rebus, tum quae ad religionem, tum quae ad hujus ecclesie regimen spectant, nihil amplexuros; nisi id certi omnes approbaverint, nec recepturos quemquam episcopum a sancta sede apostolica electum, & renunciatum, nisi ex prescripto patriarche Babylonicus: qui quidem est

(a) Liber de *infantia Salvatoris*, opus est tota antiquitate notissimum, etiam sub titulo *Evangelii infantia Salvatoris*, cuius auctorem crediderunt nonnulli S. Petrum, alii sanctum Thomam Apostolum, ut Origenes, Ambrosius, & Hieronymus; sanctus autem Cyrillus Nicæsol. Catech. 6. illum Thomæ Mancis discipulo adjudicat. Sanctus Gelasius, & Timotheus presb. Constantino. Lib. de his, qui ad Ecclesiam accedunt, edito a Meursio, perspicue distinguunt, duo haec scripta Evangelium Thomæ, & Lib. de *infantia*. Adhuc Calmet. Difserit. in *Evang. apocrypha* num. 8. Exstat liber hijs sermone Arabicō exaratus, in Bibliot. Palatin. Medic. recens ed 12, ab Eudocio Affemano Archiep. Apameensi, in orientali eruditione exstatissimo.

1211

ANNO
CHRISTI
1599.

est Schismatus, Et hereticus Nestorianus; rurius alia quodam jura se, eaque omnia aduersus sacros canones, & obedientiam sanctissimo pontifici Romano debilitam; declarat Synodus, iuramenta hujusmodi, & alia similia Interpolata, vel in posterum interponenda, nulla prorsus, & irrica, eaque tam longe abesse ab obligatione villa inducenda, impediensque religione animis, ut potius, utpote temere, & impie interposita, non nisi parti temeritate, atque impietate impleri valeant. Sententiam preterea pronuntiat, qua a fideliū societate, & communione legregat eos omnes, qui tam flagitiosa iuramenta acceptaverint, vel praticerint: immo tota Synodus jurat, ac spondet obedientiam quoad omnia, mandatis papae sancteque sedis apostolicæ, iuxta sacros canones, seque neque nunc, neque post hac unquam accepturam episcopum ullum, vel aliquum quicquam presulam, qui non mittatur a S. matre ecclesia Romana, cuius est, praefules, & episcopos cunctis orbis ecclesiis preincere; contra vero se absque ullamora, & equo, libertique animo accepturam quemcumque Romanus pontifex elegerit, eique promptam obedientiam, tamquam legitimam animalium pastori, non expectato cujuscumque alterius iussu, nec obstante quolibet iuramento, impie in contrarium interposito, protinus delatarum.

DECRETUM XX.

LXVI. Synodus una cum omnibus sacerdotibus, & populo fidei hujus dioecesos amplectitur ea, qua par est, veneratione, concilia omnia generalia ab ecclesia universa recepta, & quidquid in eorum decretis credendum proponitur, credit, & confitetur. Rejicit insuper, damnat, & anathematizat, quidquid ab aliis fuit rejectum & anathematizatum. Præsentim obsequenti animo amplectitur, & recipit sanctum concilium Ephesum (a) primum, a ducentis patribus celebratum, ac firmiter credit, quidquid in eo decreto fuit; necnon rejicit, & damnat quo in eo damnantur, ac potissimum diabolica Nestorianorum heresim, quo longo tempore in hac dioecesi promulgata fuit, & recepta. Diabolus insuper omnibus exercatur ejus auctorium Nestorium, & Nestorii affectas, qui adiutabant; ex quo tamquam primario eratore, consecrarios, alios colligebant: & primo quidem Verbum Divinum carnem non assumpsisse; sed eam tantummodo tamquam sui habitaculum, instar templi sanctificasse.

(a) Non ingratam rem putamus lectori facturos, proferendo quo modo Nestoriani, diversos sentiendi modos de incarnatione Domini in Synodis Ephesina & Chalcedonica, depingant: Iudeum est (ait Ebedjesus Metropolita Sobensis tom. 3. Bibl. Orient. pag. 335.) ut Christianorum causa in tres scilicet divisiones fuerit. Primum quidem unum naturam & unam personam in Christo confitentes, quam Copti & Abyssini ait accepentes ex traditione Cyrilli seu Patriarcha tenentes: Altera quo duas naturas & duas personam agnoscens, Melchitarum dictitur, quippe ab Imperatorovi (immo fidei vera cognente) Sobelito est: & hoc Iustijopere Romani, qui Fraces appellantur, & Constantinopolitanis Graci, & omnes populi berberes, Rabecon seculisti, Alani, Circassi, Adani Georgiani, & reliqui ipsi gentium. Fraces vero ab illis discedunt in eo, quod Spiritum sanctum a Provo Filio que procedere dicunt & ayma ad sacrificium usurpant. Et gemina quidem scilicet illam generationem Dispera suscepserunt. Tertia autem feda, qua duas naturas & duas personas in Christo confitentes, Nestorianorum appellantur: qui ita per Nestorianum & immortale numeropari sunt: etenim Nestorius circa eos (antiquos) sequentes est, non ipsi Nestorium. Plura hic lectori observanda erunt, circa eos.

ANNO
CHRISTI
1599.

Secundo nec Deum incarnatum, de mortuum fuisse, nec beatissimam Virginem Dei matrem, sed dumtaxat Christi matrem esse appellandam. Tertio diabolicas alias hereses propemodum innumeratas; quas omnes synodus damnat, rejicit, & anathematizat, & in omnibus sanctam Fidem catholicam amplectitur, ea puritate, animisque sinceritate, qua eam tenet, ac proficitur ecclesia Romana, omnium ecclesiarum magistra, cui in omnibus se subicit, ut supra puriorum in religione interposita promittit. Proficitur insuper gloriosum Cyrilium archiepiscopum, & patriarcham Alexandrinum, qui a pontifice Romano in sancto concilio Ephesino legatus presedit, sanctum esse, beatum, Deoque in celo gaudere, ejusque doctrinam adversus Nestorianos in eo concilio approbatam, sanctam esse, atque universaliter ab ecclesia catholica receptam; fateatur demum ipsam impugnantes hereticos esse, & anathemati subiectos.

DECRETUM XXI.

LXVII. Admetit etiam synodus una cum omnibus sacerdotibus, & populo fidei hujus dioecesos, sacrosanctum concilium Tridentinum, ultimum ex oecumenicis in ecclesia Dei celebratis: ceterum non solum credit, & confitetur, quo in illo decreta, & approbara fuere, ac rejicit, & anathematizat, ab illo rejecta, & condemnata, verum etiam cuncta de reformatione ecclesie, & populi Christiani in eo concilio statuta, amplectitur, eaque omnia servare, & custodiare spondet, & jurat, ea ratione, qua servantur, & custodiuntur in aliis ecclesiis catholicae dioecesibus, & in iis ipsis propinquioribus, quo subiecte sunt episcopis provincialibus, & suffraganeis Goenii Metropolite: Quapropter quascumque malas consuetudines diuī concilii decretis contrarias, omnino tollendas decernit. neque in posterum permettit unquam, ut aliter quam juxta reformationem morum, & ecclesie Regimen a concilio Tridentino prescriptum populi fideles & catholici gubernentur, non obstante quacumque in contrarium consuetudine, etiam immemorabili praesentis dioecesos.

DECRETUM XXII.

LXVIII. Venerabundo, atque obsequenti animo, una cum omnibus sacerdotibus, ac fideli populo hujus dioecesos se subicit haec syno-

**ANNO
CHRISTI
1599.**

**Synodus sancto, integro, justo, & necessario inquisitionis (4) iudicii officii Tribusali, A
in his partibus existent; quippe probe noscere, quantum ex illo integratis, puritasque Fidelis dependeat: unde jerat, ac sponsor ipsius mandatis in rebus fideli obedire, ut sit in aliis hujus provincie sedibus episcopatibus: vult insuper circa res fideli a laudato tribunali, vel ab Ipsi commissariis, ut exercit fideles, judicari; licet hoc sacro-sanctum tribunal in hac dioecesi, ob bujus ecclesie distantiam ab aliis, sancte sedi apostolice, & ecclesie Romanae subjectis, nec non ob defectum communicationis cum illis, id hactenus non praefiterit: supplicietiam dominis inquisitoribus, ut velint, ne opportunum remedium animabus defit, commissarios suos instituere in hac dioecesi viros aliquos doctos; vel etiam parres societas collegii de Vaipicora, & aliarum residentiarum eorumdem religiosorum, qui posint, ut opus fuerit, absolvere a casibus eidem sacro tribunali reservatis, limitationibus, ac restrictionibus adjectis, quas Ipsi opportunas judicaverint. Ratio sic supplicantis est difficultas confugiendi ad Goense Tribunal, quam patientur montium Incolae; tanto magis quod sepe scepis casus continent urgentes, eo quod inter Ethnicos degunt, suntque ipsius commixti, unde oritur, ut ex eorum commercio plures, etiam in illis, quz ad religionem pertinent, incisi & rudes homines delinquant.**

DECRETUM XXIII.

LXIX. Cum in rebus fidel, maximam oporteat puritatem servare, nec non plurimum vigilandum sit, ne populum corrumpant doctrinae falsa, & peregrinae, praecepit Synodus omnibus huic sedi episcopali subiectis, cuiuscumque qualitatis, & conditionis, ut ibi ipsi confiterentur, quemquam credere, facere, vel promere, verbo, vel scripto aliquid contrarium fidei catholice, vel hujus rei esse auxiliatorem, aut sautorem, majori qua posse celeritate, & secreto, id presuli deferat, quod si huic non valeat, vicariis ecclesiarum id aperiat, alisque fide-

libus viris , qui de hoc per literas quamprimum rationem reddant , ut iuxta causam necessitatem provideatur : precipit etiam in virtute sancta obedientie ipsiis vicariis , certisque , quibus episodiis res de latu fuerint , ut eas cito citius denegantur .

ANNO
CHRISTI
1399.

A C T I O N IV.

De sacramentis Baptismi, & Confirmationis.

Doctrina de sacramentis in genere.

LXX. **N**ove legis sacramenta , per Je-
sum Christum Dei Filium , re-
demptorem (x) ac Salvatorem nostrum , in
sua ecclesia ad medelam , & salutem homi-
num instituta , quibus sum sacra passionis ,
& mortis infinita merita in animarum no-
strarum fructu impenduntur ; per que etiam
omnis vera iustitia incipit , excepta augetur ,
& amissa recuperatur , sunt septem : vide-
licer Baptismus ; Confirmatio , Eucharistia ,
Poenitentia , Extrema Unatio , Ordo , Ma-
trimonium ; qui quidem a veteris legis sa-
cramentis plurimum differunt ; illa enim gra-
tiam non conferebant , sed eam , que per
Christi passionem , conferenda erat , presi-
gurabant : nostra vero Sacra menta & gra-
tiam in se continent , & ipsam digne illa
Crecipientibus conferunt . Quorum priora quin-
que ad bonum spirituale cuiuscumque pro-
prium spectant : posteriora duo ad ecclesiam
regimen augendumque fideliuum numerum .
Per baptismum ergo Deo spiritualiter ren-
scimus , per confirmationem gratia eresor-
mus , ac in fide roboramur : renati autem ,
& roborati divino Eucharistie , de sacra men-
ti altaris enutrimus pabulo : quod si ex pec-
cato , anima contrahimus negligitatem , per
poenitentiam spiritualiter sanamur ; per ex-
tremam denique Unionem salutem animae ,
& corporis , ita expedit , obtinemus . De-
inde sacramento ordinis ecclesia regitur , ac
spiritualiter multiplicatur ; matrimonio de-
id Dnum corporaliter augetur . Omnia ista
sacramenta tribus perficiuntur : rebus ut ma-
teria ; verbis tanquam forma ; & ministro ,
qui "

(a) Inquisitorum munus, atque norma, a primis Ecclesiæ seculis repetenda sunt; adeo ut vel ipse Petrus Giannone Histor. Neapol. lib. 13. cap. adi. homo alias in hoc Sanctum Officium non admodum officiosus, immo hodiis infensus aquositas cum Guitofredo in l. Quisquis. 9. C. Tb. de Hist. corum institutionem primam, a Theodozo Magno produxisse, quod poetae simulacra suarum Imp. Arcadius & Honorius: primordia vero specialis Tribunalis 3. Officii ad tempora revocat. Innoç. III. tametq; afferat, Inquisitoris Generalis munus, tempore Innoç. III. S. Dominico Hispano ex Civitate Calagorra, collatum fuisse: in quo catalogus est chorographicus palmaris error laudati auctoris, qui suapte indole ac ingenio quoescunque sequitur errantes; Dominicanus enim natus est Calagorra, Hispanice Calornaga, non vero Calagurri, aut Calagorra, ut ipse post Tarapham & alios scripti: de quo vide pietate ac eruditione conspicuum P. Antonini Bremo- dum De Galmano sive. 3 Dom. cap. 2. Roma edit. an. 1740. Igitur Inquisitoribus opportuna exhibuere documenta anno 1233. Concil. Narboense. Capitulii. 29. & Biterren. an. 1246. alio dedit moniti infra 27. Capitulare comprehensa, quæ legiis nullum iniquitorum pigebit.

(6) Septenarium Sacramentorum numerum agnoscunt Nestoriani: at mirum quantum in his recessentibus dissentiant. Ebedjesus Sodz lib. Margar. par. 4. cap. 1. ponit 1. *Sacerdotium* 2. *Baptisma*. 3. *Oleum uulnus* 4. *Oblationis corporis & sanguinis Christi*. 5. *Remissione peccatorum*. 6. *Sacrum fermentum* (quid illud sit, dum de Bucharistia agetur explicabimus) 7. *Signum Crucis*. Timotheus II. lib. de sacra. inter Sacraenta censet *Conservacionem Ecclesie & Altitudine*, *Benedictionem Monachorum*, *de Officium pro defunctis*, & ad calcem libri maninuit de *Indulgencia seu Punitio*; Christiani Divi Thomae, Sacraenta tantum Baptismi, Eucharistie & Ordinationis colabant; att id ex ignorantia Casianiorum recentiorum proveniebat: evincitur enim ea antiquis ecclesiis Malabaricae & Tualibus, septem eos Sacraenta cum ecclesia Catholicis ignovisse videbas infra Difserat. 4. num. 43.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1215

ANNO
CHRISTI
1599.

qui sacramenta peragat, cum intentione facienda quod facit ecclesia: ex quibus si vel unum deficit, non perficitur sacramentum: omnes vero ceremonie, ac approbatit ritus, quibus in ipsorum administratione utitur sancta mater ecclesia, sancti sunt: neque contemni, omitti, vel in alios mutari valent; licet ad integratem, & essentiam sacramenti non pertineant; absque gravissimo peccato. Tria etiam ex ipsis, spirituale quoddam signaculum animae imprimunt; omnino indelebile, ab aliis distinctum, quod appellatur character, atque idcirco a nullo iterari possunt; & sunt baptismus, confirmation, & ordo: quatuor alia, nimilrum potenteria, eucharistia, extrema unctione, matrimonium, hujusmodi signum minime impriment, unde debito modo reiterari valent. Etsi tamen omnia septem sacramenta sint divina, & gratiam in se continant, & dignae accedentibus eam conferant, atque omni veneratione digna sint, & cultu, cum quia id exigit authoris excellentia, qui est Jesus Christus Filius Dei, necnon assistens Spiritus Sancti, qui in illis operatur, tum etiam ob virtutem, que illis inest, ad sanandas animas, & quia in ipsis depositus est thesaurus passionis Christi, que per ipsa nobis communicatur: nihilominus id non officie quominus alia alii digniora habeantur, ampliorique veneratione, cultu, ac reverentia pertractari debeant. Hec Jesus Christus, ante suam in coelum ascensionem instituit, quo per ea suis fidelibus gratiam, ac cetera bona, que nobis passione sua, & morte acquisivit, communicaret: ipsa suo verbo firmavit, ac promissionibus, ut nos reddebet securos de suorum, siveque passionis fructus communicatione, dummodo ipsis, legitime, ac primita debita preparatione, juxta uniuscujusque sacramenti modum, & Christi institutionem uteremur.

DOCTRINA.

De sancto sacramento Baptismi.

LXXI. Primum inter alia sacramenta locum obtinet baptismus; est enim spiritualis vita janua; ac per ipsum aliorum sacramentorum capaces reddimur, ad qua sine illo incepti efficiemus; etenim sicut nequit homo, antequam sit natura bonis gaudere vita naturalis, ita neque bonis spiritualibus supernaturalis vita, priusquam per baptismum fit ad illam renatus, & per illam membra

Christi simus, atque Christiana reipublica, necnon ecclesia corpori mystico copulatur. Et quia (a) per primum dominum mors pertransit in alios homines, ob peccatum inobedientie, quod ipse, & nos in ipso committimus, ac propterea a regno coelorum excludimur, & nascimur filii irae, atque a Deo separati, si deno non (b) renescimur ex aqua, & Spiritu Sancto, non possumus intrare in regnum Dei, prout ipsa veritas, Christus, nos docuit. Itaque nascimur ex utero matris filii irae, & per baptismum renascimur filii gratiae: nascimur in peccato hominum filii, ut in baptismate nascimur filii Dei, quia Christo inserimur, iuxta Paulum dicentem, (c) quicunque baptizati efficiuntur Christo, Christum induuntur. Sacramentum istius materia est aqua, vera, naturalis & communis, maris scilicet, fluminum, fontium, lacuum, & pluviam, & nulla alia, quantumlibet munda, & pura, cum reliqua sint potius liquores, quam naturalis aqua. Forma est haec: *Ego te (d) baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Minister ordinarius est sacerdos, ad cuius munus pertinet baptismum conferre; ceterum in casu necessitatibus quilibet, vel sacerdos, vel diaconus: immo etiam laicus, aut etiam serva: Ethnicus insuper, Turca, hereticus, vel judaeus, demum hominum quicunque baptizare potest, servata tamen ecclesias Forma, cum intentione faciendi, quod ipsa facit; cum etenim nullus salutem assequi valeat, non baptizatus, eadem causa, qua Christus hujus sacramenti materiam, aquam esse voluit, qua nihil communius, voluit etiam omnes, nullo excluso, hujus sacramenti ministros esse. Hujus sacramenti vis, & effectus, venia est, & remissio omnium peccatorum, tam originalis, quam actualis ante baptismum commissa, totiusque reatus poena per ipsum contracti: quapropter nulla debet baptizatis poenitentia imponi, pro peccatis ante baptismum commissis: immo si baptismate suscepto, absque novo crimen moriantur, salutem assequuntur, ac Dei visione in aeternum fruuntur.

DECRETUM I.

LXXII. Cum deprehenderit synodus, variis in hac dioecesi sufficere indutas formulae abluendii sacro fonte a presulibus schismatis, aut ab hominibus rudibus, & indolitis, eamque formulatum plures irritas esse ac nullas efficacie in sacramento per-

(a) Paul. Ep. ad Rom. cap. 1. v. 20.

(b) Evang. Iohann. cap. 3. v. 5.

(c) Paul. Ep. ad Galat. cap. 3. v. 17.

(d) Cum Baptismus nihil aliud significet nisi ablutionem, septem Baptismatis seu ablutionis species enumerant Orientales cuin Ebedijs lib. Margarit. Par. 4. cap. 3. numerum 1. Baptisma commune. 2. legale. 3. Baptisma ex traditione seniorum, duum sacra vasa ablutionis. 4. Baptisma sanguinis ex illo Christi Balicis etc. 4. Baptisma Iohannis. 5. Baptisma Ch. 61. 6. Baptisma sanguinis ex illo Christi Balicis etc. 4. Baptisma Iohannis. 6. multum reorbor, donec perficiatur. 7. denique Baptisma latrissimum babeo, quo baptizor, & multum reorbor, donec perficiatur. 8. Baptisma Iohannis. 9. Baptisma Iohannis & Iambini: ne omnia Acatolici vasibus Scholasticorum insomnis tribuant. Timothaeus vero II. lib. de Sacram. cap. 3. fols. 4. de modo Bapt. otonarium celebatur numerum, non ab eo recensetur 5. Baptisma Iohannis. 5. Baptisma in mari & in nube. 6. Baptisma Iohannis legalis per Moysen. 7. Baptisma Iohannis per aquas tantum, numerum ponit contra 5. Baptisma Domini nostri, qui est adoptionis filiorum per aquam, & Spiritum. 8. Bapt. Margarit. 7. Latrissimum. 8. Baptisma alter per quem diffidit, quo baptizantur per ignem. Et fortius Iohannes telligebat baptizantes purgatorium ignem.

ANNO
CHRISTI:
1599.

perficiendo, et diligentia examine illis discutitis, illustrissimus Metropolitanus judicavit; alias vero incertas, ac dubias; plurimum commendat fidibus omib[us] christianiis hujus dioecesos, immo etiam praecepit, in virtute Spiritus Sancti, ut illustrissimo Metropolita, dioecesum quamprimum obire, vel alii ab ipso deputandis, sincere exponant cuncti tempus, quo fuere sacro fonte abluti, ut facta collatione temporum, di-
gnoscet possit, an verbis ratis, ac data a Christo forma abluti fuerint, an secus. Quod si secus, possint opportuna adhiberi reu-
dia, quibus eorum spirituali salutis consula-
tur, prout illustrissimus dominus decrever-
it, cui omnes obedire tenentur, & quid-
quid iussit executioni mandare.

DECRETUM II.

LXXXIII. Quoniam post diligenter disqui-
sitionem, a reverendissimo Metropolitano per-
actam, in ecclesiarum hujus dioecesos nu-
pera visitatione circa modum administrandi
sacra menta, alicubi comperte sunt aliquam
dissentientia forme in baptisteriis scripta.
Compertum est etiam plures Cassanarios sa-
cramentum baptismi conferre per hanc for-
matam. (a) Baptizatus est, & perfectus est
N. in nomine Patris, Amen; in nomine Fi-
lii, Amen; in nomine Spiritus Sancti, Amen.
Aliibi vero in usu esse Græcorum formam cum
hac additione in nomine, & Amen; dicen-
do: (b) Baptizetur seruos Christi, in no-
mine Patris Amen; in nomine Filii Amen; in
nomine Spiritus Sancti Amen: jubet synodus in virtute sancta obedientia, & sub ana-
thematis poena ipso facto incurrenda, ut
nullus hic, aliis formis uti audeat, sed
eam tantum adhibeat, quam approbat, &
adhibet sancta ecclesia Romana; nimisrum:
Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii,
& Spiritus Sancti; utque alii quæcumque
a baptisteriis, & libris, in quibus scripta
inveniuntur, deleantur, penitusque oblite-
rentur, quarum loco huc sola scribatur.

Council. Gener. Tom. XXXV.

(a) Ita non erat reversa uti putabant PP. Diamperitani baptisma formam ab illis Cassanariis usurpara, sed proclamatio illius, iam celebrati quod perspicue contat ex ordine Baptismi Chal-
dorium Cod. Syr. Patri. 16. & habetur tom. 4. Bibl. oration. pag. 241. Si vero Ritualis verba
perpendantur, formam potius confirmationis ea exhibent.

(b) In Rituali super laudato syriaco ponitur huc forma, at in presenti indicativi modi: ba-
ptizatur. Anno 1530. deputatus fuit Roma congregatio Theologorum super validitate Baptismi
Chaldaeorum, qui utebantur verbo Βαπτιστεί προ masculis & Βαπτιστεί προ feminis id est Baptizatur
aut baptizata est talis in nomine Patris &c. forma de praeterito; quamquam ex actione baoti-
zandi ad significandum de presenti contraheretur, ut aliqui contempdeant: decretivit tamen Con-
gregatio quod ad tollendum omnem erroris occasionem in Sacramento adeo necessario, uteren-
tur in poterum Chaldei, vel verbo presentis indicativi, aut imperativi; si vero vellent uti
verbo indicativo ad Praeteritum & praesens, illud usurparint in significacione de presenti.
Recentiores autem Chaldei tutius duxerunt, verbo uti de presenti: Ego te baptizo seruo Christi
talis &c. alii etiam syriacam & Græcam formam usurparunt dicens: Baptizatur talis &c.
qua quidem usitata est Græcorum forma, quidquid dicant aliqui Scholastici, de quo vide in cor-
alios Anonymum de re Sacramentaria; & nostrum Berii in purgato & eximio opere de Thol.
Discip. lib. 32. cap. 8. prop. 2.

(c) Nestoriani negant peccatum originale, & infantes vero & potissimum ex Parentibus
Christianis progenitos afferunt nulla labe teneri; ita heretici Pelagianorum a Theodooro Mo-
nacheno pariter propugnati est; unde Nestoriani itius discipulus eam accipere posuit; attamen
secum pugnantes, (qui heterodoxorum est character) idem docent, omnes etiam parvulos, & Chri-
stianis natos, baptismino indigentes, quia ex peccato primi parentis, nati sunt huius irae & servi pec-
cati; adeo ut si infans mortali proximus aquis baptizari non possit, cum oleo cathechumenorum
signant; quod loco aqua, assumere ad baptizandum possint, & debent, ex Timoth. II. patriarc
& Georgio Arbelensi de Bapt. quarto 20.

DECRETUM III.

ANNO
CHRISTI:
1599.

LXXIV. Quum ad synodi notitiam perve-
nerit, quamplures ex hac dioecesi Silvicolas,
preferenti longe ab ecclesiis distantes,
sacro fonte abluti non esse, interim ta-
men se christianos reputare, eo quod ex illis
originem trahant: immo ad ecclesiis acce-
dere ad participandum de sacramentis alii:
causam vero cur a baptismō suscipiendo ab-
stineant duplicitate esse, erubescientiam nimis-
rum, & paupertatem: ipsos enimvero pu-
dot fateri se non esse baptizatos: piget etiam
solvere premium illud, quod antehac simonia-
ce exhibebatur: præcepit synodus ecclæ-
siarum vicariis, ut singuli in parœcia sua ter-
ritorio, diligenter examine, ultra id quod,
cum dioecesum obiret, ab illustrissimo Me-
tropolita institutum fuit, & in ea, quam
parat nova visitatione propediem instituer-
tur, accurate perscrutentur, an aliquis in
Silvis, quas plures incolunt, sacro fonte
non abluti inventarur, insuper diebus fe-
stis, quo tempore Silvicolas in ecclesiis con-
veniunt, omnes de hac re in communis ad-
moneant. Quod si eorum aliquis non sit
abluti, vel de suo baptismō prudenter de-
bet, ei secreto necessitatē suscipendi
baptismū denuntiant, eldemque baptis-
mū secreto conferant, doceantque nihil
solendum esse, juxta id quod synodus alibi
constituit, ac declaravit: palam etiam insi-
nuant non baptizatis, non esse christianos,
nec inter nos posse adipisci (c) saltem,
nec sanctorum sacramentorum participes
futuros, nisi prius per baptismū fuerint
inter christianos cooptati; eandem insuper
veritate sepe sepius inculcent conciona-
tores: deputati etiam ad confessiones exclu-
piendas rudes istos Silvicolas. Interrogent;
an baptismū sacramentum suscepserint: si ve-
ro occurrat de illius susceptione prudens
dubium, eos secreto abluere possint; ad
quod facultatem synodus impertitur sacer-
dotibus quibuslibet tum hujus, tum alte-
rius

H h h rius

ANNO 1599
CURIA 1599
ruribus hisce hominibus, sacro fonte non ab-
latum, ubique locorum eum possunt abluere.

DECRETUM IV.

LXXV. Cum synodo certa scientia com-
petum sit, aliqua esse in hac dioecesi lo-
ca exigua, ubi incole, & propter presu-
lum, ac sacerdotum negligentiam, & quia
loca huiusmodi longo intervallo ab eccl-
esiis distant, nondum sunt initiati baptisma-
tis, & christianorum vix aliquid preter no-
men habent, quamvis christiani Divi Tho-
mas communis nomine appellantur, & ab
eorum stirpe descendant, præcipit in hanc
rem diligenter inquiri, quam curam primo
reverendissimo Metropolita committit, dein-
de ecclesiarum vicariorum. Excurrent ergo hi
loca omnia suis paroecis adjacentia, & in-
colas inducent ad suscipiendum baptismum,
ecclias insuper edificari carent in pagis
huiusmodi, vel saltet in locis finitiis: vi-
carios etiam ibi constituant, a quibus ru-
des in rebus ad religionem pertinentibus in-
struantur: ita ut nullus in posterum pagus re-
linquatur, cujus incole baptismi sint exper-
tes, & ecclesia, ac vicario careant. Quod
si aliter fieri nequeat, pagos prædictos al-
teri territorio adnectant, cujus vicarius fa-
cramenta illorum incolis administret.

DECRETUM V.

LXXVI. Quia plurimum negligunt chri-
stiani hujus dioecesos, suos parvulos intra
(a) octo dies ab ipsorum ortu, juxta ec-
clesie morem, baptizandos adducere: pra-
sertim pagorum incole, quorum plerumque
Infantes (b) post menses plures, immo ali-
quando etiam post plures annos baptizantur.
synodus severissime jubet baptizari omnes
intra octiduum a nativitate, ut mos est uni-
versalis ecclesie: quod si periculum mortis
infer, vel prævideatur impedimentum, per
quod baptismus, ultra quam pars est, dis-
ferri debeat, jubet baptizari vel nulla mora
interposita, vel statim ac baptismi oppor-
tunitas, se obrulerit. Qui vero in Silvis, &
longe ab ecclesiis degunt, si infantes suos
intra octiduum asportare nequirerint, ter-
minum tamen quindecim, aut viginti die-
rum non prætergrediantur; si qui autem no-
gligentes fuerint, graviter puniantur; quod si
ii corum tanta sit negligencia, ut suos fi-

lios, vel parvulos sibi commissos, etiam ca-
pitivity acquisitos, ultra mensa, ad ba-
ptismum non duxerint, ab ecclesia separen-
tur, nec sacerdotes domos ipsorum ingre-
diantur, nec ipse Castrum exhibeant, donec
eos ad baptismatis fontem perducerint: ce-
terum dum probabilius timetur parvulo
mortis discrimen ex longinquitate itineris,
ipius pater, vel ejus coram gerens, vica-
rium propriæ ecclesie certiore reddat, ut
ipso salutare conferat remedium, nec peri-
clitanti puer baptismi beneficium retarde-
tur: jubet insuper synodus vicariis, quam-
primum eo loci per se, vel per sacerdotem,
diligenter accedere, cum id ad ipsorum mu-
nus quâmmaxime pertineat.

DECRETUM VI.

LXXVII. Improbat synodus pravam con-
suetudinem, qua usque in præsens in hac
invalide dioecesi, non baptizandi parvulos
ex Parentibus excommunicatis natos, ne
baptismum conferentes cum illis communi-
carent, unde non raro factum est, ut pue-
ri per plures annos baptismo caruerint,
nec salutari hoc remedio ipsius consultum
suerit, ne in ipso quidem mortis periculo:
qua de causa synodus contrarium decerneu-
do præcipit, ut hujusmodi excommunicato-
rum filii, vel alii apud ipsos nati, non fe-
cuss, nec alio tempore, quam ceteri, ba-
ptizentur: declarando ulterius, nullam ini-
currere censuram, aut poenam, qui ta-
les parvulos asportaturi eorum domos in-
grediuntur, eosve conductunt, levant, vel
de ecclesia reducunt; ceterum hec agen-
tes, non se assident excommunicatis, neque
ipsorum conviviis, vel celebritatibus, etiam
ob hunc finem institutis, in eorum domi-
bus interfici, quod plane ipsi non licet.

DECRETUM VII.

LXXVIII. Hortatur, atque commonefa-
cie synodus patres, & matres, & alios quo-
cunque, qui seminarum partui interfuerint,
ut maximam curam, ac diligentiam adhi-
beant, ne parvuli sine baptismo moriantur:
unde si ipsos viribus defititos, aut vita
periclitari compererint, illico, si fas sit, vi-
carium, aut etiam quemlibet alium sacer-
dotem, eo absente, querant, & arcessant,
ut eos baptizer: quod si tale fuerit vita
discrimen, ut ne brevem quidem moram pa-
tia.

(a) Perperam ait Cronus octiduum itud ritum esse Iudicum Lusitanorum. Vide infra vindi-
cias synodi anno 86.

(b) Nec recens nec Malabarice religionis propria putanda est ista consuetudo, aut abusus pro-
trahendi baptismi tempus; is enim fuit Babylonum mos, adeoque venus, ut a seculo 5. aut
sequenti repetendus sit. Etenim cum apud Nestorianos ea viguerit disciplina, ut si eorum filii
ab ipso baptismo decederent, in posterum admitti incuria quinquaginta dierum continetia in ipso
animadverterent, rogatus super hoc Georgius Arbela Metropolita, quare id obseruandum esset,
cum nullo canone, aut 85. Patrum panormita id evocaret; ita respondit lib. de Sacra. Quesit. 11.
Respondet, antiquis temporibus filios fuisse per annos, duos tresve relinquebant parentes, & maxi-
me monitum pagorumque incole, ac præfatis in locis, ubi regna regnabat, regnos presbyteri erant.
corumque baptismum negligebant: ut sine illa deciderent; ideo decretum fuit ut parentes consti-
tuerent presbyteros. Nec difficultis est casas modura synodi. Florebat autem Arbelensis anno Chri-
sti 945.

ANNO
Christi
1599.

tatur, tunc cuique ex (a) Astantibus cum baptizari licet, servata e celeste forma, atque adeo capiti ipsius aqua am fundendo, atque uno, eodemque tempore preferendo hac verbo : ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen : Servari tamen hic ordo debet, ut ecclesi asti scollaribus, & viri feminis praeferantur, dum tamen omnes formam scient baptismi habeant: si vero alii nescient, ille solum, qui se it, baptismum conferat. At si dum nascuntur r per vult, vita periclitari videantur, dummodo caput, vel ex posterioribus membris aliud ex materna alvo eruperit, eos baptizent, etiam si ex integrō corpus foras non prodierit, aquam tali membro affundendo, ac formam proferendo.

LXXIX. Ita vero baptizati, si supervixerint; dummodo caput, vel posterius aliqua corporis pars abluta fuerit, & servata fuit forma, non baptizentur iterum, sed unice ad ecclesiam asportentur, ut ibi sancto oleo inungantur: si vero pars alia corporis minor abluta fuerit, sub conditione postea baptizentur, per haec verba: (b) Si es baptizatus non te baptizo, sed aliter, ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen. Et ita se gerant sacerdotes, aut quilibet alius, cum illis, de quorum baptismu probabile, prudensque dumblum occurrat; caveant tamen ne parvulum periclitannem in ortu, si alii adfuerint, Pater, aut Mater baptizent, idque caveant ad evitandam inter conjuges spiritualem cognationem: quod si nullus alius adsit, & in aer probabile mortis periculum, poterunt pater vel mater cum baptizare, ne pueru extrema laboranti necessitate remedium desit.

DECRETUM VIII.

LXXX. Cunctis populis inculcat synodus, ut suis in pagis feminas habeant christianas, que (c) obstericandi munus exercant, formamque baptismi callicant, atque adeo parvulis periclitantibus in casu necessitatis succurrere valeant. Quia tamen Obstetrics ethnici, ac praesertim Turcicum sectam profiteantur, multas superstitiones ceremonias a puritate, & sanctitate Christiane religionis abhorrentes erga infantes recenter natos exercant, vicariorum frequens cura sit, populum, ac praesertim Obstetrics hac in re instruere, ita ut omnines scient, parvulus in discrimine versantibus succurrere: sacerdotes etiam Obstetrics cum confessiones excipientes, de hoc eas interrogent: an formam baptismi scient & ignoras erudiant, ilisque exponant, quantum earum inter sit, id non ignorare.

H h h 2

(a) Neboriani cum afferant solum Presbyterum ministrum esse Baptismi, consequenter, id denegant Laicos; nec in quocumque necessitatibus eventu eis baptizare permitunt; quod etiam tenent recensores Graeci ex Arcud. de Concord. lib. 1. cap. 11.

(b) Conditionem hanc formulam ex Alexandri III. Confit. prescribit Catechismus Concilii Trident. cuius etiam meminit Concil. Camerac. anni 1586. Th. 6. de Bapt. n. 8.

(c) Concilium Cameracense, inculcat, Th. 6. de Bapt. num. 11. quod Obstetrics per Paforem di fini pueri, ante diem a nasciturce corporis tertium, omnes Parochis documentent. Et in Concil. Mediolanen. 3. sub 8. Carolo Borromeo precipit 9. 7. ut adhuc alii mulieres te fues, que audiant obstetricis verba, utique Parochus pofso diligenter obsterices de sefer, de verbis prolatis interroget.

DECRETUM IX.

ANNO
Christi
1599.

LXXXI. Principit Synodus, ut nullus Christianorum apud se habeat famulum capivum non baptizatum; si quos ergo habuerint inferioris aetatis; illico illos baptizari curent; si vero fuerint adulti, eos ad Edem, ac Baptismum allicient, sine vi, frequenti tamen suacione. Quid si quis inventatur, suos inter famulos habere vel puerum teneros etatibus, vel adultum non baptizatum, qui tamen baptizari volit, graviter per Presulem puniatur, illi vero baptizentur; cui rei plurimum Vicariorum invigilent, tempore praesertim, quo in album referunt, ut moris est, qui preceptio annue confessio satisfecerunt, qua occasione similas Parochie domos perscrutantes inquirant, an ibi aliqui sint nondum baptizati, & si qui sunt, baptizatum qua de causa non cooperunt, probe, & accurate no-

DECRETUM X.

LXXXN. Quoniam Christianorum aliqui, sue professionis oblitii, contra sacros Canones turpi lucrandi cupiditate impulsu, christianos juvenes et haicis vendunt, qui juvenes, utpote inexperti, & dominorum suorum metu coacti, plerumque christianam religionem abnegant: pricipit Synodus in virtute sancte obedientiae, ac sub pena excommunicationis a Jure lata, quam ipso incurresse statim declarabit, ne aliquis ex Christi fidibus, contra quippe huiusmodi cum infidelibus exercere audeat: quod siquid hac in re delinquent, statim excommunicatione Fidelium segregari declarentur, nec unquam absolvantur, donec, quem vendiderunt, redemerint, etiam majori pretio, si opus fuerit, vel factem Vicario Ecclesie, & ceteris Caßanariis, ac Populo, se fecisse pro redemptione quantum potuerunt, coquiterit. Quo in casu antequam absolvantur, solvere debeant in poena, id pretii quo illum vendiderunt; quo pretio Vicarius, & Officiorum Ecclesie, alium emant juvenem ethnicum (frequentes enim in Malabare sunt venditiones huiusmodi) quem baptizari curerit, & statim ac christianam religionem professus fuerit, manumittatur, ac libertate doneetur; aliquid insuper ex ditoribus, & bene moratis Christianis dono detur, qui ipsum pietate in Deum, bonisque moribus imbuat. Jubet præterea Synodus in virtute sancte obedientiae, ne quis aliquem adolescentem, aut ado-

DIAMPERITANA SYNODUS:

1223

ANNO
CHRISTI
1599.

adolescentulam; etiam non baptizatos, Turcas, Judos, vel Gentilis vendat: ob immensum perversionis periculum, que certo contingit, si infidelibus vendantur, ut frequens experientia docuit. Pocerunt tamen eos, si opus fuerit, Christianis vendere; dummodo jure capitl sint; qui autem contra fecerit, graviter puniatur; excipe tamen, si is, qui venit, adulterus fuerit, ac vigesimum annu[m] excesserit, atque ante venditionem ad Vicarium adductus fuerit, cui compertum fiat, cum nolle baptismum suscipere.

DECRETUM XI.

LXXXIII. Quoniam itarum partium Ethnici, utpote plurimum auguris, ac superstitiis dediti, si dies nativitatis filiorum, inani conjectura ducta ex superstitionis auguris nefasti habeantur, eos aliquando perirent, ne vitam, utputant, a gente solitissimam; sepe etiam ipsorum Matres, ne proprias manus filiorum sanguino cruentent, eos in Silvis sub arboribus, vel inter virgultas deferunt, (4) ut ibi moriantur, pereantque: praecepit Synodus omnibus fidibus Christianis hujus Diocesis, quippe cum ipsis ethnici commixti, aut in viciniis conmorantes, que apud ipsis sunt, scire facile possunt, ut in re tanti momenti plurimum invigilent; & si qui pauci in Silvas transferantur, ibi deserendi, eos querant, aut quovis modo in Silvis repertos, Christiana charitate excipiant, eosque vel per se ipsos baptizent, vel ab alio baptizari carent, si eos in mortis periculo constitutis inveniant, etiam ipsis parentes cognoscant, sciatque id agre laturos, nam eorum dominio se privatis parentes videntur, dum eos procul a se abiecerint, morti exposuerint; quamobrem in parentum locum ecclesia tamquam pia mater succedit; atque adeo ipsis incumbit onus eos suscipiendi; quod si illos alere nequiventer, eisdem ad vicarium, & ceteros ecclesias Cassanarios adducant; quibus in Domino praeceperimus, ut priuoribus sui pagi congregatis, eos vehementer, & efficaciter hortentur ad parvulorum hujusmodi curam suscipiendam, eisque Nutricem, ac reliqua omnia ad eorum vitam conservandam necessaria, comparanda: Si autem aliter hoc fieri nequeat, & nullus inveniatur, qui id oneris pro Dei amore subire velit, de elemosynis ecclesie, & deposito fabrica, quantum opus fuerit, detrahatur

1224

DECRETUM XXII.

Anno
CHRISTI
1599.

LXXXIV. Principit synodus, ut parvuli ante fortes ecclesias, vel in aliis locis quibuscumque expositi; nisi ipsis esse jam baptizatos certo certius constiterit, baptizentur, atque ipsorum educatio procuretur, eo pro� modo, quo de Ethnicorum filiis in Silvis repertis dictum est: & incessanter Vicarius, & Cassanarii insistant, ut aliquid, apud se enuntiendos, ac edocentes ipsis, pro Dei amore suscipiant.

DECRETUM XIII.

LXXXV. Qui ab Ethnicorum secta ad Christianam religionem adulsi accedunt, in rebus fidelis, antequam baptizentur, bene instruantur: ita ut sciant se salutari crucis signum manire, Orationem Dominicam, Salutationem Anglicam, Symbolum, praecepta Decalogi, & quidquid addiscere potuerint; qua in re usque ad prae sens, maxima negligencia laboratum est: vicarii praeterea ante baptismum, eos de rebus ad Christianam religionem spectantibus interrogent, ut experimento deprehendant, an sine sufficienter instructedi. Si vero mortis periculum immineat, etiam talia nescientes dummodo fidem conscientiantur, ejusque principia mysteria, ac se baptizari velle quocumque modo significant, illico baptizentur. Et quia non ignorat synodus, sapienter, ut plures Ethnici paucis ab hinc annis ad Christianos accedant, eisque manifestent desiderium, quod habent suscipiendi baptismum, segnitia autem, & incuria sacerdotum, & Christianorum, eorum instructionem vel permitti, vel diu, multumque differri: plurimum hac in re viciorum conscientiam onerat, eisque injungit, ut quam primum, pro maximo, quo possebant, animi servore, baptismum, eos per se, vel per alios instruant, ac ad fontem baptismatis perducant; ministrosque omnes ecclesiasticos, aliosque, si opus fuerit Christianos, ardorem non mediocrem animi, ac diligentiam quam maximam impendere, peroptat, ac rogat.

DE-

[4] Quam hic horro ducimus barbarum crudelissimam, & vanis auguris descendente, non absumis secuta est impietas, nostrarum regionum seculo 3. canibus enim exponebant infantes, nec ipsis columbarum metu, colligere ullus oudebat; iusti autem Concilium Vascense anno 440. can. 9. eos colligere, & de aliari, Dominica die, collectos annuntiare; ne infra decem dies, qui ipsis agnoscet accipere possit; & Can. 10. Ratuit, ut qui posset repudiat, eum calumniator extiterit, bimunda ecclipsi distridione feriatur. Quid confirmavit Concil. arrasen. II. anno 451. Can. 51. qui laudatur 9. Dicitur. 87. & impensis.

1225

DECRETUM XIV.

ANNO
CHRISTI
1599.

LXXXVI. Quidam Sacri Olio (^a) usus in Sacramento, hoc usque in hac Episcopali Sede, (^b) aut nullus fuit, aut si aliquis hic certe fuit, Ecclesia Catholica ritibus minime consonans. Usi enim sunt oleo communis, & quem Episcopus sacris precibus, & benedictionibus non explaverat: Quatuorobrem illustrissimum Metropolitam in hac Diccesi, Ecclesiam universam disciplinam restitueret, ac renovaret, Oleum de more benedixit, cuius portionem aliquam Ecclesia omnibus impertit, ejusque usum maxime commendavit explanavitque: praecepit Synodus Vicariorum omnibus, atque Castanariis, in virtute Sancte obedientie, ut Sancto oleo in baptismo utantur. Ita ut oleo Cathecumenorum pectus, & scapulas baptizandorum ante baptismum inungant; post baptismum vero, caput jam baptizatorum Sacro Chrismate signent: politice ergo Sandio oleo delibito, vel signent super caput Crucis formam, vel id agante penas, ad tale manus in ipsis vasis servata, deinde Sancti olearum reliquias abstergant lino, aut gossypio ad hunc finem ipsius pyxidem imposito. Eodem precepto jubet insuper Synodus, ut oranes Castanarii, & Vicarii hoc conferant Sacramentum, cum ritibus, ceremoniis, exorcismis, & orationibus, que in Rituall Romano continentur, Illustrissimi Metropolitaniani iussi Syriace exscripto, pro omnium administratione Sacramentorum, quod in omnibus haberi debet Ecclesia: Sacerdotes vero dum solemnitatem in Ecclesiis baptizaverint, superpellicio, ac stola e collo suspensa utantur, ut Sacramentum de-

cet, quod conferunt, neutquam vero illud, ut huc usque non sine decencia faciat, ut consuetus, & quoniamis vestibus induit, administrant.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XV.

LXXXVII. Quia usque in praesens laudabilis, & antiqua Ecclesia consuetudo affluendi Patronos (^c) in Baptismo in hac Diccesi nulla fuit, & spiritualis cognatio inde orta inter Patronum, & baptizatum, eiusque Patrem, & Matrem sive penitus ignota, (^d) praecepit Synodus, ut baptizandi omnes affluentur unico Patrino, & ad summum duobus, aut etiam, ut usus oblitus, uno tantum Patrino, & una tantum Matrina, qui eos Ecclesie praesentem, eorumque caput, ante baptismum tangant, atque a sacro fonte abducant. Ad Patrini autem munus non admittantur, nisi homines, qui decimuum quartum statim suu annua excesserint, & ad Matrinam munus, nisi feminis, qua duodecimum. Declarat insuper Synodus inter Patronum cognationem spiritualis ori, quo vocatur Patrini, & spiritualis filii, aut susceptoris & facto Fonte, & suscepti: atque inter ipsos spiritualis filii Patrinos, & Matrinas, ac ejus Patrem, & Matrem. Pariter inter ipsos spiritualis filii Patrinos, & Matrinas invicem comparatos, & inter ipsos, & filii spiritualis Patrem, & Matrem aliud cognationis spiritualis genus consurgere, quod appellatur Compatris, & Commatrias: ita ut Patrini, vel Matrinas, nullo tempore contrahere possint matrimonium cum suis filiis, aut filiabus spiritualibus, vel cum ipsorum Patre, & Matre, absque Papa, vel ejus vicis gerentis dis-

(^a) De sacris oleis plurimum juvabit legere Fortunatum Scaccum, notis Augustinensis instituti virum eximium, in elegantissimo opere *Mosaico-mosaicis politissimis typis Haga Comiti*, excuso, anno 1723.

(^b) Ex mera calunnia colligit ex hoc decreto Crozatus novitum esse inventum Ecclesia Romanorum sacrifacuti uti oleis; propterea quia antiqua iherorum Christi aurorum Ecclesia, illorum usum non agnoscetebat; verum ita defunctio Neforianorum infelicitas & Castaniorum ignorantia tristitia, non vero traditionis; etenim Rituall liber illocum Cod. Syr. Partie. 16. meminit undicis; eamque prescribit, cum in Sacerdotis verbis. *Ungitur talis dicitur deinde aqua tingitur ille, & deductus extra cancellios, confirmationem suscipit, per manus impositionem, & undicemus christismus, eamque cum sacerdos politus suo in fronte, dicens: Baperatus est, & perfidus est talis dicitur. Unde quod illi Christiani, vel id non præfarent, aut certe id præfarent oleo nasicus indice vulgo ducuntur de Coras, exiguum alferre potest error heterodoxorum solamen, nullumque subfundit. Vide in Diffr. num. 68., & Timothei II. Lib. de Sacram. qui cap. 3. seqq. & inter partes essentiales Baptismi oleum enumerat: Aquam oleum, Sacerdotem.*

(^c) Pium patrinatorum officium, inter antiquos Baptismi ritus recentet Augustinus pluribus in locis: & præfertur Epis. 194. num. 43. *Assiquitas tradit. & resente firmo Ecclesia, resu infantes & cum exorsantur, & cum ei per eos, (Patrinos) & quibus gestantur, renuntiare respondent, & Diaboli dominacione libertantes. Et ex illo ejus causa lib. 1. oper. Imper. num. 50. Icimus proprieas Patrinos intervenire, ne per alios credant, qui per alium percusserunt. Vocantur etiam Sponsores & susceptors. Ebedjeus in Neforiani frequentius fiduciarios appellant eodem. Agustinus eos vocat Fidelidores ex Bonifacio Ep. 98. alias 13. ad Bonif. ep. 11. num. 7. jure ergo merito ejus iste inter antiquiores recentetur, cujus meminat Paus. SS. 11. 1. Tertulli memorat. Sponsores cap. 12. de Bapt. & Dionis. Arusp. aut audier de Ecclef. Hierarc. cap. 2.*

(^d) Nulla erat ita modi cognatio apud Neforianos; nec minimam illuc mentionem fecerit, qui hadecus Neforiani scripsit; numerum in hac se antiquam primaveri ecclesie disciplinam sequi sent, de qua, si fides ea Jucinio per tria priora secula nihil habetur: Vide Jucin. de Sacram. Quod autem scribit Gaiusius His. Civil. lib. 7. cap. 11. tempore Joannis X. nempe anno 913. circiter. Per sic correre in Roma per gentes, & introduse l'officia spiritualia, fra il Comparto e la Commare; turpis est impudica: etenim ultra mox dicta, in Synodo etiam Metense anno 713. celebrata; Cap. 1. habetur: Si homo incolumis conuenerit de istis causis; de Deo factora, aut rommate sua, aut cum matrina spirituali de fonte, & confirmatione spirituali operi: per unum suum perdatur dicitur.

1227

ANNO **CHRISTI** **1599.** dispensatione , quæ raro , nec sine urgenti motivo obtinetur , si autem ista non habita , celebretur matrimonium irritum est , ac nullius effectus . Insuper declarat Synodus cognationem haec spiritualem non extendi ad plures Patrinos , quam duos (a) vel ad unum dumtaxat Patrium , & Matrinam . unam dumtaxat , qui ad hoc gerendum munus vocati sunt ; etiamque alii plures parvulorum (b) capita contigerint , nec a Sacerdotibus permittendum , ut alii , ultra duos hoc munus gerant .

DECRETUM XVI.

XXXVIII. Cum per Jesum Christum Dominum nostrum , ejusque mortem , a legge veteri , & scripta , ad novam , & gratia translati fuerimus , recta exigit ratio , ut hæc in cunctis rebus eluceat . Diffimulare itaque nequit synodus id quod in hac dieœcœsi frequenter accidit , ut nempe sanctorum veteris legis , vel etiam indigenarum nomina Christianis imponantur , adeo ut pauci sint , qui sanctorum Legis gratiae nominibus appellantur . Præcipit ergo synodus , ut sacerdotes curent in veteratam hanc confuetudinem abolere , atque adeo e sanctorum , sanctorumque Catholica ecclesiæ catalogo nomina desumant baptizatis impoñenda , ac præcipue sanctorum Apostolorum , & sanctorum , vel sanctorum in ecclesia celebriorum : nec propterea mens synodi est , ut sanctorum veteris legis nomina nunquam usurpentur , sed ut si præ devotione usurpetur nomina sanctorum veteris legis , ea solum adhibeantur , que celebriora sunt , & frequentius usitata in hac dieœcœsi , ut Abraham , Jacob , Zacharie , aut alia id genus . Ceterum nomen Filii , quod est in hac dieœcœsi usitatissimum , non licet in posterum alicui imponere , nec id sacerdotes patiantur : cum illud sit dulcissimum (c) Iesu nomen , nec nisi irreverenter , ac penitus prætermissa veneratione , tanto nomine debita , id fieri videatur : dum ad hujusmodi nomen , (d) omne genu debet fletri , calcium , terrastrum , & infernum , & omnis lingua confiteri , quia per hoc nomen , cuncta nobis bona , in terris proveniunt : immo severe prohibet , ne qui tale nomen sortiti sunt , eo utantur , sed aliud assument : præfertim dum Sacramentum confirmationis suscipiunt : indigenarum vero

1228

nominibus uti poterunt : dummodo sint ex usitatis inter Christianos ; ablineant tamen (e) a nominibus Ethniconis propriis , vel ab Ethniciis frequenter usurpati , vel quæ sint illis affinia ; immo vel Ethniconis , nomina inter Christianos nota , imponi imperium in Baptismate synodus prohibet , & Vicarios , ac sacerdotes baptismum ministrantes monet , ut ab iis imponendis caueant .

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XVII.

LXXXIX. Ad synodi notitiam pervenit , Christianorum plures suæ professionis oblitos post baptismum a filiis in ecclesia suscepit , eisque nomen Christianorum proprium , in baptismate impositum , iisdem privatum domi nomen aliud inter Christianos non usitatum , pro libito imponere , quo deinde , priori reliquo , communiter appellantur . Quamobrem severe prohibet , ne Christianorum ullus nomina alia parvulis suis imponere , vol ea adhibere audeat , præter illa , que fuerunt in Baptismate imposita . Quod si justa aliqua de causa , nomen hujusmodi in aliud commutare optaverint , id non aliter faciant , quam dum parvuli sacro Chrismate inunguntur , & Sacramentum confirmationis suscipiunt . Qui vero contrarium fecerint , graviter a Presule puniantur , de qua re sepius Vicarii populum admonent .

DECRETUM XVIII.

XC. Cum sepe accidat , ut plures simul parvuli ad baptismalem fontem abliuendi adducantur , qua occasione inter Christianos non leves excitantur contentiones , præligi enim parvulum suum quisque optat , prius ablui , unde , & iurgia inter contendentes , & non levium summarum oblationes , que Cassanariis sunt , ut junus præ alias primas habeat , que plane sunt præve consuetudipes , quas ecclesia pati non debet , & ad quas facile evitandas satis profectio est , ut non differretur ultra octiduum baptismus , & parvuli intra dies octo baptizarentur ; qua ratione fieret , ut raro admidum , vel fere nunquam simul parvuli ad sacram fontem adducerentur . Quapropter juber synodus ejusmodi contentiones ab ec-

(a) Concil. Moguntinum inter alia anno 1549. Capitul. 19. præcipit unum tantum patrinum adhibere .

(b) Hujus antiquissimi ritus meminit auctor lib. de Ecclesiæ. Hirzare. cap. 2. Cum promiscit (baptizandus) manum ejus capiti admoveat (susceptor) .

(c) Ultatissimum fuit inter Syros præcipue Nestorianos , nomine Iesu insigniri : adeo ut scriptores Orientales hoc ornati nomine , in 2. tom. Bibliot. Orient. Alemani , & undecimo in 3. tomo . Vide AB. 8. Dec. 20.

(d) Philip. 1. 10.

(e) Opportune adest Chrysostomus in cap. 5. Genesi . Hom. 21. pag. 235. Num fortius & absque causa nomina sunt . Dicunt enim , juxta nomen avii vel patrum nominetur puer & ut priesi (loquitur de Setho , qui filio imposuit nomen Enos) unum operem adhibebant , ut talia natus imponeant nomina , que nullam non sapientiam docerent . Igitur nos , neque quavis nomina pueris adhibemus , neque eternum & præsorum & eorum , qui etari genero fuerint , nomina tribuimus , sed suorum virorum : neque in appellatione sublimis superba Gre.

ANNO
CHRISTI
1599.

clesia arceri (*s*), puerosque vel prius, vel postea indiscriminatim, & prout fors rulebit, baptizati; quamobrem sacerdotes earent, ut hæc confuetudo baptizandi indiscriminatim hos, vel illos, nulla habita ratione, velditorum, vel pauperiorum, quantum in ipsis est, inducatur: nullusque sacerdos, aut vicarius, sive ante, sive post baptismum summam ullam, immo nihil omnino, etiam ultra oblatum, etiæ valoris exigui, immo etiam si munusculum sit competitum accipiat: & si fecerit, tanquam Simoniacus, poenit a jure, & aliis ab hac synodo imponendis plectatur.

DECRETUM XIX.

XCI. In cunctis ecclesiis parochialibus fons baptismalis quam primum extruatur ex fabrica deposito, vel ex eleemosynis ecclesiæ, vel ex iis, quas populus ad hunc finem exhibuerit. Fons hic in angulo ecclesiæ decenter collocetur, subtus parva scrobs aperiatur, in quam aqua decidens fluat, ne pedibus irreverenter conculcati possit: ipse vero fons ligneo operculo clavæ obserato contegatur. Vas interim æneum, vel cupreum ad hunc solum usum destinatum decent in loco, in ecclesia, vel Sæculo asservetur: non adhibeantur ergo, prout haec tenus factum est, vasa alia indiscriminatim, quod plane quam deceat, nemo ignorat. Deinde aqua, qua fuerit collatum baptismus, in Ecclesiæ piscinam projiciatur, vel in locum allum ad usum hujusmodi deputatum, vel etiam in coæmeterium, ne pedibus conculcatur; demum aqua ad conferendum baptismus sive in fonte, sive in alio vase contingatur. Sancto Christinæ, prout in Rituall Romano, quo uti debent, continetur, sacris precibus & benedictionibus expietur.

DECRETUM XX.

XCII. Præcipit synodus juxta decreta concilii Tridentini, ac universalem ecclesiæ usum, ut in qualibet parochiali ecclesia, liber habeatur, cujus paginae notis numeralibus distinguantur, in quo vicarius nomina scribat baptizatorum, Patrum, ac Matrum: loci etiam, in quo ortum duxerint, Patrinorum insuper, qui eos e sacro fonte suscepserint. Demum notentur locus, in quo baptismus confertur, dies, mensis, & Åra hac forma; tali die mensis N. Åra N. ego N. Vicarius ecclesie de N. baptizati in ipso, vel in tali parte N. filium N.

ANNO
CHRISTI
1599.

¶ N. (declarando nomen Patris, & Matris, talis loci naturalium) & suero Patri- ni N., & N. (ipsos nominando) & ad cal- cem ipse suum nomen subscriptat. Si vero sacerdos aliquis non vicarius baptizaverit infantem, (quod non nisi obtenta a vicario facultatem facere poterit) ita scribat: Ego N. Cessanarius, de licentia N. Vicarii salis ecclesie (nomen vicarii ecclesie ap- ponat) baptizavi N. & reliqua ut supra, annotato die, Mense & Åra, suumque nomen ad calcem subscriptat. Hic liber semper sit in ecclesia, ac de illo vicarii rationem reddant, & Praeful in visitatione cum vi- deat, & consideret, an in eo accura- te adnotentur ea, que adnotari de- bunt; ex ipso etiam vicarius certior fieri do- unluscijusque state, atque adeo poterit de hac fidem facere, ubi ageretur de mar- monili contrahendis, vel suscipiendois ordi- nibus, neque hæc cæco modo fieri, ut us- que adeo fastum est, dum nulla de state matrimonio conjugendorum, vel promoven- dorum ad ordines, certitudo haberi poterat; id quod conjugibus, & promotis ad ordines non raro scrupulum injiciebat.

DOCTRINA

De Sacramento Confirmationis.

CXCIII. Sacramentum (*b*) secundum, dici- tur confirmatio, quod Christus Dominus noster instituit, ut per illud Chri- stiani amplius confirmarentur, & eo robo- rati evaderent fortes in fide, ita ut nulla re ab ea divellerentur. Idque virtute Spir-itus Sancti, que ad hunc effectum, ultra gratiam sanctificantem, que est effectus etiam aliorum Sacramentorum, specialiter confertur. Materia hujus Sacramenti est Sanctorum Christismatis Oleum, de olivis ex- pressum, quo splendor, & puritas signifi- catur conscientie; Oleo admisceri debet balsamum, quo bona fame odor designatur. Christma debet ab Episcopo sacris precibus, & benedictionibus expiari. Forma ea sunt verba, que Episcopus profert, dura pollice Christmate tincto, signum Crucis capitii con- firmandi imprimit, dicens: Signo te signo Crucis, & confirmo te Christmate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; tres illico sacras, & salutiferas orationes adjungens, quibus Deum precatur, ut suo Divino Spiritu ipsis repleat confirmatos. Minister ordinarius hujus Sacramenti est Episcopus, & quamvis Sacerdotes possint agrotos, vel baptizatos inungere, hæc ta- men

(a) S. Carolus Borromeus in Concil. 5. Mediolanen. Par. 1. §. 7. præscriptit, ut huiusmodi contentiones vitari possent: *Is* ordo servetur, qui ant quissimi ritus est, ut mors primum, de- corde feminæ misericordia (Baptismus) nisi necessitas aliter cogat. Idemque servetur, si plures offerun- tur, partim males, partim feminæ.

(b) Plerique baptismum & confirmationem unum Sacramentum esse idemque putarunt, eo quod continuo post ablutionem baptismalem conferetur, ab orientalibus & occidentalibus; diversa ta- men sunt sacramenta; per illud enim efficiunt filii Dei, per istud Milites Christi constitutum. Ne- storiani vocant hoc sacramentum Perfectionem, atque dum unguntur Christinæ, qui cum suscipit, proclamat Minister: *Baptizatus es & perfidus es talis eris.* Quia ut ait Arbelensis lib. Declar. Offic. tradit. 5. de Bapt. cap. 5. in perfectione designat (Minister) spiritum defendere, tanquam linguis ignis, & fedore super unanymusque coram.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1291

ANNO
CHRISTI
1599.

men unctio soli Episcopo reservatur, cum episcopi in Apostolorum locum successerint, qui per manuum impositionem dabant Spiritum Sanctum; cum veteri manuum impositione subrogata est in Ecclesia, ex Christi concessione, (a) Confirmatio, qua etiam Spiritus Sanctus donatur. Ceterum ex communis legis relaxatione, a Sede Apostolica senta, & non aliter, si causa urgens, & necessitas id postulet, etiam simplex Sacerdos confirmare potest, christizate tamen ab Episcopo, ut supra, consecrato. Eius Aus hujus Sacramenti est conferre Spiritum Sanctum, animaque per ipsum, vires, & fortitudinem, sicut in die Pentecostes Spiritus Sanctus collatus fuit Apostolis, ut constanter, & intrepide nomen Christi, ejusque fidem catholicam profiteatur Christianus; ac idcirco dum confirmatur, fronte eius signum Crucis imprimitur, & sacro olen describitur, quippe frons est pars hominis apertior, nec non verecundie, atque audacie sedes: & cum baptizati signentur in capite, confirmati signantur in fronte, ut nempe non erubescant, nec eos pudeat nomen Christi, ejusque Crucem consideri, quemquidem ex (b) Apostolo, *Iudais est Jeannetus, Paganis vero flautia, ac dementia.* Plurimum differt hoc Sacramentum a Baptismate, dum per hoc fidei nascimur, per illud vero in fide confirmamur; ac sicuti vietam naturalem accipere, differt a progressu in etate, ac virium firmitate, ita gratia, fideique nasci, quod fit per Baptismum, differt ab incremento, & augmentatione spirituum virium ad eandem fidem constanter servandam, quod fit per Confirmationem: Unde per Baptismum, vita spirituali nascimur, postea vero munimur, & confirma-

1292

A mur ad primum, viresque accipimus, ut aetate ex eventu, disciplina, aut timore penarum, bonorum iacturæ, tormentorum, aut mortis, separaremur a confessione nominis Domini nostri Iesu Christi fideique vere, quam profeci fulmos.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM I.

XCIV. Cum hactenus Confirmationis usus (c), notiliaque, Populus Christianus hujus Diocesos caruerit, quippe qui Praefatum hereticorum regimini suberat, quamobrem catholicæ doctrinæ veritatis minus apte instruebatur, declarat Synodus oportere, quemcumque, postquam ad rationis usum pervenerit, dum copia fuerit Episcopi ad hoc parati, ieiunis modi sacramentum recipere; insuper patresfamilias, ceterisque aliorum curam gerentes, suos debere mittere filios, ac servos ad confirmationem suscipiendam. Siqui vero ex contemptu, sacrilegave contumacia, id renuerint, aut suos ministri pretermiserint, se lethaliiter, gravissimeque peccaturos sciant: quod si id renuant, aut pretermittant, eo quod tale sacramentum negent, vel agnosceré tamquam verum sacramentum a Christo institutum negligant, ut heretici, ac a veritate fidei catholicæ alieni habeantur. Praecepit Itaque synodus, ut in visitatione ecclesiastiarum, populorumque, ab illustrissimo Metropolitano peragenda, omnes sive viri, sive feminæ (d) septennem etatem excidentes, ad Chrismam, & Confirmationem concurrant: exceptis tamen, qui in prima visitatione, vel quomodo cumque ab alio episcopo fuerint confirmati. Hoc etenim sacramentum, non secus ac Baptisma, se-
mel

(a) Cum temporibus apostolicis sola impositione manus, hoc Sacramentum conferretur, statim esset dicere, illi subrogatam esse indicem chrismatis, non vero confirmationem; alias dicitur confirmationi subrogatam esse confirmationem; consultus ergo dixerimus, sphæma subrepisse in apostolico; patres autem Diamperitanos intendisse ad concil. Nagasianum an 1549, quod in cap. 18. illius subrogationis hanc exhibit causam: *Cum adulta recte, & habita fide, signis externis (que super confirmatos apparet) apparere ceperunt, nec iam amplius spiritus S. visibiliter descendebat, max in locum visibilis signi, usque obrismatis adhiberi coepit. Unde hæc signis subrogata fuit, non impositione manus, quo etiam fieri docet: ad eas CL. Berti tom. 7. p. 40.*

(b) 1. Corint. 13.

(c) Sane eo devenerunt ignorantia Nestoriani seculo 16., ut hoc Sacramentum non agnoscerent, ut ait synodus; Joani: etiam Sulzak dum professionem fidei Romam mitteret anno, 1560. aut circiter, dixit: Confirmatione vero, an veteres ubi fuit ignoro. Monachus enim sum; & quis me id doceret: Josephus II. Patriarcha cap. 4. specul. 8. q. invenitur adversus Nestorianos, coquid Sacro Chrismate non uterentur. Sed quidquid sit de recentioribus Nestorianis, antiqui certissime eo ubi sint, & chrisma agovernat; ut constat ex Rituali Cod. Vas. Syr. 16. ex Timoth. II. lib. de Sacram. cap. 3. sec. 9. Georgio Arbelen. de Bapt. Quaer. 42. & seqq. Igitur in hoc recederunt recentiores, pon modo a doctrina universalis ecclesie, verum etiam ab antiquis eorum magistris.

(d) Hoc sanxit synodus omnino ad mentem Cathol. concil. Trid. De Confir. num. 18. dicens: Minus tempore expedire hoc fieri, antequam pauci rationis usum haberint. Quare si duodecimos annos expedienda non videatur, usque ad septimum certe hoc Sacramentum differre, maxime convenit. Quare in imperio nonnulli Antithites, non recto zelo abrepiti, reprehendunt Parentes, qui tempus producent confirmationis filiorum; quamquam fateamus, aliam tunc olim ecclesie disciplinam.

ANNO
CHRISTI
1599.

mei tantum in vita suscipi valeret: qui vero sceleriter id literare tentaverint, preterquam A quod sacramentum non accipiunt, gravissimum sacrilegium committunt. Qui vero dubitaverint, num aliquando ipsum receperint, nec ne? vel hujus rel fuerint penitus oblitus predicio domino, aut episcopo id aperiant, ut iuxta qualitatem dubii ejusque poodus, quod expediens apparuerit, decernat. Si quis autem (quod Deus avertat) sacrilega pertinacia, contemptuque sacramenti, ipsum recipere noluerit, dummodo de hac pertinacia constet, anathematis subjaceat, aliisque poenis severe puniatur, quoque presuli videatur condignum poenitentiam egisse.

DECRETUM II.

XLVI. Non sine ingenti dolore accepit synodus, complures rerum sacrarum, ac doctrinae de sacramentis ignoratos, aut diaboli instigatione, suo in Schismate contumaciter persistentes, nonnullis in locis, tempore visitationis ab Illustrissimo Metropolitanu peractis, palam illi restitisse, & confirmationem suscipere noluisse, & ex iis alios, eo quod rem superdiuam, nec necessariam, habentus ignoramus, & non vistam dicentes: alios vero eo quod levem alapam, iuxta (4) S. Romanus ecclesia ritum, a Presule imparatus, tolerare renuerent, idque parti crudelitatem, quodque detestabilius est, homines hujusmodi, contumeliis, atque injuriosis affectis Sacramentum hujusmodi suscipientes, & tam contra ipsum, quam suscipientes, quasi alapa dishonestari solide patentes, verba sacrilega, atque heresim redolentia protulisse, atque adeo vetus Schismatis renovare sacrilege pertentasse, etiam pagis commotis integris, quorum animus, qualis esset erga fidem Metropolita, ex despiciencia vel observantia Sacramenti hujus dignoscetur procul dubio, ea qua pars est severitate in illos synodus animadverteret, nisi confaret, compertumque esset, eos poenituisse, suoque errores retractasse, rursumque obedientiam S. Romanus ecclesia (5) submittentes, veniam, quam supplices petierunt, ab Illustrissimo Metropolita obtinuisse. Nihilominus, ut nullus in posterum similia audeat, praecepit synodus, ut si aliquis (quod Deus avertat) fecerit, vel dixerit talia contra hoc Sacramentum, ritus, ac ceremonias sacras, quibus fidelium populo confertur, ab ecclesia, & Fidelium communione separatus censeatur, & declaretur quoque condignam, Presulu judicetur.

Concil. General. Tom. XXXV.

(4) Alapa negligende ritum non perantiquum esse, testantur cum Alexand. Juenin & Vanespan. C. Catalani tom. I. Pontif. Rom. pag. 19. & Bertr. noster tom. 7. p. 143. Illius tamen ritus minor Pontif. MS. nostræ Angelicæ ante annum 300. scriptum: placet institutionis ratio, quam ponit Catech. Rom. ut. nempe inemincerit confirmatus se ut Abbas Chriſti ad omnia perferenda exhibere partum: & vel maxime quod ante Sec. 13. alapa militari promovebantur milites etiam sculpi: de quo vide Catalan. ibidem pag. 433. Alterum autem causam deluminus ex cone. Mogunt. supra laudato num. 93. quod scilicet hec censibus figura visibilibus subrogatum est christum. ita cessantibus persecutionibus sequuta est alapa.

(5) Aequa ratio exigit, ut non secus ac in Baptismo, constituantur Patrii in Confirmatione: qui enim Milites diliguntur, ad pugnam intrui debent a veterani qui ritus antiquissimus coniat ex capite in Cathechismo, quod ex Hygino dedit secul. 7. Thendorus in Paucitentiali num. 4. De cognitione ex hoc sacram. vide, quod de ipso diximus supra num. 87. Not.

ANNO
CHRISTI
1599.

cio egerit poenitentiam, debitamque subiecti onem sancte ecclesie ostenderit, nec non fidei juramentum sub forma in synodo prescripsi, praetulerit: declarat insuper, reiicientem, vel contentem, quasi inutiles ritus, ac ceremonias in administratione solenni, tam istius, quam aliorum sacramentorum, per ecclesiam approbaras & receptas, hereticum esse, & apostatam, & nostra fonda fide catholica, iusta decreta facili concilii Tridentini, nec non ut tales ad sacerorum canonum normam puniendum esse.

DECRETUM III.

B. XLVI. Declarat synodus in hoc confirmationis, aut chrismatis sacramento, non fucus ac in baptismate, patrum locum habere, qui ex antiquo sancte matris ecclesie more, confirmandum presentat: non plures tamen prout unum admitti possit, cui pariter adjungi potest matrina pariter una tantum. Quis munus hoc patrini, & matrinæ gerunt, debebunt, & ipsi suffit antea confirmationis: nec enim decet ecclesia aliquem presentari confirmandum ab iis, qui nondum confirmationem acceperint. Vir autem, qui patrini munus suscepit, debet decimum-quartum annum excessisse, mulier vero, sive matrina duodecimum, qui prescriptam etatem nondum implaverit, non admittatur. In confirmatione eadem spiritualis cognitio contrahitur patrum inter, sive Matrinam, & filium spirituale, similiter patris, & commatris erga patrem, & matrem confirmati, atque adeo quantum ad cognitionem hujusmodi, & matrimonii impedimentum perinde se habent sacramentum Baptismi, & Sacramentum confirmationis. (6)

ACCO V.

De Sancto Sacramento Eucharistia, ac de Sacrificio Missæ.

D. Doctrina de Sancto Sacramento Eucharistia.

XCVII. IN spirituali vita Sacramentum Eucharistia est ordine tertium, cultu tamen, sanctitate, ac dignitate premium, atque excellentius; quippe quod in se continet vere, realiter, ac substantialiter corpus simul, & sanguinem cum anima, ac Divinitatem Domini nostri Iesu Christi Filii Del, qui verus est Deus, versusque homo, Salvator & Redemptor noster, a quo

fuit

Iij

•

Anno
Circa 71
1599.

sue institutum, pridie quam pro nobis patetur, tanquam omnium suorum operum complectionem dulcissimum, sua (a) pessima memorie, veterum omnium figurorum adimplente, miraculorum ab ipso factorum maximum, ac de sua contributis solidibus absentia, solarium singulare. Materia hujus Sacramenti est triticus panis, & vinum ex vite tantum: unde qui panem ex oryza, aut alia re simili, quod fermentum non sit, consecraverit, aut vinum, quod ex avis naturis, hisque virginibus, sive que sit fructus vitis non fuerit expressum, Sacramentum non conficitur: Cum vino autem, consecrationem parum aqua misceri debet, cuius quantitas sit longe (b) minor, quam vini, cum quo admiscetur; ut facilius modica illa aqua, ante consecrationem in vinum converti possit. Hac commixtio praecepitur ab Ecclesia, quae ex SS. Petrum testimonio creditur, Christum cum vino, quod consecravit aquam miscuisse; quamobrem citra peccatum omitti non potest: Significat hec commixtio sanguinem, & aquam, quibus manavit transfixum latus Christi Domini in Cruce pendens: significat etiam specialem unionem Populi Christiani cum Christo, quam unio est hujus Sacramenti effectus. Per aquam enim significantur Populi, per vinum Christus, per commixtionem vero, conversionemque aquae in vinum, unio nostrarum animarum cum Christo, quae sit per hujus divini Sacramenti susceptionem, juxta ipsius Christi Domini verba: (c) Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Forma Sacramenti hujus sunt verba Salvatoris, quibus Sacerdos consecrat: licet enim plura, (d) ac varia in Missa proferat, plurimasque preces, ac petitiones Deo offerat, verba hujusmodi ad substantiam consecrationis minime pertinent; solum ergo dum utitur verbis Christi, & nomine illius loquitur, Sacramentum conficitur; talium verborum vi, & efficacitate convertitur tota substantia panis in substantiam Corporis Christi; tota item vini substantia in ipsius sanguinem; nihilque panis, & vini remanet, praeter accidentia, & species. Totus Christus, adeoque corpus, sanguis, anima, ac divisionis, sub qualibet particula divisa, etiam minima, continentur, ac divisione facta, in qualibet specierum panis fragmento, in qualibet specierum vini guttula, totus est, & integer Christus, ac proinde a summo alterutram & predictis speciebus totus, & integer Christ-

DIAMPERITANA SYNODUS.

1236

rus, verusque Sacramentum suscipitur. Eaque de causa iudeica est considerata in Ecclesia accipendi Eucharistiam. Sub una tantum specie; nam qui sic suscipiente, totum Christum suscipient, ac verum Sacramentum. Huic diviso Sacramento debetur cultus, veneratio, & adoratio latris, ac eadem, quae Deo debetur, cum Christum continet, qui Deus est, quique in eo realiter est presentis. Effectus quem in anima digne suscipientibus hoc operatur Sacramentum, est unio suscipientis cum Christo & quocumque homo per gratiam unitur cum Christo ejusque membris, consequens est, ut hujus Sacramenti virtute augeatur gratia in illis, qui digne sumunt, & quidquid cibis, & potus materialis quoad vitam corporalem hominibus praefat, praefat etiam, & operatur hoc Sacramentum quantum ad vitam spiritualiem.

Anno
Christi
1599.

DECRETUM I.

XCVII. Cum nihil Christianum populem decet magis, quam assida obsequientis animali significatione Eucharistici Sacramenti intiationem recolere, & quotidie Christo Domino gratias agere ob effusissimam liberallitatem, qua nobis ipsum sub speciebus Sacramentalibus reliquit, eo sui Divini amoris consilio, ut Divinum nobis suppeteret Alimentum, quo nostra spiritualis vita alegretur, utque inter cruentas, quibus premimur, lenimentum aliquod, & solatum habemamus: par est nos omnes, in hujus divini Mysterii cultu operam omnem impetrare. Qua de causa sancta Mater ecclesia non solum perennem huic Sacramento venerationem exhibet, sed insuper prefinito anni die impensis, & solemnis tanti beneficii memoriam celebrat: quod cum in hac dioecesi usus receptum non sit, synodus voluntari, ecclesiam hanc particularem in tam laudabilis confuetudine cum S. Romana ecclesia, sicut in ceteris aliis, quantum fieri potest conformare, praecepit, ut feria Quinta post Octavam Paschae, juxta morem harum partium, Festum sanctissimi Sacramenti in omnibus dioecesibus ecclesiis (e) celebretur; quodque hic dies ab omni populo tamquam festus habeatur, eodemque die vel ante, vel post missam publica supplicatio per pagum, vel locum, majori, qua potest, celebritate instituatur, non alicet ac fieri solet die Paschatis.

DE-

(a) S. Thom. Opus. 57. (b) Cum certissimum, ac tantum non fidei sit, etiam aqua vino permixtam, in Christi sanguinem converti, quam hic Synodus exhibet, cautelam & quod prius aqua convertatur in vinum, expositae putamus Theologorum, & teobras Philosophicas circa particulam rerum miscibilium, & atomorum confidimus. Semper tamen minor aqua quantitas infundatur, ut sit vinum usuale.

(c) Joann. 6. 51. 57.

(d) Precibus etiam, & invocatione Spiritus Sancti consecrationem fieri iusta Grecos, Rautentes in illis formam consecrationis: Syros etiam in suis anaphoris, & allis Ecclesiasticis libris, illis adiutoriis, immo & S. Ephremum, assertuerunt Renaudotius, & Le Brun; quos tamen valida mens confortat praeter P. Bugeantum Soc. Iesu, novissime P. Petrus Bonaldus in Anterribus altero ad eadem Tomi 2. Oper. Tyro Lat. S. Ephrem. Vide etiam Iusta ubi de Liturgia Malabarica: & in Diversis. n. 9.

(e) Vide Diversi. n. 9.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM II.

XCI. Declarat synodus, quemlibet fidem Christianum, dum ad usum rationis pervenerit, atque adeo mares ad annum (a) circiter decimumquartum, feminas vero ad duodecimum, debere semel in anno in Quadragesima, aut Paschate, sanctissimum eucharisticum Sacramentum suscipere a Vicario, & Parocho proprio sua ecclesie, aut ab alio, qui ab ipso facultatem habeat; qui vero, cum ceteroquin capax sit, (in qua decidenda, standum est iudicio Confessarii) ab initio Quadragesima usque ad diem dominicum secundum post Pascha Eucharistiam suscepit; proxima die dominica, teneat nempe post Pascha declarabatur anathematis subjectus, & ab omnibus habebitur tamquam segregatus a communione fidelium, quousque confessionem faciat, Eucharistiam suscipiat. Facultatem tamen dat synodus Vicariis, ut si viderint aliquos sua Paroecias, non posse intra tale tempus paschale preceptum implere, eos usque ad Festum spiritus Sancti expectent; quo tempore elapsi ipsos a communione fidelium sejunctos declarent; prius tamen eos, praeципue in Silvis degentes, admonent, vel per se ipsos, vel per alios fide dignos, ut accedant ad ecclesiam implendi causa urgens preceptum; si minus declarandos esse censuram anathematis subjectos. Curabunt etiam Vicarii scientia, quinam preceptum adimpleverint, eorumque nomina in album referre, uti praecipitur, quantum ad annuam confessionem: & quamvis Sacri canones, semel tantum in anno, Confessionem, & Communionem praecepient, suadeant tamen Vicarii suis oviibus, ut pluries intra annum, utrumque Sacramentum suscipiant; praesertim in Festo Nativitatis, Pentecostes, & Assumptionis Deipare; quamobrem die dominica praecedente ad has solemnitates, eos de hoc ipso admonent.

DECRETUM III.

C. Declarat, docerque synodus, nulli Christianorum, quantumvis dolorem (b)

habeat de suis peccatis, licere divinum altaris Sacramentum suscipere absq[ue] previa omnium peccatorum confessione, & absolutione habita a Sacerdote approbato, & qui debita jurisdictione pollet: h[oc] enim est probatio, quam apostolus Paulus requirit in eo, qui de pane isto Eucharistico edie, & de Calice bibit, secus faciemib[us] eternam damnationem p[ro]x oculis ponens: (c) Qui cum manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit. Idecirco nec publicis peccatoribus hoc Sacramentum dare licet, quousque peccata reliquerint, ut sunt publici venefici, & meretricies, concubinarii publiei, & qui publice odia sine reconciliatione proflentur; quicunque demum publici peccatores: cui rei plurimum Vicarii invigilabunt, scientes, quod sicut illi in pessimo, in quo sunt statu, ad hoc Sacramentum sumendum accedentes gravissime peccant, ita ipsis non sine gravissimo criminе, illud exhibent sumendum, hujusmodi publicis peccatoribus: & idem servari debet, etiamsi publici hi peccatores schedam afferant, in qua Sacerdos testimonium ferat de eorum confessione, & absolutione obtenta, si interim proximas occasiones publicas non relinquent, & peccare non desinunt. Qu: in re vicariorum conscientias urgamus, ob maximam dissolutionem hujus dioeceseos, in qua peccatores publici Eucharistiam sumere audent: praesertim concubinarii, & qui non expectata ecclesia sententia cum uxoribus non cohabitare, ac alii inimiciitas publice habentes; qui sit, qui eos absterrat, de quo rigidam D[omi]no rationem Vicarii reddent: ceterum in mortis articulo, etiam publicis peccatoribus, hoc divinum conferre Sacramentum poterunt, dummodo eos penitenter deprehendant.

DECRETUM IV.

Cl. Docet synodus, divinum hoc Sacramentum a jejunis tantum, ut sancta Mater ecclesia praecepit, sumendum esse; quod jejunium tale debet esse, ut a media nocte nihil potus, aut cibi, ne minimum quidem sumatur ab eo, qui sequenti mane Eucharisticum Sacramentum sumere vult; quod si non jejunus accederet, gravissimum sacrilegium committeret; iis exceptis, qui gravi labore agritudine, ex qua imbecilles redi

Illi 2

(a) Quamquam clavis communio Eucharistica daretur infantibus postquam Baptismum suscepient, & quidem jejunis tantum, ex I. Ord. R[ati]o. Mabilonii dicere: *Nullum cibum recipiens, nec latenter antequam communient*: tamen diversa hodie in Ecclesiis disciplina visiger, nec pueros hoc Sacramentum datur, quousque inter cibum profanam, & sacrum discesserent, neoverint; id quod praeferuntur Rituales omnes, quis consulere poteris. Erat insuper Eucharistia tessera eorum, qui in ecclesia pace obibant; atque hac de causa, etiam defundis tradebatur; de quo rito inter alios consulit Franci seu Berlandis in cruditissima Difer. de Oblatione. S. J. n. 10. pag. 20. Edis. Veneta 1743.

(b) Solam fidem esse preparationem requisitam, atque sufficientem ad hoc divinum cibum sumendum, error est damnatus a Trident. Concil. Soz. 13. Cap. 11. Natuit etiam atque declarat, illis, quos peccati lethalis conscientia gravat, quantumcumque dolorem habeant, & se contritione extinxint, habita copia Confessoris necessario praemitteant illi Confessionem Sacramentalem. Nemo dignatur sibi blandiatur, qui antea D. Joan. Chrysost. verba Hom. 3. in ep. ad Aphef penitentem: *Mulier videt somere quomodoque, & ex coniugio magis quam legitime communione sanaber*. (c) I. Cor. 11. 27.

ANNO
CHRISTI
1599.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1239

ANNO 1399. dicit sunt; ita enim electuaria sumera. (4) A
aut quid leve pro reficiendis viribus, prout
CHRISTI judicaverit confessorius, poterunt, ne mor-
bus ingravescat.

DECRETUM V.

CIII. Non semel tantum singulis annis, nempe tempore Paschatis Resurrectionis urget preceptum sumendi Eucharistiam, sed etiam quotiescumque Christifideles in probabili mortis periculo verificantur, ac presumunt si quis graviter agrotet, quamobrem hoc Sacramentum dicitur *Vaticum*: nimirum commeatus pro itinere ex hac mortali ad eternam, immortalenque vitam: Idcirco praecepit synodus, ut omnes graviter decumbentes, aut in vita discrimine constituti maxima cum reverentia illud suscipiant. Quibus autem cura infirmorum incumbit, Vicarios tempore apto accersant, ut eos pane Eucharistico relificant: diligenter etiam Vicarii inquirant, quinam, et quot sint infirmi in sua Parocchia, eosque, antequam imbecilliores reddantur, vel ex itinere nocumentum recipient, lectica a basulis, sive alio quocumque modo jacentes, in ecclesiam asportari current, ut sanctissimum sumant sacramentum; cuius rei gratia, ecclesia quilibet, leelicam, vel reticulum pulvinaribus instrutum habeat, quibus commode asportentur; id vero post mensem ab hujus Decreto publicatione executioni mandent, & quidquid erogandum erit, accipiant e pecuniarum summa, deposita ad ecclesie instaurationem, vel ornatum. Quod si aliquis adeo negligens fuerit, ut ipsius incuria aliquis e parocchia absque viatico ex hac vita discesserit, per censuram suspensionis per semestrum ab ordinum exercitio, & emolumen- zum ecclesiasticorum perceptione prohibetur. Si autem id contingat ex incuria allorum, qui agrotis assistunt, eo quod neglexerint vicarium arcessere, a presule pro suo arbitrio graviter puniantur. Scilicet interim vicarii sedulitatem omnem in hanc rem impendere, praecipuum esse sui muneric partem, quam ipsi synodus, ipsorum conscientiam obstringendo, summopere commendat.

1240

DECRETUM VI.

ANNO
CARTISTS
1399.

CIII. Quia sepius in puerperis Mulleres vita periclitantur, & non raro pereunt, declarat synodus, eas imminente partu (6) sacramentum possidentis, ac eucharisticis suscipere debere, quibus sua eterna salutis confulant: idque praesertim fieri oportere, si partus sit primus, in quo vita periculum maius est, ut experientia constat: quapropter ipsis commendat, ut opportuno tempore id executioni mandent, & priusquam doloribus oppressi, ad ecclesiam venire nequeant. Id etiam declarat faciendum esse ab Iis, qui diuturnam, & periculosa navigationem aggrediantur, eandomque sua eterna salutis curam etiam ipsis praecepit, ac summopere commendat.

DECRETUM VII.

CIV. Cum in hac dioecesi quamplures sacerdotes, & Cassanarii sacrum non celebrent, vel quia impediti, vel quia ante prescriptum a sacris canonibus tempus ad sacerdotium promoti, requisitam ad celebrandum statem nondum attingunt: praecepit synodus, ut Sandissimum Eucharistia Sacramentum sumant in festis solennibus, & ad minus semel in mense: oportet infuper synodus id ab ipsis singulis diebus dominicis teverenter, & cum debita animi preparatione fieri. Quoties autem sacerdos quilibet a manu celebrantis Eucharistiam suscipit, induitus ut superpelliceo, & stola e collo ante pectus in modum crucis coaptata, ut a reliquo populo distinguatur, prout exigit decentia, ac dignitas gradus sacerdotalis.

DECRETUM VIII.

CV. Quoniam, ut supra dictum est, non licet aliquem peccati lethalis consciuum ad Sacramentum Altaris accedere, quin peccata sacramentali confessione prius expiaverit, declarat synodus id nec ipsis sacerdotibus licere. Nemo itaque, quem remordet peccati lethalis conscientia sacrum celebrare audiat, quin si opportunitas detur, & non delit, qui ejus confessionem excipiat, pec-

ca-

(4) Id quidem est contra Ecclesie disciplinam, que etiam in infantibus jejunium olim exebat, ut supra in Not. ad num. 99 diximus, sed fortasse haec relaxatio suis necessaria ad prouocandam sacre Communionis frequentiam in his regionibus, in quibus Eucharistia non defertur ad infirmos, sed infirmi etiam Viatico munendi od eam tundendam deferuntur ad Ecclesiam, ut praescribitur in sequenti Decreto. Mos deferendi agrotos ad Ecclesias seu Monasteria, ut lucepergant Sacramentum Unctionis extremae, vigebat anno 1597. in India Occidentali, in Concilio auctorissimo Mexicano ejusdem anni abrogatus est: & lib. 1. cap. 3. 6. Statutum: Ut tam immunit ad barbaras confusione... radicibus extirpetur... exterius impulsa (portitorum) aut mortem conciliat, aut fatum accidit. Confule Goar in Barbologia de ritu deferendi agrotos ad Ecclesiam, ad Sacramenta suscipienda. Ceterum Malabarentes agrotos ad Ecclesiam asportabant, ut comunicarent, ne si Eucharistiam per vicos deferendi agrotos ad Ecclesiam, ad Etnicis sacra Myeria liberata ter tadiarentur: vide Vine. Mar. lib. 1. cap. 3.

(6) sanctus Carolus Borromeus cum concilio Mediolan. 6. 9. 10. statuit, ut non solum qui profelluntur eis ad locum, ubi sit pectus, aut barefis, aut iuris ad bellum, aut ubi nullam confessari copiam habere possit, aut iter infidum, aut navigationem aggressurus peccata confiteatur, sed etiam quod idem officium praebeat (Parochus) de malitib[us] proxime parduenda & nullum item proximum portare frequentius suam confessio[n]e Eucharistia Sacramentum.

ANNO Christi 1599. **cata sua confiteatur, quod servandum est etiam ab illis sacerdotibus, quos munus, quo fungantur, vel sepius, vel etiam quotidie celebrare cogit: & quamvis hac obligatio ne obstringantur sacerdotes peccati lethalis consil : nihilominus etiam non consilis synodus praecepit, ut ad augendam animæ punitatem, semel ad minus singulis hebdomadis confiteantur.**

DECRETUM IX.

CVI. Præcipit insuper synodus, ut diaconi, & subdiaconi, qui diebus dominicis, (a) in Missa solenni sacerdoti inserviunt, in eadem Missa cibum Eucharisticum sumant, & in solennioribus festis Christi Domini, Delparæ, ac SS. Apostolorum omnes omni. no Chamæz ad Eucharisticam mensam accedant: idque curent Vicarii, nec non presul, dum diocesum peragrans de statu rerum cognoscet, diligenter inquirat, an hæc laudabilis consuetudo vigeat.

DOCTRINA

De Sancto Missæ Sacrificio.

CVII. Tantus fuit amor Dei erga nos in instituendo Eucharistie Sacramento, ut non solum Corpus suum, & Sanguinem sub speciebus Sacramentalibus nobis exhibuerit, tamquam coelestem cibum, quo nostrarum animarum spiritalem vitam tueri, conservareque possemus; verum etiam illud instituerit, ut militans catholica ecclesia, visibile, ac juge sacrificium (b) apud se haberet, quo mundaremur a peccatis, & pater coelestis a nobis innumeris sceleribus offensus, a rigore justicie ad lenitatem, & misericordiam revocaretur. Itaque in Missa offertur Deo verum, & proprium remissionis sacrificium, tam pro vivis, quam pro defunctis; hujusque oblatione sacrificii redditur Deus propitiatus, gratiamque, ac donum penitentiarum peccatoribus impertit, vi cuius venturi peccatorum, quantumvis enormium obtinet. Una enim, eademque

est hostia, que sacerdotum ministerio in altari offertur, ac ea, que in aera Crucis fuit oblata; offerendi tantum ratione, discreta. Unde non solum offetur pro peccatis, ponens, satisfactionibus, alisque necessitatibus viventium fidelium, sed etiam pro his, qui in Christo mortui, & in poenit purgatoriis existentes, nondum plene a peccatis purgati sunt, aut pro poenit ob peccata debitis non satisfecere: equum enim, justumque erat, ut sacrificium in omnium salutem intratum, omnibus prodesset. Hæc insuper est illa oblatio (c) munda, ac pura, quam nulla offerentur (d) pravitate, nec indignitate inquinari valeret: unde ejusdem est pretuli, quoad substantiam, valor, & acceptatio sacrificii, sive offeratur a sacerdote mundo, puro, ac inculpate vita, live a peccatore imundo, ac vita contaminata; nec enim suam ab offerente accipit dignitatem, sed ab ejus, qui offeritur excellentia, ac magnitudine; neque Pater æternus illud acceptat ob megera, & virtutes offerentis sacerdotis, sed propter valorem ejusdem sacrificii, & merita infinita Domini per illud oblati. Unde cum Dominus Salvator noster esset se ipsum cruentem oblatum in aera Crucis, excellentius sive immense charitatis erga nos signum exhibere non potuit, quam instituendo hoc visible sacrificium in ecclesia, quo cruentum illud mox offerendum fœtem in aera Crucis, quotidie, & plures diebus singulis in ecclesiæ altari, usque ad mundi finem non sine maximo totius humani generis proventu renovaretur. Quod quidem divinum sacrificium fœli offertur Deo, etiamque quandoque in honorem, ac memoriam martyrum, aliorumque sanctorum, cum Deo regnante, celebretur: nec enim sanctis, sed Deo (e) fœli, qui dignatus est ipsos immortali gloria donare, sacrificium offeretur, in gratiarum actionem ob strenuam martyrum victoriam, ac illustria dona, & bona aliis sanctis collata, nec non ob triumphum, quem per talia dona a Mondo, carne, & Diabolo reportarunt; ipsos etiam sanctos deprecando, ut dignentur pro nobis intercedere in coelis, quorum memoriam (f) agi-

(a) Laudabilis ista consuetudo multis in locis viget, præcipue in Hispania inter Auguñenes ad præteriitum Constitution. Ord. part. 1. cap. 9. n. 3. illi verbis: Insuper subemus, ut in Dominicis, ac solemnibus diebus Diaconus ac Subdiaconus, vel alterorum, qui non fuerit Sacerdos communiue perepsit. Quod etiam non semel fieri vidi Romæ in Sacrosancta Basilica Vaticana, ubi illis diebus Altaris Ministri Diaconus ac Subdiaconus, etiamque sacerdotes, Corpus Domini suscipiunt et celebrantis manu.

(b) Quam vocamus Missam, verum esse Sacrificium, ex Scriptura, & traditione perspicue descendit; de qua inter alios vide Pouget Iustis. Cap. tom. 2. pag. 639. Edit. Veneta anno 1742. Quod Sacrificium varias appellations fortuit ed: Patres enim Orientales illud vocant Liturgiam, i.e. publicum ministerium, aut munus à Myddogram actionem mysticam, vel introductionem ad mysterioria: Synaxim: Fidelium congregationem ad mysteria: Aspergillum, sursum elationem; demum Prospboram, id est oblationem. Latini vero Patres, & Concilii hoc vocaverunt Collectam eudem lectionem, quo Græci Synaxim; Dominicum, id est Domini sacrificium: Agendum hoc est lacrim actionem, Oblationem denique aut Communionem & Missam; nos tamen invalidit, ut apud Græcos Liturgia, & apud Latinos Missa, alitis appellationibus omisso vocaretur.

(c) Malach. 1. v. 10. & 11. In omni loco (iuxta Hebreum) suffragium offeretur nomini meo, & Mincha (oblatio munda, aut condimentum Sacrificii) quia magnum nomen meum in grata ut. (d) Articul. 48. Processus Cons. Joanno. Hoc in Concil. Constant. anno 1413. ejus recente errore, nempe quod Magister Joannes Hoc dixit: hoc tenetis, quod si Sacerdos est in peccato mortaliter factus, neque consecrat, nec si ibi Corpus Christi, sed manet ibi Substantia panis peccati ante. (e) Ita etiam a Concilio Trid. declaratur Sofo. 22. cap. 3. de Sacrific. Missa: Non temere Sancio. Sacrificium offerri doles (Ecclesia) sed sole. Dic s. qui illas coronavit.

ANNO
CHRISETTI
1599. (a) agimus in terris. Postremo animadver-
tendum, quod quamvis eucharistia semper
sit sacramentum, non est tamen sacrificium,
nisi dum offertur.

DECRETUM I.

CVIII. Cum ecclesia huc per mille de-
centos annos, sancta Romana ecclesia, qua-
est magistra ecclesiarum omnium, & in alias
omnes sinceram doctrinam, & ecclesiasticas
disciplinae leges, modumque derivat, mini-
me subiecta fuerit, factum est, ut ea qua
ad Sanctorum missa sacrificium pertinent,
servata non fuerint, ea qua pars est inte-
gritate, ac puritate; episcopi enim e Ba-
bylonia missi, utpote schismatici, ac ha-
retici ea omnia per summam licentiam,
quidquid ipsis visum fuit Missarum addentes,
vel detrahentes, magna ex parte labefacta-
runt; quamobrem in missa Syriaca, qua in
hac dioecesi recitur, nonnulla inconsidera-
te effuerunt, qua erroris inducere, & so-
vere videntur; pleraque etiam impla peni-
tus, & heretica; qua de causa libri omnes
sacrificiali rituales, five missales, quippe qui
fuerunt ab hereticis Nestorianis depravati
in Ignem projici deberent. Verum cum a-
liorum copia desit, quibus celebrari possit,
quandiu Dominus noster papa, quid agere
oporteat non decreverit, aut missalia Chal-
daice conscripta, prout instanter, ac humili-
lime synodus supplicat, non miserit: prece-
pit synodus illa expurgari, & qua sequuntur
(b) inter se: ceterum ante expurgationem,
quam illusterrimus Metropolitanus in visitatione, simul cum doctis viris, &
Chaldaice lingue peritis, quos ad id depu-
taverit, perficiet, sacerdotum nullus iis u-
tatur.

CIX. Primum cum ex doctrina supra tra-
dita de hoc Sacramento, confiterit, Sacer-
dotum non propriis ipsius verbis, sed verbis
tantum Christi Domini nostri, authoris, ac
Institutoris ejusdem sacramenti, consecrare:
non licet addere in forma consecrationis
verba aliqua quantumvis optima, verbis illis,
qua Christus protulit, excepto verbo enim
quod ecclesia Romana formula consecratio-
nis corporis & sanguinis adjunxit: quia pre-
terquamquod ex apostolica tenet traditione,
id Christum in Corporis consecratione pro-
tulisse, & Matthaeus in Calicis consecra-
tione posuit: Verbum illud non immutat
fensem, sed unice copulat praecedentia ver-
ba cum sequentibus. Exciplenda pariter.
sunt verba huc; eterni, & Mysterium fidei,
qua licet apud Evangelistas non reperi-
antur, ex eadem apostolica traditione constat,
Christum ea in consecratione Calicis adhi-
buuisse, quamobrem ipsis ecclesia uitetur.
Verba igitur illa, qua missa Syriaca ad-
duntur in Calicis consecratione: & hoc erit
vobis pignus, in sacula saeculorum: quippe
qua in nullo ex quatuor Evangelistis, aut
aliquo novi testamento libro habentur, nec

(a) In more politum est, ex Apostolica traditione, ut agatur in Sacrificio Missarum memoria San-
ctorum: & patet ex antiquissima Liturgia, & ex P. qui primis faciunt formam. Justino Cimi-
num, Cypriano, Cyrillo Hierof., Chrysost. Auguſtino tandem quem admodum lib. g. de Grot. De
cap. 37. & lib. 32. cap. 10.

(b) Plura hic adnotanda essent circa ea loca, qua Synodus colligavit; sed ne adhuc agamus, ex
omnia rejecimus ad Liturgiam Melchitarum ad calcem Synodi regulum.

quod ea Christus dixerit Interconsecrandum,
ex apostolica traditione accipit ecclesia, pra-
cipit synodus in formula consecrationis non
professi. Nihilominuscum talia verba in se
pium, ac laudabilem sensum contineant,

ANNO
CHRISETTI
1599.

cumque conformem appellacioni, qua ec-
clesia Eucharistiam, futura gloria pignus
vocat, utque antiquus ritus, quantum pa-
titur Fidei sinceritas, ac doctrinae puritas,
seretur, ea sacerdos dicat, elevato jam
Calice, ac profunda inclinatione peracta;
ita ut sequentes orationes ab illis verbis
incipiant, permutato tamen verbo vobis,
quod tanquam ex persona Christi dicebatur,
B in nobis, ac proinde nomine suo loquatur
sacerdos dicens: hoc erit nobis pignus. Cum
autem ea, que sequuntur in sacula sa-
eculorum, prout veritas ipsa, & ecclesia
consuetudo postulat, tantum dicantur de illis
rebus, quas ipsa futuras expectat, & po-
scit, & quidem tanquam semper duraturas:
quod huic Sacramento non bene convenit,
cujus usus, sicut & aliorum Sacramen-
torum dumtaxat est pro hac vita, & usque ad
consummationem Mundi, quippe in medelam
spiritualium agitudinum hujus vita tantum,
instituta fuere; in futura enim vita videbi-
mus Dominum, non speciebus Sacramen-
tibus velatum, sed perspicue sicut est: ne-
que manducabimus hunc divinum panem An-
gelorum sacramentaliter, sed eo modo, quo
Angeli cum manducant; atque adeo per vi-
tionem Divini Verbi, quod sub speciebus
panis continetur, longe plenus satiantur;
ea propter expungantur illa verba: in sacu-
la saeculorum: quorum loco ponatur: usque
ad consummationem sancti, dicendo: hoc erit
nobis pignus, usque ad consummationem sancti.
Tandem enim est pignus, quando peregrinam-
tur a Domino, iuxta id quod Christus
ecclesia suæ promisit; se nempè cu[m] nobis
mansurum ad unum usque seculi, ad quem
usque sacramenta ad nostrum remedium ab eo
instituta non deficient. Post illa autem ver-
ba, pergit Sacerdos immediate prout in
Missarum habetur, Gloria tibi Domine mihi, Glori-
ria tibi &c.

CX. Item in consecratione Calicis, dum
dicitur: novi testamenti, qui pro vobis, ad-
dantur Christi verba: novi, & eterni te-
mamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, &
pro multis &c. Itaque verba consecrationis
tam Corporis, quam Sanguinis reformantur,
ac in omnibus apponantur Missalibus, juxta
canonem, quo utitur ecclesia Romana, &
universalis; ita ut nihil addatur, vel deman-
tar; nec non eadem adorationes, inclina-
tiones, & ceremoniae fiant, qua in missali
Romano prescribuntur.

Item, dum Sacerdos dicit: Domine Deus
noster, quando spirabit in nobis odor suauis-
simus, eo loco ubi dicitur: & cum anima
nostra veritatis tua scientia fuerint illustra-
ta, tunc occurremus dilecto Filio tuo &c.,
loquendo de die iudicij, dici debet; & cum
corpora nostra veritatis tua splendoris ju-
nientur

ANNO
CHARITATIS
1599.

DIAMPERITANA SYNODUS.

ris illustrata; tunc occurremus &c.; quia iustorum anima ante diem judicij illustratur, & glorificantur in Cœlo; tunc enim tamen corpora glorificabuntur: videntur autem predicta verba alludere ad Nestorianorum heresim, dicentium, Iustorum animas, ante diem iudicij, Deum non videre, nec gloria, & beatitudine gaudere.

CXI. Item ubi Diaconus dicit: orando pro Sanctis Patribus nostris Patriarche nostro, Pæpore universali totius Ecclesia Catholicæ; id intelligendo de Patriarcha Babylonico Schismatico, & Episcopo bujus Metropolis, dicatur: pro Sanctis Patribus nostris, Beatisimo Pæpo nostro, totius Ecclesia Catholicæ Pæpore, ipsum nomine proprio designando: & Episcopo bujus Metropolis, ejus quoque nomine expresso; & Ministris ipsorum.

Item: paulo infra dum Diaconus iterum orando dicit: præcipue nos oportet orare, pro incolumentate Patrum nostrorum Sanctorum D. Patriarchæ totius ecclesie catholicæ pæporis, nomen Babylonici patriarchæ proferendo, verba reformatur sic: præcipue oportet nos orare, pro incolumentate Patrum nostrorum, Domini Pæpa, & apponatur nomen ipsius, & Episcopi bujus Metropolis, proprio ejus nomine appolito.

Item: dum Diaconus postea dicit: commemoeramus autem Beatisimam Mariam Virginem, Matrem Christi, & Salvatoris, sciatur: Sanctam Matrem Dei vivi, & veri, & Redemptoris, & Salvatoris nostri &c. perversi etenim Nestoriani, impie negant, vocandam esse Sanctissimam Virginem Mariam Dei Matrem, ut in superioribus dictum manet.

CXII. Item quæ paulo infra Idem Diaconus dicit: commemoeramus quoque Patres nostros Sanktos, & veritatis Doctores; Dominum, & Sanctum Nestorium, S. Diodorum, S. Theodorum, S. Ephram, S. Avraham, S. Narsis, omnes quoque Doctores, & Presbyteros, veritatis cultores: Oremus, ut ipsorum protomini, veritas pura, ac sincera doctrina, quam docuerunt, & professi sunt, in omni Ecclesia sancta custodiatur, usque ad consummationem saeculi: quæ omnina heretica sunt; impia Insuper deprecation, quæ Deus oratus sacrilege, ut Nestorii precibus, & reliquorum hereticorum associorum eius (a quorum numero excipiendum est S. Ephram) doctrinam in Ecclesia custodiat; prius delectant, ac subrogentur hec alla verba. Commemoeramus quoque Patres nostros Sanktos, & veritatis Doctores, Sanctum Cyriillum, S. Athanassium, S. Basilium, S. Ephram, S. Augustinum, S. Leonem, S. Gregorium, omnes quoque Doctores, & Presbyteros &c.

CXIII. Qua in re caute procedendum est. Nam licet in nonnullis Missalibus nomina Nestorii, Theodori, & Diodori iam sint deleta; in alijs tamen leguntur; in omnibus habentur nomina Abrahami, & Narsisi, qui fuerunt maledicti illius Sectæ Duce: etiam ergo in paucis illis Missalibus priora nomina deleri non debeant, cum iam deleta sit: posteriora tamen, non minus execranda, quam illa, deleri opus est.

ANNO
CHARITATIS
1599.

Item; in fine hujus orationis, quam diaconus dicit; ad illud: oportet nos orare, & exaltare unum Deum Patrem, Dominum omnium, adoratricem dignissimum, qui per Christum fecit nobis spem bonum; dicendum est: quæ per Jesum Christum Filium suum, Dominum nostrum fecit nobis spem bonum &c.

Item; dum sacerdos calici vinum infundendo dicit: misericordia preciosus sanguis, in Calice Domini nostri Jesu Christi; dicatur: misericordia vinum in Calice Domini nostri; ne verba illa, quibus vinum nondum consecratum vocatur preciosus Sanguis, praebant occasionem errandi, & videantur aliad ead damnatum Græcorum morem, qui offerentes panem, & vinum ante consecrationem, panem sanctum, & calicem preciosum offeramus.

Item mox, infra cum Sacerdos ait: expansus expellavi Dominum, Corpus Christi, & Sanguinem ejus preciosum, super sanctum altare offeramus; dicendum est ob eandem rationem, panem sanctum, & calicem preciosum offeramus.

CXIV. Item paulo etiam infra, ubi dicit Diaconus: edent pauperes, & saturabuntur, Corpus Christi, & sanguinem ejus preciosum, super sanctum altare offeramus; cum nondum panis, & vinum consecrata sint, dicatur potius: Edent pauperes, & saturabuntur, panem sanctum, & Calicem preciosum, super sanctum altare offeramus.

Item infra dum Sacerdos sub silencio dicit orationem, quæ incipit: offeratur, & gloria immoletur; ubi dicitur: & Christus, qui oblatus est pro salute nostra; dioatur: Jesus Christus Dominus noster Dei Filius, qui oblatus est &c.

Item dum Sacerdos elevans vocem dicit. Gloria Patri &c. commemoratio Virginis Mariae, matris Christi; dicendum est. fiat commemorationis Virginitas Mariae, matris ipsius Dei, & Domini nostri Jesu Christi.

Item mox quando Diaconus dicit: a seculo usque in saeculum Argen, & Averni Apolloni ipsius filii, & amici Virgenitis, dicendum est: Apolloni ipsius filii Dei, & amici &c.

Item cum sacerdos incipit: pueri, cum maioribus &c. ubi dicit, & resurrectione tua, supergloriosa, resuscitabis eos ad gloriam tuam; dicatur: & per Resurrectionem tuam supergloriosum, suscitabis eos.

CXV. Item cum Diaconus dicit; effundente coram illo corda veltra jyjunio, oratione, & paucitate, placauerunt Christum, Patrem quoque, & Spiritum ejus. dicendum est: placaverunt Patrem, Filium, & Spiritum sanctum: predicta liquide verbis Patrem, & Spiritum ejus, videntur alludere ad errorem Græcorum impie docentium, Spiritum sanctum procedere tantummodo a Patre, non vero a Patre, & Filio, tanquam ab uno principio, quod fides Catholicæ tenet: neque mirum videri debet, quod in Regionibus hisce, Nestorianis ex afflictionis Græcis consuetudine, aliquos illorum errores sibi adoptaverint: ut itaque ulterius errandi occasio omnis de medio tollatur, citata verba predictio modo emendentur.

1247

ANNO
CHRISTI
1599.

Item in oratione, quam Sacerdos dicit: *A*
Dominus Deus (a) fortis, tu es ecclesia,
sancta Catholica, qua admirabili Christi sui
passione empta es: dicatur. qua admirabili
Christi Fili tui passione empta es.

Item prope Evangelii finem e capite quodam D. Joannis desumpti, juxta versionem Syriacam, quæ aliquibus est in locis depravata, in exemplaribus illius, quæ habentur in hac dioecesi, ut supra fuit dictum: ubi legitur: *quoniam venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem ipsius: dicendum est: audient vocem Filii Dei;* prout habet Evangelista.

B CXVI. Item in Symbolo, quod in solennioribus missis cantatur, desiderantur plura verba, ea quidem magni momenti, & non sine dole malq; suppresa: nam cum de Christo Domino nostro dicitur: *a Patre natum ante omnia secula: Deficiunt ea, quæ sequuntur: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: quæ adjungi debent; sicut & hec alia: Consubstantialem Patri: quorum loco Syriace habetur: Filius effigie Matris; quæ expungi debent, ac subrogari: Consubstantialem Patri: Itaut symbolum prorsus tale sit, quale cantatur a rotora ecclesia, & in Missali Romano continetur.*

Item dum immediate post Symbolum diaconus orat, & commemorat SS. Apostoloros, Martyres, Confessores, præter ecclesiæ motrem pro illis Deum orat, ut eos resusciteret, & corona Resurrectionis mortuorum coronet, his verbis: *Oremus inquam ut Resurrectione, que est ex mortuis, a Deo corona donentur: alienum autem est sensu ecclesia pro sanctis Apostolis, martyribus, & Confessoribus orare, aut pro illis bona aliqua postulare, cum ex hoc quæ profitemur, certum sit eos omnium bonorum possessione gaudere. Non pro ipsis ergo, sed ipsis orare debemus, ut ore pro nobis, & a Deo tanquam domestici, & amici ipsius, necessaria, & opportuna spiritualia bona, aut temporalia, quæ expedient, nobis impetrant: Quid quod ea verba alludere videntur ad Nestorianum errorem: nimirum Beatorum animas Deum non videre, usque ad diem judicii, & post resurrectionem corporum; morari vero interim in Paradiſo terreno, quod impium est, & hereticum: quam obrem præcipit synodus, cum in ecclesia usitatum non sit, hujusmodi orationes pro Sanctis fundere, eti in Apocalysi id pro se ipsis praestant, ut illa delectantur verba, & cum precedentibus sequentia conjungantur, dicendo: & Confessores hujus loci, & omnium Regionum: oramus inquam, ut det nobis, ut officiam socii eorum &c. & omitendo verba illa: nec nos in fine orationis, ubi dicitur, per gratiam Christi, dicatur per gloriam Dei, & Domini nostri Iesu Christi.*

Item cum Sacerdos incipit: Confitemur, & laudamus Dominum (b) Deus noster &c. & mox: dignos nos fecisti dispensatione Sa-

cramentorum Sanctorum, Corporis, & Sanguinis Christi, legendum est. Christi Filii tui.

ANNO
CHRISTI
1599.

CXVII. Item, infra dum sacerdos locutus ad eos, qui sunt ad Altaris dexteram, ipsique cum Diacono respondent: *Christus exaudiat orationes tuas: in eo loco ubi legitur: hoc Sacrificium, quod tu offers pro te, pro nobis, & pro toto Orbe a minimo usque ad maximum; auferantur: quum enim Missa publica sit oratio, pro ecclesia, in ilia non oramus pro Paganis, Hereticis, Schismaticis, ac excommunicatis, nec pro illis offertur; sed pro fidelibus tantum catholicis, qui sunt ecclesiæ membra: illorum ergo loco dicendum: quod tu offers pro te, pro nobis, & pro universa ecclesia Catholica, pro & omnibus Orthodoxis, atque Catholicis, & Apostolica fidei cultoribus.*

Item ubi Sacerdos incipit etiam: *Domine Deus exercitum, & dicit: pro Sacerdotibus, Regibus, & Principibus; legatur ita & pro Regibus, & Principibus Catholicis. Christiani etenim ecclesia hujus, sub praelicio pidiis degunt infidelibus.*

Item infra, ubi Sacerdos incipit: *Tu Domine mi proper &c. ubi dicitur: recordatus Corporis, & Sanguinis Christi tui, dicendum est: Christi Filii tui.*

Item mox in eadem oratione prope finem, cum dicitur: *laudemus, & glorificemus te, Cabusque efflatione, in ecclesia tua, Sanguine Christi redempta, legatur Sanguine Christi Filii tui redempta.*

Item paulo inferius, ubi dicunt diaconus, & clerus: *orando, & pro omnibus patriarchis, episcopis, & presbyteris &c. addatur, & pro beatissimo papa nostro N. cum nominando, & pro omnibus patriarchis, & episcopis.*

CXVIII. Item in Hymno, qui a clero, & diacono alternatim dicitur, post elevationem SS. Sacramenti, in versu ubi dicitur, *Sacerdos quando ad sanctum Altare ingreditur, manus suas, pure protendit in Coelum, & invitat spiritum, qui de superis descendit, & consecrat Corpus, & Sanguinem Christi: ubi innul videtur, Sacerdotem evocare de Coelo spiritum, qui consecrare debet, quia id non praestet ipse sacerdos; cum itaque sacerdotis sit, vere consecrare, eti Christi verbis tantum, & non suis, ut omnis errandi tollatur occasio, legendum est: manus suas pure protendit in Coelum, & consecrat Corpus, & sanguinem Christi, illa omittendo verba; & invitat spiritum, qui de superis descendit &c. & illa alia nimirum: a faculo, & usque in faculum.*

Item in Oratione, quæ a diacono dicitur, & incipit: *Omnes timore pariter, & amore accedamus: ubi dicitur: Unigenitus Dei mortale corpus, & spiritusalem rationem, immortalemque animam, ex filio hominum suscepit: ne aliquorum, & maxime Nestorianorum incurritur in errorem, docentium animam scilicet fieri per traducem more corporum, & a parentibus non secus ac corpo*

ra

(a) Legendum videtur Domine Deus &c.
(b) Error fortasse Typographi, & scribendum Domine Deus.

ANNO
CHRISTI
1599.

ra generari, cum revera a Deo creetur ex nihilo, & corporibus integre efformatis infundatur: dicendum est: *Unigenitus Dei mortale corpus, ex filio hominum, & spiritualem, rationalem, immortalemque animam suscepit.*

CXIX. Item: dum diaconus post communionem Sacerdotis, populum ad communionem invitando dicit: *fratres mei suscipite corpus ipsius filii: dicatur ipsius filius Dei.*

Item ad primum verbum Benedictionis ad populum: ubi dicitur: *ille qui benedic nos in Calis, per Filium humanitatis: dicatur; Filium suum, omisso humanitatis.*

Item; in prima Benedict. quam dat sacerdos Populo in fine Missae, in qua dicit: *benedicat Cathedra gloriofa Catholicorum Orientalium: quod de Schismatica Babyloniz intelligitur; dicendum est: Benedicatur Cathedra gloriofa Romana.*

Item; versu sequenti ipsius benedictionis, ubi loquendo de episcopo diocesano dicitur: *Dominus totius gregis episcopus, plenus sobrietate, custodiatur a malo &c. ad dicendum est nomen SS. Domini Papae dicendo: Dominus totius gregis catholicorum, Papa N. plenus sobrietate, custodiatur a malo, una cum bono Doctore, & episcopo nostro N. cum suo nomine appellando.*

Item in eadem Benedictione post pauca, ubi dicitur: *Illustris in congregazione Sanctorum, religiosus Hormisda sanctitas sanctuarium &c. nomen Hormisda deleatur, quippe heretici Nestoriani, ut superius est dictum, & ejus in loco dicatur: Illustris in Congregatione sanctorum sanctissimus Apostolus Thomas, sanctitas sanctuarium: deinde addantur alia que sequuntur, quippe que Apostolo glorioso, qui Magister in his partibus edocuit evangelium apprime convenient: nequitquam vero perverso heretico.*

CXX. Item in primo verso Benedictionis festorum solennium, ubi de Divino Verbo dicitur: *qui factus est homo, & operuit speciem suam, in filio hominum; ad procul amorem, quantum fieri potest, umbram omnem, vel levissimam doctrinam Nestoriane dicatur: qui factus est homo, & operuit dignitatem suam humilitate nostra.*

Item infra, dum dicitur. *Benedic ecclesiam tuem, qua patitur, & in ovis pessimi Damoni ecce comprehenditur: dicendum est: qua patitur infestaciones a pessimo Damone, libera illam &c: Ecclesie enim Catholicae, licet infestus persecutor sit Diabolus, non tam eam possidet, nec unquam illam ditioni sue subiger, cum de illa dicitur sit a Christo Domino, & porta inferi non praevalent adversus eam.*

Item ubi mox dicitur: *Benedic dextera Concil. Gener. Tom. XXXV.*

A tua Cbrifc, Congregationem banc: dicendum est: benedic dextera tua Domine Iesu Cbrifc, Congregationem banc.

ANNO
CHRISTI
1599.

Item in eadem benedictione dum dicitur: *Salva Reges nostros, & Duxes nostros; legendum est: Salva Reges nostros fideles, & Duxes nostros Catholicos; cuncti etenim reges, Dominique, in quorum ditione sunt horum Christianorum ecclesias, ethni sunt, pro quibus publice orare in Missa non licet.*

Etiam infra in eadem benedictione, ubi dicitur: *sicut decet coram ipso Iesu Salvatore; dicatur: coram ipso Iesu Dux Salvatore: ad vitandum Nestorianorum errorem.*

Item in penultimo hujus benedictionis versus dum dicitur, & semper dico vobis, qui comedis Corpus meum, & bibis ex Sanguine meo sanctificantem, liberabitur ab Inferno per me: dicantur verba ipsius Christi, loco eius: *liberabitur ab Inferno; & bibit ex Sanguine sanctificante habet vitam aeternam.*

Depique ad finem tertiae benedictionis ubi dicitur: *Gloria illi ex omni ore Iesu Domino: ob eamdem rationem dicatur: Gloriam illi ex omni ore Iesu Domino Deo: quoniam Nestoriani impie dicunt, nomen Iesu nomen esse suppositi humani, Deique nomen non convenire ipsi. Itaque praedita omnia praecipue synodus emendari forma hic stabilita; propter cautelam, qua in hoc episcopatu, ob praedita incedendum est, ubi maledicti heretici Nestoriani tot errores seminaverant.*

DECRETUM II.

CXXI. Cum in Missalibus hujus episcopatus nonnullae existant Missae, qua Nestoriani, alii quo Theodorum, (a) alii vero quo Diodorum, ipsius magistros authores habent; quasque Cassanarri certis diebus recitare jubentur, predicatorum authorum etiulum praeferebentes, & in quibus plurimi errores, atque heres reperiuntur: praecipit Synodus, ut omnes, prout jacent, integræ proscindantur a missalibus, & comburantur. Itaque jubet in virtute sancte obedientie, & sub poena excommunicationis latæ sententie, ut Cassanariorum nullus in posterum iis utatur, sed eas omnes a missalibus avellant, aut ipsas illustrissimo Metropolitanum tempore visitationis, aliisve, quibus ab illo commissa fuerit cura sacros Libros emendandi, tradant, iisque iden faciant, quod paulo supra prescriptum fuit.

KKKK DE-

(a) Abraham Ecchellenensis in Not. in Catalog. Ebed, seu testatur se legisse Syriacæ Liturgiam Diodori, quam merito Synodus memorat, licet Renaudot tom. 2. Liturgi. pag. 612. nullam fulsse dicit Diodori Liturgiam. Theodori Liturgia bibetur in Bibl. Vatic. Cod. Syriac. Pat. 18. & in Bibl. Orient. Allem. tom. 2. pag. 581. & tom. 2. Liturg. Renaudot. pag. 510. & 18. & Leo Byzantinus lib. 3. aduersus cum ait: *Audet & aliud milium: alienum enim Missale Suriacum: Domine Deus fortis. Nestoriani suam etiam condidit Liturgiam, ut testatur Suriacus Suriacum: non precationibus Euubaridia Miseraria applicuit. Alio nam effervit: in qua Missa blasphemavit, non precationibus Euubaridia Miseraria applicuit.* Alio sub.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM III.

CXXII. Quoniam in Missalibus Syriacis illius episcopatus, quadam ceremonia impia, & sacrilega prescribitur, qua nempe Sacerdos tenens dexteram manu post fractioem Hostie, particulam Sanguine imbutam, dum ea intincta signum crucis facit, super aliam existentem in patena, dextri pollicis ungue findat istam, sulta ea opinione, (a) ut ita sanguis penetret corpus, unde corpus, & sanguis inter se miscantur: quae opinio, & ceremonia consentanea est heresi Nestorii, eisque sectariorum, impio assertorum, sub specie panis corpus tantum Christi, sine Sanguine existere, atque sub specie vini sanguinem sine Corpore: præcipit synodus in virtute sancte obedientie, & sub poena excommunicationis ipso facto incurrienda, ut nullus e Cassanariis hujusmodi ritum peragat, & in missalibus deleatur: Quia & impius hic ritus ad predictam heresim alludit, & sulta est eorum persuasio, quod per species detur penetratio, & commixtio Corporis, & Sanguinis.

DECRETUM IV.

CXXIII. Quia Missa Syriaca nimis videatur prolixa pro sacerdotibus, qui quotidie celebrare voluerint, facultatem concedit syndodus, ut missa Romana (b) vertatur Syriace, petique a P. Franciso Rox Societ. Jesu, ut dictam versionem adornet, quam quidem Missam poterunt sacerdotes privatim, cum Romanis ceremoniis recitare: ceterum missa cum cantu, & solentes, juxta Syriacam, emendatam per reverendissimum Metropolitanum, recitentur: sacerdotes vero qui Latine, & Syriace missam legere noverint, in ecclesiis aliorum episcopatum, possint eas latine recitare: in iis autem quæ sunt hujus episcopatus, Syriace tantum, ne confusio oriatur, eas recitabunt. Supplicat itaque syndodus Dominis episcopis harum partium, ut sacerdotibus hujus episcopatus, præsulis sui legitimis dimissoriis munitis, si latine legere nesciant, facultatem faciant, vel missam Syriacam regrandi, vel Romanam in linguam Syriacam translatam, inque ea Romanum ritum servandi, quandoquidem finitum videtur esse schisma, Dei clementia, quod haecenus ecclesiam hanc dilacerata.

(a) Hic ritus severa tolerari posset, cum etiam Ecclesia Romana præcipiat miscere particulam cum sanguine dicendo: *Hoc communio & consecratio* &c. De ritu hujus intinctionis Scheletrus agit in Act. Orient. (etiam extra Missam) pag. 839, qui paulo ante scribit, quod in aliquibus Ecclesiis Orientis, etiam in Missis Præsandleriorum, in quibus Sanguis non conseratur, tamen Crucem ducent super hostiam cum cochleari sanguine latindo. Ecclesia tamen C. R. id omittet, quod sanguinis intinctionem minus necessariam judicaret. Quod autem ea sit non tantum *communio*, verum & *consecratio*, quomodo vide ap. Mabillon. tom. 2. *Mss. Ital.* pag. LXXVI.

(b) Missas exoticas lingua sacerdos concesserunt Hadrianus II., Joan. VIII. Et Innoc. IV. firnavit facultatem celebrandi Missam, & Officium Divinum lingua Scavonica. Hic tamen vernacula Malabarica, sed Syriaca permittitur in Missa celebratione: quoniam etiam ipsi pollicant alio idiomatico, quod vocant Sapientum, ut etiam sit inter Graecos, quodque vocari dicitur *Semperardans*: ut ut res sit, Majestas mysteriorum non apte vulgari lingua servatur: cum Ebraici quaque rem mysticam, vel particulari idiomatico, vel vobum involucris, a profano vulgo abstruderint. Quomodo autem se gesserit Ecclesia Romana, cum idioma latinum erat vulgare. & qualiter voces propter communem captionem, invenerit, vocando Eucharistiam fermentum: habetur in Tract. Scheletrati D. Discept. Aragoni.

A bat: itaque orat illustrissimum Metropolitum Synodo huic presidentem, ut hanc petitionem pro sacerdotibus hujus episcopatus, in primo concilio provinciali, quod in hac provincia force celebrabitur, ipse proponat, ut si patribus visum fuerit, ita decernatur.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM V.

CXXIV. Quoniam potestas sacra contredandi vasa, potissimum in subdiaconatus ordine confert: præcipit syndodus, ut in posterum sacerdos in patenam non ducat manum ministri Missæ juxta Syriacum ritum, ita ut arrectare possit, nisi ille in subdiaconatu constitutus fuerit, cum aliter ad hujusmodi contactum non habeat potestatem, sed tantum ejus manum ad Aram lapideam, vel altaris labrum adducet, ubi patenam non tangat: cum iis vero, qui in sacris fuerint constituti, ceremonie prout in missali prescribitur, obseruentur, quod videtur in rubricis fatis insinuari per ea verba: *Sacerdos manum Diaconi supra Patenam apponat*.

DECRETUM VI.

CXXV. Cum sit speciale diaconatus insigne, humero imposita stola, nulli non diacono licet ea sic uti in publicis ecclesiæ ceremoniis, id quod haecenus Chamazes omnes fecerunt, qui non solum in minoribus tantum constituti, verum-etiam omnibus ecclesiastico gradu carentes, stolam ad hæc usque tempora, diaconorum more, supra humerum gellarunt, altari ministrantes. Cum vero id ritualibus libris aduersetur, qui de ministerio diaconi aperte loquuntur, præcipit syndodus ut Chamazes ministrantes, qui non fuerint diaconi stola in forma supradicta non utantur, imo & diaconi ea decenter utantur, atque adeo non vulgari ueste, ut haecenus conlueverunt: sed non aliter quam alba indui, & manipulo, ut moris est, brachio sinistro illigato.

DECRETUM VII.

CXXVI. Præcipit Syndodus, ut singulis ecclesiæ ferreæ habeantur forme ad rotundanda, atque obsignanda triticea crustula, sive ut,

ANNO
CHRISTI
1599.

ut vulgo dicitur, hostias, (a) que instrumenta citocitius unaqueque ecclesia sibi comparet, vel ex deposito pro ecclesia fabrica, vel ex eleemosynis altis, que ex Christi fidelium beneficentia collecta, in capsulis inveniantur. Curabunt insuper vicarii, penes se farinam triticeam perpetuo afferare, & qua hostie conficiantur, omnique sedulitate caveant, ne farina cum alia quaque re sit admixta, ut affoleret etiam cum pane usuali; ne se vel altos exponant non consecrandi periculo, sed nec quibuscumque triticeos orbes conficiendi curam, committant, eosque vel per se ipsos, vel per probata fidei administratos, huiusque rei peritos conficiant. Ob idem periculum diligenter carent, ut vinum sit Lusitanum, & non ex avis passis expressum, vel cum vinis indigenis, & patriis commixtum.

DECRETUM VIII.

CXXVII. Summopere inculcat synodus hujus dioecesis sacerdotibus diligentiam in custodiendo vino, quo ad sacram peragendum uti debent; neque enim ignorat, ecclesias ob earum indigentiam. Lusitanici vieni penuria laborare; cujus quidem inopia non tanta esset, nisi id quod sacerdotes habent, in virris phallis afferarent, ex quo sepe fit, ut cum in modica quantitate sit, & diu ob sacrorum infrequentiam in phallis continetur, aescat, & corrumpatur; cumque sacerdotes illo in sacro peragendo utantur, & plerumque non advertentes, vinum esse immutatum, periculo non consecrandi se exponant: cui malo, ut synodus quoquomodo obviam eat, mandat, ut ecclesia quilibet, apud vicarium dololum lignum habeat, vel lagendam, ubi vinum missarum celebrationi destinatum conseretur, ac diligenter caveatur, ne forcitum evadat, nativo suo calore immutato, acidum, corruptumque fiat; quod si contigerit & substantiam illius fuisse immutatam, periti de re, si opus fuerit, consulti judicaverint, sacerdotes illo non utantur; nam si fecerint, & consecratio erit irrita, & ipse sacrilegii reos facient.

DECRETUM IX.

ANNO
CHRISTI
1599.

CXXVIII. Cum ex defectu vini Lusitan, maximo fideliū illius episcopatus nōumento, cesseret saepius celebratio Missarum: ita ut per non paucos menses in plurimis ecclesiis sacrum audire non possint, nec Eucharistici panis participes fieri; immo neque extremo vita tempore, sacro refici Vlatico, supplicat Synodus Serenissimo Lusitanie Regi, ut pro ea, qua est in omnes humanitate, atque beneficentia, cuilibet hujus episcopatus ecclesiis in singulos annos tribuar, vel duo dolia, vel unum cum dimidio e vino Lusitano mustato, non ita corruptioni obnoxio, prout ab illo erga alias Indiae ecclesiās fieri solet. Hujusmodi vero vini largitio quandiu a Rege non exoratur, fieri ab Illustrissimo D. Archiepiscopo Goensi Dom. Fratre Alexio de Menelles, hujus ecclesie Metropolitanā, Indie Primate, & hujus synodi Presidente. Presulsi autem erit juxta cuncte ecclesiās indigentiam vinum distribuere: quia tamen vita hominum brevis est, & incerta, si subsidium hoc quacumque de causa ecclesiis desit, ex earum capsulis Presul, tempore visitationis possit accipere, quantum ad vini emptionem sufficere iudicaverit, vel aliunde quoquomodo collectas pecunias in hunc usum impendere. Caveant Vicarii, ne que tribuantur ecclesiās, sibi solum attribuant, sed ex iis Missas in ecclesiā celebrari carent, itaut juxta preciūm ecclesiā obligationem, sacrificium, quod pro populo offetur, ea die non desit.

DECRETUM X.

CXXIX. Quia maxima anguitus dubitatio synodus, an arce lapides, super quas Missae celebrantur, in majori parte ecclesiārum hujus episcopatus consecratae sint olco sacro, veraque consecratione, propter ignorantiam (b), negligētiāque in rebus hisce prædecessorum antīstitūtū, quippe qui in has dioecesis e Babylone venerant, præcipit, ut illæ, quas rite fuisse consecratae constare nequit, ad illustrissimum Metropolita.

Kkk 2

(a) De nebulis seu hostiis faciendis vide eruditissimum Catalani tom. 2. in Pontifical. pag. 304.
¶ 1. Martene tom. 2. Anecd. in Prefat. 8. Non officiantur & lib. 1. de Rituibus antiqu. col. 342. quinque imagis instituto nostro accedit Allemann. tom. 4. pag. 198. ubi pulca de modo, quo Nekorius fermentum, in usum Eucharistie subiungit. Qui autem in Ecclesia nostra Occidentali tenuissimi in fermento efformatae conspicerentur imagines Christi, vel Crucis; aut etiam illius nominis Monogramma, sigla, aut quid amile; deinde vide Scipio. Massei Introit. ad Miss. critica. pag. 89. & Maurocen. in Via Fidei pag. 355.

(b) In orientis ecclesiis usus erat celebrandi super Antimensionis; & in horum defectu super manib[us] Diaconorum: celebre est illud Theodoriti Cyrenensis episcopi in Cella Maris Monachi reclusi, super manib[us] diaconorum celebrantis: rarissimum illud Luciani martyris Antiocheni, qui vinculis confixis, cum alter celebrare non posset, pedore suo pro altari utsus fuit; si jamen copia erat altaris consecrati, non super antimensionis, sed super illud celebrabant. vide Catalan. fo. 2. Pont. Rom. pag. 380.

ANNO
CHRISTI
1599.

litapum appertentur consecrande, atque ab ipso petit, ut ecclesiis, quae Aras lapideas non habuerint, eas comparari curet. Præterea præcipit, ut si qui inveniantur Calices, (a) qui non sint ex auro, argento, stanno, vel communi, vel Indico, liquefiant, aut fragrantur, nec unquam in posterum hant ex aliis metallis, quam ex quatuor supra assignatis, nec sacerdos ullus aliquo ex calicibus frictis utatur ad sacram celebrandum: quia vero apud plures ecclesiæ desunt calices, ex quo defectu Missæ celebrari non possint, postulat ab illustrissimo, ut huic indigentia provide succurrat.

DECRETUM XI.

CXXX. Quoniam plures hujus episcopatus ecclesiæ, potissimum silvestres sacris indumentis, & supellestili ad sacram conficiendum necessaria destitutæ sunt, eaque de causa cum aliunde asportari debeat, sepe sacram non celebratur, non sine notabili fidelium in hisce Parochiis habitantium damno, præcipit synodus, ut ex collecta flipe, quæ in ecclesiæ capsulis inventa fuerit, illustrissimus Metropolitanus sacram supellestilem comparari jubeat, qua nulla ex prediis ecclesiis caret, ne ex illius defectu fidèles diebus Dominicis, alii que fœtis Missa priventur, quod si pecunie ibi inventæ insufficienœ sint, alia ratione, quam opportuniorem judicaverit, huic indigenitæ prospiciat.

DECRETUM XII.

CXXXI. Cum haecne Christiani non ita Missam audierint, ut se ad illam audiendam, aliquor præsertim diebus festis præcepto obstringi putarent, & hac falsa opinione duxi, plures illam omiserint, plures vero audierint dumtaxat partem, neque id religioni habuerint, declarat synodus, præceptum esse ecclesiæ universalis, & quidem sub mortali, quod omnes fideles, tam viri, quam feminæ, qui alias non fuerint legitime impediti, tenentur Missam audire integrum cunctis Dominicis, & designatis diebus festis Sanctorum, dum copiam habuerint ecclesiæ, & sacerdotis celebrantis: eodem etiam obligari præcepio Patresfamilias, ad curandum ut filii, servi, & captivi Christiani, ceterique ex sua familia prediis diebus sacram audiant in ecclesiæ, & in ea quidem (idque quantum fieri potest) que existit vel in propria Parochia, vel in Pa-

ANNO
CURSUS
1599.

rochiae loci illius, in quo hic, & nunc manrantur. Quia vero multi longe ab ecclesiis in silvis degentes, domum sine custodia relinqueret verentur, ita se gerere debent, ut aliquos e familia militant ad audiendam Missam una die Dominicæ, alia vero Dominicæ mittant alios, qui tunc domi manserunt, & sic deinceps alternatio. Vicarius infuper diligenter notet si quos in hoc negligentes compererit, in eosque animadvertis, moneat, ac ipsos, si opus fuerit, pro suo arbitrio puniat. Itaque in ecclesiis, ubi plures fuerint Cassanartii, & Chamazes, contentur Missæ in diebus Dominicis, ceterisque Sanctorum festis; sin autem, opportunis horis sine canto recitentur, quibus omnis populus assistat; quo etiam tempore fieri possunt conciones, ac monitiones, necnon legi schedule eorum, qui matrimonia contrahere volunt; alia demum ecclesiæ necessaria pertractari.

DECRETUM XIII.

CXXXII. Cum constet synodo, christianos ut plurimum extra populorum frequentiam, & pagos degere in silvis, nec ad ecclesiæ accedere, nisi semel in anno per tres scilicet dies jejunii ante quadragesimam, quos vocant (b) Monorbo, idque gula potius dulcis, ob ea que tunc parantur Christianis obsonia, quam Missæ causa; alii vero non amplius quam bis, terve in anno Millam audiunt: unde in rebus fidei, & ad christianam religionem pertinentibus instrui, ut oportet, non possunt, neque ecclesiæ præcepta adimplere, præcipit, ut omnes Christiani, qui per binas, vel plures leucas ab ecclesiis sint remoti, teneantur ad sacram accedere, saltem semel in mense, in majoribus solemnitatibus Christi Domini, ac Deiparae: vicarii etiam ad hoc ipsos cogant: distantes vero per leucam tantum, decimquinta quoque die accedant: qui autem minori spacio distaverint, qualibet die Dominicæ, & die festo ad id teneantur; si qui autem contra fecerint, ac in eo fuerint contumaces, post trinam monitionem Vicarii, aut de ejus mandato factam, ab ecclesiæ, cum accesserint, ejiciantur, nec eorum domos sacerdotes ingrediantur: nec ipsis exhibeant Casula, quoque juxta ea, quæ fuerint præscripta, ecclesiæ, ubi sacro inter sint, frequentaverint, ulterius ad Presul's arbitrium puniantur.

DE-

(a) Calices primo seculo vitrei erant, lapidei & lignei: anno 1706. concilium VVintoniense prohibuit calices æreos vel ligneos, ut etiam veterat concilium Triburiente anno 895. lignæ vascula in Missæ sacrificio Cassæ. XVIII. in quo dicitur S. Zephyrinum jussisse patens vitreas habere: & Urbanum I. initio Sec. 1. argenteos & aureos calices fecisse: exat & terrificum illud martyris Bonitacii, qui rogatus, num liceret in vasculis lignis sacramenta conficeret respondit: Quondam Sacerdotes auræ ligneis calicibus ostebantur: nunc e contra, lignæ sacerdotes auræ stutur calicibus.

(b) Potius scribendum erat Munnanagba, etenim lingua Malabarica Munnanomba est jejunium triduanum. Componitur enim ea vox ex Manna, qui est numerus ternarius, & Nostra, quod est jejunium: vox autem illa, qua utitur synodus est Malabarico-Lusitana. Hoc triduanum jejunium, appellant Naboriani fœna jejunium, seu fœna Naborianum: quod obseruant Orientales a fœna illa a. usque ad matutinum ferme 3. Occidentales vero usque ad Sabbati matutinum.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XIV.

CXXXIII. Quoniam in pluribus ecclesiis sum solennis conduceuntur musici (a) pro more regionis, qui cum semper sint ex Paganis, plurimum negliguntur, quo in loco ecclesie collocentur, ut sonum eliciant; ex quo etiam fit, ut sepe Missa intrescit; cum vero id nulli infideli, & excommunicato concedatur, precipit synodus ne illis permittatur aliquo in loco commorari, unde sacrificium Missae, & Sanctissimum Sacramentum conspicere possint, qua in re currem omnem adhibeant Vicarii, sicut & in propulsandis aliis Paganis, qui sub id temporis ad januas, vel fenestras Ecclesie, Missam prospecturi solent accedere.

DECRETUM XV.

CXXXIV. Cum nihil utilius esse possit animabus defunctorum, que igne purgantur quam sanctum Missae sacrificium, quod in salutem, & remedium, tam pro vivis, quam defunctis institutum est, & cum illorum in hoc episcopatu nulla habeatur recordatio: (b) hortatur synodus fidem illius episcopatus populum ad hanc opem ferendam, tum animabus suorum defunctorum, tum & bimetiatis testamento summam aliquam relinquendo, que in hunc ipsis salutarem usum impendatur; id enim multo sanius fuit, quam si juxta morem ingluviei confangineorum, aliorumque invitatorum, tunc temporis occasione funeralis indulgeatur: optaret etiam synodus eam consuetudinem, in commendabilem aliam, maximeque proficuum commutari; qua alimenta diebus illis pauperibus tribuantur, quod impendiose miseris cordis officium in bonum animarum procul dubio cederet. Itaque ut praesens decretum quod Missas effectus sortiri possit, precipit ipsa synodus, ut pro defunctis, qui nullum Missarum numerum reliquerint pro semetipuis, dum eorum facultates sint ultra bis mille Fanones (c), e toto asse hereditario, antequam ad heredes perveniat, extrahatur summa ad quinque Missarum pro animabus ipsorum celebrationem sufficiens, que ceteris encomiis adjuncta apud ecclonomium ecclesie deponatur. Missae celebran-

A de inter Cassanios illius Terrae hac lege distribuantur, ut singuli unam celebrent, atque adeo citius mortuorum animabus suffragentur. Si vero Cassanii numerum qualiter excedant, quamobrem numerus Missarum ad omnes non extendatur, distributio sit inter tenores; quod si preter vicarium nemo alias sit in ecclesia, omnes ipsi affigabuntur: Laudabilem hanc consuetudinem Missas celebrandi pro defunctis relatas, iuxta morem totius universalis ecclesie, vehementer optat synodus, ut per totam diocesim, in qua nondum laudabilis hic usus invaluit, late propagetur, plurimumque inculcat concionatoribus, & confessariis, ut inter concionandum, & excipiendum confessiones, id ipsum persuadeant christianis, Vicarii etiam in suis adhortationibus idem praestente.

ACTIO VI.

De Sanctis Sacramentis poenitentia, & Extreme Unctionis.

Doctrina de sacramento penitentia.

CXXXV. Quartum sacramentum poenitentia est, cuius quasi materia actus sunt poenitentis (d), nempe cordis contrito oris confessio, & operis satisfactione, ad arbitrium confessarii injungenda. Cordis contrito includit animi dolorem, peccatorum detectionem & ac humum propotius non amplius peccandi; & licet quandoque contingat, hanc contritionem cordis per charitatem perfici, hominemque Deo reconciliare, antequam re ipsa sacramentum poenitentia recipiat: nihilominus perfecta esse non poterit, nec per illam cum Deo reconciliatio fieri, nisi contineat propositionem confitendi peccata, de quibus, dolemus; quamobrem hec manent subjecta clavibus, & aptienda sunt in confessione. Confessio Doris debet esse integra, per quam nempe aperiantur proprio factordi omnia peccata, quorum poenitentia, post diligentem conscientiam sua dictum est, meminerit, detegatque a se post ultimam, eamque validam confessionem, fusile perpetrata, neque peccata quodammodo generatum, & contule aponiti debent, sed lingillatim, horum lingulas (pecies,

(a) Etiam Musici, Histiones & Mimi acentur ab ecclesia in concilio Senonensi anno 1528. in Decret. morum. Decret. 16. per bac verba: Prohibemus ne Histiones aut Mimi intrent ecclesiam ad pulsandum tympano, cibaria &c. & nec juxta ecclesiam, iuxta puljus instrumentis: aequius multo idolorum musicis prohibet nostra synodus, inter tremenda vesti Dei mysticis sonare, uti & musicis christianis interficiat Card. Turronius in solenniis idolorum ludere, quod confirmavit Clem. XII. anno 1734. & Benedict. XIV. fol. reg. anno 1744.

(b) Non nisi ineptissimi Heterodoxi hinc confidere satagent, Purgatorium ab ista ecclesia non agnoscit, cum id aferat synodus taxando novissimorum pretulim sacerdotiam; alias quantum Nelloziani defunditorum curarent iustitia videti potest apud Alcman. Dis. de Nelli. in vindicis aduersus Crozzum.

(c) Fanon. est vox composita ex Lusitano & Malabarico, F. illud non habet lingua Malabarica; videtur autem Fanon derivari a Panon quod genus est parvæ monete argenteæ, (qua pene equivalit Regali Hispaniæ, & Julio Romano;) potio F. Lusitano quo carent Malabarici, pro P. Ludovicus Romanus Navigat. lib. 4. cap. 11. ait loquendo de Rege Calecut in Malabar: Monetae eis quas Pardos appellant, & item minoris valoris monetae aliae, que Fano dicitur. bone es- sicut 16. minutiæ denarii. Alias vocantur Pardos.

(d) A Gabriele Philadelphensi, Lib. de Sacram. ut habetur in actis Orient. eccl. contra Luther. apud Schelehydrate p. 239. sic per bene explicatur materia poenitentia: Materia poenitentia remississima, secundum multorum sententiam sunt peccata & remissa vero peccata poenitentia: propinquus confessio, & cordis contritus & iussiatio: quibus ecclesia orientalis optime nostra consonat.

ANNO (4) **1599.** *cies, eorumque numerum, circumstantias Christi tantos, atque adeo etiam occultas, cogitationes insuper, ac deside la prava, culpasque omnes adversus duo ultima decalogi precepta; nempe: Non concupisces uxorem proximi: nec altrius concupisces; peccata enim id genus superius animam gravius saudant, siveque publicis periculisiora; quorum omnium peccatorum confessio est nobis jure Divino iniqua, dum ascendens Christus Dominus noster in Coelum sui vicarios (6) sacerdotes reliquit, & tanquam judices, ad quos cuncta peccata mortalia a fidelibus Christianis commissa deferuntur, ut virtute clavium, quas ipsis reliquerat, facultatisque absolvendi, ac retinendi peccata, de his sententiam ferrent, quia quidem non poterit esse iusta, nec poena aliqua peccatis, nisi plena de ipsis habeatur cognitio; nequit enim rectum fieri iudicium, causa incognita: Ad cognitionem vero causa, opus est, ut poenitentis, qui est sui accusator, aperiat omnia, & singula peccata lethalia, non solum confuse, & generatim, sed in particulari, & singillatim, distinguendo species, numerum, & necessarias circumstantias, quas nisi compertas habeat sacerdos, nequit exacte de illis judicare, & sequitur vel retentionis, vel absolutionis, re sententiam.*

CXXXVI. Confessio potest etiam esse peccatorum venialium, in quo frequenter labimur; quibus tamen gratia Divina non amittitur, & quamquam non sine magnis spirituali proposito, ea confiteri quis possit, & ab illis absolviri, nulla tamen nos urget obligatio ea confundendi, ac sine culpa omitti possunt, alia ratione, pluribusque aliis mediis remitti. Tertius poenitentis actus est satisfactio pro peccatis iuxta sententiam Confessoris: quae satisfactio potissimum exhibetur per orationes, jejunia, & elemosynas; unde tenetur poenitentis adimplere impositam a Sacerdote poenitentiam, qui veluti Judex Dei vice eam imponere debet, quam necessariam judicaverit, eamque D non solum salutarem, cuius ope poenitentis in posterum caveat a peccatis, verum etiam, qua praterea expierit, & statutas a iudice sua conscientias poenas Deo persolvat. Quod poenitentiam genus principium est in hoc, de quo agimus, Sacramentali iudicio. Forma istius Sacramenti haec est: *Ego te absolve: quibus verbis necessariis ad sententiam Sacramenti, haec alia de more addit Ecclesia, a peccatis omnibus in Nom. Patris, & Fili, & Spiritus Sancti. Amo. nec non continuo precessu aliquas subneficit, quae licet ad formam substantiam non pertineant, sunt tamen poenitentibus valde proficues & salutares: prolatione itaque formam peccata remittuntur, tam quae quis confiterit, quam quae*

(4) An sit obligatio confundendi circumstantias aggravantes tantum; varie judicant Theologi: tutius tamen id sit.

(6) Quod Joan. Morinus de Poenit. editionis Parif. an. 1630. scriptit de confessionibus antiquis a laicis exceptis, quibus id licet in extrema necessitate non secus ac baptismum conferre, retrahendum & explicatum fuit ab ipso. Joannilimus refers in Vita B. Ludovici Gallig Regis, quod in regressu a terra Sancta, valida suborta tempestate, ubi mutuo factas confessiones excepterant navigantes. Vide Vigneul. de Maruille tom. I. Molanges pag. 343.

ANNO
CHRISTI
1599.

post diligens examen memorie non occurunt. Hac tamen ita eadem confessione includuntur, ut supererit onus in poenitente ea appetendi Sacerdoti, si in memoriam redeant: neque enim sunt adhuc manifestata in confessione: Peccata autem sunt lostar catena animam ligantis, que non aliter solvi potest, quam per legitimam Sacerdotis absolutionem; qua sit ut tam de peccatis, quae vel per Contritionem perfectam cum Voto confessionis adjuncto delentur, vel quae in praeterita confessione fuerunt citra culpam obliterata, & indirecte condonata, quam deinde de illis, quae ad plenius sue conscientia satisfaciendum poenitens iterum, iterumque ut sit, clavibus subicit, quantumvis jam olim remissa, denuo condonata esse declaretur.

Minister hujus Sacramenti est Sacerdos auctoritatem habens absolvendi, sive ordinariam, ut presules, sive a superiori delegatum, ut si qui ab illis sunt approbati. Effectus Sacramenti est absolutionis, ac remissio peccatorum commissorum post Baptismum, quamobrem aptissime Sacramentum Poenitentiae a sanctis doctoribus vocatur. Secunda tabula post naufragium: quia amissa gratia que nobis in Baptismo confertur ob mortale peccatum, & post factum gratiae, virtutumque omnium, ac donorum, quae ipsam comitantur, infelicissimum naufragium, unum tantum supererit remedium ad salutem, tabula nempe poenitentiae, & Sacramenti Confessionis; etenim sine illo, aut in re accepto, aut in voto, & ex contritione, quam includit cum propposito confundendi peccata, cum precipite sancta Mater Ecclesia, non possumus aeternam salutem adipisci, nec intrare in Regnum Coelorum. Ex quibus sit hoc Sacramentum, tanquam unicum remedium, quod suppetit lapsi post Baptismum, & in pretio habendum esse, & magna cum reverentia frequentandum.

DECRETUM I.

CXXXVII. Cum integra peccatorum omnium sacramentalis confessio necessaria sit Jure Divino omnibus, qui post Baptismum peccatum lethale commiserunt, obligat sancta mater Ecclesia cunctos fideles Christianos sub peccato mortali, ut dum ad rationis usum penerint, saltem singulis annis semel confiteantur tempore quadragesima, & Paschalis Resurrectionis, ne non Eucharistiam suscipiant, si ad illius suscepionem fuerint idonei: a plorum communione, & societate segregatos declarando, qui hunc precepto contumaciter non pa-

ANNO
CHRISTI
1599.

parent. Præceptum (^a) hujusmodi non fuit adhuc ita in usu in hoc Episcopatu, ut qui ad Penitentiam Tribunal ad hanc usque diem accesserent, putaverint se annum confessionis præcepto astringi, imo plurimi ab ea se prouersus abstinuerint; quia duo, defensu necessariae instructionis, circa salutare hoc Sacramentum, ejusque necessitatem, adscribi debent: defectus vero hic ortum habuit ab eorum temporum iniquitate; regebatur enim Ecclesia huc schismatis Chaldaicis, hereticis Nestorianis, juratis hujus sacramenti hostibus. Nil mirum itaque, quod necessitas, vis, & efficacia hujus sacramenti ignoraretur; quodque licet aliqui, lique pauci simi, eo uterentur, alios tamen ab illius usu absterrere fallacissima opinio, qua calidissimis tentarioris fraudibus irretiti putabant, se post confessionem statim morituros, quia omnia constituerunt Illustrissimo Metropolitano, qui cum primo suas ecclesias peragraret, & in suos subditos, prout sui muneric ratio postulabat, inquireret, errore tam pernicioso, stylasque superstitiones ut evelleret, summa ope contendit, ingentemque multitudinem, tum eorum qui rarissime, tum eorum, qui nunquam confessione usi sunt, ad frequenter illius usum induxit. Ut ergo predicit omnibus animarum dannis sacra Synodus prospiciat, declarat, quemcumque Christifidelem, ratione usu poilentem, obligari præcepto ecclesiastico annua confessionis, fundato in ipso præcepto divino, idemque præceptum servari debere tempore ab ecclesia statuto; quamobrem mandat ut omnes fideles Christiani utriusque sexus, dummodo ad ratione usum pervenerint, suo proprio vicario, vel sacerdotibus, qui a suo præfule facultatem acceperint, confitentur tempore quadraginta, & Paschalis Resurrectionis; quicumque vero præceptum non adimpleverit, nec confessionem fecerit ab inicio quadraginta, usque ad secundam Dominicam post Pascha, a christifidelium communicatione segregatus declaretur a vicario in Ecclesia & que ad alia monitione Præsulis, quoisque revera constat, allisque pœnis eorum referetur contumacia, quas ipse oportunas judicavit. Quod si vicarialis visum fuerit graves ob causas aliquibus tempus præscriptum prorogare, poterunt ipsum protendere usque ad Pentecosten, prout decretum fuit Actione V. Dec. II. de Sacram. Eucharistie; carent tamen, ut prius omnes admoneant, notum que sit omnibus, eos, qui tali tempore in

silvis degenerint, vel navigaverint, vel alibi, ubi nulla fuerit ecclesia, & opportunitas suscipiendi sacramentum penitentia, negotia gesserint, ad propria reverso, quo cumque anni tempore, præcepto cogi ad sacramentum Penitentia intra mensum suscipiendum.

CXXXVIII. Et quo hoc omnia facilis, & cum effectu executioni mandentur, ut nimum est, teneantur ecclesiarum Vicarii per mensum ante Quadraginta, & quo amplius, si opus fuerit, Pagum integrumque Parochias excurrendo, nec non fidelium eosmos ad eas pertinentes, etiam eorum, qui longe in Silvis degunt, per se vel alium Casianarium, cuius fidelis possit manus hoc tutu conscientia committi, & in codice nomina scribere Fidelium omnium, qui nonum statim annum expleverint, non solum autem Dominorum, sed etiam Mancipiorum, omniumque, qui ad unamquamque familiam pertinent, immo etiam eorum, qui absunt, notando, an post elapsum tempus præscriptum ad faciliendum præcepto, sine regressu, facto deinde catalogo, duia eorum confessiones excepterint, illorum nomina signent, qua ratione ipsis compertum erit, quinam præceptum impleverint, qui vero fecerit, quos cogent ad illud impiendum, & si contumaces fuerint, anathematice ferient; ipsique Vicario indicimus, Cid esse sui muneric, cum paucior teneatur cognoscere oves suas, ut eas pascat, & quantum potuerit indigentis eorum, tum spiritualibus, tum temporalibus prospiceret, easque insuper in numerato habere debet, ut sciat quo pereant: poterit catalogus hic comode confici (^b) ad Monobio, ubi omnes Christiani ecclesiarum convenienter atque ibidem notitiam sibi comparare eorum, qui in Silvis degunt: qui vero alii approbatis confessariis fuerint confessi, schedam ferant ab his subscriptam, qua de confessione cum iis peracta conseretur, quamque Vicario exhibeant, ut per ipsam impletionis præcepti certior factus, eos in catalogo notet. At licet alii valeant confessariis, & alibi confiteri, Eucharistiam ramen, hoc præcepti tempore Quadragintali, nisquam nisi in propria parochia suscipere possunt; Præfules autem in visitatione de hujusmodi Catalogo inquirant, ac de istius decreti observantia certiores sint.

DE-

(a) Loquitur synodus de novissimis temporibus; nam antiquiori anno, & paulo ante synodum, confessionem in usu fuisse apud illos Christianos dicimus in Dilect. de mortibus Christi S. Thomae de quibus Josephus Indus Romanus testabatur dicens: confitentur ut nos; Eusebius summus Eccl. sed neque apud Indos omnino debeat. Etiam apud Nestorianos concrebatur eorum patriarcha Sulaka & Josephus II. fere abrogatum esse confessionem; agente, ut videtur, Simeone Barhamam; idem fecerant in Aegypto seculo duodecimo tres Coptorum patriarche, nequidquam reclamantibus eorum doctribus, & Syris Jacobitis. Recentes autem episcopi Chaldaicis & Babylonica missi ad Indos Malabarenses, hunc confessionis auricularis horrorem illis ingesserunt; ceterum apud omnes omnino Christianos, hujus sacramenti nota fuit fides & disciplina: unum Christiani nostri Malabarenses post celebrationem synodi, ejusque Decretorum observantium, luctuissimum experimento didicereunt, quam salubre atque proficuum sit penitentia sacramentum; cum enim antea plures apud eos essent Energumenti, vix jam unus inter illos repperitur, ut tellatum facit Vincent. Mar. Viag. all' Ind. lib. 2. cap. 6.

(b) Ad Monobio aut Mononobio id est, per illos dies ante quadragintam, ubi omnes Christiani ad ecclesiam etiam & silvis accedebant: vide supra Dcc. 13.

ANNO
CHRISTI
1599.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1263

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM II.

A DECRETUM IV.

1264

ANNO
CHRISTI
1599.

CXXXIX. Cum præceptum confessionis omnes obliget, rationis usum habentes, & conscientiam de peccato mortali; cumque ad rationis usum aliqui cœlius, aliqui sensus perveniant, synodus, cui satis comperta est indoles Malabarica gentis, decernit, ut post octavum etatis annum tenuoatur pueri præcepto annus confessionis, quo tamen præcepto non prohibet, ne citius ad salutare poenitentia sacramentum accedant: Immo si Vicarii noverint ira rationis usu, ante prædictum tempus pollere, ut lethalis noxa capaces videantur, multoque magis, si ipsi de aliqua lethali noxa a pueri commissa contiterit, ipsum ad confessionem cogant, quamvis illam nondum etatem attigerit, nam in tali casu ecclie præcepto obstringuntur, de qua re tamen judicium ferre, sit penes parochorum arbitrium.

DECRETUM III.

CXL. Admonet synodus patres familias, & quoscumque de aliis curam gerentes, ut plurimum cure, ac diligentia adhibeant in exigenda præcepti annus confessionis observantia a sua familia, ac præsertim a pueris, puellisque captiuis, aliiisque eorum servitio deputatis. Quia in re satis compertum est, eos antehac delinquisse, nec suos, ut parerat admonuisse. Meminerint, se gravisculpæ reos esse, si id omittant, districtamque Deo rationem reddituros, dicente Apostolo Paulo (a): qui suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infidelis deterior; que verba potissimum locum habent, ubi agitur de necessitatibus spiritualibus suorum domesticorum, rebusque ad eorum salutem æternam pertinentibus. Negligentiam dominorum solertia sua compenſent vicaril, & ad confessionem compellant, præfatos captiivos, juxta numerum eorum in catalogo descriptorum, & consuances anathemati subjectos declarant, non secus ac alios; admoneant tamen prius Dominos, ut captiuis suis confessionem, ea quæ possident, auctoritate, severe injungant, eoque certiores faciant de censura postea infligenda, nisi accesserint. Qui vero hac in re negligenter se gesserint, ad præsulio arbitrium punientur.

CXLI. Ceterum non solum debent fideles christiani lethalis culpe confessi confiteri semel in anno, verum etiam quoties in probabili vita discrimine constituti, aut gravi ægritudine correpti fuerint; dum itaque id contingit, curer eger Ipse, ipsique assistentes, sive in pagis, sive in silvis degerint, ut sacerdos approbatus quaratur, qui suam confessionem audiat, atque ecclie propria vicarius de hac re certior fiat, qui vel per se ipsum, vel per alium a se deputatum, confessionem ipsius excipiat; meminerint quoque vicarii, sui esse muneric de hujusmodi ægrotatibus inquirere; eorumque confessiones per semetipsos, aut per alios excipere, quocumque locorum vocati fucent, & quocumque tempore qualiter, ut nullus absque poenitentia sacramento decadat; neve ob eorum criminosa negligentiā, reos se alienæ damnationis apud divinum judicem constituant, si in causa sint, ut oves eorum curæ commissa pereant: vicarius autem, cuius culpabilis negligētia e sua parochia aliquis non confessus decesserit, suspensus ab ordinibus maneat, nec non a perceptione fructuum per annum, sine ulla remissionis spe, aliisque pro eo discrivat: ille vero, cuius curæ eger fuerit commissus, & negligentia convictus fuerit in parocho vocando, ad præsulio arbitrium cum rigore puniatur: qui autem, sive in Pagis, aut extra in silvis sine confessione decesserint, eo quod eam eam ipsi non petierint, nec sacerdotem vocaverint, nisi mors ex improviso, aut adeo celeriter eos corripuerit, ut nullum ad id spatum permiserit, ecclesiastica careant sepultura, neque Cassanarii ad ipsorum domum accedant, nec iusta funebria, & pia funeralia officia, aut Caiba (b) ipsis erogentur.

DECRETUM V.

CXLII. Sed neque sola ægritudine gravi decumbentes, verum & in quolibet alio vita discrimine constituti, tenentur fideles Christiani obligatione sua peccata confitendi: Unde cum mulieres vita periclitentur in partu, (c) ipso imminentí confiteri debent, & Eucharistiam accipere, si hujus capaces sint, quod potissimum servari debet, si partus fuerit primus, in quo maius est vite discrimen; si vero non confessi moriantur, (dummodo partus celerius, quam cogitabant, non advenerit) aut in-

(a) Epist. ad Timot. cap. 5. v. 8.

(b) Quid sit Caiba vide in Syllabo exoticarum vocum.

(c) In constitutionibus Provincialibus 9. Edmundi Cantuariensis anno circiter 1136. præcipit cap. 37. aff. Mulieres ante partum confitentur, ne subito præoccupatae. In Decretis item Concilii Provincialis Mediolan. 6. num. 10. statuit, quod Mulieres proxime partura confitentur; & quod frequentius tunc sumunt Eucharistiam: optandum sane est, quod Parochi in id incumbant sique satagent.

ANNO
CHRISTI
1599.

præsentis periculo constituta confessionem non A petierint, deque ipsarum negligencia con- filterit, maxime si in Pagi degerint, non aliter agendum est cum ipsis, ac cum aliis, qui ob culpabilem incuriam absque confes- sione obeunt.

DECRETUM VI.

CXLIII. Cum confet synodo, quamplures ex illis, qui Variolarum, vel Pustularum morbo laborant, quamplurimos etiam in Pagi sine confessione, quamvis illam expetant, miserrime decedere, eo quod morbus hic contagiosus, & pestifer censatur, ea- que de causa sacerdotes ad illos accedere vereantur, plurimum commendat, & ju- ber vicarius, ut quam maxime current, (4) ne agroti hujusmodi absque confessione moriantur, sed vel per se, vel per alios eorum confessiones audiant. Interim tamen li- cet ipsis propriis incolumitati consulere, audiendo confessiones, vel ex loco aliquantulum distante ab agro, vel etiam, si fieri possit, per quem non reficit. sed ita ventus, neque hac ratione tantum, sed alia qua- cumque possunt sibi metu prospicere, dummo- do id ipsis in primis cordi sit, ne absque sacramentalis confessionis remedio agroti moriantur, quod ipsis iterum, iterumque Sa- cra synodus inculcat.

DECRETUM VII.

XLIV. Hocatur etiam synodus fideles chri- stianos, hujus dioecesis incolas ad suscipien- dum poenitentia sacramentum, non solum semel in anno, quando urgentur præcepta ecclesiæ, sed etiam plures (prout plures in peccata labimus) præsertim in festis nativitatis Domini, Spiritus Sancti, Assumptionis Domine nostre, & titularis parochiz, & de suscipiendo hoc sacramento solennioribus hisce diebus, vicarii die Dominica, que im- mediate precedit hæc festa, populum admo- neant.

DECRETUM VIII.

CXLV. Declarat synodus, non omnes Sacer- dotes, quamvis potestas remittendi peccata sit ordini sacerdotali annexa, non omnes, inquam, posse confessiones audire, sed eos solum, quibus præfuit hanc facultatem in suas oves dederit; cum enim actio absol- vendi actus sit jurisdictionis, exercendique judicij, hoc exerceri non potest nisi erga subditos, quos simplices sacerdotes non ha- bent, sed ipsis a præfule allignantur, dum his audiendi confessionem facultatem imper- titur. Quia tamen Præfules in commune ovium suarum bonum restrictiones aliquas concessioni adjungere consueverunt, si sa-

DIAMPERITANA SYNODUS.

cerdos, vel absque facultate, vel ultra ter- minos prescriptos absolvit, invalide absol- vite, nec poenitenti remittuntur peccata: Ceteri sacerdoci absolvendi facultatem haben- t, quod si poenitens fuerit in vita ducibile con- fuditus, & nullus adhuc sacerdos ad confessiones approbatus, quicumque sa- cerdos, etiam approbatus non fuerit, con- fessionem audire, ac absolvire poenitentem potest.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM IX.

CXLVI. Cum ad bonum ecclesiæ regimen, populique christiani plurimum conducat, de quibusdam gravioribus criminibus, non a quocumque sacerdote, sed a majoribus, vel etiam pontificibus judicium ferri, non su- lom, ut juxta gravitatem morbi peritiores, & excellentiores medici adhibeantur, verum etiam, ut fideli populus ab enormibus sceleribus absterreatur, omni tempore mos suit in ecclesia, ut præfules, immo summi pontifices judicium de aliquibus criminibus sibi reservarent, atque adeo nullus præter ipsos, aut alias quisquam ab ipsis speciali- ter delegatus, a predicitis criminibus possit absolvere. Quapropter synodus optime sciens, doctrinam hanc suisse hactenus igno- ratam in hoc episcopatu, ob inscitiam mo- rum ecclesiæ sacrorumque canonum, ut per- niciosam hanc ignoriam procul amolia- tur, declarat ordinarios sacerdotes, ad au- diendas confessiones deputatos, absolvire non posse a casibus prælato reservatis, multo- que minus a casibus reservatis papa, ac potissimum ab illis, qui in bulla coenit con- tinetur, quos probe scire, & p[er] mani- bus habere, ful munera est; sed neque ab- solvere possunt a crimine heres, & casibus ad fidem pertinentibus, cum hæc ad sacrae inquisitionis tribunal pertineant, aut ad alios de ipsis licentia; vel ad episcopum, qui ab illis absolvire poterit ad normam concilii Tridentini, ac juxta sanctorum patrum sanctiones. Itaque, qui communiter sunt ad audiendas confessiones deputati, ab illis ab- solvere nequeunt, sicuti nec relaxare, aut commutare vota poenitentium, cum hoc per- tineat ad præfulem, vel ad alium, cui spe- cialiter commissa fuerit hæc facultas, vel qui ex induito apostolico illam habeat: ce- terum in mortis articulo, non tantum li- verum etiam alias quilibet simplex sacerdos, deficientibus iis, ad quos vel jure suo, vel ex speciali commissione id pertinet, absol- vere poterit ab omnibus casibus, & censu- ris culcumque reservatis, cum onere tamen comparandi, si convaluerint, quoad censu- ras, coram illis, quibus erant reservatae, ut salutarem poenitentiam sibi bene visam pro eis accipient.

DE.

(4) Sollicitam exigit curam Parochorum contagii tempus: Sanctissimi Viri [ait S. Carolus Bor- romaeus] scripsit, mortem in obsequio pestiferorum, a martyris gloria non longe abesse. Vide Rav- nau Tract. de Martyr per postum. De modo autem, quo se gerere debent Episcopi, Parochi & Consules Reip. omnino videnda sunt statuta Cone. V. Mediolan. per sanctum Carolum Borrom. part. 2.

DECRETUM X.

ANNO
CHRISTI
1599.

CXLVII. Ut vero sacerdotes noscant, a quibus casibus possunt, & debent poenitentes absolvere, ac in quibus jurisdictione caret; jubet synodus in cuiuslibet Curialis ecclesie Sacello, ac ubi hoc non fuerit, in majori Cappella, Tabellam a vicariis appendi, in qua transcribantur bulla in Coena Domini, causus reservati in hoc episcopatu, literis Malabaricis, ut ex illis, qui confessiones audiunt, sciant intra quos terminos Jurisdictionem suam exercere possint: praeterea synodus veterem disciplinam hac super te, in meliorem formam redigens, causus reservatos hujus episcopatus declarat, & si hujusmodi: homicidium voluntarium notorum, etiam quoad complices: manus violentas in personas ecclesiasticas iniicere: Incendium domorum, aut facultatum Christianorum voluntarium; Simoniam formalem tam in dante, quam in accipiente: Matrimonium sine parochi presentia, ac duobus testibus: Schisma, ac inobedientiam adversus Prelates promovere, etiam quoad sequaces: liberos a synodo prohibitos apud se habere, aut eisdem leger: ceremonias publicas facere, quas vocant: *Tuliconi* (a) Galicorum: pagodes, aut Idola dona habere, vel eorum res cultu prosequi: quibus omnibus censura excommunicationis est annexa, & quavis eorum aliqui a jure sint reservati, adnotantur tamen hic, quo clarius dignoscantur.

DECRETUM XI.

CXLVIII. Cum excommunicationis sententia, maxima sit inter ecclesiasticas censuras, gladiusque ecclesie aliis formidabilius, qui non imprudenter, sed caute admodum ac prudenter distingui debet: reprobat synodus nimiam facilitatem, qua ob levia, & futilia queque, multoties in hoc episcopatu cerebatur; neconon jubet, ultra non imponi, nisi ob res gravissimas, ac maxima cum circumspectione; nec tantum versu sed & scripto; unde relict, quod mandatum erat in hoc episcopatu, nimis, quod aliquibus in casibus absolutio nunquam in toto vita spatio, immo in aliquibus aliis, nec in Mortis (a) articulo conferretur; quod est christiana caritati adversum, & ecclesie regulis, quae tanquam plenissima Mater, omni tempore vere poenitentes suscipit, nec unquam ostium salutis suis obserat filii. Quantumcumque igitur gravia, ac enormia sint crimina, Poenitentes quantum in ipsis

(a) Peculiares sunt ritus, quibus Numinis Malabarica colebantur; nec ampliorem eorum lucem nati funiunt. Vide Crozatum lib. 6., & Autorem elegantissimi operis *Ceremonie des sondes Nationis tom. 1. part. 2. Edition. Amstelodam*, anni 1712.

(b) Poenitentes non suscipere Catholicorum non est, Innocent. I. Epist. 3. ait: *Poenitentiam & communicationem, qui in extrema vita potant, post vitam omnem in voluptatibus incontinencia transcedam, detur ipsi, infra Viatici: notanda est refutatio: nec enim ideo ad communionem ecclesie admittebantur, si convalescebant, nisi prius poenitentiam absolvarent; nec extrema uita illis ante Viaticum ministrabatur, ut alii, sed post: ubi non minus notabilia sunt verba ejusdem Innocentii Epist. 1. dicentis: *Olenum Sandrum genus ab Sacramento; idcirco non potest insundi poenitentibus: At ecclesie universalis mens ea fuit, ut nulli in eo articulo absolutio denegetur.* Ad eas Notific. 22. Sum. P. Bened. XIV.*

(c) Vnde harum vocum explicationem in indice Voc. Exotic.

ANNO
CHRISTI
1599.

est ad reconciliationem cum Deo, & Ecclesia cupide aspirantes, exhibentesque vere poenitentia signa, & quidquid ipsis impositum fuerit exequentes, benigne semper recipiantur, & in foro saltem integrino, & sacramentali absolvantur: ad terrorem tamen aliorum, quia in hoc Episcopatu, ut ipso sub Regibus Paganis, alia prater excommunicationem, & exclusionem ab ecclesia poena non suppetat, cum Sacramentaliter, & in foro interno absolutis gerant alii, tanquam cum segregato a communione fidelium in foro externo; ceantur itaque ab ingressu in ecclesiam, nec Sacerdotes eorum domos adeant, aut ipsis exhibeatur *Caffare*, [b] quandiu præfullum visum fuerit: idque vel ad longius temporis, juxta maiorem criminis gravitatem, ut ita caveri possit, & frenum aliquod inflatur effrenata licentia Incolarum, hujus dioecesis in aliquibus perpetrandis scindoribus, maxime homicidiis, ac ceremoniis *Taliconi*.

DECRETUM XII.

CXLIX. Quoniam inscitia eorum, qui confessiones excipiunt in causa est, ut poenitentes ad poenitentia Tribunal rarius accedant, ipsisque in sui munera administratione errantibus, in Christifidelium coetus perturbationes non paucas oriri necesse est, synodus, cui plane constat, plures impertitos, & idiotas, confessiones audire, precipit ne in posterum ullus audeat Sacerdos confessiones audire, quin prius a præfule suo facultatem scriptam obtinuerit; qui eam nullo modo dabit, nisi antea literati viri, qui variis interrogacionibus doctrinam ipsius explorent, de illius sufficientia Judicium ferant; & quandiu præful hinc ecclesie non præficiatur, qui perturbatas illius res apte componat, prout sibi in Domino videbitur, committit synodus examen, ac approbationem eorum, qui Sacras confessiones excipere debent, istius episcopatus, patribus Societatis Jesu collegi de Vaipicotra hujus dioecesis; quorum examine, & approbatione, accidente insuper concessione Gubernatoris, per illustrissimum Metropolitanum instituendi in hoc episcopatu, confessiones excipere poterunt, cum exceptiōibus graviorum criminum, ipsi facultati scripta apponendis; qui vero in presentiarum munus excipiendi Sacras confessiones exercent, examen subeant de mandato Ipsiis Domini Metropolitani, tempore visitationalis instituendæ: Cassanarii etiam, qui in

ANNO
CHRISTI
1599.

In parochos eligentur, & Vicarios, prius, servata nuper præscripta forma, prævio examine approbantur: ex quibus si qui insufficienes deprehendantur, in vicarios infitui non valent, cum eorum munus sit, suarum Oves erudire: omnes vero quæcum prædicti modo approbati non fuerint, a munere audiendi confessiones per synodum suspenduntur, quounque re ipsa examen subeant, & approbantur; si vero aliqui sacerdotum (quod Deus avertat) absque hujusmodi facultate confessiones excepint, præterquam in mortis articulo, ubi sacerdos approbat in promptu non sit, ab ordinibus, & emolumenis per annum suspenduntur, ac insuper juxta sui delicti contumaciam puniantur; monenturque poenitentes, ut apud sacerdotem approbatum præteritas iterent confessiones.

DECRETUM XIII.

CL. Ob penuriam sacerdotum, scientia ac sufficientia pollentium in hoc episcopatu, admittit synodus, tamquam approbatos in eodem, omnes, qui in aliis episcopatibus ad confessiones audiendas approbati fuerint, si tamen linguam Malabaricam regionis (a) tenuerint; necnon Præful tempore Quadragesimali iis in subdium parochorum uti poterit, si opus fuerit, & præsertim sacerdotibus episcopatus ejusdem, in Cochim residibus.

DECRETUM XIV.

CLI. Vehementer improbat synodus sacrilegam sacerdotum inscitiam, quidum confessiones exciebant aliquorum de commissione præfus, aut alterius ejus vicem gentoris, aut præsente ipso, post auditu poenitentium peccata, eos ad præfus, ipsum adducebant (b), quo eos in eodem foro sacramentali absolveret; id quod ipsi Illustrissimo Metropolitano contigit, quodque alii cubi fieri ipsemet vidit: itaque docendo, declarat, nullum alium absolvere posse poenitentem in sacramentali foro, præter sacerdotem ipsum, qui ejus audivit peccata; cum enim ipse sit Judex, qui in eum sententiam, postquam reus ipse temet accusavit, ferre

(a) In concilio Mexicano cautum est: *Confessiones Indorum, defida peritia in lingua India nondimidaudiantur: sub hac tamen limitatione. Quod si aliquis ad poenitentia substantiam necessarium, a poenitente intelligere non posse (Confessarius) eum ad alium sacerdotem, in ea lingua poenitentem, remittat.* Concil. Mexic. n. 1583. lib. 5. Tit. 12. §. 3.

(b) Non absimilem rei accidisse ferunt P. Francisco Suares doctori eximio, in Hispania: nec aliud exemplum in promptu est, nisi illud forte ab hereticis Hollandi acceperimus, quorum unus in baptismate conferendo aquam infundit, dum alter e suggetu dicit: *Ego te baptizo* &c. quæ illa verba sint tantum concionatoria & ad excitandam fidem instituta. Ita Farvacques. In ecclesia orientali, dum feminis conferabantur sacramenta baptismi, & extrema unctionis sacerdotes proferebant formam, & diaconiss peragebant unctiones, & hæc, idem inter Grecos, ne accideret in conferenda extrema unctione, ut presbyteris profertenibus formam, alias ungeret agros, cautum est supererrare a Bened. XIV. Constitut. Et si posterioris anno 1741. at alia & longe-dispar ratio adest in sacramento poenitentiae, prout indicat synodus, ut unus idemque audiat peccata, & absolvat.

(c) Nullum novere debet quod superioris in adnot. ad Dec. XI. ex epif. 1. Innot. I. dixerit pa-
p: Extremam unctionem genus esse Sacramentum; qualis non esset se vera Sacramentum, aut quod quæputaretur illius anno 200, numerum anno 416. quo epifolam dedit; ipse enim mentem suam aperuit, dicendo post illa verba: *Nam quibus reliquo Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse coenit?* Unde ut nos genus Sacramentum naturimus in septem species distributum, ille genus id fecit universalissimum, divisum in septem genera tubalitera.

ANNO
CHRISTI
1599.

A debet, ejus est solius, absolutionis sententiam pronuntiare, contrarium vero error est supinus, ac manifestus.

DECRETUM XV.

CLII. Quoniam aliqui Confessarii indecti ad legendum Evangelia, ac super agrotantes Christianos precandum, tisque dum animam agunt, benedicendum vocati, huius proferunt dicentes: *Ego te absolo a peccatis tuis, in nomine Patris &c.* Animadverit ac moneret Synodus, ut in posterum ab hac insipienti adeo conductudine abstineant, que plane gravissimo sacrilegio non vacat, cum per illam, Sacramenti forma indebita applicetur. Itaque legat tantum Evangelia, ac orationes approbatas cum benedictione in fine: *in nomine Patris &c.*

DOCTRINA

De Sacramento Extrema Unctionis.

CLIII. Q uintum sacramentum est Extrema Unctio, (c) cuius materia oleum est olivarum, ab Episcopo benedicatum; quæ ita appellatur, quoniam unctionum omnium sacrarum, a Christo Domino nostro in Ecclesia sua institutum, quas recipit Christianus, extrema est. Conferendum est hoc Sacramentum agro adulto, cui mors imminet, quique in probabili ipsis periculo versatur. Agrotus inungi debet a Sacerdote, qui solus est hujus sacramenti minister. Unctus fieri debet in organis sensuum principiis, quibus Deum offendit; nimurum in oculis ob peccata visus; in utraque auro ob peccata auditus; in manibus propter ea, quæ peccavit per sensum tactus; in ore propter peccaminosas locutiones, & intemperantiam gustus, in utroque pede propter peccaminolum incensum, in lumbis demum, ac renibus, ob sensu[m] delectationis ibi residentis peccata; singula igitur hæc membra sacerdos ungere debet, lignum Crucis efformando pollice, qui sit oleo sancto delibutus, dicendo simul verba formæ; scilicet. *Per istam sanctam unctionem, & suam pessimam misericordiam,*

L 1112 m.

ANNO
CHRISTI
1599.

*indulget tibi Dominus quidquid per visum
deliquisti; & sic deinceps iterando formiam, A
& exprimendo membrum, quod inungitur.
Effectus hujus sacramenti salus est, potissimum
anima, & etiam corporis, si expediens fuerit. Peccati etiam reliquias, si que-
fuerint, Sacramentum hujusmodi absterget,
infirmi animam alleviat, ipsamque roboret,
excitando ingentem de divina misericordia
fiduciam, qua recreatus ager, patientius
infirmitatis molestias sustinet, ac facilius
Diaboli tentationibus, insidiisque gestis,
quas tentator in extremo illo vite, ac mor-
tis confusio vehementius urget. Hec omnia
infringuntur in epulis Canonica (a) Duci La-
cobi Apostoli, ubi dicit: *Infirmatur quis in
vobis? Inducat Presbyteros Ecclesie, & orent
super eum, ungentes olio in nomine Domini,*
& oratio fidei salvabit infirmum, & Domini-
nus alleviabit eum; & si in peccatis fuerit
remittentur ei. Per postrema igitur verba:
*Remittentur ei, indicatur virtus hujus Sa-
cramenti ad conferendam gratiam, qua re-
mittuntur peccata.* Per ea verba *infirmatur
quis in vobis*, designatur tempus, quo tale
Sacramentum suscipi debet, nimisrum gravis
agritudinis. Per verba sequentia: *Inducat
Presbyteros ecclesie, innuitur, solos sacer-
dotes ministros esse hujus Sacramenti. Per
ea quae immediate subnectuntur: & orent su-
per eum, ungentes oleo in nomine Domini,*
assignatur oleum benedictum tanquam mate-
ria; & forma consistens in verbis depreca-
toris. Demum per haec verba: *Dominus al-
leviabit eum, exprimitur effectum hujus Sa-
cramenti esse etiam salutem corporis, si hec
ad salutem anima sit profutura.* Quamobrem,
cum Sacramentum hujusmodi institutum sit
pro infirmis, nullus non graviter agrotans il-
lud suscipere potest, qui vero semel illud sus-
cepit, si deinde salutem restitutus, rursum in
gravem morbum incidat, rursus tali sacra-
mento muniri poterit, eo enim spectat illius
institutio a Christo Domino facta, ut per
ipsum roborem, quandocumque nobis in-
flat (b) extrellum vite periculum.*

DECRETUM I.

ANNO
CHRISTI
1599.

CLIV. Cum hactenus in hoc episcopatu-
nullus fuerit usus Sacramenti Extreme Un-
ctionis (c), immo ex ignorantia cathol-
ice doctrine, nulla de eo, ejusque effectu,
& efficacia, nec de ipsius Institutione noti-
ta habita fuit: plurimum commendat syn-
odus cunctis fidelibus hujus sacramenti u-
sum, atque adeo præcipit vicariis, ut di-
ligenter inquireant in agrotos suz Paroecie,
tam Pagos, quam Silvas incolentes, & op-
portuno tempore, nimisrum in supremo vite
discrimine deferant ad iplos Sandillimum
unctionis Sacramentum, illis conferendum;
juxta normam ceremonialis Romani, cujus
translatio Syriaca in omnibus servetur ec-
clesiis, & ad manus sit sacerorum ministro-
rum: ungant itaque agrotos, describantque
oleo sancto signum crucis super ambos ocu-
los clausos, & primo quidem super palpe-
bra dexter, deinde sinistri, utramque pa-
riter aurem, & nares, & oris clavi labia
inungant, itaut oleum tangat utriusque la-
bii confinium. Quod si ager tali morbo de-
cubat, ut os claudere sine periculo ne-
queat, ungatur, & signetur labium supe-
rius; Ungi, & ligari pariter debent ma-
nuum volvi, & pedum plantæ, postremo
lumbi, versent tamen suavi manu agrotum,
Cnece partes hujusmodi ungant, plurquam o-
pus fuerit, ad signum crucis in illis sacra-
unctione detribendum; animadvertant etiam
sacerdotes, in isto, sicuti in ceteris Sacra-
mentis, necessarium esse applicare simul ma-
teriam, & formam, itaut dum membra in-
ungunt, verba formæ proferant, quod si
contigerit agrum expirare dum ungitur,
idque constiterit, non ultra sacerdos pro-
grediatur; vicarius autem, ex cuius negli-
gentia, aliquis ex Paroecia sine hujus Sa-
cramenti prædio decelerit, suspendatur
per semestre ab ordinibus, ac emolumenis

DE-

(a) Per opportune institutionem hujus Sacramenti explicavit concil. Sconen. anno 1528. in Decretis Fidei num. IX. inquit: *Ad undiones extreme Sacramentum Christus manuduxit primum vi-
datur, cum apostoli oleo ungente multos infirmos, & sanarentur. Neque enim in suo sensu, sed
Præceptoris instituto fecisse, putandi suar. Sed ne hic nosse ungendi infirmos resus, Coristi præ-
cium, non tamē Sacramentum esse videatur si quis infirmatur (inquit Jacobus, in vobis &c. &
ponit laudata a nostra synodo verba ex ep. Canos. Jacobi cap. 5. Unde ita uincit non fuit a Jacobo
instituta, sed a Chirillo, ejusque tantum ritus, & effectus tolleritissime a Jacobo explicata.*

(b) In aliquibus ecclesiis ministrabatur Undio extrema aut Eucharistiam; & ita statuitur in
Concil. Mogun. anno 847, plaudentibus Hinclaro, Ricalto, & novitio Joanne Launoy; & ex
notitiis Lupo & Farvacuello, qui morti proximi eam ante communionem suscipere voluerunt, ex
testimonio Van-Espen ubi agit de usitata antiquor. Capitular. Id etiam hodie in diocesibz Parisiensibz
observatur; verum Augustinenses (forte & aliis ordines morem levant communem; & quidem ut
nobis videtur, conformiusq; est ejus institutioni, cum ducent Tridentario existimat a Patribus;

Tunc Christiana vita confirmationem: de quo alibi, auctio Deo.

(c) Sane hoc Sacramentum antiquiori tempore notius erat illis christianis, ut Diff. de Relig.
Iherum dicimus: quod etiam Nestoriani habebant sub nomine oles unctiois. Illius tamen expelle
meminit Georg. Ariben. in Quaest. de Bapt. 42. Et alibi, dicens in ecclesia assertari pro infir-
mis, in vate quondam vocante Coru graia Sandi. Sacramento isto, & confirmatione carere eos ad
præfatos auctoribus gravissimi. Loco Extreme unctionis signum crucis tanquam Sacramentum
obstatunt; ut appareat ex Ebedjeu Sobenit Lib. Margarita par. 4 cap. i. Infirmos ungebant oleo
olivarum benedicto, alias recitantes orationes; nunc autem quondam nullam conficiunt ex reli-
quiis aliquibus Santi, seu pulvere lepulcri ipsius, oleo & aqua subfactam, quam vocant Graueam
Sandi M. cuius sunt & reliquiae. Malabarentes pulverem lepulcri Sancti Thomae asportabant pro
aqua iustitiae benedicenda; ut ait Gouvea, & nostra Synodus. Adit. 8. Deit. 17. & pro infirmis;
ex M. Paulo Veneto lib. 3. cap. 17. Quid autem Extreme unctionis loco etiam uli fuerint non ap-
paret uipiam.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM II.

CLV. Quoniam agroti ob agititudinis mortetas, ac instructionis defectum circa res ad salutem eternam pertinentes, multoties de his non curant: præcipit synodus, plurimumque commendat sacerdotibus, qui ad audiendas eorum confessiones vocantur, ut de dignitate, utilitate, atque efficacia hujus Sacramentum ipsos crudiant, necnon monent, tum agrotos, ut hoc Sacramentum (*a*) petant, cum illius opus fuerit, tum domesticos, aliosve ipsius assistentes agrotos, ut cum viderint agrotum maxime laborare, antequam sensum usu defitatus, vocent, vel vocari jubeant vicarium, qui sanctum oleum ad agrotum deferat. Quid si hac in re negligentes fuerint, præterquam quod Deum offendunt, & agroto gravem irrogant injuriam, ad arbitrium sui Prelatis severe plectantur.

DECRETUM III.

CLVI. Præcipit synodus sacerdoti in Paganum cuncti ad inungendum agrotum, ut incedat superpelliceo, ac itola indutus, & manibus decenter, ac maxima cum reverentia sustineat Olei Sancti vas, velo serico opertum, ipsumque præcedat Chamazius ecclesie, crucem brachiis gestans; ipseque, vel alii vas aquæ benedictæ asportet, ac noctis tempore internam, aliudve præferat lumen, ut omnibus innoteat, sacerdotem ad extremam Unctionem ministrandam incendere. Curabit etiam, si ager id possit, eius denuo confessionem audire, & reconciliare, licet prædictus fuerit confessus: ostendens id esse illi necessarium, ut majori cum patribus Sacrum Unctionis Sacramentum recipiat: dum vero longius ad Silvas Sacrum Oleum detulerit, quo decentius potuerit incedat; secum semper superpelliceum, ac itola gestet, quibus in Sacramento ministrando debita cum decentia uti possit: ad caput etiam infirmi crucem ex quacumque efformata materia, si eam ipse non habuerit, relinquat: commendando ipsi, ut occu-

A lis ac fiducia in eam defixis, mortem sufficiat in suorum peccatorum poenam, quo Anno rum veniam enixa perat a Christo Domino, Christi qui amore illius in ea expiravit. 1599.

ACTIO VII.

De Sanctis Sacramentis Ordinis, & Matrimonio.

Doctrina de Sacramento Ordinis.

CLVII. *S*extum Sacramentum Ordo est, quod Christus instituit feria sexta (*b*) Coena, ac pridie quam pro nobis pateretur, post institutum enim ea nocte Eucharistie Sacramentum, ut simul Sacrificium, ac Sacerdotes, qui illud offerrent, institueret; tunc itaque ad sacerdotalem ordinem promovit Apostolos, conferens ipsis ulterius potestatem consecrandi alios, quo in sua ecclesia, usque ad mundi finem Sacrificium continuaretur, ac sacerdotium. Materia hujus Sacramenti est illud, quod traditur ordinando, ad significandum exercitium ordinis, quem suscipit. Sic sacerdoti traditur Calix cum vino, & Patena cum pane: Diacono Evangeliorum liber; Subdiacono Calix, & Patena vacua: Et similiter quo ad alios ordines minores, qui conferuntur, cum traditur ordinando res illa, Quia uti debet in exercendo munere sacro, ad quod initiatur. Forma in Sacerdotio, ceterisque ordinibus sunt verba ab episcopo prolatas, dum tradit illa, que ad exercitium, & ministerium, ad quod accipit potestatem, attinent. Minister hujus Sacramenti solus est episcopus: illi enim soli concessit Christus presbyteros consecrandi facultatem. Effectus illius sunt character, augmentum sanctificantis gratia, & superna auxilia, quibus suscipiens ordinem minister fiat idoneus. Constat itaque Sacramentum hoc, tanquam maxime necessarium ecclesie, institutum fuisse a Christo, cum enim Sacrificium, ac sacerdotium, ita inter se cohaerent, ut unum absque alio inveniri non possit, dum in novo foedere sacrificium Eucharistie a Christo instituebatur, opus etiam

(*a*) Redi synodus exigit ab infirmis, ut hoc Sacramentum petant; etenim ex eccl. Remen. statutis in ejus Concilio anno circiter 930. illud confertur: laboranti & petenti. expressus in canonibus Aelsticri editis sec. 11. Can. 32. statutus: Nemo praefumatus uagere, nisi oraverit. Ceremoniale etiam Augustinianum præscribit admoneri prius agrotum, ut hoc sacramentum perfugiat: non meram petitionem, sed desiderium illud suscipiendo præscripterant Canonis editi sub Edgardo Rege anno 962, dum instituendo presbyterum ducebant, quod: Agrotis, prout opus fuerit, eucharistiam præbeat, & si desideretur iustificationem.

(*b*) Hic Synodi locus subobscurus est: att cum nulla admittit ratio, qua suadeat synodum in hac re, non triam tenuisse sententiam: explicandum est ly Feria sexta, per to Prædile, id est feria quinta ad Vesperam, inchoata iam sexta, prout mos erat Iudeis, quoruin Pascha vel Pascha non incipiebat die prima septenario azymorum, sed sub Vesperam præcedentis. Vide Maurocenum in via dei pag. 341.

ANNO
CHRISTI
1599.

tiam erat in ecclesia novo (*), visibili, ac aeterno sacerdotio (qua in re antiquo veteris legis novum hoc praeceperit) simul sacerdotes instituerentur, qui per episcopos consecrati, divinum hoc offerrent sacrificium. Sacerdotibus rite initiatis duplicum concultur Jesus Christus Dominus noster potestatem, alteram nimurum, qua versatur organum verum, ac reale corpus, qua est potestas illud consecrandi, offerendi, atque administrandi: alteram vero erga, mysticum Christi Corpus, tempore ecclesiam, & hec est potestas solvendi, ac retinendi peccata: ad hanc potestatem, tanquam aliquid consecratum pertinet etiam populum Christianum regere, ac gubernare, atque ad vitam dirigere eternam.

CLVIII. Verum cum sacerdotium res sit adeo sublimis, quo majori cum veneratioe, ac honestate exerceretur, oportuit sane plures, ac diversos haberi ministrorum ordines, qui remorius, vel propinquius Sacerdoti inservirent, eosque ita distributos, ut qui clericali tonsura iniciati jam essent, per minores ordines ad maiores gradum facherent; sunt igitur ordines minores subdiaconi, lectoris, exorciste, & acolyti: maiores vero, quique sacri vocantur, subdiaconi, diaconi, & presbyteri, quibus sacris ordinibus adjungitur (b) episcopatus; quippe episcopi in apostolorum locum successerunt, quos Spiritus Sanctus posuit, ut ait apostolus, regere ecclesiam Dei. Unde auctiori praesertim sacerdotibus gradu provehundetur, quibus solis munus competit conferendi Sacramentum confirmationis, sanctum Chrismatis oleum, aras insuper, & ecclesias consecrandi, demum presbyteros, aliosque episcopos cooptandi, & ad suum respective gradum promovendi. Preciput etiam in ecclesia continentia, & castitas perpetuo servanda; lis qui sacris ordinibus addicuntur, quo soluti, ac expediti ab alienis officiis, altaris tantum ministerio videntur: rebusque solum ad Deum, divinumque cultum pertinentibus,

ANNO
CHRISTI
1599.

impensis devoveantur. Nec promoveri finit ecclesia ad sacerdotium servos. Divinus etenim cultus exigit liberos (c), nec alii subiectos: nec homicidas, qui humanum sanguinem effuderunt, nec ex legitimo thoro non procreatos: neque mancos, membrisque non integros: nec bigamos, qui tempore fuerunt bis conjugati, aut eos, qui cum viuda alteri prius nuptia contraxerent: nec minorum natu, nimilium, qui ad congruam etatem nondum pervenerunt. Quae omnia sancta sunt ob honestissimas, sanctissimasque causas, praesertim ob reverentiam divino, excelsissimoque altaris ministerio debitam.

DECRETUM I.

B CLIX. Quoniam ad hanc usque diem plures adhuc adolescentes, immo etiam imputeres, non solum ad minores ordines in hac dioecesi, verum etiam ad maiores & sacros, & ad sacerdotium ipsum promoti fuerunt; quin in ipsorum vitam, & mores inquisitum fuerit, nec de ipsorum ad ecclesiastica ministria sufficientia experimentum ullum caput, quodque pejus est, pacto pretio, & non sine labore simoniaica. Et quoniam sepe simile etiam una eademque die adversus sacra concilia, ac leges ecclesiasticas, minores, maioresque ordines fuerunt collati: prohibet synodus, ne ullus in posterum ad ordinem promovere, nisi prius, a Presule, vel ab aliis probis viris, sacerorumque canonum peritis, quibus id commissum fuerit, & ad prescriptum conc. Trident. praevio examine de illius honestate, ac doctrina iudicium feratur. Prohibet insuper ne ullus inter subdiaconos cooptetur, nisi viginti duos sive (d) statis annos numeret; inter Diaconos nisi viginti tres; inter sacerdotes nisi quinque supra viginti juxta ea, que ipsa sacrosancta Tridentina Synodus prescriptis, que integre, ac inviolabiliter servari synodus jubet; nec non declarat, presulem nullos posse a predictis legibus solve-re,

(*) In editione Lubiana habetur opus suisse: *Nova invisiibilis & aeterna Sacerdotis*. Porro quod sit invisiibilis Sacerdotium, typorum errorem putamus, Sacerdotium enim visibile esse debet, ut responeat Sacrificio visibili novi testamenti, quod synodus intendit adsttuere.

Quatenus vero illud vocat aeternum; non alia ratione id intelligere possumus/ cum fides & veramina in Patria reducenda sint, clara succedente visione, nisi eo quod Christus dicitur *Sacerdos in aeternum*; aut quia terminus durationis ipsius indecinitus est, & haec parte perpetuus: certum enim nobis est Christum nobiscum ita permanensurum usque ad consummationem facili.

Rursus de visibilitate sacrificii nostri omnino videndus August. lib. 10. de Cito. Dni cap. 19. & notas Ludov. Vives super illum locum: cum enim homo conset non tantum anima invisiibili, sed etiam visibili corpore, secundum erat, ut in lege gratia, illum ad perfectiora ducente, non solum mente & spiritu, verum & visibili corpore supreamur: adorare excellentiam.

(b) Octavum ordinem episcopatum dicere, nihil est quod impedit: etenim quamvis in ordine ad consecrandam eucharistiam, parer illis presbyteri habeantur, verum charactere, spirituali autoritate, & munis, superiores esse episcopos presbyteris definitur et ab ecclesia seculo IV. damnando Aerium, qui episcopos sequuntur presbyteros: vide S. Epiphani. Hars. 35. aut 75. Aeril, & August. lib. de Hars. ad Quod uult de Hars. 33. Igitur Author lib. de 7. Ordin. Hieronymo sorsus coactus, in sexto ordine presbyteros, in septimo episcopos recenset: de quo vide recens editas In It. Cathol. Pougeti Par. 3. 8. & 1. cap. 7. S. 3. libera G. Hieronymum autem quodammodo cum Arianis opinasse, plures Critici sentent.

(c) Quantum synodus videatur tantum de mancipiis loqui; conforme tamen est ecclesia disciplina, quod subnecit: *Nos alii subiectos*: etenim Alexand. III. confirmavit capitula Anglicana, quorum 16. statuit quod: *Elli rubricorum non debent ordinari ab alio affectu Domini, de causa terra nostra dignoscuntur*. Eiusmodi autem capita Anglicana, & potestate violenta Regis profecta, libertatem ecclesie vulnerasse, pro comperto habendum est.

(d) Abusus id omnino erat Malabarensum; Nestoriani enim ex Sobene Part. 6. cap. 4. in Epitome Canon. annum 35. aut ultra afferunt presbytero: *Si vero (tis) juxta aeternam mundatum anno annum 30. Presbyter non ordinatur*. Quae orientalium discipline maxima cum nostra confonuntur?

ANNO
CHAISSI
1599.

re, nec quidquam ab iis constitutum relata, nisi auctoritate apostolica sibi specia-
liter commissa pollet. Quia vero in hac dioecesi plures sunt jamdiu ad ordines promoti, prescriptam statem nondum attingentes, eos omnes, sive presbyteros, sive diaconos, sive subdiaconos, synodus a suorum ordinum exercitio suspensos, atque impeditos esse vult, quoisque ad prescriptam statem pervenerint; perinde tamen locum suum ab ipsis servari, & ecclesiasticos preventus percipi, ac si re vera suos ordines, & munia ipsis annexa exercent. Quod arginet ad scientiam, ac doctrinam, tantam syriacam lingue pertinam in iis, qui latine necluntur, synodus exigit, quantam latine lingue exigit Tridentinum, ita ut Syrorum nemo, saltem sacram ordinibus initietur, nisi sciat Syriacam legere (a) & cantare, atque ea, quae Syriacis characteribus scripta sunt, intelligere; cum valde conscientem sit, quemlibet mente percipere ea, que ore profert in ministerio altaris.

DECRETUM II.

CLV. Quorundam haec Ordines suscepere in hac dioecesi, omnes simoniace sunt promoti pacto pretio, eoque majori, vel minori, iuxta qualitatem ordinis, ad quem C promovendi erant, quapropter in gravissimas a jure statutas poenas cuncti incurserunt: Quia tamen eorum infictio, cui causam dedere Presules ipsi, hujuscemodi turpissimorum errorum Magistri, aliquam excusationem habet, ut nobis compertum est.

Reverendissimum. Metropolita promotoz hujusmodi ab omnibus poenis, & censuris, in- quas a jure latas inciderunt ob simoniacas Ordinum susceptiones absolvit, pricipien- do ulterius, ne quis adversus illos ob eam culpam quidquam attetur: insuper omnes eximit a vinculo, & impedimento potesta- tis accepta, ita ut quilibet libere, ac liceat, nisi aliam ob causam ab ipso jure impedian- tur, possit ordinem suum, & potestatem acceptam exercere.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM III.

B CLXI. Quoniam constat synodo, nonnullos Sacerdotes, (b) lepra foedatos, ac no- tabiliter deformes, sacrum facere, non si- ne nausea Populi, ac periculo salutis alio- rum, cum hisdem validis, & vestibus sacris utantur, jubet hujusmodi indubitanter le- prosos sacram non celebrare, eo quod sine ipso jure irregulares ob corporis defecum, & nauseam, quam sacro astantibus afferunt, tunc presertim cum ex eorum manibus Eu- charisticum panem accipiunt.

DECRETUM IV.

CLXII. Recepissimo in hac dioecesi mo- re inductum est, ut horatiis precibus abi- lutis, antiquior ex Caisanariis in ipso pres- byterio, alias omnibus, qui alternis ce- nerunt manum porrigit, & hi vicissim ma- num ipsius apprehendant, qua consuetudo, voca-

mat: etenim 30. annum prescriptit etiam presbytero coecil. Agath. ss. 306. Aurelian. 3. ss. 538. Toletan. 4. ss. 633. & concil. Trullan. At vero copicium Ravenn. ss. 1314. permitit ordinari pres- byterum anno etatis 25., & diaconum an. 16. Narbonense autem ss. 1551. exigit in subdiacono 18., in diacono 20., & in presbytero 25. Tandem Tridentina Synodus etatis annos prescriptum or- dinandis, prout nostra synodus exigit; attamen paulo ante ipsum, id est anno 1545. & 7. Nov. fa- cultatem fecit provinciali Hispaniae Hieronymus Scriptorius, Tridenti existens, Promovendi ad Sacerdotium ss. 2, qui annum vigessimum tertium attigerit. Erat tunc Scriptorius generalis nostri ordinis; subinde cardinalis, & eiusdem concilii Tridentini praedictus. Quare autem hic mos apud illios Christianos vigeret, facile deducitur ex M. Paulo Veneti. ap. le Quicq. tom. 2. col. 1089. nem- pe in causa erat episcoporum raritas: unde ac carcerent Ministris, pueris ordinabatur, qui tamen non nisi in 25. etatis anno constitutum sacrum peragebant; inde fuit iste, factum est, ut in illis regionibus ipsi reges aliquando presbyteri essent, ut de presbytero Joanne teledatur Guelthaus de Rubraquis ord. Min., qui a S. Ludovico Francie rege misus fuit in Tartarium.

(a) Jure merito peritiam lingua Syriacam exigit synodus ob eamdem rationem, ob quam Tri- dentina prescriperat ordinaria latinam; quandoquidem ecclesia iustissimis de causa Sac. Scriptu- ram, & Liturgiam sermone tantum latino legendam proponit; de quo videndi Emmanuel Navar- ram, Viva, & omnia uberrime P. Fontana sup. Prop. 8. Quesuelli. Ex quo etiam novam deduci- mus rationem, quam Heterodoxis opponamus, pro vernacula lingua pugnantibus; cum ecclesia Augamalensis, non Malabarico, sed Syriaco sermone res sacras perageret. Quid autem in Capi- tulari. Caroli Magni exigatur a parochis peritia lingua vernacula, id, inquam, ut Conciones, Catecheses & Confessiones fieri haberique possent, sanctum fuit; non vero pro scripturis, aliisque ecclesiasticis libris legendis.

(b) Hoc in loco Crozeus theologia posita, medicum agit; assertaque non fuisse lepram, quem hic memorat synodus morbum, sed tubera quedam in cruribus illi genti endemia; præstat autem credere tot centena hominum ibi confiditibus, quam novo Medicastro Crozio. Igitur provide- jussit synodus presbyterum leprosum separari vitarique; conformiter etiam ad antiques canones; Gregorius enim 11. ss. 716. leprosi communionem permitit, at a convivis arcit: in Capitulari. Aquisgran. anno 789. Ratum est, ne leprosi se interuiscant alii populo, quod omnium primum Aquisgran. anno 1144. prescribens, quod leprosi cum Energumenis orarent. Acculatus iulierat concil. Ancyra. ss. 114. prescribens, quod leprosi cum Energumenis orarent. Acculatus etiam de lepra, debebat canonizato purgationem facere atque subire, ex synodo Piclav. ss. 1380. etiam de lepra, cum qui a convivis arcitur profani, a divini propelli ministracione con- vivi.

ANNO
CHRISTI
1599.

vocabulo illarum regionum proprio (a) Casure appellatur. Cum itaque vetustissima
hac ceremonia sic mutua benevolentia,
fraterrique amoris ultatissimum signum,
sagre fert synodus, aliquos ab hac bene-
volentia significacione, non sine alliorum of-
fensione absque properi privatas simulta-
tes, rursus nec cum aliis colloqui, nec illis
bene precari ecclesiastica salutatione; quam
communiter haec ecclesia usurpat; ut ergo
huic malo occurrat, præcipit, ut tam de ex-
ram non portigentes, quam non comple-
tentes oblatam, præfus graviter puniat; tan-
quam iusta charitatis, & pietatis in suum
proximum odii reos; præterea, ut delin-
quentes, iuxta salutare Christi monitum,
accedere ad altare, aut ministrare in ecclie-
sia, suorumque ordinum propria munera
exercere non autent, nec illi ad quos per-
tinet, sacras velles illis prebeat, nec eos
celebrare sinant, quoque fratribus suis
reconcilientur, iisque confuetudine benevolen-
tie signum exhibeant.

DECRETUM V.

CLXIII. Cum clerici ad maiores ordines
promoti, debeant ex prescripto ecclesie
quotidie horarias preces, sive, ut vulgo di-
citur divinum officium integre recitare; in
hac autem dioecesi paucissimi domi sua pri-
vatim recitent, per errore putantibus a-
liis, iisque plurimis, privatam hanc reci-
tationem non esse præceptam; illi vero, qui
in presbyterio publice canunt, ubi falso suadentibus,
ad adimplendum præceptum satis
esse, quod ad breve tempus ibi morentur,
etiam prope finem, & etiam si vix ingressi
post paucos versiculos statim egrediantur,
quoniam solliciti sunt de supploendo privatim do-
mi, quod ibi omiserunt: cumque omnes
in excusationem adducant ultra falsam opini-
onem supradictam, qua laborant, rarita-
tem factorum codicum, qui perpauci sunt
in hac ecclesia, iisque calamo exarati, de-
clarat synodus, omnes, qui in sacris ordi-

ANNO
CHRISTI
1599.

nibus iniciati sunt, præcepto integræ reci-
tatiois divini officii obstringi, nec posse il-
lam circa lethalem culpam omittere, at-
que adeo, qui publice in ecclesia non ca-
nunt, debere ipsum privatim domi (b) in-
tegre recitare, qui vero publice canunt,
si quam partem omittunt, eam privatim sup-
plere debere, si sacris Libris non careant,
quodsi careant, ut certe plurimi carent,
psalterium (c) laicum recitent, sive seriem
ex orationibus Dominicis, & Angelicis Sa-
lutationibus, placularibus globulis percur-
runt, ex lege, ut cum in hac ecclesia non
alia sit partitio publica recitationis Di-
vini officii, sive sacra psalmodie, quam in
Matutinam, & Vespertinam, etiam ipsi
pro recitatione matutina, exordium duceo-
do ab Invocatione Divinitudinum, ut habe-
tur in Breviariorum, tricenas tres orationes
Dominicas, totidemque recitent Salutato-
nes Angelicas, ac singulis addant clausulam
illam addi solitam singulis psalmis, nimi-
rum; Gloria Patri &c. qua precum serie
absoluta, novem recitent orationes Domini-
cas, & angelicas salutationes pro Anima-
bus Fidelium Defunctorum, deinde unam
pro papa, & unam pro episcopo, quas sub-
stituere debent, publice illis precibus, qui-
bus oratur Deus pro illis in ecclesia. Eam-
dem invariata, & integrum precum se-
riem repenter Vespere, pro Divini Officii
recitatione vespertina, addent tamen no-
vem salutationes Angelicas in honorem Dei-
pare. Hoc supplemento uti non possunt,
qui sacros libros habent, sed ut iterum in-
culcat synodus, divinum officium vel publi-
ce, vel privatim recitare debent: si vero
publice recitent partem, vel matutinam,
vel vespertinam, & sacris libris carent,
eam tantum partem, quam omiserunt, de-
bent per placulares globulos supplere; juxta
methodum super prescriptam.

DE-

(a) Ita vocatur a Malabarenibus genus quoddam pacifice salutationis, & auspicii liberalis,
cum aliquem convenientem, Calasanari chorum ingredientes, ritus autem Casure huiusmodi est, ut
sibi invicem pacem appresentent, apprehendentes manus, & indicentes digitum osculantur, teste Vinci-
Mar. lib. 2. cap. 6. Crozzius vero Hisp. Chrys. Ind. pag. 249. ait, ritus Casure importare, quod
manus antiquioris Calasanari comprehendant alii, atque subinde ejus benedictionem accipiunt; re-
vera hac ceremonia signum est fraterno caritatis & communione; subiectum etiam aigue fidem
fortasse indicat: princi enim vocantur manipulationem similem ritum, quo clientes manus suas, in-
ter manus ponebant Dominorum, in signum fidelitatis & submissionis: Vico Scien. nova lib. 3.
pag. 448.

(b) Privatam etiam officii recitationem ex obligatione ad primæva ecclesiæ tempora referendam esse.
videtur, ut Ruthenii aliquique non bene morati contrarialem corruptelam induxerint; namque non
tantum clericos, verum etiam laicos ad id teneri ex decretis Arab. Nicæniis appareat, cum iubent
ita Decret. 17. orare septies in die debent omnes Chrysostom. Nicoriani etiam teste Sobense, te-
nentur tam presbiteri, quam laici aut seculares ad quatuor horas canonicas, Matutinas nempe,
Nocturnas Vespertinas & Apodiplos, ante somnum, quod significat idem ac post eum. De quo vi-
de Sanctiones Arabicas Nicænas Doc. 17. & 18. Alem. Difser. de Syria Neller. pag. 338. cardina-
lis Thomæ egregiam Dissertationem concinnavit De privato Ecclesiastico officio Breviariorum
extra chorum, omnino legendam, apud Josephum Blanchinium Congreg. Sancti Filippi Neri alu-
minum Par. 2. tom. 1. Operum laudati Card. edit. Roma 1741. pag. 460. & seqq.

(c) Confitut. Convenientes anno 1537. pro laici hæc habent: Præcipuum quod quilibet Chrys-
ostomus & qualibet Christianus omnis die dieat septies, Pater noster, Ave Maria, & bis Credo; &
anno 1514. editus fuit Fani liber hoc titulo: septem hora canonica a laicis hominibus recitanda,
juxta ritum Alexandrinorum; editus Arabicè, cuius meminit Evod. Alem. Biblioth. Laur. pag. 83.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM VI.

CLXIV. Juber Synodus In sacrarum pre-
cui Breviaris adjungi symbolum S. Atha-
nasi (a): *Quicumque vult* &c. quamobrem
eiusdem symboli heri veritionem Syracasam,
qua peracta, singulis diebus Dominicis post
matutinam Divini officii recitationem, pu-
blice in ecclesia recitari vult. Illius Syriae
cam veritionem P. Francisco Roz committit.
Illud etiam inculcat, ut singuli Cassanarii,
& Chamazes, illud memoriter addiscant, &
per oculos habeant; tum quia id per facros
Canones commendatum legitur, quia in il-
lo praecipuorum nostre Fidei mysteriorum
summa continetur, tum demum quia eo util-
iter universalis ecclesia, & diebus Domini-
cis publice canat.

DECRETUM VII.

CLXV. Cassanarios, & Chamazes omnes
summopere hortatur synodus, ut in ecclesia
tam matutino, quam vespertino tempore
Divino officio intersint, nec ibi colloquia
inter se miscane, vel a rebus coelestibus ad
res terrenas, & nugatorias mentem distra-
hant. Illud etiam caveant, ne dum alter-
nis canunt, in ecclesia, aliqui versiculum
sequentem præpropere incipiant, nondum
aboliuto ab aliis versiculo præcedente, ex
qua festina temporis præoccupatione sacro-
rum verborum consilio, ac perturbatio ori-
etur, quod plane ipsis iniicere scrupulum de-
bet; in quo frequenter offendunt Cassanarii,
& Chamazes dum simul recitant. Postremo
hoc etiam admonet, ut quamvis haecenus in
nuore fuerit, a seniore inter Cassanarios
præfentes Divino officio exhiberi aliis Ca-
stori; nihilominus in posterum, si proprius
ecclesie vicarius adsit, ipse hac in re aliis
omnibus precedeat, quippe qui peculiariter
est illius ecclesie pastor.

DECRETUM VIII.

CLXLVI. Quia æquum non est, quantum
ad laborum remunerationem, eodem in nu-
mero haber laborantes, & non laborantes;
visum fuit synodo, Cassanarios, & Chamaze-
ses, qui diebus Dominicis, vel aliis diebus

Council. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1599.

festis divinis officiis non interfuerint, a vi-
cario, vel eo absente, a seniore inter Cas-
sanarios, adiutorios esse, & in distribu-
tione fructuum, habita ratione quantitatis di-
stribuenda, aliquid ipsis detrahendum, plus
minusve, propterea pluribus, vel paucioribus
viciis absuerint; quod ita fieri, dum legi-
time non tuerint impediet, aut regredi, vel
in rebus ecclesiis, aut a suo praefule aliter
utilius occupari; si enim, qui hac de causa
absunt, æqualem cum aliis portionem acci-
pient; quod vero ex absentiâ aliorum colle-
ctum fuerit, æquis portionibus inter alios
distribuantur.

DECRETUM IX.

CLXVII. Non ignorat synodus, quam-
plures è Cassanariis formulis exorcizandi (b)
uri superstitiis, immo etiam ethniciis, ver-
bisque defunctis ex impiis, prohibitoque
libro: *Parisianum*, ad ciuicendos Demones:
quapropter in virtute Sancta obedientie
præcipit, ut nullus audeat aliis uti exorcis-
mis ad hunc finem, nisi ipsis, quibus utique
ecclesia Romana, approbatâ a Sanctis Pa-
triis, contentisque in libello *De admini-
stratione Sacramentorum*; Si quis vero Cleri-
corum alii utatur, & multo magis, si fu-
persticiose ceremonias usurpet, & Ignorans
significationis verba super energumenos pro-
ferat, ab Ordinibus suis exercendis, & pro-
ventibus per annum suspendatur; cui censu-
re poterit Praeful, iuxta maiorem, vel mi-
norem criminis gravitatem, pro arbitrio seu
poenâ alias adjuvare; si vero post admis-
sionem, & punitiōem contumax adhuc
periflat, a communione fidelium separetur,
& anathemate feratur. Quod si de aliquo
constiterit, prædictis ceremoniis, vel verbis
uti (quod Deus avertat) ex pacto aliquo
initio cum Demone, id quod de nonnullis
circumferatur, declaretur ab ecclesia com-
municatione segregatus quoisque condignas,
a suo Praefule statuendas poenas persolverit,
necnon ab exercitio ordinum, & ecclesiasti-
cis emolumentis sine relaxationis spe per to-
rum vite spatiū suspendatur; insuper sit
q[ui]b[us]noxius poenis aliis a jure staturis contra-
eos, qui passiones hujusmodi cum Demo-
nes faciunt.

DE.

M u m m

(a) Memoriter recitari *Die Dominicis ad beram primus* jubetur in Capitulari. Hattonis episc. Ea
silent. anno circiter 800. Et hoc quod dem seculo 9. quod ordinabatur episcopus propter tenebatur,
te suscipere Athanabi sermonem, qui incipit: *Quicumque vult salvus es.* Vide Collect. Concil.
Hardui. tom. 3. col. 244.

(b) In aliquibus Orientis ecclesiis, non sit Exorcista ordinatione, sed designatione Antiphitis; in
aliis est Exorcista ipse qui Officiarius: *Quonodo ordinetur Exorcista habetur in Concil. Carthag.* q[ui]
anno 398. quod vero exorcismi nulli sunt praesertim picturis, nisi ab ecclesia probatis, preferbit con-
cil. Bituricens. anno 1584. Titul. 40. cap. 3.

**ANNO
CHRISTI
1599.**

DECRETUM X.

CLXVIII. Quoniam nonnulli e Cassanis, juxta superstitionem Ethniciorum morem, ubi agitur de matrimonii contrahendis, allisque rebus gerendis, faustos ausplicantur (⁴) dies, & multa ominantur ad periculum Christianorum, Ethnicam superstitionem impletantium, superstitiones etiam suppurationes faciunt, fastos, & nefastos dies ex Ethniciorum libris in suis commentariorum transcribunt, quae prae manibus a Christianis habentur, immo etiam in libris precum tabulas confidunt, calculosque instar algorismi, ut videre est pluribus in libris, etiam illis, quibus in ecclesiasticis functionibus utuntur; praecepit synodus in virtute Spiritus Sancti, ac sub poena excommunicationis majoris, ut nullus ecclesiasticus, aut secularis, vel Cassanarius in poterum audeat hujusmodi fastos, nefastosque dies prænuntiare, occasione matrimoniorum, aliarumque rerum agendarum, neque ad hunc finem sortes jacere, calculos ducere, aut quid eligendum sit, quidque repudiandum ex libris sortium conjectare, potissimum ex libello adjuncto alteri, qui appellatur *Parisman*, aut ex alio quocumque, nec alias quascumque superstitiones a quovis alio inventas lectari; qui vero contra fecerit, anathemati subjectus denuntietur, necnon per annum ab exercitio ordinum, & per samestrum a percipiendis ecclesie proventibus suspensus. Commonant etiam sacerdotes populum fidelem, ut hos fugiant Ethniciorum titus, ac superstitiones, utque eligant ad contrahendas nuptias (modo velint) dies in ecclesia solennes, festaque sanctorum, quorum precibus omnia prospere, feliciterque conjugibus eveniant, vel aliorum quorumcumque dierum electionem faciant: omnes enim fausti sunt colen- tibus Deum, ac bene agentibus, omnique sunt opera manum Dei; eoque feliores; quo in maiorem divinorum mysteriorum culsum, majusque Dei obsequium impenduntur.

CLXIX. Cum plurimum deceat, sacerdotes bonum exemplum allis exhibere, quippe magistris sunt populi, a quibus bonos mores ediscere debent: dolet vehementer synodus de intemperantia, qua sacerdotes aliqui cibi, potusque appetitione plus aquo indulgent, cum offensione christianorum, immo non sine infamia, & dedecore gradus sacerdotalis apud Ebreicos. Quamobrem ut huic malo proticiantur, illis summopere commendat in cibo, porroque temprantiam, Praesuli vero vigilantium in acriter corripiendis bibacibus, qui quidem si fuerint saepe (*b*) inebriati eo usque, ut mentis usu non possident, (quod Deus avertat) ab ordinis exercitio sint suspensi, non autem a recitandis In ecclesia horis canonicas, & quotidiani distributio- nibus. Principit insuper, ut nullus audeat ad edendum, vel bibendum adire Cauponas, vel tabernas, cuin in gravitatem sacerdota- lem graviter dedebeat, quam ob causam id. ipius etiam a jure prohibetur. Demum prohibet, ne ullus apud Infidelem, Ebrei- cum, Turcam, aut Judeum (*c*) convive- ret, sub poena suspensionis per quadri- menses ab ordinibus, & emolumentis.

ANNO
CHRISTI
1592.

DECRETUM XI.

DECRETUM XII.

CLXX. Cum **equum**, & eorum dignitatem
valde consonum iuri clericos non solum moribus, sed etiam habitu, & (**d**) extero vestium cultu a populo discriminari, idque postulente sacra ministeria, quibus additi sunt; præcipit synodus, ut eorum nemo domo exeat braccatus, sive breviori ueste induitus, cuius partes non sint quaquaversus confusa, atque adeo interula foras proximate juxta morem regionis, neque tunica ita induitus, ut hæc ne diliricata. Ubi ergo iter faciunt, aut oppida, vel ecclesiastam adiungunt, tunicati incedant, & uestis color sit albus, niger, aut cæruleus; ut moris est, & pilco caput tegant. Multominus noctu inter

(a) Statutum est in concil. Ancyran. anno 314. quod Auguria vel auspicia qui sedantur, agant poenitentiam annis quinque; synodus vero Bituricen. an. 1554. omnes arioli incantatores &c. qui fuerint clerici ordines (ait) permaneant & brachia sanctulari tradantur. Vide. **Adm. 9.** synodi Bisan-
t. Dccr. 6. f. & 8. superstitionem autem Malabirensium id obseruant, ut & quod primo occurrit est
Bos, faulkum habet: si vero christianus aliquis, Cornix aut Canis, infauitum. Diebus autem
Maiis aut Veneris nec amicos invifunt, nec coruino officia adimitunt. Vide **Vind. Mar.** lib. 2. cap. 6.
Et etiam apud eos libellum, in quo Bracianus totius anni d.ies faulitos nefariorque designavit, quem
vocant: **Panjangam.** Almanache vulgo. Fulcra de Auguriis habet Marchio S. Albini **Tress.**
dell' **Opin.** tom. 2. pag. 485. & seqq. c. **Urbis** Actum fuit a Grecis III. In Iudic. Congr. Pe-

(b) Seculo 8. ex antiquiori ecclesiastice disciplina statutum fuit a Grego. III. In Judic. Congr. Pet. patent. judicis. quod ebrios quadraginta dies agerent peccantiam; nota autem ibi ex antiqua definitione haberi, quod qui in confusione baburis vitium ebrietatis (episcopus, presbyter, audiacoonus) aut deficiunt, aut deponunt. Id etiam notable ibidem. Qo cogit aliquem humanitatis eratia, ut inebriatum, ut ebrium panaret.

(c) In concil. Maticean. anno 381. ab omnium christianorum confortio compescitur. Qui Iudeorum convivis participare prouimus. Ita Can. 13. Et Soden. Epit. Can. Par. 5. cap. 17. Statutum ab Episc. Neocaraporum esse sit: Quod non licet fidelibus comedere cum Iudeis.

(d) Inter antiquos Nestorianos habitu non distinguebatur a laicis ecclesiasticis, et am episcopis & patriarchaz; hodie etiam vestibus utuntur cuiuscumque indiscriminatis coloris. *Adas Navigat.* *De Syria. De Sacra Alemanni De Syr. Nestorian. pgs. 337. Ex Testimoniio Timothei I. Pac-*

¶ patriarchæ; hodie etiam venustrum diuinum, sed etiam novum.
Novi Orbis cap. 134 & Diffr. Alemanni De Syr. Nestorian. pag. 337. Ex testimonio Timothei I. Patriarchæ Nestorianorum videtur, clericos laiculares apud eos vestibus albis ulos esse, Monachos, & episcopos nigris. Niger color atque cæruleus in Occidente, clericis sicuti ubiatus, præsertim in Hispania, usque ad Sec. 15. etiam S. Jognnes a S. Facundo, antequam nostrum Eremitarum ordinem illustraret, & dubius meliorem, quam habebat, cæruleam vestem pauperi dedit. In eisdem
opus. :

ANNO
CHRISTI
1599.

inter venandum, vel piscandum tantummo-
do campestri (a) verenda regentes, cetera
nudi incedant, quod quam in discordia sit
eorum statu, nemo non videt: qui vero
contra fecerint, graviter puniantur: pre-
terea coram feminis (b), aut simul cum
illis non laventur, ut ceteri facere hac in
regione solent, cum plurimum hoc adverse-
tur modestia, & morum honestati, quam
ecclesie ministri maxima cura, diligentia-
que servare debent: quod vero ad barbae
culturam attinet, ut libertatis faciant, dum
juniore intenso crine non incedant, sed
barbam sibi radent: si autem, qui prolixam
barbam nuerint, eam saltu circa labia
radant, ne inceps celebrandum, sumptioni
calicis impedimento sit, & Christi sanguine B
imbuatur.

DECRETUM XIII.

CLXXI. Quia, ut ait apostolus Paulus,
qui porosum Del obsequio ejusque cultui
dicantur, ex quo non est negotii secularium
implicari; quam ob rem verant sacri cano-
nes, ne clerici publice negotientur, in quo
maxime peccatur in hac dioecesi: praecepit
synodus, ne ullus clericorum Nundinas (c)
adeat publicas, ne locatores sint rei alien-
ae, aut facultatum se exhibeant aliorum
(d) fiduciis, aut proxenetas: nec con-
tractus etiam societatis celebrent, neque in C
eorum dominibus merces, aut comestibilia
palam vendantur, nec munera obeant secu-
larium; qui vero contra fecerint, severe a
praeſule puniantur: quod si non emenden-
tur ab ordinum exercitio, & ecclesiast co-
rum provenienti perceptione suspendan-
tur: qui vero facerint allorum fiduciis, si
intra inensem officio illi non renuncaverint,
ab ingresso ecclesie arceantur, & quousque
id non praefecerint ab ordinibus & provens-
tibus suspendantur.

DECRETUM XIV.

CLXXII. Cum hujus dioecesos Sacerdo- D
tes nonnulli, posthabito Del, suorumque
Præfulum timore, necnon sublimis status,
ac dignitatis sacerdotalis, qua insigniuntur
oblii, palam negotii secularibus, &

merceris operam dent, & ea quidem
impudentia & audacia, ut ad ea tunc e- A
sequenda, absque habitu sacerdotiali, ton-
sura, capitisque corona, immo intenso
capite, expilisque juxta profanorum ho-
minum, ac popularium morem, eleganter
compositis: præcipis synodus in virtute fun-
ctæ obedientie, ac sub anathematis poena
clericis omnibus, qui fuerint sacris initiati
ut cum habitu, tonsura, ac patente cap-
itis corona incedant, nec casarie promissa,
expilisque ita compitis in publicum pro-
deant: qui vero contraterit, anathemati
subjectus declaretur, quousque relipuerit,
externumque corporis cultum, qui suum
deceat statum, sibi comparaverit.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XV.

CLXXXIII. Quia aliqui ex ecclesiasticis,
tum Callanarii, tum & Chamazil, sui mu-
neris, ac propriæ dignitatis oblii, ut mi-
nus a regibus Ethnicis vexentur, quodque
deterius est, ut eorum patrocinium libi
concilient, eorumque clientela sceti impu-
ne delinquant, nec possint a suis Præfulis-
bus, juxta meritum puniri, si pendi a Re-
gibus accipiunt, & Instar Nayrum nomen-
dant, atque adeo inter milites conscripti,
debent ad bella procedere, manus conse-
rere, & omnia munia militaria, (e) prout
se præbuerit occasio, exercere, id quod ex-
presse est contra sacros Canones, legeisque
ecclesiasticas; præcepit synodus in virtute
sancte obedientie, ac sub anathematis po-
ena ipso facto incurrienda, ut nullus Calla-
nariorum, aut Chamazium audeat in po-
sterum stipendia militaria ab aliquo Regum
accipere, ac militiam profiteri: qui vero
contra fecerit, a fidelium communione se-
junctus declaretur, nec a censura vinculo
absolvatur, quin prius militie nunquam re-
misiterit, & exactoratus fuerit; præteriti
insuper criminis seriam paenitentiam ex ani-
mo peregerit.

DECRETUM XVI.

CLXXXIV. In ecclesia a suis usque exor-
dis, Clericos sacris muniberis additos,
potiori titulo Sacerdotes conuentiam, ca-

M m m m 2 Rata-

(a) Compellere dicuntur succinctoria partium inbonitatum: Vide P. Aug. lib.14. de Civit. Del
sap. ex cui perizomata primorum parentum, compellere sunt.

(b) Gavent Laodicent Canones quod Belica sum multitudine communia nemo christianus ha-
beat.

(c) In originali habetur Chastinarius.

(d) In originali legitur Torgot.

(e) In Concilio Meldensi Naturum est quod Clerici arma militaria non contingat, & celebra-
tum fuit anno 845, nec aliter quam ex contemptu Ecclesiasticæ immunitatis nulli sunt & coacti ali-
quando Clerici, per Principes, arma capellere. Prudente Concil. Gengraec. an. 1585. Tit. 13. nn.
37. cavit: Ne profili secularis regas Clericos, qui Clerico militare debent: ad excubias diurnas
ans nocturnas: multoque minus ad belligrandam. Quid autem sit, quod habetur in Capitulo
42. Thiodori Cantuariensis archiep. ad uniu. sec. 7. Clericis nullatenus pugnare licet, nisi in
multitudine, aut confitto fororum Dei: & inventur in Spicileg. Dacheci tom. 9. alias discusio-
num relinquimus.

ANNO
CHRISTI
1599.

Ritatemque servare consueville, (a) ex antiquis Concilis tam Orientalibus, quamvis Occidentalibus aperte colligitur; & quamvis prius illis temporibus, cum ob Sacrorum penuriam, tum ob commune ecclesie bonum, aliqui ex literatis viris, jam uxoratis, ad Catholicam religionem converti, dummodo non essent bigami, fuerint non solum presbyteri, sed etiam episcopi inauguati, quod etiam nostris hisce temporibus in ecclesia Graeca viger, & in ecclesiis aliis Apostolicae Sedi subjectis, justis de causis a Romano Pontifice, quoique oportune provisum sit, toleratur; nihilominus nunquam Catholica ecclesia permisit, ut presbyteri post sacros Ordines ducerent uxores, immo uxoratos, quo dignus ministerium sacram obirent, mutuo consensu a suis uxoribus separatos fuissent, recolenti eorum temporum memoriam, talis conitac: quae cum comperta sint, sancta synodus non sine ingenti morore pravos usus, qui in hac dioecesi irreplerent, secum ipsa animo reputavit, eosque procul amoliri decrevit. Eorum causa fuerunt juris ignorantia, schismaticorum Praesulum vafricies, morum perversitas, quae tunc temporis late gressabatur; quas od causas non solum presbyteri matrimonio contrahebant, sed etiam plures eo consilio sacrissimis iniciabantur, ut locupletiores mulieres sibi Matrimonio copularent; neque ulla habebatur ratio, an Virgo esset, an vidua, an prima uxor esset, an secunda, an etiam tercia; neque bigamia impedimentum vetustissime ecclesie confuetudine firmatum, illic (tanta erat morum licentia) timorem illum incutiebat. Quid quod in hoc statu altari ministabant, & lacta munera exercebant,

DIAMPERITANA SYNODUS.

ANNO
CHRISTI
1599.

si paucos excipias, qui post transitum ad secundas nuptias, a facio celebrando se abstinebant, non tamen a munieribus aliis Sacrorum exercendis. Quae omnia sibi licere per errorem putabant, eo quod ad hanc omnia facultatem a Schismaticis Praesulum obtinuerent; qui quidem, cum sub anathematis poena veritum esset, ne quis eorum matrimonia contraheret, ad id ipsis potestatem tradebant; vel si qui contraxissent, eos ab anathemate absolvabant, ac matrimonia hujusmodi rata habebant: quae omnia obtinebantur simoniace pacta, & soluta pecunia. Quodque deterius est, facultate lie impie obtenta, sibi inanite blandebantur, & se satis conscientiae suæ consucessive, falso ac malicie existimabant.

CLXXV. Ut igitur syodus pravos hosce ac detestabiles usus a Diaboli nequitia, ac sordida Praesulum Schismaticorum cupiditate inventos, radicibus evellet, utque ecclesiam hanc in veterem splendorem, ac puritatem restituit, ejusque disciplinam ad sancte Romanæ ecclesie normam apte componat: præcipit in virtute sanctæ obedientiæ, & sub poena excommunicationis latè sententia, ne ullus clericorum in sacris constitutus audeat posthac ducere uxorem; neve aliquis Cathariorum eos jungat, nec conjugiorum hujusmodi aliqui se testes exhibeant; nec ad id praestent aliquo modo consilium, favorem, aut auxilium: qui vero contra fecerint, aut aliquid horum praetituisse deprehendant, se excommunicatos, ac maledicentes esse noscant, & ut tales in ecclesiis denuntientur. Quod attinet vero ad iam pridem uxoratos, eos omnes synodus censura suspensionis impedit ab exercitio sacrorum Ordinum, omniumque actuum sacerdotia-

(a) Quæ adversus hoc Decretum synodi effutivit Crozeus, vindicantur infra Difser. Apologetica pro synodo anno 100, hic tantum in antecessum dicimus, Nettorianos matrimonium permittente Presbyteris, & Diaconis: etiam post susceptionem ordinum; immo id Monachis monistibus que indulgent. Nec recers est inter eos corruptilia hujusmodi. Memoratur autem qui primus omnium eam induxerit, Barsumas Nilibenus pro episcopis, & presbyteris: quo mortuo, Babarus tandem licentiam Catholicæ, Metropolis, dacerdotibus, Diaconis, & Monachis taxavit. At postea Mar-Abas Catholicæ, & Episcopis nuptias vertuit, & hac est hodierna ipsorum confuetudo. Hujusmodi matrimonia quoad monachos latenter validam censentur, ita enim vere tales dici non possunt, qui certatim nullatenus expelle, aut tacite vovent; at nulli hodie Nettoriani monachi extant in Oriente; sicut nec erant in Malabarria tempore nostre synodi. De his vero, qui post suscepimus ordinis contrahunt, tenet Arcadius lib. 7. cap. 10. valide id facere, ex præsentí potissimum Græcorum confuetudine, qua horum conjugia non dirimunt, sed uxoratos ab exercitio tantum ordinum deponunt. sed ex Can. Trull. 3. ista conjugia irrita ac invalida remittenda esse videntur, dum statuit, quod heros nefario maneficio disperito conjugio. nequagnam ad altiorum gradum promovessentur: unde Græci, qui ea rata centent, & sola suspitione, id criminis cattigant, majorum suorum statuta adverterunt disciplina; maxime autem omnium Nettoriani, qui bigamiam, & polygamiam suis permittunt: Orientis enim disciplina, quæ laicis vix concessit bigamiam, trigamiam vero, nonnihil invito animo, quo pacto istis octavas nuptias indulibile dicitur? Certe anno 1618. inquisitus est super presbyterorum & diaconorum Chaldaeorum matrimonis, & Sac. Congr. de Propaganda fide, decretivit ne illi deinceps conjugia inirent: & anno 1693. ejusdem Congreg. iussu Jacobus Benjaminus Chaldaeus Nettoriani Patriarchæ Vicarius, uxorem quam post ordinationem duxerat, dimisit: novitime etiam Sac. Inquisitionis Tribunal Romanum irritum declaravit conjugium cuiusdam diaconi Chaldaei, qui hic in Urbe nuperat. Vide Allem Difser. de Syr. Neller pag. 330 Solis autem diaconis in ecclesia Graeca, si in ordinatione contestarentur posse se contener, aliquando permissum fuit uxores post ordinationem ducere; immo ex laudabili ipsorum disciplina etiam ab uxoribus ante ordines ductis temperarunt antiquitus Græci; licet nulla universalis legis necessitate, ad hoc videantur attriti: quod diei non potest de Græcis episcopis post statutum Concilii Quinisexti anni 604. e cuius Concilii lege confirmata, licetum est Græcis presbyteris, diaconis, & subdiaconis retinere uxores legitimas, ante ordinationem ducas, insque confusceret.

In ecclesia autem latina, majorum clericorum continentia semper servata fuit: Subdiaconi vero, nec semper nec universæ lege continentia astricta fuere, sed varia fuit circa hos disciplinas, maxime in nostra Hispania. De hoc videndi Cl. Tournely De Sacram. Ordinum quæst. ultima. & Apologia Anonymi pro Statutis S. Gregorii VII. apud Harduinum tom. IV. Collection. Concilior. a volum. 1512. ubi celibatus sacerorum hominum validissime, ac subtilissime vindicatur.

ANNO
CHRISTI
1599.

DIAMPERITANA SYNODUS.

dotalium; five tantum Carmel, five plures contraxerint, quoque cum esse tu uxores dimiserint; id quod plurimum rogat, ac obsecratur in Domino. Illis vero, qui bis contraxere, aut cum viduis, aut publicas duxero meretrices, eo quod sine bigami, & matrimonio hujusmodi prava conscientia contraxerint, ut eorum plures factio ipso ostendere vidi sunt, abstinentes a celebrando sacro, quantumvis ad id facultate obrenta a suo Episcopo principie synodus in virtute sancte obedientie, & sub poena excommunicationis declarande, ut ubi hoc praesens decretum ipsis innotescat, statim se ab uxoribus separant, non tantum quoad thorum, & mensam, sed etiam quoad contubernium; necnon declarat, eos, quamdui ita manse- rint, lethalis noxa, atque gravissima, con- cubinatus nempe eos coriterent fore; tale enim Matrimonium verum non fuit, nec validum; immo ex jure nullum, nulliusque valoris; sed neque Praefules, aut episcopi facultatem impetrari poterant ad id, quod adversatur ecclesia regulis, in ipsa perpet- tim, ac inviolabilitate servatis, sacrificique Conciliis generalibus ab universo terrarum Orbe recepitis: quoad illos vero, qui semol tantum contraxerunt, synodus consulerit sanctissimum papam, ac pontificem Romanum, ut tanquam caput, & Dei universae ecclie- siae Pastor, ac doctor, & quid factio opus sit doceat, ac precipiat, quod vero ab eo preceptum fuerit, exactissime custodietur.

DECRETUM XVII.

CLXXVI. Declarat Synodus, presbyte- ros, qui tanquam obedientes filii, Synodi consilium sectantes, a feminis, cum quibus convictum habent, se separaverint, posse post separationem in ministerio sacerdotum Ordinum permanere, ac Sacrum celebrare, dum aliunde impediti non fuerint; unde ab irregularitate ex bigamia erunt immunes, qua in re indulgentia agit Synodus, tum proniore ut viam ad hanc separationem sternat, tum quia commiseratur eorum impe- ritiam, qui a vafricie, & nimia suorum cu- piditate Praefulum, & quibus docendi erant, fuerunt miserrime seducti. Et quia sacer- dotes matrimonium contraentes, juxta sa- cros Canones, irregularitatibus subjacent, Il- lusterrimus Metropolitanus, auctoritate or- dinaria, & Apostolica, qua in hac ecclie- sia fungitur, Sede vacante, omnes Clericos sa- cris iniciatos, qui Synodo obaudientes, uxori- res dimiserint, ac sacra ministeria exercere voluerint, ab irregularitatis impedimento

solvit, ipsique facultatem facit, libere, ac licite, quantum attinet ad impedimentum hujusmodi, suos ordines exercendi.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XVIII.

CLXXVII. Cum uxores presbyterorum, quas Catellaras, (a) five Cassanarias ap- pellant, hoc titulo, non solum dignorem locum in populo, & ecclesia, ampliore- que honoris significationem obtinerent; ve- rum etiam proventus in ecclesia, ubi con- sortes ministrabant, lucrarentur, perinde ac illi, ceterique sacerdotes; immo & aliquan- do multo pinguiores, quam sacerdotes alii, vel ob antiquitatem, vel ob aliam praemi- bientiam, qua consortes fruerentur: precipit Synodus, ut illae, que ab hujusmodi presby- teris se non separaverint, nullum deinceps emolumentum lucentur, nec a sacerdoti- bus distributionum participes habeant. Si vero Synodi praeceptionibus obtemperaverint, pars una distributionum per modum gratui- ti subsidii pro se, siveque familia alenda illa- elargiatur, honor etiam, locusque, quem hactenus in populo, & ecclesia obtinuerant, eis conservetur.

DECRETUM XIX.

CLXXVIII. Quamquam Synodus, ea, qua par est, obsequientis animi reverentia, Tri- dentini Concilii sanctiones omnes, etiam que ad rectum ecclie regimen, morumque reformationem pertinent, olim recepit, & semper in posterum servabit; quod tamen in eo Concilio praecepit, ne permittatur, ut ministrant illegitimis filii presbyterorum in ea- dem ecclie, in qua eorum parentes mini- strant, vel alias ministraverunt; declarat, non extendi ad filios sacerdotum hujus dioeceseos, qui hucusque pro legitimis habitu sunt, cum quia Matrimonium, unde orti sunt, ad hanc utique diem communiter habitum est pro le- gitimo, tum ob multitudinem filiorum hu- jusmodi ecclieis inservientium, cum ob pe- tricula, caue gravissima, que, si id non permitteretur, huic dioeceli impenderent. Declarat infuper, eos posse in ecclieis ille- dem ministrare, in quibus ministrant paren- tes, posse etiam earumdem eccliarum vi- carios constitui; quod intelligi tantum debet de filiis illegitimis ex matrimonio, apud eos valido existimat, procreatis; si quos alios vero filios deinceps siveceperint, in eos de- cretum Concilii Tridentini in toto suo ri- gore servandum esse statuit.

DE-

(a) Apud latinos etiam dictæ fuerant episcopæ, presbyteræ, diaconæ & subdiaconæ uxores, episcopi, presbyteri &c. que maritus earum ordinatis, episcopi, presbyteri &c. reliete dicebantur, que lege perpetua coelibatibus tenebantur, non secus ac mariti: Leg. Cas. 1. Consil. antisibillorum. Toletani 1. Cas. 18. & alii in conciliis, plures. Ex Virginibus autem, aut Viduis, inaugura- bantur diaconissæ, ut ecclieis ministro, maxime pro baptismo Mulierum defervirent: & haec etiam innuptæ remanebant. In ecclie vero Orientali Uxores tantum episcoporum electorum, quoni- cum eam mariti ordinantur, mutuo & prævio auctoribus consensu, cælitatem promittunt, & aliquid in- greduntur monasterium. Munera septem postulativa obitant in Oriente extra altare; ad altare etiam aliquibus in rebus ministrabant tam Diaconissæ, quam uxores presbyterorum: at quod Mu- lieres servire ad altare non antea, iussit Italo Gracis Ben. XIV. Cunctis. Etsi Pafleratis anno 1741. Id est animadversione dignum, in patriarchatu Antiocheno, Abbatibus Montalium, quæ etiam erant Diaconissæ, teste Bathebimo; Subditis Montalibus Auchariam porrenisse. Vide Ademanum Diffr. de Syr. Majorian. pag. 850.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XX.

CLXXIX. Quoniam simonia crimen, quo res spirituales pretio temporali comparantur, inter graviora reputat ecclesia, illud que tanquam christianæ reipublicæ pernicioſum, acerrimis poenis Deus supremus criminum vindex punit, Synodus cibitare nequit lacrymas, animo recognitans, universam hanc Dioecesum fuisse scelerum hujusmodi colluvione pene obrutam: palam enim pro sacramentorum administratione premium, & pecunias exigebantur, ita ut nunquam ea conferrentur, quin prius aut apud sacerdotes, aut in Capitulis ecclesiæ, potea inter ipsos distribuendum premium deponeretur, nec (quod plorū exhortescant aures) ipsa divina Eucharistia aliter ministrabatur; humiliiter relaxations legis prohibentis conjugia inter consanguineos, & affines; absolutions ab anathematis vinculo; consecrationes Altarium; collatio ordinum tam minorum, quam majorum; facultates ad ordinantes alibi fuscipendos, episcopale dimissoriales pro clericis ad alias dioeceses transiuntibus, & alia hujusmodi, pacto, & soluto pretio concedebantur. Synodus itaque ut execrabilem hanc, & teterrimam Christiani populi lucem procul avertat, (a) præcipit in virtute sanctæ obedientie, ac sub anathematis poena ipso facto incurriendi, ut premium nullum, nihilque pretio estimabile accipiat, ac solvatur pro rerum spiritualium, quas nuper recensulmus, aliarum similius concessione: atque adeo sacramentum nemo pro administratione Sacramentorum audeat aliquid sumere, neque aliquis pro eo quidquam largiri, sed omnino gratis fideli conferantur populo Sacra menta, juxta præceptum domini nostri Iesu Christi: *Gratis accepisti, gratis date.* Excipimus tamen eleemosynas spontaneas, quas fides voluntarie, nulloque habito respectu ad Sacramentorum administrationem, confesse voluerint, dummodo id non faciant quando sacramenta recipient. Sacerdos itaque, qui contra fecerit, ultra anathematis poenam, ab ordinibus, & emolumentis maneat per triennium suspensus: vicarius etiam cura-

fit, ut de his rudis populus certior fiat, ne deinceps accidat, ut plures ex pauperibus in Silvis degeotes suos non adducant parulos baptizandos, eo quod ipsa premium non sufficiat solvendum pro baptismo, id quod antea pluries accidisse syodus non ignorat. Presbyteri etiam contenti sine appendiis, que pro officiis funeribus, ac missarum celebratione accipiunt, quibus nullam simonia labem inesse synodus declarat, sed unice eo spectare stipendia hujusmodi, ut sacerdoti ea die celebranti congrua alimenta non defint. Idem docet synodus de gratuitis aliis largitionibus, que ad spontaneam, Deoque gratam beneficentiam Christianitudinem erga sacros ministros pertinent: B quamobrem, ut haecenus factum est, etiam in posterum inter illos distribui debent: Declarat insuper synodus, quod si forte aliqui ab anathematis poena, in quam ob grave aliquod incurserunt crimen, absolvantur, quatuor nihil ab iis accipi possit tanquam absolutionis premium, posse nihilominus iis in poenam adiussi criminis, habita ad id a presule facultate, pecuniarium multam interrogari, que tamen moderata sit, & non nisi in Christianæ pietatis opera, vel in ecclesiæ fabricam impendatur, si vero egenus fuerit delinquens, ecclesiæ alicujus servitius addicatur, multa pecunaria prætermissa, ipsique præfinitur certa temporis mensura, C major, vel minor, juxta majorem vel minorem criminis gravitatem.

DECRETUM XXI.

CLXXX. Cum omnimode peroptet synodus, perniciuosimum simonia vitium ab hac dioecesi radicitus evellere, probe noſcens, illud adeo increvissime ob indigentiam rerum necessiarium, qua ecclesiæ ministri premebantur; vehementer orat omnes hujus dioecesis populos, ut ex iis, vel viris hominibus singulis, vel unumquodque commune juxta vires, præfinitam aliquam pecuniarum summan, ad modum, vel voluntarie stipis, vel decimariis largiatur, qua summa contributa sustentari possint vicarij, & animarum curam gerentes, quibus ad Divini cultus splendoreum indiget ecclesia: de qua re

(a) Simoniaca heres procul semper rejecta est a catholicâ ecclesia, que non prius erecta est, quam Simon caderet; quod si aliquis particularis homo, vel particularis ecclesia, ea infecta fuit labe, illio a summis peccatis & conciliis, contra est itum. Validius autem gratia semper est in ecclesiam Grien ait: ubi etiam inter Catholicos apostolicas Cathedras addidicatos Maronitas, ejus labis species quedam ad hoc usque tempora reteata est, etenim in Monte Libano & patriarchatus Antiochæ Maronitarum, non confercabantur Sacra Oies, nisi solvereent debitis Antiochiti pecunias: quain tam omniu[m] malorum radicum evellere tentavit Ios. Simon. Adelmanus Alegatus a Clem. XII. in concilio Montis Libani, coacto in monasterio de Loayla in Chotroce anno 30. Sept. anni 1735. evulsa tandem penitus fuit a SS. D. N. Benedicto XIV. anno 1741. ap. probante canonem concilii Loaysæ, in quo prohibebatur patriarcha facere quacumque exactionem, in distributione Oies sanctæ Porches: eti aliqui contra niterentur. Pere o[n]es abusus, quos hic memorat Synodus, irreplcant in Angliam autem annum 1.000 adiecit concilium Londinen. an. 1.025. sub Honori II. iis medicamentis allaturum, natuit Can. 2. *Ut pro Christmate, pro Oies, pro Baptismate, pro visitatione infernorum, seu mortis, pro communione corporis Christi, pro sepultura nullum omnino premium exigit.* In corporis Christi distributione, numinis collatis peracta, turpis id apparet quia nepte iterum Christus vengereatur; idcirco prohibitum fuit, obulos, vel alterius qualibet specie exigere a communicante; in Can. 23. concil. Quintiæxii, seu Trullan., & in Londoniensi mox laudato. In aliquibus Hispaniæ criterion locis non sine offence, nec scimel vidi innoxios in Cerco baptizandi, nummos argenteos, immo & aureos, parochio celilleros. & etiam administrato agris Vaticano, non tantum aenaria candelas, sed & ceteras aliorum in cubiculo extansum celeri manu, ab ecclesiæ interventibus abripi; quo jure quave decentia, vidant alii.

ANNO
CHRISTI
1599.

ANNO
CHRISTI
1599.

Aatuenda, reverendos Metropolita in qua-
libet ecclesia agat cum populo, idque ipsi
inculcat, christianos semper ad id jure tum
Divino, tum humano obstringi; nihil enim
sequies, quam quod alimenta praebeant sacer-
dotibus, pro illis Deum orantibus, ac spiri-
tuale pabulum omniibus distribuentibus, qui
que & Deo, & præsulibus Dei vices ge-
rentibus de illis rationem reddere debent.

DECRETUM XXII.

CLXXXI. Ut quoquomodo obviet syno-
dus sacerorum ministrorum hujus dioecesis
indigentia, atque adeo suonie viam omnem
precludat, cum populi, qui præfinitam ali-
quam sumمام contribuere debent, utpote
inopes, omnia que ad victimum corporisque
cultum illis necessaria sunt, subministrare
non valeant, flagrat a catholica maiestate
regis Lusitanie ut tanquam illius christia-
nitatis protector, ac in itis regionibus rex
unicus dominusque christianus, dignetur pro-
ea, qua pollet liberalitate, ac beneficen-
tia, annuam pensionem mille saltus, ac
quingentorum Crucigerorum attribuere (a),
ex qua simul, & pecuniarum summa & po-
pulis exigenda, hujus dioecesis vicariis
congrua sufficiant alimenta; & plane con-
fidit, minime defutaram regionibus hisce
regalem beneficentiam, qua Iudicium re-
giones ceteræ fruuntur. In spei hanc in-
super erigitur ab exemplo concilii provin-
cialis Goenensis tertii, quod cum maxime o-
ptaret horum christianorum obedientiam er-
ga ecclesiam Romanam promovere, necnon
simonis vitium ab his regionibus propelle-
re, idem beneficium enixe rogavit. Postu-
lat ergo synodus ab illustrissimo Metropoli-
ta, ut ad hunc finem apud regem preces
suas, operamque interponat, illi & ecclie-
siae hujus vota, & sacerorum ministrorum
indigentiam exponat; interim vero donec
zeugium responsum habeatur, ipse D. fra-
ter Alexius de Meneches, utpote archiepi-
scopus Metropolitanus, & hujus synodi praes-
ses, secum reputans quanti monenti sit, si D.
monis vitium eradicari, & eccliarum re-
gimini praesesse vicarios iphis additos, qui &
sacramenta administrent, & res ecclie pru-
denter, ac attente gerant, mille & quin-
gentos Crucigeros annuos assignat, e stipen-
dios

dis God detrahendos, qui inter vicarios di-
tribuantur, quos ecclie singulis in hac
synodo constitueret debeat, prout legitur
in distributione publicata, & ab eodem ar-
chiepiscopo sua subscriptio, & majori sum
archiepiscopalii cancellariae sigillo munita,
que illico lecta fuit, audiente, & appro-
bante synodo.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XXIII.

CLXXXII. Quoniam in hac dioecesi lon-
ge plures sunt clerici, quam quos divini
cultus, & ecclesie necessitas postulat, &
sacrum Tridentinum concilium, non nisi
ecclesie necessarios ad ordines promoveri
permittit: præcipit synodus, ut in hac sede
vacante, quandiu novus præsul non adver-
terit, penes quem ut illius regimen, nullus
initietur Sacris, nec ad id facultas ulli
concedatur, solumque illis, qui jam initia-
ti sunt, progrexi ulterius ad alios maiores
ordines liceat, prout visum fuerit Guberna-
tori in hac dioecesi, per illustrissimum Me-
tropolitatum instituendo: monet etiam Sy-
nodus, ut qui ad sacerdotalem gradum as-
cendere debent, intruantur in illis, que per-
tinent ad sacramenta, eorumque administra-
tionem, ac formam absolutionis Sacramenta-
lis, ut ubi opus fuerit, aut in casu necel-
latis ea uti possint, absolutionem pariter
ca censuris, que semper præcedere debet
Sacramentalem absolutionem peccatorum in
confessione, saltem conditionalis.

DOCTRINA

De Sacramento Matrimonii.

CLXXXIII. **S**eptrimum sacramentum Ma-
trimonium est, & significat
juxta Apostolum eam, que est inter Chel-
stum, ejusque eccliam unionem. Pericitur
Matrimonium mutuo amborum conjugum
consensu, verbis, vel signis de presenti de-
clarato, consensu inquit, qui juxta verbo-
rum, vel signorum expressionem suum in
præfensi fortius effectum. Consensus hu-
iustandi, qui quidem a mundi exordio (b)
cepit esse, & sub quacumque lege fuit, a
Christo Domino, sacramentorum doce le-
gis institutore sacramenti dignitatem acce-
pit;

(a) Lusitanice Cruzados est moneta genus, pendens aut equivalentis quinque paulis Romanis, &
6. bajoc, & vero huius Crucis seu Crucigeri aurei; quilibet horum valorem habet 56. Paul. Rom.
la Crozus pag. 236. verit pro Crucis, scis; et non bene, quilibet enim Cruciatuus argenteus
non pendet in Lusitania nisi 48. Bajoc. Romanos; & Kowar ut diximus equivalent 36. Bajocis, aut
6. Pauli & Baj. 6. aut alio nomine 440. Rys. Lusitanis.

(b) Sub hac ratione, & ut ex naturæ officium, institutum & initium fuit Matrimonium in Pa-
radiso, ante peccatum, inter Adamum & Eavam; atque illa nuptiarum lex, quia ipsa didicerat
natura, a Deo confirmata tuit. Vide Tertull. lib. de Anima cap. 22. Micro. in Cap. 5. Epst. ad
Ephesios, & Augusti. Lib. de Boni Conjug. cap. 13., & lib. 24. de Civit. Dei cap. 22. Concilium
etiam Senonense anno 1518. in Decretis motu: Decret. 39. afficit: Matrimonium esse a Deo in
Paradiso, & in Iustitia innocentia institutum. Sed omnium luculentior habetur institutionis ejus ex-
pliatio in concilio Moguntino anno 1549. in cap. 36. per hæc verba: Matrimonium quippe, ab ini-
cio ad officium naturæ institutum; tandem ex Dei benignitate, informis hominibus ad romedium refi-
ctis ut iam haec maris & femina communio; qua atroquin propter tempore concupiscentia multum; pec-
cato non careret; propriæ gratiarum Sacramenta, conjugibus ad peccatum non impunitur, sed si honorabi-
le connubium, ac thors immundatum. Vocatur Sacramentum etiam, in latiori quoddam sensu a Theo-
logis; connubium sub lege naturæ & scriptis; ceterum ab uno Christo ad sacramentum honorum pro-
prie fuit elevatum. Videha Tournely De Mariti. Ques. 2.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1295

ANNO
CHRISTI
1599.
pit; Unde matrimonium dupliciter considerari potest, & ut contractus, ac natura. **A** conjunctio, & ut sacramentum a Christo Domino nostro institutum. Conjugio indissoluble, ac perpetuum vinculum Deus adnexit, quod mox sola dissolvit; iuxta illud Christi: *quod Deus coniunxit, homos non separaret*. Hoc vinculum ipsi sub utraque consideratione competit, sed potissimum competit ipsi tanquam Sacramento. Per illud, sicut & per reliqua Sacramenta, consertur gratia; etenim Christus ipse auctor & Institor divinorum Sacramentorum, sua nobis meruit passione gratiam, qua naturalis ille amor perficeretur inter uxoratos; & firmaretur conjunctionis matrimonialis nexus inter conjuges, & conjuges ipsi sanctificarentur. Duplicem etiam respectum inventimus, & finem in Matrimonio, ob quem institutum fuit: primo & principie ob procreationem, & generationem prolis ad mundi conservationem, & propagationem populi fidelis Deo inservientis: secundo & minus principie ob remedium libidinis, quo nempere urecentur in hoc propensi vitium, uti remedio a Deo accepto, ne in illud laborentur, cum suis uxoribus in eodem manentes contubernio. Quamobrem non semel tantum, sed plures iociri matrimonium potest femina, vel viro conjugie vita functio, cum non solum in primo, sed etiam in reliquis conjugiis matrimonii finis obtineri possit. Quibus ita se habentibus, tanquam hereticos detectatur ecclesia, reprobantes secundas nuptias tanquam illicitas, quod antiquitus nonnulli assertuerunt Hæretici, ac nostris hinc temporibus tuerunt in his regionibus aliquæ Ebnicorum sectæ, superstitionis magis additæ. Ex prædictis illud etiam consequitur, non solum matrimonium posse contrahiri inter eos, qui secundi sunt & vim habent gignendi problem, sed etiam inter steriles, de quibus iuxta consuetum naturæ cursum nulla spes est, ut filios procreent: possunt enim vero il falso matrimonii finem alterum obtinere: ii vero, qui neutrum finem obtinere possunt, ut pueri impuberis, & qui ad usum Matrimonii sunt perpetuo inhabiles, Matrimonium contrahere nequeunt: quia tamen primum impedientium a minori etate ortum, cessat pubertate adveniente, idcirco ecclesia certum præfinivit tempus, quod nisi fuerit expatum, matrimonia iniri non possunt. Quidquid vero de primevo rigore, lege naturali, & subinde de lege Mosaica remissum est, Christ-

1296

ANNO
CHRISTI
1599.

Bus in lege sua Evangelica in integrum restitute. Quamvis enim antiqui Patres ex primi juris relaxatione a Deo concessa, plures duxerint Uxores, & lex Mosica permisit libellum repudii, neutrum tamen post legem Evangelicam licet. Quamobrem Matrimonium pristinæ puritati restitutum fuit, nec licet cuiquam plures habere Uxores, aut quam habet repudiare, aut aliam ducere, prima superstite. Tria insuper sunt matrimonii bona principia, primum semper Proli generatio, per quam Populus fideli propagetur, & latius veri Dei cultus extendatur: secundum est fides, quam quilibet conjugum illibata servare debet erga alterum: tertium perpetuum Matrimonii vinculum, quo significatur indissolubilis conjunctio, & unio Christi cum sua ecclesia; & licet fornicationis, adulterique causa, licita fice conjugum separatio quoad contubernium, non licet tamen cum alio matrimonio contrahere, quia Matrimonii valide contraeti viaticum, non aliter quam alteracius morte conjugis dissolvi potest.

DECRETUM I.

C_{LXXXIV.} Sacra Mater Ecclesia celebrationem contractus Matrimonialis Ita statuit, ut vel primo aspectu sanguinem quid effe, sanguine tractandum omnibus honorosceret: itaque ad plena vitanda valde absossa, atque adeo dignitati hujus Sacramenti minime consentanea, constituit, palam, ac in facie ecclesie matrimonia celebrare, scilicet coram vicario proprio, & parocho, aliisque sacerdote de ipsis, aut praesulis licentia; praesentibus etiam deobus, vel tribus testibus; quodlibet autem matrimonium absque hujusmodi solennitate parochi, duorumque testium celebratum, eo ipso nullum fore, (*a*) nulliusque valoris: & quod contractarium erat, decrevit insuper, ut nec ipse parochus sine duplicitate testis praesentia, nec ficerdos alius sine parochi facultate audiat aliquos conjungere. Que cum in hac Dioecesi minime tecvari Synodus certo sciat, nam coram quocumque ex Cazzanaris, & ubilibet pro contrahentium libido Matrimonium celebrantur, ex quo, & morum dissolutio, & non leves perturbationes oriuntur. Præterea diversos ritus (*b*) ac verba diversa in variis Regionibus ad hanc Dioecesim pertinentibus uti parari in contrahendis connubii; præcipit, ut omnia supradicta, quæ Tridentinum Concilium statuit, integre ser-

ven-

(a) Clandestina conjugia semper detecta sunt Ecclesia Dei ut ait Trident. de Matrim. In Doro. de reform. cap. 1. & quidem a temporibus apostolicis: Sandus enim Ignatius ad Polycarp. ait: *Debet ducens te datus cum sententia episcopi unionem (matrimonialem) facere, ut sit formidans Dominum, & non secundum concupiscentiam*. Constat Tertullian. variis in locis, & maxime lib. 2. ad Uxorim Hermidas apud Gratian. 30. q. 5. Plura etiam capitularia, signanter Pippini regis anno 735 & concilia multa; has etiam clancularias nuptias v detur Deum variis modis in Gallia puinvile cum ex lib. 7. Capitular. Reg. Franc. Cap. 79. apud Marten. Doro. tom. 2. col. 343; constat, ex illis procreat esse cacos, claudos, gibbos, lippos &c. Ipsa tandem Ebnies non probabantur dicente Apulejo Lib. 6. Nuptia in Villa, sine ratiōne & pars non consenserit facta legitima non possum videre.

(b) Tridentinum non reprobat alios ritus & verba; cum enim statuit ut parochus dicat: *Ego vos conjuges &c. subdit: vel alii utatur verbis juxta receptum undeviis que provinera ritum*. Vide Boff. 24. Dec. de Reform. cap. 1. Unde non teste aliqui Scholastici in illis verbis Matrimonii ritum ligunt, quia ut ait Marten. De ritibus tom. 2. col. 347. iudicauit erant antiqui, queque in aliquibus

ANNO
CHRISTI
1399.

vener : quamobrem quocumque connubium, Concilii Tridentini decretis dissentaneum, atque adeo contrarium sine parochi, duorumque testium presencia, declarat esse nullum, & contrahentes non jungi matrimonio, sed concubinatu implicari. Declarat insuper ut parochus, qui sponsum, & sponsam audeat jungere, sine duorum sufficiemtia testium interventu, similiter Sacerdos, qui absque licetia Parochi aut Ordinarii matrimonio afflikat, ab ordinibus, & preventibus per annum absque relaxationis spe, sive per suspensionis censuram impediti : Matrimonium istidem declaretur nullum, quicke ita contraheretur, rursus conjungantur. Postremo declarat, posse contrahentes per alterutrum parochum, sive viri, sive feminas conjungi, & si ut plurimum per feminam parochum conjungi soleant.

DECRETUM II.

CLXXXV. Matrimonium contra huius debet
verbis experimentibus mutuum consensum pro
tempore presenti, quod cum in hac die
eis plerunque servari non soleat, sed non
raro contra hentes consentiant per verba
habitura suum effectum pro tempore fu-
turo; precipit Synodus, ut ubi sponsus,
& sponsa se futuræ ad ecclesiæ foras, pa-
rochus, vel alius Sacerdos ab illo delega-
tus, aut eis præsul facultatem fuerit im-
peritus, superpellicco induitus, ac stola e
collo pendente, & coram duobus saltim Te-
flibus, eos interroget; num velint inter se
contra huius? Illisque voce tenus afferentibus,
aut manifestis signis consensum explicantibus,
ita ut nullus superius dubiecat locus: postea sa-
cerdos extremitatem alteram stolæ e collo
suspense superponat palma sua manus simi-
litate, supra quam stola extremitatem inter-
jectam recipiat dexteram inversam sponsa,
cui decussatum jungatur deinde dextera spon-
si in crucis speciem, sic vero iunctas dexte-
ras, stolas extremitatem altera contegat, illi-

bus Ritualibus etiam ante annos exaratis desiderantur. Memorare libet quod habent acta ad Amatoris, episcopi Antiochiorum, qui cum celebraret angasias, & episcopum Valerianum, loco verborum benedictionis nuptialis, recitabat orationes pro ordinando Deaconos; solo deo & conjugi id animadvententibus, quae diuine auxiliis factum esset, de propria servanda Virginatus tradidit eam perirent. Sacerdotis verba, quibus nubentes juncabantur, arbitratio tere videntur fulle, percussant antiqua Ritualia, & lingua vernacula plenumque, ut in Ord. xi. Matricis, in quo legitur. Decet annos eti spousa in omnino patris Ord. In Ord. xii rhythmus iste ad annulum habetur.

Par est acoi l' Egle enjaine,
Que nos deus coeurs en ame faisois joannis.
Par aray amour de loyale foy,
Pour tant, je te metes en ce day. In nomine Patris Etc.

Deinde subjungebat Sacerdos : *Dospeso vos de facie Ecclesie. In nomine Christi.*
(a) Secundas nuptias agre semper tulit ecclesia, quia esset incontinentis signum bis com-
muni ; immo antiquiores ex patribus, bigamiam fornicatione & adulterio adnumerant ; neque
contrahebant nisi certis legibus . 1. ut mulier nonnulli translatio luctus anno contraheret . 2.
consentius sacerdotis & populi accederet . 3. quod quam hic ordinatur : privabentur beatitudi-
ne nuptiali . 4. nos coronabantur . 5. arcebant ab Ecclesie electis ordinatis . 6. subiacebant pen-
itentia poenitentia, & ab Ecclesiastica communione excludebantur anni aliquando, aut dieaniat-
rio. Dura semper visa est, lex imposita Hispanie Regalis in Concil. Tolos. 13. anno 683. ut
maritus a secundis nuptiis omnino absicerentur : durior autem quam paulo post edixit Concil.
Cesareagum. Can. 3. anno 741. tempore Us. selfla Principis usum secularium deponens, &
Cesaragum. Can. 3. anno 741. tempore Us. selfla Principis usum secularium deponens, &
certi curiatus religiosi habitu agamus . Tandem bigami non coronabantur ; sed ex quo Co-
ronymus Eudoniam in tertium librum utorem edidicit, in aliquibus Gracie ecclesie etiam boda-
mentum a Sacerdote, qui Virginibus apud corollam ipsarum capiti, Viduis vero humero im-
ponerantur ; quod lepide irradiat e Theodor. Studii Ep. ad Novas. apud Mart. tom. 2. col. 349.
recte nobis (ait ille) nobis non potest servari ? in meo, an ad genit.

ANNO
CRISTI
1599.

que dexteram suam superimponat, ita ut manus ambo sacerdotis intercipiant novorum conjugum dexteras sola cooperatas. Quibus peraditis, signo dexteram conjugum ligato cruci, illisque benedictionem impetrabit, dicens: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Curat deinde ut sponsa dicas: Ego N. accipio te N. in meum maritum legitimum, prout praecipit Sancta Major ecclesia Romana. Mox eamdem formam usurpans verborum formulam, sponsus dicat: Ego N. accipio te N. in meam legitimam uxorem, prout praecipit Sancta Major ecclesia Romana: quibus verbis adjungat sacerdos: Et ego auctoritate qua fungsabor, vos in Matrimonium coniunge; In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen; & aspergendo eos aqua benedictione dicat: Per aspergitionem hujus aqua benedicta donet vobis Dominus salutem, & benedictionem Amen. Si vero conjuges primas celebraverint nuptias, eos ad Aram maximam ducat, & super illos ibi genuflexos, benedictiones reciteret, que habentur in Rituale Romano de administratione Sacramentorum, quod Syriae translatum ad manus sit in omnibus ecclesiis: si autem contrahentes fuerint vidui (4), benedictiones sua recitat, sed facta oratione intra ecclesiam, eos dimittet.

DECRETUM III.

CLXXXVI. Ut nulla circa Matrimonia
fraus obrepatur, iurisconsulti etiam impedi-
menta ipsis obstantia; constet insuper cun-
clus de eorum celebratione; nec non quoad
omnia Sacro Concilio Tridentino conformen-
tetur: praecepit synodus, ut inviolabilitate,
ac rigorose, quæ ad illo habilitate sunt, ob-
serventur, atque adeo nomina futurorum
conjugum publicentur in ecclesiis iuste il-
lorum Parochiam, idque tribus diebus se-
stis, & Dominicis, ubi populus ad audiens-
dam missam convenerit, hat per Parochum,
vel alium de ipsis mandato, dicendo

ANNO
CHRISTI
1599

uput contrabere Matrimonium N. Filius N. N. & N. salis loci naturalis, cum N. Filiis N. & N. naturali talis loci; qui aliquid fecit impedimentum opposendum, sub excommunicationis pena illud exponat. Vicarius autem, cui aliquid impedimentum legitimum denunciatibus, contrahere volentes non conjugat, quin prius Praefulem de impedimento moneat, ut quod sequuntur judicaverit, decernat; legem autem has denuntiationes, & praecognitiones prescribentem, presul tantummodo relaxare poterit, ubi tamen probabilitate suspicetur, aliquem fore, qui perperam eas nuptias impedire conetur; & quamvis tunc illis omib[us], a Vicariis conjungi possint, nihilominus id non praeferat, nec nuptias solemniter benedicant, nisi prius in ecclesia denuntiationes fiant, ut si quis alla fuerint impedimenta facilius innoescant; nisi presufli visum fuerit opportunum, quantum ad hanc rem quidquid lege prescribitur, prolsus remittere: Concilium enim Tridentinum id ejus prudentia ac arbitrio permittit. Sacerdos vero qui conjugium contrahere volentes, non premissis denuntiationibus, nec habita ad id a presule facultate, conjunxerit, per semestre ab ordinum exercitio, & ecclesiasticorum proventuum perceptione, per censuram suspensionis prohibetur.

DECRETUM IV.

CLXXXVII. Sacri Concilii Tridentini vestigii inherendo (a) praecepit Synodus, ut in unaquaque curiali ecclesia habeatur liber, cuius paginis singulis nota numerales praesignantur, non secus ac in libro, in quo recenter baptizati recensentur, juxta ea quae prescriptissimis, ubi de Sacramento Baptismatis. Vicarius in hoc libro nomina contrahentium scribat, locum etiam, diem, mensem, & annum, & testes, qui presentes extiterint, quos communiter vocant Patribus: in hunc modum: *Die N. mensis N. anni N. Ego N. Vicarius ecclesia (apponatur hic notum Sancti illius, cui dictata est ecclesia, & loci ubi illa sita est) in matrimonium conjunxi N. filium N. & N. cum N. filia N. & N. sali loco natus, utrumque ad ecclesia januam justa Sacrum Concilium Tridentinum, fuerintque testes N. & N. Deinde nomen suum Parochus & ambo testes subscribant; quando vero alias sacerdos, facultate sibi a vicario, vel presule impetrata, aliquos matrimonio conjunxerit, subscriberet ita: Ego N. Cossarius de linea N. vicaris loci N. (vel de licentia*

*Pralati, si eam habuerit) conjunxi ad ec-
clesia januas N. filium N. & N. (nominatis parentibus ipsius) loci de N. I locum desig-
net, in quo degunt, propt[er] praecepitur a
Concilio Tridentino) fuerintque testes N. &
N. quorun nomina scribat. potea suum no-
men addat, idemque post illum facient tes-
tes, qui matrimonio, dum contraheretur
interfuerint: & hic liber inter alios ecclesias
diligenter observetur. Presul etiam in Vi-
sitationibus, si quid de rebus nuper pres-
criptis neglectum fuerit, sedulo inquirat.*

ANNO
CHRISTI
1599

DECRETUM V.

CLXXXVIII. Quoniam Matrimonium Sacramentum est, atque adeo gratiam confert, ut ad illud contrahentes digne accedant, hortatur Synodus, decretis Tridentini inherens, (b) praecepit, ut illi triduo ante, graves culpas, si quas habent, confessione expient, ac deinde, nisi aliquid obster, Sacramentum adeant; quod si seculis fecerint, a vicariis, quorum erit de hac re diligenter inquirere, ad celebrationem matrimonii non admittantur. Matrimonia insuper statuit, ut non alibi, quam in ecclesia celebrantur, qua in re caveant contrahentes, ne vel propria, vel aliorum ignavia ad ecclesiam accedere detrectantium, se abipi linant. Quae tamen sic accipi vult Synodus, ut nihilominus matrimonium verum sit, ac validum ubicumque celebretur, duummodo fiat coram parocho, ac duobus testibus: solum itaque ut ea, quae Sacramento debetur decentia servetur, parochis inculcat, ut seclusa urgentissima causa, matrimonii extra ecclesiam non afflant.

DECRETUM VI.

CLXXXIX. Perpetuo ecclesia, etiam in lege veteri, gradus prohibitos proquinquaginta agnovit, intra quos matrimonium celebrari nequit, & celebratum nullum est, & irritum, & ex hujusmodi gradibus alii sunt, intra quos divino naturali jure prohibetur, ut primus gradus inter ascendentibus & descendebus, ac inter Fratres; alii qui jure prohibeuntur positivo. Itaque declarat synodus, gradus, intra quos praesenti tempore ecclesia matrimonium, non habita priua relaxatione, contrahere vetat, contractumque sine illa, nullum sortitur effectum, computari debere usque ad quartum gradum inclusivis, tum consanguinitatis, tum affinitatis, nec ultra extendi; in quorum secundo

recent-

(a) Trident. Synod. Sess. 24. Decret. de Reform. cap. 1.

(b) Ita disponit Tridentina. Decr. de Reform. cap. 1. Sess. 24. Idem habet Remense anno 1564. Annonadversaria dignum est illud Concilii Aquensis. Contra malofera, conjugis coniugem contrabante, sicutem triduo ante matrimonio consummatione sua peracta compreenderetur, & ad Barberiniacum accedant. Ita Aquense Concil. anno 1535. I. i. de Matrimonio. Sub delponationem etiam imperiebatur sponsa facta communio in Ecclesia latina, ut centrat ex Missali Galathano, & Ms. Codice Romani & Gellenensi. In Graeca idem habebat, ut sub una tantum panis specie communiciabant; & licet in Eucholog. is mentio fiat Calicus in nuptiis, intelligendum est loqui de calice viatore, in quo vitrum non consecratum ipsi porrigebatur; quique ex Eucholog. Crispa Ferrata laudato ab Arcadio lib. 7. cap. 31 frangi subinde debebat; ne tamen illi communis ritum servatum in Madure, frangendi in nuptiis nucem indicam, vel Coro, qui Decreto Card. Tournonii prohibitus fuit anno 1704. & a Bezed. XIV. an. 1744. in Confess. Omnia in sollestitudinum.

ANNO
CHRISTI
1599.

reco[n]sentur ex Patruelibus Fratres (a) Filii ex Fratibus (b), & ex Avunculo ex parte patris, aut matris (c) In tertio filii consobrinoem (d) filii ex patruelibus (e) & ex avunculis patruelibus patris aut matris, (f) in quarto tandem illi Sobrinorum, & nepotes patruelium, & filii ex consobrini patris, aut matris, aut patruelium avi, aut avie (g). Atque intra eisdem affinitatis gradus etiam prohibetur matrimonium inter affines uxoris, & viri, si cum aliquo eorum conerantur prius conjuncti extiterunt. Inter affines vero per copulam illicitam impedimentum non protenditur ultra secundum affinitatis gradum; extra eos autem gradus, nulli sunt alii, qui matrimonium impedit. Contractum vero intra gradus illos quatuor, est prorsus iterum atque invalidum; & qui contrarerint, lethalis peccati concubinatus rei erunt, non veri conjuges. Quia tamen potest alliquando contingere, ut justis de causis, velint contrahentes conjugium inire, intra gradus jure tantum positivo prohibitos, matrimonium impeditentes; si id contingat, petere debent legis ecclesiastici relaxationem, vel a sancta sede apostolica, vel a presule, qui a sancta sede ad id delegatam facultatem habucrit, expostis gradu, a cuius impedimento per legis relaxationem solvi pete, necon causa, quam ad hoc ipsum computaret; quia in re se gerat prout, prout sibi in Domini Cno videbitur. Prout insuper, qui relaxandi facultatem a sede apostolica obtinuerit, id facili omnino gratis, nihil accipiendo a contrahentibus, etiam sponte exhibeatur, ut ab hac synodo prescribitur. (h)

DECRETUM VII.

CXC. Ultra corporalem propinquitatem consanguinitatis, & affinitatis, quae in proxignatis gradibus coniugia impedit, alia

ANNO
CHRISTI
1599.

superet cognatio, quae pariter impedimento est cognubis. Vocatur hoc cognatio spiritualis, (i) & intercedit patrinum inter de matrinam, ac filium spiritualem, necnon inter Patrem, & Matrem ex una parte, Patrinum, & Matrinam ex alia, que persona hinc inter se compatit, & commatit. In Baptismo itaque patrini, qui fuerum Baptizatum a sacro fonte excipiunt, similiter in Sacramento confirmationis, qui confirmandum adduxerit, & praeseneretur, & idem de aliis, quorum super meminas, ut diximus in decretis de baptismo, & confirmatione, cognationem contrahunt, que quidem spiritualis cognatio tam inter Parrinos, & filios spirituales, quam inter compatites, & commatites Matrimonium impedit, ita ut sine relaxatione a sede apostolica obtenta, vel ab alio a sede apostolica delegato, validum Matrimonium contrahil nequeat; & qui contrarerint, ob nefarium concubinatus crimen, aterram damnacionem rei sunt. Petant ergo cognationis hujusmodi vinculo obstricti relaxationem, iuxta ea, qua nuper dicta sunt. Admodum raro ramen, & nonnisi ex graviori aliqua causa relaxaciones hujusmodi, iuxta laudabilem ecclesiam consuetudinem concedi solent.

DECRETUM VIII.

CXCI. Cum haec tenus ipi hac dioecesis impedimentum cognationis, quoad aliquos gradus ulteriores jure ecclesiastico initum, non satis perspicue innoverit, nec satis fuerit compertum, facultatem illud relaxandi propriam esse sedis apostolice, hinc facili est, ut hujus ecclesiae presules, quantumvis a sede apostolica non delegati, impedimentum hoc iuste numero relaxaverint, atque adeo complures longe ante coniugia sic interierint, & sine ullo conscientia angore,

NON 2 Jan.

(a) In textu habet: *Primos cum fratribus.*

(b) *Filios de irmos.*

(c) & Tio irmas &c. *Pay ou May.*

(d) *Eius tercero primos segundos.*

(e) *Filios de primos cum fratribus.*

(f) & Tios primos cum irmos de Pay ou May.

(g) *No quarto, primos terceros, Filios de primos segundos, e netos de primos cum fratribus, & Tios primos segundos de Pay ou May, & primos cum irmos de Ave ou Aves.* Combinaciones graduum de Personarum inter se, quibus Matrimonium intra quatuor illos gradus prohibetur, plurime & piante allatas a synodo, recensent possent. Et quidem Nestoriani gradus consanguinitatis & affinitatis observant, de quo vide Iesu Jacobum Arzunianum Can. 13. & Thmotheum Can. 13. Omnim autem diffitum est in recensendis personis Ebdejofus Soden. Epis. Can. Par. 1. cap. 1. qui designat quinque supra sexaginta feminas, centidenque males, quibus ex propinquitate interdicunt Conjugium. Ad Grecos autem proprius accedunt, quamad Latinos, in recensione gradibus; de discriminine vero inter Grecos & Latinos vide Arcudium lib 7. cap. 30.

(h) Hac ad prescriptum Tridentini Concilii habilita sunt in quo Sess. 24. cap. V. de reform. Statuum, cavetur quod vel nulla detur dispensatio, vel raro, ex causa, & Gratia concedatur. Vide infra Doc. 8 No.

(i) Codices Arabici Niceni Batavum, quod si quis contrahit cum Patriinis vel Matrinis. Necessari tanguntur Ebdejof, donec separetur, & annis virginis agas pauciorum. Trullana Syra ait Can. 53. quod separatur de pueris subiectis formicatum. Ex ecclesiastico iactum jure, cognatio spiritualis Matrimonium dirimit, ratione ut videtur, defuncta ex cognatione legali adoptionis filius: Quoniam spississimis recessitudo [ait Trullan.] seu officia, corporum coniunctione major est. Initium hujus impedimenti datatur a Justino ante haec feculi quarti; at fundamento ruriposo Epistola Dantis dicit Papa ad Gordianum Hispanum. Illius certum est, illius impedimenti memoria licee. & Justinian. imperat. in leg. 16. Cod. Videbis eruditiss. Catalan. tom. 3. in Concil. ad Can. 53. Trullan. Altum est silentium de hoc impedimento in auditoribus Nestorianis, & eorum Confiscis. Synod. unde n & consequenter Malabarenses Christiani D. Thome, antiquam in hoc ecclesia sua disciplinam tenuerunt, ut proximo Decr. 8. perspicue factetur nostra Synodus. Ita Greci id observare tenentur in Concil. Bona. XIV. Biki Pajoratis.

ANNO
CHRISTI
1599.

tangam veri conjuges vivant, opportune synodo, ad consuleendum vera tranquillitas et conscientiarum, vñum fuit, ut predicatos conjuges a cognationis impedimento solvetur. R. Metropolita, ea facultate, qua in his regionibus pollet, sibi delegata per Diploma, sive Breve Gregorii papae XIII. felicis recordationis, ad petitionem P. P. Sacerdotis Jesu, ac p[ro]p[ter]a Clementem papam VIII. nunc Dei ecclesiam gubernantem confirmatum; quapropter hac utens facultate, & consultis etiam laudatis Societatis Jesu Patribus, ad sedandas conscientias eorum, qui freti concessionibus omnino irriti, contraxere connubia, prælaudatus Dominus omnes, qui predicto modo irrite contraxerint, solvit ab omni impedimento, (a) B orto a quocumque cognationis, sive spiritualis sive corporalis, sive consanguinitatis sive affinitatis gradu, ex his, in quibus ex iure ecclesiastico, si matrimonium contrahatur, contractus nullam firmatatem habet, & omni caret effectu. Hanc insuper relaxationem firmam ratamque haberi vult, perinde ac illa singulorum conjugum, qui illa indigent, expresse, & lingillatim nomina resenserentur; quantumque de jure potest, ac debet, id totum tangam factum accipi vult. Duo tamen hac in re præcipiuntur, prius a R. Metropolita, ut nempe conjuges hujusmodi ad maiorem sue conscientiae lecuritatem, clam suis in dominibus, vel ubilibet, ad ipsorum arbitrium, iterum Matrimonio copulentur cotam qualibet Sacerdote (cuilibet enim ad id facultatem imperitum) & coram duobus testibus, juxta prescriptum Concilii Tridentini. Alterum quod a synodo præcipitur est, ne in postrem relaxationes hujusmodi ab impedimento cognationis concedantur, nisi ad normam Diplomaticum, sive Brevium, que in his partibus ad hunc effectum a Santa Se de Apostolica habentur: si vero secus relaxaciones hujusmodi concedantur, iritem profus erunt, & Matrimonia sic contrafa, ipsima prouersus, & nulla.

DECRETUM IX.

CXCII. Ut in omnibus ecclesias universitate conformet: prohibet synodus, quod ab

(a) Perquam oportune, & ex ecclesia mente, & benignitate in hoc dispensavit Synodus, dicente Gelasio Ep. ad Episc. Luc. Novissima temporum præsepe relaxanda disposita. Omnino etiam juxta Ratione Concil. Trident. Sess. 23. Decr. de Reformat. Cap. 18. dicente: Publice expedire, legi vocatum quandoque solvare: id hoc causa cognita se summa mortalitate augeat.

(b) Ita habet Trident. Sess. 24. Decr. de Reformat. cap. 18. Canonis autem ejusdem est. anathematice ferit nonnullos dicentes, quod prohibere nuptias certis anni temporibus, supersticio esset tyrannica, ab Ethniciis profecta. Primum omnia quod nobis videb[us] sicut Concilium, quod id statuerit. Illerdensis est anno 1546. Laudatum a Grassano 33. q. 4 Quocirca adnotatus erimus duplicitate: tempore nuptiarum jejunii aut penitentiae, & tempore orationis, vel devotionis. Proprius illud vetita sunt ab Adventu usque ad Epiphaniam, & a feria 4. Cinerum ad Pascha; aut hec statutis illerdensis a Septuaginta, & idem Nemausense anno 1584. & nostra Synodus a Quinquagesimo. Ob alteram rationem cautum est in Aquitaniens. Cap. 18. anno 1550. ne hanc nuptias die Dominicam i. Illerden. excipit tres hebdomadas ante festum Precursum, & in quibusdam Germania locis, tene Mabillon. in Iher. Germ. pag. 46. dies trigesima post Assumptionem Decimas: impius autem velut ratione devotionis, & penitentiae simul, ut IV. & VI. feria; ut in Excerptis habetur Egberti Ebioracem. cap. 106. Quae omnia non tam intelligenda sunt de nuptiis, secundum se consideratis, quam de solemnitate nuptiarum, quam prædictum in Benedictione nuptiali constituti quod optime explicat formula Hispanis utata pro eo tempore, ubi non edicitur quod prohibetur nuptias, sed ita habet: de probeta lori valacione; id est: prohibetur hoc tempore conjuges velare, aut velum super illos cum benedictione expandere.

ANNO
QUARTI
1599.

illa prohibetur est, (b) ne scilicet Nupsia celebrarentur a prima die Adventus Domini, usque ad diem Epiphaniae; nec non a quarta feria cinerum, usque ad diem Dominicum post Pascha, qui tamen dies est in ipsa prohibitione inclusus, nec solum hanc temporum exceptionem, iuxta Ecclesie sanctionem vnde inviolabiliter servari; sed insuper servari veritissimam hujus ecclesie conscientiam, iuxta quam cum Quadragesimali jejunium inchoetur a die Dominicico, qui dicitur quinquagesimo, ab hac die pariter obligat, & servari debet nuptiarum prohibitus. Aliis vero diebus, quantumvis esuriibus, prout cuique visum fuerit, Nuptias celebrari poterunt.

DECRETUM X.

CXCIII. Cum in hac Diœcesi nulla metatis contrahentium connubia ratio habita fuere, idque Sacris Canonibus adseretur, præcipit Synodus, ne vir ullus, qui declinum quartum etatis annum, nec femina uila, que duodecimum non exegit, Matrimonio copulentur. Declarat insuper, praefules legem hanc relaxare non posse, sed ipsorum tantummodo esse, si quis clara etate illam contrahere velit, ad examen revocare, an ad Matrimonium idoneus sit necne: Quod si deprehenderit, malitiam etatis defecuum supplicare, poterit ipsi facultatem contrahendi impetrari, quod tantum fiat iustis de causis, ut consuleat sit conscientiae contrahere voluntum; ac ne Ethnicorum a veteris annis contrahentium imitatio in hac Diœcesi, in qua complures sunt novenes, & decennes; immo etiam minoris etatis, jam uxorati, latius propagetur, & in dies magis, ac magis augeatur; opportune decernit Synodus, relaxationem concedendam, ac supplementum etatis protendi non posse ultra quatuor mentes in viris, & sex in feminis: neque facultatem ad id intra super præfinitos temporis limites, a vicariis concedi posse, sed unice a praefulibus. Quod si qui infra declinum quartum annum si viri, infra duodecimum si feminas, absque speciali facultate a praefule obtenta, contrixerint, sciant, Matrimonium sic contractum, non esse verum Matrimonium, sed mo-

ANNO CHRISTI 1599. *Antummodo sponsalia, si e Matrimonii sponsonem. Sacerdotes autem, qui Matrimonij hujusmodi admisserint, ordinum exercitio, & ecclesiasticis proventibus per se medire priventur, & coherenies, donec requiritam implaverint vestem, sejungantur.*

DECRETUM XI.

CXCIV. Cum plures ex exoratis in hac Diocesi, non expectata ecclesie sententia, cuius est de cunctis causis matrimonialibus cognoscere, ab uxoribus diverstant, (a) sicut separati diu maneant, ac sepe pluribus, gravibusque irretiti peccatis; Synodus de hac re certior facta, prohibet has separationes abaque ecclesie mandato fieri, atque ita separatos vult, anathematis, altarumque ad arbitrium penarum communicatione compelli a suo presule ad redendum ad proprias uxores; si vero id neglexerint, declarari anathemati subjectos, quoisque denuo conjungantur; si autem forte habeant justam separationis causam, presuli eam exponent, qui quod aequum, iustumque fuisse judicabit; per centuras etiam, si post primam sententiam legitime appellaverint, cogantur finali sententia acquiescere, per quam lis alterius conjugum adjudicata fuerit: declarat insuper, non posse iuste viros a suis uxoribus separari, eo quod pacta dos non fuerit ipsis soluta (b), qua in re viri libi cavere debent antequam matrimonium intrent: Si qui ergo hac de causa uxores reliquerint, poenis subhaceant, & ad eorum contubernium redire, censura anathematis cogantur.

DECRETUM XII.

CXCV. Cum non ignoret Synodus, Capitivis nigros horum incolaram Monachorum servos, cum ceteroquin christiani sint, nec non aliquos alios ex christianis ibidem dependentibus in Silvis, matrimonia Ethnicorum instar contrahere, innectendo filum mulieris jugulo, & sine sacerdotis nullius interventu, declarat hoc rite matrimonia non perfici, & post facta hujusmodi matrimonia, virum, & mulierem convictum habentes, assidui concubinatus eos esse; qua de causa precipit; ut qui tali pacto contraxerunt,

(a) Concil. Trid. Sess. 24. Cap. 13. sub anathemate statuit, quod Matrimoniales causae ad Iudices Ecclesiasticos pertinent. Et Rothomagen. anno 1527. jubet, quod nec Archidiaconus, nec Rector ruralis, nec Monacus, aut quisvis alius, sine privilegio eas causas judicet; unde conjuges propria auctoritate separationem thori possunt facere ob fornicationem alterius, non vero quod ad cohabitacionem, que iudicio Ecclesie fieri debet; nisi adulterium fuerit omnino publicum, & notorium.

(b) Dos non soluta frivola est causa; ceterum etiam hujusmodi videtur ea quam *lege Ecclesiast.* 23. Regis Valia Hesli Dba legimus; ubi assignatis causis divertendi conjuges, impotenti & leprosi, adjungit aliam nempe: *Si fortioris viri habebat ambolismum.* At neque lepra supervenientis subiecti repudiat causis dissolutionis, immo neque separationis: ex Tit. 3. lib. 4. Des. sufficit laumen ad solvenda sponsalia de futuro.

(c) Fainolissima que ac turpis habetur Polygamia Philippi Landgravii Hassiae, qui de confilio Lutheri, Buceri & Melanchontis, contentiente etiam uxore Christina, duxit Margaritam de Osa; tabulis scriptis, die 4. Martii anni 1540. adiis Cl. Boduetii His. Varior. lib 6. pag. 231. adit. 16. brizzi anni 1738. ubi Confli. Luth. habetur pag. 161. de Instrum. Copul. pag. 275.

(d) Bracmantes Noricum admittunt matrimonii contractum, perpetuum ac indissolubile, vehementer aversantes Polygamiam: vide P. & S. Cathar. Senen. lib. 3. cap. 13.

ANNO CHRISTI 1599. *in ecclesiam adducantur, scilicet per vicarios — Ajulta formam Concilli Tridentini, & iuxta ea, quae fuerunt superius praescripta coniunctio; præterea ut vicarii in captivorum connubia diligenter inquirent, & in hujus decreti executione procuranda omnem operam impendant: Presules etiam ad arbitrium puniant Dominos; qui hujusmodi connubia Captivis, aut familiaribus suis permiserint, vel sic conjunctos in hisce simulatio matrimonii perseverare, multoque magis, si eos recte contra here volentes, ad ecclesiam non adduxerint. Omnes demum, quorum interest, animadverstant ingens detrimentum, quod suis conscientiis hæc permittendo inferunt, & perniciem plane deplorabilem, & quæ hisce malis exemplis in illarum regionum christianos omnes derivatur.*

DECRETUM XIII.

CXCVI. Cum compererit Synodus, Monticolarum Christianorum nonnullos, prima superitate, aliam uxorem in facie ecclesie duxisse, non sine gravi injurya matrimonii sacramento irrogata, præcipit vicariis omnibus, ac parochia, ut dum ad proprias per venerint ecclesias, in hos polygamos (e) inquireant, & si quis tales esse deprehendant, ad cohabitandum (d) cum prima omnino compellant; renuentes vero a fidelium communione segregati declarentur, quandiu non obedierint; secunde vero uxores, ab ipsorum domibus, ac contubernio ejiciantur: quæ & inquisiendi, & puniendo ratio indiscriminata exerceri debet in omnes, qui ejusdem criminis rei comperti fuerint, donec alii ejus, cum prima uxore cohabitent. Poterunt etiam delinquentes hujusmodi ad arbitrium presulis, vel Tribunalis sanctæ Inquisitionis, cuius est etiam de causis hujusmodi judicare poenis aliis puniri.

DECRETUM XIV.

CXCVII. Christianos quam maxime dedecere, inanem fortunatorum eventuum spem, qua illuduntur, superstitionis ritibus fovere, In dubium revocari non potest. Id tamen perversi aliqui Christiani Ethnicorum imitatores non sine Christianis, quam profiterentur, religionis dedecore facere coniuerterunt. Nam

ANNO
CHRISTI
1392

Nam & Etnicos & superstitionis Casiana-
rios addeunt, qui illos faustos dies, (a) ho-
rasque ad celebrandas nuptias prænuntient;
& ipsa nuptiarum die quosdam circulos de-
lineant, intra quos Orizam (b) ponunt, ibi-
que certas aliquas personas, diabolicis qui-
busdam ceremoniis præmissis collocant: præ-
terea pone ipsorum janus quasdam descri-
bunt figuræ; demum ceremonias quasdam
faciunt, admixtis precibus, quas annulum
Salomonis appellant: que omnia ad matrimo-
niui faustitatem impia ordinantur. Hos ve-
ro diabolicos omnes, ac superstitionis ritus,
quos reprobat Santa Mater ecclesia, seve-
re prohibet Synodus, hortaturque cunctos
Christianos, ne illos suis in dominibus exer-
cent, vel exerceri permitant. Qui vero
vel exercuerit, vel permiscerit, per annum
separetur, ac pro arbitrio praælati acriter
puniatur: eamdemque poenam subeant, qui
Etnicos adierint, pro diebus faustis eligen-
dis.

DECRETUM XV.

CXCVIII. Quia exploratum est synodo,
quod dum Christiani hujus dioecesos, spon-
salia celebrant de futuro, atque matrimoniale
contractus, id faciunt, achibitis quan-
daque superstitionibus, & idolatria ce-
remoniis; ac præterea non raro conrahens
tes non attingunt ætatem (c) requisitam ad
hujusmodi consensus; & superstitionis hu-
jusmodi ritus prohibet synodus, & iudet,
in posterum celebrari sponsalia a contrahen-
tibus, qui debitam habuerint ætatem; ita ut
id, quod agunt, mature adverterant, nec
puerili quadam facilitate consentiant. Si
vero patentes, filiorum impuberum nomine
pacisci velint, id faciant per simplicem scri-
pturam, vel contactis de more manibus,
aut alio quocumque modo, nihil superstitionis
præferent, secus per praælatum gra-
vitè puniantur: Praecipit insuper casuariis
in virtute sanctæ obedientie, ne sponsalibus

(a) Ominusum esse uxorem ducere mense Mayo, atque Matrimonium celebrare in die S. Joseph
esse faustissimum, ut Rulta opinatio & error notatur a Concil. Burdigal. anni 1614. cap. 7. n. 5.
& quidem illa supersticio ab antiquis Romanorum ritibus descendit ex illo Ovid. Ed. 5. o. 490.
Mayo mensa malum umbra, vulgaris sit.

(b) Oryza in nuptiis uti, non abhinc illis est supersticio illi, qua inter conrahendum in uero fuit
spud Romanos, qui sarr nuptias celebrabant, & per frumenta & molam sallam conjungabantur per
Pont. Max., Ieu. Dialem flaminem: unde confarreat & confarreat, dicta sunt.

(c) Ad normam hujus decreti, simile edidit pro Indis, card. Turonius an. 1704. vetans, im-
puberum coenubia, etenim infantes sex aut septem annorum, interdum etiam in tenuiori ætate
matrimonium indissoluble contrahebant. Exortis etiam dubitis, declaratum fuit a concil. Emorum
anno 1733. servandam esse formam a Tridentino Concil. præscriptam, ubi publicatum erit, & ejus
obeyientia non sit impossibilis, quam declarationem confirmavit Clem. XII. anno 1734. in Concil.
Compartim: cui novum rubor addidit Ben. XIV. anno 1734. Confut. Omnia in scilicet Indorum.

(d) Prædicti temporibus vel ecclesiariis parochi erant episcopi, vel episcopi dioecesii erat parochia,
ut ex Can. cap. 12. apparet, quem præcipit, ut episcopo non licet sua recta parochia, quod aliud trans-
fere: & si prius parochie usurpabatur pro diocesis, ut contraf. ex epiph. 1. B. Clem. & ex concil. Antiocheno
Can. 6. cap. 18. anno 541. nonne autem parochi a præfatis Romanis usurpatum fuit, hecque pontificis
& episcopi, quibus postea ecclesia Hierarchicas dignitates atque innumeris distinxit, ex profa-
scis, & episcopi, quibus postea ecclesia Hierarchicas dignitates atque innumeris distinxit, ex profa-
scis, pontificis enim a facere & posse dictare, supremæ ecclesia potestatis atque iuris
licitudini congruebat: vox episcopis id est Superintendenti vel Speculatori, nonem est Magistratus
apud veteres: unde ad factos Antistites translatum est: ita & vox parochie que a probando venit,
quia illius erat materis, necessaria hospitiis præbere, ex illa Horat. lib. 1. Serm. Sac. 1. inde
parochi, que auctoritate signa saltemque & maxime convenient ecclesiæ parochiæ sive de quorum præfeci-
tis, nonne: juvabit legere opus. 3. Frontonis Acidem. Parisian. Cancelliar. De origine Parochiar. Pa-
rochiani autem instituto tribuitur Dionysio papæ anno circiter 161. In Can. ecclæsias 13. quæst. 1.
de. 1. federal. de his quo sine a Præf. De his omnibus ea, qua pollet ecclesiastica studiis per-
statat V. clariss. Muratorius tam. 6. Annot. modis quoq. differt. 74.

hujusmodi superstitione committi interlini,
Anno iporum præsencia, ac authoritate, ea
approbare videatur.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XII.

CXCIX. Reprobat synodus pravum usum
In hac dioecesi inolitem, quo recentes Sponsi
abitinent ab ingressu in ecclesiam ante quar-
tu diem a celebratione Matrimonii, sicuti
etiam usum alium adhibendi occasione nu-
ptiarum lavacrum: quod videtur redolere
judaicas ceremonias per Christi legem jam
diu abrogatas. Immo novis Sponsis pluri-
mum synodus commendat, ut qualibet indi-
scriminatim die ecclesiæ aderant, ibique
B preces fundant: si vero die festo, vel Do-
minico, quando urget præceptum, eccle-
siæ non aderint, pro certo habeant, se-
midam non audiendo gaviter peccatores,
nil alia ex justa causa id omiserint: Quan-
tum autem ad lotoes, nulla ratione sibi
suadent, eas vel ad spiritualem anima-
rum salutem, vel ad Divinum cultum, &
ad templorum reverentiam pertinere.

ACTIO VIII.

De Reformatione rerum Ecclesiasticarum.

DECRETUM I.

C CC. Universa ecclesia catholica a
Spiritu Sancto afflata, & edo-
cta, ad melius Christianum regnum, com-
modoremque Sacramentorum administratio-
nem, provincias totius catholici Terrarum
orbis in dioeceses distribuir tuis subjectas
episcopis: dioeceses itidem in Parochias,
suis singulatim (d) Parochi communis, ut
quemadmodum dioeceses, inque insigentes
fideles, uni episcopo ac per ipsum Pape,
ac Pontifici Romano, tanquam omnium uni-
versali pastori, ecclesiæ capiti, atque Chri-
sti in terris vicario subiectantur; sic etiam
fide-

ANNO
CHRISTI
1599.

fideles incolae uniuscujusque paroeciae uni subderentur parocho, ac virario, qui ipsius sacramenta ministraret, estisque illorum pastor, animarumque sibi commissarum curam gereret; ac rursus per eum episcopo, per episcopum papae, ac per papam Christo submitterentur: & quidem hic ordo, inviolabiliter in ecclesia, toto orbe diffusa, fuit perpetuo servatus. Ex hujus divisionis, ac distributionis neglectu ecclesia hac Montensis inordinata adeo, ac informis apparuit; quilibet enim libito, & arbitrio suo vivit: nemo est, qui alienam licentiam coercat: nemo cui animarum cura fuerit commissa: nemo qui designatus pastor fidibus, in occurribus necessitatibus provide succurrat: nulla demum praesinita paroecia, nulla curialis ecclesia, quam adire fideles horum montium incolae tencantur: quapropter synodus, ut malis hujusmodi occurrat, universa catholica ecclesia morem gerendo, statuit hanc etiam dioecesim in paroecias distribui, singulis attributa parte populi, prout opportunius visum fuerit; designato etiam vicario particulari, qui curam gerat animarum, sibi commissarum: Cassanarios autem, & Chamazes in unaquaque ecclesia repertos, tanquam beneficarios ipsius, coadjutores vicariorum, tam in administratione sacramentorum, quam divinorum officiorum celebratione, ecclesiisque servitio, prout haec habendos esse: fruantur etiam iisdem emolumentis, & lucris, quibus nunc gaudent; qua in re synodus nihil ipsius detrahendum censet; exceptis tamen iis, que ob administrationem sacramentorum, non sine labore simoniacaque corradebant, juxta decreta XX., & XXI. De Sacram. Ordinis, que integre, & inviolabiliter observentur: vicarial quoque, & parochi suorum curialium, sive suarum ovium catalogum confiant, ut de eorum vita, & moribus cognoscant, eis sacramenta ministrant, & dum trunonis, & infortiis premuntur, solatum, & auxilium afferant. Paroeci autem, sive curiales uni attributi paroecie, nonnisi a proprio vicario sacramenta accipere valeant, aut ab alio; de ipsius tamen licentia; prout in decretis de sacramentis superius prescribitur.

DECRETUM II.

CC. Declarat synodus, distributionem paroeciarum, & designationem plebis, iis addicenda, omni tempore ad Presulem pertinente: ita ut quocunque tempore paroecias, dividere, vel unire pro libito valeat; &

A prout sibi in Domino magis expedire videatur, pro commodi oratione sacramentorum administratione: unde ipsius est vicarios & curatos (a) ecclesie praeficere; hos constitutus, illos deponere, sicuti opportunius visum fuerit, ut Christi oves sibi committantur, & de quibus rationem est redditurus, (anno) pastu donentur: in presentiatur igitur hujusmodi distributionem, divisionemque paroeciarum & parochorum R. Metropolitani in proxima ineunda visitatione ecclesiarum instituer dividendo, aut uniendo, prout prudenter arbitrabitur, relque alias, completa jam synodo disponet, quas syndicis eadem necessarias judicaverit. Vicarial etiam à Metropolita singulis Paroecis designabuntur. Jultis demum de causis, & quia id ad commune Ecclesiarum bonum, earumque regimen conducibilius censuit, vetat Synodus Vieagios deputari perpetuos; sed singulos ad Presul's nutum (b) amovendi posse decernit.

DECRETUM III.

CII. Præterea declarat synodus, nullum Cassaniorum duabus (c) posse praefici ecclesiis, & ab iis fructus percipere, juxta sacros canones, & quoniam in hac dioecesi ex pravo usu a longo tempore introducti, plurimi duabus, aut etiam tribus ecclesiis, quantumvis inter se longe distitis, veluti propriis, sibique commissis praesunt; eo quod ab ipsorum consanguineis fuerint extructi, vel alii de causis, declarat synodus, quod ubi illæ in paroecias erigantur, nulla in eas illis relinquitor jurisdictionis, nec in ipsis aliquid praincipere, vel de re aliqua disponere in posterum poterunt; id enim ad proprios ipsorum designatos vicarios ex integro pertinet: qui vero contrarium attentaverint, a communione fidelium segregati declarentur, & pro arbitrio prelati tanquam perturbatores plectantur: ceterum optat synodus, ut ex iis Cassanariis, sive ecclesiarum praefectis, qui ad tale manus idonei fuissent, nulloque impedimento praepediti, ad aliquam ex eis paroecis promoveantur, prout reverendissimo Metropolitanu videbitur: permittit tamen synodus presuli, quod si ipsi non suppetant tot sacerdotes idonei, quorū pro cunctis ecclesiis desiderantur, aut non omnes commode sustentari valeant, uniuersas (d) commendare possint ecclesias: ita tamen disuntas, ut utramque regere sine ullo animarum detrimento, & in utraque sacramenta ministrare valeat: quod tamen absque urgenti, & inevitabili causa non fiat.

AC.

(a) Curia dicitur a Cura, & a sacris sedibus, in quibus degant, que veniunt latine nomine Curia: unde ecclesie parochiales & accolae illarum Curiales recte nominantur. Vide Pignat. tom. 6. cap. 98. num. 10.

(b) Utitur hic synodus facultate Tridentini sess. 7. cap. 7. quod per vicarios etiam amoviles, cura animarum exerceri possit. Constat autem S. Pli V' abbas hoc arbitrium episcopis, & prescriptis formam deputandi vicarios perpetuos; alia demum in Bulla: ad exequendum.

(c) Sanctius fuit in Concil. Lateran. 3. Gen. anno 1179. Ne quis multas habeat parochiales ecclesias, sed unus quisque, in qua residet: ita cap. 13. In Concilio vero Emetiten. anno 605. Ratuitur, quod si unius presbytero plures sunt ecclesiae communis, in angulis sacrificium offerat, pro agone Domini.

(d) Consonat hoc decretum cum Concilii Toleto. 16. capite 5. & cum capitulo 19. Eiusdem tenus modo laudat, in quo habetur, quod sacerdotale decreto presbytero uno, plures extant communis ecclesie: vocatur autem ibi ille presbyter Parochianus, & fortasse ex inductione Malpauz vocis illius xvi. Parochianus.

ANNO
CHRISTI
1599.

ANNO
CHRISTI
1599.

ACTIO VIII.

DECRETUM IV.

CCIII. **Q**uoniam plurima hujus dioecesis ecclesie cum ingenti christianorum, ibi degentium damno, Caffanario desistuntur, ita ut per annum integrum, immo etiam per plures, nec sacram autem, neque sacramenta percipiant: quod innotuit R. Metropolitanus, qui in perfecta visitatione Ecclesiarum deprehendit, in eorum aliquibus quinquennio, vel sexennio, nullam fuisse missam celebratam: plurimos item pueros, & etiam natu maiores non fuisse baptismate ablutos; praecepit synodus, ut nulla ex ecclesiis in paroccium (a) erigendis, ne modico quidem tempore abique parochio, & vicario, qui fideleriter sacramenta ministret, relinquatur, utcumque abjectus, & exiguis fuerit populus: in quo plurimum vigilante exigit a prolatu. Verum nisi reperatur Caffanarius aliusquis, qui eo loci (quod non infrequenter accidit) pergere velit, declarat synodus, jus esse praesul, quos voluerit, ad hanc ecclesiarum curam poens etiam & censuris compellere, ordinibus etenim initiantur, ne fidelium necessitati defit, qui succurrat. Id quod preceptu decretu synodus statuit: congrua vero alimenta ab ipsis accipiant ecclesiis.

DECRETUM V.

CCIV. Cum synodo innotuerit, plures esse Vicos, & pagos in ista dioecesi, in quibus, eo quod longe ab ecclesiis distant, vix vestigium aliquod christiane religionis superest; nam neque incole baptizantur, nec quidquam retinent, quo ab Etnicis distinguuntur, nisi purum nomen; christiani enim S. Thomas appellantur: quod quidem tribendum magna ex parte est socios praevaluum schismaticorum, qui hanc ecclesiam gubernarunt; praecepit synodus in virtute sancte obedientiae omnibus Caffanariis in ecclesiarum vicarios instituendis, ut statim ac ad suas ecclesias pervenerint, de populis, ac christianis, fortasse in pagis aut vicis, sua parocchia finitimis, diligenter inquirant, & si quos repererint, de his R. Metropolitanus certiorum reddant, qui quod factum opus fuerit, ad Dei obsequium, animarumque profectum provide exequetur. Nec sumrumque profectum provide exequetur. Nec ipse hanc inquisitionem omittet in proxima ecclesiarum visitatione: ubicumque autem hujusmodi non baptizate gentes reperiantur, erigantur ecclesie, quibus constitutur vicarius, qui has gentes veraci, ac sincere christiane religionis professioni, ac usui sacramentorum ecclesia restituat.

(a) Parochia dicitur a Parocho, que etiam vocatur Parocchia, id est accolatus, sive accolator, convexus, aut facta vicinia; unde accolitus proprius Parocho, qui Hispano idiomate Eccligeros: ejusdem scilicet fani, accolatus confortos. Qui de Parocchia & Parocchii plura velit, consultat Thomassin. *Disciplina Par. I. lib. 2. cap. 21.*

(b) Inter Sanctiones & Decreta Concilii Niceni apud Harduinum Tom. I. Coll. 509. 6. 1. prescribuntur. *Canones sue officia Deo debita, a Viris & Mulieribus, Praefulsi, non habentibus, qui eos auferant a malis viis, neque Episcopos, neque Monachos, qui eorū regant, sed sibi ipsius suarū iuris: in ejusmodi ecclesiasticorum penitentia: quam maxime consulendi; miti delinquentes ad calcem.* quod initio supponunt.

A DECRETUM VI.

ANNO
CHRISTI
1599.

CCV. Cum Travancoridis ecclesia pessum erit, ac christiani pene omnes, ab anno quadraginta ad idolatriam, ac ritus, ceremoniasque Ethnicorum defecerint: nec qui notabili spatio temporis nati sunt, baptisatum suscepint; idque non alia de causa, quam quia per annos plures ea ecclesia sacerdotibus destituta (b) fuit, obstantiam a ceteris ecclesiis, cum tamen adhuc in illa probi aliqui christiani perseverent; praecepit synodus, ut in illa non fecus ac in reliquis, vicarius constituantur, qui quantocius eo perget, ad instaurandam ecclesiam illam; plures etiam sacerdotes affli, & praedicatorum eo mittantur, qui gentem illam ad sancta matris ecclesie gremium, & catholice fidelis professionem reducant, ut illusterrimus Metropolita praecepit, cum rem hac cum eadem Gente transegit, ejusque plures baptizavit: quin immo hortationibus ipsis, & rudes illi incole designandum vicarium acceptarunt, & Rex ipse Travancoridis facultatem dedit perpetuo consulendum in posterum huic ecclesie, juxta ipsum accessitatem.

DECRETUM VII.

CCVI. Ad synodi notitiam pervenit, in confiniis terrarum Samorim, regis Calecutti per quadraginta leucas ab ecclesiis hujus dioecesis, in terris predicti regis dictione subjectis, quemdam inveniri Pagum dictum, *Todamala*, cui olim adiuncte fuerunt aliquæ christianorum Colonizæ primitus ad hanc ecclesiam attinentes: qui christiani cum nudo nibil nisi merum nomen retineant, praecepit synodus, ut ex hac ecclesia illuc Sacerdotes, ac praedicatorum mittantur, qui eos ad Catholicam fidem reducere studeant, & sacro abluant baptismate; etenim ex sollicitudine, qua suam locavit operam Rev. Metropolitanus, ea in spe sumus, ut quod ad eos Christianos attinet, facile ad bonam frugem reddituri sint; eo vel maxime, quod uno sacrorum Ministrorum defectu a christiane religionis semita discesserunt. Itaque synodus praedictos populos Dominum Metropolitanum commendat, eorum etiam curam perpetuo gerendam huic ecclesie committit.

DECRETUM VIII.

CCVII. Cum multiplicis sancti Olei usus a Christo Domino fuerit institutus, atque adeo Oleum Chrismatis, pro materia Sacramenti confirmationis, oleum infirmorum pro unctionis extreme Sacramento adhibetur

ANNO
CHRISTI
1599.

tur : præcipiantur insuper in eadem sancta Ecclesia alias sacre uniones Oleo Catechu-
menorum perficienda . Cumque ex tradi-
tione Apostolorum , & Patrum ecclesie do-
ctrina constet hujus multiplicis sacri Olei
ustum a Christo fuisse commendatum in ul-
tima coena cum discipulis suis celebrata :
Synodus , cui compertum , exploratumque
est , Sacri olei usum in hac dioecesi nullum
usque hactenus fuisse : immo fuisse pe-
nitus (a) ignotum , præcavendi ergo im-
posterum hoc malum , præcipit , ut in fin-
gulis ecclesiis curialibus , sive parochiali-
bus habeatur pyxis tribus discretis vasculis
instructa ex argento , stanno indicio , ant
vitro , in quibus multiplex Sacrum Oleum
reverenter decenter affervetur , que va-
scula insuper peculiari signo distinguantur ,
ne in eorum uso oritur confusio . Vicarius
insuper mittendis præcipit , ut hinc non nisi
pyxidibus pro qualibet ecclesia instruti di-
scendant , quas illis Rev. Metropolitanus tra-
det , eas enim oleo referatas apud se habet ,
quod multiplex Oleum ipse in ecclesia Car-
turtensi hujus dioecesos , proxime elapsa
feria (b) quinta in Coena Domini ad hunc
effectum sacris precibus , & benedictionibus
expavit : dicta pyxides in armariole clave
obligato reponantur , apud aram maximam ,
aut Sacrarium , aut prope fontem Baptis-
matis , eaque sint velo serico copertæ ,
ea qua par est decentia , ac veneratio . Si
vero Vicarii longe ab Ecclesiis degerint ,
vel ex in Sylvis sint conditæ , pyxides illas
apud se loco tamen decenti reverenter lo-
cent , ne fortis Ethnicorum pateant ; utque
majori celeritate extremam unione de-
poscentibus succurrant : inter gerendum
autem sive ad Ecclesiam pro baptizandis ,
sive alibi pro agrotantibus , id muneris sem-
per , quantum res permiserit , Sacerdos exec-
quatur , vel saltem aliquis Chamazius , in
Sacris constitutus : quinta insuper feria in
Coena Domini quidquid superfluerit Sacri
Olei illius anni , vel infundatur ecclesie
lampadibus , & comburatur , vel in Baptis-
terium proiiciatur , & novum deinceps adhi-
beatur , quod asportandum erit vel e loco ,
Conciel . General . Tom . XXXV .

ANNO
CHRISTI
1599.

ubi in celebratione Paschatis presul sacris
precibus , & benedictionibus illud expiave-
rit , vel aliunde , ubi illud presul postea in
singulas ecclesias distribuendum reposuerit :
vacante autem ecclesia , e sede de Cochim ,
facultate habita a Gubernatore pro tempo-
re , & Domino episcopo Civitatis illius an-
nuente , asportari current . Quod si Vicarius
in sibi comparando sacro oleo pro sua ec-
clesia , adeo negligenter se gesserit , ut ul-
tra meus post celebrationem Paschatis
eo careat , suspensione ab executione ordi-
dinum , ac proventibus , per semestre a pre-
fusile , qui maxime hac super re inviglet ,
puniatur , cogaturque insuper illud sibi com-
parare . Infantes vero , qui per id temporis
baptismum accipient , oleo sacro Baptisna-
tis illuc apportato inungantur ; neque Vi-
carii a synodo abscedant , antequam de mul-
tiplicis olei usu , qualitate , & forma un-
gendi , per viros ad id per synodum deputa-
tos , plene erudiantur , ne in Sacramento-
rum administratione errent .

DECRETUM IX.

CCVIII. Quia plurimum est confusionis in
hac Dioecesi , quantum ad observantiam die-
rum festorum (c) , quorum violatio lecha-
le peccatum est , que observantia complecti-
tur auditionem Sacri , & cessationem a ser-
villibus laboribus , a celebratione contra-
rium , a publicis nundinis , rerumque em-
ptionibus , ac venditionibus : declarat syno-
dus , sequentes servandos esse dies : nimi-
rum dies Dominicos totius anni .

Januarii prima festum Circumcisiois Do-
mini , & in sexta Epiphaniam .

Februarii secunda Purificationem Domi-
ne nostre ; & vigesima quarta festum apo-
stoli Mathiae ; anno vero bissextili die vige-
sima quinta .

Martii vigesima quinta , Annunciationem
Domine nostre .

Aprilis vigesima tertia Sancti Georgii
martyris pro more hujus episcopatus .

Maji prima festum Apostolorum Philippi ,
& Jacobi .

oooo

Ju-

(a) Nestoriani Indi Malabarentes , aliique , qui Sacris Oleis non utuntur , atque pro oleo
infirmorum usurpant massam quamdam ex oleo , aqua & pulvere , seu rollquis alicuius Sandi ,
quam vocant *Hunass* , seu *Taihsa* , id est *Gratia talis Sandi* , omnino deficere , non modo
a doctrina universalis ecclesie , verum etiam a propria ipsorum Doctoribus , ut facile novita-
tis revinci possint ; quidquid in contrarium nitatur Crozatus , de quo vide Afferm . Bib . Orient .
4 . pag . 277 . omnia eruditæ atque perpolite endantem ; & Not . ad Syad . agram 46 . 4 . Dec-
ret . 24 . Apud Orientales Syros oleum infirmorum vocatur *lampas* .

(b) Patriarcha Maronitarum benedicit etiam Oleum Sacrum feria V. , quam vocant *Mystero-
rum* ; quod oleum vocatur ab ipsis Maronitis *lampas maior* . contradistincte ad oleum , quod
a solis Presbyteris benedicitur , quod *lampas minor* appellatur . Hoc autem consecrat a septem
Presbyteris , aut saltem tribus , idque ex delegatione , cum supremo oleum a Patriarcha bene-
dicunt deficit , eo quod non nisi semel intra septennium illud *lampas majoris* officium ce-
lebret .

(c) Dominicarum festorumque ordinem per totum anni circulum , a Nestorianis observatum ,
excellissime recenset Afferman . Bib . Orient . tom . 4 . pag . 380 . ex officio divino , Jesuobi Adilaben
justu ordinato . Qui vero ecclesie Coptorum Alexandriae , Sanctorum felicitates scire aveat ,
consultat Synaxarium Coptorum , in lucem recens editum a V . Cl . Eudio Apameo Archiep .
pag . 164 . Bibliot . Medicea Laurent . Floren . anno 1742 . typis elegantissimis edita .

1315

ANNO
CHRISTI
1599.

Junii vigesima quarta Joannis Baptiste :
vigesima nona festum Apostolorum Petri, &
Pauli. (a)

Julii secunda Visitationem Domine no-
stra : tercia festum Apost. Thomae (b); qua-
die iuxta nonnullos fuit translatus; & iuxta
alios ad has horas appulit; & solet servari
ex antiquo hujus episcopalis sedis more: vi-
gesima quinta S. Jacobi Apostoli.

Augusti sexta Transfigurationem Domini
puxa hujus Diocesis consuetudinem; de-
cimaquinta Assumptionem Domine nostre :
vigesima quarta festum S. Bartholomaei Apo-
stoli.

Septembrii octava, Nativitatem Domine
nostrae: decima quarta festum S. Crucis de-
more hujus Regionis; vigesima quinta San-
cti Matthaei Apostoli: vigesima nona S. Mi-
chaelis Archangeli.

Oktobris vigesima septima festum Apo-
storum Simonis, & Judae.

Novembrii prima festum omnium Sancto-
rum: trigesima S. Andreæ Apostoli.

Decembrii octava Conceptionem Domine
nostræ: decima octava festum Sudoris (c)
Crucis gloriæ Apostoli Thomæ ex more
episcopatus: vigesima prima festum ipsius
Apostoli Thomæ; vigesima quinta festum
Nativitatis: vigesima sexta in prima octa-
va festum S. Stephani Protomartyris: vi-
gesima septima in secunda festum S. Joannis
Evangelista: vigesima octava, tercia osta-
va, festum Innocentium.

Feria quinta in Cœna Domini ab hora,
qua inchoatur officium in ecclesiis, usque
ad mediam noctem tabbati, ex more ecclie-
sis.

Diem Paschatis Resurrectionis, cum se-
quentibus tribus, quamvis haec non ul-
tra duos dies celebritas hæc servaretur.

Diem Ascensionis Domini.

Diem Sacratissimam Pentecostes, cum
duabus sequentibus.

Festum Sacratissimum Corporis Domini,
Sanctissimi Sacramenti, quod solet in his
partibus celebrari, feria quinta post octa-
vam Paschatis.

Item diem Titularis Ecclesiarum, ac fe-
sta Sanctorum principiorum, quibus dicata
exsunt, in propria tantum Parochia.
Declarat preterea Synodus, non esse iterandas
tanquam solennes, & speciali cultu di-
gnas, ut alibi erat in uso, sextas ferias
a Nativitate, usque ad Quadragesimam;
cum quia Sancti, qui in aliquibus carum co-

lebantur, suos aliunde sortiuntur designatos
festivitas dies; tum etiam quia nonnulla
iporum festorum sunt Hereticis dicata, ut
superius monimus, quos nefas est festivita-
te colere: Vicarii itaque current, populum
Dominica die inter Missarum solennia ad-
movere festorum illius hebdomadæ, ut sciat,
qua sit illi colenda.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM X.

CCIX. Verum non modo circa dies festos
concelebrantes ex precepto, sed etiam circa
dies esuriæ, quibus obstringatur hic po-
pulus lege jejuniæ, vaix oræ sunt duble-
tates in hac Diocesi: quamobrem Synodus
declarat, ex precepto levandum esse jeju-
num diebus (d) mox indicandis, tam ex
antiquis, quam ex novissime a nobis affi-
gnatis: videlicet.

Sacrum, ac solenne jejuniū moxus Qua-
dragesimæ, quod de more hujus Diocesis,
initium sumit a prima feria secunda post
Dominicam Quinquagesimæ.

Sanctum jejuniū Adventus Domini, quod
in hac diocesi exactissime servatur, a
prima Dominica proximiore Kalendis De-
cembris usque ad festum Nativitatis Do-
mini.

Februarii prima die in Vigilia Purificatio-
nis Domine nostre: vigesima tertia, Sancti
Matthie Apostoli.

Junii vigesima tertia in vigilia S. Joannis
Baptiste; vigesima octava SS. Petri, & Pauli.

Julii vigesima quarta, in vigilia S. Jaco-
bi apostoli.

Augusti duodecima in Vigilia Assumpcio-
ni Domine nostre: vigesima tertia, S. Bar-
tholomæ apostoli.

Septembrii septima in vigilia Nativitatis
Domini nostre; decimateria S. Crucis: vi-
gesima, S. Matthæi apostoli.

Octobris vigesima septima in vigilia apo-
stolorum Simonis, & Judæ; & postrema,
omnium Sanctorum.

Novembrii vigesima nona in vigilia S. An-
dreæ Apostoli.

Decembrii vigesima in vigilia gloriæ apo-
stoli S. Thomæ: vigesima quarta, nativitatis
Domini Nostri Iesu Christi; etiæ alias ha-
bendæ ad jejuniū adventus pertineant.

Et ut particularis hæc ecclæ cum ec-
clæ universalí contentiat, statuit syno-
dus jejunandum esse juxta preceptum uni-
versalis ecclæ, quatuor anni temporibus:
dra-

(a) Apostolorum festa celebrabant Naboriani, non sicut diebus, in quibus eos colit ecclæ-
sia, sed in Dominicis, vel tertius feratis: nullum autem festum aut memoria instituta erat de Cir-
cummissione Domini, & de Virginis Conceptione: & ut scribit Vincent. Mar. a S. Cathar. lib. 2. c. 6.
nullus celebant festos dies præter Dominicos, nisi tessa Christi Domini, Nativitatem & afflu-
tionem Deparz & Apostolorum solennitates.

(b) Tercio in anno memoriam D. Thomæ Apostoli celebant Indi Malabarenses; nimis mirum die 3. Ju-
lii, 18. Decembri, &c. ejusdem mensis. Vide Gouv. Itin. Menes fol. 77.

(c) Patum hoc institutum est in memoriam sudoris, qui e mar more D. Thomæ Crucis scaturit anno 1577. in Meliapore quod ostentum, plures poteris videris: Vide Gouv. Itin. Menes fol. 77.
Et differt notitia num. 48. Nec minus celebret habetur Crux Crucianoribus, quæ cum sit magnifica
non fecit ac Asia, vita eis non semel in sublime elevata, atque splendidissimum lumine radians &
confuse Virg. Mar. lib. 2. cap. 2. Crucis autem D. Thomæ eam exprimit figuram juxta lauda-
gum auctořem, quam præferti Crux Equitum S. Mauri in Sabaudia, & ex Gouv. Crux Luftha-
nica Equitum de Apis.

(d) De antiquo Naborianorum ordine circa jejunia, Vid: Affeman. tom. 4. Bib. Oriens. pag. 387.
& Difser. pag. 69.

1317

DIAMPERITANA SYNODUS.

ANNO
CHRISTI
1599.

similium quarta feria, sexta, & Sabbato immediate post diem Dominicam primam Quadragesima; quæ tandem jejuna in quadragesimali jejunio continentur. Similiter feria quarta, sexta, & Sabbato immediate post Festum Pentecostes: prima quarta feria, sexta, & Sabbato immediate post Festum S. Crucis mense Septembri: prima quarta feria, sexta, & Sabbato post festum S. Crucis ad decimam tertiam Decembri; quæ jejuna comprehenduntur in jejunio servari solito diebus anniversariis Adventus Christi.

CCX. Approbat insuper synodus jejunium premitti solitum ad assumptionem Dominae nostræ a prima Augusti usque ad illud festum, & ad Nativitatem ejusdem Domini, a prima Septembri usque ad festum ipsius: & jejunium quod vocatur apostolorum, a prima die post festum Pentecostes, per quinquaginta sequentes dies, quippe que optime, ac laudabiliter instituta sunt: quam obrem optaret synodus ea servari nunc, sicut antiquitus a primis Christianis in hac regione servata fuerunt: nihilominus quæ quantum ad hec jejunia multiplex fuit consuetudo, & ex opinionum varietate multiplex perturbatio, & conscientiarum hesitatio, declarat Synodus, neminem, ad hec jejunia servanda gravi præcepto obstringi, & habenda esse in posterum tamquam opera omnino voluntarie susceptra, & quæ supererogantur, nec his diebus ad cibos esculales quemquam esse cogendum.

Quantum vero attinet ad triduum jejunii Jone prophetæ, quod appellant (a) Munanabu, & exordium sumit decima octava die primam Quadragesima diem precedente, ob Ipius antiquitatem, & sanctitatem, optat synodus diligenter servari; verum quia Christiani, per hos solent convenire dies in ecclesiis, ibique manducare Nerchas, (b) quæ parantur, laudatum triduanum jejunium non graviter præcipit; omnes tamen gravi præcepto obstrictos esse vult, ad non comedendos memoratis diebus, nisi cibos quadragesimales.

Debent itaque vicarii Dominicis diebus in suis ecclesiis denuntiare populo jejunia illius hebdomadæ, ut admonitus ea servare possit, nec ignorantia excusat.

1318

DECRETUM XI.

ANNO
CHRISTI
1599.

CCXI. Commendat Synodus laudabilem consuetudinem, qua Christiani hujus Dioecesis servant quadragesimale jejuniū abstinentes ab ovis, lacticinis, caseo, piscibus & vino; immo & ab uxoribus, (c) tanto eo temporis intervallo: que quidem omnia vult servari inviolabiliter etiam in posterum; sicut etiam quod jejunia inchoentur feria secunda post Dominicam quinquagesima: ut autem nonnoli tollantur introduci pravi usus, declarat legem jejunii non solum exigere abstinentiam a vertutis obsoniis; verum etiam postulare, ut nonnisi semel in die, præfinito tempore sumantur cibi, certe quoquin licet; post occasum autem Solis, quibus opus fuerit bibere, aut libuerit, ne haustus noceat, esculenti non nisi modicum quid, & leve, instar jentaculi sumatur, quod humores imbecillitati permittit ecclesia. Si vero vel qualitatem, vel quantitatem ciborum in vespertino jentaculo non servaverint, vel ultra prandium, & permisum jentaculum comedant, sciant se frangere jejunium, & lethali peccati reos esse. Illud insuper advertant, quod si ex fragilitate, vel malitia die aliquo præceptum jejunii violent; non exinde non amplius obstringi diebus reliquis lege quadragesimalis jejunii; ut plures putant, sed quocunque die jejunium fregerint, novo se alligari lethali peccato sciant, iuxta numerum reliquorum dierum, in quibus jejunare desierint. Præterea sciant jejunium servandum esse diebus festis etiam solennioribus, si tempus præscripti jejunii festos hujusmodi dies comprehendant, exceptis solis diebus Dominicis, in quibus Christiani non licet jejunare. Quamobrem quotquis pravi usus, & falsæ opinione in materia jejunii in hac dioecesi irreplerunt, corrigendi sunt, & radicibus evellendi.

DECRETUM XII.

CCXII. Declarat synodus jejunandi præceptum, quantumvis urgentissimum non obstringere pueros, & adolescentes ante vi gesimum primum ætatis annum, nec senes ætatis admodum proiectæ, & debiles: ægrotos, mulieres pregnantes, aut filios lactantes, nec serviliter laborantes licite, & assidue ex inevitabili necessitate, & obligatione, si labor talis sit, ut a jejunante exerceri sine detrimento non possit: nam persona prædictæ solum debet servare jejunium, quantum ad abstinentiam a cibis veritis,

Oooo 2 atque

(a) Legendum esse videtur Munanabu, quod est jejunium trium dierum, ex Malabarico Munanabu, id est numerus ternarius, & Nojeba: jejuno: non vero Munanabu, ut in textu Synodi, aut Monobis, ut scribit Vinc. M. lib. 2. c. 6. Vide supra num. 132.

(b) Nercha est convivii parandi turbæ fideliū in Ecclesiā certis solennitatibus confluentium, votum seu sponsus: in quo fercula oryzæ, & fructus aliqui nucis Indicæ latè conditi exhibentur, longo ordine cunctis utriusque sexus etiam in apibus' iuxta Ecclesiā in terra confidentibus; Sacerdotes autem in gradibus sedent altaris. Fit convivium peracta Misra, in qua omnes communicant; recitatis prius quibusdam precibus, quas finite prandio prosequuntur. Quæ convivia præcas agapæ non modo referunt, sed ministrantur. Cum ea sunt pro defundis vocantur Chara aut Cernia. Nercha autem plerique sit in Anniversario Dedicationis Ecclesiæ, & in præcipuis solennitatibus; & in aliquorum nuptiis.

(c) Id omnino conforme est prædictæ disciplina Ecclesiæ; auctor autem Alcorani, morem iustum quem aliquia observari præcipiebat, ita clausi ut suberet, omnino ab uxorio congreku temperare tempore jejunii; cumque Mahometatorum jejunium levaretur ab ortu Solis ad occasum usque, zelqua erat tota nox, qua licite veneti indulgere possent. Vide Biblio. Medioseom.

1319

DIAMPERITANA SYNODUS.

ANNO
CHRISTI
1399.

atque adeo vesci cibis esurialibus. Excipienti eorum suorum agroti, quibus licet vesci A ipsorum sanitati congruentibus ferculis; similiter excipiendae sunt mulieres pregnantes, quae possunt cibum aliquem etiam ceteroquin vetrum (a) comedere, si illum concupiscant, quod ipsis permittetur; ne sequatur abortus, ut affloret.

DECRETUM XIII.

CCXIII. Damnat synodus stultam opinionem eorum, qui sectantes Ethonicorum superstitiones, censent inutile sibi fore jejunium, nisi primo mane corpus laverint; vel si quempiam de stirpe abjecta tetigerint; quamobrem adhuc Naltes ad jejunium servandum coguntur lavacrum adhibere: declarans itaque synodus, neque lotiones hujusmodi, neque vitationem praeditorum superstitiosorum contactum nulla ratione pertinere ad jejunium ex precepto ecclesie servandum, neque ad Christiane Religionis professionem, præcipit, ut a præfule acriter puniantur harum vanarum superstitionum, sectatores, quas etiam atque etiam exoptat a cordibus Christi Fidelium hujos ecclesie penitus eradicari.

DECRETUM XIV.

CCXIV. Quamvis synodus approbet laudabilem coniuetudinem hujus dioecesis sacram inchoandi quadragesimale jejunium, a feria secunda post Dominicam quinquagesima, nihilominus ut hac ecclesia in tam salutari ceremonia sacra ecclesie universali se conformet, statuit, ut feria (b) quarti sub sequente cineres rite sacro luitrentur, lisque a sacerdote celebrante aspergantur caput Christi fidelium additis verbis illis: *Memento homo quia puluis es, & in pulvorem reverteris:* prout in Rituall Ro-

1320

ANNO
CHRISTI
1399.

mano syriace translatio de mandatore rev. metropolitani habetur: Hac enim sacra ceremonia excitantur Fideles ad ferventiores, poenitentiam; ac dolorem sudorum peccatorum, & ad proprie imbecillitatis confidrationem; atque adeo ad sanctius, & maiori cum veneratione facros illos dies celebrandos. Carent etiam Sacri ministri, quantum fieri potest, ut cineres sint ex ramis combustis Dominae (c) palmarum anni praecedentis, que Dominica dies in hac Regione appellatur *De Ossana* prout in eodem Rituall libro prescribitur. Populo insuper denuntient ritum hunc, non esse Sacramentum ullum, sed meram ceremoniam sancte ab ecclesia institutam.

DECRETUM XV.

CCXV. Ad eundem finem omnino de conformitate cum universalis ecclesia, præcipit Synodus a carnis abstinentiam die Sabbathi (d) servandam ex precepto graviter obligante, in memoriam sepulture Christi Domini, edere tamen hac die poterunt ova, lac, butyrum, & caseum. Quod etiam poterunt alii diebus, in quibus sola abstinentia a carnis præcipitur: & quoniam consuetudo non vescendi carnis feris quartis, non servatur in tota dioecesi, sed alibi tantum: & id quidem a paucis: declarat liynodus abstinentiam hanc esse laudabilem, & opriandam, ad eam tamen servandam, nusquam gravi precepto Christianos obstringi. Quibus ergo fuerit libitum, etiam feris quartis, poterunt carnes edere.

DECRETUM XVI.

CCXVI. Declarat synodus preceptum, abstinendi a carnis diebus prohibitis, jejunandi, ac festos dies colendi, a media

(e) in

(a) Inter alias abortus causas assignatur cibi aliquo denegati desiderium, & vehemens appetitus aliquid videndi, olfacti &c. & quamquam aliqui putaverint illud desiderium factus esse, non autem Matris, contrarium probabilitus apparet cum Cardoso in Phil. libera Qgab. 101. vera ergo causa abortus iuxta illum est Melabaria natura (femine) illasque que eadecanta memoro, ut Cafuisse rigidit, non omnia denegent pregnantibus; cavere autem ex debent inter alia, animo usu putantis illius dulcis & aromatica, quem dicens Chorolota, quae ex codem auctore abortu ciet: at erit id surdis canere.

(b) Quatuor anni temporibus, benedictio ac impositio cinerum celebrabatur, ante annos sextos in aliquibus Ecclesiis; immo & cunctis rogationum diebus imponabantur cineres. Vide Mariane De Rit. tom. 3. lib. 4. cap. 20. num. 32. & volum. 517.

(c) Et si aliqui Patres faculti q. meminierint Dominae Palmarum, ut S. Ephrem, ritus tamen benedicendi palmas, anno 500. primum coli coepit in oriente afferentes Severo Patriarcha Antiocheno ex Cod. Nitrius. Pat. 33. & 34. Num. 223. & Josue Styliste, qui ait, a Petro Edesse episcopo anno 497. in Mesopotamiam ejusmodi ritum suisse invenitum. Videbhs tom. 3. Bphr. Praef. pag. 212.

(d) Quod Melabaræ Sabbatho non abstinenter a carnis, in ritus erat Orientalis Ecclesia, in qua feria 4. & testa, Sabbatho omisso jejunium servabatur: immo ex disciplina virgebat in Ecclesia nostra Occidentali anno 1054. quo frequentari coepit abstinencia Sabbathi, nec adeo stricte, ut omnes eam illuc servaverint; Baldricus enim Abbas in quedam, qui placutum ducebat Sabbatho manducare carnem, ita loquitur.

Sabbato suffodiis tamquam Iudeus appellatur.

Cum somen alterius leges servare.

Vide Mabil. Praef. 2. form. 6. Bessididini i anno etiam lobente 1368. non servabatur adhuc Sabatum a laicis, bene vero ab Ecclesiasticis: adcas Concil. Vauren. Doct. 90. Et Parisis a Nativitate Domini usque ad Festum Purificationis Domini, in nullo Sabbathorum hoc etiam tempore, jejunium servatur.

Anno Christi 1599. (a) in medium noctem computari, ita ut incipiat urgore a media nocte dies anteecedentis, ad medium usque noctem diei festivis, vel festi, atque adeo ut res confiteat exemplo, obligatio abstinendi a carnibus die Sabbati, incipit a media nocte feria sexta usque ad medium noctem Sabbati: cum dies Sabbati incipiat ab una media nocte, & ab alia terminetur; adeoque his veluti terminis circumscribatur. Similiter obligatio cessandi ab omni labore servili a media nocte Sabbati, tunc enim incipit dies Dominica, protenditur usque ad medium noctem diei Dominicae: quia tunc absolvitur dies Dominica, & sequens feria secunda. B sum habet exordium. Decipiuntur ergo gal putant se praecepta ecclesie servare, jejunando, & cessando a servilibus laboribus a vesperis ad vesperas: nam neque per integrum diem jejunium, neque per diem integrum diem festum preceptum servant, sed violent praeceptum, quod urget toto integro die, adeoque a media ad medium noctem. Praterquamquod lectores sunt morum, tituumque Iudicorum, quos Ecclesia reprobavit: Hebrei erim suos dies esuriales, vel festos numerant a vespera ad vesperam, ubi contra Christiana ecclesia eos a media ad medium noctem numerare solet.

DECRETUM XVII.

CCXVII. Quoniam contra uniuersitatis ecclesie morem, que aquam iustitalem solenni ritu, ac statutis precibus a sacerdote, sacramtam, in urna aliqua decenter receptam sub ipsum Templi ingressum servare solet, ut illa se aspergentes fidèles venialium remissionem acquirant; in hac dioecesi aqua ad hunc plium usum, non a sacerdote ullo, nec ecclesie precibus expiatur, sed tantummodo a Capiario, (b) vel Sacra infusione lutti, vel terre, quam Peregrini & loci Sandis a S. Thoma Apostolo cultis, vel ex ipsius sepulcro aportante, ad quem usum ex terra bujusmodi globus in ecclesia aservari solet; vel in hujusmodi terre deflatum, aliquibus thuris granis a sacrista, nullis premis sacris precibus in aquam iniecit. Declarat synodus, aquam hujusmodi non esse aquam iustitalem sive benedictam, nec adhibendam a fidelibus; cum terra praedita,

vel alia quacumque e locis sacris, & se pulcris sanctorum, quo colit ecclesia, quamvis veneratione digna sit, nihil confesse posse sit ad confundendum hoc sacramentale ab ecclesia institutum. Quamobrem, præcipit, ut sacerdotes iuxta morem universalis ecclesie, aquam benedicane, infusione (c) salis pariter benedicti, & eos ritus omnes servent, ac precies adhibeant, que habentur in rituali Romano syriace translati iussu Rev. Metropolita. Vicarii insuper eamdem benedicendi formam ibi prescripient servare, & ex aqua illa urnas appollites implere, vel vespera Sabbati, vel primo mane diei Dominicae: quo etiam die sacerdos linea vesti, sive alba, & folla indutus, & absque planeta antequam sacrum inchoet, Templum percurrat, populum ibi congregatum ad audiendum sacrum, aqua benedicta aspergens, & recitat antiphonam, & orationem, que in eodem rituali continetur. Idque in solemniis missis diaconus praeditus, oratio autem recitabatur semper a sacerdote: vicarii etiam populum monerant, ut subeentes templum manu in aquam benedictam immersa, signo crucis se munitant, abstineant vero ab oratione illa impi hæretici Nestorii, quam antea recitare solebant in ingressu, cum aquam benedictam sumarent, & que a synodo tamquam impia, & hæretica reprobatur.

Anno
Quaestio
1599.

DECRETUM XVIII.

CCXVIII. Quia major hujus populi pars christiane religionis institutiones ignorat, nec aliud scit ad summum quam Pater, & Ave, quas tamen orationes syriace recitat, cuius lingua est penitus ignara, immo maior puerorum pars, ne signo quidem crucis munire se didicit, & quod magis pudendum est, plures ex Chamazibus ipsis, quamvis ad sacros ordines promoti, non bene callent christiane Fidei elementa, & præcepta decalogi; præcipit synodus, ut in cunctis ecclesiis parochiis existentibus in pago aliquo, vel vico, sive matutino, sive vespertino tempore hora per vicarium præfigenda; puerorum aliquis vel ecclesiæ Capiarius vicum, vel pagum percurrat, campanulam pulsando E cuius sonitu admoniti pueri, puerisque omnes in ecclesiam convenient, ubi vicarius, vel ipsius iussu Castanarius, vel Chamazius chri-

(a) Orientales tam Nestoriani, quam Jacobites, juxta majorum suorum disciplinam observarunt jejunia fer. 4. & 6. a vespera exequuntur feria 3. & 5. & ab occasu ad occulum Solis, umilitate festos dies computarunt, computatio autem dierum a medis in medium noctem ex communi confitudine servatur in Europa de quo plura habentur in una Verunden. anno 1720. tom. 1. Resol. Consil. pag. 363. licer juata antiquorum disciplinam a vespera in vesperam dies colerentur ex Cap. Omnes sit. de festis. Vide Diffor. n. 110.

(b) Vox Capiar derivata videtur (summodo non sit Malabarica, & ut significat Missarum Ecclesiarum servitio additum) a latine Capiarsi ita dicti, teste Porphytione, quod rerum copia necessaria curam impenderent, qui etiam Parochi Horat. & Ciceroni audiebant; at Capiarius, significat. hoc loco Cultudem laicum Ecclesie, cuius est eam emundare, pulsare atra sacra, & alia ejusmodi.

(c) Aquam benedictam usus ex Apostolica traditione descendit, cui sal injicere iussit Alex. I. Ep. 2. si tamen ipsius est. Et ex Hincmaro anno 832. ubi habetur, quam aquam die Dominicæ ante Missam benedicti, ipsa populum ingredientem Ecclesiam aspergi, & ex ea (sit) qui voluntarie aspergant, & per manusque de agros super peccata sua, & verum pabula, super ribum funis, & petram conspargant.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1323

ANNO
CHRISTI
1599.

christiana doctrina (a) eos instruat, eosque A
preferit doceat modum se muniendi signo
crucis. Pater, & Ave, symbolum fidei, pre-
cepta decalogi, precepta ecclesie, articu-
los fidelis, & reliqua omnia christiana re-
gionis elementa, que ramen doceant lingua
vernacula, & Malabarica, quam audientes
callent, non vero Syriaca, quam penitus i-
gnorant. Hoc enim in more positum est in
ecclesia universa, ut pueri, & rudis populus,
lingua vernacula instruantur, ut mente in-
telligent, quod ore proferunt: dominicis
præterea, ceterisque diebus festis ante, vel
post missam universus populus in rebus fidelis
instruator, immo diebus dominicis idem fiat
horis pomidianis, præmissis aliquibus, qui
vicum, vel pagum percurrentes, campanulis
tinnitu populum admoneant, ut superius
præscriptum fuit: vicarii autem ecclesiarum
silvestrum præfixo hebdomadæ die pueros ad
doctrinam audiendam e viciniis locis
congregent, puerorum vero loca remotiora
incolumem, instructionem alicui alteri com-
mittant: Caffanarii insuper, qui legere,
ac scribere syriace aliquos edocuerint, &
ceteri hujusmodi ludimagiisti christiani, quo-
tidie ante lectiones suos interrogent discipu-
los lingua Malabarica, ut in ipsorum men-
tibus melius imprimantur christiana fidei ru-
dimenta: nulli item puerorum ordines con-
ferantur minores, immo nec tonsura, quia
christianam doctrinam callicant, eamque Ma-
labarice recitent, cuius rei examen lubeant
ad normam concilii Tridentini. In cunctis e-
cclesiis, liber continens rudimenta
Christianæ Religionis Malabaricæ conscri-
ptus pro instruendis pueris, & rudibus asser-
vetur: propter ea rogat synodus P. Recto-
rem Collegii de Vaipicota Societatis Jesu,
ut illum per sui collegii alumnos transscribi
earet, atque adeo plura suppont exempla-
gia ad singulas hujus diocesis ecclesiæ trans-
mittenda. Postremo etiam atque etiam ro-
gar, hortaturque omnes christianos, ut ref-
erentis horis suos domesticos, omneque e
sua familia instrui current, unde captivorum,
& servorum, quos alii, sic nullus, qui D
rudimenta fidei ignoret: confessari etiam
inter audiendum poenitentes, eos de myste-
riis nostræ fidei interrogent, atque ad ipsa
addiscenda hortentur.

DECRETUM XIX.

CCXIX. Ne fideles christiani hujus dio-
ceseos, quoad communes preces ab univer-
sali disideant ecclesia, ut haec ficerent,
omittentes in Salutatione Angelica postrema

(a) Quales esse debent Catechistarum dotes operit S. Clem. Ep. 1. quanta autem dignitatis munus fuerit in Ecclesia præterit Alexandria, videri potest in Adiūti Proclat. de Scholis.

(b) De additione Iohannes deprecationis, vide supra in Synodo sum. 30. Not.

(c) Sanctissimum nomen Iesu Syriaco ex Hebreo dicitur Iesuwan cum litera Ies in fine: perh-
di autem Hebrei pronuntiant contumeliosa Iesiu, cuius significacionem vide apud Maurocentum in
Via Ekd. pag. 1401. Frequens est apud Orientales, ex eo nomina compонеre, ut Iesuab: Iesus
dedit, Iesuad, idem Iesuphan Iesus exaudivit; Komesph: surrexit Iesus, Sabr: Iesu spes Iesu:
ab Iesu, Servus Iesu; que omnia, ut superiorius vidimus, in texto Lukanico, & in verbis Gal-
lica Renaudottii, sunt valde corrupti: non fecit ergo hoc Malabaricum nomen Iyo, quod certe
legi debet Iyo, id est Iesu, vel ut Geneti pronuntiant, Iesu, id est Iesuwan; Malabares enim
current litera gutturali Ies, non fucus ac Latini & Geneti; vide Superiorius in Synodo pag. 128

1324

ANNO
CHRISTI
1599.

verba, præcipit synodus, (silentio pri-
eundo impian, & hereticam formam solu-
tationis Angelice, qua perfidi utebantur No-
storiani penitus proscriptam) eam sic reci-
tari: Ave Maria, gratia plena, Dominus te-
cum, benedicta tu in mulieribus, & benedi-
ctus fructus ventris tui, Iesu. Sancta(b)
Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatori-
bus, nunc & in hora mortis nostra. Amen.
Iesu: præterea sic reformati in libris pia-
rum precium, qui sunt in uero in hac dio-
cesi.

DECRETUM XX.

CCXX. Quoniam fideles Christiani hujus B
episcopatus, dum sanctissimum profertur no-
men Iesu, nullam ipsi reverentiam exhibent;
ea nimic impia, & heretica doctrina im-
buti, qua Nestoriani opinantur, duo esse sup-
posita in Christo, & nouen Iesu esse no-
men suppositum pure humani, quod non me-
retur speciem reverentiam, præcipit Sy-
nodus, ut quocumque nomen hoc, quod
dissimile est, ac tot tantaque in se continet
mysteria, cum quia est nomen Redemptoris
nostris; tum quia est nomen super omne no-
men, in quo iuxta Apostolum, oportet
quod omne genuflectatur celestium, ter-
restrium & infernorum, præcipit Synodus, ut
quoties profertur in Evangelii, orationi-
bus, Missa, Concionibus, & exhortationi-
bus, que alias quonodilibet, caput omnes
reverentes inclinent, sive stantes, sive se-
dentes, nechon Caffanarii aut ceterorum
quilibet, vel pileis cooperi: Vicarii insuper
& Concionatores id populo frequenter
incoleant. Et quoniam hoc nomine (c) Iyo
quod in lingua Malabarica idem est, ac no-
men Iesu, se pessime infantes dominant in
Baptismate, præcipit insuper Synodus quam-
urgentissime, ut nemini deinceps in Baptis-
mo imponatur, quique illud in Baptismate
habuerunt, aliud assumant dum sacro Christo
confirmantur, neque enim decet a dea
sublimi, Diuinoque nomine aliquem appel-
lari.

DECRETUM XXI.

CCXI. Cum equum sit, festum Nativi-
tatis Domini nostri Iesu Christi non minus
solemniter, quem uniformiter in tota Eccle-
sia Catholica celebrari; præcipit Synodus,
ut in sacra Nativitas Christi nocte cleris,
populusque in ecclesiam conveniat, canen-
di ergo solemniter quantum fas est, pro nu-
mero sacrorum ministrorum, Matutinas pre-
cess

Anno *1599.* **Christi** *venerabilem nocte plus solenniter celebatur publica supplicatio, sive processio, qua finita, ea majori qui fieri potest celebrata, solennis Missa cantetur: postea poterunt Callanarii unam legere Missam, ad Auroram alteram, & tertiam follio tempore; novemvirent item sacerdotes, quod (4) prae Solenitatis magnitudine ipsius indulgetur hac die Sacrum ter celebrare: primum media nocte, alterum sub aurora, tertium denique solita hora; vel etiam trinas, aut binas missas diluculo, dum private legantur; que ecenim publice, & coram populo recitantur, ordine praefixo celebri debent, ita ut prima cantum media nocte celebretur: In prima autem, & altera missa ablutiones non su- manteur, sed sumpto Sanguine, praetermissa ablutione, sacerdos celebrans ultra progre- diatur; hinc enim pacto naturale jejenum in tribus servabitur: current etiam plurimum Calices proinde abstergere, necnon digitos aqua purificare, que exinde in piscinam subruber Altare, vel in fontem aquae benedi- citur; vel in baptisterium prouidiciatur; Si quis autem sacerdotum imprudens in prioribus missis ablutionem haeserit, ad sequentem non ultra progrediatur, cum jejenum, quod in celebrante exigitur, vel uno hauitu sue- xi solutum.*

DECRETUM XXII.

CCXXXII. Præcipit Synodus ut sacerdotes
solenniter ministrantes sacramenta Baptisma-
tis, Matrimonii, Extremæ Undionis, necnon
sacram Eucaristiam extra Missam, Super-
pelliceo, ac Stola e collo pendente utantur
pro majori actionis decentia; ac revgrena-
tia; cumque hactenus in hac ecclesia usus
superpellicorum nullus fuerit, R. Metro-
politanus quoque fuerint necessaria sup-
pedirabit; nullus Itaque vicarius hinc disce-

Adat, qui prius superpellitum pro administrando sacramentis accipiat, quo ex prescripto Synodi, ea ministrantur iuxta ritus, & ceremonias Ritualis Romani, iussu R. Metropolitanc Syriac translati, quodque apud omnes observabitur ecclesiis; etiam in illo habetur baptizandi norma, ungendi infirmos, jungendi spongos, cum benedictionibus, ubi illis exigantur; forma item Absolutionis Sacramentalis cum consuetis orationibus, modus Eucharistiam conferendam, modus exercitandi energumenos: benedictiones aquae, cinerum, candelarum, tamorum; Ritus sepellendi tam parvulos, quam adultos, orationes pro reconciliacione ecclesiarum, & coemeteriorum; libri itaque hec omnia continentia in omnibus habentur ecclesiis, nec sacerdotum aliquis suo usui applicare eos audeat, vel ab ecclesia auferre. Plusinum etiam commendat Synodus P. Regori Collegii de Vaipicota societatis Jesu hujus Dioecesis, transcriptos per alumnos hujus collegii semper apud se plures habere nonnullos horum librorum, ut ecclesiis, quae illis indigent, distribuantur.

**ANNO
CHRISTI
1599.**

D E C R E T U M X X I I .

CCCXXXIII. Ad eamdem uniformitatem ser-
vandam cum sancta Romana ecclesia, prae-
cipit synodus, ut die secunda Februario (8)
in festo Purificationis Dominae nostra fac an-
te Missam cereorum benedictio, tum perti-
nentium ad ecclesiam, tum quo alii in Del-
cultum, & pietate impulsi, benedicendos at-
tulerint: que quidem benedictio, prout ha-
betur in rituali Romano Syllace reddita,
sieri debet; deinde absoluta solemni hac be-
nedictione, per ecclesiam, vel circa illam
Castanarii, & Chamazes suis insignibus ami-
ci, & cum candelis accentis, longo ordine
supplices incedant, quos comitetur popu-
lus cum candelis pariter accentis, si illas

(a) Priscis temporibus plures eadem die idem Sacerdos celebrabat Missas; id postea certis solennitatibus attributum fuit, ministrum, Nativitati Domini, S. Joao. Bapt. &c. Binas etiam in aliquibus solennitatibus celebrabant Sacerdotes; atque hoc tempore in Hispania multiplex hujus antiquae disciplinae viger consuetudo: in Ecclesia enim Oriolensi, ut constat ex ipsius Episcopo in una Oriolense. *Vigilias. Sacra. litio.* duas Missas in die Omnim Sanctorum, & duas in sequente die commemorationis defunctorum sacerdotes celebrant. In universo etiam Regno Corona inclivit Aragonum in die Defunctorum biue dicuntur Missae, a Presbyteris secularibus, terma vero a Regularibus, sive id defecundat ab immemorabili, breve a Privilegio Iuli III. vel Pauli III. vixi vocis oraculo concedeo: de quo vide laudatum Oriolense. in *Thebae. Refol. Cons. Frid. die. 30. Augusti 1752.* Id etiam constat Archiepiscopio Bracarense. Itam Aragonum facultatem postulasse a Clem. XI. Congregatio autem Concilii die 24. Martii anno 1722. recrupsit: negarior. Serenissimo vero Hispaniarum Regi, idem indultum pro toto Regno Catellae petenti ab Innocenc. XIII. recrupsit fuit die 2. Maii 1722. Non prepona: quo honorifice denegarentur petita. In Ecclesia igitur Occidentalium nos ita ut celebrandi die Natalis Domini, ubique viget, eo tantum exiguo discrimine, quod cum in ceteris Ecclesiis post medium noctem dicatur prima Missa, in Venetorum aliquibus Ecclesiis, ante medium noctem celebratur, iuxta morem Capelle Pontificis Sumi, in qua ante noctis dimidium incoatur Missa a Cardinali celebrante, qui iehuus manet ab usque precedente media nocte; quae huc anno 1744. cantata fuit ab Eminentissimo Card. Dominico Pallonaro, CL. agnus eruditissimo viro, atque eruditorum factore, ac promotoru benignissimo.

ANNO CHRISTI 1599. **habeant, in memoriam mysterii, quod in hoc anno falso celebratur: nimis solennis illius ingressus, quo Jesus Christus Dominus noster, divinum lumen, ac splendor patris, primum introivit in templum, semetipsum pro nobis nostra induitum humanitate, aeterno patri oblaturus. Similiter feria secunda, tertia, & quarta ante festum Ascensionis Domini eadem publica supplicatio habeatur, vel per templum, vel alibi, prout vicario visum fuerit, in qua (a) Litanie legantur juxta consuetudinem sancte Romane ecclesie, que pariter in codem Rituall apponentur, expundis hereticorum nominibus, que tanquam sanctorum Nestoriani in ipsis Litanis intruderant; exoptat praeterea synodus usum Litaniarum pro occurrentibus necessitatibus in hac ecclesia introduci ad Divinam miserationem implorandam.**

D E C R E T U M XXIV.

CCXXIV. Cum deprehenderit synodus in remotioribus hujus dioecesos partibus, tam Austrum, quam Aquilonem versus, Christianos Silvas incolentes, diebus dominicis, ceterisque festis, praesertim horis pomeridianis, quam licenter vacare labori, & Meridianio: praecepit vicariis, ut plurimum hac super re invigilent, inveniantur, & coercerent, potissimum quos delinquisse comparent: qui vero post trinam monitionem per vias fuerint, anoveantur ab ecclesia, nec in ea eos admittant, nec Captura eis exhibeantur, neque Sacerdos ullus ad eos accedat, quoque cum effectu relipuerint

D E C R E T U M XXV.

CCXXV. Cum in hac dioecesi plura olim ereta fuerint templa Mar. Xabro, (b) & Mar. Prodh dicata, quos companter sanctos vociferantur, de quibus nullus aliud depraedicant, quam in has regiones divertisse, plura patratte miracula, demum Babylonem, unde venerant, remigrasse, vel ut alii affectarunt, vita excessisse in civitate Coulan, quorum tamen sanctitas in vulgus sparsa in dubium revocari potest; neque enim quidquam eorum, quae de ipsis narrantur, scripta vel authentico ullo monumento nititur, nec de eorum apoteosis in ecclesia conitat: immo non levis suspicandi causa habeatur, eos Nestoriane hereticis Sectatores fuisse, cum

Babylone huc venerint, tempore quo haeresis haec maxime vigebat: praecepit synodus ut quotquot templa ipsis dicata reperiuntur, omnibus Sanctis dicentur; solennia etiam omnia, & Nercha (c), pro Mar. Xabro, & Mar. Prodh fieri solite in festo Sanctorum omnium prima Novembriis celebrentur, necnon in posterum eo titulo nullas ipsis ecclesiis nuncupari: etenim dicare Tempia, solennia instituere, ac horarias preces recitare non licet nisi in honorem sanctorum, quos ecclesia solenni ritu venerandos proponeat, & quorum sanctitatem ipsa publico iudicio approbat.

ANNO CHRISTI 1599-

D E C R E T U M XXVI.

CCXXVI. Quia, ut experimento comperatum est, plures ecclesie latrociniis subjacent, eo quod Capte in quibus fidelium elemosyz deponuntur, non nisi diuturnum post tempus reserantur, ex quo sit, ut egestate opprime, ea, quae ad divinum Cultum necessaria sunt, comparare sibi non possint, praecepit synodus, ut quotannis Kalendis Januarii quatuor viri probatae fidei, & nocte probitatis in quacumque ecclesia eligantur, quibus tanquam (d) Oeconomis, rerum in ecclesie bonum gerendarum cura committatur. Exeunte deinde anno capte reserantur, & pecuniarum, quae in illis continentur ratio habeatur, & in librum reseratur ab uno ex quatuor viris electis, qui ratiocinatoris, sive calculatoris munus obibit; postquam autem pecuniarum subductae fuerint rationes, eadem pecunia reponantur astervanda in Capta tribus clavibus obserata, quarum clavum una sit penes unum ex quatuor electis, eorum arbitrio deputandum, altera penes vicarium, tertia penes alios duos. Ratiocinator enim nec clavem, nec Caplam apud se retinere debet: habeat tamen hic apud se librum allum, in quo notet expensas, quae ex dictis pecuniis sunt in ecclesie, sacerque supellestis instauracionem, vel ornatum: Quod si ingentem sumam impendendi necessitas occurrat, in hanc impensam omnes quatuor consentire debent; nec depositarum pecuniarum Capta aliter reserabitur, quam illis quatuor simul cum vicario concurrentibus, quorum cuiuslibet, si forte sit impeditus, subrogabitur aliis. Prater ea quoties novi eligantur, veteres, qui officio fundi sunt, depositum,

nu-

(a) Litanie minores aut rogationes ante Ascensionis festum tribuuntur ut auditorij S. Mamerto Viennensi sub Hilario I. an. 491. maiores vero in festo S. Marci, S. Gregorio Magno. In Hispania seculo VII. ex praescripto Concil. XVII. Toleti per totos duodecimos anni menses celebabantur.

(b) Crozzanus afferit, horum nomina suisse Sapor & Perozes, & quasi ingentis piaculi reum tradidit Gouveam & PP. Diamperentes, quod ipsis Xabro & Prodh vocitaverint; hoc tamen levissimum crimen (si tale videtur) a preferendi modo inter Indos, aut celeritate loquendi ipsorum, facilime admitti potuit ab omnibus Europeis: Vide le Quien tom. 2. Orient. Chrest. col. 1175.

(c) Quid sit Nercha vide in Syllabo vocum.

(d) Inter Canones Nicenos Arabicos extat 63. de Oeconomis, qui current res ecclesie, e quibus unus aut plures prouentuum, alii villarum, & sumptuum quotidianorum, alii demum sacre supellestis curam gerent. In canone autem 68. ex Niceno-Arabico Abrahami Ecchellen. unus summus Oeconomus assignatur ecclesie, Procuratores vero plures. In ecclesiis Hispanie secul. VI. vocabatur Oeconomus, qui vice episcopi res tractabat ecclesiasticas, sine quo nullum episcopum esse oportebat, ut palef ex concil. Tolet. IV. anno 633.

Anno
Christi
1599.

numerata prius coram illis pecunia, novis tradent; numerato vero pecunia summa A calculator in ratiogram libro notabit, & no- vites electi, subscripto suo nomine, eam apud se depositam accepisse testabuntur, ut quovis tempore ratio accepti, & expensi confit, quantumque ecclesie in bonis ha- beat. *Præfatus* insuper in visitatione hu- jusmodi libros ad examen revocet, & ex- pensarum rationem poscat, & siquid impedi- dere opus sit in bonum ecclesie, id fieri decernat. Postremo synodus roget R. Me- tropolitam, ut quantocius hoc decretum in proxima visitatione executioni mandari ju- beat, ne res adeo ecclesie proficia effectu- careat.

DECRETUM XXVII.

CCXXVII. Quia ecclesiæ sere omnes hu- jus dioecesis pulvere, & araneorum te- lis notabiliter fordanter, & vix unquam ver- runtur (a), & mundantur, deficiente, qui manus hoc habeat; unde ab illis nitor om- nis, & munditus abest; jubet synodus cer- tam detrahi portionem ex elemosynis ec- clesiæ, Capiario sive sacrificiæ assignandam, coquæ sit altaria mundare, pulverem & pa- riectibus excutere, lampades, & candelabra expollere, terque ad minus in hebdomada eccliam venire: Capiarius etiam curabit, ut perpetuo lampas uno saltem lychno, ante aram maximam ardeat, sicuti, & quod Urcei olearii, in quibus asservatur oleum ad alendas lampades, in loco seposito ab ecclia collocentur, in qua solum poterit reponi urceolus aliquis, ut sit ad manus, dummo- do aspectui non pateat: sicut etiam, & lebetes in ecclesia non collocentur, aut alia quælibet parum decentia, sed hæc omnia ali- bi, aut in domo Capiarli, aut oeconomio- rum recondantur; ecclesiæ demum eo quo- par est nitore perlugeant, nec ut antea for- dida supellestile deturpentur.

DECRETUM XXVIII.

CCXXVIII. Præcipit synodus ut in quo- libet sacrario, sive sacrificiæ sint plutei obser- rati, in quibus asserventur calices, corpora- lia, & vestes sacre; sicuti autem non ex- istat sacrificiæ, plutei hujusmodi in aliquo ec- clesiæ angulo collocentur, quoique sacra- riū edificetur: in ecclesiis vero silvarum, ubi adest latronum periculum, vicarii sa- cram supellestilem domi suæ conservent. Cu- rent etiam, ut supra altaria non relin- quant.

Concil. General. Tom. XXXV.

(a) At non tantum incuria ministrantium id tribuendum est, sed quis illi Christiani, ex con- stitudine ab indigenis Ethnici derivata, nullo aut latere, aut materno e ecclesiæ sternunt, sed

vaccinarum Hercore, quod frequenter renovant, immo eodem, parietes Templo ad duos, treli- cole altitudinis palmos bene perluminunt, quo illa ornatrix reddantur: vide Vinc. Mat. lib. 4. cap. 6.

(b) Qui de rebus India pertradidunt Josephus Indus, Croesus, allique alteruni, Nestorianos nullam SS Imaginem, aut Icones venerari Crucis Domini exceptis; contrarium autem ostendit eru- ditissime, ut adoleat, Affeman. rom. 4. Bibl. Orient. pag. 350 ita ut etiam latissime iam propagata

hæreti, SS. & Imaginum apud eos cultus integer, illibatunque permanierit. Unde quod ait syno-

dus, id ex defectu Pictorum in Malabarria, vel suggestione McBrenorii ibi degentium, accidile

multitudinem est.

(c) De campanariis Turribus, ut vocant; legensis nostrum Angelum de Rocca rom. 1. pag. 170. &

seg. & de campanariis baptismo, ut sit in Hispania ibid. p. 63. leviora tamen quædam, colliganda

Malabares autem Ethnici, solum permittunt Christianis, campanas intra eccleiam appen-

scent; Malabares autem Ethnici, solum permittunt Christianis, campanas intra eccleiam appen-

scent; Malabares autem Ethnici, solum permittunt Christianis, campanas intra eccleiam appen-

scent; Malabares autem Ethnici, solum permittunt Christianis, campanas intra eccleiam appen-

scent; Malabares autem Ethnici, solum permittunt Christianis, campanas intra eccleiam appen-

scent; Malabares autem Ethnici, solum permittunt Christianis, campanas intra eccleiam appen-

scent; Malabares autem Ethnici, solum permittunt Christianis, campanas intra eccleiam appen-

tur, sic enim vestes, & corporalia sorde- scunt, & altaria ipsa impediuntur, claves autem armatorum vicarii retineant; cumque omnes ferme ære maxima in Ecclesiis sine ætuosæ, & suboscuræ, fenestrae tamen circa illas, quæ ferreis clathris ita munitur: ut luci, aëre liberiori pateat aditus; Ethni- ci vero foris astantes divina mysteria pro- picere noqueant.

Anno
Christi
1599.

DECRETUM XXIX.

CCXXXIX. Quoniam universæ pene hujus dioecesis ecclesiæ, tabulis supra aras ap- penis deitituntur; quippe Heretici Nesto- riani, qui olim ecclesiæ præsidebant, lauda- bilem ulsum sacrarum imaginum (b) respue- bant; mandat synodus, ut ex elemosynis eccliarum depite tabule comparentur lu- pra aras appendenda, que res tamè, sicuti alia quilibet, juxta præfusis arbitrium placitumque fieri debet. Hæc autem post erectionem fontis bapteismatis, ubi inau- ratio ecclesiæ non urgeat, prima omnium cu- ria sit. Incipiendum est ab ara maxima, cu- jus tabula titulai illius templi respondet, deinde progrediendum ad aras minores, & laterales, si plures are in eadem ecclesia fuerint; ac in cunctis crux præter tabulam, & quacumque materia efformata, collocetur. Præterea in cunctis ecclesiis, si capacitas ecclesiæ id patiatur, Pulpitum erigatur & quo facer Orator verba ad populum facere possit: signa item quibus convocentur fide- les debito tempore in ecclesiam, in (c) tur- ribus appendantur, que instrumenta intra ecclesiam locari non debent, quia plurimum perturbationis afferunt, & ecclesiam ipsam impediunt: sicuti autem periculum imminent a latronibus, qui instrumenta illa surripiant, erigatur turris undeque clausa, & la- tronibus impervia; sed quia pluribus in lo- cis reges, & Bracmanes Pagodum erigi ex- tra ecclesiam sublimi in loco Turres vertant, timent quippe (quod est ipsorum delirium) ne Pagodes campanarum sonitu contritten- tur: in iis locis, in parte aliqua superiore, vel inferiore ecclesiæ, campanæ hujusmodi suspendantur, itaut templum non impe- nant, nec manibus concreari possint. Postremo si alicubi Cymbala non fuerint, permititur a synodo viis instrumentorum ligueroru- m, quorum collisione Fideles ad audiendum ta- crum, vel concionem congregentur, iuxta ve- terem consuetudinem, quod tamen permitti- tur usque dum ænea & aptiora ad hunc u- sum instrumenta conflentur.

Ppt p DE-

Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XXX.

CCXXX. Docet Synodus, ac declarat, ex votata lege, que semper viguit, & servata fuit in Christi ecclesia, plures recenseri casus, in quibus polluntur, (a) sive violentantur. Tempa, ita ut in ipsius Sacrum celebrare, aut sepelire mortuos non licet quousque expientur, id quod ob Juris ignorantiam usque hactenus in hec Diocesis negligendum penitus fuit. Casus ergo, in quibus polluntur tempa, sunt. Primo si inuste effundatur humanus sanguis intra templum, vel si vulnus lethale ibidem infligatur, etiam si vulneratus egreditur, & extra templum sanguineum effundat, vel etiam moriatur: non tamen polluitur si res vice versa contingat; nemirum vulnus lethale infligatur extra templum, & vulneratus confugens in templum, ibi sanguinem effundat. Similiter poluitur, quamvis percussio vel vulnus inflictum in ipso templo lethale non sit, dummodo sit cum effusione sanguinis, & injuriosum. Secundo si semen voluntarie effundatur intra templum, etiam si id fiat per copulam conjugalem. Tertio si cadaver excommunicati in templo sepeliatur. Quartto idem contingit, si sepeliatur in templo Ernici cadaver: in quo casu non solum expiari templum sacris precibus, & benedictionibus, sed etiam parietes abradi debent. Quinto si consecratio, aut benedictio tempii fiat ab episcopo publice excommunicato. In his cassibus Templum expiandum est ab episcopo, & non ab alio, si tempium fuerit ab episcopo consecratum; si vero fuerit tantummodo benedictum, vel ab episcopo, vel ab alio Sacerdote, id fieri debet a vicario ecclesie juxta prescripta in Rituali Romano Syriace translato; secundum infuper, quod violata ecclesia, violatur etiam coemeterium contiguum: non vero ab illa separatum; si autem ob enumera-
tos casus coemeterium violetur; non exinde violatur ecclesia, etiam si coemeterium sit illi proximum.

DECRETUM XXXI.

CCXXXI. Quoniam reverentia debita sacris templis sepiissime in hac Diocesi violatur, (b) cum sapientius Agroti uxorati per plures dies cubent cum suis Uxoribus in ipsis templis, sperantes ob hanc diuturnam moram, & assiduitatem in orando, ope sanctorum te pristinam sanitatem recuperare.

(a) Casus in quibus ecclesia etiam non consecrata polluitur, recensentur in concil. Nagaroliense 17. Non. Dec. anno 1503. celebrato Can. 12. Icilius leninis aut sanguinis effusione violenta, sepulta excommunicatorum & interdictorum, Haereticorum, Schismatis, Pagani & Judaei, quod si offensio seferat & exhumari non possint, per episcopum tantum a perfusione aqua benedicatur. Quo autem ritu ecclasia, vel ob imminentem ruinam, vel alia quacunque causa profananda sit, docetur alique prescribitur a S. Carolo Borromao in Concilio Mediolanensi. IV. par. 1. Conf. 23. ubi juxta Tridentini sancti ordinis inter alia commendatur, quod in eo loco ad usum profanum converso Crucis infigeretur figura, ut inde facile amoteti negaretur.

(b) Ecclesiastici Malabarenies, iter agentes, in ecclesiis hospitantur, ibique somnos capiunt sublato tegente; victimas autem ipsi ministrant ex elemosynis Christianorum vel ex fabrica deposito. Plures etiam novitatem Deo vovent in ecclesiis cum tota familia commemorationem, alique in cibis cibant, & comedunt, praesertim tempore aggritudinis, ut Synodus indicat: Vnde Vinc. Mar. lib. 2. cap. 6.

turos: immo simul cum ipsis tota familia ibidem cohabiter, ex quo fit, ut plurima, maxime indecentia ibi habeat: praecepit Synodus ut nulli omnino id permittatur, praeter quam tempore belli, si populus incermis in templo confugiat confundi causa propriae incolumentis: ceterum tempore aggritudinis postquam preces fuderint, cubitum eant in proprias domos, aut domos propinquiores, si forte majori cum perseverantia orare velint, vel etiam se recipiant in templi porticu, nullo modo autem intra templum ipsum.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XXXII.

CCXXXII. Cum frequenter contingat, ut eorum cadavera, qui in filiis obierunt, sine ullo Sacerdotum interventu, & sacrarum precum, & exequiarum honore in locis profanis sepeliantur: praecepit Synodus, ut propinqui, aut ii, apud quos decesserunt, & locis remotoribus asportent cadavera ad loca ecclesiis propinquiora, unde vicarius superpellico, ac stola indutus, praecunte Cruci, eamque comitantes Cassanariis, sacraisque preces canentibus, ea accipias, & ecclesia sepultura donari curet. Quae Christianae caritatis officia erga silvarum incolas quantumvis pauperes, & mendicos, etiam nullo erogato stipendio Vicarii ex exercere debent. Quod si tunc temporis nulli in Ecclesia Cassanaria reperiantur, nec aliunde opportune advocari possint, Christiani ipsi quorquot haberi poterunt, Christianorum filias incolentium cadavera, orantes pro ipsis animabus ecclesiastica sepultura tradint, vel in ecclesia, vel in Coemeterio. Qui vero haec pia officia neglexerint, & reculaverint defunctos ad Ecclesiis asportare, vel in loco profano sepelientur, graviter puniantur a presule, & ad arbitrium mulcentur.

DECRETUM XXXIII.

CCXXXIII. Quoniam pustularum morbus in hisce regionibus censetur maxime contagiosus, saepe contingit, ut Christiani, qui hoc morbo moriuntur, ecclesiastica sepultura fraudentur, eo quod aliorum Christianorum sit nemo, qui velit eos ad Ecclesiam asportare; quod cum maxime dedecet, & Christianae caritati adverteretur, synodus inculcat Vicariis, ut omni ope current, ne defuncti hujusmodi piis exequiis, & ecclesiastica careant sepultura; quamobrem horum

ANNO
CHRISTI
1599.

rum cadavera saltem a longe comitantur, simul cum reliquis Caffanariis iacras, ac fu-
neras preces canentibus, ac demum tumu-
lari carent. Quis omniaad munus suum
spectare meminerint, poterunt tamen in-
iis exequendis debitam castelam adhibere.

DECRETUM XXXIV.

CCXXXIV. Decernit synodus ut ubi in pago aliquo, aut vico eretum fuerit Tem- plum aliquod in alicuius sancti honorem, a quo nomen habeat, si ibidem erigatur aliud (a) templum, non eidem sancto, sed alteri ut titulari dedicetur; tum ut solemnia- tes distribuantur, & statim temporibus unum quodque templum a populo frequentetur; tum etiam ne contentiones hant. Quan- obrem declarat, nulla fieri, ut aliqui fal- so opinantur, injuriam alicui sacre sedi, si in eodem pago, vel vico alio non eidem, sed Sanctis alias dedicentur, & eorum no- mine subscriptibantur, que stulta opinio in- causa est, ut alicubi omnes ecclesie ejusdem Sancti nomine appellantur. Statuit itaque, ut recurrente annua celebitate San- ci Titularis alicuius ecclesie, vel dum in illa solemni aliqua festivitas celebratur, vel conciones habentur, dum idem non fiat in propria uniuscujusque, omnes in eam ecclesiam conveniant, & ibi congregentur; ne discordie inter ecclesias, que christia- nae caritati maxime repugnant, & usque haec tenus viguerunt, ut competitum fuit syno- do, in posterum foveantur. Pro amplio- ri tandem ecclesiarum cultu praecepit, ut in his, quantum fieri potest, erigantur sodali- tia, sive Confraternitates sub eodem titu- lari, quippe ex his ecclesiarum indigentiae non parum emolumenti accessurum videtur.

DECRETUM XXXV.

CCXXXV. Vehementer urget synodus ec- clesiarum Vicarios ceterosque Sacerdotes,

(a) Eiusmodi stulta opinatio, alte infederat Indis Malabaricæ, t putarent ægerime laturum Sanctum illum, cui aliqua Ecclesia dicata erat, & non reliqua eiusdem oppidi sibi etiam dicatur, quasi Santos inadvertit & simulatio tangere aliquo modo posset, quæ mortales adurit.
(b) Præter Naires, quo nomine veniunt Bracmanes; Principes & Christiani Sancti Thonæ, reliqui recententur tanquam obscuri abjectique genitrix; qui pluribus variisque nominibus vocantur Paroos, Pallas, & Cheros &c. Mallar vero dicebantur illi, qui montana incolebant & ju- ga montis Gassis, qui utpote melioris indolis Menello cordi erant, atque ad ipsos Missionarios direxerat.

(c) Si verum esset quod Crozegus scribit pag. 477 His. Christ. Ind. pinnorum, averionem ac separacionem iam Nairum a reliquo, nullo religiosis Malabaricæ principio inniti, sed sola confitidine, Bracmanum roborata, explicatior nobis appareret ratio, quæ Synodum nostrum im- peccare potuit, ad eiusmodi separacionem. & fugam contactus tolerandam, tam in praesenti Dec. 35. quam in Dec. 2. proxime Actionis 9. & quidem eo loci superfluo conjectudo appellatur: si enim ad religionem pertinueret, nulla ratione tolerari debuisset; quaenam conuentio Christi ad Be- lial? Et quidem Indorum Prophetæ quidam Kavler nomine, ut eam confutudinem extirparet, asserebat, Birum [Indorum idolum] pellicem adinale ex abiectissima Barcajororum Hirpe pro- creata: tum addebat familia dictis synodo verba. Cestum indifferenter plus super hos & super illas: Sol aequaliter in omnes lumen suum expandit: Hominum genus unum est, heus Deus unus est. Gnanigoles etiam (viri sunt inter eos Indos devotioni dediti) nullam Tribuum discretionem observant, cum omnibus sive Nairibus, sive Pareis colloquuntur, omnium zodes frequentant. Nonne omnes nos (corum quidam ajebat) eadem sumus origine progenit? An non unus est Idem? una lex nobis communis? Naturitas & mors eadem est omnius nostrum; nulla ergo discretio ho- minum in humana genere. Ut igitur contrarium iis sapientum Indorum dictis prejudicium, atque conuentudinem aliquando Indi exuerent. Serenissimi Lusitanæ Regis interpositione, agendum es- set, ut Nairibus pateretur, quicumque fierent Christiani. Vide A.R. 9. Dec. 2. Interca la- men, & quasi ex nostra Synodi annuli (qui in hac re maximè facienda est) plenissime illis Chris- tianis prospexit nuper SS. D. N. Bened. XIV. sua Constit. Omnimodum felicitudinum & die 11. Septem- anni 1744. qua omnia discutit, digerit, atque cavet.

ANNO
CHRISTI
1599.

ut ad insidellum conversionem impigre in- cumbant, eosque ad fidem Catholicam sua- viter ac honestis mediis alliciant, potissimum Evangelii predicatione, nec minimam occa- sionem eos adducendi ad agitacionem verita- tis elabi finant, tam Neres, quam (b) Cheros, ceterosque obscuri generis; Mal- leas presentem montana incolentes, quos ferunt, non adeo esse suis erroribus, ac Idolatriæ additio, quinimmo Evangelica do- trina recipienda paratiorcs; undecimque etiam aliqua intercluxerit erga conversionem ipsorum spes, illico prætuli deferant, ut meliori, & opportuniore, quo ipse judica- verit modo, obtineri posse finem conver- sionis maioremque Dei cultum, folcite pro- videat. Urgenter etiam insinuat, ut cum a Caffanariis hujus diocesis plurime diversis in locis obrente fuerint conversiones; studium hoc convertendi Infideles, semper magis magisque in dies promovetur; cu- jus rei Illusterrimus Metropolita maxime au- thor fuit. Assidue igitur munus hoc demandetur Sacerdotibus, & ubi non in frequens Christianorum numerus accreverit, Autem templo cuius propriis erigantur Parochii, ut ab iis pabulum accipient spirituale.

DECRETUM XXXVI.

CCXXXVI. Cum synodo innotescat, sa- cilius ad fidem accedere præ Naires, & nobilibus, Hirpe obscura prognatos, vehe- mentissime cupit modum adveniri, quo Nobiles ad Christianam Religionem conver- si, cum aliis Christians in eadem immo ec- clesia convenire possint, ut par est. (c) cum omnes unum Deum colant, eandem te- neant fidem, eisdem utantur Sacramentis, idem etiam cum sit Dominus omnium, apud quem nulla est personarum acceptio, aut ignobilium, magnatumve discretio, cere- rum haec accuratissime pertractando pluri- num etiam cunctis his diebus Dominum ob- secrando, ac diu multumque circa oppor-

Pppp 2 tuna

DIAMPERITANA SYNODUS.

1335

ANNO
CHRISTI
1399.

cuna media conferendo, nullum haftenus inventum fuit, eo quod cuncti Christiani, regibus, dominisque Ethnici sunt subjecti, qui omnem cum illis familiaritatem, comitatatemque hucusque lis exhibitam abrumperent, ubi eisdem abjecti generis quemquam attigisse, confiterent; quibus omnibus propter gravitate a synodo perpenitus, præcipit, ut cum aliqui obscuri stirpis Christo nomen dare voluerint, ad Baptismum recipientur, idque continuo præsuli nuntietur, ut ipsi separatam ecclesiam, & particularem ministerium Sacramentorum assignent, qua ratione fieri, ut iis, qui de abjecta progenie ad fidem, & salutem a Deo vouantur, aditus ut haftenus ad illam non intercludatur: quandiu vero peculiae pro illis templum non extirbitur, sacro e porticibus afflant, quoisque ab Ethnicis regibus, movente Deo eorum corda, non impetreretur, ut quicumque obscuri generis sicut Christiani, nobilium, albo adscribantur, & sic omnis quoad contractum scrupulus depellatur: itaque synodus etiam atque etiam rogat Majestatem Regis Lusitaniz, ut auctoritatem suam, qua apud Reges Dominosque Malabaricos maxime pollet, ad hunc finem interponat.

DECRETUM XXXVII.

CCXXXVII. Cupiens synodus Montanam hancce ecclesiam omnibus conformare consuetudinibus Latinae neconon Sancte Matris ecclesiaz Romane, cui perfectam detulit obedientiam, cum probe sciat, juxta modum ipsius signum Crucis, & benedictionem a leva ad dexteram partem duci, ita ut dum proferuntur ea verba: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, prius contacto capite manus per pectus deducatur ad ventrem, deinde transversim, Crucem perficiendo (4) ab humero sinistro ad dexterum transferatur, id quod mystica significatio non caret; significat enim virtute Crucis Christi Filii Dei, ac Domini Nostri a leva reproborum translatos esse ad dexteram partem, quæ est electorum; præcipit, ut in instruendis pueris, reliquisque, ipsi insinueretur modus se signandi Cruce, qui adhibetur in Ecclesia Latina, atque adeo abrogetur modus inversus, quo se signant in hac dioecesi, docendo manum ab humero dextero ad sinistrum. Hic etiam modus, quem tenet Ecclesia Latina servari debet a Sacerdotibus, dum benedicunt Populo, sive in missa Sacrificio, sive in Sacramentorum administratione.

DECRETUM XXXVIII.

CCXXXVIII. Declarat synodus executionem Testamentorum legitime nuncupatorum, ac ultimarum voluntatum eorum Christianorum, qui decesserunt, ad præsules, &

(4) Re vera scrupulosius egit Synodus circa efformationem Crucis, cum Ecclesia Orientalis uno modo, occidentalis altero; alio etiam Ruthenica vivificum illud signum salva semper fide, defigere potuerit. Vide Alzeman. tom. 4. Bibliot. Orient. pag. 388. & Bernard. Ribera Barcinon. Quæst. 1. hebrei End. pag. 355.

1336

ANNO
CHRISTI
1399.

episcopos Jure Canonico attinere; quamobrem ut id inconcuso servetur præcipit; qui cumque itaque ex christianis testamentis, & ejuscumque ratione considerit, quod juxta consuetudinem ac Regionis stylum, sit validum, si clauso anno ab obitu testatoris ejus voluntas adimpleta non fuerit, præful ad illud exequendum heredes cogat, ac ceteros, quorum intererit, poenis etiam, si opus fuerit, ac sensuris.

DECRETUM XXXIX.

CCXXXIX. Cum sepius contingat, ut migrantibus ex hac vita criminosis aliquibus hominibus, quorum ingens aliquod, & scandalosum crimen per ora vulgi circumfertur, etiamsi illius nulla habeatur juridica probatio, nolint pro illis reliqui Christiani orare, nec justa funebria illis persolvere, quamvis in mortis articulo Confessarium pertinet, vel fuerint confessi, que quidem omnia regule adversantur, & confuetudini Ecclesiæ, que neminem publicis orationibus privat, præter excommunicatos, vel quos in actuall peccato mortali mors corporiperit, nullo prævio contritionis signo: præcipit synodus, ut quacumque quis deliquerit, dummodo non moriatur anathematice ligatus, vel in actuall peccato, nullo exhibito contritionis signo, vel decumbens opportuno tempore confiteri recusaverit, & Sacerdotem, qui ejus confessionem exciperet arcessere noluerit, ut in Decretis de Sacramento Pœnitentiae statutum fuit, pro illo orient Christiani, funeris officia erogent, eumque in loco Sacro sepellant, illisdem funeris precibus recitatis, que pro ceteris Defunctis recitari solent.

DECRETUM XL.

CCXL. Gratias in Domino agens religiosis societatis Jesu collegii de Vaipicota hujus diocesis, aliarumque residentiarum ipsius, ob egregie navatam operam in docendo, instituendoque hujusmodi populo Christiano, neconon uberiore eorumdem Christianorum fructu procurando, facultatem impertitur synodus prælaudatis religiosis, cum illius collegii, cum aliarum residentiarum majorum alumnis, neconon hospitibus, ut in quacumque ecclesia, ad quam accesserint, valeant conciones habere, catechismum explanare, confessiones excipere, cetera demum Sacra menta solemniter ministrare; nulla alia præter hanc licentia requirita; matrimonii Sacramento excepto, quod nisi parochio consentiente, surpostulante administrare non poterunt; præcipit præterea vicarialis certisque ecclesiæ Cassanariis, cunctoque populo, ut per humaniter, & cum gaudio laudatos patres excipiant, immo etiam gratulabundi animi significatione ob labores, ac dispensationem.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1337

ANNO
CHRISTI
1599.

ispendia ab ipsis tolerata in Montanis, & in necessis regionibus irrequieto gradu percurrēdias, unice procurandi causa animarum salutem. Alacriter etiam ab illis condiscant, quæ ad Sacramentorum administrationem pertinent, & populum in iis, quæ ad æternam salutem necessaria sunt instruere: vicarii insuper, dum illi, vel prima Christianæ Fidelis rudimenta tradunt, vel concionem habent, diligenter curen, ut populus in ecclesiā conveniat: plurimum etiam conūdit, sibique pollicetur synodus, auditos patres omnia hæc munia unanimiter cum parochis, ceterisque ecclesiasticis sacerdotibus, uno ac indiviso caritatis, & benevolentiae spiritu fore adimpleturos.

D E C R E T U M X L I.

CCXL. Cum constitutiones sedis episcopalies Goensis in synodis ipsis provincialibus, fuerint pro tota provincia receptæ, & fideliter, (id quod decretum fuit) in tota provincia servatæ; cumque ad illam hæc pertineat ecclesia, tanquam suffraganea, comprovincialis, atque adeo prælaudatis obnoxia Concilii; synodus probe cognoscens, quantum constitutionibus illis defendendum sit, præcipite ut hæc diœcesis per eas, quantum res tulerint, gubernetur, & portissimum ubi agitur de iis, de quibus hæc synodus nihil expresse docuit. Decernit ideo super, appellaciones ad petitionem partium concedendas esse ad Metropolitam a sententiis in hac episcopali sede latius, dum illa legitime, & prout de jure interponantur, & in casibus etiam, in quibus concedi solent. Nihil tamen innovat circa modum, quo tranquille fere omnia litigia ex conventione partium, componuntur a proprio præfule simul cum quatuor, aut pluribus adjunctis pro libito partium, qua ratione plura dissidia, discordiaque vitantur: certum non convenientibus partibus, & ad Metropolitam appellationem interponere, cupientibus, ipsis appellatio juxta præscriptam juris formam concedatur.

1338

A C T I O I X.

ANNO
CHRISTI
1599.

De reformatione morum.

D E C R E T U M I.

CCXLII. **C**UM ex pravis consuetudinibus, quæ a populo fideli exteriori debent, ex omnium pessimæ jure, ac merito habeantur, quæ Ethnicorum superstitionem, vanosque, ac detestabiles illorum ritus redolent; cumque pravis hisce usibus diœcesis hec abundet, vehementer synodus cupit, ut profus eliminentur, adeo ut populus hic christianus, suam religio nem nullis maculis deturpatae, & ex omni parte illibatae, & puram profiteatur. Quamobrem juber vitari prorsus, (a) quæ sequuntur. Primo lavaca, quæ plures, superstitione ducti, ut ritum sacrum colere solent, duis quis ipsorum in domibus vita defungitur, doinde prædicta postea heri solita pro defuncto ab illius propinquis, quæ lavaca præterire placatum putant. Lineas etiam quasdam ex oryza circulariter ductas, in quibus circulis personæ quasdam occasione sponsalia locantur, aut cum primo oryza infantibus de more exhibetur, id quod huic populo solenne est. Item consuetudinem superstitione detrahendi filium, unum, quando velum, vel panni genus aliud dissecatur, ad flammeum faciendum, quo spectat etiam similius consuetudo venditorum Nele (b), qui post eum empori admensum, ex eodem duo grana superstitione sibi accipiunt. Quæ quidem omnia, cum sint vanitatis Ethnicorum, a synodo reprobantur, nec non severè præcipiuntur, ut qui ejusmodi superstitiones adhibent, a præfule actiter puniantur.

D E C R E T U M I I.

CCXLIII. Gratissimum esset synodo, ut penitus deleretur superstitione consuetudo Dab Ethnicis Malabaricis descendens, rationi & christiane caritati valde dissona, refungi nimis contactum eorum, qui ex humiliore fuerint genere, immo cum eos tangentibus nullam habendi communicacionem; sed cum christiani hujus diœceseos sub ditione existant infidelium Regum, quibus, exceptis iis, quæ ad fidem pertinent, in

(a) Cyndas, quæ præsenti prohibeuntur decreto valde indifferentia reputavit Crozus, & debuerat autem antiquitatis ecclesiasticæ vanitatem assertor semel percurtere antiques Canones, & præcipue concilii Lipitensis Indicium superstitionum, & paganiarum, quo disseret quam sollicitè caveri debent similes ritus atque ceremonie, ex præscripto priscorum Canonum. Vide etiam Canonem 61. Inter Traditiones, & Cl. Muratorium Antiq. Difserit. 59.

(b) Vide Syllab. Vos. Exotic.

ANNO
CHRISTI
1599. In reliquis omnibus morem gerere debent, cumque christiani aliquem ignobilioris stirpis tangentes, a commercio aliorum segregantur, itant nec eos alloqui, neque cum illis negotium ullum pertractare, neque inter illis degere possint; declarat synodus (a) consuetudinem hujusmodi contactus vitandi propter Ethnicos, dummodo christiani agnoscent, cum esse usum omnino inanem & superstitionem Ethnicam, cuius nullum fundatum sit; adeoque si sponte sua id non faciant, a superstitionis nota & scrupulo esse immunes, ob adductam rationem: unde hec consuetudo christianis permittrit iis in locis, in quibus Nairibus videantur aut vereantur ne videri possint, vel saltem possit sciri, si forte aliquis ex predictis contactibus habitus fuerit: in locis vero remotis, aut coloniis Lusitanorum nullo modo servetur, camque ibi sine superstitionis nota servari non posse, declarat synodus; immo christianos omnes horratur, ad humaniter agendum cum pauperibus, & ad excipiendo justa christiana caritatis leges quoquecumque, quantumvis abjecti generis, praetertim si Christiani fuerint, illudque meminerint: coram oculis Dei omnes nos esse pares, nec apud ipsum esse distinctionem personarum, generis, aut dignitatis, nam idem est dominus omnium; quod si non obstante cautela, que ipsis in regionibus sub regum infidelium ditione possitis permittitur, accidat ut aliquem ex ignobilis stirpe tangat, illud maxime caveant, ne lavaca adhibeant; cum an loti sine necne, ab infidelibus rescribi non possit. Caneant etiam christiani, qui regiones ad australem plagam sitas incidunt, ne (quod a pluribus eorum fieri compertum est) vi-

tent contactum etiam Nairum, vel postquam casu ipsos retigerint, se lavent, eo quod se nobiliores illis censeant; atque adeo per contractum hujusmodi labent aliquam contraxisse. Id quod nulla ratione tolerandum est, cum in predictis regionibus impedimentum hujusmodi non vigeat apud Infideles: immo potius hi scandalum recipient ex iis lotionibus, & se quodammodo a Christianis contemni agre ferunt. Quamobrem precipit synodus, ut siqui ibi inventantur contactum fugientes, vel eo sequitur lavacris utentes, graviter puniantur, tanquam superstitionis, & rituum infidelium sectatores. Quia omnia sacerdotes, qui confessiones excipiunt, & conclonatores, dum suo unusquisque munere fungitur, Christianis frequenter inculcent.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM III.

CCXLIV. Cum aliquibus in locis, dum quis obscuris stirpibus tangit aquarum stagna, Christiani ipsi illa (b) desempoleant, live Cexpiant, adhibitis certis ritibus, & ceremoniis, Ethnorum instar, quod & maxime alienum est a sinceritate religionis christiana, & aperte superstitiosum; jubet synodus, eos, qui praeatum fecerint desempolementum, vel illiusmodi ceremonias a communione ecclesie se Jungi; nec illis exhibebti Culture, per tempus a prelato definiendum, anno tamen non brevius; puniri etiam poenis aliis enorimat criminis correspondentibus.

(a) Consuetudinem hanc, que alias *superstitione* appellatur supra, tolerandam esse, synodus decrevit; sub ea conditione, nempe quod Christiani agnoscent, eam esse usum prorsus inanem, & eius fundamentum nullum sit a religione peritum; quod si animadvertisimus id quod superius statuerat Synodus speciales illis abjectis stirpis hominibus Parochos deputare; huc, inquam omnia adamussim respondent menti S. Romane ecclesie, quam cunctis aperuit superrime S. D. Benedictus XIV. fel. reg. sua *Conf. Omnimis solitudinum conceptis verbis*; quum pollicentibus PP. Soc. Jesu certos aliquos delegare Missionarios, qui Parceis convertendis darent operam: *Hoc igit* consilium pro temporum circumstantiis, probandum commendandumque esse auxilium; decem deinde annorum spatium, huic consuetudini tolerande, tanquam ultimum terminum statuit; eamdem etiam apponit conditionem, quam nostra synodus, nimis: *Modo si in ea non habet opinionem, ut credamus (sacramentalia) esse indecentem sacramentis ritus materialis*: ut de contactu Synodus tolerandum esse declarat, dummodo Christiani agnoscent esse usum omnino inanem, neque ad religionem aliquo pacto attinere. Quia in re nostra synodi decreta plurimi facienda sunt; tum ob Menelii probatissimum zelum, qui vel minima quoque, multa religione penitusbat; tum quia PP. Diamperitanus cognitione prae aliis erat & gentium & rituum hujusmodi indoles; utpote Indigenis. Ad Politicam ergo potius quam ad Religionem, contactus fugam referri debere compertum est; cum enim inter illas gentes nulla esset dignitatum, aut titulorum nomina, quibus optimates a plebejis discerni possent; non duces, non comites, non Marchiones: id unum illis supererat, quo distinguuntur nobilis ab ignobilibus, contactus atque commercii fuga; cum illis non colloqui, matrimonia non inire &c. aut etiam a professione, & officio, nobilitatem generis dimittere. Unde ex gentes, omnia rem hanc spectantia, sive que institutore Deo, de discretione ac separatione tribuum, etiam quoad matrimonia, Hebrei observaverunt, sive que Aegyptii Politici prescriverant, sive que nostras ab illis remotissimi, servant, qui facilem ad se accessum, aut omnium proximum attractum abjectorum hominum, de more non patientur; huc, inquam, omnia habi servanda propulsione videntur; perturbata tamen atque confusa methodo, ut certum aliquem ordinem atque Hierarchiam libi statuerent. Rem totam illa explicat, diu apud eas gentes veritas P. Vicentii Maria a Sancta Catharina in suo trac. Ind. lib. 3. capit. 10. India Ethnica, & professione & arte seu officio, non sicut ac Hebrei duodecim tribus, ratione stirpis, immo multis magis inter se discriminantur; idem pagus, communitas eadem, in plures Casas dividitur; quia inter se aliquam communicationem patiuntur; & hic est regula, unde omnes decursum, atque nobilitas generis dimittitur. in fine ejusdem capituli haec habet: *Sa propter plures Missiones, que majorum animalium sacrum faciunt, dum illi tantum prejudicium non abiecunt, sive consuetudinem & ritum, alios non persecutorum, illis permittere compelluntur; unde ampliora haec via animalium frumenta reportant. Conceptis demum verbis declaravit Syn. dicit. VIII. Dec. XIII.* *vitationem contactus, ad religionem non pertinere; Vide pag. 228.*

(b) A Pollici hominum genere abjecto dicitur barbaro prorsus sermone, in nostro autographo impollare id est ab aliquo Pollici attractari aliquid; & despollare, nimis ab ejusmodi atque aliiquid expiatre.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM IV.

CXLV. Quoniam Gentiles festum, ab ipsis vocitarum Ora (a) ex more in Augusto, celebrent, ac umbras pugnas ludorum instas splennium, Arcu, Sagittis, ac vario armorum genere instructi, ex quo sit, ut multi occiduntur, pluresque vulnerentur: cum, ergo Christianorum aliqui, sue immemores professione, ob necessitudinem cum Ethnicis, & quia cum istis agunt, etiam ipsis armati solennitatem istas, maxime Christianum dedecentes frequentent, ceteraque infornatis sepius subiulantur: probabit synodus Christiani omnibus hujus dñe ceteros in virtute sancte obedientia, ac sub poena excommunicationis, ne hoc vel aliud quodcumque infidelium festum celebrare audiant, etiam si nullum Pagodi colrum exhibeant, cum omnia illorum solennia ipsis dedicentur Pagodis, ac in eorum cultu, & honorem peragantur: a quo si alias, potissimum in Qua abstinere debent, ob immensum quod in eo vereri posset, mortis dis. C crimen, tum etiam eo quod infideles sibi profus superstitione persuadent, quod il, qui in hujusmodi spectaculo occiduntur, statim rapiuntur in Coelum: sacra itaque tantum Christianorum solennia, unanimiter, moderate, ac ea qua decet modestia, legem Christi profidentes, celebrare debent, nec ullo pacto Ethnicorum superstitionis festis, quibus coluntur daemona, se immiscant; si qui vero in hisce superstitionis illorum solenniis peremptus fuerit, ecclesiastica careat sepulta.

DECRETUM V.

CXLVI. Sed nec ritus superstitionesque Ethnicorum tantum, verum etiam ceremonias, ritusque Judaeos fugere tenetur populus fidelis, & Christianus, maxime promulgata jure sufficienter lege evangelica, penitus deletos. Itaque quanquam synodus plurimum commendet, ac prouet, inorem puerperis usurpatum solitum, adducendi parvulos suos in Templum, Domino offerendos, post diem a parte quadragesimum, ad initiationem, ac honorem Virginis Matris Dominae Nostræ, que id peregit, improbat.

ANNO
CHRISTI
1599.

tamen, quod feminæ veluti immundæ quadranginta illis diebus ad templum accedere non audeant, id pro placido habentes ex more veteris legis, si masculum pepererint, & per octoginta dies, si feminam, qui ritus Judaici sunt, dum dudum reprobati, nec tantum vani, verum, & perniciosi, quos ut tales præcipit synodus omnino caveri; neconon declarat, feminas, si ante id temporis vires, ac sanitatem receperint præsternam, præcepto teneri accedendi ad ecclesiam dominicis, festisque diebus audiendi causa sacram: sub diem postea quadragesimum devote, ut assolent filios in templum poterunt adducere, animadvertisentes tamen id ab ecclesia non præcipi, sed tantum concedi fidelibus, ut filios suos Deo offerant, ad initiationem Deiparæ, ejusque patrocinium implorare pro filiis suis, cithque a Deo interponita Deiparæ intercessione, bona tum temporalia, tum potissimum aeterna appetentur.

DECRETUM VI.

CXLVII. Inter omnia scelerâ, nullum Deo detestabilius est, quodque semper & prohibuit. & ultus fuit, quam consulere Magos, Hariolos, ac daemonicum interpretes; cumque noverit synodus, piutes hujus dioceseos Christianos, hiscias portissimum, tum ex familiaritate, quam haec cum infidelibus, tum etiam quia venetis, ac Haruspicibus (b) obdidentur, dum inire matrimonia volunt, illorum eventum ex ipsis quere, quorum falsis vaticiniis duxi, plura jam pertrahatae abrumpunt, plura item iuxta Haruspicum placita perficiuntur: præterea dum agritudinibus vexantur, eos ad vocare, quorum ceremonias sanitatem sibi pollicentur, neconon sibi futuram sobolem, immo etiam furca deregere oonantur: que omnia Christiana aversatur religio: præcipit, ut quicunque, de quo conseruit hujusmodi Magos live pro iis, sive alii quisuscumque rebus consoluisse, ab ecclesia separetur, atque Cassanarii ad ipsorum domos non accedant; neconon per tempus præfulti bene visum, non tamen anno minus Castore preventur, alii insuper adjunctis personis pleuantur iuxta qualitatem superfluous rituum, quos adhibuerint, aut quos adhiberi permiserint.

DE-

(a) Pro aliis solenniis habent festum Ora Malaberici, in quo credunt, Deum Pisanum, Iervatum advenire in Mundum, ut explorat communis mortaliū indigentiam, & illi necessaria provideat; quo tempore nova sumunt tegumenta, & militis præcipue umbella ita & umbratilia prælia instruunt ut synodus recentet.

(b) De variis Haruspicis generibus constale inter alios, laudatum P. Catalani sup. Cas. 6. Triling. tom. 2. Concil. Oecumen. Consulentes autem Magos excommunicantur cap. 12. Concil. Rom. anni 721. sub Greg. II. Vide M. y. Dec. 10. Synod. Diamp. & Hill. Synod. cap. 4 & Malabar. Annal. modi ev. Difser. 59.

ANNO
CHRISTI
1399.

DECRETUM VII.

CCLXVIII. Cum compererit synodus, pravos quoddam christianos non tantum adire venenos, eos consulendi gratia, ubi negotiorum aliquod suscipere darent, sed etiam in propriis domos eos accertere, simul cum illis invocatis Pagodis oblationes, & sacrificia agere, Gallos jugulare, plures etiam ceremonias fidei adveras praefare, praesertim quas vocant Tolliconum (a), Alliconum, Bellicorum, Conum, quas plures etiam propalam non sine ingeni offendiculo, contumeliaque aliorum christianorum exercent, perinde ac si ipsi christianam religionem non profiterentur; aliquoties intuper ex iplorum contensu, similia in suis dominibus heret, principis synodus in virtute sancte obedientie, ac sub excommunicationis poena ipso facto incurrienda, ut nullus ejusmodi ceremonias, vel oblationes faciat, vel suis in dominibus fieri permitat, contravenientes vero illico excommunicati in ecclesia denuntientur, quoique veniam postulaverint, & condignam, ac publicam satisfactionem in ipsa ecclesia egrent; quod si vere penituitate appareat, absolutionem obtineant, non autem exhibetur ipsis Castore, nec Sacerdotes ante bienium eorum ingrediantur domos, tempio mortis articulo. Pati etiam poena ac censura ipso facto incurrienda eius culpa animadvertisatur, qui Pagodem oblationis, vel voti faciendo causa adierit, ad quem omnia peccatum evellenda, omnemque idolatrie speciem delendam, Vicarii plurimum toleratio impendant.

A DECRETUM VIII.

ANNO
CHRISTI
1399.

CCXLIX. Christianorum non pauci hujus dioecesis, tunc ex facta quadam animi facilitate, tum ex christiane doctrinae oblitione secum quoddam gerunt inscriptas notas a venenosis acceptas, in suarum xgritudinem praesentissimum, ut fidunt, remedium quas etiam (b) e jugulo suspendunt animam, ad ipsorum incolumitatem cuendam, tunc etiam ex arbustulis, & fruticibus, ut ubiores fructus edant. Demum eas etiam aliis ad alios effectus obrinendos tradunt. Quae omnia cum tanquam vana & diabolica detestetur synodus, juber eos, qui talium criminum rei sint, a praesule graviter puniri, a vicariis etiam a suis ecclesiis procurari, hildem Castore non exhiberi, & neminem ex Caffinariis eorum domos ingredi, superstitiosas intuper notas, sive schedulas vicariis tradere cogantur, statim laetandas: si quis vero illis usum suisse compertum sit, licet eas exhibuerit vicario, ab eorum tamen usu in posterum abstinat, & eadem poena per lementem puniatur.

DECRETUM IX.

CCL. Cum peccatum usus sit adeo abominabile Deo, nec non a divinis Scripturis reprobatum, praeципiente Domino (c): Manus date, nibil inde sperantes, plurimum dispicere synodo tunc omnes hujus dioecesis christianos illicitis lucris, usurisque imploratos aspiciat; cumque ex ea, qua laborant ignorantia, neliciant quid ipsis licet, & quantum restituere teneantur, quantumque accipere valent; sicut omnes synodis monent in Domino, viros doctos consulant, & cum agitur de contractu aliquo incundo,

ab

)

(a) Unde haec nomina significant Talismanes, amuleta, aut inscripta Phylacteria, quae omni uertenda mala, superstitione plurimi e collo suspendunt, aut secum gestant, quod a Concil. Laodicensi, praesertim clericis prohibetur. Ea etiam gestantes Anathematam fecit Concil. Roman. Job Gregor. II. anno 741. cap. 12. & in eis acriter invehitur Zacharias Papa Epist. ad Bonifac. Ratum autem quis temeat, & perpendat Nekoriorum superstitione inscripta braccia? Mulieres huius cinguli recens natum vita, & qua pendeat Karangb cum nomine & Serodda: id est Omorliebza binunque aliis Angelorum atque demonum, idque ne facino iudicantur, aut occidantur ab iis Lutib zul nocturna frige. Vide Mauilocenum pag. 112. & 136. apulogiam horum legi insultationis Romae, scutore Rab. Tanaquillo Correa.

(b) Vide superiorum Notam ad Doc. VI.

(c) Textus hic defunctor ex Cap. 4. Lucas v. 35. ita quidem habetur in vulgata: verum in Syria verione Parisis, Londini, & Romae edita; immo in Graeco textu, Arabico, atque Ethiopico, legitur: Autem date nego amputatis spem ullius. Unde in merito PP. Diamperentes 44. 3. Doc. 3. & cum illis Pusevirus a. tom. Apparac. P. Nekoriani, incipiunt Nekorianos tanquam hujus loci evangelii depravatores, cum ante Nekorianum illa iam lectio obtinuerit. Discribunt autem quod inter vulgariter Syriacam intercedit, inductum est ratione verbi Apelptis, quod exequendum est, cum significet, & nos sperare, aut spe dejet, & sperare aliquid ab alio. Inde autem gratia atque perferam deducant Nekoriani, usuram accipere licitum esse; quod enim dicitur ex mutuo sperari debere, sola Dei est remuneratio, ob gratiam proximo collatum, non vero uita. At neque communiter Theologi nostri recte probarent ex hoc uno loco illicitam esse usuram, cum sensus literalis tantum intendat, dandum esse mutuum proximo, etiam ipse alias mutuum nolle dare, aut non potest, atque iherico bibil ab ipso sperandum: nec nostra id est opinatio, sed ipius contextus naturalis sensus, cum dictum sit verbo 33. & 34. ut si bene feceritis eis, mihi uobis benificiaris, quae uobis ab gratia: si quidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuum ihericis bis, a quibus speratis recipere, quae gratia ab uobis. Nam & peccatores peccatoribus Janeantur ut recipiant aquila: id est par beneficium, dandi mutuum. Itaque omnia illa coniunctum continent, non praecepta, niaturum, non repetendi ablati, benedicendi maleficentibus, dandi tandem mutuum illud non dantibus; dare enim cum ipse accipiendo parum gratiam, par beneficium, & quinque uenustus, id non est speciale in signe discipulorum Christi, cum quibuslibet peccatoribus commune sit. Hic & non aliis est disculus & naturalis sensus uochorum Christi.

ANNO
CHRISTI
1599.

ab Ipsi discant, quantum lucri ob distractam pecuniam, & periculo expositam licite accipere possint, ac edoceantur: declarat, praeterea eadem synodus juxta positionem habitam de communio modo lucrandi in his partibus Malabaricis, damnandum esse, ut usuram quidquid ultra decem pro tradita (summa centum, in his locis, absque pecunia periculo annuatim acceperint. Verum quantum ad hanc ipsam decimam partem lucrandam consulane Jurisperitos, exponentes Ipsi ubi locorum hos contractus celebrant, ut probe dijudicare possint, an id juste accipiente, fortassis etenim aliquo in loco tantum pecunie lucrari non erit licitum: quicumque ergo quidquam ultra decem sine periculo exegere, si ter admonitus per praefalem, aut vicarium non resipiscat, & in eodem peccato contumaciter persistat, excommunicatus declaretur, nec absolvatur, quousque cum effectu pedem retraxerit, & hujusmodi contractum resciderit.

DECRETUM X.

CCLI. Perpendens synodus contractum eorum, qui unum pro quolibet centenario extra periculum omne, dato tamen pignore singulis mensibus accipiunt, & pignore non dato accipiunt duo, qui contractus in iustus est, & manifeste usurarius, quia ob non exhibita pignora aut alia ex causa duo pro centenario extra periculum accipere nefas est. Præcipit itaque vicariis, ut prædictum contractum celebrari nullo modo permittant, & celebratum rescindi current, poenis etiam ac censuris si opus fuerit, delinquentes cogendo: improbat etiam ipsa synodus commune vocabulum, quo in hac dioecesi quodcumque lucrum appellatur usura, unde plures existimant, omne lucrum, quod accipitur ex pecunia alteri tradita illicitum esse, qua conscientia etrœna laborantes, nihilominus lucrum accipiunt, & peccant: cum plures ex contractu inveniantur modi lucrandi justi, & honesti, quod fas erit accipere.

DECRETUM XI.

CCLII. Quoniam Christianorum plurimi timore Dei, & ecclesie posthabito; publice Concil. General. Tom. XXXV.

(a) Quam graviter in ejusmodi vitii reos, antiqui Canones animadverterent, ex Concilio Germanico auctoritate S. Bonifacii celebrato XI. Calend. Mass anno 742. videtur licet, ubi Cap. 6. statuit, ut servii Dei, & Auctiliae Christi (Monachis & Monialibus) poenitentiam faciant in carcere in pane & aqua, si tamen presbyter fuerit: Duos autem in carcere permaneant, & ante flagellatur, & exhortatus videatur, & post episcopus adjuvet.

(b) 1. ad Timoth. 5.

(c) De institutione familie legere juvabit monita S. Caroli Borromaei in Collect. Concil. Hildensis. tom. 10. col 703.

(d) Periarum Reges teste Aristotle Biblio. VIII. 10. permisserunt Parentibus in liberos, dominium satis durum & vere tyrannicum. Tyrannidem Romani, auctore Romulo auxerunt, etenim non solum habeantur filii tamquam res mancipii, sed etiam ex patria potestate habebant Parentes in filios ius vita & mortis. Cumque liberi, qui ratione facta ad alios homines, erant Personæ, & ratione Civitatis Civiles ratione Patris, inter res, non fecerunt Servi recentebantur. Poterant igitur uti iure ter venandandi filios, qui tamen impetrata tertium libertate, & Patria potestate excidebant: unde cum dicit Synod. id patribus jurisbus adversari, de recenti atque posteriori iure, intelligenda est. Vide Gravini. De Juri. Nat. cap. 25. & Heinicium Amerique. Rom. tom. 1. ps. 138. Ceterum Indi ad suarum Legum normam possunt liberos vendere, atque in perpetuum servitutem redigere, etiam inconsulto Princeps, & quin is, aut ejus Ministeri possint in Parentes animadvertere, vel eos increpare. Vide Vinci. Maria a S. Cathar. lib.

in cap. 26.

ANNO
CHRISTI
1599.

A cum populi christiani scandalo in concubinatu degunt, eos proprii vicarii ter benigno admonescant, obtestando, nisi resipiscant fore ut excommunicati declarentur; quod si ita admoniti, mutuo non separentur, excommunicationi subjaceant, donec cum effetu id præstiterint, aliis etiam puniantur (a) poenis ad arbitrium praefulsi, ratione habita temporis, quo in peccato convixerunt: si vero concubinae fuerint ancillæ ipsorum, ad eas e domo ejiciendas compellant; quin a locis propinquis, & a tota vicinia abduci curer, si forte propinquitas loci occasionem peccandi prebeat. Id quod cum aliis quibuscumque concubinalis fiat, si prudenter timetur relapsus.

DECRETUM XII.

CCLIII. Dominis, ac patribus familias inculcat synodus, ut invigilant supra vitam, moresque captivorum, ac famulorum; nec enim ignorat, sere omnes Christianorum famulas Aethiopias turpiter vivere, & consilis etiam, nec id impudentibus eorum. Dominis, publice meretriciam artem exercere; unde sacra non intresunt, confiteri renunt, Christianam doctrinam ignorant. nec Dominos earum instruendarum cura mordet, immo ipsarum salutem flocci pendunt, tametsi ad id teneantur, Apostolo Paulo testante(b): Qui suorum, & maxime domesticorum curam non habet; fidem negavit, & est infidelis deterior: itaque vicarii Ecclesiarum severe injungit, ut invigilant, & accurate inquirent in vitam captivorum sus paroecia, quodque opportunum judicaverint, Dominis ipsorum manifestent, ipso ultra compellendo, ne permittant suos captivos, in hujusmodi damnationis statu permanere(c).

DECRETUM XIII.

CCLIV. Quia nonnulli Christianorum præinopia ac miseria, Ethnicorum more, inter quos degunt, filios, (d) vendunt, quod plane, & naturali rationi, & positivis Juribus adversatur; præcipit synodus in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub poena excommunicationis majoris, ut nullus audeat filios, aut aliquos e consanguineis vendere, etiam Christianis emptoribus: necnon sub

Q. q. q. eo-

1347

ANNO
CHRISTI
1599.

codem praecepto, ac censura prohibet Christianis eos emere, aut tanquam mancipia habere: dempro tantum casu, quo ipsorum parentes, aut propinqui, hoc contemnentes praeceptum, eos infidelibus vendere velint, quos tunc emere poterunt, ne pueli Christiani in potestatem redigantur infideli; eos tamen pro mancipiis non habent, sed id statim praefuli significant, qui ita provideat, ut emperor suam habeat pecuniam, ac puer fruatur liber, & qui cum venundedit, puniatur: si qui vero aliter eos emerint, non fecus ac qui vendiderunt, excommunicatione coercentur, quoque cum effectu hujusmodi empio ac venditio recindantur; quod si venditio facta fuerit infideli, non absolvatur vendens, donec puerum redemerit, aut saltem Vicario, cunctoque populo constititerit, se egisse quantum potuit, ut eum redimeret. Vult etiam synodus, idque instanter poscit, Vicarios, Cassanarios, & quemcumque de populo vires omnes impendere pro redimento etiam pluries puero, suis etiam eleemosynis auxilium præstare, Reges etiam interpellare, praefulem denique convenire, & nihil omnino prætermittere, quominus puer apud infideles remaneat cum periculo, perversionis.

DECRETUM XIV.

CCLV. Quoniam maxime probatur synodo laudabilis Christianorum hujus dioecesis consuetudo, donandi nimisrum ecclesiam decima dotis parte, ab Uxoribus habite, subinde approbat distributionem hujus eleemosynæ heri solitam inter fabricam ecclesiæ ejusque Sacerdotes & quia aliquibi, ubi nempe regio vergit ad Aufsum, non servatur pia haec consuetudo, etiam popullos illos rogat, immo etiam iis præcipit, aliis ut haec in re se conforment. Vult præterea, quod in hac eadem synodo, popu-

li, apud quos id non est in more positum, pet suos Procuratores electos, hunc laudabilem morem in posterum se secuturos promittant: cum enim major dioecesos pars id servet, congruum videtur, ut pars minor majori parti consentiat.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XV.

CCLVI. Cum ex antiquo more, annuentes cunctis regibus paginis Malabaricis, totum Christianorum hujus dioecesos regimen, dum in spiritualibus, tum in temporalibus ad ecclesiam & episcopum sit devolutum, qui postulationes omnes, lites, negotia, & causas examinat, & de iis judicium fert, nihilominus nonnulli, ut competens hoc forum declinent, onni postposito Dei timore, () ad Keges infideles, enrumque ministros provocant, quos pecunia in suam partem fleant, non sine ingenti Christianitatis nocimento; quippe inde Reges occasionem arripiunt, de rebus Christianorum quod alias non facerent, cognoscendi; cumque Tyranni sint ac Idololatriæ, plurimis inde multis, ac vexationibus Christianos afficiunt. Ad hæc itaque aliisque inde Christianis imminentia mala præcavenda, præcipit synodus urgentilime omnibus hujus dioecesos Christianis, ut illorum nemo quocumque questo colore causas suas ad reges Ethnicos, eorumque Ministros absque praefulis licentia, deferrere audeat: quia licentiam, si necesse fuerit, ipse eam petenti, formula, quæ melior iphi, & opportuniter vita fuerit, concedet. Cuncta ergo negotia, quæ vel judiciali sententia, vel amicibili conventione, & concordia ad arbitrium judicis incunda, concludi debent, ad episcopale Tribunal deferantur: qui vero contra fecerit, graviter, & ad arbitrium praefulis puniatur, ac multetur, & ab ecclesiæ in-

[a] Et Petrus Giannonus tom. 2. His. Neapol. multis in locis, novum ostentant atque inventum putat. Episcopos personam & manus Judicum adlumere, tam prudenter, & ex ingenio primitivæ ecclesiæ, inhibet nostra synodus, Christianos Divi Thomæ, coram Etnicis judicibus causas dicere: id enim per omnia davit Paulus 1. Cor. cap. 6. Frater cum Fratre judicibus causas ageret, ut hoc apud Iustitias. Et quidem Judorum etiam erat mos, ne quis coram Etnicis Judicibus causam ageret, imo cum Judex redacta fuit in Provinciam, praefides exceptis causis, in quibus de capite res esset, ceterarum cognitionem Judicibus Populi demandarunt. Sic etiæ autem Judæi in captivitate, ita primi Christiani ex facultate etiam Etnicorum, suas per arbitrios, aut aliter expendebant lites: cum vero Christiana religio sub Christianis imperatoribus plene fuit constituta, Episcopi erant ordinarii Judices in secularibus etiam eorum negotiis, qui ad ecclesiam, Parochiam, aut diœcensem suam pertinebant. Cujus rei inter alia luculentissimum testimonium in Augustino habemus, ex Possido. De Vita Aug. cap. 9. quo scribit, non tantum Catholicos, verum etiam alterius communionis homines, quandoque ad Augustinum accessisse, ut eorum lites judicaret. Et Augustinus ipse De Opere Monach. cap. 19. ejusmodi litis obrutus, telem vocat Deum: Se Corobis sui requiem patius amare. Unde splendidi, malitiosique mendacii reus convincitur Giannonus: vide supra pag. 62 Not.

1349

DIAMPERITANA SYNODUS.

grelu tempore sibi bene viso prohibeatur.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XVI.

CCLVII. Cum in Regionibus sub regum, ac dominiorum Rethnicorum ditione positis vigeat hec consuetudo, qua ad innocentiam rei, cuius crimen aliquod ad Judicem declaratum sit, ali accusatoribus probandam, reus cogatur vel ferrum candens manibus attrectare, vel panum in oleum servens ignitare, vel etiam natare trahicere flumina (a) referta crocodiliq; quod experimentum, si reo feliciter contingat, innocens habetur, si secus, istico criminofus iuxta delata ex lectione accepta comprobatur, luan; non raro accidit, ut Christiani insipientes injuste accusantur, ultra experimentum hujusmodi se exponant; quod licet aliquando feliciter contingat, eisque Deus eorum innocentie, & sinceritati prospiciens servet illatos, nihilominus quia ultra se offerre culpa non vacat, nam est tentare Deum, & ibi temere miracula polliceri; & qd id in opprobrium Catholicis fidei cedere potest, præcipit synodus, ut Christianorum nemo se deinceps ad hoc subeundum experimentum se paratum offerat, nec genus hoc probationis suu innocentie exquirat: quod si secus fecerint, sciant se lethali peccatorum Deum tentando: ulterius contravenientes a suo præfule acriter puniantur. Quid per reges, & dominos ad hoc experimentum genusque probationis compellantur, invito hoc patientur animo, voluntati divinae conformes, quandiu vi, iniustitia, ac tyrannidi regum Infidelium subiiciuntur. Si tamen ab ipsis exigatur, ut jurent apud Pagodem vel interpolita alia quamcumque re ipsi dictata, sciant se teneri prius mortem oppetrere, quam hujusmodi præstare juramentum, cum juramentum actus sit latræ, cultusque soli Deo præstandus. Demum Christiani cauant (b) a predictis probationibus, &

1350

juramentis in iis controversiis, que inter ipsos oriuntur; sed iis tantummodo urantur, que in ecclesia Christiana sunt in usu, & que Christi mon minus timeri debent, quam crucialis quanquamvis crudelissimi.

ANNO
CHRISTI
1599.

DECRETUM XVII.

CCLVIII. Populi fidelis ab infidelis disgregatio, habitu etiam exteriori, ac incelu fuit perpetuo servata, quo inter se oscrescit internoscerentur. Id quod præ oculis habens Synodus, & simul advertens inter Christianos hujus dioecesos, & infideles Nayres, nullum haberi discordem quoad habitum, comam resque alias ad externum cultum corporis pertinentes præcipit, et impotenterum internosci valeant, ut Christianorum nullus audeat sibi auriculas perforare extremas, nec eas deorsum vergentes, producere, (c) demis feminis, quibus hoc ornamenti genus apud omnes sece nationes communue est. Qui vero hac in re contumaces fuerint, prætulsi arbitrio puniantur. Preterea non illis permittatur, ut aliud ex auro vel alia materia ex auribus appensum gessent; quod si non paruerint, ab ecclesia arceantur, nec eis Culture exhibeatur, donec re ipsa similia ornamenta abjecerint. Tamen qui habuerint aures iam antea perforatas, parvulis exceptis, poterint solito C more eas ornare, ut libuerit.

DECRETUM XVIII.

CCLIX. Synodus, cui cordi est horum Christianorum mores, quantum fas est reformare, resque omnes ad thoro disciplinam pertinentes apte componere, cum perspectum habeat effrenem licentiam bibendi Orraca, cuius largior usus sepe in causa fuit percussionum, homicidiorum, aliarumque perturbationum; præcipit ad vitandos hujusmodi perniciosos excessus, ne extent Qqqq mul-

(a) De iudiciis, & probationibus per aquam, ferram ignitum, Ignitos etiam vomeres &c. vide Martene. De Rit. lib. 3. cap. 7. & de natu ito Iadotum Kacmpfer Amant. Exoticar. Fastis. s. relat. a. pag. 454. & Vinc. a S. Cath. pag. 351. ubi plura de probationibus Malabarenibus per Crocodilos, & per immisionem manus in perforatam capsam famelicorum Serpentum. Quæ omnia putamus, tam in Ecclesiam Orientalem, quam in Occidentalem nostram investita esse ab antiquo Hymnorum ritu, quo Maritus zelotypus suspicione elaboratis, permisit Dominus uxores in templum adducere, ut aquas amaras bibendo, innocentes, illarum hauius secunditatem; adultere vero mortem spontarent. De quo Nam. 5. Consule Hadriani Relandi Antiq. Sac. cap. 5. num. 30. & Commentar. Blaf. Ugolini in hunc locum tom. 2. Thesaur. Antiq. Sac. Venetis evus. anno 1744. & Murator. Antiq. Disser. 38.

[b] Judicia ita facta uhtatissima, ita & probatissima fuere pluribus, aliis ex adverso ea improbantibus; ejusmodi fuit Agobardus Lugdunensis Archiepiscopus, qui libellum adversus eam conserpuit, Ivo etiam Carnotensis in Epist. ad Hildebert. Genoman. eam consuetudinem damnat; que quidem antiquissima est, cuius etiam multis in locis cum plausu incipiunt Gregor. Turon.

(c) Texius Lusitanus habet, quod nullus Christianorum auriculas inaurium pondere, aut alio modo producere curerit, iisque ultir verdis: Nebam Christiano seja onus a furar ac orebras, facias crocer, irando ac molboras. Crozus autem que doctus idiomate Lusitanis ac dogmatis ita verit in His. Christ. Ind. pag. 273. Qo aucun Christien n' ait a se pricer les oreilles & a les faire tirer par sa femme, pour les allonger: Ita ut cum texius intendat, quod nullus sece auritum affectet dentis feminis, quarum id est proprium, ille legit: Nein auriculas suas ab uxore sibi producere deorsum fuit. Quam bene auouent texius de Crozzi verbo nemo non boverit; aptius profecto ipu auricula Midz conveirent.

**ANNO CHRISTI
1599.**

In vicis Christianorum taberne. In quibus Orraca vendatur, ^(a) prohibeturque Christianis omnibus stenditoris munus, sub poenis praesulsi arbitrio infligendis; cuius precepti ea insuper causa est, ut almirum vietetur, quantum fieri potest, commercium cum infidelibus, qui promiscue cum Christianis ad eas Tabernas emendi, manducandi, ac potandi causa accedunt: ex quo illud etiam suboritur, ut in confortio illorum multa a Christianis licenter perpetrentur.

DECRETUM XIX.

CCLX. Cum perspicue Justitiae adversetur ponderum ^(a) sive librarum discrepantia, & inaequitas, ubi agitur de iisdem mercibus in eadem regione vendendis confitebatur Synodo, pravam hanc consuetudinem adhibendi diversa pondera ad vendendum arbitrii in hujus dioecesis vicis, ac eorum Tabernis suisse induxit; ad cuncta radicitus evel lendam precipit, ut in uno, eodemque Pago ad easdem merces ponderandas aequali omnino libra venditores omnes utantur, atque adeo in officinis, ac tabernis omnibus, in quibus res venales prostant, ad mensurandum earum pondus non alia adhibetur libra, quam quæ sit perfecte conformis communi usui locorum, atque regionum, in quibus res vendentur. Qui vero parec reculaverint, a praesule puniantur pro suo arbitrio, si prius per vicarios admoniti, non respicant, & si opus fuerit poenis ac censuris subjiciantur, cum in hac dioecesi Christianorum regimen sit ecclesiasticum, nec aliter quam per censuras vis coactiva in illos exerceri possit.

DECRETUM XX.

CCLXI. Cum in hac dioecesi masculi solum in heredes instituantur, penitus exclusis feminis. Excluduntur enim vero feminæ, etiam parentes prole masculina carcent, & non solum si jam conjugatae dorém receperint, sed etiam si innuptæ fuerint, ac nuptiæ proximæ, immo etiam si infantulæ, & a maternis ubeibus nondum depulsa. ^D Hinc sit, ut parentum bonis ad

masculos in gradu valde remoto consanguineos, vel etiam in linea transversa transcurrentibus feminæ interim vel misere parentant, vel egestate impulse se prostituant, dum de illis nullam rationem ineunt, nec erga illas aliqua obstringi obligatione putant. Quæ omnia cum sint contra naturalem æquitatem, ac Iuris positivi sanctiones in naturali regule fundatas, quibus statuitur, ut filii, filiæque in bona paterna succedant, parentes vero filiabus suis, tanquam legitimis heredibus, hujusmodi bona ipsi restituere tenentur. Decernit itaque ac declarat Synodus, consuetudinem hujusmodi esse prorsus illicitam, neque consanguineos alios posse hereditatem capere filiibus existentibus, eamque capram restituere debere. Rursum masculos non posse inter se facultates dividere; quin aequali feminis partem attribuant: quod si fecerint, ipsi in ea parte remanent debitores: detrahe enim tertia parte si de ipsa testamento fecerit pater, reliquum æquis portionibus inter filios, filiæque distribui debet, detrahi etiam deber pars illa, quæ collata tunc a parentibus tanquam dos filiabus conjugatis, cum quæ ad maiorem cumulum factum omnium accederent. Decretum hoc præcipit synodus, ut in posterum inviolabiliter servetur, rogarique populos. ut Idem Decretum tanquam legem recipient, eamque ab omnibus custodiri, & servari current, illudque præ oculis habeant, se ad id naturali jure obligari, neque negligi. Si vobis conscientia labem id posse circa gratias vero aut propinquorum numero, pertinent facultates filiabus debitas surripuerit, aut si filius aequali portionem sororibus dare defekaverit, vel denum si eas retinentes, restituere nolint, per præfatum ad huic obligatioi satisfaciendum, poenis ac censuris si opus fuerit, compellantur, respective insuper declarentur excommunicati extra omnem absolutionis spem, quo usque cum effectu obediant, ac restituant.

DECRETUM XXI.

CCLXII. Adoptio a Jure misitura fuit in supplementum filiorum naturalium, quem obrem habentibus naturales filios, non li-

ct

^(a) E nunc Indice succo, quem vocant Indi Sera vel Tari eliciunt illi medio exstillatorio igne, liquorem perfumilem Spiritu vini Italicæ, aqua vita, Hispanice Aguardiente, quem appellant Malabarici Arabi aut Orraca, quod quidem potionis genus, non fecus ac vinum, temulentiam inducit. De quo sicuti, & de utilitatibus, quas orientales Indi ex Palmetis capiunt, legi poterit P. Ven. cent. Maria a S. Catharin. Carmelita Difcal. Viaggio all' India. lib. 4. c. 5.

^(b) Ut habetur Prov. 10. v. 10. *Pondu* & *pondus*, *mensura* & *mensura*, utrumque abominabile est apud Deum. Ea propter id veritatem fuit piurans in concilis. Arelaten. ann. 8. 3. prescribit, quod *Pondus* ab igne justa sit, & *mensura*: Patilen. ann. 8. 9. lib. 1. cap. 51. ejusmodi fratres dolos ac inaequaes prohibet.

^(c) Liberum erat olim ex XII. tabulari filios uti occidere, ita exheredare l. 11a D. de liber. O & post. at id nominatum fieri debebat: filii autem postrem exheredari poterant, immo & praeterire, reliquo tamen illis legato: Ulpian. Prog. 22. Ceterum feminarum hereditates coercuti lex Voconia a qua præter alia fuerat cautum, ne femina ad ullam desuntorium, successionem admittentur: eaque lex etiam ad heredes suas & consanguineas pertinebat: adio ut neque unicam filiam heredem instituere licet. Augustinus dum iulus legis meminit lib. 3. de Civit. Dei cap. 22. art. 21. Quæ legi quid iniquitas dicit, aut cogitari possit ignor. Vide CL. eruditissimum Gravinam, De leg. & sen. con. cap. 70. & Heinic. Antiq. Rom. ad latif. lib. 3. tit. 1. num. 4. & Veruntamen in tota ferme Italia municipalia extant statuta, quibus novissimo Justiniano Jure abrogatum est, ut intestate successiones agnatis virilis sanguinis deferantur, exclusis feminis ceterisque consanguineis. Quæ statuta non modo pro ecclesiastica ratione comprobavit, verum etiam peculiari constitutione sanxit Ven. Serv. Dei Innoc. XI. incipiente: Pavoralis Officij. Adiutor card. de Luca De S. Anna. Successio.

ANNO
CHRISTI
1599.

cet extraneos adoptare: (a) Ex ignorantia tame Juris, sepiissime in hac dioecesi contin-
git, ut Christiani filios suorum ancillarum
vernas, inque eorum dominibus natos, vel
etiam alios quovis adoptent, quamvis filios
naturales habeant; idque faciunt, vel quia
cum propriis filiis rixantur, vel quia in alienos
propensiore sunt; adoptati autem
quam cum propriis, hereditatis portionem
fortiuntur, quod plane in contra ius, &
sequitatem, ceditque in malum ac detri-
num filiorum naturalium. Quapropter pro-
hibet synodus hujusmodi adoptiones, ab ha-
bentibus filios naturales, vel spem illos ha-
bendi. Quid si hanc, nullius sint roboris,
nec ita adoptati hereditatis partem aliquam
habere possint extra id, quod per modum
legati ipsis relinquatur a testatore ex ea
tertia parte suorum facultatum, de qua libe-
re testari potest, quod praesertim habet
locum, si adoptio facta fuerit ante sobolis
procreationem, & hoc deinde procreata fue-
rit; declarat insuper, adoptiones ante hu-
jus synodi celebrationem factas, filiis ex-
tantibus, nondum adita hereditate, nullas
esse, nulliusque valoris, nec ita adoptatos
habere locum in ipsa hereditatis distributio-
ne, nec ad eam vocandos, aliter restitu-
ti manere obnoxios, ad quam, si necessum
fuerit, poenis, & censuris per praesulem
cogantur; ceterum non eo spectat hoc de-
cretum, ut qui jam dudum acceptae her-
editatis pacifica gaudent possessione, ab ea
deturbentur, cum nihil magis cordi sit Syn-
odo, quam publicam pacem, ac tranquili-
tatem tueri: quamobrem praecavendi cau-
sa perturbationes omnes tantummodo, uni-
cuique reservat Jus interponendi, prout ju-
dicaverit, expostulationem de injurya, si
quamy, hac in re de qua agimus, passus fuerit.

DECRETUM XXII.

CCLXIII. Quoniam juxta morem hujus
dioecesos adoptandus adducitur ad episco-
pum, (b) & praesulem, cui exhibitis aliquibus
attestationibus, Adoptans proficeret se vel
le eum in filium accipere, & postea conce-
sa per praesulem olla, adoptio perficitur;
principit synodus, ut praeful nullius in po-
sterum adoptionem acceptet, qui habeat
naturales filios, aut filias: quod si non ha-

(a) Adoptio inventa est in solitum eorum, qui liberos non haberent, unde ad Juris normam
Synodus, ejusmodi adoptiones compescuit; etenim adoptare si communiter nequeunt, qui vel per
statem (minor debet esse 60. annorum) liberi procreandi vacant, vel illi, qui liberos habent
naturales: illud confit ex I. 17. 6. 2. f. 16. t. 11. hoc vero laudata I. 17. 6. 3. f. 16. Et
habet principes Rom. aliquando adoptarent alios, quoniam haberent filios naturales, ut domum
regnam in Imperio fulcirent, tamen id reprehensione non caruisse ostendit, Jac. Perizonius
Animad. Hisp. cap. 3.

(b) Cum adoptio certis solemnitatibus adhibitis peragi deberet apud Praetorem aut Præfudem,
vel alium Magistratum, apud quem erat legis actio, episcopus vero Malabaricus, ordinarius ei-
set Judge & Magistratus Christianorum Dei Thomas, apudissime fecit Synodus, adoptionem co-
ram Praefule celebrandam esse.

(c) Singulae familiæ seorsum in agris ab se occupatis, initio habitabans, regionibus in-
teriori se locisque disiunctæ, quales Theseus [ut auunt] inventi Athenientes, quos ille pri-
mus ex agris coedit in Civitatem: vide Grav. De Jur. Nat. cap. 12. Qui de civili hominum
statu scripere, in duplice oportet sententiam, circa societatem & in contendunt
nullam ex rationis instinctu societatem agnoscentes, eam institutam esse propriez propriam uti-
litatem, amoremque sui; illi natuunt homines ex ipsa natura in societatem convenisse; unde
ordo societatis, ac propriez summa Potestates ex Deo sunt; atque ita melius intelligitur
locus ille Pauli Rom. 13. v. 6. Adiis Cl. Spada tom. 1. Exerc. 4. de Civil. Discept. Edid. Viena,
1781.

ANNO
CHRISTI
1599.

beat; adhuc nihilominus in Olla adoptionis
expressis verbis praecaveatur, si adoptant
postea filii nascantur, adoptionem hujusmo-
di nullum habituram esse effectum, ut hac
via, quantum fieri potest, impediatur in-
juria, & perturbationes, que ex hujusmo-
di adoptionibus, nimirum adoptandi facil-
itate oriuntur in hac dioecesi.

DECRETUM XXIII.

CCLXIV. Precipit synodus, ut Christiani
omnes hujus dioecesos in Vicis, & Pagis
timul congregari socialiter vivant ad evitan-
da mala, que viventibus in filiis imminent,
(c) cum ex infidelium commercio, cum
Christiani quia sere nunquam ad ecclesiam ac-
cedunt, nec sacramenta frequentant, do-
trinam item Christianam plane pelciunt:
Hujus rei executionem summopere Synodus
comprehendat; iisque ad quos pertinet injun-
git, ut receptum Christianorum e Silvis in
Vicos, & Pagos, efficaciter quantum in-
ipsis est, procurent, novos Pagos cum no-
vis ecclesiis extrahit: sic enim heretici, ut Chris-
tiani procul a consortio infidelium facilius
inducent. Tandem inculcat Vicariis, ut oves
suas conentur in hac sepe impellere, pro-
ponentes ipsis spiritualem profectum non
mediocrem inde futurum. Praefules etiam
in hac re promovenda strenue operam col-
locent suam.

DECRETUM XXIV.

CCLXVI. Synodus commiseratione mota
Christianorum hujus Dioecesos, qui a re-
gibus infidelibus corumque ministris mole-
stis, & injustis persecutionibus sepe impediti
vexantur, nec alia de causa, quam quia re-
ligionem ipsis exosam profitentur, nihil op-
portunius esse considerans ad has oppres-
siones minuendas, quam si rex Lusitania hunc
populum protegat, & tuetur; cum aliis
rex non sit in oriente, qui hanc clientelam
suscipere possit, ipsum enixe orat, ut huic
populo patricinetur, quæ partes regem op-
timum suscepturn esse confidit, quippe qui
non ignorat, Christianorum regum esse in
defensionem catholice fidei, opes, arma, &
si opus fuerit, vitam ipsam impendere. Ro-
gat etiam reverendissimum metropolitam,
huic

**ANNO
CHRISTI
1599.**
huic synodo praesidentem, ut omnium nomine maiestati sue huc synodi vota, precesque exponat, & horum omnium Christianorum obsequia, & voluntates ad regie maiestatis sue imperia alacriter capelenda paratissimas offerat.

DECRETUM XXV.

CCLXVII. Cum in praesenti synodo actum sit de rebus ad fidem catholicam, sacramentorum ecclesiae usum, neqnon ad reformationem spectantibus, tum ecclesiae tum morum populi Christiani; ne bmo oblivione delectantur praecepit ut omnes ecclesiarum vicarii decreta omnia iu hac Synodo constituta, fideliter transcribi curent, & in singulis ecclesiis assertari unum sicut exemplar perfecte cosonum Malabarico autographo, per reverendum archidiaconum hujus episcopatus, & patrem rectorem collegii de Vaipicota subscriptum. Praecepit, infuper, ut cunctis diebus dominicis, & aliis diebus festis pars aliqua synodi populo recitetur, dummodo habenda non fuerit concilio, aut Catechismus legendus a reverendissimo Metropolitanu editus: in ecclesiis vero, in quibus legitur Catechismus, legatur hic diebus dominicis: reliquis vero diebus festis synodus; neocesse est enim ad omnium notitiam pervenire, quae fuerunt in eadem synodo decreta, vel praecepera, ut possint executioni mandari. Autographum item synodi hujus, Reverendissimo Metropolitanu obsignatum, ceterisque ad hunc finem convocatis, eadem synodus assertari vult in Archivio Collegii de Vaipicota Societatis Jesu, in hac eadem dioecesi, ut inde apographa, five exempla, quotquot fuerint Ecclesiis necessaria, describantur; alterum vero simile, in Archivio assertari ecclesiae de Angamale, quod archiepiscopatus vocant, pariter subscriptum a Reverendissimo item Metropolitanu, archidiacono, allisque sibi benevulis: ita enim fieri, ut quoquo tempore exempla, five apographa necessaria desumant, & si opus fuerit, collatione facta emendari valeant. Postremo summopere inculcat Synodus cunctis vicariis, Castanariis, Chamaziis, omnibusque in universum populis, vicos, & pagos incolentibus, necon unicusque Christianorum hujus dioecesis in particulari praecepit in Domino, ut obsequienti animo decretis hujus dioecesis synodi obtemperent, eaque servare, & servari curent, quantum in ipsis erit, ac ad normam ipsorum ab iis, ad quos spectat, populi, vel familie gubernentur. Que omnia sibi synodus pollicetur, auxiliante Domino Deo, Patre, Filio ac Spiritu Sancto, qui vivit, & regnat in eternum. Amen.

Perfectis igitur decretis, divisa fuit dioecesis in quinque supra septuaginta Parochias,

**ANNO
CHRISTI
1599.**

unicuique earum, pro Sacramentis administrandis, ac spiritualibus alimentis, Christiano populo refrendo, territorio convenienti attributo, nominati etiam, destinati fuere, vicarii & parochi; at minores nonnullae ecclesiae, que pro parvo fidelium numero pecuniam parochum habere non poterant, vicariis vicinarum ecclesiarum commendata sunt qui designati subinde ad deosculiandam manum Reverendissimi Metropolitani singillatim accesserunt, & iis cunctis litteras vicariatus dedit, autoritatem, ac onera Officii ipsis exponens, nec non precipiens Populo, ut ipsis tamquam propriis Parochis, pastoribus animarum suarum debitum obsequium, debitamque obedientiam exhiberent. Quibus erga unumquemque eorum peractis, commonefaciens omnes deinde generatim, elisque injungens, ut nullam sui officii partem omittent, eosdem coram se genuflexos ita est adloquitus.

Prae oculis, venerabiles (a) ac dilecti fratres confessorares, & peculiares Pastores fidelium populi, babere debitis, nos quamquam indignos, locum tenere Aaronis summi sacerdotis; vos autem Eleazar, & Ithamar minorum sacerdotum; nos locum eisque gere re Apostolorum Christi Domini; vos septuaginta duorum discipulorum; nos esse de uestibus, terrifica die judicis rationem redditis; vos item de populis, quos nunc oportet commendamus, quo nos omnes, inter bonos ac fidèles dispensatores domus Domini inviamus: itaque dilectissimi fratres, & nostrum uestrumque periculum perspicite; unde vos monemus, ut summopere in Christo rogamus, ut qua nunc dicturi sumus, & memori mente tenemus, quodque potissimum est, cum uestri muneri ratio postulaverit, executione mandatis.

Et quidem primum: monemus ac enixa in Domino obsecramus, ut & vita & conversatione irreprobensibiles vosmet cunctis exhibeatis, suavemque bona fama odorem, & virtutum omnium exempla populo Dei praebatis: semina in uestris dominibus non maneat, suspeccia praeferim, aut etiam captiva; ipsorum demum omnium familiaritatem devitare; quilibet nocte ad diuinum in ecclesia officium recitandum surgite, quod statim ceterisque uestris integrum exsolvatur; quo item peralio uestrorum nullus, nisi a media nocte praecente jesunus, ab omni cibo potuque vel minimo, sacrum celebret; induitus insuper iesu uestibus, siisque mundis semper, & minime laceris: Corpus, & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi suscipe cum omni reverentia, humilitate, observantia, ac patore, expiatim prius peccatis sacramento confessione apud confessarium approbatum cum contrito deat

(a) Hec admonitio Synodalitatis, ad exemplar efformata est illius antiqua, quam in Cod. Reg. Sac. num. 73, annorum circiter 700. habemus, editam etiam ab Steph. Baluzio, ad fidem Codicis Hispanensis Mag. Roviposi vulgo Rispoll. Habetur etiam in Pont. Rom. dicenda; recitatim decicta; demum in 3. tom. de his. Rom. Pont. a Domin. Georgii edito Roma bco anno 1744. Menetius autem, que Indis spectare possent adjunxit. Vid. Georg. p. 426.

ANNO
CHRISTI
1599.

dent: corporalia, & palla sunt ex lino, nec nisi dispensatione apostolica, alitis ex pannis confici valent, eaque mundissima esse debent; cuncta etiam sacra vasorum, alitis in vasorum mundis ad hoc deputatis, propriis vos manibus lavare debet; effusa deinde aqua, qua locata sunt, in Baptisterium, piscinam, aut cameterum ecclesie, alta ad hunc usum scrobo effusa: ea domum diligentissime abstergite: mappis etiam nitidis ornetur Altare, qua cum corporali tres erunt, ad celebrandum super altare nibil, prater reliquias sanctorum, aut res sacras ad sacrificium reserventer, collocetur: missalia vestra, breviaria, ac libri precum, sint bene compacti, ac integrati: ecclesia vestra sint optime confortata, nitore item earum parietes, ac pavimenta prasulgeant. In sacrario, vel prope aram maximam, vorago habeatur pro absumenta aqua, qua lavantur corporalia, sacra vasorum, & sacerdotum manus oleum sacram ministrandum: sit etiam in Sacristia vas, aut Lavacrum, munda opulum aqua, ubi sacerdotes, ac altaris ministri manus abluant, & nitidum manutergium dependens, ut eas degargent: fores, porticusque ecclesiarum sint ex solida materia, ac bene obserata. Vestrum nemo alicuius ecclesia cura se ingrat, abrueque facultate, & unitissa praefulis, etiamque a populo ad eam suscipiendam curam cogatur. Nullus ecclesiam, cuius titulo donatus est, deserat, vel ad aliam transeat, inconsulto prafule; nec plures ecclesias unius regendas accipiat, adversus sacerorum Canonum sanctiones; neque a pluribus una regatur; sed unaquaque suum proprium parochium ac pastorem habeat. Extra ecclesiam celebret nullus, nec ullo armorum genere, ne cultro quidem e zona suspensi instruatur, sacrum celebret. Parochia alterius incola siue licentia parochi, sacram Synaxim non exhibeat, nisi iteranter, nec item in alterius Parochia sacram faciat. In celebratione missarum, eadem ceremonia, ac ritus apud omnes uniformiter, ut omnes confuso, ac scandalum absit, observentur. Calices & patene ex auro tantum fiant, argento, stanno communis, aut indicio, non vero ex metallo, ferro, vitro, cupro, aut ligno. Sacerdos & parochus parochia infirmos visitet ac soleatur; confessionem etiam excipiat, ac propriis ipsis manibus Eucaristiam, ac Unctionem extremanam, dum opus fuerit, ita impetrat; eos proinde cum visitaverit, admonet ut eam postulant cum opus habeant. Nemo quidquam vel minimum accipiat pro baptismo, Sacramentorum administratione, aut pro mortuis sepelientis. Parvulorum nullus ob incuniam vestram, absque baptismate, aut agrotantum, sine confessione, & sacra communione, decedat. Invenerit nemo potator nimis, contumorum fautor, armorum gestator, cauponarum & tabernarum frequenter, ad cibum potatorum ibi cupendum. Cum Turcis, Judais, vel Pagani, mensa non affideatis: nec venandi exercitio, ut ex officio, ave, cane, aut sclopis dor deditis. Quia in Domino vobis innotuerint five Evangelio, & Scripturis Sacris, five bonorum exemplis,

DIAMPERITANA SYNODUS.

ea omnia, doctrina fana & catolica, in Dominicis festisque diebus populo exponantur: prudenter praterer verbum Domini, cum profectu vestiarum oviu. Curam babete pauperum, peregrinorum, viduarum, agrotorum, ac orphanorum vestra parochia: peregrinos insuper coniugios habebatis i hospitalitatem servatis, in quo vosmet alii exemplar prabeatis. Benedictionem aqua cum sale, & cunctis Dominicis in ecclesia, ante Missam faciat, eaque populum aspergite; ad quem finem determinatum vas, aut amulam habetis. Sacra vasorum, aut quodcumque ex sacris ornamentis ecclesia, five pagano, five christiano, pignori ne detis. Cavete ab usuris, negotiis, contrachibus, officiis publicis profanis, ac ali natione bonorum, qua in sacris constituti acquireatis: ecclesia enim res sunt. Bonae ecclesia non vendatis, nec pro aliis commutetis. Fontem baptismatis sibi fuerit, nitidam conservetis; secus autem, spectabilis vas ad id tamquam desinatum, decentis in loco penes ecclesiam, aut sacrarium asseruetur. Edocatis etiam parochianos vestros, puerorum, Articulos fidei, Symbolum, orationem Dominicam, praecepta Decalogi, & Ecclesie; & qua ratione quatuor temporibus, alisque Vigilis fit jesuquandum; ante Quadragesimam etiam, populum de confessione facienda admonete: Parochianorum excipite Confessiones cum caritate, ac ingenti eorum spiritualis profectus desiderio. In solennitate Nativitatis, Paschalis, & Pentecostes, cunctos ad Sacram Eucaristiam suscipiendam abortari non pratereatis; caveatis insuper saltum in Paschale, ne quis dummodo sit capax, Eucaristica mensa communionem negligat. Literis quacumque, contentiones, ac inimicities quantocius inter vestros subditos sedate: curate insuper ut vivant sincera amicitia, & charitatis Christiana vinculis inter se mutuo conjuncti; si quis autem alterum aliqui detractaverit, cum scandalo, aut odio habuerit, admonetur a vobis; & quandovis contumax fuerit, cum procul ab altari arecat. Conjugatos praterea, statim temporibus, potissimum solemnibus festis, ieiuniorumque diebus, fano confito ab uxorio opere vacare sundeatis. Nemo vestrum induatur vestre colorato; sed habita honesto, quique sacerdotes decet, incedatis. Papulos instruite in modo servandi dies festos, siisque infinitate, ne laborent manibus, trispudia & causidens seminarum in ecclesia ne permitteatis, ab excommunicatis caveatis, nec nisi presentibus Sacram peragatis: monito populum, ne quis cum alteri despontata, contrabere audeat: sicuti neque cum consanguineis, aut a domo paterna rapta; nec solennes nuptias celebrant, & uxores solenissiter duces vettis temporibus finitis: pecudum custodes, servosque, ad sacrum diebus saltum Dominicis audiendum compellite. Patrios, ut quos a sacro fonte suscepit, edocant Symbolum fidei, & orationem Dominicam, vel edocere carent, admonete. Sanctum Christum, ac oleum tum Cathecumenorum, cum Infirorum, in Ecclesia asservate loco decenti, mundo, innito, & clavis obserato (a) nac

(a) Ille abulus & S. Bonifacio reprehenditur Etatua. 3. apud Harduin. Colloq. Concil. tom. 3. cal.

DIAMPERITANA SYNODUS.

1359.

ANNO
CHRISTI
1399.

acc de ipso quidquam per modum medicamen-
ti impetreremini : gravissimum enim ad foret
Sacralegium. Unusquisque apud se habeat Cu-
tecbistum, & expositionem Symboli, &
Ecclaeisticas Orationes, juxta expositionem
Sanctorum, & Catholicorum ecclesie docto-
rum, unde sua salute prospicere, ceterosque
exhortari valeat ; scuti & hanc synodum,
ut ex his, qua ibi decernuntur, & vorser-
ipso, populumque commissum dirigatis, su-
demque Catholicum, quam ipsa exponit, sum-
mis declaratis. Clara ut perceptibile vocis
professio Missa introitum, orationes & Epi-
stolas, Evangelium, ac simbolum fidei & orationes
vero secretas Canonis, & congregatio-
nis, voce dicite submissa ; distincte, ut non
interrupiat. Recitantes autem in Choro, non
prius sequentem versicolam incipiat, quam
altera pars chori antecedentem absolvitur,
neque ex transversa voce, & canta profilia-
tur, cum perturbatione Officii Divini, neque
confuse & mussitando recitetur. Symbolum S.
Athanasi, summam fidei catholicæ conte-
nens, memoria retinete, & quotidie recita-
te. Exorcismos, orationes, baptizandi ri-
tus, ungendique agrotos, ordinem com-
mendationis anima, ac officia Defunctorum, ad
normam sacerorum Canonum, & usum S. Ro-
manæ ecclesiæ, totius orbis eccliarum Ma-
tris ; pariterque exorcismos, & benedictio-
nem salis, & aquæ fideliter servate. Can-
tum ecclaeisticum ipsiusque moduloi pro re-
bus cantandis non negligatis. Computum in-
super Breviarii, & Missalis, eorumque Ru-
bricas, us necesse est, tenetis, & rationem
inire festorum mobilium, & Paschatis, ne
aliquis incuria vestra error incidat, sedulo
addescere : in qualibet præterea ecclesia unum
babetur Martyrologium sanctorum, in ea
legendum ; quodque ut Syriacè reddatur cu-
rabitur. Omnia demum ista peragite, ut bi-
fice alisque boni operibus, qua auxiliante
Domino, una cum populo vobis commisso fa-
cturos speramus, gloriam asequamur in semper-
ternam, per gratiam Domini nostri Iesu Christi,
qui cum Patre, & Spiritu Sancto, vi-
vit, & regnat in secula seculorum. A

Hec pro factis, atque in hunc modum
vicariis, parochisque præmonitis, cunctis,
ut propria manu subscripterent præcepit re-
verendissimus Metropolitanus, autographum
decretorum synodi Malabare translatum,
utque si quid dubietatis circa sancta vel ex-
posita in synodo, unquam ecclaeisticorum
aut secularium obversaretur, ultra jam con-
troversa explorataque, id omne ante sub-
scriptionem producerent : quo nullus ambi-
gendi subinde, altercandie locis relinque-
retur. Pluribus itaque agitatis, pertracta-
tis, compertisque, communis omnium arbitri-
atu, atque consensu, nomine discrepante, cuncti
autographum subscriptere : prouinde

synodum allato, isque Pontificibus indu-
ctus, & in Faldistorio sedens, Mitra capiti
imposita, laudata obsignavit decretis. Posi-
ta deinde mensa in meditullio capelle majo-
ris, superpositis etiam decretis, omnes quo-
quot ad synodum suæ cohocabati, cum ec-
clesiasticis, tum secularis, electis ac Procu-
ratoribus populorum, manu propria coram sy-
nodio, populoque subscripterunt, ac obsigna-
runt, ad numerum tredecim super octingen-
tis, videlicet Cassanari, & Sacerdotem cen-
tum quinquaginta tres : demptis diaconis,
subdiaconis, ceterisque Chamahis : electis &
procuratibus populorum, cum aliis ex prin-
cipalibus, qui una cum illis accesserunt, sex-
centi sexaginta, non computatis incolis lo-
ci de Diamper, ubi synodus fuerat celebra-
ta ; plurimis etiam e finitimis locis, necnon
Lusitanis plurimis, comitantibus D. Anto-
niu D. Noronha Capitaneum Cochil, quo-
rum Senatus, ceterique de regimine Civita-
tis synodo interfuerunt.

Signatis Decretis, surrexit reverendissimus
Metropolitanus, depositisque insulis, ante
Aram maximam flexo poplite, incepit Hym-
num : Te Deum laudamus, & cum ingenti
gaudio, ordinate progressa est Proces-
sio solemnis, qui circuivit ecclesiam choris con-
centibus, & Latinis latino idiomate, indi-
genis autem ecclaeisticis, Chaldaico ; popu-
lo demum Malabarico psalmos modulanti-
bus. Ab omnibus ergo exultantibus, & pra-
gaudio lacrymantibus, una fide, ac indivisa
caritate tamdiu expedita, terno idiomate,
verus ac omnipotens laudabatur Deus. Tri-
nus etiam in personis, ac essentia unus, Pa-
ter, Filius, ac Spiritus Sanctus, qui vivit,
& regnat in eternum. Amen.

Ubi ad Aram maximam pervenit, reveren-
dissimus Metropolitanus, processione peracta,
recitavit orationem : Exaudi quafumus Do-
mine : prout habetur in pontificale Romano ;
qua finita, in faldistorio iterum sedet, accep-
ta Mitra, & Baculo, atque ad hunc mo-
dum populum affatus est : Maximas Deo o-
mnipotens, bonorum omnium auctori, repen-
titis, ob ingratis adeo beneficium, cum mihi,
cum vobis cunctoque fidei populo bujus dio-
cessis collatum, dum istam synodum celebra-
vimus tot tantisque obsecularis, ac impedimen-
ti exantlaris, quibus totius boni bottis Dia-
bolus, ut ipsam interiubarer satagit, exci-
taris toties contentionibus, discordis, tri-
cisque impediendi causa unionem Populi Chris-
tiani cum Ecclesia Catolica, cumque obfir-
mando in erroribus, quibus, ut nos sit, miser-
rime tenebatur. Quamobrem plurimas babet
gratias ipsi Deo Domino nostro, quod adeo
ingentis laritatis, pace, omniumque concordia,
prout exploratum est vobis, res fuerit perfe-
cta ; tanta pariter, ut scitis, regum para-
doxorum Idololatrarum, reliquorumque fidei
Catolica bofsum rabie. Vos item gratissimi
nobis esst, dilectissimi Fratres, Confacio-
tes

col. 1943. ubi prescribitur : Us presbyteri sub sigillo custodiani Chrisma & nilli sub prætextu medi-
cina detine. Seculo etiam IX. ea incepta invaluerat, Christi, tempe, criminofor undos, nullo
posse examine deprehendo. Vide concil. Turonen. 3. anno 813. Caa. 20. Et Catalani tom. 3. Pontifical.
pag. 82.

ANNO
CHRISTI
1399.

1360

ANNO
CHRISTI
1599.

ter, communis, coadiutoresque nostri; sicut & nos dilecti filii electi procuratores populorum, ceterique optimates, qui post habuerunt & Itineris difficultate, & temporis molestia, indignatione item Regum, quibus subdimisi, ad synodum veniunt; quinimmo, ut strenui christiani, salutisque percutidi, nostri obtemperando mandatis, omnes ea aspernantes, medelam vestris animabus perquisivit. quae quidem Deus remuneratur est eternus beatitudo, dum in puritate fidei, quam ad praescriptum hujus synodi professuri ejus, perseveraverint, ritum insuper, moresque adamus. sim borum decolorum apertus: plures munique in Domino confidimus, eum nos omnes ad propria cum pace, ac incolumente redacturum; ipso domine vestras prosperitate impleat, familias vestras posterisque in aeternum benedictat, quod per suam gratiam, & misericordiam vobis concedat. Amen.

Alliquo ad finem perducto, Rans reverendissimus Metropolitanus, solennem benedictionem, uberrimis cunctis populo Imperiecius est lacrymis; mox archidiaconus elata voce dixit: Recedamus in pace; universaque synodo respondente: In nomine Christi. Amen. impositus est finis dioecesanae synodi die xxvi. Junii, anno MDXCIX. In honorem, & laudem Domini Nostri Iesu Christi, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat in secula seculorum. Amen.

Absoluta itaque synodo, singulis vicariis ecclesiarum per reverendissimum Metropolitanum designatis, data fuerunt juxta decreta, altaris lapides ad hunc effectum a laudato Domino pro consecrati; qui enim apud ecclesias erant in usu, legitima consecratione carebant: Pyxis item vasculis instructa, in quibus multiplex sacri olei genitus continebatur cum formula ipsis utenti, omnibus explicata: Libellus etiam pro administrandis sacramentis, juxta Romanum ritum, Chaldaic & Syriaco idiomate descriptum: alias insuper doctrinam Christianam continens, vernaculo sermone ueniente Malabarico exaratus, pro instituendis parvulis, & reliquo populo; nec non super-delicatum pro administrandis sacramentis, quod ad ea usque tempora non fuerat in usu: collata præterea fuerunt pro omnibus ecclesiis corporalia, vestimenta, frontalia, & calice, alia denum altaris ministerio necessaria: quippe lis omnibus carum plures destituebantur. Lites etiam, aliaque ad synodus delata, tam populorum, quam particularium, decisâ fuerunt atque judicata, per reverendissimum Metropolitanum, ipsiusque electos viros adjuctos, qui litigis complicitis discesserunt: laudatus autem Metropolitanus denus incepit visitationem ecclesiarum diocesis, procurandi causa, ut synodi decreta executioni mandarentur, quod ex voto successit. Quamobrem in unaquaque ecclesia porpora, ac opportunita de cunctis recitabantur; tradebantur ipsis etiam libri, breviaria, & Missalia tam ecclesiarum, quam particularium; & prohibiti libri a synodo, partim ab erroribus sovera castigatione repurgabantur, partim flammis tradebantur. His auxiliis possessionem ecclesiarum suarum inibant vicarii, acceptabantur etiam a

populo, qui de proprio ipsis assignabat preventus, quibus additis, quæ reverendissimus Metropolitanus de suo prestat, publicum ollie, ac scripturae pro ecclesiis concelebantur: eligebantur præterea quatuor economi, retribabantur capsulae, ac fabrice necessaria deputabantur: Cassi Marii & Chamazlii, qui Synodo absuerant, fidelis professionem emittebant: pro confessionibus deputandi, prævio examine, collata in scriptis facultate, aptiores, aliis amotis, prout ferebat ecclesiarum conditio, eligebantur. Ba-

ptismate tincti: bantur parvuli, omnesque adolescentes, quoquoq; sufficiunt sacri lavaci expertes in vicis: e filiis quoque adduci, plerique que ostennes decennaeque jubebantur:

Sæpe incolæ pagorum serie omnes, Christi confirmatione ab-

solvebantur quamplurimi, qui variis de causis, iuxta loci consuetudinem ea ligabantur, præfertim ob homicidium, a quo nec in mortis articulo absolvebantur, & non raro per decem, viginti, ac plerique tringinta continent annos, excommunicationi ob-

stringebantur. Concionabatur quotidie Metropolitanus, idque per otium, christianis intra ecclesiam; infidelibus vero propter ipsius foribus, due curiositate ducabantur, tempo-

re præcipue baptismi cum parvulus ad ecclasiæ congregabat, allis illis verbis: Ingredimini sanctam Dei ecclasiæ &c. a quibus

verbis occasione sumpta, ad Ethnicos sermonem vertebar; quorum nonnulli; va-

rii, & regionibus baptizati adstantes, catechismo imbuti, diversis postea in locis, & ipsis baptismum suscipiebant. Pueris expone-

batur doctrina christiana vernaculo Malabarico sermone, qua doctrina pcpaui repe-

relebantur instruti: unde decretum hoc fideliter servandum in posterum jubeba-

tur, ut ea pueri quotidie exponeretur, exarato libello; & unicuique ecclasiæ do-

nato; si qui demum id exigerent, matrimoniū jungebantur: quibus omnibus, potio-

rum synodi decreta ad praxiu deducebantur,

sequenti forma.

Adventanti reverendissimo Metropolitanu, universus populus ingenti lætitia obviam prodibat; excipiebatur plausibus pro gentiu ritu, ac prout licebat; deducebatur exinde præcunte processione in ecclesiam: plures mi per vias vel aulæ, aut tegetes, tum & arborum ramos substernebant, solitis deinde ceremoniis benedictionis, absolutionisque peractis, dum aliud per tempus non liceret, accedobant cuncti, tam virilis quam sequitur sexus singillatim, profunda humilitate, & observantia proui, laudati Metropolitanum osculaturi, ipsique obedientiam præstaturi; summo postea mans ad ecclesiam una cum clero ac populo conveniebat, ubi sacrum celebribat præmissa propalam confessione ad Aram maximam: quod catenus faciebat, quatenus doctrina de Sacramento poenitentie (plene quasi apud gentem deferto) prospiceret, eamque restitueret.

Sacrificio oblato, in sacrario aliave in loco congregabantur P. Franciscus Ruiz Societas Iesu lingua Chaldaica, & Syriaca professor in collegio de Vaipecta, aliquo Patres ad id deputati, adjuncti etiam no-

ANNO
CHRISTI
1599.

ANNO
CHRISTI
1599.

nulli ex doctoribus Cassanariis, quo vi ex communicationis a synodo, late, libri defensantur Syriac, cum ecclesie, tum particularium, quorum plures expurgabantur: veriti autem per synodum, Metropolitanus tradebantur flamnis absundendi. Interea temporis pontificatus accipiebat vestimenta Metropolitanus, sedensque concionabatur, inculcans ea, que necessaria erant ad fidem servandam, moresque recte instituendos: sub concionis finem, potiora synodi decreta elata voce legebantur: deinde omnes longo ordine dispositi, supplices incedebant, & circuibant ecclesiam; que processio habuit pro defunctis. Aderat plerumque ingens Ethnorum multitudo, rei ac praesertim vestimentorum pontificalium novitate illecta, ac e Januis, senectis, ac coemeteriis ecclesiarum prospectabant: absoluta processione pro defunctis, & exposita etiam doctrina de purgatorio, necnon utilitate pro illis orandi, sedens iterum, de Sacramento chrismatis pro exigentia populi, verba faciebat, chrismate etiam nondum confirmatos, qui aderant, muniebant. Postea in Pontificali ueste omnes nondum baptizatos parvulos, ac adolescentes christianos, adultos item paganos pridie ad id convocatos, suis ipse manibus sacro fonte abluebat. Quos deinde introducens in ecclesiam verbis iis: *Ingradimus Sanctam Dei ecclesiam; Infidelibus ipsam circumdantibus pre curiositate, concionabatur: & Nati res quidem, cogerique, quamquam arcubus, sagittis, varioque armorum genere instructi, propria item ditione, absentibus etiam Lulutans, placide ac sponte nedum audiebant de fide Domini Nostri Iesu Christi differentem, verum etiam contumelias irrisionesque suorum Idolorum, ac Sacrificiorum, necnon interminationem damnationis eterna avide excipiebant. Absolutis his sacris functionibus, fidei professionem ecclesiastici incole, si qui Synodo non interfuerant, coram Metropolitano & spectante populo emittebant; & illlico pueros puellasque vocabat, quibus contra sedem ac circum eam genuflexisis, Chamagiorum aliquis vernacula sermone, Do-Grinam inchoabat, ipsamque reperebant omnes; unumquemque postea docebat modum munendi se signo Crucis, & ad ipsos concionem teneret ipsorum statu congruam, non sine parentum gaudio, habebat: erga dulcissimum Iesu nomen [quod ipsi, utpote Neoforianismo imbuti prætermittebant] venerationem promovebat & cultum: subinde adveniebat Vicarius, cui coram populo propriæ committebant Oves, que illorum ut proprium pastorem accipiebant: desponsi etiam maritali foedere jungebantur; confessiones excipiebant plurimorum, quos inter plurimi grandioris statu erant qui poenitentia Sacramento nunquam fuerant expiati; sacram Synaxim, e manu ipsius Metropolitanus sumebant: postea pomeridianis horis convenienti populo proventus Vicario persolvendi præfigebantur, quod in Ollas, penes ecclesias afferandas, exarabatur; eligebantur exinde oeconomici quartuor, quibus item Ollas Metropolitanus tradebat; capsule ecclesiarum referabantur; atque pecuniis inde extractis, ne-*

ANNO
CHRISTI
1599.

cessariis rebus prospiciebatur: Metropolitus & aliique Patres ad id numeris designati, præviuum Confessorum examen faciebant, & qui ex Cassanariis idonei competiebantur, facultatem in scripto audiendi confessiones accipiebant: ad hæc expostulationes, querelas, & cautas Christianorum audiebat, una cum quatuor ex ipsis Christianis, qui e primoribus ad arbitrium partium feligebantur, per quos cuncta decidebantur, & pro regionis more definiebantur, quin ulterius provocatio, querela, aut processus, super iis institueretur. Qui viginti ac tringinta annos apte excommunicati erant, abloverbantur, poenitentia, que culpis congrueret imposita: plures enim erant caſus, a quibus inhumane proſsus, nec immortis articulo abolitionem rei impertiebantur. Ad que omnia perficienda operam conculerunt suam fervore, zeloque salutis animarum infinges, quinque Societatis Jesu patres, laudatum Metropolitanum comitantes, e quibus etiam duo Malabarico, & Chaldaico idiomatice pollebant: ii fuerunt, pater Hieronymus Cotta, Pater Gregorius de Castro, Pater Franciscus Roz, episcopus ad prefens ipsius Dioecesis dignissimus, Pater Antonius Toscano, Frater Joannes Maria, P. Frater Blatius a Santa Maria Theologus ex Ordine D. Augustini, Illustrissimi Metropolitani & Confessionibus, Canonici tres Sedi Metropolitanæ Goensis, aliique duo Capellani laudati Domini, plurimi item Cassanarii indigenæ, qui Chaldaice, ac Syriace divina celebabant officia, & quorum ope Illustrissimus Metropolitanus in multis utebatur. In progressu reductionis hujus ecclesie ad Catholicam fidem, & obedientiam Sanctæ Romanae ecclesie, plurima animadversione digna contigere, quibus ostendebat Dominus quam gratum id operis tibi fore: in visitatione praeterea ecclesiarum, nonnulla comperta fuere, permultum gloriam Dei, bonumque exemplum promoventia, que Deo auspice, aliis describentur, ad ipsius Domini gloriam, qui vivit, & regnat per tæcula saeculorum. Amen.

EPISTOLA

*Domini D. Andrea Episcopi de Cochin.
ad congregatam Synodum.*

P Lurimum, quantum arbitror fratres, debetis Deo Optimo Maximo, quorquot Christiani Divi Thomæ vocitamini: equidem ejus Apostolo cooperante, præ aliis pluribus Ethnici, quibus ortens resertus erat, veritatis agnitionem lumenque accepistis, quo juxta Apostolum Petrum effectis Gens Sancta, & Populus acquisitionis, quem Deus fidei elegit. Nec crediderim, maiores vestros, amplioribus apud Deum meritis præditos fuisse, præ aliis sibi covisia infidelibus; nihil tamen minus eos elegit, vosque pariter in illis; ceteros autem ipsorumque posterioritatem præterivit; plane nulla alia de causa, nisi quia patribus vestris, ac vobis, id quod reliquis erat denegaturus beneficium, plaga hujus incole voluit consecrare.

ANNO CHRISTI
1599.

fere: ut autem hunc maneci cumulum ad-
deret, id etiam egit, ut non a quocumque
obscuri parvique nominis homine ad fidem
adduceremini, ut alii evente Christianis,
verum ab uno e suis electis dilectisque Apo-
stolis, ut vestra istae ecclesia, speciali
titulo Apostolica appellari posset, ac privi-
legio, quod per paucis obtigit, quodque du-
dum Graecorum metropolis Constantinopolis,
dum licet, iavidisset, pro aliis frigeretur. Ar-
Diabolus humani generis infestissimus hostis,
livoris plenus, ingentem, qua hac ecclesia
potiebatur gloria, non ferens, nihil non
movit, ut errorum haeresumque zizania, su-
per letam Christi ejusque Apostoli Thomae
segetem seminaret. Igitur e regione Baby-
loni & Chaldae, nonnullos perfidi Ne-
storii discipulos adscivit, quibus hanc ec-
clesiam everteret. Nestorius autem is erat,
Quem concilium Ephesi coactum ducento-
rum praefulum, apud Aliam minorem, ha-
reticum declaraverat; id quod postea, in
allo Concilio a sexcentis triginta episcopis
comprobatum fuit. Adeo præterea exitiosus
scleratusque evasit hereticus ille, ut ul-
tra poenas suis in hac vita facinoribus pro-
meritas, & ab omnibus inflata, Deus
Ipse æternas, quas patitur, illi dederit hic
prægustandas; ut non modo gradu fuerit,
ac episcopi dignitate turbatus, a lauda-
tis concilii alisque sequentibus condemnatus,
deportatus etiam judicio Theodosii se-
cundi in Ægypti solitudines, ipsiusque im-
peratoris sententia ejus libri combulsi; sed
etiam lingua, quæ adeo blasphemæ prorule-
rat, putrescere, ejus caro adhuc vivens ver-
midibus arrodi, ac totum corpus tabescere,
vixit eñ, qua ratione e vita dejectus, ani-
mam Diabolo tradidit, ut referunt Evagrius
illustris illius ævi Scripтор, Nicephorus,
Cedrenus, aliquique authores Græci.

Duante itaque Doemone sceleri illius
discipulos in hanc ecclesiam, ejus inter
vos errores, nihil tale vobis præ sinceritate,
& candore opinantibus, sparserunt, ut
dicere liculisset viventi Thome ad vos, illi
lud idem quod Paulus ad Ephesios, in quo-
rum Civitate damnatus fuit postea Nestorius
improbus: Ego scio quoniam intrabunt post
dismissionem meam lupi rapaces in vos, non
parcentes gregi. Et iure quidem ac merito
rapaces lupi appellari possunt, quos hic
habuistis pastores, heretici; abjecta quippe
sordideque indolis homines, non allo-
quam expilandi, corradiendique studio duce-
bantur; ordines, ut nostri, sanonibus,
(a) dispensationes sanonibus, absolutio-
nes sanonibus; omnia demum Sacraenta,
quæcumque etiam sacra, sanonibus, con-
ferebant rem quidem abominandam & Deo;
& Divo Petro Apostolorum Principi, qui
non alia de causa Simonem illum Magum
ab ecclesia expulit, ut in actis Apostolorum
legitur, ac excommunicationis fulmine per-
culsit. Quod itaque fratres mei, in vobis,
atque in pastoribus vestris e Babylone mis-
sis impletum vidimus, jam diu per Isalam
Deus pronuntiaverat: *Ipsi Pastores ignor-*

ANNO
CHRISTI
1599.

*torum intelligentiam, omnes in viam suam
definiebant, & unusquisque ad avaritiam*

suum, & summo usque ad novissimum. Urque

omnia paucis complectar, qualesnam poto-

rant esse episcopi, & ecclesiæ Pastores,

qui pusum putumque lucrum se hababant,

qui ordinaciones, & dispensationes; que-

denique episcoporum sunt reliqua, non qui-

dem episcopatu, non presbyteratu, non

tandem Clericatu sacerdotem initiatu, sed me-

ri laici; quod postea fassu sunt, peragebant;

Quam obsecro, Deus immortalis, dispen-

sationem, quod Sacramentum, quam gratiam

acciperet Ille, qui a non episcopo, immo a

non clericu, sed a puris laicis, forsitan &

Lascariis, quorum habitu a suis adven-

bant, solvebatur, ordinabatur? Hi sunt ope-

ri fructus, o fratres, quos vobis Babylon

afficerat, illinc ad vos loco Sacerdotum,

& episcoporum heretici, laici, barbarique

mittebantur. Quid Igitur commune potest

esse Malabarum cum Babylone? Aut que

tandem conventio inter purissimum Christi

doctrinam, quam vobis Magnus Apostolus

Thomas predicit, & barbaras Inepias,

quas Arabes, & Chaldae e Babylone, at-

que ab iporum doctore apostata Nestorio,

nuc asportavere? Iste sunt, dicenti credite

fratres, de quibus Paulus quadam epistola

ad discipulum Titum scriperat, futuros de-

centes qua non oportet, turpis lucis gratia:

C quod quidem in presentiarum accidit: Hi

enim, ut lucro simul honorique proprio con-

culant, quo indignissime potiuntur, vobis

malis artibus persuadere conantur aliam suis

se doctrinam divi Petri, aliam vero, quam

vobis Divus Thomas predicavit. Satius fo-

ret, si dicenter doctrinam Apostoli Petri,

toto fuisse Coelo diversam ab haeresibus, a

Babylone hoc disseminatis; ceterum illam

ab ea, quam vos edocuit tradiditque Divus

Thomas, in nihilo differre; quod etenim

Toma, Petrus, Christus, id ceteri edocue-

re Discipuli, quia ut ait Paulus: Unus Do-

minus, una Fides, unum Baptisma, atque

adeo una est ecclesia, cujus in Coelo ca-

put Christus est, in terris vero Petrus, &

post eum Successores ipsius Romani epi-

scopi. Quod autem D. Petrus ac successio-

res singuli, sit in terra caput universalis

ecclesie, constat perspicue, nam id Chri-

rus Petro ante Passionem ex Matthæi de-

cimo quarto promiserat, cum fide ejus pro-

bat, assertur: Tu es Petrus & super hanc

petram adfiscabo Ecclesiam meam, & tibi

debet clavis regni Coelorum: quod Apostolo-

rum Discipulorumve nemini, præterquam

Petro dixerat. Et habetur etiam apud Joa-

ninem capite sui Evangelii ultimo, quod post

Resurrectionem suam interrogavit Dominus

Petrum, an se præ aliis amaret, & respon-

dente Petro, probe esse libi notum, quod

tuurum eum diligenter, dixerit illi ter-

Pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce

oves meas, quibus eum verbis Pastorem

constituit universalem ovium suarum, &

post ejus obitum, omnes Romanos episco-

pos, qui ipsi in munere successere: harum

R r r r 2 v-

(a) *Fanon est monachus genus apud Malabarenses: Vide syllab. Voc.*

**ANNO
CHRISTI
1599.**

veru ovulum Christi unum est tantum ovile, & una ecclesia: unde in Sy. nbole, quod ad Milam canitur, habemus: *Credo in unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam ecclesiam*; de qua etiam ipius sponsus Jesus Christus in canticis aiebat: *Una est columba mea, perfecta mea &c. & Joannes Cap. X. narrat, quod loquente Dei filio ad Discipulos suos de vocatione Gentilium ad fidem, dixerit illis: Alias quae habeo, que non sunt ex hoc Ovile, & illas oportet me adducere, ut fiat unum ovile & unus Pastor; igitur ovile, in quo & Iudici & Gentiles in una congregati sunt fide, ecclesia est Catholica, Pastor autem ille sicut D. Petrus, & ejus Successores Romani episcopi, quorum quilibet ut episcopus Roma Pastor est universalis, totius ecclesiae Dei. Quamobrem qui ei obedire deterret, in numero non est ovium Christi, extra evile errat Christi, schismaticum se probu hæreticumque, admodum ceteri, qui ecclesie Romanæ adversantur; que quidem ecclesia nec erravit, neque errabit circa fidem, ex promulgatione Christi dicentis Petro, ut scribit Lucas: *Ego pro te regi Petre, ut non deficas fides tua: deficere possunt a fide, quaecumque alii particulares ecclesie, ut piures vidimus; ceterum ecclesia Romanæ, nec defecit, nec defecitura est fides; quapropter fratres arctissime adhaerescite huius firmissima columnæ, ecclesie Romanæ; adversus quam juxta Domini sponsionem, portæ iniici prævalere non possunt, nimicum que fuerint, ac modo sunt in orbe hæretes: maximas præterea grates Domino persolvite, quod vobis opportune fuerit opitulatus, Pastoremque ac Doctorem spiritualiem dedecit Dominum archiepiscopum, qui propriam Sedem commodaque relinquens, tanti remonstris in se suscepit, ut vestra saluti prospiceret, atque ab erroribus, quibus tenebantur.**

**ANNO
CHRISTI
1599.**

mini, hoc tempore eriperet. Id etiam pro certo, nullique dubietati exposito habeatis, illum unum esse ex Pastoribus, de quibus Deus per Hieremiam dixerat: *Et dabo vobis Pastores iuxta cor meum, & pastores vos scieritis, & doctrina: errores ac inepias hoc usque pascua vobis fuerunt, Pastores item vestri vestros sanones, & nulla ratione salutem vestram querebant; Pastor autem iste vestra non vult, immo sua pro vestra effundit salutem, quo securius beatitatis semitam arripere possitis: atque hinc iolum satis compertum vobis erit, quantum inter ipsum ac Pastores, quos hucusque habuistis, immo Lupos, quibus dixit Dominus: *Venit enim in vestimentis ovium, intercedat discriminis. Errorum vestrorum hucusque aliquam excusationem pretendere, vobis fuerit integrum, nec enim ultra id quod magistri vos decebant sapere poteratis; at nullam in imposturam, coram Deo aut hominibus praetextare licet, nisi quales optamus, quibus cordi estis vos exhibueritis. Quam tradidit vobis doctrinam Dominus archiepiscopus, ea est, quam omnes Indiae tenent incole, cum Clericis & Religiosis ipsius: ipsam tota Lusitania, Hispania tota, cuncti demum amplectuntur Christiani; ipsam nos Dei Filius edocuit, tradidit Thomas, tradidit Petrus, cuncti denique Apostoli, discipulique Domini tradiderunt: si quis autem adversus hanc docuerit, sit, ut ait Paulus, anathema, excommunicatus, & separatus a fidelium congregatione & societate, eo quod ipse se a Christo, eiusque fide & gratia separavit. Deus vobis perfectam cui cognitionem conferat, ut vester in Domino frater peropere. Datum Cochim XVIII. Junii, anni MDXCIX.**

Frater in Domino F. Andreas Episc.

ANNO
CHRISTI
1603.

DECRETA
CONCILII PROVINCIALIS
CAPUANI

Celebrati anno Domini 1603. die 6. 7. 8. 9. Aprilis.

I.

N primis decernimus & mandamus ut de cunctis concilii Capuani novissime celebratis a bona memoria praedecessore nostro Cesare Costa recipientur promulgantur, & executioni demandentur. Et insuper ut pena violentium festa non sit excommunicatio, sed multa pecuniaria, eaque moderata statim in plios usus eroganda, praeter eam partem quod dabatur executoribus. Verum contra multiplicantes transgressores, severius procedatur; transcurrentes vero nullo modo molestanter.

II.

Ut sacramentum confirmationis non detur deinceps iis, qui annum septimum non attingunt, quem rudimenta fidei, vel saltem symbolum fidei, Orationem Dominicam & salutationem Angelicam non dicerint; cuius rei testimonium manu parochi scriptum ostendere teneantur.

III.

Quoniam aliquibus locis hujus provincie, ea viger consuetudo, ut nobis relatum, ut episcopi disponant de bonis eorum, qui decedunt ab intestato ad plias causas, decretum est, ut ubi vere est in observantia talis consuetudo, possint disponere de predictis bonis, sed ita moderate, ut quod exigitur centelimana partem bonorum defunctorum non excedat; Idque applicetur prius utibus pro anima defuncti, arbitrio quidem episcopi, sed per manus heredum.

IV.

Ut episcopi in visitatione, quam minimum graves sint his qui visitantur, eorum comitatus senarium numerum non excedat: contenti sint parvissimo viatu, & nullo modo accipient pecunias nomine viatu. Quando vero visitat vicarius aut aliis officiales multo minori numero comitum sit contentus.

V.

Ut in diebus festis prohibeant omnes executiones personales & etiam reales provocatus civilibus a quocumque tribunalis causa ecclesiastico quam temporali, ne populus occasione earum impediatur quominus satisfaciat praecepto de audiendis missis, predicatione & aliis divinis officiis; Idque prohibeatur sub pena excommunicationis.

VI.

Fiscalis atque commissarius curiarum episcopatum cum accedunt ad loca extra civitates, vel inquirunt de criminibus infra ipsas civitates, nil exigant pro itinere, labore, vel actis quoque causa expediatur; & tunc a reo, si fuerit condemnatus, possit exigere moderatum Salarium, juxta Pandectam curiae illius episcopalis: antea vero omnia sicut episcopalis curiae sumptibus.

VII.

Ut parochia, non per familias sed per fines certos distinguantur ut parochi oves suas melius cognoscant, & commodius & faciliter eis sacramenta administrare possint. Propterera mandatum est iis episcopis, in quorum ecclesiis sunt confusa parochiae, ut primo quoque tempore eas per certos fines distinguendas jurent.

VIII.

Ut in administratione sacramenti poenitentiae omnis turpis lucri vel simonis labis suspicio removeatur, decretum est ut confessarii in actu confessionis a poenitentibus nihil recipient nec sub specie elemosinae, nec pro dicendis missis, nec pro restitutione incertorum, ut idem confessarii confessiones secularium nisi in casu infirmitatis extra ecclesiam non audiant. Contra vero facientes confessarii tam seculares quam regulares arbitrio episcopi suspendantur ab officio audiendi confessiones.

IX.

Ut in matrimonii contrahendis inter alienigenas exacta adhibeatur diligentia in agnoscenda fide & testimonio eorum qui de morte alterius conjugum deponunt, vel testantur ipsos contrahere volentes alias uxores vel viros non habuisse. Parochi vero, qui in ea re negligentes fuerint, severissime arbitrio episcopi puniantur.

X.

Ut Clericorum qui sub clericali habitu militum & Sicariorum vitam agunt, comprimitur audacia, decretum est ut clericorum differentes arma V. G. scolopodium parvum, pugionem, vel vulgo dictum filletum, vel alia eius generis brevia arma, centrum auctorum poena mulcentur: qui vero eam sol-

1372

1372

CONCILIO CAPUANUM.

1371

ANNO
CHRISTI
1603.

solvere non possumus per annum integrum, in
atrio carcere detineantur. Quod vero ca-
teria arma longiora serventur constitutiones
superioris concilii provincialis.

XI.

Curent episcopi suffraganei nostre provin-
cias, ubi seminarium vigore decretorum fac-
conc. Trident. commode institui non potest,
& schola non fuit erecta, ut ad minus tres
pueri singulorum eorum dioecesis adducan-
tur, & in ecclesiastica disciplina instituan-
tur in seminario Capuano, ubi sicuti alii
convictores in expensis contribuant.

Ego Robertus Bellarminus S. R. E. pres-

byter cardinalis Dei & apostolicae sedis gra-
tia archiepiscopus Capuanus de consilio &
consensu coepiscoporum nostrorum definitus
subscripti.

Ego Ladislao de Aquino episcopus Vene-
frensis consentiens subscripti.

Ego Fabius Maranta episcopus Calvensis
consentiens subscripti.

Ego Alexander Riccardus episcopus Sues-
sanus consentiens subscripti.

Ego Paulus de Curte episcopus Aesernien-
sis consentiens subscripti.

Ego D. Joannes episcopus Calent con-
sentiens subscripti.

Ego D. Benedictus episcopus Caserte con-
sentiens subscripti.

ANNO
CHRISTI
1603.

LEO

ANNO
CHRISTI
1605.
&c.

LEO PAPA XI.

Sedit anno 1605. eademque obiit.

PAULUS PAPA V.

Sedit ab anno 1605. ad annum 1621.

GREGORIUS PAPA XV.

Sedit ab anno 1621. usque ad 1623.

URBANUS PAPA VIII.

Sedit ab anno 1623. usque ad 1644.

INNOCENTIUS PAPA X.

Sedit ab anno 1644. usque ad 1655.

ALEXANDER PAPA VII.

Sedit ab anno 1655. usque ad 1667.

CLEMENS PAPA IX.

Sedit ab anno 1667. usque ad 1669.

CLEMENS PAPA X.

Sedit ab anno 1669. usque ad 1676.

INNOCENTIUS PAPA XI.

Sedit ab anno 1676. usque ad 1689.

ALEXANDER PAPA VIII.

Sedit ab anno 1689. usque ad 1691.

INNOCENTIUS PAPA XII.

Sedit ab anno 1691. usque ad 1700.

CLEMENS PAPA XI.

Sedit ab anno 1700. usque ad 1721.

ANNO
CHRISTI
1605.
&c.

ANNO
CHRISTI
1703.

C O N C I L I U M
P R O V I N C I A L E S I V E N A T I O N A L E

ANNO
CHRISTI
1703.

A L B A N U M

Habitu Anno MDCCIII.

C L E M E N T E XI.

P O N T M A X.

A L B A N O.

Beatissimo patri Clementi undecimo Pontifici Maximo

VINCENTIUS ZMAJEVICH ARCHIEPISC. ANTIBARENSIS,

Debitus subjectionis obsequium.

Ex edito. **J**USSIS Beatissime Pater, ut Albana provincia mea Apostolica visitatione ecclesias in-Romam an. **I**strarem. Jussis patni, circuvi terram, perambulavi universam, vidi contritiones ejus. Vidi, prob dolor! Principem quondam provinciarum factam sub tributo, oppressam dominam gentium doloris amaritudine, abiectum clypeum fortium, murum olim, & antemurale fortitudinis nostra dissipatum. Vidi gentes ingressas Sanctuarium Dei, polluta templo, propbanata Altaria, vix locum ubi populus convenire possit ad solemnitatem. Vidi fene ullulator, sacerdotes ministros Domini lugentes, percussos Pasidores, dispersas Oves in invio errantes, pestem immaniter grassantem in omnes, & lue mortis longe, lateque debaccentem. Hac vidi, & ingemui, conturbataque viscera mea super afflictionem populi mei, in ipsi manifragantum filiorum calamitatibus discindebantur. Propterea, dixi, captivus duxus est populus meus, quia non habuit scientiam. **R**eg. 1. Tot misertus arumnarum, tot immanis pressurae coactus angustius, pro debito, pro viribus remedia non distulit; majora visitatione exposcerbat necessitas, nec patiebatur dilatationem. Potissima in provincialiis, sive nationalis concilio celebratione sita propiciebam: **T**hen. 2. buc vires, buc animum applicui, rem viribus maiorem aggressus. At qui operatus est cateris confratribus toto christiano Orbe diffusis, operatus est & mibi inter gentes; nulla pastoralis officiis solicitude nulla ingeniosi debilitas, sed qui mutat tempora, & mores, quique incrementum dat Deus, tanta molis negotium ad optatum finem perduxit. Tuis auspiciis, Beatissime Pater, exultans Albana natio post diuturnam seculorum revolutionem evigilat, & qua veluti obliviosa quadam die jacuit involuta caligine, sub Albano Pontifice in lucem egressa ad aram pristina felicitatis cursum latabundum accelerat. Hanc patria felicitatem dum Patris mens toto major Orbe, divina potissimum charitate gradata auguratur, veluti in exultantis cordis gratulationes, Albana munera, nationales nempe, sive provincialis synodi decreta ad Apostolicum thronum, ad caelestis cathedram sapientia accedunt, ut si forte quispius ignorantiae error obrepserit, tua sententia corrigatur. Ego enim si quid cum Albanis Patribus erravi, Petri magisterium corrigendus libenter adeo, nec opprobrium tunc retrallationsis. Nihil namque proficiunt lucubrations nostra, nullius sunt ponderis decreta, nisi Petra stabilitate instantur, ac veluti ad lydium probata lapidem, infallibile autoritatis tua Oraculo comprobentur. Excuso igitur, Beatissime Pater, Albana nationis mea, immo tua potius vota, submissionis obsequia, latitia argumenta. Qua puncto, qua lima digna sint, ex immaculata Sacratissimi iudicium confira decerne: parva quippe munuscula, nostra haud dissona paupertatis, ex certissimo divini consilii Tui calculo in maxima coalescent. Interim ego, cum cateris confratribus meis, & Albano populo universo, communibus votis Deum deprecor, ut Te Albanum Pontificem Maximum diu eccllesia, nobisque incolunem servet, ac felicibus semper foecundet, & provebas incrementis. Datum Perugii die X. Julii anno Domini MDCCIII.

Petrus
Dam. de
eccl. Me-
diol.

Aug.

ANNO
CHRISTI
1703.

L I T T E R A E

Indictionis concilii Provincialis, sive nationalis.

Vincentius Zmajevick, Dei, & Apostolica sedis gratia archiepiscopus Antibaren-
sis, Diocesis, etius Regni Servia primas, visitator apostolicus Alba-
nia reverendissimis fratribus, archiepiscopis, episcopis, & universo cle-
ro Servia, & Albania salutem in eo, qui est vera salus.

Tertius jam mensis evolvitur, ex quo Apostolice onus visitationis humeris nostris, licet imparibus impositum, obeunt, per Castella, per vicos, per rura, per agrum Dominicum peregrinantes incodimus. In ipsa vinea Domini visitatione attento hoc usque inspexi examine, an floruisse electa, quam manus Del plantavit, an positi CANT. 6.
stodes in vineis, vineam Domini custodient, ne converteretur in pravum. Corruptam, 10.
preh dolor! Deploramus confusam, in amaritudinem conversam, in desertum politam,
vreibus, spinis, & tribulis cocepitam, non uvas, sed labrucas producentem. Concil. Cant. 1. 5.
cavimus illam quidem per filios dithdens antiquis ille Deo pariter, & humano generi
inimicus homo, qui in agri Dominici ubertatem sevissimis aëris invidente stimulis,
dum bona semina depravat, annos quoque vinea plantationes evellere, christianæ vi-
tis genimina corrumpere non definit. Quid fratres in tanta rerum perturbatione facien-
dum? An deploranda sterilitati tempus terendum, vel adhibenda fertilitati infundandum?
Absit, ut legnes Agricolas desideria torpor emolliat, quinimum vinearum cultores Divi-
nus zeli ardor succedant. Ad cultuam ergo, quam visitamus, vinea accedamus, tempe-
stiva animadversionis sarculo subdoloscentes veprium fibras praecidamus, ne si diutius
negligantur, fixis alte radicibus extirpationem desperemus. Conciliorum celebrationi,
non nostræ peregrinationis labore hic fructus, merces, beneficium reservatur, ut nutan-
tibus sacris legibus, ritibus, fidei, pietati, religioni per plures operarios plura admini-
cula irrogentur, Dominica sata, qua in mortem reclinantur, ad vitam revocentur, ea-
demque desolata vinea ad frugem uberrime fertilitatis adducatur; immorandum non est
in tanti ponderis negotio, mature tot malis occurrentum, ne tabes pestifera in maiores
dilatetur propagines. Quia propter inspirante Deo mitiora Turcis consilia, & felicitum
sanctissimi Domini nostri Clementis Pape XI. auspiciis, Divina favente clementia, ad
laudem, & gloriam omnipotentis Del, ad Fidei conservationem, & propagationem, ad
infidelitatem mores, & suppullulantes excessus comprimendos, in ipsa sede infidelitatis fi-
dei Thronum erigamus, Provinciale, sive nationale in tanta curarum nostrorum mole
Albanum Concilium sub Albano pontifice Albani Patres celebremus. Felicitatis omen
habemus; omnis ergo periculosa mora longe abigitur; nulla formido, nullus timor, ac
tremor a tanto negotio cunctantes deterreat; Divina res agitur; Deus ipse, qui nobis
hec oria fecit, qui ex superabundant infinita miserationis thesauro nostra libera visitationi
supra spem omnem dedit esse, dable etiam tam sancto opere & perficere. Vos
Itaque Reverendissimos Fratres Archiepiscopos invitamus, episcopos nostros suffraganeos,
exteroisque vicinarum custodes præcipientes monemos, ut ad prefatam provincialem,
sive Nationalem synodum, quam (favente Deo) in ecclesia sancti Joannis Baptiste
de Merchigne Alexiensis dioecesis Dominicana secunda post Epiphantam celebraturi nunc
primo denunciamus, & indicimus, sub divini obtestatione judicili, omni prorogatione
rejecta, omni secluso excusationis (nisi qui legitimus fuerit, & per ipsum Concilium
approbadus) pretestu, die praestitura nobiscum accedatis, conjunctis animis, commu-
nibusque studiis, spiritu Sancto auctore, & Duce, vinea Domini elaboraturi uberta-
tem. Illud tamen potissimum rogamus omnes, ac præcipimus in Domino, ut si quid
animadversione, & censura dignum nostræ visitationis diligentiam effugerit, vel impo-
sterum eludet, diligenti inquiratis examine, Concilio nostro exhibituri. In quorum si-
dem, & testimonium praesentes litteras manu propria subscriptas, sigillo nostro mu-
niri jussimus. Datum Corbini die secunda Decembbris 1702.

Vincentius Archiepiscopus Antibarenensis.

F. Raymundus Gallani S. T. P. Ord. Præd. a Secretis.

ANNO
CHRISTI
1703

**ANNO
CHRISTI
1703.**

V I N C E N T V I I Z M A J E V I C H

Archiepiscopi Antibarensis visitatoris Apostolici

**ANNO
CHRISTI
1703.**

Ad. Synodus cobertaria.

Tandem aliquando Reverendissimi Fratres post diuturnam feculorum expectationem aperti sunt oculi ut pluerent, & terra germinavit laetitiam, jucunditatem, & exultationem. In ipsa Babylonie captivitatis servitute visitavit nos orient ex alto, qui mutar corda Principum, & producit in lucem umbram mortis; Divina quippe miserationis consilio factum est, ut non amplius dispersos, timidosque inviserem, sed subbita dextera excelsa mutatione in unum collectos, veluti terribilem castrorum aciem ordinatam, Inimicos nostros cornu vegetillatos, latabundi cordis exultatione alloquerer. Sepe nimur ubi magis ex humana ratione diffiditur, illuc propensus superba clementia subvenitur, & ubi solitum desperavimus humanum, divinum cernimus adesse praesidium. Jucundissimum quidem, & omnium votis expectandum, confessum, dum hodierna dies aperit, pastoralis officii libertatem, & omnibus salutarem liberam jurisdictionis nobis elaborat felicitatem: Adeste igitur charissimi Fratres, nec volentis, aut currentis, sed misericordia Dei dona omnes sollicita prosequentes cooperatione hec cogitemus, hec molliamur, ut Divino Spiriitu ducere laborem ecclesie nostrae statum pro viribus integrum restituamus. Aperta Provinciarum vulnera medicorum expertum medelam, & qui per male sanas curationes in mortem reclinati tangescunt, vite subhidium nostris auxiliis non desperant. Tumentis oceani procella, & flementis Inferni tempestas valida nostris finibus incumbit, adeo ut electi quoque in errorem videantur induci: multi naufragarunt a fide, humanæ adinventionis absorti vorticibus, plures lisdem undis jactantibus fluctibus agitati naufragium timent, omnes in vita discrimine constituti procedunt ad nos manus inter singulus, & lachrimas, opem nostram implorantes. Erasmus eos qui trahuntur ad mortem, & qui ducentur ad interitum, liberare non cessamus, naviculam ipsam vi procellarum debilitatem, & afflictam resipientes, ad operatissimum salutis portum reducamus. Deserta jaceat sanctificatio, prophanata Altaria, Sacerdotes Ministri Dei, animarum pastores tradici in opprobrium, & indignationem furoris Domini, non tam temporis injuria, quam nostra omnium culpa, dum ab illa celitudinis sua ratione degenerant, a nobis expertum restaurandæ dignitatis beneficium. Ascendamus ergo mundare sacra, & renovare, eademque pastorali vigilancia solliciti, quod perire requiramus, quod abjectum est reducamus, quod contratactum est alligemus, quod infirmum est consolidemus, quod pingue, & forte, custodiamus. Huc spectat hic Ordinis ecclesiastici congressus, misericordia Dei benignitate sububeramus, vestra sapientia, charitate, & presentia optatissimus, loci, & temporis qualitate pene dixerim insperatus. Hoc tempore acceptibili a seculis inaudito, hoc die salutis, quem fecit Dominus in terra nostra, nostrorum, Fratres, oblii, aliena appetimus; hic omnis spiritualis Praefecture filius est, ait Natiangelus, ut propria utilitate neglecta aliorum commodis inserviamus. Exultemus ergo dilectissimi, & sanctificationem nostram desertam ad aliorum sedificationem iacentes in Domino sanctificemus. Omnibus debitores viam salutis aperi, Fidei regulas tradere, collapsum motum disciplinam restituere, non que nostra sunt, sed que Iesu Christi, querere aggrediamur, quod verbo docemus, opere compleentes, exemplo perficiemus. Exigit hoc pastoralis ratio officii. Postulat miserenda Provinciarum facies. Expectat Clemens pontifex Maximus, sub cuius felicissimis auspiciis, hec felicitati nostra semel nata exordia, nova in dies luce clarecent, validioribus vegetanda incrementis. A Domino famum est istud, & est mirabile in oculis nostris, ut quem singulari Dei beneficio provincia nostra filium quandam suscipere gaudebat, uberiori modo beneficentia genere Divina indulgentia clementia ad spem maiorem erecta, Patrem venerari latabunda gloriarunt. Paternæ zelo expectationis nostra servitutis obsequia respondent. Date queso ex Albano patria peregrinatione prohuncienti, quos Albano Patri per synodicas constitutiones, velut in primitiales jubilantis cordis applausus, pastoralis sollicitudinibus fructus uberrimos deserre possem. Dum tempus est operemur bonum; dum locus datur respirandi, nostris aliorumque malis medearur. Conjunctionis animis hoc sentiamus, hec loquamur, hec agamus omnes, ut ager Dominicus nostris cuius creditus, vepribus, & spinis expurgatus, germinet herbam virulentem, eterna vita fructibus fecundam. Quoniam vero sufficientes non sumus cogitare aliiquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra a Deo est, qui nos fecit ministros novi testamenti, ut in eius lumine videamus lumen, a Patre luminum omne datum optimum, & omne donum perfectum, in locum habitacionis ejus ascendentis, imploremus; dumque mens interiorius magnitudinem beneficii, necessitatem auxilii supplicet meditatur in hanc exterius vocem supplicantis quoque lingua erumpat oratio.

Jacob. 5.
17.

Verbi Creator Spiritus &c.

DE.

ANNO
CHRISTI
1703.

D E C R E T A
EDITA IN PROVINCIALI SIVE NATIONALI

S Y N O D O A L B A N A

Nos Vincentius Zamajevich Dei, & Apostolica sedis gratia archiepiscopus Antibrensis, Diocensis, socius regni Serviae primus, visitator Apostolicus Albaniae de Reverendissimorum DD. Coepiscoporum nostrorum, ceterorumque, qui Albania synodo legitime intersunt consilio, & assensu, ad laudem, & gloriam Omnipotens Dei, Fidei conservanda propagatio- nem, & morum reformationem, statutas, decernimus, & sancimus.

P A R S P R I M A

C A P U T I.

De professione fides.

CUM Fides Catholica, que in sancta Romana Ecclesia, utope fundata supra firmam eternae veritatis petram, stabilis, & incorrupta servatur, sit iuxta Chrysostomum iudicium animæ, optimæ vita, fundamentum eternæ salutis, cunctarum radix virtutum, & fons bonorum operum, ut propterea sine Fide impossibile sit placere Deo, hinc ab ejusdem Fidei professione merito exordendum esse duximus, ut quæ maxima unitate gaudet, omnem intellectum redigens in obsequium Christi, eandem una oris confessione ad prescriptam infra formam veneremur.

Ego N. firma Fidei credo, & profiteor, omnia, & singula, que continentur in symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet.

Credo in unum Deum Patrem Omnipotenterem, factorem Coeli, & terre, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia secula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum, de Deo vero; genitum non factum, consubstantiale Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit in Coelum, & incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus, & sepultus est; & resurrexit tertia die secundum Scripturas; & ascendit in Coelum, sedet ad dexteram Patris; & iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos; cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, filioque procedit; qui cum Patre, & filio simul adoratur, & conglorificatur; qui honoratus est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum; & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi. Amen.

Apostolicas, & ecclesiasticas traditiones, reliquaque ejusdem ecclesie observationes,

Ad Heb.
11. 16.

Cor. 10.
10.

& constitutions firmissime admitto, & amplector. Item Sacram Scripturam juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater ecclesia, cuius est judicare de vero sensu, & interpretatione Sacrarum Scripturarum, admitto: nec eam unquam nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque septem esse vere & propriæ sacramenta novæ legis, a Jesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singularis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem line sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos ecclesiæ catholica ritus, in supradictorum omnium sacramentorum solenni administratione recipio, & admitto.

Omnia, & singula, que de peccato originali, & de iustificatione in sacrofancia Tridentina synodo definita, & declaratae fuerint, amplector, & recipio.

Profiteor pariter, in missa offerri Deo verum, proprium, & proprieatorum sacrificium pro vivis, & defunctis: atque in Sanctissimo Eucharistio Sacramento esse vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, una cum anima, & divinitate Domini nostri Jesu Christi, siveque conversionem totius substantie panis in corpus, & totius substantie vini in sanguinem, quam conversionem catholica ecclesia transubstantiationem appellat.

Hoccor etiam sub altera tantum specie, totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sum.

Constanter teneo Purgatorium esse, an-
nusque ibi detentum fidelium suffragiis juva-
tri, similiter & sanctos una cum Christo
regnantes, venerandos, atque invocandos
esse, eosque orationes Deo pro nobis of-
ferre, atque eorum reliquias esse veneran-
das.

S 882

Fic.

Anno
Christi
1703.

Firmissime affero imagines Christi, ac Del-
pare semper Virginis, nec non aliorum san-
ctorum habendas, & retinendas esse, atque
eis debitum honorem, ac venerationem im-
pertendam.

Indulgentiarum etiam potestatem, a Chri-
sto in ecclesia reliquam fuisse, illarumque u-
sum christiano populo maxime salutarem es-
se affirmo. Sanctam catholicam, & aposto-
licam Romanam ecclesiam, omnium ecclie-
siarum matrem, & magistrum agnosco: Ro-
manoque pontifici beati Petri Apostolorum
Principis successori, ac Iesu Christi Vice-
gio, veram obedientiam spondeo, juro.

Cetera item omnia a sacris canonibus,
ecumenicis conciliis, ac præcipue a sacro-
sancta Tridentina synodo tradita, definita,
& declarata, indubitanter recipio, atque
profiteor: simulque contraria omnia, atque
heres quascumque ab ecclesia damnatas,
& rejectas, & anathematizatas, ego parti-
ter damno, reicio, & anathematizo.

Hanc veram catholicam fidem, extra quam
nemo salvus esse potest, quam in presenti
sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem
integræ, & inviolatam usque ad extremum
vitæ spiritum, constantissime Deo juvante
retinere, & confiteri, atque a meis subdi-
ctis, vel illis, quorum cura ad me in mun-
ere meo spectabit, teneri, doceri, & prædi-
cari quantum in me erit, curaturum.

Ego Idem N. spondeo, voveo, ac juro.
Sic me Deus adjuvet, & haec sancta Dei
evangelia.

Hanc autem fidem professionem, quam nos
& coepiscopi nostri, dum in ipsa celebra-
tione sacrorum versaremur, jurati præstitemus,
reliquis imposterum concilii in singu-
lis dioecesis celebrandis, ab illis præser-
tim, quibus alios docendi munus injungitur,
ad verbum sequendam injungimus.

C A P U T II.

De Apostatis.

Rom. 10.

Non solum corde creditur ad iustitiam,
sed ore etiam confessio fit ad salutem. Vi-
sibilis siquidem Christi ecclesia cum civitate
Hierusalem ab Isaia comparata, monarchio
titulo a Daniele cohonestata, supra mon-
tium vertice a Domino collocata, juxta Au-
gustinum abscondi non potest, nec Christi
fideles tantum Fide, & internis charisma-
tibus, sed confessione fidei, & externa, ac
visibili Sacramentorum participatione mem-
bra ecclesie constituantur. Hinc a veritate,
& religione aberant, qui vel metu poenit,
vel temporalium bonorum alleculi cupiditate,
ut immunes hanc tributi Cæsaris, de-
negant etiam quæ sunt Dei: postquam enim
nausfragarunt a Fide, & coram Turcarum Ju-
dice sistentes religionem catholicam, Deum
que ipsum solemní sacrilego ritu ejurarunt,
publice Turcarum more se gerunt, & alii
quidem Moscheas, ut vocant, more patrio
frequentant, ceterisque ritibus Mahometanis
sextæ inherentes, alii vero Turca tempore
declinantes, ab eis carnium sacro tempore
jejunii non se abstinent, urgente illos insi-
delium præsencia, utrique porro in abscon-

dito tantum facta abjuratione, coram fideli-
bus, secreta sacramentorum participatione
fruuntur, publice vero Turcarum more vi-
tiant, & Turcicam sextam proficiuntur.

Anno
Christi
1703.

Ecclesiasticorum hominum inscrita tales
pulularunt zizania in vinea Domini, quam
de vulpecula parvula demoliantur, & sin-
gularis Ferus succrescentem segetem depa-
scatur, quibus cura aniparum locundit, se-
rio injungimus, ne imposterum tales Apo-
statas ad sacramentorum participationem re-
cipiant; nisi facta prius abjuratione, pu-
blice se more christianorum gerant.

Dicunt, omnes præsertim Parochi, hanc
catholicæ fidei regulam, quam sacrarum
scripturarum oracula, patrumque orthodo-
xorum testimonia, & Romanæ sedis infalli-
bili auctoritas, vel ab ipsis ecclesiæ incu-
nabulis confirmant. Archiepiscopos, & epi-
scopos omnes sub Divini judicii indignatio-
ne in Domino horcamur, ut totis viribus in
hanc curam incumbentes, greges sibi com-
missos ab hoc gravissimo morbo vindicent,
serioque animadventur in Parochos, qui Matt. 15.
talem detestabiles licentiam dandi sacrum 16.
canibus, & projicendi margaritas ante por-
cos, nova, ac insolita execrandæ consuetu-
dinis methodo in cæterorum Christi fideliū
perniciem exercent. Matt. 7.6.

Patres quoque Missionarli Montana Alba-
nia incolentes, quo præcipue nefanda peccato
irrepit, curam omnem, & diligentiam se-
duro adhibeant, ut tanta lues, christianum
gregem corrumpens, longe abigatur, & no-
va monstrum heretos Divinæ veritatis gla-
dio eorum præsertim opera juguletur.

C A P U T III.

*De Christi fidelibus, qui licet Fidem non
ejurant, publice tamen Mahometanicam
sextam, & secreto christianam reli-
gionem proficiuntur.*

D In militanti Christi ecclesia nulla debet
esse macula criminis, nulla ruga simulationis, Apoc. 11.
ut pote quæ descendit a Deo parata, sicut
sponsa ornata viro suo, circumambita mo-
nilibus aureis, & gemmis pretiosis. Hæc
porro ecclesia ornamenta sunt virtutes cre-
dientium, qui in visibili Christi corpore tan-
quam partes, & membra per visibilia ex-
terna munera componuntur. Et quorum sa-
da fides, qua iulus vivit, & per quam præ-
cipue quis fidelis constituitur. integra, &
inviolata per externam professionem, quoli-
bet simulationis, seu fictionis semoto vela-
mine, servari debet, ne deficiens in uno
factus sit omnium reus; in hoc præsertim
incumbendum est, velis, remisque satagen-
dum, ut ne dum præfati Apostatae sacra-
mentorum participatione careant, donec
relipiscant, sed etiam illi, qui licet turcico
solemni ritu fidem non ejurant, singunt
tamen, se a christiana religione descessisse,
adeoque in Turcarum confitio turcico mo-
re vitam degueat, dies jejuno facios eis
carnium profanant, & Mahometanis nomi-
nibus vocantur, in congregacione tamen
fidellum christianos mores induunt, & offi-
cia peragunt christianorum. Deficientes qui-
dcu

ANNO
CHRISTI
1703.

MATT. 10.
50.

dæm in publica, & externa fidel professo-
ne, merito ab externa, & visibili sacra-
mentorum communione excludi debent, do-
nec ad meliorem frugem redeant, & hæc
Christi publice prosteantur, quæc seret
occasio. Hæc fidel documenta divina veri-
tate innituntur, affirmante ipsomet Christo
Domino: omnis, qui confitebitur me-
coram hominibus, confitebor, & ego cum
coram Patre meo, qui in Cœlis est; & qui
negaverit me coram hominibus, negabo,
& ego cum coram Patre meo, qui in Cœ-
lis est. Hinc Augustinus in Joa. tract. 16.
Quanta vita est consideri Christum, tanta
mors est negare Christum. Omnibus igitur
archiepiscopis, & episcopis nostris totis in
Christo viceribus commendamus, ut in se-
cure, & a scia radicibus excidendas carent
arbores, quæ in monte Domini incumbunt,
& in loca tutissima silvæ Libani umbratiles
ramos venefico virore imbuitos protendunt.

CAPUT IV.

*Per quid dignoscendi debent fideles ab in-
fidelibus.*

Ut autem imposterum pastores animarum
nautilus agant, cum impossibile sit, Deo, &
Baali famulatum præstare, in Christi fidel-
ibus nihil non sanctum, ac religiosum, ve-
reque fidel protestativum tollerare debent.
Deo igitur soli, cui servire, regnare est,
per externam, & publicam fidei confessio-
nem sit devotus fidelis, adeo ut nihil maho-
mericæ festæ protestativum contempletur.
In hoc cognoscant omnes, quod fideles sint,
& de mystico Christi corpore partes, & mem-
bra, si externis fidel characteribus fuerint si-
gnata. Tanta est enim hujus fidei regula
apud scripturas, Patres Orthodoxos, atque
universalis ecclesiæ consensum, vis, & auco-
ritas, ut quicumque in hoc unico signo de-
ficit, ab ecclesia se divellat, fiatque infide-
lis, & infideli deterior. Potest quidem a
privata persona, quæ omni caret auctorita-
te, de fidei sue ratione tradenda interroga-
tor, tacere, & interrogantem silentio, allo-
ve licito prætextu eludere; ut vero nulla
ei ratio suffragatur, quo minus sciscitari.
Judici publica auctoritate suffulso tacere,
aut ambigue tergiversari queat; sed aper-
ta fidel confessione, instante quunque vita
periculo, respondere debet. Hunc negotio
omnium gravissimo, ex quo æterna animæ
perniles pender, sedulam navent operam
pastores, ut segregando triticum a zizania,
fideles in duas partes claudicare, & duo-
bus Dominis servire amplius non audeant,
nec præsumant. Serpit enim latius in diem
lethalis morbus, & virola propago ad infi-
nitæ porrigetur, nisi evangelica pastorum fal-
ce, quod male pululat, amputetur.

CAPUT V.

De fidei rudimentis.

Speciosa Christi germina a potestate te-
nebriarum eruta, & in vinea Domini trans-
lata, deficiente Agricolatorum diligentia, stu-
dio, ac labore, & ingruente herbosa vicio-

rum colluvie faciliter in silvestres ar-
bores nullis æternæ vita fructibus foecundas
degenerant. Prona siquidem adolescentium

ANNO
CHRISTI
1703.

etas ad malum, faciliter quadam reæ specie
eis deluditur, si cœca rerum divinarum
ignorantia obruitur. Ideo parochi omnibus
invigilandum est, serioque curandum, ut
christianorum proles in viam mandatorum
Domini dirigatur, & a senecte usque annis
in materno ecclesiæ gremio sub exuberan-
tibus doctrina uberibus confoveatur. Quapropter
singulis Dominicis, allisque festis die-
bus pueros in suis Parochiis pro suo, eorum
que modulo, ante, vel post Missarum so-
lemnità pro majori fructu, & commoditate,
fidei rudimenta, obedientiam Deo, & pa-
rentibus, ac christianam morum honestatem
edoceant. Et ne animarum curatores præ-
textu ignorantie de fidei mysteriis a necessi-
tate officii eximantur, saltem Dominicam
orationem, Angelicam salutationem, apo-
stolorum symbolum, nec non Decalogi, ec-
clesiæque præcepta, (ad quorum omnium
scientiam proœcti ad discrete cognitionis
statem sub mortali obligantur peccato)
pueris tradant, & alta voce in eadem ec-
clesia christianam plebem erudiant, h[oc]dem
que documentis informent, sacra congrega-
tionis de Propaganda fide charitatis vísca
quam primum expecturi in libellis christiane
doctrina Bellarmini, Albano idiomate, quibus
propriæ, & fideliū necessitati provi-
dere possint.

Quoniam vero ingravescente Turcarum
impietate invaluit, prob dolor! Abomina-
tio desolationis in loco sancto Templorum
Domini, que vetustate collapsa, & ruinis
oblitera nequeunt præ timore redificari, ideoque
Parochi parochialibus carent ecclesiis,
in quibus, & sacra facere, & christianam
plebem erudire possint. His nihilominus o-
mnino præcipimus, nullo suffragante præ-
textu, ut ubi parochialia sacra festis die-
bus obierint, vel sub die, vel in privata
domo, ibi quoque præfatis muneribus per-
funganter.

Ut autem in hac pietatis semita pueri
præsertim instruti ad salutare opus magis,
magisque in dies utilibus munus intin-
minent, confessiorum munus sit, parentes
hortari, ne delites, & socordes ad præfata
exercitia filios mittere negligant, justissimo
Dei iudicio æternis cruciatibus rationem ne-
ligentias redditeri. In hanc ergo curam
toto pastore incumbant parochi, ut segnes
in via justitiae excitentur, & saluberrima
christiana religionis rudimenta percipiant.
Quod si quis ex parochiis ipsis eodem animi
languore laboraret, arbitrio ordinari pos-
satur.

Heb. 13.

13.

CAPUT VI.

De Verbi Dei Predicatione.

Prastantissimum docendi munus saluber-
tima verbi Dei prædicatione fulcitur. In
hoc crediti nobis gregis securitas, & no-
stræ juris præcipua fundatur auctoritas. Pa-
stores etenim in pascuis uberrimis sanguis do-
ctrina, & mentibus excelsis Romanæ ecclæ-
sie, æterna vita pabulo oves pascere, ab
ho.

Zech. 34.

ANNO CURISTI
1703.
Psal. 26. 8. hostium impetu, a facie tribulantis, Divini verbi gladio tueri debent, ut in velamento alarum Domini christianus grecus constitutus in odorem quoque unguentorum Domini inoffenso pede percurrat, & ranguam Diuinæ plantationis oliva, aqua sapientiae irrigata in exuberantium germinum pullulet propagines. Omnes igitur archiepiscopos, & episcopos enixe in Domino hortamur, ut munera sui onus agnoscentes, omnem laborem, studium, & solicitudinem in eo adhibeant, ut populus gemens, & querens panem, inveniat cibum ad refocillandam animam. Pascant ergo fame morientem, quod si non paverint, occiderunt. Quicumque vero levi de causa munus hoc obire neglexerit, sciat sibi prætermitti necessarii officii Divinæ justitiae rationem esse reddendam.

Parochis quoque omnibus, & illis præsertim, quibus sancte Sedis pietas in Apostolicis Collegiis, alumnorum numero adscriptis, virtutum semina, & incrementa ad fidem propagandam consulit, præcipimus, & mandamus, ut solemnioribus, & festis diebus oves sibi demandatas, pro sua earumque capacitate spiritualibus monitis pastant, via declinantis, virtutes amplectendas, eternos cruciarus malis, sempiterna gaudia bonis præstolanda doceant; graviter ordinarii arbitratu puniendi, qui prætermittant munus, ad quod peragendum pro temporum exigentia, qualitate, & necessitate idonei reperiuntur.

Omnis porro animarum Pastores in Divini Verbi prædicatione illud potissimum præ oculis habent, ut apostatarum impietas, claudicantium vesana formido, & certa pernicies, ac in sola catholica religione, æternæ salutis securitas ab omnibus agnoscantur. Clament ergo, & non cessent Pastores, & quasi tuba exaltent vocem suam, annunciendo populo scelera eorum, qui dereliquerunt legem Domini Dei sui, & abierunt post concupiscentias carnis, nefandi Mahometici Idoli cultibus mancipati. Exciter segnes divina indignatio, quam vox Domini per Ezechielem speculatoris figura communatur: quod si speculator viderit gladium venientem, & non intonuerit buccina, & populus se non custodierit, venerisque gladius, & rulerit de eis animam, ille quidem in iniuitate sua captus est; sanguinem autem ejus de manu speculatoris requiram.

CAPUT VII.

De festorum observantia.

Dies divina festivitate venerabiles ad celebendas Dei, sanctorumque laudes potissimum instituti, sunt pie, ac religiose transfigredi, non in commissationibus & ebrietatis, quibus nomen domini profanatur, sed in orationibus, hymnis, psalmis & canticis spiritualibus, quibus sabbatum sanctificatur.

Romanæ quoque ecclesiæ ritui in festorum observantia catholici nostri inhærente debent, statuta solemnia statutis Romano mo-

re temporibus pergentes. Aberrant enim fideles montana incolentes, qui nonnullas sanctiorum solemnites calendarii Gregoriani relieta methodo, tantum græcorum more, & Calendario concelebrant: ne de impietate arguantur, qui antiquam sequentur calculationem. Cum autem Deus optimus, qui maxima unitate gaudet, uno codenique die a Christi militibus, qui romanæ militie vexilla sequuntur, speciali obsequio; ac devotione ad sui, sanctorumque honorem sit confundus, ut sic ambulent omnes cum consenu universali ecclesiæ In domo Dei, ideo Psal. 54. omnibus, qui animarum saluti incumbunt, ex consensu fratum nostrorum injungimus, ut pravam hujuscemodi consuetudinariam præxim, que ex schismaticorum commercio- & familiaritate irrepli, prudentibus monitis, ac falutaribus præceptis tollendam current, Romanoque ritus in Festorum celebrazione ad unguem latagant exequendos.

Et ne ignorantia prætextus alicui concedat peccandi licentiam, parochus quilibet Dominico die imminentia Festa subsequenter habendomadæ inter missiarum solemnia populo annunciet, ut præter uniuscujusque Dioecesis statutum, ac devotionem, veneranda solemnia, que salutem nobis augent, juxta ritum sanctæ Romane ecclesiæ in Serbia, & Albania congruis honoribus, & Ratiis temporibus celebrentur.

Quoniam vero in messi multa operarii pauci nequeunt in omni spirituali exultatione, & abundamè metere, nec omnibus Christi fidelibus longe inter se distita loca, sub uno codenique parocho incolentibus, datum est præ locorum distantia missæ sacrificio festis diebus adesse; ne ex solemnitatibus ignorantie, & festorum profanatione deficiat germe in vineis, & ramus olive fructiferæ in domo domini, futuris necessitatibus pro modulo nostro providentes, parochis indicimus, ut saltæ distantiam locorum Dynastas, quibus curæ erit reliquum admovere populum, de incidentibus infra hebdomadam festis diebus, ac jejunis, per numerum (cum frequens in dies occurrat occasio) certiores.

Omnis demum animarum pastores vigilem impendant operam, ut divinus honor restoret in terris; & debaccantum scelerum multitudine repressa, furor Domini certicibus nostris imminens per festorum sanctificationem avertatur, totaque appareat Divino cultui addictis cœli serenitas innovata.

CAPUT VIII.

De sacris jejunis, eorumque observantia.

Ad jejupiorum observantiam ea, qua pars est devotione, humana convertatur sollicitudo; hic armorum delectus, hic victoriam fuit certa promissio, nihil enim efficacius ad rugientis Leonis levitatem retundendam, nihil certè ad rebellantis carnis compellendam petulantiam utilius potuit institui, quoniam hoc genus Demoniorum non ejicitur, Matth. 17. nisi in oratione, & jejunio, quo dum cor- 20. pus

ANNO
CHRISTI
1703

pus atteritur , anima ecclesie gratia pin-
guedine saginatur .
Ut igitur per abstinentiam carnis Christi
mors , & sepulta ex ecclesiastica institu-
tione recolatur , deiparaque Virgini debi-
tus honor impendatur , qualibet sexta fe-
ria , & Sabato ab esu carnium fideles o-
mnes penitus abstineant ; hereticis pravita-
tis suspicione notandi , inobedientes sine ne-
cessitate precepto , In his postissimum reglo-
nibus , in quibus fideli ab infidi , catholi-
cos a schismatico , praesata ab esu carnium
differentia discernitur .

In quatuor vero anni tempora discreta
jejunia , que duodecim dierum circulo abso-
luta , veluti duodenaria mensium primicie
quoque vigiliarum abstinentie , quibus sacra
prævenimus solemnia , ne dum a carnis , sed
eritiam a comedionis laetitiorum tempe-
rantea celebrentur , de instantibus jejunis ,
ut in superiori capitulo de festis dictum est ,
fidelibus Parochorum cura , ac vigilantia pre-
monitis .

Et ut adamussim ecclesiastica iejuniorum
veneretur observantia , nihilque Romanæ
diffonum consuetudini reperiatur prælimina-
ria ante dies cinerum feria tercia S. Mat-
thiae Apostoli incidentibus vigiliis , debac-
cantis naturæ , & rhetoricanis gula consi-
lio fertitatis ratio prævaleat , cademque
Baccanalium ultima dies , sacro vigilarum
mancipata jejunio , sanctificetur .

Unica porro comedione ab omnibus ,
qui vigesimum primum etatis annum com-
plerint , celebrentur jejunia cum discreta
refectione , seu collatione , quam modo to-
lerat ecclesia . Illis vero , quos vel ætas in-
curvat , vel morbus extenuat , ut possint ,
ac instantæ vita periculo debeant ab illis
eximi obligationibus , humanæ compatiens
infirmitati , ecclesia pia mater indulxit .

C A P U T I X.

De Quadragesimali Jejunio .

Quadragesimale jejunium non tamen
ecclesiastica constitutione inchoatum ;
quam divina Christi Domini conver-
satione , & exemplo consecratum , sub di-
strictioris censura rigoris , ne sub spinoso ca-
pite membrum sit delicatum , observandum
est . Tempus enim acceptabile , dieisque fa-
lutis incessibili devotione , anteriori absti-
nentie disciplina , & anniversaria sunt ce-
lebratione recolenda . Hinc graviter feren-
da est , quæ invaluit , quorundam opinio ,
qui venerabilis hujus jejunii destitutores ,
non semper quadragesimalem abstinentiam
esse servandam dogmatizant : dicunt nam-
que septem tantum annis quadragesimali je-
junio adstrictos esse , tali deinceps jejunan-
di lege solutos . Et hi quidem , quorum fi-
nis interitus , quorum Deus venter est , abje-
runt post concupiscentias suas , & in hu-
manæ vite militia , dum finem quodammodo
intintur prospicere , cæci sunt , & duces
cæcorum . Ne igitur a sua dignitate sacra
jejuniorum observantia corrut , fideliumque
corda ad laxioris vite rationem erroneis
alliciantur consilia , quicumque dixerit ho-

Philip. 3.
19.

Math. 15.
14.

A minem non teneri ad quadragesimale jejunium ,
aridioribus tantum cibis celebrandum , nisi
solo septem annorum circulo , tanquam
ecclesiasticarum legum prævaricator , ana-
themate puniatur .

ANNO
CHRISTI
1703.

C A P U T X.

De iuramento falso .

Inter regnantium hac tempestate scele-
rum multitudinem , mendacia quoque , &
perjuria inundaverunt , & faciem terræ no-
stræ tot calamitatum fluctibus , quibus pe-
ne obruimur , merito operuerunt . Etenim
facili quodam sacrilego ritu falsa frequen-
tantes juramenta , nomenque Domini , qui
in veritate vivit , falsitatis testimonio pol-
luentes , implebuntur iniuriate , & non di-
ceder a domo eorum plaga . Ut autem
tot mali , quæ nos undique perturbant , Conc. Bur.
opportuno occurramus remedio , protervam de cap. 7.
hominum licentiam a fallis juramentis , ma-
xime in judicialibus , compescendo , pastores
monemus , & hortamur , ut execrandi au-
tores facinoris comminatione divini judicij ,
& Sacramentalis Confessionis privatione de-
terreat .

Illa quoque omni prorsus execratione
damnanda est incerti juramenti pernicioса
consuetudo , qua fideles , nulla habita cer-
titudine de hominis innocentia , ipsam ju-
ramento comprobant , suspecti hominis in-
demnitati propiciantes . Etenim cum no-
men Domini invocandum sit in veritate ,
& in spiritu , ac omnimoda certitudine
adorandum , quicunque hujuscemodi incerti-
tudine jusjurandum violaverit , judici Deo ,
qui accedit pro g̃ilea judicium certum , me-
rito est rationem redditurus .

P A R S S E C U N D A

C A P U T I .

De sacramentis .

Nihil nobilius , nihil pretiosus , nihil
que ad æternam salutem consequen-
dam magis necessarium habet ecclesia , quam
a Christo Domino septem instituta Sacra-
menta , in quibus infinito Divinæ bonitatis
elucecente thesauro , divititis magnis , &
opibus nimis humana ditatur paupertas .
Isti sunt septem fontes Salvatoris , ex qui-
bus aquæ Divine gratie salientes in vi-
tam æternam cum gaudio hauriuntur .
Aperta misericordiarum Dei nostri viscera ,
in quibus visitavit nos ocens ex alto , pa-
tent potissimum in Sacra mentis , per quæ ve-
ra iustitia vel incipit , vel coepit augetur ,
vel amissa reparatur . Hinc tantis iradia-
(a glorie splendoribus ecclesie , Christi sponsa ,
veluti aurorū coruscat , & septem munita
Sacramentorum signaculis in Eredi perni-
ciem , & ruinam procedit terribilis ut ca-
storum acies ordinata .

Cum autem æquum sit , ut sancta a san-
ctis tractentur , & divinorum mysteriorum
præstantiæ dispensatorum quoque dignitas
respondeat , sacrosancta tractaturi Sacra-
men-

Conc. Trin.
gen. les. 4.

Anno 1703. **menta**, exhibeant se, sicut Dei ministros
In omni iustitia, & sanctitate, in adiuncta-
tionem corporis Christi, ne vituperetur mi-
sterium nostrum. **Prescriptas** a Rituall
Romano in Sacramentorum administratione
2. Cor. 6: ceremonias summa cum animi attentione,
Eph. 4: ac religione, nihil addentes, aut demen-
tes, adamulum obseruent.

C A P U T II.

De Baptismo.

Joel. 3: 18. Ut autem de singulis agamus, omnium
primus occurrit, Sacramentorum janua, **Baptismus.** Hic plane est fons ille vite de
domo Dei egrediens, irrigans universam su-
Gen. 8: perficiem terrae, a peccatorum cordibus
emundans. Iste sunt aquæ mundæ, quibus
Spiritus Domini adhuc incumbens, mor-
tua germina vitali divine gratia virore fec-
cundat, & filios ire in adoptionem filiorum
Dei evocat. Hic stat captivitatis liberatio,
peccatorum remissio, mors peccati, ani-
me regeneration, vestimentum candidum,
signaculum sanctum, & indeleibile, curius
ad Coelum, delicia Paradisi, Regni cele-
stis conciliatio, & charisma adoptionis fi-
liorum. Divina enim dilectio secundum
suam misericordiam salvos nos fecit per
lavacrum regenerationis, & renovationis
Spiritus Sancti, quem effudit in nos abund-
de per Jesum Christum Salvatorem nostrum,
Ad Tit. 3: ut iustificati gratia ipsius, heredes simus se-
cundum spem vite æternæ.

Exigit quidem tot mysteriorum præstan-
tillima ratio, ut in solemni Baptismatis
administratione, in illud potissimum curam
omnem intendantur, ne parochorum curu-
ria, vel defectu, virtus, & efficacia Sa-
cramento deficiat. Propterea cum in tria
ablutione, semel tantum sit proscienda for-
ma Baptismatis, illis verbis: Ego te bapti-
zo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
Santi; diligenter attendant Pastores, ut
hec formula immutabiliter servetur decreto,
graviter animadverentes in parochos, qui
singulis ablutionibus integræ addunne formæ
prolationem.

Cum autem æquum sit, ut in Matri gre-
mio, Filii Patri, qui in Cœlis est per lava-
rum regenerationis efficiantur, & in loco
sacra facia peragantur mysteria, consue-
tudinari providentes indulgentia, præcip-
imus, & mandamus, ut deinceps baptis-
matis Sacramentum lustralibus aquis ex sa-
cro fonte haustris, in loco sancto parochia-
lis ecclesie conferatur, dummodo urgens
necessitas, vel temporis iniuria sacre diri-
cta edes, allud non suaserint.

Hinc omni conatu reliendus est abusus,
quem Montani nostri inveniente consuetu-
dinis titulo cohonestant, & legis vigore fal-
so corroborant. Communis quippe mos in-
valuit, ut infantes inter domesticos parie-
tes sola aquæ ablutione, servata quoque
forma Sacramenti baptizent parochi; in-
dies, menses, & annos, sacras protrahen-
tes ceremonias patrionorum commoditatibus
indulgentes. Hinc quoque gravissimus error
irreposit, quod cum patrini nudis tantum
adire ceremonias, in illis solummodo spiri-

Anno
CHRISTI
1703.

tualem cognationem popularis reponat in-
scita. Nullam cum his contrahi spiritualem
cognitionem nisi vere susceptores in bapti-
mo existant. Omnibus igitur provincie no-
stre, ceterisque Albanie parochiis, nec non
patribus Milionariis præcipimus, ut null
omnino abjecta consuetudine, ceremonia-
lis disciplinæ modum ab ecclesia traditum,
illibatum conservantes, salutiferi laticeis
ablutione, statutis ritibus in conopeu ec-
clesie, novam Christo prolem parturiant.

Quamvis vero baptizandis munus ad pa-
rochum solum pertineat, instantे tamen vi-
tae discrimine, omnibus, & in quolibet lo-
co demandatur. Schismaticorum quippe per-
nicioſa lex est, parvulos urgente quoque
necessitate, non nisi a sacerdote baptizan-
di; studeant pastores errore peste opini-
onis a Fidelium consortio eliminare, ut a
Catholicis destruantur, quod antiquus hostis
non desinit per Schismatics in animarum
periclio novis adinventionibus fabricare.

Ecce ne imposterum sacrilega reiteratione,
maxime adulteris, hoc sacramentum admini-
stretur, diligenti examine inquirant paro-
chi, an prius fuerit baptizatus, qui sacro
fonte cupit initiali. Quod si nulla certitu-
do, sed sola adit ambiguitas, antequam
sub conditione baptizetur, in fidei rudimen-
tis instructus, christianisque moribus insfor-
matus, Principis apostolorum precepto pa-
reat: præteriorum peccatorum detestatio-
nem, & ut maxime poterit, cordis contri-
ctionem habeat. Sic enim abjectis operibus
tenebrarum, induit arma lucis, ut possit re-
sistere in die malo adversus Principes, &
potestates, nullo persecutionum turbine pro-
tectorius. Curreti episcopi, ut ad unguem
præscripta praxis servetur, debitas parocho-
rum negligenter poenas reposcentes.

Detectabilem quoque consuetudinem, in-
fideles, vel schismaticos admittendi ad patr-
ni munus obeyendum, episcopi severioribus
poenis vindicabunt.

Indissolubile porro spiritualis cognitionis,
quod ex baptismino oritur, vinculum, non nisi
discipientem, & susceptum, illiusque patrem,
& matrem, nec non baptizantem, & bapti-
zatum, illiusque utrumque parentem ad in-
victem copulat, adeo ut in matrimonium
nulla possit ratione convenire, nec spiritualis
cognitionis jura ad alios carnali propin-
quitate conjunctos, extendetur. Nemo igit-
tur hanc catholicæ dogmatis regulam tem-
peraria præsumptione transcendat, ne quos
fidei unitas congregat, pravae opinionis
scissura disperdat. Schismaticorum quippe
est, in suppeditatis gradibus caligare, &
qui carnalis consanguinitatis vincula matri-
monii copulatione affirmata arbitrio licentia
disfruere non desinunt, ubi nulla spiri-
tualis cognitionis jura succedunt, licita
connubia rigida severitatis censura compe-
scunt.

Cum nullo legitimo prætextu, cui discre-
tionis aquiescat moderamen, inanis Paro-
chorum fulciatur opinio, quod inter insul-
tantium opprobria Turcarum timor, &
tremor apprehendat eos, adeo ut sacrum
baptismi fontem non possint in suis ecclesiis
sine periculo conservare; hinc nec fontem ser-

ANNO
CHRISTI
1703.

A servandum, nec aquam statutis temporibus benedicendam, communis abusus obtinuit: A quapropter archiepiscopos, & episcopos omnes monemus, & hortamur, ut parochorum incuria, que apud omnes viget, vigilis studio providentes, in parochialibus ecclesiis, in quibus inoffensa solemnitate sacra peraguntur mysteria, baptismalem fontem pro majori temporum, ac locorum commoditate celeri decreto current erigendum, & iustitiae aquam benedictionem quolibet Sabbato sancto, vel Pentecostes, solemnni ritu, & devota populi frequentia statuant celebrandam.

Patribus quoque missionariis eadem cura demandatur, ut qui parochialia obeunt munera, parochialibus etiam, non eximantur officiis.

Ut autem vocationis nostrae per Baptismi lavacrum non delectatur certa memoria, & generationis conditio, annorumque nostrorum series, & numerus innotescat, ne vel sacrilega reiteratione Baptismus, vel deficiente temporum plenitudine sacra Matri monii, & manuum impositionis per filios dissidentes violentur Sacra mentia, cauta provisione faciunt ecclisia, ut baptizatorum nomina a parochis in statuto codice adnotentur. Quod plane cum stabili ubique servetur decreto, solum in provincia nostra summa parochorum incuria, & inexcusabili infertia penitus negligitur. Archiepiscopi igitur, & episcopi omnes zelo justitiae moveantur, pliisque studiis insident, ut singuli parochi librum habeant, in quo baptizati, nec non compatrium nomen, & cognomen juxta prescriptum a rituali Romano methodum, describant. Illi vero, qui miserrimum temporum nostrorum injuria, (cui quidem prospicere, omni studio episcopi fata gant) scribendi, proh dolor! infertia laborant, viciniorem parochum aedant, & librum exhibeant, ut in illo præfata nomina alienis saltam characteribus exarentur.

Quod tandem attinet ad conferendum Baptismi Sacramentum Turcarum filiis, miramur sane rei levitate perculsi, quod Sacra congregatio universalis Inquisitionis ad hujuscmodi Baptismi pertinentia disciplinam in bonum Provinciam nostram edita, ita nunc oblizioni sunt tradita, ut contraria detectabilis consuetudinis præzi omnino deleta videantur. At cum ea sit Romanarum legum puritas, nullius labe polluta, nullius contagione sedata ut sincere cordis obsequio, & devoto obedientiæ candore ab omnibus fit colenda; divino zeli fervore concurrent pastores ad ulciscendum inobedientie crimen in Sacerdotibus, qui infra scripta decreta ad unguem non satagant exequenda.

ANNO
CHRISTI
1703.

Sacra congregationis S. officil

Ad episcopum Zappatensem de non confe rendo S. Baptisma Turcis, editum sub die 5. Maii 1641.

A Busus sacramenti baptismi, quem Turci pro abluedo foctore puerorum, & pro defendendis illis a bruti nequissime introderunt, quemadmodum detectabilis est, ita episcoporum munus erit, eidem prospicere, tam per animadversionem in ecclesiasticos presbyteros, quam per pastorales admonitiones eisdem Turcis, Spiritum Sanctum, qui sine ecclesia intentione non accipitur, non operari, ut ad ejus sublimitatem amandam, atque querendam, per hac saltem humana remedia perducantur.

An infans datus a Turcis, ut baptizetur, ad hoc ut liberetur a foctore, possit sicut baptizari.

sacra congregationis.

Die 6. Septembris 1623. sacra congregatio universalis inquisitionis habita coram sanctissimo delatis litteris archiepiscopi Antibarensis, in quibus supplicabat pro solutione infra scripti dubli: an cum sacerdotes coguntur a turcis, ut baptizent eorum filios, non ut Christianos efficiant, sed corporali salute, ut liberentur a foctore, comitali morbo, maleficorum periculo, & a Lupis, ap in tali casu possint fieri eos baptizare, adhibita Baptismi materia fine debita forma? Respondit negative, quia Baptismus est janua omnium sacramentorum, ac protestatio Fidei, nec ullo modo fingi potest.

De Confirmatione.

Baptismi Sacramento Confirmatio succedit, eo rerum ordine copulata, ut, cum Baptismate regeneremur ad vitam, Confirmatione præmunitam ad pugnam, ibi ab iniquitatibus mundemur, hic virtutibus reboremur. Hinc fortis facti in bello, divinitate unguento confortati, venenosum antiqui serpentis non formidamus aspectum, quia nobiscum est magnus Dominus, & magna virtus ejus, apprehendens arma, & scutum, ut exurgat in adjutorium nostrum.

Tanti porro Sacramenti ministerium, quod sola episcopalis persona sua vindicat dignitati, tempore potissimum episcopalis visitationis, ea, qua decet, religione, non in privatis rebus, si nulla urget necessitas, sed in parochialibus ecclesiis exercendum est, & præviis denunciationibus assignandum tempus a parocco per episcopum instructo, quo sacrum Christi ministrandum erit, ut populus in sanctitate, & justitia paratus Spiritus Sancti Chrismata, omni secluso objice, percipiat. Psal. 34. 2. Titi Con-

ANNO
CHRISTI
1703.

Confirmandi discretus rationis usum attin-
gant, nec septennio minores ad Confirmationem accedant. Parochia in hoc serio in-
vigilandum, ne quod laetitia fere teneritudo
dini quandoque impenditur, sacrilega post-
modum reiteratione ex ignorantia, ut fieri
solet, violetur Sacramentum.

Adulti illud præveniant sacramentali con-
fessione, vel (si necessitas aliud suadeat)
corde saltèm contrito, & humiliato, ne
reprehensibilis vita reatus effectum Sacra-
menti impediat. Attendant omnes, qui in
animarum vigilante custodia saluberrimam
praxim, que in universalis viget ecclesia,
in nostris quoque Provinciis ab obliuione
vindicare, & stabili observantia venerari.

Confirmandum suscipiens debet esse con-
firmatus; neque permittendum est, ut Tur-
ce, vel Schismatici Patrini fungantur mu-
nere, quod ad solos Fideles, Fidei rudimen-
tis imbutos, canonica pertinet ordinatione.
Hec porro, ut ubique, sic & inter nos in-
violabile teneat robur auctoritatis.

Spiritualis cognatio illemonino in hoc
Sacramento adstringitur legibus, quas in
Baptismate notavimus, adeo ut confirman-
tem, & confirmatum, illiusque patrem, &
matrem, ac tenentem, & tentum, illiusque
utrumque parentem non egreditur. In hac
Catholice doctrine regula sstant omnes,
solida in veritate vestigia posituri. Caveant
autem pastores, ne dum ad alios quoque
jura cognitionis extendunt, ne errore
Schismaticorum scandalizetur infirmitas, al-
ligare videantur onera gravia, & importan-
tia, dixit autem suo nolunt ea movere.

Quamvis autem conscribendi nomina con-
firmatorum, & compatrium, parochialis sit
officium, nihilominus in praesenti rerum per-
turbatione, & miserrima parochorum scri-
bendi inscitia, ne fructuane laboremus de-
cretis, archiepiscopos, & episcopos omnes
in Domino enixe hortamur, ut pro temporo-
rum necessitate, in adnotandis prefatis no-
minibus, ubi parochorum detestabilitas, ipsi-
orum officio propria opera, pastorali consul-
tantia solicitudine, ut causa provisione re-
vocetur ad praxiu, quod perniciosa igno-
rancia intermissum est ad damnum.

Math. 23.
4.

C A P U T I V.

De Poenitentia.

Ea est humanæ naturæ fragilitas, ut
quainvis tot munera per Baptismum, &
Confirmationem praefidiis, tot circumvalla-
ta divina gratia propugnaculis, prona ad
malum ab adolescentia incidat adhuc in la-
queum Sathanæ, & in peccati servitutem.

Gen. 8. 11.
1. Tim. 6. Deus autem, quia benignus, & misericors
est, cognoscens ligamentum nostrum, ex the-
sauro misericordie nova profert remedia in
poenitentia Sacramento, quo lapsi post Ba-
ptismum resurgimus, & rebelles filii in am-
plexus patris, qui sanat contritos corde,
reducimus.

Iacob. 3. 3. Quoniam vero peccata post Baptismum
comissa poenitentia expiantur, quemadmo-
dum omnes hujus Sacramenti summa pre-
missum necessitate, quia in multis offendit.

ANNO
CHRISTI
1703.

dimus omnes; ita illi, ad quos legitima-
clavum ministratio pertinet, in deplorabi-
li rerum statu, saltēm competenti ministerii
sui debent vigere intelligentia, ne poenitentia
tes ad perditionem potius, quam ad sa-
ludem adducantur. Ideoque archiepiscopos
omnes, & episcopos totis in Domino vi-
sceribus monemus, & hortamur, ut tem-
pora ignorantiae respicientes, priusquam
saluberrimum confessarii munus (quod idonei
tantum conferendum est) alicui com-
mittant, pro debito, & christiana pietate,
propria opera, (alio deficiente suffragio)
de partibus saltēm essentialibus hujus Sa-
cramenti illum edoceant, universalibus no-
titiis informent.

B Nemo quoque ad judicandas confessio-
nes admittatur, nisi prius memorie man-
daverit formulam absolutionis ex Rituall
Romano, illamque sub poena privationis
officii teneantur addiscere duorum mensium
spatio post publicationem hujus Concilii in
dioecesana synodo, qui confessarii munere
funguntur. Pastores non delinant miserrima
provide re calamitati, debitas desidias poe-
nas a Confessariis repetentes.

Quia vero summa rerum divinarum igno-
rancia confitendi modum, & examinande
conscientie rationem rudi populo dene-
git, confessariis præcipimus, ut de singu-
lis divinis legis, & ecclesiæ præceptis, nec
non capitalibus vitiis confitentes interro-
gent, eorum necessitatibus proprii moduli ra-
tione consulentes.

Homo quidem Baptismi lavacro semel
mundatus, postquam discrete rationis usum
ingressus fuerit, & voluntari peccati la-
be inquinatus, sola (cum alia non detur
post Baptismum pro peccatis hostia) mun-
datur poenitentia. Quoniam vero discretio-
nis metas asecuti, si dixerimus, quod pec-
catum non habemus, ipsi nos seducimus, &
veritas in nobis non est, ideo statim post
acceptam veritatis notitiam poenitentia Sa-
cramento omnes adstringimur, a peccatu-
rum sordibus expandi. Hac porro saluber-
Drime legis necessitas, quemadmodum in to-
to Christiano Orbe summa colitur obser-
vantia, ita in nostra provincia (quod do-
lentes referimus) contrario detestabilis con-
suetudinis prætextu penitus abolevit; cum
nemo fere ante decimum sextum, octa-
vum, & vigesimum ætatis annum ad
confessionis tribunal accedere soleat, nec
parochi (quod deterius est) vel in mor-
tis discrimine constitutos ad emundandam
Sacramento conscientiam invitanti. Hinc
eterna animarum oritur perniciose, execra-
bills vitio consuetudinis glomerata. Nos
propterea tanto occurrere malo cupientes,
parochis præcipimus, & mandamus, ut
imposturum, nullo suffragante prætextu,
omnes utriusque sexus ad confessionem ad-
stringant, statim, ac ad illum pervenerint
ætatis annum, quo possint reprobare ma-
lum, & eligere bonum. Archiepiscopos
quoque, & episcopos monemus, ut male
facta consuetudinarie pravitatis radicibus
extirpantes, agrum dominicum suum credi-
tum vigilante, tutissime hujus legis plan-
tatione fecundent.

ANNO
CHRISTI
1703.

Cor. 10. Injuriati alieno rei possessores, & in immensum gloriantes in laboribus, & divititis alienis, non absolvantur, nisi restituant ablatum; quod si non habeant prae inopia, unde restituant, obligentur ad certam restitutio-
Prov. 22. nis promissionem, quocies restituendi potestatem habebunt. Maximo enim suo, &
27. paenitentium periculo delinquent quotquot sunt confessi onibus audiendi prefetti, qui re-
stitutioni obnoxios passim, & sine discriminione, levibus tantum injunctis paenitentias per je-
junia, orationes, & alia hujusmodi, absolu-
vere presumunt, cum tales absolutiones, viribus poenitius carentes, nulliusque valo-
ris, peccandi praebent licentiam, & exter-
num parvum anima deitimentum.

Quia vero iuxta concilium Tridentinum magnopere a peccato revocant, & quasi freno quadam coercent satisfactorie penitentia, qui injunctam pro peccatis satisfactio-
nem nunquam adimplentes omnino negli-
gunt, & thesaurantes sibi iram, laxatis
habentis in vita prolabuntur: parochis, ca-
terisque, ad quos spectat confessiones audi-
re, precipimus, ut in desiderio, & socordia
severi sint, & exasperantes, illisque dene-
gen absolusionis beneficium, donec deposito
to viioso habitu divine iustitiae penarum
observantia satisfaciant.

Mandamus præterea confessariis omnibus, ut gratis dent, quod gratis acceperunt, C
nihilque pretendere audeant pro auditia, vel audienda confessione, ne simoniaci labo-
rilliantur, quæ in perditionis filios pesti-
ficii derivatur.

C A P U T V.

De Eucaristia.

Paenitentie Sacramento a cordibus pecca-
torum emundari ad Eucharistiam accedimus,
Agnum immaculatum, qui pastatur inter
lilia, immaculata recepturi conscientia, sa-
crae Dominici corporis dapibus in sancta
te, & justitia saginandi. Hoc plane Sacra-
mentum omnium est dignissimum, unicum
Christianorum mentium solarium, ac deli-
cium, in quo summa imis sociantur, terrena
caelitus junguntur, & sub visibilitate
specierum ipse Christus verus Deus, & ho-
mo memoriam faciens mirabilium suorum
vere, & realiter, & consubstantialiter con-
tinetur. Hoc est convivium sacrissimum,
ad quod in laborioso vite cursu peregrinan-
do, in Jo. 10, ne deficiamus in via, accedimus, tan-
quam Leones ignem spirantes inde recelli-
ti, terribiles Diabolo effecti. Hic est panis
sap. 16, 20 de Cœlo descendens, omne delectamentum
in se habens, & omnis saporis suavitatem,
in cuius fortitudine ambulamus usque ad
montem Dei, nimurum ad futuram gloriam,
& eternam felicitatem, cuius est pignus
certissimum Eucharisticum Sacramentum.

Cum autem necesse sit, ut probet se ip-
sum homo, & sic de pane illo edat, ne
eterna damnationis sibi iudicium manducet,
fatigant pastores, ut commissi sibi populi
dijudicantes frequenter corpus Domini ca-

stitate corporis, omni conscientie puritate, A
cum timore, ac tremore ad hunc celestem
clibum accedant, epulantes non in fermento
veteri, neque in fermento malitiæ, sed in
azimis sinceritatis, & veritatis.

Semel saltem in anno, & id circa Pas-
chale tempus, omnes quoquot sunt Fide-
les, singuli in sua parochia hoc Sacra-
mentum prævia peccatorum confessione suscipi-
ant; qui autem præ cordis ariditate obli-
suerint comedere panem Domini, ad Epis-
copum differantur, ecclesiasticis contraveni-
entes præceptis, ecclesiasticis excitandi cen-
sursi. Caveant tamen parochi, ne proprias
vitio fœcordia tribuantur, quod fidelium ne-
gligentia adscribitur.

Ne autem pueri, & pueræ hoc pretiosissi-
mo divinitatis thesauro diutius, quam par-
est (juxta execrabilem provinciam consuetu-
dinem) priveorur, postquam ad eam ætatem
pervenerint, in qua ad suscipiendum Eu-
charistie Sacramento sunt habiles, omni-
bus, qui in animarum debent vigilare cu-
stodia, serio injungimus, ut præfatos pue-
ros, ac pueras juxta propriam, eorumque
capacitatem, de divinis hujus Sacramenti
mysteriis intruant, diligenterque edoceant,
realem corporis, & sanguinis, anima, ac
divinitatis Domini nostri Jesu Christi pre-
sentiam: uberrimos ab hoc divinitatis fonte
gratiarum rivos profluentes in eos, qui
mundo corde, & casto corpore accedunt,
eterna denique supplicia in illos destinata, *i. Cor. 11.*
qui mensie Domini indigne accumbunt, & *28.*
ad iudicium manducant.

Quia vero in mala tempora incidimus,
Sanctissimam Eucharistiam digne honore,
publica, & cauta veneratione in parochia-
libus ecclesiis conservari non posse dolemus;
illud tamen majori cordis dolore deploran-
dum est, quod nonnulli parochi, non timore
perciti, sed crassa quadam fœcordia te-
pidi, dum ad ægrotos deferunt. Sacra-
mentum, etiam quæ possunt humilitatis, ac re-
verentia exhibere, omnino denegant obse-
quia. Quapropter parochis omnibus præci-
pimus, ut in deferendo Sacramento indui-
superpelliceo, orario, sue Rola, utrique hu-
mero circumsepta, & precedente, (ubi nul-
lum adest periculum) uno saltu lumine,
hymnos, & psalmos submissa voce reci-
tantes, in Sacra Pixide, vel in Calice, moun-
do velamine cooperito, ambabus manibus
ante peccatus tenentes, devote deferant Sa-
cramentum. Vasculum insuper habeant cum
aqua benedicta, & Romanum rituale, cuius
formam in omnibus ad unguem servabunt.

At ubi Turcarum vis prævaleret, & iniqui-
tas, ne divinitatis sacrarum nequissima,
quod absit, Infidelium polluatur proturia,
& debitus cultus Sacramento, ac necessaria
Eria deficiat reverentia, Sacerdos Rola sem-
per habeat, propriis cooperanti vestibus,
in fæculo, seu bursa Pixidem recondat, per
funiculos collo appendat, & in sinu repos-
nat. Nunquam solus procedat, uno saltu
Fideli in defectu clerici associatus.

Cum autem ad Infirmi domum pervene-
rit, annunciatæ prius pace, & iustâ aqua
presentibus aspersis, in decenti loco mappa
cooperio, & corporale subfrato, polito Sa-

ANNO
CHRISTI
1703.

Cor. 5.
8.
Psal. 101.
3.

CONCILIO ALBANUM.

1399

ANNO
CHRISTI
1703.

cramento, previa confessione, & statutis Romano more ritibus, egrotorum Sacra-Communione reficit. Hunc morem omnes teneant, nullis Turcarum pretextibus excusandi: Pastores quoque incumbant, ut disciplina modus in communicandis infirmis a majoribus traditus, prout Romana tenet Ecclesia, illibatus servetur. Nemo autem se excuset temporum angustiis, angustia enim confititur mentis, qui nulla dilatatur amplitudine caritatis.

CAPUT VI.

De Extrema Unctione.

In extremo vite agone, Dæmonis cal-
caneo insidiantis scoria tela evitaturi,
Extrema unctionis Sacramentali clypeo pre-
cautum, ut, quamvis corpore debiles,
spiritu tamen fortes ad præliandum bella
Domini, ac paratos promptosque in acie
nocturna insidiator inveniens pertinacescat:
in hujus plane Sacramenti ministerio stat
non exigua pastoralis curæ ratio, ut tantis
runita præsidis anima Deo reconciliata in-
ter ingruentium tentationum tempestates,
ad æternam salutis portum feliciter addu-
catur.

Quamobrem Parochis præcipimus, ut ex-
trema Fidelium necessitatibus consulentes, o-
mnem diligentiam, studium, ac sedulitatem
in hujus Sacramenti administratione adhibe-
ant, nec jucundissimum hoc egrotantium
levamen eo usque differant, ut omnibus pe-
ne sensibus destituti sint infirmi, nullis Fi-
dei, ac contritionis affectibus roborandi. Epi-
scopali autem vigilantiæ committimus, ut in
graviter animadvertisante in parochos, qui in
hujus sacratissima Unctionis dispensatione
defidit, quodam sopore languescent, ac
veluti parvi momenti Sacramentum opiaas-
tes, sine ejus subdicio ab humanis discordere
infirmos, nulla conscientia trepidatione re-
vocati, patientur.

Ne autem, quod ab ovibus erratur, ne-
gligentia Pastoris adscribatur, totis viribus
eliminandam current pastores opinionis im-
pletatem, que de hoc Sacramento in com-
monem fidelium pernicitem gravat; perinde,
ac si mortem ægris acceleret. No enim
pertinet sacra instituta Unctionis, ut infir-
mos, nedium animæ, sed etiam corporis, si
expedierit, salutem consequatur.

CAPUT VII.

De Sacramento Ordinis.

Ordinis Sacramentum non immerto ec-
clesia tenet principatum, hinc enim eccle-
siæ filii germinis, Christiani populi be-
neficio, hinc ligandi, atque solvendi potes-
tas, consecrandi, offerendi, ac ministrandi
sacrificii divina oritur auctoritas. Huic igitur
negorio omnium gravissimo tota episco-
patha sollicitudo incumbat, ne ad tantæ di-
gnitatis evanescatur fastigium, qui ambijunt
quidem ad Sacerdotium promoveri, sed non
pot. Dom. Audent digni Sacerdotio fieri.

Dolomas quidem referre misericordiam no-

1400

ANNO
CHRISTI
1703.

aratum ecclesiæ faciem, eo quod Sa-
cerdotes ignorant ritum Dei, & quamvis
fungantur officio Sacerdotum, pro peccatis
populi sacrificium offerendo, sacerdotalis
tamen officii omnia deficiunt rationem.
Hinc sub ignaro Sacerdote inducta plebs
deperiens adeo prævaricata est, ut pene
unaquaque gens fabricata sit Deum suum,
diversis criminibus, veluti simulacris, &
sculptilibus inserviens. Cum autem per no-
stram corporis ignaviam tot malorum tur-
bines affligerent ecclesiam Dei, per viscera
misericordia Del nostri admonemus, atque
obtestamur omnes archiepiscopos, & episco-
pos, ut in manuum impositione cautius
agant, & ad Sacerdotale ministerium Ido-
nios tantum eligentes, calamitatibus, que
in necem christiani populi grassantur, pro-
vide occurrant.

Ut vero, quod incaute destructum est,
sedulo redificetur, Apostolico parentum est
consilio: manus cito nemisi impoferis, ne-
que communicaveris peccatis alienis; quam-
vis enim ex speciali apostolico sedis indul-
to, interstitia dispensandi facultate pollicant
episcopi, nulla tamen urgente necessitate,
gratiosa omnino abstinere debent potestate,
quam plane legitimæ tantum cause innixam
consilio, pontificalia largitur benignitas. Vi-
geat igitur in Servia, & Albania interstitio-
rum lex, sine casu necessitatis adamulum
servanda, ut, & sacrile candidandi ordinari-
bus, temporis suffragio, examinationis bene-
ficio, merito scientie ac laboris, sacerdo-
tio digniantur; & episcopi ipsi excessus co-
rum, qui ditione legis ignari, nulloque pro-
bati examine ad factos provehuncur Ordines,
incauta in se præcipitatione non trans-
ferant.

In examinatione porro eorum, qui in al-
bum cupiunt ordinandorum referri, hæc præ-
cipue sunt attendenda.

Nullus ex aliena dioecesi sine sui episco-
pi licencia ad ecclesiasticos ordines pro-
veatur.

Illegitimo thoro procreati, infames, pa-
blico crimine notati, homicidae voluntarii,
apostatae, excommunicati, insigni deformita-
te notabiles, lepra insanabili infecti, comi-
tiali morbo laborantes, a minorum sacro-
rumque ordinum limine arceantur.

Prima tonsura initiandus, confirmationis
Sacramento sic præmunitus, & fidel rudi-
mentis instrutus, nullis ecclesiasticis censu-
ris, alioque canonico impedimentoo irre-
titus.

Ad minores ordines provehendus, nedium
legendi, sed etiam scribendi habeat peri-
stuum.

Nemo autem ad subdiaconatus ordinem
recipiat, qui Breviarium Romanum non
teneat, divini officii recitandi debito sati-
facturus, quique literarum, siisque offici
reperitur ignorans, illa potissimum (prob
 dolor !) scribendi laborans inficta, qua-
omnes pene ecclesiastici nostri miserabiliter
involvantur.

Ad diaconatum vero, & presbyteratum
provehendus, saltem competenti pro mini-
steriorum ratione sit imbutus scientia. Epi-
scopi porro in manuum impositione illas
omnes.

ANNO
CHRISTI:
1703.
omnino puras habeant, nihil omnino, &
etiam sponte oblatum accipiant, solum
Deum, & animarum salutem pro oculis
habentes.

Lev. 20. 26. Quoniam vero ad sacerdotialis castra san-
ctitatis, ne dum per scierias viam, sed
per semitam quoque pietatis gradiendum
est: eritis enim mihi sancti (ale Dcus Le-
vit. 20. 26.) quia sanctus sum ego Domi-
nus, & separavi vos a ceteris Populis, ut
effici mei, Ideo singulis sacris ordinibus
spiritualia exercitia oculo saltem dierum
præmittenda sunt ab ordinandis sub direc-
tione sacerdotis, non tam doctrina, quam
pietate prædicti, & ubi temporis qualitas
doctos non sint effici viros, ad patres Mis-
sionarios recurrent in fortis Domini vo-
cari, ut sub eorum disciplina discant sape-
re ea, que Dei sunt, & divino cultui man-
cipari, divinis Audeant emicare virtutum
fulgoribus, faciem Domini in confusione,
psalmis, & hymnis spiritualibus præoccu-
pando.

Matth. 16. At ubi abundat nostra calamitas, ibi su-
perabundat & charitas sacra congrega-
tionis de propaganda Fide in erectione col-
legiorum, in quibus Albana juventus ad
salutem patriæ, religionis incrementum,
pietas, & doctrinæ præsidii præmunitur.
S. Leo Pa. Huc igitur potissimum pastoralis curæ ratio
attendat, ut inter juvenes sacra cupientes
scribi militie, optimi, magisque idonei,
non carnis, & sanguinis familiaritate con-
juncti, sed excelsa indolis merito, dignaque
scientia, ac probitatis expectatione prædi-
ti eligantur. Quid si secus secerint episco-
pi, sciant, se non consulere populis, sed
nocere, nec præstare regimen, sed augere
discrimen.

C A P U T VIII.

De Sacramento Matrimonii.

1. Cor. 7. Matrimonii Sacramentum magnum est ex
perpetuo, & indissolubili sacra confoederati-
onis vinculo, quo duo in carne una copu-
lantur, humanis non dissolvendi conatus,
quos Deus ipse conjunxit. Honorabile con-
jugium, quo illicita destruunt connubia.
Heb. 13. Thorus immaculatus, quo legitima hæ-
dum progenies propagatur, & licet unicul-
que vas suum possidere in sanctificatione,
& honore. Quia vero in nuptiis plus valet
sanctitas Sacramenti, quam fecunditas ute-
ri, ideo curandum est, ut homines in con-
traheantur matrimonii, celebrandis, sacra
Romana ecclesia legibus labentes, hu-
mani, divinique Sacramenti impleantur be-
nedictionibus, ab illorum vicio omnino se-
gregandi, qui non Dei, sed venerea causa
conjugium ita suscipiant, ut Deum a se,
& a sua mente excludant, & suæ libidini
ita vacent, sicut equus, & mulus, quibus
non est intellectus.

Tab. 6. 17. Cum gravissima in hominum perniciem or-
tum traxerint mala, pericula, ac scandala
ex clandestinis Matrimonio, hoc merito
damnavit, & annullavit in sacro Tridentino
concilio veneranda ecclesiæ auctoritas, nu-
ptialia solemnia non in latibris, & secre-

to, sed in faciem ecclesie, & coram testi-
bus statuens celebranda. Huic porro salu-
berrima sanctioni, quemadmodum tota Chri-
stiana adhuc Respublica, ita nostra quoque
provincia digna præstit exempla obedien-
tia, matrimonialia jura sancte Romane ec-
clesie ritibus celebrando. Errant igitur in
invio erroris, qui falsissima hallucinati opin-
ione, veluti non fulsset acceptatum concilium Tridentinum a Montanis Albanensibus,
clandestinia connubia inter eos legiti-
time adhuc vigere posse affirmant, dignos-
que tenent Sacramentorum participationem
veluti legitimis clandestini Matrimonii jure
confoederatos uxoribus, qui luxuria frena-
lantes, nefando concubitu copulantur mu-
hieribus, & omittis in faciem ecclesie sa-
cerdos nupcialrum solemnis, que in annos
differunt, aliquando tandem celebraturi,
publici concubinarii mores induunt, a Sa-
cramentorum lumine omnino repellendi.

Hanc quidem perniciem errone opinionis
pravitatem exercantes, detectantes, dam-
nantes, omnibus Missionariis, & parochis
precipimus, ut in nostris dioecesis Albanie,
& Servia juxta statuta facri Tridentini
concilii legibus decreta in parochialibus
ecclesiis coram duabus, vel tribus testibus
celebrare studeant matrimonia, nec ante
sacro conjugii foedere quolibet jungant, nisi
tribus proclamationibus, festis diebus ad
populum factis, ubi parochialia sacra oblie-
rint, præcedentibus, nec sine admodum ur-
genti, ac necessaria ratione dispensandis.
Huic porro saluberrime, ad evitandas frau-
des, legis debito, sciant parochi, omnes
esse adiutios, nec temporum, ac locorum
qualitate solutos.

Publicis vero concubinariis, qui juncta-
apostolus desperantes, semetipsos immundi-
tiam tradiderunt, resipiscientibus aliquando,
& in sacra coire anhelantibus connubia,
promptior servetur indulgentia in dispen-
sationis denunciationibus, ut qui denum ju-
gata libidine fugam arripiant, opportu-
nis, circumsigique auxillis ad victoriæ pro-
vehantur.

Omnes autem per parochos admoneantur,
ut antequam matrimoniali vinculo conjun-
gantur, confessionis, & communionis sa-
cramento, divine gratia meliora recepturi
charismata, roborentur.

At quoniam omnimoda arbitrii libertate,
matrimonium initur, toto pectori incumbens
parochi, ut contrahentium assensus, omni
impulsionis, conditionis, seu directæ, vel
indirectæ materia careant, nec sacro jun-
gant connubii sexus, quos externe audacia
violentia, matrimonialia jura violante, vi-
tavit. Temerariis eorum autibus, qui invi-
tis confoederantur uxoribus, anathematis
ponna instigatur. Parochi quoque invalides
auctores conjunctionis ecclesiasticis innocentur
caesuris.

Ilam parasit eliminandam current Pastores
Deo impuriorum coniunctitudinem, tempora-
divinitatis mancipata obsequiis, humana nupciarum
solemnitate pavorem profanandi. Statuens
prudentibus monitis, & salutaribus præcep-
tis, ne ab adventu Domini usque ad diem
Epiphaniae, & a feria quarta Cinerum, ul-
que

ANNO
CHRISTI:
1703.

ANNO
CHRISTI
1703.

que ad octavam paschatis nupiarum celebrentur solemnia. Reprimant plectendam. A fidelium audaciam, in sui vigoris statu matrimonii conservantes disciplinam, ne quod benedictionibus in progenie, & progenies abundat Sacramentum, mundana violacum profanatione, generationem quoque, & generationes maledictionibus faccunder.

Ad conservandam autem Matrimoniorum memoriam, habeant parochi librum, in quo conjugum, ac testium nomina, forma in rituali statuta, per se, vel per alium, ut superiorius de Baptismate sanctum est describant, nullis propriis ignorantiae excusandi praetribus, qui per alium viciniorem parochum scribendi preditum intelligentia, valent utique, communicato mutua charitatis labore, pondus descriptionis prestare.

C A P U T I X.

De eliminandis illicita conjunctionis abusibus.

Dum inaudantium iniquitatum fluctus serventius intumescunt, Apostolici viri inquietus motu, & veluti oborta tempestate, variis quoque cogitationum fluctibus agitati, ne omni doctrina vento circumferantur, sed tunc in porta conscientie conqueſcant, iuxta sacre congregationis universalis inquisitionis decreta, Natuimus, decernimus, & sancimus, ab omnibus Missionariis, ceterisque parochis, que sequuntur adamum servanda.

Inter execrabilis Montani nostri Populi consuetudines, ille quoque perniciosus invalidit abusus impudenti roboratus audacia parentum, qui dum extuanti luxurie filios exhibent, divini super se furoris gladium provocant, & miserrimorum temporum calamitates iniquitatum sordibus adaugent. Solent enim infelices, & miser parentes, divina, humanaque jura per summum scelus profanando, filis suis tenera adhuc etate, in uxores alienas filias pretio comparare, domi tenere, & post etatem dolii capacem, illicito illos concubitu copulare. Sic contemnentes divina legi mandatum, dum suorum obtemperant illecebris voluptatum, Parentum imperio, tutae conscientiae presumptione filii aquiescant, negligentes omnino matrimonia legali jure contrahere, nisi suscepta masculina prole, post quinque decem, & ultra annos nefaria conjunctionis. Et hoc quidem pollutio egressa est super omnem terram, omnes enim, quotquot Albanian montana incolunt, in hoc fornicationis forto fordescunt, vasa ire, & furoris Domini reposita in diem ultions, ambulantibus namque in pravitate cordis sui, Dominus non ingnosceret illis, sed tunc quam maxime furor ejus sumat, & zelus contra homines illos, & sedebunt super eos omnia maledicta, & delebit nomen eorum sub Celo, & consumet eos in perditionem. Cum autem placitum sit, ut qui petulantia lascivis voluntantur in coeno, pestifer securitas audacia, salutaris Eucharistia pollutis labili vescantur Sacramento; ideo hujuscemodi concubinarii, corumque non conjuges, sed

Hier. 83.

Deut. 29.

ANNO
CHRISTI
1703.

concubine congrue appellande, excommunicationis sententia obnoxii a Sacramento cum communione arceantur, donec vel repudium prebeant, vel in faciem ecclesie matrimonium contrahant, gravanti luxurie coniugalis Sacramenti gladio letale vulnus infligentes.

Quia vero iuxta apostolum, non modo^{Rom. 1.} talia facientibus, sed etiam consentientibus, per poena debetur, ideo parentes etiam nefandi autores potribuli, sidem anathematis cenfuri, a sua, filiorumque iniquitate removeantur: qui vero duritie cordis, & obstinate in delicto filiorum perseverantie consentiant, & cum possint, opportunitate negligunt providere remedii, sacramentorum participatione careant, donec filios avertant a via sua mala, & in semetipsam rectam mandatorum Domini paternae auctoritatis dirigant severitate.

Illiis quoque Catholicis mulieribus, quae licet vi coacte insatiable Turcarum serviente incontinentie, sacrilegis eorum thalamis per summum nefarii concubitus scelus mancipatae, ex disparitate cultus, & religionis, nulla sacramentalis Fidei, sed violenta canum perfidie annulo subbarata, ecclesie Sacra menta denegentur. Cumque praeferat nullus mori, quam fodari, haud immorito sordes fornicationis proprii quoque sanguinis effusione tenentur ablueri, & omni vita discrimine viam pessimam declinare, ne in illam incident maledictionem, quam immunis mulieribus per Moysem Deus iniquitatis dolor intenat: der te Deus la maledictionem, exemplumque cunctorum in populo suo. Num. 5.

At vero mulieres legitimo, semel junctis matrimonio Catholicis viris his postmodum a Fide naufragantibus, & Mahometanam fidei adherentibus, si Christianos rite nulla Creatoris consumelia observant, ad sacramentorum participationem admittantur. Cum enim in paritate cultus, & religionis legitimum matrimonii foedus inierint; nec illud per subsequentem apostolam dirimitur, nec uxor in Fide Catholica stabilis, & firma, priuariantis iniquitatem viri portare debet, sacris privanda myrtis.

Moneantur quam sepissime a parochis, & excommunicationis poena ipso facto incurreda deterreant parentes, ne filias suas matrimonii praetextu, (quod certe nullum est, ac omnino iritum) Demonis immolantes, Turcarum profitant voluntatis, gravissimo Dei iudicio desperata penae illarum salutis eterni flammis incendit rationem reddituri.

Saragant episcopi ceterique animarum pastores, ut haruta decreta diligentissime serventur, sic euhn quod correndum est corrigant, & quod sanum est divino zeli servore custodient.

1405

PARS TERTIA
CAPUT I.

De episcopis.

ANNO
CHRISTI
1703.

CONCILIO ALBANUM.

Episcopalis honor dignitatis magno ministeri oneri Angelicis formidando humeris adaequatus, grandiori quoque solicitudine, cura, ac labore circumvallatur. Episcopi enim ad vigilias vocati, ad excubias ad mortem, in crediti gregis custodia, in omnibus plane sine intermissione laborare debent, quamque inimicus noctu per agrum Dominicum superseminalavit zizaniam, illi in die sanctitatis, & justitiae, (qua ambulandum est) radicibus extirpare tenentur, vienez Domini elaborantes ubertatem, supergentes, & regna constituti, ut evelant, & destruant, & dissident, & edificant, & plantent. Hinc forma facti gregis, non solum vocibus, sed, & moribus, non verbos tantum, sed, & exemplo, nec honoris ostentatione, sed laboris consummatione, tanquam boni operis sectatores, populis praestare debent, ut præordinari dignitate, præminent quoque sanctitate.

Omnis igitur, qui cantum, ac tanti obsequii onus sustinet, & fastigium, totis visceribus hortatur, ut Apostolicis obsequentes præceptis irreprehensibilem vitam nullis carpendam vituperationibus instituant, in omnibus se ipsos præbentes exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, & gravitate, ne ab illo, qui ex adverso sunt, vituperetur ministerium nostrum: ne nostro virtute impie Turcarum lingue in injuriam se religionis obarment: ne Fideles, cum maleficerint, gloriantes in iniquitatibus suis, nos sibi clipeum defensionis opponant; ne tandem, ut Ambrosius ait, sit honor sublimis, & vita deformis, sit deifica, possessio, & illicita actio, sit religiosus amictus, & ireligiosus proverbus, sit gradus excelsus & deformis excessus. Pascant commissos greges sacre prædicationis uberibus, & esurienti populo viscera maternæ pietatis impendant, verba factis compleant, sobrie, caste, ac pie viventes, & cœlestium irradiati virtutum fulgoribus, luceant coram dominibus, ut videant opera eorum bona, & glorificant patrem, qui in Cœlis est.

Manus in primus castas, & puras ab omni simoniacæ labi suspicione habeant, ne dono Spiritus sancti pecuniam videantur, vel postulare, vel appetere.

Non sine turpis lucri cupidi, ne in opprobrium incident, & in laqueum Diaboli, durissimum in reddenda ratione judicium subiuri.

In ordinum, & parochiarum collatione, munieribus non delecentur, quia munera excitant oculos sapientum, & mutant verba iustorum.

Pro absolutione à quibuscumque, & potissimum a casibus tibi reservatis, nihil omnino etiam sponte oblatum, accipiant, ne venalis censura reatum subeant in perditione.

Dispensationes tam matrimoniales, quam alias cujuscumque ordinis, quarum auctoritate ad tempus pollicant episcopi ex indul-

De dignis
Sacerdoti
cap. 6.

Matth. 5.
16.

Ad Tit. 1.
7.

Deut. 16.

genti sanctæ Sedis benignitate, juxta tenorem facultatis, gratis omnino distribuant: ANNO ne fideli dispensatio in crudelē degeneret CURIAE 1703. dissipationem.

In corrigendis parochorum defectibus, pecuniarie solutione poenæ, hanc non sibi, sed ecclesiæ, vel pauperibus erogent, ne Ad Tit. 1. dum alios corrigimus, ipsi turpis lucri gratia reprobri efficiamur.

Pias Fidellum oblationes in tritico, vino, & caseo sub districto censura rigoris, & pernicioxa Sacramentorum privatione non extorqueant, miserrimam pauperiem in sua lucra transire patientes, ne quod ex libere offerentium merito sacrum esset, in violentis manibus sacrilegium fiat; neque enim voluntaria dona charitatis rigorosa jura obligationis constituant. Exstitalis plane hujuscemodi violentia existit Fidelibus, qui in presenti rerum calamitate, vestigallum penale obruti oneribus, vix ad vitium necessaria habentes, ducent in malis dies suos, nostra non cupiditate opprimendi, sed charitate sublevandi.

Parochorum quoque proventus in propriis usus non convertant, nec ab illis annuales exigant pensiones, ne canonici contravenientes sanctionibus, canoniciis quoque irretiti censuris ad opprobrium nostrum illos exitentem, qui calumnieren non desinunt nostram quoque bonam in Christo confectionem.

Sint ergo omnes in indigentibus alendis pro possibiliitate intenti, hospitalitati dediti, humanitatis officium hospitibus exhibentes, ne quod ab ipsis quoque pauperibus ex laudabili provincie confuetudine præstat, ab episcopis tantum, quibus potissima ex Apostolico consilio cura incumbit, charitatis obsequium prætermittatur. Pondera hæc o pastor, ait Gregorius, non largitis tua, sed aliena. Quid ergo mirum? Poscent enim vociferari ad valvas, imo usque D. Greg. ad secretum cubiculum dicentes, da nobis epist. 1. nostra, alioquin contra te vociferabimus ad lib. 11. Dominum rerum tuæ dispensationem commis- faturum, dicentes: Domine non vult nobis dare, quæ illi, ut nobis daret, dediti.

Caveant, ne alieni sibi adscribantur excessus, speciali prosequentes favore, quos deformis vita deturpar. Sacerdotes digna factis recipientes, proprii episcopi auctoritate suspensos, abstineant in sui gradus, & ministerii iura restituere, ac censure vinculum, illicita disrumpendo absoluzione violare. Regulares quoque, qui sub strictioris censura rigoris a superioribus pendent, inobedientes aliquando, ex communis vita observantia in viam perditionis profluentes, familiarium numero cooptare non audeant, ne detractionis materia populo relinquendo, & infirmos scandalizando, sacrum quoque episcopale contemnatur contubernium. Utroque porro lautaribus monitis, & utilibus præceptis a via sua mala fatigant avertere, & ecclesiastice disciplina regulas, obedientiam prepositis insinuantes, paternæ zelo charitatis per invia, & abrupta præcipites in lemitam regiam reducant.

Hinc omnes domui suæ bene prepositi, Ad Ti. suorum, & maxime domesticorum cusam mot. 5. ha-

CONCILIO ALBANUM.

1407

ANNO CHRISTI 1703. habent, ne infideles, & infidelibus detestiores, ex Apostoli sententia apparent. A

1. Timot. 1. 8. Si quis enim domui sua præesse nescit, quomodo ecclesia Dei diligentiam habebit? Do-

mum episcopi, ait Bernardus, decet sancti-

tudo, honestas in vultu, incessu, habitu.

Lib. 4. de confid. ad Bug. Nemo ponat falcam in messem alienam, nec in viduatis pastoribus ecclesiis, quibus potissimum vicarii capitularis præst austoritas, ratione vicinitatis parochos institutus, præsumat, & proprii jure arbitrii certa exercere episcopalis munera iurisdi-
ctionis, sine expressa licentia sacrae Congre-

gationis de Propaganda Fide.

A. 20. 18. Attendant sibi, & universo gregi, in quo

eos Spiritus sanctus posuit regere ecclesiam Del, quam acquisivit sanguine suo. Assidue

prædicationis sarculo male fata consuetudinarie pravitatis extirpet, bona semina exuberant fudorum rore foecundent. Præstant

subditis, non ut dominatores in virga fer-
rea, sed ut pastores in charitate, suavitate,

& benignitate, illoque tanquam filios, & fratres ingenui zelo amoris diligunt. Bo-

nos in via iustitiae conffirment, malos ar-
guant, obidcent, increpant in omni pa-

tientia, & bonitate, studentes, ut nec ze-
lus faciat immoderatus accensos, nec pie-
tas reddat inordinata remissos. Ad recalci-

trantium correctionem, si aliter resipiscen-

tiaz spes non appetat, excommunicationem ecclæsticæ gladium disciplina evaginan-

tes, in obstinatos, & contumaces detor-
queant, ad aliorum quoque exemplum ca-

ventes, ne episcopale peccatum segnis Heli tor-
por emolliat, sed potius ad sceleris ultio-

nem ingenui Phinees zelus accendat. Hæc au-
tem tanquam ultima remedia in edificatio-

ne, & non in destructionem, ad medelam,
non ad necem summa cum animi moder-

atione, & prudenti circumspectione, post præ-

missa certa omnia juris remedia, adhi-
beant.

Trium mensium spatio postquam præsen-
tium decretorum approbatio ab infallibili
sancte sedis judicio pervenerit, omnes te-
neantur, convocatis senioribus dioecesanam
celebrare synodum, clero, & populo pro-
vincialium publicatione statutorum tutioris
vite rationem annunciant, ne ignorantie
prætextus alicui præbeat per male sanæ ne-
quitiam consuetudinis, peccandi licentiam.

C A P U T III.

De visitatione.

Sess. 24. c. 3. de Ref. Omnes pariter episcopalibus insulis insi-
gnitos juxta sacri concilii Tridentini decre-
ta monemus, hortamur, & obsecramus enixe
in domino, ut per se ipsos, vel si legitime
impediti fuerint, per viros, ad id munus Ido-
neos quolibet saltem bienniū totam dioce-
sim indispensabiliter perlustrant, ne fideles
plantationes sudore vultus nostri irrigande,
deficiente diligenter agricolaram visitatione,
& laboriosa sedulitate, inarescant, & qui
incidimus in manus proximi nostri populum
Dei regentes, & in portum salutis manu-
ducentes, ut a propriis, & alienis libere-
mur defribus, divino pareamus præcepto:

1408

fac ergo, quod dico tibi, & temetipsum li-
bera, quia incidisti in manus proximi tui, ANNO
discurre, festina, suscita amicum tuum, ne CHRISTI
dederis somnum oculis tuis, nec dormitent 1703.
palpebre tue.

Quia vero ex præfatis Concilii Tridenti-
ni decretis, præcipius visitationis scopus
est, sanam, orthodoxamque doctrinam in-
ducere, bonos mores tueri, pravos corri-
gere, populum cohortationibus, & admoni-
tionibus ad religionem, pacem, innocen-
tiāque accendere, cetera prout locus,
tempus, & occasio fert, ex visitantium
prudentia ad fidelium fructum constituere,
ideo in visitatione facienda is ordo serva-
bitur.

B Procedant episcopi modesto contenti equi-
tatu, & famulatu, studentes, quam celer-
iter, debita tamen cum diligentia visitatio-
nem absolvere, ne cum graves, onerisive
ex longa mora existant, Cleri quoque, ac
populi odium incurvant in suam fidelium-
que jacturam.

In parochialibus ecclesiis pontificalia mu-
nia obuentes inter missarum solemnia sacris
Divini verbi dapi bus famelicum Rotaecum
satiantes, ad Divinorum mandatorum, &
ecclesiasticorum constitutionum observantiam
populum inflament, & præmissa sacramen-
tali confessione ab adultis, Confirmationis
conferant Sacramentum. Paternæ zelo cha-
ritatis omnes ad poenitentiam adhortentur,
hoc potissimum acceptabili tempore eruen-
tes eos, qui ducuntur ad mortem, & qui Prov. 24.
trahuntur ad interitum, liberare non ces-
santes. Diligent investigant examine, an
præsentes synodales constitutiones parocho-
rum cura, ac labore exequutioni mandentur,
dignas negligentia poenas, post debitas ad-
monitiones ab illis reposcentes, qui nostris
salutaribus monitis, & præceptis obsequi
negligunt, effrenante libertatis perniciose
adhærentes consilio.

C A P U T III.

D *De modo certiorandi sacram congregacionem de Propaganda Fide de statu propria Dioecesis.*

Ut autem omnia juxta piam mentem sa-
crae Congregationis de Propaganda Fide per-
agantur, & Romane viscera charitatis di-
gnis veneremur obsequiis, peracta visitatio-
ne, omnes archiepiscopi, & episcopi de
statu sua Dioecesis eandem Sacram Congre-
gationem certiorent, modum certiorandi,
ex quo & modus visitandi dignoscitur, in
methodo infra scripta observantes.

E 1. Longitudinem, & latitudinem Dioec-
sis, ac numerum parochiarum proponant,
confinia quoque aliarum Dioecesum, &
temporis qualitatem attingentes.

2. An bellicis voluntati tumultibus.
3. An violentia quadam agitati persecu-
tione, vel pacifica obumbrati tranquillitate
quiescant.

4. An ecclesiam cathedralem habeant, &
in quo statu illa existat.

5. An prædia ad mensam episcopalem per-
tinentia, cuiusve generis, & status teneant.

6.

ANNO
CHRISTI
1703.

6. An, & quot ex fideliis oblationibus annuales retrahant proventus.
7. An, & ubi locum residentem habeant, & an pacifice resideant.
8. De statu cuiuscunque parochie separata informe in dividuatione, situm edocentes, an in planicie, vel montibus constituta.
9. Quot Villulas sub se contingat, quantumve ite inter se distent.
10. Quot fideles quilibet comprehendat.
11. An inter illos aliquis sit, qui auctoritate pollet apud Turcas.
12. An Turce, vel Schismatici, & quot inter eos commorenentur.
13. An Ecclesiam Parochiale habent.
14. An haec inter fideliis habitationes sita, vel extra Oppidum, seu Villam constituta, quantumve ab illa distet.
15. Quo titulo, cuiusve invocatione decoretur.
16. An ex maceria, vel solida fabrica edificata.
17. An imminentibus ruinis obnoxia.
18. An temporum injuria obruta.
19. Si intacta, & integra, vel ad parochialia sacra obeunda Idonea servetur, admoneant.
20. An debito honore, & qua domum Del decet sanctitudine, teneatur.
21. An clausis sit foribus, ne ab immundis contaminetur.
22. An profana commercia, consilia, ludus, vel alia hujusmodi intus, vel foris peragan- tur.
23. An sacram suppellestilem, vestes, li- bros, calices, patenas, & alia hujus generis instrumenta altaris, & ornamenta pro necessitate habeant, que haec sint distin- eta commoneant notula, cuius transumptum apud se quoque servabunt, ne parochorum vicio, vel incuria deperant, in singulis vi- sitionibus totius sacre suppellestilis a pa- rocho reddenda ratione.
24. An Olea sacra, & reliqua ad altaris ministerium, & sacramentorum administratio- nes necessaria omni munditia, cura, & D custodia assertentur, ac suo tempore muten- tur, & renoverentur.
25. De parochorum statu, & ministerio diligenter inquirentes examine informent, an parochiale domum habeant, quantumve haec ad ecclesia distet.
26. An ecclesiæ prædia, cuiusve fructus teneant.
27. An ultra fideliis oblationes, & de- cimatum, ut vocant, solutiones, alias ha- beant parochiales proventus, & in quo con- sistant.
28. An parochialia beneficia rite obti- neant.
29. An in ea se quisquam per vim intru- serit.
30. An per se possint explere officium, quod eis incumbit.
31. An resideant, & frequenti visitationi parochianorum, administrationi factamento- rum, missarum celebrationi, aliisque oneri- bus sibi impositis, juxta prescripta decre- ta satisfaciant.
32. An pueros fidei rudimentis informent.

Council. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1703.

33. An ad id munus competenter saltem idonei populum salutari divini verbi pubu- lo pascant:
34. An tribus denunciationibus matrimo- nia preveniant, & statutis ritibus in faciem ecclesiæ celebrent.
35. An libros habeant, in quibus Bapti- zatorum, Confirmatorum, eorumque, qui matrimonio conjunguntur, nec non mortuo- rum nomina, & cognomina describantur.
36. An reliqua omnia ad fideliis salutem spectantia singulari studio, zelo, ac labore, iuxta has constitutiones nostras provincia- les ob servent, nihil addentes, vel demen- tes, in extirpandis abusibus assida intenti vigilancia.
37. De eorum quoque qualitate, vita, & moribus informati certiorent, quot annis na- el sint, qua scientia prediti.
38. An apostolicorum collegiorum Alumni.
39. An sine missionarii apostolici ab ipsa sacra congregazione de Propaganda Fide deputati, anve statutis temporibus assigna- tas recipient provisiores.
40. An turpi luci cupidi.
41. An pie, & sancte vivere studeant.
42. An turpi aliquo vite genere offendio- nem populo praebant, unde ipsorum mini- sterium, ac res ipsa divina contempnatur.
43. An bona ecclesiæ dilupident.
44. An Sacra suppellestilia diligentissime, C & omni cultu, ac nitore conservent..
45. An immisceant se negotiis seculari- bus, & politicis.
46. An sine pacifici, & ad tollenda jur- gia, & odia diligentes.
47. An Fidelibus, vel Infidelibus quoque, quaque de causa invisi.
48. An in rebus œconomicis ländabili præ- dicti moderatione.
49. Deinde ad mores populi devenientes, edoceant, an publico se Christianorum mo- re gerant.
50. An Sacra solemnia Romanis ritibus celebrant.
51. An pie versentur in ecclesiis.
52. An missarum solemnii festis diebus in- tenti.
53. An Sacramentorum participationis re- verenter devoti.
54. An sint aliqui concubinatii, vel facinori-oli, aliove scelerum genere volutati.
55. An sint, qui aliquo pravo de Qua- dragesimali jejuno ducuntur errore in in- teritum.
56. An alii, & que prave consuetudi- nes, vel abusus inter eos vigeant.
57. Certiores quoque, an extra propri- am dioecesum presbyteri, & potissimum Alumni sue subditi jurisdictionis in aliis partibus existant.
58. An sint Juvenes, qui clericali cupiunt albo referri, quot annos habeant, qua ca- pacitate predici, quo nomine vocati.
59. Postremo opportuna suggerant remo- dia, quidus fideliis necessitates adjuvari possint, vel reparando dannis, si que sunt, vel spirituales progressus magis, magisque in dies provehendo.
- Hæc omnia candide, sincere, & adamus- sim perspicientes, prælibatæ Sacre Congre- gatio-

V u u gatio-

gationi conserant, proprio debito, & San-
cte Sedis Apostolice zelo satissimuti.
ANNO
CHRISTI
1703.

CAPUT IV.

*De confiniis Dioecesis Sappatensis, Alexien-
sis, & Albanensis.*

Pernicioſa quidem extitit Albane genti diurna episcoporum diſceptatio, qui dum in Dioceſum confiniis vel tuendis, vel protractendis altercarentur, pacis ordine perturbato, discordiaque fluctibus agitati, ipsas periclitantium fidelium calamitas augebant, magna iner diffidia, majora adhuc pericula intendentis. Agnovit jam pridem ingruentia Provinciam damna, Sacra Congregationis de Propaganda Fide eximia pietas, & provida mens ad Christiane nata Republicae bonum, charitatis zelo commota elegit suum commissarium, & executorem Dominum Franciscum de Leonardi archidiaconum Tragariensem, cui id negotii principue incumberet, ut compoſitis diffidiis, Dioceſibus confinia stabilirentur, & discordia dampna mutue, compositionis beneficio ab episcopis compensarentur. Vir plane non probitate minus, quam doctrina conspicuus, tanto molis tubiens Provinciam, post discussam locorum positionem, causaeque momenta diligenti expensa matutitate, mutuis compositionibus episcoporum Sappatensis, Alexiensis, & Albanensis, siqulis prefatis Dioceſibus confiata publico preſcripti instrumento, & compoſitis tandem discordia fluctibus, diffidorum tempeſtates pax optata serenavit. At vero temporum revolutione obliterata pacis memoria, & ſpretriſ & ſuccēſſoribus antecessorum ſaluberrimis transactionibus, & pactis, alteroque in aiterius poſſeſſionem, vel intruso, vel intento, nova jurgiorum ſemina in dies progerminant, ideo ad illa evellenda, & radicitus extirpanda totis viribus intenti monemus, & hortamur praedictos episcopos, Sappatensem, Alexiensem, & Dyrachiensem archiepifcopum, jura obtinentem Albanis episcopatus, ut miseriſ ſaltem arumnam, ſuis, fidellumque cervicibus ex novis imminentium altercationibus, concordes, ac pacifici iisdem finibus, ac limitibus ſiant, qui in prefatis instrumentis ſub die 14. Decembris editis Merchingae, & die 20. ejusdem mensis datis Sappae ann. 1638. continentur. Ne autem amissis aliquando, vel obliteratis temporum injuria instrumentali- bus litteris de conversis olim locis, & ecclesiis nova oriatur diffidio, future pre- bens occationem discordia, juxta supradicarum tenorem litterarum declaramus, quod ecclieſ Sancti Georgii de Cucculia, S. Joannis de Bulgaris, S. Mariæ de Laſingaghi, S. Marci & S. Venerande de Nchifella, S. Blaſii, ſive Alexandri de Selita ad ordinariam jurisdictionem Albanensis episcopi pertinent; ecclieſ S. Mariæ de Nderfandina, S. Alexandri ſupra montem Mereditarum, S. Mariæ, & S. Marci de Fandi vogoli, S. Demetrii de Fandi maye, S. Pauli, & S. Stefani de Blinisti, ex parte Orientali, cura, & jurisdictione episcopi Alexiensis

subſiuntur, qui ex parte quoque Occiden- tali episcopalii jura obtinet ſupra Villam Debarda in parochiali Calameti, & ſupra ecclieſ S. Nicolai de Cacarichi uſque ad Foliettam maiorem fitam in media fere vil- lula Cuculi. Villa Blinisq; etiam infra pon- tem a parte Orientis, & Meridie, Villa quoque Troſciani, nec non ecclieſ S. Ni- colai de flumine Calami, ecclieſ, & Villa terre ipſiſ inter flumen Gona, & flumen, ſunt, & intelliguntur jurisdictionis ordina- riae episcopatus Sappatensis.

CAPUT V.

De Finibus Episcopatus Pullatenſis.

Ut illi quoque ſcissuræ præviis occurra- mus remedii, quæ inter episcopum Pulla- tenſem, & Scuporum archiepifcopum Ser- viæ administratorum futura diſſenſioſis pre- notat detrimen- tis, in communem fidellum perniciem, juxta antiqua monumenta, & concoedia populorum teſtimonia, declara- mus, Pullatenſem episcopatum hiſe fini- bus limitatum, biſ limitibus circumſeptum. Ab Aurore enim, ſive meridie Drinum flu- men, & Posterippensem regionem habet pro- termino. Qua vergitur ad occidentem, & Septentrionem, Bifcavo, & Calogero mon- titibus circumſcribitur. Qua vero ſpectat ad orientem per fluvium Catterigium, ſive Ca- Granichium, aut Valbonam (tria enim no- mina haec idem fluviſ ſortiſt) a regno Serviæ ſejungitur. Monentur ergo praefati paſtores, ut ſuis contenti limitibus con- ſtant, & mutue nexus concordia in pace ponant ea, quæ jure legitimo poſſident, per- nicioſam inter fratres diſcordiam declinan- tes.

CAPUT VI.

De regione Posterippensi.

Inter diſſidentium hac tempeſtate Epifo- D porum molestias, Posterippensis Regio obti- net in calamitatibus Principatum. Tres il- lam Epifcoi, Scrodrenſis, Sappatensis, & Pullatenſis ſib; i vindicant, quifque ſuo juri integrum ſtudent mancipare, dumque illi mutuus inter ſe certant jurisdictionibus, Po- terippenses ſacris deſtituti viſitationibus, ſine Duce, & Paſtore velut greci dispersi perclirantur; magnis quidem perfeſionibus, & arumniſ attriti, adverſitatis, & inopis affliti, ne majoribus impoſterum, quoque laeteruntur tribulationibus, optan- dum eſt a Sacra Congregatione de propaganda Fide remedium. Interim, ſalvo ſemper con- ſenu, & beneplacito Sediſ Apoſtolice, & praefate Congregationis, nihil innovetur. ſed prout modo reſ jacent, uſque ad deci- ſionem conſerventur, ne, qui hoc brevi tem- pore noſtra viſitationis ſoporatus eſt dolor, novis deinceps altercationibus recrudescat. Praefentem autem rerum conſtitutionem, mandanteſ edicimus, ſcilicet. Villaz Mefcalu, Maſlarecu, Scori, Scelacu, & Guſta a paſcho Vierte Sappatensis dioceſis administrata, ab eodem quo-

ANNO
CHRISTI
1703.

ANNO
CHRISTI
1703.

quoque in posterum administrentur.
Scheldia, Gavosci, & Gagnola a parochio
Jubbani Scodrensis dioecesis curat, ab illo
etiam deinceps currentur.

Tres tandem Villula, Arra, Curtha, &
villa, in quibus Patres Missionarii Toplane
Pollatensis dioecesis parochialia obeunt mu-
nia, illorum Patribus subjiciantur.

Sic igitur quisque ex prefatis parochis in
suis sicuti iuribus, & terminis, nec sub per-
na suspensionis alter audeat in alterius
possessionem prohibere sine consensu, & be-
neplacito Sanctae Sedis, & Sacra Congrega-
tione de propaganda Fidei, cujus nutibus,
& auctorati, nostra quoque decreta devo-
to cordis obsequio subjiciamus.

C A P U T VII.

*De Familia Fidelibus, ex una, in al-
teram Diocesim proficiensibus.*

Ad radicem totius dissensionis modo est
securis admovenda, quodque male germi-
nat, in diocesum confusione, & jurisdi-
cionis violationem, provido zeli fervore
in securi, & ascia excidendum. Frequem-
enam abusus obtinet, ut familia, que ex
una diocesi brevi itinere proficiens, in-
tra fines alterius sedes figunt, sepelire
soleant mortuos suos in sepulcro patrum
suorum, quod situm est in parochiali ecclie-
sia, ex qua recesserunt, & prefata ecclie-
sia tanquam venerabilis tenaces antiquita-
tis, se in eternum uultos, & mancipatos
Fideles profiteantur, ab ejus quoque paro-
cho in administratione sacramentorum omni-
moda pendentes subjectione, ita ut parochus
loci, in quo novi Accolz commorantur, nul-
lam in eos exerceat jurisdictionem, hinc
diocesum perturbatio, legitimi juris viola-
tio, totaque emanat rerum confusio, in
qua dum falso mititur in messem alienam,
novis subinde dissensionibus in agro domini-
co disseminata zizania succrescentem sege-
tem opprimit, & bonum seren male lata
diffidit demoliuntur. Tanto igitur negotio, D
opportunitis providentes remedis, edicimus,
& mandamus parochis omnibus, ut sub
peña suspensionis, & excommunicationis
nella parochialia iura exerceant in prefatis
familias, que ex eorum parochie finibus
egressi, illius curæ subjiciunt, inter cuius
sepra commorantur. Novis interim incolis
locum sepulchri assignent parochi in ecclie-
sia, vel Cemeterio, ne ex defectu sepulta-
re eis subioriat praetextus rerum ordinem
subvertendi.

Ne autem cavillosa interpretatione hujus
decreti executio retardetur, preter sancta
in superioribus capitulis, hic aperta indivi-
duatione alia controversa loca indigantibus,
decernimus, ne in posterum parochus Schi-
ehi Sappatenis dioecesis ullam parochiam
exerceat jurisdictionem in familias existen-
tes Barbulisci Scodrensis dioecesis, nec nullus
ex parochis Alexenlis episcopatus paro-
chialibus munis fungatur in Villula Soli,
que utpote sita in Scodrensis dioecesi a
propinquiori parochio Trumsci inferioris ad-
ministranda erit.

CONCILIUM ALBANUM.

1414

Omnis porro coepiscopos nostros frater-
ni zelo amoris obsecramus, ut tandem ali-
quando discordia caput amputantes, ad a-
ram mutuam tranquillitatis, & pacis, insi-
gnia victorie reponant per exactam decreto-
rum executionem, hostias vere pacificas,
immolaturi.

ANNO
CHRISTI
1703.

C A P U T VIII.

De ecclesiis, earumque cultu.

Ecclesia Domus est Dei, Domus oratio-
nis, in qua petentes accipiunt, querentes
inveniunt, & ipse Deus delicias suas cum Matt. 21.
filii hominum constituens, ex excelso folio 13.
B Majestatis supplicantium vora exaudit, mi-
sericordia uilecerá aperit, & infinitos bo-
nitas sua thesauros humano generi impen-
dit. Misericordia illam plane coruscantem gloriæ Apoc. 21.
splendoribus, sicut sponsam ornatam virgo 2.
suo, cum Joannes quandam suspexerit; qui
sponsarum hucusque negotia tractavimus,
sponsarum quoque decorem curremus, & ea,
que Domum Dei decet sanctitudine in Ion. Psal. 59.
gritudine dierum colentes, veneremur. 10.

Decorem ergo Domus Dei, & locum ha-
bitationis gloriae eius digno venerationis ob-
sequio diligenter decernimus, ut ecclesie
omnes, sive curata, sive non curata, post
peracta sacrorum solemnia, obseratis cla-
si foribus teneantur, ne Divina Majestatis
habitaculum per parochorum (quod absit)
aliorumque incuriam, in speluncam latro-
num degeneret, & Sanctuarium Dei Turca-
rum, nec non animalium pollutione conta-
minatum cordeescant. Matth. 23.
13.

Frumenta, ligna, & alia hujusmodi in-
ecclesia non ponantur. Tam intus, quam-
foris parietes, ceteraque ecclesie partes
omnibus immunditiis expurgare conserven-
tur; etenim dum divinis addicta templo ob-
sequiis, ab omni turpitudinis nevo vindic-
cantur, ipsa Sacrorum locorum pauperies,
Fidelium devotionem Ecclesiastice lucis can-
dore adauget.

Prophana denique, & vaniloqua, que
juxta Apostolum multum proficiunt ad im-
pietatem, ab ecclesiis eliminentur. Secula-
res congressus, concilia potissimum mali-
gnantium ad necem quandoque, & vindic-
tiam tendentium, ne prophaneatur in terra
Sanctuarium Dei, nullo rationis pretextu
permittantur, imo totis viribus incumbant
omnes animarum Pastores, ut ubi exercibilis
viget consuetudo, per opportunam, & im-
portunam prædicationem raditus evella-
tur, & quidquid oculos Divine Majestatis
offendere potest, procul abigatur.

Ludi, & cantus non sacri inter Eccle-
sie sepa non admittantur, nec detestabilis
secularium toleretur abusus, sacramentum
poenitentia, & communionis, ante ipsas
fores ecclesiæ cantationibus, & salutationi-
bus prophanis præcedendi, & subsequendi:
hymnis enim, psalmis, & canticis spiritua-
libus illo salutis die attendere debent fide-
les, ne ubi peccatorum venia, divine gra-
tiae ubertate impetratur, ibi divine ultionis
justitia prophanatum pravitate irritetur.

Quo sacramentubarum clangoribus ad Del-
Vuu 2 obse-

ANNO CHRISTI
1703.

obsequum, Delparaque Virginis devotionem populus Dei magis, magisque incitetur, mane, meridie, & vespere, campanæ, ubi sunt, pulsantur, Angelicam salutinem populorum auribus insonantes.

Omnia denique, & singula, que ad dominus Deiculum, & honorem pro temporum, & locorum qualitate conferre possunt totis viribus current episcopi, ceterique animarum curatores stabilienda, memores, quamplurimos abusus, non tam secularium prepotenti imperio, quam nostræ ignavie virtio in ecclesiæ dedecus irreplisse, nostro Idcirco studio, industria, ac labore eliminandos.

Illud tamen præ ceteris studeant populis insinuare, quod omnia fere mala, que nos undique perturbant, sterilitas terræ, temporalium rerum penuria, prædationes, oppressiones, & reliqua calamitatibus agmina, hinc potissimum ortum ducunt, quia domus Dei Fidelium devotione, & frequentia deserta est: propterea, ait Deus, prohibiti sunt Cœli, no darent rorem, & terra prohibita est, ne daret germen suum, & vocavi siccitatem super terram, & super montes, & super triticum, & super vinum, & super oleum, & super homines, & super iumenta, & super omnem laborem manuum.

C A P U T IX.

De Altaribus sub dio profatis,

Ecclesiæ temporum injuria collapsis, & vetustate consumptis, nec vel ob debacca-
tem infideliū impietatem, vel ob Fidelium
focordiam restauratis, nuda succedunt Alta-
ris, ereta in titulum disrupti Templi, &
& veluti in signum Christianæ possessionis.
Hæc porro urgente Fidelium devotione, &
Catholica jurisdictionis necessitate, cum ad
Sacra peragenda aliquibus diebus Festis
adhibeantur, divinis propterea addicta My-
steriis, nefas quidem est, ab impuris vio-
lari, & veluti per abominationem desola-
tionis contaminari. Cum autem præsentis
pressuræ calamitas excitande a fundamen-
tis ecclesiæ modum non suppetat, possibili-
ta utique præcipientes edicimus, ut vigi-
li episcoporum cura, & sedulo parochio-
rum labore, prefata altaria nudis saltet
lapidibus, vel lignis septis, ad collapse
ecclesiæ magnitudinem circumdentur, ne,
facili immundorum patente ingressu, altare
Domini prophaneatur.

Matt. 20.
15.

Caveant parochi missæ Sacrificium super illa altaria celebrare, quibus proxima, &
pene contigua est pessima Turcici cemeterii
abomination, utique desolationis, facta
(prohi dolor?) in loco sancto altaris Domini.
Tales autem profanationes saltem quadraginta passibus distent ab altari, in quo E
divina peragenda sunt mysteria.

C A P U T X.

De missa parochiali.

ANNO CHRISTI
1703.

Exod. 20.

Cum præceptum Domini sit, ne Fideles festis diebus laborent, operibus vacent mecanicis, & occupationibus indulgeant prophaniis, utpote soli Deo per interiore, & exteriorem cultum mancipati feriantes in illum potissimum curam omnem, ac follicitudinem intendant pastores, ut animæ sibi creditæ humanis curis expeditæ, divina Festis diebus meditentur beneficia, tractent Sacra, orent, & adorent Deum in Spicitu, & veritate Missæ Sacrificium audi-
tes. Propterea diebus divino cultui mancipatis, celebrent parochi in parochialibus ecclesiis, dummodo velo obtegantur, ad majorem populi commoditatem, frequentiam, devotionem, nec non ad pastoralis offici in verbi Dei dissemination, in tradi-
dendis Fidei radimentis fructum uberiorem.

At si velum Templi scissum est, & col-
lapsa jacet ecclesia, tantum sereno Coelo, Mar. 15.
& quiescentibus ventis in ea peragant sa-
cra Mysteria; diebus vero imbrum, &
ventorum turbini obnoxilis in decentiori lo-
co Parochialium Ædium parochialis mini-
sterii munere perfungantur.

Quod si in messe multa nimia villularum
distantia sub duabus parochis simul commo-
rantiibus, fideli coetui eximat commoditatem
ad parochialem ecclesiam, seu Ædem Festis
diebus confluendi, nec novas erigendas pa-
rochias parochianorum patitur pauperes,
dividant tunc parochi labores, & seniore-
domi manente, junior ad distantia rura se
conferat missæ Sacrificium celebratur, &
cetera parochialia exercitia diligentissime
peracturus.

C A P U T XI.

De Sacra suppellex.

Sacra suppellex, utpote Altaris ministerio,
& divino cultui mancipata, ea conservanda
est munditia, ea colenda diligentia,
que, & sanctimonie participem, & sancti-
tatis decreti instrumentum: quamvis enim
nullis humanæ pretiositatis splendeat fulgo-
ribus, ex consensu tamen Corporis, & San-
guinis Domini, sublimi est Majestate vene-
randa.

Ideo satagant parochi sue creditam Fidei
diligentissime custodiare, integrum, mundam,
& perpolitam servare, lineam frequenter
ablueri; digna fugillandi animadversione,
quorum incuria vitio, vestes sacre pene
fordefunt, & vasæ Altaris Domini ab al-
fuero nitore degenerant.

Ad prophanos illam usus nemo audeat
accommodare, quamvis enim lacera sit, di-
versis tamen Altaris ulibus poterit intervi-
re; at si nihil omnino valer ultra, ne con-
taminetur ab hominibus, igni devovetur.

Notulæ totius sacre suppellexis, illus
potissimum, quam Sacra Congregationis de
Propaganda Fide eximia pietas, & excel-
lus Religionis ardor generosa providet be-
nefi-

ANNO
CHRISTI
1703. **A**nlicentia, in statutis supra inventarlis de bonis ecclesiis conserventur, & ne afflcta facilitate tam vasa, quam vestes, & alia hujuscemodi ornamenta depereant, aut alio quovis audacie modo alienentur, in singulis visitationibus parochi de Sacra suppellefili reddant rationem episcopis.

CAPUT XII.

De Cæmeteriis, & Sepulcris.

Sola membra ecclesie, Spiritus Sancti quondam Templa in resurrectionem vitæ processura, ecclesiastica sepultura digna habentur beneficio, a quo quævis ercenda sunt prophana, quævis indigna submoveantur, ut quemadmodum debitus honor, & cultus exhibendus est ecclesiis, ita, & cœmeteriis sua quoque conservetur sanctitas, reperatur Religio.

Quapropter Infideles, Heretici, Schismatici, publice excommunicati, qui viventes, nec ecclesiam matrem, nec Deum habuerunt patrem, ab ecclesiastica sepulture refrigerio canonis sunt sanctionibus repellendi; nulla enim participatio justitiae cum iniquitate, nulla societas lucis ad tenebras, nulla illis est in morte communicatio cum Fidelibus, quibuscum in vita noluerunt communicare.

Detectabilem quoque consuetudinem allis publicis peccatoribus mortuis in iniquitate sua, ecclesiasticam concedendi sepulturam, omnino execrantes, præcipimus, ne parochi sub poena suspensionis ab officio, jura sepulture, tam in Ecclesiam, quam in cœmeterio sponte, ac libere indignis, & prohibitis, juxta canonicas sanctiones tribuant cadaveribus; graviores Ordinarii arbitratu poenas subiuri, qui per summum simoniacæ iniquitatis piaculum pecuniam, vel alia dona cuiuscunq; generis non verebuntur pro exacrabili functione exigere, aut prætendere.

Anathematis gladio feriatur effera^{do}, quoque secularis licentia, quam Fideles spretis salutaribus episcoporum, & parochorum monitis, & præceptis, sepeliendi in loco sacro præfata cadavera per vim libi arriperent.

Exacrabilem patiter consuetudinariam proxim funeralia celebrandi, & olla benedicendi mortuorum, qui decresserunt imponenentes in pravitate cordis sui, publico potissimum concubinatio foetore execrandi, nulloque juvandi ecclesie suffragio, omnino damnamus, & parochis, cæterisque ecclesiasticis viris sub statutis supra poenis indiciis, ne talia imposturum attentent: fardidas exactiones, & pro hujusmodi damnandis exequis iniquas passiones episcopi ea, qua decet majori proprio reservata arbitrio, severitate studeant vindicare.

PARS QUARTA
CAPUT I.

ANNO
CHRISTI
1703.

De Parochis.

Sunt parochi animarum pastores, in partes vocati episcopalis sollicitudinis, in crediti Dominici gregis custodia excubantes, laborantes, desudantes. Hinc omnes pietatis trepidatione perpendant, quantæ dignitatis fastigium, quanti laboris onus subeant, ac ministerium: digna plane animadversione fugillandi sunt, qui præesse lohiantes, sibi solum prædeesse, non aliis curantes, tanto vilificationis debito mancipantur, tot animarum ret, quot per errorum negligientiam, seu prava cupiditatis exempla depereunt: pascentes enim semetipos, lac comedunt, lanio operiuntur, & quod crassum est, occidunt, gregem autem Dei divinis legibus pascente, laudabilis vita, exemplo enutrie, infirmum consolida^{Ezech. 95.}re, egrotum sanare, confractum alligare, abjectum reducere, & quod perierat, omnino negligunt querere; adeo ut dispersi greges nullis viuentibus herbis vegetati, nullus pacuis pinguis saginati, tamquam linea Duce, & paitore, in cunctis aberrent montibus vitiorum, & universo colle ex Ccello volapeatum, sati in rapinam, & devorationem omnium bestiarum agri: hinc durissimum in reddenda ratione vilificationis judicium, terribilis divinæ indignationis vox intonat: ecce ego ipse super pastores requiram gregem mōm de manu eorum, & cessare faciam eos, ut ultra non pacante gregem, nec pacant amplius paitores semetipos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit eis ultra in escam.

Diligenter ergo cognoscant parochi, vulnus pecoris sui, tuoque greges contiderent, ^{Ezech. 5.} Pro. 27. nec solum, que per aliquas Synodales sanctiones statuta, & ordinata sunt, dicitis, & factis exactissima studeant completere obseruantia, sed quibus ministerio præfunt, moribus quoque, & laudabilis vita honestate adeo fatigant eminere, ut in omnibus gravitatem, modestiam, ac religionem præferentes, ad pietatem, ac Dei cultum Fideles allicitant, & non solum sapientibus sed & iniipientibus debito, laudabilis vita exemplo Infidelibus quoque laudande, ac venerande Catholicæ religionis præbeant occasionem.

Quoniam vero per decentiam habitus extinisci, morum honestas intrinseca ostenditur, ideo in exteriori vestium compositione, Sess. 15. quantum Othomanica sinit impietas, ideo procedant, ut non hujus Mundi, sed super Eni regis militiam bajulare ab omnibus videantur.

Abstineant ab annulis, cæterisque exterioris indumenti phaleris, ne, dum hominibus appetunt videri cliores, publice se ostentationis dentibus exponant.

Extra montes potissimum, ubi nullum adest vita periculum, arma non deferant. In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus, nam arma militie nostre non car-

ANNO
CHRISTI
1703.

carnalia sunt, sed potentia Deo in captivi-
tatem redigentes omnem intellectum in ob- A
sequium Christi.

Caput non abradant, nec comas mu-
triant, in vertice tantum capitis clericali
consursum signum in modum corone ha-
beant, ut a populo internis segregatis cha-
rismaribus, externis quoque clericalis vltim
characteribus segregentur.

Vestes quantum fieri potest ad nigri, vel
violacei sartem coloris accedant qualitatem,
ut qui Deo facti sunt sacrificium, solus
divini famulatus circumamitti vestimentis,
Fidelibus sartem innoescant.

Ad altare non accedant, sacra peregrinari
Mysteria sine ueste talari, quam vernacula
lingua Dolaram vocant: quo eniū propo-
nentes per incurienti sacrificii oblationem divi-
nae adiunt familiaritatē, eo decentiori com-
positione superne inserviant majestati.

In commissi gregis custodia assiduis excu-
bent vigiliis, & ut egentibus Sacramento-
rum administratione celeri propiciant auxi-
lio, intra fines sue Parochie continuum si-
bi habitationem constituant, nec urgenti
compulsi necessitate prescriptos fines translu-
ire, nisi per tres, vel ad summum quatuor
dies aberrandi facultatem assumant, vici-
nori parocho proprie cura commendantes
custodiam.

Recitent Divinum Officium juxta prescri-
ptam methodum a Breviario Romano, nec
facultatem sibi arripiant Franciscani Bre-
viarii ritibus inherendi, quisquis enim sua
ministerii sorte contentus, in qua vocatio-
ne vocatus est, per statuti exercitii disci-
plinam, persolvendū penitē executionem im-
mobiliter perstinet.

Prophanas declinent solemnitates, qui-
bus effrenata secularis licentia in commis-
sionibus, ebrietatibus, in cubilibus, &
impudicitiis, in contentione, & emulatio-
ne nonnullos festos dies haud devote cele-
brant, sed prophano ritu contaminant;
quoniam in hac immanis præsternit, que
provincie nostra incumbit, calamitate,
episcoporum quoque cura, & autoritate
totis viribus satagant peccaminolam elimi-
nare consuetudinem, & peudentibus moni-
tis, & salutaribus preceptis Fidelibus in-
sinuantes, tollendis abusus necessitatem,
cum per illum, & ipsi in judicium conve-
niant, & pretiosa quoque dantes pro ex-
crandi cibo convivii, gemunt postmodum, &
querentes, nec inveniunt panem ad res-
cillandam animam, nec quod deterius est,
pitque lacrymās prosequendum, habentes
pecuniam vestigium onere sublevandi, a
fide naufragare, & in barathrum Othoma-
nicę infidelitatis miserabiliter immergun-
tur, pitque eis mensa eorum in laqueum,
in captionem, & in scandalum.

Illi quoque mensas a Parochiali domo
omnino elininent, quibus fctis pariter die-
bus in aliquis locis soter populus pro-
priis sumptibus manducans, bibens, & lu-
dens, nulloque spirituali pabulo recrean-
dus convenire: non enim sequunt est, pa-
rochos derelinquere verbum Dei, & mi-
nistrare mensis, nec proprias domos ha-
beantes ad manducandum, & bibendum, fa-

ANNO
CHRISTI
1703.

eras parochiales Aedes, in quibus potissi-
mum Divina peraguntur mysteria, contem-
nere, & confundere eos, qui non habent.

Non immisceant se negotiis secularibus,
mercatoris potissimum, & aliis quibusvis
negotiationibus illicitis, ac secularibus judi-
ciis presidentes, & criminales quoque cau-
fas judicantes, nullo modo dent operam.
Tales enim, dum mundane virginis quo-
tidie rotantur impulsu, a secularibus ulla-
vix ratio discernit. Possunt tamen, imo, &
debent ea quae pacis sunt, procurare, jur-
gia, rixas, contentiones more patrio, com-
ponere, cum Turcis de imminuendo tributi-
onere, & sublevanda Fidelium calamitate
in summa Christianorum hominum charita-
tis, & idoneitatis penuria agere, & contra-
dere.

Medicinam, & chirurgiam non exerce-
ant, animas, non corporis se Medicos pro-
fitentes.

Avaritiam, pecuniaeque cupiditatem,
quasi omnium criminum radicem, evitent,
nec ullam misere parochianorum paupertati
in extorquendis declinis violentam adhibe-
ant, ne sanguis subditorum, de manibus
eorum requiratur, imo erga eos, ne in apo-
stolam prolabantur, sua laetientes misericor-
diae viscera aperiant.

Munditiam cordis, castitatem corporis,
tanquam præcipuam clericalis militie tes-
seram, ab omni nœvo infamie libatam con-
servent: canonicis Sacerdotes plebendi poe-
nis, qui Sacrum dare, hoc est Sacrificium Deo
offerre debentes, maligno se Spiritui non
verentur per incontinentiam carnis vi-
tiam immolate.

Singulis saltē mensibus sacramentalis
confessionis expiatione emundent conscientias
suas ab operibus mortuis peccatorum Heb. 9.
ad inserviendum Deo viventi in Sanitate,
& justitia coram illo: Fidelibus quoque exem-
plum, datur frequentiori devotione ad poe-
nitentia accedendi Sacra mentum.

Nemo parochos, vel clericos ad turcica
tribunalia citare audeat; cum enim ecclesi-
astici hominis ecclesiasticus Judex sit, ad
solum episcopale forum in dirimenda inter
clericos, vel cum clericis controversia ac-
cedendum est.

Quicumque in manu potenti, vel Turca-
rum brachio excuso lufultus in parochiam
se intraverit, aut ab Ordinario lufensus,
vel alia Ecclesiastica innodatus censura,
violentia Turcarum officia, directe, vel in-
directe expostulaverit, excommunicationis
poenam incurrit, Romano reservatam Pon-
tifici. Equum enim est, ut qui summa imis-
per sacra libertatis prophanationem conta-
minant, in infimam vilitatem degeneri abe-
entes audacia, suprema anathematis censura
pro Ecclesiastica immunitate feriantur.

Monentur episcopi, ut institutionem pa-
rochorum ipsi scripto adhibeant, ecclesiasti-
ci regimini tutissima regulæ inharentes.

Cum nihil magis officiat animalium salu-
ti, quam ab illis gubernari, qui lepros re-
gere non possunt, curam omnem, ac solici-
tudinem impendant episcopi, ut ad anima-
rum curam admittendi, obeundi munieris
calcent rationem. Ad Sacerdotium prove-
gi,

**ANNO
CHRISTI
1703.** *Eti, parochialis ministerii rudimenta depo-
nunt sub directione alterius parochi, a quo A
officium suum rite obire addiscant. Incau-
ta enim ducuntur præcipitatione, qui cu-
randi gregis inexperies ad parochialia pro-
vehunt ministeria, & sublati quandoque
veterano parocho, & emerito Duce, no-
vum, ac omnino rudem in perniciosem ani-
marum subrogant curatorem.*

*Omnium Synodalium Decretorum parochi
habeant exempla, illaque oculis lustrantes,
affidua quoque mentis consideratione revolvant,
& opere compleant: ipsum vero
incuriam, & negligentiam in observandis
præscriptis sanctionibus, ubi nullas præ-
scriptissimas, discreto zeli fervore, episcopi ar-
bitrariis penit coercéant.*

CAPUT II.

*De curatorum proventibus, eorumque
recta, & economica administratio-
nione.*

*I. Cor. 9.
16.*

*Omnia bona ecclesiæ, vel ex decimarum
solutione, vel ex prediorum fructibus, vel ex
alio quocumque capite in parochiales pro-
ventus proficiscentia, peculium Christi merito
non nuncupatur. Traditur enim parochis, tum
ad honestum eorum vita subsidiū, & spi-
ritualis sumptum ministerii, ut qui ecclesiæ
inserviunt, de ecclesia quoque vivant, tum
ad Christi familiam in pauperibus, & egen-
tibus alendis sustentandam. Idecirco paro-
chus præter animas sibi commissas, ecclesiæ
quoque facultates pærigilli semper attentio-
ne gubernet, ne vel ecclesiæ dissipator, vel
quod ab sit, pauperum jugulator per sub-
tractionem alimenti videatur.*

*Caveat sub anathematis comminatione,
quidquam ex bonis ecclesiærum, sive mobi-
libus, sive immobilibus donare, vendere,
aut alio quocumque modo, vel colore alle-
nare, sed ea potius omni honesta ratione
augere, & Christi facultatum vere custos
dicendus, & Pastor fideliter studeat obser-
vare.*

*Ut autem in præsenti calamitatum con-
gerie parochialium ecclesiærum, quantum-
 fieri potest, consulatur indemnitat, & que
 superfluit facultates, majori conserventur
cautione, decernimus, & sancimus, ut om-
nium bonorum, mobilium, seu immobili-
um, jurium, actionum, annuorum censuum,
sive reddituum, cuiuscumque parochialis
ecclesiæ duo inventaria episcopi auctoritate
munita confiantur, quorum unum apud
parochum, alterum apud ordinarium con-
servetur. Episcopi vero in suis visitationi-
bus sedulo inquirent, an intacta omnia jux-
ta instrumenti tenorem existant; quod, si
quid deesse compererint, recuperare stude-
ant, & parochi, cuiuscumque alterius cul-
pam, penit vindicent severioribus.*

*Parochus, qui, vel vineam plantavit, vel
alio quocumque modo bona ecclesiæ auxit,
impensi laboris grudeat fructibus, nec nisi
urgente canonica necessitate a parochiali
officio removeatur.*

*Post obitum parochi ecclesiæ benefactoris,
ejus secundum carnem hæreses, & propin-*

*qui, hibil audeant, de impensi sumptus ra-
tione in ecclesiæ bonis vindicare, vel pre-
tendere, eorumque temerarios ausus epi-
scopi anathematis gladio compescant.*

*Quoniam vero in nonnullis locis, plures
parochi communis domicilio laudabiliter con-
tent, communis quoque spiritus unanimi-
tate, quamvis in excolenda vinea Domini
quandoque infudent, sepius tamen orta in-
ter eos contentione, quis eorum in econo-
mica administratione videatur esse major,
dum de ambitu certant superioritatis, per-
turbato rerum ordine in percoleiem confœ-
derantur christianitatis. Ne autem spiritu-
ale edificium, quod charitate, & concor-
dia coalescit, discordia maxime collabatur;
B præcipimus, & mandamus, ut præfati pa-
rochi in communi domo communis mensa
vicitantes, minores obsequantur majoribus,
& qui diuturnioris servitutis merito cate-
ros antecellit, in economica quoque reum
administratione, ita antevertat, ut præter
quotidianos necessarios sumptus, nec inse-
riores, sine primi parochi licentia, nec su-
periores, sine comparochorum consensu,
quidquam audeant de communibus præventi-
bus dispensare, aut alio quocumque modo
disponere, sed singulis annis, ut solent, qui
superfluit fructus, pro rata portione eos fi-
deliter studeant dividere, ut de cætero cha-
ritas, qua Deus est, individuæ unitatis in
Cesis teneat principatum.*

*Quod si parochos in oculorum cæcitatem,
vel in senilem etatem, vel alium quemcumque
morbum, portisimum leprosus incidet,
nec administranda compos curæ fuerit, alias
illi parochus substituatur, cum quo cunctos
fructus dividat, & propriæ necessitati pro-
videat.*

*At vero, ubi parochiales proventus adeo
tenues existant, ut duos parochos non pa-
tientur alendos, ne senectente jam mundo,
charitas quoque refrigescat, cum omnes pa-
rochi in uno spiritu unanimis, alieni quoque
casus ducti timore nobis exposuerint,
se promptos, paratosque esse, misericorde
D parochorum impotentium paupertati, sin-
gulis annis impendere, quidquid a nobis san-
citorum fuerit. Nos digno commendationis elo-
gio, mutuæ parochorum misericordie visce-
ra prosequentes, discretionis zelo decerni-
mus, ut pro substantando impotenti paro-
cho, cui Dominicus semel ager ab eo ex-
cultus per supervenientem Curatum, ad vi-
Gnum necessaria non valeat suppeditare sin-
gulis annis, singuli parochi viginti eccas,
ut vocante, tritici, & quadraginta argen-
teos, aspas dicunt, episcopi vero duplo
magis subministrent, nec ad alios alterius
jurisdictionis, nisi libera charitatis eleccione
se extendant.*

E

**ANNO
CHRISTI
1703.**

Luc. 12. 34.

ANNO
CHRISTI
1703.

CAPUT III.

De Alumnis Sacra Congregationis de Propaganda Fide.

Ea inest sacre Congregationi de Propaganda Fide charitatis amplitudo, ut dum vero Religionis cultum longe, lateque per alias mundi nationes divino zeli fervore dilatare contendit, Albanæ quoque Gentilium beneficentia commodis occurrat, potissima, in collegiis sita, Albanæ juventutib; bonis artibus, & disciplinis instruendæ, ad divinæ glorie argumentum, patriæque salutem liberaliter elargitur. At vero tanta pietatis opus, cum nonnullis ab hinc annis per filios inobedientiæ, ab Institutu sui ratione degeneres, inanium vilitate prætextum violetur, dignisque fraudetur fructibus, Alumnos monemos per viscera misericordie Jesu Christi, ut memores milieiz, cui nomen dederunt, peracto studiorum curriculo in patriam properantes, nihilque cunctantes revertantur pro Deo, & ecclesia pugnaturi, nec non animas pretioso Christi sanguine redemptas, protensisque manibus eorum opem implorantes, ab hostibus, & inimicis Crucis Christi pro viribus defensuri. Sciant se teneri, vita probe, ac morum fulgore micantes, doctrinae evangelicæ, ac zelo animarum ardore flagrantes, veluti candelabra supra montium jugis sita, tenetras tam infidelitatis, quam heresios viriliter dissolvere, & intra fines propriez provinciæ sistentes, in Divinis administrandis omnem laborem, studium, operamque pro animarum salute impendere. Hoc Deo vorverunt, sacre congregationi spounderunt, ut propterea placulum sit, doctrinæ uberioribus, bonorumque omnium ubertate impinguatos recalcitrare, & a promissa vita ratione, veluti nullis iuvande Patriæ legibus adstrictos, in viam efferaentes cujusdam libertatis profilire.

Ilos vero, qui post annorum seriem extra fines provinciæ, nullo fulti sacre Congregationis beneplacito, proprie tantum comoditatæ indulgentes, adhuc non venerantur commorari, si ratio officii, & debiti toties monitos, honoris, ac salutis negligentes, movere non posse, ut in provinciam revertantur, moveat animarum salus, quæ per eorum absentiam deperdunt, justissimo Dei iudicio de eorumdem manibus repetenda.

Rogamus quoque, & enixe in Domino obsecramus omnes, quotquot sunt, archiepiscopos, & episcopos, ut si quos hujus nominis Alumnos in suis diœcessibus noverint delitescere, zelo zelantes pro pene desolata domo Dei, in patriam remittant, nullum excusationis locum, quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi, querentibus, ac fallis omnino prætextibus discriminum (quæ tamen pro animarum salute usque ad sanguinis effusionem tubile tenentur) laborantibus, relinquentes.

Meminerint Alumnæ, institutu sui colistudinem, nullius parochiæ unibus circumscripti-

ptam, solo esse episcoporum arbitrio limittatam; idcirco peculiari quodam subjectiōnis genere episcops pareant, illucque exactissima promptitudine accurrant, quoniam ejus iusso vocat, necessitas major urget, & animarum salus, cui se perpetuo devovant, compellit; quicumque enim secus fecerit, sciat se inobedientia nota fugillandum, pretermisso quoque debiti sui rationamento Deo, & prefatæ sacre Congregationi redditurum.

ANNO
CHRISTI
1703.

CAPUT IV.

De patribus Missionariis.

Missionariorum munus est docere, prædicare, & baptizare. Excelsum quidem ministerium, quod in apostolicis virtutis ardor perpetuus, labor immensus, zelus singularis, nullisque limitibus circumscriptus compleat, ac perficit. Hinc militia nitis ecclesiæ strenui bellatores, apostolorum vestigii, ac laboribus inhaerentes, cum virtutis, & concupiscentiis, cum inimicis crucis Christi præliantibus, stare debent, succincti lumbos suos in veritate, & induitæ loricas justitiae, & calcati pedes in præparatione evangelii pacis, in omnibus fumentes scutum fidei, galeam salutis, & gladium spiritus, quod est verbum Dei, & qui in hac fidei palestra pro Deo, & ecclesia militantes, animatum salutem, religionis catholice incrementum, veluti pretiosa Christi trophea erigere jubentur, ad summos deinceps, ac vere apostolicos labores, per hec nostra Decreta excitantur: quidquid enim vel Apostolarum impetas, vel claudicantium iniquitas, vel cætorum Christi fidelium præstat detrimenti infirmitas, eorum præsertim opera mandamus restaurandum, quorum potissimum cura fieri debent prava in dilecta, & aspera in vias planas, ut in se reveritus videat omnino salutare Dei.

Ne autem dum foris sunt pugnæ, intus quoque appareant timores, in illud primo s. Cor. 5. curiam omnem, & solicitudinem intendant patres Missionarii, ut quidquid apostolicæ conversationis lucem obtenebrare potest, pro viribus dissolvatur, & qui verbi ministerium extra gerunt, intra domesticos quoque parietes, solitum regularis disciplinæ nitorem illibatum conservent.

Quia vero qualibet victimarum oblatione melior est acceptabile Deo Sacrificium obedientia, in hujus landæ, ac reliquo viri virtutis observantia potissimum patres eminent, pendentes a nutu, & omnimoda direzione patris præfetti, & quo ejus urgente autoritas, illuc, exactissima accurmant promptitudine, nullis omnino excusationis prætextibus a præstanta exiendi obedientia.

In absentia præferti patrem gerant morem ejus vicegerenti, sive vicepræfetto, quem ipse præfetus in alias regiones ex consensu Sacra Congregationis de Propaganda Fide aliquando præfeturus, ex numero patrum, non solum ætatis gravitate, aut diutinioris merito servitus, sed probitatis, religionis, prudentiae, caterisque eminentia.

ANNO
CHRISTI
1703.

com virtutum fulgoribus, eligit meliorem. In quolibet hospitio, sive domo Missionis, obediant ceteri praeposito, sive praesidenti, a prefecto, vel viceprefecto ad tempus assignato, illique in economicis subditis sunt, nihil dando, vel accipiendo, aut habendo sine ejus iustione. In animarum vero cura ambulent omnes cum consensu, in pari causa, pares animos, ac labores impendentes, nec in excolenda vinea Domini ullo praecedentem, aut majoritatis ambitu esferantur, quinquo preecedentes domi auctoritate, premeant quoque foris exemplo, aliis modum praebentes, animas preciosas Christi sanguine redemptas per incommoda, per discrimina, per vincula, per carceres, per ipsam quoque sanguinis effusionem a Doemonis fraudibus eripiendi.

Non equitent juxta eorum regulas praeposta sine necessitate, nec medicinam, sive chirurgiam exerceant sine Sanctae Sedis indulto, ne dum aliorum curant infirmitates, ipsi in spirituali morbum incident gravorem; scilicet tamen se anima, non corporis medicos esse, ac, indulgente quoque licentia ad spiritualia potius, quam ad terrena medicamina attendant, plus anima, quam corpori impendentes.

Epi. 4. 12.
Ne inter fratres, vel de fratribus scandalum oriatur, ut seraphica jura clamant, nemo tam in Baptismi, quam Confirmationis Sacramento Patrini, vel Compatri munere fungatur. Nec ritum primos condendi capillos pueris, puellisque exerceant: strictissimam enim religiose vite observantiam apostolici Missionarii officium, nec destruit, nec dispensat, imo perfectam professionem perfectiori vocatione, & faluberiori instituti ratione adiudicat, & confirmat.

Meminerint patres, se coadiutores esse episcoporum, propterea communicato mutua charitatis ardore, in procuranda Dominici agri ubertate, manus dent episcopis, illosque sincera verbi Dei dissemination adjuvent in opus ministerii, in adificationem Corporis Christi.

Non coarctent tamen ab episcopis ad examen pro confessione audiencia, nec intra fines suae Missionis ab eorum pendent facultate, tam in exercendo munere consulari, quam in obeundo prædicationis officio, cum ab ipsa instituti ratione, ac privilegio hujusmodi careant obligatione.

Priusquam vero exponantur officio audiendi confessiones a patre prefecto, vel ab alio, ad hoc specialiter deputato, examinentur circa pertitiam Albanæ lingue, ut latissime mellis, metitique campum turissimo cursu, & velut inoffenso percurrente.

Quod in superioribus, & aliis sequentibus capitulis de animarum curatoribus prescrivimus, idem quoque patribus respective injungimus, ut rebus religionis graviter inclinati, apostolicos humeros supponentes, reparent Domum Dei. Cumque juxta Apostolum, verbum Dei non sit alligatum, non tantum sonet ecclesia, sed per rura, per campos, per privata pauperum domicilia, eorum vox, labor, & predicatione decurrat, ne tepidus, aut frigidus apostolicæ senten-

tia experior ferioritatem. Veh mihi si non evangelizavero, quia dispensatio mihi credita est.

ANNO
CHRISTI
1703.

Apostolico ritu Villulas sue iubidas Missiones assidue lustrant, dispersas Catholicis nonnisi reliquias inviscent, infirmos in Fl. r. Cor., de robore, lapsos, & devios in viam saltus revocent: & redeuntibus aliis domum, alii quoque in messem nimis amplam, opportuno, & continuo moto succedant: Sic enim de Christi vinea assida peregrinatione solliciti, venientes tandem venient cum exultatione portantes manipulos suos.

Pater prefectus Serviz, & Albanie, item in anno per omnes missiones, visitationis labore extendat, & sacram congregacionem de Propaganda fide, de illarum statu, ac spirituali progressu iuxta traditam episcopis methodum certiore.

Idem quoque prefabit pater prefectus Macedonie, bis tamen in anno verno faciet, & autumnali tempore Missiones numero pauciores iustrabit.

Uterque porro charitatis dilectione per motus necessarias facultates patribus, & potissimum longiori via distantibus, communiceat, ut subitis casibus opportuna applicentur remedia, ne dilato medicamine spiritus le vulnus recrudecat.

C A P U T V.

De scola Corbinensi, & Alexiensi.

Inter cetera a sacra congregatione de Propaganda fide collata beneficentia argumenta, illud quoque numerandum est, quod provido zeli fervore externis studiis domesticam adjungens disciplinam, ad instituendos clericos in viis Domini, & litterarum informandos rudimentis, scholam Corbinensem annua magistro assignata pensione instituerit. Magna quidem hucusque fere in oecunda munera cui ratione Gymnasiarche laborant negligentia, sed in ipsis potissimum praeteritorum bellorum incendiis omni penitus extinto servidae charitatis igniculo, tam salutaria provinciam exercitia fuere intermissa, sacra congregatio concepta spesi expectatione fraudata, & ipsa Dyrachiensis provincia doctrinam, & morum integritatem in ecclesiasticis viris desiderans, alio deficiente instruenda iuventutis suffragio, per assiduitatem prefati magisterii, remedia opportuna dolenter flagitare non desinit. Quapropter Corbinensi Ludimagistro præcipitur, ut debet sui memor assida sollicitudine injuncti ministerii pensum satague absolvere, quo, & propriæ consulat conscientia, & provincie egestati in summa idoneorum parochorum penuria, juxta piam mentem præfatae sacrae congregacionis succurrat. Methodum autem docendi talem retineat, & indispensabiliter observe.

Præter legendi intelligentiam, scribendi quoque pertitiam tradat discipulis, utrumque enim parochialis exercitii, ad quod talia tendunt studia, basis est, & fundamentum. Nec scriptorius rationem, veluti parva queque despiciat; deficientes namque in hoc uno, nec latine lingue studiis, nec ec-

X x x cle-

ANNO
CHRISTI
1703.

ecclastica pastorali queunt informari disci-
plina; hinc deplorabilis rerum status, pa-
rochorum legenda infelicia, & fidelium, qui
ab idoneis propterea minime reguntur, mi-
seranda magistrorum vicio oriuntur disci-
mina.

Postquam hæc primæ documenta tradide-
rint, grammaticæ rudimenta Juvenes infor-
met, necessaria latine lingue cognitione im-
buedens.

Affidua cathechismi explicatione, & ha-
rum provincialium constitutionum lectione
illos exerceat, ut & ecclesiasticos ritus co-
gnoscere, & recte animarum curam suo tem-
pore possint ministrare. Hæc de literaria
disciplina; pauca quidem, sed in magnos
processura animarum progrediunt, si exacta,
ut debent magistri diligentia obseruentur.

At pari sedulitate curahdum est, ut cle-
rici in servita mandatorum domini dirigan-
tur, & forma græcis efficiendi, pietatem,
religionem, bonosque mores erudiantur.

Idecirco satagat, ut festis solemnioribus,
& singulis mensibus conscientiam aperiant,
peccata confiteantur, & si per prudentiam,
& statem habiles sint, & sacris Dominici
corporis dapibus reficiantur; modum quoque
proprias conscientias exonerandi, & ex-
purgandi illos edoceat, ut alienas quoque
examinare addiscant.

Sabbato, vel palio commodiori hebdoma-
de tempore libellum doctrine Christianæ me-
moriter cogat eos recitare, & per mutuas
interrogationes de ipsa omni poscenti redi-
dere rationem.

Quod si magister animarum curam exer-
ceat, in parochialium rerum ministerio un-
gulos clericos pro sua vice secum habeat,
ut quod verbo illos edocet, opere quoque
compellendo, modum pastoralis officii, sa-
ciliori exempli methodo clericis subministret.

Obedientiam autem in Domino, venerabili-
lem fratrem nostrum archiepiscopum Dyra-
chensem pro tempore existentem, ut pro
debito pastoralis officii, pro vinea domini
ubertate, & commissis græcis securitate, tanti
ponderis ministerio continua excubet vigi-
lantia, ne assueta magistri negligentia disci-
pulorum progressus desideretur, & totius
dioecesis deploretur iactura. Super hoc quidem
ejus oneratur conscientia, ut si precep-
tor manus obire neglexerit, sacram con-
gregationem de Propaganda Fide certiores,
quod delidi, & socrati aliis idoneus, & mu-
neri aptior sufficiatur.

Iisdem legibus parcat Ludimagister Alexi-
ensis juxta piam mentem reverendissimi
fratris Georgii episcopi Alexiensis. Vegliæ
institutus eundem servet discipline modum,
eadem invigilat solicitudine, in ipsa
temporum necessitate, in ecclastica disciplina
jactura, & ecclæsiæ prodesse, & com-
muni utilitati consulere piis studiis insuetus,
totisque viribus satagat, & incumbat.

ANNO
CHRISTI
1703.

De consulendo communibus provinciæ ne-
cessitatibus.

Inter ceteras pastoralis officiæ sollicitudines, quibus incessanter premiatur, illa quoque fortius nos angat, ut quidquid ad sublevandas Fidelium calamitates, populosque tam Servie, quam Albanie in Fidelis finitatem (quilibet semoro obscuritatis velamine) immobiles inviolatosque servandos, conferre potest, totis viribus amplectamur, & promoveamus. Sane tot tributorum onera gravia, & intolerabilia, quibus fidelium pauperes opprimuntur, & non habentes, unde solverent, in baratum Maomettæ se-
stæ miserabiliter prolabuntur, diruptæ ecclæsiaz, quibus restauratio ad decorum domus Dei, per manum Turcarum pæpotentem denegatur, sacerdotum quoque oppres-
siones, & alia malorum agmina, quæ in
provinciarum confoegerantur iacturam, &
Petri navicula partem, instantibus procœ-
lis debilitare videntur, a rectoribus quidem
potissima exposcent remedia. Clamandum
plane est in naufragii periculo constitutis
& precibus ad Deum fusis dicendum: Domi-
ne salva nos, perimus, ut qui nostris ini-
quitatibus offensus, haec tenus in puppi dor-
mitasse videretur, exurgat tandem in adjuto-
rium nostrum, & diligenter inimici eius,
imperetque ventis, & mari, fiatque tran-
quillitas magna. At qui nullius creaturæ
sue indiget ministerio Deus, vult tamen Matth. 8.
pro sua benignitate, humanis quoque nos 25.
insudare cooperationibus. Hæc itaque a
Metropolitano archiepiscopo viatore pro-
posita, & mature considerata, attendens,
statue sacra synodus, ut ad Legatos Chris-
tianorum principum Constantinopoli degen-
tes expressa idœi viri expeditione nomine
provincialis synodi litteræ mittantur, eorum
auxilia implorentur nostris malis opportu-
na. Sumptus necessarios, tam pro itinere,
quam pro quacumque rei exigentia, archie-
piscopis, & episcopis singulis pro rata per-
solutoris. Sperandum quidem est, Deum Optimum Maximum, in cuius manu sunt
omnium potestates, & omnium jura regno-
rum, quippe suscitavit spiritum Cyri Per-
farrum regis, ut ædificaret ei domum in Je-
rusalem per Christianissimorum instantiam 2. Paral.
virorum, zelo zelantium pro domo Domini
exercituum, Turcarum corda immutaturum
in melius ad laudem, & gloriam ejusdem
Omnipotentis Dei, decorum domus ejus,
Catholicæ religionis incrementum, Fideliumque
omnium salutem, & securitatem.

CONCLUSIO.

Omnis, & singula pro muneri nostri,
& injurie temporum ratione habita,
& constituta decreta sanctissimo domino no-
stro Christi in terra vicario, universalis ecclæ-
sis moderatori maximo, infallibili dog-
matum legislatori, & judici, ea qua in hac
nostra synodo legitime congregata, debemus
humi-

ANNO
CHRISTI
1703.

humilitate, genibus in obedientiam flexis,
submittimus, & sancte Romane ecclesie
omnium ecclesiarum Matri, & magistri,
nec non sacre congregacioni cardinalium
negotis Propagande Fidei prepositorum,
emendanda, & corrigenda ad laudem Om-
nipotentis Dei, Fideique propagationem
toto animi obsequio subiicimus.

Nos *Vincentius Zmajevich archiepiscopus
Novigradensis Strvia primas, visitator aposto-
licus Alania desidentes subscriptimus.*

Ego *Rerius Zumi archiepiscopus Dyra-
chenfis assentens subscriptivo.*

Ego *Petrus Caragob archiepiscopus ele-
ctus Scoporum assentens subscriptivo.*

Ego *Georgius episcopus Sappatensis assen-
tens subscriptivo.*

Ego *Nicolaus Uladagni episcopus Alexien-
sis assentens subscriptivo.*

Ego *Antonius Babbi electus episcopus Seg-
drenfis assentens subscriptivo.*

Ego *Marinus Gini electus episcopus Pula-
renfis assentens subscriptivo.*

Fr. *Aegidius de Armento prefector aposto-
lica Missionum Albania meo, & PP. mis-
sionariorum nomine assentior.*

Ego Fr. *Franciscus Maria a Lycio prie-
dictus apostolicar missionum Macedonia meo,
& missionariorum nomine assentior.*

Ego Fr. *Martinus a Gionima minister pro-
vincialis meo, & patrum de observantia no-
mine assentior.*

Fr. Raymundus Gallani a Secretis.

*Littera instrumentales decisiva confi-
xionis inter episcopatum Alexiensem,
& arciepiscopatum Dirra-
chensem.*

In nomine Christi amen. Anno a Nati-
vitate ejusdem 1638. indictione 6. die ve-
ro 14. decembris: Atum Merchigne Dioce-
sis Alexiensis, in Aedibus episcopalis fo-
liis residentiae illustrissimi, & reverendissi-
mi episcopi Alexiensis, etiam me Francisco
de Leonardi Archidiacono Traguriensi, &
in hac causa commissario, & executore Sa-
cre congregacionis eminentissimorum, & re-
verendissimorum cardinalium negotiis Pro-
pagande Fidei prepositorum, nec non co-
ram admodum reverendo patre Hyacinto a
Cespiello minoris observantie reformato-
rum missionario apostolico in Epiru, & co-
ram infra scriptis testibus specialiter ad hoc
vocabitis, & rogatis &c.

Ibi que personaliter constituti Illustrissi-
mus, & reverendissimus, Dominus frater
Benedictus Ursinus Ragusinus episcopus Ale-
xiensis ex una parte, ac illustrissimus, &
reverendissimus Dominus frater Marcus seu-
ra de Croja episcopus Albaneensis, ac to-
tius archiepiscopatus Dirrachiensis adminis-
trator universalis ex alia, sponte &c. vo-
luntarie &c. per se, & successores suos om-
ni meliori modo &c. devenerunt ad infra-
scripta pacta, transactiones, & conve-
nientes (salvo tamen semper, & quatenus opus
fuerit, consensu, & beneplacito sedis Apo-
stolicae, ac prefatae sacre congregacionis

Propagande Fidei) videlicet. Cum diu con-
troversum fuerit, & varie lites, & dissidia
intercesserint tam inter ipsos supradictos il-
lusterrimos, & reverendissimos Dominos epi-
scopos Alexiensem, & Albanensem, quam
inter eorum praedecessores, nec haec tenus ul-
lo pacto componti, seu omnino definiti po-
tuerint super fines, & limites utriusque ec-
clesie Alexiensis, & Albanensis a parte
Orientis, & jura episcopalia in diversis ec-
clesiis, tam parochialibus, quam simplici-
bus infra eodem terminos, seu fines exi-
stentibus. Cumque tandem supradicta con-
gregatio de Propaganda Fide, per expre-
sas litteras sub data 24. Aprilis 1638. qua-
rum executionem mihi supradicto archidi-
acono mandavit, ipsi illustrissimo, ac rever-
endissimo Domino episcopo Albanensi com-
misit, ut obseraret fines, & terminos in
folio sibi transmissio descriptos, ac cede-
ret ecclesiis in eodem folio enunciatas ju-
ri, & jurisdictioni ejusdem episcopi.

Tenor autem literatum, & folii annexi
sequitur. A tergo: illustrissimi, & reverendi-
ssimi signori come fratelli montignorii li ve-
scovi Sappatensi, e d'Albania; intus vero:
molto illustri, e Reverendissimi signori come
fratelli. Essendoli in questa sagra congrega-
zione esaminata con diligenza la differenza
de' confini, che hanno le signorie vostre coi
monsignor fra Benedetto vescovo d'Alessio,
è paruto a questi miei eminentissimi signo-
ri, che li confini notati nell' aggiunto foglio
siano ben provati a favore del suddetto ve-
scovo d'Alessio, e che le chiese nel medemo
foglio nominate s'appartengano a quello,
però non essendo bene, che le signorie vo-
stre contendano più sopra li suddetti confini per
lo scandalo, che possono ricevere non solo
li fedeli, ma gl' infedeli ancora, e per al-
tri gravi inconvenienti, che sogliono succe-
der da simil contese, e massime in certe parti
sotto li Turchi, la medema sacra congre-
gazione desidera, che si quietino, ed offe-
rino li suddetti confini, e lascino alla detta
cura del vescovo d'Alessio le chiese nel det-
to foglio enunciate, sicure di fare cosa gra-
tissima all' istessa sagra congregazione, e
per fine me le offero, e raccomando. Roma
li 24. aprile 1638.

Delle signorie vostre come fratello il car-
dinal Antonio Barberino, Francesco Ingoli
secretario. Ad latus vero: vescovi d' Alba-
nia, e Sappatense. Foglio: confini della
Diocesi del vescovato d'Alessio. Dalla parte
Orientale confina per parte del mare
con la Diocesi del vescovato di Croja, me-
diante il fiume Mata, caminando per S.
Giorgio di Cucula, trà il detto fiume Ma-
ta; e Fandi, per San Nicolo di Massagni, e
S. Maria di Laccigheghi, e deriva intino al
fiume Drino per drittura. Dalla parte Oc-
cidentale confina parimente con la Diocesi
del vescovato di Scutari mediante il Pan-
tano Casticuccia per mezzo la villa di Cu-
culi, per foglietta maggiore, cioè albero
grande, in nostra lingua, d'olmo, e di più con
il vescovato Sappatense, mediante il ponte
della villa di Blinischi, e per luogo detto
Stogh, cioè Sambucco, e per torrente det-
to Chifoceda, e per Palumbo, e per S. Ni-

ANNO
CHRISTI
1703.

**ANNO
CHRISTI
1703.** colo de Calami, ed a drittura al ponte di Lecca, o pux a drittura al viaggio detto A Silla, e deriva al fiume Drino, per la costa di monte negro tra Ballani, e Pandi picciolo, ed Elia al fiume Confini.

Chiese, che appartengono alla Diocesi del vescovato d'Alessio contenute tra li sopra scritti confini. Sanctus Nicolaus Alexii cathedralis. Sanctus Georgius e Sancta Maria de Cattello; item Sancta Maria ultra flumen monasterium. Sanctus Joannes de Rennene. Sancta Veneranda de Ballareni. Sanctus Nicolaus de Cacharich. Sancta Eufemia de Calameti. Sanctus Salvator de Vella, Sanctus Joannes de Merighina, Sancti Cosma, & Damiani de Manthia. Sanctus Blasius de Salumundi, Sanctus Demetrius de Darda, Sanctus Alexander de Bocchiano, & Gaibbi, Sanctus Nicolaus de Soimeno, Sancta Barbara de Pedana, Sanctus Georgius de Ficu. Sanctus Salvator de Rebico, Sanctus Georgius de Cucula, Sanctus Joannes de Bulgari, Sancta Maria de Nderfandina, & de Blexis, Sancta Veneranda, & Sanctus Marcus de Nchtella, Sanctus Alexander supra Montem Miriditarum, Abbazia, Sancta Maria, & Sanctus Marcus de Fandi Vogoli, San. Demetrius de Fandi Maye, Sanctus Paulus, & Sanctus Stephanus de Blinischi, Sancta Maria de Spedasa, Sanctus Georgius de Gianula, Sanctus Michael de Castagneti, Sancta Crux ad Flumen Glomelichium, Sanctus Nicolaus de Flumine Calami, Sancta Veneranda de Reja, Sancta Trinitatis de Schiesa, & Sancta Maria Magdalena de Barbatorum, & tandem alias quadam destruere, aliz vero parvi momenti inter supradictos terminos dioecesis Alexiensis.

Verum cum aliqua difficultas oriretur circa totalem executionem supradictae commissionis sacre congregationis, præcipue circa nonnullas ecclesias, quarum jura episcopalia prætendebat idem illustrissimus, & reverendissimus Albanensis suos prædecessores habuisse per immemorabilem possessionem, habita etiam accurate consideratione locorum, & populorum, perpetuis quoque incommode facile emeritis, si ipsa admissum, & integre demandaret executioni, ob bonum pacis, & concordie tam ipiorum illustrissimorum, & reverendissimorum episcoporum; quam animarum illis commissarum, & ad vitanda scandalata multories hac de causa orta, prædictus illustrissimus, & reverendissimus Albanensis, seu Crojenensis, tanquam filius obedientie, sciens rem gratissimam facturum sanctæ sedi apostolice, & sacrae congregationi de propaganda Fide, virtute ejus commissionis per se, & successores suos, sponte, & libere cessit, & reliquit curæ, & jurisdictioni illustrissimi & reverendissimi domini episcopi Alexiensis ecclesias infra scriptas, videlicet S. Mariam de Nderfandina, S. Alexandrum supra montem Miriditarum abbatiam, sanctam Mariam, & sanctum Marcum de Fandi Vogoli, S. Demetrium de Fandi Maye, S. Paulum, & sanctum Stephanum de Blinischi a se, & a prædecessoribus suis olim possessas cum omnibus prædiis, possessionibus, juribus, & pertinentiis suis, itaut in ipsius habeatur, & exerceatur

**ANNO
CHRISTI
1703.**

per se, vel per substitutos suos libere, & pacifice omnia, & quacunque jura episcopalia, tanquam proprii episcoporum, & ordinarii eorum. Ex altera vero parte illustrissimus, & reverendissimus dominus episcopus Alexiensis cessit, & reliquit eidem illustrissimo, & reverendissimo domino episcopo Albanensis, seu Crojeni omnia jura, ratiohes, actiones, & pretensiones, quas quodocunque, & qualitercumque habuit, aut habere potuit supra ecclesias sancti Georgii de Cucula, sancti Joannis de Bulgaris, sancta Maria de Lassineghi, sancte Venerande, & sancti Marci de Nchtella, sancti Blasii, seu sancti Alexandri de felita parochialis, itaut sint, & intelligantur jurisdictionis ordinariae prædicti illustrissimi, & reverendissimi episcopi, et ecclesie Albanensis, seu Crojenis, cui perpetuo incorporatae, & annexae existant, ac prædictus episcopus in eis omnia jura episcopalia, licite, libere, et pacifice exercere valeat, nec ullo unquam tempore sub quovis questo colore possit hac de te a quoconque molestari, seu inquietari. Insuper supradictus illustrissimus dominus Albanensis, seu Crojenis promisit, & se obstrinxit curare, & facere, ut tam ecclesiastici, quam seculares cedant, & relinquant omnia prædia, possessiones, & jura quomodolibet pertinentia ad ecclesiam abbaticam Sancti Salvatoris de Rebico, adstringendo illos ad relaxationem dictorum bonorum per censuras ecclesiasticas, & alias poenas contentas in sacris canonibus contra invadentes, & derentores bonorum ecclesiasticon rum. Et pariter ipse illustrissimus, & reverendissimus Alexiensis spondet, & promittit, se officio veri, & bonis Pastoris funaturum, in commonendis, & persuadendis Miriditis, præcipue illis, qui parochia Sanctæ Marie de Nderfandina subiecti sunt, ne hostilliter hinc, & subditos ipsius illustrissimi & Reverendissimi Albanensis invadant, & versa vice idem pollicitus est ipse illustrissimus. & Reverendissimus Albateolis, ut subditi ipsorum quiere, & pacifice, sic ut Decet Christi Pideles, imposterum vivant. Nec quilibet dictorum reverendissimorum epistolorum possit ullo pacto facere exactiones, seu quovis modo se intromittere in ecclesiis, seu parochiis alterius, & ita promiserunt, & se in verbo veritatis adstrinxerunt exequi imposterum, & observare omnia, & singula premissa sub obligacione in forma camera Apostolice, & non solum hoc, sed omni meliori modo, & jure, volentes, & intendent, ut pro expressis, & nominatis habeantur, omnia, & singula, que hic de Jure, seu de stilo Curie Romana, & ad majorem firmitatem, & validitatem hujus transactionis, & conventionis, exprimenda essent. In quorum fidem protulsi etiam manibus se subscripterunt, die, mense, & anno, quibus supra.

Ita est Nos Fr. Benedictus Episcopus Alexiensis, qui supra manu propria.

Ego Fr. Marcus Scura Episcopus Albanensis, ac etiam totius Durrachienensis Provinciae administrator, qui supra, manu propria.

1433.

CONCILIO ALBANUM.

ANNO
CHRISTI
1703.

Ego D. Marcus Gianfus sui praefus.
Ego D. Jacobus Ihus sacerdos sui praefus.

Loco ♫ Sigilli.

Ego Franciscus de Leonardi archidiaconus Traguriensis, & commissarius sacra congregationis de Propaganda Fide, qui supra, de mandato etiam superscriptorum illusterrimorum, & reverendissimorum dominorum episcoporum hoc publicum transactionis instrumentum in hac formam redagi, manuque nubi fida transcripsi, ac proprio sigillo, quo in similibus uti soleo manavi, & in fide me substripsi.

F. Hyacinthus a Cespitello missionarius apostolicus prosecretarius.

Littera instrumentales decisiva confinum inter episcopatum Sappatensem, & Alexiensem.

IN Christi nomine Amen. Anno a Nativitate ejusdem 1638. Indictione 6. die vero 20. Decembris actum Sappae in editibus episcopalibus coram me Francisco de Leonardi archidiacono Traguriensi, & in hac causa commissario sacra congregationis de Propaganda Fide, nec non coram admodum reverendopatre fratre Hyacintho a Cespitello ordinis minorum strictioris observantie missionario apostolico in Epiro, & coram infra scriptis testibus specialiter ad hoc vocatis, & rogatis: ibique personaliter constituti Illustrissimus, & reverendissimus Dominus Fr. Benedictus Ursinus Ragusinus episcopus Alexiensis ex una parte, ac Illustrissimus, & reverendissimus dominus Franciscus Blancus episcopus Sappatensis ex altera, ob bonum pacis, & per modum pacifica concordiae, sponte &c. voluntarie &c. per se, & successores suos omni meliori modo &c. devenerunt ad infra scripta pacta, transactiones, & conventiones, salvo tamen semper, & quatenus opus fuerit, consensu, & beneplacito sedis apostolice, & praefatae sacrae congregationis, videlicet, Dum diu controversum fuerit, & varia lites, & dissidia intercesserint, tam inter supradictos illustrissimos nos, & reverendissimos episcopos Alexiensem, & Sappatensem, super fines, & limites utriusque ecclesie, & jura episcopalalia in diversis ecclesiis, tam parochialibus, quam simplicibus, intra eosdem terminos, seu fines existentibus: cumque tandem supradicta sacra congregatio per expressas litteras sub data 24. Aprilis 1638. quarum executionem mihi supradicto archidiacono mandavit, ipsi illustrissimo, ac reverendissimo episcopo Sappatensi commisserit, ut observaret fines, & terminos, in folio sibi transmisso, descriptos, ac cederet ecclesiis in eodem folio enunciatas, curae, & jurisdictioni episcopi Alexiensis: Tenuor autem litterarum, & folii annexi sequitur. A tergo: Alii illustri, & reverendissimi signo come fratelli monsignori li vescovi Sappatensi, e d' Albania. Affendosi in que sacra congregazione esaminata com dili-

1434.

ANNO
CHRISTI
1703.

genza la differenza de' confini, che hanno le signorie vostre con monsignor Fra Beneditto vescovo d' Alessio, è parso a quelli eminentissimi Signori, che li confini notati nell' aggiunto foglio, siano ben provati a favore del suddetto vescovo d' Alessio, & che le Chiese nel medemo foglio nominate, appartengano a quello. Però non essendo bene, che le Signorie Vostre contendano più sopra li suddetti confini per lo scandalo, che possono ricevere non solo li Pedeli, ma gl' Infedeli ancora, e per molti gravi inconvenienti, che segliono succeder da simili conteste, e massime in queste parti sotto del Turco, la medema sagra Congregazione desidera, che si quietino, ed osservino li suddetti confini, e lascino alla detta cura del vescovo d' Alessio le chiese nel detto foglio enunciatae, sicure di far cosa gratissima all' istessa sagra Congregazione, e per fine me le offro, e raccomando. Roma li 24. Aprile 1638. Delle Vostre Signorie come Fratello il cardinal Antonio Barberino, Francesco Ingoli secretario. Ad latu vero: vescovi d' Albania, e Sappatense. Foglio: confini del Vescovato d' Alessio. Dalla parte orientale confina per parte del mare con le diocesi del Vescovato di Croja, mediante il fiume Mânia, caminando per S. Giorgio di Cucula, tra il detto fiume Mânia, e Fandi, per San Nicoldo di Maffagni, e S. Maria di Lavieghi, e deriva insino al fiume Drino per drittura. Dalla parte occidentale confina parimente con la diocesi del vescovato di Scutari mediante il Pantano Casticuccia per mezzo la villa di Cuculi, per foletta maggiore, cioè albero grande, in nostra lingua detto Olmo, e di più con il vescovato Sappatense, mediante il Ponte della villa di Blinisti, e per luogo detto Stogh, cioè Sambuco, e per torrente detto Chifolia, e per Palumbo, e per S. Nicoldo de Calameti, ed a drittura al Ponte di Lecca, e pure a drittura al viaggio detto Sifaco, e deriva al fiume Drino, per la costa del Monte negro tra Balani, e Fandi picciolo, e Talia, al fiume Cosmi. Chiese, che appartengono alla diocesi del vescovato d' Alessio contenute dalli sopradetti confini. Sanctus Nicolaus Alexii cathedralis, sanctus Georgius, & sancta Maria de Castello; item sancta Maria ultra flumen, monasterium, sanctus Joannes de Renzi, sancta Veneranda de Baldreni, sanctus Nicolaus de Cacarichi, sancta Euphemia de Calameti, sanctus Salvator de Velia, sanctus Joannes de Merchigne, sancti Colma, & Damianus de Mânia, sanctus Blasius de Salomundi, sanctus Demetrius de Darda, sanctus Alexander de Bochiano, & Gaibli, sanctus Nicolaus de Zoineni, sancta Barbara de Pedana, sanctus Georgius de Fico, sanctus Salvator de Rebico, sanctus Georgius de Cucula, sanctus Joannes de Bulgari, sancta Maria de Nderfandina, e di Bleisci, sancta Veneranda, & sanctus Marchus de Nchella, sanctus Alexander super monte Miriditarum, abbatis, sancta Maria, & sanctus Marcus de Fandi Vogole, sanctus Demetrius de Fandi Maye, sanctus Paulus & ian.

1435

**& sanctus Stephanus de Blini^{AI.}, sancta A
ANNO
Maria de Sperdasa, sanctus Georgius de
Cura 1811
Giunale, sanctus Michael de Castagneti,
1703. sanctus Crux ad flumen Glomischia, sanctus
Nicolaus de flumine Calamai, sancta Ve-
neranda de Recia, sancta Trinitas de Schie-
fa, & sancta Maria Magdalena de Barb-
ciori, & tandem aliae quoddam destructae,
aliæ vero parvi momenti inter supradictos
terminos dioecesis Alexiensis.**

Verum cum aliqua difficultas oriretur cir-
ca totalem executionem supradictæ commis-
sionis, præcipuum circa nonnullas ecclesiæ,
& villas, quarum jura episcopalia præter-
debat idem reverendissimus Sappatensis, suos
prædecessores habuisse per immemorabilem
possessionem, habita etiam accurata consid-
eratione locorum, & populorum, perspensi
quoque incommodis facile emersuris, si ipsa
adamassim executioni mandaretur, ad vi-
tanda scandalata multoties hac de causa or-
ta, prædictus reverendissimus Alexiensis per
se, & successores suos sponte, & libere
cessit, & reliquit eidem illustrissimo, & re-
verendissimo episcopo Sappatensi omnia ju-
ra, rationes, & actiones, & prætationes,
qui quo modocunque, aut qualitercumque
habuit, & habere potuit super villam Blini-
æ infra Pontem a parte orientis, & me-
ridiei, & supra villam Trosciani ecclesiæ
sancti Nicolai de flumine Calami, & eccle-
siæ, & villæ terræ Spaffi inter flumen C
Gona, & flumen Lumi, ita ut sine, & intelligi
gantur jurisdictionis ordinariæ prædicti re-
verendissimi domini episcopi, & ecclesiæ Sappa-
tentis, cui perpetuo incorporatae, & annexæ
existant, ac præfatus episcopus in eis omnia
jura episcopalia, licite, libere, & pacifice
exercere valeat, nec ullo unquam tempore,
sub quovis qualiter colore, possit super his
a quo cumque molestari, seu inquietari. Ex
altera vero parte ipse illustrissimus, & re-
verendissimus episcopus Sappatensis, tan-
quam filius obedientia scens te rem gra-
tissimam facturum sanctæ sedi apostolice,
& sacra congregatiæ supradictæ, virtute
eius communionis per se, & successores ejus D
sponte, & libere cessit, reliquit curæ, &
jurisdictioni illustrissimi, & reverendissimi e-
piscopi Alexiensis, & ejus successoribus ce-
teras omnes ecclesiæ in supradicto folio an-

CONCILIO ALBANUM.

1436

notatas, & præcipue villam de Bardagni
nuncupatam in parochiali ecclæsia Calameti
cum omnibus prædiis, possessionibus, iuri-
bus, & pertinentiis suis, ita ut in ipsis ha-
beat, & exerceat per se vel per substitu-
tos suos libere, & pacifice omnia, & que-
cumque jura episcopalia, tanquam primus
episcopus, & ordinarius eorum, & ita pro-
miscerunt, & se in verbo veritatis adfrin-
gerunt exequi imposterum, et observare o-
mnia et singula premissa sub obligatione in
forma camere apostolice, non solum hoc,
sed omni meliori modo, et jure, volentes,
et intendentem, ut pro expressis, et nominati-
vis habeantur omnia, et singula, quæ de ju-
re, seu de filio curia ad majorem firmata-
tem, et validitatem hujus transactionis, et
pacifica conventionis, exprimenda essent.
Ecclesiæ autem contentæ inter flumen Glos-
ka, & flumen Lumi terre de Spaffi sunt,
sanctus Elias de Pista, sanctus Joannes de
Medula, sancta Maria de sancta Maria, san-
cta Crux de Cruce, sanctus Sebastianus de
villa Datana, sancta Barbara de Schieja,
sanctus Stephanus, et sanctus Demetrios de
Spaffi, sancta Ruena de Monte Rueno, &
li qui aliæ sunt inter dictos terminos. In
quorum fidem propriis manibus se subscri-
pserunt, die, mente et anno, quibus supra-

*Ita est nos Fr. Benedictus Ursinus episco-
pus, qui supra &c.*

*Ita est nos Franciscus episcopus Sappaten-
sis, qui supra &c.*

*Jo Lecca Lumeri cicerico fui presente.
jo Marcos cicerico fui presente.*

Loco ♦ Sigilli.

Ego Franciscus de Leonardis archidiaconus, & commissarius, qui supra, autorita-
te etiam supradictorum illustrissimorum, &
reverendissimorum episcoporum, in hanc for-
man hoc publicum transactionis instrumentum
redigi, manu mibi fida transcripsi, proprio
figillo muneri, & me subscripti.

*F. Hyacinthus a Cespucello missianarius
apostolicus prosecretarius.*

IN.

ANNO
CHRISTI
1720.

INNOCENTIUS PAPA XIII.

Sedit ab anno 1721. usque ad 1724.

ANNO
CHRISTI
1720.

BENEDICTUS PAPA XIII.

Sedit ab anno 1724. usque ad 1730.

SYNODUS PROVINCIALIS

R U T H E N O R U M

HABITA

I N C I V I T A T E Z A M O S C I A E

Anno MDCCXX.

AD SS. D. N. BENEDICTUM PP. XIII.

B E A T I S S I M P P A T E R.

Ex Roma. **O**pus, beatissime pater, Clementis XI. jussu, & auspiciis feliciter inchoatum, sed Innocentius XIII. praecessoris tui favente numine feliciter consummatum, felicissime sub beatae dicta Be. supremi regiminis tui primordiis in lucem edendum, tibi uni, jure quidem optimo, debito, sum, conveniensque munus est. Illam enim Petri sedem egregie ascendisti, qua licet iusta PP. XIII. humanarum omnium rerum voluntatatem, ac vices, nunc isti, nunc illi sit visibiliter ad. 1724. judicata moderatori, dum hac generatio advenit, illa praeorat, eadem tamen semper illi; atque uni invisibili capitl. Christo Domino firmissime copulata, ad consummatonem usque faculorum firmitatem suam seruabit indemnum. Quapropter sine ea recensas, qua Clemens XI. (Eximium sane ecclasia Decus) magnanimitate sua, zelo, atque amoris ergo in Ruthenam gentem pro convocanda provincialis hac synoda contuleris; sine illa perpendas, qua ad candem numeris omnibus absolvendam non impar praecessori suo Innoc. XIII. suppedistaris, tua sunt, tua sunt, tibi debentur; et vel maxime, quia nulla sit in hoc opere pars, qua peculiariis tuis laudibus carere possit. Seclarum damnationem, confitacionemque errorum complectitur; quos nedum, vel ab incunabulis aversatur es; sed exemplo tuo ipsi ecclasia hostilibus reverendo, praefocasti; quinimum singulari doctrina, expolitaque dicendi ratione, sine publicis patetfacta typis, sine ore tenus oibis tuis noctu, digne per amoena viarum, atque aspera montium, vel obrepentibus pluvies, vel astu Solis saeviente administrata, extinguendos prorsus acceptisti: summorum pontificum decreta, ac jura commemorat, quorum autoritatem, qua, toto exultante orbe, tua nunc est, nedum apprime reveritus es; sed executionis amissim mandari, nec latum unquam prateriri, ecclesiastica libertatis vindicem acerrimus miru suffisti. Hoc in opere plurimorum conciliorum acta, fines, & canones referantur ad repellendos abusus, ad conformatos mores, ac praevertens ad collabentos nonnullos reparando ritus, ceremonias, disciplinas; qua sacramentorum mundiciem, altarium decus, ac sacrarum solemnitatum concernunt bierarchiam. Nonne omne studium tuum, ac sedulitatem contulisti, ut sincera Christi fides, & apostolica traditio incorrupta servaretur; ut sanctior disciplina restoresceret, atque eccllesia Dei vere tanquam sponsa ornata virgo suo, sicut in missiorum puritate, incessu, ac forma; ita in templorum ornatu, & praeauia, atque sacri munoris omnigena honestate undequaque nesceret. Excede igitur, beatissime pater, Ruthenam gentis mea, immo tua posuis, iubas vota, submissionis, atque obedientia argumenta, ne revulsi (ut advertebat S. Cyprianus) a fonte diversus putreficas, neve ramus ab arbore recessus arefcas. Interim cum grege meo Deum deprecor, ut te pontificem Maximum in istib[us] rerum temperante summopere opportunum, ac miris sane modis nobis datum, ecclie diu incolumentem servet, & faustis semper omnibus ad majora jugiter provebat incrementa.

Sanctitatis vestre domini mei clementissimi.

Scabellum Pedum, & exorator indefessus
Loo archiepiscopus Metropolitanus totius Russie m. pp.

1439

BENEDICTUS PP. XIII.

ANNO
CHRISTI
1720.ANNO
CHRISTI
1720.*Ad futuram rei memoriam.*

Apostolatus officium, quod inscrutabili Divine Sapientie, atque bonitatis altitudo humilitati nostra committere dignata est, salubriter exequi adjuvante Domino jugiter satagentes, illa que a catholicis antistitibus in partem follicitudinis nostrae vocatis pro felici Domini gregis sibi commissi regimine, ac Christiane religionis, catholicaeque Fidel propagatione, & progressu prudenti, providaque pietate salubriter constituta, & ordinata esse noscuntur. Ut firma, atque stabilia persistant Apostolici munimini nostri patrocinio libenter roborentur. Exponi siquidem nobis nuper fecit venerabilis Frater modernus metropolita Ruthen, quod ipse una cum venerabilibus Fratribus episcopis Ruthenensis unitis sub presidio venerabilis pariter Fratris Hieronymi archiepiscopi Adelseri, tunc in regno Poloniae sedis apostolicae cum facultatibus Legati de latere nunci pro felici, salubrique Christi fidelium earumdem partium cura sua pastorali commissorum in via mandatorum Domini directione & christiana Fidel, ac religionis propagacione, piorumque operum progressu, & incremento synodum provincialis Ruthenam in Civitate Zamoscie Anno MDCCXX. celebravit, multaque in illa statuta, decreta, & ordinationes edidit. Cum autem sicut eadem exposito subiungebat praedictus moderatorum metropolita premissa quo firmius subsistant, & serventur exactius apostolice confirmationis nostra patrocinio communiri summopere desideret, nos p[ro]p[ter]e ejusdem metropolitae votis hac in re quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere, eumque specialibus favoribus, & gratis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensio[n]is, & interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latet, si quibus quomodolibet innovatus existit, ad effectum presentium dumtaxat consequen. harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine nobis super hoc humiliiter portrectis inclinati, tam de venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis de Propaganda Fide praepositorum, quam concilii Tridentini Interpretum, qui synodum Ruthenam praedictam praevio maturo examine plenissime approbarunt, consilio, synodum hujusmodi a dicto moderno metropolita celebratum (ut pretenditur) omniaque, singula in ea edita statuta, ordinationes, & decreta, auctoritate apostolica tenore praesentium confirmamus, & approbamus, illaque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiunctus, ita tamen quod per nostram praedictam synodi confirmationem nihil derogatum esset, ac censeatur constitutionibus Romanum pontificum praedecessorum nostrorum, & decretis conciliorum generalium emanatis super ritibus Graecorum, que non obstante hujusmodi confirmatione semper in suo robore permanere debeant, ac salva semper in premissis auctoritate congregationem eorundem cardinalium. Decernentes easdem presentes literas, ac synodum, in eaque edita statuta, ordinationes, & decreta hujusmodi semper firma, valida, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus fortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit in omnibus, & per omnia inviolabiliter, & inconcusse observari. Sicque in premissis per quoscumque judices ordinarios, & delegatos etiam cauillarum camerae Apostolicae auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque, & synodalibus conciliis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ceterisque contraria quibuscumque. Volumus autem, ut presentium literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo personae in dignitate ecclesiastica constituta munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, que ipsis presentibus adhiberetur, si forent exhibita, vel ostensa. Datum Rome apud sanctam Mariam majorem sub Annulo Piscatoris die XIX. Julii MDCCXXIV.

Papalitatus Nostri Anno Primo.

P. Card. Oliotius.

De-

ANNO
CHRISTI
1720.

*Decretum sacra congregacionis generalis de Propaganda Fide habita
die 1. Martii 1723.*

Либо
Співочі
1720.

Rescente eminentissimo, & reverendissimo domino, domino cardinali Nicolao Spino-
la acta, & decreta synodi provinciali Ruthenae habite anno 1720. in Civitate
Zamoscior, presidente R. P. D. Hieronymo Grimaldo archiepiscopo Eusebiano sancte se-
dis in regno Polonie, & magno ducato Lituania, cum facultatibus legati de latere.
nuncio; eminentissim Patres laici congregationis de Propaganda Fide, quibus a Sa. m.
Clemente papa XI. vigore literarum in forma Brevi sub die 20. Martii 1716. hujusce
synodi cura, examen, & approbatio reservata fuerat, pratio maturo examine, pre-
dictam synodum plenissime approbarunt, necnon Typis, & sumptibus ejusdem sacra
congregationis imprimendam esse decreverunt; statuentes insuper supplicandum esse
sanctissimo pro apostolica confirmatione ipsius synodi per literas in forma Brevi: in illis
examen, si sanctificati sua placuerit, inferendo clausulum, quod per apostolicam pre-
fate synodi confirmationem nulli derogandum esse censeatur, constitutionibus summo-
rum Pontificum, & decretis conciliorum generalium, emanatis super Ritibus Greco-
rum, que, non obstante hujusmodi confirmatione, semper in suo robore debeant perma-
nere.

Quam sacra congregationis sententiam fanfissimo domino nostro pape Innocentio
XII. relatam per R. P. D. Petrum Aloysium Carafa archiepiscopum Larisse predictum
sacrae congregationis secretarium, in audience habita die 10. ejusdem mensis, & anni,
Sanctitas sua benigne approbat, & apostolicam antedictam synodum confirmationem per
literas in forma brevis, juxta petitam, expediri mandavit.

Datum Romæ ex ædibus dictæ sacrae congregatiōnis die 4. Martij 1724.

Joseph cardinalis Sacripantes Praefectus.

Locus + Sigilli.

Petrus Aloysius archiepiscopus Larissæ Secretarius.

Decretum Sacra Congregationis S. Concilii Tridentini.

Provincialem Synodus habitam anno 1720. in Civitate Zamocien., praesidente archiepiscopo Edeffeno S. sedis apostolice in regno Poloniae, & magno ducatu Lubuanie cum facultatibus legali de latere Nuntio, eminentissimi DC. cardinales Tridentini concilii interpretes, quorum id munus est ad tramites Bullae sa. me: Sixti V. quo decuit studio, ac diligentia considerarunt, perpensoque elaborato suffragio eminentissimi D. cardinalis Belluge albo sacre congregations concilii adscriptio, cui revisionis synodi cura fuerat demandata, censuerunt, ut quoties sanctissimo Domino nostro predilectam synodum provincialem confirmare placeret per literas apostolicas in forma Brevis in iisdem literis clausula addiceretur, si sanctitati sua videbatur, quod per apostolicam hujusmodi confirmationem nihil derogatum esse censeatur constitutionibus summorum Romanorum pontificum, & decretis conciliorum generalium emanatis super ritibus Gracorum, quae, non obstante hujusmodi confirmatione, semper in suo robore debeant permanere, & in eorum fidem nos Curtius S. R. E. diaconus cardinalis Origus memorat S. congregations concilii praefectus has presentes fieri, & per inscriptum R. P. ejusdem sacre congregations Secretarium subscribi, nostrique consueti Sigilli secimus impressione muniri. Datum Roma hac die 5. Decembris 1722.

Curtius Cardinalis Originus Prefectus.

Loco + Sigilli.

Prospere de Lambertinis secretarius.

ANNO
CHRISTI
1720.

ANNO
CHRISTI
1720.

O R A T I O
R E V E R E N D I S S I M I D O M I N I
H I E R O N Y M I G R I M ' A L D I
A R C H I E P I S C O P I E D E S S E N I ,
N U N C I I A P O S T O L I C I ,
Habita ad patres in synodo congregatos .

Reverendissimi Patres.

Sacerdos in aeternum Christus dominus noster tam ardenter ecclesiam suam dilexit, ut antequam ad caelos ascenderet, nobis promiserit, ubi duo, vel tres erant in Ipsiis nomine congregati se futurum in medio eorum. Promissio tam provida, ac benigna nullum nobis relinquit dubitandi locum, quin non humano, sed Divino factum fuerit consilio, ut ad hanc convenienteremus urbem, atque in his adibus sacris habenda Synodi, quae varilis, gravibusque de causis adhuc dilata fuerat, initium facheremus.

Longam post annorum seriem tandem aliquando illuxisse diem hunc felicissimum eo majori perfundor letitia, quod tam vehementer a vobis exceptatus fuerit, ac flagitatus, ut illius videndi causa non leve contagio, mortisque periculum contempseritis. Tantus & tam incredibilis ardor & zelus satius ostendunt nihil vobis esse animarum salute carius, nec quidquam optatius, quam id, quod pergit requirere, quod abjectum est reducere, quod contractum est alligare, quod infirmum est consolidare, quod pingue, ac forte est effodire.

Nulla est ad hunc eximium, sanctumque finem assequendum aptior via, nulla praelatior, nulla sacris canonibus congruentior ea, quam firmo, constantique animo intre statuistis; natura enim docimur, ac ratione ipsa, ut ad eas, quas de rebus graviosis momenti habemus deliberationes, alios adhibeamus; quoniam si ad judicium nostrum multorum accesserit sententia, deliberatio non solum est cautor, sed plus etiam habet auctoritatis, ac ponderis apud eos, quibus maxime consultum cupimus.

Verum quamvis ad disciplinam ecclesiasticam, veramque pietatem restituendam, ac extirpandos errores, vel temporum calamitate, vel hominum fraude inventos, concilia sine remedia caluberrima, tamen quoniam ex iis exiguis dumtaxat fructus percipitur, nisi ministri Christi, & dispensatores mysteriorum Del vita, ac morum integritate, ac sacrorum canorum, divinorumque preceptorum observantia populi exemplo praeluant, pldetis, reverendissimi patres, permagni interesse vos attendere vobis, si vocem prospicere Gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Del, quam aquilivit sanguine suo.

Sanctissimus dominus noster, qui (ut ex ipsis Brevi cognoscetis) summis extulit laudibus consilium, quod de habenda synodo suscepisti, meque huic boram adesse, ac nomine suo praebdere voluit, tantopere quidem confidit vos ministerium, quod in domino accepisti, expleturos, ut paternae vocis calcar nequaque vobis admovendum esse judicari.

Quoniam tamen SS. PP. vestrorum, quosetas omnis suspicet, ac venerabitur, memoria non potest vobis non esse jucundissima, licet mihi eos vobis ob oculos ponere, ut in hanc pulcherrimam intuentes imaginem facilius, & clarius, pergratis tum vobis, tum Gregi vestri commidis, ac salutis consulere. Erant integri, modesti, humiles, irreprehensibiles, in oratione, & lectione assidui, in aliena salutis cura, & cogitatione defici, non superbi, non iracundi, non violenti, neque turpis lucri copidi, sed hospitales, benigni, sobri, iusti, Sancti, continentis; in domestico cultu, ac viatu parci, in aliis beneficii, & liberales; pastebant Gregem Dei, providentes non coacte, sed sponte secundum Deum, neque ut dominantes in cieris, sed forma facti Gregis ex animo.

Porro cum tot, tantorumque virtutum radix sit Fides, primum illud vobis est jacendum, tanquam sanctissimum sedis Sacri fundamentum, ut heres omnes, qui a conciliis oecumenicis damnata sunt, detestemini, ac quemque ab iis fuerant definita recipiatis, veramque obedientiam spondeatis Romano pontifici Christi vicario, Fideiisque, sine qua impossibile est placere Deo, ex sacrorum canonum prescripto, ac juxta formam propositam a San. mem. Urbano VIII. profiteamini.

Delinde facere non possum, quin a vobis reverendissimi Patres, vehementer petam, ut conjunctissimis animis, & quali zelo, tamquam uno pastorali, episcopalique spiritu intenti omnes in eam curam incumbatis, ac treuam, sedulamque pastoralis operam, ut gra-

CONCILIJ RUTHENORUM.

1445

Anno 1720. graves abusus, qui in sacerorum Ministrorum electiones, & ordinationes, non sine ma-
nus Christi gno Animarum detrimento, quemadmodum probe noscunt, Irreperunt, e vestris diece-
sisibus eliminantur quamprimum, ac penitus e medio tollantur, sacerdotesque, & popu-
li regimini vestro committi, ad sacerorum cultum orthodoxe religiosis, atque ad libera-
m, integrumque catholicis ritus professionem revocentur.

Reliquum est ut D. O. M., qui iussit seniores septuaginta ad officium tabernaculi fre-
deris a Moysi convocari, illisque eodem in loco commemorantibus adesse, atque unum,
cumdemque spiritum largi dignatus est; quique apostoli suis unum in locum congrega-
tis Spiritum sanctum misit, eorum mentes illuminavit, corda Igne sacro accendit, supplic-
ies precemur, ut animos quoque nostros divina luce compleat, beatitate foveat, sapien-
tiaque Ira regat; ut concordi voluntate, partibus studie, uno consilio, eadem vigilancia
legationibz nostra munera canaria exequamur; tandemque in coelesti patria ipsum uno ore
eternum collaudemus.

1446

Anno
Christi
1720.

ANNO
CHRISTI
1780.

ANNO
CHRISTI
1780.

Taxa Cancellariæ.

Chatio simplex in media Filura : Florenus unus, & medius.
 Monitorium simplex : Florenus unus & medius.
 Monitorium usque rubore : Floreni duo.
 Monitorium cum duabus terminis per decretum rationabili, & ex causa post primam citationem concessum : Floreni tres.
 Citatio cum tribus terminis, qua non debet dari sine expresso mando uero, aut officii nostri : Floreni tres.
 Protestatio ad acta ingrossata, & extradita cum sigillo : Floreni duo.
 Mandatum procura : Florenus unus, & medius:
 Inscriptio causa ad registrum unius, sive plurimum, dummodo ex una citatione, vel rotulo : Florenus unus.
 Remissaria pro examine testium, sine controversia ingrossatione in una Filura : Floreni sex.
 Pro examine cujuslibet testis super simplici propositione examinatis : Floreni duo.
 Si vero super articulis quantitatis magnis : Floreni sex.
 Copia pro vigintiquatuor rigis in media charta ex utraque parte scripta : Florenus medius.
 Similiter solvatur quidquid in acta insinuat, pro media charta a notis judicialibus annis usque instantia terminata, decreto interlocutorio in præliminariis dilatationibus Florenus unus.
 Decretum excommunicationis sine controversia in contumaciam latum : Floreni sex.
 Litera executorialis cum sententia, post auditus seriatim partium controversias lata : Floreni octo.
 Declaratoria excommunicationis cum insertis canonice monitionibus in notoriis absque processu judicario : Floreni decem.
 Decetum ex auditu utriusque partis controversia cum aliquot instantiis latum, extensem in tribus, & ultra quandoque Filuris : Floreni viginti.
 Decretum amplius cum omnibus aliis, examinibus testium, inductionibus, replicacionibus, duplicationibus, triplicationibus in decem, viginti, aut triginta Filuris ad proportionem immediati decreti taxari debet.
 Instrumentum appellacionis : Floreni sex.
 Audientia juramenti in cancellaria, ejusque explete testimonium authenticum : Floreni semiduo.
 Pro sublevatione ad tempus : Floreni tres.
 Pro absolutione a censuris prius praæstatim de stando juri submissiæ, & parti satisfactionem : Floreni quatuor.
 Interdictum in ecclesiis, & illius relaxatio pro unoquoque instrumento : Floreni tres.
 Arrestum, & Arresti relaxatio pro unoquoque : Floreni tres.
 Suspensio ab officio, & beneficio : Floreni tres.
 Inhibitionis cum expressione causa : Floreni tres.
 Inhibitionis relaxatio : Floreni tres.
 Inscriptio provisionis cum ejus transumpto : Floreni tres.
 Pro dimissorialibus sine redditu : Floreni octo.
 Pro formatis, seu testimonialibus ordinum : Florenus unus, & medius.
 Instrumentum approbationis pro excipiendo confessionibus : Florenus unus.
 Commenda alicuius ecclesia : Floreni sex.
 Litera crida Floreni tres.
 Institutionis, seu investitura litera : imperialis unus.
 Resignatio beneficii, alii ingrossata, & per extrallum ex tradita cum juramento : Floreni quinque.
 Indultum celebrandi in ecclesiis non consecratis : Florenus unus.
 Indultum celebrandi extra ecclesiis : Floreni semiduo.
 Indultum copulandi sine Baenis, descretioni recurrentis committitur.
 Indultum diebus veritis descendit carnis : Floreni duo.
 Pro confirmatione Testamentorum ad centum Florenos : Floreni sex.

ANNO
CHRISTI
1720.

PROFESSIONES FIDEI

ANNO
CHRISTI
1720.

Emissæ ab omnibus qui interfuerunt synodo,

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Filio Leo Kisza archiepiscopus Metropolitus Kyoviensis, Halicensis etiisque Russie episcopus Vladimiriensis, & Brevensis, Achimandrita Supraslensis, firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo, quo Sancta Roma- na ecclesia utitur, videlicet.

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem caeli, & terræ, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia secula. Deum ac Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de caelis, & incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & Homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit; qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi. Amen.

Veneror etiam, & suscipio universales synodos, prout sequitur, videlicet.

Nicenam primam, & profiteor, quod in ea contra Arium, damnata memorie, definitum est: Dominum Iesum Christum esse Filium Dei, ex Patre natum Unigenitum, idest, ex substantia Patris natum, non factum, consubstantialem Patri; atque implas illas voces, recte in eadem synodo damnatas esse, quod aliquando non fuerit, aut quod factus est ex iis, que non sunt, aut ex alia substantia, vel essentia, aut quod sit mutabilis, vel convertibilis Filius Dei.

Constantinopolitanam primam, secundam in ordine; & profiteor, quod in ea contra Macedonium, damnata memorie, definitum est, Spiritum Sanctum, non esse servum, sed Dominum; non creaturam, sed Deum; ac unam habentem cum Patre, & Filio Deitatem.

Ephesinam primam, tertiam in ordine, profiteor, quod in ea contra Nestorium, damnata memorie, definitum est: Divinitatem, & humanitatem inostabili, & incomprehensibili unione, in una persona Filii Dei, unum nobis Iesum Christum constituisse, ea- que de causa Beatissimam Virginem vere esse Dei Genitricem.

Chalcedonensem, quartam in ordine, &

profiteor, quod in ea contra Eutychem, & Dioscorum, ambos damnatae memorie, definitum est: Unum, eundemque Filium Dei, Dominum nostrum Jesum Christum, perfectum esse in Deitate, & perfectum in humana- ritate, Deum verum, & hominem verum, ex anima rationali, & corpore, consubstantialem Patri secundum Deitatem, eundem con- substantialem nobis secundum humanitatem, per omnia nobis similem, absque peccato, ante secula quidem de Patre genitum secun- dum Deitatem, in novissimis autem diebus, eundem propter nos, & propter nostram salutem, ex Maria Virgine Dei Genitrice se- cundum humanitatem, unum, eundemque Christum Filium Dei unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sub- lata differentia naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam, atque sub- silentiam concurrente, non in duas personas partitum, aut divisum, sed unum, eundemque Filium, & Unigenitum, Deum verum, Dominum Iesum Christum.

Item ejusdem Domini nostri Iesu Christi Divinitatem, secundum quam consubstantia- lis est Patri, & Spiritui Sancto, imparsibilem esse, & immortalē; eundem autem crucifixum, & mortuum tantummodo secundum carnem, ut pariter definitum est in dicta synodo, & in epistola Sancti Leonis Romani Pontificis, cuius ore, Beatum Petrum loquutum est, Pates in eadem synodo acclama- verunt. Per quam definitionem damnatur impia heresis illorum, qui Trisagio ab An- gelis tradito, & in praefata Chalcedonensi synodo decantato, Sanctus Deus, Sanctus for- tis, Sanctus & immortalis, misericordia nobis, addebat: Qui crucifixus est pro nobis; atque adeo Divinam naturam triam persona- rum passibilem afferbant, & mortalem.

Comitantinopolitanam secundam, quintam in ordine, in qua praefata Chalcedonensis synodi definitio renovata est.

Constantinopolitanam tertiam, sextam in ordine, & profiteor, quod in ea contra Monothelitas definitum est: In uno eodemque Domino nostro Iesu Christo duas esse natu- rales voluntates, & duas naturales opera- tiones indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, & humanam ejus volun- tatem non contrariam, sed subjectam Divi- ne ejus atque omnipotenti voluntati.

Nicenam secundam, septimam in ordine, & profiteor, quod in ea contra Iconoclastas definitum est: Imagines Christi, ac Deiparae Virginis, nec non aliorum Sanctorum haben- das, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, & venerationem impertendam.

Constantinopolitanam quartam, octavam in ordine, & profiteor in ea Photium meri- to

CONCILIJ RUTHENORUM.

1451

ANNO
CHAROLI
1700.

to fuisse damnatum, & Sanctum Ignatium Patriarcham refutatum.

Veneror etiam, & suscipio omnes alias universales synodos auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, & cooperatoras, & presertim Florentinam synodum, & profiteor, quia in ea definita sunt, videlicet: quod Spiritus Sanctus ex Patre, & Filio aeternaliiter est, & essentiam suam, sūmūque esse subsistens habet ex Patre simul, & Filio, & ex utroque aeternanter, tanquam ab uno principio, & unica spicatione procedit.

Item cognitionem illam (Filioque) veritatem declarandi gratia, & imminentie necessitate, licet, & rationabiliter symbolo fuisse appositam.

Item in azymo, sive fermentato pane trilelico, Corpus Christi veraciter confit, Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini Corpus confidere debere, unumquemque scilicet iuxta suā ecclēsā, sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem.

Item si vere penitentes in Dei charitate decellerint, antequam dignis penitentis frumentis de pommis faciascerint, & omisis, eorum omimas peccata purgatori post mortem purgari; & ut a poenis hujusmodi relevetur, prodebet eis Fidelium viverum suffragia, Missarum scilicet Sacrificia, orationes, & elemosynas, & alia pietatis officia, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt, secundum ecclesie instituta; illorumque animas, qui post Baptismum susceptum, nullam omnino peccati maculam incurserunt, illas etiam, quæ post coneratam peccati maculam, vel in fute corporibus, vel elidē exuta, sunt purgata, in Calum mox recipi, & intueri clare ipsum Deum Trinum, & Unum sicuti est, pro meritorum tamen diversitate, alium alio perfectius; illorum autem animas, quie in actuali mortali peccato, vel solo originali decedant, mox in infernum descendere, poenam temen disparibus puniendas.

Item sanctam apostolicam sedem Romanam pontificem in universum orbem teneze Primatum, & ipsum Romanum pontificem successorem esse beati Petri principis Apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusque ecclesie Caput, & omnium Christianorum patrem, ac doctorem, existere: et ipsi in beato Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalem ecclesiam a Dominio nostro Iesu Christo plenam potestatem tradidam esse, quemadmodum etiam, ut eadem Florentina synodus afferit, in gestis ecumenicorum conciliorum, in sacris causulis continetur.

Item legalia veteris Testamenti, seu Moysae Legis ceremonias, sacra sacrificia, & sacramenta, Domino nostro Iesu Christo adventore, cessasse, & post promulgatum E Evangeliū, sine peccato observari non posse. Ejusdem etiam legis veteris ciborum mundorum, & immundorum differentiam ad extremalia pertinere, quæ surgente Evangelio transtulerunt.

Illam etiam apostolorum prohibitionem, ab immolationi simulacrum, & sanguine, & crucifijo. illi tempori congruisse, ut in eis Judæos, & Gentiles distinctionis mat-

1452

ANNO
CHRISTI
1700.

ria tolleretur. Cujus apostolicæ prohibitiōne causa cessante, etiam egavit effectus.

Pariter veneror, & suscipio Tridentinam synodum, & profiteor quia in ea definita, & declarata fuit, & profertim offerri Deo in missa verum, proprium, & proprieccorū sacrificium pro vivis, & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistia sacramento (juxta fidem, que semper in ecclēsia Dei fuit) contineri vere, realiter, & substantiale corpus, & sanguinem, una cum anima, & Divinitate Domini nostri Iesu Christi, ac propriae totum Christum, sicutque conversionem totius substantie panis in corpus, & totius substantie vini in sanguinem, quam conversionem catholicæ ecclesie aptissime transubstantiationem appellat, & sub unaquaque specie, & sanguinis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum concineri.

Item septem esse nova legis sacramenta a Christo Domino nostro Instituta ad salutem humani generis, quamvis non omnia negotia necessaria, videlicet: Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Penitentiā, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem iterari non posse.

Item Baptismum esse necessarium ad salutem, ac prohinde si mortis periculum imminent, mox sine ulli dilatatione conferendum esse, & a quoque, & quandocumque sub debita materia, forma, & intentione collatum esse validum.

Item Sacramenti matrimonii vinculum indissoluble esse, & quamvis, propter adulterium, heretum, aut alias causas possit inter conjuges thori & cohabitationis, separatio fieri, non tamen illis aliud matrimonium contrahere fas esse.

Item apostolicas, & ecclesiasticas traditiones suscipienda esse, & venerandas. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia reliqua fuisse, illarumque usum, Christiano populo maxime salutarem esse.

Pariter, quæ de peccato originali, de justificatione, de sacrorum librorum tam veteri, quam novi Testamenti Indice, & interpretatione, in prædicta Tridentina synodo definita sunt, suscipio, & profiteor.

Cetera item omnia suscipio, & profiteor, quæ recipit, & proficitur sancta Romana ecclesia, huiusque contraria omnia, & schismata, & heretici ab eadem ecclesia damnata, rejetas, & anathematizatas ego pariter damno, reuictio, & anathematizo.

Insuper Romano pontifici Beati Petri Principi Apostolorum successori, ac Jesu Christi vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro.

Hanc Fidem catholicæ ecclesie, extra quam nemo salvo esse potest, quam in presenti sponte profiteor, & veraciter te neo, tandem integrum, & inviolatum usque ad extremum vitæ spiritum, constanti-
tute, Deo adjuvante, retinere, & confite-
ri, atque a me subditis, vel illis, quo-
rum cura ad me in meo munere spectabit,
teneri, doceri, & predicari, quantum in
me est, me cursum.

Ego

1453

ANNO
CHRISTI
1730.

CONCILIUM RUTHENORUM.

Ego idem Leo Kisska archiepiscopus metropolitanus, Kyroviensis, Halicensis, to. Atiusque Russie episcopus, spondeo, vovo, & juro, sic me Deus adjuvet, & hoc san. & a Dei Evangelia.

Josephus de Wyhow: Wyhowski comes sacri Romani Imperii Exarcha totius Russie episcopus Luceorienis Ostrogienis Archimandrita man. prop.

Florianus Hrebnicki archiepiscopus Polocensis, episcopus Vitibrensis, Mielcavienensis Orfanensis, & Mohilovienensis, salva decisio- ne sancte sedis Apostolice de praecedentia man. prop.

Josephus Lewicki episcopus Chelmentis Belsenensis abbas Zydyczynensis man. prop.

Athanafius Szeptycki episcopus Leopoliensis, Hlicensis, & Camenariensis Podolia Archimandrita Unloviensis man. prop.

Hieronymus Ustyczeki episcopus Premiensis Sanotiensis, Sandorienis man. prop.

Theophilus Godebski nominatus episcopus Piascensis, & Turoviensis man. prop.

Joannes Chrysostomus Radzymioski Fronskiewicz Archimandrita Caerejensis.

Innocentius Plehowicz ordinis divi Basili magni Archimandrita Milecensis.

Januarius Ohorczewicz Ordinis divi Basili magni Archimandrita Dermancensis, Dubnenensis man. prop.

Sylvester Terawski Ordinis sancti Basilli magni Archimandrita Dorohobusensis man. C. prop.

Jacobus Solikowski Archimandrita Cobrinenensis ordinis divi Basilli magni pro-con- sultor man. prop.

Josaphat Jachimoicz Archimandrita Toloczynensis auditor illustrissimi Metropolita- ni man. prop.

Policarpus Filipowicz ordinis divi Basilli magni Archimandrita Lescinensis man. prop.

Patricius Bielski ordinis divi Basilli mag- ni Archimandrita Ourucensis man. prop.

Pater Innocentius Chankiewicz vicarius Archimandrita Spratienensis man. prop.

Ex dioecesi metropolitana Kyrovienisi.

Pater Gregorius Kisielowski decanus Di- mirisenensis man. prop.

Pater Stephanus Holoskowicz decanus Czudnowienensis.

Pater Joannes Siliedkiewicz vice-decanus, & parochus Wilscensis.

Ex dioecesi Metropolitana Novogrodenisi.

Pater Theodorus Michniewicz decanus Miezwienensis.

Pater Petrus Hutinski decanus Grodnenensis.

Pater Jacobus Prokopowicz decanus Li- denensis.

Pater Franciscus Wyszyński decanus Of- mianensis.

Pater Benedictus Skiron vice-decanus Slo- nimenensis.

Pater Constantinus Radkevich decanus Volkovyscensis.

Pater Theodorus Slizevski decanus Cri- nenensis.

1454

Ex dioecesi Metropolitana Minsterensi.

ANNO
CHRISTI
1730.

Pater Michael Jazgunovica decanus Mi- scensis.

Pater Stephanus Mayski decanus Dolby- novienensis.

Pater Theodorus Zubovvitz decanus Bial- skensis.

Pater Philippus Piesko decan. Bobroy- skensis.

Pater Paulus Lubovvitz decan. Niedze- lensis.

Pater Antonius Ginka vice-decanus Lohy- skensis.

Episcopatus Vladimiriensis.

Laurentius Dicynski Hegumenus Zah- rovienensis.

Pater Alexander Kizikovvski notarius san- ctæ sedis apostolice decanus Uladimirienensis.

Pater Jacobus Silkievich decanus Socha- liensis.

Pater Basilus Dombrovvski archidiaconus cathedralis Uladimirienensis decanus Kli- siensis.

Pater Georgius Turovovich decanus Tury- skensis.

Pater Joannes Turovovich vice decanus Uladimirienensis.

Pater Daniel Tyskievovich decanus Port- cenensis.

Pater Andreas Pichovvich decanus Tarta- koviensis man. prop.

Pater Gabriel Kulczynski dec. Lokacensis.

Pater Nicolaus Lobaczewski decanus Ca- menecensis.

Episcopatus Breſenisi.

Pater Joannes Duchnovvski decanus Po- restenensis man. prop.

Pater Theodorus Oliširovich decanus Ka- mencensis man. prop.

Pater Gregorius Andruskievich decanu- D Kobrinensis.

Pater Stephanus Ollisirovich decanus Miel- nicensis.

Pater Michael Mankovvsk decanus Bial- skensis.

Pater Basilus Waſilevski decanus Vla- davienensis man. prop.

Pater Stephanus Sofnovvski vice-decanus Tolicensis.

Pater Josephus Iskievich vice-decanus Drogiensis man. prop.

Episcopatus Luceorienis.

Pater Nicolaus Rasovvicki decanus Lu- ceorienensis.

Pater Mattheus Hostylevski decanus Lef- nienensis.

Pater Theodorus Czefszkiewicz decanus Lauroviensis.

Pater Basilus Zaruszkevich decanus Zu- koviensis.

Pater Joannes Ceszkiewicz decanus Rou- menensis.

Pater Basilus Luckiewicz decanus Ostro- gienensis.

CONCILII RUTHENORUM.

1455

ANNO
CHRISTI
1730.

Pater Joannes Bilski decanus Basallensis.
Pater Joannes Sosluta decanus Dubnensis.
Pater Joannes Dubaczevski decanus Oly-

cenensis.

Episcopatus Premisiensis.

Pater Hieronymus Kusmics ordinis divi
Basilii magni Superior conventus Bobro-
scensis.

Pater Jacobus Borecki vicarius in spiri-
tualibus cathedrae Premisiensis.

Pater Iosias Gavalevicius ordinis Divi Ba-
silii magni conacion. illustris. ep. Premisiensis.

Pater Joannes Neronovicius presbyter, &
vicarius in spiritualibus Jaroslavienensis.

Pater Petrus Borecki presbyter Premis-
iensis, vicarius in spiritualibus Nizanke-
viciet.

Pater Michael Narolski Presbyter Jarosla-
vienensis vicarius in spiritualibus Proc hni-
censis.

Pater Joannes Kornaszewicz vicarius Sa-
mocensis.

Pater Theodorus Nasochovius vicarius
Samboriensis.

Frater Augustinus Tarnogrodzki ordinis
divi Basilii magni archidiacon. illustris. epi-
scopi Premisiensis.

Pater Nicolaus Naszczorik parochus Sam-
boriensis & Biscoviensis.

Episcopatus Czelmeni.

Pater Constantinus Kyzkoiviski deca-
nus Czelmenensis.

Pater Thomas Koladinski decanus Tyzio-
nensis.

Pater Theodorus Kotranievic decanus
Pelsensis man. prop.

Pater Theodorus Witulovskii decanus
Uhnovienensis.

Pater Joannes Ravvskii decanus Tomaso-
vienensis.

Pater Andreas Karpinski decanus Szre-
brzienensis.

Pater Andreas Narodzavskii decanus Lublinensis.

Pater Theodorus Secretbianski decanus Lub-
olenensis.

Pater Basilius Pilecki decanus Ratnenensis.

Pater Stephanus Ukyński decanus Ruble-
sienensis.

Pater Andreas Wizanski dec. Horodiensis.

Pater Polycarpus Blaurovskii decanus Zamojsensis.

Episcopatus Leopoliensis.

Pater Dionysius Sienkiewicz ordinis divi
Basilii magni officialis cathedrae Leopoli-
ensis, & Hegumenus sancti Georgii, & Hosko-
wienensis.

Pater Antonius Sidlevicz officialis cathe-
drae Haliceniensis Hegumenus monasterii Uher-
nicensis, & Pehonicensis.

Pater Dionysius Masiakiewicz officialis
cathedrae Camenecensis Podoliensis, Hegu-
menus sancti Onophrii Leopoliensis.

Pater Parthenius Lomkovskii archidia-
conus illustris. episcopi Leopoliensis; He-

1456

ANNO
CHRISTI
1730.

gumenus monasterii Podborecensis, & Zlo-
zowienensis.

Pater Josephus Narolski ordinis Divi Ba-
silii magni conacionator cathedrae Leopo-
liensis.

Pater Philaretus Podkova Hegumenus
Czechovienensis.

Pater Gedeon Pakovskii Thuliscensis ma-
nu prop.

Pater Gedeon Tymoszevich Hegumenus
Dobrancensis.

Pater Josaphat Boryskovskii Hegume-
nus Sokolecensis.

Pater Justinus Mickocki Hegumenus Ber-
jadensis.

Pater Vitalius Jandzinski vicarius & con-
clonator Czechovienensis.

Pater Iosias Cunajevvskii Hegumenus Kra-
soputienensis.

Stephanus Laskovskii S. Romani impe-
rial notarius apostolicus senior confratrum
Leopoliensium.

Joannes Czesnikovskii deputatus confrat-
ternitatis Leopoliensis.

Pater Gregorius Podgurski decanus fore-
neus Bobrecensis, conacionator, & procu-
rator cauforum spiritualium.

Pater Basilius Guatkovskii vicarius in
spiritualibus Dolinenensis, & Calusienensis de-
canus.

Pater Andreas Zbarovskii decanus Zloc-
zowienensis.

Pater Petrus Podrudcki decanus Zydac-
zovienensis.

Pater Gregorius Caapelski decanus Bla-
kawienensis.

Pater Joannes Drokomirecki vicarius Sta-
nislavovienensis.

Pater Stephanus Krakowiecki vicarius
Camenecensis.

Pater Basilius Tvvardyjevich vicarius
Czorkovienensis.

Pater Alexander Lomkovskii vicarius Scal-
fencensis.

Pater Joannes Podgurski Alumnus posti-
ficius Leopoliensis.

Pater Basilius Laurovicius vicarius Por-
jancensis.

Pater Jacobus Zarzycki decanus Voinilo-
vienensis.

Pater Michael Zarzychi presbyter & de-
canus Buctacensis.

Episcopatus Pinienensis.

Pater Joannes Drozjovskii decanus Pi-
nensis.

Pater Andreas Daneykovic decanus Po-
hoseensis.

*Religiosi exemplis a Porto-Arcimadri-
ta ex Diocesi Vladimiriensi*

Pater Gabriel Ochabski ordinis Divi Ba-
silii magni officialis Vladimiriensis, Hegu-
menus Zimnenensis man. prop.

Pater Jonas Wenzaki Hegumenus Nizki-
nicensis.

Pater Andreas Bleicki ordinis Divi Ba-
silii magni Superior Turopienensis.

Pater Thophilus Lacervicus ordinis Divi Ba-

ANNO
CHRISTI:
1720.

Basilii Magni legatus Supraliensis monasterii.

Pater Natanael Malevitz Superior Sto-

janovensis man. prop.

Ego infra scriptus suprapositaam Fidei pro-
fessionem ab illustrissimo, ac reverendissimo
domino Leone Kuzka archiepiscopo Metro-
politanu Kyovienti, Hallicensi, totiusque
Russiae &c. necnon ab aliis, qui sua nonul-
la subscripti erunt, in manibus meis emissaam
recepit, & ita testor man. prop.

H. archiepiscopus Edeissenus nun-
cius apostolicus.

In nomine domini: Amen. Omnibus, &
singulis, quorum interest, fidem facio, & B
attestor ego infra scriptus, quod anno a Na-
tivitate eiusdem Domini nostri Iesu Christi
millesimo septingentesimo vigesimo, indi-
catione Romana decima tertia, diebus vero
vigesima sexta mensis Augusti, necnon pri-
mi, & sexta mensis Septembris respective,
illustrissimus, ac reverendissimus dominus
Leo Kuzka archiepiscopus Metropolitanus
Kyovienti, Hallicensi, totiusque Russiae &c.
necnon alii supra scripti, constituti persona-
liter coram illustrissimo, ac reverendissimo
domino Hieronymo Grimaldo archiepiscopo
Edeisseni nuncio apostolico in regno Poloniae
&c. & presidente synodali, flexis genibus,
& facrofaniis Evangelii, quae praे mani-
bus habebant, tactis, medio juramento re-
troscripam Fidei professionem in manibus
eiusdem illustrissimi, ac reverendissimi domi-
ni nuncii apostolici, & presidente synodali
emiserunt, presentibus RR. PP. Joanne An-
tonio Fabri preposito ecclesie parochiali
sancte Crucis, & domus Varsavienensis Supe-
riori, per Poloniam, & Lithuaniae vitiato-
re congregationis millionis. & Stephano
Trombetti clero regulari, collegiorum
pontificiorum Rutheni, & Armeni Leopo-
llensium praefecto, aliquique testibus circa pre-
missa habitis, & in locis, ubi dñi illustris-
simi, ac reverendissimi archiepiscopi Metro-
politani, & aliorum respective nomina scri-
pta sunt. Ipse, & ipsi propria manu scri-
pserunt. Actum Zanoscii, anno, mensibus,
diebus, quibus supra, & in fidem me sub-
scripti, signoque mei notariatus publici com-
muniui.

Stephanus Skowarczynski publicus sacra au-
toritate apostolica, ac synodalis nota-
rius, & cancellarius apostolica in regno
Polonia vice cancellarius man. prop.

Loco + Signi.
Loco + Sigilli.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus
Sicuti. Amen.

ANNO
CHRISTI:
1720.

Ego Antonius Zavadzki Ordinis Divi
Basilii Magni Generalis, seu Proto Ar-
chimandrita Superior Beresueensis firma
de credo, & profiteor omnia, & angula,
que continentur in Symbolo, quo sancta
Romana Ecclesia ultit, videlicet.

Credo in unum Deum Patrem omnipot-
tentem, factorem caeli, & terræ; visibi-
lum omnium, & invisibilium. Et in unum
Dominum Jesum Christum, Filium Dei uni-
genitum, & ex Patre natum ante omnia
secula. Deum de Deo, lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero, genitum non
factum, consubstantialem Patri, per quem
omnia facta sunt; qui proper nos homines,
& propter nostram salutem descendit de
caelis, & incarnatus est de Spiritu San-
cto, ex Maria Virgine, & Homo factus
est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio
Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit
tertia die secundum scripturas. Et ascendit
in caelum, sedet ad dexteram Patris. Et
iterum venturus est cum gloria judicare vi-
vos, & mortuos, cujus regni non erit finis.
Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vi-
viscentem, qui ex Patre, Filioque proce-
dit; qui cum Patre, & Filio simul adora-
tur, & conglorificatur, qui locutus est per
Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam,
& Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum
Baptisma in remissionem peccatorum, &
expecto resurrectionem mortuorum, &
vitam venturi seculi. Amen.

Veneror etiam, & suscipio universales
synodos, prout sequitur, videlicet:

Nicenam primam, & profiteor quod in
ea contra Arium, damnata memorie, defi-
nitum est: Dominum Jesum Christum esse
Filium Dei, ex Patre natum Unigenitum;
id est, ex substantia Patris natum, non fa-
ctum, consubstantialem Patri; atque impian-
illas voces, recte in eadem synodo damna-
tas esse, quod aliquando non fuerit, vel
quod factus est ex iis, quae non sunt, aut
ex alia substantia, vel essentia, aut quod
sit mutabilis, vel convertibilis filius Dei.

Constantinopolitanam primam, secundam
in ordine; & profiteor quod in ea contra
Macedonium, damnata memorie, definitum
est, Spiritum Sanctum, non esse servum;
sed Dominum; non creaturam, sed Deum,
ac unum habentem cum Patre, & Filio Dei-
tatem.

Ephesinam primam, tertiam in ordine,
profiteor quod in ea contra Nestorium, dam-
nata memorie, definitum est: Divinitatem,
& humanitatem ineffabili, & incomprehen-
sibili unitate, in una persona Filli Dei, u-
num nobis Jesum Christum constituisse. ta-
que de causa Beatissimam Virginem vere es-
se Dei Genitricem.

Chalcedonensem, quartam in ordine, &
profiteor quod in ea contra Eutychem, &
Dioscorum, ambo damnata memorie, defi-
nitum est: Unum, eundemque Filium Dei,
Dominum nostrum Jesum Christum, perfec-
tum esse in Deitate, & perfectum in huma-
nitate.

ANNO
CHRISTI
1720.

nitate, Deum verum, & hominem verum, ex anima rationali, & corpore consubstantialem Patri secundum Deitatem, eundem consubstantiam nobis secundum humanitatem, per omnia nobis similem, absque peccato, ante secula quidem de Patre genitum secundum Deitatem, in novissimis autem diebus, eundem propter nos, & propter nostram salutem, ex Maria Virgine Dei Genitrici secundum humanitatem, unam, eundemque Christum Filium Dei unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque nature, & in unam personam, atque subsistentiam concurrente, non in duas personas B partitum, aut divivum, sed unum, eundemque Filium, & Unigenitum, Deum verum Dominum Iesum Christum.

Item ejusdem Domini nostri Iesu Christi Divinitatem, secundum quam consubstantialis est Patri, & Spiritui Sancto, impossibilem esse, & immortalem; eundem autem crucifixum, & mortuum tantummodo secundum carnem, ut pariter definitum est in dicta synodo, & in epistola Sancti Leonis Romani Pontificis, cuius ore, Beatum Petrum loquutum esse, Patres in eadem synodo acclamaverint. Per quam definitionem damnatur impia heresis illorum, qui Trisagio ab Angelis tradito, & in prefata Chalcedonensi synodo decantato, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus & immortalis, miserere nobis, addebat: Qui crucifixus est pro nobis; atque adeo Divinam naturam trium personarum possibilem assertabant, & mortalem.

Constantinopolitanam secundam, quintam in ordine, in qua prefata Chalcedonensis synodi definitio renovata est.

Constantinopolitanam tertiam, sextam in ordine, & propterea quod in ea contra monothelitas definitum est: In uno, eodemque Domino nostro Iesu Christo duas esse naturales voluntates, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfusa, & humanam eius voluntatem non contrariam, sed subiectam Divino eis, atque omnipotenti voluntati.

Nicenam secundam, septimam in ordine, & propterea quod in ea contra Iconoclastas definitum est: Imagines Christi, ac Deiparae Virginis, nec non aliorum sanctuariorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, & venerationem impertendam.

Constantinopolitanam quartam, octavam in ordine, & propterea, in ea Photium merito fuisse damnatum, & Sanctum Ignatium Patriarcham restituimus.

Veneror etiam, & suscipio omnes alias universales synodos auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, & confirmatas, & presentem Florentinam synodum, & propterea quae in ea definita sunt, videlicet: Quod Spiritus Sanctus ex Patre, & Filio, eternaliter est, & essentiam suam, summae esse subsistens habet ex patre simul, & Filio, & ex utroque eternaliter, tanquam ab uno principio, et unica spiratione procedit.

ANNO
CHRISTI
1720.

Item dictiōnē illam (Filioque) veritatem declarandi gratia, & imminente necessitate, licet, & rationabiliter Symbolo suffici appositam.

Item in Azymo, sive fermentato pane tritico, Corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in alterutro ipsum domini corpus confidere debere, unumquemque scilicet juxta iux ecclesie, sive occidentalis, sive orientalis consuetudinem.

Item si vere poenitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis poenitentie fructibus de commissis latrificerint, & omib⁹, corum animas poenis purgatori⁹ post mortem purgari; & ut a poenis hujusmodi relevantur, prodesse eis fideliū vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, & clementinas, & alia pietatis officia, que a fideli⁹ pro aliis fideli⁹ heretiqueverunt, secundum ecclesie instituta; illorūque animas, qui post baptisma susceptum, nullam omnino peccati maculam incurserunt, illas etiam, que post contractam peccati maculam vel in suis corporibus, vel eisdem exutæ, sunt purgatae, in celum mox recipi, & intueri clare ipsum Deum Trinum, & unum sicuti est, pro meritorum tamen diversitate, aliud alio perfectius; illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decadunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas.

Item sanctam apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in universum obtemperare primatum, & ipsum Romanum pontificem successorem oīc beati Petri principis Apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusque ecclesie Caput, & omnium Christianorum patrem, ac doctorem existere: Et ipsi in beato Petro palecendi, regendi, ac gubernandi universalem ecclesiam a Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam, ut eadem Florentina synodus assertit, in gestis ecumenicorum conciliorum, & in sacra canonibus continetur.

Item legalla veteris Testamenti, seu Moysæ legis coeremonias, sacra sacrificia, & Sacramenta, Domino nostro Iesu Christo adveniente, confessio, & post promulgatum Evangelium, sine peccato observari non posse. Ejusdem etiam legis veteris ciborum mundorum, & immundorum differentiae ad ceremoniālia pertinere, que surgente Evangelio, transierunt.

Illam etiam apostolorum prohibitionem, ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato illi tempore congruisse, ut inter Iudeos, & Gentiles dissensionis materia tolleretur. Cujus apostolicæ prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus.

Pariter veneror, & suscipio Tridentinam synodum, & propterea quae in ea definita, & declarata sunt, & praetertim offerri Deo in missa verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro vivis, & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistia sacramento (juxta Pidem, quo semper in ecclesia Deligit) contineri vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, una cum anima, & divinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum, siveque

ANNO
CUIUSVIS
1720.

rique conversionem totius substantie panis in corpus, & totius substantie vini in san-
guinem, quam conversionem catholica ec-
clesia apostolice transubstantiationem appel-
lat, & sub unaquaque specie, & singulis
cujusque speciei partibus, separatione facta,
totum Christum contineri.

Item septem esse nova legis sacramenta
a Christo Domino nostro instituta ad salu-
tem humani genitio, quamvis non omnia
singulis necessaria, videlicet: Baptismum,
Confirmationem, Eucharistiam, Peniten-
tiam, Extremam Unctionem, Ordinem, &
Matrimonium, illaque gratiam conferre; &
ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordin-
em iterari non posse.

Item Baptismum esse necessarium ad sa-
lutem, ac proinde si mortis periculum im-
mineat, mox sine ulla dilatione conferendum
esse, & a quocumque, & quandcumque,
sub debita materia, forma, & intentione
collatum esse validum.

Item Sacramenti Matrimonii vinculum in-
dissolubile esse, & quamvis, propter adul-
terium, heresim, aut alias causas, possit
inter conjuges thor, & cohabitationis se-
paratio fieri, non tamen illis aliud matri-
monium contrahere fas esse.

Item apostolicas, & ecclesiasticas tradi-
tiones suscipiendas esse, & venerandas.

Indulgientiarum etiam potestatem a Chri-
sto in ecclesia reliquam fuisse, illarumque
usum Christiano populo maxime saluta-
rem esse.

Pariter que de peccato originali, de ju-
nitione, de sacrorum librorum tam ve-
teris, quam novi Testamenti indice, & in-
terpretatione, in predicta Tridentina sy-
nodo definita sunt, suscipio & profiteor.

Cetera item omnia iusceptio, & profi-
teor, que recipit, & profitetur sancta Ro-
mana ecclesia, simulque contraria omnia,
& schismata, & heres ab eadem eccl-
esi damnatas, rejectas, & anathematizatas
ego pariter damno, reicio, & anathema-
tizo.

Insuper Romano Pontifici Beati Petri D
principis Apostolorum successori, ac Iesu
Christi Vicario veram obedientiam spondeo,
ac juro.

Hanc fidem Catholicæ ecclesie, extra-
quam nemo talvis esse potest, quam in pre-
senti sponte profiteor, & veraciter teneo,
eamdem integrum, & inviolatam usque ad
extremum vitæ spiritum, constantissime,
Deo adjuvante, retinere, & confiteri, at-
que a meis subditis, vel illis, quorum cu-
ra ad me in meo munere spectabit, teneri,
doceri, & prædicari, quantum in me erit,
me curaturum.

Ego idem Antonius Zavvadzki, ordinis
Divi Basili magni Proto-Archimandrita;
spondeo, vovo, & juro. Sic me Deus ad-
juvet &c.

Ego idem Demetrius Zanckievicz ordi-
nis Divi Basili magni consulutor superior
Novogrodenensis spondeo, vovo, & juro.

Ego idem Antonius Tumilowicz ordinis
Divi Basili magni secretarius superior Byt-
nenz, spondeo, vovo, ac juro.

Polycarpus Mihunievicz ordinis Divi Ba-

slil superior Zyro vicentis man. prop.
Josephus Saporovitz superior, & offi-
cialis Polonicensis ordinis Divi Basili magni
man. prop.

ANNO
CUIUSVIS
1720.

Augustinus Lubieniecki ordinis Divi Basili
magni officialis, & Superior Vitebscenus
man. prop.

Josaphat Roginski ordinis sancti Basili
magni superior, & rector Scholarum Uladi-
miriensium man. prop.

Patricius Zyrauskis ordinis Divi Basili
magni secretarius reverendissimi Proto-Ar-
chimandrita man. prop.

Adrianus Fabryus ordinis Divi Basili ma-
gni superior, & officialis Bretenis man.
prop.

B Constantinus Szaciavskis ordinis Divi Basili
magni superior Chomicensis man. prop.

Justinus Kozaczenko ordinis Divi Basili
magni superior Verchovienensis man. prop.

Melchior Lossovitz ordinis Divi Basili
magni sacrae theologie Bachalaureus supe-
rior Belzensis man. prop.

Sylvester Kulczynski ordinis sancti Basili
magni ordinarius concionator, & prefectus
scholarum Zyrovenium.

Spiridion Jachimovica ordinis Divi Basili
magni praefectus scholarum Uladimirien-
sium.

Ignatius Kulczynski ordinis Divi Basili
magni sacrae theologie, & philosophie do-
ctor.

Ambrosius Uliński ordinis Divi Basili ma-
gni vicarius Zydicensis.

Pacomius Malevitz ordinis Divi Basili
magni cappellanus illustrissimi Metropoli-
tani.

Parthenius Daneykovitz ordinis Divi Basili
magni cappellanus illustrissimi domini
archiepiscopi Polocensis.

Nicolaus Blenitski ordinis Divi Basili
magni cappellanus illustrissimi episcopi Chel-
mensis.

Ego infra scriptus suprapositam Fidel pro-
fessionem ab admundum reverendo patre An-
tonio Zavvadzki Proto-Archimandrita ordi-
nis Divi Basili Magni, aliisque religiosis
ejusdem ordinis, qui sua nomina subscripte-
runt, in manibus mei emissam recepi; &
ita testor man. prop.

H. archiepiscopus Edessenus nuncius
apostolicus.

In nomine Domini. Amen. Omnibus, &
singulis, quorum interest, fidem facio, &
attestor, Ego infra scriptus, quod Anno
Nativitate ejusdem Domini nostri Iesu Chri-
sti millefimo septingentesimo vigesimo; in
indictione Romana decimatercia, diebus ve-
to vigesimali mensis Augusti, & prima
mensis Septembri respetive, admundum re-
verendus pater Antonius Zavvadzki Proto-
Archimandrita ordinis Divi Basili magni,
necon alii ejusdem ordinis religiosi supra-
scripti, constituti personaliter coram illu-
strissimo, ac reverendissimo domino Hierony-
mo Grimaldo archiepiscopo Edesseno, Nun-
cio apostolico in regno Polonia &c. & pre-
sidente synodali, flexis genibus, sacrosan-
ctis Evangelii, que pre manus habebant,

z z z . tactis

1463

CONCILIO RUTHENORUM.

ANNO
CHRISTI
1720.

tatis, medio iuramento, retroscriptam. A
Fidel professionem, in manibus ejusdem illarum, &
lustris, ac reverendissimi domini nuncil
apostolic, & presidentis synodalis emite-
runt presentibus RR. PP. Joanne Anto-
nio Fabri proposito ecclesie parochialis san-
cte Crucis, & domus Varsaviensis superio-
re, per Poloniam, & Lithuaniae visitatore
congregationis missionis, & Stephano Trom-
betti clero regulari, collegiorum pontifi-
ciorum Ruthenorum, Armeni Leopoliticorum,
prefecto, aliisque testibus circa premisa ha-
bitis, & in locis, ubi dicti admodum re-
verendi Patris Proto-Archimandritas, &
aliorum respective nomina scripta sunt.
Ipse, & ipsi propria manu scripsierunt.
Actum Zamoscii Anno, mensibus, diebus, B
quibus supra. Et in fidem me subscripsi, si-
gnoque mel notariatus publici commynivi.

*Stephanus Skowarczynski publicus sacra au-
toritate apostolica, ac synodalis No-
tarius, & punctuatura apostolica in Re-
gno Polonia Vice-cancellarius manus
prop.*

Loco + Signi.
Loco + Sigilli.

*In nomine Patris, & Filii, & Spiritus
Sancti. Amen.*

Ego Laurentius Druchi Sokolinski archi-
episcopus Smolensensis Severiensis &c.
firma fide credo, & profiteor omnia & sin-
gula, quæ continentur in symbolo, quo sancta
Romana ecclesia utitur, videlicet.

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ; visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & Homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vi-
vos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit; qui cum Patre, & Filio simul adora-
tur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vita-
tam venturi seculi. Amen.

Veneror etiam, & iuscipio universales
synodos, prout sequitur, videlicet:

Nicenam primam, & profiteor quod in ea contra Arium, damnata memoria, definitum est: Dominum Iesum Christum esse Filium Dei, ex Patre natum Unigenitum,

1464

ANNO
CHRISTI
1720.

Iust, ex substantia Patris natum, non fa-
tum, consubstantialem Patri; atque impas-
illas voces, recte in eadem synodo damnata
esse, quod aliquando non fuerit, aut
quod factus est ex lis, quæ non sunt, aut
ex alla substantia, vel essentia, aut quod
sit mutabilis, vel convertibile filius Del.

Constantinopolitanam primam, secundam
in ordine; & profiteor quod in ea contra
Macedonium, damnata memoria, definitum
est, Spiritum Sanctum, non esse servum;
sed Dominum; non creaturam, sed Deum,
ac unam habentem cum Patre, & Filio Del-
tatem.

Ephesinam primam, tertiam in ordine,
profiteor quod in ea contra Nestorium, dam-
nata memoria, definitum est: Divinitatem,
& humanitatem ineffabili, & incomprehen-
sibili unione, in una persona Filius Del, u-
num nobis Iesum Christum constituisse, ea-
que de causa Beatissimam Virginem vere es-
te Del Genitricem.

Chalcedonensem, quartam in ordine, &
profiteor quod in ea contra Eutychem, &
Dioscorum, ambos damnatae memoriae, defi-
nitum est: Unum, cumdemque Filium Del,
Dominum nostrum Iesum Christum, perse-
stum esse in Deitate, & perfectum in huma-
nitate, Deum verum, & hominem verum,
ex anima rationali, & corpore, consubstantia-
lem Patri secundum Deitatem, cumdem con-

C
substantialem nobis secundum humanitatem,
per omnia nobis similem, absque peccato,
ante tunc quidem de Patre genitum secun-
dum Deitatem, in novissimis autem diebus,
cumdem propter nos, & propter nostram
salutem, ex Maria Virgine Dei Genitrico se-
cundum humanitatem, unum, cumdemque
Christum Filium Del unigenitum, in duabus
naturis inconfus, immutabiliter, indivise,
inseparabiliter agnoscendum, ausquam su-
blata differentia naturarum propter unionem,
magisque salva proprietate utriusque
naturæ, & in unam personam, atque sub-
sistentiam concurrente, non in duas personas
partitum, aut divisum, sed unum, cumdem
que Filium, & Unigenitum, Deum verum
Dominum Iesum Christum.

Item ejusdem Domini nostri Jesu Christi
Divinitatem, secundum quam consubstantia-
lis est Patri, & Spiritui Sancto, impassibilem
esse, & immortalem; cumdem autem cruci-
fixum, & mortuum tantummodo secundum
carnem, ut pariter definitum est in dicta sy-
nodo, & in epistola Sancti Leonis Romani
Pontificis, cuius ore, Beatum Petrum lo-
quutum esse, Patres in eadem synodo accla-
mavetunt. Per quam definitionem damnatur
impia heresis illorum, qui Trisagio ab An-
geliis tradito, & in praesata Chalcedonensi
synodo decantato, Sanctus Deus, Sanctus
fortis, sanctus & immortalis, miserere no-
bis, addebat: qui crucifixus est pro no-
bis; atque adeo Divinam naturam tritum per-
sonarum passibilem alterebant, & morta-
lem.

Constantinopolitanam secundam, quintam
in ordine, in qua praesata Chalcedonensis sy-
nodi definitio renovata est.

Constantinopolitanam tertiam, sextam in
ordine, & profiteor quod in ea contra mo-
no-

ANNO
CHRISTI
1720.

nothelitas definitum est: In uno, eodemque A
Domino nostro Jesu Christo duas esse natu-
rales voluntates, & duas naturales ope-
rations indivise, inconvertibiliter, inse-
parabiliter, inconfuse, & humanam ejus
voluntatem non contrariam, sed subjectam
Divina ejus, atque omnipotenti voluntati.

Nicenam secundam, septimum in ordine,
& profiteor quod in ea contra Ieronimistas
definitum est: Imagines Christi, ac Deiparae
Virginis, nec non allorum sanctorum haben-
das, & retinendas esse, atque eis debitum
honorem, & venerationem impertendam.

Constantinopolitanam quartam, octavam
in ordine, & profiteor, in ea Phorium merito
fuisse damnatum, & Sanctum Ignatium
Patriarcham restitutum.

Veneror etiam, & suscipio omnes alias
universales synodos auctoritate Romani Pon-
tificis legitime celebratas, & confirmatas,
& praesertim Florentinam synodum, & pro-
fiteor quae in ea definita sunt, videlicet:
Quod Spiritus Sanctus ex Patre, & Filio,
eternaliter est, & essentiam suam, suumque
esse substantiam habet ex patre simul, &
Filio, & ex uteroque eternaliter, tanquam
ab uno principio, et unica spiratione pro-
cedit.

Item distinctionem illam (Filioque) veritatem
declarandi gratia, & imminentem necessita-
te, licite, & rationabiliter Symbolo fuisse
appositum.

Item in Azymo, sive fermentato pane
tritico, Corpus Christi veraciter confici,
sacerdotesque in alterutro ipsum domini cor-
pus confidere debere, unumquemque scilicet
juxta sua ecclesie, sive occidentalis,
sive orientalis constitutinem.

Item si vere poenitentes in Dei charita-
te decesserint, antequam dignis poenitentiis
fructibus de commissis satisfecerint, &
omissis, eorum animas poenis purgatoriis post
mortem purgari; & ut a poenis huiusmo-
di releventur, prodeesse eis fideliis vivorum
suffragia, Milliarum tunc sacrafficia, ora-
tiones, & elemosynas, & alia pietatis of-
ficia, quae a fidelibus pro animis fidelibus fieri
conuerupt, secundum ecclesie statuta;
illorumque animas, qui post baptismum su-
cepimus, nullam omnino peccati maculam
incurrente, illas etiam, quae post contractam
peccati maculam vel in suis corporibus vel eis-
dem exire, sunt purgatae, in celum mox re-
cipi, & intueri clare ipsum Deum Trinum, &
unum sicut est, pro meritorum tamen diver-
sitate, aliud alio perfectius, illorum autem
animas, qui in actuali mortali peccato, vel
solo originali decedunt, mox in infernum de-
scendere, poenitam disperibus puniendas.

Item sanctam apostolicam sedem, & Ro-
manum Pontificem in universum orbem te-
nere primatum, & ipsum Romanum ponti-
ficem successorem esse beati Petri principis
Apostolorum, & verum Christi vicarium,
et iisque ecclesie Caput, & omnium Chri-
stianorum patrem, ac doctorem existere: Et
ipius in beato Petro pascendi, regendi, ac
gubernandi universalem ecclesiam a Domi-
no nostro Jesu Christo plenam potestatem
graditam esse; quemadmodum etiam, ut ea-
em Florentina synodus assertit in gellis

ecumenicorum conciliorum, & in sacris
canonibus continetur.

ANNO
CHRISTI
1720.

Item legaliter veteris Testamenti, seu Mo-
saicis legi ceremonias, sacra sacrificia,
& Sacraamenta, Domino nostro Jesu Christo
adveniente, cessasse, & post promulgatum
Evangelium, sine peccato observari
non posse. Eiusdem etiam legi veteris cl-
borum mundorum, & immundorum differ-
entiam ad ceremonialis pertinere, que
fusceitate Evangelio transierunt.

Item etiam apostolorum prohibitionem,
ab immolatis simulacrorum, & sanguine,
& suffocato illi tempore congruisse, ut in-
ter Judaeos, & Gentiles dissensionis materia
tolleretur. Cujus apostolicæ prohibitions
B causa cessante, etiam cessavit effectus.

Pariter veneror, & suscipio Tridentinam
synodum, & profiteor quae in ea definita,
& declarata sunt, & praesertim offerri Deo
in initia verum, proprium, & propitiato-
rium sacrificium pro vivis, & defunctis,
aque in sanctissimo Eucharistia sacramento
(juxta Fidem, quæ semper in ecclesia Del-
fuit) contineri vere, realiter, & substancialiter
corpus, & sanguinem, una cum
anima, & divinitate Domini nostri Jesu
Christi, ac proinde totum Christum, si-
cique conversionem totius substantie panis
in corpus, & totius substantie vini in san-
guinem, quam conversionem catholica ec-
clesia apertissime transubstantiationem appelle-
bat, & sub unaquaque specie, & singulis
cujusque speciei partibus, separatione facta,
totum Christum contineri.

Item septem esse novæ legis sacramenta
a Christo Domino nostro instituta ad salu-
tem humani generis, quamvis non omnia
singulis necessaria, videlicet: Baptismum,
Confirmationem, Eucharistiam, Penitentia-
liam, Extremam Unctionem, Ordinem, &
Matrimonium, illaque gratiam conferre; &
ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordin-
em iterari non posse.

Item Baptismum esse necessarium ad sa-
lutem, ac proinde si mortis periculum im-
minet, mox sine ulla dilatatione confitendum
esse, & a quocumque, & quandocumque
sub debita materia, forma, & intentione
collatum, esse validum.

Item Sacramenti Matrimonii vinculum in-
dissoluble esse, & quamvis, propter adul-
terium, heresim, aut alias causas, possit
inter conjuges, thors, & cohabitationis se-
paratio fieri, non tamen illis aliud matri-
monium contrahere fas esse.

Item apostolicas, & ecclesiasticas tradi-
tiones suscipiendas esse, & venerandas.

Indulgentiarum etiam potestatem a Chri-
sto in ecclesia reliquat fuisse, illacumque
suum Christiano populo maxime salu-
tē esse.

Pariter quae de peccato originali, de ju-
stificatione, de sacrorum librorum tam ve-
teris, quam novi Testamenti indice, & in-
terpretatione, in predicta Tridentina sy-
node definita sunt, suscipio, & profiteor.

Cetera item omnia suscipio, & profiteor,
qua recipit, & proficitur sancta Ro-
mana ecclesia, simulque contraria omnia,
& schismata, & heresies ab eadem eccl-
esia

ANNO CHRISTI 1720. ha damnatas, rejectas, & anathematizatas
ego pariter damno, reicio, & anathematizo. A
Insuper Romano Pontifici Beati Petri
principis Apostolorum successori, ac Jesu
Christi Vicario veram obedientiam spondeo,
ac juro.

Hanc Fidem Catholicę ecclesie, extra-
quam nemo salvis esse potest, quam in pre-
senti sponte profiteor, & veraciter teneo,
eamdem integrum, & inviolatam usque ad
extremum vitę spiritum constantissime,
Deo adjuvante, retinere, & confiteri, at-
que a meis subditis, vel illis, quorum cu-
ra ad me in meo munere spectabat, teneri,
doceri, & prædicari, quantum in me erit,
me curaturum.

Ego idem Laurentius Druchi Sokolinski
archiepiscopus Smolecensis Severiensis &c.
spondeo, voveo, & juro, sic me Deus adju-
vet, & hac sancta Dei Evangelia.

Ego infra scriptus suprapositam fidei pro-
fessionem a reverendissimo domino Lauren-
tio Druchi Sokolinski archiepiscopo Smole-
censi, & Severiensi ritus Graeci uniti de-
verbo ad verbum in manibus meis emissam
recepit, & ita testor man. prop.

H. archiepiscopus Edessenus nun-
cius apostolicus.

In nomine Domini. Amen. Omnibus, &
singulis, quorum interest, fidem facio, &
attestor ego infra scriptus, quod anno a na-
tivitate ejusdem domini nostri Jesu Christi,
milleluno septingentesimo vigesimo, indicatio-
ne Romana decimateria, die vero decima
quinta mensis Septembri, constitutus perso-
naliter reverendissimus dominus Laurentius
Druchi Sokolinski archiepiscopus Smolecen-
sis, & Severiensis &c. ritus Graeci uniti co-
ram illustrissimo, ac reverendissimo domino
Hieronymo Grimaldo archiepiscopo Edesse-
no, nuncio apostolico in regno Polonie &c.
& praesidente synodali, flexis genibus, &
sacrosanctis evangelis, quae p̄ manibus
habebat, tactis, medio juramento, supradi-
cam Fidei professionem de verbo ad ver-
bum, prout jacet, in manibus ejusdem il-
lustrissimi, ac reverendissimi domini nuncii
apostolici, & praesidentis synodalis omisit,
& in locis, ubi nomen dicti reverendissimi
Domini Laurentii archiepiscopi scriptum est,
ipse propria manu scripsit. Presentibus re-
verendo domino Ludovico Vinequier Sacel-
lano, & domino Joanne Loga Cubiculacio
prædicti illustrissimi domini nuncii apostoli-
ci, testibus ad præmissa votatis habitis at-
que rogatis. Adum Zamosci, anno, men-
se, die quibus supra. Et in fidem me sub-
scripsi, signoque mei Notariatus publici
communivit.

Stephanus Skvvarczynski publicus sacra
authoritate apostolica, ac synodalis
notarius, & nunciaturus apostolice
in regno Polonie vice cancellarius
man. prop.

Loco + Sigilli.
Loco + Signi.

ANNO CHRISTI 1720. In nomine Sanctissima, & Individua Tri-
nitatis, Patris, & Filii, & Spiritus
Santii. Amen.

Presenti publico Instrumento cunctis pa-
teat evidenter, & sit notum; quod cum
Illustrissimus, & Reverendissimus Dominus
Leo Kisza archiepiscopus Metropolitanus
Kyovienis, Haliciensis, & totius Russie,
Episcopus Uladimiriensis, & Brestensis, At-
chimandrita Kyovo-Peczarensis, & Supras-
lensis supplicasset sanctissimo Domino no-
stro, ut ibi ad ecclesiasticam disciplinam,
veramque pietatem restaurandam, liceret sy-
nodum Provinciali celebrare; sacra Con-
gregatio de Propaganda Fide decrevit, ut
sequitur.

Decretum sacra Congregationis de Propa-
ganda Fide habita die vigesima
septima Maii 1715.

Relata per R. P. D. Silvium de Cava-
leriis archiepiscopum Athenarum se-
cretarium instantia R. P. D. Leonis Kisza
totius Russie Metropolite suppliciter pe-
tentis impetriri sibi facultatem convocandi
synodus provinciale, ad effectum occur-
rendi spiritualibus indigentias Ruthenarum
Diœcetum, sacra congregatio decrevit, ut
infra, videlicet.

Domino Nuncio, qui auctoritate etiam
sacra congregationis impetratur licentiam
Dominu Metropolite convocandi synodus,
cum facultate puniendi archiepiscopos, &
episcopos Ruthenos, qui ad synodus sine
legitima causa accedere recusarent, vel sine
eius licentia ante absolutam synodus, inde
discederent. Suspensa tamen exequatione,
donec a sacra congregacione resolutiones,
sive decreta synodalia confirmentur. Quæ
omnia per eundem R. P. D. Secretarium
sanctissimo Domino nostro in solita audi-
entia habita, eadem die relata sanctitas sua
benignissime approbavit. Datum Rome dic
D 13. Julii 1720.

Joseph Cardin. Sacripantes Praefectus.

Loco + Sigilli.

P. A. Archiep. Larissæ Secretarius.

Hujus autem decreti vigore, Idem Il-
lustrissimus Dominus Metropolitanus factu-
sibi, sacra congregationis nomine, potesta-
te, ab Illustrissimo, ac Reverendissimo Do-
mino Hieronymo Grimaldo archiepiscopo
Edesseno, & nuncio apostolico in Regno
Polonie, cui injunctionum quoque a sancta
E sede fuerat, ut in eadem synodo presideret,
quemadmodum ex tenore Brevis infra ad-
scribendi patebit, Leopoli primum, deinde
ob gravissimum in illa Civitate pestilentiam,
Zamosci synodum habendam indixit, ut se-
quitur.

ANNO
CHRISTI
1720.

Leo Kiszka Dei, & sancta sedis apostolica gratia archiepiscopus Metropolitanus Kyovienensis, Halicenensis, & totius Russie, episcopus Uladimiriensis Breslensis Kyovo Peczarenensis, Supraslensis, Archimandrita.

Per illustri Reverendissimo, ac Religiosissimo in Christo Patre Joanni Chrysostomo Radzimiriski Freckiewicz Ordinis Divi Basillii Magni Archimandrita Cacerelii salutem in Domino. Quamvis ex prescripto sacri Oecumenici Concilii Tridentini, Jure nobis archiepiscopali, Metropolitanano priu-
matiali in Russia suffragante, nedum potuerimus, verum etiam debuerimus Provinciale concilium ad restaurandam collapsam disciplinam, redintegrandoque ad pristinam orbitam mores, vocatis de jure vocandis indicere; nihilominus, quoniam de plenitude supreme potestatis, & clementiae sue sanctissimus dominus noster dominus Clemens XI. papa Roman. pro majori tum emolumento, tum gloria gentis nostre Roxolanæ, in praesidem celebrandi provinciali concilii, illustrissimum, celissimum, ac reverendissimum dominum D. Hieronymum Grimaldum archiepiscopum Eddensem, nuncium in regno Poloniae apostolicum destinavit. Idcirco eo magis piissimum ejusmodi negotium, ad pridem exoptatum jam reducere cupientes effectum ex speciali mandato praetatti celissimi, illustrissimi, ac reverendissimi domini domini nuacti apostolici, pro celebranda provinciali synodo, civitatem Leopolensem, diem vero inchoationis eius vigesimam sextam mensis Augusti, novo stylo designamus: & quatenus per illistris reverendissima paternitas vestra pro termino praefixo de rebus unionis consultura, supervenire Leopolim non dedignetur, refugiendo poenas canonibus praescriptas, contra non accedentes synodum provinciam, non immemor insuper sui Corporalis, ad accedendas synodos provinciales quoties vocatus fuerit, juramenti, intimamus, presentisque intimatorias literas nostras, pro majori robore veritatis, manus proprie subcriptione, penes officii nostri archiepiscopalis Metropolitanani sigillum, ratificamus, idque in nomine sacrosancte, vivifice, & individuæ Trinitatis, Patris & Filii, & Spiritus Sancti. Dabantur ad cathedram nostram Uladimirensem, die vigesima prima mensis Maii anno domini millesimo septingentesimo vigesimo.

Leo archiepiscopus Metropolitanus totius Russie man. prop.

Loco + Sigilli.

Josaphat Jachimowicz ordinis divi Basillii magni, Archimandrita Toloczynensis curia illustrissimi, excellentissimi, ac reverendissimi domini Metropolitanani totius Russie &c. Auditor man. prop.

Nicolaus Laszczeushi sue illustrissime, excellentissime Celitudinis notarius man. prop.

Item: *Leo Kiszka Dei, & sancta sedis apostolica gratia archiepiscopus Metropolitanus Kyovienensis, Halicenensis, & totius Russie, episcopus vero Uladimiriensis, & Breslensis, Kyovo, Peczarenensis, & Supraslensis abbas.*

ANNO
CHRISTI
1720.

Illustrissimis, per illistribus, reverendissimis, venerabilibus, admodum RR. reverendis, archiepiscopis, episcopis, archimandritis, proto-archimandritis, Hegumenis, monasteriorum Superioribus, decanis, parochis, & ceteris ad synodum Provincialem Leopolim per nostras literas anteriores evocatis, salutem in Domino. Quoniam saevens pestis, nedum in vicinioribus locis, verum etiam in ipsa Civitate Lopoliensi, maximum periculum nobis ingerit, ne Civitas illa adiri possit: idcirco synodum provinciale in antecessum Leopolim indicitam, & intimatam pro die vigesima sexta mensis Augusti, in anno presenti transferendam esse Zamoscium, ex mente excellentissimi, illustrissimi, & Reverendissimi Domini Nuncii Apostolici, duximus, eamdemque praesentium tenore literarum, ad Civitatem Zamoscensem, termino temporis non immutato, nec variato, atque transferimus, ac ut illustrissime, perillustres, reverendissime Dominationes Vestre cum vocatis de jure vocandis e sibi creditis dioecesis, pro termino praefixo, de Rebus Unionis consultare, supervenire non dedigentur, refugiendo poenas canonibus praescriptas contra non accedentes synodum Provincialem, non immemor insuper sui Corporalis, ad accedendas synodos Provinciales, quoties vocati fueritis, juramenti intimamus, praesentesque intimatorias literas nostras, pro majori robore veritatis, manus proprie subscriptione, penes officii nostri archiepiscopalis Metropolitanani sigillum ratificamus. Dabantur ad Cathedram nostram Uladimirensem, die vigesima mensis Junii anno Domini Millesimo septingentesimo vigesimo.

Leo archiepiscopus Metropolitanus totius Russie man. prop.

Loco + Sigilli Metropolitani.

Josaphat Jachimowicz Ordinis Divi Basillii Magni, Archimandrita Toloczynensis, auditor curie Metropolitanæ man. prop.

Nicolaus Laszczeushi sue illustrissime, excellentissime, ac reverendissime Celitudinis notarius man. prop.

Anno itaque a Nativitate Domini Nostris Jesu Christi Millesimo Septingentesimo vigesimo, Indictione Romana decima tertia, Pontificatus Sanctissimi Domini Nostris, Domini Clementis Papæ ejus nominis XI. anno vigesimo, die vigesima sexta mensis Augusti, secundum Latinum Kalendarium, Zamoscii, in ecclesia parochiali tituli Protectionis Beatissime Mariae Virginis, & San. Nicolai Ritus Graeci uniti, in termino ex literis Indictionis, ac etiam aliis authoritate

CONCILIJ RUTHENORUM.

ANNO
CHRISTI
1720.
te illustrissimi, ac Reverendissimi Domini
nunc apostolici, & Presidentis editis, ac
ad valvas ruin collegiate Latium, tum pra-
fata parochialis Graecæ ecclesiærum Zaino-
scensium affixis, & publicatis, Synodus
provincia Ruthenæ, Ritus Graeci uniti le-
gitime inchoata, & celebrata est, presiden-
te antememorato illustrissimo, ac reveren-
dissimo Domino, Domino Hieronymo Gri-
maldo Dei, & apostolice fidei gratia ar-
chiepiscopo Edeteno, Sanctissimi Domini
Nostræ Domini Clementis Divina providen-
tia Papæ ejus nominis XI. Prelato dome-
nico, & assistente; eiusdemque, & Sancte
Sedis apostolice, in Regno Poloniae, & Ma-
gno Ducatu Lithuaniae, cum facultatibus
legati de latere, Nuncio, a prefato San-
ctissimo Domino Nostro, nec non sacra con-
gregatione de Propaganda hinc specialiter
deputato. Præsentibus autem illustrissimis,
ac reverendissimis Dominis Leone Kiszka ar-
chiepiscopo Metropolitano Kyovieni, Hal-
licensi, ac totius Russie, episcopo Uladimi-
rensi, & Brestensi, Archimandrita Kyovo-
Peczarensi, Supraslensi: Floriano Hrebni-
cki archiepiscopo Polocensi, & Vitebscensi:
Josepho Wihoishi Lutkoriensi, & Ostro-
gieni: Josepho Levicki Chelmeni, & Bel-
zensi Archimandrita Zydyczynensi: Athana-
sio Szeptycki Leopoliensi, Halicensi, & Ca-
mencensi: Hieronymo Ustrzycki Premi-
iensi, Samborensi, & Sanocensi Episcopis,
Theophilo Godebski electo, & nominato
Pinseensi, & Turovieni: Reverendissimus in
Christo Patribus Joanne Chrysoftomo
Radzyminski Froniewicz, Czerejensi; In-
nocentio Plehowicz Mielnicensi: Januario
Ohurcewicz, Dermanensi, & Dubneni:
Silvestro Tyrawshi, Dorokoburensi: Jacobo
Solikowski, Cobrineni, Ordinis Pro Con-
fultore: Patrio Bielski Owrancensi Poly-
carpo Filipowicz Lesczynensi: & Josaphat
Jachimowicz Toroczyensi Abbatibus. Vene-
rabilibus, admodum Reverendis Patribus
Innocentio Charkiewicz Vicario Archiman-
dræ Supraslensi, Theophilo Lacervicæ Leg-
ato Supraslensi Monasterii, Ordinis Divi
Basilii Magni. Ex Diœcesi Metropolitanâ
Kyovieni, VV. PP. Gregorio Kisielovskii
Dimirsensi: Stephano Holosnovicæ Czud-
nowieni Decanis: Joanne Sledkiewicz, Vice-decano, & Parochio Vilscensi. Ex
Diœcesi Metropolitanâ Novogrodeni: VV.
PP. Theodoro Mickiewicæ, Nessiensi. Pe-
tro Hubin Ki Grodnen. Jacobo Prokopowicz
Lidensi. Francisco Wyszynski, Ozarlanensi
Decanis. Benedicto Skiron Vice-Decano Sto-
nimeni Constant. Radkiewicz Volkowicen.
Theodoro Slizevski Cyryensi Decanis. Ex
Diœcesi Metropolitanâ Minsensi, VV. PP.
Michaële Jazgunovici Minscensi: Stepha-
no Mreyksi, Dotkinovien. Theodoro Zubow-
vicz Bronscensi, Philippo Piesko Brobruc-
sen. Paulio Luborvicz, Miedzeleni Deca-
nis, Antonio Girk y Vice-Decano, Lokoi-
scen. Presbyteris Secularibus Reverendissi-
mo Patre Antonio Zavvadzki Proto-Archi-
mandrita Ordinis: Venerabilibus admodum
Reverendis Patribus Basilio Procevvicæ Con-
fultore Ordinis, Superiori Chertmen. Deme-
trio Zankievicz Consultore Ordinis, Supe-

ANNO
CHRISTI
1720.

riore Novogrodecen. Antonio Tomitowicz
Ordinus Secretario, Bythenensi: Polycarpo
Mikuniewicz Zyrowicen. Superioribus: Jo-
sepho Saporowicæ Superiori, & Officiali
Potocen. Augustino Lubianuecki, Superiori
Vitebscen, & Officiali: Josphat Roginski
Rectore Scholarum Uladimirien. Patriotio
Zyrauiski Secretario Reverendissimi Proto-
Archimandritæ: Justino Kozaczeko Su-
prietore Verkouien. Constantino Szacriski Su-
prietore Chomscen. Melchiore Tosiovicæ,
Superiore, & Officiali Betzeni: Nicodemo
Kaszyc Superiori Albe Ducalis: Ambrolio
Ullinski Vicario Zydyczynen. Silvestro Kul-
czyński Lectore Philosophiae: Sofontio The-
odorowicz Concionatore Zyrovincen. Gabrie-
le Ochabski, Hegumeno Zimnensi: Jona
Wizanski, Niskinicen. Hegumeno: Natha-
nele Malevivicz, Strianovieni: Andrea Bie-
niki Turopinensi Superioribus: Pachomio
Malevivicz, Ordinis Divi Basilii Magni: Ex
Diœcesi Uladimirieni, VV. PP. Alexandro
Kyzikovskii Decano Uladimirien., publico
Sacra autoritate Apostolica, & Venerabi-
lis Capituli Notario. Laurentio Draczyuski
Hegumeno Zakorovien. Jacobo Silkievivcz
Sokaliensi. Basilio Bombrovskii Archidiaco-
no cathedralis Uladimirieni, Kisielineni:
Georgio Turovicz, Turiseni, Decanis Jo-
anne Turovicz vice-decano Uladimirien.
Daniele Tyskievivcz Porycensi: Andrea
Pichovicz Tarcakovien. Gabriele Kul-
czyński, Locateni: & Nicolao Lobaczew-
ski Camenecensi decanis. Ex diœcesi Bre-
stensi VV. PP. Joanne Duchaovskii Bresteni:
Theodoro Olifravvicz, Camenecensi:
Gregorio Andruskiewicz, Cobrinensi: Ste-
phano Olifrowicz, Mielnicensi: Michaelo
Marikowski, Bialscensi Basilio Wilewski,
Uladamieni decanis: Stephano Sosnowski
Polesensi, & Josepho Ilkiewicz Drogicensi
vice-decanis. Ex diœcesi Luckorienti VV.
PP. Nicolao Ruswiecki Luckorient. Mat-
thæo Hostytowski, Lesniowensi: Theodo-
ro Czerkiewicz Laurovien. Basilio Zarub-
kiewicz Zukovieni: Joanne Czebkiewicz
Rowieni: Basilio Łuckiewicz, Ostrogieni:
Joanne Bilski Bazalienti. Joanne Rotucka,
Dubneni, & Joanne Dubaczewski, Otv-
censi decanis. Ex diœcesi Premislensi, VV.
PP. Hieronymo Kuzmic Ordinis Divi Basilii
Magni, superiori monasterii Dobromilien.
Jacobu Borecki vicario in spiritualibus
cathedralis Premislensis. Ishaia Garvalev-
icz, Ordinis Divi Basilii Magni, Conciona-
tore illustris. D. episcopi Premislien. Jo-
anne Nermonovicz, presbytero, & vicario
in spiritualibus Jaroslavien: Petro Bore-
cki presbytero Premislensi vicario in spi-
ritualibus Nizankovien. Michaelo Narolksi
Presbytero Jaccoalviensi, vicario in spi-
ritualibus Prucknien. Joanne Kornaszewicz
Sanocensi. Theodoro Naszoezyc, Sambo-
riensi vicarius: fratres Augustino Taragrod-
zki Ordinis Divi Basilii Magni archidia-
cono illustrissimi Domini Episcopi Premi-
slensis: Nicolac Nasezoczyc parochio Sambo-
rien. & Birkovien. Almano Pontificio
Leopollen. Ex diœcesi Chelmeali. Thoma Kola-
dinski, Tyszoncensi: Theodoro Kortan-
evicz

Annos
Christi
1720.
vitez Betzeni. Theodoro Witowyski Uko-
niensis: Joanne Rauski Tomaszovieni: Andrea
Karpinski Szczepanieni: Andrea
Nacodostawski, Lublinensi. Theodoro Szczep-
binski Lubomlensi: Basilio Pilecki, Ratnensi:
Stephano Uszynski Rubleszovieni: And-
rea Wizanski Horodensi, & Polycarpo
Biatowyski Zamoscensi decanus. Ex epi-
scopatu Leopolensi, RR. PP. Dionisio Siem-
kiewicz Ordini Divi Basilli Magni, officiali
cathedral Leopolensi, & Hegumeno Sancti
Georgii & Hoszovieni: Antonio Siedlevi-
cz Officiali Cathedra Halicen. Hegumeno
Monasterii Ukonicensis, & Pekonicensis:
Dionisio Maschievicz officiali Cameneren.
Podolie, Hegumeno Sancti Honuphrii Leo-
polien. Parthenio Tomkowicci Archidiaco-
no illustrissimi episcopi Leopolensi, Hegu-
meno Monasterii Podkorensis, & Zloczow-
ien. VV. PP. Josepho Narolski ordinis Divi
Basilli Magni, Concionatore cathedra Leo-
pollensis: Philaretu Podkovva Hegumeno
Creckovieni: Gedeone Pakowski Vicenzi:
Gedeone Tymozewicz, Dobrzaneni: Jo-
saphat Boriskouski, Sokocentri: Justino
Michocki Bielsiadensi Hegumeni: Vitali Ja-
ndainski, Vicario, & Concionatore Creck-
ovieni, Isala Dunajesk Hegumeno Krasno-
rustynen. Gregorio Bodgurski, decano Fo-
rancu Bobrecensi Concionatore, & Promo-
tore, alias syndico generali: Basilio Gaat-
kowsky Vicario in spiritualibus Dolinen. C
Catulieni: Andrea Zborovski Zloczovieni:
Petro Podrudeki Zydaczovien. Gre-
gorio Czapelski, Bialokamenenti decanis:
Jo. Dzikowiecki Vicario Stanislawovien. Ste-
phano Krakowicck; cathedralis Camenecen.
Podolie: Basilio Twardyevicz, Czorkovvien:
Alexandro Tomkovski Sealscensi vi-
caris: Joanne Podgurski Alumno Pontificio
Leopolien. Basilio Tazorovvici Vicario
Bisczavieni: Jacobo Zarzycki Decano Voy-
nitovien. Michaela Zarzycki Presbytero,
& Decano Buczaczensi: ex diecesi Piasecen-
si, VV. PP. Joanne Druztovyski decano &
Andrea Dancikovski, Notario Capitulari
Piasecen. decano Pooscen. Tun., & RR. PP. D
Adriano Fabrycii superiore, & Officiali Bre-
sten Spiridone Jackinowicz Prefecto Scho-
larum Uladiimirientium: Ignatio Kulczynski
Sacrae Theologie, & Philosophie Doctore,
Parthenio Daneykovski: Nicolao Stelzyn-
ski, Ordinis Divi Basilli Magni: Stephano
Siemiezo Koss Kanczudzen. Michaela Davi-
dovvici Lubomlen. Michaela Rosinski Pres-
byteris: Basilio Skotynski vice-decano Lu-
baczovieni: Alexandro Waszynski, Pres-
bytero: Theodoro Rudnicki, Diacono Alu-
anno Pontificio Seminarli Leopolensis, Ri-
tus Graci uniti, atque nobilibus Stephano
Laskovski Sacrae Regis Majestatis secreta-
rio, notario apostolico, seniore confrater-
nitatis Leopolensis, & Joanne Czesnikovs-
ki, ab eadem confraternitate deputato.

Anno
Cunctissi
1720.

Eadem die vigesima sexta mensis Augu-
sti post celebratam ab illustrissimo, &
& Reverendissimo Domino archiepiscopo
Metropolitano Missam cantatam, illustrissi-
mus, ac reverendissimus Dominus nuncius
apostolicus, & praesidens synodalis, pre-
missis orationibus, & Hymno: *Veni Cres-
ceres Eccl. juxta ritum, & prescriptum Pon-
tificis Romani, orationem habuit ad om-
nes in Domino congregatos, moxque liter-
as brevis a Sanctitate Sua ad illustrissimum,
ad reverendissimum Dominum archiepisco-
pum Metropolitanum, omnesque alios illu-
strissimos, ac reverendissimos Dominos Ru-
thenos episcopos Ritus Graci directas ipsi
Illustrissimo Domino Metropolita configoar-
fecit: aliud vero breve deputationis sui
in Presidentem, publice legi justit, quod e-
rat tenor talis.*

Foris: *Venerabili Fratri archiepiscopo E-
steben nostro, & apostolica sedis in
Regno Poloniae.*

Loco & Annuli piscatoris.

Intus vero. CLEMENS PAPA XI.

Venerabilis frater salutem, & apostoli-
cam benedictionem. Cum sicut accepi-
mus, modernus Metropolita Russie una cum
venerabilibus etiam fratribus episcopis Ru-
thenia unitis Synodam super rebus ad ejus
Metropolitanam, aliasque ecclesiastis Ruthen-
is speccantibus prope diem celebrare in-
tendat: nos synodum hujusmodi recte, &
feliciter ad Dei gloriam, dictaramque ecclae-
siarum utilitatem celebrari cupientes, Te,
de cuius prudentia, integritate, & religio-
nis zelo plurimum in domino confidimus,
in predicta synodo nostra, & sedis aposto-
lice nomine praesidentem cum auctoritate,
facultatibus, iurisdictione, honoribus, &
oneribus similibus praesidentibus competen-
tibus, et aliis solitis, & contuetis apostoli-
ca auctoritate, tenore praesentium facimus,
constitutus, & deputamus: teque in do-
mino horramur, & monemus, ut synodum
hujusmodi fideliter regere, ac in illa, omnia,
qua ad prosperum ecclasiarum predictarum
regimen, & gubernium pertinent, decerni
statui, & ordinari cures, & facias, ita ta-
men, ut ea, qua in eadem Synodo decre-
ta, statuta, & ordinata forent, in suspen-
so remaneant, illorumque exequatio, do-
nec a congregatione venerabilium fratrum
nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis pro-
paganda Fidei praeposta, examinata, &
approbata non fuerint differri debent. Man-
dantes propterea in virtute sancte obedientie
predicantis metropolitae, & episcopis, ac
dilectis filiis clero in predicta synodo con-
gregatis, aliquique, ad quos pertinet, ut,
Te in in ejusdem synodi nostro, & prae-
dicta sedis nomine praesidentem reverenter su-
scipient, Tibique in omnibus ad pruden-
tia officium pertinacibus parcent, obe-

Anna diane

**ANNO CHRISTI
1720.**
diant, & assistant, Teaque salubria monita, & iusta humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procent, non obstant. Constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac quatenus opus sit, ecclesiarum hujusmodi etiam juramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboretur, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis apostolicis in contrarium præmissorum, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores presentibus pro plebe, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo labore permanens ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contraria quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctam Mariam magorem sub Annulo Piscatoris, die XX Martii MDCCXVI. pontificatus nostri anno decimo sexto.

F. cardinalis Oliverius.

Postquam autem lectum fuit hujusmodi Breve, illustrissimus, ac reverendissimus dominus metropolita aliud sibi, ceterisque suis illustrissimis co-episcopis inscriptum legi mandavit, quod erat tenoris talis.

Foris: Venerabilibus fratribus Leonis Kiska totius Russie Metropolitano, ac universitati Ruthenensis episcopis Ritu Graci provinciali synodo congregatis.

Loco t Annulo Piscatoris.

Intus vero: CLEMENS PAPA XI.

Venerabiles fratres salutem, & Apostolicam benedictionem. Verbis exprimeze non sat in possumus gaudium plane intimum, & singulare, quo paternum cor nostrum perfusum fuit, ubi a congregatione venerabilium Fratrum nostrorum negotiis Propagandæ Fidei prepositorum nuper acceptis, Fraternitates vestras ad restituendam in illis Ruthenæ nationis dioecesibus veram pietatem, ac ecclesiasticam disciplinam, ferventi studio incubere, eoque potissimum consilio ad istam provincialem synodus convenisse, ut scilicet opportunas rationes, ac salubriora remedia constituerent, per quas errores temporum calamitate, hominumque fraude inventi extirpatentur, ac regimini Vestro commissi sacerdotes, & populi ad sinecumen cultum Orthodoxæ religionis, sine qua placere Deo nequam possumus, tom etiam ad illibatam, ac integrum situs Catholicæ professionem revocarentur. Quocirca post actas Coelestis Pastorum principi humiles gratias, quod Fraternitatibus vestris plam hanc, gradusque vestri amplitudine, & sanctitate maxime dignam mentem injeicerit, pontificis iunioris nostri esse ducimus, Vobis effusam, meritamque tribuere laudem, & quamvis ultra bene currentibus paternæ vocis no-

stre calcar admovere, ut in suscepito religiosissimo proposito constanter pergeratis, ac lo eo præterim strenuam, sedulamque

ANNO
CHRISTI
1720.

potatis operam ut graves illi abusus, qui in factorum Ministrorum electione non sine magno animarum derrimento, quemadmodum probe nostis, irreperunt, ex vestris dioecesibus eliminantur quam primum Recipit enim e medio tollantur; Que quidem vota, ac desideria nostra fusiis vobis explicabit venerabilis Frater Hieronymus archiepiscopus Edesse, noster, & apostolicæ sedis in Regno Poloniz nuncius, quem nos illustre vobis præbituri argumentum existimationis, ac amoris, quo ritus Graeci profectores, & Ruthenam in primis nationem, omni tempore complexi sumus, & adiuc complectimur synodo Vestra coram adesse, eique nostro nomine præsidere volimus, ut spiritualibus vestris necessitatibus auctoritate nostra presens opem ferre, ac ea omnia sedulo promovere possit, quæ communè vestro bono, animarum saluti, divineque glorie incremento utilia, ac opportuna fore videbuntur. Vestrum itaque erit cumdem præsulem iis honoris, & reverentie significacionibus excipere, quæ præstantibus illius vestimentum ornamenti, ac in primis conspectu, quo a nobis insignitus est muneri plene debentur: tum etiam lis, que ipse nostro nomine vobis exponet, integrum adhibere fidem, ac item illius consiliis, & monitis prona, facileque præbere auctor, cum pro explorato habere debeatis ea non aliunde profici, quam a paterna, ac sane intima, qua vos in Domino prosequimur charitate; nec aliud certe spectare, quam communionem vestram, totiusque Ruthenæ nationis nobis commendatissimæ utilitatem. Hæc autem omnia pro perspectu, zeloque vestro ita præstanta a vobis fore condimus, ut uberiora in dies ab hac Sancta sede laudum præconia, ac tandem a Redemptore nostro amplissimam illum, quam bonis, fidelibusque pauperibus pollicitus est, retributionem consequi meamini. Eum interim nos enixe rogare non desinemus, ut sit in medio vestrum, quatenus ad illius justitiam faciendam vestra procedant eloquia, dirigantur cogitationes, & opera: & Fraternitatibus vestris Apostolicam benedictionem peramantem impertimur.

Datum Romæ apud sanctam Mariam Magorem, sub Annulo Piscatoris, die XIX. Iulii MDCCXX. Pontificatus nostri Anno XX.

Joannes Chrysostomus archiepiscopus Amasenus.

Finita lectione utriusque Brevis, memoratus illustrissimus, & reverendissimus dominus nuncius apostolicus iustis prælegi decreta de Residentia ex concilio Tridentino scil. 6. cap. 1. de Reformat. necnon decretum de professione Fidel facienda ex eodem concilio scil. 25. cap. 2. eisque prælegit. conformando se dispositioni factorum canonum, & facti concilli Tridentini, professionem Fidel Catholicæ, extra quam nemo salvus esse potest, emitendam proposuit; siveque propositam eamdem professionem Fidel, iuxta for-

AUVO
CRAZETI
1720.

formam ab Urbano VIII. felic. record. summo pontifice, pro orientalibus editam, omnes, & singuli, qui tunc ad hanc synodum convenerant, premente illustrissimo reverendissimo domino Metropolitano in manibus illustrissimi, ac reverendissimi domini Prelatentis synodalis presiderunt, suaque nomina actis interenda, quæ jam superius relata sunt, tradiderunt, ac deinde ipsam professionem, cuius tenor est, ut infra manibus suis subscripterunt, ut patet ex ipso Originali.

Forma Professionis Fidei.

Ego NN. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in symbolo, quo sancta Romana ecclesia utitur felicit.

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem coeli, & terræ; visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de celis, & incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & Homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in celum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria, judicare vivos, & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit; qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi. Amen.

Veneror etiam, & suscipio universales synodos, prout sequuntur, videlicet.

Nicenam primam, & profiteor, quod in ea contra Arium, damnata memoria, definitum est: Dominum Jesum Christum esse Filium Dei, ex Patre natum Unigenitum, id est, ex substantia Patris natum, non factum, consubstantialem Patri; atque impias illas voces, recte in eadem synodo damnatas esse, quod aliquando non fuerit, aut quod factus est ex iis, quæ non sunt, aut ex alia substantia, vel essentia, aut quod sit mutabilis, vel convertibilis Filius Dei.

Constantinopolitanam primam, secundam in ordine, & profiteor, quod in ea contra Macedonium, damnata memoria, definitum est: Spiritum Sanctum, non esse servum, sed Dominum; non creaturam, sed Deum; ac unam habentem cum Patre, & Filio Deitatem.

Ephesinam primam, tertiam in ordine, profiteor, quod in ea contra Nestorium, damnata memoria, definitum est: Divinitatem, & humanitatem ineffabili, & incomprehensibili unione, in una persona Filii Dei, unum nobis Jesum Christum constituisse, ea-

que de causa Beatissimam Virginem vere est. se Del Genitricem.

Chalcedonensem, quartam in ordine, & profiteor, quod in ea contra Eutychem, & Dioscorum, ambos damnata memoria, definitum est: Unum, eumdemque Filium Dei, Dominum nostrum Jesum Christum, perfectum esse in Dicitate, & perfectum in humilitate, Deum verum, & hominem verum, ex anima rationali, & corpore, consubstantialem Patri secundum Dicitatem, eumdem consubstantialem nobis secundum humanitatem, per omnia nobis similem, atque peccato, ante secula quidem de Patre genitum secundum Dicitatem, in novissinis autem diebus, eumdem propter nos, & propter nostram salutem, ex Maria Virgine Dei Genitrice secundum humanitatem, unum, eumdemque Christum Filium Dei unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nulquam sublata differentia naturarum propter unionem, nisi quis salva proprietate utiusque nature, & in unam personam, atque substantiam concurrente, uno in duas personas partitum, aut divisum, sed unum, eundemque Filium, & Unigenitum, Deum verum. Dominum Jesum Christum.

Item ejusdem Domini nostri Iesu Christi Divinitatem, secundum quam consubstantialis est Patri, & Spiritui Sancto, impatibilem esse, & in mortalem; eumdem autem crucifixum, & mortuum tantummodo secundum carnem, ut pariter definitum est in dicta synoto, & in epistola Sancti Leonis Romani Pontificis, cuius ore Beatum Perrum loquutum esse Patres in eadem synodo acclamaverunt. Per quam definitionem damnatur impia heresis illorum, qui Trisagio ab Angelis tradito, & in prefata Chalcedonensi synodo decantato, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus & immortalis, misericordia nobis, addebat: Qui crucifixus est pro nobis; atque adeo Divinam naturam trium personarum patibilis ascribant, & mortalem.

Constantinopolitanam secundam, quintam in ordine, in qua praefata Chalcedonensis sy-nodi definitio renovata est.

Constantinopolitanam tertiam, sextam in ordine, & profiteor, quod in ea contra Monothelitas definitum est: In uno eodemque Domino nostro Iesu Christo duas esse naturales voluntates, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, & humanam eius voluntatem non contrariam, sed subjectam Divinitate ejus atque omnipotenti voluntati.

Nicenam secundam, septimam in ordine, & profiteor, quod in ea contra Iconoclastas definitum est: Imagines Christi, ac Deiparæ Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, & venerationem impertendam.

Constantinopolitanam quartam, octavam in ordine, & profiteor in ea Photium metropolitanum fuisse damnatum, & Sanctum Ignatium Patriarcham restitutum.

Veneror etiam, & tuicipio omnes alias universales synodos auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, & confirmatas, & praesertim Florentinam synodus, & profiteor.

Aaaaa or

Anno Christi 1720. or, quæ in ea definita sunt, videlicet: quod Spiritus Sanctus ex Patre, & Filio eternaliter est, & essentiam suam, suumque esse substantens habet ex Patre simul, & Filio, & ex utroque eternaliter, tanquam ab uno principio, & unica spiratione procedit.

Item distinctionem illam (Filioque) veritatem declarandi gratia, & imminentie necessitate, licet, & rationabiliter symbolo fuisse apposita.

Item in azymo, sive foementato pane tritico, Corpus Christi veraciter confici, Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini Corpus confidere debere, unumquemque scilicet puxa sua ecclesia, sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudine.

Item si vere poenitentes in Dei charitate decesserint, atqueam digni poenitentis tribus de commissis satisfecerint, & omib[us] eorum animas poenis purgatorii post mortem purgari; &, ut a poenis hujusmodi releventur, prodesto eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet Sacrificia, orationes, & elemosynas, & alla pietatis officia, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus fieri confueverunt, secundum ecclesie instituta; illorumque animas, qui post Baptisma suscepimus, nullam omnino peccati maculam incurserunt, ilias etiam, quæ post contraham peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutæ, sunt purgatae, In Cœlum mox recipi, & intueri clare ipsum Deum Trinum, & Unum, sicuti est, pro meritorum tamen diversitate, alium alio perfectius; illorum, autem animas, qui in aequali mortali peccato, vel solo originall decedunt, mox in infernum descendere, poenis tamen dispatibus puniendas.

Item sanctam apostolicam sedem & Romanum pontificem in universum orbem teneare Primum, & ipsum Romanum pontificem successorem esse beati Petri principis Apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusque ecclesie Caput, & omnium Christianorum patrem, ac doctorem existere: et ipsi in beato Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalis ecclesiæ a Dominino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam, ut eadem Florentina synodus asserte, in gestis conciliorum, in sacris canonibus continetur.

Item legalia veteris Testamenti, seu Moysæ Legis ceremonias, sacra sacrificia, & sacramenta, Domino nostro Jesu Christo adveniente, cessasse, & post promulgatum Evangelium, sine peccato observari non posse. Eiusdem etiam legis veteris ciborum mundorum, & immundorum differentiatione ceremonialia pertinere, quæ surgente Evangelio transierunt.

Illam etiam apololorum prohibitionem, ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato illi tempori congruisse, ut inter Iudeos, & Gentiles diffensionis materia colleretur. Cujus apollonica prohibitiōnis causa cessante, etiam cessavit effectus.

Pariter veneror, & suscipio Tridentinam synodum, & profiteor quæ in ea definita, & declarata sunt, & presertim offerri Deo in missa verum, proprium, &

CONCILIO RUTHENORUM.

Anno Christi 1720.

propriatorum sacrificium pro vivis, & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistia sacramento (juxta fidem, quæ semper in ecclesia Dei fuit) contineri vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, una cum anima, & Divinitate Domini nostri Jesu Christi, ac proinde totum Christum, siveque conversionem totius substantialis panis in corpus, & totius substantialis vini in sanguinem, quam conversionem catholicæ ecclesia aptissime transubstantiationem appellant, & sub unaquaque specie, & singulis ejusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri.

Item septem esse novæ legis sacramenta a Christo Domino nostro instituta ad salutem humani generis, quamvis non omnia singulis necessaria, videlicet: Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem iterari non posse.

Item Baptismum esse necessarium ad salutem, ac proinde à mortis periculum imminentem, mox sine ulla dilatatione conferendum esse, & a quoque, & quandcumque sub debita materia, forma, & intentione collatum esse validum.

Item Sacramenti matrimonii vinculum indissolubile esse, & quamvis, propter adulterium, heresim, aut alias causas possit inter conjuges, thori & cohabitationis separatio fieri, non tamen illis aliud matrimonium contrahere fas esse.

Item apostolicas, & ecclesiasticas traditiones suscipiendas esse, & venerandas. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia reliquit fuisse, illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse.

Pariter, quæ de peccato originali, de justificatione, de sacrorum litorum tam veteris, quam novi Testamenti Indice, & interpretatione, in prædicta Tridentina synodo definita sunt, suscipio, & profiteor.

Cetera item omnia suscipio, & profiteor, quæ recipit, & proficitur sancta Romana ecclesia, simulque contraria omnia, & schismata, & hereses ab eadem ecclesia damnata, rejectas, & anathematizatas ego patitur damno, reuicio, & anathematizo.

Insuper Romano pontifici Beati Petri Principis Apost. successori, ac Jesu Christi vircar. veram obedienciam spondeo, ac juro.

Hanc Fidem catholice ecclesie, extra quam nemo salvus esse potest, quam in presenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integrain, & inviolatam usque ad extremitatem spiritum, constantissime, Deo adjuvante, retinere, & conserui, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in meo munere spectabit, teneti, doceri, & predicari, quantum in me erit, me curatum.

Ego idem NN. spondeo, voveo, & juro; sic mihi Deus adjuvet, & haec sancta Dei evangelia.

Quibus peractis Sessione limitata est ad horam decimam ante meridianam Sabbathi proxime sequuntur, diei videlicet trigesimalis primi mensis, & anni currentis. Quæ cum

ob.

ANNO CXXIIII ob infirmitatem illustrissimi, ac reverendissimi domini Metropolitanus haberi non posse
tuerit, dilataց est ad diem sequentem.
1720.

Sessio Secunda.

Die Dominica, que erat prima mensis Septembrii juxta novum Kalendarium, eodem anno, postquam in eadem ecclesia Ritus Graeci uniti Zamoscen. congregati fueserunt, qui synodo interesse debebant, & ab eodem illustrissimo, ac reverendissimo domino archiepiscopo Metropolitanu celebrata fuit missa; illustrissimus, ac reverendissimus dominus nuncius apostolicus, & Præsidens synodalis præmissis iterum orationibus, & Hymno *Veni Creator* &c. iuxta Ritum, & præscriptum pontificale Romani, ad effectum, ut univerteris in domino congregatis constare possit de cibis sancta ie- dis apostolicae in Bulla *Cœna Domini* refer- vatis, necnon de Immunitate, qua ecclesia loca sacra, & religiosa gaudent, tum etiam de vitandis quibusdam erroribus per sanctam sedem Apostolicam super condemnatis; accedente super hoc consensu Illustrissimorum, ac reverendissimorum dominorum Metropolitam, ac episcoporum prefatorum, mandavite suggestu publicari decreta, seu Bullam Pontificiam die *Cœna Domini* legi solitam; Constitutionem Gregorii XIV. die 28. Maii anni 1391. editam de immunitate ecclesiastica, & respective constitutionem moderni sanctissimi domini nostri Clementis pape ejus nominis XI. Anno Incarnationis Dominicæ 1713. sexto Idus Septembrii, pontificatus sue sanctitatis Anno XIII. editam, que incipit: *Unigenitus* &c. Quorum quidem constitutionum apostolicarum prælectione facta, reliqui ecclesiastici tam seculares, quam regulares, qui in prima sessione professionem Fidei præstare non potuerant moniti, ut ad eamdem præstandam accederent, ipsam ita formam superioris ex-prestatam in manibus memorati Illustrissimi, & reverendissimi domini nuncii apostolici, & præsidens synodalis emiserunt, suaque notitia inter aliorum presentium, per me Notarium his in actis commixtum superioris relata, formam professionis supradictæ, manibus suis subscrivere.

Quibus peractis soluta fuit Sessio ad diem Sabbathi septimanæ; sed cum hac die ob plurima negotia haberi non potuerit, deum prorogata fuit ad diem Martis decimam septimanæ mensis, & anni currentium.

Interea die Veneris sexta mensis Septembrii, eodem anno millesimo septingentesimo vigesimo in loco publicis collationibus synodalibus designato sub tempore inchoandæ collationis personaliter constituti nobilis Stephanus Laskoushi sacra Regie Majestatis secretarius, notarius apostolicus, senior confraternitatis Stauropigiana Leopolin. & Joannes Czesnikoushi ab eadem confraternitate deputatus, una cum reliquis jam alias supra insertis ecclesiasticis, a quibus profatio emittenda desiderabatur, eamdem sic ut supra præscriptam in manibus Illustrissimi, ac reverendissimi domini nuncii apostolici, & præsidens synodalis

publice emiserunt, manibusque propriis in instrumento professionis Fidei nomina sua inscripserunt.

ANNO
CXXIIII
1720.

Die vero Jovis duodecima mensis, & annil eorumdem, pro synodo præsentis personaliter adveniens ad Civitatem Zamoscensem illustrissimus, & reverendissimus dominus Laurentius Drucki Sokolimbi archiepiscopus Smolenscen. Severian. &c. Ritus Graeci uniti, successive de decima quinta mensis ejusdem, professionem Fidei juxta formam recordatae memorie Urbanii VIII. pro orientalibus præscriptam, pariter in manibus supradicti illustrissimi, ac reverendissimi domini nuncii Apostolici ac præsidentis clare, distincte, ac verbis disertis emisit, ipsamque formam hujusmodi professionis a se emissa in separato folio sibi porrectam manu propria subscriptis.

Sessio Quartæ.

Die Martis, que erat decima septima mensis Septembrii juxta novum Kalendarium, eodem anno, congregatis iterum in eadem ecclesia Ritus Graeci uniti Zamoscen. his, qui synodo interesse debebant, celebrataque ab illustrissimo, & reverendissimo domino Josepho Levichi episcopo Chelmensi & Berzensi, Archimandrita Zidyczynensi missa, prælibatus illustrissimus, ac reverendissimus dominus nuncius apostolicus,

& præsidens synodalis idem præmissis Orationibus, & Hymno: *Veni Creator* &c. iuxta Ritum, & præscriptum pontificale Romani; urgente promotore synodi lectionem auctorum, seu decretorum synodallium, eadem publice legi mandavit; prout clarae, & intelligibili voce ex suggestu lecta sunt, de tenore tali, ut sequitur.

Decreta synodi provincialis provincie Ruthenæ, ritus Graeci uniti, præidente illustrissimo, ac reverendissimo domino, domino Hieronymo Grimaldo archiepiscopo Edeffeno nuncio apostolico in regno Polonie, a sanctissimo domino nostro domino Clemente D papa XI. necnon sacra congregazione de Propaganda Fide specialiter deputato, die Luna XXVI. mensis Augusti inchoata, aliis vero sequentibus diebus mensium ejusdem Augusti, & Septembrii anno domini millesimo septingentesimo vigesimo continuata, ac celebrata Zamoscili.

TITULUS I.*De Fide Catholicæ.*

Sicut hec synodus, ut fides, quam in prima Sessione professa est, firmius ab omnibus teneatur, ac felicius, Deo adjuvante propagetur, sacrorum canonum regularis inherendo, statuit, ut formulam, que a sancta Romana ecclesia (cujus exemplo prava omnis disciplina profligatur) (a) ad quam, omnem neccesse est convenire ecclesiam, & in qua semper ab iis, qui sunt undique, conservata est ea, qua ab Apostolis est tradita: Ejusdemque sanctæ Romanae ecclesie nomine a sancte memorie Urbano VIII. Graeci Ritus catholicis præscripta est, quo

CONCILIO RUTHENORUM.

A N N O quaque pro facilitori omnium capere in lin-
C R E D I T U S guam Vernacula versu, & typis mandata
1720. est, omnes profiteri teneantur non solum
il, quos sacrum concilium Tridentinum id
prestare juber (a). Provisi scilicet de be-
(a) S o f f . neficiis quibuscumque curam Animarum ha-
24. c. 12. d o - benticibus in manibus ordinarii, five ipsius of-
R e f o r m . ficialis; verum etiam reliqui omnes, qui
bus conditione (b) sancta memoria Pil-
(b) S p. 40. LV. Id ipsum prescriptum est, il' nimisrum,
B u l l a r . quos promoveri contigerit ad episcopatum
In manibus illustrissimi metropolitani, ante
consecrationem; prout hactenus observatum
(c) C a n . est (c) religiosissimi abbates, & Archimandri-
tate, antequam benedicantur juxta Ritum
pue diff. 28. orientalis ecclesie (d) illi etiam, qui sacris
diurnis. ordinibus initiandi sunt ante ordinum suscep-
R o m . P o n t . ptionem. (e) Ludimagistri docique, ac alli
cap. 3. tit. 6. quicunque ad aliquos gradus in universita-
T r i d . s o f f . 24. cap. 1. tibus promovendi, in manibus reverendissi-
de Reformatio- mi episcopi. Præterea statuit, ut omnes
Greg. XVI. utriusque sexus regulares eamdem professio-
Conf. 6. nem emittere debeant in manibus ordina-
(d) P i u s (d) Pius III, vel alterius persona ab ipso designan-
IV. Conf. dix, intra tres mense, a die promulgationis/
89. (e) C a n o n . presentis synodi; il vero, qui deinceps si-
quamquam ve in virorum, five in mulierum monas-
dip. 23. ticas professionem in ordine emisuri sunt, non
expectato trium mensum spatio, eamdem
Fidel professionem statim ac in ordinem co-
prabuntur, emitant, atque ita servetur in
perpetuum. Quod si per negligentiam id fa-
cere omiserint, præterquamquod gravis cul-
pa rei censentur, reverendissimi episcopi
fructus ecclesiastum non faciant suos, sed
eos restituere teneantur. Religiosissimi au-
tem Archimandritæ, & venerandi presbyte-
ri a beneficio, vel officio deponantur; il
vero, quos post hujusmodi confessionem, per-
juros, ac desertores inconsutilem Jesu Chri-
sti tunicam scindere compertum fuerit, lan-
gæ sedi per Metropolitanum, si episcopi
fuerint; Si vero monachi, aut presbyteri ad
locorum ordinarios defecrantur graviter pu-
niendi.

Quoniam corde creditur ad iustitiam, te-
ste Apostolo; ore autem confessio sit ad s: D:
latem; neque illa sit causa, cur prohibe-
atur aperte profiteri quod credimus; statuit
ac decretiv laeta synodus, ut symbolo Fi-
deli, ubicumque imprimetur in posterum,
aut recitabile, tam publice, quam priva-
tè, addatur particula illa: Filioque: qua
processio Sancti Spiritus a Patre, & Filio
designatur. Qui secus facere per malitiam
deprehensus fuerit ad ordinarium tamquam
suspectus de schismate defecratur.

Eadem de causa, & ad demonstrandum
sinceram membrorum cum Capite conju-
nitatem, censuit etiam, ac præcepit, sub
poenis arbitrio ordinarii infligendis, ut ubi-
cumque in sacris Dypticis commemoratio E-
Romani pontificis facienda esset, prefertim
vero tempore sacrificii missæ in translatione
oblatorum, fiat claris, & expressis verbis
quibus alter, quam Romanus universalis
episcopus designari non possit.

Præterea nemini cuiuscumque status, &
conditionis sit, qui catholicum Fidem pro-
fessus fuerit, licet ad extraneos pastores,
eccliasque ecclesias, five suscipiendorum sa-

cramentorum, five devotionis causa acce-
dere, ne videatur activam cum iis, qui se-
ris sunt, communionem habere; alias ordi-
narii contra ipsos procedant, tamquam su-
spectos.

Sancta haec synodus damnat, & anathe-
matizat impiam, & ubique reprobata Phili-
ippi heretum, omniaque ipsius Asseclaturu
horrenda dogmata, ac nominatim ea, quæ
sequuntur.

A N N O
C H A R I T E
1720.

I.
Distinctæ sunt trium personarum divina-
rum nature.

II.

Non alia fuit statura corporis Christi in
utero Mariæ, quam in Cruce.

III.

Crucis argenteæ sunt illicitæ, quia Chri-
stus in ligno affixus expiravit.

IV.

Nullum est Eucharistie sacramentum, nul-
lum sacrificium, quia jam sunt antichristi
tempora.

V.

Nullum est sacramentum poenitentiae, nec
Extrema Unctionis, nec ordinis.

VI.

Quicumque baptizandus, in aquam non im-
mergitur, Paganus est.

VII.

Signum Crucis integra manu expressum
est signum Antichristi.

VIII.

Libros non scriptos, sed impressos legere
nefas est.

IX.

Aqua benedicta non est salutaris.

X.

Mahometanorum Fana, ac Synagogæ Ju-
deorum sunt eccliasis anteponenda.

XI.

Matrimonium contrahere non est neces-
sæ, sed sat est cum uxoribus conjunctissimo
vivere.

Quia vero gravissimo cum animi dolore
intellexit virus hoc serpere inter aliquos
Graci ritus Fideles, quo, & ipsi latini non
numquam fovent; statuit primum, ut ad de-
pellendum tantam perniciem, imploretur

CONCILII RUTHENORUM.

1485

ANNO
CHRISTI
1720.

suxillum, & auctoritas sancte sedis. Deinde serio injunxit, ut ordinarii procedant contra suos diocesanos, quos vel heresim ipsam proficeret, vel hereticos fovere compelerent, eosque non solum removeant a consilio ceterorum Fidelium; verum etiam alii statutis a jure, & Reipublice constitutionibus penitus coereant, & deterrent; si quis autem ex latini ritus Fidelibus talia presumperit, deferatur ad proprium ordinarium, cuius erit partes sibi commissas a factorum canonum prescriptum diligenter implere. Quod si is negligenter (quod haud creditur) ac remissius virus fuerit praevillo annibus humanitatis, ac fraternae charitatis officiis, ad Sanctissimum deferratur.

Cum homines ita sine ad malum propensi, ut etiam illi rebus, quae ad Dei gloriam augendam, & religionem catholicam, liberalesque artes diffundendas inventae sunt, non sine magno animarum detimento aliquando abutantur; praesens synodus vestigiis patrum facili concilii Tridentini Ichthiensis, statuit primo, ut libros quosvis ad Philtra, exorcismos, superstitiones, divinationes, ac magiam quoquomodo spectantes remo amplius, sub poena excommunicationis ipso factu incurrente, retinere, ac legere possint. Deinde precipit ut novo imposterum sine approbatione, & licetia loci ordinarii libri aliquos edere, arque imprimeret, vel a finibus schismaticorum ad nos inferre, ac retinere audeat, & presumat. Ut autem hoc periculum magis avertatur, praescribit, ut libri, qui jam impressi sunt, si correctione indigant, & corrigi possint, corrigantur, & ipsorum lectio tandem fidelibus inhibetur, donec fuerint correcti: sin minus omnino prohibeantur sub penitus excommunicationis tam contra legentes, & retinentes, quam contra inferentes in regnum absque licentia ipsius loci ordinarii. Prohibet insuper synodus venditionem, & distributionem eorumdem librorum, qui sine approbatione ordinarii hactenus imprestii fuerunt, quoque non examinantur, & approbentur. Eorum vero, qui jam sub prelo fortasse sunt, educationem suspendi jubet. Placuit canone, ut missalia, ritualia, breviaria, diurnalia, ac pontificalia ab ordinariis approbari non possint, nisi conformia sit editioni, quam synodus ipsa fieri iussit, & sancta sedes approbaverit.

TITULUS II.

De predicatione verbi Dei, & Catechismo instituendo.

(a) D.
Paul. ad
Rom. 10.
(b) D.
Paul. ad
Rom. 10.

Cum sine fide impossibile sit placere Deo. (a) Fides autem ex audita, auditus autem per verbum Christi (b), quod post verbum sine predicatione audiri non potest, proindeque populum latet & huius, ad quem quisque creatus est, & ratio cum subsequenti: Idcirco sancta hec Synodus jubet, ut, venerabiles parochi populum sibi communissimum diebus saltem dominicis, & festis solemnibus, pro suo, et ipsius populi capti, pascant verbo Dei, docendo quae scire o-

1486

ANNO
CHRISTI
1720.

mnibus necesse est ad salutem, eique annunciando cum perspicuitate sermonis vita, a quibus declinare, et virtutes, quae sectari oportet ad evadendam praenam eternam, et ecclesiem gloriam consequendam (c).

Ceterum, quia experientia computatum est lacte potius huic populo, quam solidi cibo opus esse, ideo statuit, ut quilibet parochus singulis diebus dominicis post evangelium, ac etiam alio opportuno tempore, quando populus frequenter erit in Ecclesia, doceat ipsum quae scire debet, ut salvus fiat ex catechismo; quem si minus memoria tenebit praelegere poterit. Hanc autem adeo necessariam christianae doctrinae explicationem praesens synodus per viros ab illustrissimo Metropolitano deputatos, componendam, impetrmandam, ac omnibus parochis distribuendam esse censuit.

Si quis autem, cui animarum cura commissa est, hoc officium non legitime impeditus pretermiserit, quoties negligenter a decano loci convictus fuerit, tortes decem florinorum multa puniatur, applicanda ecclesiæ, cui præfuerit, præterea si negligenter credidit, ac parochus tribus mensibus ab episcopi monitione muneri suo defuerit, ad officio suspendatur, aliisque poenis arbitrio ordinarii plebaratur.

Porro cum nemo non videat, quam turpe sit, & periculosum, si qui exercit prætice, viamque salutis monstrare debet, eam ipsi negescant; (d) Statuit sancta synodus, ut prius cachechismum ad instructionem populi, alter edatur cura, & studio ipsius illustrissimi Metropolitani ad crudelios Parochos lingua vernacula, arque eis constituto certo, ac moderato pretio distributatur. Ne vero labor hic, ac studium inutili sit, sciunt venerabiles parochi se quater singulis annis a viris, quos ordinarii deputaverint, examinandos esse, super illius lectione, & profectu, graviterque puniendos, si negligentes deprehensi fuerint.

Noverint autem reverendissimi episcopi officium predicandi, instruendique populum ita ad parochos pertinere, ut sibi, quos posuit Christus attendere universo gregi (e) eiusmodi cura in primis commissari sit; quapropter nisi saltem sedulo vigilent, & dent operam, ut per parochos, quos sibi conadijtores assumunt, hæc omnia diligenter, ac fideliter adimplantur, de ipsis manibus animas Iesu Christi Sanguine redemptas potissimum requirendas esse.

TITULUS III.

De Sacramentis, eorumque administratione.

(d) S. Bon.
a. serm. 26.
in Canone.

(e) AB. 10.
verba. 26.
Trid. off. 6.
cap. 2. de
Reforma.

CUM in ecclesia Dei nihil sanctius, aut utilius, nihil excellentius, aut magis divinum habecatur, quam Sacraenta ad humani generis salutem a Christo domino instituta, Parochus, vel quisvis altus sacerdos, ad quem eorum administratione pertinet, meminisse in primis debet, se Sancta tractare, ac quovis fere momento ad eam sacrum ministerium implendum paratum se esse oportere eam corpore, od commoditatem re-

cur-

ANNO Christi 1720. **currentium, cum spiritu, per vitæ mundi-**
tiem, & honestatem. Itaque quicunque parochiale officium exercuerint, in suis Ecclesiis, quantum fieri potest, semper residente, ut fidelibus spirituali auxilio indigentibus presto adesse possint, & si consilii sibi fuerint alicujus mortalis peccati, sacramenta administrare non audeant, nisi premissa confessione, vel factum si copia confessarii deficerit, elicito contritionis actu; ne sacramentum ipsi ministro In sacrilegium vertatur. Sobrii omni tempore sint, ne se se periculop exponant invalidi, vel factem illicite sacramentum administrandi; intentionemque eliciant faciendo quod Christus iubet, & facit ecclesia ad majorem Dei gloriam, atque animarum salutem. In Ipsius actu administrationis, omnis gravitas, & modestia in vulto, & in verbis; omnis mundities, nitor in vestibus, & vasis sacris elucent. Formam sacramenti distingue, & devote endem tempore proferant, quo maietia ab illis adhibetur, neque unam, vel alteram mutent, neque alterutram, vel dubbia, vel probabili unquam utantur, relata certa, & tunciori; namque hoc pacto lethalem culpam admittent.

Si quis autem ad sacramenta administranda vocatus vel officio fungi tardaverit, vel aliquid commiserit a sanctitate, & puritate sui ministerii alienum, graviter ab episcopo puniatur; gravissime vero, si quem ipsius negligenter absque Baptismo, sacra Confessione, sacro Viatico, aut extrema Unctione e vita migrare contigerit.

Ut fideles majori cum pietate, ac reverentia, uberiorique fructu sacramenta suscipiant, monet synodus, ac magnoperehortatur parochos, ut antea quam ea admittant, ipsorum usum, vim, efficaciam, & quem ad finem a Domino Iesu Christo fuerunt instituta, fidelii populo, pro cuiusque captiuo explicit, sacraque documenta ex iis omnibus eruant, quæ ad mores recte formandos pertineant. Quod potissimum opportunum erit, tum in Baptismo, revocando in memoriam presertim, quomodo & ipsi renati, sanctam illam Professionem emiserint, cui conformem vitam ducere debent; tum in administratione Viatici, & extrema Unctionis, quæ tempore ex ipso hominis morituri conficiatur, major in adstantibus compunctione, & attentione excitatur; ac tandem in matrimonio, posita præ oculis contractum etiopitate vinculi, vi juramenti conjugalis, perjurii gravitate, ac prolixi timore Domini educande necessitate.

Laudabilis, ac sancta a primis ecclesiis seculis fuit consuetudo in sacramentorum administratione, alias adhibere ceremonias, quibus eorum effectus significantur, & populo quasi ob oculos ponuntur, ut extinetur ad rerum Divinarum contemplationem, has, quas a patribus nostris traditæ, & transmittendas ad posteros accepimus, censuit sancta synodus, esse retinendas; atque, ne ulla in Divinorum peragendorum ordine sit confusio, aut discordia &c. ut omnes uno, eodemque inoffensio pede ambulemus, atque id ipsum dicamus omnes perfecti in eodem senti, atque sententia; præ-

cipit, ut uno, eodemque Rituall, nihil ei addendo, nec quidquam ex eo destrahendo ecclesie nostri Ritus utantur. Id autem Rituale Illusterrimus Metropolitanus componi, & a sancta Sede approbatum imprimi, ac distribui æquo pretio, pro suo Pastorali studio curabit.

Cum in omnibus rebus ad pacem, & tranquillitatem conservandam, certus ordo sit constitutus, neque conveniat quemquam in alienam messem falcam immittere, sed unusquisque super gregem sibi creditum vigilare debeat; sancta synodus in hærendo sacro Trid. concilio (^a) distritte præcipit; ut nullus sacerdos cessante periculo mortis, & circa necessitatem extra limites suæ parochie, aut ^{(a) Sof.} ^{14. de Re-} ^{form. cap.} ^{9. Iff. 34.} ^{(b) Cap. 1.} ^{de Cognat.} ^{Spir. in 6.} etiam in sua parochia alienis parochianis latini potissimum ritus Sacra menta administrare prelumat, sine licentia proprii parochi. Qui secus fecerit ab officio suspendatur, aliisque gravioribus poenis plectatur, arbitrio ordinari.

Tandem, quia temporis hujus calamitas monet, ut aliquid de administratione Sacramentorum leviente peste dicatur, præcipit sancta synodus, ac decernit, ne parochi deserant suas ecclesiæ ob periculum contagiosum, sed apud ipsas resideant eo majori cum diligentia, quo gravior est & frequentior spirituialis Fidelium necessitas. Id autem alacrius prestabunt, si immensam Cilliam charitatem consideraverint, qua Deus dilexit animas ipsorum curæ concedit, exemplumque sibi imitandum proposuerint, Christi Domini Salvatoris, qui *Animam post mortem pro omnibus suis.*

S. I.

De Baptismo.

Perfusum est huic sanctæ synedo, neminem ignorare materiam sacri Baptismatis, quod est quasi iuria Christianæ vitæ, ac cæterorum Sacramentorum fundamentum non aliud esse, quam aquam puram, & naturalem; formam autem, in prolatione horum verborum, quibus (^b) utimur, conseruare; baptizatur servus, vel serva Dei N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Verum quoniam intellectus, nonnullos ter repetere dictio n illam, Amen, & hec adhibere verba: *baptizatur servus Dei in nomine Patris Amen, in nomine Filii Amen, in nomine Spiritus Sancti Amen;* ne aliqua inde orlatur offensio, neque quisquam videatur dum personas ita distinguere, Trinitatem Essentiam admittere; (^c) Quod præcipit, ut nemo posthac alia utatur forma, quam ea, quæ præscripta est, & ab Eugenio IV. Summo pontifice olim approbata (^d) fuit (^e) alia A- drani ar- gebant ex trina im- methone, tebe, Con- cit. Tole- 4. (^f) Eugen. IV. in De- cret. pro Armeniis.

Ceremonia in ejusdem Sacramenti administratione nullæ adhibeantur, præter eas, quæ a majoribus nostris institutas, nobisque traditæ, in orientali ecclesia servatae sunt, ac in novo Rituall edendo exprimentur, reliquæ temere introductas, & in Ritualibus quibundam locan scriptas, aut impressas præsens synodus reiiciendas omnino esse decernit.

ANNO
CHRISTI
1720.

Parochi sunt ordinarii Baptismatis ministri, vel ab iis delegati sacerdotes. In casu tamen necessitatis, non modo sacerdos, vel diaconus, sed etiam laicus, & mulier baptizare potest. Quamobrem sancte synodo atente consideranti quantopere Sacramentum Istud ad salutem necessarium est, visum fuit monere, & hortari parochos omnes, ut plebem, ac praesertim obstetrices foeminas doceant, quid quid est necesse ad hoc Sacramentum non solum licite, sed etiam valide administrandum, ne contingat ipsorum negligentia, ut parvuli minime renati ex aqua, & Spiritu sancto non intrent in Regnum Caelorum. Ceterum noverint, si recente natus infans, aut etiam adultus, ab extraordinario ministro baptizatus mortis imminentis periculum evaserit, ad ecclesiam deferendum esse, ut sacre ceremonie adhibeantur.

Quod si prudens dubium subsit Infantem non suisse baptizatum, ex conditione formula baptizatur: Si est baptizatus seruus Dei N. sterum non baptizetur, & si nondum est baptizatus, baptizetur &c. Id ipsum fiat, quando infans expositus appensum collo scriptum habet, quo baptizatus significatur, & tamen re diligenter perquisita, adhuc dubium est, utrum baptizatus fuerit?

Si acciderit, ut ritus nostri presbyter infinitam latini ritus, vel necessitate impelle vel proprio parocco permittente, baptizaverit; praecepit S. synodus, ut ipsi Sacramentum confirmationis non conterat, sed lecto evangelio, a reliquis sacris ceremoniis absitneat, nomenque baptizati, ut infra prescriptum erit, in librum baptizatorum referat, & testimonium de baptismio a se collato ad parochum latinum infantis mittat, ut libro baptizatorum illius ecclesie pariter inscribi possit. Si secus fecerit, graviter puniatur arbitrio episcopi.

Quamquam sacris canonibus iam pridem prohibitum sit parochis, ne conferant baptismum in aulis, camenis, aut aliis privatis domibus, excepto casu necessitatis: (a) ratio tamen, & constitutio clymatis nos inducit, ut tantisper cum ipsorum infantium, tum ministrorum gratia a legum rigore declinemus. Quare sancta synodus precipit sub poenis arbitrio ordinarii, ut si infans natus fuerit in loco, ubi ecclesia parochialis sita est, ad ecclesiam omnino deferatur: Sin minus liberum sit parochis accedere ad domos privatas tempore hyemis, quia aliquando ex distancia locorum, frigoris, temporumque inclemencia infantis vita in discrimen adduci possit.

Unum dumtaxat patrinum, & unam matrinam pro baptismo, ac unum patrinum, vel unam matrinam pro confirmationis Sacramento parochi admittant, quos novem, ita esse Fidei mysteriorum gnaros, ut eos, quos e baptismo suscepserint, vel in confirmatione tenerent, praceptis, & moribus Christianis imbuerent, partesque sibi impositas adimplere possint. Quamobrem admittendi non sunt Infideles, Hæretici, Schismatici, Excommunicati, nondum baptizati, publice criminosi, infames, ameniti, & quod pubertatis annos nondum at-

Canal. General. Tom. XXXV

tigerunt. Doceantque parochi cognationem spiritualem, quia matrimonium impedit, & dirimit, hoc nomine concubhi inter suscipientes ex baptismo, & confirmatione, ac baptizatum, baptizatique Patrem, & Matrem tantum. Quod si plures baptismo interfuerint, Parochus antequam ad illud conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos spectabit, sciscitur, quem, vel quos elegerint, ut baptizatum ex sacro Fonte suscipiant, ut inter eos tantum, quos designaverint, cognatio contracta intelligatur. Ceteri vero pro Testibus habeantur, quamquam ipsummet baptizatum tetigerint. (b)

Licebit quidem parochis quemadmodum in orientali ecclesia ad hæc usque tempora, ipli licuit oleum Catechumenorum confidere, sed unusquisque eorum caveat diligenter, ne oleum olivarum ad illud confidencium sibi desit. Qui autem a decanis ipso carere comperti tuerint, ad episcopos defrancitor graviter puniendi.

Tanta eucharistia sacramento veneratio debita est, ut infantis recens baptizati lingua Christi Sanguine intingendi consuetudinem antiquissimam, & hactenus in ecclesia sumtaxat orientali retentam, censat sancta synodus, esse tollendam, dummodo id sine scandalo fieri possit.

Denique librum habean parochi peculia- Crem pro Baptismo, in quod describant nomina, ac cognomina patris, & matris infantis baptizati, necnon patrini, ac matrine, diemque, & annum collati baptizanti, hoc pacto: Die Mensis Anno Ego N. parochus ecclesia N. baptizavi N. filium N. N. legitimorum Conjugum, natum die Patrini fuerunt N. N. cumdemque baptizatum confirmavi. Patrini fuit N. Quod si partus illegitimus fuerit, scribatur: baptizavi N. ex incertis parentibus natum: nisi parentes ipsi partum pro suo agnoscant, velint que nominatim exprimi. Hunc autem librum quilibet relinquere tenetur suo successori, ita ut perpetuo maneat apud ecclesiam; si secus per parochos ipsos factum fuerit, multe- sentur pena aliqua pecuniaria, aliisque arbitrio ordinati.

S. II.

De Confirmatione.

Sacramentum Confirmationis a Christo Domino institutum, quod parochi in orientali ecclesia extraordinario Jure, & delegata ab episcopo facultate, ex apostolicæ sedis dispensatione statim post baptismum administrare solent in genere visibili. Eum signaculorum, Sacrosandrum est, ut ipse baptismus (c) illudque nefas est iterare, propterea quod indelebilem characterem in (c) doc. gaudi. contr. Petil. 104.

Sacrum Chrisma ex oleo, quod nitorem significat conscientię, & balsamo, quod odorem significat bonae famæ per episcopum benedictio, (d) materia est remota hujus placent. in Sacramenti. Quare si quid aromatum, aut Decrto aliorum liquorum fragrantia causa additur. Reg.

Bbbbb dili-

ANNO CHRISTI 1720. diligenter curandum est, ut maxima pars chrismatis semper sic oleum balsamo mixtum. In ipsa vero Confirmandi Unctione, que est materia proxima, servetur ritus, quem hactenus ecclesia nostra servavit.

Forma, quam probata, & schismate ipso antiquiora laudant Euchologia, haec est: *Signaculum doni Spiritus Sancti. Amen:* eaque semel dumtaxat simul cum ipsa unctione proferri debet. Quoniam vero in nonnullis libris Leopoli editis inscripta est forma diversa ab ea, qua Ecclesia utitur, nempe: *Signaculum, & donum Spiritus Sancti.* Censuit synodus hujusmodi libros vel corrigendos esse ab ordinariis, vel supprimendos.

Episcopi quotannis in Cœna Domini tantum Chorisnatis conficiant, quantum unius anni spatio confirmandorum necessitas postulare poterit. Confessum vero parochi aut per se ipsos, aut per decanos ab episcopo accipient: eoque accepto, veteri non utantur; sed hujus reliquias in mundo lapide, aut latere decenter comburant, cineresque in Sacram projiciant.

Cum autem Sacrum Oleum post aquam benedicunt eis, non sit simplex, & nudum unguentum, sed Christi Charisma, & Spiritus Sancti presentia Divinitatis illius effectum, ut ait Divus Cyrilus Hierosolymitanus (*a*) idcirco cavendum est, ne ulli irreverenter exponatur, neque in vitro, teflaceis, aut cupreis, sed in argenteis, aut flanneis vasculis, & in decenti ecclesie loco, nunquam vero in privatis adibus afferetur. Qui secus fecerit, puniatur multa pecuniaria ecclesie applicanda, aliiisque penalis arbitrio ordinarii.

S. III.

De Eucaristia.

Cum materia hujus Sacramenti in ecclesia Orientali sit solus panis triticetus fermentatus, & vinum de vite (*b*) distributum, & præcipit Sancta synodus, ut Sacerdotes non aliud panem, nec vinum adhibeant sub poenis suspensionis a Divinis, amotionis a beneficio, aliiisque arbitrio episcopi infligendis. Præstaret autem, ut quilibet sacerdos panem conficeret in suis adibus, ne, si forte coematur, præfertim apud Judæos, ut sepe contingit, aliquid admixtum habeat, quod Sacramentum saltem illicitum reddat.

Diligenter etiam cavendum, ne vinum, quod ex uvis expressum esse debet, vel acidum sit, vel corruptum, aut aliis liquoribus, quod apud Judæos potissimum accidit, mixtum. Formam vero Consecrationis panis in his verbis: *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis frangitur: Et Consecrationis Calicis: Hic est Sanguis meus novi Testamenti, qui pro vobis, & multis in remissionem peccatorum effunditur: contineri, proficitur sancta synodus, prout universalis ecclesia dudum in sacro Florentino Concilio professa est.*

Quamquam particulae panis, quæ ponuntur, & offeruntur circa hostiam sacerdotis,

in honorem Delperc, allorumque Sanctorum, pro consecratis haberi non possint, si desit in Sacerdote intentio eas consecrandi; Quia tamen schismatici, aliquæ nonnulli putant eas consecrari non oportere, idque in pluribus Missalibus notatum est: sancta synodus statuit, ac decernit, ut imposterum omnino consecrari debeant, ac in ipsius populi communionem distribui.

Etsi apud Orientales perpetuo servata fuerit, & nunc etiam servetur consuetudo admittendi infantes, & pueros rationis expertes ad Sacram Eucharistiam, que semper fuit tamquam cibus, & potus spirituallis, quo in Christo renati, viam hanc spiritualialem alere, confortare, & conservare possunt: Cum tamen certum sit parvulos usu rationis carentes nulla necessitate obligari ad sacramentalem Eucharistie communionem, siquidem in illa etate amittere non potuerunt gratiam acquisitionis per lavacrum Baptismi; (*c*) sancta synodus statuit ob reverentiam tanto Sacramento debitam, ut il posthac ad sacram Communionem, si ea privari sine scandalo possint, non ante admittantur, quam ipsos diligenter examinatos, & instructos, ejus aetatis, & discretios esse compertum fuerit, ut dijudicare possint Corpus Christi.

Usum, si quibus in locis adhuc viget, consecrandi majorem hostiam, feria quinta Cœna Domini, eamque sanguine Dominico imbundi, & conservandi per totum annum, ut inde distribuantur pro infirmis, sancta synodus gravissimis rationibus mota, sublatum omnino esse voluit. Ceterum pro infirmis parochi consecrant particulas panis, easque singulis oculo diebus, aut saltem quindecim renovant, gravissime puniendi, si secus fecerint.

Porro quotiescumque sacra Eucharistia ad infirmos deferenda est, si domus ipterum non longe ab ecclesia distat, deferatur publice per Sacerdotes induitos sacris vestibus, & referatur cum omni reverentia, & timore, ac candelis semper accensis. Quod si agroti domus longius distat a loco, ubi sita est parochialis ecclesia, licet parochis, sacram communionem occulte deferre in aliquo decenti vaseculo vel argenteo, vel flanneo, hunc tantum usul specialiter destinato, ita tamen, ut secum candelas saltem habent, & foliam, quibus Eucharistiam agroti porrecturi utantur; pariter puniendi arbitrio episcopi, si contra fecerint (*d*).

Statuit præterea sancta synodus ad augendum cultum erga venerabile sacramentum Corporis Christi, ut parvula cochlearia, & pyxides, ubi argenteæ esse non possunt, flanneæ saltem esse omnino debeant, atque ut retincentur clausæ in Ciborio magni Altaris, e cuius conspectu in ecclesiis, quæ sufficiens proventibus instructæ sunt, lampades perpetuo ardeant; in pauperioribus vero, saltem diebus festis, & Dominicis, a principio usque ad finem missæ.

Ne aliquis scandali, aut infamie detor occasio, sacra Eucharistia negliganda non est peccatori indigno ob peccatum aliquod secretum, præfertim si ejus noritiam sacerdos communicans ex confessione ipsius peccata.

ANNO CHRISTI 1720.

(c) *Trid. 21. 1.
4. de Comm.*

(d) *Pius IV. Conf.*

ANNO
CHRISTI
1720.

catoris Eucharistiam publice potentis habuerit. Hæretici autem, schismati, excommunicati, interdicti, publice criminosi, manifeste infames, ut etiam heretices, publici concubinarii, usurarii magni, sortilegi, & alii id generis publice facinorosi homines ad hujus Sacramenti perceptionem admittendi non sunt, juxta Christi præceptum:

(a) Matth. c. 15. v. 16. *Nolite dare Sanctorum canibus* (a).

S. IV.

De celebratione missarum.

Tamen panem tum azymum, tum fermentatum legitimam esse materiam pro Sacramento confidendo sancta synodus affirmat, & credit; tamen quia certum est quemque teneri bac in re morem, & ritum sua ecclesie servare. Idcirco statuit, ut sacerdotibus nostri ritus non licet in azymo consecrare, sub poenis, quibus ecclesia latina suis inhibet, ne pane fermentato uti debeant; offici scilicet, & beneficii privato. de colatione. (b). Illud etiam synodus prohibebat. Missa. dum censuit sacerdotibus, ne quis particula. Panis. las panis a se consecratis audeat mittere ad ecclesiam latinam; ut ibidem a latino presbytero in vino ab ipso consecrato intincte distribuantur populo ritus Graeci: gravissime puniendus, si secus fecerit.

Cum ab ipsis apostolorum temporibus suis se appareat loca specialiter deputata, quo Fideles sacra mysteria celebraturi, accedentes: (c) hinc sacri canones sapientissime prohibuerunt, ne in privatis eisdem confidet. cap. 11. (d) Quare hæc sancta synodus canon. ipsorum vestigis inherens, distritte præcipit. Trid. sub poena suspensionis a divinis, ne quis sacerdos divinum hoc sacrificium extra ecclesiast. ad ob. fere. & cultum destinata, & consecrata, seu celeb. Miss. dicta peragat sine licentia sui ordinarii, (e) quam porro licentiam ordinarii non ita facile, nec sine magna causa concedant.

Statuit præterea sancta synodus, ut in preparatione missæ, seu Proskomidiâ commixtio aquæ cum vino per alium non fiat, quam per ipsum sacerdotem, neque in vasculo aliquo separato, sed in ipso calice immediate ante missam extitio tempore; hymnali vero in ipsa missa, sub hymnum Cherubicum; Proskomidiam vero, sive preparationem ad missam quisque faciat sacris indutus vestibus, & immediate ante missam, & in eadem ecclesia, in qua est celebraturus.

Quoniam moderatus, & ecclesiasticus corporis cultus index est interioris animi, præter pietatem, & compunctionem tanto mysterio dignam, injungit omnibus presbyteris sancta synodus, ut sacram celebraturi, non sordidis, sed mundis, modestisque vestibus utantur. Insu. iisdem præcipit, ut sanctissimum Eucharistie Sacramentum in pixide argentea, vel saltene stannea semper conservent, atque hanc in Tabernaculo center ornato bene clauso, & ita aptato, ut inde commode depromi possit, collocent, gravissime puniendi arbitrio ordinarii, si se-

ANNO
CHRISTI
1720.

cus facere, aut aliquam irreverentiam erga tam angustum Sacramentum admittere ausi fuerint. Jubet quoque, ut altaria, mappas, urceos, sacras vestes, ac ornamenti ecclesie, cum omni, qua decet, puritate, & munditie conservent. Corporalia mulieribus ablenda non tradant, sed ipsi frequenter purgent; antiqua vero, & uero consumpta apud se non retineant, sed ad Decanos ferant, lique ad episcopos, ut comburantur. Mappas etiam, & sacras vestes coniburant, nec in prophanum usum convertant, si fuerint ita lacerata, ut neque resarciri, neque utiles ecclesie esse possint. Altaria etiam post peractum sacrificium tella aliqua tegant, ne immunditie contrahant. Atque hæc omnia decani observari diligenter current, & si quos negligentes, vel reos invenerint ad ordinarios pro suo munere deferant.

Illud autem, potissimum statuendum censuit sancta synodus, ut mappæ altarium triplices sint, vel una simplex, altera duplicita, & omnes ex lino, atque ut inter duas inferiores, & tertiam superiorem ponatur antimissale: super iisdem vero mappis, & antimissale suppositum extendatur corporale; quod omnes imposterum sacerdotes adhibere debent, ut majori cum munditie, & decentia sacrificium conficiatur, & antimissale non ita facile continua attricatione teretur. Si quis autem post duos a presentis synodi publicatione, menses, huic decreto haud paruisse, ac corporalia, & mappas haud præparatis compertus fuerit; multitudinem florenorum quinquaginta subeat, qui bus emant corporalia, & alia, quæ necessaria erunt altari ecclesie, cui præfuerit.

Quamquam usus spongiarum ad abstergendam patenam antiquus sit in nostri ritus ecclesia, illum tamen omnino abrogandum censuit sancta synodus, digitoque, prout in latina ecclesia patenam abstergi jubet; ne spongiis in his regionibus, non bene, ut alibi solet, præparatis, aliiquid adhæreat ex pane consecrato, ac Sanctissimum Christi Corpus periculo irreverentie exponatur.

Prohibet synodus, ne hiant genuflexiones, seu capitis inclinationes dum transfertur panis oblationis a minori ad maius altare pro conservatione, tempore offertori; præcepitque parochis, ut populum hac de re moneant, ne periculo idolatriæ exposentur.

Pernicioissimum esset ecclesie, pessimique exempli Fidelibus, si vagabundi sacerdotes, & clerici ad divina in qualibet ecclesia celebranda indiscriminatim admitterentur; namque inde fieret, ut sceleratissimi, & perditissimi homines in sancta involare, & ea que polluere possent. Idcirco sacris canibus sepiissime præscriptum fuit, ut nemo peregrinus, nemo ignotus, nemo alienus diœcesis clericus sine literis commendatitiis sui episcopi admittatur (f). Sancta synodus hos canones observari volens, severe præcipit, ne ullus omnino sacerdos tam regularis, quam secularis, nam Latini, quam Graeci ritus recipiatur ad celebrationem missæ, & administrationem Sacramentorum si-

(f) Conc.
Laud. Can.
41. Chalc.
Can. 13.
Trid. S. B.
22. de ob.
serv. &
orat. in co.
sobr. Miss.

B b b b b fine

CONCILII RUTHENORUM.

1495

ANNO
CHRISTI
1720.

ne litteris commendatilis, sive testimonia-
libus proprii episcopi eo saltet anno con-
cessus. Qui secus fecerint, puniantur poena
suspensionis a Divinis per tres mentes, alii-
que arbitrio ordinarii.

Uniformitas ceremoniarum cum omni mo-
destia, devotione, & gravitate ab omnibus
seretur, tam in missis cantatis, quam in
lequis, quarum frequens usus omnibus sacer-
dotibus commendatur. Pro eadem uniformi-
tate in ceremoniis servanda juxta novum
rituale edendum precipit sancta synodus de-
canis, ut de ceremoniis in visitationibus
suis interrogent, & instruant ignoratos.

Inhibet sancta synodus gravem ob cau-
sam, & abrogat toleratam in orientali ec-
clesia consuetudinem ad consecratas Calicis
species, aquam tepidam effundendi post con-
secrationem, ante communionem.

In honorem tanti Sacramenti quilibet sa-
cerdos celebrare volens, tenetur sub peccato
mortali esse jejunos jejunio naturali,
hoc est ab ipsa media nocte nihil per mo-
dum cibi, aut potus deglutiens, multo ma-
gis jejonus a culpa, ne indigne manducans,
& bibens Corpus, & Sanguinem Christi, ju-
dicium sibi manducet, & bibat.

Denique quia plures elemosynas, quam-
vis exiguae sint, a pluribus accipere non
licet, & uno tantum sacrificio cunctis sa-
tisfacere; precipit sancta synodus sacerdo-
tibus omnibus cum secularibus, tum regu-
laribus, ut accepta aliqua elemosyna missam
celebrent pro eo dumtaxat, qui illam con-
culit, si constat, hac intentione datam suis-
se. Cum vero elemosyna offertur, si nimis
exigua sit, querant aperte de intentione
offerentis, qui, si voluerit, ut missa solum
pro se celebretur, aut satisfaciant, aut
elemosynam respuant. Caveant autem, ne
de stipendio missarum ita licitari videantur,
ac si de re quapiam prophana ageretur,
sciantque voluntarias esse Fidelium religio-
sus oblationes, non rerum divinarum pre-
mium.

Illiud denique pro missa Parochiali statu-
endum censuit Sancta synodus, ut hora cer-
ta determinetur pro majori parochianorum
commodo. Illas autem generaliter statuit
inchoari debet saltem ante meridiem; ex-
cepitis vigiliis Nativitatis Christi, & Epi-
phaniae, die Jovis, & Sabbathi majoris heb-
domade.

S. V.

De Penitentia.

Hujus sacramenti, quod illo, qui ab acce-
pta justificationis gratia per peccatum
excederunt (^(a)) justificati rursus possint, for-
mam hancenam in Ruthena ecclesia observari
solitam retineret, Sancta synodus jubet, quam
confitente profitetur in his tantum verbis,
quibus sacerdos quasi iudex supra peniten-
tem constitutus utitur, scilicet: *Ego absolu-
to te ab omnibus peccatis tuis: Ceteras vero
preces, que vel præmittuntur, vel subsequen-
tuntur laudabiles esse, ac retinendas ad i-
psius tamē formam ostentiam nequam spe-
ciare, neque ad ipsius Sacramenti admi-*

nistrationem necessarias esse (^b) declarat.

Cum autem ecclesia alias defiverit, ma-
teriam hujus Sacramenti in actibus peniten-
tis, (^c) eosdemque actus in tres partes di-
stingui, contritionem scilicet de peccatis
commisis, cum proposito non peccandi de
cetero, oris confessionem, qua poenitentes
omnia peccata, quorun post diligens exa-
men meminist, atque circumstantias, quae eo-
rum speciem vel mutant, vel notabiliter
aggravant, sacerdoti exponit, ac tandem
satisfactionem, quae tum pro præteriorum
vindicta peccatorum, tum ut in posterum ab
illis caveatur, imponitur; moner Sancta sy-
nodus parochos, ceterosque, quibus anima-
rum cura incumbit, ut de his omnibus, ali-
isque ad poenitentiam sacramentum necessariis
populum instruant, & erudiant, ut is cum
Deo reconciliatus, scutum hujus sacra-
menti percipiat.

Quia vero sancta synodus intellectu Sa-
cramentum adeo necessarium non tam se-
pe, quam optaret a Fidelibus suscipi, hu-
isque gravissimi mali binas potissimum esse
causas, jejunium scilicet triduum eidem
Sacramento præmittendum. & satisfacio-
nem in *Mono Canonibus* prescriptam, quae
quamvis gravissima sit, & pro publicis dum-
taxat peccatis statuta, tamen a Confessa-
riis passim injungi solet poenitentibus; cen-
suit monendum esse populum, ut ter saltē
C quod annis, prout in Orientali ecclesia sta-
tutum est, in Resurrectione Iesu Christi
(quo tempore sub pena excommunicationis
id facere tenet) in dormitione Deipa-
ra, & in Christi Nativitate ad sacram con-
fessionem, Divinique Corporis participatio-
nem accedat. Ne autem fideles prævia cor-
poris castigatione deterriti ab hoc Sacra-
mento suscipiendo abstineant; sciant, jeju-
num quamquam laudabile sit, non esse ne-
cessario præmittendum ad integratem Con-
fessionis. Præterea noverint Sacerdotes haud
expidere, ut deinceps sequantur disciplinam
Mono-Canonum, sive penitentialium Regu-
larum, quae pro publicis plerumque pecca-
tis composite sunt, in satisfactionibus, ac
poenitentiis imponendis, sed sibi licere pro
suo arbitrio, ac prudentia determinare,
quid pro peccatorum ratione, ac persona-
rum qualitate conveniat.

Ipsi presbyteri frequentiter confitendo alter-
utrum peccata sua, fideles non solum ver-
bo, sed etiam exemplo instruant, & accen-
tant, seque antequam sacram celebrent,
diligenter probent, ne indigne ad mensam
Domini accedant. Quod si consilii sibi tue-
rint alicuius mortalis peccati, sciant se
non posse, quantumvis sibi contriti videan-
tur, Sacrificium Missæ Deo offerre abique
præmissa sacramentali confessione: urgente
autem celebrandi necessitate, si copia con-
fessoris ipsis defuerit post peractum absque
confessione sacramentali sacrificium, quam-
primum poterint, confiteantur.

Si quis sacerdos penitentis confessionem
aut verbis aut signis, conditionem, locum,
tempus, vel aliam circumstantiam signifi-
cando, seu alio quovis modo revelare ausus
fuerit, non solum deponatur ab officio sa-
cerdotali, verum etiam ad agendam perpe-
tuam

1496

ANNO
CHRISTI
1720.

^(b) Trid.
soft. 14.
cap. 3. de
Peniten-
tia.
^(c) De-
cret. Eu-
gen. I.
pro AVmer.
Trid. soft.
24. cap. 4.
s. & 8.

ANNO
CHRISTI
1720

tuam poenitentiam in arctum monasterium detrudatur.

Caveant etiam sacerdotes sub gravissimis poenis arbitrio ordinarii, ne plurium simul, sed unius cujusque separatis confessionem exclplant, ne altero alterius audiente peccata sigillum confessionis violetur, & famae proximi cum adstantium scandalio detrahatur.

Qui parochiale ecclesiam non obtinent, etiam regulares fuerint, confessiones ne audiunt, sine episcopi approbatione. Qui contra fecerint, eos ipso facto sancta synodus excommunicationis poenam subire decernit.

Denique, quia minime dubitandum est, quin caluum reservatio majorum criminum horrorem fidelium mentibus incutiat, eosque ab illis committendis absterrat; idcirco præter illos, qui summo Pontifici reservati sunt, eos, quos expedire noverint, ordinarii sibi reseruent, ac singulis annis promulgent, præsentim si alios pro sua prudentia vel addiderint, vel subtraxerint. Caveant tamen, ne reservationes ita multiplicentur, ut ex eorum multiplicatione auctoritas ipsarum vires escat, neve facultates absolvendi ita restringantur, ut ii, qui in graviora crimina lapsi sunt, a salutari confessionis remedio, seu ex penuria sacerdotum facultatem habentium, seu ex viarum longitudine, ac somptuum necessitate (*a*) retrahi possint.

(*a*) Synod.
Magist.
an. 1749.
cap. 26.

Confessari vero casus omnes summo pontifici, & episcopis reservatos, scriptos apud se habeant; ne quid per incuriam sibi facultates assumant.

S. VI.

De Extrema Unctione.

Sacra infirmorum unctio apud Marcum, quidam insinuata, per Jacobum autem Apostolum, & Fratrem Domini fidelibus commendata, & promulgata, sacramentum est novi testamenti a clementissimo Redemptore nostro institutum (*b*) ut quo tempore adversarius noster fuz veritatem nervos ad nos perdendos vehementius intendit, firmissimo praesidio nos communaret.

(*b*) concil.
rid. 166.

Eius materia est oleum, cuius benedicendi potestatem, multis ab hinc seculis in Orientali ecclesia sacerdotibus concessam, presentis synodus nequam adimendam esse existimat. Cum autem ejusdem ecclesie disciplina prescribat, ut quidquid Sacri olei post unctionem infirmi superfluerit, comburi debeat, neque ad altos usus adhiberi, aut pro altero infirmo asservari; caveant parochi, ne sibi materia pro sacramento administrando, oleum scilicet olivarum aliquando desit, graviter ab episcopo puniendi, si in eo negligentes fuerint. Censuit tamen Synodus plures, si eadem in domo simul periculose agrotaverint, ut etiam graffante, peste, sacro codem oleo inungere licetum esse, ac proinde quemlibet sacerdotem habere debere vasculum vel argenteum, vel staneum, huic dumtaxat usul destinatum, in quo illud decenter benedici, & in his tantum casibus retineri possit.

Porro quod ad formam attinet, ea servetur ubique, quæ haecenus in usu fuit, & est in ecclesia Orientali hisce verbis expressa: (c) Sancto Pater Medico caelestis animarum, & corporum, qui Filium tuum Dominum nostrum Jesum Christum misericorditer sanantem omnem infirmitatem, & a morte liberantem, sanam per banc unctionem seruum tuum ab omni corpore, & anima infirmitate, qua detinatur, & virgines illum per gratiam Christi tui, precibus Sanctissimæ Domina nostra Dei Genitricis, semperque Virginis Mariae, & omnium Sanctorum tuorum; quia tu es fons omnium curariorum, Deus noster, & Tibi gloriam referimus, cum unigenito Filio tuo, & consubstantiali Spiritu Sancto, nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen. Huc autem forma, ut juxta præceptum D. Jacobi sacerdotes orient, ungentes eum in Nomine Domini, jungatur unctioni singularium partium, tamquam materie proxima hujus Sacramenti, atque ita verba proferantur, ut eorum pronunciatio non ante inchoetur, nec finitur, quam ipsa unctio. Unctio vero applicetur oculis, auribus, naribus, ore, & manibus, quinque scilicet sensibus humani corporis, necnon pectori, unde exirent prava cogitationes, ac pedibus denique, qui in via peccatorum iterent, prout haecenum observatum fuit.

Quamquam in Greca ecclesia receptum fuerit, prout aliquando eriam in Latina, ut septem sacerdotes iisque, deficientibus, tres saltæm advocarent ad ministrandum hoc Sacramentum, lique omnes & materiam. subministrarent, & formam proferrent; sciante autem pastores plures ea de causa adhiberi solitos sacerdotes, tum ob reverentiam ejusdem, ac gratia copiarum, quam conferit, tum plurimum faciliorum preces effectum sacramenti coadjuvant. (d) Qua de causa sancta synodus statuendum censer, ut si septem, aut tres sacerdotes haberi commode non possint, unus, qui totius ecclesie personam gerit, & cuius virtute hoc sacramentum perficitur, illud conferat, ac infirmo ministreret.

Præterea cum ceremonia extrema unctiois in ecclesia Greca longissima sint, presenti si plures sacerdotes adhibeantur; ceremonia vero, ac sacri ritus propter sacramenta, non Sacramenta propter ritus, & ceremonias instituta sint; ne Fideles constituti in articulo mortis, hoc adeo fatigato sacramento ex defectu temporis priuentur: statuit, ut tum unus dumtaxat sacerdos illud ministret, ac præterea jubet describi novum ritum, in quo longiores orationes, evangelia, epistolas omittantur, qui tamen in eorum dumtaxat unctione adhibeantur, quos in extremis laborare competeret.

Caveant sacerdoties, ne, vel tanis prorsus, vel nulla per eis infirmitate labrantibus, hoc sacramentum ministret, sciisque infirmos ipsos, si post suscepit unctionem convaluerint, aut convalescere videantur, quoties postea in idem vita disserment inciderint, toties hujus sacra menti sub fidio juvari posse (*e*). (e) Trid. 14. cap. 3. de Extr. Und.

Et quia Satanus insidians calc anco filio. auct.

ANNO
CHRISTI
1720.
(c) Apud
Arend. lib.
3. cap. 3.

ANNO CHRISTI 1720. **rum Dei, multos simplices, quinque & intelligentes sepe a Sacramento extrema unum mortem corporis acceleret; ideo solerter propositus, & docere debet, hoc sacramentum a Domino institutum non solum ad animam (a) alleviam, tamen in angoribus mortis, & ejus salutem, sed etiam ad infirmi corporis sanitatem, si hoc saluti anima expedit, consequam, prout ipsa forma supravnotata ecclesie Graecie demonstrat.**

S. VII.

De sacris ordinationibus.

Quoniam in nonnullis ad sanctam fidem recente conversis dioecesis invaduit quedam praxis, in collatione minorum ordinum, diversa ab illa, qua perpetuo servata fuit, & adhuc in ecclesia Graeca servatur, tamquam perfecte continens omnia ordinibus minoribus necessaria, materialia, scilicet, consistentem in manuum impositione, ac formam, & quidem quoad lectoratum, illis comprehensam verbis Domine Deus omnipotens, elige hunc famulum tuum, sanctifica eum, & dignare, ut cum omni prudentia & intellectu divinorum verborum tuorum perficiat lectorem, conservando eum in vita immaculata: Quo vero ad Acolyatum, Ostiariatum & subdiaconatum, his verbis expressum: Tu domine inculpatum illum in omnibus conserva, & Dominus tua decorem diligere, sancti Templi tui foribus astare, & Tabernaculi gloria tua lucernam accendere concede, & velut olivam fructiferam justitiae fruges referentem, in ecclesia tua Sancta illum insere. Placuit sanctae synodo, ut illa, qua recens per Petrum Mohyta Metropolitam in Russia Schismaticum, contra Euchologia antiquissima, & contra normam etiamnum in Graecia usitatem infecta fuit, e medio tollatur, eaque in novo rituali, qua antiqui Graci usi sunt, restituatur.

Cum vero in collatione diaconatus, & presbyteratus sequens forma in ecclesia Orientali a prima Fidei Catholicae institutione viguerit: Divina gratia, qua semper infirma curat, & ea, qua defunt, adimplat; promovet N. devotissimum subdiaconum in diaconum, vel N. devotissimum diaconum in presbyterum, ut donat super eum gratia sanctissimi spiritus, deprecemur pro eo: placuit sancta synodo, ut huc inviolabiliter servetur. Illud etiam statuendum censuit, ne diacono in presbyterum promovendo hostia, ut a nonnullis solet non consecrata tradatur, sed ea consecrata esse debeat, & in manibus presbyteri comitati post fractionem panis, ac immediate ante ipsum summationem. Enim vero hoc esse conformius antiqua discipline evincunt tum vetera Euchologia, tum verba, quibus episcopus in traditione hujus panis, uti solet, & debet, ac insuper magis conductit ad munditiem, qua sanctissimum Christi corpus confici, ac trahari debet.

Porro quod attinet ad ministros sacrarum Ordinationum, scilicet, episcopos; sancta

synodus inherens vestigis tum antiquorum, tum recentiorum canonum, statuit, ut nullus omniq; subditos etiam proprios, sive archiepiscopos, sive episcopos ordinare possit in aliena dioecesi sine licentia loci ordinarii (b) quamquam vel locus sit exemptus, vel ordinans monasterium aliquod, bona vel residentiam in eadem Dioecesi possidat. Si secus factum fuerit, episcopus ipse ab exercito pontificalium, ordinati vero ab s. de Ref. exercitio ordinum sint ipso jure suspensi.

In propria vero dioecesi neminem promovere pariter audeat aliena dioecesis subditum, sine licentia, ac literis Dimissorialibus sui superioris, episcopi scilicet, tam originis, quam domicilli, iuxta Constitutionem a S. M. Innocentio XII., que incipit: Speculatores, hac de re editam, adis syndicibus inferendam, & sub poenis in eadem constitutione tam contra ordinantem, quam contra ordinatum prescriptis. Ceterum, quod attinet ad regulares, servari jussit decreto Clementis VIII., quo constitutum est, ipsorum superiores post suis subditis, qui prediti qualitatibus requisitis ordines suscipere voluerint, dimissorias concedere ad episcopum dioecesanum illius monasterii, in cuius familia ab illis, ad quos pertinent, regulares ipsi ad ordines promovendi, possit fieri. Quod si dioecesanus absuerit, dimissorias dirigere possint ad quemcumque calium episcopum, dum tamen & causam exprimant, ex qua dioecesanus ordinacionem habere non potest, & ab episcopo, qui Ordines contulerit, examinentur circa doctrinam, & ipsi superiores non distulerint de industria concessionem dimissorium in id tempus, quo dioecesanus absurus esset, vel ordinationes habere non posset.

Cum ab Apostolo moneantur episcopi, ne manus cito cuiquam imponant, ut non communicent peccatis alienis, (c) & nihil aliud revera sit, cito manus imponere, quam ut ait sanctus Leo (d) ante statu maturitas, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinae sacerdotalem honorem tribueri; unde Teste Divo Chrysostomo (e) ipsi ordinantes particeps efficiuntur eorum omnium, que sic ordinatus peccaverit; merito a sacris canonicis, ac principiis a S. Tridentino Concilio prescriptum est, ut ordinarii exactissime probent vitam, mores, doctrinam, aliasque ordinandorum qualitates, priusquam ad manum impositionem deveniant (f). Quapropter sancta synodus hanc adeo necessariam ecclesia disciplinam conservari, (f) Sef. ac promoveri cupiens decernit, ac praecipit, ut propter Theologum episcopalem, & officialem, qui examini interesse debebunt, eligant episcopi certos examinatores, viros

prudentes, peritos divine legis, ac in ecclesiastice sanctionibus exercitatores, quibus tam grave munus committi possit; iisque penes cathedram residenceant, ac juramentum praeferent de officio fideliter exercendo. Quia vero sancta synodus jubet, ut episcopi eos dumtaxat sacris initient ordinibus, quos ipsi examinatores ad tantum ministerium implendum idoneos esse judicaverint; caveant hi, ac spe aliqua, praemio, metu, aut alio

ANNO
CHRISTI
1720.

(b) Coroll.
Ant. Can.
22. Triden.
ff. 6. cap.

(c) 1. ad.
Thim. 5.

(d) Epis.
87. cap. 21.

(e) Hom.
16. in Ep.
ad Thim.

(f) Sef.

23. c. 7. &
11. de Ref.

ANNO
CHRISTI
1720.

alio affectu ducti, vel reliquendum appro-
bent, vel approbadum reliquant; sed gra-
viter, prudenter, mature deliberent, re-
tulunque judicium ferant, ne quem vel indi-
gnum obtrudendo, vel dignum arcendo, De-
um, ejusque ecclesiam gravi injuryia afficiant,
ac pro ratione culpe castigari mereantur. Ex-
aminatores autem diligenter investigent, & ex-
pendant genus, personam, etatem, institu-
tionem, mores, doctrinam, & fidem ordinando-
rum; quorum honestas, ac probitas, quam-
quam in orientali ecclesia comprobata esse de-
(a) Vid. beret testimonio confessariorum: (a) tamen san-
Pap. par. tis synodus, si hujusmodi consuetudo alku-
Prav. my. bi vigeat, eam abrogandam omnino cen-
mag. res. 8. sult, faciosque concilii Tridentini canones
c. 9. ad hanc rem pertinentes ubique observari
jubet.

III qui ad ordines assumendi erunt, per
duos menses ante ordinationem suscipien-
dam, adeant loci illius decanum, qui no-
mina ipsorum, ac preces recipiat, eaque
statim ad ordinarium, vel ipsius officialem
defterat, ordinarius autem, aut parocho lo-
ci, in quo promovendus versari solet, aut
alteri, cui magis expedire videbitur, com-
mittat, ut nominibus eorum, qui promove-
ri volunt, publice in ecclesia inter missa-
rum solemnia propositis, de ipsorum ordi-
nandorum natalibus, state, moribus, ac
vita inquirere inter populum valeat, & li-
teras testimoniales peraditae a se inquisicio-
nis, vel clausas ordinando tradat ad epi-
scopum deferendas, vel ipse ad ordinarium,
seu illius officiale transmittat (b).

(b) Trid.
suff. 23. c.
5. de Ref.
(c) Offic.
4.

Post examen vita, ac morum, alterum
instituatur coram episcopo super doctrina,
ac peritia ordinandorum, vitaque ecclesia-
stica ratione, ne de illo merito dici possit,
quod quia scientiam repulerunt, repulsi
sunt, ne Dei sacerdotio fungeretur (c); il-
lud autem quamquam in examinatorenum,
prudentia, ac iudicio positum sit; potissi-
me tamen versari debet super Sacramentis,
rectaque eorum administratione, alisque
parochialibus officiis, ut inde appareat or-
dinandos muneri suo satisfacere posse, si ve-
line. Si quis autem vel illiteratum, vel pra-
vis moribus imbutum ad ordines promove-
rit, suspensus sit ab ordinum collatione per
annum: indigne vero promotus ordinem si-
bi collatum exercere nequaquam possit,
quousque sufficenter eruditus non fuerit,
aut sese corixerit.

Ut autem promovendi ad sacros ordines
majori cum preparatione, ac deliberatio-
ne, magno, & Angelicis humeris formidando,
oneri se supponant; praecepit sancta sy-
nodus, ut nullus omnino ordinari possit, qui
non manferat spatio sex hebdomadarum pe-
nes cathedram, quo temporia intervallo,
& spiritualia exercitia sub directore ab epi-
scopo constituendo in loco aliquo a secula-
ribus remoto absolvat per decem dies, &
erudiatur ante examen coram episcopo, ac
ceteris examinatoribus subeundum super illos,
qui pertinent ad sacram ministerium, quod
assumet. Is autem, qui non habebit a direc-
tore, quem episcopus probaverit, testimoni-
um de absolutis spiritualibus exercitiis,
neque ejusdem directoris iudicio in scriptis

dando fuerit declaratus idoneus ad exa-
men, nedum ab ordine, verum etiam ab
ipso solemni examine reliquitur.

ANNO
CHRISTI
1720.

Si vero quis idoneus repertus fuerit, vi-
sum est sancta synodo prohibere, ne contra
ecclesie Graecae morem antiquissimum, nul-
lis servatis interstitiis ipsis ordines conferan-
tur, sed prater lectoratum, ac subdiaconi-
atum, qui conferti potuerunt eadem ordi-
natione, & die, Inter subdiaconatum, &
diaconatum decem dies, itemque decem in-
ter diaconatum, & sacerdotium Interpo-
nuntur; ut hoc pacto, ea, que fieri potest,
ratione, ac quoque a sancta sede aliud
prescriptum non fuerit, in his Regionibus
servetur disciplina sacerorum canonum, quibus
sanctissime prescriptum fuit, ut nemo
promoveretur, qui prius probatus non es-
set in ministerio minorum ordinum, ac di-
gnus existimat, qui ad altiores ascende-
ret (d).

Nullus praeterea secularis ordinetur, qui
non habeat titulum perpetuum sufficientis
ecclesie, alioquin ille ab exercitio ordinum
suspensus sit (e); episcopus vero, qui ma-
nus scienter imposuit, ad alimenta tenea-
tur erga ordinatum (f).

Quia monstruorum est, quod una ecclesia
plures habeat rectores, sicut plures maritus
una uxor; (g) inhibet propterea sancta
synodus, ne plures ad unam ecclesiam or-
dinentur, nisi vel qua coadjutores, supposi-
to consensu coadiuti, ac necessitate ecclae-
siae, vel qua vicarli pro arbitrio episcopi,
ubi ita numerosus est populus, ut divinis
peragendis parochus non sufficiat, atque
proventus ecclesie sunt adeo pingues, ut iis
etiam vicarius commode sustentari possit.
Si quis autem qua vicarius his presuppositis
conditionibus, ad aliquam ecclesiam ordi-
natius fuerit, ita ipsius obsequio adstrictus
sit, ut illam amplius dimittere non possit
sine consensu ordinarii, qui manus ipsi im-
posuit; alioquin ab ordinum exequitione
perpetuo suspensus sit (h).

Quamquam in iis, qui ad clerum assumi
debent, non genus inspicendum, sed di-
gnitas, & habilitas examinanda sit; (i) (i) Synod.
præstaret tamen, ut ea servis glebae, live
subditis, vel nunquam, vel raro eligerentur. Casua. 33.
(k) Si quando autem etiam servus, aut
subditus dignus visus fuerit qui promovea-
tur, Sancta synodus statuit, ne id fiat, nisi
Dominus consenserit, ac eos, filios, filias
que eorum liberaverit, atque a servitu emi-
serit. (l) Ne vero cuiquam molestia fieri
deinde possit, liberatio, live dimissio in-
scriptio detur, atque Castrenibus, live Pa-
latinatus, live districtus illius, in quo con-
tinetur ecclesia, inseratur.

Illud etiam statuendum censuit Sancta sy-
nodus, ut omnes episcopi habent peculia-
rem librum, in quo describatur nomen, co-
gnomen, patria, etas, beneficium, seu ti-
tulus ordinatorum, dies denique, mensis, &
annus collatorum ordinum, ex coque ordi-
natis testimoniales tradantur, in quibus ip-
se etiam titulus exprimatur: (m) ipse vero (m) cap.
liber, cuius in fronte nomen cuiuslibet epi-
scopi inscriptum erit, in Cancellaria epis-
copali perpetuo asseretur, successoribus
tradendus. Qui-

CONCILIO RUTHENORUM.

1503

ANNO
CIRISTI
1720.

Quicunque ex nostris fuerit ab Exoticis, & schismaticis pastoribus ordinatus, perpetuo maneat suspensus ab exercicio collatum ordinum. Nemo vero ex alienis admittatur, nisi ejusratio schismate, & facta fidelis professione, de qua in prima Sessione actum est.

Noverint vero universi, illegitimos, reatum a Sancto Tridentino concilio prescriptam non habentes, Neophyti, bigamos, insigniter deformes, corpore vitiatos, morbo comitali laborantes, criminosos, infames, usurarios, manefitos, suspensos, interdictos, excommunicatos, latrones, caupoines, rudes, & ignaros, gulae, & ebrietatis deditos, peregrinos, & ignoratos, obligatos ratiociniis publicis, neque eos, qui sive exercuerunt, aut aliquem denunciarunt sequuta poena, vel mutilatione, aliosque id genus quibuscumque canonicis impedimentis irritatos, & obnoxios ad sacros ordines admittendos non esse abique legitima dispensatione, ubi ea opas fuerit, vel nisi alias habiles, & idoneos sese reddiderint.

§. VIII.

De Matrimonio.

Quoniam ritus administrandi hoc sacramentum in nostra ecclesia idem proprium est, qui in ecclesia Latina, proindeque nulla correctione, aut mutatione indiget; non habebit parochis a receptione forma recedere (a).

(a) Trid.
fif. 24. c.
i. de Ma-
trimoniis.

Cum autem ecclesia proprius sacramento rum sit locus; praecepit sancta synodus, ne quis sacerdos in dominibus privatorum sine expressa Ordinarii licentia quemquam in matrimonium conjungat.

Accessu fideles ad hoc magnum Sacramentum, quod est in Christo, & ecclesia, non admittantur a parochis, nisi prius scient omnino Orationem Dominicam, Salutationem Evangelicam, Symbolum Fidei, precepta Decalogi, septem capitalia peccata, ac cetera Fidei mysteria ad salutem omnino necessaria. Moncantur etiam contrahere volentes, ut non accedant juxta antiquissimum Graecorum ecclesie morem, nisi confessi, ac sacra communione refecti, ut uberior sit ejusdem sacramenti effectus & gratia.

Ceterum si quis non habuerit etatem legitimam, vir scilicet, decimumquartum annum completum, foemina vero duodecimum. Si quis mulierem rapuerit, etiam violentem; si quis consanguineus, affinis, aut cognatus in gradu prohibito; si quis mulierem, qua cum nubere vult, polluit ante adulterium, fidesque inter utrumque intercessit tunc temporis de contrahendo interesse matrimonio, aut etiam in vitam defuncti conjugis aliquid alter ex ipsis machinatus est, altero sciente, conscientiente, vel consiliente; si quis sponsalia solemniter contraxit cum sorore uxoris, aut uxori cum fratre mariti. Si quis denique alio canonico impedimento teneatur; nullatenus admittatur ad contrahendum, nisi dispensationem ab eo, a quo concedi potest, obrinuerit, aut alias difficultatem, si qua detinetur, su-

Aulerit. Alioquin si quis sacerdos illos sciens admiserit, non solum amoveatur a beneficio, perpetuoque suspendatur ab ordine; verum etiam detrudatur ad carceres, & alio poenis arbitrio episcopi puniatur.

Ut autem parocho melius innoteescat, an huc, vel alia huiusmodi matrimonium contrahendum impediunt, non audeat affistere, ac sponsos copulare, nisi tribus denunciationibus, in ecclesia parochiali, Inter missarum solemnia premissis tribus continua festivis diebus. Quod si matrimonium contrahere volentes sunt diversarum parochiarum; porochus unius ad matrimonii solemnizationem non procedat, nisi & omnes proclamationes in ecclesia sua fecerit, nullumque intellexit canonicum impedimentum, & similiter parochum alterius omnes tres proclamationes fecisse, & nullum canonicum impedimentum denunciatum fuisse ex testimonio ejusdem parochi certo cognovit. Illud etiam addendum censuit sancta synodus, quod si matrimonium contracturi in parochia, in qua fixa est moderna eorum habitatio, brevem moram traxerint, ita ut ibidem non sint satis noti, quamvis ibidem matrimonio jungi possint, tamen in parochia, in qua prius habitarunt, ubi verisimilius est homines scire, utrum sponsi aliquo impedimento teneantur, denunciations omnes omnino hiant. Qui secus fecerit sine dispensatione, vel licentia ordinarii ex gravissima tantum causa, & raro concedenda, suspendatur ab officio per triennium, ac alias etiam puniatur, prout episcopus judicaverit (b).

Eo vero minus parochus presumat coniugere vagos, ignoros, & exterios homines, i. quo majus est in illis polygamie periculum. Quapropter si agitur de matrimonio exterritorum, non admittantur ad matrimonium, neque publicentur Denunciations, nisi praevio testium examine, consticerit de libero ipsorum statu per testimonium ordinariorum, in quorum Diocesisbus respective moram traxerunt, sive advena sint, sive in hoc Regno nati, & educati, cum ad hujusmodi effectum pro exteris habeantur. Si vero agitur de personis prouersus a Regno extraneis, que nullibi certum, ac fixum domicilium habuerint, ac de ipsorum statu liberis, neque fidem ordinariorum, neque testes afferre valent; tales quidem omnino a parochis conjungi non possint, nisi praevio juramento de statu libero in manibus ordinarii, vel ex ipsis commissione, in manibus decani, seu proto presbyteri prestanto (c). Si quis autem falsum jurasse compertus fuerit, ac polygamiam admisisse; tradatur Curia seculari pro rei gravitate puniendum.

Parochus non audeat ad matrimonium recipere illos, quos constat aliquando vel uxorem, vel maritum habuisse, nisi certo probetur illorum mors vel per testes, vel alias legitimas probationes ab ordinariis recipiendas, ac prævia ipsorum Ordinariorum licentia, ac testimonio. Si secus fecerit, amoveatur a Beneficio, ac alias arbitrio episcopi puniatur. Errorem illum inter duos etiam parochos sere communem, quod post discellum unius conjugis, & per totum

1504

ANNO
CIRISTI
1720.

(b) Trid.
fif. 24. c.

(c) Intra-
Bio & S.
Congreg.
inquisit.
die 30. Au-
gusti 1670.
edita.

ANNO
CHRISTI
1720.

tum septuaginta non comparentis, liberum sit alteri nubere; caueant, & detestentur. Si nullum igitur, his servatis servandis, detectum fuerit impedimentum, sponsos, postquam fuerint ecclesiam ingressi, ungulationem, ac specialiter parochos interroget; Utrum venerantur libera sua voluntate, & a nullo coacti ad contrahendum inter te Matrimonium? & utrumque affirmative respondentem moneat de indissolubili ejusdem vinculo, de juramenti conjugalis, ac fidei-servande obligatione, ac peritiori gravitate, de prolis recte educande necessitate; ac tandem conjugat in nomine Domini.

Cum autem liber, & plenus consensu ad matrimonium potissimum requiratur; sciant patres, tutores, domini, aliqui sub quo- rum potestate, ac jurisdictione contractuel degunt, si quovis modo, vel eos coegerint, ut contrahant, vel etiam parochum, ut a- fistat, non premisis proclamationibus, aut obstante impedimento, non solum poenam anathematis ipso facto incurre ob violen-tiam sacramento illatum, (x) verum etiam excommunicationem papae reservatam, ob metum Christo Domini quoquo modo incursum. Parochos autem hortatur sancta syno-dus, ut reuertendo potestibus, & iis, qui polunt corpus occidere, non faciant ani-mam tuam prestitiorem, quam sacrorum cu-norum observantiam.

Tandem peractis omnibus iis, que ad Ri-cum, & administrationem hujus Sacra-menti pertinent, notet parochus diligentem dien-temensem, & annum, ac nomina, & cognomina tam conjugum, quam testium, qui ade-rentur; prætereaque distincte exprimat, si de-nunciationes aliquas omisit, aut in privati sedibus celebravit ex licentia episcopi; si in parochiali, vel alia ecclisia; si dispensatio super aliqui impedimenta pœcessit; si alter ex sui ipsis, aut episcopi licentia, conju-nxit, ut ille etiam, qui facultate sibi delegata conjunxit, libro ad id destinato subcribe-re teneatur, gravissime puniendus ab ordi-nario, si fecerit deprehensus aliquando fuerit.

Si quis autem presbyter post collatos or-dines, matrimonio jungi, aut prima uxore defuncta, secundas incoertas nuptias inire præsumperit; per episcopos a communione, atque altari arceatur, captivetur & aliis poenis canonici afficiatur, ut peregrinam, spuriamque coniunctionem abiecat (b). Pre-terea contra regulares dominos, si qui sint, qui talibus patrocinium prætent jure aga-tur, tamquam contra perturbatores episco-palis jurisdictionis, & canonice discipli-ne violatores.

TITULUS IV.

De reformatione.

S Ancta Synodus reformatis moribus, ac restituendæ ecclesiastice discipline o-peram datura, sepe potissimum convertit ad reverendissimos episcopos in Domino con-gregatos, quos Christus Dominus posuit su-pra candelabrum, voluitque lucere coram hominibus, ut videntes bona ipsorum ope-

Concil. General. Tom. XXXV.

ANNO
CHRISTI
1720.

ra, patrem coelestem glorificent. Non enim fieri potest, ut n. qui a sedis faculi in altiore sublati locum (c) tamquam specu-lum a reliquis conspicuntur, ut sumant, quod imitentur; subditos suos instruant, & ad ecclesiasticam disciplinam amplectendam, (c) Sym. ac retinendam excitent, si ipsi se se non (d) D. Pau. prebeant exemplum honorum operum, quo (e) Mat. validiora sunt, quam verba, & quibus pleni-ius docetur, quam vox. Itaque vehementer hortatur, ut quod ceteris, praetertim vero parochis, aliquique ecclesiasticis, qui eis cooperantur in salutem animarum pro recta vita, ac offici ratione præscriptum est, ipsi primi exequantur, ac vitam influere pergent episcopali munere, quam maxime dignam, sobriam, felicem, mode-stam, continentem, frugalem, a luxu, & fastu remotam, a turpi lucro alienum, in pauperes liberalem, in sacra lectione, & oratione assiduam; sanctam denique, & irreprehensibilem, ut ejus esse decet, qui ca-teris corrigitur præpositus est, (d) ne de (d) D. Pau. nisi aliquando dicatur: & alligant onera Ius 1. ad gravia, & in bumeros hominum imponunt; Timoth. digitu autem suo nolunt ea movere (e).

(e) Mat.

ib. 1. v. 4.

TITULUS V.

De Metropolitanano.

C Um Metropolitanus respectu suorum suffraganorum pastor sit, ac dicatur, (f) coque nomine mediatam totius Provin-cie curam gerat (g), sedulo curare debet, (f) Inner. 3. lib. 1. ut eorum defectus, si qui sunt in admini-stratione diocesis ipse suppleat, eos officii epif. 44. & lib. 1. sui paternè moneat, ac etiam ad illud re-epif. 159. obendum aliquando cogat, aut ad se- (g) Cor. deinde. Apotolicam deferat. In hoc autem po-tissimum incumbat, ut decreta hujus synodi observentur in tota Provincia, eaque de-causa, & post necessarium Sanctæ sedis ap-probationem, statim suffraganeis innotescant, & in tota provincia promulgantur.

Cum vacaverit aliqua sedes episcopalibus, D metropolitanus, vel per se ipsum, vel per episcopum vicinorem, ecclesiam admini-stret tam in Spiritualibus, quam in tempo-ralibus; si vero sedes ipsa Metropolitanana vacaverit, antequam administrator a Sancta sede constitutatur, vicinior episcopus, scilicet, archiepiscopus Polocensis eamdem tam quoad Spiritualia, quam quoad temporalia regat. Aliam autem ecclesiam, liquam pre-ter Metropolitanam, prout fieri solet, ob-tinebat, vicinior episcopus administrabile, ita tamen, ut administrator, quicunque is-tuerit exactissimam rationem futuro episco-po reddere teneatur.

TITULUS VI.

De Episcopis.

U T il, qui ad Sacrum episcopatus ap-i-cem promovendi sunt, diutius a su-perioribus suis probari, & secum, gravita-tem onoris, quod Angelicus etiam humeris formidandum est, in auctoritate cum deliberatione reputare possunt, Sanctæ synodo recte con-Cccc. lde-

ANNO **CHRISTI** **1720.** siderantia **maturitatem**, que in episcopis pro-
movendis ex sacrorum canonum prescripto
adhiberi debet (**a**) vixum est statuere, ut
nemo deinceps, nisi a Sancta sede dispen-

Cap. 1. B. 1. C. 1. Conf. 1V. c. 5. L. 1. l. 1. Cap. 1. sationem obtineat, episcopus, etc. possit, qui profisionem religiosam non fecerit. Nemo vero prosteri valeat, qui prius intra septa monasterii non expleverit annum probationis regularis & sex hebdomadas juxta constitutions, & consuetudines ordinis Divi Basili Magni.

Quam necessaria sit episcoporum residen-
tia, ex eo quisque percipere potest, quod
omnes ex Divino praecetto, quibus anima-
rum cura commissa est, Oves suas agnosce-
re, sacramentorum administratione, ac ver-
bo, & exemplo pacere, & instruere de-
bent, (b) que cum ab iis prestari non pos-
sint, qui gregi suo neque invigilant, ne-
que assistunt, sed mercenariorum more cum
deserunt, idcirco Sancta synodus non solum
principit, ut omnes episcopi in sua die-
cesi resident, quod quisque otiosus facere
potest: verum etiam, ut laborent, & mi-
nisterium suum adimpleant. In solemniori-
bus autem festis, ac postulante majori heb-
domada penes ecclesiam cathedralem mane-
ant, ut functiones ecclesiasticas obecant
praefter archiepiscopum Smolensensem, cu-
cum non possit apud suam cathedram a schi-
simaticis occupatam munia episcopalia ex-
plere, liceat id prestatre in monasterio Pa-
rinensi tamquam ipsi cathedre viciniori.

Ceterum quia non solum pascere, verum etiam regere, ecclesiasticam, scilicet, disciplinam restaurare, mores purgare, & corrigerem, bonos praemii augere, malos autem penitentia coercere ad officium episcopale pertinet (c). Unde pastoralis baculus lignum regiminis, & correctionis dicitur: ea propter si utrumque presbiterij episcopus, satis illa, quæ sunt episcopalibus muneris, implevisse videti poterit. Quamquam autem in corrigendis subditorum excelsibus formalis processus, & iniquitudo premitti non debet, quæ tunc tantum necessaria sunt, cui agitur ad vindictam delicti: veritate tamen dissimilationis coram testibus, non maius est malitia, sed honestis. & pro-

(d) *Cos.* levolis, & maleficis, ita nonne, ut per
Lector. IV. vidis examinare debet, si non ut iudex, tam
ap. 8. men ut pater, priusquam ad castigationem
descendat. (d): Sive punitione aliqua, ac

(e) Cap.
odio diff.
85 correctionis ita adhibeat , ut virtus portus
quam personas odisse videatur , animo quoque
magis medentis , quam levientis delicta
(e) Situs dumrum talis . quali

(15) **Pop.** else debet in corrigendis vitiis pie levians
(16) **Pop.** iudicium sine ira tenens, ac in tranquilli-

Epis. Rom. 13:1-4. **Judicium** inde non **convenit**, **de conso-**
tate severitatis censuram non deserens (f)
erat. Epis. 18. D. **Epis. Episcopi** **caveant**, ut si **pastores** non **per-**
cusiores dici veline, a **presbyterorum** **fia-**

Grot. lib. 2. epist. 53. *gellatione abstineant, (5) que præterquamquod statul sacerdotali maxime injunctum est.*

agud Grat. riosa est, visa fuit ita abhorrente a spiritu
zifin. 45. lenitatis, & pastoralis mansuetudinis, u
erit enim in ecclesiis, que diaconus

Con. 1. *episcopus, presbyter, aut diaconus, q-*
(h) Can. *verberat eos, qui peccant, ut ipsi tim-*
Apoll. 28. *ere, iniiciet eis per sacros canones depo-*

*opus Grat. rem initiat, per ratus causas sup-
dilic. 43 jubeatur (b): sed si ad correctionem
Cap. 2. agunt, non ad vindictam delicti praescri*

Can. 7. against, non ad ~~protection~~ de

gravioris, vel carceris ad tempus, vel alia
mitiori poena, pro modo culpa, quacumque
appellatio remota, delinquentes coe-
cent, nec ad extrema, levioribus non
adhibitis, defacto descendant(i).

ANNO
CHRISTI
1720.

Ut autem praetorum officium eo fru-
Quosius, quo liberius exercerit possit; (k)
monet sancta synodus clericos, ne aut illos
impediant, quominus jurisdictione sua
quam libertime in clericos tibi subditos usan-
tur, aut ipsis subditis patrocinium quoquā-
modo praestent, ut poenam effugiant. Alio-
quin contra ipsos jure agatur, tamquam
contra violatores sanctioris spiritualis juris.

(1) Tris
soA. 13. e
1. Iosef. 23.
cap. 1. Iosef.
24. c. 8. 6
25. & Iosef.
26. & Iosef.
(k) Synod.
Betur. Cap.
4.

B Quia vero accidit nonnumquam, ut sacerdotes præ metu poenarum, ac conscientia delictorum solum vertant, deferrantque ecclesia ad alienas dioeceses migrant; statuit sancta synodus, ut ii per ordinarios, in quorum territorio reperti fuerint, capiantur, & ad locum, in quo deliquerint, reducantur. Quod si quis ipsum temere receperit, ac in alia ecclesia constituerit, a pontificalibus interdicatur (1).

Quia onus pastoralis sollicitudinis ita grave est, ut quemlibet etiam vigilansimum premere aliquando possit; iubet sancta synodus, ut quilibet episcopus praeterea officiam, habeat etiam theologum ejus probatum, prudentem, doctrinam virum, quo in rebus ad administrationem sua ecclesie pertinentibus consultore securè uti possit, atque ad id per metropolitanum convelli debeat.

Tam necessaria semper visa sunt episcopi visitatio, quam necessarium est, ut Medicis sequentes visitent, & morborum obseruent momenta, si pharmaca adhibere, & curationi incumbere volunt. Teneatur itaque qui-
libet episcopus dioecesim suam, si quotan-
nis totam, propter ejus latitudinem non po-
test, saltem biennio visitare, aut per se
ipsum, aut per visitatores a se specialiter
designandos, ac morum probitate, pruden-
tia, doctrina, disciplinique ecclesiastica pe-
nititia, atque usu prestantes, per quos ple-
nam totius dioecesis, & oviuum sibi commis-
sorum notitiam habere queat (m).

**Scopum autem, finemque visitationis, ut (m) Tri-
assequatur, non tantum querat de cultu ^{sess 14.e.} ecclesiarum, ornamentorum munditie, ac ^{de Ref.}**

integritate, sacerorum valorum custodia, bonorum ecclesie conservatione, & ceteris huic modi, quæ ad externum dioecesis statum attinent; sed præcipue inquirat de Fidei sinceritate, morum sanctimonia, & se-

dei luceritate, motum fanermonia, & re-
formatione; predicatione verbi Dei, po-
puli instructione, & Sacramentorum admi-

inistrione, ac cetera cognoscere studeat, quæ ad interiorem statum pertinent. Quod

• Eut facilius , feliciusque succedat , sancta
synodus instructionem pro visitatorum judi-

cio, ac prudentia, rerumque circumstantiis augendam, vel mutandam, post acta summodi sibi sufficit.

**Nulla vero Ecclesia etiam quoquomodo
exempta, si curata sit, nullum Oratorium**

exempla, n*on curata ut, nonum. Ordinatione*
publicum, etiam si ad regulares pertineat;
si a claustris separatum fuerit, a visitatione
exemptum conseruat. Confraternitates e-

nam quamquam seculares, vel in ecclesiis
regularium erectis, ac collegia mere laica
lia, si quam habent annexam plorum ope-
rum administrationem, in eo, quod dictam
administrationem concernit: hospitalia deni-
que, & alia loca pia Episcopi visitationi,
sive jure ordinatio, sive jure delegato subia-
cent (4).

- (a) Trid.
suff. 7. cap.
7. cap. 8.
de Ref. &
suff. 21. cap.
8. & cap.
23. cap. 11.
de Reform.
(b) Trid.
suff. 23. cap.
8. de Reg.
(c) Trid.
suff. 23. cap.
8. de Ref.
(d) Trid.
suff. 23. de
Ref. cap. 8.
& 9.

Monasteria etiam virorum quamquam ali-
as exempta plene ab episcopo visitentur,
si non sunt in congregationem redacta, nec
suos habent regulares visitatores, (b) qua-
autem in congregationem redacta sunt, epi-
scopus ne vilitet, nisi regulares visitatores,
& ordinum capita, quibus id incumbit.
(b) post sex menses a monitione episcopi, visita-
re, corriger, & regularem observantiam B
reformare neglexerint (c); Monialium ve-
ro monasteria cum nulla in nostra ecclesia
a regularibus regantur ab episcopis visitari,
eique plene subesse debeant (d).

Ne vero visitatio ad questum potius
quam ad ecclesias, & dioecesis utilitatem
instituatur, & ut ea libenter suscipiantur,
sancta synodus inhaerens praescripto sacri
concilii Tridentini, precipit, ut nihil omnini-
no etiam sponte, & labore oblatum, sive
episcopus visitator, sive eius domestici re-
cipiant, praeter ea, que vicui necessaria-
sunt, atque haec ipsa non omnes ecclesias
prestare debeant, sed locupletiores tantum,
pauperibus ab omni proculuditionis onere
absolutis, ut episcopi visitatores ea tantum,
que Christi sunt, non propria querere vi-
deantur. Ceterum cum virtualia juxta sa-
cra Tridentinum concilium, moderate &
frugaliter, ac pro tempore tantum necessi-
tate ministranda sint; procul dubio omnis
conviviorum, & epularum abundantia ex-
clusa esse debet. Insuper visitatio ipsa ce-
leriter, quantum licet, absolvenda est, ne
inutilibus, & non necessariis protelationi-
bus cuiquam gravis, & onerosa fiat. Co-
mitatus etiam moderatus sit, & ex iis tan-
tum personis compositus, que necessarie vi-
deri poterint: ita enim fieri, ut reliqui ab
ipsis episcopis frugalitatis, sobrietatis, con-
tinentiae, modestie, ac humilitatis exempla-
petere possint, ut monet eadem sacra Tri-
dentina Synodus (e).

(e) *Trid.*
Cap. 24. cap.
3. de Ref.

Quod si quis alius ad visitandam dioecesi-
sim ab episcopo, cum ipse per se non po-
terit, missus fuerit, hic præter cancella-
rium, sive Notarium, plures fibi non adjun-
gat socios, quam duos pro domesticis ser-
vitiis, nec plures afflamat equos, quam qua-
tuor, coeger minor procuratio ipsi offer-
atur, quo minor eius necessitas, ac fruga-
llior mensa esse debet. Si quis autem episco-
pus visitator, aut ipsorum familiaris ali-
quid amplius exegerit, aut etiam sponte
oblatum receperit, teneatur ad dupli re-
stitutionem intra unensem faciendam, sub
poena interdicti pontificalium exercitii, si
episcopus fuerit; ordinum ministerii si cle-
riques: ac excommunicationis, si laicus fa-
miliaris; quam quisque poenam ipso facto
incurrat, nisi post mentem reflectat, ac eo
usque vel suspensus, vel excommunicatus
maneat, quousque eamdem restrictionem di-
fulerit (f).

Ut autem sit certior ecclesiarum status :
ac fructus visitationis diuturnariorum præter ea ,
quæ in particuliari instructione descripta-
lunt , quilibet episcopus examinabiles diligen-
ter fundationes , ac dotariones , cujuscumque
parochie , ecclesie , ac monasterii non exem-
pti , eaque referet in peculiarem librum be-
ne compactum , qui de visitatione inscribi
ac futuris successoribus servari diligenter
debet . ecclesiæ vero retinuenda erunt
per extrahendum ea omnia , quæ ad ipsam per-
tinent una cum decreto reformationis .

Illud etiam synodus commendat, ut eadem occasione reverendissimi episcopi ecclesias, tam erectas, quam de novo erigendas, ad hactenus non consecratis consecrent.

Præter visitationes, maxime necessaria est celebratio synodi dioecesana, in qua, collatis episcoporum cum suo clero consilii statuantur ea, que pro communione totius dioecesis bono statuenda videbuntur, & cœvatur, ne, que bene statuta sunt, temerantur. Præcipit itaque synodus, ut in singulis dioecesibus, quibus parochi ad unum, eundemque locum congregari possunt, habeatur synodus dioecesana unigulis annis pro tota dioecesi. Ubi vero parochi propter locorum intervalla, & amplitudinem dioecesis ad unum, eundemque locum convenire non poterunt, primo anno habeatur synodus apud Cathedram; secundo anno in loco ipsis parochis pro locorum circumstantia cominodo, ac sic deinceps: ita tamen, ut intra triennium synodus ipsa absolvatur.

Ceterum ad synodorum dioecesanarum
fructum ubetius assequendum proto-presby-
teri, sive decani, quibus id potissimum im-
cumbit, ac etiam parochi in sua, vel vici-
na parochia displicant, an illi, qui curam
animarum gerunt, resident, & sollicite fide-
lium salutis invigilant: an in sacramentis san-
cte ministrandis, in ritudinibus, ac puerorum
ad doctrinam Christianam institutione, cate-
risque officiis cura parochialibus diligenter se
prætent; an ecclesie sancte teste sint, ac
ornamentis, & sacra suppellebili congrue-
Distributi; an ea, qua in Synodo provincia-
li decreta sunt, obseruantur, tam quoad
interiorum, quam quod externum ecclesia-
rum statutum. Inquirant, an populus colat
dies festos, & frequens conveniant ad divi-
na officia; an jejunia observet statutis tem-
poribus; an aliqui sint sacrilegi, blasphemoi,
excommunicati, schismatici, ac de magia,
& superstitione suspecti, eaque omnia ad
ordinarium scripto deferant ante synodum
dioecesananum, ut sis opportune malis me-
deatur.

Denique vitum est sancta synodo; quoniam summus pontifex est exterorum episcoporum caput, & princeps; reverendissimi episcopi, auditu ipsius morte, cum suis iudeis exequias defunctorum statim celebrant, ac pro felici novi pontificis electione Deum extollunt.

Hoc etiam officium prestant reverendissimi episcopi proprio Metropolitanu-
m ac parochi suo episcopo, cum ipsum ab hoc
seculo migrasse intellexerint.

**Ur etiam bonis defuncti archiepiscopi,
vel episcopi, quoad fieri potest ex prescri-
bitione migrante intercessione.**

ANNO CHRISTI pro locorum canonum provideatur; statuit
1720. synodus, ut in qualibet dioecesi afflumantur ex clero tres viri, qui statim, post ipsius mortem, inventarium rerum omnium mobilium, & immobilium, ac se moventium conficiant, in presencia notarii, & quinque testium, ilque omnes ejusdem inventarli veritatem, integratam, & sinceritatem jumento gravissimo comprobent coram futuro episcopo, & ut non modo suæ, verum etiam futuri successoris, & eorum omnium, quorum intererit, indemnitatim consultum sit, tenentur illi, qui ex clero eligentur alteram ejusdem inventariorum copiam episcopo administratori statim reddere, alteram sibi retinere. Administratori vero, ne liceat quoquomodo bona mobilia, & semoventia alienare, & distrahere, aut immobilia locare; sed ea omnia diligenter conservare teneantur, ac insuper exactissimam de perceptis, & expensis omnibus futuro successori rationem reddere sub poena interdicti ab ecclesia, & pontificalium exercitio.

TITULUS VII.

De Officialibus.

Quidlibet episcopus officialem habeat secularis, si inter seculares quispiam ad hoc officium idoneus inventatur, si minus regularem. Si quis autem pluribus habet ecclesiæ cathedrales, pro unaquaque dioecesi unum constitutere teneatur. Carent autem episcopi ut officiales iis qualitatibus polleant doctrina, & probitatis, que in iis, qui vocantur ad partem oneris episcopalis necessaria sunt: alias sciant se de ipsorum facto teneri, si minus idoneos elegerint.

Officiales vero, vel pro moribus corridentis, vel excessibus parochorum castigandis, nunquam alias indicant multas pecuniarias, quam eas, que a praesenti synodo probatae sunt, sed alia remedia sanctiora, & spiritui reformando aptiora adhibeant; carceris scilicet ad tempus, vel spiritualium recollectionum, aut alia pro modo negligentes, & culpe. Quod si de gravioribus delictis processus instituant, tunc penas canonicas adhibeant.

I libertatem appellations ad Metropolitum, sive alium superiorem judicem in causis, in quibus appellatio de jure admittenda est, non impedian. Si vero appellacionem, ac recursum impedit comperti fuerint, aut inhibitionem Metropolitani, vel alterius superioris contempnere, puniantur, atque ab officio amoveantur. Censet tamen Sancta synodus in iis, que attinent ab observantia eorum, que nuper a S. decretis, & statuta sunt, appellaciones admitti non oportere.

Ceterum si predicti officiales in officio, & exercicio propriæ jurisdictionis, aut paordes sententiam proferendo, aut alla ratione deliquerint, levere plementur, & non modo episcopus, verum etiam Archiepiscopus contra ipsos procedere possit, servata uer eos preventione.

TITULUS VIII.

De notario, & taxa episcopali.

ANNO CHRISTI
1720.

Quidam præter officialem, episcopo summe necessarius est cancellarius, sive notarius; statua synodus, ut quilibet ipsum assumat post duos metras a promulgatione horum decretorum, alias pro negligentibus a Metropolitanu constituatur. Officium vero cancellarii ipso potissimum colligitur, ut retineat, quam diligentissime processus a clericis cum civillum, cum criminalium; librum etiam habeat peculiarem, in quo illi, qui professionem fidei emiserint, sua nomina scribant: librum præterea ordinationum, in quo describantur, & ordo collatus, & titulus: librum etiam visitationis, in quo ea, que ad quilibet ecclesiam spectant, notata sint: ac denique librum re scriptorum, que gratiosa appellantur, dispensationum scilicet, rerumque omnium, que ad meram gratiam pertinent; qui porro libri episcopo successori tradentur, ut perpetuo conservari possint.

Nisi vero notario licet pro arbitrio suo recurrentes gravare, sive ratione judiciorum, sive ratione gratiarum, que ab episcopo conceduntur; Sancta synodus taxam conscientiam censuit, & inter acta synodalia describi, atque una imprimi, ac in omnibus cancellariis publice exponi. Quod si quispiam aliquid amplius ultra taxam extorqueat prælumpserit, ad restitutionem dupli teneatur, ab officio amoveatur, ac insuper multetur quingeriorum floreorum poena, arbitrio episcopi) in pios usus expendenda

TITULUS IX.

De proto presbyteris, sive decanis ruralibus.

Praeter ea, que a sancto synodo ad officium proti presbyteri spectare constitutum est, ut scilicet diligenter referant ad ordinarios, si quos decretorum synodalium violatores, si quos officii parochialis negligentiores, si quos popinarum frequentatores, percussores, aut alias scandalofos, sive presbyteros, sive laicos, sub sua jurisdictione compelerent; illud omnino addendum censuit debere eos episcopo, vel alteri viuatori assistere per suum decanatum, ut ipsum de statu ecclesiarum, & moribus ministrorum instruere possint.

Insuper teneant viuare proprium decanatum anno subsequenti visitationem generali, non solum, ut de iis, que modo aliquimus, ac de ceteris, que continentur in introgione generali diligenter inquirant; verum etiam ut decreta, & reformationes ejusdem generalis visitationis exequutioni suandari curent. In obscunda hac visitatione, caveant, ne quid prorsus accipiant, aut extorquent, præter virtutia pro sua, alteriusque domestici persona, ac duobus equis, alioquin præter poenas, quas statua sancta synodus titulo sexto gravissime ab episcopo puniantur.

Quo-

ANNO
CHRISTI
1720.

Quoniam proto-presbyterorum officium gravius est, quam existinatur: mones sancta synodus, ut illi tantum assumantur, qui celo, pietate, doctrina & eruditione characteris prelucant, ex secularibus si idonei inter eos fuerint; sive sint us ex regularibus. Ipsi vero locum cogitent se esse constitutos pastorum vel districtus pastores, eaque de causa, nisi ipsorum defectus corrigant, vel ad episcopum deferant, suoque officio accurate fungantur, ceterorum animas de ipsorum etiam manibus requiriendas esse.

TITULUS X.

De parochis, & parochiis.

Quemquam ex illis, que constituta sunt patet, quam grave sit parochorum officium, gravissimum porro esse quicunque factetur, necesse est, quod secum reputet eos constitutos esse pastores, ut forma sint regis ex animo. Quapropter si nihil verius Gregorii dicto, gregem consequenter ferri in praeceps; si per praecepsum vistorum graduator pastor, quicque studere debet, ut operi exhibeat, quod nomine signat, utque ita ad gregis exemplum vivere ut cum apparuerit princeps pastorum percipiat immarcescibilis aeterna gloria coronam. (a).

Et quia pastorum absentia lupis invadentur, (b) San. di gregis occasionem praebet (b) statuit C. Aiba. sancta synodus, ut omnes apud suam ecclesiastiam omnino resident, ac divina officia obeant dominicis presentem, & festis diebus (c) quod si aliquanto abesse cogantur, moneant loci decanum, & alium sacerdotem vocent, qui partes eorum expleat; valet, si copiam sacerdotis nullam habuerint, prima die Dominica populo denuncient, sese absuturos, ut in viciniori ecclesia divinis officiis interesse possit. Nemini autem ultra tres hebdomadas abesse liceat, nec sine gravi causa, eidem decano probata. Qui fecus fecerit, mulctetur quinquaginta florens in utilitatem sue ecclesie pendens.

Si quis autem diutius abesse, vel in alienam dioecetum se conferre debuerit, licentiam, aut dimissoriare respective obtineat a proprio episcopo (d).

Quilibet habeat quatuor libros distinctos, ad rectam parochie administrationem necessarios: in quorum primo status, & numerus animarum: in secundo baptizati: in tertio conjuncti in matrimonio: in quarto mortui totius parochie defensionis. Qui deinceps eisdem libros non habuerit, mulctetur quinquaginta florens in comodum ecclesie erogandis.

Cum omnes utriusque sexus Fideles sicut semel in anno, tempore paschatis, peccata sua confiteri, & ad Sacram Communionem accedere teneantur: (e) parochi, qui diligenter animadverterunt, apud populus sibi commissus huic ecclesie praepcepto satisfacti: Si quis autem inobediens fuerit ad Episcopum deferatur, ut publica excommunicatione, aliisque canonicas poenis ad ceterorum exemplum puniatur.

Præterea cum ex ornamento exteriori in-

teriori animi compositio appareat (f), quisque uetus habitu diverso ab eo, quo rusticis uti solet, nero scilicet, & longiori. Ebriletam, a qua rixa, cades, vulnera, ac cetera injuria, ac flagitia presertim in rudiori populo proficiuntur, omni studio vitent; quod ut facilis præstent, sancta synodus ipsius inhibet frequentationem propinuarum, ac commissiarum, & compositiones, cum rusticis porrissimum ibidem solitas, sub pena suspensiois a divisionis ipso facto incurrienda, ac multa pecuniaria arbitrio ordinarii.

A suspecta extranearum mulierum frequentatione, & conversatione carcent, alias subiacent poenis statutis a sacro concilio Tridentino (g) aliisque pro arbitrio, (g) ref. ac prudentia superiorum. Chores quoque, (g) ref. & saltationibus ne le, immisceant, nisi ab cap. 24. episcopo graviter coerceri velint.

Tabernariam non exercent, aut alias artes statu sacerdotali indignas; abstineantur ab operibus rusticis ut sibi atque ordini debitam venerationem concilient.

Mercatura, villici officio, aliisque negotiis secularibus ne vacent, neque ad nudinas cant, neganti causa, more secularium, sed alium mittant, si quid tibi emere necesse fuerit. (h).

Quia vero diligenter ecclesia curam habere vix potest, qui domui suis praefisse necesse est hinc eos hortatur sancta synodus, ac paternem mones, ut familiam suam mysteria noctis & ladi doceant, & ad bonum ministeres accendant. Uxorem si quis haberet notorie adulteriam, dimittat; alioquin ministerio fungi non audeat. (k) Filios, quos ad statu sacerdotalem apiores viderint, oppotunt erudire, ac literis instruunt, & ad studia publica vel seminaria, si possunt, erudiendos mittant.

Nunquam prosiliant ad mutuas contentiones, injurias, & rixas, aut secum ipsi, aut cum laicis; eoque minus ad mutuas percussiones, aliquin castigandi poena carcere, aut alia graviora, pro ratione facta, praeter partis latere satisfactionem. Si quis autem rixando alterum percussit, abstineat omnino a ministerio altaris, donec absolutionem ab excommunicatione obtinuerit, vel ab episcopo, si percussio gravioris non fuerit, vel ab alio, a quo de jure obtinenda erit, si gravior. Quod si qui absolutione non habita, divinis se immiscere autem fuerit, letat, se irregularitatem incurrit, & a beneficio amovendum est.

Ecclesiæ parochiales, que regularibus ex sui fundatione, vel iusta prescriptione attribute sunt, per regulares regantur, reliqui omnes, per seculares, neque amplius ipsorum natura inveniuntur, (l) in Civitate Etiamen Bytinensi, & in Villa Molomoldi consuit sancta synodus, ut cura animarum per seculares, ut antea factum fuisse, exercitetur.

Insuper quia pretextu paupertatis ecclesiæ cultus negligitur, Sacra menta temerantur, ac Dei ministerium per ignaros, & rudes ministros in contemptum adducitur; (m) statuit, ut parochie, que dominum non habent sufficientem, non providea-

ANNO
CHRISTI
1720.

(l) Concil.
Trident.
ref. 14. cap.
13.

(m) Lector.

U. can. 22.

(n) Lector.

U. can. 23.

(o) Lector.

U. can. 24.

(p) Lector.

U. can. 25.

(q) Lector.

U. can. 26.

(r) Lector.

U. can. 27.

(s) Lector.

U. can. 28.

(t) Lector.

U. can. 29.

(u) Lector.

U. can. 30.

(v) Lector.

U. can. 31.

(w) Lector.

U. can. 32.

(x) Lector.

U. can. 33.

(y) Lector.

U. can. 34.

(z) Lector.

U. can. 35.

(aa) Lector.

U. can. 36.

(bb) Lector.

U. can. 37.

(cc) Lector.

U. can. 38.

(dd) Lector.

U. can. 39.

(ee) Lector.

U. can. 40.

(ff) Lector.

U. can. 41.

(gg) Lector.

U. can. 42.

(hh) Lector.

U. can. 43.

(ii) Lector.

U. can. 44.

(jj) Lector.

U. can. 45.

(kk) Lector.

U. can. 46.

(ll) Lector.

U. can. 47.

(mm) Lector.

U. can. 48.

(nn) Lector.

U. can. 49.

(oo) Lector.

U. can. 50.

(pp) Lector.

U. can. 51.

(qq) Lector.

U. can. 52.

(rr) Lector.

U. can. 53.

(ss) Lector.

U. can. 54.

(tt) Lector.

U. can. 55.

(uu) Lector.

U. can. 56.

(vv) Lector.

U. can. 57.

(ww) Lector.

U. can. 58.

(xx) Lector.

U. can. 59.

(yy) Lector.

U. can. 60.

(zz) Lector.

U. can. 61.

(aa) Lector.

U. can. 62.

(bb) Lector.

U. can. 63.

(cc) Lector.

U. can. 64.

(dd) Lector.

U. can. 65.

(ee) Lector.

U. can. 66.

(ff) Lector.

U. can. 67.

(gg) Lector.

U. can. 68.

(hh) Lector.

U. can. 69.

(ii) Lector.

U. can. 70.

(jj) Lector.

U. can. 71.

(kk) Lector.

U. can. 72.

(ll) Lector.

U. can. 73.

(mm) Lector.

U. can. 74.

(nn) Lector.

U. can. 75.

(oo) Lector.

U. can. 76.

(pp) Lector.

U. can. 77.

(qq) Lector.

U. can. 78.

(rr) Lector.

U. can. 79.

(ss) Lector.

U. can. 80.

(tt) Lector.

U. can. 81.

(uu) Lector.

U. can. 82.

(vv) Lector.

U. can. 83.

(ww) Lector.

U. can. 84.

(xx) Lector.

U. can. 85.

(yy) Lector.

U. can. 86.

(zz) Lector.

U. can. 87.

(aa) Lector.

U. can. 88.

(bb) Lector.

U. can. 89.

(cc) Lector.

U. can. 90.

(dd) Lector.

U. can. 91.

(ee) Lector.

U. can. 92.

(ff) Lector.

U. can. 93.

(gg) Lector.

U. can. 94.

(hh) Lector.

U. can. 95.

(ii) Lector.

U. can. 96.

(jj) Lector.

U. can. 97.

(kk) Lector.

U. can. 98.

(ll) Lector.

U. can. 99.

(mm) Lector.

U. can. 100.

(nn) Lector.

U. can. 101.

(oo) Lector.

U. can. 102.

(pp) Lector.

U. can. 103.

(qq) Lector.

U. can. 104.

(rr) Lector.

U. can. 105.

(ss) Lector.

U. can. 106.

(tt) Lector.

U. can. 107.

(uu) Lector.

U. can. 108.

(vv) Lector.

U. can. 109.

(ww) Lector.

U. can. 110.

(xx) Lector.

U. can. 111.

(yy) Lector.

U. can. 112.

(zz) Lector.

U. can. 113.

(aa) Lector.

U. can. 114.

(bb) Lector.

U. can. 115.

(cc) Lector.

U. can. 116.

(dd) Lector.

U. can. 117.

(ee) Lector.

U. can. 118.

(ff) Lector.

U. can. 119.

(gg) Lector.

U. can. 120.

(hh) Lector.

U. can. 121.

(ii) Lector.

U. can. 122.

(jj) Lector.

U. can. 123.

(kk) Lector.

U. can. 124.

(ll) Lector.

</

ANNO CHRISTI 1720. **tur de parocho, quousque ab iis, quorum interest, congrue dotata non facerit. Bona A conseruentur, non admittantur, nisi pravia exemptione ab omnibus oneribus, que per ipsos bonorum Domino quoquo modo impo- tu solent: (a) iniquum enim est, ut ab iis (a) Cap. 4. illicta querantur accipi, quibus etiam li- de Conf. cita relaxantur. (b)**

(b) Greg. lib. 7. cap. 115.

TITULUS XI.

De Monasteriis, & Itin. Monachorum.

CUM experientia compertum sit, & sa- crorum Conciliorum Statutis compro- batum, nullum esse ad Instaurandam, vel B conservandam Regularem observantiam, ac disciplinam, remedium efficacius, quam Monasteria omnia, que generalibus Capiti- bus non subiunt, nec suos habent ordina-rios Visitatores, in unum corpus, seu con- gregationem reducere, (c) sancta synodus co- runderum sacrorum Canonum vestigiis inher- rens, statuit ut Monasteria Uladimiriensis, Luceorienensis Chetinensis, Leopoliensis, ac Pramisliensis Dioecesis post annum a publica- tione presentis Decreti, & acceptas li- teras convocatorias Illustrissimi, & Reverendissimi Metropolite, in Congregationem redigant ac deinde quolibet quadriennio Generalem, Provincialem, ac Regulares Visitatores elegant, ac de ceteris, que ad rectam administrationem totius Provincie, ac discipline Monasticae instaurationem ne- cessaria videri poterunt, statuant, ac decernant. Praeterea autem primo huic genera- li Capitulo Illustrissimus, & Reverendissimus Dominus Metropolita, & ad illud vocabu- tur religiosissimus Proto-archimandrita Pro- vinciae Lithuaniae, ut ii, qui sunt in hujus- modi generalibus capitulo ex longa confuc- tudine versati, ceteris consilio, & auxilio esse possint (d). Novus autem Proto-archiman- drita illi suberit in futurum, cui sancta Se- (d) Later. IV. IV. Can. 55. des expedire judicaverit.

Monasteria omnia, in quibus exercetur D cura animarum, sacrum Chrisma recipient a loci ordinario: alioquin ipsorum ecclesie Interdicto subjaceant. (e)

(e) Concil. Trid. Conf. 25. de Ref. (f) Greg. XV. Conf. 3. Praeterea sancta synodus praecepit, ut nul- la de cetero Monasteria, sive virorum, si- ve mulierum erigantur, absque episcopi, in cuius Dioecesi erigenda erant, consentiu (f). Episcopus autem consensum nullo modo praestet, nisi pravia reali traditione Dotis, & possessiones bonorum, que duodecim alienis Religiosis sufficiant.

Foemini cuiuscumque status, & gradus ad interiorum clausuram monasterii nulla de causa ingredi liceat. Quicumque eas ad- misserit, prater excommunicationem summo Pontifici reservatam, quam ipso saepe incur- ret, severe plectatur: &, si fuerit superior Monasterii, deponatur ab officio, & ad quocumque alia imponeretur obtinenda in- habilis reddatur. Ipse vero foemine sciant se eidem excommunicationi summo pontifi- ci reservatum subjacere (g).

(g) B. Pius V. Conf. 25. Archimandrita sancta synodus districte XIII. Conf. principi, ne velitu serico prefertum dama- p. 25.

sceno utantur, aut alterius coloris, quam nigri. (b) indecorum quippe visum est, ut mo- deliam, quam ceteros docere debent, exem- pli reprobent (i).

Cum Monachis etiam de licentia abbatis, proprium aliquid habere prohibitum sit (k); nulli licet per se tenere bona, possessiones, & villas quoque titulo acquisitas, sed Mo- nastero tradantur administranda a commun- ni ipsius officiali, & procuratore: ac in eo servetur Statutum Sacri Concilii Tridentini sessione vigesima quinta capite secundo de reformatione. Qui fecerit, subjageat poenit contra proprietarios prescriptis.

Præterea illi, quibus jus est utendi ponti- ficalibus, ne audeant illa exercere sine loci ordinarii licentia extra propriam ecclesiam: (l) alioquin interdicantur ab ingressu ec- clezie per tres menses.

Novitii, qui & annos habent, & qual- itates requiras, si post peractum tempus probationis, professionem quam liberrime facere voluerint, benevolè dimittantur. Quod si rite probati profiteri velint; ad professionem non admittantur, nisi pravia dispositione bonorum facienda post decimum mensem noviciatus, juxta prescriptum sac- concilii Tridentini de regularibus sessione vigesima quinta capite decimo sexto.

Monachos, qui aliquanto sine licentia claustralium superiorum vagantur, ac de uno in aliud monasterium migrant, locorum ordinarii, in quorum diececi reperti fuerint in vincula coniiciant, & ad suos su- priores puniendo mittant. Neque isdem mo- nachis licet a suis monasteriis recedere eti- am praetextu ad superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui vero sine predicto mandato lo scriptis ob- tento depravatus fuerit, ab ordinariis loco- rum, tamquam desertor sui instituti punia- tur. (m)

TITULUS XII.

(m) Trid. Conf. 25 cap. 4. de Regul.

De monialibus.

V Oluptatum conspectus eo majori studio a consecratis Deo Virginibus fugien- dus est, quo facilis Mundi illecebris ea- rum potest frangi constantia: (n) idcirco Sanda synodus innovando sacrorum cano- num, ac concilii Tridentini decreta, (o) Can. 33. S. summorumque Pontificum constitutiones: (p) statuit, ut nulli sanctimoniali e mona- stericis septi egredi unquam liceat, nisi propter magnum incendium, vel infirmitatem le- pre, aut epidemie, vel etiam militarem in- cursum, que tamen causæ ab ordinario loci probari debeant.

Quia vero parum prodebet egressum pro- hibere, si pataret ad moniales accessus: sta- tuit, præterea, ne quis omnino alterius sexus admittatur intra septa monasterii, exceptis, in casu necessitatis confessariis, medicis, chirurgis, basillis cervisim, fabris, ac similibus personis; quibus tamen due antiquiores sanctimoniales comites adjun- gauntur. Quod si Moniales, vel e claustris extre, vel aliquem ad claustra admittere, delinceps presumperint, excommunicatio-

(n) Council. Carthag. 3. Can. 33. S. Cesar in Reg. ad Vir- gin. cap. 1. (o) Trid. Conf. 25 cap. 4. de Reg. (p) Pisi V. Conf. VIII. Greg. XIII. Conf. 28.

Anno Christi 1720. **nem Summo Pontifici reservatae ipso facto** A **incurrant, privatae sunt officia, quibus fun-** gebantur, & ad alia obtinenda inhabiles hant, eidemque excommunicationis poena subjaceant ii, qui vel accedunt ad claustra, vel Moniales illicite e claustris egressas comitantur.

Dos puerarum, quae ad professionem admittuntur postulant, non sit minor florensis mille quingentis in paratis pecunia, si Monialis non sit supra numerum.

Si qua autem supra numerum admitti vellet, duplicatae dotem conferat. Dos integrum numeretur ante Professionem, neque collocetur, vel in parte, vel in totum, apud consanguineos, sed in aliis bonis arbitrio episcopi; alioquin interdicimus sub poena amotionis ab officio, ne pueria ad professionem admittatur.

In singulis monasteriis, ne plures instituantur moniales, quam quot deducuntur necessariis expensis pro reparacione ecclesie, & Claustra commode sustentari possint: (a) quod si numerus hactenus defigatus, & praescriptus non fuerit, quilibet episcopus, examinatis monasterii preventibus, cum intra annum presbitero teneatur.

Præterea si quoq; sunt minora monialium monasteria, ac fundatione destituta in sua dioecesi, ea tollat, ac moniales ipsas unum bonis omnibus & pecunis ad alia majora, ac fundata transferat. Majora vero monasteria conservet, ita tamen ut nulla amplius puella ad professionem admittatur, nisi commode sustentari possit. In ipsa autem majora monasteria vita communis observantia introducatur, & clausura ut in exteris custodiatur, neque moniales amplius pro necessariis emendis, aut vendendis excant, & huc, & illuc vagentur; sed domesticis famulis ugantur sub poenis supra statutis. Ceterum pro commoditate tum ipsarum monialium, tum extraneorum personarum, extrarum cubiculum juxta septa monasterii, ad quod patet aspectus per crates, ut inde alloqui, cum necessitas postulaverit, & audiri possint.

Pueria non admittatur ad habitum suscipiendum minor quindecim annis, neque ad professionem, nisi expleverit annum declinatum sextum. Tempore probationis suis pecunis alatur, maneatque sub disciplina aliquujus monialis ex antiquotibus, & sanctitoribus a capitulo eligenda, quæ magistrorum novitarum dicitur. Ceterum sive pueria ad habitum recipienda sit, sive ad professionem, præfecta monasterii ante duos menses episcopum hac de re faciat certiore, ut pueria voluntatem rite explorare, semotis arbitris, valeat (b). Professio vero ipsa referatur in librum particularem in singulis monasteriis diligenter custodiendum, qui inscriptis sit: Liber professionum: & in quo adnotetur dies, mens, & annus emissæ professionis, elque tum ipsa, quæ proficitur, tum duas moniales tamquam testes sua nomina adscribant.

Pueria educandæ non admittantur in monasteria, nisi numerata fuerit necessaria ad eas aliendas pecunia quotannis representandas.

da. Cum vero receptæ fuerint, tradantur magistrum, quam communitas huic officio præficerit, neque amplius licet singulis modalibus in proprio cubiculo disjunctam a ceteris virginem aliquam retinere, sed in loco separato omnes locentur, & manent: alias episcopus earumdem admissionem inhibeat.

Anno
Christi
1720.

Electiones abbatarum statutis temporibus sunt per vota secreta: electa vero abbatissa non ante officium exercet, quam electione legitime facta ab ordinario confirmetur.

Confessarii monialium sive ordinarii sive extraordianrii ab episcopo approbentur, & eligantur; si quis autem absque approbatione ordinarii monialium confessiones excipere ausus fuerit, ab altaris ministerio interdicatur, alioquin poenis ejusdem ordinarii arbitrio coerceatur.

TITULUS XIII.

De ecclesiis, earumque bonis non alienandis.

Cum domus Dei, domus orationis sit, receptaculum prophanarum rerum nullatenus esse debet. Quare statuit synodus, ne clerici res suas vel alienas ad ecclesiis deferant, ibique conservent, aut repontant, nisi hostilis incursus, incendium impunitum, aut urgens alia necessitas ad quemdum hoc refugium eos adegerit, ita tamen ut necessitate cessante, res in pristina loca referantur. (c)

(c) Con.
Lata. IV.
cap. 19.

Supplices ecclesiastica ad divinorum celebrationem necessaria ne desit, neve lacera sit aut immunda, decani, & visitatores, sedulo current, alioquin parochos ad ordinarios deferant. Ipsius etiam suppellebitis duo inventaria quilibet episcopus fieri jubeat ab omnibus dioecesis sive parochis, quorum alterum in ecclesia, alterum in cancellaria episcopali servetur.

Si qua ecclesia recto, fenestris, aut pavimento, aliave reparacione indiget, episcopus curet expensis beneficil eam reparari, si proventus suffpetant; si minus interdictatur, quousque ita reparata non fuerit ab iis, qui reparare debent, ut divina officia in ea celebrari decenter possint (d).

(d) Trid.
sif. 11. c. 7.
de Ref.

Bona ecclesiastica quilibet vendere, opprimerare, aut quoquo modo alienare non audeat, vel sive possidenda, relinqueret, & dividere hereditario quasi titulo sub poena excommunicationis ipso facto incurriende, & privationis officii, vel beneficii (e). Si qua vero alienata sunt, ut recuperentur ordinarii current, suumque ad hoc consilium, ac patrocinium conferant.

(e) Nicen.
2. Can. 12.
Extra am-
bitus et.
Ref.

Tametli bona, vel possessiones ad ecclesiasticas pertinentes nunquam locari prestat, tamen si locentur ad triennium, ut fieri soleat, non accipiuntur universi proventus ipso tempore contractus, sed dividatur eorum solutio in singulos annos, ne tota statim representata summa, prejudicium successori inferatur: alioquin locationes iactantur, & nullum successoribus detrimentum inferre posse censemantur (f).

(f) Trid.
sif. 23.
cap. 12. 4.
Ref.

CONCILIO RUTHENORUM.

1519

Anno
Christi
1720.

TITULUS XIV.

De Simonia.

Quoniam scriptum est: *gratis acceperis, gratis date*. tremendoque illo Divi Petri responso: *pecunia tua tecum sit in perditionem; quoniam existimasti, Donum Dei pecunia possidere*. Fideles omnes admoventur, quam impia, & execranda sint renum spiritualium commercia; unde merito semper ecclesia Dei suorum vitium abominationis est, & diabolicalam hanc plantationem zelo Apostolicae ultionis perculit. Itaque praesens synodus factis canonibus, summorumque pontificum constitutionibus inhangendo severissime prohibet, sub excommunicationis summo pontifici reservata poena, ipso facto incurrienda, aliisque contra simoniacos statutis, ne quid omnino quovis titulo, colore, aut pretextu, sive directe, sive indirecte, & per interpositas personas a consecrandis, vel ordinandis accipiatur, aut exigatur, sed omnia gratis distribuantur. (a)

(a) Trid. I. de ref. 11. c. Praterua quia non debent liberi parochi bus theaurum parare, sed parentes liberis (b) praecepit, ut nihil opinio a clero sive seculari, sive regulari deinceps exigatur quovis titulo, vel pretextu, propter traditionem sacerorum oloorum, vel antemensalium, seu quacumque aliam ob causam, praeter solum cathedralicum, seu subsubtilius charitativum, quod pro necessaria, ac honesta gradus sustentatione Sacri canones episcopis concedunt, alioquin prater permissionem depositionis, excommunicatione ipso facto incurritur, a qua nullus absolvi posse, nisi previa accepti, apt exacti restituzione.

Et quoniam non solum culpa, verum etiam culpe suspicio a sacris ministris absesse debet (c); censuit eadem synodus, ut se nullum premium pro sacris ordinationibus, aliorumque sacerorum distributione accepturos, (d) sed in omnibus presenti synodalni constitutioni satisfacturos.

Parochi etiam pro Sacramentorum administratione ne quid omnino a parochianis exigant directe, vel indirecte, aut verbis, vel signis petant, alioquin ipso facto excommunicationem incurvant, & a Beneficio amoveantur: Quis enim veneretur, quod venditur, aut quis non vile putet, quod emitatur? (e) Siquid autem a Parochianis peractum Sacramento, sponte, & ex mera gratia, devotionis titulo offeratur, quominus licite accipiant, minime prohibentur.

Ne vero parochi destituti, mediis ad viatum necessariis, ex Sacramentorum administratione suam querere sustentationem aliquando cogantur, & ad turpes passiones, & exactiones labi; sancta synodo viatum est statuere, ut, nisi populus, habito inter se consilio, pro locorum qualitate, ac pauperate ecclesie, aliquid certi quoannis conferat, quo Dei ministres vivere possit, ecclesia interdicatur (f).

(f) Cap. 42. de St. mon. Tandem si quid Patronis beneficiorum praesentatione obtinenda ordinandus obtile-

rit, aut solverit, omnino ab ordinatione repellatur, & una cum sua pecunia in perditionem mirratur.

Praterua jubet synodus, ne quilibet promovendus ad sacros Ordines in manibus episcopi juret, se nihil eo iuritu dedisse, aut contulisse, neque per se, neque per aliam personam, ac omnia servasse, que in sequenti juramenti formula prescribuntur.

Ego N. presentatus &c. ad Beneficium, sive Ecclesiam N. juro per sacrosancta Ipsi Evangelia quae meis manibus tango, neque ipsi Beneficii, aut Ecclesie obtinendae causa, aut ut presentarer, & nominarer, neque quempiam alium meo nomine, aut consentiente, aut sciente me, quidquam Collatori, Patrono, seu alii cuiquam ea de causa promisisse, aut dedisse, aut compensasse, vel apud quemquam deposituisse.

Neque mutuo dedisse, vel locatio, vel mutuo datum, locatum, aut quocumque modo debitum remisisse, aut relaxasse.

Nec de dominibus, terris, praediis, redditibus, ejus ecclesie fructibus, decimis, aut oblationibus ejusdem prateritis, presentibus, & futuri donationem, remissionem, ac locationem fecisse, promisisse, aut iniurisse, aut alium mandante, vel consentiente me, promisisse, fecisse aut iniurisse Ita me Deus adjuvet, & hoc sancta Dei Evangelia.

Noventur quoque Patroni Beneficiorum sese excommunicationem ipso facto incurrire, & quid presentationis causa quocumque nomine, titulo, aut pretextu, directe, vel indirecte per se, vel per alios acceperint, aut exegerint ab iis, quibus Beneficia conferti postulant.

TITULUS XV.

De Studiis inseaurandis, & Seminariis.

Nequaquam dubitandum est, quin litterae adeo sint ecclesiasticis necessariae, ut nisi scientia polleant, atque doctrina, nequeant suo muneri satisfacere, ex quo gravissimum in ecclesiam Dei detrimentum emanat, si enim, ut ait Isaia, speculatori ecclesiarum sunt cacti, si necesse universi, si canes multi sunt, non valentes latrare, si Pastores ignorant intelligentiam, omnes a summo usque ad novissimum, in viam suam. detrimentum necesse est. (g) Quapropter ad nostram ecclesiam promovendam reformationem cum (g) Ad. eccl. Med. maxime intresit sacramentum literarum peritiam, ac studia instaurari, viatum est statuere, ut in singulis monasteriis, ubi plures, quam duodecim religiosi aluntur, tum pro regularibus, tum pro Secularibus, qui accedent, erudiendi studia theologica instituantur.

Quis vero minus opulenta sunt, & pauciores habent monachos, aliquos juvenes clericos ingenii, vel ad alias monasteria mittant, auditorum causa, vel penes se aliquod de morali theologia, linguis salem vernacula continuo doceri curent a lectoribus superioribus monasteriorum negligentes fuerint,

ANNO 1720. **CURSUS.** zini, per loci ordinarium, si minus, Metropolitanum ad id compellantur.

Verum quia Clero seculari studia potissimum necessaria sunt, utpote qui ad curam animarum una cum episcopis cooperari debet, Santa synodus omnes hortatur reverendissimos episcopos, ut, si Seminaria clericorum in sua diecesi instituere non possunt, aliquos saltem praestantioris ingenii juvenes, & paucorum potissime filios ad collegium Pontificum Leopoli situm, literis, ac disciplina ecclesiastica erudiendos, bonisque moribus instruendos mittant, ne missis aliquando ex defectu operariorū pereat (a).

(a) *Concil. col. 2. cap. 5. Cone. Mog. ann. 1549. cap. 66.* Praterea Santa synodus approbat, & confirmat cessionem quadraginta milium florinorum, juriunque omnium inde provenientium in favore in collegio Leopolitano factam a religiosissimo Proto-Archimandrita, & consulario ordinis Dicitus Basilius Magni, publicumque ejusdem cessionis instrumentum fieri jussit; summis tamen maneneribus conditionibus, si quae præscripte fuerint a reverendissimo desuicto episcopo Premisiensi.

Laudat etiam zelum illustrissimi, & reverendissimi Domini archiepiscopi Metropolitani Russie, episcopi Uladimiriensis, & Brestensis, quod Seminarium jam exeredit ad cathedram Uladimirensem pro sex Alumnis, cui seminario adaugendo quoniam inscriptis in bonis suis Menezyce, & Marcuflaw nonaginta milia florinorum; ideo presens synodus hanc donationem gratissimo animo accipit, & confirmat.

Laudat quoque zelum reverendissimi archiepiscopi Palencensis, qui duos juvenes ad monasterium Zurowciense, vel alium commodiorem locum: reverendissimi episcopi Luceorienis, qui tres ad collegium Leopolitense: reverendissimi episcopi Chertemensis, qui duos ad seminarium Uladimirense: reverendissimi episcopi Leopolitensis, qui quatuor ad predictum collegium Leopolitense: reverendissimi episcopi Premisiensi, qui unum ad idem Collegium Leopolitense: reverendissimi episcopi Pinscensis, qui duos, aut unum ad aliquod monasterium Studiorum causa se missuros promiserunt suis expensis alendos; eosque impense hortatur, ut promissis suis quamprimum satisfaciant, & postquam aliquis juvenis, absoluto Studiorum curriculo, e collegio exiverit, quo magis se idoneum præsterit ad sacra munia observanda, eo majori studio ipsum promoveant.

Ut autem catari, praesertim qui pauperiores sunt, pueri, a tenera etate religiosis mysteria, & literarum elementa doceari possint, curant reverendissimi episcopi, ut Icholz parochiales in Urbibus, Oppidis, & Pagis pro dignitate locorum, si collapsus, aut intermissione fuerint, instaurentur, ad resumantur, si conservantur, excolantur, & Eugeantur. (b) Censuit autem Santa synodus earundem scholarum regimien, & inspectionem ad parochos, & Decanos spectare, qui præcipue invigilent, ut pueri excolantur in rudimentis fidei, ac memoria tenent orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, Del, & ecclesie præcepta, ac, pro ratione statis, reliquum etiam catechismum, & ut præterea legere, & scribere discant.

(c) *Cap. 3. de vir. & bico. Cler.* *Concil. General. Tom. XXXV.*

ANNO 1720.

De jejuniis, & festis.

Sicut populus jejuniis praeter necessitatem gravari non deber, ita curandum est, ut ea servet, que iuxta nostræ ecclesie ritum, & ac præscriptum servanda sunt: primum sci-licet quadragesimale incipiens a feria secunda post quinquagesimam usque ad faci pœnatis diem, cui gamen premitendum est jejuniunum unius septimanae: secundum in adventu, a decima quinta nocte vobris, usque ad nativitatem Christi Dominicum ablinientia a laeticiniis: tertium ante Assumptionem Deipare Virginis prima Augusti usque ad decimam quintam: Quartum ante festum SS. apostolorum Petri, & Pauli, a prima Dominica post Pentecosten usque ad festum eorumdem sanctorum apostolorum. Ab hoc tamen censuit, rusticos, aliosque operarios, vel in parte, vel in totum absolviri posse, propterea quod incident in tempus, quo fruges colliguntur, eaque de causa vix servatur in Lithuania. Quintum ipso festo exaltationis sanctæ Crucis: Sextum ipso festo Decollationis sancti Joannis Baptiste. Præterea per totum annum feria quartæ, & sexta cujusvis hebdomade. Monet autem Santa synodus, ut sicut omnes cum carnis illecebribus collectantur continuo, ita etiam ad eam reficiantur, ac iram Dei mitigadim Sacrum jejunium adhibeant, quod non minus necessarium est, quam vulneribus medicina (c).

Ne vero ex multiplicatione feitorum que, ut ecclesiæ mens est, quandoque non obseruantur, contingat, ut augeantur peccata populi (d) prohibet synodus parochis (d) Urbi. sub gravissima poena arbitrio ordinarii, ne 19. nov. præter diem Dominicam, alia festa ce 8. nov. lebrent, aut populo denuncient, quam 19. nov. ea, quæ sequuntur.

FESTA IMMOBILIA.

In Januario.

Die prima. Circumcisio Christi Domini, & sancti Basillii Magni.

Die sexta. Epiphania Christi Domini.

Die trigesima. sanctorum Basillii Magni, Gregorii Nazianzeni, & Joannis Chrysostomi.

In Februario.

Die secunda. Purificatio Beatissimæ Virginis Mariae.

In Martio.

Annuntiatio beatissimæ Virginis Mariae.

In Aprili.

Die Vigesima tertia, sancti Georgii martyris.

In

Dddd

ANNO
CHRISTI
1720.

In Mayo.

Die octava. Sancti Joannis Apostoli, &
& evangeliste.
Die nona. Translatio Sancti Nicolai.

In Iunio.

Die vigesima quarta. Nativitas sancti jo-
annis Baptiste.
Die vigesima nona. Sanctorum Petri, &
Pauli apostolorum.

In Julio.

Die vigesima. Sancti Helie Prophete.
Die vigesima quinta. Sancte Anna

In Augosto.

Die sexta. Transfiguratio Christi Domini.
Die decima quinta. Assumptio beatissima
Virginis Marie.
Die vigesima nona. Decollatio sancti Jo-
annis Baptiste.

In Septembri.

Die octava. Nativitas Beatae Marie Vir-
ginis.
Die decima quarta. Exaltatio sancte Cru-
cis.
Die decima sexta. Beath. Josaphat mar-
tyris.
Die vigesima sexta. Sancti Joannis evan-
gelista

In Octobri.

Protectio beatissime Marie Virginis.

In Novembri.

Die octava. Sancti Michaelis Archangeli.
Die vigesima prima. Presentatio Beatissi-
me Marie Virginis.

In Decembri.

Die sexta. Sancti Nicolai.
Die nona. Conceptio beatissime Virginis.
Die vigesima quinta. Nativitas Christi
Domini.
Die vigesima sexta. Sancti Josephi.
Die vigesima septima. Sancti Stephani.

FFSTA MOBILIA.

Pascha.
Alcenio Christi Domini

Pentecostes.

Sanctissimae Trinitatis.

Festum Corporis Christi Domini.

Festum dolorosæ B. Marie Virginis feria
sexta decima post Pascha.

A FFSTA SEORSIVAT.

ANNO
CHRISTI
1720.

Die vigesima septima Julii. Sancti Pan-
teleonis martyris in Volhynia.

Die secunda Maii, & vigesima quarta Ju-
lii Sancti Romani, & Davidis in Lithuania.

Ceterum quia festa non ideo instituta
sum, ut populus liber ab opere servill, vel
comporationibus, & falcationibus, vel nun-
dinis, & aliis prophanis actionibus vacet,
sed ut ad ecclesiam, quam divina officia
celebrantur, conveniat, ac dies illos pere-
tis operibus Deo consecret (a): Idcirco o-
mnis horratur sancta synodus, non solum, ut
divinis officiis, sacre concioni, vel lectioni,
ac Christiane doctrina interfici, prout de-
bent, verum etiam ut ab illicitis, vel ad
illicita trahentibus omnino abstineant, &
ut observent, quemadmodum sit divus Au-
gustinus: (b) : Diem Sabbati non carnali-
ser, non delicias Judaorum, qui otio abutun-
tur ad nequitiam: Melius enim tota die fo-
derent, quam saltarent, aut etiam biberent.

Præterea quia scriptum est (c): Memen-
to ut diem Sabbathi sanctifices, non facies
omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia
tuus, seruit tuus, & ancilla tua, iumentum
tuum, & advena, qui est intra portas tuas:
admonet eadem sancta synodus dominos o-
mnes, ut subditos suos, qui & ipsi pretioso
Christi Domini Sanguine redempti sunt, ad
ecclesiam potius, quam ad opera præstan-
da compellant (d) nisi pro iporum anima-
bus rationem reddere velint.

TITULUS XVII.

De reliquiis, miraculis, ac vene-
ratione sanctorum.

(a) Conc.
Ruthen. C
opud Re-
gim. de Ec-
cles. discep-
lib. 2. c.
416.

H Umani generis hodiis tante sunt infi-
die, ut sepe numero fallis miraculis,
& illusionibus Christi fideles simplices, ac
pios in errorem inducere possit. Quia de-
Dcausa sancta synodus decernit, ut nulla-
posthac nova miracula admittantur, nisi ab
episcopis rite probata, & examinata fu-
erint.

Reliquias sanctorum, quæ olim Spiritus
Sancti templum, ac Christi viva membra
fuerunt, quamquam synodus venerandas esse,
ac magna cum reverentia decenter in ec-
clesiis custodiendas proficitur; tamen, ne
que obtrudantur ad cultum, quarum iden-
titas aut dubia sit, aut minime certa, epi-
scopi diligentem inquisitionem adhibeant in
actu visitationis, ac deinde statuant quod
veritati, ac pietati consentaneum judicave-
rint (e).

E Georgium Palamam non solum uti sanctum (e) Trid.
colli, aut sexto die celebrari, verum etiam de Invec-
eum in nostra ecclesia nominari deinceps nomen. &
prohibet Sancta synodus sub poenis contra resq. san-
schismaticos prescriptis.

ANNO
CHRISTI
1720.

TITULUS XVIII.

De pensionibus pro dominis deputatis ad tribunal regni.

Cum dignus sit operarius mercede sua, ac domini ecclesiastici deputati judicis ad tribunal regni causis etiam nostrae ecclesie suendis non sine molestia, labore, & sumptu arenae incumbant: viam eis sancte synodo certa ipsis sublida, assignanda est. Quapropter hacten, ut ex dioecesi Vladimiri floreni centrum: ex Luceorienti centrum: ex Leopolensi, & Camenerensi centrum: ex Przemissensi centrum: & ex Chelmensi & Berzensi quinquaginta eisdem quotannis numerentur. Abbates vero contenti juxta taxam a Metropolitanano prescribendum.

TITULUS XIX.

De synodalibus constitutionibus.

Enique quia supervacaneum esset leges condere, nisi earum notitia, ad eos, qui isdem teneri debent, deveniret; current reverendissimi episcopi, ut hujus synodi decreta in dioecesianis conventibus legantur, ac promulgentur post tres menses a die, quia valvis Metropolitanæ ecclesie affixa fuerint.

Statutum est præterea, ut libellus constitutionum in linguam etiam Vernaculam, pro majori totius cleri commoditate, vertatur, imprimatur, ac cuiilibet parochio, & monasterio, iusto, ac moderato pretio distribuantur per reverendissimos episcopos, ut quisque non solum imposterum seite, verum etiam, que ad suum officium spectant, diligenter exequi possit: aliquin puniendus arbitrio ordinariorum, ac pro ratione culpe, si neglexerit.

Omnia vero, & singula, que in hac sacra synodo acta, & decreta sunt, antequam promulgentur, sancte Romane ecclesie omnium matris, & magistri prius emendanda, corrigenda, ac confirmanda, ea, qua debemus obedientia, ac reverentia auctoritati subjecimus.

Ceterum si quis debito in loco aut non sedet, aut sententiam non tulit, aut non subscripti, nulli præterea prejudicium ali quod illatum esse volumus. Laus, & gloria Deo optimo maximo, nunc, & semper Amen.

H. archiepiscopus Edessenus nuncius apostolicus synodi presidens.

Leo Kiska archiepiscopus Metropolitanus totius Russie man. prop.

Josephus de W. Wykowski comes S. R. I. Exarcha totius Russie episcopus Luceorientis, ac Ostrogiensis man. prop.

Florianus Hrebnicki archiepiscopus Polocensis episcopus Vitebsensis, Mscislavensis, Orfanensis, Mohilovensis; salva futura decisione sanctæ sedis apostolice, ac præcedentia man. prop.

Athanasius Szepetycki episcopus Leopolensis, Halicensis, & Cameneensis Podolia, Archimandrita Uciovienensis

Laurensius Drucki Sokolnicki archiepiscopus Smolentensis, Severiensis &c. man. Anno. prop.

Josephus Lewicki episcopus Chermensis 1740 man. prop.

Hieronymus Ulrycki episcopus Przemyslensis man. prop.

Theophilus Godebski episcopus Plockensis, & Turoviensis man. prop.

Joannes Chrystoforus Radzymirski Fratellovitch Archimandrita Czerewensis.

Antonius Zawadzki ordinis Divi Basilii Magni congregationis sanctissimæ Trinitatis proto-Archimandrita man. prop.

Innocentius Pichowicz ordinis Divi Basili Archimandrita Mielcensis.

Januarius Okorczewicz ordinis Divi Basili magni Archimandrita Dermanodubnensis man. prop.

Sylvester Terawski ordinis sancti Basilli Archimandrita Dorchobusensis man. prop.

Jacobus Soliskowski abbas Coblenensis ordinis Divi Basili magni pro-confessor man. prop.

Polycarpus Filipowicz ordinis Divi Basili magni Archimandrita Lescensis.

Parritus Bielski ordinis Divi Basili magni Archimandrita Ourucensis.

Absoluta horum decretorum lectione, recitatique precibus in pontificali Romano prescriptis, illustrissimus, ac reverendissimus dominus nuncius apostolicus, & presidens synodalnis, illustrissimus, ac reverendissimus dominis presulibus pro hac synodo congregatis præbuit osculum pacis, ipsamque synodum Hymno: Te Deum laudamus &c. conclusit, quo finito, memoratus illustrissimus, ac reverendissimus dominus nuncius apostolicus præfata de creta manu propriæ subscripsit. & idipsum fecerunt illustrissimi, ac reverendissimi domini Leo Kiska archiepiscopus metropolitanus Kyovientis Halicensis, & totius Russia episcopus Uladimiriensis, & Brestensis: Josephus Wykowski Exarcha totius Russia episcopus Luceorientis, & Ostrogiensis: Florianus Hrebnicki archiepiscopus Polocensis, episcopus Vitebsensis, Mscislavensis, Orfanensis, Mohilovensis: Athanasius Szepetycki episcopus Leopolensis, Halicensis, & Cameneensis Podolia: Laurentius Drucki Sokolnicki archiepiscopus Smolensis, Severiensis &c. Josephus Lewicki Chermensis Hieronymus Ulrycki Przemyslensis, episcopi: ac Theophilus Godebski episcopus Plockensis, & Turoviensis; sub tempore synodi, nimis die octava mensis Septembris iuxta novum Kalendarium, ipsa festa Nativitatis Beatissime Mariae Virginis in ecclesia collegiata Zamocensi consecrata; necnon reverendissimi Proto-Archimandrita, & Archimandrita in eorum subscriptionibus specificati. Ac insuper prædictus illustrissimus, ac reverendissimus dominus archiepiscopus Metropolitanus, cum & illustrissimi domini ejus co-episcopi juramentum corporale de isdem decretis, postquam a sancta sede apostolica fuerint approbata, exactissime observandis, in manus prælibati illustriss. Domini nuncius apostoli & presidentis synodalnis, talis sacrosanctus Dei Evangelis, præficitur.

ANNO
CHRISTI
1720.

Acta hec sunt Zamosci in ecclesia parochiali tenui profectionis Beatissima Mariae Virginis, & sancti Nicolai, ritus Gregorii, Anno, Indictione, Pontificato, diebus, & mensibus, quibus supra. Presentibus perillustribus, illustribus, ac admodum reverendis dominis, Joanne Wenton, & Christophoro Udycky cathedrali Chelmensis, M. Valentino Wcislawski, & M. Paulo Kuuk philosophiae doctoribus, collegiato Zamoscensis canonicis, necnon admodum reverendis patribus Stephano Trombettio clero regulari, collegiorum pontificorum Armeni, & Rutheni Leopoliens. praefatio: Joanne Antonio Fabri preposito parochialis sancte Crucis Varsaviensis, & domus ibidem superiore, ac per Poloniam, & Lithuaniae vilitatore congregacionis missionis: & Patritio Brodowschi ordinis minorum sancti Francisci Conventualium Provincie Russie ministro provinciali, aliisque pluribus testibus fide dignis circa praemissa habitis.

Et quia ego Stephanus Skwarczynski publicus sacra autoritate apostolica, ac suffraga scriptae synodi notarius, & memorati illustrissimi, ac reverendissimi domini, domini nuncii apostolici in Regno Poloniae Vicecancellarius dum omnia, & singula in praefata synodo gesta, fierent, una cum testimonibus supraspecificatis praesens, & personaliter interfui, ac dum ipsa de cetera, seu acta synodalia tum per ipsum illustrissimum, ac reverendissimum dominum nuncium apostolicum, & praesidentem synodalem, tum per illustrissimos, ac reverendissimos dominos Metropolitam, & ejus coepiscopos, atque reverendissimos Proto-Archimandritam, & Archimandritas eorum propriis manibus subscriberentur, vidi, & observavi; ac jumentum, dum per eosdem illustrissimos, ac reverendissimos dominos Metropolitam, & coepiscopos præstaretur, auscultavi; ideo praesens desuper manu mea propria scriptum, & subscriptum, ac signo notariatus mei publici, quo in similibus utor, communium extradi instrumentum rogatus, & requisitus &c.

Stephanus Skwarczynski Not. & cancell. qui supra man. prop.

P A R O C H U S.

affiones in visitationibus indaganda.

Unus ne an plures? An habeat titulum sufficientem provisio nis legitime inscripte, ab officio approbata?

An habeat legitimam presentationem, inflictionem, a quo, & quando introducetus?

An illis reperiantur defectus aliqui essentiales, & quales?

An habeat ordinationis formulas?

An habeat libros parochiam concernentes, videlicet, Baptizatorum simul confirmatorum, status animarum, Matrimoniorum, & mortuorum.

An habeat Archivium, in quo scripturas, fundationes, monumenta ad ecclesiam specificata sub clavi custodiat?

An resideat in parochia, vel frequenter ab ea absit?

An suorum domesticorum habeat curam, ut christianam vitam ducant, rudimenta Fidei scilicet, & orationes quotidianas mane & vespere absolvant?

An pueros, & puellas mysteria fidei, orationem Dominicam doceat sicut diebus Dominicis, an habeat sermonem ad populum, an Festu, & jejuniu denunciet?

An diebus Dominicis, & Festis Sacramentum pro populo parochie sua applicet?

An aliquod Testamentum confecerit, & illi satisficeri curaverit juxta mentem Testatoris?

An habeat penes se coadjutorem sufficienter provisum?

An in administratione Sacramentorum sit diligens; an facilem, & paratum se ostendat ad audiendas confessiones; ad eundum ad infirmos sine ulla mora?

An ipius negligenter aliquis Infans sine Baptismo, vel Infirmus sine Confessione, Viatico, & extrema Unctione mortuus fuerit?

An Sacra mentre cum debita vestitu sacerdotialium honestate?

An Sacra mentra, & sacramentalia sub clave custodiat?

An domi cohabitet cum mulieribus, & quis sit?

An habeat sacra Biblia, aliosque libros pietatis, & doctrinæ ad suum officium pertinentes? præsertim an habeat acta, & decreta synodi provincialis Zamoscensis: rituale novum, missalia correcta, cathechismum pro doctrina christiana, librum moralium Illyrica lingua typis mandatum? an habeat librum aliquem concionatorium, ex quo possit se præparare ad dicendum aliquid ad captum populi? an præfatos libros legat, & non negligat?

An, & quoties in hebdomada sacrum faciat? an celebret recitato matutino cum laudibus, & cum paramentis integris, & mundis?

An ante celebrationem Missæ tabaccum sumat, quod est veritum in synodo. Quoties confiteri soleat?

An ante missam, preparationem, intentionem; & post missam, gratiarum actionem devote faciat.

An quotidie reciteret divinum officium statutis horis, & in quo loco.

An inter sit processionalibus, & aliis functionibus ecclesiasticis publicis loci, in que permanet?

An habeat decentem coronam, & consu ram capillorum?

An cum sufficiis coporationibus, & ebrætibus valet?

E An impiecat se negotiis secularibus mercaturam exercendo?

An sit in possessione pacifica limitum sua parochie?

An lites parlatur, quas, a quo, & de quo?

An habeat aliquod inventarium rerum circa introductionem sibi reliquarum?

An adsit rusticorum conyliis, & quae ibidem notet superstitiones? an has in presentia sub clavi custodiat?

ANNO
CHRISTI
1720.

ANNO
CHRISTI
1720.

senia sui permittant fieri? verbi gratia, ut de quolibet serculo in mensam, vel sub A mensam, aut extra postes effundatur? vel familia.

DIA CONUS.

AN vitam ducat exemplarem ad adiunctionem Laicorum.

An habeat penes se libros tam spirituales, quam morales catechismi, & summae Theologie moralis typis impressam, ex qua addiscat necessariam scientiam, ut scipsum salvum faciat, & eos qui se audiunt?

An semper incedat cum tonsura, & veste clericali?

An libenter, & quam frequenter missam audiat, illique saltu diebus inferiat?

An doctrinam christianam bene calleat, ut alios doceat? an communionem frequenter,

*Congr. Trid. f. 11.
13. c. 11.
13. 14.*

& scholam?

An cauponas frequenter cum rusticis, saltator, inebrietur?

An cum mulieribus cohabitet, & quae fuit?

ECCL E S I A.

Eccl esia qualis, an murata, vel lignea, an solida, firma, vel potius ruinosa, un indigeat reparacione?

An cum licentia episcopi, & cum dote erecta?

An sit, & qualiter circumsepta?

Quot sint altaria? an debite, & ad prescriptum synodi Provincialis orientur? quo, & quot sint super altari mappae? an inter duas superiores sit inclusum antemissale: in mappae mundae sint descendentes ab utroque latere altaris usque ad suppeditaneum?

An sint pulvinaria super altari?

An altaria sunt proportionatae latitudinis, longitudinis, & altitudinis, Crucifixio in facie munita?

An eccl esium pavimentum sit lateribus, vel afferibus stratum?

An valva, & campanile indigeant reparacione? campana quot?

An in Sacratio adiungit supellestilia ecclesiastica ad sacrificium requista, calices, patenea quot, & quales? purificatoria, corporalia, bursae, pallie, vela ad velandum calicem, pelvicolae, cum ampullis, mantergia, humeralia, albæ, cinguli, Rolo, planetæ, tive cappe, missalia, ritualia schismatica ne, an correccta? Psalteria ministrorum, superpellicea, campanulae minores, candelabra, aliaque ornamenta necessaria? sub numero, quot, & qualia? exprimenda.

An sine armaria pro sacris vestibus, liitemminibus, & alia supellestilia ecclesiastica mundo, & decenter afferanda?

An habeatur inventarium supellestilia ecclesiastica?

An fores, & fenestrae eccl esie sint solidæ, & bene munite, & clavibus clausæ, que in manu parochi remanere debent?

An adiut aqua lustralis munda? an quolibet die Dominico renovetur?

An thuribulum sit cum navicula, cochlearia?

RELIQUIÆ.

ANNO
CHRISTI
1720.

AN fiat in eccl esia reliquie aliquuj san-cti, authenticæ ne, vel ignotæ, aut dubia? quomodo, & a quo donatae; an ab episcopo recognitæ?

An decenter custodiantur in thecis saltem ligninis desuatis, mundo vitro conceatis cum suis inscriptionibꝫ?

An cum thecis in aliquo armariolo assertur sub clavi?

An portentur ad infirmos? quod prohibendum est.

An ad expositionem illarum accendantur luminaria? vel cum reliquiæ sacrae sunt sub altari decenter an retineantur ibi lampas?

IMAGINES.

AN imagines in eccl esia sint honestæ, integræ, & decenter depictæ, & quot?

An antequam sint expositæ prius ab episcopo benedictæ, & approbatæ?

An sacrae imagines sint depictæ in locis aliqui irreverentia obnoxii?

An inveniantur deformes, & deturpate? quo erunt tollenda, & restauranda?

An imagines Jesu Christi, Beatissime Matris, apostolorum, evangelistarum depictæ sint sub forma ad eccl esia non usitata? verbi gratia in habitu regularium & tales ad morem eccl esie bebent reformati.

An habeantur vexilla cum imaginibus honesta?

INDULGENTIAE.

AN quoque sint concessiones indulgentiarum, & pro quibus festis, vel temporibus? producantur brevia concessiva indulgentiarum, illarumque tempus an expiraverit? videatur.

An publicentur absque licentia ordinarii?

An non fingantur aliquæ indulgentiae, vel miracula praetextu quæstus, & collectarum lucrandarum?

BAPTISMUS ET CONFIRMATIO.

AN pro ministrando sacramento baptis- matis sine in promptu omnia necessaria. 1. Aqua juxta antiquum ritum benedicta? 2. oleum catechumenorum in suffici- enti copia?

An habeatur sacrum chrisma pro confirmatione baptizati, hoc anno ab episcopo acceptum?

An patrini plures, quam duo admittantur? aut impuberes Hæretici, ignari mysteriorum fidei?

An obfetrics sint examineate, & approbatæ, sciantque formam essentialem baptismi, pro casu necessitatibus, & rudimenta fidei?

An baptismus infantium protrahatur ad tres dies? vel an non imponantur nomina ethniorum?

An nomina baptizatorum scribantur in-

sec-

ANNO CHRISTI 1720. metrica, juxta formam in synodo prescri-
ptam, sine mora, & periculo oblivious?.

An hoc sacramentum extra casum neces-
sarius conferatur domi, exceptis filiis prin-
cipium?

An admittantur unus patrinos masculi,
vel una matrina puerile ad confirmationem?
preter patrinos baptismi?

An sciat parochus, informerque patrinos
eos cum baptizato, & confirmato, & ejus
parentibus contrahere cognitionem spiri-
tualem? qualique forma ad confirmationem
utatur?

EUCHARISTIA.

AN asservetur in tabernaculo affabre,
facto, ab extra majori ex parte decan-
to, interius serico vestito, in pyxide ar-
gentea, vel saltem stannea cum operculo,
& Conopio, super corporali mundo?

An omnium tabernaculi sit summa sera,
& clavi clausum, quam solus sacerdos re-
tineat, vel in sacario asservet?

An particulae consecratae singulis octo die-
bus, vel saltem quindecim renovantur, &
antiquae species cum fragmentis an in sacri-
ficio consumantur?

An ante altare, & tabernaculum diu,
noctuque luceat lampas, vel saltem diebus
festis, tempore sacrificii?

An aliquid preter pyxidem cum san-
ctissimo in tabernaculo quantumvis sacra-
asservetur? quod si fiat, removatur.

An delatio eucharistie debita cum rever-
entia fiat, cum Luminibus, Baldechino, vel
Umbella?

An non communicantes in paschate mon-
ocerit, nominaque eorum ad curiam episco-
palem transmiserit, qui communionem pas-
chalem facere voluerunt?

POENITENTIA.

AN hoc sacramentum ministretur de-
die in ecclesia in confessionali consue-
to cum fiola?

An in confessionali pro auriculari confes-
sione sint crates lignae?

An audiat confessio mulierum, puer-
larum, extra sedem confessionalem, nulla
interposita crata? quod prohibendum est.

An sciat, vel habeat tabellam bullae Car-
ne Dom., & casuum reservatorium Summo
Pontifici, & episcopo, affiram ipsi confes-
sionali.

EXTREMA UNCTIO.

AN habeat oleum sufficiens pro ungen-
tis infirmis? an in vase stanco fal-
tem, quomodo illud signatum ut distingua-
tur vas sacri chrismatis.

An in ecclesia, in proprio armariolo, sub
elavi asservetur.

An sciat infirmus in sua parochia, an vi-
a fuit illos, vel vocatus etiam de nocte ad
audiendam confessionem, dandumque Viatu-
cum, ire quo detredet?

ANNO CHAISTI 1720.

An in defunctu sacerdotum aliorum, ip-
sem benedicat Sanctum pro infirmis ole-
um, & ministret prout valide, & licet potest?
ex mente etiam synodi provincialis.

An pueris usu rationis carentibus, furio-
sis lucida intervalla non habentibus, vel si-
ne puerentis decadentibus conferant Ex-
tremam Unctionem?

MATRIMONIUM.

AN Matrimonia ter seorsim diebus do-
minicis, vel festis denunciet, ante-
quaque sponsos conjungat; an in uno festo id
prefiat?

An ante denunciationes, interroget; num
sint legitimae etatis, utrum sciant mysteria
fidei, an non consanguinei sibi.

An advertat, ne sponsi ante contractum
matrimonium simul maneat, & converser-
tur sine custodia parentum, vel consanguini-
orum.

An impedimenta matrimonii sciat, & pu-
blique populo saltem bis in anno.

An vagos, exteros, vel eos, qui a dice-
cessi diu absentes fuerint sine licentia epis-
copi, & testimonio de libera vita eorum,
conjungat.

An parochus describat matrimonio, jun-
tos hac eadem die.

An matrimonia conjungat domi, non in
ecclesia, sine facultate episcopi, vel vicarii
ejus? an temporibus ab ecclesia prohibitis.

An intersit nuptialis, & choreis, & pariter
cum ruficis compotacioni cum scandale
vacet.

MISSA.

DAN sacrum celebrandum admittat
exteros, absque literis testimoniali-
bus, non habentes coronam vel vestem cle-
ricalem.

An adiutor sacerdotes, qui indevote, pro-
pere sacrum celebrent, & quomodo ipse?

An sciat ceremonias conformes missalis
correcti rubricis.

An moveat parochianos, eos teneri sub
peccato mortali, die dominico, & festis die-
bus audiire missam.

An habeat vinum pro Missis, & an a Ju-
dazis acquirat? pro communicando populo
an habeat copiam vini; an non miscat alli-
e os liquores.

An ipse sibi pro sacrificio panem confi-
ciat, an ex critico puro, vel admixto.

An ante missam per triduum ab usu ma-
trimonii abstinat.

An tempore missae oculis immodestis cir-
cumvagetur.

ANNO
CHRISTI
1720.

F U N U S .

AN in funeralibus adhuc abusus, puta, quod cadavera afficiantur sine cruce, sine lumine, & sine parochio, cum ululatu, threnis consanguineorum, ubi mulieres elevant sibi crines more Gentilium.

An cadavera defunditorum ante ortum, vel post occasum solis deferantur absque licentia?

An tradantur sepulturae ante lapsum temporis viginti ad minus horarum; eorum vero, qui repentina morte extincti, ante lapsum viginti quatuor horarum postquam animam e corpore exhalasse pro certo ha-beatur?

An parochus; aliive sepulturam denegent, aut differant, praetextu non soluta elemosyne? & an pauperes gratis sepellantur?

An in ecclesia adhuc sepulchrum pro parvulis decedentibus post baptismum ante se-pciennium?

An coemeterium, (quod est locus reli-giosus) sit undique circumscriptum; an aliquando non pollutum, vel violatum, & per quem?

An sacerdos prater quartam funeralium pro cadaveribus extra parochiam sepultis, aliquid aliud exigat ab heredibus defuncti? quod vetitum est.

An in ecclesiis monialium sepellantur ca-davera laicorum, marium, sive Mulierum, sine licentia? si hoc fieret, interdicatur.

C O N F R A T E R N I T A S
L A I C O R U M .

AN confraternitates laicorum sint legi-time erectae, & habeant statuta au-thoritate apostol. vel ordinaria approbata?

An bona & elemosyne, redditus annui, census redemptio-nales fideliter administren-tur, & connotentur?

An habeant varios libros, priuilegii, in quo nomina confratrum inscripta sunt? se-cundum, in quo continantur resolutiones de communii consilio statuta? tertium, qui, si que sunt inter ipsos iudicia, continet sententias damnatorias, absolutorias in reos latas?

An officiales a plena confratrum congre-gatione singulis annis eligantur; an per-ceptus, & expensis summae calculentur?

An habeant inventarium omnia, & sin-gulorum bonorum, rerum?

An habeant jus patronatus presentatio-nis cappellani, & num sit in integritate vita, & morum exemplaris?

An seniores tempore ea, qua ecclesia subministrare tenentur, provideant?

An habent archivum, quo scriptura con-fraternitatis; alterum, in quo supellex ser-ventur?

An debitores confraternitatis confratres bona ejusdem administrent? an fideles, & conscientiosi in administratione bonorum confraternitatis existant?

An confratres inter se processionibus pu-blisch?

ANNO
CHRISTI
1720

H O S P I T A L E .

HOspitalia qualia sint, murata, an lib-gea?

An habeant erectiones cum approbatione ordinarii, pro quo personis?

An habeant bona sibi incorporata, & lega-tiones summasque aliquas?

Sub cejustram directione maneat?

An provisores calculum perceptorum, & expensarum alicui reddant?

An sint duo cubicula in hospitali separa-ta pro viris, & feminis?

An mane & veipere consuetas, & quas preces, pro benefactoribus, fundatoribus absolvant; missamque saltem diebus domini-nicis, & festis audiant?

An sine instructi de rudimentis fideli, & necessariis ad salutem animae.

An frequenter peccatorum confessionem, & sacram communionem?

An modeste, & pacifice se gerant? an non sint aliqui, vel aliquae rixosae, conten-tiosae?

An qui, vel que sint otiosae, scandalo-sae, inhoneste?

CAn aliqua vetula sit suspecta, & norata (Deus avertat) de veneficio, superstitio-bus, aliisque vitiis, & peccatis?

An in eodem hospitali, & cubiculo simul maritus, & uxor soleante cohabitare, & pernoctare in eodem lecto?

An elemosynas sibi das fideliter inter se distibuant? an pro communi commodo convertant?

An infirmis exhibeantur possibilia chri-stiane charitatis officia, & subsidia?

An invitati ad funebres mensas & convi-via, debitam in illis servent temperantiam, & modestiam?

An aliquam suspectam amicitiam mares cum foeminae hinc consueverint.

R E G U L A R E S .

An non sint plures in monasteriis, quibus alendis redditus non sufficiant?

An sit certus numerus eorum determina-tus?

An non recipiantur ad monasterium, nisi qui habent qualitates prescriptas a consti-tutionibus apostolicis?

An non admittantur ad professionem religiosam, nisi post integrum annum in do-vitatu absolutum?

An post professionem provisum sic studen-tibus de docto, & prudenti professore, qui illos doceat saltem Theologiam moralem lingua vernacula, & linguam latinam non calleant?

An elemosynas querant, licet non indi-geant. An incedant per loca sine socio, & an vagentur de nocte?

An se ingerant in administrationem bono-rum spectantium ad societatem laicorum in eorumdem ecclesiis eretas?

AB

1535

CONCILIJ RUTHENORUM.

Anno
Christi
1720.

An sacramenta iuris ministrare invito
parochio?
An accedant ad monasterium monialium
absque licentia?
An cappellaniam aliquam in sulis prin-
cipum, vel Altarium in ecclesiis latini ac-
ceptaverint.

MONIALES.

An mori vel parles Claustrum habeant
prospectum altorum, vel passum in
domo, vel e domo secularium?

An mansiones confessarii monialium exem-
plarum sine penitus separate a monasterio?
An moniales extra claustra egrediantur,
& videntur per oppida sub praetextu neces-
sitatis, absque licentia episcopi? quod pro-
hibitum est sub pena excommunicationis
late sententia.

An admittant intra claustrum monasterii
aliquas personas sive laicos, secularium,
sive regulares, quibus sub pena excommu-
nicationis talis ingressus prohibetur?

An scribant epistolam extra claustrum abs-
que licentia Abbatissae?

An utantur fenestra ubi audiuntur con-
fessiones, ad colloquendum cum exteris?

An pauperes moniales debitam fundacio-
nem non habentes servent in monasterio C
unam, vel duas probatae vita, & fama puer-
ilis juratas, que labores manus, religiosum
fideliter vendant extra claustrum, &
precium exacte reddant in manus abbatissae,
que totum in communes necessitates ex-
pendet?

An adsit in monasterio capsa communis,
in qua deponantur omnes pecunie prove-
nientes a monialibus particularibus?

An admittantur exteris ad colloquendum
cum monialibus absque licentia in scriptis
episcopi, vel vicarii generalis?

An introducantur in claustrum catuli,
pueri, vel pueri cuiuscumque status, ex-
ceptis juratis pueris ab episcopo approba-
tis pro sola necessitate Monasterii?

An serventur eleze, & deputate auscul-
tatrices, Rotaria, & Ostiarie?

An habeat abbatissa, vel procuratrix, si-
ve economia libros bene compactos? in quo-
rum primo describantur quotidianae elemo-
niae perceptae, & expende de quibus pos-
sit in fine officii rationem reddere sua ad-
ministrationis. In altero per modum inven-
tori, descripta fine bona stabilia, Jura,
cenus, & credita monasterii, cum indica-
tione instrumentorum, rogatum monake-
rii. In tertio libro registrantur resolutiones
capituli monialium, admissiones puerarum
ad habitum, & professionem cum expressio-
ne dieti, mensis, & anni. Quos libros si
non invenies vibrator tempore vibrationis
omnino ante aliam vibrationem paratos esse
cure, & jubeat.

An in monasterio ad sit locus separatus
pro educandis exteris Virginibus, & pro
novitis separatus?

An omnes moniales decant vivam com-
munem? ut nihil habeant, nihil servent,

1536

Anno
Christi
1720.

A nihil donent, aut recipiant tamquam pro-
prium absque licentia abbatissae, & aliqua
justa ratione?

An omnes sumant cibum in Refectorio
tempore mensis, ex communi culina, &
matrio paratum?

An parent cibos exteris, vel eisdem mit-
tant, vel ab illis recipient, absque expres-
sa licentia & scientia abbatissae, & monasterii?

An admittantur regulares ad celebrandum
sacrum in ecclesia absque licentia episco-
pi, vel vicarii generalis?

An omnes moniales semel saltim in men-
se confiteantur, & sumant Eucharistiam?
an frequentius ex consilio patris spiritualis?

An omnes quotidie audiant Sacrificium
missae?

Quosnam libros devotos, vel prophanos
legant, vel an tempore mensis nisi lectio
alicuius libri spiritualis; & an servetur li-
tentium?

Vibret dormitorium, seu cellas, & ob-
servet, an unaquaque monialis habeat le-
ctum separatum?

An habet eorum sit uniformis, & an ad
prescriptum regula?

Inquirat caute, & prudenter de vita, mo-
ribus, & directione confessarii, an curiosi-
tate aliqua, affectione privata, vel aver-
sione ducatur? an ostendat se partiale, &
vel fauorem aliquarum inter ipsas factio-
num, sive differentiarum?

An idem, sive moniales aliquae secreta
monasterii, occultos defectus cum pericu-
lo infamie totius monasterii, aliis extra
Claustrum, ad quos non pertinet, revelent?
an sunt curiosi in indagandis, & residen-
tis novis extra claustrum? an confusio ta-
les retineant, vel soveant personas, a qui-
bus talia explicitant?

An in ecclesia monialium sine licentia sa-
cerdos congregatiozis tumultuantur cadavera lai-
corum, marium sive mulierum? nisi sint pa-
trovi ecclesie, qui sibi, & hereditibus hoc
jus in fundatione reliqissent, vel cum li-
centia sacra congregationis, & monialium
sepulchrum extuxerint.

Ex actis originalibus synodi provincialis
provincie Rusie, Ritus Graecii uniti extra-
cum.

Stephanus Skwareynski publicus sa-
cra autoritate apostolica, ac syno-
dalis Notarius, & cancellaria Apo-
stolica in Regno Polonia Vice-Can-
cellarius, man. prop.

Hic-

1537

ANNO
CURSUS:
1720.

Hieronymus Grimaldus, Del., & aposto-
licz sedis gratia archiepiscopus Edessanus,
sanctissimi domini nostri domini Clementis
divina providentia Papa epus nominis XI.
prelatus domesticus, & assessor, ejusdem-
que, & Sancte sedis apostolicae in regno
Poloniae, & Magno ducatu Lithuaniae cum
facultatibus legati de latere nuncius.

Universis, & singulis quorum intercessi,
presentes inspecturis, lectoris, legive audi-
turi fidem facimus, & testamur supradicti
cum dominum Stephanum Skwarcynski es-
se ealem, qualis se facit, videlicet publicum
sacra autoritate notarium, & nunciatum
apostoli in regno Poloniae vice-cancellarium,

CONCILIO RUTHENORUM.

1538

ejusque scripturis, & instrumentis per eum
confessis, tam in judicio, quam extra adhi-
bitram semper fuisse, & ad praesens adhibe-
ri fidem. In quorum &c.

Datum Varsaviam die vigesima tertia Oco-
bris 1720.

ANNO
CURSUS:
1720.

*H. archiepiscopus Edessanus nuncius apo-
stolicus.*

Jacobus Burrius Secretarius.

Locus + Sigilli.

1539

A D C O N C I L I U M
L A T E R A N E N S E V. G E N E R A L E

ANNO
MILLE
CINQ
CENT
TRENTA
ET
UNO.

1540

ANNO
CHRISTI
MILLE
CINQ
CENT
QUAT
TA
ET
TWO.

Anno 1512.

A D D I T I O.

P A U L I D E M I D D E L B U R G O

E P I S T O L A

Ad sacrosanctum Lateranense concilium pro calendarii emendatione exhortatio, ut legitima pascha observatio errore calendarii abolita in usum revocetur.

Exstat in principiis Opus. **E**t si multa sunt. B. P. caterique patres reverendissimi ardua negocia in hac causa de recta Pascha synodo petrarchanda, minime tam silentio prætercundum esse arbitror. Rotabantur calendarii pro recta Pascha celebrationes. Porro ratione emendationis studium: quinimum hoc tempore tanquam primum Christianorum religionis mysterium in primis commemorandum et discutiendum esse censeo: quia spiritualia temporalibus praferri debent: dicente domino: primum quartae regnum Dei, et reliqua omnia adiicientur vobis: querere regnum Dei est mandata ejus custodiare: observa inquit Deus verni primum temporis ut facias Pascha Domino Deo tuo, hoc autem Pascha tropheum crucis Christi prius fuit figurativum: non vero triumphalis resurrectionis ejusdem signum rememorativum, et resurrectionis nostrae significativum; summopere ergo anni debemus, ut Pascha sanctum juxta patrum decreta celebretur, ut a Judæorum calumpniis liberamur esse possumus. qui in dies nobis obliuione, qui Pascha nostrum in secundo mense immundis deputato saepe numero celebremus, et quod ad dies quadraginta quinque post equinoctium sole existente in medio tauri Pascha nonnunquam observemus: in quo irident nos Judæi, redargunt nos volatilia coeli, que aequinoctium accurate semper custodiunt, nam et ciconiae, quales, et hirundines, quo tantum inequinoctio suum Pascha, hoc est transiit faciunt: Pascha namque transiit significat. In quo reprehendit nos Deus (per Hier. proph. cap. octavo) dicens cognovit tempus suum turtur, et hirundo, ac ciconiae custodierunt tempus adventus sui, populus autem meus non cognovit judicium Domini sui; quomodo dicti sapientes non sumus, et lex Domini nobiscum est: vere mendacium operatus est Alius mendax, verbum enim Domini procererunt, et sapientia nulla est in eis, haec Hieremias. Similem errorem in luna Paschali indaganda Sabatariali notis impingunt, arguentes nos qui lunam primam vocemus quam quintam in celo conspicimus; adeoque cum propheteta dicere possumus: opprobrium facti sumus vicini nostri, quinimum non solum vicini sed et his qui longe stant. Et nisi errores iti corrigantur, accidet aliquando Pascha, quod verni temporis initio observari præcipitur, estate celebretur. Lunam quoque lu-

B mine plenam in celo aspici continget, quando ab ecclesia prima seu nova denunciatur. Immo post paucos annos eveniet, ut Pascha sanctum, quod in plenilunio celebrari præcipitur, in novilunio aut prope interlunium observeretur. Eclipses quoque solares die veneris sancta magno Judæorum plausu et Christianorum ludibrio accidere poterunt. Nuper cum oblicere Judæo verbum apostoli dicentes: caritas ex parte cecidit in Israel, donec plenitudo gentium introiret. Confutans hoc Judæus respondit caritas totaliter oppressæ Christianos qui deliciunt discernere later lunam plenam et novam, inter lunam rotundam & cornutam: nam ut in proverbio dicitur: cœlus est qui luna plena errat. Quia cum ita sint, patres conserti, vestra interesse videtur sacramenti hujus mysterium errore calendarii jam abolitum in ultimis reprobare: diemque Paschalis celebratis in pristinum statum reducere; in quo priisci patres maximam curam & diligentiam adhibuerunt, qui, ne error unquam in celebratione Pasche contingere, statuerant lunæ statem quotidie post primam diei horam in ecclesia pronunciandam esse. Utque clero occasione addiscendi diligenter luna cursum darent, decicerunt neminem ad sacerdotium esse promovendum, qui lunæ statem in promptu non habebat, immo ut distinctione 38. B. Augustinus inquit, non est sacerdotio dignus qui computum (hoc est statis lunæ regulam) sectorumque mobilium ordinem ignoraverit: hoc enim tempus præcipue scire debemus, quo per universum orbem consona sacra fundatur oratio, quia et tempore commendantur preces, sicut scriptum est: tempore accepto exaudivite. Expectavi, iam pridem magno desiderio & ore, tantaleo hanc sacerdotiam synodum, tamque unicum & ultimum correctionis calendarii remedium: nam cum superioribus annis proposuisse in ecclesia Dei hanc Paschalis celebratissimam emendationem; responsum fuit eam fieri non posse sine concilio generali, ad quod convocabundum nulla ruerat dispositio: quamobrem multis argumentis conatus fuji provare atque ostendere, hec iure optimo fieri posse, immo iam sepenus facta fuisse sine concilio generali a solo pontifice vel eius collegio: sed quia iam celeberrima ista synodus nutu Dei congregata

1541

CONCILIO LATERANENSE V. GEN.

ANNO omnis perendinatio & tergiversatio: expo-
CHRISTI Itavi ergo hoc sacrum concilium firmissime
1542. ratum nullum posse fieri hominum coetum
In nomine Dei congregatum sine religione
sine numine. Divum, dicente Domino ubi duo
vel tres congregati fuerint in nomine meo,
In medio ipsorum ego sum; nisi enim Deus
præsens sit, volensque humanis rebus interfit,
Sudibrium est quicquid homines cogitare, non
consilium. Summopere ergo anitendum est
ut pascha sanctum juxta PP. decreta cele-
bretur, & aureus ille numerus in Romano
calendario annotatus (qui diuturnitate tem-
poris jam factus est plumbus) corrigatur:
& equinoctium vernae decima die marci
statuatur, ubi hac tempestate ut plurimum
ipsum fieri videmus. Poterit etiam in eodem
calendario declarari & reformari nu-
merus & ordo festorum ab ecclesia celebran-
dorum, quia sepius numero pauperes (qui per
operas quotidianas ex laboribus manuum
vivunt, conqueruntur magnam nimis esse
festorum multitudinem, quibus ab opere
eis consueto (quo viatum queritant) colla-
ze coguntur: deridet Seneca Cordubensis

1542

ANNO
CHRISTI
1542.

Judeos sabbatarios qui septimam temporis A partem perdant per sabbatum quod obser-
vant: nos vero non solum septimam partem anni celebramus; verum etiam plus quam quartam temporis partem solennem facimus: indigent ergo huc moderatione aliqua. Sed redeuntes ad primum nostrum instarum de pascha celebratione propositum, dicimus cum apostolo Paulo: ecco nunc tempus acceptabile, ecco nunc dies salutis, ecce nunc congregatum est concilium Late- ranense, per quod sublatum est omne subterfugium corrigandi calendarii, & omnis perendinatio cessavit: iam enim nulla est excusatio, nullum est impedimentum, sed error est manifestus, adeoque mulierculas non lateat: quae cum ita sint, pa-
tres conscripti, rogo, obsecro & per agnum paschalem ac per Dominicam passionem obtestor vos, ut praelarissimam hanc operam christiana religioni tam opportunam quam necessariam aggrediamini, & aggressam ad finem optatum perducatis, ut pascha sanctum juxta patrum decreta celebrantes, Dei commendantis iram effugiamus. Valete.

ANNO
CHRISTI
1491.

CONSTITUTIONES EDITÆ

ANNO
CHRISTI
1491.

ANNO 1491.

PER REVERENDISS. IN CHRISTO ET DOM.

D. NICOLAUM FRANCUM

EPISCOPUM TARVISINUM, ET LEGATUM APOSTOLICUM.

Poena clericorum secularium habita, & consura non incedentium.

Bx MS. Cod. Eccl. Tar-
visinius mis. D. Angelo Calocera. **N**icolaus Francus episcopus Tarvisinus, legatus Apostolicus cum potestate le-
gati cardinalis de latere per universum rei-
to a R. P. Venetorum dominum, ad perpetuam rei
memoriam. Inter ceteras sollicitudinibus no-
stris curas dudum humeris nostris per Apo-
stolicam Sedem impolitas, illam præcipue
mentis nostra oculis conspicimus, per quam
vitia quæque, atque crimina, quibus maje-
statis offenditur divina, honor ejusdem apo-
stolicae sedis, totiusque clericalis ordinis
obumbratur, ac scandalum in populis chri-
stianis generatur eveli, et dissipari, virtu-
tesque, et boni mores edificari, atque plan-
tati postint, et valeant. Sane cum nostris
præserit tempocibus, antiquo hoste hu-
mani generis laudente, multorum clericorum
ac religiosorum excessus, maxime in
provincia nobis ab eadem sede decreta, adeo
inolevit, ut clerici ipsi, atque religiosi, qui
ganquam lucernæ ardentes supra candelabrum,
et tanquam signum positi sunt ad
sagittam, quorum inferiores vitam recipi-
ciunt, trahentes (quod ab eis agitur fa-
cile) in exemplum deterioris vite pariter
et exemplis inferioribus ipsis effecti videan-
tur, habitum atque consuram proprio ordi-
ni, seu religioni congruum deferendo, nec
quicquam in modo consur aut vestimento-
rum forma, seu negotiorum qualitate de
clericis offendendo; sed tanquam laici, tam
publice quam private incedendo ad poenam
secularis judicis subterfugium se tantummo-
do exhibentes, clericalisque fosi privile-
gium labii allegantes, qui facti clerica-
rum negaverunt. Verum quia juxta sacro-
rum canonum dispositionem, qui ab eis ve-
stibus proprio congruentibus ordini, alias
assumere, & in publico portare præsumunt,
professorum illius ordinis prerrogativa se-
zedduntur indignos. Præsenti itaque con-
stitutione præcipimus, ut omnes, & singu-
li clerici, tam in minoribus, quandiu sacerdis
ordinibus constituti, habitum & consuram
clericali ordini congruum portent, sicut est
a sacerdis canonibus constitutum. Eos vero
qui beneficia ecclesiastica obtinent, & ha-
bitum ipsum, atque consuram dimiserunt,
per hanc nostram constitutionem monemus
peremtorie, quatenus intra XXX dies, ab hu-
ijs nostris constitutionis publicatione in ca-
chedrali ecclisia civitatis, seu dioecesis, in
qua morantur, auctoritate nostra facta con-
nemtandos, habitum predictum, & consu-
rem reallumant, capillos suos tondere fa-

ciendo in modum coronæ, ita quod eorum
aures, vel saltem illarum pars pateat ma-
nifeste; illumque de cetero continue præ-
sertim in publico portent, atque consuram
sub poena suspensionis a divinis, quod ino-
bedientes ipso jure incurvant. Si vero huius-
modi suspensionis sententiam per alios XXX.
dies immediate sequentes subtinuerint, eos
excommunicationis vinculo innodamus. Quod
si præfatas suspensionis, & excommunicati-
onis sententias per alios XXX. dies præ-
dictos LX. dies immediate sequentes animo
(quod adit) sustinuerint indurato, ipsos
ex nunc prout ex tunc omnium digi-
tatum, personatum, officiorum, adminis-
trationum, ac beneficiorum ecclesiasticorum
tam curatorum, quam simplicium, quos,
vel quas seu quod obtinent, sententiam
privacionis incurre volumus ipso facto,
absque alia privacionis sententia, clerici
autem beneficia vel officia ecclesiastica non
obtinentes, si fuerint in sacris ordinibus con-
stituti, & habitum, & consuram (ut præ-
satur) in termino ipso XXX. dierum non
reasumpserint, ex tunc ad quemque ec-
clesiastica beneficia ipso jure reddantur in-
habiles; et licet postquam poenam hujus-
modi inhabilitatis incurrerint, habitum ipsum
et consuram reassumpserint, adhuc ramen-
eos ad beneficia ipsa inhabiles esse volu-
mus, nisi ante adoptionem ecclesiastici be-
neficii habitum, et consuram præfatos pu-
blice per tres menses portaverint. In mino-
ribus vero ordinibus clerici constituti, quo-
rum multi cum coram laycis judicibus con-
veniuntur in causis civilibus ipsorum juris-
dictionem non declinant, sed (sponte coram
eis litigant; cum vero in criminalibus cau-
sis convenientur, ne eorum crimina per ju-
dices laycos puniantur, clericalis ordinis
privilegium allegant, se ad ecclesiasticos ju-
dices, a quibus se impuniti evadere, vel
militia publica sperant, remitti petendo, nisi,
ut præmissum est, habitum et consuram reassum-
pserint in termino prædicto triginta die-
rum, nullo proorsus clericali privilegio gau-
dere volumus. Si postea per judices laycos
capti, aut detentи fuerint, nullatenus ab
ecclesiastico judicibus defendantur, et pro
clericis ab eis reclipientur, nisi ante captio-
nem, aut detentionem hujusmodi per men-
sem habitum clericalem, et consuram pu-
blice portaverint.

P. 8.

ANNO
CHRISTI
1491.

*Pena religiosorum habitu, & tonsura
non sacerdotium.*

Universos quoque monachos, & religiosos, tam mendicantes, quam non mendicantes, cuiuscumque ordinis, religionis, status, & conditionis (præter quam Hierosolymitanorum) existant, & quocunque exceptionis privilegio gaudent, qui suavi jugo observationis regularis abjecto propria taliquerunt monasteria, quorum quidam clericorum secularium, quidam vero laicorum habitum deferunt, præsentium tenore monemus peremptorie, quatenus infra terminum, XV. dierum, a die præsentis constitutionis publicationis in cathedrali ecclesia civitatis seu dioecesis, in qua morantur, feste computandorum habitum religionis, & ordinis suorum reassumere non postponant, illumine que de cætero continue, tam private, quam publice deferant, quemadmodum tempore, quo profellionem expresse, aut tacite emiserunt, deferebant ac sicuti alii monachi, sive religiosi ejusdem ordinis in monasteriis suis residentes deferunt; nec ullo modo ipsum habitum absconsu[m] sub pallio, aut ueste portent, sicut multi ex ipsis hæc tenus detulerunt, & de præsenti deferunt. Capillos quoque suos teneri faciant; ita quoque eorum autes patuant manifeste, & rasuram superiorem, (quam clericam nuncupant) magnam deferant, sicut cæteri religiosi ejusdem ordinis in monasteriis suis degentes deferunt. Contumaces vero, huic nostra constitutioni parere non curantes, ultra poenas a jure statutas, L. librarum parvarum poenam incurare decernimus ipso facto, ac etiam admittendi pallia, & uestes, cum quibus post dictum terminum reperiuntur. Ut autem præsens constitutio nostra debitum suum fortatur effectum, omnibus, & singulis officiis tam secularibus, quam ecclesiasticis exuendi præfatos religiosos palliis, & uestibus præfatis, ac eos ad carceres tam seculares, quam ecclesiasticos ducendi, & in illis eos derrudendi (nisi statim officiis ipsi poenam L. librarum persolverent cum effectu) libere et licite absque motu poena centurarum ecclesiasticarum, præsentium tenore licentiam concedimus. Si quis vero religiosorum ipsorum poenam prædictam solvere nequiventer, perduos menses continuos ad poenitentiam peragendam in carcerebus ipsis permaneat. Vester autem et pallia præfata sint ipsorum officiis, nec non medietas ipsius poenæ L. librarum; aliam vero poenam medietatem hospitali Domini nostri Iesu Christi apud S. Antonium Venetiarum sita. In aliis vero civitatibus et locis, in quibus deprehensi fuerint, hospitalibus ab ordinariis deputandis applicamus. Monemus insuper præsentium tenore monachos et religiosos quoquaque, etiam a superioribus suis licentiam standi extra monasteria sua habentes, præterquam si in studio generali causa studendi in facultate eis a jure concessa, aut pro negotiis monasteriorum suorum extra monasteria sua moram trahent; quatenus juxta alios XL. dies, connu[m]erando a die publicationis præsentis no-

stra constitutionis facta in ecclesia camerali, in qua habentur, ad monasteria sua redire debeant, et in illis personaliter et continue residere; nec de cætero ex ipsis existente habitandi causa extra ipsa monasteria, nisi causa studi (ut præfertur) aut pro negotiis monasteriorum suorum de licentia superlorum, seu pro alia legitima, et rationabili causa per aliquos dies (perita tamen, et obtenta ab eisdem superioribus licentia) sub poena excommunicationis, quam contravenientes incurvant ipso facto. Omnibus vero et singulis locorum ordinariis præsentis constitutione præcipimus et mandamus, quatenus cum eis constiterit aliquos ex monachis seu religiosis præfatis hujusmodi excommunicationis sententiam incurrisse, illos in ecclesiis civitarum et dioecesum suarum; auctoritate apostolica publicari faciant excommunicatos, et a Christi fidelibus arctius evitari, donec absolutionis beneficium a nobis vel a sede apostolica obtinere meruerint. Inferioribus vero ecclesiarum prelatis et rectoribus in virtute S. obedientie et excommunicationis poena præsentium tenore præcipimus, ut ex suis ecclesiis præfatos monachos, seu religiosos, qui habitum et tonsuram (ut præmissum est) non reassumpserint, vel si reassumpserint, non tamen ad monasteria sua redierint, expellant, nec illos ullo modo in ecclesiis suis missas, aut calia divina officia celebrare permittant. Ceterum, quia nonnulli religiosi tam mendicantes, quam non mendicantes, cum quibus per sedem apostolicam extitit dispensatum, ut parochiales ecclesiæ obtinere possint, animarum cura ipsis commissa neglecta, in ecclesiis sibi collatis residere personaliter non curant in animarum suarum periculum, & in predicatorum ecclesiarum ac parochiarum suorum non modicum præjudicium & gravamen; attendentes autem quod sedes apostolica, cum ipsis propter animarum zelum, ut ipsas ecclesiæ obtinere valente dispensavit, non autem ut per mercenarios qui lupum videntes oves dimittunt, effugient & deferant, redditusque ac proventus ipsarum ecclesiarum hinc inde dilapident; quocirca indemnitatibus ecclesiarum ipsarum occurtere cupentes præsentium tenore, omnes & singulos religiosos, tam mendicantes quam non mendicantes, parochiales ecclesiæ obtinentes, monemus, & requirimus peremptorie, quatenus infra terminum XV. dierum, a die publicationis præsentis constitutionis facta in ecclesia cathedrali civitatis, seu dioecesis, in qua sita sunt predicatorum ecclesiarum, personaliter accedere ad predicatorum ecclesiæ, quas obtinent, & in illis personalem residentiam continue facere debeant, missas, & alia divina officia in ecclesiis ipsis celebrando, ac parochianis suis ecclesiastica sacramenta ministrando, sub poena privations dictarum ecclesiarum, quam ipso facto absque aliqua sententia eos incurvare volumus.

ANNO
CHRISTI
1491

CONSTITUTIONES TARVISINÆ.

1548

1547

ANNO
CHRISTI
1491.

Poens Monialium excentum monaste-
ria, eaque ingredientium, & ipsas
acceptantiam.

Quemadmodum ad humani generis conseruationem, & civitatum incolumentarum nihil firmius, nihilque validius putatur, quam ut unusquisque sua solus sponsa seu conjugi gaudet, aque fruatur; ita nihil gravius, nihilque turpius fore censemus, quam virginem Deo dicatam, sposo suo qui Christus est, relatio vagari, aut alium querere in ipsis Christi, cui suam integratem voluntate sponte devotus gravem offendam, & in religionis opprobrium, ac scandalum plurimorum; cum igitur dudum ad notitiam nostram ex frequenti clamore pervenisset, quod nonnullæ Moniales monachali modestia, sexus verecundia impudenter abjectis, extra monasteria sua exercentes per secularium personarum domos discurrebant, ex nostra legationis officio detestabili hujusmodi morbo occurrere voluimus, monentes per nostras patentes literas omnes & singulas moniales sub excommunicationis poena late sententie, ne extra monasteriorum suorum septa quoquomodo exire præsumerent, sed ut nuper ad nostrum pervenit auditum, quod moniales quendam innotiones & praecetta nostra spernentes, satioque afferentes licentiam a nobis; quendam vero a sede apostolica; nonnullæ etiam ab ordinatis suis concessionem excundi extra sua monasteria obtinuisse, ex ipsis monasteriis suis exire non cessare, excommunicationis sententiam damnabiliter incurendo. Cupientes autem novis hujusmodi mordis novam prædere, medelam, hac nostra perpetua constitutione prohibemus, ne de cætero monialis aliqua exempla, vel non exempta, cujuscunque ordinis vel religionis existat, extra sui monasterii clausuram exire præsumat sub poena excommunicationis; quam contrasfacientes incorreto volumus ipso facto, non obstantibus aliquibus facultatibus & licentiis cuiuscunq; seu quibuscumque monialibus ab eadem sede apostolica, vel ab ordinatis locorum, aut a nobis concessis, quas apostolica autoritate, nobis specialiter per literas apostolicas in hac parte concetas, presentium tenore revocabus, cassamus, & nullas esse volumus, ac si nunquam concessæ fuissent, quarum quidem literarum apostolicarum tenor sequitur, & est talis.

" *Sixtus episcopus servus servorum Dei*, dilecto filio magistro Nicolo Franco, ca-
nonico Tarvisino nostro, & apostolica se-
dis notario, & in Castella, ac Legionis
regis nuncio, & oratori cum parte Lega-
ti de Latere, salutem & apostolicam be-
nedictionem.

" *Cum sicut non sine displicentia in Ca-*
stile & Legionis regnis sint nonnulla ec-
clesia, monasteria, & alia loca ecclesiasti-
ca secularia, & diversorum ordinum,
etiam mendicantium tam virorum quam
mullierum regularia, exempta, & non-
exempta multipliciter deformata, in quibus
divinus cultus debite non peragitur, &

A " & quorum persone, Dei timore postposi-
to ad illicita fræna relaxant, & variis
se involvent eriminibus & delictis; sunt
que etiam quamplures tam ecclesiastici
quam seculares, qui pro christianis se go-
rentes, ritus, vitam, & mores Hebrew-
rum servare, & eorum dogmata sequi,
& quod deterius est in illorum errores &
infidelitatem prolabi non formidant, ac
alios ad ritus hujusmodi trahere continuo
moliuntur. Nos qui te in presentiarum
ad pacificanda regna predicta & non
nulla alia peragenda, nostrum & aposto-
licæ sedis Nuncium & Oratorem, cum
parte Legati de Latere, destinamus, ec-
clesiarum, & monasteriorum locorum, ac
personarum ecclesiasticarum & secula-
rium quorumlibet regnorum predicatorum
statui, & animarum saluti consulere eu-
plentes, (ut tenemur) ac sperantes, quod
tu, in quo timor Domini sanctus perma-
net, tuis industria, solertia, ac diligen-
tia scies, voles, & poteris super his o-
mnibus opportune providere, tibi contra
præfatos pro christianis se gerentes, qui
ritus, & mores imitantur Judæorum,
& illorum inherenter erroribus, & quos
cunque alios jurisdictioni inquisitoris ha-
reticorum pravitatis subjectos eadem, qua
inquisidores, & locorum ordinarii uti
possent in simul, parte, jurisdictione, &
authoritate utendi; & de illorum excessi-
bus & delictis in quibuscumque causis
& criminibus hereticis sapientibus cognoscendi, illosque & quoscumque alios pro
qualitate excessuum (quos commiserint)
puniri, nec non episcopos, abbates, ar-
chiepiscopos, & prælatos, & alias ecclæ-
siasticas personas ad concilia provincia-
lia et dioceſana convocandi, monasteria
& loca quorumcumque dictorum regno-
rum exempta, et non exempta, et illa-
rum personas in capite, et membris vi-
stanti, et quod reformatione, cohorta-
tione, et emendatione indigere eognove-
ris reformati, corrigiendi, et emandan-
di, visitatas personas easdem quas culpa-
biles reperitis juxta suorum excessum exi-
gentiam caritativiter puniendi, et dignita-
tibus, administrationibus, ac officiis, nec
non beneficiis ecclesiasticis, que obti-
nent, et quibus præsumunt, monasteriorum
regiminibus privandi et amovendi reali-
ter eosdem ac alios eorum loco substitu-
endi et subrogandi. Uniones, exemptio-
nes, et privilegia, etiam apostolica au-
thoritate concessa, et quarumcumque dis-
positionum, ex quibus divini cultus dimi-
nutio et animarum pericula proveniunt,
et que scandala pariunt, suspendendi,
moderandi, et illa ac omnia, que tibi
impeditum præstarent, quominus com-
missum tibi officium execui valcas, etiam
in totum de medio tollendi, et genera-
liter omnia, et singula, que Dei laudem,
ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum
religiosorum locorum et beneficiorum re-
formationem, divini cultus incrementum,
morum reformationem, tranquillitatem,
prosperitatem Christi fidelium regorum
prædicatorum concernere putaveris, ex-
quendi,

ANNO
CHRISTI
1491.

1549

ANNO
CHRISTI
1491.

„ quendi, auctoritate apostolica, praesentium tenore concedimus facultatem. Tu A igitur zelo Dei magno animi affectu humusmodi onus tibi commissum suscipiens, diligentem omnia agas, qua pro omnium et singularum salute videris expedire; ita ex tuis laboribus optati fructus proveniant; tuque exinde apud Deum et homines vaicas non immecito commendari. Datum Rome apud S. Petrum, anno Incarnationis Domini millesimo quadragesimo septuagesimo, V. Kal. mensis Augusti pontificatus nostri anno quarto. A Tergo registrata apud me L. Griffum de curia N. de Benzis.

Innocentius Papa octavus.

„ Venerabilis frater salutem et apostolicam benedictionem. Et si alias tibi confirmavimus per literas in forma brevis omnes facultates, quibus usus es in Hispania, inter quas illa etiam existit, que ad visitationem, correctionem, et reformationem, neconon regularis observantie monasteriorum monialium Deo dicatarum conservationem spectat et pertinet; tamen quia accepimus quod in nonnullis monasteriis mulierum diversorum ordinum in terris et locis dilectis filiis Dominio Veterorum subjectis existentibus, gravia exceptis et delicta committuntur, ita ut illorum personae tam in capite quam in membris reformatione indigeant: nos cipientes (prout nostro pastorali officio incumbit) omnino providere, ne hujusmodi delicta remaneant impunita, et ne illa si convivientibus oculis pertransiverimus, aliquid deterius afferant, et bonus religionis odor corrumperatur, fraterditati ruz, de qua in his et aliis speciale in domino fiduciam obtainemus, omnia et singula in praedictis locis consistentia monasteriorum mulierum, quorumcunque ordinum existant, exempta, et non exempta, et illorum personas tam in capite quam in membris visitandi, et quo reformatione, D correctione, et emendatione indigere cognoveris, reformandi, corrugandi, & emendandi, nec non visitatas personas easdem, quas culpabiles reperiis juxta suorum excessuum & delictorum exigentiam, caritative corrugandi, et puniendo, ac eorum administrationibus privandi, et ab illis amovendi, nec non de aliis personis idoneis eisdem monasteriis apostolica auctoritate provispendi, licentiam, & facultatem auctoritate praedicta concedimus per presentes, non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus, privilegiis, indultis apostolicis, nec non monasteriorum et ordinum praedictorum iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia rationabiles statutis, & consuetudinibus, & literis apostolicis, etiam in forma brevis, eorumdem monasteriorum personis habentibus sub quibusvis tenoribus concessis, & quas in posterum, nisi in illis de presentibus, specialis mentio fiat, cedi contigerit, certisque contraria qui- busunque. Datum Rome apud S. Pe-

CONSTITUTIONES TARVISINAE.

1550

ANNO
CHRISTI
1491.

trum sub anulo Piscatoris, die XV. Junii MCCCCLXXX. Pontificatus nostri anno sexto.

Jo. Pe. Arivabenus. a Tergo.

Venerabili fratri Nicolao Francbo Epistolo Tarvisino oratori nostro.

Monemus insuper omnes, & singulos utriusque sexus Christifideles, tam laicos quam clericos, ne aliquam monalem, tacite vel expresse professam, in domibus habitationum suarum recipiant, non obstante aliqua concessione sibi ab eadem sede, vel ab ordinario facta, quam per veri suppressionem aut falsi suggestionem imperataam fore censemus, sub eadem excommunicationis poena, quam contrafacentes eo ipso incurant. Prohibemus quoque omnibus & singulis utriusque sexus laicis, & clericis tam secularibus quam religiosis, ne aliquod monasterium ingrediantur monialium, nisi sine de personis a jure permisis; ingredientes vero contra hujus nostrae constitutionis formam excommunicati sint ipso facto.

De mortuis sepelendis.

Quamvis inter alla pietatis opera non minimum sit Christi fidelium ex hoc seculo Cmigrantium corpora sepelire; Thobias enim plus Deum timens quam regis precepit, qui filios Israel mortuos sepulture tradere prohibebat, quia sollicitus corpora defunctorum rapiebat, et illa in domo sua occultabat, sed quisque nobilibus sepeliebat, ob hoc magnam a Deo gratiam confocutus esse videtur. Nihilominus nonnulli presbyteri ac alii clerici avaritie cecitate ducti quibusdam pravis suis consuetudinibus nitentes, ut nostris frequenter est auribus intimatum, parochianos suos, aut alios sibi subjectos, cum eos decedere ex hac vita contingit, in eorum ecclesiis, seu coemeteriis sepelire nolunt neque permittunt, nisi prius eis defunctorum ipsorum heredes aliquam pecuniarum quantitatem exhibeant, vel latrem promittant seu idonee de solvendo caveant, in animarum suarum periculum, & scandalum plurimorum. Volentes autem animarum periculis, & scandalis quibuscumque, quantumcum Deo possumus, obviare, hoc perpetuo valitura constitutione facimus, ut parochialium ecclesiarum sacerdotes parochianos suos absque aliqua pecuniarum vel aliarum rerum exactione, aut conventione, seu pacto de solvendo sepellant, sicut est sacris canonibus definitum. In civitate tamen Venetiarum, in qua decimae non solvuntur, sed pro illis in ultima voluntate confuevit parochiali ecclesiae aliquid nomine decimatarum dimitti, serventur consuetudines haec tenus observatae. Verum si alicuius defuncti heres aliquos ex sacerdotibus seu clericis cathedralis, vel collegiate ecclesie, non autem totum capitulum, seu collegium ad ipsum defunctum sepeliendum vocaverit, ipsi dumtaxat vocati ad sepeliendum mortuum ipsum accedant, petita tamen, & obtenta licentia a plebane sive archipresbytero, sive alio principali Prelato

cc-

ANNO **CHARTIS** **1491.** ecclésie collegiatæ; nec ullo modo a suo capitulo, seu collegio ire prohibeantur, A prout haec tenus in quibusdam ecclésiis legationi nostra subjectis (ut audivimus) exstitit observatum. Quid si ab hereditibus defunctorum totum canonorum capiculum, seu clericorum collegium ad sepeliendum mortuos ipsos vocatum fuerit; tunc canonici, seu clerici ipsi accedant, nulla penitus pecuniarum aut aliationum rerum exactione ab eisdem hereditibus occasione funeris, seu sepulture, ab eis facta, aut patro, seu conventione de solvendo interveniente, sed oblationes eis ab hereditibus defunctorum das cum gratiarum actione suscipiant; illas inter se, juxta ecclesiæ iurarum statuta seu consuetudines distribuendo, ac nihil his, qui ad funus ire voluerint, seu alias non interfuerint, penitus dando. In civitate Venetiæ (ut præmissum est) serventur consuetudines haec tenus observatae.

Ne pro ordinandis Clericis, aut sacramentis ministrandis aliquid exigatur.

Ambitiose cupiditatæ quorundam episcoporum, & sacerdotum, ac clericorum, Legationis nostra jurisdictioni subjectorum; Giezi & Symonis magi, quorum alter Spiritum sanctum vendere, alter vero emere nitebatur; vestigii inherentium, qui Del timore postposito, contemptisque sacris Canonibus, pariterque institutis divinis, clericis ordinis minores aut sacros episcopi alter conferre volunt, nisi data, aut promissa eis ab eisdem clericis, aut aliis eorum nomine aliqua pecuniarum quantitate, & parochianis suis presbyteri ad excusandas excusationes suas in peccatis pravas quædam consuetudines allegantes, sacramenta ecclesiastica, nisi primo ab eisdem parochianis pecunias extorserint, ministrare recusant, occurrere cupientes, hac perpetuo valitura constitutio episcopis universis in provincia legationis nostra residentibus, sub ingressus ecclæsie poena, quam contras facientes ipso facto incurvant, præcipianus, ne ab ordinandis ad aliquos minores, seu sacros ordinis, pecunias, aut alias res per se, vel alios, directe, vel indirecte pro conferendis ordinibus exigere, aut exigi facere, aut cum ordinando ipsi, vel aliis, de dando, seu promittendo aliquid pacisci præsumant, & specialiter per notarios, seu per scriptores suos pro literis ordinum ipsorum testimonialibus, vel aliis scripturis occasione dictorum ordinum scribentes ultra antiquam, & consuetam taxam, quidquam extorquere non præsumant, vel permittant. Quibus notariis & scriptoribus presenti constitutio ne sub excommunicatione poena, quam eo ipso incurtere volumus, & a qua non nisi a nobis aut ab apostolica sede (præterquam in mortis articulo constitui) absolvit possint, habebent ne ultra antiquas, & consuetas taxas pro scripturis, seu literis super conferendis ordinibus prefatis per eos scribendis aliquid exigant, neque ante collatos ordinibus ipsos pro literis testimonialibus ordinum collatorum pecunias aut illorum partem ipsius antiquas & consuetas taxas petant.

sub eadem excommunicationis poena, quam ipso facto incurvant. Presbyteris quoque quibuscumque in eadem provincia nostra commorantibus presenti constitutione prohibemus, ne cum sacramenta ecclesiastica, aut illorum aliquid Christifidelibus ministrare contigerit, pecunias, aut aliquid aliud perant, seu extorquent, directe, vel indirecte, sed sacramenta ipsi, quotiens requisiti fuerint, petentibus, idoneis tamen ad illa suscipienda, ministrarent, consuetudine quæcumque (que potius corruptela est dicenda) in contrarium non obstante. Oblationes tamen a parochianis suis, vel ab aliis Christifidelibus sponte oblatas lictè recipiant. Qui vero pro ministrando aliquo sacramento quicquid extorserit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, a qua dominum extortum restituerit, & pauperibus tantumdem erogaverit, absoli nequeat.

ANNO
CHARTIS:
1491.

De missis celebrandis occasione legatorum.

Quamvis tam humanis, quam divinis legibus provide & salubriter statutum fuerit, ut testatorum voluntates modis omnibus exequantur; quia tamen nonnulli heredes, seu testatorum executores avaritie cupiditate ducti, legata præstunt, que pias causas, & cultum concernunt divinum juxta testatorum voluntates, exequi non curant; in plurimisque namque civitatibus & locis legationis nostra jurisdictioni subjectis, licet a multis, ut audivimus, in eorum ultimis voluntatibus hereditibus suis seu fideicommissariis mandatum fuisset, ut in certis ecclesiæ missas celebrari facere deberent, certaine pecuniarum quantitatē sacerdoti missas celebraturo per eosdem heredes, seu fideicommissariis annis singulis solvendam depurando, nihilominus quidam ex hereditibus seu fideicommissariis ipsi, quantitatē prædictarum pecuniarum integræ solvere nolentes, per religiosos vagabundos, aut apostatas, quidam vero per presbyteros forentes, aliquando per unum, aliquando per alium absque ordinario licencia missas celebrari faciunt, illius partem in usus proprios convertendo, iudicium etiam non in ecclesiæ, in quibus per testatorem exitit ordinatum, sed in aliis, & nonnulli tot missas, quorū a testatoribus iustum fuit, celebrari non faciunt, ut minus expont in animarum suarum periculum, & magnum divini cultus, ac testatorum ipsorum prejudicium. Cupientes igitur ut testatorum voluntates realiter ac cum effectu exequantur juxta eorum dispositiones in suis testamentis expressas, decernimus quod si a testatore mandatum fuerit missas in certa ecclesia seu altari celebrari per sacerdotem seculariem vel regularem, certam dorem, & seu pecuniarum summaria constituendo, licet heredi per quem maluerit presbyterum, seculariem, vel regularem, de licentia tamen peccati, sive rectoris ejusdem ecclesiæ seu altari celebrari facere; dummodo regularis ipse apostata non sit habeaturque licentiam a sede apostolica standi extra monasterium suum, eidem sacerdoti integrum docem, seu pecuniarum quantitatem dando. Si vero testator dixerit, quod per

ANNO
CHRISTI
1491.

per presbyterum secularium missae celebrentur, tunc haeres, seu fideicommissarius non per regularem, sed per secularium sacerdotem missas celebrari faciat, assignando integrum dotem seu pecuniarum quantitatem per testationem ordinataum. Simili modo, si in testamento expressum fuerit, quod per regularem sacerdotem missae celebrari debent, haeres non per secularium, sed regularem presbyterum celebrari faciat; quod si simpliciter missas celebrari mandaverit testator, non expresso seculari presbytero, vel regulari, si in ecclesia seculari celebrari praecepit per secularium, si autem in regulari per regularem sacerdotem illius ordinis, seu monasterii, cuius erit ipsa ecclesia, missas praeceperit celebrari. Si autem nullam expresse ecclesiam, sed simpliciter praecepit missas celebrari non dicens per secularium, vel regularem sacerdotem, tunc in heredum suorum sit optione, in qua ecclesia, & per quem maluerint Presbyterum secularium, vel regularem missas celebrari facere, petita tamen & obtenta licentia a praelato, seu rectore ipsius ecclesie, in qua missas celebrari facere voluerint. Verum quia multi, presentem temporibus istis, reperiunt religiosi apostolorum, & quidam etiam sacerdotes secularies irregulares; nonnulli quoque criminosi & ignorantiae absque praetorium suorum licentia vagantes, & indigni ad sacra mysteria celebranda; presentium igitur tenore declaramus, atque praeceperimus, ut haeres, seu fideicommissarii sacerdotes per quos volunt missas celebrari facere locorum praetoris presentent; seculares scilicet presbyteri, Episcopis, vel eorum Vicariis, regulares vero praetoriorum ordinum suorum, & intelligentes & cognoscant an sine ad missas celebrandas idonei; quibus, si idoneos reperirent, celebrandi licentiam concedant, sin autem, haeres ipsi alios idoneos presentabunt.

Qui libri prohibentur imprimi.

Quoniam, ut frequenter notis est auribus incitatum, librorum impressores nonnullos libros heresim sapientes non absque maximo animarum Christifidelium periculo impriment; volentes igitur ex nostre legationis officio huic mortbo, quantum cum Deo possumus, medelam adhibere, hac perpetuo valitura constitutione praeceperimus, ne de cetero aliquos libros de fide catholica, aut rebus ecclesiasticis tractantes (praeter quam libros, qui imprimi soliti sunt) absque expressa episcoporum locorum auctorum officialium generalium licentia quoquomodo imprimat, seu imprimere faciat. Qui autem contrarium facere presumperit, excommunicatus erit ipso facto. Eos quoque qui monarchie librum per Antonium Rosellum juris doctorem compositum, ac etiam qui conclusiones & tractatus Domini Mirandulae impresebunt, aut imprimere fecerunt, vel emerunt, seu quovis modo habuerunt, presenti constitutione sub eadem excommunicationis poena, monemus, quatenus illos, infra terminum XV dierum post

Council. General. Tom. XXXV.

hac publicationem factam in cathedrali ecclesia civitatis, seu dioecesis, in qua habitant, computandorum, comburare, ita quod non sint amplius in rerum natura, nec illos de coetero aliquis imprimat seu imprimere faciat, aut emat, seu quovis modo accipiat, aut apud se retineat. Si quis autem contra hujus nostrae Constitutionis regorem quicquam temere attentre presumperit, excommunicationem incurrire volumus ipso facto, cuius absolutionem sedi apostolica, & nobis tantummodo reservamus. Decernentes auctoritate apostolica nobis spiritualiter per apostolicas litteras in hac parte concessa, quod nullus, qui dictam excommunicationis sententiam incurrerit, ab aliquo etiam apostolica auctoritate, seu vi-gore confessionalium ab eadem sede ipsius concessionum, praterquam in articulo mortis absolvit non possit.

De modo publicandi indulgentias, & Confessionalia scribendi.

Licer apostolica sedes, saluti humani generis semper intenta, omnibus cum humilitate poscentibus, ea benigne concedat, per quem salus proveniat animalium; quia tanquam nonnulli ecclesiarum praetati cupiditati insisteres, indulgentias, & gratias ecclesias suis ab eadem sede concessis diversimodo abutuntur, ut sepe numero experti sumus; quidam enim indulgentias certorum dierum, vel quadragenarum, aut annorum ecclesias suis concessas generaliter, ut credantur indulgentias plenarie, tam in voce quam in scriptis cedulas in locis publicis, ac ecclesiarum valvis affigi faciendo publicare faciant, non autem sicut debent indulgentias tot dierum, seu quadragenarum, aut annorum, quot ecclesias ipsis concessa fuerunt, exprimere faciunt. Quidam etiam in ecclesias suis per clericos suos clamare faciunt, ut pro indulgentia offeratur, non exprimendo dies quadragenas, vel annos indulgentias concessas, ut Christi fidèles credant indulgentiam plenariam visitantibus ecclesias suas, & porrigitibus manus adjutrices esse concessam, multorum fidelium animas illaqueando, & decipiendo. Nonnulli etiam confessionalia imprimere faciunt, omisis nominibus, & cognominibus illorum, quibus conceduntur, ac etiam die & mense data confessionis, ut cum per eadem apostolicam sedem, ob aliquam causam indulgentias ipsis suspendi contingat, ipsa confessionalia, & indulgentias nihilominus concedere possint, scribendo in ejusdem confessionalibus sic impressis die, mensis, & annum illius temporis, quo nondum indulgentiae ipse suspense erant. Cupientes igitur E. hujusmodi fraudibus obviare, presentium tenore, sub excommunicationis poena, quam contras facientes ipso iure incurrire volumus, prohibemus ne de cetero aliqui ecclesiarum praetati, regularis, vel secularis, seu plebani, vel rectores indulgentias certorum dierum, vel quadragenarum, seu annorum ecclesias suis cedulas simpliciter in voce, vel in scriptis per cedulas publicari, aut in ecclesias suis clamari faciant, ut pro indul-

ANNO
CHRISTI
1491.

P f f f f g e n

1555

CONSTITUTIONES TARVISINAE.

ANNO
CIVITATIS
1491.

gentia offeratur; sed si illas publicare in voce, vel in scriptis voluerint, numerum dierum, seu quadragenarum, vel annorum ipsius indulgentiam exprimere faciant, ut Christi fideles intelligent quam indulgentiam visitantes ecclesias ipsas consequantur. Prohibetur quoque ne aliquis clericus, vel laicus, aut religiosus, cujuscunq[ue] dignitas, ordinis, gradus, vel conditionis existat, ipsa confessionalia imprimi facere presumat, sed illa manu alicuius publice, aut privata persona, dummodo sit vite laudabilis, & bona opinio[n]is, ac fame scribere faciat cum ipsa confessionalia auctoritate concedere poterunt.

Ne missas celebrantes almutiis utantur.

Ad decantandas laudes divinas licet clericis indumentis ecclesiasticis induti accedere debeant, inter quae ecclesiarum collegiarum canonici almutias deferre solent; quia tamen cura ipsi canonici missarum solemnia celebrant, almutias ipsas super humeris detinunt non absque corum incommmodo; cum sepe ex humeris suis cadant, ex quo facile scandalum oriri; presenti igitur editio prohibemus, ne de cetero canonici, aut alii sacerdotes almutias super humeris suis, vel alio modo, cum missas celebrant, detinent, sed illas tunc deponant. Si quis autem contra hujus nostrae constitutionis tenorem missas cum almutiis celebrare presumperit per mensam a celebratione missarum noverit se ipso jure suspensum; sciturus quod si hujusmodi iuspenzione durante missas celebraverit, irregularitatis laqueo se involvet, a quo non nisi per Romanos pouitibus liberari poterit.

Poena episcopis imposita clericos sine sufficienti titulo in aliena dioecesi ordinantibus, ac Notariis id scribentibus.

Cum secundum sanctorum patrum decreta nullus episcopus aliquem in subdiaconum, diaconum, aut presbyterum sine certo titulo, de quo vita necessaria percipiat, ordinare debet, nisi ordinandus de sua aut paterna hereditate vita subdiuum habere possit; alias ordinator, tam diu ordinato necessaria subministrate teneantur, donec convenientia stipendia eidem in aliqua assignaverit ecclesia. Cumque abusus quidam, nostris potissimum temporibus inoleverit, ut nonnulli episcopi clericos nullum poenitius ecclesiasticum beneficium, neque bona, ex quibus congrue se sustentare valeant, habentes, ad sacros ordines promoveant, seu promoveri mandant, eis de beneficio ecclesiasticis, aut vita necessaria providere non curantes, adeo ut multi, etiam in sacerdotali ordine constituti, in opprobrium clericalis ordinis tanquam mendaci, seu personae miserabiles, pannosi, & scitis, ac laceratis, vestibus incedunt. Cupientes igitur, ut ipsa sanctorum patrum decreta inviolabiliter observentur, principios, ut nullus episcopus clericum aliquem in subdiaconum, aut diaconum, vel

1556

ANNO
CIVITATIS
1491.

presbyterum ordinet, vel IIII dimissorias concedat, etiam ad titulum sui patrimonii, nisi prius eidem episcopo legitime constituit, quod dictus clericus ordinandus beneficiu[m] ecclesiasticu[m] sufficiens haberet, vel patrimoniu[m], ex quo convenienter secundum sui decentiam statu[m] se valeat subflectare, sub poena suspensionis ad ingressu[m] ecclesie, quam incurrire volumus ipso facto. Praterea quia nonnulli episcopi (ut temporibus nostris sepiissime evenit) reperiuntur, qui spretis sacerdotum canonicum institutis, poenas in eis apostenas non timentes, in alienis dioecesibus clandestine ordines conferre presumuntur; idcirco sub poena prædicta omnino interdicimus, ne quem.

B quam clericum alterius dioecesis ad aliquem sacerdotum ordinam aut etiam minorum sine expressa dioecesani, in cuius dioecesi ordines conferre voluerint, & dioecesani clerici ordinandi licentia in scriptis redacta ordinare presumant. Tabelliones vero, seu quosvis alios scribas, quod id in notam sumere, aut in publicam formam redigere præsumperint, si latet fuerint privationem perpetuo officii tabellionatus, si vero clerici fuerint, excommunicationis sententiam; & nihilominus privationem dicti officii ipso facto incurrire volumus, a qua quidem excommunicatione non, nisi a sede apostolica, vel a nobis, præter quam in mortis articulo, absolvi possint. Ceterum, quia, ut nobis innoutuit, clerici tam religiosi quam seculares se penitus per saltum ad ordines promoventur, quinimo (quod dolenter referimus) quidam nullo ordine recepto, sacra missarum solemnia celebrare presumunt (sicut nuper in quadam diecepsi nostra legationis compertum est) religiosum quandam annis duodecim absque ordine aliquo missas celebrasse. Volentes igitur hujusmodi temerariis ausibus obviare, præsentium tenore omnibus & singulis episcopis in provincia legationis nostra residentibus sub poena interdicti ingressus ecclesie, præcipimus, ne aliquem clericum secularem, vel regularem cuiuscunq[ue] ordinis, seu religionis existat, ad aliquos ordines promovent, nisi primo sibi per patentes literas, & authenticas, vel saltem per testes idoneos legitime constituerit, quod dictus clericus ad priores ordines rite promotus fuerit.

Ne quæstores absque ordinarii licentia admittantur.

Sæpe contingit, quod nonnulli eleemosynarum quæstores falsi apostolicis utuntur litteris, in quibus lis qui eleemosynam eisdem quæstoribus exhibent, magna concilia esse videntur indulgentia; nec non quod prefati falsi quæstores absque dioecesarum licentia eleemosynas a Christi fidelibus petere, & recipere, quique prædicare in ecclesiis, ac alias ubilibet libere, ac licite possint, ac valeant; propter quod multorum Christi fidelium anima decipientur, & ab eis pecunia, aliisque bona per eosdem falsos quæstores indebit exorquentur; quare hujusmodi scandibus, & deceptionibus pro vide-

ANNO
CHRISTI
1491.

videre volentes, principimus, ut nullus rector parochialis ecclesie ruralis eodem, in elemosynarum questores, elemosynas in parochiis suis quare, seu recipere, aut in ecclesia sua predicare permittat, nisi primo licentiam specialem ordinarii ostenderint, etiam si apostolicas literas quibus (ut presertim) licentiam queruandi, & predicandi non petita licentia ab ordinariis concessa ipso videatur, ostenderent sub poena librarum XXV. parvarum, quam absque aliqua monitione ipso jure incurrat. Similiter religiosos mendicantes, vel non mendicantes, cujuscunq; ordinis, religionis, statutus, seu conditiones existant, in ecclesia sua predicare non permittat, nisi primo ei licentiam in scriptis a dioecesano concessam predicandi ostenderit sub poena excommunicationis, quam simili modo ipso facto incurtere volumus.

No Judaeorum medicinis quis statur.

Quoniam & Judorum mores, & nostri in nullo concordant, ideo presenti prohibemus editio, ne aliquis christianus Judaeum medicum pro qualunque infirmitate ab eo curandus modo aliquo ad se venire procuret, aut medicinas per ipsum Judaeum ordinatas recipere, vel ab eo consilia requiri presumat sub poena excommunicationis, quam contrafaciens eo ipso incurrat. Ob frequentem enim conversationem, & familiaritatem, quam Christi fideles cum Judaeis haberent, Judaei ipsi ad suam superstitionem, & perfidiam simplicium animos, facile inclinare possent.

De salariis advocateorum, procuratorum, & notariorum.

Multorum, non solum ad nos, verum etiam ad sedem apostolicam, gravis deduxit querela, quod nonnulli ejusdem apostolice sedis delegati, & subdelegati processuum, ac aliarum scripturarum, notariorum, & advocateorum ac procuratorum expensas in causis, que coram ipsis pro tempore vertuntur, adeo excessive, & enormiter taxant, ut quod in una hac Venetiarum civitate exponitur instantia, pro duabus, & eo amplius in aliis circumviciniis. Civitatibus seu etiam in sacri palatii apostolici audiencia sufficeret; hujus autem excessus causa fertur esse, quia ex ipsis judicibus quidam cum notariis, advocateis, & procuratoribus ipsiarum causarum de expensis ipsis participe dicuntur; quamobrem plures tam secularares quam ecclesiasticae personae, in causis ad forum pertinentibus ecclesiasticum litigantes, depauperantur, & sepe ouero ob id, causas, corumque iura defere coguntur: nonnumquam vero causas committi facere, seu eas intentate timent; quod quidem praeter id, quod eidem perlonis iura sua prosequuntibus, seu prosequi intendentibus valde dispendiosum esse videtur, turpe etiam & abhorrendum esse censemus. Cum autem ad nostræ legationis officium pertineat, quoscunq; abusus, & pravas consuetudines, seu corruptelas, & præster-

ANNO
CHRISTI
1491.

tim eas, que ex cupiditate, que omnium malorum radix esse dignoscitur, procedere videatur, evellere, & eradicare, atque mores, & laudabiles consuetudines plantare, & edificare, expensas notariorum, advocateorum, & procuratorum prefatas tali modo taxare intendimus, quo notarii, advocates, procuratoribus prefatis pro ipsis laboribus expensa competenter a litigantibus solvatur, & litigantes ipsi expensas prefatas valent supportare. Presenti igitur constitutione autoritate apostolica nobis per literas apostolicas in forma brevis concessa, quarum tenorem inferius scribi jussimus; natuimus, quod nullus de cetero notarius in hac Venetiarum civitate, seu eius dioecesi in quavis causa sive spirituali, sive profana, sive etiam civili, vel curiali, que coram quovis judice tam delegato, vel subdelegato, apostolico, quam ordinario, vel ab eo delegato agitabitur, ultra infrastrictas taxas quicquam de taxatis accipiat. Si quis autem notarius, salutis sue immemor, ac propriis honoris prodigis contra hujus nostre constitutionis tenorem aliquid receperit, ad ipsius restitutionem integrum teneatur, nulla eorum, quibus restitutio huiusmodi facienda fuerit, remissione ulla tenuis prouatura eidem, & nihilominus excommunicationis poenam ipso facto incurrat, & qua præterquam a nobis, vel a fede apostolica absolví nequeat, nisi in mortis articulo constitutus. §. Pro citatione igitur judicis delegati, seu subdelegati apostolici in forma cum insertione inhibitionis, & commissionis ipsius judicis in totum expedita notarii caufarum non accipiant ultra libras quinque parvorum. §. Decernimus quoque quod notarii prefatis in unaquaque parte chartarum registri, seu processus cause ponant lineas ad minus vigintiquatuor, ita quod unaquaque linea in se contineat sex dictiones, seu triginta duas literas, vel circa; & pro sexdecim ex ipsis chartis registris, five processu non plures recipient quam libras sex parvorum. §. Dicta vero, & attestations testium non scribant in registro causæ, sed illa in alio quaterno conservant per se, ipsumque quarternum in fine ipsius registri ponant; & pro examinatione illius recipiat libras duas parvorum. §. Pro nota vero sententia competentis judicis, vel alterius interlocutoris, a qua non appellabitur, vel si appellabitur non tamen a judice deferetur, habeant libram unam parvorum. §. Item pro nota sententia difinitiva non exigant ultra quam libras sex parvorum. §. Pro apostolico vero dismissorio, vel reverentialibus, aut resuitoribus habeant libras tres parvorum. §. Item pro literis exequitoribus in forma solita & consueta, ac in membranis scriptis, & authenticatis cum sigillo judicis appendente, ac etiam cum insertione commissionis, & sententia difinitiva expedite in totum non recipient ultra quam libras

fffffe bras

ANNO
CHRISTI
1491.

bras duodecim parvorum . §. Pro unaqua-
que sententia interlocutoria , quando non A
procedatur ad diffinitivam , authenticata ,
& sigillata ut supra habeant libras quinque
parvorum . §. Folia vero copiarum , que
partibus potenteribus dabunt , tot linoas , &
dictiones , seu literas in se contingant , quo
contingebunt in se folia registri seu processus
causa , quorum foliorum non minus quam
XXV. partibus ipsis dabunt pro libris sex
parvorum . §. Advocatis autem advocati &
procuratoris officium simul in una causa
exercitentibus judices ipsi tam ordinarii , quam
ab eis delegati , vel a sede apostolica , sive
subdelegati ab eiusdem apostolicis delegatis
deputati in civitate Venetiarum in causis libi
commissis , aut ordinariis , in quibus termini
juris servari de jure debent , in unaquaque
causa quantuncunque magna , & gravi in
prima instantia non ultra quam decem du-
catorum pro eorum salariis taxent . §. Si
vero talis fuerit causa , pro cuius labore ,
sive salario minus taxari debet ; tunc ju-
dices præfati Deum præ oculis habentes ,
inspecta qualitate causa , & litigantium
conditione , advocatorum predicatorum sa-
larium taxent , & moderentur , ita quod
ipsorum laboribus satisfiat , & litigantes
expensis nimium non graventur . §. Quod
si advocatus suum dumtaxat officium exer-
cuerit , tunc ei non sitra quam sex . §. Pro-
curatori vero non plures quam quinque da-
bent pro quavis causa a judicibus ipsis ta-
xentur ; & hoc in magis causa . §. In le-
vibus autem , aut parvis causis , considera-
ti causarum qualitatibus , & litigantium
paupertate (ut præmissum est) minus taxen-
t . §. In secunda vero instantia non plures quam
sex ducati in magnis , & gravibus causis .
Advocatis suum , & procuratoris officium
similiter exercitentibus . §. In tertia autem &
ulteriore non ultra quatuor ducatorum ta-
xentur . §. Si autem in secunda seu ul-
teriori instantia advocati suum tantum , non
autem procuratoris officium exercuerint ,
ipsis præ suis salariis ultra quatuor ; procurato-
ribus vero ultra tres ducatos judices non
taxent . §. Si quis vero judicium predicatorum
salutis sua immemor , ac proprii ho-
noris prosequitor in gravamen aliquipuis par-
tis litigantium contra formam , & tenorem
hujus nostræ constitutionis advocatis seu pro-
curatoribus , quicquam taxaverit , excommunicatio
vinculo , si episcopo inferior fuisse
rit , eo ipso innoxius erit , a qua donec par-
ti iusta integræ satisficerit , absolvit nequeat .
Episcopus autem vel superior , cui propter
pontificalem dignitatem deferri volamus , si
[ut præfertur] contra hanc nostram consti-
tutionem taxaverit , ab ingressu ecclesie
ipso jure se noverit esse suspensum , a qua
suspensione similiter absolvi non posse , E
nihil primo de suo parti gravatum plene sa-
tisfecerit . Hanc autem nostram constitucionem
in civitate Venetiarum , & ejus dicti-
bus observari volumus . Tenor literarum
apostolicarum predicatorum talis est .

Venerabilis frater , salutem , & aposto-
licam benedictionem . Ad aures nostras
sede digna relatione nuper pervenit , enor-
mem lati isthic corruptelam invaluisse ,
qua nonnulli judices delegati , seu subde-
legati nostri , & apostolicæ sedis in cau-
sis , que coram eis pro tempore inten-
tatur , non ante sententias ferant , aut
ferre volunt , quoniam expensæ proces-
suum notariorum , procuratorum , seu ad-
vocatorum utriusque partis taxant , &
illas exhibitas esse intelligunt ; quodque
dolenter magis intelleximus , & insuper
illas ita excessive , & enormiter taxant ,
ut quod in una instantia ibidem exponitur
pro tribus , & eo amplius in audiencia
sacri palatii nostri persæpe sufficeret , ita
quod quæplurimi eximii ecclæstici , &
laici , n agere velint in rebus , vel depau-
perentur , vel causas ob id quæunque ,
& jus eorum deserere coguntur , ac quam-
plurim etiam intentare causas , easque
committi facere ob id territi minime au-
deant ; sicque pauperes , dum non habent
quid offerant , in judicio non solum au-
diui contemnuntur , sed etiam contra ve-
titatem opprimuntur . Quod præterquam
quod partibus ipsis valde admodum dis-
pendiosum est , turpissimum , etiam hor-
rendum estimamus . Quocirca pro officio
nostræ pastorali , ne corruptela hujusmodi ,
qua est sacris canonibus inimica , ulterius
invaleat , ac tam pauperibus quam aliis
quibuslibet deinceps jura sua in causis
latentare volentibus providere cupientes
fraternitate tua per præsentes commit-
timus , & mandamus , quatenus a te
taxis curiarum Aquilejenium , Vicenti-
norum , Paduanorum , Veronensem , &
Tarvisiol episcopatum adhibeatis , illis
que seu earum iuribus diligenter inspe-
ctis , & consideratis tabulam taxarum ex-
pediarum , quam pro officio , seu labore
notariorum , & advocatorum , seu procu-
ratorum , aliorumque officialium juxta
moderationem præstatarum ecclæstiarum ,
taxandarum modum & tempus solutio-
nis illarum , prout tibi fuerit visum , con-
sicias , & reformes ; illamque ab omnibus
tam ordinariis , quam delegatis , seu sub-
delegatis , & in futurum delegandis , &
subdelegandis judicibus in civitate ista
perpetui futuri temporibus sub dictis
potestis , & censulis ecclæsticis inviola-
biliter observari authigitate nostra fa-
tuas , & provideas . Si quos autem inve-
teris cum notariis de quota participasse ,
& ob id expensas magis excessive ta-
xasse iusta remedii punias , ut ceteris
transeat in exemplum . Nos enim refor-
mationem hujusmodi , si per te fieri con-
tingat , ex auctoritate , prout ex tunc , appro-
bamus , & perpetuo observari sub excom-
municatione latæ sententie poena volu-
mus pariter , & mandamus ; in contra-
rium facientibus nos obstantibus quibus-
cunque . Datum Roma apud S. Petrum
sub annulo pectoralis die quinto Julii
1490 . Pontificatus nostri anno sexto .

A sergo

Ve

ANNO
CHRISTI
1491.

ANNO Venerabili fratri Nicolao Franco episcopo^A
CHRISTI Tarvisino Oratori nostro.
1491.

Letta & publicata fuerunt praesentes Constitutiones Venetissimae patriarchali ecclesiæ infra missarum solennia statim post cantum evangelium in præstatua Reverendissimi D. D. Mapbi Girardo Patriarcha Venetiarum, ac archipresbyteri, canonorum nonnullorum, & aliorum mansionariorum, & clericorum, populiisque malititudine absentis, auditente, & intelligenti per me Bartholomaum Bucellum, presbyterum Missanum, Refforum parochialis ecclesiæ, scilicet, Bartholomai de Padua, & prefatis Reverendissimis D. D. Nicolai Francki episcopi Tarvisini, & legati apostolici capellanum, notarium, ac familiarem continuum commensalem. Anno & .Nativitate 1491. iudictione nona, die vero dominico in octava resurrectionis Domini nostri Iesu Christi X. Mensis Aprilis, Pontificatus sanctissimi prefatis Domini nostri Domini Innocentii Papa octavi anno septimo.

Ego Joannes Paulus Oliva, juris utriusque Doctor, suprascriptas constitutiones ex originali de verbo ad verbum fidoliter manu propria exemplavi, & transcripsi, die sabbati vigesimo septimo Septembris anno D. N. MDXXXIII. iudictione sancte Tarvisii, aetas mea anno vigesimo quarto, mensi decimo, die quinto.

Ex membranula, saeculo XI., ut videtur
scripta in tabulario capituli Tarvisina eccl. ANNO
1491. CLEFIA AFFROSTA.

Ut unaquaque ecclesiæ mansum unum integrum habeat sine servicio.

Sicutum est, ut unicuique ecclesiæ unus mansus integer absque ullo servizio attribuatur, & presbyteri in eis constituti de decimis, neque de oblationibus fidelium, nec de domibus, neque de atris, vel horris juxta ecclesiæ (scilicet) positis, neque de prescripto manso aliquod servitium faciat. prater ecclesiasticum, & si aliquid amplius habuerint inter senioribus suprascriptum debitum servitium impendant, ut nullus dote ecclesiæ vel manso presbyterium censum solvere cogat.

Juxta synodalia precepta decrevimus, ut nullus mortalium de agro ecclesiæ, neque de decimis & oblationibus fidelium quemquam presbyterum aliquem censem persolvere cogat, nec quisquam, cuiuslibet ordinis, aut dignitatis, exinde quicquam subtrahat, & redibitionem quamcunque exigat temporalem. Quod si fecerit, communione usque ad satisfactionem privetur.

ANNO
CHRISTI
1564.

AD CONCILIO LATERANENSE V.

ANNO
CHRISTI
1564.

O E C U M E N I C U M

Anno 1564. habitu.

ADDITIO NOVA.

ORATIO

Angeli Anachorita Vallisumbrosa pro Concilio Lateranensi

Contra Conventiculum Pisanium.

Epiſtola Julio papa Romano acumeniq.

Ex edito
tuac Ro-
me.

Angelus peccator Anachorita Vallisumbrosa Beatissimo Papam Julio perpetuum salutem. Mitto sanctitati tuae, quae in odium & ruinam Conventiculi Pisani, in favoremque & patrocinium tuum & sanctae sedis Apostolicae in praesentia descripsimus: quaque in lucem in populorum plebiumque judicio commisimus. Nec velim admireris mihi ecclesiarumque pater optime orationem hanc meam non observatam in tempore opportuno. Quoniam cum ad aures pervenisset meas Conciliabulum Pisii initium conceperisse, ne notarer ignavia, ne obprobrium daretur Deo meo, quod canes suburbanani, canes alpestres tacerent dormitarentque, mecum statim (periculis & persecutionibus neglectis) volui iuncte matre mea Romana ecclesie (quod potui) concessisse praesidium, meque illi in principio opponeare: Cum dictum sit: Principiis obsta: ejusque vires meis scriptis, meo iudicio, meaque sententia infringere, caervare, & quantum in me est prosternere, errantesque fratres monere, suum scelus eis pandere, eosque in viam iustitiae & veritatis hortari contine; seu quos oportebat restituere. Tiniui insuper Pater sancte, cum ego sum minimus Christianorum in Concilio Lateranensi. In consilio sanctorum patrum, orandi locum mihi omnium infimo merito dgnegari, dicens tecum. Quis sum ego? Si tamen dubitur (mihi crede) audies mordaces in Schismatics beliani, non sine strepitu sua verba resonantem. Ceterum te scire percupio, omnes ecclesiaram prelatos, cumunque catholicum populum, Clericos, Monachos, Anachoritas, totamque circumiacentiam Ecclesiam te sequi, te colere, te venerari, teque ad mortem tuis sic potentibus meritis venerabiliter observare. Omnisque creatura clamitat: Vivat Julius. Vale. Ex cromo Vallisumbrosa. Sexto idus Septembris. MDXI.

Oratio Angeli Anachorita Vallisumbrosa pro Concilio Lateranensi.

Dicurus hodierna die de re christiana Beatissime pater, Tuque sacer Senatus dominici gregis, cum invoco primi potentem Deum, quem in personam trinitatem, & laetitiae unitate constitere profitemini.

Cum eorum patrum auctoritate, quorum nomina scripta sunt in celis, sacro canone sanctum sit, insurgentibus in vinea Dei in silvaque evangelica Iupiter rapacibus, mordaces canes evigilando immittendoque, et si multos ad hoc adventasse crediderim, Dei tamen spiritu soporatus, ex aspergimis alpibus e dulci solitudine (imminentibus hujusmodi non parvis catholice Ecclesiam periculis) ad latrandum, ad mordendum tractus sum. Mordacibus igitur verbis meisque latratis, quisquis es seu Miles, seu Dux, aut Imperator, tua pace, aequoque animo tuo conquesces. Et si multa in hujusmodi sacro Conventu contemplanda sint dive Iuli, tuque Senatus sanctissime: In primis tamen monstrandum censeo, non ad Reges, non ad ipsum Imperatorem convocandi & concilii onus pertinere. Deinde nec ad sacrosancte Romanie Ecclesie Cardinales his temporibus, rebusque sic sanctibus spectare potuisse. Mox nuntiandum solius esse Romani Antititis Concilia congregare. Postmodum declarandos eos Schismaticos, qui Pisii Conciliabulum, seu diaboli synagogam temerarie procurarunt. Postremo nulla que meli ingenioli viribus in hujus sancte universalis Ecclesie reformatione, emendatione, & correctione digna judicata est. Preter igitur Sanctitas tua, vosque externe patres venerandi mea ineptitudini, sed bone menti, gratum quisque benignus auditum. Nec vobis erit in fentum, si quod Dei spiritu conceperimus, evocando paulo altius, quam forsitan expectatis, iuditium faciemus. Quamque mihi longe antea cognitum sit Beatissime pater, vosque attantes celeberrimi, Constantium illum magnum, cum dico, non orientis, non occidentis, sed universalis machina Imperatorem unicum, qui christianam tempublicam, qui catholicam fidem, qui hujusmodi sacram fidem tantis decoravit munieribus, tantis privilegiis robosavit, tantisque insigniis honestavit; qui factum hoc palacium Lateran. in quo sanctissime residetis. Silvestro, immo vobis condonavit, atque quan plurimos Imperatores generalia Concilia indixisse, traxisse, consecratisse ut abundanter ecclesiastica, & tripartita commemorat historia. Immo & laici Canones in cap. sexta synodus 16. dicopiosissime manifestant. Quo in loco detinimus

1565

CONCILIO LATERANUM.

ptum legius Julii papa pontificatu contra Arrium Constantino principe. 318. patrum A Christi in Nicae universalem synodum congregatam. Iterumque sub Gratiano Roman. Rege, Damasi temporibus. Rursus sub Theodosio, Celestino Antistite summo existente. Postmodum Vigilio Petri Cathedram ministrante sub Justiniano Imperatore. Sed quoniam rationabilibus causis Deum universaliter ecclesiam moventibus, indecessus potestia judicarum est. Principes seculares, Reges videlicet, ac Imperatorem ipsum admitti debere ad Clericorum negotia, seu errores agnoscendos, pertractandos, & corrigendos, cum ad eorum non spectet officium, Theodosio Rege magnifice affirmante, qui voluntibus Symmachum Pon. max. epus favore sede Petri expellere, religiosissime locutus est dicens: Non nobis aliquid de ecclesiasticis negotiis præter reverentiam cognoscimus pertinere, cooperante spiritu sancto publica lege sanctum est: ad omne schisma tollendum, ad omnia confusione evitandum, ad solam Romanum pontificem tanquam ad Archimandritam pastorum convectionem omnimodam pertinere. Et que interdictum Regibus & Imperatori, ne in re Clericorum se in posterum interponerent, prout posteritati mandat divus ille Aquinensis Thomas, ea suorum commentariorum parte, qua secunda secunda questione r. titulo prænotatur. Quod etiam in partum decretis dl. 17. sole clarius demonstratur, dum Pelagius papa episcopus qui convenierat ad illicitam convocationem, ad nefandam synodum (ut modo Plisis) scribit dicens: Non est Concilium, sed conventum, vel conciliabulum, quod sine sedis Apostolice consensu celebratur. Et Marcellus: Absque Romani pontificis auctoritate, synodum aliquibus celebrare non licet. Et Julius primus orientalibus episcopis: Non est ratum Concilium, quod Romanæ ecclesie auctoritate non est fulcitum. Et Symmachus: Concilia sine Romani pontificis presentia pondere carebunt. Seclusa itaque eorum vesania, qui convocandi concilii opus ad Reges spectare impudenter asservant. Eorum etiam iniquitatem opprimemus, qui nonnullis Cardinalibus malo consilio susserunt, ad eorum officium pertinere hujusmodi concilii convocationem; quorum doctrinis in precipitum proruerunt. Et ut verum fatear Patres, si duo essent de Pontificatus contendentes, quorum neuter ullo modo ejus possessione unquam gavisus esset, aut unus deinceps, qui heresi labi esset infectus, non negaverim congregandi concilii onus ad Cardinalatus officium pertinere. Sed in presentia, qua ratione cum unicum habemus. Secundum pontificem, virum per omnia integrum christiana fidei optimum professorem, ab omni heresi, simoniaque & avaritia prouersus alienum a teneris unguiculis veridicum, libertatis ecclesiastice acerrimum propagatorem, recuperatorem, dilatatoremque: ita ut Constantini & Theodosii tempora suo pontificatu redisse videantur: Cum pax & quiete sua opera, sua integritate suaque confiantia ecclesia restituta sit. Quis vestrum eo naviculam Pe-

1566

tri procurante unquam decimis & oneribus infensus est? Quis vestrum impositionibus aut mutuis, eo vigilante & protegente a tyrannis oppressus est? Quis denique aut carceratus, aut detenus, aut expollatus ejus patrocinium imploravit, quod illi ab eodem denegatum sit? Minime igitur dicendum censeo, nonnullis licuisse Plisis propter ejus menem occidentalem Concilium indicere, aut ulla presumptione celebrare. Cum in Clementina: Ne Romani: Quocumque per Cardinales gesta fuerint, Pontifice dissentiente irritentur, & invalida, ac nulla esse decernantur. Cum igitur nec Regibus, nec Imperatori, nec Sacrosanctæ Romanae Ecclesie Cardinalibus spectet onus hujusmodi, ad Lateranensem Antistitem demum pertinere demonstrabimus. Petro etenim soli dictum est: Pasce oves meas. Et iterum: Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Et rursus: Duc cibam in altum. Quo in loco Chrysostomus commentatus est: Tunc Petro datum mundi principatum, cum illi soli mandatum est naviculam in altum ducere. Quod pulchre Hieronymus contra Jo-vinianum inveniatur scribit: Super Petrum fundatur Ecclesia: licet cuncti Apostoli regni claves accipiant: Et ex duodecim unus elegitur, ut capite constituto scismatis occasio repellatur. Credideris insuper Deum meum Iesum Christum, ut tue ecclesie unitatem denotaret, unum illi summum ac maximum voluisse precessum pastorem. Cum entia (Philosopho teste) euipant bene disponi, sitque dominantium pluralitas mala: unus ergo princeps. Et apud Homerum dictum est: Unus sic princeps, ad quem omnia referantur. Scriptum quoque Iovienio: Erit unus ovile & unus pastor. Quamobrem dicant velim hi, qui se clavum moderatores nuncupant, & inferunt, quam Christus legem, quam moderationem, quodque frenum Petro imposuerit: cum iussit illum pescari in altum: dicens: Hamum reteque trah: cum illi retulit: Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in celo: Cum ait: Pasce oves meas. Quod speculator (et si homo prophanus) in excessu tamen mentis sui admiratus evomit, Romanum Pontificem Petri successorem, non puri hominis, sed puri Dei vicem gerentem in terris omnia posse disponere pro libito voluntatis. Ut etiam copiose describitur q. q. 3. Per principalem, & capit. Cuncta per mundum jugumque ab eo impositum, quamquam grave ferendum est. In memoria. Cum superiorum in terris habeat neminem, de eleccione in fine: non debet nec potest ab aliquo judicari di. 21. Quoniam manibus suis celeste arbitrium continet, Juraque superni & terreni imperii ei divinitus commissa sunt. 22. di. Quo loco cognosci facilissime potest, per verbum illud. Romanam fundatam ecclesiam, per quod celum, terra, mareque constructum est. Quod etiam contemplatus Hostien. in cap. per Venerabilem. Qui filii sint legi: admirandam gustandomque hujusmodi emitit vocem: Romana ecclesia altera Hierusalem Petri sanguinis effusione facta est, quam in Petro homine iterum Christus crucifixus est, cum illi protulit: Vado Ro.

ANNO
CHRISTI
1521.

CONCILIO LATERANENSE.

1567

ANNO
CHRISTI
1567.

Romam iterum crucis. Unde Urbi hunc, quoque antistiti, & tibi dive Juli tanta plementudo potestatis concessa est, ut non debant nec possint Cardinales seu alii Ecclesiastarum praediti calcaneum. nec verbum ullum in te erigere; cum monstru si horribilis membra a suo capite dissentire, & subditos in suum principem judicium exercere. Sicut enim in triumphanti ecclesia Deo subiiciuntur & parent throni, ac universae potestates, sic in militante nostra ecclesia neminem esse convenit, qui Romano pontifici Dei vices gerenti resistat, obviet, & se oppinet, Claveque in ejus manus consilientes, ulla fiducia se velle moderari clamiter & confidat. Et quoniam schisma illud est divisio ab unitate Romanae ecclesie, que super omnes ecclesias tenet principatum, que omnium ecclesiastarum est maxima & magna, non solum eos Cardinales Schismatiscos, iudicabimus, qui armati per fugam ab obedientia Romanorum Pontificis se traxerunt, conciliabulumque induxerunt, sed eos etiam omnes, qui timore aut iussu Regum schismatis Cardinalibus adhaerentes, Pius ad conviculum facienda convenerunt; cum hic trepidaverint timore, ubi non erat habendum timor, cum ab ecclesiastis praelatis minime Reges timendi sint; cum a Christo dicatum sit: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere. Et iterum: Qui amat animam id est vitam suam, timens propter justitiam sibi auferri (ut commentatur Chrysostomus) perdet eam. Et Augustinus referat: Christum, ut nullum genus mortis homini metuendum esse demonstraret, voluisse in cruce mori. Et in decretis mandatarum sit, non esse timendos occisores corporis, contra justitiam homines impellentes, quoniam in Apocalypsi dicatum est: Timidis erit pars in igne ligeris & sulfuris. Quoniam non timuit Ambrosius Theodosium, non Joannes Baptista Herodem: quoniam autores consentientesque Pisani synagogae timentes gladium carnis & Regum, in pravitatem videlicet schismaticam inciderunt, juxta Ezechieli arcuum dicentis, Gladium metuistis, gladium inducam super vos, ait dominus omnipotens. Propterea iure optimo schismatis iudicandi, & habendi sunt. Nec possum non admirari tot, tales, tantosque viros in tam scelus in tam profanum facinus incidisse. Et si qui eorum sunt, qui sacros ignorent canones (cum philosophiam profiteantur plerique) debent tamen dicentes in tertio suorum Ethiscorum lib. Quidam est (ut in re presenti & questione nostra) que nullo timore aliquis cogi debet. Tantibus tamen eis errorem suum Pater beatissime redeuntibus que ad gremium & unitatem Romanae sanctae matris ecclesie (cum homines sint) eos admittendos recipiendos & venia donandos iudico; cum nostra mater Ecclesia nulli claudat gremium redeundi, magnanimusque Imperator noster Christus, qui natiendi humilitate, non dominandi potentia, cœli & terra regnum adeptus est, aperte extensis que brachiis in cruce penitit, ut ad se venientes redeuntesque semper admittat. Pro

1568

ANNO
CHRISTI
1568.

qua re & venia hujusmodi condonanda, & te pater sancte & catholicæ Scenatum tuum humili prece depofco, oroque impremni illum ducem vestrum, cuius proprium est misericordia semper & parcere. Postremo, ut quæ obtulimus, videlicet que in presenti Concilio in Dei ecclesia reformanda tenui tollenda iudicio, proferamus, pronunciabimus curandum esse in primis, ne boves in ecclesia subleventur; cum nihil sit quod christiana rem publicam admodum inficiat, dilabit atque perdat, quam quod imperiti rudes ac immeriti ad ejus principatum promoventur. Pensiones ulterius abdicandas cassandasque cum devient; sive contra Canonem jubentem ecclesiastica beneficia sine aliqua diminutione conserti & committi. Religionum insuper divisiones tantas, etiam in ordine Sancti Benedicti evertendas, ipsumque ordinem ad unum habitum & ad unam congregationem sub uno prelato rectangendum, & propter ejus singularia merita atque in ecclesia Dei beneficia sub protectione sancte sedis Apostolicæ conservandum censeo. Reliquarum etiam institutionum seu ordinum semotis tot tantisque divisionibus, mundalem machinam perturbantibus reduci ad unum opportunum & proprium demonstramus: cum regnum in se divisum (telle domino) desoletur. Cetera præterea omnia tam electiones Episcoporum, quam Abbatum, ceterorumque prælatorum ad jus commune omnia reducenda & limitanda esse depoco. Dispensationes etiam tantas temperari debere, humili voce pronuntio. Corrigendos insuper clericorum, monachorumque & vitam & mores & pompam & fastus. Non desunt præterea pater sancte, qui proferant annatas tamquam Catholicam ecclesiam infestantes, Romanæ ecclesie esse prohibendas. Sed cum oportunitas sit & proprium ecclesie universalis, auri plurimum esse apud Romanum Pontificem, ut Regum & Principum plerisque temeritatibus posset obfistere, eosque in virga ferrea regere, penitus diffinio atque contradico. Doleoque quam plurimum, non satis aucti esse apud Lateranensem Episcopum, ut queat tantis ecclesie latronibus obviare. Oportet namque illum semper esse accinctum gladio super femur suum potentissime, ut posset obfistere, fugare, evadere tot Pharaones, tot Nerones, tot Tyrannos libertatem civitatemque Ecclesie opprimentes devastantesque; Orientalia insuper regna atque Imperia Civitatemque sanctam Hierusalem Barbarorum manibus oppressam atque Ianitiam redimere, & obedienties hujus sanctæ Sedis rectificare. Quorum recuperationem in hujusmodi sacra lynodo perfractari & exequi (cum locus & tempus postulet) Beatissime pater Oro, petro, supplico, & sommoperi exopto. Imitationem Concilii apud Clarmonrem, instantre Urbano secundo habiti, in quo Christi plebs et a Pontifice, & a Concilio ad recuperandam Hierosolymam ira animata & accensa fuit ut tercenta vel (ut alii scribunt) sexcenta millia virorum armaverit, Crucemque Christi suscipere coegerit. Exercitum nempe, qualis nunquam ante neu post latinis, nec occidentalis Europa scri-

**ANNO CHRISTI
1511.** scripsit. Vos igitur, & te in primis, Beatusissime pater ad expeditionem hujusmodi A (ut Apostoli Christum in navi dormientem) excito, horror atque impello, victorianaque pollicor, atrechtibus tam veteris quam novi testamenti Prophetarum orationum oracula. Sin autem praeitus genus deficit Christianum, nos illud in extremo occidentalis Europa clausum, detentum atque carceratum. Misericordia misericordi ejus, & totius collabentis ecclesie. Oblivione enim dabitur dextera vestra, si memoris non eritis Ipsi sacerdotialis civitatis sancte Hierusalem. Multa postremo efflent recompendia, sed ne videar ego solus omnia velle perstringere; cupiamque vobis patribus pro rebus gravioribus locum dare, quiescam. B Unum tamen rogatum vos facio, ut Iulium Pontificem nostrum, quem libertatis ecclesiasticae egregium conservatorem esse monstravimus, his temporum turbibibus a Deo nobis datum agnoscatis, cognitumque & orationibus & suffragiis commendatum, & ut Christi Vicarium, ac verum Petri successorem gratum, & summopere dilectum iuveth, saveatis conservetisque.

Dixi.

B P I S T O L E

Angeli Anachorita Vallisumbrosa.

Julio secundo Pont. Max. Francorum Regi

Bernardino, tunc cardinali sancte Crucis, pro Christiana unitate servanda.

Riposta Angelii Anachorita Vallisumbrosae ad Iulium secundum Pont. Max.

A ngelus peccator Anachorita Vallisumbrosa beatissimo papae Julio perpetuam salutem; et si omni cura, officio, ac diligencia, quantum in me fuit, procuraverim dñe Juli harum omnium epistolarum exemplaria, tota fidelitate deferri. Quoniam item, non proprio Tabellario: (qui nobis in his nebulis alpibus nulli sunt, sed potius incerto tradita cognoscimus). Ita, ut non bene mihi conscius sum, illa ad te atque ad ceteros, quibus inscripta sunt; fideliter pervenisse. Non indecens judicavi, pro animi mei quiete, ac devotorum suorum satisfactione, illa venali Bibliopolæ contignare, ut sua dilucidatione, si non prelatorum, saltem amicorum vestrorum solicitudine, ad te ac omnes reliquos comode perveniant. Quam obrem catholicum quenque oro, oblecto, atque obretor, cum hac ad ejus manus sic impressa convenerint, curet quamprimum illa ad te, ad omnemque alias, quibus dictata sunt, omni celeritate convehi, & conferti. Munus orationum mearum habituri pro precio operis, & laboris sui. Vale.

Ex eremo Vallisumbroso.

B P I S T O L E

**ANNO
CHRISTI
1511.**

Angeli Anachorita Vallisumbrosa Bernardino Carvalho, tunc cardinali sancta Crucis.

A ngelus peccator Anachorita Vallisumbrosa Bernardo Carvalho emendationem. Cum una denum tacit acra Noe, extra quam aetate salvatus est, sitque Petri navicula unica, unaque catholica ecclesia: Salomon in cantibus canticorum referente. Una est columba mea unaque sponsa mea: una insuper sic Christi donus: de qua dictum est: Beati qui habitant in domo tua domine. Cujus regimen, habetas, clavesque Romanus pontifex celesti quadam jure tenet, possidet, atque moderatur. Cujus pacem, quietem, ac tranquillitatem involvens, perturbansque, non cardinalis, non Christianus, sed Antichristus vocari debet, cum Deum, nec Christum habeat patrem, qui Romanum pontificem, suamque ecclesiam non habet matrem. Scire a te iustinopere exopto quo spiritu, qua audacia, quae teineritate sacrificias, ac Christi corpus confundas. Schismaticos minime deceat munera, nec sacrificia ullo instinctu offere. Ora tuo oraculo referente, Sacrifica coram tanquam panis lactus, & omnes qui manducant ea, contaminabuntur. Et in libro

C Exodi describatur. Non comedetis agni hostiam, nisi in una domo: neque comedetis de carnibus ejus foris. Tu enim agni carnes foris comedis, qui extra arcam Noe, extra naviculam Petri, extra domum Dei, extra unitatem Romanae ecclesie, in scismate constitutus, Deo (immo diabolo) missam facis. Ex Angelo enim idest ex venerabili ecclesie membro, te Chriathum, te Ebionem, te Arrium, te Judam, teque Luciferum effectum esse non dubites. Quos si in scelere, si in errore, si in scismate sequutus es, eos saltem in pertinacia non suoseparabis. Redi ad cor tuum. Redde te ipsum tibi. Redde nobis concivem nostrum. D Redde confratrem nostrum. Redde nobis dominum nostrum. Redde Rom. ecclesie tam venerabile membrum suum. Presto est enim, ut tibi indulget (pro te jam supplicavit) ut te admittat, ut te amplectatur, ut te ad oscula recipiat. Erravit namque & Petrus, ne te in errorem lapsum de saltus spe dejeiceret, sed sua imitatione tauum seclus, tuam erga Rom. ecclesiam ingratitudinem uberibus lacrymis baptizares. Totum christianum divisionis pondus, totum onus scismatis, omne peruersum dogma Conventiculi Pisani tibi opponitur, tibi datur, tibi ascribitur. A Deo insuper in tremendo iudicio tibi exprobabitur; quod tunicam dilecti filii sui inconsutilem, quam nec Judaei, nec principes sacerdotum, nec ejus crucifixores scandere voluerunt, tu eam ne dom scindere, sed lacerare, ac penitus discessere pertinaciter conseris. Et quoniam in manibus tuis esse dinoscitur, cum tibi quantis possim precibus, quantisque lacrymis valeo, gratiam atque commendatam sumopere facio. Duxi.

Ex eremo Vallisumbroso Nov. Octobre.
MDXI. 6gggg Ep-

CONCILIO LATERANENSE.

1571

ANNO
CHRISTI
1572.

E P I S T O L A

Regis Francorum.

Angelus peccator Anachorita Vallisumbrosa Ludovico Franc. regi inclito, reverentiam Rom. ecclesie exhibendam dicit. Ne unquam mihi in confusione, in contumeliam, sc. in obprobrium a quoquam dari possit rex Ludovice, quod tibi ceterisque omnibus congregationis christiane unitatem scindere cupientibus, me morum non opposuerim, pro domo domini statueram mecum longiore epistolam (jam conceptam) ad te facere; sed dum mente revolvi mea, cautum esse in lege simili, Codice de precibus imperatori exhibendis, ne regibus diffusa verba proferamus. Multis, quam scriperam resecatis, hoc demum tibi quam breviter denuntiasse volui. Illustrissimum videlicet principem praedecessoremque tuum Carolum. Eum cui ob egregia facinora et in tempore publicam christianam singularia beneficia a cognomento magnus fuit in Urbe, post pedum Hadriani pontificis oscula beatorum, in basilica principis apostolorum super altare, in quo Petri, & Pauli sacratissimi cineres confidunt, & requiescent, jurejurando perpetuam pro se ac suis successoribus, cum Romano pontifice sanxisse amicitiam, fodusque aeternum, unitatem, ac pacem perpetuam consecravit. Obedientiam insuper Romanorum ecclesie cum amicitia, & pace servaturam se suosque successores, cunctumque inclitum Francorum regnum indelebilijuramento in perpetuum religiosissime constrinxisse. Mortuo postmodum Hadriano, sufficetque in ejus locum Leone III. cum ab inquis quibusdam, Carolo tunc Romano-Rum imperatori (falso Pontifex accusatus esset) velletque in synodo in Petri templo per eum congregata, de ejus vita, ac mortibus judicium ac sententiam consummaret, continuo ab omnibus uno animo, uno impetu, una voce, a totoque concilio incensanter proclamatum est, Romanum pontificem, Dei locum in terris gerentem, sedemque apostolicam omnium ecclesiarum caput, a nemine (praesertim laico) ullo modo, ultraque autoritate judicare posse. Quod divinum responsum a Carolo degulatum, tanquam oraculum a Coelo sibi factum, a conceptis abstinuisse, ad suaque, & laicorum negotia, se magna omnium commendatione penitus contulisse. Quod autem tu in presentia, ne dum tanti principis juramenta transcedas, sed quod deterius est, Romani pontificis vitam & mores persecutari coneris. Cavendum summopere tibi est a turbida apostolorum Petri & Pauli indignatione. Insuper ab ira Dei, he in te multipliciter infavat. Scire enim te oportet Romanum pontificem, cum nullis subjaceat legibus, non debere etiam tuis judiciis, tuisque persecutib; subjaceret. Cum habeat, te ceteraque reges & honestare & corripere, & regno si placer exauforare. Ut late constat in Canone XV. q. VI. Qua in parte, Zachariam episcopum Lateranensem regno denudasse describitur Ludovicum illam inutiliem Fran-

1572

ANNO
CHRISTI
1572.

Acorum regem, ac ei coronam & potestatem regiam ademisse, atque addomesticam & privatam vitam reddidisse. Et alidi Innocentium III. de posuisse imperio Ottobrem. Et Innocentium IV. Federicum. Diebus praeterea nostris pari lege, Innocentium VIII. Ferdinandum Sicilię extra Pharam, ejusque ore Italę, que quondam magna Graecia vocabatur, regem, apostolica autoritate deposituisse confiximus. Quamobrem tibi offici, & debiti tui esse denuntio, te in re, causa hujusmodi talem exhibere, ne Christianissimi regis cognomen, quo nil charius, nil jucundius, nil pretiosius a majoribus tuis iudicatum est aliqua tua impietate, aliqua curiositate aliquave ambitione deturpes, perdas jaques atque abolescas. Dixi.

Ex errore Vallisumbrosa sexto Idus Octab. MDXI.

E P I S T O L A

Julio II. Pont. Max.

Angelus peccator Anachorita Vallisumbrosa beatissimo Papae Julio perpetuam salutem. Tibi in altitudine maris, in tantis rerum perturbationibus in tantisque temporibus constituto, aliquid solaminis, sp*ci*, & solatii, his meis pater beatissime contulisse volui. Rem videlicet Christianam brevi felici fine potituram. Quoniam mens & eorum cornua, qui impetebant illam attrita & communata, cœlesti oraculo quodammodo perpendimus. Scito (velim) me ipsa nocte, qua eam Ludovicum Francorum regi feci epistolam (prius enim Bernardino cardinali sancte Crucis consimilem feceram), mihi per somnum visum est videre maximum quendam canem (quoniam sic scripsoram) me invadentem, ut mortibus totum disciperet. Quem prospiciens retraxi continuo pedem. Postmodum resumpto virili animo: me illi obviam contuli. quem (ut voluit me comprehendere) capi in capite, & tandem eius compresuli fauces: quod dentes ejus confregi cunctos. Quod cum vidisset sacerdos quidam, qui canem diligere videbatur, in me quam primum irruit ut cedret. Quo viso Acti. Dain autem me aggreditur, cum fortiter impuli meoque impulsu prostravi. Strato taliter me convicis afflicebat maximis, quibus commotus comprehenso ejus capite illius truncavi linguam. Sicque gaudio magno affectus sum. Canem illum maximum pater sancte Francorum regem interpretatus sum. Dentes ejus contractos ejus, potentiam, seu nocendi voluntatem, nostris orationibus, nostrisque scriptis diminutam seu diminuendam. Sacerdoti illi linguam R casam Bernardinum cardinalem sancte Crucis, aut se emendaturum credimus, et in omnibus sancta Romana ecclesie preceptis pariterum, nec ultra in te, in unitatemque Christiana congregationis, & tuam sedem latraturum, aut e vita migraturum, aut honorem & autoritatem perditurum. Quamobrem te ne cedere malis commoneo: sed contra audientior ire. Quoniam Petri cimba, que (& si tempestates quandoque pasfa

Anno sa est) sicut nunquam submersa est; Sic nec tempore ingesta impressaque atque infida te duce, ac gubernatore, quidem optimo. A fuerit. Vale.

CHRISTI ulis ventorum turbinibus suffucabatur.

1573. Vale

*Ex ore me Vallisumbrosa XI. kal. No-
vemb. MDXI.*

R P I S T O L A

Angeli Anachorita Julii II. Pont. Max.

Angelus peccator Anachorita Vallisum-
brose beatissimo papa Julio perpetuam
salutem. Audio pater sancte doctores quos-
dam Papiem, aliosq. quam plures, tam le-
tinos quam barbaros in precipitum tuum.
In discrimenque & desolationem puritatis
nostrae unionis christiane, in munimentis insu-
per, robur Concilium bellum Pisani: multa esse
commentatus. Crediderim eorum exempla-
ria ad te imprimis devenisse. Te itaque
quantis possim precibus rogatum, facio,
cures illa ad me deferri. Quoniam si ad no-
stram convenient solitudinem (mihi credo)
a nostra censoria virgula a meoque morda-
ci, ut post rusticano atque alpetri calamo,
ab ardent etiam meo in sanctam sedem apo-
stolicam, & christianam fidem, graphio
non recessura, quin poeniteat eorum autores
ab infantia litteras imbibisse. O prophanum
facinus. O scelus horrendum. Debebat hu-
iusmodi non ignorasse evangelicum patrem
familias, Deum S. optimum maximumque
vineam Sabaoth dominumque Israel, Roma-
nam videlicet atque catholicam ecclesiam
incustoditam, & absque aliquo vigili, atque
mordaci cane unquam reliquisse. Quos & pro-
creat, & relaxat et immittit, pro loco pro-
causa, pro necessitatibus, ac pro ipsorum tem-
porum opportunitate. Et si non veriti sunt ur-
banos, tanquam molles, formidasse saltum
debet in montanos, atque alpestres sub
divo perpetuo degentes, atque cœlum ipsum
semper contemplantes. Quoniam in omnes
latrant, omnes mordent, transgressorem
quemque lacerant, et contundunt, cum nul-
lum agnoscant, nemini neque duci, nec
regi, nec cardinali, nec imperatori quidem
ipsum parcunt. Quum unum deum prob-
teantur Deum in coelis, unam sanctam
matrem Romanam atque catholicam eccl-
esiā cognoscunt in terris; pro qua para-
ti, & prompti sunt in ignem in ferrum at-
que in mortem ire. Si prophani huius-
modi talia essent contemplati, tam impio-
rum, tam nefandum, tanique crudeliter
scribendi onus instantibus regibus illa spe,
ullis precibus ulloque premo, tam auda-
cer assumpserint. Pro quibus ad cœlum ni-
hilominus supplico ad taniorum intellectum
eorum ingenia commoveri. Nolle tam
Pater sancte post poenitentiam (deinde
gravem) a me illis indicatam, a te tuaque
sancta fede; (cum nemo debeat dupliciti
poena conteneri) Nec Deus bis judicet in id-
ipsum in posterum eos alia poena affigi, quo-
niam (ut spero) eos tanta afficiam, quan-
ta ab acerbo quoque Judice flagitio o-
mni, pro turpissimo quoquam scelere, pro-
quo nefando criminis lete maiestate ullo

*Anno
Christi
1573.*

*Ex ore me Vallisumbrosa. VIII. Kal. 1573.
Novemb. MDXI.*

DE CORRECTIONE KALENDARIE

*Propositiones XIII Recollecta ex multis diffe-
rentibus habitis per D. ad hoc spe-
cialiter deputatos ex parte S. D. N.
Papa & sacra deputationis fideli
in Concilio Lateranensi.*

*De correctione Romani Kalendarii pro Pas-
cha rite celebrando Propositiones XIII.*

PROPOSITIO I.

Defectus aequinoctii, & causa.

Romanum Kalendarium deficit in duo. Ex edito tunc Ku-
bus. Primo in sede vernalis aequinoctii tunc Ku-
bus assignat 23. mensis Martii. Cum in
veritate hodie ibi minime contingat, sed
11. vel 10 ejusdem. Et hic defectus proce-
dit ex eo, quod annus solaris descriptus
in Kalendario cum bisexto, quarto quoque
anno addito, major est in veritate anno so-
larium coeli, decem minutis & fere, 44. se-
cundis. Quia ex crescentia aggregata, fa-
ciunt fere unam diem naturalem in 134. an-
nis, que dies debuit tunc dimitti, vel an-
teriori in Kalendario, ad servandam ve-
ritatem realem aequinoctii; & ex ea non di-
missa, vel non anteriorata, hodie per tot
dies ascendit aequinoctium a sede Nicene
synodi, que tunc recte manebat a Nicenis
patribus ex 25. Martii, ubi eam Julius fi-
xerat, ad dictam 21. reducta; quod etiam
in effectu hirundines & aliae aves, que suo
modo pascha & transitus suum quolibet
anno cum cœlo faciunt, nos docent.

PROPOSITIO II.

Defectus cycli, & causa.

Dicit secundo prædictum Kalendarium
in cyclo lunari decemnovali aureo nu-
mero, nuncupato, in eo descripto, per
quem etas Lunæ a congressu solis compu-
tatur. In quolibet enim cyclo, in singulis
19. annis revolutiones lunæ anticipant e-
ridem solis revolutiones, una hora & 28
minutis, & tribus secundis: ex eo quod 19
anni lunares cum suis semptem embolismis
tamtundem sunt breviores 19. annis solari-
bus cum suis quatuor bisextis & 18 horis.
Qui defectus computatus deinde in 16 cy-
clis, qui faciunt 304 annos, ascendit fere
ad unam diem naturalem. Quare tunc ad
conservandum cyculum dies illa omitti debuit
vel anteriorari, aut aliter tunc cyclus cer-
rigi debuit, ut vere etatem Lunæ signifi-
cat. Et quia post Nicenam synodum hoc
minime est factum, cyclus hodie tantum
ascendit, ut communiter, ubi per eum com-
putamus primam lunam, fere in coelo quar-
ta contipciatur. Et sic de ceteris cycli
computationibus.

G g g g 2 Pro-

1575

CONCILIO LATERANENSE.

1576

ANNO
CHRISTI
1575

PROPOSITIO III.

Defectus pascha, & causa.

CUM ergo ista duo, aequinoctium videbantur, & luna 14 sunt fundamenta & termini paschae: ecclesia enim catholica, & universalis ordinavit in conciliis Sebastensi & Necceno, & deinde in Alexandrino, Antiocheno, Hierosolymitano, & aliis pluribus confirmavit atque decrevit, pascha domini celebrandum esse a Christianis die Dominica post lunam 14 primi iuuenii. Et mensis primus dicitur, cuius lunaris primatio propinquior est aequinoctio vernali. Ita ut ejus luna 14 sit in ipso aequinoctio vel immediate post ipsum, & talis 14 luna terminus pasche vocabitur. Ut sequenti Dominica pascha Domini debeat celebrari, ne cesset est aequinoctio & 14 luna in Kalendario tam deficientibus, ab illis qui hodie hujusmodi Kalendario utuntur pascha Domini cum defectu aliquo celebrari, nec in veritate juxta integrum preceptum Domini, & intentionem sancte ecclesie catholicae.

PROPOSITIO IV.

Excusatio predecessorum.

Superiores autem patres, si hactenus haec non resolvunt, excusandi veniunt: quoniam defectus hic aequinoctii, & cycli apud eos non sunt tam inignis, vel quia in concilio, ubi haec rectius discussi poterant, sicut ecclesia alias majoribus praepedita occupationibus, & nonnunquam scismaticis causis perplexa, quae non permettebant illis novi aliquid diffinire, occasionem minoris obediunt rite timentes. Aitronomica etiam est, que olim christianis fuit propter ritus gentilium plurimum odiosa, nec venerata ad sui perfectionem, cum etiam post tempora proficeret, motus accessus, & recessus, ac alia plenaque hujusmodi ad perfectam temporis notitiam necessaria, plenius innotuerint.

PROPOSITIO V.

Obligatio paschalis & mysteria ejus.

Hujusmodi autem paschalis celebratio non obligat nos ex institutione veteris testamenti: cum illius ceremonialia in morte Domini fuerint consummata, sed ex institutione nova aut confirmatione ecclesie sancte catholicae, quae ita fervendum pascha initivit. In Dominica tamen die propter resurrectionem Domini, & ut ab oblatione mortorum distarent Christiani, ferventia tamen alias temporis conditionibus, propter aliquid moralitatis in illis latenter, ut pascha, id est cranculus domini de morte ad immortalitatem, celebretur in mente novorum: id est sub vernali aequinoctio, & in plenilunio sicut vere contingit, sub quo tota dies naturalis est lucida. In quibus multiplex causa morale in quadruplici sensu teripeatur, & in triplici partitione sacramenti significandi, rememorativi, indicativi, & pronosticci continetur.

A PROPOSITIO VI.

An presentem celebrantes pascha non corollum.

ANNO
CHRISTI
1575.

Tamen celebrantes pascha secundum hujusmodi canones & Kalendarium defectum ecclesie minime peccant, cum modum illis datum ab Ecclesia custodiant. Quinimmo non correcto aut moderato Kalendario, & ipsis canonibus ab Ecclesia, peccaret turbidus, qui alter celebrare pascha tentaret. Princeps tamen Ecclesia viens defectum artis querandi etatem lunarium, omni ope nisi debet artem illam pro officio Ecclesie rite celebrando ad perfectum reducere; cum ecclesia nec macula ignorantis, nec raga malitia aspergi debeat, & cum cuilibet etiam minori sacerdoti juxta volumen decretorum ars computi sit necessaria, ita ut sacerdotis nomen in eo rite non constet. ne eidem principi contingat illud evangelicum de servo sciente voluntatem Domini, & non faciente. Signanter cum hac temporis reparatio introducta sub hac oecumenica synodo, omnino pacifica, & negotiis multis non gravata, fuerit universo orbi, & illius principibus maxime publicata, & a principe universalis ecclesie illis nunciata. Unde gravis nota esset illam ad ultimum non resolvere. Quinimmo videbatur defectus cognitus approbari; quando ei non resistetur, nec careret in proprio alio iudicio evangelico homo hic empi turram sufficere, & non potuisse consummari.

PROPOSITIO VII.

Reparationis aequinoctii prima via

Correlio igitur aequinoctii duabus viis fieri poterit, uia per omissionem 21 dierum, sicut Julius Caesar, quantum suo tempore oportebat, fecit, & similiter Cusanus Cardinalis in Batiles consuluit, videbatur illos 21 dies omittendo in aliquo mense anni: ut si apostolico dicto praeiperetur quod 21 Octobris hoc anno vel sequenti esset prima Novembri: vel quod in 44 anni sequentibus, dies 21 bisextiles minime intercalarentur, sed omnia dimitterentur.

PROPOSITIO VIII.

Secunda via.

Secunda via facilitor esset per anticipacionem sedis aequinoctii in Kalendario hincadie ad illos 21 dies, ita quod ex die 21 Martii transferretur, & poneretur 20 eiusdem, sicut patres Niceni quantum suo tempore satis erat, ternerunt. Et Cameracen. Cardinalis in Constantiensi synodo ex toto animo docuit. Quod Joannes 23 in eadem synodo expedire cogitabat; non quod multis fuit praepeditus anxietatibus. Et synodus ipsa, postquam repletis tribus, qui pro summis pontificibus se gererant, caronico uno Pontifice Martino V. gavilla est, cum tempus

**ANNO
CHRISTI
1577**

pus byemis, & in Germania tunc appro-
piuquaret circa dissoluta fuit. Et hoc, &
alii cause diffinendae ad sequentia concilia
hunc remissis.

PROPOSITIO IX.

*Confirmaciones, & objections ad primam
viam.*

Prima via obmissionis dierum posse esse
conformior antiquis regulis conciliari-
bus de terminis pascha infra 28 Martii, &
25 Aprilis concludendis, & conformior re-
gulis breviarii confuetis de intervallo &
Dominicis inter Epiphaniam & Septuaginem.
Corrumperet tamen tabulas astrologicas,
& libros eorum confunderet, timiliter &
computations mercatorum, & chronicorum;
Scandalizaretque populum, diminuens
annum unum diebus 21. Corrumperet etiam
cyclum solarem, & ordinem litterarum
dominicium. Lubarem quoque cyclum cor-
rumperet. Nec videtur secundum eam viam
posse alium lunarem cyclum conformem
observationi ecclesie constitutum aut regulari.
Et timiliter modus dimissionis bisextorum
(ultra hoc quod ad unam sere generatio-
nem non est integre practicabilis) eis-
dem sere inconvenientibus subjaceret.

PROPOSITIO X.

Confirmaciones secunda via.

Seconda via facilior anticipationis die-
rum in fixione equinoctii, nec populum
scandalizaret, qui hoc non sentiret, neque
sapientes ex ea mirarentur, qui cognoscunt
equinoctium tunc in veritate contingere;
Cyclum recte servaret, Patribus Nicenis &
Constantienibus conformior esset, quorum
potissima laus est in ecclesia Dei alii
graviores heres, alii scismata graviora in
Dei ecclesia sedaverunt. Jejunium quoque
quadragesima ad breviores ac temperato-
res propinquiores.

PROPOSITIO XI.

Objections contra secundam viam.

Et tamen huic secunda via objecta non
debet primum quod exorbitaret a
regulis patrum in terminis paschaliis.
Nam secundum istam viam Pascha clauderet
inter 20 Martii & 25 Aprilis. Secun-
do non semper conveniret cum intervallis
confuerit Epiphania & Pentecosta, quo-
rum primum aliquando esset brevissimum,
nec capax dominicarum, & epistolarum
Pauli, qui tunc leguntur. Secundum etiam
quandoque esset longissimum continens non
numquam 30 dominicas, quarum non sunt
nisi 24 dominicale officia. Quare illis defi-
cerent. Tertio quod septuagesima contin-
geret quandoque infra octavam Epiphania
ubi videtur grave alleluja dimittere. Quar-
to, quod huc via tempus sufficiens celebra-
dis Nuptiis non dimittit solutiones. Pri-

**ANNO
CHRISTI
1577**

mum tamen non militat, quia admissa mu-
tatione sedis equinoctii, que hodie veritatē
inititur, necesse est regulas illas paschales
commutare, quum variata causa, necesse
sit esse illud quoque variari. Quod clare &
certo fieri, cum id liqueat demonstratione
numerali mathematica. Similiter & de in-
tervallo variatis non convenit, quod etiam
line mutatione sedis equinoctii non semper
parva esse consueverunt, & ecclesia non in-
de gravatur, & officia primi intervalli;
similiter epistole Pauli distribuuntur, quan-
do tempora sunt illarum capacia, alias non.
Sed sufficit, quod aliquando legantur, vel
possunt tunc ad secundum intervalum trans-
ferti, & in illo secundo quando dominicis
abundaverit, agatur prout in rubricis Bre-
viarii nuper correctis. De alleluja subrice-
tate in septuagesima, etiam si octava Epiph-
ania contingere, sicut agitur in festo annun-
ciationis. Verum nunquam continget juxta
hujusmodi correctionem septuagesima ante
Epiphiam nec in ea. De Nuptiis possunt
alias per annum celebrari, vel commodi
S. D. N. mutata fede equinoctii poterit sta-
tuere usque ad quinquagesimam absque
pompa posse a fidelibus expediti.

PROPOSITIO XII.

Conservatio aquinoctii.

Correctio igitur equinoctii per unam
litarum viarum ut est dictum ad per-
petuam illius conservationem sufficeret dein-
cepit singulis 304. annis, vel prope diem
unam bisextilem dimitti ut supra.

PROPOSITIO XIII.

Reparatio cycli.

Quia vero cyclus magnam habet dif-
ficultatem, & varietatem in servan-
de perpetuitate sua, & illius conservatio
potest sufficientem ejus reparationem fore
singulis 304 annis diem unicam bisextilem
dimittere. Quia conservatio ex predicta
equinoctii conservatione impediretur. Dum
eo temporis cursu jam duos dies, & ten-
horas pro equinoctio dimiserimus, qui cy-
clo conservando superfluerent, videretur
modo consultius ad paschalem lumen dum-
taxat indagandam, uti tabulis astronomi-
cas, in quibus ad mille annos computetur,
& describatur praeceps Luna paschalis. Et
in principio Kalendarii ponatur. Quia ve-
ro ecclesia tanto tempore cyclo vel auro
numero fuit usus, ne eo videatur omnino
privari, reparetur nunc cyclus sufficienter
ad minus ad tercentos quattuor annos.
Quod factu facile est. Et in Kalendario cor-
rectus de more describatur, duplice tamen
protectione prævia; altera, quod post
lapsum dicti temporis videlicet 304 annor-
iterum ab ecclesia per sapientes corrigitur.
Alteram quod interim & semper quando in
cyclo & tabulis predictis de Luna pascha-
li discordia intercederit, præcisiōri tabu-
larum luppitationi ab omnibus starī debeat.
Quibus servatis deinceps domino conceden-
te,

CONCILIO LATERANENSE.

1579

te, defectus in paschali observatione min-
A
ANNO me succedit.
CHRISTI
1580

S U M M A R I O

Kalendarii correttio.

A Quinoctii vernalis sedes fixa in Kalendis Martii Romanis a patribus Nicenae Synodi et Martii cum hodie lapsu temporis non tunc sed 10 vel 11 Martii equinoctium contingat.

Primum debet reparari & corrigi.

Secundo debet etiam corrigi cyclos quos ad motum Luna, cum fere quinque diebus primationes Luna singulis mensibus hodie contingent ante numeros cycli, quibus illa ostenduntur.

Equinoctium autem posset duabus viis corrigi. Prima via per dimissionem illorum 11 dierum in aliquo mense futuro, vel in pluribus mensibus vel in annis 44. 11 dies bisextiles non intercalando. Secunda facilitior per anticipationem sedis equinoctii hujendo illam 10 Martii. Et una illarum viarum equinoctio semel reparato, ad illius perpetuitatem necesse erit ex tunc singulis 134 annis unam diem bisextilem non intercalare sed omnino dimittere.

Cyclus vero reparatur ex nunc ad annos 304 pro quibus sufficiens procedet, & ex tunc si volumus eum custodire in perfectione sua, occesse habereamus similitorem unam diem bisextilem dimittente, vel per diem numeros illos anteriorare. Sed quia conservatio equinoctii praedicta impedit illam cycli conservationem, & hac cycli illam equinoctio turbaret, necesse erit singulis 304 annis iterum cyclum reparare per sapientes Theologos & astronomos. Et ad praeclaram etatem Lunae habendam pro pascha rite celebrando, facere ex nunc tabulas astronomicas ad mille annos vel ultra pro sola 14 Luna paschali, qua ponantur in principio Kalendarii. Et tunc solemnis pasche perpetuo rite procedet cum fixo equinoctio vero & praecisa 14 Luna computatione, in sequenti Dominica post 14 Lunam primi mentis cum veritate, laudibus iuxta Domini, & Ecclesiae catholice intentionem pascha Domini celebretur. Ita tamquam ut si in 14 Luna paschali tabula a cyclo discordarent, tabula statetur pro tunc. Maneret enim cyclus pro memoria antiquorum observationis ecclesie, & pro aliis mutationibus anni per illum habendis.

1580

B R E V I B

ANNO
CHRISTI
1580

Sanctissimi domini nostri domini Leonis di-
vina providentia papa decimi ad corre-
ctores super correctione Kalendaris
pro recta pascha celebratione.

Leo Papa Decimus.

Universi & singulis studiorum genera- Ex edito
tum, & universitatum rectoribus ac ma- tunc Ro-
gubernatoribus, nec non doctordibus & ma- gistris Theologiam, & Astrologiam disci- plinam proficiens quarumcunque civitatum, terrarum, & locorum dictionis Chaldaea, ad quos presentes pervenerint; Salutem & apostolicam benedictionem. Ex quo di- vine providentia placuit nos ad supremi apostolatus apicem assumi pro pastoralis officiis cura, & facili Lateranensis concilii celebrazione, cui auctore domino prandemus, inter multa & ardua, quae in eo mature tractanda, & consule decernenda curavi- mus, sicut in nostris libris & scedula- quas in sessionibus haec tenus habitis edidi- mus, satis conitare putamus: ad divini quo- que cultus augmentum, atque perfec- tionem, & eorum, quae collapsa in eo sunt erectionem instauracionemque animum adje- cimus: & quoniam sape numero intellexi- mus, idque in sancta synodo multorum do- torum virorum relatione fuit propositum, descriptionem kalendaris in positione verna- lis equinoctii solis cursum designantis, & in cycli lunaris aurei numeri nuncupati as- signatione (quo longe discursus notatur) ex diurnitate temporum aliquibus minutis partibus non exacte numeratis a suo recto trahimur desflexisse; atque propterea jam ab aliquibus annis rectam paschae observationem (que ab his duobus praecipue penderit) ex prima ecclesiis institutione quandoque dicti- natis. Cepientes veritatem, & recta super his prudentiam ac doctorum, nec non fidelium concilia intelligere, ac nonnullorum prae- dictorum nostrorum Romanorum pontificum vestigia imitari; qui idem atate sua cum viris sapientibus indagare studuerunt. Nos peritissimos Theologos, & Astrologos disci- plinas viros consuluiimus. Cumque in eo omnes convenire animadversi sumus, posse in positione vernalis equinoctii, ac descripsio cycli decennovennalis proprietate minuta praedi- ta in vero curtu anni solaris atque lunaris non exacte computata sumam in kalendario sedem habere non possumus; que etiam min- nata in communis annorum computatione proprietas tenuissimas, & minimas particulas connumerari non potuerunt, licet possea per multa temporis intervalla adeo excre- bantur, ut annis fere mille ducentis, qui a Nicana synodo defixerunt (qua in hujusmo- di difficultibus paschae suo tempore quis- tem ecclesie dedit) equinoctium ad dies deceni a prima ejus positione sedem suam antecipaverit, ac lunam quoque proprias mutationem dicti cycli decennovennalis contingit in cœlo quintam conspicere, quando ab ecclesia prima denunciatur. Nos hec considerantes, indignum esse putavimus: ut tem-

ANNO
CHRISTI
1581

temporibus nostris cum praesertim sacrum Lateranense celebretur Concilium error aliquis tam evidens in rationibus ecclesiae sine correctione toleretur. In his maxime quo ad divinum cultum spectant; & kalendarium a quo festa quo mobilia ex parte etiam quo fixa dicuntur, & ordo pene totus, ac norma divinorum officiorum ac jejuniorum, & aliorum malorum priorum operum dependet & regitur, a vero ordine detortum & devium videre; paschæque celebritatem quo maxima omnium ecclesie anni, & non modo anniversarium monumentum Dominice resurrectionis, sed ut parentum de saeculo vinculis liberatorum, ita nostra quoque futura resurrectionis per conformitatem carnis Dominicæ nec nos perfectæ jam fidei & gratie ac plenitudinis glorie, ad quam exemplo ac merito domini omnes qui in eum recte credimus aspiramus: itemque aliorum mysteriorum rememoratrix indicatrix, & prænunclia existit, a suo loco nobis universali ecclesiæ præsidentibus aberrare; terminumque quem ei tot sanctissimi patres prædecessores nostri romani pontifices, & sacrosancta vetusta concilia tradiderunt, non ex integro tenere; ipsam etiam ecclesiæ, quo eruditissimis in omni scientia abundat viris non modo ipsum errorem agnoscere, eumque consilientibus oculis trahire, sed a perfidis quoque judæis & aliis infidelibus ea de causa irrideri. Idec re nos præstantissimos quos diximus theologos, & astrologos ac alios plures eorum similes in hujusmodi disciplinis de remedio, & emendatione congrua cogitare quam districius fieri potuit monimus, & hortati sumus; qui partim scriptis, partim disputationibus nobis, & mandatis nostris studiose paruerunt. Sed postquam res ad sacras synodi deputationes deducta est, & crebris ac longis disceptationibus agitata, cum demum difficultates quo ex illa oriuntes apparuerunt; quas novillima quoque concilia cum defectu ipso kalendarii inspexerunt, & cognovissent, & ut verisimiliter creditur corresserent nisi gravioribus aliis rebus semper illi sufficiunt impediri. Volentes igitur sicuti decet hæc omnia mature & considerate decerni, ut decreta postea ac deliberata ab omnibus obseruentur; devotionem vestram hortamur in Domino, vobis nihilominus in virtute sanctæ obedientie mandantes, ut ex vobis aliquos peritiiores deligatis, & ad hoc sacrum Lateranense concilium pro communia causa, & tam honesta ratione militatis, ut in eo cum ceteris omnibus à quoque regno regione principatu republica, & universitate vel domino venturis, & nunc præsentibus errorem prædictum, & alia opportuna communi consilio accurritus discutiant, & remedium salubre ad tam necessariam emendationem perquiratur, & tandem votis omnium res ad determinationem veram, & sinceram observationem auctore domino perducatur. Si qui vero fuerint qui legitima causa impedit ad concilium venire non possint, injungimus vobis & mandamus, ut omni quo poteritis studio cura, & vigilancia, resota prius a vobis diligenter examinata, atque discussa, quid vestrum quicunque sentiat &

ANNO
CHRISTI
1581.

quid magis profuturum amoto studio contentionis juxta suam conscientiam arbitretur, ad nos pro decima sessione cœlendis Decembribus atque aliis sessionibus successive tenendis diligenter in scriptis transmittatis. Quo vero interim facilius & convenientius omnes & venturi & remansuri rem considerare, & discutere possint, summarium aliquarum propositionum super præmissis a nonnullis sapientibus in sacri concilii deputationibus exhibitum mittendum curavimus, ut tandem omnium propositis auditisque rationibus exactissimo cujusque bene instruâti judicio quod ecclesiæ populoque Christiano magis expediat, & ab omnibus in futurum teneri debeat ac observari, salubriter divina ope decernere valeamus. Datum Roma apud Sanctum Petrum sub anulo pectoris die 24 Julij M. D. 14. Pontificatus nostri anno secundo.

Ja. Sadoletus.

E D I C T U M

Contra subjectos R. P. D. alma urbis, & ejus districtus &c. In spiritualibus Vicariis generalis pro sacra Lateranensis concilii constitucionum observatione.

Lecta in audientia nostra V. Carofius Auditor.

Quia sanctissimus in Christo pater & dominus noster dominus Leo divina prævidentia Papa X. ecclesiæ omnium universalem curam & populi christiani regimen vigilanti studio amplexus ad salutem omnium Christi fidelium inter alia etiam improbos mores corrigoendo plura in presenti sacrosancto Lateranensi concilio dispositi & ordinavit. Decearque propterea illa in hac urbe inclita, quam caput orbis divina clementia stabilivit, executioni quam primum demandare; Ideo nos dominus Jacobius Dei et apostolicæ fædis grada episcopus Lucerinus prælibati sanctissimi domini nostri Pape in alma urbe et ejus districtu &c. in spiritualibus vicarius generalis, non ignari statuta prædicta jam dudum solemiter e modo publicata, ut nullus ignorantiam illorum pondere possit, omnes & singulas universitates & qualunque particulares personas, tam ecclesiasticas, quam seculares nostræ jurisdictioni, tam active quam passive subjectas & præsentim quocunque clericos Romanos conventus regulares ordinum quorumcumque eorumque religiosos, tam in dicta urbe conuorantes, quam quanuad illam pro tempore confluenter, ac sancti Anastasi, sancti Sebastiani, sancti Pauli ad tres fontes, sancte Agnetis, sancti Laurentii & sancti Sabbe aliorumque monasteriorum, tam exemptorum, quam non exemptorum hospitalium confraternitatum & locorum piorum orbis quorumcumque ac etiam judæos harum serie requirimus & monemus, ut omnia & singula juxta dicta decreta, & alias litteras apostolicas desuper

Ex edito
tunc Ro-
me.

Anno 1583 emanatas, ac eorum tenores eis quonodo-
liber incumbentia sub censuris & poenis in A-
Charte ejusdem statutis & litteris contentis manu
1583. teneant & observent. Et insuper quia non
nulli nostre iuridictioni subjecti, tam in
civilibus quam criminalibus causis aliena-
tribunalia non sine diminutione, iactura, ac
gravi damno ejusdem nostri officii vicaria-
tus contra tenorem litterarum apostolicarum
que desuper emanarunt adire au-
suerunt, ut in dies audient, idcirco supradic-
tis omnibus sub quoquaginta aureorum ca-
mera apostolica applicandorum, ac ex-
communicationis poenis monemus, ut a pra-
dictis de cetero abstineant certificando eos-
dem. Quod alias ad executionem declarau-
poenariu[m] contra inobedientes & rebellies
pro ut juris ratio expeditab[us] procedemus.
Et ne aliquis primit[us] se ignorantie preten-
dere possit mandamus hujusmodi nostram
intimationem, in variis principis apostolicorum
de urbe cancellarie apostolicae audien-
tia sacri palacii in audiencia litterarum con-
tradictarum ac nostra curia, legi ac publi-
cari presentes litteras affig[emus]. Decernentes
hujusmodi publicationem ita omnes afficer-
e[re], ac si personaliter eisdem presen-
tes litteras presentatae forent. Datum Roma
in domo nostra solita residentia suo nostri,
quo in talibus ultimur ligilli impressione.
Anno a nativitate Domini millesimo quin-
gentesimo sexto decimo indictione quarta
die vero 13. mensis Octobris pontificatus pre-
libati sanctissimi domini nostri domini Leonis
divina providentia pape X. Anno IV.

Joannes Antonius Bucha dicta curiae no-
tarius. P. Q. C.
Anno Indictione, & pontificatu quibus iu-
pra, die vero 13. mensis Octobris presen-
tes litterae affixa & publicatae fueru[n]t in Ba-
silica sancti Petri de urbe, & audiencia cau-
sarum palacii apostolici valvis. Necnon die
14. ejusdem in aula Campi Floris & platea
judiciorum. Nec non cancellarie apostolice
& audiencia curia ejusdem R. P. D. Vicaril
valvis: copiis in singulis locis predictis de-
bite collationatis, ac ejusdem R. P. D. vice-
arii sigillo & predicti D. Jo. Antonii Bucha
notarii, sigillatis subscriptis dimissis per me

Jo. Tardeti Cursorem.

P. G. de Santo Luca Notarius con-
tradictarum.

Anno
Christi
1583

Contra Transgressores confessionum &
ordinationum sacri concilii Latera-
nensis.

Letum in audiencia. Antonius Iacobus
Locum tenens.

Cum sanctissimus in Christo pater & do-
minus noster dominus Leo divina pro-
videntia Papa decimus solita tua solerti-
ca supra gregem domini tibi commissum
invigilans diversa salutaria instituta ubique
tearum & profectis in hac alma erbe
totius christianitatis primaria observanda
presenti sacrosanto Lateranensi concilio in-
ter alia pro more & officialium Romanae
curiae reformatione indicto approbante, &
divino spiritu operante, ediderit & toto
cordis affectu prospexerit, ut ecclesia que
Christi corpus existit, capiti suo Salvatori
nostro quam convenienter convenire posset
familiaretur. Cum enim ecclesiam ipsam
sine ruga & macula esse debeat, plura ne-
phandorum scelerum & nota abusuum, ac
pravarum consuetudinum succincta arque
conspersa apparere nullibi debet. Et prae-
pue Roma, unde reliqua Christianitas impro-
bos mores edoceri consuevit, & cum pre-
cordis prefatis sanctissimi domini nostri fieri
miter incedat, ut postquam verbo pravia
sancti spiritus admonitione premissa initura
fuerant, ad omnipotentis Dei laudem ope-
re compleantur. Nos Hieronymus de Ghি-
nuccis Del & apostolicae sedis gratia episco-
pus Alcalan. curiae cauṣarum camera apostolica
generalis auditor, & jure officii no-
stri hujusmodi decretorum apostolicorum &
sententiārum, ac censorum in Romana
curia laterarum ordinarius executor. Licit sa-
crostanta hujusmodi instituta non solum ad
prefare curiae incolarum, sed ad totius or-
bis notitiam certo devenisse credendum sit.
Ea enim sollemnitate publicata fuere, ut
nemo de eis veritatem ignorantiani pre-
tendere possit; ad recentiorem tamen pre-
missorum factosanctorum inititorum con-
memorationem. Attendentes parum esse ju-
ra condere nisi essent qui ea observari fac-
rent. Ad officiumque nostrum in Romana
curia pertinet, ut omni diligentia cure-
mus mandata apostolica inviolabiliter obser-
vari. Ea propter omnibus & singulis univer-
sitatis, capitulis & collegiis, ac quibusvis
particularibus personis, tam ecclesiasticis,
quam secularibus etiam Romana curiae offi-
cialibus presentes nostras litteras inspecturis,
leaturis sive auditoris ac aliis sub institutis
& predictis quomodolibet comprehensis cujuscun-
que status, gradus & conditionis fuerint,
etiam si episcopali archiepiscopali, aut alia
quavis etiam majori dignitate præfulgeant.
Tenore presentium intimamus, eosque disti-
cte & peremptorie monemus, ut unusqui-
que quantum ad eum pertinet, omnia & sim-
ilia in prefato sacrosanto concilio edita-
& per diversas litteras apostolicas, aut
alias quemodolibet publicata sub poenis in
dictis

CONCILIO LATERANENSE.

ANNO
CHRISTI
1511.

ditis litteris expressis iuxta earundem litterarum tenorem observent. Notificantes omnibus & singulis ad quos spectat quod ad executionem penarum antedictarum post terminum decem dierum contra transgressores debito rigore procedetur. Mandantes presentes nostras monitionis & intimacionis litteras ad omnem notitiam iterum clarificandam in valvis apostolorum principis de urbe nec non valvis cancellarie apostolice, ac audienciam sacri palatii, nec non nostram affagi, ac in audienciam contradicitarum legi carumque publicat ionem sic factam omnes afficer, ac si eis personaliter intimata forent; & licet per impressores urbis tot fere omnium dictarum litterarum exemplaria confecta sint, ut unusquisque earum copiam ab eis qui ea vendere soliti sunt, aut habuerit vel habere possit. Ne tamen quisplam sub praetextu hujusmodi se excusare possit omnes litteras in dicto concilio editas etiam adhuc sorsan non impressas infrascripto notario tradidimus, eique mandavimus, ut unicuique petenti earum copiam tradat. Datum Roma in domo nostra solita residentia sub nostri sigilli impressione. Anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo decimosexto indictione quarta, die vero primo mensis octobris, pontificatus prælibati sanctissimi domini nostri domini Leonis divina providentia Pape X. Anno quarto.

P. Q. C.

Guillermus de Vegio Nt. subscriptis.

Anno a nativitate ejusdem domini millesimo quingentesimo sextodecimo indi. & pontific. supra quibus supra, die vero prima mensis octob. presentes litteris affixa & publicata fuere in basilica sancti Petri de urbe, ac audiencie Causarum sacri Palatii apostolici valvis & successive die secunda ejusdem mensis octobris in acie Campi Flora, nec non cancellarie apostolice Arcis S. Angelii de urbe & prefati R. P. D. auditoris Cameræ valvis copiis earundem sub simili sigillo. Vidi. R. P. D. auditoris Cameræ ac D. Guillermi de Vegio ejusdem Nor. manu subscripti in singulis locis predictis dimisissi per me Johanne Surderi S. D. N. papæ curorum.

Dominicus de villanis magister Cursum.

MONITORIO

ANNO
CHRISTI
1511.

Per la obseruatione de la reformatione
del sacro concilio Laterano.

Per comandamento del R: S: Amadio Beruto vescovo acusultante & generale governatore di Roma, & per speciale commissione vivæ vocis oraculo fatta dai SS. nostri per la divina providentia Papa Leone X. Se notifica ad ogni & qualunque persona di qualunque stato, grado, qualita, o condizione sia, che tanto in iudicio come fuera di iudicio debba observare tutte le constitutione fatte per sua sanctità nel sacro concilio Laterano, sotto le penne in esse constitutione contente. Non obstante qualunque tolerantia che forse para essere fatta; la quale non vole sua sanctità, che fabba ad operare derogatione, o diminutione alcuna de le predite constitutione: ma quanto più diligenterne fe non fi sono obseruate tanto più vole che rigorosamente siano puniti li transgressori imperhoche quanto più l homo repugna a le bone e sancte constitutione, tanto più se dimostra essere contumace rebelle & inobediente, & aggravatore de la transgressione.

Per tanto ogni persona debba per lo advenire studiare a la obseruatione preditta C con diligentia, altrimenti sara proceduto contro coloro che non le observarano senza rispetto alcuno. Peroche farebbe cosa ridicula di fare legge & non farle observare, et essendo state publicate et stampate non si potra alcuno excusare de ignorantia, pero che la sarebbe troppo crafta, e supina.

Siano adoncha advertenti tutti li transgressori, peroche contra di loro sono fatte le predite constitutione da le quale tanto expremamente quanto virtualmente se ne cava le infrascripte conclusione.

Et primo, che siano advertenti li Signori reverendissimi cardinali di observare & fare observare molte juste honeste & honrevole cose scritte in le predite constitutione maxime circa il modo del vivere loro, e de suoi familiari.

Secondo quelli, che debitamente non sono qualificati secundo li sacri canoni, & correno ad impetraro dignita & benefici ecclesiastici in grande pernicie di loro anime & de li popoli a loro comissi, & similmente in obtenere dispensatione ad plura beneficia curata ut presint, non ut presint.

Tertio quelli a chi sono concessi li monasterii et ad altri beneficii in comenda, et non fanno le debite spese circa lo culto di vino reparatione de giesie et li edificii, ma fanno murmurare con grande scandalo li populi.

Quarto li prelati li preti clerici palaferni, et famillari di N. S. et de R. S. C. et prelati che se vergognano di portare lo habito conveniente a suo stato, et non se curano di fare injuria a lordine clericale desiderando più presto di parere seculari che clerici.

Quinto li blasphematori de Dio, e de la Ver-

Hhhh

1587

CONCILIO LATERANENSE.

**ANNO CHRISTI
1587.** Vergine Maria et de li Sancti, tanto clerici, como seculari, li quali provocano Dio a mandare li flagelli, che spesse volte man-
da a li populi in diversi modi per tale hor-
rendo vitio lo quale de directo contradice a la divina essentia et bonta.

Sexto quelli li quali dal diavolo, excecati, conseruono quello peccato et nefandissimo vitio per lo quale Dio fece submergere e cinque citade et piovere foco et sulphure.

Septimo quelli che senza timore de Dio et vergogna del mondo presumano tenere publicamente le concubine, & in questo modo stare in continuo peccato mortale in lo quale spesso per promessione divina se morzino senza penitentia.

Octavo quelli li quali senza alcuno timore de Dio non considerando quanto sia detestabile quella pernicioissima peste di Sismonia, con la quale le cose spirituali se vendeno & comprano.

Nono quelli che non si curano di dire lo officio ecclesiastico, ma li basta godere li beneficii, li tratti delli quali non dicendo lo officio, sono obligati a restituire.

Dicimo quelli principi, e signori, li quali sotto molti colori occupano le geshe et beneficii ecclesiastici vacanti & dano impedimento a li veri reftori et prelati a quali ne stato provveduto da la sede apostolica: non asperga di disporre de le cose spirituali essendo le iurisdicione distinte per li che

dice Jesu Christo reddenda esse quae sunt Cesari Cesari & quae Dei Dgo.

Decimoprimo quelli che non hanno reverentia alcuna al ordine clericale lo quale se non per lo merito de la vita saltem per la reverentia de la sacra unitione non debbe essere injuriato ne molestato ne violata la iurisdicione et liberta eccliesiastica.

Decimo secundo quelli principi signori o comunità che presumano imponere et exigere senza licenza del summo potestice gravite alcune, et a tale cosa date consiglio & favore.

Decimo tertio: quelli li quali lascino di ricorrere a Dio et a soi sancti, et recorreno per molte loro facende a li Demonii facendo incanti divinazione et superstitione.

Decimo quarto quelli che sono facti christiani et tengono li ritimi, e ceremonie judaiche, et sono heretici apostate de la fede, et de quella male sentito.

Decimo quinto li maestri di scola, che non insegnano a li discipuli boni costumi, et le cose spirituali.

Decimo sexto quelli, che non osservano li sacri canoni, li quali sono perfecta norma del ben vivere.

E chi piu diffusamente vorà intendere le cose predite le quale per modo de sumario sono scritte ricorra a le predite constitutione le quale sono in latino stampate.

1588

**ANNO
CHRISTI
1587.**

JOANNES DOMINICUS MANSI

A D L E C T O R E M.

Cum supplemento huic conciliorum suprema jam manus esset apposita, & omnia tradita signographo, ut formae excudenterentur, opportune factis ab eo, admonitus sum vacuas paginas superesse geminas, quas, si forte aliquid haberem in promptiu, impire possem. Rem hanc ingratam lectoribus me salutum censui, si hic promerem catalogum orationum, que in Constantiensi Concilio a delectiss viris habita servantur MS. in Codice Caferio cartaceo minoris forma Cud. 9 hec. MSS. num. 327. mibique olim eus Vindobona agorae deversi. Est autem in multis planis diversus ab his, quos ex Scheldornio aliisque habemus.

C A T A L O O G U S O R A T I O N U M.

In Conc. Constantiensi habitarum.

1. **S**ermo P. de Lamburga licente. in jur. habitus in concil. Constantiensi in falso Nativ. D. N. J. C. Incipit si praesentes festi.
2. **S**ermo factus coram papa Dominica I. in quadragesima per Mag. Jo. de Monte an. 1415. Incipit Agite nunc dies salutis 2. Cor. & Portio hæc verba &c.
3. Collatio Mag. Theodorici de monasterio facta in Concilio Constantiensi in renunciationem papatus Gregorii per Carolum de Malateit in illud: qui sequitur mer non ambulat in tenebris. Incipit Verba sunt &c.
4. Collatio Mag. Petri de Pluka facta in Concilio Constantiensi in illud: bis sunt vi- ri misericordie. Incipit: Sub his verbis.
5. Sermo F. Bertrandi S. Th. Prof. Ord. FF. Carmelitarum Conventus Montispelliani Domin. XI. post Trinit. factus in conc. Constant. in illud: Beati omnia fecit.
6. Anonymi (Anglici) sermo in illud: Erunt signa in sole luna & stellis in Evan- gelio Dominica praesentes (sic) secundum usum & observantiam ecclesia Anglicana. Incipit: in principio.
7. Anonymi sermo ibid. in illud Principes populorum congregati sunt. Incipit: bac Pro- phetica.
8. Sermo ibid. in illud obsecro vos tan- quam advenas in fine legitur: Iste sermo supra scriptus fuit factus Constantia pro... in ecclesia majori per D. Cancellerium Par- risiensem die Veneris de mane XXVI. April., in qua die fuerunt processiones totius concilii generalis.
9. Anonymi sermo ibid. in Dominica IV. post Pascha super illud: multa habeo vobis dicere.
10. Sermo Bernardi Baptizati monachi & abbatis ord. S. Benedicti, quem predicavit in concilio Constantiensi Dom. III. post Pascha an. 1416. in illud plorabitis & abiatis vos &c.
11. Sermo factus ibid. Dominica in Septua- ginta in illud: ste & vos in vineam meam. Incipit: bac dies Dominica.
12. Sermo per F. Alessium ord. Minorum ep. Placentinum in Dominica II. Quadra- gesima an. 1415 super illud faciamus hic tria tabernacula. Incipit: in Evangelio bocorno.
13. Sermo predictus ibid. in die S. Mi- chaelis per F. Jo. Zacarie S. Th. Prof. Ord. Eremit. S. Augustini an. 1416 in illud. gra-
- tid obibit & pax. Incipit: hoc thema est val- de authenticum.
14. Sermo factus in exequiis cardinalis Ba- renensis ab episcopo Laudenensi an. 1415. incipit mihi occisum fibilem. Ex hac oratione discimus virum hunc ex archidiacono Bononiensi ad archiepiscopum Barenensem tran- sisse & annis 36. & amplius egille S. R. E. cardinalata. Pro statu & definitione ecclesiae, quam egregie laboraverit. ait Orator. se- statut nobilis civitas Perusina, tota Tuscia, Apulia, atque Italia &c. Non indulxit sua senectute, neque expensi pro unione S. ecclesiæ. Dicat superior Alamania, Bavaria, Austria, Athes (sic) Franconia, Misia, Bohemia, Carinthia, quas partes aspera, & media yeme perlustravit pro extirpatio- ne pestifera scabisatis excitando Germanos tam illustres principes quam prelatos. Antea quidem laboraverunt per maxime incliti DD. Anglii, Galli, atque Itali, sed tunc per adventum bujus S. Patris ad corda la- bores excitatis sunt Germani; qui licet suis factis pulchri facti sunt promptiores. Et licet hunc facta fuerit diversa obedientia in Ala- mania, sane objectum est, ut omnes de papatu contendentes haberent amulos & stimulos &c. Huc R. P. & D. debitum obibit obsequium (Divinum officium recitatione) & attente & devote. Unde cum aliquando contigisset cum aliqua gravi infirmitate gravari, si non poterat per se legere, fatigebat per alium au- dire.
15. Sermo F. Matthæi de Aula Regia Ord. Cisterci. S. Th. Prof. ibid. in Dominica IV. post festum SS. Trinitatis ad illud: Estante minoricordes.
16. Sermo Mag. Stephanii de Paliz de Pra- ga S. Th. Prof. ibid. in Dominica III. post SS. Trinitatem an. 1415. super illud: resi- stite fortes in fide.
17. Sermo Mag. Mauritii de Praga S. Th. Prof. in Dominica VII. post Pentecosten in illud: Attende a falsis propheticis &c.
18. Sermo predictus ibid. in feso Corporis Christi per R. P. & ep. Firmatum de ordine Fr. Min. an. 1416. in illud: Curia vero est ipsius.
19. Sermo ibid. Bernardi Baptizati Ord. S. Benedicti de Galconia in Dominica XI. post Pentecosten an. 1416. in illud: duo homines ascenderunt in Templum.

1591

20. Sermo Thienbaldi S. Th. prof. Ord. S. Dominici factus in concilio Conflant. Dominica XI. post Pentecosten an. 1416. In illud bene omnia fecit.

21. Sermo Anonymi ad Patres concilii; incipit: RR. PP. felicitet & confortet Alium.

22. Sermo aliis ibidem in illud: coram illius babe. Incipit: verbum prophetum de Evangelio.

23. Sermo Cancellarii Parisiensis ibid. in die Nativitatis B. M. V. an. 1416. in illud: Jacob genuit Eccl. Incipit: invocandem te predicamus.

24. Sermo predicatorum ibid. a Mag. Petro de Pluka S. Th. Prof. an. 1416. in illud: ite, attendite vos sacerdotibus. Incipit. in jam lato Evangelio.

1592

25. Sermo Mag. Mauricii de Praga ibid. habitus an. 1416 in illud: hoc vidua erat.

26. Sermo ibid. in illud: hora est jam nos de somno surgere. In fine legitur: Mag. Ursini.

27. Sermo alias ibid. in illud: bonus pastor animam spem.

28. Sermo Cancellarii Parisiensis, quando Rex Romanorum ierat de Constantia ad regem Aragonum, & ad Petrum de Luna.

Incipit: prosperum iter faciet Eccl.

29. Sermo D. Petri care. Cameracensis predicatorum Conflantie in honorem S. Iudovici regis Francie Ord. Min.

30. Eiusdem Sermo de omnihi Sandis ibid. habitus in illud: regnum magnum. Eccl.

FINIS TOMI TRIGESIMI QUINTI.

